

BIBL. NAZ.

Vol. Cinquante II

RACCOLTA

VILLAROSA

H

135

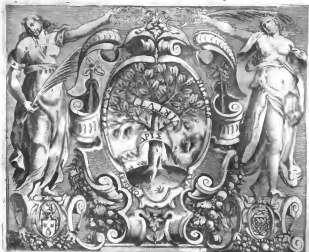
NAPOLI

125.
27
S A C R Æ

DECISIONES

*Ex Originalibus summo studio, & diligentia deprompta; adiectis
Summariis, ac Indice locupletissimo.*

Cum ANNOTATIONIBVS eiusdem ad singulas ferè decisiones.

Sumptibus Claudij Landry.

M. D. C. XXII.

2000

ILLVSTRISSIMO PRINCIPI

LVDOVICO LVDOVISIO

S. R. E. CARD. CAMERARIO

ARCHIEPISCOPO BONONIENSI

& GREGORII XV. Fratris filio,

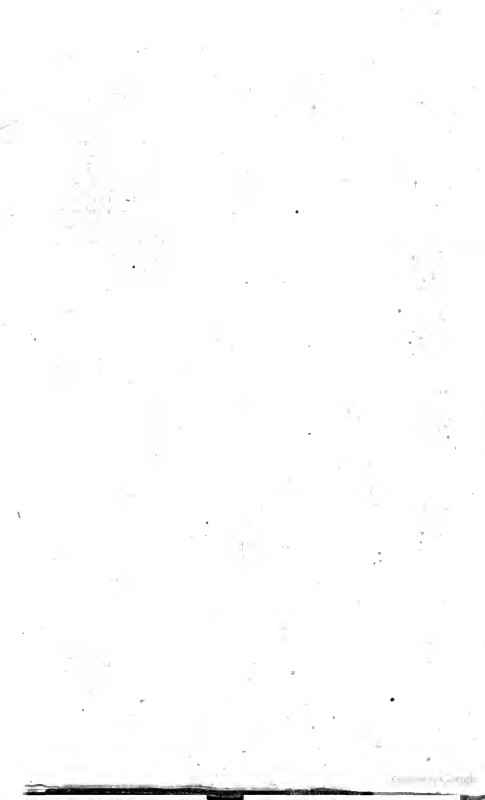
OLIVERIVS BELTRAMINVS.

FELICITATEM tuam (Ludouice Cardinalis Amplissime,) qui aduentitiis æstimat bonis, quibus re Deus Opt. Max. cumulauit; non ille propriam Magnitudinis tuæ vim mihi quidem percipere videtur. Etenim quòd ex nobilissimis Parentibus in præcipuâ Italiæ Ciuitate natus sis: quòd Christi Vicarium tam arctâ cognatione contingas: quòd in publicæ curæ partem ab illo adscitus Romanam Purpuram communi omnium plausu indueris: quòd dignas isto loco, & gradu opes diuina planè in te manus effuderit; potes tu quidem habere commune cum multis, qui te æquo tot per sæcula, vel loco, vel munere præiucere. Illa verò singulariter tua sunt, quibus non vulgi solum, qui in inanium aspectu rerum plerumque capitur, sed sapientum oculos incredibili admiratione suspendis: Animi scilicet celsitudo tanto fastigio par. Constantia rebus humanis maior. Prompta ingenij vis atque maturitas, cuius illustria iam tunc argumenta capta sunt, cum tu adolescentulus Doctoris laurea insignitus, per biennium in florentissimo Patriæ Gymnasio publicè, ac summâ cum laude leges interpretatus es. Prudentia, qua tum in priuatis, tum in publicis muneribus, castigatissimi iudicij specimen quoridie magis ostendis. Et sanè qui Patrum tuum viderunt, dum Legati Apostolici munere Mediolani fungeretur, tuâ adhuc adolescentis operâ apud Principes, Principumque Oratores, in grauissimo illo de Italiæ pace negotio, tantâ cum partium approbatione vtentem: qui viderunt, cum inde Romam reuertisti, non expleto anni curriculo, te non modò Referendarium Vtriusque Signaturæ creatum, sed etiam inter grauissimos patres congregationum Boni Regiminis Ecclesiastici Status, Sacræque Consultæ adlectum esse faciliè diuinarunt, qualis esses aliquando futurus, si tantæ virtuti campus quàm amplissimè laxaretur. Quid de tolerantia, ac sedulitate dicam in negotiis obeundis, quorum causa non modò honestas voluptates, sed etiam necessarias conseruan-

de vitæ horas tibi interdum carpis, ac subtrahis? quo fit, vt celeritatem in
conficiendis negotiis admirentur omnes, nec quisquam à congressu tuo
discedat, qui opinionem tuam non augeat & amorem. Quid de Magnificen-
tiâ, quâ familiam tot Viris eruditissimis, lectissimisque cõstantem foues, at-
que amplificas? Quid de eo (quod super hæc omnia splendet in te Cardinalis
Illusterrime) simplici, incorruptoque amore, ac studio Veri omni simulatio-
ne carentis: ex quo fit, vt plus homines credant vni prolato abs te seniel ver-
bo, quàm iuriiurando, aut scriptæ cautioni, qua obligatam multorum fidem
habere possent? Quid de singulari in Patrum, ac Principem tuum fidelita-
te; cuius causâ, illius decori, atque amplitudini quodlibet ipse priuatũ tuum
commodum, vtilitatẽque postponis? Hinc aureum illud, omnique po-
steritati memorabile, de eligendo Pontifice Diploma, quod tu sub ipsa
Pontificatus initia Patruo tuo, inditũ tibi è Cœlo mente suggestisti, eadẽ-
que quâ cœpisti constantiã perficiendum curasti. Hinc illa profusa liberali-
tas, quæ sicut aliàs in Poloniã contra Turcas, ita nunc in Germaniã aduer-
sus hæreticos acies instruuntur: & hic Romæ priuatim ac publicè multis
agrorum, egenorumque hominum millibus subuenitur. Hinc etiam illa di-
gnorum Virorum tam ad Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalatus culmen,
quàm ad ceteras Dignitates, & munia perpetua promouendi consuetudo. In
quo profectò quod esse maius Fidei argumentum potest erga Principem,
quàm egregios ei suppeditare, atque adiuuere Viros, quos ille ad hono-
rum gradus, omnium consensu plausuque sustollar, cum in optimis eligen-
dis prima laus Principis sita sit. Nec aliò spectat Conuentus ille honestissi-
mus, quem Academiæ nomine, intra Quirinales habitationis tue sedes
habere soles, vbi te inspectante, Viri huius Urbis, hoc est, Orbis Terræ eru-
ditissimi, tuâ benignitate inuitati, horis æstiuæ ardoris feruentissimis (quod
tempus alij ludicris amœnitatibus transmittunt) sacris pulcherrimisque de
rebus, scituque & vsu dignissimis disceptant; Hanc enim hominum frequen-
tiam, quasi ingeniorum experimentum esse voluisti, vt disceres, quinam
tibi meritò ornandi, extollendique videantur. Sed quamuis hæc ampla
ac magnifica sint, vltra tamen protenditur magnitudo animi tui, atque
Orbem ipsum Terrarum, quàm amplius est, mente & curâ complexus studui-
sti, vt ea (quam nemo vnquam dignè, satiusque laudauerit) de propagandâ
Fide Congregatio institueretur, in quam adlectis Viris Sapientissimis atque
inter eos Prouinciis omnibus non Christiani modò, sed Vniuersi Terrarum
Orbis opportunè diuisis, in id sedulò atque ardentè incumbitur, vt Catho-
licæ Religionis vbicumque locorum laboranti, optimis cõsiliis, documentis-
que, & præterea ope, ac pecuniâ consularur. Vt sanè in spem venire possi-
mus, industriã ac sedulitate potissimum tuã, foelix illud tempus appetere
iampridem Christi Domini Oraculo prænunciatum, in quo fiat vnum Oui-
le, & vnus Pastor. Ego verò felicitatẽ nostri huius sæculi tibi ex animo gra-
tularurus, ingentem iampridem in te obseruantiam, atque obsequiũ meum,
non habui quã ratione melius in præsentia præstarem, quàm vt in lucem
proferrem

proferrem Patruī tui Decisiones , lucem sanè maximam ingeniis allaturas
 Quæ quò magis ad hanc vsque diem expetebantur ab omnibus , eo propter
 difficultatem , moràmque temporis , quod in iis transcribendis infumī ne-
 cesse est , apud pauciores ; nec sine mendis , erratisque ob inscitiam , aut festi-
 nationem Scriptorum , plerùmque reperiabantur . Et quoniam ipse , qui
 priuatis studiis meis has ipsas Decisiones , tanquam normam , legemque pro-
 positas semper habui , Authorémque ipsum præcipuo cultu consecratus sum ,
 Annotationes aliquot in eas confeceram ; non inutile existimaui has Obser-
 uationes cum Decisionibus in publicum deriuare : vt omnes intelligant , ni-
 hil in eis assertum , ac decisum esse , quod siue antea , siue postea à lureconsul-
 tis , atque ab ipsa Romana Rota , magno sanè consensu , & commendatione
 admissum , approbatumque non sit . Hunc autem laborem meum , qualif-
 cumque ille sit , certè quod cum Ludouisianis Decisionibus sit con-
 iunctus , benignè , animi potius mei , quàm virium æstimator ,
 amplectere . Sic te , Patruumque tuum Pontificem Ma-
 ximum Optimumque diuina Bonitas cuius
 causæ vos vnice studetis , diu-
 tissimè sospitet .

ELENCHVS SEV TABVLA DECISIONVM, QVÆ IN HOC VOLVME CONTINENTVR.

A.

AFL EN. iurisdictionis mercusij 13. Iunij 1600. dec. 4.
In ead. ven. 10. Nouemb. 1600. dec. 8.
Acherantina Archiepiscopatus ven. 30. Martij 1607. dec. 305.
Archeruntum Archiepiscopatus luna 8. Nouemb. 1610. dec. 481.
Albanen. sacristiana luna 10. May 1601. dec. 55.
Alben. Parochialis seu Iurisdictionis luna 27. Iunij 1605. dec. 111.
Amerina fidei commisi ven. 11. Maij 1611. dec. 160.
In ead. merc. 17. Iunij 1611. dec. 564.
Anconitana assessoratus natus luna 4. Maij 1601. d. 116.
Anconitana assessoratus veneris 17. Nouemb. 1609. dec. 435.
Anconitana honorum merc. 19. Martij 1608. dec. 361.
Anconitana honorum luna 16. Feb. 1609. dec. 401.
In ead. ven. 26. Iunij 1609. dec. 435.
Anconitana honorum S. Apollinaris luna 19. Nouemb. 1610. dec. 485.
Aquinaten. beneficij luna 19. Aprilis 1601. dec. 51.
Aquinaten. beneficij ven. 1. Feb. 1605. dec. 89.
Ead. ven. 1. May 1605. dec. 108.
Aquinaten. beneficij ven. 9. Decemb. 1605. dec. 150.
In ead. ven. 18. Aprilis 1606. dec. 151.
Aquinaten. beneficij luna 29. Nouemb. 1604. dec. 196.
Aquinaten. beneficij ven. 9. Martij 1607. dec. 198.
Aquilana beneficij luna 18. Jan. 1601. dec. 40.
Aquilana beneficij luna 1. Decemb. 1601. dec. 78.
Aquilana beneficij ven. 6. Feb. 1604. dec. 155.
Arminen. fidei commisi luna 16. Martij 1611. dec. 551.
Arminen. legatus luna 21. Maij 1607. dec. 316.
Augustana sepultura luna 10. Nouemb. 1606. dec. 176.
Auracen. Praeposita ven. 18. Aprilis 1608. dec. 364.

B.

BEURUMIANA parochialis merc. 17. Maij 1606. dec. 158.
Beneuentana parochialis ven. 30. Martij 1607. d. 106.
Bergomen. liberationis à subiectione luna 29. Febr. 1601. dec. 17.
Bergomen. liberationis à subiectione luna 9. Aprilis 1601. dec. 1.
In ead. luna 14. Jan. 1601. dec. 57.
Bergomen. presbiterij luna 19. Martij 1601. dec. 10.
Brienen. presbiterij luna 11. Decemb. 1606. dec. 181.
Brienen. presbiterij luna 10. Martij 1608. dec. 357.
Brienen. presbiterij ven. 4. Decemb. 1809. dec. 440.
Brienen. Archiepiscopatus ven. 1. Feb. 1601. dec. 41.
Brienen. apotecarum luna 13. Jan. 1601. dec. 82.
Brienen. apotecarum merc. 19. Nouem. 1605. dec. 134.
Ead. luna 24. Nouemb. 1605. dec. 155.
Brienen. apotecarum luna 17. Maij 1604. dec. 170. 6.
In ead. luna 14. Iunij 1604. dec. 179.
Brienen. apotecarum ven. 17. Decemb. 1604. dec. 101.
Brienen. census ven. 16. Feb. 1604. dec. 156.

Brienen. census seu assessoratus luna 10. Decemb. 1607. dec. 345.
Brienen. conservatoris indemnitas ven. 15. Maij 1607. dec. 318.
Brienen. de Farmagliaris luna 19. Nouemb. 1604. d. 197.
Brienen. de Farmagliaris luna 30. Decemb. 1604. d. 101.
Brienen. fidei commisi de Mangolis ven. 30. Martij 1601. dec. 556.
Brienen. iurisdictionis ven. 18. Jan. 1611. dec. 494.
Brienen. legatus luna 19. Martij 1607. dec. 301.
Brienen. legatus luna 17. Decemb. 1607. dec. 346.
Brienen. macelli luna 11. Martij 1601. dec. 45.
Brienen. macelli ven. 11. Aprilis 1603. dec. 101.
Brienen. macelli seu de Canobis ven. 20. Iunij 1601. d. 113.
Brienen. alterum luna 30. Martij 1609. dec. 408.
Brienen. de Passis luna 21. Jan. 1609. dec. 411.
Brienen. pecuniaria luna 27. Jan. 1603. dec. 86.
Brienen. pecuniaria seu bonorum ven. 1. Martij 1601. dec. 44.
Brienen. pecuniaria luna 14. Aprilis 1605. dec. 104.
Ead. luna 9. Iunij 1605. dec. 110.
Brienen. pecuniaria ven. 10. Feb. 1604. dec. 155.
Brienen. pecuniaria ven. 14. Maij 1604. dec. 168.
Brienen. pecuniaria ven. 27. Iunij 1605. dec. 114.
Brienen. pecuniaria ven. 5. May 1606. dec. 155.
Brienen. pecuniaria merc. 6. Iunij 1607. dec. 121.
Bracharen. beneficij merc. 6. Nouemb. 1601. dec. 71.
Bracharen. beneficij luna 3. Martij 1601. dec. 94.
Bracharen. beneficij merc. 19. Olish. 1603. dec. 117.
Bracharen. beneficij ven. 18. Nouemb. 1603. dec. 137.
In ead. merc. 10. Decemb. 1603. dec. 145.
In ead. 19. Jan. 1604. dec. 150.
Brienen. Canonicatus ven. 11. Aprilis 1605. dec. 115.
Brienen. Canonicatus luna 6. Martij 1606. dec. 141.
Brienen. Canonicatus ven. 9. Iunij 1606. dec. 161.
Brienen. Canonicatus ven. 19. Jan. 1607. dec. 187.
Brienen. Canonicatus ven. 10. Martij 1607. dec. 307.
Brienen. Canonicatus luna 25. Iunij 1607. dec. 311.
Brienen. Canonicatus ven. 1. Feb. 1608. dec. 353.
Brienen. redactionis beneficiorum luna 15. Nouemb. 1610. dec. 481.
Brienen. Sancti Sepulchri luna 9. Aprilis 1611. dec. 566.
Brienen. Piousi de Elina luna 1. Aprilis 1601. dec. 557.
Brienen. decimarum de Bellenda luna 16. Jan. 1604. d. 152.
Burgi S. Sepulchri luna 18. May 1607. dec. 319.
Burgi S. Sepulchri luna 4. May 1609. dec. 450.
Burgi S. Sepulchri ven. 29. Aprilis 1611. dec. 511.
Burgi S. Sepulchri ven. 15. Iunij 1610. dec. 475.

C.

CALAGURITANA de Amurice luna 11. Aprilis 1601. d. 49.
Calaguritana de Amurice ven. 11. Decemb. 1605. dec. 145.
Calaguritana beneficij de Cuaci ven. 1. Iunij 1611. dec. 515.
Calaguritana beneficij de Cuaci merc. 1. Feb. 1611. dec. 518.
Calaguritana beneficij de Cuaci luna 18. Nouemb. 1611. dec. 517.

Index Decisionum.

Calagurizata prebendiarum luna 29. Martij 1610. dec. 463.
Calagen. Hospitalis luna 3. Julij 1600. dec. 6.
Calagurizata. mru corrigendi de Pictoria merc. 28. Maj 1611. dec. 518.
Calien. fructuum ven. 28. Feb. 1603. dec. 92.
Eadem Luna 28. Aprilis 1603. dec. 107.
Camerinen. transalpinis luna 16. Decemb. 1601. dec. 31.
Camerinen. transalpinis luna 16. Junij 1603. dec. 122.
Camerinen. transalpinis ven. 16. Jan. 1604. dec. 149.
Camerinen. transalpinis luna 19. Novemb. 1604. dec. 192.
Camerinen. transalpinis merc. 24. Maj 1606. dec. 260.
Camerinen. transalpinis merc. 4. Julij 1607. dec. 314.
Carpen. seu nullius bonorum luna 11. Feb. 1602. dec. 41.
Carpen. seu nullius bonorum luna 13. Maj 1602. dec. 52.
Carpen. seu nullius bonorum luna 19. Decemb. 1611. dec. 545.
Cartaginen. beneficij merc. 6. Novemb. 1602. dec. 71.
Casalen. Canoniarum luna 12. Octob. 1607. dec. 335.
Casalen. decimarum luna 23. Feb. 1609. dec. 404.
Casalen. fundi sabbati 26. Novemb. 1611. dec. 555.
Casaraugustana dedicationis luna 1. Martij 1610. dec. 458.
Casaraugustana dedicationis ven. 18. Junij 1610. dec. 472.
In ead. luna 24. Jan. 1611. dec. 493.
Casaraugustana de dicationis ven. 10. Junij 1611. dec. 569.
Casaraugustana Emphyteusis sabbati 29. Novemb. 1611. dec. 529.
Casaraugustana pensionis ven. 1. Julij 1611. dec. 516.
Casaraugustana prebendiarum luna 18. Decemb. 1606. dec. 284.
Casaraugustana visitationis de Pilari ven. 13. Junij 1608. dec. 378.
Casertan. domus luna 16. Novemb. 1600. dec. 35.
Casertan. bonorum merc. 14. Martij 1607. dec. 348.
Casertan. bonorum ven. 17. Jan. 1611. dec. 567.
Casertan. fideicommissi de Aldius luna 28. Junij 1604. dec. 185.
Cimatari. habitus. seu antianitatis merc. 6. Junij 1607. dec. 321.
Cimatari. habitus. seu antianitatis merc. 28. Novemb. 1607. dec. 341.
Cimatari Castell. bonorum merc. 1. Feb. 1612. dec. 578.
Cimatari Castell. fideicommissi ven. 14. Maj 1602. dec. 56.
Cimatari Castell. fideicommissi luna 14. Maj 1607. dec. 615.
Cimatari Castell. fideicommissi merc. 17. Junij 1609. dec. 421.
Cimatari Castell. hereditatis. seu nullius landi ven. 14. Jan. 1604. dec. 204.
Cimatari Castell. hereditatis merc. 20. Maj 1606. dec. 255.
Cimatari Castell. hereditatis ven. 2. Decemb. 1606. dec. 279.
Cimatari Castell. hereditatis luna 9. Junij 1608. dec. 372.
Cimatari Castell. lucry diti ven. 22. Junij 1607. dec. 328.
Cleiden. beneficij ven. 12. Jan. 1601. dec. 13.
Cleiden. beneficij ven. 19. Decemb. 1601. dec. 147.
Colombrien. canonicatus ven. 9. Maj 1607. dec. 314.
Colombrien. fructuum ven. 17. Maj 1602. dec. 54.
Comen. legatus luna 20. Feb. 1606. dec. 236.
Conchen. decimarum de Campillo luna 21. Maj 1612. dec. 576.
Coraciina. bonorum luna 16. Junij 1608. dec. 373.
Cresanen. praxey. consuetudinis ven. 1. Junij 1611. dec. 517.
Cresanen. surripationum merc. 16. Feb. 1603. dec. 51.

D.

D *Erron. parochialis de Serio ven. 11. Jan. 1602. dec. 38.*
Ead. luna 21. Martij 1602. dec. 46.
Ead. ven. 14. Junij 1602. dec. 61.

E.

E *Gitarien. canonicatus merc. 5. Martij 1603. dec. 95.*
Egitanen. Sebatijana luna 14. Aprilis 1603. dec. 103.

Eluen. beneficij ven. 17. Maj 1602. dec. 53.
Eluen. beneficij luna 27. Feb. 1606. dec. 259.
Eluen. beneficij S. Petri luna 3. Maj 1603. dec. 110.
Eluen. beneficij S. Salvatoris merc. 30. Octob. 1602. dec. 70.
Eluen. beneficij S. Salvatoris ven. 12. Decemb. 1603. dec. 144.
In ead. luna 12. Martij 1604. dec. 164.
Eljina pensionis ven. 23. Feb. 1601. dec. 28.
Eljina bonorum luna 19. Junij 1609. dec. 436.
Engubina Prapostura ven. 3. Martij 1606. dec. 240.

F.

F *Avien. lucry diti luna 30. Julij 1600. dec. 5.*
Fanen. Saluati interdicti ven. 14. Jan. 1611. dec. 491.
Fanen. Saluati luna 27. Feb. 1612. dec. 563.
Farfen. prebendaria luna 21. Aprilis 1603. dec. 106.
Farfen. prebendaria ven. 19. Decemb. 1602. dec. 146.
Farfen. fideicommissi luna 20. Junij 1611. dec. 514.
In ead. ven. 16. Decemb. 1611. dec. 583.
Faucina bonorum ven. 16. Maj 1603. dec. 114.
Faucina bonorum luna 24. Maj 1604. dec. 173.
Faucina bonorum ven. 27. Junij 1609. dec. 445.
Faucina fideicommissi ven. 7. Novemb. 1603. dec. 129.
Faucina speli luna 24. Martij 1608. dec. 362.
Ferrarien. bonorum ven. 24. Jan. 1603. dec. 85.
Ferrarien. domus luna 5. Julij 1610. dec. 478.
Firmata seu nullius beneficij merc. 22. Junij 1605. dec. 235.
Firmata landi merc. 4. Junij 1608. dec. 377.
Firmata landi luna 12. Decemb. 1611. dec. 536.
Florentina surripationum de Ricajolo ven. 28. Aprilis 1606. dec. 251.
Frolimen. censui luna 11. Feb. 1602. dec. 42.
Fulginen. nullius excusationis ven. 30. Martij 1601. dec. 22.

G.

G *Erunden. annuieriarum ven. 25. Junij 1604. dec. 184.*
Gerunden. beneficij luna 27. Junij 1611. dec. 513.
Gerunden. canonicatus luna 14. Maj 1602. dec. 27.
Gerunden. canonicatus luna 12. Novemb. 1601. dec. 32.
Gerunden. distribucionum luna 16. Feb. 1604. dec. 14.
Gerunden. prioratus seu vniuersi ven. 8. Junij 1612. dec. 362.
Gerunden. prioratus. seu vniuersi sabbati 23. Jan. 1600. dec. 450.
Gerunden. vini ven. 18. Maj 1601. dec. 29.

H.

H *Hispalen. beneficij de Gibralteri ven. 7. Maj 1604. dec. 166.*
Hispalen. beneficij de Marchina ven. 23. Junij 1606. dec. 268.
Hispalen. canonicatus luna 26. Junij 1603. dec. 221.
Hispalen. decimarum de Ayamonte merc. 19. Jan. 1604. dec. 205.
Hispalen. decimarum de Ayamonte merc. 24. Maj 1606. dec. 259.
Hispalen. decimarum de Ayamonte luna 26. Martij 1607. dec. 305.
Hispalen. decimarum de Ayamonte ven. 22. Junij 1607. dec. 327.
Hispalen. decimarum de Ayamonte ven. 30. Jan. 1609. dec. 396.
In ead. ven. 20. Feb. 1609. dec. 405.
Hispalen. decimarum de Ayamonte ven. 5. Junij 1609. dec. 415.
In ead. ven. 30. Novemb. 1609. dec. 434.
Hispalen. decimarum de Ayamonte ven. 23. Martij 1612. dec. 550.
Hispalen. seu nullius decimarum de Ayamonte luna 14. Junij 1610. dec. 469.
Hispalen. habitus ven. 11. Martij 1611. dec. 498.

Index Decisionum.

In ead. luna 18. Aprilis 1611. dec. 499.
Hispalen. matrimony ven. 9. Decemb. 1605. dec. 219.
Hispalen. matrimony de Alcala luna 18. Jan. 1607. d. 326.
Hispalen. matrimony de Alcala luna 18. Jan. 1608. d. 351.
In ead. luna 13. Junij 1608. dec. 474.
In ead. luna 15. Decemb. 1608. dec. 392.
In ead. luna 16. Jan. 1609. dec. 395.
Hispalen. matrimony de Alcala ven. 5. Junij 1609. d. 414.
Hortana decem luna 25. Octobris 1604. dec. 189.
Hortana decem luna 24. Jan. 1605. dec. 106.
Hortana fiduciary ven. 8. Novemb. 1612. dec. 73.

I.

I *Amoen. iurisdictionis merc. 14. Jan. 1607. dec. 189.*
Amoen. iurisdictionis merc. 13. Junij 1607. dec. 325.
In ead. luna 21. Feb. 1611. dec. 497.
In ead. luna 10. Junij 1611. dec. 509.
Amoen. matrimony ven. 16. Decemb. 1611. dec. 534.
Berden. portoria luna 27. Feb. 1612. dec. 549.
Berden. praesentationum ven. 10. Junij 1603. dec. 124.
Insula. census ven. 11. Maij 1607. dec. 313.
Insula. census ven. octava Feb. 1608. dec. 355.
Insula. molendin luna 10. Novemb. 1603. dec. 150.
Insula. molendin luna 50. Jan. 1606. dec. 235.
Interamnen. bovarum luna 17. Jan. 1603. dec. 87.
Ead. luna 5. Maij 1605. dec. 109.
Ead. ven. 24. Novemb. 1605. dec. 231.

I.

L *Auricana bovarum luna 6. Junij 1611. dec. 505.*
In ead. merc. 4. Julij 1612. dec. 571.
Leadun. cementorum ven. 21. Feb. 1610. dec. 19.
Leadun. bovarum merc. 5. Decemb. 1607. dec. 343.
In ead. merc. 1. Maij 1608. dec. 356.
Lucana cappellania luna 1. Feb. 1606. dec. 452.
Lucana praesentia confidencie luna 27. Feb. 1606. dec. 238.
Lucana mercatorum ven. 15. Junij 1604. dec. 183.
Lucana territorium ven. 16. Maij 1605. dec. 113.

M.

M *Astraten. executionis rei indicata ven. 16. Martij 1607. dec. 500.*
Maeracen. spoufalium ven. 1. Junij 1608. dec. 376.
Maeracen. spoufalium luna 21. Junij 1610. dec. 474.
Mantua civitatis bovarum ven. 4. Maij 1601. dec. 25.
Marranen. decimarum ven. 15. Jan. 1610. dec. 449.
Martianus ebullantaria merc. 15. Decemb. 1604. dec. 199.
Martianum pecuniarum ven. 26. Junij 1609. dec. 424.
Martianum pecuniarum luna 6. Junij 1611. dec. 506.
Mediolan. bovarum emphiteutiarum luna 10. Junij 1602. dec. 59.
Mediolan. bovarum, seu emphiteutis ven. 18. Aprilis 1603. dec. 105.
Mediolan. decursus aquarum ven. 19. Decemb. 1608. dec. 393.
Mediolan. decursus aquarum merc. 4. Novemb. 1609. dec. 412.
In ead. luna 10. Feb. 1612. dec. 524.
Mediolan. liquidationis fructuum ven. 8. Novemb. 1602. dec. 74.
Mediolan. Prioratus merc. 24. Jan. 1601. dec. 14.
Mediolan. beneficij S. Martij luna 29. Jan. 1607. dec. 291.
Mediolan. praesentia allegacionis ven. 8. Decemb. 1603. dec. 141.
Mediolan. allegacionis luna 10. Feb. 1606. dec. 237.
Mediolan. Baronia, seu allegacionis ven. 8. Febr. 1608. dec. 54.
Mediolan. Baronia de Thum merc. 10. Jan. 1609. dec. 418.

Monasterium. Cappella luna 18. Decemb. 1603. dec. 137.
Monasterium. Cappellamerc. 10. Maij 1604. dec. 159.
Moris Felis fiduciary merc. 14. Novemb. 1604. dec. 194.
Moris Felis fiduciary luna 18. Novemb. 1605. dec. 226.
In ead. ven. 6. Junij 1606. dec. 266.
In ead. luna 18. Decemb. 1606. dec. 285.
In ead. merc. 25. Maij 1611. dec. 524.
In ead. merc. 13. Junij 1612. dec. 581.
Murcen. Canonatus merc. 18. Novemb. 1607. dec. 342.
In ead. ven. 4. Decemb. 1609. dec. 441.
In ead. luna 5. Julij 1610. dec. 477.

N.

N *Arnen. Cameracum ven. 16. Jan. 1607. dec. 288.*
Nervanen. pensum ven. 14. Maij 1602. dec. 57.
Nervanen. pensum ven. 7. Aprilis 1606. dec. 245.
In ead. luna 3. Julij 1606. dec. 275.
In ead. ven. 24. Novemb. 1606. dec. 277.
Nervanen. pensum merc. 31. Jan. 1607. dec. 292.
Nervanen. pensum ven. 10. Junij 1611. dec. 507.
Nervanen. decimarum ven. 15. Aprilis 1611. dec. 519.
Nervanen. Cameracum luna 10. Decemb. 1610. dec. 490.
Nervanen. Cameracum ven. 9. Decemb. 1611. dec. 540.
Nervanen. seu nullius beneficij merc. 28. Maij 1608. dec. 370.
Nervanen. parochialis ven. 19. Aprilis 1611. dec. 500.
Nullius beneficij merc. 28. Maij 1605. dec. 118.
In ead. merc. 10. Maij 1604. dec. 160.
In ead. ven. 28. Maij 1604. dec. 175.
Nullus seu Cameracen. pensionis luna 16. Martij 1602. dec. 504.
Nullus parochialis, seu censuris luna 4. Decemb. 1600. dec. 11.

P.

P *Pampilonen. Abbatie de Azagra ven. 10. Junij 1603. dec. 125.*
Pampilonen. beneficij de Nuarre merc. 31. Junij 1606. dec. 172.
Pampilonen. beneficij de Nuarre merc. 5. Novemb. 1608. dec. 382.
Pampilonen. beneficij de Nuarre ven. 14. Novemb. 1608. dec. 385.
Pampilonen. de Nuarre luna 12. Decemb. 1611. dec. 532.
Pampilonen. beneficiarium de Nuarre merc. 13. Junij 1612. dec. 577.
Pampilonen. beneficij de Talosa ven. 16. Novemb. 1607. dec. 339.
Pampilonen. edificij ven. 12. Feb. 1610. dec. 453.
Pampilonen. decimarum de Gargera luna 28. Octobr. 1608. dec. 581.
In ead. ven. 14. Maij 1610. dec. 467.
Pampilonen. iurisdictionis ven. 30. Jan. 1609. dec. 397.
Pampilonen. matrimony ven. 19. Martij 1610. dec. 461.
Pampilonen. parochialis de Ocan. ven. 4. Junij 1604. dec. 177.
In ead. ven. 4. Feb. 1605. dec. 211.
Pampilonen. Prioratus ven. 16. Aprilis 1602. dec. 50.
In ead. merc. 5. Martij 1603. dec. 96.
In ead. merc. 4. Julij 1612. dec. 531.
Pampilonen. sepultura ven. 15. Decemb. 1606. dec. 283.
In ead. luna 25. Junij 1607. dec. 332.
In ead. merc. 23. Jan. 1608. dec. 350.
In ead. luna 10. Novemb. 1608. dec. 383.
In ead. merc. 27. Maij 1609. dec. 413.
Papen. Tenore luna 16. Maij 1603. dec. 116.
Parmen. Status ven. 2. Decemb. 1605. dec. 228.
In ead. luna 17. Aprilis 1606. dec. 247.

In ea 3

Index Decisionum.

In ead. merc. 24. Jan. 1607. dec. 190.
Parthen. Status luna 3. Decemb. 1607. dec. 344.
Pa. mra. Statum ven. 5. Decemb. 1608. dec. 390.
In ead. ven. 30. Aprilis 1610. dec. 465.
In ead. ven. 3. Decemb. 1610. dec. 486.
In ead. ven. 1. Junij 1611. dec. 503.
In ead. ven. 9. Decemb. 1611. dec. 531.
In ead. ven. 17. Feb. 1612. dec. 548.
Parthen. seu nullus beneficii ven. 11. Maji 1604. dec. 171.
Pennan. pensionis ven. 4. Novemb. 1611. dec. 513.
In ead. merc. 27. Junij 1612. dec. 583.
Persina i benorem de Oddo ven. 5. Maji 1606. dec. 254.
Persina donationis ven. 11. Decemb. 1608. dec. 391.
Persina, seu Cimitas Castelli datus luna 30. Jan. 1612. dec. 573.
Persina fideicommissi de Alphanis ven. 22. Junij 1607. dec. 519.
Persina fideicommissi de Alphanis luna 10. Novemb. 1608. dec. 384.
Persina fideicommissi de Alphanis ven. 25. Junij 1612. dec. 565.
Persina ratiocinationis luna 6. Martij 1606. dec. 241.
Phoen. Abbatia ven. 8. Junij 1607. dec. 323.
Pistoren. pensionis luna 1. Julij 1606. dec. 279.
Placen. seu Teletana Canoniciatum, & beneficiorum luna 5. Maji 1608. dec. 369.
Placen. & Teletana Canoniciatum, & beneficiorum ven. 12. Jan. 1609. dec. 394.
Placemin. & Teletana Canoniciatum, & beneficiorum merc. 4. Feb. 1609. dec. 199.
Placen. & Teletana Canoniciatum, & beneficiorum ven. 16. Junij 1609. dec. 426.
Placemina parochialis de Maltiparida merc. 4. Maji 1611. dec. 501.

R.

R *Autumata apostolica luna 2. April. 1607. dec. 308.*
Rouennaten. benorem luna 6. Febr. 1612. dec. 546.
Rouennaten. census ven. 16. Decemb. 1605. dec. 232.
Rouennaten. census luna 7. Maji 1607. dec. 311.
Rouennaten. fructuum doti ven. 18. Feb. 1603. dec. 93.
Rouennaten. magaceni ven. 17. Decemb. 1604. dec. 200.
Rouennaten. Salaman Interdicti veneris 28. Junij 1602. dec. 67.
Reatin. beneficiorum ven. 20. Junij 1608. dec. 379.
Reatin. beneficiorum ven. 18. Junij 1610. dec. 471.
Romani assisim casalis luna 8. Martij 1604. dec. 161.
Romana de Aquilani ven. 14. Novemb. 1605. dec. 132.
Romana argentorum merc. 17. Junij 1607. dec. 333.
In ead. luna 14. Martij 1608. dec. 363.
Romana de Baldacchini ven. 19. Novemb. 1610. dec. 472.
Romana cambium luna 6. Junij 1609. dec. 217.
Romana repressationem ven. 18. Junij 1602. dec. 66.
Romana casalis luna 1. Julij 1602. dec. 68.
In ead. ven. 11. Febr. 1603. dec. 90.
Romana casalis, & p. ead. de Incubitis merc. 10. Martij 1606. dec. 241.
Romana de Cisti ven. 19. Jan. 1607. dec. 286.
Rom. in census de Cisti ven. 17. Novemb. 1609. dec. 442.
In ead. ven. 17. Decemb. 1610. dec. 489.
Romana de Cenis ven. 1. Junij 1607. dec. 310.
Romane census de Cardanis veneris 27. Octob. 1600. dec. 7.
Romana census luna 10. Junij 1602. dec. 60.
In ead. ven. 26. Novemb. 1604. dec. 195.
In ead. luna 23. Feb. 1604. dec. 157.
In ead. luna 9. Junij 1608. dec. 445.
In ead. luna 23. Junij 1608. dec. 377.
In ead. luna 23. Febr. 1609. dec. 406.
In ead. luna 8. Martij 1610. dec. 459.

In ead. ven. 4. Junij 1610. dec. 480.
In ead. luna 9. Maji 1611. dec. 532.
Romana census, seu exactionis luna 15. Novemb. 1610. dec. 484.
Romana census seu. 18. mill. extra Rotam ven. 21. Junij 1606. dec. 261.
Romana census seu. 18. millium ven. 2. Decemb. 1605. dec. 227.
Romana census seu. 18. millium ven. 16. Junij 1606. dec. 265.
Romana census seu. 18. millium luna 5. Martij 1607. dec. 197.
Romana census seu. 18. millium luna 27. Novemb. 1607. dec. 347.
Romana census seu. 18. millium luna 24. Novemb. 1608. dec. 386.
Romana census seu. 18. millium luna 11. Januarij 1610. dec. 447.
Romana census seu. 18. millium veneris 11. Martij 1611. dec. 511.
Romana census 10. millium veneris 24. Februarij 1612. dec. 544.
Romana census luna 30. Jan. 1606. dec. 134.
Romana census ven. 16. Febr. 1607. dec. 295.
Romana, seu Sabina. census luna 8. Novemb. 1604. dec. 190.
Romana presentis erroris calculi luna 11. Junij 1610. dec. 473.
Romana presentis erroris calculi ven. 4. Februarij 1612. dec. 496.
In ead. luna 20. Junij 1611. dec. 510.
Romana demolitionis domus luna 1. Martij 1610. dec. 456.
Romana demolitionis domus, seu palatii veneris 15. Martij 1611. dec. 510.
Romana demolitionis vicinarum luna 14. Maji 1604. dec. 172.
Romana dissolutionis seu doti veneris 1. Februarij 1608. dec. 352.
Romana domorum luna 14. Martij 1611. dec. 522.
In ead. ven. 10. Junij 1612. dec. 508.
In ead. merc. 19. Junij 1612. dec. 492.
In ead. luna 9. Aprilis 1612. dec. 553.
In ead. ven. 18. Maji 1612. dec. 559.
In ead. merc. 4. Julij 1612. dec. 570.
Romana domus luna 16. Novemb. 1609. dec. 437.
In ead. ven. 5. Martij 1610. dec. 458.
In ead. luna 7. Maji 1612. dec. 555.
Romana donationis luna 26. Martij 1603. dec. 117.
In ead. luna 23. Aprilis 1608. dec. 365.
Romana donationis propter rapinam ven. 13. Martij 1601. dec. 21.
Romana dotis ven. 21. Junij 1602. dec. 63.
In ead. luna 1. Decemb. 1603. dec. 139.
In ead. ven. 14. Martij 1608. dec. 358.
In ead. luna 8. Martij 1610. dec. 460.
Romana dotis de Ademeris luna 30. Martij 1609. dec. 428.
Romana dotis de Trincis luna 19. Junij 1606. dec. 267.
In ead. luna 21. Maji 1607. dec. 337.
Romana dotis seu petri luna 17. Junij 1602. dec. 61.
Romana dotis, seu restitutum luna 20. Decemb. 1606. dec. 280.
Romana emulsionis luna 17. Febr. 1603. dec. 28.
In ead. ven. 6. Junij 1603. dec. 119.
Romana exactionis liberrum luna 19. Januarij 1604. dec. 151.
Romana exactionis census, seu millierum centum 20. Febr. 1611. dec. 479.
Romana fideicommissi luna 29. Martij 1610. dec. 464.
Romana fideicommissi de Cisti luna 7. Maji 1603. dec. 26.

Romana

Index Decisionum.

Romana fideicommissi domorum luna 19. Feb. 1607. d. 196.
Romana fideicommissi de Jacobatis luna 20. Junij 1605. dec. 419.
Romana fideicommissi de Jacobatis viter. 12. May 1606. dec. 156.
Romana fideicommissi de Jacobatis merc. 14. Martij 1607. dec. 199.
Romana fideicommissi de Jacobatis ven. 5. Novemb. 1608. dec. 388.
In ead. merc. 10. Septemb. 1608. dec. 389.
Romana fideicommissi de Jacobatis merc. 12. Decemb. 1609. dec. 433.
Romana fideicommissi de Iulianis merc. 10. Decemb. 1608. dec. 446.
Romana fideicommissi de Palatis ven. 14. Febr. 1611. dec. 543.
Romana fideicommissi de Ponsi ven. 15. Junij 1611. dec. 575.
Romana fideicommissi de Quince luna 12. Novembrius 1607. dec. 337.
Romana fideicommissi luna 30. Jan. 1612. dec. 554.
Romana fructuum merc. 1. Decemb. 1601. dec. 80.
Romana fructuum censuum luna 11. Decemb. 1606. dec. 181.
Romana fructuum dotis luna 10. Martij 1603. dec. 97.
Romana fructuum dotis ven. 1. Aprilis 1606. dec. 150.
Romana fructuum dotis ven. 26. Martij 1610. dec. 461.
Romana hereditatis de Bonellis luna 31. Januar. 1603. dec. 108.
Romana hereditatis de Bonellis ven. 11. Oclib. 1605. d. 223.
Romana hereditatis de Bonellis luna 26. Junij 1606. dec. 171.
Romana hereditatis de Can cellariis merc. 5. May 1604. dec. 165.
Romana hereditatis de Cutilis luna 14. Novemb. 1603. dec. 136.
Romana hereditatis de Cutilis ven. 14. Aprilis 1606. d. 248.
Romana hereditatis de Tofardis luna 5. Julij 1604. d. 186.
Romana de Jacobatis subactis 16. Novemb. 1605. dec. 125.
Romana inventarij de Medjanis ven. 14. May 1604. dec. 169.
Romana incendiij luna 27. Novemb. 1606. dec. 178.
Romana incendiij merc. 17. May 1609. dec. 427.
Romana incendiij ven. 4. Januarij 1610. dec. 481.
Romana incendiij ven. 15. Jan. 1610. dec. 448.
Romana incendiij luna 14. Aprilis 1611. dec. 518.
Romana iurisparracum luna 26. Junij 1600. dec. 3.
Romana legum militum ven. 12. May 1606. dec. 177.
Romana legitima luna 6. Febr. 1611. dec. 519.
Romana legitima luna 4. Junij 1611. dec. 588.
Romana locatitij vinee ven. 10. Decemb. 1601. dec. 113.
Romana locum rosarium luna 16. Jan. 1606. d. 235.
Romana loci doti luna 19. Decemb. 1608. dec. 598.
Romana matrimoniarum luna 16. Jan. 1612. dec. 541.
Romana mercetis ven. 16. Martij 1612. dec. 552.
Romana militum contractum ven. 26. Martij 1604. dec. 164.
Romana nullitatis contractum luna 12. Junij 1604. dec. 181.
Romana nullitatis executivis luna 15. Junij 1607. dec. 330.
Romana nullitatis obligacionis de Prjmo luna 21. Aprilis 1604. dec. 181.
Romana nullitatis obligacionis merc. 9. Junij 1604. dec. 178.
Romana nullitatis obligacionis luna 20. Junij 1605. d. 220.
Romana nullitatis subrogacionis vinee merc. 10. Jan. 1609. dec. 416.
Romana pecuniaria luna 11. Febr. 1601. dec. 16.
Romana pecuniaria luna 11. May 1601. dec. 30.
Romana pecuniaria ven. 15. Martij 1601. dec. 47.
Romana pecuniaria merc. 16. Junij 1602. dec. 65.
Romana pecuniaria ven. 19. Novemb. 1601. dec. 79.
Romana pecuniaria luna 9. Decemb. 1601. dec. 76.
Romana pecuniaria luna 12. Jan. 1604. dec. 428.
Romana pecuniaria ven. 3. Junij 1605. dec. 116.
Romana pecuniaria ven. 23. Martij 1607. dec. 302.

Romana pecuniaria luna 28. Aprilis 1608. dec. 366.
Romana pecuniaria ven. 17. Decemb. 1610. dec. 488.
Romana pecuniaria ven. 1. Junij 1612. dec. 561.
Romana pecuniaria seu moderacionis indubitanis luna 9. Junij 1603. dec. 131.
Romana pecuniaria seu societas luna 26. Junij 1606. dec. 170.
Romana Prelatum ven. 19. Novemb. 1604. dec. 191.
Romana prouta hereditatis luna 10. Martij 1603. dec. 98.
Romana reddituionis rationis administracionis ven. 1. Apr. 1604. dec. 187.
Romana reddituionis rationis ven. 18. Martij 1611. dec. 530.
Romana reddituionis rationis ven. 4. May 1612. dec. 574.
Romana repeticionis indubii merc. 16. Novemb. 1611. dec. 516.
Romana resipiscionis ven. 10. Martij 1606. dec. 246.
Romana resipiscionis ven. 8. Junij 1607. dec. 324.
Romana resipiscionis merc. 1. Julij 1609. dec. 438.
Romana retrahum ven. 18. Junij 1610. dec. 470.
Romana retrahum merc. 27. Junij 1610. dec. 451.
Romana separacionis ibi ven. 9. Febr. 1607. dec. 194.
Romana societas Magazini ven. 13. May 1603. dec. 115.
Romana societas officium luna 12. Novemb. 1601. dec. 31.
Romana societas officij luna 10. May 1604. dec. 167.
Romana societas officij luna 14. Junij 1604. dec. 180.
Romana societas officij ven. 6. Febr. 1609. dec. 400.
Romana spoli ven. 3. Decemb. 1604. dec. 198.
Romana spoli domorum luna 29. Jan. 1610. dec. 15.
Romana spoli domorum ven. 10. Febr. 1611. dec. 542.
Romana spoli de Pinis luna 31. Jan. 1605. dec. 109.
Romana spoli de Pinis merc. 7. Novemb. 1607. dec. 336.
Romana spoli de Ponsi ven. 10. Junij 1611. dec. 515.
Romana spoli ven. 14. Novemb. 1609. dec. 439.
Romana seu Marjiana Thesauraria luna 3. Julij 1606. dec. 274.
Romana vinee ven. 18. May 1611. dec. 28.
Romana vinee luna 21. Aprilis 1601. dec. 23.
Romana vinee luna 24. Oclib. 1605. dec. 124.
Romana vinee ven. 16. Junij 1606. dec. 264.
Romana vinee ven. 26. Junij 1609. dec. 425.
Romana vinee de Viccomibus ven. 11. Jan. 1601. dec. 12.

S.

S*abinen. alluvionis luna 2. Aprilis 1607. dec. 309.*
Sabinen. alluvionis luna 18. Novemb. 1607. dec. 340.
Sabinen. alluvionis merc. 25. Decemb. 1610. dec. 487.
Sabinen. alluvionis ven. 16. Decemb. 1611. dec. 547.
In ead. luna 7. May 1611. dec. 558.
Sabinen. fructuum dotis luna 26. Junij 1606. dec. 269.
Sabinen. Molendini luna 20. Decemb. 1604. dec. 103.
Salamanquina beneficij ven. 18. Novemb. 1608. dec. 387.
In ead. luna 31. Febr. 1609. dec. 409.
Salernitana Parochij seu Rectoria luna 5. Jul. 1610. d. 479.
Salernitana Parochorum merc. 1. Junij 1611. dec. 504. licet dicat 498.
Salutarum Ecclesie S. Joannis luna 27. Novemb. 1600. dec. 9.
Salutarum iurisparracum luna 1. Julij 1602. dec. 69.
Sancti Angeli beneficij luna 16. Martij 1608. d. 359.
Sancti Angeli Lombardorum beneficij luna 3. Junij 1602. dec. 58.
Sancti Staurij spoualium luna 11. May 1609. dec. 410.
Sequentina expensarum luna 12. Junij 1606. dec. 263.
Senogallia fideicommissi ven. 16. Novemb. 1607. dec. 538.
Senogallia fideicommissi luna 2. Junij 1608. dec. 371.
Senogallia iurisparracum merc. 13. Jan. 1608. dec. 380.
Senogallia iurisparracum ven. 27. Martij 1609. dec. 407.

Seos

Index Decisionum.

Senogalen. iurispasendi lunc 25. May 1609. dec. 412.
Segusina Perugineri ven. 4. May 1607. dec. 310.
Segusina praemonstratorum ven. 21. Feb. 1605. dec. 212.
In ead. merc. 8. Junij 1605. dec. 218.
Sigutina Castellorum merc. 26. Junij 1602. dec. 64.
Siracusana Privatus ven. 4. Feb. 1605. dec. 210.
Spolitana hereditatis ven. 11. Aprilis 1603. dec. 102.
Spolitana hereditatis ven. 10. Martij 1606. dec. 244.
Spolitana pensum merc. 4. Novemb. 1609. dec. 451.
Spolitana de Sullenis ven. 2. May 1608. dec. 367.

T.

T*arusina Parochialis lunc 27. Novem. 1600. dec. 10.*
In ead. lunc 5. Decemb. 1601. dec. 35.
Tarusina Parochialis S. Thomei ven. 11. Jan. 1602. dec. 37.
Eadem lunc 18. Martij 1602. dec. 48.
Eadem merc. 27. Novemb. 1602. dec. 77.
Tarusina parochialis lunc 12. May 1603. dec. 112.
Tarusina parochialis merc. 10. Decemb. 1603. dec. 142.
Taurinen. iuramentum lunc 25. Octob. 1604. dec. 183.
Taurinen. parochialis ven. 16. Junij 1600. dec. 2.
Tolentinens. legati lunc 8. Martij 1604. dec. 158.
Tolentina Archiepiscopatus de Mondojar ven. 24. Januar. 1605. dec. 84.
Eadem lunc 17. Martij 1605. dec. 99.
Tolentina decimarum de Lucillis ven. 5. Decemb. 1603. dec. 140.
Tolentina decimarum de Lucillis ven. 28. Maij 1604. dec. 174.
Tolentina decimarum de Lucillis lunc 5. Maij 1618. decis. 368.
Tolentina decimarum de Lucillis ven. 6. Febr. 1609. dec. 429.
Tolentina hereditatis merc. 7. Febr. 1607. dec. 293.
Tolentina peritus lunc 25. Febr. 1610. dec. 455.
Tuderina decimarum ducum lunc 31. Maij 1604. decis. 176.

F.

V*Alentina beneficij lunc 5. Junij 1609. dec. 420.*
Valentia pensum ven. 9. May 1603. dec. 103.
Veneriarum Novu lunc 1. Febr. 1610. dec. 454.
Vercellen. donatus seu spoliarum lunc 28. Junij 1610. dec. 476.
Verdun. Cappelle merc. 15. Jan. 1603. dec. 83.
Verdun. Privatus . . . 12. Junij 1609. dec. 419.
Vicana iurispasendi merc. 28. Novemb. 1601. dec. 34.
Vicenn. beneficij S. Francis merc. 16. Jan. 1608. dec. 349.
Vicenn. seu Geranden. vicius ven. 22. May 1609. decis. 411.
Viglianen. iurispasendi merc. 19. Martij 1608.
Viglianen. iurispasendi merc. 10. Junij 1609. decis. 417.
Viterben. decursus aquarum lunc 17. Martij 1603. d. 100.
Viterben. cursus aquarum lunc 17. Novemb. 1603. d. 133.
In ead. lunc 15. Aprilis 1604. dec. 162.
In ead. lunc 15. Novemb. 1604. dec. 191.
Viterben. decursus aquarum lunc 17. Aprilis 1606. dec. 249.
Viterben. fiduciarii lunc 14. Jan. 1605. dec. 207.
Viterben. liberatus a maleficio ven. 16. Decemb. 1605. dec. 251.
Viterben. beneficij ven. 9. Junij 1600. dec. 1.
Viterbana dotis ven. 5. Aprilis 1609. dec. 409.
Viterbana dotis lunc 7. Junij 1610. dec. 468.
Viterbana dotis ven. 17. Junij 1611. dec. 521.
In ead. lunc 16. Jan. 1612. dec. 557.
Viterben. decimarum ven. 11. Maij 1607. dec. 312.
Vitellens. iurispasendi lunc 10. Decemb. 1601. dec. 36.
Vitellens. spoliarum seu donatus ven. 13. Febr. 1609. decis. 401.
Vitellens. spoliarum seu donatus lunc 10. Martij 1610. dec. 466.

FINIS.

DECISIONES

DECISIONES SACRÆ ROTÆ ROMANÆ.

CORAM R. P. D. ALEXANDRO LUDOVISIO,
nunc GREGORIO XV. Pontifice O. M.

VLIXBONEN. BENEFICII.

Veneris 9. mensis Iunii 1600.

ARGVMENTVM.

Iudex nulliter procedit, nisi seruet formam rescripti, maxime quando forma est posita sub conditione, ante cuius purificationem nulla competit iurisdicção.

SVMMARIVM.

1. Iudex procedens non servata forma rescripti nulliter procedit.
2. Et praesertim quando forma est posita sub conditione.
3. Iurisdicção non competit ante purificationem conditionis.
4. Sententia dicitur notorie iniusta, quando non iustificatur ex aliis.
5. Iudex non potest se mouere ad iudicandum extra alia, nec extra iudicium se informare.
6. Sententia, que non iustificatur ex aliis tanquam notorie iniusta nunquam transit in iudicatum.
7. Sententia, que non iustificatur ex aliis, dicitur notorie iniusta.
8. Nec est necesse à tali sententia appellare.

DECISIO I.

OMINI dixerunt sententiam A. C. esse reuocandam, cum enim in Breui ipsi mandaretur, vt ad alius executionem procederet, & de postquam literæ prouisionis Alphonsi fuissent coram eo presentatae, procedendo ad executionem abique dictarum litterarum productione, & de sic forma respectu non seruata, nulliter processit. cum dicta de rescripto. Pisanis de rescriptis, s. venerabilis de officio deleg. Abbas causam. n. 10. de re iudic. Ang. conf. 138. n. 2. Dec. conf. 103. n. 10. & Praeterea cum praesentatio litterarum posita fuerit sub conditione. Epist. de off. 68. Lap. alleg. 27. num. 10. Alex. conf. 218. n. 1. Alii. 2. & ante cuius purificationem,

Duxerunt Papae.

nulla competit iurisdicção, glof. in elem. 1. in verbo, peperiunt de officio deleg. Card. in elem. 1. n. 18. de concess. prob. Anchar. conf. 36. n. 4. vers. item ex alio sapite. Dec. d. conf. 603. n. 9. in fin. Gozad. conf. 2. n. 16. Vterius reuocandum dixerunt, quia cum non fuerit probatum Episcopum gaudere alternatiua, sententia non iustificatur ex aliis, & ob id dicitur notorie iniusta. * Paris. conf. 14. n. 2. lib. 4. Cef. de Grass. de off. 2. de solut. fuit dictum in vna Romana Vineæ de Scappucciis 25. Martij 1572. coram Binario.

ANNO TATIO.

1. Et quod sententia dicitur notorie iniusta, nisi iustificetur ex aliis, ultra allegata in decisione, dicit Gabr. conf. 18. n. 6. lib. 7. Cef. de Grass. de off. 2. in fin. de sent. & re iud. Rot. de off. 289. n. 2. par. 1. in reu. de off. 289. n. 16. par. 2. in reu. vbi testatur de stylo Rotæ; & plenè fuit dictum in Romana off. 21. Ianuarij 1600. coram Scotto impress. penes Marchesij. de Commis. rom. 1. fol. 12. & vbi redditur ratio, quia iuxta aliam opinionem quam sequitur Rotæ, non potest Iudex se mouere ad iudicandum extra alia, nec potest se extra iudicium informare, Rot. de off. 445. n. 8. par. 1. diuers. de off. 404. sub n. 1. par. 2. in reu. & Hinc sententia, que non iustificatur ex aliis, nunquam transit in iudicatum, tanquam notorie iniusta, Rot. de off. 260. n. 7. par. 2. in reu. & de off. 594. n. 4. par. 2. in reu. & Ibi sententia, que non iustificatur ex aliis, dicitur notorie iniusta, Scraph. de off. 1264. n. 1. qui testatur de inueterata Rotæ obseruatione; & dixit etiam Rotæ in d. Romana Off. 21. coram Scotto. vbi & propterea dicitur, non esse necesse à tali sententia appellare, quia appellatio non est necessaria, quando sententia est nulla l. 1. C. quando prou. non est necesse.

Oliverius Beltraminus.

Tarvisina Parochialis.

Veneris 16. Iunii 1600.

ARGVMENTVM.

Papa non attendit. Litis mentio censetur facta per clausulam (cuius statum) & quod, si lites sint plures. Quando persona loquens veniat in generali sermone.

A SVMMA

SYMARIUM.

- 1 *Attentatorum vitio non possunt notari littere Apostolicae.*
- 2 *Papa non attentat.*
- 3 *Episcopo (ideoque) est censetur.*
- 4 *Sententia lata expressa falsa causa est nulla.*
- 5 *Subreptione littere licet non falsa mentione litis.*
- 6 *Clausula (Cuius litis statum) operatur, ut censetur falsa sufficientis mentio litis.*
- 7 *Persona loquens non comprehenditur in diffinitione.*
- 8 *Hoc non procedit, quando identitas rationis facit, ut sit eadem persona loquens continetur.*
- 9 *Not quando favorabile est loquenti, quod comprehendatur, regulariter censetur procedit quando est prauidiale, & damnosum.*
- 10 *Numerus singularis habetur pro genere, & continet pluralem, quando non sumitur in materia obiecta.*
- 11 *Prosecutor ad litem censetur constitutus ad litem in plurali.*
- 12 *Numerus singularis continet pluralem, quando est eadem ratio in pluribus, quae est in uno.*
- 13 *Litis mentio in diffinitione falsa sine aliqua restrictione continet non unam personam sed plures lites.*
- 14 *Beneficium aliud est, aliud fructus beneficij.*
- 15 *Attentata potest esse possessio capta vigore prouisionis Apostolicae, quamvis Papa non attentat.*
- 16 *Clausula (Cuius litis statum) licet praeservet gratiam a subreptione ob non factam mentionem de lite, non tamen operatur, ut possit capi possessio, absque vitio attentatorum.*
- 17 *Clausula (cuius litis statum, &c.) non praeservat a subreptione, nisi fiat specificata, & individuata mentio de re iudicata.*
- 18 *Littera, si res iudicata iam esset deducta in controuersiam, tunc non sufficit facere mentionem de lite per huiusmodi clausulam.*

DECISIO II.

- F**uit conclusum sententia Nunciij esse reuocandam, quia declaratur litteras Apostolicas attentatas & quae talis vitio notari non possunt, Thom. de T. de dec. 62.
- P**apa enim non attentat. * Aegid. de dec. 749. in fine.
- R**ot. de dec. 15. sub num. 4. de responsis in nuncijs. Paleotti de dec. 246. & quatenus reuocat possessionem, & alia inde secuta, quia tamen illa reuocat ex eo, quod litterae sunt attentatae, ut denotat illa dictio (i)dem, quae est causalis, Bar. in l. de mensura §. quod autem sub. num. 9. ff. de cond. & demans. & tunc sit lata expressa causa falsa, est oulla, Rota de dec. 7. de re iudicat. in auis. Feljn. in cap. inter ceteras, non s. de re iudic. Aym. conf. 134. in fine.
- N**on obstat, & quod litterae dicuntur subreptione non facta mentione litis, & possessio postea capta sit attentata ut fuit resolutum coram D. meo Penia in causa Vergellen. Arebidiaconatus 13. Aprilis 1592. quia ultra quod Nuntius non fuit motus ex subreptione litterarum, sed ex eo tantum, quod fuerat impetrata lite pendente, & essent attentatae, cessat subreptio, & quia falsa fuit mentio litis cum clausula (Cuius statum, &c.) Gemm. conf. 120. num. 6. Arch. de dec. 9. de responsis. & fuit dictum in vna Zamorena. fructuum 21. Nouembriis 1584. coram R. P. D. Seraphino, & in vna Militen. pensionis coram R. P. D. meo Millino 11. Nouembriis 1597.
- N**ec placuit Dominis, quod opponeretur, verba illa (inter aliquos) & non comprehendere personam impetrantis, & loquentis, ad trad. in l. inquisitum C. de solut. & in l. inquisitum, C. de solut. & in l. Paulus §. finali ff. de pigrav. quia ultra quod non applicatur casui nostro, cum persona loquens sit Papa, fuit dictum & regulam non procedere, quando identitas rationis facit, ut etiam persona loquens continetur, Salic. in d. leg.

inquisitum. Cagni. in l. frater a fratre. num. 114. ff. de condit. indebit. C. de verb. signific. consens. 9. num. 7. Menoch. de praesumpt. lib. 6. praesumpt. 44. auer. 28. & seq. 7. & quod regula procedit, quando verba loquentis continent aliquid odiosum, seu aliquid onus, quia non censetur quis in dubio velle se ligare, aut sibi praedicate, Aym. post Socin. quem allegat conf. 374. num. 11. in fine. & num. seq. Menoch. vbi supra num. 31. & conf. 1. num. 75. at hic fauor est, quod comprehendatur, quia aliis impetrant concedi non procedit. Menoch. d. conf. 1. num. 78. Nec refragatur, quod essent duae lites, vna inter Morales, & Burnaccinum, alia inter eandem, & Episcopum Tarasimum, & propterea non sufficit mentio litis, ex dec. 3. C. de Graff. quia in eo & non merus singularis habetur pro genere. Glos. in rubrica leg. de al. & consens. pluralitatem, quando non sumitur in materia obiecta. Item inter veteres, vbi Bal. nec. C. de fidei l. inquisitum. §. 1. & ibi Salic. num. 4. ff. de leg. 1. & propterea Procurator ad litem constituitur censetur institutus ad litem in plurali, ut post Specul. tradit ibi Salic. num. 1. & quando est eadem ratio in pluribus, quae est in vno, semper numerus singularis continet pluralem. Aym. conf. 161. num. 4. licet est contra, Decius conf. 163. num. 3. & maxime quia fuit facta mentio litis in diffinitione sine aliqua restrictione, sal. d. §. 1. sub num. 5. & conf. 215. in l. 3. versum etiam 2. lib. 12. Decisio C. de Graff. non facit in contrarium, cum quia nihil firmat, sed relinquit particulariter dubitandum, cum quia ibi erat expressa litis super beneficio nil mirum, si non comprehendatur litteram super fructibus, & aliud enim est beneficium, aliud fructus beneficij. C. de cons. 6. circa med. vers. Item consilij, quod aliud de proba. & licet diceretur (& super alios quosdam rebus) non sufficiebat illa generica, & obliqua expressio.

ANNOTATIO.

Papa non attentat ex allegatis in hac dec. quibus addunt 15

- a Rota de dec. 42. num. 32. per 2. diuers. Lancet. de attentat. 2. cap. 4. de attent. l. re pend. in praesent. num. 359. & in d. cap. 4. in fine. 2. Verum notandum est, quod licet Papa non attentat prouidendo, bene potest esse attentata possessio capta vigore dictae prouisionis, ut in l. de dec. 10. & fuit dictum in Terdonen. Interp. 13. Maij 1616. coram R. P. D. Pamphilio, & in Conchen. Benefic. de Tricelle 20. Decemb. 1619. coram R. P. D. Coccino Decano.
 - b Crau. conf. 93. num. 31. vers. Tertio arguitur.
- Quod clausula cuius litis statum operetur sufficientem mentionem litis, Manic. de dec. 11. num. 3. Rota de dec. 605. in l. 3. per. 2. in reuocatur. Interp. Marra in suo Claus. claus. 174. par. 1. vbi plures decisiones Rota cumulat, & plura ponit circa huiusmodi clausulam.
- Aduertendum tamen est, quod & licet praeservet gratiam a subreptione ob non factam mentionem delae, non tamen operatur, quod capi possit possessio, absque vitio attentatorum, ut fuit dictum in dicta Terdonen. Interp. 13. Maij 1616. coram R. P. D. Pamphilio, & in dicta Conchen. Benefic. de Tricelle 20. Decemb. 1619. coram R. P. D. Coccino Decano, sicut nec & praeservat a subreptione, si non fiat mentio de re iudicata, quia res iudicata requirit specificam, & individuam mentionem, Marra d. claus. 174. in fine, & fuit dictum in Abulen. Capellaniz 21. Aprilis 1602. coram Cardinali Lancelotto Iunio, & in Tolentina Benef. 14. Nouemb. 1609. coram Iusto impressa penes Mareb. de Commiss. num. 1. in l. 384. Hec tamen non procedit, & si res iudicata esset iam deducta in controuersiam, quia tunc sufficit facere mentionem de lite per clausulam (cuius litis statum) ut fuit dictum in dicta Buegen. praesentiarum 1. Martij 1608. coram R. P. D. Coccino Decano.

Romana Iurispatronatus.

Lune 26. Iunij, 1600.

ARGUMENTVM.

Extractio à successore fieri potest sine solemnitatibus; & stante antiquitate non est necessaria recognitio. Notariatus in antiquis probatur ex ostensione plurium Instrumentorum.

SVMMARIVM.

- 1 Successor in officio potest Prædecessoris sui scripturas publicare sine citatione, & decreto, alijsq. requisitis.
- Et quid si successor, statim assertione ipsius extrahatur, & nam. 4.
- 2 Recognitio non est necessaria stante antiquitate.
- 3 Notariatus in antiquis satis probatur ex ostensione plurium instrumentorum eisdem notarij.
- 4 Recognitione non indigent instrumenta ultra 100. annos, dummodo habeant faciem instrumenti publici, etiam si non concurrat administratio.
- 5 Recognitione non indiget scriptura etiam privata, quando est antiqua ultra 100. annos.
- 6 Recognitione ut non indiget Instrumentum uti antiquum, debet excedere 100. annos.
- 7 Recognitione formalis non est necessaria in Instrumentis ultra 70. vel 80. annos, sed sufficiunt administrativa.
- 8 Tempus latu est detrahendum ad effectum antiquitatis instrumenti, quando instrumentum est tale, super quo consistit fundamentum totius causæ, sicut autem est, si incidit in processu latu sit productum.

DECISIO III.

Omni quo ad presentationes extractas, & publicationes à Secretario Hospitalis, de quibus loquitur decisio bo. me. Otani 1. Febr. 1599. steterunt in decisio, quod essent in forma probanti, quia fuerunt extractæ à Secretario, qui non solum vigore indulgi Pauli III. sed etiam de iure communi, uti successor in officio potuit prædecessoris sui scripturas publicare sine citatione, & decreto, alijsq. requisitis, Caputq. decis. 170. par. 1. Chif. decis. 69. cum adductis in decis. decis. 4. Non obstat, quod Protocollo, seu originales scripturæ non sint recogniti, & quia, ut in d. decis. dicitur, propter antiquitatem non requiritur aliqua recognitio. Non obstat, quod non consistit de Notariatu Notariorum rogatorum, & quia, cum sumus in antiquis, satis probatur ex ostensione plurium instrumentorum eorundem. Cor. decis. 14. nu. 13. lib. 4. Aym. de antiqui. temp. par. 3. §. si videmus in genere. num. 3. Nec etiam obstat, quod non consistit extrahentem fuisse successorem eius, qui fuit de presentationibus rogatus; quia hoc satis videtur probari ex attestatione ipsius, & ut fuit dictum in Gerunden. Vini 13. Maij 1598. coram R. P. D. meo Penia. Quoad alias duas presentationes, quæ non fuerunt extractæ à Secretario hospitalis, nec à successore in officio, quia fuerunt extractæ cum citatione, decreto iudicis, & alijs requisitis, adhuc idem dicendum videtur.

ANNOTATIO.

- a Rota decis. 706. nu. 6. & decis. 449. nu. 7. p. a. in recent. & decis. 157. p. 1. in recent.
- b Quando instrumenta sunt ultra centum annos, non indigent recognitione, etiam si non concurrat alia administrativa, dummodo habeant faciem instrumenti publici. Puz. decis. 1. de fide iustorum. Rota decis. 413. lib. 3. par. 1. in recent. & in Mediolanen. Iurisp. 13. Febr. Drosfones Papalei.

1575. coram R. P. D. Pirouano, & in alia Mediolanen. Decimarum de Vardig 16. Ianuarij 1617. coram eodem, & in Sulmonen. Vnionia 7. Februarij 1610. coram R. P. D. Dunozer. & Amplius ut etiam scriptura priuata, si sit antiqua ultra centum annos, non indiget recognitione, ut fuit dictum in d. Sulmonen. Vnionia coram R. P. D. Dunozer. & Et ad illam effectum recognitionis instrumentum non dicitur antiquum, nisi sit ultra centum annos. Puz. decis. 371. lib. 3. Rota decis. 181. post principium par. 1. d. decis. ubi dicitur quod Rota solet tenere hanc opinionem fuit latæ decisio in illa Farsen. Terrentij 19. Martij 1607. coram Penia.

- Quando instrumenta sunt infra centum annos indigent recognitione, Rota decis. 703. nu. 3. p. a. in recent. Bene verum est, quod si sint ultra 70. aut 80. annos, non est necessaria formalis recognitio, sed sufficiunt administrativa, Rota decis. 693. lib. 3. p. a. in recent. fuit dictum in Bononi. fideicommi. de Casanis 11. Jun. 1614. coram R. P. D. Pirouano. Notandum tamen est, quod ad effectum antiquitatis an sit subducendum tempus mortis litis, alijs Rota variatur; nam quod sit detrahendum, tenuit Rota d. decis. 181. in prim. vers. fideicommi. de tempo remota litæ, & penes Seraph. decis. 76. & fuit tenent in Aretinis Capellanis 18. Martij 1616. coram R. P. D. Buratto. Contrariam verò opinionem tenuit penes eundem in Seraph. decis. 91. r. 2. & penes Puz. decis. 349. n. 1. l. 1. cum has opiniones Rota ad concordiam reduxit in Tiburtina Caltri S. Angeli coram illud. Card. Lancelotto, ubi fuit dictum, quod aut Instrumentum est tale, super quo consistit principale fundamentum totius causæ, & tunc detrahendum est tempus litis, aut verò Instrumentum incidit in processu latu sit productum, & tunc non est detrahendum tempus mortis sed ad effectum antiquitatis.
- c Rota decis. 413. lib. 3. p. a. in recent. fuit dictum in Farsen. Terrentij 31. Maij 1604. coram Card. Millino, & in ead. 11. Junij 1606. coram Penia.
- d Rota decis. 449. nu. 7. p. a. in recent. ubi quidem plures alie auctoritates allegantur.

Officium Notariatus.

Abulen. Iuris visitandi.

Mercurij 28. Mensis Iunij 1600.

ARGUMENTVM.

Episcopus an possit visitare Hospitalis fundamentum cum pacto, quod visitatio spectet ad Priorem illius, & quomodo visitandi ius censetur concessum cumulatim, non autem priuatiue quoad Episcopum. Et an Visitator generalis censeat, dato Visitatore speciali.

SVMMARIVM.

- 1 Sententia lata absque citatione est nulla.
- 2 Alii, qui dederunt causam liti, non tribuunt ius considerandi.
- 3 Præstatio, & defensio hospitalis, seu alterius loci Pij alius relictæ non tribuit Iurisdictionem Præstati, nec eximio locum Pium à Iurisdictione Ordinarij.
- 4 Visitatio est alium Iurisdictionis.
- 5 Iurisdiclio censetur concessa cumulatim, non priuatiue quoad Indices Ordinarios.
- 6 Limitatur non procedere, quando Iurisdiclio conceditur favore personæ in quam exerceri debet, & sanæ ipsius est non habere plures, qui eam exercent.
- 7 Hospitalis habetur pro persona.
- 8 Visitatores plures non habent interit.
- 9 Ecclesia creta cum pacto, quod subest Abbati, nihilominus est sub Episcopo, quia non potest edificari sanæ, quod Ecclesia Episcopo non subest.
- 10 Ecclesia statim an est fundata, est in potestate Episcopi.

A 2 11 16

- 12 *Hospitalium erectum cum auctoritate, & consensu Episcopi de iure ecclesiasticum.*
- 13 *Episcopum conferentem in limine foundationis, quid hospitalis erigendum sit liberum ad visitationem Episcopi, validum de illam ordinationem non solum in suis, sed etiam in successorem praeiudicium.*
- 14 *Episcopus si aliquam Ecclesiam, si irrevocabilitate eximam, non possit abdicare si visitationem, & correctionem.*
- 15 *Declarare hoc procedere in ecclesia iam constituta, & edificata, quia tunc agitur de amittendo iure quæsito, sicut in fundatione, non agitur de iure quærendo, & forsitan alius non fundasset visitator.*
- 16 *Hospitalia fundatum sine auctoritate Episcopi non est locus religiosus.*
- 17 *Visitatio non competit Episcopo, nisi in hospitali religioso potest tamen et competit vicedelegate Sedis Apostolicæ forma Concilii Tridentini.*
- 18 *Visitator specialis ubi datur, generalis visitare non potest, quod maximè est verum, quando datur ad substitutionem visitandorum, & ad fovendum aliorum, & episcopi tantarum sententiam dicitur minime vera.*
- 19 *In visitationis materia plerumque attenditur subactio.*
- 20 *Visitatio materia est interdicta.*
- 21 *Iurisdiclio concessa ad penitenciam, & non solum propriis confessor data non cumulatur, sed privatur.*

DECISIO IV.

Sententiam Prouisoris Abulen. reuocandam dixerunt Domini non solum ex capite nullitatis, propter defectum citationis, l. 1. §. item cum ex dicto ff. qua sententia fuit appellata, res. l. de vniuersis, ff. de re iudic. l. nam in die. Dicitur ff. de ap. Sed etiam ex capite iniustitiae, quia in ea dicitur Episcopum esse in quasi possessione visitandi Hospitalis, de quo agitur, quæ tamè quasi possessio non deducitur, nisi ex actibus, qui dederunt causam liti, & ideo aliquod considerabile non tribuunt, ut fuit dictum in vna Hispanen. lursip. coram bo. me. Robuitorum 16. Jun. 1586. & in alia Burgen. lursiditionis S. Ioannis 4. Decembris 1591. coram bo. me. Orano.

2 *Tum etiam, quia dicit Visitatorem spectare ad Episcopum, tamquam Ordinarium iuxta declarationem Concilii, quæ tamen hoc non dicit, & Concilium concedit hanc facultatem Episcopis tamquam Sedis Apost. Delegatis. Circa illud, quod etiam obiectabatur contra sententiam, videlicet, quod ex fundatione spectet ius visitandi ad priorem, & propterea interdictum limitari posita in decisione Congregationis Concilii, nisi aliter sit in fundacione cantum, Domini non fuerit concordēs, si coaccessio facta Priori intelligeretur priuatiue, vel potius cumulatiue, allegabantur præcipue tradita à Gabr. conf. 195. l. 2. in terminis visitationis Hospitalis faciendæ per Ordinariū, non obstant, quod in fundacione eius cura alteri demandata videretur, qui tamen Gabr. loquitur, quando alicui esset concessa protectio, & defensio, quæ (ut dicit, & probat ipse) ideo tribuit, nec eximit à iurisdicctione, nil mirum si huiusmodi defensori non competat visitatio, quæ est iurisdicctionis, Innoc. in c. in singulis nn. 1. de statu Monach. Paulo. de visit. p. 1. quall. 1. num. 8. 10. casu autem nostro fuit inter alia commissio visitatio in specie; Pro Episcopo tamen videtur facere communis regula, quod ius iurisdictionis concessa cumulatiue, non priuatiue ad iudices Ordinarios. Bart. in l. 1. c. de off. Praef. Præ. Bald. in l. unica §. ubi autem num. 6. C. de cad. iudic. Anchar. con. 164. sub num. 5. vbi notat ex eo quod Populian. l. i. de Romano. conf. 395. num. 1. cura onouillis seq. Paulus de Castro in l. testis sub nu. 6. C. de testam. l. 3. qui communem dicit in l. quod in verum §. sique post num. 8. ff. de leg. 1. Felyn. in cap. Pastoralis post num. 1. vers. Regulariter videtur de officio Ordinarii, Dec.*

conf. 3. num. 1. Ruin. qui de communi testatur, conf. 7. nn. 1. lib. 4. 4. Possit tamen dici regulam limitari, quando iurisdicctio conceditur favore persone, in quam exerceri debet, & favor ipsius est non habere plures, qui eam exerceant, Bald. in l. unica nu. 7. C. de caduc. coll. Ang. conf. 371. ad form. vers. saluti quærit. Accet. conf. 102. sub num. 1. Felyn. in cap. Pastoralis nu. 2. in fine vers. Lancia quini. Ceter. conf. 3. sub nu. 5. vers. secundo, respondet lib. 2. Afflicte. decis. 41. nu. 2. in fine, & in seq. Aym. conf. 411. nu. 4. vers. Septimi iura, R. in iun. Jun. conf. 715. num. 9. Menoch. de presump. l. 2. presump. 18. sub nu. 16. vers. Nemo est casus. Hic autem concurrunt fauor Hospitalis, quod pro persona habetur in hac materia, Bald. in d. l. unica sub nu. 7. Accet. conf. 83. num. 4. in fine, & conf. 102. post nu. 1. Interest autem Hospitalis, tunc venter à pluribus Visitatoribus, Ang. in l. si testam. vers. Si favore personarum, C. de iust. sentent. Bal. in arch. habita sub nu. 19. C. in fil. pro patre, Maxime quia non solum fuit co-accessio visitatio favore Hospitalis, sed etiam Prioris pro tempore, qui constituitur Patronus ipsius Hospitalis, Angel. conf. 175. in loco supra citato, Grat. decis. 30. num. 11. in fin. & num. seq. Aym. d. conf. 411. nu. 4. Menoch. presump. 18. num. 13. & fuit dictum in vna Burgen. Iuridict. S. Ioannis 10. Decembris 1596. coram bo. me. Orano: Contra Priorem etiam facere videtur dictum, quod Bart. in l. quærit §. 9. num. 1. ff. de administr. nu. quem refert, & sequitur Felyn. in cap. Cum venerabilis sub nu. 33. vers. & ideo dixit Bart. de except. Quod si aliquis fundat Ecclesiam hoc pacto, quod sub sit Abbat, quod nihilominus erit sub Episcopo. Non enim potest edificari, aut fundari facere, quod Episcopo non lubet, Innoc. in cap. Lateranensi num. 5. de prob. Abb. in cap. Cum dilectus num. 4. de consue. & in c. 3. sub nu. 23. de test. adde. c. 16. d. c. Cum venerabilis num. 35. vbi etiam Dec. in 10. iun. nu. 35. & conf. 111. nu. 2. Facit cap. Si quidam num. 10. quall. 1. Rota d. vers. dict. 10. de iustem. in anteq. sed videtur posse dici per dicta procedere in fundacione Ecclesie, & beneficii, quæ statim, ac sunt costructa sunt in potestate Episcopi, cap. Omnes Religiosi 16. quall. 7. cap. Cum Episcopus de off. Ordinarii in 6. Dec. d. conf. 111. num. 1. & in d. cap. Cum venerabilis nu. 3. Non sic forsitan in Hospitali quia aut est cum auctoritate, & consensu Episcopi erectum, quo casu ecclesiasticum dicitur, quod Bal. in arch. hoc in preteritum sub nu. 11. C. de sacrosanct. Paul. de Castro in l. Orphanotrophus in princ. de Episc. & cler. Card. in elem. 11. in 10. quall. de prebend. Abb. in cap. Ad hoc num. 1. de relig. dom. 1. & cum interuenit consensus Episcopi in fundacione sub tali forma facta, consensus Episcopi validat dictam ordinationem, non solum in suis, sed etiam in successorum præiudiciū, Abb. in d. cap. 3. sub num. 13. Felyn. in d. cap. Cum venerabilis sub nu. 3. Barbac. conf. 33. eadem. antepenult. vers. Esi dicunt Episcopum lib. 2. Rocce. de Cure de Inuener. in verb. pro eo quod sub nu. 16. & num. seq. Contra tamen facere videtur, quod tradit Feder. conf. 111. num. 4. vbi si Episcopus aliquam ecclesiam si generaliter eximat, non potest se abdicare visitationem, & correctionem, ad quod tamen responderi potest illud posse procedere in ecclesia iam constructa, & fundata, tunc enim agitur de amittendo iure quæsito, secus autem est in fundacione, quia agitur de iure quærendo: & forsitan aliter non fundasset testator, nisi cum illa lege, ut deo per Barbac. Abb. & Rothe. vbi supra, sed adhuc replicatur ex traditis per eundem Federic. conf. 147. qui extendit etiam quando Episcopus id ageret in fundacione ipsius Ecclesie, & respondet contrariis: Aut Hospitalis hoc fuit siue Episcopo auctoritate fundatum, & tunc cum non sit locus religiosus, Bald. & alij supra citati, 16 Cardin. conf. 15. num. 3. Abb. conf. 3. num. 2. p. 1. & in 6. iure comuni non competit Episcopo visitatio, Abb. in cap. fin. in 1. motib. de Conf. Gabr. in præalleg. conf. 195. nu. 15. lib. 1. & licet ex forma Sacri Concilii Tridentini possit

- possit Episcopus huiusmodi Hospitalia, sicut ut Dele-
gatus visitare; tamen Concilium tribuit illi hanc fa-
cultatem, dummodò non sit aliter in fundatione cau-
tum. Pio Priori autem facere videtur, quia tibi datur
specialis Visitator generalis visitare non potest, Bal. in
l. i. cum s. fide offic. Conf. sequitur Felyn. in d. cap. Pag-
ratus, num. 2. in fin. & dicit idem Bal. in arch. habita num.
18. re fl. pro par. quòd quando datur specialis Visitator
per Papam, de rogatione est Visitator generalis, qui ta-
men num. 19. dicit hoc verum, quando est datus ad pe-
nitentiam Visitandorum, non quando Motu proprio,
b Ratio diuerfitatis est, ut explicat Corn. conf. 76. post
num. 8. lib. 1. quia quando datur ad postulationem, da-
tur ad suorem ipsorum, quando datur Motu proprio,
potest alia subesse causa, & quòd specialis Visitator,
quando est datus fauore visitandi, solus visitet, tradit
Angan. d. l. testamenta, vers. Si fuerit persinarum. C. de
testamentis, & facit quòd dicit Iacob. de Acre. in l. quod
in verum. §. si quis post num. 1. quem sequitur Oldrad.
Alber. num. 1. Bald. num. 1. cum post num. 1. §. si leg. 1. quòd
Episcopus non potest visitare fratres Humiliarios de
Mediolano, quibus per privilegium fuit indultum, ut
per ministrum viserentur; idem tradit Corn. conf. 30.
num. 4. lib. 2. Ruin. in d. conf. 7. num. 6. Troit. de Maluer.
de oblat. per. 1. dubit. 4. num. 13. alibi 4. 4. & seq. Rim. lun.
conf. 715. num. 10. Menoch. d. presump. 18. sub num. 16.
vers. Nonum est casus. Suid. conf. 59. n. 33. vers. Et exemplum
de Visitatore: Contrarium tamen, quòd Visitator spe-
cialis à Papa deputatus non faciat, quominus Episco-
pus visitet, tradit Anchaz. in cap. si rui, qui sub nu. 2. vers.
quid ergo si Papa, de re scriptis n. 6. sequitur Iasus d. l. quod
in verum, §. si quis post, sub num. 6. vers. Breuiter hic non ob-
stantibus, & decisione Iacobi de Acre. dicit esse dubium
Menoch. conf. 468. sub num. 14. vers. Respondetur primi, qui
adducit multos dissentientes. Prima tamen opinio pro-
culdubio est vera, & rationibus Iasonis respondet Me-
nochius, ubi supra, & quamuis Acre. in d. §. si quis post,
dubitaret doctrina Iacobi de Acre. tamen ut animaduer-
sit Ruin. d. conf. 7. sub num. 6. Idem Acre. conf. 101. se-
quitur doct. Ang. quando fauore personæ est datus Visita-
tor, faciunt pro illa opinione, quæ dicta sunt superius,
quando iurisdicchio est concessa fauore certarum per-
sonarum; præsertim cum in casu nostro non in specie,
sed in indiuiduo concessa sit visitatio, & tradita per
Acre. in d. conf. 101. post. nu. 12. Aym. d. conf. 411. nu. 33.
vers. Pro hoc magis in terminis: Quod maxime procedit
in Priore Pantono constituto propter Iurisdictionem,
quod habet in dicto Hospitali ex dicta fundatione, ut
per Ios. Bapt. Ferretum conf. 42. num. 14. & quia non
est persona subdita Episcopo, & talis enim subiectio in
hac materia attenditur, Bart. in l. fin. in fin. C. de reb. milis.
lib. 2. Rim. conf. 47. col. 1. vers. Postremum prædilla, Felyn.
in d. cap. Pastoralis, sub num. 2. vers. Considera bene, Corn.
conf. 3. sub num. 4. vers. Ad hanc intellegendam maxime con-
sidera lib. 2. Menoch. d. conf. 478. sub num. 1. vers. Item idem
dicit, & docuit Bart. & fuit dictum in illa Burgum. Mis-
sita alia possunt pro vtraque parte adinclin. Ibi enim mai-
or tertia, ut videtur Ang. in d. l. testamenta, est multum intri-
cata, & casus iste continet magnam dubitationem pro-
pterea de ea erit particulariter videndum.

ADDITIO.

- a Adrien Decimarum 17. Iunii 1606. coram R. P. D. Corduba
& in Vlixboon. 12. Nouemb. 1604. coram R. P. D. Oetou-
bergo. & in Burgum. Iurisdictioni 13. Nouemb. 1599. coram
Cardinali Mellino, in quibus doct. Iacobus Rot. semper
dixit alicui qui dederit causam Iuri, & multo minus gestos
post motum licet, non esse habendos in consideratione.
b Quando iurisdicchio est concessa ad penitentiam, non au-
tem Motu proprio, tunc censetur dora non cumulatio,
sed penitentia. Rot. d. conf. 33. sup. num. 1. p. 1. in recent. Trenta-
ting. 308. resp. lib. 1. cap. de l. 1. §. 1.

Oleone Bolognensis.

Discessu Papae.

Fanen. Lucii Doris.

Luna 30. mensis Iulij 1600.

ARGUMENTVM.

Lucrum Doris à Statuto delatum debetur
etiam pro dote promissa, & non soluta, maxi-
mè in ordinem eius, qui soluere debebat. Item
si Statutum deferat lucrum conditionaliter,
sufficit quod momento temporis conditio
exiterit.

SVMMARIVM.

- 1 Lucrum Dotis debitum vigore Statuti, debetur non so-
lum de Dote data, sed etiam promissa, & non soluta.
- 2 Rubrica habet orationem premissam passim allegari ad
decisionem casuum, & non restringitur à iure spe-
cialiter tractate.
- 3 Lucrum Dote debetur etiam, ubi pro Dote fuit assigna-
tum nomen debitoris, licet à marito non fuerit exaltum.
- 4 Dots promissa habetur pro soluta in adum non solutis
ad effectum, ut si locus lucro Dotis ex diffinitione Sta-
tuti delat.
- 5 Altra non debet aliam commodum offerre.
- 6 Statutum, quòd mulier in matrimonio copulata de-
cedens, maritus lucratur certam partem Dotis, habet lo-
cum, quando sit per mulierem, quemcumque copulatur.
- 7 Altra contrahitur per interpellationem iudicialiter fi-
ram.
- 8 Altra committitur non solum per omissionem, sed etiam
per contraventionem, & hoc est diffusor.
- 9 Si statutus defensor maritus lucrum dote condicionaliter, si
altera matrimonium sustinuerit, ut habet locum, sufficit,
quod per medium tempus maritus sustinuerit onera.
- 10 Conditio sufficit, quod momento temporis exierit.
- 11 Statutum de lucro Dotis habet locum etiam in Dote
promissa, & non soluta, etiam si statutum vocatur verbi
(tencantur) vel etiam si loquatur de dote data.

DECISIO V.

Contrafacta fuerant sponsalia in Oppido Orcisani
Fanen. Dioc. inter D. Archangelum Angelinum
& D. Stratonicam Lambertinam, in quibus D. Stratoni-
ca promittebat dare pro dote, & doris nomine scuta
mille, hoc modo, videlicet, scuta 200. in tot mobilibus,
reliqua 800. in pecunia numerata, & non in alia spe-
cie, quæ quidem scuta 300. consistencia in pecunia D.
Stratonica debebat consequi ab hereditibus primi sui
viri, ita ut dicta scuta 300. ipse D. Archangelus posset,
& teneretur exigere, & recuperare, & exacta inuestire
in aliquo Censu, aut bonis stabilibus, quam dote D.
Archangelus promittebat restituere in casu restitutionis,
iuxta formam decretorum Ducis Urbini, & sty-
lum dicti Oppidi Orcisani: securo matrimonio, per ali-
quantum temporis ut simul in domo D. Archangelus
permanerent, postea recessit D. Stratonica, & intenuit
separationem thori, qua pendente, D. Stratonica
exegit ab hereditibus primi viri dicta scuta 800. quæ
nomine proprio illa inuestiuit in quodam Censu,
cuius fructus semper exegit, postea mortua est, & D.
Archangelus egit in vim salutis Interdicti pro conse-
cutione luctu dotalis secundum Consuet. Ducis Urbini,
cuius vigore maritus consequitur tertiam partem Do-
tis uxoris decedentis sine liberis; causa huiusmodi
coram me extra Rotam pendente, consului Dormi-
non, an esset in casu isto locus lucro prædicto, &
Dimitri, informante tantum parte D. Archangelus,

A 3

vnaui.

- vnanimem affirmantem responderunt, licet enim statum loquatur de dote data, tamen cum eius rubrica loquatur simpliciter, & generaliter de dote, maritus lucrabatur reitiam partem dotis promissa, & non soluta, l. post Bald. quem allegat in l. 1. n. 9. vbi etiam Dec. num. 3. in fin. Purpure. num. 31. Alciat. num. 7. ff. si cert. per. Corn. conf. 67. num. 1. lib. 1. Rol. de laro. dot. q. 9. Gabr. conf. 32. num. 3. lib. 1. Capitul. inter cons. Pauli Leonij. conf. 4. num. 24. Menoch. lib. 6. presump. in prima presump. num. 22. * verba enim rubrica generalia habentia, vt in casu isto, et orationem perfectam, ad decisionem statum allegari possunt, & non restringuntur à sigro specialiter loquenti, Gloss. in l. 1. c. de cap. dimon. lib. 11. Paul. de Cast. conf. 83. num. 4. lib. 1. Alex. conf. 1. num. 7. lib. 4. & in l. 1. num. 4. vbi & Dec. num. 4. & seq. Cur. Ionior. num. 4. ff. si cert. pecun. Paul. conf. 53. num. 94. & seq. lib. 1. Aym. conf. 61. num. 1. Præterea aut fuerunt dotei fuisse datam ex eo, quod fuerunt assignatæ dotei pecunie exigendæ, vt supra ab hæredibus pemi vni, & t. in fuit datum in solutum nomen debitoris, & res est sine dubio, & pro hoc facit conf. Bart. 133. statum ciuitatis num. 3. Franc. decis. 108. num. 94. & seq. lib. 1. Aym. conf. 61. num. 1. Præterea aut volumus non fuisse datam, & t. isto casu dixerunt Domini habet pro data ad effectum, vt D. Archangelus lucraretur tertiam partem propter moram D. Stratonicæ non consignantis dotei, Bart. d. conf. 133. Bald. in lib. fin. sub num. 3. vers. ego consulat C. de dot. pronu. Paul. de Cast. in l. l. vbi sub num. 1. vers. Sed quod sit statum fidei de condit. in deb. Alexan. in l. si denarius 5. si quis num. 7. in fine. Roma. sub num. 8. vers. & in consiliis Bart. Inf. sub num. 14. vers. Tu intellige, ff. de condit. caus. dat. Arctan. lib. vii. iudic. 5. Sacer. num. 6. post med. vers. Reuerentiora palstra dubitatis, ff. solut. matr. Calcan. conf. 31. sub num. 20. Ruin. conf. 113. num. 7. lib. 4. Titat. de retract. conuent. ad fin. num. 37. Rol. de laro. dot. q. 7. Phan. 1. in eodem tract. in verb. restituen. num. 10. t. ne aliis ex mora sua commodore sentiet, contra l. 1. relegatum in fin. ff. de mor. & reli. & melioris conditionis esset morosa, quam solvens contra l. non solum ff. de nex. & lib. forum
6. ff. quod vi aut clam. t. Videmus in simili de statuto, quo cauetur, vtore in matrimonio copulata decedente, maritum loerari dotei, quia habet locum, quando stat per mulierem quominus copuleretur. Bald. in lib. Non fine. num. 1. in fin. C. de bon. qua lib. Paul. de Cast. conf. 134. in fin. 1. Boer. decis. 12. num. 39. Rol. d. q. 7. num. 7.
7. t. de mora autē cōstat manifestē ex interpellatione etiā iudicialiter facta, quod si & ibi Dicit. ff. si cert. pecun. Inf. in d. l. si denarius 5. 1. sub num. 14. vers. Tu intellige. Rol. de laro. dot. q. 8. & ex eo quod cum assignasset huiusmodi pecunias exigendas D. Archangelo, ipsa D. Statonica contraveniendi dotei assignationi eas exegit, & inoeuit, vt supra dictum est: t. mora enim conuenitur, non solum per omissionem, sed etiam per contraveniendum. Arctan. conf. 136. num. 6. & est odiosior mora decis. Ped. 71. num. 18. Non obstat, quod statutum deferat lucum conditionaliter marito, si osera matrimonij sustinuerit, t. quia sufficit, quod per modicum tempus sustinuerit. Paul. de Cast. in l. si maritus 5. 1. num. 2. ff. solut. matr. & in d. l. si denarius 5. 1. sub num. 4. vers.
10. Sed reuerentiora contrariis, vbi etiam Inf. num. 19. t. conditio enim sufficit, quod aliquando etiam momento temporis exuerit, l. si quis heredem C. de insti. & subdit. l. heredibus in princ. ad Trebell. Gallus 5. quarum, & ibi non ff. de lib. & post. Ruin. conf. 89. n. 8. lib. 4. & fuit in simili dictum in vna Clusina dotis 17. Ianuarij 1598. coram bo. me. Peregrino.

ADDITIO.

1. Circa hanc materiam, an statum de laro dotis habere locum etiam in dote promissa, & non soluta t. est vi-

dendus Gaspar. Aut. Theol. quæst. for. lib. 4. q. 75. vbi statuatur regulam pro opinione affirmativa, tellendo de verioris, & multipliciter illam ampliat, prout etiam in aliquibus casibus illam limitat, & hanc opinionem pluries tenet Rot. penes Accill. decis. 13. num. 1. & 4. de cons. & in Alculana dotis 9. Martij, 1603. coram Card. Sacerato, vbi fuit dictum hanc opinionem habere locum, etiam si statum videretur verbo (statum) & etiam si loquatur de dote data, & idem tenet Rot. in Sengallien. dotis 13. Ianuar. 1608. coram R. P. D. Pamphilo, & hanc eandem opinionem tenuit infra decis. 22.

Olavium Beltraminum.

Calinen. Hospitalis.

Luna 3. mensis Iulij, 1600.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SYMMARIVM.

1. Instrumentalis possessio non est manutentibilis exigente alio in possessione.
2. Locatio non probat possessionem.
3. Possessio antiquior est præferenda iuniori, quæ præsumitur clandestina.
4. Locatio probat possessionem locatarii inter condictionem, & locatorem.
5. Amplexus etiam non probata effectu locatarii.
6. Locatio probat possessionem etiam contra tertium, si concurrant solatarii effectum.
7. Limita non procedit in praedictum tertio, de cuius vera possessione constat.

DECISIO VI.

Domini dixerunt Hospitalarios esse manutendos in quasi possessione eligendi, & deputandi Magistris, & rectores Hospitalis, cum in ea reperiantur ab antiquissimo & immemorabili tempore, & deponunt testes pro eorum parte examinatis, & reuocatis. Insuper inter d. Guidop. decis. 366. num. 1. Non obstat præterita possessio Francisci, quia t. cum sit instrumentalis, non est manutentibilis, nec alicuius considerationis, existentibus dictis Hospitalariis in possessione, l. quamuis, 5. si condictionem, cum ibi not. ff. de acquir. posses. Pat. decis. 372. lib. 1. cum similibus, & instrumentum locatarii bonorum dicti Hospitalis non probat aliquam eius possessionem * cap. inter dilectos in fin. de fide instrum. Bal. in l. quadam mulier post n. 1. ff. de rei vend. Rot. decis. 1. de fide instrum. in antiqui, & vbi probaretur aliqua possessio Francisci, tamen esset manutenda illa Hospitaliorum, 3. tanquam antiquior, quia altera præsumitur clandestina, cap. licet causam, & ibi not. de prob. Bart. in lib. si duo sub num. 4. vers. Si veritas, ff. si possidetis, Alex. conf. 110. num. 1. lib. 1. Ruin. conf. 55. num. 8. lib. 4. Afflic. decis. 161. num. 3. & 4. & finis dictum in vna Romana Capellanæ Sanctæ Mariz Magdalenæ 14. Febr. 1576. coram Cantuccio, & alijs sepe.

ADDITIO.

2. Inter locatorem, & condictionem locatio probat possessionem locatarii, Gabr. de loc. causis 4. num. 14. Menoch. de retract. rem. 3. num. 172. Rot. decis. 766. num. 1. p. a. d. vers. t. Quod procedit etiam non probata effectu locatarii, vt fuit dictum in Mediolanen. Decimarum, 9. Iunij 1610. coram Pirouano, quæ est impressa, penes Parinacc. decis. 291. post secundam libram consilij, & in Romana durumorum 10. Nouembis 1617. coram R. P. D. Buratto. Locatio probat possessionem etiam contra tertium, quando

concur

concurrunt etiam solutiones a effectu, *Gubr. de locat. rescript. 4. num. 1. & 7. Menoch. de reuerent. 3. num. 172.* fuit dictum in Romana de lacommellis 19. Ianuarij 1609. coram Cardin. Sacro, & in Lucerna beneficij 6. Febr. 1609. coram R.P.D. Caus. 1. Sed aduertendum est, quod si ista conclusio sit precipue sumpta, & vera, de facili posset committi fratri, quia inter duos contrarios fieri posset instrumentum locatiois, & etiam singi posset subsecuta solutiones in prauiudicium veri Domini, & possessoris, & ideo dicta conclusio non habet locum in prauiudicium alterius, de cuius vera possessione constat. Rot. decis. 2. num. 4. inter impress. penes Pacif. de Saluian. litta nou. impress.

Cluenerus Extrinsecus.

Romana Censur de Cardutijs.

Veneris 27. mensis Octobris. 1600.

ARGUMENTVM.

Plura considerantur pro probanda additione hereditatis, de quibus particulae in Summario.

SUMMARIVM.

1. Hereditatis additio probatur ex locatione rei hereditaria.
2. Hereditas si fuerit decisa, qui si fuit Dominum rehereditaria.
3. Verba Notarij presumuntur verba partium, & maxime quando sunt prolata paribus praesentibus.
4. Verba Notarij relativa, & prolata in personam contrahentium consuntur ad ipsos contrahentes prolata.
5. Hereditatis additio inducitur ex possessione rei hereditariae, ultra personam primi sui possessoris.
6. Frater possidendo rem per primo communem cum alio fratre, non dicitur hereditatem fratris adire, nisi in hereditate vocatur, rei Dominus relictus.
7. Locatio praesentium facta rei ab herede, & Domino, non videtur.
8. Hereditatis additio probatur non solum ex actibus, qui eam necessario, sed qui verisimiliter, & praesumptim inferant, utpote ex possessione.
9. Declaratio debet praecedere, non sequi actum, qui sola importare additionem.
10. Praesentia declaratoria, ubi de prauiudicio terrij agitur, debet fieri vel ante, vel post actum, antea tamen consummatum, & non ex interdicto, maxime quando praesumptio est contra declarationem.
11. Hereditatis ab intestato delata additio facilius administratur.
12. Possessio corporum hereditarium non potest referri ad titulum fidei commissi, quando possidet etiam legitimus.
13. Possessio capta a fidei commissario propria auctoritate, & non de manu heredis, per Iudicij, est iustitia.

DECISIO VII.

Resolutum fuit mandatum A. C. esse confirmandum, & quia tota difficile ultra ad id reducebatur, an Reuerendiss. Episcopus esset haeres Melchioris, quia ipse negabat admittere hereditatem: Vltimū fuit Dominus de additione sufficienter constare, & praecipue ex eo, quod 1. Episcopus locauerit Casale Falconum, quod D. Melchior, dum viveret possidebat, 2. probare de iustis de herede, qualis, & diff. Bart. 101. gerit sub num. 21. vers. Si vera non poterat, ff. de acquir. heredit. Alex. conf. 12. sub num. 1. lib. 1. la. Conf. 112. lib. 4. num. 2. Corn. conf. 101. num. 4. lib. 4. Marant. in lib. in poff. num. 81. fide acquir. heredit. Nat. conf. 40. sub num. 10. 3. maxime quia in locatione dixit Casale ad ipsum pro medietate specta-

re, Aret. conf. 136. in princ. 1. faciendum enim se dominum 2. rei hereditariae, sicut se heredem, Paul. de Castr. in lib. penult. num. 4. C. de iur. delib. Illustrissimus Mantica de commiss. vlt. volunt. lib. 1. c. 1. in 1. num. 6. nihil enim est aliud gerere se pro herede, quam gerere se pro Domino, 1. pro herede ff. de acq. heredit. 5. penult. last. de heredit. qualis, & diff. Nec placuit quod obiciebatur ista esse verba Notarij, quia 1. immo praeteritum verba partium, & additionem inducunt, Bald. conf. 263. num. 1. & 2. vol. 1. Marant. in d. l. in poff. num. 49. Menoch. n. de praesumpt. lib. 4. praesumpt. 100. num. 14. praeteritum quia prolata sunt ipso Episcopo praesente, vt per Ruin. in his terminis conf. 115. sub num. 7. vers. nec obstat lib. 4. 2. Facit, quia verba Notarij relativa, & prolata in personam contrahentium videntur ab ipsis contrahentibus prolata, Bald. in l. mandatur sub num. 6. C. de rei vendit. Dec. conf. 450. num. 3. & 4. Non obstat, quod Episcopus dicat se possidere ex fidei commissio paterno, quia de huiusmodi fidei commissio est docendum, Alex. conf. 31. sub num. 1. & 2. & ubi etiam possideret vigore fidei commissi non potuisset possidere, nisi pro ea parte, in qua erat haeres partis, & ita pro tertia parte, 2. vnde possidendo dimidium, & sic plusquam est portio sua, dicitur adiuuile, Bald. conf. 17. 2. sub num. 2. vers. Tertia ratio est, lib. 1. Aym. conf. 15. num. 14. 2. Faciant tradita per Angel. conf. 175. 6. ubi licet frater, post mortem fratris possidendo rem per prius communem, non dicitur hereditatem patris adire, tamen si ea vult, vt Dominus totius, tunc bene restat additio. 3. Tollitur etiam, quod vn creditor potuerit facere, tum quia de credito debet constare, Aret. conf. 136. circa prin. vers. Nisi fieri constaret, tum 7. etiam quia, cum sumus in locatione, & in acta, quae cum tertio celebratur, praesumitur positus, quod faciat vn haeres & Dominus, quā vn creditor, Bart. in d. l. geris sub num. 11. vers. Si vera non poterat, & ibi Aret. sub num. 4. vers. Secundo adde in quentum, Bart. Bald. conf. 399. sub num. 3. vers. Quidam fieri alium indifferenter lib. 3. Ang. Aret. in 5. fin. sub num. 2. Injuria de heredit. qualis, & diff. Puteus decis. 447. d. t. & fuit dictū in vna Romana Casalis, 17. Iunij 1603. coram R.P.D. meo Melchior. Non obstat, quod possibilibus fuerit Episcopus possidere alio titulo, & quod sufficit huiusmodi possibilibus ad excludendum additionem, quae ex actu possessionis necessarii non inferatur, ex Bald. conf. 17. l. 3. quia 1. immo additio 8. probatur non solum ex actibus, qui eam necessarii, sed etiam qui verisimiliter, & praesumptim inferant, Bald. in l. parat sub num. 18. & ibi Salicet, ad fin. C. de iur. delib. Menoch. de l. praesumpt. 101. sub num. 2. vers. Et manifesti ad conf. Bald. 17. lib. 3. ultra quod in forte dñi non concurrebat aliquis actus positius, vt ponderat ibi Bald. num. 1. nec constabat de aliqua possessione, vt num. 2. fuit dictum quod vel erat intelligendum vi Bald. quando eodem tempore fuisset facta declaratio, & actus, vel saltem paulo post, quo casu non erat mirum, si ex actū momentaneo non colligeret aliqua additio, vt fuit dictum coram R.P.D. meo Corderba in Romana Partionis hereditatis 5. Maij proxime praeteriti, vel aliter intelligendum d. Bald. erit periculiosum, vt & animaduertit apponitator ibi quia 1. immo declaratio debet praecedere, non sequi actum, qui solet importare additionem, Ang. in l. i. quia hoc 5. Praeterea, 1. vers. Scilicet ergo non reuertitur ff. de acquir. heredit. Rom. conf. 127. in fin. idem Bald. conf. vlt. sub num. 4. vers. quidem iustitia alius indifferenter lib. 3. 2. Praeterea enim declaratoria, ubi de oī prauiudicio terrij agitur, debet fieri vel ante, Glasius d. 20. concordant in verbis. Insuper fidei commissi Dec. in cap. Clem. 21. Fernandus num. 63. ubi etiam Ripa sub num. 1. 4. 5. vers. Idem in praesentia de declaratione de Conf. lib. post actum, ante tamen consummationem, l. si a sit, & ibi Bald. num. 1. Alex. num. 1. Aret. num. 1. ff. de Leg. 3. & non ex interdicto 3. maxime quia per ipsum est contra-

declaramus ut in casu nostro Ang. *enf. 109. sub num. 1. Aym. enf. 106. num. 15.* & intercessit tam longum spatium tot auctoribus, & eo facilius venerunt Domini in hanc sententiam, quia concurrebant plura adminicula pro additione, & suscipio terminis, solutio, oblatio à Procuratore facta de soluendo pro rari hereditatis, de quibus late per informantes pro Dominis de Cardutis, & quia agebatur de hereditate ab intestato delata, quæ tunc facilius administratur. *Purpure. enf. 170. num. 13.* quia tamen potest opponitur fuisse excludit in mundo, & esse relaxatum vltæ portionem hereditariam, Domini mandarunt, ut viderem an fuerit casuum.

ADDITION.

- a Bene Rota *decis. 491. sub num. 1. per. 1. in recent. decis. 38.* sub num. 1. per. 1. in recent. in quibus decisionibus d. decis. Canonizatur.
- b Rota *decis. 478. sub num. 1. & 3. per. 1. in recent.* ubi etiam dicitur tunc non posse possessionem corporum hereditarium referri ad titulum fidei committi, quando possidetis etiam Legitima, cum Legitima non sit comprehensa in Fideicommissio.
- c Item nec ad excludendum additionem potest referri possessio ad titulum fideicommissi tunc cum fidei committitur non possit propria auctoritate capere possessionem, sed debeat capere de manu heredis, vel de manu iudicis: idcirco possessio esse violata, ita dixit Rota in Anagnina Legatu. 16. Iunij 1600. coram Card. Mellino.

Oliverius Beltramius.

Abulen. Iuris Visitan.

Ver. 10. mensis Novembris 1600.

ARGUMENTVM.

Visitandi ius concessum censetur cumulatiue, non autem priuatiue quoad Episcopum.

SYMMARIUM.

- 1 Visitandi ius alicui concessum non censetur concessum priuatiue, quoad Episcopum, nisi expressè dictum sit, quid Episcopum non possit visitare.
- 2 Visitandi ius facit cessare generale.
- 3 Id procedit in Prelatis regulari, cui speciali iure censetur concessa iurisdiclio.
- 4 Visitandi non potest ordinari, quando in fundatione sua dictum, quid per certam personam, & non per aliam fieri debeat visitatio.

DECISIO. VIII.

Quædam Francisca de Manacedo anno 1571. in suo testamento fundauit Hospitalē sancti Nicolai non occupatum della Coppeta, Oppidi de Olmedo Abulen. dioc. eo adiecto, ut ille, qui pro tempore fuerit Prior Monasterij S. Marie della Meiderada sit Patro- nus dicti hospitalis, ad hoc ut ipse illud visitet, & p- ducat in eo quicquid sibi placeat expedire, pro- ut latius in dicto testamento, cuius copia datur: quā auctoritatem confirmatur, & amplius in Colicillis con- currendo illi libetam, & generaliter potestatem, quam ipsa habet, & pro ut ipse facere possit, tam circa ex- ecutionem omnium in testamento contentorum; quā circa hospitalis administrationem, itante huiusmodi fa- cultate Priori dicti monasterij concessa, & declaratio- ne Sacre Congregationis Concilij. Tride. cuius copia datur his verbis. t. Coogreg. Cone. censuit ex de- creto Cooc. c. 8. *sess. 22.* Episcopum posse visitare, nisi aliter eorum sit in institutione: Fuit dubitatum an Priori S. Marie competat ius visitandi dictum hospi-

tale priuatiue quoad Episcopum Abulen. & Domini informante tantum Priore, quia proceditur per con- tradictas, fuerunt in vniuersi voto contra informa- tem non esse per huiusmodi facultatem Priori in fun- datione concessam, ademptam facultatem visitandi, tri- butam Episcopo ex dispositione Cont. Trid. c. 8. *sess. 22.* quicquid sit de iure communi, & vnus ex Domi- nis ait ut aliam declarationem Congregationis, quæ ita demum excludit Episcopum, si in fundatione cau- tum sit, ut Episcopus non possit visitare, quod non fuit factum in casu isto, in quo de Episcopo nulla fit men- tio, & licet sit concessa visitatio Priori, intelligi tamen debet cumulatiue, non priuatiue quoad Episcopum, contra quem debet esse expressa prohibitio, ut censuit Congregatio. Et propterea, quæ diuenerunt de speciali visitatore deputato, quod faciat cessare generale ex Doctrina Iacobi de Act. in Legum. in rem. 3. si quis potest, *ff. de Leg. prima, c. 3.* vel quæ habet multos cotradic- tores, & procedit in t. Prelatis regulari, cui speciali iure censetur concessa iurisdiclio priuatiue, *Abd. in c. Pastoralis, sub num. 6. vers. Sed in regularibus aliud par.* & ibi Felyn. *num. 4. de officio ordi.* Dixerunt Domini hæc, & alia, quæ de iure communi allegantur, non esse habenda in consideratione, cum habemus dispositio- nem Concilij, quā debemus attendere.

ADDITION.

- a Bene Garz. de benef. *l. 1. c. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. ubi refert declaratio- nem Sacre Congregationis, & ad aliam declaratio- nem eiusdem Sacre Congregationis, quæ videbatur ob- stare Resp. procedere, quando in t. fundatione fuisset dictum, quod per certam personam, & non per aliam fieret visitatio, tunc enim bene excluditur Ordinarius à iure visitandi.*

Oliverius Beltramius.

Salutarum Ecclesiæ Sancti Ioannis.

Luna 27. mensis Novembris 1600.

ARGUMENTVM.

Plura deducuntur circa materiam mandati de manutendo. Item quando sit locus se- questro, & an per sequestrum necessarium amittatur possessio.

SYMMARIUM.

- 1 Instrumentum probat possessionem.
- 2 Sequestrum necessarium non priuatiue, nisi aliter de mente iudicis appareat.
- 3 Sequestrum apponi non debet, ubi apparet certitudinaliter de possessione alicuius.
- 4 Index iure daturum priuatiue possessionem, quando rursus, & re- cipi procedat.
- 5 Possessio antiquior est manutenda.
- 6 Possessio presumitur incommuta, quando non appareat, quod quis se habeat pro fructu.
- 7 Possessio instrumentalis capere alio existente in possessione, nihil tribuit.
- 8 Index priuatiue possessionem, nisi quæ aliqua expulsiue, quando rursus, & recipi procedat.
- 9 In manutentionis iudicio non requiritur sententia.
- 10 In manutentionis iudicio non admittitur exceptio pro- preducta.
- 11 Sequestrum appositum auctoritate iudicis presumitur causa custodiendi, & non priuatiue possessionis.
- 12 Etiam si possessor consensus dicit sequestro reprobatum de- cisionibus in contrarium.
- 13 Sequestrum appositum per iudicem in nom. Clem. 1. de sequestro possessoris priuatiue possessionis.

14. Seque-

- 14 *Sequester appositum per iudicem, eo quia possessio sit vitiosa, seu antea, prius possessione.*
 15 *Sequester voluntarium non prius possessione, sicut clausula, sine praeiudicio iurium suorum.*
 16 *Sequester non debet apponi, quando constat de possessione certa alterius ex colligantibus.*
 17 *Nec etiam sub pretextu iurum armorum.*

DECISIO IX.

DOmni unanimi voto censuerunt dandum esse mandatum de manutenendo monialibus S. Anastasi, de quarum possessione et sitis constat ex instrumentis ademptionis celebrato cum Procuratore, ad id mandatum habere, *l. non ad idem, vbi Bald. C. de fide instr. Rot. dec. 11 de rebus solutis in antiquis. Cassid. dec. 10. in fine de probat. Put. dec. 30 § 6. n. lib. 1. Caputa. dec. 314 n. 6. p. 2.* & fuit dictum in vna Ceruini. bonorum coram bo. m. d. Brauo 10. Nouembris 1778. & in vna Calalen. beneficii coram R. P. D. meo Corduba 11. Nouembris 1796. & alibi sapient. Non obstat sequesterum de mandato officialis Salutarium appositum, quia si sequesterum necessarium non prius possessione, nisi aliter de mente iudicis appareat, *Barro. in l. Interf. sub num. 4. l. mol. post n. 2. Aret. post princip. in versum gl. super verbo approbaturum si de acquir. poss. Alber. in l. omnia col. 2. vers. quare Cyn. vbi etiam Salicet. sub n. 2. C. de probat. sequest. Abb. in l. examinat. post n. 14. de iud. Boer. dec. 177. n. 9. Gram. dec. 51. n. 2. Cassid. dec. 14. ann. 12. super reg. Sarum reg. de an. 4. 47.* & fuit dictum coram bo. mem. Coram vna Afflictoe Archidiaconatus 9. Maij 1780. & de tanto minus, quia non debebat officialis apponere sequesterum, vbi apparebat de possessione monialium. *Bal. in l. omnia sub n. 3. vers. & alia est sequesteratio C. de probat. sequest. & conf. 444. lib. 3. Dec. in l. fin. C. de edict. Div. Ad. vbi n. 7. Bero. conf. 51. ann. 9. lib. 3. Gozad. conf. 10. n. 42.* Vnde etiam si voluisset, non potuisset officialis mouales priuare sua possessione, per huiusmodi sequesterum inuictis, & sine citatione decretum, et quia tunc demum iudex prius possessione, quando rite, & recte procedit, *l. minime, & ibi not. C. vbi de, tradit in l. obstat possessio posterior. Francisc. 1.* quia et antiquior *in p. l. si de acquir. poss. & fuit sap. resolutum.* Non monialium est manutenenda, *et fuit causam vbi Felyn. sub n. 8. vers. 3. causa de probat. Bart. in l. omnia sub n. 8. vers. si vero vterque probauit. C. vbi possid. Bal. in l. ordinarij post n. 10. C. de rei vendit. Ancar. conf. 374 sub n. 1. vers. & procul dubio, & fuit dictum in dict. Ceruini. bonorum coram D. Brauo 10. Nouembris 1776. & in vna Romana Cappellaniae S. Marie Magdalene 24. Febr. 1776. coram D. Cantuccio 1. tunc adhuc de presenti possideant, quia nunquam se habuerunt pro spoliatas, *Put. dec. 419. lib. 2.* & fuit dictum in Romana Censur coram bo. mem. Robustierio 28. Febr. 1777. & in vna Mediolanensi. bonorum coram Illustriss. Platro 1. Febr. 1791. & Item quia possessio Francisci, cum fuerit instrumentalis, & de eo tempore mouales essent in possessione, nihil ei tribuit, *C. de Gra. dec. 51 in prin. de caus. poss. & propriis, & fuit dictum in vna Secu. Pouris Arri. gl. 12. Junij, 1773. coram R. P. D. meo Seraphino, & in vna Romana de Beneficere 5. Maij 1778. coram Illustrissimo Blanchetto, & alibi sap. & licet capta sit, & Quoritate iudicis, et quo casu sine aliqua expulsiōe priuata possessione, Ang. in *Liqui vniuersi §. Item cum prator in fine §. de acquir. poss.* tamen hoc non operatur decretum iudicis non rite, nec recte interpositum, vt fuit dictum in vna Penari. & Adien. beneficiorum 4. Iulij 1784. coram R. P. D. meo Seraphino. Quia circa inualiditatem tituli monialium adducuntur, sunt extranea & ab illo summarie iudicio, et in quo non requiritur titulus, vt fuit dictum coram bo. mem. Illustriss. Lan-**

eellotto in vna Bononien. Iurisdic. die 1. Febr. 1774. & Nec admittitur exceptio defectus proprietatis. *Ferr. 10* ret. qui alios allegat *conf. 7. num. 3. & 4.* & fuit dictum in illa Romana censur coram Robustierio superius allegat. & ex praedictis est etiam reuocandum sequesterum, vt concludit Bald. in *della conf. 244. in fine.*

ADDITIO.

- 1 Et quid sequesterum necessarium et appositum iudicis 10- 11
 dicitur, non prius possessione. *Sarn. Reg. de an. 4. 47. n. 4. Rot. dec. 114. n. 2. p. 1. de rebus. Mart. dec. 153.* fuit dictum in Alerian. beneficii 17. Ianuarij 1609. coram R. P. D. Cocchino, & in Calag. beneficii de Armilla 11. Ianuarij 1608. coram Card. Sacrato, vbi redditur ratio, quia sequesterum praefertur appositum causa custodiae.
 2 Amplius hoc procedit et etiam si possessor confiteretur se- 12
 questro, nam cum dictus confensus sit in executionem decreti iudicis, qui non intendit priuare possessionem, sed solam causa custodiae apponere sequesterum, propterea nec de confensus prius priuata possessione, vt bene fuit consideratum in dicta Calaguriana de Armilla coram Card. Sacrato, quam postea Rota fecuta fuit in Carthaginiensi. Canonicius 15. Maij 1609. coram Card. Laneell. ex quibus decisionibus credo censeri reuocatas decisi. Alerian. beneficii 17. Iulij 1609. coram R. P. D. Decano, vbi Rota dixit possessionem confitentem sequestro appositum iudicis auctoritate per petitionem expeditionis censeri amississe possessionem, & idem videtur fuisse Rota in causa Cellonen. Præceptoris 24. Nouemb. 1606. coram Iulio, quod etiam prius Rota tenuit in Vixibonen. benefic. 17. Decemb. 1714. coram Robustierio, quod quod huiusmodi sequesterum per huiusmodi confensum fiat voluntarium, & reuera non videtur dicta decisiones subsistere possent, nam sunt fundata in eo, quod propter confensum sequestri, sequesterum fiat voluntarium, & quod sequesterum voluntarium regulariter prius possessione, ad decisi. *Rot. 46. num. 2. & 3. p. 1. de rebus. Cui rationi bene respondet Rota in d. Calagur. de Armil. vt scilicet habeat locum conclusio in sequestro merè voluntario, appositum ex partium voluntate, non autem in sequestro voluntario, præcedente iudicis decreto, qui sicut iudex non intendit per dictum sequesterum priuare possessionem, ita nec etiam confensus praelius dicto sequestro huius effectum operari debet, & in specie, quod sequesterum appositum causa custodiae, etiam si sit voluntarium, non prius possessione, tradit Socci. l. i. conf. 68. sub num. 147. vbi de committatur sub 3.*
 3 Sequesterum iudicis prius possessione, quando est appo- 13
 situm per iudicem in vim *clm. 1. de sequest. poss.* ita fuit dictum in d. Calagur. de Armil. & in d. Canag. Canonicius.
 4 Sequesterum appositum per iudicem ex eo, quia possessio sit 14
 vitiosa, seu antea, prius possessione. *Seraphi. dec. 314. num. 3.*
 5 Sequesterum voluntarium non prius possessione, quando 15
 adest protectio, sine praeiudicio suorum iurium, seu saluo iure possessionis, Card. in *clm. vult. n. 32. de sequest.* fuit dictum in Pampiloen. Vicaria de Huarte 4. Maij 1609. coram R. P. C. Maccomio, & in Imolen. Præceptoris 1607. coram R. P. D. Manzanedo.
 6 Et in his terminis est indubitata opinio, quod confensum 16
 sequestro appositum à iudice cum prædicta clausula præservationis sibi non praeiudicat in sua possessione, vt fuit dictum in Cellonen. Præceptoris 24. Nouemb. 1606. coram Iulio.
 7 Quando constat de possessione certa alterius ex colligantibus, tunc non est sequesteranda possessio, sed danda 17
 manutenentio possessori, *Bal. in conf. 244. lib. 3. Capic. dec. 36. n. 11. latè Rot. dec. 133. sub n. 2. p. 2. in rebus.* & Amplius, vt hoc casu nec etiam sub pretextu meras armorum sit deueniendum ad sequesterum, *Capic. dec. 36. num. 11. Gra. conf. 10. num. 11. lib. 3.*

Olivarius Beltraminus.

Tarui

Tarvisina Parochialis.

Luna 27. mensis Novembris, 1600.

ARGVMENTVM.

Patet ex summario.

SYMMARIVM.

1. *Attentata possessio est sequestranda.*
2. *Possessio capta in vim prouisionis Apostolica potest esse attentata, licet ipsa prouisio non sit attentata.*

DECISIO X.

Domini unanimiter dixerunt sequestram aliis per hoc me. Orationem super possessione Parochialis, de qua agitur, oppositum, non esse reuocandum, quia possessio Brunacini capta, lite pendente, merito f. sequestrata fuit. *Causs. decis. 3. in fine de rest. spolia. A. A. in ap. riul. de sequest. ex eff. 5. 3. & 6. Caput. decis. 70. p. 1. & 153. p. 3.* quæ attentata adhuc durant. Quamuis enim fuerit reuocata sententia Nuocij, quatenus declarabat prouisionem Papæ attentatam, tamen licet ea non potuerit cadere in vitium attentati, possessio eius vigore capta bene potuit esse, prout fuit, attentata, ut fuit dictum in vna Virgellen. Archidiaconatus eorum R. P. D. meo Peio * die 13. Aprilis 1592. Et quamuis etiam sententia fuerit reuocata in eo capite, in quo declarauit possessionem attentatam, quia tamen sententia in hoc fudabatur, & exprimebat falsam causam, declarauit enim possessionem, & alia inde secuta oulla, quia literæ erant attentate: Propterea Domini die decima sexta Iunii proximi. præteriti dixerunt sententiam in isto capite esse reuocandam, tanquam latam, expresse causa oulla, non quod reuera non adesset attentata. Non obstat, quod his erat super iure cooperendi inter Mooiales, & Episcopum, & propterea non afficiebat prouisionem f. Apostolicum, de cuius prouisione non controuertebatur, quia à principio, vique in finem fuit in causa, ut patet ex processu.

ADDITIO.

- a. Vide supra designationem a. & ibi additionem.

Oliarius Beltramius.

Nullius Parochialis, seu Concurfus.

Luna 4. mensis Decembris, 1600.

ARGVMENTVM.

Appellari non potest à Concurfu, nisi vbi Episcopi iudicium appareret dolosum, & plures examinarent qualitates, ex quibus vnus alteri præferri debeat.

SYMMARIVM.

1. *In Concurfu ad Parochiales non admittitur appellatio à iudicio, & electioni Episcopi, nisi quando dolus, & irritatio obstat iudicat, quæ irrationabiles, & dolus liquet probari debent.*
2. *Clausula (confitto) requirit plenam probationem.*
3. *Pro Ordinarij iudicio præsumitur.*

4. *Dollatus qualitas magna est, & illius ratione quis in Concurfu est preferendus.*
5. *In Concurfu non solum debet haberi præ sentis scientia, sed etiam meriti, & prudentia.*
6. *Pro irrationabiles aut ordinarij excludenda sufficiunt, quæ possum in electis concurrere maiores qualitates.*
7. *Dignior non non censetur ex eo, quod alias habuerit eam antiorum, quia hoc solum probat eam sufficientiorem sed non digniorem.*
8. *Dignior & idoneior sufficit eligere, remissa magis idonea, tanta opinionem aliquam ex Domini.*

DECISIO XI.

Cum vacasset Parochialis Ecclesia S. Alexandri Tertæ Duranensis, & in Concurfu idonei reperti, & approbati fuissent, inter alios Iacobus Michalonis, & Benedictus Lanius, Episcopus Sempromien. deputatus à Sacra Congregatione Concilij Tridentini elegit Iacobum, ut magis idoneus, cui Abbas dictæ terræ Durantis ad quem ius conferendi spectat, Pacochalem contulit; Benedictus à præterita mala electione appellauit, & causam appellationis obtinuit committi Reuerendissimo Vrbis Vicario, qui decreuit nouum Concursum, in quo cum Iacobus non comparuisset, fuit Benedictus examinatus, & idoneus declaratus, & postea tulit sententiam, in qua declarauit bene fuisse appellatum ab electione facta per Episcopum Sempromiensem, & collationem Iacobo factam reuocandam, dictumque Benedictum esse ad Abbatem remittendum, qui ei collationem faciat de dicta Parochiali, fuit ab hac sententia appellatum pro parte Iacobi, & causa eorum me introducta in Roma, io qua cum dubitasset, an sententia Vicarij esset confirmanda, vel infirmenda, Domini unanimiter responderunt esse infirmendam, cum t. enim ex Constitutione Pij V. non concedatur simpliciter appellatio à Iudice Episcopi, sed runc datum quando dolose, & irrationabiliter iudicat, ut probant verba Constitutionis expressa aliis ad hoc ponderata in vna Rauennatens. Parochialis 2. Decembris 1592. eorum Illustrissimo Cardinali Arigono, de nulla irrationabilitate, & dolo Episcopi Sempromien. apparet, & tamen liquidò constare deberet, cum t. in dicta Bulla ponatur in conditione, ibi (confitto prius eligenti irrationabilis iudicio) leg. Lanius & ibi not. ff. de Condu. & demonstrat. Alex. in l. Imperator sub numer. 4. & 5. ff. de leg. Dec. in rubr. de probat. numer. 151. & fuit dictum in vna Pampilonen. beneficij 17. Maij 1577. eorum Illustriss. Blanchetto, t. pro iudicio enim Ordinarij præsumitur in e. præsentia de reuoc. b. quod etiam colligitur ex dicta Constitutione 1. & fuit dictum in illa Rauennat. & quod de ordinario dicitur, censuerunt Domini habere locum etiam in Episcopo Sempromien. subrogato propter litem inter Archiepiscopum Vrbisaten. & Abbatem Castræ Duranensis super iure inuoluendi Concursum, ad d. leg. si cum 5. qui inuicem. ff. si quis cau. Non obstant qualitates considerate in Benedicto, quia ille non faciunt illum digniorem pro obinenda. Parochiali, quia intelliguntur ceteris paribus, & potuerunt præponderare qualitates, quæ concurrerant in persona Iacobi, quod esset Philosophus, Penitentiarius, exactor Synodalis, & Doctor, quæ t. qualitas Doctoratus magna est. *Imag. Cde. profess. i. quanto de magist. i.* cuius ratione erat præferendus, ut fuit dictum in vna Gaianis Castellæ Parochialis, eorum ho. me. Orano 16. Iunii 1589. vltra quod aliis in Vrbe in Concurfu Benedictio aduerbatur, & aliis concurrentibus fuit ad Canonici electus Cuius enim Episcopos eum elegerat, descendit est cognouisse t. qualitates maiores io ipso concurrentes, circa mores, prudentiam, & alia, quæ ultra scientiam præ oculis habere debet

debet in huiusmodi electione tam de iure communi, cap. cum in consilio de elect. quàm ex dispositione Sacri Concilij Tridentini, cap. 18. §. 24. † 4 Sufficeret enim, quòd possint in electo concurrere maiores qualitates ad excludendum dolium, quòd satis est in hac materia, ut dicitur in dicta Rationate. Imbecillitas oculorum, quæ obicitur Iacobo: non est talis, quæ reddat illum inhabilem à Cura, nec facit, quòd Benedictus melius videns sit illi preferendus. Non obstat, quòd Benedictus tenet Ecclesiam Parochialem, quia † hoc respicit ipsius sufficiensiam, sed non concludit, quòd in Concursu venias preferendus, ut fuit dictum in Beneventana Parochialis 13. Iunij 1590. coram bo. me. D. Orano. † Dixerunt etiam aliqui ex Dominis sufficere, quòd eligatur idoneus, & dignus, omisso etiam magis idoneo, & digniori, cap. cum nobis de elect. c. nisi cum quidam §. pro defectu de renunti. c. si de presump. cum aliis bene deductis per Consilium reg. peccatum in 2. p. 9. nu. 3. & 4. de Reg. iur. 6. quia alii, omnes electiones essent litibus, & controversiis supponit, & an pluribus presentatis fuit decisum in vna Faustina Iurispac. coram Reuerendissimo Perusino 8. Iunij 1588. & in terminis nostris fuit dictum in illa Rationate. Scripsit allegata.

ADDITIO.

- a Rota. decis. 137. sub num. 14. vixit & ades p. 1. in reuert. vbi alie decisiones referuntur.
- b Gonz. super reg. §. glof. 4. n. 117. 127. & 131. Rota d. decis. 137. sub num. 14. fuit dictum in Camerinen. Concursus 19. Nouem. vis 1605. coram R. P. D. Ottombergio, & in Faustina Parochialis vigesimo-octauo Iunij 1613. coram R. P. D. Pirouano.
- c Rota. decis. 137. pag. 4. in rec. quæ etiam qualitas Doctoratus in hac materia Concursus fuit considerata in Tuden. Parochialis vigesimo-octauo Aprilis 1603. coram Cardinali Sacro.
- d Et quòd ex sola scientia maiori non redarguatur electio Episcopi de iurisdictione, quia fuit inspicendi etiam mores, & prudentia, & cetera ad gubernandam Ecclesiam, opportuna Rot. d. decis. 137. sub num. 14. p. 1. in reuert. vbi referur declaratio Sac. Congregationis, in qua fuit dictum esse preferendum eum, cuius mores noti probate sunt, cuius vita ignoratur, licet Doctori, & idem etiam fuit dictum in Faustina Parochialis 18. Iunij 1613. & 13. Ianuarij 1614. coram R. P. D. Pirouano.
- e Est satis controversa quæstio inter Doctores, an sustineatur electio de digno facta, omisso digniore, quam hæc tractat Roch. de Curre de temp. in verbo. Numerusum numer. 40. & sequent. & latissime Garz. de brevis. pag. 7. cap. 16. pro cuius resolutione sunt constituende tres conclusiones.

Prima est, quòd in foro conscientie eligens dignum omisso digniore, mortaliter peccat, quia offendit iustitiam distributivam, latè Paris. d. decis. 137. 4. quæ 12. nam 35. fuit dictum in Toletana Canonizarum. Maij 1584. coram felic. record. Clemente VIII. & in Valisolerana Præminem. 24. Nouembr. 1605. coram Card. Pamphilio.

Secunda conclusio est, quid in Curatis, & Parochialibus etiam in foro exteriori debeat eligi magis dignus, alias electio est nulla, ut fuit dictum in Tuden. Parochialis 18. Aprilis 1603. coram Cardinali Sacro, & in Ripana Parochialis 1. Iunij 1609. coram R. P. D. Ottombergio, & disponit Concil. Trident. sessio 14. cap. 18. & magis expressè Bulla Pij V. super provisione Parochialium, & ideo non mirum, si in hac decisione non fuit firmata simpliciter conclusio, quòd sufficiat eligere dignum, sed tantum dicere fuisse opinionem nonnullorum ex Dominis, quam ego credo periculosam esse supra deductis.

Tertia Conclusio est, quòd in alijs beneficiis, præterquam in Parochialibus, licet in foro exteriori eligere dignum omisso digniori, & in his terminis procedant DD. in decisione allegata, & latè Paris. d. decis. 11. numero quadragesimo.

Oliverius Schetzianus.

Romana Vineæ de Vicecomitibus.

Veneris 11. mensis Ianuarij 1601.

ARGUMENTVM.

Creditor admitti debet ad licitandum, & debitor dans de latione tenetur illum probare.

SYMMARIVM.

- 1 Creditor admitti debet ad licitandum. Declara, vt numero 3.
- 2 Latio est probanda ab allegante.
- 3 Creditor an admittatur ad licitandum saltem in subsidium, quando non alibi alius ablat.

DECISIO XII.

Omni dixerunt sententiam Rotaalem esse confirmandam, de eius enim validitate non ambigitur, & de iustitia constat, quia cum D. Marcus Antonius fuerit ad iudice ad licitandum admissus, pro tunc admittendi debuit, licet ipse esset creditor, l. 2. C. si in caus. ind. pignor. cap. fuerit vinea * fuit illi formiter delibere, seu ad iudicem. Nec releuat, quòd obicitur de latione, † quia probanda erat ab hospitali, l. 1. & ibi noc. C. de rescind. vend. & fuit dictum in his terminis in vna Affusen. Substantiationis 7. Aprilis 1593. coram Illustrissimo Blächeto, merito, ea non probata, fuit D. Marcus Antonius absolutus ad Legi accusare, cum ibi noc. C. de adn. & l. fin. C. de rei vendit.

ADDITIO.

- a Surd. conf. 167. sub num. 4. & 6. Gratian. discip. forens. cap. 79. num. 7. fuit dictum in Romana de Roncionibus 1. Decembris 1598. coram Ottombergio †, sed hoc procedit saltem in subsidium, quando non inuenitur emptor, qui offerat iustum pretium, ita limitauit Rota in Mediolanensi. emulionis, 4. Febr. 1600. coram Cardinali Mellino. Verùm hæc limitatio est reprobanda per Surd. conf. 156. sub num. 6. eius opinio mihi videtur verior per rationes ibi per eum ponderatas, præsertim ex eo, quia non est iustum quòd creditor in pari causa sit deterioris conditionis quàm Tertius.

Oliverius Schetzianus.

Clodien. Beneficij.

Ven. 12. mensis Ianuarij 1601.

ARGUMENTVM.

Valor beneficij de quo tempore debeat probari, & quæ probatio requiratur in valore obrenorum, & an nartaria, quòd quis retineat duo incompatibilia beneficij dispensatione, debeat per impetrantem iustificari.

SYMMARIVM.

- 1 Valor debet probari de tempore impetrationis.
- 2 Confessio Auxilarij non deuenit necesse succedere, si suffragetur indiguitati vel viti veli in re ipsam.
- 3 Perinde valere, obrenum liti pendente, non facta mentione liti, non suffragatur, prout nec suffragatur, nisi iustificetur.
- 4 Valor verum non probatur ex laxa liberorum Censura.

5 N. P.

- § Narrativa per non excessum, non iustificatur per probationem de ascensu.
- 6 Valer abbatum probatur ex leuissimis probationibus, bene verum est, quid debet esse in suo genere probatio conclusiva, et perfecta.
- 7 Inhabilitas ad obtinendam beneficium non inducit ex perceptione fructuum durante beneficiarum incompatibilitatem iuxta opinionem, quam feruat Rota, licet contrarium feruat Cancellaria.
- 8 Narrativa, ex qua scilicet Papa fuit motus ad concedendum gratiam est iustificata.
- 9 Amplius etiam continet negationem.
- 9 Negativus ob non publicationem resignationis est probandus per imperantem.
- 10 Negativus dispensationis probari potest per diligentiam Registri.
- 11 Narrativa quid quis obtineat duo beneficia incompatibilia sine dispensatione debet per imperantem probari.
- 12 Negativa narrata est iustificata, etiam si sit difficultas probationis.
- 13 Negativa dispensationis tunc demum ex diligentia scilicet in Registro Cancellaria iustificatur, quando est talis, quae non potest a solo Penitus concedi potest.

DECISIO XIII.

- GRATIAM Caroli Antonij non esse iustificatam resoluerunt Domini, nam valor beneficij impetrati, qui dicitur non excedere duc. 2.400. non probatur ex narrativa facta à Francisco Argubio in sua gratia, quia illa fuit de anno 1593, impetratio autem Caroli Antonij fuit de anno 1586. & 7 valor debet probari de tempore impetrationis. *Oldrad. conf. 58. num. 1. & 163. num. 1. Ror. decis. 10. de concess. probat. in auriq. Felyn. in cap. ad auriq. sub num. 17. de respons. Caputag. decis. 320. par. 1. Cont. dec. 23. & fuit dictum in vna Hispanol. Praetimoniorum. 20. Maij 1770. coram R. P. D. Decano, & in vna Cochen. Archyepiscopatus 11. Decembris 1591. coram R. P. D. meo Penia, & propterea, nec etiam probatur per narrativam, seu cooffessionem Francisci, quae pariter fuit de diverso tempore, videlicet, de anno 1589. ultra quod*
1. 2 cooffessio auctoris, ita demum nocet, si successores indigeat, vel vti velit iure ipsius, laf. in §. item Serviana sub num. 89. vers. sicut dicitur intelligi infirmo de all. Fabr. decis. 46. Guid. dec. 31. quod in casu nostro non contingit. Non etiam iustificatur gratia, quoad valorem obtentorum respectu S. Sebastiani de Vibe, cuius fructus ostentant non excedere ducat. 24. nulla adest probatio, & licet obtinuerit gratiam, Perinde valere, aduersus hanc narrativam, tamen, ultra quod fuit 7 obrenta lite pendente, non facta mentio oe litis, debet ipsa iustificari, & 7 taxa librorum Camerac. non probat verum valorem. *Castid. decis. 19. super reg. & fuit dictum in vna Cameracen. vnioms. 19. Iauisij 1775. coram bo. me. Illustrissimo Cardinali Lancellostro, praesertim quia taxa est de anno 1574. Item quia in taxa poitur valor scutorum 100. & propterea quando probaret valere centum, non tamen probaret, quod non excederet*
3. 100. vti fuit expressum, quia 7 narrativa, quae fit per non excessum, non iustificabitur per probationem de ascensu, vti fuit dictum in vna Tolertana Quintae Partis. 13. Iunij 1587. coram Causaracio in Aemulonem. Praepositorum. 10. Maij 1599. coram R. P. D. meo Lira in Eugubina Dismembrationis. 7. Iunij. 1599. coram R. P. D. meo Penia, 7 & licet in probando valorem obtentorum sufficiat leuor probatio. *Aegid. decis. 764. Caputag. decis. 177. num. 7. par. 1. tamen debet esse in suo genere perfecta, & concludens, vti fuit dictum in vna Abulcn. beneficiarum 30. Octobris 1591. coram Blanchetto. Narratur etiam, & minus probatur possessio, & perceptio fructuum eodem tempore Decanatus, & Parochialis; narratiua enim Ordinarij, ultra quod non*

concludit de eodem tempore, non probat talem possessionem; & de perceptione fructuum eodem tempore nullibi probatur, 7 quae etiam probata non induceret inhabilitatem secundum opinionem, quam tenet Rota, licet contrarium feruat Cancellaria, vti habetur decis. 1. de excessu. in auriq. Rursus quia Carolus Antoonius expressit, quod Io. Baptista retinebat hac duo beneficia, absque dispensatione 7 illa narratiua videtur iustificanda, tamquam pari gratia, ex qua facilius fuit motus Papa ad illam concedendam, Felyn. in cap. ad auriq. de Rescript. Aegid. decis. 76. Put. decis. 245. num. 1. Ab. 1. Caputag. decis. 128. par. 1. etiam quod continet negatiuam, 7 vti fuit dictum in illa Salamantina Pensionis. 25. Iunij 1581. coram bo. me. Bubalo de imperante 7 ob non publicationem resignationis, qui hanc negatiuam habet probare, 7 Tando magis, quia non sumus in negatiua improbabili, 7 cum probari possit per diligentiam Registri, vbi omnia gratie apostolice registrantur. *Corn. conf. 191. num. 2. Ab. 1. Mohed. decis. 9. de concess. probat. & preput. Caputag. decis. 45. in fine, & 91. 2. par. 1. 7 in terminis, quod narratiua aliquem possidere duo incompatibilia sine dispensatione, debeat huiusmodi negatiuam 7 probare tradidit Paris. conf. 138. n. 1. & 2. Ab. 4. In hoc tamen Doctores non fuerunt concordēs, & fuit allegata Rebusi, in forma dispensationis ratione attar. num. 14. qui tenet contra Paris. fuit allegata etiam Decisio Auximiana Molendini. 13. Iulij 1571. de agencie ex statuto prohibente alienationem in Forensi sine licentia, quod non teneatur probare licentiam non interuenisse, sed sufficere probare alienationem in Forensi; & propterea 7 erit necessarium, de hoc particulariter videbitur: Quae autem obiciebantur de oon iustificatione in eo, quod narratur Decanatum esse beneficium incompabile cum Parochiali, Domini resoluunt non attendere propter decisionem Sacrae Congregationis Concilij Tridentini, quae declarauit Decanatum, de quo agitur, esse dignitatem, & requirere refectionem.*

ADDITIO.

- Et quod narratiua consistens in negatiua sit 7 probanda
1. latē Marefcon. vbi ab. 1. cap. 1. num. 1. & 109. Paris. decis. 110. quae 7. num. 5. fuit late dictum in Acheruzina Parochialis 19. Aprilis 1579. coram Cardinali Sacratio vbi fuit dictum id procedere, etiam si probatio negatiua sit valde difficultis.
2. Et fuit dictum in Iporeglen. Cappellanis 31. Iun. 1607. coram Penia, & in d. Acheruzina Parochialis, vbi aliae decisiones referuntur.
3. Castid. decis. 5. num. 4. & 5. super regali, fuit dictum in nullius Cantuaris 13. Ianuarij 1609. coram Lira, 7 Docandus tamen est tunc demum ex diligentia scilicet in Registro Cancellaria, & Datarie probari negatiuam non Dispensationis, quando Dispensatio est talis, quae non solet concedi à Nunciis, nec à Legatis, sed solum à Pontifice; ita fuit dictum coram eodem S. S. in Burgen. Canoniarum, 1. Febr. 1608. de quibus infra, & in eadem coram R. P. D. Otzenbergo 24. Maij 1610.
4. Rot. decis. 179. num. 4. par. 1. in reuoc.

Oliarius Beltramius.

Mediolanens. Prioratus.

Mercurij 24. mensis Ianuarij 1601.

ARGVMENTVM.

Possessio instrumentalis, quando alius adest in possessione, non suffragatur, & potest dari de possessione tertij, etiam ad excludendam possessionem instrumentalem. Tertius attentat, quando habet causam à parte.

S P M M A

SUMMARIVM.

1. *Legalitas probat Notariatum de tempore Regium instrumenti, ad cuius validitatem est posita.*
2. *Positio instrumentalis alio existens in possessione, non est alius consideratio.*
3. *Amplius sufficere, quod tertius sit in possessione ad excludendam possessionem instrumentalem alius.*
4. *Exceptio in hoc casu licet de possessione tertij, quia talis exceptio est exclusiva iuris agentis, cum compositibile sit, quod duo eandem rem simul in solidum possideant.*
5. *Exceptio iuris tertij, ipso iure exclusiva iuris agentis, semper admittitur.*
6. *Tertius non attenditur. Hoc non procedit, quando tertius habet causam à parte, quæ est in iure.*
7. *Causam quis dicitur habere ab alio in materia beneficii, si sit promissus per illius testium, secus si per obitum.*

ADDITIO.

- a. *Mohed. decis. 30. de rest. fut. & in Cremonen. probande 21. Maij 1607. coram Card. Lanceti. & fuit dictum in Varmen. Canoniceus 17. Maij 1601. coram Card. Sacerato, vbi amplius fuit dictum probati possessionem tertij etiam præsumptu, præsumendo illam continuam de vno tempore ad aliud. Jux. l. f. qui possidet. ut de probat.*
- b. *Bart. in l. 1. §. si in fa. §. vii. post. fuit dictum in Romana prædictis domus 19. Iulij 1603. coram Cardinali Suerzio.*
- c. *Bart. in d. l. §. si in fa. §. vii. post. Theod. l. 4. m. l. Sued. conf. 151. num. 14.*
- d. *Rot. decis. 1146. p. 3. lib. 3. dist. 6. & Rot. decis. 505. num. 1. per. 3. in revent. & in Bononien. Iuris. p. 4. Iulij 1608. coram R. P. D. Remboldo, in quibus decisionibus fuit dictum aliquem censeri habere causam ab alio in beneficiis, si fuit promissus per testem illum, scilicet si per illius obitum.*

Olivierus Beltraminus.

DECISIO XIV.

Dubitali an iura Comitis Alexandri essent in forma probanti, & sufficienter recognita, & an illi esset dandum mandatum de manutenendo, & Domini ad primam partem Dubij responderunt affirmatiue, quia instrumentum habet etiam requisita, & est sufficienter recognita manus Notarij, de cuius notariatu constat ex legalitate similiter recognita, in qua dicitur, quod fuit, & est Notarius, & debet intelligi de tempore rogatus, cum sit posita in hoc instrumento ad illius validitatem, & fides Gorgonzoli, & alie suspiciones adductæ vix fuerunt minus sufficientes ad tollendam fidem instrumenti. Quoad secundam partem Dubij Domini nihil firmarunt, & licet enim videretur constare de possessione per instrumentum ademptionis. *Item prævia. ff. de acquir. poss. Put. decis. 360. nu. 8. lib. 2. Caput. decis. 134. n. 6. p. 1.* quia tamen de dicto tempore Cardinalis Vicecomes erat in possessione, possessio instrumentalis non est alius consideratio. *Quamvis si sit edictum, cuius not. ff. de acquir. poss. Put. decis. 172. lib. 2. Caput. decis. 133. p. 1.* & fuit (sepius decisum). Et licet dare de possessione tertij ad excludendam possessionem instrumentalem partis, ut fuit dictum in Maceratesi. hareditatis 17. Nouembri 1589. coram bo. me. Robustierio, & agentis enim possessio obstat exceptio, quod a tempore, quo ipse pretendit possidere, tertius possideat. *Rot. dec. 21. de rest. fut. in nouis. Paris. conf. 1. nu. 174. sub nu. 1. lib. 2.* quia cum impossibile sit, quod duo eandem rem possideant in solidum. *l. 3. §. ex contrario. ff. de acquir. poss. c. ante dilectio. de fide inst. r.* ista exceptio iuris tertij est exclusiva iuris agentis, quæ semper admittitur. *Bart. Socin. & alij in l. 2. §. de except. rei indic. Paris. conf. 70. m. 1. lib. 1. Caput. dec. 154. part. 3.* Rursus contra possessionem Com. Alexandri opponebatur, quod fuit capta lue pendente, immo post inhibitionem Rotaalem, & breue præferat inhibitionis emanatas, & eaequationi demandatas ante Datum ipsius prout erat ista; & propterea non fuit locus executioni dicti breuis, ut fuit dictum in vna Vallisolerana Scollastrie 3. Iulij 1599. coram R. P. D. Lancellotto. Nec releuat, quod dicitur tertium non attendere. *Rot. decis. 2. ut lue pendente. in antiquis. Achilles decis. 18. de appell. quia Comes Alexander habet causam (ut ipso dicit) à Cardinali, & tertius habens causam à parte attendatur. Afflict. decis. 154. num. 21. Ant. August. decis. lib. 1.* quia tamen de possessione Cardinalis in actum non constat, & quæ etiam de attendata possessione dicuntur, videbantur aliquibus ex Dominis habere difficultatem, præsertim propter Clausulam (sine vito attentum) appositam in breui, nihil fuit resolutum super concessione, aut delegatione mandati de manutenendo.

Romana spolijs Domorum.

Luna 29. mensis Ianuarij 1601.

ARGVMENTVM.

Spoliatus non restituitur, vbi facto proprio à possessione cecidit. Renunciatio requirit in situationem, vbi renunciatus remisit aliquid de iure suo, & alia, de quibus in Summario.

SUMMARIVM.

1. *Extremum secundum probatur per sustentationem liti, saltem concurrentibus administratio.*
2. *Spolis agere non potest, qui factis proprio cecidit à possessione.*
3. *Renunciatio non extenditur ad iura non expressa.*
4. *Pro exclusione renunciationis est capendum omnis possibilibus intellectus.*
5. *Renunciatio iuri competenti ex testamento in effectum est donatio.*
6. *Infirmitas est necessaria etiam in renunciatione sapiente donatorum.*
7. *Instrumentum non extendit dispositionem extra limites suos, sed tamen minus vinculum addit.*

DECISIO XV.

Fuit conclusum Capicaneum Iulium esse restituendum ad possessionem domorum, de quibus agitur respectu viusfructus, quia de primo extremo depomus concludere quinque testes, secundum quod aurem probatur per sustentationem liti. *Caputaq. decis. 369. part. 2. & fuit dictum in causa Tuden. Decimarum. 17. Nouembri 1589. coram Illustrissimo Platro, saltem quando, velic, concurrunt adminicula, ut restituatur in vna Regien. bonorum. 14. Aprilis 1578. coram Illustrissimo Blanchetto. Non obstat quod Capicaneus Iulius renunciando iuri, quod sibi competere ex a testamento, & contra testamentum iuli, illudque ratificando, videretur cecidisse à possessione facto proprio, & t propterea non veniat restituendus. *Alex. conf. 92. num. 1. lib. 2. Soc. in Lren. qui nobis. num. 8. ff. de acquir. poss. Castal. decis. 4. num. 6. de rest. fut. Put. decis. 177. numer. 4. lib. 3.* quia fuit dictum, quod t renunciando testamento filij, non propterea renunciavit testamento frateri, & iuri sibi ex eius dispositione debito. *l. nec h. §. si. ff. de acquir. nobis. num. 8. ff. de iure delib. Ruin. consil. 141. post numer. 3. lib. 4.* renunciatio enim nunquam trahitur ad non expressa. *Castal. consil. 5. de prob. Dec. consil. 179. numer. 3. Aron. consil. 151. numer. 5.* Nec illa verba (in reliquis testamentum suum fortiatu effundam) vix faciunt Dominis sufficientem, pro renunciatione dicti iuris, sed placuit intellectus*

ram Sanctissimum in vna Syracusana illegitimitatis 19. Octobr. 1775. Accedit in casu nostro expressa mens Papæ, vt patet ex verbis dispensationis, ibi, matrimonium contraxerunt, & consummarunt, ac prolem suscepunt, & sic post matrimonium coactum, & consummatum. † Vnde cum Ioannes ante matrimonium ellet susceptus, Papa approbando matrimonium, etiam ab initio, & legitimando prolem, non intelligitur eum legitimasse, nec potuit ex matrimonio subséquuto effici legitimus; eum ellet natus, & conceptus de tempore, quo propter concubinatum matris cum patre non poterat esse matrimonium. Præpos. in causa in 7. q. vbi etiam Abb. num. 14. qui filij sunt legit. Socin. Iuonot conf. 31. num. 41. lib. 1.

ADDITIO.

Hæc decisio fuit confirmata coram Card. Pamphilio 19. Aprilis 1602. impressi. penes Farinac. decif. 174. post 1. lib. conf. vbi fuit dictum, quod dispensatio in radice matrimonij, comprehendit tantum prolem susceptam in figura matrimonij, non autem natam, & conceptam ante matrimonium.

Et in hac materia dispensationis in radice matrimonij, † que, & quando dicitur, & que, & quando habiteret sic legitimatum ad succedendum, etiam in præiudicium tertij, & etiam in terris Imperij extra statum Ecclesiasticum, est videndum Gutierrez de matr. c. 24. Sanchez de matr. lib. 3. disp. 4. & disp. 5. Gar. de benef. c. 2. c. 2. num. 39. & seq. & huiusmodi tota hæc materia tractatur in duobus decisionibus Rodericis in c. dist. 481. p. 1. in recet. & in decif. 807. p. 2. in recet.

f Dispensatio ad contrahendum cum legislatione prolis continet duas gratias separatas, vnam respectu matrimonij, alteram respectu legitimisationis prolis; vnde licet quoad matrimonium oon possit gratia fortiori effectum, quia quoad alterec coniugibus iam præcedisset, valebit quoad legitimisationem prolis, etiam in præiudicium venientium ab intestato. Rot. decif. 207. n. 1. & 3. p. 1. dist. 5. Seraph. decif. 1121. Goma. super reg. 8. glof. 1. 9. num. 17.

Olivarius Beltramius.

Bergomen. Pensionis.

Luna 19. mensis Martij 1601.

ARGUMENTVM.

Clericatus qualiter probetur, & qualiter probetur quod pensionatus non incefferit in habitu, & quando teneatur incedere.

SVMMARIVM.

- 1 Clericatus probatur per testes de fama, & communis reputatione.
- 2 Item probatur per remissionem de eo factam à Curia seculari ad Ecclesiasticam.
- 3 Negativa, quod Pensionarius non incefferit in habitu, ex qua deducitur primario pensionatus, cum sit materia obiectiva, & personalis debet plene, & considerenter probari.
- 4 Pensionarius non tenetur pensionem ex eo, quia non incedat in habitum, nisi ex hoc de exactione pensionis, quia bulla Sixti V. prius rancit illos pensionarios, qui pensiones exigunt, vel per quos stat quo in nunc exigant.

DECISIO XX.

Fuit conclusum pensionem deberi Aloyfio; nec obflare oppositiones de Sociis: Nam quoad defectum clericatus, † fuit dictum satis constare de Clericatu per testes de fama, & communis reputatione. Agid. decif. 14. Rot. decif. 14. de prob. in anteq. Capotaquen.

decif. 177. n. 8. p. 1. Guidob. decif. 132. 2. Quam multum a † administratur temissio facta de eo vti Clerico à Curia seculari ad Ecclesiasticam, de qua deponunt testes, vt fuit dictum in vna Neapolitana Canonicanus 9. Decembris 1585. coram R. P. D. meo Decano. Quoad aliam oppositionem, quod Aloyfius non incefferit in habitu, visum fuit Dominis hoc non satis concluderet probari; † cum tamen deberetur concludentissime, 3 quia est materia obiectiva inferens ad penam pensionis Pensionis. Rot. dec. 8. q. 9. de exceptis in non. Calfad. super reg. num. 3. Paris. conf. 10. 4. in princ. lib. 4. testes enim, qui deponunt non viderit illum in habitu laicali, non coequebant; quia cum in actis constet Aloyfium vsque ad annum 1590. fuisse militem Lauretanum, & etiam deinde obtinuisse indultum à S. D. N. quod per annum in habitu Clericali non teneretur incedere, testes, qui non specificant tempus, quo illum viderunt in habitu laicali, non dicuntur necessariò concludere, quia possibile est, quod illum viderint de tempore, quo erat miles, vel quo iuuabatur prædicto indulto. † Præterea 4 bulla Sixti V. prius rancit illos pensionarios, qui pensiones exigunt, vel per quos stat, quominus exigantur; hinc autem non probatur exactio pensionis in Aloyfio; sed potius apparet de non exactione, nec etiam visum fuit Dominis constare, quod per ipsum fieret, quominus pensionem exigeret, vt bene deducunt informantes pro ipso.

ADDITIO.

- 1 Mohed. decif. 21. in fa. de remanet. Rot. decif. 61. 1. num. 4. p. 1. in recet. & decif. 116. num. 3. p. 2. in recet. & decif. 726. num. 4. p. 1. in recet.

Olivarius Beltramius.

Romana Donationis propter nuptias.

Veneris 13. mensis Martij 1601.

ARGUMENTVM.

Lucrum dotis non soluit, sed tantum promissæ an debeatur.

SVMMARIVM.

- 1 Statutum de lucro dotis habet locum, iam in dote data, quam in promissa.
- 2 (Sine) est dictio emphatica.
- 3 Copula, &, auget, & ampliat.
- 4 Dux non soluit, propter mortem non solutis, habetur pro soluto ad effectum lucris.

DECISIO XXI.

Laurentius Caponus duxerat in vxorem Paulinam de Acconciolis cum promissione dotis scilicet mille soluendum in fine quinque annorum; motus fuit Laurentius paucis diebus post lapsus quinquennium, dote tamen non soluta, Paulina superstes conuenerat heredes Laurentij pro quarta, quam prætendebat fuisse lucratam, etiam quoad proprietatem lucrum, nulla habita distinctio dotis data, vel promissæ, de vtraque est intelligendus Bald. in Lmatur. v. 3. ff. de condit. inst. Sal. in l. C. de test. lib. 4. C. de donat. ante nuptias. Paul. de Castre. in l. si dematur. ff. si quis in debitu. n. 2. vbi etiam Alex. n. 7. lib. 1. n. 14. ff. de condit. inst. Socin. conf. 32. num. 7. lib. 1. Achill. decif. 13. de Conj. & fuit dictum in vna Clusina. dotis. 12. Ianuarij 1558. coram bon. mem. Peregrino.

- 2 Non obstat statutum in c. sequenti; quia vltra quod a

fe

se refert ad precedens, ut patet ex illis verbis, ut *pradictum* est, *lucrum*, & propterea intelligi debet secundum terminos relativos *l. a. ff. de heredit. inst. l. in restitu. m. vbi Bart. ff. de condit. & demonstr. loquitur etiam ipsa generaliter, & indistincte in principio dicitur, & donationem propter nuptias viri, & uxoris post consummationem matrimonium, ut *pradictum* est, *lucrum*, & verba que sequuntur, sine dote fuerit in pecunia numerata, &c. non veniunt ad restringendum, sed potius ad ampliandum, prout est de natura dictionis *l. illius (sine)* *l. item quis de eadem* *l. 3. fin. vbi Bart. ff. de leg. 3. Baldan. l. cum quidam sub na. 4. C. de verb. sign. Alb. de Perga. de propos. n. 133. quod etiam dicendum est de illis verbis (*et si desimptem per mulierem, &c.*) cum patet sit de natura illius copulationis (*et*) augere, & ampliare dispositionem, *l. ea tamen adu. ff. de leg. 3. not. in l. Gallus. §. etiam si parentis ff. de sub. & poss. Baldan. l. sed et si, in fin. ff. pro Soc. Ruin. conf. 79. m. b. 3. sub. 3. Par. conf. 7. m. n. 116. §. & iste vltimus casus de dilatione pendente fuit expressus ratione maioris dubij, minus enim dubium erat, quod esset locus lucro, quando dos erat sine dilatione promissa, quam quando erat dilatio finita, quia tunc ad effectum dicti lucris propter moram non soluens habetur pro soluta, Bart. conf. 133. Baldan. l. fin. sub. num. 3. vers. Ego consula. C. de dos. promiss. Paul. de Cast. in l. si mulier. sub. num. 2. vers. Sed quid si statum ff. de condit. inst. Ar. in l. rei indicat. §. Socr. num. 6. post med. vers. Relinquitur pulchra dubitatio. ff. solut. matrim. Calcan. conf. 31. sub. num. 29. & fuit dictum coram me in vna Fanen. Lucris dotis 3. Iulij anni praeteriti.***

ADDITIO.

- a Vide additionem supra ad decisionem 5. vbi hac eadem conclusio firmatur.
- b Not. decis. 333. num. 6. in recit. vbi dicitur, quod copula (*et*) fiat augmentatiua, & intelligitur vltra specificata. *Oliverius Actiarius.*

Fulginateñ. nullius executionis.

Fen. 30. mensis Martij 1601.

ARGUMENTVM.

Executio non potest fieri contra tertium possessionem, & praesertim stante preestatione per ipsum facta, ne executio fiat in bonis per eum possessis.

SYMMARIUM.

- 1 Executio via non potest procedi contra tertium.
- 2 Et tertiū magis stante preestatione terti, ne fiat executio in bonis per ipsum possit.
- 3 Tertius possessor ad euadendum executionem, non tenetur docere de titulo suo possessionis, sed illo, qui vult contrarium exequi, debet docere de iure sui debitoris, super bonis a dicto tertio possit.
- 4 Possessor non cogitur docere de titulo sua possessionis.

DECISIO XXII.

Fuit conclusum sententiam A. C. esse confirmandam, iussit enim recitari executionem factam contra Petros, contra quos vii tertius non potuit procedi via executionis, Ar. conf. 86. in fin. Alex. in *L. d. duo Pio. §. Si super rebus sub na. 28. vers. Et pro hoc bene facit ff. de re iudic. Gall. ad ff. Com. in 2. p. qu. 1. n. 1. & fuit dictum in vna Romana Computorum 18. Martij 1594. coram R. P. D. Mellino, quod praesertim quia potestati fuerunt, ne executio fieret in bonis per ipsum possessis secundum cautelam, de qua per Ang. in d. 5. *Si super rebus. n. 1.* vbi etiam l. Cast. n. 3. propter quam preestationem tanto magis reddebatur nulla executio postea facta.*

Dispositio Papali.

Et Bald. in *L. hoc maritum, in 1. vers. Quare conuicti pendentes preestatione. C. de vxo. pro mar. Alexand. in d. 5. Si super rebus sub n. 9. vers. addit. quid Bald. & l. l. n. 9. ad finem. Non obstat decretum de exequendo, nisi ipsi de Petris docuissent de coram titulo, quia fuit notorie iniustum, & ex quo etiam ipsi possidebant, onus incumbere volentibus facere executionem docere de iure sui debitoris super dictis bonis. Bart. Bal. & alii in *l. d. ob maritum. Bart. in d. 5. Si super rebus sub n. 4. Ang. ad fin. Paul. de Cast. n. 8. Alex. n. 9. l. l. n. 9. Paul. de Cast. conf. 143. sub n. 3. vers. Et si queritur l. 1. nemo tamen cogitur docere de titulo suae possessionis, quando non agitur de eo canonizando. l. Ang. C. de per. heret. Capura, decis. 394. par. 2.**

ADDITIO.

a Et dixit Rota in Romana Vinear. 13. Feb. 1603. coram R. P. D. Cavalerio.

Osterius Beltrami.

Romana Vinear.

Luna 2. mensis Aprilis 1601.

ARGUMENTVM.

Sublatastio fieri debet praesente pecunia.

SYMMARIUM.

- 1 Sublatastio facta non praesente pecunia, est nulla.
- 2 Praesentia pecunia est de forma in sublatastione, & inde eius omisso videtur ipse iure sublatastione.
- 3 Verbum (Opotet) excludit arbitrium, & inducit necessitatem.
- 4 Procurator ad vendendum consensum potest vendere habita fide de pretio, scilicet tamen est si in mandatis committatur quid vendat praesente pecunia.
- 5 Sublatastio valet facta non praesente pecunia, si creditor consensit.
- 6 Consensus ipse est necessarius in ipso actu deliberationis, nec valet expressus, & vnde pecunia.
- 7 Sublatastio valet non praesente pecunia, si iura esse de consuetudine regionis, quia tamen debet in specie probari.

DECISIO XXIII.

Omni non dubitatur t venditionem, & deliberationem pignoris a iudice factam, non praesente pecunia, esse nullam, cum hoc saepius fuerit a Rota firmatum, & praecipue in Tiburtina Castri Sambuci 7. Ianuarii 1578. coram Sanctissimo, & in Fanen. Immo len. bonorum. 14. Ian. 1593. coram R. P. D. Lieta, & in alia Perusina dotis 1. Iulij 1598. coram R. P. D. Penia, cum enim in *L. d. duo Pio. §. si id sit emptor ff. de re iudic. in d. ibi trad. per Doctores, caueatur, quod praesente pecunia ad huiusmodi venditionem deueniri debeat, alius auferatur res ab emptore, perinde, ac si venditio facta non esset, necessitas dicendum venditionem, sine interuentu pecuniae esse nullam, prout arguebatur in d. Tiburtina. Addebant Domini, quod t cum qualitas ista praesentis pecuniae requiratur in tempore quo ipsa venditio celebratur, praesentem pro forma induci, ita ut eius omisso videtur ipso iure. Bart. in *l. vniuersa, sub na. 3. C. de precib. imp. offer. Baldan. rub. C. de rescind. vendit. n. 5. Ar. conf. 69. num. 2. Felyn. in cap. cum dilecta, sub num. 6. vers. Quartum signum de rescip. Non obstat, quod Bart. in d. 5. si id sit emptor veli esse de consilio, quia eius dictum committitur non tenetur, & propterea in dicta Tiburtina Rota expresse ab eo recessit, repugnanciem verbi illius text. dum dicit, oportet res pignore capere, &c. t verbum enim oportet excludit arbitrium Indici, &**

B 3. l. v.

4 intellectus traditus per informantes, & t̄ omnis alius ponus est fumendus, quā ille, per quem inducitur renunciatio: Imol. *conf.* 49. Aym. *conf.* 290. vol. 2. *vers.* *Quoniam* h̄er. Vterius fuit dictum, quod quando Caplaneus lullus voluisset illud remittere, t̄ illa in effectu fuisset donatio. l. si quis, vbi Bart. ff. de nouat. l. si quis. §. an pacis. ff. quis. mod. pign. vel hypoth. soluit. l. si mulier. & ibi Bald. ff. de Leg. 3. Alex. *conf.* 21. numer. 7. lib. 1. Ruin. *conf.* 60. num. 14. lib. 3. Socin. qui loquitur in terminis similis renunciationis, cum approbatione testamenti, *conf.* 10. sub p̄m. 8. lib. 3. & fuisset nulla r̄um propter defectum solemnitatum, quas requirit Statutum Vrbis in contractu donationis; t̄m propter non adhibitam insinuationem, t̄ quæ p̄nter ius huiusmodi renunciatione requiritur. l. in adiut. §. 1. ff. de donat. Bald. in l. 1. in princ. numer. 2. & §. 1. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solu. cum cumularis t̄ usq. in l. si equum, in ver. donatione largitur. num. 176. Cde reme. donat. Exceptio perituri opposita non intrat, quia cūm renunciatio comprehendat totum ius testamenti filij, iuramentum t̄ illud non extendit; sed ei intra suos fines marcenti addit tantūm religiosiū vinculum. Oldrad. *conf.* 138. num. 1. Dec. *conf.* 408. num. 9. Parif. *conf.* 110. num. 36. lib. 1. Ultra quod Sacra de donationibus loquencia annullant iuramentum, vti fraudulenter apponitur.

Romana Pecuniaria.

Luna 12. Mensis Febr. 1601.

Non indiget alio Argumento, nec Summario.

DECISIO XVI.

IN causa verrente inter Illustrissimū, & Excellentissimū Dominū Marcū Antonium Columnam ex vna, & olim Melephorem Francionum, quæ fuerat commissa bo. me. D. Orano cum facultatibus A. C. dubitauit D. Oranus, an dictis facultatibus locus esset in casu, & ad effectum, de quo agitur, & Domini die 28. Maij 1599. dixerunt intrare dictas facultates pro contentis in apocha, solentis exceptionibus d. Francioni sibi competente, etiam respectu temporis: Eadem causa coram me in locum D. Orani subiecto innotuit placuisse Dominis, vt partes iterum super eodem dubio audirentur, quo 11. Febr. 1601. proposito Domini persistuerunt in eadem resolutione. Nam quod intraret facultates non erat dubium; quia in Apocha legitur obligatio Cameralis-Francioni. Verū quia contra eam opponerentur multe exceptiones, & praesertim quod esset omnia obligatio, referantur Domini eam particulariter discutienda.

Bergomen. Liberationis a Subiectione.

Luna 29. Mensis Febr. 1601.

ARGVMENTVM.

Subiectio Ecclesie parochialis alteri Ecclesie parochiali non praestatur minori spatio 40. annorum, nec ex subiectione, quoad certos actus, infertur ad subiectionem quoad alios.

SVMMARIVM.

1 Subiectio omni parochialis ad alteram debet plene probari.

2 Subiectio, cum sit quid iuris, non probatur per testes nisi

reddant rationem.

3 Subiectio non probatur ex vocatione ad synodum, nisi constet, quid fuerit quæ vocatus vti subiectus.

Item constare debet de effectuatione subiecti, quod vocatus parauerit.

4 Subiectio, vt praestetur, requirit statum 40. annorum.

5 Subiectio quoad certos actus non infert subiectionem quoad alios.

6 Subiectio non habet certam formam à iure; sed eam sumit à consuetudine.

DECISIO XVII.

Vltimū fuit Dominis non probari rectorem Parochialis Ecclesie loci Sueri teneri accedere ad Ecclesiam Clusoni, & assistere benedictioni Fontis, & celebrationi officij in die Sabbathi Sancti: nec non ab eadem oleum Sanctum recipere. Immo contrarium multum virget, quod Ecclesia Sueri habet proprium Fontem Baptismalem; & quod eius Rectores solent esse illum benedicere, & alias solitas functiones in praedicto die per annos 40. & ultra celebrare, vt probant testes pro eius parte examinati, & testes ex adverso adducti negant se aliquando viderisse huiusmodi Rectorem assistere benedictioni, & officio in Ecclesia Clusoni, cūm tamen alios viderint: nec adducta pro praeterea subiectione, quæ tamen t̄ concludenter essent probanda. Abb. in cap. dilectus. num. 1. & seq. de cap. Atenach. relatu. ca. enim non probatur ex testibus, quia aliqui dicunt simpliciter de subiectione, sine aliqua redditione rationis, alij quod Rector Sueri incretauerat, & incedebat cum Rectore Clusoni, tamquam illi subiectus, nec reddunt rationem, unde cognouerint, quod tamquam subiectus incederet, vnde interueniret: vnde t̄ cūm omnes deponent de subiectione, quæ iuris est, non reddendo eusum, non probant. Bal. *conf.* 136. m. 3. lib. 2. Arg. *de off.* 64. Put. *de off.* 182. lib. 1. Caputa. *de off.* 182. lib. 1. in manus. Non obstat Constitutio edata in synodo p̄uineiali; quia loquitur de Ecclesiis subiectis, qualis non probatur Ecclesia Sueri. Non obstant vocationes ad Synodum; t̄ quia non apparet, quod isti rectores fuerint vocati, vti subiecti, ultra quod sunt moderni & h̄c cōstat, quod habuerint effectum; quia illis p̄stuerint, prout nec etiam fieri debet vis in diuersis multis, quæ scripse sunt ad alium finem, & effectum, quā ad denotandum huiusmodi subiectionem, vt per informantes: Praeterea dato, quod ista probaret aliquam quāsi possessionem subiectionis; non tamen probaret t̄ usum 40. annorū ad eam praescribendam constitutum, & requisitum, vt fuit solentum in terminis illis in vna Camera Praecedenti die prima mensis Martij 1599. coram bo. me. Robulterio: & sumis in peritorio; non in possessorio: Accedat quod vbi etiam probaretur subiectio ex dictis actibus, t̄ deberet ad illos actus etiam reduci, quia vt inquit Archidia. *in c. p̄ter.* in princ. 16. q. 1. huiusmodi subiectio t̄m non habet formam certam à iure; sed eam sumit à consuetudine, unde eūm circa interuentum, & assistentiam in die Sabbathi sancti non apparet de aliquo solentem potius de contrario ex aliis actibus ad hoc nec est interendum, quoad oleum sanctum etiam dicitur non probari solentem, quoad Rectorem; sed potius quoad Communianem Sueri, cūm ex testibus, cūm ex patris extractis à libris eiusdem Communianis; vlt. a quod non probatur, vt super, tantum tempus, quod ad praescribendum sufficit.

ADDITIO.

1 Hæc decisio fuit confirmata coram R. P. D. Manzinedo, 20. Decembris 1601.

Giulius Bellarminus.

Ætina

Æsina Pensionis.

Veneris 23. mensis Febr. 1601.

ARGUMENTVM.

Milites Lauretani habent privilegium retinendi pensionem, etiam si matrimonium contrahant & hoc privilegium illis suffragatur, etiam respectu pensionum in eos translatarum.

SYMMARIVM.

- 1 *Pensio cessat per contractum matrimonij. Et num. 6.*
- 2 *Milites Lauretani habent privilegium retinendi pensionem non obstat matrimonium.*
- 3 *Hoc privilegium comprehendit etiam pensiones iam translatas.*
- 4 *In translatione extinguuntur pensio antiqua, & reservatur nova.*
- 5 *Translatarius pensionis sustinet quid sit Clericus de tempore translationis.*
- 6 *Pensio extinguuntur per contractum matrimonij, etiam si non sit secuta copula carnalis.*
- 7 *Etiam si matrimonium fuerit nullum, & de facto.*
- 8 *Pensio non potest dici extingui per matrimonium, quando in pendet super validitate matrimonij.*
- 9 *Pensio non extinguuntur per matrimonium, quando est reservata, non ut Clerici sed ut benemeritis.*
- 10 *Pensio non extinguuntur per sponsalia de futuro.*
- 11 *Pensio translata non est nova pensio, sed antiqua.*
- 12 *Pensio dum transferitur, ideo proceditur per viam cassationis, ut fiatque quis possit exigere, & per causam obitum sit vacatura.*

DECISIO XVIII.

Alexander Bonannus miles Lauretanus ex privilegio huiusmodi militibus per fel. rec. Sixtum indulto translatare pensionem Salmarum nomen grani, quam obtinebat super fructibus Canonicatus Ecclesie Æsine in Hieronymum Bonannum eius nepotem, cui postea officio militis Lauretani resignavit: eum Hieronymus uxorem duxisset, pretendensque D. Federicus Ghislecus qui dictum Canonicatum obtinuit, pensionem cessare per contractum matrimonij, prout regulariter solet. Put. dec. 459. lib. 2. Cas. de Gra. dec. 3. n. 9. de proben. 2. contractum autem præterderet Hieronymus vigore prædictorum privilegiorum, propterea dubitavi: An pensio per contractum matrimonij cessasset. Et Domini sine aliqua difficultate responderunt pensionem non cessasse, quia translatio sine dubio fuit valida, cum Hieronymus tempore translationis esset Clericus, & non conjugatus: Cúmque postea esset adscriptus inter milites Lauretanos, & quibus fuit concessa facultas retinendi pensionem, etiam si per tempore conjugati fierent, huiusmodi impedit extinctionem pensionis, & noliam dixerunt Domini posse considerari differentiam inter pensiones reservatas, & translatas, cum ista etiam dicantur reservari, cum tamen in translatione extinguatur pensio antiqua, & reservetur nova similis existit. 2. & expressè dicitur in declaratione, seu extensione dictorum privilegiorum per eundem Sixtum editorum; nec refert, quod sit data facultas transferendi in Clericos non conjugatos tantum; & quia in sufficit, quod Hieronymus tempore translationis esset talis, licet talis postea esse desierit. Equaque 9. fin. ff. de public. au. in c. Saurum, de reservat. 6. Dec. cons. 24. num. 1. facultas cumulat per Titum. in tr. et. cons. 11. n. 4.

Desiones Papales.

ADDITIO.

- 2 Et t. quid per contractum matrimonij pensio extinguatur. Paris. de res. lib. 1. c. 1. num. 17. Rot. in Nolana pensionis 21. Jan. 1610. coram Card. Sacro impref. penes Marchef. de Commif. 16. 1. fol. 117. & lausimè in Barchinonen. Parochialis 22. Junij 1611. coram R.P.D. Cavalerio impref. penes Marchef. de Commif. 16. 1. fol. 117.
- Amplius t. primò, ut dicta Conclusio habeat locum, 7 etiam si non sit secuta copula carnalis, vt fuit dictum in dicta Barchinonen.
- Amplius t. secundò, vt procedat etiam si matrimonium fuerit nullum, & de facto contractum, vt latè fuit dictum in dicta Barchinonen. quam Rota etiam secuta fuit in Tulem. fructum. 21. Junij 1619. coram R.P.D. Cocceio Decano.
- Donec t. tamè pendet lis super validitate, vel invaliditate matrimonij, non potest dici pensio extincta, & non obstante, quod ipsæ pensiones sit ille, qui instituit pro validitate matrimonij, vt fuit dictum in Barchinonen. pensionis 1611. coram R.P.D. Cavalerio impref. penes Marchef. de Commif. 16. 1. fol. 62.
- Limita t. conclusionem non procedere in pensione, que alicui est reservata, non tanquam Clerico; sed tanquam benè merito pro servitiis praticis; ista enim non extinguuntur per matrimonium. Rot. dec. 387. sub num. 3. p. 1. in revent. & quod non habeat locum conclusio in pensione assignata pro servitio temporali, vt laico. Garz. de benef. p. 1. c. 1. n. 106. & seq.
- Pensio t. non extinguuntur per sponsalia de futuro. Rot. dec. 773. sub num. 2. p. 1. in revent.
- Gab. cons. 16. num. 7. lib. 1. Garz. de benef. p. 1. c. 1. n. 107. & seq. Nihilominus t. revent. & in substantia pensio translata non est nova pensio, sed antiqua. Rot. dec. 773. sub num. 2. p. 2. in revent. & dec. 327. n. 4. p. 1. in revent. vbi fuit dictum, quod quoniam in translatione pensionis procedatur per viam cassationis antiquæ & novæ reservationis, tamen hoc procedit solum ad census effectus, scilicet respectu mutationis personæ, & fiatque quis possit exigere, & vt fiatque, per cuius obitum pensio extinguatur.

Olivierus Britannicus.

Leodici. Canonicatus.

Veneris 23. mensis Febr. 1601.

ARGUMENTVM.

Patet ex sumario.

SYMMARIVM.

- 1 *Dispensatio in radice matrimonij legitimat prolem.*
- 2 *Hoc procedit in prole suscepta in figura matrimonij.*
- 3 *Et ideo nati in concubitu non legitimantur ex facto matrimonio approbato à Papa cum legitimatio prole.*
- 4 *Dispensatio in radice matrimonij, qua, & quando datur, & quando habetur ad succedendum in prædictum tenij.*
- 5 *Dispensatio in radice matrimonij, licet respectu vinculi matrimonij non possit habere effectum, valetque quoad legitimatum prole.*

DECISIO XIX.

Fuit vnanimiter per Dominos conclusum dispensationem Ioanni non suffragari; licet enim dispensatio fuerit concessa in radice matrimonij, & quæ illud consolidando ab initio legitimat prolem. Abb. in cap. per venerabilem. sub num. 12. qui filij sint legitim. Anchar. cons. 40. 9. sub num. 4. & 5. Ancon. Roel. de legitim. lib. 2. sub num. 20. Boet. dec. 164. sub num. 27. vers. sed quando; Tamen hoc procedit t. in prole suscepta in figura matrimonij, vt dicunt D. D. prædicti, & tradit. Put. dec. 483. lib. 2. Thom. de Tan. dec. 74. & fuit dictum co-

B 2 rum

- 4 intellectus traditus per informantes, & ꝑ omnis alius potius est sumendus, quam ille, per quem inducitur renunciatio: Imo. *conf. 49. Aym. confil. 290. vol. 2. vers. Quomodo haec.* Viterius fuit dictum, quod quando Capitanus Iulius voluisset illud remittere, ꝑ illa in effectu fuisset donatio. *l. si quis, vbi Bart. ff. de nouat. l. si quis, an pacisci, ff. quib. mod. pign. vel hypoth. soluit. l. si mulier, & ibi Bald. ff. de Leg. 3. Alex. consil. 21. numer. 7. lib. 2. Ratin. confil. 60. numer. 14. lib. 3. Socin. qui loquitur in terminis simili reuocacionis, cum approbatione testamenti, confil. 20. sub nu. 8. lib. 3. & fuisset nulla cum propter defectum solemnitatum, quas requirit Statutum Verbis in contractu donationis; tunc propter non adhibitam infirmacionem, ꝑ quæ pariter in huiusmodi renunciatione requiritur. *l. in adibus, §. c. ff. de donat. Bald. in l. 1. in princ. numer. 2. & §. 1. ff. quibus mod. pign. vel hypoth. soluit. cum cumulatim à Titiaq. in l. si quisquam, in ver. donatarius largimus, numer. 176. C. de reue. donat.* Exceptio perituri opposita non intrat, quia cum renunciatio comprehendat tantum ius testamenti filij, iuramentum ꝑ illud non extenditur, sed ei intra suos limites manenti addit tantum religionis vinculum. Oldrad. *confil. 238. numer. 1. Dec. confil. 408. numer. 9. Paul. confil. 110. numer. 3. lib. 2.* Vltra quod Statuta de donationibus loquencia non implant iuramentum, vti fraudulentem apponunt.*

Romana Pecuniaria.

Luna 12. Mensis Febr. 1601.

Non indiget alio Argumento, nec Summario.

DECISIO XVI.

IN causa vertente inter Illustrissimum, & Excellentissimum Dominum Marcum Antonium Columnam ex vna, & olim Melchiorum Francionum, quæ fuerat comissa ho. me. D. Orano cum facultatibus A. C. dubitauit D. Oranus, an dictis facultatibus locus esset in casu, & ad effectum, de quo agitur, & Domini die 28. Maij 1599. dixerunt intrare dictas facultates pro contentis in apocha, referantur exceptionibus d. Francioni sibi competente, etiam respectu temporis: Eadem causa totam me in locum D. Orani subiecto introducta placuit Dominis, vt partes acium super eodem dubio audirentur, quo 11. Febr. 1601. proposito Domini persistituri in eadem resolutione. Nam quod intrare facultates non erat dubium, quia in Apocha legitur obligatio Cameralis Francioni. Verum quia contra eam opponebantur multe exceptiones, & preteritum quod esset finis obligatio, referantur Domini ex particulariter dispendia.

Bergomen. Liberationis à Subiectione.

Luna 19. Mensis Febr. 1601.

ARGVMENTVM.

Subiectio Ecclesie parochialis alteri Ecclesie parochiali non præscribitur minoris spatii 40. annorum, nec ex subiectione, quoad certos actus; infertur ad subiectionem, quoad alios.

SUMMARYM.

- 1 Subiectio cuius parochialis ad alteram debet pluri probari.
2 Subiectio, cum sit quid iuris, non probatur per testes, nisi

reddam rationem.

- 3 Subiectio non probatur ex vocacione, ad synodum, nisi sentiat, quid fuerit qui vocatus vti subiectus.
Item consilium debet de efficaciam soluit, quod vocatus pariter.
4 Subiectio, vt præscribitur, requirit spatium 40. annorum.
5 Subiectio quoad certos actus non infertur subiectionem quoad alios.
6 Subiectio non habet certum firmum à iure, sed nam sumit à consuetudine.

DECISIO XVII.

Vltimum fuit Dominis non probari rectorem Parochialis Ecclesie loci Sueri teneri accedere ad Ecclesiam Clusoni, & assistere benedictioni Fontis, & celebrationi officij in die Sabbathi Sancti; nec non ab eadem oleum Sanctum recipere. Immo contrarium malum vergete, quod Ecclesia Sueri habet proprium Fontem Baptismalem, & quod eius Rector soluit est illum benedicere, & alios solitas functiones in percho die per annos 40. & vltra celebrare, vt probant testes pro eius parte examinati, & testes ex aduerso adducti negant se aliquando vidisse huiusmodi Rectorem assistere benedictioni, & officio in Ecclesia Clusoni, cum tamen alios viderint; nec adducta pro pretenisa subiectione, quæ tamen ꝑ concludenter eligit probanda. Abb. in cap. dilectus, numer. 1. & seq. de cap. alienac. releuant. ea enim non probantur ex testibus, quia aliqui dicunt simpliciter de subiectione, sine aliqua redditione rationis, alij quod Rector Sueni interueniebat, & incebat cum Rectore Clusoni, tanquam illi subiectus, nec reddunt rationem, unde cognouerint, quod, tanquam subiectus incederet, vel interueniret: unde ꝑ cum omnes deponent de subiectione, quæ iuris est, non reddendo causam, non probant. Bal. *confil. 286. nu. 3. lib. 3. Egil. decisio 164. Put. decisio 182. lib. 1. Caputaq. decisio 39. lib. 2. in manuscriptis.* Non obstat Constitutio edita in synodo provinciali, quia loquitur de Ecclesiis subiectis, quæ non probatur Ecclesia Sueri. Non obstat vocacione ad Synodum; ꝑ quia non apparet, quod illi rectores fuerint vocati, vti subiecti, vltra quod sunt moderni, & non edulati, quod habuerint effectum, quia illis paruerunt, prout nec etiam fieri debet vis in luctu militum, quæ scriptæ sunt ad alium finem, & effectum, quam ad teneandam huiusmodi subiectionem, vt per infirmaciones: Præterea dato, quod ista probarent aliquam quasi possessionem subiectionis, non tamen probarent ꝑ cursum 40. annorum ad eam præscribendam constitutam, & requiritam; ꝑ fuit resolutum in terminis istis in vna Casertana Præcedente die prima mensis Martij 1593. totam ho. me. Robuliterio: & sumis in petitorio; non in possessorio: Accedat quod vbi etiam probaretur subiectio ex dictis actibus, ꝑ debet ad illos actus tantum redire, quia vt inquit Archidia. in c. plures, in principio 169. huiusmodi subiectio non habet formam certam à iure, sed eam sumit à consuetudine, unde cum circa interuentiam, & assistentiam in die Sabbathi Sancti non appareat de aliquo soluto, sed potius de contrario ex aliis actibus ad hoc non est inferendum, quoad oleum sanctum etiam dicitur non probari solitum, quoad Rectorem; sed potius quoad Communiterios Sueri, cum ex testibus, cum ex patris extractis à libris eisdem Communiterios; vbi æquod non probatur, vt supra, tantum tempus, quod ad præscribendam sufficiat.

ADDITIO.

- 3 Hæc decisio fuit confirmata coram R. P. D. Monacino, 10. Decembris 1608.

Olusius Bellunensis.

Edina

Æsina Pensionis.

Venerū 23. mensis Febr. 1601.

ARGUMENTVM.

Milites Laurentani habent priuilegium retinendi pensionem, etiam si matrimonium contrahant & hoc priuilegium illis suffragatur, etiam respectu pensionum in eos translatarum.

SVMMARIVM.

1. *Pensio cessat per contractum matrimonij. Et num. 6.*
2. *Milites Laurentani habent priuilegium retinendi pensionem non obstante matrimonio.*
3. *Hoc priuilegium comprehendit etiam pensiones iam translatas.*
4. *In translatione extinguitur pensio antiqua, & reservatur noua.*
5. *Translatarius pensionis sufficit Clericus de tempore translationis.*
6. *Pensio extinguitur per contractum matrimonij, etiam si non sit secuta copula carnalis.*
7. *Etiam si matrimonium fuerit nullum, & de facto.*
8. *Pensio non potest dici extincta per matrimonium, quando sit pendens super validitate matrimonij.*
9. *Pensio non extinguitur per matrimonium, quando est reservata, non uti Clerico, sed uti benemerito.*
10. *Pensio non extinguitur per sponsalia de futuro.*
11. *Pensio translata non est noua pensio, sed antiqua.*
12. *Pensio, dum transferretur, ideo proceditur per viam cassationis, ut sciatur quis potest exigere, & per quam obitu sit vacatura.*

DECISIO XVIII.

Alexander Bonannus miles Laurentanus ex priuilegio huiusmodi militibus per fel. rec. Sixtum indulto transultra pensionem Salmarum nonem grani, quam obtinebat super fructibus Canonatus Ecclesie Æsinæ in Hieronymum Bonannum eius nepotem, cui postea officii militis Laurentani resignauit: & cū Hieronymus vaxtem duxisset, pretendereique D. Federicus Ghilicetus qui dictum Canonatum obtinet, per pensionem cessare per contractum matrimonij, prout regulariter solet. *Pat. decis. 439. lib. 2. Cæs. de Graf. dec. 3. n. 9. de probat.* contrarium autem pretendere Hieronymus vigore prædictorum priuilegiorum, propterea dubitauit: An pensio per contractum matrimonij cessasset. Et Dominus sine aliqua difficultate responderet pensionem non cessasse, quia translatio sine dubio fuit valida, cū Hieronymus tempore translationis esset Clericus, & non coniugatus: Cūque postea esset adscriptus inter milites Laurentanos, per quibus fuit concessa facultas retinendi pensionem, etiam si per tempore coniugati fierent, huiusmodi impedit extinctionem pensionis, per & nullam dixerunt Domini posse considerari differentiam inter pensiones reservatas, & translatas, cū ista etiam dicatur reservari, cū t in translatione extinguatur pensio antiqua, & reservetur noua similis extinctæ, & expressè dicitur in declaratione, seu extensione dictorum priuilegiorum per eundem Sixtum edictorum; nec refert, quod sit data facultas transferendi in Clericos non coniugatos tantum; per quia sufficit, quod Hieronymus tempore translationis esset talis, licet talis postea esse desierit. *Liquetque. 9. ff. de public. m. in c. Statutum. de scriptis. m. 6. Dec. conf. 24. num. 1. faciente cumulat per Tiraq. in tract. off. conf. l. i. m. 4.*

Desigines Papalet.

2. Et quod per contractum matrimonij pensio extinguatur. *Par. de resig. lib. 1. c. 2. num. 15. Rot. in Nolana pensionis 11. Ian. 1610. coram Card. Sacro impress. penes Marchef. de Commiss. 16. 1. fol. 117. & latissime in Barchinonem. Paschialis 22. Iunij 1611. coram R.P.D. Casualerio impress. penes Marchef. de Commiss. 16. 1. fol. 167.*
- Ampliat per primò, vt dicta Conclusio habeat locum, 7 etiam si non sit secuta copula carnalis, vt fuit dictum in dicta Barchinonem.
- Ampliat per secundò, vt procedat etiam si matrimonium fuerit nullum, & de facto contractum, vt latè fuit dictum in dicta Barchinonem. quum Rota etiam secus fuit in Tulen. fructuum. 21. Iunij 1619. coram R.P.D. Coccino Decano.
- Donec tamen pendet lis super validitate, vel inualiditate matrimonij, non potest dici pensio extincta, & non obstante, quod implet pensionarius sit ille, qui initiat pro validitate matrimonij, vt fuit dictum in Barchinonem. pensionis 1611. coram R.P.D. Casualerio impress. penes Marchef. de Commiss. 16. 1. fol. 161.
- Limita t conclusionem non procedere in pensione, quæ alicui est reservata, non tanquam Clerico, sed tanquam bonè merito per seruicijs præstitis; ista enim non extinguitur per matrimonium. *Rot. decis. 387. sub num. 3. p. 2. in reuoc. & quod non habeat locum conclusio in pensione assignata pro seruicio temporalis, vt lico. Garza. de benef. p. 2. c. 5. a. 105. & seq.*
- Pensio per non extinguitur per sponsalia de futuro. *Rot. decis. 771. sub num. 1. p. 2. in reuoc.*
- Gabe. conf. 186. num. 7. lib. 2. Garza. de benef. p. 2. c. 5. num. 107. & seq. Nihilominus t reuera, & in substantia pensio translata non est noua pensio, sed antiqua. *Rot. decis. 771. sub num. 3. p. 2. in reuoc. & decis. 517. n. 4. p. 1. in reuoc. ubi fuit dictum, quod quumvis in translatione pensionis procedatur per viam cassationis antiquæ, & nouæ reservationis, tamen hoc procedit solum ad certos effectus, scilicet respectu mutationis persone, vt sciatur quis possit exigere, & vt sciatur, per cuius obitum pensio extinguatur.*

Oliuierius Beltraminus.

Leodien. Canonicatus.

Venerū 23. mensis Febr. 1601.

ARGUMENTVM.

Patet ex summano.

SVMMARIVM.

1. *Dispensatio in radice matrimonij legitimat prolem.*
2. *Hoc procedit in prelo suscepta in figura matrimonij.*
3. *Et sicut mater in concubinato non legitimatur ex soluto matrimonio approbato à Papa cum legitimacione prole.*
4. *Dispensatio in radice matrimonij, quæ, & quando dicitur, & quando habet ad succedendum in præiudicium tertij.*
5. *Dispensatio in radice matrimonij, licet respectu vinculi matrimonij non possit habere effectum, valet tamen quoad legitimacionem prole.*

DECISIO XIX.

Fuit vitanimenter per Dominos conclusum dispensationem Ioanni non suffragari; licet enim dispensatio fuerit concessa in radice matrimonij, per quæ illud consolidando ab initio legitimat prolem. *Abbo. in cap. per venerabilem sub num. 22. qui filij sint legitimi. Anchar. conf. 40. 9. sub num. 4. & 5. Annon. Rolet. de legum. lib. 2. sub num. 20. Boet. decis. 264. sub num. 27. verif. sed quando; Tamen hoc procedit t in prole suscepta in figura matrimonij, vt dicitur D. D. per dicit, & tradit Pat. decis. 483. lib. 2. Thom. de Tan. dec. 71. & fuit dictum co-*

B 2 Tam

intellectus traditis per informantes, & t^o omnis alius ponus est iurandus, quoniam ille, per quem inducitur renuntiatio: Inol. conf. 49. Aym. consil. 190. vol. 2. vers. Quoniam. Iur. Vltimis fuit dictum, quod quando Capitaneus Iulius voluisset illud remittere, t^o illa in effectu fuisset donatio: I. si quis, vbi Bart. ff. de nouat. l. fene. §. an pacis, ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solut. l. si mulier. & ibi Bald. ff. de Leg. 3. Alex. consil. 21. numer. 7. lib. 1. Ruin. consil. 60. numer. 4. lib. 3. Socin. qui loquitur in terminalis similis renuntiatio, cum approbatione testamenti, consil. 10 sub pa. 8. lib. 3. & fuisset nulla cum propter defectum solemnitatum, quas requirit Statutum Vrbis in contractu donationis, tunc propter non adhibitam infirmationem, t^o quampariter in huiusmodi renuntiatione requiritur: I. in aduoc. §. 1. ff. de donat. Bald. in l. 1. ex princ. numer. 2. & §. 1. ff. quibus mod. pign. vel hypoth. solut. cum cumulatim à Titiaq. in l. si vnam. in ver. donationis for. titu. nam. 176. Cde reuoc. donat. Exceptio perituri opposita non intrat, quia cum renuntiatione comprehendat tantum ius testamenti filij, iuramentum t^o illud non extendit; sed q^o intra suos limites manenti addit tantum religionis vinculum. Oldrad. consil. 138. numer. 1. Dec. consil. 408. numer. 9. Paris. consil. 110. numer. 36 lib. 1. Vltra quod Statuta de donationibus loquentia annullant iuramentum, vti fraudulenter appositum.

- reddant rationem.
- 3 Subiectio non probatur ex vocatione ad synodum, nisi constet, quod fuerit quæ vocatus vti subiectus.
- Item cuius lare debet de effectuatione subiecti, quod vocatus paruerit.
- 4 Subiectio, ut præscribitur, requiritur spatium 40. annorum.
- 5 Subiectio quoad certos actus non inferit subiectiorem quoad alios.
- 6 Subiectio non habet effectum formam à iure, sed eam sumit à consuetudine.

DECISIO XVII.

Vltimum fuit Dominis non probati rectorem Parochialis Ecclesie loci Sueri tenori accedere ad Ecclesiam Clusoni, & assistere benedictioni Fontis, & celebrationi officij in die Sabbati Sancti, nec non ab eadem oleum Sanctum recipere. Immo contrarium multum vergere, quod Ecclesia Sueri habet proprium Fontem Baptismalem, & quod eius Rector solus est illi benedicere, & alias solitas functiones in prædicto die per annos 40. & vltra celebrare, vt probant testes per eius partem examinati, & testes ex aduerso adducti negant se aliquando vidisse huiusmodi Rectorem assistere benedictioni, & officio in Ecclesia Clusoni, cum tamen alios viderint: nec adducta pro præterita subiectione, quæ tamen t^o concludenter essent probanda, Abb. in cap. dilecti. num. 1. & seq. de cap. Menech. releuati. eam non probantur ex testibus, quia aliqui dicunt simpliciter de subiectione, sine aliqua redditione rationis, alij quod Rector Sueri interueniebat, & incedebat cum Rectore Clusoni, tamquam illi subiectus, nec reddunt rationem, unde cognouerint, quod tamquam subiectus incederet, vel interueniret: vnde t^o cum omnes deponant de subiectione, quæ iuris est, & non reddendo causam, non probant. Bal. consil. 286. nu. 3. lib. 2. A. Gil. decis. 84. Part. decis. 182. lib. 1. Caputaq. decis. 34. lib. 1. in manuscrip. Non obstat Constitutio edita in synodo provinciali, quia loquitur de Ecclesiis subiectis, qualis non probatur Ecclesia Sueri. Non obstat vocatione ad Synodum; t^o quia non apparet, quod illi rectores fuerint vocati, vt subiecti, vltra quod sunt moderni; nec constat, quod habuerint effectum, quia illis patuerint, prout nec etiam fides debet vis in litteris nullis, quæ scriptæ sunt ad alium finem, & effectum, quam ad denotandum huiusmodi subiectionem, vt per informantes: Præterea dato, quod ista probarent aliquam quasi possessionem subiectionis, non tamen probarent t^o citatum 40. annorum ad eam præscribendam constitutum, & regulatum, vt fuit relinquitur in terminalis illis in vna Caetana Præcedente die prima mensis Martij 1663. Rorim ho. me Robustorio: & sumis in petitorio: non in possessorio: Accedat quod vbi etiam probaretur subiectio ex dictis actibus, t^o deberet ad illos actus tantum redire, quia vt inquit Archiepiscopus, v. c. plures. ut principio 164. huiusmodi subiectio non habet formam certam à iure, sed eam sumit à consuetudine, vnde cum circa intercessionem, & assistentiam in die Sabbati Sancti non appareat de aliquo solio, sed potius de contrario ex aliis actibus ad hoc non est inferendum, quoad oleum sanctum etiam dicatur non probari solitum, quoad Rectorem; sed potius quoad Communis Sueri, cum ex testibus, tunc ex patetris extractis à libris eiusdem Communis; vti quod non probatur, vt super, tantum tempus, quod ad præscribendum sufficit.

ADDITIO.

- 1 Hæc decisio fuit confirmata coram R. F. D. Manazano, 10. Decembris 1668.

Officijus Reuocatus.

Ælia

Romana Pecuniaria.

Luna 12. Mensis Febr. 1601.

Non indiget alio Argumento, nec Summario.

DECISIO XVI.

In causa vertente inter Illustrissimum, & Excellentissimum Dominum Marcum Antonium Columnam ex vna, & olim Melchorem Francionem, quæ fuerat commissâ ho. me. D. Orsino cum facultatibus A. C. dubitauit D. Orsino, an dictis facultatibus locus esset in casu, & ad effectum, de quo agitur, & Domini die 28. Maij 1599. dixerint intrare dictas facultates pro contentis in apocha, relectuatis exceptionibus d. Francioni sibi competente, etiam respectu temporis: Eadem causa tunc me in locum D. Orsini successio introducta placuit Dominis, vt partes iterum super eodem dubio audirentur, quo 11. Febr. 1601. proposito Domini persisterunt in eadem resolutione. Nam quod iurarent facultates non erat dubium; quia in Apocha legitur obligatio Cameralis Francioni. Verum quia contra cum opponebantur multe exceptiones, & præsertim quod esset finita obligatio, relectuante Domini eas particulatim discutenda.

Bergomeni Liberationis à Subiectione.

Luna 19. Mensis Febrary 1601.

ARGVMENTVM.

Subiectio Ecclesie parochialis alteri Ecclesie parochiali non præscribitur minori spatio 40. annorum, nec ex subiectione, quoad certos actus; inferitur ad subiectionem quoad alios.

SUMMARYM.

1 Subiectio omni parochiali ad alteram debet plene probari.

2 Subiectio, cum sit quid iuris, non probatur per testes nisi

Ætina Pensionis.

Venerū 23. mensis Febr. 1601.

ARGUMENTVM.

Milites Lauretani habent priuilegium retinendi pensionem, etiam si matrimonium contrahant & hoc priuilegium illis suffragatur, etiam respectu pensionum in eos translatarum.

SYMMARIVM.

1. *Pensio cessat per contractum matrimonij. Et non. 6.*
2. *Milites Lauretani habent priuilegium retinendi pensionem non obstante matrimonio.*
3. *Hoc priuilegium comprehendit etiam pensiones iam translata.*
4. *In translatione extinguatur pensio antiqua, & referatur noua.*
5. *Translatarius pensiois sufficit quod sit Clericus de tempore translationis.*
6. *Pensio extinguatur per contractum matrimonij, etiam si non sit secuta copula carnalis.*
7. *Etiam si matrimonium fuerit nullum, & de falso.*
8. *Pensio non potest dici extincta per matrimonium, quando sit pendens super validitate matrimonij.*
9. *Pensio non extinguatur per matrimonium, quando est referuata, non uti Clerico sed uti benemerito.*
10. *Pensio non extinguatur per sponsalia de futuro.*
11. *Pensio translata non est noua pensio, sed antiqua.*
12. *Pensio, dum transferretur, ideo proceditur per viam cassationis, ut sciatur quis possit exigere, & per cuius obitum sit vacatura.*

DECISIO XVIII.

Alexander Bonannus miles Lauretanus ex priuilegio huiusmodi militibus per fel. rec. Sixtum indulto translata pensionem Salmarum nouem grant, quam obtinebat super fructibus Canonicius Ecclesie Ætinae in Hieronymum Bonannum eius nepotem, cui postea officio militis Lauretani resignauit: & cum Hieronymus uxorem duxisset, petenderetque D. Federicus Cassilietus qui dictum Canonicius obtinet, & pensionem cessare per contractum matrimonij, prout regulariter solet. Put. decis. 459. lib. 2. Cæ. de Gral. dec. 3. n. 9. de proben. contrarium autem petenderet Hieronymus, vigore predictorum priuilegiorum, propterea dubitauit An pensio per contractum matrimonij cessasset. Et Dominus fuit aliqua difficultate responderunt pensionem non cessasse, quia translatio siue dubio sit valida, eadem Hieronymus tempore translationis esset Clericus, & non coningatus: Cumque postea esset adscriptus inter milites Lauretanos, & quibus fuit concessa facultas retinendi pensiones, etiam si pro tempore coniugati fierent, huiusmodi impedit extinctionem pensionis, & non nullam dixerunt Domini posse considerari differentiam inter pensiones referuatas, & translata, eadem ista etiam dicuntur referuari, cum & in translatione extinguatur pensio antiqua, & referuatur noua similis extinctæ, & expressè dicitur in declaratione, & per extensione dictorum priuilegiorum per eundem Sixtum edictorum; nec refert, quod sit data facultas transferendi in Clericos non coniugatos tamen; & quia sufficit, quod Hieronymus tempore translationis esset talis, licet talis postea esse desierit. Lqueatque. f. fin. ff. de public. not. in c. Secuturam. de rescript. in 6. Dec. conf. 24. num. 1. faciente cumulat per Turq. in tract. de iur. conf. dom. 4.

Decisio Papali.

- a. Et quod per contractum matrimonij pensio exinguat. 6. Rot. Paris. de resig. lib. 2. c. 1. num. 15. Rot. in Nola pensionis 11. Ian. 1610. coram Card. Saetoro impress. penes Marchet. de Commis. 10. fol. 107. & lantim in Barchinonen. Parochialis 22. Iunij 1611. coram R.P.D. Causario impress. penes Marchet. de Commis. 100. 1. fol. 107.
- Ampliat & primò, ut dicta Conclusio habeat locum, & etiam si non sit secuta copula carnalis, & ut dictum in dicta Barchinonen.
- Ampliat & secundò, ut procedat etiam si matrimonium fuerit nullum, & de falso contractum, & ut laud fuit dictum in dicta Barchinonen. qnam Rota etiam secuta fuit in Tulen. fructuum. 21. Iunij 1619. coram R.P.D. Cocchino Decano.
- Donec & tamē pender lis super validitate, vel inualiditate matrimonij, non potest dici pensio extincta, & non obstantes, quod ipsemet pensionarius sit ille, qui inter pro validitate matrimonij, & ut fuit dictum in Barchinonen. pensionis 1611. coram R.P.D. Causario impress. penes Marchet. de Commis. 100. 1. fol. 111.
- Limita & conclusionem non procedere in pensiones, que alieni est referuata, non tanquam Clerico; sed tanquam bene merito pro seruiis prestitis; ista enim non extinguatur per matrimonium. Rot. decis. 387. sub num. 3. p. 1. in reuer. & quod non habeat locum conclusio in pensione assignata pro seruiio temporalis, ut laico. Garz. de test. p. 2. c. 5. n. 107. & seq.
- Pensio & non extinguatur per sponsalia de futuro. Rot. decis. 772. sub num. 2. p. 2. in reuer.
- Garz. cons. 186. num. 7. lib. 1. Garz. de benef. p. 2. c. 5. num. 105. & seq. Nihilominus & reuera, & in substantia pensio translata non est noua pensio, sed antiqua. Rot. decis. 733. sub num. 1. p. 2. in reuer. & decis. 737. n. 4. p. 1. in reuer. ubi fuit dictum, quod quomius in translatione pensionis procedatur per viam cassationis antiquæ; & nouæ reservationis, tamen hoc procedit solum ad certos effectus, scilicet respectu mutationis persone, ut sciatur quis possit exigere, & ut sciatur, per cuius obitum pensio exingatur.

Olinarius Extraneus.

Leodici. Canonici.

Venerū 23. mensis Febr. 1601.

ARGUMENTVM.

Paret ex summano.

SYMMARIVM.

1. *Dispensatio in radice matrimonij legitimæ prolem.*
2. *Hoc procedit in prole suscepta in figura matrimonij.*
3. *Et ideo natus in concubina non legitur ex facto secuto matrimonio approbato à Papa cum legitimæ prole.*
4. *Dispensatio in radice matrimonij, qua, & quando dicitur, & quando habiles ad succedendum in praedictum serui.*
5. *Dispensatio in radice matrimonij; licet respectu vinculi matrimonij non possit habere effectum, ualeat tamen ad legitimisationem proli.*

DECISIO XIX.

Vit vnanimiter per Dominos conclusum dispensationem Ioanni non suffragari; licet enim dispensatio fuerit concessa in radice matrimonij, & quæ illud consalidando ab initio legitimæ prolem. Abb. in cap. per venerabilem. sub num. 12. qui filij sibi legitur. Anchar. cons. 409. sub num. 4. & 5. Anson. Rosel. de legitim. lib. 2. sub num. 20. Hoet. decis. 2. c. 6. sub num. 27. vers. sed quando; Tamen hoc procedit & in prole suscepta in figura matrimonij, ut dicunt D. D. predicti, & tradit Put. decis. 483. lib. 2. Thom. de Tan. dec. 71. & fuit dictum en-

B a rum

- 4 intellectus tradens per informantes, & t omnis alius potius est sumendus, quam ille, per quem inducitur re-nunciatio: Imol. *conf. 49.* Aym. *conf. 290.* vol. 2. vers. *Quoniam licet.* Viterius fuit dictum, quod quando Cap-
 5 pitaricus Iulius voluisset illud remittere, t ista in effe-
 6 tu fuisset donatio. l. si quis, vbi Bart. ff. de noma. l. si-
 7 fuit. §. an pascio, ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solui. l. si
 8 mulier. & ibi Bald. ff. de Leg. 3. Alex. *conf. 22.* numer. 7.
 9 lib. 1. Ruin. *conf. 60.* auct. 4. lib. 3. Socin. qui loquitur
 10 in terminis simili reuocationis, cum approbatione
 11 testamenti, *conf. 20.* sub qu. 8. lib. 3. & fuisset nulla tunc
 12 propter defectum solemnitarum, quas requirit Statu-
 13 tum Verbi in contractu donationis, tunc propter non
 14 adhibitam infirmationem, t quampariter in huiusmodi
 15 reuocatione requiritur. l. in adit. §. 1. ff. de donat.
 16 Bald. in l. 1. in princ. numer. 1. & §. 1. ff. quibus mod. pign.
 17 vel hypoth. solu. cum cumulatim a Titiam l. si videretur.
 18 in ver. donationis largitur. numer. 276. Cude reuoc. donat. Ex-
 19 ceptio penitus opposita non intat, quia cum renun-
 20 ciatio comprehendat tantum ius testamenti filij, iura-
 21 mentum t illud non extendit, sed et intra suos limites
 22 mament addit tantum reliquos vicium. Oldrad.
 23 *conf. 238.* numer. 1. Dec. *conf. 408.* numer. 3. Paris. *conf. 180.*
 24 numer. 3. lib. 1. Ultra quod Statum de donationibus lo-
 25 quentia annullat iuramentum, vt fraudulentem appo-
 26 nitur.

reddat rationem.

- 3 Subiectio non probatur ex vocacione ad synodum, nisi
 4 constet, quid fuerit qui vocatus est subiectus.
 5 Item constare debet de efficacione solute, quod
 6 vocatus parauerit.
 7 Subiectio, vt praefertur, requiritur spatio 40. annorum.
 8 Subiectio quoad certis aliis non inferit subiectionem quo-
 9 ad alios.
 10 Subiectio non habet certam formam a iure, sed eam su-
 11 mit a consuetudine.

DECISIO XVII.

Vltimum fuit Dominis non probati rectorem Para-
 1 chialis Ecclesiae loci Sueti teneri accedere ad Ec-
 2 clesiam Clusoni, & assistere benedictioni Fontis, & ce-
 3 lebrationis officij in die Sabbati Sancti, nec non ab e-
 4 deo oleum Sanctum recipere. Immo contrarium mul-
 5 tum vrget, quod Ecclesia Sueti habet proprium Fon-
 6 tem Baptismalem, & quod eius Rector solitus est il-
 7 lum benedicere, & alias solitas functiones in praedicto
 8 die per annos 40. & ultra celebrare, vt probant testes
 9 pro eius parte examinati, & testes ex aduerso adducti
 10 negant se aliquando vidisse huiusmodi Rectorem as-
 11 sistere benedictioni, & officio in Ecclesia Clusoni, cum
 12 tamen alios viderint: nec adducta pro praesentia sub-
 13 iectione, quae tamen t concludent essent probanda.

Abd. in cap. dilectum. numer. 1. & seq. de cap. Monach. rele-
 1 uant. eam enim non probantur ex testibus, quia aliqui
 2 dicunt simpliciter de subiectione, sine aliqua reddi-
 3 tione rationis, alij quod Rector Sueti interueniebat, &
 4 incedebat cum Rectore Clusoni, tamquam illi subie-
 5 ctus, nec reddunt rationem, unde cognouerint, quod
 6 tamquam subiecti incederet, vel interueniret: unde
 7 t cum omnes deponent de subiectione, quae iuris est, a
 8 non reddendo eam, non probant. Bal. *conf. 286.* na. 3.
 9 lib. 1. Egil. *diff. 64.* Put. *decisio 182.* lib. 1. Capuaq.
 10 *decisio 54.* lib. 1. in manuscrip. Non obstat Constitutio
 11 edita in synodo provinciali, quia loquitur de Ecclesiis
 12 subiectis, qualis non probatur Ecclesia Sueti. Non ob-
 13 stant vocaciones ad Synodum, t quia non apparet,
 14 quod isti rectores fuerint vocati, vt subiecti, ultra quod
 15 sunt moderni, & nec constet, quod habuerint effectum;
 16 quia illi paruerint, prout nec etiam fieri debet vis in
 17 luctis nullius, quae scripse sunt ad alium finem, & effe-
 18 ctum, quaten ad dehonorem huiusmodi subiectionem,
 19 vt per informantes: Praeterea dato, quod ista probarent
 20 aliquam quasi possessionem subiectionis, non tamen
 21 probarent t carlem 40. annorum ad eam praesentendam
 22 constitutum, & requisitum, vt fuit retentum in ter-
 23 minis istis in vna Caesarea Praecedentis die prima men-
 24 sis Martij 1563. coram do. mo. Roberio: & sumis
 25 in petitorio, non in possessorio: Accedit quod vbi
 26 etiam probarentur subiectio ex dictis actibus, t deberet
 27 ad illos actus tantum reduci, quia vt inquit Archidia-
 28 que. *placit. in princ. 164.* huiusmodi subiectio non
 29 habet formam certam a iure, sed eam sumit a consue-
 30 tudine, unde cum circa interuentum, & assistentiam
 31 in die sabbati sancti non appareat de aliquo solito, sed
 32 potius de contrario ex aliis actibus ad hoc non est in-
 33 ferendum, quoad oleum sanctum etiam dicitur non
 34 probari solitum, quoad Rectorem: sed potius quoad
 35 Communianem Sueti, cum ex testibus, tum ex patris
 36 extractis a libris eiusdem Communianis, vlt quod
 37 non probatur, vt super, tantum tempus, quoad ad pre-
 38 scribendum sufficit.

A.D.DITIO.

- a Hae decisio fuit confirmata coram R.P.D. Manzan-
 1 do, 10. Decembris 1602.

Olivarius Beltrami.

Relina

Romana Pecuniaria.

Luna 12. Mensis Febr. 1601.

Non indiget alio Argumento, nec Summario.

DECISIO XVI.

IN causa verrente inter Illustrissimum, & Excellen-
 1 tissimum Dominum Marcum Antonium Colum-
 2 nam ex vna, & olim Melchiorum Francionum, quae
 3 fuerat commissa bo. me. D Orano cum facultatibus
 4 A. C. dubitavit D. Oranus, an dictis facultatibus locus
 5 esset in casu, & ad effectum, de quo agitur, & Domini
 6 die 28. Maij 1599. dixerunt irritare dictas facultates
 7 pro contentis in apocha, sequebantur exceptionibus d.
 8 Francioni sibi competente, etiam respectu temporis:
 9 Eadem causa dorum me in locum D. Orani suscepto in-
 10 troducia placuit Dominis, vt partes iterum super eo-
 11 dem dubio audirentur, quo 11. Febr. 1601. proposito
 12 Domini perstiterunt in eadem resolutione. Nam quod
 13 irritarent facultates non erat dubium; quia in Apocha
 14 legitur obligatio Cameralis Francioni. Verum quia
 15 contra eam opponebantur multae exceptiones, & pre-
 16 fertim quod esset finita obligatio, releuauerunt Domini
 17 ex pericialitate disceptandas.

Bergomen. Liberationis a Subiectione.

Luna 19. Mensis February 1601.

A.R.G.V.M. N. V.M.

Subiectio Ecclesiae parochialis alteri Ecclesiae
 1 parochiali non praefertur minori spatio
 2 40. annorum, nec ex subiectione, quoad
 3 certos actus, inferitur ad subiectionem quo-
 4 ad alios.

S.V.M.M.A.R.I.V.M.

- 1 Subiectio vnius parochialis ad alteram debet plene pro-
 2 bari.
 3 Subiectio, cum sit quid iuris, non probatur per testes nisi

Ætina Pensionis.

Veneris 23. mensis Febr. 1601.

ARGVMENTVM.

Milites Lauretani habent priuilegium retinendi pensionem, etiam si matrimonium contrahant: hoc priuilegium illi suffragatur, etiam respectu pensionum in eos translatarum.

SYMMARIVM.

1. *Pensio cessat per contractum matrimonij. Et non 6.*
2. *Milites Lauretani habent priuilegium retinendi pensionem non obstante matrimonio.*
3. *Hoc priuilegium comprehendit etiam pensiones iam translatas.*
4. *In translatione extinguitur pensio antiqua, & reservatur noua.*
5. *Translatarius pensionis sufficit quod sit Clericus de tempore translationis.*
6. *Pensio extinguitur per contractum matrimonij, etiam si non sit secuta copula carnalis.*
7. *Etiam si matrimonium fuerit nullum, & de facto.*
8. *Pensio non potest dari ex nulla per matrimonium, quando sic pendet super validitate matrimonij.*
9. *Pensio non extinguitur per matrimonium, quando est reservata, non uti Clericus, sed uti benemeritus.*
10. *Pensio non extinguitur per sponsalia de futuro.*
11. *Pensio translata non est noua pensio, sed antiqua.*
12. *Pensio dum transferitur, ideo proceditur per viam cassationis, ut sciatur quis possit exigere, & per cuius obitum sit vacatura.*

DECISIO XVIII.

Alexander Bonannus miles Lauretanus ex priuilegio huiusmodi militibus per fel. rec. Sixtum indultum translulerat pensionem Salemarum nomen grani, quod obtinebat super fructibus Canonicatus Ecclesie Ætine in Hieronymum Bonannum eius nepotem, cui postea officio militis Lauretani resignauit: & cū Hieronymus vxorem duxisset, petenderuntque D. Federicus Ghislicius qui dictum Canonicatum obtinet, & pensionem cessare per contractum matrimonij, prout regulariter solet. *Pur. decif. 459. lib. 2. Cæd. de Graf. dec. 3. n. 9. de proben.* * contrarium autem pretendit Hieronymus, vigore prædictorum priuilegiorum, propterea dubitauit An pensio per contractum matrimonij cessasset. Et Domini sine aliqua difficultate responderunt pensionem non cessare, quia translatio sine dubio fuit valida, cū Hieronymus tempore translationis esset Clericus, & non coniugatus: Cūque postea esset adscriptus inter milites Lauretanos, & quibus fuit concessa facultas retinendi pensiones, etiam si pro tempore coniugati fierent, huiusmodi impedit extinctionem pensionis, & non nullam dixerunt Domini posse considerari differentiam inter pensiones reservatas, & translatas, cū ista etiam dicantur reservari, cū tamen in translatione extinguatur pensio antiqua, & referatur noua similis extinctæ, & expressè dicitur in declaratione, seu extensione dictorum priuilegiorum per eundem Sixtum eisdem; nec refert, quod sit data facultas transferendi in Clericos non coniugatos tantum; & quia sufficit, quod Hieronymus tempore translationis esset talis, licet talis postea esse defuerit. *Leguimusque. f. for. ff. de public. act. in c. Statutum de rescriptis. in 6. Dec. conf. 24. nom. 1. faciunt cumulati per Tirac. in tract. de iuri. caus. limit. 4.*

Decisiones Papales.

ADDITIO.

- a. Et t quod per contractum matrimonij pensio extinguatur. *Paris. de rescript. lib. 1. c. 2. nom. 11. Rot. in Nolana pensionis 11. Ian. 1610. eorum Card. Sacro impref. penes Marchef. de Commif. 11. 1. fol. 117. & Iustitiam in Barchinonen. Parochialis 21. Iunij 1611. eorum R.P.D. Casualerio impref. penes Marchef. de Commif. 11. 1. fol. 167.*
- Ampliatu r primò, ut dicta Conclusio habeat locum, 7 etiam si non sit secuta copula carnalis, ut fuit dictum in dicta Barchinonen.
- Ampliatu r secundò, ut procedat etiam si matrimonium fuerit nullum, & de facto contractum, ut laud fuit dictum in dicta Barchinonen. quoniam Rota etiam secuta fuit in Tulen. fructuum. 11. Iunij 1619. eorum R.P.D. Coccino Decano.
- Donec t tamè pendet lis super valide, vel inualide, te matrimonij, non potest dici pensio extincta, & non obstante, quod ipsemet pensionarius sit ille, qui instat pro validitate matrimonij, ut fuit dictum in Barchinonen. pensionis 1611. eorum R.P.D. Casualerio impref. penes Marchef. de Commif. 11. 1. fol. 162.
- Limite t conclusionem non procedere in pensione, quæ alicui est reservata, non tanquam Clerico; sed tanquam bene merito pro secularis præstitis; ista enim non extinguitur per matrimonium. *Rot. decif. 387. sub nom. 3. p. 2. in reuert. & quod non habeat locum conclusio in pensione assignata pro seruicio temporalis, uti laico. Garz. de benef. p. 2. c. 5. n. 105. & seq.*
- Pensio t non extinguitur per sponsalia de futuro. *Rot. decif. 372. sub nom. 2. p. 2. in reuert.*
- Gabr. conf. 180. nom. 7. lib. 1. Garz. de benef. p. 2. c. 5. nom. app. & seq. Nihilominus t reuera, & in substantia pensio translata non est noua pensio, sed antiqua. *Rot. decif. 733. sub nom. 3. p. 2. in reuert. & decif. 327. n. 4. p. 1. in reuert.* vbi fuit dictum, quod quomvis in translatione pensionis procedatur per viam cassationis antiquæ, & noue reservationis, tamen hoc procedit solum ad certos effectus, scilicet respectu mutationis persone, ut sciatur quis possit exigere, & ut sciatur, per cuius obitum pensio extinguatur.

Oliuerius Beltramius.

Leodici. Canonicatus.

Veneris 23. mensis Febr. 1601.

ARGVMENTVM.

Patet ex summano.

SYMMARIVM.

1. *Dispensatio in radice matrimonij legitimat prolem.*
2. *Hoc procedit in prole suscepta in figura matrimonij.*
3. *Est ideo natus ex concubitu non legitimatur ex suscepto matrimonio apprehenso à Papa cum legitimacione proli.*
4. *Dispensatio in radice matrimonij, quæ, & quando dicitur, & quando habet ad succedendum in præiudicium utrius.*
5. *Dispensatio in radice matrimonij, licet respectu vinculi matrimonij non possit habere effectum, potest tamen quoad legitimacionem proli.*

DECISIO XIX.

Fuit vnanimiter per Dominos conclusum dispensationem Ioanni non suffragari; licet enim dispensatio fuerit concessa in radice matrimonij, & quæ illud t conualidando ab initio legitimat prolem, Abb. in cap. per venerabilem. sub nom. 12. qui filij sint legitimi. Anchar. conf. 409. sub nom. 4. & 5. Anton. Rolof. de legitim. lib. 2. sub numer. 20. Boet. decif. 264. sub nom. 17. vers. sed quando; Tamen hoc procedit t in prole suscepta in figura matrimonij, ut dicitur in D. prædicti, & tradit Pat. decif. 481. lib. 2. Thom. de Tan. dec. 71. & fuit dictum co-

B a rum

ram Sanctissimo in vna Syracusana illegitimatus 19. Octobr. 1573. Accedit in casu nostro expressa mens Papæ, vt patet ex verbis dispensationis, ubi, matrimonium contraxerunt, & consummarunt, ac prolem susceperunt, & sic post matrimonium contractum, & consummatum. ¶ Vnde cum Ioannes ante matrimonium esset susceptus, Paps approbando matrimonium, etiam ab initio, & legitimando prolem, non intelligitur cum legitimasse, nec potuit ex matrimonio suscipere effici legitimus; eum esset natus, & conceptus de tempore, quo propter concubinatum matris cum patre non poterat esse matrimonium. Præpos. in causa in 7. q. vbi etiam Abb. num. 14. qui sibi sibi legu. Socin. Junior decis. 31. num. 41. lib. 1.

ADDITION.

Hac decisio fuit confirmata coram Card. Pamphilio 19. Aprilis 1604. impedit. penes Farinac. decis. 174. p. 1. lib. 409. vbi fuit dictum, quod dispensatio in radice matrimonij, comprehendit etiam prolem susceptam in figura matrimonij, non autem natam, & conceptam ante matrimonium.

Ex in hac materia dispensationis in radice matrimonij, ¶ quæ, & quando dicitur, & quæ, & quando habile-
4 ritur, & legitimatum ad succedendum, etiam in praeiudicium tertij, & etiam in teris Imperij, etiam itatum Ecclesiasticum, est videndum Guiercia de matr. c. 74. Sanchez de matr. lib. 3. disp. 8. c. 2. disp. 7. Gat. de matr. p. 2. c. 1. num. 39. & seq. & lausimè tota hæc materia tractatur in duabus decisionibus Rotæ, scilicet in decis. 455. p. 2. in reuoc. & in decis. 677. p. 2. in reuoc.

¶ Dispensatio ad contrahendum ¶ cum legitimatione pro-
lis continet duas gratias separatas, vnam respectu matrimonij, alteram respectu legitimationis prolis; vnde licet quoad matrimonium non possit gratia for-
1 mi efficium, puta quia aliter ex coniugibus iam prædecessisset, valebit quoad legitimationem prolis, etiam in praeiudicium veniens ab interfecto. Rot. decis. 207. n. 2. & 3. p. 1. diuers. decis. 121. Gonz. super reg. 8. §. 1. §. 2. num. 57.

Guiercia Beltraminus.

Bergomen. Pensionis.

Luna 19. mensis Martij 1601.

ARGUMENTVM.

Clericatus qualiter probetur, & qualiter probetur quod pensionarius non inceserit in habitu, & quando teneatur incedere.

SVMARIVM.

- 1 Clericatus probatur per testes de fama, & communis reputatione.
- 2 Item probatur per remissionem de eo factam à Curia seculari ad Ecclesiasticam.
- 3 Negatiue, quod Pensionarius non inceserit in habitu, ex qua deducitur priuatio pensionis, cum sit materia obliuiosa, & penalis, debet plene, & concludenter probari.
- 4 Pensionarius non amittit pensionem ex eo, quia non iudicatur in habitu, nisi conuicti de exaltatione pensionis, quia bulla Sixti V. priuat tantum illos pensionarios, qui pensiones exigunt, vel per quos fiat quod in uis 127. art.

DECISIO XX.

Fuit conclusum pensionem deberi Aloysio, nec ob-
stare oppositiones de Syrolinis: Nam quoad de-
fictum clericatus, ¶ fuit dictum satis constare de Cleri-
catus per testes de fama, & communis reputatione. Agid. decis. 114. Rot. decis. 14. de prob. in antiq. Capuzquen.

decis. 177. n. 8. p. 1. Guidob. decis. 131. ¶ Quam multum a
¶ administratur remissio facta de eo vti Clerico à Cu-
ria seculari ad Ecclesiasticam, de qua deponunt testes,
vt fuit dictum in vna Neapolitana Canonicus 9. De-
cemb. 1581. cotam R. P. meo Decano. Quoad
aliam oppositionem, quod Aloysius non inceserit in
habitu, visum fuit Dominis hoc non satis concludenter
probari ¶ cum tamen deberet concludentissime, ¶
quia est materia obliuiosa inferens ad penam priua-
tionis Pensionis, Rot. dec. 8. & 9. de exceptis in non. Cal-
fad. super reg. num. 3. Patif. caus. 104. in princ. lib. 4. testes
enim, qui deponunt non vidisse illum in habitu laicali,
non concludunt; quia cum in actis constet Aloysium
visum ad annum 1590. fuisse militem Lauretanum, &
etiam deinde obtinuisse indultum à S. D. N. quod per
annum in habitu Clericali non teneatur incedere, tes-
tes, qui non specificant tempus, quo illum viderunt in
habitu laicali, non dicuntur necessariò concludere, quia
possibile est, quod illud viderint de tempore, quo erat
miles, vel quo inuaditur prædicto indulto. ¶ Præterea
4 bulla Sixti V. priuat tantum illos pensionarios, qui pen-
siones exigunt, vel per quos fiat, quomodo exigantur; sed
autem non probatur exactio pensionis in Aloysio; sed
potius apparet de non exactione, nec etiam visum fuit
Dominis constare, quod per ipsum fecerit, quominus
pensionem exigeret, vt bene deducunt informantes
pro ipso.

ADDITION.

- 1 Mohed. decis. 11. in fa. de reuocatur. Rot. decis. 612. num. 4. p. 1. in reuoc. & decis. 116. num. 3. p. 2. in reuoc. & decis. 726. num. 4. p. 2. in reuoc.

Guiercia Beltraminus.

Romana Donationis propter nuptias.

Veneris 13. mensis Martij 1601.

ARGUMENTVM.

Lucrum dotis non solutæ, sed tantum promissæ an debeatur.

SVMARIVM.

- 1 Statutum de lucro dotis habet locum, tam in dote data, quam in promissa.
- 2 (Siue) est dictio ampliatoria.
- 3 Copula, &, auger, & emphat.
- 4 Dote non soluta, propter maritum non soluentem, habetur pro soluta ad effectum lucri.

DECISIO XXI.

L. Laurentius Carpinus duxerat in uxorem Paulinam
de Acconciolis cum promissione dotis scilicet mille
soluendorum in fine quinque annorum; mortuus fuit
Laurentius paucis diebus post lapsum quinquennium,
dote tamen non soluta, Paulina superfluo conuenit hæ-
redes Laurentij pro quarta, quam præstendebat fuisse
lucraturam, tam quoad proprietatem, quam quoad usum-
fructum ob præcedentem vires libris, Causa con-
tam me extra Romam prædante, consuli de more Do-
minorum, an esset locus lucro prædicto, qui affirmatiue re-
sponderunt: Positivam ratio fuit, ¶ quia statutum c. 31.
lib. 1. cum defecerit simpliciter lucrum, nulla habita di-
stinctione dotis datae, vel promissæ, de vtraque eff. in-
telligendus Bald. in l. mulier. c. 3. §. de condit. inst. Sal. in l.
Clem. 1. §. sub n. 4. C. de donat. ante nuptias. Paul. de Cast.
in l. si duxerit n. 6. §. si quis illi debitor. n. 2. vbi etiam Alex. n.
7. lib. 1. §. de condit. inst. Sal. Socin. cons. 32. num. 7. lib. 3.
Achill. decis. 13. de Corp. & fuit dictum in vna Clusina
dotis, 12. Ianuarij 1558. cotam bon. mem. Peregrino.

* Non obstat statutum in c. sequenti; quia ultra quod a
se

se refert ad pcedens, ut patet ex illis verbis, *et prae-*
dictum est, iureiuravit, & propterea intelligi debet secundum
terminos relatis l. a. §. 1. de heredi. insti. l. 1. in testa-
mento, vbi Bart. ff. de testib. & de iur. iur. loquitur etiam
 ipse generaliter, & indistincte in principio (*dictum est de*
dictum propter supradicta, & de iur. iur. post consummatum ma-
trimonium, ut prae dictum est, iureiuravit) & verba quae se-
 quuntur, *sine d. fuit in pecunia numerata, &c.* non veni-
 unt ad restringendum, sed poeius ad ampliandum;
 prout est de natura dictionis *illius (sive)* *leui* quae de-
 cedens, §. fin. vbi Bart. ff. de leg. 3. Bal. in l. cum quidam, sub
 na. 4. C. de verb. sign. Alb. de Perga. de proposit. a. 133. quod
 etiam dicendum est de illis verbis (*et si de simpliciter*
per mulierem, &c.) eum pariter sit de natura illius copu-
 lae (*et*) augere, & ampliare dispositionem, *Leui* tamen
 adiectione, ff. de leg. 3. not. in l. Gallus. §. etiam si parenti ff. de lib.
 & post. Bal. in l. sed est, in fin. ff. pro Soc. R. in a. 79. not.
 b. §. 1. ff. de par. conf. 7. a. in. 19. lib. 3. & de vltimis casus
 de dilatione pendente fuit expressus ratione maioris
 dubij; minus enim dubium erat, quod esset locus iuro,
 quando dñs erat sine dilatione promissa, quàm quan-
 do erat dilatio finita, quia tunc ad effectum dicti iuri-
 propter moram non solentis habetur pro soluta.
 Bart. conf. 133. Bald. in l. fin. sub a. 3. vers. Ego consulit. C.
 de d. promiss. Paul. de Caltr. in l. si mulier. sub num. 2. vers.
 Sed quid si statutum ff. de condi. insti. Arc. in l. rei indicat.
 §. Socer. num. 6. post med. vers. Retinquitur palstra dubitatio.
 ff. solut. matrim. Calcan. conf. 3. §. 1. sub a. 29. & fuit di-
 ctum coram me in vna Fanen. Lucr. dotis 3. Iulij anni
 preteriti.

ADDITIO.

- a. Vide additionem supra ad decisionem 5. vbi hac eadem
 conclusio firmatur.
- b. Rot. dec. 333. num. 1. in recent. vbi dicitur, quod copula (*et*)
 illat augmentatui, & intelligitur vltra specificata.

Gutierrez Beltramini.

Fulginateñ. nullius executionis.

Pen. 30. mensis Martij 1601.

ARGUMENTVM.

Executio non potest fieri contra tertium posses-
 sorem, & praesentem stante protestatione
 per ipsum facta, ne executio fiat in bonis
 per eum possessis.

SYMMARIVM.

1. Executio via non potest procedi contra tertium.
2. Et tunc magis si fiat protestatione tertij, ne fiat executio
 in bonis per ipsum possessis.
3. Tertius possessor ad evitandum executionem, non tenetur
 docere de titulo sua possessionis, sed ille, qui vult con-
 traria non exagui, debet docere de iure sui debitoris, super
 bonis à dñe tertio possis.
4. Possessor non cogitur docere de titulo sua possessionis.

DECISIO XXII.

Fuit conclusum sententiam A.C. esse confirmandam,
 in istis enim recitavit executionem factam contra Pe-
 telios, contra quos vtriusque non potuit procedi via
 executiva, Arc. conf. 86. in fin. Alex. in l. dñs Pñ. §.
 Si super rebus sub an. 28. vers. Et pro hoc bene facit, ff. de re
 audic. Gallef. ad fr. Com. in 2. p. q. 1. a. num. 3. & fuit di-
 ctum in vna Romana Computorum 18. Martij 1594.
 coram R. P. D. Mellino, tunc praesertim quia protestati fue-
 runt, ne executio fieret in bonis per ipsum possessis se-
 cundum castelam, de qua per Ang. in d. §. Si super rebus.
 n. r. vbi etiam lat. Caltr. n. 1. propter quam protestationem
 tantò magis reddebatur nulla executio postea fa-
 deri potest Papale.

En. Bald. in l. hoc maritum, in §. vers. Quare cumquid pen-
 detur protestatione. C. in vna promissa. Alexandr. in d. §.
 Si super rebus sub a. 9. vers. addidit, quid Bald. & alij in d.
 ad sum. Non obstat decretum de exequendo, nisi ipse
 de Peteliis docuissent de eorum titulo, quia fuit noto-
 rum iniuriam, & ex quo enim ipsi possidebant, omni-
 bus debitoribus facere executionem docere de iure
 sui debitoris super dictis bonis. Bart. Bal. & alij in d.
 ob maritum. Bart. in d. §. Si super rebus, in 4. Ang. ad fr.
 Paul. de Caltr. a. 8. Alex. a. 9. in fin. 9. Paul. de Caltr. conf.
 143. sub a. 3. vers. Est queritur l. r. nemo tunc enim cogi-
 tur docere de titulo suae possessionis, quando non agitur
 de eo canonizando, l. ex. C. de per. hered. Capuaq. dec. 1.
 39. 4. par. 2.

ADDITIO.

- a. Et dixit Rota in Romana Vinear. 23. Febr. 1609. coram R.
 P. D. Causlerio.

Gutierrez Beltramini.

Romana Vinear.

Luna 2. Mensis Aprilis 1601.

ARGUMENTVM.

Sublasiatio fieri debet praesente pecunia.

SYMMARIVM.

1. Sublasiatio facta non praesente pecunia, est nulla.
2. Praesentia pecuniae est de forma in sublasiatione, & valet
 eius emissio vtriusque ipso iure sublasiationem.
3. Verbum (Oportet) excludit arbitrium, & inducit neces-
 sitatem.
4. Procurator ad vendendum constitutus potest vendere ha-
 bita fide de pretio, sed non tamen si ipse iussu mandati com-
 mittatur quid vndeat praesente pecunia.
5. Sublasiatio valet facta non praesente pecunia, si creditor
 constituitur.
6. Consensus iste est a consensu in ipso actu deliberationis, nec
 valet expressus, & vnde ratiocinatio.
7. Sublasiatio valet non praesente pecunia, si ea est de con-
 suetudine regionis, qua tamen debet in specie pro-
 bari.

DECISIO XXIII.

Omni non dabatur tunc venditionem, & delibe-
 rationem pignoris à iudice factam, non praesente
 pecunia, esse nullam, cum hoc saepius fuerit à Rota fir-
 matum, & praecipue in Tiburtina Castri Sambuci 7.
 Ianuarii 1578. coram Sanctissimo, & in Fanen. sex Imo-
 len. bonorum. 21. Iunii 1593. coram R. P. D. Litra, & in
 alia Perusina dotis 1. Iulij 1598. coram R. P. D. Penia, &
 cum enim in La Dio Pñ. §. sed si emptor ff. de re indicat.
 fundis ibi trad. per Doctores, caueatur, quod praesente
 pecunia ad huiusmodi venditionem deueniri debeat,
 aliis auferatur res ab emptore, perinde, ac si venditio
 facta non esset, necessarium dicendum venditionem, sine
 interuentu pecuniae esse nullam, prout arguebatur in d.
 Tiburtina. Addebant Domini, quod tunc qualitas ista
 praesentis pecuniae requiratur in tempore quo ipsa ven-
 ditio celebratur, praesentibus pro forma inducta, ita ut
 eius emissio vtriusque ipso iure. Bart. in l. vniuersa, sub nu. 3.
 C. de precib. imp. offer. Bald. in rub. C. de rescind. vendic. in 5.
 Arc. conf. 69. a. num. 2. Felyn. in cap. cum dilecti, sub num.
 6. vers. Quartum signum, de rescript. Non obstat, quod
 Bart. in d. §. sed si emptor vult esse de causa, quia eius di-
 ctum communiter non tenetur, & propterea in dicta
 Tiburtina Rota expressio ab eo recessit, repugnans enim
 verbis illius text. dum dicit, oportet res pignori capere.
 &c. & verbum enim oportet excludit arbitrium iudicis, §.

B 3. L. ver-

4 de res. leg. §. 2.9. Glof. ult. num. 4. Nec dicatur t̄ donatarius, & singulariter fuccellorem non poffiffe agere de eviſione. Bart. in l. si pro te. §. si pro cuiuslibet, num. 1. & ibi Angel. nu. 7. de eviſ. quia hoc non procedit ſtante t̄ iurium celfione Capitulo facti pergrantiſſimis verbis, l. si res quem ibi uſi celf. ff. de ſuſt. l. i. ubi not. per Doct. Bart. in l. ſuſt. nu. 5. qui fundum, num. 6. Paul. de Caſtr. in ſu. Alex. ſub num. 9. l. l. cum. 14. q. ſeq. ff. de verbor. obligat. Dec. conf. 74. ſub num. 1. verſ. ibi tamen cunctatur. Capic. deſi. 197. num. 9. & quia adſc. clauſula ponitur, &c. Ang. in d. l. si res, num. 1. & ſuit dictum in vna Mediolanen. Bonorum 24. Ianuarij 1596. coram Illuſtriſſimo Cardinali Arigono.

ADDITIO.

2 Mediolanen. eviſionis, 4 Febr. 1600. coram Cardinali Melino; item fuccellor ſingularis poteſt agere de eviſione quando eius auctor ſtipulatus ſuit pro ſuſt. rebus, & ſuccelloribus. Roz. deſi. 189. num. 3. per. 2. in reſ. & admiſſe Roa in Meliten. navis 11. Ianuarij 1613. coram Cardinali Sacrao.

Olivarius Beltraminus.

Romana fideicommiſſi de Celfis.

Luna 7. Menſis May 1601.

ARGUMENTVM.

Plura deducuntur, ex quibus probatur fideicommiſſum eſſe vniuerſale; item ad fideicommiſſo vniuerſali non cenſetur reſeſſum per particulare.

SYMMARIVM.

- 1 Fideicommiſſum cenſetur vniuerſale, ubi ſubſtructo ſuis ſalva inter inſtitutos vniuerſaliſatur.
- 2 Neque poſſe in conditione cenſetur ex ſtatuto vocati.
- 3 Fideicommiſſum ſtabiliſſimum cenſetur particulare, cum non continet iura, & alibi.
- 4 Ad fideicommiſſo vniuerſali non cenſetur reſeſſum per fideicommiſſum particulare, cum non ſit in continenti, quod vna, & eadem res fideicommiſſo particulari, & vniuerſali ſit ſubſtrata.
- 5 Ad id conſuetudo debet precedere in ſiquentibus.

DECISIO XXVI.

Fuit unanimiter per Dominos reſolutum Fideicommiſſum eſſe vniuerſale, non ſolum reſpectu ſuborum teſtatoris, t̄ qui ſicut fuerunt vniuerſaliter inſtituti, ita & vniuerſaliter cenſentur in ſicem ſubſtituti. l. aduocatus, §. qui deſignat. ff. de vulg. & pupill. l. Lucius, §. pater, & §. Menia, ff. ad Trebell. l. i. C. de impub. & al. ſubſtit. §. eſt ex diſpoſit. Inſtit. de vulg. ſubſtit. Par. conf. 43. num. 13. & 91. l. i. t̄, ſed etiam t̄ reſpectu nepotum ipſius teſtatoris, cum fuerint in conditione poſiti, & propterea vocati ſecundum diſpoſitionem ſtatuti: t̄ Non obſtat, quod fideicommiſſum ſtabiliſſimum, de quo in cap. 13. iſta m. videatur particulare, cum non continet iura & actiones. Socin. l. un. conf. 49. num. 6. & ſeq. l. i. quia & hoc non inſeruit, quod fuerit reſeſſum ad fideicommiſſo vniuerſali precedenti, & t̄ quod ſub eo non comprehendantur bona ſtabilia. Curt. l. un. conf. 1. ſub num. 8. non enim * eſt inconueniens, quod ponantur ſub duplici fideicommiſſo. Gab. conf. 133. num. 19. in ſu. & num. ſeq. l. i. t̄. quod clariſſe offenditur ex e. 26. ubi in deſectum lineæ inſtitutionis teſtator vocat ad ſuccellionem vniuerſalem progenitum Iuſtiniane ſue filie; vnde in neceſſarios antecedeſſes vocant etiam ſubſtitutos primò vocatos ad vniuerſalem ſuccellionem, que aliter in dictum primogenitum tranſire non potuiſſet, vt in ſimili arguit

Dec. conf. 481. m. 4. Soc. l. un. conf. 1. m. 13. l. i. t̄, vt ergo media congruant precedentibus t̄ & ſequentibus ad Glof. in Labe. §. qui §. 1. in verſ. Probaſſi. ad Trebell. dicendum eſt intentione teſtatoris fuiſſe, vt fideicommiſſum ſemper eſſet vniuerſale, & magis voluerit vinculum vinculo addere, ac augere potiùs, quam imminuere ſuam diſpoſitionem. Et ſic conſoluitur.

ADDITIO.

2 Hoc idem ſuit ſtatutum inſit coram eodem Sanctiſſimo in Rom. deſe. de Iacubitis 2. Decemb. 1609. de qua inſit.

Olivarius Beltraminus.

Gerunden. Canonatus.

Luna 14. Menſis May 1601.

ARGUMENTVM.

Subrogatio debet dari colligitanti in beneficio, niſi ſi fuerit calumnioſa, & ad hunc effectum ſi probatur ex ſola citatione ad dicendum contra commiſſionem, & plura de ducuntur ad excluſionem calumniam.

SYMMARIVM.

- 1 Subrogatio eſt danda colligitanti ſuperſuſi, ne deus manus colligant.
- 2 Locus probatur ex citatione ad dicendum contra commiſſionem executionem.
- 3 Comparatio citati ſupplet, & ſana ſententia deſectum citationis, & num. 9.
- 4 Scientia citationis deprehenditur ex conſuetudine procuratoris conſtituti ad cauſam.
- 5 Locus calumnioſus non ſuffragatur ad effectum ſubrogationis.
- 6 De calumnia non poſſe conſilare in principio loci nulli ſubſtitui probantibus.
- 7 Calumnioſus loci gatur non poteſt dici, quando poſſet inſtitui citari tunc ſui.
- 8 Pro calumnia excluſionem ſufficiat quilibet cauſa ſolentia, & quilibet cauſa prohibita.
- 9 Regula, quod comparatio citati ſana deſectum citationis, procedat, etiamſi comparatio eſſet ſalva ad effectum executionem de nullitate citationis.
- 10 Item etiamſi non principalis memet, ſed procurator compararet.
- 11 Item ſufficiat ſola conſuetudo procuratoris ad effectum, vt porget deſectum citationis, domodo conſuetudine poſſet executionem citationem non autem ante. Declara. vt num. 13.
- 12 An ſufficiat comparatio procuratoris generalis, an vero ſi neceſſarium mandatum ſpeciale in cauſa, ſuper qua emanauit citatio, ſit in ſua variatione.
- 13 Comparatio citati, vt porget deſectum citationis eſt neceſſaria, quod verba ſunt certa, & præſerta reſpectu illius cauſe, ſc. citati autem ſi ſunt vaga, & generalia.

DECISIO XXVII.

Domini reſoluerunt dandam eſſe Iosepho ſubrogationem ex t̄ regula, ne deus manus colligant, 1. 2. in l. pend. in 6. vt ſuit dictum in Collen. Parochialis 15. Decemb. 1599. coram R. P. D. Decano; De ille enim inter Michaellem, & Iosephum conſtitit * ex citatione ad dicendum contra t̄ commiſſionem executionem in perſonam Michaellem, Clem. 1. in l. pend. Regid. deſ. 345. Felyn. in cap. ſuper lueris, num. 13. de reſcript. Caſſad. deſi. 1. num. 4. vt in l. pend. Non obſtat quod non fuerit reproducta citatio ipſo viſente, quia cum in termino dicte citationis comparuiſſet dicendo * generalia contra dictam commiſſionem comparatio t̄ ſuppleuit, & ſanauit omne

B 4 deſo

defectum. Bal. in l. 1. in 3. notab. ff. de feris. Alex. conf. 123. num. 3. in fine lib. 3. Felyn. in cap. aliud. num. 3. de praescript. Dec. conf. 183. sub nu. 3. verif. Et quia iste citatus. Regid. decif. 364. Capanus. decif. 112. per. 1. ultra quod b scientia etiam dicitur citationis deprehenditur quod ex constitutione procuratoris. quam fecit Michael ad istam causam. Ro. decif. 11. de dol. & contum. in nouis. Felyn. in cap. cum conuincas. post nu. 8. de re script. Cal. de Graff. decif. 164. num. 6. Non obstat. quod obicitur de calumnia lise. t. quae non suffragatur ad istum effectum. Bisign. decif. 2. de ver. permis. Causid. decif. 7. de dol. & contum. quia non potuit constare de calumnia t. io principio lita nullis factis probationibus. Achil. decif. 7. sub nu. 6. ut lise pend. t. nec potest dici improbus litigans. quamdiu potest iustificari. Regid. decif. 104. Causid. decif. 3. de re script. Felyn. & fuit dictum in illa Collen. Parochialis: quod autem in isto casu non esset lis notorie iniusta. & calumnia. imò iustam causam lise dixerunt Domini apparere ex probabili dubio. ad quem turnas pertineret. t. ad istum autem effectum sufficere causam litigandi esse coloratam. Rebuff. super reg. de subrog. dicit. Glof. 7. nu. 1. & quilibet probabilis causa litigandi sufficit ad euandam calumnia. vt fuit dictum in vna Conchen. Archiepiscopatatus die 19. Ianuarij 1598. coram R. P. D. Lira.

ADDITION.

1. Seraph. decif. 1167. num. 1. fuit dictum in Aprucina beneficij 21. Martij 1611. coram R. P. D. Marcocomio.
2. Ex quod per compositionem t. citati purgetur omnis defectio citationis. Lancellotti. de officio in praes. part. 2. cap. 4. num. 128. & ser. Seraph. decif. 1411. num. 4. Rol. decif. 11. num. 4. & decif. 93. num. 1. & decif. 99. num. 1. & decif. 736. num. 1. part. 1. in reu. de in Tarracoen. Parochialis 10. Martij 1604. coram R. P. D. Lira. quod t. procedit etiam citatus compareat ad effectum accipiendum de nullitate dicte citationis. Lancellotti. dicit. cap. 4. num. 330. Seraph. decif. 1441. num. 4. fuit dictum in Mutinen. bonorum 1. Maij 1609. coram R. P. D. Manzanedo.
3. Et sufficit comparitio procuratoris. Bellam. decif. 159. Seraph. decif. 144. num. 4. t. Imò sufficit sola Constitutio procuratoris. quia ex hac Constitutione presumitur citationem deuenisse ad notitiam citati. Sarmen. Camper. signatur. num. 65. & fuit dictum in Carisugustana Parochialis. 21. Febr. 1610. coram R. P. D. Pampilio. quod procedit etiam si longè post citationem fuisset constitutus procurator vt fuit dictum in Tarracoen. Parochialis 10. Martij 1606. coram Lira. dummodò tamen sit constitutus post factam citationem. ex constitutione enim procuratoris ante citationem non purgatur defectus citationis. Lancellotti. dicit. cap. 4. num. 136. Ro. in Auximana Votonia 16. Aprilis 1619. coram R. P. D. Cavalerio. t. Aduerendum tamen est. quod etiam ex comparitione procuratoris constituitur ante citationem purgatur defectus citationis. si cum esset generaliter constitutus. comparuit post factam citationem. & deduxit generalitatem ad speciem respectu causae. in qua fuit citatus. vt fuit dictum in dicta Auximana Votonia coram R. P. D. Cavalerio.

An verò sufficiat comparitio procuratoris generalis. an potius requiratur mandatum speciale fuit t. alijs in Rota variatimnam requirit speciale ad istam causam tenet Ro. penes Seraph. decif. 936. sub nu. 1. fuit dictum in Laudem. depolitionis 23. Martij 1594. coram Cordubae. & tradit etiam Lancellotti. de iur. part. 4. cap. 4. in praes. num. 135. & contra verò sufficere etiam generale mandatum tenet Seraph. decif. 14. num. 1. & bene Rota decif. 736. sub nu. 1. & tenet etiam Rota in d. Auximana coram R. P. D. Cavalerio. de hanc opinionem credo veriorē nam eo ipso. quod procurator generalis comparuit post citationem praesumitur habuisse notitiam citationis.

Vltimus est aduertendum. quod tunc demum per comparitionem citati lenatur defectus citationis. quando collata verba comparitionis esse certa. & praecisa respectu illius causae. scilicet auctem si fuit vna. & generalis. ita declarauit Rota penes Capua. quae decif. 6. dicitur dicit per comparitionem. lib. 1. in nouis scriptis.

C. Iulianus Bellacianus.

Romana Vineae.

Veneris 18. Mensis Maij 1601.

ARGUMENTVM.

Pecunia. verbum. quomodo accipiat in substatione. & promissio de accollando non est accollatio.

SYMMARIVM.

1. Pecunia. verbum. in substitutione non intelligitur strictè pro pecunia. quae ad numerum datur sed pro satisfactione.
2. Promissio de accollando non est accollatio.
3. Depositum factum post multos dies post substitutionem non suffragatur.
4. Promissio de vendendo non est venditio.
5. Promissio de donando non est donatio.
6. Promissio de locando non est locatio.
7. Promissio de cedendo non est cessio.
8. Promissio de legitimando non est legitimatio.
9. Promissio de renouando non est renouatio.

DECISIO XXVIII.

Quoniam in decisione io hac causa facta 1. Mensis praeteriti Domini reseruatur videre. an deliberatio. & venditio Vineae possit in casu isto dici facta praesente pecunia; idem cum de hoc particulariter dubitasset Domini oegitue responderunt. t. admitteudo eam verbum pecunia oio esse io hac deliberatione strictè recipiendum pro ea. quae ad numerum datur. sed pro satisfactione. iuxta l. 4. §. ut Praetor. & §. si iussit ff. de re iudic. l. Praetor. §. si ab eo. vbi Glof. in verb. subit. ff. de iure fidei. tamen nec in casu isto potest dici interuenisse satisfactio. eam accollatio censui D. Cerrinae. quae pro satisfactione adducitur. nullibi legatur: t. apocha eam continet promissionem de accollando. quae accollatio non est. si quis stipulatus sit. Sticium. §. fin. ff. de verb. oblig. cum alijs per Tiracquel. de retrat. sentent. in fine. nu. 4. & seq. & promissionem de accollando in genere. quae propter incertitudinem ex tunc oio potest dici accollatio. l. aut sunt Tiri. ff. de iustam. rem. & propterea D. Io. Rapista emptor inficit per declarationem censum accollandorum. quia autem D. Michael Bonellus non propterea liberatur etat à molestiis sibi illatis. & potest oieri multae controuersae super huiusmodi accollatione. de quibus per informantes. & res in longius protraheretur contra l. 1. d. ius Prae. §. si emptor. ff. de re iud. vñum fuit Dominis non fuisse venditionem factam praesente pecunia. & intrare oululationem in superiori decisione in genere firmatam. t. nec attendendum depositum post multos dies factam. vt fuit dictum in Tiburtina Caltri Sambuci. Lunx 17. Ianuarij 1579. coram Sanctissimo.

ADDITION.

1. Sicut t. nec promissio de vendendo est venditio. iuxta Gab. de emp. conu. l. per tot. Sarda. conf. 51. num. 2. & conf. 362. num. 1. nec t. promissio de donando est donatio. Ro. f. conf. 69. num. 17. & 8. Nk. 3. Thef. decif. 333. num. 5. nec t. promissio de locando est locatio. l. si tu i. quoniam limit. 14. c. de rei vendit. Tiracquel. de retrat. sentent. in fine. num. 15. nec t. promissio de cedendo. est cessio. Rom. conf. 86. num. 7. conf. 1. quia vbi apostille de concordant. t. nec promissio de legitimando filium est legitimatio. Boer. decif. 48. sub nu. 10. t. nec promissio de renouando in iusticiam est renouatio. nec car. vbi Bald. dicit. Ruin. Seniot. conf. 16. num. 6. & Rota infra in dec. 343. num. 3.

Oliverius Zelindianus.

Gerum.

Gerunden. Vini.

Veneris 18. mensis Maij 1601.

A R G V M E N T V M

Rei suæ Dominus potest de ea ad suum libitum disponere, & Beneficij collatio non mutat verum statum beneficij, cum præsumatur facta sine tertij præiudicio.

S V M M A R I V M.

- 1 Capitulum, quod est Dominus fructuum, potest augere novorum Præpositorum statum plenius præpositus.
- 2 Collatio non tollit antiquum dominium, quia sola administratio censetur facta collativa.

D E C I S I O X X I X.

D Omni, una parte tantum informante, resolverunt sine difficultate potuisse et capitulum facere augmentum, etiam plenius præpositus; Cum enim fuerit sèpius resolutum, & in hac causa coram R. P. D. meo Penia 5. Maij 1599. & 24. Novembris 1600. & in Vicer. Augmentum coram Illustrissimo Blanchetto 16. Octobris, & 14. Decembris 1587. & pariter in Illerdienn. Augmentum coram R. P. D. meo Docano 30. Octobris 1585. Dominium fructuum spectare ad capitulum, & propterea ut Dominum possit de ipsis disponere, ad hoc res mandata. C. mandata, glossa in c. 1. §. 1. in ver. Statutum de verb. sign. lib. 6. Felin in c. cum omnes. 2. §. 10. de censu. Præpositus autem esse meos administratores, hoc vendicat sibi locum, non minus plenius, quam vacantibus præpositus, quia collatio non tollit antiquum dominium, Cora. conf. 123. §. 2. 2. versum enim auferunt. lib. 1. cum semper intelligatur sine præiudicio iuris alieius, glossa in c. cum olim de ver. præiudicium de censu. Dec. conf. 407. §. 20. & sola administratio facta fuit collativa, ut dictum fuit in allegatis decisionibus, & propterea fuit dictum resolutiones in causa hac factas habere locum etiam plenius præpositus.

Romana Pecuniaria.

Luna 21. mensis May 1601.

A R G V M E N T V M.

Mutato modo, & qualitate administrationis non potest quis conveniri ex prima obligatione, nec iuxta formam illius.

S V M M A R I V M.

- 1 Obligatio prima casu mutato modo, & qualitate administrationis.
- 2 Dispositio nova censetur quousque aliquid additur, vel detrahatur antiquæ.
- 3 Convenio semper debet intelligi rebus in eodem statu permanentibus.
- 4 Administratores quilibet tenentur reddere rationem.
- 5 Obligatio Cameralis quæ contrahitur non potest quando fuit alterata, & mutata prima obligatio, cui erat adiecta.
- 6 Obligatio Cameralis non censetur repetita in nova obligatione.
- 7 Obligatio Cameralis non censetur repetita in tacita resolutione.

D E C I S I O X X X.

D Omni conclusum obligationem Cameralem fuisse finitam tempore, quo per comestabilem fuit datus Francisco coheredarius, & quia mutuo modo, & qualitate administrationis cessante prima obligatio, & evasit nova administratio à nova causa proveniens, Aret. conf. 57. col. 2. vers. 3. probatur, & vbi cumque enim dispositio aliquid additur, vel detrahatur, nova dispositio celebratur. Litem civilem ff. de iust. l. si tenus. §. pariter. vers. Quid si non in rem ff. de pall. Socin. conf. 82. sub num. 9. lib. 4. Paul. conf. 43. sub num. 11. lib. 1. & facit tradita per Socin. conf. 61. sub 23. lib. 4. Non obstat quod teemius sit præfixus ad beneplacitum in difficultate, & quia hoc intelligi debet rebus in eodem statu permanentibus. Litem §. inter locatorem ff. locat. l. quid servum ff. §. candi. conf. 2. §. penult. vbi Abbas de Cleric. non resid. Minus relevat, quod post datum coheredatium Franciscus administravit, & propterea teneatur de administratis rationem reddere, quia hoc non negatur, & cum quilibet administrator ad eam teneatur. l. §. affici. vbi Bol. ff. de tut. Aym. conf. 118. §. 1. Sed dicitur non posse conveniri obligatione Cam. postquam per alterationem fuit mutata, & novata prima obligatio, cui erat adiecta, & in ista nova non censetur repetita. Balan. litem §. 2. C. locat. lal. conf. 49. §. 1. lib. 1. Affli. de off. §. 61. §. 1. Galles ad oblig. Cam. sub tit. de ut in infr. oblig. Cam. sub 58.

A D D I T I O.

- 1 Eribi modernus Zacharias de oblig. Cam. quæst. 30. num. 20. & 21. qui alios cumulat, & in tacita renouatione locationis, in qua aliis censetur repetita omnia pacta, & conditiones primi contractus, iuxta trad. per totos. 2. 2. & 2. 3. conferri & repetitam obligationem Cam. dicit Rota in Romana evasione 16. Januarij 1595. coram R. P. D. Vbaldo.

Oliarius Beterwinet.

Romana societatis officiorum.

Luna 12. mensis Novembris 1601.

A R G V M E N T V M.

Pupillus valide obligatur per tutorem, vbi obligatio versa fuit in utilitatem pupilli, etiam absque sollemnitatibus statutariis. Item an tutor ante confessionem inventarij debeat tutor, & an gesta per tutorem, pendente accusatione suspecti, valeant.

S V M M A R I V M.

- 1 Tutor valide obligatur pupillum, vbi causas de versione pecunie in utilitatem pupilli.
- 2 Versio probatur stante in dignitate precedentis iurisdictionis subsequens effectus. §. nu. 1. vbi datur exemplum.
- 3 Quid maxime procedat stante brevitate temporis, quod intercessit.
- 4 Tutor etiam ante confessionem inventarij potest administrare, & eius gesta tenent, licet possit, ut suspensus, amoveri.
- 5 Quid præsertim procedat, quando Tutor publici, & palam administrat, & pro tutore si gerit.
- 6 Item etiam de plano procedit in negotio, quod celestium desiderat.
- 7 Decretum conditionale, non præsumitur conditione evanescente.
- 8 Decretum cum intimatione, si intemio non reperitur facta, non afficit.
- 9 Pupillus obligatur etiam sollemnitates non intermentum, quando causas de versione in eam utilitatem, cum non debeat locupletari cum alterius iactura.
- 10 Tutori est interdictione administrato pendente accusatione suspecti, quod est verum, vbi coactus sit iuramentum illi non.

tua, ut fuit in terminis istius Brevis dictum in vna Cafenaten. bonorum coram R.P.D. meo Pamphilio. 1. Decembris. 1786. Non obstat illa dictio (*terminis*) quia non est apposta ad restringendam concessionem ad sexum masculinatum; sed ad qualitatem illam de recta linea masculina, + ut referatur ad proxima, & immediata, ad nos. m. l. f. de leg. praef. & in libris palam. §. sed si uerum. ff. de inst. & ut dispositio reddatur consonans Breui, cuius dispositioni credendum est, quod uoluerit contrahentes se conformare. *Lex uicinis §. cum ita. ff. de uerb. oblig. glof. in l. uicinis. §. accedat. C. de res. ux. aul. & fuit dictum in illa Cafenaten.*

ANNOTATIO.

- a Et de hoc Breui Innocentij VIII. ad suorum forminarum in Ciuitate, & territorio Cafenat. loquitur M. de cas. lib. 3. tit. 17. a. 4. & quod in Ciuitate Cafenaten. formine succedant fuit dictum in Cafenaten. bonorum. 16. Nou. 1607. coram R. P. D. Ottenbergo. & in alia Cafenaten. Domus 7. Maij 1599. coram Card. Lancellotto.
- b Imò + etiam fuit de iudicio exaratus (*sententia*) formine non fuit exclusus, quia intelligitur solum, donec exis masculinitas in concursu illorum, illi uero deficientibus formine succedunt, ita dictum fuit in Cafenaten. bonorum 7. Maij 1610. coram R. P. D. Ottenbergo. Caput 4. decis. 113. lib. 3. ad manus.

Olivierus Beltramius.

Vicaria Iurispatronatus.

Mercurij 28. Novemb. 1601.

ARGUMENTVM.

Presentatio facta de absente, & non exhibita Ordinario est nulla; Commissio non extenditur ad personam non expressam, nec trahitur ad causas postea exortas.

SVM MARIYM.

- c Presentatio facta de absente, & non exhibita Ordinario est nulla, & sub 1. 1. 1. 4.
2. Commissio non extenditur ad personam non expressam.
3. Nec trahitur ad causas postea exortas.
4. Presentatio de absente tenet, si ordinario sit nota persona circa literarum declarata, ut in 7.
5. Hoc non procedit, quando ex parte est de forma, puta in Parochialis.
6. Presentatio de absente tenet, si infra quadrimense se exhibeat coram Ordinario.

DECISIO XXXIV.

Presentationem Scipionis esse inuálidam dixitque Dominus, + quia facta sunt de ipso absente, a & non exhibita Ordinario. Ioan. And. in c. fin. super verbo presentatio de irreg. l. ap. alleg. 75. sub m. 6. R. de dec. 2. de irreg. in nouo. C. de in Clem. ueniam verb. Presentatum in 1. opp. de excess. Prelat. Mil. in uerb. Patronus debet infra tempus. Lambert. de irreg. art. 1. a. quæst. princ. 2. pag. lib. 4. nu. 1. & sig. & fuit latè deductum in vna Regien. Prioratus 16. Iunij 1586. coram R. P. D. meo Pamphilio. Nec obstat, quod intra quatuor menses comparuerit coram Canonico Quaranta, cui erat delegata causa super Iurispatronatu. Quia cum fuisset commissio controuersia, quæ agitabatur inter primos preceptatos, non erat properata illi concessa facultas cognoscendi, & instituti Scipionem, qui non solum in rescripto Ordinatio non erat comprehensus, sed nec de eo tempore habebat presentationem. Clarit. est enim, quod + rescripta delegatoris non extenduntur ad personam non expressam. l. 1. in fin. ff. de cons. Princ. a. significanti de rescript. cap. cum P. & G. de off. deleg. Bart. in l. 1. §. fin. sub nu. 4. ff. quor. appell. non recipiunt. Abb. in c. 1. nu. 2. de alien. aud. non. caus.

fuit nec + trahitur ad causas postea exortas, & significanti, & c. fin. ubi glof. in ver. ad futurum de rescript. Rot. decis. 1. 8. de rescript. 32. sub nu. 2. vers. nam licet prohibetur de procur. in nouis.

ADDITIO.

- a Presentatio + facta de absente est nulla. Card. Tusc. qui alios refert in verbo presentatio cons. 192. nu. 7. & 8. lib. 2. Garz. de benef. p. 4. c. 1. nu. 1. & sig. Rota in Regien. Prioratus. 26. Iunij 1587. coram Card. Pamph. & in Sporigien. Plebaniz 21. Iunij 1610. cor. R. P. D. Ottenbergo.
- b Si tamen + persona presentata sit nota Ordinario adco, quod certu sit, quod examine non indigeat, tenet presentatio facta de eo absente, ut fuit dictu in d. Regien. Prioratus coram Cardinali Pamphilio, & in Salamantina Cappellaniz 17. Iunij 1605. coram Ottenbergo-bene Lambert. de irreg. p. 1. lib. 2. p. 11. tit. 3. per int. Verum neque + sufficeret, quod presentatus esset & notat Ordinario, ubi examen esset omnino necessarium, puta quando ageretur de Ecclesia Parochialis & ad idem concursus plurium presentatorum, ut fuit dictum in d. Regien. coram Pamphilio, & in Ancien. Parochialis 22. Aprilis 1601. Garz. de benef. p. 4. c. 1. nu. 22. Imò + hodie cum ex dispensatione Conc. Trid. 7. sess. 7. c. 13. non possit presentatus indicari, etiam in simplicibus nisi prius examine, adeo uidetur, quod presentatio de absente facta sit nulla, quia + presentatus sit notus Ordinario, ita fuit dictu in Calaguriana Beneficij de Legada 22. Iunij 1587. cor. Orino, & conside. Garz. de benef. p. 4. c. 1. nu. 14. + Bene uerum est, quod sufficit, quod presentatus absens infra quadrimense se exhibeat coram Ordinario ad effectum subnotandi. Garz. de benef. p. 4. c. 1. nu. 15.

Olivierus Beltramius.

Taruisina Parochialis.

Luna 3. men. Decemb. 1601.

ARGUMENTVM.

Paret ex summario.

SVM MARIYM.

1. Ualer. Beneficij iustificatur ex semiplena probatione.
2. Et ex publica uoce, & fama.
3. Clericatus, & legitimus iustificatur ex communi reputatione.

DECISIO XXXV.

Ratis Io. Baptizte uis fuit Dominis satis iustificata, tam quoad ualorem; + cum in hoc sufficit semiplena probatio, C. de Gra. decis. 43. n. 3. & 91. n. 1. & publica vox, & fama. Por. dec. 29. lib. 1. Caput. dec. 277. nu. 7. p. 1. & fuit dictum in vna Rauennaten. Cappellaniz 1. Iulij 1594. coram P. D. meo Pena, quoniam + quoad Clericatum, & procreationem ex legitimo matrimonio, in quibus sufficit communis reputatio. Rot. decis. 14. de probat. in antiquis. Arg. decis. 14. & quod omnia alia narrata, præterquam quoad vacationem in mense Nouembri, de quo Dominus referatur et particulariter uidere.

Vrgellens. Iurispatronandi.

Luna 10. men. Decemb. 1601.

ARGUMENTVM.

Clausula, pario Breui, tollit iurisdictionem iudici non secuta prius paritione, & obstat cuiuscumque tertio, & non importat, nisi restitutionem possessionis, & fructuum, non autem expensarum.

SVM MARIYM

S P M M A R I V M.

- 1 *Clausula (parito) tribuit iurisdictionem conditionalem, ita ut non inde procedere, nec pars audiri possit, nisi prius facta pariter.*
- 2 *Amplius, ut dicta clausula obstat cuiusque tertio venienti ad causam, etiam quod ad ipsum non spectet paritio.*
- 3 *Clausula (sine retardatione) impedit tertium agere, quando non est facta solutio.*
- 4 *Clausula (parito) non includit expensas.*

DECISIO XXXVI.

- C**apitulum Vrgellense non esse audiendum; dixerunt Domini unanimiter; quia t illi exhibitas clausula parito Breui, que tribuit iurisdictionem conditionalem, ita ut nec inde procedere, nec pars audiri possit, nisi prius verificato, quod fuerit paritum Breui. *Put. decis. 16. ut lue pendens, & fuit dictum in vna Hispania. Beneficij 14. Febr. 1584. coram R. P. D. meo Decano, & in Regien. Beneficij 13. Ianuarij 1597. coram R. P. D. meo Litae.* Unde cum Breue contineat non solum traditionem possessionis, sed etiam fructuum restitutionem, per solam traditionem possessionis, non dicitur fuisse sufficere paritum. Non obstat, quod non pertineat ad Capitulum restituere fructus, quos non percepit, & quo ad se videatur paritum per traditionem possessionis, quia fuit t dictum clausulam obstat cuiusque ad causam venienti, etiam quod ad ipsum non spectet paritio, quia eadem commissio est conditionalis respectu omnium, ut fuit tentum in vna Hispania. Beneficij de Castellana 8. April. 1585. coram R. P. D. meo Decano, & in vna Compostellana Parochialis coram bo. me. Oratio 16. Decembris 1596. b
- 3 *Sicul etiam dicitur de clausula (sine retardatione) que impedit tertium agere, quando non est soluta pectio per titulum. Caput. decis. 1. lib. 1. in mensuris. Paleont. decis. 2. 10. t Non est tamen habenda ratio expensarum, que non continentur sub clausula (parito Breui) ut fuit superius resolutum, & signanter in Pampilonensi. benef. coram Illustriss. Card. Blanchetto 28. Iunij 1587. & in Cathaginensi. fructuum 28. Septem. coram bo. me. Robustiano, & in Maioricensi. Canonicis, 19. Octobr. 1587. coram R. P. D. meo Decano.*

A D D I T I O.

- a *Gonzalez super reg. R. in exco. contra nullitates, & attentata 2. 149 & 151. Rot. decis. 6. p. 1. in recent. 1. 1. Rot. decis. 31. p. 4. in recent. plures cumulat Mart. de Claus. 1. clausul. 91.*
- b *Rota decis. 27. na. p. 1. in recent. Mart. de Claus. 1. clausul. 91. nam 7.*
- c *Rot. decis. 319. in fin. p. 1. in recent.*

Olivarius Beteremius.

Tarvisina Parochialis S. Theonisti.

Penerit 11. Men. Ianuarij 1602.

A R G V M E N T V M.

Obitus in mense reseruat, ad effectum reservationis, debet plenè probari, & plura adducuntur: ex quibus probatur. Item quando impugnans se possit fundare in eo, quod impugnat.

S P M M A R I V M.

- 1 *Obitus in mense reseruat ad inducendam reservationem, requirit plenam, & concludentem probationem.*
- 2 *Testis deponens, quia viciat, probat obitum.*
- 3 *Testis deponens viciat mortuum, probat obitum.*

- 4 *Item probat obitum, si doceat se interfuisse funerali.*
- 5 *Mors, in mense reseruat, maxime probatur ex munitione Ordinarj, cum concernat ipsum praeiudicium.*
- 6 *Possessor triennalis non indiget iustificatione iuris sui auctoris.*
- 7 *Impugnans ius alienum non potest se in iure illius fundare.*
- 8 *Fallit, durante lite super impugnatione, dummodo non impugnet in vno eandemque negotia.*
- 9 *Possessor triennalis inducit praesumptionem alterius tituli validi, licet appareat de vno titulo invalido.*
- 10 *Clausula (seu quomodo alio modo) probata vacatione expressa de facto comprehendit totam vacationem.*

DECISIO XXXVII.

Fuit resolutum gratiam Ioannis Baptiste esse iustificatam quoad vacationem per obitum Syluestri Carrarij in mense Nouembri, t licet enim ad inducendam reservationem requiratur plena & concludens probatio obitus in mense Apostolico. *Put. decis. 166. lib. 3. & fuit dictum in vna Pampilonensi. Benef. coram Cantuclio 2. Martij 1577. in vna Placen. Canonicanus 1. Martij 1599. coram bo. mem. Oratio; tamen hic adest plena probatio. Quatuor enim testis deponit articulum verum, & subiungit rationem, quia habet vicina aedificia, & quia sapientissime conuersatur, quia bona est enim Ratio in teste ad probandum obitum, quia viciat. Purpor. in Lt. nam. 77. f. 1. vers. per. Coram. decis. 10. f. 1. sub nam. 2. vers. Item Domina Lucia. lib. 1. Quatuor deponit articulum verum, & dicit, t quod vidit mortuum, quod licet sufficiat, ut dicit Bart. in l. si quidem. sub nam. 1. vers. Item resti postum, Cod. solus. moer. tamen adhuc subiungit, quod t iocetur fuit funerali, quae est optima ratio in teste, f. conditionem. b*

2 *de cond. & demanstr. Coram. decis. 10. f. 1. sub nam. 2. vers. & probatur mors alicuius. Marcan. in repetit. 1. 1. per f. nam. 157. f. de acquir. hered. quorum dicta administratur depositio secundi testis de publica voce, & fama, & enunciatio Ordinarij in edictis promulgata pro concursu, quod Syluester erat mortuus in mense Nouembri, t quae enunciatio maxime est momenti, cum concernat ipsius Ordinarij praeiudicium. Paleont. decis. 23. Et cum secundus, & quartus testis iuxta quartum, & sextus iuxta tertium deponant Carrarium t possidere Parochialem per quatuor annos, & ultra pacifice, habuisse quae fuisse dictam Parochialem continuè reputatione pro vacante per mortem ipsius, satis probatur vacatio per obitum absque aliqua iustificatione iuris ipsius Carrarij. iuxta allegat. 13. 89. Callad. decis. 1. de caus. passiff. & propr. Mobed. decis. 19. de renunciat. Non obstat, quod iidem testes deponant Carrarium habuisse titulum t monialibus, quare ius Ioannes Baptista impugnare, t & propterea non videtur posse iurare se hac possessione praedecessoris, ad reg. ex co. de reg. iuris in 6. quia vnus ex Dominis respondebat, quod durante lite super huiusmodi impugnatione, non obstante praedicta regula potest se in ea fundare, vti terminis fuisse in Rota resolutum testatur Sacene. in reg. de annu. gn. 16. in fine. ex traditis per Abbatem in c. Capitulum in fin. quem sequitur ibi Felin. nam. 9. de rescriptis. Verum hoc procedit, quando non in vno eodemque oegotio impugnatur, ut declarat Sacene. in dicta qualitates 16. Rota. conf. 347. nm. 7. qui dicit hunc esse casum illius c. Capituli. Praeterea t stante triennali, licet apparet de titulo invalido, praesumebatur alius titulus validus. Callad. decis. 1. de caus. passiff. & propr. Accotamb. decis. 24. p. 2. Mil. in ver. beneficium impetrans, t ultra quod cum probatur vacatio illa de facto, saltem inter clausula, vel alio quocumque modo, ut fuit dictum in causis Placen. Cappellania 27. Iunij 1597. coram D. meo Penia, quia tamen difficultas haec non fuit per informantes tacta, si opus erit particulariter dubitabitur.*

Derrus

Dertufen. Parochialis de Sorito.

Veneris 11. men. Ianuary 1602.

ARGVMENTVM.

Notarius potest extrahere acta ab ipso scripta, vel eorum ipso producta, & instrumenta, de quibus est rogatus absque citatione, vel alia solemnitate, quamvis non sint ab ipso scripta, sed tantum subscripita.

SYMMARIVM.

1. Notarius potest sine citatione, & alia solemnitate extrahere suum processum.
2. Amplius autem respicitur illorum iurium, que non fuerunt ab ipso rogata, sed eorum es, uti alio modo fuerunt producta.
3. Subsriptus notarij id operatur, ut scriptura dicatur ab ipso facta.
4. Notarius probatur ex legalitate Ordinarij.
5. Recognitio facta per habentem notam manum sufficit in scripturis publicis.

DECISIO XXXVIII.

- F**uit resolutum processum, & iura per Gabrielem exhibita esse in forma probanti, & processum enim potuit per Philippum Notarium actuarium sine citatione, & alia solemnitate extrahi, *Lenon*, & ibi not. C. de testat. tradant communiter scribentes in arch. si quis in aliquo C. de edendo. Rot. decis. 1. de filiis testum in nou. decis. 4. eodem ut in arch. Caput. decis. 170. p. 1. & fuit dictum in vna Calaguriana Beneficii de Narbola 13. Ianuarii 1595. coram R. P. D. meo Corduba, & in Burgensi Beneficii coram R. P. D. meo Sacro 7. Februarii 1600. Non obstat, quod repetantur in hoc processu, iura non rogata ab ipso Philippo, sed à quodam Iacobo Crispes, & quia cum fuerint producta coram Philippo, fuerint de ipsius actis efflata. Maren. qui alio allegat de ord. p. 6. h. de iur. actum. sub cap. 1. vers. quandoque producent instrumenta, & propterea vti propria potuerunt ab ipso sine aliqua solemnitate extrahi: Minus reuera, aliqua iura esse non maren ipsius notarij, sed aliena scripta, & quia sufficit, quod fuerint ab ipso subscripita. Innoc. 4. c. quoniam contra. col. 1. vers. quod scribant pro ea. de probat. Anchar. conf. 242. sub m. 3. vers. Item ad meritum. Alex. conf. 14. num. 3. sub 6. Dec. conf. 447. m. 10. & fuit dictum in Ariminensi Castorum coram R. P. D. meo Lancelotto. 13. Martii 1600. iura & instrumenta producta dicere Dominum esse in forma probanti, habente enim omnia requisita, de quibus per Gloss. in l. general. in ver. ferme de tabul. Lito. & fuit extracta à Notarijs de ipsiis rogatis, qui pariter posuerunt ex suis non exemplum sumere, abique alia solemnitate. Bald. in l. publican. m. 2. vbi etiam lison m. 4. C. de testat. Abb. in cap. Albertus. n. 5. de testat. & fuit dictum in vna Dertufen. iuris conferendi coram R. P. D. meo Pamphilio, 24. Ianuarii 1596. Nec placuit Dominis, quod opponeretur contra instrumentum rogatum per Guardolum, quod non couisset ipsum esse Notarium, & quia satis apparet ex legalitate Ordinarij Valentie, Boet. decis. 154. m. 4. *Præf. Payer.* in forma apposit. contra instrumentum vers. Non fuit me. et sub m. 2. vers. Super qua probatio. Auth. ad decis. Tolos. 370. & addit recognitio duorum testium, qui recognoscunt non solum personam Notarij, sed etiam eius manum, & cum dicant illam habere notam, qui modis recognoscendi sufficit in scripturis publicis *Pis. decis. de filiis inst. m. Achil. decis. 2. eodem.* Non obstat, quod Notarij non dicat cuius *Rot. decis. Papale.*

gni, & Ciuitatis sui Notarius, quia dicit se creatum ad vniuersam Terram, & dominationem Regis, & in legalitate ponitur, quod est Notarius Regni Valentie, cetera bene tolluntur per informantes.

ADDITIO.

- a. Rot. decis. 61. m. 4. par. a. in recent. & in Fasen. testatorij, 13. Iunij 1604. coram Penta.
- b. Caput. decis. 17. lib. 1. in manus script. & 10. Ferrar. bonorum 13. Martij 1600. coram R. P. D. Corduba. *Olnerius de testam.*

Bergomen. liberationis à subiectione.

Luna 14. Astenfis Ianuary 1602.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SYMMARIVM.

1. Subiectio vnius Ecclesie ad aliam probari debet, vel per titulum legitimum, vel per quadragenarium præscriptionem.
2. Testes examinari sunt inuicem sunt nulliter examinari.
3. Inuicem non probatur ex asserptione Notarij per verba enunciationis (testis iuratus) & n. 4.
4. Precedat etiam Notarius addit (testis scriptus.)
5. Non procedit regula, quando sic de style seruaretur, quod inuicem nullus exprimeretur per verba enunciationis, & unde quandoque iste stylus probari possit.
6. Item non procedit, quando inuicem reputatur enunciationis sub terminis, & tunc cadunt citationes ad videndum iura.
7. Item non procedit, quando concurrunt aduincula, & circumstantie facti.
8. Item non procedit, quando testes sunt recepti in presens induci.
9. Item non procedit, quando iure militari proceditur.
10. Item non procedit, quando iure militari proceditur.

DECISIO XXXIX.

Domini vna et eam parte informante, resoluente non probare Rectorem Clusoni, quod Rector Parochialis Ecclesie Cerreti superioris teneatur accedere ad Ecclesiam Clusoni, ibique assistere benedictioni Fontis baptismalis in die Sabbathi Sancti, cum enim debuisset hoc probare, vel t per titulum legitimum, vel per quadragenarium præscriptionem. Abb. in cap. dilectus, m. 11. & 12. Henrich. Boich. in fin. de Capell. Anach. fuit dictum in Caictana Precedentij eorum bono. Roubustio, & in hac causa, coram me bis resolutum videbatur 19. Feb. 1604. ad Vauorem Rectoris Ecclesie Sueti, & 9. Aprilis eiusdem anni pro Ecclesia Cerreti inferioris. De titulo autem nullo doctus, & minus de præscriptione, quia t vltra, quod testes fuerant nulliter examinati sine iuramento, si quando, C. de testat. iuramentum enim non probatur ex illa attestatione Notarij (testis iuratus) Caput. decis. 123. par. 2. & 128. & 295. par. 3. & fuit pluries decisum, & deponunt aliqui de eorum iudicio, aliqui de auditis, & pariuntur alijs defectus, de quibus per informantes: Non etiam probant eursum 40. annorum necessarium ad huiusmodi præscriptionem, ex dec. Roburteri, & alijs in hac causa factis, imò nec potuerunt interuenire, considerato initio, videlicet tempore, quo Ecclesia Cerreti fuit separata, & segregata ab Ecclesia Cerreti inferioris, cum qua vna, & eadem erat, quod fuit de anno 1547. vique ad tempus litis, quæ fuit mota de anno 1574.

ADDITIO.

- 6 Regula est, quod iuramentum testis non probatur per verba enuntiata Notarij (respon. 1. iuramentum) Rot. dec. 43. 1. n. 4. par. 1. in rebus. & dec. 339. n. 2. p. 1. in rebus. & dec. 784. sub num. 1. eadem prima pars. & dec. 315. n. 3. inter impress. post 2. lib. Consil. Farin. vbi dicitur Notam ita feruare, & in Romana recuperationis donis 16. Febr. 1609. coram P. N. & hoc t. procedit, etiam si Notarius dicit (respon. iuramentum, nullum sit iuramentum) Verat. dec. 346. p. 1. Rot. dec. 339. sub num. 8. vers. Etiam si dicit. par. 1. in rebus.
- 7 Limitatur non procedere t. quando sic de stylo seruatur, quod iuramentum exprimitur per verba enuntiata Notarij. Rot. dec. 704. sub num. 5. vbi dicitur hunc styllum satis probati ex antea. Notariorum, & in Neritonem. habitus 14. Ianuarij 1618. coram Vetroso, & maxime arguitur ille styli, si altera etiam pars examinauit suos testes, quorum iuramentum fuit eodem modo per Notarium enuntiatum, vt fuit dictum in Calaguriana Decimarum 7. Nouemb. 1614. coram R. P. D. Causalestos. Rot. dec. 339. sub num. 17. par. 1. in rebus.
- 8 Limitatur secundum non procedere, quando t. iuramentum reperitur enuntiatum sub termino, & die cadentis citationis ad videndum iurare, vt fuit dictum in Clusina pensionis 30. Martij 1576. coram R. P. D. Blanchetto, Rot. dec. 339. sub num. 10. & 11. par. 1. in rebus.
- 9 Limitatur tertio t. non procedere, quando concurrunt alia ad minicula, & circumstantiæ facti, tunc enim dicta verba enuntiata Notarij probant, Rot. dec. 339. & laud. Rota dec. 704. par. 1. in rebus. in quibus plura ad minicula, & circumstantiæ ad istud propositum considerantur.
- 10 Limitatur quarto non procedere, quando testes fuerint recepti in praesentia Iudicis, tunc enim iuramentum probatur per verbum enuntiatum Notarij, respon. iuramentum fuit dictum in Bononien. legati 25. Iunij 1601. coram R. P. D. Corduba. & in Syracusana quartæ 14. Ianuarij 1605. coram Litta. & bene Rota dec. 34. n. 3. par. 1. in rebus.
- 11 Limitatur quinto non procedere, quando iure militari proceditur, prout in Religione Hierosolymitana Melitensi tunc verba (respon. iuramentum) probant iuramentum, vt fuit dictum in Neritonem. habitus 14. Ianuarij 1618. coram R. P. D. Vetroso, & idem eum credendum esse dicendum, quando proceditur manu Regia, & summarie more militari.

Oliuierus Beltramius.

Aquilana Beneficii.

Luna 18. Mensis Ianuarij 1602.

ARGVMENTVM.

Possessio instrumentalis est manutenibilis alio non existente in possessione, secus si sit capta, dum erat plena possessio, & possessio anterior est manutenibilis.

SYMMARIVM.

- 1 Possessio probatur per instrumenta capta possessionis, quando possessio est vacans.
- 2 Possessio anterior est manutenibilis in concursu posterioris.
- 3 Possessio non amittitur, quando quis non habet se pro spoliato.
- 4 Possessio instrumentalis, alio existente in possessione, nullum est considerandum.
- 5 Possessio anterior praesertim iuniori in materia manutenibilis, etiam si tunc sit spoliata, & anterior careret titulo.
- 6 Procedit hoc etiam in materia beneficii, reprobato Alesio. contrarium tenente.
- 7 Titulus in beneficiis non attenditur in iudicio manutenibilis.

DECISIO XL.

DE possessione Domitij t. constat per instrumentum possessionis per ipsam adeptæ die 18. Febr. 1600. l. p. 1. cum ibi not. ff. de acquir. poss. Abbas in cap. cum veniens sub num. 5. vers. Item per instrumentum, de praescript. quod procedit sine difficultate, quia de dicto tempore possessio erat vacans. Caputque. dec. 33. 4. n. 5. par. 2. & fuit dictum in Ippotigij. Capellanæ. vltima Aprilis 1574. coram III. illustrissimo Cardinali Blanchetto, & in eadem repetitur coram Cantuccio 3. Martij 1578. & propterea Domini, ipso tantum informante, dixerunt dandum esse illi mandatum de manutenendo, non obstante possessione t. patens Scipionis capta die vltima dicti mensis, & sic posteriore. 4. Bart. in l. si duo, n. 4. ff. vbi possid. Alex. conf. 88. sub num. 1. l. 1. h. 3. Dec. conf. 302. sub num. 7. fuit dictum in Romana Capellanæ Sanctæ Mariæ Magdalene coram Cantuccio 24. Febr. 1576. & in pluribus aliis, & cum non probetur, quod Domitius vaquam se habuerit pro spoliato, possessionem corpore, & animo acquiritam sine animo amittere non potuit. l. 3. ff. de acquir. poss. Put. dec. 360. n. 9. lib. 1. cum simili. praeterea t. quia possessio Scipionis fuit instrumentalis, & propterea nullus momenti, cum Domitius fuerit prius in possessione. Casar de Grass. dec. 1. an. 2. de cons. poss. & propriis. & fuit saepius resolutum.

ADDITIO.

- 1 Conclusio, quod possessio antecior praesertim iuniori in materia manutenibilis procedit, etiam si iunior esset titularis, & anterior careret titulo Menoch. de rebus rem. 3. n. 728. Hond. cons. 21. n. 1. lib. 1. Sord. conf. 28. n. 63. & seq. fuit dictum in Romana Tuleri. Maij 1605. coram Manzano, & t. hac amplius habet locum etiam in materia beneficii. Rot. dec. 187. par. 4. in rebus. & idem non est habenda ratio de doct. Menoch. in tract. de rebus rem. 3. n. 73. qui dicit in beneficiis possessionem iuniorem ritularem praesertendam esse antiquiori sine titulo, quia ista doctrina solum procedit in petitorio, non autem in possessorio, saltem summarissimo manutenibilis, in quo non attenditur titulus etiam in beneficiis. Rot. dec. 339. n. 2. par. 2. diuers. & infra in dec. 339.

Oliuierus Beltramius.

Bononien. Apothecarum.

Veneris 1. Mensis Febr. 1602.

ARGVMENTVM.

Legitimatio infantis, & absentis est valida, si infans, vel absens postea ratificet.

SYMMARIVM.

- 1 Legitimari non possit absens, & infans, requiritur specialis mentio in facultate legitimatoria.
- 2 Amplius, vt nec etiam ratificatio legitimari hoc casu aliquid operetur.
- 3 Sed contra hanc ampliationem est contraria opinio, quae laud. firmatur.
- 4 In legitimacione non requiritur praesentia filii, sed sufficit consensus postea superueniens.
- 5 Alium nullum potest ratificari, quando uisum proueni ex defectu consensu.

DECISIO XLI.

CONtra legitimacionem Philippi inter alia obiciebatur t. quod ipse non fuerat praesens legitimacioni, & quod Gozzadini legitimatus non haberet facultatem legitimandi absen-

abfentes, quod requirit specialem mentionem. Signo-
rol. conf. 127. n. 1. & in ultimo verbo. Curt. Sen. conf. 19. n.
15. Cephal. conf. 186. n. 21. cum alio adductis, simile viden-
tur. Bald. conf. 204. sub n. 1. lib. 2. l. 1. conf. 125. col. fin.
verf. Terti facit. lib. 4. Ad hoc autem, ut infans legiti-
mari poffit debet in facultatibus fpecialiter exprimi.
Dec. qui de comuni conf. 367. sub n. 2. Ruin. conf. 72.
num. 8. lib. 1. Croet. conf. 296. num. 22. & feq. lib. 1. Curt.
Sen. qui communiter dicit conf. 63. sub n. 12. Soc. conf.
395. n. 11. lib. 2. quod alio verum dicebatur, & ut nec
etiam per ratificationem confulidari poffit, cum legiti-
matio hoc casu fit nulla aliter, quam per confocium
legitimi, ex defectu nempe iurisdictionis legitiman-
tis, ut per Ruin. conf. 70. sub n. 5. verf. Nec ibi aliter quid
autem. lib. 3. & latius per Bero. conf. 171. n. 10. & feq.
conf. 175. n. 7. & 8. lib. 1. Quibus non obftantibus Domini
3) differunt legitimacionem potius ad Philippo ratam
haberi, eamque ratificatione firmatam, & robur ac-
cipere, & generaliter. Auth. quib. mod. nat. eff. sui. Barbat.
conf. 34. col. 11. sub n. 1. lib. 2. Ruin. conf. 159. n. 1. lib. 1. &
conf. 71. n. 1. & 2. n. 2. in fin. lib. 3. Cephal. conf. 186. sub
n. 13. decif. Pedemont. 109. n. 2. in fin. Pancrol. conf. 66.
n. 10. D. Siluefter Aldobr. qui alios allegat, conf. 41. n. 9.
ficuti etiam videmus in infante, qui in maiori etate ratifi-
catione legitimacionem tempore infancie factam. Salic.
ut Librum. verf. Et addit, quod iussit. Cod. de emancip.
liber. Rom. conf. 194. sub n. 9. verf. fia & pariter in legiti-
matione. Alex. conf. 11. num. 15. lib. 7. Dec. conf. 367. n. 2. in
fin. & n. 3. Corn. conf. 171. in princip. lib. 1. Socin. in l.
Gaillo, & feq. n. 6. ff. de lib. & posth. Socin. jun. conf. 97.
n. 24. & feq. lib. 2. Paul. conf. 5. sub n. 8. lib. 2. Achil. decif.
4. 90. sub fin. legum. Pin. decif. 1. ind. tit. A. Aug. cod.
4) tit. 5. 7. facit, quia & in legitimacione non requiritur
præfentia filij, fed fufficit confenfus poftea fuperuen-
iens. Bald. conf. 146. sub n. 1. Ang. conf. 87. num.
2. ad finem. verf. Sicut non requiritur prefentia. Alexand.
conf. 139. sub n. 2. verf. Tamen hoc non obftat, & verf. Et
confirmo in propofito. lib. 1. Socin. del. 5. feq. n. 4. Dec.
conf. 55. n. 7. & conf. 367. sub n. 4. verf. Et in legitimacione
non requiritur Bloet. decif. 160. n. 5. nec refert, quod Bald.
conf. 306. lib. 1. videatur velle requiri prefentiam legiti-
mantis, nec fufficere ratificationem, quia Bald. ibi obfta-
te fatetur §. generaliter. Auth. quib. mod. nat. eff. sui,
& propterea confugit ad furtiponem, & dicitur illi
motu, quod fecerat fuper prefentia requifita. Nō ob-
ftat quod dicitur actum nullum ratificari non poffe,
quia non procedit quando & nullitas, ut in casu noftro,
provenit ex defectu confenfus, tunc enim, quod ab initio
non valet, fuperueniente confenfui validatur. Dec.
d. conf. 367. sub n. 4. verf. Primi, quid dicit, non enim
propter abfentiam est abfolutè nulla legitimatio, fed
pendet à ratificatione, & habet itatem implicitam va-
liditatis. Ruin. conf. 90. sub n. 5. verf. Et fimiliter non
obftat. lib. 3. & propterea non obftantibus rationibus
fupra in contrarium adductis, Rota tenuit ratificatio-
nem confulidare legitimacionem, ut per Achill. d. decif. 4.
qui filij fin. legum. & Doctores fupra allegati loquun-
tur, quali omnes in casu, in quo non erat conceffa fa-
cultas legitimandi infantes, vel abfentes, & facultas
confideratur ad effectum legitimandi inuitum, ut inui-
tatis, vel ignorans tranfcat in potestatem patris, quæ eff-
ratio propter quam legitimari non poffit, fed non
quantum ad hoc, quod cum ratificatione non poffit
approbare talem legitimacionem. Socin. del. 5. feq. n. 6.
paf. numer. 6. Gabriel. conf. 29. numer. 24. lib. 1. Quic-
quid dixerit Bero. in confifio in contrarium allegato.
Ruin. enim in allegato conf. 70. sub n. 5. lib. 3. non
aduertitur, quia (ut ipfe dicit) legitimatio non erat in
casu fuo nulla ex defectu confenfus, fed ex defectu fo-
lemnitatis, cuius fuppletio non pendet à potestate pa-

Decifiones Papales.

tris. An autem conftet de aliqua ratificatione Philippi,
quæ illi fuffragetur ad effectum, de quo agitur, cri-
ticulariter videndum.

Foroliuini. Cenfus.

Luna 11. mensis Febr. 1601.

ARGVMENTVM.

Solutio an debeat fieri in pecunia antiqua, &
iuxta æstimationem antiquæ, vel potius in
pecunia noua, quando pecunia antiqua est
mutata.

SVMMARIVM.

- 1) Solutio, quocumque pecunia mutatur in pondere, &
bonitate intrinseca, fieri debet de moneta antiqua, si
fieri potest, fin. minus de noua ad valorem antiquæ,
& num. 7.
- 2) Testis, qui ex sua depositione potest communiter rep-
tare, dicitur testis in casu proprio.
- 3) Testes deponentes super negatiua debent etiam non in-
terrogati, reddere rationem.
- 4) Testis deponens de negatiua, offerre debet se videri al-
lum a non ex quo negatiua refutatur.
- 5) Testes deponentes de negatiua, debent illam confirmare
per verba, quod aliter esse non possit, quia ipsi finif-
sent, seu viderent.
- 6) Solutio fieri debet secundum pecuniam currentem tem-
pore solutionis, vel cum alienationem, quando pecunia
in bonitate intrinseca non est alterata, licet sit alie-
rata in extrinseca qualor, & num. 7.
- 7) Moneta, quæ est in obligatione, si reperitur in corpore,
eadem debet solui, vel eisdem alia, cum qua eius pos-
sit illa moneta.

DECISIO XLII.

Catherina Zaffa de anno 1585. emittit annuam
centum fcutorum 125. aurei in auro ab Hechore
Mengo, de quo tempore in Ciuitate Foroliui, valor
aurei erat bolonensium 84. qui poftea tradu tempori-
tis fuit. multum alteratus, & notabiliter auctus; orta
fuit controverfia inter Mengon debitorum censum, &
Alphonfum Zaffam hæredem Catherinæ, quia Men-
gus volebat foluere dictos bolonenses 84. pro quali-
bet fcutis; Alphonfus autem petebat fcutum aureum
iuxta formam instrumenti, vel illius valorem pro tem-
pore currentem, propterea dabatur, quomodo effe
foluendus censum; debitor dicebat, quod non folum
folutio pretij census huiusmodi fuerat facta in fcutis
aureis diminutis, & confis; fed etiam quod generali-
ter de dicto tempore in Ciuitate Foroliui, & in tota
provincia Romandiolæ in promiffionibus, & in qui-
buscunque contrahibus, quando habebatur intentio de
fcutis auri in auro, intelligebatur de fimilibus fcuis le-
uibus, & diminutis, & de huiusmodi fiebant omnes
folutiones, & quod non curebant, nec expendebantur
aliqui aurei, qui effent ad pondus Cameræ, fed omnes
diminuti, & confis, & non leuiter minores iusto pre-
tio, qui poftea fuerunt, tempore fcel. rec. Gregarij
XIII. per edicta publica prohibiti, & reprobati, &
abinde citra currunt, & expenduntur tantum nummi
aurei iusti ponderis, & ob id maioris; Propterea fue-
cedit communis conclusio, quod & quando pecunia in
pondere, & bonitate intrinseca mutatur, folutio debet
fieri de moneta antiqua, si fieri potest, vel si non potest,
de noua ad valorem tamen antiquæ. Oldrad. conf. 20.
n. 2. Bart. in l. Paulus. num. 6. ff. de folus. & in l. cum quid. n.

C 2 17.

DECISIO XLIIII.

- F**uit tamen non intare spoliū, quia t Capitulū ingressū fuit possessionem auctoritate iudicis in executionem rei iudicate, *Liuiti possidet, ff. de acqu. poss. Glor. in cap. profectum in vlt. fin. in fine 7. quāq. 1. Bald. in l. fin. in primo ut. Cod. vnde vi. Felyn. in cap. Adulter. il. i. num. 1. de rescript. Rulio. conf. 49. sub numer. 11. vers. Et hoc reuocatur, lib. 4. & licet hoc non procedat, quando iudex oulliter procedit. Bald. conf. 357. lib. 1. Abb. in cap. conuenerunt, numer. 8. de restitu. iudic. Felyn. in dict. cap. dilectus, sub num. 1. vers. Falsi secundo. Ayen. conf. 18. numer. 8. Caputūq. deef. 186. part. 3. Carlede Cras. deef. 1. num. 4. de constitut. tamen oullitares, quæ allegabatur, Dominis non placuerunt. Quatenus enim dicebatur causam commissam in Rota in prima instantia, & quod Hercules vti minor ad curiam trahi non poterat, per *l. vnicam, Cod. quando imp. inter pupill. & vid. dixerunt Domini de hoc agendum fuisse in Signatura, & cum non allegaretur declinatoriam, nec intertetur pro remissione, sententia, & alia acta tenent, Afflict. super Constit. Neapol. lib. 1. rubr. 37. num. 38. Dom. enim obiciebatur Hercules t vti filium familias non habuisset legitimam personam standi in iudicio, absque consensu patris, & propterea nulliter contra ipsum processum, *l. fin. §. necessitate, Cod. de ben. qua lib. fuit dictum satis apparet de consensu patris, qui cum possit t iocueretur iudici ante iudicium. Bald. in dict. §. necessitate, num. 28. Paul. de Caltr. sub numer. 11. vers. videntur tamen Dilecti tenere, idem Caltr. in l. si cum data, §. ex autem tempore sub num. 7. ff. filiat. matr. satis ex eo colligitur, quod pater cum auctorauit, & legitimam comparitorem fecit ad obeimendam inuestituram, videtur enim etiam cum auctorasse ad defendendum t nullitate inuestiture per Capitulum obiecta: nam si pater consensit t filio impetranti, non est necesse, quod eidem consentiat super impetratione litigandi, vt sunt verba Bald. in *l. vltima. ante finem. vers. arguimus quod si pater, Cod. de emancip. lib. facit quod tradit Bald. in dict. §. necessitate sub numer. 29. ibi, nisi preiudicium veniat in consequentiam committentis, & quod dicit Salic. *shiden* num. 14. elicitur etiam consensus t patris, dum statim in initio litis consensus filio constituiti procuratores ad istam causam, pro quo est dictum Bald. in *l. finali. §. fin. autem in fine, Cod. de bonis qua lib. quod si filio familias minor pater consentiat dationi curatoris, censetur consensisse, vt in iudicio stet, & t quando non interfuisset consensus patris, sufficere debuit instantia scriptis facta pro illo habendo, cum Hercules in hoc iudicio nullitas inuestiture sustineret partes Rei. Bart. in dict. §. necessitate, sub num. 4. vers. Sed si filium conuenit. Salicet. sub num. 9. vers. Secundo caso, quando conuenit. Non obstat t sententia, & acta contra minorem in defensum fuisse oulla, *l. item & minor, Cod. si aduersus rem iudic. l. contra pupillum, ff. de re iudic. t quia vltra quod hoc ita demum procedit, quando apparet minorem in defensum t habuisse legitimas defensiones. Fab. deef. 4. part. 1. §. de cuius coartator constat in casu isto, t habet etiam locum, quando minor non fuit defensus, nec in principio, nec in medio, nec in fine. Put. deef. 306. num. 5. lib. secundo. Fab. deef. 4. Imò sufficit, quod alibi quando curator compareat, licet t oibū alleget A. A. b. in *l. vlt. de process. comp. procuratore, & alii. vers. licet curator, vt in casu isto, tū in principio, quā in medio, & in fine, comparuit modō vnus, modō aliter curator, tam in partibus, vbi ceptum est iudicium, quā in curia semper allegando, & opponendo, actūque defendendo. Tandem ad oppositorem defectus terminorum substantialem circa executionem, fuit coofideratum non fuisse processum per viam exequutoria-*******

Desiones Papales.

lium, quæ tamen valide fuissent relaxate, abque t illorum scutatione, vt fuit resolutum coram Achille in vna Nullius iurisdictionis Villarum 12. Nouembri 1530. vt relet Mandat. in 29. *commissio exequutorialis, in prima questione.* Penè verum t est, quod possessio postea capta, non scutatis istis quatuor, post intimationem exequutorialium, scutatis solitis terminis esset atteorata. Cresc. dec. 2. vt *lit. pend. Mandof. dila. commissio, quest. 24. & fuit reuocatur in causa Burgei. iurisdictionis 12. Ianuarij 1592. coram Rubeo, sed sumus extra istam difficultatem, quia non fuit in casu isto capta possessio vigore exequutorialium, cum loco eorum sit relaxatum t mandatum executionum, vt plerumque fit, maxime in profanis. Cassal. deef. 6. de caus. poss. & proprietat. in fine. Anton. Aug. in *ut. de exequutor. §. vltimo.**

ANNOTATIO.

- a Terracina. Sulzani 5. Decemb. 1614. coram Reut. P. Dom. Dunoazero, sed t aduertendum est, quod ad effectum, vt sententia lita contra minorem in defensum, sustineatur sub pretezo, quod minori nulliter competere defensionem, debet de hoc notorie constare, vt fuit dictum in Anconitana bonorum 20. Nouembri 1610. coram eodem Sanctissimo, de qua infra.
- b Non sufficit, t quod sit datus Tutor, seu Curator minori, nisi etiam ille Tutor, & Curator citatus compareat, prout reprobata decisione Put. 306. lib. 1. dicit Rota in Romana de Olphis 15. Octobris 1613. coram R. P. D. Coccono Decano.

Oliarius Extraneus.

Bononiens. Pecuniaria, seu bonorum.

Veneris 1. mens. Martij 1602.

ARGVMENTVM.

Mandatum probatur coniecturis, & presumptionibus, etiam vbi t statuto requiretur mandatum verum, & plures adducuntur presumptiones pro probatione mandati.

SYMMARIVM.

- 1 Mandatum probatur presumptionibus, & coniecturis.
- 2 Mandatum presumitur ex scientia & patientia, quod alius nomine sue compareat, & licet presumpatur.
- 3 Et tanto magis quando concurrat etiam presentia.
- 4 Mandatum presumitur ex iurium produtione. Limita vt num. 10.
- 5 Mandatum presumitur ex impensa, maxime quando est alienum considerationis.
- 6 Mandatum vbi ex statu requiritur, licet non admittatur mandatum fictum, admittitur tamen presumptum.
- 7 Proestatio neminem audiri, nisi docto de legitimo mandato, tollitur per comparationem substantiam, in quibus non fuit repetita dilla proestatio.
- 8 Proestatio in iudicialibus repeti debet in quolibet alia.
- 9 Mandatum presumitur ex scientia, & patientia principalis non absente rationem precedentem, quia censetur tacite de nouo constitutum procurator.
- 10 Mandatum, ex produtione iurum, non presumitur in persona domestica.

C 3 DECI

DECISIO XLIV.

Quoniam sententia Rotæ Bononiensis. Inter alia declaravit nullam sententiam prolatam ab Auditore Generali legati, & pro parte D. Aldrouandi instaurare, ut in primis videretur super nullitate dictæ sententie, ideo particulariter dubitavi, an sententia Rotæ in hac parte esset confirmanda, vel infirmanda, & Domini unanimiter responderunt esse infirmam; Pro nullitate enim dictæ sententie duo allegabantur: primum, quod esset lata ad instantiam alicuius procuratoris nullum saltem legitimum habentis mandatum, alterum quod A. Generalis iudicauerat accedi in rem præsentem instante D. Aldrouando, & tamen sine accessu, & reuocatione dictæ interlocutorie tulerat sententiam, sed quoad primum fuit dictum satis constare de mandato saltem præsumpto, quod sufficere deberet, cum præsentem præsumptionibus, & coniecturis, Dec. cons. 35. post n. 8. Gozzad. cons. 11. n. 11. Callad. dec. 3. n. 4. ante sententiam de procur. Cal. de Gall. dec. 2. n. 5. & 6. de reb. Eccl. non alien. hic autem multe, & videntes coniecturæ mandati concurrunt: 1. Primum scientia, & patientia Iacobi, quod Alexandri nomine suo compareret, & litem persequeretur. Innoc. & alij in c. ex parte Detani. de rescriptis. Bald. in l. instans in 3. q. 9. n. 11. vers. sed ego dico ff. qui testif. cog. Abb. cons. 7. sub n. 3. vers. Sed ego conueniam, & n. seq. p. 2. Call. d. dec. 3. n. 5. * quod saltem procedit concurrentibus aliis coniecturis, Accoramb. dec. 1. j. lib. 1. 2. quando cum scientia, & patientia concurrat præsentia partis, prout in casu nostro in pluribus comparationibus, Bald. in l. 1. n. 1. in fine ff. de neg. gest. Alex. in d. l. sept. sub n. 9. ff. de re iud. Afflict. dec. 3. n. 8. 3. item quando cum dicta scientia concurrat variis productionibus, Par. dec. 358. lib. 1. c. 214. lib. 2. efficax enim coniectura mandati ex tali productione oriri solet, Bart. in l. ouis in fine ff. de administrat. Rom. cons. 486. sub n. 11. Aym. cons. 80. n. 3. Callad. d. dec. 1. post n. 5. Caput. dec. 181. n. 3. part. 2. Accoramb. d. dec. 23. & fuit pluries dictum, 4. Accedit impensa facta, cum in sportuli, quam in pluribus aliis actis. 5. Que cum sit alicuius considerationis inducit non leuē præsumptionē mandati. Bart. & Alex. in l. Item serui ff. de verb. sig. Callad. d. dec. n. 4. Sarnesi. de annal. c. 33. n. 6. Caput. dec. 190. n. 4. p. 1. & fuit dictum in vna Romana diuini coram Vicecomite 16. Martij 1530. & in pluribus aliis, multum etiam coadiuuant hanc præsumptionē plures Compositiones Alexandri, in terminis citationum executarum contra Iacobum, & multe compositiones ipsius Iacobi, cum clausula (circa rines meum) &c. cum tamen de nullo alio procuratore ipsius Iacobi apparet, ex quibus omnibus, & aliis etiam per informantes pro Iacobo congestis, visum fuit constare de mandato Alexandri. Non obstat statutum Bononiæ sub rubra de modo cuius facies. 5. adueniens, quod excludit ratificationem, ut dicit ibi Montecens. in glossa Bal. in l. si vocem. C. de condit. instur. quia non agitur hic de ratificatione, sed de mandato, 6. & licet Bald. ibi sub n. 3. videatur velle, quod ubi statutum requirit mandatum, non admittatur habens mandatum fictum, tamen non propterea excludi debet habere mandatum præsumptum, licet enim statutum non comprehendat casum fictum, comprehendit tamen præsumptum, ut per Curt. lenc. cons. 4. n. 17. & statutum non sequitur productiones mandati, sed contentatur aliquod aliud fieri, quod in actis scriptum reperitur, ex quo patet administrandus. Vnde cum iste multa iura produxerit, multas processiones in actis fecerit, videtur satis factum intentioni statuti, quod enim dixerunt Domini procedere parte opponente. Nec fit reſert quod fuerit oppositum oculis ex aduerso auditi, nisi docto de legitimo mandato, qui tollitur per comparationes subsecutas, in quibus non fuit repetita dicta protestatio,

ut fuit dictum in vna Romana non litatis subhaſtationis 15. Nonemb. 1577. coram Braso, & in vna Tolentina Priminarum 17. Febr. 1581. coram R. P. D. men Setaph. & in vna Syracusana Quæstæ 20. Iun. 1566. coram Reuer. Pat. Dom. meo Pamphilio. In judicialibus enim requiritur protestatio in quolibet actu, alio non processibus sibi nocet. Mohed. dec. 2. de iud. quod secundum caput nullitatis fuit dictum decretum accessum fuisse conditionale saluti scilicet exceptis pro parte Sabbatini, qui expressè opposuit non esse locum visioni propter lapsum dilationum, ultra quod factum fuit pro die, & hora declarandis, ad quam declarationem nunquam fuit decretum, facit dec. Tholomei 111.

ANNOTATIO.

- a Plene Mant. de iur. lib. 3. tit. 9. pro 116. & eff. aded verū præsumit mandatum ex scientia, & patientia, ut locum habeat & non obſtante reuocatione, quia si post reuocationem procurator vltorius procedat sciente, & non contradicente principali censetur tacite de novo constitutus, bene Mant. de iur. lib. 3. tit. 22. n. 1.
- b Rot. dec. 185. n. 3. p. 1. in reſert. in 7. persona domesticæ isti præsumptio non est valde virgens, quia ponit subrepticie iura, Verall. dec. 185. n. 2. p. 2. Alciat. de præſump. sig. 1. præſump. 33. n. 6.

Officium Reſponſoris.

Bononiens. Macelli.

Luna 11. Men. Martij 1602.

ARGVMENTVM.

Inquilinus finita locatione tenetur dimittere domum, & Dominus non tenetur eam relocate, maxime si vult pro se retinere, nisi esset consuetudo in contrarium, quæ tamen consuetudo debet in specie probari.

SYMMARIVM.

- 1 Inquilinus finita tempore locationis tenetur dimittere Dominum domum vacuam.
- 2 Locatari ad tertium tempus non est debita reuocatio.
- 3 Locatari quando vult pro se retinere non tenetur relocate, & num. 7.
- 4 Statutum Matellianorum debet restringi ad homines della artis.
- 5 Locatari non potest pro se retinere, sed tenetur relocate quando talis esset consuetudo loci.
- 6 Consuetudinem non sufficit probare generaliter, sed oportet probare specialiter in casu de quo agitur, & num. 8.

DECISIO XLV.

Fuit reſolutum per Dominos vnanimitè sententiam Rotæ esse confirmandam, quia cum tempus locationis sit finitum, non est dubium, quin inquilinus apothecam vacuam Domino relinquere teneatur. L. tendit terre, & l. si quis condidit. Cod. locat. Non obstat quod sit debita reuocatio ex æquitate, l. 1. §. permittitur. ff. de aqua quædam & alius. iuxta tradita ibi per Bart. quia illa non procedit in locatione ad certum tempus. Soc. lenc. cons. 9. numer. 1. 3. lib. 3. & fit cessat omnis difficultas, quia Dominus non vult eam locare, sed pro se retinere. Abb. in caput. bone. sub numer. 18. vers. hoc dicitur ego inuenire de postul. Prælat. Ruin. consil. 131. numer. 3. lib. prim. Mil. in vers. emperitenti finia. Caput. dec. 304. & 309. part. 1. & fuit reſolutum in vna Rauennensi bonorum coram illustrissimo

Mantica

- a Mantica 20. Nouembreis 1587. * † statum Macellariorum debet restringi ad homines dictę artis. Alex. conf. 123. n. 5. lib. 4. & nullo modo afficit Dominum, qui vult apothecam pro se retinere †: consuetudo non probatur, & probari debet in specie, quando Dominus vult pro se retinere, vt fuit dictum in dicta causa Rauennatensi. b Non tñ enim fufficit probare consuetudinem generaliter, sed oportet probare specialiter in casu de quo agitur. Aym. conf. 96. num. 4. Cui. de Grass. decis. 6. n. 5. de proben.

ANNOTATIO.

- 7 a Sord. conf. 205. num. 17. † vbi de comuni. Hond. conf. 31. num. 41. lib. 1. fuit dictum in Rauennatens. Bonorum 20. Nouemb. 1597. coram Card. Pamphil. & in Bononienf. Bonorum emphiteoticorum 19. Iunij 1600. coram R. P. D. Penia Ciuitatis Castellii Bonorum 21. Maij 1614. coram R. P. D. Donozetto.
- b Et illud fuit dictum in Ciuitatis Castellii Bonorum 23. Ianuaria 1615. coram R. P. D. Donozetto.

Otiarius Interamneus.

Dertusen. Parochialis de Sorita.

Luna 11. Martij 1602.

ARGVMENTVM.

Mantenentia debet dari ei, qui possidet, etiam si possideat ciuilitet tantum.

SVMMARIVM.

- 1 *Mantenentia est danda possessori.*
- 2 *Possessio probatur per publicum instrumentum alio non existentem in possessione.*
- 3 *Immunitatem potest non potest potest mantenentem, quia dum preiudicium facit se non possidere.*
- 4 *Imo si possideret ciuilitet eam amitteret potendo immunitatem.*
- 5 *Executor nulliter procedit non prius possessor.*
- 6 *Ordinarii non executioni est procedendum inter premissas Apostolicas habentes parum titulum.*
- 7 *Possessor debet semper citari.*
- 8 *Executor secundus non potest procedere, vbi processum fuit inchoatum coram primo.*
- 9 *Mantenentia est danda ei, qui non habet se pro statuto.*
- 10 *Executor secundus non potest adiri, nisi data negligentia primi. & si primus recusat exequi literas vni subrepticias est appellandum ad Metropolitanum, seu Papam.*

DECISIO XLVL

- D Omini censuerunt concedendum esse mantenentiam Gabrieli, † cum reparietur in possessione Parochialis, de qua agitur. a. §. interdictum autem. f. vii possideri. §. reuocanda. Insuper. de interd. † de possessione enim ipsius constat ex publico instrumentum, quod probat veram possessionem alio non existente in possessione. I. pradi. vbi Bati ff. de acquir. pos. Caputaq. decis. 134. n. 1. p. 2. & fuit dictum in Iporegiefi. Cappellaniz eorum Illustriss. Blanchetto vii. Aprilis 1574. & in vna Cosentina Parochialis 12. April. 1574. coram R. P. D. Pamphilio, & in vna Aquilana Beneficij 18. Ianua. proxime preteriti coram me. Imo constat de relli, & effectu possessione tempore mortis liti ex ipsa serie facti, quia cum Petrus vigore gratie noar tenuisset accipere possessionem in presentia iudici. Gabriel, qui erat in domo Abbatiz, noluit obedire iudici, dicendo, quod eum non cognoscebat. & cum ipse acriter contradiceret, & repugnaret, iudicique aperuisset portas Ecclesie cum violentia, his non obstantibus Gabriel semper conti-

nuaui suam possessionem, & propterea fuit opus adire secundum subexecutorem, qui mandauit Gabrieli, vt dimitteret vacuum, & expediret possessionem, aliis eam declarabat excommunicatum, §. quia sententia fuit appellatum, & causa commissa in Rota. Nec potest Petrus allegare suam anteriorem possessionem, & quod retinuerit animo ciuilem, quia in concursu naturalis est manutenibilis, quia † illi obstat, quod petit immunitatem, quae possidenti non competit. §. quia sententia. Insuper. de interd. qui enim petit immitti in possessionem, statet se non possidere. † Imo si possideret ciuilitet eam amitteret, vt fuit dictum in causa Bononienf. de Pupulis coram Illustriss. Mantica 16. Martij 1588. † & gesta per supra dictos subexecutores non priuauerunt suam possessionem Gabrielem, ex quo nulliter processerunt. Socin. in ca. Queniam. §. quod si super. num. 15. 2. et. 3. med. versum autem in iudic. vt sit. non cont. Sacren. in reg. de ann. q. 4. §. 2. num. 3. fuit dictum in vna Spoletana domus 19. April. 1580. coram R. P. D. meo Seraphino, & in vna Mediolanensi. Bonorum coram Illustrissimo Platone 1. Febr. 1592. & in illa Cosentina Parochialis coram R. P. D. meo Pamphilio. † Nulliter enim processit primus subexecutor vna executione contra Gabrielem pariter prosum apostolicum; cum propter paritatem tituli procedendum esset via ordinaria. Put. dec. 311. lib. 1. Mohed. dec. 13. n. 1. pend. Caput. dec. 3. §. 9. num. 2. p. 1. et. † & quia Gabriel possessor debuit citari. Insuper. Cod. §. per vim. vel alio modo. l. i. Episcopum. de prob. lib. 6. Gesta etiam per secundum executorem sunt nulla, non solum propter defectum citationis, & modum procedendi executionis, vt dictum est de primo, sed † etiam quia inchoato processu cum primo executor non potuit secundus procedere, c. cum plures. de offi. deleg. 6. §. 4. & ex alibi capitulis, de quibus per informantes. Et propterea stantibus huiusmodi nullitatibus, & quia † Gabriel nunquam se habuit pro spoliato, sed semper suam ciuilem retinuit, vult mantenendum, vt fuit dictum in illa Agrigentina. Benefic. a. Nouembreis 1601. coram R. P. D. meo Corduba.

ANNOTATIO.

- 1 Subexecutor, seu secundus executor † adiri non potest, nisi data negligentia primi; laro Gara. de Benef. p. 6. n. 2. num. 2. & seq. vbi plures decisi. Rot. per extensum referat. & Rot. in recent. 1733. 1. & fuit dictum in Illardens. Benef. S. Lazari 5. Iulij 1608. coram Card. Sacerate; Ideoque si primus executor pronuntiat literas non esse exequendas vi subreptitias, non potest adiri secundus, qui est solum datus in casu negligentie primi executoris, sed tunc appellandum est ad Metropolitanum, seu ad Papam, ita fuit dictum in Tyrasonenf. Cappellaniz coram Card. Pamphilio, quae reperitur in impress. penes Garz. de Benef. p. 2. n. 2. num. 43. non enim potest dari executor negligens, qui ex causa recusae exequi literas Apostolicas. Rot. dec. 173. sub num. 1. q. 1. in recent.

Otiarius Interamneus.

Romana Pecuniaria.

Veneris 15. Martij 1602.

ARGVMENTVM.

Filiusfamilias non obligatur ex mutuo. Ex ludo non oritur actio, nec ex alio contractu occasione ludi celebrato. Cessionario obstant omnia, quae obstant cedenti.

SVMMARIVM.

- 1 *Filiusfamilias non potest obligari ex causa mutui.*
- 1 *Ex ludo non oritur actio.*
- 3 *Ampla ut neque oriatur actio ex contrahibus occasione ludi*

C 4

ludo celebrare.

- 4 *Cessionarius non debet esse melioris conditionis, quam cedens.*
- 5 *Cessionario obstant omnes exceptiones, quae obstant cedenti. Declarat. ut num. 7.*
- 6 *Cessio praesumitur simulata, quando est facta ex causa crediti, de quo non apparet.*

DECISIO XLVII.

Fuit dictum informante tantum D. Galeatio mandatum contra ipsum relaxatum ab A. C. non esse exequendum, quia si attendimus causam expressam in obligatione, quae est intuitu, cum fuerit probatum quod de tempore obligationis ipse erat filiusfamilias, et clarum est quod ex tali causa non poterat obligari vetante Senatufens. Macedoniano, l. 1. *et c. et si. ff. de C. ad Maced.* si vero inspicimus causam veram, ex qua obligatio trahit originem, videlicet ludi aleorum, ut probant testes pro Galeatio examinati, sicuti nulla ex dicto ludo oriri potest actio, l. 6. *de relig. et sumpt. fun. et* ita omnes contra tractus et instrumenta eius occasione celebrata irrita sunt, et inania. *Paris. p. Puc. de ludo num. 15. 21. et 41.* Caccialep. in simili tractatu sub num. 34. *vers. Quotiam est casus.* Nec releuat quod D. Caesar sit cessionarius, quia *†* non debet esse melioris conditionis, quam cedens, l. in eum. *ff. de leg. sur. Nat. conf. 398. num. 3.* & exceptiones, quae competunt contra cedentem, militantes etiam adversus cessionarium. *Bald. in l. heredi. §. 1. num. 3. ff. de pact. Bero. conf. 32. nu. 46. lib. 2. †* Quinimo cessio ipsa praesumitur simulata, cum facta fuerit ex causa praesenti crediti, de quo non apparet. *†* *Bart. in l. per diu. far. nu. 12. et seq. C. mon. Abb. in cap. ex parte sub nu. 7. vers. quoniam praesumitur. de alien. ind. mot. caus. fact. Put. dec. 32. lib. 3.*

ANNOTATIO.

- a De quo legitur per Farinac. q. 99. nu. 303. ubi dicit instrumentum depositum, permutationis, seu alterius contra tractus occasione ludi provenientis non tenere, & subdit non dissimulare bannimenta Status Ecclesiastici.
- b Hoc est verum quoad exceptiones respicientes rem, seu quoad exceptiones respicientes personam Scraph. dec. 312. nu. 1.

Obiter et Beltraminus.

Tarvisina Parochialis S. Theonisti.

Luna 18. Martij 1602.

ARGUMENTVM.

Remissoria denegatur super iisdem materiis, super quibus alias fuit factum examen, & maxime post publicata dicta testium. Insupertratus laicale ex dotatione, & fundacione non cadit sub reservatione, bene tamen Ecclesiasticum. Manuale beneficium non cadit sub reservatione, & non dicitur manuale quando conferitur in titulum vti vacans.

SUMMARIVM.

- 1 *Remissoria non conceditur quando articuli continentur eadem materias, & probationes, quae fuerunt factae in partibus.*
- 2 *Testium dicta postquam sunt publicata non admittuntur novum examen.*
- 3 *Insupertratus vti non cadit sub reservatione isti necesse quod sit ex fundacione, & dotatione.*
- 4 *Insupertratum Ecclesiasticum comprehenditur sub re-*

gula ostendit.

- 5 *Manuale beneficium non cadit sub regula reservationis.*
- 6 *Manuale non potest dici beneficium, quando reperitur collatum in titulum vti vacans.*
- 7 *Remissoria quando est calumniose petita est deneganda.*

DECISIO XLVIII.

Non esse concedendam † remissoria dixerunt Domini, quia articuli continentur eadem materias, & probationes, quae fuerunt factae in partibus, & fuit his concessa Rota dec. 16. *de testibus in nouis, Chiffani. dec. 164.* & fuit dictum in vna Tarvisina Pensionis t. 1. Octobr. 1597. coram R. P. D. meo Litta, & in eadem repetitum fuit coram bo. me. Orano de mense Aprilis 1598. † maxime quia dicta testium sunt publicata, & servati. *et c. de iuramentis de testibus. Aurb. et qui simul. C. de probat. Chiffani. dec. 2. compulsiorem etiam specialem denegandam esse dixerunt, quia iura compellenda non releuant: privilegia enim antiqua sunt in forma communi, & si inferunt ad ius conferendo, hic nihil obstat lo. Baptista promisso Apostolico in mense referuato, si eni in ferant ad ius patronatus idem dicendum, quia non concludunt iuspat. ex fundacione, & dotatione, prout † requiritur ad excludendum reservationem, & nec de Falconib. de refer. in t. 4. *et si. Caputa. dec. 29. lib. 2. in manu. scrip. Cott. dec. 20.* & fuit dictum in vna Carizaugustana Parochialis 10. Jun. 1566. coram Gropperio, & ubi etiam concluderent tale iuspatronatus, quia tamen esset Ecclesiasticum comprehendere sub regula octio mensium. *Felyn. in tract. quando in. Apost. veniat part. in 3. Sum. & nec de Falconib. ubi supra.* Non obstat, quod pretenditur probari istud esse beneficium manuale, & quod solae sunt moniales deputare Cappellanum, † & per consequens non cadere sub regula referuato. *Calid. c. 26. de prob. Simonet. de referat. q. 3. quia † ista Cappella non potest dici manualis, cum a monialibus fuerit data in titulum, vti de vacanti, & in tali statu bodie reperitur, ut constat ex iuribus, & depositionibus testium, & propterea remissoria, quae ad hoc probandum petitur, † videtur calumniose peti, & ob id deneganda. Calid. dec. 1. de dila. Chiffani. dec. 164. dec. in causa Zamoreni. non applicatur.**

Calaguritana de Amurio.

Luna 22. Aprilis 1602.

ARGUMENTVM.

Patet ex summatio.

SUMMARIVM.

- 1 *Peritum relationi standum est circa liquidationem expensarum, quando de errore non doctetur.*

DECISIO XLIX.

Item habemus liquidationem expensarum ad summam scutorum 1500. factam per peritos ad id deputatos, † quorum relationi standum est, quando de errore non doctetur. *§. quod autem. Aurb. de non alien. et permur. reb. Felsch. & fuit dictum in vna Nepesina executionis 16. Junij proxime praeteriti coram R. P. D. meo Iusto, quia tamen de dicta liquidatione dixerunt Domini esse deducendum valorem rudum Ecclesiae antiquae nec non elemosynas, & oblationes pro fabrica collectas, quae ad quam summam ascendant, non liquet, non potuit capi resolutio certae quantitate erogatae in ampliacione Ecclesiae, ad cuius restitutionem tenetur D. Lupus.*

Pampilo

Pampilonen. Prioratus.

Penerit 26. Aprilis 1603.

A R G V M E N T V M.

Clausula (parito Breui) importat non solum dimissionem possessionis, sed etiam restitutionem fructuum, qui presumuntur percepti à possessore, nisi contrarium probetur. Possessio capta sine mandato non suffragatur, nisi postea ratificetur.

S Y M M A R I V M.

1. Clausula (parito) non solum importat dimissionem possessionis, sed etiam restitutionem fructuum, & sub num. 5.
2. Fructus presumuntur percepti à possessore.
3. Possessio non acquiritur sine mandato.
4. Possessio sine mandato acquisita ratiuari potest.
5. Fructus non presumuntur percepti à possessore, si constat, quod possessor se non ingerit in aliorum administrationem, sed altera persona.

D E C I S I O L.

- N**on constat de sufficienti patetione brevis, quia clausula (parito) non solum importat dimissionem possessionis, sed etiam restitutionem fructuum, ut fuit dictum in vna Pampilonen. de Sella 18. Ianuarij 1577. coram Illustrissimo Blanchetto, & in vna Hispanen. Beneficij 24. Febr. 1584. coram R. Iud. meo Decano, & coram me in vna Vigellen. Iuris optandi 10. Decemb. 1601.
- A**d perceptionem autem fructuum satis apparet, quod
1. Gundisalvus fuit in possessione, & non docetur se eos non percepisse, nec ab alio fuisse perceptos. Cor. dec. 14. fuit dictum in vna Compotellana fructuum 6. Martij 1590. coram Illustriss. Platone, & in Panoemitan. Archidiaconatus 22. Maij 1592. coram R. P. D. meo Penia, & in Cusentini. Parochialis 12. Novemb. 1594. coram R. P. D. meo Pampulio: quum fructuum perceptionem administrantem attestaret beneficiorum, literis missis Io. Nauarce depositarij, & Petri de Vedes, & alia de quibus per informes, per que etiam tollitur, quod dicitur possessionem Gundisalvi fuisse instrumentalem, & non habendam in consideratione, quia de eo tempore loon proventus ab Ordinario erat in possessione; nam apparet de reali possessione cum perceptione fructuum: vnde quod non constat de mandato illius, qui acquisivit possessionem nomine suo. Ite quo non fuit illi quæstio possessionis.
 2. Per procuratorem, & possessionem, & si possessionem de acquisitione poss. Cor. conf. 46. sub num. 2. conf. Nec illa specialiter lib. 3. Aym. conf. 5. num. 16. fuit dictum in vna Mediolanen. fructuum 16. Martij 1590. coram bo. meo Giphio: Nec releuatur, quod neque constet de mandato illius, qui nomine Gundisalvi accepit possessionem, quia tunc sufficit quod Gundisalvus tam ratam habuerit. Rot. dec. 9. de rebus, specul. in non. Alexander conf. 110. sub num. 2. conf. preterea super lib. 3. Aym. vbi supra; ratiocatio autem est clara ex repetitis, ex sustentatione litis, & responsione ad monitorij A.C. quod ipse est in possessione, & ex aliis.

A N N O T A T I O.

1. Plures cumulat Mart. de re clas. 1. par clas. 91. num. 1. iuxta nouam impressionem. Rot. in Tituloneci. Canonie. 15. Martij 1610. coram R. P. D. Pironano.
2. Rot. dec. 109. num. 1. par. 1. in rebus. Seraph. dec. 1249. num. 6. & dec. 1264. in p. in p. fuit dictum in Aleicensi. 4. Maij 1615. coram R. P. D. Burano, hic tamen constare, quod possessor se non ingerit in perceptione fructuum, quia propter impedimentum, vel etiam voluntatem, &c.

ex possessione non presumuntur fructus percepti clausula 6 fuit dictum in Romana fructuum 4. Novemb. 1612. coram R. P. D. Pironano, vbi fuit dictum, quod ex quo constabat de exactione fructuum deputato à R. P. D. celsi, ibi præsumptio quod possessor illos percepisset, & ibi fuit dictum hoc procedere etiam si non inueneret de exactione facta à dicto exactione deputato à Rota.

Glossarij de rebus.

Aquinaten. Beneficij.

Luna 29. Aprilis 1602.

A R G V M E N T V M.

Vnio ut præscribatur, quæ requirantur, & aliqua de probatione inmemorabilis.

S Y M M A R I V M.

1. Vnio ut præscribatur, requiritur quadragenaria, cum vitalis, vel inmemorabilis, & sub num. 5.
2. Tituli habentes pro se sufficientiam iuris communis sunt præferendi.
3. Inmemorabilis excluditur per plures alios contrarios, & sub num. 6.
4. Inmemorabilis non probatur per scripturas.
5. Inmemorabilis non tollitur per alios contrarios, qui sunt vltra tertium annum, & vide rationem.
6. Inmemorabilis non renouatur sub lata per alios contrarios emanantes, post completam probationem inmemorabilis.
7. Prescriptio non interrumpitur ex alibi curarij, possessionem est completa.
8. Inmemorabilis probatur per scripturas antiquas, in quibus sit enunciat, dummodo sint ad minus duas necessitate, & quæ non emanauerint à personis suspectis.

D E C I S I O L.

Proposui dubium aliis à bo. me. Oratio in hac causa datum an Ecclesia S. Petri præscripserit Ecclesiam Sancti Eleutherij, ad quod Domini negatiue responderunt, quia, cum in præscribenda vnioue requiratur, vel 1. quadragenaria cum titulo, vel inmemorabilis. Rot. dec. 9. & 10. de reb. Eccles. non alien. an. antig. Felin. conf. 2. num. 2. Mil. in verb. Fuit potest probari per titulos. Cel. de Grass. dec. 13. num. 1. de prob. fuit dictum in vna Tituloneci. Iuris præsentandi ad portiones 17. Martij 1589. coram Bubulo, in vna Alexandrina Sancti Stephani coram R. P. D. meo Litta 2. Maij 1597. & in vna Eugubina 12. Ianij 1598. coram R. P. D. meo Penia, & hic nec de quadragenaria agi potest, cum de aliquo titulo non doceatur, nec probatur inmemorabilis, quia testes ad eam probandum induciti, etiam circumscriptis exceptionibus non concludunt in requisitis à Glossa c. 1. de præscr. lib. 6. & habent in contrarium testes deponentes pro libertate Ecclesie, quod nunquam fuit habita pro gratia, & membro Ecclesie Sancti Petri, qui, cum habeant pro se assentientiam iuris communis, cap. vna super de præben. lib. 6. in consensu videntur illis præferenda. Dec. conf. 448. num. 1. & 35. Ruin. conf. 147. num. 5. lib. 4. & per plures etiam contrarios actus tunc excluditur præsentia inmemorabilis. Put. dec. 47. 6. lib. 2. & fuit dictum in illa Eugubina coram R. P. D. meo Penia, & in vna Capuana. vniouis 27. Novemb. 1591. coram eodem. Actus autem contrarij, & exclusiui præscriptionis inmemorabilis, qui medio tempore interueniunt, plures sunt; ex rebus enim, & scripturis apparet Ecclesiam Sancti Eleutherij, & eius redditus fuisse administratos à Communitate Castro, seu ab eius officialibus, & factoribus in publico Consilio quolibet anno deputatis, inter quos fuit etiam aliquando deputatus quidam Don Mutius tunc temporis Archiepiscopus Sancti Petri, Cosmum

Communias ipsa contraxit, seu in nobiliorem formam reduxit Ecclesiam, recollegit, & per eius depositarium custodivit elemosynas, quæ offerrebat, ex quibus partem inuestruit in diuersis bonis, vt ex pluribus instrumentis apparet, quorum reditus similiter colligebantur, & conferabantur; prout elemosynas partem in rebus necessariis erogauit, soluendo non solum aliis presbyteris, sed etiam ipsius Archiepiscopo S. Petri elemosynam, quando in dicta Ecclesia diuina celebrabant, quæ proculdubio demonstrant dictam Ecclesiam non fuisse granariam, seu membrum S. Petri, & repugnat vniuersi, quia aliis hæc omnia ad Archiepiscopum S. Petri spectassent, qui non permisset bona sua Ecclesie, & elemosynas à laicis administrari, & minus de eorum manibus receperit mercedem concurrentem etiam alia pro libertate Ecclesie, de quibus per informantes. Non obliuiscuntur, in quibus enunciat Ecclesia vti Cappella S. Petri Visitaciones, ex quibus colligitur eam dictæ Ecclesie fuisse penes Archiepiscopum, inuentarium in quo bona Ecclesie Sancti Eleutherij reperitur descripta inter bona Ecclesie S. Petri, Fidei Communitatis, & peritio ab ipsa potestati Episcopo, in qua enunciando granariam Sancti Petri, prout, vt excludatur à provisione faciendi de Ecclesia Sancti Petri, & similia, quia ultra quod fuit aliis dictum coram bo. me. Orano 12. Ian. 1791. ad probandum vniuersum non releuare. Saltem non concluduntur immemorabilem, tunc quia per actus contrarios excluditur, vt dictum est, tunc quia ea non probatur per scripturas, 1. lo. And. in c. 1. in fine, & ibi Gemina. num. 16. Franc. sub no. 1. de prescript. an 6. Alexand. cons. 16. nu. 17. lib. 3. Balb. de prescript. 2. par. 3. quæst. 6. nu. 25. Aym. de antiqu. temp. par. 4. Matetia. num. 39. Natt. cons. 656. num. 10. 3. & seg. Rebuff. de decim. quæst. 13. num. 97. fuit dictum in vna Burgen. decimarum de Scalane 5. Junij 1591. coram bo. me. Orano, & in vna Tulles. Iurisdictionis 22. Martij 1596. coram R. P. D. meo Pamphilio, & in multis aliis, ex quibus Domini concluderunt non probari, quod Ecclesia Sancti Petri prescripserit Ecclesiam S. Eleutherij.

ANNOTATIO.

- a. Rot. decis. 337. sub num. 5. part. 1. in reuoc. & decis. 679. num. 6. part. 2. in reuoc. fuit dictum in Lucana Iurisdictionis de Podis 21. Martij 1610. coram R. P. D. Duno. actio.
- b. Rot. decis. 348. num. 13. & decis. 354. num. 4. & 2. part. 2. in reuoc. & decis. 318. num. 1. part. 1. in reuoc. t. Aduertendum tamen est, quod si Actus, qui in contrarium dantur, excedunt centum annos, non elidunt immemorabilem, stat enim simul non exire t. memoriam in contrarium, cum actus antiquo contrario ultra centum annos, cum nec vlt. hominis, nec memoria ultra centum annos presumatur se extendere. Molin. de Primæ. lib. 2. cap. 6. num. 60. & 61. & Rot. secuta fuit in Causa Leon. f. 2. 1. Aprilis 1613. coram R. P. D. Pirouano, sicut etiam actus gest. post complet. t. probationem immemorabilis nihil conferunt ad interruptendam immemorabilem iam confirmatam, vt fuit dictum in dicta Causa Leon. prout generale est in materia prescriptiois, t. quod postquam prescriptio est completa non interruptum. Mant. decis. 96. num. 5. Gers. de benef. part. 3. cap. 1. num. 107. vbi refert aliam decisionem Rotalem.
- c. Licet immemorabilis regulariter non probetur per scripturas, tamen datur & probatur antiqua ultra centum annos, in quibus enunciat immemorabilis, ex dicta scriptura probatur immemorabilis, vt fuit dictum in Burgen. Quodennioium 8. Martij 1599. coram Litta, & in Cordubens. Decimarum 15. Maij 1601. coram R. P. D. Decano, & tradit Maffei. decisiones Rotæ referens varias, lib. 2. cap. 100. num. 15. & seg. sed tamen est necesse, quod enunciat immemorabilis sit ad minus duos, & quod illæ non habeant originem à personis suspectis. Natt. de iur. lib. 2. cap. 6. coras. item, & in hia terminis fuit dictum in Cordubens. Decimarum 18. Maij 1601. coram R. P. D. Coccino Decano.

Quæritur de Reuocato.

Carpens. seu Nullius Bonorum.

Luna 13. Maij 1601.

ARGUMENTVM.

Alienatio rerum Ecclesie sine beneplacito Apostolico est nulla, & non presumitur beneplacitum Apostolicum minori spatio triginta annorum.

SYMMARIVM.

1. Alienatio rerum Ecclesie sine beneplacito Apostolico, est nulla.
2. Beneplacitum Apostolicum non presumitur, nisi per spacium triginta annorum.
3. Ecclesia tenetur prestare consensum in translatione iurisdictionis de vno, ad alium, quatenus in longius protrahatur prima concessio, quando Ecclesia soluta est fuerit similes renouationes, & non aliter.

DECISIO LII.

Fuit conclusum sententiam Rotalem iustam, recte enim fuit declarata t. nulla alienatio bonorum, de quibus agitur sine interuentu beneplaciti Apostolici, iuxta exarant. ambrosii. de reb. Eccles. non alien. ad quod presumendum non sufficit cursus temporis cum obseruantiis, tunc quia obseruantiis non probatur; tum quia requiritur ad t. minus annos 30. vt fuit dictum in vna Nespoliana Fundaci. 1. Junij 1579. & in pluribus relictis in causa Burgen. Pensionis 15. Decembris 1596. coram R. P. D. meo Penia, qui non interuenerunt à die inestitutæ, de qua agitur, quæ fuit concessa de anno 1571. vique ad annum 1597. de quo tempore fuit hæc lita mota; non enim est fundum initium à concessione facta de anno 1564. ab hac, de cuius validitate agitur longè diuersa, quæ tempore secunde inuestituræ euasit processus. Non obstat quod illa sit cessio, & translatio iuris in alium, ad quod t. cogebatur Capitulum suum prestare consensum, & recognoscere nouum emphyteuticum, & eius generationem, quatenus in longius protraheretur, quam prima, ex Corn & aliis alleg. per informantes pro Hercule, quia loquuntur, quando dominus directus est solutus facere similes renouationes, quod in casu nostro non probatur.

Elnæ. Beneficij.

Veneris 18. Maij 1602.

ARGUMENTVM.

Patet ex Summario.

SYMMARIVM.

1. Clausula (constitutio) contenta in breui non inficitur sufficienter ex reuocato de publica voce, & fama.
2. Breuiis exarationi non est locus exstante reservatione.
3. Clausula (constitutio) in breui requirit plenam, & concludentem probationem, ut vt resoluta clara, & aperte reservatione.
4. An inficitur ex sola iuris presumptione.
5. Presumptio probatio non suffragatur, ubi quid est fundamentum intentionis alicuius, iuxta opinionem Rotæ.
6. Breuiis, de capiendo possessionem fundorum satis super reservatione.

DECISIO LIIII.

Conclufum fui effe locum arbitrio, & fupetfeden-
dam in executione brevis, quia fuit nulliet pro-
ceffum ab A.C. propter defectum mandati, cum Anto-
nii Deceria, de quo nullibi conftat, quam Antonii Go-
mez, cum literis millium (vt ex eorum leatura apparet)
non tribuant fufcitarem vt feruendi hanc litteram nomine
1 Ioannis, ¶ quia claufula (confusio &c.) de qua in breui,
2 non fuit iustificata, cum teftes de publica voce, & fama
non probent vocationem per obitum Matthæi in mense
Aprilis ad effectum refervationis, Egid. decif. 612. Pat.
decif. 166. lib. 3. Paleot. dec. 145. fuit dictum in vna Pam-
piloneñ. beneficii coram Canonicis 8. Martij 1577. &
in caufa Gienneti. Canonizatus 4. & 11. Martij 1587. co-
ram Rodulfio, & ¶ ceffante refervatione, non eft lo-
cus executionis Brevis ex deductis in Viceñ. beneficii
b 21. Febr. 1600. coram R. P. D. Pamphilio. b

ANNOTATIO.

- 3 a Claufula ¶ (confusio) in breui requirit plenam, & concluden-
tem probationem, ita vt refultet clara, & aperta referva-
tio. Garz. qui decifiones Rote refert de benef. par. 8. cap. 3.
num. 64 fuit dictum in Offen. portionis 17. Decembris 1617.
coram R. P. D. Dunoateto, & in Illinen. beneficii 19. De-
cembris 1614. coram eodem. Fuit tamen dictum in decif.
775. num. 4. par. 1. in reuoc. fufficenter iustificari ¶ dictam
claufulam ex fola iuris prefumptione ea ratione, quia ius
presumptum dicitur liquidiffima probatio, de qua ta-
men ego femper dubitavi, maxime ftante opinione, quam
paffim fequitur Rota, quod vbi quid eft fundamentum
intentionis alicuius non fufficit probare prefumptum.
Rota. decif. 102. num. 6. par. 1. d. in. Seraph. decif. 1171. num. 2. &
decif. 1249. num. 1. & fuit dictum in Comen. Decimarum 8.
Iunij 1612. coram Illustiff. Cardinali Sacerate.
b Garz. de benef. par. 8. cap. 3. num. 2. ¶ 10. vbi refert decif. Rote
in ¶ quibus dicitur, quod huiusmodi breuia fundantur
Rota fuper refervatione, & abfolutione.
Olivarius Beltraminus.

Colimbrien. Fructuum.

Veneris 17. May 1602.

ARGUMENTVM.

Patet ex Summario.

SUMMARIVM.

- 1 Pragmatica fuit Beneficia.
- 2 Poffeffione beneficii, & Ecclefia apprehensa cenferur ap-
prehensa poffeffio omnium bonorum, & iurum spe-
ctantium ad dictam Ecclefiam.
- 3 Hoc procedit refpectu bonorum, & iurium vacan-
tium, fecus autem refpectu illorum, que a tertio poffi-
dentur.
- 4 Item conclusio procedit falum refpectu illorum iurium,
refpectu quorum cauffas Ecclefiam iam effe in poffeffi-
one.

DECISIO LIV.

Dandum est Don Ioanni mandatum de manu-
tendo in poffeffione percipiendi duas partes ex
tribus fructuum parochialis Ecclefie S. Marie Magda-
lenæ, quia de eius quali poffeffione exigendi dictos fru-
ctus, conftat ex teftibus. Præterea fuppondo quod pre-
fentia fuit beneficii, iuxta dec. 1. Cañad. de prob. ¶ 4.
1 Accil. de expen. eo ipfo quod Don Ioannes adeptus
est poffeffionem ¶ beneficii, acquifit etiam poffeffionem omnium bonorum, & iurium ad dicta be-
neficia fpectantium. ¶ Anebat. in reg. sine poffeffione,
numero 10. in fin. & numero feq. de regula iuris lib. 6.

Rot. decif. 1. de refp. fpol. in num. Arz. in l. poffideri in princ.
poff. num. 8. ff. de acquir. poff. Guidop. decif. 375. fub num. 2.
Nat. conf. 163. num. 13. & fuit latè deductum in vna Ro-
mana Cappelle Sancte Marie Magdalene 24. Februa-
rii 1576. coram Caotuccio, vbi etiam fuit dictum dari
hoc cafu mandatum de manutenendo contra habentem naturale in poffeffionem.

ANNOTATIO.

- a Non procedit d. conclusio ¶ nisi refpectu bonorum, & 3
iurium vacantium, fecus autem quoad iura, & bona, que
reperiuntur a tertio poffeffa, latè Rota dec. 171. num. 3. p. 2. in
reuer. vbi plures decifiones cumulantur.
Vltimus, ¶ vt conclusio habeat locum conftare debet Eccle-
fiam effe in poffeffione rei, & iuris, de cuius poffeffione
agitur, aliàs conclusio non procedit, vt fuit dictum in
Pifloren. Prioratus 13. Martij 1615. coram R. P. D. Ve-
rofpo.

Olivarius Beltraminus.

Albanen. Successionis.

Luna 20. May 1602.

ARGUMENTVM.

Patet ex Summario.

SUMMARIVM.

- 1 Alia diuerfa caufa, & iudicij non funt transportanda,
etiam fi multum conferrent ad caufam de qua agitur,
& no. 2.

DECISIO LV.

Domina Artimifia petit hodie portionem heredi-
tatis patris ex perfona D. Victorie eius focioris,
nec non hereditatem Virginie Avie, que lis eft diuer-
fa ab illa antiqua, que agebatur fuper fideicommiſſo
Honorii inter Ludouicum, & Chriftophorum eius fra-
trem, propterea non eft neceffaria transportatio adio-
rum illius iudicii, quia fæpius fuit refolutum, acta ¶ di-
uerſe caufe, & iudicii non effe transportanda, nec de
iure, nec ex difpofitione Sacri Concilii Triden. vt in
Offen. induit coram bo. mem. Oratio 27. Nouembris
1598. in C. Zenaten. de Cæciaguerris 15. Ian. 1599. co-
ram R. P. D. Litra, & de hoc anno in caufa Valentina Ba-
ronis coram R. P. D. Ottembergo. Non obftat, quod ac-
ta illius iudicii multum conferant ad hanc caufam, quia
non ideo fequitur, quod lint de actis illius caufe, vt fuit
dictum in caufa Romana Depofiti 5. Iunij 1600. coram
R. P. D. Coccino, & licet caufe omnes finem mihi com-
miſſæ, quia nihilominus remaneant diuerſe, & poffent
vnuque de per fe trahi, fufficit transportare acta
illius caufe, quod eft ventilanda, vt fuit dictum in d. Va-
lentia Baronis.

ANNOTATIO.

- 2 Rota dec. 11. & dec. 294. p. 4. in reuer. ¶ fuit dictum in Romana
Soluiti 11. Martij 1613. coram Card. Sacerate, Gratian. dif-
cep. sep. 115. num. 16. & 17.

Olivarius Beltraminus.

Civitatis Caſtelli Fideicom.

Veneris 24. May 1602.

ARGUMENTVM.

Fideicommiſſum conditionale transmittitur ex
coniecturis, & plures confiderantur conie-
cturæ pro transmiſſione.

SP. M.

SYMMARIA.

- 1 Fideicommissum conditionale non transmittitur, nec etiam ad heredes, *de n. 7. & 11.*
- 2 Limitatur non procedit concurrentibus pro transmissione indici, *de transmissis*, quae tamen debet esse originaria, *de n. 12.*
- 3 Fideicommissum conditionale transmittitur ex coniectura aequalitatis servanda inter vocatos.
- 4 Fratres, & filii fratrum succedunt defuncti sine filio in stirpes, *de non in capta.*
- 5 Testator praesumitur se coniectura cum dispositione iuris communis.
- 6 Vocatio in stirpes est coniectura transmissionis.
- 7 Transmissio non impeditur ex eo quia testator proprio nomine substituitur, si constet de contraria voluntate testatoris.
- 8 Transmissibile fuit voluntas testatoris, quod ex sua natura non est transmissibile.
- 9 Et sufficit voluntas tacita, ac coniectura.
- 10 Transmissio in filium transmittens facilius, *de ex leuio*, rebus coniectura admittitur quoniam in extraneum.

DECISIO LVI.

DOmni resoluente esse factum locum fideicommissum ad fructum Felicis, qui licet non fuerit expresse in testamento vocatus, ad ipsum tamen fuit 1 Laurentio predefuncto spes fideicommissi translata; quoniam enim fideicommissum conditionale non transmittitur etiam ad heredes, *si in personam*. C. de fideicommissis glo. 1. de DD. cum. C. de her. qui ante aper. tab. Bar. in l. 1. sub num. 8. vers. alia glossa post. ff. de leg. 1. Bal. conf. 49. sub num. 1. vers. et licet superius in l. 2. Alex. conf. 65. num. 4. lib. 5. & firmatur Rota coram Illustriss. Card. Mandicam in voa Citarensi, bonorum 13. Junij 1591. * tamen non procedit concurrentibus pro transmissione indicis, & coniectura, Bal. in d. l. 1. sub num. 1. o. vers. nisi concurreribus, & ibi etiam Coram. circa fin. vers. in eadem. lal. conf. 23. l. 1. vers. unde quando ex pluribus. lib. 1. Soc. in l. 1. conditio. lib. 1. sub num. 4. vers. quoniam non solum ff. de cond. & dem. str. Dec. conf. 197. numer. 5. Ruin. conf. 18. sub num. 5. vers. et ubi etiam. a. Paul. qui de commun. conf. 77. num. 10. lib. 2. Caput. dec. 2. in princip. p. 2. Placuerunt autem Dominis coniectura adducere per informantes pro D. Iohanne Baptista Perolo, & t praecipue illa, quod testator substituit Laurentium fratrem suum supradictum, & omnes nepotes masculos ex fratribus praemortuis, ex quo elicitur perspicua mens testatoris, quod admittere heredes fratrum praemortuorum voluerit ob aequalitatem seruandam admitti etiam filios Laurentii, casu quo ille ante putificaram conditionem decedisset, Ruin. conf. 145. numero 6. lib. 2. Soc. in. iun. conf. 63. sub numero 4. vers. quibus add. post. lib. 4. Cur. iun. conf. 159. num. 16. Illustriss. Mantica de coniectura. lib. 1. tit. 2. o. num. 25. cum alio. & de quibus per informantes. Accedit etiam alia coniectura, quod t cum testatrix ab intellectu defunctae aequaliter fuissent successuri Felix una cum fratre ipsius testatrix, & aliorum fratrum filius, *si cum filio. test. de hered. qui ab intest. deser.* & quidem in stirpes *si autem defunctus. vers. huiusmodi* & iuncta glossa in ver. parentum in auct. ead. tit. & nos. in auct. cessante C. de legu. hered. t testatrix praesumitur voluisse se conformare cum dispositione iuris communis, l. Gallus §. quidam restit. cum ibi not. ff. de lib. & post. Alex. conf. 55. num. 1. lib. 4. lal. in l. 1. cum. 45. vers. confirmatur. ff. de vulg. & pup. Soc. in l. 1. cum. num. 95. vers. & per hoc etiam post. ff. de cond. & dem. & ratio terminis nostris arguit Soc. iun. d. conf. 63. num. 6. & 7. Additur, quod restatrix substituendo Laurentium fratrem pro una tertia parte, & Casarem filium, heredemque Nicolai

pro alia tertia; pro alia etiam tertia heredes Baptiste etiam fratris, qui plures erant, constat fuisse vocatos, & substitutos in stirpes, t quod vocatio tenet esse locum transmissionis. Soc. iun. conf. 89. num. 1. 4. lib. 3. & alii quos refert, & sequitur Menoch. conf. 333. n. 33. qui licet loquantur, quando testator in vocatione vult esse illis verbis, *in stirpes* tamen idem dicendum, quando iis tacitis re. & effecta ipso substituit in stirpes, cum voluntas non magis verbis, quam facto declaratur. l. Paulus. ff. rem rei. hab. vt concludit Menoch. ubi ex quibus, & aliis per informantes adductis saltem, simul iunctis Dominis censuerunt esse locum transmissioni. Non obstat, quod dicitur non posse agi de transmissione, cum Laurentius fuerit nomine proprio nominatus, quia vera quod Alex. in l. 1. sub num. 13. vers. quoniam limitatum est, de acquit. hered. & alij relati d. Menoch. conf. 109. num. 1. 7. tenent hoc operari quidem, vt alius ex vocatione admitti non possit, non autem esse impedimento transmissioni, t quando etiam verum sit propter speciem nominationem cessare transmissionem, hoc certe non procedit, ubi constat de contraria voluntate testatoris, t quae facti transmissi, quod de sui natura non est transmissibile. l. vna. C. de alio ab hered. Bal. in l. 1. cum. pariter in 4. q. sub n. 26. C. de inst. & sub. lal. in l. 1. cum. post. sub n. 35. vers. item add. ff. de leg. 1. t sufficit tacita, ac coniectura vo- 9 luntas Bal. in d. l. 1. cum. alii supra citati. Non obstat decisio Bononiensis de Borgogninis, quia vera quod ibi agebatur de transmittenda hereditate in fratrem substitutum, in t casu autem nostro de transmissione in filium transmittentis, quae ex leuioribus coniecturis admittitur, vt per Aym. & alios citatos per informantes, in casu etiam d. decisionis multa concurrente ad excludendam transmissionem & apparebat de coeque mente testatoris nolentis recedere ab expressa vocatione. In casu autem nostro omnia clumant pro transmissione. Quae dicuntur in materia l. cum. Aym. ff. de cond. & dem. sunt satis extranea t terminis nostris, vt bene deducunt informantes pro D. Iohanne Baptista, per quos etiam bene tolluntur omnia ex aduerso deducta.

ANNOTATIO.

- a Fideicommissum conditionale in transmittitur videndum est Mani, qui late materiam tractat de conuelli, vir. voluit, lib. 1. tit. 10. per tot. & amplius etiam Gabr. de hered. instum. conuelli. 1. & t regula est, fideicommissum conditionale non transmittitur, nec etiam ad filios, & descendentes, quod & vltra deducitur in decisione firmas Rot. penes Seraph. decisio 104. & dec. 146. n. num. 6. & 10. & in reuol. dec. 100. num. 2. p. 1. & decisio 130. num. 1. & 19. eadem p. 1. & ibi habet regula non recedit, t nisi ex vnguentissimis & concludentissimis coniecturis dixit Rota in omnibus praesalutis decisionibus in quibus etiam decisionibus plures coniecturae inspicere reprobantur, & fuit etiam late deductum in Anconitana Fideicom. Caducis 10. Junij 1617. & 25. Maij 1618. coram R. P. D. Cuallerio, & coniecturam illam quod filij fuerint possint in conditione in specie reprobauit Rot. in Praeterea benorum 16. Iunij 1617. coram Card. Saerato, prout etiam hanc, & nonnullas etiam coniecturas ex mente Rota, & DD. reprobauit Marefcon. vob. lib. 1. cap. 27. num. 3. & 19. & etiam de hac materia transmissionis fideicom. conditionalis late habetur in decis. Ariminens. Fideicom. 16. Martij 1611. de qua infra coram Sandiell.

Glaciatu Testam. inu.

Neironen. pensionis.

Fecit 24. May 1602.

ARGUMENTVM.

Littere pensionis sunt iustificandae contra cum, qui

- 16 Aut reperitur t in quasi possessione exigendi, & tunc in possessione non tenetur iustificare suam gratiam, prout plures decisiones referendo dixit Rot. in decis. 347. num. 4. *part. 2. in reuoc.* quod procedit etiam contra successorum, qui nunquam soluit, Rot. *id. decis. 347. num. 4.* ex mutatione enim, & variatione personarum contra quas possidet non variatur possessio, nec ius actoris, iuxta decis. Guidop. 624. quod passim sequitur, prout dicitur in decis. 362. numero 4. *part. 1. in reuoc.* In petitorio tamen tenetur iustificare, etiam si in quasi possessione exigendi, ut fuit dictum in Rauennoton. pensionis coram Litta impress. penes Marchel. de consensu *part. 1. fol. 614. in Tuderina pensionis*, 3. Iunij 1607. coram R. P. D. Venzio, & in Romana reuocationis fructuum 19. Iulij 1618. coram R. P. D. Buratto, ubi dicitur esse necessarium possessionem 30. annorum, ut pensionarius liberetur ab onere iustificationis, & hanc distinctionem inter iudicium petitorium, & possessorem in his terminis pluries Nota fecit, & praeterit penes Mant. *decis. 196.* Titularis t si in gratia prouisionis loci mentionem de pensione, qua grauatum est beneficium quod impetrat tunc non tenetur pensionarius ad aliam iustificationem, quia titularis illum narrando censetur ei consensisse, ita fuit dictum in Elboren. pensionis 19. Nouembris 1614. coram R. P. D. Pirouano, & in Vltiboon. pensionis 21. Martij 1616. coram R. P. D. Andrea.

Glacius Beltramus.

Sancti Angeli Lombardorum beneficiorum.

Luna 3. Iunij 1602.

ARGUMENTVM.

Est locus arbitrio ad retardandam executionem Breuis ob turbiditatem reservationis.

SVMMARIVM.

- 1 Subrogatio gratiose non datur immisso, quando reservatio non est indubitata, & notoria.
- 2 Reservatio redditur turbida, dato favore iuripatronatus.
- 3 Iuripatronatus datur magno summo ex sententia ordinarij, cum tunc concernat prauidendum.
- 4 Reservatio, licet non excludatur per sententiam Ordinarij canonici, tamen iuripatronatus, si non ita effusatur, ut non sit locus immisioni.

DECISIO LVIIII.

- F**uit tenum esse locum arbitrio ad retardandam executionem Breuis, quia cum t non detur immissio vigore subrogationis gratiose, quando reservatio non est notoria, & indubitata, ut fuit dictum coram R. P. D. meo Pamphilio in causa Neapolitana Rectoris 13. Februarij 1598. & in aliis pluribus etiam in illa Octidana Parochialis 18. Iunij 1598. eorum R. P. D. meo Corduba, t reservatio in casu isto redditur multum turbida, quia adeest magnus sumus iuripatronatus ex deductione pro Iouane Donato, & praeterit ex sententia Ordinarij illius canonizatoria multum considerabilis, cum concernat prauidendum ipsius Ordinarij. Rot. *decis. 11. de iurp. in sen. Pur. decis. 172. lib. 1. per quem t sententiam, licet fortan non excludatur reservatio, ea tamen rursus adeo offuscatur, ut non sit locus immisioni, praeterit iuncta confessione Antonij, quasi possessione, & alijs.*

Mediolanen. bonorum emphyteotico- rum.

Luna 10. Iunij 1602.

ARGUMENTVM.

Acta transportata praesumuntur integra, & asserenti contrarium incumbit onus probandi non integritatem.

SVMMARIVM.

- 1 Integritas processus praesumitur, donec probetur contrarium, & n. 5.
- 2 Processus dicitur integer etiam non transportatis instrumentis, ubi adeest stylus producendi iura verba absque totum dimissione reali in actu, & n. 10.
- 3 Informationes extraiudicialiter captae etiam, non sunt de actu.
- 4 Iura extralla ab altuario lito pendens dicuntur in forma probandi, etiam quod extrahantur parte non citata, & absque compulsiua.
- 5 Notario asserenti si altuarium creditur.
- 6 Transportata esse omnia acta, si non extant creditur Notario.
- 7 Amplius quod sufficiat Notarium attestari se fideliter extraxisse.
- 8 Transportata aliterum tunc praesumitur integra, quando fuerunt extralla, & tradita a Notario altuario, seu a successoribus, secus quando ab alio Notario non altuario, nec successoribus.
- 9 Iudici asserenti acta esse integra non creditur, cum hoc non spectet ad eius officium.
- 10 Productio iurium realis est quando parte citata fuerunt producta, & fuit dimissa copia, vel originalis actus, alius non facta dicta dimissione productio est verbalis.
- 11 Productio non dicitur realis si iura deponantur penes Notarium, nisi penitus ut respectetur citata parte ad dicendam contra.
- 12 Productio censetur realis si iura deponantur penes Notarium, nisi penitus ut respectetur citata parte ad dicendam contra.
- 13 Item productio censetur realis si iura deponantur penes Notarium, nisi penitus ut respectetur citata parte ad dicendam contra.
- 14 Item productio censetur realis si iura deponantur penes Notarium, nisi penitus ut respectetur citata parte ad dicendam contra.
- 15 Item productio censetur realis si iura deponantur penes Notarium, nisi penitus ut respectetur citata parte ad dicendam contra.

DECISIO LIX.

Dubium an acta pro parte D. Traiani, & litis consortum vicinio loco producta sint integra, & in forma probandi, & Domini affirmatiue responderunt, nam quoad integritatem processus illa t praesumitur, quomodo contrarium non doceret, Ay. m. de amic. temp. p. 2. n. 55. & fuit dictum in vna Senogalliana Beneficii de Narnia 13. Iulij 1595. coram R. P. D. meo Corduba. Non obstat, quod fuerint producta plura instrumenta, quae non fuerint transportata, t quoniam ut fuit dictum in illa Mediolanen. reuocationis contractus coram Illustrissimo D. Card. Sacro 14. Decembris praeteriti, notorium est stylus illarum partium producendi iura verbaliter sine dimissione rei actus. b Minus t nocet defectus informationem capiarum a vicario, quia non constat fuisse inspectis receptas, eum potuerint orationes capi, ita ut non debuerint, nec potuerint in actis registrari. Quod autem t sint in forma probandi, licet sint extralla sine pendente sine partis citatione, & absque compulsiua, ex eo patet, quod fuit extralla t Notario altuario, Rot. *dec. 1. de fid. instr. in sen. Regid. decis. 38* Caputaq. *dec. 170. p. 1.* & fuit dictum in vna Casalen. Praepositurae coram bon. memo. Gyphio 4. Martij 1596. & in Decussina iuris conferendi, 24. Maij eiusdem anni coram R. P. D. meo Pamphilio, & in vna Gerunden. vini 13. Maij 1598. coram R. P. D. Penia. Quod autem Io. Petrus

Scotus

Soneus, qui iura exercuit, sit actarius, deponunt testes super eius manus recognitione inducti, ultra quod ipse enunciat se coadiutorem in officio, & tali enumerationi statim, Caputq. decis. 145. part. 1.

ANNOTATIO.

- a Et quod acta præsuntur integrè transportata alijs pluribus tenuit Rot. per penes Farin. post secundam lib. conf. decis. 116. num. 1. & decis. 145. num. 1. & decis. 144. num. 1. Rot. decis. 107. num. 23. part. 4. in recent. & laet fuit dictum in Algarum. dismembrationis 4. Decembris 1617. coram R.P.D. Remboldo.
- b Notario attestanti de integra transportatione, seu non extare alia acta credetur, Rot. penes Farinac. post. 2. lib. conf. decis. 144. num. 5. & fuit dictum in vna Braccen. Parochialis 29. Ianuarij 1610. coram Card. Sacreto.
- c Imò sufficeret, quod Notarius attestaretur simpliciter se fideliter extraxisse, ut fuit dictum in Braccen. Parochialis 29. Ianuarij 1610. coram Card. Sacreto. ubi referuntur alia dec. coram Litta.
- d Presumptio pro integritate processus procedit, quando acta fuerunt à Notario actuario tradita, secus quando fuerunt tradita ab alio, qui non est actarius, nec successor in officio, quia tunc non presumuntur integri, ut fuit dictum in Algarum. dismembrationis 9. Ianuj 1617. coram R. P. D. Remboldo, ubi amplius fuit dictum non credi testimonio iudicis, qui dicit acta esse integra, hoc enim spectat ad officium Notarij non iudicis.
- e Et de hoc etiam stylo Mediolani attestatur, Rot. in Mediolanum. Decimarum 17. Maij 1614. coram R.P.D. Cocchino Decano.
- f Et quod quando lura sunt tantum verbaliter producta, non realiter, illa non sine transforanda. Rot. decis. 565. numer. 10. part. 1. in recent. ubi alia decisiones referuntur.
- g Iura ut realiter dicantur producta esse necesse, quod patet citata fuerint producta, & fuerit dimissa copia, vel originale in actis, alijs productio est verbalis, & ooo realis, ut optime consideravit Rota in Placentina de uolutionis 13. Maij 1602. coram Penia, ubi plures eumulatorum, quæ decisio reperitur impressa, penes Maschell. & de com. part. 3. fol. 157. nec fit ad effectum productionis realis sufficit quod iura deponantur penes Notarium, nisi etiam petatur, ut regissentur, & pars citetur ad dicendum contra, ita fuit dictum in Mediolanen. Decimarum 27. Maij 1614. coram R.P.D. Cocchino Decano.
- h Productio præsuntur realis, quando adest verbum (revera &c.) ut fuit dictum in Terraceni. bonorum 9. Maij 1594. coram R. P. D. Lancelloro, & in Vrbetana fideicommissi 16. Novembris 1613. coram R.P.D. Cocchino Decano. Gratian. discipulo. decis. 121. numer. 33. Item præsuntur realis stantibus verbis iudicis (visu omnium actu) ut fuit dictum in Pistorien. beneficij 13. Ianuarij 1617. coram R. P. D. Bucato, prout etiam ex moraliis factis per iudicem colligitur iura fuisse coram eo actualiter producta, & ab eo lecta, ut dicitur in dicta Pistorien. Productio etiam censetur realis stantibus verbis (satis producta) ut animo rehabetendi, ut fuit dictum in dicta Vrbetana fideicom. 16. Novemb. 1613. coram R.P.D. Cocchino Decano, ubi etiam dicitur, quod quando legitur in actis, quod quis producit instrumentum, quod incipit sic, & finit sic, tunc productio dicitur instrumentum censetur verbalis, non realis. *Glavinius Beltraminus.*

Romana Censui.

Luna 10. Iunij 1602.

ARGUMENTVM.

Census non dicitur extinctus per motum proprium Papæ illi transferens in alium fundum, & tollentis omnes obligationes, & *Decisions Papales.*

hypothecas contractas super fundo, super quo prius erat impositus, transfereudo illas super bonis subrogatis.

SUMMARIVM.

- 1 Censum non extinguunt, nec solvens liberat mutatio fundi censuati, facta mediante subrogatione alterius fundi.
- 2 Pensiones translatio de vno beneficio ad aliud nullum infert pensionum praeductionem de novo.
- 3 Papa non dicitur censum extendere, ubi agitur non de inducenda nova obligatione, sed de veteri conferenda.

DECISIO LX.

Mandatum esse exequendum dixerunt Domini, quia fuit relaxatum in vim obligationis Cameræ, de qua non controuertitur. Non obstat, quod census videatur extinctus per motum proprium S. D. N. per quem omnes obligationes, & hypothecæ super Castro Nomeni contractæ fuerunt sublatae, & abolitæ, ita ut Castrium, & eius tenetia sint in statu, in quo erant ante contractas huiusmodi obligationes. Quia per huiusmodi verba non fuerunt extincti census, & hypotheca, sed translatæ ad bona existentia in territorio Martue, quæ in omnibus, & per omnia fuerunt, quoad huiusmodi onera in locum tenentur, & bonorum Castri Nomeni subrogata cum omnibus clauis, vinculis, & cautelis in instrumentis obligationum appositis, & propterea perinde est, ut ac si à principio fuissent census impositi super bonis subrogatis, & eorum occasio eo fidelius obligati, quoad ipsas enim obligationes nihil innovaretur est, præter rei mutationem, facit tradita in causa Alculana pensionis 1. Februarij 1593. coram R. P. D. meo Pamphilio de translatione pensionis ab vno beneficio ad aliud, ubi fuit dictum respectu pensionarij nihil fuisse innovatum, sed tantum respectu beneficij, ex quo pensio soluebatur. Ita ut oul-l-m prædictum pensionario per talem translationem oriretur. Non obstat, quod à Papa non extenditur censum ex latè deductis in Oxomien. pensionis 10. Maij 1598. coram R. P. D. meo Litta, quia non agitur de ooua obligatione inducenda, ut in casu illius decisionis, sed de veteri conferenda, & ibi non fuit translatæ obligatio fiducijs, quia tempore translationis pensionis iam repetiebatur extincta, sed hoc casu obligatio remanet in suo statu, & effectua.

Dertusen. Parochialis.

Ven. 14. Iunij 1602.

ARGUMENTVM.

Patet ex summario.

SUMMARIVM.

- 1 Sequestro non est locus, ubi constat de alterius possessione.
- 2 Possessio civilis non aueritur per perrektionem supplicationis, in qua petitur nona prouiso ante registrationem dicte supplicationis.

DECISIO LXI.

Idem fuit non esse apponendum sequestro, quia ex decisione facta in hac causa 4. Martij proximè præteriti, apparet, quod de possessione Gabrielis, non est locus sequestro, sed potius est inhibendum Aduersario, ne illum molestet, Bald. in 1. omni sub nu. 1. vers. & alia est sequestratio, C. de prohib. sequestr. & consil. 244. lib. 3.

D Dec.

Dec. in l. fin. numer. 7. Cod. de testif. Div. Adr. tell. Non obstat, quod Gabriel habuerit se pro non possessore, ex quo obtinuit novam provisionem, in qua petit se restituere, & ita videtur animo amisisse possessionem, quia t. Domini noluerunt attendere huiusmodi supplicationem, & gratiam pro expedita non habuerunt, cum supplicatio non fit regularis, & propterea non applicatur decisio Illerdesi. coram R.P.D. meo Pamphilio, nec decisio in hac causa coram me facta, quia in casu dictarum decisionum fuerunt literae expeditae, & earum executio petita.

Romana Dotis, seu pecuniaria.

Luna 17. Iunij 1602.

ARGUMENTVM.

Dotis receptae confessio facta per virum constans matrimonio probat veram numerationem, etiam in praeiudicium tertij, concurrentibus adminiculis, & coniecturis.

S P M M A R I V M.

1. *Mariti confessio de dote recepta constans matrimonio veritas non praesumitur.*
2. *Falsa quando concurrunt adminicula, & coniectura.*
3. *Confessio inter personas prohibitas, concurrentibus coniecturis probat.*
4. *Matrimonia ex generali consuetudine non praesumuntur contracta sine dote.*
5. *Admirationem praesentis facta vocis & vocis indicia confirmationis solvunt dotes constitutas confessionem viri ad effectum quatenus praesumendi termin.*
6. *Dote promissa praecedens est praesumptum adminiculum ad eadem dote viri confessionem, de dote recepta, qua vocem termin praesumit.*
7. *Solutio aliquorum partium inducit praesumptionem solutionis totius dote, sicut viri confessionem.*
8. *Scriptura vera praesumitur in totum, quando in parte vera probatur.*
9. *Solutio praesumitur in causam debitam, donec nil aliud sit expressum.*
10. *Si dote non appareat de alia causa.*
11. *Praesumptiones superiores elidunt inferiores.*

DECISIO LXII.

Fuit conclusum confessiones receptarum pecuniarum ex causa dotis factas ab Alexandro Pagnoeta probare veram numerationem ad favorem Prudentiae vocis, non solum contra ipsum Alexandrum, sed etiam contra tertios, quia licet alias t. confessio mariti constans matrimonio tertio non praeiudicet, Glo. l. i. l. i. §. i. dote. Cad. qui per. in pign. l. i. h. hoc tamen non procedit, quando pro ea concurrunt coniecturae, & adminicula, Bald. in l. i. sub numer. 4. vers. unde queritur. Cod. de promiss. Socin. consil. 121. post numer. 7. lib. 3. Dec. consil. 546. post numer. 30. Purpur. consil. 461. numer. 11. Cur. sen. consil. 70. numer. 4. Aym. consil. 40. numer. 4. Bero. consil. 60. numer. 43. lib. 2. Mobed. dec. 2. numer. 2. de confess. & est generale, quod t. confessio inter personas prohibitas probet concurrentibus coniecturis, vt laed per Alexand. consil. 18. numer. 1. 3. & 4. lib. 3. Hic autem plures concurrunt coniecturae, & verisimilitudines, ultra enim illam generalem praesumptionem, quae ex eo oritur, quod regulariter t. matrimonia sine dote non contrahuntur, Purpur. dicit consil. 461. sub numero 10. Socin. l. i. fin. consil. 3. numer. 1. lib. 2. Aym. dicit consil. 40. numer. primo in fin. & numer. sequ. quam non

neglexit Roma in vna Vrbeutana Legati cotam Cantuccio 13. Octobris 1581. & ultra etiam t. exhibitio-nem alimentorum, quae pro coniectura huiusmodi coeefciois adduci solet, Bald. in dicta l. i. §. sub numero 4. Aret. in §. fuerat. sub numero. 45. Insulam. de al. Soc. consil. 82. numer. 1. lib. 3. Purpur. dicit consil. 461. numer. 11. Dec. in alleg. consil. 63. post numer. 10. & fuit habita in consideratione in Roma in dicta Vrbeutana, concurrat t. etiam postsumum adminiculum in hac materia, videlicet promissio dote praecedens, l. i. in contrarium, §. sed quoniam, vbi Cyn. in 2. quesi. & alij. Cod. de non numer. pec. Ioann. Andr. in addu. ad Speculat. in rubr. de donation. inter vir. & uxor. circa fin. vers. hoc verum. Paul. de Cast. in leg. 1. sub numero c. l. i. vers. quatenus est §. filius. matrim. Aret. in dicta §. fuerat sub numero 36. vers. nec etiam obliuio episcopi communis. Roman. consil. 445. sub numero. 13. vers. unde si constituitur. Ruin. consil. 183. numer. 4. lib. 2. Guidop. consil. 104. numer. 1. Rub. consil. 78. sub numero. 10. vers. serio respondes. Affl. decif. 402. sub numero. 9. vers. sed in contrarium. Aym. dicit consil. 40. post numer. prim. Alciat. consil. 332. numero prim. t. Accedit etiam alia vrgens coeefectura, quia 7 probatur solutio aliquorum partium in confessionibus enunciarum. Dec. dicit consil. 63. numer. 10. Soc. dicit consil. 82. numer. 1. in fin. Aym. consil. 158. numer. 6. in fin. Nat. consil. 47. numer. 26. quando enim t. scriptura in parte probatur vera, in totum vera praesumitur. Paul. de Cast. consil. 301. sub numero. 4. part. 1. Paris. consil. 90. numer. 4. & 5. lib. 1. t. Nec releuat, quod aliquae 9 solutiones non expriment causam dotis, quia sufficit, quod aliam non expriment, ad hoc vt censentur factae in causam dotis debite, l. si cum dote. §. si pater. §. filius. matrim. Brun. de stat. sen. extorsit. l. 6. anno. 245. praefectum cum de t. alia causa non appareat. Aym. consil. 158. numer. 13. Non obstat, quod dos fuerit solui promissa in tot Societatibus, quia ultra quod non apparet; quod aliquae Societates eo tempore factae reperiantur; hoc non tollit, quod de consensu partium non poterit solutio fieri, prout facta fuit in pecunia. Coeefectura, quae pro suspitione fraudis ex aduerso adducuntur, possunt haberi in consideratione, quando effemes in nuda dote confessione, non autem in confessione ita adminiculata, & verificata, praesumptiones t. enim quae sunt pro veritate ipsius confessionis, absorbent & elidunt eas, quae pro suspitione possunt considerari.

Romana Dotis.

Veneris 21. Iunij 1602.

ARGUMENTVM.

Dos secutorum quingentorum data moniali dicitur congrua, etiam si monialis sit nobilissima, & habeat patrum patrimonium amplissimum, & etiam si alteri forori nuptae multo maior dos fuerit constituta.

S P M M A R I V M.

1. *Dos moniali congrua dicitur, quae sit monialibus agnatis.*
2. *Et cum qua sit in monasterio recepta.*
3. *Monasterium ingrediens ex caritate obsequentia, & non veli agnate rebus datur, quam habenti in faculo, & non 25.*
4. *Mulier, ut maritum sibi conuenientem inveniat magna requiritur impensa, & cum longe maioris reperitur monasterium, quod illam recipit.*
5. *Dos datur pro meritis matronarum.*
6. *Procedit hoc, iam in matrimonio carnali, quod in spirituali.*

- 7 *Onera maiora nupti incumbunt quam monialibus.*
- 8 *Monialis enim non eget familia, caret liberis, non querit pompam, aut honores.*
- 9 *Dos a monasterio pro alimentis tantum, & vitiis suffragio recipitur.*
- 10 *In doti constitutuage plurimum attenditur loci consuetudo.*
- 11 *Dos congrua dicitur, quæ est iuxta consuetudinem loci.*
- 12 *Et talis dos sufficit ad satisfaciendum statuto excludendi dotatum.*
- 13 *Dotes sanctorum quingentorum in Vrbe dari consueverunt monialibus est modicum.*
- 14 *Consuetudo finem confirmationi familiarum publicam continet utilitatem.*
- 15 *Lites suscitandi occasio tolli debet.*
- 16 *Affili. decis. 348. reprobatur.*
- 17 *Atemalis datus debet stante statuto excludente feminas dotatas.*
- 18 *Sufficit ad aliam effectum constituisse dotem solum ingrediendum monasterium.*
- 19 *Nobilitas delictum non consideratur in monialibus, sed tenet sunt æquales.*
- 20 *Atemales, cum eligunt in paupertate Christo famulari, adeo circa eius dotem non attenditur quantitas patris patrimonij.*
- 21 *Argumentum à dote carnalis matrimonij, ad dotem spirituales, non valet circa quantitatem.*
- 22 *Pro congruitate dotis taxanda non est attendendum, quod pater alteri servit pro dote assignaverit, sed quid assignandum fuisse, & num. 13.*
- 24 *Legatum dote relicto in maiori quantitate in casu matrimonij carnalis, quam matrimonij spirituales debetur in eadem quantitate maiori, etiam in casu matrimonij spirituales, & num. 16.*

DECISIO LXIII

SORORI Alexandræ de Maximis in ingressu Monasterij S. Catharinæ de Senis, in quo professionem emisit, hincum à Virginia eius aua pro dote, seu elemosyna assignata scuta 100. quæ dos, cum d. sorori Alexandræ, seu Monasterio videretur minus exigua, & modica, non solum arctas quantitate patrimonij patet, ac dignitate familie, verum etiam habito respectu ad dotem scutor. 14. mil. quam D. Lelius pater assignaverat D. Victorio alteri eius filio, quæ nuptis in seculo, obtinuerunt per Sanctiss. communi causam supplementi congruæ dotis Illustriss. D. meo D. Cardinali S. Marcelli, cui placuit Rostum consulere, an d. sorori Alexandræ pariter deberetur dos scutor. 14. mil. ante quantam. Et Dominicum præsupposito, quod dicta scuta 100. fuerint monasterio soluta (quod pro parte monasterij non videtur admitti) censuerunt nullam aliam dotem dcbere, cum quod sufficere debeat habuisse illam, quæ monialibus tradi solet, Salicet. in auct. sed quoniam. sub num. 4. vers. & ad rationem. Cod. de reuoc. laco. de S. Georg. in iunct. foud. in vers. qui quidem in fin. & quod cum tali dote fuerit in monasterio recepta, ut in matrimonio carnali, concludit Dec. conf. 16. sub num. 4. vers. si verò mulier. Communi enim obsequentia, & natura in æquitas fuisse, ut minus detur ingredientibus monasterium, quam nubenti in seculo, Bald. in auct. nisi rogant. sub num. 11. Codic. ad Trebell. & in l. Dos nobis. numer. 1. in fin. Cod. de Episc. & Cler. Paul de Cast. in l. Titio centum. 5. in fin. de vend. & demum. Fulgos. consil. 53. circa med. Dec. in cap. in presentia. num. 234. de probat. laci. consil. 45. col. 1. lib. 1. Aequitas tamen in hoc consistit, ut dicit idem laci. in quib. si qua mulier sub num. 10. Cod. de Sacer. Eccl. quia quando filia vult nubere requisitus spargna impensa, ut inueniat maritum ubi copuo-

Decisions Papales.

nientem, cum tamen pro valde minori reperitur monasterium. Facit quia cum dos t detur pro oneribus matrimonij, pro oneribus, & l. deie fratru. Cod. de iure dot. l. de duntaxat. vbi gloss. & Doct. & f. solv. mar. quod habet locum t non solum in matrimonio carnali, sed etiam in spirituali, quod per ingressum religionis contrahitur. Salic. & Jacob de Sancto Georg. vbi sup. Soc. conf. 122. in fin. lib. 2. Longè t maiora onera incumbunt nuptis quam monialibus, ut dicit Soc. lib. 1. var. refut. cap. 19. numer. 10. in fin. & docet experientia, quia t Monialis non eget familia, liberis caret, non querit pompam, aut honores, & t dos à monasterio recipitur pro alimentis tantum, & suffragio vitiis. Bald. in auct. res que. sub num. 13. Cod. com. de legat. Soc. d. conf. 221. in fin. facit etiam quod t in dotis constitutione plurimum attenditur loci consuetudo. Corn. conf. 36. sub num. 6. vers. & hoc semper multo t laci. lib. 1. Ruit. conf. 12. num. 11. in fin. lib. 2. Cæ. de Grass. decis. 2. n. 15. de consuet. ita ut t dicatur competenter dotata, quæ habuit dotem secundum consuetudinem loci, Dec. d. conf. 16. sub n. 4. vers. nam communis. & t per talem dotem facit statuto excludendi dotatam, Corn. in præleg. conf. sub n. 6. vers. si ita quod de com. affirmatione. Quod autem t dos scut. 100. esset dos consueta in Vrbe dari ingredientibus monasteria Domini habuerunt pro notorio. Et ita in puncto sepius iudicavit Consilium Neapolitanum, ut testatur Adden. ad Affili. decis. 346. & habetur in decisione Neapol. monij. 40. Quam opinionem eo libentius amplexi fuit Domini, non solum quia miratur aequitate, secundum Bald. & alios supra citatos, quos semper Rota sequi solet, ut fuit dictum in vna Syraculana illegitimis 10. Septembris 1751. & t fuerit consuetudinis familiarum, in quo versatur interille publicum, l. 1. §. sed si servus. ff. de veter. in fin. Alexand. consil. 89. sub num. 4. lib. 6. sed t etiam quia daretur occasio succidendi infinitas lites. Non obstat dict. decis. Affili. 348. quia fuit ab ea recessum, & post ipsam semper consuetudinem servatur, ut testatur parallelum. Non obstat, quod t monialis debeat dotari stante statuto formarum exclusivum, ex Anchar. & aliis allegatis, quia hoc non negatur; t sed sufficit dos dari solita ingredientibus monasteria, quod videtur sententia ipsamet Anchar. in auct. consil. 107. sub num. 2. dum dicit quod dotanda est respectu spiritualis matrimonij. Nec facit dignitas familie, quia t in monialibus non colliditur distinctio nobilitatis, sed omnes sunt æquales, gloss. in c. 1. in gloss. fin. vbi Abb. num. 5. de purg. Can. item Abb. in c. Audum. sub num. 2. vers. in reliquis v. de etel. Dec. in c. cum omnes in prima l. 2. sub n. 89. & num. sequi. Prout t nec etiam quantitas patrimonij patet, cum elegit in paupertate pauperi Christo famulari, & nimis si primo in prin. de excess. Prælat. Nec est attendenda dos alteri sorori constituta, quia t à dote carnali ad dotem spiritualis matrimonij, respectu quantitas non bene arguitur per supradicta, nec t etiam dum quid alteri sorori constituitur pater, sed quantum sibi assignandum fuisse, Bald. conf. 386. vbi d. pater. l. ad fin. lib. 4. quia t non consideratur excessus in dote habito respectu ad aliam dotem, sed ad ipsam, quæ constituitur. Ruit. conf. 56. num. 16. lib. 3. æquè enim docetur filie, modò æquè bene collocetur in matrimonio, licet plus vni quæ alteri tradatur, Alciat. in trati. præsumpt. regula 1. præsumpt. 7. n. 3. Non obstat simile de mille t legatis in casu nuptiarum, & centum in casu ingressus in monasterium, quod mille debeantur etiam ingredientibus monasterium, & quia vlt. quod sumus ibi in dispositione hominis, & habet particularem rationem; quia conditio nuptiarum respectu volentis ingredi religionem tamquam tulerit relictam, ut post Richard. Malum, quem allegat, dicit Albert. in lib. Deo nobis. vbi. pen. C. de Episc. & Cler. Alex. in add. ad Bar. in l. 2. §. de his qui pater nem. Felin. in cap. in presentia, sub

D 3 sub

sub num. 37. *verf. fed propter hoc non est recedendum de prob.* & alij pro monasterio in dicto casu sentientes per tex. in l. *Tura si non monasterio ff. de cond. & dem.* illa etiam quaestio fuit est controuersa, quia non desunt qui contrariam opinionem magis receptam dicant, vt Paul. de Caltr. in d. l. *Tura si non monasterio sub u. 1.* Coten. in l. *fi in qua*, *ff. de iuss. leg. 1.* Dec. cons. 43. 9. post num. 7. l. *inf. conf. 41. col. 5. lib. 3.* Quam sententiam vidisse Rotam sequi testatur Bartholom. Romuald. in l. *si monasterio ff. de iuss. leg. 1.* *sub num. 89. ff. de leg. 1.* Nec in contrarium arguet dec. Mohed. 2. de consuet. quia ibi solum quaeritur an probetur illa consuetudo, licet obiter dicatur illam esse contra ius, cum communis sit opinio, quod filia debebat habere mille monachando, sicut nubendo.

ANNO TATIO.

- a Vide Rot. decis. 480. *part. 2. in reuoc.* vbi latissime comprehenditur minorem dotem posse assignari moniali quum nubenti in saeculo, & Rot. dec. 3. 49. *num. 7. in fin. part. 2. in reuoc.* vbi dicitur dotem, quae datur mulieri nubenti in saeculo debere esse maioris quantitatis, quum ea, quae datur moniali, & ita de communi obseruancia testatur Mant. de iuss. leg. 1. *ambig. lib. 11. tit. 31. num. 19.*
b An sufficiat dispositio testatoris si puella nubenti in saeculo & maiorem dotem relinquat quum si Religionem ingrediatur, & fiat monialis, vide late Mant. de consuet. *vol. lib. 31. tit. 18. num. 37. & seq.* & laetius Gaspar. Ant. Thel. *ca. 3. quae. 3. forens. quae. 1. tit. 6. lib. 10.* & late Sanchez de mar. lib. 2. *disput. 34.* & verior opinio est valere, dummodò non contet in odium monasterij, & religionis fuisse minorem dotem relinquant, Rot. dec. 480. *u. 9. part. 2. in reuoc.*

Oliuarius Beltramius.

Signina Castrorum.

Mercurij 26. Iunij 1602.

ARGVMENTVM.

Periurus à limine iudicij repellitur, etiam si agatur de sola manutenzione possessionis.

S V M M A R I V M.

1. Periurus natus in iudicio audiendus, & num. 10.
2. Etiam ubi agitur de sola possessionis manutenzione.
3. Excommunicatio exceptio obstat etiam in iudicio manutentionis, & num. 13.
4. Periurus non repellitur ab excipiendo.
5. Mandatum de manutenendo petens non dicitur rem necessariam, sed aliter originarium, & voluntarium.
6. Absolutio à iuramento requiritur, licet iuramentum annulletur à statuto.
7. Statutum allegari debet docere quod casus versetur in terminis statuti.
8. Statutum Vrbis iuramentum annullans statim lesione ultra tertiam est intelligendum, quando adest sententia pro lesione, vel consilium euidenter de ea.
9. Ex ideo antiquum consilium de lesione obstat exceptio periculi, & num. 14.
10. Periurus parte non apponens petiti statim in iudicio, & iudicium tenet.
11. Oppositio non sufficit quod sit falsa in partem, nisi etiam fiat in caris.

DECISIO LXIV.

Omni concorditer dixerunt Duci de Comitibus obulare exceptionem periculi, quia regula quod
1. † periurus in iudicio non audiat, si quis mor. C. de

transact. c. parum. vbi glossa in *vers. causa. 12. q. 1. Specul. de alior. n. 16.* habet locum etiam, † ubi de sola manutenzione possessionis agitur, ad studia per Null. a 373. num. 37. & seq. & fuit resolutum in vna Pleac. Castr. 4. Iulij 1601. coram R. P. D. meo Milano. b † prout etiam in exceptione excommunicationis tenuit Rota cota R. P. D. meo Lita 31. Ianuarij in Vales. pensionis. c Non obstat, quod dicitur † petiurum non repellere ab excipiendo, quia † Dux petendo mandatum d de manutenendo non est reus necessarius, sed actor s originarius, & voluntarius, vt fuit dictum in Vales. 4 Ad statutum Vrbis lib. 1. cap. 149. quod annullat iuramentum interpositum in contractu donationis sine certis solemnitatibus, fuit dictum † quod oboluminus 6 requiritur absolutio, † vt in his terminis in constitutio- ne Marchiz tenuit Rota in vna Firmana bonorū, quae habetur inter *diuers. manifestipar. decr. 21.* & † debuit 7 prius constare notorie, & euidenter quod sumus in terminis statuti. Ad quod bene facit decisio coram Bubalo in causa Roemana legum de Vrbis 10. Maij 1588. vbi fuit dictum † statutum Vrbis annullans iuramentum stante lesione ultra tertiam intelligendum quando adest sententia, vel euidenter, & notorie constat de lesione, & propterea † antequam de ea constet, si obiciatur de prejudicio necessarium esse docere de constitutione, eodem modo responderunt ad l. 6. vbi inquam. C. de reuoc. donat.

ANNO TATIO.

- a Rot. decis. 500. *part. 2. de reuoc. & decis. 701. am. 1. part. 2. in reuoc.* illa sententia conclusio † quod petiurus repellitur à limine iudicij, & non fit audiendus, procedit parte opponente, alijs processibus tenet, Crauc. *cons. 159. n. 15. vers. 3. respondet. Scyth. de princ. iuram. prin. vltim. num. 18.* fuit dictum in Hilsplan. Coadiutorij 13. Martij 1601. coram R. P. D. Vbaldo, vbi vltierus † fuit dictum oppositionem factam in partibus non sufficit, nisi etiam fuerit opposita in Curia sub termino citationis ad dicendum contra.
b Et fuit dictum in Cafertana Beneficij 17. Iunij 1605. coram R. P. D. Marcomonio.
c Et † de excommunicatione, quod non possit petere manutenzioneem fuit dictum in Valentina pensionis 21. Ianuarij 1600. coram R. P. D. Manzanedo impress. penes Marchef. *de commiss. tom. 3. fol. 353.* & Rota dec. 275. *sub num. 3.* inter impressas penes Vatinas. *post secundam lib. consil. & decis. 614. sub num. 3. part. 2. in reuoc.* & fuit dictum in Conchen. Archiepiscopis byteratus 19. Nouemb. 1605. coram Penia.
d Et fuit dictum coram R. P. D. Manzanedo in d. Valentina pensionis 30. Ianuarij 1600. impress. penes Marchef. *commun. tom. 3. fol. 353.*
e Et † quod prius sit petenda absolutio à iuramento antequam quis possit venire contra proprium iuramentum sub pretextu lesionis, late Gabriel. *consil. 9. per res. lib. 2.* Rota dec. 101. *num. 9. part. 1. dis. & plenè Picus ad statutum Vrbis gloss. 13. am. 21.* prout etiam idem est dicendum quando pretenditur nullum iuramentum ob defectum solemnitatum requiritur à statuto vt firmatur in hac decisione, quum Rota sequuta fuit in Roemana nullitatis Obligationis 2. Iunij 1604. coram R. P. D. Onenbergo, Picus *dis. gloss. 13. am. 21. & sequens ibi.*

Oliuarius Beltramius.

Romana Pecuniaria.

Mercurij 26. Iunij 1602.

ARGVMENTVM.

Paret ex suminario.

S V M M A

- 1 *Pallium iniungit ad fauorem alicuius, intelligi debet, ut illi profut, non ut illi nocet.*
- 2 *Hae verba (e tornando bene à detto Monsig. Vescovo) importanti pallium ad Episcopi fauorem.*
- 3 *Solueri antequam effi plus solueri.*
- 4 *Securitate officij extrinica, ceteris spei lucri ex parte accipientis pecuniaria, idèo quanto longius tempore facietur durat, tanto maior effi spes lucri, decrefcente verò tempore minuitur effi spes.*

DECISIO LXV.

Patet quod Episcopo assignanti maiorem sum-
 mam fecit. *1. q. 1. o. linguis menibus Spinola teneatur ci-
 citius et pro rata extinguere societates*, Domini intel-
 lexerunt non solum restringere tempus, sed etiam mi-
 nuere quantitatem pecunie, quæ solui debuisset ipsi Spi-
 nola durante tempore sex annorum, & nouem men-
 sium extinctionis præstare, ita ut non debeantur s. l. solu-
 tiones mensuarie secundum intentionem Spinolæ, sed
 fiat pro rata defalcatio, & eum enim pactum fit edicium
 in seruando Episcopo, ut expressè canone illa verba & in
teruando bene a dato Absque intelligi debet, ut illi
 profit, nō ut nocet. *Ita lege. in fin. prin. q. de locat. Paul. de
 Cedit. in l. uolunt. r. in l. si. fau. l. legat. uolunt. q. de leg. 1. c. 1. q. d. fau. de Cedi leg. l. autem adhuc debeant*
 s. l. solutiones, Episcopus fuisse de suo damno solu-
 cietur, non solum soluendo anticipare, & quod est plus
 soluere, & solueretur. *in fin. Inst. de iudicij. l. i. c. fin. c. fin. c. ibi gl. q. de verb. signij. s. plus autem. Inst. de alio. sed*
 etiam in ceteri extinctione societatum, eum enim iam
 totum onus tunc fructuum, quàm fortis ex pacto esset
 in ipsam Spinolam translatum, & luctum societatum,
 quod per mortem aliquorum contingere posuisset, ce-
 det in Episcopo Episcopi, & quanto longiori tempore
 durabant societates, tanto erat maior spes dicti luctus, &
 è conuerso decretere tempore minuebatur etiam spes.
 Et hoc Domini pro indubitato habuerunt, circa autem
 adimplementum iam Episcopi in soluendo, quàm Spi-
 nola in extinguendo erit particulariter videndum.

operari interpretantur, ut cum volumus formatum effec-
tum.

- 8 Perha debent interpretari, et congruam perfici ad quae dirigerunt.
- 9 Cellarii aliam de iure spectant ad Capitulum tñā cum Archiepiscopatu, excois Archiepiscopatu ex dispositione referant tota denoluitur ad Capitulum.
- 10 Facultas concessa pluribus tñā excois, tota denoluitur ad reliquos.
- 11 Capitulum, & Canonici habentes administrationem, & dispositionem Cappellaniarum circa ea qua ad terum regimen spectant statuere possunt.
- 12 Expressum dicitur quid ab expresso refinit.
- 13 Facultas concessa Canonici faciente per eorum arbitrio celebrare, & defensio cappellani, nisi haberes similitudinem aliquam correctionem fore inane.
- 14 Concessio vñ censetur emne aliud concessum per quod denoluitur ad aliud.

DECISIO LXVI.

C Vm bo. me. Card. Toledus in suo testamento, in quo hæzendum fuit fecit Gloriosissimam Virginem, & Dei Genetricem, ac eius Sanctissimum Imaginem existentem in Basilica S. Mariæ Maioris, mandavit ex annibz eius bonis vendendis; & in tot locis montium non vacuillum conuenerendis erigi plures Cappellaniâ ad electionem, & præsentationem Capituli, i. sine aliquo interuentu alterius personæ, nec etiam Archiepiscopi, & eiusd. Basilicæ, ac quodd. Cappellani f. electi licet de-beret Ecclesiæ arbitrio eiusdem Capituli, & Canonicorum, Quorum omnium approbatio, & confirmatio ob-tenetur à Sanctissimo D. N. per fuis Bullas sub datâ 3. Kalen. Martij 1597. ori. per ipsum controuersus inter Illustriss. Archiepiscopi byteruni, & Canonicos occasione di-ctatum Cappellaniarum, cunctaque petito ex partium compromisso, postea ex referito Sanctiss. mihi deman-data, dubitauit in primis de ordine Sæcristiæ suæ, an Bulla contineret aliqua, vitâ disposita in testamento Card-nalis, & quæ: Et Dominus, informante tantum Capitulo, censuerunt nullam adesse discrepantiam, cum omnia, quæ in Bulla leguntur implicite sint, & virtualiter continerentur in testamento, ad latè deducta in Cordubens. concordie 19. Octobris. proxime præteritis oratorum R. P. D. Littæ, & quia difficultas ad tria capita videbatur reduci, ad collationem Cappellaniarum, ac facultatem eôden- di statuta fapz eorum administratione, & directione, & ad correctionem Cappellanorum circa munia, quæ ex-plicit in Bulla Canonicis conceduntur, fuit dictû quod ad collationem eam satis expresse fuit illis verbis (ad præsentationem, & electionem) quia ista verba præ-sentare, & electio & collatio aliquando confunduntur, vt di-cit Malin. vbi collatio differt, & fient; vt verbum collatio, a pro præsentatione quandoque sumitur. Rot. decif. 17. n. 1. num. 2. de prob. in r. r. r. Barbaz. decif. 3. n. 1. 14. lib. 2. Lam-bert. de iurisp. 3. art. 2. quæst. prime. n. 1. lib. f. lib. num. 1. & 7. art. 2. prime. 1. art. 2. lib. num. 3. & 4. ita præsentatio pro præ-sentatione nonnunquam viupatur. Rot. decif. 17. n. 1. Imo la. cap. f. n. 2. de cens. prob. Roch. de iurisp. in prime. num. 6. circa med. vtrf. quimodo largi præsentatio. Nec refert, quod istud fit impetrit, vt cum ex proptia eorum fignificatione differant cap. cum in illis, 5. cum au-tem, & ibi not. de prob. in 6. f. n. vbi Abb. de iurisp. quia præ-sentatio vellet electionem, & præsentationem ad Ca-pitulum fpectare sine interuentu alicuius personæ, ne-cessè foret intellexit de collatione, vt concludit Rora in d. decif. 17. electio vt enim requiritur factum alterius, hoc est, & Superiores confirmantia, & nihil de electi fcriptis præfenta-tio factû infirmitur cap. de decern. num. 16. quæst. 7. & quo-ties verba testatois in fensu proprio optari non pos-sunt, debent impetriti, si eius voluntas fcriptis cõtra-rium, i. fundum qui locum in f. de fund. infir. l. quibus dictis,

Romana Cappellaniarum.

Реш. 18. Июнь 1601.

ARGVMENTVM.

Collatio, electio, & presentatio sæpe confunduntur: & vnum pro alio vsurpatur. Et quæ requirantur pro validitate vniuscuiusque. Item Capitulum potest statuere in pertinentibus ad beneficia, quorum collatio ad ipsum spectat, & an ex concessione auctoritatis censetur concessa coerdio. *

SUMMARY.

- 1 *Verba presentationis, electio, & collatio quandoque*
confunduntur.
- 2 *Collatio aliquando sumitur pro presentatione.*
- 3 *Et presentatio pro collatione.*
- 4 *Insuper vixit vixit sub nomine alterius, quando ali-*
qua ex eorum propria significatione differt.
- 5 *Verba selectiois disponuntur electio, & presentatio-*
nem spectare ad capitulum sine intermissione aliquam
personam intermedium de collatione.
- 6 *Electio requiritur saltem alterius, vel ipsi, superioris confir-*
matio.
- 7 *Tollatur verba quoniam in seipso proprio non possunt*

D 4 6, Decem

9. *Demum*, ubi Soc. in 4. not. ff. de cond. & demonst. Roman. conf. 14. in fin. Dec. conf. 148. num. 5. & ita in propriis terminis arguit Barbar. in praedict. conf. 32. num. 15. Accedit, quod cum collatio huiusmodi ad Capitulum spectasset ex Bulla Pij IV. cuius copia datur, verba illa debent intelligi de collatione quae prout congruit personis Canonicoz ad quas dirigitur, l. si vero, ff. de locat. cum aliis ad hoc citatis per Barb. d. conf. 32. num. 14. & licet collatio debeatur capitulo vna cum Archiepiscopo, hoc tamen est sublatum per dispositionem testatoris volentis soli Capitulo competere, & propterea exclusio Archiepiscopo, rota collatio, & dispositio ad Capitulum deobviatur, arg. in ea. 1. ne Sede vacante. lib. 6. Quoad secundum, cum fuerit Capitulum concessa administratio, & directio illarum Cappellaniarum expressè à testatore, necessarium sequitur, quod Canonici in eis, quae ad eorum regimen spectant, possint statuere, ad Glo. in c. 11. in vers. statum. de verb. signif. Fel. in ca. cum omnes. sub nu. 9. vers. ubi auctor. Canonici de cons. & expressim dicitur, quod ab expresso resistit, l. si ius, §. qui filia, ff. de bon. poss. secundum tab. Bald. in l. fin. nu. 13. in fin. C. de hered. inst. Soc. in l. ambrosio, nu. 7. ff. de reb. dub. Dec. conf. 68. nu. 3. & idem conclusum fuit respectu tertij, & quoad coactionem circa munus, quia cum fuerit concessa facultas, & auctoritas testatore Canonici, & Capitulo, ut pro eorum arbitrio faceret celebrare, & deservire Cappellanas, ista auctoritas sine aliqua coactione tollit nullam, l. si ff. de off. eum. aut saltem redderetur elusoria, cap. praeterea de off. deleg. unde concessa huiusmodi auctoritate, venit, & de coactione, siue quae expediri potest. l. in ff. de iurisd. om. iud. l. 3. §. fin. ff. de pen. leg. l. exerce, ubi Glo. & Bart. ff. de iur. al. iusque prin. cap. iusticiarius de off. deleg.

Rauennaten. Saluiani Interdicti.

Fenerij 28. Iunij 1602.

ARGVMENTVM.

Saluiano non est locus, ubi non constat de credito, nec de eo dicitur constare per confessionem viri, de dote recepta, constante matrimonio, factam, quae praesumitur in fraudem donationis.

S Y M M A R I V M.

1. Saluianum requiritur creditum ex necessario antecedente.
2. Dote confessio facta à viro constante matrimonio, non probat creditum, quia praesumitur in fraudem donationis, & num. 14.
3. Donatio inter viros, & uxorem est prohibita.
4. Mariti confessio, durante matrimonio, habet praesumptionem contra se, quod emanauerit in fraudem donationis.
5. Maxime, quando maritus fuerit recepit bona in instrumentis deferendis, quia non reperitur descriptio.
6. Exceptio non numerata dote tollit ex lapsu biennij, sed non idem sequitur, quod non possit dari de iudicatio confessionis ex praesumpta donatione inter coniuges prohibita.
7. Confessio mariti constante matrimonio videtur in dubio facta non sine fraude numerata dote, sed animo donandi. Hac opinio est valde contraria, & Rota alia voluit illam firmare.
8. Alienatio, sine consensu praestito alienationi bonorum sub hypothecarum, praesumit agentis Saluiano contrarium habentem cum offerendi, & cessante presentando, cum alienari, sine consensu alienationis, credere non possit ista aduersus bona alienata.

9. Cedendum exceptio inuentionem impedit ex Saluiano.
10. Haec creditor defuncti confessor sibi de bonis hereditariis soluit, & num. 14.
11. Amplius ad eum habere locum in haredi, cum beneficio legi & inuentarij quatenus apparet adesse bonae iusticiam.
12. Haec praesumptio est iudicialis in fauorem haredi, non in noui domanum, num. 17.
13. Inuentarium in re hereditaria non opusculatur.
14. Haec cum beneficio legi & inuentarij tenetur habere rationem factam defuncti, quatenus reperitur in inuentario.
15. Haec an possit propria auctoritate pro suo credito sibi appropriare rem defuncti.

DECISIO LXXVII.

Non est locus Saluiano interdicto ad fauorem D. Hortensij, cum non constat de eius credito, quod est necessarium ut antecedens huius remedij, Ang. Aret. in 5. item Sernaui. in fin. l. in l. de alio. Sacristi. de rebus. Eccl. par. 3. d. 1. nu. 15. in fin. & d. h. seg. & fuit dictum in vna Romana, seu Amerina domus 8. Iunij 1576. coram Cantacio, & in Romana fructuum millium 40. 4. Martij 1577. coram Rubco. Nam quo ad confessionem dote, & matris factam constante matrimonio cum de promissione nulli appareret, dicerent Domini illam non probare aliquid creditum, & sit potius praesumta facta in fraudem donationis. lo. And. add. ad l. Martij in rub. de donat. inter vir. & ux. C. aldet. conf. 3. ad. 11. Paul. de Cister. conf. 86. num. 1. lib. 1. Alex. in conf. 141. num. 3. lib. 3. la. conf. 32. post prin. lib. 3. Soc. conf. 66. num. 7. lib. 1. Ruin. conf. 190. nu. 1. lib. 1. Purpur. conf. 47. 3. num. 8. Gozad. conf. 28. num. 12. Natt. conf. 148. num. 4. Paleot. dec. 131. Mohed. dec. 3. num. 1. de consens. Caputaz. dec. 11. in manuscriptis. lib. 1. idem fuit dictum de credito centum 1500. quia cum de eo constet per solam confessionem mariti durante matrimonio, & sit sit prohibita donatio inter viros, & uxorem, l. 1. & tot. in ff. de donat. inter viros, & uxorem, praesumitur à contra confessionem quod in fraudem donationis emanauerit, Alex. d. conf. 141. num. 4. Cresc. dec. 12. de consens. Tanto magis quia maritus confessus fuit habuisse dicta scuta 1500. in tot bonis in eodem instrumento inferius describendis, & non reperitur huiusmodi descriptio. Non obstat lapsus biennij, quia illud non tollit, ut non possit dari de non numerata dote, non autem quod non possit opponi de donatione, & in dubio quando à confesso emanauit constante matrimonio videtur facta non sine fraude numerationis, sed animo donandi. Aret. conf. 86. sub nu. 1. & rescribendo ostendit. Fuit etiam dictum obstat D. Hortensio alienationem, seu consensum praestitum alienationi quorundam bonorum, quae sibi fuissent hypothecata pro dicta dote, quando de ea constaret, cum enim ita alienando, & consentiendo sibi praediuicauerit quoad talem hypothecam, ad si debet, ff. quib. mod. pign. vel hypot. solui. & propterea cum credere non possit D. Iortz, cui competis ius offerendi, & obtinendi cessio nem. l. Paulus, ff. quib. mod. pign. vel hypot. solui. l. 1. C. de sig. antiq. cred. obstat à exceptio cedendum, & impedit inuentionem ex Saluiano, l. 1. Stricium. §. pen. ff. de solut. Bart. in l. stipulatus, §. 1. ff. de solut. Accedit quod cum D. Hortensius à patri successisset ceterum sibi de bonis paternis, & hereditariis soluit, l. si ei, §. 1. ff. de emul. Bart. in l. praedictum. l. 1. ubi etiam Paul. de Cister. sub nu. 2. ff. de pecul. Soc. in conf. 170. sub nu. 9. lib. 1. Alciat. conf. 572. ad fin. Nec obstat inuentarium, quia, cum tunc eius lectura appareat adesse bona ultra creditum, non impedit huiusmodi solutionem, ut per Gabr. conf. 121. num. 12. lib. 1. inuentarium enim in re hereditaria non opusculatur. Afflic. dec. 26. post num. 3. & ob id haec cum beneficio legi, & inuentarij tenetur habere rationem factam

factum defuncti, quatenus reperitur in inventario, Bart. in litem vir. sub m. 1. 4. vers. Sed si fecit multumarium, ff. de usufruct. Dec. in lxxviii. persona, sub m. 2. vers. & quod dicitur qd. ff. de reg. cur. Aym. conf. 135. num. 12.

ANNOTATIO.

- 14 a Est valde controuersa opinio, an t. confessio dotis recepta facta à marito, constante matrimonio censetur facta sub spe futuræ numerationis, an animo donandi, ad quod Glos. conf. 143. num. 8. ubi dicitur non facile percipi posse, quæ opinio sic communior, & hanc questionem late tractat Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 13. num. 18. & cum iam Rota in Spoletana dicta y. Martij 1609. coram R. P. D. Cocino Decano firmasset, censeri confessionem factam sub spe futuræ numerationis, postea in eadem causa 15. Ianuarij 1610. eoram eodem reuocauit id resolutionem, & noluit amplecti aliquam ex dictis opinionibus, sed solum dixit quod quatenus vera esset opinio, quod confessio dotis, censetur facta animo donandi, id procederet in dubio, si casus autem concurrentibus comestis in contrarium, & plures conceditur ibi in specie considerantur.
- b Sued. decis. 179. num. 1. & seq. Menoch. conf. 183. num. 35. Scraph. decis. 907. t. Rot. decis. 680. num. 6. & 7. par. 1. dicitur. Marefco. var. lib. 1. cap. 37. num. 1. & 2. sed aduertendum est quod si hæres vult rem aliquam hereditariam sibi appropriare pro suo credito requiritur factum Iudicis, Marefco. qui alios refert d. cap. 37. num. 1. crediderim tamen, quod valeret etiam appropriatio facta propria auctoritate quando sine dolo, & fraude electionem faceret, Rot. dec. 71. num. 4. p. 1. dicitur. Et aduertendum est t. quod ista præsumptio, quod censetur sibi soluisse, est inducta in fauorem hæredis, non autem in eius damnum, Bart. l. si hæres 12. §. si vult, item ff. de fideiuss. Bartol. in l. que dicitur de iur. test. in l. si vult, ff. de sol. matr.

Oliarius Beltramius.

Romana Cafalis.

Luna 1. Iulij 1602.

ARGVMENTVM.

Explicatur in hac Decisione, quando emptor, necnō creditor immixtus vigore Saluiani, ac singularis successor stare locatio, ac

SVMMARIA.

- 1 Emptor non tenetur stare locatio.
- 2 Hic non procedit quando venditor habet hypothecam pro obseruantia contractus, maxime quando etiam concurrent iuramentum, quod præstitit obligat ad obseruantiam, & tunc tenetur stare locatio, etiam si indigeret re locata pro usu suo, num. 7.
- 3 Sufficit ad idem effectum hypotheca generalis.
- 4 Emptor filius de pretio rei emptæ prædubitanter venditor in censetur solvere non de pecunia propria sed venditoris.
- 5 Causa reportata non potest, ubi debitor soluitur de pecunia debitoris.
- 6 Creditur immixtus in possessionem, vigore Saluiani tenetur stare locatio, & num. 12.
- 7 Successor singularis, quando non succedit in plenum ius antecessoris, non tenetur stare locatio.
- 8 Successor in re debitoris per sententiam Iudicis tenetur stare locatio.
- 9 Ite si quis minor, C. de transact. varijs modis præstatatur, & qualiter in ista causa exposita dolo, qui in ea requiritur.
- 10 Successor an tenetur stare locatio conueniens hypothecæ, vel solvere interesse.

DECISIO LXXVIII.

L Ocauerat D. Maximilianus Caffarellus de anno 1599. duo Cafalia ad nouennium D. Mario Fano, quorum alterum anno sequenti vendidit D. Fabricio de Maximis, habita prius licentia à Sanctiss. cum derogatioe fideicommissi, & cum hoc, quod pretium creditoribus D. Maximiliani solueretur, à quibus iura in D. Fabricium emptorem transferri deberent, facta solutione creditoribus descriptis, & ab eis habita summa, cessione in iustitiam D. Fabricius pro habenda vacua, & libera possessione Cafalis, ut fuerat sibi in instrumentum venditionis promissum, quod D. Marius conductor impediret præiudicium monitorio A. C. à quo cum fuisset auocata causa, & in Rota eoram me introducta, dubitauit an D. Fabricius esset immittendus in possessionem ad effectum expellendi D. Marium, expulsionem petentebat D. Fabricius ex triplici capite. Primo ex regula, t. quod emptor nō tenetur stare locatio nisi emptoris, C. de locat. Secundo, quia vigore iurium, & hypothecarum sibi à creditoribus cessantium non videbatur possideri de iure immixtio ex remedio vrbis Saluiani. Tercio, quia cum D. Marius nō soluerit pensiones in terminis statuti, & promissis cum iuramento, videtur cecidisse ab omni commodo d. locatio is iuxta a l. si quis maior, C. de transact. quod videtur posse opponere D. Fabricius, qui fuerunt à D. Maximiliano cessa omnia iura super dicto Cafali, quomodo libet competentia, vltra quod etiā ipse D. Maximilianus, qui est in causa dat de huiusmodi condote. Ius tamen non obstantibus fuit resolutum D. Marii non posse expelli, & ad primum de regula Lemptoris, fuit dictum, illam limitari, quando conductor habet t. hypothecā pro obseruatione contractus, & l. si emptor, §. vlt. ff. de distr. pign. Bart. in d. Lemptorem, num. 2. Salic. sub m. 6. vers. non conductus ut vult dominus. Paul. de Cast. in l. si filiusfam. §. si vir in quinquennium sub m. 4. vers. ff. de iur. em. hodie, ubi etiam Rom. sub m. 13. vers. saluam quæst. ff. sol. matr. Ang. conf. 1. num. 12. Alex. conf. 118. num. 20. lib. 5. Abb. in cap. querelam, sub num. 8. vers. & per hoc datur bona cautela ne prelat. vices suas. l. si in l. quærit, num. 29. Cod. de rei vend. Masili. sing. 321. Guidop. quaest. 48. num. 5. vers. secundo salu. Præsertim obstante iuramento, quod præstitit obligat ad obseruantiam, ut post An. de Butt. in cap. fin. ne prelat. vices suas tradit Soc. conf. 90. libr. 4. Grat. conf. 95. num. 19. lib. 1. fuit dictum in vna Romana retractus 8. Iunij 1588. coram illustribus Mantica, & in vna Romana domus 7. Nouembrii 1597. coram R. P. D. Daneo Pamphilio. Non obstat quod primum instrumentum locationis non continet specialem hypothecam Cafalis, & secundum quod illam continet, ac multis eorum uentur, quia ea, que obiciuntur contra secundum instrumentum requirunt alioquin iudicis, & habet pro se presumptionem validitatis, & veritatis. Bald. in c. 1. §. si instrumentum de nar. find. l. si in l. si post dissolutionem, num. 2. C. de iur. & fall. 10. Præterea quæstio t. illa an requiritur specialis, vel sufficiat generalis hypotheca, est multum controuersa, & quod sufficiat generalis, communem dicit Io. de Amic. conf. 113. num. 7. Nicul. de pign. in 2. par. princ. in 1. memb. sub num. 6. Grat. d. conf. 95. num. 12. Ferd. Loaz in repet. l. si filiusfam. §. dicit, nu. 44. ff. de leg. 2. & sine scrupulo procedere videtur in casu isto ex duobus. Primo propter iuramentum appositum habens vim specialis consensu, Io. de Amicis d. conf. 113. num. 12. Crot. in d. §. dicit, sub num. 97. vers. ff. de iur. em. hodie magna. Gozad. conf. 100. num. 14. in fin. Soc. l. on. conf. 129. num. 11. lib. 2. Secundo, quia non agitur ad effectum ut venditio facta à D. Maximiliano sit irrita, quo casu videtur requiri specialis, sed ad effectum, ut D. Marius pro suo interesse insisteret possit, ad quod sufficit generalis hypotheca, ut per Gozad. d. conf. 100. sub num. 14. Rodet. in l. post rem medicam in 1. l. ius. num. 15. ff. de re iud. Quod si locum

cundum de iuribus cessis, & pretensio Saluiano primò
 4 respondetur t quòd cum solutio facta fuerit à D. Fabri-
 cio de premo Casalio non censetur facta de proprio pec-
 unia ipsius D. Fabricij, sed de pecunia ipsius D. Maxi-
 miliani debitoris, ut fuit dictum in Romana Saluiani In-
 terd. si. Ianuar. proximè preteriti coram R. P. D. meo De-
 ciano t & propterea per talem solutionem actiones cre-
 ditum extingui fuerunt, & nulla potuit interuenire
 cessio. *Bact. in d. Addeffurum. n. 4. ubi etiam Paul. de Cast.*
sub nu. 4. vers. ubi nobilium autem. et sub nu. 1. vers. nam prin-
cipali. ff. de solut. & fuit dictum in illa Romana Saluiani
Interdicti. & 19 Aprilis preteriti coram R. P. D. meo Lu-
lio in illa Bononiensi. fideiussio: 2. ubi enā esset immit-
 tendas D. Fabricius in possessionem ex Saluiano, ne pro-
 pterea veniret expellendus D. Marius, quia cum ex reme-
 6 dio dicti t Interdicti non acquireret plenum ius Casalio
 teneatur stare locatoni. *in venditur. 1. ff. de bon. auct.*
Ind. possid. Bact. in d. d. siue sem. 4. ff. de acqui. quæritum sub
nu. 1. vers. aut ei non est confirmatum. Salic. in d. l. emptorem,
sub nu. 6. vers. aut cond. per sub nu. 1. Abb. in d. cap. 2.
curatam. sub nu. 8. vers. aut est successus singularis. lal. qui
dicte communē in l. diuortio. nu. 14. ff. solut. matr. Guidop.
 7 *desf. 480. sub nu. 1. vers. iuris salu. t & ad id quod ex ad-*
 uerso replicatur pro parte D. Fabricij, quòd *ad. in venen-*
 sione loquitur in eo, qui mittitur in possessionem ex pri-
 mo decreto, respondet Arctinus. l. 139. sub nu. 16.
 vers. si tamen rem locatam, quòd licet verum sit textum il-
 lum loqui in d. casu, tamen DD. ex eo formant regulam,
 quòd successores singularis teneatur stare colono, quando
 non succedit in plenum ius auctoris sui. t Accedit quòd
 8 D. Fabricius hoc pacto succederet in d. Casalio per senten-
 tiam Iudicis, quo casu non habet locum l. emptorem. *Bal.*
in cap. quando frequenter 5. ff. de iur. iur. non conest. lal. in
l. diuortio. sub nu. 14. ff. solut. matr. Alba. conf. 108. nu. 6. quia
in translatione, que fit per Iudicem semper intelligitur
referentiam ius tertij. Bald. in d. l. emptorem. nu. 5. Alex. in
d. 5. ff. de iur. iur. quæritum. sub nu. 7. vers. ad hoc tendunt.
 Quoad tertium placuerunt Dominis responsiones dari
 9 per in formantes pro parte D. Marij. preteritum t quia l.
 si quis maior. ratiōne in practica locum habet, eum
 quolibet, etiam iniusta causa, excuset à dolo, qui in ea
 requiritur, ut per lal. in d. si quis maior. n. 1. Curt. lun.
 sub nu. 17. & fuit dictum in illa Cornetapa bonorum
 coram Sanctul. 26. Iunij 1579. vbi iurum fuit dictum in
 dubio iudicandum, non esse locum depositioni d. legu.

ANNO TATIO.

- 10 Quando t adell hypotēca pro obferuantiā contractus
 successores teneatur stare etiam si indigeret re locata pro
 via suo. *Surd. conf. 103. n. 10. qui alios refert.*
- 11 Difficilis est t an si tene hypotēca possit successores expelle-
 re conductorem si velit ei subleue interesse, & pro affir-
 matiuo tenet Valat. *ca. fult. 96. nu. 1. & latè Surd. conf.*
331. nu. 18. et seq. ubi dicitur hoc procedere non obstat in-
 tamento de non contrahendo, & non obstat hypotē-
 ca, sed nota in Romana Locationis domus 15. Ianuar.
 1610. coram R. P. D. Ottembergo distincti inter hypotē-
 cam specialem, & generalem, & si tene hypotēca
 generali adiuncta sit opinio, secundum verò si tene hypotēca
 specialem, item etiam si tene tamento sentit d.
 deat successores stare debere locatoni non obstat
 interesse oblatu, quia instrumentum pœnit obligat ad
 obferuantiam contractus, quando pœnit contractus
 impleti potest, & sine dispendio salutis æternæ, *cap. cum*
enarratur de iur. iur.
- 12 Et quòd t crediderit immisissus ex Saluiano, teneatur stare
 locatoni, dicit Rot. in Romana fideiussio: 13. Martij
 1617. coram R. P. D. Andrea. Vbi hæc decisio canoniza-
 ta sequendo lal. attestantem de comuni re. l. diuortio. n.
 34. ff. de iur. iur. lal. Interd.

Oliuarius Beltramius.

Salutarum Iurispatronatus.

Luna 1. Iulij 1602.

ARGVMENTVM.

Possessio instrumētalis, etiam capta Iudicis au-
 thoritate, absque expulsiōe, non est alicu-
 ius consideratio, quando Iudex nulliter
 procedit. Executor quando dicatur mixtus,
 & quando liceat ab eius sententia appellare.

SYMMARIVM.

- 1 Possessio instrumētalis capta, existens alio in possessio-
 ne, et non expulsa, est nullum momentum.
- 2 Iudex prius possessione absque expulsiōe.
- 3 Hæc est verum, si rite, & recte procedat, sicut autem, si
 nulliter.
- 4 Clausula (vocat) facit executorem mixtum. Contra-
 rium alias tenet Rot. n. 9.
- 5 Executor, quando adell possessor debet assumere partes
 Iudicis.
- 6 Possessor non tenetur dimittere suam possessionem ad sim-
 plex verbum executoris.
- 7 Ab executoris sententia datur appellatio.
- 8 Sequitro non est locus quando possessio alterius colligi-
 gatur est clara, sed inhibendum est alteri ne molestet
 possiderem.

DECISIO LXIX.

Andum est mandatum de manutentione monia-
 libus de quarum possessione costat ex resolutione
 in hac causa facta 27. Nouemb. 1600. nō obstante præ-
 tensa possessione Francisci, quia fuit t instrumētalis exi-
 stentibus in possessione, & non expulsi monialibus, &
 ob id nullius momenti, l. fideiussio, & ibi notat. ff. de ac-
 quir. possid. Dec. conf. 103. sub nu. 1. vers. sed tamen hic non
 obstatibus. Caput des. 333. par. 2. Cels. de Grass. des. 5. in
 princip. de cons. possid. et propr. Nec refert, quòd authori-
 tas t Iudicis Iuridici pro expulsiōe ad rad. per Angu-
 2 l. qui tueretur, 5. item cum Frater. in fin. ff. de acquir. possid.
 quia id verum, si Iudex rite, & recte t procedat, sicut
 3 autem si nulliter. Soc. in cap. quoniam, 5. quod si super. nu.
 125. ante med. cons. ficut autem in Iudice. et l. cent. Sacro-
 4 rum. in reg. de arnal. quæst. 45. nu. 3. fuit dictum in vna
 Spoletana domus 19. Decemb. 1580. etiam R. P. D. meo
 Decano in vna Lucana Cappellaniz 17. Iunij 1599. coram
 R. P. D. meo Pamphilio, & in pluribus aliis. Nulli-
 tas autem est clara, quia t executor Iure iuratum erat mix-
 tus propter clausulam (vocat) virendu. Cast. des. 63. 2
 in princ. Rot. des. 32. de rescriptis in antiqua et 30. eod. tit. in
 rem. Abbas cap. extrinsecus. nu. 6. de Iud. Felin. in cap. de ca-
 5 rere. nu. 10. de re iud. & quia, eum moniales essent t in
 possessione, debuit executor partes Iudicis assumere. Fe-
 6 lin. in ca. fin. nu. 24. de presump. t non enim tenebatur
 moniales ad simplex verbum executoris possessionem
 dimittere. Achil. des. 4. nu. 12. de sent. excomm. fuit dictum
 in vna Prisciæ seu nullius 11. Febr. 1578. coram Sicuti.
 & propterea t cum t sententia huiusmodi executum
 7 fuisset appellatum t propter licuit appellare, Card. des. 63.
 63. Fel. in d. cap. de carere. nu. 10. in fine, executio, &
 immisissio, post appellationem fuit nulla, cap. per tuas, de
 sent. excomm. cap. licet eod. tit. in 6. l. ap. alleg. 2. nu. 5. et 7.
 Agid. des. 707. t Nec est locus questio: eum posses-
 8 sio monialium sit clara, sed est inhibendum Francisco,
 ne eas molestet. Bald. conf. 244. lib. 3. cum aliis in alia de-
 cisione in hac causa facta adductis.

ANNO

ANNOTATIO.

- ^a Seraph. dec. 1363. Roc. decif. 381. num. 1. & dec. 555. n. 2. per 2. in revent. latè. Gata. de benef. par. 6. cap. 2. num. 40. & licet re veta. Roc. fupradictum hanc opinionem tenuerit, quod felicitet claufula vocandi, faciat executorem mixtum, & nihilominus eorum Cardinali Sacerdoti in decifione 381. per. 2. in revent. opinio rationibus offenditur claufula istam non operari per necesse istum effectum, sed solum importare, quod Iudex non poffit procedere extrajudicialiter, sed solum judicialiter paria caufe cognitione, & partis citatione, revento tamen indicio executio, si cut videmus in materia obligationis Cameralis, in qua executio proceditur, citata tamen partejo practica tamen effe difficile obtinere contra primam opinionem fupradictam à Rota firmatum, & que in hac decifione canonizatur, & plures etiam alias decifiones cumulat Martia de claufula, p. 1. clauf. 196. ubi etiam plura cumulat circa vim, & efficaciam d. clauf. vocandi vocandi.

Olivarius Beltramius.

Eluen. Beneficij S. Salvatoris.

Mercurij 30. Octobris 1602.

ARGUMENTVM

Alternatiuū non gaudet Epifcopus non refidens, etiamfi tempore vacationis beneficij ex accidenti reperiretur in diœcefi, quādo conflat quod non habebat animum refidendi.

SYMMARIVM

1. Arbitrium conceditur ad fufpendendum, non ad retrahendam executionem.
2. Executio avertitur, non ex claufula (arbitrio) fed alia via, effe revocanda.
3. Alternatiuū non gaudet Epifcopus non probata refidentia.
4. Epifcopus non habetur pro refidente, fi in plurimum in alio loco extra diœcefin habuit.
5. Recedere non dicitur quis loco, à quo recedit anime incontinenti revertendi.
6. Refidentia Epifcopi per mensem integrum fufficit, ut ipfe gaudeat alternatiuū, dummodo refidentia per mensem fu cum recto confilio refidentia.
7. Effe quis non dicitur, ubi eſt corpore, ſi mente, & anime abſit.
8. Animus, licet ſi imperfectibilis, tamen cognofcitur ex precedentibus, & fequentibus.
9. Terminum fubſtantiale, quando fuerit male ſeruat, eorum defectus fanatur ex reiteratione, qua ſi in citatione ad ſententiam.

DECISIO LXX.

- ^a Omnis indicatur non eſſe locum arbitrio, quia, & illud conceditur ad fufpendendum, non retrahendam executionem iam factam, ut fuit ſepius dictum, & ſignanter in Auriē. parochialis coram R. P. D. Lancelotto 23. Aprilis 1600. & in Tudeſ. parochialis 3. Decembris præteriti coram R. P. D. Sacerato, nec eſt verum, quod i obliuiscitur executionem eſſe factam pendente appellatioe, & quando eſſet facta, non ex claufula arbitrio, ſed alia via eſſet revocanda. Et eo minus dixerunt intrare arbitrium, cum breue ſit ſuis iſtitutum, quia vocatio in menſe Aprilis, quæ fuit poſita in conditione eſt in conſeſſo apud partem, ex quo reſultat notoria reſervatio, quæ non tollitur per alternatiuū Epifcopo conceſſam, & ab eo acceptatam, & quia non probatur refidentia, quæ requiritur, ut Epifcopus eius b privilegio gaudeat, imò apparet de eius bona refiden-

tia. Et ſicut A. C. aſſumpſit partes Iudicis in admittendo exceptionem alternatiuæ, ita etiam debuit aſſumere in cognofcendo, an verè, & ſungenter reſederit, iuxta eius formam, ut in ſimili fuit dictum in voa Eluē. Prioratus 22. Octobris coram Sanctiſſimo, quod autem Epifcopus non reſideret, licet de tempore vacationis fuerit præſens, patet, quia propter officium Summi inſpectoris, quo fungebatur in Ciuitate Vlixbonenſi, ibi continuè permanebat, licet aliquando in certis temporibus viſitaret Eccleſiam Eluē. ubi per aliquot dies morabatur exercendo munia Epifcopalia, prout contingit de tempore vacationis, vnde ex hac mo- ta, quam fecit in ciuitate Eluē. animo reuertendi, prout reuerſus fuit ad Ciuitatem Vlixbonenſem, non po- tuit pro refidente haberi. l. 1. §. habuere, ff. de his, qui de- iec. vel offed. l. poſſimini, §. capimus, ff. de cap. & poſſim. reuerſ. Et fuit in hac cauſa dictum 22. Martij 1599. coram Reue. P. D. meo Millino, ex traditis per Atch. in capite licet Canon, numero 5. de deſtina. in 6. & per Cord. conſil. 244. numero 18. & 19. libro. 2. & ſcit quia cum non diceretur reſeſſe à Ciuitate Vlixbonenſi, à qua reſeſſerat animo reuertendi, l. qui ſupponit, ff. de adhib. §. in his autem animalibus, l. iſti, de rer. diſpoſ. & ita adhuc in dicta Ciuitate diceretur reſidere Io. And. ubi ſuper Card. in clero. 1. queſt. 1. 2. de ſur. compen. oon po- tuit eodem tempore haberi pro refidente etiam in Ci- uitate Eluē. Gloſ. & DD. in cap. non poſſit, de prob. in 6. cum alijs allegatis per Ripum reſponſ. 14. num. 32. in riſulo de legi. & conſue. Non obſtat decifio in cauſa Fontenina Canonizata coram Illuſtriſſimo Cardinali Blanchetto, quia illi reſponderetur in decif. D. mei Millini verum eſſe ſufficere præſentiam Epifcopi per mensem inte- gram, ad effectum, ut gaudeat alternatiuū, fed debet in- telligi de tali præſentia, quæ ſit cum animo ibi perman- denti, quia & non dicitur quis eſſe, ubi eſt corpore, ſi 7 mente, & animo abſit, l. poſſimini, §. capimus, ff. de cap. & poſſimini reuerſ. cum alijs alleg. ad id, quod dicitur & animo Epifcopi non poſſe cognofci cum di- 8 perſeſſerit, reſponderetur, quod inò ſatis in cauſa no- ſtro declaratur ex precedentibus, & ſequentibus, l. fed & ſalvatur, §. proinde, ff. ad Maced. l. ſiſterum plarium, §. fin. ff. de leg. 1. & à ſolito Aym. conſil. 20. numero 7. Nec placuit Dominis nullitas deducta ex defectu termino- rum ſubſtantialium, quia exequutio breuium, & litera- rum habet ſuos terminos ad docendum paruiſſe, primò pro prima, ſecundò pro ſecunda, vique ad quartum ter- minum, & ubi & eſſent aliqui terminales ſeruati omnis 9 defectus fuiſſet ſanatus ex reiteratione, quæ ſit in cita- tione ad ſententiam, Caſſad. decif. §. in fin. de reſcrip. Caputaz. decif. 149. part. 3. & fuit dictum in Sabineſi pen- ſionis coram Illuſtriſſimo Cardinali Mantica 17. Decem- bres 1593.

ANNOTATIO.

Circæ materiam d. decifionis vide laſe Gonz. ſuper reg. §. gl.

- a. 49. num. 161. & ſeq.
b. Gonzal. ſupre. reg. §. in revent. contra nullitatem, numero 296.
Rota decif. 201. num. 1. per. 3. in revent. & fuit dictum in Eluē. tranſlationis 27. Iunii 1614. coram R. P. D. Causale- no.

- b. An ſit probanda refidentia Epifcopi fundame ſe inal- tematous, vide quod dixi ad decif. 34.

Olivarius Beltramius.

Cartagineſ. Beneficij.

Mercurij 6. Nouemb. 1602.

ARGUMENTVM.

Defectus plures narrantur, ex quibus reſoluitur iura non eſſe in forma probanti.

SYM

SUMMARIVM

- 1 *Recognitio iurium requiritur parte citata.*
- 2 *Notario de citante a se facta non credetur.*
- 3 *Citatio facta praesens diebus non tenet, & num. 6.*
Hec est verum respectu iurium temporis, sed per paucos dies sustinetur, immo sustinetur, durante vero termino probatorio, & num. 6.
- 4 *Citatio est necessaria in extrahitione iurium.*
- 5 *Citatio in iurium collatione est necessaria.*
- 6 *Citatio non censetur remissa ex eo, quia dicitur, quod aduersarius probet, & faciat se ad diligenter.*

DECISIO LXXI.

Procellam vitimo loco per Io. productum, & iura in eo contenta non esse in forma probanti, sed multis defectibus laborare fuit dictum, & iura enim exhibita non fuerunt recognita citato Ludouico, vt requirebatur. Caput. decis. 4. parte 3. & fuit dictum in vna Turritana Tertiariae 15. Maij 1592. coram Illustrissimo Mantica. Non obstat, quod Notarius afferat se notificasse decretum iudicis super dicta recognitione facienda, & quia Notario de citatione a se facta attestanti non creditur, Card. caput. 71. post num. 15. vers. sed Io. And. Put. decis. 5. libro 1. & vbi constaret de huiusmodi citatione, & quia facta fuit per singulos dies, non valeret. Bald. cens. 168. numero 1. parte 1. Put. decis. 158. in fin. libro 1. Modest. decis. 4. de testib. Presc. decis. 10. de del. & con. in princip. Corta decis. 153. & fuit etiam nulla extrahitio dictorum iurium ex defectu citationis. Felyn. in caput. si informatus, numero 6. de fid. infirmam. Modest. decis. 8. eodem tit. & licet quidem Notarius attestetur de notificatione decreti de extrahendo, tamen talis attestatio sine testibus non probat, vt supra dictum est, & deficit etiam citatio de iure necessaria in iurium collatione, vt fuit expresse resolutum, & ligosset in Syracusana quartae coram bono. mem. Gypso 29. Maij 1592. & in Cortigella. Gabelle eorum Reuerendissimi. Paterni. 26. Iob. 1597. & 24. Novembris eiusdem anni in illa Montis Regalis Iurisdictionis, coram R. P. D. Penia & omissionem illarum citationum, & aliarum, de quibus per informantes & non excusant verba illa Ludouici, quod audiebatur, & quod pars comprobaret, & faceret suas diligencias, quia non propterea dixit, se nolle citari, vt in fortioribus terminis fuit resolutum in causa Tudeñ. beneficij die 16. Octobris 1577. coram Illustrissimo Blanchetto, & in alia Tudeñ. de Zofalo coram R. P. D. Penia.

ANNOTATIO.

- 6 a *Rot. d. 130. n. 1. & d. 259. n. 3. in retem. sed nihilominus per aliquos paucos dies sustinetur huiusmodi citatio facta per singulos dies, & hoc in. Rot. decis. 311. n. 3. parte 1. decis. Rot. decis. 307. sub numero 9. parte 1. in retem. fuit dictum in Beneventana iuratum 3. Decembris 1599. coram Cardinali Sacro, & in Toletana hereditatis 6. Jun. 1618. coram bonae memoriae Andrea, in quibus dicitur sustineri per duos dies, item subsistit dicta citatio pro toto termino probatorio. Setaph. decis. 1498. numero 1. Rot. decis. 392. numero 6. per. 1. in retem. & fuit dictum in Nullius Iurisdictionis 18. Junij 1619. coram R. P. D. Pirouano, vbi fuit dictum contrarium procedere, quando non esset praesens ceteris terminis probatorio, in eo enim casu, quod rellingerit ad terminum probatorium, cessat illud absurdum, quod citatio inducat perpetuam servitutem, vt considerat Rot. decis. 393. sub num. 6. per. 1. in retem.*
- b *Et quod Notario sine testibus non credatur, Put. decis. 1. 3. Rot. decis. 104. numero 10. parte 1. in retem.*

Quatuor Beltraminus.

Bracaren. beneficij.

Mercurij 6. Novembris 1602.

ARGUMENTVM.

Patet ex Summario:

SUMMARIVM.

- 1 *Acta praesumuntur integra quando contrarium non docetur.*
- 2 *Actus praesumuntur perfecti, si aliud non apparet.*

DECISIO LXXII.

Acta esse integra dixerunt & Domini, prout de iure praesumuntur, quando contrarium non docetur. Aym. de anag. tempor. parte 2. numero 55. & fuit dictum in vna Senogallien. Siluz 24. Maij 1577. coram Corta in vna Calaguritana beneficij de Narazis coram Reuerendissimo. Paterni. 13. Ianuarij 1595. & coram me in vna Mediolanens. bonorum emphyteoticorum 10. Junij praeteriti, & est generalis regula, quod actus praesumuntur perfecti, si aliud non apparet, si si qui, vbi Bald. & Imol. ff. de testam. l. si. in iur. ff. de non oper. nunc. ad fin. Non obstat defectus provisionis Gasparis, & possessionis ab eo captae, qui tamen in enumeratione narratur à D. Matthia, quia licet tamen Gasparem vigore litterarum Apostolicarum Ordinariae Braccaren. directatum adeptum fuisse possessionem, ex hoc non sequitur, quod processus fuerit factus iudicialiter, & parte citata, ita vt fuisset necessarius transportandus. Non obstat deest, Braccaren. parochialis de Moreira coram R. P. D. meo iusto, quae ex aduerso allegatur, quia Domini dixerunt, quod procedere in actis iudicialibus. Processus eorum Braccaren. & Portugallien. sunt transportati, contra quos circa integritatem nihil opponitur, solum obicitur cor non esse in forma probanti, quod non est praesens indaginis, & erit suo loco videndum. Non obstat, quod D. Mathias narraverit in sua prima commissione Nuncium diffinitivè pronunciasse, & acta eorum ipso facta non sunt in processu, quia haec narratio habet contra se narratuum Comitis in dicta secunda commissione, quae multum verisimilis est, quod fuerit habito recursus (prout saepe in illis partibus contigit) ad Nuncium pro dirimenda tantum controversia Iurisdictionis; praeterea dictus Mathias recessit ab illa narratio in tertia commissione, ita vt narrata in prima commissione non sine attendenda, & sic concluditur pro integritate Actorum.

ANNOTATIO.

- a *Acta praesumi integra transportata dixi laud. ad decis. rem 59.*

Hortana fideicommissi.

Veneris 8. Novembris 1602.

ARGUMENTVM.

Patet ex Summario.

SUMMARIVM.

- 1 *Dirigunt regulariter non inducunt remissionem fideicommissi, & numero 5.*
- 2 *Mortuus non probata scientia testamenti in dividendis.*
- 3 *Amplius vt nec generalis clausula ad hoc sufficiat pro intendenda remissione fideicommissi.*
- 4 *Constitutio re, & verbis praesentibus subsistentis defuncti.*

DECA

DECISIO LXXIII.

SYMMARIVM.

Fines in testamento instituit heredem vniuersalem Aegidium, cui quindocunque decedenti substituit Petrum, & Ioannam suos ex filia nepotes pto vna parte tantum, & Claudiam, Clementiam, & Lauram eisdem testatrix filias pro aliis tribus partibus, & voluit quod si aliquis eorum moteretur sine filia legitimis, & naturalibus suis aliter succederet mortui Fines testatrix, & successit Aegidio batede, decedisti sine filius Petrus, condito testamento, in quo Pamphilo herede in propietate tantum instituto, domum quandam prelegauit, & usufructuarios omnium bonorum suorum reliquit Ioannam forem, & Latinum dictæ Ioannæ filium, orta controuersia inter Lauram, & Pamphilum super domo prelegata, & per appellationem coram Auditore Cameræ deuoluta, cum fuisset suffragium Roæ expostulatum, & propositum dubium, Ao Laure competere ius aliquod super dicta domo occasione fideicommissi per Fines facti, & quia Pamphilus allegabat pro se instrumentum diuisionis factæ inter ipsos substitutos, Domini dixerunt in eo non posse fieri aliquid fundamentum super remissione fideicommissi

1. quæ regulariter diuisio non inducit, l. cum pater, §. hereditatem, ff. de leg. 2. Bart. & alij in l. qui Romæ, §. duo fratres, ff. de verbor. obligat. Bald. conf. 408. num. 1. l. 1. Roman. conf. 403. sub num. 1. Alexand. conf. 108. num. 4. l. 1. l. 1. Crecense. dec. 4. de donat. in princ. * præsertim

2. non propterea scientia testamenti, ¶ vt latet per Socin. lun. conf. 118. num. 11. vers. §. l. 1. & seq. l. 1. Pat. conf. 91. num. 10. & 17. l. 1. §. 1. & clausula generale ad hoc non sufficiunt, vt per Crecense. d. dec. 4. Nec sunt prægnantes, vt requiritur, sicuti fuit scilicet in causa Cæsenaten. bonorum eorum illusterrimo Mantica, & in hoc Pamphilus non multum insistebat, sed allegabat ad exclusionem Laure superuentum Ioannæ, ¶ nam cum Petrus, & Ioannæ esset te, & verbis in vna hereditatis parte coniuncti, in portione Petri decedentis, ipsa Ioanna præfertur alius substitutus disunctis, l. eberedi, §. qui defunctus, ff. de vulg. & pup. vbi est casus nolter, l. 1. vbi, §. si veris quidam, C. de caduc. rebus. Bart. in l. Lucius, sub num. 21. ff. de hered. instit. Bald. in l. in testamento, nu. 10. in fin. C. de instum. milia. l. alij sub num. 2. vers. 2. notabiliter lumen, C. de impub. & alij substitui. Dec. conf. 186. sub num. 4. vers. 3. non euidet per mandicata. Ruin. conf. 152. num. 10. & 11. l. 1. Cur. lun. conf. 161. sub num. 4. vers. confirmatur inuenio, & ex isto capite Domini sine difficultate responderunt Laure non competere ius aliquod super domo, modò non excedat portionem Petri, & Ioannæ.

ANNOTATIO.

1. Lariffonè firmavit Rot. 614. per tot. par. 2. in recent. vbi adnotant clausula prægnantissimæ, & nihilominus ¶ Roæ resoluit non cesset fideicommissio renunciatum, & de hac materia, an & quando cessat per diuisionem fideicommissi renunciatum, vide latè Menoch. de præsumpt. l. 3. præsumpt. 115. & Peregr. de fideicommissi. art. 52.

Olivarius Testaminiar.

Mediolanen. liquidationis fructuum.

Veneris 8. Novembrii 1602..

ARGVMENTVM.

Provisus ab Ordinario de beneficio reservatio non tenetur ad restitutionem fructuum perceptorum ante mortem licet, quando reservatio non erat notoria, nec inserta in corpore iuris.

Deiussens Papale.

1. Fructus vt non sint restituendi, sufficit, quod ab ipso mala fides.
2. Reservatio quando non est notoria, vel clausa in corpore iuris, non censetur malam fidem in prouiso ab Ordinario esse matam licet.
3. Reservatio, quando est super vacante, non super vacante, non infert prouisionem prouisi ab Ordinario.
4. Interfuit deo non potest, qui habet titulum ab Ordinario.
5. Fructus, vt non sint restituendi sufficit ab initio bona fides, & inter deinde.
6. Antidota sufficit in prouiso Ordinario non tamen in prouiso malam fidem.
7. Sententia verba debent intelligi, prout ius disposuit.
8. Condemnatio simpliciter ad restitutionem fructuum censetur condemnatio ad fructus, ad quos condemnari de iure debent.

DECISIO LXXIV.

Fuit conclusum fructus liquidandos esse à die mortis, ¶ quia ad istum effectum sufficit, quod ab ipso mala fides. Rot. dec. 4. sub num. 1. de restit. sol. in non. Aegid. in cap. graui, num. 4. coram quod. eod. tit. & fuit dictum coram bo. me. Cipio in vna Romana fructuum 20. Novembris 1585. & in vna Salaman. fructuum 9. Martij 1587. & coram R. P. D. meo Decano in Salaman. dimidia portionis 1. Aprilis 1591. * Mala fides autem D. Marci Antonij ante item non probatur, ¶ cum non appareat, quo i habuerit scientiam reservationis, & reservatio non sit clausa in corpore iuris, vel super certo corpore beneficii, aut alia indubitata, & notoria, ita vt eius ignorantia allegari non possit, vt fuit dictum in illa Salamanina fructuum, & in alia Salamanina dimidia portionis, talis enim requireretur ad hoc, vt inficeret possessionem dicti ptoalis ab Ordinario. Put. dec. 180. l. 1. & fuit dictum in Romana Canoniarum 7. Decembris 1584. coram Synthesimo, & in pluribus alijs, ¶ & eo minus, quia reservatio, & decretum in ea appositum fuit non super vacante, sed super vacante, Ca. l. ad dec. 2. num. 4. in fin. vers. & in relege de restit. solut. Put. dec. 127. l. 1. & fuit dictum in dicta Romana Canoniarum. Que dicuntur de institutione, quod teceat ad fructus perceptos ¶ ante mortem licet, non habent lucum in dicto Marco Antonio, qui suam habet prouisionem ab Ordinario, quam non discolorat prædicta reservatio. Put. d. dec. 180. & propterea iusto titulo accepit possessionem, ¶ & licet postea fuerit detectus iniustus, sufficit, quod ab initio habuerit bonam fidem, & colorem deinde. Rot. d. dec. 4. in princip. de restit. solut. in nouis. Sarnen in reg. de annal. quest. 17. sub num. 4. ¶ Non obstat, quod 6 prouiso Ordinario, cum careat testibus, & subscriptione Notarij, sit suspecta de antidota, quia ista suspicio non potest causare malam fidem in prouiso ab Ordinario, qui sciuit non adesse antidota, nec fuit conscius de inuasisse alienum beneficium. Non obstant verba sententia, ¶ quia intelligi debet, prout ius disponit, l. Herennius, ff. de inst. cap. de litem de off. Ordin. Bart. in l. si fundus, §. in vendicatum, sub num. 4. ff. de pign. & dictus Marcus Antonius censendus est ¶ condemnatus in eo, in quo condemnari debuit. Aym. conf. 74. num. 9. & dixit alibi: Roæ in quadam sententia in ea parte, in qua condemnabat ad fructus perceptos in vna Romana Vincer de Macris 15. Iunij 1593. coti Oratio.

ANNOTATIO.

1. Latè Rot. dec. 120. per totum part. 2. in recent. vbi adnotatur facienda fructus suos, dicuntur fuisse etiam qualem

E tutu

etiam, etiam inuoluntatem, & putatum, dummodo non sit reprobatus, & bene etiam Rota decis. 328. num. 7. par. 2. an reuert. ubi dicitur, quod qualibet causa, etiam temeraria & deficiente excusat ad restitutionem fructuum, & ibi etiam dicitur, talem qualem occasione possidendi sufficere, quod etiam fuit dictum in Elboren. fructuum 16. Febru. 1588. coram R.P.D. Remboldo, ubi dicitur sufficere opinionem erroneam non solum in facto, sed etiam in iure, quod etiam firmat Peregr. de fideiuss. art. 93. num. 11. Et tamen titulus esset reprobatus pura si asperet viuram, runc bona fides non excusat ad fructuum restitutionem. Sane. decis. 1008. sicut etiam idem efficit, si lex ab initio resisteret acquisitioni rei Bart. in l. sed et si. q. si res. num. 4. ff. de per. hered. bon. decis. 98. num. 3. & admittit Rota in Mantuana fructuum 31. Ianuarij 1601. coram R.P.D. Vbaldo, ubi tamen id temperatur, & post hoc ignorat factum, ex quo ostendit. d. iuris resistentia, & circa hanc materiam est videndus Menoch. de reprob. reuoc. c. 2. & num. 378. usque ad finem, qui plenius illam tractat.

Olivarius Beltraminus.

Romana Pecuniaria.

Mercurij 13. Nouembrij 1602.

ARGUMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMARIVM.

1. Procurator non potest sine speciali mandato domino praedicare.
2. Declarari in committendo sed non in omittendo, num. 4.
3. Implementi exceptio opposita non potest per eum, qui contrarius acquiescit, & num. 5. ubi vide rationem.
4. Cessio non reportatur, ubi fit solutio de pecuniis ipsiusmet debitoris, & si reportatur quid operetur.

DECISIO LXXV.

Fuit dictum constare de adimplemento Episcopi, quia apparet de errore calculi Guidotti, qui dum in eius composito enumerat solutiones mensuras incipit à mense Nouembrij, cum debuisset incipere à precedenti mense Octobris, & iste error est patens, & in confesso apud partes, ex quo sequitur, quod cum omnia vnus mensis solutione fecerit debitorem Episcopum in scutos 1. & bol. 91. addita pagha omissa, remaneret creditor in scutos 247. bol. 6. Nec facit, quod dicitur etiam errasse omittendo societatem solutam per D. Spinolam Falconerio; quia cum illa non includatur in partito, nec sit de assignatis ab Episcopo, non propterea potest dici Episcopum non adimpleuisse, licet D. Spinola pro eius extinctione extra rationem partiti remaneret creditor Episcopi: Quod autem huiusmodi Societas soluta non sit de assignatis, & contentis in partito, imò nec esse possit, patet, quia conuentio, & partium sunt celebrata de anno 1597. pro extinguendis Societatibus praeteritis, & haec Societas fuit contracta de anno 1600. & soluta per D. Spinolam non in vim dictae conuentionis, sed quia in ipsa Societate fideiussor intercesserat, quod etiam innuit cessio obiecta à Falconerio contra Episcopum, quam non impetrasset, si soluisset in vim partiti nomine Episcopi, & de eius pecuniis, & Domini non habuerunt in consideratione, quod procurator Episcopi facta intimatione comparuerit, & dixerit, quod ad defensas habebat pecunias sibi à dicto Lelio solutas, & quod de dictis pecuniis extingueret, & quia non potuit Domino sine speciali mandato praedicare. Part. conf. 86. nu. 17. & conf. 108. num. 98. lib. 4. Nec etiam sufficiebat man-

datum Episcopi, quia D. Lelius declarauerat, quod ex suis pecuniis D. Spinola posset solvere, & extinguere Societates per eum designatas, & eas, ad quarum extinctionem tenebatur Spinola in vim conuentionis initae cum Episcopo; unde non potuit dictus procurator in alium viam conuertere dictas pecunias non solum praeter intentionem Episcopi, sed etiam contra voluntatem dicti Lelii, qui erat illarum Dominus, & destinauerat, prout supra. Non obstat, quod de non adimplemento constet ex confessione ipsiusmet Episcopi in Instrum. de anno 1599. de quo tempore remanebat debitor scutorum 77. & quia ex calculo Guidotti apparet, quod in fine anni fuit facta integra solutio, quam recipiendo D. Spinola censetur acquiescisse, ita ut de non adimplemento amplius dari non possit ad tradita per Aym. conf. 106. nu. 1. & 3. Non obstat de fectus, & non adimplementum, deductum ex eo, quod Episcopus post factam venditionem Officij Praefidentatus plumbi nullum fecit (prout promiserat) assignamentum, quod succederet loco dicti Officij, quia tunc Episcopus ex facultate sibi in conuentione reuerata abbeuauit tempus, & fuerunt assignatae pecuniae sufficientes pro totali extinctione, ita ut non fuerit locus iteratae assignationi. Non obstat, quod Dominus Spinola habeat in manibus paghas decem mensium tantum, & sic non integri anni, & quod non teneatur ad extinctionem, nisi in fine anni, quia sufficit, quod habeat in manibus tantas pecunias, quae sint satis pro totali extinctione, tunc enim cessat, & non durat amplius partium, nec est expectandus finis anni, sed & in principio, & in medio, & in fine anni, & cum primum habeat omnes pecunias, debet sequi totalis extinctio, quia sic conuenit, instante autem adimplemento pro parte Episcopi, sequitur D. Spinolam debere docere se extinxisse Societates assignatas.

ANNOTATIO.

1. Cessio non reportatur, quando fit solutio de pecuniis ipsiusmet principalis debitoris. Cast. in l. modeste. nu. 4. vers. in arbitrium autem, & nu. 5. vers. nam principalis, ff. de solut. Vinc. de Franc. decis. 5. num. 3. & si fiat cessio, illa non operatur translationem iurum, sed solum habet vim quiescentis, & liberationis. Peregr. de fidei. art. 93. num. 34. Rota decis. 428. num. 3. par. 2. in reuoc.
2. Procurator praedicit Domino, sine speciali mandato in omittendo non tamen in committendo, quia tunc requiritur speciale mandatum, vel distinguit Bald. in cap. 1. col. 1. vs. sit non concess. l. si in l. si procurator, in 8. l. si. c. de procur. Tit. 1. de leg. contrah. Glaf. 7. num. 78. Sord. decis. 152. numero 16.
3. Rota decis. 177. num. 20. par. 2. in reuoc. ubi redditur ratio, quia non implementum censetur tacite remissum.

Olivarius Beltraminus.

Romana affictus.

Veneris 15. Nouembrij 1602.

ARGUMENTVM.

Per secundum instrumentum continens diuersa pacta, quando censetur recessum à primo, & an pro fideiussione licitum sit fideiussori aliquid recipere, & quantum.

SVMARIVM.

1. Generalis secundum continens diuersa pacta irritantia, & cassantia primum generalium, nonat primum, declarata vs. nu. 8.
2. Generalis secundum non reuocat, nec innovat primum, nisi

nisi quando secundum est validum, quod est verum, nisi secundum consensum expresse revocationem primi, & num. 9.

- 3 *Ad contrarium recedatur, de voluntate utriusque partis.*
- 4 *Voluntas declaratur etiam ex actu nullo.*
- 4 *Pro fideiussione licet aliquid recipere, dummodo tamen moderari recipiatur, & numer. 8. ubi vide limitationem.*
- 5 *Recipere non licet ultra summam, pro qua quis fideiubet.*
- 6 *Instrumenta locacionum non probant iustitiam officii.*
- 7 *Valor probari debet de tempore contractus.*

DECISIO LXXVI.

- F**uit conclusum, D. Matium teneri solvere affictum ad rationem secundi instrumenti, & quia à prima locacione fuit recessum, cum deventum sit ad secundum continenter diversitatem affictus, & pastorum, l. *palla novissima*, C. de *pall. litem* plicis, §. *litem*; ff. locat. l. 1. §. *si non ff. de stipul.* Quod cum precedat, etiam quando in secundo contractu non sunt verba iustitiae, & cassata primum contractum, fortius erit verum in casu isto, ubi verbus expressis annullatur prima locatio. Non obstat nullitas, quia obicitur hanc secunde locacionem, quia (vt infra dicitur) non probatur, & ea etiam praesupposita adhuc censetur prima revocata, quia licet quando sumus in racia revocatione, quae fit per secundum contractum de eadem re inter eandem partes initum, requiratur, quid secundus sit validus, *l. si quis in princ. ff. de leg. 1. arch. hoc inter liberos*, C. de *testa*, Glor. in d. l. *palla novissima* in ver. *novissima*, ubi etiam Bacc. in 1. *test. circa finem*, secus tamen est, quando secundus & contractus continet expressum revocationem primi, quia tunc per secundum inuallidum reuocatur primus validus, l. *plane l. 1. in princ. ff. de leg. 1. Alex. in l. si quis ante sub numer. 8. ff. de acquir. p. poss.* cum enim tunc de voluntate utriusque contractus à contractu recedatur, *l. si donat. ff. de transact.* Paul. de Castre. in 1. *si mihi, & ubi §. in legat. sub num. 2. ff. de leg. 1.* ista voluntas etiam in actu nullo declaratur, l. *fin. ff. de reb. her. qui sub testat. l. 2. C. de confirm. tut. l. 1. in testamento ff. de fidei liber. Alex. conf. 45. post num. 1. lib. 1. lat. in l. *Domitius*, sub num. 2. ff. de cond. indeb. Non obstat, quod dicitur, secundum locacionem nullam, quia ob fideiussionem per D. Matium pro ipso D. Maximiliano praestitam, cum maxima tamen D. Marii cautela, & securitate, fuit notabiliter, & cum magna D. Maximiliano lesione reductus affictus, & tunc quamvis licet pro fideiussione aliquid recipere, *l. hoc iure, §. t. ubi Bar. ff. de donat. Dec. conf. 7. in princ. lo. de Anan. in c. for. num. 4. de usur.* tamen illi procedat, si moderatè percipiatur. Bal. in *Lanigra*, post num. 2. ubi etiam Sal. C. ad *Urbianum*. hic autem dicitur lucrum transcendente summam, & pro qua fideiussit, quo casu actus iste videtur omnino illicitus, & damnuandus, ex traditis in summa Arimill. in ver. *fideiussor*, numer. 15. in Summ. Siloeft. sub eodem verbo, numer. 14. cum aliis alleg. quia ad hoc fuit dictum secundum instrumentum continere plura pacta D. Maximilianum fauorabilia, quia in primo non erant posita, ita vt non possit discerni, si & quanta portio pretaxatæ remissionis tribuenda sit fideiussioni. Nec etiam apparet quantitas sit reductio, & cum non probatur ad quam quantitatem ascendat iustus Casualis affictus, ille enim non bene deducitur à prima locacione, cum Domini malum suspicarentur de eius simulatione, vt in venditione, quae sequi debebat reperiretur maior pretium, quae simulatio, vltra depositiones testium, reddidit multum verisimilis ex eo, quod verumque instrumentum fuit eadem die coram eisdem notariis, & testibus celebratum, ita vt sub vno, eodemque tractatu & verumque conclusum videtur. † Nec releuante alia *Decisions Papales.**

instrumenta locacionum, quia per ea non probatur concludenter iustitia affictus. Bald. in l. 1. num. 58. & seq. C. de rescind. vend. Imolan. cap. cum causa, sub num. 28. versan autem possit de empte. & vend. Alex. in l. *Falcidia*, §. *corpore*, num. 1. ff. ad l. *Falcid.* & eo minis probant, 7 quia non percutitur tempus locacionis, de qua agitur, sed sunt de aliis temporibus, l. *si voluntas in fin. C. de rescind. vend. l. 3. §. dim frater ff. de ver. sigis Bar. in d. l. ubi alij, C. de rescind. vend. Imolan. in d. cap. cum causa, nu. 2. Soc. conf. 48. nu. 1. in fin. & num. seq. lib. 4. Caput. decis. 264. nu. 9. per. 3. & propterea alim non docto, standum est secundo instrumento.*

ANNOTATIO.

- a *Caus. conf. 257. num. 9. & fuit dictum in Romana affictus, † ses Casualis Bucer 14. Martij 1603. coram R. P. D. meo Cocino Decano, non tamen per secundum contractum intelligitur nouatus primus, nisi secundus continet incompletibiliter cum primo, Bald. in l. *palla novissima*, num. 12. C. de *pall. Gabr. conf. 31. num. 4. lib. 2. latè Menoch. de praesumpt. lib. 3. praesumpt. 134. nu. 39. & 40.**
- b *Et quod requiratur validitas secundi contractus, vt ex eo inducatur nouatio primi, † Menoc. d. praef. 134. num. 45. Surt. decis. 51. num. 26. Rota decis. 215. num. 8. per. 2. d. 10.*
- c *Plene Surt. conf. 306. per totam Mant. de test. lib. 6. tit. 8. n. d. Rota † decis. 679. num. 2. per. 1. d. 10. & quia praedicta in conclusio est fundata in periculo, quod subit fideiussor, nempè quod de proprio reuocatur, ideo si exerat casus, in quo non existeret huiusmodi periculum, non liceret aliquid licetè recipere, ites declarauit Rota coram eodem Sanctissimo, in Romana affictus 8. Martij 1604. de qua infra decis. 264.*

Officiarius Extrinsecus.

Tarufina Parochialis.

Mercurij 27. Nouembris 1602.

ARGVMENTVM.

Enumerantur plura, ex quibus colligitur beneficium non esse de mensa, nec vnitum.

SYMMARIVM.

- 1 *Possessio triennalis inducit praesumptionem tituli.*
- 2 *Beneficium vnitum, & de mensa non dicitur vacare per absum Vicarij.*
- 3 *Status collarum excludit vnitatem.*
- 4 *Ecclesia habens Reuerentem perpetuum, non potest dici de mensa.*
- 5 *Cellaria, & perpetua praesumentur omnia beneficia.*
- 5 *Beneficium unum probatur esse de mensa ex recognitionibus, & num. 10. ubi vide rationem.*
- 6 *Primum non praesumitur beneficium ex donatione de ipsa facta, quia denare beneficium, non est vniuersi, & un. 1. 1. ubi vide decis. in contrarium.*
- 7 *Emancipatio vnica non probat.*
- 8 *Emancipatio moderna, & emanata à personis interfectis habentibus non suffragatur.*
- 9 *Sciam vnitum ascenditur ad effectum, vt videatur an beneficium cadat sub reformatione.*
- 10 *Sciam vnitum quando sit attendendum, vide totam materiam l. 1. sub nu. 12. ubi etiam de quasi possessione conferendi seu praesumendi.*

DECISIO LXXVII.

Proposui dubium in decis. 11. Ianuarij praetexti relectatum: An constet de tali iure Silestini Curatij, *E 2*

ratij, quod per eius obitum poterit vacare parochialis, de qua agitur, & Domini affirmatiue responderunt, & propter eius triennalem possessionem, de qua non ambigitur, *Cassad. decis. 2. in fin. & decis. 3. numer. 6. de caus. posses. & propriis. Mohed. decis. 19. numero 1. de remiss. Et ad id, quod obiciebat, & ultimum Ecclesiasticum uti veniam, & de mensa monasterij S. Marci de Montilibus, non potuit vacare per obitum Vicarij, *cap. cum accessisset de cons. Feder. cons. 187. & 100. Gem. cons. 86. nam. 1. Vitalum elem. vna de offi. Vic. dixerunt quod, & ut fuit iuratum S. Marci pueritatis, & beneficium hodie reperitur in statu collatum, & constat de pluribus collationibus Apostolicis, & monialium, quae excludunt intentionem ipsarum, quod sit unitum, & de mensa, & Vicaria perpetua ad eam insinuationem, ut per *Aret. cons. 61. & fuit late deductum in Parmen. prioratus 14. Apr. 1600. coram R. P. D. meo Penna*, non enim potest dici de mensa Ecclesiae habens rationem perpetuum, *glos. in Clem. vna de caus. quidam etiam in vers. ad mensam de excep. Pratas. & cuius fructus Rector percipit, d. glos. in no. in cap. de monachis de prob. Ex multum mouebant Dominos tres sententiae Rorales de anno 1513, ad suorum prouisi Apostolici contra moniales, necnon praesumptio, quam habent omnia beneficia, & praesertim curata, ut sint collatoria, & perpetua, ut fuit dictum in dicta Parmen. Prioratus, & non obstant recognitiones, quae dantur monialibus, quae istis inferunt ad subiectionem, subiectioni autem non concludit beneficium esse de mensa, imo potius istis huiusmodi de manu Rectoris recepte persuadent beneficium non esse de mensa, quia si esset Rector ipse de manu monialium reciperet fructus: * Ad donationem habitam ab Episcopo respondit in finem istam loqui de alia Ecclesia sancti Theonisi, quae est in ciuitate Tarusijs, ann. de hac, quae licet sit ciuitatem S. Theonisi, est tamen in Diocesi: Praeterea ubi etiam de hac loqueretur, & donare beneficium, est donare ius prouidendi de beneficio, *et dicitur in §. de proben. Privilegia sunt in forma communi, & cum etiam suis praeseruationibus, nec inferunt necessitate ad vnionem, minime excludunt, quod beneficium sit collatum, sed solum indicium faciunt pertinenciae collationis: Non obstant enunciatia de anno 1564, & quia est vnica, & ob id non probat, *Alex. cons. 90. sub no. 12. lib. 2. & fuit dictum in vna Sabinen. continuam 14. Octobris 1577. coram Illustri. Blanchetto, & scriptis in alijs, & aliae autem cum sint modernae, & praescribuntur a personis inter esse habentibus, non suffragantur, ut fuit etiam consideratum in dicta Parmen. Prioratus, & praesertim attento ultimo stato, qui inspicit de debet ad effectum, ut videatur, an ead sit reseruatio. * Caldus, cons. 23. de Prob. Simon. de reseru. q. 70. fuit dictum coram R. P. D. meo Decano in Vices. Benef. 19. Nouemb. 1599. in Taracoen. Sacristiae 9. Iunij 1600. coram R. P. D. meo Iusto, & in d. Parmen.*****

ANNO TIO.

- a Et bene Rot. 10. Tarusijs sancti Theonisi 31. Maij 1613. coram R. P. D. Vbaldo, ubi tunc dicit, quod modica recognitio excludit vnionem, quia statim vnione, non quid modicum, sed fructus omnes spectant ad Ecclesiam, cui praetendunt facta vnio.
- 11 Et quod donare beneficium non sit illud vnire, sed importet solum donationem iuris conferendi, dixit etiam Rot. in d. Tarusijs Parochialis 1613. coram R. P. D. Vbaldo. In contrarium tamen quod ex donationibus de aliqua Ecclesia factis monasterio, inferatur ad vnionem dictae Ecclesiae monasterio, Rot. decis. 113. numer. 1. p. 1. in recent. & 10. decis. 616. numer. 1. p. 1. in recent. quae tamen decisiones possunt ad concordiam reduci, nempe, quod simplex donatio non importet vnionem, secus au-

tem quando donatio est concepta per verba valde praegrantia, & quando alia concurrunt adminicula inferentia ad vnionem.

Et fuit dictum in Tarafones. Canonicus 4. Febr. 1608. coram R. P. D. Otzenbergo. Rota decis. 154. numer. 3. & decis. 213. sub numer. 1. p. 1. in recent. praeterea in fine, prout generale est, quod in materia beneficii attenditur vltimus status, lazi Gonz. *super reg. 2. glos. 1. §. 2. no. 14.*

Et circa hanc materiam vltimi status in materia beneficii, licet, & quando sit attendendus, est vltimus iussimiliter Martellouar. *insol. lib. 1. cap. 55. per totum*, ubi ponit regulam cum pluribus limitationibus, & refert plures declarationes Rorae. Praecipue autem solet attendi vltimus status, quando agitur de sustinenda prouisione laici facta, quicquid sit quoad futuras vacationes, & ideo si vltimus status beneficii sit de libero, sustinetur collatio facta ab Episcopo, non obstante exceptione iurisdictionis. Rot. decis. 5. p. 1. in recent. & 10. decis. 113. numer. 1. p. 1. in recent. ubi in fortioribus iam erat regulum constare de iurapat. & nihilominus Rota sustinuit collationem Episcopi factam in vti de libero propter vltimum statum, & decis. 154. sub numer. 3. p. 1. in recent. ubi dicitur conuincere procedere, quando agitur principaliter inter collatores de pertinencia collationis, secus quando agitur ad sustinendam collationem. Sicut & est contra collatio, ut de iurapat. facta ad praesentationem parochiani, sustinetur ex solo vltimo statu, interea *et dicitur in cap. de iurapat. & cap. de iurapat. fuit dictum, & praesertim in Nouacen iurapat. 18. Iunij 1617. coram R. P. D. Vbaldo, & eorundem in Romana iurapat. seu beneficiis 3. Decemb. 1618. & ratio est, quia collatio, electio, praesentatio sunt fructus, & vti fructus spectant ad possessionem, lazi Gonzal. *super reg. 2. glos. 1. §. 2. no. 14. vbi ad 16. & Gars. de beneficiis cap. 5. numer. 1. & seq. qui plura citant. Si tamen ante factam collationem constaret de iurapat. vel de libertate beneficii, tunc vltimus status non suffragaretur, nec etiam ad sustinendam collationem de proximo sciendum, quia proprietates ab eoque possessionem, iuxta late deducta in Lucana iurapat. 17. Ianuarij 1611. coram Penia & Rota decis. 169. numer. 1. p. 1. & bene Rota decis. 113. numer. 1. p. 1. in recent. Bene verum est, quod non dicitur de hoc constare, nisi quando adeat, vel confectio partis, vel res iudicata, Rota decis. 169. numer. 1. p. 1. in recent. & 10. decis. 113. numer. 1. p. 1. in recent. dicto cap. 5. numer. 1. p. 1. quod amplius Rota etiam, quando constaret per publicum instrumentum, prout late in praesentata 1. vana iurapat. coram Panza.**

Praeterea est conformis alia conclusio, quod vltimus status non sit attendendus, quando constat de anteriori statu praecedente, nisi status vltimus sit legitime praescriptus, prout late firmatur Rota in acc. 188. sub numer. 3. p. 1. in recent. Caret quod tamen est bene aduertendum, & est distinguendum inter statum beneficii, & inter quasi possessionem conferendi, seu praesentandi, nam quando agitur de statu puta quod beneficium sit saeculare, vel regulare, curatum, vel simplex, & de similibus qualitatibus, quae proprie est materia *cap. cum de beneficio de proben. in §. tunc verum est*, quod non attenditur vltimus status, quando constat de statu anteriori contrario, nec etiam ad effectum sustinendi collationem. Si verò agatur de quasi possessione conferendi, praesentandi, eligendi, quae est materia *cap. quaream de elect. & cap. consultatoribus de iurapat. & c. cum aliam de cons. poss. tunc sola quasi possessio sufficit ad sustinendam prouisionem, nec attenditur praecedens status contrarius per rationem supra allegatam, quia scilicet illi alius, ut fructus spectant ad possessionem, & ita bene inter statum beneficii, & possessionem conferendi distinxit Rota in decis. 220. sub numer. 2. & 1. p. 1. in recent. ubi dicitur hanc esse legissimam & veram intelligentiam, *cap. consultatoribus de iurapat.**

Obiter etiam.

Aquilana

Aquilana Beneficij.

Luna 2. Decembr. 1602.

ARGUMENTVM.

De iustificacione gratiæ circa obitum in possessione, & circa valorem beneficij, & clericatum.

SVM MARIVM.

- 1 Obitus probatur ex testibus, qui interfuerunt funeri.
- 2 Item ex fide parochi extranea ex libro mortuorum.
- 3 Valor Beneficij probatur per testes de publica voce, & fama.
- 4 Valor obituum iustificatur ex quolibet leui probatione.
- 5 Clericatus probatur ex literis Ordinarij.
- 6 Et etiam ex communis reputatione.

DECISIO LXXVIII.

Fuit conclusum gratiam Scipionis esse iustificatam, nam quod Claudius obiit in mense Octobris, deponunt concludenter testes super primo articulo, quorum aliqui reddunt bonam rationem, & quia interfuerunt eius funeri. Bar. in l. si quidem au. l. sol. matr. Bald. in e. cum causam nu. 11. vers. item probatur de iustib. Coen. conf. 10. sub num. 2. vers. & probatur mori lib. 2. concurrit 2. fides Parochi extranea à libro mortuorum, * Imol. a. conf. 110. in fin. Rebuff. in trac. de reg. seu lib. bapt. vt vult glof. vnic. vers. & sic patet, fuit dictum in Placito Capitlaniz 19. Martij 1596. coram R. P. D. Penia, quod autem obiit in possessione beneficij deponit secundus, & tertius testis super secundo art. & Valor probatur per omnes testes super quarto, & quinto art. qui deponunt de publica voce, & fama, & Egid. dec. 671. Caput. dec. 277. nu. 8. lib. 1. qui etiam testes super idem articulo probant valorem obituum pariter per publicam vocem, & famam, & licet in hoc iusticiis qualibet leuis probatio, & Egid. dec. 684. fuit dictum in Sepobricen. Canoniceatus 4. Nouemb. 1588. coram Illustrissimo Placito & Clericatus probatur ex literis Ordinarij. Rot. dec. 16. de probat. in antiq. Felyn. in e. post testem 6. num. 1. & 15. de probat. Gram. dec. 81. nu. 1. & ex communis reputatione. Rot. dec. 14. de probat. in antiq. An autem gratia suffragetur Scipioni contra Domitium promissum à Capitulo Lateranen. & an illi obitet regula de annali, erit particulariter videndum.

ANNOTATIO.

- 1 Obitus probatur ex libro parochi, Rota dec. 331. num. 3. & dec. 632. num. 4. & dec. 700. num. 4. p. 1. in rebus. & dec. 695. num. 4. p. 1. in rebus. & de iud. ad effectum iustificationis ad quem esse debet sufficiens leuius probatio, sed etiam ad effectum reservationis, vt fuit dictum in Terulen. Benef. 1. Iunij 1610. coram R. P. D. Marescalco. & tamè magis, quando concurrunt etiam administrativa, puta testes de publica voce, & fama. vt fuit dictum in Cesaragustana portiois coram Iusto impedia penes Marchel. de rom. tam. l. 30. & in Tolentana Cappellaz 18. Maij 1611. coram R. P. D. Pirouano. Circa quod tamen aduertendum est, quod non sufficeret simplex fides, & ancillatio Parochi, sed debet extrahi formiter pariter ex eius libro, prout inest, vt fuit dictum in d. Tolentana, & etiam in Ebra bonorum 17. Maij 1611. coram bono men. Andrea.

Glossæ Holsteniæ.

Decisioes Papales.

Romana Pecuniaria.

Luna 9. Decembr. 1602.

ARGUMENTVM.

Libri priuati non probant, & maximè quando apparent in aliquo defectuosi, & quid stante declaratione partis, quod vult stare partius pro, & contra.

SVM MARIVM.

- 1 Libri priuati pro scribente non probant.
- 2 Fallit conuincimur admodum, num. 5.
- 3 Libri non probant, quando in aliquibus apparent defectus, quia si in aliquo apparet errorem, potius etiam in alio errare, & num. 6.
- 4 Procurator non potest declarare, quod vult stare partius pro, & contra alij, speciali mandato.
- 5 Declaratio, quod quis vult stare partius liberam pro, & contra, intelligitur arbitrio boni viri, & adei si constet de errore, si illi declaratio non prauidetur.
- 6 Liber priuatus iustificatus in aliquibus partibus an probet etiam quædam alia nu. 7.

DECISIO LXXIX.

Non est standum libris D. Marchionis, & habet enim contra se regulam, quod pro scribente non probant, * Exemplo, C. de prob. nu. in Ladmonendi ff. de iur. iur. ed. minus, & quia eorum est suspecta fides cum ex partibus etiam conceptis, cum ex omis, etiam quod fuerint citra dolum, sed per errorem posite, & omisse, quia, quemadmodum in istis fuit erratum, potuit & in aliis non iustificari errare, * vt fuit dictum in illa Romana Tutela de Ferratinis 19. Iunij 1600. coram R. P. D. meo Decano. De errore enim apte constat, quia Facius fuit in dictis libris scriptus debitor pro tribus quartis partibus in argenteo, & pro alia quarta parte in quatuor, cum tamen in apocha afflicta esset constitutus debitor argenti in duabus tantum tertius partibus, & de omissione constat ex partibus fuoribus 100. facta in banco Hetreri, & Coste, quæ in libris non reperitur, & propterea cessat, quod de admisculis dicitur, quibus iocundis libri probare solent, quia hoc esset verum, nisi contra huiusmodi libros d. suspicio vrgeret, vltra quod d. adminicula non sunt magni ponderis, & pro maiori parte pendente à iustitia mentionationis per petiam factæ, quia controuertitur, & cessat etiam, quod dicitur, iustificationis aliquibus partibus, aliis veras presumi, & vt fuit conclusum in d. Romana Tutela, per quam etiam patet responsio ad id, quod dicitur habere fuisse approbatum in partibus ad credendum Facij descriptis, vltra responsiones, quæ particulariter ad hoc dantur per informantes. Non obstat & declaratio Procuratoris Facij, quod volebat stare partius pro, & contra, quia non habebat ad hoc speciale, aut sufficiens mandatum, & fuit facta in alio iudicio, & ad alium finem, & quando etiam esset legitime facta, & in hoc iudicio, tamen non perueniret, ex quo Facius docet liberos errorem continere, & quia illa declaratio, & promissio intelligitur arbitrio boni viri, nisi contrarium doceatur. Burdig. in l. 1. C. de re iudic. Paul. de Cast. in l. vltima nu. 5. ff. de Prator. stipulat. Afflicta dec. 91. num. 12. & fuit dictum coram R. P. D. meo Millino in causa Romana Cambiorum 15. Maij, & 19. Iunij 1592.

ANNOTATIO.

- 1 Lacti regula fit, quod libri scribente pro scribente non probant, vt si in iur. in decisione, tamen receditur ab hac regula, concurrentibus adminiculis, iuxta d. Gail.

E 3 441.

441. in fin. Surd. decis. 399. n. 10. Rota decis. 650. n. 4. 1. par. in revent. & Rota decis. 113. n. 1. & seq. par. 2. d. & fuit dictum in Romana pecuniaria 15. Junij 1618. coram R.P.D. Buratto, & adminicula autem solent esse, legaliter scribentis, more illius, iustificatio maioris partis descriptorum in dicto libro, & similia, de quibus per Guidop. d. decis. 441. in fin. quum Rota, passim in hac materia sequatur, & per Rota. conf. 23. lib. 3.

- b. Et quod liber priuatus, seu rationis in aliquo receptus decessus, etiam per errorem, non tamen faciat fidem in ceteris, fuit dictum in Papien. bonorum 1. Junij 1609. coram R.P.D. Ottembergo, & in Vrbinate. redditionis computationem 12. Nouembris 1602. coram Illustiss. Lancellotto, & facit simile de inventario, quod non probat quensitum bonorum, si appareat fuisse in eo omisum defuncti corpus aliud, etiam si descriptio non fuerit dolosa, sed per errorem, quia sicut fuit erratum circa descriptionem vnius corporis; ita etiam potuit omitti aliud, fuit dictum in Romana refectionis dotis 18. Martij 1602. coram Cardinali Sacro, & latè in Romana praxi erroris calculi 21. Junij 1610. coram Sanctissimo, de qua infra.
- c. Conclusio communis est, quod verificans aliquibus partibus alicuius libri priuati t præsumitur in ceteris verus, Gabr. de presump. conu. 5. n. 1. Menoch. conf. 50. n. 21. Surd. decis. 399. n. 3. & conf. 51. n. 4. Rota decis. 109. n. 1. & seq. par. aduers. Mant. decis. 144. n. 2. & decis. 369. n. 4. Fuit dictum in Aretina Capellaniz 4. Nouembris 1601. coram Perna, & in Romana pecuniaria 15. Junij 1618. coram R.P.D. Buratto. Hoc tamen non procedit, quando ex parte pariter sunt omnia separata, & magni momenti, sed solum habet locum in connexis, & modici præiudicii, ita dictum fuit in Romana pecuniaria 19. Martij 1599. coram bo. me. Lira, & in Romana Pecuniaria, seu Cambiorum 20. Maij 1611. coram R.P.D. Manzanello, vbi ad istud propositum dicit partem censi connexis, quando procedunt ex eadem causa, & ad eundem effectum, & se inuicem respiciunt, & hanc limitationem etiam tenet Dec. d. l. 1. n. 4. C. de edict. Riminali. conf. 183. circa finem. Ripa in Lactimoradi n. 324. & seq. f. de iure iuran. Otmarus Belianianus.

Romana Fructuum.

Mercurij 11. Decembris 1602.

ARGUMENTVM.

Fructus non debentur ex parafeno promisso vxori in pecunia, nec in hoc acquirantur bona parafernalia, & Dos.

SVMMARIVM.

1. Vxor dicitur quicquid accedit serui.
2. Vxor dicitur, quod datur ob dilatare solutorem.
3. Parafernalia bona sunt separata, & distincta à dote, nec gaudent privilegio dotis.
4. Fructus dotis debentur propter onera matrimonij.
5. Fructus datus spectant ad maritum, ad quem spectat supportatio onerum matrimonij.
6. Fructus bonorum parafernalium spectant ad vxorem, non ad maritum, maxime quando mulier est competenter dotata, & n. 10.
7. De parafernalibus non idem est iudicandum, quod de dote, seu augmento dotis.
8. Accretum est diuersum à bonis parafernalibus, & magis accedit dote, quoniam bona parafernalia.
9. Fructus bonorum parafernalium possit maritus conuertere in usum communem.
10. Fructus indebiti solui sunt impetrandi in sortem principalem.
11. Accretum est de appendiciis dote, & de eisdem est iudicandum, quod de dote.
12. Accretum an sit restituendum, & an, & quando procedat.

Dominus Othauis Clemencius nupti tradidit D. Flaminium suum sortem D. lo. Baptiste Martino cum dote sc. 10. mill. & vltimis promissit dare ei dem D. Flaminie pro suo parapheno scuta 600. de quibus ipsa possit disponere, illiq; vix fructum suum contentamentum, occasionem, & contemplationem d. parapheni D. Othauis solui sub nomine fructuum magnam pecuniariam quantatem excedentem etiam summam scut. 600. quos fructus vel indebitos prætendit in sortem computandos, idè dubitauit an D. Flaminie deberentur huiusmodi fructus, & fuit resolutum non deberi, t quia cum promissio sit in quantitate, quicquid illi accedit vltura est, c. vltima, c. consulari, & c. quia plerique 14. q. 1. Partur. conf. 117. n. 14. t. & quicquid ob dilatare eius solutionem fuit datum, aut promissum, glossa in l. fructum. §. qui pro alio in ver. ad comparandum ff. de iur. Fisci. Bal. in l. si promissa. ff. si cert. pet. Abb. in c. consulari, n. 7. de vfar. Nec potest applicari, quod dicitur de fructibus dotis ex c. salubriter de vfar. t. t. quia bona paraphernalia sunt separata, & distincta à dote, nec gaudent dotis privilegio, Alex. conf. 37. n. 1. lib. 3. Dec. conf. 51. n. 3. Socium. conf. 83. sub n. 7. lib. 3. t. cum quia fructus dotis debentur propter onera matrimonij, d. salubriter. vbi Abb. in prima n. & alij l. si marita, ff. fam. heredit. t. & propterea fuit Marii, ad quem spectat supportatio onerum, l. Dote finitum, f. de iur. dot. t. secus est in fructibus parafernalium, si quia prout ipsa bona, spectant ad vxorem, cum de iure, quam ex conuentione in casu nostro, in quo ita constituitur D. Flaminie paraphenon, vt de illo possit suo arbitratu disponere, nec eius fructus debentur marito in recompensationem oneris maritalium, præsertim quando, vt in casu isto maliet est competenter dotata ad ipsa supportanda, vt per Bal. conf. 176. n. 6. lib. 3. id minus debentur huiusmodi fructus, quia promissio dd. scutorum 600. facta fuit ipsi D. Flaminie, ad ea, que in fortioribus terminis trad. Ruin. conf. 121. lib. 1. Non obstat, quod ex aduerso dicitur bona parafernalia censi partem dotis, seu appendicem, vel eius augmentum, & idem iuris esse de augmento dotis, quod de dote ipsa, quia viget diuersa ratio, vt per Cor. conf. 240. n. 4. lib. 1. bona parafernalia sunt penitus separata, & distincta à dote, nec appellatione dotis, aut dotisij veniunt, Dec. conf. 51. n. 3. præsertim in casu isto, in quo partes specificarunt quantitates, & summam dotis, ex quo apparet promissionem scut. 600. separatim factam sub nomine dotis non venire, nec in illa contineri Capthal. conf. 365. n. 35. & seq. Anan. Alex. & alij in contrarium adducti loquuntur t in accretio, vt in eophanis, vestibus, & apparatibus, quæ dantur ob causam matrimonij, & est diuersa ratio in huiusmodi bonis, ac in aliis parafernalibus, illa enim magis accedunt dote, quam ista, vt per decis. Thefauri 195. ex aduerso allegant, quæ hac distinctione vitunt. Non obstant, t tradita per Bar. in l. fin. C. de pat. conuent. quod possit maritus fructus bonorum parafernalium in usus communes conuertere, quia non inde sequitur, quod fructus isti debeantur marito, seu vxori, tamquam distincti ad onera matrimonij supportanda, vt contingit in fructibus promissis dotis, & loquitur Bar. in fructibus perceptis ex bonis parafernalibus de sui natura fructiferis, hic sumus in parapheno consistente in quantitate, & pecunia, quæ sterilis est, & nullus patit fructus, cap. inciens, & ibi Archid. 88. dist. 1. Idem Archid. in c. 1. 14. q. 3. & sic fuit conclusum fructus istos non deberi D. Flaminie, & propterea in sortem computandos, l. indebit. C. de vfar. Dec. conf. 116. post n. 5. Rim. sen. 35. in fin. & c.

ANNO

rem legitimari, *Bal. conf. 146. sub n. 8. lib. 1. Bal. conf. 125. cas. 6. vers. factum facta lib. 4. cum multis, quos refert, & sequitur Menoch. conf. 19. sub n. 16. §. i. iura iurata ipsius sine contradictione sufficit pro ratificatione, Bal. ubi supra. Rom. sing. 194. talia l. i. de re poss. num. 30. ff. sol. m. Dec. conf. 167. sub n. 1. vers. superius, & quando. Bero. conf. 6. n. 6. & 16. lib. 2. Soc. 100. conf. 97. num. 26. lib. 2. Boet. decis. 160. n. fin. Conar. in ep. in 2. p. 3. §. 2. sub n. 1. & tenuit Rota eorum bo me. Orano in illa Perulina bonorum de Vbaldis 27. Junij 1585. de legitimari autem Philippi Domini non dubitavit, quia fuit impetrata à patre, & facti patris notitia in filio praesumitur, tam ratione concubitus, quam ratione cohabitationis. *Bald. conf. 215. post n. 2. lib. 1. Anclon. conf. 170. n. 7. Soc. conf. 64. n. 10. lib. 2. Ruin. conf. 10. post. num. 17. lib. 1. praeterem facti notabilis respicientis personam, & statum ipsius Philippi, accedente longo temporis spatio, quod interceffit inter legitimatum, & mortem patris. Salicet. in Landerierum in fil. Cande. de. Dec. conf. 186. n. 11. circa med. & quia statim post mortem patris petit supplementum legitimae, & alia fecit, quae naturalibus non concuunt; sed pertinent ad legitimari. Vltimus constat apertè de ratificatione post mortem**

4 patris, & quae securum verioris opinionem sufficit, ut concludit Ang. in sua diffinitione, quae unius Nobilis quidam generi, quem refert, & sequitur Alex. conf. 139. sub n. 2. vers. factum non impeditur lib. 1. Perpol. in ep. 1. ante 16. quia filij sui legit. Bal. conf. 136. n. 4. vers. factum infans post legitimari lib. 4. Ange. Anclon. 5. fin. sub n. 8. vers. & aduersus filios de ungi. Dec. conf. 367. post n. 3. Ruin. conf. 119. n. 5. lib. 1. & conf. 72. n. 10. lib. 2. Soc. in d. decess. 97. n. 27. & seq. lib. 2. & tenuit Rota in d. d. Perulina bonorum, ubi patet deest sufficere ratificationem tacitam, quod etiam voluit Bald. d. conf. 146. sub num. 8. Dec. conf. 367. sub n. 3. vers. superius, & quando. Soc. in ubi supra. num. 49. Par. conf. 1. n. 8. ad fin. lib. 1. Boet. conf. 178. n. 5. lib. 2. ax. vers. facta 1. Pan. in ff. de re iud. lib. 1. Ratificatio autem tacita colligitur ex accedente legitimi apothecarum facti sibi, tanquam legitimus pro portione suae legitimae. *bal. conf. 184. et 1. in fine. vers. sed Casar rati-*

7 *cane lib. 2. Soc. in d. decess. 97. n. 28. §. prout etiam ratificare dicitur legitimatum in ille, qui tamquam legitimus hereditatem adiun. Dec. conf. 136. sub n. 6. vers. non regit, narrat. Paul. d. conf. 5. n. 8. fin. lib. 2. & in acceptatione donationem sibi per legitimari factam tradit. Bero. conf. 175. sub n. 7. vers. sed in epi. in epi. lib. 2. item ex translatione facta, cum heredes participi, in qua esset de legitimatum, & praeterea sibi competere ius ad supplementum legitimae, contra apothecae ad eius valorem non ascendant, & ob id fuit illi suppleta. Non obstat, quod dicitur ratificationem istam non trahi retrò, sed * consualidare legitimatum ex tempore ratificationis, & quia hoc procederet, quando legitimario non renuisset alio defectu, quam consensu legitimari. Ruin.*

9 *conf. 70. sub n. 5. lib. 1. & etiam non habet locum, quando adus non est omnino nullus à principio, sed habet implicitum statum validitatis, prout fuit resolutum in alia decisione habere huiusmodi legitimatum. Alex. conf. 78. n. 14. lib. 2. Dec. in l. quod unio in ff. de reg. iur. Non obstat, quod non possit fieri retroratio propter prauidendum, quod fieret, tamen filij legitimis, & naturalibus heredibus Iacobi, quibus erat ius quæsitum respectu hereditatis praesenti supplementi, quam filij Philippi, quibus ius erat quæsitum, solum in spe vigore substitutionis factae ipsi Philippo in legato apothecarum, & quia quod heredes, quando hoc esset verum procederet respectu eorum prauidendo, & ipsis oppugnantibus. Paul. de Cast. conf. 3. post. num. 1. lib. 2. Ruin. conf. 85. sub n. 5. vers. secundo statu dicitur, & nam seq. & conf. 93. post. lib. 2. Par. conf. 1. n. 5. lib. 2. nec possunt substitui de iure ipsorum heredum; quia ista legitima-*

tio, seu retroratio non est in substantia nulla, sed valet, licet quoad extensionem prauidendi non afficiat heredes. Ruin. conf. 83. sub n. 3. & d. conf. 91. n. 7. & seq. lib. 3. Bero. conf. 177. n. 8. 1. ad fin. lib. 2. Am. Gabr. de legitimari. conf. 7. n. 2. §. & t. de iuribus praedictis eorum declaratio. Ruin. d. conf. 91. sub n. 3. Anton. Gabr. ubi supra n. 26. praeterea tam respectu substitutionis, quam hereditum respondetur quod cum legitimari fuerat impetrata à patre, retroratio non potuit impediri nec ab heredibus, nec à substitutis propter voluntatem patris, quae legitimati accessit. *Bart. in l. Gallus. §. & quid sitatum, sub n. 1. 4. ff. de lib. & post. Bald. conf. 3. sub n. 6. vers. etiam distinguunt lib. 4. Socin. in d. 1. Gallus. §. si cum n. 5. vers. Gabr. n. 1. & 1. lib. 2. itaque enim consensus patris, de cuius bonis agitur, non potest considerari aliquod alterius prauidendum, Socin. ibi, & fuit dictum in vna Romana de Ruscio 10. Ianuarij 1603. coram Rubenico.*

ANNO TATIO.

1 Ratificatio legitimatiōis an retrorahatur. Vide Surd. conf. 75. n. 7. Ruin. conf. 83. n. 4. lib. 2. Gabr. conf. 9. lib. 1.

Officium Rationum.

Verdunen. Cappellanix.

Mercurij 15. Ianuarij 1603.

ARGVMENTVM.

Nonnulla in materia indulti, & probationis iurispatronatus, necnon probationis iurium.

S Y M M A R I V M.

- 1 Indultum concedens facultatem conferendi beneficia praeterea ad quatuor aliorum dispositionem comprehendit etiam beneficia, quae sunt de aliorum praesentatione.
- 2 Praesentatio datur magis indultum ex eo, quia in libro antiquissimo reperitur descriptum beneficium esse de aliorum praesentatione.
- 3 Praedictum magis tunc non restringitur magis ad unum, quam ad aliud, non datur in confundere suam intentionem.
- 4 Testes examinari possunt super istis articulis, etiam publicis attestantibus, quando nihil deservit super materia, super qua sunt de nouo examinandi.
- 5 Remissoria ex presumpsa clemencia non est de facili deuegenda maxime in serie iustitiae.

D E C I S I O LXXXIII.

Fuit dictum esse dandum remissorium, quia articuli sunt releuantes, & datur magnus fumus, releuancia articuloz apparet, quia articulator Cappellaniam, de qua agitur, esse de interpretatione Monasterij, quod, quoniam ecclesiasticum fuit, sufficit tamen ad excludendum praesentationem legatam, stante indulto Capiculi super beneficiis ad quatuor ipsius dispositionem spectante, cui non est derogatum per subsequentes regulas, ut fuit dictum in Verdunen. Canonicius 10. Aprilis 1581. coram Reuerendissimo Patriarcha Alexandro, & verba indulti capiunt etiam Beneficia, quae sunt de aliorum praesentatione, & de institutione Capituli, cum propter eorum generalitatem, tum ex deductis per informantes. Pro fumo autem nulla adducuntur. Et inter alia, quod in libro, seu rotulo antiquissimo Capella deservit de praesentatione Abbatiz, ex quo magnum fumum indicium pro interpretatione ex dictis in causa Beccaren. de Ginnis die 19. Decembris 1597. coram

R. P.

R. P. D. meo Decano. Non obstat, quod moniales videantur fundasse suam intentionem in donatione, quia
 3 t inter alia iura illam produxerunt, nec ad illam se testificantur, & vt in decis. in hac causa facta dicitur in donatione nullum sit verbum de hac Capellania; Non obstat, quod sint iidem alicuius, quia testes non faciunt
 4 super iurepatronatus examinationi, & ex hoc tollitur etiam, quod dicitur de publicatione, & quia si testes non depoluerunt super iurepatronatus, non possunt
 5 super eo dici de iure testificari, ex quibus etiam videtur tolli praesumpta calumnia, propter & quoniam non videtur de facili deneganda remissione praefectum in vltima instantia.

Toletana Archipresbyteratus de Mondeslar.

Veneris 24. Januarij 1603.

ARGVMENTVM.

Plura de iustificatione gratiz, si neutri.

SVM MARIVM.

1. *Li ad iustificandam gratiam (si neutri) probatur ex commissionibus, & aliis, & sufficit de facto verificari.*
2. *Iustificare sufficit gratiam de facto quando non agitur de illius canoniz. ordine.*
3. *Desidera prout sub n. 6. & 7.*
4. *Valor probatur ex testibus deponentibus de publica voce, & fama.*
5. *Valor obtemerum dimittendum non est iustificandus.*
6. *Amplia, vt num. 9.*
7. *Gratia (si neutri) quoad non iam facta iustificatur ex reuoluntate, & iustificante aliorum.*
8. *Iustificare non sufficit gratiam de facto ante concursu alterius tituli.*
9. *Varia in mente referuntur iustificatur ex semiplena probatione, non data concursu alterius tituli, aliis requiritur plena probationem.*

DECISIO LXXXIV.

1. *Gratiam (si neutri) esse iustificandam dixerunt Domini, & li etiam narrata est patens ex Commissionibus, & actis, & sufficit de facto verificari, Antonius Aug. in Epist. sub tit. littera form. in gratia, si neutri, n. 6. Promisso ordinarij ad fauorē aduocarij probatur ex Instrumento in actis productis, & provisionem Apostolicam ad fauorem Alphonsi probant littere pariter in actis productae, & eius gratia, cum non agatur de eius canonizatione, sufficit iustificatio de facto, & Aegid. decis. 116. in fin. & fuit dictum in vna Salamantina Capellania 20. Novembris 1592. coram R. P. D. meo Decano: Vacatio est in confesso apud partes, quia Petrus obtinuit praesentationem, & institutionem, vt de vacati, & probatur per testes: Idem dicitur de Parochialitate: & valor probatur ex testibus deponentibus de publica voce, & fama, & Aegid. decis. 664. P. v. decis. 19. lib. 1. qui etiam testes probant habitus Alphonsi, quod & fructus alterius Parochialis de Aliaga, non excedant valorem ducat. 100. non est necessaria iustificatio, cum sit dimittenda per affectionem suam, Mobed. decis. 14. de Franch.*
2. Neutri ius competere probatur, nam & quoad Alphonsium satis probatur ex eo, quod prima gratia non est iustificata, quoad Petrum eius non ius satis probatur ex regulatione, & inspectione actuum; vt fuit dictum in Pefulana Praepositorie 27. Ianuarij 1563. coram Robulterio, & in alijs pluribus.

ANNOTATIO.

3. Narratam sufficit iustificare de facto, & li in Q. de beneficiis par. 6. cap. 2. n. 105. & 106. ubi quod plures canonicos. Amplia,

vt etiam clausula (credita) in breui Apostolico sufficit iustificari de facto, ad effectum, vt sicur possit exequi, Rot. decis. 484. sub n. 1. per a. m. recent. Causa, decis. 11. n. 32. num. 60. 61. & 81.

Non habet locum praelligens Conclusio 7. quando adest
 7 concursus alterius tituli, Rot. decis. 484. n. 2. per a. m. recent. Fuit dictum in Hipsalen. beneficiorum 10. Ianuarij, & 2. Novembris 1611. coram R. P. D. Pamphilio, & eorum eodem in Burgen. Canonicatus 24. Ianuarij 1618. & fuit etiam
 8 vacatio in mente referuato, quia alius sufficeret iustificatur ex semiplena probatione, dum non adest concursus alterius tituli, vt fuit dictum in Legionen. Canonicatus, coram R. P. D. Coccino Decano Impres. penes Starchel de Commisum. 1. febr. 1637. dato concursu alterius Tituli requiritur plena probationem, vt fuit dictum in dicta Legionen. & in Burgen. de Pancebo, coram D. Grypho Impres. penes eundem Starchel. de Commisum. 1. febr. 1646. Secundo non procedit conclusio quando agitur de grauibus, & perpetuo praedictis, Rot. decis. 108. n. 2. per a. m. recent. de in Aligren. Disimbrationis 11. Ianuarij 1619. coram R. P. D. Remboldo.

Scaph. decis. 1470. n. 2. & decis. 1392. num. 1. & Amplia, vt nec
 b etiam sit necesse exprimere valorem obtemerum, imò nec ipsi obtemerum quando impetrans est paratus illi dimittere, etiam si illi non sint incompatibilia, Rot. decis. 20. de proben. in non. & fuit dictum in supra allegata Legionen. Canonicatus coram R. P. D. Coccino Decano, Impres. penes Starchel de Commisum. 1. febr. 1637. Obuius Rebramimus.

Ferrarien. Bonorum.

Veneris 24. Januarij 1603.

ARGVMENTVM.

Filia quae renunciauit ad fauorem Patris, referuato sibi iure succedendi, non potest impugnare testamentum Patris, & referuatum operatur tantum quoad ius succedendi ab intestato, & plura de natura referuationis, & quando tribuat ius referuanti. Necnon quando hztes in parte, dato sibi coherede conditionali antea duentum conditionis dicatur hztes in totum, & postea, eueniente conditione, definat esse hztes in totum.

SVM MARIVM.

1. *Renunciations qua fuerit a filijs, dum nubant, respectu voluntatem patris.*
2. *Et Pater in eis tractat de sua successione amplianda, maxime quando stipulatur pro se, & heredibus.*
3. *Et mens Patris in huiusmodi renunciations censetur esse postea ad liberum de bonis suis disponere, & n. 6.*
4. *Filia renuncians non habet recessum ad bona renunciat contra voluntatem Patris impugnando illius indidum.*
5. *Mens dispositionis committitur arguendo a communi acedemibus.*
6. *(Possit, & Valeat) sunt verba facultativa.*
7. *(Successionis) verbum insinuat de successione ab intestato, autem subiecta materia.*
8. *(Tamen) est dictum aduersaria.*
9. *Aduersarius in eodem genere, & ratione sistem utriusque.*
10. *Referuatiens natura est nullum ius de rebus tribuere, sed, quod prout semper debet conferre.*
11. *Filia renuncians hereditatem paternam, fauore masculinum non propterea cogitur pater masculis relinquere, sed potest testando illi praesentare.*
12. *Renunciatio filiorum excludit tantum a successione ab intestato.*
13. *Et ideo non prohibetur filia renuncians ex testamento capere.*
14. *Amplia dicitur, prout sub num. 32.*

b. *in det. amul.* l. n. 19. b. ita dicendum, quod referuando
 successionem, intellexit de ipsa Successione ab inte-
 15 stato, et cum referuatio intelligatur facta de eo, de quo
 16 est renunciatio. *Callian. consil.* 3. *sub num.* 99. et sic
 referuatio declarat quod in dispositione continetur.
Bald. consil. 107. *colum.* 1. *in fin. vers. prater extensio lib. 1.*
Aym. consil. 14. n. 1. et ita et contra ab ipsa dispositione pos-
 sumus arguere, quod in referuatione comprehendatur.
 17 facit, quia et referuatio huiusmodi habet vim exceptio-
 nis. *Callian. consil.* 3. n. 17. Et propterea non debet egredi
 terminos renunciationis, quam moderatur, et limita-
 tur. *Bart. in l. si ea. §. qui iniuriarum. ff. si quis cau.* Dyn. *in*
rub. de reg. iur. in sexto. circa fin. et illa interpretatio semper
 expiendi est in huiusmodi referuationibus, quia
 non solum conformis est dispositioni iuris communis,
 et consuetudini, sed etiam acquiritur, ne impediatur res
 restitui liberam restitui aequitate, vel limitari deducit
 18 Menoch. *de consil.* 62. n. 4. et 5. et etiam quod pacta huius-
 modi, et referuationes continent tantum ius succe-
 dendum, quod filie renunciante competebat ab intestato,
 non autem ius novum tribuunt, tradunt Angel. *in l. nomen*
circa princip. vers. in text. ibi, ius rubro. C. de prescript.
argum. a quo de aqua. anton. Dec. consil. 16. n. 18. *in*
fin. et a sequen. Ruin. consil. 40. n. 7. et 99. n. 10. lib. 1. Socin.
in consil. 5. n. 79. lib. 1. Cagnan. *in fin. sub num.* 171. *vers.*
Sic itaque patitur. C. de pact. cum aliis citatis per informa-
remonem. Remonem enim tantum oblatulum renun-
ciationis confutandam, non tribuendo ius succedendi,
 perinde ac si renunciatio non emanasset. *Callian. super*
Confutand. Burgan. rubr. 7. an glab. fil. ne iur. vers. aduoc.
te. quod si fin. Socin. Jun. ubi supra. facit quod tradit Cu-
man. consil. 48. *in fin.* plurimum enim moque DD. quod
 respectu bonorum maternorum filii cautam, ut ab eo
 19 successione D. Anna non conferretur exclusio, nisi
 exantibus. tantum masculis ex eodem matrimonio,
 quae verba non exclusionis sunt praefatiua, et im-
 portant. quod illo casu sit sibi saluum ius succedendi
 ab intestato. et unde dicendum, quod etiam in bonis pa-
 ternis auctum si de excludendo per renunciationem de
 non excludendo per referuationem, quia sunt sub eadem
 dispositione bona materna, et paterna, ad l. iam hoc
in re. ff. de vulg. et pupil. vel scilicet, ut vna pars aliam de
claret. l. verum ff. de pen. hared. l. i. ff. de reb. dub. maximè,
 quia in bonis materis praeficitur dotatio, cuius occasione
 emanauit renunciatio. Verba etiam (pro eiusdem D.
 Anna parte, et portione) maxime iussent, quod de suc-
 cessione ab intestato sit conuentum, quia nulla potest
 considerari eius portio, nisi ab intestato, nec potest fieri
 20 quod D. Anna constituitur ius novum succedendi
 ex contractu, et in sua portione, quia dicere eius por-
 tionem, est dicere portionem illi prius debitam, nec pos-
 rest considerari certa portio in substitutione, cum suc-
 cessione et arbitrio disponens omnimodò, non à lege por-
 tionem: Non obstat, quod ex aduerso dicitur superfluum,
 et inutile futurum fuisse referuationem succedendi
 Patri ab intestato, et nunquam habituram effectum,
 cum conferatur in tempus, quo iam bona erant effecta
 fratri, et in eius patrimonium transmissa, ac reposita in
 ipsius fratris hereditate, & sic in casu, quo frater iam
 21 fuisset heres et patris, cui non poterat declinare esse ha-
 res. *Lei. qui fundendo. ff. de hared. insti.* 1. Primum enim dici
 potest, quod non est tanta causa fugienda superfluitatis,
 ut recedamus à natura referuationis, quae est ut nihil
 noui inducat, ut iur. verba Alciar. *consil.* 6. *num.* 17. lib. 9.
 22 Nec est inconueniens, quod referuatio nihil operetur,
 ubi ius referuanti non competit. *Aymon. consil.* 127.
 23 n. 7. *in fin.* et naturae ipsius ita conuenit nihil operari, si
 ius referuatum non subsistit, quemadmodum operari,
 si subsistit. *Aym. consil.* 1. *sub num.* 2. *vers. Natura enim*
referuanti. Ex propterea Dec. Ruyn. et alij supra cita-
 ti in illa causa Romana inuenerunt referuationem esse

vnam, et inutilem, quoniam tribuere ius succedendi, quod
 ante renunciationem non empetisset, & dicit *Zalius*
in l. stipulatio hoc modo concepta. n. 18. ff. de verb. obligat.
 quod si Pater dedit filiam, salua successione parentum,
 referuatio nihil operatur, si nullum ius habere. Secunda
 respondetur bona non fuisse effecta paterna, nec
 fratrem fuisse heredem, quatenus caput portio D. Anna
 ab intestato debita, & ab ea non erat D. Anna omnino
 exclusio, sed successio erat suspensa, & dilata, ut per *Ay-*
mon. consil. 127. n. 7. facit, quod in secundo dicit Fulgof.
consil. 8. *colum.* 3. *in princip. vers. et fani hac sententia fuit*
humanior, et quamdiu enim pendebat conditio, non pos-
 24 terant dici fratres heredes pro dicta portione, sicut
 nec ipsa exclusio, quia quemadmodum defectus condi-
 tionis ex futuro eventu faciebat heredes fratres in to-
 tum, et ita purificatio eiusdem conditionis ex fideione
 25 retrotracta faciebat aliam heredem, & vique ab initio
 in sua portione ad ea, quae de herede puro, & conditionali
 tradidit Bartol. in l. plevi. §. communis. *sub n.* 2.
vers. Prims casu ff. de legat. 1. Imol. in l. filius a patre. sub n.
6. vers. et pater dicitur ff. de liber. et posthum. Alexand. qui
communem dicit consil. 62. n. 4. lib. 2. *Ruin. consil.* 97. n. 6.
 lib. 2. & illo casu bona possunt dici paterna verè, quia
 non transeunt in dominium fratrum, & fraterna ratione
 administrationis, quam meriti habent fratres, ut dicit
 Bartol. et alij, ubi supra, et non potest dici declinare
 esse fratres frater adueniente conditione, qui retro non
 fuit, sed ipsa filia fingitur vique à principio heres. *Quid*
dicitur ff. de testam. nuber. Bartol. in l. heredes ex die n. 3.
ff. de hared. insti. Non obstant verba illa (quaremanissem
 in hereditate vltimi mortui) et quia in hereditate reperti-
 26 ri, & remanere dicuntur etiam res, quae non fuerunt in
 dominio defuncti, sed fuerunt tantum detentae, *Ang. in*
l. si de ex. §. si foris, in fin. Paul. de Cast. num. 3. *Imol. num.*
4. Roman. num. 3. *ff. de acquir. possit.* et pro eis datur
 27 petitio hereditatis, *Item videndum §. fin. cum l. siq. ff.*
de pen. hared. Corn. consil. 107. *post n.* 1. lib. 1. *siq. ff.*
 quod dum succedit filia in eo, quod remanet, clarum
 est, quod frater potest alienare, & per consequens res
 sunt in eius dominio, quia responderet, quod referuatio
 fuit limitata ad illud, quod superest, & propterea in eo
 tantum operari potest. *Ial. in l. si fundum per fideiorem*
num. 20. *ff. de leg. 1. Aym. consil.* 13. *num.* 5. *late Franc. Bec.*
consil. 34. n. 26. & habet implicitum consensum filiae fra-
 28 tris, ut de aliis bonis disponat inter vivos, & ex et prom-
 missione huiusmodi potuit ille alienare, & disponere
 in praesidium ipsius filiae, *l. si quis vendidit ff. quibus*
mod. pign. vel hypoth. fil. Tertio si velimus totam fuisse
 hereditatem à principio in totum, & adiuuile fratrem ha-
 reditatem, non erit inconueniens, quod renunciatio post
 aditam hereditatem vigore referuationis succedere
 possit ab intestato, ut per Franc. *Bec. in alijs allegat. consil.*
 74. & ante eum *Claud. Cam. consil.* 19. et seq. Illo enim
 casu fuit heres cum sua causa, et ita vi eo cedente si
 29 ne masculis portio D. Annae ad ipsam deveniat, & pu-
 rificata conditione frater non tam dicitur declinare esse
 heres, quam fingi non fuisse, ut per Alberic. in l. a. n.
 2. ubi etiam *Baldan. l. de fidei. pen. hared. Gomel. Parra-*
rum refutand. n. 1. cap. 1. sub n. 1. vers. Sed ipsa opinio, quia
 sicut lex dispensante permittit, quod in totum efficiatur
 heres pendente conditione, & dubio enanti, ita
 etiam dispensat, quod postmodum possit declinare esse
 heres. *Ruin. consil.* 160. n. 18. *in fin. lib. 2. et ex eo, quod*
 30 superuenit ex causa de praeterito, potest quis declinare
 esse heres. *dillo §. si communis. sub num.* 19. *vers. primo,*
quod est verum, quod praesentem in casu isto dici potest
 in quo D. Anna contrigit habere coheredem pro sua
 portione postquam referuauit sibi hereditatem pro sua
 iustate. singulariter, in l. filius a patre in secundo respon-
 so *ff. de lib. et posthum. iunctis ibi notatis per Ang. Imol.*
 et alios

- 11 & alios citatos per informantes, qui per illum textum volunt heredem, cui datus est coheres post mortem, licet in vita sit heres solidum, post mortem desinere esse pro parte, & non habere locum regulam, *Sensu heres*, &c. Ex quibus fuit conclusum Herculeum noluisse sibi contringere facultatem testandi, substituendo D. Annam, sed tantum eidem Aonae effectualium ius succedendi ab iorellaro.

ANNO TATIO.

- a *Surd. conf. 144. per totum.*
 12 b *Surd. decis. 4. n. 4. & conf. 112. m. 33.* ↑ Amplia procedere, etiam si renunciatio fuerit facta fratri cum iuramento de non succedendo patri, *Surd. d. decis. 14. n. 4.* Amplia secundum procedere, etiam si filia renunciasset expressis successum ex testamento, quia talis renunciatio, vii auferens liberam auctoritatem testandi, non tenet, *Afflic. decis. 370. n. 3. & sep. Surd. d. decis. 14. n. 8.* & bene fuit dictum in Romana laudi 16. Junij 1589 coram R. P. D. Giphio, ubi dicitur, quod huiusmodi renunciaciones iuri succedendi ex testamento habent locum, dummodo consensus illorum, quorum hereditatibus renunciatur, vique ad obitum duret, ex alleg. per Turq. in tract. de iure iusti. p. 2. declarat. 8. qui consensus eo ipso deficit, dum renunciatio, in testamento vocatur, ut in d. decis.

Olivarium Belerantium.

Bononien. Pecuniaria.

Luna 27. Ianuarij 1603.

ARGUMENTVM.

Plura de intellectu Statuti Bononiæ, sub rub. de modo citandi.

SVMMARIVM.

1. Lix possit incipere cum procuratore.
2. Mandatum presumitur ex productione iurium.
3. Mandatum presumitur iussu, etiam si dispositio requirit mandatum.
4. Ratificatio non excludit quin poterit procedere mandatum, quia ratificatio potius emanasse ab maiorem cautelam.

DECISIO LXXXVI.

DOmini steterunt in decisio, quia de mandato Alexandri dubitari non potest ex multis coniecturis aliis deductis, & ex aliis iuribus allegatis per informantes, præsertim, quia etiam Aduersarius illum probat h. iuribus, cum eo presente fecerit coram iudice multas instantias, & multa decreta obinuerit, tota difficultas reducitur ad statum Bononiæ, sub rubrica de modo citandi, quod vltra mandatum, duo requirit, alterum quod ipsi mandati ante citationem produceretur, alterum quod apud acta notarii registraretur, verum contra serie processus visum fuit Dominis statum non obitare, quia, ut in eo apparet, prima citatio, videlicet ad producendum peritorem, & instrumentum venditionis, & alia iura sunt facta ad instantiam Jacobi principalis, qui in termino dictæ citationis comparuit, prædicta omnia produxit, ac petiit, & obtinuit admeti, ita ut non possit dici adversarius citatus ad instantiam ipsius Alexandri, ut loquitur statutum ibi, ad peritorem aliorum qui non sit principalis, & statum enim in hoc videtur dare modum incipiendi litem cum procuratore, prout potest incipere. * *Bart. in L. namque n. 10. c. 1. §. 1. de dam. infest. Cassad. decis. 1. n. 1. de delat. Accul. decis. 1. in fin. de citat. & quando L. Martij 1595. aduersatio similiter citato comparuit Alexander, ipse produxit extradum factum per acta notarii suspecti re-*

eusari, instrumentum superdictæ venditionis, & alia iura per Locubum in principio litis producta, adeo quod per productionem dd. iurium non solum docuit de presumpto mandato, & satisfecit statuto in primo requisito, sed etiam in altero, dum iubet in actis scribi mandatum, vel aliquid, ex quo de iure alieno nomine aliquis admittendus venit. Non obstant, quæ de ratificatione dicuntur, quia Alexander habuit mandatum ex pluribus coniecturis probatum, quod licet sit presumptum, est tale, quod ex productis, & gestis per ipsum in actis apparet, quod, ut dictum est, non solum de iure communi sufficit, sed etiam secundum statuti dispositionem, & de si Jacobus aliquando dixit se ratificare gesta per Alexandrum, hoc factum fuit sub conditione, quatenus esset opus ratificatione, & ad maiorem, ac abnodantorem cautelam, cetera bene tolluntur per informantes, &c.

ANNO TATIO.

- a Vide quod dixi in decisio 127

Interamnen. Bonorum.

Luna 27. Ianuarij 1603.

ARGUMENTVM.

Milites Hierosolymitani testari non possunt. Privilegium Pij IV. circa facultatem testandi, concessum Conclauistis, non operatur quoad habilitatem personarum, sed tantum quoad bona.

SVMMARIVM.

1. Milites Hierosolymitani, non solum non possunt disponere de bonis, quæ in ipsi peremerant in iura sua religionis, sed nec etiam de patrimonialibus, aut aliorum quævis.
2. Milites Hierosolymitani sunt veri, & proprii religiosi, & laici sub nom. 13.
3. Religiosi, prout sunt milites Hierosolymitani, testari non possunt.
4. Milites Hierosolymitani non habent vellem, nec mellem, quia id eorum dependet à voluntate magni Magistri.
5. Milites Hierosolymitani, etiam si sint Conclauiste, non possunt disponere de bonis in iura. Ecclesie acquisitis, quia privilegium Conclauistarum nihil disponit quoad inhabilitatem personarum.
6. Impedimenta, ubi plura obstant, si vnum tantum remoueat, alia remanent. Toti dispensationes requiruntur, quæ sunt impedimenta, num. 16.
7. Habitatio in vno præsupponit habilitatem in alio.
8. Dispensatio non comprehendit casum micram.
9. Conclauista non indigent speciali expressione, & ideo veniunt sub generali derogatione.
10. Pari vna constitutione aliam declarat. Finis salua verba singula comprehendunt, ac si essent expressa.
11. Acquisitio presumitur petiti ex bonis Ecclesie per personam Ecclesiasticam administratam, quæ aliorum.
12. Religiosi vndequeque bona acquirant coram religiosi, & monasterio acquirant.
13. Milites Hierosolymitani emittunt tria vota castitatis, paupertatis, & obedientie, sicut ceteri religiosi.
14. Milites Hierosolymitani quocumque acquirant, religioni acquirant, etiam respectu bonorum patrimonialium.
15. Dispensatio quæ est stultis iura non excusatur, nec ex idem.

ex identitate, nec etiam ex multitudine rationum; quod tam-
men dupliciter limitatur.

DECISIO LXXXVII.

- C**ontra sententiam A. C. opponebatur nullitas, & iniustitia; quoad nullitatem nihil fuit firmatum, sed tantum dictum eam esse totam; quia ¶ Milites Hierosolymitanos non possunt disponere, non solum de bonis, quæ ad ipsos pertinerunt intuitu fux Religionis, sed nec de patrimonialibus, aut aliunde quæsitis, Paleont. de iur. 3a. Caput 9. de iur. 68. lib. 1. in manus scriptis, & hoc non solum ex dispositione Statutorum dictæ Religionis, sed etiam iura iuris communis dispositionem, ¶ quia sunt verè, & propriè Religiosi. Abb. in cap. 1. mem. 3. in fin. de Stat. Monach. & dicitur in dictis decisionibus, ¶ & propterea ¶ testari non possunt, c. cum ad Amon. in fin. de Stat. Monach. cap. in praesentia de probat. in Auth. ingressi, C. de Sacros. Eccles. ¶ non enim habent velle, nec nollesquæ in totum de pendent à voluntate Magni Magistri, Mohod. de iur. 10. in fin. de cons. p. 1. & propterea, quæ est possibilissima ratio, quare Religiosi testari non possunt, ut per Bald. in dicta Auth. ingressi in a. notat. Non obstat privilegium Conclaustrarum, quia ¶ habilitat ¶ tantum ad testandum respectu bonorum acquisitionum intuitu Ecclesie, & ex rebus Ecclesiasticis, nihil autem disponit circa inhabilitatem personarum; & propterea non suffragatur militi, in quo concurrit duplex prohibitio, & ratione bonorum, & ratione personæ. ¶ Vbi enim plura obstant, si vnum remouetur, alia remanent, cap. ex iuramento, de Auth. & offi. pal. cap. postulat, de privileg. Genem. cons. 33. num. 8. Put. de iur. 10. in fin. lib. 1. & ¶ habilitatio in vno præsupponit habilitatem in alijs cap. non potest. §. in illud, vbi Franc. & alij de probat. in 6. & quod in privilegio dicitur de fructibus Monasterij, præsupponendo terminos habiles, potest intelligi quod seculari Clerico habente Ecclesiam Regularem in commendam, non autem de regulari incapaci, cum nullibi legatur habilitatio personæ regularis ad testandum, & dispensatio tamen non comprehendat casum mixtum, & dupliciter prohibendum. Par. de iur. 19. lib. 3. Er vbi ex facultate Conclaustris à Pio IV. indulgia, potuisset Miles Hierosolymitanus testari; illa, propter omnes alias facultates testandi, fuit sublata per Constitutionem Pij V. Non enim dubitarunt Domini propter generalitatem verborum in illa comprehendere Conclaustris, ¶ qui non sunt tales personæ, quæ indigeant speciali exceptione, præsertim quia in alia parte superius mentionem fecit de Conclaustris. Nec obstat quod ex aduerso dicitur, hoc esse in illa parte, in qua reuocatur privilegia transcendendi pensiones; & propterea quando Papa voluit reuocare privilegia Conclaustrarum, ad expressum, quod vtrique etiam fecisset, si voluisset etiam reuocare respectu facultatis testandi, ad l. 1. vnic. §. fin. eorum. C. de eadem. ratione, quia ¶ imò vna pars Constitutionis aliunde declarat, l. vtrum, ff. de pot. hered. l. 1. ff. de reb. dub. præsertim quia habetur relatio ad supra dicta per illa verba (ut supra ostensum.) & contrarium potest procedere, si papa non fuisset usus verbis generalibus, & vniuersalibus, quæ ita singula comprehendunt, ac si essent specialiter omnia enumerata. Oldrad. cons. 322. num. 2. Non obstat, quod Constitutio loquitur de bonis intuitu Ecclesie acquisitis, & non de proprio labore, prout prætenditur esse ista; quia vltima quod non probatur, quod sint taliter quæsitæ, & in persona, præsertim Religiosa, & paupertatem professante, ¶ censetur potius acquisita ex bonis Ecclesie per ipsum administratis ad tradita per lo. Andr. in cap. 3. vbi Card. num. 1. Abb. num. 3. de proxil. clerici, in personis relictis lignosis non est habenda talis distinctio ¶ cum bona venduntur quæ illis veniant, Ecclesie quæ sita diuidentur, cap. 1. in p. 18. quæ sita glo. in cap. 1. an glo. penult. de testam. & in Decisum Pagelæ.

Equite Hierosolymitano tradit Paleont. d. de iur. 8a. Vnde si non erit locus Constitutioni Pij V. intrabit dispositio iuris communis, secundum quam nec testari, nec aliter disponere possunt huiusmodi Milites, ut supra dictum est.

ANNOTATIO.

- a** Et quod Milites Hierosolymitanos sint verè, & propriè Religiosi, Rot. de iur. 87. num. 1. par. 1. in reuoc. & de iur. 333. sub num. 1. ¶ & in decis. 887. num. 8. par. 1. in reuoc. & fuit dictum in Romana Palatii de Laquila 16. Maij 1600. coram Cardinali Lancelotto, & in Tirafone. decimatum 14. Maij 1618. coram R. P. D. Pirouano, & in Vrbetana hereditatis, 14. Aprilis, 1614. coram R. P. D. Manzardo, Grat. Disceptat. cap. 477. num. 14. & seq. vbi sub num. 16. 17. probat opinionem contrariam, & sub num. 17. dicit quod de eis iudicandum est, vbi de ceteris Regularibus professis, ¶ emittunt enim tria voca, Castitatis, Paupertatis, 14. & Obedientiæ, Rot. de iur. 491. num. 5. par. 1. dicitur. Natus. cons. 12. num. 1. de Regal. Monach. de Arbust. cap. 26. num. 16. & 17. in Addis.
- Et propterea quicquid acquirunt, ¶ Religioni acquirunt, 15** pro ut ceteri Religiosi, Rot. de iur. 333. sub num. 1. par. 1. in reuoc. Fuit dictum in dicta Romana Palatii de Laquila, vbi fuit dictum procedere etiam respectu bonorum patrimonialium, prout hoc idem resoluisti illa decisio, imò acquisitio immediatè firipi Religioni, non autem ipsi Militibus, prout late disculo articulo, tenet Rot. in dicta de iur. 333. sub num. 1. vbi dicitur esse adhaerendum huic opinioni tanquam fuerit Religio.
- b** Et quod requirantur tot dispensationes, ¶ quot sunt impedimenta, Surd. cons. 244. num. 4. & plures alios referit Gomez. super Regal. 6. glo. 12. num. 97. & hinc fuit resolutum in Zerulens peritosis 1. Iunij 1597. coram Venia, quod dispensatio terminandi, & acquirendi pensionem, non obstat matrimonio, non supplet defectum clericatus, sed solum tollit obstatulum matrimonij.
- Dispensatio ideo non comprehendit casum mixtum, ¶ quia 17** mixtum non comprehenditur sub simplici in materia stricti, dispensatio autem est stricti iuris, & strictè interpretanda, latè Felym. in cap. postulat, num. 8. & 9. de rescript. cum alijs per Sard. de iur. 168. num. 21. adeo quod non admittat extensionem, non solum ex identitate, sed nec etiam maioriore ratione. Verall. de iur. 1. num. 6. par. 1. in reuoc. Rot. de iur. 491. sub num. 1. par. 1. in reuoc. Surd. de iur. 168. num. 2. & seq. quod tamen limitatur dupliciter: Primum non procedit, quando dispensatio habet causam expresse, quæ militat etiam in casu non expresse, Ripa in cap. ad auct. num. 41. limit. 1. de rescript. Sanchez. post alios de matrim. lib. 8. de iur. 1. num. 34. & fuit dictum in Nullitas, seu Caputæ, pensiois 17. Aprilis 1614. coram ben. mem. Andrea. Secundo, non procedit in dispensationibus generalibus, & fauorabilibus, sed solum in dispensationibus particularibus, & odiosis, Barbos. in l. 1. par. 1. num. 19. & 20. ff. de iur. maritum Sanchez. d. de iur. 1. num. 8. 33. & 36. & fuit dictum in 1. Nullitas coram Andrea.

Olivierus Bellamini.

Romana cuiusque.

Luna 17. February 1603.

ARGUMENTVM.

Sors principalis Censuræ repeti non potest inuito debitore, nec etiam sub prætextu non implemendi, nisi ratione interesse: Euidio quando dicatur secuta, adeo quod agi possit de euictione, vel agi possit, quod res libera tradatur.

SYMMARIVM.

- c** Hæres, si nisi talis agat, non tenetur probare se talem, nisi parte opponente; & ad hanc effectum non sufficit apponere quod nemo audiat nisi de iure de legione mutatur.

P 1. In

- 1 In contrahendo nominatus propter non implementum non est locus pignori.
- 2 Sero principalis in contrahendo Censui nominatus pignori potest locus interesse, non vero pretium & numerus.
- 3 Ad hoc censui remissa per executionem fructuum.
- 4 Eiusdem rei dicitur, quando pignori sui ablata.
- 5 Eiusdem alio compenso tempore tam quando eiusdem est pignori, quam quando proprietate, vel dominione, vnde numerus.
- 6 Eiusdem pignori potest agi ad damna & interesse.
- 7 Eiusdem, amque sui finis, regulariter non pignori agi de eiusdem, & vnde numerus.
- 8 Pignori tamen agi, ut res libera tradatur.

DECISIO LXXXVIII

Domini resoluunt esse procedendum ad vltiorem executionem, quia in commissione mandatur, ut confidit de tribus conformibus, & quod sit capta executio, ad vltiorem, & finalem executionem procedatur, apparet enim de tribus sententiis conformibus ad favorem Domini Sanctini, & de executione capta per incarcerationem Domini Octavianus. Nec apparet de iniustitia dictarum sententiarum, quae habeat impedire executionem, licet plura ex aduerso deducantur. Nam ad id, quod obicit Galeatium Fulgineum egisse tamquam heredem Gallo, & id non probasse, fuit responsum non debuisse probare, parte non opponente, & non negante, Glossa in l. in verb. Fulgineum, C. quod non. Bald. in l. non generalis, numerus. 2. C. de his qui accusant. non possit. Lanf. decis. 13. de exceptio, quod nemo audiaris, nisi docto de legitimo mandato, respectu legitimisationem personarum comparatis, non agens. Non obstat, quod Fulgineus non potuerit repetere sortem principalem, cum ex natura census, & tum quia in contrahendis nominatis propter non implementum, non sit locus penitentie, *lun. dicitur*, & ibi Bald. in *princ. C. de rei vend. l. mandatoris, C. de causis empti*. Doct. communiter, in l. fulgineus, §. afferri, ff. de al. empti. quia non egit Fulgineus ad rescissionem contractus, nec via penitentie, voluit ab eo recedere, sed egit ad implementum, & in defectum implementi ad damna, & interesse, & loco interdictum potuit petere sortem principalem census, non uti pretium, sed uti interesse, Bald. in l. traditio in 4. quod non. numerus. 7. C. de al. empti. Ruin. conf. 141. numerus. 9. prope finem verborum & vnde etiam sub tali interesse, lib. 1. Rim. Sen. conf. 107. numerus. 10. & super. Et fuit dictum in vna Romana Doris 11. Februarii 1583. coram Reuerendissimo Patriarcha Alexandrino, & nihil facit differentia quam constatur consensu informatum pro D. Octaviano, an sit promissa fideiussio pro sorte census, vel pro fructibus, quia in vtraque, si non praestetur, viget ratio pacti non seruati, propter quam incit obligatio ad interesse. Non obstat, quod Galeatius exegerit fructus census non praestita cautione, & propterea videatur remissa mora ad decisionem Beneuentan. executionis coram Rubco, quia hoc proceperat, si voluisset Galeatius sortem ex eo, quod pro tempore, quo soluit, non praestitit fideiussorem, sed quia hoc pactum semper loquitur, & non est restrictum ad certum tempus, prout in illa Beneuentana, post solutionem receperat egit, ut praestaretur fideiussio pro futuris terminis, aliis ad damna, & interesse. Non obstat, quod male fuerit condemnatus D. Octavianus, cum adhuc non esset secuta executio per solam mandatum de allocando, quia Domino Sanctino fuerat domus ablata; ideo factis dicitur eiusdem cum decessu res eiusdem quando possessori fuit ablata, *l. si firmus venditor, §. 1. & l. habere, ff. de emul. & datur actio emptori, tam quando eiusdem est possessio, quam quando proprietate, vel dominium ablatum fuit, l. emptor, §. idem Erastus, ff. de al. empti. vbi Castreol. b.*

expressis notat, *l. dicitur in princ. eodem tit. Bero. conf. 138. numerus. 34. lib. 1.* aut t saltem negari non potest, quin etiam pro possessione eiusdem potuerit agi ad damna, & interesse, Caph. qui alios allegat, conf. 168. numerus. 12. t petere, quamvis ante executionem secutam regulariter de executione non agatur, *l. eiusdem*, vbi Glossa, ff. de emul. l. rem. C. eodem, tamen cum domus esset Emphyteutica, & scire Octavianus, potuit agere, t ut ibi libera tradiderat, Alexan. conf. 67. ver. pro. lib. 3. Dec. conf. 483. numerus. 13. decis. Pedem. 24. numerus. 4. & debet ibi dari, ut dominium ab ipso auocari non possit, ut fuit dictum coram Reuerendissimo Patriarcha Alexandrino in vna Romana Censui 15. Martij 1579.

ANNOTATIO.

- a Et t quod in casu non implementi, vel secus executionis potest tam in Censu, quam in alio contractu minuso agi ad restitutionem pretij, & fortis principalis, non uti ad sortem principalem, seu pretium, sed loco interesse, Roma decis. 744. numerus. 1. decis. & Roma dec. 319. numerus. 1. inter impet. ptes. C. de res. & fuit etiam dictum in Perusina dicitur coram R. P. D. Ottenbergo impressa penes Marched. de censu numerus. 2. fol. 59. sub numerus. 4. & tradit Gratian. disp. quod. fore. cap. 301. numerus. 5. & sic nota modum, quod indirecte potest agi ad rescissionem contractus nominati, propter non implementum pacts contrarii, licet principaliter, & directe agi non possit, sed agi debeat ad implementum, Seraph. decis. 191. numerus. 8. & 9. & decis. 1133. numerus. 1. Puz. decis. l. de transact. & vide latè Marcellus. Puzos. refutet. lib. 1. cap. 39.
- Setaph. t decis. 671. numerus. 4. & 7. Surd. decis. 1. numerus. 6. & 7. Videtur tamen obtinere decis. in Perusina Bonorum 17. Aprilis 1647. coram R. P. D. Buratto, vbi fuit dictum non posse dici rem ordinem per summationem secutam in Iudicio Saluani, sed responderi potest, quod huiusmodi immisio ex Saluano non subacta possessionem, sed solam detentionem, cum creditor ex Saluano immisio non possidet, sed sed pro debitor. Surd. conf. 481. numerus. 14. decisio autem ista, & doctrina supra allegata procedant, quando vere auocatur possessio.
- Quam t regulam constituit Rot. 316. numerus. 1. decis. Surd. conf. 364. & 4. Hanc regulam videtur penes diuini decisionem 316. par. 1. decis.

Ottavianus Benneuentan.

Aquinatus. Beneficij.

Veneris 21. Februarij 1603.

ARGVMENTVM.

Plura habentur circa iustificationem gratie, si neutri.

SYMMARIVM.

- 1 Narrativa, quod beneficium sui fuit cura, non eget probatione, cum de iure presumatur.
- 2 Gratia (si neutri) quoad non in impetrantis facta iustificatur ex sola alius confessione, & numerus. 7.
- 3 Et quoad non in alterius partis iustificatur ex resolutione premissa.
- 4 Promissio Apostolica iustificatur ex lateris promissione.
- 5 Promissio Apostolica in supplicatione narrata non est necesse iustificare narrata in eadem enim solam est confessio, quando agitur de illius canonizatione, sed sufficit iustificare modum factum mediante exhibitione narrati.
- 6 Valer oblationum probatur ex quibus quali probatione.
- 7 Debet tamen in suis generis passiva.
- 8 Et locutiones non sufficiunt.

DECI

DECISIO LXXXIX.

Fuit dictum gratiam (si neuvi) esse iustificatam, nam 1. Iulij 1591. coram bo. me. Orano fuit decisum habilitates Raynerij ad obtinendum hoc beneficium fuisse probatas, & fuit etiam dictum valorem esse iustificatum, & dantur testes, qui bene dicit probant, & licet fuerint examinati pro iustificatione primæ gratiæ invalidæ, ex quo tamen fuerint examinati eodem anno, quo fuit obtema gratia (si neuvi) satis illam, quoad hoc, iustificat, & per eosdem testes probatur qualitas Ecclesiæ S. Eleutherij, & quoddam sine cura, & quamvis illa qualitas non cgeat probatione, cum de iure presumatur, *Agid. decis. 676. Staphil. de las grar. par. 2. in v. de quatuor. & par. benef. in princ.* fuit dictum 16. Novembris 1591. in vna Calaguriana Congregatione coram Oradmo, & scripsi in alijs de lite apparet ex processu, de non iure ipsius Raynerij, & ultra quod ipse id fateatur, quod videtur sufficere, ut fuit dictum in Clusina Prioratus 17. Februarij 1592. coram R. P. D. meo Littar. satis etiam constat per decisionem in hac causa factam 12. Iunii 1592. coram eodem Orabo, in qua fuit dictum illius gratiam esse subreptam, & illi non fuisse suffragari. Non ius autem aduocarij satis fuit detectum ex decisione coram me facta, ubi fuit conclusum non intrare præsentem prescriptionem, & de nullo alio eius iure in actis apparet, quorum resolutio, cum sufficenter probet negativam, Bal. in l. si contra, num. 3. C. de appellat. Alex. cons. 5. §. n. 12. lib. 1. Dec. cons. 483. n. 5. Satis etiam iustificat gratiam (si neuvi) quoad non ius aduocarij. ut fuit dictum in Felulana Preceptorie 17. Ianuarij 1563. coram Robulterio in Regien. Prioratus 11. Maij 1597. coram R. P. D. Penia, & in Brachuren. Parochialis 9. Ianuarij præterit coram R. P. D. Iustor. b iustificatur per epistolam Apostolicam ad favorem Raynerij ex literis pensionis, *Pur. decis. 121. lib. 2. Per. reg. decis. 101. lib. 2. & sufficit exhiberi literas absque aliqua earum iustificatione, cum non agatur de canonizatione, sed ad effectum per eas probandi impetrationem gratiæ narentis, & sic nudum factum, Agid. decis. 116. in fin. Ctescen. decis. 9. de proben. & fuit dictum in Salamartin. Capellaniz 27. Novembris 1592. coram R. P. D. meo Decano, & Valor obtentum, & probatur abunde ex testibus, licet in hoc sufficit qualis qualis probatio. *Agid. decis. 674. & 680. Cort. decis. 198. Pur. decis. 19. lib. 1. Quæ dicuntur circa subscriptionem, & inhabilitatem personæ, sunt extra dubium, in quo agitur tantum de iustificatione narratorum, & de illis, si opus erit, particulariter dubitabitur, &c.**

ANNOTATIO.

- a Et quod ex sola confessione impetrantis iustificetur non ius illius in terminis gratiæ (si neuvi) capius f. dixit Rota, ut in decis. 59. sub num. 1. par. 2. in recent. & in decis. 796. in fin. eodem par. 2. in recent. Imò etiam si haberet ius ex prioris gratia, censetur huic iuri renunciare. *Rota decis. 98. sub n. 3. inter impress. per Ferrar. post. 2. lib. consil. Rota decis. 599. sub n. 3. & decis. 796. sub num. 3. par. 2. in recent.*
- b Licet t. ad iustificationem valorem obtentum sufficit qualis qualis probatio, nihilominus debet esse in suo genere perfecta, ut fuit dictum in Gerunden. beneficij 18. Martij 1645. coram bo. me. Andrea, & idem non sufficere locationes, & attendenda dixit Rota pene Scraph. *decis. 102. num. 22.*

Ostenditur Stramens.

Decisiones Papales.

Romana Cafalis.

Veneris 21 Februarij 1603.

ARGUMENTUM.

Emptor tenetur tradere venditori rem vacuum, & an hoc procedat etiam respectu iuris conductoris, quando emptor habebat notitiam locationis.

SYMMARIUM.

- 1 Emptori tradi debet possessio vacua.
- 2 Vacua non dicitur possessio non solam, quando aliam possidet, sed etiam quando detinet.
- 3 Pro expressis habeatur, quod non possit nisi una sola verificari.
- 4 Instrumentum quod non dicit, neque nec dicere debemus.
- 5 Vacua possessio, quem tenetur venditor tradere emptori, non intelligitur respectu iuris conductoris.
- 6 Limita non procedit, nisi in instrumento extarent verba (vacuum, liberum, &c. expeditam).
- 7 Vacua possessio, quem debet tradere venditor emptori, intelligitur respectu iuris detentorie, quod se possunt iure emptoris.
- 8 Emptor quando habet scientiam locationis, non venditor non tenetur tradere rem liberam & locatorem.
- 9 Emens sciens rem alienam non agit de emptione, & non. 16.
- 10 Nullus est de natura emptionis.
- 11 Emens rem aliquo oneri assensum scienter, in intentionem venditoris emens.
- 12 Emptor ex sola scientia locationis obligeatur ad observandum locationem, etiam si sciens hypotecam contractum in instrumento locationis.
- 13 Ignorantia emptoris circa qualitatem rei empti non excusat, quia id de factis pariter observari.
- 14 Per a generalia instrumentum ex alijs verbis subsequenti interpretantur.
- 15 Caputla omnia in instrumento consensum consilio omnia, & non sunt attendenda.

DECISIO .XC.

Pretendebat D. Fabricius D. Maximilianum teneri tradere sibi possessionem vacuum, & liberam, etiam in condictione D. Marj Fami, quæ tam ex legis dispositione, quam ex forma conventionis. f. Lex enim statuit possessionem emptori tradi vacuum, l. 1. §. vacua, & l. 3. §. 1. ff. de all. empt. & dicitur non vacua non solum a quando alius possidet, sed quando est in possessione, & detinet, ut dicitur in d. l. §. vacua, & declarat ibi Gloss. & Barr. Glossam l. non videtur in verbo (in vacuum) C. de sed. Inst. & D. Fabricius non contentus dispositione legis expressit inter alia stipulatus fuit liberari ab omni præsentione D. Marj, & cum ista verba generalia non possint verificari in alia præsentione, quam condictionis, perinde est ac si in specie promissit liberari ab ipsa condictione, l. 1. ff. de lib. & passum. l. si Demone, ubi Barr. & alij, ff. de leg. 1. §. 1. in c. 2. par. 1. primo in gloss. fin. & ibi Abb. de off. deleg. Sed his non attensis Domini contrarium censuerunt, quia nulli in instrumento legitur, quod D. Maximilianus tenetur tradere Casale liberum, & expeditum a locatione D. Marj, & quod non dicit instrumentum, nec nos dicere debemus, l. si verbi, §. D. de off. solus. mar. l. si de off. mar. magistri, ff. de iudic. Curt. Sen. cons. 78. col. 6. v. n. nec etiam non. Non obstat, quod dicitur, id esse de iure, & quia imò f. debet de iure cogatur venditor tradere rem vacuum, hoc tamen non intelligitur respectu iuris conductoris,

F 1 Laf.

- la. in l. in conventionibus, §. si quis vatum, in princ. ff. de verb. oblig. §. nisi dixisset vacuum, liberum, & expeditum. Imol. ibi in vers. Si autem quis promitteret, la. sub. n. 2. vbi dicit, quod illa verba non sunt superflua, sed vnumquodque operatur, haec autem verba in instrumento non leguntur, §. & ad id, quod dicitur debet vacuum etiam a detentione, vt in d. §. vacua. Respondetur illud procedere, quando ius detentionis esse potest iure emptoris, prout in casu d. §. vacua, in creditore nullo in possessionem ex primo decreto, Angel. Imol. Alex. & la. in d. l. in conventionibus. §. Si quis vacua, §. Præterea non procedit propter scientiam, quam habuit D. Fabritius de huiusmodi locatione, l. 1. in fin. §. de al. empt. bene per Gozad. conf. 124. n. 7. Bero. conf. 2. n. 12. & l. §. lib. a. cum aliis per Sord. de off. 164. sub n. 12. & facit. l. si in venditione in princ. ff. comm. pradiorum, §. & quod dicitur de emente scienter rem alienam, qui non agit de evizione, l. si fundum fidei, C. de quib. l. si à morte, C. de iur. dot. l. si fuerit, & ibi not. Caenovic. vtriusq. quod iud. vbi licet evizione sit de i. natura emptionis, l. cum dubitatur, vbi Bal. C. de em. l. Bart. in l. qui Conventumem, §. Si licet ff. de leg. 3. Act. in §. aliam, n. 32. In l. de aliam, §. Eiusdem enim rem aliquo onere affectam scienter, ius tantum venditoris emisse dicitur, l. qui tabernas, ff. de contrah. empt. Gloss. Cyn. & Bald. in l. 1. C. si pig. pig. generi datus ff. Alex. in l. si domus, §. fin. n. 4. vbi etiam la. cum. 24. ff. de deleg. 1. Gozad. vbi supra, & fuit resolutum in Tiburtina Castri Sancti Poli coram Illustrissimo Platto. Non obstat, quod dicitur non sufficere scientiam locationis, cum requiritur etiam scientia hypothecæ: quia imò non requiritur scientia hypothecæ, cum ex sola scientia locationis obligetur emptor ad eas obsequantiam, & hypothecæ, aliaque clausulae applicatæ ad eundem finem non obligant Creditorem in plus, nec augent obligationem, quæ oritur ex sola scientia, vt in terminis per Sord. de off. 164. n. 37. & per. & quod sufficiat scientia in genere rem esse alienam locam, tradit Bero. de off. 124. n. 17. imò ex quo sciuit fuisse factam locationem, & instrumentum ex intimatione, & inhibitione sibi facta ad instantiam D. Marij cognoscere potuit etiam de hypothecæ, quæ apponi consuevit, vt in his terminis per Nat. conf. 426. n. 6. in fin.
13. & saltem ex indicatione instrumenti de facili potuit scire, & propterea cum non excuset ignorantia, Bald. in l. si duo, num. 2. ff. de acquir. hered. Non obstat, quod etiam data scientia perfecta adhuc teneatur D. Maximilianus, qui sibi expressè cauit super conductione D. Marij, l. apud Cellum, §. Lakes, ff. de dol. excepto. Aym. conf. 64. sub 7. 4. Putat. conf. 87. n. 2. quia promissio de liberando emptorem à pretensionibus D. Marij, restringitur per illa verba subsequenti prædictam possessionem impedienda, l. si alicuius ff. pro fore, Ruin. conf. 97. n. 7. sub. 1. præferim cum dicatur (proferam possessionem) & sic latius ad dicta superius. Bero. conf. 111. num. 7. lib. 1. nam D. Marius non vult impedire possessionem D. Fabritij, nec illam interuere, sed potius paratus esse tam adiuvare, ipsum recognoscendo possessorum, & Dominum, & superius (vt dictum est) factum de simplici possessione, non de vicia, libertate, & expedita, quæ verba cum in aliis instrumentis apponi soleant, non videtur hic gravis omisi. Ad ea quæ dicuntur circa capitula, sufficit dicere, quod non sunt producta, & quando effectusque dictum in ipsis, cum non fuerit in instrumentum & appositum, prout alia, videtur consensu omisum, & ad adiuvandum de decem. Vltra, quod esset videndum, an in dictis capitulis adit promissio dandi liberam, & vacuum possessionem, quia verba videtur ad ipsa iura conditionis aliter, non dispositum. Cetera vicia sunt Dominis parum vigere, & bene tolli per informantes pro D. Maximiliano.

- a Idem etiam tenuit Sord. de off. 124. n. 7. & tenuit etiam Rota sequendo hanc decisionem in Romana locationis Castella 17. Ianuarij 1600. coram R. P. D. Ortenbergo.
- b Et si idem emens scienter rem hypothecam fideicommissio subiectam, & aliam similem, in qua cadit evizione ex natura rei non potest agere de evizione. Rota de off. 124. n. 4. & de off. 121. n. 1. per 2. dicitur, & de off. 121. n. 1. per 1. dicitur, Hond. conf. 3. n. 43. lib. 1. Sord. de off. 120. num. 1. & latè fuit dictum in Bonon. de Bianchettis 10. Novembrij 1601. coram Card. Mellino.
- c Capitulis, an instrumentis desuper celebrato magis sit standum, dixi in annotat. de off. 121. sub littera B. Oliverius Beltraminus.

Cremonen. iurispatronatus.

Mercurij 26. Februarij 1603.

ARGUMENTVM.

Attentata possessio debet sequestrari, si non ad instantiam partis, saltem ex officio Iudicis. Et an censetur renunciatum privilegio attentatorum, ex eo, quod attentans fuerit admittus ad probandum bonum ius suum, & illud probaverit. Et an possit dari de attentatis, stante clausula, appellatæ remota, & stante clausula, sine retardatione executionis litterarum Apostolicarum.

SYMARIUM.

1. Possessio attentata est sequestranda.
2. Executores mixtam faci clausula, consilio, & clausula, dummodo non sit alteri ius quaesitum.
3. Ab executore mixto datur appellatio.
4. Et si voluerit procedat, executio est attentata.
5. Attentatorum privilegium renuntiatur consensu, quando attentans fuit admittus ad probandum bonum ius, & illud probavit.
6. Hoc procedit quando passus attentata passus sententiam transire in iudicatum.
7. Non autem procedit, quando illi, qui passus est attentata, dedit de attentatis, & causam super eis commisit.
8. Attentata si non ad instantiam partis, saltem ex officio Iudicis sunt revocanda.
9. Attentans non debet gaudere commoda viciosa possessionis.
10. Clausula (appellatæ remota) intelligitur, quando Index, servata firma Commissionis prestat, & partem non praeiudicat.
11. Clausula (sine retardatione executionis litterarum Apostolicarum) saltem operatur, vt Index ad quem non praestit impedimentum Iudici, a quo sed non operatur, quod si Index a quo attentat, non sint attentati per Iudicem ad quem revocanda, de quo latè notum. 15.

DECISIO XCL

Dominici dixerunt constare de attentatis, §. & propterea auocandam, & sequestrandam esse possessionem iuxta obsequantiam Rotæ, Cassid. de off. 124. n. 7. de res. Jul. Caput. de off. 157. par. 3. fuit dictum in vna Mediolanen. Patochialis 27. Iunij 1587. coram Illustrissimo Platto, & lapsus in aliis, nam de attentatis non videtur dubitandum, quia Ordinarius Cremonen. non erat merus, sed mixtus Executor & propter clausulam (consensu de iurispatronatu, ex iudicando & datando) & dum

& dummodo non sit alterius quaesitum, & cum narrativa, quod erat praesentatum a medietate Patronorum, & tunc ab eius sententia dabatur appellatio, ut fuit dictum in illa Aleriana. Attentatorum 20. Decembris 1595. coram R.P.D. meo Decano, & propterea executio facta, pendente termino ad appellandum, est attentata, Ant. Aug. decis. 3. Chiffan. decis. 1. fuit dictum in vna Toletana Capellanis coram Oradino 9. Iulij 1567. & in causa Tebelina Beneficii 26. Iunii 1595. coram Illustrissimo Blanchetto, & decisio, quae allegatur in contrarium in causa Ipporeggen. coram Bubalo, fuit saepe allegata, & reiecta in his terminis. ¶ Non obstat, quod quando attentans fuit admittus ad probandum de suo bono iure, & illud probavit, videatur tacite renunciatum privilegio attentatorum, ¶ quia ultra quod hoc videtur procedere in eo, quia pariter sententiam transire in iudicium, ut per C. de Grass. decis. de appello, & in his terminis loquitur decisio Crescentij ex adverso allegata, ¶ non habet etiam locum, quando ille, qui posuit est attentata, dederit de attentatis, & causam super eis commisit, ¶ quia tunc licet pariter discuti de bono iure, nihilominus est super illis attentatis audiendus, 8. Lancell. de assens. in penult. l. 6. n. 1. 4. ¶ Et in omnem eventum, si non ad instantiam partis, saltem ex officio Iudicis veniret executio revocanda, & sequestranda possessio, Lancell. ubi supra n. 22. Cassid. decis. 3. n. 3. de res. solut. ¶ Ut attentans non gaudeat commodo violentae possessionis, Archid. in c. qua res, num. 9. vers. Ex quibus scribitur, t. 1. quest. 1. Non obstat clausula (appellatio remota) ¶ quia intelligitur quando Iudex processit servata forma Commissionis, & partem non gravat, 6. e. postulat, & ibi Doct. de appell. ¶ Non etiam obstat clausula (sine retardatione executionis litterarum Apostolicarum) posita in Commissione appellationis, quia hoc operatur, ut Iudex ad quem non det impedimentum Iudici a quo, sed non efficit quod non possit dare de e attentatis si committatur, ¶ quod aperte probatur ex ipsa Commissione, in qua conceditur expresse facultas revocandi attentata.

ANNOTATIO.

- a Et quod ad executorem mixto deor appellatio, Staphil. de litteris grat. in tit. de nova forma mandati. n. 3. Mantie. decis. 324. n. 3. cum aliis, cum aliis per Scac. de appella. quest. 22. lumen. 11. n. 2. & propterea executionem ab eo factam pendente appellatione, vel intra terminum ad appellandum esse nullam, & attentatorem sepius in Rota fuisse dictum, & praesentem penes Scraph. decis. 1045. num. 4. & firmatur in hac decisione.
- 12 b Etiam ¶ ubi notoriè constat de non iure petentis revocationem attentatorum, potest Iudex ex officio illa revocare, Capuzsq. decis. 135. l. 1. in consuetudine. Rota decis. 235. n. 7. par. 1. in rector.
- 13 c Et quod ¶ Iudex ad quem non obstat clausula (sine retardatione executionis litterarum Apostolicarum) possit per viam attentari, & per viam manifestationis revocare executionem factam a Iudice a quo, si non sit ritè, & rectè facta, laet Mart. qui plures decis. Rota cumulat, in suo (sine final) decis. 102. n. 4. & seq. Grot. de benef. per. a. cap. 1. n. 373. & 174. qui etiam decisiones Rota cumulat, & bene Rota in Hispanen. coram R. P. D. Gryffo impressi penes Marchet. de consuetud. l. 1. n. 366. Sed de veritate huius opinionis, & in specie de hac decisione Cremonen. dubitavit Rota in Bergomen. Beneficii 14. Nouembris 1614. coram R. P. D. Vbaldo, ubi fuit dictum, quod multi ex Dominis valde dubitabant, ¶ imò quod inclinabant in contrarium sententiam, quod scilicet clausula (sine retardatione executionis) non posset nisi tria ordinaria executio a Iudice a quo facta, revocari, sed nihilominus Rota postea pluries sequuta fuit primam opinionem, & per viam attentatorum, & etiam manifestationis revocavit executionem nulliter factam a Iudice a quo, ut fuit laetè resolutum in Verdenen. Vicariae 2. Iunii 1614. coram R. P. D. Burano, & in Senogallien. Bonorum 14. Aprilis 1619. coram R. P. D. Remboldo, in quibus decisionibus dicitur, quod per

Deus fuit Papala.

d. clausulam censetur referre executio Iudici a quo, & executori, quatenus de iure sit locus executioni, & executio ritè & rectè fiat, & non aliter, & haec opinio eo magis de plano procedit, si pars obtinuerit novam Commissionem cum facultate manutentionis, ut fuit considerata in dicta Verdenen. coram R. P. D. Burano.

Officiarius Reformationis.

Callien. Fruzuum.

Veneris 28 Februarij 1603.

ARGVMENTVM.

Fruzuum perceptio praesumitur in vim tituli praecedentis, non autem iure familiaritatis, etiam si titulus ille esset nullus. Et propterea confessio perceptionis fruзуum iure familiaritatis, dum praecedat titulus, potest hac qualitate familiaritatis reiecta, acceptari.

SYMMARIVM.

- 1 Confessio in responsione ad possidentes pleni probatur contra confessionem.
- 2 In iure includitur pars.
- 3 Titulus praesumitur iure praesumptionem iuris familiaritatis. Et num. 9.
- 4 Etiam si titulus esset nullus.
- 5 Et titulus praesumitur praesumptionem conventionis quia praesumitur perceptor nullus.
- 6 Etiam si conventio esset nulla.
- 7 Ex i. iura potius necessaria, quàm voluntaria praesumitur aliter gestus.
- 8 Confessio, quae habet contra se iuris praesumptionem, potest in parte tantum acceptari. Et num. 10.
- 11 Hoc non procedit, quando quisque, quae habet contra se iuris praesumptionem, esset iustus, quae reiecta a. i. i. i. i.

DECISIO CXIL.

Fuit resolutum, in instantaneum tantum Horatio, standum esse illi mandatum de manutendo in perceptione medietatis fruзуum, de quibus agitur, cum de quasi possessione conset ex confessione adversarij facta respondendo propositionibus Horatij ¶ quae contra ipsum plenè probat, l. procurator, & ibi not. ff. de inst. all. Abb. in c. quomodo n. 4. de re iudic. Aym. cons. 217. n. 9. Non obstat, quod in responsione fecerat de integris fruзуibus, ¶ quia in perceptione omnium fruзуum includitur perceptio medietatis, Litterae praefatae, ff. si plures in vers. unde quatuor ff. de arb. r. 1. cod. in l. 6. Et pars illa confessorius, quae non annullat, & perimic ipsam confessionem factam in positionibus reici potest, ita ut alia remaneat, ut fuit dictum in vna Romana Haereditatis, sex Census 7. Iunii 1588. coram Illustrissimo Platato, & stante conventionem inter partes inita, & beneplacito Apostolico murata, non potest praesumi, quod Horatio, uti Patet percepti fruзуus iure familiaritatis, sed potius iure proprio, quia ¶ stante titulo cesset praesumptio iuris familiaritatis, Angel. in l. offidit. C. qui per. in p. n. hab. in l. Rom. & Alex. in l. qui iure familiaritatis, ff. de acquir. poss. Soc. cons. 131. sub n. 4. lib. 1. Cur. Iun. cons. 368. n. 14. Nat. cons. 502. n. 14. etiam ¶ titulus esset nullus, Curt. Iun. ubi supra, Cephal. cons. 4. n. 39. in fin. & praesumitur percipere ¶ hos fruзуus ex titulo praesumendo dictae conventionis, l. 1. a §. 1. ff. de excep. re iud. l. 2. ubi gl. C. de acqu. poss. l. 1. sub Alciat. praesumpt. 13. n. 1. sig. 2. ¶ quia si conventio esset nulla, Alciat. d. praesumpt. n. 5. & fuit dictum in vna Bononiens. Terrarum 29. Maij 1579. coram Cantuccio, & sic etiam cessat, quod respondendo dicitur tantum propter reuerentiam, ¶ quia cum praesumptio sit, quod

potius

potius ex causa necessaria, quam voluntaria tacuerit, Bart. in l. 2. n. 3. ff. de cond. & demoll. Aym. Consil. 108. n. 8. & l. 1. n. 12. t. & propterea confilium aduocatum habet in hoc contra se presumptionem; potest qualitate reiecta acceptari, Bart. in l. Aurelius, §. item quod, ff. de lib. leg. Marthei. n. 37. n. 8. Purpur. consil. 142. n. 6. Aym. consil. 150. n. 1. & fuit dictum in illa Romana Hereditatis coram Illustrissimo Patro.

ANNO TATIO.

- 9 a Socin. Sen. consil. 13. n. 1. lib. 4. t. Menoch. de presumpt. lib. 6. presumpt. 52. n. 9. Pu. decr. 54. lib. 3. Ro. decr. 104. n. 12. n. 3. diuers. 10 b Er passim Roa sequitur opinionem, quod t. qualitas diuisi potest t. confessione, quando qualitas habet contra se presumptionem iuris, Roa. decr. 53. n. 3. & decr. 73. n. 1. par. 3. in reuer. & Roa. decr. 53. n. 3. par. 1. diuers. Limita hoc non procedere, quando qualitas est talis quae faceret, ut quod actum videretur, alium non fit, tunc enim etiam si sit contra iuris presumptionem, non potest diuisi t. confessione, Roa. decr. 113. n. 3. & inter rescript. penes modera. Pers. Consil. de consil. vbi fuit dictum, quod confessio emissa professionis cum qualitate minus non poterat acceptari, reiecta qualitate meus, & nihilominus meus est qualitas, quae est contra iuris presumptionem.

Olearius Reuerentiar.

Rauennaten. fructuum Dotis.

Veneris 28. Februarij 1603.

ARGVMENTVM.

Fructus dotis quando debeantur post dotem exactam, & quando per tacurnitatem longi temporis censentur remissi.

S Y M M A R I U M.

- 1 Dotis fructus ad rationem spectem per uincularia debentur iuxta firmam Statuti Rauennaten.
- 2 An in quibusdā Statutis valeat. Fide n. 9.
- 3 Fructus dotis etiam post dotem exactam debentur reprobata opinione contraria, & late sub n. 11.
- 4 Et tamen magis quando fructus debentur ex Statuto.
- 5 Fructus debiti iure alicuius potest possideri, etiam post receptionem foris principalis.
- 6 Fructus potest possideri etiam post receptionem foris principalis, quando in ipsa receptione creditur reformationi sibi expressis iam quas fructus.
- 7 Fructus an censentur remissi ex tacurnitate longi temporis, est valde controversum.
- 8 Non censentur remissi, quando sunt debiti conditione ex Statuto.
- 9 Fructus quando censentur remissi ex lapsu decennij est fundatum in presumptione de ratione.
- 10 Et ideo non habet locum flante expressa protestatione prefertur illorum.

DECISIO XCIIJ.

- 1 D Omni unanimiter censuerunt t. deberi equiti Antonello fructus dotis ad rationem spectem per centenario luctu formam Statuti Rauennaten. Cum enim habeamus dispositionem Statuti t. Sede Apostolica confirmata clara, ubi ea non est recedendum, l. l. ad au. de S. v. in verb. l. ff. de leg. 1. Capr. consil. 51. num. 3.
- 2 t Non obstat, quod post dotem exactam non debeantur fructus, inquam accessio ad dotem ipsam, & officio Iudicis debet, iuxta late tradita per Gabr. consil. 145. lib. 1. quia contrarium tenet Bal. Nouell. de dot. par. 1. n. 1. lo. Lopes in r. per vestra. in 6. notab. §. 8. n. 6. & alij quos secuta est Rota in causa Romana confirmationis depositi 14. Maij 1597. coram R. P. D. meo

Penia, in qua fuit plenè huc materiam discussa, & sine difficultate in casu nostro procedi t. quia cum fructus debeantur conditione ex Statuto, Paul. de Monstep. consil. 19. n. 1. t. quando iure actionis fuit debiti, non praeiudicat receptio totius principalis D. D. in l. cum cum Copra, vbi lat. sub n. 6. vbi volumus adscript. ff. de eo quod certo loco, com. alius per Romin. Jun. consil. 67. lib. 2. n. 18. t. Accedit quod Eques Antonellus recepit dotem cum protestatione fructus, cui aduersarius non contradixit, ita ut per receptionem foris non fieri libi praeiudicium quoad fructus, late de communia l. fin. sub n. 4. vbi quod tenendum ff. de eo quod certo loco. t. Non obstat, quod per tacurnitatem longi temporis videatur transiisse, ex doct. Bald. in consil. 474. lib. 3. Quia ultra quod eius opinio est multum contraria, quaequid sit de eius veritate non potest haberi locum in casu isto, t. quia fructus sunt debiti conditione ex Statuto, Paul. de Montepic. d. consil. 19. n. 13. qui etiam tam limitat, quando statutum non solum marito, & vxori, sed etiam alii concedit actionem, prout Statutum Rauennaten. Vltimus non potest applicari dictum Bal. quia negatur in facto, quod efflueret decennium à die mortis, Dec. consil. 70. lib. 2. vbi a. respondet. n. Nat. consil. 195. n. 3. Grammat. decr. 70. n. 2. in fin. t. Præterea opinio Bal. fundatur in tacita remissione, & presumptione donatione, ut ipsemet dicit, & tradit Dec. vbi supra sub n. 6. vbi per. t. per. respondet. i. Alciat. presumpt. 31. sub n. 8. reg. 1. Grammat. d. decr. n. 1. & de probat. textus adductus per Bald. in l. cum quid in §. Dnus de test. vbi (ut prout apud eum est) & habet locum in eo, quod tacet, nec aliquid protellatur, Dec. vbi supra vbi. pariter vbi tradendum, t. Grat. consil. 17. n. 6. lib. 1. & propterea talis presumptio cessat in Equite de fructibus consequendus sapienter protestante.

ANNO TATIO.

- 1 Huiusmodi t. Statuta ex causa fructus dotis ad rationem centis quantitati, an sine valida est foris controversum inter Doct. nam illa non valere late descendit Barbosa plures exemplis de sol. mar. l. 2. in prin. a. vbi tractatur de veriori opinione reprobanda contrarium in contrarium quo tenet Surd. post cumulos per cum in trad. de alim. n. 1. quae l. 4. n. 2. & plures etiam cumulat, Aldouin. consil. 14. n. 9. Molin. de contrah. rem. 2. d. 31. cel. per. in §. de hanc etiam opinionem sequitur Roa, ut in decr. 574. n. 1. & n. 3. par. 1. in reuer. & decr. 491. n. 3. par. 1. in reuer. in quibus decidit. Rota dixit esse validam consuetudinem, quae taxat fructus dotis ad certam quantitatē, & sicut est valida consuetudo, ita etiam de Statutum, cum consuetudo sua ius non scripsum, §. ex vna scripta. l. si de iure per. & hanc opinionem per validat Statuti transire de plano, quando adeo confirmatio Apostolica dicit Gabr. consil. 13. n. 3. lib. 1. Grat. d. 109. l. 2. n. 1. & seq. sed apud me hoc, quod dicitur de confirmatione non transire sine difficultate, praesuppositum, quod Statutum absque confirmatione non valeret uti usurarium, prout tenet DD. contrariam opinionem sequentes, confirmatio enim Papae non tollit vitium usurae, t. super de test. Roa. decr. 121. lib. 3. & 4. par. 1. in reuer. cum vltus sine prohibere, etiam de iure diuino, Roa. decr. 57. n. 3. par. 1. diuers.
- 2 Hanc t. materiam, An, & quando recipiunt dotem sibi praeiudicat in fructibus, late tradit Surd. de alim. n. 4. n. 45. & negatiam opinionem firmat Rota reprobanda in specie, consil. Gabr. lat. lib. 1. in Romana fructuum dotis 23. Iun. 1608. coram Card. Sacroto, & etiam sentit Rota in Romana Confirmationis depositi 14. Maij 1597. coram R. P. D. meo, ubi dicitur contrarium procedere in vltis odiosis, sicut autem in fauorabilibus, prout etiam hanc distinctionem inter vltis fauorabiles, & odiosas ad istum effectum in terminis fructuum debitorum ex antiquae legis curabit, quod per passim procedunt cum fructibus localibus, opinio defendit Hond. res. 30. n. 12. & seq. lib. 1. contrariam tamen opinionem late defendit Grat. d. 109. l. 2. f. 1. consil. cap. 455. n. 26. & seq. vbi in fortioribus terminis idē sentit etiam quando recipi in actu receptionis, protestatus fuisset de fructibus, & pro eius opinione refert decif.

decis. Rot. in Forsaliendi. decisi coram bo. inc. Babalo, de qua etiam meminit Mantice. *de sacra. lib. 12. tit. 30. n. 27. in fin.* & quia ille articulus in terminis fructuum debitum ex acquirentie legis curabitur, quia ut dixi à pari procedunt cum fructibus dotis, pender hodie in Roia in Romana Pecuniarum coram R. P. D. Cocchino, & prius fuit agitata coram R. P. D. Pamphilio, in qua causa ego defendendo opinemini negativam, scilicet non conferri fructus remissos, & dubium sapienter fuit propositum, & non resolutum, ideo erit expectanda Rota resolutio.

Obstat. Beltramius.

Braccaren. Beneficij.

Luna 3. Martij 1603.

ARGUMENTVM.

Lis vt introducta dicatur, requiritur Commissio, vnà cum citatione reproducta, & vt dicatur introducta contra non nominatum in Commissione vigore clausulæ (omnesque alios) non requiritur expressio in prima citatione. Ex quibus probetur negatiua non iuris alicuius, & per quem debeat probari negatiua residentie Episcopi ad effectum excludendi alternarium, & alia plura deducuntur circa gratiam (si neutri.)

S V A E M A R I F A I.

1. *Gratia (si neutri) requiritur sicut de tempore impetrationis.*
2. *Lis non inducitur ex sola impetratione Commissionis aduersus eum, contra quem sua impetrata, sed ulterius requiritur citatio reproducta.*
3. *Clausula (omnesque alios) contenta in Commissione operatur, vt etiam verius possit citari.*
4. *Crescentij decisi. 3. de dolo. non formati.*
5. *Tertio veniens ad causam in statu, & terminis Commissionis suffragatur.*
6. *Citationis executio satis sufficitur ex productione mandati, & ex comparationibus Procuratoris. Gratia (si neutri) an, & quando requiritur expressio non licet arcan.*
7. *Gratia (si neutri) quod utram ad sui aduersarij satis sufficitur ex eo, quod in actu non citatus aliquem in iure.*
8. *Quod procedat citam si causa reperatur in prima citatione commissi.*
9. *Alternarium Episcopi allegari non tenetur probare residentiam Episcopi, sed sufficit docere de acceptatione alternationis, & omni probanda non residentiam incumbit veniens ad aduersum alternarij. De quo tenem vide n. st.*
10. *Deuolutio non est locus siane lites interius non curat tempus.*

DECISIO XCIV.

Debitum an gratia (si neutri) D. Maribus sit iustificata, & omittis aliis ostendis, & prefertim iustificatione valoris, quod particulatim debio erit discutenda, fuit sanctum actum de lite, & non iure Gasparis, & conclusum, quod utrumque caput gratiam esse iustificatam, & nam quoad litem, quæ requiritur de tempore impetrationis gratie, Rebus. *in prax. in re. de resp. si neutri. n. 13. Soteni. de Aual. quat. 28. vers. praterea.*
 2. * quando ea non possit deduci ex commissione Matthei super nullitate promissionis Gasparis, dicta R. P. D. meo Sactato, & quia ex sola impetratione Commissionis non inducitur lis aduersus eum, contra quem fuit impetrata, cum requiratur ulterius citatio reproducta *in fin. & ibi not. vt de penden. Rot. decisi. 4. an fin. eodem m. r. an. Dec. consil. 460. num. 18. Callad. decisi. num. 4. vt ibi. penden.* Fuit dictum in Concheo. euistio-

nis 12. Martij 1599. coram bo. me. Orano, & licet D. Mattheus replicet satis probari eam nonnem ex productione mandati in causa, tamen in hoc non est laborandum, quia respectu Commissionis coram me productæ, satis de lite apparet, & vigore enim clausulæ (omnesque alios) potuit Gaspar citari. Abb. *in c. veniens, d. secundo. n. 8. de resp. Rot. decisi. 3. de lute. Mohed. decisi. 1. et d. m.* & fuit resolutum in causa Capitaneæ. Beneficij 27. Novembris 1589. coram Bualo, & in vna Regien. Canonice coram R. P. D. meo Mellino 26. Iunij 1596. propterea eum adlit citatio vigore huiusmodi Commissionis contra Gasparem personaliter executæ die 8. Iunij, & ante gratiam (si neutri) & postea 19. Octobris fuerit exhibitus processus cum executione citationis, non videtur de lite dubitandum, prefertim conuenientibus etiam actibus potius Procuratoris Gasparis ante gratiam (si neutri) Ad decisi. 3. Crescentij. 3. de dolo. in contrarium allegatum, quod ad effectum litem requirebatur Gasparem nominatum fuisse in prima citatione, fuit dictum illam non feruari, quia Rota seruatum esse necessariam expressionem in prima citatione, & posse fieri in partibus, Callad. decisi. 2. de dolo. *et d. m.* & de Commissione suffragatur etiam tertio veniens ad causam in statu, & terminis. Rot. decisi. 38. l. 1. Achil. dec. 2. vt ibi. penden. & quod illa decisio non feruetur, fuit dictum in causa Bononiæ. de Ponticulo 12. Martij 1574. coram Robulterio, ultra quod illa non est decisio Rote, sed opinio ipsius Crescentij, & licet huiusmodi citatio necearetur ex parte Gasparis, tamen Dominis oculata hinc apparet esse verum, quod vltra citationem vigore Compulsorium, coram Iudice Compulsore, adlit etiam rebus citationis vigore Commissionis ad comparandum in Curia, nec fuit habita consideratio eius, quod ex aduerso dicebatur relationem Notarij non habere Testes, quia vltra quod non est verum in facto, & ex productione mandati in causa, & ex comparationibus Procuratoris satis iustificatur executio citationis, vt fuit dictum in Mediolanen. matrimonij 3. Eobruarj 1584. coram Reuerendiss. Patriarcha Alexandrinis. Non obstat regula 13. *in sum. f. can. res. litem non expedit* quia fuerunt expeditæ litteræ gratie principalis, & quantum ad gratiam (si neutri) cum non requiratur alium litem notari, & descriptam à prima, sufficit quod litteræ expeditæ, quando petunt illarum canonizationem, Rot. decisi. 14. de lute. & Quamvis autem ad non ius Gasparis fuit dictum gratiam satis iustificari, ex eo quod de nullo eius iure in actis apparet, vt fuit resolutum in Fesulana Perposuitur 27. Iunij 1583. coram Robulterio, & sapienter in alijs. Non obstat, quod causa est commissa in Curia in primatibus, & propterea non mirum, si non constet de iustificatione, cum non adlit aliqua acta, quia siue in prima, siue in alijs instantiis versemur, semper verum erit dicere gratiam non iustificari ex actis, & propterea ex eis apparere de non iure. & Nec placuit, quod dicitur gratiam Gasparis iustificari ex vacatione in mense Octobris, quia datur acceptatio alternatiue, & quamvis alternatiua non fuisse geter Episcopo non residenti, tamen onus probandi non tenebatur incumbit Gaspari, quia Mattheus habet fundamentum intentionem suam in acceptatione alternatiue, & si Gaspar dicit, quod altera mania non suffragatur propter non residentiam, habet id probare, vt fundamentum suæ intentionis. Vltra quod Gaspar in sua gratia (primæ valere) iuravit Ordinarium gaudere alternatiua. Non obstat, quod constat de iure Gasparis, quia eius gratia comprehendit etiam caput deuolutionis, & Beneficium erat deuolutum propter negligentiam Patronorum & Episcopi, & quia, cum esset lis non solum inter Patronos, sed etiam inter presentatos, non est locus deuolutioni, nec incitat dispositio, & quantum de

interpatr. Io. Andr. in. c. cum non. 4. per. Vnde iura Ant. de Bull. n. 7. vers. iura erga. Imol. num. 7. vers. non obstat. de offic. ord. Lap. alleg. 78. n. 15. cum aliis allegatis in causa Decronen. Iustipatronatus 19. Februarij 1601. coram R. P. D. meo Pena.

ANNOTATIO.

1. Et quid gratia (si neutri) requiritur licet de tempore datur. Verall. decis. 34. n. 4. & seq. par. 2. Mantie. decis. 10. n. 1. Rota dec. 451. n. 1. par. 2. in revent. Garz. de benef. par. 6. c. 2. n. 213. & seq. & sicut pñtis non potest esse sine aqua, ita nec gratia (si neutri) sine lite, vt fuit dictum in Salmantina Arrhidiaconatus 16. Iunij 1581. coram Rubeo, & quod non concedatur pro lite mouenda. Verall. dec. 34. n. 4. par. 1. & fuit dictum in Verdunen. Canonicus coram R. P. D. Pamphilio impressa penes Garz. Et benef. p. 5. c. 3. n. 44. Et est adeo verum requiritur licet de tempore datur dicta gratia, vt si tunc est etiam extinguitur, sed non reproducit, & post daturam gratia reproduci fit, non sufficeret, eadem reproductio sit necessaria ad inducendam licentia testificandi rei, ita dixit Rota in Legionen. Parochialis 16. Maij 1569. coram R. P. D. Ortenbergo: Benè verum est, quod non est necessaria vera lit, sed sufficiat lit de facto, Mantie. dec. 33. n. 4. vbi dicitur fuisse sepius resolutum, & fuit dictum etiam coram eod. sanctis. in Tolerana Archiepiscopatus 24. Ianuarij 1543. de qua infra: Si tamen adesset defectus iurisdictionis in iudice, rone non diceretur adesse lit, neque de facto ad effectum gratia (si neutri) vt fuit dictum in Placentina Decanatus 13. Nouembris 1593. coram bo. me. Pena, & faciat tradita per Paris. de rescriptis. l. 1. q. 2. n. 46. & seq. prout etiam si de tempore obtineat gratia (si neutri) impetrans incidit in regulam de Anali, non dicitur lit aliqua extrare, cum d. regula rollat priuam gratiam cum omnibus inde secutis, & proinde etiam litentia fuit dictum in Clemen. Beneficij 9. Decembris 1536. coram Gypho.

11. Circa 7. hanc conclusionem firmatam in d. decisione est considerandum, quod cum alternatiua requiritur qualitate residentis, videtur, quod ille, qui sit fundat in alternatiua probare etiam debeat dictam qualitate residentis, prout hanc opinionem Rota firmat in Illerden. Portionis 1. Iunij 1601. coram bo. me. Pena, & hanc etiam opinionem sequitur Gonzal. super reg. 2. glof. 43. n. 29. & seq. & Garz. de benef. par. 5. cap. 1. n. 104. & seq. Et licet Gonzal. ad hunc limitando prout ab Ordinario esset actor, fecit autem si esset possessus, & reus, prout etiam inriter idem videtur sensisse Rota in decis. 51. n. 4. par. 1. in revent. nihilominus etiam prout ab Ordinario vigore alternatiua, si esset in possessione, incumbere onus probandi residentiam, firmat Rota in d. Illerden. Portionis, & id videtur fundatum optima ratione, quia prout Apostolicis satis fundat suam intentionem in regula referuatoria octo mensium, Postquam autem actor fundat plenè suam intentionem, etiam reus, & possessor debet probare plenè suam exceptionem, Dec. in c. de prescriptis. n. 48. & 49. de prescriptis. Rota. decis. 71. n. 6. & decis. 68. n. 5. par. 1. dñi. propterea cum prout ab Ordinario fundat suam exceptionem in alternatiua, & alternatiua requiritur qualitate residentis, non sufficit reo probare acceptationem alternatiua, nisi etiam probat hanc qualitate residentis ex vulgari regula, quod fundat se in dispositione requiritur aliquam qualitate, debet probare illam qualitate. Paul. rescript. 56. n. 14. lib. 3. Ofule. decis. 167. n. 6. & in specie quod excipiens probare debet omnes qualitates necessarias ad effectum, vt intentio sua concludat, dicit Franc. in cap. 1. dñi. n. 2. de prescript. in 6. & fuit dictum in Romana Incendijs 14. Nouembris 1606. coram Sanctissimo, de qua infra, vbi datur exemplum de excipiente de resignatione, qui tenetur probare qualitate publicationis necessaria ad validitatem resignationis.

Quintus Belltrami.

Egitanien. Canonicatus.

Mercurij 5. Martij 1603.

ARGVMENTVM.

Alternatiua non habet locum in Canonicatus simultaneæ collationis, non obstat diuisione turni facta inter Episcopum, & Capitulum.

SVMMA RI VM.

1. Canoniciu collatio in Cathedrali est simultanea Episcopi cum Capitulo.
2. Alternatiua non intrat in beneficijs simultanea collatione, & sub num. 6.
Ampl. a etiam si adu concordia, in qua Capitulum concessit Episcopo collationem Canoniciu vacantium in suo turno, si in confirmatione d. concordia expressè fuerit di. imm. quod Episcopus non possit conferre, nisi in mensibus, in quibus Capitulum conferre possit. sub num. 4. & 7.
3. Status vicinior sufficit ad sustinendam collationem sp. solum vti de referuato.
4. In re alternatiua non potest habere plus iuris, quam habet ille, cuius iure vtitur.
5. Alternatiua an comprehendat beneficium, qua non sunt de sui natura libera collatione, sed simultanea graue diuisione iuris confertur per terminos.

DECISIO XCV.

GRATIA Sebastiani est iustificata quoad referuatiorem: nam quod Canonicatus vacauerit de mense Augusti est in confesso apud partes; solum controueritur, An Episcopus gaudeat alternatiua etiam quoad Canonicatus, & per consequens menses Augusti, vti alternatus spectet ad Episcopum, & Verum cum agatur de Canonicatus in Ecclesia Cathedrali, in quibus de iure comuni collationem habet comunem cum Capitulo, Glof. in c. cum Ecclesia Palerana, vbi Abb. n. 8. de elec. Castal. decis. 2. de probat. Put. decis. 27. in dem. & fuit sepius dictum, & non intrat alternatiua, sed excluditur a simultanea, & cum in illis, si de beneficijs, & ibi not. de prob. in 6. fuit dictum in Salmantina Portionis 30. Aprilis, & 1. Maij 1599. coram R. P. D. meo Mellino, & sepius in alijs, Et tamò magis, quia vacante Scholasticia, quæ est dignitas in eadem Ecclesia Cathedrali de Mense Octobris, & alio Canonicatu in Mense Augusti, Papa consulit vti referuatores, & prouisiones Apostolicæ lottur sunt effectum, quæ sunt vicinior, & demonstrant vicinior statum, & quæ possit. sionem, & de sufficiente ad sustinendam collationem, solum vti de referuato, Calder. conf. 21. de prob. Put. decis. 206. l. 1. Mohed. decis. 3. de primis. fuit dictum in Viten. beneficij 19. Nouembris 1599. coram R. P. D. meo Decano, & in Gerunden. beneficij 11. Decembris eiusdem anni coram Reuendissimo Patriarcha Alexandrino; Non obstat concordia, in qua Capitulum concedit Episcopo collationem Canoniciu vacantium in suo turno, quia in confirmatione expressè statuitur, quod Episcopus non possit conferre etiam vigore alternatiua, nisi in mensibus, in quibus Capitulum conferrebat. Vnde cum ultra confirmationem Capitulum nihil pretendere possit, vt fuit dictum in vna Colimbrien. Canonicatus 24. Maij 1599. coram R. P. D. meo Mellino, & sicut Capitulum non poterat conferre in mensibus referuatiua nec Episcopus, qui iure Capituli vtitur, ad h. nemo plus iuris, ff. de regul. iur.

ANNO

ANNOTATIO.

- 1 Et t. quod alternatim non comprehendat beneficia simultaneae collationis, haec Gonzal. *super regul. 8. glof. 4. 1. de haec Garz. de benef. per. 5. cap. 1. n. 474.* ubi refert plures decisiones Rota, & declarat quando dicatur licita collatio Episcopi.
- 6 b Quando Episcopus, & Capitulum dividunt per turnum ius, & excommunicationem conferendi beneficia simultaneae collationis, tunc Episcopus in suo turno, respectu dictorum beneficiorum, gaudet alternatim, quia tunc verum est dicere, quod Episcopus libere confert. *Seraph. de res. 1. 96. n. 8. & alias decisiones refert, & sequitur Garz. de benef. per. 5. cap. 1. n. 508. & plenè Gonzal. d. glof. 4. 1. n. 474. & seq. prout etiam hanc opinionem requirit Rota, de res. 1. 32. sub num. 4. per. 6. in reuer. & in Tirafion. Canonizatus 17. Iunii 1640. coram R. P. D. Pirouano.*
- 7 Limitatur praedicta non procedere, quando huiusmodi divisio esset confirmata à Sede Apostolica, cum clausula (*salvis effectibus, & reservationibus, & hoc extra praedictum*) tunc enim etiam si Episcopus habeat liberam collationem beneficiorum vacantium in suo turno, tamen non gaudet alternatim. *Gonzal. d. glof. 4. 1. n. 514. & seq. de iure dictum in Barabreth. Archiepiscopus veracius 17. Iunii 1615. coram R. P. D. Pirouano, & latius in eadem 15. Aprilis et 19. coram R. P. D. Vialdo.*

Olivarius Beltraminus.

Pampilonen. Prioratus.

Martij 5. Martij 1613.

ARGUMENTVM.

Recurfus praefumitur habitus ab habentem interesse, quando non constat nisi de interesse illius tantum, sed si plures habent interesse, tunc praesumptio est aequiuoca, & non potest in penam dicti recurfus deueniri contra vnum ad relaxationem censurarum, quae requirunt plenam probationem.

SYMMARIVM.

- 1 *Recurfus ad iudicem laicum praesumitur provenire ab habentem interesse, quod tamen non procedit, ubi agitur de gravi praedictio, num. 7.*
- 2 *Si plures sunt, qui possunt habere interesse, praesumptio est aequiuoca, & num. 6.*
- 3 *Recurfus ad effectum incursum censurarum requirit certam, & plenam probationem.*
- 4 *Toties etiam mulier examinata redigunt turbidam iuris praesumptionem.*
- 5 *Recurfus habitus ab uno ex consanguineis praesumitur de mandato consanguineis habitus principale interesse.*

DECISIO XCVL

Omni eum praesuppositio, quod faciat testem omnes fructus percepti à Gundisalo, seu eius nomine, dixerunt eum absolendum à censuris, quia licet impedimenta, & recurfus praesumantur provenire ab habentibus interesse, ut fuit saepius solutum, & signanter in causa Carthaginen. portionis 14. Nouembris 1594. coram Reuerendissimo Patriarcha Alexandino, & in Cuiusdam. Scholasticis 24. Martij 1597. coram R. P. D. Decano, qui tamen etiam agitur non solum de interesse Gundisali praesentati, sed etiam de interesse Marchionis de Salaz praesentantis, ut praescriptio per ipsam facta fornicatur effectum, & non praescriptio Apostolica, in ista praesumptione aequiuoca, non videtur posse fieri fundamentum solidum contra Gundisalum, qui praescriptio ad effectum censuratum requi-

rentium certam, & plenam probationem, & tanto magis, quia plures testes dantur, qui dicunt impedimenta fuisse praedicta ad instantiam Marchionis, qui licet sint nulliter examinati, tamen negari non potest, quin reddant magis turbidam, & elidant praesumptionem quae posuisset oriri contra Gundisalum. Non obstat res. 10. c. *confutetur el primo de leg. quia ibi interesse erat solius Episcopi, qui erat delatus de crimine Simoniz, & ideo praesumptio praesumitur ab eis consanguineis praesumitur praescriptum eo mandante, & ibi considerat Summus Pontifex, quod Archiepiscopus poterat prohibere, si volebat, quod non contingit in casu isto, attenta qualitate personae Marchionis; Non obstant literae Procuratoris Commissarii, quia notum est Commissarium constituisse Procuratores nominatos à Provisis, & ideo istae literae non sunt attendendae.*

ANNOTATIO.

- 1 Et quod quando Recursus potuerunt haberi à pluribus non probatur certitudinem contra vnum, nisi ille fuerit nominatus. *Rota de res. 1. 96. par. 1. in reuer. & de res. 1. 34. n. 3. in fin. par. 1. in reuer.*
- 2 Praesumptio illa, quod Recursus praesumatur habitus ab habentem interesse, non procedit, ubi agitur de gravi praedictio. *Rota de res. 1. 34. n. 3. & de res. 1. 34. par. 1. in reuer. & de iure dictum in Calaguritana beneficii 16. Feb. 1650. coram R. P. D. Cocino Decano, ubi dicitur praesumptionem habere locum solum, quando agitur ad effectum denegandi auctoritatem, & non habere locum ad effectum declarationis censurarum dixit etiam Rota. de res. 1. 96. par. 1. in reuer. ubi fuerunt per errorem omitti haec verba (*quae & si praesumatur gesta de mandato Martini*) post illud verbum (*et si*)*

Olivarius Beltraminus.

Romana fructuum Dotis.

Luna 10. Martij 1603.

ARGUMENTVM.

Vxori non competit actio ad fructus dotis promissis viro ipsa absente, nisi Notarius stipulatus fuerit favore omnium, quorum interest, quae clausula acquiritur ius omnibus, quorum interest, etiam sine cessione, maxime concurrente Iuramento.

SYMMARIVM.

- 1 *Vxori non competit actio ad fructus dotis contra promissorem dotis, quante dotis fuit promissa viro ipsa absente, nisi sit expressa actio viro, vel ab haereditate viro.*
- 2 *Iuramentum non procedit, quando in instrumentis promissum Notarius stipulatus est favore omnium, quorum interest, & interesse potest, & num. 6.*
- 3 *Stipulatio Notarii favore omnium, quorum interest, acquiritur ius absenti, etiam sine cessione, & num. 9.*
- 4 *Ad actionem actio tenetur iuramento.*
- 5 *Actio si necessaria iustificatio absenti, num. 8.*
- 6 *Iuramentum operatur, ut competit actio sine cessione.*
- 7 *Vxor stans negligentia viro in exigenda dotem, potest ipsa agere pro totalitate, etiam si non sit sed marito factis sit promissum.*

DECISIO XCVII

Omnia discussione, an fructus debeantur, de qua si opus erit, particulariter videbuntur, sed praesupposito pro nunc, quod debeantur, strictè ad dubium, quo quaeritur, cui competit actio ad illos exigendum, fuit conclusum eam competere D. Victoris, qui licet aliis videatur mulierem non posse agere ad fructus, & viros dotales, quando fuit dos, ea absente, viro promissa.

missa, nisi actione sibi cessa à viro, vel ab hæredibus vi-
ri, vt per Corn. conf. 121. sub n. 1. lib. 3. quia quod statum
est in dote per L. Suer. §. Lincus, ff. sol. matr. l. si pro re,
C. de dot. promiss. debet habere locum in his fructibus,
qui sunt ad dotem accessorii, vt dicit ibi Corn. Tamen
sumus extra istam difficultatem, q̄ cūm D. Victoris non
sit exclusio, imò comprehensio in promissione propter
stipulationem Notarij fauore omnium, quorum inter-
est, & interesse potest, * Guidop. conf. 5. n. 6. Gabr. de
iur. dot. tit. 3. num. 7. † Ex huiusmodi enim stipulatio-
ne generali acquiritur absentibus, * quorum interest,
et sine cessione, * Nat. qñi de comuni conf. 334.
num. 8. Paril. conf. 82. num. 2. lib. 9. Afflic. super conf. lib. 1.
rub. 73. sub num. 41. vtr. Et hoc habet locum. Corn. conf.
119. num. 6. lib. 3. ‡ præsertim accedente iuramento.
Alex. conf. 107. n. 2. & 108. in princ. lib. 7. Aym. conf. 304.
col. 2. vtr. Secundo respondens, Hier. Gabr. conf. 129. n. 9. lib.
3. † Gabr. de iur. conf. 3. n. 4. ‡ Et enim de mariti iuramenti,
vt eo interueniente quærat actio sine cessione,
Rom. conf. 76. ante num. 1. Inf. in stipulatio, §. si stipuler
in fin. de verb. oblig. Non obstat, quod dicitur de ali-
mentis præstis D. Victoris à D. Prospero, quia vltra
quod Domina Victoria id negat, illud daret actionem
D. Prospero pro eorum repetitione contra ipsam D.
Victoriam, non tamen tolleret actionem illi competen-
tem ad fructus dotis contra dotis promissorem.

ANNO TATIO.

- 6 a Cūm t̄ hodie in instrumentis doctibus apponatur clau-
sula Cameralis, quæ habet in ventre stipulationem pro
omnibus, quorum interest, potest vno, pro dote promissa
non sibi, sed marito agere, ita sile dictum in Romana
dotis 18. Aprilis 1679. coram Vbaldo, vbi etiam dicitur,
quod in casu, in quo vxor ex promissione facta à mari-
to non competet principaliter actio, † nihilominus
statet negligentia vtri in exigendis, posset implorare Iu-
dicii officium pro executione sue dotis.
- 7 B Et sicz controversia quædam an ex stipulatione † Notarij
acquiritur ius absenti sine ratificatione, & acceptatione
de qua latissime per Rot. dec. 11. §. 1. par. 10. recet. vbi
insinuat hinc inde commutari, & Rota sequitur hanc di-
stinctionem, quod si agitur ad effectum, vt sit acquisitio
ius, seu dominiū absenti, & tunc requiritur acceptatio
absentis, aut ad effectum, quod non possit ante ra-
tificationem absentem illi qui se obligauit, penitente, &
tunc non est necessaria acceptatio, ita distinxit Rota in
dec. 163. n. 4. par. 2. vtr. & in recet. par. 2. dec. 169. n. 3. &
dec. 470. sub num. 6. & bene etiam declarat Sord. conf. 50.
sub num. 16. Et cum hac distinctione ad concordiam
reducitur dec. decisio, quæ videtur contraria, scilicet
accidentis, 162. sub n. 5. par. 1. in recet. vbi firmatur, quod
magis communis opinio est, quod per stipulationem No-
tarij acquiritur ius absenti, etiam sine ratificatione, cuius
contrarium late firmatur in d. dec. 11. §. 1. par. 3. eadem
par. 1. batis tamen dicitur constare de acceptatione, & ra-
tificatione ex sola scientia absentis absque actu positi-
uo, Gabr. de verb. oblig. scilicet. com. l. 102. in fine, Gonzal.
super reg. 8. §. 1. ab n. 23. Rota d. dec. 163. n. 4. par. 2. vtr. &
in recet. dec. 162. num. 1. par. 1. de Rota inter impressus per
Zach. dec. 124. num. 1. fuit dictum in Nepesina vltis
fructus 3. Decembris 1607. coram R. P. D. Causario, &
late in Romana donationis 10. Aprilis 1614. coram P. P. D.
Vbaldo. Et ista scientia absteris presumitur, cū scientia
presumitur in iis, quæ afferunt commodum. Memoch. de
presumpt. lib. 6. presump. 22. num. 4. & in his etiam Rota
d. dec. 162. num. 8. vel saltem solis præsuppositionibus,
& conclusis illa scientia probatur, vt ad hoc propo-
situm fuit late dictum in R. Romana donationis 21. Aprilis
1614. coram R. P. D. Vbaldo.

- 9 e Cūta t̄ verò illud an istae stipulatione Notarij sit necesse-
ria cessio, negatiuum firmat Rota hoc, quæ etiam est ma-
gis communis, vt testatur Gabr. de verb. oblig. com. l. 1. n.
28. vtr. 1614. coram, item nec etiam esset necessaria cessio,
quod in instrumentum est Quarantigium, vel continet
obligationem Cameralis. Houd. conf. 31. n. 13. lib. 2.

Omnium Beltrami.

Romana præsentia Hæreditatis.

Luna 10. Martij 1603.

ARGVMENTVM.

Aditio hæreditatis ex pluribus actibus proba-
tur, de quibus in decisione.

S P M A R I P M.

- 1 Hæreditatis aditio probatur ex possessione rei hæreditariae,
et num. 7. vbi declaratur.
- 2 Item aditio probatur ex locutione verborum hæreditari-
um, et sub num. 8.
- 3 Aditio probatur ex contradiu in ius super re hæreditaria,
etiam in minus.
- 4 Aditio probatur ex actu, qui citra ius, et nomen hæredi-
tatis expedit non potest.
- 5 Aditio probatur ex solutione debitorum defuncti, et num.
9. vbi lenitur.
- 6 Promissio de donando non transferit dominium, sed solum
pari actum personaliter contra promissorem.

DECISIO .xcviii.

Vltim fuit Dominis satis probari Marcellum fuisse
de facto heredem Marj, & successisse post eum
Isabellam, & Dominicam ipsius Marcelli filias: Nam
† quod Marcella se palam pro hærede gesserit, ex co
detegetur, quod domum, quæ ipsius Marj fuit, post
eius obitum, vbi propriam tenuit, & possedit, * Bart. in
l. pro hærede in princ. ff. de acquir. hæred. et conf. 107. n. 1.
& eam locauit dictatur persona Augustini Capocci
eius, vbi, † per quam locutionem probatur aditum fuisse
se ab ipsa hæreditatem, * Corn. conf. 110. n. 4. & seq. b
lib. 1. Marant. in l. 1. par. 1. num. 77. ff. de acquir. hæred.
seruitutem eandem fennelz in ea constituit, & alteri
concessit, † et contractum enim super re hæreditaria in-
iusto, etiam in minimo inducitur aditio hæreditatis, Natt.
conf. 448. sub n. 18. Cæde Grassi. dec. 11. n. 12. de testat.
Post Marcellam, Isabellam, & Dominicam conueniunt
possidere dictam domum, vbi propalam, & iudicialiter
petunt illam liberari à censu super ea imposito à
Marjo, restituto, seu deposito eius pretio, quod con-
uenit ipsas etiam, mediatè saltem fuisse hæredes Ma-
rij, † cūm sit actus, qui citra ius, & nomen hæredis ex-
pedit non possit, l. pro hærede, §. Papinianus, et l. gerit,
vbi Bart. n. 19. ff. de acquir. hæred. §. si in ius, ff. de hæred. qual.
et d. ff. Probatur insuper Isabellam, & Dominicam
fuisse hæredes Marj, quia citate, tanquam hæredes
eiusdem à Patreptore Sancti Spiritus, sustinuerunt li-
tem eorum Vicario Vrbis, super solutione censuum
decursorum tempore, quo viuereb Marj, † solutio
autem debitorum defuncti spectat ad heredem, & he-
redem designat, Bart. in l. pater, num. 20. C. de iur. delib.
Dec. conf. 449. num. 9. cum seq. † Quod factum fuit non
solum scientie, & parente Dominico auctore aduersa-
riam, sed etiam approbante per comparationem in iu-
dicio factas ab ipso, vti Pæcuratore Isabellæ, & Do-
minicæ, l. fin. in p. v. ff. de iuss. test. late Tiraq. de renu-
liat. §. 1. §. 1. §. 9. n. 167. & seq. Nec placuit Dominis,
quod ex aduerso diceret Dominicum comparuisse, vti
Pæcuratorem propter donationem ab ipso factam,
† quia vltra quod est promissio de donando, per quam
non erat translatum dominium, sed solum conuicta
actio personalis contra Dominicum, l. si heres, §. 5. ubi
fuit in ff. de al. amp. l. qui fidei iur. ff. de contrah. empt. Aym.
conf. 184. ante fin. Quando etiam esset donatio, non ei-
set donatio iurum hæreditatorum, aut hæreditatis,
sed donatio particularis iurum certæ domus, & ad fa-
uorem Isabellæ tantum, cūm tamē iudicium ageretur
factu

fuerint contra Dominicam, quoniam contra Isabellam, & utriusque nomine comparatum per Dominicum, quod si fuerit concessum alicuius heredes Marj, ita à Dominico defenso, nec aliter contingere poterit, quia Hospitali ignotabat talem donationem, nec de ea constabat in actis. Vltimus commisso plenaria apparet sub die 30. Ianuarij 1534. & sic pendente hac ante presentem donationem, quæ fuit facta 10. Februarij eiusdem anni. Accedit etiam, & prædictam additionem administratorem Alexandræ Cancellarius frater Fabij Patris, qui in relatione calculi per eum facta Macellam, & Isabellam semel, & æque iterum heredes Marj appellat. Insuper etiam articuli dati pro parte Macellæ, & testis super eis examinati, vique de anno 1564. in quibus articulat, & probatur Mariam nullis relictis filiis decessisse, & post eius mortem Amiliam, & Macellam sutores germanas dimisisse bona paterna, ex quibus, & ex alijs, de quibus per informantes simul iudicatis, fuit conclusum constare Macellam, & successisse Isabellam, & Dominicam fuisse heredes Marj de facto, quicquid de iure dicendum sit, ad quod spectat discussio super legitimitate, vel illegitimitate Domini, quo cognito apparebit ad quem de iure spectet hereditas, & cui dicatur delata.

ANNOTATIO.

- 7 a Ex possessione rei hereditariæ præsumitur et additio hereditatis, quando non constat de alio legitimo titulo possidenditatis Marjæ, de consuet. vlt. testam. lib. 12. tit. 12. n. 8 ubi videtur limitationes. Surd. conf. 495. num. 32. dato vero alio titulo possidendi, tunc ex possessione non inferitur ad additionem, Vrlad. ad d. d. 372. n. 7. Mantie. d. 12. tit. 12. sub nom. 8. v. 12. hoc sent. Pezzer. conf. 39. in hoc lib. 3. & fuit dictum in Romana additionis hereditatis 9. Nouemb. 1610. coram bo. me. Penia, & in Anconitana censum 30. April. 1611. coram R. P. D. Nuzzo. Et nota quod non potest allegari titulus fideicommissi ad excludendam additionem, quia possessio fideicommissi non potest capi propria autoritate, sed debet capi autoritate iudicis, vel de manu heredis, et fuit dictum in Romana Casalis 16. Junij 1552. coram Illustissimo Mellino, & in Romano de Marganis 13. Ianuarij 1603. coram eodem.
- b Mantie. de consuet. vlt. testam. t. d. lib. 12. tit. 12. num. 11. Rota decis. 495. num. 32. par. 1. in reuoc. ubi dicitur hoc magis procedere, quando locatur res vti propria, & cum affectione, quod ad ipsum res spectat.
- c Solutio debiti hereditatis, licet arguat et additionem, Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 101. num. 10. Mantie. de consuet. vlt. testam. lib. 12. tit. 12. num. 8. si tamen debitum solutum esset modicum, tunc non argueret additionem, Laderch. Imol. conf. 3. num. 5. v. 12. quoniam. Menoch. conf. 772. sub nom. 12.

Olimaria Bituntina.

Toletana Archiepiscopatus
de Mondescar.

Luna 17. Martij 1603.

ARGUMENTVM.

Indultum iuris præferendi ad beneficia in mensibus reſervatis non suffragatur in locis, ubi Episcopus est Cardinalis.

S V M M A R I V M.

- 1 Indultum concessum in mensibus reſervatis non suffragatur, ubi Episcopus est Cardinalis, quia tunc nulli adiungitur reſervatio, et sub nom. 4.
- Regula 8. non excipit, nisi Cardinales ordinarios collatores, et nom. 4.
- 2 Episcopus ex iure iurisdictionis facultate habet ius conferendi in crasibus mensibus.
- 3 Indultum concessum Ordinario collatori conferendi in crasibus mensibus nihil de novo tribuit, sed solum remo-

uit obſtaculum, et impedimentum reſervationis regula 8. et nom. 5.

- 6 Indultum concessum Ordinario collatori non tribuit facultatem conferendi beneficia reſervata in collatione inferorum.

DECISIO XCIX.

Debitum in Petro effectus ius quæſitum ex præſentatione Marchionis de Mondescar, & Domini negantur reſponderetur, quia cum indultum iuris præſentandi fuerit à Papa concessum Marchioni solum in mensibus dispositioni Apostolicæ reſervatis, ita ut nullatenus extendatur ad menses, in quibus Ordinarij sua ordinaria auctoritate providere possunt, licet parochialis vacaverit in mense Iulij, cum tamen tunc Toletana Ecclesie præſideret Cardinalis Quiroga, nulla potuit ratione mensis dari reſervatio, quia verba regulæ nominatim excipiunt beneficia spectantia ad provisionem Cardinalium, * ut fuit dictum in vna Hispania len. Portionis 19. Ianuarij 1594. coram R. P. D. meo Decano, quando ordinaria, ut in casu isto, auctoritate conferuntur. Cref. decis. 20. de præben. Non obſtat, quod Indultum excipit beneficia, de quibus ipſi Ordinarij sua ordinaria potestate conferre possunt, quia Ordinarij non solum habent ex sua ordinaria facultate ius conferendi omnia beneficia sua Diocesis, et a. ex parte cap. consuetum de concess. præben. vna Hispania 16. q. 6. Sed etiam in omnibus mensibus, Put. de 495. num. 1. lib. 2. t. & quando excipiuntur Cardinales ordinarij à regula reſervatoria, nihil de novo illis conceditur, sed obſtaculum tantum & impedimentum removetur, ut dicitur Put. de decis. Simonetti de reſerv. n. quæſ. 3. num. 10. et 12.

ANNOTATIO.

- a Et t. quod ubi Cardinalis est Episcopus non datur mensibus reſervatio, quia regula reſervatoria mensium expressè excipit Cardinales, lae Gonzal. super reg. 8. gl. 34. per notam, & fuit dictum in Reatina Præpositura 13. Ianuarij 1615. coram R. P. D. Cocchino Decano, illa tamen exceptio Cardinalium, de qua in regula, non habet locum, nisi quoad Cardinales ordinarios collatores, lae Gonzal. d. gl. 24. num. 38. qui plura cumulat. Verum et tamen, quod comprehendit Cardinales ordinarios collatores, nemum quid Episcopi, sed etiam si sint Abbates, & inferiores collatores, prout lae fuit dictum in d. Reatina Præpositura, per decis. Seraph. glo. num. 7.
- b Prox. t. etiam indultum concessum Ordinario collatori nihil de novo tribuit, sed tantum remouet obſtaculum reſervationum, Mandell. conf. 734. num. 3. Gonzal. gl. 14. num. 4. ubi plures cumulat, & gl. 13. n. 18. Rota decis. 170. n. 7. q. 3. lib. 3. dicitur, adeo quod collatio facta vigore indulti censetur facta auctoritate ordinaria, Gonzal. d. gl. 24. num. 68. & fuit dictum in allegata Reatina Præpositura 23. Ianuarij 1607. coram R. P. D. Cocchino Decano, t. etiam vigore illius indulti Ordinarius non potest conferre ea beneficia, quæ alijs remouet reſervationibus conferre non possit, & collatio ad alios spectaret, Mohed. decis. 1. num. 3. de præben. Rota decis. 64. par. 1. in reuoc. fuit dictum in Argemina Canonici 9. Maij 1611. coram Cardinali Pamphilio, imò sufficeret sola quasi possessio conferendi alterius ad effectum, ut Episcopus vigore indulti conferre non possit, Put. decis. 206. lib. 1. iuxta antiquam interpretationem, Mohed. decis. 3. de præben. Rota decis. 702. num. 2. par. 4. in reuoc.

Olimaria Bituntina.

Viterbiensis decursus aquarum.

Luna 17. Martij 1603.

ARGUMENTVM.

Aquæ ducendæ quasi possessio requiritur de tempore mortis litis ad effectum retentionis. Testes in concursu, quinam sint præferendi.

S V M M A

S V M M A R I V M.

- 1 In manutentionis iudicio non est necesse probare possessionem antiquam, sed sufficit probare paulo ante mortem locum.
- 2 De quasi possessione ductentis aquam non est necesse probare scientiam aduersarii.
- 3 Testes plures sunt preferendi paucioribus.
- 4 Testes non sutores, & dependentes per maiores rationes, & cum assensu styti, & consuetudinis generalis, sunt preferendi.
- 5 Ad manutentionem non competit ei, qui non docet de possessione de tempore mora loci.

D E C I S I O C.

IN consuetu probacionum, & testium hinc inde examinacionum visum fuit Dominis possessionem Archidiaconi melius, & concludentius probatidantur enim pro eo depositationes plurimum testium, quod in urtu Solis die Iouis conduxit aquam, de qua est controuersia ad suum preidium, & de successu, ac continuata tempore, & quamvis ad effectum obtinendi in interdicto aquae quondam, & etiam sufficeret probasse, quod superioris anni aquam duxerit, l. 1. in princ. ff. de ag. quet. & est. Ruyn. conf. 19.1. num. 3. in fin. & num. ff. de i. & semel tantum, idem Ruyn. conf. 196. sub num. 1. p. conf. & idem lib. 3. Menoch. de rein. remed. 6. n. 1. §. 1. Et licet non esset necessaria scientia aduersarii, Ruyn. d. conf. 19.1. num. 4. ac tamen abunde probatur per testes, qui dicunt eum conuulsae suam possessionem non obstantibus contradictionibus aduersarii, & etiam post molestias illas vigore monitorij Aud. Cam. Probatum etiam possessio Archidiaconi per duos testes pro parte Io. Laurentij examinatos, & propterea dixerunt Dominis, testes, qui deponunt de eius possessione, esse praefrendos testibus aduersario fauentibus, non solum, & quia sunt plures, & licet causam, vers. ex praemissi de probat. Gloss. in c. 6. testis in gloss. magna 4. quass. 3. latet Gabr. de test. concl. 4. n. 50. Et de Grass. decis. 13. num. 7. de re iud. 4. §. Sed etiam qui non sunt interdicti, prout testes Io. Laurentij deponunt per meliores rationes, & cum assensu styti, & consuetudinis generalis in hac materia. §. Et cum Io. Laurentius non probet, quod eo anno, quo cepit agere, visus sit dicta aqua, quam scolarum appellant, non competit illi hoc interdictum, l. 1. in princ. & §. deinde ff. de aqu. quet. & est. Veronen. de seruic. ruit. pre. leop. 7. num. 11. vers. Quia, quod R. uin. conf. 106. sub nu. 9. vers. & idem, lib. 3. Nun obstat cessum Antonij Speche 3. Vltra quod non habet obstat possessioni Archidiaconi, quae sola sufficit, cum agatur de manutentione, est etiam de qua principalis, & plena, non de scolarum, de qua est lis hodie, & in qua Archidiaconus non habet ius ab Antonia. Eodem modo respondetur sententiae seu laudo D. Landriani, quia non loquitur de iure percipiendi scolarum, eum Specha semper fuisse solius ac vti, caetera bene tolluntur per informantes, & sic fuit resolutum Archidiacono dandum esse mandatum de manutentione.

Bononien. Macelli.

Veneris 11. Aprilis 1603.

A R G V M E N T V M.

Patet ex Summario.

S V M M A R I V M.

- 1 Locatio non probat iustum pretium.
- 2 Pretium amplius, & etiam limitatur sub nu. 3.
- 3 Venditio sola non probat iustum valorem rei vendita.

- 3 Pretia, & assensus variatur non solum ex tempore, sed etiam ex loco.
- 4 Pretium unius rei non inferit ad valorem alterius, nisi sint eiusdem generis qualitatis.
- 5 Locum non excedant ad mala expressione, & a pena rei de valore.

D E C I S I O C L.

Cum Federicus Fiera obtinuerit declarari Paulum Binarium non solum teneri ad euacuacionem Domus, & Apothecae, sed etiam ad damna, & intercessit doctissimi ad quam summam essent liquidanda, & visum fuit Dominis ex adductis per Federicum, non constare de aliqua summa, ad quam veniant taxanda, & ex instrumentum enim locatus d. Apothecae, quam fecit d. Federicus 6. Iunii 1601. non probatur iusta pensio, & quod ita communitur locari possit, * vt fuit dictum in vna Neapolitana Censu 4. Decembris 1579. coram Canuecio, & fuisse diem non probari valorem rei ex eo, quod tanti res vendita fuerit, Bart. in l. cum emptor, §. 1. in fin. ff. de dam. inso. Alex. in l. in lege Falcidia, §. corpora, nu. 2. ff. ad leg. Falcid. & in conf. 88. num. 15. lib. 5. Dec. in l. quatenus sub num. 6. vers. Et pari ratione, de reg. iuris. Nart. conf. 33.1. num. 3. Multo minus probant locationes alterius Macelli in alio loco positae, velis et, in via S. Blasij, quia variantur pretia, & pensiones, non solum ex tempore, sed etiam ex loco, Bart. in l. pretia rerum, §. annuam, sub nu. 2. vers. & hoc duo, ff. ad l. Falcid. & praeterea cum non probetur Macellum illud esse eiusdem omnino qualitatis, eius est Macellum, de quo agitur, Vine. Herculi. in d. s. corpora, est. 7. vers. Aut producantur. C. de resold. vend. qui dicit hoc esse difficile in rebus vrbis.

A N N O T A T I O.

- a Locationes non probant valorem, etiam si sint geminatae, Sor. in reg. de valor. quos. ff. in fin. fuit dictum in Oppiden. pensionis coram Card. Pamph. impress. penes March. de Comm. tom. 1.
- Concurrentibus tamen adminiculis probant valorem, vt fuit dictum in Veronen. Penkonis 15. Maij 1607. coram Card. Sacro, ubi redditur ratio; quia homines non solent esse facili ad condonandum res multo plures, quam possint percipere.
- Locationes non probent verum valorem beneficij tamen exstant ad mala expressione, & a pena regulae de vero valore. Cassad. dec. 10. in princ. & num. 3. super sigul. Caput. decis. 7. n. 1. part. 3. & decis. 49. part. 3. & fuit dictum in Carpentozeten. Prioratus 1. Iunij 1619. coram R. P. D. Burato.

Oliuierus Beltrami.

Spoletana Hereditatis.

Veneris 11. Aprilis 1603.

A R G V M E N T V M.

Heres institutus durante sua vita tantum, nullo alio dato coherede post eius mortem, quando ex coniecturata mente testatoris teneatur post mortem restituere hereditatem venientis ab intestato.

S V M M A R I V M.

- 1 Hereditas ad tempus dari non potest, & subducitur de media vltimo tempore.
- 2 Heres institutus durante eius vita, ubi post mortem non est datus alius heres, tenetur heredi perpetui, maxime, quando non est adiecta aliqua taxatio.

3 F. del.

- 3 *Fallit*, ubi constat de contraria verisimili mente testatoris, quia tunc debet restitui hereditas veniens ab intestato.
- 4 *Colligitur* huiusmodi mens, si veniens ab intestato est filius.
- 5 *Item colligitur* ex prohibitione alienationis.
- 6 *Item ex clausula* codicillaris.
- 7 *Voluntas testatoris servari debet* eo modo, quo melius servari possit non offendendo iuris regulas.
- 8 *Consensus praelatus ex forma statutorum non praeiudicat.*
- 9 *Rota fideicommissio subiecta non veniens in generali substitutione, de qua laus sub num. 10.*

DECISIO CIL

Cum Lauretus Sillanus Emiliam uxorem hereditatem instituit pleno iure toto tempore vitae suae, Trebatius filio in legitima tantum instituit, dubitavit an Emilia esse simpliciter, & liberè instituta, vel potius gravata restitueret tempore mortis hereditatem Trebatio, & Domini responderunt fuisse gravatam, licet enim, si hereditas ad tempus dari non possit, inde sublatio visio temporis maneat institutio, l. hereditas ex du. ff. de hered. insti. §. heres pueri. Insti. red. † & propterea haec institutio durante eius vita, seu quoad vixerit, & similibus verbis, quando non est datus haeres post mortem, censetur haeres perpetuus; perinde ac si verba illa non fuissent expressa, & tempus institutioni non esset adiectum, praeteritum, quando non est adiecta aliqua ratumna, vel limitatio, alios congerens, explicat, & comprobatur D. Siluest. Aldobrand. conf. 17. 2. num. 10. v. f. 3. q. ad fin. † Domini tamen contrarium in casu isto dicendum censuerunt, attenta verisimili mente testatoris, quam in his terminis attendendam dixerunt Paril. conf. 69. num. 4. & 2. & num. 8. cum seq. l. 2. Ang. Arret. conf. 11. sub num. 7. & seq. N. conf. 570. num. 12. in fin. & propterea Trebatio post mortem Emiliæ esse restituendam hereditatem, si non vti coheredi, idem vti ab intestato succedenti, Paul. de Cast. conf. 141. cor. fol. & 25. sub num. 2. lib. 2. Corn. in l. extra eum. num. 12. v. f. si testator. C. de hered. insti. Dec. conf. 278. sub num. 1. conf. secundum Instituta. Paril. d. conf. 69. per totum.

4 Nat. d. conf. 570. num. 13. † mentem autem colligebant ex qualitate Trebatij, qui erat filius testatoris, quod etiam consideravit Dec. d. conf. 178. num. 8. Paril. d. conf. 69. num. 10. & 11. ad favorem enim filij de facili suppletur voluntas paterna, iuxta tradita in l. extra annu. ff. de cond. & demonstrat. in l. cum accusasti. Cod. de f. f. decem. † Item quia testator illi prohibuerat alienationem bonorum, quæ ad ipsum pervenirent, cum vigore institutionis per eum factæ, quam aliis quomodolibet, ex quo statet testatorum considerasse bona sua peruentia ad filium aliunde quam ex institutione, & cum prohibito non possit intelligi respectu institutionis, cum sit ad legitimam restricta, l. quomodo in prioribus. Cod. de insti. testam. & non possit censi gratiam illi iniunctam nisi in casum, in quo contingat eum ex dispositione testatoris habere hereditatem, l. si si se. §. si de de leg. 3. Alex. conf. 14. num. 6. lib. 3. dicendum est eum ad fideicommissum post mortem Emiliæ fuisse vocatum, † quod etiam suadet clausula codicillaris alia ad illum effectum considerata per Rotam apud Caput. de off. 263. par. 3. eo magis, quia hoc modo verba illa (toto tempore vitae suæ) non erunt otiosa, & sine effectu operanda, l. si quando. ff. de leg. 1. c. si Papa. de prim. in 6. Non obstat l. hereditas, quia hoc non tollit, quod Emilia, dum vivente, non esset haeres directa, & vultus licet post eius mortem Trebatius per fideicommissum fieret haeres, Soc. conf. 14. post num. 7.

7 lib. 1. Angel. Arret. d. conf. 11. sub num. 8. † ut salvetur mens testatoris, eo modo, quo melius salvari potest, non offendendo iuris regulas, Paul. de Cast. d.

Dispositio Papalis.

conf. 141 sub num. 5. v. f. Sed hoc est falsum. lib. 3. Nat. d. conf. 570. num. 14. in fin. Minus etiam facit, quod Trebatius consenserit testamentum Emiliæ, quia † ultra quod consensu fuit praestitus ex forma statuti, quod praedecedere non potest, Bald. conf. 102. num. 2. lib. 2. Paul. de Cast. conf. 423. sub num. 2. v. f. Item obstat lib. 1. in generali † institutione non veniens bona, quæ per fideicommissum Emilia erat gravata restitueret, Aym. conf. 19. num. 11. fuit dictum in vna Foroliviensi fideicommissi 4. Maij 1583. coram Reuerendissimo D. meo Patriarcha Alexandrino, faciunt tradita per Bart. in l. codicilla. §. institutio num. 5. & ibi Imol. in fin. ff. deleg. 1. 2.

ANNOTATIO.

- 1 Et quod in generali interesse, & dispositione non † veniat bona fideicommissio subiecta latè Rot. d. conf. 371 per totam partem. in re. vti dicitur hoc procedere non obstantibus verbis quædamvis universaliibus, & sunt late etiam dictum in Verzerien. de Tassoniis 17. Febr. 1617. coram R. P. D. Pamphilo, & in nullius vineæ 11. Maij 1620. coram R. P. D. Pirouano, & late tradit Peregrin. de fideicommissis. art. 2. §. 2. Mota de condit. vol. 1. lib. 5. tit. 6. num. 2. & seq. etiam si testator haberet facultatem disponendi de dictis bonis, Sui d. d. conf. 93. num. 2. & 19. in fin. quod tanto magis procedit, quando testator vivente verbo (suo) non enim dicitur sui bona, quæ testator gravatus est post mortem alteri restitueret, Scraph. d. conf. 3. 2. 3. & 6. d. conf. 96. num. 2. & fuit dictum in Bononiensi vultus tractus 179. coram Card. Pamphil. & Rot. in re. d. d. conf. 371. sub n. 3. licet non desint DD. qui velint sub numero bonorum suorum posse etiam comprehendere bona fideicommissio subiecta, quia hæres gravatus, dum vivit, dicitur Dominus fideicommissi, Decian. conf. 57. lib. 16. §. seq. lib. 1. Laderch. conf. 112. 2. 3. & seq. & Rot. tenuit in Romana Domus de monte Iordano 29. Aprilis 1579. coram Brauo, & in Bononiensi de Fanutius 11. Januarij 1617. coram R. P. D. Cavalieri, quas opiniones ego crediderim posse ad concordiam reduci, nempe quod prima opinio procedat regulariter, quando aliunde non constat testatorem voluisse disponere etiam de bonis fideicommissio subiectis. Secunda autem opinio habet locum, quando ex coniecturis constat testatorem voluisse comprehendere etiam bona fideicommissio subiecta, ut bene per Menoch. de presumpt. 197. num. 2. & seq. lib. 4. ubi considerat plures coniecturas, ex quibus colligitur talis voluntas, & etiam quando vrgent coniectura tunc comprehenduntur etiam bona fideicommissio subiecta, admittit Rota in dicta Nullius Vineæ, 11. Martij 1610. coram R. P. D. Pirouano.

Oliverius Beltramius.

Egitanici. Scholastrix.

Luna 14. Aprilis 1603.

ARGUMENTUM.

Subrogatus gratioris pro immisione, quæ probare debeat: Alternativa non intrat, nisi in beneficiis simultaneæ collationis. Obiit in mense reservato an probetur per publicam vocem, & famam.

SUMMARY.

- 1 Subrogatus gratioris sufficit probare Clericatum privatum, & obitus disjuncti in possessione pro obtinenda immisione.
- 2 Amplius procedere etiam si subrogatio sit de sumptibus clausula generalibus.
- 3 Cellatio in Cathedrali est simultanea Episcopo, & Capitulo.
- 4 Alternativa non intrat in beneficiis simultaneæ collationis, sed tantum in specialibus ad liberam Episcopi collationem.
- 5 Obiit in mense reservato non probatur ex publica voce, & fama.
- 6 Declara hoc procedere, quando datur consensus alterius prius

promissio, alia iustificatio per publicam vocem, & famam est sufficiens.

- 7 Clericatus probatur per testes de fama, & communi reputatione.

DECISIO CIIII.

- D**OMINO Francisco † gratiose subrogato ad ius, & possessionem Gundisalvi Pini pro obtinenda immisso non fuisse probare Clericatum proprium, & obitum Gundisalvi in possessione Scholasticæ, ut fuit dictum in causa Burgen. de Pancoruo coram bo.me. Gypso, & in alijs relatis in Mirandesi. Parochialis 17. Maij 1600. coram R. P. D. meo Penia, † in qua fuit etiam resolutum id procedere, etiam quando subrogatio fuit desumpta ex clausulis generalibus: * Et cum ita Scholasticus sit dignatus in Ecclesia Cathedrali, † in qua collatio competit Episcopo, & Capitulo coniunctim, † glof. in c. cum Ecclesia Palerana, ubi Abb. num. 3. de elect. lo. And. in c. de collatione. num. 2. & ibi Franc. in l. nec de ap. pel. in 6. Castid. decis. 32. de prob. non torat alternatitia, † que tantum habet locum in beneficiis spectantibus ad liberam Episcopi collationem, ut fuit dictum in vna Virgellensi. Canoniciatus 7. Maij 1595. coram Illustrissimo Cardinali Blanchetto, & in Salmantina Portionis 40. Aprilis, & 9. Maij 1599. coram R. P. D. meo Millino, & in terminis fuit tentum coram me in Egiptanensi. Canoniciatus 1. Martij præteriti, * & licet alijs † testes de publica voce, & fama nō probent vacationem per obitum in mense recessuato, Argid. decis. 612. Put. decis. 266. lib. 3. † ubi tamen non datur concursus provisionum, iustificatio per publicam vocem, & famam est sufficiens, ut fuit dictum in Burgen. de Pancoruo 18. Nouembris 1588. coram bo.me. Gypso in Placencia. Canoniciatus 1. Martij 1599. coram bo.me. Orano, & 1. Decembris præteriti coram R. P. D. meo Coccino in Legionensi. Canoniciatus: † Clericatus D. Francisci abunde probatur per testes, qui deponunt de fama, & communi reputatione, Rot. decis. 1.4. de prob. in antiq. Argid. decis. 114. Caput decis. 277. num. 8. par. 1. ex quibus fuit resolutum dandam esse immisionem D. Franciseo,

ANNOTATIO.

- A** Et quod subrogatio gratiose gaudeat privilegio executionis, adeo quod non sit necesse iustificare totam gratiam, etiam si sit desumpta ex clausulis generalibus, latè Rot. decis. 570. num. 1. par. 1. in revent. & etiam tenuit Rota penes Seraph. decis. 1426. & fuit etiam dictum in Mirandesi. Parochialis coram bo.me. Penia impressa penes Garz. de benef. par. 6. cap. 4. num. 91. quæ conclusio fuit ampliata, ut procedat etiam, si subrogatio non fuerit ad partes expressa, ut in decis. 408. num. 3. par. 2. in revent. Sed de veritate huius ampliatiōis ego semper dubitavi, & etiam dubio nam quando coram executore exhibetur gratia, ut illam exequatur, semper illa gratia habet seu tantam conditionem, si in ea narrata veritati nitiatur, iuxta ex. in c. de scriptis. & executor non debet procedere ad executionem illius gratiæ, in qua non sibi constat de iustificatione omnium in ea narratorum, & huiusmodi opinionis scio fuisse D. Cardinalem Sacram olim Rotæ Auditorem, & in his materijs præsertim beneficijs peritissimum, & alios insignes causarum patrum cum quibus hunc articulum communicavi. Et conformis est observantia Curie, quia passim videmus expediti subrogationes ad partes, quæ quidem expeditio, & impensa efficit omnino frustratoris si vigore subrogationis continetur in clausula generalibus licetrum possit idem effectus haberi.

- b Vide, quod dixi sup. ad decisionem 95.

Quoniam Ecclesiasticus.

Bononiens. Pecuniaria.

Luna 14. Aprilis 1603.

ARGVMENTVM.

Venditio quando censetur ad corpus, vel mensuram, & an, & quando emptor possit pretendere diminutionem pretij pro modo deficientis numeri enunciati per venditorem.

SVMMARIVM.

- 1 Venditio, quando est ad corpus, & non ad mensuram, tenetur emptor, ad integram solutionem pretij, etiam si numerus enunciatus per venditorem in aliquo deficiat.
- 2 Venditio ad corpus censetur, quando venditor incipit mentis conceptum explicare à corpore.
- 3 Item quando fuit constitutum unicum pretium totius prædij, & non fuit distributum in singulas tornaturas.
- 4 Venditio ad corpus non censetur facta, an prius ad mensuram totam ad pendere tacita, & verisimili mente contrahentium.
- 5 Emptor tenetur solvere totum pretium, nec potest pretendere diminutionem iuxta deficientiam numeri enunciati in instrumento venditionis, quando in venditionis adiuncti verba (quantumcumque sit.)
- 6 Item nec potest pretendere diminutionem, quando numerus non est certus, & determinatus expressis.
- 7 Prout etiam quando diminutio est in modico, non potest pretendere diminutionem.

DECISIO CIV.

Iacobus de Sabbarinis vendidit Aldrouando Malchisuello prædium tornaturarum centum, addicendo hæc verba (*quantumcumque sit*) totum veniat, & comprehendatur in præfenti venditione ad corpus, & non ad mensuram positum in comuni Tobignani. Cum autem Iacobus ageret ad solutionem residui pretij non soluti, & Malchisuellus obiceret prædium non esse tornaturarum centum, sed tantum 97. vel circa, & sic deficere tres tornaturas mensuræ enunciata, dubitavi an Malchisuellus teneretur ad solutionem integri pretij, vel potius facienda esset diminutio pro modo deficientis mensuræ, & Domini, informantem tantum Iacobo, responderetur Malchisuellum teneri ad integram solutionem, cum finis in venditione ad corpus non sit ad mensuram, † quia venditor incipit mentis conceptum explicare à corpore, * iuxta cons. Oldrad. 197 quem sequuntur communiter Doct. ut dixit Iaf. cons. 23. num. 1. lib. 1. Cognol. in l. 11. de 178. C. de resind. vendit. & multi cumulat per Surd. decis. 64. num. 2. † & quia fuit constitutum unicum pretium totius prædij, & non distributum in singulas tornaturas, Bar. in l. subactum. §. si Titius subactum. c. ff. de act. empt. Salyc. in l. 2. sub act. vers. nec esset a venditoris. C. de act. empt. cum alijs adductis, in illa Romana locutionis Vincæ seu remissionis affectus coram me 20. Decembris præteriti, concurrunt & consuetudine considerat per informantem † quæ plurimum attenduntur in hac materia, quæ pendet à tacita, & verisimili mente contrahentium, Alexan. consil. 8. num. 8. lib. 4. fuit dictum in vna Romana affectus Casalini 27. Ianuarij 1588. coram Illustrissimo Blanchetto, & in illa Romana locutionis Vincæ, in quibus tamen innotuari non expedit, cum habeamus expressa verba, quod venditio sit ad corpus, & non ad mensuram, & licet etiam in venditione ad corpus facta adhuc remaneat dubium, an deficiente numero enunciato per venditorem sit pro modo deficientis numeri diminuendum emptori pretium ad latè tradita per Surd. de illa decis. 64. † tamen illud cessare videtur in casu præsentis venditionis propter illa verba (*quantumcumque sit*) Alexand. cons. 217. colom. 2. in princip. vers. & tanto magis libro 2.

Brera.

Bertr. conf. 30. n. 4. lib. 3. an emphy. Bertr. conf. 83. n. 29. lib. 1. faciunt tradita per Cagnol. in l. 1. sub num. 190. vers. b quando autem. C. de resus. vendit. b Non enim videtur contrahentes se restrinxisse ad mensuram, seu numerum enunciatum, vt per Alexand. dicto consil. 127. post 6 princip. ¶ quando autem numerus non est certus, & determinat expressus, non est locus diminutioni pretii, Corn. consil. 59. sub n. 5. lib. 4. fuit dictum in illa Romana Locacionis Vineæ, ¶ præsertim æterno modico defectu, videlicet, renaturaturum trium in circa ex numero centum, Boet. decis. 10. sub num. 9. Couar. pract. quest. cap. 3. sub n. 7. vers. vendicimus, et statim, &c.

ANNOTATIO.

- a Circa materiam dictæ decisionis vide latè Surd. conf. 364. & decis. 64. & ¶ quòd censatur venditio, & locatio ad corpus, quando partes conueniunt explicare mentem suam à corpore, dicit etiam Rota in Bononiens. Affilius 24. Maij 1607. coram R. P. D. Marquemonio.
- b De vi d. clausulæ appositæ in instrumentis venditionis, vide latè Starck. in sua clausulae post. 1. clausula 108. qui plures cumulat.

Olinarius Teltramin.

Mediolanens. Bonorum, seu emphyteusis.

Vener. 18. Aprilis 1603.

ARGUMENTVM.

Dominus directus quando possit propria auctoritate capere possessionem emphyteusis in casu deuolutionis, seu finis lineæ, quid & in casu in quo adsit pactum, quòd liceat proptia auctoritate capere possessionem.

SUMMARIVM.

- 1 Extremum primogeni in spolio ex quibus probatur.
- 2 Extremum secundogeni probatur per lictores probatores.
- 3 Item probatur per sustentationem licti cum administratu.
- 4 Iudicis auctoritas ingrediendi in possessionem non spoliatur.
- 5 Quod est verum, quando Index rei, & reus procedat, sicut si nullus.
- 6 Spoliare dicitur Index, quando capitur possessio in vim præcepti illius nulla praua citatione.
- 7 Index debet audire, & examinare, non fulminare.
- 8 Præcepta Iudicis cum clausula iustificatiua (si quis) resoluuntur in simplicem citationem, & ideo sunt valida, sicut autem est si in præcepto dicitur, quòd compareat post factam executionem.
- 9 Ab executione non est incipiendum.
- 10 Amplius etiam respicit illius, qui potest propria auctoritate capere possessionem, vt admodum Iudicem.
- 11 Spoliatus possessio non potest iustificari, & confirmari ex nouis de iudicio, etiam si esset de nouo concedenda.
- 12 Dominus directus non potest propria auctoritate capere possessionem, nisi quando pretendit deuolutionem ex capta non solati Canoni, & sicut autem propter lineam finium, vel ex alio capite.
- 13 Amplius etiam procedere stante pacto ingrediendi possessionem propria auctoritate, quia potest compotere exceptio melioris conditionis, vel alia simili exceptio.
- 14 Possessionem propria auctoritate capendi habens facultatem sibi prauis, quando adu Iudicem. Quod præceptum etiam si ex vrbisitate adeat, sicut tamen est, si petat tantum familiam, & mandatum de assignando.
- 15 Dominus directus, sicut a emphyteusi, ratione possessionis, etiam potest recipere naturalem, Iudicis tamen auctoritatem.

Decisions Papales.

- 16 Emphyteuta recognoscens Dominum directum non potest propria auctoritate eici.
- 17 Dominus directus non potest sub prætextu finis emphyteusis promittere manutentionem, nisi prius legitime appareat de sine emphyteusi.
- 18 Procedit etiam stante pacto ingrediendi propria auctoritate in casu lineæ finis, quia prius potest citari debet liquidari, quòd emente dicto casu.
- 19 Inuestitura posterior regulariter non prauis, sed anterior prauis.
- 20 Possessor non est amittendus à sua possessione sine causa cognitionis, etiam si nullum habeat colorem possidendi.
- 21 Spoliatus non tenetur iustificare titulum in spolio, etiam si sit res, quæ non possit sine titulo possideri, nisi quando agitur contra superiorem.
- 22 Index nulliter procedens non prius possidere, si post secesserit non habeat se pro spoliato.
- 23 Testes etiam non interrogati, deponentes super negatiua, tenentur reddere rationem, cum negatiua non cadat sub sensu.
- 24 Confessus confitent tantum non tertius prauis.
- 25 Amplius etiam si tertius veniat ad causam, in qua confessus emanauit in finem, & terminum.
- 26 Exceptio non iuris non impedit restitutionem spoliato, si passus non fuerit discussi super bene iure.

DECISIO CV.

Die 29. Noouembris proximi præteriti fuit resolutam Barbaram esse restituendam ad possessionem bonorum, de quibus est controuersia, causa iterum proposita Domini fuerunt eiusdem sententiæ quoad omnia bona, præter Domum, de qua voluerunt particulariter videre, quoad illa enim constat de viroque extremo spoli; nam ¶ anterior possessio Barbaræ probatur ex actu executionis mandati, & apprehensionis possessionis eius vigore nomine Abbatis, ex instrumentis recognitiouis factæ ab Iohanna Massaria, etiam cum clausula (antistiti) ad fauorem ipsius Barbare, & ex alio instrumentum recognitiouis, in quo eadem Massaria, recognoscendo Procuratorem Abbatis testatur de recognitione prius facta ad fauorem Barbare, ac ex aliis cumulatim per informantes pro ipsa; Et hoc primum extremum non controuertitur, & minus Secundo, ¶ io quo leuioribus probationibus sufficit, Rota de 2. ej. 8. de resus. spol. in nou. ¶ & sufficit sustentatio licti cum administratu, vt passim tenet Rota, & fuit dictum in Regiis. Bonorum 17. Decembris 1576. coram Illustrissimo Cardinali Blanchetto, & adit recognitio prædicta ad fauorem Abbatis; Non obstat ¶ quòd Abbas ingressus est possessionem auctoritate, & mandato Iudicis, quo casu cessat spoliatus, lictus possidet, ff. de acquir. posses. gloss. in cap. præsentum in gloss. fin. c. quæst. 1. Bald. in l. final. in 1. notab. Cod. unde vt, ¶ quia hoc non vendicat sibi locum, quando Index nulliter procedit, gloss. in eam. in summa. §. 1. Hostiens. in ritul. de resus. spol. §. quando faciendi. in princip. Bald. consil. 357. lib. 2. Abb. in c. Compensatio. non. 12. de resus. spol. an t. dilecti. sub num. 1. vers. Fallit secundo. de resus. Ayra conf. 18. ann. 8. Caputa. decis. 186. par. 1. Cæsar de Cass. decis. 1. ann. 4. de Causis, & fuit sæpius resolutum de nullitate non videtur dubitandum, ¶ quia possessio capta fuit in vim præcepti Iudicis, nulla prævia citatione, cum tamen huiusmodi præcepta non valeant, nō præcedente causæ cognitione, lict. in l. nequaquam. in §. ubi decretum. n. 5. de offic. Procons. & brod. in terminis notis per Syluan. consil. 17. n. 9. & 10. & mandatum de innotando in possessionem non præuia causæ cognitione non valet, Bartol. in l. Index. per illum text. Cuiusdam vel Episc. ¶ lu 7

dex enim, vt inquit idem Bald. debet audire, & examinare, non fulminare, ¶ licet autem administratur hæc præcepta cum clausula iustificatiua (siquis, &c.) quia resolutum

G 1 resolutum

- resoluntur in simplicem citationem, ut per *la. ubi supra* numer. 6. tamen clausula huius precepti non est in solita forma continente alternatium, ut faciant, aut compareant illi, quibus presentatur preceptum, Bald. in *term. ult. consil. 177. in princ. lib. 3.* Sed in ea dicitur, quod compareant post factam apprehensionem, adeo quod non intendit audire, nisi post factam executionem, et sic voluit incipere ab executione, quod est omni iure prohibendum, *si cum malis. ff. de re iud. l. 1. Cod. de executione rei iud.* etiam in casu, in quo quis potest propria auctoritate capere possessionem, & adit iudicem, Bald. in *dis. d. l. prima. num. 1. ad fin. faciens iudicia per eundem Bald. in l. prima in princ. Cod. contra mon. vel episc. et Nec potuit ista immisio, nisi spoliatus, iustificari, & confirmari parte citata, etiam quod esset de novo concedenda, Chiff. *decis. 17. fuit dictum* in vna Romana Casali, seu Pediche Sancti Martini 12. Iunii 1573. coram Robustorio, & in Romana de Pinellis 10. Februarij 1578. coram Orano, & sepius in aliis.*
- 11 Non obstat, quod Abbas citra vitium spoli potuerit propria auctoritate capere possessionem in causa deuolutionis, quia quicquid sit in deuolutione ex capite non soluit Canonis, in quibus terminis loquitur Cusad. *decis. 1. de hoc. et cond. id non procedit, quando ex alio capite, & propter lineam finitam preterit deuolutio, Paul. de Cast. consil. 163. sub n. 1. versum tamen post lib. 2. Afflicti. decis. 97. Gabr. consil. 88. in fin. lib. 1. lat. Menoch. consil. 903. in 1. et per totum, & istam opinionem in hoc casu tenet Rota, ut apud Peregr. *decis. 10. lib. 1. et 53. lib. 2.* & fuit dictum in vna Romana Domus 3. Nouembris 1599. enam R. P. D. meo Lancellotto, et etiam stante pacto ingrediendi possessionem propria auctoritate, ut fuit late deducum in vna Celsenatensis. Spolij 22. Iunii 1592. coram Illustrissimo Cardinali Mantica,*
- 12 poterat enim Barbara habere relictamenta, propter quod sibi competere reuocatio, vel alium titulum, ex quo posset pretendere successorem, ut fuit considerata in vna Asten. Feudi de Solario 14. Decemb. 1584.
- 13 coram Bubalo. et Vltra quod vni etiam Abbas habuisset facultatem capiendi propria auctoritate, illa cessabat, ex quo adiuu iudicem, Bald. in *l. 1. ad fin. C. de excus. rei iudic. cum multis cumulatim per Gabr. de ex. et uel. 1. num. 206. et seq. & fuit dictum in illa Romana domus eodem R. P. D. Lancellotto: preterit enim cum non solum perditum ad iudicem et tacite elegerit viam iudicij, sed expressit in petitione monitorij dixerit, quod eam vale via iuris apprehendere. Alex. in contrarium allegatus consil. 131. lib. 4. non oppugnat, sed potius comprobabat istam opinionem, dum *sub. nu. 4.* dicit magis communem, quod pars per scienda, quando ex urbanitate iudex adit, licet secus, si petatur tantum familia, &*
- 14 mandatum de associando, ut in casu son. et Non obstat, quod finita emphyteusi, possit Dominus directus ratione ciuili possessionis per viam manutentionis recuperare naturalem, ut in illa Ciuitatis Castellij coram R. P. D. meo Decano. Quia in ea non dicitur, quod id liceat propria auctoritate, imo preiudicatur, quod via iudicij agatur, dum dicitur competere interdictum retinende, & habens naturalem, ut appellatur ab habente ciuilem, dicit etiam, & notari, ut post Alexand. quem alleg. dicit Grammat. *consil. ciuili. num. 16.* preterit quia non finis in casu, in quo emphyteosia negu proprietatem et Dominio directo, quo casu licet forsan expellere propria auctoritate, quia aliquoquin ciuilem amitteret, sed illam proprietatem, & Dominium directum recognoscit, & propterea non potest propria auctoritate eici, iuxta distinctionem Corn. *consil. 191. num. 3. lib. 3.* Nec etiam est hodie concedendum mandatum de manutentione, ut pretenditur, cum
- 17 quia contra de spolio, quod purgandum est. et Tum quia prius apparere debet, & legitime docere, quod

sit finita emphyteusis, ut fuit dictum in vna Romana Domus 3. Aprilis 1579. coram Illustrissimo Cardinali Blamchetto, & coram Reuerendissimo Patriarcha in Romana Domus de Cavalentis 15. Iuarij 1588. quod et proinde etiam stante pacto ingrediendi propria auctoritate in casu lineae finitae, & deuolutionis, quia prius debet parte citata liquidari, quod eueniret casus, ut fuit dictum in vna Montis Falci 17. Maij 1589. coram R. P. D. meo Decano, & repetitur in superius allegata Celsenatensis. Spolij, quod non fuit factum in casu isto, imo in actis adeo inuestitura perpetua transitoria ad omnes extraneos, & ad feminas, & illa, quae in monitorio allegatur, non reperitur in actis, & est posterior, ita ut dissonendum foret, quod sit attendenda, cum regulariter posterior non preiudicat anteriori, sed anterior preualent, Paul. de Cast. *consil. 141. in fin. lib. 2. Dec. consil. 163. n. 3. et 390. n. 1. in fin. et seq.* Quod dicitur de iudificatione tituli non placuit Dominis, quia nunquam et possessor, siue habet colorem possidendi, siue non, est a sua possessione amouendus sine causae cognitione, Oldr. *consil. 222. n. 3. ante fin. versum tamen autem.* et iustificatio regulariter non habet locum in spolio, etiam quando non potest res sine citato haberi, nisi quando agitur contra posteriores, ut bene declarat Ana. de Burg. in *cap. centum. num. 8. vers. Sed in die de fil. Presbyter. Put. decis. 457. lib. 2. Achil. decis. 1. de restit. spol.* Non obstat late deducta ad ostendendum quod mulieres non fuerunt eiecdae, nec possessio capta in vim dicti precepti, cum noluerint tunc illam dimittere, & propter eorum resistendum fuerit necessarius recursus ad iudicem pro eorum eiectione. Quia resistens viam respectu Domus, de qua hodie non agitur: Quod alia bona adeo cognitio ad fauorem Abbatis, & ipse Abbas, iure eius Procurator in iudicio, 2. Aprilis 1582. dixit, bona ipsa iuridice fuisse apprehensa, nec constat de mandato posteriori, minus de noua apprehensione: Nec est vis facienda, quod Barbara, & alie dicta die secunda in iudicio dixerint, quod fuerunt, & sunt in possessione bonorum, de quibus agitur, et quia cum iudice mulier procedente, non assensissent suam possessionem. Angel. in *l. clam possidere. §. qui ad numerum. num. 1. in fin. ff. de acquir. poss. fuit dictum in vna Lucana Cappellae coram R. P. D. meo Lietra 17. Iulij 1594. & 10. eiusdem mensis in Mediolani. Cappellae coram R. P. D. meo Iusto, & in terminis Corn. *consil. 193. n. 4. lib. 3.* potuerunt tunc nolle se habere pro spoliatis, iuxta *decis. Put. 457. lib. 2.* & dicitur in illa Romana Domus coram R. P. D. meo Lancellotto; quamuis postea se pro spoliatis habuerint, & egerint, prout agunt, spolio. Quoad illegitimitatem, & incapacitatem Barbarae, fuit responsum illam non probari, nam testes a Brigida examinati, ultra quod non nocent Barbarae ab ea causam non habent, non etiam probant, quia simpliciter negant Carolum reliquisse filios legitimos, & naturales, & nullam rationem illi dicti assignant, et quam tamen, etiam non interrogati, assignare debebant, cum deponant super negatiua, Alex. *consil. 65. sub n. 4. vers. Vnde docemus. lib. 1. Dec. consil. 101. col. 2. in fin. vers. et ad informationem. Aym. consil. 2. num. 3. in fin. cum priuato, & negatione cadant sub sensu, Bald. in *l. illum. num. 6. et 11. Cod. de Probat. Angel. in l. 1. vers. D. Paulus ff. de heret. in fin. vel alien. for. Articuli, & positiones dati a filiis Brigide non probant contra Barbaram, et quia clarum est confitenti tantum, non tertio nocere, *l. adhib. §. 1. ubi la. ff. de iur. iur. Alet. consil. 174. n. 2. Afflicti. dec. 127. n. 11.* et licet Barbara uenerit ad causam, & propterea cessaret aduilla in statu, & terminis causae, non tamen fecit illam confessionem propterea, aut sibi preiudicalem: Nulla est etiam habenda ratio testium, de quibus in fumenatio Illustrissimi Cardinalis, in 16. quia ultra, quod sunt examinati ad perpetuum rei memoriam, fuit etiam prius processum de suspensione***

SPMARIUM.

1. Possessio quemadmodumque capta sit, siue cum mandato Iudici sine sine, est manutentiva.
2. Usura exceptio non impedit manutentionem, quamdiu super validitate contractus discutitur.
3. La manutentionis iudicio non admittitur exceptio respiciens proprietatem, & sub auctore, ubi vide articulum.
4. Incertitudo ipsa facit cessare suspitionem usurariam in Societatis Officiis, & vide num. 6.

DECISIO CVIL

Domini perstitit in resolutis dandum esse mandatum de manutentione Horatio, de cuius quasi possessione apparet, ut fuit in alia positione firmatum. Non obstant adducta nouiter in contrarium: Nam quod Horatius ceperit possessionem vigore mandati Vicarii, nihil est; quomodo cum eo possessionem quæ sita sit, siue cum mandato Iudicis, siue sine, non refert ad effectum manutentionis. Quæ obiciuntur contra patet quod usum sapient, non impediunt manutentionem, quamdiu super validitate discutitur, ut fuit dictum in vna Messinensi. Baronum coram Oradino 9. Novemb. 1765. & in Mutinensi. census fuit resolutum coram R. P. D. meo Sacro. Nam defectus respiciens proprietatem non admittitur in hoc summarissimo Iudicio, ut fuit dictum in vna Romana Census 8. Februarii 1777. coram Robusterio, & in vna Mediolanensi. Parnichialis 16. Martij 1788. coram Illustrissimo Cardinali Piaro, tanto minus, quia propter incertitudinem vitæ videtur cessare suspicio, & labes usurarum, in extra tradita per Roman. cens. 102. numero 3. & Dec. in fin. nu. 4. C. de transact. Nec etiam obstat, quod ritulus fuit habitus licet pendente, quia concernit pretiorum.

ANNOTATIO.

1. Rota 7. dec. 477. nu. 3. & dec. 514. nu. 4. & dec. 535. in fin. par. 1. in reuoc. & conclusio procedit, etiam si defectus offeratur in continenti probandus, Sord. conf. 93. ann. 7. & non potest impediri manutentio sub prætextu non iuris, nisi constet de dicto non iure per confessionem, vel per rem iudicatam, prout in terminis manutentionis, Rota dec. 58. sub num. 9. par. 1. dec. 57. & aliis pluribus relatis fuit dictum in Anticantiana bonorum 29. Novemb. 1666. coram R. P. D. Burato.
2. In 7. in Societatis Officiorum sola incertitudo vitæ non iustificat Societatem, quia sit usuraria, nisi etiam concurrat Officium vacabile, quod est subiectum, & fundamentum Societatis, ut fuit dictum coram Cardinali Milino in dictis impell. penes Zach. de Societ. Offic. dec. 1. & 2. R.

Olivieri Rebrantius.

Aquinaten. Beneficij.

Feneris 2. Maji 1603.

ARGUMENTVM.

Subreptione allegans tenetur illam probare, & vide plures qualitates, de quibus non est necesse facere mentionem Beneficium, ex quibus præsumatur Curatum, & ex quibus requiratur residentiam.

SPMARIUM.

1. Subreptionem opponens tenetur illam probare, & num. 1. 2.
2. Beneficium præsumitur simplex, & sine cura, & numero 13.
3. Curatum non præsumitur beneficium ex eo, quod in Ecclesia administrantur Sacramenta, nisi probetur, quod illud obtinetur ad ea administranda adstringatur, & recipiuntur.

res illas accedere cogantur, & num. 1. 4.

4. Residentiam non requiritur beneficium simplex ex generali consuetudine.
5. Residentia omni non probatur ex onere Missarum celebrandi, quia potest per alium explicari, & num. 15.
6. Subreptum non redditur gratia ex tacite iurata qualicumque iure non consideratur, nec exprimendum.
7. De iocunda elemosina non est facienda mentio.
8. Subreptum aut est gratia ex ea, quia non fuit mentio de causa, & de magna populi devotione.
9. Subreptum est gratia sanctorum, siue ea non fuit expressis defectibus nullis.
10. Litteræ non procedunt, quando adefit clausula solutaria, quod clausula infirma habebatur pro repressa.
11. Supplicium tanquam matrix ad effectum subreptionis attenditur, & licet vide an. 16. ubi quid ad effectum infirmat.

DECISIO CVIIL

In ultima positione huius causæ, in qua fuit resolutum gratiam (si nomen) Raynerij esse iustificatam, referentum fuit, ut particulatim videretur, An esset subreptitia, quo dubio dato, & vitæ parte informante fuit omnibus idem sententiam conclusum pro negatius, quia Archiepiscopus, & litis consortes subreptionem non probant, prout tenentur, 10. Andr. in cap. 4. ubi etiam Gemin. sub num. 8. conf. in litteris vero beneficiis, & Franc. numero 17. de lit. conf. in 6. Abb. in cap. consuetudinis num. 4. de rescript. Rot. dec. 8. & 9. de rescript. in non. Argid. c. 470. Nam quod obiciuntur non iustificatam mentionem de cura Ecclesie annexa cessat, quia nullibi probatur Ecclesiam esse curatam, & beneficium præsumitur simplex, Argid. dec. 676. Stat. de lit. grat. in de qualib. & fuit benef. numero 1. Rebuff. in præ. sub in. facul. benef. quæ simplex, num. 31. fuit dictum in vna Calaguritana Congruatam 16. Nouemb. 1771. coram Oradino. Nec bene inferitur onus curæ ex eo, quod soleant in Ecclesia ministrari Sacramenta, quia ex hoc non concluditur, quod beneficium sit curatum, nisi probetur, quod illud obtinetur ad ea ministranda adstringatur, & recipiuntur illius accedere cogantur, glof. in Clem. dandum in vers. Impendant, Imol. post. num. 12. conf. add. hoc facti ratio, Ancharan. numero 20. de sepul. Abb. in cap. de malis, & num. 24. conf. add. vnam glof. de probat. Dec. in cap. ad aures, numero 19. fecimus vltimum impress. de rescript. Sarnesi. in reg. de idem, quæstion. 12. sub num. 6. vers. vna secundum glof. fuit dictum in vna Ranenari. Parochialis 10. Maji 1777. coram Cantruccio. Minus enim facit, quod non fuerit expressum beneficium requirere residentiam, quia nec etiam probatur onus residentie, 1. Imo cum sit simplex ex generali consuetudine, non est necessaria residentia, Imol. in cap. fin. num. 9. vers. sed aures in Clem. non residentiam, Alex. c. 1. num. 2. l. 7. Dec. in d. cap. ad aures, numero 22. in fin. Cæli. de Grass. dec. 4. num. 3. de probat. & Nec bene inferitur residentia ex onere Missarum celebrandi, quia ultra quod tale onus non probatur, illam non concludit, cum per alium sine continua residentia possit explicari, 1. Lap. allegat. 37. fuit dictum in vna Romana Cappellanæ 23. Ianuarij 1789. coram R. P. D. meo Decano, & in vna Brixini. Cappellanæ de Clavis 2. Martij 1789. coram R. P. D. meo Litta, & sepius in aliis cessante onere celebrandi Missas, & Sacramenta ministrandi, non fuit necessarium exprimere, quod hi Missæ celebrantur, & etiam ministrantur Sacramenta, quia hæc non est de qualitatibus à iure consideratis, & exprimendis, & propterea iuxta taciturnitatem non reddit gratiam subreptitiam. Cald. conf. 10. de rescript. Argid. dec. 679. numero 4. vers. vna principalem. Capus dec. 46. parte 2. & 224. parte 3. fuit dictum in causa Calaguritana iurisdictionis 8. Aprilis 1783. coram Rubeo, ultra quod hæc

hec sunt non solum voluntarie, sed etiam euenialiter
 7 et elemosinis, quæ à futuro pendent euentu; Vnde
 sicut de ipsi elemosinis incertis non est faciendi me-
 tio, Oldrad. conf. tit. cum alius per Couar. var. resol. lib. 3.
 cap. 13. num. 1. ita nec de Militiis, & alijs, quæ ab ipsis ele-
 8 mosinis pendent: et idem etiam dicitur de concursu, &
 magna Populi deuotione, de visionis mentio non erat
 facienda, quia fuit iam resolutum, eam non probari. Quod
 9 dicitur graniam et subreptionem ex eo, quod in ipsa non
 sunt expressi defectus nullitatis ex deus Peregr. 171. lib.
 10 1. et 163. lib. 3. tollitur et ex clausula salutari, quod clau-
 sulæ iosectiue habeantur pro expressis, ut dicitur in d.
 deus Peregr. 171. Achil. deus. 1. de exceptis. Guidop. deus.
 11 27. et ad istum effectum attenditur supplicatio tam-
 quam matrix. Quæ dicuntur de illiterata D. Raineri,
 c. nullibi probantur.

ANNOTATIO.

- 12 a Subreptionis et exceptio cum supiar obiectum, est plene,
 & concludenter probanda ab opposito, Seraphin. deus.
 395. a. 17. & fuit dictum in Mediolanen. Cappellanij 19. No-
 uembriis 1591. coram Orano.
- b Et alios cumulat Gonzal. super reg. 8. glof. 6. a. 51. & pro-
 pterea nullius in Rota fuit dictum quod narratiua, quod
 13 et beneficium sit simplex, non indiget iustificacione, eo
 quia de iure præsumitur, Rota deus. 493. lib. 2. par. 1. in
 reuerentia.
- 14 c Et fuit dictum in Salamannica Beneficij et 18. Nouemb.
 1508. coram eodem Sandif. & de qua infra deus. 387. in Ca-
 laloguritanis decimarum et. Decembriis 1519. coram R.P.D.
 Pampollio. Rota deus. 133. lib. 2. par. 1. in reuerentia deus.
 257. lib. 2. par. 2. in reuerentia. Gonzal. super reg. 8. glof. 6. a. 36.
- 15 d Et quod et beneficium non censetur Sacerdotale, non
 obstat, quod in fundacione fuerit dictum, quod eligatur
 Cappellanus qui Missas celebrat, cui cum non dicatur,
 quod celebrat per se ipsum, potest per alium celebrare,
 tunc deus. 149. lib. 2. par. 1. in reuerentia. Rota deus. 361. num. 2. et deus. 635.
 num. 1. et deus. 712. num. 1. par. 1. in reuerentia. In quibus decisio-
 nibus Rota requirit, quod fundator expresse dixerit, quod
 Cappellanus expresse per se ipsum celebrare teneatur ad
 effectum, quod sit Sacerdotale, & Gonzal. ampliat id pro-
 cedendum etiam si testator dixerit, quod Cappellanus cele-
 brare debeat Missas, sicut ceteri Cappellani, Gonzal.
 dista. 1. glof. 1. num. 88. prout etiam procedit etiam si fuisset
 dictum, quod eligatur Sacerdos idoneus, qui Missas cele-
 braret, nam ut fuit dictum idoneus, qui per se ipsum cele-
 braret, ita respondit Rota dista. deus. 635. num. 2.
 et 3.
- 16 e Supplicatio et ad effectum subreptionis est attendenda,
 non autem litteræ expedite, ut fuit dictum in Casiruga-
 stana Pensionis 19. Februarii 1590. coram Gypio, & in
 Bononien. Bonorum de Binarinis 1. Martij 1618. coram
 ba. me. Andrea, ubi dicitur fuisse scripta decisio Ad effe-
 ctum tamen iustificacionis, an sit attendenda supplica-
 tio, vel litteræ, Rota variatur, nam quod sit attendenda
 litteræ ad istum effectum iustificacionis, tenuit in Meleu-
 rana Pensionis coram Litta, quæ reperitur impressa penes
 Marches. de commis. tom. 1. fol. 118. a. ratione, quia non sup-
 plicium, sed litteræ sunt canonizanda, in contrarium au-
 tem tenuit Rota in Tolentana Parochialis 10. Maij 1569.
 coram Cardinali Aragonio, & Rota penes Seraphin. deus.
 1495. num. 1. in fine, et 4. & in Pampollien. Beneficiorum
 14. Ianuarij 1593. coram Cardinali Sacroto, ubi fuit dictum,
 quod si narratiua non dispensacionis expressa in litteris, quæ
 non legebatur in supplicacione non erat iustificanda, ex
 ea ratione quia supplicatio non litteræ sunt attendenda.
 Ego crediderem, quod huiusmodi decisiones possint ita ad
 concordiam reduci, quæ narratiua est in supplicacione, &
 non in litteris, & tunc non erit iustificacione, & ita in hoc
 casu verum est, quod sunt attendenda litteræ, non suppli-
 catio, & in his terminis loquitur Seraphin. dista. deus. 1496.
 num. 1. in fine, et 4. Aut narratiua legitur in litteris, & non
 est in supplicacione, quæ narratiua fuit addita per Offi-
 ciales, & tunc est attendenda supplicatio, non litterarum
 etiam, quia Officiales Cancellarie non possunt aliquid ad-
 dendo in litteris præiudicare impetranti, bene Rota d.
 465. a. 4. p. 1. in fine, et deus. 112. lib. 2. in fine eodem par. 1. in reuerentia.
 Oliber. rixit. rixit. rixit.

Interamnen. Bonorum.

Luna 5. Maij 1603.

ARGUMENTVM.

Milites Hierosolymitani testari non possunt, et-
 iam si sint extra Claustrum: Papa sciens inha-
 bilitatem censetur tacite dispensare, quod ta-
 men limitatur in duobus casibus, de quibus
 in decisione.

SVMMARIVM.

- 1 Milites Hierosolymitani sunt veri Religiosi, & non ha-
 bent testantes saluacionem.
- 2 Amplius procedere etiam in Militibus non claustratis, & præ-
 sente Commenda.
- 3 Preceptoria non sunt Beneficia perpetua, sed manualia,
 & possunt Milites ad nuntium Magni Magistri ab illis
 amoueri, et n. 12.
- 4 Regularia beneficia censentur manualia, & nume-
 ro 11.
- 5 Monachum non redditur instabilis ex habitacione extra
 claustrum.
- 6 Monachus, etiam si sit Episcopus, non potest testari.
- 7 Testes dispensationes, & habitates requiruntur, quæ sunt
 obstatula.
- 8 Dispensare potest Papa, quando sit inhabilitatem, &
 de hoc latè vide n. 13.
- 9 Hoc procedit cum in cognicionem persone, sed in sciencia
 alia, qui gerunt, quæ sunt expressa in privilegio, vel ex
 eo colligi possit.
- 10 Item non habet locum regula quando agitur de præiudicio
 terrij.
- 11 Derogatoria derogatarum contenta in primo privile-
 gio censetur sublatæ per sequentem disposicionem ci-
 uilium in clausulam (etiam si de illis eorumque to-
 tis tenoribus specialia, specificata, expressa, ac indi-
 uidua, ac de verbo ad verbum esset facienda
 mentio) et n. 14.
- 12 Clausula (pro expressis) tollit derogatorias derogatoria-
 rum contentas in primo privilegio.

DECISIO CIX.

DOMINUS per litteras in resolutis, quia indubitatum
 est, Milites Hierosolymitanos esse instabiles, non
 solum, quia stabilimenta id expresse disponunt, sed etiam
 quia, et ut sapienter Rota resoluit, sunt veri Religiosi, qui
 non habent testandi facultatem, et cum ad Monasterium,
 in fine de stat. Monach. latè Franc. in Rubr. de testat. c. 6. num.
 65. 1. Non obstat quod dicitur Ludouici non esset clau-
 stralis, sed professus commendæ, & propterea haberet
 velle, ac nolle, glof. in c. 2. in ver. Religiosus. de testat. c. 6.
 quia hoc non procedit in his Militibus, ut per Mohedan.
 deus. 10. de cons. poss. et progr. & et istæ præceptoria non
 sunt beneficia perpetua, sed manualia, & ab illis possunt
 Milites ad nuntium Magni Magistri amoueri, ut dicitur
 Mohed. & sapienter Rota resoluit, ultra quod habitatio
 extra claustrum et non facit Monachum testabilem, ut
 videmus in Monacho facto et Episcopo, qui testari non
 potest, glof. in c. 1. et ibi Couar. de communi. de testamen.
 Franc. in de rubr. num. 76. stante autem inhabilitate per-
 sonæ Fratris Ludouici ad testandum non inuatur priui-
 legio, quod tamen habilitat ad disponendum de rebus
 Ecclesiasticis, & nihil disponit super incapacitate
 personæ, et tamen tot requiruntur habilitaciones, quot
 obstatula, Gem. conf. 33. fuit dictum coram Sanctissimo in
 Phares. Pensionis, & in Romana Palatijs 1. Iunij præterit
 coram R.P.D. meo Sacroto, non obstat clausula (etiam si
 et singula) quæ obstat privilegio esse obstatulum etiam si
 gula

- gulariter, quia nihilo minus non est magis laicum, nec vltioris extenditur in persona vnius, quam in persona alterius. † Nec facit quod Papa fecerit habitum, & professionem fratris Ludouici: ut propterea videatur dispensasse, † quia regula procedit non in cognitione personae, sed in scientia in actu qui geritur, quae sit expressa in licitis privilegiis, vel ex eis colligi possit, glois. in cap. haum. in ver. luerum. de rescript. in 6. Nat. conf. 410. num. 11. Sacri. in reg. de iure quas. non tollend. quast. 18.
9. num. 4. † Nec habet locum, quando agitur de prauidicio tertij, ut hic religionis, cuius sunt bona, Felyn. in cap. cum inter. num. 4. in fin. de except. Franc. in cap. vna. sub num. 6. vers. hoc tamen solui. de excess. Prælat. in spec. Sacri. ubi supra sub num. 4. Domini etiam peritterunt in easententia, quod facultas testandi, quatenus in dicto privilegio esset concessa. esset sublati per constitutionem Pij V.
10. † Nec releuat clausula derogatoria derogationum in privilegio appositae, quia satis sunt sublati per clausulas constitutionis, videbatur, ubi (nam si de illis) eorumque totis tenoribus, specialia, speculicet, expressa, & in diuisa, d. ac de verbo ad verbum, † D. Feder. de Sen. conf. 47. sub n. 1. vers. & hoc intelligi vtrum Alex. conf. 7. n. 17. lib. 4. lat. conf. 184. vel 3. versum probat. sumus. lib. 1. Paul. de Cast. conf. 106. sub n. 1. vers. praeterea q. m. m. lib. 1. Jo. de Ana.
11. conf. 16. n. 1. praeterim † accedente etiam clausula (pro expressis.) Ant. Butr. conf. 4. Mohed. de off. de rescript.

ANNOTATIO.

12. a. Parit. † conf. 44. num. 1. & 2. lib. 3. Put. dec. 184. lib. 1. iuxta nouam impressionem, Achil. dec. 2. num. 3. de praeb. & fuit dictum in Romana, seu firmata brachium 19. Nouembri 1589. coram Cardinali Pamphili, pro re regulari est, quod omnia beneficia regularia, quae non sunt curata, & electura censetur manualia, & ad usum amouibilia, Gonzal. super reg. 8. glof. 8. num. 7.
- b. Circa hoc dixi supra ad dec. 87.
13. c. Licet irregulariter Princeps disponendo ad suorum in-habitis data scientia inhabilitatis censetur secum tacite dispensare, ad tamen non habet locum in Pontifice stante Regula Cancellariae 46. in qua disponitur, quod dispensationes debeant ad partes obtineri, alias iussurgenur. Parit. de resignation. lib. 4. q. 47. 3. num. 66. & seq. Gonzal. super reg. 8. glof. 11. num. 19. videnda est tamen dec. Put. de dispensat. ubi dicitur quod quando Papa est expressus defectus, si Papa concedit gratiam, videtur dispensare, non obstat, quod sit oppositum de regula, sed potius in fine decisionis dicitur, quod videndum est quomodo responderetur d. regala 46.
14. d. An † huiusmodi clausula operetur sufficientem derogationem, ac si fuisset in specie omnibus in contrarium facientibus derogatum est videndum latè Gonzal. super reg. 8. glof. 36. per solum & praeterim num. 23. & 39. & Curia tenet censeri sufficienter derogatum per huiusmodi clausulam, ut testatur Card. Tusch. in verbo clausula. anel. 310. n. 1. sequendo conf. Butr. 2. & 49. & quidem si esset necesse facerem tunc de omnibus in contrarium facientibus, Papa etiam quando vult, non posset derogare, quia fieri impossibile est, quod Papa posset remitti omnium vel scire omnia in contrarium obstantia, ut bene considerat Gonzal. glof. 36. n. 24. & Rota Tiraconen. Prioratus 16. Iunii 1595. coram Card. Blanchetto.

Ollarius Beltraminus.

Eluen. Beneficij sancti Petri.

Luna 5. Maij 1603.

ARGVMENTVM.

Pater in Summario.

SUMMARIUM.

1. Per contradictum procedi potest contra eum qui discessit à Curia & non dimisit procuratorem, & praesentem quando intercessit tempus notabile à die discessu.

DECISIO CX.

Fuit informatum tantum Ioanne, pro eo resolutum bene fuisse processum contra Franciscum aduersarium per contradictas, † imputet enim sibi si discessit à curia non reliquit, aut non transfudit Procuratorem. Hoc eum casu valet talis Processus, Rota dec. 17. de deo, & contra. in non. praeterim cum tempus non breue intercesserit à die recessu, fuit resolutum eorum bono memor. Cyphio in Auelic. Vnionis 13. Aprilis 1595. & saepius dictum.

ANNOTATIO.

Per contradictas potest procedi etiam si fuerit transfusum mandatum, sed tamen non acceptatum, ut fuit dictum in Ortonen. Pensionis coram Cardinali Pamphili. impress. per Marches. de commiss. fol. 379. tom. 1. Amplius, nec sufficeret acceptio mandati in alia causa, & eorum diverso Iudice, sed requiritur acceptio, & productio mandati in actum eiusdem causae, ut bene dicitur in d. Ortonen. Potest etiam procedi per contradictas, data acceptatione mandati in procuratore, qui alium substituit, & talis substitutus recessit à Curia, Achil. de Gressa dec. de deo. Mortuo Procuratore in Curia, non potest contra principalem procedi per contradictas, nisi intimata prius partibus principali dicta morte sui Procuratoris, Rot. dec. 192. tom. 6. part. 1. in ver. ubi fuit dictum dec. Beltramin. 494. in qua coactuarum deciditur in praxi non feruari. Aduertendum tamen est, quod licet data absentia principalis, vel Procuratoris à Curia possit per contradictas procedi, nihilominus si consingit fieri aliquem actum in partibus, ubi sit principalis, puta ex parte testium, non potest ibi procedi per contradictas, sed est vinciens coram Cardinali Sacrate impress. penes Marches. de commiss. tom. 3. fol. 99.

Ollarius Beltraminus.

Valentina Pensionis.

Feneris 9. Maij 1603.

ARGVMENTVM.

Mandatum coniecturis, & praesumptionibus probatur, & plures adducuntur coniecturae pro illius probatione.

SUMMARIUM.

1. Mandatum probatur praesumptionibus, & coniecturis, & maxime quando cum sit concessa exonerati mandati, & num. 7.
2. Mandatum praesumitur quando quis exoneratur procurator cum specificis relatione ad notarium rogatum, & ad eorum diem regium.
3. Mandatum praesumitur si ante solutionem pecuniarum aliqui ex procuratoriis facta.
4. Soluere potest quilibet pro alio etiam iure, & num. 8.
5. Mandatum praesumitur in silentio procuratorio nomine.
6. Et tamen magis procedunt obligatione principalis.

DECISIO CXI.

Conclusum fuit solutiones probari, nam quoad quietantias factas per ipsum Episcopum, non cadit dubitatio, quoad solutiones factas Bartolomeo Jacobo, Paulo, & Michaeli Procuratoribus Episcopi. Non obstat oppositio defectus mandati, quia de eo vilius fuit Dominis satis apparere, saltem ad effectum, de quo agitur, ut procedatur in causa † non obstante clausula (sine retardatione) cum enim mandatum probetur praesumptionibus, & coniecturis, † Dec. consilio 35. post numerum. P. Callad. dec. 3. numero. 4. ante fin. de Procur. Cxix

ARGVMENTVM.

Vnioni repugnat status collatiuus, & vacatio tituli.

SVMMARIVM.

- 1 Vnioni repugnat status collatiuus, & sub n. 5.
- 2 Primus status fufficit ad fuffinendam collationem. Declarat prout sub n. 6.
- 3 Vnioni repugnat vacatio, & sub n. 5.
- 4 Vnioni repugnat, quod aliud, quam locum, cui praetenditur fufficit vnus percipiat omnes fructus, & proventus.
- 5 Vnioni beneficium amittit nomen beneficij, efficitur praedictum Ecclefiae principalis, amplius non vacat, non est collatiuus, nec potest resignari.

DECISIO CXIL.

Cum placuiffet Dominis iterum audire Moniales fuper petita ab ipsis remiffio, iterum etiam denegandam dixerunt: & poffiffima ratio fuit, quia apparet de pluribus collationibus Sedis Apoftolicae, & Monialium, quae repugnant intentioni Monialium, quod beneficium fit vnium, & de menfa, & Arct. conf. 63. a dictum in Parmen. Prioratus 14. Aprilis coram R. P. D. meo Penia, & in hac caufa 27. Nouembri praeteriti, & excluditur praeterea articulata immemorabilis, Put. de. conf. 47. 6. lib. 2. fuit dictum coram eodem Domino meo Penia in vna Caputagenfi 27. Nouembri 1597. & in vna Eugubina 22. Iunii 1598. & coram me in Aquinatenfi Beneficij 29. Aprilis anni praeteriti: & praetertim, quia vltimus status, & fcriptus fuit dictum, effe collatiuus, quod fufficit Brunacino ad fuffinendam eius gratiam, Caldet. conf. 25. de preben. & laze Felyn. in c. eam de n. 22. b de refcriptis. & propterea articuli ad iftum effectum fuit irrelevantes, Rot. de. conf. 49. de refcriptis. in annis, quaequid enim dicat Abbatiffa in narratiua prouiffionis, quam fecit Sylueftro Cartario, per cuius obitum Brunacinus impetravit beneficium, quod beneficium fit de menfa, cum dicat illud vacare, & vti de vacatione praeterea, & vacatio repugnat affertae vnioni, & facit quod beneficium non poffit dici de menfa, & eam accelfiffet de conf. elem. vna. 5. quidem etiam, & ibi Vital. ann. 81. de exco. Pralat. Fedet. de Sen. conf. 187. & 100. Gemm. conf. 86. n. 5. & prout etiam illud, quod in poffiffione dicitur, quod percipiat omnes fructus, & proventus. gloss. in d. 5. quidem etiam. in vtr. ad mensem Innoc. in c. de Affertibus de preben. & fuit dictum in hac caufa 27. Nouembri praeteriti Luana.

ANNO TATIO.

- a Beneficium & eo ipfo, quod eff vnium amittit titulum, & nomen beneficij, & efficitur praedium cuius, cui eff vnium, laze Gonzal. fuper reg. 8. glo. 5. 6. 7. n. 2. & feg. Garz. de bene. par. 12. cap. 2. n. 10. & feg. qui infinitos emulatur, Rota de. conf. 193. n. 5. & de. conf. 710. n. 2. par. 2. in recent. Et propterea capta poffiffione Ecclefiae principalis, caeterum capta etiam poffiffio Ecclefiae vltra vti praedij Ecclefiae principalis, prout laze firmavit Rota de. 26. n. 5. & 3. par. 2. in recent.
- b Hinc etiam fequitur non dari vacationem beneficij vnici, vt firmat hac decifio, & laze tradit Gonzal. d. 4. n. 3. & Garz. d. cap. 2. n. 15. & 16. Scraphum de. conf. 1001. m. 2. Rota dila de. conf. 658. sub n. 3. par. 2. in recent. & per confequens nec etiam collationem, vt firmatus in hac decifione, & dixit etiam Rota in de. conf. 186. sub n. 2. vnde, neque idem aduert. par. 2. in recent. & propterea nec etiam poffit amplius permitti, nec resignari, laze Gonzal. d. 4. 5. n. 11. & feg.
- b Scius vltimus quando fit attendendus, laze dixit ad de. conf. 77. sub n. 12. quae non repero, & quis ibi dixit inter statum vltimum concernentem qualiter beneficij, & inter statum concernentem peritiam collationis, feu quafi poffiffionem conferendi, & dixi illum non attendi, quando,

Cel. de Graff. de. conf. 1. n. 1. & 6. de reb. Ecclief. non alien. Hic adfunt plures coniecturae, quae eo magis vtget, quia cum eis concurrat enunciatio mandati, vt fuit dictum in Veliterna Cafalis 7. Iunii 1574. coram bo. me. Illudriff. Cardinali Lancellotto. & Prima coniectura ex eo detumitur, quod non folum Procuratores enunciantur, fed cum specifica relatione ad Notarios rogatos, & certam diem rogus, quae relatio multum operatur in hac materia, Callad. d. de. conf. 3. n. 1. & 4. vtr. item vtr. cum aliis adductis in dicta Veliterna Cafalis. & Secunda, quia longe 3 veriffimile abest (vt etiam in dicta Veliterna pendebatur) quod tanta quantitas pecuniarum in tot vicibus fuiffet illis tamquam Procuratoribus foluta, nifi foluenti conffiffet de mandato exigentium. Tertia, quia minus etiam credibile est, quod Epifcopus diffiffiffet ab anno 1599. petere tot terminos huiusmodi Procuratoribus folutos, ex quibus, & aliis adductis per informantes vifum fuit fatis conffiffere de mandato, iuncto praetertim, quod tempore productionis nihil fuit oppofitum, Fecit. de. conf. 126. in prin. & Epifcopus paffus est in negotio principali vtique ad fententia, & vltra procedi, de mandato autem foluentis non effet querendum, & etiam quilibet tertius foluere poffit, & liberet debitorem ignorantem, ac inuitum, & foluere ff. de folutionibus l. foluendo ff. de reg. iur. l. in quibus mod. sol. obli. an. prin. & tamen & fatis eff veriffimile, quod mandatum habuerit, cum foluerit tantam pecuniarum quantitatem procuratori non vni Hieronymi, afferendo, quod foluebat de pecuniis ipsis Hieronymi, Callad. d. de. conf. 3. n. 1. in fin. Soc. lum. de. conf. 56. n. 9. in fin. lib. 1. & praetertim ffane obligatione ipsis Hieronymi foluendo d. penfionem, vt fuit dictum in vna Lucana Penfionis 4. Iunii 1584. coram Illuffriffimo Lancellotto.

ANNO TATIO.

- a Et quod & mandatum probetur ex praefumptionibus, & coniecturis, fapius firmavit Rota, Scraph. de. conf. 136. n. 2. Rota de. conf. 55. n. 2. & de. conf. 59. n. 1. & 2. & de. conf. 9. n. 4. par. 2. in recent. & par. 1. in recent. de. conf. 471. n. 8. & 10. ad hoc quod Rota dixit, ffane oppofitione praeterea, neminem audiri, nifi docto de legitimo mandato, non effe necesse mandatum exhiberi, fi ex praefumptionibus, & iudiciis praefumi poffit, vt puta ex lais fuffentatione cum impensa, & iurium productione, & fimilibus, de quo dixi infra ad de. conf. 330.
- b Et f quod quilibet tertius foluere poffit pro debitore, tenet Roman. de. conf. 458. n. 8. vbi Mandol. in addit. Marfil. fignat. 368. n. 1. & tradit poffit compelli recipere. Suid. de. conf. 174. n. 17. quod tamen non procedit in Domino directo emphyteufis, & feudi, qui non poffit compelli ad recipiendum Canonem ab alio, qudm ab emphyteuta, & feodentario, Marfil. fignat. 368. n. 1. Burt. conf. 281. n. 2. Suid. de. conf. 180. n. 10. Corbul. de. conf. prin. ad reg. falut. canonem. finit. 7. Gratian. de. conf. 1. vtr. cap. 8. n. 8. Sed hoc recipit fublimitationem, vt fcilicet non procedat, quando offerens foluere praetenderet intereffe aliquid verbi gratia fi effet creditor emphyteute, & ideo fua intereffe non fuffit d. resolutionem, vt facilius poffit fiffiffiffiffi ex re emphyteutica, feu illius fructibus, Marfil. de. conf. 368. n. 1. Corbul. dila. dila. 3. n. 6. Magdon. de. conf. 116. n. 1. 17. n. 31. Gratian. de. conf. 1. vtr. d. cap. 8. n. 12.
- Solutum pro alio poffit actione vili negotiorum gefforum, foluam repetere, & f. finit. in fin. f. d. reg. 368. quod tamen non procedit, fi foluere inuito editore, Parif. de. conf. 307. n. 2. 3. lib. 3. Menoch. de. conf. 226. n. 25. Scacc. de. camb. 5. 2. glo. 2. n. 71. & feg.

Oliverius Neftemius.

Taruffina Parochialis.

Lune 12. May 1603.

quando constat de statu anteriori contrario, sed quod bene attenditur statum ultimum respectu penultime collationis, & quasi possessionis conferendi, nunc addo, quod post ibi adnotata, & etiam impressa invenit operam decisionem R. P. D. Coccini Decano 77. par. 2. in rebus, ubi hæc eadem distinctio latissime comprobatur, & in illa distinguuntur tres casus, qui clare dilucidant totam hanc materiam ultimi status, quæ aliis facis confusa per curiam vagabatur.

Olivarius Ebertramius.

Lucana Terrarum.

Veneris 16. Maji 1603.

ARGUMENTVM.

Administratores rei Ecclesiæ non potest transferre Dominium rei Ecclesiæ habendo fidem de pretio, nec permutare rem Ecclesiæ, habita fide de re permutanda.

S Y M M A R I U M.

1. Fidem de pretio non possunt habere administratores Ecclesiæ, dum vendunt, ita ut transferant dominium.
2. Item nec permittendo possunt habere fidem de re in permutatione accipiendam.
3. Permutatio est similis emptioni, & vicem emptionis obtinet, & secundum naturam emptionis regulatur.
4. Ecclesiæ dicuntur bona deputata pro fabrica Ecclesiæ.
5. Vendita. Insuper, de rer. d. n. s. an procedat in permutatione.
6. Administratores Ecclesiæ quæ non possunt habendo fidem de pretio, dominium transferre, est speciale in eo, & in similibus personis, & id est particulari ratione tantum.
7. Contractus est validus, licet administrator, habendo fidem de pretio, non transferat dominium.
8. Beneficium Apostolicum non supplet defectum causæ, & num. 11.
9. Inducit tamen presumptio in iure causæ, & num. 11.
10. Fides dicitur habita de pretio, si fuerit consensus annuus consensus loci precepti.

DECISIO CXIII.

Quemadmodum quæ non possunt administratores Ecclesiæ, vendendo eius bona, habere fidem de pretio, ita ut dominium transferant, Bart. in l. 2. de P. 5. sed si emptor num. 3 ubi etiam Alex. num. 7. & 8. l. 2. nu. 6. & 7. ff. de re iud. Bal. in l. 2. nu. 2. & 3. C. de rev. vend. 1. & ita nec etiam censuerunt Domini, permutando, habere fidem de re in permutatione accipiendam, cum permutatio sit similis emptioni, s. fin. ff. de quib. caus. in poss. eat. & vicem emptionis obtinet, l. 1. C. de rev. per. & secundum naturam emptionis regulatur. Bart. in l. fin. per illum tex. ff. eod. tit. Quod autem bona permutata sint Ecclesiastica, non ambiguit, cum sint deputata pro fabrica Ecclesiæ, & quæ non sunt redditus, & c. mox 1. 2. q. 1. Non obstat quoddam dispositio 5. vendita. Insuper, de rer. d. n. s. non procedat in permutatione secundum glossam l. 1. C. de rer. permut. quia vltex quid de hoc est controuersia, & contrarium tenet gloss. in l. 1. de preceptis an verb. remanet ff. de del. & per. Bart. in d. d. 2. & in l. cum sit rem communis. 5. locatio. post Gloss. in d. ff. de furt. respondetur non bene inserti ad causum nostrum, quia quod administrator Ecclesiæ non possit, habendo fidem de pretio, dominium transferre, est specialiter in administratore rerum Ecclesiæ, & similibus personis, ac particulari ratione cautum, ut per Bart. in d. 5. sed si emptor sub num. 3. Aret. in d. 5. vendita post nu. 3. Felix. in c. cum olim sub nu. 1. vers. item nisi sit Procurator Ecclesiæ, de off. deleg. Nec ad rem facit allegatum beneficium Apostolicum, qui

vltra quod de eod. constat, & illud respicit validitatem contractus, non translationem domini, & Doctores qui dicunt non posse administratores habere fidem, loquuntur quoad effectum transferendi dominium, & dicunt contractum validum, Bal. in d. 2. cum olim. Alex. in d. 5. sed si emptor sub num. 3. vers. quod intelligatur s. fin. l. 2. ff. de off. Procurator. C. 1. Præterea, ut dicitur Bart. & alij qui s. p. 2. ideo non potest administrator Ecclesiæ habere fidem de pretio, quia in alienatione rerum Ecclesiæ requiritur causæ, cap. 1. de rebus Ecclesiæ. non alienan. in 6. & Beneficium autem non supplet defectum causæ, ut 8. fuit dictum in vna Placem. Bonorum 7. Aprilis 1581. coram Reuerendissimo Alexandrino. & Minus facit quod fuerit interim constitutus annuus redditus statutorum 18. Grani, quia hoc non tollit, quod non dicatur habita fides de pretio. Coccini. variar. resolut. libr. 3. cap. 1. numero 5.

ANNO TATIO.

- a. Qui possunt habere fidem de pretio, & quando dicatur de pretio fides habita, vide latè Manric. de facul. & ambig. lib. 4. tit. 37.
- b. Et quod beneficium Apostolicum non supplet defectum causæ, Scraphid. de iur. iur. in 1. Rot. de iur. per. in 3. par. 2. in rebus. Manric. de iur. iur. in 2. par. 7. Sed licet beneficium Apostolicum non supplet defectum causæ, tamen facit presumere causam, donec contrarietur probetur, Dec. cons. 142. nu. 7. vers. & cum dicitur, Rot. de iur. iur. sub num. 3. par. 2. in rebus. fuit dictum in Senogallien. emptor. tit. 11. Feb. 1604. coram R. P. D. Coccino Decano.

Olivarius Ebertramius.

Faucentina Bonorum.

Veneris 16. Maji 1603.

ARGUMENTVM.

Dos non cadit sub confiscatione bonorum mariti, & an obtemperata gratia restitutionis per maritum veniant bona, quæ fuerint uxori restituta pro illius dote: Incorporata quando dicantur bona Fisco ad effectum, ut non veniant sub gratia restitutionis habente restrictum, in tamen ad bona Fisco incorporata.

S Y M M A R I U M.

1. Dos uxoris, & donatio propter nuptias non veniunt in confiscatione bonorum mariti delinquentis.
2. Restitutio bonorum confiscatorum cum limitatione non tamen ad bona in Fiscum incorporata, non extenditur ad bona, quorum possessionem Fiscus apprehendit.
3. Incorporationem bonorum ad Fiscum non potest impedire contradiçio creditorum in pecunia sub prætextu hypothecæ, quoniam habet in dictis bonis.
4. Incorporationem impedit sola contradiçio, respectu domini, & possessionis.
5. Verba quantorum generalia recipiunt limitationem ex verbis adiectis, & limitantur ad suos terminos restrictum.
6. Restitutio bonorum facta delinquenti comprehendit bona permutata ad tertium interdictum ex ipsa alia publicatione bonorum, & latè sub nu. 9.
7. Declara. hoc procedere in re bona, quæ proveniunt ex ipsa condemnatione absque aliquo acti precedentem, & ex ipso delicto.
8. Restitutio dicitur casus cuncti, quando maritus incipit exulare, prius absque publicatione bonorum, & n. 10.

DEC 1

DECISIO CXIV.

B Annito Capiteo Io. Baptista Seucrolo cum publicatione bonorum, Margherita eius vxor petijt, & obtinuit sibi relaxari bona stabilia pro concurrenti quantitate dotis, & donationis propter nuptias, † hæc enim iura erant sibi salua & exempta de iure ab ipsa confiscatione, *l. si maritus, in princ. ff. sol. matr. l. 1. & ibi gloss. de DD. C. de repud. Bart. in l. rem. §. 1. ff. de iure Marit. in tract. de Banis. in ver. confiscata, non. 17. & seq. Socin. jun. cons. 55. num. 3. lib. 2. Fuit postea idem Io. Baptista ad Patrimonium, honores, & bona, ac statum gratiosè restitutus; postquam restitutionem, cum veller possessionem, & liberam administrationem bonorum vxori assignatorum consequi, recusauit illa vxor restituere, & propterea orta inter virum, & vxorem controversia, & causa mihi extra Rotam commissa, propoſui dubium in Rota, An quoad huiusmodi bona gratia, & restitutio obuenta suffragaretur Io. Baptiste, ad quod Domini negatiue responderunt, fundamentum principale fuit, † quia restitutio non fuit facta simpliciter, sed cum limitatione ad bona Fisco non incorporata, & ob id restituenda, quatenus dicta limitatio importet, Bart. in l. fin. sub nu. 1. C. de finem. pass. & propterea non comprehendit bona, de quibus agitur, quæ satis apparet fuisse incorporata Fisco, cum illorum possessio oem apprehenderet, fuerit à creditoribus conueniens, ac sine contradictione possederet, Bart. in l. 3. C. de her. uas. lib. 1. o. Jo. Plat. in l. fin. num. 3. in fin. eodem titulum alius allegat. † Contradictio autem Margaritæ, quæ erat creditrix in pecunia propter hypothecam, quam habebat in bonis mariti, non impediuit incorporationem, Bald. in d. l. si maritus, num. 1. Angel. in vers. in text. ibi, inter quos. Imol. nu. 6. & 7. ff. sol. matr. Ang. de Malef. in ver. publicanus, sub num. 10. † sola enim contradictio respectu domoij, & possessionis impedit effectum incorporationis, §. fin. C. de her. uas. lib. 1. o. Non obstat vniuersalis, & prægnans verborum ex adueto considerata, † quia verba, vœcumque generalia, recipiunt limitationem ex verbis adiectis, non tamen Fisco incorporata, Bart. in l. gener. al. §. v. vers. ff. de test. leg. Rayn. cons. 78. sub num. 4. vers. præterea verba lib. 1. & vniuersalis pronunciatio limitatur à suo termino restitutio, vt dicit Bald. in l. Paulum, quod dicitur. num. 30. in fin. C. de cellis. & post eū Aret. cons. 78. sub nu. 4. † Non obstat, quod quando acquisitio bonorum petuenit ad tertium immediatè ex ipso actu publicationis bonorum, runc facta restitutione, bona illa recuperantur, quia causa reducitur ad nō causam, † DD. in l. Gallus, §. & quid si tantum, vbi Alex. n. 13. l. si n. §. 6. vers. secundo limita ff. de lib. et. post. & Eid. decis. 743. n. 7. vers. ex ista secund. part. † quia illud procedit in illis, quæ proueniunt ex ipsa condemnatione absque aliquo actu præcedenti, & Eid. in decis. 744. in princ. & quando acquisitio prouenit ex eadem radice, videlicet à sententia, seu delicto, Ibero. cons. 60. nu. 1. g. ad §. vers. & conclusio in effectu lib. 3. Hic autem nō potest dici, quod sine actu præcedenti fuerint bona Margaritæ quæstia ex confiscatione, & quod immediatam causam, & originem habeant à confiscatione, cum imò habeant originem à promissione, de qua io instrumentum restituendæ dotis in omnem, & quæcumque casum restitutionis, † qui casus euenit, cum primum cepit Io. Baptista exultare, etiam absque publicatione bonorum, Bart. in l. si constanter, sub nu. 10. l. si n. §. 6. ff. sol. matr. Socio. jun. d. cons. 55. num. 2. b.*

ANNOTATIO.

9 A Restitutio † plenaria Banoni teſtegrat ad bona immediatè ex sententia bani cum publicatione bonorum in tertium trāsſata, & peruenta, prout de comuni restitor Odd. de resti. in vers. quæst. 2. a. art. 10. n. 74. & 24. Farinac. de iur. quæst. 6. nu. 36. vers. cetera, & hanc sententiam sēp fuit sequuta Rota, vt pones & Eid. decis. 744. Seraph.

decis. 938. nu. 8. & 9. et in per. in reuoc. decis. 461. num. 6. & in Vrbeuetana Bonorum de Saulois 16. Iunij 1614. coram R. P. D. Causlerio, & in alia Vrbeuetana hereditatis 3. Aprilis 1610. coram R. P. D. Marzanedo, quod procedit etiam, si ex dispositione restitoris bona essent propter delictum trāsſata io subditum. Odd. ubi sup. Seraphin. dicta decis. 938. nu. 8. & 9. & fuit dictum in dicta Vrbeuetana hereditatis 3. Aprilis 1610. coram R. P. D. Marzanedo, & quia ista restitutio rededit causam ad non causam, & titulum ad non titulum, idē pradiuicac substituto, & valet absque derogatione regular de iure quæſito non tollendo, ita fuit dictum in dicta Vrbeuetana de Saulois coram R. P. D. Causlerio.

b Est valdè controuersa opinio † an sit factus locus restitutionis dotis per solum exilium mariti sine publicatione bonorum, de quolud per Barboſ. in l. si constanter nu. 30. ff. sol. matr. & Rota interdictum reliquit in interuenient. Censu 10. Iunij 1611. coram R. P. D. Vhaldo. Si tamen pater, vel alius sit obligatus pro restitutione dotis, de quorum vergentia ad inopium oem constat, tunc est verior, & magis communis opinio, per solum exilium mariti non esse factum locū restitutionis, vt per Barboſ. loc. præalleg. n. 109. in fin. & n. 109. post l. si constanter. n. 42. ff. sol. matr. & tenet Rota in d. interuenient.

Oliuarius & Helmanus.

Romana Societatis Magazeni.

Venerū 23. Maj 1603.

ARGVMENTVM.

Ex communicatione mercium non infertur ad communicationem iuris iniquilatus apothecæ, in qua merces existunt.

SYMPTOMATA.

- 1 Societas morte socij extinguitur.
- 2 Societas noua dicitur, quando non habet ortum à prima, & transit in aliam naturam.
- 3 Subrogatio natura est, vt sit eiusdem nature res subrogata cum ea, in cuius locum subrogatur.
- 4 Ritus non fit ex diuersis.
- 5 Mercium appellatur non venis locus, in quo merces continentur, & sub num. 6.
- 6 (Suum) est dictio indicatur demum.
- 7 Decretum Camerale de iniquilatus non suffragatur sub iniquilato in iudicium Domini, scias est, vbi agitur de præiudicio tantum habentis nō iniquilatus.

DECISIO CXV.

Nullo modo potest Bernardoſus pretendere communicationē iniquilatus Magazeni, nō tanquam subrogatas in locum Hieronymi primi socij, † quia societas illa per mortem Hieronymi fuit penitus extincta, leg. actione, §. morte. ff. pro soc. cum simi. & illa quæ fuit creata cum Bernardoſino, est noua penitus cum nouis capitulis, & pactis: Nec potest considerari subrogatio, † cum illa non solum non habuerit ortum à prima, Bart. in leg. si decessor impetravit §. L. natus ff. de pignor. sed transit in aliam causam, Gabr. post Socin. quem allegat de regul. iur. conclus. 4. num. 80. † conuenit enim subrogationi, vt sit eius nature res subrogata cum ea, in cuius locum subrogatur, † l. si cum, §. qui mortuorum ff. si quis eant. l. si donata, §. 1. ff. de donat. inter virum & vxorem. Non etiam potest communicationis iniquilatus pretendere ex capitulis societatis scem initæ, quia hoc in illis non legitur, sed tantum in eis cauetur, quod Gauſe debeat ponere in societate omnia lignamina, quæ reperitur in suo Magazeno, † ex quo non potest inferri ad communicationem iniquilatus, quod est quid longè diuersum ab ipsis lignaminibus, leg. Papimianus ex. l. f. de

¶ ff. de minor. & t. appellacione mercium non venit locus, in quo merces continentur, *liberum. §. q. bartol. ff. de legat. 2. Bartol. in l. cum pater §. mensa. nu. 10. eodem titulo;*
 6. præterea, quia dicit in suo Magazeno tper quod verbū (*suon*) appare, quod valde retinetur Dominium, *leg. 1. §. ff. de relig. & sumpt. suo. Alex. consil. 175. num. 3. Job. 6.* Et verba illa rubrice (*capitolo de farsi sopra il magazzino de legnami*) & alia verba (*contraxerunt societatem unius Adagari lignaminum*) sunt intelligenda pro ipsis lignaminibus, & sic pro merce, quæ in loco exercetur, Bartol. in *l. cum pater §. mensa. num. 7. versu præterea in usu videmus. ff. de leg. 2. Alex. consil. 47. nu. 2. li. 1.* Non obstant plures ponderationes, quæ sunt per informantes pro Bernardino super verbis Capitulorum, quia omnes respiciunt possessionem, vium, & exercitum Magazeni, quæ communicantur, & pro ista possessione, & usu soluit pensionem, sed non inferunt ad ius inquilinatus, quod est separatum, & non dependet necessaribz ab usu, & possessione: Aliud fundamentum, quod faciunt informantes pro Hæredibus Gaucij t. super decreto Camerali, quod non suffragatur subinquinatio, ¶ non placuit Dominis, cum quia est extraneum à terminis nostris, tñm quia illud procedit in præiudicium Domini, & Domino nolente, non autem quando ageretur de præiudicio tantum habentis ius inquilinatus, ut hic, & propterea non esset prohibita communicatio, quando patet id egissent, quod cum non fuerit actum, remanet ius inquilinatus in solidum penes hæredes Gaucij, prout erat ante initam societatem cum Bernardino, & sic conclusum.

ANNO TATIO.

a. Vide regulam cum annotationibus, & limitationibus penes Gabr. de regul. iur. consilia.

b. Et quod decretum Camerale de inquilinatu non suffragatur subinquinatio, ut in tenet Rota in Romana Inquilinatus 1. Iunij 1598. coram Card. Lancellotto.

Oliarius Beltraminus.

Papicn. Tenutz.

Luna 26. Majj 1603.

ARGVMENTVM.

Ecclesie spoliataz competit reintegratio, etiam si factio Rectoris cecidisset à possessione, & plura de probatione vtriusque extremi.

SYMMARIVM.

1. Ecclesia est reintegranda ad possessionem, etiam si ab ea ceciderit factio sui Rectoris. & nu. 4.
2. Extremum primum ex spolio probatur ex confessione emanata in Commissione.
3. Item ex locatione, quam recipit spoliatus à spoliato.
4. Ecclesie competit manentis non obstante, quod praelatus habuerit se pro spoliato.

DECISIO CXVI.

F. Vir sine aliquis difficultate per Dominos resolutum t. Ecclesiam esse reintegranda ad possessionem tenetur, licet ab ea ceciderit factio sui Rectoris, Caputaque, *de conf. 70. par. 3. & fuit dictum in Placeñ. Decimarum coram bo. me. Bubalo 9. Iunij 1586. & in Subleceñ. Bonorum 14. Martij 1603. eoram R. P. D. meo Litta. **
 a. Nam de primo extremo constat, t. non solum per expressam confessionem aduersariariorum in commissione (*si in eandem*) *l. cum præterea. C. de lib. caus. sed etiam per tacitam ex productione dictæ commissionis per eos facta coram Vicario. l. cum olim. de conf. Bart. in l. post legatum. in princip. ff. de her. quibus ut indig. t. constat etiam*

de hoc primo extremo ex locatione, quam receperunt à Rectore, *Bald. in l. quidam mulier per illum text. nu. 1. ff. de rei vend. Rota. decis. 1. de fid. instrum. in an. fuit dictum in vna Regiñ. Bonorum 1. Februarij 1577. eoram Illustrissimo Cardinali Blanchetto, secundum autem extremum non controuertitur. Non obstat, quod in hoc casu competat aduersariis retentio pro expensis factis à Rectore in litem pro recuperatione istius tenutz, quia hæc exceptio vana est Dominis penitus illiquide, cum non constet in actis, quod ipsi sine hæredes Rectoris, nec de expensis ipsis, & minus quod fuerint de bonis propriis Rectoris factæ, & est verisimile, quod saltem partem à Curris in expensis eodemmodis recuperauerit Rector, & propterea talis exceptio non habet retardare restitutionem in spolio. Non obstant litteræ in forme (*si in eandem*) quia non sunt executioni demandatæ, vt per informantes.*

ANNO TATIO.

- a. Et t. etiam tenet Rota penes Verall. *decis. 170. & 181. par. 2.* & fuit dictum in Neapolitana Spolio coram Cardinali Licellotto impress. penes Marchel. de consue. 16. fol. 103. Rota. *decis. 473. n. 1. par. 2. in re. vbi alia decisiones cumulat, t. imò Ecclesie edepit manentis non obstante, 5* quod Praelatus habuerit se pro spoliato, quia non potest Praelatus præiudicare Ecclesie, nec etiam in possessione, *Seraph. decis. 147. nu. 3. & fuit dictum in Theotius in re. S. Ioannis in Venere 10. Majj 1611. coram R. P. D. Decano, & est doctrina Bart. in l. si vir vici. va. 2. ff. de acqu. poss. vbi dicitur, quod ex contractu nullo possessio per Praelatum non transferretur, & inquit Verall. *decis. 181. n. 5. par. 2.**

Oliarius Beltraminus.

Romana Donationis.

Luna 26. Majj 1603.

ARGVMENTVM.

Cōditio adiecta exequutioni actus, an & quando reddat actum conditionalem, vel solum ipsam exequutionem suspendat.

SYMMARIVM.

1. *Conditio apposta à donatore, quod donatarius habet de consensu donatoris, valida est, & donatarius nōtente, non habito dicitur consensus coram donato.*
2. Participum præteriti temporis denotat alium perfectum, & consummatum.
3. *Conditio adiecta exequutioni, non reddit dispositionem conditionalem, neque illam suspendit.* Non procedit in ultimis voluntariis, in quibus conditio adiecta exequutioni, reddit dispositionem conditionalem.
4. *Conditio adiecta reservationi penensis, non facit reservationem penensis conditionalem.*
5. *Conditio sape accipitur pro pōto, & dicitur, quando dicitur cum infra scriptis condiciōibus.*
6. *Conditiois definitio, quando conditio respicit executionem, non influit in nullam aliam.*
7. *Conditio adiecta exequutioni, ipsam solum exequutionem suspendit, & idcirco facit suam obligatio, tamen est impedimentum exercitium alienis.*
8. *Conditio habetur pro præstito, quando non adest iusta causa derogando.*
9. *Non procedit in tercio, de cuius consensu alius est expectandus.*
10. *Consensus conditionaliter præstitus, non implet conditionem, non potest dici habitus.*
11. *Conditio excoisecta excoisanti, & iniusta non est attendenda.*

DECISIO CXVII.

- S**ententiam R. P. D. Victorij reuocandam dixerunt
 Sconcorditer Domini, quia declarat nullam, seu an-
 nullandam donationem factam ad suorem Dorothea,
 quae tamen valida est, cum emanauerit inter personas
 non prohibitas, & habeat omnia requisita tam de iure
 communi, quam ex forma statutorum. Nec refragatur,
 quod dicitur eam esse conditionalem, quatenus ipsa nu-
 ber de consensu, & scientia Domini Germanici dona-
 toris, & quae conditio valida est, & debuit per donata-
 riam ad effectum consequendi pecuniam in donatione
 promissam, impleri, ex latè deductis per informantes
 pro Domino Germanico, & est decisio coram Sanctissi-
 mo in illa Romana de Mallis, sub die 27. Martij 1577.
 quae post longam disputationem fuit confirmata in Ro-
 mana Donationis de Parentis coram R. P. D. meo Pe-
 ni, & quod cum ipsa nuper non habito huiusmodi
 consensu, donatio ex defectu conditionis fuit vitiosa.
*l. necessario. §. 1. ff. de pers. et com. res vend. l. pecuniam,
 quem ff. si car. petat. l. tale. §. si quis, vbi Bald. ff. de her-
 red. insti. Aymon. consil. 93. num. 3. quia fuit dictum
 consensum, & voluntatem D. Germanici, non respice-
 re donationem ipsam, ac eius substantiam, sed solu-
 tionem, & executionem, quod patet ex illis verbis
 (qua quidem fuita quadraginta reuocata, ut supra, donata,
 idem D. Germanicus donator solvere promissum eum pecuniam
 de consensu, & scientia ipsius donatoris nuper tradita fue-
 rit) praeteritum ponderando illa verba (ut supra donata)*
 2. & participium enim illud praeteriti temporis denotat
 donationem perfectam, & consummatam. *l. 1. §. fin. ff. quod
 quis, reuocet. in l. arbitribus. §. idem tractat. ff. de test.
 3. fruct. Ruy. consil. 126. num. 6. lib. 1.* & Conditio autem
 adiecta executioni non reddit dispositionem condi-
 tionalem, neque illam suspendit. *l. ex hui. C. quando dicit leg.
 erd. l. manes. §. 1. ff. de test. quam ita declarat Bart. in l. 1.
 sub num. 3. verum insisteret ergo, ff. de condit. et demonst. r.
 4. idem Bartol. in l. ita denum. §. sed si quidem, versu. &
 idem dicit. ff. de arbit. Bald. in l. 1. num. 3. in fin. C. eodem
 tit. l. 1. in item quia. num. 21. in fin. ff. de pati. Dec. in l. in
 omnibus oblig. num. 7. vbi etiam Cagnol. num. 23,
 de regul. iur. idem Dec. in cap. secundo. num. 34. in fin. &
 seq. de resp. l. 1. in l. consensum. §. fin. num. 6. ff. de verbo-
 rum obligat. Nat. consil. 41. in fin. Fuit dictum in vna
 Ciuitatis Castellae Curiae Montonis 21. Decemb. 1578.
 4. coram Sanctissimo, & propterea fuit resolutum in
 vna Salamantina Pensionis coram Bubalo 17. Ianuarij
 1582. & in vna Carlsrugustana Pensionis 18. Iunij
 1590. coram Gyphio, conditionem adiectam solutioni
 pensionis non facere reuocationem conditionalem.
 Nec refert, quod in principio instrumenti legitur, quod
 Dominus Germanicus intendat deuenire ad donatio-
 nem cum infra scriptis conditionibus, & quia verbum
 illud (*condicionibus*) intelligi debet cum pactis in dona-
 tione apposis; videlicet quod in euenum soluti ma-
 trimonii sine liberis, pecunie donatae ad donantem, seu
 eius heredem reuertantur, & quod non possit astringi
 ad soluendum capitale, dum vult illud tenere ad cen-
 sum, aut societatem Officij, verbum enim (*conditio*) se-
 pissime sumitur pro pacto appposito in contractu puro, *l. 1.
 C. de pati. int. cap. l. 1. vbi gloss. & Bald. ff. pro socio,
 cum multis cumulatim per Tirac. de retral. conuen. §. 2.
 6. gloss. num. 76. & propterea a defectu conditionis ap-
 positae executioni, & solutioni non rectè inferitur ad
 nullitatem donationis, quia a posteriori non impeditur
 suum principium, ut post Bald. in l. ex cautione in §. quae-
 num. 24. C. de non num. pec. in his terminis arguit Dec.
 7. in dicto cap. 2. sub numer. 33. de resp. & Es la dicatur,
 quod conditio executioni adiecta ipsam saltem execu-
 tionem suspendat, Bart. in d. l. 1. Dec. in d. l. in omnibus,
 sub num. 7. Gig. de Penf. quest. 40. sub num. 4. & pro-
 portiones Papaliti.**

terea licet sit orta obligatio, non tamen tenetur promit-
 tens ad executionem obligationis obstante exceptione,
 Bal. in d. l. 3. num. 1. in fin. Port. Gara. in l. item quia, sub
 num. 33. ff. de pati. & ob id non potest Dominus Germa-
 nicus condemnari ad solutionem pecuniae promissae ex
 quo Dorothea non impleuit conditionem solutioni ad-
 iectam; Respondetur primò istud non tollere inuisti-
 tam sententiae; quia licet iste defectus conditionis im-
 pediret exercitium actionis, non tamen ipsam perime-
 ret, & minus annullaret donationem. & Secundò re-
 sponderetur, quod cum donatio, & promissio sit pura, li-
 cèt executio praestationis sit ciliata in euenum consen-
 sus D. Germanici, talis consensus debet haberi pro pra-
 estito, quia non adeit iusta causa denegandi, vt bene per
 lal. d. §. fin. num. 6. ad fin. & num. seq. & Nec facit in 9
 contrarium doctrina Bart. in l. 1. §. si plures. num. 9. ff. de
 exher. quia Bart. loquitur in terminis, de cuius consensu
 actus est expediendus, qui consensit non cogitur; non
 in consensu per ipsum promittentem praestando, qui il-
 lum praestare debet, & ante legitimam causam reuocandi,
 alias pro praestito habetur, vt per informantes; imò vide-
 tur quod habeamus consensum ipsius Germanici in
 particulari instrumento, & tui non refragatur, quod di-
 citur eum esse sub conditione praestitum, quia non im-
 pleta, non potest dici consensus, vt per Mandos. *super
 regul. 31. quest. 31. sub num. 16. & alios alleg.* Quia
 conditionem illam (*salutis sibi quietantem*) Domini nolue-
 runt attendere, cum non solum & sit omnino extra-
 nea & consensu praestando, & tendat ad priuandum Do-
 rotheam donatione iam perfecta, ad tradita per Couar.
 in cap. Raynaldus. §. 1. sub num. 7. de test. sed etiam sit
 exorbitans, & iniusta, cum D. Germanicus velit quietan-
 tiam eorum, quae sibi soluta negat donatariam, & quod
 peius vult quietari etiam de fructibus in futurum de-
 currendis, qui incerti sunt ratione temporis, & non pos-
 sunt veritabiliter dici solui: Alia verba praecedentibus
 omnibus solentibus inibus regulis, ex for. Sac. Concl. Tri-
 denti. & iuxta Stylum Sacrae Romanae Ecclesiae; vicia fuerunt
 Dominis respicere potius solium ordinem procedendi
 in matrimonium contrahendis, quam facere aliquam con-
 ditionem, aut suspensionem consensus, & si quam fa-
 ciunt sufficere pro implemento, quod fuerit postea
 adimplet omnes solemnitates, & quod matrimonium
 sit validum, ad quod tantum respexisse videtur D. Ger-
 manicus: Siue igitur consensus praestitus sit, siue pro
 praestito haberi debeat, D. Germanicus teneretur solvere
 pecuniam in donatione promissam, & ita fuit deci-
 sum.

ANNOTATIO.

3. Cassad. & deiff. num. 11. vers. non fecit de proben. Ruy. 12
 consil. num. 1. & 13. lib. 2. Bald. consil. 478. num. 1. versum con-
 trarium lib. 1. & fuit dictum in Comen. legati 16. Iuan-
 nij 1609. coram Card. Lancelotto. & Verum ista Conclu-
 13
 sio, quod conditio adiecta executioni, non reddat in sub-
 stantia dispositionem conditionalem, non procedit in vti-
 limis voluntatibus, in quibus nihil refert, an conditio
 sit adiecta substantiae, vel executioni, Gabr. consil. 150. num.
 3. lib. 2. Mancic. de consil. olim. volunt. lib. 2. tit. 20. num. 3.
 ius. vlt. impress.

Glorius Beltramius.

Nullius Beneficij.

Mercurij 28. May 1603.

ARGVMENTVM.

Sequestratio regulariter est prohibita: Acta
 praesumuntur integrè transportata: A. C. non
 habet iurisdictionem in beneficiis.

H

SPAG

SPMARIUM.

SPMARIUM.

- 1 Sequestratio est regulariter prohibita.
- 2 Probari debet casus exceptus, ut possit deveniri ad sequstrationem.
- 3 Acta presumuntur integrè transportata.
- 4 Auditor Cam. nullam habet iurisdictionem in beneficiis, adeo quod nec etiam concedere possit mandatum de manutendo.
- 5 Interesse non habens non auditur, et late sub num. 7.
- 6 Et potest à Iudice, etiam parte non opponente, repelli.

DECISIO CXVIII.

Fuit resolutum, una tantum parte informante, pro reuocatione sequestri, et quia sequestratio est regulariter prohibita, l. vii. c. de probib. seq. per tot. de seq. poss. et fruct. et ut concedatur debet dari casus exceptus, in quo iura illud permittant, Paris. conf. 41. num. 22. lib. 1. ex actis autem prodnctis de nulla causa conet deo d. sequestrum apparere, et licet dicatur acta non esse integra, id tamen non probatur, cum probari debeat, et quia praesumitur pro integritate processus, ut fuit sapienter resolutum. Quia tamen Domini dixerunt non esse faciendum aliquam vim in mandato de manutendo et dato ab A. C. nullo, quia datum à non habente iurisdictionem, et cum de possessione Lucij Antioij non constet, nisi per d. mandatum, et per testes eorum eodem examinatos pro eo obtinendo, quorum examen pariter potest dici nullum, cum eodem inorbo laboret, non constet de aliqua possessione, nec de aliquo interesse ipsius Lucij Antioij, ut agere possit pro reuocatione sequestri, et cum non audiretur, cuius non interest, l. si pupilli. h. viderimus de neg. gest. l. i. in princ. ff. quere. ap. p. non recip. et imò possit à Iudice repelli, etiam parte non opponente, Alex. in l. vii. p. l. i. num. 7. c. de translat. placet iterum Dominos consulere super reuocatione sequestri.

ANNOTATIO.

- a Circa praesumptam transportationem actorum integram dici supra ad decisionem 19.
- b Et quod A. Cassellam habet iurisdictionem in beneficiis, Bellam. decis. 110. Lancellat. auct. in pond. par. 2. cap. 4. in praes. num. 374. Rot. decis. 371. num. 4. par. 1. in reuer. fuit dictum in Cremonensi Praebendae 21. Maij 1607. coram Cardinali Lancellotto, et in Carinensi. Canonicius 4. Iunij 1607. coram R. P. D. Causlerio, quod amplius, ut nec etiam in via prorogationis parum valeat processus in beneficiis coram A. C. factus, quia ubi nulla est iurisdictionem non est locus prorogationi, ita fuit dictum in Casertensi beneficii 5. Maij 1595. coram Cardinali Blanchetto impetrante Gura. de translat. par. 10. cap. 3. num. 14. Amplius secundum, ut non solum in petitorio, sed nec etiam in possessorio iurisdictionem habeat, ut fuit dictum in Gerundensi beneficii 13. Octobris 1600. coram Penia, et in d. Carinensi. Canonicius coram R. P. D. Causlerio, ubi dicitur, quod Signatura pluries expressè prohibuit Locumtenentibus A. C. pro tempore existentibus, et interestibus in Signatura, ut non concederetur in beneficiis quanta de manutendo.

Oliverius Bellamius.

Romana Euictionis.

Veneris 6. Iunij 1603.

ARGUMENTVM.

Venditor tenetur de euictione, etiam si res vendita fuerit à Iudice, et ubicumque res scienter fuit vendita non libera, emptor potest agere ad interesse, et loco interesse ad restitutionem pretij.

- 1 Euictio competit illi, qui rem habet à Iudice, non secus ac si à privato habuisset, cum saltem Iudici censetur factum pariti.
- 2 Libera debet esse res vendita.
- 3 Venditor, qui facit rem venditam oneri aliquo affectum, tenetur emptori ad interesse.
- 4 Et interesse loco euictionis restitutionis pretij.
- 5 Comparari à principio, uti procurator, censetur postea eodem nomino semper comparere, quomodo simpliciter comparatur.
- 6 Agens sine alio non potest Iudicio officio repelli etiam parte non opponente.
- 7 Exceptio defectus alio non potest opponi post sententiam, nec inducitur reus retrò nullus.
- 8 Inhibito Reali, quatenus emanata vigore Commissionis subreptitia, est timenda, nec ea manente est ad executionem procedendum.
- 9 Inhibito emanata vigore Commissionis conditionalis non causat attentionem.
- 10 Venditor tenetur pretij certiorare emptorem de qualitatibus res vendita.
- 11 Inhibito emanata vigore Commissionis continens clausulam (sine retardatione executionis, seu legitimae executionis) non causat attentionem.

DECISIO CXIX.

Domini steterunt in decisione, bene enim egit pro euictione Gallianus, et qui domum habuit à Iudice, non secus ac si ab ipso Octauiano habuisset, l. si ob causam. C. de eui. 2. quae et etiam, cum debuisset vendi libera, l. in venditione ff. de all. empt. l. si pater. C. de d. tit. et reperi sit emphiteotica, Octauianus, qui scilicet talem, et non expellit, et renebat ad interesse Galliano, l. 1. a. 5. l. d. Inhibito in princ. et Quare ff. de all. empt. Alex. conf. 14. num. 8. et 9. lib. 5. Rom. conf. 503. sub num. 10. post. et unde requiritur, quod alienator, et loco interesse ad restitutionem pretij, glossa in l. 1. in verb. quatenus. C. de his qui à non Dom Balan ff. de tradit. 4. quall. num. 7. c. de all. empt. Alex. conf. 67. post. num. 2. lib. 1. R. uin. conf. 47. num. 9. propi. fin. vers. et tamen etiam sub tali interesse. lib. 3. Rimin. l. eo conf. 107. num. 10. et seqq. Non obstat, quod subhastatio facta fuerit instante Galeacio Fulgineo, qui nullum habebat interesse, et quia cum esset Procurator Bartholomeae uxoris, et vitalis à principio comparuerit, postea simpliciter comparando censetur similiter procuratorio nomine comparuisse, ad tradita per Alciac. reg. 2. pref. 24. in princ. et ubi etiam nomine proprio comparuisset, et sine actione egisset, licet potuisset etiam Octauiano tacente ludex ex officio illam repellere à Iudicio, Bart. et ceteri, in l. ubi passim. C. de translat. tamen non potest opponi post sententiam, nec iudicium redditur retrò nullum, l. cum praeterit. ubi Bart. ff. fam. heres. Paul. de Caste, in l. decem ad fin. ff. de verb. oblig. Carpal. consil. 112. num. 28. Non obstat, quod commissio sit conditionalis, quatenus et executio corripit, et quod non possit dici excepta per executionem Octauiani, tamquam factam contra inhibitionem totam, licet enim commissio, cuius vigore inhibito, potuisset dici subreptitia, quia non faciebat mentionem de tribus, tamen erat timenda, nec poterat ad executionem procedi ex late deductis in Romana Saluani interdicti de Columna 14. Decembris 1598. coram R. P. D. meo Lancellotto, quia hoc tollitur ex lectore commissionis, in qua fuit à Signatura adiecta conditio (dummodo sententia, a qua petebatur communi appellatio, et restitutio, non esset interua, et contra Octauianum, etiam licet res sententia, unde inhibito emanata vigore commissionis con-

b conditionalis, non potuit facere attentatam, b Put. decis. 13. ut lit. penult. Chailan. decis. 2. c. 9. fuit dictum in vna Aponitaria Antenororum 16. Iunij 1556. coram Oradino, & in vna Romana de Magdalenis 4. Martij 1569. coram eodem.

ANNOTATIO.

- 10 a Venditor teneat certiorare emptorem specialiter de qualitate rei vendite, & non sufficit quod in genere, & oblique enunciat, seu sub inuolacro verborum, Surd. conf. 13. num. 34. & conf. 15. num. 15. & decis. 165. num. 8. & decis. 188. num. 46. Aldobrand. conf. 1. num. 12.
- 11 b Et propterea inhibicio emanata vigore t Commissionis continentis clausulam sine retardatione executionis, seu legitime executionis, non causat attentatam, Lancel. de arret. par. 1. in lib. 2. tit. 13. num. 3. Gonzal. pater sig. 8. in arret. contra nullum, & attentat. num. 124. Carl. de Grass. decis. 5. in fin. de sent. & re iud. & fuit dictum in Spoletana Attentatorum 5. Iunij 1559. coram R. P. D. Corduba.

Oliverius Beltrami.

Bononiens. Pecuniaria.

Luna 9. Iunij 1603.

ARGVMENTVM.

Filiusfamilias minor an validè obligetur pro patre, & si se obliget an ei competat restitutio.

SYMMARIVM.

- 1 Filiusfamilias potest fideiubere pro exarato.
- 2 Et multo magis pro patre.
- 3 Atque pro patre fideiubens est restituendus.
- 4 Restitutio cessat si tunc in iuramento.
- 5 Item cessat si tunc renuntiatio beneficii restitutionis in integrum, & minoris aetatis.
- 6 Statutum potest tollere beneficium restitutionis in integrum.
- 7 Restitutio non competit filio minori, qui pro exarceratione patris fideiubet.
- 8 Quod procedit etiam, quando pater est in carceribus pro debito.
- 9 Item procedit etiam, quando fideiubet ad effectum ne pater carceretur.
- 10 Item filiusfamilias non restituatur aduersus fideiussorem, ubi fideiubens pro defensione patris.
- 11 Filius, fideiubens pro exarceratione patris, dicitur exerce effectum pietatis.
- 12 Minor quando facit actum laudabilem, & pium excluditur à beneficio restitutionis.
- 13 Minor fideiubens in casu, in quo quilibet diligens homo fideiussor, non restituatur.
- 14 Latio coactionis non praesumitur, sed est probanda, & quidem clare, & manifeste.
- 15 Latio excluditur ex Iudicio praesentia, etiam quo actum fuit gestum, & non aliter.
- 16 Latio, non potest à minori allegari, quando usus fuit iure communium.
- 17 Latio exceptio, ubi requiritur alioquin indaginem, non potest retardare executionem obligationis Cameralis.
- 18 Restitutio in integrum non impedit executionem, quando fuit praesentum in penione executionis.
- 19 Minor dicitur lesus casu quod fideiubet.
- 20 Latio talis non dicitur enormis, nec enormissima.
- 21 Actus reuerentiae probari debet ab allegante.
- 22 Actus reuerentiae non probantur ex sola reuerentia, qua profusa debetur.
- 23 Filius minor non praesumitur fideiubere pro patre ob nimiam reuerentiam, nisi probetur.

Decisions Papales.

14 Actus excluditur ex praesentia consanguinitatem.

DECISIO CXX.

Debitum an obligatio D. Hieronymi sit talis, quae veniat exequenda, & Domini vnanimi voto fuerunt pro affirmatiua, quia de ea constat publico instrumento obligatione Camerali valitae, cui non potest obici, quod D. Hieronymus sit filiusfamilias. Cum filiusfamilias possit fideiubere, non solum pro extraneo, sed debet, §. i. ff. de fideiuss. l. filiusfamilias. C. eodem, t. sed etiam pro Patre. l. 1. C. de fil. fam. non. Non obstat, quod etiam in casu, in quo t. minor pro patre fideiubet, veniat restituendus, l. 1. quia t. restitutio in casu isto cessat propter inrumentum D. Hieronymi, Amb. sacramenta puberm. C. si aduersus venditionem, glof. in 5. extramissis, in verbo commissus. Infus de hered. qualis, & differ. Bart. & alij in l. si duo patris. §. item in hanc, ff. de iur. iurand. c. in l. secundum, ff. de verb. obligat. Socin. consil. 53. num. 19. lib. 4. Aym. conf. 7. ad 5. Grammat. consil. 3. num. 10. fuit dictum in vna Bononiens. Dotis 11. Decembris 1602. coram R. P. D. Ottembergo, & in terminis fideiussionis tradit Bald. in d. Amb. sacramenta pub. m. 11. Tiraquel. de leg. comm. glof. 5. sub num. co. 4. t. Praeterea accedente etiam renuntiatione beneficii restitutionis in integrum, & minoris aetatis, Felin. in c. si diligens, num. 11. de fore. comp. Accedit, quod D. Hieronymus fideiussit cum solemnitatibus requisitis in contractibus minorum ex forma statuti Bononiensis, quibus adhibitis statutum tollit remedium restitutionis in integrum, & non est dubium statutum t. posse auferre huiusmodi beneficium. Bart. in l. cum lu. §. si cum lu. in fin. ff. de transact. Aret. in l. more sub num. 4. in 1. c. conclusio ff. de acquir. heredit. latissimè Odd. de re iud. in iur. iur. quod. 15. ar. 1. & fuit in terminis filius statuti dictum in d. Bononiens. Dotis. Domini etiam considerant causam fideiussionis, quae fuit, ut liberaret patrem ab imminibus executionibus, & periculo, ne in carceribus traderetur. t. Vnde sicut cessat restitutio, quando filius pro exarceratione patris fideiubet, Albert. in d. 7. l. 1. coram d. Salic. num. 4. Paul. de Cast. num. 1. Aret. in fin. Coram circa princip. C. de fil. fam. num. 1. Affl. super Consil. Rign. lib. 2. rubr. 35. sub num. 18. quod t. procedit etiam, quando pater est in carceribus pro debito, Paul. de Cast. consil. 52. circa fin. part. 2. t. ita etiam dicendum non esse locum restitutioni, quando filius fideiubet ad effectum ne pater carceretur, ut bene deducunt informantes, & sensu Rota in vna Romana exheredationis de Vitellis coram Cantuccio 14. Maij 1578. t. facit, 10 quia ubi de defensione patris agitur, minor non restituitur aduersus fideiussorem pro ipsum praestatum, Glof. in l. excedit in verbo condemnatione vers. vel melius de C. de Praecator. quam sequitur ibi Salve. sub ann. 14. vers. & ad id quod de restitutione dicitur facit etiam ratio, quam assignat Aret. in d. l. 1. t. quia filius fideiubendo pro exarceratione patris dicitur exercere officium pietatis, quia ratio pietatis viget pariter in filio fideiubente ad impediendum, ne pater carceretur, quando t. autem minor fecit actum laudabilem, & pium, excluditur à beneficio restitutionis, Bal. in l. 1. in fin. C. ad leg. Falcid. latè Odd. de restitu. in integrum quod. 13. ar. 12. 1. dicitur enim fideiubere in casu, in quo quilibet diligens homo fideiussisset, quo casu non restituitur, ut per Coram in d. l. 1. probat text. in l. fin. C. de restitu. in integ. Non obstat, quod de enormissima lesione allegatur, t. quia non praesumitur, & est probanda, Bart. & alij in l. 1. cum c. post l. 5. si minor. ff. de iur. iurand. Gonzal. consil. 44. num. 8. & quidem clare, & manifestè Abb. in exp. 1. in 2. notabil. de restitu. in integ. Dec. cons. 474. num. 1. t. praestatum in casu isto, in quo Dominus Hieronymus fideiussit coram Iudice, cuius praesentia excludit lesionem, Aym. cons. 114. numer. 1. Dec. in l. si non

H 1

Lifogn

- 16 *l. singularia. sub num. 13. ff. si cert. pet. §. si flante causa supradicta* fideiussionis non potest allegari l. xlv. quia vltus fuit iure communi, vt per Paul. de Cast. *d. conf. 52. in fin.* & in omnem euentum hoc requirit altiorē indaginem, & propterea petentia relictio non habet retardare executionem obligationis Cameralis, vt fuit dictum in Romana executionis de Anguillaria 6. Martij 1592. coram bo. me. Orano, & in causis Romana Executionis Camer. 1. Apr. 1593. coram R. P. D. meo
- 18 Penia, §. eo minus, quia fuit praeuentum in petitione executionis, Paul. de Cast. in *auth. quae supplicatio n. 3. vers. vel de melius. C. de prec. Imper. offer. Put. dec. 285. lib. 2. C. de Graff. dec. 1. numer. 14. de restitu. in integ.*
- 19 *Et licet minor dicatur laesus eo ipso, quod fidelissus.* Socin. *conf. 47. num. 7. lib. 4. & fuit dictum in Aneonitans Donis eorum R. P. D. meo Lancelotto, §. tamen laesus, quae ex hoc tantum deducitur, non est enormis, & minus enormissima. Minus faciunt, quae dicuntur de metu, reuerentia, §. quia probari debet. Bald. *conf. 62. sub num. 1. lib. 1.* Socin. *conf. 185. sub num. 3. lib. 2.**
- 20 Aym. *conf. 113. num. 12. §. sola com reuerentia, quae personae debetur, non sufficit ad probandum metum secundum communem, de qua per Fely. in c. causam d. primo nam. 3. vers. tamen hic non obstantibus de offi. deleg. Capic. dec. 119. num. 34. §. & quod non praesumatur fideiussio facta fauore partis ob omniam reuerentiam, nisi probetur.*
- 21 *Et tradit Bald. in l. filia familiar. C. de fideiussor. §. & multo minus in casu isto propter praesentium consanguineorum, qui obligationi interueniunt, quae excludit omnem suspensionem metus, & transfationem, vbi laf. num. 1. C. de transfat. Baer. in l. frater a fratre. num. 51. ff. de cond. indebit. Deci. *conf. 232. num. 3. Mar. singul. 407. Ruin. conf. 170. post nam. 17. lib. 2. Aym. conf. 114. num. 5.**
- 22 *§. & praeiter propter praesentiam, & decretum Iudicis, propter quae cellat omnis praesumptio metus.* Bart. in l. 1. sub num. 4. C. de prad. decur. lib. 10. laf. vbi supra. Paul. *conf. 10. num. 53. lib. 1. Ruyn. conf. 12. num. 12. lib. 4. Aym. vbi supra. num. 1.* Alia bene tolluntur per informantes, & propterea conclusum fuit pro executione.

cum ipsis, c. denique. 7. quod si. Crot. *conf. 83. num. 10. §. seq.* §. vbi etiam dicit omne, quod obstat cedenti, obstat etiam cessionario, §. faciente tradit. Rm. *conf. 143. a* aut saltem negari non potest, quin sit comprehensa sub clausula (*omnesque alios*) §. quae extenditur ad omnes quomodolibet interesse praetendentes, §. Biliign. *dec. 1. b de re script. Put. dec. 69. lib. 1. cum aliis adductis.* Non obstat, quod obicitur in commissione non esse factam mentionem obligationis Cameralis, quia contrarium in ea legitur. Non eleuat, quod ipsa non fuerit citata nisi Signatura, quia talis citatio non fuit necessaria. Nec facit, quod tempore commissionis non obtinuerit mandatum, sed longe post, quia sufficit, quod tempore commissionis censurati, contra quos fuit impetrata, illud obtinuerint. Minus, quod cessio est facta Dominae Camellae ante commissionem, §. quia nullo modo poterunt fideiussores intinere iudicium contra cedentes penes quos erant directae actiones, cum non interuenissent aliqua, de quibus in l. 3. C. de monas.

ANNOTATIO.

- a Omnia, quae obstat §. cedenti, obstant etiam cessionario. *Gabr. *conf. 109. n. 1. lib. 2. Surd. *conf. 4. n. 7. & *conf. 333. n. 15. & *seq. Scraph. *dec. 511. n. 1. & idem exceptio compensationis, quae poest opponi contra cedentem, potest opponi etiam contra cessionarium, Theff. *dec. 122. vbi rament dupliciter limitat, super quo est videndus Laderch. *conf. 109. & *conf. 164. Caf. de Graff. *except. 16. n. 37. Gratian. *de iur. *cap. 360.************
- b De §. vi, & natura dictae clausulae (*omnesque alios*) vide 7 Motram in *fin. clausulae, part. 1. clausula 66. & quod operetur, vt censetur data iurisdiclio contra omnes interesse praetendentes, vnde idem Motra plures referens etiam clausula 66. n. 1. & dixit Roa in Toletana Pasochialis eorum R. P. D. Cocchino Decano impressi penes Marches. de *comm. 203. fol. 102. & tradit in *probo lib. 4. cap. 2. num. 2. Mandul. in *formo comm. 9. admissioem pro interdicto prius. Glor. in *Beltramon.*****

Camerinens. Transactionis.

Luna 16. Iunij 1603.

SVMMARIVM.

- 1 Remissoria est de neganda flante inelencione articularum.

DECISIO CXXII.

Articuli dati pro parte Nicolai, & Ariodantis de Vannis non fuerunt visi Dominiis irrelevantes, ita vt §. veniant reiciendi, & sint de neganda littera remissoriales, & propterea ordinant Domini, vt eae tradantur.

Bononicens. Macelli, seu de Canobis.

Fen. 20. Iunij 1603.

ARGVMENTVM.

Banchi, & apothecae nomen de quo loco intelligatur.

SVMMARIVM.

- 1 Ipsi communi legendi est attendendus.
2 Apotheca significat tabernam, & locum destinatum ad vires vendendas.
3 Lani est ille, non qui occidit animalia sed qui curam in frusta facit, vt vendat.

DECISIO CXXIII.

In hac causa mihi extra Rotam commissis dubitanti, flante Motu proprio Pij III. concello Canobis, an Aduer

Romana Pecuniaria, seu moderat. inhibitionis.

Luna 9. Iunij 1603.

ARGVMENTVM.

Cessionarius vitur iure cedentis, & omnia cessionario obstant, quae obstant cedenti. Clausula (*omnesque alios*) extenditur ad omnes interesse praetendentes.

SVMMARIVM.

- 1 Cessionarius afficit commisso obstantia contra cedentem.
2 Cessionarius censetur eadem persona cum cedente.
3 Cessionario obstant omnia, quae obstant cedenti.
4 Clausula (*omnesque alios*) extenditur ad omnes quomodolibet interesse praetendentes, §. num. 7.
5 Cedens post commissum etiam post cessionem §. dum non interuenit aliquid de repositum l. 3. C. de monas.
6 Compensationis exceptio, quae poest opponi contra cedentem an possit opponi contra cessionarium.

DECISIO CXXI.

Fuit resolutum inhibitionem non esse moderandam, quia commissio obstantia fuit contra censurarios, §. & propterea debet afficere Excellensissimum D. Camillam cessionarium dictorum censurarios, cum vtatur iure cedentium, l. *emptor. vbi Bald. in l. verab. C. de her. red. vel alia. tend. §. ita vt censetur eadem persona*

Adversus licitum sit exercere Macellum in Apotheca de qua agitur, & Domini, quos de morte consilii, informantibus tantum Canobus, negatim responderunt, cum inspectis verbis Motu proprio, quam mente, & intentione concedentis, verba enim illa *hanc, & ordinam nemum alibi banchum, seu apothecam beccaria habere, & exercere possit*, non restringunt ad Macella, hoc est, ad loca, in quibus animalia occiduntur, sed comprehendunt loca, in quibus carnes venduntur, hoc enim importat cum verbum illud (*banchum*) attento quod præteritum communi vsu loquendi, qui in his præteritis rebus est attendendus, *si cum de laniano*, §. *ajum*, vbi Bart. numero 4. et 5. ff. de Fund. instr. vel instr. leg. cum cumulatim per Illustrissimum Mantican de comestoribus vbi. vol. lib. 3. tit. 8. numero 7. tum aliud verbum (*apothecam*) quod significat tabernaculum, & locum admittere vendendum, Alber. in l. si ita testamento in princip. ff. de Fund. instr. Bart. in l. cum Patet. §. *mensa*, numero 8. ff. de leg. 2. Hoc etiam innuit aliud verbum (*laniena*) quo scilicet vitur Ponticriam in Motu proprio, nam quod sicut lanio est ille, non qui occidit animalia, sed qui carnes in frusta seque, ut vendas, gloss. 1. in l. cum de laniano, in princip. ff. de Fund. instr. ita laniena dicitur locus, in quo secanitur, & venduntur carnes, & sic in Motu proprio prohibetur, concurrere etiam mens concedentis, quæ fuit, ut in motu proprio legitur, ut evitentur ritaxam, & discordiarum occasiones, & ne decipiantur sub fide publica, qui nunc edificia, & novas lanienas extruunt, ritax etiam, ac discordia considerantur in venditione, non in occasione, & deceptio contingit, si emolumentum, quod consistit in districtione, & venditione carnum pluribus, quam conveniam sit, communicetur. Quod autem apotheca hæc, de qua est controversia, sit diversa, & separata ab illa, extra quam est prohibita ex forma Motus proprii exercere artem Beccariæ, seu Macelli, est in confesso apud partes, & tolerantia, si qua fuit in præteritum, ex eo proveniebat, quia ille, qui apothecam promissam, & privilegiam eundem, & in ea artem Macelli exercitabat, condiderat etiam hanc illi contigiam, & propterea videbatur cessare fraus, & præjudicium, quod hodie coningeret, si persona diversa ab ea, quæ exercet artem in apotheca privilegiata, vellet in alia exercere, tunc enim verè consideratur multiplicatio, & cessat vitia si qua potuissent alia considerari ex vitio personæ exercentis.

Illerden. Præminentiarum.

Veneris 20. Junij 1603.

ARGUMENTVM.

Remissoria in profanis datur sine fumo, data relevantia articulorum, & fuisse relevantia vniuers.

SPMMARIVM.

- 1 Remissoria in profanis datur sine fumo, data relevantia.
- 2 Consequenter attenditur in materia præcedente, & latè numero 4.
- 3 Pro remissoria sufficit irrelevantia vniuers ex articulo ad effectum, ut sit concedenda super omnibus.

DECISIO CXXIV.

Domini censuerunt esse dandam remissoriam, quia si fumus in prophania, vbi datur sine fumo, Cassid. decis. 2. de dicit. Ant. August. decis. 111. libro 3. Cor. decis. 168. & articuli vbi sunt relevantes ad effectum remissorie, saltem in ea parte, in qua articulus immemoria

Decisio Papalis.

abilis consuetudo præcedendi ad favorem Ecclesiæ del Romeral, & quæ consuetudo potissimè attendi solet in materia præcedente, Gloss. in l. 2. in v. ubi habetur, in ff. de off. Archid. Rot. decis. 4. in fin. de elect. in nov. Dec. in l. cum quid. n. 358. vbi Cagnol. nu. 54 ff. de per. Cor. conf. 19. n. 4. l. 2. & sufficit quod vnus ex articulis sit pertinet ad effectum, ut concedatur remissoria super omnibus, ut fuit dictum in vna Imolen. Permutationis de anno 1598. coram Reuerend. P. D. meo Iusto, & sepius in aliis. Quamvis autem multa deducantur ad detegendam irrelevantiam, quia tamen patiuntur difficultatem, & requirunt altiorum indaginem, Domini reseruant exactionem cognitionem factis probationibus.

ANNOTATIO.

- 1 Et quod attendatur consuetudo in materia præcedente, Cor. decis. 1. in l. 1. Nat. decis. 1. in fin. Menoch. decis. 1. numero 49. Rota decis. 506. parte 4. in reccus. Seraph. decis. 94. & fuit dictum in Pampilonen. præminentiarum 17. Aprilis 1594. coram Cardinali Pamphilio, quod procedit etiam si illa consuetudo repugnaret dispositioni iuris communis, puta si minus dignum præferat digniori Menoch. decis. 51. numero 51. Seraph. decis. 94. v. etiam quod huiusmodi consuetudo, tamquam irritabilis, & cor. rapela, non tenet, non obstante, quod sit immemorabilis dicit Ruyn. decis. 115. numero 21. libro 4. Tob. Non. decis. 74. numero 24. Menoch. decis. 116. numero 31. in fin. & 37. & dixit Rota coram eodem Sanctissimo infra decis. 306. sed hæc opinio habet locum, quando consuetudo absoluit in omnibus casibus, & locis sine causa aliquis præferret minus dignum magis digno, secus autem est, quando in aliquo casu particulari, concurrere aliqua qualitate, & ex aliqua rationabili causa minus dignum præferretur, quia tunc consuetudo non est irritabilis, ita Menoch. decis. 51. numero 59. & 60. & dixit Rota in Segusina Præcedente 13. Junij 1609. coram R. P. D. Pamphilio, vbi etiam dicit huiusmodi consuetudinem induci ex solo spatio decem annorum, & ita ad concordiam reducantur istæ duæ opiniones, quæ aliàs videntur inter se contrarie.
- 2 Rot. decis. 677. numero 1. parte 1. in reccus. & decis. 661. sub numero 4. par. 2. in reccus. vbi alix decisiones commutant.

Observatio Beltraminus.

Pampilone n. Abbatiz de Azagra.

Veneris 20. Junij 1603.

ARGUMENTVM.

Subrogatio debetur colliganti: Calumnia excluditur ex causa colorata litigandi, & alia plura concernentia hanc materiam subrogationis & regulam de subrogandis.

SPMMARIVM.

- 1 Subrogatio est danda colliganti ne datur novum colligare.
- 2 Subrogatio non debetur calumnie litiganti.
- 3 De calumnia non dicitur censere, quando decisio non est super meritis, & causa est in principio, & nulla adhuc facta sunt probationes.
- 4 Calumnia si litigat dici non potest, quando iam sunt iustificare potest.
- 5 Calumnia ut excludatur sufficit qualibet probabili, & colorata causa litigandi.
- 6 Pro subrogatione obtinenda non est necesse docere de bono iure.
- 7 Sententia tribuit aliqualem presumptionem boni iuris etiam si ab ea fuerit appellatum.
- 8 Meritum caducum deducere, & allegare in persona sui adversarii, debet concludere illam probare.
- 9 Perit iudicium in arte sua standum est.
- 10 Confessio errata confitenti non preiudicat.

H 3

Moai

Maximi in huius non pendam a possente confiscentis.

21 *Dispensatio obvenit pro cautela conscientia non probat inhabilitatem.*

22 *Asterbus caducis, postquam quis ab eis suis liberatus, non inducit inhabilitatem.*

23 *Et liberatio probatur ex testibus.*

24 *Asterbus presumpta continentia tollitur ex probatione contraria.*

25 *Lis super iure beneficii probatur ex Commissioni continens clausulam (quam, & quas) et n. 17.*

26 *Declaratio n. 13. qualiter hoc procedat.*

27 *Subrogationem non est necesse, quod colligans impetret infra mensem sed mensis est aditus salum ad inuadendum subrogationem a tercio infra d. tempus obtentum, et n. 19.*

28 *Et mensis de quo in regula de annali non currit a die vacationis sed a die beneficii subrogationis tercio.*

DECISIO CXXV.

- D**OMINI, utraque parte informante, concorditer resoluerunt dandum esse subrogationem et lo. Lopez, quia consuetudo de iure, et obitu colligans, n. 1. reg. 2. 8. ut datur novus colligans, n. 1. ut sit. pendam 6. fuit dictum coram Reuerendissimo Alexandrino in Colleñ, Parochialis 11. Decembris 1597. et coram me in Gerundensi. Canonici 14. Maij 1601. Nec obstat, quod ex decisione contra ipsam facta, videatur detestari calumniosos litigatores, et qui non subrogatur, Bifig. decis. 2. de rer. perm. Cassid. decis. 7. de dol. et consensu, quia ultra quod decisio facta fuit ipso non informante, et facta erant fuit non super meritis, sed super retazatione Brevis ex clausula *et hinc*, et in principio causae, nullisque factis probationibus, quo casu non potest de calumnia convinci. Archid. decis. 7. sub n. 6. ut sit. pend. et nec dici improbus litigator, quia indiu potest ius suum iustificare, ut fuit dictum in illa Gerundensi et ad effectum regulam et pro cuiusda suspicione calumnie, fuisse quilibet probabile, et colorata causa litigandi. Rebuffi. super d. reg. ples. 7. n. 1. fuit dictum in Concheñ. Archiepiscopatus 19. Ianuarij 1598. coram R. P. D. meo Litta, et in allegata Gerundensi. et licet autem pro impetranda subrogatione non sit necessarium docere de bono iure superfluitis eam petentis, et tamen ex sententia, quam obtinuit Lopez ad sui fauorem, oritur aliquis presumptio, quod fauere bonum ius, etiam quod ab ea fuerit appellatum, ut per Aleiani de pref. reg. 4. pref. 9. num. 11. et Non obstat praesentia inhabilitas ex morbo caduco, quia non probatur concludenter inimicoriam apparere ex fide D. Gallini Medici, qui ipsum curauit, et testatur ipsum non incidisse in morbum epilepticum, licet ad illum magnam propensionem haberet propter vertiginem, cui erat obnoxius, et Medici iudicio in arte sua standum, ut l. septimo mense, ubi Bal. in ultima addit. ff. de stat. hom. Socin. l. un. c. 18. l. 1. num. 11. sub 2. Boet. decis. 15. num. 21. fuit dictum in Romana Hereditatis de Picchis. 15. Iunij 1580. coram Vicecomite et ob id concessio Lopez in sua dispensatione, tamquam et ratione, illi non prejudiciali, non fauere ff. de confis. Dec. conf. 408. n. 1. Nec potest facere morbum caducum illum, qui vere non est talis, ad tradita per Aym. c. 1. de p. 1. et eo minus habet obstat, quia fuit pro cautela iuxta conscientiam petita, et Rot. decis. 11. de sent. exco. et amia. Vbi etiam alioquin laboraret tali morbo, et qui eum inhabilem reddidit, et consilium de liberatione ex eodemmet fide D. Gallini, quia condonatur ex depositione plurium testium pro lo. Lopez examinationem, cui dicunt a pluribus annis illum non fuisse aliquid tale passum, et bene concludunt, eum subrogant se commu cum ipso habuisse, et quod non potuerit se accidere ipsis ignorantibus, Ang. in §. hinc no-

biu. circ. fin. Auth. de hered. et Falsid. Alex. conf. 167. num. 10. sub 2. Dec. conf. 101. numero 2 ante med. vers. nec tamen in isto iure. Pacif. conf. 13. sub numero. 17. vers. tamen aduertendum sub 314. Hinc cessat, et quod dicitur de presumptione morbi continuatione quia huiusmodi presumptio tollitur ex probatione contraria, l. item de indebit. ff. de prob. Pacif. conf. 29. numero 76. sub 2. Non obstat, quod dicitur licet non fuisse introductum super titulo beneficii, et quia contrarium apparet in commissione Reuerendissimo D. Pacen. directa, quae continet totum negotium principale cum clausula (quam et quas). Minus etiam releuat, quod obicitur, fuisse petendum post mensem subrogationem, et quia ultra quod dicitur fuisse inter mensem ipsam potestatem supplicationem, regula non arctat ad petendum subrogationem infra dictum tempus, et mentio mensis fit ad inuadendam non subrogationem post illum petendum, sed gratiam intra illum obtentam in petiendum subrogandi, et propterea quando post mensem non fuit alteri concessa gratia, non prohibetur colligans subrogationem quandoque petere, ut fuit dictum in illa Colleñ.

ANNOTATIO.

- a Et facta dicta in Nucerna Interpationum 14. Mali 1601. coram R. P. D. Cualerio, et io. Concheñ. Beneficij 20. Decembris 1619. coram R. P. D. Coceno Decano, et prius in Eluen. Præceptione 18. Nouemb. 1601. coram R. P. D. Marquemontio, in quibus decisionibus fuit dictum censeri beneficium ligiosum eo ipso, quod in commissione adit clausula (quam et quas) vigore cuius potest deduci omne ius tunc in petitorio, quam in possessorio, et de clausula (cum incidentibus et de dependentibus) dixit etiam Rota dec. 345. num. 3. per prima in reuocato, et in dicta Nucerna Interpationum coram R. P. D. Cualerio, et fuit laus dictum in Capuzquen. Abbatis 25. Maij 1620. coram R. P. D. Dunozeno. Aduertendum tamen est, quod sola et Commissio, cum dicta clausula non videtur sufficere, nisi in processu reperiretur petitorium deductum ad speciem, quia dicta clausula solum tribuit facultatem deducendi petitorium, sed ultra dicta facultatem requiritur, quod partes voluerint vii et discutere, ita in specie fuit dictum in Pamplonem. Parochialis 2. Decembris 1604. coram Card. Innocentio, et quod clausula (quam et quas) nihil operetur, nisi fuerit deducta ad speciem. Seraph. decis. 102. num. 3. bene Rota decis. 18. num. 12. inter impress. per Pacif. de sollicitudine novam impressionem, ubi alia decisiones cumulantur, sed reuera decisiones ab initio allegat simpliciter firmanotum eo ipso, quod commissio continet has clausulas, censetur his inducta super titulo ad effectum sciendi beneficium ligiosum, et hanc opinionem potest comprobare et ratione 1. quia in iudicijs censetur in dubio omne ius deductum, l. item, ff. de indu. fuit dictum in Imolen. bonorum 21. Iunij 1619. coram R. P. D. Burzio. Ego crederem ita posse distinguere, si Commissio est super possessorio principaliter cum clausula (quam et quas) et tunc non censetur comprehendere petitorium, nec citulatur simpliciter est super beneficio, et tunc censetur comprehendere, tam possessionem quam titulum, Cassid. decis. 6. in principio de resp. Mazod. reg. de subrog. 2. n. 14. num. 1.
- b Et bene Rota decis. 341. num. 10. per. hanc petent. et tibi hac 19. decis. Canonizatur, et Mensis 1. de quo in regula non in- 20. intelligitur a die obitus colligans, sed a die subrogationis concessa tercio, Rota decis. 342. num. 10. per. l. un. present. Glouerni. Tethi. num.

Anconitana Assecurationis Nauis.

Luna 4 Maij 1601.

ARGUMENTVM

Assecratio Nauis facta de tempore, quo alter ex contrahentibus iam fcebat, vel

scire poterat Naufragium Nautis, de stylo Mercatorum non obligat affecuracionem.

S V M M A R I A M.

1. Mercatorum indicio plurimum Rota filis deferre.
2. Stylus semper attendi debet.
3. Pretium inter mercatores.
4. Affecuraciones in qua consensus non est validus, quando altera pars statim tempore affecuraciones Nautem iam perisse.
5. In dolo qui versatur, exceptione doli est repellendus.
6. Incurtendo, et dubitans est illa, que facit licitas huiusmodi contractus, in quibus emittitur incertus.
7. Mercatorum, verba sunt intelligenda, prout mercatores illa intelligunt.
8. Condicio prout, et de preteritis admittitur in stipulationibus prout ignoramus contrahentium.
9. Ex pretij quantitate arguitur qualitas contractus, item arguitur quid veniat in venditione, et mox. 11.
10. Interpretatio est capienda ne altera pars remaneat decepta.

DECISIO CXXVI.

Zaccharias Caesaranus Mercator Anconitanus die 9. Februarij 1559. affecuravit Moysem Lazarum Hebraum Orientalem Mercatorem pariter Anconitanum pro seutis 300. super corpore spatio Namlis, & corredi Nautis nuncupate Santa Maria & Santa Trinitate pro totidem pecuniis per dictum Moysem datis ad cambium ductoris dictæ Nautis pro itinere faciendoad Civitatem Gallipolitanam ad Civitatem Anconæ, & vltra susceptionem omnium periculorum, promittit Zaccharias solvere summam affecuratam, si à die affecuraciones in posterum per intervallum temporis duodecim mensium vera notitia dictæ Nautis non haberetur: lapsis dictis 12. mensibus, & nullo habito certo Nuncio preterea dicta Moyse purificaram conditionem protulissim, & Zacchariam teneri ad solutionem dictorum scutorum 300. & propterea R. P. D. Corduba Ponés dubitavit, An affecurator teneretur solvere Moyse pecuniam affecuratam, & causa per eum pluries propolita, tandem 4. Martij 1602. Domini resolverunt non teneri. Quia autem propter promotionem dicti Patris ad Episcopatum Pacei, non potuit resolutionem citendere, Domini in vltima Rota memorialium presentis anni 1603. mandarunt mihi in eius locum subrogatum, vt eam extenderem: Licet inter Dominos esset aliqua controuersia an legitimè probaretur discessus Nautis à portu Gallipoli, tamen in hoc conueniebant, quod cum discessit ex dicto portu, vt metur Moyse, fuerit die 17. Nouembris 1598. & sic ferè per duos menses ante promissionem, ita vt verisimiliter Moyse potuerit esse certus de Naufragio Nautis, & Zaccharias penitus ignarus, non teneatur. Et multum ꝑ mouit Dominos indicium Mercatorum Florentinorum super eo adhibicum, attestantium etiam de communi vsu, & stylo, quod stylus semper attendi debet, a. ex litteris de cogniti. no. Bal. in l. 1. in fin. C. que si long. confus. ꝑ præcipud autem inter Mercatores, Bal. consil. 400. numero 1 o. lib. 5. Coten. consil. 119. numero 12. lib. 3. Soc. Luc. consil. 27. numero 22. lib. 2. & iste stylus, licet Florentinus, cum etiam ferretur in Civitate Anconæ, teste Benuen. Strach. qui fuit Civis Anconitanus in tract. de affecurac. gloss. 27. sub numero 5. vers. tertia facti species, attendi debet in contractu Anconæ celebrato, l. si fundus ff. de emitt. Præsertim, quia stylus iste iuri, & rationi congruit. ꝑ Nam si Zaccharias sciuisset Moysem non ignarum Naufragij, proculdubio non fecisset huiusmodi conuentionem, vt in simili dicit Dec. consil. 115. in princip. vers. 3. quia ex traditis per Bart. in l. quare ff. de act. empt. et in l. contra legem, in fine ff. de legibus. & latius in terminis nostris profes-

quitur Strach. d. gloss. 27. quem sequuntur plures moderni relati per informantes, libro enim casu, vt dicit Dec. ubi supra, defecit consensus promittentis, & ꝑ Moysem qui conscius facti dolo malo induxit Zacchariam ad affecurandum, saltem doli exceptione est reiciendus. l. si quis cum aliter. ff. de verb. obligat. l. deo. C. de inst. signifi. ne alijs ex sua malicia commodum reportet, l. 1. ff. de dol. ꝑ incertitudo enim, & dubitas est illa, que facit licitos huiusmodi contractus, in quibus incertus, & dubius euentus emittitur, & periculi pretium in te incerta præstatur, Dec. ubi supra numero 4. qui loquitur, quando vt in casu isto, facta fuit conuentione sub duplici conuentione alternatiue, altera de presenti, altera de futuro; sufficit autem scientia præsumptua ex spatio temporis, & loci distantia, secundum quam verisimiliter posuerit peruenire ad notitiam, vt per Strach. ubi supra; ex dispositione autem Capitulum Barchinonensi. constat portum Gallipolitanum distare à Civitate Anconæ spatio miliarium 1200. quæ etiam cuiuslibet horæ tria miliaria assignant, quam scientiam ex hoc bene deducunt mercatores Florentini, & multis indicibus ac verisimilitudinibus cõsueuimus informantes. Non obstant illa verba (interuenisse, & fuisse interuenisse) quia debent intelligi, dummodò Nautis non soluisset à portu tanto tempore antè, quod potuerit verisimiliter notitiam haberi dictæ notitia, Strach. ubi supra, & dicunt Florentini in eorum relatione, quorum interpretationi standum est, & tamen quia verba mercatorum sunt intelligenda; prout mercatores intelligunt, Par. dicit. 19. lib. 1. ꝑ tum quia conditio de presenti, & præterito admittitur in stipulationibus propter ignorantiam contrahentium, l. cum ad presens, ff. si con. pro. Nec refert quod soleat etiam quandoque affecurari nautis, quæ soluitur tanto tempore, quod potuisset haberi notitia, quia ultra quod, vt dicunt perni, solent adici illa verba (prout, & non perna) vt ille etiam inferunt, non solvuntur, prout in casu isto 12. pro centenatio, sed bo. 170. & ꝑ ex quantitate pretij arguitur qualitas contractus & mens contrahentium, a. gloss. in l. 1. §. qui per se fecim. in verb. agenda. ff. de sup. pos. Dec. consil. 110 sub numero 5. Paris. consil. 64. numero 44. lib. 1. Nec refert, quod Strach. loquatur de tempore, quod intercessit à die naufragij, non autem à die, quo nautis soluit, quia, vt referunt Florentini, isto casu interpretatio est faciendâ contra Moysem, nisi ipse iustificet tempus, quo nautis perit, intra quod non potuerit verisimiliter haberi notitia, quorum sententia placuit Dominis iuribus quia fundata in stylo, qui attendi ndus est per supradicta, cum quia semper ꝑ interpretatio capienda est, ne altera pars remaneat decepta, l. si quis in consensuendo, cons. med. C. de pact. l. 5. §. 1. ff. de arbit. Paul. de Caltr. consil. 205. in fin. lib. 1. Arim. consil. 35. numero 25.

ANNOTATIO.

- a. Ex ꝑ quantitate pretij colligitur quid veniat in emptione, vt latè per Mant. de reit. et ambig. lib. 4. tit. 9. num. 8. & seq. Menoch. de præsumpt. libro 3. præsumpt. 73. Sured. consil. 13. numero 37.

Olivarius Battreminius.

Bracharen. Beneficij.

Mercurij 29. Octobris 1603.

ARGVMENTVM.

In citatione ad dicendum contra Commisionem quando debeat inferi tenor commisionis, vt citatus notam habeat iurisdictionem delegati.

H 4 SVM

SVM MARIVM.

1. *Citatio ad decendum contra Commissionem debet continere inferum reuocem Commissionis, ut citatio non habet iurisdictionem citantis, & n. 8.*
2. *Falsis, ubi in citato adest verisimilitudo, & coniectura scientia Commissionis seu iurisdictionis.*
Falsis secundis, ubi citatio comparatur, n. 9.
3. *Ignorantia probabilis non datur eorum, quae sunt apud alia.*
Declarata hoc procedere, quando fuerint produlla parte citata, alia sita.
4. *Procurator presumitur certiorare Dominum suum in partibus, & sub n. 10.*
Declaratur, & limitatur multipliciter, & sub n. 11.
5. *Citatio sustinetur etiam sine inferione Commissionis, quando Commissio erat in partibus apud Compulsores, de qua facili citatio poterat habere notitiam.*
6. *Citatio non requiritur, quando citatio est praesens in loco Iudicij, ut in loco parum distanti.*
7. *Paria sunt servanda de facili fore possit.*
8. *Iudicium in Curia potest inchoari cum procuratore, & n. 12.*

DECISIO CXXVII.

DOMINI perfliteront in re solari gratiam si memri, D. Mattheus esse quosil verumque caput iustificat. Nam quod licet itante commissione cum solita clausula *omnesque alios, &c.* potuit Gaspar vocari ad causam in partibus, ut fuit probatum in decisione, quae in hoc capite non impugnatur, sed datur de nullitate citatiois ob non inferum commissionem, quae inferi solet, & debet, ut citatus notam habet iurisdictionem citantis, Spectul. *an. r. de citat.* 3. 4. n. 7. Batt. in l. 2. n. 6. ff. si quis in ius voc. non ier. Abb. in l. 1. c. i. ex officio. n. 33. de praescript. Put. dec. 124. l. 3. Achil. dec. 10. de del. & con. sed fuit responsam hoc non procedere, ubi in citato adest verisimilitudo, & coniectura scientiae, commissionis, vel iurisdictionis, Achil. dec. 3. n. 1. o. 11. de off. deleg. cum autem in casu isto esset commissio infera, tum si literis citatorij, quim in literis compulsoialibus, & non datur probabilis ignorantia eorum, quae sunt apud acta, Paul. de Cast. in l. 1. sub nu. 4. de iurisd. Peteg. dec. 124. l. 1. non est presumendum, quod de ea notitiam non habuerit, tantum minus quia computando coram Compulsores prout fecit, his recusando Notarium, plusquam verisimile est quod viderit commissionem insertam in literis compulsoialibus; quod manifestius deprehenditur, quia citatus cum alias exceptiones opposuisset, de ista nullum verbum, quam tamen verisimiliter in primis opposuisset, si de commissione non fuisset certus, imo, cum respondendo dicta citationi negauerit se fuisse praesentem in Vicecomite, de qua praesentatione non fit mentio in citatione, arguitur maxima coniectura scientiae: Accedit, quod cum adesset in Curia D. Brandanus Procurator, qui in hac causa produxit mandatum die 10. Decembris 1600. & fecit illud recogoscere die 16 Februarij 1601. & Gaspar fuerit in partibus citatus 21. Ianij eiusdem anni 1601. non est verisimile, quod non fuerit certioratus a dicto suo Procuratore de dicta commissione, Rom. dec. 43. n. 7. Par. dec. 100. an fin. lib. 1. fuit dictum in Romana Pecuniaria de Zambrenijs 10. Maij 1580. coram Canuccio. Et quando non adesset tot, & tam vigore coniecturae scientiae, ex quo tamen commissio erat in partibus apud Compulsores, de facili poterat citari habere notitiam, quod sufficit ad effectum, ut sustineatur citatio sine inferione: Hec enim est ratio, quare non requiritur, quando citatus est praesens, ubi est Iudex, vel in loco parum distanti, Abb. in cap. praeterea. numer. 1. ad fin. vers. an agitur de loci praesidio de dilat. Jal. in

l. 2. numer. 4. & 5. ff. si quis in ius voc. non ier. & conf. 155. nu. 6. & 7. lib. 4. Andr. Gail. praes. obfer. lib. 1. obf. 48. n. 21. Saro. dec. 153. lib. 1. Paria enim sunt scire, vel de facili 7 scire posse, l. Inuicem. ff. ad Mandat. l. si duo. vbi Bal. & Ang. ff. de acquir. hered. l. in l. quid re. numer. 10. vbi etiam Dec. sub numer. 4. in l. 1. lib. 1. ff. si cert. per. Iustificatur etiam lis per actus, & comparitiones factas a D. Brandano Procuratore, & praecipue ex productione gratiae (perinde valere) Gasparis sub die 8. Martij 1601. quae praecessit gratiam (si memri) D. Matthei, quae fuit impetrata 12. mensis seq. & diaboni non est, potuisse iudicium inchoare in Curia cum Procuratore generali, Achil. dec. 156. de del. & con. Capataquen. dec. 7. lib. 2. in manuscrip. 4. Quoad non ius, res est clara, cum gratia (perinde valere) in qua Gaspar se fundat, oon sit iustificata, ut fuit dictum in decisione.

ANNOTATIO.

- a. De quo latet per Vann. de nullis. in tit. de nullis. in defectu citationis n. 47. & fuit etiam dictum in Terracone. Parochialis 4. Februarij 1604. coram Litta, quae est impressa penes Marchesam. fol. 461. & si tamen citatus compareret, processus esset validus, quia si in citatione non esset inferum tenor Commissionis, ut fuit dictum in Bracharen. iurisdictionis 1599. coram bo. me. Cordaba.
- b. Hoc est verum, quando quid reperitur productum apud acta, praeterea partis citatione, nisi si quid reperitur penes acta, parte non citata, praesumitur ignorantia, non autem scientia, Rot. de 158. numer. 3. de ac. 287. n. 3. par. 3. lib. 1. diuerso. & fuit dictum in Tolentana Parochialis 27. Novembris 1617. coram R. P. D. Pamphilio.
- c. Roman. dec. 124. qui dicit, quod praesumitur procuratorem certiorare suam principalem, Rota passim sequitur, ut in dec. 366. n. 3. par. 2. de del. & con. 4. par. 1. in reuoc. & dec. 101. n. 2. par. 1. in reuoc. & fuit dictum in Aretina Cappellania 9. Februarij 1618. coram R. P. D. Buratto, & procedit etiam si procurator d esset et talia, dummodo continuaretur comparere in iudicio, Seraph. dec. 153. n. 4.
- d. Declaratur hoc procedere solum in procuratore specialia, non in generali, Hoded. conf. 55. n. 15. lib. 1. Lancell. de attent. par. 3. l. 2. numer. 102. Mascard. de probat. d. conlat. 154. n. 3.
- e. Declaratur secundum procedere in facto gravi, & notabili, non in leuibz. Hoded. d. conf. 55. numer. 54. Mascard. de conlat. 154. n. 3.
- f. Declaratur tertiū procedere, dummodo tantum temporis intervallo iorecesserit, ut puerile procuratore certiorare suam principalem, fuit dictum in Gerunden. benchil 27. Ianij 1608. coram R. P. D. Ortemberg.
- g. Declaratur quartū non procedere, ubi ageretur ad effectum poena, & priuacionis, quia ad hunc effectum scientia debet esse certa non praesumpta, Seraph. dec. 153. n. 3. Rot. de 157. n. 3. par. 1. in reuoc. vel ubi ageretur ad effectum delicti, pura ad effectum attentacionis, procurator enim non censetur certiorasse suam principalem de attentatis per eum commissis, Lancell. de attent. par. 3. cap. 1. n. 101.
- h. Declaratur quintū non procedere ad effectum causandi malam fidem in principali, per quam impediatur effectus praescribere, prout ita limitauit Rot. pncip. Capataquen. dec. 157. lib. 3. in manuscrip.
- i. Et quod iudicium possit in Curia inchoari cum procuratore generali, Rota dec. 156. de del. in auq. Calid. de del. 1. n. 2. de delat. Seraph. dec. 154. n. 4. & 5. par. 2. de delat. 1. n. 2. de delat. & fuit dictum in Spoletana Pradij 30. Martij 1601. coram R. P. D. Pamphilio, & latet in Ferrariendecimarum 19. Ianuarij 1618. coram R. P. D. Vbaldo. Vide citando procuratorem infra sex menses, satisfit regulariter de annali, quae requirit, quod possessor vocetur in iudicium intra sex menses, Mohed. dec. 12. de conf. poss. Crefe. dec. 1. de del. r. Et circa hanc materiam, quando possit inchoari iudicium cum procuratore, est videndus Laderch. conf. 15. qui plures casus distinguit.

Gloriosus Reuerentissimus.

ROMANA

Romana Locationis Vineæ.

Penerit 10. Decembris 1602.

A R G V M E N T V M.

Locatio seu venditio, ex quibus dicatur facta ad corpus, vel ad mensuram, & qualem, & quantum diminutionem importet dictio (in circa.)

S U M M A R I V M.

1. Venditio an sit facta ad corpus, vel ad mensuram rem pendet à consuetudine, & versimili mente contrahentium.
2. Consuetudo est consuetudo vici pretij non distribuiti in singulas penas.
3. Item solutio anticipatæ facta pro toto tempore afficitur, ex ea enim colligitur locutionem esse ad corpus.
4. Venditio consensu facta ad corpus, quando contrahentes non sunt locuti de certa, & determinata mensura, sed ut fuerunt distantes (in circa.)
5. (In circa) dictio modicum operatur arbitrio iudicantis.
6. Defectus in decima parte est modicus, & venit sub dictione (in circa.)
7. Cannetium venit sub mensura innominata Vineæ.
8. Interpretatio est sumenda contra fundationem se in verbis.
9. Appellatione vineæ non venit cannetium à vinea significatum.

D E C I S I O C X X V I I I.

Clar, & fratres de Turrinis laceuerunt de anno 1599. Terentio Iarubeo quandam eorum Vineam penarum 24. in circa cum cannetis per annos quinque pro affictu in totum fecit. 1500. in quorum satisfactio- nem Terentius accollavit sibi tot debita dictorum de Turrinis, qui ascendeabant ad summam scutorum 1245. in instrumento descripta, reliqua verò scuta 25. promisit solvere, prout soluit, infra certum tempus; cum autem D. Terentius molestareretur à quibusdā credi- toribus delictipels in instrumento, corpori non solum se defendere sub preterito, quod Vineæ non esset pecu- niam 24. prout emittatur, sed etiam vineam reperiri partem Sodi, dicendo esse locum remissioni ob defectu men- suræ; pro qua fuerant electi petiti, & causa coram A. C. pendente Rota consultā, fuit dubitatum, an locatio sit ad mensuram, vel ad corpus, & si ad corpus, an & quomodo sit faciendā remissio, & ad primam partem, quamvis non esset eius necessaria discussio ex infra di- cendis; tamen Domini resoluērunt esse ad corpus, licet controuersia sit inter Doctores, quando fuit ceptum à corpore, & immediatè non distribuitur fines, sed prius sit mentio mensuræ, quam finium, an locatio, seu venditio dicatur ad corpus, vel potius ad mensuram, ta- men cum tota hæc materia pendeat à consuetudine, & ver- similium mente contrahentium, Alexan. conf. 8. lib. 4. l. ult. conf. 79. culum. 1. vers. si d. respondendo, & dec. lib. 1. Nu- mer. conf. 8. num. 1. fuit dictum in vna Romana Affictus fidei 27. Ianuarij. 1588. coram Illustrissimo Blanchetto, & 17. Aprilis anni sequentis coram Illustrissimo Platro. Hic concurrunt multæ consuetudines relaxæ per infor- mantes, quæ ostendunt locutionem esse ad corpus, & inter quas est consuetudo vici pretij non distribuiti in sin- gulas penas, Bart. in l. ultimum §. si Tuius sub num. 1. ff. de rei. emp. Salve. in l. 2. sub num. 1. vers. sane ut si facta venditio. C. de cont. emp. Ruin. conf. 83. an. princ. lib. 1. Paul. conf. 64. num. 59 & 63. lib. 1. Cagnoli. in l. 2. sub an. 186. vers. & ra- tio est. C. de refund. vend. & Conuenit etiam anticipata solutio scutorum 1500. pro toto tempore affictus, par-

tim in accollatione, partim in pecunia numerata, quæ respicit totum corpus, & dictionem non recipit, quam consuetudinem magni fecit Rota in dicta Romana Affictus Cafalis: Accedit etiam vna cum dicta consuetudine, & solutio traditio rei, & possessio per certum tem- pus, quibus concurrentibus esset inconueniens dicere, quod locatio esset ad mensuram, ut per Socin. iun. conf. 42. sub num. 17. lib. 1. Ruin. d. conf. 83. num. 1. Quoad secun- dam partem Domini dixerunt non esse locum remissio- nis, nec esse necessarium ingredi illam difficultatem, an quando locatio est facta ad corpus, & enociata men- sura deficiat, sit diminuenda penio: Primò, & quia loca- tores non sunt locuti de certa, & determinata mensura, quando dixerunt Vineam petarum 24. propter illam dictionem (in circa) adiectam, * Ruin. conf. 10. num. 3. lib. 1. 5. Corn. conf. 59. num. 1. an. fin. lib. 4. Nec refert, quod dicitur & dictionem (in circa) modicum capere, quia hoc est s. positum in arbitrio iudicantis, Alexan. conf. 82. an. fin. lib. 7. & modicus defectus est in decima parte, & ita ut sub dicta dictione (in circa) protulidubio veniat, ut per Corn. d. conf. 59. num. 1. & 6. vbi etiam voluit, quod modica por- tio possit in quarta parte verificari, per l. si quis C. de in- off. testam. Et etiam Betto. conf. 85. num. 4. lib. 1. vbi voluit cō- cessionem bubulcarum decem (in circa) capere decimam partem, voluit etiam Betto. conf. 85. num. 4. lib. 1. vbi voluit cō- cessionem bubulcarum decem (in circa) capere decimam partem, in casu autem isto defectus non est ultra decimam, imò nec ad decimam ascendit, cū iuxta men- surationem factam cum vinea, computato illo exguo sodo, quod est intra septem per petiarum 21. & iordumum 13. Et propterea impuget sibi D. Terentius, qui noluit aliquid certi quoad mensuram stipulari Corn. d. conf. 59. num. 1. an. fin. Quinimò dixerūt Domini esse in dicta men- sura computandum Sodem extra septem, quod est de pertinentiis vineæ, imò coniunctum cum vinea, vnum corpus cum ea conficit, quo Sodo computato nihil, vel minimum, id est, pauci ordines deficiant, & Non etiam videbatur inconueniens, quod sub mensura enuntiata veniant canneti, cum dictum sit vineam penarum 24. cum cannetis, cum etiam mensura possit referri ad vineam simul cum cannetis, & verba dubia essent contra D. Terentium, qui se in illis fundat, interpretanda. Le- teris in ff. de palli. l. adde. ff. de contr. emp. C. utiam sepae alleg. conf. 59. num. 1. an. fin. Non obstat, quod appellatione vineæ non veniat cannetium à vinea separatim, quia hoc procederet, quando non fuisset facta mentio canneti- orum.

A N N O T A T I O.

Vide circa materiam d. decisio supra decisio 104. & ibi anno- tate.

- a. Et quid dictio (in circa) referatur ad quid modicum, Sued. conf. 376. num. 13. Menoch. de arbit. casu 46. num. 5. Rota c. c. 345. num. 2. per a. an. recit. Jozē Martā de class. q. per. clausula 19. num. 2. & quantum importet remissioni arbitrio iudicantis, qui considerare debet versimilitudines, præ- sumptiones, & materiam subiectam, ita dixit Rota coram Cardinali Millino in Parmensi. Status 16. Martij 1602. per conf. Ang. 127. & quando sit mentio de annis cum di- ctione (in circa) potest verificari in duobus, vel etiam in tribus annis addendo, vel detrahendo, Corn. conf. 199. num. 1. lib. 3. Martā d. clausula 19. num. 1. fuit dictum in Tetricen- si. Territorio 8. Martij 1596. coram Cardinale Pam- philio, & in dicta Parmensi coram Cardinali Millino.

Güentio Redemptor.

Faentina Successionis.

Penerit 7. Novembris 1603.

A R G V M E N T V M.

Edere an, & quando quis teneatur instrumenta propria parti aduerti.

S U M M A

SYMMARIUM.

- 1 Exhibere qui non tenetur instrumenta suis sumptibus à Notario redempta.
- 2 Exhibere qui tenetur colligenti propria instrumenta ex aequitate de jure Rota.
- 3 Hoc procedit, si ab alio haberi non possunt.
- 4 Quando à Notario haberi possunt, vel debet pars petere illa à Notario, vel debet reficere expensas soluit Notario in levando scripturam.
- 5 Exhiberi, ut quicquid tenetur propria instrumentis, ex aequitate requiritur probatio existentia scriptura penes eandem, & interesse petentis.
- 6 Existencia est probanda plenè, & non sufficit probare presumptum.
- 7 Existencia est probanda de tempore mortis lici, quando rem conveniunt ratione officij non teneatur custodire, sicut si ratione officij teneatur ad custodiam.
- 8 Existencia scripturarum, & librorum adversus heredes an, & quando sit probanda, & quando presumatur.
- 9 Existencia librorum, & instrumenti sufficit, quod sit penes officialem ad effectum, ut dominum teneatur ad exhibendum.
- 10 Interesse sufficit summarij, & aliquando probare.
- 11 Item non intrat canonica agitur, quando agitur de detegenda turpitudine illius adversus quem petitur exhibitio.

DECISIO CXXIX.

- F**uit resolutum Vrsolinam non teneri exhibere testamentum, quia tunc illud à Notario suis sumptibus redemerit, est eius proprium, & exhibere non tenetur, l. qui accusare. vbi Paul. de Cast. nu. 2. l. in secundum nuntiavit. C. de eden. Ander. Gayl. pract. observ. lib. 1. observ. 106. num. 7. ¶ Non obstat, quod ex aequitate, & stylo Rota pars tenetur exhibere etiam instrumenta propria. Rot. decis. 5. de probat. in nov. Saen. decis. 35. lib. 2. quia Domini dixerunt tunc id procedere, si aliunde haberi non possit: Et propterea cum Beatrix possit ipsa quodque illud à tunc Notario relinere, vel relinquit expensas, quas soluit Vrsolina in levando scripturam, iuxta tradita per Alexan. in l. servum filij. x. num. qui cōscriptum nu. 6. vbi etiam Idem nu. 11. ff. de legat. 1.

ANNOTATIO.

- 5 Duo copulati vbi requiruntur, ut intret aequitas canonica, iuxta quā quis teneatur edere iura parti contraria: Primum probatio existentia scripturae penes illum, à quo petitur exhibitio. Secundum, quod consistit de interesse petentis, Seraph. decis. 112. 4. Verat. decis. 194. par. 2. & loci fuit dictum in Colonienf. Canonicius 8. Martij 1611. coram R. P. D. Penia impet. penes Farin. decis. 318. num. 1. post secundum lib. consilij vbi plura cumulantur, & penes eundem in d. lib. dec. 128. R. A. Existencia tunc est probanda plenè, & concludenter, & non sufficeret probare presumptum, ut dixit Rota decis. 159. an. 1. par. 1. in recet. vbi quampures decisiones referuntur, & probari debet existentia de tempore mortis lici, glof. in l. non ignorat, in verbo sufficit ad exhibendum, Rota decis. 159. num. 3. in recet. & d. decis. 158. num. 1. & fuit etiam dictum in Romana Redditionis Computorum 12. Martij 1605. coram R. P. D. Coccino Decano vbi dicitur, quod non valet in hac materia argumentum de praeterito in praesens, prout etiam dicitur in dicta decis. 159. Quod tamen declaratur tunc procedere solum in his personis, quae ratione officij non teneatur conficere, & custodire libros, & scripturas, quales sunt, vide in dec. coram Sanctiss. infir. dec. 139. secus autem est, quando fit in persona, quae ratione officij teneatur conficere, & custodire, prout post plures decisiones relatas distinxit Rota decis. 159. sub an. 6. par. 1. in recet. & fuit postea etiam dictum in Romana Computorum 15. Maji 1615. coram R. P. D. Coccino Decano, in hismodi enim persona, nisi probent amissionem, & casum amissionis congingere edere, & non est necesse probare existentiam pe-
- 7

nes illas praecipue de tempore mortis lici, Rota post relatos decis. 335. sub an. 5. inter impet. penes Farin. post 2. lib. consilij. per doctrinam Bart. in l. si quis ex argentarius. §. an verò heredes. au. 114. ff. de eden. & fuit etiam dictum in Marficen. l. iurisdictionis 100. Novembris 1617. coram R. P. D. Buratto, nec standum est illarum iuramento circa amissionem, non obstante, quod essent persona valde legales, Rota dicta decis. 158. penes Farin. Imò tunc etiam tenetur heredes edere etiam omo probata existentia penes illos, & non obstat, quod ipsi heredes iurent ad se scripturas non persequisse, Menoch. de praesump. lib. 4. §. 1. sumpt. 61. an. 2. & ff. de fuit dictum in dicta Marficen. iurisdictionis 1617. coram R. P. D. Buratto.

Quando verò versumur in personis, quae ratione officij non teneatur conficere, & conservare, tunc si agatur contra eorum heredes, sufficit dictum hereditibus negare medio iuramento penes se non extrare scripturas penales, Menoch. de praesump. lib. 4. §. 2. & fuit dictum infra coram Sanctissimo decis. 159. & fuit etiam dictum in Antonitana Bonorum 21. Maji 1605. coram R. P. D. Ortemberg.

In hac auctem materia tunc adertendum est, quod licet scriptura non sit penes cum, contra quē petitur exhibitio, sed se penes personam, cui ille potest praecipere, tunc perinde haberi debet ad illum effectum exhibitionis, ac si penes illum, à quo petitur extrare, Seraph. decis. 124. an. 3. & fuit dictum in dicta Marficen. coram R. P. D. Buratto, vbi habetur, quod Episcopus teneatur edere iura, quae conservabantur in eius Archivo penes eius Noarium, quia potest Notario praecipere, & ab eo dicta iura habere.

Quo verò ad aliud secundum requisitum tunc concernens interesse petitis exhibitionem, sufficit summarij, & aliquando illud probare, Rota decis. 150. sub an. 1. par. 1. in recet. Imò probatur solo iuramento petentis, Idem §. praeterea. num. 46. Insistit de illis. Rota dicta decis. 158. num. 2. Aequitas canonica cogens ad exhibendum ubi habet locum, vbi ageretur tunc de detegenda turpitudine illius, à quo petitur exhibitio, Verat. decis. 93. par. 1. fuit dictum in Abulens. Canonicius 20. Novembris 1581. coram Rubeo.

Omnes extrinsecus.

Imolef. Molendini.

Luna 10. Novembris, 1603.

ARGUMENTUM.

Non licet in contractu locationis recedere ob non implementum alterius partis, cum sic contractus nominatus, à quo non potest recedi nisi implementum respiciat causam finalem.

SYMMARIUM.

- 1 Locatio est contractus nominatus.
- 2 In contractibus nominatis non licet recedere ob non implementum alterius partis, sed agi debet ad implementum, vel interesse. Declarat. per num. 5.
- 3 Gabr. conf. 75. lib. 1. qui vult in contractu locationis ob non implementum posse agi ad restitutionem, per probatur, & Gabr. sequantur vult, per num. 6.
- 4 In contractibus nominatis licet recedere, quando implementum, quod deficit, respicit causam finalem contractus, per num. 7. vbi declaratur quomodo distinguatur causa finalis.

DECISIO CXXX.

Sententia Gubernatoris Imolef. visa fuit Dominis iusta, & confirmanda, bene enim per unumciavit non esse locum resolutioni locationis, tunc quia contractus, cum sit nominatus, Bart. in l. si merces. §. vbi maior. §. item regula est receptissima, tunc quod in contractibus nominatis, qui suam executionem sunt sortiti, si una pars deficit, non licet alteri resistere, sed agere debet ad implementum, vel ad intercessum, a l. in eadem. vbi Bald. in princip. C. de rei vendit. Bart. in l. si pecuniam. num. 17. & ff.

freq. ff. locat. Alexand. in l. cum propius. la. 2. num. 4. vers. tercio f. l. C. de pall. Ruj. conf. 128. num. 9. lib. 1. Afflicti. decis. 180. num. 6. Nat. conf. 171. num. 1. & a. fuit dictum in Romana Catalis Aquæ frigide 17. Iunij 1575. coram Coera. & in Verbenat. Caltorum 29. Ianuarij 1584. coram Sanctissimo, & in terminis locationis tradit Boscius de remiss. sub nn. 49. Rolan. conf. 69. num. 31. lib. 4. fuit lanè deductum in vna Bononiens. Damnorum, & inter esse eorund. Cantaccio, & in alia Imolens. locationis 8. Iunij 1591. coram bo. mem. Ormino, quod tantò magis procedit in casu isto, in quo adeit expressa promissio contrahentium, quod quando impediuntur conductores percipere fructus Moleadini, prestare sint parati locatores, & facere remissionem iuxta pactum: 1. Non obstat. Gabriel ex aduerso, allegat conf. 75. lib. 1. dum dicit reguli, qui habet agendum esse ad implementum, vel inter esse in casum inobseruantiz, nò habere locum in locatione, quia in contrarium sunt auctoritates, & decisiones Romanales, de quibus supra; vltra quòd Gabr. loquitur duobus concurrentibus, quòd scilicet conductor culpa locatoris non possit vi, & frui, & quòd res sit integra, hoc est, ante executionem contractus, quorum vtrumque cessat in casu isto, in quo nò solum locum fuit executioni demandata, sed etiam causa, coitiguit impedimentum conductori. Nat. conf. 610. non loquitur de aliqua rescissione, sed tantum de remissione: Rolan. & alij ex aduerso allegati loquuntur, quando implementum respicit causam finalem contractus, per cuius defectum etiam contractus nominatus rescinditur. Lam. n. vbi Bal. Salycet. & alij C. de pati. licet emp. & vend. Aym. conf. 191. num. 11. Non est verum, quòd ex tacito partium consensu fuerit à locatione recessum, nec actus, qui ad id probandum deducuntur, concludunt, nam electio petitoris pro affirmatione vtensilium, seu instrumentorum Molendini. deputatio depositariz frumenti sunt promissiones factæ à Iudice cum clausula (iuxta præiudicium factum): quas Iudex mandauit poni ad partes, nec aliquo modo inferunt resolutionem contractus. Non placuit etiam Dominis allegata controuersio circa incisionem arborum; nam quòd duas arbores siccas, potuerunt locatores illas incidere ex iure sibi in instrumento locationis reservato, quòd alias duas viuidas non potest considerari controuersio propter licentiam habitam ab vno ex conductoribus pro reparatione Molendini. Sententia etiam in alia visa est iusta, quia mandata conductoribus rescisi, seu defalcati interesse Qualcheria & fieri remissionem ob cessionem Aquæ iuxta conventionem inter ipsas partes factam: Et quia fides Vincentij non habet mensuram, potuit Iudex declarare, de quo mense intellexerit pro tollenda omni difficultate, & ambiguitate.

ANNOTATIO.

- 1 a In 1. contra dictum nominatis licet non possit recedi sub pretextu non implementi agido, bene tamen recedi potest per viam exceptionis, Rolan. conf. 69. num. 38. lib. 4. Becc. conf. 45. num. 38. Mart. de tact. lib. 3. tit. 12. num. 73. Sord. conf. 103. lib. 4. num. 4.
- 6 b Hanc opinionem ante Gabr. tenuit Becc. conf. 45. Et etiam tenuit Rota in Romana pensionis domus 16. Novembris 1611. coram R. P. D. Pirouano, vbi allegatur Bart. in l. 8. qui ad fin. de agrol. & conf. lib. 13.
- c Rol. conf. 69. num. 38. lib. 4. Dec. conf. 45. num. 29. fuit dictum in Romana pensionis domus 16. Novembris 1611. coram eodem. 1. & ad lib. propositum censetur causa finalis illa, sine qua quis alius contractus non fuisset, ut fuit dictum in d. Romana pensionis domus, Sord. conf. 103. sub nn. 4. vers. & in prædictis.

Obliuiscit Extraneus.

Interamnens. Bonorum.

Veneris 14. Novembris 1603.

ARGUMENTVM.

Sententia de iure non potest ferri de nocte, sed in Curia sustinetur, & in omni loco, vbi viget stylus: Suspendio petitorij nihil operatur, quando postea fuit processum in petitorio.

SUMMARIVM.

- 1 Nullitates quando sunt turbide, tunc videndum est de bono iure.
- 2 Curforis relatio facta in originali in actis magis est attendenda quam relatio eiusdem Curforis facta in membris partis.
- 3 Sententia de iure non potest ferri de nocte.
- 4 In Curia hoc non firmatur.
- 5 Sententia de nocte lata tenet, vbi viget stylus in contrarium.
- 6 Et maxime sustinetur in Iudicis implicito multitudinem negatarum.
- 7 A suspensione petitorij censetur recessum per processum factum in petitorio, & n. 8.

DECISIO CXXXI.

Nullitates, quæ hodie opponuntur, fuerunt allegatae in principio discussionis causæ, 1. & quia vixæ fuerunt Dominis turbide, ordinantur, vt videretur de bono iure, super quo fuit cognitum, & firmatum bonum ius Religionis Hierosolymitanæ, vnde tantò magis hodie veniunt reuocandæ. Nullitas enim ex defectu citationis originem patitur difficultatem, 2. & quia ex relatione Curforis in originali in actis producto constat citationem fuisse factam 22. Decembris ad hodie per totam sine illa alternativa, siue ad p. d. quam Domini dixerunt attendendam, non relationem factam in membris partis, præsertim quia veritas executionis fuit, pro vt in actis legitur, comprobatur ex comparatione Procuratoris D. Honorij sub die 24. qui expressè dicit se die 22. fuisse citatum hora 14. ad hodie per totam 3. Nec obstat, sententiam de nocte ferri non posse, 4. cap. consilium de off. deleg. 1. quia ex antiquo stylo de quo testatur Hostiens. in summa de Iudicio, 5. quatuor & grande. num. 1. 1. Curia Romana non seruat, sed passim feruntur sententia etiam de nocte, 6. & vbi viget talis stylus sententia de nocte lata tenet, Felyn. in dicto consilium sub nn. 18. 1. & in Iudice multitudine negotiorum implicito, prout Auditor Cameræ, sustinetur, Felyn. vbi supra vers. secundo salis, lat. in l. non moram. sub nn. 5. C. de transact. Alia etiam nullitas, quòd fuerit pronunciatum in petitorio suspensio, non expedito prius possessorio non placuit, quia Auditor Cameræ pronunciauit in possessorio ad fauorem D. Honorij, concedendo illi immisionem pro securis mille vigore facultatis testandi, quam habebat commendator, & reliqua bona declarauit petitorie ad Religionem, & ob id non potest dubitari, quòd Auditor Cameræ non intellexerit Honorium in reliquis bonis non esse immittendum in possessionem, & quòd non habuerit possessorium pro terminato. Tertia etiam nullitas deducta ex defectu terminorum visa fuit turbida, quia ante suspensionem ab initio, quando fuit actum, tam petitorio, quam possessorio, erant seruati termini: 1. Præterea non obstat suspensio, fuerunt 7. admitti articuli pro parte Religionis exhibiti cōcernentes petitorium sine appellatione, & contradictione Honorij, & semper fuit processum in causa sine aliqua opposicione suspensionis petitorij, & fuerunt denno fer-

uari

uati termini in hoc iudicio, in quo, non obstante suspensione in petitorio sine oppositione, procedebatur, ita ut per huiusmodi processum non solum censureret reuocata suspensio, † sed etiam per seruauionem dictorum terminorum censureret ab ea recessum, *Achil. de off. 3. de iud. Et quibus, & aliis deductis per informantes Domini resoluuntur sententiam esse validam; præsertim stante eius iustitia, quæ omnino debet præualere nullitati turbide.*

ANNO TATIO.

- a. Sententia an de nocte fieri possit, vide latissimè Polid. Rip. de off. temp. cap. 134. Et quod in Curia ferantur sententia de nocte latè Vane. in 10. de iustit. ex de off. iurisdictionis, num. 135. Et quod, ubi viget talis stylus sententiarum latæ de nocte valeant, latè idem Polidor. d. cap. 13. a. num. 30. *Oliverius Reimarus.*

Romana de Aquilanis.

penerit 14. Nouembrii 1603.

ARGVMENTVM.

Substitutio facta per verba communia debet censeri directæ, & ex quibus debeat censeri obliqua.

S Y M M A R I V M.

1. Compendiosa substitutio concepta per verba communia comprehendit vulgarem, & num. 10.
2. Verba communia, ubi non subest aliqua necessitas, aut ratio obliquandi, debent interpretari directæ, & num. 11.
3. Substitutio presumitur directæ, quando est integraliter facta de tota, vel de quatuor hereditatibus.
4. Verba semper dicuntur directæ, ubi non requiritur factum aliter, quàm testatoris, & num. 12.
5. Executor datur ad nominandam personam, non censetur directæ vocari.
6. Executor datur ad nominandam personam ad Commendam non censetur datus ad erectionem Commende.
7. Executor testamenti ad certam aliam particularem non potest censeri, nisi heredes vocentur. Hoc non procedit, ubi ex aliis verbis testamenti apparet testatorem aliud sensisse.
8. Augmentum idem iuris est, ac res ancilla.
9. De Ordinarum lex confidit, ubi de pua casus agitur.

DECISIO CXXXII.

Cum substitutio facta Francisco heredi decedenti sine filiis sit compendiosa, & concepta per verba communia, & propterea de sui natura comprehendat vulgarem substitutionem, † ut fuisse firmatum in prima decisione, & in aliis reperit, & cum euenerit casus vulgaris per mortem instituti ante aditam hereditatem, meritò fuit per Dominos sæpius resolutum nos verari in vulgari substitutione: † Verba enim communia, ubi non subest aliqua necessitas, aut ratio obliquandi, debent interpretari directæ, † Bal. in l. si quis iura, vers. in dubio etiam videtur, ff. de usufructu. Galiaul. in l. centurio num. 339. ff. de iur. & p. cum aliis adductis 19. Februarii 1601. ubi etiam fuit dictum nō solum nullam subesse rationem obliquandi, cum non possit obliuiscari ratio cui magis voluerit testator † substituere post aditam hereditatem, quàm antè, imò ex institutione vniuersali, & substitutione ita integraliter facta, magisam oriri coniecturam, quod testator voluerit directè substituere, ad tradita per Bartol. d. l. centurio. a. 1. vers. si illud verbum, quod etiam dixerunt tunc Domini satis probati

ex enixa, & constanti testatoris voluntate, quod fieret Commenda, & perpetuè eligeretur vnus de familia, ut latius in decisione ducitur: Quæ conclusiones nō videtur per Aquilanos improbari, qui fatentur verba potius intelligi debere directæ, quàm obliqua, dicunt tamen hoc procedere, si in sensu directo accipi possint, quia aliæ semper sunt in sensu obliquo intelligenda, in casu autè isto dicunt nullo modo posse intelligi directæ, cum nullus sit, qui directè capere possit de manu testatoris: Non commenda, quia ante erectionem non est: Non executor, quia ad erectionem datus non reperitur, † & cum in huiusmodi erectione non requiritur factum alterius, quàm testatoris, verba semper dicuntur obliqua, Bar. in d. l. centurio. num. 44. & 45. vbi Rip. nu. 185. † Nec potest dici directè vocatus Archiepiscopus ex eo, quod ipse sit commissarius electio personæ ad commendam, Bar. in d. l. centurio num. 25. lat. num. 42. Galiaul. nu. 311. Rip. num. 212. Et quia non fuit ad omnia, aut simpliciter executor testamenti deputatus, Alexan. cons. 12. num. 27. vers. ultra prædicta, & num. sig. lib. 3. Rip. in d. l. centurio. num. 213. Galiaul. num. 355. vers. limita; Domini tamen ad prædicta responderunt Archiepiscopum fuisse datum ad erectionem Commende, & propterea cessare omnia ex aduerso deducta, † & ad doctrinam Bart. & sequacium, quæ habet executores datum ad nominandam personam, non censeri datum ad erectionem Commende, † fuit dictum hoc verum, nisi ex aliis verbis testamenti appareat testatorem aliud sensisse, ut dicit idem Bart. ibi nu. 25. in fine. Rip. sub nu. 113. vers. ista decisio, Galiaul. num. 355. in fine. & dicitur colligi mens, quando alius actus fuit eidem commissus, non inducatur confusio ex interueniu personarum, & enitetur circuitus, ut declarat Bolognet. ibi n. 10. ad fin. hoc autem in alia parte testamenti, quando de augmento ipsius Commende agitur, hoc relinquunt curæ Archiepiscopi. † Et cum idem iuris sit de augmento ipsius Commende, quod de ipsa Commenda, Lenax, vbi Bart. Bald. & alij. C. de iur. dot. l. quod in res un. §. si quis potest ff. de leg. 1. Bald. in auct. res. que. nu. 61. l. 1. comm. vn. de iur. si testator demandauit curæ Archiepiscopi augmentum Commende, ex hoc solo ortus vergit in coniecturam, quod eidem etiam demandat ipsam Commendam. & eius erectionem; tamē is concurrente etiam electione, & athena personæ Archiepiscopi, † de qua non solum lex confidit, ubi de pia causa agitur, sed etiam ipse testator, qui propterea voluit eius nominationem standum non aliter, quàm si facta esset ab ipso met testatore omni appellatone reiecta. Non obstant, quæ dicta sunt de executoris vniuersali, quia Doctores allegati loquuntur per modum exempli ad ostendendum mitem in alia parte testamenti esse, quod eius facultas non esset electionem reiectam, ut hic est vnus modus, qui non excludit quin ex aliis dispositis, in testamento deductis, non possit mens testatoris fieri perspicua, ex quibus & aliis in precedentiibus decisionibus latius deductis Domini perstiterunt in eadem sententia.

ANNO TATIO.

- a. Compendiosa † substitutio facta per verba communia continet vulgarem Peregri. de fideicom. art. 34. n. 5. & infinitos cumulat Odd. de compend. par. 1. art. 1. Surd. de off. 37. num. 9. & cons. 347. num. 12. & latè fuit dictum in Romana hereditatis 11. Decembris 1619. coram R. P. D. Danoseto in Fulginate. legari 15. Martij 1619. coram R. P. D. Pamphilio, & talis vulgaris contenta sub compendiosa censetur vulgaris expressa. Surd. de off. 37. num. 12. & de ea indicandum est, ac si specialiter fuisset expressa solita formula substitutiones vulgaris. Surd. cons. 347. num. 13. in fine, & 14.
- b. Et quod fieret potius capi debeat interpretatio, quod substitutio sit directæ, quàm obliqua, tradunt omnes in cap. si pater de testament. n. 6. latè Peregri. de fideicom. art. 18. num. 7.

nam. 1. & art. 19. nam. 3. & art. 34. nam. 19. & etiam dixit
Rota coram Sanctissimo infra decis. 107. num. 8.
e Et quod generaliter omnia verba, quae alterius ministerium
non requirunt censentur directa, dixit Rota decis.
619. sub num. 3. part. 1. in recent.

Olivarius Beltraminus.

Viterbien. Curfus Aquarum.

Luna 17. Novembrii 1603.

ARGUMENTVM.

Scolatura aquae censetur esse de dominio illius, cuius est ipsa Scolatura aquae.

SVMMARIVM.

- 1 Emptor censetur Dominum rei emptae probare dominio venditoris.
- 2 De Scolatura aqua idem indicandum est, quod de ipsa aqua; cum idem sit indicandum de parte, quod de toto.
- 3 Totum inferi quamlibet sui partem.
- 4 De accessorio idem indicandum est, quod de ipso principali.
- 5 Aquae egredienti de fundo alicuius desinit esse in dominio illius, & transiit in dominium recipientis; & sub nu. 7. ubi vide ampliatiorem.
- 6 Id. quod nostrum est, ab ipse facto nostro non potest nostrum esse desinere.

DECISIO CXXXIII.

D Vbitui ex ordine Rotae circumscripta pro oone consuetudine, & obseruantia, An aqua, de qua est controuersia, & scolatura nuncupata spectet ad Paulonum, & Domini affirmatiue resoluerot: Cum enim noo dubitetur inter & dominum aquae, dum est in Col-
ta magna Risupgli, eius penes Communitatem, qui fateri etiam cogitur Paulonum, qui à Communitate titulo emptionis habuit ius docendi, & ipsam aquam cum omnibus iuribus circa ipsam, & eius vsum spectantibus, quales nocte Mercurij fuisse effectum Dominum Aquae, quae de dicto tempore educa reperiatur, ad tradit. in l. eum rei C. de probat. in l. Tine ff. de solut. Vnde si consideremus quod istam Scolaturam, uti partem veram, & realem, prout est dictae aquae, proculdubio idem dicendum de ea, quod de ipsa aqua tota, l. aqua de tra. ff. de rei vend. l. aurum gērium. §. adeo. cum ibi nu. ff. de pall. l. si de cau. prae. & ibi nox. Bal. ff. de leg. 1. totum enim de necessitate inferi quamlibet sui partem, l. si quis cum totum in prae. ff. de excep. rei ind. l. si quis in prae. ubi gloss. ff. de solut. Vbi etiam vellemus istam Scolaturam fuisse sequelam, & accessoriam ad aliam aquam, tamen de ea idem erit iudicium, quod de ipsa aqua principali, Afflic. decis. 185. nam. 10. & sub eadem concessione erit comprehensibilis, ad cumulata per Cagn. in l. cum principatu u. 8. ff. de reg. iur. & illa enim aqua statim, quod exiit de illo receptaculo appellato (la Colta grande) in quo clausa reperiatur, desinit esse in dominio Communitatis concedentis, & transit in dominium Pauloni recipientis. * Propterea siue suo facto, & aut voluntate non potest desinere esse sua, l. quodcumque. §. si quis in a ff. de verb. oblig. l. eum mortui, ff. de iur. iur. l. id quod nostrum ff. de reg. iur. Non obstat, quod dicitur coconcessionem esse limitatam ad tempus noctis, & propterea adueniente die cessare, quia limitatio est respectu educationis aquae, & ob id in ortu Solis claudatur exitus, sed aqua, quae de tempore noctis egressa est, & post clausuram adhuc fluit, remanet ipsius Pauloni, cui sufficit, quod de nocte sit egressa, licet de die perueniat ad

Decisiones Papales.

locum destinatum: Ad quid enim licentia luoriente aquam tota nocte, si aqua de nocte egressa ei non deberet seruire? clarum est enim, quod illa vltima aqua, quae in vltima parte noctis educitur, non potest peruenire ad locum irrigationis, nisi de die.

ANNOTATIO.

- a Bart. in l. quatinus nam. 22. & prius nam. 25. ff. de flum. Hened. conf. 99. nam. 19. & seq. in 1. Surd. conf. 447. & dixit Rota in Bononien. Molendini 3. Decemb. 1618. coram R. P. D. Verolpio. & Amplia hoc procedere, etiam si iure seruatur aqua recipere, nam nihilominus sic recipietis, Surd. conf. 41. nam. 3. fuit dictum in dicta Bononien. Molendini coram R. P. D. Verolpio.

Olivarius Beltraminus.

Bononien. Apothecarum.

Mercurij 19. Novembrii 1603.

ARGUMENTVM.

Legitimatio praeiudicat aliis filiis in legitima.

SVMMARIVM.

- 1 Legitimatio praeiudicat filiis legitimis quoad legitimam, quando eius persona non facit transire legitimam de triente in semissem.
- 2 Filius grauitus vniuersali fideicommissio potest petere separationem legitimae à fideicommissio.
- 3 Legitima Supplementum potest filius petere in aliis bonis.
- 4 Fideicommissum à legitimis reuocatur.

DECISIO CXXXIV.

D Omnia in vltima positione huius in qua dubitatur fuit in Philippo filio legitimam deberet legitimam, pro faciliore dubitatione voluerunt quod in primis videretur in circa hanc partem legitimam veraretur aliquod praeiudicium venientium ab intestato; super quo, cum particulariter dubitarem, & fuit sine aliqua difficultate responsum a quo multumpli, & notabili praeiudicio, ut latè deducit Gabr. qui in hac causa coofolet, conf. 14. nu. 25. cum pluribus seqq. lik. 1. Et inter alia euident est praeiudicium filiorum legitimorum, & naturalium, quia Philippus faceret partem in legitima, & diminueretur portio, quam ipsi in ea habent; sumus enim in casu, in quo concursus Philippi oon faceret transire legitimam de triente ad semissem; quia filij legitimis, & naturalibus sunt tres tantumque dominum legitimae conuocet praeiudicium considerabile filiorum quatuor vniuersaliter institutum, quando fuerunt grauiti fideicommissio, quia & cum possit petere separationem legitimae à fideicommissio * & de eis, prout liber dispoere, Paul. de Cast. in l. quoniam in prioribus in fin. C. de iussu testam. quomodo priusior est portio legitimae tanto latius extenditur libera facultas disponendi, quod tanto magis est considerandum in casu isto, in quo fuit prohibita Trebellianica, & de sola legitima poterit filij legitimis, & naturales dispoere. Adest aliud praeiudicium elatum & cum pretenditur apothecae rebus non accedere ad quantitatem legitimae, quae libi deberetur, & ideo possunt agere, ut supplicetur in aliis bonis Iacobi eius patris, l. ammodo C. de iussu test. Agitur etiam de praeiudicio filiorum legitimorum in spe, quia habent ex substitutione ad eorum fauore facta in relicto apothecarum casu, quo Philippus sine liberis de cederet, & quae substitutione à legitima reuocatur

reiciatur, d. l. *quoniam in prioribus*, & l. *sanctum*. §. *cum autem* G. de *inoff. test.* ex quibus, & aliis adductis per Gabr. *ubi supra*, Domini resoluunt constare de præiudicio venientium ab intestato.

ANNOTATIO.

- 1 Non solum potest peti separatio legitimæ à fideicommissio in casu, in quo legitima non est expressè prohibita per testatorem, quia legitima non censetur comprehensa sub fideicommissio, ad l. *quoniam*, C. de *inoff. testam.* sed etiam in casu, quo est prohibita detractio, quia per separationem non contravenitur voluntati testatoris, ita fuit dictum in Romana legatione de Palotti 21. Martij 1615. coram R. P. D. Caulerio, ubi etiam dicitur posse peti separatio ante purificationem fideicommissi, per doct. Bald. in *Ludemus in pnce*. 2. 4. Cad. Senar. conf. Trebell.

Olivarius Beltraminus.

Bononien. Apothecarum.

Luna 24. Novembris 1603.

ARGUMENTVM.

Filio legitimo cum clausula (sine præiudicio venientium ab intestato legitima non debetur) secus, si fuerit legitimatus sine dicta clausula, & de vi, & effectu dictæ clausulæ plura in hac decisione notanda habentur.

SVMMARIVM.

- 1 Legitimus cum clausula (sine præiudicio eorum, qui succedere debent ab intestato) legitima non debetur, *ubi supra* sub num. 20.
- 2 Legitimus simpliciter legitima debetur sub num. 20.
- 3 Clausula (sine præiudicio venientium ab intestato) quæ est in privilegio legitimatus, censetur repetita in legitimatione.
- 4 Legitimus non potest plus concedere in legitimatione, quam sibi in suis facultatibus sit concessum.
- 5 Legitimus cum clausula (sine præiudicio venientium ab intestato) suffragatur solum quando ea, in quibus non sit filius legitimus præiudicium.
- 6 Legitimus non succedit sine clausula, sine præiudicio venientium ab intestato.
- 7 Legitima non debetur ei, qui ab intestato non succedit, cum sit portio portione debita ab intestato, declaratur, *ubi supra* sub num. 21.
- 8 Legitimus cum clausula (sine præiudicio venientium ab intestato) non potest dicere testamentum nullum ex causa præteritionis.
- 9 Legitimus non debetur ei, qui præteritus querela, vel aliud in querelando testamentum non dat.
- 10 Inestitatus causa regulariter secundum causam respondit testamentum.
- 11 Legitimus cum clausula (sine præiudicio venientium ab intestato) succedit in eo tantum, quod sibi à patre relinquitur, statim non tenetur potius ei ex necessitate aliquid relinquere.
- 12 Ideo non potest nec legitimatus, nec supplementum legitima præterdere.
- 13 Clausula (sine præiudicio venientium ab intestato) operatur non minus condico testamentum, quam ab intestato.
- 14 Clausula (sine præiudicio venientium ab intestato) solum reddit capacem legitimatum ad succedendum ex testamento, si velin postea potius illi in testamento relinquere, si non tenetur.
- 15 Et effectus successibilis ex testamento, non contra testamentum.
- 16 Legitimus exclusus ab intestato non potest impugnare disposita in testamento.
- 17 Nec aliquod supplementum legitime petere.
- 18 Legitimus non debet esse meliorem conditione, dum venit contra voluntatem expressam testatoris, quam si veniret præter voluntatem.
- 19 Legitimus simpliciter, & absolutè debetur legitima.
- 20 Filius exclusus à statu si ei potius aliquid in testamento relinquas, non potest petere supplementum legitime, reprobata contraria opinio.

DECISIO CXXXV.

Proposui die 21. Maij præteriti dubium pluries in Rota disputatum coram bo. me. Cesare de Grassis, an Philippo legitimo deberetur legitima. Et Domini inharcento resolutioni aliis factæ die 15. Junij 1579. in qua tandem Rota censuit, ita demum deberi legitimam, si nullum fieret præiudicium venientibus ab intestato, de qua particulariter videbatur, ordinantur, quod super huiusmodi præiudicio in primis dubitarent. prout feci die 19. præsentis mensis, in qua Rota resoluit consistere de præiudicio venientium ab intestato, quæ resolutione stante, & causa iterum super dubio principali proposita Domini unanimi voto censuerunt Philippo legitimam non deberi, & fundamentum Dominorum fuit in clausula (sine præiudicio eorum, qui succedere debent ab intestato) quæ licet in legitimatione non legatur, tamen ut fuit dictum 24. Ianuarij 1575. & fuit in ea virtualiter inest, quia reperitur in privilegio Comitum legitimans, qui facultatem legitimandi non habuit nisi cum dicta limitatione, non enim est dubium clausulam istam operari eundem effectum, quando est in facultate, quem operaretur, si esset in legitimatione posita, ut in fortioribus terminis voluit Paul. de Cast. conf. 180. nu. 2. in fin. lib. 1. tradit Paul. conf. 14. nu. 41. in fin. lib. 2. & quibusque enim verbis usus sit Comes legitimando, non potuit plus repetari, quam sibi esset concessum, ut in terminis concludit Soc. iun. conf. 110. sub num. 20. lib. 2. Ab effectu autem istius clausulæ resultat legitimam non deberi, ut latè probat Dec. conf. 57. sub num. 6. Tibert. Decian. conf. 19. nu. 74. lib. 1. cum alijs per Gabr. qui in hac causa consuluit, & dicit Soc. 24. num. 11. & per tot. lib. 2. Peregrin. de *solenn. amic.* 13. sub num. 80. Et probatur, quia cum sit firmatum præiudicium, quod fieret filius legitimus, si Philippus ad legitimam admitteretur, & clausula (sine præiudicio) operatur, ut legitimatio legitimam suffragetur solum quando ea, in quibus filius legitimus præiudicium non sit Soc. conf. 41. post num. 8. lib. 3. cum alijs per Gabr. *ubi supra* nu. 8. & Accedit quod ex receptissima Doctorum sententia effectus præcipuus clausulæ est, excludere legitimatum à successione intestati, Paul. de Cast. in l. Gallus, §. & quid si fuit in nu. 16. in fin. ff. de liber. & posth. Capr. conf. 197. nu. 43. in fin. & no. seq. Soc. conf. 95. sub num. 4. lib. 4. Cron. conf. 200. nu. 29. Dec. conf. 118. nu. 4. Ruy. conf. 21. sub num. 19. conf. secundo non valuit lib. 3. Paul. conf. 14. sub num. 44. lib. 2. Bero. conf. 177. nu. 74. lib. 2. Mandel. conf. 7. mon. 2. Capr. de off. 22. nu. 3. Put. conf. 321. lib. 3. & Clarum est autem legitimam ei non deberi, quia ab intestato non succedit, cum sit portio portione debita ab intestato, & Accedit Gellus. §. & quid si tantum num. 21. ff. de lib. & posth. Dec. conf. 57. sub num. 6. Arum. conf. 11. num. 13. & fuit latè deductum in causa Aledana Legime 2. Decembris 1588. coram Bualdo, & in Romana supplementi legitime 2. Februarij 1593. coram Illustris Cardinali Aragonio: & Accedit etiam, quod legitimatus cum dicta clausula non potest dicere testamentum nullum ex causa præteritionis. Ang. conf. 126. post num. 3. Soc. conf. 41. sub num.

negatiue, nempe est vera conclusio, quod legitima est quæ coram, quod quis habiturus est ab intestato, sed non potest colligi argumentum à contrario sensu negatiue, ergo non est quæ eius, quod quis habiturus non est ab intestato.

- c An legitimatus cum clausula (sine preiudicio vententium ab intestato) possit paternam iudicium impugnare, an verò succedat in eo tantum, quod pater ei relinquitur. Vide quod dixi ad decis. 101.

Olivierus Palmatius.

Romana Hæreditatis de Cæchis.

Luna 24. Nouembrii 1603.

ARGUMENTVM.

Ex quibus probetur aliquem esse hæredem.

SVMARIVM.

- 1 Hæredem quæ se gressu probatur ex pluribus actibus, de quibus in decisione.
- 2 Per gressu probatur ex sustentatione litis, insitum aliis ad-miniculis.
- 3 Articuli dati iudice iuramento probant.

DECISIO CXXXVL

- D**omini steterunt in resolutis, quia negari non potest Isabellam, & Dominicam gressu se pro hæredibus Marij, & cum vt tales sustinuerint iudicium cum Preceptore Sancti Spiritus, pro quibus comparuit Dominicus allegando solutiones factas per manus auctoritum suorum principalium. Nec potest dici iudicium motum fuisse contra ipsas, tanquam donatorias Dominici, quia citationes cantant in contrarium, expressè enim fuerunt citatæ vii hæredes, & in termino talis citationis pro ipsis comparuit Dominicus, & quia non solum Isabella, & Dominica præsentauerunt commissio-nem in banco Curatorum per decem dies ante donationem: Nec facit promissio de donando præcedens, quia adhuc imitatur responso data in decisione, ex quo iudicio ita agitato colligitur non solum quod dictæ mulieres essent de facto hæredes, sed etiam iacta confes-sio ipsius Dominici procuratoris nomine compa-rentis, & tradita per Titag. de rursu legat. §. 1. gloss. 9. non. 176. & seq. Et quod ante prædictas Isabellam, & Dominicam Marcella fuisse hæres Marij, probatur ex possessione domus hæreditariæ, & possessione probatur ex eo, quod cum eodem Preceptore Sancti Spiritus de anno 1564. litem sustinuit occasione census super ea impositi à Mario, & ex aliis actibus possessoris, de quibus in decisione, quibus non obstant obsecutiones, quæ dantur, quia b. ne tollatur per informantes, & probatur etiam ex articulis pro parte Marcellæ, imò ab ea medio iuramento datis, & in quibus narratur bona paterna post mortem Marij fuisse diuisa inter Æmiliam, & Marcellam fratres germanas ipsius Marij, cum enim bona paterna ad Marium, vii masculinam, spectassent, mortem Marcelle parte diuisio facta post mortem Marij bene argui fuisse hæredes ipsius Marij, adest etiam confessio Alexandri in sua relatione in qua rām Isabellam, quā Marcellam vii hæredes Marij dicit. Ex quibus, & aliis deductis in decisione, & satis per informantes Dominici iterum dixerunt consistere de aditione hæreditatis de factis, quicquid dicendum sit de iure, circa quod prædictis resolutio à legitimatæ, vel illegitimæ c. Marij.

ANNO TATIO.

- a Articulus an censetur fateri, vide quod dixi ad decisio-nem 103.

Olivierus Palmatius.

Bracharen. Beneficij.

Veneris 28. Nouembrii 1603.

ARGUMENTVM.

Plura de iustificacione gratiæ (si neutri) & præsertim quoad litem, & an debeat gratia (si neutri) intimari, & quando sufficienter censetur intimata.

SVMARIVM.

- 1 Citatio ad dicendum contra Commissionem non requirit inferiorem Commissionis, quando citatio de facili potest habere notitiam Commissionis.
- 2 Distantia quicquid militarium habetur pro modica.
- 3 Et quando distantia censetur modica, pot. magna possit esse in arbitrio iudicantis.
- 4 Notitia commissionis iudici delegati, ex quibus præsumatur in persona citati.
- 5 Citatio solus potest opponere de defectu citationis, quia potest se habere per legiti-mam citatio.
- 6 Litem non solus mutat iudicio.
- 7 Iustificacio litem resistenti servit, persona, sufficit de facto.
- 8 Narratio qua non est de substantia gravis, sufficit iustificari de facto.
- 9 Gratia (si neutri) est iniuncta quando agitur de primacione.
- 10 Iniunctio sufficiens censetur, quando quis fuit citatus ad dicendum contra.
- 11 Clericus probatur per testes deponentes de communi reputatione.
- 12 Vocatio beneficij ex persona defuncti sufficienter iustificatur ex simili confessione adversarij in eius gratia.

DECISIO CXXXVII.

- C**onclusio fuit gratiam (si neutri) D. Manbia esse iustificatam io omnibus, præterquam quoad valorem, de quo Domini voluerunt particulariter videre. Nam respectu litis cum Baldrasso Gomez narratæ apparet de citatione contra ipsam executam in processu compulsoriali, nec obstat, quod sit sine infectione commissionis, & quia cum esset in loco parum distant, potuit de facili habere notitiam d. commissionis, quo casu infectio non requiritur, vt fuit dictum in vltima decis. a distantia enim 12. miliarium ad litum f. effectum visa fuit Dominis modica prout in simili termino censuit Rota in vno Calaguritana Beneficij de Aly. 17. Iunij 1594. coram Illustri. Card. Mantica; & hoc enim positum est in arbitrio iudicantis, gloss. in c. cum nullus in ver. remissio de tempore. ordin. in 6. & in elem. eandem in ver. remissio de elect. Archid. in cap. quicunque 16. quest. 3. Balis in l. si vicini in fin. c. de rapt. Alex. cons. 57 sub num. 6. lib. 3. Non defuit etiam coniectura scientiæ ex comparatione ipsius Baldrassi, & eius procuratoris coram Compulsore, & eius expiendico contra citationem non allegavit defectum infectionis, sed excepit de excommunicatione contra Didacum, & propterea benedixit dicta in alia decisione ad sustinendam citationem factam in personam Gasparij: ultra quod ista exceptio spectat ad Baldrassum, qui potuit se habere pro legitimè citato, b. aduersus etiā citationes, & comparationes multæ ipsius Baldrassi, in alio processu compulsoriali. Nec t. est quod facta fuerint vigore citationis decretæ, à bo. me.

Oratio,

Ocano, à quo dicitur associata causa, & ad parter remissa, quia fuit postea ad Rotam, ubi hodie pendet, vigore ultimae commissionis reuersa, † & in omnem euentum mutatio iudicis non tollit litem. Et hæc tantò facilius sunt admitrenda, † quomam iustificata vera lite cum Gaspare Freira, cum quo agitur super canonizatione gratia (si memini) respectu tertie personæ, prout est Baltasar, iustificatio linit de facto A.A. in ut. de gratia si memini. §. dhume, † prout in qualibet alia narratiua, † quæ non est de substantia gratiæ, Aegid. decis. 116. in fi. Est etiam iustificata narratiua, quæ habet Baltasarem fuisse presentatum ab alitero patrono, quia in illo processu compelluntur apparere eius procuratores, & ipsum comparuisse, vti presentatum à Vicecomite, & d. processus continet plura acta facta coram Archiepiscopo Bracharen. inter Didacum de Sousa, & Marthiam ab eo presentatum ex vna, & Vicecomitem, ac Baltasarem ab ipso presentatum ex alia, & adest in eodem processu comparitio ipsius Baltasaris expresse afferentis se à Vicecomite presentatum. † Ad illud, quod dicitur gratiam (si memini) debuisse intimari, fuit dictum, quod ultra quod non est simpliciter, & indistinctè verum, quod sit intimanda huiusmodi gratia, sed vt dicit Anron. Aug. in d. i. in princ. est aliquando intimanda, quando agitur de priuatione, hoc concernit expeditionem causæ, non iustificationem gratiæ, † & pro intimatione fuisse Gasparem, contra quem agitur, seu eius procuratorem fuisse citatum ad dicendum contra huiusmodi gratiam, Mandos, qui ita de stylo feruari testatur in d. de grat. si memini. ad fin. † Clericatur probatur per testes deponentes de comuni reputatione, Rot. decis. 14. de prob. in anteq. Aegid. decis. 144. † Vocatio beneficii per obitum Francisci Arcos extra curiam de mense Octobris anni 1595. probatur ex confessione aduersarii in nouis prouisionibus.

ANNOTATIO.

- a Vide, quod dixi supra ad decisionem 157.
- b Et quod non possit allegari defectus citationis tertij, probatur exemplo sententiæ, quæ est valida quoad citatos, licet ceteri interesse habentes non fuerint citati, quando interesse est separatim, Ruyn. cons. 76. nam 13. lib. 1. Rota decis. 493. nam 7. part. 2. ibi recte, fuit dictum in Romana Pecuniaria de Columna 21. Aprilis 1617. coram R. P. D. Dunoato, licet secus si sit interesse esse connexum, de quo dicam infra ad decis. 319. & probatur etiam ex eo quod dicitur in materia inuentarij, quod iustitior aduersus creditores citatos, licet non citatos non afficiat, Dec. cons. 461. nam 4. Rota decis. 192. sub nom. 7. inter impet. penes Farinæ post secundum lib. Consil.
- c Narratiuum an, & quando iustificat iustificare de facto, dixi ad decis. 84.

Glossarius Beltraminus.

Monasterien. Cappellæ.

Luna 28. Decembris 1603.

ARGUMENTVM.

Possessio instrumentalis non est alicuius considerationis alio existente in possessione, & licet allegare possessionem tertij, etiam si sit simplex detentio sine titulo. Resignans non abdicat à se possessionem, nisi postea sitque situm ius perfectè resignatario.

SYMMA RIVM.

- 1 Possessio probatur ex instrumento.
- 2 Possessio instrumentalis capta alio existente in possessione, nullius est considerationis.
- 3 Ad istum effectum licet allegare possessionem tertij. Resignans Papale.

- 4 Et sufficiat sola detentio tertij sine titulo ad excludendum possessionem instrumentalem.
- 5 Resignans non amittit possessionem nisi postquam resignatario est perfectè quatuor.
- 6 Resignans agere potest ipso contra tertium.
- 7 Resignatio est nulla, quando non est facta mentis de viro.

DECISIO CXXXVIII.

Pro informante, † quia de eius possessione constat ex instrumento, J. prad. ubi Bar. ff. de acquir. poss. Put. decis. 360. nam 6. lib. 1. & ex alijs pro ipso adductis. † Non obstat pretentio antiquior possessio aduersarium, quia est nullus roboris tamquam instrumentalis, & capta tempore, quo Vualterius resignauit ei in possessione, J. quatuor, §. si conditio, cum ibi not. ff. de acquir. poss. Put. decis. 372. lib. 1. Caputaque, decis. 333. par. 2. * ad istum enim effectum licet allegare † possessionem tertij, Bar. in l. 1. §. vltimo in fin. ff. de poss. fuit dictum in 3. Maceraten. hereditatis 27. Nouemb. 1589. coram Robustetto, & in vna Mediolanen. Priorat. 24. Ianuarij 1601. coram me, † & sola detentio tertij sine titulo impedit effectum instrumentalis possessionis, vt in terminis nostris per Mohed. decis. 10. de regl. spol. Non enim potest dici, quod possessio de dicto tempore esset vacans, cum Vualterius resignans eam non amisset, nisi postquam Ioanni resignatario fuisset perfectè acquisita, Achil. decis. 10. nam 4. de res. spol. fuit dictum in Zamoten. beneficiorum coram R. P. D. Penia 17. Iunij 1598. in Mutinen. beneficij 27. Martij 1602. coram R. P. D. Litra, & in Hispanen. & Cordoben. peximoniarum 12. Februarij pextitit coram R. P. D. Lancelotto. Hinc est, quod resignans agit † spolio, contra b. tertium, Cassid. decis. 4. de res. spol. Achil. d. decis. 10. Put. decis. 158. lib. 2. * Et eo minus esset abdicatum ius ab ipso resignante: quia si vera est vnió, † quam pretendunt 7. aduersarij, in resignatione nulla de ipsa fuit facta mentio, vt fuit dictum in Eugubina Sancti Stephani 15. Martij 1599. coram R. P. D. Decano.

ANNOTATIO.

- a De hac materia vide hæc infra ad decis. 28.
- b Latè Paris. de res. lib. 1. cap. 2. nam 47. de seq.
- c Seraph. decis. 74. nam 5. fuit dictum in Maceraten. hereditatis 21. Ianuarij 1600. coram bo. mem. Iulio. Pontan. de spol. lib. 1. nam 143. et lib. 3. nam 192. vbi dicitur hoc procedere etiam diu post resignationem non stetit in possessione, imò non solum aduersus certum, sed aduersus resignatarium ipsum competet resignati mensuratio, si dubitati contingat de validitate resignationis, atqueam fuerit per resignationem capta possessio, Rota decis. 4. de res. in nou. & decis. 413. sub nom. 2. par. 2. in reuoc. Et in Regen. Priorat. 13. Iulij 1618. coram bo. me. Andrea, si verò resignatarius repenit iam in possessione, ipsi non resignanti, pendente licet super validitate resignationis, est danda mansuetio, Rota decis. 92. part. 2. in reuoc. vbi aliz decisiones referuntur.

Glossarius Beltraminus.

Romana Dotis.

Luna 1. Decembris 1603.

ARGUMENTVM.

Solutio est probanda per debitorem, & creditori fuisse negare sibi fuisse solutum, & solutio fieri debet vero procuratori, & non sufficeret, quod haberet mandatum ad lites.

1 3 SPM

S V M M A R I V M.

- 1 Creditori cui est scienda solutio, sufficit negare sibi factam esse solutorem.
- 2 Solutorem alleganti eam probare debet.
- 3 Solutio facta persona non habenti mandatum, non suffragatur.
- 4 Et non sufficit mandatum ad litem.
- 5 Requiritur speciale mandatum ad exigendum. n. 7.
- 6 Negativa probatur ex diligentibus factis in libro, ubi versum fuerit scriptum esse debet.
- 7 Impletum probandum est ab eo, qui assertit se impluisse, quando agitur contra illum, cui impleri debet, et ibi vide ampliationem.
- 8 Procurator ad vendendum suum locandum, an passus exigere pretium, et assensum.

DECISIO CXXXIX.

Fuit resolutum, in informante tantum Monasterio, non consistere de solutione dotis sororis Alexandre, et Monasterio coim, cui debebat fieri solutio, sufficit negare solutorem factum, et glossa in l. 2. in verbo, repelere, et ibi Bar. num. 9. C. de iure emphe. lal. in l. in illa stipulatione sub num. 15. vers. ista regenda saluti s. ff. de verb. oblig. Nat. conf. 126. num. 2. in fin. fuit dictum in illa Pa. poen. bonorum 9. Decembris 1596. coram Oratio, et Marchio, qui solutorem allegat, debet eam probare, Nat. de consuetud. 3. Aym. consil. 313. num. 1. Afflict. dec. 91. num. 2. in fin. Non obstat pretensa consignatio cedule facta Florido Colutio, et quia non apparet, quod ille haberet mandatum ad recipiendum solutionem, l. vero procurator ff. de solut. l. si ego ff. de neg. gest. l. cum qui, in 4. princ. ubi glossa. et Bar. ff. si eor. per. et Nec sufficit mandatum ad litem, b. Bar. in l. hoc iure, no. 3. ff. de solut. Paul. de Cast. in l. si procurator num. 8. ff. de cond. indr. Titaci. de rer. ligu. 9. glossa. num. 10. in fin. Maxime quia probatur cedulam non habuisse effectum ex diligenti perquisitione librorum Luraghi, in quibus non reperitur adnotata, et scripta talis solutio, et ex qua diligenter probatur non solutio, Dec. conf. 496. num. 7. et 8. Aym. conf. 158. numer. 5. fuit dictum in vna Anconitana cotinorum 17. Maij 1571. coram Patriarcha. Hinc sequitur decoctionem Luraghi non preiudicare Monasterio, quod cedulam non acceptasset.

A N N O T A T I O.

- 6 1 Impletum et regulariter probandum est ab eo, qui assertit impluisse, quando agitur contra illum cui impleri debet, et sufficit alteri parti, cui est implendum, sola negatio, Rota dec. 326. num. 2. par. 1. in recen. et dec. 361. par. 4. in recen. et optimè fuit dictum in Calaguriana Cappella coram bo. mem. Gyffio impress. penes Matheol. de Commis. tom. 1. fol. 131. Quod procedit etiam si impletum non esset sciendum principaliter ipsi neganti, sed tertio, dummodo sit sciendum ad suum interest neganti de pro eius interesse, Ripa in l. lla no. 35. vers. et ista fallitur ff. de verb. obligat.
- 7 2 Ad exigendum requiritur speciale mandatum, vel saltem quod procurator habet generale administrationem, ita fuit dictum in Sabinen. Decis. 19. Martij 1610. coram bo. mem. Pamphilio, et in Sabinen. Pecuniaria 1. Junij 1609. coram Illustrissimo Cardinali Sacro, et potest tamen procurator constitutus ad locandum, et ad vendendum exigere pretium, et assensum absque speciali mandato, Serac. de decollor. 5. mandati sub num. 23. Paris. conf. 333. num. 1. lib. 4. Syrd. conf. 109. num. 8. Vincensius de Franch. dec. 699. ubi hanc dicit esse magis equamlicite auctore rigore iuris contraria videatur, verior, et tenet etiam Rota pones Seraph. dec. 548. num. 4.

Giacinto Beltrami.

Toletana decimarum de Lucillis.

Veneris 5. Decembris 1603.

A R G V M E N T V M.

Conclusio in causa ex stylo Hispaniarum habet vim citationis, Qui allegat diem feriarum, tenetur probare, quia omnis dies praesumitur iuridica, et in materia feriarum multum deferretur consuetudini. Conclusio in causa quando censetur circumducta.

S V M M A R I V M.

- 1 Causa ad sententiam pro singulari dictum est nomen. n. 1.
- 2 Conclusio in causa habet vim citationis ex stylo Hispaniarum, et num. 1. ubi vide rationem.
- 3 Feriarum diem esse allegari probare debet, quia de iure omnis dies praesumitur iuridica.
- 4 An dies sit in aliquo loco ferias plurimum deferretur consuetudini.
- 5 Ferias in honorem Dei potest inducere consuetudo.
- 6 Et inducitur potest consuetudo tollere.
- 7 Conclusio in causa censetur circumducta per iura de nouo reperta. Declara. prom. num. 16. ubi etiam vide immutationes.
- 8 Conclusionem in causa Index non minus expresse, quam tacite reuocare potest.
- 9 Conclusio in causa censetur reuocata, et circumducta per solum admissionem ipsorum in praedictum illius, qui instruit pro admissione.
- 10 Nullatenus quia non potest allegare, cui causam praebet.
- 12 Conclusio in causa cum habet vim citationis ad sententiam ex stylo, praescribi debet, stylo hunc vigere in loco.
- 13 Item est necesse, quod Index interponat decretum, nec sufficeret parva instantia super conclusionem in causa.
- 14 Item est necesse, quod sententia non fuerit lata longe post conclusionem.
- 15 Conclusio in causa habet vim citationis non obstante, quod fuerit postea subsequente citatio sed nullius.

DECISIO CXL.

Contra sententiam de paribus tres opponuntur nullitates, quarum prima est defectus citationis ad sententiam, et quia fuit nimis vaga pro singulari diebus, et Put. dec. 532. lib. 2. Crescent. dec. 10. de del. et conu. ista nullitas non placuit Dominis propter conclusionem in causa, et quia statet ex stylo notorio illarum partium potuit fieri sententia absque citatione, et v. b. sapienter Rota resoluit, et signanter io Tulezano admissionis sententiae 17. Junij 1577. coram Busalo, et in Burgen. iuris edicandi 31. Aprilis 1586. coram Oratio. Nec refert, quod iudex mandauerit citari, quia citatio facta prout mandauit, mandauit enim citari pro singulari diebus, et prout solet citari post conclusionem in causa, et v. b. paret in allegatis decisionibus. Secunda obicitur nullitas, quod sententia lata sit die festo, videlicet in die Sancti Francisci, sed nec ista nullitas placuit, et quia non probatur, quod in illo loco dies Sancti Francisci sit feriarum, et fuit dictum in causa Auzien. de Pas. coram R. P. D. Millio in festiuitate Sancti Antonij, omnes enim dies est iuridici, nisi appareat ferias, et qui ferias allegat, debet probare, l. omnes dies, et ibi Bar. C. de fer. et in hac materia plurimum deferretur consuetudini, c. 2. end. et. et potest inducere ferias in honore Dei, Alex. in l. praedix athen. ff. de fer. et in iudic. et tollere, glossa. in l. quadi. ag. et ibi Bar. C. de Alex. in d. l. praedix. Tertia, et vltima nullitas, quam Domini amplexi

ampliori fuerunt, fuit, quia nulla hodie reperitur in actis conclusio in causa, licet enim, ut supra dictum est, fuisset per Iudicem conclusum; tamen per iura de nouo producta fuit conclusio circumducta, & reuocata. Rot. decis. 1. de rescriptis. in noua. Alex. cons. 73. n. 7. lib. 3. Imola c. audire in fine de procur. Felix c. cum dilectis, sub nom. c. 7. de fid. iussor. Affl. c. decis. 115. n. 2. & in holiis terminis fuit dictum in Toletana Nouen. decimarum c. 1. Iunij 1590. coram Bubalo. Nec refert, quod Redor non fuerit citatus, & propterea non sint de actis, quia quicquid sit ad effectum probationis, de quo non agitur, ad effectum reuocationis conclusionis sufficit, quod illa mandauerit produci Iudex, & in cuius potestate est conclusionem non minus taceat, quam expresse se reuocare. Affl. c. ubi supra. Tanso magis, quia pars aduersa, ad cuius instantiam fuit conclusum in causa fuit illa quæ petit admissionem articulationum, & propterea etiam non citato Redore in productione fuit conclusio reuocata. Alex. cons. 4. n. 9. lib. 4. Nec est audienda contra reuocationem, quem ipsa procurauit. Rot. decis. 8. n. 9. de rescriptis in antiq. & c. cum pars aduersa, quæ ad iura per ipsam producta citare debuit, non debet audiri exipiendo de nullitate, cui causam præbuit. J. A. si nonnes in fin. ff. de vent. iussor. Jo. Bapt. Ferret. qui alios cumulat, cons. 155. num. 7. Aym. de iudic. mul. n. 33. Rol. cons. 12. n. 15. c. si q. lib. 4.

ANNOTATIO.

- a Vide latè annot. ad decis. 92.
- b Et quod conclusio in causa de stylo habeat vim citationis Rota decis. 153. n. 1. & decis. 617 sub nom. c. par. 3. in recent. & decis. 412. n. 3. par. 1. in reuocatur. & fuit dictum in Toletana Decimarum 1. Iunij 1613. coram Illustrissimo Cardinali Sacrato, ubi dicitur, quod iste stylus habet magnam auctoritatem eo, quia citatio ad sententiam fit, ut pars sciat se non amplius citandam, & ideo si vult, vel habet aliquid deducere ante sententiam, deducat qui effectus refertur ex conclusione in causa, per quem actum eam pars sciat se amplius non esse citandam, ubi imputare debet, si itam non deducit, quod interdict, & deducere potest, & sic censetur impletum per acquiescentiam.
- c Sed si cum hoc sit de stylo, non de iure, quod conclusio in causa habeat vim citationis, debet probari iste stylus vigere in loco ab eo, qui allegat conclusionem loco citationis ad sententiam, ita fuit dictum in Almerien. Decimarum 14. Maij 1614. coram R. P. D. Pirovano.
- d Vterius est necesse, quod Iudex habeat causam pro conclusa, vel super hoc interponat aliquid decretum, & solis instantia partis ad illum effectum non suffragaretur, ut tenuit Rota in Hispanen. Capellaniz 18. Aprilis 1586. coram bo. mem. Bubalo, & in Pcen. Congruarum 1. Aprilis 1597. coram R. P. D. Marquemontio.
- e Non sufficit conclusio in causa loco citationis ad sententiam, quando sententia est lata longè post conclusionem in causa, quia tunc requiritur noua citatio ad sententiam, ita fuit dictum in Alkotien. Dismembrationis 19. Martij 1599. coram bo. mem. Penia, & in Treugen. Decimarum 26. Martij 1614. coram R. P. D. Dunoetto, & in Toletana Decimarum 1. Iunij 1616. coram R. P. D. Vbaldo.
- f Si post conclusionem in causa fiat etiam citatio ad sententiam, sed nullius, sustineat sententia ex conclusione in causa, & illa citatio ad sententiam, vbi non necessaria non vitiat ita fuit dictum in d. Toletana, seu Almerien. Decimarum 17. Nouembri 1613. coram R. P. D. Pirovano.
- g Rota 7. decis. 157. n. 5. par. 3. in recent. & decis. 157. n. 1. in fine par. 1. in recent. & fuit dictum in Placentina Capellæ 1. Iunij 1617. coram R. P. D. Pirovano. Sed ad illum effectum, ut inducat circumductio, requiritur aliquid decretum Iudicis, cum id non pendat à voluntate parium. Rot. decis. 157. n. 1. in fin. par. 1. in recent.
- h Circumducitur conclusio in causa per admissionem nouorum iurium, etiam si admissio fuisset facta cum clausula præferuntis, siue præiudicium conclusionis, seu remi-

ni habiti pro seruato, prout dixit Rota in vna Romana Pecuniariz. Decembris 1610. impressi penes Marchel. de Commis. Item. 1. fol. 122. ubi dicitur, quod hæc forma admittendi iura sine præiudicio terminis habiti pro seruato non admittitur à Procuratoribus actis, & ibi dicitur quod D. Penia Decanus reuocet eorum se fuisse reuocatum sententiam, sub simili protestatione latam sine alia citatione ad sententiam, vti nullam, & ideo patitur difficultatem decreto in Romana Pecuniaria, seu Relegationis in integrum 1. Iunij 1609. coram R. P. D. Orenbergo, ubi fuit dictum huiusmodi protestationem suffragari, quod etiam tenuit Gonzal. super Regal. 8. gl. 3. §. 4. in annotatione. Contra nullitat. n. 118. nam hodie illam in contrarium præiudicat vltima decisio, & opinio Rote ab ea non est recedendum, prout bene vtramque decissionem referendo tradit Gratian. Disposit. forens. c. 44. §. 1. c. si q. Aliam etiam limitationem dat Gonzal. in loco præiudicato n. 119. ubi dicit, quod tunc per admissionem nouorum iurium censetur reuocata conclusio, quoniam Iudex scit esse conclusionem in causa, scilicet si ignorat, veluti, qui succedit in Officio, vel conclusio in causa est multum antiqua, quam etiam limitationem deducit Grat. Disposit. cap. 136. num. 39. qui tamen dubitat de veritate dictæ limitationis, quomodo possit in praxi verificari ex eo, quia non est verisimile, quod procedatur ad admissionem nouorum iurium non vltio regitro.

Olinarius Beltraminus.

Messanen. prætensæ illegitimitatis.

Veneris 5. Decembris 1603.

ARGUMENTVM.

Pater ex summario.

SYMMARIVM.

- 1 Inhibicio datur ad instantiam asserti Procuratoris, dummodo intra duos menses doceat de mandato, & nom. 3.
- 2 Inhibicio super articulo illegitimitatis contra Iudices laicos, coram quibus causa successione pendet, an, & quando sit conuendenda.

DECISIO CXLI.

Circa primam partem dubij, in qua quaeritur an consistat de sufficienti legitimatione personarum ad effectum obtinendi inhibitionem, res est clara, & informantes per Duce dant manus; quia datur inhibicio ad instantiam asserti procuratoris cum temperamento, & modificatione, de qua per Caput. decis. 39. n. 1. lib. 1. in manus scriptis. & passim feruat Rota. Quoad secundam partem Domini dixerunt, non esse inhibendum, quia si petitur inhibicio specialiter in causa, & articulo illegitimitatis ad effectum, ne Iudices de partibus super dicti articuli cognitione se ingerant, Comes ea non indiget, quia adeo inhibito, & moderatio, quæ in Breue S. D. N. continetur, & restricta quoad recuperationem Baronis germanente causa illegitimitatis in Rota. Aut petitur inhibicio generalis, & obstat Breue continens claram moderationem antiquæ inhibitionis ad effectum, ut possit in partibus procedi in causa principali, contra quod Breue si Comes habet quid de subreptione, vel aliter obicere possit, adest Sanctissimum.

ANNOTATIO.

- a Et quod inhibicio concedi solet ad instantiam asserti Procuratoris, dummodo intra duos menses doceat de mandato, etiam parte opponente, fuit dictum in Paderbornen. Canonizatus 18. Nouembri 1608. coram R. P. D. Coccio

Cocino Decano, ubi testatur de Srylo Rorx, & inhibitor obtemperat à Procureatore, de cuius mandato non constat, cum ratione de raro casu sententia. Achil. decis. 17. de appellat. Lancellot. de statut. par. 1. cap. 10. lib. 3. fuit dictum in Terraconem. Amentatorum coram S. P. D. Cocino Decano impress. petrus Marchetti. de censur. tom. 1. fol. 59. num. 3.

Oliverius Belarminus.

Teruifina Parochialis.

Mercurij 10. Decembris 1603.

ARGUMENTVM.

Manuale, & de mensa non dicitur beneficium, quod habet Rectorem proprium, & quando fructus percipiuntur à dicto Rectore, nec conuertuntur in utilitatem mensæ, & quando fuit prouisum uti de vacanti.

S Y M M A R I U M.

- 1 Enunciatio unica antiqua non suffragatur.
- 2 Item res plures moderata, quando emanant à personis suis suis.
- 3 Ex donatione non inferitur ad unionem.
- 4 Manuale non dicitur beneficium, nec de mensa, quod habet Rectorem, vel Vicarium perpetuum alium, quoniam illius de cuius mensa prouidetur.
- 5 De mensa non potest dici beneficium, cuius fructus percipiuntur à Rectore, nec conuertuntur in utilitatem mensæ.
- 6 Beneficia de mensa non vacant, nec quoad possessionem, nec quoad proprietatem.
- 7 In beneficiis de mensa non datur Rector, sed Minister.

DECISIO CXLII.

FVir pluribus decisionibus firmatum beneficium Sancti Theonisti esse collatum, ex collationibus factis in perpetuum tamquam de collatio, ex sententiis Rotalibus, ex depositionibus testium, & aliis adductis. Nec obstant in contrarium allegata, nam quoad 1 enunciarias, ut in alia decisione fuit dictum, & unica 2 adest antiqua, alia duz moderata & emanant à personis suis suis, & etiam in facto controuertuntur: Ad donationem Episcopi fuit responsum, ex ea tantum inferri ius collationis, & prouidendi de beneficio ad fauorem Monialium, & quod Io. Baptista non controuertit, nec eius intentioni obstat, quia sufficit illi, quod beneficium vacet, & intret regala rectoria octo 4 mensium: Ad illud, quod beneficium sit de mensa, & manuale, fuit dictum, quod nec manualia, nec de mensa dicuntur beneficia, quæ habent Rectorem, vel Vicarium perpetuum alium, quoniam illius de cuius mensa prouidetur, & cui dicuntur annexa, glof. in clem. omni. de ver. aduocatum, & ibi Abb. num. 17. Imol. num. 16. & alij de re off. Prelat. repugnant enim locum esse de meofa & habere specialem administratorem, Imol. in clem. 1. sub num. 9. de re script. propterea contingit in casu isto, ubi adest Rector particularis, & perpetuus Ecclesie Sancti Theonisti, & prout nec etiam potest dici de mensa; ex quo fructus percipiuntur, & percipiuntur à Rectore nec conuertuntur in utilitatem mensæ, glof. ibi supra Abb. num. 17. in fin. Imol. num. 16. circa med. quod procedit, etiam si referretur aliquod debitum monialibus, Vital. in d. clem. num. 101. Nec facit in contrarium decisio Tolitana Præminentiarum allegata, quod possint

emolumenta pro congrua assignari, quia hoc non fuit factum in casu isto. Er quod istud beneficium non sit de mensa patet, & quia & à Papa, & à Monialibus factum fuerunt prouisiones uti de vacante, & tamen huiusmodi beneficia non possunt vacare per obitum ministrantium in eis, cum nullum ritum in eis habent nec quoad possessionem, nec quoad proprietatem, Card. in d. clem. ver. presentibus quest. 7. Prouisus Carra-rij, ex qua deducitur vltimus status, facit, ut semper dictum est pro Io. Baptista potius, quam pro monialibus, quia in caneratur vacatio per mortem Francisci Vie-rij perpetui, & Rectoris, & tamen si beneficium esset manuale sicut non potuisset dici vacare, ita nec Franciscus appellari Rector, sed minister, Innoc. in cap. Admach. de stat. monach. Antoo. de Barr. in cap. fin. num. 18 de cens. poss. & preterea fuerunt etiam per Dominum considerata illa verba (per obitum Francisci illius, dum viveret, vltimi Rectoris extra Romanam Curiam de mensa Decembris proximi elapsi, sua functi) quæ narratiua solet fieri, quando verè beneficium vacat ad effectum excludendi reservationem per obitum in Curia, & prouisionem Papæ. Vnio ut fuit dictum non probatur per testes prius examinatos, & minus per eos, quia in Curia deposuerunt, & remissoria, quæ petunt, fuit per binas decisiones denegata, ex quibus, & aliis in decisione allegatis, Domini perstitit in resolutis.

ANNOTATIO.

- a Vide annotat. ad decisionem 77.
- b Er quod non datur, nec vacatio, nec collatio beneficii vniu. vide quod dixi ad decis. 112.

Bracharen. Beneficij.

Mercurij 10. Decembris 1603.

ARGUMENTVM.

De iustificatione valoris beneficij.

S Y M M A R I U M.

- 1 Penitus fatetur, & sub num. 4.
- 2 Testis vnicus, iunctis adminiculis, sufficit pro iustificatione valoris.
- 3 Confessione nulla est maior probatio.
- 4 Articulus non fatetur.
- 5 Non procedit quando articuli sunt dati medio iuramento.

DECISIO CXLIII.

Domini censuerunt quoad valorem, nam quod fructus non excedant valorem ducatorum 100. de Cam. probatur expositione aduersarij, in qua posuit qualiter à quatuor, quinque, & vltra annis, & ligatur de anno 1599. & 1600. fructus dicti beneficij non excellant valorem duc. 140. illa enim verba (quæ antea) intelliguntur à quatuor annis vsque ad quem positionis datur, & sic includunt annus 1601. & tempus imperatoris D. Matthie, & clarum est quod t ex positione resolutæ explicita ponentis confessio. Bat. in l. certum. §. si quis absente, in fin. de confess. Doc. in c. 4. §. 1. num. 17. Alex. consil. 83. sub num. 3. lib. 1. Cum prædicta confessione concurrat depositio Pauli de Pena pro parte aduersarij examinati super quinto, articulo, qui eodem modo deponit prout in positione, & deponit de publica voce, & fama, & qui testis, licet sit vnicus, tamen iunctis adminiculis sufficere debet per iusticiariam valoris.

valoris, ut fuit dictum eorum Illustrissimo Mantica in Aftoticen Archid. 24. Novebris 1589. pro adminiculato autem obo potest negari, quin defuerint depositio, nos testium pro ipso Matthia examinatorum, & materia reddunt multum verisimilis propter brevitatem temporis, quæ intercessit inter impetrationem, quam fecit Gaspar, & gratiam Matthie. Et tenet, ut dictum est in clavis per confessionem Gasparis, qua nulla maior probatio, l. ciuitas C. de transfat.

ANNOTATIO.

4. Gravatus per ad Vestrum lib. 5. cap. 14. num. 17. Sord. decis. 316. sub num. 7. per 4. lib. consil. H. d. d. consil. 52. num. 30. lib. 2. Aldou. consil. 46. num. 19. licet ponens fateatur et supra deductis, per articulum tamen non fuerit. Mantie. decis. 198. num. 3. Seraphin. decis. 1074. num. 2. Sed quomodo articulus non fuerit, tamen confessio illi emanata magnum adminiculum facit, cum non solum dicit articuli abique ulla consideratione, ut considerat Rot. decis. 310. n. 3. in pra. impressa per Forinac. post 2. lib. 10. decis. & fuit dictum in Spoletana Prædij prima Decembris 1617. coram R. P. D. Pamphilo. Præterea quando articuli sunt dati medio iuramento confessio in illis emanata etiam contra articulum plenè probat, Caputaquen. decis. 45. lib. 2. in manus scriptis. Nota etiam eodem Sanctissimo infra decis. 415.

Olivarius Beltraminus.

Eluen. Beneficij Sancti Saluatoris.

Veneris 12. Decembris 1603.

ARGUMENTVM.

Patet ex summatario.

SUMMARIVM.

1. Remissoria non est concedenda in beneficiis, quando non datur fumus, & sub num. 3.
In beneficiis non conceditur nisi facta obligatione de stando vnicæ, & prestata consensu appositionis iuramentis, sub num. 3.
2. Animus residendi non constituitur per metum ex corporali presentia.

DECISIO CXLIV.

1. Omni ceosuerunt per non esse concedendam remissionem, cum non datur fumus, saltem sufficiens, & D. Emanuel intendat probare animum Episcopi residendi per quod ex corporali presentia, ut fuit scriptum dictum, non conuincitur, & in contrarium videntur multi actus positivi, & coniectura ex quibus aliis Dominis, & in hac causa, & in aliis visum fuit Episcopum aperte declarasse animum suum non residendi, etiam quando in Ciuitate Eluen. moram faciebat.

ANNOTATIO.

1. In beneficiis remissoria difficiliter conceditur, quoniam in profanis, Mandos. in præf. Commis. pro remissoria in verbo (beneficia) & ideo plura requiruntur.
2. Primum non conceditur sine fumo, Mandos. in præf. Commis. formula 12. verbo (remissoria) res non tamen, ubi testatur de communi, & inuincibilis Rota dylo, Rota decis. 509. num. 3. per 4. in reuoc. & firmatur in hac dec.
Secundum requiritur obligatio de stando vnicæ Caputaquen. decis. 56. n. 17. per 3. Achil. decis. 4. de dolar. Rota decis. 661. num. 1. in fine per 2. in reuoc. & fuit dictum in Celsione. Præceptorum 1. Iunij 1609. coram R. P. D. Cocchino Deca-

no, si tamen causa esset commissa appellatione remota, vel alia esset in vltima instantia, adeo quod non nisi vnicæ sententia remaneret ferenda, tunc abique dicta obligatio concederetur remissoria, Seraph. decis. 500. in fine, fuit dictum in Vlaboneo. Beneficij de Azambuca 4. Iunij 1618. coram R. P. D. Pamphilo.

Tertio, quando petitur remissoria a possessore est necessario, quod ille consentiat sequitro, ut fuit dictum in Ciuitate. Scholasticis 30. Octobris 1596. coram Cardinali Pamphilo, & in Celsione. Præceptorum 1. Iunij 1609. coram R. P. D. Cocchino Decano, in quibus decisionibus dicitur ita esse de dylo Rota. Et etiam hac duo requisita, scilicet, obligatio de stando vnicæ, & consensus appositionis sequitri, requiruntur, quando petitur compulsores specialis, iuxta decis. Caputaquen. lib. 2. in manus scriptis, & fuit dictum in Casale. Præceptorum 31. Maij 1596. coram Gyphio, compulsores autem specialis, & remissoria habent magnam conformitatem, iura ex quibus scribit Mandos. in præf. de Commis. Commis. tota in princip. Sec. de m. d. lib. 2. cap. 9. num. 803. & in his terminis fuit consideratum in d. Casale.

Verum: circa prædicta erit bene aduertendum, nam si ille qui petit remissionem pro possessore sit Procurator, non poterit illam obtinere, nisi habeat speciale mandatum de stando vnicæ, & de consensu sequitri, prout si simili de compulsores specialis dixit Rota penes Caputaquen. in d. decis. 579. lib. 2. in manus scriptis.

Olivarius Beltraminus.

Calaguritana de Amurio.

Veneris 12. Decembris 1603.

ARGUMENTVM.

Plura in materia Sepulchre.

SUMMARIVM.

1. In sepultura propria non potest alia persona inuito datus sepeliri.
2. Sepulchrum ex eo quod quis habet in quidam Cappella, non inde inferatur, nisi habet speciale mandatum alterum cadaverem in eadem Cappella, extra tamen suum Sepulchrum.
3. Sepulchrum cadaverem in Ecclesia de iure est prohibendum. Et præsertim in Cappella maiori.
4. Prohibendi ius non habet, qui non habet ius concedendi.
5. Sepultura non datur ius quoad proprietatem, sed solum quoad usum ad effectum sepeliendi, nec non prohibendi alii in eodem loco, & sepultura sepeliuntur.
6. Extinguitur tale ius per deficientem familiam, cui tale ius cooperit.
7. Sepultura ius, & usum, ex quibus acquiratur.
8. Sepultura ius primitiui quod alius non transierit acquisitionem ex l. exparation. in m.
9. Circa sepulchrum Ecclesia habet intensionem fundatam.
10. Sepultura an possit vendi.

DECISIO CXLV.

Pro informante, quantum ad locum proprix sepulture per in quo, eo inuito, non potest aliquis sepeliri, l. 2. §. usum fructum, ff. de relig. & sepul. fun. l. hodi. in c. ablati. nam. 18. in fin. ubi etiam Ant. de Butr. aumer. 3. Abb. post numero 5. de sepul. fuit dictum in vna Burgen. Sanctæ Dormitæ 15. Februarij 1579. coram Sanctissimo. & in vna Pamplonien. sepulture 4. Maij 1584. coram R. P. D. Seraphoon. Quod verò ad ius a probi

prohibendi, ne alij in cappella sepeliuntur contra informantem, quia ex 7° eo quod ipse habet sepulchrum in cappella maiori, non inferius ius prohibendi aliorum corpora extra, suum sepulchrum in d. cappella humari, & quod alij non possint ibi sequere sepulchras: Nec sententia bo. mem. Gypsi aliquid de novo tribuit, ultra antiquam sepulturam in cappella maiori, neque preeminentius hoc ius includit. Et eum sit prohibitor de iure sepeliri cadaverum mortuorum in Ecclesia, e. nulla mortuus intra Ecclesiam. e. prapriendum. 9. prohibendum 13. quæst. 2. præsertim in cappella maiori, ut fuit dictum in Pampilonen. amonionis tumbæ coram Perusino b. & ultra iuris dispositionem addit in illis partibus constitutio, & consuetudo iuri communis conformis, non potest dici, quod competat D. Lupo, & eius successoribus ius prohibendi, cum non competat facultas concedendi, l. eius est velle, ff. de reg. iur. sufficere tamen illis debet, quod lex prohibet, & consuetudo.

ANNO TATIO.

- 1 Circa hanc materiam sepulture ad propositum huius decisionis dicitur, quod si licet non possit haberi dominium sepulture quoad proprietatem, datur tamen quoddam ius circa vsum, ita ut competat ius non solum humationis proprii cadaveris, & suorum, sed etiam prohibendi aliis, ne in eodem loco sepeliuntur, ut traditur DD. in cap. Abolenda de Sepult. Rota decis. 787. numero 4. & 5. par. 1. dicitur. & fuit dictum in Burgen. Sepultura de Valladolid 1. Junij 1605. coram R. P. D. Ottembergo, & in Calaguritana Sepultura 17. Maji 1606. coram R. P. D. Cocchino Decano, & in Abulen. Sepultura 11. Februarij 1611. coram bo. mem. Penia, ubi dicitur tale ius censeri acquisitum per illationem cadauerum mortuorum, cum insignibus familie in dicto loco, & ex aliis ibi consideratis. Quando verò deficiat progenies illorum, quibus tale ius competit, extinguuntur dictus vsum, & liberè redit ad Ecclesiam, sicut dicitur de usufructu extracto illo cui fuit facta concessio, iuxta l. pen. de usufructu, & ita in specie dixit Rota in Calaguritana Sepultura 17. Maji 1606. coram R. P. D. Cocchino Decano.
- 7 Ad acquirendam auctem dictum ius, & vsum sepulture, priusquam quoad alios, requiritur licentia ad faciendam ab initio sepulturam, una cum ipsa dedicatione subsequenda. Lambert. de iurepar. art. vltima par. 1. lib. 1. vrsf. beat. veram est, & vrsf. si dicitur, & fuit dictum in Burgen. Sepultura 9. Decembris 1605. coram R. P. D. Ottembergo.
- b Et non censetur tale ius acquisitum ex solo cursu decennali, & ex Cadauerum illatione, ut fuit dictum in dicta Burgen. Decembris, & etiam sensu Rota in dicta Calaguritana coram R. P. D. Cocchino Decano. Prouincia etiam tale ius probatur ex insignibus, & inscriptionibus super Lapide sepulchrali, ut fuit dictum in dicta Burgen. Decembris 1605. per doct. Barrol. in l. iniqua ff. de rit. & sumpt. fun.
- 8 Sicut nec etiam censetur quæsitum tale ius sepulture priusquam ad alios ex iurepatronatus, quod quis habet in Ecclesia, cum nihil habeat commune ius sepulture cum iurepatronatus. Lambert. de iurepar. par. 1. lib. 1. quæst. princip. art. 13. & fuit dictum in Tolerana Cappella, & Sepultura 27. Junij 1606. coram R. P. D. Vbaldo.
- 9 Non t probata auctem valida concessione sepulture, Ecclesia habet intentionem fundam, quod sepultura sit illius libera, non auctem alicuius priuati familie, iuxta 5. Sæcra Testam. de rerum diuis. ff. de ita in specie dixit Rota in dicta Burgen. Sepultura 9. Decembris 1605. & prius in eadem coram bo. mem. Cardinali Lancelotto 5. Maji 1603. & de iure quilibet Ecclesia potest recipere ad sepulturam, quem vult Innocen. in cap. 1. & Abb. in cap. censuarii de sepult. & fuit dictum in Tolerana Cappella, seu Sepultura 27. Junij 1606. coram R. P. D. Vbaldo. Quid etiam ius Ecclesie liberum apparet ex eo, si dum cadauer fuit illatum, fuit quid Ecclesie pro sepulture solum; hæc enim solutio indicat ius Ecclesie, ut fuit consideratum

in dicta Burgen. Sepultura 5. Maji 1603. coram bo. mem. Cardinali Lancelotto.

Et in hac etiam materia sepulture sciendum est, quod licet sepultura vendi non possit abque labe Simonie, eum sit res facta, cap. abolenda de Sepult. cap. non facta de Simonie. nihilominus pro sepultura licitum est aliquid recipere ratione sinus, & dignioris loci in Ecclesia, & hoc non est vendere sepulturam, sed illum locum honorabiliorum, Soc. de iust. & iur. lib. 9. quæst. 7. artic. 2. circa mod. vers. nihilominus. Spem. de testam. glof. 2. princ. num. 44. Emanuel Rodriguez quæst. reg. lib. 3. q. 58. artic. 2. & fuit dictum in Calaguritana Sepultura 3. Iulij 1617. coram R. P. D. Mantanedo, ubi dicitur hoc tantò magis procedere, quando venditur sit ob necessitatem Ecclesie. Hinc est, quod pro sepultura in loco communi, scilicet in Cæmeterio, ubi non cadit consideratio maioris honoris, ratione loci dignioris, non licet aliquid recipere ut dicitur in dicta Calaguritana Sepultura, & in his terminis procedit tex. in d. cap. Abolenda.

Oliucrius Holsterninus.

Farsen. Pecuniarie.

Veneris 19. Decembris 1602.

ARGVMENTVM.

Depositem vt suffragetur, & vt liberet deponentem ab obligatione quænam sint necessaria.

SYMMARIVM.

- 1 Deponere non est seruare, & n. 10.
- 2 Deposito non est locus, quando creditur est paratus recipere, & mem. 11.
- 3 Depositum vt habeat vim solutionis, pecunia debet numerari, & mem. 22.
- 4 Clavis custodiendi datur.
- 5 Depositarius dicitur qui rem custodiendam habet.
- 6 Depositum fieri debet paræ citata, & n. 13.
- 7 Depositum vt pariat effectum liberationis, est necess. quod deponens expressè confirmat, quod consignetur depositum creditori.
- 8 Item est necess. quod depositarius se obliget ad depositum restituendum.
- 9 Depositum Iudiciale non est, quod non sit factum de iudicis mandato, & paræ citata.
- 10 Iudicis factum censetur factum paræ, quando ritè, & ritè procedat.
- 11 Causa fortuitus speciat ad creditorem stante mora illius.
- 12 Per elanum traditionem quis liberatur à Custodia.
- 13 Causa fortuitus speciat ad illum, qui est in culpa.
- 14 De damno datur sententia illi, qui male in Custodia versatur.
- 15 Depositum, & custodia quis non censetur in se suscipere ex eo, quod ipso præstet, & tacite fieri quod depositum in eius culpa.
- 16 Depositum in pecunia numerata transiit in naturam rei, & secundum rei naturam regulatur, & ideo si perit, damno depositarii perit.
- 17 In matris periculum est debitoris.
- 18 Genus perire non potest.
- 19 Debitor generis liberatur ab obligatione restituendi tantum in genere.
- 24 Depositum quando censetur factum in corpore, & vt speciet, an verò in quantitate, & de effectibus.

DECISIO CXLVI

- F**uit unanimi Dominoorum suffragio conclusum Iosephum ex sua presentia pecuniarum depositio non fuisse liberarum, quia, ut fuit alia resolutum, tenebatur restituere pecunias Communicati, et deponere autem non est restituere nec solvere. Bar. in l. item liberat. §. si quis mod. p. v. l. hyp. fol. lat. Tiraq. de retrat. lignag. §. gloss. 3. num. 3. et preterea quia Communitas nedum non recusat, sed summopere committit tendebat, et insistat pro solutione, et propterea tantum mihi erat locus depositio pecuniarum. l. 100. conf. 9. col. pen. vers. Manus etiam valebat, lib. 1. Corn. conf. 162. num. 13. ad fin. lib. 4. Rol. conf. 63 sub numer. 19. lib. 3. b. et ubi fuisset locus depositio, istud tamen, quod preterit Iosephus, illum ex pluribus non liberasset.
- 1** Primum quia factum fuit per depositionem Seculi clausi absque eo, quod nedum numeraretur, sed nec etiam videtur pecunia, Bar. in l. item numer. 3. §. de cond. et demer. Bal. in l. acceptam. num. 1. C. de testat. et conf. 455 sub num. 6. vers. aliam etiam non est amittendum, lib. 1. Paul. de Caltr. conf. 118. m. 1. circa med. lib. 2. Rom. conf. 131. num. 3. ad fin. l. 1. d. conf. 9. col. pen. vers. inveniuntur etiam vider. Cur. iun. conf. 128 sub num. 1. et Secundo, quia non reperitur aliquis depositarius, sed Iosephus ipse remansit, et petus, depositarius, et custos, cum habuerit clauem capis, in qua preterdantur pollice pecunie, et clausi enim omnes custodie denotant, cum pater §. pater pluribus, ubi gloss. et DD. ff. de leg. 2. Anchast. in clem. 1. §. 5. facit in 4. not. de heret. et de depositariis dicitur, qui rem custodiendam habet, et §. de dep. Azo in sum. Cand. tit. in 6. prae. Tertiū, non releat depositum, quia et factum fuit Communicati non citata, lib. ubi supra col. pen. vers. secundo quia. Cur. iun. d. conf. 128 num. 1. vers. item debet fieri.
- 7** cum aliis per Rol. d. conf. 61. num. 13. fuit dictum et 10 vna Auxiniana depositus 27. Iunij 1594. coram R. P. D. Littre. Quarto ad effectum liberationis debebat Iosephus prestare consensum, quod Communicati perentur pecunias restituerentur, Salic. in l. acceptam. num. 1. circa med. C. de testat. et de depositariis debebat se obligare ad depositum restituendum, l. 1. d. conf. 9. col. pen. vers. quare quid talis, Rol. d. conf. 61. num. 33. quorum neutrum factum fuit. Et ex his tolluntur adducta in contrarium, et in primis cessant omnia, quae dicuntur de iudiciali deposito, et quia iudiciale depositum non potest dici, quod non solum non fuit parte citata, sed nec etiam de mandato Iudicis factum, Rol. ubi supra num.
- 10** 12. Et quod dicitur factum Iudicis factum patris, procedit quando iuris ordine, et rite procedit, Bar. in l. memoriam, num. 4. C. de vi. Bal. in l. si ab casam. num. 4. C. de iust. lib. in l. 2. D. in Fin. sed semper num. 3. ff. de re iud. c. ultra quod Iudex laboravit, ut pecunias restituerentur, et talis depositio fuit praeter eius intentionem.
- 11** Non obstat, quod casus fortuitus excuset, quia non procedit stante mora Iosephi in restituendo, l. item propter. C. de non. ferat. l. quod re. ff. si cert. per. Abb. in cap. fin. num. 4. de dep. Soc. in l. Titius num. 4. ad fin. ff. de cond. et dem. ultra quod non carit Iosephus culpa, quia ultra quod in eo praesumitur, ex traditis per Dec. conf. 473. num. 6. ex eo etiam conuenit, quia voluit deponere
- 12** pecunias in capia aliena, et recipere clauem, et per eius traditionem d. Gallus fuit liberatus a custodia gloss. in l. dominus horreorum in verb. receperit circa med. et ibi
- 13** Caltr. sub num. 2. vers. idem si renunciat, ff. locat. et stante autem culpa non potest dici liberatus, imo factum eius damno cedit, l. si ver. et §. sed interdu. C. in rebus. §. 1. ff. de mod. l. si merces. §. culpa, ff. loc. cap. 2. de dep. Dec. d. conf. 473. Corn. conf. 108. col. 1. vers. et quando citata
- 14** per lib. 1. et qui enim male in custodia versatur, tenetur etiam de damno ab aliis dato, Nat. conf. 79. num. 4. Noo
- 15** obstat, quod et depositum sit factum praesente, et ta-

cente d. Gallo in eius capis, quia non potest esse rur suscipere depositum, et per consequens custodiam, Nat. qui de com. testatur, conf. 131. num. 1. Et ubi etiam suscipisset periculum, non tamen fuisset liberatus Iosephus a communitate per actum inter ipsos gestum sine intereptione ipsius Communicati. Non est verum, quod Iosephus esset debitor pecuniae apud eum depositum, ut de specie, ita ut es perempta sit liberatus, et quia non fuit pecunia apud ipsum deposita, clausa, et obsignata, sed numerata, quo casu retinetur nascum mutui, et secundum mutui naturam debet regulari, l. 1. ff. de mut. §. qui mutuarum. ff. si quis casu. et in mutuo periculum est debitoris, l. incendium, ff. si cert. per. in d. declarant DD. in l. cum quid, Paul. de Caltr. numero 13 Alex. sub num. 13. vers. ex hoc ergo, Soc. num. 11. vers. prima se conclusio, ff. si cert. per. et propterea et ubi debitor necis, quod petite non potest, l. incendium C. si cert. per. l. in ratione la secunda §. interea, ff. ad leg. Falid. Dec. d. conf. 473. numero 1. et non fuit liberatus ab obligatione restituendi tantumdem in genere, et similem pecuniae summam, Paul. de Caltr. in d. l. cum quid. in fin. Bero. conf. 194. numero 39. et sequent. lib. 1. Cur. iun. conf. 129. numero 14. et 35. Ultra quod, ubi etiam Iosephus fuisset depositarius certe speciei illam deponendo, ut fecit, non esset per supradictam liberatus.

ANNOTATIO.

- a** Rol. et decis. 167. num. 2. par. 1. d. decis. 167. num. 9. par. 2. d. decis. et decis. 167. par. 2. m. ver. fuit lae dictum in Bononien. pecuniarum Liberarum cambij 27. Nouembrii 1617. coram R. P. D. Vbaldo.
- b** Negatum, et de p. v. l. 1. par. 1. numero 3. Rol. decis. 175. 21 par. 3. lib. 3. d. decis. Rol. decis. 176. numero 3. et alio 177. numero 2. ambo inter impress. penes Modern. Perus. Cine. de Censib. Et etiam fuit dictum in Alfisen. Penfionis 22. Iunij 1601. coram Illustrissimo Cardinali Sacerdoti, et in Bononien. Pecuniaria, seu Literarum Cambij 27. Nouembrii 1617. coram R. P. D. Vbaldo.
- c** Menoch. d. arbit. cap. 13. num. 10. qui post plures relatos dicit esse necesse, et quod numerus coram testibus, et 2a non sufficere pecuniam esse in crumena, Roland. conf. 53. num. 36. lib. 1. fuit dictum in d. Bononien. Pecuniaria, seu Literarum Cambij 27. Nouembrii 1617. coram R. P. D. Vbaldo.
- d** Menoch. T. de cas. 121. num. 59. Roland. conf. 169. num. 31. lib. 1. Rol. decis. 187. num. 3. impress. penes Perus. Cine. de Censib. Et fuit dictum in Ferrarien. Doris 12. Nouembrii 1618. coram R. P. D. Burzio, et prius in Romana Emphyteusis 9. Decembris 1606. coram Bononien. Cardinali Lancellotto.
- e** Surd. conf. 49. num. 37.
- f** Depositum, et quando est in pecunia numerata factum, 14 non ubi speciebus, et corpus, sed ubi quantitas an, et quando transeat in naturam motui, et in dominium depositarii, et an casus fortuitus spectet ad depositarium, et non ad deponentem, videndus est Manic. de racis, lib. 1. tit. 9. num. 21. et seq. qui multipliciter declarat, et etiam est videndus Honded. conf. 43. lib. perus. Et ex enumeratione non inferitur per necessitatem translationem dominij, quia numeratio sapit fit ad sciendum quantum sit depositum. Surd. conf. 301. num. 19. vers. nec repugnat, Manic. d. lib. 1. tit. 9. num. 21. et 26. In dubio tamen, quando depositum est factum, ut tantumdem reddatur, dicitur translatum dominium in depositarium, et penes deponentem remouet solum adio ad tantumdem, Rol. decis. 133. num. 6. inter impress. penes Pacif. de Saludam. iur. novam impressionem.

Quirinus Rebyamini.

Clodien.

Clodien. Beneficij.

Veneris 19. Decembris.

ARGVMENTVM.

Patet ex summario.

SYMMARIVM.

1. Valer per ascensum non iustificat narratam per non excessum.
2. Locationes non probant valorem.

DECISIO CXLVII.

Domini dixerunt non esse recedendum a decisis, quia in articulis remissorialibus non continetur aliud, quam valor beneficij, de quo est controuersia, & quidem per ascensum; enim tamen in gratia narratur per non excessum, quo fit, vt sicut articuli non concludunt; ita nec testes iustificent gratiam, vt fuit dictum coram R. P. D. Sacro in Capitulo. Beneficij 16. Iunii 1600. & in Hispanen. beneficiorum 19. Aprilis 1602. coram R. P. D. Iusto, & sepius in alijs. Minus etiam probant dicti testes; quia deponunt solum de redditibus quorundam terrarum, nec ex eorum dictis, aut alibi apparere, quod beneficium non habuerit alias terras, nec alios redditus, non percurat tempus gratia, & causam sciencie deducunt & ex locationibus, quae non concludunt valorem. Sarnen. de valer. quest. 1. num. 6. Peregr. decis. 42. & decis. 183. lib. 1. Io. Paul. decis. 7. Deficit etiam iustificatio quoad possessionem, & perceptionem fructuum Barengii in eadem impetratione narratam.

ANNOTATIO.

- a. Valer in gratia narratur per non excessum non iustificat per testes deponentes per ascensum, quia stat simul, quod valor ascendat ad summam expressam, & nihilominus non sit verum, quod non excedat, Rota decis. 186. sub num. 3. & sub num. 4. & decis. 43. sub num. 3. part. 1. in reuoc. & decis. 443. sub num. 1. part. 1. in reuoc.
- b. Vide quod dixi ad decis. 101.

Glossarij Illustrationes.

Romana Pecuniaria.

Luna 12. Ianuarij 1604.

ARGVMENTVM.

Colligitur ex Summario.

SYMMARIVM.

1. Mora censetur remissa ex acquiescentia alterius partis, & num. 3.
2. Interesse non est locus cessante mora, & num. 4. ubi vide limitationem.
3. Mora censetur remissa ex receptione partis precij, imò etiam ex sola interpellatione & petitione.

DECISIO CXLVIII.

Fuit conclusum non esse factum locum promissioni damnorum, & interesse, de quibus fuit conueniunt in vltimo Capitulo ex inobseruantia, & controuentione, quia de controuentione non docetur, & sunt resolutiones in contrarium. Non enim potest inobseruantia deduci ex eo, quod patitur non durauerit per

spatium sex annorum, & nouem mensium, quia fuit data facultas Episcopo augendi summam pecuniarum in consignatione, abbreviare tempus extinctioni prefixum, ita vt propterea D. Spinola non deberetur tor paghe, quot erant consignanda, seu per ipsum exigenda, si tempus non fuisset abbreviatum, vt fuit resolutum 16. Iunii 1602. Nec etiam ex eo, quod in tempore venditionis Officij Episcopus non dedit nouum assignamentum loco dicti Officij, vt tenebatur ex pacto, quia pro, & vice d. assignamenti D. Spinola fuerunt a D. Lelio soluta seu quatuor mille, ex quibus fuit suppletum non solum solutioni praeteriti temporis, quando in aliquo parte Episcopus defecisset, sed etiam assignamento faciundo, postquam Spinola ea simpliciter recepit post dictam venditionem, ita vt non propterea ex hoc capite dari possit de inobseruantia. Et nihil referre dixerunt Domini, quod ea acceperit a D. Lelio, quia fuerunt ab eo soluta in hanc eandem causam; quibus additis alijs seutis 3400. conuictis ab ipso Episcopo in extinctionem tot societatum ex assignatu D. Spinola in partio, constat abunde de implemento Episcopi, iuncta praeteriti acquiescentia ipsius Spinolae, de qua supra, & per quam mora si qua ex parte Episcopi intercessisset, fuit sublata, Aym. consil. 10. §. num. 2. & 3. R. uin. consil. 153. sub num. 1. lib. 1. R. uin. fen. consil. 22. §. 1. & cessante mora non est locus aleui iurisdictionis, & ubi DD. ff. si ceri. per. Bar. in l. stipulationes non duranduntur in §. quod ff. de verb. obli. R. uin. consil. 48. num. 1. lib. 1. Aym. consil. 87. in fin. fuerunt enim, quod ex rata temporis, & pecunie D. Spinolae deberetur ex forma conuentionum inter ipsos initarum, Episcopus compensare non reusit. Considerauerunt etiam Domini Spinolam retinuisse, & adhuc in manibus retinere pecuniam. Nec docere, quod fuerit passus aliquod interese, vel damnum ex praeteritis inobseruantia, quae etiam non fuit in summa uotabili.

ANNOTATIO.

- a. Mora & censetur tacite remissa per acquiescentiam alterius partis, cui erat implendum, Rota dec. 377. §. 10. par. 1. in reuoc. & dixit etiam Rota coram Sanctissimo supra dec. 377. sub n. 2. prout etiam censetur remissa mora ex receptione partis precij ubique possessionem, Vera l. decis. 316. n. 2. & 3. par. 1. & sub num. 104. num. 7. & seq. & plene etiam Gratian. decis. 300. n. 31. Rota dec. 77. n. 3. par. 1. in reuoc. Imò etiam per solam interpellationem censetur mora remissa, Rota lausen. decis. 12. n. 11. Hood. consil. 34. n. 24. lib. 2. Gratian. dispensation. cap. 301. num. 41.
- b. Et quod interesse non debeatur latè mora latè Hond. f. consil. 10. n. 11. lib. 1. & consil. 8. num. 9. lib. 1. ubi alios cumulat Rota dec. 662. n. 3. par. 2. in reuoc. & hoc procedit sine agatur de interesse luci cessantis, siue damni emergentis, Honded. d. consil. 8. n. 10. & fuit dictum in London. Pecuniaria 30. Martij 1605. coram R. P. D. Causlerio, hae tamen conclusio non procedit, quando à principio inter partes fuit interesse deducum in conuentionem, quia tunc debetur sine mora, Honded. consil. 36. n. 10. lib. 1. Gratian. dispens. cap. 240. num. 2. Rota decis. 131. sub num. 5. inter impress. penes Farinac. post secundum lib. consil.

Glossarij Illustrationes.

Camerinen. Transactionis.

Veneris 16. Ianuarij 1604.

ARGVMENTVM.

Transactio super existentia testamenti sustinetur ex solo timore, & vociferatione existentis testamenti.

SYMMARIVM.

1. Transactio resistitur ab defuncti causa finalis.

2. Pro

1. Pro transactione validitate sufficit solus timor litis, & numero 5.
Sed exare autem timorem, vel adesse litem, non flatur assertum parum, sed aliunde probari debet, & numero 6.
2. L. de his, si transact. non habet locum, nisi quando agitur de dependentibus ex testamento, super quibus transigi non potest, nisi inspectio verbi testamenti, non autem procedat, quando contrarium verum super existentia, vel non existentia.
3. Transigibile est quicquid in controversiam deduci potest. L. si calumniosa non iustificat transactionem bene verum est, quod sufficit modica occasio dubitandi, eodem numero 4.

DECISIO CXLIX.

- Domini, stantibus testibus ultimo loco examinatis cum in partibus, quæ in Curia, reciterentur a decisionibus in hac causa factis super nullitate transactionis, quicquid enim aliis visum fuerit, hodie dixerunt transigentes non respexisse veram, & realem existentiam testamenti, ita, & taliter, quod pro constanti præsupponerent adesse testamentum, sed ex eo inducti fuerunt ad sic transigendum, quia non solum pro parte filiorum Bernabei instabat Ludouicum condidisse aliud testamentum, sed etiam de hoc aderat rumor, & vociferatio in loco. Vnde non potest dici constare de falsitate cause, nisi probetur, quod de tempore transactionis non adesset talis vociferatio, & quæ verba finalis attendi debet ad annullandam transactionem, ad not. in L. de iur. ff. de cond. & dem. fuit dictum in causa Prænestina transactionis 11. Nouembris 1577. coram Reuerendissimo D. Patriarcha Alexandrino. Ista autem non solum non probatur, sed de contrario apparet ex depositionibus testium, primis enim, & secundis testis in Curia examinatis, & secundis de partibus bene probant sanam existentiam testamenti, cum quibus concurrat depositio vniuersitatis, qui testamentum interfuit, & nominaralios oonfessores, & Notarium concurrunt etiam dictum alterius testis de auditu. Ex quibus iunctis, quæ de occultatione dicunt alij testes, poruit iusta de causa suspicari Vannes de veritate testamenti condidit, quodque aliquando posset repetiri, & propterea libi fieret super luccessione in bonis Ludouici, & qui timor sufficit pro validitate transactionis. L. 1. & ibi not. C. de transactio. Par. consil. 52. numero 18. lib. 1. Nat. consil. 465. numero 2. Capotaquæ. decis. 123. lib. 2. in manuscrip. Mobed. decis. 1. de transact. 4. Et propterea non solum cessat defectus cause, sed etiam quod dicebatur Vannem ex mala persuasione, & caliditate partis, ac errore inductum fuisse ad transigendum, quia error in Vanne, & dolus in alia parte excluditur ex publica voce. Non enim placuit Dominis aliud fundamentum super dispositione 1. de his ff. de transact. quod enim in ea statuitur habet locum, quando agitur de dependentibus ex testamento, de his enim non potest transigi, nisi veritate reperta per inspectionem ipsius testamenti, non autem procedat quando dubium est super existentia testamenti, cuius inspectio (cum non reperitur) est impossibilis, alijs super huiusmodi dubio transigi non posset, quod non est dicendum, & cum omne, quod in controversiam deduci potest sit transigibile, ad not. in l. 1. ff. de transact.

ANNOTATIO.

1. Et quid timor litis sufficit pro validitate transactionis, Seraph. decis. 53. num. 7. ubi dicit sufficere solam suspicionem litis de dec. 777. de Rota penes Zacch. de oblig. Cam. decis. 139. numero 4. & in reuoc. par. 2. decis. 169. numero 3. & decis. 447. numero 2. par. 1. in reuoc. & decis. 355. numero 5. eadem par. fuit dictum in Romana domo 11. Decisions Papales.

Martij 1616. coram Reuerend. Patre Dom. Vbaldo, & in Mendonien. Canonico 14. Nouembris 1617. coram Reuerend. Patre Dom. Barato. 7 Sed quoad hunc timorem litis, necnon quoad existentiam litis non statim assertioni transigentium, sed debet aliunde de eo constare. Rot. decis. 327. in princip. par. 2. diuers. But. decisio 104. numero 2. & 3. & decisio 131. numero 10. & Seraph. decisio 777. & ibi timor litis ex coniecturis, & verisimilitudinibus factis probatur, Seraph. decisio 777. Neque lis calumniosa sufficeret ad sustinendam transactionem. Magon. decisio Florent. decisio 4. & 5. Fuit dictum in Romana refectionis contractus 11. Februarij 1591. coram Orano. Bene verum est, quod sufficit modica occasio dubitandi etiam si prætextus non esset satis iuridicus, vt fuit dictum in Romana vltus fructus 15. Martij 1610. coram Illustrissimo Cardinali Sacro, ubi fuit dictum sufficere auctoritatem vnius Doctoris extrinseci ad præbendam iustam causam litis, & transactionis. Notandum tamen est in hac materia, quod quando transigibile est concepta cum verbis valde præganeibus, & vniuersalibus, comprehendit etiam ea, super quibus non est litis, non in vim transactionis, sed in vim pacti, de quo dicam infra ad decisionem 118.

Oliverius Beltraminus.

Braccharen Beneficij.

Veneris 19. Iunij 1604.

ARGVMENTVM.

Gratia (si neutri) non est subrepticia ex eo, quod non sit facta mentio, quod colligantur sit propositus Apostolicus. Gratia (si neutri) de sui natura non est præiudicialis, & de quibus qualitatibus sit facienda mentio in gratia.

SVMMARIVM.

1. Gratia, si neutri, an sit subrepticia, quando non sit facta mentio, quod colligantur erat, promissum Apostolicum, & negatum est vera.
2. Subrepticia non est gratia ob incertitudinem qualitatis de qua in iure causam non reperitur, quod exprimi debeat, de qua l. 1. vide sub num. 11.
3. Gratia, si neutri, ex stylo Datarie conceditur propositus Apostolicus, nam aduersus alium promissum Apostolicum.
4. Qualitas an sit talis, quam si Papa sciret reddidisset difficultiorem ad concedendum, id vix pendet ex consuetudine, & num. 10. ubi dicitur, quod attenditur communis stylus Curie, & num. 11.
5. Præsumitur, quod Papa non concessisset, vel difficultius, si gratia alteri præiudicium inferret.
6. Gratia, si neutri, non est præiudicialis, quia non habet locum, nisi data immutabilitate gratia parti aduersæ.
7. Subrepticia non potest dici gratia, quando conueniatur clausulæ, quæ non videntur id exprimitur, quod exprimitur.
8. Regula de omni alio, cum in gratia derogatur, non potest opponi de subrepticio ob non factam mentionem possibilibus emendari.
9. De vniuere consuetudine facta sufficiens mentio per illum suspensorem.

DECISIO L.

Contra gratiam (si neutri) opponerent informantes pro Galpare de subreptione ex duplici capite, primo, quia non narratur Galparem esse propositum Apostolicum, quod dicebat necessarium, & de iis, quæ difficultiorem reddidissent Papam ad concedendum cum de iure a solito stylo Datarie, Felyn. in capite in nostra n. 49. in 20. et de suspens. Callad. dec. 11. n. 4. de prob. Et dixit Rota in causa Calagaritana iurisdictionis 8. Aprilis

K. lis

Burgensi. Decimarum de Bellorado.

Luna 26. Januarij 1604.

A R G V M E N T V M.

Patet ex Summario.

S V M M A R I V M.

- 1 Transactio quando non est confirmata auctoritate Papae, non excludit vicam transigentis, & non officio successoris, & num. 3.
- Sufficiat praesumptio confirmata ex lapsu 30. annorum, & num. 4.
- 2 De transactione nulla, & invalida non est necesse facere mentionem.

DECISIO CLII.

IN hac causa, in qua per contradições proceditur, fuit contra informantes tenentem sententiam Ordinarij, quae conformis est Privilegio Gregorij XII Lesse confirmanda, & quoniam iustitia, & iniustitia sententiae ab eo pendet an sit attendendum laudum, vel potius privilegium, Domini dixerunt esse attendendum privilegium, quia non apparet de acceptatione laudi, saltem formali totius Consensus, prout requiritur ad istum effectum, & concordia non est aliqua auctoritate Papae, vel Ordinarij confirmata, & propterea oon esse realis, sed personalis, ita vt transigentium vicam non excefferit, gloss. in cap. veniens. in ver. confirmatam, & ibi Abb. num. 5. de transact. & propterea de huiusmodi dila. & transactioe ¶ non fuit necessarium mentionem facere in privilegio. Addebant aliqui oon consistere, quod scuta viginti quinque annua superent summas octuaginta, & minus quod licet dicitur Monasterij illas excedat, neque Moniales teneri probare non excessum, sed beneficium in eum obus probandi contrarium. Non obstat decis. Zanoreni. decimarum allegata, licet enim in ea dicitur sufficere Monialibus, quod probent indigentiam, id est, quod congruum non habent, non propterea dicitur eas teneri ad id probandum. Nec apparet an ibi Moniales essent actrices, vel reae.

A N N O T A T I O.

- 1 Et quod transactio auctoritate Papae non confirmata non officia successorum. Feder. de Sen. cons. 4. per tot. ¶ Abb. cons. 16. num. 2. lib. 2. fuit dictum in Carthagen. pensionis 19. Februarij 1604. coram R. P. D. Pamphilio, & in Burgensi. quindemiorum 30. Novembris 1613. coram R. P. D. Dunozero; sufficit ¶ tamen praesumptio confirmatio de ducta ex lapsu 30. annorum, iuncta observanda ad effectum, vt transactio officia successorum, & censetur realis. Rot. decis. 119. num. 5. par. 1. in recen. & fuit dictum in Papien. Decis. Legatorum 30. Decembris 1610. coram R. P. D. Pamphilio per regulam generalem, quod beneficium Apostolicum praesumptum obtentum ea spatio triginta annorum, etiam si non sit evocatum, de qualibet dicit.

Glicerius Belloradensis.

Aquilana Beneficij.

Feneris 6. Februarij 1604.

A R G V M E N T V M.

Regula 8. tollit Privilegia, & indulget concessa quibuscumque, & quasi possessionem conferendi, etiam immemorabilem, & inficit titulum, & possessionem.

Decisio Papalis.

- 1 Regula 8. reservatoria capie beneficia spectantia ad collationem inferiorum collatorum.
- 2 Et tollit Privilegia, & indulget concessa etiam Collegiis, & Universitatibus cum quibuscumque clausulis, & num. 7.
- 3 Item tollit quasi possessionem conferendi, etiam si sit immemorabilis, & num. 8.
- 4 Clausula (dammodo collatio ad nos hac vice pertinet) non praeservat ius inferiorem collatorum, si beneficium vacans in mense reservato.
- 5 Regula 8. inficit titulum, & possessionem.
- 6 Vacatio de iure sufficit, licet beneficium non vacaverit de facto.

DECISIO CLIII.

FVt sine aliqua difficultate resolutum gratiam suffragari Scipioni, quia eum fuerit decemum eam esse iustificatam, etiam quoad vacationem in mense reservato, quicquid sit de facultate conferendi Capituli Lateranensis. circa hoc beneficium ¶ ea saltem cessavit in mense reservato, cum regula reservatoria octo mensium capiat ista beneficia inferiorum collatorum, ¶ & tollat privilegia, & indulget concessa Collegiis cum quibuscumque clausulis, vt in ea legitur, & fuit dictum in Casalen. Canonicius 19. mensis praeteriti coram R. P. D. Lira. ¶ Nec releuat praeterea ¶ quasi possessio Capituli conferendi, etiam in mensibus reservatis, quia etiam si esset probata, & esset immemorabilis, esset nihilominus sublati per regulam, vt patet ex eius lectura, & dicit Rota in d. Casalen. ¶ Non obstat b clausula (dammodo collatio ¶ ad nos hac vice pertinet) ¶ quia verum est istam clausulam praeservare ius inferiorem collatorum, sed praeservare, quatenus beneficium non sit reservatum, vt fuit resolorum coram Otadino in vna causa lauch. Canonicius 14. Octobris 1569. Pmissio, & titulus Domini, quando de eis apparet, non obstant ¶ quia reservato, & decretum Regulae vtrumque inficit, & si eo tempore de stell. in 6. Rot. decis. 3. de res. spol. in nou. & d. 2. sed. in an. an. Casalen. decis. 11. num. 5. super reg. Idem dicitur de collatione, & possessione Lepidi, & cessat, quod dicitur beneficium non vacasse tempore impetrationis Scipionis, quia imò vacavit saltem de iure, quod sufficit, & ibi absentis, & dicit Episcopus de prob. lib. 6.

A N N O T A T I O.

- 1 Rot. decis. 58. num. 5. & decis. 68. num. 5. par. 1. in recen. vbi dicitur, quod regula octava derogat quibuscumque privilegia ¶ cum quibuscumque derogatoriis derogatoriis concessis, & lausimè fuit deductum in illa Casaragustana de Maella 6. Novembris 1617. & 13. Novembris 1610. coram R. P. D. Coeino Decano, & conferunt tradita per Gonzal. super regul. 8. gloss. 35. per totum.
- 2 Et quod Reg. 8. tollit ¶ quasi possessionem conferendi propter decretum (vtrum) in ea contentum, Gonz. super reg. 8. gloss. 1. num. 8. & gloss. 16. num. 19. Rota decis. 51. num. 1. par. 1. in recen. & fuit totè dictum in d. Casaragustana Parochialis de Maella 6. Novembris 1617. coram R. P. D. Coeino Decano, vbi dicitur hoc procederet, etiam si decretum (vtrum) Reg. 8. non sit super certo corpore beneficij, sed super incerto.

Glicerius Belloradensis.

Gerundensi. Distributionum.

Luna 16. Februarij 1604.

A R G V M E N T V M.

Capitulum non potest habitare absentem ad percipiendas distributiones, nisi consent

K 1 consen

consensus omnium, quibus accrescunt portiones non residentium, & distributiones non debentur, nisi interessentibus, vel absentibus, ex causa necessitatis, seu evidentis Ecclesie utilitatis.

SUMMARYM.

1. Capitulum non potest habilitare non residentem, ut in absentia incurret distributiones, quando portio non residentis accrescit non solum Capitulo sed etiam singulis beneficiatis, tunc enim requiritur etiam consensus beneficiatarum, & de hoc laud vide num. 6.
2. Distributiones non debentur non interessentibus, nisi in casu necessitatis, seu iusta, & rationabili corporis necessitate, aut evidentis Ecclesie utilitate, & num. 7.
3. Absenti ex causa alicuius officii excusandi, ne officium suum sit sibi donatum, haberi debet pro presente.
4. Hecce verum quoad fructus non quoad distributiones, ad hunc enim effectum requiritur, quod habeatur non pro presente, sed pro interessente.
5. Administrator Bursa non potest convertere pecuniam, nisi in usum destinatum.
6. Distributiones ut debentur absentibus duo capituli concurre debent, iusta causa, & licentia superioris, quod debet esse expressa, & non sufficit tacita consensus.

DECISIO CLIV.

Domini resolverunt contrarium initum inter Capitulum, & Hieronymum non debere formi effectum respectu distributionum, & Anniversiariorum, quae Beneficiatis debentur ex dispositione statuti Bertrandi, quicquid enim sit de distributionibus, quae ad solum Capitulum spectant ex particulari ipsius Capitali bursa, quicquid etiam sit de portione, quae ex bursa cum Beneficiariis communi ipsi Capitulo debetur, de quibus non est questio quoad illam, quam ex dicta bursa secundum statutum Bertrandi lucratur Beneficiariis interessentibus Anniversariis, & non poritur Capitulum ex sua conventionione habilitare Hieronymum, ut eas in absentia lucraretur, cum enim portio absentis accrescat non solum illis de Capitulo, sed etiam singulis Beneficiariis interessentibus, Franc. in c. v. v. 5. qui vult, num. 4. de cler. v. v. 1. in 6. non accedente Beneficiatorum consensu non poritur ipsis per Capitulum inferri aliquod praedictum, *l. in hereditibus. C. sum. heres. l. si vult. 5. ante omnia. ff. de p. l. praesentum.* quia tales distributiones nunquam debentur non interessenti, nisi in casu ini-misus, seu iusta, & rationabili corporis necessitate, aut evidentis utilitatis Ecclesie, *de v. v. & dixit Rota etiam in Valentina emolumentorum 16. Octobris 1585. si non adest consuetudo Ecclesie aliter statuens, ut habetur in d. v. v. 1. Non obstat, quod Hieronymus debeat haberi pro presente, ac aliis officium suum sit sibi donatum, cap. cum non debeat de decimis 6. quia, ut dicit text. hoc est verum quoad fructus, non quoad distributiones, licet enim haberi debeat pro presente, non tamen pro interessente, ut dicit ibi gloss. in ver. ex capite. Hoc multo magis verum attenda dispositione Statuti Bertrandi, quae in pluribus obstat conventioni Capitali, ut deducunt informatum pro Beneficiariis: Nec est necessarium ingredi materiam administrationis, quia & ubi etiam administratio huius burse spectaret ad Capitulum, tamen id esset intelligendum quoad usum destinatum, & non aliter, *l. 1. c. 2. 5. quoad frumentaria. ff. de admin. rer. ad car. p. v. in 1. ubi gloss. in ver. non ad aliam, & DD. de religiof. dicit. Fuit in hoc terminis dictum in Valen. emolumentorum, 15. Maij 1598. coram Oratio; Ex fuit saepius resolutum non**

posse Capitulum aliquid statuere, quod debeat à dispositione Statuti Bertrandi.

ANNOTATIO.

- a. Quod à Capitulum non possit habilitare absentem ad percipiendum distributiones, videndum est laud. Garza de benef. par. 3. cap. 2. num. 401. & seq. & num. 417. ampliat hoc procedere non obstante consuetudine in coartatum, quam dicit esse corruptelam, & num. 423. & seq. refert plures declarationes Sac. Congregationis, & num. 427. dicit, quod nec etiam per viam donationis, seu dimissionis talis habitatio, seu concessio sufficitur, & bene Rota decis. 61. num. 3. par. 1. in recent. ubi tamen adducitur, quod possit quibus distributiones sunt quibus, possunt illi, quibus accrescunt, eas tenuere, id est, consentire, ne absentem portionem suam perdat, & hoc idem firmavit Rota coram Sanctissimo infra decis. 173.
- b. Distributiones & non, nisi interessentibus, dantur, pro ut vltra iuris communis dispositionem dispoit Concilium Tridentinum sess. 4. cap. 12. 5. distributiones, Scraphin. decis. 112. num. 1. & decis. 114. 10.
- c. licet & quando concurrat legitima causa absentis, debentur etiam non interessentibus, tamen id est verum, quando vltra causam, concurrat etiam Episcopi licentia, Rota post plures relatos decis. 608. sub num. 1. par. 1. in recent. & laud. fuit dictum in Alen. fructuum 6. Ianuarij 1614. coram R. P. D. Manzedo, ubi vltimus fuit dictum huiusmodi licentiam debere esse expressam, & non sufficere tacitum consensum, id quod consensum tradita per Gonz. super regis 3. gloss. 47. num. 51. Hic tamen licentia Ordinarij non requiritur, quando quis factio Capitali est impediens residere, hoc enim casu debentur distributiones, etiam si non concurrat alia licentia Episcopi, ac Capitulum ex impedimento per ipsum indebitè praestitum lucrum capiat, ita fuit dictum in Salamantina fructuum 6. Iunij 1617. coram R. P. D. Remboldo.

Gilmanus Belteminus.

Bononien. Pecuniaria.

Veneris 20. Februarij 1604.

ARGVMENTVM.

Berle da an sit mensuranda, & an veniat in numero Tornaturatum venditarum, & Ripa fluminis quae dicatur.

SUMMARYM.

1. Distio (iuxta) designat confines.
2. In venditione includitur quicquid est intra confines.
3. In mensura venit totum quod venit in venditione.
4. Ripa non est mensuranda, quando tacite accedit venditori, scilicet quando consue expressis esse inclusam in venditione, & num. 14.
5. Berle da, quando est variabilis amplitudinis, & est fructifera, est mensuranda.
6. Aferatur aqua dices terrenum in alium, sicut bonum, in contrarium venditionis.
7. Berle da fluvius amplitudinis, & utilitate non potest dici Ripa, sed potius ager quidam ab ipsa diffusus.
8. Ripa daturur rivo immixto, quibus naturalis cursus fluminis conviatur.
9. Berle da non potest appellari Ripa, quoniam aliquando ob ingentes pluvias flumen excreverit illam inundans pro parte, & forsitan in totum.
10. Alveus dicitur venter fluminis secundum naturalem, & consuetum cursum.
11. Inundatio dicitur, quando aqua naturalem cursum agredatur.
12. Inundatio speciem fundi non mutat.
13. In alveo plantationes fieri, nec in eo aliquid immixtum potest.

DECI

DECISIO CLV.

- Cum dubitarem an Berleda debuisset mensurari, & esset computanda in numero Tornaturarum in instrumento venditionis expressarum; fui unanimi DD. suffragio conclusum affirmatiuè, quia venditio designat flumen pro confine, † vt denotat illa dictio (inter) Olde. *confilio 49. numero 14. Alex. qui in puncto loquitur*, & decidit casum illum *confilio 110. numero 6. libro 2. †* Vnde Berleda, quæ est citra flumen in venditione includitur, l. *Arda sacra. §. fin. ff. de contrah. emp. l. si finet. C. de iust. l. Riparum, numero 2. ff. de rerum diuis. Ang. Aret. in §. Riparum, num. 2. Infr. eodem tit. Nec vim argumenti tollit, quod Ripæ venditioni accedunt, & tamen non sunt mensurandæ, † Bar. in *tratt. Tyberiadis. §. agro, numero 4. cum alius ex aduerso allegat, quia hoc est, quando tacite accedunt*, Rimi. *sen. confilio 444. sub numero 22.* secus quando apparet Ripam in instrumento venditionis includam, Alex. d. *confilio numero 1. in fine & numero seq. post Bal. in rubr. C. de contrah. emp. Fab. de Monte de *emp. & vend. questio 6. sub numero 15.* & satis dicitur inclusa, dato flumine pro termino, vt concludit Alex. *ibi.* Hoc consonat, non solum qualitatè rei, sed etiam menti contrahentium, quia computata ista Berleda numerus Tornaturarum expressus correspondet, aut in modico discrepat, si autem non computatur deficit notabiliter. † Accedit, quod est notabilis amplitudinis non sine fructu herbarum, & arborum, ita vt verisimile non sit, quod venditor voluerit illam gratis dimittere, nec æquum, quod emptor nullo exposito pretio præterdat exemplarati, *tal. in l. qui inuenit sub numero 76. Rip. numero 75. ff. de summi. Fab. de Monte in loco allegato*; Et licet non sit ita fructifera, vt aliud terrenum prædij venditi, † tamen ita debet mensurari terrenum malum, sicut bonum, Bal. in l. *si quis periculum, numero 4. C. de all. emp. Alex. d. confilio numero 11.* Nec possumus dicere eam fuisse à venditore reservatam, tum quia si hæc fuisset intentio, expressè eam reservasset, tum quia est inueniuntur ex parte utriusque contrahentis, venditoris enim non intereat hanc solum partem separatam reservare, nec emptor passus fuisset venditoris illam retinere in medio sui prædij, & probauit exitus, quia post venditionem Sabbatinus ad eam non accessit, nec illa in aliquo est usus. Nec potuit Malchiaeus, qui, vt dicunt testes, in hoc prædij erat multum versatus, circa hanc Berledam aliquam ignorantiam præterdere, † Stante etiam amplitudine, & utilitate Berledæ, vt dictum est, non potest dici Ripa, sed potius ager quidam ab ipsa diuisus, Bal. in *rubr. ff. de rerum diuisione, numero 25. Alex. d. confilio numero 3. vers. hoc est magis, tal. in d. l. quoniam numero 70. ad fin. Cepoll. de Ripa capite 36. colum. 2. vers. sed dubitari potest.* Nec etiam potest nominari Ripa, quia vt in planta certatur, & ex depositione testium colligitur, aliquantum à flumine distat, † & Ripa dicitur illi limites, quibus naturalis cursus fluminis continetur, l. 1. §. Ripa, ff. de flum. † Et quatenus aliquando ob ingentes pluuias flumen exerceat illam inundat pro parte, & forsan in totum aquis repleat, non ob id Ripa appellari potest, glossa & Angelus in d. §. Ripa, Soc. *confilio 79. ante finem vers. et ad uera in contrarium libr. 3. Ripa in d. l. quoniam sub numero 2.* Minus etiam applicatur, quæ de alio dicitur, † quia alius dicitur venter fluminis secundum naturalem, & consuetum cursum, Bart. in *notta. de alio. circa princ. in verbo naturalis. Et in verbo alius. Rip. in d. l. quoniam sub numero 2. †* Et quando dictum cursum naturalem egreditur, dicitur inundatio, Bart. & Rip. in *dist. loci*, quæ inundatio speciem fundi non † mutat, Bart. in *dist. mult. in princ. vers. aliud est*, & nullus dixerit alioeum locum, † in**

Decisions Papale.

quo sunt plantationes, quia huiusmodi plantationes in alio fieri, nec aliquid in eo immitti potest. Bal. *confilio 473. post numerum 1. libro 4.* Ad illud quod dicitur fuisse venditam possessionem terræ araturæ, arboratæ, vitatæ, & praturæ, respondet in specie Alex. d. *confilio 110. numero 8. vers. non alius, & numero seq.* Alia bene tolluntur per informantes pro Sabbatino.

ANNOTATIO.

- a Hæc decisio fuit confirmata coram R. P. D. Coccino Decano 1608.
b Ripa † an, & quando venit in venditione est videndus 14 *Surd. conf. 376. per tot.*

Bononien. Census,

Veneris 26. Februarij 1604.

ARGVMENTVM.

Si procedit conuentio de transferendo censum de vno corpore ad aliud, præsumitur facta dicta translatio, & non præsumitur reuera nouus census creatus, licet Notarius attestetur de incurrentu actualis numerationis pecuniarum, quia hoc censetur factum solum pro forma ipsius extinctionis non quod reuera interuenierit pecunia.

SYMMARIUM.

- 1 Innocentianum sanat terminos nulliter, & malè tenet, & an & quando locum habeat, & numero 11.
- 2 Sufficit, quid a due Communionis tot dies effluerint, quot requiruntur pro eorum seruatione, & num. 10.
- 3 Censui extinctio requiritur alium retroferendum scilicet, actuali numerationem pecunie, & num. 12.
- 4 Extinctio censui censui facta in vim conuentientie præcedens, de qua apparet.
- 5 Reversum non censetur ab eo, quod fuit conuentum, præsertim nulla existente causa mutandi.
- 6 Actus voluntatis non præsumitur, etiam si longum interuallum temporis intercesserit.
- 7 Inconueniens censetur alius factus, quando intercessit solus interuallum unius diei.
- 8 Interesse in materia censui est clarum, scilicet, fructum, qui fructus percipit, si mora in creando censum non intercesserit.
- 9 Sub interesse nomine veniunt fructus, & numero 13. Sertum principalem recipi sibi non præiudicat in fructibus recompenfatione, & num. 14.

DECISIO CLVI.

Domini unanimiter censuerunt sententiam Aud. Cam. esse confirmandam, non obstantibus contra eam adductis, tam ex capite nullitatis, quam ex capite iniustitiae. Nullitas enim, quæ deducitur ex eo, quod sit lata pendente termino ad articulandum, tollitur per Innocentianum, † quæ sanat terminos nulliter, & malè tenet, & † sufficit, quod à die commisionis tot dies effluerint, quot requiruntur pro eorum seruatione. Alia nullitas, cuius iuribus Comes Riccardus, vti condemnatus ad translationem iuxta formam chirographarum promissionis, quæ non ab ipso, sed à Marchione Vgone emanauit, non placuit, quia Marchio promissit pro d. Comite, & eius ratificatio colligitur ex responsionibus eiusdem ad possessiones Co. Iacobi. De iustitia etiam sententia liquet, quia extinctio census debebat fieri, cum aliis emptor non emisset prædium, & si nouus

K 3 census

confus erat creandus, debuit prius vetus extinguī, vnde cum confus fuisset extinctus, iusta fuit condemnatio ad translationem census, vel restitutionem libr. 4. mil. pretij d. census. Non obstat testificatio Notarij super enumeratione census, & numeratio ipsa, quia hoc fuit factum pro forma ipsius exhibitionis census, quare requiritur ad hunc priorem similem, videlicet renovationem ditionis, ut fuit dictum in Romana census apothecarum 28. Junij 1774. coram Illustrissimo Cardinali Lancellotto, & in Romana census 1. Julij 1789. coram Bubalo, & sapientius in aliis. Et quod non fuerit verè enumerata pecunia adeo confessio partis, quæ iuratur ex promissione, & conventionione procedenti, in cuius executionem censetur secuta extinctio, l. 3. §. verum ff. de manumiss. l. qui in aliena ff. de acquir. her. Aym. consilij 91. n. 9. Alciat. arg. a pref. 31. & seq. cum alius traditis in Romana Pecunia de Bullanis coram Robasterio 7. Novembris 1772. perferretur, ut in d. decisioe dicitur, stante brevitare temporis, & actuum vicinitate, & Non etiam est verisimile, quod cum partes egerint de translatione, voluerint ab ipsa conventionione recedere, l. cum qui. ff. de probat. l. cum hoc situm in princ. ff. de donat. inter vir. & vxor. Alex. consilio 133. numero 3. libro 1. Alciat. reg. 2. pref. 16. numero 1. perferretur nulla extrane causa mutationis, Nat. consilio 176. numero 4. in fin. Nec refert, quod eadem die non fuerint facta apocba, & instrumentum, & quia voluntas eadem durare præsumitur, etiam si longum intervallum intercesserit, l. facimus, vbi la. numero 6. C. de testat. Dec. in l. pella nullissima numero 10. C. de pact. Paris. consilio 47. numero 25. lib. 3. Alciat. vbi supra sub numero 1. vers. quod amplius, & Imò cum instrumentum fuerit factum sequenti die, non ex intervallo, incontinenti factum dicitur, Gram. decisioe 76. numero 5. in fin. facit in fortioribus terminis, Aym. consilio 156. numero 3. Adhuc inculcatur d. testificatio, qui celebratio instrumenti interueniunt. Iussit etiam fuerunt condemnati à die interpellationis ad damna, & interesse propter moram in non constituto nonum censum, & quod interesse est clarum, videlicet fructus quos perciperet, si mora non intercessisset, & census fuisset constitutus, & sub nomine interesse veniant fructus, Bal. in l. si quid pars numero 3. C. de feni. & apud Nat. consilij 316. num. 7.

ANOTATIO.

- 10 a Serap. decisioe 515. numero 1. & 2. Rota decisioe 742. numero 4. pars 1. in notat. fuit dictum in Ripina Parochialis 6. Aprilis 1609. coram R. P. D. Onembergio.
- 11 Innocentiana autem non suffragatur, quando termini nullo modo fuerunt tenes. Rot. decisioe 6. numero 3. inter impressos, penes Paschicum de Saluiano interdict. iuxta notum impressum. Verall. de iur. 149. num. 7. parte 3. Item nec Innocentiana suffragatur, quando tantum temporis intervallum non intercessit, ut termini non potuerint servari, ut fuit dictum in dicta Ripina Parochialis, & in Compellana Parochialis coram bon. mem. Oratio impress. penes Marchet. de censib. tom. 1. fol. 427. item Innocentiana non habet locum, nisi in Rota, Rota decisioe 85. numero 2. parte 4. in nullissima, & decisioe 6. inter impressos, penes de Pasch. de Saluiano Interdict. & fuit dictum in Reatina 27. Junij 1719. coram R. P. D. Casaleisio.
- 12 a Serap. decisioe 470. numero 1. Rota decisioe 56. numero 1. & 2. parte 1. in notat. fuit dictum in Romana Census 10. Febr. 1613. coram R. P. D. Pamphilio, & quod requiratur in extinctione Census retrouenditio, infinitas decisiones ad hoc propositum cumulat Modèr. Persul. Cinc. de cens. parte 3. capite 1. quaestioe 3. num. 1. numero 14.
- 13 c Suis obligatione ad interesse veniunt etiam fructus, Gabr. consilio 157. numero 3. libro 1. Menoch. consilio 110. numero 55. libro 1. Sard. consilio 198. numero 18. & 19. Houdet. consilio 30. numero 39. in fine lib. 1. fuit dictum in Britonorian. Saluiani 19. Decembris 1618. coram R. P. D. Piromano, vbi respondetur ad Coar. var. capite 4. numero 1. vers. primo deducitur, & fuit etiam dictum in Romana Pecunia 2. Aprilis 1618. coram R. P. D. Casaleisio, vbi pro-

pterea dicitur, quod possint fructus peci separari à forte principali quod idem etiam latè fuit dictum in Romana Pecunia 25. Octobris 1631. coram R. P. D. Coccino Decano. Et hæc decisio est valde magistralis, quia discutit illam conclusionem, an recipiens simpliciter sortem principalem absque persecutione aliquæ, possit separatim etiam petere fructus recompensandus debitos ex acquirenti. Iamvis, & resoluat posse petere reprobata DD. contrarij tenentibus, & hæc est decisio in illa causa, quam in anno ad deservit 93. dixi pendere in Rota, & nunquam fuisse resolutam, & post ibi impressa edes fuit circa quod est videndum, quod dixi in d. anno. 39.

Gius. Rota. Rota. Rota.

Romana Census.

Luna 23. Februarij 1604.

ARGUMENTVM.

Census acquisitus pro persona nominanda interterit residet penes acquirentem, & secuta nominatioe transferatur dominium in personam nominatam. Census est contractus diuiduus. Simulatio non præsumitur, nisi probetur, & cum sua causa.

SYMMARIVM.

- 1 Iuramentum calumnie sufficit, quod ferri fuerit præsumtum ad exclusionem vniuersi ex censu, & hoc sufficit etiam respectu alterius.
- 2 Iuramentum calumnie non præstat, nisi fuerit prius iuramentum & numero 23. vbi etiam dicitur quid debet repeteri petito in quilibet alio.
- 3 Numeratio pecunie, si interueniat in contractu census satisfactio Bullæ, licet pecunia sit aliena.
- 4 Acquirere sibi quis potest ex pecunia aliena.
- 5 Acquirere quæ potest alteri ex pecunia propria.
- 6 Numeratio probatur ex actione Nea, & actione de numeratione etiam ipsa, & testibus facta.
- 7 Emptioe facta pro persona nominanda, statim secuta nominatioe, est iuxta statum agnitionis in nominata, & numero 24.
- 8 Ex creditoris nominatio non acquiritur aliqui hypothecam super re taliter emptæ & numero 25.
- 8 Confessio, & declaratio non afficit sortem.
- 9 Cedenis confessio post emissionem non præiudicat cessionario.
- 10 Venditioe confessio post venditionem non nocet emptori.
- 11 Nominatio non facta per emptorem qui erat pro persona nominanda, non romana censuum emptor cum.
- 12 In clari non est locus conuersione.
- 13 Instrumentum factum rem certam, & manifestum.
- 14 Contra instrumentum non admittitur probatio præsumptoria.
- 15 Contra instrumentum requiritur plena, aperta, & concludens probatio.
- 16 Emptores plures census si sint, censetur quilibet pro rata emisse, & non censetur census, quæ persona.
- 17 Contractus dicitur diuiduus, quando tantum utilitatem offeri pars in parte, quantam sortem in tota & numero 6.
- 18 Fideiussores obligantur ad diuisibiles, & tenentur ea parte, in qua valuta est obligatio principalis.
- 19 Simulatio contractus excluditur, ubi constat de veritate actus.
- 20 Simulatio non præsumitur in publicis instrumentis.
- 21 Simulatioe contra probatur debet, & non. 17. obuide plura & non. & quando id procedat.
- 22 Novus contractus celebrari pro persona nominanda non potest fieri iniussu nominato nec absque illius consensu, postquam sequitur est nominatio.

DECI

DECISIO CLVIJ.

FABRVS, & Virginis Vrsini die vltima Iunij 1591. locauerunt Philippo Rauennae Tenuras, quas habebant in agro Nomentano pro pretio affictus, & pactis prout in instrumento desuper celebrato, & inter alia quod debentur capere ad censum scuti. 1. mil. ex quorum 18. mill. redimeretur tenura Turris Lupari, ex alijs 14. mill. extingueretur tot debita locatori: Die 13. Februarii eiusdem anni praedicti locatores impulerunt super nonnullis bonis in territorio Nomenti annuum censum scutorum 1140. quem vendiderunt pro pretio scutorum 31. mil. Rauennae conductori ementi pro persona, seu personis per ipsum in pede instrumenti nominandis, & de eorum pecunijs. Huic impositioni census accessit Illustrissimus D. Lotharius de Comitibus, & alij plures: Die 18. Aprilis eiusdem anni Rauenna in calce instrumenti census pro futuris 700. annis ex pretio scutorum 10. mil. nominauit D. Hieronymum ab Ecclesia cum declaratione, quod pro dicta rata emerat d. censum ex proprijs D. Hieronymi pecunijs: De mense Septembris, & de eodem anno pro scutis 600. annuis ex pretio scutorum 8. mil. nominauit D. Iacobum Mazerium, & quo consocius fuit re imbursemente de dictis scutis 8. mil. Egerunt D. Hieronymi pecunijs, & D. Isabella Priorata relicta Iacobi Mazerij respectu pro censibus decursis, & non solutis coram Aud. Cam. contra D. Lotharium, & cōfidei flores, & obtinuerunt relaxari mandatum executionis in vim obligationis Cameralis, in quo cūm fuisset appellatum, & causa in Rota mihi commissa cum clausula (si quid exequendum) dubitasti an mandatum sit exequendum, & licet ad euadendam executionem d. mandati plura opponerentur tūm respectu validitatis, quā respectu iustitiae d. mandati, illis tamen non obstantibus Domini resolverunt mandatum esse exequendum. Nullitates enim obiectae ex facto tolluntur, nam defectus mandati cessat ex fide, quae datur: & iuramentum calumniae pro parte D. Hieronymi fuit praestitum instante alio fideiussore, cuius praestatio sufficere debet, respectu etiam D. Lotharij, & praestitum cūm ab ipso, vel persona ab eo mandatum habente non fuerit oppositum, & peritum iurati. Non obstat laus deducta ad euadendam iniustitiam mandati, & primo dum dicitur, quod verē non fuerunt numeratae pecuniae personarum nominandarum, vt pote quae postea ad manus Rauennae peruenierunt, & quod vera pecuniae numeratio non interuenit, census est nullus ex dispositione Bullae Pij V. Hae obiectio visa est satis leuis, quia verē pecunia fuit numerata venditoribus census, quod sufficit Bullae, quae non curat, cuius sit pecunia numerata, & sicut & de iure potest quis emere, & sibi acquirere ex pecunia aliena, l. i. et l. multum, c. 1. in fin. C. si quis sibi vel alteri. Bar. in l. c. si instrumentum. C. de fid. inst. c. iur. huius, lib. 10. Bal. conf. 67. num. 1. lib. 1. c. si ita etiam potest quis ex pecunia propria pro alio emere, l. mancipij, ibi Bal. & alij c. si quis sibi vel alteri. Ad illud, quod dicitur non fuisse integrum pretium solum, sed tantum scuti. 18. mil. & propterea non solum respectu 14. mil. non solum censum non subsistere, sed etiam quoad residuum scutorum 18. mil. cūm uisus propter indiuidentiam contractus, & cōformae, quae in integralitate solutionis pretij consistit, vt in Bulla Pij V. fuit dupliciter responsum. Primo non probari non numerationem integri pretij, imo constare de contrario ex instrumento, & in quo Notarius attestatur de numeratione facta coram ipso, & rebus, Bar. in l. singulare, n. 2. c. si veri, per cū alius deductis in Bononiensi, census 34. Aprilis 1600. coram R. P. D. meo Decano. Nec facit declaratio facta inter Vrsinos, & Rauennam 24. Decembris per qua cum iam per nominationem fuisset translatum donum censum in

nominatos. Anchar. conf. 117. col. 1. c. 2. Alex. conf. 232. num. 3. in fin. c. num. seq. lib. 6. Sued. decr. 126. num. 1. b b
 confessio illa, & illud instrumentum quod solū afficit Vrsinos, & Rauennam, qui instrumentum interfuerunt, non antem ipsos nominatos, Bal. in rubr. C. de fid. inst. num. 6. Bal. in leum aliquis num. 4. C. de iure delib. Ruy. conf. 15. num. 5. lib. 5. & confessio cedentis post confessionem non praeducit cessatoriam, Bar. Castr. & alij in l. facta. §. si heres. ff. ad Trebell. Alex. conf. 46. num. 4. lib. 5. Paul. de Cast. conf. 134. num. 1. lib. 2. & sicut etiam confessio venditoris post venditionem non nocet emptori, Cam. conf. 155. n. 4. vers. Ad id autem; Partice librorum Rauennae videntur facere in contrarium, quia ibi reperitur descripta partita 31. mil. scutorum pro Philippo, in cuius conspectu adnotatur census 100. mil. scutorum pro D. Hieronymo, & aliorum 8. mil. pro D. Mazerio, & si nihil aliud adnotatur reperitur, potest esse ex eo quia nulla alia persona fuit nominata, & propterea census subsistebat pro parte non nominata in persona ipsius Rauennae, seu heredum, ad tradita per Bal. in l. 1. in fin. ff. de pact. Alex. d. conf. 132. num. 3. c. 4. Dec. conf. 143. m. 4. Non obstant plures coniecturae adductae pro non integrali numeratione, quia ultra quod sigillatim responderetur per informantes, & in claris non est locus coniecturae, & tunc continuatur ff. de verb. oblig. & tunc sumus in claris propter instrumentum, quod facit rem certam, & manifestam, Bar. in l. c. in princ. n. 8. ff. de nou. oper. nur. Dec. conf. 136. sub n. 2. Ruy. conf. 128. n. 1. lib. 4. Part. conf. 104. num. 64. & seq. lib. 1. & tunc probatio praesumptiva contra instrumentum non admittitur, Dec. qui alios allegat conf. 136. sub n. 4. vers. Nec obstat, quid idem praestimator, & sed requiruntur plene, & peritissime, & concludentes probationes, lito. conf. 147. sub num. 34. lib. 2. Secundum, quando etiam non fuissent numeratae 14. mil. non propterea pro residuo corruerit census, quia contractus fuit celebratus, & census emptus nomine plarium nominandorum ex proprijs ipsorum nominandorum pecunijs, & propterea facta nominatione vnusquisque suam portionem est consecutus pro rata pretij soluti, & videtur in principio census diuisus, & actum, vt tantum quisque acquireret, quantum portio suae pecuniae caperet, & sic tot videtur census, quot personae, quod etiā probatur ex traditis per Bertrand. conf. 4. lib. 3. in antiq. quae sequuntur Titiaque de reuocantur. §. a. glof. 6. m. 45. Follet. de censu. n. vers. censum meum gratis. n. 4. 3. arguendo de reuocantur censum ad venditionem: Et licet contractus est diuisus non solum ratione rei, sed etiam ratione voluntatis, nam si quatuordecim de voluntate Vrsinorum, & Rauennae, ea satis fuit declarata in allegato instrumento sub die 24. Decembris 1590. si etiam quatuordecim de voluntate Hieronymi, & Iacobi, non est pariter dubitandum, cū ipsi tantum habent, si census sit constitutus pro scuti. 18. mil. quantum, si esset cōstitutus pro scuti. 31. mil. & dicitur contractus diuisus respectu voluntatis contrahentis, quod tantam utilitatem recipi ex parte respectu partis, quantum in toto respectu totius. Bar. in l. qui vsum fructum n. 4. ad fin. vers. praeterea. ff. de usufr. leg. Bal. conf. 32. ante n. 2. l. 1. A. ret. conf. 129. in princip. vers. c. est ratio. Alexand. conf. 143. sub n. 2. vers. hoc ratio esse diuisiuium. lib. 7. c. multo magis, quando omnia proportionem integraliter, & aequaliter tantum affectu utilitatem pars quantum totum, vt hic de persona fideiussorum non est agendum, & quia fideiussoria obligatio est diuisibilis, & tenet semper in ea parte, in qua valida est obligatio principalis. In Fabio §. si diuisiuium. n. 1. In 3. de fideiussor. & fideiussoris magis interest obligationem pro parte tantum valere, quā in totum. Incessit enim, quod praetendit D. Lotharius, est extra instrumentum census, & nihil habet agere cum emptoribus census, & ipsius etiam, quatenus fideiussor est, interest esse minus obligatum, quā si tenet potest. Et propterea cessat, quae dicuntur

dicuntur de cessatione causæ, pro qua accessit, quia accessio est pura, & simplex, & non correspondens ad aliquam causam, & emptores census non illum aliter in fideiussorem receperunt. Non obstant, quæ de simulatione dicuntur, quia ubi constat de veritate actus excluditur præsumptio simulationis, Bal. in *L. que ad fin. C. de distr. p. 7. §. de in publico instrumento non præsumitur*, Bald. in *cap. illud circa fin. de præsumpt. tal. in l. si post d. iussim. u. 2. in fin. C. de iur. & facti ignot. §. Et non probatur, prout debet, causa simulationis*, d. Bar. in *l. post commat. §. de donat. & consil. 65. colum. 2. vers. secundum est evidendum*, Ancha. *consil. 22. §. in 2. dub. Paul. de Calt. consil. 173. post n. 2. lib. 3. Dec. consil. 26. sub nu. 6. vers. secundo respondetur*. Cessat etiam quod dicitur de novatione, quia quicquid sit circa pacta conventa in contractu locationis eum Rauenna, respectu census non potest considerari aliqua novatio, §. nec possit fieri sine facto ipso nominatorum, & ipsi conitis. Specul. de Procarat. §. 1. sub n. 27. Ronchegalan. §. in princip. n. 13. §. de duobus res. Alia bene tolluntur per informantes Ex quibus fuit conclusum pro executione mandati, perletum, quia fuit actum executio vigore obligationis Cameralis, quæ non admittit, nisi exceptiones claras, & concluderem probas.

ANNOTATIO.

- § 1 a *Instrumentum tunc casum non fuit periculum, eius omisso non causat nullitatem, ut fuit dictum in Burgen. residentia 30. Maij 1586. coram Platro, Rot. dec. 131. num. 3. per Zach. de obliq. causæ. Idem etiam si fuisse periculum, & posita in quocunque actu non esset repetita peritio, censeretur ab ea recessum, & processus sustineretur, ut fuit dictum in Romana pecuniaria de Columna 20. Aprilis 1577. coram R. P. D. Dunozerio in iudicialibus enim debet recipi protestatio in quolibet actu, Rota post alios dec. 688. n. 3. par. 2. diuis.*
- § 2 b *Secuta tunc nominatione censetur usque ad initio ius quæritur persona nominata, Surd. dec. 182. num. 18. & seq. Martic. de iur. lib. 4. tit. 22. n. 9. qui dicit quod dominum, quod aliis esset acquisitum nominanti, secuta nominatione reholatur, & censetur ab initio quæritur nominator, Rota dec. 615. n. 1. par. 1. in recit. Quod procedit etiam ad effectum, ut contra nominatum executio agi possit vigore instrumenti venditionis, perinde ac si esset in eo nominatus, Rota dec. 615. n. 1. & seq. de prius etiam fuit dictum in Romana Vincæ 1. Iulij 1581. coram R. P. D. Marquemontio: hanc etiam eam, quod creditores nominantis non possunt vigore eorum hypothecæ generalis præsumere eius aliquod sequi nominatione, quia nunquam censetur res fuisse in bonis nominantis, Surd. dec. 182. num. 15. consil. cor. etiam, & fuit etiam late dictum coram eodem Sanctissimo in hac eadem causa in duobus decisionibus, de quibus infra.*
- § 3 c *Rota tunc dec. 709. num. 4. par. 1. diuis. fuit dictum in Romana Cortiuj 10. Iannarij 1603. coram Illustrissimo Cardinali Sacro, & in Romana Pocudum 16. Novemb. 1610. coram R. P. D. Penia.*
- § 4 d *Et tunc simulatio requiritur casum, Farinac. qui infinitos cumulas de falsitat. qua 260. n. 13. Rot. dec. 5. num. 4. & dec. 247. num. 10. par. 1. in recit. de vi non adducitur casus, non sufficit quæritur quæ coniectura. Rota dec. 377. n. 13. par. 1. in recit. & dec. 257. sub n. 5. consil. de applicatione causæ, §. in 2. in recit. fuit dictum in Bononiæ, de Montecenis 1. Decemb. 1593. coram R. P. D. Dunozerio, ubi dicitur Rotam sequi hanc opinionem, & talis causa debet esse probabilis, sufficiens, & verisimilis, Mandel. consil. 1. Honded. consil. 1. num. 28. lib. 3. Rot. dec. 413. num. 1. par. 1. in recit. fuit dictum in Romana Pecuniaria 18. May. 1601. coram R. P. D. Pomphilio Sufficit tamen quod causa sit 1. probabilis opinata, 2. quævis non sit veracem simulatio pendat ab animo, & opinione contrahentium, Rota dec. 145. n. 4. Impellia penes Farinac. par. 2. lib. 1. consil. de dec. 21. sub n. 2. inter impressi, penes eundem 1. par. par. 2. sub consil. 1. Notandum tamen est, quod non debet afferri casualitas, quæ sit vera esse potius fuaderet, quod contractus fieri debuisset verè non autem scilicet, in*

dicta Rota in Bonon. Bonorum de Montecenis 17. Iunij 1611. coram bo. mem. Penia, & in Romana Fideiussoris 17. Marij 1617. coram bo. mem. Andrea.

Prædicta procedunt solum quando agitur de probanda simulatione ex præsumptionibus, & coindicibus, secus autem quando clare constat de simulatione, tunc enim non requiritur alia causa ad probandam simulationem, Addentes ad Magon. dec. 1. l. 1. n. 15. sub littera A. Gratian. *discept. fore. cap. 2. c. 10. n. 19.* prout nec etiam est necessaria probatio causa simulationis, nisi quando versumur in simulatione, in qua verè nihil agitur, sed contrahentes sibi contrahunt, secus est, quando sub figura vnius contractus volunt facere alium contractum puta pignoris, tunc enim causa est evidens, scilicet, viurarum falsæ, & idem alia causa non est probanda, Farinac. *de falsit. qua 260. n. 139.*

Olivierus Beltramius.

Tolentinatæ. Legati.

Lunc 8. Martij 1604.

ARGUMENTVM.

Transactio restringitur ad causam expressam, & ad id, quod est in lite, non obstantibus verbis generalibus.

SYMMARIVM.

- 1 Transactio super certo iure non comprehendit aliud ius diversum.
- 2 Præsumit declarari mentem, & intentionem contrahentium.
- 3 Transactio censetur facta super eo, quod est in lite.
- 4 Transactio verba generalia semper restringuntur ad causam in transactione expressam, & ad illud, super quo erat lit. & n. 6.
- 5 Locus in verba obsequio addit generalia, ut salua ratione resti sermone idem resistentem non paterentur, & n. 7.
- 6 Exceptio, & refractio non ampliat dispositionem ad ea, quæ ab eis de sui natura non comprehenderentur, vide etiam sub n. 8. ubi in contrarium referuntur Dollares, & concluduntur opinionem.

DECISIO CLVIII.

Fuit resolutum transactionem non obstat Lauræ, quia facta fuit super hereditate Felien, & proprietate non completitur ius, quod habebat Laura in bonis Alexandri eius viui pro restitutione legati sibi à Lucretia matre relicti, & per Alexandrum tracti. I. si de certis, C. de trans. 11. l. si eadem d. §. peruenit. arbit. quod autem transactio sit facta super hereditate, colligitur tunc ex præfatione ipsius, ex qua mens, & intentio contrahentium detegitur, l. 1. in princ. ubi Bar. ff. ad Mord. l. fin. ubi idem Bart. ff. de hered. insti. Corn. qui de transactione loquitur consil. 67. n. 1. 4. Accedit quod super hereditate erat lit., & transactio censetur facta super eo, quod est in lite, l. 1. ff. de transact. l. 1. C. de iur. in l. de pupillo, §. si pluribus ante fin. ff. de nou. oper. nouat. Corn. dec. 14. 4. sub n. 11. vers. ff. licet Bart. lib. 3. & in transactione expresse legitur, quod creditur sibi, tanquam heredi completetur. Non obstant verba generalia pōderata per informantes pro paritatem, quia restringuntur ad causam in transactione expressam, §. Gabe, qui alios cumulat de reg. iur. 2. senec. l. 2. n. 2. Bead illud, super quo erat lit. l. emptor. §. si n. m. ubi Bar. & alij ff. de pact. tal. in d. l. si de terra. n. 4. & sub n. 5. Bertrand. dec. 17. n. 1. l. 1. Corn. dec. 267. sub n. 5. Nat. consil. 146. n. 13. Non obstat, quod in cessione facta in transactione, Laura excipiat ius suæ dotes, quia id fuit factum pro maiori cautione ipsius Lauræ, & non ampliat cessionem, ut comprehēdat credita alia ipsius Lauræ, quæ de sui

NATURA

narata non comprehendit. *Generali. §. non ff. de of. leg. Soc. conf. 47. num. 4. lib. 1. Dec. in l. 1. num. 15. ff. de reg. iur. Ruyn. conf. 18. num. 18. lib. 2. Melius verò exceptum, fuit latè deductum in vna Ferrariensi Societatis, 28. Iunii b 1599. coram R.P.D. meo Millino.*

ANNOTATIO.

- 4 a Et si quod transactio restringatur ad illud, super quo erat litis, *Honded. conf. 6. num. 3. lib. 1. Mancit. dec. 145. num. 13. vbi dicitur non obitare quibuscumque verbis transactio sit concepta. Rota dec. 19. num. 4. per. 2. in recent. fuit latè dictum in Romana domorum 16. Decembris 1679. coram R.P.D. Coccino Decano.*
- 7 Si tamen verba essent aded generalia, & pregnantia, vt falsa ratione recti sermonis, non possent restringi, tunc omoia comprehendere, & quoad ea super quibus adest litis, sustinetur in vim transactionis, quoad alia verò, super quibus non adest litis, sustinetur in vim pacts, & conuentionis, *Alexan. conf. 12. num. 7. lib. 2. Hond. conf. 49. num. 24. & 35. lib. 1. Sured. dec. 17. sub num. 4. Seraph. dec. 737. fuit dictum in Romana domorum 15. Martij 1668. coram R.P.D. Vbaldo, & in dec. 186. num. 7. coram Sanctiss. de qua infra. Sape enim fit, vt occasione transactionis super re dubia deueniatur ad generalem querentiam respectu omoium, etiam super certis. *Sured. conf. 167. num. 14. & 15.**
- 8 b Et si quod exceptio non operetur, quod comprehendatur ea in dispositione, quæ aliis non comprehenduntur, *Gabr. de Statu consilij. 11. num. 5. Sured. dec. 124. num. 5. conf. non contradi. Rota dec. 110. num. 3. per. 2. in recent. sed hoc conclusio non caret contradicitionibus, qui tenent exceptionem implere regulam, etiam ad casus, qui aliis in dispositione non comprehenduntur, Menoch. conf. 87. num. 32. & conf. 312. num. 6. Gabr. conf. 35. num. 4. lib. 1. latè Tiraquel. de reuoc. leg. ad form. num. 95. Sured. dec. 189. num. 8. & hæc opinio videtur verior, quando aliis resultaret, quod exceptio esset inuoluta, & superflua apposta, & contraria opinio procedit, quando hoc absurdum non sequeretur, prout bene declarat Tiraquel. in prælegato, & optimè Sured. conf. 373. num. 5. per. 2. & 19.*

Oliverius Reumensis.

Monasterien. Cappellæ.

Mercurij 10. Martij 1604.

ARGUMENTVM.

Præter scripturæ non statim in fauorem scribentis: Vnio non effectuatur per resignationem factam in fauorem, sed solum per resignationem liberam non obstantibus quibuscumque clausulis prægredientibus.

S P M A R I A M.

- Instrumentum non probat possessionem, quando possessio est plena.
 - Literæ Collegij non probant in fauorem Collegij.
 - Scriptum a propria mens est tam privilegium, vt ad sui fauorem statim.
 - Confirmatio non extendit dispositionem ad casum qui aliis non comprehenduntur.
 - Clausula (per cessum, vel decessum) intelligitur de simplicis cessione, non de ea, qua fit ad fauorem certæ personæ, & non capis resignationem ad fauorem, & num. 8.
 - Et tanto magis, quando adfuit solita clausula suspensiva: *videtur, quæ passim solent apponi in resignationibus ad fauorem; de qua latè sub num. 9.*
 - Resignatio non affert præiudicium considerabile vnioni, eadem num. 9.
- Resignatio conditionalis, nisi acquiritur in resignationem, non abdicat iam a resignante, nec inducit vacationem.*

- 7 Derogatoria clausula non egrediuntur limites principali dispositionis, sed vt accessoria regulatur ab ipsa dispositione principali.
- 10 Declarant tamen dispositionem.

DECISIO CLIV.

Possessio lo. ex resignatione Vualterij fuit satis firmata in decisione, in qua fuit etiam dictum presentiam possessionem anteriorem Collegij non probari per instrumentum, & cum de tempore instrumenti possessio esset plena, & penes Vualterium resignantem. Nun obstat actus possessorij, qui hodie dantur, & patrice etiam Dicit Collegij productæ eos non probant, *Lexenplo. & l. rationem. C. de probat. litter. charital. C. de tenn. f. de iur. lib. 10. & nemo in hoc privilegium exiit, vt propriæ scripturæ ad sui fauorem statim, Purpur. in l. aduocatus, num. 191. ff. de iur. iur. Ultra quod ex ipsius scripturis apparet Ioanem huiusmodi actibus non acquiescisse, & semper contendit se pro continuatione sui possessionis. Non obstat vnio, quia fuit in gratia lo. suspensa, & sicut ipsa vnio non afficit lo. nec etiam afficit Brene Sanctissimæ, quod post gratiam lo. superuenit, & quia, cum sit mera confirmatio vnionis, vnio non extendit, nec facit, vt comprehendat casum, quem non comprehenderet, si Brene non emanasset, *l. Aurelian. §. testamenti, ff. de lib. leg. Bal. in l. aduersus in f. §. aduersus iud. Alex. conf. 121. num. 10. lib. 4. Dec. in rub. de cons. quib. vel. in l. 1. Ruy. conf. 158. num. 6. lib. 1. Præterea Brene, & vnio ipsa quamvis cõprehendant omnem vacationem per cessum, & decessum, tamè intelligitur de simplici cessione, non de ea, quæ fit ad fauorem certæ personæ, *Put. dec. 353. lib. 1. fuit latè deductum in Eugubina S. Stephani 17. Martij 1599. coram R.P.D. meo Decano. Et quod huiusmodi verba non capiunt resignationem in fauorem, est dec. Callad. 3. de renun. Put. dec. 123. lib. 2. Mohed. dec. 126. de renun. Paleot. dec. 48. & quia resignatio est conditionalis, & si non acquiritur illi, in cuius fauorem est facta beneficium non vacat, *Put. d. dec. 523. & alij, & non faciunt clausula derogatoria ad dispositiones ab informantibus ponderatæ, & quia regulatur ab ipsa dispositione principali, & non egrediuntur limites vnionis, & confirmationis. Clem. 1. de prob. b An. de But. conf. 29. post princ. Dec. conf. 195. lib. 3. conf. seruand. diligenter. Ruyn. conf. 137. num. 10. lib. 2. Achil. dec. 3. num. 4. qui fit sunt leges, & propterea operantur dicte clausule in casu cessionis simplicis, non in ea, quæ ad fauorem est facta, sicut ipsa vnio, vt etiam fuit dictum in d. Eugubina, ex quibus visum fuit Domum non esse à decisis recedendum.****

ANNOTATIO.

- a Latè si Paris. de resignat. lib. 4. qua. 4. num. 19. & sig. & num. 35. & 37. & latè sub. qua. 1. num. 18. & sig. & in specie quod clausula (per cessum) apposta in vnione non preiudicat ex resignatione facta ad fauorem, fuit latè dictum in Gerundensi Prioratos 11. Maij 1615. coram R.P.D. Verospio, & in Eugubina Beneficij 15. Martij 1599. coram Cardinali Pamphilio, in qua fuit reuocata Decisio contraria in eadem causa coram eodem, vbi fuit tenum quod resignatio non impeditur effectuatum vnionis, quæ decisio reuocata reperitur impressa penes Garziam de benef. par. 1. conf. 4. num. 40.
- Et tanto magis, & quia passim ex stylo Curie in resignationibus ad fauorem apponuntur clausule suspensivæ quæ tunc vnionem. Midos in sequens gratia in verbis (resignationes) *verf. de iur. suspensio. Paris. de resignat. lib. 4. qua. 1. 3. num. 51. & fuit consideratum in Spoletana iurisdictione 19. Iunii 1581. coram bo. me. Rubro, & in dicta Eugubina Beneficij coram Card. Pamphilio, & latè in prælegata Gerundensi coram R. P. D. Verospio. Nec huiusmodi suspensio vnionis dicitur afferre præiudicium considerabile vnioni, cum possit fiti quod resignantibus præiudicium resignantis, vt considerat Put. dec. 37. lib. 1. Paris.*

Parisi. de rescript. lib. 9. quæst. 9. num. 9. & fuit consideratum in dicta Gerundensi. & in dicta Eugubina, in qua propterea fuit resolutum non esse necessariam derogationem regulæ de iure quæfiro non tollendo. Et idem etiam huiusmodi clausula suspensivæ vniomni comprehendunt quæcumque rationes, etiam Confessoriales factas, & etiam pro Joce, ut fuit dictum in dicta Gerundensi. Sufficit autem quod dicta clausula suspensivæ legatur in literis, licet non legatur in supplicatione, ut fuit consideratum in dicta Gerundensi, & contra, quod adfuit in supplicatione, licet non legatur in literis, ut fuit dictum in dicta Eugubina, prout etiam in utraque decisione Gerundensi, & Eugubina respondetur ad aliud obiectum, quod scilicet huiusmodi clausula suspensivæ apponi solent in executivis, non in suspensivis: dicitur enim huiusmodi clausulas executivas tollere defectum subreptionis, & interpretari Papæ intentionem.

- 10 b Licet t clausula derogatoria non amplius dispositionem, tamen illam declarat, Bald. in l. eam quon. num. 36. c. de fidelit. missi. Scraphin. decis. 170. num. 4. & decis. 176. num. 3. & decis. 173. num. 5. Rota decis. 173. num. 1. & decis. 172. num. 1.

Oliverius Beltramius.

Nullius Beneficij.

Mercarii 10. Martij, 1604.

ARGUMENTUM.

Patet ex Summario.

SYMMARIUM.

- 1 *Mantenentia est danda ei, de cuius possessione constat.*
- 2 *Possessio probatur per duos testes deponentes de percipiendis fructibus.*
- 3 *Vnicus testis sufficit ad obtinendam mantenentiam.*

DECISIO CLX.

- 1 **D**andum est mandatum de manutenendo Lucæ Antonio, quia de eius possessione constat, l. 1. §. 1. in relictum. autem si non possit h. retineatur. Insti. de interd. ha. bet enim duos testes, qui de possessione concludenter deponunt, etiam cum fructuum percipiendi, l. 1. Titus, ubi Bar. & alij. de sol. l. huiusmodi. C. de agere. & cens. lib. 1. 1. Aym. cons. 107. p. 1. num. 3. & de depositione istorum testium aliis obtinuit mandatum de manutenendo ab Aud. Cam. sed quia fuit dictum mandatum sine iurisdictione fuisse datum, & nulliter testes examinatos, id eo repetitis testibus in Rota infertur de nouo pro mandato de manutenendo, quod Domini sine difficultate dixerunt concedendum.

ANNOTATIO.

- 2 a Non t solum duo, sed etiam vnicus solus testis sufficit ad istum effectum manutenentis, Menoch. de reu. com. vol. 1. num. 34. Gratian. Disp. par. 4. num. 16. Scraphin. decis. 172. & decis. 171. in princip. Rota decis. 116. lib. 1. par. 1. & decis. 172. in princip. par. 1. in reu.

Oliverius Beltramius.

Romana Affictus Casalís.

Luna 8. Martij 1604.

ARGUMENTUM.

Fideiussori licitum est quid recipere pro mercede suæ fideiussionis ratione periculi, quod subit, quod quantum esse possit, relinquitur arbitrio iudicantis, & ubi non adest periculum, nihil percipere potest.

SYMMARIUM.

- 1 *Fideiussori licitum est recipere aliquid loco mercedis pro fideiussione præstita, discretè tamen, & moderatè, & num. 9.*
- 2 *Et licet recipere duo pro centenario.*
- 3 *Super hoc non potest fieri certa regula, sed solum residet in arbitrio iudicantis.*
- 4 *Fideiussori merces debet constitui pro modo periculi.*
- 5 *Fideiussor nullum præstare recipere mercedem, si nullum imminet periculum.*
- 6 *Gratuam, quod erat causa commodi, si cesset, cessat etiam commodum.*
- 7 *Relatum iurata peritorum hinc inde aliter non est standum.*
- 8 *Periti præferuntur testibus, & num. 10.*

DECISIO CLXI.

Fir in alia portione huius causæ per Dominos fir-
matum licet t fideiussori recipere aliquid loco
mercedis fideiussionis * præstitæ; discretè tamen, &
moderatè ex allegatis in decisione, & propterea Rota
aliis censuit apud Chirog. decis. 64. t mercatori hac
causa posse solui duo pro quolibet centenari: t Super
quo non potest statui certa regula, sed totum residet
in arbitrio iudicantis, Bal. in l. amque. num. 3. in fi. C. ad Pell.
cùm enim merces constituitur propter debitum exactionem
debitoris, & periculum imminens fideiussori,
quod gratis suscipere non teneret, t debet pro modo
periculi constitui, Bald. in d. l. amque. num. 1. in fin. Jo. de
Anan. in ca. fin. sub n. 4. & ex n. am habetur respectus de vso-
ris, t vique adeo, ut si certa sit debitoris solutio, nec vi-
lum imminet periculum fideiussori, nihil recipere pos-
sit, ut per Coust. lib. 3. var. res. l. 2. p. 2. sub num. 6. cum alius
allegatis per informantes, t & facit quia quando graua-
men est causa commodi, cessat commodum grauarine
sublatum, l. si qui. vbi Bar. ff. de iur. iur. Rom. cons. 417. n. 4.
Domini autem cõsideratis omnibus cautelis pro indem-
nitate D. Marij stipularis (videlicet) obligatione Equitis
Crescentij, & alterius in locum Equitis morientis sub-
rogandi ad eadem indemnitate, retentione scilicet 500.
annuorum perij affictus pro exemptione incitatum, &
facultate ipsi D. Mario restituta solvendi ex d. affictu
quicquid erit solvendum: tam de sorte principalis, quàm
de fructibus societatum, attentis etiam deductis onè v-
vero, & iusto affictu ob causam fideiussionis dixerunt
D. Maximilianum, si non in totum saltem multum ex-
cessiue, & enormiter lesam in reductione, excessiua
enim & enormis lesio reargue clari non potest cùm pro-
pter huiusmodi fideiussionem, affictus sit deductus ad
lul. 16. cùm ea circumscripta verus, & iustus affictus esset
Iulij 35. ut deponunt concorditer periti hinc inde elec-
ti medio eorum iuramento, quorum relatio t est
standum, DD. in cap. propositi, vbi Abb. nu. 10. Felyn.
num. 6. de probat. & fuit latè deductum in Romana Pala-
tij de Incorporatis 11. Maij 1584. coram Reuerendissimo
Patriarcha Alexandrino, vnde apparet diminutio Iulio-
rum nouem pro quolibet rubro, quæ quantum spatio
nouem annorum notabiliter excedit stimam scuto-
rum 5000. pro qua D. Marius interessit. Exceptio-
nes datæ contra relationem Chetcupini, & sepius in
Rota deductæ non placentur Dominis, & bene tol-
luntur per informantes; testes adducti ad probandum
visitacem perij affictus casalis propter timorem ban-
nitorum, non bene probant, t & quando probaret
præuuleret iudicium peritorum, Dec. cons. 489. num. 12.
cum aliis per Hondred. cons. 11. am. 46. lib. 1. b Non obstat,
quod deductum, & diminutio affictus facta sit non tan-
tùm propter fideiussionem, sed propter alias conuentiones,
quia periti retulerunt, etiam consideratis pactis
instrumentari, ut in relatione dicitur. Quæ dicuntur
de simula

de simulatione primi contractus non faciunt, quia D. Maximilianus eo non vituit, nec ab eo deductit excessivam reductionem, sed à liquidatione, & æstimatione facta per peritos.

ANNOTATIO.

- 9 a Et quid fideiussori t licet aliquid recipere pro mercede, Rota decis. 79. n. 2. par. 1. d. n. Sord. lat. decis. 305. n. 1. & seq. per totum. Mammi de iudi lib. 6. tit. 6. n. 6. fuit dictum in Romana Pecuniaria 16. Febr. 1607. coram Cardinali Sacro, ubi fuit dictum considerandum esse qualitates periculi, & dispendium fideiussoris.
- b Scraphin. t. decis. 685. n. 7. fuit dictum in Nepefina Executionis 17. Iunij 1601. coram bo. me. Iusto. Mandel. conf. 20. n. 45. qui dixit hoc procedere, etiam si periti nullam redderent rationem sui dicti.

Glomeris Bitrament.

Viterbiens. decursus Aquarum.

Luna 15. Martij 1604.

ARGUMENTUM.

Consuetudo probari debet ab allegante in causa speciali, de quo agitur, etiam si interpretaria, & non extenditur, neque inducitur ex actu difformi, neque ex usu vnius tantum personarum.

SYMMARIUM.

- 1 Consuetudinem allegans tenetur illam probare.
- 2 Probari debet in terminis casus controversi.
- 3 Consuetudo, que est contra id, quod est de iure, non potest dici interpretativa, sed est correctiva, & non in iure iradicata.
- 4 Consuetudo etiam interpretativa probari debet in casu spec. aliis quo agitur.
- 5 Consuetudinis ratio custodienda est.
- 6 Consuetudo est fructuaria.
- 7 Consuetudo, ubi non disponit, nec nos disponere debemus.
- 8 Consuetudo non inducitur ex usu difformi, luna 15. n. 14.
- 9 Consuetudinem non exari probat omnis alius contrarius, & n. 15. ubi comparatur ad procedere non obstantibus mille actibus, qui sunt pro consuetudine.
- 10 In facultative acta non potest fieri fundamentum ad inducendam consuetudinem, & l. 1. sub n. 16. Facultativa materia quando datur, & quando in facultative datur quod possessio manentibus, vide l. 1. sub n. 16.
- 11 Tolerantia non ita de facili inducit consuetudinem, multa enim pro patientiam tolerantur, que si in iudicium deducantur, exigente iustitia, tolerantia non debet.
- 12 Consuetudo non inducitur ex actu vnius tantum personarum.
- 13 Consuetudinis probatio est valde difficilis.

DECISIO CLXII.

Fuit die 17. Novembris preteriti resolutum Paulonum habere de iure fundatam intentionem super usu, & dominio totius aque, que ab occasu Solis in die Mercurij, vsque ad ortum in die Iouis cgressa reperitur à Colta magna Rispogli etiam riuus residui Scolatura, nuncupari. Et propterea Archidiconos, & qui contrarium pretendens, consuetudini nititur, debet illam probare, gl. 1. l. 1. in ver. probat. C. quæstio longa conf. Corn. con. 174. n. 6. l. 2. par. conf. 25. n. 18. lib. 1. a Rim. sen. conf. 307. n. 16. t. & in specie casus, qui venit in

controverfiam, Oldrad. confil. 237. Anchar. conf. 339. n. 8. Aym. consil. 96. n. 4. C. de Graf. decis. 6. n. 1. de prob. Nec repugnat, quod ex aduerso dicitur agi de consuetudine interpretativa, & de obfervantia, t. quia cum præsentia consuetudo veretur circa id, quod est de iure clarum, non potest dici interpretativa, sed correctoria potius, & noui iuris inductiva. Paul de Caltra l. heredes potam. h. si quid poss. ff. de testa. Dec. conf. 114. p. 1. n. 5. cum aliis apud Aym. conf. 182. sub n. 6. ver. Torsio respondet, quod hic non agitur, t. & ubi etiam ageretur de consuetudine interpretativa, & obfervantia, adhuc illa probari deberet in casu speciali, de quo queritur, Sord. qui alios congerit, conf. 254. n. 26. Visum autem fuit Dominis Archidiconum non probare aliquam consuetudinem, que illi suffragetur in casu, de quo agitur, testes enim Pauloni expresse dicunt, quod quando quis habet aquam tota vna nocte, vel toto vno die, vel aliqua parte diei, seu noctis, & non habet immediatum succellorem, tunc illi fruitor tota aqua, & sic etiam Scolatura, quousque integra fluxerit, & ad destitutum locum petiuerit. Consonant etiam testes Archidiconi, qui vno ore, & per eadem verba dicunt (quod) una custodia sit suo tempo, & la sua hora, que taceat, nisi de alio modo si pro pretendere Scolatura, & recompensari aliam, sive sit suo tempo, sive verba habita l. heredes, & possessio locum dei Principis, & confil. dell' aqua, m. subius finitio suo tempo, & la sua hora, subius l. pro effectus, etiam de calum, che succede, a vera che ha ragione di pignaria, ex quo clare colligitur Scolaturam non posse à dominio auferri, nisi à succellore, vel habente adionem. t. Ratio etiam custodienda, quam asserunt testes, & que custodienda est, ut admittere Imperator in l. 1. C. que sit long. si fuerit, ea est, quia aliquando perturbaretur totius ordinis distributionis, & vnius alium impediret, quod proculdubio non habet locum, nisi quando alter alteri immediate succedit. Unde cum Archidiconos, & Amonius Specta eius auctor nunquam fuerint immediatè succellores Paulonij, non possunt vti dicta consuetudine, t. quia cum sit fructuaria, Paul. in l. 1. l. hoc amodo ff. de iur. alijs. p. 1. n. 1. Nat. conf. 135. p. 1. n. 5. in ea nihil superius, obber. ultra solitam obfervantiam, t. & ubi non disponit consuetudo, nec nos disponere debemus. Bal. in l. 1. C. de iur. finitio. 2. Aym. conf. 10. n. 5. Quod autem Archidiconos non sit, nec esse possit succellor immediatus Pauloni, transire sine controverfia, quia finito eius tempore, in ortu solis die Iouis claudunt exitus, unde aqua docuit per canale, quod deferat pro itigandis peradis utriusque, & aperitur alius exitus, & aqua per aliud canale derivatur ad alios hortos ab istis penitus distinctos, & separatos, in quo canale fluit per totum diem Iouis, & in occasu Solis eiusdem diei aqua credit ad primum canale, & ad Archidiconum spectat medietas aquæ noctis diei Iouis ab ortu Solis vsque ad occasum. Accedit confessio Archidiconi ad positiones Paulonij, in qua ipse fatetur, quod licet habeat limitatum tempus, vsque ad ortum Solis diei Veneris, tamen quod aqua ad suos hortos fluit vsque ad 14. & 15. horas diei Veneris, & sic ponitur Scolatura, quod confirmat superius dicta, si non habet succellorem immediatum, aut alias excludat consuetudinem, t. que non inducitur ex usu difformi, t. Bar. in l. 1. n. 22. ff. si seru. auct. Dec. conf. 215. n. 2. ver. secundo hoc idem. Afflic. decis. 180. n. 9. Aym. conf. 96. n. 5. fuit dictum in vna Comitatus Calles bonorum 27. Iunij 1598. coram Cantuano, & in vna Meliten. per eadem n. 7. Decembris eiusdem anni coram Reuerendissimo Patriarcha Alexandrino, t. & vnus actus contrarius probat non exare consuetudinem, Bar. in l. 1. super in stipulari vbi in fin. & ibi Cagnol. n. 12. de reg. iur. l. 1. n. 25. lib. 1. b Gripez allegat non inferunt necessitatem consuetudinis in supponendi Scolaturam, possunt enim deferre pro alio vii, puta pro recollectione aque pluvie, quæ exit à Colta

- Colta magna, non bene clausa, vel pro aqua, quæ alteri superest, aut quæ ex alterius concessione, vel permissione recipitur. Non obstant testes, qui dicunt Archidiaconum, & ante eum Sprecham fuisse vsum ista Scolariura, quia sunt etiam testes in contrarium, qui dicunt Paulonium fuisse potius aqua per totam horam 14. & 15. vique quo tota, & integra ad eos hortos fluxerit, unde forsan hoc fuit ex permissione Paulonii, quando ipsi non indigebant tota aqua, & ob id in actu, qui à metra facultate procedit, non potest fieri fundamentum ad inducendam consuetudinem, * *Calder. conf. 1. & 3. de consuet. Dec. conf. 17. sub n. 6. vers. praterea licet. lat. Rol. conf. 13. num. 38. lib. 1. Et ubi etiam fuisse aliqua tolerantia Paulonii, quod Archidiaconus absque licentia, & concessione vteretur pro suo vfu Scolariura, & non tamen per eam esset ita de facili iodoctus consuetudo, lat. *conf. 192. in fin. lib. 2. multa eorum per patientiam tolerantur, quæ si fuerint in iudicium deductæ, exigente iustitia tolerari non debent, c. cum iam dudum. de prob. Aym. conf. 96. num. 7. & Vltra quod ex actu vnius personæ non bene inferatur consuetudinem, ex traditis per Roch. de consuet. num. 370. & sub n. 180. Ex quibus, & alijs per informantes adductis fuit conclusum non probari consuetudinem, & cuius prebatio est multum difficilis, ut dicunt Fulgos. conf. 6. in fin. Dec. conf. 215. nu. 1. in fin. Aym. conf. 345. n. 1.**

ANNOTATIO.

- 14 a Si & actus difformes non essent inter se incompatibiles, vnde eorum difformitas non impeditur consuetudinem, Dec. conf. 11. n. 15. vers. & aduertendum est, quod secuta fuit Rota dec. 316. n. 4. per 1. in recet.
- 15 b Surd. & conf. 393. num. 21. & 24. Scradet. de stud. par. 10. sect. 20. num. 157. qui plures cumulate quod procedit etiam si mille actus ad inducendam consuetudinem essent gesti, nam vnicuique actus continuus, vel difformis illam interruptum, Scradet. dist. 20. n. 177. in fin. vers. sique adeo.
- c Ex actibus facultatis non inducitur consuetudo restrictiva libertatis facultatis, Dec. conf. 3. num. 4. Surd. conf. 189. num. 81. Rota dec. 378. num. 3. per 1. dist. Rota dec. 328. sub num. 4. per 1. in recet. Imò in huiusmodi actibus facultatis nec etiam datur possessio manutentibilis, Rota dec. 355. sub num. 1. per 1. in recet. & hoc procedit non obstante quocumque lapsu temporis etiam in memorabili, Surd. post alios conf. 137. num. 81. in fine, & seq. Vnde acquiritur possessio, & inducitur consuetudo, seu præscriptio, etiam in actibus facultatis est necesse, quod præcedat prohibitio, seu contradictio cum subsecuta acquiescentia, Castan. 1. qui homines nam. 2. vers. sed tamen si de seruis. ubi iam præd. Scraph. dec. 318. num. 1. Rota dec. 320. n. 2. & 3. per 1. in recet. & bene consuetudine tradita per Gonzal. super regul. & gloss. §. 4. num. 36. & 37. Verum, quia sæpe oritur difficultas in materia ista facultatis, Primò sciendum est, quod non dicitur materia facultatis, quando præcedit titulus, quia tunc actus sequentes præsumuntur facti in vim tituli præcedentis ad exclusionem voluntarii actus, Menoch. de præsumpt. l. 6. præsumpt. 61. & in specie fuit dictum in Calaguitano Iuris visitando de Aquila 13. Februarii 1679. coram R. P. D. Pirouano. Secundò excluditur præscriptio facultatis ex pluralitate actuum per longum temporis intervalum, Ripa in cap. cum ecclesia. nu. 55. de consuet. Ceterum de Grassi dec. 1. num. 3. de consuet. Scraph. dec. 311. nu. 2. & dec. 323. num. 4. ubi dictum in Tusculana Siluaram 6. Iunii 1616. coram R. P. D. Versupio, toties enim multiplicata gratia non est præsumenda, ut dicit Rota dec. 397. num. 3. per 1. in recet. Tertio ubi agitur de favore pietatis, & diuini cultus, non præsumitur materia facultatis, Rota dec. 470. n. 3. in fine per 1. in recet. Hoc autem est aduertendum, quod licet supra dictum non dari possessionem manutentibilem in actibus facultatis, tamen hoc procedit, quando constat clare, materiam esse facultatis, nam alijs sub prætextu materiam facultatis non est ita de facili munusculo denegandum, nisi præsumptio sit valde vehemens, Scraph. dec. 313. n. 3.

Glossarij Beltrami.

Elueñ. Beneficij Sancti Saluatoris.

Luna 12. Martij 1604.

ARGVMENTVM.

Animus non residendi ex quibus colligatur, & probetur.

SPMARIVM.

- 1 Testes nullius examinari sine citatione prelastr sufficiens sumum pro concessione remissionis, & num. 10.
- 2 Animus non residendi colligitur, quando quis alibi se censuit cum tota familia, & suppellectilibus, non relicta domo aperta in loco.
- 3 Animus residendi non colligitur ex eueni subsecuto.
- 4 In dependentibus ab omni standum est assertioni, ac attestationi illius, de cuius animi declaratione agitur.
- 5 Animus residendi in propria Ecclesia, in qua residere quis tenetur, præsumitur.
- 6 Animus talem præsumitur quis habere, quando de iure habere debet.
- 7 Episcopus non debet definire residere in loco, à quo ex se idem præsentari negat discedere.
- 8 In dependentibus ab animo magis standum est expressa declarationi illius, de cuius animi declaratione agitur, quam factis contrariis iudicandis, & n. 11.
- 9 Prebatio probans non excludit, & n. 12.
- 13 Consilare non dicitur de non iure, quandoque preest de contrario doceri.

DECISIO CLXIII.

DOMINI recedentes à resolutione facta 12. Decembris præteriti dixerunt dandam esse remissionem Emanoelli; potissimum fundamentum fuit super testibus ad perpetuam memoriam in partibus examinatis, & qui ad effectum obtinende remissionis præstant sufficientem sumum, licet sint sine citatione examinati, Castid. dec. 3. num. 2. de dilat. Peretz. dec. 113. lib. 1. fuit dictum in vna Salaman. Parochialis 30. Octobris 1589. coram R. P. D. meo Penia, * quinque enim testes contra testes dicunt Episcopum, postquam fuit creatus inquisitor generalis (quod fuit anno 1597.) de anno sequenti in principio mensis Martij se consulisse ad ciuitatem Elueñ, cum tota familia, & suppellectilibus non relicta domo aperta in ciuitate Vlixbonæ, cum parte familiaris, & suppellectilibus; prout antea solebat, & ex quo apparet de animo non residendi in Ciuitate Vlixbonæ, sed Elueñ. Bar. in l. assumpit. §. pen. ff. ad Adm. imp. cum concord. per Menoch. de arbit. §. 86. nu. 28. Subdit etiam testes, quod à dicto tempore citra semel tantum discessit, & ad ciuitatem Vlixbonæ. peruenit, sed id contigit de particulari ordine Regie Maiestatis pro negotio Dei, & Regie Maiestatis seruitium conueniente animo statim post completum negotium ad suam Ecclesiam redeundi, prout redijt de mense Decembris eiusdem anni, & ab inde postea non discessit. & Vnde ex eueni colligitur qualis fuerit animus Episcopi circa residentiam, Bar. in l. si conuenerit. §. res amovet. nu. 1. ff. ser. amov. Insuper deponunt Episcopum declarasse palam, & curam testibus sapienter affirmasse intentionem suam, & voluntatem residendi apud suam Ecclesiam, & cui assertioni, & attestations in eo, quod in animo consistit, videtur omnino standum, qui in aliena, & fin. ff. de acquir. her. Bar. in l. siue possideret. in secunda lectura. num. 7. Cod. de p. rebat.

& in alijs pluribus relatis in illa Romana relevationis
indemnitas coram R. P. D. Ortembergio 22. Martij
a 1602. * io empzione autem potest ꝑ interuenire lesio
5 respectu preter. & eius excessus, l. 2. C. de refund. vend.
Non obstat, quod inter creditores adint etiam pupilli,
6 quia vltra quod hoc non apparet ꝑ D. Paulus. & milius,
qui propter lesionem agit de damno cuiusdam, potest
b dare de nullitate ex Statuto contra alios pupillos, qui
ex obligatione ipsius lucrum facerent, l. fin. ex quib.
caus. mor. cap. audire de restitu. integ. Anchar. conf. 37. sub
m. 2. vers. Nam cum dicitur Laurentius, Rom. conf. 179. n. 16.
circa fin. vers. quia clarum, Alex. conf. 151. sub n. 18. vers. fa-
ciat sicut Job. 5. l. ad. in Auth. quas aliter, sub n. 11. vers. sola
conclusio, C. de Sacr. Eclesi. Aret. in 5. rursus, n. 3. Infi. de
alio. fuit dictum in vna Anconitana Dotis 27. Nouem-
bris 1598. coram R. P. D. Lancello. Nec potest fieri
fundamentum io Chirographo Sanctissimi, quia qua-
tuor ad sanandas nullitates processit, & actum iudi-
cialium, non autem ad tollendas solemnitates requi-
sitas in contractibus tam ex dispositione iuris comuni-
s, quam ex forma statutorum, & minus ad supple-
7 dum defectum penis, & nature, ꝑ perfectum quia Pa-
per non fuit narratus huiusmodi defectus, neque in-
flexit preiudicium, quod inferebatur D. Paulo. & mi-
8 lio, si eius obligatio deberet foris effectum, ꝑ propte-
rea non est dicendum confirmationem operari, quod
non loquitur, & quod fuit omnino alienum a mente,
& intentione confirmantis ex lat. deductis in Roma-
na Secretariatus 10. Aprilis 1591. coram Reuerendis-
9 simo Patriarcha, ꝑ in qua etiam fuit dictum clausulas
quantumvis pregnantis, & cuiuscumque generis non
tollere defectum iurisdictionis, nec contra eam operari,
quod fuit etiam resolutum in Mediolanen. fructum
24. eiusdem Mensis coram Illustrissimo Cardinali
10 Blanchetto. ꝑ Accedit quod de natura confirmationis
est, vt non intelligatur cum preiudicio tertij, Bald. in
cap. 1. n. 10. de cons. cum multis allegatis, & fuit dictum
io Tirasidone, Prioratus 16. Iunij 1591. coram D. Illu-
stris. Blanchetto: Ex quibus, & alijs litijs per iose-
phum deductis, fuit conclusum pro nullitate contra-
ctus.

ANNO TATIO.

11 a Roza ꝑ decis. 1591. n. 1. per. 1. in reuoc. & decis. 1594. per. 4. in no-
uiss. & decis. 8. n. 1. & decis. 44. n. 1. inter impressi-
ones Picum ad Statutum Vrbis, & lat. idem Picus ad
dictum Statutum Vrbis, lib. 2. gl. 6. n. 2. & seq. prout
etiam in terminis Constitutionis Marchie loquens in
certis contradiis, fuit dictum extendi ad omnes in
quibus cadere potest lat. Roza, decis. 8. n. 3. impressi-
ones Pic & infra coram eodem Sanctissimo decis. 160. sed
hac conclusio fuit in conuersionem deducta in Romana
caus. Vitalitij coram R. P. D. Burato, vbi pro contraria
parte dicebatur, quod Statutum non habet locum nisi
in contradiis de sui natura laicis, v. g. donatione, si-
deratione, & similibus, non autem in omnibus in quibus
etiam indirecte cadere potest lat. Roza, & hac causa lapsus
fuit proposita, & nunquam insoluta, & si superueniret
resolutio Roze illam annotabo infra ad decis. 160. & ibi la-
tius dicam.

12 b Minori ꝑ contractis cum alio minore, tunc solemnitates
Statutarij regulariter non requiruntur, Ladrech. conf. 66.
n. 1. & 2. Roza decis. 117. n. 1. & decis. 158. per. 1. decis. fuit
dictum in Romana Reformationis Dotis 23. Iunij 1603. co-
ram bo. m. Penia, impressi penes Picum ad Statutum Vrbis
decis. 57. Hoc non procedit, quando vnus ageret de
damno, & alter de lucro, tunc enim ille, qui tractat
de damno euigando, potest opponere de defectu solemnita-
tum Statuti, Lamberteng. super Statut. Mediolanen. ad fi-
nem n. 155. lat. Picus ad Statutum Vrbis, gl. 7. n. 83.
qui plures casus distinguit, Roza decis. 118. sub n. 6. per. 2.
in reuoc. & in Romana Causa 19. Decemb. 1615. coram
R. P. D. Coccone Deano, & sumatur in hac deci-
sione.

Olinarius Reformationis

Romana Hæreditatis de Cancellaris.

Martij 15. Maj 1604.

A R G V M E N T V M.

Aditio hæreditatis non inducit ex actibus
dubijs, & æquiuocis, & qui possunt referri
ad titulum iure familiaris.

S Y M M A R I V M.

- 1 Hæbitatio in domo hæreditaria, & ex alio pecuniarum ad
hæreditatem spectantium, sunt actus æquiuoci non infer-
rentes per se ad aditum, quando etiam referri
possunt ad titulum familiaritatis.
- 2 Aditio non inducitur ex actibus dubijs, & æquiuocis.
- 3 Aditio excluditur ex eo ipso, quod quis in iudicio nomine
alterum sui hæredem eiusdem hæreditatis simpliciter
comparat absque aliqua præsertione.

D E C I S I O C L X V.

D Vbitauit, An probetur Dominicum fuisse hære-
dem de facto Marij, & Domini negotio respo-
derunt, quia actus, qui dantur, non probant conclu-
denter cum esse talem, & itane resolutione facta ad
favorem Isabellæ, & Domine, quod ipsæ essent hæ-
redes dicti Marij, saltem de facto; argumenta, quæ ad-
ducuntur pro Dominico, redduntur æquiuoca, ꝑ habi-
tationem enim io domo potuit esse iure familiaritatis, ex-
actio pensionum, & aliarum pecuniarum ad hæredita-
tem spectantium, potuit ab eo fieri nomine dictarum
mulierum, sicut ipsarum nomine etiam in iudicio se-
pius comparuit. Non obstat iustamentum dotale Isabellæ,
in quo Dominicus donatus, & ratum ipsum
tangente in domo, & apothecis, quia non apparet,
quæ sit ista portio, & quod res, ac vnde perueniat, po-
tuit enim esse pars ratione alimentorum, nec. Auth. heit.
C. de n. r. lib. vel parue, & ius, quod illi competet vi-
gore testamenti Emilie, in quo ipse dicitur institutus
hæres, vt inde vti actus dubius, & æquiuocus non pro-
bat illum hæredem Marij, l. pro hærede in princ. ff. de ac-
quir. hæred. Aret. conf. 21. n. 1. vers. secunda ratio gl. Ac-
cedit, quod nullus datur hæres, in quo ipse nominat se,
aut ab alio nominetur hæres, prout conigit Isabellæ,
& Domine, quæ in iudicio egerunt, & fuerunt con-
uentæ, & expressæ hæredes Marij nominatæ, vt fuit dic-
tum in præcedentibus decisionibus: ꝑ Et tollit om-
nem difficultatem comparitio ipsius Domini nomi-
oe ipsarum in iudicio, qui actus multum repugnat suæ
pretensæ aditioi; si scilicet prætendisset hæredem,
vique non ita simpliciter sine aliqua protestatione, &
præsertione pro ipsis comparuisset. Et ita conclu-
sum non probari Dominicum de facto hæredem Marij,
an autem sit de iure, pendet à resolutione legiti-
matis, vel illegitimitatis ipsius Domini.

ANNO TATIO.

Aditorem hæreditatis non induci ex actu æquiuoco, & ex
quibus inducitur, dixi ad decisionem 98.

Hispalen. Beneficij de Gibralcon.

Veneris 7. Maj 1604.

A R G V M E N T V M.

Familiaritas Cardinalis probatur ex rotulo, &
ex testibus. Beneficia Cardinalium sunt re-
seruata etiam obtenta ante familiaritatem,
& pro iustificatione subrogationis, quando
sumus in referuatis, sufficit probare Clerica-
tum impetrantis, & obitum defuncti in pos-
sessione.

S Y M M A

S V M M A R I V M.

- 1 Familiaris Cardinalis quia plene probatur ex iurata familiarium unitis alio administratis, & num. 11.
- 2 Familiaritas probatur ex testibus deponentibus de communi reputatione, & multo magis de certa scientia.
- 3 Reversata sunt beneficia familiarium Cardinalium.
- 4 Etiam si sint obiecta ante familiaritatem, maxime iuxta regulas modernas, & num. 13.
- 5 Subrogatio gratuita, ubi non agitur de prejudicio Ordinarii, non preiudicat ex sufficiencia iustificatur ex probatione Clericatus subrogati, & obitus defuncti in possessione.
- 6 Clericatus probatur per testes deponentes de publica voce, & fama.
- 7 Obitus iustificatur per testes de publica voce, & fama.
- 8 Probatio firma iuncta cum voce teste deponente de certa scientia, facit plenam probationem.
- 9 Possessio presumitur continuata usque ad tempus mortis, etiam ad effectum iustificationis narratur.
- 10 Familiaritas Cardinalium qualiter, & ex quibus probatur, & quantum sint necessaria, latè deducitur.
- 11 Familiaritas semel probata presumitur continuata, nisi probatur alioquin.

DECISIO CLXVI.

Domini sine aliqua controuersia resolverunt Reuerendissimi Dominum Cenurionem imminendum in possessionem praetimonij, seu simplicis beneficii in Ecclesia loci de Gibraleon, quod vacauit per obitum Hieronymi Hurtado, ex gratuita subrogatione ad possessionem eiusdem Hieronymi, quem fuisse familiaritatem ^a bo. mem. Cardinalis Dcz, apparet ex rotulo per ipsum Cardinalem subscripto, qui iunctis administratis familiaritatem plenè, & concludenter probat, ut fuit resolutum in vna Comen. beneficii 18. Martij 1596. coram R.P.D. Decano, & pro adminiculo aureum dantur tres testes deponentes, tam de eorum scientia, quam de communi reputatione, qui per se sufficerent. iuxta decis. Pnt. 134. lib. 3. qui testes etiam concludenter deponunt, quod Hieronymus de tempore, quo erat familiaris Cardinalis, tenebat, & possidebat beneficium, de quo agitur, & ex familiaritate autem resultat ^a reuocatio vigore regule 3. & quae caput etiam beneficia ^b quantitate familiaritatem, & vt tenetur Rota apud Acconambo. dec. 11. lib. 2. ubi respondentur rationibus Sacrae. qui contrarium tenuit in decis. 13. d. reg. & procedit hodie sine difficultate in terminis reg. modernae propter verba clara (quae obviunt, & in praesentem obviunt) quae non adaequant in regulis antiquis, & Statute autem reservatione, per quam ligatae sunt manus omnium, & ob id non agitur de prejudicio Ordinarii, vel alterius collatoris, pro iustificatione gratuita subrogationis sufficit probatio clericatus Reuerendissimi D. subrogati, & obitus Hieronymi in possessione beneficii, Mohed. decis. 127. Put. decis. 191. lib. 2. fuit dictum coram Gyffio in causa Burgen de Pancoruo 14. Octobris, & 18. Nouembris 1588. & in Mirandem. Parochialis 17. Maij 1600. coram R.P.D. meo Penia, & saepius in abis, & Clericatus autem ultra quod est notorius, probatur per testes deponentes de publica voce, & fama, Rot. decis. 14. de probat. in amq. & eid. decis. 114. Guidop. decis. 12. Caput. decis. 177. n. 3. par. 1. & obitus Hieronymi probatur etiam per testes, quorum duo deponunt de publica voce, & fama, qui licet ad effectum istum sufficerent, Put. decis. 166. in fine lib. 3. Mohed. decis. 1. de probat. & iuncti tamen cum altero teste, qui deponit de certa scientia, faciunt plenam, & perfectam probationem, 13. q. cum. ff. de regu. Bar. in l. admodum n. 48. ff. de iur. iuran. Alex. conf. 180. feb. n. 6. lib. 1. Felynus, in c. de sententia l. n. 10. de regu. Cel. de Graff. de decis. 1. n. 2. Decisions Papale.

de consensu. deponunt etiam iidem testes Hieronymum tempore sui obitus fuisse in possessione beneficii, licet sufficeret, quod dixerint illum semel possidisse, & cum praeteriretur continuasse in possessione usque ad tempus mortis, Rot. decis. 4. de probat. in nou. Butt. in cap. c. eum ad fidem, n. 25. prope fin. ubi etiam Abb. n. 46. Imol. n. 5. vers. & addo de regu. pol. Alex. conf. 15. in fine lib. 3. fuit dictum in Illerden. beneficii 17. Octobris 1594. coram R. P. D. Penia.

A N N O T A T I O.

^a In hac materia probationis familiaritatis Cardinalium Primò sciendum est, quod ad effectum reuocationis regulae tertiae est necessaria plena, & concludens probatio 10 familiaritatis Sacrae. reg. de benef. vacan. per obitum famul. quest. 13. n. 6. Simonet. de reuer. quest. 36. n. 5. Verat. decis. 147. per. 1. Rota decis. 584. n. 1. per. 2. in recent. si verò agatur ad effectum iustificationis, leuioris probationes sufficiunt, Rot. decis. 645. n. 3. per. 1. in recent. & decis. 656. n. 8. per. 2. in recentioribus. Et fuit dictum in Hidruentia Cappellaniz 6. Aprilis 1617. coram R.P.D. Vbaldo, & in Regien. Cappellaniz 2. Decembris 1619. coram R.P.D. Caualerio, prout etiam idem esset, si ageretur ad effectum, quod licet gratis expediatur, Sacrae. dista quest. 13. n. 6. in fine.

Sed licet ad effectum reuocationis requiratur plena probatio, nihilominus non requiritur adeò stricta, quia plena, & concludens dicitur illa, quae occurrat secundum casus coniungentiam, ut fuit dictum in Hispanis. Archidiaconatus 20. Februarij 1606. coram Iusto, & in Aquinon. Archidiaconatus 3. Iunij & 3. Iulij 1608. coram R.P.D. Buratto, & quae desumuntur ex pluribus conuentionibus, & simul iunctis, Put. decis. 134. lib. 3. & fuit dictum in dista Aquinon. in qua optimè ponderatur, quod familiaritas est difficilis probatio, & in ea contrahenda non solum celebrari instrumenta, nec scriptura, nec adhiberi solent testes, & ideo ibi dicitur, quod leuioris probationes ad illam probandum sufficere debent.

Probatur autem familiaritas eo ipso, quod probatur ex parte familiaris seruicium praestatum Cardinali, & ex parte Cardinalis subministratio vicus, seu parvis, eam familiaritatis mense, & denique contrahatur, ut tradunt DD. in cap. fin. de verborum signific. lib. 6. Sacrae. dista reg. de iur. iur. benef. per abis. famul. Cardin. quest. 19. in princ. Menoch. de arbit. cap. 113. n. 2. & 1. Rota decis. 19. n. 3. per. 2. in recent. & fuit dictum in Vlixbonen. Beneficij de Azambuca 3. Februarij 1618. coram R.P.D. Pamphilio.

In quo tamen est bene aduertendum; nam Cardinales sapientissimi diuinae personae, quibus exhiberi vicum, suo partem, & illis personis seruicium autem Cardinali assistendo sapè in Cobolico, seu vt dicitur, Nell'anticamera, & associando Cardinalem ad Consistoria, Capella, & similia munera, & nihilominus isti non sunt familiares, quia non vt familiares, sed vt vel confanguinei, vel ratione magnae amicitiae, vel vt personae benemeritae, & literatae, à Cardinalibus domi retinente, non autem principitate vt seruicium praestent, idem Sacrae. dista quest. 13. num. 10. Giar. de benef. per. 1. cap. 1. n. 316. & seq. qui plures decisiones refert. Et ideo Rota in Vlixbonen. Beneficij 6. Iulij 1614. coram R.P.D. Pamphilio dixit, quod ultra commensalitate erat etiam probandus animus, & intentio seruicij, & ibi propterea resolutum, quod cum erat familiaris, licet haberet partem, & aliquando etiam honoris, & reuerentiae causa seruicium Cardinali. Hinc est, quod Rota saepius requisitus deputationem ad certum seruicium ad effectum, vt conflict. de familiaritate, prout post plures decisiones relatus dixit Rota in decis. 680. feb. n. 3. per. 1. in recent. Quod tamen debet intelligi non de certitudine seruicij, scilicet, quod sit Secretarius, Praefectus domus, Cubicularius, & similia, sed sufficit etiam quod sit designatus ad seruicium, ut valde dicitur (per sumpt. Cardin. vniuersae) assistendo Cardinali, illum associando, vt familiaris, & vt ceteri familiares, cuius generis familiares Cardinales, maxime diuites, & Principes plurimum solent domi retinere, ita optimè dixit Rota coram R. P. D. Buratto, in supra allegata Aquinon. Archidiaconatus 17. Febr. 1619. & etiam in eadem causa eodem 2. Iunij, & 3. Iulij eodem anno 1617.

Testes singulares admittantur ad probandum dictam familiaritatem, si deponent de adibus in particulari, qui omnes tendant ad probandum in genere familiaritatem, ut fuit dictum in Regien. Cappellaniz 1. Decembris 1619. coram R. P. D. Causaleto.

- 11 Liber ¶ etiam rotuli, ubi passim describi solent familiares, maxime confert ad probandum familiaritatem, licet de per se solus non probet conclusionem familiaritatem, iunctis tamen admissis, ut plene probat Simon de restruct. quaest. 55. n. 3. & firmatur in hac decisione, & lani de Rota decis. 584. n. 1. par. 1. in recent. & decis. 426. par. 3. lib. 3. divers. sicut & e contra fumiatur probatio negatur familiaritatis ex eo, quod quis non reperitur descripius in rotulo aliorum familiarium, ut dixit Rota in Hispanen. beneficii coram bo. me. Littera impressa penes Marchef. de Camuff. tom. 2. fol. 462. non tamen ex hoc refutatur plena probatio negatur, sed cum libri rotuli non sint de substantia, & quia in illis scribendis potest esse error scribentis, Rota decis. 613. n. 4. & 7. par. 3. lib. 3. divers. Rota decis. 684. n. 9. par. 1. in recent. ubi tamen hoc declaratum fuit non procedere, si adessent testes, qui deponerent, quod illi, quoniam erant descripti in rotulo, non habebantur pro familiaribus.

Attestatio enim Cardinalis multum confert ad probandum familiaritatem, Rota decis. 656. sub n. 9. par. 2. in recent. & ad effectum iustificacionis plene probat, quicquid sit ad effectum referacionis, Rota decis. 545. n. 3. par. 1. in recent.

- 12 Semel aotem probata ¶ familiaritas semper presumitur durare, nisi probetur dissoluta, Sarnen ditta quaest. 13. n. 34. Crescen. decis. 18. n. 2. de probat. Rota ditta decis. 584. n. 2. & decis. 643. n. 4. par. 2. in recent. & decis. 656. n. 8. par. 2. in recent. & fuit dictum in d. Visitationen. Beneficii de Azambuca 7. Februarij 1618. coram R. P. D. Pamphilio. De dissolutione autem constat, si familiaris fuit postea licentiam, seu ipse recessu a servitio Cardinalis, Sarnen ditta quaest. 13. n. 3. vers. si verò recederet. Rota ditta decis. 584. sub n. 4. par. 1. in recent. non tamen sufficeret absentia a Curia per modicum tempus pro dissolvenda societate, Caldey. consil. 6. de offic. deleg. Rota ditta decis. 656. n. 8. par. 2. in recent.

- 13 Et quod beneficia etiam obrenta ¶ ante familiaritatem sint reservata, tradit Gara de benef. par. 1. cap. 1. n. 275. ubi dicit hoc procedere etiam respectu illorum beneficiorum, quae durante familiaritate alterius Cardinalis iam praedicti fuerunt obrenta.

b An & quando possessio presumatur continuata, & adeo tertius possit dare de continuatione possessionis, vide quod dixi infra ad decis. 307. sub littera a.

Olivarius Petramanus.

Romana Societatum Officij.

Luna 10. Majj 1604.

ARGUMENTVM.

Societates Officij ultra valorem Officij non sustinentur data scientia officialis, & dantis pecuniam. Officialis dicitur principalis in Societate respectu dantis pecuniam, non autem ille, qui recognoscit bonam fidem ad partes.

S P M M A R I V M.

- 1 Societates officiorum contraria ultra valorem officij quando contraria fuerint, non dantis, qui non recipientis, non sustinentur, nisi usque ad concurrentem valorem officij, & num. 8.
- 2 Et sufficit sola scientia Officialis super cuius officio societas contrahitur, licet recognoscit bona fidei cuiusmodi scientiam non habuerit.
- 3 Societates officij contrarium consistit inter Officialem, & dantem pecuniam, & num. 9.

- 4 Societati accedentes vii principales, & infidelium non dicuntur socij, non obstant quod recognoverint bonam fidem.
- 5 Recognitio bona fidei non immutat qualitatem principalis obligacionis.
- 6 Principalis in contrallu censetur ille, qui pecuniam recepit, & num. 10.
- 7 Hoc procedit inter ipsos obligatos, non autem respectu creditoris pecuniam dantis, quia respectu illius censetur principalis Officialis.

DECISIO CLXVII.

Antonius Mainardus sub periculo suae vitae dedidit plures pecunias constituentes iocum summae scutorum 2700. ad societatem super officio Curiosatus Jacobi Mambrillae valoris scut. 1850. in quibus societatis diceret persone recognoverint bonam fidem erga officialem. Dubitavi, praesupposita pro nunc parata scutorum 1100. de cuius veritate erit videndum, an dictae societates fuerint in totum valide, vel usque ad valorem officij tantum, & Domini, nemine discrepante, resolverunt societates esse validas, & sustineri usque ad concurrentem valorem officij, cum enim ad sit scientia tam dantis pecuniam, quam officialis recipientem, succedit decis. R. P. D. mei Mullini Romana societatum sub die 29. Ianuarij 1602. in qua post longam discussionem fuit resolutum data scientia utriusque ¶ contrahentis societates ultra valorem non sustineri, ¶ tam ex forma constitutionum summorum ¶ Pontificum, quoniam ex dispositione iuris communis, in qua luculenter responderetur decisionibus, quae hodie etiam allegantur in contrarium, & scilicet omnibus, quae deducuntur per informantes pro totali validitate. Nec facit quod in casu d. decisionis non intervenierint recognitores bonae fidei, qui intertulerunt in casu, de quo agitur, & quorum scientia non probatur, ¶ quia fuit responsum sufficere scientiam Mambrillae officialis, cum quo Mainardus prudens, & sciens contraxit, ¶ quia contractus societatum consistit solum inter officialem, & dantem pecuniam, ¶ quod patet ex lectura instrumentorum societatum, & ex natura contractus societatis, quae non potest iniiri cum eo, qui rem non habet, & sic cum non habente officium, ¶ ut bene per Gabr. cons. 63. n. 1. & per tot. lib. 2. ¶ & alij accedentes etiam quod se vii principales, & infidelium obligent, non possunt aliquo modo dici socij, Gabr. n. 6. & recognitio bonae fidei nihil habet commune cum societate, & non celebratur cum dante pecuniam, sed fir inter officialem, & alios accedentes, quae eo magis procedunt in societatibus, de quibus agitur, cum sic sint contractus inter Mainardum, & Mambrillam officialem sine aliqua expressione, quod alius esset recogniturus bonam fidem, & recognitio fuit postea ad partes facta, & propterea non fuit habitus respectus ad personam recognoscentem, ¶ & promissio indemnitas non immutat qualitatem principalis obligacionis, nec facit quod alius quam officialis sit socius, Gabr. ubi supra sub n. 7. versus ne refert. Non obstat, ¶ quod quando duo obligantur, & pecunia ad unum pervenit, ille, qui pecuniam recepit, censetur principalis, ad Gloss. in l. sed & Julianus, §. sinter duo, ff. ad Mand. & in l. vir vici, §. in. in gloss. l. ff. ad Uel. ¶ quia id procedit inter ipsos ¶ obligatos, non autem respectu creditoris, & pecuniam solventis, Aym. cons. 77. n. 1. fuit dictum in vna Romana repetitionis indebiti 16. Novemb. 1573. coram Roberto, & io Romana Dohanze Salis 19. & 21. Iulij 1581. coram Catoccio & recognoscentes non habuerunt pecuniam a Mainardo, sed ab officiali post societatis contractum perfectum, & fidei iustores peritos in separato iudicamento, ut per Gabr. dill. cons. 8.

ANNO

ANNOTATIO.

- a Societates Officij non sustinentur ultra valorem officij
quia in eo in quo excedunt, desinit subiectum, Bocac.
de societ. n. 102. & 126. Læonessa super Bulla Pij V de so-
ciet. offic. vers. quatuor, Pasch. de salut. m. d. in p. 4. cap. 1. n.
55. & sig. Zach. de societ. offic. n. 8. & hoc de plano pro-
cedit dicitur scilicet vniuersique contrahentes; prout firmat
in hac decisione, & tradit Caltrac. de societ. offic. cap. 6.
n. 7. Zach. de societ. offic. n. 49. quid autem sit dicendum
dicitur ignorantia excessus in dante pecunias, vide latè
eundem Zach. de societ. offic. n. 72. & sig.
- b Officialis ¶ in societate dicitur principalis, ceteri verò
sunt fideiussores, vt, ultra allegatos in decisione, tradit
Hond. conf. 38. n. 2. lib. 1. Mantie. de test. lib. 6. tit. 2. sub n.
18. Felician. de societ. cap. 29. n. 66. Zach. de societ. offic.
n. 35. & societates tota in officiali conditit, Rota decr. 15 n.
9. penes Zach. de societ. offic. vbi proprietas resoluitur,
quod prædictum, de non molestando officialem esse contra
subsistantiam societatis, & proprietas etiam didicta fieri
debet officiali, non autem recognoscere bonam fidem,
Caltrac. de societ. cap. 60. n. 3. & 9. Hond. d. conf. 38. n. 1. lib.
1. Zach. de societ. n. 120. & sig. vbi limitat, non
procedere, si iussus in instrumento societatis illis verbis
(sunt isti officiali), &c. Trunc enim dicit posse fieri fidei-
ssimum, etiam vni ex fideiussoribus, aut recognoscere bonam
fidem post Caltrac. & Bocac. per eum allegatam.
- c Quod ¶ inter plures obligatos ille censetur principalis,
qui pecuniam recepit, & ad cuius commodum contra-
ctus cessat, & ceteri censentur fideiussores, Roland. conf.
14. n. 3. lib. 1. Sured. conf. 150. n. 57. Mantie. de test. lib. 16.
tit. 1. n. 2. & 3. Vincent. de Franc. decr. 55. n. 8. Rota decr.
157. n. 2. per a. d. n. conf. 157. n. 2. per a. d. n. Rota decr.
721. n. 2. per a. n. recent. Hoc autem procedit solidum inter
ipsosmet obligatos, sicut autem respectu creditoris, cum
quo fuit contrahendum, quia plures obligari, æquè princi-
paliter respectu creditoris, omnes habentur pro princi-
palibus, Roland. d. conf. 14. n. 3. Rota d. decr. 157. n. 2. Sured.
d. conf. 150. n. 57.

Olivierius Beltramius.

Bononien. Pecuniaria.

Veneris 14. Maj 1604.

ARGUMENTVM.

Venditio censetur ad corpus, quando venditor
noluit se restringere ad aliquem certum
numerum. Conclusio non tractatus attenditur.
Ripa est in dominio prædij vicini.

SYMMARIVM.

- 1 Venditio censetur facta ad corpus, non ad mensuram,
quando venditor noluit se restringere ad aliquem cer-
tum numerum, & usus est verbi (quantumcunque
sit.)
- 2 Conclusio non autem tractatus in generalibus est atten-
denda, & numerus.
- 3 Et idem testis deponere de tractatu non probat, & n. 6.
- 4 Berlede censetur comprehensa in venditione, quando est
intra fines designatos in venditione.
- 5 Ripa censetur esse in dominio vicini, qui habet vicinum
prædium.
- 7 Capitula, & tractatus interpretantur conclusionem.
Capitula an su magis standum quam instrumenta, &
num. 6. & 8.

DECISIO CLXVIII.

Omnia vnanimi voto censuerunt esse perstis-
cendum in resolutis, omnia enim prius deducta facta
sunt sub iura in decisione, & que autem de oovo addu-
cantur facillè tolluntur. Quod enim Sabbatum ante
celebrationem instrumenti, & conclusam venditio-
nem affirmasse se fecisse mensurare prædium, & repe-

Desponsio Papale.

risse esse in totum Tornaturarum centum, cessat tum ex
eo, quod habita ratione Berlede nihil, vel parum deest
de dicto numero, tum quia, vt in instrumento expresse
legitur, & fuit resolutum sub die 14. Aprilis anni præ-
dicti, ¶ venditio fuit facta ad corpus non ad mensu-
ram, & venditor voluit se restringere ad aliquem nu-
merum per illa verba (& quantumcunque sit) ex cons.
Alex. 127. lib. 2. & alibi alleg. Idem dicitur, dum allega-
tur eundem Sabbatum ante venditionem affirmasse
fundum esse capacem seminis decem, & octo corbium,
vltra enim alias rationes, que dantur per informantis,
¶ fuit dictum, quod non attenduntur dicta ante con-
tractum etiam in ipsius tractatu, sed que in conclusio-
ne fuerunt expresse, lib. 1. vbi Bal. & Salyc. in 1.
m. C. de res. d. vend. Alex. conf. 28. num. 3. lib. 1. Decian.
conf. 488. n. 10. ¶ Non obstat emptio eiusdem prædij fa-
cta per Sabbatum de anno 1599. ¶ Maluicio, quia
fuit facta ad mensuram pretio in singulas Tornaturas
distributo, venditio aeternæ, de qua agitur, fuit, vt di-
ctum est, ad corpus vnicum totarum consistorio pretio,
Non facit, quod in venditione non fuerit facta mentio
Berlede, ¶ quia satis fuit comprehensæ ex designatione
fluminis pro termino, intra quod reperitur, l. ad sacra,
§. fin. de contr. emp. Statutum Bononiense nouit allega-
tum non facit, quia non impedit, imò expresse statuit,
quod Berlede per particulares personas retineantur, &
sint in eorum dominio, licet ordinet, quod pro moni-
mine, & manutenzione Riparum cogantur illas nullo
recepto pretio dimittere, & non esse miam, si de suo
vicini ripas manentere teneantur, ¶ cum certum fue-
rit esse quoad proprietatem illorum, qui vicina habent
prædij, l. riparum, §. de rer. distr. §. riparum, l. fin. ad. in.
¶ Cetera deest tolluntur per informantis.

ANNOTATIO.

- a Et quod elapsa (quærensque sit) ostendat venditio-
nem fuisse factam ad corpus, non ad mensuram, & idcirco
comprehendat totum intra fines designatum, siue fit ma-
ioris, siue minoris quantitatæ, vide latè Mart. in sua Con-
suetudine 1. parte elapsa 108. qui plures cumulat.
- b Ex ¶ tractatu non inferitur ad conclusionem Decius conf.
418. n. 10. Rota decr. 104. n. 6. per a. d. n. conf. & Rota so-
reventis decr. 679. sub n. 3. per a. ¶ & idcirco testis, qui inter-
fuit tractatu, non autem conclusionem, nihil probat. Sured.
conf. 102. n. 5. Rota decr. 187. n. 3. inter informis. per a. d. n.
conf. Farinas. & si in capitalibus reperitur aliquid dictum,
quod non sit in instrumento, standum est in instrumento, &
censetur consensu in instrumento omnium, vt fuit dictum
coram eodem Sanctissimo, supra decr. 906. sub n. 1. ¶ Vend
verum est, quod est tractatu, & ex contentis in Capitalibus
desumitur interpretatio Conclusionis. Sured. decr. 291. n.
10. & decr. 238. n. 70. & sig. d. conf. 102. n. 19. & sig. 10
contrarium, quod scilicet, ¶ Capitalia discedunt ab in-
strumento, potius sit standum Capitalibus quam instrumen-
to, dicit Alex. conf. 156. n. 8. lib. 1. Sured. latè decr. 70.
per totam, & decr. 188. n. 42. vbi dicit, quod in instrumen-
to præsumitur error, & Rota decr. 174. n. 4. per a. n. recent.
& recurrit ad Capitalia, æquum ad matricem, & origi-
nalem conventionem, vt fuit dictum in Romana resolu-
tionis d. 10. Martij 1608. coram Penia, vbi dicitur
hoc maxime procedere, quando instrumentum se refert
ad Capitalia, quia inconuenient non præsumitur mutatio
voluntatis, ita ad concordiam possunt reduci dictæ opi-
niones: Prima enim opinio procedit, quando intercedit
longum temporis intervallum inter Capitalia, & conclu-
sionem: Secunda verò opinio procedit, quando imme-
diatè post Capitalia celebratur instrumentum. Mantie.
de test. lib. 3. tit. 4. sub n. 1. & 3. Item hæc secunda opinio
habet locum quando instrumentum se refert ad Capitalia,
vulgaris enim regula est, quod standum est magis rela-
to, quam referenti, Rota decr. 118. n. 6. per a. d. n. conf. Man-
tic. decr. 375. n. 2.

c Quod procedit etiam si inter Ripam, & prædij priuatum,
intercedat via. Sured. post alios conf. 376. n. 1. & 2.

Olivierius Beltramius.

L 3 Romana

Romana Inventarii de Massanis.

Veneris 14. Maji 1604.

A R G V M E N T V M.

Heres omittens in inventario aliquid describere presumitur omisisse non dolose, sed ignoranter, & maxime stante clausula (cum facultate addendi, si quid apparebit omisissum) & multo magis, quando antequam sit appositum de omissione, fuit illud descriptum.

S Y M M A R I V M.

- 1 Dolus non presumitur.
- 2 Dolus debet perspicuis coniecturis probari.
- 3 In inventario heres omittens aliquid describere non presumitur dolus, sed potius ignoranter omisisse.
- 4 Quod maxime procedit stante clausula, & protectione (addendi) quae excludit presumptionem doli, & an, & quando ista clausula excuset a dolo, vide num. 1.
- 5 In inventario excluditur dolus ex omissione, si antiquum fuerit de omissione oppositum, fuerit scilicet descriptum in inventario.
- 6 Subsequentis inducitur maximum indicium precedentis auri, cum quoad bonorum fidem praesumendum, quam ad dolum arguendum.
- 7 Dolus in herede excluditur ex diligentia, & perquisitione facta per eum facta in persequendo bonis hereditariis.
- 8 Stabilia de facili latere non possunt, sed se ipsi exhibent.
- 9 Certus qui non potest dici de eo, super quo pendet.
- 10 Omissio in inventario non contingere potest per culpam, sine per dolum.
- 11 In dubio sumi debet praesumptio in mitiorem partem, & ideo potius praesumit debet culpa, quam dolus, & n. 13.

DECISIO CLXIX.

Dubitavi, An constet Massanos dolose omisisse apponere in inventario bona Talamonis, & Orberelli, & utraque parte informante Rota simplex est partem negatam, pro Massanis enim fiat regula, quod dolus non presumitur, l. dolum, C. de dol. l. si creditor, C. de pign. act. l. quoniam, §. qui dolo, ff. de probat.

Alciar. reg. 3. praef. 4. n. 1. sed debeat perspicuis, seu perspicacibus coniecturis probari, Bal. conf. 210. num. 1. circa med. lib. 2. Corn. conf. 178. n. 21. lib. 2. Aym. conf. 8. num. 1. Et in terminis, quod omittens describere aliquid in inventario non praesumitur dolose, sed potius ignoranter omisisse tradit Alex. in l. fin. sub num. 2. vers. quae vltima restat, C. de iur. delib. Bellam. conf. 10. num. 6. cum aliis per Surd. decif. 222. num. 14. quibus additur Hierul. de prob. negat. sub n. 69. vers. quarta conclusio.

Quod maxime procedit stante clausula, & protectione (addendi si quid apparebit omisissum, & cum ad notationem praevenerit) quae doli praesumptionem excludit Bal. in Auth. sed cum restat, n. 18. C. ad leg. Falco. lat. in l. fin. in prin. sub n. 3. vers. idem et cetera est, C. de iur. delib. Corn. in d. §. licentia, n. 10. Dec. conf. 633. sub 21. Rol. de iur. par. 3. §. causaeque debet, Surd. d. decif. n. 11. Et tanto magis remouetur suspicio alicuius dolose, si machinationis, quia Massani, antequam de defectu horum bonorum fuerit oppositum, ea describi fecerunt in ipso inventario, Bal. in d. fin. §. cum veniat, sub n. 3. vers. se non, C. de iur. delib. Vital. de clausul. in vers. huiusmodi, noviter conf. 7. pendet, sub n. 51. per hoc enim, inquit Baldus, ostendit huiusmodi semel animum non

habuisse in omittendo, & facit quod ex subsequentibus oritur, quod maximum indicium precedentis animi, l. sed & Julianus, §. proinde, ff. ad Moted. l. si servus plurimus, §. si, ff. de leg. 1. Bar. in l. cetera, §. fin. eod. tit. & ita ad exclusionem fraudis arguit Aym. conf. 319. n. 11. sicuti è contra ex subsequentibus colligitur animus dolose machinationis, idem Aym. conf. 143. sub n. 9. & plurimum etiam mouerunt Dominos diligentia, & perquisitiones factae in praestandis bonis hereditariis, cum propterea obtinuerint, & praestanti fecerint monitoria ad reuelandum, quae proculdubio repugnant animo occultandi, & celandi bona. Accedit quod haec sunt bona stabilia, quae ut dicit tex. in l. 2. C. quando, & quib. quarta par. lib. 10. facile latere non possunt, sed se ipsa exhibent, Glof. in l. quoniam in vers. si mobilis, ff. de pign. act. Non obstant licet, & depositiones super scientia, quia illa non est clara, sed ut de re turbida, & linguosa, ita vt forsan crediderint, aut dubitarent, an tenerentur describere, vel potius expectare exitum litis, tunc ante finem non possit dici, quod essent certi, l. qui d. debetur, ff. de pecu. & Tandem omisit ita potuit contingere per culpam, sicut per dolum, Bal. in d. Auth. sed cum restat n. 17. Corn. in d. §. licentia, n. 10. qui dicit, quod non idem operatur culpa, quod dolus circa omissionem, & In dubio autem in mitiorem partem praesumendo (si quid esset Massani adscribendum) quod non videtur per praedicta, praesumenda esset potius culpa, quam dolus, Glof. in l. 2. §. et notum, in vers. cur Male, in fin. de his qui non infam. Bar. in l. haec enim, sub n. 3. ff. de suspens. Alex. conf. 1. sub n. 7. lib. 3. Et ita vndeque semper cessabit suspicio fraudulentae omissionis. Alia bene tollantur per informantes.

A N N O T A T I O.

a Rota decif. 747. la prima, n. 4. par. 1. in res. ubi canonizatur haec decisio.

b Surd. d. decif. 216. n. 31. Rota decif. 747. sub n. 4. vers. sed potius par. 2. in res. & fuit dictum in Carpentario, Bonorum 18. Decemb. 1607. coram R. P. D. Pamphilio, non tamen ista clausula & protectio filio iure (addendi) excuset a dolo, si constaret, quod heres sciret, aliquid omisisset describere in inventario, Surd. d. decif. n. 2. Capr. conf. 161. n. 2. & de bono Hond. conf. 34. in fin. lib. 2. Item nec suffragatur, & hoc stantiam superueniente notitia, heres non describeret in inventario, Hond. conf. 35. sub n. 3. vers. non si post lib. 1. Guidob. de iur. sub n. 6. Et et ponderant etiam Rota d. decif. 747. la prima, sub num. 4. vers. & cessat omnis doli par. 2. in res.

d Non solum, & vt mitior pars praesumatur, potius culpa, quam dolus praesumi debet, sed etiam si dolus semel esse esset praesumendus praesumi semper debet minor dolus, Gabr. de malis. conclus. n. 5. Rota decif. 608. n. 3. par. 2. d. vers. Alciar. reg. 3. praesumpt. & dixit Rota in Antoniana censuum 30. Aprilis 1621. coram R. P. D. Burano.

Oliverius Balthazarius.

Bononien. Apothecarum.

Luna 17. Maji 1604.

Nec Argumento, nec Summario indiget.

DECISIO CLXX.

Omni sine aliqua controuersia censuerunt agi de praedictio filiorum legitimorum, & naturalium Iacobi, dam quereat an Philippo legitimo debeat legitima rationibus, de quibus in decisione in hac causa facta 9. Nouemb. praeteritis, An autem huius praedictio fuerit per dictos filios renunciarum, & renunciant potuerit, & an de eo dare possit Parus, referaturur potuerit.

Penna.

Pennen. seu nullius Beneficii.

Veneris 21. Maj 1604.

Argumentum patet ex Summario.

S F M M A R I V M.

1. *Instrumentum probat possessionem quando est capta, dum erat vacans.*
2. *Posseſſio poſterior preſumitur clandestina, nec impedit manutentionem poſſeſſionis anterioris.*
Procedit etiam, ſi anterior ſit merò inſtrumentalis, & poſterior ſit cum perceptum fructuum, & num. 3.

DECISIO CLXXI.

- D**andum eſt mandatum de manutendo Cionino, q̄ tñi ſuam poſſeſſionem probat per inſtrumentum ademptionis^a in vna ſuz prouiſionis Apoſtolicæ, cum de eo tempore poſſeſſio eſſet vacans, Rot. deſ. 21. de reſ. ſp. in ancip. Caput. deſ. 344. par. 2. fuit dictum in vna Maceraten. hereditatis 1. Junij 1599. coram R. P. D. Penia, & in vna Suttina bonorum 15. Junij 1595. coram Illuſtriſſimo Cardinali Pamphilio. Non obſtat prætenſa aduerſarij poſſeſſio; quia cum ſit poſterior,^b clandestina preſumitur, & nec poteſt eſſe impedimento, quo minus poſſeſſio Cionini antecitor manuteneatur, ceteris cauſis, & ibi Doct. de prob. Bar. in l.ſi duo, in princ. ſub n. 4. ff. de poſſid. cum cumulat. à Menoch. de reſ. poſſ. remed. 3. n. 735. fuit dictum in Romana Caſalis Monafterij Oddonis 6. Aprilis 1576. coram Cantecio, & in vna Oxomen. Cappellanie 10. Martij 1589. coram Illuſtriſſimo Cardinali Platto, & ſæpius in alijs.

ANNOTATIO.

- a. Et quòd poſſeſſio inſtrumentalis capta alio non exiſtente in poſſeſſione ſit manutentibilis, Houd. conf. 36. n. 30. lib. 2. Rota deſ. 361. n. 3. par. 2. in reuoc. & fuit dictum in Nucernina Prædij 18. Aprilis 1605. coram Illuſtriſſimo Cardinali Sacro, & alijs ſæpè, & plura circa hanc materiam poſſeſſionis inſtrumentalis dixi in vna vna, ad deſ. 367.
- b. Poſſeſſionem poſteriozem, vbi clandestinam non impedit manutentionem dixi in vna, ad deſ. 40. & hanc conſuſio procedit, etiam ſi anterior ſit merò inſtrumentalis, & poſterior ſit cum perceptum fructuum 1. vt fuit dictum in Cuſentina Cappellæ 16. Octobris 1600. coram Cardinali Millino, & in Cremonen. Præbende 21. Maj 1607. coram Cardinali Lancelotto.

Oliuierus Beltraminus.

Romana deuolutionis Vincarum.

Luna 14. Maj 1604.

ARGUMENTVM.

Identitas Vineæ ex quibus probetur.

S F M M A R I V M.

1. *Autoris aſſertio probat, contra omnes habentes cauſam ab eo.*
2. *Identitas ſufficienter probatur per duos conſines.*
3. *Enunciatio probatur ſtante iuramento, & vide num. 7.*
4. *Enunciatio probatur ſtante iuramento, & num. 8.*
5. *Teſtis ovicus iuravit adminiculis probat, & num. 9. ubi vide declarationem.*
6. *Identitas probatur ex leuioribus probationibus, imò etiam ex conſiliis, & num. 10.*

DECISIO CLXXII.

Domini conſueverunt conſtare de identitate vinearum, & quòd Galli poſſideant tam vineam poſſeſſam per q. 10. Baptiſtam Moratam, quàm illam, quæ fuit olim Jacobi Montelli, nam quòd vinea Morati perueniret ad Zambellum probatur ex inſtrumento venditionis vineæ factæ per Iacobum Montellum eidem Thomæ Zampello, in quo inter aliud dicitur vineam ipſius Montelli habere conſines ab vno latere bona q. 10. Baptiſtæ Morati, nunc Thomæ Zampelli eius ex ſore nepotis poſt mortem Zampelli omnia eius bona fuerunt ſubſtata, & deliberata Annibali Marino, & inter alia vinea prædicta cum alijs, quæ habebat contigua in Monte Mario, quæcumque omnium vinearum medietatem Annibal Marinus vendidit bonis mem. R. P. D. Gallo, & in inſtrumento venditionis narratur inter vineas venditas adeſſe illam, quam Thomas Zampellus emit à Baptiſta Morato, unde cum habeamus non ſolum illam ſuccceſſam, & continuatam translationem vineæ, ſed etiam expreſſam aſſertionem Annibalis authoris D. Gallo, quæ probat contra omnes habentes ab eo cauſam, Arcet. conf. 104. n. 1. Ruy. conf. 30. n. 53. lib. 1. Soc. conf. 13. n. 5. verſ. & præſentis, lib. 3. fuit dictum in vna Faentina bonorum de Nicolai 15. Ianuarij 1582. coram Illuſtriſſimo Cardinali Seraphino, & ſæpius in alijs ſiſis cenſetur probata identitas. Quoad vineam Jacobi Montelli, res etiam videtur perſpicua, quia conſtat, quòd Montellus illam vendidit Zampello, & Annibali Marino, qui per ſubſtationem emit, vt dictum eſt, omnes vineas, quæ vineas Zampellus poſſidebat in venditione medietatis eorumdem, quam fecit D. Gallo, tunciat, quòd in venditione comprehenditur vinea vendita Thomæ Zambello à iſonario, & teſtes dicunt Montellum fuiſſe iſonarium; probatur etiam ex verificatione trium conſinium, quæ leguntur in conceſſione facta Zampello, videlicet ab vno latere bona D. Benzoniorum, qui adhuc ſunt Domini, ab alio bona Nalonij, in cuius locum ſuccceſſit Claudius Roma, vt conſtat ex teſtibus, ab alio etiam vinea Ballati, quæ fuit à D. Gallo emptæ, & cum tamen ſufficerent duo conſines, Bar. in l. demonſtrato ſiſi in princ. n. 14. & 15. ff. de cond. & dem. Alex. conf. 113. n. 3. verſ. nec ad hoc obſtat, l. 1. Accedit quòd vinea Jacobi Montelli etiam in ſummitate montis Martij, vt aſſerunt teſtes, & vinea, quæ eſt in d. ſummitate, hodie à Gallis poſſidetur. Non obſtat, quòd dicitur, verba enunciatio non probare, quia iſta non ſunt verba enunciatio, ſed aſſertiva, & demonſtrant vineas, quæ in venditione comprehendebantur; & ubi etiam eſſent enunciatio probarentur, tunc propter aſſertum, tunc propter adminiculæ ad latè deducenda^b in Mediolanen. ſimulationis contraſtus coram R. P. D. Ortembergio 10. Decemb. 1603. & Non obſtat, quòd dicitur ſecundum teſtem eſſe vnicum, qui iunctis adminiculis probat, Aym. de ancip. rem. 4. par. 5. ſed enim n. 16. & conf. 73. n. 18. Caput. deſ. 271. par. 3. Caſ. de Graſſ. deſ. 3. n. 6. de prob. & Maximè ad probandum identitatem, in qua admittuntur leuiores probationes, imò etiam coniecturæ, vt latè per Rim. conf. 144. n. 1. & ſeq. & fuit ſæpius dictum, & ex quibus, & alijs latè d. per informantes deductis, fuit conſenſum probari identitatem vtriusque vineæ, de quibus in puncto.

ANNOTATIO.

- a. Enunciatio & verbalitè iuramento probatur, de quo la-7 re Nicol. Gen. de verb. enunc. lib. 3. quaſt. 4. n. 32. & ſeq.
- b. Enunciatio & verbalitè iuramento probatur Rim. 8 min. lun. 20. febr. 314. n. 17. Achil. deſ. 8. ad ſc. de iure patron. Rota deſ. 130. n. 3. par. 2. diuerſ. & in reuoc. deſ. 176. n. 5. par. 2. & hoc procedit etiam ſi enunciatio emanauit ab interſe habentibus, Rota deſ. 175. n. 3. & deſ. 91. n. 2. nunc par. 2. in reuoc.

L 4 c Et

9 c Et quod vniuersis rebus lunctis administratis. † & circumstantiis facti plenè probet, Farinae. post alios de testibus, q. 48, l. 3. n. 35. Mancie. d. 315. n. 4. & fuit dictum in Interamnen. Pecuniaria, 12. lunij. 1606. coram R. P. D. Cocchino Detano, & eorum eodem Sanctissimo infra d. 247. sub n. 6. hac tamen conclusio non procedit, nisi in circumstantiis, & vltimis est necesse, quod testis sit omni exceptione maior, ita declarat Farinae. d. 48, l. 3. n. 36. qui alios testat.

10 d Et † quid identitatis probetur leuioribus probationibus Rota d. 119. n. 4. & d. 107. & 419. sub n. 3. par. 1. in re. Seraphin. d. 315. n. 3. & d. 314. n. 1. & fuit dictum in Bononien. fideicommissi de Rubis, 12. Febr. 1618. coram R. P. D. Vbaldo, & tantò magis hoc procedit in antiquis, Seraphin. d. 315. n. 3. & fuit dictum in dicta Bononien. fideicommissi de Rubis, ubi etiam fuit dictum, quod ad istum effectum non est necessaria antiquitas ultra centum annos.

Officiarius Beltramius.

Faentina Bonotum.

Luna 14. Maji 1604.

ARGVMENTVM.

De materia l. hac editali, C. de secund. nupt. & an, & quando filius secundi matrimonij liceat patri plus relinquere, quàm primi: & an Statutum de lucro dotis deroget l. hac editali.

S Y M M A R I V M.

- 1 *Alimus censetur legatum quando legatum continet conditionem, & dilationem.*
- 2 *Filius secundi matrimonij non est prohibitus plus relinquere, quàm primi, modo primi non fraudetur portione legitima, de qua etiam vide latius lib. 1. c. 11. & 12.*
- 3 *L. hac editali loquitur de uxoribus, & uiribus, non de filiis.*
- 4 *Filius ex secundo matrimonio non sinit ha. ex filiis liberis primi matrimonij, cum sint eorum fratres, sicut est uxoribus, & uiribus.*
- 5 *Filius secundi matrimonij plus potest relinquere quàm primi, dummodo fiat reuera via, non in fraudem, contemplando principaliter personam filiorum, non uiribus, seu uxoribus, & n. 12.*
- 6 *Presumptum, qui debetur patri, seu matri in bonis relictis filijs, non induci presumptionem fraudis in hac materia l. hac editali, quando filij iam non sunt nati.*
- 7 *L. hac editali, censetur derogatum ex Statuto P'bis de fidei iuramento.*
In dubio non censetur per Statuta derogatum de legi, sed requiritur, vel expresse derogatio, vel quod Statutum sit omnino incompatible cum dicta lege.
- 8 *Confessio mariti circa dotem receptam non statuit in prauidendum filiorum primi matrimonij, cum presumatur dicta confessio facta in fraudem l. hac editali.*
- 9 *Dati dato primo vero censetur eadem data secundo.*
- 10 *Hac prescriptio non admittitur, ubi agitur de materia l. hac editali, & quando ex primo matrimonio extant liberi, quia tunc requiritur vera probatio dicti, & non sufficit presumptio.*

DECISIO CLXXIIII.

L Auea Caballaria in suo ultimo testamento instituit sibi heredem vniuersalem Vrsulinam ex secundo matrimonio filiam, & medietatē suae dotis, quam dixit fuisse lib. quatuor milium, legauit Quintilio eius secundo viro, Beatrici autem, quam ex primo matrimonio susceperat, reliquit ex causa legitimae lib. 1000. ita vt singulis annis lib. 1000. solui deberent solutis prius quibusdam legatis, quae restiterat ad pias causas fecit. Contra huiusmodi dispositionem materiam Beatrici

inter alia opponit de dispositione l. hac editali, C. de secund. nupt. non tantum propter vniuersalem institutionem filiae ex secundo matrimonio viuentis adhuc secundo viro, sed etiam propter inaequalitatem quae intercedit inter legatum factum marito, & illud, quod fuit ipsi Beatrici relictum, † licet enim concordent in summa lib. 1000. inaequalitas tamen surgit ex conditionibus, & dilationibus apposis legato Beatrici, propter quas potest dicere sibi minus relictam, q. plous, & 5. praeterea, in iurura. de alim. Azo in sum. de plus petu. n. 1. & 2. Dec. conf. 46. sub n. 1. veritas quodammodo enim rei, propterea dubitatur an esset locus dispositioni d. l. hac editali. Et Domini re bene per duas vias discussa, negatiue responderunt. Nam quod pertinet ad institutionem vniuersalem Vrsulinam, † fuit dictum non esse prohibitum plus relinquere filiis secundi matrimonij, quàm primi, modò non fraudentur portione sibi de iure naturae debita, Bal. conf. 12. n. 2. in fin. lib. 5. Paul. de Cast. in Auth. si pater, n. 1. C. de inst. testam. Dec. conf. 126. l. 1. ubi Add. concordantes cumulat, Ruin. conf. 56. n. 1. lib. 3. Bertr. conf. 63. n. 1. volum. 1. par. 1. & conf. 18. n. 1. volum. 3. par. 1. Bertr. conf. 40. sub n. 14. lib. 2. qui dicit omnes ita praesupponere in l. hac editali, Boer. d. 200. n. 5. Dilect. de ar. test. can. 65. n. 2. in de legat. Franc. Mac. d. 21. par. 2. Rol. conf. 62. n. 19. lib. 1. Decian. conf. 35. sub n. 4. lib. 1. Her. Gabr. conf. 13. sub n. 30. lib. 1. Surd. conf. 94. n. 69. Ant. Gabr. de secund. nupt. cent. 4. n. 7. Non obstant Salye, & alij allegati in contrarium, quia, vt dicit Anton. Gabr. loc. allegat., non loquuntur in legato; sed in stipulatione patris pen filio, licet alij confundant utrumque casum, rationem autem differentiae inter utrumque casum ponit Aym. conf. 40. v. ex fin. ubi dicitur, quod magis lex suspicatur de fraude, quando pater stipulatur pro filio propter interpositum personam, † & ista sententia conuenit non solum verbis d. l. quae semper loquitur de Nouerca, & Viricio in parte prohibita, sed etiam menti, quia, vt dicit Cast. & Boer. ubi supra, † filij ex secundo matrimonio non sunt ita ex filiis liberis primi matrimonij, cum sint eorum fratres, & ideo non tamdiu habent indignari: Est istam opinionem alijs secuta est Rota vna Bononien. haereditatis coram Illustris. Blanchetto 16. Maji 1576. † & hoc procedit, quando reuera via non in fraudem relinquatur, Boer. d. 200. n. 6. quod factum videtur in casu isto, quia non potest dici contemplata persona secundi viri, à quo tempore conditi testamenti Laura testatrix diuerterat, & per consequens constaret, quod habebat maritum exotum, Bertrand. in l. hac editali, n. 18. Nec facit, quod dicitur patri quæri vsum fructum bonorum, in quibus est instituta filia, † quia cum sumus in filiis natis, non est erendum, quod voluerit quæri vsum fructum in fraudem l. hac editali, vt eo claudit Paul. de Cast. conf. 110. sub n. 3. veritas loquitur, quando superest. lib. 1. & sentit Ruyn. conf. 11. sub n. 8. veritas uero non obstat, quod actum est lib. 1. Tantò magis, quia, vt dictum est, sumus in persona exota. † Quoad legatum factum marito, cum sit factum pro lucro delato ex dispositione Statuti, res videtur clara, cum Statutum expresse deroget dispositioni d. l. quam, cum est dubium posse per Statutum tolli, Bald. conf. 495. n. 9. lib. 5. Socin. conf. 52. sub n. 1. veritas sed quaestio opinari, lib. 3. l. 1. in Auth. praeterea, sub n. 15. veritas pro ueritate istius arduum, C. unde vir, & uxor, Dec. conf. 19. sub n. 1. veritas cunctis castis. Paris. conf. 92. n. 10. & 40. lib. 3. Et fuit dictum in illa Bononien. haereditatis. Dubitatur tamen vnus ex Dominis, quod non cõstaret de dote, siue eius quantitate, cum ad probationem afferatur sola affectio testatrix in testamento, † cui confessioni ad euandam dispositionem l. hac editali, non videtur standum, cum praesumatur facta in fraudem d. l. vt dicit Bal. conf. 11. lib. 5. Et licet Domini responderent hic statum proba-

ri ex eo, quod dos eiusdem summa fuerat primo matrimonio constituta, & tradita, † per consequens censetur eadem data secundo viro, Cyro. in *Auth. sed quoniam* in 3. *quasi*. & ibi Salye. sub n. 7. C. de rei uxori. c. Curt. l. un. in *Auth. praeterea* post n. 13. verificando l. omnia. C. unde vir, & uxor; cum cumulat per Rol. de laro det. *quasi*. 74. n. 6. & tenuit Rota coram Cantacacio in vna Romana fideicommissi, seu supplementi legitimae 16. Octobr. 1581. hae † tamen praesumptio non admittitur, ubi agitur de materia l. hae *edictali*, & quando ex primo matrimonio extant libeti, Alexan. *conf.* 144. post n. 3. *versus amen* si ex primo matrimonio lib. 5. decisi. Pedem. 11. n. 2. circa mod. qm alios refert, Menoch. de praesump. lib. 3. praesump. 6. n. 32. Et in terminis statuti derogatori l. hae *edictali*, quod non habeat locum in dote sic praesumpta, sed requiratur vera, & actualis datio, consueverunt las. *conf.* 10. lib. 1. Curt. sen. *conf.* 79. tradit Curt. in n. d. *Auth. praeterea*, n. 16. Menoch. ubi supra n. 33. & propterea vellem, si aliunde non probatur, super hoc particulariter partem audire.

ANNOTATIO.

- 12 a Hanc questionem latissime tractat Theod. de off. 170. & relatis hinc inde copiosissime auctoritatibus pro utraque parte, & rationibus sub n. 34. dicit, quod opinio pro filijs primi matrimonij est communior, verior, & aequior, & quod ipse semper iudicaverit pro equalitate, & subdij, quod ita erederet Senatorem fore iudicandum, & amplecti etiam tandem questionem discussit, Vinc. de Franch. de off. 437. per totum, & tandem sub n. 43. dicit, quod Sacrum Concilium disculis omnibus indicauit pro filijs primi matrimonij.
- b Caliren. *conf.* 190. lib. 2. Belerand. in d. l. hae *edictali*, n. 10. Theod. de off. 170. n. 31. & † propterea si Virginius, seu Vitrica erant iam mortui, tunc cum cesset ratio, quod iniuncta, & ad vilitatem illorum fuerit relictum filijs secundi matrimonij, valet ibi relictum, Theod. de off. 170. num. 32. *versus* ex hoc videtur.
- 13 c Licet † Sacratum possit derogare l. hae *edictali*, nihilominus in dubio non censetur derogare, Rot. de off. 437. n. 3. par. 1. *diuersi*. & Rot. de off. 155. n. 2. par. 4. in reuoc. Vincent. de Franch. de off. 437. n. 30. ubi dicit, quod requiritur expressa derogatio. Hinc est quod Sacratum vbi lib. 1. sub. 4. non censetur derogare, l. hae *edictali*, vt late resoluit Rota. de off. 155. par. 4. in reuoc. si tamen Sacrum dispositio sit omnino incompatibilis cum dispositione l. hae *edictali*, tunc censetur tacite per Sacratum derogatum, & sufficit illa ratio derogatio resultans ex incompatibilitate dispositionis, Roland. de laro det. *quasi* 15. n. 3. Gabr. *conf.* 15. n. 10. lib. 2. & fuit dictum in Bononiensi Indemnitatis 12. Martij 1618. coram R. P. D. Dunozerro, & in alia Bononiensi. datus 16. Maij 1619. coram R. P. D. Butarto.

Olivarius Beltraminus.

Toletana decimarum de Lucillis.

Veneris 28. Maij 1604.

ARGVMENTVM.

Remissoria in causa profana, prout est causa decimarum, passim etiam sine fumo conceditur data relicta. Decimae debentur illi, pene quem est cura animarum, non autem pene quem est nudum exercitium: Remissoria quando non sit concedenda ex eo, quia lite pendente in partibus potuerit ibi fieri probatio.

SYMMARIVM.

- 1 Decimarum causa censetur profana ad effectum remissoriae, & late num. 7.

- Causa qua dicatur beneficiis, & qua profana, & n. 7.
- 2 Remissoria in profanis conceditur in quilibet instantia etiam sine fumo, dummodo materia sit relictua.
- 3 Decima de iure debentur ei, ad quem spectat cura animarum, & illi ad quem spectat exercitium, non habet nisi suam congruam, & num. 8.
- 4 Decima praescribuntur per immemorabilem.
- 5 Remissoria in Curia non conceditur super articulis, super quibus poterant lite pendente in partibus examinari ibi testes. Huc procedit quando potens remissoria indigebat probatione illorum articulorum, dum causae pendebat in partibus, scilicet si tunc non indigebat.
- 6 In iudicio magis attenditur profectus, quam peritio.

DECISIO CLXXIV.

Fuit conclusum pro remissoria, † quia sumus in causa decimarum, quae ad istum effectum dicitur profana, vt fuit dictum in Valentina Decimarum de Gandia coram Illustrissimo Pamphilio 13. Februarij 1601. † & in profanis in quilibet instantia remissoria conceditur, etiam sine fumo, dummodo sit relictua. Put. de off. 101. Caput. de off. 68. par. 3. fuit dictum in Comen. Decimarum 28. Iunij 1601. coram R. P. D. Sacratio, de reuocantia non est dubitandum, articulus enim, quod cura loci de Lucillis principaliter residet penes capitulum; † quod probato sequitur omnes decimas ad ipsum pertinere, & aduersarius, ad quem spectabit exercitium non poterit pretendere, nisi iuxta congruam, Abb. in cap. exscriptura, § quia vero in repetenda, 1. 15. de prob. Articulus etiam immemorabilis, † quae sine dubio Capitulo sufficit pro praescribendis decimis, vt fuit dictum in praedicta Valentina Decimarum de Gandia. Nec obstat quod lite pendente in partibus potuerit capitulum testes, quos modo inducit, examinare, † quo casu remissoria coeodet non solet, Caput. de off. 63. par. 3. quia licet in partibus lo. perit decimas, tamen prosecutus fuit iudicium super congrua, † in huiusmodi iudicio attenditur magis profectus, quam peritio, Alex. *conf.* 114. n. 6. lib. 6. Caput. de off. 126. par. 3. fuit dictum in Romana donationis 3000. 25. & 30. Iulij coram sanctissimo, & propterea capitulum non erubet aliquos testes examinare super articulis tunc datis, quia ad se defendendum contra praetentum congruam illis non egibat, nec probatioque immemorabilis, & vbi hodie lo. intendat prosequi iudicium super congrua tantum, Capitulum renuncianti remissoriae.

ANNOTATIO.

- a Et † quod decimarum causa reputetur profana ad effectum remissoriae sepius Rota dixit, vt penes Put. de off. 324. in fine lib. 2. & Rota in reuoc. de off. 677. n. 1. par. 1. & fuit dictum in Valentina Decimarum de Gandia 13. Februarij 1601. coram R. P. D. Pamphilio, & generaliter omnes causae in Rota reputantur profanae, quando non agitur super titulo beneficii, etiam illae, quae de sui natura sunt spirituales, & fori Ecclesiastici, Bellam. de off. 619. Veral. de off. 59. par. 1. & idem si agatur de vnioue beneficiorum, causa non dicitur beneficiis, sed profana, Seraphin. de off. 135. n. 9. & fuit dictum in Pisanien. Beneficiorum 4. Iulij 1618. coram R. P. C. Casulero, & infra etiam coram eodem Sanctissimo in de off. 361. sic etiam si agatur de pertinentia iurispatronatus inter patronos principaliter, causa censetur profana, Achil. de off. 11. de iurispatron. Casus de Grass. de off. n. 9. de dolo. & fuit dictum in Lucana iurispatronatus 12. Ianuarij 1611. coram bo. mem. Penia, ubi tamen declaratur hoc procedere, quando principaliter ageretur de iurispatronatus, secus autem quando principaliter ageretur de titulo iurispatronatus, & incidenter de iurispatronatus.

In hac autem materia, quia dari potest casus, quod respectu vnus partis agatur de titulo, & respectu alterius; non agatur de titulo, sed vel de vnioue, vel de alio simili iure non

non includente titulum, Ideo sciendum est, quod ad hunc effectum cognoscendi, an causa sit beneficiis attendi debet persona actoris, Scilicet. *decif. 390. n. 4. Rota decif. 311. n. 5. par. 2. in reuocariis*, & ideo si ea parte actoris agatur de titulo, causa est censenda beneficiis, etiam si ex parte rei non preceatatur titulus, & generaliter quod ad cognoscendam naturam cause inspectur persona actoris, *Hond. conf. 10. n. 13. lib. 1. & vide etiam quod dixi ad decif. 335. sub num. 10.*

- § b Et si quod decime pertineant ad illum, penes quem est cura animarum habuit, ille verò qui habet solum exercitium curæ, non possit pretendere, nisi suam congruam, *Mohed. decif. 5. de decim. Crebescens. decif. 1. eodem tit. Verat. decif. 139. par. 3. Rota decif. 153. sub n. 2. & decif. 179. sub n. 3. & decif. 210. sub n. 3. par. 2. in reuocariis*. Et optime in Aquilegien. Congruum 13. Ianuarij 1613. coram Cardinali Sacram, ubi fuit dictum, quod Capitulum Aquilegien. cui erat vnica Ecclesia Parochialis, & per consequens habebat curam habitam, percipere debebat omnes decimas, & quod Vicarius non potest pretendere nisi congruam.

Oliverius Beltraminus.

Nullius Beneficij.

Veneris 28. Maj 1604.

ARGVMENTVM.

Beneficia simplicia quamuis de iure requirant residentiam, tamen secus est ex consuetudine generali. Beneficium presumitur simplex, nisi aliud ex Statuto, Consuetudine, vel Privilegio caueatur.

SVMARIA.

1. Residentiam de iure requirit quilibet beneficium.
2. Ex generali ratione consuetudine beneficia simplicia non requirunt residentiam.
3. Beneficium presumitur simplex.
4. Nisi aliud ex Statuto, Consuetudine, vel Privilegio caueatur.
5. Capitulum potest condere Sacram, quod beneficia simplicia requirant residentiam.

DECISIO CLXXV.

Fuit conclusum beneficium non requirere residentiam, & sic ex Lucam Antonium lucrari fructus, licet enim de iure quolibet beneficium requiratur residentiam, *cap. perm. de clerie. non resid. cap. id hoc de prob.* § generalis tamen consuetudo obtrinit, ut non procedat in beneficiis simplicibus, *Abb. in cap. excurpando. §. qui verò. n. 11. de prob. cum alijs per Mondos. in t. reg. q. 13. n. 8. Cæde Grassi. decif. 4. n. 3. de prob.* Beneficium autem de quo est controvērsia est simplex, ut presumitur, *Ægid. decif. 676. Rebut. in prax. sub m. fuit. benef. quæstio 12. §. stipul. de lute. erat. 2. par. 10. de quali. & stat. benef. in princ. fuit dictum in vna Calaguritan Congruum 16. Novembris 1577. coram Oratione, & sæpius in alijs, t nisi aliud ex Statuto, Consuetudine, vel Privilegio caueatur, Innoc. in cap. clerie. de clerie. non resid.* Ex Breui autem, quod exhibetur, non videtur probatum onus sciendum, cum non constet Breue habuisse effectum, & beneficium, de quo agitur, esse de illis erectis in fructibus parochialis diuinitatis.

ANNOTATIO.

- a Cum alijs cumulatis per Rotam *decif. 375. n. 2. par. 2. in reuocariis. Hode de incompt. benef. par. 1. cap. 17. n. 25.*
 § b Rota d. *decif. 375. sub n. 2.* in qua fuit resolutum, quod Capitulum potest facere d. Statutum, quod beneficia sim-

plicia requirant residentiam, quia per hoc statum reueretur ad ius commune, & de facili vnaquaque res reuertitur ad suum statum antiquum.

Oliverius Beltraminus.

Tudertina damnorum datorum.

Luna 31. Maj 1604.

ARGVMENTVM.

Sententia, etiam si non sit conformis libello, sustinetur, quando est summarie causa commissa. Precepit autem, & quando Iudex dicatur procedere: Mandatum prefumitur ex productione iurium: & ex prosecutione actorum.

SVMARIA.

1. Sententia debet esse conformis libello.
2. Quando causa est summarie commissa non attenditur, quid petierit actor, sed quid apparuit debere, & n. 12. Et ideo inter mercatores non attenditur quid petierit, sed quod probatum fuit, num. 18.
3. Verba sententia intelligi debent iuxta iuris dispositionem.
4. Iudex censetur pronunciasse prout de iure.
5. Sententia dicitur precipitante lata, quando consideratur qualitate causa, & transacti temporis verisimilitudo Iudex instrui non potuit.
6. Sententia non dicitur precipitante lata, etiam si intra brevissimum tempus sit lata, quando causa erat iam instructa coram alio Iudice, & commissa fuit in eisdem locis, & terminis.
7. Audieris Rota non habet instructionem e-inforem coram alio pendente, & sententia fitur de consilio emanans Auditorum.
8. Mandatum prefumitur ex iurium productione.
9. Ratificatio mandati inducitur ex presumptione actorum, & num. 15.
10. In vicinis audientis ordo nisi eridetur non servare.
11. Sententia nulligando est confirmata, non potest amplius impugnari de nullitate, & vide distinctione de hac materia sub n. 14. & 16.
12. Et quid si fuerit oppositum de nullitate, num. 17.

DECISIO CLXXVI.

Sententiam Rotaalem esse confirmandam dixerunt Domini, quia iustitia placita est ex decisionibus, & nullitates adductæ non clarentur. Nam quod aliud continetur in sententia, aliud in petitione, & sententia non sit conformis libello contra l. vi fundus ff. de vend. cessat, postquam causa fuit summarie commissa, quo casu non attenditur quid petierit actor, sed quid appareat illi debere, *Alex. conf. 14. n. 6. lib. 6. inf. in l. si stipulatur S. Chryseogenus. n. 33. ff. de verb. obl. Curt. in l. 1. §. si quis ita. n. 50. cod. in. Ruy. conf. 5. n. 12. lib. 4. Paris. conf. 131. num. 14. lib. 1.* fuit dictum in Romana Donationis 1000. 23. & 30. Iulij 1574. coram Sanctissimo, & in vna Perusina Fractæ Veneris 1. Martij 1577. coram Cantuatico, cum sententia simpliciter loquatur de iure deputandi cultores, & applicatione pecuniarum, nec dicat prout ad alios, prout nec etiam cumulatiue potest, & debet intelligi iuxta iuris communis dispositionem, prout semper intelligantur verba sententiarum, l. Herennius ff. de insti. Lulius, §. decem, ff. de re iud. Bar. in l. si fundus, §. in venditione ff. de pign. Veron. conf. 57. col. 3. in princ. Aym. conf. 74. n. 9. quia Iudex censetur pronuntiare, ut de iure tenebatur idem Aym. conf. 188. n. 8. Cessat etiam allegata preceptum ex breuitate temporis, quia ad istum effectum attenditur solam

folium, an Iudex considerata qualitate causae, & breuitate temporis veniuntur poverit esse instructus.

6 Chiffan. *deus* 165. + & sententia lata etiam intra breuissimum tempus valet, quando causa erat instructa coram alio Iudice, & commissa fuit in eisdem statu, & terminis. *Pur. deus* 4. de *Jud.* Vnde cum sententia lata sit in secunda instantia, io qua ex eisdem fuit processum, & praecedentis decisionis. Denique iudicatum tempus ooo ita breue fuisse, quod Iudex ooo potuerit ad satisfaciendam instrum. de causa, & atterio maxime, quod in Rota omnes habent instructioem causarum coram aliis pendentiis, & sententia fertur de consilio omnium Auditorum, *Accor. deus* 4. Defectus mandati non intrat, tunc quia de eo constat, & ubi non constaret, esset praesumendum ex iurium productione, & aliis iuxta tradita coram me io Boonien. Pecuniaria

9 Martij 1604. tunc quia io omnem euentum adelfi ratificatio ex prosequutioe actorum per cum geliorum, ad not. per Bar. in l. *bonorum, ff. rem. rat. hab.* per Alex. & laf. in l. *Intraui ff. qui. sup. leg. Aym. conf.* 159. n. 5. circa med. vers. Non obstat, quod sub eadem die 7. fuerunt reiterati termini substantiales, & citatio ad sententiam, quia fuerunt prius 4. & 5. die seruati. Nec refert, quod 5. die fuerint tantum seruati contra Commem Martium, quia fuerunt seruati primo die 7. iuxta citato Comite Martio vii principali, & Procuratore sui fratris. Secundum supra eisdem citatis Balchis, & aliis interesse habentibus per contradias: Tercio 7. Iulij, praefertim tunc quia id conigit in vltima audientia, quando, ut dici solet, ordo est ordinem non seruare. Nullitates, quae allegantur contra sententiam primam ex defectu maiori, & aliis, non subsistunt ex supradictis, & aliis traditis per informantes, & oon sunt DD. Balchij post confirmationem dictae sententiae auditedi, d. Crefc. *deus* 1. Peregr. *deus* 105. lib. 2.

ANNOTATIO.

11 a *Sud. t. deus* 184. n. 14. & *conf.* 12. n. 74. qui plures cumulat, Capuquem. *deus* 126. par. 3. Rota *deus* 611. sub n. 5. vers. vltra quod par. 1. in reuocet. & propterea inter mercatores, iuxta quos proceditur ex eggo & bono, & summarie, oon attenditur quod fuerit peritum, sed quod probatum fuit, ut fuit dictum in Anconitana Pecuniaria 13. Febr. 1609. coram Illustrissimo Cardinali Sacro *deus* 286. n. 6. inter *deus* 1. *Farmer. post. secundum lib. conf.*

b Et dixit etiam Rota in Boonien. Portuio 2. Martij 1610. coram R. P. D. Pamphilio.

13 c Et tunc quod principalis censetur ratificare acta per suum Procuratorem gesta, quando littere prosequitur, latet Vnde de nullis in tit. *qualiter sententia* n. 103. Lancellos. *de attor. par. 1. cap. 1. num. 13. & 64.*

14 d Sententia tunc nulla parte non opponente potest confirmari, Gabr. *conf.* 49. n. 4. lib. 2. Vnde de nullis in tit. *qualiter sententia* n. 129. Causa de Gual. *deus* 9. n. 13. de *sent. & re iudic. Secaph. deus* 1561. n. 3. *Pur. deus* 60. lib. 3. iuxta antea. *impres.* Rota *deus* 572. n. 2. par. 3. in reuocet. & *deus* 37. par. 4. in reuocet. Quod procedit etiam si nullitas promouitur ex defectu iurisdictionis, Alexan. *conf.* 211. n. 3. per *sent. lib. 5. Achil. deus* 4. de *sent. & re iudic. Rota deus* 474. n. 4. par. 2. in reuocet. Iuxta dictum in Romana Canonis 18. Decemb. 1609. coram R. P. D. Orsenbergo. Et etiam si vitium non esset remissibile per partes, Gabr. *deus* 49. sub *num. 5. vers. etiam si* Lancell. *de attor. par. 3. cap. 1. n. 64. Rota deus* 572. sub *num. 2. vers. etiam si* *notum*, par. 2. in reuocet. Et postquam sententia est confirmata non potest amplius ex capite nullitatis impugnari, & secunda confirmata claudere viam nullitatis contra primam, Rota *deus* 7. de *re iudic. in antiq. Achil. deus* 5. de *sent. & re iudic. Lancell. de attor. cap. 1. de purgat. attor. n. 67. & seg. Rota deus* 572. sub *num. 2. vers. & ad id.* Et fuit dictum in Otten. Parochialis *impres.* penes Marchef. *de Commis. sen. 2. fol. 197.*

15 Praedicta vero conclusio non est simpliciter vera, sed solum quando tunc secunda sententia confirmans primam iam

transiit in iudicatum, antequam autem secunda confirmans transiit in iudicatum, potest dari de nullitate primae, amplius Gabr. *conf.* 49. n. 1. & 1. lib. 1. Mantie. *deus* 301. n. 1. late Rota *deus* 474. n. 4. & *seg. par. 1. in reuocet.* vbi respondet ad omnia in contrarium, & *deus* 572. n. 1. & *seg. par. 1. in reuocet.* & ideo non est habenda ratio de decisione Otten. coram bo. mem. Cardinali Lancellone *impres.* penes Marchef. *de Commis. sen. 2. fol. 197.* vbi dicitur non posse dari de nullitate primae, etiam si secunda confirmans non transiit in iudicatum, nam ad illi deducta respondet Rota in *deus* 474. par. 2. in reuocet. Hanc est quod si reperitur commissio causae nullitatis, atque principaliter cum causa appellacionis, tunc quia talia nullitas durans spatio 30. annorum, non obstante lapsu facillimum appellacionis, poterit opponi de nullitate prima sententiae confirmatae, Rota *deus* 572. n. 3. par. 2. in reuocet. E contra vero quando verumur in casu, in quo duae conformes sententiae in iudicatum tunc secunda confirmans claudere viam nullitatis contra primam, ita fuit dictum in inferiorem, decimarum 11. Ianuarij 1604. coram K. P. D. Picouano.

Item si vitia prima influere in secundam, potest dari de nullitate prima, non obstante confirmatione secundae, ut fuit dictum in Lauden. Pecuniaria coram Orano, *impres.* penes Marchef. *de Commis. sen. 2. fol. 44. sub n. 5. vers. tam quia, & in Tarusina Simonis 13. Maij 1596. coram Corduba *impres.* penes Farina. post. primum lib. *conf. in ordin. deus* 111. Gabr. *deus* 49. n. 5. & 6. lib. 2. vbi declarat, quando vitia prima dicantur influere in secundam.*

Praedicta tunc omnia procedunt parte non opponente de nullitate, nam itane oppositio non potest iudex appellacionis sententiam nullam confirmare, sed debet ante omnia illam viuallum reuocare, Vnde de nullis in tit. *quibus modo nullitates* n. 14. Causa de Gual. *deus* 9. n. 13. de *sent. & re iudic. Rota deus* 37. par. 4. in reuocet. & *deus* 374. n. 1. & *deus* 572. sub n. 2. vers. & quando non fuit oppositum par. 2. in reuocet. Requiritur tamen ad idem effectum, quod specificè opponatur de nullitate in particulari, & non sufficeret, quod opponeretur in genere, vel quod committeretur causa nullitatis atque principaliter cum causa appellacionis, Rota *deus* 572. sub n. 3. par. 2. in reuocet. vbi plura cumulantur, & etiam dixit Rota in Tolitana Pensionum 1. Nouembria 1601. coram Illustrissimo Cardinali Sacro. Item requiritur, quod dicta nullitas obiecta subsistat, aliis potest iudex appellacionis illam non attendere, & Rota *deus* 572. sub n. 5. par. 1. in reuocet. imò si fuit dubia potest iudex cognita iustitia sententiae illam confirmare, non obstante oppositioe nullitatis, Rota *deus* 474. sub n. 11. vers. *non nullitas* n. 2. in reuocet. Est autem necesse, quod in quolibet actu repetatur illa oppositio nullitatis, ita fuit dictum in Anconitana Affictus 8. Iulij 1589. coram Platone, pro quo facit conclusio, quod in iudicialibus repeti debet procellatio in quolibet actu, de quo alia dixi.

officium Beltrami.

Pampilonen. Parochialis de Cican.

Veneris 4. Iulij 1604.

ARGUMENTVM.

Suffragia quae non fuerunt data de tempore celebrati instrumenti, non sunt a Notario computanda in numerum, quia Notarius non potest facere fidem, nisi de eo, quod interuenit tempore celebrationis: Praefentatio post quadrimestre non valet, & quando secus.

SUMMARIVM.

- 1 Notarius non potest facere instrumentum de eo quod tempore celebrationis instrumenti, non interuenit, & vide sub littera A.
- 2 Instrumentum post quadrimestre in omissione.

3 Notarius

- 3 Notarius minus est, quid erret in omittendo, quam in committendo.
- 4 De presentantibus confitetur debet infra quadrimestre habere insinuare, de quo *Lui* sub n. 7.
- Istud quadrimestre non incipit trahere, nisi a die notitiae venientis, & num. 9.*
- Proest tamen Ordinarius istud quadrimestre prerogare, & num. 8.*
- 5 Presentantia etiam post quadrimestre admitti potest ab Ordinario, & vide etiam sub num. 7.
- 6 Hoc procedit ubi de solo praedictio ipsius Ordinarii agitur, sicut in praedictum alterius presentantia in tempore.

DECISIO CLXXVII.

Domini petentes in resolutione facta die 10. Maij 1604. coram R. P. D. Lancellotto, iterum coram me dixerunt suffragia Ioannis de Ventura, & Lupi de Lazzale, non esse computanda ad favorem Io. de Arcureti, quia est in confesso apud partes hac duo suffragia non fuisse data in loco, & tempore celebrari instrumenti, sed ante, & alibi, & clarum est non posse Notarium facere instrumentum de eo, quod tempore celebrationis non interuenit, & si facit nullam esse si demadhibendum, *Bal. in l. ex his, n. 3. ad fin. vers. Ideo si in hac credi non debet. C. de testa. null. Felyn. in c. si comit, n. 69. de fid. instrum. Aym. conf. 171. n. 1. Io. Bape. Fectet, conf. 101. n. 13.* & multo minus probum instrumentum, quia falsò in eo asseruerat, quod isti dederunt voca in tempore, & loco, quo alij dederunt, quod est a veritate penitus alienum, idè nullo modo potest Ioannes se iurare d. instrumentum ad probandum dicta suffragia. Nec pro corroboracione instrumenti potest fieri suadamentum in testibus postea examinatis, quia inò potius illud destruitur, cum ex eorum depositionibus apparet Lupum, & Ioannem de Ventura non interuenisse cum alijs, prout cantat instrumentum, & potest supplere instrumentum in omissione, prout in Medicilanc. Matrimonij ex aduerso allegata, quae propterea non facit ad causam istam, & quia minus est, quod Notarius erret in omittendo, quam in committendo, *Bal. in l. Imperator, n. 19. ff. de iur. hom. vlt. a quod in ista temeraria, si non dolosa, aliectione non potest cadere error, non enim potius Notarius decipi circa presentantia, vel absentiam Lupi, & Ioannis de Ventura. Non etiam possunt de seute testes pro probatione principaliter, & ex se, & quia eorum depositiones non fuerunt exhibita habenti insinuare intra quadrimestre, ad tradita per *Lap. alleg. 75. n. 3. & 4.**

Non obstat, quod Ordinarius possit admittre presentacionem post tempus, ex *Lambert. de iur. paritatis, n. 3. q. 1. l. b. ar. 27. 1. magis. princip.* Quia ultra quod est videndum an Ordinarius habuerit talem auctoritatem, Lambert. loquitur, ubi de solo Ordinar. praedictio agitur, quia eum ipse id patiar, non dicitur damnum pati, ut considerat *Lambert. in l. 1. & sub n. 7. vers. Necesse videri fecit, unde non procedit in praedictum Martini, qui presentatus fuit in tempore.*

ANNOTATIO.

- 6 Ex t quid assertioni Notarii circa actum de praeterito, & grillum ante celebrationem instrumenti, non creditur. *Cruet. conf. 171. n. 3. Roza de off. not. par. 2. de off. Seraphin. de off. 149. n. 4.* quod procedit etiam, si attellatio de praeterito concernat actum a se ipso gestum, *Bec. conf. 1. n. 5. Put. de off. 15. de fide instrum. Roza de off. 189. sub n. 4. inter ceteros, perit Farmit. post l. b. ar. 27.*
- 7 Si Procurator l. presentet, est necesse, quod vel infra quadrimestre mandatum exhibeat, *Lupus allegat. 22. de princip. ubi Apostolica dat concordantes, & fuit dictum in Lacana Cappellan. 15. Martij 1612. coram Illustissimo Cardinali Sacerato, vel paronum eorum Ordinario infra quadrimestre transiret, Lambert. de iur. parit. 11. artic. 1.*

1. quod. principal. n. par. 2. lib. 1. n. 1. Et fuit dictum in Taurinen. Beneficij 28. Maij 1684. coram Orano.

1847 quodimelre datum patroni licet ad presentandum, potest Episcopus prorogare, *Cresc. de off. n. 1. & seq. de delat. Parit. de rescript. lib. 7. quod 19. in fin. & finitur in hac decisione.*

Non credit dictum quadrimestre a die vacationis, & sed a die scientiae patronorum vacationis, *Seraphin. de off. 180. n. 1. Verall. de off. 248. n. 2. par. 3. & de off. 186. sub n. 2. par. 2. in fin.* & ista scientia debet esse certa, & conclusiva, & non fuisse praesumpta, & verisimilis *Lupus allegat. 28. n. 11. Seraph. de off. 1178. n. 3. & Roza de off. 173. sub n. 2. & de off. 186. sub n. 2. par. 2. in fin. ubi alij cumulat.*

Obiter de Beltraminis,

Romana nullitatis obligationis.

Mercurij 9. Iulij 1604.

ARGUMENTVM.

Testis vnicus non probat, & multo magis si fuit Procurator etiam post depositum officium. Testes deponere debent de conclusione, & non de tractatu.

SUMMARIVM.

- 1 Testis vnicus non probat.
- 2 Anphi procedere in rebus quantonum digno, & cuiuscumque auctoritatis.
- 3 Procurator solutus repellitur a testimonio, etiam depositum officio, de quo *Lui* sub num. 5.
- 4 Conclusio non tractatus attenditur in contradietibus.

DECISIO CLXXVIII.

Cum fuisset testolatum 17. Martij praeteriti captionem bonorum q. Valerij Vrsini, quam fecit D. Paulus Aemilius esse nullam, Faberius Vrsinus, qui solus in aperto causam ex aduerso agit pro sustinenda d. emptione, examinati fecit nonnullos testes, quorum depositionibus stantibus dubitauit, An esset a decisio recedendum, Et sicut Faberius permissit in soluta contumacia in non informando, ita Domini sine aliqua difficultate permissit in resolutis a se testibus enim qui dantur, primus tantum usus fuit DD. egere discussione, cum alij duo nihil potius dicant, sed discussio fuit factis, & fuisset dicere, quod est vnicus, ut non probet, *Cher. 1. vlt. vers. & c. in fin. ar. de off. 1.* quod est verum in teste quantonum digno, & cuiuscumque auctoritatis, *Abbas c. cum archiep. vers. Nota pulchrum, rex. ed. in Blanch. de comprom. quod 8. post. 35. Couar. prael. quest. cap. 33. sub n. 5. vers. 1. l. l. etiam, multo magis habebit locum in isto teste, qui, ut in sua depositione fatetur, fuit Procurator solutus D. Federici de Casis, vnus ex Aduersariis in hac causa, & propterea repellitur a testificando, etiam depositum officio, *Roz. de off. 15. n. 2. de appel. in non. Gab. quod alios allegat, de rescript. 12. n. 3. Cui de Graill. de off. 2. n. 3. eod. m.* Nihil etiam dicit, quod releuet, deponit enim tantum de iis, quae dicta sunt in tractatu venditionis Domino Paulo Aemilio faciendae, & negat scire quid postea conclusum, & actum sit, & clari iuris est in contradietibus, & alijs negotijs non attendi quid tractatum sit, sed quid conclusum, *l. si venditor, ubi Bal. & Salyc. in prima not. C. de rescript. vend. Alex. conf. 18. n. 1. q. 1. Dec. conf. 488. n. 10.* fuit dictum coram me in Bononien. Pecuniaria 14. Mensis praeteriti, Parum enim refert quod fuerit tractatum de faciendae venditione cum debitis solemnitatibus, si quando ad actum venditionis fuit deuenitum, fuerunt omisse, inò magis arguit, & deiegit inualidum omisso solemnitatibus, quae non solam ita disponente Statuto, sed etiam ita volentibus partibus debuit adhiberi.*

ANNO

ANNOTATIO.

- a Hanc conclusionem cum pluribus amplificationibus, & limitationibus ponit hæc Fatinae. *de testibus* §. 63. per *notam*.
- b Hæc conclusio est valde controuersa inter DD. & pro veraque parte plures cumulat Fatinae. *de testibus* §. 60. num. 298. cum pluribus sequentiis. & affirmatiuum videtur tenuisse Rota in decisio. *sub* num. 1. *part. 1. in recent.* pro qua opinione facit simile de familiaribus, qui si de tempore dispositionis non est amplius familiaritas admittitur in testem etiam ad effectum plenae probationis, vt dixit Rota in Romana Computorum 25. Maij 1615. coram R.P.D. Coccino Decano. Ego tamen credo veram conclusionem, firmatam in hac decisione quod ille, qui fuit Procurator, etiam post defectum officij Procuratoris, non fit admodum, vel saltem quod sit dimittitur fidei, quia semper penes illum remanet quidam affectio in causa, in qua fuit Procurator, propter quam remanere debet suspectus, vt bene considerat Fatinae. *dicto* §. 60. num. 293.
- c Limitationes plures ad hanc regulam firmatam in hac decisio. vide penes Fatinae. *id.* §. 60. num. 293. & seq.
- d Vide supra annotationem ad decisioem 128.

Olivarius Beltramius.

Bononicæ. Apothecarum.

Luna 14. Junij 1604.

ARGVMENTVM.

Executores non possunt quiescere facere contra mentem testatoris, sed tenentur illam implere, nec possunt præiudicare hæredibus, nec substitutis Ratificatio requirit plenam scientiam in ratificante.

SYMARIVM.

- 1 Executores non possunt facere contra mentem testatoris, & num. 8.
- 2 Ad executores spectat voluntatem testatoris adimplere, & opere, & consilio innuere, vt ad effectum perducatur, non autem illam euertere.
- 3 Executores in præiudicium hæredum, & substitutorum nihil facere possunt, etiam si habeant plenam, & liberam potestatem.
- 4 A legitima vnus restitutionis reuocatur.
- 5 Errantis nulla est voluntas, & hac regula non habet limitationem.
- 6 Ratificatio requirit certam scientiam eius, quod ratificatur.
- 7 Ratificatio tacita non cadit in ignorantem.

DECISIO CLXXIX.

Fuit duabus decisionibus firmatum consistere de præiudicio venientium ab intestato, & sic filiorum legitimorum, & naturalium Iacobi; verum quia possessorum apothecarum allegantur scripta, & hodie etiam allegant dictos filios renunciasse præiudicio, quod sibi inferebatur, Dubitauit de ordine Dominorum, an constet de tali renuntiatione præiudicii, quæ dictis possessoribus suffragetur, & informante tantum Pyrho Rota ad suocrem ipsius resoluti pro parte negatiua; fundamentum resolutionis fuit, quia suppletio legitimæ facta Philippo ab executoribus testamenti, quæ pro renuntiatione adducitur non fuit substituta ex defectu iam voluntatis, quàm potestatis dictorum executorum. Nam quoad potestatem res est clara, quia ex iam resolutis apparet testatorem non voluisse illi relinquere legitimam, & executores non possunt facere contra mentem testatoris, Bal. in l. *venit ex familia*. §. si dux non. 4. ff. de leg. 2. & ad eos enim spectat voluntatem testatoris adimplere, & opere, & consilio innuere, vt ad effectum perducatur, loam. à Cam. de *Decisions Papæ*.

exercent. sub. volunt. *part. 1. quæst. 1. num. 3.* non autem illam euertere. † Non enim potuerunt itrequisitis hæredibus facere talem suppletionem propter eorum præiudicium per ea, quæ in sortitionibus terminis tradit Bart. in l. *alio hærede*. sub. num. 1. 6. ff. de alimen. & cibis. legat. Ruyti. conf. 84. num. 1. 3. sub. 2. cum aliis allegat. qui loquuntur in executoris habente plenam, & liberam potestatem alienandi. Non etiam potuerunt executores præiudicare substitutis in dictis apothecis admittendo Philippum ad legitimam, † à qua vnus restitutionis reuocatur, l. *commoda*. & l. *quantum in prioribus*. C. de iustic. testam. conferunt tradita in Romana Legati pro dote 29. Martij 1596. coram Illustrissimo Cardinali Arrigonio. Adde etiam defectus voluntatis, quia assignatio fuit facta etiam, & cum falso præsupposito; quod testator reliquisset legitimam, † et tamen autem nulla est voluntas, l. *non idcirco*. Cod. de iur. & fact. ignor. l. si per errorem ff. de iurisdic. in iudic. l. ubi non confensus. §. ubi. ff. de regul. iur. vbi Dec. inquit hanc regulam nullam habere limitationem, Bal. in *Leum testamentum*. num. 2. Cod. de iur. & fact. ignor. quo errore verisimiliter etiam capiti filij testatoris legitimi non impugnarent, nec contradixerunt facto executorum, & propterea ex ista taciturnitate non potest dici aliqua ratificatio, † quæ requirit certam scientiam eius, quod ratificatur, Oldrad. conf. 319. num. 10. Bald. conf. 136. post med. lib. 2. Paul. de Cast. conf. 465. num. 5. col. penult. vers. *Relinquitur*. lib. 1. Rayn. conf. 128. num. 4. lib. 1. Aym. conf. 197. sub. num. 17. † & tacita ratificatio non cadit in ignorantem, Paul. conf. 200. num. 77. lib. 1. Nat. conf. 162. numer. 31. Ex quibus, & aliis per informantes fuit resolutum non consistere de aliqua renuntiatione præiudicii, quæ releuet. An autem Pyrhus possit dare de huiusmodi præiudicio, volumus Domini particulariter videre.

ANNOTATIO.

- 1 Et † quod executores vltimorum voluminum teneantur præiudicare ad vnquem seruare voluntatem testatoris, Laderch. Imol. conf. 171. sub. num. 2. lare Simon de Pres. de interpret. vltim. volunt. lib. 5. d. 9. 2. sub. num. 40. & illam debent ad effectum perducere ordinantes, prout testator disposuit, Capr. in *trial de executor vltim. volunt.* in princ. num. 6. & 7. & firmatur in hac decisione.

Olivarius Beltramius.

Romana Societatis Officij.

Luna 14. Junij 1604.

Argumentum patet ex Summario.

SYMARIVM.

- 1 Instrumentum est probato probata, & veritas apparens, ac mensura.
- 2 Societas officij non requirit de substantia fidem, seu memoriam societatis sed sufficit publicum instrumentum.

DECISIO CLXXX.

IN disputatione dubij, quod fuit resolutum 10. Maij præteriti, fuit reiectum, vt videretur super veritate societatis scutorum 1100. quæ præteritur inita 21. Martij 1602. inter Antonium Mainatum, & Iacobum Mambrellum super officio sui Curatoris cum accessibus DD. Alexandri, & Bertoldi de Vrsinis, & aliorum, ac super periculo vitæ ipsius Antonij pro scutis mille, & pro reliquis scutis centum super periculo vitæ Alexandri famuli ipsius Antonij, & propterea dedit dubium, an constet de tali societate, & informante tantum Annibale siue vlla difficultate fuit resolutum affirmatiue, † quia adest publicum instrumentum, quod est probato probata, & veritas apparens, ac manifesta, Bald.

M

in

*inl. quoniam in fin. C. de iud. Dec. conf. 36. num. 2. latissimè
Tiraq. de retrat. lignag. §. 1. gloss. 1. num. 10. & seqq. Con-
stat etiam de effectu societatis cum appareat d. Iacobum
Mambrellum officium habuisse pecunias, & soluisse
fructus. Accedit restitutio scutorum centum super pe-
riculo vice famuli, & solutio aliorum fructuum vique
ad id tempus decusorum cum castigatione instrumenti,
ita ut nihil clarius. ¶ Nec releuat quod nō reperitur fi-
des, seu memoria d. societatis penes Annibalem hære-
dem Antonij, quia illa non est de substantia societatis,
nec ad probationem necessaria, quia sufficit publicum
instrumentum, cui cum talis aliud ex aduerso oppo-
natur, res remanet clara pro informante.*

Romana nullitatis obligationis de Vrfinis.

Luna 21. Aprilis 1604.

ARGVMENTVM.

Minor testitur aduersus aditionem hæredi-
tatis, quando est hæreditas damnosa, & satis
dicitur damnosa, quando est pluribus litibus
implicita: nec inuentarium impedit d. resti-
tutionem, nec minus exceptio, quod minor
possit agere contra tutorem, cuius auctori-
tate adiuit, nec alix exceptiones obstant, de
quibus in Summario.

SVMMARIVM.

- 1 *Minori conceditur restitutio in integrum aduersus adi-
torem hæreditatis incofultis factam.*
- 2 *Et maxime quando hæreditas est pluribus litibus impli-
cita, & sub nam. 12.*
- 3 *Minore interest litibus non vexari.*
- 4 *Litis timor est iusta causa restitutionis in integrum, si-
cut timor damni.*
- 5 *Hæreditas multis litibus implicita, non dicitur leuipes.*
- 6 *Minor est restituendus aduersus aditionem hæreditatis
etiam locupletis propter vexationem.*
- 7 *Inuentarium non tollit vexationem, neque impedit resi-
tutionem.*
- 8 *Vexationis habenda est ratio, etiam si hares non teneat
creditoribus hæreditariis ultra vires hæreditatis.*
- 9 *Minore in electione est, an velit agere contra Curato-
rem, equis nullitate aduici hæreditatem damnosam,
an potius petere restitutionem aduersus aditionem, &
num. 13.*
- 10 *Minori competit restitutio aduersus aditionem hære-
ditatis etiam si inter creditores hæreditatis extant alij
minores.*
- 11 *Ratificatio non ita de facili inducitur in minore effusa
maiori, qua impedit restitutionem.*

DECISIO CLXXXI

Fuit utraque parte informante conclusum D. Pau-
lum Æmilium esse restituendum aduersus aditionem
hæreditatis bo. mem. D. Valerij Vrfinij: ¶ ita enim
fuit clara concordantia restitutionem in integrum in-
cofultis incofultis hæreditatem aduicte, l. 1. & Auth. si
omnes. C. si ven. ab hered. se abstin. cum aliis cumulatim per
Odd. de restit. integ. quest. 62. art. 2. sub nam. 15. vers. sed
contra est veritas, ¶ & presertim quando, ut in isto casu,
hæreditas est pluribus litibus implicita, minoribus ff. de
minor. Azo in sum. C. si ven. ab hered. se abstin. Bal. in l. 1.
nu. 3. au. fin. cod. in Rom. in l. cum hæreditas sub nu. 5. vers.
sequenda ratio est opinio Bar. vbi etiam Atet. post. num. 3.
vers. ad l. minoribus, dicitur, quid agi agatur de acquir. ha-

red. Dec. in cap. ut debuit nu. 7. de appell. Sal. in d. Auth.
si omnes. in fin. Cur. in cap. 118. sub nu. 11. Maur. de resti-
t. integ. cap. 233. Odd. in not. etal. quest. 4. art. 10. num. 79.
Surd. de res. 30. nu. 15. Greg. Lopez in l. 7. nu. 19. parit. 6. in
gloss. 1. Non obstat, quod non detur restitutio, nisi pro-
betur læsio ex aditione, quæ non solum in casu isto non
probat, imò appetit excludi, nisi quia hæreditas est
locupletis, rùm quia fuit confectum inuentarium, quo
mediante D. Paulus Æmilius preteruatur ab omni dam-
no, quia respondetur, ¶ quod interest ipsius l. 1. in 3.
non vexari. d. l. minoribus, quod interesse consideratur etiam
in maiori, si finem litibus de del. & cont. l. 1. ff. de inoff. testa.
Albet. in d. l. minoribus in prin. Bal. in l. fin. 5. ubi profatur.
nu. 6. C. de iur. delib. ¶ & propterea timor vexationis est
causa restitutionis, sicut timor damni, Bal. in d. l. minoribus
in l. not. Albet. in prin. ¶ Nec videtur verum, quod hære-
ditas sit locupletis, cum sit multum litibus implicita, ¶ sed
vbi etiam esset talis: tamen adhuc propter vexationem
debetur restitutio, gloss. in d. l. minoribus Bero. conf. 68. sub nu.
83. vers. argumentum l. minoribus l. 1. & propterea dicit Azo
in loco supra citato non tantum considerari debere, an
hæreditas sit lucrosa, sed etiam an inter sit minoris litibus,
& sumptibus non vexari. ¶ Nec inuentarium tollit vexa-
tiones, neque impedit restitutionem, Bal. in l. 1. in fin.
C. si min. se ab hered. abstin. Salyc. in d. Auth. si omnes. in fin.
Bero. de res. l. 68. sub nu. 83. vers. praterea minor. Phauze.
de inuen. par. 2. num. 26. Surd. conf. 87. num. 9. in fin. & in
seq. Odd. de rest. quest. 62. art. 2. nu. 21. facit dictum 1. Bal.
in l. hæreditas in fin. ff. de acq. hered. quod sit habenda ratio
d. vexationis etiam attenta æquitate canonica, secan-
dum quam hares non tenetur creditoribus hæreditariis
ultra vires hæreditatis. Non obstat, quod adiuerit au-
thoritate curatitica, & propterea cum habeat contra il-
lam regrestum videtur cessare restitutio, quia ultra quod
agendo contra ipsam, non esset illi succursus, nec pos-
set ab ea releuari ab huiusmodi vexationibus, sicut di-
ctum est de inuentario, ¶ est etiam in electione minoris,
si velit agere contra ipsam, vel restituatur, art. 1. in C.
si int. vel cur. Cum in l. si minor nu. 2. ff. de adim. iur.
Rim. conf. 163. nu. 5. Paul. conf. 100. nu. 6. sub l. 1. ante Odd.
quest. 22. art. 1. sub numer. 16. vers. sed breuiter. ¶ Non
obstat, quod inter creditores adint minores, & Eccle-
siae, ¶ quia non habent impedire restitutionem, per
quam D. Paulus Æmilius certat de damno vitando,
Anchar. in cap. auditis in fin. de restit. integ. Rom. confil.
166. nu. 14. Paul. de Caltr. confil. 17. num. 1. l. 1. cum
aliis per Ceph. conf. 7. num. 12. & fuit dictum in hac
causa 27. Martij proxime preteritis. ¶ Non obstat præ-
tensa ratificatio post minorem ætatem, quia de ea non
apparet, nec apparere potest, cum de tempore quo con-
gregatio super solutione æris alieni Baronum accepit
possessionem bonorum hæreditarium, indubitanter
d. Paulus Æmilius esset minor, & in eis postea nunquam
se ingessit: ¶ ultra quod ex eo quoddam aliquid gesserit in
maiori ætate, non ita de facili inducitur ratificatio im-
pediens restitutionem, l. 1. §. si qui cum minore. vers. scio
etiam ff. de minor. Rebuffi. in tract. de rest. in integ. art. 2.
gloss. vlt. num. 5. Ablatio scripturarum allegata tollitur
per informantes, qui bene etiam respondent omnibus
aliis in contrarium additis.

ANNOTATIO.

- a Idem ¶ Surd. conf. 98. num. 10. & conf. 365. num. 34. 15. & 16. 12
qui loquuntur in specie, etiam quando est confectum in-
uentarium, & ante Martiecot. vers. in res. l. 1. cap. 98. num.
11. & seq. qui loquuntur quando hæreditas est lucrosa, &
inuentarium est confectum, & ampliat id procedere
etiam contra Ecclesiam, & alios minores ex ratione, quia
minor, qui talem hæreditatem adiuit, agit de damno cui-
tatis, quod etiam firmatur in hac decisione.
- b Surd. conf. 35. nu. 11. & conf. 164. num. 25. & conf. 176. num. 13.
27. & 28. Martiecot. vers. res. l. 1. cap. 98. num. 15.

c Ad huc conferant, quæ dixi in annoest. ad decis. 164. & in terminis hoc idem dicit Malpico ad cap. 51. num. 15. Olierius Bellarmius.

Romana nullitatis Contractus.

Lune 12. Junij 1604.

ARGUMENTVM.

Filiifamilias obligatio non tenet, nisi seorsum habitet à patre, & publicè habeatur pro patrefamilias, & qualiter utrumque ex his requisitis iustificetur.

SVMARIVM.

1. Regulam qui habet pro se, dicitur habere fundatam intentionem, ita ut adversario incumbat onus probandi exceptionem.
2. Filiifamilias obligatio ut subsistat, duo copulativè requiruntur, quid seorsum habitet à Patre, & quid publicè habeatur pro patrefamilias, & quæ utitur in obligatione filij utrumque tenetur probare.
3. Habitare non definit qui in loco, à quo recessit animo redeundi.
4. Filium non dicitur habitare seorsum à patre eo absente, dum habitet in domo paterna, vixit omnibus mobilibus, & utensilibus patris, & ab eo recipit alimenta. Quando filius dicitur cohabitare cum patre, vide sub num. 9.
5. Patrefamilias ut quis probeatur, sunt necessarij plures alius cum pluribus, & diversis personis gestis, qui cadere non possunt in eum qui non sit patrefamilias.
6. Fama est illud, quod publicè dicitur.
7. Pro patrefamilias quis dicitur se genere, quando id publicè omnibus notum est, aut certe magna ex parte, illis praesentibus, qui negotiationi additi sunt.
8. Commens, & publica reputatio ut indicatur vltra plures alios, requirit etiam cursum longi temporis.

DECISIO CLXXXII.

Non est questio inter partes, an Petrus Vincentius Lazzarinus sit de comprehensis in Statuto Urbis cap. 15. l. 1. sub. 1. quod cauetur filiosfam. Romanos ciues, vel incolas ex nullo contractu posse se, aut sua bona quocumque modo obligare, est enim, ut docuit, notus in Vrbis, in qua continuò habitavit, & vixit, sed controversia est an sit sub casu, & regula statuti, vel potius sub exceptione, & Domini, utraque parte informante, resolverunt eum esse sub regula, & obligationem suam non sustineri, fundamentum resolutionis fuit, quia Petrus Vincentius, qui quæritur regulæ, habet fundatam intentionem, ita ut Ioan. Martino adversario incumbat onus probandi veritatem in casu exceptionis. Rom. anst. 124. nu. 4. Alex. anst. 79. num. 5. lib. 7. Dec. conf. 142. num. 4. quod tamen a nullo modo probat, quod enim exceptio allegata duo copulativè requirit, quod filij seorsum habitent à patre, & quod publicè habeantur pro patribusfam. & propepter vtrumque; et tamen probandum, si habeat plures ff. de cond. inst. l. si in qui ducuntur. 5. utrum ff. de reb. dub. nequitur tamen iustificavit. Nam quoad primum licet pater Petri Vincentij discessisset ab Vrbe per duos menses ante contractum, & transisset se ad Montem Millouis, id tamen fecit animo redeundi, ut saepius alius, & de ob id non dicitur desisse habitare in Vrbe, Bar. in l. 4. §. prater ff. de doman. fici. Florent. l. 1. §. habitare post mod. vers. pro hoc facti ff. de his qui desunt, vel off. iud. & Petrus Vincentius habitavit in domo paterna, vixit omnibus mobilibus, & utensilibus patris, ab eo recipie alimenta, ita ut nullo modo, etiam stante absentia patris possit dici ab eo

Decisions Papales.

seorsum habitare, Surd. decis. 15. num. 16. Minus etiam verificatur alterum requisitum, videlicet publica reputatio pro patrefam. quod ad cuius iustificationem requiritur probatio plurium aliorum cum pluribus, & diversis personis, qui cadere non possunt in eo, qui non sit patrefam. l. 3. in princ. ubi Bar. num. 2. ff. ad Adm. l. 2. C. ad. latè Bald. in l. 1. num. 1. 2. & 6. C. ad. & probatio publice reputationis sit per famam, quia fama est id, quod publicè dicitur, ut tradit Bal. in d. l. 1. num. 1. quod tamen quis se gerere pro patrefamilias, quando id omnibus notum est, aut certe magna ex parte, eis praesentibus, qui negotiationi additi sunt, ut docet Terron. in consuet. Burdegalen. sic de stat. & iur. person. §. 1. in fin. Requirit etiam hæc publica reputatio vltra plures alios cursum longi temporis, Bal. in l. 2. num. 5. C. si aduers. rem iud. cum aliis adductis per informantes. Vnde cum nulla ex parte iustificetur exceptio Statuti intrat regula pro nullitate obligationis, & sic conclusum.

ANNOTATIO.

Hanc decisionem latè refert, & prosequitur pluribus comprobans Galgancet ad Statut. Urbis lib. 1. cap. 15. num. 30. & §. 4. & plenè eam Rota decis. 327. num. 1. & §. 1. in reit. ubi latè discutitur, quando debeat filius seorsum habitare à patre, & quando dicitur se gerere, vti patrefamilias, & quantum ad illud, quod dicitur de cohabitatione filijfamilias cum patre, censetur filiusfamilias simul habitare cum patre, si habitet in eadem domo, Cummo. anst. 145. nu. 5. Carpan. ad Statut. Mediolan. cap. 153. nu. 2. & 3. cohabitare etiam dicitur filius cum patre, licet filius absit ex causa studij, vel etiam ex causa negotiationis, Carpan. ad cap. 153. num. 3. & cap. 126. num. 173. & 175. & conuerso autem filius dicitur non cohabitare cum patre, licet in eadem domo habitet, si assignata fuerint separata alimenta, nec est potius commentalis, Bald. in l. 1. num. 10. Cod. de leg. cuius doctrinam sequetur fide Rota in l. 2. decis. 327. sub no. 6. & quod si filius habeat manfones separatas, licet aliquando simul accedat, non dicitur cohabitare cum patre, Farin. de loco det. glof. 7. A dno, qui num. 2. Carpan. ad Statut. Mediolan. cap. 153. num. 137. per 2.

Olierius Bellarmius.

Lucana Mercedis.

Veneris 15. Junij 1604.

ARGUMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMARIVM.

1. Recordatio, seu relocatio constituit pro eodemmet salario constituto in primo contractu.
2. Distributiones solent debentur interuentibus, adeo quod contrarium statui non possit per beneficium Ecclesie.

DECISIO CLXXXIII.

De vbius proposuimus habet duas partes, quarum prima est, an Laurentio debeatur salarium ad rationem scutorum 15. singulis mensibus etiam pro tempore, quo fuit eius opera recondita, secundum an illi debeantur distributiones siue capellæ solite dari interuentibus, & deseruentibus. Quoad primam partem nihil fuit firmatum, sed referentur particulariter videndum, licet enim à principio, & tempore discessus à Civitate Lucana fuerit constitutum salarium ad rationem scutorum 15. & reconditio facta post eius reditum à Pannonia censetur pro eodemmet salario, l. per. §. vter ff. soluto matron. Baldus in l. etiam, in fin. Cod. de iure det. sal. in l. de mun. sanctio. numer. 19. ff. de offic. Assessor. cum alijs allegari, difficultatem tamen facient à literæ ipsius Laurentij, in quibus quoad salarium se

M a remix

remittit ad ipsos Cappellanos. Circa distributiones questio non est voluntatis, sed potestatis, quia dicitur non potuisse Cappellanos statuere, ut distributiones deberentur absenti, ut fuit resolutum in causa Locana iurisdictionis 9. Aprilis 1601. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio, & in Gerunden. distributionum 16. Februarii præteriti coram me, & contrarium tamen visum fuit Dominis, quia omnis difficultas cessat ex declaratione bo. mem. Cardinali Casaphe, qui fuit à secl. recor. Sixto V. deputatus ad concordandas differentias inter Episcopum, & Cappellanos, is enim per suas literas declaravit sollicitatorem causarum Capituli posse percipere distributiones seu cappellæ tempore quo est absens pro dicto servitio. Quis tamen Cappellani allegant solutionem distributionum, erit videndum, quatenus probetur.

ANNOTATIO.

- a. Sard. conf. 42. num. 12. & conf. 460. num. 19. qui alios cumulat.
b. Vide supra annotationem ad decisionem 154.

Gerunden. Annuerfariorum.

Veneris 25. Iunii 1604.

ARGUMENTVM.

Remissoria denegatur, quando tendit ad executionem Statuti confirmati per plures sententias, & quando adest res iudicata, & quando probatio facta non releuaret.

SYMMARIVM.

1. Remissoria non est concedenda, quando tendit ad destructionem Statuti contra plures decisiones, sententias, & rem iudicatam.
2. Res iudicata imponit fidem litibus, & probationes ulterius non recipiuntur, & idcirco stante res iudicata remissoria denegatur, & num. 7.
3. Remissoria non est concedenda ad probandum id, quod probatum non releuat.
4. Dilatio frustra conceditur ad probandum illud cuius expectatio, & finis potius dispendium, quam commodum utrique parti est allatura.
5. Observantia interpretativa non est locus, ubi verba dispositionis sunt clara.
6. Observantia est attendenda, etiam si contrarius intellectus sit de iure verioris, & observantia praeualet proprietati verborum, & num. 8.
7. Observantia prætextu non potest aliquid pretendi, quod sit de iure contra dispositionem.

DECISIO CLXXXIV.

1. Fuit resolutum pro deogatione remissoria, quia Particuli visi sunt Dominis non aliò rendere, quam ad verspationem administrationis sonuerfariorum, quæ debentur beneficiatis ex dispositione Statuti Bertrandi, & ad executionem ipsius Statuti contra totas decisiones, sententias, & rem iudicatam, & propterea fuit aliis similis remissoria denegata 9. Martij 1591. coram R.P.D. meo Millino. Et Domini dixerunt, quod si canonici petunt probare aliquid contra Statutum Bertrandi, & annuerfaria eius vigore beneficiatis debita, non sunt audiendi, quia obstat sententia Rotalis, & res iudicata, quæ imponit finem litibus, ut probationes ulterius non recipiantur, & Caput. dec. 51. par. 1. aut intendunt probare aliquid circa alia annuerfaria particularia non comprehensa in Statuto, & cum de his non sit controversia, & non est danda remissoria ad probandum, quod probatum non releuat. *Lad. probationem. C. de*

prob. Capotaz. dec. 68. par. 3. & frustra conceditur dilatio cuius expectatio, & finis potius dispendium quam commodum utrique parti est allatura, *Calisd. dec. 2. de dilat. Caput. dec. 66. par. 1.* Et hoc dilemmate via est. Rota in illa decisione coram R.P.D. Millino. Nec facit, quod dicitur de obseruantia interpretativa, quia verba Statuti sunt clara, & sensus manifestus, & propterea nulla est opus interpretatione, *1. 3. in fin. C. de lib. pres. & sub prætextu obseruantie non potest aliquid pretendi contra formam, & dispositionem Statuti Bertrandi, Aretin. conf. 115. num. 2. & dixit Rota in d. dec. in quæ etiam fuit resolutum non esse dandam remissoria ad probandum aliquam præscriptionem contra d. Statutum, quia debuisset ante rem iudicatam deduci, & probari præscriptio, præsertim cum exceptio præscriptiois prætextum orta ante rem iudicatam.*

ANNOTATIO.

- a. Et in simili Rota dec. 115. sub num. 1. par. 1. in reuoc. denegauit remissoria ad probandum intellectum Statuti Toletani in materia impunitatis sanguinis ex eo, quia erat contra alium intellectum, scilicet à Rota in pluribus causis canonizarum.
b. Remissoria post rem iudicatam non datur, quia remissoria imponit fidem litibus, & probationes ulterius non recipiuntur, *Seraph. dec. 1208. num. 1. Rota dec. 406. sub num. 1. par. 2. in reuoc. & fuit dictum in Barcinonens. Legationis 4. Febr. 1613. coram R. P. D. Casaleio, & coram eodem in Pamplonens. Tributi 15. Iam. 1594. & dixit etiam Rota coram Sanctiss. iussu dec. 211. vbi fuit dictum, quod licet signata ordinarent, quod quis etiam post rem iudicatam auderetur, id intelligi debet ex iam deductis, non autem quod admittatur ad nouas probationes. Si tamen post rem iudicatam penderet causa resolutionis in integrum, est concedenda remissoria, ut dixi ad dec. 50. item si sententia, ex quibus præsumitur inducta res iudicata, essent nullæ, concedatur remissoria, non obstante oppositione rei iudicæ, ut fuit dictum in Ariminens. Legati 17. Maij 1596. coram bo. me. Litta.
c. Et quod t obseruantia interpretativa non admittatur in clavis, Aret. conf. 115. num. 1. Rota dec. 59. num. 11. par. 1. dicitur *Seraph. dec. 1410. num. 14. & 21. Rota dec. 126. num. 3. & dec. 146. num. 4. par. 2. in reuoc. aduertendum est tamen, quod si verba non sunt ita clara, ut non excludant contrarium intellectum, tunc attenditur obseruantia interpretativa, non obstante, quod contrarius intellectus sit de iure verior, Rota dec. 174. num. 3. par. 1. dicitur, & est videnda ad hoc propositum dec. 608. num. 1. par. 1. in reuoc. vbi dicitur, quod regule Cancellaria, Præuilegia Apostolica, & similia suscitarent obseruantia interpretationem, etiam si intellectus datus pro obseruantia sit falsus, vel de iure non tenendus, quod etiam bene probat Mond. conf. 92. num. 30. & 1. & facit, quia magis attenditur interpretatio deducta ex obseruantia, quam proprietate verborum ipsius dispositionis, *Crauet. respo. pro genero. num. 317. vbi respo. ad d. Menoch. conf. 390. num. 10.*
*Olinarius Beltraminus.***

Cæsenaten. fideicommissi de Aldinis.

Luna 28. Iunii 1604.

ARGUMENTVM.

Patet ex Summario.

SYMMARIVM.

1. Retentio compus pro detractone legitime aduersus fideicommissarios.
2. Legitima, & Trebellianica consueptio iustificari debet per fideicommissarium, qui petu immisionem, & num. 5.
3. Fideicommissarius, seu alius allegans esse falsas alias alienationes antecessores, ex quibus sine consueptio detractio

institui, probare tenetur.

- 4 Fideicommissus a non impeditur immisso sub pretestu de-
tractationum legitimarum, & Trebellianicarum, sed Rota observa-
re immisionem pro indubio.
- 6 Alienationes facta profumuntur ad acquirentem quantitatem de-
tractationum.

DECISIO CLXXXV.

Putendebat Io. Baptista Aldinus vltimam testamen-
tariam latam in spolio esse otonio inuultam, sed Do-
mini contrarium censuerunt, & quoniam iustitia istius
testamentaria pendet ab iustitia aliarum precederentium
sententiarum, illa vix fuerunt iniusta, quia ex actis non
constabat de ateriorioribus alienationibus, & quae saltem
a requirent legitimam, & Trebellianicam, & vnde non po-
terat concedi immisso, sed competebar retentio, & vt
fuit resolutum in causa Perusina bonorum 3. Junij 1613.
coram Robusterio, & propterea dictae sententiae fuerunt in-
iustae, & per consequens sententia, de cuius viribus agitur,
iusta non obstat, quod iudex processerit per viam com-
pensationis, quia negatur fuisse hac via processum, nec
a potuit procedi, & cum non iustificetur ex actis consum-
c pto legitimarum, & Trebellianicarum, & vt fuit dictum in d.
causa Perusina. Er cessat difficultas, quia fuit habita ma-
teria pro turbida, & ideo fuit prauisum, quod daretur
cautio, quae non erat necessaria, si fuisset probata certa
quantitas, quae compensare potuisset.

ANNOTATIO.

- 3 a Ille, qui asserit fuisse factas alias alienationes anterie-
res, ex quibus legitima, seu Trebellianica fuerint consumpta,
tenetur probare, Peregrinus de fideicommissis l. 3. nu-
mero 13. & seq. & bene Rota in Romana Vinet 29. Fe-
b. 1617. coram bon. mem. Andrea, ubi etiam dicitur
non sufficere allegare, quod in hereditate de rempore
mortis fideicommissum erat in plura bona mobilia;
de quorum existentia hodie non constat.
- 4 b Hodie Rota sequitur opinionem, & quod detractio legiti-
marum, & Trebellianicarum non impedit immisionem, sed
dat immisionem fideicommissario pro indubio, ita fuit
dictum in Forolunensi. Fideicommissi 10. Junij 1614. coram
R. P. D. Buratto, & in Ferraten. de Tassoni 13. Nouem-
bris 1618. coram R. P. D. Pamphilo, & in Tusculana fidei-
commissi 4. Julij 1618. coram R. P. D. Coccino De-
cano, & in Recanaten. successione 20. Junij 1617. coram
R. P. D. Buratto.
- 5 c Allegans fuisse detractam, seu consumptam legitimam
tenetur probare, & filius habet fundam. intentionem in
detractioe legitimae sibi de iure competens, Rota d. 1641.
n. 28. per 3. d. iust. fuit dictum in Romana fideicommissi de Spi-
nis 18. Martij 1608. coram Cardinali Millino, & in Perusina
bonorum de Amignola 22. Junij 1608. & in cad. 17. Junij
1616. coram R. P. D. Caualerio. An autem hoc procedat etiam,
quando filius adiut hereditatem, non confecto inuenta-
rio, vide quod fuit dictum in Bononiensi. fideicommissi de
Citacensi 30. Martij 1617. coram R. P. D. Pirouano. Hoc
certum est, quod quando constat de alienationibus per
filium factis illae censentur adquirentem detractioes sibi
competentes, nisi contrarium probetur, vt fuit dictum in
d. Romana fideicommissi de Citacensi 10. Martij 1617. &
in Romana domus ad Peregrinum 11. Martij 1619. coram
R. P. D. Coccino Decano, & tradit Peregrinus de fidei-
commissi l. 3. numero 14.

Oliuerius Beltramius.

Romana hereditatis de Tonsarellis.

Luna 5. July 1604.

ARGVMENTVM.

Legatus alimentorum imputatur in legitimam,
si fuerit acceptatum, & imputatio fit iuxta
estimationem l. hereditatum ff. ad l. Falcid.

Decisions Papae.

SYMMARIVM.

- 1 In legitimam imputatur quicquid caput filium ex testamen-
to patri quocumque titulo capiat.
- 2 In legitimam imputatur legatum alimentorum si fuerit ac-
ceptatum.
- 3 Legitima debetur in substantia, & corporibus hereditariis.
- 4 Hoc non procedit, si filius confiteretur acceptare legitimam
in alio iuribus, puta in usufructu.
- 5 Pfructus in alimentum iuxta formam l. hereditatum, ff.
ad leg. Falcid.
- 6 Pfructus imputantur in legitimam.

DECISIO CLXXXVI.

Alpar tenetur imputare in legitimam sibi debitam
in bonis Fabij legatam alimentorum, & cum enim
imputatur quicquid caput filium ex testamento Patris
quocumque titulo sit relictum, l. omnimoda, & l. sumus.
Codic. de iuss. 1181. Bar. in l. in quartam, numero 10. vbi
Dec. numero 179. & fup. Rip. numero 140. ff. ad leg. Fal-
cid. Capta conf. 31. numero 8. Patil. conf. 1. num. 89. lib.
3. Curt. iun. conf. 180. num. 1. fuit dictum in Bononiensi.
fideicommissi vltima Maij 1600. coram Illustrissimo
Cardinali Seraphino, & in terminis legati alimentorum
tradit Gabr. Confessio 109. sub num. 1. lib. 1. & latius Surd.
de aliment. 20. q. 1. 34. Nec facit, quod legitima de-
beatur in substantia, & corporibus hereditariis, l. scimus.
5. repletem. Codic. de iuss. 1181. quia illud esset verum, si
ipse legatus non acceptasset, eo enim demisso potuisset
consequi legitimam ex ipsis corporibus, & locus autem
post acceptationem, quia acceptando videtur consensisse
oneri imputationis, quod tacite ex legis dispositione
est ipsi legato inuentum, & post acceptationem non li-
cet variare, Pic. in d. in quartam, sub numero 18. 3. & ibi
etiam Bering. in cap. 3. numero 67. Surd. lat. d. 1. 34.
numero 1. 6. & fup. & fuit bene deductum in d. Bononiensi.
fideicommissi; & imputatio autem fit iuxta estimationem
nem faciendam secundum formam, l. hereditatum, ff. ad
leg. Falcid. & vt in usufructu dixit Rota in d. Bononiensi.
fideicommissi, & in terminis alimentorum, Surd. vbi
fup. numero 17. facit, quod tradit Bal. in l. cum hi 5. nihil
autem. in fin. ff. de usufructu, quod in relictis alimentorum
respectu gabellae fiat estimatio, in d. l. hereditatum.

ANNOTATIO.

- 2 a Et inharendo in hac decisione, & in decis. Seraphini, d.
1361. Rota resoluta in Civitate Papali supplementi legiti-
marum 11. Martij 1616. coram R. P. D. Manzano, quod
legatum usufructus imputabatur in legitimam, & funda-
menta huius decisionis fuerunt ibi repetita & praeter
hic allegata. eandem opinionem tenet Iaf. in arch. no-
uissima. num. 47. & de iuss. 1181.
- b Et quod dispositio l. hereditatum habeat locum in calcu-
landis omnibus iuribus ad vitam, Surd. post alios confite-
451. num. 47. Suarez in repet. d. quoniam in praeibis. num. 1. 3.
num. 1. d. fup. & seq. C. de iuss. 1181. & fuit dictum in
Senogallien. Prædij 18. Martij 1606. coram bon. mem. An-
drea, ubi haec decisio allegatur, & non solum habet locum
in dispositione in vltima voluntate, sed etiam in disposi-
tionibus inter vivos, Sacc. de com. resen. de iuss. lib. 2. cap.
2. sub num. 477. & sub num. 478. vbi primus casus est, qui
alios cumulat.

Oliuerius Beltramius.

Romana redditionis rationis Admini-
strationis.

Veneris 2. Aprilis 1604.

ARGVMENTVM.

Administrator tenetur reddere rationem. Vxor
relictæ hares sub conditione viduitatis
tenetur prestare cautionem Mutianam, &

M transiens

transiens ad secunda vota an, & quando teneatur restituere fructus iam perceptos. Legatum liberationis à redditione rationis quid importet.

SPM MAR IV M.

1. *Administratrix quilibet teneatur reddere rationem suae administrationis.*
2. *Mutuanam causationem teneatur prestare vixor infirmata sub condicione viduitatis.*
3. *Per infirmam sub condicione viduitatis transiens ad secunda vota teneatur fructus omnes perceptos restituere, & infirmam seu legatum restituere usque ad vitam, & latè sub numero 11. ubi vide ampliationem, & limitationem.*
4. *Secus si non per viam venditionis sed per viam donationis suspensus, donec viduatur vixerit fructus infirmam, quia tunc non teneatur fructus perceptos restituere, & sub num. 14.*
5. *Condicionis defectus habet oculus reus, & respicit tempus dissolutionis.*
6. *Condicionem important verba (testando Vedova, & servando l'habito vedonille).*
7. *Gerundium appositum verbo futuri temporis importat conditionem.*
8. *Idem est, quando adiciatur verbo praesentis temporis, sed effectus non est de praesenti.*
9. *Conditionale legatum deficiente condicione expirat.*
10. *Condicio adiecta à testatore, quando non est completa, vocatur sub ea priuatur omni emolumento.*
11. *Liberatio legata à redditione rationis, solum liberat ab exacta, & scrupulosa ratione non ab omnimoda redditione rationis, & reliquatur restitutione, & sub num. 14.*
12. *Item non operatur, nisi quoad ea, ad quae alius administratrix teneatur ratione negligentia, & leui culpa.*

DECISIO CLXXXVII

IN causa Romana administrationis pendente coram illustrissimo Cardinali Setaphino tunc Rota Auditor Rota resoluit Faustianam teneri reddere rationem, & computa suae administrationis, quae resolutio fuit per me de ordine Dominorum extensa; Fundamentum autem resolutionis fuit, quia cum in confesso sit apud partes Faustianam per plures annos administrasse hereditatem Io. Baptistae eius viui, qui regala est generalis, quemlibet administratorem teneri reddere rationem suae administrationis, l. 1. ff. de neg. gest. l. 1. §. officio, ubi Iacob. de Aret. & Bal ff. de iust. & iur. distr. Soc. consilio 73. numero 1. & 2. Aym. consilio 218. numero 1. & seq. Nec potest se Paulina excusare à redditione rationis ex legato viuis fructus, & liberationis à redditione rationis, nam quoad usum fructum illi fuit legatum sub condicione viduitatis seruandae, quā tamen tenebatur implere mediante cautione Mutiana, nec. Aurb. cui relictum. C. de ind. vidu. sol. quā viduitatem cum non seruauerit, sed transiit ad secunda vota, legatum resolutum vique ab initio, & teneatur omnes fructus perceptos restituere, lat. in d. Aurb. numero 7. Imol. in l. Mutiana numero 4. ubi etiam Soc. numero 1. ff. de cond. & dem. Ruyn. consilio 170. numero 7. & 11. libro 3. cum aliis per Peregr. de fide. arisale 11. numero 122. & fuit latè deductum in vna Rauennatensi. hereditatis 24. Nouembrii 1582. coram Rubeo, & in vna Anconitana fideicommissi 3. Iunii 1598. coram R. P. D. Lancellotto. Non enim in t. casu isto fuit apposita dictio (donec) vel alia similis temporalitatem denotans, sed testator processit per viam conditionis, quo casu res videtur extra difficultatem positā, Bal. consilio 267. sub numero 4. vers. nam de usufructu libro 3. Paul. de Caltr. in l. fin. §. sed quia. in fin. Codic. de iudicia viduarum sellenda. Nat. consilio 459. numero 17. quod defectus enim conditionis habet oculos tetro, & respicit tempus

dispositionis, Signorol. consilio 227. in quaestione multaria numero 6. Parpar. consilio 447. numero 7. circa mod. & resolutum ab initio, Menoch. consilio 134. numero 31. Quod autem sumus in condicione probant illa verba (testando però vedova, & seruando l'habito vedonale) vt tradit Ruyn. d. consilio 170. numero 5. vers. praetera dicenda, & numero sequenti, qui sicut enim gerundium appositum verbo futuri temporis importat conditionem, l. 1. §. item ex parte ubi glossa in ver. aduandae, & Bar. in fine de acquir. hered. idem Bar. in l. 1. numero 36. ff. de cond. & dem. Dec. consilio 433. numero 6. quia etiam, quando fuit adiectum verbo praesentis temporis, sed effectus non est de praesenti, prout in casu isto, in quo vidualis vixor seruatio deferretur post mortem testatoris: ita Ruyn. loco alleg. ob id cessat etiam liberatio à redditione rationis, quae fuit in eadem ratione posita cum ipso usufructu, & sub eadem condicione viduitatis, quā quia deficiente perinde est, ac si liberatio non esset legata, l. necessaria. §. quod si liberatio ff. de perie. & cum rei vend. l. pecuniam quam, & ibi Alexand. numero 4. ff. si cert. per. Pariz. consilio 8. numero 25. libro 3. Aym. consilio 170. numero 8. quod quando condicio à testatore apposta non est impleta, vocatur sub ea priuatur omni emolumento, l. si qui stipulatum. §. praeceperat, vers. nisi aliquid ff. de reb. & fumpt. fun. l. pen. in fin. C. de leg. Pariz. d. consilio numero 27. Dixit etiam Domini, quod vbi liberationi legatæ esset locus, ea non liberaret Faustianam ab exacta, & scrupulosa ratione, non ab omnimoda redditione rationis, & reliquatur restitutione, Soc. consilio 201. numero 1. lib. 2. Dec. consilio 178. sub num. 3. vers. modo considerandum. Couar. de communi lib. 2. Var. resol. 24. n. 3. & non operaretur, nisi quoad ea, ad quae alius Faustina tenebatur ratione negligentia, & leui culpa, Gabr. qui alios allegat conf. 62. numero 1. lib. 2.

ANNOTATIO.

- a. Et quod vidua non seruans viam vidualem teneatur restituere omnes fructus hereditatis Ecclesiae sub condicione viduitatis, latissime fuit dictum in Imolen. Honorum 31. Maii 1613. coram R. P. D. Cocchino Decano, & de eis. 293. nam. 1. par. 1. in reuoc. Ad id quod nec excusetur vixor à restitutione fructuum perceptorum sub praetextu ignorantiae, vt pluribus comprobatur Rota d. decr. 593. nam. 2. & seq. item conclusio procedit siue vixor fuerit infirmata hactenus sub condicione viduitatis, siue per viam modi, & per verba suspensiva, donec viduatur vixerit, Peregr. de fideicommissi. §. ar. 12. ar. 133. & fuit dictum in Anconitana fideicommissi 19. Iunii coram Cardinali Lancellotto, & in d. Imolen. honorum 31. Maii 1613. coram R. P. D. Cocchino Decano, ubi optime fuit animaduertum dictam distinctionem solum posse applicari in legatis, non autem in institutione, cum institutio non possit fieri dissoluta per annos, sed debeat esse vixta, & perpetua. Praedicta tamen non procedunt, quando constaret de voluntate testatoris in contrarium etiam tacita, quia tunc vidua non teneretur fructus iam perceptos restituere, vt fuit consideratum in d. Imolen. vbi pro coniectura consideratur maxima dilectio mariti erga uxorem, & alia ibi deducta.
- b. Rota quod d. decr. 762. nam. 8. par. 2. in reuoc. vbi dicitur fuisse alius sepe resolutum, latè Mant. qui plures conuulsa de coniectur. vltim. volunt. lib. 9. ar. 2. numero 29.

Otiuerus Extraneus.

Taurinen. Matrimonij.

Luna 25. Decembris 1604.

ARGUMENTVM.

Confessio receptæ dotis facta à marito constante matrimonio presumitur facta infraudem donationis, vel animo donandi, praesertim concurrentibus coniecturis ponderatis in decisi.

Recognitio

Recognitio bonæ fidei, & confessio fieri quandoque potest, etiam si sit prohibita obligatio, seu alienatio, dummodo concurrant coniecturæ, & verisimilitudines, ex quibus fomentum recipiat.

SVMMARIVM.

1. Confessio mariti de dote recepta facta constante matrimonio presumitur falsa in fraudem donationis seu animo donandi.
2. Dns eadem censetur confensus secundo viro, quæ reperiatur confensus primo.
Hoc non procedit quando mulier esset minor, & n. 10.
3. Solutio non est verisimilis sine quietantia quando est notabilis summa.
4. Quietantia duplicata solens relinquere in manibus mercatorum solentiam literas Cambij.
5. Presumptio est contra eum, qui non vitatur probationibus, quas de facili habere potest.
6. Recognitio bonæ fidei potest quandoque fieri, & non requirit solemnitates.
7. Confessio non admittitur quando est prohibita alienatio.
8. Hoc non procedit quando concurrunt coniecturæ, & verisimilitudines, ex quibus videri recipit.
9. Affectus excluditur ex præsentia superioris.
11. Affectus non admittitur confessio, quæ aliam sine solemnitatibus fieri non potest, quando voluit, & probat.

DECISIO CLXXXVIII.

- F**uit concorditer per Dominos conclusum non esse standum instrumento per telex receptionis dotis facto sub die 13. Decembris anni 1591. nisi D. Sufanna illud coadiuvet, qui habet enim presumptionem contra se cum factum sit constante matrimonio, quod sit factum in fraudem donationis, seu animo donandi. * L. 1. §. 1. sciendum ff. de donat. inter vir. & vx. l. quod de sup. C. de dot. aut. & non n. Bar. & alij n. l. si dimittis ff. de verb. oblig. quæ suspicio non tollitur, sed magis suggerit ex præcedenti promissione, quia in promissione dotis non fuit certa quantitas promissa, & non negatur receptio dotis, sed dicitur eam verisimiliter non ascendere ad summam scutorum 16. mil. vt confessus fuit maritus, præsertim attenta dote priori marito tradita, quæ ad scuta 3. mil. non ascendebat, & tamen mulier censetur nubere secundo viro cum ea dote, quam primo constituerat, & l. si mulier. l. de. & l. diu. ff. de iure der. l. pen. §. vxor. ff. sol. mar. Bar. in dispensatione, mulier habens amplum patrimonium, in prin. solutoris. Paris. qui alios cumulat conf. 14. n. 1. sub. 3. fuit dictum io vna Romana fideicommissi, seu supplementi legitime 16. Octobris 1581. coram Cantuacio. Accedit, quod non est verisimilis exactio scutorum 16. mil. intra quatuor menses, qui intercesserunt inter instrumentum promissionis, & dictam confessionem, nullis citâ præcedentibus particulatibus quietantijs, & prout oec etiam viâ fuit Dominis verisimilis ex qualitate solationis, quæ in localibus, & mobilibus, ac literis cambij posset ad tantam summam ascendere. Accessit, quod facile fuisset D. Sufannæ iustificare confessionem in ea saltem parte, io qua dicit fuisse solutum in literis cambij, & ostendendo quietantias mariti, quæ duplicatæ secundo dum notorium stylum relinquuntur in manibus mercatorum, vel partibus librorum, & præsumptio est contra eum, qui non vitatur probationibus, quas facili habere potest, ad tradita per Aym. conf. 13. q. 1. 17. Taodem contra dictam instrumentum multum virgunt confessiones D. Sufannæ in duobus instrumentis. Nec relevat, quod obijciat non fuisse servatâ formâ, & solemnitates constitutionis Ducalis, qui constitutio loquitur de alienatione, instrumenta autem continent recognitionem bonæ fidei, quæ semper recognosci

potest, ad notata in l. si dimittis. §. quidem iussu. mand. & Ea licet confessio non admittatur, quando est prohibita alienatio, Put. decif. 7. & 13. lib. 3. Crescen. decif. 199. & Tameo admittitur, quando concurrunt coniecturæ, & verisimilitudines, Ang. conf. 141. in 1. dub. Dec. confil. 96. sub n. 3. conf. Nec obstat, quod talis confessio, Tiraq. qui alios cumulat in l. si vnam in var. donatus longino n. 100. & sup. C. de reue. donat. Aym. conf. 102. n. 48. Gabr. confil. 63. ad fin. lib. 1. Achil. decif. 1. de confis. Quæ de metu dicuntur, cessant saltem in ea confessione, quæ facta fuit coram Episcopo, & cuius præsentia facit cessare suspensionem metus, Bar. in l. n. 4. C. de præd. decur. lib. 10. Paris. confil. 10. n. 33. lib. 1. fuit dictum coram me in voa Bononien. pecuniaria 9. Ianij 1603. Nec obstat, quod dicitur esse falsam causam simulationis, quia si cognata Comitis Alexandri etis anterior dote Sufannæ, confessio Comitis non tenebatur, si etis posterior, & fuisset superflua, quia credendum cognate poterat esse inter promissionem dotis, & tempus instrumenti confessionis, quo casu si confessio fuisset per totale illud, seu eius bona secunda reddere pro summa scutorum 16. mil. Ex quibus fuit conclusum non esse standum instrumentum, nisi Sufanna illud coadiuvet.

ANNOTATIO.

- a Vide quod dixi supra ad decif. 87.
 - b Et quod mulier secundo nubens censetur eandem dotem constituere secundo viro, quam dedit primo marito, Rolan. de iure dote quest. 75. n. 2. & sup. vbi sub n. 7. dicit ad hac sententia non esse in iudicando recedendum, fatus eandem præterea de iure dote glof. 30. n. 31. Rota decif. 156. n. 10. per a. d. conf. & fuit dictum in Interamnen. Dotis 10. Martij 1604. coram bo. mem. Penia, & latissime Man. de test. l. 12. in 15. per telex, vbi concludit regulam cum pluribus ampliationibus, & limitationibus, & præsertim sub n. 13. firmat non procedere, quando mulier esset minor viginti quinque annis, quam etiam limitationem sequitur Bar. dec. 137. n. 1. Procedit prælegata conclusio, etiam ad effectum lucti dotalis, lat. Menoch. conf. 1. per telex. Autem luctum dotis acquiritur ex pulmo matrimonio censetur secundo viro pro dote datum, pro affirmativa tenet Ruyz. conf. 53. sub n. 27. lib. 1. Contrarium autem tenet l. 1. conf. 30. lib. 1.
 - c Confessio & maioris, & mulieris, etiam si aliis oen sit valida quando emanat io actu, quæ facere non possunt sine solemnitatibus, Put. decif. 7. & decif. 13. lib. 3. amen idem procedit, quando est aliunde adminiculata, prout ultra hic allegatos dicit Seraphin. decif. 1443. n. 1. Rota decif. 177. n. 6. per a. d. conf. & fuit dictum in Romana exhibitionis librorum 1. Ianij 1618. coram R. P. D. Remboldo, & in Romana Vinæ de Corbinellis 5. Maij 1618. coram R. P. D. Cavalerio, Picus ad Statut. vbi glof. 30. n. 42. Gabr. conf. 11. n. 15. lib. 1.
- Item confessio facta & muliere, vel minore per viam recognitionis bonæ fidei, & de actu de præterito, tenet etiam sine solemnitatibus, & contraria procedunt in confessione obligatoria de præsentia dixit Rota in Romana dotis 10. Ianuarii 1600. coram Cardinali Sacraæo, tenet amen adverte, quod dicta decisio fuit declarata, & limitata in Romana Societatis 5. Februarii 1607. coram R. P. D. Oetembergo impress. penes Zucch. de faciet. decif. 14. & ibi vide.

Olivierius Helmsingius.

Hortana Domus.

Luna 25. Octobris 1604.

ARGVMENTVM.

Sumptus litis non sunt subministrandi colliganti aduocario, nisi probata paupertate, & præsumptione boni iuris, & quid oportet

M 4 in

in hac materia rescipeum Signaturæ (subministrati expensis arbitrio Rotæ.)

SYMMARIUM.

1. *Expensarum litis subministratiorem pretendens ab adversario probare debet pauperiorem, & presumptionem boni iuris, & de hac materia latè sub n. 7.*
2. *Quod procedit non obstante quod Signatura rescipsit (subministrati expensis arbitrio Rotæ.)*
3. *Arbitrium intelligitur, prout de iure.*
4. *Et, & quando relaxet de iuris rigore, latè numero 8.*
5. *Signatura, quando vult precise, quid subministrare alimenta, & sumptus litis, referat cum clausula (subministrati expensis, seu alimentis arbitrio Rotæ taxandi) & n. 9.*
6. *Clausula (subministrati expensis) operatur, quod Index non habet iurisdictionem, nisi sita prout subministrati.*
6. *Expensas litis regulariter litiganti non tenetur subministrare suo adversario.*

DECISIO CLXXXIX.

Pretendens sibi subministrati sumptus litis ab adversario ꝑ duo habet necesse probare, pauperiorem, & presumptionem boni iuris, Arcan. c. si qui ressum. vel. 3. m. 2. & 3. conclusum de test. Alciat. reg. 3. pref. 9. n. 8. & seq. Couar. prael. quæst. cap. 6. sub n. 5. & n. seq. Crecient. de off. 8. de iud. fuit dictum in vna Valen. Emolumentorum 19. Novembris 1779. coram Illustrissima Cardinali Seraphino, & quoadie fecerat Rota: propterea dixerunt Domini non teneri Pamphiliu ministrare expensas Lantæ, quæ neutrum probavit. Nec est verum, quod Signatura precise commiserit subministratiorem, ꝑ quia licet rescipsit cum clausula (subministrati expensis) tamen adiecit, arbitrio Rotæ, ꝑ quod arbitrium intelligitur, prout de iure, l. fin. §. si de iur. vbi Bar. nu. 16. C. eod. de legat. Peregr. decis. 439. lib. 1. Cui de Gess. decis. 7. num. 7. de re iud. fuit dictum coram R. P. D. meo Decano in V. hixione. bonorum 28. Ianuarij 1794. & in Braxien. pensionis 17. Martij 1799. & in alijs pluribus. Non placuit intellectus patris aduersæ, arbitrium esse referens respectu quantitatis expensarum non respectu subministrati, quia cum de quantitate nulla fiat mentio, non potest ad illam referri arbitrium, ꝑ quod autem Signatura, quando id intendit, adiecit verbum (taxandi) aut simile, vt alijs dixit Rota coram R. P. D. meo b. Lancelotto. Nec facit, quod dicitur de clausula cum facultate subministrandi expensas, ꝑ quia aliquando Signatura vult suspendere iurisdictionem, vt non procedatur, nisi cum subministratiore expensarum & virtus clausula (subministrati) hæc enim est virtus d. clausula, vt fuit dictum coram R. P. D. meo Millino in Recanaten. prædij 14. Iunii præteriti, aliquando vult tantum concedere iurisdictionem, & facultatem subministrandi, & apponit clausulam cum facultate. Et eò minus dicendum, quod Signatura voluerit simpliciter, & absolute ministrare expensas, quia hoc (apertè innotuit) ꝑ nam regulariter aduersarius aduersario eas non ministrat. Imperatores. ff. de iur. & iur. distr. Aegid. decis. 88. circa med. Quod dicitur de consensu patrum, non probatur.

ANNOTATIO.

9. Colliguntur hæc subministranda alimenta, & sumptus litis duobus concurrentibus, pauperiorem, & presumptionem boni iuris, quod de alimentis. l. 1. quæst. 110. vnde quæst.

110. num. 3. & seq. Verat. decis. 10. num. 1. lib. 1. Seraphin. decis. 446. num. 1. & decis. 108. num. 1. & Rota decis. 748. num. 2. par. 1. in reat. Hoc procedit etiam si non agatur ad vniuersitatem bonorum, sed ad res particulares prout reprobato Sued. d. l. quæst. 110. num. 14. dixit Rota 10. d. decis. 748. n. 5. par. 2. in reat. Requiritur tamen, quod agatur de re fructifera, vel alijs precio æstimabili, Rota decis. 430. num. 2. par. 2. in reat. Item etiam requiritur, quod altera pars sit diues, vel saltem non egeat, pauper enim non tenetur alere alium pauperem, vt in his tenuiss. dixit Rota d. decis. 430. num. 7. par. 2. in reat.

Presumptio boni iuris ad istum effectum debet esse non levis, Couar. post. l. cap. 6. nu. 5. vbi dicitur qd præstet. Vallis. consil. l. 1. nu. 18. & dixit etiam Rota coram eodem Sandifilmo in l. 2. decis. 324. num. 2. Resultat tamen sufficiens presumptio boni iuris ex sententia; etiam si fuerit ab ea appellatum, licet Couar. post. l. cap. 6. sub num. 6. Sued. decis. 108. num. 1. quæst. 110. num. 10. & 11. Rota decis. 170. sub nu. 2. par. 1. in reat. & decis. 748. sub nu. 2. par. 2. in reat. vbi fuit dictum non tolli presumptionem boni iuris ex secunda sententia reuocatoe primæ, si prima fuit postea per tertiam sententiam confirmata.

Paupertas debet probari in specie respectu effectus de quo agitur, & id eo non sufficeret, quod in genere paupertas probaretur, nisi in specie probaretur paupertas talis, in quam non possit quæ, & licet sustinere, Seraphin. decis. 446. & fuit dictum in Corduben. Cappellanæ 8. Novembris 1710. coram R. P. D. Ottembergo, & si haberet potestatem diuitem, vel eò non esset indecorum propejs manibus laborare, tunc cessaret paupertas, prout in illistrenis dixit Rota decis. 470. n. 3. par. 2. in reat.

Sciendum est autem, quod huiusmodi alimenta, & sumptus litis, quæ litæ pendente collegantur subministrati, non imputantur in forem principale, nec minus in casu succumbentis relictantur, Vallis. consil. l. 1. num. 7. Vincet. de Franch. decis. 614. n. 1. & seq. Marticot. varior. res. lib. 1. cap. 33. num. 26. & dixit Rota in Romana Bonorum de Cecchiis 14. Novembris 1703. coram bo. me. Penia, & in Romana Saluini 17. Maij 1693. coram Cardinali Sacratò, vbi propterea dicitur, quod non tenetur recipiens eare de restituendo, & probando Couar. prael. quæst. l. cap. 6. nu. 7. qui contrarium sentit.

b. Arbitrium ꝑ regulari iure, vt firmatur in hac decisione, & in decis. 430. num. 1. & decis. 179. nu. 1. & decis. 169. num. 1. par. 2. in reat. & hoc tantò magis procedit, quando arbitrium legitur in Commissionē emanata à Signatura rufficia, quæ non facit rescipsit gratiosa, seu aberrantia ab ordine iuris, vt dixit Rota decis. 718. nu. 1. in fine par. 2. in reat. verumtamen etiam est verum, quod arbitrium dicitur facultatem aliquam relaxandi de iuris rigore, Rota decis. 410. n. 1. & decis. 334. num. 5. & decis. 587. num. 3. par. 2. in reat. & decis. 85. nu. 4. & decis. 179. num. 2. par. 2. in reat. & operatur, vt relicto extremo rigore, ferretur æquitas, Rota decis. 508. num. 1. par. 2. in reat. & decis. 484. num. 3. par. 2. in reat. & hoc tantò magis procedit, quando rescibitur iudici aliis amplam iurisdictionem habenti, ne si redueretur ad meros terminos iuris, reddatur hæc clausula inanis, ita Rota decis. 163. num. 2. par. 2. in reat. & bene fuit Menoch. de arbit. lib. 1. quæst. 8. num. 35. Item etiam eò eadem rationem dicendum est, quod arbitrium relaxet iuris rigorem, quando conceditur circa ea, quæ sunt à iure determinata, ita fuit dictum in Catanen. Illegitimitatis. Ianuarij 1787. coram. fœl. re. Clem. VIII. Verum etiam in casibus, in quibus consensus arbitrium ad effectum recedendi à iuris rigore, id intelligitur, solum subistente aliquo rationabili causa, & non alijs, vt fuit dictum in Tirsanen. coram Scoto impressa penes Marchet. de Commis. tom. 1. fol. 34.

c. Et hoc casu, quando ita Signatura ꝑ rescibit, censetur ꝑ precise referre circa præstationem alimentorum, & clausula (arbitrio) solum referit taxacionem, ita fuit dictum in Inolen. d. clausula 8. Februarij 1768. coram R. P. D. Coccin. Decano.

Quæstio. Responsum.

Romana

Romana, seu Sabineſi. cenſus.

Luna 8. Novembrii 1604.

A R G V M E N T V M.

Fideiuſſor ſoluens, reportata ceſſione, dempta ſuſtrata, poteſt agere contra alios confideiuſſores non obſtantibus exceptionibus, quibus in deciſione reſponderet.

S V M M A R I V M.

- 1 Fideiuſſor, qui totum debitum ſoluit, poteſt obtenta ceſſione, & deducta ſua portione conuenire confideiuſſores ad reſtitutionem pecunie per ipſum ſolutam, de quo latè vide ſub num. 3.
- Fideiuſſor non poteſt repetere ab aliis fideiuſſoribus eorum ratam, niſi in actu ſolutionis reportat ceſſionem, & num. 4.
- 2 Oratio vnicuique, que regitur ab vnicuique verbo, vna eademque determinatione determinatur.

DECISIO CXC.

Impoſuit D. Latinus Vrſinus ſuper quibuſdam ſuis tenentis in Caſtro Nomenſi plures cenſus, ex quibus vnum vendidit Dominis Petrinis pro pretio ſcutorum 1. mil. qui poſtea petierunt ad Marcellum Petrinianum: huic cenſui prout alius promiſit Latinus facere accedere Communitem Pontis Caſtri Silicis Nomenſi, & quoddam alias, que cum licentia ſue. recor. bo. mem. Gregorij XIII. acceſſerunt, & D. Latinus promiſit eos iudicem conſentire; acceſſit enim D. Henricus Vrſinus, qui conuenit à Petriniano ſoluit in pluribus vicibus ſcuta 7. 1. pro fructibus, obtinuit ceſſionem contra confideiuſſores 7, & dempta rata, que ad ipſum ſpectat, inſtituit hæredes pro mandato contra Communitates ſuperdictas, que ad ſolutionem non teneri excipiunt, itum quia cenſus ſit extinctus ex eo, quod filij Latini vendiderunt d. Caſtrum, & Tenentis Excellentiſſimo Marchioni Peretto, Sanctiſſimo Domino Noſtro venditionem confirmante, & liberante, penitiſque exiſtente bona vendita ab omnibus cenſibus, & hypothecis, item quia licentia data à Gregorio XIII. ad obligandas Communitates, continet expreſſam eoditionem, quod Communitates haberent ſpeciale hypothecam Teutarum, ſuper quibus cenſus imponeretur, & aſſignationem tam fructuum, & proventuum ipſarum, quam Caſtorum; & aliorum Latini bonorum, cum ſicilate percipiendi, & retinendi fructus pro ſua releuatione. Vnde cum iſte cauſiones hodie illis non ſeruentur, nec ſeruari poſſint, ſtante venditione bonorum, ve ſupra, ſunt tunc exceptione, cum non ſe obligarent, nec obligari poterint alio modo. Quibus non obſtantibus Domini reſoluerunt dandum eſſe mandatum hæredibus D. Henrici aduerſus Communitates, potuit enim D. Henricus obtenta ceſſione, & deducta ſua portione Communitates conuenire ad reſtitutionem pecunie per ipſum ſolutæ, gloſ. in l. Adadipſum. in ver. actum, vbi Doct. num. 8. in fin. Paul. de Caſtr. num. 4. in fin. ff. de ſolue. Specul. in tit. de reſſo. alia. §. 1. num. 18. Non obſtat allegata extinctio; qui contra ipſum D. Henricum, quando conueniebatur pro ſolutione à Petriniano, ſuit in Rota coram me reſoluto cenſum non fuiſſe extinctum. Non obſtat, quod fuerit data licentia ſub illa conditione, que requirit perfeuerantiam, & hodie defecterit, t quia ſuit dictum omnia iſta eſſe poſita in vna, cadente eluſula, que tota regitur ab vnicuique verbo illo (premuta) ex cuius determinatione tota completur oratio, ita ve ſufficiat ſola

promiſſio indemnizatis cum dictis cautelis, vt facta ſuit, ad tradita per Ang. conf. 1. 4. ad fin. & per Ruyn. conf. 3. ſub num. 20. lib. 2. ſuadeatur iſta interpretatio, quia ſi iſta clauſula recipere hanc interpretationem ſuſpenſiam, ſue reſolutionem, quod communitates accedentes non tenerentur, niſi quatenus poſſint conſequi releuationem, ſic, vt ſupra, expreſſam, gratia fuiſſet inuolus Latino, qui proculdubio non inueniſſet, quia ex emergent cum iſta conditionali acceſſione, que ex futuro eventu deſineret. Hoc etiam eò magis dicendum; quia Papa voluit fideiubentes teneri de euictione Tenentium, & de conſeruando emptores cenſuum in poſſeſſione. Vnde ſi tenerentur in calu, quo Tenentis conuincerentur, conſequens eſt ipſum non intellexiſſe, quod fideiuſſio ſtaret ſolam, ſi, & quatenus Tenentis ſub hypoteca remaneret.

A N N O T A T I O.

- 1 Alexan. 7. conf. 38. in fin. lib. 2. Vincent. de French. deſer. 3. num. 1. ſuit dictum in Bononiſis Pecunia 14. Iunii 1610. & 17. Iunii 1610. coram B. P. D. Cocchino Decano, & in Romana Cenſus 18. Maij 1618 coram R. P. D. Manzanedo, ſum. etiam quod confideiuſſor, qui totum ſoluit, & reportat ceſſionem, poſſit in ſolidum agere, etiam non detracta ſua rata, tenentis Rota ceſſionis coram Robulterio imp. 25. deſer. 89. par. 4. in recent. vbi redditur ratio, quia ſicut etiam cedens poſſuſſet in ſolidum agere, nulla rata detracta, ita videtur, quod idem poſſit fideiuſſor ceſſionarius, qui vitius omnibus iuribus cedentis, & ſecuta ſuit Rota in diſ. 362. ſub num. 5. reſp. reſp. debeat. par. 1. in recent. vbi tamen ſuit dictum, quod hoc apud nonnullos ex Dominis habebat difficultatem, & contrarium opinionem latè deſendit Enrig. de ſenſu. par. 3. cap. 27. num. 28. in fin. 29. ſed iſte opinionem ad inuicem conciliari poſſunt, nam vti fideiuſſor ſoluit, vit etiam, quaſi emendo nomen debitoris, iuxta tertium in l. cum bo. ff. de ſolue. & tunc poteſt procedere prima opinio, quia tunc non cenſetur, vti fideiuſſor, ſed vti quilibet tertius, aur verò ſoluit vti confideiuſſor, & tunc omnino tenetur detrachere ſuam ratam, prout ita diſtinxit Rota in Romana ſocietatum 24. Februarij 1612. coram Illuſtriſſimo Cardinali Sacro imp. penes Zachar. de ſenſu. deſer. 17. & penes ſenſu. & poſt 4. lib. conſider. 32. Sciendum eſt etiam, quod ſi confideiuſſor non reportat ceſſionem, non poteſt agere contra alios confideiuſſores, Emerardus conf. 1. per totum. C. oſta de portio. rata quaſt. 22. Enrig. diſpo. cap. 37. num. 10. Rota deſer. 31. ſub num. 1. par. 2. in recent.
- 2 Et dum agit contra alios confideiuſſores tenetur etiam illis credere actionem prius ſibi ceſſam. Enrig. de ſenſu. diſ. 2. 27. num. 28. in fin. & alio ex confideiuſſoribus exiſtente non ſoluendo iſtud dandum pro rata diuidi debet, & Enrig. diſpo. cap. 37. num. 36. qui alioſ reſert.

Oſtenditur Balneum.

Viterbienſ. Decuſus aquarum.

Luna 15. Novembrii 1604.

A R G V M E N T V M.

Remiſſoria in prophanis data releuantia indiſtinctè conceditur, non obſtantibus, quod didicita fuerint reſtituta, quando articuli continent matetias diuerſas.

S V M M A R I V M.

- 1 Remiſſoria etiam concedenda, quando materia ſunt releuantes.
- 2 Remiſſoria in prophanis conceditur indiſtinctè.
- 3 Remiſſoria non denegatur ſub prætextu, quod didicita fuerint reſtituta, quando articuli continent matetias diuerſas.
- 4 Preſcriptio diſtincta à conſuetudine, & vide latè ſub num. 6.

NON. 6.

§ *Reversoria non de facili denegatur propter presumptionem calumnias.*

DECISIO CXCL.

- 1 Vit conclusum pro remissoria, † quia materie sunt relevantes, Petegit. decf. 141. lib. 3. Put. decf. 412. lib. 2.
 2 Paleot. decf. 7. † & sumus in prophanis, in quibus indistincte conceditur, Put. decf. 101. lib. 1. Mohed. decf. 199. Cef. de Grass. decf. 1. nu. 10. de delat. † Non obstat, quod dicitur fuisse didicita testificata, quia materie sunt diuersæ; primi enim articuli continent generalem consuetudinem, isti autem particularem prescriptionem, † & clarum est differre prescriptionem à consuetudine, Bal. conf. 401. num. 3. lib. 1. lo. Fab. in §. ex non scriptis. num. 5. sub de iure nat. gent. & cons. latè Aym. de aris. temp. par. 4. folium. 1. nu. 1. cum multis seqq. Quæ dicuntur de calumnie suspitione, non placentur Dominis, † & propter huiusmodi presumptionem Rota non est facilia ad denegandum remissorium.^b

ANNOTATIO.

- 6 a Flores † differentias inter prescriptionem, & consuetudinem enumerat Crauet. de aris. temp. par. 4. fol. 1. per totam, & præcipua differentia est, quia per prescriptionem acquiritur priuatio, siue illud ius trahatur ex publico siue ex priuato, per consuetudinem verò acquiritur publico, & non priuato, vnde cum ius trahatur, Rolan. post relos. conf. 5. num. 7. lib. 1. & fuit dictum in Cordubens. Redecimarum 14. Maji 1608. coram R. P. D. Cocchio Decano, prout etiam præscriptio dicitur, quando agitur de auferendo ius alicui competens, & acquirendo alteri, Seraphin. decf. 10. & fuit dictum in dicta Cordubens. Redecimarum, ubi fuit dictum hoc procedere, etiam si agatur de acquirendo non vni eorum persone, sed certo generi personarum. Hinc Rota pluries dixit, quod quando Capitulum prætendit acquirere ius aliquod contra Episcopum, dicitur præscriptio, non consuetudo, prout plures decisiones in his terminis refert Garz. de benef. par. 4. cap. 4. num. 98. & 99. Et relesatus effectus inde resultat: nam præscriptio sæpè requirit titulum, consuetudo autem non requirit alium titulum, Garz. loco præallegato. num. 96. in princip. præterea præscriptio non currit sine scientia illius, de cuius interesse agitur: consuetudo autem non requirit scientiam illius, Seraph. decf. 798. sub num. 3. vbi. neque obstat.

b Vide annotationem suprà ad decf. 32.

Quædam Beltramiæ.

Camerinens. Transactionis.

Penerit 19. Nouembris 1604.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

- 1 Beneficium Apostolicum quando est reuerentium cum clausula (non alios) debet per nescire interuenire, etiam si alioquin non esset necessarium, & num. 1.
 2 Reuocatum licet de sui natura non comprehendat ius de futuro saltem latens quando continet verba (habere possit) quæ sonant in futurum.

DECISIO CXCLII.

Proposuit dubium sapienti discussum, nonquam tamen resolutum, an dictus beneficium Apostolicus obsequi transactioni, quod tandem Domini affirmatiue obsequuntur, † quia si beneficium ex conventionne reuerentium præteritum cum clausula (non alios, &c.)

non accedat, transactio coarctat, quamvis alioquin non esset necessarium, vt fuit dictum in Comen. locationis 10. Maji 1600. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio, & in aliis sæpius. Nec obstat, quod ex aduerso dicitur, reuerentiam non esse simpliciter factam, nec totam transactionem respicere, sed solum si, & quatenus ex pactis transactionis contraveniatur dispositioni testamenti cui partes voluerunt adhaerere, donec, & quousque aliud non fuisset repertum. Quia ista restrictio, & intellectus Dominis non placuit, dicebatur enim illa verba (non intendens recedere à testamento; nisi præuia concessione) non habere hanc vim restringendi, & limitandi impetrationem beneficij, quatenus transactio esset contraria testamento, sed importare, quod noluit recedere à testamento dando executionem contractui, ita vt quodcumque intenteretur re medium, & via transactionis, semper obstatet exceptio non obtenta confirmationis Apostolicæ, quæ ex ventre instrumenti oritur; bene enim nouerant partes, quando transgebant, an transactio esset dispositio testatoris contraria, nec ne, & voluit Vannes esse securus de non controuersione. Hoc suadent verba subsequencia (non alios prædicta, & infra secunda insinuanda habere rata, neque firma, donec, & quousque aliud reuerentium fuerit repertum) quæ clausula operatur, quod non possit per executionem contractus, non obtento beneficij, deinceps reperiretur aliud testamentum: Et tanto magis voluerant sub clypeo beneficij se tutos reddere propter prohibitionem alienationis in transactione relictam. Vtensius quando intellectus partis aduersæ esset attendendus, & reservatio beneficij esset limitata, & restricta ad casum, in quo recederetur à primo testamento, recessus videbatur Dominis clarus, dum Antonius pro se, & Casare fratre, & verisque filiis renuntiavit Vanni, & Rocho eius parti omne ius, omnemque actionem, quam, & quod quomodocumque, & qualitercumque haberet, seu habere possit ex quavis causa, & occasione super bonis, & hereditate d. R. D. Ludouici. † Nec facit, quod dicitur renunciationem non comprehendere lus de futuro, sed illud tantum, quod de tempore transactionis competeat, quia illa verba (habere possit) sonant in futurum. Non obstat, quod si hoc est verum, & intelligatur de tali controuersione testamenti, renuntiatio hoc ius non comprehendit, cum partes protestate sint nolle recedere à testamento, quod reperitur, quia cum simpliciter protestate sunt nolle recedere, sed cum limitatione, nisi præuia concessione Apostolica, quæ verba habent impliciter sensum, vt accedente concessione, non recuset; imò velut recedere: Et dum ex aduerso dicitur non fuisse necessarium beneficium, cum sine eo potuissent partes renunciare iuri proprio, & sic fideicommissio, quatenus eorum fauorem concernit; fuit responsum voluisse firmius cauere, & non restringere impetrationem beneficij ad casum necessitatis, vt suadet etiam clausula (non alios, &c.) vt in præallegata Comen. locationis. Accedit, quod renunciabant etiam nomine filiorum, quibus præiudicare non poterant, vnde videbatur necessaria, vel saltem multum opportuna confirmatio. Non reuocatur, quod fuerat reuerentius cõsentiens Pape, sed & aliorum quorumque consensu, quia fuit reuerentius cõsentiens inferioris habentis facultatem confirmandi, quod non inferri necessariam non fuisse confirmationem Sedis Apostolicæ, vel alterius.

ANNOTATIO.

- 2 Et fuit dictum in Pisana benotum 28. Octobris 1595. coram Bruno, & in Aricina Capellanis 16. Ianuarij 1606. coram R. P. D. Bucato, & in Ferrantiens. decimarum 23. Ianuarij 1607. coram R. P. D. Pamphilio, in quibus omnibus decisionibus Rota dixit esse necessarium beneficium Aposto-

Apostolicum, quando fuit reſervatum cum clauſula (non alia) etiam ſi alijs de iure non eſſet neceſſarium, & ideo non eſt habenda ratio de futuro, Gabr. conf. 2. num. 4. & ſequens. 1. qui tenet non eſſe neceſſe expedire beneplacitum Apoſtolicum, quando illud de iure non eſt neceſſarium, non obſtante clauſula (non alia) quam ipſe dicit cenſeri apoſtolicum ſolum ad maiorem cauſelam; ſi verò beneplacitum reſervatum ſit ſimpliciter, ſine dicta clauſula (non alia), non ſit de iure neceſſarium, tunc poſſent omitti, Gabr. conf. 92. num. 3. Rota decif. 119. num. 3. per alios ſcripſit. decif. 1027. num. 6. & fuit ſapienter in Rota decifum.

Oliuierus Beltraminus.

Romana Prælationis.

Veneris 19. Nouembris 1604.

ARGVMENTVM.

Cenſuarii vigore Bullæ Pij V. habet prælationem non ſolum in venditione voluntaria, ſed etiam in neceſſaria, quæ ſit per viam ſubſtaſtationis.

S Y M M A R I V M.

- 1 Prælatio compenſas cenſuario ex Bulla Pij V. habet locum etiam in ſubſtaſtatione, & in. 1. 3.
- 2 Venditio quod ſit voluntaria, vel neceſſaria, & quid accedat.
- 3 Factum Iudicis habetur pro facto partis.
- 4 Diſpoſitio quæ ſumitur exorbitans extenditur, quantum verbum proprietatis regit.
- 5 Ex cenſuario maior eſt ratio in vna caſa, quam in alia.
- 6 Cenſuario prælatio fuit conceſſa propter ius, quod habet in re.
- 7 Ex Cenſuarij prælatione non redditur deterius im venditio.
- 8 Diſpoſitio loquens in venditione an procedat in additione pignoris.
- 9 Venditio facta à Iudice plus eſſentius differt ab adiudicatione, ſcã diuina ſolentia, quæ ſit credendi.
- 10 Diſpoſitio ſimpliciter in venditione non habet locum in venditione neceſſaria.
- 11 Denunciatio, & intimation venditionis, quæ fieri debet cenſuario vigore Bullæ Pij V. fieri poſſit non ſolum à venditore, ſed etiam ab emptore.
- 12 In venditione, quæ ſit per ſubſtaſtationem, apponi poſſunt conditiones.

DECISIO CXCIJ.

Fuit reſolutum (Dominis omnibus idem ſententiatis) priuilegium in bulla Pij V. conceſſum domino cenſui, ut præſtetur emere volentibus rem cenſui ſuppoſitam, procedere etiam in venditione ꝓ per viam ſubſtaſtationis factam. Fundamentum Dominorum fuit, quia verba bullæ verificauerunt, & mens non eſt aliena, venditio enim eſt re, & verbus; cùm habeat omnia ad venditionem requiſita. Et licet ſit ex cauſa neceſſaria, hoc non ſtrictat naturam venditionis, ꝓ cum eſſe voluntariam, vel neceſſariam venditionis accidentaliter contingat, ad not. in l. paila conuenia. ff. de con. empt. in l. inſiſſentiam §. adre. ff. de pall. prout nec etiam reſert, ſi ſit à Iudice, vel à Domino, ꝓ cùm præſertim in hoc factum Iudicis habeatur pro facto partis, i. ſi ob cauſam C. de inſt. l. ſi pignora ff. de iur. cùm igitur ſumus in venditione propria, ꝓ ſuccedit regula, quod diſpoſitio, quantumvis exorbitans, & reſtringenda, ſemper eſt intelligenda, ut eſſentis diſponat, quantum proprietatis verborum ſe extendit, Item lege, vbi Aze. ff. de reſta. e. ſi

quam de ſent. extor. Caldet. conf. 1. circa princ. in ſu. de cauſang. & aſſ. Aym. conf. 227. nu. 12. ꝓ etiam quod eſſet maior ratio in vno caſu, quam in alio. d. 1. §. quod autem, ſi de alio. & alio. Concurrunt etiam mens, & introitus bullæ, ꝓ quæ fuit fuere Dominis cenſus propter ius, quod habet in re, quem fuorem ita meretur, ſi ſit venditore inuito, quemadmodum ſi eo volente videtur, quod vi. ꝓ Nec ſus vendentis ſit deterius, aut illi aliquo præiudicatur, cùm eis non inſeruitur res vendita permanet penes oblatorem, coi per Iudicem ſuit deliberata, vel perueioat ad dominum cenſus. Nec facit quod dicitur ex aduerſo nos verſari in additione pignoris, & adiudicatione, ꝓ & propterea non intrare diſpoſita in venditione, quia ultra, quod opinio tenentium in huiusmodi adiudicatione non eſt locum retractui, non caret difficultate, & contradictionibus, quibus contrarium defendunt Tiraque. de retract. l. pen. §. 2. gloſ. 14. num. 13. & ſig. Martien. ſuper conſ. reg. Hiſpan. tit. 11. l. 7. gloſ. 7. lo. Gutierrez præſt. quaſt. lib. 2. quaſt. 17. numer. 1. ꝓ multum etiam diſtinctio, quæ ſit per Iudicem licitantem, & additionem, quæ ſit credendi, l. de C. de extor. rei iud. Bol. conf. 300. lib. 2. Tiraque. d. gloſ. nu. 18. Martien. vbi ſup. num. 10. ad fin. Nec obſtat, ꝓ quod io multis caſibus cumularis per Bol. conf. 21. lib. 2. diſpoſitio in venditione non habeat locum in venditione neceſſaria, quia illud ibi coniungit propter diſtinctionem rationis. Non obſtante ponderationes verborum bullæ, nam circa verbum (vendenda) iam fuit dictum non eſſe in additione pignoris, ſed in venditione facta oblato, quæ eſt vera venditio. Nec etiam placuit alia ponderatio ſuper denunciatione faciendâ, ꝓ quia bulla non dicit, quod dominus rei, nec venditor debeat facere huiusmodi denunciationem, ſed loquitur imperſonaliter, & propterea poterit ab ipſo emptore fieri, imò videtur ab eo potius faciendâ; cùm ſus interſit magis, quàm venditoris rem non tetrari. Minus etiam facit, quod diſponitur debere denunciari conditiones, quibus res vendenda ſit, ꝓ quia etiam in venditione, quæ ſit per ſubſtaſtationem, poſſunt apponi conditiones, & ut platiſimum apponuntur circa diſtributionem pretij, & cautelas creditorum, & alie. Rom. & Alex. ex aduerſo adducti loquuntur in Statuto, in quo adertur verba (voluerit vendere) quæ platiſimum ab ipſis ponderantur ad probandum, quod illarum loquatur de venditione voluntaria; bulla autem loquitur ſimpliciter de re vendenda. Ex quibus fuit reſolutum illam comprehendere venditiones per viam Curie factas. An autem fratres Sancti Honuſij domini cenſus habeant hoc ex prælationem in præiudicium Eccleſiæ Sancti Sabæ, quæ dicitur eſſe domina directâ Vincæ, de cuius retractu agitur, & an ſibi præiudicauerit agendo Saluiano contra D. Equitem Creſcentium pro fructibus, & recipiendo partem pretij venditionis, erit particulariter videndum.

ANNO TATIO.

- a De hac decifione laud meminit modernus Peruſin. Cinc. 1. §. de creſcit. par. 2. cap. 1. quaſt. 3. in l. num. 25. fol. mibi 144. ſic etiam ius cõgrui habet locum in ſubſtaſtationibus, Vincæ de Franch. decif. 188. nu. 1. prout etiam Dominus directus, qui in alienatione rei emphyteuticæ habet ius prælationis ex l. 1. de iur. emph. præſertur etiam in ſubſtaſtatione, vi ſuit dictum in Romana domus 22. Iunij 1601. coram Cardinali Lancelotto.
- b Hanc opinionem, quod ſcilicet, in additione, & datione in ſolutum facta per Iudicem ipſi creditori non habeat locum prælatio compenſas Cenſuario ex Bulla Pij V. tenet idem modernus Peruſin. de Cenſib. par. 2. cap. 1. quaſt. 3. nu. 25. fol. mibi 144. vbi alios reſert.

Oliuierus Beltraminus.

Montis

Montis Falisci fideicommissi.

Mercurij 24. Novembris 1604.

A R G V M E N T V M.

Fideicommissarius non tenetur probare dominium testatoris, sed solum illius possessionem, quando agit contra heredem, vel habentem causam ab illo. Testis recipit interpretationem ab articulis. Datio insolutum, an verò pignus presumatur quando quid à debitore assignatur creditori.

S Y M M A R I U M.

- 1 Fideicommissarius sufficit probare solam possessionem fideicommissarii, quando agit contra habentem causam ab herede gravato etiam venditori, & num. 24.
- 2 Testis deponens indeclinabile intelligi debet de iure, si intum fuit articulatum, & vide nu. 25.
- 3 Testis recipit interpretationem ab articulis, & numer. 26.
- Et ideo testis deponens simpliciter de volare beneficiis tenetur percurrere tempus dati, si articuli continentes tempus dati, & num. 26.
- 4 Testis dicit negare se scire, quod per prius affirmaverat, non repellitur, quia quando fallum erat magis recusat, potius bene scire, & postea trahit tempus potius obliuisci.
- 5 Atoneria hominum non est stabili.
- 6 Obliviscens in testis potius presumere debemus, quam dolum.
- 7 Oblivio presumitur ex intervallo decennij.
- 8 Testis, deponens se fuisse subornatum, non probat subornationem quoad alium iuratum, sed solum quoad se ipsum.
- 9 Testis mendacium circa non substantialem non infringit dictum illius.
- 10 Pignus conventionale possidet per creditorem.
- 11 Inimicus ex remedio Linalis C. de editio diui Adriani tollens. competi etiam pro bonis per defunctum daturus.
- 12 Datio insolutum, pro pignus in dubio presumitur, & vide Lasi sub num. 27.
- 13 Praesentis favore datur.
- 14 Idem etiam quando datur res pro quantitate.
- 15 Verbum (dedit) denotat translationem domini.
- 16 Datio insolutum, non pignus presumitur sicut patet refectione nomenclaturarum.
- 17 Edificare non presumitur quis in alienum.
- 18 Relinquens orbem, conuenit tam naturae pignoris, quam retromenditioni.
- 19 Venditio cum patet de retromendendo videtur quasi pignus.
- 20 Estimatio non facit venditionem, quando non est facta condigno pretio.
- 21 Pretium presumitur in illud, & qui dicit contrarium, debet probare.
- 22 Exceptio iuris redimendi, tanquam requirens alienationem insolutam, non impedit immisionem ex remedio Linalis.
- 23 Possessio transferitur per nulum falli, etiam ex contrahitu nullo, & sub num. 28.
- Hoc non procedit, quando de iustis premissis ex defectu consensu, & num. 28.

DECISIO CXCV.

D Omini unanimi consensu perstitit in resolutione, probati Tenutam Florentini fuisse in bonis Nicolai. Cum enim agatur ad effectum immisionis ex

remedio l. fin. C. de editio diui Adriani. tollens. & contra habentem causam, licet medietate ab herede gravato, sufficit Bileniis probare Nicolai possedisse tempore mortis d. tenutam abique probatione domini, vel quasi, ut bene deducitur in decisione, & fuit prius dictum in causa Bononiensi de Sancto Petro coram Illustrissimo Cardinali Plano 4. Maij 1588. & in causa Viterbiensi fideicommissi 2. Martij 1602. coram R. P. D. meo Litta 21. Possessionem autem Nicolai satis probant testes vltimo loco examinati, videlicet tertius, & quartus concurrentibus praesentibus aliis testibus examinatis de anno 1593. & pluribus instrumentis acquisitionum, & contractuum ipsius Nicolai. Non obstat, quod non deponant de vniuersa Tenuta, sed de Tenuta simpliciter, & indeclinabile, quia tertius testis iuxta artic. 17. deponit de possessione totius tertiorij Florentini, & quartus super 44. dicit Nicolaum possedisse articulatam Tenutam, & sic fit debet intelligi de tota Tenuta, prout tota articulatur, Alexand. cons. 38. num. 16. lib. 1. Dec. cons. 100. sub num. 10. vers. sed ad hoc, & fuit dictum in decisione respectu aliorum testium, & dictum quod enim testis recipit declarationem ab articulis, Conf. de Graff. decis. 3. num. 7. de reb. Eccles. non alienari. fuit dictum in vna Hoffensi. litotis nobis coram Rubeo de anno 1575. Possunt etiam dicta istorum testium suppleri, & recipere declarationem ab instrumentis acquisitionum per ipsum Nicolaum, quae totam capiunt remanentem cum medietate, cum aliam sextam partem receperit in causam dotis, aliam tertiam ex causa emptionis à Pennoso, qui prius emerat à filiis Francisci Cordelae. Non obstat, quod tertius testis contrarietur illi, quae dixerat in examine anni 1598. Tunc enim dixit Nicolaum habuisse Tenutam in dotem Rosae, hodie autem interrogatus, à quo habuerit, dicit se ignorare, quia ad effectum, de quo agitur, & ad probandum, quod Nicolaus possederit Tenutam, nihil refert, quod testis sciuerit, vel non sciuerit, à quo illam habuerit, sufficit, quod sciat possedisse, & nec propterea redargui debet de pericio, aut aliqua suspicione notari; tamquam prius vnum affirmauerit, quod postea scire negauerit, quia tunc quando factum erat magis recens, potuit bene scire, & postea tractu temporis obliuisci, & cum memoria hominum sit labilis, l. perperam, ff. de acquir. poss. & quoniam obliuionem magis presumere debemus, quam dolum in testis, Corn. cons. 324. num. 9. in fin. lib. 2. praesentim, cum fit in re et scire decennium, quod facit praesumptionem obliuionis, l. si tum §. si. & l. si §. de vscap. Bald. cons. 27. num. 6. lib. 1. Aym. cons. 44. sub ca. 15. Minus etiam facit, quod primus testis in processu criminali dicit se fuisse subornatum ad dicendum falsum ab isto tertio teste, quia depositio d. testis non est in actis, & fit in omnem euentum assertio illius testis non probat subornationem contra istum, Dec. consil. 189. num. 6. cum alijs per Ro. cons. 16. num. 7. lib. 1. Obiectiones mendacij, quae dantur quarto testis, non placentur Dominis, quia potuit ipse ita credere, & cum non sint circa substantiam possessionis, non infringunt dictum testis, ut per Alex. in cons. 5. num. 10. & 11. lib. 1. & fuit ad aliud propositum dictum in decisione, particulariter etiam respondetur per informantes singulis obiectionibus. Non obstat, quae dicuntur circa medietatem Tenutae, quod data fuerit in pignus dotale, quando enim esset vera, non tamen includeret aliquod ius Rosae in ipso pignore, esset enim in dominio dotantis, nec excluderet immisionem, quam praetendunt Bileniis, ex l. fin. quia si volumus, quod pignus conventionale possideatur per creditorem, ut per l. si in l. 1. §. per frum corpus aliter. an. §. ff. de acquir. poss. qui propterea dicit illi competere interdicta possessoria, & si in claris, si autem velimus illum deinere tantum, & tunc adhuc pro bonis detentis per defunctum competi remedium l. fin. ut dicunt ibi

- ibi gloss. & DD. Alciat. *conf. 161. n. 1. R. l. qui de communi testatur conf. 2. n. 30. lib. 1.* Menoch. de *adipiscen. re. 11. med. 4. n. 368. & seqq.* ¶ seu verus est, quod fuit datio in solutum, non pignus, cum quia in dubio ita presumunt, ut fuit dictum in vna Romana Palatii de Iochinis 10. Octob. 1594. coram illust. Cardia. Scraphoos & presertim ¶ favore dotis, *l. si. conf. 92. col. 1. v. conf. 1. p. 1. cap. ult. l. 1. Menoch. conf. 101. n. 18. & seqq.* ¶ Tum quia, vbi datur res pro quantitate, & verba sunt apud denotate translationem dominij, censetur datio in solutum, non pignus, Aret. *conf. 1. 19. post n. 16. v. ex huius inferum.*
- 15 *l. si. d. conf. 92. circa prime. Socin. conf. 9. n. 30. l. 1. ¶ hic autem adest verbum (dedit) quod non solum est apud denotate, sed de sui proprietate denotat translationem dominij, ut per Aret. d. conf. n. 14. in fin. per Soc. vbi supra n. 32. in fin. & sub n. 34. v. 1. ¶ probatur adest etiam pactum de restituendo, & dando; sic de retrovendendo solus datur. 2. 30. pro quibus fuit data Tenuta, sudent etiam illa verba (libera, & expadata) ponderata*
- 16 per informantes. ¶ Accedit pactum de restituendo melioramentis in casu, quo Tenuta recuperetur, quæ ratio melioramentorum suadet dationem in solutum, non pignus; cum ¶ non sit presumptio, quod in alieno quis velit edificare, ut in proposito consideravit Rota in illa Romana Palatii. Ex quibus, & aliis per informantes adductis liquet constare nos non versari in pignore, sed in datione in solutum, & propterea non obstat, quod in testamento Francisci Cordelle videtur verbo *relucimus*,
- 17 ¶ quod videtur nature pignoris congruere, ut in *Rob. C. de iur. pignor.* quia ultra quod se refert ad instrumentum dictum, & propterea debet secundum illud intelligi, & sic de datione in solutum, *Arch. q. 6. in aliquo. C. de eden.* ipsa etiam relucio quandoque pro retrovenditione usurpatur, ut videre est apud Thesaurum *decis. 7. in prime.* ¶ nec mitum, quia venditio cum pacto de retrovendendo respectu recuperationis, videtur quasi pignus, Soc. *conf. 15. n. 3. q. 1.* Nec etiam potest dici feudus dotalis, cum transierit in dominium viri, ex quo pro quantitate dotis promissa fuit data in solutum, *aut. l. quores. C. de iur. dot.* & bene deducitur in decisione. Nec obstat, ¶ quod dicitur assumptionem non facere venditionem, quando non est facta condigno pretio, *Bal. in l. ex commensur. n. 1. v. conf. quod est verum. C. de pact. cum aliis allegatis;* quia ¶ pretium presumitur iustum, & qui dicit contrarium habet probare, *Bal. in l. per diuersas in 4. quasi. C. de mod. Rol. conf. 92. n. 17. l. 1.* Et propterea cum dicta dimidia Tenuræ esset in dominio Nicolai, quando fuit dictum Tenuram possideri ab ipso vna cum Rosata vxore, respectu Rosatæ debet intelligi iure familiaritatis, & respectu Nicolai iure proprio, ut iam fuit dictum. Et locatio, in qua interuenit Rosata, potuit fieri pro maiori cautela ipsam recipientem, quia cum medieta illa promitteret ex causa dotis, voluerant contrahentes se ponere in tuto, ne molestantur à Rosata, & ab utroque habere locatorem. Circa impositionem census habetur respositio in decisione. ¶ Quod autem dicitur circa facultatem redimendi, uti recipiens petitorum, erit suo loco videndum, aut saltem, tamquam requirens altioris iudicij, recedat ab hoc temere *l. fin. ut fuit tentum in vna Ciuitatis Castellii bonorū 9. Iulij 1598. coram R. P. D. meo Millino.* Quæ etiam ducuntur circa nullitatem acquisitionis terminis partis, sunt aliena ab isto iudicio, in quo de sola possessione agitur, ¶ & possessione per actum facti transferitur etiam ex contractu
- 18 c. nullo. c. l. 5. §. si vtruxque, & ibi not. ff. de acquir. poss. Ti-raquet. d. conf. 1. par. 3. limit. 7. n. 2. 11. & 17. Put. *decis. 2. 7. lib. 3.* fuit dictum in vna Bononiæ. de Pepolis 28. Februarij 1578. coram Rubeco, & io causa Aflina p. 12. 10. Nouembrii 1585. coram illust. Card. Pamphilio. Ex quibus fuit conclusum constare Tenuram fuisse pos-

Decisioes Popule.

sessam à Nicolao tempore mortis iuxta resolutionem factam coram Illustriss. Pamphilio. An autem sit locus immisioni, erit particulari debio videndum.

ANNOTATIO.

- a Idem ¶ tenuit Rota in Montis Falisci fideicommissi 12. Maij 1603. coram Card. Pamphilio, & in Bononiæ. fideicommissi de Mausis 14. Maij 1606. coram Card. Lancelotto, Rumin. jun. *conf. 150. n. 31. Gabr. conf. 44. n. 3. l. 1.* Peteg. de fideicommissi. *art. 44. n. 6. Gratian. d. d. 1. p. 1. n. 12.* vbi redditur ratio, quia heres, & ab eo casum habens non possunt refrenare questionem dominij sui auctoritate.
- b Et ¶ etiam fuit dictum in Montis Falisci fideicommissi 12. Maij 1603. coram Card. Pamphilio, & prius in Cardaginæ. Decimarum 15. Iunij 1593. coram Orano, sublatam autem vniuersaliare articuli, inductam in testibus non recipioller vniuersali, Card. de Graff. *decis. 13. n. 13. de testib. Rota decis. 17. n. 1. par. 2. d. conf. & in reuoc. decis. 487. n. 20. par. 1.*
- c Rota ¶ tenuit 3. n. 1. par. 2. d. conf. Sued. *decis. 391. n. 14. Farin. d. de testib. quest. 18. n. 18.* fuit dictum in Leodien. Canoniarum 16. Nouemb. 1609. coram Card. Sacratro, vbi propterea fuit resolutum, quod testis depoens simpliciter de valore beneficij, percutiebat tempus datæ, & in articulis huiusmodi tempus erat articulum.
- d Et ¶ quod presumatur potius datio in solutum, quam pignus pro regula latè constituit Menoch. de *presumpti. l. 3. presump. 1. 10. n. 1. c. si quis faciat. & conf. 100. n. 18. c. 19.* & hanc etiam presumptionem amplectitur Rota *decis. 168. n. 3. par. 2. d. conf. & de decis. 673. n. 4. par. 1. in reuoc. & plenè Decian. conf. 31. sub n. 41. & seq. l. 1.* quæ presumptio tamè magis procedit stante diuinitate temporis, quo creditor possidet res sibi à creditore assignatum: Ab hac autem regula, & presumptione receditur ex contrariis consideratis, Menoch. d. *presumpt. 150. n. 14. in fin. &* dixit Rota in Lucana bonorum 13. Ianu. 1599. coram Littæ, & quàm plures coniecturas vide peres Sard. *conf. 143.* vbi consultit in vno casu censeri dationem in pignus, non in solutum ex consideratis, quæ ibi conueniunt potius, aliquando tamen Rota censuit in dubio censeri potius dationem in pignus, quàm in solutum, sequendo *decis. Affly. 3. propt. tenuit in Romana pecuniaria 13. Iunij 1609. coram R. P. D. Marquemontio impress. p. 10. Marchet de commissis. 374. &* prius in Sabinen. *decis. 19. Februar. 1598. coram Orano,* sed non est recedendum à prima opinione firmata in hac *decis. &* in aliis supra allegatis, quæ videtur communior, ut patet ex traditis per Menoch. *d. d. si quis faciat. 150.* Et etiam est verior ex potissimum ratione, quia non est veniale, quod creditori velit recipere fenum credium per particulares, & multas solutiones, cum solutio minutas secum ferat incommoda, ut dicit Rota d. *decis. 168. par. 2. d. conf. &* tamè magis, quando concurrerent aliquæ coniecturæ indicatiue translationis dominij, quarum multas considerat Rota in hac *decis. &* plures etiam in Romana dationis in solutum coram R. P. D. Comitulo impress. p. 10. Fatinas *p. 10. l. 1. conf. decis. 46. &* lausimè Menoch. d. *conf. 100. per totum,* vbi consultit censeri in casu suo dationem in solutum, non obstante, quod partes vix fuerint verba (pignus).
- e Ista ¶ conclusio, quod ex actu nullo transferatur possessio, quando decernitur etiam ad actum facti, quam vltra allegat. in decisione firmavit Rota *decis. 61. n. 1. numero 1. par. 1. d. conf. & decis. 92. sub n. 1. par. 1. in reuoc. & in decis. 703. sub n. 1. par. 1. in reuoc. &* in Florentina, & Canonicen. beneficiorum 6. Iunij 1609. coram R. P. D. Pamphilio, Gabr. *conf. 36. n. 12. lib. 1. Hond. conf. 13. numero 26. l. 1.* non procedit, quando nullitas procederet ex defectu consensus, sed solum habet locum, quando nullitas pronuntietur ex defectu solemnium, ita distinctè Rota in *decis. 95. numero 2. par. 1. d. conf. &* in reuoc. *decis. 703. sub numero 3. Scraphim. decis. 428. numero 3. &* decisio, 1200. numero 2. plenè Honded. d. *conf. 13. numero 26. &* 27. lib. 1.

Gladius Testamentum.

N

Rotunda

Romana Censur.

Venerit 26. Novembri 1604.

ARGUMENTVM.

Plures coniecturæ, & præsumptiones ponderantur ad excludendam simulationem, & respondetur pluribus coniecturis, quæ deducebantur pro præsumenda simulatione.

SYMMARIVM.

1. *Instrumentum publicum est probata probatio, & nulla extrinseca indiget confirmatione.*
2. *Simulatio, sicut coniecturis probatur, ita multo magis coniecturis excluditur.*
3. *Simulationis præsumptio excluditur ex numeratione pecunie, de qua constat ex partibus Banchi.*
4. *Simulationis coniectura debet esse efficax, & dilucida, & non. 17.*
5. *Idemque, & pluralitas est probanda ab allegante.*
6. *Empius res propria non potest dari.*
7. *Censuræ non potest imponi super res propria ad suum vitium.*
8. *Hypotheca non cadit in res propria.*
9. *Censuræ constitutio de sui natura continet hypothecam super res censuras.*
10. *Simulationis suspicio cessat, ubi res vera potest sic contrahi.*
11. *In fraudem non potest dici factum, quod licuit facere fraude cessante.*
12. *Simulationem excludit veritas causa præexistens.*
13. *Quiescentia remanent in manibus debitorum.*
14. *Debitor non potest esse testis in causa propria.*
15. *Simulationis præsumptiones tolluntur aliis probationibus in contrarium.*
16. *Simulationis exceptio non impedit executionem obligationis Generalis, nisi sit conclusus probata, & n. 18.*

DECISIO CXCIV.

Post multas positiones huius causæ, tandem Domini unanimiter in eam iuverunt sententiam hæcque Darij teneri ad solutionem census futurorum 600. die 9. Februarij 1587. ad favorem q. D. Fabij Antonij senioris imponi, adeo enim instrumentum habens omnes solemnitates publicæ scripturæ, & intertulerunt omnia requisita in constitutione census ex dispositione Bullæ Pij V. Et licet instrumentum ipsum sit ex se probatio probata, vt nulla extrinseca indigeat confirmatione, aut adminiculis, Bal. in l. inuerti. in vlt. m. C. de falsis. Dec. conf. 16. num. 2. nihilominus pro eius veritate adducuntur ab informantibus pro D. Fabio multæ, & urgentes coniecturæ, & verisimilitudines ad magis excludendam allegatam ex aduerso simulationem, quæ sicut coniecturis, & præsumptionibus probari potest, longe magis etiam excludi, vt bene per Ceph. conf. 135. nu. 25. & segg. Inter quas coniecturas visa est potissima, & multum considerabilis illa, quæ desumitur ex partibus banchi D. Bernardi Olgiarj, in qua apparet pretium census, quod legitur in instrumento solutum a D. Fabio, fuisse postum ad creditum Darij venditoris eodem die constitui census cum expressione, quod sint eademmet pecunie, quam coniecturam aliis magnifice Roæ ad istum effectum in vna Bouonien. Censuræ 19. Octobr. 1598. coram R. P. D. meo Decano, hinc etiam iustificatur narrata numerario, quæ maxime excludit præsumptionem simulationis, Aym. conf. 145. n. 7. circa med. fuit dictum in Romana simulationis 14. Maij 1601. coram R. P. D. meo Iusto, Ponderarunt etiam

Domini provisionem taxæ banchariæ, & promissionem dandi plures fideliores, & interim, donec accederent, debere sumam manere obligationem D. Olgiarj, & plures alias cautelæ, tam pro assecuratione solutionis futurorum, quam pro firmitate, & validitate census, ad quid enim perditio hæc in censu ficticio, & simulato, Vergebant etiam multæ alie coniecturæ enumeratæ ab informantibus pro D. Fabio. Quæ autem in conuerso pro simulatione adducuntur, vix fuerunt Dominis multum leues, & exiguæ, cum tamen requirantur efficaces, & dilucide, Caput. decis. 163. par. 1. Illa enim præcipua, & in qua aduersarij faciunt magnum fundamentum, deducta ex apocha, seu declaratione D. Fabij senioris confecta die 21. Martij 1587. non placuerunt Dominis; declaratio enim refertur ad retroscripta folia, seu ad censum in retroscriptis folijs descriptum, & non apparet, quod sit ille, de cuius executione hodie agitur, in ea enim non sit aliqua mentio temporis Notarij, aut aliquarum qualitarum, ex quibus colligi possit, quod de isto censu futurorum 600. vt supra per D. Darium impositum loquatur, sed simpliciter se refert ad retroscripta folia, quæ si non exhiberentur, declaratio remanet in incerto, & nihil concludit, Authen. si quis in al. iur. C. de censu, & folia quæ dantur incerta, & lacera non sine scrupulo, & suspitione non releuant, nisi duobus copulariue probant, videlicet, quod loquantur de hoc censu, & quod sint illarum retroscripta, quæ vocat dicta apocha, & propterea non sufficeret probare, quod folia concordent cum instrumento, de quo agitur. Nec facit, quod dicitur, non constare de pluralitate censuum, quia nec etiam constat de identitate, & tamen est probanda ad aduersarij vni fundamentum suæ intentionis, Corn. conf. 144. post m. tr. li. 4. Aym. conf. 198. num. 4. sed identitas non probatur, nec probari potest, cum impossibile sit declarationem, de qua in apocha applicari censui isti, illa enim præsupponit, & loquitur de censu imposito à tercio cantante ad favorem Fabij senioris, qui res vera spectat ad Darium, & de eius pecuniis fuerit emptus, quæ accommodari non possunt huic censui vendito à Dario D. Fabio seniori, & aliis enim daretur emptio rei propriæ, quæ est impossibilis, cum res C. de censu. empt. l. sua res ff. eod. tit. l. inque signus ff. de reg. iur. & quod super re propria non possit quis ad sui vitium censum imponere, fuit dictum in Romana Nullitas census 9. Decemb. 1602. coram R. P. D. Lancellotto, & in re enim propria non potest etiam cadere hypotheca, l. si rem alienam. la. 2. ff. de pign. & tamen in constitutione census, & vltra quod de sui natura continet hypothecam, vt per Couar. lib. 3. var. resolut. cap. 7. post m. tr. 6. adeo etiam apparet ipsius Darij. Non obstat, quod in instrumento appareat Darium accepisse hanc sumam ad censum ad effectum se releuandi de fructibus societatis officij per eum vti fideiussores solentis, quia cum res vera potuerit sic contrahi, & ad istum effectum cessat suspicio simulationis, Aym. conf. 139. nu. 9. in fin. & non potest dici in fraudem factum, quod licuit facere fraude cessante, l. qui autem in prius ff. de iur. qui in fraud. cred. Zuchard. in l. n. 51. in p. C. qui admod. ign. post Bald. quem citat in Auth. ex causa n. 72. C. de iur. iur. & imò ista præexistens causa, quæ vera fuit, excludit suspensionem simulationis, vt fuit resolutum in vna Faustina bonorum 2. April. 1571. coram bo. me. illustrissimo Cardinali. Lancellotto. Non releuat, quod dicitur Fabium seniore nonnumquam exegisse fructus istius census; ista enim negatiua non probat, & querentis, si exant, erunt in manibus aduersariorum. Minus etiam facit d. Fabium non curasse, quod fideiussores accederent, vt fuerat promissum, quia non debet de hoc esse sollicitus, cum sua magis interesset D. Olgiarum remanere obligatum, cuius obligatio expirabat, cum primone abj. nec. illi esset. Nec

- Nec dixerunt Domiti esse attendendam aliquam attestationem D. Bernardi factam, vel faciendam, quia durat adhuc obligatio, & fideiussio ipsius, & de propterea debitor est, & non est convenienter, quod dicat testimonium in causa propria ad sui favorem, ut fuit resolutum in Foroliviensi. Censos 9. febr. 1590. coram bo. me. Orano. Alia, quæ adducuntur, visa sunt satis senia, & minus digna, quæ allegentur contra instrumentum clarum, & in omnem euentum tollentur præsumptionibus, quæ pro instrumento sunt vigentes, Paul. de Cast. conf. 16. i. m. i. de i. Felyn. in cap. 5. m. 7. de præscript. Tantò magis, quia agitur de executione obligationis Cameralis, quæ non impedit exceptione simulationis, nisi sit concludenter probata, ut fuit resolutum in causa Romana Censui de Columna coram R. P. D. b. meo Lancellotto.

ANNOTATIO.

- a Rota ꝑ dec. 473. m. 2. par. 2. in recent. de dec. 207. inter ingress. penes Farin. post secundum h. Conf. fuit dictum in Romana fideiussoris 13. Martij 1617. coram R. P. D. Andrea plenè Farinac. de fideiuss. quest. 162. m. 12. imò requiritur, quod sit coniectura legis non hominis. Verat. dec. 163. m. 3. par. 3. Brax. conf. 45. m. 1. fuit dictum in dicta Romana fideiussionis coram bo. mem. Andrea.
- b Rota ꝑ dec. 113. m. 2. par. 2. de dec. 103. m. 4. par. 1. in recent. cum aliis per modern. Zach. de obligat. Camer. quest. 18. m. 1. & seq.

Olinthus Belesmannus.

Aquitanen. Beneficij.

Luna 29. Novembris 1604.

ARGUMENTVM.

Patet ex Summario.

SUMMARIVM.

- 1 Immemorabilis requiratur, sunt 3 quid testes deponant de vñsa per 40. annos, & de auditu à suis maioribus, qui ab aliis audierunt, & quid ipsi, nec maiores sui nequequam viderint, nec audierint contrarium, & de publica voce, & fama per verbum (fuit, & est) vide tamen sub m. 1. an sit necessarium requirere, quod testes dicant quid maiores non viderint, nec audierint contrarium.

- 2 Vñsa probatur per immemorabilem.
Et ex quibus probatur vñsa latè sub m. 3.

DECISIO CXCVI.

- IN dubio hoc pluries proposito Domini propter latitudinem materie, & ut magis distinctè procedatur, voluerunt tantum determinare, an testes in dicto concludant immemorabilem, quod vñsanizet, & sine aliqua difficultate affirmariue resoluerunt, & deposuerunt enim formiter, cum omnibus requisitis, gloss. in cap. 1. de præscript. in 6. nempe de vñsa per quadraginta annos, de auditu à suis maioribus, qui ab aliis audierunt, & quod ipse, nec maiores sui vñsanizet viderunt, aut audierunt contrarium, & de publica voce, & fama per verbum (fuit, & est) cappellam Sancti Eleutherij esse vñsam Ecclesie Sancti Petri de Ace, & probare vñsam vñsam per tempus longissimum, cuius contrarium memoria non existit, transit huc, controuersia. Oldr. conf. 126. m. 3. Anchor. conf. 162. in fin. Rot. dec. 9. & seq. de reb. eccl. non alienat. in aug. Caputaquen. dec. 144. & 147. par. 1. Stante autem hac determinatione, quod te-

Decisions Papali.

stes in dicto concludant huiusmodi immemorabilem, erit videndum super exceptionibus, & aliis, quæ hinc inde allegantur.

ANNOTATIO.

- a Rota passim sequitur d. gloss. in cap. 1. de præscript. in 6. circa requisita immemorabilis Seraph. dec. 1107. m. 2. & dec. 1490. m. 2. & fuit dictum in Romana seruaturis 15. Martij 1619. coram R. P. D. Vbaldo, verum illud requisitum, quod maiores non viderint, vel audierint contrarium, non esse necessarium dixit Rota in Conchen. decimarum de Gavenna 31. Maij 1617. coram R. P. D. Manzanedo, & illud non expressè requiritur à gloss. d. cap. 1. bene aduertit Couar. 2. gloss. in 1. par. in reuoc. cum qua vñsa habet contra se iuris assensum, cum de iure qualibet Ecclesia debeat habere suum Rectorem plenè Garz. post relatos de benef. par. 12. cap. 1. m. 133.
- b Vñonis probatio est materia valde frequens in Curia, & certum est, quod ille, qui allegat vñonem, teneat illam probare, Rota dec. 58. m. 2. par. 2. in reuoc. cum qua vñsa est, quid facti, quæ non præsumitur, nisi probetur, ad Lin. bella 9. f. 2. de cap. & in specie consideratur Rota dec. 533. sub m. 5. par. 2. in reuoc. cum qua vñsa habet contra se iuris assensum, cum de iure qualibet Ecclesia debeat habere suum Rectorem plenè Garz. post relatos de benef. par. 12. cap. 1. m. 133.
- Quando igitur non erant littere Apostolicæ vñonis, et quibus indubitanter probatur vñsa, Garz. post relatos d. cap. 2. m. 26. potest probari vñsa per prescriptionem, quæ requiritur, quod sit, vel quadragenaria cum titulo, vel immemorabilis, ut firmatur in hac decisione, & Rota dec. 533. sub m. 5. & dec. 583. sub m. 1. par. 1. in reuoc. & dec. 673. sub m. 2. par. 2. in recent. latè Garz. d. cap. 2. m. 26. & seq. qui plures decisiones Rotæ referunt, sufficiunt enim probare communem reputationem, & famam loco tituli, quia illa ferat pro titulo, Rota dec. 734. m. 2. par. 2. in reuoc. cum aliis relatis per Garz. d. cap. 2. m. 26. & seq. cum ipse in contrarium sentiat.

Secundò probatur vñsa ex enunciationis antiquissimis plurius instrumentorum, in quibus Ecclesia enunciat vñsam, Put. dec. 304. h. a. Seraphin. dec. 1246. m. 2. Rota dec. 628. sub m. 1. par. 1. in reuoc. & dec. 724. m. 3. par. 2. in recent. Garz. d. cap. 2. m. 26. & seq. dummodo tamen enunciatix habeant originem à diuersis personis, & non suspensam, Garz. d. cap. 2. m. 26. & seq. Rota dec. 151. m. 7. & R. par. 4. in reuoc. Item etiam requiritur, quod illa verba enunciatix sint clara, Crau. conf. 157. m. 10. & in his rebus minis consideratur Garz. loco prælatæ m. 157. & fuit dictum coram R. P. D. Vbaldo in Tarsinensi Parochialis Sancti Theonidi 31. Maij 1613. sufficit tamen, quod vñsa sit virtualiter enunciatix, Seraph. dec. 1272. & dec. 1304. m. 3. Rota dec. 628. m. 2. par. 2. in reuoc. Garz. loco prælatæ m. 156. nempe si Ecclesia enuncietur esse membrum. Seraphin. dec. 1146. m. 2. & dec. 1371. Rota dec. 628. m. 2. par. 2. in reuoc. item si enuncietur de pertinentiis, Seraph. d. dec. 1173. Rota d. dec. 628. m. 2. & dec. 724. m. 2. par. 2. in reuoc. licet hanc enunciatix, vñ in certam, & dubiam ex eo, quia de pertinentiis possit Ecclesia esse alio titulo, quàm vñonis non approbatur Rota in dicta Tarsinensi coram R. P. D. Vbaldo, sed dicta dec. 628. est intelligenda, quando aliud oon concurreat, quod arguet vñonem.

Arguitur etiam vñsa, si per plures personas eadem beneficia simul fuerint possessa, ad cons. Oldrad. 106. m. 2. & dec. 724. sub m. 1. par. 2. in reuoc. item visitatio Episcopi maxime probat vñonem, Rota dec. 724. m. 3. par. 2. in reuoc. Item etiam per donationem factam vñis Ecclesie alteri argoitur vñsa, de quo dixi supra ad dec. 77. Proot etiam vñsa arguitur ex exactione decimarum facta ab Ecclesia, cui præredierat facta vñsa assignata congrua Vicario, Card. elem. 1. m. 10. qualis. 2. de off. Vicar. Rota dec. 101. m. 3. & Rota d. dec. 628. m. 3. par. 2. in reuoc. & dec. 104. sub numero 2. consuevit ratione prescriptionis decimarum par. 2. in reuoc. Item si in dicta Ecclesia inferuio Vicariis temporalibus, Seraphin. dec. 1304. sub m. 1. Rota dec. 102. sub numero 1. par. 1. in reuoc. prout etiam si fuit Ecclesia proposita non de Rectore, sed de Vicario, Rota d. dec. 101. sub m. 5. & dec. 579. m. 7. par. 2. in reuoc. Item testes de publica voce, & fama multum

N 2 confit

conferunt ad probationem vniionis in antiquis, Felyn. *conf. 2. nam. 26. Rota decis. 724. num. 4. per. 2. in recent. & decis. 626. num. 4. per. 1. in recent. probatur etiam ex libro Episcopatus, in quibus Ecclesie enunciatur vniio, vt fuit dictum in Vlixbon. Vicarius 22. Junij 1618. eorum R.P.D. Decano, item etiam ex collationibus antiquis factis cum expressione, quod Ecclesia erat vniita, Rota d. decis. 526. nu. 5. & multo magis si ad presentationem Ecclesie principalis appareat decessus Vicarius obque prauo concursu, sed solum prauo examine, & approbatione Ordinarii iuxta text. in cap. 1. de capell. monach. & cap. de monachis, de prob. prout in specie Rota decis. 702. sub num. 1. per. 2. in recent. & decis. 104. sub num. 1. eadem per. 2. in recent.*

Sicut aurem ex supra dictis probatur vniio, ita etiam illa excluditur ex collationibus factis in titulum collationis vti de vacanti, item si fiat prouiso vti de Restore, quia illa repugnant vniioni, eam beneficium vniuit non vacet, non conferatur, non prouideatur de Restore; sed de Vacatio, vt dixi supra ad decis. 112.

Aduertendum est tamen, quod ea, quae supra dixi de probanda vniione, habent locum, quando agitur de vniione, quae est extinctiua tituli, sed si agatur de vniione aequae principaliter facta, quae non est tituli extinctiua, longe minores probationes sufficiunt prout bene aduertit Garz. de benef. per. 12. cap. 2. nu. 239. & seq. qui decisiones Rota ad hoc propofitum refert.

Oliverius Beltraminus.

Bononien. de Formagliariis.

Luna 29. Novembris 1604.

ARGVMENTVM.

Fideicommissarius repetitur heredi grauato restituere omnes expensas vtiliter factas pro fideicommissio, & huiusmodi expensae, quae nam sint dicitur in decisione.

SVMMARIVM.

- 1 Fideicommissarius tenetur restituere heredi expensas vtiliter factas pro fideicommissio.
- 2 Item tenetur restituere expensas factas in recolligendo instrumentum testamenti a Notario, & etiam impensam factam pro obtinenda iurisdictione.
- 3 Expensa regulariter restituntur ab illis quibus restituuntur res circa quas suae voluerit impensum.
- 4 Fideicommissarius tenetur restituere heredi expensas factas in litigando pro defensionibus bonorum, & herium fideicommissi, & nu. 6. ubi ampliatur etiam si haeres sententiam fauorabilem non obtinuerit.
- 5 Expensa ista facta pro herodem grauatum non sunt compensanda cum fructibus ex hereditate per eum perceptis.

DECISIO CXC VII

Dubium an sit habenda ratio ad fauorem Domitorum de Litis expensarum factarum a Lactantio pro impetratione Breuis facultatis construendi molendinum, & pro sustinendis litibus contra Marfilium, & alios infensibus constitutionem, nec non pro effossione nouorum canalium, & Domini quoad expensas Breuis vnaprimo consensu resolverunt affirmatiue impetrationem, si non necessariam, saltem multum vtilem ad tollenda plura impedimenta, & propterea debere a fideicommissario restitui grauato, seu iura habentibus ab ipso, l. domini, ff. de leg. 1. mulier 9. sed cum distringere, & l. vbi par. 5. ff. ad Trebel. lo. de Anan. conf. 99. in fin. Capta conf. 55. num. 8. Ruyn. conf. 135. num. 13. l. 1. Part. conf. 55. nu. 22. l. 1. Ayen. conf. 202. post nu. 51. & facit, quod de expensa in recolligendo instrumento testa-

menti a Notario, dicit Bal. in l. fin. §. in compensatione, in prin. per illum tex. C. de iur. delib. & quod de impensa pro obtinenda iurisdictione tradit Ruyn. conf. 100. in princip. & per tur. l. 4. & Et est generalis regula, vt restituantur expensae ab illis, quibus restituitur res; circa quam fuit vtiliter expensum, & lo. de Anan. conf. 32. nu. 10. versum aduertendum, & ibi Bologn. nu. 15. Alex. conf. 168. n. 3. l. 2. Ruyn. d. conf. 100. nu. 1. Idem fuit restitutum de expensis factis in litigando pro constitutione, & sustentatione molendinorum, etiam detrahit grauatius, Campeg. inter conf. Grat. conf. 9. n. 17. l. 2. qui dicit ita Bal. consulti, & est communis opinio, vt per Emili. conf. 14. nu. 4. ad fin. & per res. quod etiam tenet Rota in vna Romana Viridarij 28. Maij 1590. coram Illustr. Cardin. Seraphino. Nec sunt istae expensae factae a Lactantio, tam d. in obtinendo Breue, quam in lit. sustinendo, compensandae cum fructibus per eum perceptis, glof. in Lempe, in verb. superfluum in fin. de res. vend. Alex. conf. 125. in fin. l. 1. Ruyn. conf. 13. sub nu. 25. vers. non obstant lib. 1. latet Rol. conf. 128. sub nu. 17. l. 1. Quoad effossionem canalium Domini voluerunt parnealiter videre.

ANNOTATIO.

- a Haeres & grauatus fideicommissio quas expensas detrahere possint actu restitutionis fideicommissi latet tradit Peregr. de solut. art. 90. per res.
- b Surt. decis. 333. nu. 2.
- c Quam regulam etiam consuevit Matf. var. lib. 2. cap. 210. num. 2.
- d Ipan. de Anan. conf. 32. n. 10. Crauer. conf. 102. num. 151. Rota decis. 117. n. 4. per. 4. in recent. quod procedit etiam, si haeres sententiam fauorabilem non obtinuerit; dummodò impenderit pro defensione, & recuperatione rerum fideicommissi, Rota d. decis. 437. num. 7. post Seraphin. decis. 925. num. 5.

Oliverius Beltraminus.

Romana Spolij.

Veneris 3. Decembris 1604.

ARGVMENTVM.

Pater ex Summario.

SVMMARIVM.

- 1 Excessus etiam minimus sufficit ad effectum, vt executio, & subactio sine nulla in seum, declarata, prout sub nu. 3.
- 2 Index iuratus procedens spoliatus.

DECISIO CXC VIII

Fuit resolutum esse locum Aegidiana; quae enim coorta sententiam deducuntur ex capite nullitatis propter defectum legitimationis personae, sunt bene sublara per informantes pro Musciano. Nec placuerunt Dominis, quae pro iniustitia sententiae ad sustinendam subbaltationem allegabantur, in eo sententia satis iustificatur; omisit enim alii pluribus excessibus, quae contra subbaltationem obieciuntur, adeo minus iustificabilis, qui nulla expositione euitari potest, quia D. Alexander ad contemptum maiorum contra Petrum Paulum Muscianum obtemperatum habuerat a Monte Pietatis sub die 31. Ianuarij 1596. scuta 216. quibus non defalcatis fuit processum ad subbaltationem, & deliberationem pro rota summa in mandatis contenta; & sufficere autem debet iste excessus pro iustificatione sententiae, cum quilibet, & in quacunque parte satis sit ad effectum, vt executio, & subbaltatio sint nullae in totum, Bar. in l. 5.

in *Lfi non forem* §. *fi centum*, & ubi *Laf. num. 2. ff. de cond. in ded. Balan l. terre conditus. 4. quoniam num. 3. conf. secundum ff. de cer. pos. Afflicti de off. 18. nu. 3. & 4. fuit dictum in vna Romana de Zappis 1. Febr. 1585. coram Cantuacio in vna Alculana legitimæ. 24. Nouembr. 1595. coram Orano, in vna Afflicti. nullitatis subhaftationis 17. Maij 1596. coram Illustri Cardin. Blanchetto, & in illa Romana Spolij de Maluacis coram D. meo Iusto, vbi propterea fuit resolutum intrare spolium. * Quando enim iudex nulliter procedit ad executionem spolij, Bal. conf. 157. lib. 2. Soc. conf. 12. num. 11. l. 1. Ayen. conf. 18. nu. 3. Caputq. de off. 183. & fuit sapius dictum. Et propterea iusta est sententia, quæ dicit Muscianum restituendum ad bona que nulliter subhaftata, iuxta meritò sit exequenda iuxta Agidianam.*

ANNOTATIO.

a. Rota de off. 359. xam. §. par. 2. in reuoc. & de off. 350. sub num. 3. par. 2. in reuoc. & fuit dictum in Romana Vince 14. Decembris 1609. coram R. P. D. Cauerlio, & alijs sapijs, & insinuat quòd excessus sit in minimo, *Laf. in l. §. non forem §. fi centum in prius. ff. de cond. ind. det. Paris. conf. 31. nu. 36. l. 1. 2. Puz. de off. 352. nu. 2. l. 1.* fuit dictum in Romana Spolij coram Iusto impresse penes Marchel. de Commis. tam. 3. fol. 45. & Rota penes Zacch. de obligatione (Comer. de off. 3. num. 12. etia quod tamen aduertendum est, quod excessus ad illum effectum nullitatis non attenditur, nisi quando est in sententia, seu in mandato, hoc est, quod sententia, seu mandatum contineant maiorem summam ultra debitum. Secus autem est, quando est in ipsa executione pura, si fiat executio in re maioris valoris, quam sit debitum, hoc enim non causat nullitatem. *Sut. l. conf. 32. nu. 26. conf. 32. nu. 26. non obstat. ff. de leg. 1. l. 1. Bar. conf. 184. nu. 26.* fuit dictum in Romana Spolij 9. Maij 1614. coram R. P. D. Borato, & in Romana subhaftationis 1. Iunij 1614. coram R. P. D. Vbaldo, & in Romana domus de Cardellis 1. Decembris 1617. coram R. P. D. Cauerlio.

Olivieri Atramentar.

Marsicana Thesauraria.

Mercurij 15. Decembris 1604.

ARGUMENTUM.

Edere quis non tenetur libros nisi probata existentia penes illum, & etiam plenè, & concludenter, non autem præsumptivè, & si ille sit hæres sufficit ei iurare se non habere. Libros rationis tenentur conficere solum generales administratores, & potest reddi ratio sine libris.

SVMMARIVM.

1. Editio librorum pari non potest, non probata illorum existentia penes illos, & quod non paratur editio.
2. Editio librorum si paratur ab hæredibus sufficit illos iurare penes se non habere libros, & num. 6. ubi videt limitationem.
3. Pro editione libri pretenda, non sufficit probare præsumptivè existentiam, sed requiritur plena, & concludens probatio, & nu. 6.
4. Libros conficere non tenetur nisi generalis administrator, non autem ararius, seu exactor, & vide sub nu. 7.
5. Ratio reddi potest etiam sine libris, & sub nu. 8.

DECISIO CXIC.

Non probatur ¶ existentia librorum anni 1595. & 1596. penes Francionis, & propterea indebitè molestantur pro eorum exhibitione, l. *Celsus §. fin. & l. Thesaurarius. ff. ad exhib. l. cum ita §. spiritus. ff. de leg. 2. l. 1.* tantò magis, quia exhibitio preiuratur ab ipsis, vbi hæredibus Melchioris, quo casu sufficit illos iurare non habere. *Dualimes Papæti.*

bere, vt fuit dictum in causa Clusina grani 14. Decemb. 1586. coram Robulterio in Romana tutule 18. Martij 1585. coram Illustri Card. Scapellino, & in vna Florent. bonorum 19. Octobris 1595. coram R. P. D. meo Milino. * Nec facit, quod dicitur fuisse productos plures libros annorum præcedentium, iuxta præsumptio sit, quòd extant etiam libri annorum, & de quibus agitur, quia ¶ ista præsumptio non sufficit ad effectum, vt sit facienda exhibitio, sed requiritur plena, & concludens probatio, vt fuit dictum in vna Actina bonorum 11. Martij 1593. coram Illustri Cardin. Blanchetto, & in d. Florent. Bonorum. * Quod dicitur Melchiorum fuisse obligatum conficere libros, non facit ad dubium exhibitionis, quia si libri non reperiantur, impossibilitas est exhibitionis, quæcumque præcellat obligatio; ¶ sed nec etiam videtur verum illum fuisse obligatum conficere librum, * non ratione officij, quia non erat generalis administrator, sed ararius, seu exactor, *Com. conf. 81. num. 4. l. 4. Paul. de Monte Pic. conf. 67. num. 4.* fuit tunc in causa Bononien. administrationis coram R. P. D. meo Iusto, in qua fuit dictum de cõfessionem Caputaq. ex aduerso allegatum procedere in generali administratore, non etiam tenebatur librum conficere ad effectum reddendi rationes administratorum ¶ cum sine illo, & aliundè potuisset illum reddere, iux. conf. Calcan. 93. & tenuit sapius Rota, vt in Ariminen. pecuniaria 11. Decemb. 1591. coram bo. mem. Gypso in Romana redditionis computorum 14. Maij 1595. coram R. P. D. meo Litra, & in Meliten. reuisionis computorum 30. Octobr. 1593. coram Illustri Cardin. Pamphilio. Et vbi nullus fuit Melchior obligatus conficere libros, non probatur, quòd illos confecerit, & non probata existentia, non est querendum de exhibitione.

ANNOTATIO.

- a. Et ¶ in Anconicis honoris 31. Maij 1605. coram R. P. D. Ortzenbergo, & in Romana societatis 1. Iulij 1601. coram Cardinali Pamphilio, & in Romana pecuniaria 19. Nouemb. 1604. coram Cardinali Milino, si tamen liber, seu scriptura, cuius existentia petitur, esset de domino de sancti, præsumeretur esse penes hæredem, nec itaque eius iuramento contrarium asserere, vt fuit dictum in Romano computorum 25. Maij 1615. coram R. P. D. Cocchino Decano.
- Et vide quòd latius in hac materia editionis iurium, & librorum dixi ad de off. 159.
- b. Rota ¶ de off. 359. xam. §. par. 2. in reuoc. & penes Farinace. 7. post l. lib. conf. de off. 296. nu. 1.
- c. Quod ¶ non solum administrator publicus, sed quòd quilibet alius, siue generalis, siue particularis, siue publicus, siue priuatus tenentur conficere librum rationis, et eo quia non possit sine libro rationis reddi ratio, latè defendit Farinace conf. 96. nu. 45. & seq. qui plures cumulat, vbi dicit, quòd opinio Rotæ est contra communem, si d tamen non est recedendum ab opinione Rotæ, quæ tenet posse reddi rationem sine libris quam etiam nouissimè sequura fuit in Romana legatorum 2. Decembris 1619. coram R. P. D. Remboldo, vbi propterea fuit dictum, quòd alteratio facta in libris rationum non potest argui de falsitate ex eo, quia poterat reddi ratio sine illis libris.

Olivieri Atramentar.

Rauennaten. Magazzeni.

Februarij 17. Decembris. 1604.

ARGUMENTUM.

Manutentio est danda illi, de cuius possessione constat ex locationibus, iuncta receptione pensionum, seu ex confessione partis aduersæ emanata in commissione, & ex iudicio spolij ex aduerso internoto.

N 3 SPM

S V M M A R I V M.

- 1 Locatus inacta receptione pensionis prebat possessionem locaverit.
- 2 Possessio probatur ex confessione partis in commissione, in qua nominat suum adversarium detentorem, & nu. 5. ubi redditur ratio.
- 3 Immisuum, seu restitutionem petens contra alium facit illum possessorem, & nu. 6.
- 4 Spoliari datur manutentio, & num. 7.

DECISIO CC.

Fuit resolutum D. Horatio dandum esse mandatum de manutentione in possessione Magazzeni, quia constat de possessione per ipsum capta in vim mandati Iudicis ex instrumento publico, & ex locatione eiusdem Magazzeni, quæ cum receptione pensionis, probat possessionem, ex cumulatis per Gabr. de locat. com. claf. 4. num. 1. probatur etiam possessio D. Horatii ex confessione adversarii in commissione, in qua petit, & obtinuit causam spoli Magazzeni contra ipsum D. Horatium, in qua expressis verbis dicit eum detentorem, a imò eo ipso, quod contra illum intentat actionem, b spoli tacite facit illum possessorem, talis enim actio contra non possessorem non dirigitur, ut fuit dictum in Parmen. illegitimitatis 10. Decemb. 182. coram Robulterio, i & in iudicio spoli Rota non denegat manutentionem ei, qui prædicitur spoliator, Paleor. decis. 87. fuit dictum in Bononien. iuris maritandi 29. Aprilis 1577. coram Canuccio, & in vna Romana Vincæ 21. Junij 1581. coram Robulterio, c

A N N O T A T I O.

- 5 a Quod ex sola confessione partis nominantis alium detentorem, occupatorem intrusum probetur possessio iustitiam ad manutentionem, Rota decis. 108. para. divers. & decis. 515. num. 2. per 2. in recent. fuit dictum in Ariminensibus 17. Iulij 1609. coram Card. Sacro, & in Romana domus 1. Decembris 1609. coram R. P. D. Pamphilio, & alijs sæpè, quæ conclusio est fundata in ea ratione, quia huiusmodi confessio importat due, scilicet, possessionem cum iniusticia, seu intrusione, & quia hæc qualitas intrusio est contra iuris presumptionem, idè potest illa qualitas resisti, & acceptari confessio in alia parte, iuxta doctr. Bar. à Rota sæpè canonizatum in l. Auctas §. idem quæsit num. 3. gl. libertatis legat.
- 6 b Rota i decis. 161. num. 2. para. 2. in recent. & decis. 641. num. 2. para. in recent. & fuit dictum in Caietana beneficiorum 9. Februarij 1618. coram R. P. D. Baratto.
- 7 c Rot. i decis. 941. num. 2. para. divers. & decis. 50. num. 29. & decis. 549. num. 7. para. 2. divers. & decis. 661. num. 2. in singula. in recent. Seraphin. decis. 555 num. 9.

Olivarius Beltraminus.

Bononien. Apothecarum.

Feneris 17. Decembris 1604.

A R G V M E N T V M.

Legitimus cum clausula (sine præiudicio venientium ab intestato) excluditur à legitima non solum à venientibus ab intestato, sed etiam à tertio ab non ius illius, & quid operetur dicta clausula (sine præiudicio venientium ab intestato)

S V M M A R I V M.

- 1 Legitimus cum clausula (sine præiudicio venientium ab intestato) excluditur à legitima, etiam in

oppositum fallit per tertium, quia hoc non est dare de iure venientium ab intestato, sed est excludere legitimatum ab non ius suum, & nu. 2.

- 2 Legitimus non potest excedere facultatem sibi datam, etiam de expresso consensu alterius de quorum præiudicio agitur.
- 3 Reus postquam alter fundavit suam intentionem, probare debet eam necessariam, ut exceptio sua concludat.
- 4 Clausula (sine præiudicio venientium ab intestato) non tantum præiudicium venientium ab intestato, sed etiam liberam voluntatem disponentis Patris, ita ut sit legitimatus non possit paternum tutamentum impugnare, & nu. 10.
- 5 Legitimus cum clausula (sine præiudicio venientium ab intestato) est verè, & propriè legitimus, & non dispensatus secundum opinionem quam sequitur Rota.
- 6 Clausula (sine præiudicio venientium ab intestato) licet non limitet legitimatorem limitat tamen successionem.
- 7 Legitimus vera dari potest quia effectum successionis limitatum habet, & nu. 11.
- 8 Ex legitimatone ad successionem non rectè inferitur, cum sine iure sit diversus.
- 9 Succedendi iure quid diversum, & separatim ab ipsa filiatione.

DECISIO CCL

Cum fuerit resolutum legitimatone Philippi iussu factam sine præiudicio venientium ab intestato, ex quo legitimus habebat facultatem cum hac limitatione restrictam, & legitimus illi non deberi quia in hoc versabatur magnum præiudicium filiorum legitimorum, & naturalium Iacobi communis patris, dubitavi de ordine Dominorum, an Pyrethos possit dare de huiusmodi præiudicio, & causa semel, atque iterum proposita, ipso Pyretho tantum informante fuit ad eius favorem affirmativè conclusum, fundamentum conclusionis fuit, quia Pyrethos datus de clausula (sine præiudicio, &c.) non dicitur dare de iure venientium ab intestato, magis quoniam de non iure adversariorum opponentium legitimatorem, quia non fuit sufficiens ad effectum, ut Philippo deberetur legitima propter facultatem Comitum restrictam, ut in proposito per Ruy. conf. 88. num. 1. 4. & segg. lib. 3. quæ facultatem excedere non potuisset, etiam de expresso consensu dictorum filiorum legitimorum, & naturalium, ut per Liber. Decian. conf. 40. num. 37. & segg. lib. 3. Et propterea non obstat Pyretho actorem non posse, replicando, dare de iure venientium ab intestato, sed debere fundare fide in iure residente in sua persona, ad trad. per Bar. in l. cum mulier §. si sol. mar. per Soc. in l. 2. num. 7. ff. de except. rei iud. Ruy. conf. 48. num. 1. a lib. 4. quia non deducitur ab ipso ius novum, sed detegitur exceptionem adversariorum super legitima non veram, quod vitæ actio licet, ut per Bar. in d. l. cum mulier num. 6. Imò cum Pyrethos plenè, & cõcludenter probaverit ea, quæ sunt ius intentionis, videlicet, fideicommissum super apothecis, & evenisse eius casum ad sui favorem; adversarii, qui ad effugendum fideicommissum opponunt de legitima debita Philippo, ut legitimus, debent probare non solum legitimatorem, sed talem legitimatorem, quæ necessariò includat debitum legitimæ, cum reus debet probare omnia necessaria, ut exceptio cõcludat, l. 1. C. de probat. l. in exceptionibus, ff. de except. Ruy. conf. 236. num. 8. Put. decis. 206. lib. 2. fuit dictum in Meliten. præcedentis 11. Maij 1579. coram Illustrissimo Cardinali Seraphino, & in vna Casarugaustana Parochialis 14. Novembris 1584. coram Robulterio. Verum non solum id non fuit probatum, sed inò de contrario apparet propter defectum potestatis legitimantis. Addebant

Bononien. de Formagliariis.

Luna 20. Decembris 1604.

ARGVMENTVM.

Expensæ per hæredem grauatum aduersus fideicommissarium repeti non possunt, nisi probata earum utilitate, & probatio debet esse certa.

SVMMARIVM.

1. *Expensa non necessaria non sum rescinda heredi grauato per fideicommissarium.*
2. *Expensæ vbi viles reputentur tenetur probare earum utilitatem, & sub num. 3.*
3. *Nec sufficit probatio deducta ex presumptione, l. cum de indebito, quia est nimis vaga.*
4. *Presumptio l. cum de indebito, non habet locum, quando constat quem esse dilapidatorem.*

DECISIO CCII.

PROpositum dubium in alia propositione referuntur, an sit habenda ratio expensarum factarum à Lactantio in effossione, & excavatione nouorum canalium molendini ad suorum Dominorum de Lilio, quod fuit pro maiori parte resolutum negatiue. Fundamentum resolutionis fuit, quia cum extaret antiquum canale, quod antiquo deferuebat molendino; tunc non apparet, quod super eo uou posuerit nouum Constructum molendinum, & ob id non constat expensam noui canalis fuisse necessariam, l. impensæ necessarie. ff. de impens. cum pluribus concord. cumularis à Peregr. de fideicommiss. artic. 50. num. 1. & seq. Et cessant omnia, quæ ad arguendum necessitatem adducunt infirmantes pro Liliis, & litis confortibus. Iacet enim molendinum suæ canale stare non possit, cum adesset antiquum, non fuit necessaria excavatio noui canalis. Et si illud fuisse repletum facili est expurgatio. Non obstat dum dicitur Lactantium non potuisse edificare molendinum super canale vetus, quia illud vendiderat D. Io. Lilio, talis enim venditio, quæ locum canalis includat, non probatur; imò contrarium conuincitur per informantes pro Dominis Formagliariis. Ius Abbatis Naniatanz super canale antiquo, & molendino super eo edificato non potest allegari, quia fuit dictum coram Domino Litto 10. Maij præteriti, non constare de aliquo iure d. Abbatis. Non etiam possunt Lilij ex persona Lactantij prætere de huiusmodi t expensæ, tamquam uiles, quia uilitas est probanda, Soc. iun. conf. 62. sub num. 3. lib. 2. Negul. de pign. 6. part. princ. post num. 11. Et tamen non docetur uile fuisse diuertere aquam à solito cursu, & ad aliam partem derivari pro construendo molendino. Nec facit, quod Rota indicauerit constructionem molendini uilem, utilitas enim molendini in uniuerso non conuincit particulariter fuisse uilem mutationem canalis, quia forsan ex quæ, & magis uiliter fuisset constructum super antiquo canali. Minus etiam facit, quod potuerit eligere pro sedimine molendini locum sibi bene uisum, quia ad effectum, de quo agitur, docere debet electionem uilem, & expediuisset recedere ab antiquo, & nouum locum inuenire. Presumptio l. cum de indebito ff. de probat. est nimis vaga, & si ea sufficeret non esset necesse quod impetentes expensæ ex capite utilitatis essent solliciti in probanda utilitate, prout esse debent, iuxta. tradit per glof. in l. infonsda. C. de rei vend. per Abb. in cap. 1. num. 4.

N 4 de restat.

4. bane etiam aliqui ex Dominis f. clausulum (sine præiudicio) non solum præseruare præiudiciu venientiu ab intestato, sed etiam voluntatem, & dispositionem patris, ita ut sic legitimatus teneatur illius iudicium sequi, & nullatenus impugnare illud valeat, tamquam habitatus ad succedendum in eo tantum, quod parti videbitur, Rim. sen. conf. 40. n. 9. & 13. huiusmodi Tiber. Decian. d. conf. 41. n. 33. & fuit dictum in alia decisione die 24. Nouembris anni præteriti. Vnus tamen ex Dominis, qui cum aliis non conueniebat, in contrarium addecebat f. t. legitimatus cum clausula (sine præiudicio) venientium ab intestato (secundum opinionem veritiorem, & receptiorem, quam sequitur Rota esse verè, & propriè legitimatos, & non dispensatos, Accbul. decis. 6. qui fil. sine legi. & fuis apud resolutum, & propterea cum sit propriè legitimatus, habeat ius filiationis, & debeatur illi legitima. Verum quando ista ratio esset attendenda concluderet etiam contra ipsos venientes ab intestato se opposuentes, quia velint, nolint ipsi legitimatus cum clausula erit verus legitimus, & ius filiationis habeo, & sic destruitur resolutio facta 24. Nouembris anni præteriti, f. sed nec etiam videtur bona consequentia legitimatus cum clausula prædicta est verus legitimus, & filius, ergo illi debeatur legitima, quia licet clausula non limitet legitimatiorem, limitat tamen successionem, 7. Górad. conf. 6. num. 64. t. potest enim dari vera legitimatio, quæ effectum successionis limitat cum habeat, Socin. conf. 14. n. 3. circa med. vers. secundo prima legitimatus. lib. 2. Dec. conf. 25. n. in fin. Ruin. conf. 75. n. 11. post med. vers. & prædicta sunt lib. 3. Partit. conf. 7. n. 17. lib. 2. Socin. iun. b. conf. 93. n. 41. & 42. lib. 3. Et non solum successio non est de essentia substantiali legitimatiõis, ut dicit ibi Socin. iun. sed etiam sunt inter se diuersa, ita ut de vno ad aliud non bene inferatur, Alciat. conf. 105. num. 14. & 207. num. 7. Tiraquel. in l. istonquem. in ver. donatione largitus. num. 317. C. de reuoc. donat. traditur in alio decis. 6. Achil. qui fil. sine legi. & fuit dictum in vna Syracusana illegitimitatis 19. Octobris 1573. coram Sanctissimo in Portuen. bonorum 27. Nouembris 1578. coram Illustrissimo Cardinali Seraphino in Romana bonorum de Peruschis 19. Februarij 1580. coram Robulterio, & sapies in alijs, sic etiam ius succedendi est 9. t. quid diuersum, & separatum ab ipsa filiatione, Bar. & alij in l. in postq. ff. de acquen. heredit. Paul. de Castre. conf. 104. n. 4. ad fin. lib. 1. Ruin. conf. 86. n. 5. lib. 3. Tiraq. vbi supra.

ANNOTATIO.

10. a. Et f. quod legitimatus cum clausula (sine præiudicio) habilitatur tantum ad succedendum secundum voluntatem patris dispositam, vel permissam, contra verò, vel præter voluntatem patris, nihil consequi possit, iustissime in finibus cumularis firmat Castil. de testat. vbi. voluit. cap. 21. n. 151. vbi restatur de veriori, & communiori, sed circa hunc articulum pendet causa in Rota in Romana legitimæ de Sois coram R. P. D. Manzanedo, in qua causa ego defendo patrem legitimati, & capius fuit causa proposita, & nunquam fuit capta resolutio.
11. b. Legitimatio, f. per quem omnis macula natalium aboletur, & quis restituitur ad primam naturæ iura est verè, & propriè legitimatio, licet effectus successionis sit limitatus per clausulam (sine præiudicio) venientium ab intestato, vel per aliam similem, iacet Castil. de testat. vbi. voluit. cap. 21. num. 148. vbi assignat rationem, quia ius successionis est separatim ab ipsa legitimatiõne, prout etiam firmatur in hac decisione. Contraria verò opinio procedit, quando quis facta abolitione macule natalium habilitatur ad succedendum cum clausula limitatiua, ut bene declarat Castil. loco prædicto, qui hoc modo reducit ad concordiam opiniones in hac materia contrarias, & plures Doctores cumulat.

Olimarius Belyaminus.

4 de *refusio inter* Soc. idem. & Negul. ubi supra. † Et præsumptum. Non potest adaptari Laetantio, qui, ut fuit dictum coram Illustrissimo Cardine Pamphilio 12. Februarii 1588. erat dilapidator, & nihil minus cogitabat, quam facere fideicommissi conditionem meliorem, imò nihil agebat, quod non tenderet in fraudem & eversionem fideicommissi, ut dixit Rota coram eodem Illustrissimo Domino 4. Nouembris 1585. Non obstat, quod fuerit adhibitus peritus, quia non apparet adhiberum super eo, an expedit recedere à canali vetere, & nouum excavari, potuit enim Laetantius, secum ipse prius de iherusalem edificare molendinum in illo loco, & de quia sine perito construere non poterat, illum vocasse ad designandam fabricam, & opus molendini. Alia vel non concludunt, vel sunt subtilia per informant. Et propterea fuit conclusum per maiorem partem Dominorum non probari utilitatem aliquam, & minus necessitatem faciendi nouum canale, & non esse habendam rationem expensarum in eius excavatione factarum.

ANNOTATIO.

Ad materiam dictæ decisionis facit decisio supra 197. & quod ibi dixi in annotat.

Sabinen. Molendini.

Luna 20. Decembris 1604.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo est dandum existenti in possessione auctoritate Iudicis, etiam si non probetur expulsio aduersarii, & possessio posterior non est habenda in consideratione, & potest possessor ex vi suæ civilis recuperare naturalem, non obstante inhibitione.

SPMMARIPM.

1. Instrumentum possessionis capte auctoritate iudicis probat possessionem abique eo, quod probetur expulsio. & num. 5.
 2. Possessio posterior non potest impedire manutentionem anteriores possessori, qui nunquam habuit se pro spoliatum.
 3. Possessionem civilem habens potest recuperare naturalem, & dicitur remouere turbationes, & num. 6.
 4. Inhibicio non impedit quia habens possessionem civilem possit recuperare naturalem, quia dicitur continuare in possessione.
- Continuare in possessione an, & quando liceat non obstante inhibitione, num. 7.

DECISIO CCIII.

Fuit resolutum pro communitate informante in conseruacione prædicta aduersæ, dandum esse mandatum de manutenendo in possessione Molendini, clare enim de sua possessione constat ex instrumentis illius ademptionis in vim rei iudicatis, & executio alium à R. P. D. Vulpio de ordine Signaturæ relaxatarum, † quod instrumentum probat possessionem abique eo quod probetur expulsio eorum propter auctoritatem Iudicis esse, & rectè procedente, ex doctrina Ang. in l. qui vniuersus habere cum preter, in fin. & in l. clam possideri. 5. qui ad mundiciam. num. 2. in fin. ff. de acquir. posses. quoniam se-

quoniam ibi DD. & passim tener Rota, ut fuit dictum in causa Bononiens. bonorum de Muletis 26. Martij 1599. coram Illustrissimo Cardinale Pamphilio, & suppositum in alius. * Non obstat prædicta possessio aduersariorum, † quia posterior est, & rei clandestina, aut turbativa non potest impedire quo minus Communitas, quæ nunquam se habuerit pro spoliatæ, manuteneatur in sua anteriori, & dicitur causam de prob. Bar. in l. si duo. n. 4. ff. de possid. fuit dictum in Ceruini bonorum 20. Nouembris 1578. coram Bruno, & quotidie tenet Rota. Non obstat recuperatio naturalis possessionis facta post inhibitionem Rotaalem, † quia potuit Communitas ex vi suæ civilis recuperare naturalem, & expellere occupantes, sicuti possessor reuertitur à nudum, quia hoc pacto dicitur remouere turbationes, & l. si in l. clam possidere. 5. qui ad mundiciam. num. 62. ff. de acquir. posses. Par. conf. 1. num. 38. & 39. lib. 1. Lancel. de atren. par. 2. cap. 4. item 1. num. 35. lare Menoch. de reu. remed. 3. quaest. 2. dixit Rota in vna Romana capellanæ Sanctæ Mariæ Magdalene 24. Februarii 1576. coram Caruaccio † ad quod non potuit præstare impedimentum inhibitioni, & Par. conf. 19. num. 3. lib. 1. cum aliis cumulat per Lancel. d. l. iur. r. num. 30. fuit resolutum in causa Calaguritana attentatorum 11. Maij 1600. coram R. P. D. Litta.

ANNOTATIO.

- a. Rota † decisio 2. num. 6. par. 1. dicitur & in recent. decis. 545. § num. 3. & decis. 157. num. 2. par. 2. in recent. Scraphin. decis. 1113. num. 1. & auctoritas iudicis operatur, ut possessor debeat suspicari se posse repellit, Rota decis. 541. num. 7. par. 1. dicitur, quæ sola suspicio sufficit ad amittendam possessionem, l. si id quod 5. fin. ff. de acquir. posses. Scraphin. decis. 169. num. 1.
- b. Et † quod possidens civiliter possit recuperare naturalem per viam manutentionis pretendo reuocari molendinum, abire enim dicitur turbare, Bero. conf. 101. num. 43. lib. 1. Nat. conf. 173. num. 1. Foz. decis. 198. num. 4. lib. 1. Rota decis. 19. n. 14. par. 2. dicitur, & decis. 160. num. 4. par. 2. in recent.
- c. Et † quod non obstante inhibitione quis possit continuare in sua possessione ad regulam, quod qui continuat non attentat, Achil. decis. 36. de appell. Par. conf. fin. per totum lib. 4. Gabr. conf. 10. n. 17. lib. 1. fuit dictum in Mediolanen. optionis 17. Iunij 1601. coram R. P. D. Manzano, & in Mediolanen. attentatorum 9. Aprilis 1611. coram bo. mem. Poico. Sed hæc conclusio fuit limata, ut non procedat statim inhibitione Rotali, de cuius viribus cognoscere non spectat ad iudices inferiores, ita fuit dictum in Gerunden. administrationis 1. Iulij 1609. coram R. P. D. Dumoetro, secundò regula non procedit quando causa reperitur commissa super continuatione, & super illo actu particulari, ut per doct. Rip. in cap. cum M. Ferrarensem sub num. 193. ante finem vers. ad vsud. respondens de consue. dixit Rota in Terracon. attentatorum 4. Iunij 1601. coram R. P. D. Cocchino Decano, & in eadem eorum eod. 14. Martij 1610. & fuit etiam dictum in dicta Gerunden. administrationis eorum R. P. D. Dumoetro.

Quoniam & dicitur.

Ciuitatis Castellii hæreditatis, seu nullitatis laudi.

Veneris 14. Ianuarij 1605.

ARGVMENTVM.

Muliet, licet non possit esse arbitra, potest tamen esse arbitratricæ, & in dubio censetur tuisse laudum rei arbitratricæ etiam si processerit seruata forma iuris. Pactum de lucro dotis, & Statutum de lucro dotis habent locum tam in dote data, quam in promissa.

SPMM A

SEP 22 1964

- 1 *Adulter non potest esse arbiter.*
- 2 *Adulter non potest esse iudex.*
- 3 *Arbitria sunt ad iussu iudiciorum.*
- 4 *Adulter non potest esse arbiter, etiam si in compromisso
adit incontinentem.*
- 5 *Adulter licet non possit esse arbiter, potest tamen esse ar-
bitratrix.*
- 6 *Arbitramentum nullo auctoritate iudiciali fundatur.*
- 7 *Arbitramentum non dicitur iudicium.*
- 8 *Arbitratoris potestas habet ad iussu potius conuictum,
quam alium iudicium.*
- 9 *Absentibus, licet non possit esse arbiter, potest tamen esse
arbitrator.*
- 10 *Fit arbitrator qui potius censetur procedere, quam ut
arbiter quando habet utramque facultatem.*
- 11 *Fit arbitrator prefertur procedi, quando procedit
non seruata forma, & ordine iuris.*
- 12 *Quod procedi etiam, si in aliquo processu secundum
formam iuris.*
- 13 *Fit arbitrator censetur qui procedere, quando non po-
test esse arbiter etiam si procedendo seruet formam, &
ordinem iuris.*
- 14 *Arbitrator, licet non procedat, ut iudex de necessitate
secundum formam iuris, potest tamen si vult, nec pre-
sertim facit contra naturam arbitratoris.*
- 15 *Fit arbitrator censetur qui procedere quando alias lau-
dam uti laicum ab arbitro, non sententiar.*
- 16 *Iudex habens utramque iurisdictionem ordinariam, &
delegatam censetur processisse ex potestate, secundum
quam alium valet, & num. 32. ubi vide ampliatu-
nem.*
- 17 *... qui potest fieri uno modo licet, & alio illiciti,
censetur saltem ex nomine, & iure quo licet fieri
potest.*
- 18 *Et maxime quando quis non se restringit ad certam fa-
cultatem.*
- 19 *Clausula (omni meliori modo) operatur, ut alium
censetur potius eo iure, & iure, prout valere potest.*
- 20 *Laudanda dicitur potius habere locum non saltem in dare
data, sed etiam in promissa.*
- 21 *Dicitur tam data, quam promissa.*
- 22 *Lacrum dicitur debitor pro statum habet locum tam in
dare data quam in promissa.*
- 23 *Argumentum à Statuto ad pactum valet.*
- 24 *De iure dicitur, ubi agitur, omnia matrimonij non consti-
tutum in mora sed requiritur interpellatio, licet secun-
sa respectu dotis.*
- 25 *Actio non potest considerari pendente dilatione data ad
solvendum, & num. 32.*
- 26 *Disposio sequens de dare pro verbum (decidem) potest
verificari etiam in dare promissa.*
- 27 *Promissa dare dicitur maritus habere dotem.*
- 28 *Valde an debeatur offensa dotalis post annum est dis-
cilio, & periculosa questio.*
- 29 *Valde non debetur offensa dotalis post annum ex sola
mera, & interpellatione nisi etiam concurrat, quid non
habet abunde, unde se alter potius, & n. 33.*
- 30 *Fruitus dote quando non debentur iunius debentur fru-
pui denotantur preter notiam.*

DECISIO CCIV.

Contra laudem Illusterrimae D. Virginie Sabellae
Copponebatur nullitas, & iniuriat. Nullitas deduc-
t cebatur, ¶ quia mulier arbitrium suscipere non potest,
1. *f. fin. C. de arbit.* ¶ ficum enim prohibetur iudicare, *l. cum*
pater & fin. §. de iud. l. §. de reg. iur. ita enim arbitri offi-
cium sumere; & cum arbiteria sint ad instar iudiciorum
4. *l. §. de arbit. not. in c. cum dilectis. p. d. u. t. & hoc proc.*

Dicitur etiam si in compromisso sit iuramentum, Abb. in cap. dilectis, num. 88. in fin. de arbit. Ita nullitas Dominis non placuit, quia fuit in eam compromissionem non solum, ut in arbitrium, sed etiam vi in adiudicationem; mulier autem arbitraretur multis subire non prohibetur, D.D. in d. l. fin. Bar. in l. ius manui, in princ. §. de flutibz. Abb. in cap. Quantavallis in 2. nra, Imol. mov. §. de iure in rem. Dec. in l. l. sub num. 77. de reg. iur. Arbitratorum enim nullaturariorum iudicium fundatur, Card. conf. 290. sub num. 19. † Nec iudicium dicitur, Bal. conf. 169. num. 7. §. 6. lib. 3. † Et habetur instat contractus, potius quam actum iudicialium, Anchar. conf. 108. sub num. 9. vers. item sententia Soc. conf. 124. sub num. 6. lib. 1. † Sic videmus in Monacho, in quem licet non possit compromitti ut in arbitrum, potest tamen ut in arbitratores, Bal. in l. i. qui est confertor, num. 1. C. de Episcop. et laudum utem censetur latum à D. Virginia tanquam arbitratrice ex iustascripitis primo, quia quando aliquid ponitur fieri ab aliquo ut arbitro, & ut arbitratores prefumitur ab eo factum, ut ab arbitratore, Alex. conf. 13. 13. num. 6. lib. 1. Rube. conf. 161. num. 7. lib. 4. Felyn. qui dicit communem in cap. cum est officij num. 12. in fin. et num. 32. vers. sunt duo epimones de preceptis. Nat. conf. num. 8. Eandem etiam communem dicit Menoch. pres. 77. n. 1. et sub num. 8. lib. 2. † Secundò, quia fuit processum ordine, & forma iuris non servata, Anchar. d. conf. 108. sub num. 9. Card. d. conf. 290. sub num. 21. Rom. in Rub. de arbit. num. 49. et fuit resolutum in causa Romana Tantele de Fablis coram Illustissimo Cardinali Seraphino. † Quod procedit, licet in aliquibus processibus fecundum formam iuris, de quo tamen in aliquo defecit, nec non fecit produceret scripturas, & iura in actis, ut foretur pars ad acta, quando enim partem fecerunt, & pariter non fecerunt ordo iuris, processum censetur ut ab arbitratore, Host. in d. cap. Quantavallis, num. 10. circa med. vers. et quid dicitur si partem, lo. And. fol. 8. verso et quid. Aot. de Buer. sub num. 14. vers. si autem partem profectus de iur. iuran. Nat. conf. 104. num. 16. Alciac. pres. 15. num. 2. reg. 3. Quinque etiam in omnibus, & per omnia iuris ordinem servasset, et ex quo tamen te vera erat arbitra tantum, cum arbitra esse non possit, adhuc conferretur ut arbitra processum, Bald. in cap. Quantavallis, num. 19. quando enim te vera habet vicariam tantum potestatem, ex illa censetur procedere, Felyn. in cap. cum est officij sub num. 31. vers. Item ita, de preceptis. Nec refert, quod fuerit processum iuris ordine servatum, † quia licet arbitrator non procedat, ut Index, de necessitate, potest tamen si vult, Anchar. d. conf. 108. post num. 10. Card. d. conf. 19. num. 33. hoc enim totum cit positum in eius voluntate, Host. in d. cap. Quantavallis, num. 8. nec facit cometa narratum arbitratorem, Rimin. sen. consil. 43. num. 6. Alciac. ubi sup. num. 2. in fin. † Tertio cum laudum fuerit latum ab ipsa, tanquam arbitra, & arbitratrice, censetur latum tanquam ab arbitratrice, possumus eo nomine valere, Bal. in l. 3. post med. vers. sed quid si dicatur tanto tanquam arbitror, & arbitratrice de testam. lib. 1. Felyn. in d. cap. cum est officij, post num. 31. vers. cum repleta d. l. 1. Bald. in d. cap. Index post processum. Menoch. d. pres. 77. num. 16. † facit quod dicitur de habent potestatem ordinariam, & delegatam, ut censetur processibile ea potestate, secundum quam status valet, Abb. in d. cap. cum est officij num. 31. et seq. ubi etiam Felyn. sub num. 31. vers. amplius secundo. Alciac. d. pres. num. 2. Actus enim quoslibet fieri uno modo licet, et † alio illicite, censetur factus eo nomine, & sub ea persona, & iure, quo licite fieri potuit, Areo. consil. 12. n. 10. in fin. Cur. iun. conf. 20. fol. 7. verso. Et ad hoc optime convenimus. † Quod sine difficultate procedit, quia D. Virginia non est relictoria ad facultatem arbitri incompetentem, Paul. de Cust. consil. 84. sub n. 9. vers. sed ad hoc respondetur. ibi. 1. Aym. conf. 184. sub num. 5. vers. quanto respondere, sed expresse

- 19 expresse non solum vitruum nomen, sed etiam addidit clausulam (*omni meliori modo*) vt in terminis per Com. conf. 10. n. 16. lib. 2. *Modet. de nullis ex defectu iuris* sub n. 173. Quoad iudicium impugnatum laudem in ea parte, in qua condemnatur haeredes lucri ad soluendum scuta 400. promissa ex causa donationis propter nuptias, seu lucri, & in ea parte, in qua condemnatur ad solutionem fructuum partis dotis solute, & donationis propter nuptias. Quoad donationem propter nuptias obicitur, eam non in totum deberi, sed tantum ad rationem dotis solute, & sic pro rata scutorum 200. cum hac summa tandem fuerit soluta ex scutis 1200. pro pro dote promissa, §. *hac* vbiur. i. l. l. glof. in ver. *virum*.
- 20 *Amb. de equal. det.* cum aliis alleg. Contrarium tamen visum fuit Dominis quia pactum de lucranda dote habet locum, non solum in dote data, sed etiam in promissa. Bal. post glof. in *L. mulier* num. 3. vbi etiam Paul. de Cast. num. 3. ff. de cond. insti. l. l. an l. i. donationis. §. si quis n. 1. 4. ff. de cond. caus. dat. Rol. de lucra dot. q. 3. n. 7. quia tamen data, quam promissa, dos est, vt dicit Ang. in d. l.
- 21 *mulier in su.* & late comprobatur conf. 130. sic videmus in lucro delato per statutum simpliciter loquens de dote, quod habet locum etiam in dote promissa, b. Bal. Paul. de Cast. & Ang. in d. l. mulier. Alex. qui dicit magis communem in d. l. si donator n. §. si quis num. 7. quam etiam dicit communem Soc. conf. 32. n. 7. lib. 3. late Rol. alios cumulans d. quall. 5. et per totum n. 1. Et tenet Rota, Achil. d. 13. de cons. fuit dictum in vna Auximana Dotis 10. Ianuarij 1575. coram illustissimo Card. Separch. valet autem argumentum a Statuto ad pactum, l. l. de ibi not. Bal. C. de fideiuss. glof. in l. non impossibilis ff. de pact. et in l. nec ex preterito ff. de iur. et ita in proposito arguit la. l. ubi supra. Nec potest considerari aliqua mora vxoris, t quia vbi de lucro dotali agitur, onera matrimonij non consistunt in mora, sed requiritur interpellatio, Paul. de Cast. in *L. itemur* §. si quis sub n. 4. C. de Sac. Eccl. l. l. in d. §. si quis n. 17. Croc. in *Rob. solut. marr.* n. 89. Rol. de lucra dot. quall. 8. vers. contrarium tamen. Phanatus in *cod. tract. in glof. in l. i. de iur. n. 36.* & res magis de plano procederet, si verum est virum dedisse potestate dilatione ad soluendum dotis residuum, t quia tunc nullo modo potest considerari mora, l. l. l. l. vers. sed si eum fortis ff. si cert. per. Alex. conf. 11 sub num. 7. vers. nec praedictis lib. 1. Soc. conf. 130 sub num. 7. lib. 4. Non obstat glof. in §. hoc igitur in ver. *virum*. *Amb. de equal. det.* quia debet intelligi de dote constituta, & promissa, prout loquitur tex. & verba ipsa, quae explicat (dicit enim tex. ibi) tantam quantitatem praescribere virum, & ad tex. in *Amb. sed* qua nihil. C. de pact. commun. licet viatur
- 22 verbo (*dederit*) tamen potest etiam verificari in dote promissa, vt probat tex. in l. l. C. de dot. promissa. l. l. enim tex. loquitur de parte, qui dorem dederit, & tamen glof. & scribentes omnes exponunt verbum (*dederit*) etiam per definitionem promittentem dorem, & quod dos data, siue promissa, etiam verificetur, explicat in nostris
- 23 terminis Soc. iun. conf. 33 sub num. 13 lib. 1. t Et sicut per promissionem sibi factam dicitur maritus habere dorem, glof. in *L. cum post* §. si l. i. qui in ver. *habet dorem* ff. de adim. iur. ita etiam promittens dicitur dedisse per constitutionem, & per omissionem. Quoad condemnationem fructuum dotis, & donationis propter nuptias, a de interpellationis, Dominis visa fuit sine difficultate
- 24 te hac condemnatio iniusta; t non est enim hoc casu necessarium aggredi difficilem illam, & periculosam questionem, an Viduus post annum debeatur vltura
- 25 dotales ex retardata restitutione dotis, t quia etiam rementes affirmatiua, fuerunt non debet ex sola interpellatione; nisi etiam concurret alia qualitas, d quod non habet aliunde, vnde se alere possit, d Rol. conf. 33 sub numero 18 lib. 2. late Surd. conf. 169. numer. 22. & sequent. t Et si non deberent fru-

ctus dotis, minus debebantur fructus donationis propter nuptias.

ANNO TATIO.

- 2 Late t Menoch. de praesumpt. lib. 2. praesumpt. 17. num. 4. in §. ne & 9. Vnde de nullis ex defectu iuris, num. 171. et seq. Rota d. 13. n. 1. par. 2. d. 13. Adde quod etiam si index enunciet se iudicem ordinarius, civilis tamen censetur processu vi delegatus, quando alibi iuxta ordinariam iurisdictionem actus non valent, Abb. in cap. cum ex officio n. 2. de praesumpt. Secaph. d. 13. n. 2. fuit dictum in Spolicana haereditatis 2. Aprilis 1618. coram Pamphilio, & in Tarasina adiutorum 17. Februarij 1620. coram Pamphilio, in quibus decisionibus dicitur verbum illud (*ordinarius*) in tali casu stare demonstratiue.
- b Vide supra annotationem ad d. 13.
- c Est adeo verum, t quod data dilatione interim quis non possit dici in mora constitutus, vt nec etiam emptor reoratur interim soluere fructus recompensatios debitos ex acquire l. l. cum pendente dilatore ad soluendum precium, Dec. conf. 115. n. 6. & 7. Beron. cap. 12. n. 15. de iur. Gabr. conf. 57. n. 5. l. l. fuit dictum in Afulana pecuniaria 11. Decembris 1607. coram R. P. D. Coccone Decano, & in Romana Calalcini 20. Iunii 1611. coram Cardinali Sacro, sic etiam data dilatore ad soluendum dorem, non potest maritus pretendere aliquos fructus, Abb. in cap. Salubriter num. 103. de iur. Surd. de alibi. l. l. 3. quall. 40. num. 10. et seq.
- d Surd. t conf. 104. n. 1. et sub n. 16. vers. responderi etiam potest. Ment. d. 13. n. 2. plene fuit dictum in Perusina dotis 9. Iunii 1614. coram R. P. D. Valdo, & in Romana fructuum dotis de Palazzellis 15. Ianuarij 1614. coram R. P. D. Manzanedo, in quibus alia decisiones cumulantur.

Olinum Redraminu.

Hispalen. decimarum de Ayamonte.

Mercurij 19. Ianuarij 1605.

ARGVMENTVM.

Primogenito non nocent acta, & probationes factae contra antecessorem, nisi saltem eo citato per proclama, licet secus esset, si ille succederet iure haereditario.

S Y M M A R I V M.

- 1 Haeredi praedictum acta, & probationes facta contra antecessorem.
- 2 Primogenito non praedictum probationes, & acta facta cum antecessore primogenito, saltem ipso non citato per proclama, & sub n. 1.
- 3 Sententia quon non affici, neque etiam afficiunt acta, & probationes.
- 4 Immemorabilis est improbabili. quando tanto tempore liti pendet, vt subdactio de medio tempore mora liti, impossibile sit inuenire testes, qui probent quadragesimaria de vna, & sub n. 6.

DECISIO CCV.

Proposui dubium, an probationes factae pro patre Capitulo Ecclesiae Hispalen. afficiant modernum Marchionem. Quod fuit negativae resolutum, t licet enim acta, & probationes factae contra auctorem praedicti haereditatis, ad nos. in *L. itemur* §. si quis in l. l. i. qui Roma ff. de iust. et iur. cum Marchio sit paratus probare per renuissorem, pro qua instat decimas ad ipsum non spectare iure haereditario, sed ratione maioritatis Marchionis

chionatus de Aysmonze, & sic ex dispositione primi testatoris, & fundatoris maioritatus, & loquitur probationes, & acta facta ipso Marchione non citato, saltem per proclamatum non afficere, Bartol. l. i. ff. de pignor. Alex. in l. de non quique n. 17. de iudic. Pot. decis. 91. lib. 3. Achil. decis. 3. de re iud. fuit dictum in Hispania decimarum de Villalva 18. Ianij 1581. coram Cantuccio, & in Calaguritana panis 14. Maij 1599. coram Illustrissimo Cardinali Seraphino, & quæ licet loquantur in sententia, tamen idem est etiam respectu probationum, Alex. in l. sept. n. 25. de re iud. c. in l. 2. n. 1. c. de iudic. Achil. decis. 3. de re iudic. Nec facit, quod ad effectum, ut decime sint debite iure maioritatis requiratur inmemorabilis, cum fama privilegij, & quæ videtur improbabilis in isto casu, cum sit licet inchoata, vsque de anno 1446. ita ut sit impossibile habere testes, qui probent quadragenariam de viso ante motam litem, & quia hoc non est presentis indaginis, non enim agitur modo an decime verè sint debite, sed an probationes sufficiant; quod procedit ab eo, an ius illud decimandi, quod pretendit Marchio, pretendat iure hæreditario, vel iure maioritatis. Non obstat, quod Marchio ratificatione, & approbatione fecerit acta, & probationes, quas fecit Capitulum contra ipsius partem suas, nam quæcumque approbatio deducatur ex ratificatione, quam fecit D. Anna vii. tunc Marchionis omnium actorum factorum in hac causa per Benedictum Quites, & eius substitutum, responderetur nec Benedictum, nec substitutum gessisse aliquid circa remissionem; fuerat enim exequuta antequam Benedictus confineretur Procurator, & propterea talis remissio non potest cadere sub ratificatione gestorum ab ipso. Multo minus potest inferri approbatio istarum probationum ex ratificatione gestorum à Bartholomæo Quexada, quam fecit modernus Marchio factus maior, quia per eam non dicitur ratificare processum compulsoialis completus per plures annos ante mandatum darum ipsi Bartholomæo ab Anna turcica, & licet interueniet in extradiçione d. processus vigore instrumenti compulsoialis, tamen semper comparuit contradicendo extradiçioni protestando de nullitate, & appellando, & petendo de nouo examinari testes.

ANNO TATIO.

1. Circa hanc materiam est videndus Molin. de primogen. lib. 4. cap. 2. per tot. & in simili materia fideicommissi Peregrin. de fideicom. art. 33. num. 49.
2. Et si quid quando tanto tempore sit pender, ut subdito tempore ius non possit reperiri testes statim 14. annorum, cum inmemorabilis sit probabilis, Seraph. decis. 1416. & fuit dictum in Macerana. Iurisdictionis 14. Ianij 1609. coram R. P. D. Mazzineo.

Oliverius Beltraminus.

Hortana Domus.

Luna 14. Ianuarij 1605.

ARGUMENTVM.

Hæredi est danda immissio in omnibus bonis possessis à defuncto, non obstante possessione fideicommissarij, quæ est vitiosa, uti capta non de manu hæredis; Et maximè, quando sunt faciendæ detractiones, & alia de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1. Hæres ista inveniendus in possessionem omnium bonorum, quæ defunctus de tempore mortis possidebat.

2. Legatario non competat remedium l. finalis.
3. Hæredi non possit legari, quando est solus institutus, cum à se ipso sit ipse legatus non possit.
4. Debetur non potest quis esse sui ipsius.
5. Fideicommissarius vniuersi possidet, quando non capis possessionem de manu hæredis, & l. 10. ubi vide limitationes.
6. Et si capias non est legitimus contradicitor ad impedendum immisionem hæredi.
7. Hoc procedit etiam si quando capis possessionem, hæredem esse iactas, reprobat Alciato.
8. Fideicommissarius, etiam si sit in possessione sine viro, non potest impedire immisionem hæredi, quando sunt faciendæ detractiones, & l. 10. num. 1. 1.
- Quid si detractiones sint certa, vide n. 13.
- Quando non sunt faciendæ detractiones fideicommissarius impedit hæredem immisionem, ut dicitur inanis circumspectus, n. 12.
9. Fideicommissarius ut sit legitimus contradicitor, duo capitula requiruntur, quod sine viro possidet, & incrementum de iure suo decedat.

DECISIO CCVI.

Fuit unanimis Dominorum sententia esse dandam Pamphilo immisionem in possessionem domus, de qua est controversia, & quia cum sit hæres vniuersalis institutus à Petro in suo testamento debet ex remedio l. fin. C. de edict. diui Atr. solui. immitti in possessionem bonorum, quæ Petrus tempore mortis possidebat. Non obstat, quod domus fuerit legata Pamphilo in dicto testamento, & legatario non competat remedium d. l. 1. ex cumulatis per Menoch. de adp. remed. 4. in 19. quæst. n. 13. & seq. quia Pamphilus peti immisionem iure institutionis, non iure legati, imò non potest iure legati domum pretendere, & quia cum esset hæres solus, à se ipso legari non poterat, l. pleni. §. si duobus. l. qui fideicom. in fin. c. legatum. §. 1. ff. de leg. 1. Paul. conf. 79. n. 1. lib. 2. & non enim potest quis esse sui ipsius debitor, l. primum. 4. in princ. ff. de fideiuss. l. inter à fratre in princ. ff. de cond. in deb. Non obstat, quod Laura possideat vigore fideicommissi, & quia possessio cum non sit capta de manu hæredis, est vitiosa, l. 1. ff. quer. legat. 1. & propterea non est legitima contradictrix, Rom. conf. 311. in princ. Dec. conf. 4. 14. sub n. 1. 4. vers. & tenet ista conclusio. latè Rolan. conf. 78. n. 14. lib. 3. fuit dictum in vna Vrbenetana Capitolium 12. Decembris 1567. coram Illustrissimo Cardinali Seraphino. Non obstat, quod acquisierit possessionem ante aditam hæreditatem per Pamphilum, & possessio capta per fideicommissarium, hæreditate iacente, non sit vitiosa, Alciato conf. 350. & quia contrarium 7 est verus, & receptus, ut patet ex congestis per Rol. d. conf. 78. n. 20. & Alciati opinio fuit alijs per Rotam reprobat in causa Romana de Salamoniis 14. Novembris 1577. coram Illustrissimo Cardinali Seraphino, in qua fuit ostensum Alciato non solum loqui adversus communem sententiam, sed etiam contra Doctores per ipsum allegatos, quod etiam fuit decisum in Romana de Comitibus coram bo. mem. Cardinali Io. Aldobrandino. Non obstat, quod Laura possideat antequam Patre, quia ineptè fecit iudex dando immisionem hæreditate iacente, cum non esset data facultas Lauræ capiendi possessionem auctoritate propria, & præterea nullo dato curatore hæreditate iacenti, vltatè deducitur in d. Romana Casalis. & Vbi esset Laura esset in possessione sine vicio, adhuc non possit impedire immisionem Pamphili, qui habet aliquid detrachere, Bart. decis. 156. n. 1. & 1. & dixit Rota in d. Romana de Salamoniis, 4. hic autem apparet detrahendum d. saltem partem debitam Petro ex fideicommissio Fineæ, & idè cum Petrus esset in possessione totius domus, non

non debet illi denegari immisio. Non est verum, quod Laura possit in eam in eo docere de fideicommissio, imò appareat de ulla iure, nisi doceat de aliquo excessu, ut fuit decisum, de quo excessu nullus adhuc adfect sumus. Et quando etiam posset incontinenti docere, adhuc non esset legitima contradictrix, quia duo copulative requiruntur, ut fideicommissarius sit legitimus contradictrix, quod si eo vicio possideret, & incontinenti de suo iure doceat, ut fuit dictum in dicta Romana Casale, & latius in eadem.

ANNOTATIO.

- 10 a Dec. 467. n. 22. Rota decis. 565. n. 1. prima decis. plenè Rota decis. 115. n. 3. par. 1. in rebus ubi quampunctus decisionis cumulantur, & latè Argel. de leg. contr. que 10. n. 1. 4. n. 107. qui plura cumulat, & procedit hac conclusio etiam quando possessio est capta hereditate in eadem, Rota decis. 115. sub n. 3. vers. occupatio enim. Si tamen fideicommissarius pro indistincto, vñ cum defuncto possidebat, tunc potest conuincere possidere totum, & non dierit vitiosus possessor respectu totius, Paris. conf. 153. n. 10. lib. 3. & sequitur fuit Rota in Romana de Sancta Cruce 13. Maij 1608. coram Cardinali Sacerro, & in Accionica censua 24. Ianuarij 1618. coram eodem, & tradit Laneell. de attent. par. 1. cap. 4. item 1. n. 80. & seg. Marci de viciis lib. 1. cap. 13. n. 14. Possit etiam fideicommissarius capere possessionem propria auctoritate, quando nullus adfect haret, de eius manu fideicommissum capi possit, Menoch. qui plures allegat de adquis. rem. d. n. 66. versum est coheret. Peregrin. de fideicommiss. art. 47. n. 17. bene Rota decis. 140. n. 2. in rebus impet. penes Patinac. post 1. lib. (conf.).
- b Dec. 467. n. 23. Rota decis. 565. n. 1. par. 2. decis. plenè decis. 115. n. 2. & 3. par. 1. in rebus.
- c Et Rota quoad hoc caput secus fuit hanc decisionem in dicta decis. 115. sub n. 3. par. 1. in rebus.
- 11 d Et quod quando sunt faciendæ detractiones, tunc nullo modo fideicommissarius sit legitimus contradictrix ad impedendum immisionem, Menoch. de adquis. rem. d. 4. n. 23. Gabr. conf. 45. n. 24. lib. 1. latè Burd. decis. 332. n. 8. vsq. ad finem. Rota d. decis. 565. n. 1. par. 2. decis. Scraphin. decis. 130. n. 2. & 609. n. 4. latè Rota d. decis. 115. n. 1. par. 2. in rebus ubi alix decisiones cumulantur, & decis. 140. n. 1. in fin. eadem par. 1. in rebus plenè Argel. de leg. contr. que 10. art. 9. n. 11.
- 12 Quando tunc sunt faciendæ detractiones, sed roa hereditas est restituta, tunc ad eundem circumum in eam, non datur immisio heredi, Paris. conf. 153. n. 11. & seg. lib. 3. & fuit dictum in Senogallien fideicommiss. 11. Maij 1606. coram Card. Sacerro, latè Casar Argel. de leg. contr. d. 4. n. 23. latè 10. art. 16. n. 1. & seg. sed aduertendum est debere constare manifestè, & necesse nihil esse remanentem penes heredem, alius si potest esse aliqua difficultas, & conclusio non procedit, ut fuit dictum in dicta Senogallien. Casar Argel. d. art. 16. n. 23. vers. hanc distinctionem, & propterea est valde difficile praticare dictam conclusionem, quia semper hares potest allegare sibi competere detractiones, vltima legitimam, & Trebellianicam, scilicet, aut alienam, & alioquin de quibus docebit post adeptam possessionem, Rota in sept. allegata decis. 115. sub n. 13. versum quod par. 1. in rebus.
- 13 Quando t detractiones sunt certæ, pura, legitime, & Trebellianicæ, sufficit fideicommissario restituere heredi illas portiones certas, Com. conf. 132. n. 15. vers. non dato lib. 4. ubi dicitur, quod oblat heredi regulatè penes Menoch. de adquis. rem. d. n. 64. sed hoc procedit quando hereditas consistit in pecunia numerata, scus uenem, quando consistit in corporibus, quia tunc detraçio est incerta ratione loci penus ita ad conf. Com. respondit Rota decis. 105. n. 10. par. 1. decis. in rebus d. decis. 115. sub n. 1. & fuit dictum in d. Senogallien fideicommiss. 11. Maij 1606. coram Cardinali Sacerro, quando verò detractiones sunt certæ, & sumas in corporibus, Rota sicut dare immisioem pro indistincta, ut alius dixit.
- e Et plenè Rota d. decis. 115. par. 1. in rebus. & plura cumulat Casar Argel. de leg. contr. que 10. art. 4. n. 100. 206.

Oliarius Restitutus.

Viterbien. fideicommissi.

Luna 24. Ianuarij 1605.

ARGVMENTVM.

Substitutio censetur directà non fideicommissaria, quando testator instituit aliquem heredem, & eius successores, non obstante clausula (omni meliori modo) & clausula codicillari.

SYMMARIVM.

- 1 Substitutio censetur vulgaris, non fideicommissaria, quando testator instituit filium, & eius successores.
- 2 Potius plurius per novem testamentum, an substitutio censetur vulgaris, seu fideicommissaria, n. 9.
- 3 Verba, quæ possunt valere iure directo, non debent obligari.
- 4 Vulgaris substitutio censetur, etiam si testator vocet filios, & eorum heredes expressè post mortem filiorum.
- 5 Clausula (omni meliori modo) non alterat, nec ampliat dispositionem.
- 6 Maxime quando non præcedit copula.
- 7 Codicillari clausula non operatur, ut vulgaris expressa per verba directè trahatur ad fideicommissum.
- 8 Verbum (hæres) quando non habet adiectum aliud verbum denotans tractum futuri temporis, non trahit substitutionem ad fideicommissum, sed substitutionem vocatam in vulgaris, n. 9.
- 9 Substitutio in duobus iudicanda directè, non fideicommissaria.

DECISIO CCVII.

Viz concordi Dominorum sententia tantum in testamento Nicolai senioris nullum extare fideicommissum ad suorem Claudij, & Nicolai Iunioris eius nepotum. Verba enim illa (institui suum heredem Augustinum, & eius heredes, & successores) non inservit substitutionem fideicommissariæ, sed potius vulgarem, a Cuman. in l. Gallio. v. quod rest. n. 7. an. 7. versum cum testator. Arret. col. pen. vers. quando vocaretur, Soc. n. 7. & 8. Galui. n. 22. de lib. & post. Paul. de Caltr. conf. 332. n. 5. lib. 2. Alex. conf. 10. n. 7. lib. 4. Dec. conf. 253. ad fin. Rip. in l. heredes n. 5. fin. n. 9. ad Trebell. Rub. conf. 129. n. 13. circa med. Paris. conf. 83. n. 13. & 11. lib. 2. Soc. iun. conf. 100. n. 34. lib. 3. Aym. conf. 131. n. 7. latè Regin. iun. conf. 50. n. 1. & seg. & conf. 371. n. 43. cum plur. segg. Præsertim propter verbum (institui) quod cum sit directum a eiuile, & substitutio potuerit valere à principio iure directo non debet, nec potest aliquo modo obliquari, Arret. Soc. & Galui. ubi supra. Dec. conf. 248. n. 5. circa med. Non obstat, quod vocando heredes Anselmi eos vocauerit post mortem ipsius Anselmi, eum viuent non habet heredem, l. 1. de hered. vendit. i. quia non inde sequitur, quod fin. vocat per fideicommissum, eum ito eali possint admitti per vulgarem, Paul. de Caltr. conf. 434. n. 1. princ. lib. 2. Dec. conf. 205. sub n. 5. versum primum. Aym. d. conf. 131. n. 5. an fin. & n. seg. Rymon. iun. d. conf. 371. n. 17. & seg. Pergeat de fideicommiss. 22. n. 30. & 43. ubi de communi. Non obstat clausula (omni meliori modo) quia non facit, ut recedatur à modo expresso, nec alterat, aut ampliat dispositionem. Anchar. conf. 317. n. 1. ad fin. & fuit dictum in vna Vrbeuerana hereditaria 4. Februarij 1577. coram Robustio, & in Romana fideicommissi de Stancatis 13. Iouarij 1599. coram Illustrissimo Cardinali Scraphino, & præsertim quando non addit copula, Achul. decis. 1. de claus. Caput. decis. 273.

ad. 1.

*lib. 1. in manufcript. Cef. de Grassi. decis. 1. n. 4. de elect. hys dictum in d. Verbeutana, & passim tenet Rota. & Mfius etiam facit clausula codicillaris; quia illa non operatur, vt vulgari importata per verba directa trahatur ad fideicommissum, quia istud esset præter intentionem testatoris, qui de fideicommissum non cogitavit, Dec. d. num. 143. n. 6. R. p. in d. l. heredes mei §. fin. sub num. 9. Rymyn. conf. 377. n. 156. Non teneat, quod dicitur de nomine collectionis, quia t quando etiam illud verbum (*heres*) posset dici collectionum, adhuc tamen effemus in vulgari, maxime cum non sint adiecta alia verba denotantia tractum futuri temporis, ad cumulata per Menoch. conf. 85. n. 67. & seq. & latius per Rymyn. iun. d. conf. 377. n. 148. cum pluribus seq. & tenuit Rota in Aemionem. Status eorum Bubalo 6. Iunij 1578. Verbum enim illud (*heres*) non habet tractum temporis, qui non posset verificari in vulgari per prædicta. Et tantò magis placuit Dominis hac sententia, quia nullus agnitionis fuit fauor à testatore consideratus, & nulla ex tota eius dispositione colligi possunt coniecturæ fideicommissi, & in dubio substitutio est iudicanda directa, & si ponat de testam. in 6. gloss. in l. verbum ciuilibus. in glo. fin. in fin. de vulg. ar. & pupil. Neviz. conf. 33. n. 11. & probat text. in l. fin. C. de hered. instn. Non obstat decisio in alia Viserbien. fideicommissi coram D. meo Ortemberg, quia ibi concurrere multæ coniecturæ mentis testatoris, in decisione ponderare, & verba erant apta ad fideicommissum.*

ANNOTATIO.

a Rota & passim sequitur doctrinam Cuman. in l. ciuile 4. in fideicommissum n. 4. §. de leg. 1. quod scilicet quando plura etiam sub nomine collectionis sunt vocati, nisi adint verba importancia tractum temporis succedendum in futurum, censetur solùm vocari per vulgarem, adeò quòd primo adueniente expirat substitutio quoad alios, prout tenuit Rota in illa Aemionem. Status 6. Iunij 1578. coram Bubalo 6. in d. conf. 377. n. 148. & in d. conf. 377. n. 10. vbi Rota dicit esse communem & d. conf. 377. n. 1. par. 1. de recent. vbi in specie Rota sub n. 10. respondet ad clausulam codicillarem, & fuit dictum in Romana fideicommissi de Braccaglis 1646. coram R. P. D. Prouano, & hanc Cuman opinionem esse communem attestat Sauto qui plures cumulas d. conf. 346. sub n. 11.

Predicta opinio non procedit, quando vltra nomen collectionum concurrerent etiam verba perpetuitatis respectiua, & tractum successionis importancia, tunc enim substitutio censetur fideicommissaria, & primo adueniente oio expirat substitutio, sed teneatur restituere aliis vocatis, seu comprehensis sub nomine collectionis, Rota d. conf. 113. n. 1. & d. conf. 163. sub n. 10. & d. conf. 166. n. 11. & d. conf. 377. n. 1. & 3. par. 1. in recent. Surd. d. d. conf. 346. n. 11.

Quæ autem sint ista verba, quæ tantum temporis successuum, & perpetuitatis significat vide Peregrin. de fideicommiss. art. 18. n. 14. Petrus de fideicommiss. quæst. 5. n. 170. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 71. n. 34. Et Rota in Viserbien. fideicommissi 24. Nouembrii 1603. coram R. P. D. Ortemberg, dixit istam perpetuitatem taciò induci; si testator vocauit masculinos, item si vocauit masculinos exclusi femininorum si ad illa clausula codicillaris concepta per verba futuri temporis, si non videret vel non videret.)

b Substitutio, quòd censetur potius directa, quàm fideicommissaria dixit ad d. conf. 373.

Oliverius Beltramius.

Romana Hæreditatis de Bonellis.

Luna 31. Ianuarij 1605.

ARGUMENTVM.

Contra legitimarum opponi potest, tam de non filiatione, quàm de defectu legitimatatis, non *Decisum Papale.*

obstante sententia ad illius fauorem lata, quæ illum filium legitimum præsupponat. Acceptatio legati non præiudicat, maxime, quando est facta à tertio, vel quando in acceptante adest ignorantia circa ius, quod sibi competeat impugnandi testamentum.

SYMMARIVM.

- 1 In iudicio nemini præiudicatur via deducendi ea, quæ suam intentionem iustificante.
- 2 Sententia in eo, quod præsupponit, nihil disponit circa præsuppositum.
Et vide circa veritatem illius conclusionis, quid verba præsupposita non disponant, & n. 7.
- 3 Acceptatio legati facta à marito, non præiudicat uxori, & multis minus fororibus uxoris.
- 4 Acceptatio non præiudicat, data ignorantia in acceptante quoad non impugnandi testamentum, & n. 8.
- 5 Rota non exegitur scirentia extra eam latam, nisi cognita de eorum iustitia, & n. 10.
- 6 Legitimationis materia est difficilis.
Ratiocatio non præiudicat, nisi data plura scientia cum omnibus qualitatibus, tam quoad ius, quàm quoad factum.

DECISIO CCVIII.

Fuit per Dominos resolutum nemine contradicente posse Lauram, & litis consortes opponere contra Alexandrum tam de non filiatione, quàm de non legitimitate; hoc enim est fundamentum ipsarum ad excludendum, vt pretendunt, Alexandrum ab hereditate paterna à legitima in bonis matris, & multò magis à bonis fideicommissi subiectis, & emphyteoticis, & in iudicio nemini præiudicatur via deducendi ea, quæ suam intentionem iustificante, & sententia primi Collateralis hoc non operatur; quia in ea nihil definitur super filiatione, aut legitimitate Alexandri, nec facit quod dicitur sententiam id præsupponere, & quia si præsupponit, ergo de eo nihil disponit, Clem. 1. in fin. de prob. Rota d. conf. 1. de preiur. in antiqu. Alex. conf. 126. n. 3. li. 5. Chassan. conf. 44. n. 8. Aym. conf. 186. n. 3. circa med. vers. quomodo dicit, imò tantum abest, quòd hoc præsupponatur in sententia, vt potius videatur præsupponit contrarium, cum concedatur immisso fororibus à hominibus subiectis fideicommissi, ad quod vocabantur, quando Thomas decessisset sine filijs legitimis, & quia ipse assignatur legitima matris testatoris, exclusio penitus Alexandro, qui tamen, si fuisset legitimus, debuisset habere in ea suam portionem. Accedit, quòd vbi etiam hoc fuisset expressum in sententia, & ea non fuisset per appellationem suspensa, cum Alexander pretendat ius in bonis emphyteoticis, & fideicommissariis, tota inspectio reducit ad qualitatem, & statum personæ ipsius, & in primis venit discutienda filiaio, & legitimitas. & Acceptatio legati, cum fuerit facta à viro Hortensii, non præiudicat aliis fororibus, Salycet. in l. non dubium sub n. 3. vers. vel dic, vbi etiam Alexan. sub n. 2. vers. vel secundum Salyc. C. de testam. imò nec ipsi Hortensii, nisi tantum respectu legati, non autem respectu aliorum in testamento contentorum, gloss. in d. non dubium in verb. agnoscere, latè Capd. conf. 377. n. 1. cum seq. & præsertim non probata scientia Hortensii, quòd testamentum impugnare posset, i. fidei. ff. de cond. indeb. glo. supra allegata, quæ in hoc communiuerat approbatur, vt dicit Carphald. conf. sub n. 15. & in propriis terminis tradit Dec. conf. 330. in 4. & dubio sub n. 10. Accedit quòd acceptatio, quando illi præiudicaret quoad disposita in testamento, non tamen quoad fideicommissum, & bona emphyteotica, quorum respectu

O Alexas

Alexander sententiam impugnatur, cum illa non debeat ex testamento Thomae; tamen quando sententia disponeret super legitimitate, & filiatione Alexandri, & transiit in iudicium, adhuc tamen de eorum iustitia esset videndum, & cum agatur de eorum executione, ad quam Rota aliter non procedit, Pat. dec. 401. n. 1. l. 1. C. de Graff. dec. 1. n. 8. de locum. praefertim tante prima commissione, in qua Signatura mandat, & constituto de bono iure senator procedat ad confirmationem, vel executionem sententiae, & alia commissione, quoniam aduersarius porrexit signandum cum voto Rotae eo expresse, & quod causa habeat magnas difficultates, quia agitur de materia legitimisationis.

ANNO TATIO.

- 7 a Propter regulare est, quod verba, quae praesupponunt, non disponunt. Rota dec. 3. de praesup. an. Sord. dec. 395. n. 2. & seq. Rota dec. 397. n. 1. par. 1. dicitur, & dec. 35. n. 4. par. 1. in reuoc. & potius est toleranda superfluitas, quam quod verba praesuppositum disponant. Sord. dec. 195. n. 3. necesse est obstar. Limitatur non procedere, quando praesuppositum venit per necessitatem antecedens ad id, quod est dispositum, quia tunc etiam verba praesuppositum disponunt. Rota dec. 316. n. 4. par. 1. dicitur. Sord. conf. 403. n. 16.
- 8 b Et quod ad inducendam approbationem, quae praestudietur necessaria scientia iuris, quod competis impugnantis testamentum. Rota dec. 666. par. 1. in reuoc. Gratian. qui plures cumulat dispo. fore. cap. 430. n. 22. & generale est, quod ratificatio non inducitur nisi data plena, & distincta noticia in iustificante iuris, & facti. Gab. conf. 40. n. 2. l. 2. & conf. 86. sub n. 6. dicitur. Gratian. d. cap. 430. n. 2. & seq. Rota dec. 316. n. 4. & dec. 395. n. 4. & dicitur. Rota. p. 2. & 30. & dec. 335. n. 2. & 13 par. 1. in reuoc.
- 10 c Rota 7. de 174. n. 2. & dec. 81. n. 2. & dec. 365. par. 1. dicitur, & dec. 28. n. 1. & dec. 394. par. 1. in reuoc. cum aliis per Gons. super reg. 8. de iurisdictione nullit. & attine. n. 4.

Oleivierus Belramicus.

Romana spolijs de Pinis.

Luna 31. Ianuarij 1605.

ARGUMENTVM.

Index nulliter procedens dicitur spoliare, & dicitur procedere nulliter, quando non fuit praestitum iuramentum calumniae petitori, & non fuit facta citatio in specie ad sententiam, & quando sententia ex actis non iustificatur.

SUMMARIVM.

- 1 Extremum secundum in spolijs probatur ex sustentatione licet iuratio alio aduocato.
- 2 Index nulliter procedens dicitur spoliare.
- 3 Iuramentum calumniae deficiit reddit: processum nullum, quando fuit petitor, de quo loquitur sub num. 6.
- 4 Sententia ferri non potest sub citatione ad comparandum, & audiendum voluntatem, & n. 7.
- 5 Citatio ad sententiam debet esse specifica, & n. 7.
- 6 Decretum quod non iustificatur ex actis, dicitur nullum, seu interu. in ius.
- 7 Iura praedicta debent parte citata ad dicendum contra, & num. 8.

DECISIO CCIX.

Fuit resoluendum intare spolijs, & Paulum esse restituentem ad possessionem bonorum, de quibus est controversia, nam de primo extremo plene constat

ex depositione quinque testium; de secundo & ex sustentatione litis iuncta adiudicatione dictorum bonorum illis facta, Caput. dec. 369. par. 2. fuit dictum in vna Cinkaris Castellis 13. Martij 1589. coram Illustriss. Card. Platone. Nec obstat, quod isti crediores conueni possideant auctoritate praetore, l. in se possidet. ff. de acquir. posses. quia id procedit iudice iure, & recte procedente, & in casu autem isto oulter processit, & propterea datur spolijs, & conueni, vbi Abb. num. 8. de rest. spol. Felyn. c. cum dilectis num. 1. vers. falsi fronde de rescript. Caput. dec. 112. par. 2. & 186. par. 3. C. de Graff. dec. 1. n. 4. de conf. fuit dictum in Romana Vinear. 2. Iulij 1577. coram Cantuicio, & saepius in alijs. Ex pluribus autem nullitatibus adductis per informantes pro Paulo tres praecipui placuerunt Dominis. 1. Prima, defectus iuramentum calumniae petiti, qui sine difficultate reddit processum nullum, cap. 1. de iura. calum. l. 6. Rota dec. 1. ad 2. in an. P. dicitur. 398. l. 2. 2. Secunda, quia mandatum fuit directum sub citatione ad comparandum, & 3. & audiendum voluntatem sub qua sententia ferri non potuit, Rota dec. 17. de re iud. an. Alex. conf. 10. n. 1. l. 1. Rota. singul. 371. Felyn. in cap. de ius. l. 1. n. 16. de off. deleg. Marfilan. Rub. C. de probat. n. 368. Tertia nullitas, seu notoria iniuria, quae nullitatem acquiritur, est, quia decretum non iustificatur ex actis, Paul. conf. 34. n. 2. l. 4. C. de Graff. dec. 36. n. 1. de probat. 4. Solum enim fuit producta quaedam simplex notula, in qua enunciabatur iam edita, & quae nullo modo credita ipsa probat, & 5. & tanto minus, quia fuit producta Paulo non citato ad dicendum contra, 6. Bal. in l. 1. in fi. C. de sent. ex breu. rati. Sac. reg. de annal. quod. 4. num. 5. Cailla. dec. 1. n. 5. de excep. Caput. dec. 399. par. 1. ex quibus, & alijs deductis fuit conclusum pro iniuria, & nullitate decreti, & per consequens etiam citationis in solum, non solum quia processit à decreto nullo, sed etiam quia habuit proprias, & particulares defectus relatos per informantes, & propterea intrat spolijs.

ANNO TATIO.

- a Ex quod iuramentum calumniae, si fuit expresse petitorium, & non praestitum, valet processum, vbi Marefcor. qui plura conuolat cum multis ampliationibus, & declarationibus per Abb. l. cap. 47. n. 1. Marefcor. dec. 33. Seraphid. 135. n. 1. P. dicitur. dec. 33. de iudic. & fuit dictum in Romana pecuniaria de Columna 11. Aprilis 1617. coram R. P. D. Duzozetto, & huc nullitas est attendenda, etiam si non sit de tribus, Seraph. d. dec. 335. num. 1. & petiti potest iuramentum calumniae in omni instantia, & in quocunque iudicio, etiam summario, Marefcor. d. cap. 47. n. 3. & 4. Sed conclusio ab initio firmata non procedit, quando de tempore, quo fuit iuramentum praestitum iam ex actis constabat de bono iure illius, pro quo lata fuit sententia, tunc enim, non obstante omissione iuramenti, valet sententia, & processus, Seraphid. d. dec. 335. num. 6. Rota dec. 308. sub n. 3. par. 1. in reuoc. cum alijs conuoluit per Marefcor. d. l. 1. cap. 47. n. 10. & seq. vbi dicit, quod idem esset dicendum si eadem die, qua sententia fuit lata, iuramentum calumniae esset petitorium.
- Quinimo etiam si post petitionem constaret ex actis de bono iure, talis nullitas ex omissione illius iuramenti non videretur attendenda, Rota dec. 131. num. 4. inter impress. per Zach. de oblig. com. & fuit dictum in Eugubina pensionis 17. Aprilis 1617. coram R. P. D. Manzano, & in Romana pecuniaria 22. Aprilis 1617. coram R. P. D. Duzozetto.
- Si autem iuramentum calumniae non fuisset petitorium, tunc censetur tunc fuisse iuramentum, & processus eo non praestito valet, vt dicit supra ad dec. 337. num. 22. quibus addo Marefcor. alios referentem d. cap. 47. num. 1. & requiritur, quod in quolibet actu repetatur dicta petitio, vt dicit supra ad dec. 337.
- Sufficit autem praestare illud iuramentum in obseruatione terminorum ad sententiam, vt dicit Rota in Romana refectionis contrahens 26. Martij 1590. coram bo. meam.

Penia p̄e in Tiburina administrationis coram R. P. D. Mantigando impressa penes Marchet. de commiss. tom. 3. fol. 49. Margelcos. d. cap. 47. n. 8.

- 7 b Citatio † ad sententiam debet esse specifica, & non sufficiens verba xquipoſſentia. Rota decis. 1. n. 3. par. 1. in recent. & decis. 486. n. 7. & decis. 147. n. 3. par. 1. in recent. Gonz. super reg. 8. in avar. contra militares n. 128. & in specie non sufficere citationem ad audiendam voluntatem Iudicis, etiam cum precepto, dixit Rota in Vrbinate. bonorum 11. Martij 1615. coram R. P. D. Pirouano, quod etiam dixit Marchet. sup. n. 3. & Roman. fagel. 371. & 387. 369. n. 8.
- c Vide quod dixi ad decis. 1.
- d Iura non dicuntur de actis, que non sunt producta parte citata † ad dicendum contra, Cas. de Grass. decis. 3. n. 7. de reſcript. ſpellar. Hond. conf. 75. m. 34. lib. 1. quod procedit etiam respectu instrumentorum, que sunt rogata in actis eiusdem Notarij causis, quia requiritur ſcilicet illorum repetitio cum partis citatione, ut fuit dictum in Romana Salerni 17. Martij 1616. coram R. P. D. Camaleſio, & etiam coram eodem Sandſſ. infra in Romana domorum 10. Iunij 1616. decis. 108.

Oliarius Beltramius.

duobus modis, vel per confessionem eius; qui publicare debuit, vel si expedit literas, que publicari debent post tempus à constitutione præfixum.

ANNOTATIO.

- a Scraph. † decis. 116. Rota decis. 31. n. 6. par. 1. in recent. & in vna Palentina coram Penia, que est impressa penes Garz. de decis. 31. cap. 3. m. 330. & in Vacen. Canonasus 10. Februarij 1614. coram eodem Penia, & in Acheruntina Parochialis 19. April. 1619. coram Card. Sacerdote, & etiam dixi inf. decis. 43. & decis. 188.
- b Latè Martelcos. var. h. 2. cap. 1. n. 146. & seq.
- c Et ita etiam eodem modo respondit Rota † in Palentina, 6. & Oxomen. Præfimoniorum coram Penia impress. penes Garz. cap. 3. n. 330.

Oliarius Beltramius.

Pampilonen. Parochialis de Cicurmaior.

Venerù 4. Februarij 1605.

ARGUMENTVM.

Remissoria est deneganda post rem iudicatam, & præsumitur calumniosè petita, quando materia non fuit in aliis instantiis articulata, & quando apparet esse materiam imaginatam, & nullus datur fumus.

SVMMARIVM.

- 1 Remissoria denegatur post rem iudicatam.
- 2 Rei indicata præcludit viam probationibus, & finem litibus imponit.
- 3 Hoc procedit, etiam si Signatura ordinaverit, quid petenti remissoriam, audiretur ad enim intelligi debet respectu probationum iam factarum.
- 4 Calumniòse consensus petita remissoria super materia non articulata in aliis instantiis, & de qua non datur fumus.
- 5 Calumnia etiam suspicio oritur, quando materia articulata videtur potius imaginata, quàm articulo reſpondens, quàm quod verè ita res sit habeat.
- 6 Remissoria ad probandam observantiam contrariam verbis constitutis, & interpretatis aliis dicit à Rota est deneganda.

DECISIO CCXL

Denegata fuit Io. remissoria, † cum non detur post rem iudicatam, † quæ præcludit viam probationibus, † & liti finem imponit, ut post Inno. & alios, quos allegat tradit las. in l. parte furiosi n. 22. ff. de his, qui suoo sui, vel alien. iur. Capuzquen. decis. 31. par. 3. fuit dictum in Gerunden. Statuti 9. Martij 1592. coram R. P. D. Millino. † Non obstat, quòd Signatura ordinaverit, quòd Io. audiretur, quia intellectus, ve videtur, an ex deductis esset in aliquo gramus, non autem, ut admittetur ad novas probationes post rem iudicatam, & liti terminata iterum suscitaretur. Accedit præſumptio vehemens calumnie non solum, quia petuit ad impediendam executionem rei iudicæ, † sed etiam quia ista obſervantia non fuit in aliis instantiis articulata, & non datur fumus, † ut fuit dictum in Calaguriana præſententiarum de Victoria 3. Martij 1599. coram R. P. D. Millino, † & vide factum Dignius f. matris potius imaginatæ, ut sunt articuli reſpondentes, quàm quòd verè ita res sit habeat, † præſertim nullo, ut dictum est, dato sumo, ut aliis dixit Rota in vna Ispalen. de Eteza 16. Nouemb. 1579. coram Sanctissim.

O

Dubi

Syracusana Prioratus.

Venerù 4. Februarij 1605.

ARGUMENTVM.

Impetrans ob non publicationem resignationis factam in tempore, debet hanc negatiuam plenè probare, & qualiter probari possit, vide ex Summario.

SVMMARIVM.

- 1 Impetrans beneficium ob non publicationem iuxta formam constitutionis Gregorij XIII. debet hanc negatiuam plenè, & concludenter probare, & n. 1.
- 2 Negatiua narrata in gratia regulariter est iustificanda.
- 3 Negatiua non facta publicationis non probatur ex publicatione facta extra tempus, quia penes fieri alia in tempore; cum publicatio su alium reiterabilis, & n. 6.
- 4 Negatiua non publicationis non potest, nisi altera de duobus modis iustificari, vel per confessionem eius, qui publicare debuit, vel si constet de expeditione litterarum post tempus à constitutione præfixum.

DECISIO CCX.

Fuit vnanimi Dominorum consensu, & sine aliqua difficultate reſolutorum gratiam Pamphili non esse iustificatam quoad vacationem, † cum enim impetraverit beneficium propter non publicationem resignationis in tempore, & iuxta formam Constitutionis † † fœl. Læc. Gregorij XIII. non factam à Cosimo beneficij possessore, debet hanc negatiuam plenè, † & concludenter probare, hoc enim regulare est in negatiua beneficii in gratia, † ut fuit dictum in vna Salernitana pensionis coram bo me. Bubalo, & in terminis narratione non publicationis in vna Ripana beneficij 17. April. 1600. coram D. meo Sacerdote, & in aliis pluribus † Non obstat publicatio euri tempus, que fuit in actis exhibitæ, quia fuit producta nō à Cosimo, sed ab ipso Pamphilo, & non concludit, quòd non fuerit facta alia in tempore, cum sit actus iterabilis. † Nec sufficit præſumptio, & verisimilitudo allegata, quòd si processisset publicatio in tempore non fuisset facta alia extra tempus, debet enim per necessitatem, & concludentes probationes demonstrare, præſertim cum publicatio ita potuerit fieri à resignante, sicuti à resignatario. Et sequens dictum fuit similes gratias non posse iustificari; † nisi de

Decisions Papales.

- Dubitatio enim verificata, & iudicium Ordinarij non potest deferuire pro fufficienti fumo, quia dubitatio aliunde oriri potuit, & si fuisset vera obferuancia, & practica, quæ articulatur, non fuisset locus dubitationi, & eò magis placuit Dominis denegare remiffioriam, 6
† quia obferuancia, quam probate intendit lo. est contraria verbis constitutionis, & interpretationis datæ à Rota 4 in hac caufa 13. Ianuarij anni præteriti coram R. P. D. Lancelotto, & prius in Pamplionen. de Vatarandano coram R. P. D. Litta.

ANNOTATIO.

- a Remiffioria quando fit concedenda post rem iudicatam dixi fupra ad decis. 134.
b Et quòd remiffioria præfumatur fufpecta, fi caufa diu pendente, nunquam fuit allegata maceria, fuper qua remiffioria petitur, fuir confideratum in Meliten. habinus 15. Ianuar. 1610. coram R. P. D. Cualetorio.
c Et in fimili, quòd remiffioria cenfatur fufpecta, quando articuli apparent concepi ad euitandas rationes decisionis, quia tunc præfumitur materia imaginaria, dixit Rota in Mediolanen bonorum p. Maij 1597. coram Cardinali Pamphilio, & in Vltionen. iuris conferendi 7. Februar. 1607. coram Cardin. Lancelotto.
d Prout etiam in fimili denegauit Rota remiffioriam in decis. 132. n. 1. p. 1. 3. in reuert. ubi petebatur remiffioria ad probandam interpretationem cuiusdam Statuti Toletani aduersus interpretationem datam à Rota.

Oliuierius Beltraminus.

Seguntina Præminentiarum.

Veneris 21. Februarij 1605.

DECISIO CCXII.

Placuit Dominis, quòd Franciscus audiat, si habet aliquid, quòd releuat aduersus sententiam, postea statuent, an ipsam afficiant dicte fequentie.

Burgen. Canonicatus.

Veneris 12. Aprilis. 1605.

ARGVMENTVM.

Regulæ de annali, quando cenfatur satisfactum.

SVMARIVM.

- 1 Regulæ de annali est satisfactum, quando hic est meta infra tres menses, & sententia est reuerfa infra annum.
- 2 Lix fuper executione litterarum, fufficit ad effectum regulæ de annali, & n. 4.
- 3 Possessorium adspicienda habet annexam causam petitorij, & n. 4.
- 4 Regulæ de annali requiritur expeditionem caufa infra annum in petitorio.
- 5 Et quid si pars aduersæ fufpendit petitorium.

DECISIO CCXIII.

- Pro Michaële informante fuit refulorum non obftate illi regulam de annali, † quia principali parti regulæ fuit in fua gratia derogatum, & fecundæ satisfactum, lis enim fuit mota intra fex menses, cum gratia fuerit impetrata de mense Octob. anni 1602. de mense autem Februar. anni fequentis fuerit lo. Spinola aduerfatus citatus, & de mense Septembris d. anni, & fic intra annum, vt requirit regulæ, Michaël reportauerit sententiam. Non obftat, quòd lis, & sententia fuerit fuper executione litterarum, † quia fufficit ad effe-

ctum * regulæ, cum talis executio concernat poffefforium adspicienda, † quòd habet annexam causam petitorij, Sarn. fuper reg. quæst. 66. in fin. & fuit refulorum in vna Leodien. Canonicatus coram R. P. D. Decano 7. Iunij 1596.

ANNOTATIO.

- a Et † quòd ad effectum regulæ de annali fufficiat sententia, & executio obtenta fuper executione litterar. Apoftolicarum, quia poffefforium adspicienda in beneficiatibus habet admixtam causam proprietatis, fuit dictum in Leodien. Canonicatus 13. Iunij 1597. coram Gypfo, & in Conehen. Patochialis 11. Decemb. 1602. coram bo. me. Penia, regulariter autem † lis debet effe fuper titulo, non fuper poffefforio ad effectum, vt dicatur satisfactum regulæ de annali, & requiritur caufe expeditionem infra annum, Sarnen. fuper dicta regulæ de annali quæst. 66. Creftem. decis. p. de cauf. propriet. bene verum est, quòd si † per partem aduerfam fuisset fufpendia petitorium, tunc impetrans excufaretur, si infra annum causam non expediret in petitorio, & itud tempus, quòd lis in poffefforio duraret, effe fufpendendum de medio, nò obftante etiam quòd impetrans fuccedat in poffefforio, Sarnen. fuper dicta regulæ de annali quæst. 14. per itam. Creftem. decis. 10. de cauf. poff.

Oliuierius Beltraminus.

Bononien. Pecuniaria.

Veneris 27. Iunij 1605.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMARIVM.

- 1 Depofitum habet vim foluentionis, quando est factum parte ciuili, quæ recusat recipere.
- 2 Fides fimpliciter non facit fidem, declaræ prout fub numbr. 3.

DECISIO CCXIV.

Fuit vnanimi Dominorum fententia concludum D. Comitum plenè purgaffe fpolium, cum reftituere poffeffionem pradiorum vni cum fructibus perceptis, & foluere expenfas litis, nam quoad poffeffionem, & expenfas nulla est inter partes controuerfia; folùm difceptatio est circa fructus, an funt integrè reftitui. Vifum tamen fuit Dominis conftare de integritate eorum pretij reftitutione, feu depofito, * quòd fufficit parte aduerfa interpellata † recipere recitante, labijgnationi, vbi glol. & Bald. C. de falut. Factum autè fuit depofitum iuxta adnotationem, quæ reperitur in libris Comitum, cum quibus concordant teftes ex aduerfo examinati, & dictum Maflarij, & Coloni, & Paqualinus in termino fibi præfixo non potuit probare plures fuiffe perceptos, licèt enim de nouo fuerint producta fequeftia appofita inftante Comité cum mādatis, feu relaxis adicijs fauorem obtentis, quia vltra quòd fequeftia, & relaxa oftendunt, quòd potius fuiffent percepti fructus in vim fui excediti, quàm vigore poffeffionis, repugnāt enim poffeffori potere fequeftum, & propterea vti percepti iure crediti non venient reftituendi, nec in illis incidere purgatio fpolij, fed in illis tantum, qui vigore poffeffionis fpoliantur ad illum perueniffent. Dicitur etiam quòd ex prædio Bagneti, fuper quo cantant fequeftia, & relaxa, non videntur, quòd Comes aliquos percepit fructus, vt deponunt Maflarius pones quem etiam fequeftati, & colonos paritarius, qui ad inftantiā aduerfarij fchmetit examinati cū iuramento deponunt fructus dicti prædij in primo anno fuiffe perce

perceptos à Patrio de Benziulis, & sequentibus annis fuisse per ipsum venditos, & pecunias consignatas Iulio Cæleri Bombasario, & aliis creditoribus, & ex hoc colligitur, quod dicitur relaxatum præsentatum à Massario elixato ad reddendum rationem de fructibus probare Comitum habuisse fructus sine alia quierantia, ^a tùm quia sunt fides simplices, quæ fidem non faciunt, ^b & repugnant depositioni iurata eiusdem Massarii, cum qua concordat depositio coloni, tam qui hoc, ut dictum est, argueret perceptionem omnium fructuum prouenisse potius à credito Comitum, quàm ab eius possessione. Ex quibus fuit conclusum non constare de aliqua perceptione fructuum, quæ impedire habeat executionem debitam ipsi Comitum vigore scripturæ privatæ ipsius Pasqualis, & cessionis à Turtino, & Caprario obtentæ.

ANNOTATIO.

- ^a Depositum, ut habet vim solutionis, quæ requiretur, vide quod dixi ad decis. 146.
^b Fides tamen non facit fidem, Cæf. de Graff. decis. 1. mon. 32. de piosal. Seraph. decis. 106. n. 3. Rota decis. 780. n. 1. p. 1. dicitur etiam si esset fides Cardinalis firmata medio iuramento coram Notario, & testibus, Menoch. conf. 351. n. 45. vñf. nec dicit hic piosal. Aldouin. conf. 77. n. 18. si tamen fides esset verisimilis, & administris suffulta, probaret, Rota decis. 112. n. 7. par. 1. in recet. & decis. 323. n. 1. post a. l. conf. & fuit dictum in Mediolanensi ambrosiorum 10. Maij 1606. coram Ortemberg, & in Caerana beneficiorum 3. Februarij 1611. coram R. P. D. Burato. Fides autem facta ab aliquo Officiali super re, & alio spectante ad eius officium, facit fidem, cum Officiali credatur in spectantibus ad eius officium, Rota decis. 325. n. 5. par. 1. in recet.

Oliarius Beltraminus.

Firmana, seu nullius Beneficij.

Merturij 22. Iunij 1605.

ARGUMENTVM.

Effectuatio institutionis præsentati, & confirmationis electi ex quibus probetur. Testis vnicus non probat, nec etiam contra inducentem, & maxime quando non reddit rationem, in his præsertim casibus, in quibus reddere tenetur.

SYMMARIVM.

- ¹ Effectuatio collationum, & præsentationum probatur ex successiva promissione vnici per mortem alterius in xia consil. Oldr. 219. de quo latè vide sub n. 8. An consil. Oldrad. 219. procedat etiam in vacatione per resignationem, n. 8.
² Articuli dati medio iuramento pleni probant contra articulantem.
³ Præsentatio censetur facta in vni tituli præcedentis, de quo apparet.
⁴ Testis vnicus non probat.
⁵ Hec procedit, si non probet nec contra inducentem, & n. 9.
⁶ Testis deponent de negatiua tenetur reddere rationem.
⁷ Acceptans beneficium natus sibi impetrare debet, nec potest allegare, quod fructus non sufficiant pro eum congrua sustentatione, & n. 10.

DECISIO CCCV.

Rota censuit esse recedendum à decis. ex nouiter deductis, & constare de effectuazione Breuis; dantur enim quatuor instrumenta institutionum, seu con-

Decisores Papales.

firmationum de anno 1558. 1571. 1575. & 1592. quæ facta fuerunt à Priore Monasterij Sanctæ Victoris Ordinarij oppidi de Aledana ad præsentationem Communitatis d. oppidi, cui fuit talis scilicet in Breui concessa, & de quarum institutionum effectu apparet ex provisione vnici per mortem alterius, iuxta consil. Oldr. 219. scriptis à Rota canonizatum, & ipsius Lucas Antonius fuit ad præsentationem eiusdem Communitatis prouisus per mortem alterius similiter prouisus. Hoc etiam habetur in articulis aduersarij, & qui, cum sint dati medio ipsius iuramento, plene probant contra ipsum, & Caputaq. decis. 145. d. in manus script. id etiam deponit vnus testis pro ipso examinatus, cum quo concordant testes contra ipsum induciti. Nec releuat, quod dicitur hinc bene probari ius patronatus Communitatis, sed non inde sequi effectuazione Breuis, cum porrecte Communitas aliunde acquisiuisse ius patronatus, & quia imò præsentationes censentur factæ in vim tituli præcedentis ex ipso Breui, cum de alio non appareat, & ibi not. C. de acquir. poss. §. Dec. conf. 179. in fin. Soc. conf. 15. sub n. 7. vñf. hoc etiam clarum Aym. conf. 155. n. 3. & in ipsis instrumentis institutionum expresse dicitur, quod ius præsentandi spectat ad Communitatem vigore litterarum Apostolicarum à summo Pontifice tunc emanatarum, habemus etiam testem pro Luca Antonio examinatum, qui dicit Communitatem ad effectum postquam obtinuit Breue. Quod dicitur de substitutione Breuis sunt extra dubium, nec releuant ad effectuandum, de quo agitur, ex quo habemus effectuazione, & obseruationem, tamen circa erectiōnem Collegiæ, quam circa præsentationem Communitatis, & assignationem quandam rerarum ab ipsa Communitate factam, ut bene deponit testis aduersarij super secundo articulo. Vltimus non est verum, quod fuit narratum beneficium esse curatum, quia verba sonant in futurum, quod in ea cura animarum laudabiliter exerceretur, & cultus diuinus augeretur, si perita concederentur, sed nec etiam negatiua ista, quod non esset curata probatur, & quia ad illam probandum datur vnicus testis, cap. veniens, & cap. iurisdictione de rebus. & Nec facit, quod sit examinatus pro parte Recloris, & aliorum prebiterorum, quia secundum stylum Rote non magis creditur testi contra, quam pro, Achil. decis. 1. de test. & quia non adducit rationem, quam tamen debuisset etiam non interrogatus adducere; cum deponat super negatiua. Alex. conf. 61. sub n. 4. vñf. unde dicitur, quod testis lib. 1. Aym. conf. 2. n. 3. in fin. Nec facit testes deponere, quod in Ecclesia non recitaretur diuina officia, quia quando id probaretur, esset allegare in contrarietate, & abusum, qui deberet tolli non autem prodesse Luca Antonio. Minus releuat, quod fructus non sufficerent pro congrua sustentatione, quia ultra quod non probatur, non sufficere; præsertim in illis panibus; in omnem euentum sibi impudet Lucas Antonius, qui acceptans beneficium tenet, & quod censetur acceptatum eum omnibus suis qualitatibus, & oneribus, & ibi not. a. tem, & ibi Bal. ff. de pass.

ANNOTATIO.

- ¹ Oldrad. conf. 119. qui dicit probari effectuazione provisionis ex successiva vacatione ex persona dicti prouisi est scriptis à Rota approbatur, Seraphin. decis. 109. n. 3. Rota decis. 154. sub n. 4. par. 1. in recet. & Rota in Bononiensi iuris patronatus 4. Decemb. 1606. coram Card. Sacerate, & dictum consilium Oldrad. habet locum non solum in vacatione per obitum, sed etiam per resignationem Seraph. decis. 337. n. 4. & Rota decis. 167. n. 1. par. 1. dicitur & in decis. 423. n. 2. par. 1. in recet. & in Lucana iuris patronatus 26. Iunij 1619. coram R. P. D. Duozero, & in Romana iuris patronatus, seu beneficiorum 3. Decemb. 1619. coram R. P. D. Vbaldo, & licet Rota aliquando conuenerit iurisdictioni, prout in Albanen. Priuatis 19. April. 1592.

O 3

cota

coram bo. me. Orano, & in Tudertin. Prioratus 12. Maij 1587. coram Card. Pamphilio, ob eam rationem, quia potest resignans ius cedere tale, quale habet, nihilominus Rota reprobat dicitur decisiones in d. decis. 433. par. 1. in reuoc. ubi dicitur quod possunt illae decisiones locum habere, quando resignans non erat in possessione, sed locus est ad iudicandum quod acceptaret possessionem, sed neque est ad iudicandum dicta restrictio, quia aliis ad nihil deferretur conclusio supra firmata, quando enim constat de possessione resignantis, non est aliud querendum effectum, cum de ea satis constet ex ipsa possessione resignantis, & ideo melius adaperetur distinctio, quam fecit Rota in Reatina praedicti 1. Maij 1603. coram R. P. D. Cocino Decano, ubi dicitur, quod aut beneficiarius resignatur post modicum tempus post factam provisionem, & talis resignatio oon probat effectum provisionis ipsius resignantis ob rationem supra deductam, quia scilicet potuit resignare, & cedere tale, quale ius habet, aut verò post longum tempus, & tunc probat effectum provisionis, quia in tali casu praesumitur resignans fuisse in possessione, & ita etiam hanc distinctionem secutus fuit Rota in decis. 224. n. 7. in §. par. 1. in reuoc.

b An confessio in articulis plenè probet contra articulationem, vide quod dixi ad decis. 143.

9 c Rota 7. seruauit non dare maiorem fidem testi contra inducentem, quàm pro inducente, Scythia. decis. 1349. n. 4. Rota decis. 1446. n. 2. par. 1. in reuoc. ubi redditur duplex ratio: Primò, quia per inductionem censetur tantum approbata persona, non dictum secundò, quia approbatio non cadit, ubi non adeit scientia depositionis, & hanc etiam opinionem late defendit Farina. de testibus quæst. 62. n. 141. Hond. conf. 84. n. 49. & seq. l. 1. Si tamen ultra inductionem testis, inducens producat etiam depositionem in iudicio, tunc dicta depositio plenè contra ipsum producentem probaret, etiam si esset vnicus tantum testis, quia producendo censetur approbare, proinde bene distinguit Hond. de conf. 84. n. 50. & 51. Farin. de testib. d. quæst. 62. n. 43. ubi dicit hanc declarationem esse à DD. communiter receptam, quoniam etiam tenet Rota in Bononiensi. Turres. 1. Junij 1615. coram R. P. D. Verosio.

10 d Et quòd non possit 7. beneficiarius allegare exiguitatem fructuum sui beneficii ad effectum se excusandi à refectione, nec ab aliis oneribus beneficii, quia sibi impetare debet, 7. acceptauit beneficium tenet, dixit Rota decis. 330. n. 5. par. 1. decis. Mantica. decis. 330. n. 4. & decis. 351. n. 1. & dixit etiam Rota coram Sacrosancto infra decis. 429. n. 4. & decis. 431. n. 12.

Oliscianus Beltraminus.

Romana Pecuniaria.

Veneris 3. Iunij 1605.

ARGVMENTVM.

Aequitas l. si me, & Titium non habet locum, nisi in subsidium, quando aliter non est consultum contra eum, cum quo est actum.

SVMMARIVM.

- 1 Aequitas l. si me, & Titium si certum petatur est remedium subsidium, & ita demum procedit quando non est consultum contra eum, cum quo est actum, & n. 3.
- 2 Concordia exingit primam iura, adeo quòd amplius ad illa non deat regressus, & n. 4.

DECISIO CCXVL

IN libris Petri Ronchalli Mercatoris in Vrbe reperiuntur descripti debitor bo. me. Io. Moronus in pluribus partibus, quæ cantant in cónodum, & nomen Abbatiss Batiholomæi, & Polycarpi fratrum, cum in eis asseruerit res datas deferuisse pro personis ipsorum. Pretendebat Ronchallus dictos fratres teneti ad solutionem pretij rerum, quæ ad ipsos peruenerant, & in co-

tum utilitatem essent veris saltem ex equitate, l. si me, & Titium ff. si cert. pet. causa coram me extra Rotam pendente, consulti Dominos, an dicti Fratres tenerentur ad solutionem pretiarum, & fuit negativè resolutum: ratio potissima resolutionis fuit, quia remedium d. l. si me, & Titium, est subsidium, & ita demum procedit, quando non est consultum contra eum, cum quo est actum, & Alex. conf. 92. post n. 6. l. 1. Ruy. conf. 19. n. 1. l. 4. & 32. n. 8. circa m. d. lib. 1. Socin. in d. l. si me, & Titium. sub n. 1. vers. tertio, & ubi limit. cum aliis quos refert, & sequitur Menoch. de recuperanda poss. remed. 5. sub n. 4. vers. declaratur quarto, sed Ronchallus non probat sibi non esse consultum in bonis d. q. Ioan. Imò ex assignatione creditoribus facta apparet, quòd illi suo loco poterit satisfieri, cum praeteritis dicti fratres sint parati promittere, quòd pro partibus cum ipso rum seruiniu conseruent, erit Ronchallo consultum in bonis lo. iuxta graduationem creditorum. Obstat etiam Ronchallo concordia à Sede Apostolica confirmata, quæ fuit inita cum deputatis ab ipso, & aliis creditoribus, 7. cuius etiam executionem petiit eorū Aud. Cam. ita vt amplius ad primam iura redire non possit, & etiam ex ista loca approbatione, vt fuit resolutum in causa Romana de Maninis coram R. P. D. Millino, vltra quòd in Becu statuatur, quòd concordia liget etiam non nominatos.

ANNOTATIO.

- a Sued. 7. conf. 8. n. 13. & dicit Rota in Romana pensibus domus 12. Martij 1613. coram Cardin. Sacratore, ubi hæc eadem decis. canonizatur.
- b Et quòd concordia, 7. & transactio exingit primam iura est text. in cap. de transact. Mohed. decis. 3. eodem tit. & bene Rota decis. 429. n. 1. par. 2. in reuoc. ubi dicitur, quòd concordia non solum exingit iura omnia, sed etiam omnes probationes in iudicio factas, & omnia, ista iudicialia.

Oliscianus Beltraminus.

Romana Cambiorum.

Luna 6. Iunij 1605.

ARGVMENTVM.

Mercator dans literas cambij non liberatur nisi solutione dictarum literarum subsecuta, & quæ requiruntur ad inducendum delegationem, ita vt scribens remaneat liberatus.

SVMMARIVM.

- 1 Cambij litera scribens non est liberatus, nisi solutione subsecuta, & late sub n. 9. Procedi non obstant mora, & negligencia creditoris in presentando seu exigendo literam, & n. 10.
- 2 Cambij litera quando non habuerit effectum, datur prima obligatio.
- 3 Delegatio, vt inducatur, requiritur, quòd delegans sit credider nominis debitoris delegati, & quid mandet dicto debitori delegato, vt tamquam suus debitor se obliget ad satisfactionem sui creditoris, item quòd sequatur talis obligatio, & acceptatio d. obligationis.
- 4 Presentatio literarum cambij non inducit acceptationem illarum, cum litera presentantur in debito rem.
- 5 Delegatio non potest induci sine animo mandantis, nec sine animo recipientis.
- 6 Adora in materia literarum cambij non habet locum nisi quando est indulta delegatio.
- 7 Cambij litera quando sunt ad usum, habent seruiniu dictum

dicem diuina iuxta generalium consuetudinem deter-
catorum.

- 8 Cambia debentur concurrentes mora, interpellatione, & protestatione, & alio requisitu ad realizationem, & iustificacionem cambiorum.

DECISIO CCCXVII.

Quia D. Franchinus non solum recusat soluere cambiam, sed etiam repetit sortem principalem, ut indubite soluitur, dubitanti an esset recedendum tam a decisione bonae. Gyspif super sorte, quam a decisione R. P. D. Litz super cambiis in hac causa factis, & Domini sine aliqua contradictione, & difficultate perstiterant quoad utrumque caput in decis. Nam quoad sortem res est clara ex rationibus adductis in decisione Gyspif, quia cum Franchinus in literis cambi mandasset Bertis, ut solverent Nicolini, non potuit contingere liberatio, nisi solutione subsecuta, l. si debitor ff. de reor. Paul. de Cast. in delegat. n. 4. ad. sic. & in singularia n. 1. in fin. ubi etiam la. sub n. 36. vers. item Bart. male firmat. Dec. n. 16. vers. 2. refut. lib. 1. in. Cognol. sub n. 16. vers. sed contraria opinio ff. si cert. per. Socin. ut l. qui usufructum n. 1. ff. de verb. oblig. & conf. 37. n. 4. lib. 4. Rujin. conf. 2. 09. n. 1. lib. 1. fuit dictum in vna Bononien. pecuniaria 13. Februarii 1581. coram bon. mem. Illustissimo Cardinali Lancelotto, & in vna Veneta literarum cambi coram Gyspif 23. Maji 1593. Quando tamen litera non habuerant effectum durat prima obligatio, & eius effectus, Bal. in litterarum n. 1. C. de solut. Propterea bene in decisione Gyspif inferitur, quod edem Bertis effectus sint non soluendo, Franchinus scriptor literarum datum decoctionis sentire debuit, & restituere pecunias, quas occasione literarum recepit, haeredibus q. Bartholomaei de Signoribus, ut etiam fuit conclusum in illa Veneta literarum cambi. Verum est etiam, quod in d. decisione firmatur, non intervenisse in hac causa aliquam delegationem, quicquid dicant Informantes pro Franchino, quod enim delegatio esset subsecuta, requirebatur quod esset Franchinus creditor illorum de Bertis, & quod mandasset illis, ut tanquam sui debitores se obligarent Nicolini, & illi tanquam tales se obligarent, & quod talis obligatio fuisset per Nicolinos acceptata, * gloss. magna in l. quoniam. §. si mulier et l. ubi Cast. ff. ad Pellen. Bal. in l. 2. n. 4. C. de execut. rei ind. Bal. in d. singularia n. 36. Dec. n. 27. Socin. in d. l. qui usufructum n. 9. & 10. & conf. 267. n. 3. lib. 2. Bero. conf. 97. n. 2. lib. 1. Paris. conf. 107. n. 1. lib. 3. Alba. conf. 2. n. 1. fuit dictum in illa Bononien. pecuniaria. Haec autem omnia deficere videntur, nam (ut dictum est in decisione) non satis constat Franchinum fuisse creditorem illorum de Bertis, & bene deducant informatores pro Signoribus, qui respondent omnibus adductis pro firmato credito, sed quicquid sit nullibi apparet, quod Franchinus illis mandauerit, quod se obligarent, vel sui debitores, Nicolini, imo illi mandavit, ut solverent, quod nullam habet proportionem cum delegatione, quae requirit iussu de se obligando, & promittendo. Minus etiam verificari potest, quod Bertis promiserint vel debitores, imo non constat de aliqua expressa promissione, sed de sola acceptatione literarum, in quibus, ut dictum est, non continebatur, quod se obligarent, sed quod solverent. Non etiam adest aliqua acceptatio Nicolinarum proportionata delegationi, quod si enim eum deducit Franchinus a presentatione literarum cum inde sequitur, bene respondetur in decisione, quod illa facta fuit ad effectum, ut campior, cui litera cum illis verbis (sinturam) praetendebatur adveniente tempore solutionis sub aliquo praetextu, aut quaevis colorationem evitare, aut discurrere non posset, & praeterea videntur Nicolini per hos actus Bertorum si-

dem esse secuti dummodo solverent, & non alia, & accepisse illos pro soluendo, non pro soluto, ut dicit Bal. conf. 348. sub n. 3. vers. an hoc dicendum. lib. 1. Non obstant literae missae scriptae per Nicolinos Caesaris Anconae, quia illae non inducunt aliquam acceptationem, ut de soluto, sed ut de soluendo ex supra allegata doct. Bal. & hoc declarant aliae literae Nicolinarum, in quibus dicitur id factum sine praedictio suorum iurium, & sub spe futurae numerationis praeter ea quicquid sit de animo, & facto Nicolinarum, quod delegatio non poterat, induci sine animo Franchini mandantis, Socin. de conf. 267. sub n. 3. vers. ista autem non inducuntur sine animo, & sine animo etiam Bertorum mandatum recipientium, Paul. de Cast. in d. l. qui usufructum in pass. de verb. obligat. Dec. Pur. 124. lib. 3. quae in contrarium allegatur, non obstat, quia in casu d. decis. id est eius commodum fuerant conceptae literae, fecerat se etiam credere in libris Mercatoris, ad quem fuerant literae directae, quo casu videtur concurrere virtualis solutio, & depositum respectu. Non obstat, quod dicitur de mora, & negligentia Nicolinarum, quia ultra quod tunc demum noceret, quando esset indulta delegatio, ut fuit dictum in illa Veneta literarum Cambi, quod respondetur etiam literas fuisse ad usum, quo casu habebant terminem decem diem in iuxta generalem consuetudinem Mercatorum, & ex forma Statuti Veneti dabatur alij tres dies, quibus transactis conceduntur alij tres dies ad protestandum, unde etiam vltima lunij fuerint literae productae, & 16. iulij protestatum iuxta solitum illius foci Mercatorum excluditur negligentia, & mora, quae protestatio fuit bona, quicquid ex aduerso dicatur, ut patet ex deductis pro Signoribus, stante igitur decisione Gyspif super debito sortis principalis nullum restat negotium super decisione D. Litz quoad cambiam, quod quia, ut ex eius lectura apparet, & ex allegatis per informatores, constat de mora Franchini de interpellationibus, & protestationibus contra ipsum factis, & concurrent omnia requisita ad veritatem, & iustificationem cambiorum, ex quibus fuit conclusum standum esse decis. in utroque capite, & Franchinum teneri ad solutionem cambiorum, & haeredes Bartholomaei de Signoribus esse absolvendos a praetensa repetitione sortis principalis, videlicet, dec. 704. bon. 3.

ANNOTATIO.

Circa tamen materiam d. decis. quod scilicet dans literas Cambi non liberatur, nisi secuta eorum solutio, late tractat. Scacc. de cambiis §. 2. glo. 5. n. 32. ubi enumerat plures decis. Rota Romana, & vltra allegatas per illum alias saepe Rota dixit, ut in decis. 179. sub nom. 2. par. 2. in reuer. & in Bononien. literarum Cambi 15. Decembris 1611. coram R. P. D. Pamphilio, & fuit late decisum in Rauennate. pecuniaria 1. iulij 1580. coram R. P. D. Buratto, & fuit Gratian. discrepat, forens. cap. 64. per totum, quae opinio maxime habet locum, quando in literis adiunct illa verba (et penitus ad meum rationem) Surd. decis. 132. sub n. 10. vers. scilicet, & considerant Rota in dicta Rauennate. pecuniaria coram R. P. D. Buratto. Et hoc habet locum non obstante mora, seu negligentia creditoris in exigendo literas, ut firmavit Rota in hac decis. & dixit etiam in Romana pecuniaria 14. Novembris 1591. coram Cardinali Millino, & late fuit dictum in dicta Rauennate. pecuniaria coram R. P. D. Buratto. debet tamen creditor Cambi, qui non potest exigere literas Cambi faciem certiorare eum, qui sibi fecit literas, remittendo dictas literas cum protestatione, Scacc. de cambiis §. 2. glo. 5. n. 326.

- 2 Delegatio an, & quando censetur indulta, & quae requirantur, vide latissime Scacc. de cambiis dila §. 2. glo. 5. n. 180. & seq. & Gratian. discrepat. de cap. 44.

Observatio Beltraminiana

Seguntina præminentiarum.

Merturij 8. Iunij 1605.

ARGVMENTVM.

Patet ex summario.

S Y M M A R I V M.

- 1 Sententia est valida, quando est lata, seruata seruandū.
- 2 Compulsoria generalis non retardat, nec suspendit iudicium.
- 3 Compulsoria speciales retardat processum.

DECISIO CCCXVIII.

Cum Doctor Valasquez obtinisset Cappellaniam maiorem in Ecclesia Seguntina, quæ fuerat vsque de anno 1471 in dignitate erecta, pretendebat sibi deberi præeminentiam dictæ dignitati assignatam, Capitulum verò Seguntinum illas denegabat, eo quod non esset Canonicus, vt dicebat requiri ex forma erectionis, lite orta, Capitulum obtinuit duas sententias in partibus, & tertiam in Rota, nec non iuxta trium consensuum executoriales in forma, ante quam intimationem decessit Valasquez, & propterea fuerunt intimata Francisco della Fucate existenti in possessione Cappellanie vigore coadiutorie cum futura successione, qui enim viuente coadiutore fuerat in causa, quibus executorialibus in actis reproductis, & seruatis terminis seruati solitis Capitulum petit contra ipsum declaratoriam, de quo cum 11. Februarij Roram consuluissem, placuit Dominis audire, si Franciscus aliquid releuans deduceret contra sententiam Rotalem, aut quod cruentum dedi dubium, an dicta sententia esset confirmanda, quod fuit affirmatiue resolutum, & quia de val-disiue non est ambigendum, cum sit lata seruata seruandis, iustitia autem est clara, & patens ex decisione in hac causa facta coram Illustrissimo Cardinali Seraphino, in qua iuxta formam erectionis fuit desumum Cappellano maiori non existenti Canonico non deberi præeminentiam, cum qualitas Canonici requiratur ex fundatione, Franciscus autem nihil in contrarium deducit, & minus docet se esse Canonicum, solum allegat processum in partibus, & pro iuribus extrahendis obtinuit compulsorias generales, & verum ille non retardant, nec suspendunt iudicium, & sunt lapsi decem menses, intra quod tempus poruisset reparare, & reproductere.

ANNO TATIO.

- 1 Compulsoria generalis non retardat, nec suspendit iudicium, Vell. in præ. lib. 1. cap. 1. sub n. 12. & compulsoriae autem speciales bene retardant, Capua quædam ff. 171. par. 1. Vell. ad lib. 1. c. 1. n. 11. in par. Soc. de iudic. lib. 1. cap. 1. n. 339.

Romana fideicommissi de Iacobatis.

Luna 20. Iunij 1605.

ARGVMENTVM.

Alienans partem hereditatis contra prohibitionem testatoris, an cadat à toto, vel solum à parte alienata.

S Y M M A R I V M.

- 1 Alienans partem fideicommissi non cadit à tota hereditate, sed tantum à parte alienata, & n. 7.

Item emphyteuta, alienans emphyteusim sine consensu Domini, non cadit nisi à parte alienata, & n. 7. vbi vide l. consuetudinem.

- 2 Argumentum valet de lege ad testatorem.
- 3 Delictum circa rem commissum tamen facit perdere rem quatenus in ea peccatur.
- 4 Hereditas testatoris non est incommuni, quid sit diuisa inter plures.
- 5 Hereditas appellatione veniunt pars.
- 6 Hereditas postquam est adita, non est amplius hereditas, sed dicitur patrimonium aduentitium, largi tamen loquendo dici potest hereditas, & non. 8.

DECISIO CCCXIX.

Li cet arduus sit questio, & inter Doctores multum controuersa, si per alienationem vnius rei fideicommissio subiecta, & alienari prohibita alienans cadat à tota hereditate, vel à re tantum alienata. Et quod ab herediare tota cadat, consulerunt Ang. vt patet in cons. 168. an dub. quem secutus est Crot. in l. ficuti famul. §. Diuini n. 154. ff. de leg. 1. & alij adducti per informantes pro Hospitali, & lris consoribus. Contrarium tamen lare defendit, l. l. in l. aut Præter in princ. n. 1. & seq. ff. de iur. iurand. Ruy. cons. 119. sub n. 12. vers. sed contrarium lib. 1. Ferd. Soarez in d. §. Dum n. 191. vbi dicit hanc opinionem esse veritatem, & requirit consensum, quam etiam equiorem dicit Soc. iun. ibi sub num. 120. & magis receptam Menoch. cons. 164. n. 22. & secuta est Rota in Perusina hereditatis 16. Nouemb. 1584. coram b. me. Orano, in qua fuit responsum fundamentis Ang. & tenuit in Romana de Theodolis 10. Ianuar. 1597. coram R. P. D. Litta, quam opinionem comprobant l. f. & sequaces exemplo Vassalli, & emphyteute, vt etiam bene deducunt in dicta Perusina hereditatis. Nec obstat, quod ex aduerso dicitur cum Crot. vassallum, & emphyteutam prohiberi alienare à lege, cum quia mirius agitur, l. Celsus in princ. ff. de iur. iur. quia ad hoc bene replicat Soc. iun. in d. §. diuini in fin. quod imò idem dicendum sit de prohibitione testatoris, cum & ipsa habeatur pro lege, & & alia valet argumentum de lege ad testatorem, sicuti est contra, quando est eadē ratio, prout in isto casu, vt plenè deducit ibi Soc. ff. de iur. iur. quod 3 pro delicto circa rem commissum tamen perditur res, quatenus in ea peccatur, l. rescriptum ff. de iur. quibus, vt indig. l. Paulus, & l. beneficium, & verobique Bar. ff. ad leg. Falcid. Arret. cons. 4. num. 5. circa med. Non obstat, quod alienando contra prohibitionem testatoris dicitur peccari in eius personam, ex Rol. cons. 17. n. 12. lib. 2. quia imò principale peccatum est circa rem, vt dicit Arret. ibi. Nihil etiam facit, quod contrarietatis voluntati testatoris efficiatur indignus illius successione, quia indignitas restringitur ad terminos contrauentionis, vt censetur quis indignus succedere in illa parte, quia alienando contrauenit, l. l. rescriptum, & l. l. beneficium, & verobique Bar. ff. ad leg. Falcid. Arret. cons. 4. num. 5. circa med. Non obstat, quod pro inconuenienti consideratur, nempe quod sequeretur diuisio bonorum hereditarium, res enim alienatæ essent penes substitutum, & alie penes heredem, & quia non inconuenit, quod hereditas sit diuisa inter plures quomodocumque vocatos, præsertim concurrente voluntate testatoris, quæ sola attenditur, l. ex fidei ff. de hered. inst. l. 1. in condempnandis ff. de cond. & dem. Non obstat, quod testator in casu alienationis bonorum priuet bonis, & hereditate, & quia appellatione hereditatis venit etiam pars, gloss. in l. Lucius Titius in vers. hereditatis ff. de leg. 1. & res ipsa hereditaria facit partem hereditatis, Bar. in l. seruam §. si in 20. princ. ff. de leg. 2. & præsertim post aditam hereditatem, quo casu non est amplius hereditas, sed dicuntur bona, l. sed, & si plures §. si solum ff. de leg. 1. & pupill. not. in l. 1. §. vterque ff. de acquir. poss. §. b.

ANNO

ANNOTATIO.

- 7 a Hanc et eandem opinionem sequendo d. decisionem, & alias antiquiores tenet Rota in decis. 193 sub n. 6. per. 3. in reuer. & in Firmana fideicommissi 17. Iunii 1611. coram Causlerio, & in Perusina dotis 9. Iunii 1605. coram R. P. D. Vbaldo, & in Reatina bonorum 14. Aprilis 1617. coram eodem D. Vbaldo, & etiam emphyteusa alienas partem emphyteusae non cadit à toto, Clas. 5. *emphyt. quæst. 13. n. 20.* ubi de magis commun. Corbul. de caus. priu. ab alienat. *emph. 4. sub n. 6.* Mantie. de tacit. ass. 11. lib. 1. n. 13. Vbi dicit hanc opinionem esse magis communem, & magis benignam, quam etiam secuta fuit Rota in Bononien. bonorum emphyteoticorum 1. Decembris 1586. coram Cardinali Pamphilio, & in Burgen. decimarum 3. Iulij 1606. coram R. P. D. Ottenbergo, quod tamen non procedit si emphyteusa alienata, ut rem propriam non sita mentione de dominio directo Domini, quia tunc alienans partem cadit à toto, tunc enim apparet de deprecatura illius intentione interueniendi dominium directum, Rol. conf. 17. n. 1. in fin. lib. 1. Corbul. de caus. priu. ab alien. *emph. 4. sub n. 7.* ubi dicit ad hunc effectum sufficere, quod in ipsa alienatione non sit facta mentio de qualitate rei emphyteuticæ, & tenuit Rota in Castellan. bonorum 6. Aprilis 1590. coram Card. Plateto.

- 8 b Cras. 5. *hereditas quæst. 1. n. 1.* Rota decis. 47. n. 4. per. 1. aliter, improprie tamen, & largo modo hereditas etiam postquam est adita, dicitur hereditas, Decian. conf. 17. n. 1. lib. 3. Sard. conf. 161. sub n. 1. & dicit Rota in Romana de Cathaneis 4. Maij 1609. coram R. P. D. Marqueseo moito.

Olimarius Beltramio.

Romana nullitatis Obligationis.

Luna 10. Iunij 1605.

ARGVMENTVM.

Elicitur ex Summario.

- 1 Liquidatio fieri postq. post sententiam ante eius executionem.
- 2 Afferens plus peruenisse ad manus alterius, incumbit eam probandi.
- 3 Petens redditionem rationis ab aliquo probare debet res, & quantitates administratas.
- 4 Calculatoris relationi standum est.
- 5 Executio non est retardanda super eo, quod est liquidum occasione præsensuum illiquidarum, & n. 6.

DECISIO CCXX.

Fuit pluribus præcedentibus decisionibus, & cum matura causæ cognitione pronunciatum instrumentum venditionis nullum, & tunc hereditatis q. Valerij Vrsini esse nullam, obligationisq. occasione d. venditionis factas tam per DD. Paulum Amilium, & Amilium, quàm per Illustrissimum Cardinalem Causentium cum omnibus inde secutus nullus roboris, & efficaciz remanisset, & quequid per ipsos, & ipsorum quemlibet solum suæ occasione d. venditionis creditoribus d. hereditatis esse ipsi restituendum; fuit pariter in eadem sententia D. Paulus Amilius restitutus aduersus aditionem præfate hereditatis; reddita tamen ratione per ipsum creditoribus bonorum administratorum, ac deductis, & compensatis omnibus fructibus, & bonis hereditatis, quæ penes ipsum permansissent, aut rationem non reddidissent, quæ sententia fecit transfusum in iudicium. Fuerunt data computa eam administrationis, quàm pecuniarum solutarum occasione precij hereditatis, ut prædictum est, emptæ, & pro eorum calculatione, & solutione electus fuit peritus, qui retulit fuisse solutis creditoribus scuta 34110. & ad manus eorumdem Pauli Amilij, & Amiliz de

prædicta hereditate peruenisse scuta 37511. quibus detractis remanent creditores in scutis 10357. & non est dubium, quod liquidatio potuit fieri post sententiam ante eius executionem, Bat. in l. 5. n. 2. & 7. C. de senten. que sine terra quænt. prof. cum aliis in deci. Ped. 11. 9. n. 14. propterea dixerit Domini pro dicta summa scutorum 30357. esse relaxandum mandatum aduersus creditores. Non obstat, quod dicitur plus peruenisse ad manus D. Pauli Amilij, quia id est probandum, l. fin. §. si etiam C. de iure delib. glo. in Leum de leg. de prob. & fuit in puncto decium in Romana de Lante 24. Ianuarij 1603. coram R. P. D. Iusto: 1. præsertim quia ille qui petit redditionem rationis debet probare res, & quantitates administratas, Aym. conf. 131. n. 14. Quæ etiam obiciuntur aduersus calculum, sunt probanda, quia alioquin standum est relationi calculatoris, Pacif. conf. 96. n. 3. lib. 1. si quid autem apparebit ultra deducta in calculo, & res administratas, seu fructus perceptos, habebitur omnium ratio, interim non est differenda executio super eo, quod est liquidum occasione præsensuum illiquidarum, Bal. conf. 15. in fin. lib. 3.

ANNOTATIO.

- a Socio. sen. 7. conf. 4. sub n. 36. lib. 1. Rota penes Zach. dec. 155. n. 3. fuit dictum in Romana pecuniarum 19. Februarij 1611. coram R. P. D. Verospo, est tamen casus valde notabilis in decis. 143. per. 1. in reuer. ubi Rota noluit dare executionem credito liquido, donec non esset terminata præsentatione alterius partis illiquidæ.

Olimarius Beltramio.

Hispalen. Canonicatus.

Luna 17. Iunij 1605.

ARGVMENTVM.

Arbitrium non intrat ad impediendam executionem literarum Apostolicarum, quando non adest legitimus contradictor, & non dicitur legitimus contradictor Capitulum, & si se opposit executioni tenetur prouiso ad interesse; nisi substat iusta causa. De qualitate, quæ inest de iure, non est necesse facere mentionem: Papa potest concurrere cum quolibet Ordinario.

SUMMARIVM.

- 1 Arbitrium intelligitur prout de iure.
- 2 Litteræ Apostolicæ de iure habent executionem paratam, ubi non adest legitimus contradictor.
- 3 Capitulum non dicitur legitimus contradictor ad impediendam executionem literarum Apostolicarum, cum non habeat consensum totalem, nec sit in possessione Canonatum, & n. 11.
- 4 Capitulum non debet se opponere executioni litterarum Apostolicarum.
- 5 Si se opponit, tenetur prouiso ad interesse.
- 6 Executor tamen, si substat iusta causa.
- 7 Canonicatus collatus in Cathedrali de iure est simonia, non Episcop. & Capituli.
- 8 Qualitas, quæ inest de iure, non est de necessitate exprimenda, quia censetur nota Principi.
- 9 Papat. non cadit in his quæ sunt iuris, & n. 11.
- 10 Papa concurrat cum quolibet Ordinario, & concurrere non facit id inuariant, & n. 13. ubi dicitur Ordinarius ordinarius.

10 Quæ

10 *Quelcus dignitatis sapis exprimitur ad maiorem de-
manstracionem.*

DECISIO CCXXI.

Dominus cum præsupposito quod gratia Dom. Gasparis sit iustificata, quod referuntur particula-
ret videndum, resoluatur non esse locum arbitrio
ad effectum retardandi executionem literarum Apo-
stolicarum, et arbitrium enim intelligitur, prout de iure,
re, 2. C. de Grati. 7. n. 7. & decis. sig. n. 2. de re iudic.
2. & fuit sæpius dictum, quod de iure autem literæ Aposto-
licæ propter earum auctoritatem puram habent execu-
tionem, ad instar l. fin. C. de edict. div. Ad. vel. ubi non
adest legitimus contradicere, Mohed. decis. 3. ut sit pend.
fuit dictum in vna Portugallien. dismembrationis 16.
Iunii 1595. coram Illustrissimo Cardinali Blanchetto, &
in Elucen. beneficii 17. Novembris 1601. coram R. P. D.
Decano, et fuit Capitulum nullo modo potest dici le-
gitimum contradicere, cum non habeat similem gratiam,
Mohed. ubi supra, nec sit in possessione Canonatus.
Nec debet Capitulum contradicere, & opponere se
executioni, et vbi admonet Innoc. in cap. mandatum. sub
n. 5. de rescript. et ne aliis reneatur prout ad interesse,
Tan. decis. 49. fuit dictum in vna Osicen. Canonatus,
& præbendæ 4. Martij 1575. coram Robustio. Et licet
aliquando executur, si subest iusta causa, ut dicitur
in dictis decisionibus, & fuit latè deductum in Segun.
Archidiaconatus, & Canonatus 21. Martij 1601. coram
R. P. D. Lancelotto. Hietamen nulla subest causa
legitima, propter quam possit Capitulum reculare obe-
dere. Nihil enim relevat, quod fuerit tacitum Capitu-
lum cōcurrere cum Archiepiscopo in collatione istius
Canonatus, et quia cum hoc esset de iure, Abb. in c.
cum Ecclesia. n. 3. vers. 3. apud de elect. Rot. decis. 4. de con-
cess. præben. non. Castad. decis. 12. de præben. fuit dictum
in vna Placen. Canonatus 16. Februarij 1575. coram
Orano, & in Ispalen. portionis 19. Januarij 1594. coram
Illustrissimo Cardinali Pampilio, et non fuit ne-
cessè exprimere, quod de iure inerat, Rot. decis. 75. de re-
script. in aut. Castad. decis. 4. n. 6. & decis. 11. n. 7. & sig.
de præben. Papa enim nullo modo ignoravit istum si-
mulationem, sed cum noluit attendere, præveniendo in
collatione, et prout indubitanter potuit, quia concurrir
cum quolibet Ordinario, & confendo nulli facit in-
iuriam, 4. Put. decis. 48. n. 6. & 7. lib. 3. fuit dictum in no-
stris terminis in ista Ispalen. portionis. Et cum apparet
de animo Papæ in præveniendo vanitas esse dicere, quod
voluerit in collatione adhibere consensum Capituli.
Nec potest inferri à consensu habito ab Illustrissimo
Cardinali de Guevara ad consensum Capituli. Ad quem
enim finem voluerit Papa consensum Cardinalis, non
est querendum, sed satis est, quod potuit illo modo
conferre, & conuulit, prout potuisset, alio quocumque
modo placuisset, & si voluisset consensum Capituli,
expressisset, prout expressit consensum Cardinalis. Nec
potest pretendere Capitulum se sub nomine Archie-
piscopi vocatum ad consensum præstandum, quia Papa
non fuit in hoc contemplantus dignitatem Archiepisco-
palem, sed potius personam Ferdinandum Cardinalem.
Non obstat, quod appellatur etiam Præf. Ispalen. Ec-
clesiæ, quia visum fuit Dominum consensum istum ma-
gis proportionari persone, quam dignitati, et expressio-
nem præfatus fuisse factam gratia honoris secun-
dum consuetudinem, & ad maiorem demonstrationem
ad tradita per Abb. conf. 93. n. 1. & 2. per. 1. facient latè
deducta in causa Congregien. Gabellæ 17. Martij 1603.
coram R. P. D. Iusto. Ex quibus fuit resolutum non in-
terare arbitrium, sed literas ille exequendas, si sunt iu-
stificata.

ANNOTATIO.

- a Arbitrium an intelligatur, prout de iure, & an, & quando
det faciatem recedendi à iuris rigore, vide quod dixi
ad decis. 119.
- b Capitulum non esse legitimum contradicere ad im-
pediendam immisionem prout Apostolice vitæ alle-
gata in hac decisione dixi Rot. in Pacen. Punitatis 11.
Decembris 1619. coram R. P. D. Manzaredo, & in Tibur-
tina Archidiaconatus 19. Januarij 1619. coram R. P. D. Ca-
valerio, & in Osioien. Canonatus 24. Januarij 1618. coram
R. P. D. Remboldo, & in Ravennaten. Canonatus
23. Martij 1618. coram R. P. D. Pirouano, sed prius in ea-
dem 23. Iunii 1607. fuit dictum, quod Capitulum erat le-
gitimum contradicere respectu qualitatæ, & habilita-
tum requisitarum in Canonici.
- c Non est enim cadit subsepio in his, quæ sunt iuris, Rot. 12.
decis. 486. sub n. 2. per. 1. de re iudic. cum alijs per Gonz. super
reg. 1. 5. 4. prom. n. 13.
- d Et quod Papa possit concurrere cum quolibet Ordina-
rio, & confendo nulli facit iniuriam, latè Gonzal. su-
per regul. 1. 5. 4. prom. per totum, & latius Garza de benef.
per. 1. 4. 1. per totum; est enim Ordinarius Ordinatio, &
habet totum Orbem pro diocesi, Gonz. super eadem
reg. 1. 5. 4. prom. n. 4. Rot. decis. 613. n. 1. per. 1. de re iudic.

Glorius Bilemionis.

Alben. Parochialis, seu iurispatronatus.

Lane 27. Iunii 1605.

ARGUMENTVM.

Præstendens iurispatronatus, si habet iurisdic-
tionem temporalem in loco beneficii, habet
præsumptionem usurpationis contra se, &
gravatur onere probandi iurispatronatus se-
cundum formam à Concil. Trident. præscri-
ptam, siue agatur in petitorio, siue in posses-
sorio. Consensus præstatur resignationi non
constituit in possessione, nisi probata effe-
ctuatione. Quasi possessio præstentandi non
transit in hæredem, etiam si vigeat in loco
Statutum de continuanda possessione.

SVMMARIVM.

- 1 Iurispatronatus usurpatus presumitur in eo, qui habet
iurisdictionem temporalem in loco beneficii, & n. 10.
- 2 Iurispatronatus probari debet iuxta formam Sac. Concil.
Trident. præscriptam; in eo ut aliter facta probatio non
sufficiat, quando præstendens iurispatronatus habet
iurisdictionem temporalem, & n. 11.
- 3 Que probatio requiritur, si in possessorio, quam in pe-
torio, & n. 12.
- 4 Et de hac forma data à Concilio vide latè sub n. 11. ubi
dantur plures limitationes, & declarationes.
- 4 Consensus præstatur, licet pendens, non est in considera-
tione ad effectum quasi possessionis præstentandi.
- 5 Consensus præstatur resignationi, ut inferat possessionem
præstentandi, necesse est, quod resignatio fuerit secuta,
& quod habuerit effectum.
- 6 Præstentatio non constituit in quasi possessione præstentan-
di, nisi probata effectuatione.
- 7 Possessio præstentandi non transit in hæredem, & n. 13.
- 8 Hec præcepta non habent Statuto loci vniuersitatis pos-
sionem defuncti in hæredem, quod non operatur con-
tra Ecclesiam, & n. 14.
- 9 Ecclesia non censetur annexa Castro ex eo solum, quod
sit in Castro.

Non constat de aliqua possessione presentandi, quæ suffragetur D. Bonifacio, quia cum habeat iurisdictionem temporalem in loco beneficii, habet contra a presumptionem usurpationis, & Put. decis. 3. & 8. de iure patris. fuit dictum in Sorana iurispatronatus 28. Aprilis 1603. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio, & in aliis pluribus, & propterea debet probari iurispatronatus secundum formam à Sacro Concilio Tridentino præscriptam, ita ut aliter probatio facta non suffragetur, ut dixit Rota in causa Sabinen. beneficii 15. Novembris 1582. coram. f. l. rec. Clemente VIII. & in illa Sorana, & in aliis quàm plurimis causis, quæ probatio requiritur tam in possessorio, quàm in petitione, ut sæpius fuit resolutum, & signanter in vna Auximana iurispatronatus coram R. Reverendissimo Rodicio 28. Maij 1593. in Romana Parochialis de Publicis coram Reuerendissimo Pacen. 31. Januarij 1600. & in Corben. iurispatronatus 8. Iunij 1601. coram Illustrissimo Cardinali Seraphino, & de anno præterito in Complana iurispatronatus coram R. P. D. Lita, quæ probatio in isto casu non videtur adesse. Non etiam probatur aliqua presentatio ipsius D. Bonifacii, quia conclusus ab ipso, ut præsumitur, præstius resignationi faciendæ per Henricum, ultra quod dicitur de eo non apparere in actis, & quod fuit datus vltima die Martij 1599. & sic de facili pendente lite, cum de mensæ sequenti fuerit lata sententia ad favorem Bonifacii, & propterea non esset in consideratione ad tribuendum aliquam quasi possessionem, sed tradita per Calder. conf. 12. de usurpat. Caput. decis. 3. lib. 3. in manuscript. fuit dictum in vna Valen. de Conventu 30. Ianuarij 1581. coram Illustrissimo Seraphino, pateret non apparere, quod fugerit secuta resignatione, & quod habuerit effectum, & tamen ad effectum, ut consensus probet quasi possessionem, iuxta decis. Cæcæ 2. de iure par. debet doceri, quod effectum habuerit, ut fuit dictum in Lucana Decanatus 21. Maij 1578. coram f. l. rec. Clemente VIII. quæ siue etiam dicitur de presentatione, Calder. conf. 12. Abb. conf. 14. n. 1. par. 1. Dec. conf. 49. n. 3. effectus autem non docetur, sed apparet de non effectu, quia ut narrat informantes pro Bonifacio, iste Henricus mortuus est in possessione beneficii quod vacavit per eius obitum, nec potest Bonifacius nisi possessione Ambrosij præteriti ausi, cuius se facit hæredem, quia in ipsum transire non potuit, & Achil. decis. 5. de iur. par. Fab. decis. 61. lib. 2. Tansl. decis. 3. Caput. decis. 40. par. 2. & fuit resolutum in causa Ianuen. iurispatronatus 17. Martij 1603. coram R. P. D. Lita; non obstat constitutio Mediolani continuans possessionem in hæredem, quam T. Rota apud Caput. decis. 11. par. 3. censuit operari etiam quoad possessionem presentandi, quia, ut fuit dictum in illa Comen. iurispatronatus, sepius Domini dubitarunt de illa decisione, & procederet, vbi versaretur suorum Ecclesiarum non autem contra Ecclesiam, non obstat quod Ecclesia sit in Castro, in quo successit Bonifacius, quia non probatur, quod iurispatronatus sit annexus Castro, ita ut transiret ad successorem Caltri, iuxta c. cum ex litteris, & c. cum secundum de iurispatronatu, & ex quæ adducuntur ad probandum iurispatronatus cantari ad favorem domus, & familie de Calderis, & de Castro mentionem non faciant, non obstant enunciatione Ordinariorum in literis Episcopi Albeni in visitatione, ut præteritur, emanatæ, & alia adducta ad probandum iurispatronatus, quia sufficit pro nunc, dicere, quod concernunt petitionem, & hodie agitur de quasi possessione presentandi, & agitur de vniuersa sententia Vicarij Albeni, quæ declaratur D. Bonifacium esse in quasi possessione presentandi, & in ea manutendum.

a Verall. t. decis. 28. n. 1. par. 1. Rota decis. 421. n. 1. par. 1. in re. 10. & 756. n. 3. par. 1. in re. Par. de conf. 12. lib. 2. n. 241. Menoch. de presumpt. lib. 3. quæst. 40. num. 2. Gomaz. super reg. 8. glof. 1. n. 61.

Et quod quando præcedentes iurispatronatus sunt personæ potentes habentes iurisdictionem temporalem in loco, sit necessaria probatio iuxta formam Concilij.

b Lucæ Garz. t. quæ plures decisiones cumulat de benef. par. 5. cap. 9. n. 91. cum pluribus seq. & Gonzal. super reg. 8. glof. 1. n. 61. seq. ad 15. Rota decis. 99. par. 1. diuis. & fuit dictum in Iacen. Parochialis 17. Iunij 1603. coram Cardinali Pamphilio impress. penes Marchet. de (ommiss. 11. n. 1. fol. 449. & cum probatio requiratur de forma, ut dicit Gonzal. d. glof. 1. n. 75. & seq. Par. de conf. 12. lib. 2. n. 258. & 259. idem non sufficeret probare presentationes per testes, vel per aliud equipollens, sed requiritur probatio per scripturam, Par. de conf. 12. lib. 2. n. 258. & 259. & seq. Garz. d. lib. 2. cap. 9. n. 91. & Gonzal. reg. 8. glof. 1. n. 79. & 80. vbi reddit rationem, quia Concilium de testibus omnino non confidit, & in dictis locis plures decis. Rote cumulantur, & idem eundem est à consil. Menoch. 141. n. 1. lib. 2. & seq. qui tenet posse probari presentationes per testes.

Et licet Concilium præscribat formam, & non possit implari per equipollens, tamen quantum ad probationem immemorabilis, sufficeret loco illius probare centenarium, quæ æquales immemorabili, Seraph. decis. 142. Garz. de benef. par. 4. cap. 9. n. 107. & seq. Par. de conf. 12. lib. 2. n. 258. Menoch. conf. 141. n. 2. lib. 2. & 15. Rota decis. 545. par. 1. diuis.

Et hæc forma tradita à Concilio est seruanda, etiam si concurreat maior, vel æqualis potentia in Ordinario prout reprobat decisione Tolitana iuris decembris coram Cardin. Blancheto dixit Rota in Sorana iurispatronatus 1603. coram Cardin. Pamphilio, & in Iacen. Parochialis 23. Iunij 1603. coram eodem, si tamen concurreret sola potentia præteritum iurispatronatus abique iurisdictione, tunc non habet locum dicta forma data à Concilio, Gabr. conf. 192. n. 3. & 4. lib. 2. Rota decis. 374. par. 1. in re. & fuit dictum in Lucana iurispatronatus 16. Iunij 1603. coram R. P. D. Dunozerro, & confirmata 1. Decembris 1613. coram eodem.

Habet etiam locum d. forma data à Concilio, quando agitur de iurispatronatu vniuersitatis paux, Rot. decis. 481. n. 1. par. 1. in re. vbi plures decisiones cumulantur, Garz. de benef. par. 5. cap. 9. n. 121. & propterea non est habenda ratio de decis. 169. n. 3. par. 4. in re. in qua contrarium fuit resolutum. Si tamen plures familie de aliqua vniuersitate prætererent iurispatronatus non præsumitur in his usurpatione, nec adhiberetur ad probationem iuxta formam Concilij, ut fuit dictum in Lucana iurispatronatus de Podiis 31. Ianuarij 1600. coram R. P. D. Dunozerro, item si prius familia haberet iurispatronatus simul cum familia potenti, vel vniuersitatis, tunc non est necessaria probatio præcipua à Concilio, Rota decis. 144. lib. 2. par. 2. in re. & decis. 154. lib. 2. par. 1. in re. & fuit dictum in Firmiana Altraris de Doris 15. Febr. 1610. coram R. P. D. Marquessino, Menoch. de presumpt. lib. 3. presumpt. 30. n. 15. & 16. & conf. 144.

c Possessio t. presentandi auctoris non transit in successorem, Mantie. decis. 105. Rota decis. 160. n. 4. & decis. 317. n. 5. par. 1. in re. & fuit dictum in Placentina Cappellania 30. Octobris 1615. coram R. P. D. Decano, & licet in Lucana Parochialis 7. Februarij 1610. coram R. P. D. Vblado, vbi fuit dictum, quod nec possessio Patris transibat in filium, & ibi alie decisiones cumulantur, quod procedit non obstante Statuto loci de continuanda possessione, quia non habet locum in quasi possessione presentandi, prout reprobat decis. Caput. dixit Rota in decis. 160. n. 4. par. 2. in re. & in Terdonen iurispatronatus 6. Aprilis 1609. coram R. P. D. Coccino Decano, & alias sæpè, & firmatur in hac decisione.

d De quo dixi supra in annotat. antecedente.

Oliverius Beltraminus.

Romana

Romana hereditatis de Bonellis.

Veneris 21. Octobris 1605.

ARGUMENTVM.

Legitimatione requiritur discussione circa filiationem, & filius, asserens se talem, probare debet se talem in quacumque parte iudicii, si opponatur. Appellatus potest adhaerere appellationi interpositae per appellantem, quando capitula sunt connexa, & an, & quando dicantur connexa.

SVMMARIVM.

- 1 Legitimationis non procedit sine filiatione.
- 2 Filius probanda est ab eo, qui assertit se filium sine agat, sine conueniat; praesertim, quando agitur de aliqua hereditate.
- 3 Legitimationis persona opponi potest in qualibet parte iudicii, & omnia reddit processum nullum.
- 4 Appellatus potest adhaerere appellationi interpositae ab aduersario appellante, de quo etiam vide sub n. 9.
- 5 Etiam si appellatus fuerit interposita litem in parte, & paratus propter connexionem, & sub n. 9.
- 6 Connexa quando sunt plura capitula, pro vno tantum habentur.
- 7 Connexa articulo dicuntur, quando vnum pendet ab alio.
- 8 Capitula plura reputantur vnum, quando vnum est propter aliud.

DECISIO CCXXIIL

- Omnia perstitit in resolutis, iudicantes causam non posse cognoscere, omnia discussione legitimationis, & per consequens etiam filiationis, sine qua legitimatio non procedit, Rot. qui alios refert conf. 89. n. 19. sub a. & pleius Menoch. conf. 58. n. 4. cum praesertim, ut in commissione dicitur, fuerit adhibitum votum totae propter difficultates, quae contingere possunt circa legitimatorem, & filio probanda est ab eo, qui assertit se filium, iure agat, sine conueniat, praesertim quando praetendit consequi hereditatem, ut filius, Paris. post Ang. & alios, quos allegat conf. 12. n. 240. & seq. sub a. lita enim concessit legitimatorem personae Alexandr. & quae opponi potest in qualibet parte iudicii, & omnia reddit processum nullum, l. si quis amur. de testa. fuit latè deductum in causa Civitatis Castellanae Molendani 26. Nouembris 1599. coram R. P. D. meo Lancelloto. Non obstat, quod praetendatur resudicata ex eo, quod pro parte Laurae, & litis consortium non fuerit appellatum, & quia possunt adhaerere, & prosequi appellationem interpositam ab aduersario, tux. n. 10. l. amplius. C. de appell. n. 6. si duobus. cod. tit. b. Rot. dec. 6. de appell. nu. b. & licet appellatio & fuerit limitata interposita in parte, & partibus, adhuc tamen possunt dicere sortores appellationi adhaerere propter connexionem Capitulorum sententiae, Franc. in d. c. si duobus. u. 5. Felan cap. significationem, sub n. 5. vers. aduocatus. etiam. & vers. sagittas omnes, & ibi latè Paris. n. 22. de excep. Boer. dec. 71. n. 6. & ad istum enim effectum plura capitula connexa pro vno tantum capitulo habentur, Salyce. in d. Lancellotum, sub n. 1. Dec. in d. c. si duobus. n. 15. Quod autem simus in conexis, dicitur Domini non esse diuidendum, & cum omnia pendente ab articulo filiationis, & legitimatorem, Aym. conf. 132. n. 1. & 2. latè Menoch. de arbit. cas. 95. n. 15. & seq. tum vnum

reputantur, quando vnum est propter aliud, l. Julius. ff. de cond. & dem. Belam. conf. 4. in fin. facit, quod habetur in dec. Rot. 15. sub n. 2. vers. quando de prob. an non. à dicto enim articulo pendet assignatio legitimae matris testatoris facta sororibus exclusio Alexandro. Nec facit, quod dicitur illam fuisse legatam ipsi matri, quia fuit legata quatenus deberetur. Hinc etiam pendet iustitia inuisionis in possessionem bonorum fideicommissio subsecutorum, ut bene deducunt informantes p. sororibus; quicquid ex aduerso dicatur. Ex quibus fuit resolutum Lauram, & litis consortes esse audiendos super praetensa filiatione, & legitimatorem.

ANNOTATIO.

- a Legitimationis personarum in iudicio, an, & quando sit necessaria, & omnia vixit processum, & sententiam, vide quod dixi ad dec. 564.
 - b Latè Scacc. l. de appell. quest. 37. limit. n. n. 1. iundis antecendentibus, & subsequenibus, Rota in Ianuen. Laudis 1604. coram Cardinali Sacrato impressa penes Marches. de consens. tom. 2. fol. 64. ubi dicitur, quod appellans simpliciter censetur appellare à tota sententia, etiam in parte fauorabili, & in Perusina Inventarij 7. Aprilis 1606. coram eodem.
- Hoc non procedit, quando est appellatum in parte, & partibus, quatenus contra, prout in causis passim seruatur, tunc enim non potest appellans adhaerere appellationi appellantis, Scacc. loco praesent. Rota in Ianuen. & in dicta Perusina Lancelli. de except. par. 2. cap. 12. limit. 44. Gratian. dist. 19. forens. cap. 2. n. 19. quod tamen sublimitatur, ut non procedat, quando capitula essent inter se connexa, quia tunc non obstat appellatione interposita in parte potest appellatus illi adhaerere, prout firmatur in hac decisione, & tradit Lancellor. d. limit. 44. n. 3. & par. 2. cap. 12. limit. 2. n. 11. & seq. Gabr. conf. 38. per totum sub 3. quando verò capitula dicuntur connexa, vide latè Lancellor. d. limit. 44. Menoch. de arbit. cas. 95.

Olimarius Beltramini.

Romana Vinear.

Luna 24. Octobris 1605.

ARGUMENTVM.

Executio non facta preuia liquidatione, est nulla, & per consequens etiam est nulla subhastatio subsecuta. De liquidatione constare debet ex actis, cum iudex aliunde non possit sumere informationes.

SVMMARIVM.

- 1 Executio est nulla, quando est facta nulla precedente liquidatione.
- 2 Subhastatio est nulla, quando est nulla executio, à qua oriatur habet.
- 3 Liquidatio fieri potest in executione.
- 4 Liquidum non requirit expressam pronuntiationem, sed tamen ex actis debet apparere, quod fuerit facta.
- 5 Iudex non potest aliunde, quam ex actis sumere informationes, & n. 6. ubi vide limitationes.
- 6 De actis quid non est, dicitur non esse de hoc mundo.
- 7 Necessarium non iudex probare, & de eo potest iudex extrajudicialiter se informare.

DECISIO CCXXIV.

Fuit resolutum Moniales S. Laurentij esse restituendas ad possessionem Vinear, fundamentum resolutio-

- tionis fuit facta exequutio super vinea pro secus 316.
 1. Nulla precedente liquidatione, & proprietate nulliter, l. hoc autem. §. 1. ff. de quibus consensu possidet. Bald. cons. 99. num. 1. lib. 3. Paul. de Casti. cons. 169. in fin. lib. 2. Dec. cons. 322. sub num. 3. fuit dictum in vna Melitensi, bonorum 17. Maij 1591. coram R. P. D. Decano, & in Fanchi. de Palis 18. Nouemb. 1603. coram R. P. D. Cocino. 4. Decano, & sicut fuit nulla exequutio, ita etiam fuit nulla subhastatio, quæ ortum habuit ab exequutione nulla, & dixit Rota in Alifistis, subhastationis 15. Nouemb. 1596. coram Orano in Romana Spolij 21. Februarij, & 1. Maij 1600. coram R. P. D. Iusto, & in alia Romana Spolij coram Reuterendissimo Rhodensi. 29. Nouemb. 1602. In quibus fuit dictum propterea competere actionem Spolij. Non obstat, quod dicitur creditum Claudij fuisse iutorum 316. & in vna d. etedij possedisse domum, quia hoc nullibi legitur, imò ipsa egijs spolio contra Mirachos Sanctæ Prudentianæ, & fuit ad possessionem domus restitutus. Nihil releuat, 3. quod possit fieri liquidatio in executione, & quod 4. fuit super ea non requiritur expressa pronuntiatio, quia nihilominus de liquidatione debet apparere, & constare, quod fuerit facta. 5. Nec Rota admittit, quod possit Index aliunde, quàm ex actis sumere informationes, & fuit dictum in Perusina separationis Thoti 28. Iunij 1589. coram bo. mem. Gypio, & sepius in alijs.

ANNO TATIO.

- a. Rota decis. 639. num. 3. part. 2. in recent. & decis. 447. sub num. 1. part. 1. in recent.
 b. Rota decis. 630. sub num. 5. part. 1. in recent. & decis. 619. num. 5. part. 1. in recent.
 c. Rota 1. decis. 445. num. 3. part. 1. adit. & decis. 72. A. 2. per. 4. in recent. fuit dictum in Romana hereditatis 17. Iunij 1611. coram Cardinali Sacro. vbi redditur ratio, quia si iudex extra acta moueri possit, non possit pars facere suas diligencias; & ita tolleretur defensionis, & ideo quod non iure de actis, dicitur non esse de hoc mudo; Rota decis. 404. sub num. 5. part. 1. in recent. & fuit dictum in dicta Romana hereditatis, si tamen factum esset notitium, tunc possit iudex extra acta moueri, vt dicit Rota in dicta decisione 298. quia notitium non indiget probatione, surd. post alios cons. 371. num. 45. & 46. & potest iudex de notitia cardinali iudice se informare, surd. cons. 371. num. 46. Gratian. disputat. forens. cap. 442. num. 8.

In contrarium tamen, quod scilicet iudex in materia liquidationis, vti difficilis probationis, possit capere extrajudicialis informationem dixit Rota in Romana bonorum de Causis 3. Maij 1605. coram R. P. D. Marquemontio, & in Ferrariensi decimarum 28. Maij 1611. coram R. P. D. Vbaldo per doctorem Barr. in l. si quod ex Pamphila num. 3. ff. de leg. 1. C. de leg. 1. quatenus. num. 24. & seq. ff. de reg. iur.

Olimerus Beltramius.

Romana de Iacobatis.

Sabbathi 26. Nouemb. 1605.

ARGUMENTVM.

Census censetur impositus solum super medietate rei spectantis ad imponentem, maximè ad euictandum penam caducitatis. Fideicommissus censetur impositus super rebus proprijs, non autem heredis. Repetitio an, & quando admittatur.

SPMARIUM.

1. Census impositus super re, super qua habet solum medietatem Populi.

- dictatem, censetur impositus super dicta sua medietate, de quo l. 1. num. 16.
 Census impositus super re, si imponenti nullum habet super re habet iussu ratione meliorationem, censetur impositus super medietatem, & num. 16.
 De communi re dysonens, censetur tantum de portione sua disponente.
 Alienare quis censetur solum in quod habet in re alienata.
 Census censetur impositus tantum super medietate ipsius imponentis, etiam si sint designati censui totum fundi.
 Quod maxime procedit ad effectum euictandi caducitatem.
 Prohibe alienationis nuda ab omni causa, non est seruanda.
 Testator presumitur disposuisse, & fideicommissio subiecta solum bona sua, non autem heredis.
 Et maxime quando adest gentium (ipsius testatoris).
 Repetiti non siles admitti in oratione, & dispositione diuersa, & num. 18.
 Repetiti cessat, vbi concurrat diuersum verum.
 Repetiti non est locus, quando agitur de pena, & num. 19.
 Et quando sit locus repetiti, & num. 17.
 Caducitas est pena.
 Penam iure est pena, & num. 20. vbi vide declarationem.
 Repetiti non fit propter differentiam, & quando alia dispositio plus operaretur in casu, ad quem fit repetiti, quàm in casu, in quo non est facta repetiti.
 Fideicommissum inungere super re heredis est quid maius, quàm super bonis ipsius testatoris.

DECISIO CCXXX.

CITEUSCIPIS alienationis factis, viuentis Hec-tensia, dubitauit, an propter alienationes factas post eius mortem, esset factus locus fideicommissio ad fauorem D. D. de Iacobatis, & Domini negatiue resoluertur; possimum fundamentum resolutionis fuit, quia cum domus super qua fuerant impositi, & hypothecati respectiue census, qui pro alienatione allegantur, pro medietate spectaret ad Mariam, & Tarquinium venditores eorum, & super ea censentur impositi census, non super alia medietate, quæ erat testatoris, & quam fideicommissio subiecerat, vt in his terminis tenuit Rota in vna Perusina fideicommissi de Amicis 26. Februarij 1586. coram Orano, & de facit regula, quod disponens de re communi censetur tantum de sua portione disponere, l. qui Tabernar. ff. de contr. empt. cap. pasteralis. de donat. Bal. in l. 1. n. 2. & ibi etiam Paul. de Casti. nu. 4. C. qui 108. fac. pos. Alex. in l. si domus. §. fin. num. 2. & seq. ff. de legat. 1. & alienare tantum ius, quod habet, l. quod in rem §. si usus alium, & l. si Titus. & Manio in princ. & ibi non ff. de legat. 2. l. vxor paterui. C. de legat. 1. quod habet locum; licet census sint impositi super domo designata cum suis confinibus, quia adhuc censentur impositi super dicta portione tantum, Bald. & Paul. de Casti. vbi supra. Alex. cons. 14. num. 2. lib. 3. Rubens cons. 95. sub numer. 21. Et hæc tantò magis procedunt ad effectum euictandi caducitatem, vt fuit dictum in illa Perusina fideicommissi. Non obstat decis. Caputemque. 12. per. 1. quod per impositionem census tota domus subiecit hypothecæ, quia illud procedit, quando tota domus est in domino venditoris census. Non obstat, quod domus tota sit prohibita per testatorem alienari, & quia respectu portionis hereditum non erat seruanda prohibicio, vt nuda ab omni causa, tam expressa, quàm tacita, l. si cum facit.

- fam. §. Dicitur de leg. 1. l. pater filius. §. Iulius Agrippa, & l. Lurium. ff. de leg. 3.* Nec potest vellet ad precedentem fideicommissum, quia illud fuit factum super bonis ipsius testatoris, non autem heredis, et tunc quia sic praesumitur, Bar. per illum text. in *l. cum in testamento ff. de acq. & arg. leg. latè Peregr. de fideicommiss. artic. 2. numer. 44.*
- b. Etiam, quia verba sunt clara ipsius testatoris; et ubi prohibito alienationis adhaeret etiam portione domus ad haeredes spectantem. Ista tamen prohibitio non est illa, quae causat caducitatem, & parit fideicommissum, sed prohibitio generalis praecedens, quae capit bona ipsius testatoris tantum, ut sunt verba expressa (non possunt bona hereditaria ipsius testatoris vendere) prout etiam in dictis bonis testatoris alienatis fuit iniunctum fideicommissum, dum subiungit testator, (*et sic ipse voluit, iussu, & mandavit, quid in bonis, & hereditate ipsius testatoris succedatur.*) Nec potest dici repetitum fideicommissum in casu alienationis superdictae portione. Plura enim obstant, & prohibent repetitionem, c. primò, et quia sumus in oratione, & dispositione diversis, quo casu repetitio non solet admitteri, Bart. in *l. Scia §. Cui numer. 2. vers. casu. ff. de fund. insti. Paulus de Calte. consil. 11. numer. 3. lib. 2. Alexandr. consil. 227. numer. 9. lib. 6. Soc. consil. 64. numer. 2. lib. 3. Paril. consil. 38. d. numer. 27. & sequ. lib. 2.*
4. Secundo, et quia concurrebat diversitas rerum, cum, ut dixi, prohibitio prima fit circa bona testatoris, haec circa rem heredis, & propter diversitatem rerum cessat repetitio, Bar. in *l. rependit. ff. de leg. 3. Soc. dicto consil. numer. 1. Ruyn. conf. 64. sub numer. 1.*
1. *vers. monetur paulo lib. 2.* Tertio non est locus repetitioni, quando agitur de pena. Bal. conf. 42. numer. 6. lib. 3. Dec. conf. 90. post numer. 3. vers. me dixi potest. Alciat. conf. 8. sub numer. 31. lib. 9. cum aliis adductis in causa Bononienf. de Pannolinis 4. Februarij 1602. cotam R.P.D.
2. Sacro, et agitur enim hic de caducitate, quae pena, et est. et Corb. de communi de caus. primat. ob non solut. canon.
3. *ampl. 45. numer. 18.* Et de privatione iuris, quae pariter est pena. Barbat. conf. 24. in princ. lib. 1. Dec. in auct. qui rem. numer. 1. Cod. de Sacrosancti. Ecce fuit dictum inter terminis nostris in illa Bononienf. de Pannolinis. Quarta non fit repetitio propter deformitatem, & quando plus operaretur in casu, ad quem fit repetitio, quam in casu, in quo facta est expressio. Atque consil. 121. in 1. col. Soc. iun. conf. 128. numer. 252. lib. 1. hic autem est deformitas, etiam in prohibitione, quam in fideicommissum, quia prima prohibitio, & fideicommissum sunt circa bona testatoris, haec autem prohibitio est circa rem propriam heredis, & fideicommissum, si esset repetitum, et esset pariter in re propria heredis, et non in dubium est esse quid maius iniungere fideicommissum rei heredis, quam rei testatoris, & bene probatur in *l. vnum ex familia §. si rem suam ff. de leg. 2.*

ANNOTATIO.

16. Et quod t. census censetur impositus super portione imponentis fuit dictum in Perusina hereditatis de Vbaldis 2. Aprilis 1589. cotam Orano, impressa penes Cine. de censibus decis. 39. & in Auximana bonorum 4. Martij stol. coram Cardinali Miliano impressi penes eundem Cine. de censibus decis. 107. bene Rota decis. 359. sub numer. 9. parit. in recent. & decis. 344. part. 4. in reversionibus, & bene etiam infra coram eodem Sacrosancti. decis. 156. numer. 1. latè Marciocet. marit. consil. lib. 1. cap. 92. numer. 1. & sequ. & filius Cine. de rebus part. 1. cap. 1. quod. 1. artic. 7. numer. 7. qui ambo plenè hanc materiam tractant in dictis capitulis, & idem impositio censu super re fideicommissum subiecta censetur impositus pro rata competente ratione decactionum legitima, & Trebellianicæ, Rota decis. 416. numer. 3. part. 1. in 1. latè, & plenè tractant Marciocet. de Cine. in praedictis, & praestitum Cine. sub numer. 1. qui plures decisiones cumulat Mond. consil. 68. numer. 99. lib. 1. Imò si ulla competeret decactio super re ipsa, censetur impositus super melioramentis, Rota decis.

349. part. 2. in recent. & decis. 344. numer. 9. parit. in recent. & quod possit imponi census super melioramentis, latè Cine. de censibus part. 1. cap. 1. quod. 1. artic. 2. numer. 37. Prædicta procedunt, etiam si imponentis censum, designaverit rem totam cum cõsibus, & etiam si afferuerit fundum ad se spectare, & nulli fideicommissio esse subiectum, quia id intelligitur ratione portione suae liberae, ut bene per Cine. de censibus decis. 7. numer. 9. & 10. ubi attenti Rota decisiones.

- b. vide supra annotationem ad decis. 104.
- c. Repetito an, et quando fieri debeat vide latè Peregr. 17. de fideicommiss. artic. 16. per totum. Mantie. de consil. vol. 1. lib. 10. tit. 6. Card. Tusch. in vobis sequitur per plures conclusiones.
- d. Dec. conf. 423. numer. 14. & 15. Decian. conf. 34. numer. 108. lib. 3. & consil. 10. numer. 57. & sequens. lib. 4. Capr. conf. 15. numer. 19. quod procedit, non obstante dictione repetitum Bald. conf. 51. numer. 1. lib. 1. Capr. dicto consil. 35. numer. 9.
- e. Roland. conf. 59. numer. 55. lib. 3. Dec. conf. 437. numer. 4. fuit dictum in Romana fideicommissi vinctæ 20. Octobris 1589. coram bo. me. Penia, & in Romana de Theodolis 10. Ianuarij 1597. coram Litta.
- f. Et quod privatio iuris sit pena, Sord. decis. 116. numer. 36. 10. Menoch. conf. 116. numer. 36. Rota decis. 356. numer. 10. part. 1. in recent. quod procedit respectu privationis iuris in re quaesiti, secus autem respectu privationis iuris ad rem sua distincta Rota in decis. 393. sub numer. 3. part. 1. in recent. Oliverius Reclamatus.

Montisfalsici fideicommissi.

Luna 28. Novembris 1605.

ARGUMENTVM.

Patet ex Summario.

SUMMARIVM.

1. Bona fuisse in hereditate testatoris probatur ex testimoniis, & ex affirmatione facta inter partes.

DECISIO CCXXVI.

Fuit conclusum constare fuisse in ea hereditate, & 1. bonis q. Nicolai Bisenij, & ab eo tempore sui obitus, & antea possidit, infra scripta bona, videlicet, primum ad fontem Castanci, Cannetum in Caeris, primum Madonnelle, domum in Parochia Sancti Petri, Petrarum, Terrenum Vallis Pianalis, aliud Terrenum buzonis, & aliud Sambuci, perdidit aquae fontis, portionem terrae apud Sanctum Franciscum, & stabulum, singula enim corpora probantur per plures testes examinatos de anno 1593. inter filias foeminae Nicolai testatoris ex vna, & D. Valerium Scrinium, & huius conloctes ex alia super petitione legitime, quam pretendebat dixit filiae; adest etiam quoddam estimatio inter dictas partes facta, in qua inter bona hereditaria numerantur omnia praedicta: fuerunt etiam in hoc iudicio repetiti quatuor extrinseci tunc examinatis, in quibus omnis primis duobus propter exceptiones, quae ex aduerso dantur, tertius, & quartus bene informati, super omnibus concludenter deponunt de possessione Nicolai Senioris.

Romana census scutorum 18. mil.

Veneris 2. Decembris 1605.

ARGUMENTVM.

Emptione facta pro persona nominanda secuta nominatione non possunt creditores illius, qui sub hac forma emic. pretendere aliquid

quam hypothecam in praeiudicium personae nominatae. Causa necessaria quando dicitur.

S V M M A R I V M.

1. *Emptio facta pro persona nominanda ante nominationem censetur re esse in domino ementi.*
2. *Retractio non fit in voluntariis in praeiudicium illi, cui medio tempore est sui quassum.*
3. *Emptio facta pro persona nominanda secum nominare dominum est potius personam nominatam, & ille, qui sic emi, non potest nec hypothecam, nec aliud anni imponere, sed tenetur rem emptori liberi, prout liberi emi, tradere persona nominata.*
4. *Retractio non fit ad tempus principij, quando in principio non poterat alius explicari.*
5. *Dominum non acquiritur sine renouo.*
6. *Emi pro persona nominanda, postea non nominata, praesumitur voluisse sibi acquirere, quae praesumptio cessat, ubi postea facta est nominatio.*
7. *Hypotheca generalis non comprehendit bona, & iura, quae ex versumili mente hypothecantis veluit comprehendere sub obligatione generali.*
8. *Hypotheca generalis non comprehendit bona subiecta resolutioni.*
9. *Resolutio dominii renouo commutabiliter, & renouabiliter, resoluitur etiam hypotheca.*
10. *Hoc procedit quando resolutio fit ex causa necessaria, sicuti si ex causa voluntaria.*
11. *Causa necessaria dicitur, quae ex causa habet ab aliqua procedente obligatione.*
12. *Fideiusor fideiuvendo censetur approbare omnia contenta in contractu, etiam quoad confessiones, & enumerationes.*
13. *Contrahens cum aliquo circa qualitate expressa, non potest illam qualitatem negare.*
14. *Causa fit dicitur necessaria, si iussit quid non possit sine recommendatione emitti.*
15. *Fideiusor accedens centralis venditionis censetur remittere omnia sibi in dicta re alienata competent.*

DECISIO CCXXXVII.

Proposui dubium, an mandatum Aud. Cam. sic exequendum, quod licet 23. Februarij anni 1604. fuerit affirmatio resolutum, quia tamen illustissimus D. Lotharius resolutionem nouis fundamentis in dubium reuocauit, placuit Rotae illud iterato audire. Praecipuum autem fundamentum fuit, quia Rauenna sub die 23. Martij 1591. & sic ante nominationem per eum factam, promiserat ex precio dicti census inuestire scuta 14. mil. pro maiori cautione fideiusorum census, & scuta 16. mil. conuenerit in extinctionem etis alieni Vestinorum cum reparatione cessionum ad fauorem eorumdem fideiusorum, & pro rata fauorem 11. mil. censum extinguere, quatuor promissionem fecit Rauenna cum solita obligatione, & hypotheca omnium bonorum iurium, & actionum, sub qua obligatione dicebat D. Lotharius comprehendere censum, de quo agitur, & probat ex eo, quod cum Rauenna emisset ipsum pro personis nominandis, ante nominationem factam census fuit in eius dominio, l. secundum responsum. Cod. de contr. & committ. stipul. Alex. consil. 232. sub num. 1. ibi. 6. & nominatio subiecta non sustulit, nec praeiudicauit dictae hypothecae medio tempore quassatae, ut per Alexandr. ibi num. 6. & 7. Nec in praeiudicium iuris quassati ex causa hypothecae potest nominatio retractu ad tempus contractus, quia conditio nominationis erat voluntaria Rauennae, cum possit

nominare, & non nominare, & in voluntariis non fit retractio in praeiudicium eius, cui medio tempore fuit ius quassatum, l. pariter. & l. qui balneum. vers. amplius. ff. qui possint in pign. hab. tradit Alex. ubi supra; potest igitur D. Lotharius, & confiduciosiores retinere census pro obseruatione praemissorum: Illud fundamentum fecit magnum difficultatem Dominis, ita ut in pluribus positionibus non potuerit haberi resolutio. Tandem die 21. Decembris Domini unanimi sententia persistentes in decisis iterum concludunt mandatum esse exequendum, & de placuerunt rationes allegatae per Sued. dec. 182. numer. 16. & sequ. quibus adductis Senatus Mantuanus statuit huiusmodi hypothecam non afficere personam nominatam, quibus ad stipulatum tradita per Dec. consil. 143. qui multis argumentis concludit illum, qui emi pro persona nominanda, non posse rei emptae post emptionem noua onera, & nouas condiciones apponere, sed teneri eam liberam, prout emi, praestare, concordant alij per informantes adducti. Non obstat consil. Alex. 232. quia non est mirum, si in casu suo non fit retractio, cum, ut dicit numero 6. persona nominanda tempore contractus esset forensis, & incapax acquisitionis, & retractio non fiat ad tempus principij, quando à principio non poterat actus explicari, ad text. in Loharior. 5. fin. ff. de off. praef. Non obstat, quod dicitur: non fieri retractioem; cum sumus in voluntariis, quia fuerunt datae plures resolutiones. Primum enim fuit dictum censum istum non posse cadere sub hypotheca, quia non fuit in bonis ipsius Rauennae, cuius intentio fuit omnino aliena ad acquisitionem dominij, ut patet ex eo, quod ipse promittit se soluturum census ad fauorem nominandorum, & ad eorum fauorem se obligauit, & promittit facere cedulam pro solutione fructuum, quae repugnant, & aduersantur acquisitioni census, & clarum est, quod sine animo suo non potuit illi acquiri dominium. Et l. secundum responsum. Cod. de contr. & committ. stipul. & fundatur in praesumpta mente stipulantis, quod non facta nominatione voluerit sibi acquirere, Bal. in l. 1. in prin. ff. de pact. Alex. in l. stipulatio 4. si quis in 2. in tunc. & ibi etiam lat. num. 2. ff. de verb. oblig. unde non habebit locum cessante dicta praesumptione, & ubi apparet de animo non acquirendi. Secundum ubi etiam fuisset translatum dominium census in Rauennam, ille tamen non veniret sub hypotheca generali attenda vetustissimi mentis ipsius Rauennae, quae ad istum effectum attendi solet, l. obligatio generalis iunctis l. si quis ff. de pign. l. qui pecul. ff. de prelat. distat enim longè à verisimili, quod voluerit obligare dominium istud modico tempore in ipso permanens, & quod in se ipso inscipit ad effectum tantum transferendi, prout transiit in personas nominandas in tam graue praeiudicium, & deceptionem personarum nominandarum: Facit, & quod in obligatione generali non veniunt bona subiecta restitutioni, Gabriel. qui alios refert de regul. iur. consil. 11. numer. 27. Tertio, quando fuisset dominium census translatum in Rauennam, & fuisset comprehensum sub hypotheca, tunc dominium fuisset acquisitum commutabiliter, & renouabiliter, resolutio dominio per nominationem, fuit pariter resoluta hypotheca, Dec. 213. sub num. 4. vers. quibus queritur. Rub. Alexand. consil. 90. post num. 1. vers. facta etiam pre ista opinione. & Non obstat, quod hoc procedit, quando resolutio fit ex causa necessaria, sicuti si ex causa voluntaria, Bar. in l. in dictum. numer. 2. & 3. ff. de aqua pluuiar. Cast. in l. in commendam. numer. 4. et. in l. late Tirac. de retractu. numer. 53. et. l. 1. numer. 10. & seq. & quia responderetur dici ad istum effectum causam necessariam, quae ortum habuit ab illa qua praecedente obligatione, Dyn. consil. 3. Rip. in l. privilegia sub n. 4. ff. de priuilegiis. Alin. de extr. 67. a. 32. Hic autem

- autem adnotat consensio de emendo satis bene deducta per informantes, & est multum veritabilis ex eo, quod empirio facta fuit de pecuniis personarum nominandarum, quod satis iustificatur per informantes licet non egeat iustificatione, quia cum exprimitur in contractu emptiois D. Lotharius fideiussor non potest id controvertere, † quia fideiussor censetur approbasse omnia contenta in contractu, *l. de exceptione. C. de iur. i. Fulgofius consil. 61. col. 3. vers. ipse autem fideiussor.* Tiraq. qui alios congerit de retrall. *l. 2. n. 273.* Iure latè deductum in vna Romana extinctionis census 15. Iunij
1784. coram Illustrissimo Cardinali Seraphino, † in qua fuit dictum hoc procedere etiam quoad confessiones, &
- 13 enunciata, † scilicet, quod contrahens cum aliquo certa qualitate expressa, non potest illam negare, latè *Surd. decif. 104. num. 5. & segg.* & sufficere videtur, quod census emptus sit de pecuniis alienis ad effectum, vt nominatio diceretur necessaria, etiam quod nō precessisset aliqua obligatio, quia si Rauenna volebat retinere pro se censum, habebat necesse restituere pecunias alienas, quod non potest negari, quin attulisset incommoditatem Rauennæ, † & ad effectum, vt causa dicatur necessaria, sufficit, quod non possit hoc incommoditate omitti. *Bar. in l. 1. ff. qui pot. in pign. hab. Croc. in l. si u. qui pro emptore. sub num. 137. vers. quod fuit ff. de usufructu.* Quod omnis amaritudo cessat atterā fideiussione praestita per D. Lotharium, & alios, qui fideiussoribus Rauennæ stipulanti censum pro personis nominandis, videtur consensisse, quod dominum in ipsos nominandos transferretur ex natura contractus, cui fideiussoribus censu fecerant consensisse, Tiraq. ubi supra, † quo consensu stante nullam potuerunt in praedictum nominandum acquirere hypothecam, imò si per prius habuissent, amiserunt. *l. 4. §. in venditione, & l. post. §. si voluntate ff. quib. mod. pign. vel hypot. sol. Lerdus ff. de reg. iur. Bar. in l. equi datus n. 17 ff. sol. mat.* Præterea cum fideiussoribus, & se obligarent soluere personis nominandis fructus census etiam obligatione Camerali, non possunt aliqua exceptione evitare solutionem, nec super censu ipso aliquam controuersiam inferre obstante doli mali exceptione. *l. exceptione. C. de iur. i.*

ANNOTATIO.

- a vide latè supra annotationem ad decisum 157.
- b circa quod est videndus latè *Martus. de cens. lib. 11. tit. 4. num. 14. & seg. qui ad plura infert.*
- c *Bar. in l. in diem numeri. 2. vers. aut res remittitur ff. de aqua plu. Doc. consil. 28. num. 3. vers. & specialiter. Gabr. consil. 74. lib. 1. Seraph. decif. 1250. num. 12. in fin. & 13.*
- d *Surd. decif. 286. num. 3. Rosen. de feud. cap. 3. consil. 11. num. 9. & ibi glossa in littera K. Seraph. decif. 749.*
- e *Decian. consil. 15. num. 11. lib. 1. Surd. consil. 15. num. 20. Rota decif. 399. num. 3. part. 1. diuers. & in recent. decif. 362. num. 4. part. 1.*

Olimacius Beltraminus.

Parmen. Status.

Veneris 2. Decembris 1605.

ARGUMENTVM.

Vita, & mors, quæ impediunt matrimonium, probari debent ab allegante.

SUMMARIVM.

- 1 Vita, & mors probanda est ab eo, qui in ea se fundat.
- 2 Rem in exceptionibus dicere aliter, & suam exceptionem probare tenetur.

- 3 Alterumque impedimentum probandum est ab eo, qui allegat.
- 4 Vita non sufficit probare praesumptum ex generali illa praesumptione continuationis vitæ usque ad centum annos.
- 5 Et tantis magis, quando deducitur ad effectum obiecti.
- 6 Exceptio est alicuius exclusio.
- 7 Alter non tenetur probare non existentiam exceptionis, & l. ut num. 8.

DECISIO CCXXVIII.

Proposui dubium in Rota, an DD. Palauicini teneantur probare mortem Ioan. Petri primi viri Catherine, vel potius DD. de Rangonibus vitam eiusdem, & post plures propositiones Domini venerunt in sententiam Dominos Palauicinos non teneri probare mortem, † quia cum vita, & mors sit probanda ab eo, qui in hac, vel in illa fundat suam intentionem, *Bar. in l. si quidem. sub num. 1. C. de sol. matr. Alex. consil. 27. n. 7. circa mod. lib. 7. Cora. consil. 119. numer. 2. lib. 1. Intentio Palauicinorum, qui auctores sunt, non fundatur in morte Ioan. Petri, sed in matrimonio, & quidem non contrahendo, sed contracto inter Bernardinum, & Catherineam; unde satis illis fuit probare matrimonium, de quo fuerat resolutum in Rota, constare saltem de facto, quam resolutionem in dispositione presentis dubij praesupponendam Domini dixerunt; † si autem Domini de Rangonibus obiectum vitam Domini Ioan. Petri tempore secundi matrimonij, habent probare hanc exceptionem, cum in ea sine actores, *l. 1. ff. de except. Abb. in c. praesentium. num. 2. circa medium, vers. alius opinionem de testum. Corn. consil. 127. numer. 7. lib. 3. tanto magis, quia hoc est allegare impedimentum matrimonij, † cuius probatio illi incumbit, qui impedit matrimonium, & de illis de eo, qui cogn. consens. vx. sua. c. dominus. de secund. nupt. c. cum per bellum. 34. quæst. 2. † Nec sufficit praesumptio illa vitæ usque ad centum annos, *Put. decif. 81. sub num. 1. lib. 1. Crescen. decif. 2. de except. Achil. decif. 1. de prob. 2. praeterim cum lapsus obiectum, qui debet clare, gerere, & bene probari, vt per Cresc. di. decif. Si vero Domini de Rangonibus, vt pro eorum parte fecit, non obiectum de vita Ioan. Petri, † tanto minus si Dominos Palauicinis est probanda mors, quando de vita non opponitur, nec est obiectum consequentia; si Ioan. Petrus vivebat, matrimonium legitimum non poterat cadere in Bernardinum, & Catherineam, cap. gaudentes de diuer. cum similibus; ergo incumbit onus Palauicinis probandi eum non fuisse viuum, quia licet vita probata destrueret intentionem Palauicinorum, tamen cum non fundatur in negatiua vitæ, non tenetur illam probare, † alioquin cum exceptio sit actionis exclusio, *l. 1. ff. de except. †* omnis actor 7 deberet probare non existentiam exceptionum, & b omnis, qui se fundat in matrimonio, haberet probare, quod in eo cessarent omnia impedimenta, & pro hoc bene faciunt deducta in Toletana pensionis eorum Domino meo Iusto.***

ANNOTATIO.

- a *Rota decif. 301. numer. 2. part. 1. diuers. & decif. 861. circa medium lib. 3. part. 3. diuers. Seraph. decif. 1171. num. 2.*
- b Actori sufficit fundare suam intentionem, & non tenetur deducere, nec probare illud, quod est de exceptione rei, vt optimè pluribus comprobans, tradit Bellam. *decif. 36. numer. 3. & 4. Seraph. decif. 1484. numer. 31. & decif. 1497. n. 4. & dixit Rota in Toletana Parochialis coram Corduba impressa penes Garz. de benef. part. 9. cap. 1. num. 342. & hoc procedit etiam in materia obiecti, vt bene Oldrad. consil. 113. sub num. 3. ubi dicit sufficere accusatori probare homicidium, & non tenetur probare, quod fuerit commissum non ad defensionem, & fuit dictum in Vigelsen. canonicatus 19. Ianuarij 1594. coram Cardinali Blanchetto.*

Hoc

Hoc autem limatur in vno casu, quando scilicet, impetras in gratia narravit illud, quod est de intentione, & exceptione rei, tunc enim ex vi narratiue tenetur illud probare, nam impetrans ita narrandofuso se ligone percussit, ita dixit Rota coram Sanctissimo infra decis. 141. & vide quod ibi dixi.

Ottavianus Beltramius.

Hispalenſ. Matrimonij.

Veneris 9. Decembris 1605.

ARGVMENTVM.

Pacet ex Summario.

SPMMARIVM.

1. *Causa, quando est commissa appellatione remota, nihil refert habere, vel non habere sententiam pro se, nec quod illa sit valida, vel invalida.*
2. *Matrimonialis causa indiget ceteri expeditione.*

DECISIO CCXXIX.

DOMINUS dixerunt esse locū arbitrio ad effectum vt ad vltiora procedatur, & ad discussionem oegocij principalis propterea noluerūt attendere preſentis obſectas nullitates, quia cum causa sit commiſſa appellatione remota, & vnica ſententia terminanda, parum refert, ſi D. Lucreria habeat, vel non habeat ſententiam pro ſe, & ſi ſit valida, vel invalida. Idem ſtatuerunt quoad attentata, cum quia viſa ſunt ſatis turbida, cum, quia in omnem eueniēum reſpiciunt alimenta, & agitur causa matrimonialis, quae indiget ceteri expeditione.

Aquinatenſ. Beneficii.

Veneris 9. Decembris 1605.

ARGVMENTVM.

Testes ſunt ad concordia reducendi, & quando reduci non poſſunt, quae nam deſcriptio ſit attendenda.

SPMMARIVM.

1. *Deſcriptio vniciuſ teſtiu alium non deſeruit, ſi poſſunt aliqua via ad concordiam reduci.*
Et omniſque modis eſteſtiu adiuvem concordandus, & non. 9.
2. *Deſcriptio vltima attenditur quando prima poſſit cum ea compari.*
3. *In maiori inſit minor.*
4. *Teſtiu non dicitur varius, quando vtraque teſtificatio concludit intentionem inducentem.*
5. *Deſcriptiones ubi ſunt contrariae, & ad concordiam reduci non poſſunt, eſt attendenda poſterior, quando pro ea ſunt maiori conſuetudo, & verſimilitudine.*
Regulariter tamen magis eſt attendenda prima, quam ſecunda poſterior, & n. 10.
6. *Teſtes, qui ſe ſubſcripſerunt oculis iudicis, magis probant.*
7. *Aetas eſt vnum ex requiſitis neceſſariis ad probandam immemorabilem.*
8. *Deſcriptio poſterior ſolemnis, & iudicialis potius eſt attendenda, quam prior extraiudicialis, & extraiudicialis.*
9. *Limita non procedi, ſi prima extraiudicialis eſſet iurata, quia tunc neutri eſt ſtandum, & numero 11.*

Deciſiones Paſpales.

DECISIO CCXXX.

EVIT vltimo loco in hac cauſa reſolutum teſtes examinatos pro parte Archiepſcopi, & Cleri S. Petri de Arce in eorum dicto concludere immemorabilem, & reſervatum videre, an obſtint exceptiones. Propterea dubitavi an dicti teſtes pariantur tales exceptiones in perſona, vel in deſcriptione, propter quae veniant reiſcindi, & qui inter alias exceptiones Rainerius multum inſiſtebat circa aetatem, quam dicebat ſtudioſe, & falſo expoſitam à teſtibus maiorem, quam ſe vera eſſet, idque eduvinci ex aliis deſcriptionibus eorumde teſtiu, Domini ſuper hac exceptione inſiſtentes reſervata diſcuſſione aliarum in aliam poſitionem, cenſuerunt illam non obſtare hiſ poſſiſſimum rationibus adductis; & Primò, quia vna deſcriptio aliam non deſtruit, ſi poſſunt pro etiam debent aliqua via ad concordiam reduci. Aot. de Ruer. in c. 20. num. 4. verſ. & aduerſe, quid ſae concordia, & ibi Abb. num. 4. verſ. ſiſte dicit. Fel. in c. emel. de reſib. Alex. conf. 190. num. 1. lib. 7. Cui de Graſſi. decis. 4. sed. 2. ſuit dictum in vna Toletana parochialis 16. Decembris 1591. corā R. P. D. Decano, & de vltima deſcriptio etiam attenditur, quando prima poſſit cum ea compari, ad cumulatam per Gabr. de criminal. emel. 20. num. 28. Hi autem bene concordari poſſunt, & ſe inſuam comparantur, cum in maiori aetate inſit minor, & qui 70. annos natus eſt vtrique poſſit affirmari, ſe eſſe in aetate 50. annorum conſtitutum, l. 1. §. ſi ſiſtentiſ ſit de verb. oblig. l. 3. verſ. ſi quia pluſq. de adm. leg. l. qui conſuevit §. ſi de leg. 3. c. o magis, quia in aliquibus vtraque aetas enunciat ſufficit ad probandam immemorabilem. & Et non dicitur teſtis varius, quando vtraque teſtificatio concludit intentionem inducentis, Alex. poſt Gem. quem allegat in l. Gallus §. ſi vnu. num. 4. circa mod. verſ. per hoc beneficii. ff. de lib. & poſt. & Secundò, quia ubi etiam adeſſet diuerſitas, quae conciliari non poſſet, eſſet porius attendenda deſcriptio facta io Rota, licet poſterior, cum pro ea ſint maiores coniecturae, & verſimilitudines, c. l. i. vbi Bald. & Abb. de praſ. Alex. conf. 127. num. 7. lib. 7. Taceret in traſ. de teſtib. lib. 1. c. p. 3. verſ. dudum, & cap. 14. num. 1. Coadiuvatur enim hac deſcriptio ex numeratione ſoculariorum facta per Regiā Cameram. Exam. decis. 48. in fin. & ex alio dictu, quia teſtes ſe ſubſcripſerunt oculis Dominorum. In minor 25. annis aduſ praſide ff. de minor. Bar. in l. de aetate in 3. quaſt. ff. de off. & in l. 1. numer. 6. verſ. nota, quid ſicut. C. de Mendic. valde lib. 11. concurrunt etiam alia adminicula relata per informantes. Accedit, quod in alijs deſcriptionibus ſuit obiter dictum, & aetas ſuit perſonaliſ enunciat, & in aliquibus dubitatu, & cum dictione in orea cum ſuper ea non eſſet viſin hac autem ſuit appenſa, & de deliberatē aetas relata, & cum ſit neceſſaria, & de requiſitis ad probandam immemorabilem, iuxta Gloſ. in c. 1. de praſcrip. in 6. & Tertiò hac deſcriptio eſt ſolemnis, & iudicialis, & ob id potius eſt attendenda, quam prior extraiudicialis, & minus ſolemnis, Bald. in L. i. in d. numer. 3. C. de teſt. Rom. conf. 50. r. ſub numer. 1. Salyc. in l. ſi quis Decuria. numer. 6. C. de ſeſſ. Alex. qui de eam. conſil. 74. numer. 8. lib. 1. ex quibus, & alijs per informantes latiſ deductis ſuit reſolutum, exceptionem variatioſis ſuper aetate non obſtare; vltra quod non omnibus teſtibus applicatur.

ANNOTATIO.

- a Et quod teſtis vniciuſ omnibus modis ſit concordandus, 9
vt variatus, & contrariatus euitur, licet ſimiliter Farina-
plures cumula de teſtibus quaſt. 66. num. 1. & ſeq. ubi ponit
plures ampliaciones, & limitationes & inter alia limitat
conclusionem, vt procedat ſolum ad effectum euitandi
falſum, non autem ad effectum, vt probet.

P 3

Regu-

autem aderat conuentio de emendo fanis bene deducta per informantes, & est multum verisimilis ex eo, quod empenio facta fuit de pecuniis personarum nominandarum, quod satis iustificatur per informantes licet non egerat iustificatione, quia cum experimatur in contractu empenionis D. Lotharius fideiusor non potest id controuertere, † quia fideiubendo censetur approbasse omnia contenta in contractu, l. de exceptione. C. de iur. Fulgositus consil. 61. col. 3. vers. apse autem fideiusor. Tiaq. qui alios congerit de retrall. dignat. §. 1. glof. 9. m. 273. fuit late deductum in vna Romana extinctionis census 15. Iunij 1584. coram Illustrissimo Cardinali Seraphino, * in qua fuit dictum hoc procedere etiam quoad confessiones, & enuntiata, † facit, quod contrahens cum aliquo certa qualitate expressa, non potest illam negare, late Surd. decis. 104. num. 5. & seq. & sufficere videtur, quod census tempus sit de pecuniis alienis ad effectum, vt nominatio diceretur necessaria, etiam quod non precessisset aliqua obligatio, quia si Rauenna volebat retinere pro se censum, habebat necesse restituere pecunias alienas, quod non potest negari, quoniam attulisset incommoditatem Rauennae, † & ad effectum, vt causa dicitur necessaria, sufficit, quod non posset sine incommoditate omiti, Bar. in l. 1. §. qui per se pig. hab. Croc. in l. si u. qui pro emptore sub numer. 137. vers. quanto fallit. ff. de vscapion. Quæstio omnis amaritudo cessat antea fideiussione prebita per D. Lotharium, & alios, qui fideiubentes Rauennae stipulantes censum pro personis nominandis, videntur consensisse, quod dominium in ipsos nominados transferretur ex natura contractus, cui fideiubendo censetur consentisse, Tiaq. ubi supra, † quo consensu statim nullam poterant in praxidicium nominandorum acquirere hypotheecam, imò si per prius habuissent, amississent. l. 4. §. de venditione, & l. §. si voluntate ff. quib. mod. pig. vel hypo. fil. Lardus. ff. de reg. iur. Bar. in l. qua datus n. 17. §. sol. mat. Præterea cum fideiuberent, & se obligarent soluere personis nominandis fructus census etiam obligatione Camerali, non possunt aliqua exceptione euitare solutionem, nec super censu ipso aliquam controuersiam inferre obstante doli mali exceptione. L. exceptione. C. de iur.

ANNOTATIO.

- a vide seq. supra conuentionem ad decisionem 157.
- b circa quod est videndum late Mantica de iur. lib. 11. tit. 4. num. 14. & seq. citi ad plura iociter.
- c Bar. in l. in diem numer. 1. vers. aut res reuocatur ff. de aqua plu. Dec. con. 188. num. 3. vers. & specialiter. Gabr. consil. 34. lib. 1. Seraph. decis. 1250. num. 12. in fin. & 13.
- d Surd. decis. 287. num. 3. Roten. de feud. cap. 5. consil. 12. num. 9. & ibi glofa in littera X. Seraph. decis. 749.
- e Decian. consil. 19. num. 11. lib. 1. Surd. consil. 15. num. 10. Rota de i. 797. num. 1. part. 1. decis. & in recent. decis. 363. num. 4. part. 1.

Oliuarius Beltramius.

Parmen. Status.

Fenerii 2. Decembris 1605.

ARGUMENTVM.

Vita, & mors, quæ impediunt matrimonium, probari debent ab allegante.

SUMMARIVM.

- 1 Vita, & mors probanda est ab eo, qui in ea se fundat.
- 2 Rem in exceptionibus dicitur alior, & facta exceptio non probare tenetur.

- 3 Matrimonij impedimentum probandum est ab eo, qui allegat.
- 4 Vita non sufficit probare presumptum ex generali illa presumptione continuationis vita vsque ad centum annos.
- 5 Et tanto magis, quando deducitur ad effectum obitui.
- 6 Exceptio est actio exclusio.
- 7 Aliter non tenetur probare non existentiam exceptionis, & l. ut num. 3.

DECISIO CCXXVIII.

Proposui dubium in Rota, an DD. Palauicini teneantur probare mortem Ioan. Petri primi vici Catharinæ, vel potius DD. de Rangonibus vitam eiusdem, & post plures propositiones Domini venerunt in sententiam Dominos Palauicinos non teneri probare mortem, † quia cum vita, & mors sit probanda ab eo, qui in hac, vel in illa fundat suam intentionem, Bard. in l. si quidem. sub num. 1. Cod. solut. matr. Alex. consil. 27. n. 7. circa med. lib. 7. Corin. consil. 119. numer. 1. lib. 1. Intencio Palauicinorum, qui auctores sunt, non fundatur in morte Ioan. Petri sed in matrimonio, & quidem non contrahendo, sed contracto inter Bernardinum, & Catharinam; unde satis illis fuit probare matrimonium, de quo fuit iam resolutum in Rota, constare saltem de facto, quam resolutionem in disputatione presentis dubij præsupponendam Domini dixerunt; † si autem Domini de Rangonibus obiciunt vitam Domini Ioan. Petri tempore secundi matrimonij, habent probare hanc exceptionem, cum in ea sint auctores, l. 1. §. de except. Abb. in 2. præsentium. num. 1. circa medium, vers. alia opinio. de testam. Corin. consil. 127. numer. 7. lib. 1. tanto magis, quia hoc est allegare impedimentum matrimonij, † cuius probatio illi incumbit, qui impedit matrimonium, e. de illis de eo, qui cognat. consil. 101. fin. c. dominus. de secund. nupt. c. tunc per bellum. 54. quæst. 1. † Nec sufficit presumptio illa vite vsque ad centum annos, Put. decis. 83. sub num. 1. lib. 1. Crellen. decis. 1. de except. Achil. decis. 1. de prob. * præsertim cum typis obiectum, qui debet clare, præcisè, & bene probari, vt per Crese. d. illa decis. Si vero Domini de Rangonibus, vt pro eorum parte fertur, non obiciunt de vita Ioan. Petri, † tanto minus à Dominis Palauicinis est probanda mors, quando de vita non opponitur, nec est bona consequentia; si Ioan. Petrus vivebat, matrimonium legitimum non poterat cadere in Bernardinum, & Catharinam, cap. gaudemus. de diuer. con. similibus; ergo incumbit onus Palauicinis probandi cum non fuisse vinum, quia licet vita probata destrueret intentionem Palauicinorum, tamen cum non fundetur in negatua vite, non tenetur illam probare, † alioquin cum exceptio sit actionis exclusio, l. 2. §. de except. † omnis actor v debet probare non existentiam exceptionem, b & v omnis, qui se fundat in matrimonio, haberet probare, quod in eo cessarent omnia impedimenta, & pro hoc bene faciunt deducta in Toletana personis coram Domino meo iusto.

ANNOTATIO.

- a Rota decis. 101. numer. 6. part. 1. decis. & decis. 851. circa medium lib. 3. part. 3. decis. Seraph. decis. 1171. num. 2.
- b Actor sufficit fundare suam intentionem. & non tenetur deducere, nec probare illud, quod est de exceptione rei, vt optio pluribus comprobans, tradit Bellam. decis. 78. numer. 1. §. 4. Seraphim. decis. 1484. numer. 15. & decis. 1497. n. 4. & dixit Rota in Toletana Parochialis coram Corduba impressa penes Garz. de benef. part. 9. cap. 1. num. 341. & hoc procedit etiam in materia obligat. bene Oldrad. consil. 129. sub numer. 3. ubi dicit sufficere accusatori probare homicidium, & non tenetur probare, quod fuit commissum non ad defensionem, & fuit dictum in Vergellien. canonicas 13. Martij 1594. coram Cardinali Blanchetto.

Hoc

Hoc autem limitatur in vno casu, quando scilicet, imperator in gratia narravit illud, quod est de intentione, & exceptione rei, tunc enim ex vi narrationis tenetur illud probare, nam imperator ita narrando suo se ligone percussit, ita dixit Rota coram Sanctissimo infra decis. 342. & vide quod ibi dixi.

Oliverius Beltramius.

Hispalen. Matrimonij.

Veneris 9. Decembris 1605.

ARGUMENTVM.

Patet ex Summario.

SUMMARIVM.

1. *Causa, quando est commissio appellationis remota, nihil referri habere, vel non habere sententiam pro se, nec quod illa sit valida, vel invalida.*
2. *Matrimonialis causa indiget ceteri expeditione.*

DECISIO CCXXIX.

DOMINI dixerunt esse locum arbitrio ad effectum ut ad ulteriora procedatur, & ad discussionem negotij principalis, propterea noluerunt accedere praeferas obiectas nullitates, quia cum causa sit commissio appellatione remota, & unica sententia terminanda, parum refert, si D. Luceria habeat, vel non habeat sententiam pro se, & si sit valida, vel invalida. Idem statuerunt quoad attestata, cum quia visa sunt facis turbida, cum, quia in omnem eventum respiciunt alimenta, & de agitur causa matrimonialis, quae indiget ceteri expeditione.

Aquinox. Beneficii.

Veneris 9. Decembris 1605.

ARGUMENTVM.

Testes sunt ad concordiam reducendi, & quando reditus non possunt, quæ nam depositio sit attendenda.

SUMMARIVM.

1. *Depositio vnius testis alium non destruit, si possunt aliqua via ad concordiam reduci.*
Et omnibus modis est testis ad concordiam concordandus, & non 9.
2. *Depositio vltima attenditur quando prima potest cum ea comparari.*
3. *In maiori iussu minor.*
4. *Testis non dicitur varius, quando utraque significatio concludit intentionem inducentem.*
5. *Depositiones tibi sunt contrariae, & ad concordiam reduci non possunt, nisi attendenda posterior, quando praesens sunt maiora conciliantia, & verisimilitudines.*
Regulariter tamen magis est attendenda prima, quam secunda posterior, & n. 10.
6. *Testes, quise subiacent oculis iudicis, magis probant.*
7. *Atque est vnum ex requisitis necessariis ad probandum immemorabilem.*
8. *Depositio posteriori sollemniori, & indicibili potius est attendenda, quam prior minus sollemniori, & extrajudiciali.*
9. *Limita non procedere, si prima extrajudicialis esset iurata, quia tunc neutri est standum, & numero 11.*
Deiussans Papalei.

DECISIO CCCXX.

FVit vltimo loco in hac causa resolutum testes examinatos pro parte Archiepiscopi, & Clerici S. Petri de Arce in eorum dicto concludere immemorabilem, & rescrutum videre, an obstitit exceptiones. Propterea dubitavi an dicti testes patiantur tales exceptiones in persona, vel in depositione, propter quas veniant reiciendi, & quia inter alias exceptiones Rainerius multum insistit circa aetatem, quam dicebat studiose, & falso expostum à testibus maiorem, quam re vera esset, idque convinci ex aliis depositionibus eorumdem testium, Dominio super hac exceptione iustificantes rescrutum discussione aliarum in aliam positionem, censuerunt illam non obstat his potissimum rationibus adductis; 1. Primò, quia vna depositio aliam non destruit, si possunt prout etiam debent aliqua via ad concordiam reduci. Ant. de But. in l. 2. m. 4. vers. & adducit, quod hoc concordia, & ibi Abb. m. 4. vers. si de Felin. 1. c. 1. c. 1. de testib. Alex. conf. 190. m. 1. lib. 7. C. de Graff. decis. 4. et 5. fuit dictum in vna Toletana parochialis 16. Decembris 1591. coram R. P. D. Decano, & de vtriusque depositio etiam attenditur, quando prima potest cum ea comparari, ad cumolata per Gabr. de criminali. c. 10. m. 28. Hic autem bene concordari possunt, & de inuicem comparantur, & cum in maiori aetate insit minor, & qui 70. annos natus est vtrique possit affirmari, se esse in aetate 90. annorum constitutum, l. 1. §. si stipulanti ff. de verb. oblig. l. 3. vers. si quis plus ff. de adim. leg. l. qui conuincunt §. 1. ff. de leg. 3. c. 60. magis, quia in aliquibus vtrique aetas enunciat fufficit ad probandum immemorabilem. Et non dicitur testis varius, quando vtraque testificatio concludit intentionem inducentis, Alex. post Gem. quem allegat in l. Goliath §. si eum. m. 4. circa mod. vers. per hoc bene facit, ff. de lib. & post. 2. Secundò, quia vbi etiam ad esset diuersitas, quæ conciliari non posset, esset potius attendenda depositio facta in Rota, licet posterior, cum pro ea sint maiores coniecturae, & verisimilitudines, i. b. r. vbi Bald. & Abb. de pref. Alex. conf. 127. m. 7. lib. 7. Tancred. in tract. de testib. lib. 1. c. 2. vers. dudum, & cap. 14. m. 1. Coadiuvatur enim hæc depositio ex commemoratione secularium facta per Regiam Cameram, Gram. decis. 48. in fin. & ex alioquin, quia testes se habuerunt oculis Dominorum, i. minor 25. annis ad hoc praeside ff. de minor. Bae. in l. de aetate in 4. quest. ff. de in l. 1. m. 6. vers. nota, quod sic. C. de Alendic. valid. lib. 11. concurrunt etiam alia adminicula relata per informantes. Accedit, quod in alijs depositionibus fuit obiter dictum, & aetas fuit perfuntorie enunciat, & in aliquibus dubitauerunt, & cum dictione in circa cum super ea non esset visum hac autem fuit appensatæ, & deliberatæ aetas relata, & cum sit necessaria, & de requisitis ad probandum immemorabilem, iuxta Gloss. in c. 1. de prescrip. in 6. 3. Tertiò hæc depositio est sollemnior, & iudicialis, & ob id potius est attendenda, quam prior extrajudicialis, & minus sollemnis, Bald. in L. unum m. 3. C. de test. Rom. conf. 105. sub numer. c. Salyc. in l. si quis Decurio. m. 6. C. de fals. Alex. qui de crim. confil. 74. m. 8. lib. 1. b. ex quibus, & alijs per informantes latius deductis fuit resolutum, exceptionem variationis super aetate non obstat, ultra quod non omnibus testibus applicatur.

ANNOTATIO.

2. Et quod testis vnicuique omnibus modis sit concordandus, 9. ut variatas, & contrarietas evitentur, latissime Farinac. plures cumulat de testib. quæst. 61. m. 1. & si q. vbi ponit plures ampliationes, & limitationes, & inter alia limitat conclusionem, ut procedat solum ad effectum evitandi falsum, non autem ad effectum probet.

P 3

Rega-

¹⁰ b Regulatori t magis est standum primæ depositioni, quam secundæ eiusdem testis, Cæsar de Grassi. decis. 8. n. 1. de testib. Rota decis. 346. numer. 2. per. 1. dicitur. Et in recent. decis. 115. sub numero per. 2. infinitis cumulat. Fatimæ. de testib. qua. 3. 66. numer. 124. Et seq. vbi sub numero. 127. testatur de magis vera, & magis communi, quam tamen opinionem multipliciter limitat, & perfectum non. 151. quod non procedat, quando secundum dictum erat magis verisimile, tunc enim dicit esse magis attendendum secundum, quia primam quod eum Rota in hac decisione firmavit.

Item non procedit conclusio, t quando prima depositio esset extraiudicialis, & secunda iudicialis, Rolan. conf. 40. n. 1. Et seq. ibi. 3. si tamen prima depositio extraiudicialis esset iurata, tunc non esset standum secundæ iudiciali contrariæ, sed hoc casu neutri esset standum propter peritium, Rolan. conf. 40. n. 9. ubi t. Honsed. conf. 16. numer. 17. ibi. 3.

Quæritur Beltramius.

Viterbiens. liberacionis à Molestiis.

Veneris 16. Decembris 1605.

ARGVMENTVM.

Hæc decisio non indiget alio argumento, nec Summario.

DECISIO CCXXXI.

Pro informare, quia legitur elari promissio Camilli Bidentij eximendi rem venditam, & liberandi so. de Bellis emptorem à quacunque molestia, siue iudiciali, siue extraiudiciali, elara est etiam fidelissio Valerij Scarinij, qui se obligavit, & principaliter constituit super omnibus promissis à Camillo cum obligatione Camerali. De molestiis illatis per illos de Bidentij constat, & apparet etiam de illorum intimatione, & propterea factus est locus obligationi, & promissioni, ita ut veniat relaxandum mandatum, persequi ordinis in solvendo creditoribus assignatis in instrumento nihil releuat, cum totum pretium fuisset solutum, & satisfactum sit omnibus creditoribus descriptis in instrumento.

Rauennatens. Census.

Veneris 16. Decembris 1605.

ARGVMENTVM.

Sententia liquidans debitum, & continens complicationem negotij principalis, dicitur continere mixturam, & propterea ab ea admittitur appellatio.

SVMMARIVM.

- 1 Clausula (siue præiudicio legitime executionis) præferat executionem iudicis à quo, & lori n. 4.
- 2 Sententia quando liquida debuit, est appellabilis. Etiam si alia materia esset executiva. Et numer. 5.
- 3 Sententia, continens rescissionem transactionis, dicitur continere complicationem negotij principalis, quæ præbet legitimam causam appellandi.
- 4 Sententia an, & quando dicitur continere mixturam, Et sub n. 6.

DECISIO CCXXXII.

Vbi utrum an sententia Locumtenentis Vicelegati Romandiolæ sit exequenda, intelligendum non de

condemnatione respectu fructuum decursum, vsque ad diem transactionis, in quibus Signatura rescriptis cū clausula siue præiudicio legitime executionis, t quæ præferat executionem iudicis à quo; sed respectu decursum à die transactionis citra, circa quos fuit rescriptum cum clausula (si quid exequendum) & Domini dixerunt non esse locum executioni, quia iudex pronunciandi fructus esse solvendum iuxta formam instrumenti census, non autem secundum tenorem transactionis ex duobus fecit sententiam suam appellabilem. t Primò, quia quodammodo liquidavit debitum, quo casu datur appellatio, b Galef. ad fer. 2. in quali. de liquid. n. 17. numer. 1. seq. t Secundò, quia propter rescissionem transactionis sententia continet complicationem negotij principalis, quæ præbet causam legitimam appellandi, Bal. conf. 14. t m. 7. ubi t. & superius tenuit Rota, imò non continet solum complicationem, sed etiam expressam implicationem, quia quoad fructus decursum vsque ad diem transactionis condemnat debitores censuum ad solutionem eorumdem ad rationem octo pro centenario iuxta contenta in transactione, quò verò ad decursum post transactionem condemnat ad rationem decem pro centenario, ut cantat instrumentum census, cum tamen in transactione non minus reducatur census futuri, quam præteriti, & non potest transactio esse vno casu valida, alio non.

ANNOTATIO.

a Clausula (siue præiudicio executionis) præferat iurisdictioni iudici à quo, ita ut ad viterbiensem executionem procedere valeat, Lancell. de arbit. post. lib. 2. c. 10. l. 1. n. 13. numer. 17. Gonzal. super reg. 8. in an. an. contra m. d. & extat. numer. 114. plenè Maeta in sua clausula per. 1. claus. 159. numer. 3. Cæsar de Grassi. decis. 3. numer. 4. Et fructus de re iudi. Rota decis. 609. sub numero 1. per. 2. in recent. Adde, quòd non obstat inhibitione posse procedere ad executionem sine vizio attentatorum, Lancell. d. l. 1. m. 1. per. 2. Gonzal. loco prædicto. n. 114. Cæsar de Grassi. d. decis. 3. in fine, & fuit dictum in Spoletana attentatorum 5. Iulij 1599. coram Corduba. Benè verum est, quòd solum tenetur præferata facultas exequendi, quatenus de iure sit locus executioni, aliis enim dicta executio poterit per viam nullitatis, & attentatorum per iudicem ad quem recurrat, ut dixi supra ad d. decis. 61.

b Quando t decretum continet liquidationem, administratur appellatio, etiam si alia materia esset executiva, Sord. decis. 12. numer. 9. Laderch. conf. 15. sub numero 1. Menoch. de edip. remed. 3. numero 192. Zach. de obligat. Camer. quest. 37. numero 43. Gratian. decis. Clavaria 112. numero 11. Hector Felix. de secretis. cap. 32. numero 60. fuit dictum in Namien. frumentis coram Cardinali Lancellotto impressis penes Marches. de commiss. numer. 1. fol. 734. Adnotandum est tamen, quòd non idè sententia decretorum continere liquidationem ex eo, quia iudex declarat aliquem esse immittendum in possessionem talium, & talium excoptum, ut benè considerat Seraphin. decis. 451. numer. 3. in fine 3. & 4.

c Ad hoc t ut sententia dicatur continere mixturam est & necessaria expressa implicatio causæ respicientis petitorium, aliis etiam si sententia pemisceat præsupponat canonizationem petitoris, tamen cum ista sit non explicita, sed implicita complicatio, non diceretur facere mixturam ad effectum appellationis, Seraphin. decis. 409. n. 1. Rota d. 229. n. 4. 5. 6. & decis. 41. c. 145. inter impress. penes Pasq. de Saluati. iuxta noam impressionis, vbi conf. Bald. 18. lib. 1. declarat procedere, quando expresse in sententia exprimitur causa habens complicationem cū petitorio, & fuit etiam dictum in Firmata Saluati 11. Iulij 1612. coram R. P. D. Pamphilio, imò est necesse, quòd mixtura sit in parte dispositiva, adde quòd etiam si in procemio sententiæ illa non faceret mixturam, Rota decis. 209. n. 4. in recent. & idè si principaliter sit actum super possessione, & incidenter fuerit deducta causa respiciens petitorium ad effectum possessorij, non dicitur sententia continere mixturam, iuxta consil. Decij 11. cap. 1. à Rota canonizati, ita dicit Rota.

Rota decisione 197. numero 5. inter impress. per Pacifico Saluano iuxta nouam impressionem, Monded. capitulo 86. numero 42. fol. 2. ex quibus redditur dubia decis. Foroluien. bonorum 18. Ianuarij 1617. coram R. P. D. Dunogetio, ubi fuit dictum quod implicita canonizatio pastri resolutioni inducitur mixtura. Plura de hac materia sunt videnda penes Concordat. de momentis sit. ratione mixtura, quia illam late tractat per nouum §. & penes Seace. de appellat. quæ 8. 17. item 6. memb. 9.

Politiciu. Balthemius.

Romana locorum Montium.

Luna 16. Ianuarij 1606.

ARGVMENTVM.

Substituens aliquem in officio loco sui tenetur pro delictis per hunc substitutum perpetratis, nec liberatur exhibendo illum in carceribus, quando alius officium erat tale, quod substituens debuisset per seipsum, & non per substitutum exercere, nisi probaretur, personam substitutam fuisse valde integram. Delinquere in officio quando quis dicatur.

SVMMARIVM.

1. *Præponens aliquem in officio, seu loco sui substituens, tenetur pro delictis per illum perpetratis.*
2. *Confirmatio alius nulli non operatur restitutionem in præiudicium tertijs, sed solum operatur ad eam confirmationem.*
3. *Exhibens in carceribus substitutum, qui deliquit in officio, liberatur.*
4. *Procedit hoc in officiali publico, qui ratione officij habet personam subordinatam, & solum substitutus, sicut in alio officiali, qui non potest, nec debet exercere per substitutum, sed per seipsum.*
5. *Eligens personam valde integram pro substituto excusatur, dummodo tamen probetur talis qualitas in tempore electionis.*
6. *Delinquere in officio satis dicitur, qui delinquit contemplatione officij, seu prætactu, calore, vel occasione officij.*

DECISIO CCXXXIIII.

Cum fuit reforum coram Reuerendissimo Rhodien. Thomam Vaninum deliquisse in officio; & consequens esse videtur Gallianum, qui illum in dicto officio præposuit, seu loco sui substituit, tene si pro delictis per eum perpetratis, Bar. in l. 1. §. familia ff. de public. Fel. qui alios allegat ex cap. Petrus numer. 8. & sequenti de homicid. & fuit resolutum in pluribus causis relatis in illa Romana pecuniaria 27. Ianuarij 1597. coram R. P. D. Litta. * Non obstat, dum dicitur delicta fuisse commissa postquam Gallianus vendidit officium ipsi Vanino, quia fuit dictum venditionem esse nullam, cum Gallianus non haberet facultatem illud alienandi, & quia nullitate stante non potest dici, quod receperit rohur, nisi ex die confirmationis, quæ emanauit 3. Augusti 1601. ita ut non trabatur retro ad aliud tempus in præiudicium tertijs. cap. d. d. sum. & ibi not. Abb. in cap. permutat. nu. de decim. Dec. in cap. sen. numer. 57. in verba conclusione. de cassu. & ante illum diem non fuerat translatum officium in Vaninum, nec abdicatum à Galliano, & propterea irrefragabiliter

tenetur Gallianus de gestis à Vanino, vsque in diem illam. & Nec etiam obstat, quod Gallianus illum exhibuerit in carceribus, ita ut ob id videatur liberatus. Bar. & Fel. ubi supra. & quia Domini dixerunt id procedere in officialibus publicis, & qui nomine officij habent personam subordinatam, & solent vii substitui, qualis non fuit Gallianus, cuius persona cum fuisse speculata, & industria electa, non potuisset seruire, nec debuisset per substitutum, unde si voluit vii opera alienæ personæ, fuit in culpa, & damnum, quod à sua culpa originem habuit, tenetur rescire. Neque illum excusat, quod elegerit personam idoneam solum exercere, & tempore electionis exercuerit similia officia, & quia id habet locum quando fuit electa persona valde integra, ut b. dicit Felyn. in d. cap. Petrus nu. 1. & quæ qualitas non probatur in persona Vanini, & non apparet, quod exercuerit, nisi de tempore, quo fuit electus à Galliano, aut non multum ante, minus etiam constet qualiter se in ipsis gesserit, & non sufficit, quod exercuerit dicta officia, nisi doceatur, quod laudabiliter, & fideliter administrauerit. Accedit, quod, ut dictum est, Gallianus male fecit, deputando personam pro seruicio, quod ipse præstare tenebatur, propterea talis deputatio debet omnino suo periculo esse facta. Minus etiam facit receptionem pecuniarum esse quid extra officium, & Secretariatus, & Vaninum ad hoc non fuisse deputatum, quia satis dicitur delinquere in officio, qui delinquit contemplatione officij. Bal. & Salye. in l. 1. Cod. ubi de ration. & prætactu, calore, vel occasione officij. ut sunt late deductum in vna Romana Notariatus 18. Octobris 1583. coram Illustrissimo Cardinali Seraphino; decisio autem Romana pecuniaria coram R. P. D. Litta non applicatur, quia ibi Notarius in nullo deliquerat in officio, nam instrumenta per ipsum celebrata erant veta, & receptura pecuniarum non fuit facta in officio, nec ortum habuit ab aliquo delicto in officio celebrato, ut in casu isto: propterea D. Montacutus nullas pecunias exhibuit Vanino præter scuta 60. auri ad summam 70. sed tantum permutauit sua loca montis Fetrariensis, in locis montis Sancti Ioannis, quæ per Vaninum fingebantur esse cuiusdam Lucæ, & in hac permutatione Montacutus deceptus fuit ex falsa, & dolosa asseratione Vanini, quod Spannochia resignasset illi loca montium, & cum iam fuisset resolutum, quod delictum circa resignationes admitrendas, & in delictum, & constringendo personas, ad quas loca montium non spectabant, esse delictum in officio, res est omnino manifesta pro Montacuto, & Gallianus ille tenetur ad emendationem damni passi, & sic resolutum.

ANNOTATIO.

- a. & bene Rota decisione 379. sub numero 1. part. 4. in reuerentia ubi m.
- b. & quod tali casu sit excusatus Seraphin. decisio 52. numero 1.

Romana Censuum.

Luna 30. Ianuarij 1606.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1. *Exceptio requiritur aliterum indagatum non debet retardare executionem obligationis Cameralis.*

DECISIO CCCXXIV.

Cum Dominus Io. Antonius Citarella esset creditor scutorum 5. mil. pro residuo dotis scutorum 13. mil. sibi promissis à Marchione Monitorio, D. Federicus, qui onus solvendi hoc debitum assumpserat, dedit illi insolutum domum quædam seu palatium æstimatum scutorum 10331 & Dominus Ioan. Antonius pro illo plurimum quo pretiis, & æstimatio excedebat credi tū suum, promisit accollare sibi quoddam census, illosque iuxta certam ratam annuam extinguere, & interim fructus solvere, cuius promissionis occasione fuit conveniunt à D. Federico coram Aud. Cam. qui decrevit mandatum pro censibus usque tunc extinguendis, & pro fructibus decessis, & non solutis, fuit pro parte D. Io. Antonij appellatum, & causis appellationis commissa in Rota, & quia contra mandatum Aud. Cam. inter alia opposebatur, quod D. Federicus non posset molestare D. Io. Antonium pro dicta extinctione, & solutione, quia dicebatur D. Lauraz, cuius D. Federicus est heres vni cum aliis fructibus, ita ordinasse in suo testamento, propterea dubitavi, an D. Federico obisset d. testamentum, & in qua parte, & quoad primam partem dubij fuit resolutum negatine, quia testatrix mandavit tantum, quod in casu restituentis dotis heredes deberent recipere Palatium pro pretio scutorum 10700, & restitueret D. Io. Antonio quicquid solvisset usque in diem restitutionis, sed D. Federicus non vixit, nec vix heres D. Lauraz, nec pro restitutione dotis, sed ex promissione facta in instrumento dationis insolumentum restitutionem ipsam dotis præterit sibi competere ex dispositione Statuti, non iure hereditario D. Lauraz, cuius se etiam asseruit heredere cum beneficio Legis & Inventarij, ex quibus D. Federicus dicit, vel non intrare, vel si intrat, servare non teneri præceptum testatrix, ultra quod super hoc in specie fuit lris inter partes introducta, quæ adhuc indecisa pendet in Rota; propterea visum fuit DD. huiusmodi exceptionem, quia non multum convenit Instrumento, de cuius executione agitur, & est in controuersiam deducta, altiore indaginem requirere, & non debere retardare executionem obligationis Cameralis, Cassid.

ANNO TATIO.

1. Seraphin. decisio 1475. numero 2. Rota decisio 415. num. 10. parte 1. in reuoc. & decisio 686. num. 2. parte 1. in reuoc. vbi plura cumulantur.

Imolen. Molendini.

Luna 30. Januarij 1606.

ARGVMENTVM.

Locator ad quid teneatur erga conductorem.

SPMARIYM.

1. *Locator tenetur prestare successum patientiam, et condictionem possi, et si in re locata, et non.*
An praesentem salu patientiam prestata, et non. 5.
2. *Locator non tenetur ad illud, quomodo ad revisionem mercatorum, quando conductio casu fortuito extra aliquam culpam locatorem impeditur, et re locata.*
Interim daretur liquidetur interesse non possit conductus retardare solutionem assilui, et non. 6.
3. *Conductor non potest recedere a contractu, quando locator offerri implere, et non facere, et conductor possit re locata.*

DECISIO CCCXXV.

Conclusum fuit consistere de implemento contractus pro parte locatorum; tradiderunt enim conductores Molendinum ad molendum apertum, & præstiterunt omnia per ipsos præstanda in limine contractus, & de vterius illam, quæ in locatione requiritur, successum patientiam, ut conductores possent vii, ac frui 1^a nec facit, quod mortuo Gualterio fuerit directus, quis id conquisit casu fortuito citra aliquam culpam locatorum, & quo fit, ut ad nihil amplius teneantur, quoniam vt mercedem remittatur, h. si quis domum. §. hinc subingit, et leg. si fundas in fin. ff. locat. gloss. in l. si in lege. §. colonas. in verb. prohiben. eodem tit. Bart. in leg. ferro §. qui maximo numero 13. ff. de public. et vrbis. Rom. consil. 432. in prin. & propterea iusta est sententia Gubernatoris Imolen. quæ condemnat locatores ad huiusmodi remissionem, & nec fuit locus resolutioni contractus, & stante præterito, quod locatores obtulerunt recedere, prout etiam receperunt murum, & sufficit talis oblatio, ut conductores teneantur persistere in contractu locationis, ut dicit Roman. loco citato. Non obstat, quod dicitur de tarda reedificatione, quia quando esset vera, nihil aliud inferret, quàm maiorem remissionem, ultra quod huiusmodi mora potuerit occurrere conductores ex facultate sibi data accommodandi, quæ in dies devastantur sumptibus, & expensis locatorum, & licet perfectio muri secuta sit sententiam, inchoatio tamen præcessit, quod sufficit ex Romani sententia. Quæ dicuntur de recessu à locatione, tunc ex mutuo consensu, quoniam ex legis dispositione, sunt extra dubium propositum, & fuerunt subacta in decisione in hac causa facta 10. Novembris 1603. à qua dissentiant Domini non esse recedendum.

ANNO TATIO.

1. Surd. & post aliorum decisio 316. numero 17. vbi dicitur, quod teneatur prestare successum, & continuam patientiam, & casus 400. numero 7. & sequenti. Menoch. consil. 671. numero 2. & sequenti, adeo quod non valeat pactum in contrarium, Menoch. d. consil. 671. numero 17. & non solum locator tenetur prestare patientiam, sed etiam teneatur removere omnia impedimenta, & ita facere, ut conductor vii possit re locata, leg. ex conductu in princip. ff. locati Pand. consil. 40. numero 2. & 3. libro 1. Nat. consil. 449. numero 5. & sequenti. & dicit Rota in Romana pensionis domus 16. Novembris 1616. coram R. P. D. Pirrmano.

In dubio autem præsumitur præstata successum patientiam, & vt per Menoch. de presump. libro 3. presump. 86. numero 1. & fuit dictum in Romana Affilius 17. Maij 1609. coram R. P. D. Ottembergo, quod est verum, quando ab initio constat de traditione, & de patientia, tunc enim conductor allegans, postea superuenisse impedimentum, & non fuisse præstatum successum patientiam per locatorem, tenetur probare, secus autem est, quando non constat de traditione, nec de patientia ab initio, quia tunc incumbit onus locatori probandi implementum, & patientiam ex parte sua, prout bene distinguit Mantica, de iact. libro 5. tit. 1. sub numero 17. & secus fuit Rota in decisione 399. numero 2. parte 1. in reuoc. & in Theatina Affilius 10. Novembris 1615. coram R. P. D. Coccino Decano in fine.

Advertendum tamen est, quod in casibus quo constat de aliquo impedimento conductor non potest præterdere, nisi intercede, ut firmatur in hac decisione interim autem, donec illud liquidetur, non potest retardare solutionem pensionis, ita dixit Rota in Romana Affilius 5. Novembris 1611. coram R. P. D. Causalgro, & in dicta Theatina Affilius 20. Novembris 1615. coram R. P. D. Coccino, Decano.

- b. Et firmavit Rota eorundem Sanctiss. supra decis. 130. Oliverius Bologninus.

Comen.

Comen. Legati.

Luna 10. Februarij 1606.

ARGUMENTVM.

Legatum factum pro reparatione Ecclesie an debeatur, si testator ipse in vita faciat dictam reparationem, & plura de simili matetia.

SYMMARIUM.

1. Legatum relictum ad certam causam, & ad certum effectum, si testator ipse in vita adimpleat non debetur, & late sub num. 14.
2. Et idem si testator detet tandem personam, cui in testamento reliquerat legatum pro dote, non debetur dictum legatum per heredem, & nu. 15. ubi tamen videtur declaratum.
3. Hoc procedit, quando factum à testatore viuentis apparuit factum ex causa legati, seu eodem animo quo habebat legandi, sicut si fuit factum ex alia causa necessaria.
4. Factum quid presumitur potius ex causa necessaria, & ad quam quis compelli potest, quam ex causa voluntaria.
5. Legatum dicitur donatio, & fit causa liberalitatis.
6. In necessitatibus nemo liberalis existit.
7. Legatum factum tunc cessat, quando si sustineretur concurrerent duæ causæ iuræ, quæ de iure simul non possunt concurrere.
8. Legatum non censetur reuocatum ex alienatione rei legata necessaria, & nu. 16. ubi etiam declaratur, quando dicatur facta alienatio, ex causa necessaria.
9. Legatum ut maneat, sufficit reliquis causis præiudicium.
10. Augmentum causæ multiplicationem legati.
11. Legatum non presumitur ademptum.
12. Præsertim ad fauorem Ecclesie.
13. Partem testamenti aliam declarat.
14. Si testator post alium ab eo gestum, ex quo deducitur ademptio legari per plures annos superuixit, & non mutauit testamentum, non censetur voluisse ademptum legatum.

DECISIO CCXXXVL

Paulus Iouius Episc. Nucerinus in testamento legatum Ecclesie S. Antonij Comen. cuius erat Perceptor scuta 100. pro beneficio reparationis, & augmento dictæ Ecclesie, soluenda ex datatis mille existentibus penes Octavianum Iouium; R. P. D. Vulpis dictæ Ecclesie Commendarius conuenit heredes occasione dicti legati, eoque obtinuit eodemmodo ad solutionem per sententiam Vicarij Comen. causa in Curia introducta, & commissis Reuerendissimo Rodolfo, io cuius locum fuit subrogatus, dubitanti, an legatum debeatur, & ratio dubitandi fuit, quia Iouij heredes patendebeant Episcopum viuentem post conditum testamentum d. summam expendisse io causam expressam in legato pro reparatione, videlicet, dictæ Ecclesie, & propterea solutione, seu implemento factum per testatorem adtionem Ecclesie non competere ad legatum. ¹ I. Lucius in l. si de leg. 2. casus dispositionem dicit ibi Bart. num. 5. oocandam pro legato prius; allegabatur etiam l. filia legatarii. C. de legat. in qua patet dotando dicitur impleuisse legatum dotis, & propterea legatum non deberi. Rota in hac dubi-

tatione consulta respondit legatum deberi. Nec obstat iura allegata in contrarium, & quia procedunt, quando factum à testatore viuentis apparuit factum ex causa legati, seu eo animo, quo habebat legandi, & hinc est, quod Bald. in d. l. Lucius in 2. m. nouit ex illo textu, quod testator potest præuocare heredem io executione legati. In casu autem isto non apparet expensas factas à testatore in reparatione fuisse factas in causa legati; imò præsumendum potius factas ex necessitate, tum muneris testatoris, quia erat Commendarius dictæ Ecclesie, c. 1. de Eccl. adific. tunc decreti in visitatione facti, & cum factum quis præsumatur potius ex causa necessaria, & ad quam quis compelli potest, quam ex causa voluntaria, Paul. de Cast. conf. 133. num. 3. circa med. lib. 2. Corn. conf. 116. num. 7. lib. 3. Aym. conf. 106. num. 84. & legatum non dicitur impleri per id, quod legans facit ex causa necessitatis, & quia cum legatum fiat causa liberalitatis exercere, & ob id dicatur donatio, l. legatum ff. de leg. 2. Inst. eod. tit. in princ. in necessitatibus nemo liberalis existit, l. rem legatum ff. de iudic. leg. quod etiam probatur ex traditis per Bal. conf. 163. num. 5. in fin. lib. 3. & ubi dicit, tunc cessat legatum, quando aliis concurrerent duæ causæ iuræ, & hoc est, quod etiam vult io d. Lucius in l. eod. dum dicit testatorem non præsumi velle multiplicare legatum, & Aym. conf. 784. num. 2. ad fin. vers. quæ tunc eo casu dicit, quod procedit, quando ex causa iurata legatum legatario traditur; & videmus etiam ex alienatione rei necessaria non posse argui animum reuocandi legatum, l. rem legatum ff. de admun. legat. l. fiduciarius ff. de iur. iur. 6. si rem ff. de leg. 2. præsertim quia per reparationem à testatore factum non poterat dici cessasse causam legati, quia causa reparationis recipit multiplicationem, & tractum successuum, & propterea manet legatum, iuxta tradita per Salycet. in l. quinquaginta in fin. de probat. & ad effectum, ut legatum maneat, sufficit reliquis causis, ut per Ceph. conf. 8. num. 15. vltra quod legatum est etiam factum expresse pro augmento, & augmentum consideratum causat etiam multiplicationem legati ad late tradita in Romano legat. 13. Octobris 1592. coram Illustrissimo D. Cardinali Pamphilio, & certe non videtur credendum, quod testator in legato intellexerit de illa reparatione, qua indigebat Ecclesia ipso viuentis, quia illa non erat commitenda heredi, nec expectandum, quod hæres illam præstaret, suaderet etiam ex præsumptionibus, & verisimilitudinibus, quod legatum adhuc debeatur. & Vltra enim regulam general. m. quod non presumatur ademptum legatum, de qua late per Meoach. præsump. 167. in princ. lib. 4. & præsertim ad fauorem Ecclesie, iuxta tradita per Tirac. de primis pro causa primis leg. 40. coniecturam optimam præbet, quod testator voluit solui simile legatum Ecclesie Sancti Iuliani, non obstante, quod alia scuta 100. pro reparatione eiusdem Ecclesie deposuisset, & eum vna pars testamenti aliam declarat, l. si seruus parum ff. de leg. 1. & l. qui soluit ff. de leg. 3. & Accedit, quod testator post factum reparationem vixit per plures annos, quibus potuisset mutare testamentum, & non mutauit, unde præsumitur io eadem volumine, & eo animo legandi decessisse, Illustriss. Plancie. de consuet. lib. 11. tit. 1. num. 13. ex quibus, & aliis per informatos deductis Domini censuerunt legatum Ecclesie Sancti Antonij deberi.

ANNOTATIO.

1. Hæc materia, quando, scilicet, per solutionem seu implementum factum in vita testatoris, cessat legatum ademptum tractatur per Momie. de consuet. vltim. consuet. lib. 11. tit. 1. & late decisio habetur in reuer. port. 2. decis. 499. ubi alie decisiones referuntur, & ex hoc inferuntur.

ram DD. quod si Pater in vita docet filium, extinguitur legatum dotis eidem in testamento relicto, Socin. iun. *conf. 79. an. 1. lib. 3. Sum. conf. 119. an. 10. Valse. de pen. p. testat. cap. 1. num. 35. & seq. fuit dictum in Montis Falsi dotis 19. Januarij 1601. coram Card. Millino, si tamen in vita minor quancumque per testatorem fuerit soluta, quam fuerit legata non extinguitur legatum, nisi pro rata soluta, Vinc. de Trocho. *dec. 422. an. 6. Gutierrez de sponsal. cap. 10. sub an. 29. vbi in fin. dicit hanc opinionem esse veriorē, & magis communem, & in iudicando, & consulendo esse sequendam, quam etiam tenuit Rota in Romana dotis, de legat. 18. Nouemb. 1609. coram Cardinali Millino, & in Romana fideicom. de Maximis 5. Iulij 1599. coram Iusto, quæ tamen opinio non procedit, vbi ex coniecturis constaret de contraria voluntate testatoris, ut fuit dictum in dicta Romana dotis coram Cardinale Millino.**

- b. Craff. 5. *legatum quæst. 78. an. 6. Mant. de censu. tit. 10. lib. 1. tit. 1. & dicitur alienatio facta ex necessitate quando est facta titulo oneroso, & solum dicitur facta ex causa metæ voluntaria quando est facta titulo lucrato, & ex causa donationis, ut bene per Mant. loc. prædicto.*

Olavarius Beltrami.

Messanen. illegitimitatis.

Luna 10. February 1606.

ARGUMENTVM.

De materia Capituli later, qui filij sint legitimi.

SVMMARIVM.

1. Terminis præfixis in iudicio illegitimi sue per iudicem Ecclesiasticum iuxta terminos cap. later, operatur, et post eius lapsum opponitur de illegitimitate non sit amplius audiendus.
2. Fallit si à præfixione dicti termini suis facta repositio.
3. Fallit faciendo concurrente iusta causa.
4. Capitulum later, qui filij sunt legitimi, sequitur quando actus, sua opponitur de illegitimitate actus iudicem Ecclesiasticum, & facti præfixa terminos res opponitur, non quando rem principaliter concernit causam super legitimitate.

DECISIO CCXXXVII.

Verunt à fac. recot. Clem. VII. l. concesso duo Brevia Marchionis Fabrice, & Duci tette nouz, & in eis reuocata inhibito Rotæ ad effectum, ut ipsi possent non solum prosequi iudicium à suis maioribus captem contra Dominos de Brandisforte super recuperatione, & tuitione Baroniz de Thanis, sed etiam nouum ex personis ipsorum inchoare, firma tamen remanente causa seu articulo illegitimitatis in Rota, Domini de Brandisforte adita Signatura Sanctissimi obtinebant audiri super subreptione, & obreptione dictorum Breuium, quia obstant clausula in eis posita. Propterea dubitavi an consistet de aliqua subreptione, siue obreptione, & fuit resolutum constare de subreptione, ratio potissima resolutionis fuit, quia non fuit Papæ narratum, quod pendente discussione illegitimitatis in Rota partes deuenirent ad transactionem, cuius occasione Domini de Brandisforte soluerunt scuta 21. mil. quod si Papa sciuisset, verisimiliter non reuocasset inhibitionem Rotæ: Nam vt in Breuiis legatur, Papa motus fuit ex negligentia patris opposuentis illegitimitatem, in procuranda expeditione, transactione autem omnem excludat negligentiam. Non obstat, quod in transactione esset reteruata causa legitimitatis, quia reteruatio fuit sub conditione, casu, quo lit. vel molestia aliqua inferretur Comiti, seu successori super Baroniz, & iure laendi. † Non obstat, quod fuerit præfixus terminus,

post cuius lapsum non videbatur amplius audiendus Comes Nicolaus, & later. qui filij, sint legiti. † quia à præfixione fuerunt eius ambores repositi, & lapsus termini non impediēbat, † quo minus ex iusta causa audiri posset, & deberet, gloss. in d. cap. later in vers. infra duas iustissimam autem causam audientis præbebat transactionem, ut dictum est, † dicebatur etiam aliquid ex DD. 4. dispositionem e. later non applicari casui nostro, loquuntur enim quando actor, cui opponitur de illegitimitate, adit iudicem Ecclesiasticum, & facit præfixere terminum reo opponenti, non quando reus principaliter committit causam super legitimitate, prout euenit in casu, de quo agitur, in quo Domini de Brandisforte commiserunt non solum causam legitimitatis, sed etiam negotium principale recuperationis Baroniz; ex quo etiam resultat alia subreptio, seu obreptio, cum fuerit narratum solum articulum, & causam illegitimitatis fuisse in Rota introductam.

Lucana prætenzæ confidentiz.

Luna 27. February 1605.

ARGUMENTVM.

Confidentiz crimen requirit plenam, & concludentem probationem, & non admittuntur præsumptiones, nisi necessariò concludant, & ex quibus confidentia probetur, vel excludatur.

SVMMARIVM.

1. Confidentia requirit plenam, & concludentem probationem, etiam si existeret agitur, & an. 13. vbi vide limitationem, & declarationem.
2. Et idem non admittuntur coniectura, & probantes, nisi sint tales, quæ necessariò concludant, & conueniant confidentiam, & sub an. 14.
3. Confidentia non censetur in hoc, ut præfixatur terminus impetranti, sed ut præfixatur in diuisione, & dispositione beneficij impetrati.
4. Confidentia non censetur, si quis precurrit alteri beneficium, sed bene censetur, si procurat, ut possit de iure postmodum ad sui libitum disponere.
5. Producenti scriptum non tenetur illud stare, & consistere fatari etiam in ea contenta esse vera; de quo late sub an. 15. vbi adduntur plures limitationes.
6. Hæc regula habet locum etiam in ipso, & quando per indiciu inquirantem sit exclusio.
7. Confidentia præsumpta reijci, vbi apparet de alia causa.
8. Confidentia non probatur ex his, quæ sequuntur, nisi probetur prædictæ pallio, & tractatu.
9. Simonia non arguitur ex his, quæ sequuntur aliam, in quo præteritur commissio Simonia, nisi probetur, quod grata sint in vno tractatu, & pallio prædictum.
10. Confidentia probationem sufficientem non inducit promissio de solvendo expensas in expeditione literarum.
11. Testis unicuique nihil probat.
12. Censura excommunicatio non præiudicat.

DECISIO CCXXXVIII.

Cum fuisset in hac causa deputatus adiunctus R. P. D. Carradoto Iudici confidentiarum, ut iuxta votum meum procederet, & causam expediret: Proposui dubium in Rota, an consistet de aliqua confidentia, quod fuit per Dominos nemine dissente, & siue discutere

1 scilicet resolutum negativè, et cum enim in crimine
confidentia, etiam quando civiliter agitur, requiratur
2 plena, & conclusiva probatio, * vt sapienter dixit Roa,
& signanter in Firmata Appellanti coram fœl. recot.
Clem. VIII. die 7. Maij 1582. in Imolen. confidentia 24.
Februarij 1592. coram Illustrissimo D. Cardinali Pam-
philo, in Aretina confidentia 13. Januarij 1595. coram
R. P. D. Lira, & in ea non admittuntur coniecturæ,
3 & præsumptiones, nisi sint tales, quæ necessariò con-
cludant, & conuincant confidentiam, Caputa. decis. 202.
par. 1. fuit dictum in vna Orioleſi. confidentia 1. Febr.
1591. coram Bubalo. Hic autem non adiunt huiusmo-
di probationes, aut coniecturæ, licet enim testes duo
examinati pro parte Fidei deponant Cosmum dixisse se
impetrasse Canoniam, vt rem gratiam faceret D. De-
cano, & alibi de Lilijs, hoc tamen nullo cœ iure prohibi-
tum, et confidentia non consistit in hoc, vt gratificer-
etur tertius in impetratione, sed vt gratificetur in di-
missione, & dispositione beneficij impetrati. * Nauarr.
conf. 80. de Simon. lib. 5. & in suo manuali. c. 23. sub nu. 109.
facit, quod dicit idem Nauarr. conf. 33. sub nu. 5. vñf. ad
4 tertium respondet, de Simon. et non esse confidentiam, si
quis procurat alij beneficium, sed si procurat, vt de illo
postmodum ad sui libitum disponatur. Quod autem
Cosmus non impetraverit beneficium animo illud di-
mittendi, sed potius animo retinendi, & quod talis etiam
fuerit intentio D. Decani, patet ex literis tunc à Dominis
de Lilijs quàm à Petro Rigorio ad Cosmum transmissis,
nec non ex literis ipsius Cosmi Decano directis, in
hæc enim D. Sebastiani Lilijs dicitur (vt S. uiri auctori,
et non pœd perire nient, et vñ à monacho quadagno) & de
D. Decano in suis literis dicit (vt non sperare nient,
& Iamra quillo Canonico) in literis etiam Cosmi Decano
directis leguntur hæc verba (& si pœtræ à Dio,
et mi resti quillo Canonico, cognosceram quillo Sigmo
Canonico, quante in li si seruire) Idem etiam sonant li-
teræ Petri Rigorii, quæ litæ omnes, cum pro parte
Fidei fuerint productæ, non est dubium, quod contra
ipsum probant, ex regula, quod producentes scilicet
debent illi stare teneretur, & valeret fuerit omnia in ea con-
tenta esse vera. * Leon. preum. Cde lib. 2. anse. cum vñ de
6 conf. in. c. cum venerabilis de except. et quæ regula ha-
bet etiam locum in Fisco, & quando per Iudicem in-
quirentem sit exhibitio. Bal. in l. parentis post nu. 5. vbi
etiam Salycet. sub nu. 2. vñf. et idem si est producta per
7 utrumque. Cde de testibus. Accedit, quod apparet de cau-
sa, propter quam DD. de Lilijs cupiebant Cosmum im-
petrare beneficium, & illum adiuvabant pro execu-
tione, ex enim fuit, vt excluderetur à Canoniaru Sciri-
na ipsorum inimicus, & eom quo litem habebant in
Rota super huiusmodi Canoniatu, et vbi autem appa-
ret de alia causa cessat præsumptio confidentiæ, vt fuit
dictum in illa Orioleſi. coram Bubalo, in Cusentina
pretenſe confidentia 4. Februarij 1591. coram Orano,
in Militenſi. Canoniaru 6. Martij 1595. coram Reue-
rendissimo Rodieſi. Hinc tollitur, quod dicitur, D. De-
canum subministrasse Cosmo expensas litis, cum appa-
ret factum ex dicta cauſa, non animo confidentiali, et
vltæ quod ex his, quæ sequuntur absque præcedente
pachione, & tractatu ante impetrationem, non probatur
confidentia, vt fuit dictum in illa Cusentina, & in vna
8 Brixienſi. confidentia 5. Iunij 1591. coram R. P. D. Decano, &
9 securi etiam non arguitur Simonia ex his, quæ sequun-
tur actum, in quo prætenditur Simonia, non probato,
quod facta sint in vim tractatus, & pachionis actum
ipsum præcedentis. c. Arduus. 8. quæſt. 3. in gloſ. in cap.
quon pœ in vers. postea. nu. 1. quæſt. 1. DD. communiter
in c. veniens, il primo. de test. Dec. conf. 118. nu. 4. Pot. de-
cis. 171. lib. 2. Mohed. decis. 266. fuit dictum in Roma-
na, vbi Hispaniſi. Simonia 7. Februarij 1596. coram
Illustrissimo Cardinali Blanchetto. Non obstat parti-

ter promissio de soluendo expensas in expeditione litem-
rarum, quam faceret D. Decanus in suo constituto, quia
vltæ, quod promissio facta fuit ex cauſa prædicta, et so-
lutio expensarum pro expeditione litemrarum, quando
aliis faceret aliquam præsumptionem confidentiæ, sola
tamen non sufficeret, vt fuit dictum in Cusentina præ-
tenſe confidentiæ coram Orano. Minus etiam facit di-
ctum primi testis Cosmum dixisse (et in dicta impetra-
tione non habuissim vñf. nullo) nisi sole il nudo pœne
nihil enim probat, tùm, et quia est vnicus, c. luer. 1. ve-
mens, et c. iurissurandi de testibus. et tùm quia deponit de
10 confessione extrajudiciali, Felyn. in c. cum oportet. nu. 6.
de accusat. Put. decis. 121. in fin. lib. 2. & vbi testis illi vel-
let ex illis verbis inferre, quod beneficium verè non
fuisse impetratum pro Cosmo, non conuinceretur do-
mendacio ex literis.

ANNOTATIO.

a Paris. et de conf. quæſt. 64. nu. 13. & seq. qui infinitos co-
mulat, prout in simili dicitur de probatione Simonia,
quæ requirit plenam, & conclusivam probationem, etiam
si civiliter agatur. Rota decis. 33. nu. 1. & decis. 35. nu. 1. inter
impresſor. Parisiæ post 1. lib. conf. et decis. 4. h. nu. 4.
par. 1. in recot. et decis. 160. nu. 8. par. 2. in recot. Seraphin. de-
cis. 1519. nu. 3. & ibi addit. Quod tamen procedit, vbi
agitur ad effectum priuationis, secus autem si ageretur
tantum ad effectum repellendi aliquem ab affectione
Beneficij nondum obtenti, quia tunc sufficientes leuiores
probationes, prout ita declarauit Roa in pluribus deci-
sionibus quas referri, & sequitur Marten. de iur. resolat.
lib. 2. cap. 35. nu. 19.

Licit etiam confidentia requirit plenam probationem, 14
nihilominus cum sit delictum, quod occultè fieri solet,
& sit difficilis probatio, admittuntur etiam præsum-
ptiones, & coniecturæ, licet Paris. de conf. quæſt. 31. nu. 23.
Seraphin. decis. 1519. nu. 1. & 3. plenè Roa. decis. 38. sub
nu. 1. par. 2. in recot. sicut etiam dicitur de Simonia, quæ
probat ex coniecturis, & præsumptionibus. Clar. 5. si-
monia nu. 1. talitè Paris. de resolat. lib. 2. quæſt. 8. Seraphin.
decis. 1519. nu. 1. Rota decis. 33. nu. 1. par. 2. in recot. bene
verum est, quod huiusmodi coniecturæ, & præsumptio-
nes debent esse adeo evidentes, ac vigentes, vt eum de
tali crimine per necesse conuincant. Paris. de conf. quæſt.
71. nu. 13. Seraphin. decis. 1519. nu. 2. vbi add. dicit con-
cord. Clar. 5. simonia in fin. Paris. de quæſt. 1. nu. 24. Verall.
decis. 200. nu. 1. & dicitur in hac decisione.

b Paris. de conf. quæſt. 34. nu. 30.
c Et quod producentes scilicet in iudicio, censentur fa-
teri & approbare omnia in ea contenta, vñf. conf. 151.
nu. 16. Mohed. conf. 38. nu. 20. lib. 1. Vell. in praxi lib. 6.
cap. 2. nu. 4. & 5. Rota decis. 1. nu. 1. & decis. 142. nu. 3. &
decis. 349. nu. 3. & decis. 415. nu. 3. par. 2. in recot. & par. 2. in
recot. decis. 108. nu. 3. & decis. 145. nu. 6. & decis. 555. nu. 2.
& decis. 624. nu. 7. & dicta tacita confessio non admittit
reuocationem sub prætextu erroris, Vell. de lib. 2. cap. 12.
5. quæ regula procedit etiam quoad enunciata, & pro-
pter aliud prolata, Rayn. conf. 141. nu. 13. vñf. quoniam dicti
quæſt. & nu. 3. lib. 5. Rota decis. 349. in fin. par. 2. in recot.
Mohed. decis. 3. in fin. de regul. de iure Roa in Casolent. pre-
sentis 11. Iunij 1608. coram R. P. D. Casuliero impress. pe-
nes Marten. de commisso. 1. fol. 46. & in Romana fidei-
commissi de Gotis 16. Nouemb. 1592. coram Grypho, &
in Romana securitatis dotis 12. Maij 1601. coram R. P.
D. Marquemontio. Sed hæc ampliatio habet multos con-
tradictores qui tenent, quod producentes scripturam cen-
sentur fateri contenta in ea solum quoad dispositio, sicut
quoad enunciata in ea, Beron. decis. 170. nu. 1. & 2. lib. 2.
a. qui de commisso testatur, Felyn. in cap. cum venerabilis.
nu. 11. limit. 1. de conf. quæ etiam tenent Rota pnes
Cæſe de Graff. decis. 2. nu. 2. de fortis. & vt indic. ad quod
facit dictum Marten. singul. 33. vbi habetur quod respon-
dens ad Propositiones censetur solum fateri contenta in eis
dispositio, non enunciata, sed à prima opinione non
credendum esse in iudicando recedendum, quia Rota sapienter
illam firmavit, vt patet ex præallegatis decisionibus, &
preſertim dicta opinio habet locum in verbis enuncia-
tiua prolatis à partibus, inter quas negotium gestum
est, item

est, nec etiam in verbis enunciativis necessariis ad actum, qui geritur, ut bene per Olase. *decis. Paduan. 38. num. 30.*

Prædicta conclusio, quod scilicet producentem scripturam, & instrumentum censetur satis in eo contenta, procedit quatenus instrumentum sit authenticum, & probet, alia producentem non operante approbationem contentorum in instrumento. Alex. *conf. 106. num. 1. conf. de idem. lib. 3. Hond. conf. 78. num. 10. lib. 1. Verat. decis. 199. par. 1. Rota decis. 4. de decis. 39. num. 1. per. 4. decis. de infra eorum eodem Sanctissimo decis. 432.*

Limitatur secundum non procedere, quando esset facta productio per compulsionem in parte, & pars illa tunc enim non potest dici producenti quoad sibi præiudicialia, lare Hond. *conf. 38. num. 91. de sig. lib. 1. Rota decis. 3. de fide instrumenti. de non. de decis. 384. num. 3. per. 3. lib. 3. dicitur de decis. 354. num. 12. in fin. non impeditur per Sarmac. per. 1. volum. 1. conf. de iur. dictum in Baren. iurisdictionis 16. Februarii 1606. eorum Cardinali Sacerdoti, & infra eorum eodem Sanctissimo in decis. 432. & idem causi procuratores passim solent in productione incipere vel dicta cautela producenti per compulsionem, & præsertim ferri in Curia, ut per Velt. in *prædict. lib. 6. cap. 1. num. 6. ubi tradit formulam, quomodo in curia fiat illa productio per compulsionem Verum illa cautela producenti per compulsionem non suffragatur, nisi in iuribus alienis, non autem in iuribus propriis, Verat. decis. 91. num. 3. per. 1. Gabr. conf. 40. num. 23. & 24. lib. 1. Rota in Militen. Abbacie coram Gyso impell. penes March. *de commiss. 1. num. 1. fol. 141. & in Anequina Vintoni 10. Iunij 1599. coram Corduba, & in Romana repetitionis indebiti 15. Iunij 1607. coram Pena. Item non suffragatur dicta cautela, quando quis in scripturis productis fundat suam intentionem, ut fuit dictum in Anconitana computatione 9. Decembris 1616. coram R. P. D. Verospi, quia non potest quis se in illis fundare, quin etiam teneatur contra se approbare, Rota Iam. decis. 72. num. 4. Olase. decis. 38. num. 3. 9.***

d Rota decis. 108. num. 1. par. 1. in recent. de decis. 338. num. 17. & de decis. 109. num. 9. par. 2. in recent. & late infra eorum eodem Sanctissimo decis. 319.

Oliverius Beltraminus.

Elueñ. Beneficij.

Luna 27. Februarij 1606.

ARGUMENTUM.

Episcopus non gaudet alternativa, si de tempore vacationis beneficij nõ habebat animum residendi, & ex quibus dignoscatur non habuisse animum residendi.

SYMMARIUM.

1. Alternativa non gaudet Episcopus, qui de tempore vacationis beneficij residet, si tamen casibus non habere animum residendi.
2. Titulus in concursu verisimiliora deponentibus alie præferuntur.
3. Recognitio valde exalta non requiritur in literis missivis.
4. Animus probatur ex comensuris, & indicio, cum directè probari non possit.
5. Animus declaratur ex precedentibus, & ex sequentibus.
6. Papa narranti factum proprium, vel etiam alienum secundum gestum credetur.
7. Papa asserenti an. & quando flandum sit, & non. 10.
8. Prærogativa licentia præsupponit licentiam iam obtentam.
9. Episcopi asserenti circa cum animum residendi non creditur ad effectum, ut gaudet alternativa.
9. Residencia ad effectum alternativa attenditur de tempore vacationis beneficij.

Fuit in hac causa resolutum coram Reuerendissimo Rhodiensi. 22. Martij 1599. & coram me 30. Octobris 1602. Episcopum Elueñ. non potuisse haberi pro residente apud suam Ecclesiam tempore vacationis beneficij, de quo agitur ad effectum, ut gauderet alternativa, quia licet tunc esset præfatus, præterea tamen illa non videbatur ordinata ad residentiam propter votum, quam habebat reuertendi ad Civitatem Vixbonensem, in qua ratione officij Inquisitoris Generalis, quo fungebatur, solitus erat residere, prout alij antecessores, Emanuel Zagabo petendū probare, quod imò de dicto tempore Episcopus habebat intentionem permanendi in Civitate Elueñ. petiit, & obtinuit remissionem, cuius vigore facerent plures testes examinari, quibus statutis dubitanti, An esset id supradictis decisionibus recedendum, & DD. post plures propositiones pro maiori parte censuerunt non esse recedendum, videbatur enim solidum fundamentum decisionum in eo, quod Inquisitores generales ex necessitate officij, vel saltem ex antiqua consuetudine residere habent Vixbonæ, ut deponunt testes examinati pro D. Antonio Peryra, & quibus Domini dixerunt magis extendendum, quibus testibus Emanuelis contrarium asserentibus, quia deponunt verisimiliora. glof. & DD. *in c. in nostra de test. Alex. conf. 17. num. 4. lib. 1. Aymer. conf. 6. num. 61.* multi enim verisimile est officium hoc toti Regno commune in vno certo, & determinato loco, & non modò in vno, modò in alio exerceri debere, & verisimilior in Civitate Vixbonensi. quæ est caput Regni, & ubi est palatium ad hoc deputatum, & quia concurrunt plura adminicula, & præsumptiones, concurrunt enim confessio ipsius Episcopi in breui imperato, de anno 1599. Vbi dicitur Inquisitorem solere, & oportere residere Vixbonæ; nec potest in dubium revocari, quòd brevis fuerit obiectum de ordine ipsius Episcopi, cum vltra expensas & alias verisimilitudines habeamus Epistolam eiusdem Episcopi ultimo loco productam, in qua mandat licentiam in breui contentam imperatæ, & ad ipsum quamprimum transmitti. Quæ Epistola videbatur DD. satis sufficienter recognita. & cum præsertim in literis missivis non requiritur tam exacta recognitio. *Conf. de Grass. decis. 1. num. 7. de prob.* Concurrunt etiam dictum Episcopi in dicta Epistola, dum narrat, quòd tunc non residere Vixbonæ, quia Papa per suum brevia mandaverat, quòd Episcopi, etiam essent Inquisitores generales, deberent residere apud suam Ecclesiam, ex quo datur intelligi quòd contrarium prædictis servaretur, & Inquisitores Episcopi non residerent in suis Ecclesiis, præterea quia immediate subiungit, quòd propterea sua Maestas desiderabat, quòd renunciaret Episcopatu, & remaneret in serviendo officio Inquisitoris, ex quo colligitur, quòd officium requirebat residentiam, & ob id erat incompatible cum Episcopatu Elueñ. concurrunt etiam faculas concessa ipsi Episcopo de anno 1594. ut posset residere in Civitate Vixbonensi, ad exerceendum munus Inquisitoris generalis, & percipere fructus suæ Ecclesiæ, quòd vtrique Papa non coecepisset, si potuisset in Civitate Elueñ. munus exercere, concurrunt etiam longa residentia ante acta dicti Episcopi in Civitate Vixbonensi, sapientem huiusmodi necessitate, & solito residendi in Civitate Vixbonensi. fuit maximum indicium animi Episcopi Elueñ. redeundi ad Civitatem Vixbonensem, quia non erat in potestate ipsius mutare locum, in quo erat solitus exerceri officium, & idem dum volebat remanere Inquisitor, non poterat accedere ad suam Ecclesiam animo ibi residendi. Accedunt alie coniecturæ, & indicia, & ad quæ recurrendum est ad probandum animum, qui directè probari non potest. *Cott. conf. 45. num. 4. in fin. lib. 3. Soc. conf. 14. num. 14. lib. 1. Pontif.*

Positima aem coniectura ex eo desumitur, quod postquam Episcopus fuit creatus & per totum tempus praecedens annum 1598. residit Vlixbonæ, licet rediret ad Ecclesiam propter festa Paschalia. Vnde idem credendum de anno 1598. quod licet de mense Aprilis, & sic circa tempus Paschale, esset in Civitate Eluenf. non esset animo residendi, sed peragendi functiones, & postea redeundi Vlixbonam, ¶ ex praecedentibus enim declaratur animus. *legi si ferunt plurimum §. fin. de legat. primo. Aym. consil. 220. numer. 11. licet ex sequente, legi qui res in fin. de solut. l. reprehendendum. & ibi gloss. Cod. de instum. & subist. Vnde cum de eodem anno redierit Vlixbonam, manifestè colligitur, quod non habebat animum residendi in sua Ecclesia, ex effectu enim animus cognoscitur, qualis fuerit, ut vocat Bart. in *legi si concubina §. res amovet ff. rer. amov. Decian. consil. 88. numer. 13. lib. 3. servio. Accedit, quod de dicto tempore, & sic de anno 1598. habebat licentiam residendi in loco officij, ut colligitur ex brevis obsequio de anno 1599. in quo narrat Summus Pontifex, prius illum concessisse ad triennium proximè praecedens, & dat prorogationem. Nec est, quod revoce-
⁶ indubium huiusmodi brevis, ¶ cum de eo attestetur ipsemet Papa, cui in hoc creditur, cum narret factum proprium, vel saltem alienum cum ipso gestum, Imol. in *Ch. in l. inter ad fin. de probat. Fel. in cap. cum a nobis numer. secundum de test. fuit dictum in Salernat. iurisdic-
⁷ tionis 17. Maij 1577. coram Illustrissimo Cardinali Seraphino, & in Capitulo. iurisdic- tionis nono Aprilis 1601. coram R. P. D. Ottembergo, & confirmatur ex literis ipsius Episcopi, in quibus mandat post prorogationem licentiae, ¶ quæ prorogatio præsupponit licentiam concessam. *leg. fin. & si manens ff. de preec. Vnde dubitari non potest, quod habuerit animum residendi Vlixbonæ postquam illud facere potuerit iuxta conscientiam, & saltem fructibus suæ Ecclesiae; cum præteritum ipse in epistola sua declarat, & testatur literæ Regis, mallet renunciare Episcopatu, quàm dimittere officium; concurrit depositio vnius testis examinati pro D. Pereya, qui loquens de recessu anni 1598. dicit *(scilicet)* *che quelli della Città si lamentavano, che lui era dimorato poco in detta Città, & veniva come brevisse, & che saria meglio essere uno de doi, & Pessico, & Inquisitore, & quello si diceva publicamente.* Non obstat assertio Episcopi, quod intendebat residere in sua Ecclesia, & quod hoc animo discesserat ab Vebe Vlixbonæ, & venerat ad Eluenf. ¶ quia assertio Episcopi non videtur standum, poterat enim proficisci ab illa enixa voluntate gaudendi alternatua, quæ colligitur ex supplicatione eius nomine porrecta Papæ, præsertim quia dictæ assertioni repugnant coniectura supra numerata, & alix adductæ per informantes, & quia de contrario constat ex discessu, & reditu ad Vlixbonam, qui testatur consensu est fuisse pro servitio officij Inquisitoris, ut dicunt testes examinati pro D. Pereya, & animo residendi Vlixbonæ durante eadem causa officij, & licentia illum exiundi à residentia in suo Episcopatu. Nec facit quod dicunt testes Zagalli Episcopum se consulisse Vlixbonam pro servitio Regis, quia ultra quod hoc habebat ex ore ipsius Episcopi, cui, sicut non est credendum, quando dixit de animo residendi in sua Ecclesia, ita nec etiam quando affirmavit se residere pro servitio Regis, & ex hoc alia convinceretur assertio animi permanendi in Civitate Eluenf. dicitur etiam quod factis erat in servitio Regis, quando serviebat in officio Inquisitoris. Ultra quod poterat, & pro officio, & pro alio servitio Regis se illic conscribere, nec testes dicant, quod cessante vocatione Regis non fuisset reverteretur. Accessit ad Ecclesiam cum tota familia non concludit necessarium animum****

Decisus Papales.

permanendi, & licet præbeat aliquam coniecturam, præponderant multo coniectura contrarium suadentes. Non obstat, quod postea rediit, & amplius non recessit, quia attendendum tempus vacationis, an de illo tempore permaneret in sua Ecclesia cum animo residendi, necne, ex quibus, & aliis adductis per informantes Domini noluerunt recedere à decisionibus factis.

ANNO TATIO.

a. Rota decisio, 170. n. 1. par. 1. dia. cum aliis per Gonzal. super reg. §. §. 16. §. 1. n. 27. & 28.

b. Papæ assertioni an, & quando steterit, laicam conclusionem extendit Gabr. de probat. consil. 1. per totum de Malfac. de probat. consil. 139. & Rota passim sequitur distinctionem, quod aut Papa attestatur de facto proprio, seu alieno secum gesto, & illi creditur, ut tradunt omnes in clem. 1. de probat. Crescen. decisio. numer. secundo de renunciat. Caputaquen. decisio 386. par. 2. Rota decisio 361. numer. 1. par. 2. in recet. & decisio 405. sub numer. 2. veris. coram. par. 1. in recet. & fuit dictum in Calaguritana, seu nullus 16. Iunii 1607. coram R. P. D. Ottembergo. Adde quod in tali casu nec enim admittitur probatio in contrarium, Gemin. consil. 79. in prin. Caputaquen. decisio 387. lib. 1. in manu. Hinc etiam quod Papæ assertio sibi fuisse supplicatam creditur, Cresc. alia decisio. numer. 2. de renunciat. Rota decisio 371. numer. 2. par. 2. divers. item si narret resignationem fuisse in eius manibus factam, laicæ Pacific. de resignat. lib. alio. quæ 1. 1. numer. primo. & dixit Rota in Pacen. Parochialis 21. Maij 1610. coram Cardinali Lancellotto, item si narret aliquem esse suam familiarem, Sarmen. regul. de impetr. benef. per obitum famul. quæ 13. vers. tamen est aduertendum. Malfac. de probat. consil. 139. numer. 4. quod tamen solum procedit ad effectum iustificationis narratæ, sed non ad effectum reservationis, quæ requirit plenior probatio, & Rota decisio 371. par. 2. lib. 3. divers. & fuit dictum in Ratiavienf. Beneficij 17. Ianuarij 1616. coram R. P. D. Pirouano.

Aut verò Papa attestatur de facto alieno non secum gesto, & tunc Papæ assertio non est standum etiam si super illa assertionem fundaret suam dispositionem, Mohod. decisio. 7. in fin. de probat. Rota decisio 354. numer. 2. par. 2. divers. & fuit dictum in Sogonienf. Pensionis 22. Martij 1604. coram R. P. D. Ottembergo, ubi vltima dicitur, quod talis narratua nec etiam transferret onus probandi in contrarium.

Hoc tamen non procedit, quando assertio de facto alieno esset facta Motu proprio, tunc enim illi standum est, Puz. decisio 100. lib. 3. iuxta novam impressionem, Seraph. decisio 106. Rot. decisio 356. numer. 3. par. 2. in recet. & decisio 322. numer. 2. & decisio 314. numer. 2. par. 4. in recet. etiam si Papa vltus fuisset verbis (ut accipimus) Achil. decisio. de probat. laicæ Rota decisio 496. numer. 3. par. 2. in recet. Admittitur tamen aduersus dictam assertionem factam Motu proprio probatio in contrarium, Puz. decisio 100. in fin. lib. 3. Rota decisio 323. sub numer. 2. par. 4. in recet. Caputaquen. decisio 47. lib. 3. in manu, & fuit dictum in Portuensi. Beneficij 17. Martij 1596. coram Cardinali Milino, & aliis sept.

Et generaliter extra istos casus statat narratio Papæ circa identitatem ab eo promissi, & idè narratua Papæ de idoneitate promissi non est iustificanda, Rota decisio 101. numer. 2. & decisio 140. sub numer. 3. vers. & de alio habilitat. & decisio 613. numer. quinto par. 2. in recet. Item etiam statat assertio Papæ in concertantibus præiudicium proprium ipsius Papæ. Rota decisio 590. numer. quarto par. prima. in recet. In præiudicium verò graue terrij regulariter non statat assertio Papæ, & maxime extra materiam beneficalem, Decian. consil. 88. numer. 171. lib. primo. Mohod. decisio septima numer. secundo de probat. fuit dictum in Viterbiens. Campi maioris 17. Martij 1594. coram Orano. Hoc fallit concurrentibus adminiculis, Seraphin. decisio 456. Plura alia de hac materia videnda sunt apud Gabr. & Malfac. locis supra allegatis.

Obseruata Extrinsecum.

Eugubina Præpositura.

Veneris 3. Martij 1606.

ARGVMENTVM.

Regula 8. derogat quibuscumque indultis, & privilegiis, etiam concessis Communitati, Regi, & Imperatori, & in ea non solum Papa sibi reservat ius confirmandi quoad beneficia electiva, sed etiam ius de illis liberè disponendi. Comprehendit etiam beneficia patrimonialia, & debita cetero generi personarum.

SVMMARIVM.

- 1 Regula 8. derogat quibuscumque privilegiis cum quibuscumque clausulis concessis, & num. 10. ubi ampliat.
- 2 Clausula (quorum tenores) quando per viam legis proceditur, tollit omnia privilegia quæcumque derogatoria habentia, & num. 11.
- 3 Regula 8. derogat privilegiis, & indultis etiam concessis Communitati.
- 4 Item etiam privilegio concessi instanti Duce, & Rege, & Imperatore.
- 5 Clausula (cuiuscumque dignitatis, status, &c.) comprehendit etiam Reges, & Imperatores.
- 6 Regula 8. comprehendit beneficia, quæ in effectu non cadunt sub ceteris regulis.
- 7 Regula 8. habet locum quoadcumque, & quomodo- cumque beneficium spectet ad collationem, & electionem inferiorem collatoris.
- 8 Regula 8. non solum reservat confirmationem, sed etiam liberam dispositionem.
- 9 Confirmatio non dicitur disponere, nec providere.
- 10 Regula 8. ratio est fundata in eo, ut Papa possit providere pauperibus, & benemeritis personis.
- 11 Confirmatio non dat.
- 12 Confirmatio efficitur necessitate, & debita de iure.
- 13 Beneficium non dicitur facere, qui excludit debitum.
- 14 In necessariis liberum non exercetur.
- 15 Mixtum tantum sub simplicis, quando viget eadem ratio, etiam in penalibus, & in ordinis.
- 16 Mixtum iudicatur de iure simplicis, quod est potentius.
- 17 Electio est potentior confirmatione, quæ acrius plenum ius, & confirmatio non tribuit, nisi exercitium iuris.
- 18 Privilegium, quod quis habet ab alio, non potest nisi contra eum.
- 19 Regula 8. capit etiam beneficia patrimonialia, & debita cetero generi personarum, & num. 22.

DECISIO CCXL.

LEO Decimus de anno 1514. cum Ecclesiam Eugubinam, quæ per prius Regularis erat, ad statum secularem reduxisset, concessit Capitulo cum Præpositura, quæ est prima dignitas, quàm omnium Canoniarum electionem, cuius confirmationem ad Episcopum pertinere voluit, Gregorius XIII. in initio sui Pontificatus statuit, ut Præpositura, prætextu cuius confirmationem sibi reservavit, & Canonici dictæ Ecclesiæ in quibuscumque mensibus vacantes non nisi Civibus Eugubinis ad ipsius Capituli electionem, & Episcopi confirmationem providerentur, sublatis omnibus reservationibus cum clausulis amplissimis, & derogatoriis derogatoriis. De mense Maij præteriti eum venerat dicta Præpositura Capitulum ad ipsam

elegit Cornem Ioann. Baptista Gabricium, eandem vii reservationem impetrauit Guido Montegranello 3. Sede Apostolica, orta inter ipsos lite, & causa in Roma missa, dubitavi an electio esset confirmanda: Et Domini nullo discipulante dixerunt, non esse confirmandam; fundamentum fuit in regula, reservationem octo mensium, id quod Papa reservat sive dispositioni omnia beneficia etiam electiva, cum derogatione quorumcumque indultorum concessorum quibuscumque collatoribus, & propterea non est facienda aliqua vis in supradictis Privilegiis Leonis, & Gregorii per regulam sublatis, & minus in clausulis derogatoriis in eis positæ, & quia visum fuit DD. regulam habere firmiores, & potentiores clausulas, & derogationes, ob idque indulta illi eedere ex latè deductis in Compagna iuris patronatus 3. Decembris 1604. coram R.P.D. Lieta, & in Meluita beneficii Sanctæ Mariæ 24. Novembris præteriti coram R.P.D. meo Decano, præfertim cum in regula addit clausula (quorum tenores) quæ stante, ubi per viam legis proceditur sine controuersia censentur sublata omnia privilegia quæcumque derogatoriis habentia de quibus esset facienda particularis mentio, ex cumularis per Rip. in 21. numer. 55. & seq. de rescript. ut dixit Rota 10. vna Afforise. Archidiaconatus 19. Martij 1576. coram illustrissimo Cardinali Seraphino, & in multis aliis congestis per informantes. Et regula procedit etiam si dicamus privilegium, & indultum fuisse concessum Communitati Eugubina, seu ad eius instantiam, prout fuit resolutum in dicta Meluita beneficii Sancti Marci. Item licet sit concessum instanti Duce Vrbini prout 10. Rege Scotie resolutum Rota, Mohed. decis. 12. de privileg. Ioann. Paul. decis. 4. incip. Barcinensis. Psaria, & in Imperatore reuocet illa Meluita: Id enim operatur clausula (cuiuscumque dignitatis statu, Sacri. in Proem. Regul. Cancell. quæ. quarta. numer. secundo. vers. nam dicta clausula de sui natura. Non obstat, quod Præpositura esset reservata per regulam tertiam, & ideo non possit cadere sub regula octava, quia id posset procedere, quatenus cum effectu caderet sub regula tertia, & propter ipsam remaneret reservata dispositioni Papæ, Rota decis. 13. de prob. in antiqu. & propterea ut volumus, quod Præpositura sit in effectu reservata per regulam tertiam & sufficit Montegranello, quia cum effectu reservationis sit ligare potestatem, ut de beneficio disponere non possint, nec illud conferre, & per viam reservationis fuerit hæc potestas sublata, non egemus alia, imò alia reservatio nihil posset auferre, vel ligare, cum nihil inueniat, ut dicitur in dicta decis. aut volumus dictam regulam tertiam, seu reservationem ex ea resultantem esse sublatam per clausulas indulti, & tunc illa deficiente remanebit ius alterius regulæ, & reservationis, ut in dicta decis. sub num. 5. vers. cum prima reuocetur. Causid. decis. 9. sub num. 4. de prob. fuit dictum in Brundisina Archidiaconatus coram Reuerendissimo R. Lodici. de anno 1600. aut saltem dabitur occasio, ut intret Regula 8. quia stante indulto Capitulum poterat eligere, & regula habet locum quoadcumque, & quomodo- cumque beneficium spectet ad electionem inferiorem collatoris, quia reservat pertinentia ad collationem quorumcumque collatorum. Non obstat, quod reformatio satis videatur operari cum confirmationem, quam voluit Papa apud se remanere, & quæ videtur fuisse contentus; & quia hoc est contra verba, & mentem regulæ; cum enim referret sive dispositioni, & per confirmationem non dicitur disponere, nec providere, Bald. consil. 507. numer. primo ad fin. lib. quarto. & est etiam contra mentem Papæ, qui intendit pauperibus, & benemeritis providere, quod non facit per solam confirmationem; & quia qui confirmat, non dat, leg. & quia. ff. de iurisdic. iur. ord.

- inducere cap. inter dilectos de fide infirmum. Dec. in cap. postquam. numer. 18. in fin. de elect. & cum Papa intendat ipsa beneficiis, confirmatio ei non possit imputari ad beneficiis, sed ad iustitiam, ut dicit Bal. in loco allegat. & cum enim confirmatio sit necessitatis, & debita, c. fin. de elect. in 6. & d. cap. postquam. vbi Abb. in primo nu. Dec. num. 1. & non impedit beneficiis, qui exhibet debitorum. l. 5. §. 1. ff. de reb. iustis l. proximi. §. 1. de re iust. Bal. vbi supra. & in necessitatibus liberalis non exerceatur, l. rem legatum ff. de adim. leg. Non obstat, quod dicitur istum esse casum mixtum, & non comprehendi sub regula, & quia responderetur, casum mixtum contineri sub simplici, quando viget eadem ratio, l. interdu 5. quod ait ff. de his, qui nu. infam. l. si in factis, vbi Iacob. de Arc. Bald. & Imol. ff. de iust. iur. c. 1. vbi Arg. Arret. in l. si in scriptum cal. l. ff. de lib. & p. vbi inquit procedere etiam in penalibus, Alex. conf. 144. numer. 7. lib. 6. qui dicit idem in odiosis, late Titac. 6. quod de leg. communis. §. 1. numer. 76. & Præterea mixtum indicatur de illo simplici, quod est potentius, l. 1. quari. vbi Bald. num. 3. ff. de stat. hom. Ang. conf. 342. num. 2. post mod. & electio autem dicitur potestatem non solum, quia est principium, quod dicitur potissima pars, Ang. l. 1. num. 3. & trahit confirmationem, ut dicit Dec. in d. cap. postquam num. 18. in fin. sed etiam quia per electionem plenum ius acquiritur, per confirmationem autem, nihil noui iuris, sed tantum exercitium, Oldrad. conf. 146. post numer. 4. Dec. loco allegat. numer. 18. Non obstat, quod dicitur Capiculum ratione communionis, & concessas cum Papa posse dici exemptionem à regula, ut ipse Papa per reg. l. si commune ff. quon. seruati. amittant. quia quando termini essent applicabiles, responsum est in promptu, quod istud non procederet in præiudicium collationis, quem sibi reseruauit Papa, & quia Privilegium quod quis habet propter alium, non potest vti contra eum, Bart. in l. amissionis. §. 1. Lucius n. 7. de excep. nu. Non obstat, quod Canonici, & Præpositi debentur Clubus Eugubini iuxta indultum Gregorij. & quia hoc non impedit effectum regulæ, nec regula in hoc derogat indulto; & sicut Capiculum in suis mensibus teneatur eligere dictis Cives, ita Papa in mensibus reseruatis conferre eisdem; hoc enim fit quoties beneficia sunt debita certis generi personarum, glof. in cap. cum Ecclesiastica in glof. magnan. fin. de prob. lib. 6. Put. dec. 235. lib. 2. Capu. dec. 316. lib. 1. in manus. cum aliis et talis in d. Melitana, & quod vndique dicitur præsentem controuersiam.

ANNOTATIO.

- 20 a. Rota & decis. 38. num. 3. & decis. 38. numer. 1. part. 2. in recent. vbi dicitur, quod Regula 2. derogat quibuscumque Privilegiis continetibus derogatorias derogatarias, & huiusmodi fuit deductum in illa Casaragustana Parochialis de Mayela 6. Nouembri 1619. coram R. P. D. Cocchio Decano, vbi fuit dictum, quod propter clausulas priuilegiatissimas Regule 3. erat derogatum Privilegio, etiam continente expressam clausulam, quod nunquam sub reservationibus Apostolicis intelligeretur comprehensum.
- 11 b. Plesio Gonzal. & super Regule 9. glof. 36. num. 29. vbi sub num. 30. dicit, quod ista clausula fuit adinuenta, ut daretur modum, quo Pontifices possent derogare gratis præcedentibus, de quibus noticiam non habent, quibus intendit derogare, & latissime etiam de vi, & effectu huius clausulæ (quædam tenent) late Mart. in sue clausulæ. per. 1. alia ff. 139.
- 22 c. Gonzal. & super Regule 8. §. 1. glof. 9. numer. 55. Scraphim. dec. 7420. Rota decis. 580. sub num. 3. part. 2. in recent.

Giacinto Petrucci.

Dionysius Papae.

Perusina Ratificationis.

Lana 9. Martij 1606.

ARGVMENTVM.

Promittens alium ratificaturum non tenetur, nisi ad interesse illo non ratificante, & maxime quando adhibuit omnem diligentiam pro habenda dicta ratificatione.

SVMMARIVM.

1. Factum alienum non potest quis præiudicium cogi præstare, nec potest præiudicium promittere, & num. 7. vbi limitatur non procedere siante iuramento.
2. Obligatio facti alieni dum non implatur, committitur stipulatio ad interesse.
3. Ad factum proprium quis præiudicium non tenetur, sed præstando interesse liberatur.
4. Clausula (alio de proprio) appositæ in promissione ratificationis operatur, quod præstatio interesse succedat loco facti non solum ex iuris dispositione, sed etiam ex forma contractus, & plura sub numero citantur.
5. Factum alienum promittens ad aliud non tenetur, quatenus ad interesse, quando tamen adhibuit diligentiam, ut factum illud præstaretur, & plura late de hac materia promissionis facti alieni, & sub numero citantur.
6. Liquidari debet interesse antequam denuncietur ad aliquam executionem.

DECISIO CXXLI.

Mandatum Auditoris Camere reuocandum esse Domini dixerunt quia fuit relaxatum contra Comitum Iulium Casarem ad ipsam carcerandum, & in carceribus detinendum; donec fecerit, quod Dominus Gentilis ratificet transactionem eius nomine factam, ut promiserat Comes Iulius Cesar, & tamen ad id præiudicium cogi non poterat, sicut nec ipse poterat præiudicium se ad id obligare, lege stipulatio ista. in principio. ff. de verborum obligat. Purpurat. consilio 161. numero primo & secundo. Ruynus consilio 67. numero nono. circa finem libro quarta. & sed eo non a ratificante censetur commissi obligatio ad interesse ex dicta promissione de raro, Ruynus consilio 121. numero primo, libro primo. & Regula enim est, quod præiudicium ad factum etiam proprium quis non tenetur, sed peritendo interesse liberatur, lege si quis ab alio. in fin. ff. de re iudicata. lege stipulationes non diuiduntur. ff. de verborum obligat. Decius consilio 101. sub numero sexto, & num. sequenti. præsertim quia Comes Iulius Cesar promisit Dominum Gentilem ratum habiturum, b aliis vultis de suo proprio teneri, quoniam casu præiudicio interesse succedit loco facti non solum ex dispositione iuris; & sed etiam ex forma contractus, ut per Decium consilio secundo numero septimo in fin. & numero sequenti. Purpuratus dicit consilio 161. post numerum secundum versum. Ex quo per prædilla, censetur enim hoc casu promissum interesse in euentum non secuta ratificationis, R. p. qui alios allegat, in lege quod te num. 46. in fin. ff. si certum petatur. & hoc tamen magis procedunt, quia Comes Iulius Cesar omnem adhibuit diligentiam, ut dictus Gentilis ratificaret transactionem, & propterea ad nihil aliud teneri potest.

Q. 1. quoniam

quàm ad prestandum id, quod D. Linus interest propter non secutam ratificationem, vt fuit dictum in vna Aculana dotis 23. Februarij 1599. coram Robustiero in Romana Palatii 7. Maij 1590. coram Bubalo, & diebus pœteritis in Aneconitica dotis coram R. P. D. Pamphilio, † quod interesse debebat prius liquidari, antequam deueniretur ad aliquam executionem, l. hac autem §. 1. ff. de quibusdam conf. in pœss. et Bald. conf. 165. lib. 4. Aym. conf. 15. 4. num. 2. Natt. conf. 27. num. 4.

ANNOTATIO.

- 7 a Ad factum † præcisè quia præcisè compelli non potest, sed præstandum interesse liberatur, *Surd. conf. 51. num. 14. et seq. Menot. conf. 91. a. 31. qui alios refertur, hoc non procedit itante iuramento, quia tunc qui tenetur præcisè præstare factum, quando potest illud præstare, l. de Gabr. de iuratore. c. 1. c. 2. §. 1. & §. 2. qui testatur de magis commentis, *Surd. conf. 23. num. 17. Scraphin. d. dec. 705. num. 3. et 4. & fuit dictum in Perusina dotis impessæ penes Marches. de commissum. 2. fol. 188. et. Januarij 1607. coram R. P. D. Orembergo, etiam si sit heres iurantis, Mantie. de tact. et ambig. lib. 14. tit. 31. num. 8. Scraphin. d. dec. 705. num. 3. et 4. & fuit dictum in Tiburtina Caltri sancti Angeli de Visinis 16. Nouembrijs 1616. coram bo. me. Andrea, que tamen ampliatio non admittitur in dicta Perusina dotis, in qua dicitur hæredem iurantis non compelli præcisè ad factum, vbi autem adest Statutum, quod in obligationibus facti, si factum promissum adimpleri potest, teneatur promittens præcisè ad factum, Statutum est seruandum, prout huiusmodi Statutum est in Vrbe, cap. 164. lib. 1. & fuit dictum in dicta Tiburtina Caltri sancti Angeli coram dno. me. Andrea.**

- 8 b Hæc materia † de promissione facti alienian, & quando resoluitur in simplicem promissionem de adhibendo omnem diligentiam, & eorum, & se factum, & curaturum, hæc tractatur per Gabr. de pact. vend. Mantie. de tact. et ambig. lib. 14. tit. 31. §. 34. et 35. et per Couar. in cap. quoniam pars 2. §. 1. de pact. in 1. & habetur etiam lata decisi. Vincent. de Franch. §. 24. qui plures casus distinguit. Conclusio receptissima est, & à Rota sepius firmata, quod promittens factum alienum liberatur adhibendo omnem diligentiam, etiam non obstante iuramento, quam latissime plures cumulando firmantur Rota in d. dec. 38. inter impressæ penes Zach. de obligat. cambr. vbi dicitur hoc procedere etiam, quando factum alienum directè promittitur, & etiam plene fuit dictum in Perusina dotis coram R. P. D. Orembergo impressæ penes Marches. de commissum. 2. fol. 188. & prius teneatur Rota penes Vezal. d. dec. 139. num. 1. part. 1. Circa quod tamen est aduertendum, quod huiusmodi diligentia non sine collusione, sed bona fide facta, & prout in dubio præsumitur, nisi collusio probetur, Rota dicta d. dec. 38. numer. 9. Mantie. d. 21. 31. num. 2.

Hæc conclusio recipit plures limitationes, de quibus per DD. supra allegatos, & præsertim non procedit, quando post promissionem facti alieni additur clausula (alio de proprio) tunc enim promittens teneatur ad interesse non sequito effectuali implemento, vt firmatur Rota in hæc decisionibus, & videtur etiam sensisse Rota in dicta Perusina supra allegata in vterque hoc aliter, & plures hanc opinionem tenentes cumulantur penes Mantie. de tact. et ambig. lib. 14. tit. 31. numer. 24. Sed contrariam opinionem, quod, scilicet, non committitur stipulatio ad interesse, nisi in casu, quo promittens non adhibeat omnem diligentiam non obstante prædicta clausula (alio de proprio) tenet Gabr. conf. 23. num. 17. et 4. lib. 1. quem refert, & sequitur Mantie. d. 21. 31. num. 34. vbi dicit hoc esse notandum, & etiam secuta fuit Rota in d. dec. 38. penes Zach. de obligat. cambr. præsertim sub num. 4. vbi expressè dicitur, quod promissio interesse est condicionalis, si promittens fuerit morosus in adhibendo omnem diligentiam, & eorum. Et licet hæc secunda opinio in puncto iuris, & de rigore videatur verior, quia si promissio facti alieni imponat solam promissionem de adhibendo diligentiam, vt supra fuit firmatum, sequitur quod obligatio de proprio in casu non impleta dictæ obligationis, non operetur, nisi in casu, quo non fuerit adhibita dicta diligentia, nihilominus ex verisimili mente contrahen-

tium non cederem esse recedendum à prima opinione firmata in hæc decisione, quia per huiusmodi clausulam (alio de proprio) verisimiliter contrahentes volunt, quod factum alienum omni modo adimpleatur, scilicet per præstationem interesse ipsius promissoris, aliis dicta verba essent omnino superflua, quia etiam si non sint expressa, dum qui promittit factum alienum, simpliciter succedit obligatio ad interesse non secuto implemento, vt firmatur in hæc decisione 2. 3. & videtur contrahentes per hanc clausulam idem voluisse dicere, ac si dixissent, quod faciendo omnem suum conatum, promittens non liberaretur, quo casu sine dubio non suffragaretur diligentia, Mantie. de tact. dicta lib. 14. tit. 31. num. 1. et 2. Joseph. Ludou. d. dec. Perusina 27. num. 8. & admittit Rota d. dec. 38. sub num. 3. et 4. & etiam in d. Perusina relata per Marches. in loco prædicto.

Quid autem dicendum sit ante clausula (cum effectu) videndus est l. de Mantie. d. 21. 31. num. 1. et seq. & quod clausula nihil plus operetur, quàm si non fuisset expressa, dicit Eugen. conf. 90. num. 46. testando de veriori, & magis communi.

Hoc certum est, quod quando promittens factum alienum vult ex dicta promissione deducere actionem aliquam, tunc non liberatur adhibendo diligentiam, nisi cum effectu sequatur implementum promissionis, Couar. in cap. quoniam in 1. part. relict. §. 5. num. 3. vers. tandem hinc apparet, de pact. in 6. & idem promissio dotis facta marito cum hoc, quod faciat renouare uxori suæ iura sibi competentia, non secuta dicta renouatione, non potest maritus agere ad dotem, ita fuit dictum in Bononiensi dotis 1. Iuni 1609. coram R. P. D. Casulero, vbi consideratur, quod non esset verisimile fuisse tantam dotem promissam, si cum effectu renouatio non fuisset facta, quod idem etiam tenet Rota in Aneconitica dotis 3. Maij 1605. coram R. P. D. Pamphilio, & circa hoc est videnda decisi. Vincent. de Franch. 624.

Giliarius Beltramius.

Burgen. Canonicatus.

Lana 6. Martij 1606.

ARGVMENTVM.

Negatiua non dispensationis, quado est expressa in gratia, debet iustificari per impetrantem, & non dicitur sufficiens iustificata per diligentiam, nisi sine factis à tanto tempore quo potuit obtineri dispensatio, & in omnibus libris, in quibus potuit reperiri.

SVMMA RIVM.

- 1 In narratiua si fundantur tenetur illam probare.
- 2 Narratiua gratia est iustificanda per impetrantem, licet concintas negatiuam, et num. 10.
- 3 Negatiua dispensationis est per impetrantem probanda.
- 4 Actus non tenetur probare rei exceptionem non competere, nisi quando impetrans narrauit negatiuam, tunc enim ex in narratiua adstringitur ad id probandum.
- 5 Qualitas narratiua est omnino iustificanda.
- 6 Triennalis possessio præsumptio tollitur ex vera probatione facta per diligentiam.
- 7 Præsumptio vincitur a probatione.
- 8 Diligentia non probatur negatiua non dispensationis, quando non sunt facta à 1000 tempore, quo potuit dispensatio obtineri, et in omnibus libris, in quibus potuit dispensatio reperiri.
- 9 Rota non prohibetur rei pluribus exceptionibus, licet contrariis, et vide num. 11.

DECISIO CXXLIJ.

Franciscus Ruiz de Villalobos fuit vique de anno 1592. proventus ab Archiepiscopo, & Capitulo Burgen. de Canonico dictæ Ecclesiæ, hunc Canonatum Michael de Collado de anno 1601 impetravit à Sede Apostolica sub pretextu, quod proventus ad favorem Francisci fuisset in illa ob eius inhabilitatem ex defectu natalium, super quo ad Canonatum huiusmodi obtinendum cum eo saltem sufficienter, non foret dispensatum. Dubitavi an gratia Michaelis sit iustificata quoad nullitatem collationis Ordinarij ob defectum sufficientis dispensationis, præsupposito, sine veri præiudicio, quod constet de illegimitate ipsius Francisci, & quod instrumenta ordinum, & dispensationum sint in forma probanti, dubium illud ex latè deductis pro veraque parte habuit tres inspectiones. Prima, an Michaeli incumbat onus probandi negativum sufficientis dispensationis, vel potius lo aduvertario contrarium affirmativum. Secunda, si probatio spectet ad id, an illum teneat possessio Francisci non solum triennis, sed etiam decennalis Tertia, si Michael sit adstrictus ad probandum negativum, an illum probeat ex diligentis factis in Registris Apostolicis. Quoad primam DD. vnanimi sententiam dixerunt Michaeli teneri probare non sufficientem dispensationem ex regula generali, quod fundas se in negativa, illam habet probare, ex cumulatis per Gabr. de probat. conclus. 6. numer. 5. & quia narratur gratie est iustificanda per impetrantem, licet constent negativum, ut fuit dictum in vna Salamantina pensionis 15. Iunij 1582. coram bon. mem. Bobalo in vna Aretina Parochialis 15. Iunij 1593. coram Oranolo Palen. & Oximen. Præsumtionem 9. Martij 1594. coram R. P. D. Decano, & in Casertangustana Parochialis de Maella 8. Novembris 1599. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilo, & in aliis pluribus, & in negativa dispensationis, quod sit per impetrantem probandum, tradit Patif. decisio 138. numer. 1. & 2. lib. 4. cuius opinio placuit Dominis per prædicta quicquid sentiat Rebuffi in contrarium allegatur. Non obstat, quod debeat sufficere Michaeli probasse Franciscum illegitimum, ex regula, quod actori sufficit fundare intentionem suam, nec teneatur probare reo exceptionem non competere, quia regula non procedit, quando impetrans id narravit, tamen ex vi narrationis attingitur ad probandum, Abb. in cap. 3. numer. 7. de libell. oblat. Caslud. decisio 10. numer. 20. de rescript. narrando enim suo lignone se percurit, ut dicit Caslud. Non obstat, quod Papa fuerit motus aut moueri potuerit ex narrata illegimitate tamen abique negativis sufficientis dispensationis, quia Domini hoc non admittunt, ultra quod cum sit adiecta vii qualitas narrationis illegitimitatis, omnino venit iustificanda, simul cum illegitimitate ex traditis per Rip. post alios in cap. 11. numer. 61. de rescript. Firmato quod nunc probandi negativum spectat ad Michaeli, non est necessaria discussio secunda inspectio, in qua etiam Domini non erant concordēs, aut enim Michael non probat negativum, & hoc sufficit Joanni, nec indiget trienniali, aut decenniali possessione, nec de aliquo etiam debet esse sollicitus, aut non probat de diligentis, de quo infra dicetur, & non sufficit præsumptio ex trienniali, quia excluditur per diligentiam, Caput quæst. decisio 33. lib. 1. in manus scriptis. idem dicendum de decenniali, quia præsumptio vincitur à probatione, & cum in decisio 5. i. ff. de probat. cap. quicumque hoc distulit. Aymon. consilio 35. numer. 5. & cedit veritati, leg. fin. in princip. ff. quod iur. causa. l. suprema in fin. ff. de iur. det. Accet. consilio 48. eadem. 2. Neviz. decisio 81. numer. 24. facit decis. Caslud. 8. super regul. Quoad tertiam, hecque fuit dictum diligentiam non cōcludere negativum, cum sint factæ à die, quo Franciscus

Deiussim Popales.

cus fuit proventus, & sic ab anno 1592. & sine dubio ante provisionem poterat obtinisse dispensationem. Accedit, quod non sunt factæ diligentiam in registro Parochialium, quibus statibus non est necessarium discutere: An dispensatio potuerit alibi, & aliunde quam à Papa impetrari, cetera quod tamen erant directæ Dominorum sententiæ. Non obstat, quod Franciscus alias dixerit in iudicio se natum de legitimo matrimonio, quia reus non prohibetur vii pluribus exceptionibus, licet contrariis * l. nemo ex his, vbi Cagnol. numer. 3. & 4. de comuni de reg. iur. gloss. in Clement. si appellatum in verbo (appellaciones) in fin. de appell. Socin. in l. nemo prohibetur. numer. 1. ff. de except.

ANNOTATIO.

- a. Luce Marefcort. quæstionum lib. 1. cap. 1. numer. 21. & 10 sequenti, vbi adducit plura exempla. Paris. de rescript. lib. 10. quæst. 3. a. 5. fuit latè dictum in Acheruntina Parochialis 19. Aprilis 1613. coram Cardinali Sacerdote, vbi dicitur id procedere, etiam si probatio negativæ sit valde difficilis, & idem impetrans ob non publicationem resignationis teneatur probare hanc negativam, Rota decisio 2. 6. par. 1. in recess. Seraphin. dec. 1004. & infra coram Sanctissimo dec. 210. vbi etiam dixi, & decisio 142. & 143. sept. similiter impetrans ob non dissolutionem beneficii incompatibilis iuxta formam decreti, teneatur id iustificare, ut tenuit Rota in Meliten. Canonicas 16. Iunij 1586. coram Cardinali Platone, quam refert, & sequitur Marefcort. hinc præbegrato item narrans in dispensatione matrimonium non fuisse carnalis copula consummatum teneatur hanc negativam plenè iustificare, Rota decisio 16. a. 1. impress. penes Farinac. post à illi causis.
- b. De quo dixi supra ad decisio 288.
- c. Circa hanc conclusionem an & quando reus possit vii exceptionibus diversis, & contrariis est videndus Gabr. de alibi. cap. 1. a. 10. & seq. vbi pluribus modis ampliat, & similitur dictam conclusionem, quam etiam firmavit Rota in Afulana Grati. 2. Decembris 1608. coram Cardinali Sacerdote, & inter alias limitationes non prodest conclusio in exceptione, cuius contrarium excipiens obtinuit in iudicio canonizari, Rota decisio 78. numer. 3. p. 1. in recess.

Gli aerini/Teltramini.

Romana Casalis, & Præcodij de Iacobatis.

Mercurij 10. Martij 1606.

ARGUMENTVM.

Sententia lata extra Rotam, causa pendente in Rota, est atrenata, maxime post inhibicionem, & præsertim si causa sit iam instructa, nec consensus partium in iurisdictionem tollit huiusmodi attentata.

ARGUMENTVM.

1. Sententia lata extra Rotam, pendens causa in Rota, est atrenata, maxime post inhibicionem Rotalem.
2. Commissio, quæ non facit mentionem de pendente litis non interdicte, non est habenda in consideratione.
3. Causa quando iam est instructa etiam alio iudice, non non instruat Præcodia, & facultatis alterius tribunalis.
4. Inhibicio Rotalis causæ atrenata omnia gesta per Iudicem interbinum, non obstante consensu partium præstus in iurisdictionem.

Q 3. DEC 3

DECISIO CCXLIIL

Fuit resolutum sententiam R. P. D. Ripæ non esse exequendam; fundamentum præcipuum resolutionis fuit, quia causa ista fuerat vixque de anno 1599. per Colam Iacobatum auctorem Archiepiscopalis introducta in Rota coram Reuerendissimo Roden. in vim commissionis iactationum, & molestationum, cuius vigore fuerunt R. P. D. Alcanius, & Fratres non solum citari, sed etiam inhiberi, & propterea sententia per ipsos obtemperata est, cuius pendencie non potuit nec per Iudicem, nec per partes pretendi ignorantia, cum sapienter fuisset protectum, & doctum etiam per registri productionem. Non obstat commissio Illustrissimi Prosectoris Archiepiscopalis, & tamen quia ea non facit mentionem de pendencia litis in Rota, ad not. in cap. eorum, & in cap. ad audientiam de rescriptis. cum etiam quia causa non solum erat introducta in Rota, & sed etiam ibi instructa, ita ut non intarent facultates Prosectoris. Non obstat, quod dicitur de consensu præfatio in iurisdictionem D. Ripæ pro parte Archiepiscopalis, quia ultra quod de consensu apparet ex multis protestationibus, & talis consensu non excusaret ex latè deductis. per Dominos meos in proxima præterita Rota in Romana Vineæ, seu attentorum coram R. P. D. mco Decano. Non enim debet esse in posse partium deludere iurisdictionem huius tribunalis, & spernere inhibitiones Rotales.

ANNOTATIO.

- a. Et quod consensus partium non excuset ab attentatis late pendente in Rota ad effectum, quod Officio iudicis, cuius maiestas lesa fuit, non veniant reuocanda, Lancell. de attent. part. 2. cap. 4. limit. 19. numer. 16. & sequenti. & limit. 16. nam. 16. in fin. de contraria conclusio, quod, scilicet, consensus partium excuset ab attentatis, de qua latè per Lancellot. d. limit. 16. & sequenti. & per eundem part. 2. cap. 12. limitat. 21. numer. 12. Cresc. de off. 1. ut lit. pend. Rota decisio 173. sub numer. 1. part. 2. in recent. ubi fuit dictum sufficere consensum ne dum expressum, sed tacitum, & procedit, si ageretur de reuocatione attentorum ad instantiam partis, vt bene declarat idem Lancellot. d. limitat. 12. numer. 16. & d. limitat. 16. in fine.

Olimarius Beltraminus.

Spoletana Hæreditatis.

Veneris 10. Martij 1606.

ARGVMENTVM.

Dispositio l. hæreditas ff. de hered. insti. quando non habeat locum. Institutus in legitima, an dicatur coheres ad effectum, vt deficientem hærede vniuersali, per ius accrescendi possit capere totum.

SYMMARIVM.

1. Hæreditas ex die ff. de hered. insti. non habet locum, quando alius conuolutus suadentes grauamen relinquendi bona post mortem institui ad vitam, & vide numer. 11.
2. Pater in dubio præsumitur velle prouidere filio.
3. Partem conuolutam totum est, quod bona sua ad filium pertinet.
4. l. Hæreditas ff. de hered. insti. non procedit quando est datus coheres.
5. Legitima an sit pars hæreditatis, vt vult conuolutus.
6. Est pars hæreditatis ad effectum, vt institutus in legitima

habeat ius accrescendi.

7. Institutus in re certa habet commodum hæredis quando ius accrescendi, cessante vniuersali hærede, perinde ac si à principio solus fuisset hæres scriptus.
8. Ius accrescendi semper est locum, quando potest contingere, quod quis decedat pro parte testatus, & pro parte intestatus.
9. Consensus aliorum, dum sunt adhibiti in dispositione facta de aliqua re ad arguendum illam in dicta re.
10. Institutus vniuersali non comprehendit bona subiecta si decedens.

DECISIO CCXLIV.

Domini steterunt in decisio ff. & ad l. hæreditas ex die ff. de hered. insti. cum concord. in quo consistebat totum fundamentum impugnantium decisionem, dupliciter responderit. Primò dispositione dictarum legum non procedere, quando sunt conuolutus suadentes grauamen restituendi bona post mortem institui ad vitam, seu toto tempore vite. & Et quicquid in contrarium laborarent scribentes pro Olinda, & sororibus, placuerunt eisdem confidere in decisionem, quæ licet singulariter acceptæ possint recipere difficultates obiectiones, tamen simul iunctæ satis persuasent dictum grauamen. præsertim ad fauorem filij, & cui mater in dubio semper præsumitur velle prouidere. l. filium matrem. Codic. de insti. testa. l. si suus filius pater. ff. de test. suus. Bald. in l. procerbus numer. 56. Codic. de impub. & alijs sub. ff. iuxta commune votum patrum quod est, vt bona sua ad filium pertineant, l. nam. & si parentibus in princ. ff. de insti. testi. l. scriptus. ff. unde lib. glo. in l. Paula Callancho. §. si mater. non mater. ff. de leg. 2. §. Secundum fuit responsum regulam d. l. hæreditas ex die non procedere, quando est datus coheres. b. Ang. d. l. post mod. vers. salu si post tempus. Dec. consilio 278. sub numer. 1. vers. non obstat, quod in caso. Natt. consilio 170. numer. 13. Menoch. consilio 105. numer. 40. Syluest. Aldob. consilio 17. numer. 22. cælis enim tunc inconueniens, quod testator remaneat pro parte temporis testatus, & de pro parte institutus, quia summo tempore, quo ille fuit institutus, coheres caput totum ex latè accrescendi; Tebarius autem fuit datus coheres, quia fuit in legitima institutus. Non obstat, quod institutus in legitima non videatur posse dici coheres, & cum legitima non sit pars hæreditatis. l. Papianum. §. quæritur ff. de insti. testi. Bart. in l. ex factis. numer. 1. ad fin. ff. de hered. insti. l. Alex. consilio 150. sub numer. 6. vers. non videretur lib. 2. quia quicquid sit in illa questione, an legitima sit quota hæreditatis, vel bonorum, quæ est mortuæ conuolutæ, & negari non potest quin possit dici quota hæreditatis ad effectum, vt illi accrescat residuum hæreditatis. Dec. in l. hæres institutus sub numer. 5. vers. replacari possit. Codic. de insti. & alijs sub. bene. Corin. consilio 31. numer. 5. in fin. & numer. sequenti. lib. 4. Mich. Cassi. in §. hæreditas quest. 8. in fin. & Et vbi etiam non possit dici institutus in portione hæreditatis, sed bonorum, ad hoc tamen sufficeret ad effectum, de quo agitur, cum institutus in re certa hæredis nomen, & commodum habeat quoad ius accrescendi cessante vniuersali hærede. & Co. uar. in cap. Raimundus. §. 1. sub numer. 9. vers. non institutus, de testam. & totum capiat perinde ac si à principio solus fuisset hæres scriptus, l. 1. §. si ex fundo. & l. quous. §. si dos. ff. de hered. insti. Alex. in l. quous post numer. 1. vers. unde pot. plenus doctrina. Codic. de hered. insti. Soc. in consilio 111. numer. 10. lib. 2. latè Mich. Cassi. in d. §. hæreditas questio. 3. sub numer. 2. vers. aliquando etiam bona, & hinc procedit non solum, quando ab initio non est scriptus aliquis hæres vniuersalis, sed etiam, quando fuit scriptus, sed ex futuro euentu, & casu non sit hæres, & tunc quodcumque possit euenire, vt quis sit pro parte testatus, & pro parte intestatus, semper est locus iuri accrescendi. Alexand. in d. l. quous sub nu. 5. vers. pro hoc facti quia ratio. Non obstat, quod dicitur de consensu

consensu Trebatij adhibito testamento matris etiam ultra id quod disponit Statutum, et quia imò ex adhibitione huiusmodi consensus elare denotatur ius ipsius Trebatij in bonis ex tradit. per Bald. in l. si permittitur n. 2. C. de Pictis. & consensus ille obstat hereditibus Trebatij in bonis fideicommissio subiectis, de quibus specialiter mater disposuit in testamento. Nihil tamen nocet, quoad alia bona, & quoad institutionem universalem, quam fecit mater, et cum in ea non comprehendantur bona debita Trebatio ex fideicommissio patris. Paris. conf. 7. num. 9. lib. 1. Caph. conf. 3. num. 93. Roland. conf. 71. num. 26. lib. 2. cum adductis ad decisionem. 4

ANNOTATIO.

- 1 An, et quando haeres institutus ad tempus certum, seu incertum dicatur haeres potest, simpliciter, & in perpetuum detracta tempore, & quando censetur graueus per fideicommissum de restituendo ad fauorem vel eorum, vel venientium ab intestato, videndus est Peregr. de fideicommissis artic. 1. num. 17. & Sord. conf. 439. num. 1. & 19. et sup. ubi distinguit plures casus, & quod ubi sunt cohaeredes censetur haeres institutus ad tempus grauat per hanc temporis limitationem ad restituendum post illud tempus cohaeredibus, dixit Rota sequendo hanc decisionem in Sabini. seu Nullius hereditas 26. Februarii 1619. coram R. P. D. Pamphilio.
- 2 Et ita etiam limitat, & declarat Sord. d. conf. 439. numer. 18. & dixit etiam Rota sequendo hanc decisionem in dicta Sabini. seu Nullius hereditas coram R. P. D. Pamphilio.
- 3 Ius accedendi habet locum etiam ad fauorem hereditatis institui in re certa, & particulari, Rota d. conf. 400. num. 4. per 1. d. Sord. qui plura cumulat d. conf. 439. num. 18. in fine et 19. ubi dicit, quod si haeres universalis detracta certarum rerum portione.
- 4 De quo dictum ad d. conf. 400. num. 10.

Quintus Testam. inu.

Neritonensis pensionis.

Veneris 7. Aprilis 1606.

ARGUMENTVM.

Clausula (dummodo mille remaneant) ex quibus iustificetur in materia probationum admittitur coniunctio plurium probationum simul, maxime quando materia est difficilis probationis. Verisimilitudo multum operatur in materia probationis.

SPERMARIVM.

- 1 Testes deponentes de publica voce, & fama, iuncti unico teste de forma faciunt plenam probationem.
- 2 In probationibus procedit regula, quae singula non sufficiunt, unita iungunt.
- 3 Ex probationibus pluribus imperfectis simul iunctis resultat perfecta probatio.
- 4 Maxime quando probatio non est facilis.
- 5 Valore beneficia probatio est difficilis, & n. 11.
- 6 Pensionis solutio per longum tempus multum facit ad praesumendam iustificationem clausula (dummodo centum, seu mille.)
- 7 Verisimilitudo multum iustificat in materia probationum.
- 8 Verisimilitudo operatur, quod admittatur leniores probationes.
- 9 Verisimilitudo operatur, quod probent, quae aliter non probantur.
- 10 Et quod habeatur fides testibus, quibus aliis non crediderunt.

- 21 Clausula (dummodo centum, seu mille) requirit plenam probationem.
- 22 Intelligitur de centum, & mille liberis detractis oneribus, & quantum ex eis sunt deducenda.
- 23 An sit iustificanda de tempore reformationis, & an sufficiat docere debet.

DECISIO CCCXLV.

DOMINI cum praesuppositis, quod iura sint in forma probanti, & testes formet examini, censuerunt clausulam (dummodo remaneant mille) esse iustificatam, Secundus enim, & quartus testis deponunt de publica voce, & fama, quod de anno 1577. quando fuit reformationis pensio due. 600. ad fauorem bo. me. Ludouici Cardinalis Madrucci fructus Episcopatus Neritonensis. ascendebat ad valorem due. 1. mil. & ultra, et qui testes iuncta depositione quineti idem antecessis de scientia videntur facere plenam probationem. glof. in cap. 1. in ver. famam. de appell. cum multo per Gabr. de prob. cons. 1. num. 8. & fur de Gual. d. conf. 1. n. 1. de spons. fuit dictum in vna Hispania. iuris votandi 16 Martij 1577. coram Cantuccio, & quando hoc in casu nostro patetetur difficultatem, & testes non ita sufficienter deponentur, concurrunt alii plures testes de auditu, & alii deponentes particulariter de membris Episcopatus, qui in idem conveniunt. adiunt plura instrumenta arredata mentis eorum, & alia plura cumulat per informantes, quae si stem simul iuncta plene probant, et cum in materia probationis non procedat regula, quae singula non sufficiunt, vnde iurant. glof. aut. 2. in ver. legitimis. de ex. inf. aut. Dec. conf. 1. 46. sub n. 1. & ver. sexto, & ultimo, & ex multis imperfectis probationibus simul iunctis resultat perfecta probatio, ad cumulat per Gabr. d. clausula. t. n. 1. de prob. et praefertim quando probatio non est facilis. Alex. conf. 24. n. 12. lib. 2. et prout est, quando agitur de probanda quantitate probatum, & valeat. Bald. conf. 325. n. 1. lib. 2. Nat. conf. 316. n. 5. lib. 4. fuit dictum in Auximana bonorum 7. Iunii 1591. coram Illustrissimo Cardinali Seraphino. Quod maxime dicendum, quia conoritur maxima verisimilitudo ex solutione viginti annorum, & ultra continuata ab ipsa reformatione, cum pensio ante translationem fuerit semper soluta tam ab ipso Episcopo Bouio, quam à Farnasio successore, & etiam ab aduersario, est enim plusquam verisimile, quod si non remanessent mille, non soluisset, & argumens. l. cum de indebitis. ff. de probat. Verisimilitudo autem multum inspicitur in materia probationum. Alex. conf. 219. num. 10. lib. 6. et facit, quod admittatur leniores probationes. Aym. conf. 258. n. 19. et quod probent, quae aliis non probantur, latè Tiraque. in l. si quis in praes. n. 51. & et quod habeatur fides testibus, quibus aliter non crederetur. Sord. d. conf. 431. n. 17. Nec facit, quod testes non deponent deductis oneribus, quia cum ex inventario, & ex visitatione facta de anno 1578. appareat, quod onera non ascendebant ad ducaz. 100. si Episcopus non docet de aliis oneribus, liquido constat, quod eis etiam deducis remaneant mille.

ANNOTATIO.

- 21 Clausula (dummodo et centum, seu mille remaneant regulari) requirit plenam, & concludentem probationem, Paris. de rescript. lib. 5. quaest. 1. numer. 15. Seraphin. d. conf. 111. numer. 2. & fuit dictum in Cusentina Parochialis coram Litta impressa penes Marches. d. conf. 100. n. 1. fol. 619. Martia, qui decisiones Rotae cumulat in suo clasificatorio par. 1. lib. 4. num. 1. Et idem licet regulariter valor iustificetur probetur per publicam vocem, & si nam, tamen non procedit, quando agitur ad effectum iustificationis clausula (dummodo) ut pluries fuit decisum, & praefertim d. conf. 444. sub n. 1. & 4. par. 2. in re. Et est iustificanda dicta et clausula deductis oneribus, & centum,

centum, vel mille, debent remanere libera ab oneribus, ut fuit dictum in Forosempren. Penfionis 9. Februarii 1619. coram Cardinali Sacro, & in Cremonen. Penfionis 28. Maji 1618. coram R.P.D. Causlerio; Onera autem, quæ sunt deducenda sunt onera ordinaria, & necessaria, & non alia. *Gig. de penf. q. 96. n. 1. Caffad. decis. 15. nu. 1. et 1. de proben. de latè fuit dictum in Romana penfionis 6. Novembris 1619. coram R.P.D. Buratto confirmata coram eodem 6. Aprilis 1620. & de oneribus extraordinariis, quod illa non funt deducenda, fuit refolutum in decis. 198. nu. 2. per 1. decis. & in Cufcina Penfionis coram Litta Imprefsa penes Marchef. de Camuffi. tom. 1. fol. 619. & in dicta Romana Penfionis coram R.P.D. Buratto. Et de incertis & variabilibus, non perperum, quod non funt deducenda, *Puc. decis. 101. lib. 1. Rota decis. 153. nu. 20. per 1. in revent. & fuit dictum in dicta Romana Penfionis 6. Novembris. Ad idem autem effectum fubfidium, & excufum, quod foluitur Regi Catholico, confuetur perpetuum, & est detrahendum, quia licet totum fit ad quinquennium conceffum, tamen finito quinquennio folent Pontifices de nouo illud recondere. *Gaz. de benef. par. 3. cap. 3. num. 174. & seq. Item, quod onera voluntaria, & arbitraria non funt deducenda, est glof. in cap. 6. propter taa. in verbo (fpeciali gratia) de refcript. lib. 6. & fuit dictum in dicta Cremonen. penfionis 28. Maji 1618. coram R.P.D. Causlerio, & in dicta Romana penfionis 6. Novembris in quibus decisionibus fuit confideratum, quod non potest Rector ad libitum imponere onera voluntaria in præiudicium penfionariarum. Hinc est, quod onus, quod potest per ipfimum titularium fubiri, non est detrahendum, *Rota decis. 158. nu. 19. per 1. in revent. & fuit dictum in dicta Romana penfionis 6. Novembris; hinc etiam est, quod onus vnus Coadiutoris, feu Cappellani, feu Vicarii non est detrahendum, ut fuit dictum in d. Cremonen. penfionis, quia regulariter in Parochiali, vltra Sacerdotem, fufficit vnus simplex Clericus, *Caffad. decis. 19. sub num. 1. de proben. Rota decis. 164. nu. 10. per 1. decis. fuit dictum in Valfoletana Seruitij 11. Ianuarij 1619. coram bo. me. Andrea, fi tamen probaretur, quod vnus Rector folus fine alio Sacerdote coadiutore non poffet fupplere, tunc bene coadiutor diceretur necessarius, fed ad idem effectum probari debet, quod ob defectum miniftrorum, & multitudinem incolarum infantes fine Baptifmo, & homines fine Sacramentis obferuare, *Hof. in cap. ad audientiam. Al primo num. 3. de test. decis. Verat. decis. 140. num. 3. per 1. & fuit dictum in dicta Valfoletana Seruitij coram bo. me. Andrea, vbi etiam refpondetur ad decisiones in contrarium, ne fufficeret probare, quod tempore Quadragesimali, & Paschalis non fufficere vnus Rector pro audiendo Confessionibus, & fubmis ifrandis Sandiffimo Eucharistia Sacramento, quia tunc pro illo tempore tantum potest Rector vocare in auxilium alios Sacerdotes, & non est necesse toto tempore anni huiusmodi coadiutores retinere, ita fuit confideratum in dicta Valfoletana Seruitij. Eadem etiam ratione non est detrahendum Salarium vnus factoris, vbi merè voluntarium non necessarium, ut fuit dictum in dicta Cremonen. Penfionis 28. Maii coram R.P.D. Causlerio, vbi confideratur, quod prædica poterant locari colonis portionariis, & sic cessabat necessitas factoris.******

Onera verò necessaria detrahenda funt, vt Salarium vnus Clerici in minoribus constituti, qui interius Massæ, & ceteris necessarijs, *iuxta ten. in cap. ut quisque. de vita, & benef. cleric. Caffad. decis. 19. de proben. & fuit dictum in dicta Cremonen. vbi Salarium dicti Clerici fuit taxatum ad fcuta viginti quatuor, & in dicta Romana penfionis, vbi fuit folum taxatum ad fcuta 18. et eo, quia Ecclesia non erat Parochialis insignis, prout erat in d. Cremonen. Item funt subducenda onera expensarum pro culis diuinis, scilicet, pro Cera, Holijs, Vino, Oleo, pro luminarijs Sandiffimi Sacramenti, & pro Musica in Festo eiusdem Ecclesie, & similibus, ut fuit dictum in dicta Cremonen. Item Rota in dicta Romana Penfionis coram R.P.D. Buratto, dixit, quod Penfionarij concurrere debebant pro rata ad refectorem domorum Ecclesie, & fabricæ Ecclesie. Sunt etiam subducenda cambia, quæ pro transfusione pecuniarum à loco beneficij ad locum, vbi foluenda est penfio, titularis potitur, ut fuit dictum in Monopolitana Penfionis 3. Aprilis 1558. coram Qrano.*

In materia etiam dictæ clausulæ (*dammodi f. centum, seu mille*) ad adueniendum est, quod licet illa fit veritativa de tempore gratiæ, & refolutionis, ut per Garz. post plures decisiones relatas de benef. par. 1. cap. 3. num. 398. tamen est necesse, quod continuò dantur illius iustificatio ad hoc, ut penfio fultineatur. *Seraphin. decis. 991. nu. 24. fi tamen aliquibus annis contingeret, quod Rectori non remaneret centum, non propterea erit dimittenda penfio, iuxta opinionem Garz. ad benef. par. 1. cap. 3. num. 398. qui tamen fol. 440. admittit, quod fi post refolutionem penfionis, ita effent diminuti tractus, quod foluta penfione, non poffet Rector fci, & onera Ecclesie incumbenda fultinere, tunc fit locus reductioni, fit etiam in materia census, & penfionis emphyteoticæ non est retardanda folutio etiam fi casu aliquo fortuito per aliquod tempus fructus non poffint percipi dimodò vbi in perpetuum, latè Cuse. de cens. par. 1. 3. q. 98. f. 1. art. 68. n. 6. & seq. vbi de comuni, & ibi refert Nauarr. Soc. & alios, & tenet Surd. amf. 162. num. 15. in fine 16. & 17.*

b Verat. decis. 177. num. 1. & decis. 183. par. 3. Caff. de Graff. decis. 14 in princip. de proben. latè Gratian. plures cumulatim ag. caput 200. 500. n. 11.

c Et quod f. valor beneficij fit difficilis probatio, Caffad. 14. decis. 3. par. 3. super reg. Saten. in regul. de valur. quest. 11. verif. groen. vbi dicit, quod valor beneficij est ita difficilis probatio, ut plures etiam oriundi in eodem loco delicias in illius probatione.

d Et hanc folutionem penfionis per aliquot annos factam ad effectum iustificationis clausulæ (*dammodi*) ponderauit Rota in Bisignanen. Penfionis 28. Iunij 1617. coram R.P.D. Buratto, vbi fuit dictum hoc habere locum etiam, fi folutio fuerit facta sine præiudicio iurium.

Oliverius Beltraminus.

Romana Responsionis.

Veneris 10. Martij 1606.

Argumentum patet ex Summario.

SUMMARYM.

- 1 Successor in beneficio compitis manentem ex possessione antecessoris, &c. nu. 1.
- 2 Ecclesia possidens, etiam si praelatus habeat se pro spoliato, potest petere manentem nomine Ecclesie.

DECISIO CCCXVI.

PRO Galasio informante fuit refolutum dandum esse mandatum de manentem in quasi possessionem exigendi responfionem bariliorum octo vini super vinea, de qua iur. constat enim de exactione facta non folùm à Cappellano prædecessoris, f. quæ fufficit ad effectum, ut Galafius f. fuccesor manentem, *Rota de a. et f. 1. de ref. fol. in non. le d. etiam ab ipfo Galasio ex receptione pretij octo bariliorum, quod fuerat in morte Pietatis depositum: Vltra quod dantur plures testes deponentes Cappellannum folutum esse exigere dictam responfionem, concurrunt obligationes Roncioni, qui per prius dictam vineam poffidebat de foluto dictam responfionem, & intimationes fit à Cappellano ad recipiendum, & alia adminicula, de quibus per informantes: De identitate vineæ constat ex depositionibus testium in Sum. sub num. 1. & n. 7.*

ANNOTATIO.

- a Et quod f. fuccesor in Ecclesia poffit iuvari poffessione fua prædecessoris, Tiraquel. de iur. fuff. par. 1. declet. 5. bene Garz. de benef. par. 1. cap. 3. num. 73. & 74. Rota decis. 316. par. 1. in revent. & decis. 123. num. 2. par. 1. in revent. Surd. eanf. 183. num. 37. qui omnes dicunt quod fuccesor iuratur ex poffessione antecessoris ob eam rationem, quia poffeffio confectus est penes ipfam Ecclesiam, & ideo titularis nomine Ecclesie poffit. Invenire remedia poffefforia, adeo quod etia fi titularis habeat se pro spoliato, nihilo.

nihilominus nomine Ecclesie potest petere sustentationem, Seraphus. decis. 1497. num. 3. & fuit latè dictum in Thesina iurisdictionis Sancti Iohannis 1681. coram R.P. D. Cocciano Decano.

Olivarius Beltramius.

Parment. Status.

Luna 10. Aprilis 1606.

ARGUMENTVM.

Matrimonium ex quibus probetur, & ad effectum legitimisationis, & successioneis sufficiunt leuiiores probationes.

SVMARIVM.

1. Presumptiones admittuntur contra alias presumptiones.
2. Presumptiones plures superant pauciores.
3. Presumptiones fortiores vincunt debiliores.
4. Matrimonium sufficienter probatur per presumptiones quando non agitur de federe matrimonij, & numer. 11.
5. Testes deponeutes de publica fama iuncti cum unico teste de certa scientia, faciunt plenam probationem.
6. Testes vniuersi deponeutes de veritate facti iuncti administratores, & presumptionibus plenis probant.
7. Et hoc procedit in quacunque materia.
8. Dispensatio obenta est maxima conuictura ad probandum matrimonium.
9. Animus declaratur ex alio imperfecto.
10. Item ex alio nullo.
11. Tractatus non concludit matrimonium: quod procedit alio non concurrentibus.
12. Tractatus conjugalis probat matrimonium, & numer. 23.
13. Concubinatus non redit equiuocum, & turbidum probationem matrimonij concurrentibus aliis inferentibus matrimonium.
- Concubinatus procedit operatur, quod sine necessaria urgentiori probatione, & numer. 24.
14. Dicitur post demum remanens indeterminatum, tam respectu principij, quam finis.
15. Arduum non facit.
16. Confessio conjugum tempore non suspecto valde censetur ad probationem matrimonij.
17. Matrimonij vrgens presumptio est si filij ex eo nati successerunt in bono fideicommissi quorum honorum, alius non fuissent capaces.
18. Falsa sunt posita ad declarandum, quam verba; sapienter dicunt homines aliud, quam volunt; raro autem faciunt contra quod sentiunt.
19. Legitimitas probatur ex leuioribus conuicturis, etiam ex sola fama, & ex communis reputatione.
20. Presumptiones cedunt probationibus.
21. Vita primi viri est de intentione excipientis contra secundum matrimonium, non autem est contra de intentione allegantis matrimonium.

DECISIO CXXLVII.

Rotæ placuit iterum audire Dominos de Rangoni super decisione in hac causa facta die 13. Octobris 1591. coram Illustrissimo Cardinali Seraphino tunc Rotæ Audite, in qua fuit firmatum probari matrimonium inter Bernardinum, & Catharinam sine aliquo tempore coactione temporis, & saltem de facto, propterea dubitari non esset à dicta resolutione recedendum, & Domini perhiberetur in tunc resoluti. & tanto facilius, quia obiectiones, quæ hodie dantur, non sunt nouæ, sed in ipsamet decisione tolluntur. Informantes pro Rangoni bus pro fundamento presupponunt, quod stanti-

bus plurius presumptionibus pro negativa matrimonio, quas deducunt ex precedenti matrimonio Catharinæ cum Io. Petro, cuius mors vtriusque non probatur ex rapu, concubinato, & dampnitate inter Bernardinum, & Catharinam: quod propterea nõ sit agendum presumptionibus ad probandum affirmatiuum matrimonij, sed probationibus plenis, & concludentibus: Verum corruit fundamentum, quia imò admittitur probatio ex presumptionibus contra alias presumptiones, l. diuis. ff. de test. in integr. non solum. ff. de rit. nupt. & transmissa, qui filij sunt legit. & sicut plures superant pauciores, Auth. itaque. C. com. de success. l. cum de indebit. ff. de prob. Dec. consil. 470. num. 10. & ita fortiores vincunt debiliores, glof. in d. diuis. quæ est communiter approbata, vt per Cart. lun. conf. 91. num. 6. Presumptiones autem, quæ sunt pro matrimonio pondere, & numero excedunt contrarias, & non est dubium quod cum non agatur de federe matrimonij, sufficiat probatio per presumptiones, iuxta consil. Gemin. 127. scriptis à Rota canonizatum; & Et in hac causa fuit resolutum 6. Martij 1591. sufficere matrimonium presumptum, vbi autem opus esset probatione concludenti, ea etiam non deest, habemus enim depositio nem Presbyteri Baptiste, cui nulla obstat exceptio, attestantis de actu matrimonij, cuius celebratione interfuit, & quæ iuncta cum depositione Antonij de Montefelmo, Mathei de Ruggeris, Bernardi Franzoli, qui deponunt de publica voce, & fama, constituunt plenam probationem, glof. in rap. 1. in vers. fama de appel. Alex. conf. 180. sub num. 6. vers. licet enim vnus testis, lib. 2. Felyn. in cap. vniuersi, si primo num. 10. de test. cum concordantibus adductis per Gabr. de probat. consil. l. n. 8. Casus de Grass. decis. l. n. 1. de spons. & Ratus depositio presbyteri Baptiste de veritate facti iunctis administratores, & presumptionibus plenè probat, Bart. in l. 1. §. item Corneto num. 3. ff. de questio. Bald. conf. 136. sub num. 5. vers. persuadentes igitur lib. 2. Carpol. conf. 38. celum. 4. post mod. Aym. consil. 6. sub num. 66. vers. facit quod palebris; quod procedit in quacunque materia, Cas. de Grass. decis. 3. num. 6. de prob. Administrata autem plura concurrunt plenius examinata in decisione. & Precipua autem, & vrgens presumptio surgit ex mandato de dispensando, quod probat non solum tractatum, sed etiam eam, & delibetatem voluntatem contrahendi matrimonium, & dum ex aduerso dicitur conditiones in mandato oppositas nõ fuisse iustificatas, & iustificari oportuisse propter clausulam (si ita est) & propterea actum remansisse imperfectum, imò nullum, & respondetur ex actu imperfecto declarari animum, Abb. in c. 1. num. 1. circa fin. de success. ab intest. Rom. conf. 179. sub num. 10. vers. quoniam respondit. Dec. conf. 159. num. 1. circa mod. & ponit ex actu nullo, l. fin. ff. de reb. eorum filij & l. fin. C. famul. bene esse. Bart. in l. legiti. num. 18. ff. de acqu. hered. Par. conf. 7. num. 17. sub 3. Quatenus etiam obicitur depositionem presbyteri Baptiste potius destrui, quam recipere administratum à dicto mandato, quia mandatum est de anno 1508. loquens de matrimonio contrahendo, & dicit contractum de anno 1501. irrefragabilis est responsio data in decisione testem nihil minus agere, quam determinare tempus, & annum, preestatur enim se de eo non recordari. & loquitur de iudicio suo cum dictione (in eam). & Minus etiam facit, quod tractatus non concludat matrimonium, Abb. in eadem ex parte num. 1. de spons. quia verum est aliis non concurrentibus: Concurrunt etiam, quod (vt deponunt omnes testes in summario Palaciorum) Bernardinus, & Catharina diu cohabitauerunt, conuenientes habuit, & reputati coniuges & se inuicem vi tales tractantes, quæ non solum administrantur, sed probant matrimonium. Put. decis. 103. lib. 2. cum multis aliis tumulari per informantes. Nec ex concubinato potest reddi turbida, & æquiuoca cohabitatio, & reputatio concurrentibus, & (vt in decisione dicitur) aliis inferentibus

ibus matrimonium, prout nec etiam ex eo, quia aliqui ex dd. testibus deponunt forsan de impedimentis matrimonij, quia idem dicunt alios filios natos ante, alios post matrimonium, ex quo apparet, quod habuerunt considerationem distinctam concubinas, & matrimonij. Non subsistit in facto, quod tractatus, & cohabitatio inceperit de anno 1501, neque hoc dicit Ioan. Antonius de Montefelmo, licet enim deponat de tempore post mortem Federici (quam Domini de Rangoni-
bus præsupponant accidisse de anno 1501.) non propterea dicit, quod immediatè, aut statim secuta morte, sed simpliciter post mortem, ad cuius verificationem sufficit, quod non viuo Federico, sed eo mortuo quando-

14 cunque, siue de anno 1508. siue de alio tempore, & quia illa dictio (post) denotat tempus indeterminate terminatum tunc respectu principij, quum finis, Dec. in *L. maritum. §. scilicet. sub num. 2. ff. de iur. per.* Articulus Palauicini non est habendus in consideratione (prout fuerunt reiecti à
15 Rota testes super eo examinati) ultra quod & articulus d. non facit, & Lanfranc. in *l. quoniam contra in princ. num. 34. de probat.* Accedit nominatio uxoris, & mariti inter coniuges ipsos, & separatim in plurius instrumentis publicis, & quæ confessio coniugum tempore non suspecto, & super eo, quod erat in potestate contrahentium, multum valet ad effectum, de quo agitur, Curt.
16 ium, qui alios allegat, & de comuni testatur *conf. 17. num. 2. Mohed. dec. 3. qui fil. sui legit.* Et licet pars aduersæ præteritis has enunciativas non esse sufficientes ad probandum tam matrimonium contra tertium, posset forsan admitti, si de per se consideraretur, & non in consensu aliarum præsumptionu.

17 Validissima etiam præsumptio visû illa, quæ pro quinta ponitur in decisione, & quam aliis magnificat Rota in Cisteraugustana Status de Morta de anno 1581. corâ Bubalo; successio nempe filiorum Bernardini in bonis fideicommissis, de quo agitur, subiectis, scientes, & patiente Rolando. Non obstat, quod Rolandus habuerit illos pro pacibus, quia dicebat velle illis litem mouere tamquam incapacibus; nam quando hoc probaretur virget magis ad declarandum animum, seu factum Rolandi in decisione perpensum cum illa parentia, & taciturnitate, & cum facta sint potentiora ad declarandum, quam
18 verba dilecti filij T. & H. vii. gl. in *v. v. factis* concordantes allegat de appell. Anchar. *conf. 301. num. 3.* Sapient enim dicunt homines aliud quam velint, raro autem faciunt contra quod sentiant. Crot. in *l. non solum. §. morte numer. 100. in fin. ff. de nou. oper. num.* Argumentum etiam huic veritati præstat factum ipsum DD. de Rangoni-
bus; quia, ut in decisione dicitur, Domini de Rangoni-
bus retroactis temporibus non contendebant super non existentia matrimonij, sed pugnabant super validitate, & impedimentis, quod fit etiam verisimilius ex nouitate allegatis per informantes pro Palauicinis. Nec facit, quod Rangones in commissione vocarent prius illos filios illegitimos, quia illegitimitatem metiebantur ab impedimentis matrimonij. Subsistit etiam administrum delictum ex relatione facta per Cardinalem Simonetrum Paulo III. quæ licet non reperitur, Rangones tamen in eorum commissione illam fateantur, & quamvis explicite non dicat filios natos ex matrimonio, id satis implicite dicit, dum in ea habetur ex actis consue sibi ipsos esse legitimos, & successibiles ad paternas hereditates, licet enim legitimis potius esset aliunde progenitæ, successibiles tamen ad patrum fideicommissum non poterat dari, nisi in nato ex matrimonio. Ex quibus
19 Domini iudicantur standum esse in resolutione facta, & cum præsertim Rota sapienter ad probandum legitimam admiserit longe pauciores, & leuiiores coniecturas, iuxta decisiones allegatas per informantes, ita ut aliquando contenta fuerit sola fama, Cæ. de Graff. *dec. 41. num. 3. qui fil. sui legit.* aliquando sola comuni reputa-

tione, Caput. *dec. 103. per. 2.* Non obstant coniecturæ allegatæ in contrarium, & quia ut dictum est, cedunt 20 pluribus, & efficacioribus pro matrimonio, & multò magis probationi, Anchar. *conf. 255. ad fin. Rom. conf. 156. sub num. 40. Dec. conf. 40. post numer. 8.* quam probationem adesse fuit ostensum, præterea dictæ coniecturæ sunt omnes examinatæ, & reiectæ in decisione. Nec facit, quod non fuerit habita ratio præcedentis matrimonij, idè enim non fuit habita, quia visum fuit hoc respicere impedimenta, quæ circumscriptabantur in disputatione dubij, quod postea fuit in vltima positione declaratum à Rota, quæ propterea voluit Palauicinos non teneri probare mortem primi viri. Nec facit, quod resolutio fuerit facta cum præsupposito decisionis, de qua hodie controuertitur, quia idè fuit in disputatione illius præsupposita, quia multe allegabantur contra fundamenta istius decisionis, quam Rota tunc voluit in controuersia ponere, non quia illa egeret illa vii fundamento, quia siue matrimonium sit probatum, siue non, & semper erit verum dicere, quod vita primi viri sit de intentione excipientis contra matrimonium, non autem mors de intentione illud asseruentis, ut in ea fuit dictum.

ANNOTATIO.

a Rota & *dec. 158. num. 1. & dec. 310. num. 1. & 7. & dec. 407. 11. num. 8. per. 2. in reuoc. & dec. 141. num. 1. & 1. & dec. 320. num. 1. per. 2. in reuoc. & in Trageni.* Matrimonij vltima la-
narij 1618. coram R. P. D. Virrono, & ratio est, quia quando agitur solidè ad effectum legitimatæ, agitur de fauore sue animæ periculo, & etiam quia filio nihil imputari potest, quod sibi non proderit de sufficienti probatione, cum tunc nondum esset manus, proæ veramque rationem considerat Rota *d. dec. 320. num. 1.*

b Rota & *d. dec. 320. num. 1. & dec. 341. num. 4. per. 2. in reuoc.* ubi alij cumulantur, & coram eodem Sanctissimo infra
*dec. 348. num. 4. & hac materiam tractat Gutierrez de ma-
rim. cap. 40.*

c Quando & constat de initio vicio concubitus, plenior, & efficacior probatio requiritur, quàm regulariter fit necessaria; nam tunc reputatio, & tractatus, & alia quæ probare solent matrimonium, potius referuntur ad initium vitioſi concubitus, quàm ad matrimonium, Verat. *dec. 110. per. 1. Rota dec. 444. inter impress. per Varrinæ. post. 2. in conf.* & etiam admittit Rota penes Sera-
phim. *dec. 177. num. 7. Cephal. conf. 2. per. novum, & præter-
itis num. 16.*

d Et dixi supra ad *dec. 143.*

Oliverio Beltraminum.

Romana Hereditatis de Cecchis.

Venerit 14. Aprilis 1606.

ARGVMENTVM.

Legitimitatis probatio ad effectum successio-
nis ex quibus deducatur.

S Y M M A R I V M.

- 1 Legitimitas ad effectum successiois probatur ex leuioribus probationibus, imò ex coniecturis, & præsumptionibus.
- 2 Legitimitas de facili probatur, quando confusæ de sub-
stantia situerint.
- 3 Matrimonium probatur ex communi reputatione ad ef-
fectum legitimatæ, & successiois.
- 4 Tractatus coniugum ad inuicem facit præsumptionem
pro matrimonio, quæ transfert onus probando con-
trarium.
- 5 Matrimonium probatur ex publica voce, & fama in-
telligit administrati ad effectum legitimatæ filiorum.

6 Testi

- 6 Testes de auditu faciunt presumptionem, & adminiculum.
- 7 Matrimonium probatur ex eo, quod noster undebatur isdem vestibus, quibus alia nupta vii silent.
- 8 Matrimonium presumptio colligitur ex eo, quod maritum propter mortem noster undebatur vestibus funebribus.
- 9 Filius presumitur natus ex ea, qua communiter reputabatur vxor.
- 10 Legitimitas probatur ex publica voce, & fama.
- 11 Tractatus filiationis legitime constituit in quasi possessione legitimatam de quo lxxi. nu. 15.
- 12 Fama bona in concursu pro legitimatate praeualens contraria fama illegitimitatis.
- 13 Contrarietas testium, quando non sunt circa id, quod principaliter queritur, non elidit eorum depositiones.
- 14 Testis, quando modo dicit se scire, & modo nescire, cancellari potest, & vide sub num. 16.

DECISIO CCXLVIII.

Actum fuit super legitimatate Domini, an eam probeat testes induci per parte illorum de Cancellariis, & Domini concesserunt probare, si tamen oon habeant tales exceptiones in eorum personis, propter quas veniant reiciendi; de quo parocularetur discutieretur. ¶ Quando enim incidit questio legitimatatis ad effectum iurisdictionis, sufficiunt leuiores probationes, imò coniecturae, & presumptiones, vt fuit dictum in vna Romana hereditatis 20. Nouembris 1598. eoram Illustrissimo Cardinali Seraphino. Tanto magis in casu isto, in quo non dubitatur de filiatione, quia est in confesso apud partes Domini ex eis natum ex Mario, & Semidea, sed eorum tractantur qualitas legitimatatis, & quae quidem, postquam de substantia filiationis apparet, de facili est probabilis, vt arguitur in terminis Ceph. conf. 435. num. 41. & segg. Percept. conf. 91. num. 2. lib. 2. ex traditis per Ang. in l. si certis annis. C. de pail. Ex testibus autem probatur Marius, & Semideam communiter habitos, & reputatos fuisse maritum, & vxorem: Id enim deposuit primus super 12. item 4. super 14. 5. iuxta 9. septimus iuxta 11. Octauus super primo articulo; & communis autem reputatio probat matrimonium ad effectum legitimatatis, & successione, Alber. in l. qui filium num. 6. vbi sic probatur per communem reputationem, ff. de iur. qui sunt sui vel al. in Alexan. conf. 51. num. 2. lib. 1. Caput. dec. 120. 1. par. 2. Ceph. de Grass. dec. 1. num. 6. qui filium legit. fuit dictum in Patre, Statu 23. Octobris 1591. eoram Illustrissimo Cardinali Seraphino, & eoram me dicibus praetitis. Accedit, quod, vt dicuntur iidem ibi testes, Marius, & Semidea se inuicem appellabant, & tractabant vt coniuges, & quod facit tantam praesumptionem pro matrimonio, vt transferat onus probandi in contrarium, Ant. de Butt. in c. 1. in quinto nu. qui filii sunt legit. Dec. conf. 54. num. 3. Paul. conf. 13. num. 23. lib. 2. Ceph. de Grass. conf. 435. num. 51. Moled. dec. 3. ad fin. qui filii sunt legit. Deponunt etiam quartus & quintus testis in locis supra allegatis de publica voce, & fama, & quae saltem iunctis adminiculis probat matrimonium ad effectum legitimatatis filiorum, Put. dec. 173. lib. 2. Ceph. de Grass. dec. 6. num. 8. qui filii sunt legit. fuit dictum in illa Veneta illegitimitatis eoram Illustrissimo Pampilio. Multa autem offeruntur adminicula pro matrimonio: Primò enim adiunt plures testes de auditu, & qui praesumptionem faciunt, & adminiculum, Dec. conf. 82. num. 1. Ruyn. conf. 106. nu. 17. lib. 1. Ceph. de Grass. dec. 6. num. 7. fuit dictum in illa Veneta illegitimitatis: Secundum virgens adminiculum pro matrimonio visum fuit Domini, quod Marius patiebatur,

quod Semidea continuo tum foris, quam domi esset non solum cum matre ipsius Marij, sed etiam cum sororibus innuptis, quod non fuisset, si fuisset mulier inhonestae, & eius concubina, quae praesumptio etiam virore testis. Terò, vt dicit 3. testis iuxta nonum. 8. iuxta 5. & 7. Nonus super primo, Semidea inducitur vestibus nobilibus mulierum, & quibus Romanae nupte vii solebant, quod ad effectum, de quo agitur, considerant Hostios. & alij in casu de praesumpt. Alex. conf. 151. num. 30. lib. 1. Ceph. de Grass. conf. 435. num. 67. concurrit dictum quarti testis iuxta 17. & qui dicit vidisse Marium indutum vestibus funebribus dicentem, quod incedebat in dicto habitu propter mortem Semideae, quod est magnum indicium, quod viueos fuisset coniux, vt per Ceph. vbi supra num. 66. & segg. Stantibus autem tot coniecturis, & praesumptionibus persudandis matrimonium inter Marium, & Semideam, non est aliud querendum pro legitimatate Domini, & quia legitimus dicitur oatus ex ea, quae credebatur vxor, glof. in c. later. in ver. probari, qui filius legitimi cum concub. ad doctis per Peregr. d. conf. 91. nu. 4. & segg. Verum non desunt etiam probationes respicientes personam ipsius Domini, quia 4. testis super tertio, 5. super 11. Octauus super 3. & decimus iuxta 12. & deponunt ex publica voce, & fama, & communi reputatione Domini eum fuisse filium legitimum, & naturalem Marij, quod sufficit, Ceph. de Grass. dec. 6. num. 1. Caput. dec. 150. num. 1. par. 2. Ceph. vbi supra num. 50. eum praesentem, vt dicitur omnes testes super tertio Marius, & Semidea illum vii legitimum & nominauerunt, & tractauerunt, & ex quo fuerat constitutus in quasi possessione filiationis legitime, Bart. in l. non natus in l. si filius. 17. C. de prob. Alexan. in l. si filium num. 7. ff. de his qui sunt sui, vel al. in. Menoch. de arbit. casu 19. num. 69. 71. & 74. Ceph. de Grass. num. 50. & segg. ¶ Non obstat, quod dicitur de fama illegitimitatis, & quia peccata debet fama, quae est pro legitimatate, vt per Put. dec. 1. lib. 3. Non obstat quaedam contrarietas allegata per informantes pro Cecibus, & quia vel non sunt circa id, quod principaliter queritur, & propterea non elidunt dictum testis ad tradita per Bero. in c. luer. consens. num. 37. vbi solutio de probat. ¶ Vel sunt conciliabiles, vt est, quando modo dicimus scire, & modo nescire, c. Decian. conf. 172. nu. 2. ad 5. vbi & idem e Barr. Neuz. conf. 48. num. 7. Ramin. iur. conf. 144. num. 9. & segg. Ex dicit Rota in vna Placentina administrationis Sacramentationis 10. Martij 1582. eoram Canuicio. Quod Marcella, & Isabella fuerint haeredes, non obstat, quia fuit dictum fuisse haeredes de facto, non autem de iure, & quod fuerint tales, pendere à legitimatate, vel illegitimitate Domini.

ANNOTATIO.

- a Vide & supra deducta ad praecedentem praefationem 147. 15. num. 14.
- b Sord. conf. num. 41. Rota dec. 1. num. 1. & dec. 138. num. 3. par. 2. dec. 1. & l. si filius de probat. conf. 790. vbi laet tradit an, & quando probetur filius ex tractatu, & ex nominatione: Sed aduertendum est, quod licet tractatus, & nominatio conducat in possessione contra nominationes, & tractatus, & habentes causam ab illis, tamen non conducat in possessione contra peritum, puta, in priuilegio fidei commissarii vni, l. si conf. 1. lib. 2. num. 1. Tiracquel. de retrad. l. i. §. 1. §. 1. lib. 16. num. 3. Gratius conf. 140. num. 44. lib. 1. Per de fidei commissis §. 1. num. 300. cum pluribus sequentibus. Marcard. quod prob. conf. 182. num. 16. Seraphin. dec. 150. lib. 1. num. 1. fuit dictum in Sutina beneficij Sancti Angeli 13. Maij 1588. eoram R. P. D. Plauto, & in Romana bonorum de Bonellis 13. Nouembris 1613. eoram R. P. D. Vbaldo, & in Parmensi Statu 16. Maij 1618. eoram Card. Sacro.
- c Ex testis, & qui modo dicit scire, & modo nescire, ad eorundem

cordiam reducitur, quia dum dixit se nescire, intelligendus est se nescire aliter, quam supra dixerat, ita Felyn. in l. 1. de iur. i. in v. et in p. de testib. Rota. decis. 341. an. 10. per 3. dicitur. et decis. 371. an. 3. par. 2. in reu. de fuit dictum in Brasen. Parochialis 16. Novembris 1607. coram Card. Sacro, plenè Farinac. de testib. quæst. 67. namq. qui alios cumulat.

Olivarius Beltramius.

Viterbiens. decursus Aquarum.

Luna 17. Aprilis 1606.

ARGUMENTVM.

Possessio antecessoris non potest coniungi cum possessione successoris, quando antecessor erat in mala fide. Præscriptio requirit possessionem continuatam, quæ sit cum scientia, & patientia alterius partis. Possessio, de qua plures testes deponunt, est præferenda, & maxime si sit titulata ad effectum præscriptionis.

SVMMARIVM.

- 1 Antecessor non potest ianari ex possessione sui auctoris qui erat in mala fide.
- 2 Possessio ad effectum præscriptionis probari debet continuata.
- 3 Præscriptio fundatur in scientia, & patientia alterius partis.
- 4 Possessio est præferenda, de qua plures testes deponunt.
- 5 Possessio simulata præfertur, etiam si de ea pauciores testes deponentes.
- 6 Hæres non potest nec à se incipere præscriptionem si auctor erat in mala fide, quod procedit etiam in hærede heredi.
- 7 Possessio acquiritur sine scientia, & patientia alterius, quando concurrens etiam iuvauit.
- 8 Item non est necessaria scientia, & patientia illius, de cuius iure aliquo non constat, nec quando titulum, nec quod possessionem.
- 9 Item nec quando agitur de reducendo in pristinum statum.
- 10 Item nec quando agitur in iudicio maintenanceis, in quo solum attendatur nudum factum.

DECISIO CCXLIX.

Non potest Archidiaconus præuendere præscriptionem ex sua propria possessione, quia est modici temporis, minus potest vti accessione temporis, quo dicit Sprecham auctorem suum possidisse, & propter malam fidem, quæ in eo erat ex laudo Reuocandissimi Landiani, & l. Pomposina, §. clem. qui, vbi gloss. & DD. ff. de iur. et temp. præscript. gloss. an. in vitium. in gloss. 1. et dicit. Balde præscript. 1. par. 3. par. princ. quæst. 12. num. 6. in fin. Accedit, quod nec testes Archidiaconi probant possessionem Sprechæ, quæ sufficiat; & primas enim non bene concludit continuationem possessionis, prout requiritur, l. 1. §. de vscap. Paul. de Cast. qui in possessione aquez deducenda loquitur conf. 23. §. post med. versificando, quia iste articulus lib. 1. dicit enim (che per questo ha venduto l' Archidiacono, & il Sgr. Antonio ha posseduto.) Præterea iuxta 2. Interrogatorum dicie nescit, an Paulonius viderit, vel scierit haurum aquez, & patientiam possessionem Sprechæ, & tamen pos-

fessio, & præscriptio fundetur in scientia, & patientia ipsius, l. 2. vbi not. C. de seru. et aqu. Alex. conf. 108. num. 4. et seq. lib. 2. Veronens. de seru. r. u. l. ad. pad. 4. num. 18. fuit dictum in Veliterana aquez 11. Decembris 1581. coram Cannuccio, alij testes nihil dicunt de scientia Paulonij. Præterea, quando aliqua probatio oriatur ex dicto notum testium, cum Paulonius habeat plures testes deponentes de sua possessione respectu aquez, de qua est controuersia, conuallatur dicta probatio, & imò præferenda est probatio possessionis Paulonij, tunc quia de ea deponunt plures testes, ea. l. eadem. vers. ex præmissis, de probat. gloss. in l. ab eorum. §. si sit in ver. in pari numero. ff. de test. Alex. conf. 64. num. 2. lib. 1. & tunc quia est ritualata, quo casu præfertur, et etiam si testes de ea deponentes essent pauciores, gloss. in ea. si testis in gloss. magna circa med. vers. plures testis, 4. q. 3. Paris. conf. 107. num. 77. et seq. lib. 1. Gabr. de testib. concl. 4. an. 82. Et in omnem euentum saltem probatur, quod Paulonius pariter possederit, & quod aliquando vltus sit dicta Scolatura, quod sufficit, ut possessio, super qua fundat Archidiaconus præscriptionem, non possit dici continuata, sed potius interrupta.

ANNOTATIO.

- a Imò, & quando sumus in hærede, & successore, non solum ille non potest vti accessione temporis sui auctoris, qui erat in mala fide, sed nec etiam potest à se ipso incipere præscriptionem propter malam fidem sui auctoris, Gabr. de præscript. concl. 1. §. nam. 2. vbi testatur de magis communis, Honded. conf. 80. num. 73. lib. 1. Gratian. disp. 1. vers. cap. 103. num. 15. qui omnes ampliant huiusmodi conclusionem non solum in hærede immediato, sed etiam in hærede heredi.
- b Seraph. decis. 1423. num. 5. Rota decis. 767. num. 3. et decis. 184. num. 1. per 1. dicitur. Rota decis. 737. sub num. 3. par. 1. in reu. Hac autem conclusio, quod, scilicet, non acquiritur possessio, de qua possessio sine scientia, & patientia, & imò limitatur, ut non procedat, quando ille, qui facit actus possessorios, habet etiam titulum, quia tunc acquiritur possessio sine scientia, & patientia alterius, Castella l. seruitutes prædictum num. 9. vers. quando requiritur, de seru. Couar. cap. 1. §. possit, §. iudicium num. 2. vers. secundum textum. C. de p. de seru. vbi prædict. cap. 1. num. 1. Rota decis. 737. num. 3. par. 1. in reu. & Limitatur secundò, quod non sit necessaria scientia, & patientia illius, de cuius dominio, vel possessione non constat, Rota decis. 413. num. 6. et decis. 608. num. 9. par. 1. in reu. & fuit dictum in Balneariensi, terrarum 12. Maij 1609. coram Cardinali Sacro, & Gra. de hinc. cap. 1. par. 1. num. 121. vbi firmat non requiri, nisi scientiam & patientiam alterius possessoris. Limitatur terciò, quod non sit necessaria scientia, quando & ageretur de reducendo rem in pristinum statum, per 2. si ageretur de præscribenda libertate aduersus seruientem, Couar. in d. cap. possit, §. iudicium num. 2. vers. primo seruientia. Limitatur quarto, & ut non procedat in iudicio maintenanceis, quod, cum sit summariissimum, sufficit doctore de actibus possessoris de facto gestis absque alia scientia, & patientia, Rota decis. 737. num. 3. par. 1. dicitur & in reu. decis. 687. sub num. 4. par. 1. vbi tamen Rota loquitur per verba dubitativa. In casibus verò, & in quibus est necessaria scientia, & patientia, nulla sufficiunt probatur ex multipliciter actuum, ex dinamicate temporis, & ex vicinitate, Abb. in c. cum Ecclesia num. 25. de casu possit. Rota decis. 179. num. 1. par. 2. dicitur, & in reu. decis. 689. num. 4. par. 1. plenè Garzia de hinc. par. 1. cap. 1. num. 129. et seq.
- c Verat. decis. 36. par. 1. Rota decis. 191. num. 1. par. 1. dicitur. Menoch. de reu. rem. 3. num. 737. Thef. decis. 107. in fine cum alijs per Gratian. disp. 1. vers. cap. 403. va. 1. et 2.

Olivarius Beltramius.

Romana fructuum Dotis.

Veneris 2. Aprilis 1606.

ARGUMENTVM.

Alimentorum præstatio ex quibus probetur.

S P M M A R I V M.

- 1 Præstatio alimentorum est difficilis probationis.
- 2 Probatur ex versimilit.
- 3 Versimilitudo maxime deducitur ex impotentia si alien-
- 4 Alimenta sunt præstanda uxori per heredes mariti infra annum luctus.
- 5 Tutori alieno non habenti debentur alimenta de bonis pupilli.
- 6 Alimenta censentur præstata ab eo, qui præstare tenebatur.
- 7 Factum presumitur ab eo factum, quo facere tenetur, & non. 3. & 9. vide illationes.

DECISIO CCL.

Fuit resolutum coassare D. Victoriam alitum fuisse de bonis filiorum post obitum viri de tempore, quo cum ipsis cohabitauit. Fundamentum resolutionis fuit, quia præstatio alimentorum est difficilis probationis, *Corn. conf. 113. col. 2. vers. item proximo, quod præstat. lib. 1. Surd.* qui dicit hoc omnes admittere, in *trall. de alimentis. tit. 6. quest. ult. n. 9.* & propterea non requiritur præcisa, & concludens probatio, sed sufficit probati per aliquam media, per que sit versimilitudo virgens, *Corn. ibi, & in conf. 17. n. 1. lib. 2. Surd. ubi supra n. 10. Cordub. in l. si quis à liberis, §. item versiprimum, n. 66. ff. de lib. agnosc.* Virgens autem versimilitudo suegit ex eo, quod D. Victoria de dicto tempore non habebat, unde ex proprio sumeret alimenta, cum maximam partem viri dotis retineret fratres, qui nonquam fructus soluerunt, ut patet ex iudicio contra ipsos intentato, & residuum remansisset apud filios: & Vnde stante impotentia se alendi, magna est præsumptio, quod fuerit alita de bonis filiorum, cum quibus morabatur, *Imol. in l. si sub conditione, que est lani penalis, sub n. 2. vers. potes concordare. ff. de cond. & demonst. Alex. in l. cum seruus, n. 4. ad fin. ff. de verb. oblig. late Natt. conf. 547. n. 50. & seq. Surd. ubi supra n. 19. vers. inferi etiam, & num. seq. præsertim quia testes probant, quod vivebant, & comedebant simul D. Victoria, & filij, *Surd. ibi sub n. 20. vers. n. nulli etiam;* hoc enim deponunt primus, & secundus testis examinati pro D. Victoria iuxta 25. interrogatorium, & tertius, & quartus, ac quintus testis pro D. Prospero examinatus super tertio articulo, & sexto iuxta 19. interrog.*

4 & Confirmatur, quia dicti filij tenebantur alere ipsam infra annum luctus, *Glof. in l. diuinus, in princ. in glossa. vbi Bar. n. 1. & alij. ff. solmari. Salycet. in l. vni. §. in autem, n. 6. C. de rei vtriq. Abb. in c. salubriter, n. 6. de test. Dec. in l. de alimentis, n. 6. C. de translat. item de tempore, quo gestis officium tutelæ, quod fuit ab anno 1593.*

5 & usque ad annum 1599. & Cum tutori alieno non habenti debeantur alimenta de bonis pupilli, *Bart. in trall. de alienis n. 51. cum alijs per Surd. in eodem trall. tit. 1. 6. quest. 47. n. 3.* Vnde in istis intrat alia præsumptio, quod alimenta censentur præstata ab ipsis filiis, quia præstare tenebantur, *l. fin. C. de alim. pup. præst. Corn. de consil. 113. col. 2. vers. hoc tantum non obstantibus, Surd. d. quest. ult. n. 11.* & ita facit regula generalis, quod factum presumatur ab eo, qui facere tenebatur in istis, qui impossium requiritur *Bart. & Bald. in l. fin. idem Bart. in l. cum seruus, vbi etiam Alex. n. 4. ff. de verb. oblig. Bald. conf. 373. de iur. pupilli.*

Deiussio Papali.

n. 1. lib. 1. Abb. conf. 54. sub nota. 1. vers. nulli autem reperitur, par. 1. Natt. conf. 231. n. 3. Et licet medio illo tempore, a quod intercesserat post annum luctus ante susceptionem tutelæ; non vigeant prædictæ necessitates subministrandi alimenta, verget tamen ratio superius considerata, quod vixit in domo cum filiis, & non habebat nec partem, nec fructus aliquos suæ dotis; vigeant etiam plures eorum, quæ colliguntur ex dictis testibus, ex pluribus literis D. Victoris, & ex computis per ipsam datis in redditione rationis tutelæ, ut late deducitur per informantes; & quæ coniecit multum in hac materia attenduntur, secundum *lo. de Imol. in d. l. qui sub conditione in vers. potes concordare, quem sequitur Alex. in d. l. cum seruus, sub n. 4. vers. 10. de Imol. in d. l. Corn. & alij supra citati.* & Vltra quod in ista materia ab extremis oritur præsumptio medijs, *Beniot. de conf. 43. n. 8. Surd. d. quest. ultima, n. 22. & seq.* Ex quibus, & alijs de dictis per informantes Domini resoluuntur satis constare D. Victoriam fuisse alitam ex bonis filiorum tempore, quo cohabitauit cum filiis, & de alio tempore referatur ut particulariter videre.

ANNOTATIO.

- 2 Hinc est, quod si testator grauet heredem ad aliquid faciendum, puta, ad edificandam Ecclesiam, si actus reperitur factus, & Ecclesia constructa, & dotata, præsumitur factum ab heredem, qui testator inuenerat, *Ielmy. in c. 6. tit. 2. n. 35. vers. solus quibus de re iudic. Abb. conf. 14. num. 2. vers. sed hoc non obstantibus, lib. 1. Corn. conf. 21. num. 1. lib. 4. Verat. de conf. 126. par. 2.* & hinc Rota sapienter resoluunt constare de iurisdictione ad fruorem heredium, quando reperitur in testamento ordinatum, quod aliqua Ecclesia, seu Cappella debeat edificari, seu dotari, & postea reperitur edificata, seu dotata; ut fuit dictum in Senen. Beneficij 18. Martij 1586. coram R. P. D. Luta, & in Salamantina Cappellania 17. Iunij 1607. coram R. P. D. Orenemburgo, & in Aggencina iurisdictione 4. Februarij 1609. coram R. P. D. Pamphilio.

Olivarius Beltramius.

Florentina iurisdictione de Ricafolis

Veneris 28. Aprilis 1606.

ARGUMENTVM.

Attentata est possessio capta ab instituto pendente appellatione ab institutione, maxime quando Iudex iudicialiter pronunciauit esse locum institutioni non obstante constitutione prohibitiua de non appellando, quæ intelligitur quando extrajudicialiter ad institutionem fuisset processum, & dicta constitutio non ligat executorem Apostolicum.

S P M M A R I V M.

- 1 Attentata possessio iuxta stylum Rote est sequenda.
- 2 Attentata est possessio, quæ est capta post appellationem. An hoc procedat, quando est capta possessio vigore iuris obtentis ante motam litem, n. 13.
- 3 Attentata est possessio capta ab institute pendente appellatione interposita ab institutione.
- 4 Maxime, quando Index per sententiam in iudicio pronunciat.
- 5 Distingendum est, quando iudicialiter proceditur, & quando extrajudicialiter, prout enim casu possessio, & institutio est attentata, secundo vero casu non, num. 13.
- 6 Subregula possessio est attentata, si cui erat attentata possessio iuris, in casu locum sit subregula, & num. 14.
- 7 Possessio subregula est eadem cum prima.

R.

7 Conf.

- 7 *Constitutio prohibens appellationem in materia presentationis, & institutionis intelligi debet, quatenus extra iudicialiter procedatur.*
 8 *Verbum (videbitur) intelligitur de arbitrio regulate.*
 9 *Appellatio in dubio penes admittit, quoniam reus debet*
 10 *Appellare ratione mixtura permutatur.*
 11 *Delegatus Appellacionem non tenetur firmare stylum, & conclusionem loci, ubi fit iudicium, sed stylum, & legi Curia Romana; unde eius iurisdictionis profuit: Declara prout sub num. 16.*
 12 *Attentatorum revocatio licet post conclusionem in causa peti non possit, tam ad procedendum in illa instantia fieri in alia.*
 13 *Possit quatenus per viam attentatorum non esset sequenda, potest sequi per viam nullitatis.*

DECISIO CCLJ.

DOmni non dubitavit de legitimatione personarum Hieronymi, quæ est prima pars dubij. Quod secundum partem censuerunt possessionem D. Horatii esse utcedendam, & & iuxta stylum Rotæ sequestrandam, & talis enim fuit penes Marium Fanum, qui illam acceptat post appellationem interpositam, & non solum de appell. lib. 6. c. 1. v. la. pend. sed. lib. 6. c. 1. Quod obicit locum etiam in possessione capta ab instituto pendente appellatione interposita ab institutione, ut fuit dictum in vna Neapolitana Cappellariæ de mense Decembris anni 1562. coram Otadino, & in vna Calaguritana portione de Amerita 27. Iun. 1575. coram Cantuccio: & Quod sine scutulo procedit, quando, ut in casu nostro, Iudex ex processu ordinato procedendo pronunciat aliquem esse institutum, quo casu indubitur permissa est appellatio, quæ casus attesta, G. m. in c. avaritia, n. 7. post mod. vers. item, quando si ordinato iudicio, de elect. in 6. Lancel. de attem. 2. par. cap. 4. in prefat. c. 613. & seg. Guidop. de off. 104. dixerunt Dummi fuisse dictum in Aurien. Parochialis coram R.P. D. meo Lancellotto, de anno 1598. & Possessio autem Marij Fani fuit mediante subrogatione gratiosa contenta in D. Horatium cum suo vito, & ita adhuc est attentata, ut dicit Rota coram Reuerendis. Persolino, in vna Cremonensi. Cappelle 14. Ianuarij 1599. & Possessio enim subrogata est eadem cum prima, & fuit dictum in illa Bracharen. de Padinello, coram R. P. D. meo Sacro. Neque ubi attentatus excolet constituto posita in reformationibus Curie Archiepiscopalis Florentine sub rubr. de caus. summo. & excolet, quæ videtur tollere appellationem quoad effectum suspensivum. Nam omnia discussione validitatis dicte constitutionis; visum fuit Dominis illam non suffragari D. Horatio: Constitutio enim hæc emanavit, ut in ea legitur, ad tollendas reigificationes eorum, qui abutuntur remedio appellationum, & ita videtur prodia ad cohibendas appellationes frivolas, & alias de iure improbatas. & Et propterea cum de presentationibus loquitur, poterit intelligi, quatenus in eis extrajudicialiter proceditur, prout regulariter proceditur, ut in simili constitutione dixit Rota in Calaguritana de Ollaxat. 22. Martij 1604. coram R.P.D. meo Decano, in qua etiam dicitur hanc interpretationem fuisse prius factam in alijs causis. Rursus in institutione statuitur, ut quando ex causam circumstantiis (quod summo studio dicit aduertendum) iudici videbitur, non admitti appellationes, vel admittat ad effectum tantum devolutum. Unde non simpliciter tollit constituto effectum suspensivum, sed re-mittit arbitrio iudicis, & quidem à iure regulato, ut deorat verbum illud (videbitur) Bart. in extraneis. ad repræsentandum, in verb. videbitur, & qui Iudex, ut bene dicitur in dicta Calaguritana de Ollaxat, debet esse propertius erga appellationem, quam erga sententiam, & executionem. In casu autem isto nullæ adfuerunt circumstantiæ, nec aliqua ratio propter quam potuerit moveri

Iudex ad impediendum effectum appellationis, imò multæ rationes suadebant eòrærum, quia Iudex à quo non fuit contentus de sola, & nuda institutione Marij Fani, sed vltieris procedendo pronuncians narrata a literis esse veram, & DD. Nereo, & Hieronymi perpetuum silentium imposuit, & ingressus fuit pectoriorum; & ex qua mixtura dabatur appellatio, & quando ex sola institutione fuisset deneganda, ad cumulata per Concord. in l. vlt. c. ad iur. C. de imm. post. fuit dictum in Elinen. hereditatis 27. Iun. 1603. coram Reuerendis Rhodien. & sepius in alijs. Tandem quicquid statuer constitutio, eam non debuit attendere executor, qui habebat iurisdictionem delegatam, Bald. in d. d. c. in fin. ubi etiam Appellacionis loquens, m. l. 3. n. 3. C. si adversus. vend. Non enim tenebatur servare constitutiones, & stylum Florentie, & Curie Episcopalis, sed ius, & stylum, quem servat, Romani Curia, Put. dec. 127. lib. 1. Fecret. caus. 190. n. 4. & cum alia allegatis per informantes. Quæ dicuntur de denunciatione attentatorum ex eo, quod de illis non fuerit oppositum ante conclusionem in causa, non placuerunt Dominis, quia vltæ quoddam dicitur hoc in fado non verificari, sed quod fuit oppositum, et datur dubium super attentatis, cuius dispositione pendente mortuus est Marius Fanus: & Quod dicitur revocacionem attentatorum non posse peti post conclusionem in causa, procedit in illa instantia, secus in alia. Luncell. de imm. 3. par. cap. 13. n. 50. & seg. fuit dictum in Bononien. attentatorum 24. Octobr. 1588. coram Illustriss. Card. Mantica. & Et ubi cessaret remedium attentatorum, esset successum via nullitatis, ut in Calaguritana beneficij d. l. Burg. 7. Maij 1574. coram Illustriss. Card. Seraphino: Nec est verum, quod quando possessio revocatur per viam nullitatis non sit locus sequestro, & in contrarium est dec. Cxl. de Grad. 2. de appell.

ANOTATIO.

1. In hac materia an, & quando collatio, & institutio, nec non possessio in vim illarum capta sint attentata diti-gendum est inter processum iudicalem, & extrajudicalem, prout bene distinguit Gonzal. super reg. 8. in annotat. contra nullu. n. 114. & seg. & ante cum distinguit Rota in Calaguritana de Ollaxat 22. Martij 1604. coram R. P. D. Penia, & Seraph. dec. 151. quando enim ad prononfionem, & institutionem extrajudicialiter proceditur, tunc nec prononfio, nec possessio est attentata, Gonzal. in loca praedicta, c. 17. Luncell. de attem. par. 3. cap. 13. n. 50. & seg. 12. Seraph. dec. 151. & fuit dictum in d. Calaguritana de Ollaxat, & in Lunen. Saranen. iurispatriarum 22. Iunij 1615. coram R. P. D. Ramboldo, & prius in Calaguritana Portionis 3. Iul. 1606. coram R. P. D. Cocci-nod Decano. Si verò proceditur iudicialiter iuns ordine servato, tunc sine dubio institutio, & possessio infra terminum decem dierum, vel post appellationem est attentata, Seraph. dec. 151. Rota dec. 505. n. 1. & dec. 398. in fine, par. 1. in reor. & plures alias detestiones cumulat, Gort. de benef. par. 4. cap. 4. n. 26. & seg. per plures numeros, & fuit dictum in dicta Lunen. Saranen. coram R. P. D. Ramboldo, & in Compolellana Parochial. 17. Maij 1606. coram R. P. D. Andrea, & quibus autem cognoscitur an fuerit processum iudicialiter, vel extrajudicialiter optime declarat Gonzal. super reg. 8. in re. de iudic. n. 36. & seg. & si fuisset devotum ad institutionem, confirmationem, seu prononfionem extrajudicialiter, & antequam fuisset capta possessio, esset lis iam in iudicio de dicta, tunc talis possessio post mortem litæ capta esset attentata, ita fuit dictum in Leonid. Abbasatensis 31. Maij 1606. coram Cardinali Sacro, & admittit Rota in Celsa Augustana Portuensis 3. Iunij 1606. coram R. P. D. Cecilio Decano. Sed hoc pariter magnam difficultatem, & contrarium tenent Luncell. de attem. par. 2. c. l. n. 3. n. 9. & 10. & in principio dicte limitationis constituit regulam, quod alius gestus post litem mortuam non est attentatus, quando est consecutus, & accessorius ad titulum qui procedit in litem, quod etiam firmat idem Luncell. de par. 1. c. 4. n. 3. prefat. n. 370. & facit etiam, quod dicit

Partitus

Parifius, *de reffign. lib. 2. c. 3. m. 8. & fup.* ubi dicit, quod si refignatio est facta ante mortem alicui, potest refignarius live pendente capere poffeffionem ab eo metu artentorum; & ideo credendum quod per allegata decif. Leon- diem Abbatis fuit intelligenda, quando ultra licet pendencia est facta ante mortem, quia tunc verum est non poffe capi poffeffionem, etiam vigore tituli precedencie licet, ut declarat Lancellotus, *de iur. 5. m. 10.* & fequenti fuit Rota in Neapolitana Altitus Primilegiati 23. Iunii. 1614. coram R. P. D. Cocchio Decano.

b Et fuit dictum in Pampilonen. Parochialis de Euarin. 21. Octobris 1585. coram fpol. reff. Cleme. VIII. & in Virgellen. Beneficij 16. Maij 1594. coram Cardin. Arigo- nio, & in Gerunden. Parochialis 1. Iulij 1601. coram R. P. D. Penia, & hinc est quod exceptio artentorum de- functi non retardat immiffionem fubrogato, ut fuit latè dictum in Pampilonen. Parochialis de Azeos 6. Iulij 1601. coram R. P. D. Vbaldo, & Rota decif. 120. m. m. 6. & 7. par. 4. in reffat.

c Sententia an, & quando dicatur continere mixturam, di- xi ad decif. 212.

16 d Et fuit dictum in Piftorien. Beneficij 22. Aprilis 1606. coram R. P. D. Burato, & Rota decif. 74. par. 4. in reffat. Quod tamè intelligi debet quoad decifionis, fed quoad ordinaria debet fcruari ftylus loci, in quo caufa agi- tur, ita fuit dictum in Papien. bonorum 14. Februarij 1718. coram Cardin. Lancellotto fen. plenè Surd. conf. 204. m. 7. *Oliverius Rotanus.*

Aquinate. Beneficij.

Venerù 28. Aprilis 1606.

ARGVMENTVM.

Exceptio contra testes ex eo, quod deponant per eadem verba, non habet locum, dato numero testium, nec minus in probatione immemorabilis, in qua testes debent deponere de eisdem requifitis. Communitas ex quibus probetur habere ius in Ecclesia. Actus censetur factus ab ordinante. Item etiam à consen- tiente.

S Y M M A R I V M.

- 1 Testium fubornationum ex eo, quod deponant per eadem verba, & per eandem prædictatum sermonem, ostendit, quando actum plures testes, puta tres, vel quatuor, & num. 11.
- 2 Ista exceptio multū pendet ab arbitrio iudicantis, & n. 14.
- 3 Testes deponentes de immemorabilibus debent concludere, & esse singules in requifitu, Glof. cap. 6. de præfcript. in 6. de quibus testis deponere debet de omnibus requifitis, an vero fufficiat, quod unus deponat de uno, & alius de alio requifito, & num. 11.
- 4 Poffeffio non datur sine animo.
- 5 Testes examinati in uno iudicio maxime probant, etiam in alio contra illum personā, quæ in examine fuit citata.
- 6 Ecclesiam adificare potest quicumque.
- 7 Communitas adificans Ecclesiam cum consensu Archie- pifcopi, seu Ordinarii non debet habere ius principale in dicta Ecclesia, sed d. ius est per Archiepiſcopum, seu Ordinarium, cum consensus fuit requifitus.
- 8 Iura plura, quando concurrant in una, ad eundem personam, non confunduntur, sed utrumqueque consideratur de per fe, tamquam si essent due persone distinctæ.
- 9 Actus attribuitur ordinanti, non receptori.
- 10 Actus attribuitur consensienti.
- 11 Testes, ut defendatur à falsitate, admittuntur numi interpretari, etiam improprie verba.

DECISIO CCLII.

Actum fuit de exceptionibus respiciendis dicta actum pro parte Archiepifcopi, & Cleri Sancti

Petri examinatorum, an tales sint, propter quas veniunt reſciendi, quod Rota reſolvit negativè. Nam quoad exceptiones generales, quarum prima est, quod omnes deponant per eadem verba, & ob id sine suspici- di de fubornatione, omisso, quod ista suspicio poffet cadere in duobus testibus, non autem in tribus, aut quatuor, ut dicit Jacob. Butt. in l. 1. §. 1. de reſcri. & post eum Alexan. conf. 149. n. 6. *verf. unde dicit exprefſi.* §. 1. Rol. conf. 72. n. 6. lib. 2. b. & minus in ſeptem, ut in caſu b iſto, hoc ipſum, & an testes deponentes per eundem 2 prædictatum sermonem probent, poſitum est in arbitrio iudicantis, Curt. de reſcri. 14. n. 29. Nat. in ſimili traſſ. n. 195. Diaz. reg. 762. in 1. dimittit. Et ex qualitate rei c ſuper qua deponant, multum movetur arbitrium, ut conſideravit Rota apud Cz. de Graſſ. dec. 11. n. 14. de reſcri. Vnde cum hic agatur de probanda immemorabili, d t in quæſtes debent concludere, & esse continentes t requifitis. Glof. in c. 1. de præſcript. in 6. quæ omnia de- bene formaliter, & punctualiter probant, cſi quali- necesse, quod omnes in eadem verba incidentia iſta excep- prio, quod testes falſo dicant Archiepifcopos tenuisse, ac poſſeſſiſſe Eccleſiam Sancti Eleutherij tamquam Dominos introitus, & fructus percipiendo, non reſpi- cit exceptionem circa dicta, ſed potius ſubſtantiam, & veritatem de poſſitionis, quam, dum informantes pro Raynerio, contrariis probationibus convincere conan- tur, incident in conſuetum probationem, de quo ho- die oia agitur, & ſuo loco videbitur, ſi opus fuerit: Nihilominus ex abundantia fuit dictum non probari falſi- tatem: Actus enim, qui allegantur facti à Communita- te Archiepiſcopi, ſicuti non includunt poſſeſſionem, nec ius ali- quod Communis ſuper Eccleſia Sancti Eleutherij, ita non excludunt quod Archiepifcopus illam poſſede- rit vti gratiam ſui Archiepifcopatus, quod autem non includat aliquam poſſeſſionem Communis, t patet ex intentione, & animo ipſius, ſine quo non datur poſſeſſio, §. 1. *ſan. amovenda, ff. de acquir. poſſeſſ.* nulli- bi enim apparet, quod habuerit talem intentionem, imò de contrario teſtantur expreſſè nonem testes exami- nati coram Vicario Aquinateſi, qui ſuper decimo ar- ticulo dicunt Communitatem ea omnia feciſſe et me- ta devotione, non ex iure aliquo, quod prætenderet ſu- per dicta Eccleſia, quorum teſtium fides non eſt per- neada, licet in alio iudicio ſacris examinati, quia in examine fuit citatus Raynerius ad tradita, in l. c. de eden. Abb. in c. caſum, et 2. m. 2. de reſcri. Par. Conf. 87. n. 45. & 48. lib. 3. præſertim iunctis adminiculis. Adminiculi enim magnum præbet, quod in tot annis, quibus pen- det lis inter Archiepifcopum, & Raynerium ſuper dicta Eccleſia Communitas nunquam comparuit, nec allegavit aliquod ius. Aliud adminiculum, quod non ſolum excludat prætenſionem Communis, ſed etiam arguit ius Archiepifcopi, ſurgit ex inſtancia, quod fecit ipſa Communitas coram Epifcopo Aquinateſi, pro diſmemb ratione, quæ diſmembratio præſupo- nit unionem: Actus etiam, quod Communitas exco- euit, non ſunt tales, quod inferant poſſeſſionem aliquam in Eccleſia; omnes enim reducuntur ad negotium fabricæ pro amplianda Eccleſia, t quod poſſet à quocumque extraneo exerceri, & quanta- que 16. quaſt. 1. Hæc etiam tendebat receptio ele- moſynarum, quia ex ipſis conſtituebatur Eccleſia, ut dicant testes in hac caſa examinati tempore be- n. Orati. percipit 7. & 14. iuxta 3. interrogato- rium 10. iuxta 4. Nec reſert, quod per aliquod tempus antequam inceperit fabrica, fuerint receptæ dictæ ele- moſynæ, quia verifimile eſt, & experientia docet, quod ante ceptum opus fuerit prius coacturata aliqua ſumma ex dictis elemoſynis pro congerendis rudieribus, camentis, & alis præparamentis. Minus cuius facit, quod Communitas ex dictis elemoſynis ſolventi onera.

de servitia Ecclesie, quia ipsa prius erant detrahenda, & soluenda, residuum impendendum in constructione Ecclesie, & quod tota administratio Communitatis versaretur circa edificium, inde patet, quod antequam actus esset de edificando Ecclesia, nulli dabantur actus Communitatis, & perfectio opere cessavit omni administratione, ut tradunt omnes testes examinati coram Vicario Aquinaten. quorum depositionem coudiuvit dictum omnium testimonium coram Orano, videlicet quod iuxta 11. quinti, & sexti iuxta 14. qui testantur fuisse à D. Mutio Archiepiscopo electum quandam Dominicum del Maestro factorem deputatum à Communitate eo quia fabrica erat perfecta, sed quod tollit omnem scrupulum; tota administratio Communitatis processit non solum cum interuentu Archiepiscopi, ut fuit stabilitum in consilio Communitatis 7. Maij anni 1581. sed etiam accedente eisdem Archiepiscopo consensu, cum consensu enim ipsius Communitas deputabat factores, ut dicunt non solum omnes testes examinati coram Vicario, sed etiam plures ex testibus coram Orano, nempe primus, & v. decimus iuxta 5. interrogatorum 5. & 9. iuxta 11. & 7. iuxta 8. cum consensu etiam Archiepiscopi elemosinas recipiebant à deputatis, & conuectebantur in ogecium fabricæ, ut dicunt 7. & 14. ex testibus Orani, iuxta 5. interrogatorum, & qui consensum non solum est argumento, quod Communitas ex suo aliquo iure non administrabat, sed etiam aperte denotat ius principale, & potestativum fuisse penes Archiepiscopum, Bald. in l. si per mortem, n. 1. Cad. Vell. facit, quod tradit idem Bald. in l. in adpensionibus, n. 1. per illum textum ff. de adp. tantum magis, quia deputati reddebant rationem de omnibus ipsi Archiepiscopo, ut dicunt ex testibus Orani 4. iuxta 1. interrogat. & super artic. 5. & 6. super 4. artic. Non obstat, quod D. Mutius Fortis continuaverit (postquam factus fuit Archiepiscopus) ageosiam nomine Communitatis, quam prius susceperat, quia non propterea erat ignarus iuris Archiepiscopatus, nec illi voluit prejudicare, imò statim, ut fuit creatus Archiepiscopus, accepit possessionem Ecclesie Sancti Eleutherii, vii membei, & gratia Archiepiscopatus, & ob id sostinebat duphem personam, nec confundebatur ius Archiepiscopatus cum administratione Communitatis, sed vtrumque quod considerabatur de per se, tamquam due fuissent personæ, l. 1. vbi Bald. ff. de off. cons. Socin. in l. cum situm, n. 28. ff. de leg. 1. Non obstat, quod testes dicant ignorare à quo fierent deputaciones, quia iuste ignorarunt tùm propter tempus, quod intercessit, tùm quia non bene poterant discernere à quo proutoerit deputatio, quia licet de facto fieret ab ipsa Communitate, quia tamen fiebat de ordine Episcopi Aquinaten. ut legitur in præcuius consilio anni 1581. Et dicit primus testis iuxta 5. interrogat. 4. & 6. super 4. artic. ex testibus Orani, videbatur posse dici facta ab Episcopo, cum tamen actus attribuantur ordinanti, non exequenti, l. si heres testamentum, ff. de ad. emp. Liem verum, §. si decursum, ff. quod si consueq. variat. nem. Bald. conf. 168. circa med. lib. 1. Aymoo. conf. 144. n. 3. potest etiam deputatio dici facta ab Archiepiscopo propter consensum illi adhibendum, Paul. de Cast. conf. 119. sub n. 3. versu. nihil ergo potuit, lib. 2. cum aliis per Tiraquell. in l. si conuincit, in ver. denotans largitus, n. 349. & seq. Cetero remanet. Alia obiectio falsitatis, quæ dicitur testibus, dum dicunt Archiepiscopum pro tempore perceperisse introitus, & fructus Ecclesie Sancti Eleutherii, quos tamen dicitur perceperisse fuisse à factoribus Communitatis, non videtur subsistere, quia loquuntur testes de fructibus bonorum stabiliu, quos Archiepiscopus pro tempore percepit, factores autem deputati perceperunt elemosinas, & hanc distinctionem inter fructus stabiliu, & elemosinas, quod illor per-

ceperit Archiepiscopus, non deputati ponunt decimus testis iuxta 5. & 14. iuxta 8. examinati coram Orano. Ultra quod omne, quod fuit perceptum à factoribus, eum fuerit perceptum de consensu Archiepiscopi, dici potest, quod Archiepiscopus percepit. Paul. de Cast. & Tirag. vbi supra, & hac tantò magis sunt admittenda, & quia admittitur omnis interpretatio etiam inpropria verba, ut testis defendatur à falsitate, late Surd. conf. 310. n. 13. Quoad exceptiones singulis testibus singulariter oppositas placentur responsones date ab informantibus. Ex quibus fuit conclusum, exceptiones contra dicta testimonia oppositas non obstat, vna tamen excepta, quam volunt Domini particulariter discuti, quæ respicit actus, de quibus deponunt testes, an sint tales, qui necessariò inferant ad possessionem Ecclesie, vti de vnica; & hoc stricte ad septem testes vitimo loco examinatos.

ANNO TATIO.

- a. Farinae. & qui plures comulat, de testibus, quest. 85. num. 14. 12
b. Rota dicit, 770. n. 1. pars. dicitur.
c. Et quod tunc suspicio resultans ex præmeditato sermone, tollatur ex numero testium, Mascard. de probat. conclus. 1368. u. 9. idem Farinae, de testibus, d. quest. 85. num. 27.
d. Mascard. d. conclus. 1368. n. 10. Farinae, d. quest. 85. n. 27.
e. Et propterea, quando vis est in verbis, vel quando testes sunt interrogati de formalitate verborum, tunc non iocatur ista exceptio, quod deponant per vnum, eundemque sermonem, Farinae, d. quest. 85. n. 28. Cetero de Graff. dicit, 74. n. 4. de testibus.
f. Molin. & de primogeniis, lib. 2. cap. 6. n. 34. tenet non esse necessarium, quod testes omnes deponant de omnibus requisitis immemorabilibus, sed dicit sufficere, quod vnus deponat de vno, & alter de alio requisito. In contrarium tamen tenet Rota, in iuramento esse necesse, quod quilibet testis deponat de omnibus requisitis, & quod non fiat conuictio, si vnus deponat de vno, & alter de alio, Mantic. decis. 179. n. 4. & fuit dictum in Hieracen. iurisdictionis 17. Februarij 1617. coram R. P. D. Veresio, vbi in specie reprobat Molin. benè Marefco, var. lib. 2. cap. 300. n. 10. & eo ipso, quod testis deficit in vno ex requisitis immemorabilibus non probat immemorabilem, vti in specie fuit dictum in d. Hieracen. vbi alie decisiones allegantur, & bene Rota dicit, 157. ante fin. pars. 4. in reuocata. Inter impressas sub nomine Farinae.

Olivarius testamini.

Bononien. Pecuniaria.

Veneris 3. Maij 1606.

ARGVMENTVM.

Remissoria non conceditur, quando articuli, vel sint suspecti de calumnia, vel sunt irreluantes, vel possunt probari per scripturas.

S V M M A R I V M.

1. Quædam præsumitur reportata à futuris.
2. Remissoria non datur ad probandum per testes, quod potest probari per scripturam.
3. Limitatur, & declaratur, prout nunc.

DECISIO CCLIII.

Fuit denegata remissoria, quia primus articulus, in quo dicitur, relaxationes servare pro quicquid communis vsu illarum parium, vel est suspectus de calumnia, & quod sit datus ad promouendam litem, & quia Massarius semper habuit quietantias ab illis, quibus ipse dedit fructus, & non est verisimile, quod ipse voluisset à communi vsu recedere, vel saltem est irrele-

uans,

DECISIO CCLV.

Pratendebat Dominus Lucius Dominam Constan-
tiam forem exclusam à bonis fisis in territorio
Cisterne, quia non tantum iuxta dispositionem Statu-
torum dicti loci, sed etiam secundum Statuta civitatis
Castelli frater excludit forem; & propterea sine at-
tendamus Statutum originis, siue Statutum loci, ubi
sunt bona, siue quatenus subiectionem personarum, siue
subiectionem bonorum, undeque resultat exclusio
forensis, & inclusio fisis, & huiusmodi conformitas
Statutorum hoc operabatur, allegabat conf. Cast.
32. lib. 1. & Purpur. 319. & aliorum. Quo non obstan-
te Domini vanamiter consueverunt Dominam Con-
stantiam non esse exclusam, circumscripta consuetudi-
ne familie, & ciuitate in loco Cisterne. Vetum est
enim quòd Statutum civitatis Castelli quatenus fœ-
minas excludit, non porrigit effectum suum ad bona
fisa in territorio Cisterne, * Bart. in l. cunctis populi,
quest. 2. n. 73. ubi etiam Bald. n. 9. c. de sum. Trist. &
fide. Cathol. Lap. allegat. 91. Alexan. conf. 16. n. 1. lib. 1. So-
cin. conf. 188. num. 1. Dec. conf. 313. num. 6. c. 7. Bran. in
Statut. quòd statum fisis, art. 8. quest. 25. num. 119.
Paul. conf. 68. num. 9. lib. 2. Hond. conf. 49. n. 1. lib. 1.
Pui. de off. 351. lib. 1. tenet Rota in pluribus causis, &
signanter in vna Romana, seu Terracinen. bonorum
10. Maij 1376. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio
11. Februarij 1594. & 7. Iunij 1595. & in vna Ro-
mana bonorum 8. & 13. Iunij 1599. coram Reueren-
dissimo Perusino. * Verum est etiam Statuta territorij
Cisterne excludente fœminas non comprehendere
personas forenses, b Alexan. conf. 44. num. 15. lib. 5. Iul.
conf. 80. num. 9. lib. 3. Curt. conf. 96. num. 9. lib. 2. Ruin.
conf. 4. n. 4. lib. 5. Bran. de Statut. form. exclud. art. 6. n. 3.
Roman. conf. 2. 14. num. 6. Fuit tamen in illa Balneore-
gien. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio, & in
Camerinen. hareditatis 29. I Januarij 1388. coram eodem,
& in Statuto Cisterne inter Dominos de Vitellus
fuit resolutum coram Brauo 21. Octobris 1580. ex
combinatione harum duarum conclusionum dissolvi-
tur allegata combinatio Statutorum. Vt enim sit lo-
cus exclusiois, requiritur subiectio tam respectu bo-
norum, quam respectu personarum, & quidem in vno, &
eodem Statuto, quia cum quod vnumquodque Statutum
sit imperfectum, & de per se nihil operetur, coniu-
ctio nihil prodest, * Bald. in l. si quis ex argentario, n. 3.
ff. de edic. lal. in l. cunctis, num. 17. in fin. & num. 19. ff.
de vult. & sufficere debet decisio in terminis nostris
coram Brauo, quæ loquitur de bonis Cisterne inter Vi-
tellos, qui possident allegare dictam conformitatem.
Non obstant Doc. in contrarium allegati, & in primis
Paul. de Cast. conf. 31. quia non dicit id ad quod alle-
gatur, imò sententiæ contrariam in principio, dum lo-
quitur de Statuto Recanaten. quod dicit habere locum
concordantem subiectione quoad personam, &
quoad bona, videlicet, si excludentes. & exclusi sint de
Recanate, & bona sint in territorio Recanaten. postea
dum verò circa bona in Ciuitate, aut districtu Padua-
no dicit debere seruari Statutum Paduanum, est intel-
ligendum concurrente vtraque subiectione, ut dicit in
Statuto Recanaten. & propterea Purpur. in alleg. conf.
320. intelligit Paul. de Cast. quando loquitur de Sta-
tuto Paduano, quod loquitur, ubi nominati haberent
domicilium in Ciuitate Paduana. Hinc etiam patet non
obstare Purpur. quia, ut bene se explicat, loquitur con-
currente subiectione non solum bonorum, sed etiam
personarum, siue illæ sint ratione originis, siue ratione
domicilij, clarum est enim ex constitutione domicilij
quem efficit subiectio, Gloss. in clam. l. in x. orb. sub dicit, in fin.
de fir. tempus. Paul. de Cast. conf. 44. n. 5. in fin. lib. 1. Dec.
conf. 661. n. 6. Socin. conf. 79. n. 15. lib. 4. Doctores, qui

dicunt attendenda statuta vtriusque, vel vniuscuius-
que loci Bran. ex aduerso allegatur, & alij debent in-
telligi secundum terminos habiles, videlicet, concu-
renti in singulis iurisdictione statutorum, quod tunc
dant, quando concurrat vtraque subiectione, & altera
cessante cessat. Aliqui etiam loquuntur secundum dis-
tinctionem Bart. si an Statutum sit conceptum in rem,
vel in personam, quæ est communiter reiecta, d. de Ro-
ta nunquam admittit, Put. d. de off. 351. & fuit dictum in
Balneoregien. & in Romana de Salutaris 14. Martij
1603. coram R. P. D. meo Lieta; Alij sequuntur opi-
nionem Salyc. quòd Statutum originis habeat locum,
& porrigat vires extra territorium, quæ est damnata
per supradicta. Put. de off. 29. lib. 2. non tenet decisio-
nem Rota, sed suam particularem sententiam, quæ ad-
versatur Decisionibus Rotalibus.

ANNOTATIO.

- a Et quòd Statutum exclusiuum fœminarum non porri-
gat vires suas ad bona fisa extra territorium, latet Gaspar.
Anton. Thef. lib. 3. quest. 5. num. 4. c. 5. ubi attestat de
commun. & infinitos etiam cumulat, Aldou. conf. 38.
num. 3. & latet tenet Rota in Colen. hareditatis 10. Iunij
1516. coram R. P. D. Buratto, & in Ciuitatis Castellæ
supplementi Legitimæ 11. Decembris 1617. coram R. P. D.
Pamphilio, ubi Rota testatur de commun. Et hoc pro-
cedit siue Statutum loquatur in rem, siue in personam,
ut reiecta distinctione Bart. tenet Rota in d. Colen.
hareditatis, & in dicta Ciuitatis Castellæ supplementi
legitimæ, & de commun. testatur Veg. conf. 10. num. 4. &
Plot. qui illam dicit veram, & indubitatam, conf. 10. num.
6. Hond. conf. 5. num. 14. lib. 1. Gratian. de iur. forens.
cap. 431. num. 37. Aldouin. d. conf. 38. sub num. 3. Peregr.
conf. 7. num. 1. lib. 5.
- b Prout nec etiam huiusmodi Statuta exclusiuu fœmina-
rum comprehendunt forenses, ut firmatur in hac deci-
sione, & est videndus quoad hoc Gaspar Anton. Thef.
quest. forens. lib. 3. quest. 4. per totum, ubi distinguit sex
casus, prout etiam plures casus distinguit Rota in hac
materia de off. 36. par. 1. d. off. 15. Et in casu quo cum defun-
ctis, quim fœmina, & masculi sunt forenses, iudicatum
est Statutum non suffragari masculis, prout latet fuit
dictum in dicta Colen. hareditatis, & tradit Hond. conf.
5. num. 15. c. 16. lib. 1. Martij. conf. 15. Et cum hac opi-
nionem transiit etiam Senatus Pedemont. ut testatur Gas-
par Anton. Thef. d. quest. 4. num. 11. Difficultas est, si
masculi sint ciues, & fœmina forensis, & in huiusmodi
casu licet Rota in Recanaten. successione 16. Iunij 1617.
coram Buratto videatur sensisse, quòd fœmina forensis
non sint exclusæ, tamen super hoc credendum esse valde
cogitandum; quia cum statum principaliter emanaret
ad fauorem ciuium mascululorum, & solum secundariò
excludat fœminas, videtur quod intentio Statuti princi-
palis sit facere fuis ciuibz masculis non minus aduer-
sus fœminas subditas, quim forenses, & ita fauore ma-
sculorum in hoc casu consilium Sardi. conf. 343. c. 553.
num. 10. & de commun. testatur Peregrini. conf. 20. num.
10. lib. 1. Gaspar Anton. Thef. d. quest. 4. sub num. 13. ubi
dicit hunc casum apud se esse indubitatum, & hac opi-
nio, quæ ex prædictis est communis, mihi etiam vi-
detur verior ea ratione, quia si Statutum vult ex-
cludere fœminas proprias magis dilectas fauore ciuium
masculorum, multò magis credendum vultius excludere
fœminas forenses minus dilectas fauore eorundem ma-
sculorum.
- c Et quòd nihil operetur coniunctio, & combinatio Statu-
torum, dixit Rota in dicta Colen. hareditatis coram
R. P. D. Buratto, quod fundatur in hac decisio-
ne.
- d De quo vide supra, quod dicti sub littera A.

Glossator Beltramius.

ROMANA

Romana fideicommissi de Iacobatiis.

Veneris 12. Maj 1606.

A R G V M E N T V M.

Census censetur impositus super parte rei, quæ libera est. An, & quando in contractu oneroso censetur tota res vendita. In obligatione generali non venit res obligari prohibita.

S Y M M A R I V M.

1. Census censetur impositus super ea parte rei, quæ libera est, dummodo sit capax.
2. Maxime ad effectum evitandi caducitatem.
3. Decidunt in terminis quando adfertur, non est laborandum super regulis generalibus.
4. Venditor rei aliena tenet.
5. In obligatione generali non venit res obligari prohibita sub pena caducitatis, & cum. B. vbi vide limitationem.
6. In obligatione rei non venit pars illa, quæ prohibita est alienari.
6. Flare ademptio hereditatem censetur acceptare prohibitionem alienandi factam à testatore prois inest, & secundum naturam suam.

D E C I S I O C C L V I.

Domini respectu censuum non excedentium portionem Martij, & Tarquinij persistitur in decisio, de reliquis dixerunt particulariter videodum.

1. Rota enim sepius renouit censum censeri impositum super ea parte tantum rei, quæ libera est, dummodo sit capax, * vbi in Perusina fideicommissi de Amerinis 26. Februarii 1586. coram Orano. & in vna Romana census de Palutis 20. Nouembris 1606. coram R. P. D. meo Sacro, in qua fuit allegata alia Romana census de Census coram R. P. D. meo Decano, & præsertim ad effectum evitandæ caducitatis, vt fuit dictum in Perusina fideicommissi, & propterea non est laborandum super regula generali. *Liqui tabernæ, ff. de contrah. empt.* cum habeamus decisiones in terminis, neque est faciendum vis super eo, quod pars aduersa dicit in contradiis onerosis venire totam rem communem, nam ultra quod DD. ex aduerso allegati considerant, an pretium correspondeat valori totius rei vel partis, quo stante nihil contra decisioem, quæ loquitur, quatenus census medietatem non excedant, loquuntur etiam, quando agitur inter emptorem, & venditorem, & inter quos valet venditio rei alienæ, *l. rem alienam, ff. de contrah. empt.* hic non agitur res inter venditores, & emptores censum, quo casu etiam sufficere deberet emptoribus, quod tot fructus perciperetur ex medietate domus, qui satis essent pro solutione censuum ex traditis in illa Romana census de Palutis, sed agitur cum DD. Iacobatiis prætendentibus caducitatem ex impositione dictorum censuum, pro qua evitanda præsumendum est, quod Martius, & Tarquinus vbi fuerint inter se tantum: distinctio inter hypothecam generalem, & specialem non facit, quia ultra quod decisio oes supra allegatz loquuntur de impositione census facta super re particulari, & cum restringant ad portionem, de qua poterat disponere imponentes, inter obligationem specialem, & generalem eadem est ratio, & quia licet non est dicendum, quod in obligatione generali veniat res obligari prohibita sub pena ca-

ducitatis; & ita oes etiam in obligatione rei, quod venditur pars illa, quæ subiacet tali prohibitioni, quando sine ea, obligatio potest suum sortiri effectum. Non obstat, quod pars tangens Martium, & Tarquinium fuerit prohibita per testatorem alienari, & quod ad eundem hereditatem censentur se obligasse ad non alienandum; & quia per additionem censetur acceptata dicta prohibitio, prout incit, & secundum suam naturam, *l. in causa, ff. de pignor. Neuz. conf. 87. num. 1. 4. & segg.* & sic tamquam prohibitio nuda, aut saltem, quæ remaneat in terminis simplicis prohibitionis sine aliqua pena caducitatis, cum sit restricta ad bona propria testatoris, nec possit dici repetita circa portionem hereditum, tum ex natura pænz, tum ex aliis deductis in decisione.

A N N O T A T I O.

2. Videnda sunt, quæ dixi supra ad decis. 225.
3. Sub 1. obligatione generali non veniunt bona alienari prohibita, *l. obligatione generali, ff. de pignor. licet Gabr. de reg. iur. concl. 12. Mant. de test. lib. 12. tit. 4. num. 14. & segg.* & infirmos cumulat Pacif. de Salviis, in pest. 3. cap. 2. num. 45. Rota decis. 426. n. 1. per t. dno. & decis. 144. n. 8. per t. m. vident, quod procedit etiam si verba obligationis essent valde vniuersalia, Theod. decis. 193. Rota decis. 426. n. 3. quod tamen non procedit, quando obligans non haberet alia bona, quin alienari prohibita, Gabr. d. concl. 13. num. 8. Pacif. d. in pest. 3. cap. 2. num. 45. Rota d. decis. 426. n. 8. vtriusque est conclusio: per t. dno. & admittit etiam Rota in decis. 27. num. 6. inter impressiones dictum Pacif. onus verò probandi, quod obligans alia bona non haberet, incumbit neganti, Rota d. decis. 426. num. 10. & dista decis. 17. n. 3. Pacif. d. cap. 2. n. 30.

Dilectus Secretarius.

Romana Legati mobilium.

Veneris 12. Maj 1606.

A R G V M E N T V M.

Sub legato mobilium veniunt gemmæ, & omnia, quæ apta sunt moueri de loco ad locum, & maxime stante vniuersalitate verborum, & stante exceptione aliarum gemmarum, & rerum pretiosarum. Expressio specierum an, & quando restringat genus.

S Y M M A R I V M.

1. Mobilium appellations veniunt gemmæ, & sub num. 12.
2. Item omnia, quæ apta sunt moueri, & transferri de loco ad locum, & sub num. 12.
3. Mobilium appellations sunt ibi verbi vniuersalibus adiectis non solum veniunt, quæ ex propria significatione veniunt solum, sed etiam ea, quæ sub simplicibus verbis, & indefinitis prolata non veniunt.
4. Exceptio firmat regulam in contrariis aliis casibus non exceptis.
5. Relictus appellations non contrahitur, & cum. 13.
6. Exceptio declarat, quod in regula comprehenditur.
7. Specierum expressio non restringit genus stante vniuersalitate verborum.
8. Item nec quando species exprimitur non per rationem dispositionis, sed per rationem declarationis.
9. Species expressio regulariter non restringit genus, & cum. 13. vbi vide limitationem.

- 30 Mobilium appellatione accipienda tantum supellectilia designata ad usum domus, artemo communis usus loquendi.
¶ *Sus communis loquendi de probari debet ab allegante, n. 10. & l. iij. num. 14.*
 31 *Mobilis etiam si sit particulariter legata non communis, quod videntur sub iustitiam.*

DECISIO CCLVII.

- R**alis Fuforitus in suo testamento legauit Faustine uxori sub his verbis: *(Item esse testatore desidero, et la Signora Faustina piglia il medesimo accento, che li diade, hauendoglielo sempre conseruato, che con lei li ha promesso in uita ualer fore, i perio pigliando il stesso accento, la legua padrona affibata de tutte il suo mobile de casa, & che restauo li habbia a riuider conto di detto mobile, accetando la esse, delle quali esse restauo ne ha di speso, dal resto del mobile del detto restatore uale, che sia di detta sua moglie)* Dubitauit, an in huiusmodi legato, comprehendatur quoddam uetium perlatum, monile aureum, & vas argenteum, & fuit affirmatiue responsum, tam ex vi verborum, quam ex mente testatoris. *¶* Appellatione enim mobilium veniunt gemme, Rebus, in l. i. mouentia, in vers. *canonali* verbi, *ff. de verborum significati. Spec. in tit. de iust. 81. num. 9. Dec. conf. 472. num. 5. Ruyn. conf. 32. num. 4. in fin. lib. 2. fuit dictum in vna Romana Legatorum 10. Februarij 1585. coram Illustrissimo Cardinali Seraphino, & in Romana compromissi 6. Februarij 1586. coram Rebusitorio, *¶* & omnia, quae apta sunt moueri, & transferri de loco ad locum. Dec. dicta conf. 472. num. 4. Illustrissimus Mannica, de consil. c. vlt. v. l. iij. q. 2. i. sub n. 1. *¶* Praeterita fratribus verbis vniuersalibus, quae operantur, vt appellatione mobilium veniant non solum, quae ex propria significatione venire solent, sed etiam quae sub simplici verbo, & indefinito prolata non veniunt. *¶* Dec. d. conf. 472. num. 3. Ruyn. vbi supra num. 5. Paris. conf. 27. num. 42. lib. 2. Cast. in. conf. 183. numer. 4. Crot. conf. 125. numer. 9. lib. 1. Peregr. conf. 17. numer. 9. lib. 2. Accedunt verba illa *(reuerendo te esse, de te quali esse restator ne ha di speso)* *¶* haec enim exceptio summa regulam in omnibus aliis rebus non exceptis, l. quatuor, §. de iure §. de fund. inst. §. 5. *¶* *ancum Auth. de non a iura. Ruyn. d. conf. 32. sub n. 7. vers. pondera* *¶* sunt etiam, praeterita quia subiungit *(il resto del mob li voglio, che sia di detta sua moglie)* *¶* Appellatione enim *(residue)* totum continetur, l. 1. *¶* C. de her. d. leg. Aret. in l. si quidem, in 2. am. C. de transf. all. Callen. conf. 12. col. 2. vers. *¶* sic replicatur. Afflic. d. conf. 185. num. 1. Eo maxime etiam, quia bona excepta, & aliis legata sunt vasa argentea, & similia, *¶* & exceptio declarat quid in regula comprehendatur, Aret. conf. 143. num. 2. Alex. conf. 63. num. 2. lib. 6. Decius, l. 1. num. 20. ff. de reg. iur. Rip. in l. 2. §. quid si imparet, n. 13. ff. de iur. iur. Nat. conf. 159. num. 31. fuit dictum in simili in vna Romana Legatorum 30. Martij 1601. coram R. P. D. Coccino. Accedat, quod testator ipse declarauit, quod volebat in huiusmodi legato comprehendi annulos, & sic res periosas. Nec propterea debet dici, quod dispositio ad annulos restringatur, sed debet decerni pro aliis eiusdem generis, arguendo l. regula, §. fin. ff. de iur. & iur. l. damus infelix, l. 2. in fin. ff. de dam. iniust. *¶* Nec facit, quod testator nominando dictos annulos, & alias alias species mobilium videtur restrinxisse genus ad species enumeratas, l. quatuor, §. 2. ff. de leg. 1. quia primo responderetur coram Ruyn. d. conf. 31. num. 5. hoc tolli ex vniuersalitate verborum, *¶* & secundo cum Peregr. in pract. de consil. 37. sub num. 24. quod obiectum procedit, quando testator legat dispositi ut genus, & speciem, secus quando. vt in causa nostra non procedit disponendo, sed declarando circa iam disposita per ipsum, & legata: *¶* Tercio responde-*

tur, prout fuit responsum in illa Romana legatorum, quod in regula est facienda in contrarium, quod species non restringit genus, & quod etiam potius expressa species maioris declarationis gratia. *¶* Non obstat, quod arteno communi usu loquendi *¶* appellatione mobilium veniant tantum supellectilia designata ad usum domus, Oldrad. conf. 119. in fin. cum aliis allegant, quia responderetur, quod iste communis usus esset probandus, *¶* vt per Dec. d. conf. 472. num. 15. & sig. d. cum aliis, quos refert, & sequitur Peregr. d. conf. 37. n. 16. *¶* sig. praeterea tamen generalitate verborum, & declaratione ipsius testatoris, & aliis supra deducitis, non potest dici, quod testator se retulerit ad communem usum loquendi. Eodem modo responderetur ad id quod dicitur fuisse legatum non simpliciter mobilia, sed mobilia domus, quia ex declarationibus, quas fecit expressit testator in comprehendendo, & tacite in excipiendo, apparet, quod non se restrinxit ad ea, quae sunt ad usum domus parata, vltra quod in fine dum dicit *(del resto, del mobile, del restatore)* loquitur indeterminate, & sine aliqua relatione ad certum locum, & ita non obstat decis. Romana legatorum mobilium domus Maij 1603. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio. Non obstat, quod legatum non fuit factum ex mera liberalitate, sed in recompensationem Aceconij, quia vt bene deducunt informantes pro Faustina, hoc potius debet augere, quia non fuit limitatum factum, ac respectu ad creditum ipsius Faustinae, sed voluit, quod in eo comprehendatur, & vicius voluit exercere liberalitatem, vt verba sunt clara legati. *¶* Non obstat, quod institutio heredis quondam mobilia alijs erit superflua, quia in id mobilia veniunt sub institutione, & in illis dicitur haeres institutus, licet non ad effectum derogandi legato, vt not. Bal. & alij. in l. si quis ita heres institutus fuerit exceptio, ff. de hered. inst. Alex. in l. nam qui, §. non omnia, num. 15. ff. ad Trebell. & in terminis nostris tradit Ruyn. d. conf. 12. num. 8. & dixit Roa in dicta Romana legatorum. Ex quibus fuit conclusum bona de quibus agitur comprehendendi sub legato Faustinae.

ANNOTATIO.

- a** Legatum *¶* mobilium, quod comprehendat licet vltra Mantice in hac decis. allegat, tractat Simon de Pre. de interpret. velum. volute. lib. 4. dubitat. 8. & Cardin. Tusch. in verbo Legatum, conclus. 119. & per plures alias conclusiones sequentes.
Et quod legatum mobilium comprehendat non solum supellectilia domus, sed etiam vasa argentea, & etiam omnia, quae de loco ad locum moueri possunt, fuit late firmatum in Fulginate. Legati 6. Nouembris 1600. coram R. P. D. Pamphilio, vbi id maxime dicitur procedere stance affectione testatoris erga legatarium, & hoc *¶* habet locum etiam si testator expressit nonnullas species mobilium, nam talis expressio censetur facta demonstratione restringendi, Ceph. conf. 372. n. 5. Rot. decis. 261. num. 2. per. 2. d. iur. fuit dictum in Romana Legati de Vitellio 11. Ianuarij 1585. coram R. P. D. Gyffio, prout regulariter est, quod expressio specierum non restringit genus, Sordani quae plures enumerat conf. 312. num. 14. Gratian. distict. 149. 404. n. 2. Nisi expressio specierum restringit facta per verba limitativa, volentes dicere, & similia, Bart. in l. quatuor, §. si quis fundum, num. 25. vers. an fuit facta numeratio, ff. de fund. instr. lib. 2. conf. 200. num. 3. lib. 4. Crot. conf. 157. num. 7. in fine, Caphal. conf. 372. num. 10.
b Et quod *¶* appellatione residua veniat etiam totum, Beito. conf. 192. num. 2. lib. 1. Com. conf. 39. num. 2. lib. 2. & dixit Roa in Romana bonorum 30. Ianuarij 1584. coram Rubalo, & in Faustina fidelicommis 19. Ianuarij 1596. coram Litra. Hoc tamen fallit in obligationibus in quibus appellatione, residue, non venit totum, Roa decis. 4. n. 4. inierimpress. penes Zach. de obligat. Camer.

c De quo

e De quo dixi supra sub littera A.

- f d Vnus communis loquendi articulus, & probari debet ab allegante. *Becc. conf. 1. n. 30. Hond. conf. 1. n. 38. lib. 1. Manic. de corr. lib. 2. tit. 8. n. 10. cum alijs etimulatis per Alder. Mascard. de interp. Bar. cons. 3. n. 49. & seq. vbi multipliciter ampliat, & prateritum est probandum vltus communis loquendi de tempore conditi testamenti, & non sufficeret simpliciter illum probare. Hond. conf. 1. n. 38. Becc. conf. 1. n. 30. & 31. Item testes dependentes de communi vltu deponere debent vigere in loco, vbi emanauit dispositio, & per tempus decem annorum, Alder. Mascard. post alios, d. cons. 3. n. 39. Quando verbis communis vltus loquendi esset notorius, & generalis sufficeret allegare, Seraph. decis. 730. n. 9. Mantos. de succ. lib. 2. tit. 8. sub n. 20. Alder. Mascard. d. conclus. 3. n. 51.*

Oliverius retrahimur.

Beneuentana Parochialis.

Mercurij 17. Maij 1606.

ARGVMENTVM.

Manutentio est danda docenti de sua possessione aduersus subrogatum, qui non potest iuuari possessione illius, in cuius locum est subrogatus, quando possessio ab alio medio tempore reperitur occupata.

SVMMARIVM.

1. *Possessio probatur ex instrumento capta possessione vltima.*
2. *Probatio plena requiritur ex vltimo teste dependente de vltu, nullis duobus dependentibus de publica voce, & fama.*
3. *Manutentio non requiritur plenam prohibitionem, sed sufficiat leui.*
4. *Possessio instrumentalis capta, alia existente in possessione, non suffragatur.*
5. *Possessio defuncti esse continuata, quando constet fuisse ab alio medio tempore occupatam.*
6. *Possessio ciuilitima, quae ex subrogatione transfertur, est ad restat illius, qui in heredem ex Statuto continuatur.*
7. *Possessio continuata in heredem ex Statuto cessat, quando ab alio fuit possessio medio tempore effectualiter apprehensa, de qua tamen vide num. 9.*
8. *Seminario nundum erecto non potest acquiri possessio. Seminario nundum erecto, in possessum fieri vno, & laico num. 10.*

DECISIO CCLVIII.

Resolutum fuit Archiepiscopo, & lris consortibus dandum esse mandatum de manutentione, quia de eorum possessione constat ex instrumento possessionis sub die 1. Nouenbris 1603. quando à nullo detinebatur. *J. proha. vbi Bar. ff. de acq. poss. l. non idcirco. & ibi not. Bal. d. de fid. iust. & fuit sapientis decisum.*
 2. probatur etiam possessio ipsorum per testes, quorum cum vnus deponat de visu, & duo alij de publica voce, & fama plenè probant. *Gloss. in c. vltima. si primo. de test. cum cumulatim per Gabr. de probat. consil. 1. num. 8.*
 3. Et licet ad effectum manutentionis non requiratur plena probatio, sed sufficiat leuior. *Alex. conf. 103. num. 3. lib. 7. Paleotr. decis. 21. Non obstat praxenalis possessio Marinelli, quia est instrumentalis, & sub die 1. Aprilis 1604. quo tempore Archiepiscopus, & alij Clerici erant in possessione, & propterea illi non suffragatur, l. iam possidere. §. qui ad nundum. ff. de acq. poss. Caput. decis. 334. par. 2. fuit decisum in vna Romana de Beneficentia 11. Decembris 1574. coram Illustrissimo Cardi-*

nali Blanchetto, & sequens in alijs. Neque potest se fundare Marinellus in subrogatione gratiosa, nec eius praxentum praxentem, quod in ipsius fuerit transacta, seu continuata possessio, quae fuit penes Io. Antonium Casaram; quia cum iam possessio actualis fuisset ab Archiepiscopo, & clericis occupata, cessat effectus continuationis possessionis, vt fuit dictum in causa Lucana Maiuscularum 27. Aprilis 1587. coram Orano, & in Romana Holsprij, & Vioez 13. Martij praxerit coram R. P. D. Mico Decano. Et ista enim ciuilitima possessio, quae ex subrogatione transfertur, est ad instar illius, quae in herede ex Statuto continuatur. *Mohed. de acq. 11. in l. pend. & dicitur in dictis decisionibus, quod cessat autem continuatio possessionis in heredem ex Statuto, quando ab alio fuit effectualiter apprehensa, Cum in l. l. Perpetuum §. quoniam sub n. 3. vers. ego d. xi. ff. de acq. poss. Alex. conf. 83. num. 3. lib. 1. Cor. conf. 166. col. penult. vers. l. i. tamen non obstat. lib. 1. Dec. conf. 467. num. 8. Curt. iun. in l. fin. post num. 81. C. de edict. diu. Col. toll. Paris. conf. 1. num. 1 §. lib. 1. b. Non obstat, quod Collegiata non esset erecta, & propterea non potuit illi acquiri possessio, prout dicit Rota in Seminario nondum erecto in Cordubac praximoniarum 7. Februarij 1601. coram bo. mem. Lira, quia fuit saltem actualiter acquisita Archiepiscopo, & Primicerio, qui illum ingressi fuerant nomine suo proprio, quum aliorum clericorum: & licet non constet de aliquo praecedenti mandato Clericorum, apparet tamen de ratificatione subsecuta. Quae dicuntur de nullitate vnionis, & quod Collegiata erectio non fuerit à Sede Apostolica confirmata, respiciunt petitorium, & non pertinent ad summariissimum possessionem, de quo agitur.*

ANNOTATIO.

a de quo dixi infra ad decis. 307. num. 6.

b Bene Rota d. decis. 103. n. 2. par. 1. in recitat. vbi tamen non firmatur, an hæc conclusio procedat in suo herede, sed quod nullo modo apprehensio possessionis post mortem defuncti impediat continuationem in heredem vigore Statuti ex eo, quia in illo momento temporis, quo decedit, possessio ex vi dicti Statuti statim est transacta in heredem, nec datur momentum aliquod temporis inier possessionem defuncti, & heredis: fuit dictum in Signina bonorum 21. Iunij 1611. coram R. P. D. Andrea.

Vnio fieri non potest Seminario in futurum erigendo, sed debet esse in actu eredium, adeo quid etiam est necessario, quod scholares adu sunt introducti, plenè Garz. de de benef. par. 1. cap. 2. num. 193. & seq. vbi refert plures declarationes Sacrae Congregationis, & etiam Rota de possessionibus, Gonzal. super regul. §. l. 4. §. 7. n. 6. & Rota decis. 831. par. 4. in recitat. & in decis. 361. num. 3. & 4. par. 2. in recitat. Verum quando Seminarium esset in via ad erectionem, & petitionem, & iam praxia taxa, & de tractione, & contributione fructuum fuisset deuentum ad vnionem beneficiorum, seruat forma in reliquis omnibus tradita à Concilio, tunc si non adesset aliquis sumus, seu suspicio fraudis, videtur quod possit sustineri vnio, etiam si effectualiter nondum fuerit erectum Seminarium, nec introducti scholares, prout hæc opinio nem lute defendit Gonzal. l. c. §. 1. §. 7. num. 7. & 76. vbi dicit hanc opinionem placuisse multis ex Cardinalibus Sacrae Congregationis, & Rota Auditoribus, quam etiam sequitur Gratian. dist. 47. cap. 178. num. 72. & verè mihi videtur ista opinio operari fundata in verbis Concilij Tridentini cap. 18. §. 3. quod plenè ponderat Gonz. in l. i. de iust. & de pro hæc opinio est ego scripta in Rota in duobus causis, scilicet, in Anagnina Vniuersitatis 1600. coram R. P. D. Manazendo, quæ causa fuit proposita, & non resoluta, & in Adiacen. Beneficij 1611. coram R. P. D. Coccono Decano, quæ de proximo erit in Rota discutienda, & inter alias rationes illa mihi suis viget videtur, quia cum vniones beneficiorum fieri debeant pro alimentis scholaram, est necesse, quod dum introducuntur, aliud

adit huiusmodi alimenta iam parata, quia, ut dicit Bartol. *conf. 18. fol. 21. lib. 2.* Collegia statim, quod sunt producta, exigunt, unde videntur ex fructibus iam perceptis, & percipiendis expectare non possunt, & et corpus, quod nasciturum est deinceps, & statim quartum cibum. Hic sunt verba Bartol. in *dicta* loca.

Idem autem, quod ab initio dixi, quod vno fieri non potest Seminario nondum erecto, procedit in vniuersa facta ab inferiori, non tamen quando est facta à Papa, qui potest etiam Collegio nondum erecto, sed erigendo venire, ita fuit dictum in Portugalia. Vniuersi 6. Martij 1528. eorum Orano, & prius in eadem eorum Iulio 17. Aprilis 1525.

Oliverius Beltramiensis.

Hispalen. decimarum de Aymonte.

Mercurij 14. Maj 1606.

ARGVMENTVM.

Pater ex Summario.

SVMMARIVM.

1. Tertius veniens ad causam in statu, & terminis in quibus reperitur facta suam omnes probationes, & ad iuramentum facta, & perinde ac si essent contra ipsum nominatum facta, & non. 3. *Locus autem* prom. sub n. 6.
2. Beneficio statim luti qui gaudet, debet etiam pati praedictum, quod erit ex admissione ad causam.
3. Tertius, qui venit prom. in prima, non in statu & terminis, alia iam facta illam non afficiunt, & quando decernitur venire, prom. in prima.
4. Tertius, qui venit ex proprio iure independentem à iure collationis, potest venire prom. in prima, si tunc, si tunc defendendo, & adherendo, non potest venire nisi in statu, & terminis.
5. Tertius non afficitur ex alia iam facta, nisi expressè fuerit per iudicem admissus.
7. Item, nec quando venit excludendo in utroque.
8. Appellans facit sententiam suam, & omnia alia.

DECISIO CCLIX.

Omni recedentes à decisione in hac causa facta 19. Ianu. 1605. resolverunt probationes factas pro parte Capituli Ecclesie Hispalen. afficere modernum Marchionem de Aymonte; ratio resolutiones fuit, quia cum ipse venisset ad causam contra eius partem inchoatam, eam proseguenda, fuit admissus in statu, & terminis in quibus repetebantur probationes, quas inuenit factas à Capitulo, sibi communicavit Mohed. *desf. 4. de iud.* perinde enim habentur, ac si essent contra ipsum nominatum, ipsoque citato factae, quia veniendo ad causam fecit omnia alia sua, Innoc. in *c. cum super*, n. 6. *verf. si autem hac tertia persona*, vbi etiam Anz. de Batt. n. 18. Felyn. n. 17. de *re iud.* Pat. *desf. 73. lib. 1.* Achil. *desf. 13. de appell.* fuit resolutum in causa Cathanico. legitimis eorum factis, & coram Clem. PP. VIII. & in causa monis Regalis iurisdictionis 10. Iunii 1602. eorum Reuerendissimo Rodien. & quousmodum sententia absolutoria à preterfessionibus Capituli lata ad suorum patris Marchionis, ipsam Marchionem iuravit (quia non alia de causa venit ad iudicium ceptam, cum potuisset nouum ex sua persona inchoare) ita etiam debent illi a obliis probationes contra patrem factae, & quia qui gaudet beneficio status luti, debet & omnes pati, Castad. *desf. 1. sub num. 3. de except.*

ANOTATIO.

1. Rot. 7. *desf. 43. n. 5. & desf. 705. n. 4. par. 1. in recet.* bene Martiz. *conf. 14.* Idem quando tertius non vult facere alia sua, debet venire tanquam in prima, & debet committere

et causam de nouo, Rota *desf. 98. n. 2. par. 1. in recet.* Seraphim. *desf. 1242.* nec dicitur venire tanquam in prima, ex eo quod vocatur principaliter deducendo ius suum, sed requiritur, quod expressè committat causam de nouo tanquam in prima, fuit dictum in Monis Regalis iurisdictionis 10. Iunii 1602. coram Cardinali Millino impressi. penes Marchel. *de summis. rem. 1. fol. 187.* vbi fuit dictum contrarium opinionem fuisse alius à Rota reprobata, hanc tamen electionem veniendo, prout in prius non habet, nisi illi tertius, qui venit ex proprio iure independentem à iure collationis, si enim veniat ad defendendum alterum ex linguatibus, non potest venire nisi in statu, & terminis, fuit dictum in Hispalen. decimarum 26. Martij 1607. coram eodem Sanctis. de qua infra *desf. 303.* & bene facit Honded. *conf. 15. n. 22. & 31. lib. 1.* latè Comar. *proff. quæ 8. cap. 19. in princip. & per tot.* Ioseph. Ludovic. *desf. 16. n. 25. & de hac duplici via veniendo ad causam bene Seraph. des. 908. sub n. 1. & Rota in d. Monis Regalis iurisdictionis coram Millino, impressi. penes Marchel. loco praedicti.* Ad effectum autem, ut à illa, & probationes iam factae afficiant tertium, est necesse, quod tertius fuerit per iudicem causae expressè admissus, & non sufficeret tacta ad collisio, ita dicit Rota in Tolctana pensiones coram Litis impressi. penes Marchel. *de summis. rem. 1. fol. 188.* Vltimus 7. tertius non afficitur ex illis actis, & probationibus, quæ de directo eius intentioni repugnant, Seraphim. *desf. 908. n. 2. Rot. desf. 705. n. 5. par. 1. in recet.* Item aduertendum est, quod solam acta, & probationes praeteritis illam afficiunt, nec illi verò acta futura, à quibus non afficitur, nisi in specie fuerit citatus, Rota *desf. 466. n. 1. par. 1. in recet.* Sciendum verò est pro declaratione praedictorum, quod quando tertius venit ad causam & excludendo sua vitruque collegantis, tunc acta & probationes iam facta illam non afficiunt nec pro, nec contra, ita notabitur declarata Rota in Nolana Pensionis 17. Iunii 1611. coram Cardinali Sacrano.

Appellans tamen sententia, vel dicens de nullitate sententiae factae suam illam sententiam, & omnia alia per prius gesta, Achil. *desf. 1242. de appell.* Pat. *desf. 73. lib. 1.* Rota *desf. 98. n. 3. par. 1. in recet.* & fuit dictum in Monis Regalis coram Cardinali Millino, & in eadem coram bo. me. Penia impressi penes eundem Marchel. *rem. 1. fol. 187.*

Oliverius Beltramiensis.

Camcrinen. Transactionis.

Mercurij 14. Maj 1606.

ARGVMENTVM.

Transactio non inuoluata est nulla ex Constitutione Marchie, quæ Constitutio fuit extensa per Cardinalem de Carpo ad omnes contractus, nec tollitur dicta solemnitas ex Statuto particulari loci requirentis alias solemnitates, sicut nec suppletur ex praesentia Iudicis, nec ex praesentia patris, nec ex taciturnitate quinque annorum, postquam minor est factus maior, nec ex confirmatione Apostolica.

SVMMARIVM.

1. Inuoluata requiritur ex Constitutione Marchie in contrahendis minoribus, & illa confirmatio fuit per Cardinalem de Carpo extensa ad omnes contractus. Extensio, & additio Card. Carpo ad Constitutiones Agidiana, non extenditur extra Praenotiam Marchie, & non. 170.
2. Transactio comprehenditur sub dispositione legum de veniens, & iussione.
3. Confirmatio Marchie, requirens confirmationem habet & tenet in qualiter contrahitur, in quo iuratur etiam iudice, & ludo potest, & non. 16.
4. Confirmatio

- 4 *Confutatio Marchie, dum requirit infirmationem, non tollitur per Constitutionem particularis loci requiruntur etiam solemnitates nulla facta mentione de infirmatione, & num. 19.*
- 5 *Fides non facit fidem.*
- 6 *Infirmitas non suppletur ex presentia Iudicis, ubi requiritur regularis infirmationis in actis.*
- 7 *Item nec suppletur ex presentia Iudicis, quando requiritur per solemnitates contractus.*
Regulariter tamen ex presentia Iudicis suppletur infirmatio, & mon. 20.
- 8 *Curator non potest in testamento dari.*
- 9 *Datus in testamento potest per Iudicem confirmari.*
- 10 *Communis error filij reputatus non admissus in Curatore ad effectum constituendi alius gestis a filio Curatore.*
- 11 *Infirmitas non suppletur ex presentia patris.*
- 12 *Pater non potest auctorizare contrarium filij repelli bonorum filij, quoniam non habet administrationem, nec usufructum.*
- 13 *L. fin. C. si minor maior factus, supplet tantum defectum decreti Iudicis, non autem tollit alias nullitates, & num. 11.*
- 14 *Non tolli nullitates ex defectu auctoritatis veri Curatoris.*
- 15 *L. fin. C. si minor maior factus, fundatur in tota, & presumptio ratificationis, & ideo non habet locum, nisi data, & probata scientia cum omnibus qualitatibus, & defectibus contractus, & num. 12.*
- 16 *Beneficium appellatum non tollit nullitates, de quibus nulla fuit facta mentio.*
- 17 *L. fin. C. si minor maior factus, non habet locum quando Statutum presens delat.*

DECISIO CCLX.

TRansactionem nullam esse visum fuit Domiois ex defectu infirmationis, & auctoritatis Marinangelli, qui pro curatore interuenit, & auctoritatem in contractu prestitit. ¶ Nam quod infirmationem adest constitutio Marchie, eam requiritur in contractibus minorum. Nec refert, quod loquatur de certis contractibus, in quibus non est nominata transactio, quia ultra quod constitutio fuit per Cardinalem de Corpore extensa ad omnes contractus, adhuc siue extensione fuisse comprobatus contractus transactionis, & quia eum constitutio loquatur de remissione, & cessione, proculdubio comprehendit transactionem, quæ iuris remissionem includit, Put. decis. 4. de Reg. iur. Capot. decis. 195. par. 3. fuit dictum in Tiburtina Castri Sambuci coram fœl. rec. Clem. VIII. & in terminis in vna Auximana bonorum 11. Aprilis 1603. coram Reverendissimo Rodien. timò habet locum constitutio in quolibet alio contractu, in quo minor etiam indirectè legi posset, Put. decis. 193. in 2. dub. lib. 1. Crefe. decis. 3. de consue. fuit dictum in Romana relevationis indemonstratis coram R. P. D. Ortenbergo, & in Romana nullitatis eorum 26. Maji 1604. eorum me. ¶ Non obstat, quod in terra Caldarole, adit particulate Statutum super contractibus minorum, quod statim cessat constitutio Provincie, Bald. cons. 101. lib. 1. ¶ Quia hoc procederet, si Statutum Caldarole loqueretur de infirmatione, prout loquitur constitutio, sed de illa omnium verbum facit, sed tantum præstabit formam contrahendi cum minore: Et propterea circa formam in contractu adhibendam servabitur Statutum Caldarole, quoad infirmationem, quæ requiritur post contractum celebratum attendere constitutio; si fides quæ datur super non usu constitutionis in terra Caldarole non facit fidem: lare Cephal. cons. 384. n. 11. & seq. Non obstat, quod dicitur de interuento Iudicis, quia negatur quod aliquis Iudex interuenierit, dicitur eorum ex illis duobus, qui pro lu-

dicibus allegantur, alterum fuisse Notarium, alterum Berruarium: Vbi etiam interuenisset Iudex, adhuc non sufficeret, quia quicquid sit de iure, in quo sunt diuersæ Doctorum sententiæ, constitutio requirit registrationem infirmationis in actis, & propterea non sufficeret presentia Iudicis, qui etiam ex alio non potest supplere defectum infirmationis, & quia illa requiritur pro solemnitate contractus tam ex constitutione, quam ex allegato Statuto Caldarole. Act. n. l. si ibi peruenit. in fin. ff. si fieri. po. Titac. de retrali. leg. n. 16. gloss. sub. n. 12. Rym. iun. an. 5. l. n. 195. Infit. de donat. Alia nullitas deducebatur, quia Marinangellus interuenit vni Curator, & talis non erat, & quia non potuit in testamento Curator dari, Infit. de Curat. in princ. & licet datus potiusset per Iudicem confirmari, vt ibi dicitur, de tali confirmatione nullabi apparet, & in cura non admittitur communis error, seu reputatio, l. 2. ff. de ex p. pro tutor. l. qui negat. ff. de reb. eorum. Bald. in l. non omnes, si p. p. n. 1. circa mod. ff. si fieri. po. cum cumulari possit Gobe. de prob. can. 8. n. 16. Non obstat presentia patris, & quia ad evitandam infirmationem non habetur in consideratione, l. data, C. de donat. l. donacionem, quæ parentis, C. de don. inter vir. & uxor. præsertim quia testator prohibuit illi administrationem, & usufructum, & quo casu non poterat auctoritatem præstare, sed requirebatur Curator, Gloss. in Auth. extipular. vbi Paul. de Cast. n. 13. & alij, C. de bon. quæ lib. & dicit ibi Salic. quod eum testator habet suspectum patrem, lex de eo non constituit, sed habet pariter suspectum. ¶ Ad l. fin. C. si minor maior factus fore decreto alieni falli. n. 1. habendum sunt responsum per Iudicem suppleri tantum defectum decreti Iudicis, non autem tolli alias nullitates, si contractus ius minoris ætate gestus laboreat, & vt dicunt Jacob. de Arer. Cyo. Albetic. & alij telat. ad Surdo, cons. 49. n. 29. vbi etiam ostendit opinionem istam auctoritate, & numero excedere contrarium, & in terminis, quando defectus est in auctoritate Curatoris, quod non procedat dispositio d. l. tradit ibi Salic. n. 4. ¶ Rursus d. l. si fundatur in racia, & presumptio ratificationis, & ideo non habet locum, nisi data, & probata scientia cum omnibus qualitatibus, & defectibus contractus, vt plene per Nart. cons. 161. n. 3. & seq. cum alijs per Surdo. supra num. 12. ¶ Nec facit, quod Vannes fuerit presens contractui, quia nullitas non surgit ex gestis in ipso contractu, sed ex deputatioe Curatoris facta longe ante, & ex defectu infirmationis, quæ sequi debet contractum, & impetratio beneficii supplet tantum defectum ipsiusmet beneficij, cuius impetratio ex forma transactionis erat debita, nec pars aduersa petiti, nec imentio Papæ fuit tollere nullitates supra allegatas, de quibus nulla mentio fuit habita, c. 1. n. Sed. var. c. quia diuersi c. tem. de concess. prob. & quas Papa ignorauit, Paul. de Cast. cons. 84. sub. num. 4. lib. 1. Idem dicitur de clausula (suppletur) vt per Ferret. cons. 38. num. 3. & 4.

ANNOTATIO.

- a Extensiones, & additiones Cardinalis Carpen. ad Constitutiones & glonas non habent locum extra Provinciam Marchie, quia Cardinalis Carpen. erat Legatus in dicta Provincia: & ideo fides illius iurisdictionis ultra dictam Provinciam se non extendebat, nec illius Constitutiones, & licet fuerint confirmate à Paulo III. tamen confirmatio non extendit confirmatum ultra id, quod alijs ex sui natura non comprehendebat, ut in terminis dictarum Constitutionum, Rota decis. 8. n. 3. per. q. in reuoc. & in Iuolen. Damnum 22. Iunii 1611. coram Card. Sa-croto.
- b Et t. de contractu Vrbis 13. vide hæc supra annotationem ad decisionem 164. & in specie de Constitutione Marchie est decisio concordans tamen impetres Petrum super gloss. ad Statut. Urbis.
- c Item dixit t. Rota, in d. decis. t. peres Pacem, tempus 19. c. n. n.

DECISIO CCLXII.

Fuit resolutum diligentias non esse sufficientes, cum non fuerint facte super applicationibus secretis, & sacramen fieri debent in omni loco, ubi expediat fieri potuit, vt fuit dictum in vna Forosempronens. Parochialis 20. Maij 1675. eorum ab. mem. Oriolenf.

ANNOTATIO.

a Negativa non probatur ex diligentia, nisi si in omnibus scripturis, et locis, in quibus potest esse adnotatus a Chas. Crumey, tom. 11. num. 7. Ruyt. conf. 37. num. 3. fol. 1. Rot. decif. 436. num. 3. & 3. pars. 1. dicitur bene Rota decif. 336. num. 3. Inter impress. par. 2. Formae, post 2. fol. conf. & decif. 333. fol. numer. 4. part. 2. in revent. Et ut diligenter suffragetur quid secuti debeat dixi ad decif. 167. fol. littera A.

Seguntina Expenfarum.

Лист 12. Ізмії 160б.

ARGVMENTVM.

Capitulum litigans cum Beneficiariis an, & quando possit ex massa communi extrahere expensas pro lite, & an, & quando quis teneatur suo colliganti subministrare sumptus litis.

SUMMARY

- 1 *Expensa, quae faciunt Canonici litigando cum Persecutoribus, non sunt extraneae ex natura conventionis cum ipsi Persecutores, et non.*
- 2 *Canonici non tenent propriam pecuniam subministrare suis collegiatis pro sumptibus litis.*
- 3 *Reclum litigant item suis Conventionibus non est cogendum ad solvendum gabellam, quae imponitur pro expensis dictae litis.*
- 4 *Beneficiarius non tenetur ad contributionem expensarum, quae faciunt ipsi beneficiarius, quae licet habent cum aliis.*
- 5 *Qui quando recipit vicarium Ecclesiae, tunc beneficiarius litigant cum Ecclesia tenetur contribuat ad expensas, et sumptus d. liti et num. 8.*
- 6 *Secum est si sui repositus particularis, et primatum interius, et quomodo id cognoscatur, et num. 8.*

DECISIO CCLXIII.

Dabitavit bo.me. D.Litra, ꝛ an expensis, quas faciunt Dignitates, & Canonici Securitatem, litigando cum Portionariis eiusdem Ecclesie, sine extrahenda ex massa communi eum ipsi Portionatis, & Rota resoluit non esse extrahendas ꝛ ex regula, quod nemo teneatur pecuniam propriam, aut proprios reditus colligare in sumptibus liti subministrare, i. Imperator. ff. de test. c. ꝛ ratio distrah. a per quem tex. dicit ibi Albert. rusticum litigantem ꝛ eum suo Communi non esse cogendum ad soluendum gabellam, que imponitur pro expensis d.lit. ꝛ & propterea coram multisfimis Cardinali Mantica 7. Februarij 1594. Rota resoluit beneficiarium non teneri ad contributionem expensarum, quas faciunt alij beneficiati eum ipso litigante, & coram eodem Lita 10. Novembris 1595. fuit decisum in vna Burgensi. Securitati non posse Capitulum ex massa communis desumere pecunias pro sustinenda lite mota contra Dignitates. Non obstant notata per Barr.& Bald. in Lib. omnium. §. si Titus. ff. de leg. 1. quod eius litigans eum Celsitate teneatur ad collectam imponendam occasione illius lris, ꝛ qua placuit responsio b. data in dicta Burgensi. ꝛ procedat. b. quando lis mota

Demofones Papad.

Civitas respicit commodum Civitatis, & à Capitulo vilitatem Ecclesie, quod non contingit in casu isto, quia lites, quas Capitulum sustinet, non respiciunt vilitatem Ecclesie; eius enim non interest, si antiquior Portionarius, absente omnibus Canonicis, & Dignitatibus precedat necne in Choro, & aliis actibus, prout nec etiam in quo loco incedat Portionarius, ante, & vel post Crucem: & propterea fuit dictum expensis esse extrahendas de particulari bursa Dignitatum, & Canoniorum, non autem ex massa communi capitulari, de qua participant Portionarii; quo refoletur lites per me subrogatum extensa Dominis iam mandantibus.

ANNOTATIO.

- a Seraphin.† *decr.* 1090. *num. 6*, fuit dictum in Tirafonen*is* iurisdictioni 14. Decemb. 1609. coram R. P. D. Manzanedo, & in Anconitana bouorum 36. Ianuarij 1612. coram R. P. D. Pamphilio.
- b Et hoc *q* femper sequuta fuit istam distinctionem, quod autem respiciat vtilitatem, & interesse Ecclesie, & tunc fieri debet expensis communibus Ecclesie, & per consequens ex hac potius communi, aut nullum veiauerit interesse Ecclesie, fed potius primarum personarum, & tunc expensis non sunt faciendis de communi, Rota *decr.* 138. *fab. num. 1. part. 1. in reuoc.* & fuit dictum in dicta Tirafonen*is* iurisdictioni coram R. P. D. Manzanedo, & in Pamplion. de Sanguella 3. Aprilis 1609. coram R. P. D. Ortemberg, & in Burgenf. Sereniti 20. Nouembis 1595. coram Linz; dicitur autem agi de interesse Ecclesie, quando sit et cum extraneis, secus autem si sit inter conformes de eadem Ecclesia; Rota *decr.* 138. *fab. num. 1. part. 1. in reuoc.*

Oftener Zeitsinn

Romana Vincz.

Venerat 16. Iunij 1606.

ARGUMENTVM.

Exceptio defectus mandati, & legitimacionis
perfonarum reddit nullum iudicium. Creden-
dum est de Substantia Saluiani. Sententia
est notoriè iniusta, quæ non iustificatur ex
actis.

SUMMARY

- 1 *Abdandi defectus reddit sententiam, & processum nul-
lum, & quancunque potest apponi.*
- 2 *Legitimatio percuratoris est necessaria in omni iudicio,
quantumvis summaria, & laici num. 5.*
Procedit parte oppone[n]ti, num. 6.
Requiri plenam probationem, num. 7.
- 3 *Credum est de substantia, & est necessarium antece-
dere Saluam.*
- 4 *Sententia, que non iustificatur ex alio, est notorie in-
iusta.*

DECISIO CCLXIV.

FVit reſolutam ſententiam Aud. Cam. eſſe reuo-
candam; quia de mandato comparantis nomine Ioan.
Anthonij, & aliorum de Nouitris nullibi conſtat: ꝛ
excepio autem defectus mandati reddit ſententiam, &
proceſſum nullum, & quandoquicunque poſſet opponi,
l. licet. Cod. de probac. cap. in noſtra. in fin. mod. tut. cap. licet.
de appellar. in 6. & non ſolum obſtat defectus in per-
ſona comparantis, ſed etiam in perſona agentium, qui
iudiciū intenterant, ut hi heredes Paſij de Nouitris.
ꝛ nec tamen probauerunt eſſe tales, & in iudicio hoc,

S licet

- licet summario * debuissent suas personas legitimare, Bart. in l. in fin. Cod. de edit. din. Adr. coll. Alex. consil. 9. num. 2. lib. 2. l. in fin. Cod. qui admittit. m. 1. quod sine scrupulo procedit, quia laxius fuit protestatum, ut docerent quid ipsi haberent agere super vinca, de qua agitur: Egerunt etiam vigore cuiusdam censuum, quem dicunt fuisse impostum ab Octavio Grato, & venditum cuidam Pasado de Noutius, cum quo non apparet, quod haberet agere Pasius, cuius se dicunt esse heredes, propterea censum ipse non legitur, & sic non constat de credito, quod est de substantia, & necessariis antecedens Saluam, ut fuit dictum in vna Romana, seu Ariminens. domus 8. Iunii 1586. coram Cantuccio.
- † Nec iustificatur sententia ex actis, & propterea est notorie iniusta, Paris. consil. 54. num. 2. lib. 4. Cael. de Grass. decis. 2. de falsar. fuit dictum in vna Romana Vinca de Scappuccis 15. Martij 1572. coram Binazio, & in b. Vlisbonens. beneficij 9. Iunii 1600. coram me.

ANNOTATIO.

- Et quod etiam in iudicio Summario sit necessaria legitimatio personarum, Vnde de multis, in tit. de nullit. ex defectu habilitatis num. 3. Martini in prin. part. 4. disticti 9. num. 36. Rota decis. 18. num. 3. part. 1. in reuoc. & decis. 142. num. 2. eadem part. 1. Imo etiam in executiis est necessaria legitimatio personarum, bene Rota dec. 70. sub 2. b. inter impress. p. v. Zach. de oblig. Com. & Rota decis. 18. num. 4. part. 1. in reuoc. Et non facta legitimatio processus, & sententia subsistent nullari, ut dixit Rota coram Sanctissimo supra decis. 123. sub num. 3. & secuta fuit etiam Rota in Clusum post Puteolus 18. Iunii 1612. coram R. P. D. Buratto, Caball. post alios consil. decis. 42. num. 4. & 5. part. 1. Hoc etiam procedit parte opponente, nam parte non opponente, valet processus etiam non facta legitimatio, Rota decis. 307. num. 7. part. 1. in reuoc. & dixit Rota in Ferrarient. bonorum 30. Martij 1615. coram R. P. D. Vialdo, & tenuit etiam Rota coram Sanctissimo supra decis. 18. num. 2. vbi etiam dicitur non censeri ad hunc effectum factam oppositionem per generalem processionem, neminem audiri, nisi docto de legitimo mandato. Ab hac tamen declaratione recedit Menoch. de adp. ex. rem. 4. num. 443. vbi dicit, quod iudex ex officio curare debet fieri dictam legitimatorem personarum, sed Menoch. intelligi debet, vel quando non adit contradictor, vel etiam videtur tacite sensisse Rota, & decis. 307. num. 7. vel non loquitur ad effectum, quod inde resultat nullitas; aliis eius doctrina non est nota ex decisionibus per allegatis. Huiusmodi etiam legitimationem personarum requirit plenam probationem, Menoch. qui plures cumulat d. rem. 4. num. 443. vbi de commun. & tenuit Rota in Casalen. fide Nullius de Carretis 19. Decembris 1516. coram Rubico.
- Vide annotationem supra ad decis.

Olearius Retraminus.

Romana census scutorum 18. mil.

Pensis 16. Iunij 1606.

ARGVMENTVM.

Res empta per personam nominandam non cadit sub hypotheca ad favorem creditorum ementis, postquam emptor nominavit personam, tanto magis, si creditores consenserunt dictæ nominationi.

SYMMARIVM.

- Creditor consentiens nominationi rei sibi hypothecata censuræ remittit hypothecam.
- Ius querendum facilius impeditur, quam questum tollatur.
- Retentio est favorabilior, quam acquisitio de nouo.

- Iuri de futuro renunciatur etiam tacite.
- Quæ à voluntate contrahentium dependent, magis infici debet contra voluntatem, & opinio, quam veritas ipsa.
- Iuri de futuro nunquam censetur renunciatum, & quando expressè renouatur, intelligitur renouatum de iure de futuro habente causam de prout.

DECISIO CCLXV.

Omni perhibetur unanimiter in decis. ea possimum ratione, quia D. Lotharius, & eius consortes, qui pro personis nominandis accelerant, & pro solutione censuum illis faciendis se obligarunt, non possunt solutionem euicare sub preterito obligationis initæ cum Rauenna: si enim volumus, quod dominium non fuerit in Rauennam translatum, prout videtur non habuisse animum sibi, sed personis nominandis acquirendi, ut dictum est in decisione, sumus in claris, quod non venit sub hypotheca bonorum ipsius Rauennæ; si etiam volumus, quod dominium fuerit in eum translatum, & reledit vique ad nominationem, id tamen cum fuerit reuocabile ad effectum transferendi illud in personas nominandas, & tali translatiōe facienda consenserunt D. Lotharius, & alij fideiubentes, Dominii censuerunt attenta narrata actus, & veniunt paciscentium mente censum non esse comprehensum in generali obligatione, quam constituit Rauenna, si fuerit enim per talem consensum, si perus fuisset hypothecatus censueretur remissa hypotheca, in xxi l. 4. §. in venditione, ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solu. Ita, & multo fortius ostenditur quod non fuit animus acquirendi ex regula, quod facilius impeditur ius querendum, quam questum tollatur, l. ipse fuisse ff. de her. qui sunt sui, vel al. in l. fin. C. de acquir. poss. quænam admodum de iur. iurand. Alexand. consil. 196. in fin. lib. 6. & quia favorabilior est retentio, quam acquisitio de nouo, l. pari. ff. de dol. excepti. l. in fin. C. ad litem, §. vtriusque ff. de militat. Hym. consil. 6. sub num. 98. Nec facit, quod dicitur renunciationem non cadere in iure de futuro, * ex Bart. in l. 1. a Ced. de part. quia ultra quod iuri de futuro renuntiatur etiam tacite, imò fortius quam iuri de presenti, & quæstio, Rota decis. 3. de renunc. in mea, quando non procederet ex renunciatione, procederet saltem ex animo non acquirendi qui facilius datur, quam renouandi id quod fuit querendum, ut dictum est & distinctio, an persona nominanda sit certa, vel incerta, non videtur subsistere, ut bene deducunt informantes, quia persona nominanda scilicet possit esse certa in mente eius, qui habet nominare, quod animus illius cum quo contrahit videtur esse incerta, quævis in casu illo non possit dici omnino incerta, quia cum fuerit dictum, quod census emebatur non solum pro personis nominandis, sed etiam de pecuniis eorumdem, dominium pecuniarum reddebatur certas personas, ita ut non esset liberum Rauennæ nominare quos vellet, & licet nomina ignorarentur, erant tamen certa ex qualitate dominij pecuniarum. Non obstat, quod dicitur verè non fuisse emptor census de pecuniis nominandorum, quia quicquid sit de hoc, oegari non potest, quod in animo fideiulorum, non fuerit fideiobere pro personis nominandis ementibus ex pecuniis suis, & quod hoc dominium pecuniarum præ oculis non habuerint, hiæ etiam cogebantur fideiulores indicare, quod si Rauenna emebat nomine nominandorum, & de eorum pecuniis, quod vel præcellisset aliqua promissio Rauennæ, per quam teneretur nominare, vel quod eodæ fuisse pecuniam restituere non nominandorum, quo sequitur, quod etiam si esset faciendus distinctio, si dominium esset resolubile ex causa necessaria, vel voluntaria; quod autem est inter partes, ut de dominio non resolubile non ex causa voluntaria, & ad cognoscendum an fuerit in intentione partium quod sub

hy po

hypotheca venisset iste census,† videndum est quomodo actum sit inter partes in constitutione census, id enim magis inspicitur quam veritas ipsa, in his, quæ à volonte contrahentium dependet, iuxta a tradita per Bald. in l. que loco. §. 1. ff. de hered. insti. cum concord. per Surd. conf. 315. num. 66. & propterea stante huiusmodi forma contractus Domini censuerunt censum non comprehendi in generali hypotheca, quam constituit Raucona. Adducta in contrarium loquuntur in tertio non in fideiessore, & sunt sublatæ in decisione, & per informantes.

A N N O T A T I O.

- 1 Renunciatio regulariter non trahitur ad ius de futuro, Gabr. de negul. iura. consil. 4. num. 8. Gonzal. gloss. 9. titul. 3. numer. 28. latè Bursat. conf. 67. per totum, & Menoch. conf. 749. per tot. adeo quod etiam si sit renunciatum iuri de futuro, intelligitur de iure de futuro habente tamen causam de præterito, Dec. conf. 363. num. 11. Bursat. conf. 347. num. 19. & seq. Menoch. conf. 749. numer. 11. & sequi Rimin. iun. conf. 72. nu. 113. Aldob. conf. 66. numer. 2. Sordus conf. 15. a. 28. & conf. 418. a. 24. Peregr. de fidei. art. 42. a. 35. Rot. decis. 49. sub n. 3. part. 2. in recent. vbi de communi, & quid dicendum sit, quando adiuncte verba sonant in futuro, pura quando qui renunciat iuribus, que habet, vel habere potest, secula sperat, vide Surd. conf. 167. num. 15. & seq. Peregrin. de fidei. art. 52. sub num. 32. Matth. Brun. conf. 158.

Olivarius Baiteminar.

Montisfalsifici Fideicommissi.

Veneris 6. Iunij 1606.

A R G V M E N T V M.

Detractiones quæ sunt faciendæ ex fideicommissio, & præsertim quando possit detrahi dos.

S U M M A R I V M.

- 1 Des est detrahenda ex fideicommissio.
- 2 Ad alium est detrahendum de fideicommissio.
- 3 Legitima filiorum est detrahenda de fideicommissio.
- 4 Trebellianica etiam est detrahenda.
- 5 Etiam si non fuerit constitutum inventarium iuxta veterem opinionem, quam sequitur Rota, & num. 13.
- 6 Fructus non imputantur in Trebellianicam, quando summi in filijs, & num. 14.
- 7 Etiam si vltra Trebellianicam competat etiam detrahitio legitima.
- 8 Melioramenta sunt detrahenda tam à Colonis quam à possessoribus facta.
- 9 Dos non est detrahenda de fideicommissio, quando superest legitima, & Trebellianica, in quibus dos potest emitti, & num. 15.
- 10 Dos non est detrahenda ex fideicommissio, nisi in subsidium, & in casu necessitatis quando non adiuncta alia bona, præter fideicommissio subiecta.
- 11 Dos detrahi non potest de fideicommissio, etiam si fideicommissum esset tale, quod pateret detractionem legitimæ, & Trebellianicæ, quando dicta genera de temporis restitutione dñi erant iam consumpta.
- 12 Probationibus cui incumbat, an afferenti extare legitimam, & Trebellianicam, seu alia bona libera in quibus dos possit assignari, vel neganti est contrarium, & latè num. 26.
- 13 Heredes sine beneficio inventarii incumbit onus probandi non extare alia bona, ex quibus possit fieri suas detractiones, & num. 16.

Deiussens Papale.

D E C I S I O C C L X V I.

Super prima parte dubij, quæ continet detractiones faciendas ex fideicommissio Nicolai Bisenij Senioris, referenda altera parte, in qua agitur de impurationibus bonorum in aliam positionem, † resolutum fuit in primis detrahendam esse dotem Rosatæ uxoris testatoris, Lab. omnibus §. fin. ff. de leg. 1. Soc. iuo. conf. 170. num. 1. lib. 2. Gabr. conf. 95. num. 3. lib. 2. & prout omne aliud æ alienum testatoris, l. Papiriana §. quarta. ff. de inst. test. l. si filius. in prin. ff. ad Trebell. † post dotem, & æ alienum detrahendam esse legitimam filiorum, leg. quoniam in prioribus. Cod. de inst. test. Rim. conf. 181. num. 2. Dec. consil. 81. in prin. † & quoniam filij fuerunt sub conditione grauati vltra legitimam, detrahenda est etiam Trebellianica, Raynartus, & c. Raynaldus de testa. Rom. d. consil. 81. num. 3. & c. cum multis cumulari per Mandos, lib. in addit. † Nec esset detrahitio Trebellianicæ ex eo, quod filij non confecerit inventarium secundum opinionem, quom vtri verosiem, & æquiore sequitur Rota Cassad. decis. 3. de testa. fuit dictum in vna Oriolenf. bonorum de anno 1590. coram Orano, & in vna Casenatenf. hereditatis 1. Iulij 1596. coram eodem. † Nec isto casu agendum est de imputatione fructuum in Trebellianicam; † quia summi in filijs, Libermus, Cod. ad Trebell. † quod procedit, licet vltra Trebellianicam † debeat etiam legitima, Bart. in l. quid de bonis. §. quid Alius ff. ad l. Falcid. cuius opio est communiter recepta, Aym. conf. 16. in fin. latè Rot. conf. 12. in vlt. dub. lib. 1. Peregr. de fideicom. art. 3. num. 112. & sequatur etiam apud Cassad. decis. 2. de testament. † sunt etiam deducenda melioramenta tam à colonis, quam à possessoribus facta, Ldemon. ff. de leg. 1. l. ubi par. §. fin. & Lousier §. sed cum detrahend. ff. ad Trebell. Paul. de Cast. conf. 147. numer. 7. lib. 1. Parif. conf. 55. numer. 22. lib. 3. cum alijs per Peregr. de fideicom. art. 30. numer. 5. fuit dictum in Viterbiens. fideicommissi 17. Nouembris 1597. coram Orano: census etiam impositus super tenuta Florentio de consensu Rosatæ dixerunt Domini esse deducendos, ita tamen, vt impurentur in legitimam, & Trebellianicam, quatenus per prius non essent detractiones, & consumptæ; si autem erant consumptæ, erant vltra dictas detrahendæ stante consensu Rosatæ, & permissione testatoris. Idem fuit dictum de dote Ersilix, tùm quia consensus Rosatæ in eius restitutione adhibitus recipit supradictam conditionem, & distinctionem. † Tùm quia dispositio auct. rei. qua. Ced. coram de leg. non habet locum quando superest legitima, & Trebellianica, ex quibus possit dos restitui, Paul. de Cast. conf. 77. num. 7. lib. 3. Coen. conf. 3. sub num. 4. lib. 1. Soc. conf. 75. sub num. 13. vers. præterea. Bal. & Paul. de Cast. lib. 1. Aym. conf. 19. post num. 18. Rot. conf. 81. num. 10. & seq. lib. 1. † est etiam remedium subsidarium, cui non est locus, nisi in casu necessitatis, & quando non sunt alia bona, præter fideicommissio subiecta, Bald. conf. 468. numer. 1. lib. 4. Salyc. in l. fin. num. 4. Cod. de reb. non alien. Alex. conf. 56. numer. 3. in fin. lib. 1. latè conf. 23. l. cod. fin. vers. nam cum ista D. Angela lib. 3. Parif. conf. 63. num. 49. lib. 2. fuit dictum in vna Bononiens. fideicommissi de Formagliariis 4. Nouembris 1583. coram illustissimo Cardinali Pamphilio. † Si autem tempore restitutionis faciendæ dictæ quartæ erant consumptæ, restitutio erat faciendæ de fideicommissio, tùm propter auctoritatem Rosatæ attributam à testatore, tùm ex dispositione dictæ auct. rei. qua. vt in terminis dicit ibi Cast. numer. 11. Corn. d. d. conf. 3. sub num. 3. vers. & hoc satis aperit. Nat. conf. 61. numer. 4. † Cui autem incumbat onus probandi, † vel asserenti extare legitimam, & Trebellianicam, seu alia bona, ex quibus possit dos restitui, † vel neganti, habet difficultatem, quia Coro. d. conf. num. 3. in fin. dicit

S 2 incum

incumbere onus probandi negationem ei, qui dicit detrahendam de fideicommissio, contrarium tamen asserit Curt. Sen. relatus ab Aym. ubi supra, & propterea quando opposit esset particulariter esset discutendum.

ANNOTATIO.

- 13 a Errenuit etiam Rota in Boononiensi. de Caneles 10. Martij 1619. coram R.P.D. Pirouano.
- 14 b Crassi. § 5. Trebellianica quaest. 11. num. 2. Peregr. de fideic. art. 3. n. 111. hoc tamen non procedit, nisi in liberis primis gradibus, non autem ulterioribus gradibus, prout sunt nepotes, quia nepotes imputant fructus in Trebellianicam, Gabr. consil. 111. in princ. lib. 3. et consil. 112. lib. 3. Peregr. de fideic. art. 49. num. 62. & hanc opinionem tenuit Rota, ut in decis. 517. sub num. 8. part. 4. in recit. quae tamen opinio habet contradictores, ut per Menoch. consil. 181. num. 18. et 19. et consil. 382. num. 14.
- 15 c Hooded. § consil. 36. numer. 5. lib. 2. & laet Rota io Perusina Dotis p. Iunij 1614. coram R.P.D. Vbaldo.
- 16 d Et quod t. asserit extare alia bona, ex quibus dos detrahi possit, incumbit onus probandi, tenuit Rota penes Mam. decis. 512. sub numer. 5. vbi et si aliqui, hic etiam fideicommissario opponitur extare alia bona libera, ex quibus possit fieri detractio legitima, & Trebellianica, praeter fideicommissio subiecta, incumbere onus probandi, tenet Gabr. consil. 136. per tit. lib. 2. & laet Gratian. de specul. cap. 300. num. 15. Rota decis. 10. part. 2. dicit. Praedicta verum non procedunt ad fauorem haereditis, qui haereditatem adiunct non confecto inventariis enim propter malam praesumptionem subractionum bonorum haereditarium tenetur probare, non extare alia bona, ex quibus possit facere suas detractiones, Nax. consil. 29. num. 11. et consil. 101. Ferrar. Gar. par. 60. per tit. lib. 2. Couaz. in cap. 6. heredes sub numer. 9. vbi quomodo in fallor de testam. Coch. de testam. in voce (legitima) oullum grauius admittit num. 44. Peregrin. de fideic. art. 39. num. 14. Surd. decis. 316. sub num. 13. et seq. plenè Gratian. de specul. forens. cap. 370. numer. 20. quoniam etiam opinionem secuta fuit Rota penes Seraphin. decis. 60. num. 6. et 7. & io Romana de Herculanis 7. Iunij 1581. coram Brauo, in qua fuit dictum, quod alia decisio in eadem causa facta, quae reperitur impressa in decis. 210. part. 2. dicit. fuerat facta cum praesuppositio quod extaret inventarium, quo non exhibito ibi resoluitur, onus probandi non extare alia bona, ex quibus fieri possit officiosa detractio, praeter fideicommissio subiecta, & particulariter legata, incumbere haerediti, quod idem fuit dictum in Romana Legati 19. Aprilis 1616. coram R. P. Cusalerio, & in Bononiensi de Poetis 4. Maij 1615. coram R.P.D. Vbaldo, & in Romana de Seraphinelli 24. Aprilis 1617. coram R.P.D. Remboldo. Quando verò confectum est inventarium allegans fuisse factas detractiones tenetur probare, de quo vide, quod dixi supra ad decis. 187. sub num. 5.

Olimeria Beltramius.

Romana dotis de Trinciis.

Luna 19. Iunij 1606.

ARGUMENTVM.

De Statuto Vrbis circa limitationem, & taxationem dotium, & an, & quando dispositio dicatur noua, vel simplex confirmatio praecedentis.

SYMMARIUM.

- 1 Confirmatio non alterat statum rei confirmata sed conuulsa in ea sita, in qua illud reperitur, & no. 10.
- 2 Alia talis praesumitur qualis t. faciens denominatur: Hoc non procedit quando substantia, & effectus aliud fuerint, & no. 11.
- 3 Ad cautellam qua fieri non nocent, sed magis alium

suffragari intendunt.

- 4 Dispositio dicitur continere confirmationem attenta dispositionis praecedenti respectu facti.
- 5 Dilectio (quaequocumque) est praesumptissima, & includit etiam ea, quae prius non sunt talia, & no. 12.
- 6 Statuta confirmata à Papa dicuntur statuta Papalia, & no. 13.
- 7 Populi subiecti Sedi Apostolica non possunt considerari Statuta sine confirmatione Papae, de quo laet num. 14.
- 8 Confirmatio alium nullum dicitur de nouo facere.
- 9 Posteriora, quae prioribus derogant, sunt attendenda.

DECISIO CCLXVII.

Omni dixerunt Statuta antiqua de dote loquenda fuisse abrogata, & inter alia Statuta à Pio V. Gregorius eodem XIII. faeli. rec. io sua Constitutione, quam edidit pro confirmatione notorum Statutorum Vrbis, abrogauit, & aboleuit omnia, & quaequocumque Statuta Vrbis antiqua etiam reformata, & confirmata ac ionouata quibuscumque approbationibus, & confirmationibus Apostolicis corroborata, & negari non potest, quin Bulla illa super reformatione, & limitatione dotium cooteneat Statutum, quia in illud pluries appellatur, & in effectu innovat, licet quoad quantitatem dotis ampliet antiqua Statuta Pauli II. & Clementis VII. super dotibus, & earum moderatione emanata, confirmatio autem accedens non tollit, quin sit Statutum, t. quia confirmatio non alterat Statutum t. confirmatio, sed coadiuuat in ea specie, in qua illud reperitur, Ruyn. post Bald. quem allegat consil. 11. sub num. 16. lib. 3. Croit. consil. 51. num. 17. Peregrin. consil. 63. num. 6. lib. 1. Surd. consil. 161. num. 37. Non obstat, quod Pius V. videatur etiam statuere de onno, ibi, & pro abundantia saueria, quia potest, & confirmando dare, & dando confirmare, ut per Pacif. consil. 19. numer. 4. lib. 2. & in hoc atceditur meos secundum praesistentem, & ibi propositam materiam, postquam ea scriptis nominauit, t. talis enim ostenditur actus, qualis t. faciente deoominatur, iuxta tradita per Bald. ad Specul. tit. de locat. in princ. Alex. consil. 3. sub num. 3. Aym. consil. 2. num. 10. et seq. t. & quae ad cautellam fiunt, non nocent, sed alium magis suffragari intendunt. Praeterea negari non potest, quin aliquo modo, & saltem inemptie possit dici de nouo fieri, t. respectu tamen facti dicitur confirmatio dispositiois praecedentis, Imol. in c. inu. dilectus nu. 4. de fid. instrum. Ruyn. d. consil. 11. sub num. 16. vbi et si dicatur: Constitutio autem Gregorij habet verba tam ampla, ut comprehendat etiam ea, quae improprie dici possunt Statuta confirmata, t. hoc enim inter alia importat illa dictio (quaequocumque), Bald. in l. quaequocumque. C. de ser. fugis. Alex. consil. 17. num. 6. et seq. lib. 6. Titus de retrati. synag. 5. l. glof. 7. sub num. 12. decis. Pedem. 102. num. 4. Vltius ubi considerare volumus hoc vit factum, & ordinationem solius Papae, adhuc tameo etit Statutum, quia Papa etiam facere potest Statuta, si vult, & voluit hoc casu, postquam appellauit Statutum, & oñilomius venit sub reuocatione, t. quae reuocantur Statuta confirmata à Papa, quae dicuntur facta ab ipso Papa confirmante, Curt. in. qui de comuni consil. 342. num. 20. & dicitur Statuta Papalia, ut de Statutis Vrbis, fuit saepius resolutum, cum enim populi, praesertim immediatè subiecti t. Sedi Apostolicae, non possint condere Statuta, & condita non valeant sine confirmatione, * ut fuit dictum in vna Montis Falicis haereditaria 19. Martij 1584. coram Illustrissimo Cardinali Seraphino, & in pluribus alijs, t. qui confirmat actum nullum, dicitur de nouo facere, Bart. in l. more. n. 5. ff. de iuris. d. num. 101. Ang. Acc. consil. 123. num. 18. Pacif. consil. 3. n. 40. et 41. lib. 4. Tandem quando illa esset constitutio, & non

fuerni facti à procuratore habente ad hoc mandatum, nec potest præsumi aliqua præsumptio e contra Hieronymum, qui de dicto tempore erat in Curia, ut fuit dictum in vna Pace. pensionis 21. Octobris 1593. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio, & Hieronymus habita notitia illis renunciavit. Non obstat, quod dicitur Hieronymum habuisse se pro spoliato, quia actus, qui ad hoc allegantur, hoc non concludunt, & quando id concluderent, non noceret Hieronymo, quia sunt facti à procuratore non habente ad id speciale mandatum, & prout requiritur, quia cum habere se pro spoliato penderat ab animo ipsius Hieronymi, l. 3. §. in amittendo. ff. de acq. poss. & quæ pendet ab animo, non possunt explicari per procuratorem non habentem speciale mandatum, Alex. conf. 78. nu. 14. lib. 3. Narr. conf. 235. num. 8. Paris. conf. 31. numer. 112. lib. 1. Caput. decis. 168. par. 1.

ANNOTATIO.

1. Rota 27. decis. 92. num. 1. & decis. 108. numer. 4. & 618. numer. 1. par. 1. in recent. & decis. 16. num. 1. & decis. 245. num. 1. par. 2. & 205. recent.
2. Rota decis. 19. num. 3. par. 1. in recent. & decis. 206. num. 3. & decis. 127. num. 2. & decis. 149. numer. 9. & 30. par. 2. in recent. Imò fufficit, quod alius sit in mera, de quâ possessione, & detentione 2. effectum, ut possessio instrumentalis per alterum capta non suffragetur, Mohed. an §. 30. circa med. de restit. spoliat. Lancellet. de anteq. par. 1. cap. 4. de anteq. occupat. pendens item. 6. ubi dixit, quod possessio autentica impedit possessionem possessionem instrumentalem, & fuit dictum in Macerata. hareditatis 4. Julij 1590. coram Cardinali Pamphilio, & supra coram Sanctissimo in decis. 138. num. 4. si tamen prior possessio esset omnino nulla, & infecta, tunc non impediret acquisitionem posterioris possessionis instrumentalis. Crescent. decis. de conf. poss. fuit dictum in Beneventana beneficiorum 14. Decembris 1601. coram R. P. D. Dreano inoff. penes Gara. de benef. per. 5. cap. 4. numer. 418. ubi redditur ratio, quia quando possessio est omnino infecta, habetur pro vacua.
30. Ad hunc autem effectum 1. impediendi alterius possessionem instrumentalem, licet etiam stare de possessione terrij, Mohed. decis. 10. de restit. spoliat. & fuit laud. dictum in Varenia. 27. Maji 1610. coram Cardm. S. crato. & etiam coram eodem Sanctissimo supra decis. 138. Teneat tamen ille, qui impugnat possessionem instrumentalem probatam fuisse in possessione, non autem dans de possessione instrumentali teneat probare possessionem fuisse vacuum, quando fuit capta, Seraphim. decis. 333. num. 3. fuit dictum in Vmbriatica. Patrochialis 1. Julij 1611. coram Card. Sacro, & in Hipporetana. Cappella Sancti Martini. 4. Aprilis 1602. coram R. P. D. Penia.
1. Prædicta procedunt 1. quando possessio instrumentalis propria auctoritate caperetur, secus autem, si caperetur auctoritate iudicis, quia tunc suffragatur etiam si alius sit in possessione, quia auctoritas iudicis prius possessione absque alia electione, Angelus in l. qui concessit §. item cum prator in fin. §. sic arguitur. poss. Seraphim. decis. 335. nu. 5. Rota decis. 155. nu. 3. per. 2. in recent. & fuit dictum in Salamantina Beneficii 6. Junij 1598. coram Lira.
2. Et fuit dictum in 1. Bergen. Cappellaria 27. Aprilis 1600. coram Corduba, & in 2. Anna. damocum, & in interesse 3. Decembris 1600. coram Card. Lancelotto, etiam si tamen generalis ad omnia ad causam pertinentia, includit etiam extensionem ad videndum iurare testes: ut fuit dictum in nullius iurisdictionis 18. Junij 1619. coram R. P. D. Pironum. Item decretum admissiois ad probandum parti intumescit continet electionem ad videndum iurare testes. Rota decis. 166. sub pre. 4. par. 1. in recent.
13. d. Et quod procurator non possit facere actum talem, ex quo possit inferri, quod principalis habuerit se pro spoliato dictum in Pamphilonia. Vicaria de Navarra 4. Maji 1601. coram R. P. D. Marquimontio, & in Papien. honorum 14. Martij 1613. coram Poma, & in Ravennaten. honorum 6. Februarij 1612. coram eod. Sanctissimo de qua infra ad de. 546.

Obliuiscitur Retramunt.

Sabineñ. fructuum Dotis.

Luna 26. Junij 1606.

ARGUMENTVM.

Viduz debentur fructus ad rationem septem pro centenario. Statuta Urbis habent locum solum in districtu, & qualiter probetur non vltus.

SUMMARIVM.

1. Vidua debentur fructus ad rationem septem cum dimidio pro centenario post iudicalem interpellationem. Ista interpellatio est de forma, & nu. 7.
2. Presumitur interuenisse solutio fructuum solita vidua per multum tempus, & nu. 8.
3. Statutum Urbis est seruandum in omnibus locis districtu, ubi non adest Statutum particulare in contrarium.
4. Non vsus Statuti non probatur per testes deponentes se nescire, an Statutum fuerit in vsu, quia testes deponere debent non esse in vsu, & quod si vsu in vsu ipse testis fuerit.
5. Non vsus probari debet in specie.
6. Non vsus probari debet per actus contrarios.
7. Testes deponentes de negativa non vsus Statuti etiam non interpellati tenent reddere rationem.
8. Statuta, quæ vidua deseruit certo interesse, denec per bareti mariti dei et resistuntur, an sint valida.

DECISIO CCLXIX.

Fuit per Dominos resolutum fructus Aemilia deberi à die interpellationis factæ in Curia Capitolina, 1. fundamentum resolutionis fuit in Statuto Urbis lib. 1. c. 137. quod disponit fructus deberi viduz ad rationem septem cum dimidio pro centenario post iudicalem interpellationem 1. factam pro dotis restitutione. 2. Non obstat, quod dicitur Abbatiam Pharen. habere particulare Statutum; quia cum super hoc, de quo quæritur, non ostendatur particulare Statutum, seruandum est Statutum generale Urbis ex traditis in illa Cameracen. Transactiois 14. Maji preteriti coram mo. Imò Papa expresse mandat seruari Statuta Urbis in districtu, vbi non adest particulare Statutum loci, & fuit resolutum in hac causa coram bo. mem. Orano 10. Martij 1595. Non vltus Statuti, leu contrarius vltus in Territorio Pharen. non probatur, nec testes super eo examinati aliquid concludunt 1. Aliqui enim tantum dicunt se nescire, quod Statuta Urbis fuerint in dicto loco in vsu, & propterea nihil probant, Alex. conf. 196. num. 13. vers. quia dicti testes lib. 2. Paris. conf. 13. sub num. 17. lib. 3. debent enim dicere non solum, quod nesciunt fuisse in vsu, sed addere, quod non potuerunt esse in vsu, quin ipsi scinissent, Ang. in l. hinc nobis. Anst. de hered. & Fidei. Alex. conf. 156. num. 1. 7. lib. 3. Dec. conf. 534. post num. 10. Paris. conf. supra Aliqui etiam dicunt, quod in Territorio Abbacie sunt in vsu Statuta dictæ Abbacie, sed non excludunt Statuta Urbis in defectum ipsorum, & hec nonnulli subiungunt, quod in defectu Statutorum predictorum recurritur ad dispositionem iuris communis, hoc potest verificari in casibus, in quibus Statuta Urbis non disponunt, & de propterea non sufficit ita in genere deponere, sed debent dicere in specie, quod in casibus non determinatis per Statuta Abbacie, de quibus tamen Statuta Urbis disponunt, recurrit ad ius commune. Oldrad. conf. 137. num. 1. Aym. conf. 96. nu. 4. Curt. lun. conf. 16. num. 10. Cui. de Grav. decis. 6. n. 5. de probat. dicit. 1. Præterea testes simpliciter loquuntur de non vsu, quod non sufficit, nisi deponant de simplici actu e contrario, quia non entis nulla sunt causæ, ut per Alex. d. 196. n. 11.

lib. 2.

6 *libr. 2. §. Rursum non reddunt rationem, quam tamen reddere debent etiam non interrogati in hac materia, Caput. decis. 25. libr. 1. in manu scripta. maxime eum deponant super negata, Bald. in l. solum. in fin. Codic. de inst. Alex. consil. 65. numer. 4. vers. unde dicitur libr. 1. Dec. consil. 534. numer. 10. Aym. consil. 2. numer. 5. in fin. Non obstat, quod dicitur Aemilium percepisse fructus prædij, quod pro eis dote fuerat redditum marino, quia videri quod fuit solutum coram bon. mem. Orano, fructus, si quos percepit, fuisse perceptos iure familiaritatis, hoc respicit solutionem, & satisfactionem, de qua poterit particulariter videri; fuit enim pro nunc firmatum fructus dote fuisse debitos à die interpellationis, & sic conclusum.*

ANNO TATIO.

- 7 a *Ista iudicialis interpellatio requiritur de forma, & ideo præcisè est adimplenda; ita fuit dictum in Romana fructuum decis. 27. Februarij 1606. coram R. P. D. Penia, & etiam in Bononiensi de Lambertinis 19. Aprilis 1609. coram R. P. D. Manzanedo, tamen per multum tempus fuissent solati fructus dotalis viduæ præsumeretur ista interpellatio, ut latissime fuit firmatum in Bononiensi. dote 9. Decembris 1619. coram R. P. D. Remboldo, quæ fuit coram eodem confirmata 22. Martij 1621. præterea ista processio, seu interpellatio à Statuto requiritur potest per partem remitti bonam fidem agnoscendo & dando se pro interpellato, ita fuit dictum in Romana fructuum 11. Iunij 1606. coram bon. me. Penia, quam etiam refert, & sequitur Rota in d. Bononiensi. dote 22. Decembris 1612.*
- 9 *Et licet à inter DD. sit controversia, an talia Statuta, quæ deferunt certum interesse viduæ, sint valida, nihilominus, quando Statutum est à Sede Apostolica cõsummum nulli adest difficultas circa eius validitatem, Gab. consil. 112. numer. 2. vers. tam quæ libr. 2. Gratian. de rept. caput. 466. numer. 14. & de Statuto Bononiensi. fuit dictum in Bononiensi. de Lambertinis 19. Aprilis 1609. coram R. P. D. Manzanedo, & in dicta Bononiensi de Maiolis 22. Martij 1621. coram R. P. D. Remboldo.*

Officiarius Beltraminus.

Romana pecuniaria, seu Societatis.

Luna 30. Iunij 1606.

ARGUMENTVM.

Eligens vnâ viam, quando possit agere, & obtinere ex alia, & an focus teneatur pro debito societatis insoludum.

SYMMARIVM.

- 1 *Eligens vnâ viam confatur alteri renunciare.*
- 2 *Id procedit quia vnde agitur ad idem, & ex eadem causâ, scilicet quando licet agatur ad idem, agitur tamen ex causâ diuersâ.*
- 3 *Item non procedit, quando ab initio quis se non restringit ad vnâ viam, quia enim profertur ex vna causâ non impedit quominus ad aliam possit conuolari.*
- 4 *Clausula (quam, & quas) operatur, ut quis non confatur se restringere ad eorum caput, nec elegisse certam viam.*
- 5 *Clausula (quam, & quas) operatur, ut si quis possit omnia vna via aliam aggredi absque resolutione expensarum, & numer. 12.*
- 6 *In summarijs agens ex vna causâ, si probet ex alia obtinere debet.*
- 7 *Productio per compulsionem non præiudicat.*
- 8 *Productio facta à procuratore non præiudicat.*
- 9 *Confessiones procuratoris possunt reuocari etiam non delicto de errore summi propterea sub quæ 17.*

10 *Societas non steatur in solidum pro debito societatis.*

DECISIO CCLXX.

Resolutorum fuit Petro Antonio Buffo, vti creditor, non vti socio debitori secuta 1394. prout constat ex partitis librorum Auditorij, & super hoc non erat difficultas, sed dicebatur illum non posse petere vti creditorem, quando prius petiit, vti socius, eligendo cum istam viam, alteri renunciavit, l. quid in herede. §. eligere. ff. de tribus. alt. ¶ Vt cum fuit responsum id procedere, quando agitur ad idem, & ex eadem causâ, secus quando licet agatur ad idem, agitur tamen ex causâ diuersâ, Gabr. qui alios congerit de altior. corol. 2. numer. 16. ¶ Rursum non applicatur regula d. §. eligere, quia monitorium non est restitutum ad causam Societatis propter clausulam iur. & in iuramentum interfratrum omni meliori modo, & aliâ, prout in processu, quo casu censetur omne ius à principio deductum, & prosecutio ex vna actione non impedit, quo minus ad aliam possit conuolari, ut fuit late deductum in illa Romana donationis 30. mil. 19. Martij, & 30. Iunij 1574. coram foel. reor. Clem. VIII. Vt quod fuit postea obtenta Commissio, cum clausula ¶ (quam, & quas) ex qua apparet, quod non est obtenta, ut fuit dictum in dictis decisionibus, ¶ Et propterea stante huiusmodi commissione, & quando fuit omne ius deductum, Rota passim obferat, quod ille, qui omnia vna via aliam aggreditur non teneatur ad restitutionem expensarum, ut fuit dictum in vna Ceruini. bonorum 17. Iunij 1585. coram Illustissimo Cardinale Seraphino. ¶ Accedit quod casus ¶ in dicta commissione fuit summarij commissio, & in summarijs agens ex vna causâ si probet de alia, nihilominus obtinet, Alex. consil. 114. numer. 6. libr. 6. Martij. sing. 272. Crot. in l. 1. §. si quis ita. numer. 50. ff. de verb. oblig. Ruy. reffil. §. numer. 12. libr. 4. Caput. decisio 126. part. 3. fuit dictum in illa Romana donationis 30. mil. & in vna Perulina Fractæ veteris 1. Martij 1577. coram Cantuocio: Altera erat difficultas, an Michael possit conuenire insoludum pro dicta Summa, quod ipse negabat ex duplici capite. Primò ex apocha diuisionis societatis inter Michaellem, & Neapolionem Crostam, in qua apparet, quod credendum illud fuit inter ipsos diuisionem, & illam diuisionem censetur approbasse Petrus Antonius producendo apocham ipsam diuisionis. Secundò, quia cum illud sit debitum societatis, socius non teneatur insoludum. ¶ Quoad primum de productione apochæ responderetur, quod fuit facta per compulsionem, nec intrat decisio Caput. 193. part. 1. quia ista non est scriptura propria ipsius Petri Antonij continens factum eius, sed est scriptura aliena continens factum inter Crostam, & Michaellem: ¶ Præterea ista productio fuit facta per procuratorem, qui nec producendo, nec agendo, vigore dictæ apochæ potuit præiudicare Petro Antonio quoad remissionem solidi, & diuisionem debiti, cum hoc requiratur speciale mandatum, Rip. in l. si ex toto §. 1. numer. 19. ff. de leg. 1. Ronchegal. in leg. 3. §. vbi dicit. numer. 36. ff. de duobus viris, ¶ & in omnem euentum Petrus Antonius renouauit omnes confessiones sibi præiudiciales à suis procuratoribus factas, quod potuit facere etiam non docto de errore, Caput. decisio 198. part. 2. ¶ Quoad secundum ap Michael vti socius teneatur pro debito societatis insoludum, ¶ vel tantum pro sua rata, nihil fuit firmatum, pro Michael enim allegabatur decisio Pedem. 150. in dubio, in qua concluditur socium non teneri insoludum, nisi eo casu, quo plures socij exercerent aliquam societatem ministerio vnus. Pro Petro Antonio autem dicebatur, quod Michael, & Crosta promiscue negociabantur, modò vnus, modò alter, ex quo videbatur omnes inuicem perpositi societatis, & teneatur

tur infolidum, Surd. *de iure* 263. numer. 1. Rursus allegabatur decoctio Crostæ: quod casu etiam, ubi ab initio fuisset facienda diuisio, restaret hodie propter decoctionem, & Michael rectè conueniretur infolidum, allegabatur Roncbogal. in *ditto* 5. ubi duo. numer. 107. qui tamen loquitur in duobus reis, & in beneficio diuisionis, quod illis conceditur ex quadam benignitate, cum alioquin de stricto iure teneatur infolidum: unde erit videndum, an hæc habeant locum in ploribus filijs qui regulariter non sunt plures rei, Rim. iun. *consil.* 12. numer. 74. Et propterea Domini referuntur particulariter videndum: an Michael teneatur infolidum.

ANNOTATIO.

- 11 a Seraphin. *† de iure* 630. numer. 5. & fuit dictum in Hispanen. & Cardulen. Practiconiorum 27. Februarij, & 7. Aprilis 1606. coram bo. me. Lina.
- b Vide supra annotationem ad decisionem.
- 12 c Rot. *† de iure* 613. numer. 3. part. 1. *diuers.* & *de iure* 198. numer. 3. part. 2. in reuoc. & *de iure* 170. numer. 6. & *de iure* 746. numer. 5. *part. 1.* in reuoc. ubi dicitur hoc procedere etiam si sit geminata, si tamen principalis vigore illius obuiusfuit in iudicio, non possit illam reuocare nisi docto de errore, ut fuit dictum in Foroluien. Centus 13. Iulij 1589. coram Orano, & idem etiam esset, si quomodoque principalis in iudicio confessione sui procuratoris vius fuisset, ut fuit dictum in Elmen. Ministorum 6. Decembris 1588. coram Orano, quia illa viendo conferretur ratificare, Rota *de iure* 39. *de puer.* in nouiss. Surd. *de iure* 199. numer. 7.

Officium Delatationis.

Romana hereditatis de Bonellis.

Luna 6. Iunij 1606.

ARGUMENTVM.

Emphyteotica, & fideicommissio subiecta non veniunt in generali restitutione. Legatarius post acceptatum legatum an, & quando possit ab intestato petere petitionem hereditatis, & de preteritione fratris instituta turpi persona.

SYMMARIVM.

- 1 Emphyteotica bona non veniunt sub generali restitutione, & licet sub numer. 27 ubi declaratur, & limitatur d. conclusio.
- 2 Item nec bona fideicommissi subiecta.
- 3 Restitutio præsupponit realem traditionem.
- 4 Legatarius non est admittendus ad portionem hereditatis ab intestato, nisi restitutus legato.
- 5 Legatarius acceptans legatum, non potest petere hereditatem ab intestato.
- 6 Testamentum annullatum ex preteritione fratris, turpi persona iustitiam non conferuntur legatarij communi equiano contra Afflictum.
- 7 Authent. ex causa C. de liberis preteritis non conservat legata facta persona preterita & querelam.
- 8 Clausula codicillorum operatur repetitionem legatorum à venientibus ab intestato.
- 9 Hoc tamen non procedit, quando legata sunt restituta iustitiam, quæ præcedunt venire ab intestato, quia sibi ipsi à se ipsis legari non possunt.
- 10 Codicillaria clausula tendit ad conservandam voluntatem testatoris.
- 11 Testator non presumitur voluisse quod conferrentur legata personis, quæ impugnantur eius testamentum.
- 12 Codicillaria clausula non operatur, ubi desinit voluntas testatoris.
- 13 Impugnatum testamentum facit si indignum vultu cunctis

heredibus.

- 14 Pro legato competit actio ex testamento.
- 15 Legatarius non est admittendus ad portionem hereditatis, nisi restitutus legato, dummodo tamen et offeratur actio de iure de deo si succumbat, & non petat de la commisso iudicium sine restitutione tenet.
- 16 L. diuersa C. de transact. non procedit, quando transactio & alius est nullus, & n. 18. ubi vult declaratum rem.
- 17 Sparus repetitur turpi persona ad effectum quod testamentum sit nullum, in quo frater est preteritus iustitiam d. finis.
- 18 Legatarius acceptans legatum videtur confirmare testamentum.
- 19 Præteritus cui in testamento aliquid minus legitimum est restitutum iustitiam turpi persona, an possit impugnare testamentum in totum, an prius agere debeat ad supplementum legitime.
- 20 Clausula codicillaria, an sufficiens testamentum in quo frater est præteritus iustitiam turpi persona.
- 21 Testamentum, in quo est institutus filius, & tamquam filius qui tamen non est filius, est nullum, & sub numer. 39.
- 22 Quod procedit etiam si institutus sit cum clausula si filius sit filius, siue non sit filius, *ead.* numer. 29.
- 23 Sparus est parvi successibilis iam ex testamento, quæ ab intestato, potest tamen petere iustitiam in casu quo erit legitimarius, & numer. 30.
- 24 Institutione heredis nulla existente succedunt venientes ab intestato.
- 25 Institutione legitimati est nulla, si legitimatio est nulla, & tamen succedunt venientes ab intestato.
- 26 Legatarius etiam post legatum acceptatum potest veniri ab intestato, quando sumus in casu in quo non est in eum potestatis tollere nullitatem testamenti.
- 27 In reuocata presumptione ignominia iuris.

DECISIO CCLXXI.

D Vbitum an constet forores de Bonellis aliquod receperunt de hereditate Thomæ, quod restitueretur nequeat ad effectum, vt possint impugnare testamentum ipsius Thomæ, & petere hereditatem ab intestato. Difficultas reducitur ad legatum factum Hortensij, quia relictum filiabus aliarum fororum non est in consideratione, cum ipse non impugnaret testamentum, reducitur etiam ad portionem debitam Hortensij in bonis ipsius Thomæ. *†* Nam quod bona emphyteotica non dicitur impugnare testamentum, quia non veniunt sub generali institutione Alexandri, Bart. in l. v. in iurisdictione § si liberi numer. 6. ff. de oper. liber. cum alijs per Surd. *consil.* 395. numer. 1. B. *†* Idem dicendum de bonis, *†* quæ ex fideicommissio Thomæ restitueretur tenebatur, Bart. in l. codicillis § iustitiam numer. 5. & ibi Imol. in fin. ff. de leg. 2. Rolan. qui alios refert, & de communi restituit *consil.* 71. numer. 26. *libr.* 2. fuit dictum in vna Foroluien. fideicommissi 4. Maij 1583. coram Illustrissimo Cardinali Seraphino. *†* Si probaretur, quod pro parte Hortensij, quæ alieni domum, quæ dicitur illi in solutum data pro suo legato, verè, & realiter nõ fuisse sibi traditam, sed adhuc ab Alexandro possideri, non esset vberius querendum, *†* quia restitutio ad præpari non potest, ubi non interuenit realis traditio, Salyc. in l. si constiterit post numer. 4. C. de don. au. sup. l. l. in l. si donaturus § si quis venditum numer. 4. ante med. ff. de cond. ob caus. & si est apud Alexandrum, non potest illam petere, l. 1. C. de re iud. l. si quis ex argumetis § prohibet; ubi gloss. ff. de edict. sed quia hoc non probatur, & contrarium innuit instrumentum, necessaria fuit discussio dubij præpositi pro Alexandro, quod Hortensia non possit agere ab intestato, & petere re successione Thomæ saltem non restituito legato, allegabatur in terminis l. postquam ff. de post. hered. quæ caueret *†* legatarium non esse admittendum ad portionem hereditatis, nisi restituito legato, improbatur exemplo

trans

transactionis, *l. si dixerit C. de transact. adducebatur etiam*
l. ppe legatum, ff. de his quibus, ut indig. qua disponitur
 enim, et qui acceptum legatum factum in testamento,
 non posse petere hereditatem ab intestato. Quibus non
 obstantibus fuit contra ipsum resolutum; prout etiam
 sentit Roa 30. Januarij 1609. in hac causa: Et quia
 tota difficultas refidet in remouendis coheredibus, & praeci-
 pue in respondendo, *l. postquam de pet. hered. infor-*
mationem pro responsione allegabat decij. Afflicti. 125.
 cum qua etiam transibant aliqui ex Dominis: Verum
 responsio ex decisione illa non ceter magna difficultate;
 dum enim Afflicti ibi vult, et quod annullato testa-
 mento ex preteritione fratris turpi persona instituta,
 iuxta *l. fratres C. de inoffic. testamen. legata conferuatur*
 ex dispositione *Amb. ex causa C. de lib. pater. hoc est*
 contra communem DD. sententiam, vt per *la. in d. l. fra-*
tres num. 3. Ign. in d. Amb. ex causa num. 112. pateret,
 quando esset verum de iure Afflicti non applicaretur ca-
 sui nostro, et quia *Amb. ex causa* non confertur legata
 facta personae preteritae, & querelanti, *la. in d. Amb.*
num. 3. Ign. m. 204. Curt. iun. m. 59. Cagnol. num. 116. qui
 omnes de communi testantur, dum etiam Afflicti. pon-
 derat clausulam codicillarem, habet magnam difficul-
 tatem, an applicetur casui nostro; et licet enim clausula
 hac operetur repetitionem legatorum à venientibus ab
 intestato, *lex est h. uerbo*, vbi Bartol. *ff. de test. Dec.*
conf. 242. num. 1. in fin. & sig. Franch. decij. 1. num. 15. hoc
 et tamen non videtur posse habere locum in casu isto,
 in quo legata facta sunt ipsis, qui pretendunt venire ab
 intestato, qui sibi ipsis grauari non possunt, nec à se ipsis
 legari, *l. pater & filij d. h. uerbo. & l. legatum, §. 1. ff. de leg. 1.*
 pateret licet per *Amb. ex causa* non conferantur lega-
 ta facta personis, quae ex preteritione impugnant tes-
 tamentum, ita nec etiam videtur, quod conferuatur ex
 clausula codicillari; à pari enim procedere viden-
 tur; et quia sicut clausula codicillaris tendit ad confer-
 uandum voluntatem testatoris, Bald. in *l. fin. vers. nunc*
nigra C. de codicill. Dec. conf. 194. post num. 9. ita etiam *d.*
Amb. emanauit fratre voluntatis defuncti conferuan-
de. Bald. in d. Amb. quesi. 8. num. 60. post med. Cagnol.
sub num. 116. vers. si maximo: et ideo autem non confer-
 uantur legata personae preteritae facta, quia non est ve-
 rissimile, quod testator voluerit talem coheredationem,
 Bart. in *d. Amb. sub num. 19. vers. hoc probat primo.*
 Cagnol. post Bald. & Alexan. quos allegat num. 116. cir-
 ca med. qui rationem huius verisimilitudinis bene de-
 ducit ex Bald. allegato et clarum est autem clausulam
 codicillarem non operari, vt deficiat voluntas testato-
 ris, Bald. conf. 170. m. 10. lib. 5. Dec. conf. 105. num. 10. Al-
 ciat. conf. 527. num. 9. Gram. decij. 62. num. 23. Accedit
 alia ratio, propter quam Doctores volunt legata per-
 sone preteritae non conferuari; et quia nempe impu-
 gnando testamentum fecit se indignum omni commo-
 do hereditario, Bart. ibi sub num. 19. vers. praeterea qui in-
 ducit. Ign. num. 104. in fin. & nam. seq. qui dicit hanc
 rationem communiter adduci, quae ratio vique etiam
 videtur stare clausula codicillari, sicuti enim io terminis
Amb. ex causa, legatarij agunt ex testamento, et de pro
 legato competit actio ex testamento, Bart. ibi num. 19.
 m. fin. & nam. seq. & est communis opinio, vt testatur
 ibi Alexander. num. 11. la. sub num. 10. Curt. iun. m. 69.
 ita etiam, quando legata conferuatur ex clausula codi-
 cillari, Curt. iun. qui dicit communem in *d. Amb. sub*
num. 61. vers. circa aliam, & propterea, quando difficul-
 tas reduceretur ad decij. Afflicti. 125. vellem super ea
 particulariter partes audire; sed ad *l. postquam* labo-
 rat alia responsio ex ipso textu, quod non est facienda
 restitutio, nisi oblata, vt dicit ibi Bart. canonice de ite-
 rum dando, si succumbat, vel praesita, vt dicunt Bald.
 Ang. & Paul. de Cast. quod magis congruit laetiae, &

propterea cum non solum oñ fuerit data, sed nec oblata
 per Alexandrum dicta causio, sorores non tenentur
 restituere, & iudicium sine restitutione tenet, vt per An-
 gelab. et Ad *l. si dixerit C. de transact. huius*, fuit dictum
 illam non procedere, quando agitur de nullitate actus,
 vt fuit decisiu in causa Tiraconendi, iuris praesentandi
 coram Cantuccio, de qua decisione, licet fuerit aliquan-
 tulum dubitatum coram bo. me. Gypsi in causa Reca-
 nantensi. Transactionis 29. Maij 1593. fuit tamen bonis
 rationibus confirmata coram Reverendissimo R. Rodieus.
 in Ariminen. transactionis 13. Iunij 1601. 4. ad *l. ppe. de*
garum ff. de his quibus, ut indig. si sorores venient con-
 tra testamentum per viam querelae ob institutionem
 turpis personae, et cum talis reputetur ad istum effectum
 spurius, vt late per Thesaur. decij. 126. viderentur, quod
 essent exclusae ab impugnatione, et quia cum huiusmo-
 di impugnatione, quod nullitas concernat eorum fauorem
 acceptando legatum, videntur confirmasse testamentum,
 vt per Bart. in *d. ppe legatum in prin. p. vult. de Cast. in d.*
l. ppe. quoniam num. 1. & 2. vbi etiam Ang. lae. Coen. qui lo-
quitur de fratre querelanti conf. 76. num. 3. lib. 4. faciunt
 tradita per Abb. in cap. 2. sub num. 7. vers. unde dixerem. de
 excepti. Et isto casu excluderentur sorores propter igno-
 rantiam facti tantum, non autem propter ignorantiam
 iuris, Bartol. vbi supra sub num. 2. Vbi autem propter
 ignorantiam facti essent excusandae, essent discutendae
 duae difficultates multum conuenerunt. et Prima est, an
 ex quo Thomas aliquid reliquit sororibus, ipsae impu-
 gnare possint in totum testamentum, vel ponis agere
 debeant ad supplementum legitimae. Nam quod frater
 per querelam in totum expugnet testamentum, tradit
 la. alios cumulans, & communem dicens *conf. 71. in 1. d. lib.*
lib. 1. sequitur Dec. qui pariter testatur de communis *conf.*
510. num. 15. Afflicti. tamen decij. 204. refert consilium
 Neapolitanum sequutum fuisse sententiam Ang. m. 1. t.
 ff. de inoffic. testamen. conuersum tenentis, quod, scilicet,
 etiam in fratre procedat dispositio *l. amodo. C. de inoffic.*
testamen. quam opinioem sequitur post alios,
quos allegat, & dicit communem Paris. conf. 64. num. 16.
& sequ. lib. 3. lae. Anch. iun. quesi. 1. num. 6. & post.
 qui pariter alios allegat, & testatur de magis recepta senten-
 tia. Secunda difficultas est, et quod dicit multum dubi-
 tabilem, Curt. iun. in *d. Amb. ex causa. sub num. 75.* An sci-
 licet, clausula codicillaris operetur, quod frater veniens
 ab intestato teneatur deducta sua legitima restituere re-
 siduum hereditatis turpi personae institutae. Negatiuum
 enim opinionem tenent Fulgof. *conf. 71. in secundo dubio*,
 cui consilio se subscripsit Cumanus, & reperitur etiam
 inter *conf. Cast. 168. lib. 1.* idem voluit ipse Cast. in *l. si*
parum 6. fin. num. 6. circa med. ff. ad Trebell. qui dicit itale
 consuluisset, la. in *l. fratres sub num. 2. vers. quare neabi-*
ter. C. de inoffic. testamen. Cremen. sing. 91. lae. Dec. conf.
561. per m. Ruyn. conf. 5. num. 10. lib. 3. Gozad. conf. 85. num.
2. Gabr. conf. 126. num. 3. lib. 1. Decian. conf. 33. m. 4. lib. 4.
 istam tamen opinionem dicit periculosam Curt. iun. vbi
 supra, & contrariam defendit Anchor. d. quesi. 11. num. 3.
 & seq. vbi alios refert, & testatur de communis, sed iam
 extra istas difficultates, quia Hortensius, & sorores
 non impugnant testamentum per viam querelae, sed praet-
 eodum illud annullare, & deducere rem ad causam in-
 testati ex eo, quod fuit institutus à Thoma Alexander,
 tamquam filius, et qui tamen non sit, *l. si pater, & l. 1.*
nec apud. C. de hered. inst. Capra conf. 2. num. 20. vel et quia
si filius tamquam spurius sit parti infusibilis, Amb. 22
lib. 1. C. de natur. liber. auct. ex complex. C. de inoffic. nup. l.
5. fin. Amb. quibus mod. nat. aff. iur. Bart. in l. fin. vers. quare,
an istis spuriis ff. de his quibus, ut indig. et Et isto etiam
 calu, quia institutio, quae est caput testamenti facta de
 filio spurio, est nulla, sorores veniunt ab intestato, vt
 bene per Sord. *conf. 384. num. 44. & seq.* & per hanc viam
 impugnan

que etiam fuerunt iteratò concessæ, & cum pluribus protogationibus, quibus pendentes quiescebat officiù radicis, *l. sue par. c. de dila. & sic* propter impedimentum prælitum à Ioanne nō potuit peti conclusio, & nihilominus subducto tempore impedimentorum dictarum dilanorum, vt bene calculant informantes pro Bartholomæo, conclusio fuit facta infra annum, quod sufficit, ¶ quia elarum est tempora impedimentorum esse subducta, *Saracen. super hac reg. quæst. 14. 71. & 76. Peregrin. decis. 98.* fuit dictum in illa Hispania, & aliis pluribus, ¶ Nec facit, quòd Bartholomæus se opposuerit conclusioni ex aduerso petiti; quia nimis propter petebatur; cūm adhuc superessent nouem menses ad causam instruendam: vltra quòd iudex tunc decreuit non esse locum conclusioni causæ concedendo terminum vtrique parti ad probandum, & sic etiam in fauorem partis aduersæ, quæ dederat articulos, conclusio non fuit sortita effectū. Non obstat, quòd impedimenta prouenerint factò Bartholomæi volentis prius expediri suū examen; quia post examen Bartholomæi remanserunt aduersario quatuor menses, intra quos potuit commodissimè facere suas probationes. Non obstat, quòd postmodum pro parte Bartholomæi fuerint noua iura producta, ¶ quia id factum est post iura corroborationem probationis antiquæ, & ex abundanti, quia illa sufficiebat pro iustificazione gratiæ, & ad elidendum contrarias probationes postea factas, & nihilominus, vt dictum est, satis erat, quòd causa ista fuisset instructa, quòd si non pro ipso, saltem contra ipsum fuisse potuisset sententia.

ANNOTATIO.

- 7 a Rota 7. decis. 601. per. 4. in materia fuit dictum in Placentina Decanatus 16. Decembris 1594. coram Penia, & in Conchen. parochialis 16. oct. coram eodem.
- 8 b Et in 7. simili materia appellationis, quòd subducenda sunt tempora impedimentorum, quæ proferuntur ex facto appellati, ne interim ex tunc Italia latissime Seacc. de appellat. quæst. 12. num. 1. & seq.
- 9 c Probatio 7. de nouo non omnino dicitur quando tendit ad codiuiationem primæ probationis, & semper admititur, *Casus de Grass. decis. 10. num. 11. de probat.* & fuit dictum in Casaraugulana portione coram Iusto impressa penes March. de Com. tom. 1. fol. 340. & in Casaraugulana Canonizata 1. Februarij 1640. coram R. P. D. Pamphilio; sed tamen est aduertendum, quòd non debent ita indistinctè, sed præsertim codiuiandi probationes iam factas admitti nouæ probationes, vbi aliis non admitterentur, sed procedere debent probationes tales, quæ sufficiant ad instruendum, & mouendum animum iudicis licet aliquid deficeret, prout considerauit Rota in dicta Casaraugulana portione impressa penes Marches. supra alleg.
- Sicut etiam quis admittitur ad sciendas nouas probationes, etiam si aliis non admitteretur, quando illæ tendunt ad elidendum contrarias probationes ex aduerso factas, tunc lapsum terminum ad probandum, seu post sententiam, *Menoch. conf. 506. Gratian. dist. optat. servat. cap. 124. num. 7. & Rota decis. 168. num. 10. & 15. inter impress. penes Pat. de Sala.* vbi fuit dictum, quòd ad elidendum exceptionem de nouo propositam potest adhuc noua probationes facere, & fuit dictum in Romana Mercurio 18. Nouembris 1607. coram R. P. D. Ortembergio, & in Anconitana bonorum 21. Maij 1605. coram Iusto.
- d De quo supra in præcedenti annotatione sub littera C.

Olivierus Petraminus.

Neritonens. Pensionis.

Luna 3. Julij 1606.

ARGUMENTVM.

Testis vnicus deponens de certa scientia, & fama iunctus cum alio teste de fama, plenè

probat. Fama probatur per testes deponentes publicè audiuisse. Testes non probant valorem: nisi deponant deductis oneribus, & quando dicantur deponere deductis oneribus. Verisimilitudo multum operatur in materia probationum.

S Y M M A R I U M.

- 1 Testis vnus deponens de scientia, & fama iunctus cum alio deponente de fama, facit plenam probationem, & num. 9.
- 2 Fama probatur per testes deponentes publicè audiuisse, & num. 10.
- 3 Testis deponens de fructibus confitetur deponere deductis oneribus, quia similis non dicitur, nisi deductis oneribus. Declara prout sub num. 11.
- 4 Verisimilitudo est petens ad supplendam probationem imperfectam.
- 5 Verisimilitudo operatur, et in probem, quæ aliis nullam fidem facient.
- 6 Scriptura priuata nullam fidem facit pro scientem.
- 7 Fallit, si conueniat verisimilitudo, & num. 12.
- 8 Confessio verisimilis probat pro confistente.

DECISIO CCLXXIII.

Omni informantibus tantum translatiis, persistenter in resolutis 7. Aprilis præteritis. Ex quoniam in memoriali dato pro parte Episcopi 10. Maij, quando petit reuisionem decisionis, contra eam obiebat, deficere principale fundamentum ipsius, quòd consistit in depositione quinti testis deponentis de scientia, quæ iuncta cum depositione 3. & 4. attestantium de publica voce, & fama constituebat plenam probationem, dicebat enim non esse verum quoniam testem deponere de scientia, & alios duos non deponere concludenter de fama, nec loqui per verbum (*fuit & est*). Verum testis respondit, quòd quicquid dicat quintus testis, adest quæritus, qui super 4. articulo in causa sciētiæ dicit, quòd scit, vidit, & audiuit, & iuxta 47. interrogatorum loquitur de visu, & est multum verisimile quòd sciebat, quia, vt ipse testatur iuxta 47. interrogatorum (*si creatus de Casare Hanio*) qui consensit reuerentioni pensionis, & super primo articulo dicit (*esse lo 3. et 4. et 5. et 6. et 7. et 8. et 9. et 10. et 11. et 12. et 13. et 14. et 15. et 16. et 17. et 18. et 19. et 20. et 21. et 22. et 23. et 24. et 25. et 26. et 27. et 28. et 29. et 30. et 31. et 32. et 33. et 34. et 35. et 36. et 37. et 38. et 39. et 40. et 41. et 42. et 43. et 44. et 45. et 46. et 47. et 48. et 49. et 50. et 51. et 52. et 53. et 54. et 55. et 56. et 57. et 58. et 59. et 60. et 61. et 62. et 63. et 64. et 65. et 66. et 67. et 68. et 69. et 70. et 71. et 72. et 73. et 74. et 75. et 76. et 77. et 78. et 79. et 80. et 81. et 82. et 83. et 84. et 85. et 86. et 87. et 88. et 89. et 90. et 91. et 92. et 93. et 94. et 95. et 96. et 97. et 98. et 99. et 100. et 101. et 102. et 103. et 104. et 105. et 106. et 107. et 108. et 109. et 110. et 111. et 112. et 113. et 114. et 115. et 116. et 117. et 118. et 119. et 120. et 121. et 122. et 123. et 124. et 125. et 126. et 127. et 128. et 129. et 130. et 131. et 132. et 133. et 134. et 135. et 136. et 137. et 138. et 139. et 140. et 141. et 142. et 143. et 144. et 145. et 146. et 147. et 148. et 149. et 150. et 151. et 152. et 153. et 154. et 155. et 156. et 157. et 158. et 159. et 160. et 161. et 162. et 163. et 164. et 165. et 166. et 167. et 168. et 169. et 170. et 171. et 172. et 173. et 174. et 175. et 176. et 177. et 178. et 179. et 180. et 181. et 182. et 183. et 184. et 185. et 186. et 187. et 188. et 189. et 190. et 191. et 192. et 193. et 194. et 195. et 196. et 197. et 198. et 199. et 200. et 201. et 202. et 203. et 204. et 205. et 206. et 207. et 208. et 209. et 210. et 211. et 212. et 213. et 214. et 215. et 216. et 217. et 218. et 219. et 220. et 221. et 222. et 223. et 224. et 225. et 226. et 227. et 228. et 229. et 230. et 231. et 232. et 233. et 234. et 235. et 236. et 237. et 238. et 239. et 240. et 241. et 242. et 243. et 244. et 245. et 246. et 247. et 248. et 249. et 250. et 251. et 252. et 253. et 254. et 255. et 256. et 257. et 258. et 259. et 260. et 261. et 262. et 263. et 264. et 265. et 266. et 267. et 268. et 269. et 270. et 271. et 272. et 273. et 274. et 275. et 276. et 277. et 278. et 279. et 280. et 281. et 282. et 283. et 284. et 285. et 286. et 287. et 288. et 289. et 290. et 291. et 292. et 293. et 294. et 295. et 296. et 297. et 298. et 299. et 300. et 301. et 302. et 303. et 304. et 305. et 306. et 307. et 308. et 309. et 310. et 311. et 312. et 313. et 314. et 315. et 316. et 317. et 318. et 319. et 320. et 321. et 322. et 323. et 324. et 325. et 326. et 327. et 328. et 329. et 330. et 331. et 332. et 333. et 334. et 335. et 336. et 337. et 338. et 339. et 340. et 341. et 342. et 343. et 344. et 345. et 346. et 347. et 348. et 349. et 350. et 351. et 352. et 353. et 354. et 355. et 356. et 357. et 358. et 359. et 360. et 361. et 362. et 363. et 364. et 365. et 366. et 367. et 368. et 369. et 370. et 371. et 372. et 373. et 374. et 375. et 376. et 377. et 378. et 379. et 380. et 381. et 382. et 383. et 384. et 385. et 386. et 387. et 388. et 389. et 390. et 391. et 392. et 393. et 394. et 395. et 396. et 397. et 398. et 399. et 400. et 401. et 402. et 403. et 404. et 405. et 406. et 407. et 408. et 409. et 410. et 411. et 412. et 413. et 414. et 415. et 416. et 417. et 418. et 419. et 420. et 421. et 422. et 423. et 424. et 425. et 426. et 427. et 428. et 429. et 430. et 431. et 432. et 433. et 434. et 435. et 436. et 437. et 438. et 439. et 440. et 441. et 442. et 443. et 444. et 445. et 446. et 447. et 448. et 449. et 450. et 451. et 452. et 453. et 454. et 455. et 456. et 457. et 458. et 459. et 460. et 461. et 462. et 463. et 464. et 465. et 466. et 467. et 468. et 469. et 470. et 471. et 472. et 473. et 474. et 475. et 476. et 477. et 478. et 479. et 480. et 481. et 482. et 483. et 484. et 485. et 486. et 487. et 488. et 489. et 490. et 491. et 492. et 493. et 494. et 495. et 496. et 497. et 498. et 499. et 500. et 501. et 502. et 503. et 504. et 505. et 506. et 507. et 508. et 509. et 510. et 511. et 512. et 513. et 514. et 515. et 516. et 517. et 518. et 519. et 520. et 521. et 522. et 523. et 524. et 525. et 526. et 527. et 528. et 529. et 530. et 531. et 532. et 533. et 534. et 535. et 536. et 537. et 538. et 539. et 540. et 541. et 542. et 543. et 544. et 545. et 546. et 547. et 548. et 549. et 550. et 551. et 552. et 553. et 554. et 555. et 556. et 557. et 558. et 559. et 560. et 561. et 562. et 563. et 564. et 565. et 566. et 567. et 568. et 569. et 570. et 571. et 572. et 573. et 574. et 575. et 576. et 577. et 578. et 579. et 580. et 581. et 582. et 583. et 584. et 585. et 586. et 587. et 588. et 589. et 590. et 591. et 592. et 593. et 594. et 595. et 596. et 597. et 598. et 599. et 600. et 601. et 602. et 603. et 604. et 605. et 606. et 607. et 608. et 609. et 610. et 611. et 612. et 613. et 614. et 615. et 616. et 617. et 618. et 619. et 620. et 621. et 622. et 623. et 624. et 625. et 626. et 627. et 628. et 629. et 630. et 631. et 632. et 633. et 634. et 635. et 636. et 637. et 638. et 639. et 640. et 641. et 642. et 643. et 644. et 645. et 646. et 647. et 648. et 649. et 650. et 651. et 652. et 653. et 654. et 655. et 656. et 657. et 658. et 659. et 660. et 661. et 662. et 663. et 664. et 665. et 666. et 667. et 668. et 669. et 670. et 671. et 672. et 673. et 674. et 675. et 676. et 677. et 678. et 679. et 680. et 681. et 682. et 683. et 684. et 685. et 686. et 687. et 688. et 689. et 690. et 691. et 692. et 693. et 694. et 695. et 696. et 697. et 698. et 699. et 700. et 701. et 702. et 703. et 704. et 705. et 706. et 707. et 708. et 709. et 710. et 711. et 712. et 713. et 714. et 715. et 716. et 717. et 718. et 719. et 720. et 721. et 722. et 723. et 724. et 725. et 726. et 727. et 728. et 729. et 730. et 731. et 732. et 733. et 734. et 735. et 736. et 737. et 738. et 739. et 740. et 741. et 742. et 743. et 744. et 745. et 746. et 747. et 748. et 749. et 750. et 751. et 752. et 753. et 754. et 755. et 756. et 757. et 758. et 759. et 760. et 761. et 762. et 763. et 764. et 765. et 766. et 767. et 768. et 769. et 770. et 771. et 772. et 773. et 774. et 775. et 776. et 777. et 778. et 779. et 780. et 781. et 782. et 783. et 784. et 785. et 786. et 787. et 788. et 789. et 790. et 791. et 792. et 793. et 794. et 795. et 796. et 797. et 798. et 799. et 800. et 801. et 802. et 803. et 804. et 805. et 806. et 807. et 808. et 809. et 810. et 811. et 812. et 813. et 814. et 815. et 816. et 817. et 818. et 819. et 820. et 821. et 822. et 823. et 824. et 825. et 826. et 827. et 828. et 829. et 830. et 831. et 832. et 833. et 834. et 835. et 836. et 837. et 838. et 839. et 840. et 841. et 842. et 843. et 844. et 845. et 846. et 847. et 848. et 849. et 850. et 851. et 852. et 853. et 854. et 855. et 856. et 857. et 858. et 859. et 860. et 861. et 862. et 863. et 864. et 865. et 866. et 867. et 868. et 869. et 870. et 871. et 872. et 873. et 874. et 875. et 876. et 877. et 878. et 879. et 880. et 881. et 882. et 883. et 884. et 885. et 886. et 887. et 888. et 889. et 890. et 891. et 892. et 893. et 894. et 895. et 896. et 897. et 898. et 899. et 900. et 901. et 902. et 903. et 904. et 905. et 906. et 907. et 908. et 909. et 910. et 911. et 912. et 913. et 914. et 915. et 916. et 917. et 918. et 919. et 920. et 921. et 922. et 923. et 924. et 925. et 926. et 927. et 928. et 929. et 930. et 931. et 932. et 933. et 934. et 935. et 936. et 937. et 938. et 939. et 940. et 941. et 942. et 943. et 944. et 945. et 946. et 947. et 948. et 949. et 950. et 951. et 952. et 953. et 954. et 955. et 956. et 957. et 958. et 959. et 960. et 961. et 962. et 963. et 964. et 965. et 966. et 967. et 968. et 969. et 970. et 971. et 972. et 973. et 974. et 975. et 976. et 977. et 978. et 979. et 980. et 981. et 982. et 983. et 984. et 985. et 986. et 987. et 988. et 989. et 990. et 991. et 992. et 993. et 994. et 995. et 996. et 997. et 998. et 999. et 1000. et 1001. et 1002. et 1003. et 1004. et 1005. et 1006. et 1007. et 1008. et 1009. et 1010. et 1011. et 1012. et 1013. et 1014. et 1015. et 1016. et 1017. et 1018. et 1019. et 1020. et 1021. et 1022. et 1023. et 1024. et 1025. et 1026. et 1027. et 1028. et 1029. et 1030. et 1031. et 1032. et 1033. et 1034. et 1035. et 1036. et 1037. et 1038. et 1039. et 1040. et 1041. et 1042. et 1043. et 1044. et 1045. et 1046. et 1047. et 1048. et 1049. et 1050. et 1051. et 1052. et 1053. et 1054. et 1055. et 1056. et 1057. et 1058. et 1059. et 1060. et 1061. et 1062. et 1063. et 1064. et 1065. et 1066. et 1067. et 1068. et 1069. et 1070. et 1071. et 1072. et 1073. et 1074. et 1075. et 1076. et 1077. et 1078. et 1079. et 1080. et 1081. et 1082. et 1083. et 1084. et 1085. et 1086. et 1087. et 1088. et 1089. et 1090. et 1091. et 1092. et 1093. et 1094. et 1095. et 1096. et 1097. et 1098. et 1099. et 1100. et 1101. et 1102. et 1103. et 1104. et 1105. et 1106. et 1107. et 1108. et 1109. et 1110. et 1111. et 1112. et 1113. et 1114. et 1115. et 1116. et 1117. et 1118. et 1119. et 1120. et 1121. et 1122. et 1123. et 1124. et 1125. et 1126. et 1127. et 1128. et 1129. et 1130. et 1131. et 1132. et 1133. et 1134. et 1135. et 1136. et 1137. et 1138. et 1139. et 1140. et 1141. et 1142. et 1143. et 1144. et 1145. et 1146. et 1147. et 1148. et 1149. et 1150. et 1151. et 1152. et 1153. et 1154. et 1155. et 1156. et 1157. et 1158. et 1159. et 1160. et 1161. et 1162. et 1163. et 1164. et 1165. et 1166. et 1167. et 1168. et 1169. et 1170. et 1171. et 1172. et 1173. et 1174. et 1175. et 1176. et 1177. et 1178. et 1179. et 1180. et 1181. et 1182. et 1183. et 1184. et 1185. et 1186. et 1187. et 1188. et 1189. et 1190. et 1191. et 1192. et 1193. et 1194. et 1195. et 1196. et 1197. et 1198. et 1199. et 1200. et 1201. et 1202. et 1203. et 1204. et 1205. et 1206. et 1207. et 1208. et 1209. et 1210. et 1211. et 1212. et 1213. et 1214. et 1215. et 1216. et 1217. et 1218. et 1219. et 1220. et 1221. et 1222. et 1223. et 1224. et 1225. et 1226. et 1227. et 1228. et 1229. et 1230. et 1231. et 1232. et 1233. et 1234. et 1235. et 1236. et 1237. et 1238. et 1239. et 1240. et 1241. et 1242. et 1243. et 1244. et 1245. et 1246. et 1247. et 1248. et 1249. et 1250. et 1251. et 1252. et 1253. et 1254. et 1255. et 1256. et 1257. et 1258. et 1259. et 1260. et 1261. et 1262. et 1263. et 1264. et 1265. et 1266. et 1267. et 1268. et 1269. et 1270. et 1271. et 1272. et 1273. et 1274. et 1275. et 1276. et 1277. et 1278. et 1279. et 1280. et 1281. et 1282. et 1283. et 1284. et 1285. et 1286. et 1287. et 1288. et 1289. et 1290. et 1291. et 1292. et 1293. et 1294. et 1295. et 1296. et 1297. et 1298. et 1299. et 1300. et 1301. et 1302. et 1303. et 1304. et 1305. et 1306. et 1307. et 1308. et 1309. et 1310. et 1311. et 1312. et 1313. et 1314. et 1315. et 1316. et 1317. et 1318. et 1319. et 1320. et 1321. et 1322. et 1323. et 1324. et 1325. et 1326. et 1327. et 1328. et 1329. et 1330. et 1331. et 1332. et 1333. et 1334. et 1335. et 1336. et 1337. et 1338. et 1339. et 1340. et 1341. et 1342. et 1343. et 1344. et 1345. et 1346. et 1347. et 1348. et 1349. et 1350. et 1351. et 1352. et 1353. et 1354. et 1355. et 1356. et 1357. et 1358. et 1359. et 1360. et 1361. et 1362. et 1363. et 1364. et 1365. et 1366. et 1367. et 1368. et 1369. et 1370. et 1371. et 1372. et 1373. et 1374. et 1375. et 1376. et 1377. et 1378. et 1379. et 1380. et 1381. et 1382. et 1383. et 1384. et 1385. et 1386. et 1387. et 1388. et 1389. et 1390. et 1391. et 1392. et 1393. et 1394. et 1395. et 1396. et 1397. et 1398. et 1399. et 1400. et 1401. et 1402. et 1403. et 1404. et 1405. et 1406. et 1407. et 1408. et 1409. et 1410. et 1411. et 1412. et 1413. et 1414. et 1415. et 1416. et 1417. et 1418. et 1419. et 1420. et 1421. et 1422. et 1423. et 1424. et 1425. et 1426. et 1427. et 1428. et 1429. et 1430. et 1431. et 1432. et 1433. et 1434. et 1435. et 1436. et 1437. et 1438. et 1439. et 1440. et 1441. et 1442. et 1443. et 1444. et 1445. et 1446. et 1447. et 1448. et 1449. et 1450. et 1451. et 1452. et 1453. et 1454. et 1455. et 1456. et 1457. et 1458. et 1459. et 1460. et 1461. et 1462. et 1463. et 1464. et 1465. et 1466. et 1467. et 1468. et 1469. et 1470. et 1471. et 1472. et 1473. et 1474. et 1475. et 1476. et 1477. et 1478. et 1479. et 1480. et 1481. et 1482. et 1483. et 1484. et 1485. et 1486. et 1487. et 1488. et 1489. et 1490. et 1491. et 1492. et 1493. et 1494. et 1495. et 1496. et 1497. et 1498. et 1499. et 1500. et 1501. et 1502. et 1503. et 1504. et 1505. et 1506. et 1507. et 1508. et 1509. et 1510. et 1511. et 1512. et 1513. et 1514. et 1515. et 1516. et 1517. et 1518. et 1519. et 1520. et 1521. et 1522. et 1523. et 1524. et 1525. et 1526. et 1527. et 1528. et 1529. et 1530. et 1531. et 1532. et 1533. et 1534. et 1535. et 1536. et 1537. et 1538. et 1539. et 1540. et 1541. et 1542. et 1543. et 1544. et 1545. et 1546. et 1547. et 1548. et 1549. et 1550. et 1551. et 1552. et 1553. et 1554. et 1555. et 1556. et 1557. et 1558. et 1559. et 1560. et 1561. et 1562. et 1563. et 1564. et 1565. et 1566. et 1567. et 1568. et 1569. et 1570. et 1571. et 1572. et 1573. et 1574. et 1575. et 1576. et 1577. et 1578. et 1579. et 1580. et 1581. et 1582. et 1583. et 1584. et 1585. et 1586. et 1*

cunt eo ipso, quod de fructibus loquuntur, quia non dicuntur fructus, nisi esse deducatur, ad notam *in l. non vel. de rei vend. l. finitime Titius. de retrad. leg. §. 1. a. vel. c. 74 gl. 1. num. 1. cum multis seq. c. Probatio predicta quando aliquam pariter difficultatem, coudiunatur et aliis testibus, & adminiculis, de quibus in decisione, & nititur maximè verisimilitudine, quæ oritur ex solutione tanti temporis per omnes Episcopos, qui successerunt, & per Modernum per plures annos: † quæ verisimilitudo non solum potens est ad supplendam probationem imperfectam, Tiraque. *in l. si v. quom. in prefat. m. §. 1. C. de reuoc. donat. Euer. in loco à verisimili §. sub num. §. vers. quino vider. † sed etiam operatur, ut ea probent, quæ aliis nullam fidem facerent, & nullam gradum probationis, Sardi, qui alio allegat *de off. §. 25.***

6. num. 1. † & propterea scriptura prius, quæ nullam fidem facit pro scribente, *de fragm. c. 1. l. raueris. C. de 7. prob. † si tamen continet verisimilia probat etiam ad fauorem scribentis ex cumulat per Tiraque. *ubi supra.**

d. d. & confessio verisimilis probat pro confiteute, Sardi. *d. d. ubi.* *sub num. 6.*

ANNOTATIO.

- 9 a Verall. ¶ decif. 370. num. 1. par. 1. & fuit dictum in Nouarienf. Beneficij 15. Iunij 16. e. coram R. P. D. Coccone Decano, & laici infinitis cumalendo Graman. *decif. 370. num. 1. non enim* *fructus* *freq. nam.* ut dicit Galbr. *idem* 41. *num. 16. ibi.* 11. etiam et absurdum in iure, quod vnus & eodem testis possit plura probare.
- 10 b Rota ¶ decif. 302. lib. 4. par. 1. in reuoc. vbi plures decif. cumaluntur, & ibi dicitur, quod Rota non feruat docir. *Bartol. in l. i. de iur. iur. §. item iur. §. de quolibet. & in decif. 315. lib. 4. num. 2. & decif. 371. num. 1. in fin. par. 1. in reuoc.* & quando testis deponit fe publicè audiuisse probat famam etiam fe postea interrogatus quid sit fama, & respondeat se scire, ut fuit dictum in Spoletana bonorum 18. Martij 1590. coram Penia, & in Cometh. Cappellaniz 17. Martij 1608. coram R. P. D. Orsenbergo, & in Vicenf. Parochialis 4. Iulij 1611. coram R. P. D. Manzamedo: & tamē testis, postquam deposuit fe publicè audiuisse, postea subiungens, quod audiuit à multis, tunc, quia verba illa (*audire*) possunt verificari in duobus personis, non probaret famam, *Gratian. de iur. §. decif. 310. num. 84. & seq.*
- 11 c Hinc ¶ decifio fuit declarata in decif. 444. num. 5. par. 2. in reuoc. ut solum procedat in oneribus, & expensis necessariis pro recollectione fructuum, non autem quoad alia onera extranea beneficiis.
- 12 d Rota ¶ decif. 802. lib. 4. num. 1. *et seq. par. 1. diuif.* fuit dictum in Reatino Fructuum census 5. Iulij 1610. coram Cardinali Lancelotto.

Clavaria intermedia.

Romana, seu Marficana Thesaurariz.

Лук 3, 10-11: 1606.

ARGVMENTVM.

Administraror tenerur conficere librum rationum, secus autem administrator particularis, & quis nam dicatur administrator publicus, vide in Summario.

SUMMARY

- 1 *Ararius tenetur conficere librum diffinitionum ex riu*
Magna Curia Neapolitana.
- 2 *Administrator generalis tenetur librum conficere, fe*
cuius verba particulari, & nuq.
- 3 *Administrator publicus habet amplissimum auto*
ritatem, & mandatum generale cum libera, & o
portet ea expedire, qua requirunt speciale manda
tum.

- 4 Relativum (qui) dum non precedit copula, fiat restrictivum.
5 Dilecti attestanti de consuetudine fides non adhibetur iuxta opinionem, quam sequitur Rota, & vide notam 8.
6 Ratio reddi potest sine libro, et m. a.

DECISIO CCLXXIV.

Pratendebatur Melchiorum Francionum teneri
conferre librum ita ex forma ritus Regni, ubi est
positus Comitatus Albe in quo fuit constitutus arario,
quam ex dispositione iuris communis, extat enim ritus
magne Curie Neapolis in *rum* 45. In quo disponitur
ararium debere conferre librum distinctum, & luti-
dum, qui licet loquatur de arario Regio, Caruita ibi
testatur idem feruari in omnibus aliis Curis inferiorum,
& Baroniis. De iure communis etiam dicatur tenent,
quia non est administrator particularis, sed generalis, &
qui tenetur librum conferre, l. 5. *officio ff. de ini. & cur.*
dist. Quibus non obstantibus Domini contrarium re-
solutum inherere decisione facit sub die 17. Decembris
1604. quia Melchior non fuit officialis publicus, nec
administrator generalis, ita ut ratione officij teneretur
librum conferre. Quod autem non esset publicus offi-
cialis, seu administrator potest ex autoritate, quam ha-
bebat multum limitatam ab instructione illi data à bo-
nem Illustrissima D. Felice, cum quia in omnibus ne-
gociis recurtebatur ad Consensibilem, & publicum tenentem
administrator habet amplissimam auctoritatem, & man-
datum generale, eum libera facultate, & potest exspe-
dite, quae requirit speciale mandatum, l. *Præf. ubi las.*
post alios num. 7. *C. de translat. Bald. in v. omnia. 3. Cod.*
etiam per procur. cum aliis per Sued. conf. 135. num. 48. Nec
etiam erat generalis administrator, ut fuit resolutum, quia
administrator generalis fuit primò pater D. Felicem,
postea penes Illustrissimos tuores, sed erat merus exa-
ctor reddituum particularium decemtorum in quadam
lista sibi consignata. Non etiam intrat dispositio ritus
magne Curie; quia expresse loquitur de arario pro-
ventuum magne Curie, ut sonant illa verba de quibus
passi commendam pervenire *Curia prolixo* 4. & quæ verba
iuxta naturam relatiui (*de quibus*) prolata sine copula
sunt restrictiva. Ita tamen additio *ff. de leg. 3. La fin. 2. re-*
latior, ubi Bart. *de alim. & obliq. Alex. conf. 49. num. 4.*
lib. 2. Dec. conf. 161. num. 1. Ruyn. conf. 10. num. 6. lib. 1. &
propterea non applicatur arario Baroniis, si tales meren-
tur nomen ararii, de quo dubitabit Domini ex traditis
per Affl. & super constitutione Regni *lib. 1. Rub. 17. an. 32.*
Nec facit, quod Caruita super dicto Ritu dicat illum
feruari in Curis Baroniis, quia si volumus intelligere
dictum Ciceronem, prout potest intelligi respectu ara-
rii Regis, quod hoc servetur etiam in Curis Baroniis,
hoc nihil ad casum nostrum, qui autem volumus, quod
ipse attenteatur ita feruari etiam respectu arariorum Ba-
ronum, tali attentioni non est standum, cum Docto-
ri fidem facienti de consuetudine fides non adhibetur
secundum magis receptam sententiam, ut per Gabr. de
prob. conf. 4. sub num. 1. vers. commarium. Franc. Becce,
conf. 7. num. 19. quam tenet Rota, ut per Mobed. *dec. 3. or-*
3. de consuetud. & fuit etiam in alia decisione dictum, &
hodie repetitum, quod nec propter reddendam ratio-
nem administrationis fuit necesse, quod liber confer-
retur, & quia sine eo potest reddi, iuxta consilium Cal-
can. *cap. 15.* à Rota canonizatum, & observantia c
comprobat in casu nostro, quia sine eo fuit red-
ditus.

ANNOTATIO.

- ^a Administrator, † qui non est generalis, nec est officialis publicus, non tenetur conficere librum rationum, Paul. de Monte Pico *cap. 67. num. 4.* *Enit dictum 10. Meliores.*

restitutionis computorum 30. Octobris 1597. coram Card. Pamphilio impetravit penes Patrem. *decis. 107. post 3. d. 200.* in Romana redditionis computorum 19. Maij 1598. coram Card. Millino, ubi fuit dictum, quod magister domus vulgariter dictum (*il maestro di casa*) non tenebatur conficere librum rationum, & fuit etiam dictum in Romana redditionis computorum 14. Maij 1599. coram Litra.

7 b Et teneat etiam Rota penes Seraphin. *decis. 134. n. 1.* & in Camerinen. Spolijs 4. Junij 1610. coram Card. Sacraio, & prius in Papien. & Placentina feudorum 4. Junij 1597. coram Litra. Pisset tamen id temperari, vt. scilicet, illa opinio solam procedat in iis Curijs, & foris in quibus doctores astantes de consuetudine verati non sunt, fecit attem in iis Curijs in quibus Doctores sunt verati iuxta distinctionem, quam facit Sured. *lib. 74. n. 14.* post Gabr. *de prob. censul. c. n. 1.*

8 c Rota t in Romana Turcia 13. Ianu. 1597. coram Gypso relat. à Facinus. *ex cens. 36. sub n. 3.* & post plures decisi fuit etiam dictum in Romana Legatorum, seu Administrationis 1. Decembris 1619. coram R. P. D. Remboldo, ubi propterea fuit resolutum non posse administratorem criminaliter puniri ex eo, quia minus legaliter teneretur liberos rationis, cum etiam sine illis posset rationes reddere.

Olivarius Telraminus.

Pistorien. Pensionis.

Luna 3. Iulij 1606.

ARGUMENTVM.

Agitur de quasi possessione exigendi pensionem ad effectum mantenentionis.

S Y M M A R I V M.

- 1 Pensionarii ex excellenti pensionum à predecessoribus tenentur esse in possessione etiam contra successorem, qui novum soluit. & n. 17.
- 2 Possessionem metuius ex parte possidentis, nec variatur ex mutatione pensionum, contra quas possidentur, & n. 18.
- 3 Mandatum presumitur in contra, quia non est verisimile, quod quis velit tollere pecuniam suam solum concurrentibus alijs administratis. & n. 19. ubi vide administrata.
- 4 Pro administratis deservit reservatio pensionis, pluralitas solutionum cum diuturnitate temporis, & summa notabilis pecuniarum solutarum, quæ omnia ad istum effectum Rota consideravit in illa Casazugustana, & in Parten. concurrunt etiam plures litem d. Episcopi partiz librorum Mercatorum, & alia, de quibus per informantem pro Zanolio. Quod Antonius Brantius esset procurator, adeit testatio Notarij in instrumento solutionis anni 1579. cum attestacione, quod ipse de eo fuit rogatus, & cum expressione diei, & anni, quæ relatio t licet non probet perfectè mandatum in ultimum tamen operatur, & magnam facit presumptionem, vt dixit Rota in vna Vclterna Casalis 7. Junij 1574. coram Illust. Card. Lancelotto, præsertim quia etiam in alijs instrumentis, & in partiz librorum mercatorum enunsiatur procurator, & vt procurator solutiones recepit: concurrunt etiam alie consideratz in solute, quia non est verisimile, quod Episcopus solvisset tot, & tam graves summas pecuniarum, nisi sibi constitisset enim esse procuratorem, & quod Zanolius id passus fuisset: constat etiam de solutinne facta per Episcopum Ambrosium; cum enim ipse de anno 1594. locasset rediens Episcopatus in instrumento locationis, ordinavit Octavio Barchiolino conditori, vt de assidu sibi debito solueret pensionem Zanolio, & adeit quierentia ipsius Zanolij ad favorem Barchiolini per instrumentum rogatum de anno 1597. Nec licet, quod confessio Zanolij t non probet ad eius favorem, quod sit in quasi possessione exigendi, quia id non procedit, quando confessio, vt in casu isto habet multum verisimilitudinis, vt dixit Rota in illa Casazugustana Pensionis; verisimilitudo enim deducitur, prout deducebatur in illa Casazugustana ex reservacione pensionis, ex notabili summa, & quia non est presumendum, quod Zanolius voluisset tollere suis; quia confessio illa præiudicasset, quando voluisset dictos terminos exigere, vt in dicta decisione: Ceteris etiam mandatum, & ordo Episc. Ambrosij, & promissio ipsius Barchiolini de solvendo t quæ promissio præcedens multis iustificat confessionem subloquantem, quæ presumitur
- 5
- 6
- 7

Decisions Papien.

- 15 Mandatum de manutenendo iam vii datum Rota ad librum revocat directis possessione alterius, & n. 23.
- 16 Et est contra simul demagnum verum concedi, ubi constat de possessione.

DECISIO CCLXXV.

Unanimi Dominorum sententia resolutum Zanolio dandum esse mandatum de manutenendo, quia t constat de pluribus solutionibus pensionis factis ab antiquioribus Episcopis, quæ sufficiunt, vt Zanolius dicatur in quasi possessione exigendi contra modernum Episcopum, qui nunquam soluit, *Per decis. 151. d. 3.* Fuit dictum in vna Casazugustana Pensionis coram bo. me. Gypso, & in vna Burgen. Pensionis 19. Februar. 1596. coram Illust. Card. Blanchetto, quia ius metuius t à possidente, quod non mutatur, nec variatur ex mutatione perlonarum, Guidio, *decis. 619. sub d. cum in vna Romana cens. 8. Febr. 1577. coram bo. me. Orioleo.* Apparet autem de pluribus solutionibus factis à Laetantio Episcopo per publica documenta, quibus solam obviatur non consistere de mandato, nec solutinne, nec recipientis. t Verum fuit responsum quoad solutinem præiunctam, quod habuerit mandatum, quia non est verisimile, quod voluisset tollere pecunias suas, *Rota decis. 1. de cens. poss. & propr. Casalis decis. 3. sub n. 4. versum secundum Rota. de procur. Quod Rota possum sequitur concurreribus alijs administratis, vt fuit dictum in vna Larinen. Pensionis coram bo. me. Card. Lancelotto, & coram eodem in vna Lucana pensionis 4. Junij 1574. & in causa Parten. Pensionis coram Illust. Card. Pamphilio, t Pro administratis in casu isto deserviant reservatio pensionis, in cuius executionem solutiones factæ presumuntur, pluralitas solutionum cum diuturnitate temporis, & summa notabilis pecuniarum solutarum, quæ omnia ad istum effectum Rota consideravit in illa Casazugustana, & in Parten. concurrunt etiam plures litem d. Episcopi partiz librorum Mercatorum, & alia, de quibus per informantem pro Zanolio. Quod Antonius Brantius esset procurator, adeit testatio Notarij in instrumento solutionis anni 1579. cum attestacione, quod ipse de eo fuit rogatus, & cum expressione diei, & anni, quæ relatio t licet non probet perfectè mandatum in ultimum tamen operatur, & magnam facit presumptionem, vt dixit Rota in vna Vclterna Casalis 7. Junij 1574. coram Illust. Card. Lancelotto, præsertim quia etiam in alijs instrumentis, & in partiz librorum mercatorum enunsiatur procurator, & vt procurator solutiones recepit: concurrunt etiam alie consideratz in solute, quia non est verisimile, quod Episcopus solvisset tot, & tam graves summas pecuniarum, nisi sibi constitisset enim esse procuratorem, & quod Zanolius id passus fuisset: constat etiam de solutinne facta per Episcopum Ambrosium; cum enim ipse de anno 1594. locasset rediens Episcopatus in instrumento locationis, ordinavit Octavio Barchiolino conditori, vt de assidu sibi debito solueret pensionem Zanolio, & adeit quierentia ipsius Zanolij ad favorem Barchiolini per instrumentum rogatum de anno 1597. Nec licet, quod confessio Zanolij t non probet ad eius favorem, quod sit in quasi possessione exigendi, quia id non procedit, quando confessio, vt in casu isto habet multum verisimilitudinis, vt dixit Rota in illa Casazugustana Pensionis; verisimilitudo enim deducitur, prout deducebatur in illa Casazugustana ex reservacione pensionis, ex notabili summa, & quia non est presumendum, quod Zanolius voluisset tollere suis; quia confessio illa præiudicasset, quando voluisset dictos terminos exigere, vt in dicta decisione: Ceteris etiam mandatum, & ordo Episc. Ambrosij, & promissio ipsius Barchiolini de solvendo t quæ promissio præcedens multis iustificat confessionem subloquantem, quæ presumitur*

T. - Lita

facta pro liberatione Bareholini, qui promissit, & pro veritate, Paul. de Caste. conf. 381. sub n. 1. vers. secundum casum. b. a. sicuti videmus confessionem mariti de recepto iustificari ex precedenti promissione dotis, Paul. de Caste. ibi. Affli. d. conf. 102. Aym. conf. 40. p. 1. n. 1. Concurrat etiam alia confessio ipsius d. Ambrosii in sua Commisssione, quam potest ex repetitione pensionum solutorum, in quibus comprehenduntur etiam termini soluti per Bareholinum. Accedit etiam iuramentum Zanobij in sua confessione, quod pariter fuit perpensum in Casaranguitana. Adfuit etiam solutio facta à Camerario mensis episcopali de anno 1598. & à subcollectore Spoliorum de anno 1600. quae licet forsitan non proficiat ad constituendum Zanobium in quasi possessione exigendi, & faciente tamen magnum indicium, quod per prius esset in quasi possessione, quia alia praedicta non sufficerent, & propterea solutiones huiusmodi factas, Sede Episcopali vacante non neglexit Rota in illa Paeten. Viterius adest mandatum, siue ordo Episcopali Passerini sub die 29. Iulij 1599. in quo ordinat Baldaxari Atadillo, vt soluat Zanobio sena 250. pro termino pensionis Natiuitatis S. Io. Baptiste cum quietantia Zanobij in calce dicti mandati sub die 4. Augusti eiusdem anni, quae, si sunt recognita, carent omni difficultate, & si non sunt recognita, possunt si opus esset recognosci, (sed non est opus, quia ex aliis abunde constat de quasi possessione exigendi, quae singula sufficiunt, & multo magis simul iuncta; praeterea cum agitur ad effectum manutentionis, in quo Rota contentatur leuionibus probationibus, vt fuit dictum in vna Regien. reuerationis fructuum 6. Iunij 1586. eorum Gypso, & in dicta Paeten. Quae dicuntur de attentatis non inrunt, quia causa appellationis fuit commissa cum solita clausula (sine retardatione pensionis)

17 t Minus etiam, quae opponunt circa nullitatem translationis, quia stante quasi possessione exigendi exceptio nullitatis non admittitur ad impediendam manutentionem, Paleor. dec. 129. fuit dictum in vna Florentina Pensionis 24. April. 1592. eorum R.P.D. meo Decano, & in illa Burgen. Pensionis eorum Illust. Card. Blanchero. An autem inret Constitutio Pij V. erit in petitorio videndum, & per tres conformes, vt dicit Paleor. dicta decisio. Nec est verum, quod manutentio pendeat à validitate tituli pensionis, quia nihil commune habet possessio cum proprietate, l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquir. posses. ¶ praeterea vbi de manutentione agitur, in qua non requiritur aliquis titulus, sed sola possessio fuisse, l. 1. §. siue interdicti. ff. vbi possid. §. retineo de iustur. de interditi. fuit dictum in vna Bononien. interdictiois 1. Febr. 1574. eorum Illust. Card. Lancellotto, & in Regien. reuerationis fructuum 6. Iunij 1586. eorum Gypso, & Domini non fecerunt vim, quod fuerit pronuntiarum non esse locum manutentioni, quia aut volumus, quod sententia sit lata in possessorio plenario, & cum fuerit ab ea appellatum, & commissa causa appellationis, quamdiu pendet lis super plenario possessorio retinenda, potest officio iudicis in summariissimo possessore concedi mandatum de manutentione, laet Rol. conf. 8. n. 24. & pluribus seqq. lib. 4. index enim in isto casu non intendit aliud, quam manutentere lite pendente in eo statu, in quo quis re-

18 peritur, & praeservat iura omnia, non solum in petitorio, sed etiam in possessorio ordinario, Neuz. post Caste. & Felyn. quos allegat conf. 8. n. 17. & dixit Rota in vna Romana Vinez 23. Iunij 1581. eorum bo. mera. §. Oriolen. ¶ aut volumus, quod index, à quo pronuntianerit contra manutentionem in isto summariissimo possessore, & hoc etiam non habet impedire manutentionem 1. quia sicut in hoc iudicio Rota mandatum prius datum renouat, quamlocunque ei constat de non possessione, aut detegitur alterius possessio, vt fuit di-

ctum in dicta Romana Vinez; & ita etiam denegatio precedens non tollit, & quo minus possit, & debeat concedi manutentio, vbi apparet de possessione, & de iniuria denegationis.

ANNOTATIO.

- a Et fuit dictum in Campenien. Pensionis eorum R.P.D. Vbaldo impress. penes Marchel de Commis. par. 3. fol. 45. & Rot. dec. 164. n. 3. par. 2. in reuoc. & dec. 168. n. 1. par. 2. in reuoc. & dec. 189. n. 2. eadem par. 2. in reuoc. & fuit etiam dictum in Spoletana Pensionis 23. Iunij 1619. coram R.P.D. Vbaldo, vbi alia decisiones camulanar. de quo vide infra fol. d. n. 39. & 40.
- b Seraphin. §. dec. 37. n. 2. & 3. & in Cusentina Pensionis 4. Maij 1616. coram R.P.D. Vbaldo, laet Gratian. decis. 1. seraph. cap. 13. n. 16. & seq.
- c Rota §. dec. 196. par. 2. decis. & dec. 43. n. 3. inter impress. penes Paris. de Saluian. laet non impress. fuit dictum in Tolana Pensionis 23. Iunij 1617. coram R.P.D. Pamphilo, & in Sami Marij Pensionis eorum Card. Saccato impress. penes Marchel de Commis. tom. 1. fol. 48. & Rota soluit in hac materia considerare pro adminiculis praecedentem reuerationem pensionis, pluralitatem solutionum, vt in dec. 196. par. 2. decis. & dec. 592. n. 2. & 3. par. 2. in reuoc. & plura etiam adminicula ponderauit Rota in dicta Sami Marij Pensionis, & sufficere pro adminiculis, quod notabilis quantitas fuisse soluta, fuit dictum in Bisignat. Pensionis 26. Iun. 1617. coram R.P.D. Baratto, & sine adminiculis Rota non leuauit decis. 2. de cas. p. 168. Rota dec. 404. n. 1. inter impress. penes Paris. de Saluian. laet quod d. dec. 1. non procedat, nisi constet de scientia titularis, & de principalis debitoris remittit Rota penes Verall. dec. 165. par. 3. & fuit dictum in Camerinen. Pensionis 21. Maij 1592. coram R.P.D. Gypso, & tenuit etiam Rota infra in dec. 1. Vrbinate. coram eodem Sanctissimo: ego tamen non credo requiri probationem istius scientiae, quando concurrunt adminicula, & decisiones praedictae, quod esse intelligendas, quando alia adminicula non concurrunt, & ideo in tot decisionibus, in quibus Rota dixit praesumi mandatum ad adminicula, nonquam apparet, quod Rota requisierit d. scientiam principalis debitoris.
- d Gabr. de iur. dec. 7. conclus. 4. n. 1. Surd. dec. 55. §. 1. Seraphin. dec. 158. n. 20. Rota dec. 124. n. 3. par. 2. in reuoc. & fuit dictum in Romana Augment. dotei 10. Nouemb. 1599. coram Gypso.
- e Et quod solutiones §. factae ab a. & economis & sequestrariis non habentibus titulum non edificant in quasi possessione exigendi contra verum titulum, Rot. dec. 184. n. 1. & 2. par. 2. decis. & dec. 508. n. 3. par. 2. in reuoc. & in dec. 44. n. 1. inter impress. penes Paris. de Saluian. vbi de solutione facta Sede vacante; fuit dictum in Vitem. Pensionis 28. Nouemb. 1614. coram R.P.D. Andrea, & in Meliten. Pensionis 17. Iunij 1619. coram eodem Gratian. decis. 1. cap. 13. n. 5. & seq. Praedicta ¶ non procederent in reueratario fructuum cum fiscalitate percipiendi fructus propria auctoritate, quia iste soluendo pensionem constituit in quasi possessione exigendi contra verum titulari, laet Rota dec. 508. n. 3. par. 2. in reuoc.
- f Rota dec. 642. n. 8. par. 1. decis.
- g Seraphin. §. dec. 123. n. 5. & bene Rota dec. 404. sub n. 2. & 24. par. 2. in reuoc.

Quintus Beltraminus.

Augustana Sepulturae.

Luna 20. Nouembrii 1606.

ARGUMENTVM.

Pater potest eligere Sepulturam pro filio de consuetudine; sed non de iure Remissoria quibus casibus sit concedenda.

STAS

SYMMARIVM.

1. *Pater potest eligere Sepulcrum pro filio ex consuetudine, licet sit in iure.*
2. *Remissoria datur etiam in causa restitutionis in integrum, & n. 7.*
3. *Remissoria non solet concedi super articulis super quibus causa in partibus pendente poterat fieri probatio propter sufficiens calumniam, & n. 8. ubi vide limitationem.*
4. *Hec non procedit, quando ille, qui petit remissionem obtinuit in partibus sententiam favorabilem; quia tunc cessat presumptio calumnie.*
5. *Attentata sunt purganda, antequam petatur remissoria.*
6. *Attentatorum purgationi non est locus, quando agitur de excommunicatione corporis.*
7. *Attentata ante omnia sunt revocantur; quando alias talis revocatio posset causare scandalum.*

DECISIO CCLXXXVI.

- R**esolutum fuit pro remissoria, quia materiz sunt relictas articulatorum enim confectio, quod patet eligat sepulcrum pro filio impubere, tunc valida est, & servanda; licet contrarium sit de iure, licet pater.
2. *de sepulch. in 6. t. & Remissoria datur in causa restitutionis in integrum, Simonet. decis. 19. fuit dictum in causa Cioatent. Decimarum 10. Martij 1600. coram R. P. D. meo Decano.*
3. *Non obstat, quod lis fuerit diu in partibus agitata, ubi Fratres Sancti Francisci potuerunt examinare testes super articulis, qui hodie dantur, tunc casu Rota non solet concedere remissionem, Put. decis. 101. lib. 1. Caput. decis. 63. par. 3.*
4. *quia cum obtinuerit sententias favorabiles, cessat non solum negligentia, & culpa in non probando confutationem forsitan ibi notoriam, sed etiam omnis presumptio calumnie, ut in proposito consideravi Rota in vna Bononiens. Censur. 17. Novembris 1606. coram R. P. D. meo Sacro. Non obstat, quod constet de attentatis, tunc prius sunt purganda, antequam concedatur remissoria, Caput. decis. 51. par. 3. t. quia cum agatur de excommunicatione corporis, non est locus purgationi t. attentatorum, Rota decis. ult. vide, pend. in anteq. Franc. in e. dilecti, si secundo, n. 5. de appell. Gemin. in e. non solum. in fin. eund. tit. in 6. & dixit Rota coram bo. mem. D. Litte.*

ANNOTATIO.

7. *Caput. quoniam decis. 41. par. 3. fuit dictum in Bergomen. Legati 3. Junij 1600. coram R. P. D. Ortemberg. & in Raumenacensium 8. Junij 1601. coram R. P. D. Manzanedo. Secus de remissoria, sub nam. 42. & hoc procedit non obstante lapsu quadriennij. Simonet. decis. 19. bene verum est, quod maior sumus requiritur, quando petitur remissoria in causa reformationis in integrum, ut fuit dictum in Orvol. beneficiarum 17. Maji 1596. coram Litte. & Scuerol. decis. 3. sub n. 43. vbi fuit de 131. & tunc levis suspicio calumnie sufficit ad denegandam remissionem; Scaphius. decis. 1309. sub n. 1. vbi vbi vbi.*
8. *Rota decis. 491. n. 3. par. 1. in revent. & decis. 713. n. 5. par. 1. in revent. fuit dictum in Tarentina reventus 11. April. coram R. P. D. Manzanedo, ubi alie decisiones referuntur hac autem regula recedendi, si materia articulata est relictas, & datur sumus, ut fuit dictum in Hieracen. iurispatronatus 3. Junij 1607. coram R. P. D. Verolpo. Item non procedit regula, quando sententia lata in partibus fuisse revocata, quia ex dicta revocatione cessat presumptio calumnie. Rota decis. 9. n. 5. par. 1. in reventur.*
9. *bono Lancell. de anteq. par. 2. & 4. Junij 1511. ubi sub n. 1. dicit procedere de aequitate, sed non de iuris rigore, & generale est, quod ubicunque revocatio attentatorum posset causare scandalum in populo, tunc attentata non sunt ante omnia revocanda. Lancell. de immo. 13. n. 1. & seq. Quiricus B. tra. quoniam.*

Decisions Papales.

Neritonens. pensionis.

Veneris 24. Novembris 1606.

ARGUMENTVM.

Agitur de probando, & iustificando valore beneficii.

SYMMARIVM.

1. *Valor magis ad iudicium intellectus, & discernum rationis spectat, quam ad sensum corporis.*
2. *Posui est sufficiens ratio istius deponentis super valore.*
3. *Testis deponens (non mi ticoit d'altro) intelligitur prater ea, de quibus expressi supra deposuit, & n. 8.*
4. *Relatio fieri debet ad proxima, & n. 9.*
5. *Fama in istis administris plene probat praesentem in his, que sunt difficultis probationem.*
6. *Valor beneficii obditi probantur.*
7. *Valor beneficii etiam in conditione posui probatur ex probationibus imperfectis administris ex connectio.*
8. *Requisitum probationem, & n. 8.*
9. *Testis deponens de fructibus censetur deponere de valore deductis annuibus.*
10. *Testis deponere debet de fama per verbum (fuit) & quando id non habeat locum, & n. 9.*

DECISIO CCLXXXVII.

Tertia vice testatorum fuit pro iustificatione clausulae (denuntiata remanent mille) si tamen iura sunt in forma probanti, & testes tunc examinati; licet enim requiratur plena probatio ex late deductis per informantes pro Episcopo, ea tamen resultat ex fama innotata cum dispositione quartii testis deponentis de scientia, ut dictum est in vicina decisione, & quicquid ex aduerso dicatur, visum fuit Dominis satis apparere d. testem deponere de scientia tam iuxta 47. interrog. quam supra quarto articulo, dicit enim forte, vidisse, audivisse, & reddidit causam scientie non solum quia presbyter, & practicus, sed etiam quia fuit familiaris Bonij, qui de tempore reformationis erat Episcopus. Non obstat, quod dicitur, rationem de visu non esse proportionatam valoris, tunc qui magis ad iudicium intellectus, & discernum rationis spectat, quam ad sensum corporalem, Cagnol. in l. 1. n. 1. C. de recond. vend. quia discursus, & iudicium fundatur in his, que testis nota habet per sensum corporis, & ab his, que vidit, & audiuit, & non potest aliunde originari scientia, tunc quod visus sit sufficiens ratio deponentis super valore tradit Cagnol. ibi vbi f. si tamen istis. Non obstat, quod testis se testat ex exactores, & negat se fuisse exactorem; quia talis relatio intelligenda est quoad illam punctualem, & totalem scientiam visque ad obolum, quia illa tantum haberi potest ab exactoribus, non autem quoad hoc, ut fructus ascenderent ad ducat, 1. 300. 000. enim dicit testis, quod etiam non excederet; poterat enim esse, quod in multo etiam excederet, sufficit illi dictam quantitatam redditu includere: tunc propterea potest, & debet intelligi quoad alia per ipsum non expressa, tunc ex verbis ipsius testis (non mi ricordo d'altro, rimettendomi del tutto alla verita) ut relatio fiat ad proxima, & immediata, gloss. in l. 1. ff. de leg. proff. l. item cum eodem §. fin. ubi gloss. & DD. ff. de iurisd. omni iud. item quia aliqui testis reddiderat sibi contrarium, quod dicitur, & se remittit, ubi etiam iustitiam non possit, quod ists testis deponeret de scientia, & veritate, adhuc tamen resultat plena iustificatio dictae clausulae ex fama cum administris, ut tenent Rota in Clusina pensionis 28. Ianu. 1577. coram Illust. Cardin. Blanchetto, tunc & facit, quia fama iunctis

T. 1. aduati

admirabilis plenè probat, præsertim in iis, quæ sunt
difficilis probationis, Cyn. in l. si quidem. C. fil. marr. Ale.
b conf. 4. n. 4. ff. 6. Dec. conf. 1596. p. 6. b. difficultas autem
5 probationis in casu isto surgit non solum, ¶ quia agi-
tur de probanda quantitate fructuum, & valoris, Bald.
conf. 311. n. 1. d. 1. cum aliis allegatis in prima decisione,
¶ sed quia etiam sunt probandi reditus vique de anno
1577. ¶ facit etiam; quia Rota pluries tenuit sufficere
probatione imperfectas administracula ex comestibus
d ad probandum valorē in conditione positum, ¶ ut fuit
dictum in vna Pampilonen. Beneficij de Larc coram
bo. mem. Rubeo 18. Martij 1580. Non obstat, quod tes-
tes nō deponant de fama per verbum suum, & est, ¶ quia
hoc tollitur ex vltima decisione, & ex traditis per in-
formantes. Minus etiam facit, quod testes ignorant
7 onera Episcopatus ¶ quia ut dictum fuit in aliis deci-
sionibus, deponunt de tanta quantitate fructuum, quæ
deductis oneribus concludit valorem, quod sufficit, ut
dictum fuit in vna Palsaurien. pensionis de anno 1573.
coram bo. mem. Oriolen. Alia onera vltra expressa in
inventario, & visitatione adfulle tempore refectionis
pensionis visum fuit Dominis non bene instituti,
ut bene per informantes pro translatoris: Ex quibus
fuit resolutum standum esse in decis, maxime attenta
verisimilitudine, quæ maxima visa fuit semper Domi-
nis ex solutione tot annorum tot Episcoporum, & ip-
siusmet adversarij, quæ verisimilitudo, ut dictum est,
supplet defectum, si quis adisset, probationis.

ANNO TATIO.

- ¶ Et ¶ quod testis qui dixit se scire, & postea dixit negare
intelligendus sit de necessitate illam quæ dixit, Fe-
lyn. in c. cum in mem. 3. v. ff. de in p. p. p. de testib. Rota
dicit. 141. n. 10. par. 1. dicit. de test. 371. n. 5. par. 1. in v. v. &
fuit dictum in Braccaren. parochialis 16. Novemb. 1605.
coram Card. Sacroto, plenè Farinac. de testib. qua. 1. 67.
n. 375. qui alios cumulat.
b Rota dicit. 146. n. 3. par. 1. in v. v. v.
c Vide supra, quod dixi ad decis. 1. 1. 5. lib. 1. B.
d Ad probandum ¶ valorem beneficij in conditione posi-
tum, & qui est probandus per assensum, Rota requirit
plenam, & concludentem probationem, Rota dicit. 310.
de test. 381. n. 3. & 3. par. 1. dicit. de test. 444. n. 1. par. 1. in v. v. v.
10 e Et quod testes deponentes ¶ de fama debeant deponere
per verbum (est, & fuit) Scraph. dicit. 41. n. 1. Rota dicit.
311. n. 5. par. 1. in v. v. v. Gonzal. super reg. 3. in am. contra
vult. n. 99. & ratio est, quia testis debet percutere tem-
pus ante moxam litem, Veral. dicit. 6. & dicit. 413. par. 1.
¶ si tamen ex rota facti serie, & ex circumstantiis, de quib.
deponunt, colligi possit, quod testes voluerint depo-
nere de tempore etiam ante moxam litem, tunc proban-
ter etiam si non deponerent per verbum (fuit) sed per
verbum (est) bene Gonzal. in d. tit. de nullit. & attest.
n. 34. & seq. ubi reddit rationem, quia dicta testium sunt
condemnanda, non calumniosa.

Olivarius Telrambur.

Romana incendij.

Luna 27. Novembri 1606.

ARGUMENTVM.

Incendium probari debet, quod sine culpa con-
tigerit, cum non soleat sine culpa evenire.

SYMMARIVM.

- 1 Exceptum probare debet omnes qualitates necessarias ad
effectum, ut ex hoc concludatur intentionem suam.
2 Exceptum de resignatione debet docere de resignatione
publicata.

- 3 Incendium est de his, quæ sine culpa evenire non solent,
& n. 11.
4 Casu fortuito probari debet, qui excludat culpam,
quando sumus in eis, quæ citra culpam accidere non
solent.
5 Incendium presumitur evenisse culpa levisima, de qua
non tenetur conductor, & vide sub n. 11.
6 Presumptio Rota non admittit, quando quis tenetur
probare, de quo etiam sub n. 12.
7 Nec quando agens suæ probationi suam intentionem.
8 Aliu presumitur factum ab eo, cuius interesse concernit,
& n. 3.
9 Diligentia solita probari debent, quod fuerint facta ad
effectum, ut sit locus executioni.
10 Diligentia presumptio non suffragatur, quando diligen-
tia est fundamentum intentionis.
Diligentia regulariter presumitur, & n. 14.

DECISIO CCLXXVIII.

Rota censuit Hospitali incumbere onus probandi
incendium granarij accidisse sine culpa suorum
ministrorum; fundamentum fuit, quia Princeps agit
ad restitutionem Casalij vna cum omnibus membris, &
pertinentiis meliorati pōnū, quā deteriorati iuxta
promissionem sibi in contracta locationis factam so-
lemni stipulatione, & obligatione Cameruli vallatam,
Et propterea Hospitali, quod ad excusandum se in re-
stitutione granarij dicti Casalij excipit de incendio,
debet probare, quod nulla sua præcedente culpa conti-
gerit, ¶ quia excipiens habet probare omnes qualitates
necessarias ad effectum, ¶ ut exceptio concludat inten-
tionem suam, Franc. in cap. 1. in 1. not. de prescrip. in 6.
Aym. conf. 126. n. 8. fuit dictum in vna Cafarangustana
Parochialis 14. Novemb. 1583. coram bo. me. Oriolen.
¶ sic dicimus excipientem de resignatione, debere do-
cere de resignatione valida, & publicata, ut tenuit Ro-
ta in illa Cafarangustana, & in aliis multis rebus in il-
la Hispanen. & Corduben. præsumptionem 14. Iunii
1600. coram R. P. deo Lancelotto. Tanto magis,
quia ¶ incendium est de iis, quæ sine culpa evenire non
solent, Bat. in l. si quis ex argentiario. §. an verò nom. 4. ff. de
ader. Franc. Marc. dicit. 61. n. 1. v. ff. de p. p. par. 1. ¶ in iis au-
tem, quæ ¶ citra culpam accidere non consueverunt,
debet non solum probari casus, sed etiam tale quid,
quod culpam excludat, Bald. in l. si credim sub n. 3. v. ff.
si autem probatur modus, & ibi etiam Salyc. in fi. C. de pig.
ad. Aret. in §. si sub nom. 3. Insuper quibus mod. de contr. obli-
Corn. conf. 318. n. 6. ad fin. lib. 4. Non obstat conf. Bal. 441.
lib. 1. & alij in contrarium allegati; quia procedunt,
quando locator directus, & principaliter agit ad emen-
dationem damni, quod ex incendio provenit, actione,
vel ex locato, vel ex lege Aquilia, quia tunc fundat se in
culpa conductoris: vnde nil mirum, si illum probare ha-
bet tamquam fundamentum rei intentionis. ¶ Eodem ¶
modo responderet, dum dicitur incendium præsumi
evenisse culpa levisima, de qua non tenetur condu-
ctor, l. si certi §. autem videndum ff. locat. & culpa, quæ
consistit in omittendo, non autem in committendo, ita-
ut etiam cesset lex Aquilia, si cuius §. denique ff. de v. s. s.
quia istud procedit ad excludendum intentionem
agentis ad damnum; nam si intendit aliud genus culpe in-
tervenisse gravatur onere probandi: Non autem iuvat
intentionem rei volentis se excofare à restitutione pro-
missa; quia possibile est & facile maiorem culpam in-
tervenisse: vnde hoc casu non sufficit illi talis præsum-
ptio, ¶ cum præsertim Rota non admittat huiusmodi 6
presumptiones, quando quis tenetur probare, Achill.
dicit. 1. de probat. ¶ nec ¶ quando agens plenè fundavit b
suam intentionem, & id. dicit. 61. n. 2. ad fin. Quæ tan- 7
to magis habet locum in casu; de quo agitur; quia
liquidò

liquidò constat incendium provenisse ab immisione ignis in stipulas, qui presumitur immisus à Ministris Hospitalis, † cuius interesse respiciebat combustio stipularum. *l. 1. §. si quis in suo*, & ibi not. Alber. ff. ne quid in loc. public. in qua combustione solent, ut dicunt testes, fieri quoddam præparamenta, ne ignis iocundus ædificia, † & propterea pro excusatione est probandum, quòd fuerint factæ diligentie solite. Fran. Marc. d. decis. 61. n. 1. & 4. par. 1. & 3. sub n. 2. par. 2. † Et licet aliis qui præsumatur diligens, † non procedit, quando est fundamentum suæ intentionis ut per Grat. cons. 46. n. 11. lib. 2.

ANNOTATIO.

- 11 a Quòd incendium † presumatur culpa inhabitantium latissimè Fasinae, qui plures cumulat quæst. 110. n. 41. & seq. Gaill. lib. 2. ad for. n. 3. & latè etiam Felician. de testib. cap. 11. §. 49. ubi ad 56. an verò presumatur ortum culpa levisima, vel alia culpa maiori, latè idem Fasinae. cap. 110. n. 90. & an ista culpa presumatur in omitendo, an verò in committendo, plene idem Fasinae. d. illa quæst. 110. n. 11.
- 12 b Rota † decis. 303. n. 4. par. 1. d. iussu Seraph. decis. 171. n. 2. fuit dictum in Comen. decimarum 8. Iulij 1611. coram Card. Sacerato, ubi dicitur Rotam sequi hanc opinionem, Gonzal. super reg. 8. §. 4. sub n. 97. v. v. maximè: Verùm hæc opinio Rotæ, quòd scilicet non sufficiat probare præsumptivè, quando quid est fundamentum intentionis, non videtur locum habere in presumptione iuris, ut latè defendit Garz. de benef. par. 1. cap. 2. n. 537. quia præsumptio iuris dicitur vera, & liquidissima probano, Rota decis. 4. n. 3. par. 2. d. iussu Menoch. cons. 3. n. 10. Mant. decis. 11. n. 10. ubi dicit censeri manifestum illud, quod apparet ex præsumptione iuris, & bene Rot. decis. 756. sub n. 4. par. 2. n. 10. recent, ubi propterea fuit dictum, quod clausola (censita) quæ aliis requirit plenam probationem, † sufficienter insillibatur ex iuris præsumptione: & ideo credendum, quòd opinio Rotæ, de qua supra, fit intelligenda de præsumptione non iuris, sed hominis.
- 13 c Et quòd † adhuc præsumatur factus ab eo, cuius interesse concernit, Seraph. decis. 107. n. 2. Rota decis. 356. n. 3. par. 1. dix. bene Rota decis. 539. per totam par. 1. in revo. & hoc procedit etiam in materia ponalis, Rota decis. 329. n. 4. quæ loquitur in materia recursum ad indices secularis: & hæc etiam dixit Rota in Hispan. Primitiarum, seu Attentatorum 14. Ianuarij 1614. coram R. P. D. Pamphilio, quòd ablatio processus facta 3. Iulij per præsumebatur de ordine, & instante eo, cuius interesse dicta ablatio concernebat.
- 14 d Negligentia † regulariter non presumitur, sed diligentia, Seraph. decis. 455. n. 3. Rota decis. 359. n. 3. par. 2. d. iussu Bec. cons. 37. n. 19. & tanò magis in concernentibus proprium interesse, Rota decis. 131. n. 6. par. 2. d. iussu Vercell. decis. 10. n. 3. par. 3. Menoch. de presumpt. lib. 6. præsumpt. 77. n. 3.

Oliarius Teltraminas.

Ciuitatis Castelli hæreditatis.

Veneris 1. Decembris 1606.

ARGUMENTVM.

Ciuitas, & domicilium in loco ex quibus acquiritur, & quænam sint indicia indicatiua domicilij. Dominus loci non ligatur Statutis loci.

SVM MQRIVM.

- 1 Cuius non autem forensis quis presumitur.
- 2 Exceptum in sua exceptione est alter, & debet probare conclusivè suam exceptionem.
- 3 Probationem præsumptionem Rota non solum admittit ad probandum illud, quod est fundamentum intentionis.

Decisions Papales.

- 4 Ciuitatis presumptio est facti vaga, & fallax.
- 5 Cuius que non censetur ex facti possessione maioris partis bonorum in loco.
- 6 Sed ulterius requiritur animus perpetui habitandi.
- 7 Vicarius perpetuus censetur vtriusque Dominus.
- 8 Dominus loci non potest dari vtriusque loci.
- 9 Dominus loci non comprehenditur sub Statutis loquentibus de extraneis faminarum.
- 10 Exi tamen filia comprehendatur, quia illa facta subdita, & n. 11.
- 11 Dominus loci in favorabilibus potest vti Statutis loci, & n. 12.
- 12 Forensis non ligatur Statutis loci, & n. 13.
- 13 Prout nec etiam gaudet beneficio Statutorum loci, & n. 15.
- 14 Domicilium insensum, ut contrahatur requiritur animus perpetui habitandi in loco.
- 15 Et iste animus debet esse firmus, & non vagus, & n. 16.
- 16 Cuius esse aliud est, & aliud haberi pro Cuius.
- 17 Veritas est præferenda reputationi.
- 18 Forensis de generali consuetudine patimur collectas.
- 19 Omnia realia, quæ debentur ratione rei non minus solvantur à civibus, quam à forensibus.
- 20 Insolidum loci hoc quod substat ratione rerum, quas in illo territorio possidet.
- 21 Filius non censetur habere domicilium diversum à domicilio patris.
- 22 Filius sequitur originem patris, & dicitur pars quedam patris.
- 23 Habitatio, & inhabitatio consideratur de tempore mortis illius, de cuius successione agitur.
- 24 Ciuitatis superueniens post delatum alteri successorem non mutat.
- 25 Ecclesia in favorabilibus potest vti Statutis locorum.

DECISIO CCLXXIX.

Conclusum fuit per Dominos non constare de aliquo ciuitate, aut domicilio in Terra Cisterne, ob quam D. Constantia excludatur à successione paterna in bonis suis in Territorij Cisterne vigore Statutorum d. loci. Nec placuit, quòd Dominus Constantia sit actrix, † & debeat probare D. Lucium forentem; cùm præsumatur Cuius, Bart. in l. 1. n. 21. ff. ad municip. quia ad hoc, ut præsumptio innet, plura requiruntur, de quibus per Menoch. qualitas refert præsumpt. 30. n. 6. l. 6. & quòd sit actrix, procederet, si D. Constantia fundaret se in ista qualitate, quòd sit forensis; quia tunc illam probare deberet, ut per Menoch. ibi sub n. 8. sed ipsa suoadat suam intentionem de iure comuni in l. maximam vtriusque. C. de lib. prater. & D. Lucius, qui excipit de Statuto, debet probare concludenter illam exceptionem; & † sic quod comprehendatur sub Statuto, quia in hac exceptione est actor, l. 1. ubi Bart. per illum textum ff. de except. corn. consil. 123. col. 3. lib. 2. Paris. cons. 45. in princ. l. 1. † & Rota non solet admittere probationes præsumptivas, Achil. decis. de probat. * † præsertim cùm ista præsumptio ciuitatis sit facta vaga, & fallax, ut per Aleiat. reg. 2. præsumpt. 15. n. 1. Non etiam placuit, quòd Vitellij possint dici ciues Cisterne ex eo, quòd ibi haberent maiorem partem bonorum, quia hoc in facto non verificatur, † nec videtur verum in iure, § quòd sola possessio maioris partis bonorum faciat ciuem: nā quod non sufficiat, sentit Host. an. d. ult. l. ult. in f. de iur. n. 6. & 7. & ibi etiam Ant. de But. n. 15. de rescript. Soc. an. c. si sub n. 16. v. v. lege multum dubio, ut sit. pend. Rebois de domus. c. si sub n. 18. Gabr. cons. 189. n. 10. & seq. l. 2. quòd etiam probat text. in l. ciues. in c. 1. glo. C. de iur. l. 10. † ubi requiritur ultra maiore partem bonorum animus perpetui habitandi; nec probat contrarium l. 2. C. ubi senat. vel clarif. quia in d. facit

T 3 pro

pro ista opinione, ibi (aut maiorem partem bonorum possidere, & assidue versantur) cum illa duo copulatus requiratur. Nec etiam probatur aliqua ciuitas ex persona Alexandri, nec probari potest; quia ipse erat Vicarius perpetuus pro Sede Apostolica deputatus Terræ Cisterciensis; & propterea villis Dominus, Card. in elem. 1. b. m. 1. ad fin. & n. 9. vbi etiam Imol. nu. 8. de off. Pse. Felin. § in c. 1. perpetuum sub n. 3. vers. in glo. 1. de fid. inst. t. Dominus autem non potest dici cives, Aot. de Butr. in c. ex parte num. 4. vers. non a quid de cler. agr. Gram. decis. 103. p. num. 211. t. & minus comprehenditur sub Statutis de exclusionis femininarum loquentibus, l. penult. ff. de arb. Card. conf. 2. ad fin. Brun. in tract. quod flumibus masculis, & c. artic. 6. nu. 67. cum aliis per Menoch. conf. 50. n. 54. fuit dictum in illa Balneoregia, bonorum 11. Februarij c. 1594. coram Illustrissimo Card. Pamphilio: & propterea non applicantur, quæ dicuntur de simplici Gubernatore, quia quicquid de ipso sit, clarum est Dominum nec ciuem esse, nec comprehendi sub Statutis, & distinctione, quæ fit ex aduerso inter Statuta edita ante, vel post dominium non subsistit, & Bald. in c. 1. de nar. feud. eam non probat, & loquitur in alijs terminis. Non obstat, quæ deducuntur ex persona Alphonsi, t. quem alius vti forenses non ligat Statuti Cisterciensis resoluunt Rota 21. Octobris 1580. coram Brauo in vna Romana d. supplementi legitime, testes enim in hoc iudicio examinati per Dominum Lucium non solum non probant ciuitatem d. Alphonsi, sed potius illam excludunt, omnes enim (omisso primo iuxta 17. interrog.) deponunt, quod aliquando morabatur in Ciuitate Castellæ, aliquando in Terra Cisterciensi ad libitum, & prout sibi videbatur, & sic clare demonstrant, quod non habebat animum perpetuo manendi; & non recedendi à Terra Cisterciensi, t. prout requiritur ad contrahendum domicilium, & incolatum, l. Cines. C. de incol. lib. 10. vbi Bald. notat, t. quod in incolatu deheret esse animus firmus, & non vagus, glo. in l. 1. in verb. incolam. C. de municip. & origin. ad lib. & in l. si in glo. summa ff. ad municip. Alciat. in l. pupillus § in iura in princ. ff. de verb. sign. c. Primus testis, vltra quod conuincitur ab alijs testibus, & detegitur mendax in pluribus, in omnem euentum remanet vnicus. Non obstat, quod aliqui testes dicant illum fuisse reputatum ciuem; t. quia plura esse ciuem, aliam haberi pro ciue, l. missi appellationes, vbi glo. & DD. ff. de verb. signif. præsertim quia ex depositionibus eorumdem apparet, quod verè non erat ciuis; & propterea t. veritas est præferenda tali reputationi, l. 3. §. 6. Tijrj, & ibi notat Bal. ff. de neg. gest. Non obstat, quod Alphonsius soluerit datam; quia istud probat solus primus testis, vltra quod nec etiam talis solutio concludit ciuitatem, t. cum etiam forenses possessoris saltem de generali consuetudine pariter collectam, l. ad. in l. placet, nu. 4. vbi etiam Parpal. qui de communi nu. 16. C. de Sac. Eccl. Nat. conf. 189. sub num. 6. t. Solutio onerum, quæ debentur ratione rei, non minus spectat ad forenses quam ad ciues, cum res in alieno Territorio possesse dicatur subdita Paul. de Caltr. in l. inter de herem. 17. nu. 4. post med. ff. de pall. Nact. d. conf. 389. nu. 6. t. & quis subiciatur iurisdictioni loci ratione rerum in Territorio existentium, l. pupillus ff. de rei. & cur. det. ab hui. l. a. C. ubi in rem est. cum alijs per Nat. ibi nu. 1. Super incolatu D. Lucij, & D. Constantis non est laborandum; nam de tempore vizæ Alphonsi, cum ipse Alphonsus non esset ciuis, nec incola, non potest pretendi, t. quod filij contraxerint, & habuerint aliud domicilium diuersum à paterno, Bald. conf. 161. in princ. lib. 1. t. filius enim sequitur originem paternam, & dicitur pars quædam patris, idem Bald. conf. 114. post nu. 1. vers. sequitur originem lib. 4. Declaratio D. Lucij, & alij actus facti post mortem Alphonsi quando etiam fecissent illum ciuem, non essent habendi in consideratione; t. quia habitus, &

inhabilitas consideratur de tempore mortis illius, de cuius successione agitur, l. si Titius ff. de test. milib. t. & in terminis forensis, qui vult vti beneficio Statuti, & haberi pro ciue tradit Soci. iun. conf. 19. nu. 1. lib. 3. & quod ciuitas post delatam alteri successionem non inueniatur, probatur in fortioribus terminis, ex traditis per Anch. conf. 169. num. 2. & Dec. conf. 662. nu. 12. ad fin. & num. seq.

ANNO TATIO.

- a Vide annotationem ad decisionem antecedentem sub littera B.
b Et quod huiusmodi Vicarij perpetui in omnibus fungantur vice Principis, Rota decis. 130. u. 2. per 2. in vtrum.
c Licet t. Dominus loci non comprehendatur sub Statutis exclusiui femininarum, tamen eius filius, & nepotes comprehenduntur, quia illi non sunt domini, sed subditi, prout latè fuit dictum in Balneoregia, bonorum 18. Maij 1588. coram Litra, vbi reprobatur Menoch. conf. 50. qui contrarium tenet. Item sciendum est, quod licet Statutum t. loci non afficiat dominos loci, id intelligitur in partibus præiudicialibus, sed si dominus loci in partibus fauorabilibus vellet vti dicto Statuto, potest, Sard. conf. 263. nu. 58. ad instar quod dicitur de Ecclesia, t. quæ licet non ligentur Statuti Laicorum, potest tamen in partibus fauorabilibus eis vti, Sard. conf. 580. nu. 31. Hond. conf. 78. nu. 110. & ff. de i. §. 1. & fuit dictum in Mediolanen. hereditatis 15. Maij 1597. coram Card. Millino, & in Papien. honorum 17. Febr. 1598. coram Card. Lancellotto seniore.
d Rota t. decis. 673. u. 1. & 2. per 2. aliter, sicut nec è contra forensis gaudet Statuti loci, Rota decis. 139. nu. 3. per 2. aliter, Hond. conf. 5. nu. 16. l. 1. Sard. conf. 104. nu. 3. & in specie quod Statutum exclusiui femininarum, non comprehendit forenses, fuit dictum in Camerinen. hereditatis 25. Febr. 1588. coram Card. Pamphilio, & in Balneoregia, bonorum 3. Iulij 1591. coram eodem, & in Pefulina honorum 16. Martij 1591. coram do. memo. Penfa. Et huiusmodi Statuta requirunt vtramque subiectionem, scilicet ratione honorum, quum ratione personarum; vti fuit dictum in Callien. hereditatis 10. Iulij 1607. coram R. P. D. Barato, & in Recanaten. successione 16. Iulij 1607. coram eodem Gratian. post alios distinet. cap. 431. n. 26. quod procedit, siue Statutum loquatur in rem, siue in personam; prout hæc distinctio fuit latè reprobata i. d. Callien. coram R. P. D. Barato, & in Chiensis Castellæ supplementi legitimæ 11. Decembris 1607. coram R. P. D. Pamphilio; prout etiam eam reprobat Gratianus dist. cap. 431. n. 17. & communiter est reprobata; prout de communi est statuta Tiracquel. de primogen. quaest. 46. n. 2. & de hac materia plenius dixi supra ad decisionem 255.
e Et est t. adeo necessarius ille animus permanendi in loco, vt etiam si per centum annos quæ habitaret, si tamen haberet animum recedendi, non contraheret domicilium Roland. conf. 79. nu. 51. lib. 3. in dubio tamen talis animus continet habitandi præsumitur ex habitatione decennali, Roland. d. conf. 79. nu. 51. & 52. lib. 3. Sard. conf. 337. nu. 47. & tenetur Rota in Romana societatis coram Cuiusdam impet. penes Marchet. de comm. lib. 1. fol. 127. vbi dicitur hoc procedere etiam absque alia declaratione.

Olivarius Beltraminus.

Romana dotis, seu testamenti.

Luna 10. Decembris 1606.

ARGVMENTVM.

Agitur de pluribus nullitatibus ex defectu iurisdictionis, & ex defectu mandati procuratoris, & ex defectu non seruationis terminorum substantialium. Iudex potest pronunciare super exceptione.

SFM

SYM MARIM.

1. *Commissio super causis vertentibus non comprehendit causas, quæ mandum erant in iudicio deducit.*
2. *Hoc non procedit respectu causarum per viam exceptionis in iudicio deducitarum, ad quas commissio se extendit, etiam si fuerint post commissionem in iudicio deducitæ.*
3. *Procurator habens mandatum commune cum alio sine clausula (in solidum) non potest solus comparere. C. n. 9. Vbi dicitur hoc procedere non obstante clausula (cum libera.)*
4. *Clausula (absentes), et clausula (promittens), et c. apposta in mandato procuratoris iuxta formularium Curie extenduntur, ut comprehendant clausulam (in solidum) C. n. 10.*
5. *Observantia subiecta interpretatur mandatum.*
6. *Causa unum ex pluribus procuratoribus confertur illum approbare pro procuratore in solidum, de quo laud vide f. n. 11.*
7. *Terminus sublimitatis ut sententia, sufficit, quod interueniat tui audientie, ut poterint seruari.*
8. *Iudex potest pronunciare super exceptione apposta.*

DECISIO CCLXXX.

Domini non dubitarunt de iustitia sententia R. P. D. Alae: difficultas fuit circa nullitates, quibus tamen non obstantibus dixerunt sententiam validam, & confirmandam: defectus enim iurisdictionis, qui deducitur ex eo, quia non apparet de deputatione, tollitur ex facto, quia constat de deputatione facta sub die 23. Decembris 1557. & licet obliueretur fuisse deputatus in causa vertentibus, & sic in illis, quæ erant introductæ, & ab id non comprehendi controuersiam super obseruantia testamenti, de qua hodie agitur, quæ tunc non erat in iudicio deducta, Alex. consil. 124. num. 6. lib. 2. fuit responsum hoc fuisse per viam exceptionis deductam, quod potuit fieri post deputationem quandoque ante sententiam, l. cum mandum finitum, vbi Bald. & Salys. C. de except. Ad aliam nullitatem continentem defectum mandati procuratoris D. Citarella, f. qui cum haberet mandatum commune cum alio sine clausula (in solidum) non poterat solus comparere, l. si quis cum procuratoris. 5. penult. ff. de procur. c. si duo aud. sit. in 6. a dictum fuit mandatum fuisse datum in personam Petri, & Terentij fratrum, f. cum clausula (absentes) quæ iuxta formularium Curie extenditur ad absentes tamquam presentes, & quælibet eorum in solidum, item cum clausula (promittens, & c.) quæ iuxta idem formularium extenditur, permittens haberi rationem, & gratiam quicquid ab eis, seu alio eorum, quæ declarare mentem constituerint fuisse, vt essent procuratores in solidum, l. Put. dec. 98. lib. 3. & ita interpretata est obseruantia subiecta f. non solum ex parte Petri, qui solus semper comparuit, & per consequens ita intellexit mandatum, Ceph. consil. 210. n. 36. Ruland. consil. 19. in fin. lib. 4. f. sed etiam ex parte aduersariorum, qui illum solum pluries citando tunc in prima, quàm in secunda instantia illum habuerunt, declarauerunt, & approbarunt pro procuratore in solidum, ad gloss. & DD. in l. Pompeianus, §. rati ff. de procur. c. in cap. cum in iure de officio deleg. Nat. consil. 62. n. 7. c. cessat etiam altera nullitas ex breuitate temporis, iuxta quod dicebatur non potuisse seruari terminis substantialibus, f. quia sufficit, quod interuenient tot audientie, vt poterint seruari nam postea licet inculcæ & nulliter seruati per reiterationem sanante iuxta facultatem, quam habet Aud. Cam. vt fuit dictum in vna Auximana dotis §. Maij 1581. citam Illustrissimo Cardinali Seraphino: petro-

rea l. die, quoniam exceptum fuit de obseruantia testamenti, vsque ad diem sententia decurrerunt plures menses; super qua exceptione potuit iudex pronunciare: f. licet enim magna sit difficultas, an, & quando iudex debeat pronunciare super exceptione opposita, de qua latè per Alyn. in praxi §. 18. cap. 2. tamen sine difficultate, & indistincte iudex potest, si vult pronunciare, & tenet sententia, vt per Alyn. ad fin. de. sed sumus extra difficultatem; quia 16. Ianuarij 1558. per viam actum fuerunt DD. Montoij citati ad recipiendum Palatium, compendandum, solvendum, & liberandum respectu iuxta formam testamenti, quæ petio, & instantia est per decem menses ante sententiam, & tempus istud non fuit coangustatum per monitorium secutum, saltem ad effectum sustinendi sententiam. Alia benè colligitur per in focmantes per D. Citarella.

ANNOTATIO.

- a. Laod Mantie. f. de tacit. lib. 7. tit. 26. n. 1. & etiam si plures 9 procuratores essent constituti cum clausula (cum libera) non tamen intelligerentur constituti in solidum, Paris. de rescript. lib. 5. quæst. 3. n. 24. Laod Mantie. dicto lib. 7. tit. 27. sub n. 8. & vbi reprobat Baldum contrarium tenentem.
- b. Clausula (promittens) f. habere rationem quicquid ab eis, vel alio eorum apparet erit gestum, importat mandatum in solidum, Paris. ad lib. 5. quæst. 3. n. 11. & 23. Marta in suo clausular. per. 1. clausula 127. vbi refert decisiones Rotæ.
- c. Approbans f. in iudicio personam aliquam, vti procuratoris, pura si sciat illum citare vti talem non potest amplius opponere de defectu mandati, Serd. decis. 104. n. 12. Rot. decis. 26. p. 2. per. 1. in recent. fuit dictum in Pampilon. de Stella 27. Martij 1604. coram R. P. D. Coccone Decano, & in Bononiam fideicommissi de Mauris 24. Nouembriis 1596. coram Cardinali Lancellosto, & in Tolentina, decimarum de Capella 6. Aprilis 1605. coram bon. me. Andrea: & propterea non est amplius necesse producere mandatum postquam quis tamquam procurator fuit citatus, quia ex hac citatione adeo censetur approbata persona procuratoris, vt amplius reprobari non possit, vt fuit dictum in Vrbinaten. pensionis 15. Iunij 1619. coram R. P. D. Buratto, idem cautela est, quæ passim seruatur à causis procuratoribus, quod in citatione non citetur quis simpliciter, vti procurator, sed cum clausula assensus, seu presentis, Neufan. consil. 17. n. 8. Hæc tamen omnia non habent limitia non procedere, quando in actis apparet de minis sufficienti mandato, tunc enim non obstante præterita approbatione potest opponi de defectu mandati fuit dictum in Verulana supplementi legum 18. Martij 1588. coram Card. Blanchetto. Item non procedit, quando approbatio effectus facta à procuratore, quia procurator non potest approbare personam non legitimam in præiudicium domini, vt fuit dictum in dicta Verulana coram Cardinali Blanchetto per deij. Bisignetti 6. de procurat. Vltima de directo contra istam decisionem, dum licet per citationem vnus ex pluribus procuratoribus censeri approbaram illius personam pro procuratore in solidum, est dicta decisio Verulana coram Blanchetto, quæ mouetur ex ratione, quia censetur quis citatus talis qualis est, & vt citatus minus præiudicium censetur per consil. Decij 168. sed hanc nostram decisionem quoad hoc caput in specie secuta fuit Rotæ in Tolentina decimarum de Capella 6. Aprilis 1615. coram bon. me. Andrea.

Oliuerius Beltraminus.

Romana fructuum censuum.

Luna 11. Decembris 1606.

ARGUMENTVM.

Spoliatus non tenetur respondere spoliatori in alio iudicio, quando spoliū habet mixtum

T 4 vim,

vim, si verò spoliū sit commissū super eadem re, tunc spoliatus nullo modo tenetur respondere spoliatori, etiam si nulla vis in spolio interuenierit.

SYMMARIUM.

- 1 Spoliatus non tenetur respondere super alio iudicio spoliatori.
- 2 Hec procedit quando fuit vis illata, vel compulsio, vel ablatus.
- 3 Vis non censetur illata, quando possit fuit capta de mandatis iudicis.
- 4 Regula de qua supra, quid spoliatori non obstat in alio iudicio exceptio spoli, nisi quando interuenit vis illata, vel compulsio, solum procedit quando agitur de re diuersa, sicut autem si agatur de eadem, in qua fuit commissum spoliū.
- 5 Censurā est quid diuersum à re super qua est impositum.
- 6 Ideo imponens censuram non censetur rem, super qua censuram imponit, alienare.

DECISIO CCLXXXI.

Præsidenti, & Obis Turris Speculorum agentibus contra Paulum Pinum pro fructibus censuum non obstat exceptionem Spoli domorum oppositam, tenentur Domini dicentes, regulam, quod spoliatus non tenetur spolianti super alio iudicio respondere, et procedere contra illum tantum, qui prius fuerat conuentus interdicto unde vi, vel vi bonorum raptorum ex vi compulsio, vel ablatus. Ioan. Andr. in c. frequens num. 5. vers. non tamen contra eum. Anch. num. 2. vers. quod talis exceptio non competi. Gem. num. 1. vers. sed quid, si rem. Franc. num. 4. vers. quia exceptio spoliationis non competit de restitu. spoli. in 6. Abb. in c. 2. num. 12. vers. et credo oppositam tenendam de ord. cogn. Afflic. decis. 19. numer. 7. vers. quid exceptio. Antic. in adde. ad decis. 493. Capell. Tholof. Sarn. decis. 44. fuit dictum in vna Cornetana Spolij 18 Martij 1582. & in vna Bononien. de Malucius 2. Aprilis eiusdem anni coram Illustrissimo Cardinali Scraphino. Hic autem nulla potest dici illata vis, cum possessio esset capta de mandato iudicis, *Lexdi. tress. ff. ad l. inde vi prius & dixit Rota in illa Cornetana.* et licet ex aduerso dicatur prædicta procedere, quando agitur de re diuersa ab ea, in qua fuit commissum spoliū, & vis, ut etiam innuit dicta decisio Cornetana, attamen hoc facit pro Præsidente, quia spoliū fuit de domibus, & hodie agitur super censibus, qui licet sint impositi super domibus, et negari tamen non potest, quin sint quid verè, & realiter distinctum ab ipsis domibus, et propterea dominus, & possessor fundi non est, nec esse potest possessor, aut dominus censui.

ANNOTATIO.

- 6 Rota t. decis. 1. numero 2. inter impress. penes Cinc. de censur. et idem imponens censum non censetur vendere rem ipsam censuram, Rota dicta decis. 1. numero 2. et decis. 81. num. 8. inter impress. penes Cincium de censur. ubi propterea inferitur, quod Statutum loquens de venditione rerum immobilium, non habet locum in impositione census, & fuit etiam dictum in Tusculana Sessuam 15. Martij 1619. coram R. P. D. Causlerio.

Olietius Beltramius.

Boianen. Pensionis.

Luna 11. Decembris 1606.

ARGUMENTUM.

Procurator specialis admittitur ad iurandum de calumnia etiam in casu, in quo principaliter iurare deberet, & maxime si principalis est impeditus, & an, & quando procurator dicatur habere mandatum speciale.

SYMMARIUM.

- 1 Procurator specialis ad iurandum de calumnia admittitur ad iurandum, & censetur ipse iuramentum principaliter iurare per organum procuratoris.
- 2 Iuramentum de consuetudine generaliter admittitur procuratori habenti generale mandatum ad lites: et Statutum Præb. conciliarium dispositum vii ordinariarum non seruatur extra Curiam Capisly & n. 8.
- 3 Decretum iudicis intelligi debet secundum censuram legis, quæ non debet esse durior.
- 4 Ad iurandum de calumnia per procuratorem facilius quis admittitur, quando est impeditus.
- 5 Ad iurandum de calumnia censetur qui habet mandatum, si habet mandatum ad iurandum in eadem causa.
- 6 Nonary attestations statuit circa illud, quid fuerint specificationes materia.
- 7 Intentionis defectus impletur ex citatione.
- 8 Præstare prefaturum illud, quod pro validitate alius procedere debet, & n. 1. ubi vide illationem.
- 9 Mandatum specialissimum requiritur ad potendum, & ad respondendum per iuramentum.
- 10 Positivum non sufficiens respondetur, si dicatur: (Non credit, prout ponitur, ad effectum ad quem ponitur.)

DECISIO CCLXXXII.

Omni persistunt in decisio non obstantibus pluribus nullitatibus ex aduerso deductis, quibus impugnabatur dicta testium remissorialium, nam quoad defectum iurisdictionis, qui deducebatur ex eo, quod executor datos sub conditione, quod principaliter iuraret de calumnia, & medio eius iuramento specificaret materiam, non adimpleta dicta conditione processit, dictum fuit conditionem quoad utrumque caput fuisse seruatum: nam quoad iuramentum calumnie fuit dictum decretum esse intelligendum secundum dispositionem iuris communis, & secundum quod iudex, qui admittit procuratorem speciale ad iurandum non facit iniuriam parti, & c. fin. de iur. calum. in 6. ubi enim a talis procurator iurauit, censetur ipse principaliter iurasse per organum procuratoris, Mil. in ver. procurator habet mandatum speciale ad iurandum de calumnia, & censetur principaliter ipse iurasse, ita ut non possit dominus tanquam iustior vocari, Abb. in c. pertrahendis sub n. 2. de iur. calum. cum aliis allegatis in decisione, et 2. propterea iudicis decretum debet interpretari secundum censuram legis, quia non debet esse durior, Bald. cons. 298. sub n. 3. vers. prout facit non debemus lib. 2. Aym. cons. 135. n. 1. et hoc eo facilius admittendum, quia Marius de dicto tempore erat infirmus in partibus longinquis, Franc. in c. 1. sub n. 2. vers. excusans de iud. lib. 6. et Procurator autem satis habebat speciale mandatum, ex quo illud habebat ad iurandum in dicta causa, ut post Ioan. Andr. dicit Franc. in d. c. fin. 2. circa med.

med. de iur. calum. 6. & quæ ex aduerso dicuntur, probantur in mandato ad respondendum positionibus. ^b Quoad specificationem mæserum medio iuramento, fuit dictum illud probari interuenisse per attestationem Notarij dicentis fuisse iuramentum iuxta formam literarum, in quibus mandabatur, quod iuraretur de calumnia super materiis, sine articulis in remissoria inclusis, ad decis. Pat. 75. lib. 1. cum aliis adductis per informantes. ^c Defectus intimationis iuramenti tollitur ex citatione ad videndum iurare: iudex enim intimationem requisivit non alia de causa, nisi ut iuramentum parti innotesceret, id autem per citationem pinguis adimplebatur, & per eam plenius parti consulebatur, citatio ad videndum iurare testes per afflictionem, sustinetur secundum formam commissionis, licet enim eadem die comparuerit procurator, tamen pars præsumitur in citando præuenisse ^f ex regula, quod læsum illud processisse persumitur, quod pro validitate adhuc præcedere debuit, ^e l. cum in testamento. §. hoc verba; vbi Bald. Ang. & Imolens. ff. de hered. insti. Alciat. reg. 3. præsumpt. 42. Casti. decis. 2. de probat. Ctesl. decis. 4. & 6. de præsumpt. Quæ opponuntur ex diversitate iudiciorum petitorij, & possessorij satis fuerunt sublata ex decisione Illustrissimi Cardinalis Millini; & videri cessare difficultates ex lectura monitorij, quia non est restrictum ad iudicium possessorium: Alia bene tolluntur per informantes.

ANNOTATIO.

8 Ex consuetudine generali admittitur, [†] ad iurandum de calumnia etiam procurator habens mandatum generale ad lites. Rota decis. 105. n. 3. 4. & 7. vbi testatur de generali consuetudine, innot. impress. penes Zach. de obligat. Cameral. quidquid sit de iure rigore: & fuit etiam dictum in Romana domorum 22. Martij 1604. coram R. P. D. Pampilio, & in Romana Pecuniaria de Columna 21. Aprilis 1607. coram R. P. D. Dunozero latè Marefcot. videri. lib. 1. cap. 47. n. 8. & 9. hoc procedit etiam in Vrbe, extra tamen locum Capitolinum, non obstat Statuto Vrbit 64. lib. 2. disponente, quod principales perfectæ, si presentis sint per se ipsos iuramentum calumnie præstare debeant, quia istud Statutum vbi ordinatio non habet locum extra Curiam Capitolinam, ut fuit dictum in d. Romana domus.

9 Ad respondendum [†] positionibus requiritur specialissimum mandatum, ad respondendum sic, & sic, Menoch. conf. 24. n. 64. Hond. conf. 66. n. 72. lib. 1. Rota decis. 779. sub num. 3. vbi & per eadem rationes par. 2. n. 10. & fuit dictum in Romana de Gradis 10. Aprilis 1606. coram R. P. D. Maiquemontio, & ratio est, quia positiones sunt inuentæ, ut pones releuetur per confessionem partis contraria ab onere probandi cap. 1. vbi gloss. in præambulo vbi & pro intellectu de confessio 6. qui effectus non habetur, nisi procurator habeat mandatum ad sic respondendum; nam semper possit principalis reuocare confessiones sui procuratoris, ut bene considerat Rota in d. decis. 779. n. 10. n. 1. Ite etiam ad positorium requiritur specialissimum mandatum ad sic, & sic ponendum, gloss. in cap. in possessionibus in verbis expressis de iur. iur. lib. 2. Franc. Marc. decis. 444. n. 2. par. 2. Neuz conf. 2. n. 11. Rota d. decis. 779. per totam par. 2. in reuocandis.

10 In qua etiam [†] materia positionis ad positiones non omittitur, quod responsio solita fieri (non creditur pones ponatur ad officium ad quem ponitur) non est sufficiens, nisi addatur copula & iur. (neque) & ita respondetur, non creditur pones ponatur, & ad officium, hoc neque ad officium, ad quoniam ponitur, & ratio est, quia hoc secundo casu sunt due rationes separatae, & prima ratio continet responsum certam, & prædictam, non sic in primo casu, ita Rota decis. 446. vers. ad tertiam par. 2. in reuocandis impress. Lugduni sub nomine Farnæ. vbi dicitur fuisse in pluribus causis resolutum.

11 Et quod [†] ex duobus actibus eodem tempore factis præsumitur processisse ille, qui procedere debet pro validitate, Ctesl. decis. 105. de præsumpt. de præsumpt. decis. 115.

Rota decis. 750. n. 12. par. 2. decis. Mulcard. post alios de præsumpt. decis. 144. n. 4. quod procedit etiam, si odo scripturæ aliud suaderet, Alciat. de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 34. num. 2. Marc. decis. 351. n. 1. hinc est, quod si eadem die apparet lata sententia, & iudex inhibitor, præsumitur sententiam processisse inhibitionem. Seraph. decis. 105. Et generaliter, quod actus gestus eadem die exerceat inhibitionis, præsumatur, quod fuerit gestus ante executionem inhibitionis, Lancellot. de attent. par. 2. cap. 20. decis. 2. Mandos. de inhib. quæst. 80.

Oliverius Balsarimus.

Pampilonen. Sepulturae.

Veneris 15. Decembrii 1606.

ARGVMENTVM.

Manutentio in possessione sepulturae non est danda, vbi non constat de aliqua sepultura. Traditio possessionis in vim alicuius tituli recipit conditiones omnes illius tituli, & ideo non verificatis illius conditionibus non censetur translati possessio.

SVMARIVM.

- 1 Mandatum de manutendo in possessione sepulturae non potest dari, vbi nullum adest signum aliquod sepulturae.
- 2 Patientia alterius non requiritur in acquirenda possessione, siue titulus illius qui gerit alius possessoris, & num. 6.
- 3 Possessio in vim Breui censetur translati iuxta conditiones contentas in dicto Breui.
- 4 Et ideo si illa conditiones non verificentur, non censetur translati aliqua possessio.
- 5 Manutentio pendens a validitate tituli non est danda, nisi primò descussio tituli, & tunc de hac materia, quando in manutentio, & interim pendens a cognoscendo negotij principalis, & sub n. 6.
- 7 Possessio transfertur etiam si sit capta ex causa falsa.
- 8 Arreptum, quatenus reuocatur pendens a cognoscendo negotij principalis ante omnia non reuocatur.

Decretum irritum non operatur, nisi postquam est cognitum intrare dispositionem, tunc est annexum, & n. 9.

DECISIO CCLXXXII.

Fuit conclusum Michaeli non [†] esse dandum mandatum de manutendo; quia in Cappella nulla adest sepultura, imò nec signum aliquod, imò nec aliqua humatio cadueris, propter quam possit pretendere possessionem; & propterea, quod non est, possideri non potest. Nec facit praesentia acquisitio possessionis ex actu sedendi, & praecedenti, quia iste actus fuit vique ab initio traditionis sibi controuersus cum à Re dñe Ecclesiae, tunc à Inuaris negantibus in dicta Cappella adfuisse aliquam sepulturam. Nec refert, quod stante Breui Apololico contradictio non releuat, cum non requiratur aliqua patientia ipsorum stante titulo, Paul. de Cast. in l. si mortui (in præambulo) n. 9. ad fin. ff. de servit. 2. quia traditio [†] censetur facta iuxta formam ipsius Breui, quod erat contradietio propter clausulam (sive cuiusquam priuilegio) l. testamento Cornuto. §. 1. ff. de man. ff. de iust. Pat. decis. 12. lib. 2. Tholo. decis. 1013. vbi dicitur par. 3. & propterea si deficiat, quod non verificetur dicta conditio, non est translati aliqua possessio, nec est locus manutentionis, l. qui absum. §. 1. ff. de negot. poss.

post cap. alim. vbi gloss. & DD. de res. spol. Roc. decis. 19. n. 4. de res. spol. in aut. Put. & Tholom. vbi supra, hic autem si non constat, quod prius adesset sepultura, & presentem ius sepeliendi, constat de euidenti praeiudicio Reclitoris, & Iurariorum, & sic deficit conditio, aut saltem pendet à validitate, seu subreptione Brevis, de qua est videndum, & de proprietate non est danda aliqua maiusculatio, nisi postquam apparuerit de validitate, & ut fuit dictum in vna Syraculana Abbatissatus. Decembris 1597. & in vna Lucen. iurisdictionis 4. Maij 1598. eorum illustissimo Cardinali Seraphino.

ANNO TATIO.

- 6 a Cap. 1. de servit. rubeo. grad. cap. 10. n. 10. Const. cap. 1. de res. spol. in aut. Put. & Tholom. vbi supra, hic autem si non constat, quod prius adesset sepultura, & presentem ius sepeliendi, constat de euidenti praeiudicio Reclitoris, & Iurariorum, & sic deficit conditio, aut saltem pendet à validitate, seu subreptione Brevis, de qua est videndum, & de proprietate non est danda aliqua maiusculatio, nisi postquam apparuerit de validitate, & ut fuit dictum in vna Syraculana Abbatissatus. Decembris 1597. & in vna Lucen. iurisdictionis 4. Maij 1598. eorum illustissimo Cardinali Seraphino.
- b De hac clausula (sine praeiudicio iurisdictionis alterius) dixi latè infra ad decis. 133.
- 7 c Possessione tradita cum 1. clausula (sine praeiudicio) an censetur possessio translata, dixi infra ad decis. 133. Quando verò possessio est translata parè, & simpliciter, sed tamen ex causa falsa, illa falsitas causa non vitiat possessionem, sed, qui alios refert cons. 51. n. 10. in fine, & 11. Gratian. de rescriptis forens. cap. 213. n. 9. & 10. in fine, & 11. Rot. decis. 171. sub n. 1. par. 1. in revent. & fuit dictum in Romana Tutela 18. Maij 1609. coram R. P. D. Manzanedo, & in Vratissani praeiorum 4. Februarij 1614. coram R. P. D. Pirronano, in quibus decisionibus Rota dixit possessionem etiam capiam ex falsa causa esse manutentibilem, ut fuit etiam, quando ex conuictu, & acta etiam nullo transfertur possessio, dummodo non addit defectus consensus, de quo dixi supra ad decis. 149.
- 8 d Quando manutentio pendet à negotio principali, prius dicitur debet negotium principale, quam concedatur manutentio, Lancell. de attent. par. 3. cap. 14. quod 15. n. 4. Seraphin. decis. 178. n. 2. Rota decis. 413. n. 7. par. 1. in revent. & fuit dictum in Romana de Bombellis 31. Maij 1613. coram Cardinali Sacerate, & prius in Constantin. iurisdictionis 16. Novembris 1607. coram R. P. D. Orembergo. Et ideo si petatur manutentio ratione astitentiae iuris communis, eo quia locus controuersus sit intra fines diocesis, seu Parochiae, interim donec cognoscatur, an locus sit, vel non sit intra fines, non potest concedi manutentio, Seraphin. d. decis. 178. n. 4. & fuit dictum in d. Constantin. in simili etiam videmus, quod si opponatur possessio non esse manutentibilem, eo quia sit infecta propter decretum irritans, prius cognosci debet, an sit locus dispositioni, qui habet de eternum irritans quod in effectu est cognoscere negotium principale, antequam ex illo capite possit concedi, vel de conuictu manutentio, latè Gara. de heres. par. 4. cap. 1. n. 430. & seq. vbi plures decisiones Rota refert. Seraphin. d. decis. 413. n. 7. par. 1. in revent. Ob eandem etiam rationem in materia attentatorum non est procedendum ante omnia ad illorum reuocationem, quando cognitio illorum pendet à negotio principali, sed est expectandus finis articuli principalis, Lancell. de attent. dist. 1. par. 3. quod 19. per latum. Rota decis. 174. sub 3. par. 1. divers. & fuit dictum in Carisugustana diuinationis coram Cardinali Sacerate impieffis penes Marches. de commiss. tom. 3. fol. 178.

Oliverius Beltraminus.

- 2 Episcopus est caput sui Capituli.
3 Membra non debent separari à capite.
4 Membra debent procedere eos omnes, quos eorum caput procedit.

DECISIO CCLXXXIV.

IN contumaciam Capituli Ecclesiae Beatae Mariae del Pilar non informatum fuit sine aliqua difficultate resolutum Capitula Ecclesiarum Cathedralium Regni Aragonum habere de iure communi fundatam intentionem in eo, quod pretendunt in Comitibus generalibus, & in aliis Congregationibus habere sedem immediatam post Capitulum Ecclesiae Carisugustanae, quae Metropolis est illius Regni, & procedere dictum Capitulum del Pilar. Et enim ipso, quod praedictae Ecclesiae in Statu sunt Cathedralium, proculdubio procedere habent praefatum Capitulum, quod in Statu Collegiatae reperitur. * Gem. in equanimit. §. quomodo n. 9. de praeiudicio 6. Boer. d. Arch. ineq. an. §. num. 78. sicut enim 1. Episcopos, qui est caput sui Capituli, & n. 1. huius, quae sunt à Prælati sine consensu capite. praecedit dictam Collegiatam; & ita etiam Canonici, qui sunt membra, illam praecedere habent ex regulis in materia praecedentiae constitutis, quod membra non separantur à capite. * c. 12. dist. Felyn. in cap. pastoralis sub n. 10. de off. deleg. & praecedunt omnes, quos antecedit eorum Caput. Felyn. in c. eadem non licet sub num. 1. vers. gressu bene de praescript. Boer. vbi supra n. 79. & fuit latè deductum in vna Pamplonen. Decimarum die 10. Maij 1577. coram bo. me. Cardinali Lancellotto.

ANNO TATIO.

- a Et fuit dictum in Calaguritana preeminentiarum 16. Novembris 1601. coram R. P. D. Litta, imò etiam in propria Ecclesia Collegiata Capitulum Cathedralis praecedat d. Capitulo Collegiatae, Gonzal. Mendez de Valconcel. lib. 1. diuersarum argum. cap. 1. Gratian. dist. 1. cap. 111. m. 11. b c. 12. dist. Felyn. in cap. pastoralis sub n. 10. de off. deleg. & praecedunt omnes, quos antecedit eorum Caput. Felyn. in c. eadem non licet sub num. 1. vers. gressu bene de praescript. Boer. vbi supra n. 79. & fuit latè deductum in vna Pamplonen. Decimarum die 10. Maij 1577. coram bo. me. Cardinali Lancellotto.

Oliverius Beltraminus.

Montis Falisci fideicommissi.

Luna 18. Decembris 1606.

ARGVMENTVM.

Mobilia, quae seruando seruari possunt, cadunt sub generali fideicommissio, & de eis grauatus tenetur reddere rationem fideicommissario, secus verò de mobilibus, quae vsu consumuntur, quae lapsu longi temporis praesumuntur non amplius extare.

SVMMA RI VM.

- 1 Mobilia, quae seruando seruari possunt, veniunt sub generali fideicommissio, & num. 4. vbi vide emphaticum, & declaratum.
2 Liquidario illorum mobiliu non quoad substantiam, quoniam quoad valorem, est faciendus à fideicommissario.
3 Mobilia, quae seruando seruari non possunt, praesumuntur consumpta, & heres grauatus non tenetur ad illorum restitutionem, nec sunt imputanda in detractum.

Carisugustana praeminentiarum.

Luna 18. Decembris 1606.

ARGVMENTVM.

Capitulum Ecclesiae Cathedralis praecedere debet Capitulum Ecclesiae Collegiatae.

SVMMA RI VM.

- 1 Capitulum Cathedralis praecedat Capitulum Collegiatae.

DECISIO CCLXXXV.

per quibus bonis fuit faciende detra-
hendi animadvergentes hoc pendere
quantitate bonorum alienatorum, nihil
veritat, soluti dixerunt in hoc habere
bonorum mobiliu, quæ secundo
quia non est dubium, quod ea ve-
rali fideicommissio, Soc. iun. *conf. 110. n.*
*lib. 1. Illustr. Card. Mantica de com-
m. 1. n. 6. m. 1. & de eis tenetur gra-
vacionem fideicommissi, l. 1. de Aym. conf.*
Dixerunt tamen quod valorem huiusmodi
liquidandum à dilectis fideicommissi-
bus in fortioribus terminis tradita per
Alex. quem allegat, ubi dicit, fidei-
commissum probare hanc, & illa mobilia fuit
& pervenisse ad manus grauat: si enim
est probanda, fortius valor. Quoad bona
consumantur, illa non fuerunt habita
quia, cum tanto tempore consumen-
tur, grauat ad illarum restitutionem
Paul. *conf. 11. in fin. lib. 1. Rim. iun. conf.*
seq. & propterea illi imputanda non

ANNOTATIO.

in fin. de fideicommissi. art. 5. n. 43. in fin. Menoch. de pra-
lib. 4. p. 1. sumpt. 197. n. 3. fuit dictum in Forolucen. Fi-
l. 1. n. 11. 13. Novembri 1591. coram R. P. D. Litte, &
alio procedit etiam respectu mobilium, quæ ser-
vacionem possunt. Peregrin. de fideicommissi. art.
1. l. 1. & seq. Bene verum est quod si heres grauat su-
scipit per tantum tempus quo verisimiliter mobilia
erunt esse consumpta, non tenetur ad illorum resti-
tutionem. Peregr. de fideicommissi. art. 10. n. 40. & fuit dictum in
Prædij 12. Martij 1606. coram R. P. D. An-
to. & eorum eodem in R. Romana Vinca 19. Februarij
1607. firmatur in hac decisione lo sine.

Olimberti Belleracina.

Romana de Celsis.

Veneris 19. Ianuarij 1607.

ARGUMENTVM.

Quo an, & quando restringatur ad ter-
minis litis procedentis, an verò omnia com-
petentia, etiam non deducta in lite.

SYMMARIUM.

Transactio quantumvis generalis restringitur ad termi-
nis litis procedentis, nec extenditur ad causas, super
quibus non erat conventio.

Quomodo quando generalitas verborum est posita in ex-
ceptione.

Transactio facta cum isdem quibus arbitror.

Transactio iniqua contrahitur, potest moveri contra-
dictum ex ipso contractu iniquitatem.

Transactio iniqua est recepta à lite.

Intelligitur tam de presenti quam de futuro.

Transactio non restringitur ad terminos litis procedentis,
sed ad ea quæ sunt ad ea amplius, & generalia, quod sal-
tem ratione veli sermone dictam restrictionem non pa-

ssibilis natura est includere passim de non pten-
entibus non multatando.

Transactio (videlicet) est declaratoria, & restrictiva proce-

10 Relatio non fit contra inveniendum dispositionum.

11 Restrictio à lite est favorabilis, maxime inter personarum
conuincit.

DECISIO CCLXXXVI.

Prætebat Dyonisius Marini posse agere contra
Dominam Isabellam pro augmento fideicommissi,
occe sibi obstat transactionem cum ipsa initum du-
bus potissimum rationibus. Primò, quia super huius-
modi augmento de tempore transactionis non pende-
bat aliqua lis, & transactionis quantumvis generalis res-
tringitur ad terminos litis procedentis, nec extenditur
ad eas causas, de quibus nun erat eorum. *Tempus. 5. a.*
Lucius ff. de pactis iunctis ibi not. per Paul. de Cast. n. 1.
& per eundem in l. Aquila n. 1. ff. de transact. Bald. in l. 1. de
com. Geminianus in fin. C. de transact. Bertr. conf. 119. n. 1. lib.
2. 7 præsertim quia generalitas verborum est posita in
verbis executivis. Secundò, quia acceptio assignatio-
nis bonorum pro fideicommissio non fuit facta simpli-
citer, sed relativè ad sententiam litam à Sconore Ver-
bis, & iuxta formam ipsius non alibi, aliter, nec alio modo,
7 & propterea censetur facta cum illa reservatione au-
gendi fideicommissum, quæ in transactione legitur, 5.
ali. 100. ff. de heredi. inst. unde tantum abest, quod ipsa
transactio obstat, ut imò ex ipsam transactionem
posset ad prædictum augmentum, Bald. conf. 119. n. 1. lib.
4. 7 cum prohibuit movere controversiam possit mo-
vere controversiam ex ipso contractu nascentem, 6. l.
1. venditor ff. de verb. oblig. cum alibi alibi. Quibus non ob-
stantibus fuit resolutum transactionem obstat D. Ma-
rio tam ex verisimili mente contrahentium, quàm ex
verbis transactionis: Mens enim colligitur, quia, ut pre-
stantur, voluit lites evicare, & tunc est de natura transac-
tionis, quæ nihil est aliud, quàm recessus à lite, l. 1. ff. de
transact. l. 1. & l. 1. pro fundo. Card. Corn. conf. 167. post n.
15. lib. 2. & totaliter Rolin. conf. 118. n. 1. lib. 4. 7 & cum 6
à lites futura, quàm à presentis, l. 1. in fin. & l. 1. in fin. C. de transact.
Corn. lib. 1. post n. 33. & non est verisimile,
quod voluerit iudicio recedere animo iterum, &
statim recedendi, & quod dimiserit, & receperit res-
pectu bona pro fideicommissio, & legitima animo
iterum dimittendi, aut rependi: verba etiam sunt cla-
ra, quia sicut D. Isabella amplissimis, & pregnantissimis
verbis promittit non molestarè DD. lo. & Marium super
bonis pro fideicommissio assignatis: sic & converso
ipsi promittunt eam non molestarè super bonis pro
legitima declaratis, & constitutis. Augmentum autem
fideicommissi, & bonorum fideicommissio subiectorum
non potest accidere sine diminutione legitimæ, &
repartitione bonorum pro eo assignatorum. Non obstat,
quod primo loco dicebatur transactionem restringen-
dam ad illud, quod erat in lite, quia negari non potest,
quin lis super augmento, & diminutione fideicommissi,
& legitimæ penderet, cum Senator in sententia sibi co-
gnitionem, & facultatem iudicandi super eis reservas-
set, imò super hoc tantum erat lis tempore transactio-
nis, quia alia erant per dictam sententiam terminata, &
terminatioi vtrique parti acquiebat, & inoffendentes
pro D. Mario faveretur, quod semper post sententiam
actum est super de iudiciis, quæ concernant aug-
mentum, & diminutionem fideicommissi: Vltius
quando lis etiam non foret super dicto augmento, re-
gula, 7 quod transactio restringatur ad terminos litis
precedentis, non procedit, quia verba sunt adeò am-
pla, & generalia, quod salua ratione testi sermonis di-
ctam restrictionem non patiuntur, Cyo. in l. 1. ex remota.
C. de except. Bar. in l. 1. de caria n. 1. C. de transact. in l. 1.
pro. 5. Lucius num. 1. ff. de pactis cum multis cumulatis per
Sord. conf. 167. n. 1. cum duobus seq. per Hond. conf. 49.
quæ, 24. lib. 1. Non est verum, quod promissio de non

mole

molestando sit posita in clausulis executorialis, sed ita
equè principaliter, dicitur enim in transfectione (pro-
miseram insuper causa, & occasione.) Et hoc est de natura
transfectionis, quæ includit pactum de non petendo,
& non molestando, Bald. in *l. cum proponitur* n. 5. C. de pall.
Non obstat presentia relatio ad sententiam, in qua in-
de refertur sibi facultatem augendi, & diminuendi.
Nam verba illa (non alias, aliter, nec alio modo) non sunt
relativa ad sententiam, nec qualificantes acceptationem
fideicommissi, sed ipsam obligationem, quod volunt
esse obligati tanquam fideicommissarii, & non aliis, ali-
ter, nec alio modo, alia verba (preter, & iuxta) sunt qui-
dem telusæ, & demonstrative secundum naturam eor-
um ad ipsam sententiam, sed non restricti, vel demon-
strant reservationem iudicis, quæ litem, & controver-
siam respicit, sed bona assignata, & specificata, prout de-
notat illa distinctio (videbatur) quæ cum sit declaratoria, &
restrictiva præcedenti, Soc. iun. *conf.* 108. n. 17. lib. 1.
Pactum *conf.* 85. n. 47. lib. 1. ostendit circa eas fuisse tantum
factam relationem. Accedit, quod supra ostensum fuit,
mentem fuisse partium in totum recedere à libris,
non autem eas suscitare, prout contingeret si pateret
adius tali augmento, & diminutioni, quæ relatio autem
non sit contra intentionem dispositionum, Oldrad. *conf.*
152. col. 2. Abb. *conf.* 75. in fin. lib. 1. Put. *conf.* 599. n. 5.
Aym. *conf.* 10. n. 9. Et illa resolutio Domini eò magis
placuit, quia fauorebilis est, cum imponat finem liti-
bus, & finem libris de del. & contr. si res. & L. si pro fan-
da. C. de transact. l. propeudum. C. de iud. & continet libe-
rationem reciprocam inier personam coniunctas, ut la-
tè, & benè deducit Honded. *conf.* 49. n. 18. lib. 1. freg. lib. 1.
Quæ dicuntur de latione erunt particulari dubio exa-
minanda.

ANNOTATIO.

- a Circa hanc materiam vide annotationem supra ad decisio-
nem 158.
- b Sicut in simili prohibita quacunque exceptione non cen-
setur prohibita exceptio pauperum ex ipso contractu,
& instrumenti vigore cuius agitur, Rom. *conf.* 144. n. 5.
& ibi Mandol. Decim. *conf.* 108. lib. 1. Causa de off. 10. de
rescript. *conf.* 108. n. 22. lib. 1. freg.

Discretus Ultramaris.

Burg. Canonicatus.

Veneris 19. Januarij 1607.

ARGUMENTVM.

Diligentia censetur sufficienter facta, quan-
do nullus remansit locus non perquisitus, &
officialis in relatione non tenetur iurare, &
plura circa facultates legatorum.

SUMMARYM.

- 1 Diligentia ad probandum negotium dicitur sufficien-
ter facta quando nullus remansit locus non perqui-
situs.
- 2 Relatio officialis quoad diligentiam, & perquisitiones fa-
ctas, non quod sine iuramento non possit agere, tametsi
sufficeret iuramentum præstitum in ipsa ad priores effi-
cacy de illis fideliter exercendo.
- 3 Decisio Caputagen. 265. par. 1. requirit iuramentum
officialis in relatione circa diligentiam factam, non pre-
statum, & vide n. 1. & 2.
- 4 Diligentia in libris censetur sufficienter facta per ru-
briculas, & repertoria.

- 1 Legatus non potest dispensare cum illegitimo, ut habili-
sit ad obtinendum curatam.
- 2 Item non ad Canoniam Cathedralis.
- 3 Conveniens Ecclesie Cathedralis, & curatam beneficia in
materia dispensationis pariter procedant.
- 4 Facultas illa, quæ non legitur data in facultatibus Le-
gati, censetur derogata.
- 5 Legatus delinquit in una Provincia non potest dispen-
sare personam extraneam alterius Provincie ad obtinenda
beneficia in Provincia sibi non decreta.
- 6 Quid possit Legatus extra Provinciam, & erga perso-
nas non subditas sua Provincie, & n. 11.
- 10 Diligentia ut suffragetur qualiter fieri debeant.

DECISIO CCLXXXVII.

Inter plures Michael defecisset in diligentia, ut
fuit in aliis positionibus resolutam, tandem visum
fuit Domini illam omnes defectus supplens, quia
iam nullus remansit locus non perquisitus, in quo af-
fuerunt gratie Apostolicæ, & propterea fuit conclusum,
diligentia illi suffragari; Non obstat, quod offi-
ciales relationem fecerint sine iuramento, contra decis.
Caput. 265. par. 1. quia sufficit illud, quod præstiterint
in susceptione officij de illo fideliter exercendo, Bald.
in l. hac editalis §. hoc illud num. 3. in fin. *conf.* postulatium
dei. C. de secund. nupt. Feys. *incap. propositum* n. 9. in fin.
conf. saluti quæritio de probat. & de super tali iuramento
Rota non fecit vim in pluribus decisionibus citatis per
informantes, ita ut non videatur observari decis. Ca-
put. 2. quod præsertim in hoc casu attendendum, ubi
officialis medio eorum iuramento recognouerunt manu-
um suam, ex quo resultat etiam quodam implicita ap-
probatio contentorum in scriptura. Non obstat, quod
in aliquibus registris sine facta diligentia per rubricel-
las, & repertoria, quia sic fieri solent perquisitiones.
Rubricelle enim, & repertoria sunt notæ eorum, quæ
in supplicationibus, & Bullis continentur. Et dixerunt
Domini sufficere diligentiam in Curia ubi regulariter
concedantur huiusmodi dispensationes, nisi doceatur,
quod aliunde potuerit haberi dispensatio. Nam quoad
Nuncios clatum est eorum authorizationem ad hoc non
extendi. Quoad Legatos essent inspiciente ipsorum
facultates, quia de iure hoc illis non videtur compete-
re, b. quod cum enim non possint dispensare cum illegiti-
mo, ut habili sit ad obtinendum curatas, Spec. de dis-
pens. *in fine* de Episcopo n. 33. Rebuff. in *prax.* in *fin.* de dis-
pens. *super defectu* n. 45. ita nec etiam ad Canonica-
tus Cathedralis, qui in materia dispensationis, & par-
passu ambulant cum Curatis, Rot. decis. 2. de dispensat.
in *nov.* & fuit decis. Caput. 270. par. 1. & in facultatibus
bo. mem. Cardinalis Alexandrini non legitur talis fa-
cultas, & propterea censetur derogata, ut fuit dictum
in Leonien. hæreditatis 15. Octobris 1571. & in Acri-
na Commende 13. Maij 1587. eorum illustriss. Cardin.
Seraphino, & quod d. Cardinalis, qui tempore Legatio-
nis erat Nepos Papa, non fuit concessum, non est cre-
dendum, quod alius in dictis partibus habuerit in fa-
cultate. Non obstant facultates bo. me. Cardinalis Ma-
druzij, quia fuit missus in partes Germaniæ, & pro-
pterea non est tutum dicere, quod vigore illarum fa-
cultatum potuerit dispensare Hispanum illegitimum
ad obtinenda beneficia in partibus Hispaniarum, prout
voluit Dec. *conf.* 267. quem ibi reprobat addentes, &
contrarium consultat Cassem *conf.* 31. iuxta cuius consi-
lium fuit pronuntiatum contra Dec. ut testatur idem
Cassan. *super consuet.* Burgon. *lib.* 9. §. 16. n. 1. *conf.* ego
tamen. Præterea longè distat à verisimili, Fracastor. ex
Hispanis profectum fuisse in Germaniam per obtinen-
da simili dispensatione, quam plenius, & securius ob-
tinere potuisset in Curia, minus etiam credendum, quod

ipsa necesse habuerit facultatē dicto Cardinali concessam. Coadiuvantur diligentē facte à Michaële, quia si emanasset talis dispensatio, reperta fuisset vñ cum aliis inter scripturas Francisci; fuissent enim cum aliis custodiæ, & tantò magis, quia fuisset plenior, & fidelior.

ANNOTATIO.

- 10 a Diligentia, quæ sunt in Corta, ut sint validæ, deputantur duo Officiales, qui referre debent medio iuramento, & pars citatur ad videndum fieri relationem diligentiam, & aliter factæ diligentia non suffragatur, Rota decis. 313. num. 4. par. 2. in revent. ubi canonizatur decis. Capua. 163. par. 1.
- 11 b Circa potestatem Legati extra Provinciam tradat Gambaz, in trad. de aut. Legat. de lictis. lib. 1. c. 1. par. 1. & sub nu. 4. distinguit in quodam d. 1. 1. 1. Dec. 207. quod quoad concordantiam personam potest habilitare etiam non subdistinguit si alienigena à sua Provincia, ad quam est destinatus, & ideo late resoluit eam Rota in Vercellen. Archiepiscopus viterbensis 21. April. 1608. coram R. P. D. Cocchino Decano, quod potest Legatus creare Protosynodarium non subditum in sua Provincia etiam abstemem, ea potestatem ratione, quia illud concernit iurisdictionem voluntariam, quæ territorio non terminatur, & potest exerceri inter non subditos, l. 1. ff. de off. Presens. l. extra territorium ff. de iuris. etia. l. 1. & in terminis Legati de lictis, est glossa in cap. excommunicatus in verbo commissi in fine de off. Leg. Hinc etiam videmus quod Legatus potest conferre beneficia suæ Provincie etiam non subdito, & etiam absoni extra Provinciam, ex quo collatio est voluntaria iurisdictionis, Olders. d. 1. 1. 1. in princ. vers. siue dicitur Cald. conf. 1. n. 3. qui sit. sit legit. & dicit Rota in Vercellen. Archiepiscopus viterbensis coram R. P. D. Cocchino Decano, & laus etiam dictæ Rota inf. coram eodem Sanctiss. decis. 313. n. 1. & 6.

Olivarius Beltramius.

Narnien. Canonicatus.

Veneris 16. Ianuarij 1607.

ARGUMENTUM.

Patet ex Summario.

SUMMARIVM.

- 1 Imperanti ob non publicationem tenetur hanc negatiam concludenter probare, & non probatur per eas modes, de quibus sub n. 3.
- 2 Confessio resignarij circa publicationem non factam non probat non publicationem, quia potius publicatio esse facta à resignante, quia Bulla de publicando admittit ad publicandum tamen resignantem, quoniam resignatarium.

DECISIO CCLXXXVIII.

GRatiam Mellisani non esse iustitiam coocla-
gerant Domini informantibus tantum eius ad-
versariis, & cum enim imperaverit beneficia ob non
publicationem, debet eam concludenter probare tam-
quam fundamentum suæ gratiæ, licet consistat in ne-
gativa, ut fuit dictum in vna Salernitana Pensionis 25.
Iunii 1594. coram Bulbo in vna Aretina Parochialis 25.
Iunii 1593. coram Orano in Palen. & Ozomen. præsenti-
moniarum 11. Martij 1594. coram R. P. D. meo Decano,
& tamen Mellisitanus eam non probat, quia confes-
siones preterite Jacobi, & alia, quæ adducuntur ad
ostendendum ipsum non publicasse, quando id proba-
rent, & non tamen cocludant non publicationem, quia
potius eam facere Attilianus qui cum ipso beneficia,
de quibus agitur, permutavit, ut fuit dictum in vna
Castriagust. Canonicatus, & præbende 30. Maij 1579.
coram sal. reo. Clem. VIII. tunc Rotæ Auditore, quia
Decisio Papalis.

Bulla admittit ad publicandum tamen resignantem quam
resignatarium. b

ANNOTATIO.

- a Vide annotationem supra ad decisio.
- 3 Non probatur negatium non publicationis ex collatio-
ne facta resignatario post tempus ad publicandum, quia
potuit esse obtemperata alia collatio, & provisio, quæ in tem-
pore fuerit publicata, cum in beneficiis debet multiplicatio
titulorum, sit fuit dictum in lictis. beneficiis. 1. Maij
1599. coram Orano, sicut nec etiam probatur publi-
cacio nulla, seu invalida ex eo quod fuerit facta extra
tempus, tamen quia potuit esse quod fuerit obtemperata pro-
rogatio, tamen quia potuit alia esse facta in tempore, eam sit
actus reiterabilis, ut dixit Rota coram Sanctiss. supra
decisio. & vide ibi quod dicit.

Olivarius Beltramius.

Ianuen. Iurisdictionis.

Mercurij 24. Ianuarij 1607.

ARGUMENTUM.

Privilegium obtentum à Papa schismatico an,
& quando præbeat iustum titulum præscri-
bendi, & plura in materia tituli putativi habi-
lis ad præscriptionem.

SUMMARIVM.

- 1 Ioannes XXIII. non fuit verus Papa, sed Schismaticus.
- 2 Privilegium obtentum à Papa schismatico est nullum.
- 3 Privilegium quando est concessum ab uno Pontifice,
dum alius præcedens est verus Pontifex, dicitur in-
veniri habere statum implicationis validitatis, & illius
validitas pendet à futuro eventu.
- 4 Privilegium, quod habet implicationem statum validitatis,
præstat titulum validum ad præscribendum.
- 5 Schisma, dum est in Ecclesia Dei propter contrarietatem
Pontificum, cadit probabilis error facti penes illos, qui
vni adherent, atque quoniam sit dicitur quia sit verum
Pontifex.
- 6 Titulus erroris facti sufficit ad causam legitimam præ-
scribendi.
- 7 Titulus mixtus iustus sufficit ad præscribendum liberta-
tem, & exemptionem à iurisdictione Ordinarij.
- 8 Titulus putativus, & invalidus in hoc errore causatus
sufficit ad præscriptionem.
Titulus qualis sufficit in hac materia præscriptoris
lati n. 15.
- 9 Error iuri non probat iustam causam præscribendi.
- 10 Error mixtus facti, & iuri præbet iustam causam præ-
scribendi.
- 11 Præscriptio non requirit titulum verum, sed sufficit tim-
ulus putativus, & sub n. 15.
- 12 Titulus etiam veridicus ad non titulum in materia præ-
scriptoris suffragatur.
- 13 Titulus in præscriptione non requiritur pro inviolata præ-
scribendi, sed solum ad effectum citandi boni fidei.
- 14 Titulus habens à non habens facultatem sufficit ad præ-
scribendum, quando imperanti credidit concessum
habere facultatem, & sub n. 15.
Titulus iustus, in quo non cadit probabilis ignoran-
tia non suffragatur.

DECISIO CCLXXXIX.

ORta controversia inter Illustr. Archiepiscopum Ianuen.
& Abbatem Eccl. S. Martini dictæ Coltræ, quæ
est de interpretatione fidei Domini de Aueia
super libertate, & omnino de exemptione à iurisdictione
ordinaria, quam præbuit dictus Abbas, & exhibi-
to pro parte eiusdem Privilegio Io. XXIII. pro titulo
præscriptoris dictæ exemptionis Illustr. Cardinales

V Sera

Seraphinus, & Pamphilus, quibus ex speciali rescripto Sanctissimi fuit causa commissa dubitantes, an Privilegium predictum Abbati sufficeret ad effectum præscribendi nec proponere Rotam consuluerunt. In cuius dubij propositione duo incidereut principales inspectiones ex duabus oppositionibus, quibus impugnabatur Privilegium, altera super nullitate, & invaliditate Privilegij, tuper revocatione altera. Nullitas deducebatur ex pericula concedentis, quia dicebatur ꝑ Ioan.
a non fuisse verum Papam, sed schismaticum, ꝥ & clarum est Privilegium a Papa schismatico obtentum esse nullius roboris, *faiur in fin. 7. q. 1. eademem in princ. 3. q. 1. quafi.* fuit dictum in vna Tullen. Priuatoras 10. Martii 1583. coram Illust. Cardi. Seraphino. Revocatio verò sumebatur ex Conc. Constantiensis sess. 43. in quo Martinus V. revocavit omnes exemptiones concessas à tempore obitus Gregorij XI. Quoad primam inspectionem licet informantes multa hinc inde deducant, & multùm laborent super eo: An Ioannes fuerit verus, & legitimus Papa, vel ponit schismaticus, istam tamen discussionem dixerūt Domini cum hac diligencia suis-
se examinandam, si Abbas exemptionem deduxerat ex
Privilegio tantùm, & illi soli niteretur, ꝥ quia cum eo
tempore plures se pro Pontificibus gererent, Privilegij
validitas pendebat à futuro eventu, an ille decesseret
verus Papa, nec ne, vt de duobus Imperatoribus dicit
Oldrad. conf. 12. Alber. in l. breui à Senec. ut. c. de quadr.
prescrip. sed quia veteri privilegio pro titulo fue-
ræ prescriptionis iux. c. cum persona de primat. an. c. suffice ꝥ ille
impliciter status validitatis, qui est ante detectionem,
vt Privilegium concessum à Papa etiam schismatico in
loco fue obedientie subsisteꝥ prebeat titulum habilem
ad prescribendum, pout post longum disputandum
renuit Rota 2. Iunii præteriti in Valentina Parochialis
de Palma coram R.P.D. meo Cocchino, ꝥ nam quoad
illos, quos Ioanni adhaerent, cadit probabilis error fa-
di, vt dicit Card. in cap. veniens sub nu. 9. de prescrip. titu-
lus autem errore ꝥ facti falsitatis dat causam legitimam
prescribendi, Rota dicit, c. de prescrip. in nov. Regid.
dec. 105. j. m. 1. Royn. conf. 117. nu. 11. circa med. lib. 1. ꝥ
ad eff. cum prescribendi libertate, & exemptionem à
iurisdictione Ordinarij sufficit titulus minus iustus,
Archid. in d. cap. cum persona in fin. & privilegium inua-
lidum iusto errore accedente, Ioan. And. ubi no. 4. Ioan.
Mepoch. nu. 12. Anchaz. nu. 5. Gemin. in d. cap. 5. q. 6. ad
fin. c. 6. Franch. nu. 1. Alexan. conf. 10. nu. 13. lib. 5. ꝥ et
generale in omnibus casibus in quibus requiritur titulus
cum præscriptio, vt sufficiat ritulus putativus, &
invalidus iusto errore causans, Capozuccato. dec. 30.
nu. 3. ꝥ 4. per. 2. Non obstat, quod dicitur hic ver fieri
errorem iuris, ꝥ qui non præbet iustum causam pre-
scribendi, quia imò est error facti, vt per Card. in d. d.
cap. veniens, & dixit Rota in d. Valentina, ꝥ sicut filarem
mixtus, qui non minus sufficit ad prescribendum, Gab.
qui ab eo allegat de prescrip. censu. solutio. & sunt læ de-
ductam in dila. decisio. Nec etiam facit, quod di-
citur de titulo deducto ad non ritulum, ex Sarnen. in
regul. de iure. qual. 18. non enim applicaret materie
prescriptionis, ꝥ in qua sicut non requiritur validitas
rituli à principio, sed sufficit ritulus putativus, qui, sci-
licet, putetur legitimus, Abb. in top. 3. diligenti nu. 33. post
med. de prescrip. ꝥ ita etiam non obest, si reddatur ad
non ritulum, non id exeat probabilis ignorantia, ad l. pro
leg. 2. ꝥ 1. ff. de iur. p. d. titulus enim non requiritur, vt
enunciatur de iure prescribentis, sed solum ad finem
elicendi bonam fidem, cum prefactorum in mala
propter iur. falsitatem ritulus præbet quoddam ve-
ramen, cuius vimbræ ostendit bona fides, vt post Ab.
tradit Felin. in d. 3. diligenti sub n. 12. vers. considera bene.
Non obstat, ꝥ quod ritulus habens à non lubente fan-
cultatem concedendi, non sufficit, ꝥ quia hoc non

procedit, quando petens talia credulitate ductus credidit illam habere facultatem concedendi, ut videmus in emente ab eo, quem credidit dominum, *1. etiam ubi fin. vbi gl'of. de contr. exp. Abb. in d. c. diligens no. 33. in fin. lre Menoch. alios refertens congo. no. 61. in fin. f'eqq. & abunde fuit dictum in Valentina, quia sola fufficit pro decifione; & refpondet omnibus, quia hodie contratutulus Abbas opponitur. Nec efl laborandum in terminis *1. Ab-bas vbi de off. p'ae. quia de ea efllet agendum, fi Abbas confunderet fup' iudice tuius, & fi efllet valdus, non efllet opus p'aeferptione.**

ANNOTATIO.

- a Et quod ad prescriptionem fuisse titulus putationis, et totalitatis. Rota decr. 31. m. 3. p. princip. & decr. 34. m. 3. p. 1. in recent. & decr. 35. m. 3. p. 2. in recent. non enim requiritur iustitia tituli in prescriptione, ut dixit Rota in Valentia decimarum de Guardia 17. Maj. 1607. eorum bene. lullo. & in Valentia de Palma 1. Jun. 1606. eorum R. P. D. Cocino Decano. impressa pag. 1. A. 1. 1. Farinae. decr. 31. & ratio est, quia quando titulus est verus, & iustus tunc superflua est alia prescriptio, ut dixit Rota in Tursanensis presbiteri eorum bene. Lista impress. pene Gara. decr. 31. m. 3. p. 2. m. 1. & 2. requiritur tamen, quod ut titulus in iullo errore causatus, Rota decr. 34. m. 3. p. 1. in recent. & idem est error causatus ex iuris errore in quonon cadit probabilis ignorantia, non suffragaretur ad prescriptionem, Felyn. in cap. de quibus m. 23. vtr. sed considerat promiss. prescripti. Alex. cap. 4. m. 3. 1. 1. & bene Rota in Baena, iurisdictionis eorum R. P. D. Verosio impressa pene Marchetti de causis 1. 1. ful. 107. nisi error iuris habens mixturam facti, Rota & decr. 1. 1. ful. m. 3. pag. 1. A. 1. 1. Farinae. vel nisi error iuris valde dubius, Rota & decr. 31. m. 3. 1. 1. Item quando titulus est reprobatus; adeo quod ius restiteret, non praeberet iustam causam prescriptionis non obstante lapsu cuiuscunque temporis, Sardi. post relatores. cas. 376. 16

[illegible]

- c Et vide etiam supra sub littera A.

Ökologischer Fußabdruck

Parmen. Status.

Мелитинъ 24. Іюняго 1607.

ARGVMENTVM

Testes deponentes super tempore an, & quan-
do dicantur probare deponendo super eo
dubitatiuè.

S P M M A R I F M

- 1 *Testis, qui non recordatur de tempore, censetur quidquid de tempore deposuit dubitativè deponere.*
- 2 *Testis deponens de iudicio suo dicitur dubitativè deponere.*
- 3 *Testis deponens per distinctionem (in circa) dicitur dubitativè deponere.*
- 4 *Dubia probant etiam res factas tempore non relictas.*

5. Татарлар

- b Quando vis est in tempore illud ad vnguem, & precipi-
est probandum Scraphin. *decis.* 1172. n. 2. Rota *decis.* 401.
n. 1. par. 1. in *recess.* & nisi testes deponant certitudina-
liter de illo prelio tempore nihil probat Macard. post
relatos de probat. *consil.* 1377. n. 14. & *seq.* & dicitur in
hac *decis.*

Quoniam determinatur.

Meleuitana beneficij Sancti Marci.

Lune 19. Ianuarij 1607.

ARGVMENTVM.

Indultum conferendi an, & quando censetur
reuocatum. Priuilegia quando sunt æquæ
principaliter concessa, reuocato vno non
censetur reuocatum aliud.

SVMMARIVM.

- 1 Collatio beneficij de iure communi spectat ad Episcopum in sua diocesi in omnibus mensibus de quo la-
ti sub n. 4.
- 2 Indultum nihil de nouo concedit, sed remouet tantum
obstaculum reservationum.
- 3 Iurisdiclio executoris dati in gratia licet expiret vna
cum gratia, quando accessio est data, scdm tamen est,
si principaliter, & de per se.
- 4 Indultum in effectu non tollit reservationem, sed tribuit
facultatem conferendi etiam reuocata.
- 5 Indultum an sint fauorabilia, & late interpretanda, &
quid in prauidendum tertijs.
- 6 Indultum concessum collatori ordinario non tenet sub
generalis derogatione indultorum.
- 7 Indultum concessum litrico Cardinali intra alienam
diocesim non comprehendit beneficia spectantia ad col-
lationem Ordinarij.
- 8 Indultum comprehendit beneficia curata, & dignitates.
- 9 Indultum non comprehendit beneficia vacantis in Ca-
ria, & apud Sedem.
- 10 Indultum an comprehendat beneficia duplici reservatione
affecta.
- 11 Indultum non tollit facultatem Papæ, quin praueniendi
posse tanquam de reuocato conferre.

DECISIO CCXCJ.

Informante tantum Michaeli, & impugnante deci-
sionem vltimo loco in hac causa factam, fuit contra
ipsum resolutum, placuit enim Dominis decisio ex
rationibus in ea deductis, quam etiam secuta est Rota
in Eugubina Preposituræ 3. Maij 1606. coram me. Non
obstat, quod licet indultum non censetur reuocatum
quoad Clues Meleuitanas, vt firmat decisio, ita nec
etiam quoad Episcopum facultas conferendi tanquam
accessoria ad gratiam Meleuitanis factam, *intra cap. si
super gratia de offe. deleg. in 6.* quia t fuit pro responsio-
ne dictum, quod cum de iure communi ad Episcopum
spectet collatio omnium beneficiorum suæ diocesis,
1 *cap. omnes decretum in fin. c. o. quæst. 1. cap. omnes Basilica.*
16. *quæst. 7.* & in omnibus mensibus, *cap. 1. de concess. pre-
ben. c. si de preben. l. 6. Caput. dec. 114. n. 5. p. 12.* per
illud t indultum nihil de nouo concedit Episcopo
Meleuitano, sed remouetur tantum obstaculum reser-
uationum, vi illud, quod est suæ ordinariæ potestatis, li-
berè agat, & absque impedimento, 6. *Cardi. dec. 3. 4.*
b *de priuileg. Put. dec. 115. n. 1. & illi. Crefcent. dec. 11. de
Priuileg. lo. Paul. dec. 11.* Et propterea non applicatur
dispositio d. *cap. si super gratia* quia ille executor non
habebat facultatem exequendi, nisi quia erat datus
specialiter, & expressè in gratia. Et sic etiam cessat aliud

motium, quod datum alterius contemplatione iudi-
cetur tanquam accessorium, vt datum in gratiam per-
sonæ contemplatæ. t Rursus quando dicendum foret
priuilegium fuisse concessum etiam Episcopo, negari
posset, quod esset accessorie concessum, quinimò æquè
principaliter, iuxta non inartat dispositio d. *cap. si su-
per*, vt per Franc. ibi n. 4. in fin. *vers. etiam intelligi*, quod
patet, quia in eo decernitur quod Episcopus possit con-
ferre familiaribus, & consanguineis, & non existentibus
Clericis dicte Ciuitatis, & diocesis originariis, &
familiaribus liberè, & quibus veli.

ANNOTATIO.

- a Et quod t Episcopus habeat de iure communi funda-
tam intencionem conferendi omnia beneficia sua in sua
diocesi, latè Gonz. *super reg. l. 5. 1. p. 1. n. 11.* qui plures
cumulat. Rota *decis.* 796. ante *factum par. 1. in recess.* & *decis.*
416. n. 1. *ad. par. 1. in recess.* vbi fuit dictum, quod ex hac
fide iuris assidentia erat dmda Episcopo manutentio, &
hoc procedit non solum respectu beneficiorum secularium,
sed etiam regularium. *cap. abbate.* & ibi Abbas n. 3.
de *verborum signific.* Gonzal. *super reg. l. 5. glof. 3. n. 11.* quod
est verum in beneficiis regularibus non exemptis, scdm
autem in exemptis, illorum enim collatio spectat ad
Priores regulares, Gonzal. *dicta glof. 3. n. 10. & 11.* & di-
xit Rota in Ferrarien. Prioratus 11. Aprilis 1611. coram
R. P. D. Orsimeberg, proinde nec etiam Episcopus habet
intencionem fundatam in beneficiis Ecclesiæ Collegij,
quorum collatio spectat ad Capitulum, nec in canonicis
Ecclesiæ Cathedralis, quorum collatio est simulta-
nea Episcopi, & Capituli de quibus latè per Gonzal. *glor.*
41. n. 16. & n. 47. & ibi suo loco dicam.

b Circa t hoc plura dixi *supra* ad d. 59. quibus addo, quod
illud, quod dicitur in hac decisione indultum tollere ob-
staculum reservationum, non est intelligendum, quod
tollat in effectu reservationem, sed quod tribuat facultatem
conferendi perinde ac si non esset reservatio, Gara.
de *benefic. par. 5. cap. 1. numero 618.* & dixit Rota in Sals-
burgen. Preposituræ 7. Aprilis 1611. coram R. P. D.
Veroliso.

Et quia indultorum materia est valde frequens in Romana
Curia, idè nonnulla, quæ mihi magis notabilia videntur,
annotare volum. Ex primò præsupponendum est indulta
de sui natura esse fauorabilia, t quia tollunt obstaculum
reservationum, & reducant ad statum primum, quæ
reductio ad primum naturam reputatur in iure
fauorabilia, *Cardi. dec. 4. n. 1. in prin. de priuileg. Crefc.*
1 *dec. 3. n. 5. & 6. eodem tit. idèque etiam sunt late interpretanda.*
maximè contra Pontificem concedentem, *Crefc.*
d. *dec. 3. n. 3. Cardi. dec. 3. n. 1. ad. priuileg.* t verò re-
putantur fauorabilia indulta concessa ordinariis colla-
toribus, quæ propter non veniunt sub generali de-
rogatione indultorum, Gonzal. *super reg. l. 5. glof. 14. n. 41.*
Put. *dec. 17. de Priuileg. & ne. c. 143. ad. h. Rota dec. 377. n. 7.*
et 3. *can. seq.* & præcipue sub *nom. 10. par. 3. lib. 3. diuers.* In
præiudicium tamen tertij non sunt late interpretanda,
Cardi. *dec. 3. n. 2. de Priuileg.* & fuit considerandum à
R. P. D. D. Vbaldo, & Veroliso in eorum voto data
in causa Cadenaten. 15. vbi dicitur, quod licet respectu
Papæ concedentis sint late interpretanda, tamen cum
agatur etiam de interdictis illorum, qui prouidentur fidei
1 Papa, attento hoc respectu dicunt indultum esse restringendum.
& ibi allegatur *conf. Ferret. 31. 4. a. p. 12. fac.* Ex
hoc, quod, scilicet, in præiudicium tertij indultum non
fit extendendum insensit quod indultum concessum t Car-
dinalibus conferendi beneficia intra alienam diocesim
non comprehendit beneficia quorum collatio spectat ad
Ordinarios, & alios Ordinarios sicut præiudicium. Gonz.
2 *al. super reg. l. 5. 1. p. 1. n. 11. & 4. p. 1. n. 11. & hoc est adde-
verum, vt etiam si Sedes Episcopalis vacet, aliam vacat
beneficium in mensi Ordinarij, non posset Cardinali vigore indulti illud conferre, & Rota *dec.*
443. *par. 1. diuers.**

Indulta t comprehendunt etiam beneficia curata, & digni-
tates, Gonzal. *super reg. l. 5. glof. 8. n. 11. & 12. de ben.*
par. 1. cap. 6. *nom. 41.* vbi latè sub *nom. 41.* refert con-
tradiçtores.

Indultum

10 Indultum ? non comprehendit vacantia in curia, & apud sedem; nisi de illa vacatione expressa mentio in indulto habeatur; *Rota decis. 4. de prob. in non. & decis. 17. de prob. in antiq. Simonet. de referta. quest. 73. n. 1. & quest. 83. n. 4. Mandosad. 1. p. allegat. 26. littera D. & fuit dictum in Salsburg. Præpositura 7. Junij 1611. coram R. P. D. Verolpo.*

11 Nec etiam ? comprehendit beneficia duplici reservatione affecta, Capuæque, *decisio. 18. par. 1. Aegid. decis. 421. Mandol. in præf. Signat. grat. in verbo (indultum) consuet. 2. quest. 1. in notam. Gonzal. super reg. 8. glof. 13. n. 101. & similiter fuit resolutum coram R. R. PP. DD. Vbaldo. & Verolpo in eorum voto dato in causa Calenzan. de anno 1611. ubi dixerunt hoc habere locum non obstantibus clausulis generalibus, & prægnantibus, quia non comprehendunt ea, quæ Papa non efficit de facili concessurus, sed in fine dicti voti distingerent inter duas reservationes personales, seu conuales, & si quis sit familiaris Papæ, & Protonotarius, & tunc dixerunt indultum non extendi ad beneficia reservata hac duplici reservatione, si verò reservationes sunt dispares, videlicet, reales, & personales, vel utraque personalis, vna tamen sit alteri inferior, nempe si quis sit familiaris Papæ, & Cardinalis, & hoc casu admittitur posse locum habere contrariam opinionem, prout etiam hanc distinctionem optinè facit Sarnen. reg. de impet. benef. vntem per aliam quest. 11. n. 7. & 8. Alio etiã modo distinguit in hoc articulo Gernon. de indulto in 6. c. m. c. d. n. 24. & seq. scilicet, inter indultum, qui sit ordinarius collator, & alium, qui non sit collator ordinarius: in primo admittit indultum comprehendere etiam reservata duplici reservatione, tale indultum est favorabile, secus in secundo casu.*

12 In hac ? etiam materia indultorum sciendum est, quod non obstante indulto non est ligata manus Papæ quin præiudicium possit tamquam de reservato cõferre, *Gaza. de benef. 3. par. cap. 1. n. 151. Gonzal. super reg. 8. glof. 13. n. 39. & seq. & fuit dictum in Papien. Beneficij 10. April. 1617. coram Andrea. & in Salsburg. Præpositura 7. Jun. 1611. coram R. P. D. Verolpo, quod procedit etiam, si indultum tolleret gratias præiudicium, quia non intelligitur de præiudicio per coarctum, sed de gratia præiudicium vacationem, ita fuit dictum in Hispanen. Portionis 14. Februar. 1527. coram Otano.*

Olivarius Beltramius.

Neritonen. Pensionis.

Mercurij 31. Ianuarij 1607.

ARGUMENTVM.

A reculatione iudicis quando censetur recessum per comparisonem coram eodem iudice factam. Iura an, & quando sint in forma probanti.

S P M A R I P M.

- 1 Recusanti iudicem post reculationem coram eodem comparando censetur à reculatione recedere. *Id. Lat. n. 4. de hoc materia. ubi præsertim quando fit præiudiciali (citra consensum in iustidictionem.)*
- 2 Iura sunt in forma probanti, quando sunt extrahita in totum litterarum compulsozialium Rotarum servatis de iure servanda. *Id. n. 4. Compulsozialium vigore possunt extrahi etiam iura propria, quando sunt in longinquis partibus, & non. 5.*
- 3 Opponi non potest, quod iura non sint in forma probanti, quando in termino curatissimo ad dicendum contra nihil fuit oppositum. *Id. de hoc Lat. n. 6.*

Decisiones Papales.

Q Via resolutiones super iustificatione clausulae (dummodo remota non nulla pro Episcopo) ad favorem translationum facta fuerint cum præsupposito, quod iura per ipsos producta essent in forma probanti, & testes tunc, & validè examinati, dubitanti de præsupposito, & informantibus tantum translationes fuit pro validitate examinis, & legitimitate iurum resolutionum. Nam quoad examen testium intermitterent omnia de iure requisita. Nec ex reculatione iudicis, quam f. cit. pars aduersa inferri potest ad aliquam nullitatem, & quia à dicta reculatione recessit, & appellacioni interpositæ renunciavit, non solum compungendo plures eorum eodem iudice, & sed etiam insando deputati Censorem Collegiatæ Ecclesiæ Lipsien. in locum Episcopi Vgendi pro parte sua electi, & ex eorum eodem iudice recusato procederet, *etiam de off. deleg. & f. iustidictionem de appell.* Iura etiam sunt in forma probanti, fuerunt enim extracta in vni litterarum compulsozialium per Rotam decretarum servatis de iure, & ex eorum forma servandis, & vtrbenè deducunt informantes, & ubi aliquem defectum contingeret, adhuc fidem facerent, & probarent contra partem aduersam, & quæ in reculatione nihil opposuit. *Rot. decis. 1. de sch. iust. in nov. Alex. consilio 585. in fin. lib. 6. Pat. decisio. 4. de fid. iust.*

ANNOTATIO.

- 2 Et quod comparans coram iudice à quo censetur recedere à reculatione, *Gab. de notat. par. 1. n. 4. Rota decis. 901. n. 1. par. 2. aliusq. Scraph. decis. 8. par. 1. n. 7. & decis. 33. n. 2. & decis. 1059. & dixit etiam Rota infra coram eodem Sanctissimo in decis. 358. Hoc procedit etiam si comparatio fiat cum protestatione citra consensum in iustidictionem, dummodo tamen factum explicetur, & perficiatur, puta, si quis post reculationem comparat coram iudice, & obtineat iurare testes, alioquin fecerit alius. *Pat. decis. 370. sub n. 1. d. iuxta novam impressionem, & fuit dictum in Mediolan. recensionis translationis 14. Decembris. coram Card. Sacro. & in Nullius iustidictionis 18. Iun. 1617. coram R. P. D. Pirouano, bene Scac. de appellat. 4. quest. 17. similia. n. 45. & 47. si tamen quis simpliciter comparat coram iudice, & non explicet, seu non perficiat alium, pro quo comparet, sique remaneat sola comparatio cum protestatione, tunc protestatio præiudicat quod dicatur recessum à reculatione, *Pat. decis. 370. sub n. 3. Scac. d. limit. 2. sub n. 45. & sub n. 47.***
- 3 Rota ? *decisio. 43. de probat. in antiq. Scraphin. decis. 1081. in princip. Rota arreces. decis. 18. num. 1. & decisio. 679. sub num. 4. par. 2. in recent. Et hac occasione nolo omittere, quod Rota diebus præteritis notabiliter resoluisset in hac materia compulsozialium posse, scilicet, vigore illarum extrahi etiam iura propria, maxime quando ex longinquis partibus sunt extrahenda propter periculum amissionis in Tolentana, seu Nullius iustidictionis 10. Decembris 1611. coram R. P. D. Pirouano per Doct. Bartol. in l. præter alia §. quid si infirmum. l. de edict. cuius contrarium tenebat Gab. consilio 139. numero 1. littera 1.*
- 4 Et quod ? si pars citata ad dicendum contra iura nihil opponat infra terminum ad opponendum non possit amplius opponere contra dicta iura, quia censetur etiam illa approbasse, *Pat. decisio. 116. lib. 2. Rota decis. 581. num. par. 1. in recent. & decisio. 32. sub num. 9. vers. primo par. 1. in recent. & in Mediolan. decretarum de Votico 17. Iunij 1619. coram R. P. D. Pirouano, ubi fuit dictum, quod propter lapsum terminum ad dicendum contra iura producta erat quæritus per partem fuit etiam dictum in Calaguriana decretarum 1. Decembris 1618. coram R. P. D. Panphilio, & hinc est, quod clauso termino ad dicendum contra, non potest etiam opponi*

V 3

decisio

defectu recognitionis, ut fuit dictum in Rationem. pecuniaria 13. Maij 1619. coram R. P. D. Piosano, & hoc procedit etiam si non principaliter, sed procurator fuerit citatus ad defendendum eam, & nihil oppositis, fuit dictum in Affen. iustitium 19. Ianuar. 1618. coram R. P. D. Manazedo, procurator enim praeiudicat domino in omittendo, licet non in committendo, Suid. decis. 111. n. 3. Verat. decis. 41. p. 1. 4. par. 2. Rota decis. 19. n. 2. per a. d. decis. Et ideo praxi inolevit, quod semper, quando pars adversa producit iura in terminis ad opponendum, opponitur generaliter contra, ex qua generali oppositione censetur praesumitur ius quodcumque opponenda contra iura Verat. decis. 337. per a. Gonzal. super reg. 3. gl. 6. n. 14.

Videnda est in hac materia decis. Manic. 107. quae distinguit, quando est iam lata sententia post iura producta, & tunc dicit non posse amplius opponi de illorum defectu, si verò nondum sententia sit lata, vult posse opponi, quamvis non fuerit dictum (generaliter contra) sed dicta decisio loquitur, quando non est praesens terminus ad opponendum, nec est facta citatio ad dicendum contra, quae habet vim praefixionis terminis, ut colligitur ex eadem decis. n. 3. & 3. fin.

In productione iurum verbaliter facta non habet locum conclusio supra firmata, sed tantum in productione reali, ut infra coram eodem Sanctissimo in decis. 339.

Omnino Beltramius.

Toletana hereditatis.

Mercurij 7. Februarij 1607.

ARGUMENTVM.

Amita excludit auiam matrem in successione nepotis stante Statuto, quod hereditas deuoluatur ad propinquiores consanguineos ex paterna linea, vel ex aui paterni linea descendentes. Masculinum an, & quando concipiat femininum.

SVMMARIVM.

- 1 Amita in successione nepotis excludit auiam matrem stante Statuto, quod hereditas deuoluatur ad propinquiores consanguineos ex linea patris, vel aui descendentes.
- 2 Amita agnata est.
- 3 Femina sub nomine consanguineorum veniunt.
- 4 Item sub nomine propinquorum.
- 5 Item sub nomine descendendum, & n. 10. ubi vide amplius.
- 6 Amita est in tertio gradu.
- 7 Statuti iuris declaratur ex ratione expressa in Statuto.
- 8 Masculinum concipit femininum in materia indifferens masculu, & feminu, & n. 11.
- 9 Masculinum concipit femininum in materia successione, quia materia successione est indifferens ad masculu, & feminu.
- 10 Matera indifferens ad effectum videndi an masculinum concipiat femininum dicitur, quando ratio considerata sit viri in femina, sicut in masculu, & vide sub n. 11.
- 11 Masculinum concipit femininum, quando in utroque sexu habet locum eadem ratio dispositionis.
- 12 Masculinum concipit femininum etiam in Statuto exarbitratu à iure communi propter identitatem rationis.
- 13 Maximi quando ratio est expressa in Statuto.
- 14 Ratio expressa ubi viget, dicitur casus comprehensus in dispositione quantoniam eadem, & correctoria, etiam si verba deficiant.
- 15 Femina non veniunt nomine agnatum, quando viget ratio diversa in feminis, & agitur de conseruatione agnationis.

Femina sunt de agnatione, etiam si sint nuptae, & non. 23.

- 16 Femina licet sint de agnatione non conseruant agnationem, & n. 24.
- 17 Ratio unica quando reperitur expressa per Statutum assignata, non est alia ratio quarta.
- 18 Agnatione ratio non potest considerari, ubi agitur de successione maris.
- 19 Statutum excludens descendentes à feminis non censetur excludere feminas ipsas, nam femina ipsa sunt agnata sed non descendentes ab iis.
- 22 Masculinum regulariter concipit femininum.

DECISIO CCXCIIII.

Agitur de hereditate Nicolai Caldini inter Faustina eius amicum, & Petram auiam matrem, & queritur ad quem spectet successio; fuit resolutum pro Faustina amica, pro qua in summi Statuto consulerunt Aleia, conf. 58. & Soc. iun. conf. 10. b. 2. habet enim pro se dispositionem Statuti tam quoad verba, quam quoad mentem. Verba enim Statuti sunt, quod haec ditas decedens ab intestato deuoluatur ad propinquiores consanguineos ex paterna linea, vel Aui paterni linea descendentes vique in tertium gradum. Amita enim agnata est Statuto. Iust. de leg. 1. agnat. succres. Dec. conf. 163. sub n. 8. vbi non obstat, quod ratio, & sub nomine consanguineorum veniunt etiam feminæ, Tiraquel. post Bald. & Corn. quos allegat de retrat. lignag. 5. 1. gl. 9. n. 102. Soc. iun. conf. 10. n. 14. lib. 2. Item sub nomine propinquorum, Bald. conf. 334. n. 5. 4. li. 1. cum aliis per Honded. conf. 12. n. 8. & 9. li. 1. & prout etiam sub nomine descendendum, Alex. conf. 160. nu. 2. li. 2. & Amita est in tertio gradu, li. 1. §. 3. gradu ff. de grad. aff. §. 3. gradu. In eodem Dec. conf. 163. n. 9. ita vi ea verificentur verba omnia Statuti, & Conuenit etiam mens Statuentium, quæ ex ratione in Statuto expressa demonstratur, L. cum mulier. ff. sol. matr. L. si uxor oportet. §. oportet ff. de excusam. dicit enim esse conueniens rationi, quod bona reuertantur ad primum statum, unde principium habuisse dicuntur, quæ ratio verificatur non minus in Amita, quam in alio ex linea paterna, & tam in femina, quam in masculo. Non obstat, quod in Statuto correctoris iuris communis masculinum non concipiat femininum, & ob id in Statuto exclusiui appellatione agnatorum non veniant feminæ Agnatæ, quia respondetur regulam esse, quod in materia indifferens masculis, & feminis masculinum semper concipiat femininum, ut not. DD. in l. 1. ff. de verb. significat. l. si quis id quod ff. de iurisd. omni. mod. latissimè Tiraquel. de retrat. lignag. 5. 1. gl. 9. n. 200. & 205. materia autem successione est indifferens et ad masculos, & ad feminas, L. maximum uisum. C. de lib. prater. Bald. conf. 334. n. 5. li. 3. Gabr. qui dicit omnes hoc fateri consil. 14. n. 23. li. 1. Honded. conf. 12. n. 17. b. 1. & Rursum dicitur materia indifferens, quando ratio considerata ita viget in femina, sicut in masculo, l. si quis id quod ff. de iurisd. omni. mod. Menoch. conf. 496. n. 46. Et propterea pro regula infallibili traditur, quod semper masculinum concipiat femininum, quando in utroque sexu habet locum ratio dispositionis, Cur. sen. conf. 9. n. 12. & 21. Paris. conf. 49. n. 12. in ff. de iur. & Tiraquel. ubi supra nu. 103. in fin. Syluest. Aldob. conf. 101. n. 5. Nec releuat, quod dicitur de correctione iuris communis, quia si restringeremus verba ad masculos, magis diceretur correctoris, quia masculi excluderent feminas in eodem genere, ut in terminis nostris considerat, Corn. consilio 248. sub numer. 6. lib. 3. præterea etiam in Statuto exorbitantibus à iure communi propter identitatem rationis masculinum concipit femininum, Curt. ubi supra, prater

Ecclesie, & de determinatione iudicis Ecclesiastici, & perit, ubi Burt. in 1. *non de duobus* gloss. in *clausula* in verb. *duobus* de res. spol. Nauar. in *clausula* in 1. *4. dist. 11. c. Gabr.* conf. 161. n. 8. lib. 1. & quod procedit licet incedat iuramentum, gloss. ubi supra, quia ultra illud requiritur licita, & iusta causa, & in nos, & DD. & Abb. in *clausula* n. 4. de Regal. quia cessante iuramentum est temerarium, & non obligatorium, gloss. in *clausula* nos, in gloss. 1. Abb. n. 3. Cause autem, quae narrantur in instrumento separationis, non sunt tales, & non enim sufficiens est illa ad tollendum occasionem contentionum, Dec. ex aduerso alleg. conf. 140. n. 1. & 7. in fin. Ultra quod cause debent prius iudicio Ecclesie approbati, & facillime 31. quest. 1. Nec facit, quod legitur de continencia voto seruando, & quia respondetur primo non dici, quod tunc emittatur votum, sed emanatur, quod fuerat omisum per prius, cui assentioni ad effectum, de quo agitur, non statit, gloss. in *clausula* in ver. *duobus*, c. fin. vbi gloss. in ver. in *clausula* de frigid. & malis. & est regula generalis in rebus prohibitis, quae ex causa tantum permittuntur, ut assertio facientis non probet causam, l. qui instrumentum de probat. latet Tiraque. in l. si inquam. in ver. *denotatio* l. argenti n. 87. & seq. C. de reuoc. donat. b. Secundo respondetur, quod enunciatum votum fuisse enisum à Hieronyma, & de Laurentio nihil, & tamen requiritur votum veritatis partis, Ioan. Andr. in *clausula* n. 8. de conuers. cum q. & abbas, ubi Abb. n. 6. red. us. & valet enim votum in preiudicium vouentis tantum, ut ipse debitor exigere non possit, Abb. in d. cap. *charissimu* n. 5. Non obstat, quod in persona vtriusque legitur (*seruando vota honesta*) & quando viceque iurauit seruare continentiam, vicesque petere non possunt, Innoc. in *clausula* nos, ubi etiam Host. n. r. Ioan. Andr. n. 1. Anchar. num. 3. quia verba predicta non sunt promissoria, nec causa promissionis, sed est quaedam tacita conditio, quae inest separationi Thori ex causa iusta 9 etiam continentie seruandae facta, & quia si postea non contineret, cogere non adinuicem redire, Io. Andr. in d. c. *quia nos ad fin.* & ibi linol. n. 1. in fin. & Conf. dec. 40. dum vult sufficere, quod in promissione maritus dicat se eam facere in his de causis, non placuit Dominis, quia hoc modo possent omnes coniuges per libito suae voluntatis se inuicem separare, & frustra iura requireret causas iustas approbatas à iudice Ecclesiastico, possent enim sub hac generali exceptione non solum alios deperire, si d. etiam se ipsos fallere, putantes aliquam causam iustam, & sufficientem, quae tamen non sit. Quando etiam consistorio Decy esset veta, ea tamen non faceret ad causam nostram. Ideo enim vult ibi Dec. valere illam generalem exceptionem, quia non poterat verificari, nisi quod ex voto continentie facta fuerit, & de proinde illa nominatio expressa reputatur, arg. l. nominatum. ff. de lib. & post. c. l. *claudus*, qui locum erat ff. de fundo instr. In casu autem nostro non adeit ista clausula vniuersalis, quae possit causam voti inferre, sed causae sunt singulariter expressae. Non obstat, quod separatio non sit perpetua, sed ad triennium, quia eadem viget ratio in tempore tam longo, cum praesertim per prius, ut in promissione legitur, diuisi vixerint per octo annos, in ista separatione respectu Laurentii futura erat perpetua, quia ipso lapsa triennio redire non poterat contra conventionem, nisi resiliens scitis centum, quae resiliens illi non solum diffidit, sed fere impossibile fuisse propter eius pauperiam. Quae de frigida, & impotencia Laurentii adducuntur non bene probantur, & tamen, ubi de separatione Thori agitur, quia est causa grauis, & ardua, requiruntur probationes necessitae, & concludentes, Paris. conf. 342. n. 4. & seq. lib. 4. & si tales causae fuissent verae, non fuissent omisit ipa apocha, adeo bene colliguntur per informantes.

- a Gabr. & conf. 161. n. 8. lib. 1. fuit dictum in Auximana docis 7. Maij 1609. coram R. P. D. Prouano, ubi aliae referuntur.
b Nau. & conf. 100. n. 3. Ioan. de Amic. conf. 32. n. 7. Seraphin. dec. 145. & latet Menoch. de praesumpt. lib. 3. praesumpt. 29. n. 24. & seq. quod procedit non obstante iuramento partium, latet Tiraque. in l. si inquam in verb. *denotatio* n. 91. c. de reuoc. donat. concurrentibus tamen adiuuiculis est standum assentioni partium etiam in materia prohibita, Menoch. de praesumpt. 29. n. 31. & seq.
c Ex facit in simili, quod Rota & resolu. in dec. 32. nam. 5. & inter impet. penes Picum ad Statut. Verbis, in qua fuit dictum non censeri satisfactum Statuto Vrbis requirenti iustam causam alienationis in contractu minoris, si in contractu exprimitur, quod fuit factus iustus de causa eorum animam mouentibus.
d Rinin. & ius. conf. 174. n. 16. & 17. Barbo. in ver. *solus* n. 16. coram. p. 2. n. 17. Rota dec. 411. n. 2. p. 2. n. 10. vbi propterea fuit dictum in hac materia non admitti testes singulares.

Oliverius Beltrameus.

Romana Censuum.

Veneris 16. Februarij 1607.

ARGVMENTVM.

Emptori si detegatur res empta censuata, seu affecta aliqua obligatione, qualiter succurratur. Exceptio rei libere non traditur non obstat, ubi cessat interesse.

SIMMARIUM.

- 1 Emptori est sufficienter successum per solutissimum cuiuslibet, si detegatur res empta comprehensa sub obligatione generali omnium bonorum.
- 2 Emptori in casu, in quo detegatur res empta censuata, censuar sufficienter successum per retentionem fortis principalis, & fructuum censui.
- 3 Exceptio rei non libere traditur non obstat, quando emptor nullum posuit damnum part. & latet n. 1.
- 4 Ratificatio idem operatur quod mandatum procedens. Precedit etiam resiliens cursum, quae exigunt speciale mandatum, n. 6.
- 5 Ratificatio in multis casibus non aequiualeat mandato, de quibus, c. sub n. 6.
- 6 Promissio intelligitur, quatenus stipulatoris interest, & idio resiliens illam interesse ex ea agere non potest.

DECISIO CCCV.

Fuit resolutum pro relaxatione mandati tam respectu fructuum censuum, quam extinctionis, quae de vtraque promissione D. Citarclae constat publico instrumento obligatione Camerali vallato, & exceptioones, quae ex aduerso obtineantur, non obstant. Nunc quoad censum Christophori Scori, qui dicitur intulisse molestias, cum non sit impositus super domo, & cessauerint molestiae, & solum remaneat sub obligatione generali omnium bonorum, & successum D. Citarclae non solum per fideiussorem euictionis, in l. si post. C. de emul. & sed etiam per retentionem fortis principalis, & fructuum dicti census ex pretio domus, & s. propterea cum nullum posuit damnum part. cessat interesse, ita ut non obstat exceptio rei non libere traditur, ut fuit dictum in vna Romana non adimplenti 17. Novemb. 1597. coram Illustrissimo Cardine Scraphino, & prout omnia cessat interesse respectu alicuius

alioquin duorum censuum ad fauorem Marchionis Montorii, quia cum hodie spectet ad Episcopum Neocastrensem, ipse consensit liberationi domus factio depositio pretij in monte Pietatis ex pecunia, quas debet D. Cistacela Domino Federico. Molestia illata à D. Anna super domo in vum sequestri, per eiusdem reuocationem sunt loblatz. Non obstat, quod dicitur, fideiussorem promissum non fuisse saltem sufficienter datum, cum procurator, qui fideiussit nomine Equitis Crescentij non haberet ad hoc mandatum, quia adeit satisfecit eiusdem Equitis, et quae idem operatur, quod mandatum praecedens, *Item mandati in fin. C. mand. l. rarihabu. ff. de reg. iur.* Possessio domus vique ab initio fuit pacifice tradita, et licet multae super ea inculcentur ex aduerso molestiae, tamen non iustificauerunt in facto, nisi supradictae, quae (ut dictum est) hodie cessant. Quae dicuntur de testamento D. Laure, et de vulneratione instrumenti per sententiam sunt loblatz in alia decisione, quae in disputatione praesentis dubij praesupponitur. Quae bene tolluntur per informantes pro D. Federico.

ANNOTATIO.

- ¶ Bene Alex. et consil. 49. numer. 4. et 5. lib. 4. vbi dicit, quod ille, qui tenetur tradere rem liberam, sufficit, quod taliter satisfecerit, cui ad liberandum tenetur, quod cum certum faciat mandatum pati non posse, et ideo Rota pluries resoluit quod si impensum censum afferat rem esse liberam ab omni censu non tenetur illam liberare ab alio censu praesistente, si res censura est capax vtriusque, quia nihil dicitur interesse ipsius emptoris censum illam liberari ab alio censu, Rota penes Farinac. decis. 126. post 5. lib. consil. fuit dictum in Bononiensi. bonorum 1610. coram Cardinali Lancellotto, et in Romana census 17. Aprilis 1598. coram bo. mem. Penia, et bene facit Rota decis. 310. n. 3. per. 2. in reuocantur, vbi dicitur, quod promissio praedium esse liberum ab omni obligatione, intelligi debet de obligatione, quae possit prauidere emptori, et similiter promissio de faciendo consistit omnem personam intelligi dammodo interit emptoris, et ideo si hoc interesse cessaret per praestationem fideiussoris, id sufficit, Seraph. decis. 113. n. 1. fuit dictum in Senogallien. praedij 1. Iunij 1617. coram R. P. D. Andrea Gratiano. decis. 101. n. 1. et 2. et 3. et 4.
- ¶ Bene conclusio, quod ratificatio aequiparetur mandato, habet locum etiam quando exigitur speciale mandatum, Lancellotto de arbit. par. 1. cap. 1. n. 46. Gabr. consil. 95. n. 5. lib. 1. Surd. decis. 159. n. 15 et 16. vbi reprobat contrarium tenentes, et decis. 131. n. 11. Si tamen lex, seu constitutio requireret mandatum ab inferio, ratificatio non sufficeret, Gabr. consil. 194. n. 8. lib. 1. Hond. consil. 38. n. 27. lib. 1. vbi dicit hoc esse verum in commodum ratificationis, sed in eius prauiudicium, et damnum valeret; sicut nec etiam sufficeret ratificatio quando mandatum requiritur pro forma, Surd. decis. 159. n. 16. In materia etiam stricti iuris disposita in mandato non extenduntur ad ratificationem, Surd. consil. 18. numer. 16.

Oliuierus Beltraminus.

Romana fideicommissi domorum.

Luna 19. Februarij 1607.

ARGUMENTVM.

Agitur de materia l. haeredes mei ff. ad Trebell. & quando substitutio facta duobus, si ambo, vel vterque decedant sine filiis, habeat locum, si alter tantum sine filiis decedat.

- 1 Substitutio quando est facta duobus, si vterque sine filiis decedat, locum habet etiam, si primus decedat cum filiis, et secundus sine filiis.
- 2 Hoc procedit etiam si fuerit dictum, si ambo, &c. reprobata Ripa contrarium tenente.
- 3 Pluralitas non resoluit in singularitatem in substitutione vulgaris.
- 4 Et in genere de hac resolutione, quando pluralitas resoluitur in singularitatem ibi n. 7.
- 5 Secus est in fideicommissaria, vbi assignatur ratio differentiae.
- 6 Compendiose quando resoluitur in vulgarem, vel in fideicommissariam debet de ea indicari tamquam de vulgaris, vel fidei. commissaria.
- 7 Ripa in l. haeredes mei §. cum ita ff. ad Trebellianum, n. 136. declaratur.

DECISIO CCXCVL.

Placuit Dominis decisio in hac causa facta sub die 16. Iunij praeteritis, ut enim bene in ea animaduertitur pro praesenti controversia, extat responsum Papianum in libereis mei §. cum ita ff. ad Trebell. et quia testator instituit haeredibus duobus filiis, & inuenit substitutus, quando alter sine filiis, & Nepotibus moriturus in euentum, in quo ambo sine decederent, substituit Catherinam, & Marguantam eius filias, quae conditio in primo decedente deficit, & putiata fuit in vltimo, qui est casus d. §. & in fortioribus terminis decidit praesentem questionem, cum testator substitueret dictas filias vltimo decedenti, ita ut non sit necesse praesumere aliam substitutionem in persona vltimo morientis sine filiis, ut videtur requiri in terminis illius §. ut post Bologniet. ibi n. 18. et seq. et alios adductos dicit Rota in vna Romana Supplementi legimus 16. Octobris 1584. coram Illustrissimo Cardinali Scraphino. Nec substituit, quod in dicto §. actus verbum (vterque) testator autem in casu isto dixerit (si ambo) et quia nulla in hoc constitutio est differentiae inter vtrumque verbum, Bar. ibi ad fin. et si verbi substitutio. Bero. consil. 119. n. 10. lib. 2. Ayra. consil. 87. lib. 2. et seq. et respondens Illustrissimus Cardinalis Mantica de communi. vlt. volum. lib. 1. n. 5. et 6. et 7. et 8. et 9. et 10. et 11. et 12. Rota in dicta Romana Supplementi legitime. Non enim refert quibus verbis vniuersalibus concepta sit substitutio, Cor. consil. 123. sub n. 2. et seq. his conuenimus refragantibus lib. 1. Et differentia, quam videtur velle constituit Rip. ex aduerso allegatus in d. §. cum ita n. 11. non facit, tam quia, ut ipse fatetur non procedens, talis distinctio communiter non tenetur, tum quia non constituit illam differentiam inter verbum (ambo) & verbum (vterque) tum & tertio, quia loquitur in vulgari, et in qua regulariter pluralitas non resoluitur in singularitatem, etiam quando facta est simpliciter absque dictione vniuersali, & collata, Bar. in d. §. sub n. 4. et seq. solutio ibi loquitur, et sub n. 5. et seq. in vulgari. Illustrissimus Cardinalis Mantica, qui de communi, vbi supra n. 3. et in fideicommissaria autem, in qua versamur, regula est contraria, Bar. ibi sub n. 4. et seq. si verbi loquitur in fideicommissaria, & omnes post eum, Cui. iun. qui de communi consil. 118. n. 6. de qua etiam testatur Illustrissimus Card. Mantica in loca citato n. 12. & rationem differentiae assignat, quia in vulgari agitur ad vnum effectum, in fideicommissaria ad plures, & ius accedens in illa habet locum, non in ista. Et quod dicitur, substitutionem fuisse factam per verbum (substitutum) quod commune est, & conuenit vulgari, potest applicari, si euenisset casus vulgatus, Bar. in d. §. cum ita ad fin. et si verbi loquitur in substitutione compendiosa, & ibi Zanclius. 283. in fin.

in fin. *Corn. conf. 198. in fin. vers. licet autem in illis traditis supra n. 8. lib. 4. Soc. conf. 94. n. 2. lib. 4. & quando resoluitur in vulgari, Bar. & Soc. in locis citatis. ↑ Compendiosius eorum, quando resoluitur in vulgarem, vel in fideicommissariam debet de ea iudicari tanquam de vulgari, vel fideicommissaria simpliciter, & absolute, ac secundum propriam naturam, *Dec. conf. 416. sub n. 10. vers. secundo considerandum est. Rom. conf. 168. n. 1. 4. lib. 2. lib. 2. Paris. conf. 72. n. 3. 1. & segg. lib. 3. Vnde illa (mentum in quem) vt in decisione dicitur, non restringunt casum precedentem, sed illum de nouo ponunt, & consueverunt, nec est verum, quod limitare, & coarctare fideicommissum, prout verba (*tunc, & eo casu*) denotant enim potius conditionem, quam restrictionem, cum idem iudicet in eum in quem ambo decedant, ac si ambo decedant. Ponderatio illa, quod substitutio sit facta in tota hereditate, & illatio, quod cum Catharina, & Margherita non possit totum consequi, non sint admittendæ ad partem, est de directo contra *d. 9. cum sit.* per rationem ibi traditam. Claudia enim erat substituta in totum, & fuit admissa ad portionem vltimi, quia absurdum fuisset denegare portionem illi, quam totum habere testator voluerat. Dicta per ↑ *Rip. ibi n. 136. procedunt, quando primus decedit sine liberis, qui est casus l. quidam testamento ff. de vulg. ar. & pupil. & diuersus in casu §. cum ita, quia, vt dictum fuit, est quando impleta fuit conditio in persona vltimi. Et propterea bene dicit *Ripa ibi vers. quid igitur respondendum*, quod ratio, quæ in illo casu facit contra substitutum, in isto facit pro substituto. Alia, quæ ex aduerso deducitur, vel non releuat, vel fuit sublata in decisione, in qua Domini persistunt.***

ANNOTATIO.

- a Ad materiam dictæ decisionis vltra allegata in decis. videndus est *larc. Menoch. de presumpt. lib. 4. presumptio. 186.*
- 7 b Pluralitas an, & ↑ quando resoluitur in singularitatem, lare tradit *Gonzal. super reg. 9. glof. 31. m. 1. vers. per ad 17. qui ex hac conclusione plures deducit illationes. Et in duobus principibus casibus pluralitas non resoluitur in singularitatem, primo, ubi pluralitas est de forma, *ital. conf. 123. n. 2. ff. de sue testat. l. cum ibi. 4. lib. 2. Secundo, quando plures inoprietates concurrunt, Cephal. conf. 113. n. 17. & vtrunque declarationem deduxit Rota in Carpentoraten. pensionis 10. Nouenbeis 1601. coram Cardinali Lancellotto.**

Olemerius Beltraminus.

Romana census scut. 18. millium.

Luna 5. Martij 1607.

ARGVMENTVM.

Plura in decisione deducuntur, sed præsertim an, & quando liceat arguere à contrario sensu, & an, & quando emptor faciat fructus suos.

SYMMARIVM.

- 1 *Emptor, quando retinet penes se pretium, non facit fructus suos.*
- 2 *Procedit etiam, si venditor promissa ex parte sua non adimpleuit, & lare n. 12.*
Falso si emptor esset data dilatio ad solvendum pretium, & num. 10.
- 3 *Falso secundo, si emptor ex re emptæ nullis fructibus percipere potuisset, & n. 11.*
- 3 *Correctio repentina, & contrarietas presumitur aliena à mente contrahentium.*

- 4 *Relatio non debet fieri ad id, ex quo resultat contrarietas.*
- 5 *Argumentum à contrariis sensu non admittitur, quando sequeretur correctio eiusdem dispositionis.*
- 6 *Item nec sumitur contra expressum sensum dispositionis, nec per illud renouatur expressa dispositio.*
- 7 *Argumentum à contrariis sensu non habet locum in Scutatis ad correctionem iuris communis.*
- 8 *Argumentum à contrariis sensu debet sumi strictè, & ad limites verborum, & n. 17.*
- 9 *Singula singulis congrui sunt referenda.*

DECISIO CCCXCVII.

FVir 1. Iulij præteriti resolutum fructus censuum, & aliorum debitorum de Vrsinis decursums à die 1. Iulij 1594. vique ad diem 26. Septembris 1596. à Principe solutos esse illi ponendos in computo solutionis scutorum 16. mi debitorum occasione residui preij Caltri Nomeni, sed qua pro parte Ducis prætendebatur quod à dicta 1. Iulij vique per totum mensem Septembris fructus deberent quidem simpliciter cingere damno Vrsinorum, post verò mensem Septembris non simpliciter, & absolute, sed duobus concurrentibus non implemento videlicet, ex parte Vrsinorum, & datione cedulæ Banchariz pro parte Principis: Placuit Rotæ Ducem iterum super eisdem audire, & parte vtraque informante iterum resolutum, fructum à die 1. Iulij, vique ad diem 26. Septembris 1596. nulla habita distinctione cessisse damno Vrsinorum rationibus, de quibus in decisione. Non obstant verba illa (*quatenus veri elapsi mense Septembris prædicta adimpleri non fuerint, tunc data ex parte dicti emptoris cedula Bancharia, contineatur, vt fructus debitorum coram eo modo vt supra, ad damnum venditoris, & nobilitatis fructus rei emptæ currant beneficio emptoris*) quæ verba sunt conditionalia, vt multiplices ponderant informantes per Duce, & secundum eorum intentionem importat, quod fructus censuum, & aliorum debitorum currant ad damnum venditoris sub conditione si fuerit ipsis non adimplentibus data per Principem emptorem cedula, quod etiam deducebat arguendo à contrario sensu, iuncta præsertim limitatione emptoris, sed fuit responsio conditionem dationis cedulæ fuisse positam ad effectum, vt emptor faceret suos fructus Caltri, ↑ quos 1. Iulij 1594. non fecisset, quando tenuisset penes se pretium, *l. 1. & l. 2. de arat. C. de al. empt. ** etiam quod venditor promissa ↑ non adimpleuisset secundum receptionem sententiam, de qua per *Cagnol. in d. l. 1. n. 3. & seg. non b* autem ad effectum, vt fructus censuum currerent ad damnum venditoris, ad quod de iure, vt in decisione dictum fuit, sufficiebat sola ipsorum inobseruantia, & non ad implementum, ↑ aliis induceretur repentina correctio, & contrarietas, quæ non solum à aliena esse solet à mente contrahentium, *l. nam ad ea ff. de cond. & dem. sed etiam in casu isto à verbis expressis ibi (eodem modo, vt supra) ↑ & propterea cōditio referri non debet ad id, ex quo 4 resultat contrarietas, glof. in l. si idem cum eodem. §. fin. ff. de iur. dam. ind. Aym. conf. 70. n. 3. coram ead. Hinc patet responsio ad argumentum deductum à contrario sensu, ↑ quod non admittitur, quando sequeretur correctio eiusdem dispositionis in alia parte, ↑ *Corn. conf. 150. n. 9. lib. 2. Alciat. conf. 317. n. 3. ↑* non enim sumitur 6 contra expressum sensum eiusdem, nec per illud renouatur expressa decisio contraria, *Corn. conf. 370. n. 1. lib. 1. & conf. 308. n. 4. lib. 4. cum aliis per Rim. iun. in l. 1. n. 412. ff. de off. auc. ↑ & facit, quod in Statutis non licet 7 arguere à contrario sensu ad correctionem iuris communis, vt tradunt communiter DD. in d. l. 1. Dec. conf. 508. n. 1. fuit dictum in vna Bononiensi. siue Rom. iuris succedendi 10. Aprilis 1594. coram Illustriss. Cardinali Blanchetto.**

Blanchetto. & Ruffus cum d. argumentum sumi debeat
fieri ad limites verborum, & sensus directi, Butr. in e.
cum *Appellatus in vlt. m. de hui. qui sumi in Pralat. Dec. in*
d. l. i. n. 38. & cons. 386. n. 4. circa mod. vers. & hoc dupli-
citer ratione. * cum in sensu directo dicatur, quod non secun-
do implemento, & data cadula duo sequantur ad suum
rem impiois, vnum quod non teneatur ad fructus cen-
sum, alterum, quod faciat fructus Castri, bene se-
quitur à contrario sensu, quod deficiente tantum ex-
dula non consequatur vtrumque effectum, sed non in-
9 fertur necessitatio, quod neutrum, sed posita singula
singula congrue referendo, quod sicut deficiente in-
obstantia teneatur ad fructus censum accellatorum,
ita non data cadula non lucratur fructus Nomeni,
& sic conclusum.

ANNOTATIO.

- 10 a Venditor & si retineat penes se precium, quia fuerit illi
data dilatio ad solvendum, facit fructus suos, Bero. in cap.
1. n. 115. de usuf. nec teneatur ad fructus recompensatiuos,
sicut equitatem Leuand. Gabr. de emp. cons. 4. n. 21. Dec.
cons. 319. n. 7. Hieron. Gabr. cons. 57. n. 5. lib. 1. Hond. cons.
44. n. 1. lib. 1. fuit dictum in Auliciana pecuniaria 11. De-
cembria 1606. coram R. P. D. Cocceio Decano. Hoc ta-
men procedit in dilatione, quæ continet certum, & de-
terminatum tempus ab initio, secus autem in dilatione
incerta, & indeterminata, & quæ de sui natura venit
quandò citius implenda, ita diluxit Rota in Romana
Castri et 20. Iunij 1607. coram Cardinali Sacro.
- 11 Proinde nec etiam & emptor teneatur ad fructus recompensa-
tiuos, si nullus fructus ex re emptæ percipere potuit, aut
est veriorum, & æquiorum opinio, quam tenet Cagnol.
in Leuand. n. 48. Cite aut. emp. Cons. 57. n. 5. lib. 1. cap. 4. n. 3.
Exp. in ead. Leuand. Comma. 5. n. 141. Odd. cons. 87. n. 18.
Molin. de contrah. de iur. 168. n. 11. & dixit Rota infra co-
ram Sanctissimo des. 3. 4. n. 1. vbi tamen dicitur, an pro
reus temporis, quo fructus curantur, & crescunt, sit locus
æquitati Leuand. ob tam rationem, quia fructus dicuntur
percipi etiam pro tempore, quo curantur, & crescunt
Leuand. 5. n. 20. solum gl. 1. m. m. Si tamen emptor fuit
in possessione, & habuit facultatem percipiendi fructus,
licet non perciperet teneatur ad fructus compensatiuos
quos percipere poterat ex æquitate Leuand. Sord. consil.
101. n. 21. & dixit Rota in Benuentana pecuniaria 15. Iu-
nij 1607. coram Cardinali Sacro.
- 12 b Alex. cons. 167. n. 3. lib. 1. Sord. cons. 101. n. 3. & des. 117. n.
7. Hond. cons. 44. n. 13. lib. 1. Rota des. 876. n. 1. par. 2. in reuoca.
& fuit dictum in Benuentana pecuniaria 15. Iunij 1606.
coram Card. Sacro. & lætè in Romana Casaleti 30. Iu-
nij 1607. coram eod. vbi redditur optima ratio, nempe quia
per non implementum venditoris non inouitur vius rei
vendite, cuius vfus contemplatione debentur illi fructus
recompensatiui, ne emptor locupletetur cum aliena in-
dustria, & quod debeantur illi fructus etiam vbi nulla po-
tenter apparet, Leuand. C. de prob. l. i. vbi gl. Butr.
cons. 16. n. 3. lib. 1. Sord. cons. 101. n. 23. & seq. & des. 117. n.
7. fuit dictum in Sanfien. pecuniaria 18. Iunij 1618. coram
R. P. D. Cocceio Decano. & isti fructus debentur ex dispo-
sitione Leuand. non sunt propria vltra, sed potius repa-
ratio damni, Sord. cons. 101. n. 20. & fuit dictum in d. Ro-
mana Casaleti, nec debentur vii vfura, sed tamquam rea
propria ex æquitate iustitiae commutator, & iure natu-
rali, Cenz. vlt. lib. 3. cap. 4. n. 2. cons. 4. idem alia ex cons. 1.
& dixit Rota in Romana pecuniaria 15. Octobris 1621.
coram R. P. D. Cocceio Decano, vbi etiam dicitur, quod pec-
tuntur non tamquam fructus rei principaliter deducti
in iudicio, sed tamquam res principaliter debita, & idem
omni iure cum iussu, quod naturali, & iure canonico
debentur, Hond. cons. 44. lib. 1. fuit dictum in d. Romana
pecuniaria, & etiam coram eodem Sanctissimo infra in
des. 347. n. 7.
- 13 c Sord. cons. 124. n. 2. Mant. de tacit. lib. 1. tit. 24. n. 21. fuit dictum
in Tuderina nullitatis obligationis 1. Iunij 1607.
coram R. P. D. Buratto.

Quædam Interimptæ.

Aquinaten. beneficij.

Veneris 9. Martij 1607.

ARGVMENTVM.

Immemoralis requirit in teste ætatem 54. an-
norum, de qua ætate præcisè, & conclusen-
ter constare debet, & testis de maiori sum-
ma quando includat minorem.

SVMMA RVM.

- 1 Immemoralis requirit in testibus ætatem 54. annorum, & n. 11.
- 2 Et debet de illa ætate conclusenter apparere.
- 3 Contrarius in testibus circa substantialem vici: etiam de positione.
- 4 Regula, quod in maiori summa minor infit, patitur difficultatem in de positione testis.
- 5 Et non solet aduerti in actu, qui potest asserere prauidicium.
- 6 Testes ad concordiam reduci non possunt, quando sibi mansisti contradicunt.
- 7 Item quando concordia non est probabilis, nec consensus verbi, nec veritas.
- 8 Testes sibi ipsi contrarius difficultatem concordiam reduci, quoniam si contrarietur cum alio testis.
- 9 Testis deponens de decem sine taxatione non excludit quidem, & an, & quando hoc locum habeat.
- 10 Fides non facit fidem.
- 11 Testes deponentes de immemoralibus debent esse bene certi, & constanter de ætate.
- 12 Immemoralis excluditur ex alitibus in contrarium, & quid si sint antiqui ultra centum annos, vel si contra sint exiit post completionem immemoralitatis. Immemoralis excluditur ex sola ratione, & tamquam in contrarium, & sub d. n. 13.

DECISIO CCXCIII.

Omni recedentes à decisione in hac causa facta
sub die 9. Decembria 1607. refulserunt testes, qui
in tempore ætatis sue vararunt plures annos sibi so-
peraddendo, non esse ad probandum immemorabilem
admittendos, i cum enim ad eam probandum de sub-
stantia requiratur certa ætas saltem 54. annorum, Ca-
put. des. 190. par. 3. & fuit lætè deductum in illa Co-
men. decimurum coram R. P. D. Ortemberg, a necesse
est, quod de tempore dicitur ætis præcisè, & conclu-
denter appareat, Leuand. C. de prob. l. i. vbi gl. Butr.
& alij ff. de neg. gest. l. i. in rub. C. qui alium n. 9. Aym. cons.
6. n. 106. circa mod. & propterea & contrarietas circa æ-
tem est eice substantialem, & vitiat eorum de positione-
nem, cap. l. i. causam, vbi gl. in verb. contradicunt de
prob. l. i. & Imol. in l. i. in verb. 5. ff. de heredi. insti.
Alex. cons. 5. n. 10. lib. 1. siue illa contrarietas, & variatio
studiosè, & dolo malo facta sit, siue ex quodam terren-
tate, aut potius, quia ignorauerint ætatem suam, quod
facile contingere potuit in personis rusticis quousque de
malitia dubitandum sit, quod sibi auxerint ætatem, vt
concludere possint immemorabilem, quia ad istum ef-
fectum ferè omnes egrebant talia augmento, cum habita
ratione alterius de positionis ætis non sufficeret, & au-
gmentum sit in notabili annorum quantitate.

Non t obstat regula, quod in maiori summa minor 4
infir, quia in de positione testis difficultatem patitur, l. i.
in l. i. 6. si plures n. 9. in fine vers. seprimò limita. ff. de
verb. obij. cum alio alio, & non solet admitti in actu,
qui potest asserere prauidicium, si decem ex parte sit testis.
l. i. deo curato n. 9.

Non

- Non obstat, quod vna depositio aliam non destruit quando possunt inuicem concordari, & quod quantum fieri potest, debent ad concordiam reduci, & quia hoc non potest fieri, quando testis sibi manifeste contradicit, Alex. conf. 10. n. 3. lib. 4. & quando concordia non est probabilis, & consona verbis, ac veritati, Fel. in cap. cum tu poss. n. 13. vers. secundo nota de testib. tamen minus, quando non agitur de concordando vno teste cum alio: sed de concordandis pluribus depositionibus eiusdem testis; & quia magis notatur contrarietas in vno teste, & non est ita laborandum pro concordia, ut post Bart. in Lessi in fine. ff. de falsi. tractu Felyn. in d. cap. cum tu poss. n. 2. vers. quoniam dixit Bart. & n. 30. in fin.
- Non obstat conf. Alex. 64. num. 7. lib. 2. & quod ille, qui deponit de decem fine taxatua non excludit quindecim, quia vltra quod, ut notati isti Addentes, non procedit in teste deponente de facto proprio, & purificatione non habet locum in teste deponente de propria aetate, dictum etiam Alex. procedere potest, ubi agitur de probando aliquo viuens, vel aliquo in genere, scilicet autem quando agitur de probando certum actum, Afflict. de test. 2. sub n. 6. quando autem queritur de aetate testis, agitur de vicino anno, & tempore, in quo reperitur testis, & de hoc interrogatur.

Non obstat, quod dicebatur in aliis depositionibus quille obiter, & perfunctorie dictum de aetate, quia fuit ad eandem interrogationem, & pariter cum iuramento.

- Non sufficiens fides data, & quia non faciunt fidem, nec descriptio focalium, quia ea ore ipsorum procedit. Non etiam contradicere, quia adducuntur pro secundum dicto, quia & aetate ad effectum immemorabilis est probanda concludenter, & testes debent esse de ea bene certi, & constantes, admettebant tamen Domini illorum depositionem, quod etiam in minori aetate per eos expressa detracta tempore litis habebant tantam aetatem quanta requiritur pro immemorabili iuxta superius expressa.

ANNOTATIO.

- 12 A Et quod & immemorabilis requiritur in teste aetatem 54. annorum, Rota dec. 158. n. 3. & dec. 154. n. 3. & dec. 45. n. 3. par. 2. in reuoc. & dec. 148. sub n. 3. par. 2. in reuoc. cum enim deponere debeat de visu de quadraginta annis, necesse est, quod de tempore, quo videre coeperunt, essent doli capaces, & proinde quatuordecim annorum, Rot. dec. 157. in fine par. 4. in reuoc. Et necesse est, quod sint huiusmodi aetatis 54. annorum subdubio tempore litis mortis, Rot. dec. 148. n. 4. par. 2. in reuoc. & fuit dictum in Corduben rededimarum 1618. coram R. P. D. Coccone Decano, & ideo si quibus plures anni sint quibus litis corpora fuit, adeo quod verisimiliter non possint reperiri testes, qui subdubio de medio tempore litis habebant huiusmodi aetatem, tunc immemorabilis est improbabilis, Seraphin. de test. 2450.
- 13 In hac etiam temeraria immemorabilis vulgaris est conclusio in Rota, quod illa excluditur ea actibus in contrarium, Rota dec. 154. n. 1. & dec. 154. n. 13. par. 2. in reuoc. & dec. 148. n. 2. par. 2. in reuoc. imò solus rumor, & rumor in contrarium redditus improbabilis immemorabilis, cum testes deponere debeant, quod aliquod in contrarium nunquam fuerit visum, nec auditum, ut fuit dictum in d. Corduben. rededimarum 1618. Maij 1619. coram R. P. D. Coccone Decano. Aduertendum tamen esse, quod si actus, qui datur in contrarium, sunt supra centum annos, non elidunt immemorabilem, ita enim final non exatere memoriam in contrarium cum actu antiquo vltra centum annos; cum memoria hominum non praesumat se extendere vltra centum annos, verò actus in contrarium sunt infra centum annos, tunc intrat conclusio, de qua supra, quod excludunt immemorabilem, ita bene declarat Molin. de primogen. 315. par. 163. cap. 5. n. 40. & 41. & secus fuit Rota in Casulicen. seu 16. April. 1613. coram R. P. D. Pirouano, sed nec actus facti infra eodem annos elidentur immemorabilem, quando essent geiti pro completam probationem immemorabilis, ut dixi in Rota in d. Casulicen.

Oratorius Beltramiore.

Romana fideicommissi de Jacobatis.

Mercurij 24. Martij 1607.

ARGVMENTVM.

Alienari potest prohibita a testatore pro solutione artis alieni hereditarij, & pro restauratione corporis hereditarij, ac etiam quando ex dicta alienatione fideicommissum fit pinguius.

SVMMARIVM.

- 1 Contra iuramentum prohibitionis alienationis facta a testatore heredi non datur, quando alienari pro soluendo arte alieno eiusdem testatoris.
- 2 Item nec quando alienari pro restauratione, & reparatione corporis hereditarij.
- 3 Censui impositum, & creatum pro extinctione alterius censui servituti eodem naturam, & qualitatem primi.
- 4 Im pensa necessaria consistit non solum in restituendo, sed etiam in faciendo aliquod necessarium.
- 5 Prohibitio alienationis non comprehendit illam alienationem, per quam fideicommissum fit pinguius, & pretiosius.
- 6 Fideicommissum ut passu alienari ex causa artis alieni hereditarij, quatenus sint necessaria.

DECISIO CCCXCIX.

Impositionem census super domo, de qua agitur à Martio Jacobazio, factam de anno 1780. ad favorem Angeli Clauarii non fuisse illi imputandam in contraventionem prohibitionis alienationis & dixerunt Domini animaduertentes fuisse impositum in maxima parte pro easuendo anteriori censu super eadem domo per Alexandrum Cobnam Martij tutorem constituto pro causis necessariis, videlicet, pro soluendo arte alieno hereditario, 2. Igitur famulus, 3. diu in fin. vbi Iaf. n. 17. 2. in 1. de iura. Rip. n. 9. ff. de leg. c. Albert. in l. senatus in princ. cod. si. & pro reparatione, ac restitutione eiusdem domus, 4. domus hereditaria ff. de leg. 1. Bald. conf. 10. sub n. 1. lib. 2. latè Peregr. de fideicom. art. 30. n. 3. & 4. propterea cum in hoc censu Clauarii in locum antiqui succedat, prae se fert eandem necessitatem, ita ut non includatur in prohibitive alienationis d. 3. diu. & l. pte. 3. prout ff. de leg. 1. cum aliis per Rom. conf. 107. n. 2. prout etiam in causam necessariam videtur cessasse residuum pretij census, quod fuit impensum in edificatione stabuli pro seruitute domus; & licet enim impensa necessaria communiter sit in relicto; tamen etiam in faciendo (expenso) occurrere potest, Peregr. qui alios congerit d. art. 30. n. 6. & ubi etiam constituto stabuli non habuisset causam necessariam, continebat saltem maximam commoditatem, & utilitatem domus. & Prohibitio autem non comprehendit illam alienationem, per quam fideicommissum fit pinguius, & pretiosius, ne aliis prohibicio facta ad favorem fideicommissi, & vocatorum operaretur eorum detrimentum, ut bene per Soc. iun. conf. 28. n. 8. & seq. lib. 1.

Non obstat, quod talis alienatio ea causa necessaria non probetur aliunde; quia ex assertione illorum, qui erant prohibiti alienare, quibus non est standum, quia respectu primi Censui impositi per Alexandrum Cobnam probatur ea assertio ipsius, itane praesentem amplissima autoritate illi à testatore concessa alienandi bona pro utilitate hereditum: Respectu verò residui, pro quo etiam fuit creatus census concurrebat transadio cum heredibus Ciniij facta, ea qua apparet creditum illorum de Capilucches occasione

occasione stabili, & aliorum melioramentorum, quod creditum iustificatur tñm ex decreto Aud. Cam. tñm ex iurdo lato per Iulianum Casarem Columnam de voto D. Bernardi Bifici. Ultra quod constat integram summam pervenisse ad manus heredum Cioej de Capifuechis.

Non obstat, quod dicitur potuisse satisfieri ex fructibus bonorum hereditariorum, vel per impositiorem censur super aliis bonis non prohibitis alienari, quia non constat fructus fuisse sufficientes, nec adfuisse alia bona, quae si deficerent, res non esset sine difficultate.

ANNO TATIO.

- Ad hoc, & ut alienatio fidelicommissi fulmineetur uti facta ex causa solvendi res alienum hereditarium duo concurrere debent, Primo quod non addit alia bona libera. Secundo, quod constat pretium fuisse conserum in solvitionem dicti assis alieni, Pergrin. de fiduciammiss. art. 40. num. 13. Gratian. dist. 187. form. cap. 170. num. 13. & 14. Item cum est necessitas, quod creditores hereditarii utantur, Gabr. conf. 118. num. 163. Peregr. d. art. 40. num. 13. & est habenda etiam consideratio ne pro modico debito alienentur res magni valoris, Peregr. d. art. 40. sub num. 16. Gabr. conf. 118. num. 6. nec est decernendum ad electionem immobilium, quando adfuit mobilia, ex quibus debita solui possunt, Molin. de primogen. lib. 4. c. 6. num. 15. & cap. 7. num. 1. Gratian. dist. cap. 170. num. 13. & 14. & fuit dictum in Romana fidelicommissi 28. Iunii 1618. 10. iam R.P.D. Remboldo.

Oliverius Beltraminus.

Maceratens. executionis rei iudicatae.

Veneru 16. Martij 1607.

ARGVMENTVM.

Acta in diversa causa non sunt transportanda, prout nec iura exhibita parte non citata.

SVMMARIVM.

1. Acta in diversa causa non sunt transportanda.
2. Acta coram arbitris, a quibus fuit appellatum, sunt transportanda.
3. Iura non exhibita parte citata non possunt dici de aliis, & num. 4.

DECISIO CCC.

- Vir reclusum pro informante non fuisse necessarium transportationem actuum coram Laurentino Laconpente Gubernatori Maceratae, quia illa nihil aliud continent, nisi scriptis iteratam petitionem reuocationis sequestri, & reductionis ad viam iuris, quae omnia habent commune cum causis, quae tractatae sunt in Rota coram R.P.D. meo Lancello inter matrem, & filios, in qua solum agebatur de interpretatione legati, ut importaret integrum usufructum, vel restringeret ad alimenta ex consuetudine Bulgarij & quia causa erat in Rota introducta per viam appellatiouis a sententia arbitris, & factis fuit producere acta facta coram praedictis arbitris, cap. expensis. vers. cum mandatis de elec. in 6. & fuit scriptis dictum.

- Minus facit, quod coram eodem Laurentino repetantur quaedam allegationes iuris, quia concernunt reuocationem sequestri, & sic sunt aliena à iudicio, de quo agitur, prout alia acta, & ultra quod non sunt exhibita parte citata, & propterea nullatenus dici possunt de actis, Guidop. decis. 141.

Decisio Papalis.

ANNO TATIO.

- a De hac materia transportationis actuum dixi supra ad decis. 99. & infra ad decis. 320.
- b Sarmen. 1. de annali quae tractatae mod. Casar de Graff. de 153. num. 7. de test. fol. Hond. conf. 75. num. 34. lib. 5.

Oliverius Beltraminus.

Bononiens. Legati.

Lune 19. Martij 1607.

ARGVMENTVM.

Legatum dotis debetur legataria Monasterium ingredienti, & Christo nubenti, & latè responderetur ad coniecturas in contrarium ponderatas.

SVMMARIVM.

1. Legatum pro dote relictum debetur etiam si legataria ingrediatur religionem, & vide num. 16.
2. Doti, quae constituitur pro uxoris spiritualibus non minus datur doti, quam quae datur pro matrimonio carnali.
3. Nubere quis dicitur etiam si religionem ingrediatur, quia Christo nubere dicitur.
4. Legatum relictum in causa nuptiarum debetur contraheuti spiritualibus nuptiarum.
5. Verba sunt maxime testimonium veritatis ad declarandum voluntatem testatoris.
6. Testator presumitur conformare sensum suum cum sensu legum.
7. Dilecti, qui magis fuerunt à testatore, non est visumile, quid relictum voluerit ego deteriore condicione, quam meum dilectis.
8. Religionem ingrediens niam relinquit, quon nubenti in saculo alius Rota pro abjurdo reputatur.
9. Dispositum constituit aliud, quod si cognoscitur testator, voluntatem disposuisset, de quo etiam sub num. 17.
10. Religioni debetur favor.
11. Legatum dotis relictum extraneis debetur etiam in casu ingressu in religionem, non obstat quod idem relictum suae propriis descendentiis in causa, in quo ingrediatur religionem, minorem quantitatem relictur.
12. Item etiam si aliquando testator in testamento designat locum fuerit de nuptijs, & de ingressu in religionem, Dispositum licetis excludit, & separat, & num. 18. ubi declaratur.
13. Item etiam si ex consuetudine loci puella monachatur cum multis minori dote.
14. Prohibitio facta à testatore quid bene non transiens in Ecclesiam, intelligitur per viam successus, non per viam dote.
15. Legatum dotis, quod testator voluit solui tempore, quo legataria nubet, non fit condicionali, Rota non resistit, & pro affirmativa, vide num. 19.

DECISIO CCCI.

Matthias Amorinus in suo testamento, in quo Iulium Casarem, & Alexandrum ex fratre nepotes haeredes instituit, legauit singulis filiabus ex ipso natis scitis scuta 2. mil. aut in antro cum apparibus condecernibus, quas dotes, & mobilia voluit per dictos fratres de communibus bonis dari, & solui tempore, quo nubent. Accidit ex Iulio Casare duas tantum, ex Alexandro autem decem ex parte filias forenitas, orta fuit forsan occasione huius dispensationis inter eos controuersia, An legatum debeatur solam filiabus in te-

X

culo

culo nubentibus, an verò illis etiam, quæ spiritualiter nubent per ingressum alius Monasterij, & perfectionem in eo emittant: causa in paribus in iudicium deducta, iudicatum fuit ad fauorem filiarum religionem profitentium, & quam sententiam confirmandam esse Domini vniuerſimter censuerunt; ille enim intellectus non solum docuerit verbis legati, sed etiam menti testatoris est multum conformis, licet enim testatum sit sub nomine dotis per illa verba (quis dotes) 1. non minus tamen dicitur dotis, quæ constituitur pro nuptiis spiritualibus, quam quæ datur pro matrimonio carnali, *glor. in cap. fin. in glo. vltim. de testament.* Bal. in *Amb. nisi rogati in prin. Cod. ad Trebell.* licet etiam testator mander illud præstari tempore, quo nubent, 2. et verbum (*nubent*) non excludit, imò includit filias religionem ingredientem, quæ Christo nubere dicuntur, vt dicit Paul. ad Timotheum *Christi. 1. cap. 3. a. quæ Christo, & cap. 3. igitur 17. quæst. 1.* Bald. in *d. Amb. nisi rogati in prin. verbis*, & legatum factum in casu nuptiarum deberet contrahenti spirituales nuptias, 3. *sed & hoc præfenti. Amb. de Episcop.* & post Fulgof. Soc. & alios quos allegat tradit Illustrissimus Cardinal. Manica de *concl. 96. volumer. 18. numer. 26. lib. 11. latè Natta conf. 296.* cum multis reſatis i Surd. *confil. 192. num. 19.* & adductis per informantes. Congruè potissimum etiam intentioni, & menti testatoris, quæ potissimum ex verbis colligitur, quibus nullum maius testimonium veritatis, Bald. in *legem alteram l. 1. noi. Coda. de non numer. pecun.* verba enim non aliò tendunt, nisi vt mentem dicentis expriment, *leg. 1. de off. ff. de superbi. leg. cum infinitis cumulatis per Turbell. in l. si vniuersum in verba liberis. nu. 17. & seq. Cod. de reuoc. donat.* 4. Item ex eo, quod testator præsumitur sensum suum conformare cum sensu legis, *liberes mei §. cum ita ff. ad Trebell. l. ex off. de leg. 2.* lex autem interpretatur, quod legatum factum in casum nuptiarum intelligatur etiam de nuptiis spiritualibus, *d. §. sed & hoc præfenti.* Vterius etiam colligitur mens testatoris ex legato libarum 2000. factis filiabus Pantaliscæ sororis testatoris cum nuptiis, vel religionem intrarent, ac Christo nubenti, 5. vel religionem ingredientem, non enim est credendum testatori voluisse illas esse deterioris conditionis, quia verissimiliter magis dilexit, quia sunt agnate, & descendunt ab hereditas institutis, *d. proſicut §. 1. ff. de cond. & demonſtr. l. qui fundum §. qui filios ff. ad leg. 1. Falcd. Auth. hoc amplius Cod. de fideicommissis.* 6. Attamen volumus testatorem, quando legauit filiabus hereditum institutorum cogitasse de ingressu religionis, prout fecit alius feminis legando, & tunc dicendum quod censetur legalis etiam in dicto casu, cum reliquis omnibus voluerit in vtroque prospicere, & prosperetur, alioquin illæ puellæ non habebant aliquid, si Monasterium ingrediantur, 7. & si pro absurdum haberet, quod minus relinquatur pro ingressu Monasterij, quam pro matrimonio carnali secundum opinionem, quam alius tenuit Rota apud Mohed. *decis. 21. de consuetud. & 3. de testament.* multo magis si nihil relinquatur. Aut volumus quod hoc casu de tali ingressu non cogitauerit, & præsumendum est, quod si cogitasset, idem adhibuisset, quod fauore nuptiarum secularium disposuit; lex enim isto casu supplet defectum testatoris ex præſumpta eius voluntate, 8. Paul. de Cast. in *d. Amb. nisi rogati numer. 4.* Corn. *confil. 253. sub numer. 6. verbantur enim opinione lib. 4. Dec. ræſol. 159. post numer. 4.* 9. *vers. etiam idem tali causa,* & pro hac interpretatione vrgit non solum fauor, qui præſcriptis exhibetur religioni, *l. sunt persone in fine ff. de relig. & sumpt. san. l. Titia §. Seno ff. de aur. & arg. leg. sed etiam fauor, qui doti debetur, cum, vt dictum est, ista sit dos.* 10. Non obstant coniectura 11. in contrarium adductæ, & primò illa, quod in nuptiis ex propriis filiis noluit ce-

linquere eam summam in casu Monachationis, quam reliquit, cum carnales nuptias contraheret, quia responderet, vñum fuisse testatori summam *seut. 155. mil. esse nimis magnam pro ingressu Monasterij.* & ex ea posse sequi diminutionem fideicommissi, quod voluit conseruari, non transire in Ecclesiam, non sic in summa *seut. duo mil. quæ est adaptabilis vñisq; nuptiis, & licet in casu Monachationis nuptiis ex filiis reliquerit seuta quingenta,* tamen id factum fuit, tum quia voluit testator illas prouocare ad nubendum, vt summoſperè cupiebat, & ad procrcandum liberos masculos, quos deficiente linea masculina voluit succedere. Tum quia etiam ipse vtroque casu poterat in bonis testatoris consequi legitimam, seu legiti-mæ supplementum, quæ non viget in filiabus instituturam, quibus nec aliqua legitima poterat esse debita, nec earum filij erant aliquo casu vocati ad successionem.

Non obstat alia coniectura desumpta ex eo, quod testator filiabus suis, quæ Monasterium ingressæ fuerant, dederat foras mille tantum; quia de eo tempore habebat filios masculos, & fortè non erat ita opulens.

Alia etiam, & tertia coniectura ex eoquod locutus fuit testator discretiõe de nuptiis, & de ingressu religionis, 12. non facit quia imò illa acquiritur, & sub eadem dispositione posuit, vt in legato facto filiabus sororis, & quando voluit separatum dispositionem facere, non contentus fuit verbo, nubere, sed addidit illa verba, in seculo: ex quo bene inferitur testatorem pro comperto habuisse, quod sub nomine nuptiarum non veniens solum secularis.

Quarta coniectura 13. deducta ex consuetudine Civitatis Bononiæ, in qua puellæ monachantur minori dote, nihil facit, quia non probatur, quin aliqui possint, & solent etiam plus dotis constituere præſertim per viam vñimæ voluntatis, & quando exiles non est magnus.

Quinta coniectura, 14. quæ elicitur ex eo, quod testator voluit conseruari bona in familia, & expressè prohibuit, ne transirent in Ecclesias, non obstat, quia prohibuit, quod per viam fideicommissionis non per viam dotis transirent, & prohibuit etiam respectu corporum hereditariorum, vel summe grauis, ex qua sequeretur notabilis diminutio fideicommissi; ista autem summa non est talis, ex qua sequi possit talis diminutio. Et testator respectu alterius legati non solum non abhoruit, sed etiam voluit, quod possit in Monasterium transire.

Non obstat decisio Romana dotis 21. Iunij 1602. eoram me, quia ibi dos erat assignata Moniali, seu Monasterio, & ipsa pretendebat habere dotem æqualem illi, quæ fuerat constituta sorori, quæ in seculo nuptierat, & sic est catus ab eo, qui agitur, diuersissimus. Ex quibus, & aliis adductis per informantes Domini censentur fortiores esse coniecturas, quæ militent ad fauorem ingredientium religionem, licet sufficere deberent verba hoc importentia.

An autem legatum 15. sit conditionale, fuit aliqua difficultas inter Dominos. Aliqui enim dicebant non esse conditionale, quia conditio nuptiarum non est appposita substantiæ legati, sed executioni, & solutioni, vt patet ibi (quæ volunt dari, & solui tempore, quo nubent) quo casu nuptiæ non faciunt legatum conditionale, Bald. *confil. 286. numer. quarto. lib. tertio.* cum multis per Honded. *confil. 54. numer. 11. & seq. lib. 2.* fuit dictum in vna Civitatensis Castellij Casij Mononiensis 2. Decembris 1578. coram *ſal. rec. Clemente VIII.* & in vna Romana donationis 26. Maij 1603. coram me. Aliqui tamen tenebant contrarium, quia legatum dotis ex filij natura est conditionale, & habet tacitam conditionem

4 conditionem, si exple sequatur. *Bald. in l. non sine Cod. de test. qua l. per. Par. conf. 110. n. 7. lib. 4. lat. Roman. conf. 125. num. 11. & f. n. lib. 4. & fuit allegata decisio Rota in Romana de Maximis 3. Julij. 1599. coram R. P. D. meo Iusto, & ideo si opus fuerit, particulariter super hoc dubitabitur.*

ANNOTATIO.

16 a Hec materia in 7. & quando legatum dotia debeatur, si legataria ingrediatur religionem, amplè tradant Sanchez de matr. lib. 3. diff. 31. per totum. & Gutierrez de sponsal. c. 10. n. 12, qui plures casus distinguit.

17 b Suncio hac 7. materia dux iuris conclusiones, quæ videntur inter se contrarie, prima est, quod haberi debet pro expresse, & dispositio illud, quod si testator cognoscit expresse disposuisset, quæ firmatur in hac decisione: Altera conclusio est, quod non sufficit testatore remissa voluisse, nisi etiam disposuisset, & volens, quæ non transiit in dispositionem, non est attendenda, ad quod committere allegatur rex. in l. quidam tam sicut ff. de hered. instit. Hæc autem conclusiones optimè ad concordiam reduci, & declarat DD. plures cumuloando Castil. de causis. & in scriptis. vlt. volant. cap. 11. per totum, & ad eius dicta me refero.

18 c Differentia 7. orationis natura est excludere, & separare, ut post alios dicit Sord. conf. 436. n. 1. & dum dispones loquitur de duobus separari, & differentiè, præsumendum est, quod illi duo habuerit vii quod omnino inter se separata, idem Sord. post alios conf. 354. n. 7. 8. & 9. & per plura exempla bene comprobatur Menoch. conf. 115. n. 69. & 70. vbi dicit filium appellatione non venire nepotem, nec masculinum concipere femininum, quando differentiè de iis in aliqua dispositione reperitur facta mentio. Hæc autem conclusio pluribus modis declaratur per Sord. conf. 454. sub n. 18. & sup. vbiq. ad num. 31. & Rota in Romana fideicommissi de Palazuelis 4. Maij 1605. in ver. respondetur coram R. P. D. Manzanedo declarauit illum habere locum, quando discretus locatio est in eademque parte dispositionis, de cuius interpretatione agitur, sed etiam si in diuersa.

19 d Et quod legatum 7. dotis sit conditionale, Scraphin. dec. 919. vbi propterea dicitur non transmitti ad hæredes, & Rota dec. 450. num. 2. part. 1. in reuoc.

Obseruari Beltraminas.

Romana Pecuniaria.

Veneris 23. Martij 1607.

ARGVMENTVM.

Socius an, & quando possit insolidum conueniri pro mercibus receptis occasione negotiationis, & an, & quando creditor agendo contra vnum socium, vel recipiendo ab eo partem debiti censetur remittere obligationem solidi.

SUMMARIVM.

- 1 Socij sunt insolidum obligati quando ambo promissum respectum gerunt, & non 9.
 - 2 Et præsertim quando socij sunt in negotiatione mercium conuallum.
 - 3 Socius et magis insolidum est obligatus, quando ipse non recipit merces.
 - 4 Libri mercatorij non probant pro tertio, nec contra tertium.
 - 5 Non procedit quando aliter sunt administrati.
 - 6 Probat etiam sine administratis solutum, & quod ita sit.
- Roy inter alios alia probat solutum ipsum contra questionem, licet alius tertio non nocet, & numero 10.

Decisiones Papales.

- 7 Creditor agendo contra vnum ex socijs, seu recipiendo ab eo solutum pro eam rata, ut censetur remissum obligationem solidi, requiritur quod solutus penitus habeat correspondens ratam, & portiones solutæ 2. aliter enim si in aliquo excedat, vel minor sit, sibi non preiudicat.
- 8 Item requiritur, quod expresse petatur, aut solvatur pro rata sua.

DECISIO CCCLII.

Proposui dubium in alia decisione referuatum, an Michael Confoloncrius teneatur insolidum Petro Antonio Buffo, quod fuit affirmatiue resolutum, potissima ratio resolutionis fuit, quia ex patris diuersorum mercatorum, in quibus legitur merces pro societate aliquando Crostæ, aliquando Confoloncrio consignatas, & apparet consueuisse promissum modò vnum, modò alium gerere, ex quo inter ipsos censetur darum reciprocum mandatum, & possumt insolidum cõueniri, *Bald. in rubr. Cod. de exercit. alius. num. 16. & in l. eum a in fin. vers. causam tamen ff. si cert. petat. Paul. de Castr. in l. 1. §. si plures num. 3. ff. de exercit. alius. Roncheg. plenè in l. eandem num. 127. & num. 191. in fin. vbi dicit communem ff. de reb. dub. cum alijs, quos refert, & sequitur Sord. dec. 115. num. 1. & Cum præsertim essent socij in negotiatione mercium venialium, Bart. in l. uno ex socijs ff. pro sic. Bald. in rub. Cod. leg. Alex. consil. 186. num. 3. lib. 2. Sord. d. dec. num. 2. Tancò etiam magis, quia pariter omnes, in quibus Buffus fundat creditum suum, sunt occasione mercium ipsi Confoloncrio traditarum, & ipse manu propria creditorem fecit Buffum in libris societatis, & sic non solum concurrunt promissum solum iterum petendi, sed etiam agit contra Confoloncrium de facto proprio, iux. tradita per Bart. in d. l. eandem num. 9. ff. de dub. rei. & quia concurrunt etiam multa, de quibus per informantes.*

Non obstat, & quod libri mercatorum non probent pro tertio, nec contra tertium, & quia propter consuetudinem, quam habent cum libris societatis, & libris Buffi, & aliandimicula, de quibus per informantes, plenè probant, Aym. de ampt. temp. part. 1. §. tertio l. ampt. num. 110. fuit dictum in vna Romana censui 31. Februarij 1578. coram Rubeo, & in vna Farfensi. grani 9. Martij 1580. eodem Illustrissimo Cardinali Scraphino, & in alijs pluribus, & vltimis, cum non agatur de vi partiarum, sed tantum ad probandum solutum, & quod ita actum sit, & probarent etiam sine adminiculis b ad tradita per Paul. de Castr. consil. 181. numer. 10. lib. 1. Aym. consil. 61. num. 6. Ad illud, quod Buffus sibi preiudicaret, & feceret diuisionem solidi producendo apocham diuisionis factam inter Crostam, & Confoloncrium, fuit responsum in decisione: & Additur etiam quod ad hoc, ut creditor sibi preiudicaret, & remitteret obligationem solidi, iuxta l. si creditoris. Cod. de post. requiritur, quod solutio punctualiter correspondeat ratæ, & portioni solutæ, quæ si in aliquo excedat, vel minor sit, non interat dispositio d. l. si in l. inter ear. §. 1. in ver. soluit, vbi Ang. in fin. ff. de solut. Dec. in d. l. si creditoris num. 2. l. si post. num. 1. vers. summa quatuor modis. Bellum. conf. 44. num. 1. circa mod. Roncheg. in l. 3. vers. quique num. 31. ff. de dub. rei: hic autem non concurrunt petitiõ virilis portionei adæquata, & punctualis, quæ creditum est leui. i. 194. in apocha item fit mentio de seuis 606. quæ distat à medietate crediti: & Rufus, vt indineat diuisiõ, debet expresse dici, quod petitur aut soluitur pro rata, & portione sua, Ang. in d. l. inter ear. §. 1. vers. summa quid si solutus, & ibi etiam Imol. sub n. 3. vers. Ang. tamen hic dicit. Decis in d. l. si creditoris num. 1. l. sub n. 3. vers. secundum illam. Roncheg. tibi sup. n. 13.

X 2

34.

¶ 34. Bella. qui communem dicit *d. consil. 44. num. 3.* quam etiam communem dicit *Lanfranc. de res. 139.* Quod dicitio fuerit approbata ex eo, quod in commissione de ea fuerit facta mentio, est vanitas, vltis quod hoc est factum procuratoris, quod non deberet obitare Bullio, vt in decisione.

ANNOTATIO.

- 9 a Menoch. *¶ consil. 410. num. 37.* & hanc decisionem secuta fuit *Rota in decisione 61. numer. 9.* inter impressi penes Piccum ad *stat. 151.* & latius de obligatione sociorum respectu extranei, cum quo fuit actum, tradit *Hedus Felix. de societate. cap. 30. §. 1. num. 1. §. 2. que ad 30.*
- 10 b Quando *¶* agitur de probando facto ipso etiam res inter alios acta, & instrumentum inter alios celebratum probant veritatem facti, licet effectus illius tertio non nocet, *Conar. prael. cap. 20. num. 9. Surd. consil. 170. num. 23. & consil. 413. num. 41. & 42. Mandel. consil. 176. num. 6.* vbi dicit, quod communis DD. sententia est, quod res inter alios acta probat apud omnes dictum factum licet non probet effectum postea dependentem ab ipso facto, *Rota decis. 107. numer. 1.* inter impressi penes Pacil. de Sales, inter nouam impressi & bene etiam *Rota decis. 161. sub numer. 3. part. 1. in recent.* vbi dicitur quod licet sententia non afficiat tertium, nihilominus probat factum, & dixit etiam *Rota coram Sanctissimo infra decis. 474.*

Olivarius Beltramius.

Hispalensi. Decimarum de Ayamonte.

Luna 26. Martij 1607.

ARGVMENTVM.

Tertius pro suo interesse potest ad causam venire cum alio ceptam in statu, & terminis non solum, quando venit ad defendendum alterum ex colligantibus, sed etiam quando venit pro iure proprio, requiritur tamen tacita admissio, quae sufficienter deducitur ex actibus gestis concernentibus negotium principale.

SYMMARIVM.

- 1 Tertium potest pro suo interesse venire ad causam cum alio ceptam, ita vt alia iam facta, & sententia ipsam afficiant, perinde ac si cum ipso emanassent.
- 2 Quod procedat eam in versio, qui venit ad defendendum alterum ex litigantibus, quam in eo qui venit iure proprio.
- 3 Tertius veniens ad defendendum alterum ex litigantibus non potest venire nisi in statu, & terminis, illa autem, qui venit iure proprio, potest nouum iudicium inchoare, & etiam potest, si vult venire in statu, & terminis.
- 4 Tertium vt alia iam facta afficiant, est mensura, quod censetur de illius admissio ad causam.
- 5 Sufficit tamen tacita admissio, quae deducitur ex eo, quod faciat aliquis actum respicientem merita cause.
- 6 Et sufficit, quod si obtineat decretum compulsiuorum generalium.

DECISIO CCCIII.

Omni vnanimi voto petiuerunt in vltimo loco decisio: vera enim, & receptissima est sententia, quam *Rota* passim tenet, *¶* potest tertium pro suo interesse venire ad causam cum alio ceptam, ita vt acta, & sententia precedentes ipsam iuuent, & afficiant, perinde ac si cum ipso, & ipso cepto emanassent ex allegatis in decisione, & additis per informantes, & distinctione, quam faciunt informantes pro Marchione inter tertium

venientem ad defendendum alterum ex litigantibus, & eum, qui venit pro iure proprio, non subdit distinctio enim in hoc tantum constituitur, *¶* quia ille vel non lit venit ad prosecutionem iudicii cepti in statu, & terminis, in quibus reperitur, iste autem non cogitur hanc viam intencere, cum possit nouum iudicium inchoare, & ita loquuntur *Conar. prael. cap. 3. in primis. & decis. Tolerana Decimarum coram Illustrissimo Cardinale Pamphili, sed quod tertius iste, si velit adherere iudicio cum alio inchoare, & illud pro suo interesse prosecui, non possit, nec Cnuar. nec decil. Tolerana dicunt, imo dicta decisio expresse admittit potestatem, dum scrutatur voluntatem Ducis comparantis. De voluntate autem Marchionis non est dubitandum, quia est clara ex mandatis datis in hac causa tam per eius tuteicem, quam per ipsum, in quibus expresse dicitur ad prosecutionem hanc causam in statu, & terminis, in quibus reperitur cum ratificatione actorum precedentium. Non obstat, quod dicitur non reperiri Marchionem fuisse admissum ad causam, prout videtur requiri, *Cres. dec. 3. de respons. ¶* quia sufficit pro tacita admissione, quod tertius faciat aliquos actus, qui respiciant merita cause, & negotium principale, vt fuit dictum in vna Legionensi iurisdictionis de Saldagna 14. Martij 1592. coram Illust. Card. Pamphilio, *¶* & dicit *Mandoletus commiss. 9. §. in verb. aduersus in 3. q. 1.* fuisse in *Rota* resolutum sufficere ad istum effectum, quod sit obtentum decretum compulsiuorum generalium. Hic autem dantur multe comparationes, & instanti procuratorum Marchionis cum defensione cause per 20. annos.*

ANNOTATIO.

- 2 De hac materia tertij venientis ad causam late dixi in annotat. ad decis. 159.

Olivarius Beltramius.

Nullius, seu Camerinenf. vnionis.

Luna 26. Martij 1607.

ARGVMENTVM.

Pater ex Summario.

SYMMARIVM.

- 1 Vniens, & incorporations secuta omnia iura Ecclesie vnica censentur acquisita Collegio, cui sua facta vnio.
- 2 Visitandi ius habet ille, qui habet iurisdictionem, cum alium visitandi ad iurisdictionem pertinet.

DECISIO CCCIV.

Vbi tamen an *Rektor Collegij Romani* possit visitare Ecclesiam de *Flastra*, & omnia membra in ea existentia, & ipso *Rectore* tantum informante Domini partem affirmatiuam secuti sunt, moti precipue ex eo, quod *Papa* (suppreffit nomen, iuratum, & insignia dignitatis Abbatis, & annexit, & incorporauit Collegio bona, & iura omnia, ac pertinentias, *¶* quoniam sit, vt omnia iura tam temporalia, quam spiritualia pleno iure censentur acquisita *¶* Collegio, *Ang. consil. 247. Fel. 1. in c. translati. sub n. 6. vers. sed adde de Consil. Vital. in clem. 1. numer. 14. de excess. Prelat. Ferret. consil. 241. nu. 5. & seq.* fuit dictum in vna *Aretina*, seu *Montis Politiani* iurisdictionis in. Martij 1595. coram bono memor. *Gypio*, & eum inter alia in specie concedatur *Rectori* iurisdictioni Abbatis prius competens, ita vt eam omnem tam conuentualem, quam iurisdictionalem, ac etiam parochialem, quaecumque sit, per se, vel per alium gerere possit, & exerceat, *¶* vique etiam concessum fuit ius visitandi Ecclesiam, & monachos respectu eorum, quae concernunt seruitutem Ecclesie, cum

clm a suis visitandi ad iurisdictionem pertinet. Socin. de P. S. c. 2. q. 1. de iur. quera. Pavin. in eodem. r. c. l. 1. q. 1. p. 1. n. 1. 2. fuit dictum in vna Pampilonen. iuris visitandi 27. Aprilis 1731. coram Illustrissimo Cardinale Seraphino. Nec facit, quod Papa in vno probabili iurisdictione Monachorum, & ministrorum numerum tenet, quia id fecit, ne ex tali diminutione diminueretur cultus divinus, non inde tamen sequitur, Rectorum non posse, & debere visitare.

ANNOTATIO.

- a Et quod beneficium vnitum omnia bona sua perdat, & omnia iura sua transferant in Ecclesiam, cui est facta unio. Rota decis. 710. sub n. 1. p. 2. de reuoc. plenè Garz. de benef. par. 1. cap. 2. §. 1. q. 2. §. 1.
- b Seraphin. decis. 121. n. 2. de decis. 300. n. 4. Man. decis. 321. n. 1. Rota decis. 108. sub n. 2. de decis. 304. n. 4. p. 1. in reuoc. & fuit dictum in Sabinen. sue Arcina Abbacie 4. Decembris 1730. coram Otano.

Olearius Beltraminus.

Acheruntina Archipresbyteratus.

Veneris 30. Martij 1607.

ARGVMENTVM.

Possessio capta lite pendente, & post inhibitionem est attentata, & potest à iudice reuocari, etiam si quando fuit capta esset vacans, & etiam si fuerit capta vigore literarum, in quibus de lite non fuit facta mentio.

SUMMARIVM.

- 1 Possessio capta lite pendente est attentata.
- 2 Item si sit capta post inhibitionem prefatam.
- 3 Possessio vacans post lite pendente absque vno attentata non cap.
- 4 Declaratur hoc procedere respectu partis, ut ad eius instantiam non possit dicta attentata reuocari, sed bene postea iudex ex officio reuocare.
- 5 Littere Apostolicæ non excusant ab attentata, quandoque sit non sua facta mentio de lite.
- 6 Beneficium ut dicitur litigiosum, debet prius tamquam suum, sed tamen quod debuit, & ut collatum, non ut conferendum, & de hoc vide l. 1. n. 7.
- 7 Littere inter prefatas facit beneficium litigiosum, sicut etiam inter electos.

DECISIO CCCV.

Fuit dictum, quod possessionem Mazzioti esse attentatam, quia fuit capta lite pendente Rota decis. 10. ut sit. p. 1. n. 1. Guidob. decis. 104. §. 1. & post inhibitionem prefatam, cap. non solum, & cap. R. non in reuoc. appell. n. 4. Rota decis. 10. de appell. in pro. Non obstat, quod possessio esset vacans, & propterea potuerit Mazziotus illam ingredi lite pendente absque vitio attentatorum, & Casti. decis. 6. n. 1. de caus. posses. §. pro. §. quia hoc procedit respectu partis, ut ad eius instantiam non possit tamquam attentata reuocari, sed nihilominus potest eam iudex ex officio reuocare, & ponere sub sequestro, §. iuxta tradita per Modern. de auct. lit. pend. in prefat. n. 1. §. 1. §. 134. Non obstat clausula (sive reuocatione) apposta in commissione, quia cum sit restricta ad colla-

Defenses Papales.

tionem Ordinarii, illam tamen preferunt, §. 1. & littere Apostolicæ non excusant attentatam, quia in eis non fuit facta mentio de lite, ut fuit dictum in vna Virgellen. Archidiaconatus 13. Aprilis 1592. b Dubium tamen remanet ex doctrina Innocentij, quam refert, & sequitur Bald. in Auth. litigiosa n. 1. de long. quod §. beneficium, ut dicatur litigiosum ad effectum attentatorum, debet prius tamquam suum, non tamquam sibi debentem, & sit collatum, non conferendum, quia quando petitur conferri, imploretur quodammodo officium iudicis, quod sapientiam personalem ex qua non constabunt vitia litigiosi, idem tradit addit. ad Rot. decis. 1. ut sit pend. in non fuit dictum in causa Castalen. Præposituræ 9. Iunij 1597. coram bo. me. Gypio. Ideo propter hoc motum, cui non satisfaciunt informantes pro Marco Antonio, & quod aliquibus ex Dominiis placebat, Mazziotus erit iterum audiendus.

ANNOTATIO.

- a Et sicuta fuit Rota §. in Romana, seu Tiburtina Casirorum 17. Martij 1613. coram R. P. D. Burata.
- b Vide supra, quod dixi ad decis. 1.

c Hanc doctr. Bald. d. Auth. litigiosa c. de litigios. de qua latè per Gonzal. §. 3. p. 1. n. 1. n. 1. c. 1. Rota fuit secuta, & præsertim nouissime in Romana Cappellanæ 3. Aprilis 1630. coram R. P. D. Coeteno Decano, & in Leodien. Canonice 8. Iunij 1631. coram R. P. D. Vbaldo, in quibus decisionibus fuit latè resolutum beneficium non esse litigiosum quando gratis Apostolica est expedita, non in forma gratiosa, sed per viam mandati de providendo ex eo, quia non dicitur facta collatio, sed beneficium petitur ut debuit, & ibi ponderatur quod humanitas mandata de providendo solum dant facultatem implorandi Iudicis officium, quod videtur quidam actio personalis, in qua non contrahitur vitium litigiosi. Ego in vtriusque causa partes contrarias defendebam, & præcipue mouebat ex gloss. in cap. 1. in verbo (sicut) et ut p. 1. in 6. ubi dicitur, quod si quis petit alium priuati & sibi concessi beneficium, eo ipso confertur litigiosum, quia gloss. communiter DD. sequuntur, & Rota etiam in dictis decisionibus ab ea non recedit, sed responderet dictis glossis loqui, quando præcedit titulus tribuens ius in re, licet sit, collatio seu provisio in forma gratiosa, & quod responso habet maximam difficultatem, qui gloss. loquitur, quando agitur ad priuationem, nunquam autem dantur provisiones in forma gratiosa, quando quis venit priuatus, & imperatio est certo modo, sed tamen solum procedunt per viam mandati de providendo directi executori, qui cognoscit, an sit locus priuationi, & successu confecto, & in specie, quod quando beneficium petitur etiam vi debuit, sit litigiosum, dixit Rota in Gerunden. beneficii 8. Iunij 1611. coram R. P. D. Penna, & est optima decisio Patris 489. l. 1. latè Garz. de benef. par. 1. cap. 3. n. 1. n. 1. c. 1. ut sit pend. de hac materia, & hinc etiam videmus, quod si inter prefatos facit beneficium litigiosum, Seraphin. decis. 9. 10. Rota decis. 305. n. 1. p. 1. in reuoc. & idem præstatum superfluo vigore regular de subrogatio est debita subrogatio, ut de litigioso, Sarpen. reg. de subrogand. quæ 13. prout etiam lis inter electos facit beneficium litigiosum, ut est textus expressus in l. 1. c. 1. de 1. ut sit pend. & nihilominus neque presentati, neque electi ante inhibitionem, & confirmationem dicantur habere titulum aliquem in re, & petant beneficium ut debuit, non vi collatum, cum presentatio, & electio solum tribuant ius ad rem, Rota decis. 8. n. 1. n. 1. c. 1. ut sit pend. de iustitia quæ 17. n. 1. n. 1. c. 1. Seraph. decis. 1446. n. 1. c. 1. Et ad doctrinam Baldi, qui prius originatè Innocentij, scilicet prohibebat illi propellè loqui de litigiosis commendatitijs seu etiam Monachialibus, quæ antiquis solebant per Papam concedi directè collectoribus, etiam antequam vacarent beneficia, quarum vigore non comprehendit, nisi quodam imploratio officij iudicis, de quibus literis habetur per Rota decis. 695. n. 1. p. 1. c. 1. p. 1. n. 1. c. 1. ut sit pend. ut etiam quando agitur de mandando de providendo ad beneficium, interdu-

X 5 1607

vacaturum, proce videtur fuisse Rota in Burgen. Canonici coram Cardinali Pamphilio impressa penes Marches. de commiss. tom. 2. fol. 42. quando verò veritatem in mandato de providendo de certo beneficio, gratia in subsidium censetur perfecta, & solum executio est dilata. *Gatz. de benef. par. 2. cap. 1. num. 30. & seq. Rnt. decis. 711. sub num. 1. vers. non quocumq. par. 1. in recent. & plene Rota in Burgen. Canonici coram Cardinali Pamphilio impressa penes Marches. de commiss. par. 2. fol. 42. ubi dicitur, quod iuste gratis in forma dignum beneficium habetur pro collatione paria sine, quod alicui beneficium sit collatum, vel quid illi debeatur, si in rei veritate est habilis, dicta enim gratis continet conditionem de praxi, & non impedit acquisitionem iuris, sed solum suspensio est circa executionem, & propterea ibi dicitur non posse beneficium interum alteri conferri, ad contraria autem respondet procedere in mandato de providendo ad beneficium incertum vacaturum. Et quidem Innocentius in cap. rām M. sub num. 3. de consuet. in quo se fundat Baldus in Auth. litigiosus, loquitur in casu quo beneficium, non obstante mandato de providendo, potest alteri conferri ex eo, quia beneficium non erat effectum litigiosum, quare qualitas litigiosus impedit alienationem in tertium, ut. et de litigioso. Cum agitur sitis certi, quod fuit mandato de providendo ad beneficium certum, interum non potest alteri conferri, ut Rota late tenuit in dicta Burgen. coram Cardinali Pamphilio, idem dixerunt est, quod a Innocentio non loquitur in huiusmodi casu, sed in litteris commendatariis, seu in mandatis de providendo ad beneficium incertum. Neque glossa in d. cap. 1. verborum fuisse, ut sic pend. in 6. dum facit distinctionem inter casum, in quo petitur sola privatio, & inter casum, in quo vultur vltra privationem petiri sibi beneficium ad iudicari, vñquā cognovit facere indistinctum inter ad iudicationem per viam precedens collationis, siue per viam mandati de providendo, sed verumque habuit ad hunc effectum pro eodem, & idem DD. qui illam ibi communiter sequuntur, indistincte loquuntur de privatione, sed solum considerant vñ cum glo. quod actor non flet in prius terminis privationis, sed vultur petat sibi providendi de beneficio quocumque titulo id petat, prout inter alios Franciscus de lillo cap. 2. numer. 6. vers. sed si petitur. Probab. Menac. in cap. presentis numer. 6. de offi. deleg. Aulic. ad Capel. Theolol. decis. 427. sub nu. 6. Paris. de regim. lib. 2. quaest. 3. num. 57. bene Gatz. de benef. par. 1. cap. 3. num. 75. & seq. & quidem quando actor petit sibi de titulo providendi, reus verò dicit titulum esse suum, non videtur, quare non dicatur in hoc casu sibi pendere super titulo, quare lis super titulo facit beneficium litigiosum, Callad. decis. 4. num. 1. ut lite pendente. Rota decis. 342. sub 23. par. 1. in recent.*

Tandem dicebam, quod cessare debebat omnis difficultas in hac materia, adneciendo, quod doctrina Innocentii in cap. cum M. Ferrariorum sub 1. 9. de consuet. quare sola hanc materiam turbat, fuit correctio per textum in cap. 1. & 1. ut sic pend. in 6. quia titulus ille solum emanavit ad corrigendam, & declarandam d. doctrinam Innocentii, ita bene notavit gl. 1. in prius. d. cap. 1. ut sic pend. & hinc est, quod DD. omnes in d. cap. cum M. Ferrariorum, post relaxat dictam doctrinam Innocentii, subdistingue hodie aliud esse dicendum statim d. cap. 1. & 1. ut sic pend. & inter alios Imol. in d. cap. cum M. sub nu. 36. auct. mod. vers. super hoc tamen, lo. Andri. sub nu. 23. vers. super hoc de causis.

Quare omnia ea facilius procedunt, quando agitur de privatione ob delictum, quod inducit vacationem ipso iure, Gatz. qui alios refert d. cap. 3. nu. 80. & seq.

Glaserius & Straminus.

Beneventana Parochialis.

Veneris 30. Martij 1607.

ARGUMENTVM.

Subrogato gratiose debetur immisio probato obitu defuncti in possessione, & Clericatu

subrogati. Deferta causa appellationis non censetur deferta causa nullitatis.

SVMARIVM.

1. Subrogato gratiose est danda immisio in possessione beneficii laicali, quando constat de obitu defuncti in possessione, & de clericatu.
2. Deferta causa appellationis non censetur deferta causa nullitatis, a qua principaliter commissa, & nu. 3. Declaratur, dummodo constet de aliqua nullitate, sicut si nullus ad se nullitas, nu. 4. Incompatibile beneficium cum eo, super quo lis pendet, obitum censetur renunciare liti, dummodo affectum sit valido.

DECISIO CCCVI.

DOMINI dixerunt Marinello dandum esse mandatum de immittendo vigore subrogationis gratiose, quam habet ad possessionem defuncti, de cuius obitu in possessione constat, prout etiam de Clericatu Marioelli, quod sufficit, eum tamen in beneficio litigioso, Put. decis. 495. lib. 2. Mohed. decis. 11. ut sic pend. fuit dictum in Legatione Prioratus 14. Maii 1584. & in Lucana Maiusculatus 13. Octobris 1586. coram Orano, & in aliis pluribus. Non obstat, quod lis videatur extincta per desertionem, & quia licet sit deferta causa appellationis, tamen non fuit deferta causa nullitatis simul, & aequè principaliter commissa, Bart. in l. expressum num. 10. ff. de appell. Bald. in l. de patium 4. qui preceperat num. 12. ff. de pact. Ruy. conf. 3. an. 10. lib. 3. & in his terminis dixit Rota in Placentina Parochialis de Maltaprida 6. Novembris, & 12. Decembris 1606. coram bo. me. Litta. Non obstat, & quod Marinellus videatur renunciassse liti per affectum huiusmodi alterius incompatibilis, iuxta glossam in elem. gratia. in verb. renunciat, de recept. cum concord. quia esset videnda talis affectio, si sit valida, & quomodo se habeat, & interum non esset retardanda immisio.

ANNOTATIO.

- a. Seraphin. decis. 148. num. 2. Rota decis. 311. fol. num. 3. & decis. 531. nu. 4. par. 2. in recent. & censetur commissa causa nullitatis aequè principaliter eo ipso, quod repeteretur commissa non solum causa appellationis, sed etiam causa nullitatis, ita fuit dictum in Toletana decimarum 5. Iunii 1613. coram Cardinali Sacro, verum conclusio firmata auctoritate, quod deferta causa appellationis non censetur deferta causa nullitatis, si procedit quando constat de aliqua nullitate, scilicet solum, si non constat de aliqua nullitate, ipsa fuit dictum in Casarugustana pñsonis 13. Martij 1613. coram R. P. D. Cocchino Decano, & in Castellan Castell. honorum 15. Martij 1612. coram R. P. D. Verorespo, ubi dicitur constare debere notoriè de nullitate, & tunc quando re vera non adesset aliqua nullitas, tunc eo magis de plano procederet, quod deferta causa appellationis, censetur etiam deferta causa nullitatis, ut est optima decis. Achilii de responsis.
- b. Rota decis. 160. sub nu. 4. par. 2. in recent. ubi fuit consideratum, quod si per affectionem secundum incompatibilis censetur renunciatur primo, quod magis liti super primo, & tunc facilius amittatur alio, quam res ipsa, & plene Paris. de regim. lib. 1. quaest. 1. num. 10. ubi dicit hoc procedere, dummodo possessio secundum fuerit pacifica, & non alia.

Glaserius & Straminus.

Burgen. Canonici.

Veneris 30. Martij 1607.

ARGUMENTVM.

Immissio an, & quando sit debita vigore subrogationis gratiose, & quid si defunctus in

in vita sit gratiosa possessio naturalis, & plura alia concernentia executionem subrogationis gratiosa.

SYMMARIVM.

1. Subrogatio gratiosa est danda immisso probatis, tribus requisitis, scilicet Clericali, subrogati, & obitu.
2. Subrogatio non potest dari, ubi cessat possessio defuncti.
3. Statutu de continuanda non operatur, nisi data possessio defuncti.
4. Subrogatio gratuita, & Statutu de continuanda à pari passu procedunt, & num. 25.
5. Executor mittitur tunc procedere cum causa cognitione.
6. Executor nullius à iudice facta non prius possessione, si parum habet, si pro spoliato.
7. Et ubi ea non sufficiunt compensatio manutentio.
8. Subrogatio potest petri immittitur, quando defunctus non potest derogare manutentio, & sub num. 14.
9. Possessio cuius non advenit fore animo.
10. Pro spoliato in dubio non presumitur se habere, & probari debet ab allegante.
11. Pignus quod est agens, censetur in dubio quia velle, & facere.
12. Pro spoliato qui apparet se non habuisse, quando dicit se possidere, & per manutentio.
13. Pro spoliato non censetur quod se habere ex negligentia reparationis possessionis naturalis, nisi post lapsam decennium, & de hoc late vide num. 16.
14. Statutu de continuanda operatur continuationem possessionis in heredem ex sola possessione naturali defuncti, licet naturalis esset ab alio occupata, & num. 27.
15. Et quid si possessio esset à serio occupata post mortem defuncti, cum advenit heredi, & vide num. 27.
16. Subrogatio gratiosa non potest petri immittitur, quando defunctus non potest petere manutentio.
17. Subrogatio gratiosa, nihil aliud est, quam quodam continuatio in subrogatum illius possessionis, quam habebat defunctus.
18. Sequens in iudice petens videtur sibi in possessione praesumere.
19. Iudicium super institutione literarum non desinit esse executionum.
20. Possessio potest in quibus per iudicium intentari suffragari per iura.
21. Gratia de beneficio vacante habet tacitam conditionem, licet postquam vacatione fuerit factum locum.
22. Expressio conditionis, quatenus iudex, non reddit de possessione conditionalem.
23. Executio via non impeditur ex conditione adiecta.
24. Subrogatio gratiosa non impeditur per cessantem iurisdictionem, quia ad alium iudicium est referenda.
25. Possessio continuationem an series possit allegari, & an suffragari.

DECISIO CCCVII.

PRO huius propositionem resolutum fuit Ioanni Spinosa * dandum esse mandatum de immittendo in possessionem Canonicis vigore subrogationis gratiosae concurrentem enim omnia requisita, scilicet clericatus Ioannis, & obitum Francisci in possessione, ut in Burgen. de Pancerio 24. Octobris, & 18. Novembris 1788. coram bo. me. Cyphio, & in Mirand. Parochialis 17. Martij 1604. coram R.P.D. meo Decano, & in aliis pluribus de iure, & clericatus non est contraveniens, difficultas reducitur ad possessionem Francisci, licet enim negari non possit eam aliquando possedisse tamen pretendit Michael tempore eius mortis fuisse in possessione, quam illo vivente habuerat à Nuncio Apostolico, in qua dicit per-

manalis vique ad tempus appositus sequitur, & de preterea non possit dari subrogationem ad possessionem, quam Franciscus non habebat tempore mortis, & sic contingit in Statuto continuante possessionem defuncti in heredem, Tiraquel. tractat. de mori. suis. de poss. §. declarat. 1. in primis. & subrogationis enim & Statutum huiusmodi procedunt per eadem regulas, Mohed. decis. 11. in fin. pendens, & pluries fuit dictum. Sed Domini dicunt fuisse nullum per Nuncium processum in eo, quod erat mixtus executor, & tenebatur procedere cum causa cognitione, ut bene deducunt informantes pro Ioanne, & de preterea Franciscus, qui se pro spoliato non habuit, non amittit possessionem, Put. decis. 419. lib. 2. & plures tenet Rota. & vide sicut non potuisset Franciscus denegari manutentio, ut fuit resolutum in Salutarum iurisdictionis 1. Iulij 1601. coram me, & ita nec Ioanni subrogatio immittitur, prout resolutum Rota in Toletana Parochialis 4. Iunij 1604. coram R.P.D. meo Sacro. Nec obstat, quod non habere se pro spoliato penderet animo Francisci, quem non videtur posse hodie declarare Ioannes, quia prius habere se pro spoliato ab eisdem animo penderat, & eadem sine eo non potuisset civilem possessionem amittere, l. 3. §. de amittenda. ff. de acquir. poss. ff. Michael autem, qui ad interumpendam, & remouendam possessionem Francisci, dat de sua immisione nulla, quia illum non preiudicavit possessione, pro spoliato habuerit, debet probare non solum immisionem suam, sed etiam quod Franciscus se pro spoliato habuerit, cum praeteritum sit potius iudicandum, quod voluerit suam civilem retinere, ex regula, quod tempus quis velle, & facere praesumatur, quod est ibi vetus, l. 1. & ff. de solut. Bar. in l. igitur sub 21. v. de contrahendo ff. de acquir. heredit. Ayno. consil. 106. n. 9. & imò videmus esse in claris, quod Franciscus habuit animum retinendi possessionem ex mandatis per ipsum datus, in quibus dixit se possiderem, & in commissionibus Rotalibus eius nomine obtentis, in quibus committit causam appellationis etiam cum facultate evocare ipsum manutentum in possessione, quod etiam dicitur, quod dicitur Franciscus ex negligentia recuperandi naturalis occupationem videri habuisse se pro spoliato, & ultra quod sufficiebat illi. quod esset inerat impur intercan- & remediū retinendi Tiraq. in pract. de poss. l. 1. in fin. n. 1. & factus erat intra tempus, quando non erat vltra decennium, per quod negligens recuperare potuisset amittere civilem, l. 1. in l. etiam possidere §. qui ad amittenda numer. 19. ff. de acquir. poss. Rip. in cap. eius. Bart. in sua sub numer. 24. v. de hoc dicitur de caus. poss. ff. de poss. Non est verū sufficere ad excludendum eisdem subrogationis, quod possessio naturalis esset à tercio tempore mortis occupata urgendo à Statuto continuanti, seu transmittenti possessionem in heredem, quia ultra quod in subrogatione est decisio Toletana superius allegata, in contrarium etiam Statutu operatur continuationem possessionis in heredem ex sola civili Bald. consil. 416. sub n. 2. v. quoniam, nam circa de civilis l. 1. §. cum alius per Tiraq. d. 1. v. de det. 1. & de diffinitio, quae ex subiecto datur, quando naturalis vacat, & quando ab alio est occupata, confunditur tunc ex decisione Toletana, in qua naturalis respicitur iterum occupata, tunc ex traditi per Tiraq. d. 1. v. de poss. l. 1. in fin. n. 1. numer. 1. quia sicut datur defuncto manutentio contra interitum, ita & subrogatio immittitur, v. ibi per Tiraq. & sicut & eorum cessat immittitur in subrogato, quando defunctus fuisset denegandi manutentio, v. de det. Rota in vna Placeti. Canonicus 12. Aprilis 1601. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio, & subrogatio enim nihil est aliud, quam quodam continuatio in subrogatum illius possessionis, quam habebat defunctus, Mohed. decis. de iure 11. in fin. pend. Palenz. decis. 11. cum omni iure, quod circa ipsum habebat praede-

- cessor, ut fuit dictum in Bracharen. beneficij de Padro-
nello 17 Junij 1607. coram R. P. D. meo Sacrato. Non
obstat Titusque. in *præsumptio præsumpti. declar. R.* quia
non loquitur in terminis Statuti, sed de iure communi,
quod hæres possit propria auctoritate capere possessionem
reum hereditarium, modo non sint ab alio oc-
cupata, minus facit Lancell. de *atque par. 2 cap. 4. in præ-*
sumpt. m. 16. quia loquitur, quando ille, in cuius locum est
subrogatus, defuisset possidere. Non obstat, quod § 10.
procurator apponi iussit Rota. & pempter
videatur sibi in possessione præiudicasse, iuxta tradita
in vna Vltubonen. bonorum 15. Novembris 1574. co-
ram R. P. D. meo Coccelno. quia hoc procederet, si Io-
annes præiudicasset habuisse per prius in persona sua
aliquam possessionem, sed non habet impetire, quo mi-
nus agat ad consequendam possessionem, quam habeat
Franciscus. Non obstat, dum dicitur § 10. egisse prius
via ordinaria, cum fuerit admissus ad causam in ista, &
terminis, & fecerit probationes, § quia illud iudicium
fuit patet executivum, & probationes facit con-
cernant iustificationem literarum, ut fuit dictum in A-
storice. Archidiaconatus 6. Novembris 1601. coram
R. P. D. Lancelotto, ultra quod, ut etiam in eadem di-
ctum fuit, § clarum est posse in qualibet parte iudicii
intenter possessionem reiecto, vel suspensio petitorio,
ad not. in cap. *ad altera de caus. poss. et. propt.* Non obstat,
quod in hac subrogatione adit clausula (si, & postquam
vacatum, & collatum per eum, vel defunctum Franciscum
suum fuerit) & quod dicta clausula videtur facere condi-
tionem, quæ tollat virtutem executivam literarum sub-
rogationis, quia multipliciter fuit responsum, primum
quod hoc tacite inerit de iure, § tunc in qualibet gra-
tia de beneficio vacaturo tacite subintelligitur, (si, &
postquam vacatum, & collatum fuerit locus, ne aliis sit provisio
de beneficio viuentis, § & propterea expressio condi-
tionis quæ tacite inerit, non reddat subrogationem
conditionalem, l. Cornelius ff. de heredi. insti. l. 3. vbi late
enormat Ripa in l. i. ff. de leg. 1. Secundo non est ve-
rum, quod t conditione impeditur viam executivam, pro-
ut videmus in testamento, & in remedio Lij. c. de edi-
dictis. Adrian. relator ex deductis per informantes. Ter-
tio ista conditio pro sui verificatione in materia subro-
gationis non requirit aliam probationem, quam obitus
eius, cui subrogatur in possessione beneficii. Quæ op-
ponitur contra Ius Francisci, non sunt attendenda,
§ quia quando petitur immissio vigore subrogationis
gratiosæ, non discutitur ius defuncti, Mohed. de iur. § 1.
& dixit Rota in Legionen. Prioratus 14. Maij 1584. co-
ram soci. te. Clemente Villaninus etiam verum est con-
stare de iure aduersarij, quia illegitimitas Francisci, quæ
est fundamentum iure intentionis, adhuc non est pro-
bata.

ANNOTATIO.

- 84 a Licet de iure possessio præsumatur continuata, tamen dif-
ficultas est, an tertius possit suavi dicta præsumptione,
& negatione tenet Alesius, de *presumpt. reg. 2. præsumpt. 21.*
num. 9. in præ. Glos. res. 143. num. 4. lib. 1. & videtur sen-
tisse Rotam in Elsen. Canonicatus 15. Maij 1609. coram Car-
dinali Lancelotto, vbi reddidit ratio, quia continuatio
possessionis pendet ab animo, qui non potest esse notus
tertio. Contrariam autem opinionem Rotam hodie se-
qui fuit dictum in Verrim. Canonicatus 19. Maij 1600.
coram Cardinali Sacrato, vbi dicitur, quod alia opinio
procedit solum, quando ille, de cuius possessionis conti-
nuatione agitur, negaret istam continuationem, sed hæc
ultima opinio Rotæ procedit, quando non constat, quid
aliis medio tempore contigerit: namque possessionem,
sed data possessione, & occupatione alterius, tunc ter-
tius non potest allegare præsumptionem continuationis, ita
fuit dictum in Leodien. Beneficij 11. Decembris 1619. co-

ram R. P. D. Coccino Decano, quam Rotæ postea secuta
fuit in Albenauripolani. Februarij 1610. coram R. P. D.
Pamphilio, & in Romana Spolij domus 16. Martij 1610.
coram R. P. D. Casualerio, vbi fuit dictum, quod tertio
cuius non potest t tertio allegari, sed in dicta causa Al-
ben. in qua etiam aduocatus prius parte negare continua-
tionem possessionis, fuit conuersa hæc conclusio, &
præstat allegare ista decisio coram Sanctissimo.
Verum quæquid dicendum sit in alijs casibus in subro-
gatione ad ius, & possessionem defuncti quibus terminis
loquitur nostra decisio non est dubium, quoniam subro-
gatus possit allegare continuationem possessionis defun-
cti, sicut poterat allegare ipse defunctus, Rota de iur. 123.
sub num. 1. par. 2. in reuoc. & fuit dictum in Conchen. Be-
neficij de Thestra 1. Decembris 1619. coram R. P. D.
Coccino Decano, & optime in Agrigentina beneficij 30.
Maij 1611. coram R. P. D. Pamphilio, vbi sequendo hæc
decisio Sanctissimi Rota dixit, quod subrogatus pe-
tere poterat immisionem non obstat, quod defunctus
fuisse in vita possessor.

- b Gonzal. § super reg. 8. § 3. proom. num. 30. Rota de iur. 159. m.
3. par. 2. in reuoc. & dixit Rota coram Sanctissimo super de-
iur. 158. num. 6.

c Distinctio § super approbata per Rotam in hac materia
est, quod aut tertius intererit possessionem naturalem
illam occupando, & tunc possessio, cuius infra decennium
non præsumitur continuata, sed solum infra decennium,
iure possessio naturalis est vacans, & tunc etiam ultra
decennium non censetur amissa cuiuslibet Mant. de iur.
172. Rota de iur. 187. num. 5. de iur. 404. num. 3. par. 1. in
reuoc. & de iur. 404. num. 3. par. 1. in reuoc. & in Culestina
pensionis 11. Februarij 1618. coram R. P. D. Vbaldo, vbi
in materia pensionis dicitur non censeri amissam posses-
sionem ex iure, etiam si per decennium non fuerit pen-
sio exacta, Gratian. de iur. 30. m. 55. & 56. in corpore
libet tamen non præsumitur possessio continua, sique
ad decennium, quando quis potitur in contrarium exter-
netur plurimum alium possessor omnino declaratur Rota
in de iur. 404. sub num. 3. par. 1. in reuoc. Verum quod illud
membrum distinctionis, quod possessio censetur cō-
tinuata ultra decennium, etiam quando ab alio reple-
tur occupata, de plana procedit data ignorantia occupa-
tionis, sed data scientia est contra communem doctrinam
DD. in l. 6. de ex. fundis §. si forte, vbi Bart. non. 4. Castr.
num. 2. de iur. 173. per alium occupata §. de acquit. posses. Alex.
in l. quod meo §. si fin. sub num. 2. cum quod bene fiat acquit.
posses. qui omnes dicunt, quod data scientia occupationis,
si quis prius fuerit possessor, non non curat recuperare
suum possessionem, perdit eam, & bene Gratian. de iur.
215. num. 2. vbi considerat negligentiam tridui, & Cuius.
secuta fuit Rota in Romana Canonis Sancti Martini 21.
Februarij 1611. coram R. P. D. Pamphilio, & hoc etiam
videtur fuisse de mente Rotæ penes Mant. de iur. 172. sub
num. 5. dum ibi consideratur, quod occupatio fuerit sta-
ta ignorantia possessoris, quando enim quis quamprimum
potest, non curat recuperare possessionem, videtur
suspici se posse repelli, Abb. de iur. 60. num. 3. ante fin. & n.
lib. 1. de iur. 173. 20. in h. m. 4. lib. 1. eo ipso autem, quod
quis suspicatur se posse repelli, tamen possessionem, glof.
in l. 3. §. si quis nonnet. in verbo amissio §. de acquit. posses.
Pur. de iur. 69. num. 4. Seraph. de iur. 169. num. 2. Verum quia
difficile est probare scientiam occupationis, & Rota im-
pliciter in hac decisionibus fecerat fuit illam opinionem, et
quod infra decennium non censetur amissa possessio, &
quia materia, amissionis est præiudicialis, & odio-
sa, esset difficile in Rota pro hac opinione obte-
nere.

d Est continuata ista opinio an Secutum de continuanda
habere locum, quando antea aditum hereditatem est oc-
cupata possessio ab alio, & originem tenet Rota de iur.
104. num. 1. par. 2. in reuoc. vbi etiam dicitur super his
Rationes solui pro hac opinione. Verum contrariam op-
inionem conformem nostre decisionis tenet Rota in Si-
gnita bonorum 21. Junij 1611. coram b. m. Andrea, quæ
noverit ex e ratione, quia Statutum de continuanda
operatur, ut nec numero tempore possessio sit vacans,
debet consequenter possessio etiam ibi existere in posses-
sione est nulla, & affecti, quæ nullum ius effectum
habere potest, & sic non potest in eadem continuationem,
que

quam ratio mihi videtur valde vrgens, & propterea credo hanc opinionem veriorē, licet fortasse contraria sit magis communis, ut patet ex alleg. per Gabr. consil. vltima ann. 18. de acquir. poss. iussu, & per Tiraqu. in tract. de mort. iussu, par. 3. dec. 3. num. 1.

Officium Balzanius.

Ravennatens. Apothec.

Luna 2. Aprilis 1607.

ARGVMENTVM.

Apotheca communi nomine, & de pecuniis communibus empta est inter socios diuidenda non obstantibus nonnullis pactis adiectis, quae videbantur obstat.

SVMMARIVM.

- 1 Communio rei inter socios diuidenda, cum communis sit causa diuisionis.
 - 2 Pars una copulativa recipit declarationem ab alia.
 - 3 Copula (&) qualiter procedens extremi attribuitur sequenti, & ea uniformiter iungit.
 - 4 Pactum contrarium iuramentum est maxime reprobatum in contractu societatis, quae in supremo requirit bonam fidem, cum sit ad obstat emendare fraternitatem.
 - 5 Contractum sumis interpretationem ex folio contrahentium seruato in alio generali, & num. 3.
 - 6 Contractus secundus recipi interpretationem à primo initio inter easdem partes, & num. 10.
 - 7 Domus prius, quae apotheca est censendum adificium, quando pars maior, & principalis est domus.
 - 8 In materia praedicta, & stricte interpretanda mixtum comprehenditur sub simplici.
- Et generaliter mixtum quando comprehendatur sub simplici, & num. 11.

DECISIO CCCVIII.

Apotheca, de qua agitur, fuit communi nomine, & de pecuniis communibus sociorum empta, & propterea eam esse diuidendam resolverunt Domini, cum communio sit causa, & fundamentum diuisionis, l. 1. & 2. ff. similit. heres. Parit. consil. 16. num. 46. & sig. lib. 2. Non obstat pactum in instrumēto societatis oppositum (Che entre le bottege, che seruano, & seruanno in detta ragione, & negozio fuori d'Ancona, in fine di detta Compagnia restino al detto M. Angelo) quia Domini intelligebant pactum loqui de apotheca, quae conduceretur, non de illis, quae essent in dominio sociorum, & communis. Mouebantur, quia pactum dicit de apotheca (che seruano, & seruanno) Vnde sicut illi, qui tempore conventionis interueiebant, erant conductores, ita credendum eos intellexisse de in futurum conduceris, & quia una pars copulativa recipit ab alia declarationem, l. 1. vbi Socin. num. 1. ff. de reb. dub. Cetero consil. 43. num. 3. Copula enim illa (&) qualiter procedens extremi attribuitur sequenti, & ea uniformiter iungit, Signorol. consil. 199. ff. num. 1. vers. t. ex monfyllaba. Et accedit, quod si cognoscant de emendis communi nomine, & propriis, fuisset casum de soluendo medietatem pterit Bonello, tunc quia alia pactum continet iniquitatem, & quod maxime est alienum à contractu societatis, quae contrahitur ad instar cuiusdam fraternitatis, & in supremo requirit bonam fidem, & debet contrahi iusta, & equa, Corn. post Bald. quem allegat consil. 131. sub num. 3. lib. 2. Tam quia id expressum fuit in apotheca Lanxiani. Nec siccant verba illa (conueneri à carichi, & spese) quia illa non

comprehendunt pretium, neque ex eorum vi, l. quibus diebus. §. 1. ff. de cond. & demon. neque ex mente contrahentium, qui licet apposuissent dicta verba, expelluntur telefectionem pretij respectu apothecae Lanxiani, quod non expellunt, si voluissent illi illis pretia contineri. Concurrunt etiam obsequantia circa societatem Anconae, quae durante societate fuerat pariter communis nomine empta, & ideo sine societatis fuit diuisa. Nec obstat, quod illud accideret ex alio contractu, & alio tempore, quia fuit contractus similis societatis inter easdem partes continens in individuo istud idem pactum, & vnde praesumendum, quod in hoc ultimo contratto habuerint eundem sensum arguendo à folio contrahentium, l. si quis donaturus, ff. de test. l. 1. & arguendo ex eo, quod partes sentierunt in primo contractu ad interpretationem secundum, & iuxta latē tradita per Aym. consil. 191. num. 12. cum praesertim non sit dare rationem diuersitatis, & simus quasi in renouatione primae societatis. Adest & obsequantia nō solum in hoc ultimo contractu, sed in individuo in apotheca, de qua agitur, quae fuit inter socios diuisa. Nec refert, quod diuisio sit facta per modum prouisionis, quia fuit facta sine prauidio melioris diuisionis faciendae, & sic semper habita fuit per diuisibilib. Ex alio etiam non veniebat sub tali pacto, quia est potius domus quam Apotheca & denominando à maiori, & principali parte, aut saltem propter annexionem domus erat quid mixtum, & ita ut non debeat à pacto prauidiali, & stricte interpretanda comprehendendi, ut per informantes. Non obstat, quod apotheca Lanxiani fuit communibus expensis fabricata, & tamen in fine societatis remansit locuit: quia id fuerat expresse conuentum, & propterea facit potius in contrarium arguendo ex regula l. 1. §. si autem, C. de caduc. tollere. & quando fuit concessa ad fabricandum à Communitate Lanxiani, fuit adiecta prohibito diuisionis sub pena caducitatis: fuit etiam conuentum, quod remaneret locuit refectio pretio, quae cum cesset in apotheca, de qua agitur, non est bona illatio.

ANNOTATIO.

- a De quo lotē per Mant. de sacro. lib. 2. tit. 4. num. 3. & sequent.
- b Et quod generaliter principē sumant interpretationem à consuetudine contrahentium, latē Mant. de sacro. lib. 3. tit. 2. num. 67.
- c Vnus & contractus per alium declaratur, Bart. in l. uenerunt ann. 2. ff. de ver. oblig. Mant. de sacro. lib. 1. tit. 1. num. 8. etiam si sint ex intervallo celebrati, Craudell. consil. 46. num. 3. & num. 4. vers. sent. Mant. de sacro. lib. 3. tit. 2. num. 8.
- d Mixtum & in materia prauidiali, & stricte interpretanda non comprehenditur sub simplici, Surd. decil. 124. nu. 14. & decil. 319. num. 13. Gabr. consil. 197. num. 3. lib. 1. & infinitos cumulat Gonz. super reg. 8. glof. 3. num. 10. quod tamen non procedit, quando eadem ratio militaret tunc in simplici, quam in mixto, Surd. consil. 33. num. 19. Rota decil. 395. sub num. 4. par. 1. in reuoc. in materia autem fauorabili mixtum comprehenditur sub simplici, Rota d. decil. 395. sub num. 4. cum aliis per Gonz. glof. 3. num. 10. Hoc procedit, quando de viroque simplici, ex quo componitur mixtum, facta est mentio in dispositione, secus autem quando de vno tantum simplici fuit dispositum, quia tunc licet dispositio sit fauorabilis, nō includit mixtum, Surd. post alios decil. 319. num. 14. & dixit Rota in Romana domus, fuit retradit 26. Februarij 1590. coram bo. me. Penia: plura de hac materia conueniunt scilicet, mixtum comprehendatur sub simplici penit. vide penes Polidor. Rip. in tract. de null. temp. cap. 4. per totum.

Officium Balzanius.

Sabini.

Sabinenf. Alluionis.

Luna 2. Aprilis 1607.

Argumento non indiget.

SYMMARIVM.

1. Existencia Scappie seu Insula probatur ex testibz.
2. Testes sunt ad invicem conciliandi.

DECISIO CCCIX.

DOmni circumscriptis exceptionibus, quas referunt particulatim videndas, censuerunt ex distinctum, pro parte Illustrissimi Cardinalis examinatorum probari existentiam Scappie, seu Insule, de qua agitur in genere tamen, et hanc enim existentiam bene concludunt viginti testes, et quamvis unus testis Mallianensis dicat aquam cooperuisse vniuersam Insulam, ita ut ab inde citra non potuerit possideri; tamen ultra quod est vnicus, in contrarium sunt omnes predicti testes, qui dicunt Terras Scappie adhuc extrahi, licet non sit amplius Insula; sed ager coniunctus cum aliis terris, quæ antea mediante flumine erant ab ea diuisæ. Ex eisdem etiam testibus visum fuit DD. bene probari flumen vno impetu defecisse alueum antiquum, quem habebat versus Mallianum. Non obstant testes aduersariorum, ex quibus contendunt probari non vno impetu, sed paulatim flumen reliquisse primum alueum, ac se recepisse in secundum; et quia, ut dictum fuit, possent conciliari inuicem dictatellum versusque patris, ita ut vtraque depositio sit veritas, nempe quod flumen paulatim, et per modum cuiusdam præparationis capere se conuertere ad alueum minorem, et quod semel, et vno impetu mediante quadam vehemencia aquarum excessentia in totum se conuerteret in d. alueum; nullo autem pacto per alluionem id contingit.

ANNOTATIO.

1. Semper enim dummodò possibile sit esse sumenda talis interpretatio per quam testes ad inuicem ad concordiam reducantur, de quo latissime per Farin. testibz. quest. 67. num. 37. et seq. vbi pluribus modis hanc conclusionem ampliat, et limitat.

Oliuierius Belsamius.

Seguntina Portigherij.

Feneris 4. Maij 1607.

ARGVMENTVM.

Portigherius, qui est Laicus, non debet in functionibus Ecclesiasticis se immiscere cum Clericis, et multò minus stare debet in loco digniori, et consuetudo in contrarium, tamquam irrationabilis, non est attendenda.

SYMMARIVM.

1. Laicum suasionibus Ecclesiasticis non debet se cum Clericis immiscere, et maxime in digniori loco stare non debet.
2. Dignus locus censetur ille, qui vltimo proprijs accedit, et non 3.
3. Dignior locus debetur secundum dignitatem, et honorem, et non 9.
4. Clerici est maior quocunque Laici etiam Principis.
5. Consuetudo, quæ minus dignum dignum præfert, tamquam irrationabilis, et inualida, non est ferenda, et re-

spondetur ad decis. Scraph. in contrarium.

6. Et huiusmodi consuetudo est impræscriptibilis. Non tam est incongrua, quod in aliquo casu ex particulari causa minus dignum præcedat magis dignum, et non 10.
7. Rata plurimum defectus in materia præcedentia iudicio Sacra Congregationis Rituum.

DECISIO CCCX.

Infirmantes pro portionatilis in suis informationibus et expressiis in mappa oculis Dominorum subiecta tribus constitutis ordinibus incessionis, in quibus interuenit Portigherius ad tertium suam præsentationem restringunt, qui est, quando celebrantes finito responso pro defunctis ex Zenosatis redeunt ad sacrificium, in quo Portigherius vult incedere post Crucem, et Subdiaconum eam deferentem immediatè ante Diaconum, quod Dominis visum fuit eare omni decencia, et ratione, cum et enim ipse Laicus sit, non debet se in huiusmodi functionibus Clericis immiscere, et de vi. et honest. Cleric. c. Sacerdotes, de consec. dist. 1. Host. an cap. 1. et 3. vers. Laici autem, de celebr. miss. fuit dictum in vna Valentina Cappelle 5. Martij 1599. coram R. P. D. meo Iusto, et multò minus incedere post Subdiaconum Crucem deferentem, et cum enim dignior sit locus, qui vltimo proprijs accedit, Præposit. 10. cap. per se 1. num. 1. et 2. dist. Boet. de aul. magis cons. 79. vers. idem debet, fuit dictum in vna Calaguritana præminentiarum 3. Ianuarij 1597. coram R. P. D. meo Decano, et dignior locus debeatur secundum dignitatem, et honorem, l. 3. t. 1. et 10. tit. C. de dignitat. ordines lib. 12. d. honor 5. gerendorum, et l. v. gradum de maior. et minor. cap. statum de maior. et obed. Bald. in l. decernimus in 2. vet. C. de Sac. sacr. Eccl. absque abutendum maximum est Portigherium incedere in loco digniori eo, quo incedit Subdiaconus, cui longè est inferior tum ratione ordinis, et cum Clericus sit maior quocunque Laico, etiam Principis, et in fine 16. dist. 1. c. qui debet, 96. dist. 1. c. duo sunt 1. 2. 3. 4. tum ratione famulatus, quia est famulus Capituli, et Subdiaconus est vnus ex Capitularibus, et Dominis. Nec facit consuetudo allegata, et quia quando illa probaretur, non esset ferenda, tamquam inualida, et irrationabilis, cum omni iuri, et rationi repugnet, quod minus dignus in digniori loco incedat, ex latè deductis per Abb. cons. 2. lib. 2. Rayn. cons. 155. num. 2. lib. 4. et licet consuetudine etiam quandoque fieri possit, ut minor maiori præferatur, et posterior priori, prout fuit dictum in Calaguritana præminentiarum coram Illustriss. Card. Setaphino ex aduerso allegata, illud potest procedere si id contingat ratione dignitatis, et vel officij alioquin consuetudo est irrationabilis, et impræscriptibilis, Host. in c. 1. sub m. 2. vers. verum si subleuatur attendat, et ibi Io. Andreas in 3. Card. sub m. 3. vers. verum querit Anan. num. 1. in fine. Ant. de Butr. num. 11. Imol. num. 1. in fine de maior. et obed. plurimùm et etiam in hoc 7 Domini deferabant iudicio Illustrissimorum Cardinalium Congregationis Rituum, qui huiusmodi consuetudinem in individuo reprobant, et in posterum seruari vetuerunt, et licet decretum reuocasset, id tamen factum fuit, quia fuerat tacitum, et quod lis penderet in Rota, cuius determinationi decidendum reliquerunt. Non obstat, quod Capitulum teneat Portigherium in loco illo, ut sit facilis, et prebit ad ipsi inseruendum, quia ultra quod aequè facile, et commodè inseruire potest, si à lacere altero extra ordinem incedat, quando Sacerdos redit ad sacrificium, prædictum est officium, cessat omnis indigentia, et Portigherius non habet, in quo inseruit. Non obstat, quod Portigherius non intendat aliquam præminentiam; quia ultra quod in dubio quæritur, an locus prædictus sit illi debitus, quæriturque sit eius, aut Capituli intentio, negari non potest in decencia

indetentia maxima, quæ mali sit exempli spectantibus, omnes enim illum vident incedentem in loco digniori, perfectam autem non habent Capituli intentionem.

ANNOTATIO.

- 2 a Rota *decis. 16. par. 4. in nouiss. dis. & fuit dictum in Hispalensi. præsentis iuris. 13. Martij 1605. coram R. P. D. Coccino Decano.*
 9 b Seraph. *decis. 445. num. 13. & fuit dictum in Toletana admisionis 27. Iunij 1618. coram R. P. V. Baldo.*
 10 c Non est incongruum, quod in aliquo particulari loco, & actu minus dignus præferatur digniori, fuit dictum in Seguntina Præcedentis 22. Iunij 1609. coram R. P. D. Pamphilio, & in illis etiam terminis subsistit *decis. Seraph. 464. num. 2. & bene facit Menoch. conf. 32. num. 99. vide latius, quod dixi supra ad decis. 114.*

Quintus Britannicus.

Rauennatenf. Censur.

Luna 7. Majj 1607.

ARGVMENTVM.

Procurator ad transigendum quantumvis cum libera, &c. non potest transigere super iure claro, & ratificatio dictæ transactionis non censetur inducta, nisi data scientia clara, & specifica per lecturam instrumenti, neque ex actu æquiuoco, & indifferenti illa inducitur.

SYMMARIVM.

- 1 Procurator habens facultatem transigendi non potest transigere super iure claro, & indubitato.
- 2 Procurator non potest remittere ius clarum suorum principum.
- 3 Remissio gratuita est species alienationis.
- 4 Procurator quantumcumque generalis, & sub quacumque facultate etiam cum libera, &c. constituitur donata non potest, & num. 18. ubi videtur limitatorem.
- 5 Clausula excois non augeat, nec alterat dispositionem principalem.
- 6 Bene tamen illam declarant, & num. 19.
- 7 Papa quando reducit censuram nunquam illi sedimus quoad factum eam decurset.
- 8 Solutum fieri à Principi, non venit sub mandato, licet veniat solutum constitutivum.
- 9 Interpretatio, quæ sit iuxta præiudicialis, est capienda.
- 10 Remissio iuris est strictissime interpretanda.
- 11 Et ut remissioni minus necesse, quam sit possibile.
- 12 Interpretatio est sumenda contra eam, qui se fundat in dispositione.
- 13 Remissio censetur condicionalis, quando est facta cum clausula (dummodo).
- 14 Cedente assertio post factam cessationem non præiudicat cessationi, quod declaratur. *provis. sub num. 20.*
- 15 Transactio natura est, ut pari, quæ aliquid remittit, in transactione aliquid recipiat.
- 16 Ratificatio requiritur clara, & specificam scientiam omnium in instrumento contentorum.
- 17 Et pro habenda tali noticia requiritur, quod ratificatio legatur, vel in suam lecturam instrumentum, & num. 21.
- 18 Ratificatio non inducitur ex actu, qui potest referri ad aliam remum extra ratificationem.

Omni censuerant transactionem non obstat intentioni agentium; quia Carolus Altrailla ab eis procurator constitutus in multis excessit fines sui mandati licet enim fuisset illi data facultas transigendi super quacumque re, iure, causa, & negotio emergentis venire, & vigore solutionis tam sortis principalis, quam censuram decursum, at tamen non potuit transigere super iure claro, & indubitato, l. *Lacum. §. fin. ff. de administr. l. p. l. p. l. curatorem. C. de pall. l. ubi Bald. ff. de trans. Sal. in l. præf. num. 1. & ibi las. num. 13. ff. de pall. Abb. conf. 89. ad fin. vers. nam transactio. lib. 1. 2. minus potuit procurator a ius suorum principum, quod controvertitur paei non potest, remittere, Feder. de Sen. conf. 177. num. 5. & 4. Alex. conf. 22. num. 8. dicit. las. in l. contra curat. §. si filius. num. 5. ff. de pall. l. ista enim gratuita remissio vim prioris donationis obtruncat, l. contra, §. si filius ff. de pall. l. si, an potest, quibus modis sign. vel hyp. solu. Dec. conf. 402. num. 5. & procurator quantumvis generalis, & sub quacumque facultate, ac etiam cum libera, constituitur, &c. donare non potest, b. Bactan l. procurator cui. in princ. ff. de b. procur. Bald. in l. non abstat num. 1. ante fin. C. de nouat. Alex. & las. ubi supra. Nact. conf. 25. num. 4. Non obstat t. clausula executiæ, quia non augeat, nec alterat, c. ut bene per Informantes. Ex quibus constat non potuisse censuram impositam ad rationem decem pro centenario reduci ad octo. Non obstat quod Papa soleat facere huiusmodi reductionem in Signatura; t. quia ultra quod nunquam facit pro fructibus decursum, ut fecit procurator, potest etiam quoad futuros denegare, & aliquando denegat reductionem. Imò in individuo in hoc censuram denegavit, t. & illud solum à Principe fieri non venit sub mandato, licet veniat solum constitutivum, vel universarium, ff. de pign. act. cum præsertim istud solum Principis continet remissionem, & donationem, quæ censetur exclusa à quocumque mandato in quo expressa non reperitur, ut dictum est. Neque in contrarium faciunt litteræ, quæ exhibentur, quia ultra quod non sunt productæ, nec recognite, non etiam concludunt reductionem, Nam litteræ, quæ dantur sub nomine Pyrrhi Gonzaghi, loquuntur de remissione vnius pro centenario, & procurator duos dimisit, non apparet etiam, an loquantur de fructibus decursum, vel de decursum, & intelligendæ sunt de remissione decursum, non de reductione futurorum, & perpetua, t. ut capiamus interpretationem minus præiudicalem, Aym. conf. 33. num. 2. 4. præsertim t. in remissione, quæ est stricti iuris, & strictissime interpretanda, Cald. conf. 5. de prob. Catd. conf. 120. num. 3. Dec. conf. 33. 2. num. 7. Gabr. conf. 60. num. 6. lib. 1. t. & ita ut remissioni minus nocent, quam sit possibile, Dec. in l. postquam l. l. num. 13. C. de pall. Grat. conf. 17. num. 46. h. 1. & dixit Rota in vna Nollus Castri Montis Pœtj 6. Martij 1581. coram Brauo, t. & est capienda interpretatio verborum ad finem remissionis contra eam, qui se in remissione fundat, iuxta l. vteriusque, ff. de pall. Cues. ian. in d. l. postquam l. l. num. 6. Gabr. ubi supra, & Rota in d. Nollus. Accedit, quod in aliis litteris sub nomine Iulij Cæsaris apparet t. remissionem fuisse conditionalem, dummodo solutio statim facta fuisset. Litteræ Iulij Cæsaris approbantur factum Pyrrhi censetur approbare sub eadem conditione, t. iuxta approbatio licet remittat conditionem, & inobstantiam quoad præterita, tamen eas renouat quoad futura per illa verba (volendo firmari la conditione) unde oportet probare solutionem factam inconuenientem. Accedit, quod dicitur, litteras Iulij Cæsaris fuisse scriptas; postquam ipse vna cum aliis fratribus celsiter hunc censuram D. Herculi, & eius uxori, t. & propterea illis nullo modo præiudicare, d. 13. Bar. & alij in l. facta, §. si heres ff. ad Tribell. Afflict. decis. d. 163. in fin. Gotard. conf. 3. num. 8. Additur etiam censuram fuisse.*

fuisse constitutum etiam ad favorem aliorum fratrum Pyrrhi, & solij Cafarii, quibus non potuissent ipsi praedictare remittendo, aut confitendo. Vltimus idem procurator concessit dilationem quatuor annorum ad solvendum terminos decursos, in quo etiam suis constituentium dimisit, & *plus autem. Instr. de alim. Accedit*, quod in taxando valore monetarum, qui semper fuit minor eo, qui vigebat Mantuae, ubi erat destinata solutio, & in aliis, de quibus per informantes gratia sui principales omnia ad favorem adversariorum statuendo nihil suis principalibus acquiendo, ut propterea terminos

14 etiam transactionis excesserit, & de eius natura est, ut pars, quae aliquid remittit, in recompensationem aliud recipiat. *l. 1. ff. de transact. l. transactio C. eodem. Bart. in l. si cognovimus. num. 1. C. eodem.* Non obstat praeterea ratificatio transactionis deducta ex quibusdam literis D. Francisci,

15 & quia probari deberet, quod ipse habuisset claram, & specificam scientiam omnium in instrumento transactionis contentorum, Paul. de Cast. *conf. 465. num. 1. vers. scripta nunc lib. 1. Card. conf. 4. n. 3. Ruy. conf. 91. num. 11. lib. 1.* latè Tiraquel. *de retract. par. 2. glo. 1. num. 3.* quae scientia videtur potius per dictas litteras excludi, cum Franciscus in eis conquireretur non potuisse ullam habere copiam transactionis, licet eam sepius penerit, & vis est, ut potuerit habere perfectam notitiam

16 ipsius, & ad quam videtur requiri, quod illam legerit, vel illi lecta fuerit, Paul. de Cast. *ubi supra. Hyem. conf. 197. post. num. 14.* Minus etiam concluditur ratificatio ex receptione solutionis in suis monetis ad formam ipsius transactionis, quia omnes quiescentes post transactionem facte dicunt ad computum fructuum, seu liellorum nulla facta mentione transactionis, & licet non ascenderent ad summam debitam vigore instru-

17 menti census, & fuerunt receptae ad bonum computum, & dicuntur receptae, ut minus debeat, non animo ratificandi transactionem, Innoc. in c. *super hoc num. 2. an fin. ubi Ioan. Andreas propi. fin. vers. super solutione. Aot. de Butr. sub num. 22. de reuoc. Bart. in l. si per vos num. 1. ubi etiam Alex. num. 1. C. de bis, quae vi, meti, seu caus. sunt. Socin. *conf. 24. num. 46. lib. 1.**

ANNOTATIO.

- 1 a Bene Rota *decis. 997. sub num. 4. par. 2. de reuoc.*
- 1 b Parit. *conf. 1. num. 8. lib. 4. Hond. conf. 64. n. 1. & 12. lib. 1.* & latè Parit. *de rebus. lib. 4. par. 2. n. 17. & 18. Rota dict. decis. 997. num. 4. par. 2. in reuoc.* & fuit dictum in Verulenti. Statut. 16. Iunij 1605. coram R. P. D. Cocchino Decano. Ex quibus auctoritatibus probatur mandatum cum libertate, & cum qualis plena potestate non comprehendere facultatem donandi, sed requiritur speciale mandatum ad donandum, & tamen in mandato legeretur facultas data non solum ad transigendum, sed etiam ad reminendum, tunc per hoc conferetur data facultas donandi, quia remittitur est donare, ita dixit Rota in Fulgient. redditionis rationis 16. Decembris 1605. coram R. P. D. Pamphilo & licet in d. causa, in qua per contraria parte succumbere scribendam allegaret, quod illa remissio intelligi debebat de remissione iuris dubij, non autem iuris elati, quae sunt donationem, cum semper verba mandati sint interpretanda in favorem consultius iuramen Rota noluit hoc attendere.
- 19 c *Classice* & exercitiae licet non augent, nec alterent dispositionem, illam tamen (si sit dubia) bene declarant. Seraph. *decis. 574. num. 2. & decis. 516. num. 3. decis. 1321. num. 5. per doctrinam Bald. in l. cum quoniam. 200. ff. de de. fidei. comm. conf.*
- 20 d Concessionem & cedentis post factam cessionem non nocere cessionario, latè infirmos cumulatò tradit Surd. *conf. 22. num. 31.* hoc non procedit, quando cessio est facta ad commodum cedentis, vel cessionarius habilitatus est regressus contra cedentem, quia tunc concessio cedentis etiam post factam cessionem nocet cessionario, Surd. *id. conf. 11. ad 5. in par. & 10.*
- 21 e Gabr. *conf. 142. num. 78. lib. 1. Menoch. *conf. 389. num. 1.**

& latè in Massenf. fructuum 8. Iunij 1578. coram Cantuccio.

Gilbertus Beltramiensis.

Vrbinatef. Decimarum.

Veneris 11. Maj 1607.

ARGUMENTVM.

Assistentia iuris communis, quando redditur turbida, non suffragatur pro manutentione; possessio exigendi non acquiritur per solutionem factam à tertio, de cuius mandato non constat, nec minus de scientia principalis.

SUMMARIUM.

- 1 Assistentia iuris communis, quae officatur, & redditur turbida, non suffragatur pro obtinenda manutentione. Assistentia iuris communis an, & quando suffragatur pro manutentione, latè num. 4.
- 2 Sanatus nuntius excommunicatus testium non censetur commissa, ex eo solum quod Papa remittit fidem testium arbitrio Rota.
- 3 Exigendi quod possessio non acquiritur contra aliquem ex solutione facta per tertium sine mandato principali, & non consilio de scientia eiusdem principalis.

DECISIO CCCXII.

Resolutum fuit non esse dandum Rectoribus Ecclesiarum Purochialium mandatum de manutentione in quasi possessione exigendi decimas ex fructibus, quos Fratres Sancti Francisci percipiunt ex eorum praedictis, & assistentia enim iuris communis, quam pro manutentione allegant, cum offuscetur & turbata reddatur ex privilegiis exemptionis, quae habent Fratres, & ex depositionibus testium, qui pro eis fuerint examinati, visa fuit non suffragari Rectoribus, ita ut ex ea sit concedenda manutentio, ut fuit dictum in causa Montis Regalis Iurisdictionis 4. Novembris 1596. coram R. P. D. Decano, & in aliis pluribus, & ultimo loco in Calaguriana Iurisdictionis 14. Martij praeteriti coram R. P. D. meo Iusto. 2. Quantum ad testes, qui dantur ad probandam quasi possessionem, non potest fieri fundamentum, cum patiantur plures nullitates. & Nec facit praesentia commissio sanatoria, quia Papa remittit eorum fidem arbitrio Rota, quae nunquam declaravit suum arbitrium, nec Rectores fecerunt aliquam instantiam pro habenda huiusmodi declaratione: ultra quod in dicto non probatur possessio universalem totius Comitatus, nec concludunt per aliquam scientiam, vel sensum corporis. Quoad lillas, ultra quod sunt scripturae privatae, quae nullum faciunt genus probationis, nec sunt formiter extractae, & non probatur eum, qui dicitur soluisse vinum, habuisse aliquod mandatum, vel quod solucit de ordine Superiorum monasterij, aut ipsis scientibus, prout requiritur ad effectum, ut ex tali solutione contra ipsos acquiratur quasi possessio exigendi, Caput. *decis. 165. par. 3. cum aliis alleg.*

ANNOTATIO.

- 2 Assistentia & iuris communis an, & quando sufficiat pro obtinenda manutentione plenè tractat Marefco. *vers. lib. 1. cap. 17. per totum*, & in materia Iurisdictionali sufficere solum assistentiam pro manutentione sepius Rota dixit *per text. in cap. cum persona, de praescript. m. 6. 29. in decis. 381. num. 1. & in decis. 495. num. 2. & decis. 501. num. 1. per. 2. in reuoc. eorum. & in decis. 495. num. 1. par. 1. in reuoc. Seraphin. *decis. 144. n. 2. & 1.* Vbi dicitur, quod Rota hanc opinionem percipit*

SYMARIUM.

1. *Impetrans iustitiam iustificare narrationem suae impetrantis.*
2. *Reformationes de substantia, & de fundamentum gratiae.*
3. *Papa providens cum clausula (dummodo collatio ad nos hac vice pertinet): declarat nolle providere, nisi quatenus beneficium reformationem existat.*
4. *Alternativa non capite beneficia, quae sunt simul tanta collationis Episcopi, & Capituli, & num. 7.*
5. *Quod procedit non obstante divisione inter Episcopum, & Capitulum, declaratur, ut num. 8.*
6. *Papa quomodo dignoscatur, quod velit concurrere, & provenire, & in & quando velit conferre uti reformationem, & num. 6.*

DECISIO CCCXIV.

PRO Iacobo informante fuit sine difficultate resolutum, quia in actis nihil reperitur pro iustificatione gratiae Hieronymi aduersarij, & cum tamen debuisset iustificare narrationem suae impetrationis, Ioan. Andr. & communiter alij in cap. 1. de in. consens. lib. 6. decis. 10. de proben. in nov. & praeteritum quoad reformationem, quae est substantia, & fundamentum gratiae, & Papa enim apponendo clausulam (dummodo collatio ad nos hac vice pertinet) fecit provisionem conditionalem, & declaravit velle providere, nisi quatenus reformationem existat, Simonet. de reformat. q. 61. numer. 3. fuit dictum in vna Taurinensi. Cantoriae 14. Octobris 1569. coram Oradino, & Io. Romano Clericatus Sancti Petri 27. Novembris 1602. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio, * reformatio autem huiusmodi non solum non est iustificata, sed nec etiam iustificabilis, quia reformatio est expellenda sub pretextu, quod mensis Septembris, in quo narratur vacatio, & qui est ex quatuor mensibus Ordinarij, effectus fuisset Apostolicus in vim alternantiae, & acceptae ab Episcopo, quod nullo modo subsistit, & Alternativa enim restricta est ad beneficia libere collationis Episcopi, & propterea non capiebatur Canoniarum illam, qui spectat ad collationem simulaneam Episcopi, & Capituli Colimbriensis, & Capitulum non participat de alternantia, ut fuit dictum in Salamantina alternantiae 22. Octobris 1581. coram Rubeo, & in alijs pluribus. ^b Er non est faciendi & vis in divisione Turni, & concordia inter Episcopum, & Capitulum, quia fuit confirmata salvis reformationibus, & affectionibus Apostolicis, & sine illarum prauiudicio, & propterea merces remaneat, prout erant ante concordiam, ut fuit resolutum in alia Colimbrien. Canoniarum 24. Maij 1599. coram Illustrissimo Cardinali Mellino. ^c

ANNOTATIO.

- 6 a. Intentionem & Papae praeiudicandi, & concurrenti cum Ordinario excludit dicta clausula (dummodo collatio ad nos hac vice pertinet) Rota decis. 442. in fin. par. 3. in recent. & decis. 777. num. 2. par. 3. in recent. Marci in suo Consistorio clausula 36. num. 2. & quando Papa vult praeiudicare loco clausulae (dummodo collatio hac vice ad nos pertinet) apponere solet clausulam (dummodo à die data praesentium non sit aditus in quatuor) ita fuit dictum in Paterbonensi. Canoniarum 29. Martij 1610. coram R. P. D. Coccino Decano, & prius in Lincensi. beneficii 171. Iunij 1604. coram R. P. D. Penna, & in Hispanen. Canoniarum 32. Iunij 1616. coram R. P. D. Buratto, prout etiam censetur Papa scilicet praeiudicare; quando expresso vacatione in certo mense referunt addita est clausula (si alia videretur) quousque tunc constaret nolle Papam restringere suam collationem ad reformationem, ita fuit dictum in dicta Elindensi. beneficii, quae postea fuit eorum eodem confirmata 19. Novembris 1603. si verò narratur disposuisse vacatione in mense reformato; tota gratia, vna cum om-

nibus clausulis in ea contentis, restringitur ad reformationem, quae deficienter correat provisione, Gonzal. post reformatos super reg. 3. §. 4. a. prout. nam. 10.
b. Lacé & Gonz. decis. 41. num. 1. & seq. & Garz. de benef. par. 3. §. 6. num. 474. de reformat. decis. 127. num. 7. & 8.
c. Tenet & etiam Rota in Barbaltheis. Archiepiscopis byzantinis 17. Iunij 1615. coram R. P. D. Pirouanensi verò fuisse divisus Turnus, & non fuisse secuta confirmatio Apostolica, vel si confirmatio intervenit, & non fuerit in ea apposta clausula (salvo reformationibus) quae reperitur apposta in vniu. m. l. x. de reformatione, tunc succedente vacatione in mense Episcopi Capitulum gaudebit alternantia, de reformat. decis. 127. num. 3. Gonz. super reg. 3. §. 4. a. §. 1. num. 47. Garz. de benef. par. 3. §. 4. a. num. 724. de dicta etiam de hac materia supra ad decis. 35.

Oliverius Reformationis.

Ciuitatis Castelli fideicommissi.

Luna 14. Maij 1607.

ARGVMENTVM.

Filij positi in conditione censentur vocati ex conditione, & plures coniecturae numerantur. Dictio vniuersalis (omnes) refertur ad omnes supra nominatos, & de sui natura verificari debet in pluribus, quàm in duobus:

SYMARIUM.

1. Filij positi in conditione censentur vocati ex coniectura, & num. 15.
2. Coniectura est, quando non semel, sed pluries reperitur positi in conditione, & num. 16.
3. Item si in alia parte testaments reperiantur expressi vocati.
4. Item ex digressu ad plures gradus substitutionum, quae coniectura saltem iuncta cum alijs plurimùm operatur, & num. 17. ubi referuntur decisiones in contrarium.
5. Item si positi in conditione sint descendentes reformationis, in quibus sufficiunt leuius coniectura.
6. Item si testator vocauit extraneos, & personas minus dilectas.
7. Item ne resisteret absurdum, quod minus dilectum sit maiori conditioni, quam magis dilectum.
8. Item si testator vocauit filios substitutionum, multis modis censentur vocati filius substitutionum positi in conditione.
9. In hac materia coniectura simul coniunguntur, & quae singula de per se non sufficiunt, simul vniuersa suffragantur, & num. 18.
10. Filij in conditione positi, qui ex coniectura sunt tacite vocari, liberantur à si expressi fuerint vocati.
11. Dicitur vniuersalis (omnes) nomen excludi, & idem operatur, ac si de singulis esset facta expressio singularis.
12. Non potest referri ad duos tantum, sed predicatur de pluribus, & num. 19. reprobatum litro. contrarium iure.
13. Fideicommissum ubi est reale, quod grauius vocatus, & positi in conditione, quibus est reformationem sui successores, di ab intestato.
14. Testator praesentior magis voluisse grauius fideicommissum reperi, quam filium.

DECISIO CCCXV.

POST plures positiones Domini recesserunt à decisione in hac causa facta 18. Iunij 1604. dubium enim, quod agitur: An Andreas, & fratres de Christi-

lianus

filii sunt vocati ad fideicommissum Nicolai de Rubels in casu obitus Neporum ex filiis ipsius Nicolai, pendet à duabus inspectionibus, quarum prima est, an dicti Nepotes sint vocati, altera an sine gratia, ita ut post obitum ipsorum inuicem sint Andreas, & fratres.

1. Quoad primam Domini discretio est eos esse, si non expressè faciat filium vocatum, ut possint in conditione ex coniectura vocationem suadentibus, & quorum prima est, quia non semel, sed pluries sunt positi in conditione, Cogen. confil. 74. numer. 5. & seg. lib. 2. Gozzad. confil. 64. Purpur. inter confil. Solus. confil. 53. sub numer. 4. vers. tertia coniectura. Ceph. confil. 476. n. 12. lib. 2. Menoch. plures refertur prof. 76. numer. 18. lib. 8. & est hoc verum quando positi sunt in duabus conditionibus, longe magis, quando sunt in aliqua parte testamenti vocati, ut in casu, de quo agitur, ita arguit Ceph. in supra. Unde insurgit secunda, & fortior coniectura vocationis etiam in casu, in quo sunt positi in conditione, & tal. confil. 8. col. 1. vers. non quoque obit lib. 4. Aym. confil. 61. numer. 10. Ruy. confil. 606. sub numer. 2. lib. 2. Gozzad. confil. 60. sub numer. 20. vers. quatio dies. Gabriel. de fideicom. tractat. 4. numer. 36. & 31. quam coniecturam semper magni fecit Rota, & signanter in Vrbetana Cassorum 21. Aprilis 1578. coram Illustrissimo Cardinali Blanchetto, in Casertensi, huiusmodi, 2. Februarii eorum bo. nac. Oratio in Viterbiensi. fideicommissi 18. Decembris 1600. coram bo. me. Lira in Montis Falcis fideicommissi 29. Novembris 1602. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio, & in Vrbetana fideicommissi 6. Ianuarii anni præteriti coram R. P. D. meo Coccone. & alia videntur coniectura ex digressu ad plures substitutiones, & Anchar. confil. 74. Alex. confil. 61. sub numer. 3. vers. corroboratur. Ruy. confil. 153. numer. 6. lib. 2. Dec. confil. 477. in fin. Alciac. in l. Lucius. numer. 49. ff. de vulg. Purpur. confil. 53. numer. 4. vers. quarta resolutio inter confil. Salus. quam creditur casu appropinquat dicit Ceph. confil. 252. sub numer. 17. vers. & idem. Decian. confil. 103. numer. 11. lib. 2. Menoch. confil. 73. numer. 11. Thelaur. de off. 96. sub numer. 17. qui dicit mirari de illis, qui dicunt contrariam sententiam esse magis receptam, & eam Leprosi Senatum Pedemontanum fuisse secutum, quam etiam tenuit Rota in Spoletana terrarum 21. Iunii 1599. coram Illustrissimo Cardinali Mellino. Quæ coniectura, quando sola patereat aliquam difficultatem, iuncta tamen cum aliis plurimum operatur. R. P. in l. Centurio. numer. 161. ff. de vulg. Socin. iun. confil. 110. sub numer. 28. lib. 2. Purpur. vbi supra. Grat. confil. 89. sub numer. 9. lib. 2. Ceph. confil. 475. in fine. Illustrissimus Cardinalis Mantica de confil. vltim. volum. lib. 16. tit. 3. sub numer. 1. vers. verum plene in fin. Thelaur. vbi supra, qui dicit sufficere, si concurrat aliqua ex leuioribus coniecturis. Et ista coniectura de plano procedit in casu, de quo agitur, ex duobus, 1. primò quia filij positi in conditione sunt descendentes testatoris, Alexand. de off. 64. sub numer. 5. vers. sanè quia iuratus lib. 3. Gozzad. confil. 64. numer. 20. Socin. iun. confil. 10. sub numer. 28. vers. hoc etiam lib. 3. Decian. confil. 103. numer. 17. circa med. lib. 1. Ruy. iun. confil. 476. n. 11. in descendentes enim sufficiunt leuiores coniecturæ, ut censentur vocati, Corn. confil. 97. sub n. 3. vers. et eam iam videri. lib. 3. Aym. confil. 367. sub numer. 9. Illustrissimus Cardinalis Mantica lib. 11. m. 2. in final. verb. cum aliis per Peregr. confil. 91. numer. 34. lib. 1. sine dictum in Viterbiensi. fideicommissi in Spoletana terrarum, & in Vrbetana fideicommissi in superius relatis. Secundò maxime procedit in casu ista coniectura deducita ex digressu ad plures gradus, & quia in sequentibus gradibus vocati sunt extranei, qui non sunt de familia testatoris, & persone nonius dilectæ testatoris, quibus filij in conditione positi, R. P. in d. l. Centurio sub numer. 161. vers. quarta coniectura. Aym. confil. 155. numer. 6. Alba.

Decisio Papali.

confil. 87. numer. 12. Ceph. confil. 252. numer. 80. Tob. confil. 31. numer. 15. Ruy. iun. confil. 21. numer. 1. Menoch. confil. 174. numer. 11. in fine. & Et hinc oritur alia coniectura vocationis, ne sequatur absurdum, quòd minus dilectus sit melioris conditionis magis dilecto, Aym. qui dicit gratiam coniecturam, quæ sola sufficere videtur confil. 102. numer. 6. & seg. Grat. confil. 101. numer. 19. lib. 3. Gabe. de coniect. 2. de fideicom. m. 27. Hieron. Gabe. confil. 96. numer. 17. lib. 1. Ruy. iun. confil. 476. numer. 71. Illustrissimus Mantica lib. 3. numer. 13. ad fin. vers. & quid filij positi, ut enim dicunt absurdum euitetur, verba conditionali disponunt, Ruy. confil. 153. numer. 13. circa med. lib. 2. & Haic aliter est alia coniectura, quia testator filijs hæredibus instituit substituit filias, & eorum filios, si enim vocauit filios substitutos, non debet magis credendum, quòd voluerit vocari filios institutos, Ruy. confil. 140. post numer. 9. & 142. sub numer. 11. vers. & illud etiam lib. 3. Gozzad. confil. 64. sub numer. 19. confil. numer. 20. Aym. de confil. 62. numer. 10. lib. 2. Ruy. iun. confil. 383. numer. 10. circa pluribus segg. Ceph. confil. 252. numer. 73. Menoch. presumps. 76. numer. 15. lib. 2. licet enim magis dilecti testator institutos, quam substitutos, ita etiam plus illos, quam istos filios, Ceph. confil. 88. sub numer. 15. & Quæ coniectura, quando singulariter capiti recipienti difficultatem, simul lumen, & additis aliis per informantes ad huc pro calidioribus rem ponunt in tuto, quia in hac materia possumus admitti regulam, quæ singula, &c. Roto. qui alios allegat, confil. 104. numer. 12. in fin. lib. 3. Grat. confil. 120. & numer. 48. in fin. lib. 1. Socin. iun. confil. 110. n. 28. in fin. & numer. 48. lib. 3. Ceph. confil. 252. numer. 87. & Dixit Rota in illa Spoletana terrarum in Vrbetana, bonorum, & in Montis Falcis fideicommissi, & hinc prima inspectione altera remanet sine difficultate, & quia, cum sint tacite ex coniectura vocati, habentur ac si verè, & expressè fuissent nominati, Gabe. confil. 115. numer. 17. lib. 1. Peregr. de fideicom. ar. 28. numer. 3. sed si prius expressè vocati, & substituti coram parentibus, quando testator postea subiungit (si mortui quandoque non sint filij decedentis) sine dubio essent de ipsi comprehensum; quia illa dictio & nominatus (ueneri) pre nominatus includit, & nemini excludit, l. si de leg. 2. & item operatur, ac si de singulis esset facta expressio specialis, Bart. in l. 2. ff. de nomin. Aym. confil. 308. n. 6. Ceph. confil. 156. n. 21. & Et si referretur ad institutos tantum, sine dubio esset contra naturam verbi (ueneri) quod predicatur de pluribus, quàm de duobus, l. non distinguuntur. §. si plures, ff. de arbor. Innoc. in c. qui propter numer. 5. de elect. Baldan. Lira testamenti sub numer. 12. vers. in d. Cod. de testam. milis. Anchar. confil. 63. numer. 1. & 3. Paul. de Cast. confil. 123. circa princip. vers. & solus dubium libro primo, & 271. sub numer. 1. lib. 2. Sured. confil. 31. numer. 21. & seg. Et quòd per istam dictionem (ueneri) censetur impostum fideicommissum omnibus, superius nominatis, tradit Grat. confil. 5. numer. 19. lib. 2. & Et dictum in simili in illa Vrbetana fideicommissi, & transit sine difficultate, quia, ut dictum est, filij hæredum non sunt tantum nominati, sed etiam vocati, & Et vbi etiam esset illis tantum referentium vni succedendi ab intestato, adhuc censentur comprehensum, & grati, quia, cum sumus in fideicommissi reali, seu in rem scripto, ut bene deducunt informantes, nulla constituitur differentia inter vocatos, & positos in conditione, ut per Decian. qui alios congerit, confil. 44. numer. 12. lib. 1. Ruy. iun. confil. 456. numer. 30. Concurrunt etiam verisimiles mens testatoris, quia non est dux rationem, & cur magis voluerit gratiam onere restitutionis filios, quàm nepotes, imò credendum, quòd istos magis voluerit gratiare, ut per Grat. de confil. 5. numer. 31. & seg. Et quod ex aduerso dicitur, gratuito filio non censi gratiatum nepotem, non applicatur, quia procedit quando filius

Y 1 fuerit

- Insuper tenetur iustificare narratiuam sue impetratio-
nis.*
*Refrenatio est de substantia, & est fundamentum gra-
tie.*
 3 *Papa providens cum clausula (dammodò collatio ad
nos hac vice petitiocis) declarat nolle providere, nisi
quatenus beneficium referendum existeret.*
 4 *Alternativa non capit beneficia, que sunt simul tanta
collationis Episcopi, & Capituli, & num. 7.*
 5 *Quod procedit non obstante dimissione iurii inter Epi-
scopum, & Capitulum declaratur, ut num. 8.*
 6 *Papa quomodo dignoscitur, quid valeat concedere, &
promittere, & an & quando velit conferre vii refer-
matum, & num. 6.*

DECISIO CCCXIV.

- P**RO Iacobo informante fuit sine difficultate resolu-
tum, quia in actis nihil reperitur pro iustificatione
gracie Hieronymi adulescentis, qui cum tamen debuisset
iustificari nactisiam suae impetrationis, Ioan. Ande. &
communiter alij in cap. 1. de iur. iur. lib. 6. de iur. 10. de
proben. in nou. & preterea quoad reservationem, quae
est substantia, & fundamentum gratiae, & Papa enim
apponendo clausulam (dammodò collatio ad nos hac vice
petitiocis) fecit provisionem conditionalem, & declara-
uit nolle providere, nisi quatenus referendum existeret,
Simonet. de reservat. g. 61. numer. 3. fuit dictum in vna
Taurinen. Canonicorum 14. Octobris 1569. coram Ora-
dino, & in Romana Clericatus Sancti Petri 17. No-
vembri 1601. coram Illustrissimo Cardinali Pamphili-
o, & reservatio autem huiusmodi non solum non est
iustificata, sed nos etiam iustificabilis, quia reservatio
est expressa sub praetextu, quod mensis Septembris in quo
narratur vacatio, & qui est ex quatuor mensibus Ordi-
narij, effectus fuisset Apostolicus in vim alternatiue
acceptae ab Episcopo, quod nullo modo subsistit, & Al-
ternativa enim restricta est ad beneficia liberæ collatio-
nis Episcoporum, & propterea non capiebat Canoniciatum
istum, qui spectat ad collationem simultaneam Epi-
scopi, & Capituli Colimbien. & Capitulum non par-
ticipat de alternatiue, ut fuit dictum in Salamantina
alternatiue 11. Octobris 1581. coram Rubeo, & in
alijs pluribus. ^b Et non est faciendum & vis in disputatione
Torni, & concordia inter Episcopum, & Capitulum,
quia fuit confirmata salvis reservationibus, & affectio-
nibus Apostolicis, & sine illarum prauiudicio, & pro-
pterea menses remanens, prout erant ante concordiam,
ut fuit resolutum in alia Colimbien. Canoniciatus 14.
Maij 1599. coram Illustrissimo Cardinali Milino. ^c

ANNOTATIO.

- 6 a *Intentionem & Papa praesentandi, & concurrendi cum
Ordinario excludit dicta clausula (dammodò collatio ad
nos hac vice petitiocis) Ioan. Ande. de iur. iur. lib. 6. in reuoc. &
de iur. iur. lib. 6. in reuoc. Martia in suo Claufularum
clausula 36. eadem. & quando Papa vult praesentare loco
clausula (dammodò collatio hac vice ad nos petitiocis) ap-
ponere soles clausulam (dammodò à die data praesentium
non sit alius in quatuor) ita fuit dictum in Paderbornen.
Canoniciatus 16. Martij 1610. coram R. P. D. Cocchino
Decano, & prius in E. iur. beneficij 11. Ionij 1604. coram
R. P. D. Penia, & in Hispanen. Canoniciatus 13. Iulij
1616. coram R. P. D. Borato, prout etiam censuit
Papa velle praesentare, quando expressa vacatione in
certo mense reservatio addita est clausula (ita alio videri
non) quia tunc censuit soluisse Papam restringere suam
collationem ad reservationem, ita fuit dictum in dicta
E. iur. beneficij, quae postea fuit coram eodem confir-
mata 19. Novembri 1601. si verò narratur dispositio
vacatio in mense reservato, tota gratia, vni cum om-*

- nibus clausulis in ea contentis, restringitur ad reserva-
tionem, quae deficiente corripit prouisio, Gonzal. post re-
latos super reg. 15. & 16. de iur. iur. lib. 6. in reuoc.
b Latè & Gonz. gloss. 41. num. 1. & seq. & Garz. de benef. par. 7.
c. 1. num. 474. Seraph. de iur. iur. lib. 6. in reuoc. 7. & 8.
c Tenet & etiam Roa in Barbaltrand. Archiepiscopis & ceteris
15. Iunij 1595. coram R. P. D. Peronano, si verò fuisset di-
uissus Turus, & non fuisset secuta confirmatio Aposto-
lica, vel si confirmatio interuenit, & non fuerit in ea
apposita clausula (salvis reservationibus) quae reperitur
apposita in casu nostrae decisionis, tunc succedente va-
catione in mense Episcopi Capitulum gaudet alternati-
uam, Seraph. de iur. iur. lib. 6. in reuoc. 7. & 8. Gonz. super reg. 15. gloss. 41. &
1. num. 474. de benef. par. 7. c. 1. num. 726. & dixi etiam
de hac materia supra ad decis. 35.

Olivarius Bellianus.

Civitatis Castellae fideicommissi.

Luna 14. Maij 1607.

ARGVMENTVM.

Filij positi in conditione censentur vocati ex con-
iecturis, & plures coniecturae numerantur.
Dictio vniuersalis (omnes) refertur ad omnes
supra nominatos, & de sui natura verificari
debet in pluribus, quam in duobus.

SYMMARIVM.

- 1 *Filij positi in conditione censentur vocati ex coniecturis, &
num. 15.*
- 2 *Coniectura est quando non semel, sed pluries reperitur
positi in conditione, & num. 16.*
- 3 *Item si in alia parte testaments reperitur expressè
vocati.*
- 4 *Item ex digressu ad plures gradus substitutionem, quae
conuulsa saltem simili eorum alius plurimum opera-
tur, & num. 17. ubi referuntur decisiones in con-
trarium.*
- 5 *Item si positi in conditione sunt descendentes testatoris
in quibus subsistunt leuius coniectura.*
- 6 *Item si testator vocauit extraneos, & personas minus
dilectas.*
- 7 *Item ut resoluat absurdum, quod minus dilectus sit me-
lioris conditionis quam magis dilectus.*
- 8 *Item si testator vocauit filios substitutionem magis magis
censetur vocasse filios institutorum positi in condi-
tione.*
- 9 *In hac materia coniectura simul coniunguntur, & quae
singula de per se non sufficiunt, simul simul suffra-
gantur, & num. 18.*
- 10 *Filij in conditione positi, qui ex coniecturis sunt tacite
vocati, habentur ac si expressè positi vocati.*
- 11 *Dictio vniuersalis (omnes) nonidem excludit, &
idem operatur ac si de singulis esset facta expressio
specialis.*
- 12 *Non potest referri ad duos tantum, sed praedicatur de
pluribus, & num. 19. reprobatu Ricco. contrarium
tenet.*
- 13 *Fideicommissum ubi est reale, quod graues vocatus, & pos-
sit in conditione, quibus est reservatum sui succedendi
de ab intestato.*
- 14 *Testator praesentatur magis voluisse grauius fideicom-
missi nepotes, quam filios.*

DECISIO CCCXV.

POST plures positiones Domini recesserunt à deci-
sione in hac causa facta 18. Iunij 1604. dubium
com, quoad agitur: An Andreas, & fratres de Chri-
stianis

stianis sunt vocati ad fideicommissum Nicolai de Rubicis in casu obitus Neponem ex filiis ipsius Nicolai, pendet à duabus inspectionibus, quarum prima est, an dicti Nepones sint vocati, altera an sint gravati, ita ut post obitum ipsorum imitari sint Andreas, & fratres, 1. Quoad primam Domini dixerunt quod esse, si non expresse, tacite saltem vocatos, ut positis in conditione ex coniecturis vocacionem suadentibus, & quare 1. prima est, quia non semel, sed pluries sunt positi in conditione, Corn. conf. 74. numer. 5. & seg. lib. 2. Gozzad. conf. 64. Purpur. inter conf. Silvan. conf. 13. sub numer. 4. vers. terra coniectura. Cephal. conf. 10. 1. 10. lib. 2. Menoch. plures referens pref. 76. numer. 58. lib. 8. b. est hoc verum quando positi sunt in debitis conditionibus, longe magis, quando sunt in aliqua parte testamenti vocati, ut in casu, de quo agitur, ita arguit Cephal. ubi supra. Vnde et insuper secunda, & fortior coniectura vocacionis etiam in casu, in quo sunt positi in conditione, 2. Inf. conf. 103. rel. 5. vers. non quoque obstat lib. 2. Aym. conf. 11. numer. 10. Ruy. conf. 160. sub numer. 2. 4. lib. 2. Gozzad. conf. 60. sub numer. 2. vers. quinto die. Gabriel. de fiduciis. conclus. 4. numer. 36. & 31. quare coniectura semper magis fecit Rota, & signaret in Vrbevetana Castrorum 21. Aprilis 1578. eorum Illustrissimo Cardinali Blanchetto, in Caricazens. hareditatis 12. Februarii clauit bo. me. Orano in Viterbien. fideicommissi 18. Decembris 1600. eorum bo. me. Lira in Montis Falcis fideicommissi 19. Novembris 1601. eorum Illustrissimo Cardinali Pampelio, & in Vrbevetana fideicommissi 6. Ianuarii anni preteriti eorum R. P. D. meo Cocciu. 4. Alio oritur coniectura ex digressu ad plures substitutiones, 5. Auctar. conf. 74. Alex. conf. 61. sub numer. 2. vers. corroboratur. Ruy. conf. 151. numer. 6. lib. 2. Dec. conf. 477. in fin. Alciat. in l. Lucius. numer. 49. ff. de vulg. Purpur. conf. 52. numer. 4. vers. quarto substituit inter Cephal. Silvan. quam etebriori calculo approbat dicit Cephal. conf. 252. sub numer. 17. vers. & idem. Decan. conf. 105. numer. 12. lib. 2. Menoch. conf. 17. 1. numer. 16. Theaur. de off. 36. sub numer. 17. qui dicit mitem de illis, qui dicunt contrarium sententiam esse magis receptam, & eam sepius Senatui Pedemontani fuisse secutam, quam etiam tenent Rota in Spoletana terrarum 21. Iunii 1599. eorum Illustrissimo Cardinali Millino. Quare coniectura, quando sola patet, etiam aliquam difficultatem, iuncta tamen cum aliis plurimam operatur, Rip. in l. Centurio. numer. 161. ff. de vulg. Socin. iun. conf. 110. sub numer. 23. lib. 1. Purpur. ubi supra. Grat. conf. 39. sub numer. 9. lib. 2. Cephal. conf. 475. in fine. Illustrissimus Cardinalis Mantica de consil. plurim. volum. lib. 11. tit. 3. sub numer. 1. 1. vers. verum plene. in fin. Theaur. ubi supra, qui dicit sufficere, si concurrat aliqua ex leuioribus coniecturis. Et ista coniectura de plano procedit in casu, de quo agitur, ex duobus, 1. primo quia filij positi in conditione sunt descendentes testatoris, Alexam. de off. 65. sub numer. 5. vers. sunt quia lumen lib. 3. Gozzad. conf. 64. numer. 30. Socin. iun. conf. 110. sub numer. 23. vers. hoc etiam lib. 3. Decan. conf. 105. numer. 17. 2. vnde me. lib. 2. Ruy. iun. conf. 476. n. 11. in descendentes enim sufficiunt leuiore coniectura, ut censentur vocati, Corn. conf. 97. sub numer. 3. vers. est enim iam vixisse lib. 2. Aym. conf. 367. sub numer. 9. Illustrissimus Cardinalis Mantica lib. 11. n. 2. in final. vers. cum aliis per Peregr. conf. 91. numer. 34. lib. 2. fuit dictum in Viterbien. fideicommissi in Spoletana terrarum, & in Vrbevetana fideicommissi superius relatis. Secundo maxime procedit in casu ubi coniectura deducitur ex digressu ad plures gradus, 3. quia lo sequentibus gradibus vocati sunt extranei, qui non sunt de familia testatoris, & persone minus dilecte testatoris, quam filij in conditione positi, Rip. in d. l. Centurio sub numer. 161. vers. quare conclusa. Aym. conf. 155. numer. 6. Albo.

Decisio Papale.

conf. 87. numer. 12. Cephal. conf. 151. numer. 80. Tob. conf. 31. numer. 15. Ruy. iun. conf. 121. numer. 12. Menoch. conf. 173. numer. 45. in fin. 7. Et hinc oritur alia coniectura vocacionis, ne sequatur absurdum, quod minus dilectus si melioris conditionis magis dilecto, Aym. qui dicit grauem coniecturam, quia sola sufficere videtur conf. 62. numer. 6. & seg. Grat. conf. 10. 1. 10. numer. 10. lib. 2. Gabr. de consil. 4. de fideicom. numer. 17. Hieron. Gabr. conf. 96. numer. 17. lib. 1. Ruy. iun. conf. 476. numer. 71. Illustrissimus Mantica de iur. 3. numer. 13. ad fin. vers. & quid filij possint, ut enim dictum absurdum euitetur, verba conditionalia disponunt, Ruy. conf. 158. numer. 13. circa mod. lib. 2. 1. Hinc affirmis est alia coniectura, quia testator filijs heredibus instituit substituit filias, & eorum filios, si enim vocat filios substitutorum, minus magis credendum, quod voluerit vocari filios institutorum, Ruy. conf. 140. post numer. 9. & 141. sub numer. 11. vers. & illud etiam lib. 3. Gozzad. de off. 64. sub numer. 10. vers. numer. 10. Aym. de consil. 62. numer. 10. lib. 2. Ruy. sen. conf. 189. numer. 10. cum pluribus seg. Cephal. conf. 121. numer. 75. Menoch. presumpt. 76. numer. 56. lib. 2. sicut enim magis dilecti testator instituit, quam substitutos, ita etiam plus illorum, quam istorum filios, Cephal. conf. 88. sub numer. 15. 7. Quare coniectura, quando singulariter capte recipiunt difficultatem, simul fundit, & addit aliis per informantes additis proculdubio rem ponunt in tuto, quia in hac materia passim admittitur regula, quae singulari, &c. Bero. qui alios allegat, conf. 10. 1. 10. numer. 11. in fin. lib. 2. Grat. conf. 106. 6. numer. 48. in fin. lib. 2. Socin. iun. conf. 110. n. 28. in fin. & numer. 129. lib. 3. Cephal. conf. 251. numer. 87. 8. dicit Rota in illa Spoletana terrarum in Vrbinate. bunorum, & in Montis Falcis fideicommissi, 9. summa prima inspectione altera remanet sine difficultate, 1. quia, cum in tacite ex coniecturis vocati, habentur ac si verè, & expresse fuissent nominati, Gabr. conf. 115. numer. 17. lib. 1. Peregr. de fideicom. ar. 28. numer. 3. sed si prius essent expresse vocati, & substituti eorum parentibus, quando testator postea subiungit si omnes quandoque non sint filii decedentis sine dubio essent & ipsi comprehensibiles, quia illa dictio 10. vniuersalis (omnes) per nominatos inclinat, & netum excludit, l. 1. ff. de leg. 1. & idem operatur, ac si de singulari esset facta expressio specialis, Bart. in l. 2. ff. de nomin. Aym. conf. 38. n. 6. Cephal. conf. 156. n. 12. 12. Et si referretur ad institutos tantum, sine dubio esset contra naturam verbi (omnes) quod precludit de pluribus, quam de duobus, 1. non distinguunt. 5. si plures, ff. de arbit. Inuoc. in cap. propter numer. 5. de elect. Paul. in l. 1. testamento sub numer. 12. versu de Cod. de testam. misit. Anchar. conf. 68. numer. 1. & 3. Paul. de Cast. conf. 123. circa princip. vers. & solus duobus libro primo, & 271. sub numer. 3. lib. 2. Surd. conf. 31. numer. 25. & seg. Et quod per istam diuisionem (omnes) censetur impositum fideicommissum omnibus superius nominatis, tradit Grat. conf. 3. numer. 19. lib. 2. & fuit dictum in simili in illa Vrbevetana fideicommissi, & transi sine difficultate, quia, ut dictum est, filij hereditum non sunt tantum nominati, sed etiam vocati, ut Et ubi etiam esset illis tantum referuntur inas succedendi ab intestato, adhuc censentur comprehensibiles, & grauius, quia, cum sumus in fideicommissu reali, seu in rem scripto, ut bene deducunt informantes, nulla constituitur differentia inter vocatos, & positos in conditione, ut per Decan. qui alios congruit, conf. 44. numer. 72. lib. 1. Ruy. iun. conf. 456. numer. 50. Concurrat etiam verisimilis mens testatoris, quia non est dæe rationem, 1. cur magis voluerit grauari onere restitutionis filios, quam nepotes, imò credendum, quod istos magis voluerit grauari, ut per Grat. de consil. 3. numer. 31. & seg. Et quid ex aduerso dicitur, grauius filio non censeri grauius neposum, non applicatur, quia procedit quando filius

Y 2

tuffit

fuisset in e. sic gravatus, & ageretur per viam extensionis, gravando nepotem, hac autem agitur, an sub honore vniuersali comprehendantur etiam nepotes, vel filios filiarum. Non obstat *resol. Bero. 70. lib. 2. in decisio allegatum*, quia, ut ipse testatur *num. 12. in fine*, in suo casu aderant quatuor filij ad quos sermo generalis poterat adaptari, & licet *num. 13.* subiungat distinctionem (omnes) congruè adaptari ad duos, hoc tamen repugnat menti legis, & testatoris, ut dicit Bald. in *lucis supra allegato*, & rursus autoritatis à Bero. citata nullo pacto probant eius intentionem, vident adhaerere informantes, qui etiam bene tollunt alia ex adiectis allegata. Et ex his Domini recedunt à resolutione.

ANNOTATIO.

12 a Quod si ex consuetudine recedatur ab opinione glossarum, licet non sit de heredi. testat. plures Rota tenuit, & praeteritum in *decis. 33. sub num. 1. & decis. 100. n. 1. & decis. 130. n. 15. part. 1. in recet.* ubi aliae decisiones allegantur. Seraph. *decis. 139. n. 1.* & in testamentis ascendentium sufficiens leuior consuetudo pro vocatione descendendum, Cras. *consuetud. n. 1. in pro. Sord. cons. 87. n. 35.* Rota *decis. 104. sub num. 3. part. 1. in recet.* extra verò descendendum consuetudo debet esse virgens, & necessaria, ut dixit Rota in *decis. 111. sub num. 6. part. 1. in recet.* & licet fuit dictum in Comen. fideicommissi 12. Martij 1615. coram R. P. D. Buratto, ubi plures consuetudines reprobatum, & praeteritum consuetudo digressus ad plures gradus, nec non expresse qualitates legitimacionis de clausula (omni iudicio modo.) Et quae nam consuetudines sufficiunt, est recurrendum ad amplum tractatum Rustici de filiis in conditione postitis, qui ample hanc materiam tractat.

17 b Et hanc consuetudinem ad hoc propositum ponderatur Rota in *decis. 106. n. 1. part. 1. in recet.*

c Hanc consuetudinem licet descendit Rota *decis. 46. n. 3. & 4. part. 1. in recet.* ubi dicitur fuisse semper per Roram approbatam, & ibi plures decisiones cumulantur, & reprobatum Rusticus, qui hanc consuetudinem non admittit, quam etiam approbatur Rota in *decis. 33. sub num. 2. part. 1. in recet.*

18 d Hanc consuetudinem approbavit Rota in *decis. 41. n. 1. part. 1. in recet.* ubi dicitur sufficere, quod concertat alia consuetudo, quantumvis levis, & in Melitana hereditate 17. Maij 1615. coram R. P. D. Dunozerro, ubi dicitur hanc consuetudinem esse maximam argumentum vocationis, sed hanc consuetudinem reprobat Rota *decis. 116. part. 3. lib. 3. decis. 1. & decis. 106. n. 1. part. 1. in recet.* & *decis. 33. sub num. 3. part. 1. in recet.* & licet fuit reprobatum in Comen. fideicommissi 12. Martij 1615. coram R. P. D. Buratto, ubi fuit dictum hanc consuetudinem esse considerabilem in descendentibus, non autem in transversalibus.

19 e Consuetudo si in hac materia non debet dici separata, sed simul sunt iungenda, Rota *decis. 106. n. 1. part. 1. & decis. 46. n. 1. part. 1. in recet.* & in Melitana hereditate 17. Maij 1615. coram R. P. D. Dunozerro, ubi dicitur, quid licet aliquae consuetudines de per se efficerent reprobatas, tamen iunctae cum aliis sufficerent.

Olimarius Rostmannus.

Ariminens. Legati.

Luna 21. Maij 1607.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summatio.

SUMMARIVM.

- 1 Hactenus, cui alternatim fuerat iniunctum omni soluturi legatum, vel in petenda, vel bonis, amittit electionem propter longam moram, & *num. 1.*
- 2 Electio non datur post sententiam, vel factam non habet locum post consummatam executionem.

Fuit conclusum pro vltiori executione, quae licet legati solutio fuerit alternatim hactenus iniuncta, videbatur, vel in petenda, vel in bonis, electionem tamen propter tam longam moram amittit, gloss. in *cap. inter cetera. in vers. quousque ad fin. vbi Ripa num. 72. de rescriptis.* Bart. in *l. de eo qui testatur. §. fin. ff. de verb. oblig. Paul. de Cast. in *leg. per me nomen. §. secund. ff. de solut. l. l. in leg. legum generaliter num. 19. ff. de leg. 1. Paris. cons. 13. numer. pariter & quousque ibi. rursus. §. ut dictum in vna Neapolitana liberationis & fideiussione 14. Maij 1600. coram R. P. D. meo Iusto. Non obstat, quod dicitur, si electionem durare etiam post sententiam, & in ipsa executione, gloss. in *d. l. nam, qui certarum. §. fin. in verb. quousque. ff. de verb. obl.* quia gloss. loquitur, quando sententia est concepta alternatim, & saltem non habet locum post consummatam executionem, & in acta deliberationis, ut in casu, de quo agitur.**

ANNOTATIO.

2 Tenet etiam Rota in Romana electionis 11. Decembris 1619. coram R. P. D. Buratto, de quid elapso tempore ad eligendum, & non facta electione facultas eligendi transferatur in alium, Gratian. *discept. for. 439. numer. 1.* ubi alioa refert.

Olimarius Rostmannus.

Romana dotis de Trinciis.

Luna 22. Maij 1607.

ARGVMENTVM.

Rota, prout alia suprema Tribunalia, non attendit sententias, quando constat de eorum iniustitia, etiam si iustitia non sit notoria, & ex quibus detegatur iniustitia sententiae.

SUMMARIVM.

- 1 Rota, prout alia suprema Tribunalia, non attendit res iudicatas.
- 2 Et hoc procedit, quando iniustitia est notoria.
- 3 Res iudicata non obstat, quando illa, qui obtinuit rem iudicatam, petit quod distinet super illa iniustitia, & vult declarari, & litem suam, sub num. 3.
- 4 Creditur, qui confisus fuit se credere de certa summa obsequio ditionis taxationis, non censetur facere firi plus non debere.
- 5 Approbatio sententiae non nocet restituti terri effectui, quando petiti dicta approbatio refertur in alium effectum.
- 6 Approbatio nunquam ad id refertur, per quod indueretur renuntiatio alicuius iuris reservationis, & maxime fuisse reservationis.
- 7 Maritus non potest in praedictum uxoris facere aliquando renuntiationem.

DECISIO CCCXVII.

Patendebam creditores Honorij Trincij nbsare D. Ruggerio acceptatione sententiae bo. me. Roba. steti, quam deducebat ex prosecutione appellationis, ex confessione eisdem in commissione directa illustrissimo Cardinali Milino, & ex eo, quod petit dictae sententiae executionem. Contrarium fuit in Rota resolutum, & quod non prosecutionem appellationis, & praeterea rem iudicatam elatum Dominis videbatur

- tur dicere, sententiam illam esse seruandam, postquam fuit ex decisionibus Rotablis detecta eius iniustitia: Rota enim, prout alia suprema Tribunalia, non attendit res iudicatas, quando cumque appareat de errore, aut iniustitia sententiarum, Guidop. decis. 215. sub numer. 9. vers. in sententia, & 168. numer. 1. Put. decis. 407. lib. 1. Cael. de Grass. decis. 10. numer. 12. & seq. de re iud. fuit dictum in vna Annuma doris 14. Martij 1575. Non obstat quod dicitur, hoc procedere, quando iniustitia est notoria: quia, & vltima quod Put. & Cael. de Grass. expressè loquuntur in iniustitia non notoria, adeit etiam notoria iniustitia, cum sententia sit contra constitutionem Gregorij, & de res caret omni scrupulo in casu isto, quia creditores passi sunt, quod disencantur iustitia sententiae post rem iudicatam, Dec. in l. res iudicata. numer. 4. ff. de reg. iur. Confessio deducta ex commissione non obstat, quia si D. Ruggerius dixit se creditorem in scitis 1375. & non propterea negavit sibi debet, cum non adiecit aliquam dictionem taxatiuam. Bart. & alij in l. si quidem. C. de transact. in l. numer. C. de fid. instrum. Ryn. consil. 16. numer. 9. lib. 1. Aym. consil. 113. post numer. 1. vers. simuliter si creditor. Quatenus autem approbatio deducitur ex petitione excoquationis sententiae, fuit dictum, quod Ruggerius ius suum metiebat, ut promissione dotis, tam respectu quantitatis quam respectu obligationis, per sententiam autem fortius fuerat locum tantum, & ius respectu graduationis, quia autem sententia respectu certae summae tantum illum graduauerat quoad residuum, absolucendo creditores, quando petiit iuxta gradum suum assignari libi creditum in sententia declaratum, videretur tantum assignationem gradus approbasse, & nullo autem pacto censetur eam approbasse, quatenus suum creditum vulnerat, cum possit dici facta alio respectu, Bart. in l. si per orem numer. 2. C. de hie. qua vi mensuratur. Caus. 6. fuit. & de approbatione nunquam ad id referatur, per quod induceretur renunciatio alicuius iuris approbantis, Anch. consil. 105. Aym. consil. 157. sub numer. 4. vers. Oportet si dicitur, & tantum inane probatione, l. si debitor §. 1. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. soluit. Dec. consil. 450. sub numer. 7. Tadem cessat omnis difficultas propter interesse vocati D. Ruggerij, in cuius prauiudicium ipse non potuit facere aliquam renunciationem, l. si seruus de iure. & l. si ff. soluit. numer. Dec. consil. 58. numer. 1. nec dotis conditionem deteriorare facere, l. de d. eum l. seq. ff. de pact. dai. bene factum tradita per Rimin. consil. 670. numer. 27. cum plura sequ. ubi per multa probat, & approbationem, quae seceat maritus testamētum nonauēis dotē, non nocere vxori.

ANNO TATIO.

- 1 a Mched. decisio 4. num. 3. de ser. & re iudic. Rota decis. 17. lib. 2. part. 3. dicit, cum alijs per Gonz. sup. reg. 1. glof. 66. num. 19. & non sufficit protestari de re iudicata, Put. decisio 157. in fin. lib. 2. & dixit Rota in Placencia deimarum §. Iunij, & 8. Octobris 1579. coram R. P. D. Penia: aduertendum tamen est, quod si ex iuribus productis non constat de iniustitia rei iudicatae non censetur aliquod prauiudicium illarum rei iudicare ex eo, quod fuit illius iniustitia fuerit difficultas, Caputaq. dec. 37. l. in nauis super. fuit dictum in Burgen. praemissionarum §. Iunij vsq. coram R. P. D. Coccono Decano.

Oliuarius Trilemarus.

Bononien. consuetudinis indemnitis.

Veneris 25. Maij 1607.

ARGVMENTVM.

In Saluiano sufficit probare solam possessionem abque dominio, quae possessio probatur ex instrumento locationis effectuat, vel alium de adminiculat.

Dicesimus Papales.

- 2 In Saluiano sufficit probare solam possessionem abque dominio, quae possessio probatur ex instrumento locationis effectuat, vel alium de adminiculat.
- 3 Locato probat possessionem concurrentem ad adminiculat. & numer. 4. & 5.
- 3 Et pro adminiculato consuleretur venditio rei locata facta alio loco.

DECISIO CCCXVIII.

Resolutum fuit, informantibus tantum Dominis Canobis constare praedium, de quo agitur, fuisse in bonis Bonifacij Bassij, & ab eo possessum, & quod fuit ad effectum Saluiani, §. interdictum quoque. Insuper de Inuend. Bart. in l. 1. in fin. ff. de Sol. interd. & possessio autem probatur per instrumentum locationis ab eo factae, quia constat de effectu etiam ex solutione pensionis, qualem ex fruitione, & detentatione condutorum, cap. cum venisset de res. sol. glof. in l. qui vniuersus §. quod per Celsum. in verb. Celsum ff. de acquir. posses. Bart. in l. ad probandum. C. locat. Coen. consil. 6. in fin. lib. 2. cum cumulat per Gabr. de locat. consil. 4. numer. 2. & 2. Concurrunt etiam adminicula, quo casu & sine difficultate locatio probat possessionem locantis, b. Paris. consil. 104. numer. 82. lib. 1. Rimin. sen. consil. 92. numer. 14. & alij per Gabr. ubi supra numer. 16. Casus de Grass. decisio 10. in fin. de res. sol. fuit latē deductum in vna Placencia administrationis sacramentorum 10. Martij 1581. coram Lauretano, & in alijs pluribus: Adminiculum & autem facit non solum venditio dicti pretij facta & filijs, & heredibus Bonifacij, ut fuit consideratum in illa Placencia, sed etiam, quia in dicta conditione sit mentio dictae locationis, concurrunt & alia de quibus per informantes: Quibus omnibus iunctis Dominis sine difficultate dixerunt constare de possessione Bonifacij, qui relevationem promissit, & sic de primo extremo Saluiani.

ANNO TATIO.

- a Vide, quod dicti ad decis. 6.
- b Rota & decis. 175. num. 5. par. 2. in recent. ubi dicit locationem probare possessionem, etiam si non constat de effectu etiam dummodo concurrant alia adminicula.

Oliuarius Trilemarus.

Burgi Sancti Sepulchri.

Luna 28. Maij 1607.

ARGVMENTVM.

Subhastatio declaratur nulla ex pluribus nullitatibus, de quibus in Summario.

SUMMARIUM.

- 1 Subhastatio, quia est nulla respectu non citatorum, est etiam nulla quoad citatos ratione indimidatarii, & plura sub numer. 7.
- 2 Curator est dandus minoribus, alij proventus est nullus.
- 3 Subhastatio, & deliberatio facta pro maiori summa, quam sit debitum, currit in totum.
- 4 Subhastatio facta non praesens pecunia est nulla.
- 5 Formae ex constitutionibus Apostolicis in statu Ecclesiasticus prohibentur acquirere stabilia.
- 6 Habet locum etiam in subhastatione, si subhastatio sit venditio necessaria, non voluntaria.

DECISIO CCCXIX.

Informantibus tantum Dominis de Ballionibus fuit vnanimi Dominorum sententia, & sine difficultate resolutum pro nullitate subhastationis ex pluribus capitibus.

Y 3

no, quia cum sit esset introducta ex-
capitibus. P. Carolum, Griffonium, Galeotum, Ale-
prellum, & Pandolphum filios, & heredes Bracchinj.
Contra omnes processum ad subhaftationem
& deliberationem deuentum fuit citato tantum pro-
curatore Griffoni, & Galeotti, & propterea sub-
haftatio fuit nulla, non solum quoad alios non citatos,
l. credet. C. de distr. pign. vbi Albert. Afflic. decis. 518.
num. 1. sed etiam quoad ipsos Griffonium, & Galeotum
ratione indiuiduatis, Bald. in l. 1. num. 63. vers.
aut continet quid indiuiduam, C. de error. calid. Fulgof.
in hoc numer. 2. vers. sed si iudicium ff. faml. heres. Ruyn.
confil. 129. numer. 12. & 13. lib. 5. Gabr. confil. 56. nu-
mer. 17. lib. 1. Quae nullitas augetur, & quia fuit
datus Curator solum Berocchio, & Federico, filius Griff-
onij, indefensis, & sine Curatore, relictis Carolo, &
alijs filijs eiusdem Griffonij, l. 1. vbi Bald. C. qui legi. port.
pro. Secundò principaliter deducitur nullitas subhafta-
tionis, & deliberationis, & quia fuit facta pro maiori
summa, quam esset debetum Balconorum, quo casu in
totum coaruit, vt dixit Rota in vna Afflic. subhafta-
tionis 30. Nouembris eorum Oramo, & in Romana spoli-
lij 21. Februarij 1600. eorum R. P. D. meo Iusto, & in
alijs pluribus, quod autem fuerit facta plus debito pa-
ter, quia fuit facta vigore mandati relaxati à R. P. D.
meo Lancelotto pro scutis 1454. cuius vigore 4. Iu-
nijs 1599. fuit capta possessio Turris Clusinae, & Ca-
stri Turris Andriae, & 24. Aprilis fuit facta deliberatio
non deductis fructibus medio tempore à creditore
perceptis ad sumam nonabilem ascendentibus. Ter-
tiò est nulla, quia facta fuit non praesente pecunia, vt di-
xit Rota eorum me in Romana vinea 2. Aprilis 1601.
in qua aliae decisiones allegantur. Tandem & facta
fuit contra Constitutiones Summorum Pontificum
prohibentium venditionem rerum existentium in statu
Ecclesiastico in Forenses, & non subditos, & quae con-
stitutiones loquentes de venditione, habent locum in
subhaftatione, licet sit venditio necessaria ex deductis
coram me in Romana perlationis 19. Nouembris 1604.

ANNOTATIO.

- 7 a Et quòd & fante connexitate iuris ex eadem causa pro-
uenientis, defectus citationis vnus ex litis consortibus
annullet actum etiam respectu citati, Rota decisio 452.
numer. 7. part. 2. in reuoc. & de pluribus venientibus
ex eodem iure fuit dictum in Maceratem. hereditatis 13.
Maij 1616. eorum R. P. D. Causlerio, & idem si plures
sint possessores, & vnus solum citetur, aliter verò non,
processus est nullus in totum etiam respectu citati, ita
fuit dictum in Romana spolijs domus 17. Decembris 1637.
eorum R. P. D. Pirouano, si tamen sententia, & manda-
tum potest exequi super portione citati absque eo, quod
praedictetur portioni non citati, valet processus respec-
tu citati, ita fuit dictum in Romana pecuniaria de Co-
lumba 21. Aprilis 1617. eorum R. P. D. Damoceto, vbi
responditur ad decis. in causa Maceratem. hereditatis,
& quòd quando interesse non est conexum, tunc
defectus citationis quoad vnum non nocet quoad
alium legitimè citatum, Rota alius cumulam decisioe
561. numer. 13. part. 1. in reuoc.
b Vide, quòd dixi ad decis. 198.
c De subhaftatione facta non praesente pecunia dixi ad 233.
Olivariani & Braccianensi.

Romana de Cencis.

Feneris 1. Iunij 1607.

ARGVMENTVM

Acta sunt transportanda, quae faciunt ad cau-
sam etiam si causa sit commissa, prout in pri-
ma, & etiam si sint acta criminalia.

- 1 Acta sunt transportanda, quae sunt necessaria ad deciden-
dam iustitiam vel iustitiam sententiam.
2 Acta, quae faciunt ad causam, sunt transportanda, etiam si
causa fuerit commissa, prout in prima, de qua vide sub
num. 4.
3 Etiam acta criminalia, quae faciunt ad causam sunt trans-
portanda.

DECISIO CCCXX.

Vltimum fuit Dominis acta, de quibus agitur, esse
transportanda, Bernardus enim in commissione
prævia narratione fuit innocentis, & quòd ex processu
contra eum formato in Curia Vicarij non probatur,
quòd ipse fuerit particeps mortis paternae, & quòd con-
tra illum indefensum fuit lata sententia condemnatoria
ad tritremes cum confiscatione omnium bonorum, &
quòd hoc acta ipsius causae, & sententia vltimo loco la-
ta ad illius fauorem per Gubernatorem Vrbis, qui di-
ctam sententiam reuocauit, demonstrant, non iniuste
remaneat priuatus bonis paternis, & aurijs, supplicat
committi causam super recuperatione dictorum bono-
rum contra quoscunque detentores, & occupatores, &
in specie contra filios Iacobi Cincij habentes causam à
Fisco, nec non causam restitutionis in integrum ad-
uersus praedictalia quaecunque, & lapsum quo-
rumcumque temporum, & ex quibus patet, quòd in-
tentio Bernardi agentis ad recuperationem bonorum
ablatorum fundatur super iniustitia condemnationis,
pro qua detegenda est necessaria visio, & exhibitio actus
dicti & condemnationis. Nec refert, quòd pretendatur
causa commissa vt in prima, & quia hoc non tollit, quòd
acta, quae in eis inlatae, non sint transportanda, vt fuit
dictum in causa Viadunen. repetitionis fructuum 23.
Iunij 1597. eorum R. P. D. Amico Decano, & in Beachetia.
Parochialis de Moriera 8. Martij 1602. eorum bo. me. Iu-
sto. Minus facit quòd acta sint criminalia, & quia cum
Bernardus veniat ad illa impugnandum, & ad redig-
endum de iniustitia, & in effectu sit commissa cogni-
tio dictae iniustitiae, utique sunt transportanda quaecun-
que illa sint, & alijs fuerunt transportata acta criminalia
in Rota in illa Romana Societatis eorum illustissimo
Cardinali Seraphino ad cognitionem de nullitate sen-
tentiae latae contra Caesarem Glouernium.

ANNOTATIO.

- a Et quòd acta & sint transportanda, etiam si procedatur
prout in prima, Rota decis. 77. & decis. 114. quae ambae sunt
impressae penes Farinac. post 2. lib. 1. cap. 3. & in Cremon-
nen. pensionis 24. Martij 1608. eorum R. P. D. Orem-
bergo, & in Calatraguina Canonicatus de Menas 12.
Decembris 1609. eorum Cardinali Lancelotto, Granian.
de opus. cap. 121. numer. 24. & 25. in contrarium tamen,
quòd quando fuit processum prout in prima, non sit ne-
cessè transportari acta vti acta, sed solum quòd licet pars
possit illis vt tanquam iuribus, fuit dictum in Romana
vinea 5. Iunij 1610. eorum R. P. D. Causlerio, & in
Imolen. bonorum 21. Iunij 1619. eorum R. P. D. Burato-
re, sed pro concordia dicendum est, quòd aut causa est de-
uoluta per viam appellacionis, & tunc coram iudice ap-
pellacionis non potest procedi prout in prima, nisi trans-
portatis actis, aut inchoatur omnino de nouo iudicium
non introducta causa per viam appellacionis, & tunc non
est necessaria transportatio actuum, quod distinctio bene
colligitur ex decis. Rota in Romana vinea 15. Febr. &
in eod. p. Iunij 1610. eorum R. P. D. Causlerio, plura
de hac materia transportacionis actuum dixi supra ad
decis. 19.

Olivariani & Braccianensi.

Bona

conclusionem, quod data nullitate contractus principalis erroris obligatio fideiussoris, dicit hoc procedere quando contractus de iure communi est nullus, secus si de iure speciali sequatur Martoci. d. cap. 15. n. 9. Martoci d. cap. 15. n. 15. Gratian d. cap. 15. n. 14. & 15. ubi decisiones Rotae refert.

c De quo in annotatione antecedenti sub littera b.

d Vide etiam supra in eadem annotatione sub littera b.

Quatuor Beltramiarum.

Ciuitaten. habitus, seu Antianitatis.

Mercurij 6. Iunij 1607.

ARGVMENTVM.

Mercatura, quae obijciatur ad effectum, ut quis sit incapax habitus religionis Hierosolymitanæ, debet plenè probari, nec sufficit testis vnicus cum fama, & excluditur probatio in contrarium deducta.

S P M M A R I V M.

- 1 Mercatura, quae obijciatur ad effectum, ut quis non sit incapax habitus Religionis Hierosolymitanæ, debet concludentissimè probari, cum materia sapiat obiectum, & n. 15.
 - 2 Testes deponentes de fama non probant obiectum.
 - 3 Testis vnicus de visu cum fama non probat obiectum.
 - 4 Item non probat quando agitur de causa graui, & ardua.
 - 5 Incertitudo persona ex eo, quia reperitur duo eiusdem nominis, & cognominis redditur inconueniens probatio.
 - 6 Testes plures in concursu sui praefrendi paucioribus.
 - 7 Testes deponentes de affirmatiua tunc demum praefruntur testibus deponentibus de negatiua, quando affirmatiua est concludenter probata, & non alia.
 - 8 Testes super affirmatiua non praefruntur testibus deponentibus de negatiua, quando sumus in actu successiuo, & continuo, in quo negatiua, sicut affirmatiua a qua casus sub cognoscitur testis.
 - 9 Mercatura est ars mechanica.
 - 10 Mercatura apud aliquos nationes non inficit nobilitatem.
 - 11 Nobilitas possimum attenditur ex consuetudine regionis.
- Statuta Religionis Hierosolymitanæ non continentur nobilitate loci, sed requirunt nobilitatem ubique pro tali communiter habitam, & n. 14.

DECISIO CCCXXII.

Dubitatur, an obiectus mercaturae Didaci de Miranda, Aui materni fratris Gundisalui illi obicit ad effectum de quo agitur, effectus autem est, ut Gundisaluus reddatur incapax non solum Antianitatis, sed etiam habitus Religionis Hierosolymitanæ, quod quæ per plures annos pertraxit, postquam fuit admissus ad solennem professionem, & soluta, sibi quæ iuncta seruata praestiterit, & Domini fuerunt pro negatiua; quia visum fuit non probari d. Didacum mercaturam exercuisse, quod tamen dehit concludentissimè probari, cum materia sapiat obiectum, Paris. conf. 104. num. 1. & 4. lib. 4. Regid. dec. 15. 12. & 61. Put. dec. 6. de probat. Mohed. dec. 4. de iur. & testes enim, qui id de probat. praetenduntur, deponunt de auditu, & fama, quæ sine dubio non probant obiectum, Sarnen. in res. de iur. iur. q. 136. C. de Graff. dec. 18. n. 1. Nec refert, quod adit 13. testis deponens de visu, quod in huiusmodi materia non sufficit vnus testis de visu cum fama, Regid. dec. 471. & nec quando agitur de causa graui, & ardua, Dec.

in c. c. c. c. c. n. 19. de testib. Alciat. conf. 6. n. 1. Gabr. de probat. assent. 1. n. 18. Rursum probatio redditur æquiuoca, & minus concludens, quia pro parte Gundisalui adfuit decem, & nouem testes, qui dicunt eodem tempore, & loco fuisse alterum Didacum de Miranda mercaturam exercere, cum quibus concordat dispositio testis examinati coram bono. Illustrissimo Cardinali Lancellotto de mandato sui. teor. Clementis VIII. qui licet fuerit parte non citata examinatus, attamen reddunt turbidam depositionem testium ex aduerso examinatorum, qui pariter deposuerunt Gundisaluus minimè citato. & Vnde cum existerent duo Didaci Miranda, quorum alter erat mercator, probatio contra Gundisaluus non est concludens, ut in terminis fuit conclusum in alia Comen. habitus 14. mensis praeteriti coram R. P. D. meo Iusto, imò testes apertè dicunt non Didacum, de quo agitur, sed alterum fuisse mercatorem. Tandem est depositio viginis testium ex aduerso examinatorum partim in prima, partim in secunda probatione dicentium, quod Didacus aut materius Gundisalui se semper tractauit vti nobilem, & idalgum, & pro tali reputabatur, & quod numquam aliquod officium vile exercuit, quod testes cum sint longè plures, quam illi, qui dicunt illum fuisse mercatorem, sunt in eorum dicto praefrendendi. licet causam. vers. ex praenot. de probat. gloss. in c. 1. testis in gloss. magna 4. quest. 1. Alex. conf. 6. n. 1. lib. 2. C. de Graff. dec. 13. n. 7. de re iudic. Non obstat, quod contra testis deponentes affirmatiue videretur praefrendendi istum, qui deponunt super negatiua, quia hoc non procedit, quando affirmatiua non est concludenter probata, l. conf. 1. n. 10. vers. scilicet dicitur lib. 1. cum alijs per Gabr. de testib. conclus. 4. n. 12. & 13. & si quis sumus in actu non instantaneo, sed successiuo, & continuo, in quo negatiua, sicut affirmatiua cadit sub cognitione testis, non est facienda differentia inter affirmatiua, & negatiua, Salys. in l. 1. sub n. 27. C. de rescript. 2. n. 1. Non etiam facit, quod testes non dicunt Didacum non exercuisse mercaturam, sed quod non exercuit aliquid officium vile. Nam vel dicendum est, quod excludendo officium vile, excluditur mercatura, quod quam artem mechanica appellat Bald. in l. nobilis. C. de Canonice. & mercat. vel dicendum, quod cum testes illum nobilem dicant, & quod nullum officium vile exercuit, innuunt mercaturam in illis partibus non esse exercitum vile, nec derogare nobilitati, prout coningit apud aliquas nationes, ut per Tiraquel. de nobilitate 1. p. 33. num. 11. & circa nobilitatem possimum attenditur consuetudo Religionis, Paul. de Cast. conf. 135. n. 4. lib. 1. Ruy. conf. 66. n. numer. 23. libro 3. Socin. conf. 146. p. 1. numer. 3. libro 1.

ANNOTATIO.

- 2 Materia 1 obiectus requirit plenissimam probationem, 12 gloss. in cap. 1. §. 5. si quis agatur, in verbo (apertissimo) de exceptis. in 6. sunt dictum in Parmen. Beneficij 10. Decembris 1604. coram Cardinali Sacro, & in Elten. Cognitio 1. Martij 1604. coram Cardinali Lancellotto, & in Cracouen. illegitimitatis 22. Maij 1606. coram eodem Cardinali Sacro.
- 3 Statutum 1 Religionis Hierosolymitanæ non continentur nobilitate locali, sed requirit nobilitatem quæ habetur pro tali ubique, ut latè fuit decium in illa Comen. habitus coram R. P. D. Marquemonte 22. Iunij 1609. & 4. Martij 1611. quæ est impressa dec. 327. par. 2. in recent. ubi fuit decium, quod licet notarius in Ciuitate Comen. non haberetur pro officio vili, sed nobili; nihilominus reddebat inhabilem ad habitum Religionis Hierosolymitanæ, quia notarius communiter reputatur officium vile.

Quatuor Beltramiarum.

Phazen.

conclusionem, quod data nullitate contractus principalis erroris obligatio fiduciariorum, dicit hoc procedendum quando contractus de iure communis est nullus, secus si de iure speciali, sequuntur Martinec. d. cap. 61. n. 9. Maumus d. cap. 5. n. 25. Gratianus d. cap. 12. n. 14. & 15. ubi decisiones Rotae referunt.

e De quo in annotatione antecedenti sub littera b.

d Vide etiam supra in eadem annotatione sub littera b.

Olivarius Beltraminus.

Ciuitaten. habitus, seu Antianitatis.

Mercurij 6. Iunij 1607.

ARGVMENTVM.

Mercatura, quae obijciatur ad effectum, ut quis sit incapax habitus religionis Hierosolymitanæ, debet plenè probari, nec sufficit testis vnicus cum fama, & excluditur probatio in contrarium deducta.

SVMMA RIVM.

- 1 Mercatura, quæ obijciatur ad effectum, ut quis non sit incapax habitus Religionis Hierosolymitanæ, debet concludentissimè probari, cum materia sapiat obiectum, & n. 15.
- 2 Testes deponentes de fama non probant obiectum.
- 3 Testis vnicus de visu cum fama non probat obiectum.
- 4 Item non probat quando negatur de causa grani, & ardua.
- 5 Interitudo personæ ex eo, quia reperitur duo eundem nomen, & cognominis reddit æquiuocum probatorem.
- 6 Testes plures in concursu sunt præferendi paucioribus.
- 7 Testes deponentes de affirmatiua tunc denunt præferuntur testibus deponentibus de negatiua, quando affirmatiua est concludenter probata, & non alibi.
- 8 Testes super affirmatiua non præferuntur testibus deponentibus de negatiua, quando sumus in actu successiuo, & conuenio, in quo memoria, sicut affirmatiua a quo cadit sub cognitione testis.
- 9 Mercatura est rei mechanica.
- 10 Mercatura apud aliquas nationes non inficit nobilitatem.
- 11 Nobilitas possimum attenditur ex consuetudine regionis.
Statuta Religionis Hierosolymitanæ non continentur nobilitatem localem, sed requirunt nobilitatem vbi que pro tali communiter habentur, & n. 14.

DECISIO CCCXXII.

Dubitauit an obiectus mercatorum Didaci de Miranda, Aui materni fratris Gundisalui illi obijci ad effectum, de quo agitur, effectus autem est, ut Gundisaluius reddatur incapax non solum Antianitatis, sed etiam habitus Religionis Hierosolymitanæ, quæ per plures annos portauit, postquam fuit admittus ad solemnem professionem, & soluta, sibi que iam tunc seruata præstitit, & Domini fuerunt pro negatiua; quia visum fuit non probati d. Didacum mercatorem exercuisse, quod tamen debuit concludentissimè probari, cum materia sapiat obiectum, Paris. conf. 104. n. 1. & 4. lib. 4. & apud. dec. 1. 18. & 61. Put. dec. 6. de probat. Mohed. dec. 4. eodem. n. 4. testes enim, qui id est probat præterduntur, 2 deponentes de auditu, & sine, quæ sine dubio non probat obiectum, Saracen in rep. de infirmo. res. quæst. 36. C. de Graff. dec. 15. 3. n. 2. Nec refert, quod adit 13. testis deponentes de visu, quia in huiusmodi materia non sufficit vnus testis de visu cum fama, & id. dec. 471. nec quando agitur de causa grani, & ardua, Dec.

in c. veniens. n. 19. de testib. Alciat. conf. 6. n. 13. Gabr. de probat. consil. 1. n. 18. Rursum probatio redditur æquiuoca, & minus concludens, quia pro parte Gundisalui adfuit decem, & nouem testes, qui dicunt eodem tempore, & loco fuisse alterum Didacum de Miranda mercatorem exercentem, cum quibus concordat dispositio testis examinati coram bono mem. Illustrissimo Cardinali Lancelotto de mandato seu. recot. Clemens VIII. qui licet fuerint parte non citata examinati, atque reddunt turbidam depositionem testium ex aduerso examinatorum, qui patet deposuerint Gundisalui minimè citato. ¶ Vnde cum existerent duo Didaci Miranda, quorum alter erat mercator, probatio contra Gundisaluum non est concludens, ut in terminis fuit conclusum in alia Comen. habitus 14. mensis præteriti coram R. P. D. meo Iusto, imò testes aptè dicunt non Didacum, de quo agitur, sed alterum fuisse mercatorem. Tandem est depositio viginti testium ex aduerso examinatorum partem in prima, partem in secunda probatione dicentium, quod Didacus autem maternus Gundisalui fuit semper tractatus ut nobilem, & idalgum, & pro tali reputabatur, & quod numquam aliquod officium vile exercuit, quod testes cum sint longè plures, quam illi, qui dicunt illum fuisse mercatorem, sunt in eorum dicto præferendi, & hinc causam. vers. ex præmissis de probat. glof. in c. si testes in glof. magna 4. quæst. 3. Alex. conf. 6. 4. n. 1. lib. 1. C. de Graff. dec. 13. n. 7. de re iudic. Non obstat, quod contrariè deponentes affirmatiue videantur præferendi istis, qui deponunt super negatiua, quia hoc non procedit, quando affirmatiua non est concludenter probata, la. conf. 81. n. 30. vers. iuris dicitur lib. 3. cum alijs per Gabr. de testib. consil. 4. n. 13. & seq. & cum sumus in actu non instantaneo, sed successiuo, & continuo, in quo negotiatiua, sicut affirmatiua cadit sub cognitione testis, non est faciendi differentia inter affirmatiuam, & negatiuam, Salyc. in l. 1. sub n. 27. C. de res. iudic. vendit. Non etiam facit, quod testes non dicant Didacum non exercuisse mercatorem, sed quod non exercuit aliquod officium vile. Nam vel dicendum est, quod excludendo officium vile, excluderem mercatorem, quæ quam artem mechanici appellat Bald. in l. nobile. C. de Commerce. & mercat. vel dicendum, quod cum testes illum nobilem dicant, & quod nullum officium vile exercuit, inuincit mercatorem in illis partibus non esse exercitum vile, nec derogare nobilitati, quod contingit apud aliquas nationes, ut per Tiraquel. de nobilitate. c. 33. n. 21. & circa nobilitatem quæ possimum attenditur consuetudo Religionis, Paul. de Castre. conf. 125. n. 4. lib. 1. Ruyn. conf. 66. 2. numer. 23. libro 3. Socin. conf. 146. post numer. 3. libro 1.

ANNOTATIO.

- 1 Materia quæ obijciatur requirit plenissimam probationem, 12 glof. in cap. 1. §. 5. quæ agitur in verbo (apertissimè) de except. in c. eum dictum in Parmen. Beneficij 10. Decembris 1604. coram Cardinali Sacro, & in Elen. Cagnienus 15. Martij 1604. coram Cardinali Lancelotto, & in Cracouen. illegitimis 12. Maij 1606. coram eodem Cardinale Sacro.
- 2 Statutum quæ Religionis Hierosolymitanæ non comenatur nobilitate locale, sed requirit nobilitatem quæ habetur pro tali vbi que, ut hinc fuit decum in illa Comen. habitus coram R. P. D. Marquemonio 10. Iunij 1609. & 4. Martij 1611. quæ est impressa dec. 127. per. 2. in recot. vbi fuit decum, quod licet necarius in Ciuitate Comen. non haberetur pro officio vili, sed nobili, nobiliorum reddebat inhabilem ad habitum Religionis Hierosolymitanæ, quia notarius communiter separatur officium vile.

Olivarius Beltraminus.

Plagen.

conclusionem, quod data nullitate effectus principalis coram obligatio fideiussionis, dicitur hoc procedere quando contractus de iure communis est nullus, secus si de iure specialis, sequitur *Marfcor. d. cap. 61. n. 9. Maurus d. cap. 1. n. 25. Gratian. d. cap. 12. n. 14. et 15. ubi decisiones Rotæ refert.*

c De quo in annotatione antecedenti sub littera b.

d Vide etiam supra in eadem annotatione sub littera b. *Olivieri Beltramini.*

Ciuitaten. habitus, seu Antianitatis.

Mercurij 6. Iunij 1607.

ARGVMENTVM.

Mercatura, quæ obijcitur ad effectum, ut quis sit incapax habitus religionis Hierosolymitanæ, debet plenè probari, nec sufficit testis vnicus cum fama, & excluditur probatio in contrarium deducta.

S Y M M A R I V M.

- 1 *Mercatura, quæ obijcitur ad effectum, ut quis non sit incapax habitus Religionis Hierosolymitanæ, debet concludentiſſimè probari, cum materia sapiat obiectum, & n. 15.*
- 2 *Testes deponentes de fama non probant obiectum.*
- 3 *Testis vnicus de visu cum fama non probat obiectum.*
- 4 *Item non probat quando agitur de causa graui, & ardua.*
- 5 *Incertitudo personæ ex ea, quæ reperitur duo eiusdem nominis, & cognominis reddit æquiuocum probationem.*
- 6 *Testes plures in concursu sunt preferendi paucioribus.*
- 7 *Testes deponentes de affirmatiua tunc denum præferuntur testibus deponentibus de negatiua, quando affirmatiua est concludenter probata, & non alia.*
- 8 *Testes super affirmatiua non præferuntur testibus deponentibus de negatiua, quando sumus in actu successu, & continuo, in quo negatiua, sicut affirmatiua æquæ casu sub cognitione testis.*
- 9 *Mercatura est ars mechanica.*
- 10 *Mercatura apud aliquas nationes non inficit nobilitatem.*
- 11 *Nobilitas potissimum attenditur ex consuetudine regionis.*
Statuta Religionis Hierosolymitanæ non continentur nobilitatem loci, sed requirunt nobilitatem ubique pro tali communiter habitum, & n. 14.

DECISIO CCCXXII.

Dubitauimus obiectum mercaturæ Didaci de Miranda, Aui materni fratris Gundisfalui illi oblit ad effectum, de quo agitur, effectus autem est, ut Gundisfalui reddatur incapax non solum Antianitatis, sed etiam habitus Religionis Hierosolymitanæ, quæ per plures annos portauit, postquam fuit admissus ad solennem professionem, & solita, sibi quæ iuncta seruicia præstare, & Domini facere pro negatiua, quia visum fuit non probati d. Didacum mercaturam exercuisse, quod tamen debuit concludentiſimè probari, cum materia sapiat obiectum, *Parif. conf. 104. n. 1. et 4. lib. 4. Regid. decis. 128. et 61. Put. decis. 6. de proba. Mohed. decis. 4. de deo. et. ** testes enim, qui id præstare pretenduntur, deponunt de auditu, & fama, quæ sine dubio non probat obiectum, *Sarnen. in reg. de infirm. testis. quæst. 36. Cæd. de Grass. decis. 1. §. 4. n. 1.* Nec refert, quod adit 13. testis deponens de visu, quia in huiusmodi materia non sufficit vnus testis de visu cum fama, *Regid. decis. 471. f.* nec quando agitur de causa graui, & ardua, *Dec.*

in c. veniens n. 29. de testibus. Aleat. conf. 6. n. 15. Gabr. de proba. conclus. 1. n. 18. Rursus probatio redditur æquiuoca, & minus concludens, quia pro parte Gundisfalui addunt decem, & nouem testes, qui dicunt eodem tempore, & loco fuisse alterum Didacum de Miranda mercaturam exercentem, cum quibus concordat dispositio testis examinari coram bo. mem. Illustrissimo Cardinali Lancellotto de mandato fœl. recor. Clementis VIII. qui licet fuerit parte non citata examinari, attamen reddunt turbidam depositionem testium ex aduerso examinatorum, qui paciter deposuerunt Gundisfalui minime citato. ¶ Vnde cum existerent duo Didaci Miranda, quorum alius erat mercator, probatio contra Gundisfaluum non est concludens, ut in terminis fuit conclusum in alia Comen. habitus 14. mensis præteriti coram R. P. D. meo iusto, imò testes apertè dicunt non Didacum, de quo agitur, sed alterum fuisse mercatorem. Tandem est depositio viginti testium ex aduerso examinatorum partim in prima, partim in secunda probatione dicentium, quod Didacus aui maternus Gundisfalui se semper tradidit vti nobilem, & idalgum, & pro tali reputabatur, & quod nunquam aliquod officium vile exercuit, quod testes cum sint longe plures, quàm illi, qui dicunt illud fuisse mercatorem, sunt in eorum dicto preferendi, *de iudi. causam. vers. ex promissis. de proba. glori. in c. si testes. in glori. magna 4. quæst. 3. Alex. conf. 6. q. 2. lib. 1. Cæd. de Grass. decis. 13. n. 7. de re iudi.* Non obstat, quod contrarij deponentes affirmatiue videantur præferendi illis, qui deponunt super negatiua, quia hoc non procedit, quando affirmatiua non est concludenter probata, *la. conf. 8. 1. n. 30. vers. serui dicunt lib. 3. cum alijs per Gabr. de testibus conclus. 4. n. 12. et seqq. & cum sumus in actu non instantaneo, sed successiuo, & continuo, in quo negatiua, sicut affirmatiua exdit sub cognitione testis, non est faciendi differentia inter affirmatiuam, & negatiuam, *Saly. in l. 1. sub n. 27. Cæd. de res. d. 1. sent. 1.* Non etiam facit, quod testes non dicant Didacum non exercuisse mercaturam, sed quod non exercuit aliquod officium vile. Nam vel dicendum est, quod excludendo officium vile, excluderetur mercaturam, quæ quam artem mechanice appellat Bald. in *l. nobilis. C. de Commerc. et mercat.* vel dicendum, quod cum testes illum nobilem dicant, & quod nullum officium vile exercuit, inuuant mercatorem in illis partibus non esse exercitium vile, nec derogare nobilitati, quod contingit apud aliquas nationes, ut per Tiracquel. *de nobilitate. p. 33. n. 21.* & circa nobilitatem quæ potissimum attenditur consuetudine Religionis, *Paul. de Cast. conf. 123. n. 4. lib. 3. Ruyn. conf. 66. numer. 23. lib. 3. Socin. conf. 146. post numer. 3. lib. 2.**

ANNO TATIO.

- 1 *Materia obiectiua requirit plenissimam probationem, glori. in cap. 1. §. 6. qui agitur in verbo (apertissimo) de except. n. 6. sicut dicitur in *Parif. Benefic. 10. Decembris 1604.* coram Cardinali Sacro, & in *Elern. Canticas 1. Martij 1604.* coram Cardinali Lancellotto, & in *Crauent. illegitimitatis 22. Maij 1606.* coram eodem Cardinali Sacro.*
- 2 *Statutum Religionis Hierosolymitanæ non continentur nobilitatem loci, sed requirunt nobilitatem quæ habeatur pro tali ubique, ut licet fuit decim in illa Comen. habitus coram R. P. D. Marquemontio 22. Iunij 1609. & 4. Martij 1611. quæ est impressa decis. 327. par. 1. et recent. ubi fuit decem, quod licet notariis in Ciuitate Comen. non haberetur pro officio vili, sed nobili, nihilominus reddebatur inhabilem ad habitum Religionis Hierosolymitanæ, quia notarius communiter reputatur officium vile.*

Oliverius Beltramini.

Pharen.

Pharenf. Abbatia.

Feneris 8. Iunii 1607.

A R G V M E N T V M.

Manurentio in beneficiis datur docto de sola possessione absque exhibitione tituli, & possessio posterior tertij illam non impedit, quando quis non se habet pro spoliato.

S Y M M A R I V M.

1. Mandatum de manutentione est dandum ei, qui docet de sua possessione capta ex tunc mandato executoris Apostolici.
 2. Manurentio etiam in beneficiis datur absque productione tituli, & multo magis absque alia iustificazione, & num. 4.
 3. Possessio posterior tertij non impedit manutentionem, quando quis non habet se pro spoliato. Possessio, titulata, docet paritate praefertur possessioni non titulata ad effectum manutentionis, & sub num. 1. Et ideo in manutentionis iudicio articula concernentes praetorium non sunt omnino irrelevantes, & num. 6.
- Possessio anterior non titulata praefertur posteriori titulata in iudicio manutentionis, & num. 7.

DECISIO CCCXXIII.

Georgio dandum est mandatum de manutentione, quia constat de eius possessione capta 19. Martij 1607. in visum mandati executoris Apostolici. Nec facit, quod titulus nondum sit iustificatus, quia ubi de manutentione agitur, etiam in beneficiis Rota passim eum concedit non solum absque aliqua iustificazione, sed etiam sine tituli productione, ut fuit dictum in vna Lucana Cappella coram bono me. Litta, & in aliis locis. Nec facit, quod obicitur de iurisdictionis, & de non facta probatione, quia ista erant discutienda in negocio principali, & in iudicio examinantur, Georgius est manutendendus in sua possessione. Non obstat praetensa possessio aduersarij, quia ultra quod est attentata, effectus posterior, & turbatus, & tunc non impeditur, quominus Georgius non retineat possessionem saltem civilem, Bart. in l. 1. §. fin. num. 1. 7. ff. de poss. Ber. consil. 102. num. 4. 1. sub. 1. fuit dictum in vna Civitatis Castellii bonorum 8. Novebris 1589. cum ipse numquam se pro spoliato habuerit, Put. decis. 189. num. 4. lib. 1. & 419. num. 4. lib. 2. & capitis dicit Rota.

A N N O T A T I O.

1. Rota 1. decis. 195. num. 1. per. 1. dicitur, fuit dictum in Parmensi Prioratus 10. Iunii 1594. coram R. P. D. Penia & in Genensi Cappellana 12. Iunij, & coram R. P. D. Pamphilio, si tamen hinc inde contravenit possessionem, tunc & bene suffragaretur titulus, quia possessio, de cuius titulo constat, effectus praefertur in manutentione, Rota decis. 191. num. 1. per. 1. dicitur, & coram R. P. D. de infra coram eodem Sanctissimo, decis. 180. Monacho, de vna r. m. d. 3. m. 733. Gratian. decis. cap. 402. num. 1. & 1. f. idem in iudicio manutentionis articulo concernentes titulum non sunt omnino impertinentes, Bald. in l. 1. §. fin. per. 1. non fuit in fine, vbi etiam apparet, & vnde vi. Gratian. decis. 191. num. 1. per. 1. de infra coram eodem Sanctissimo, decis. 412. Quod tamen intelligitur, dummodo & probationes super possessione sine praetensum sit constet de possessione anteriori, illa etiam non titulata praefertur posteriori titulate, Menoch. d. m. d. 328. Monacho, decis. 2. num. 1. lib. 1. Sord. decis. 415. num. 4. & hoc procedit etiam in

beneficialibus, et fuit dictum in Lucana Cappella 17. Iunij 1594. coram Litta.

oliverio Bressanensis.

Romana Responsionis.

Feneris 8. Iunii 1607.

A R G V M E N T V M.

Plura inter se omnino separata continent, de quibus in Summario.

S Y M M A R I V M.

1. Recognitio cum vna facta officio etiam tertium venientem ad causam in statu, & terminis.
2. Depositi praesumitur habere mandatum, quia non praesumitur quis pro alio facere depositum de proprio pecuniae.
3. Depositum conditionale non dicitur ex eo, quod fuerit factum cum clausula (hoc prejudicio).
4. Probationes testes sufficiunt, ubi non agitur de substantia, sed de quantitate.
5. Manutentionis iudicium admittit leuiores probationes.
6. Mandatum praesumitur ex impensa, & an, & quando praecedit, ubi videt limitationem.

DECISIO CCCXXIV.

Omnia steterunt in decisio D. Galasso de Campis dandum esse mandatum de manutentione de exactione enim responsionis, de qua agitur, constat ex dictis in decisione. Non obstat, quod dicitur, quod etiam Raynaldi praedecessoris non esse recognitum, quia in eo constat de recognitione facta cum Ioanne Baptista Lilio, & quod debet sufficere contra Angellum, quae allegando se possidere vineam, venit ad causam ad traditam in Hispanens. Decimarum de Ayamonte diebus praeteritis coram me, & ubi opus esset, D. Galassus dixit se esse paratum recognoscere de mono citata Angela. Nec facit, quod quietantia non sit producta citata ipsa Angela; quia ultra quod sufficit citatio contra Ioannem Baptistam, cum ipsa venisset ad iudicium contra illum scriptum: omnia iura contra Ioannem Baptistam producta, fuerunt ipsa citata repetita 12. Februarij praeteritis. Quod autem Annibal Raynaldus praedecessor D. Galassi esset Rector cappelle Sancti Pauli in Ecclesia Sancti Angelij, ultra quietantiam, quae facta fuit vti tali, patet ex eo, quod fuit collata D. Galasso vti vacans per obitum Annibalis, ex quo etiam cessat obiectio, quae opponitur D. Galasso, quod non constet eum esse Rectorem. Non obstat, quod dicitur, non constare de mandato procuratoris Octavij Roncioni, quia quando de eo non apparet, inter praesumptio mandati, & quia depositum non fit sine pecuniis, nec sine impensa, & Bart. & Alex. in Leon servus, §. de verb. obligat. Caual. decis. 1. num. 4. de verb. Eccles. non aliter. Sord. de anal. quest. 31. num. 6. Caput. decis. 190. num. 4. per. 1. Non obstat, quod dicitur, non constare in actis de dicta cedula; quia cedula non reperitur in actis, cum fuerit transmissa D. Galasso, apparet de productione facta sub die 8. Maij 1589. & Non facit, quod depositum esset conditionale propter clausulam (sine praedicto) quia clausula (sine praedicto) posita fuit propter differentiam, quae erat circa praedium Octavio enim non praetendebat, quod D. Galasso non deberetur responsio, ut patet ex oblationibus factis in actis. Quod autem responsio sit octo basilium, patet ex quietantia Annibalis Raynaldi, & ex particula denunciationis repetita in libris subreptis baliax Principis Apostolatus, ex cedula scriptoris d. p. p. m. quae satis correspondet

conclusionem, quod data nullitate riteratus principalis corruit obligatio fideiussoris, hinc hoc procedere quando contractus de iure communi est nullus, secus si de iure speciali, sequitur Marefcor. d. cap. 41. no. 2. Maunus d. cap. 5. n. 25. Gratian. d. cap. 12. n. 14. & 15. ubi decisiones Roton. refert.

c. De quo in annotatione antecedenti sub littera b.

d. Vide etiam supra in eadem annotatione sub littera b.

Olinaria: Balthazar.

Ciuitaten. habitus, seu Antianitatis.

Mercurij 6. Iunij 1607.

ARGVMENTVM.

Mercatura, quæ obijcitur ad effectum, ut quis sit incapax habitus religionis Hierosolymitanæ, debet plenè probari, nec sufficit testis vnicus cum fama, & excluditur probatio in contrarium deducta.

SVMARIVM.

1. Mercatura, quæ obijcitur ad effectum, ut quis non sit incapax habitus Religionis Hierosolymitanæ, debet concludentiè probari, cum materia suprà obijctum, & no. 15.
2. Testes deponentes de fama non probant obijctum.
3. Testis vnicus de visu cum fama non probat obijctum.
4. Iam non probat quando agitur de causa graui, & ardua.
5. Incertitudo persona ex eo, quia reperiuntur duo eiusdem nominis, & cognominis reddit æquiuocum probationem.
6. Testes plures in consensu sunt præferendi paucioribus.
7. Testes deponentes de affirmatiua tunc denum præferuntur testibus deponentibus de negatiua, quando affirmatiua est concludenter probata, & non aliter.
8. Testes super affirmatiua non præferuntur testibus deponentibus de negatiua, quando sumus in actu successiuo, & continuo, in quo negatiua, sicut affirmatiua a quo casu sub cognitione testis.
9. Mercatura est arti mechanica.
10. Mercatura apud aliquas nationes non inficit nobilitatem.
11. Nobilitas possimè attenditur ex consuetudine regionis.
Statuta Religionis Hierosolymitanæ non continentur nobilitate locali, sed requirunt nobilitatem vbi que pro tali communiter habitum, & no. 14.

DECISIO CCCXXII.

Dabitian obiectus mercaturæ Didaci de Miranda, cui materne fratris Gundisalu illi obijt ad effectum, de quo agitur, effectus autem est, ut Gundisalu reddatur incapax non solum Antianitatis, sed etiam habitus Religionis Hierosolymitanæ, quod per plures annos portauit, postquam fuit admissus ad solemni professionem, & solita, subique iuncta seruitus præstitit, & Domini facerant pro negatiua, quia visum fuit non probari d. Didacum mercaturam exercuisse, quod tamen debuit concludentiè probari, cum materia suprà obijctum, Paris. conf. 104. num. 1. & 4. lib. 4. Regid. decif. 128. & 61. Pat. decif. 6. de proba. Mohed. decif. 4. de reu. ca. * testes enim, qui id probare prætenduntur, deponent de auditu, & fama, quæ sine dubio non probat obiectum, Sarnen. in reg. de infirm. respo. quæst. 136. Cæd. de Grass. decif. 184. n. 1. Nec refert, quod adijt 13. testis deponent de visu, quia in huiusmodi materia non sufficit vnus testis de visu cum fama, Regid. decif. 471. f. nec quando agitur de causa graui, & ardua, Dec.

in c. quoniam n. 29. de testibus, Alciat. conf. 6. nu. 13. Gabr. de proba. conclus. 1. n. 18. Rursus probatio redditur æquiuoca, & minus concludens, quia pro parte Gundisalu adijunt decem, & nouem testes, qui dicunt eodem tempore, & loco fuisse alterum Didacum de Miranda mercaturam exercentem, cum quibus concordat dispositio testis examinati coram bo. mem. Illust.issimo Cardinali Lancellotto de mandaro fæ. secor. Clementis VIII. qui licet faciat parte non citata examinati, atram reddunt turbidam depositionem testium ex aduerso examinatorum, qui panter deposuerant Gundisalo minime citato. & Vide cum existerent duo Didaci Miranda, quorum alter erat mercator, probatio contra Gundisalu non est concludens, ut in terminis fuit conclusum in alia Comen. habitus 14. mensis præteriti coram R. P. D. meo Iusto, imò testes apertè dicunt non Didacum, de quo agitur, sed alterum fuisse mercatorem. Tandem est depositio viginis testium ex aduerso examinatorum partim in prima, partim in secunda probatione dicentium, quod Didacus aut materne Gundisalu se semper tradidit vti nobilem, & idalgum, & pro tali reputabatur, & quod nunquam aliquod officium vile exercuit, quod testes cum sint longe plures, quam illi, qui dicunt illum fuisse mercatorem, sunt in eorum dicto præferendi, & licet causam, verò ex præmissis, de proba. glori. in c. si testes, in glori. magna 4. quæst. 3. Alex. conf. 64. n. 1. lib. 1. Cæd. de Grass. decif. 13. nu. 7. de re iudic. Non obstat, quod contrarij deponentes affirmatiue videantur præferendi illis, qui deponunt super negatiua, quia hoc non procedit, quando affirmatiua non est concludenter probata, lalau. conf. 1. nu. 10. conf. æquiuocum lib. 3. cum alijs per Gabr. de testibus conclus. 4. nu. 22. & seqq. & cum sumus in actu non instantaneo, sed successiuo, & continuo, in quo negatiua, sicut affirmatiua cadit sub cognitione testis, non est faciendū differentia inter affirmatiuam, & negatiuam, Saly. in l. 1. sub nu. 27. Cæd. de respo. d. eandem. Non etiam facit, quod testes non dicant Didacum non exercuisse mercaturam, sed quod non exercuit aliquod officium vile. Nam vel dicendum est, quod excludendo officium vile, excluderent mercaturam, quod quam artem mechanicam appellat Bald. in L. de. C. de Commerce. & mercat. vel dicendum, quod cum testes illum nobilem dicant, & quod nullum officium vile exercuit, inuincit mercaturam in illis partibus non esse exercitium vile, nec derogare nobilitati, quod contingit apud aliquas nationes, ut per Tiracquel. de nobilitate p. 33. num. 11. & circa nobilitatem potissimè attendatur consuetudo Religionis, Paul. de Cast. conf. 123. nu. 4. lib. 2. Ruy. conf. 66. numer. 2. lib. 3. Socin. conf. 146. post numer. 3. libro 2.

ANNOTATIO.

- a. Materia est obiectus requirit plenissimam probationem, & 2. glori. de cap. 1. §. 6. qui agitur, in verbo (oportet) de except. 10. fuit dictum in p. m. Beneficij 10. Decembris 1604. coram Cardinali Saerato, & in Elen. Cagnicatus 3. Martij 1604. coram Cardinali Lancellotto, & in Cracouen. illegitimitatis 25. Maij 1606. coram eodem Cardinali Saerato.
- b. Statutum est Religionis Hierosolymitanæ non continentur nobilitate locali, sed requirit nobilitatem quæ habeatur pro tali vbi que, ut latè fuit decisa in illa Comen. habitus coram R. P. D. Marquessio 22. Iunij 1609. & 4. Martij 1611. quod licet impetris decif. 327. part. 1. se recent. ubi fuit decisa, quod licet natus in Ciuitate Comen. non haberetur pro officio vile, sed nobili, nihilominus reddebatur inhabilem ad habitum Religionis Hierosolymitanæ, quia notarius communiter reputatur officium vile.

© Lucius Balthazar.

Phazet.

Pharenf. Abbatis.

Veneris 8. Junij 1607.

A R G V M E N T V M.

Manutentio in beneficiis datur decto de sola possessione absque exhibitione tituli, & possessio posterior tenet illam non impedit, quando quis non se habet pro spoliato.

S Y M M A R I V M.

1. Mandatum de manutendo est dandum ei, qui dect de sua possessione capta in vno mandato executoris Apostolice.
2. Manutentio etiam in beneficiis datur absque productione tituli, & magis absque alia iustificacione, & non. 4.
3. Possessio posterior tenet non impedit manutentionem, quando quis non habet se pro spoliato. Possessio rivalata, lata pariter prefertur possessioni non rivalata ad effectum manutentionis, & suo non. 5. Et adeo in manutentione iudicio articuli concernentes peritorem non sunt omnino irrelevantes, & non. 6. Possessio anterior non rivalata prefertur posteriori rivalata in iudicio manutentionis, & non. 7.

DECISIO CCCXXIII.

Georgio dandum est mandatum de manutentione, quia constat de eius possessione capta 19. Maij 1601. in vno mandato executoris Apostolice, & Nec facit, quod titulus nondum sit iustificatus, quia xbi de manutentione agitur, etiam in beneficiis Rota passim concedit non solum absque aliqua iustificacione, sed etiam sine tituli productione, & vbi dictum in vna Lucana Cappella coram bone. Litt. & in aliis alijs. Nec facit, quod obicitur de interpretacione, & de non facta probatione, quia ista erunt discutenda in negotio principali, & interim examinantur, Georgius est manutendus in sua possessione. Non obstat pretensa possessio aduocarij, quia vltra quod est sententia, est etiam posterior, & turbativa, & que non impeditur, quomodo Georgius non retineat possessionem saltem civilem. Bart. in l. 1. §. fin. cum. 1. §. fin. possid. De re. consil. 103. num. 42. lib. 1. fuit dictum in vna Curia Castellani bonorum 8. Novembris 1589. cum ipse nuncquam se pro spoliato haberet. Put. decis. 189. num. 4. lib. 1. & 419. num. 4. lib. 2. & sequis dixit Rota.

A N N O T A T I O.

1. Rota 3. decis. 39. num. 3. per. 2. decis. fuit dictum in Parmensi Prioratus 20. Junij 1594. coram R.P.D. Penia & in Genensi Cappellania 13. Ianuarij, 1595. coram R.P.D. Pamphilio, si tamen hinc inde concurrerent possessiones, tunc t bene suffragaretur titulus, & quia possessio, de cuius titulo constat, esse prefactam in manutentione, Rota decis. 139. num. 2. per. 1. decis. 39. num. 3. & infra coram eodem Sanctissimo. decis. 180. Menoch. de re. iudic. 3. §. 2. 233. Gratian. dist. 405. num. 1. & 2. §. idem in iudicio manutentionis articuli concernentes titulum non sunt omnino imperinentes. Bald. in l. 1. §. fin. per. 1. in 12. in fin. decis. 103. num. 42. lib. 1. & infra coram eodem Sanctissimo. decis. 412. Quod tamen intelligitur, dummodo t probatio super possessione sine peritorem sit constat de possessione anteriori, illa etiam non rivalata prefertur posteriori rivalata. Menoch. de re. iudic. 3. §. 2. 233. Honds. decis. 1. num. 13. lib. 1. Sarda. decis. 412. num. 4. & hoc procedit etiam in

beneficialibus, vt fuit dictum in Lucana Cappella 17. Iunij 1594. coram Sarda.

Obicitur de interpretatione.

Romana Responsionis.

Veneris 8. Junij 1607.

A R G V M E N T V M.

Plura inter se omnino separata continent, de quibus in Summario.

S Y M M A R I V M.

1. Recognitio cum vno facta esset etiam tertium veniens ad effectum suum, & terminum.
2. Depositi pecuniam prefaturus habere mandatum, quia non prefaturus quis pro alio facere depositum de propriis pecuniis.
3. Depositum conditionale non dicitur ex eo, quod fuerit factum cum aliuscula (sine praedictio.)
4. Probationes trahentes sufficiens, vbi non agitur de substantia debiti, sed de quantitate.
5. Manutentio iudicium admittit leuiores probationes.
6. Mandatum prefaturus ex officio, & an, & quando procedat, vbi vide limitatum.

DECISIO CCCXXIV.

Omni sciteretur in decis. D. Galasso de Campi dandum esse mandatum de manu: introduce exactione enim responsionis, de qua agitur constat ex dictis in decisione. Non obstat, quod dicitur, querantiam Raynaldi predecessoris non esse recognitam, quia imo constat de recognitione facta cum Ioanne Baptista Lilio, & quod debet sufficere contra Angelam, quae allegando se possidere vineam, venit ad causam ad tradita in Hispanens. Decimarum de Ayamonte diebus praeteritis coram me, & vbi opus esset, D. Galassus dixit se esse paratum recognoscere de non citata Angela: Nec facit, quod quietantia non sit producta citata ipsa Angela; quia vltra quod sufficit exatio contra Ioannem Baptistam, cum ipsa venerit ad iudicium contra illum eorum: omnia iura contra Ioannem Baptistam produca, faciens ipsa citata reperita 12. Februarij praeteritis: Quod autem Annibal Raynaldus predecessor D. Galassi esset Rector cappellae Sancti Pauli in Ecclesia Sancti Angelij, vltra querantiam, quae facta fuit vbi tali, patet ex eo, quod fuit collata D. Galasso vbi vacans per obitum Annibalis, ex quo etiam cessat obiectione, quae opponitur D. Galasso, quod non constet eum esse Rectorem. Non obstat, quod dicitur, non constare de mandato procuratoris Odoanij Roncioni, quia quando de eo non appareat, iure peremptorio mandati t quia depositum non fit sine pecuniis, nec sine impensis, & Bart. & Alex. in l. 1. §. fin. §. de verb. obligat. Cuius decis. 1. num. 4. de reb. Ecclesiarum alien. Sarm. de annul. quod. 31. cum. 6. Caput. decis. 190. num. 4. per. 1. Non obstat, quod dicitur, non constare in actis de dicta cedula; quia cedula non reperitur in actis, cum fuerit consignata D. Galasso, & apparet de productione facta sub die 8. Maij 1589. Non facit, quod depositum esset conditionale propter exclusionem (sine praedictio) quia clausula (sine praedictio) posita fuit propter differentiationem, quae erat circa pretium, Odoanus enim non praetendebat, quod D. Galasso non deberet responsio, vt patet ex oblationibus factis in actis. Quod autem responsio sit octo barilium, patet ex quietantia Annibalis Raynaldi, & ex particula denunciationis reperta in libris habere basilice Principis Apostolorum, ex cedula scutorum 4 decem, quae satis correspondet

det pretin nōn baculum, non autem quatuor, ut preten-
dit pars aduersa; † & ubi agitur non de substantia de-
biti, sed de quantitate, sufficiunt presumptiones, &
consecutur, ut in *reperi. de aduocando. a. n. 2. ff. de iur. iur.*
cum aliis per Carph. conf. 197. num. 12. & per Sured. conf.
24. num. 18. † præsertim cum agatur in summariūmo
possessio, quod etiam ex sui natura admittit leuiores
probationes. Non obstat, quod vnus testis dicat de qua-
tuor bacillis, quia refert se ad instrumentum emptionis,
in quo licet dicatur, vniūm respondere quatuor ba-
lis, hoc tamen non potuit præiudicare Ecclesie, & for-
san ita fuit expressum calidè à venditore; vt facilis em-
ptorem inueniret; & pro maiori pretio.

ANNO TATTO.

6 a Mandatum † præsumitur ex impensa, iuxta Paris. de resignat.
lib. 10. quest. 3. num. 55. & per Sured. conf. 135. num. 13. & 24. Rota
dec. 121. num. 5. & dec. 437. num. 2. per. 1. in reuoc. ubi alia cu-
mulatur, quod præcedit etiam, si impensa sit modica,
dixit Rota penes Seraph. dec. 786. num. 5. sed contrarium de
iure est verius, quod scilicet impensa modica non facit
presumptionem mandatum, Montie, qui res dec. Rota re-
solvit, de eact. lib. 3. tit. 4. num. 14. Gratian. disp. 1. f. 1. cap.
197. num. 11. est bene verum, quod ad istum effectum dicitur
impensa confidatilis, & non modica, etiam si non
sit in notabili summa, prout in impensa vnus ducan, est
dec. Pur. 319. num. 3. lib. 2. iuxta nouam impress. Rota dec.
440. num. 8. in fine per. 1. in reuoc. & dec. 407. sub nu. 6. per. 1. in
reuer. limitatur conclusio supra allegata circa præsum-
ptionem mandati ex impensa, quod non procedat, quan-
do illa, qui facit actum cum impensa, potest ex illi actu
consequi aliquod commodum, vel habere aliquod inter-
esse: tunc enim cessat præsumptio mandati, vt dixit Rota
in Beneuentana pecuniaria 14 Martij 1611. coram Cardi-
nali Sactis.

Oltorius Bologninus.

Ianuensis Iurisdictionis.

Mercurij 13. Iunij 1607.

ARGVMENTVM.

Agitur de probando exercitio iurisdictionis, &
præsertim an, & quando testes deponentes
super negatiua iurisdictionis teneantur red-
dere rationem, & quam rationem allegare
debeant, agitur etiam de probatione famæ,
& de aliis, de quibus in summario.

S Y M M A R I V M.

- 1 Observantia interpretativa debet esse proxima dispositio-
ni, nec potest esse remota, declarata, & homa prout sub
num. 16.
- 2 Exemptio præsupponit subiectum.
- 3 Testes deponentes de iurisdictione, etiam non si de iis, que
cadunt sub suspitione, etiam non interrogati red-
dere rationem per sensum corporis.
- 4 Testi deponentes super negatiua teneant reddere ratio-
nem.
- 5 Et illa ratio reddi debet per remissionem alius à sensu,
dicendo, quid aliter esse non possit, quia ipse vidisset,
& sensit.
- 6 Hoc habet locum etiam in iure, qui verissimiliter sit ad
informatum, et non potest per alium, quia ipse su-
misit, de quo vide sub num. 17.
- 7 Ex presentia testium arguitur scientia.
- 8 Testi impossibile est, quod petierit esse presentem omni-
bus locis, in quibus alius potest fieri.
- 9 Negatiua non conuincit ab sui latitudinem non cadit.

verissimiliter in sensu testis.

- 10 Negatiua aliquando est contraria cum sensu, verbi gra-
tia, quid quis non habet heredes, & tunc non est ne-
cessè remouere alium à sensu.
- 11 Testes ad probandum negatiuam iurisdictionis, debent
probare, quid oblata sit occasio exercendo iurisdic-
tionem scientes illa, de cuius iurisdictione agitur, & non
extremis, quia prohibemus.
- 12 Testi deponentes de fama debet peruenire tempus ante
mortem licet.
- 13 Testi arguunt, quid sit fama, non probat. Declarat, prout
sub num. 18.
- 14 Fama probat sufficientem probationem.
- 15 Negatiua probatur per famam, quando aliter probari
non potest.
- 16 Fama probat non admittit superbo, quod habet contra
se presumptionem iuris in contrarium.
- 17 Item, nec quando adeo aliquid in contrarium, quod elidit
famam.
- 18 Fama probat etiam privilegia facile præsumitur.
- 19 Iurisdicte arguitur ex cognatione causarum tam civilium
quam criminalium.
- 20 Remota concessio præsupponit iurisdictionem.
- 21 Transmissio alterum non est necessaria, quando non
trahitur de iurisdicte, seu iurisdictione, sed tantum de
probando facto, quod subiecti fuerit inter partes agita-
tum indicium.
- 22 Scientia probatur ex multiplicitate aliorum.
- 23 Exemplum an possit prerogare iurisdictionem in per-
sonam Ordinarij, cui circumscripta exemptionis esset
subiectum, & vide num. 29.
- 24 Non potest, quando est immediatè subiectum Sedi Apo-
stolicæ.
- 25 Ordinarius censetur alium scire potius nemine proprio,
& ex facultate, quam habet ex iure communi, quam
iure delegat, & iure speciali.

DECISIO CCCXXV.

Actum fuit super vfu, & obseruantia Privilegij
Ioannis XXIII. & parte vtriusque acerrimè infor-
mante Domini censuerunt ex deductis per Abbatem
non probari aliquam obseruantiam, que releuet: Vltra
enim, † quid deberet esse proxima, & coherens priuile-
gio, nec peti potest à remotis. * Bahl in propositis, ff. sub
num. 7. fuit elictum in vna Valentiniana emulmentotura
24. Octobris 1583. coram Illustrissimo Cardinali Sera-
phino in vna Tirasinen. iuris pascendi coram Subula
14. Octobris 1588. & in vna Alexandrina Decanatus
11. Iunij 1598. coram bo. mem. Orano: vltra etiam
quod est non solum difforsis, led etiam in aliquibus
contrariis priuilegiis, vt bene deducunt informantes
pro Illustrissimo Archiepiscopo, nulla adducitur ob-
seruantia circa immediatam subiectionem Sedi Apo-
stolicæ, que non solum est postrema pars priuilegij, sed
etiam de natura exemptionis, † que non dant sine di-
cta, aut alia subiectione, cap. cum non licet, & ibi non de
presenti. Oldrad. conf. 154. circa princip. Rota dec. 1.
de prescript. in non. & fuit dictum in Montis regalis iurisdic-
tionis 18. Octobris 1598. coram R.P.D. meo Decano,
& 21. Febr. 1600. coram R. P.D. meo Lancelotto.
Non etiam probatur obseruantia circa exemptionem ab
ordinatā Archiepiscopi iurisdictione: testes enim pro
Abbate examinati, omisiss exceptionibus, que dantur
tam contra personas, quam dicta, iam nullo modo pro-
bant; dicunt enim semper vidisse, & audisse Abbatem
exercere iurisdictionem, & fuisse in quasi posses-
sione exemptionis, sed nullam reddunt rationem, †
quam tamen reddere debebant, licet non interrogati,
per consensum corpeum: cum hoc non sit de iis, que
sensu percipiuntur, Bahl in I. solum sub num. 3. Bahl. sub

mon. t. vers. *quod quando tale*. Salic. sub num. 3. vers. *quodam*
anum f. c. de testib. Ant. de But. in c. super hoc an.
 17. vers. *si dicit de rebus*. Abb. in c. cum consens. sub num.
 6. vers. *aut fuit testis interrogatus*. & ibi Felyn. sub num. 3.
 4. vers. *salic. secundum de testib.* quoniam etiam reddere de-
 buissent, quando dicitur Archiepiscopus non exer-
 cuisse suam iurisdictionem in Ecclesia Sancti Matthei,
 nec in Clericos dicte Ecclesie, cum deponant super
 negatiam, Felyn. in c. tertio loc. num. 3. Dec. num. 43. de
 prob. item Dec. cons. 10. ad fin. Aym. cons. 2. sub num. 3.
 5. vers. *quoniam*, & quidem per remotionem actus a sen-
 su, dicendo, quod Archiepiscopus non potuisset exer-
 cere iurisdictionem, quia ipsi vidissent, & scivissent,
 glof. in 5. hinc inde, quam dicit ibi Angel. communis
 approbatur, Auth. de heredi. & Falsid. Bald. in l. 1. sub
 num. 7. Card. de bon. poss. secundum tabul. Paul. de Cast. in l. 1.
 num. 2. l. si cert. per. Card. cons. 21. num. 6. Alex. consil.
 108. nu. 10. lib. 2. Dec. ibi d. cap. vltimo loc. num. 44. &
 cons. 94. num. 5. Purpur. cons. 449. num. 3. Rip. in cap.
 cum Ecclesia sub num. 88. vers. *ratio autem de caus. poss.* &
 6. propt. 6. Non obstat, quod ex qualitate testium, qui sunt
 Cappellani dicte Ecclesie, apparet ipsos fuisse tales
 informatos, quod non possuissent exercere iurisdictionem,
 quia ipsi sciuerunt, quo casu non requiritur, quod il-
 lud exprimerent, d. glof. in l. 2. §. hoc inter dicto et primo in
 6. vers. *an non in fin. ff. de arat. acti. pro p. tract.* & quia vltra
 quod plures ex ipsis non sunt Cappellani, glof. illa non
 est simpliciter, prout loquuntur, intelligendus; & propter
 ea ex cauendum dicitur Bald. in l. 1. vlt. post num. 14.
 Card. de probat. & Flor. in l. 1. num. 4. in fin. ff. de di-
 vers. reprob. Dyn. in d. §. hoc interdictum, quem sequi viden-
 tur ibi Bar. saluati tamen possit glof. prout illam saluat
 Accet. in capitulo loco num. 11. & post eum Felyn. sub nu.
 5. quod procedat in illis, quae non solent fieri in omni
 loco, & omni tempore, sed certo loco, & tempore, &
 solent fieri certo loco precedenti, tunc, qui sunt de
 loco, & presentes in loco, presumuntur habere noti-
 tiam: Vnde non applicatur casus noster, quia clarum est,
 quod Archiepiscopus potuit quoniam tempore, & pluribus
 in locis exercere iurisdictionem in personas Clerico-
 rum, & Cappellanorum Ecclesie, de qua agitur: Rus-
 sus testes non deponunt de praesentia, & ex qua argui-
 tur scientia, & vltra Aret. & Felyn. tradit Dec. in d. cap.
 vltimo loc. sub num. 44. Royn. cons. 145. num. 1. ad fin. lib. 5.
 8. Paris. cons. 162. num. 14. & seq. lib. 4. & quae praesentia est
 etiam impossibilis, etiam requiritur continua in locis, in
 quibus potuit exercere iurisdictionem, Card. cons. 21. num. 5.
 & 6. Praeterea dictum glof. indubitanter non procedit,
 quando negatiam & est parum correctata, seu non multo
 restricta; quia ob hanc lacinam non cadit verisimili-
 ter in scientiam nominis testificatio, Bald. in d. l. vlt.
 nu. 13. & 14. Flor. in d. l. 2. sub nu. 4. item dicit Salic. in
 d. l. vlt. nu. 13. circa med. Lanfranc. in c. quoniam contra
 in 3. vers. sub nu. 11. vers. *quoniam non amittit de prob.* Corn.
 consil. 205. sub num. 14. vers. *et patet lib. 3. Nat. cons. 648.*
 sub num. 12. Boll. in re. de defen. reorum num. 18. Contra in
 mon. in verb. *negatiam* vers. *alium etiam casum*, & loqui-
 tur Bald. de deponente per tempus vnius anni, imo
 vnius mensis, testes autem in casu illo deponunt negati-
 uam per tempus 40. annorum; & tanto magis, quia
 vltra tamen lacinam tempore concurrat etiam in-
 certitudo loci, in quo potuit exercere iurisdictionem, vt per
 Salic. supra. Decilio Afulana Parochialis S. Lau-
 rentii in ecclesia allegata loquitur in actis permanenti-
 bus, videlicet de Arca sigillo, & aliis signis Collegiarum,
 quae indubitanter se iungunt ad illis Clericos, qui in Ec-
 lesia simul morantur, & allegat Aret. & Paris. supra alio, &
 propterea debet intelligi iuxta eorum declarationem: Illa
 Portuensis, vniuersi loquuntur in iisdem terminis, viden-
 tes in signis Collegiarum, & hanc testificationem Eccle-
 sia, & quo casu negatiam est conuicta sensu, & sub sensu

cadit, sicut negatiam, quod aliquis non habet loculos,
 siue biqueus, Dec. post Innoc. & Abb. in c. quoniam contra
 nu. 69. de prob. Praeterea testes debuissent dicere, quod &
 Archiepiscopus oblata sit occasio exercendi iurisdic-
 tionem eo scientes, & non exercuit, signa in litteris, & non
 alius nu. 162. vers. *quare testis non requiritur*, & ad Sylven. &
 quod non exercuit, quia prohibuit. Aym. cons. 134. post
 nu. 2. cum multis adductis per informantes. Non obstat,
 quod testes deponunt de fama, quae solet supplere pro-
 bationem negatiam, & quia vltra quod aliqui deponunt
 per tempus praeteritum, & non praesens, cum non percurrant
 tempus ante motum litterarum, Caput. dec. 417. per 2. Alii
 qui ignorant quid sit fama, & Dec. in l. 1. ad l. 2. num. 32. c.
 si si cap. per. Royn. cons. 44. num. 14. lib. 4. in omnem euen-
 tum & ex fama non oritur sufficiens probatio, l. 1. §. vlt.
 dem. vltima glof. de testib. glof. in cap. aliter in verb. fama,
 vbi Dec. post alios num. 36. ad app. Royn. dec. 416. de pro-
 bat. an non. Castal. dec. 2. an proinde probat. & quod dicitur
 probari & negatiam per famam, procedit, quando
 aliter probari non potest, Bald. in l. pauperis in fin. ff. de
 exco. an. & Rusus non admittitur probatio per famam
 super eo, contra quod militat praesumptio iuris in
 contrarium, vt per Aym. cons. 425. nu. 86. vers. *secundo respon-*
 det, & num. seq. in casu autem illo est praesumptio pro
 affirmatiua, & pro Archiepiscopi iurisdictione contra
 negatiam, c. cum persona de prael. lib. 6. Nec etiam, &
 quando aliqui adfunt in contrarium, elidant, & debilitent
 famam quo casu etiam in antiquis non probat, vt fuit di-
 ctum in vna Quercen. Canonicius 24. Januarii 1578. 20.
 rano Illustrissimo Cardinali Seraphino, & cum enim fa-
 ma procedat ex quodam iure privilegio, & licet pro-
 batur, Cur. in c. cons. 17. sub nu. 1. Aym. d. cons. 37. Dantur
 autem pro parte Archiepiscopi plurimi actus iurisdic-
 tionales, qui non solum elidunt famam, sed etiam con-
 uincunt testes, si non de mendacio, & scilicet, si tunc de
 non sufficiens informatione, & quod non est verum al-
 sumptum partis aduersae, quod si Archiepiscopus exer-
 cuit iurisdictionem, non esset factum incisus testibus.
 Probat autem ex scripturis, & quae dantur, multiplex
 cognitio casuum, cum ciuilibus, quam criminalium in
 Curia Archiepiscopali, quae sine dubio ad iurisdictionem
 spectat, l. Imperium ff. de iurisdiction. non. iud. Rom. cons. 72.
 70. nu. 13. Dec. consil. 694. nu. 11. Socin. cons. 187. num. 19.
 lib. 2. Item & concessio litterarum remissionum, quae
 patet & iurisdictione procedit, Abb. in cap. fraternitas
 sub nu. 6. vers. *quod vnde hoc iurisdictione de Cleric. non resed.*
 & dixit Royn. in vna Saluati iurisdictionis 18. Apri-
 lis 1581. coram Laurentiano: dantur etiam multi actus co-
 cernentes tam contentiosam, quam voluntariam, & dicitur
 ecclesiam iurisdictionem, de quibus late per informantes,
 & in sumario Archiepiscopi. Non obstat, quod opponi-
 tur, non esse in forma probantis, sed fides, quae non facit
 fidelem; quia in multis dantur instrumenta & eorum tra-
 dita & Notariis rogatis, vel successores in officio, ali-
 qui coadiuuantur, & probantur ex depositionibus tes-
 tium partis aduersae, & vbi opus esset, posset particu-
 lariter videri. Non obstat, quod non exhibentur inte-
 grata eorum agnitionum, quia & non tractatur de
 iustitia, vel iniustitia eorum, sed tantum quod fuerint agi-
 tata inter partes. Non obstat, quod potuerunt esse
 actus facti ex negligentia Abbatis, quia in multis appa-
 ret statim, & immediate, cum euenit casus, aditum Cur-
 riam Archiepiscopalem. Non obstat, quod non appa-
 ret fuisse factos scientes Abbate, quia & vltra quod
 eorum multiplicitate praesumitur scientia, Abb. in cap.
 cum Ecclesia Saluati num. 25. vers. *et an praesumatur scien-*
 tia de caus. poss. & propterea dictum in vna Reatina be-
 neficio 20. Iunii 1576. coram Illustrissimo Cardinali Se-
 raphino, & in aliis pluribus, datur depositio duorum
 testium, ex qua probatur, duos Clericos Sancti Mat-
 thei, qui se inuicem persequerant, fuisse ob ipsomet Ab-
 bate

- habeat Archiepiscopum transmissis pro absolutione. & actus factus contra ipsum Abbatem, videlicet, prohibito Archiepiscopo, seu eius Vicarij, ne benediceret Populo, & Calices, & vbi non probatur scientia Abbatis, saltem elideretur probatio testium dicentium Archiepiscopum nunquam exercuisse iurisdictionem. Non obstat, quod dicti actus poverunt fieri ex prorogatione, nequam tunc potest exemptus facere in personam eius, qui esset Ordinarius circumscripta exemptione, iuxta conf. 14. Feder. quia ultra quod dictum Feder. habet multos contradictores, & latè per Socin. in cap. significasti, num. 42. de foro comp. & Rota apud Creten. decis. 3. de for. comp. simanant exemptum non posse prorogare iurisdictionem, cum non agatur de suo praeiudicio tantum, sed etiam de praeiudicio Superioris, decisio Salamantina iurisdictionis ex adverso allegata loquitur expresse quando exempti non sunt immediatè subiecti Sedi Apostolicae, & non sine causa, quia isti non possunt prorogare, ut per Fely. in ca. P. & G. sub nn. 1. 3. de off. delegat. & pater loquitur expresse, quando non redundat praeiudicium alterius, quam prorogantis. Præterea illud pollet procedere, quando non dubitaretur de exemptione, sed ageretur tantum de validitate actuum Ordinarij; tunc autem negetur exemptio, censendum potius, quod actus sint facti ab Ordinario hanc proprio, & ex facultate, quæ habet de iure communi ex latè deductis in Conchen. iurisdictionis 22. Maij 1593. coram Illustrissimo Cardinali Mantica: Alia bene tolluntur per informatos pro Archiepiscopo, ex quibus fuit conclusum non constare de obsequantia Primærgij. Non obstat, quod testes dicant Archiepiscopum Ripacellum semel voluisse visitare Ecclesiam, & non fuisse admittum, tunc quia est vicinus actus, & modernus, nec apparet, an prohibitionis acquieverit.

ANNOTATIO.

- 126 a Obsequantia tunc interpretatur debet esse proxima, non remota, ut præter alia in hac decisione allegata dixit Rota decis. 37. num. 34. & 35. per 2. decis. & decis. 170. num. 4. per 2. in recent. fuit dictum in Consec. decimarum 1. Februarij 1608. coram Cardinali Sacro, & in Placentina Canonicatorum 3. Iunij 1609. coram R. P. D. Pirouano: Non dicitur autem remota obsequantia, si est intra 40. annos, ut dixit Rota in Tiralonens. Sacristia 2. Iunij 1600. coram bo. mecullo, obsequantia enim remota suffragatur, quando per prius nunquam venit occasio facienda aliquem actum, ut fuit dictum in Barcinon. Prioratus 22. Maij 1609. coram R. P. D. Cocino Decano: Item etiam obsequantia remota suffragatur, quando iuratur aliquo alio adminiculo, quod inducat præsumptionem fidei atque continuatur, Rota decis. 4. num. 5. per 2. in recent.
- b Latè Farinac. de testib. quæst. 85. num. 128.
- c Farinac. de testib. quæst. 85. num. 128. qui plures refert.
- 127 d Circa tunc quod est videndum Farin. d. quæst. 65. num. 229. & hoc casu, quando testis esset verissimè informatus super negotio, non est necesse, quod remoueat sensum ab actu dicendo, quod aliter esse non possit, quin ipse sciussent, sed sufficit, quod simpliciter deponat de negotio, ut dixit Rota in Cuiusdam penioris coram bo. me. Licta impressa penes Marchet. de consuet. 2. fol. 639. & in Burgens. Abbatis 4. Decembris 1604. coram bo. me. Pema, & in Calaguritana Canonicatorum 30. Iunij 1605. coram Card. Lancellotto, & coram eod. in Aquens. nullius 19. Decembris 1608.
- 128 e Rota penes Farinac. tunc 2. h. cons. decis. 138. num. 7. & fuit etiam dictum in Auctionem. Præputia 13. Maij 1594. coram Licta. Et tamen aduertendum, quod licet testis dicat se ignorare, quid sit fama, tamen sufficit, quod ex illius verbis colligatur tale factum, ex quo resultat publica vox, & fama, ut fuit dictum in d. Conchen. Capellaniz 17. Martij 1608. coram R. P. D. Ortemberg, & in Vicen. Parochialis 4. Iunij 1611. coram eodem, & idèd si testis deponat, quod publicè dicitur, probat famam, etiam si dicat se ignorare, quid sit fama, ut fuit dictum in Maioricens. Sacristia 16. Decembris 1604. coram bo. me. Pema: Rota decis. 904. num. 7. per 2. in recent.

- f Exemptus tunc non potest in praeiudicium Papæ, cui immediatè est subiectus, prorogare iurisdictionem alterius Iudicis, Mantica. decis. 137. num. 4. Rodriguez de regul. lib. 2. q. 6. art. 10. si verò non est subiectus Sedi Apostolicae potest prorogare iurisdictionem in praeiudicium tantè prorogantis, & non alterius, Scraphon. decis. 599. num. 7.

Glorias Belconatus.

Hispalens. Matrimonij de Alcalá.

Luna 18. Iunij 1607.

ARGVMENTVM.

Metus in filia matrimonium contrahente ex quibus probetur.

SVMMA RIVM.

- 1 Metus probatio maximi pendet ex eo, an extiterit principium metus facti.
- 2 Metus est difficultas probandi.
- 3 Metus dicitur quasi metum terrenum.
- 4 Metus maxime est difficultas probandi, quando inferatur à patre filia factum habuisset.
- 5 Metus huiusmodi probatur ex testimoniis probantibus, & ex testibus domesticis, & alias innotabilibus, ac etiam ex indicio, & coniectura.
- 6 Metus valde arguitur à verisimili, sicut etiam à contra à verisimili excluditur.
- 7 Metus probatur ex magna animi aversione, & repugnancia, circa actum gestum.
- 8 Metus in muliere respectu matrimonij contracti colligitur ex declaratione, quam fecerat de nubendo cum alia diversa persona.
- 9 Metus probatur ex lamentationibus, & protestationibus.
- 10 Metus arguitur ex qualitate persone tam incognita, quam parentis metum.
- 11 Metus solus reverentia, nec à magis communem opinionem non sufficit ad annullandum matrimonium, tamen tamen cum alio etiam item metus sufficit, & non 1. 1.
- 12 Metus aliunde à persona, cui debetur reverentia, est multum considerabilis, quando illa persona erat multum terribilis & furens.
- 13 Metus reverentia sufficit, quando tunc non reverentia e-occurrit imperiosa, & continua persequens, quia illa iustum metum inducunt.
- 14 Metus valde incuitur ex indignatione.
- 15 Virginitas pudici non comitatur elogere sibi maritum in suis patre.
- 16 Metus illius ex propria culpa non debet prodesse.
- 17 Falut in matrimonio, quod nullum est propter metum, licet metus in illum culpa sua incidit.
- 18 Metus in facit ex metu illius à persona, cui debetur reverentia.
- 19 Metus inducitur ex metu de nec, & de privatione successione.
- 20 Metus innotat, & arguitur primogenitura stitenti ad liberum dispositionem nuberantem.
- 21 Metus innotat innotat etiam ex amissione magni lucri.
- 22 Successio paterna dicitur quasi debita filia, & illius privatio sonat pater in demum, quoniam in lucro amissione.
- 23 Metus inducitur ex metu paterni, etiam si non facit filia in faciem filia, dummodo fuerint ei metus.
- 24 Metus reduitur verisimili autem persona metum parentis.
- 25 Metus minor requiritur in muliere, quam in masculo.

126 Metus

- 16 *Adetui minor exigitur in minori, quoniam in maiore.*
 17 *Adetui est magis est considerabilis, si constet, quid metum passus valde metuens illum, qui metum incussit*
 18 *Adetui minor sufficit in sola matre cavente, et non habente personam, quia illam conforsit.*
 19 *Adetui, et incussio arguitur et soluta.*
 20 *Adetui licet non probetur ex prelativibus, valde tamen ex illis concluditur, etiam si non sint facta in ipso actu, nec parte praesentis, et non. 4. s.*
 21 *Adetui arguitur, quando contrahens non erat in sua libertate plene constitutus.*
 22 *Adetui arguitur ex diligenti custodia filia persone metum posse.*
 23 *Item arguitur ex prohibitionem commercii, et legale.*
 24 *Adetui infus dicitur, quando non potest adiri magistratus, sicut est contra non est infus metus, quando potest adiri.*
 25 *Adetui multum praesumitur ex sepe factis, et ex circumstantiis.*
 26 *Adetui arguitur ex modo infusio, et ex nimia festinatione.*
 27 *Adetui praesumitur intervenisse in matrimonio, quod fuit celebratum sanctis clausis.*
 28 *Item questionibus hominibus armatis*
 29 *Adetui praesumitur in matrimonio, quod fuit celebratum nullum interuentum consanguineis.*
 30 *Adetui praesumitur contra alium matrimonium ex lamentationibus, et conquestibus.*
 31 *Item ex lachrymis.*
 32 *Adetui in coheretis matrimonij arguitur non solum ex precedentibus, sed etiam ex consequentibus.*
 33 *Adetui adhibitus in ratificatione arguit etiam violentiam in ipso contractu adhibito.*
 34 *Adetui postquam est probatus, difficile est probare contrarium.*
 35 *Testes duo deponentes de metu praesumitur mille deponentibus de libera voluntate.*
 36 *Adetui probatur ex testibus singularibus.*
 37 *Adetui probatur ex testibus singularibus.*
 38 *Responsum verum non est impediendum metus non obstant quacunque exceptione eius materia.*
 39 *Adetui movet iura rigorem, et operatur ut possit cum aliam peritorem cum possessorie reintegrande.*

DECISIO CCCXXVI.

- Q**uoniam, ubi de metu agitur, attendi debet in primis, si actus principum meticosum, et à quo cetera subsequuta regularuntur, ut admonet Barbae. conf. 54. solum. 12. in fin. lib. 1. et post eam Rimen. iun. conf. 77. post num. 29. inter conf. matrim. suum ratione Domini statuerunt, ut ante omnia particulari dubio discerneretur: An constet de metu Marchionis de Alcala ab initio contractus matrimonij cum Don Philippo de Atongo, et de Guzman, quod utraque parte infirmantur omnibus idem sententibus fuit affirmativè resolutum; pro resolutione autem promittebatur et metum esse difficultis probationis, Paris. conf. 53. num. 63. lib. 4. Menoch. de arbit. cas. 116. num. 17. dixit Rota in vna Niceni. Matrimonij 6. Martij 1587. coram Illustrissimo Cardinali Seraphino, tunc ex parte illius patientis, cum in eius animo sit reconditus, l. ff. quod met. caus. Anchi. conf. 1289. num. 1. Alciar. conf. 5. num. 25. lib. 1. f. dicitur enim merum quasi mentem terrenis, Anton de Butt. in cap. ad amicum. an. 1. q. 2. in fin. de his, qui v. meris caus. 5. quoniam ex parte inferentis, cum secreto, et clam infertatur, Alciar. regul. 3. praesumpt. 7. n. 3. et conf. 5. num. 9. lib. 1. Aodr. Gual. de rat. 93. num. 1. lib. 1. f. Praetertim, quando infertur à parte filij secum habitanti, Corn. conf. 21. 4. num. 4. lib. 3. Putpur. conf. 579. num. 11. in fin. et n. seg. Soc. iun. conf. 47. sub num. 33. lib. 3. f. et prospera in eo leuiores probationes sufficiunt, Corn. d. conf. 1. 34. sub

Deusque Papale.

n. 4. Albo. conf. 77. num. 9. Alciar. et And. Gail. ubi supra, admittuntur testes domestici, Putpur. d. conf. 579. n. 1. in fin. et n. seg. et qui alias non admitterentur, Alex. conf. 156. num. 1. lib. 5. et etiam indicia, et cetera, Anchar. conf. 299. sub num. 1. Alex. conf. 98. num. 6. lib. 3. Dec. in l. in ematibus. num. 7. ff. de reg. iur. Ruen. conf. 121. num. 12. lib. 4. Paris. conf. 60. num. 1. lib. 4. Xpitol. conf. civil. 2. n. 1. Corn. d. conf. 12. 4. sub num. 4. Socin. iun. conf. 77. num. 4. lib. 1. Putpur. d. conf. 579. num. 12. Grat. qui dicit communem, conf. 38. num. 15. lib. 1. f. fuit dictum in illa Niceni. matrimonij, et in vna Roman. legatorum 13. Nouemb. 1595. coram bo. me. Orano. Et multum f. in eo valet arg. gmentum ductum à verisimilitudine, Bald. conf. 364. sub num. 3. lib. 3. Anchar. d. conf. 299. n. 3. Paris. conf. 189. num. 11. in fin. et num. 27. lib. 4. Rimen. conf. 1. 5. num. 12. et seq. Aym. conf. 49. n. 5. Rel. conf. 100. num. 118. lib. 4. licet et contra à verisimili arguitur libertas animi, et quod sponset, et liberetur fiat, Syluester Aldob. conf. 23. num. 14. Praesumitur enim metu, et coactè fecisse, qui facit actum, quem verisimiliter non fecisset, Paris. conf. 53. num. 64. lib. 4. et d. conf. 139. num. 10. Aym. d. conf. 49. n. 4. Alban. conf. 77. num. 24. Rolan. d. conf. 100. n. 11. Menoch. praesumpt. 4. num. 13. lib. 3. f. sicut et contra est metus praesumptio in actu, quem alias verisimiliter fuisset facturus, Bald. de Schism. in princ. num. 17. circa med. Hoc argumens vbi desinit Domini, verisimilitudinem deducendo à nimia animi austerione, et repugnancia, quae erat in Marchionis nubendi cum Don Philippo, prout interminis arguit Rimen. iun. d. conf. 72. sub n. 12. inter consilia matrimonialia post Alex. quem allegat. et Animam autem Marchionis alienum, et contraeiam probat primò cedula scripta, et subscripta manu ipsius, in qua promittebat nubere Don Francisco de Zuniga, et ad ipsum transmissa, velle enim nubere Don Francisco, erat nollere nubere Don Philippo, argumens cap. audemus, de duort. Tantò magis, quia, vt deponunt 1. 2. 3. et 4. testes super 1. articulo bene informati de animo Marchionis, non tam fecerat praedictam cedulam, vt nubere Don Francisco, quam, vt se liberaret à periculo nubendi Don Philippo, quod est etiam multum verisimile: nam quia cedula scripta et transmissa fuit pendente tractatu matrimonij cum Don Philippo; Tum quia non apparet, quod Marchionis vnamquam fuerit conquesta, quod impediretur nubere Don Francisco: cum tamen continue sint lamentationes, quod in via cogitaret contrahere cum Don Philippo. De veritate autem cedulae, et quod esset scripta manu Marchionis, dubitari non potest. cum de ea deponant 1. 2. 3. 4. 5. testes super 1. art. quorum aliqui viderunt eam, dum scriberet, aliqui scriptam, et habent bene notam eius manum, aliquos Marchionis exposuit se illam scripsisse, eam non fuisse scripta manu ipsius, non ita fuisse turbatus, et in futurorem capere Marchio pater, quando illi fuit offensae, nec ita fuisse sollicitus, quod Marchionis illam negaret, et manum contraheret, vt dicunt testes in Summario Marchionis num. 3. Nec refert, quod Marchionis cedulam negaverit, quia vt dicunt testes, fuit vi, et metu compulsa ad negandum, proat enim eodem metu tertia non verca negavit se cognoscere, an esset manu Marchionis concepta, vt ipsa testatur super 2. articulo. Secundò, et apertius repugnantiam animi declarat et lamentationes, et protestationes continue, quibus cum iuramento, et maximis imprecationibus negabat se vquam nupturam Don Philippo, quae sicut declarat animum Marchionis alienissimum à contrahendis dictis nuptiis, si quis, b. perique ff. de relig. et sumpt. fun. l. 5. mibi, et ribi, b. interdictum ff. de leg. 1. ita remouet consensum à contractui, si quis in principio testamenti, ff. de leg. 3. Nat. conf. 41. n. 10. et dixit Rota in vna Toletana matrimonij 3. Martij 1589. coram Illustr. D. Card. Seraph. Et quoniam multum

- quod nocere affidue tenebat Marchionissam, ut ipsa
fator, & deponere alij testes. Ad probandum merum
in matrimonio adhibuit multum confere vis, & me-
tus illarum, quo compulsa fuit Marchionissa ad negan-
dum eandem a se conscriptam, tam quia vis illa ten-
debat ad eundem finem, videlicet, ad tollendum im-
pedimentum, quod præstabat matrimonio contrahen-
do cum Don Philippo, tum quia a solito bene argui-
tur incussio, & coactio, ut in propositio arguit Aym.
conf. 461. num. 8. in fine, Ramin. ion. conf. 15. num. 15. &
seq. Tibet. Decim. d. conf. 50. num. 20. lib. 4. Rota in illa
Romana Professionis coram Illustrissimo Cardinali
- 30 Pamphilio, † Conferunt etiam multe protestationes
Marchionissæ de vi, & metu, quæ licet illum non pro-
bent, *litemus, C. quod meo. caus. multum tamen coadiu-
vant, & operantur, ut facilius probetur, Ang. in litemus
la terza. q. i. in fine. Dec. in e. fin. sub num. 21. vbi bene ve-
rum est, de appell. Rip. in e. cum At. Ferrarensis, sub num.
93. vbi præstat etiam, de consil. Nat. conf. 50. num. 13.
Covar. in epistol. de spons. par. 2. cap. 3. §. 5. num. 12.
Honded. d. conf. 29. num. 15. Nec refert, quod non sint
facti in actu contrahendi matrimonium, sed ante, Ger-
min. conf. 15. autem, 13. Corn. d. conf. 41. num. 14.
Paris. conf. 60. num. 14. lib. 4. Covar. ubi supra sub nu-
mer. 12. vbi si veri sit, prout nec etiam, quod sint fa-
cti absente patre, & Don Philippo, glof. & Doct. in
cap. 1. de his, que vi, nuptiis conf. finem. Rim. Bald. Paul.
de Cast. & Imol. in l. qui aliena, §. fin. vbi laf. num. 46.*
- 31 ff. de argur. l. i. l. i. lat. Nat. conf. 451. numer. 2. † Ad
arguendum insuper metum maxime pendere debet,
an contrahens esset in sua libertate constitutus, Bald.
conf. 117. sub num. 1. vbi, & 364. sub numer. 5. lib. 3.
Aym. conf. 49. num. 6. Rim. iun. conf. 115. num. 58. præ-
sertim in contrahendo matrimonio, in quo contrahen-
tis animus debet plurima securitate, & libertate gau-
dere, e. cum locum, & ibi Abb. num. 4. de spons. Fel. d. ita
conf. 14. sub num. 5. Io. Baptista Ferrer. conf. 311. num. 7.
Marchionissa autem, ut dicunt testes, custodiebatur
eum maxima vigilantia, & observabatur diligentissi-
mè, ne posset loqui cum aliqua persona, cui detegeret
animum suum, & Marchio pater vetuit, ne ipsa iret ad
confutendum peccata sua solis confessoris, sed voluit,
quod proprio ipsius Marchionis confessorio confite-
retur, & quod non accederet ad aliquam Ecclesiam, nisi
ad Ecclesiam cuiusdam Hospitalis propè domum, ut
illa suberetur tempus & locum loquendi cum ali-
quo in itinere, & quæ tam diligens custodia proculdu-
bio excludit libertatem, imò plurimum confert ad pro-
bationem metus, Barbat. conf. 14. num. 19. lib. 1. Corn. d.
conf. 41. sub num. 12. vbi, maxime cum custodirent, lib. 2.
Paris. conf. 61. num. 6. lib. 4. Aym. d. conf. 461. num. 7. in
fin. & num. seq. Ramin. iun. conf. 77. num. 19. inter conf.
matrimonii. Est enim talis custodia speciei carceris, Ful-
gosi. conf. 5. ante fin. Aog. Acci. conf. 96. sub num. 1. Dec.
conf. 219. num. 5. Io. Baptista Ferrer. conf. 311. num. 8.
- 32 Aym. ubi supra. Prohibitio † etiam continetur, & lo-
quelæ non parum conducit ad arguendum metum,
Aym. d. conf. 461. post num. 25. Alb. d. conf. 77. sub num. 7.
Grammat. d. conf. 103. sub num. 56. vbi, maxime ex prohibi-
tione commercij, fuit dictum in illa Nicen. matrimonij.
Et Marchionissa, quæ desiderabat poni in libertate,
procurabat propterea Breve Nuncij Apostolici, post-
quam Archiepiscopus Hispalen. ad cuius officium spe-
ciabatur, cap. cum locum, vbi glof. in verbo, ubi etiam tunc-
re, & doct. de spons. illud expressè negavit, sed nec etiam
- 34 Breve obtinere potuit, & si † non est iustus metus,
quando adici potest Magistritas, l. fin. in princ. ff. quod
nam. conf. Bellon. conf. 18. num. 14. & contrarium iustum erit in
Marchionissa, cui aditus vniuersæ precludebatur. Con-
siderare etiam oportet non solum amicitiam, hæc na-
xima erat inter Archiepiscopum, & Marchionem, prout

Desponsio Papalis.

considerat Grammat. d. dec. 103. n. 61. sed etiam perfusio-
nes, quibus continèd virgebat Marchionissam, ut
obediret patri, eum enim provenirent a persona, cui
Marchionissa reverentiam debebat, iuxta tradita per
Aym. conf. 483. n. 16. in cordebat illi metum, ut dictum
est de susceptionibus patris, considerandus est etiam abu-
sus iustitiae, Angel. conf. 215. n. 3. in fin. Dependebant
etiam Domini † Ierem. facti, & circumstantias, ut ad-
monet Alex. conf. 99. num. 7. ante med. lib. 3. Paris. conf. 53.
n. 55. lib. 4. & † modum insolitum, ex quo arguitur non
bona fides, ut dicit Rota in illa Nicen. matrimonij, illa
enim nimia festinantia mittenda tabellarium pro ha-
bendo mandatum procurat Don Philippi, & in alia,
non carebat suspitione, Aym. conf. 6. n. 34. & similiter
celeritatem ad arguendum fraudem, & metum adducit
Paul. de Cast. d. conf. 174. n. 4. circummed. conf. est etiam
hæc presumptio, & considerant Rota in illa Valentia pro-
fessionis coram Illustris. Card. Pamphilio, imò in casu
nostro est manifestè fraudulenta, quia, ut dicit expre-
ssè testes, illa sollicitudo erat, ne superveniret aliquod
impedimentum. Accedit pro metu, † quod matrimo-
nium fuit celebratum tanis domus clausis, Alex. d.
conf. 99. sub n. 4. vbi, item eadem iuram prædicti testis. Ce-
phol. conf. 311. 1. sub n. 5. vbi, etiam continetur. Io. Baptista
Ferrer. conf. 311. sub n. 7. Pet. de Barbo. conf. 24. n. 10. &
21. inter conf. matrim. Ramin. ion. d. conf. 77. n. 18. † Item
astutibus famulis armatis, Corn. d. conf. 41. n. 10. & 11.
Paris. conf. 60. n. 15. lib. 4. Io. Baptista Ferrer. ubi supra, &
conf. 296. sub n. 1. Menoch. presump. 4. n. 8. lib. 3. & mul-
tis interuenientibus consanguineis, Alcia. conf. 5. n. 1.
lib. 1. Gra. conf. 38. n. 18. & 10. lib. 5. Ferrer. d. conf. 296. n.
11. post med. Menoch. d. presump. sub num. 14. Concur-
rit etiam † alia indicia metus in ipsamet nocte, ut la-
mentationes, & conquestrationes, quod contra propriam
voluntatem inducebatur, & cogebatur ad contrahen-
dum, Aym. d. conf. 461. num. 11. Honded. conf. 29. num.
39. lib. 1. † Affluxit lachrymæ, Menoch. d. presump. 4. n. 8.
Paris. conf. 51. n. 1. Menoch. d. presump. 4. n. 8. lib. 3. Sulpicia,
Alexan. d. conf. 99. num. 11. vbi, si curat, est presumptio,
† Pállos vultus, mestitia, delictum, Paris. conf. 53. n. 1. lib. 4.
lib. 4. Pet. de Barbo. d. conf. 24. num. 10. & seq. Arguitur
etiam metus Marchionissæ non solum a præcedenti-
bus, & ab illis, quæ circa actum contrahendi matrimo-
nium interueniunt, sed etiam a sequitis † post matri-
monium, Alex. de Nevo conf. 3. num. 11. Paris. d. conf. 53.
num. 56. Gra. d. conf. 58. num. 53. & ad hoc deserviant
protestationes post illud emissæ, Anchaz. conf. 199. sub
r. Alex. d. conf. 99. post num. 4. Grammat. d. conf. 76. num. 9.
Rim. iun. conf. 368. num. 81. & seq. cum alius per Me-
noch. d. presump. 126. num. 23. & apertissime demon-
strant maxima tristitia, & inconsolabilis afflictio, qua
Marchionissa afflicta erat, ploratus, & maximi clamores,
quos emettebat, dum ex ciuitate Hispalen. clame-
ratur ad oppidum de Cortia, ad ratificandum matrimo-
nium, ita ut ipsa præ nimia tristitia facta fuisset valde
deuotissima, & omnes cogere ad colluctandum, ut
plene deponunt testes in Summario Marchionissæ, n.
13. quod etiam contigit in actu ratificandi, quem fecit
cum magna displicencia, metu, & violenter, vtrabundè
dicunt testes in dicto Summario a num. 13. usque in finem.
† & illa violentia in ratificatione optime detegit vio-
lentiam in ipso contractu adhibitam, ut per Ramin.
ion. conf. 15. num. 15. & pluribus seqq. Non est verum,
ut ex alioer prætenditur, quod intentio Mar-
chionis esset solum, quod filia non mubere Don Fran-
cisco, & indignationem, minisq; processisse ex eo,
quod ipsa nollet illi nubere, quia sicut in-
tentio principalis filiz sua erat nubendi Don Fran-
cisco, sed impediendi, ne contrahere cogere-
tur cum Don Philippo, ita & conuerso inten-
tione patris prima erat, quod mubere Don Philippo,

Z 1 non

non quod se opponeret matrimonio cum Don Francisco: Primus enim testis in Summario num. 7. dicit, quod pater erat status, & colerens, quia Don Antonia sua filia recubabat nubere Don Philippo, & secundus ibi dicit, quod Marchio dixerat vocari, ut illa suam oibibus, & minus induceret ad contrahendum cum Don Philippo; decimus te sitis in Summario num. 3. dicit, quod pater nunquam libenter aspexit Marchionis, nisi postquam nupsit Don Philippo; quintus num. 4. quod fiebat violentia, ut contraheret cum Don Philippo; primus num. 4. quod ita colerens emiserat intelligendo, quod recubabat n ubere Don Philippo, & quod oisi ouplisset, illam interficeret; quod etiam dicunt tertius, & sextus num. 6. & iam corationes, ac protestationes Marchionis, ut supra dictum est, non erant, quod impeditur contrahere cum Don Francisco, fed quod vi, & metu cogerebatur ad contrahendum cum Don Philippo. Non obstat, quod testes ex adverso examinati videantur dicere Marchionis sponte, & libenter contraxisse, quia, cum fuerit pro parte Marchionis probata vis, & metus, difficile est probari contrarium, Alban. d. conf. 77. num. 12. imo quasi impossibile, Abb. in cap. super hoc, sub num. 14. de reuoc. lat. in §. quadrupl. num. 72. Insti. de off. sed quicquid sit, sufficit, quod in concursu plus credetur quod duobus testibus de metu, quam mille deponentibus de voluntate spontanea, & libera, & Innoc. in d. cap. super hoc, Bald. in l. observare, §. professi, num. 15. in fine, ff. de offi. procurs. Rom. in rub. ff. de arbit. num. 22. Alex. conf. 156. num. 3. lib. 5. Purpur. conf. 182. num. 14. Croc. conf. 106. num. 27. lib. in l. in perpetuum, num. 5. C. de transact. cum aliis per Gabr. de testib. c. 1. §. 4. num. 15. Menoch. d. illa presump. 126. n. 31. quod sine serupulo procedit, quando testes non solum depooint de oerta, sed etiam de minis, & aliis actibus metum inferentibus, Alciar. post Imol. quem allegat conf. 55. num. 22. l. 2. Gabr. d. novell. num. 16. Minus etiam verum est, quod testes sint singulares, quia imo sunt contestes in malis saltem, & ubi essent singulares, adhuc probaret metum, late Croc. conf. 106. in 2. dub. Surt. conf. 395. num. 26. prout etiam testibus singulatis probantur minae, Gram. conf. 55. num. 15. Gabr. de testib. c. 1. §. 2. num. 16. Non obstat, quod deducatur metus ad effectum impediendi restitutionem uxoris marito, quo casu non admittitur exceptio etiam notoria, cap. parit, de d. iura, quia adest clausula (arbitrio) que minuit iuris rigorem, & operatur, ut possit ad dicta regula recedi, ut in hac specie cumulationis petitionum, & possessionum fuit firmatum in Romana Cortij 6. Martij anni praeteriti coram R. P. D. meo Sacrato: Alia bene tolluntur per informantes. Oppositiones vero, quae pro parte Don Philippi, dantur contra examen, & testes Marchionis Domini referuatur videre in alia positione.

ANNOTATIO.

- a De hac materia metus in terminis matrimonij est videndus Sanchez. de matr. lib. 4. per totum, & plura etiam tractat Gubert. aud. tract. de matr. cap. 36. & 77. & circa metus probationem, de qua in specie tractat hac decisio consensit fuit Menoch. de presump. lib. 3. praesump. 4. & praesump. 26. & 27. Malcard. de probat. c. 105. cum pluribus seq. & omnino est videnda decis. 643. per totum p. 1. licet etiam quae in multis conclusionibus canonizant hanc decisionem.
- b Et quod si solus metus reuerentialis non sufficit ad annullandum matrimonium, nisi minae aut verbera, aut alius metus adiungatur, plene infirmos cumulationes Sanchez de matr. lib. 4. dist. 4. n. 2. Gutierrez de matr. cap. 44. sub n. 3. vbi, nihilominus, & hoc procedit etiam si vna cum metu reuerentiali concurrat laesio enormis, quia si matrimonium fuerit contractum cum persona longe inferioris conditionis, Sanchez d. dist. 4. lib. n. 35. Gurier. d. dist. 4. n. 44. n. 43. Verum licet metus reuerentialis non suff-

ficiat ad annullandum matrimonium, tamen operetur, quod sufficit minor metus, quam alius requiretur, ut firmatur in hac decisione, quam Rota etiam secuta fuit in Toleraza professionis 19. Novembris 1614. coram R. P. D. Vbaldo; an autem sufficiat solae minae, etiam si non probetur, minantur solum esse illas exequi, vide Sanchez d. dist. 4. n. 2. & seq.

- c De quo late per Sanchez d. lib. 4. dist. 4. sub n. 3. & seq.
- d Idem Sanchez d. lib. 4. dist. 4. n. 2. & seq. Gurier. de matr. cap. 36. num. 5. & 6.
- e Et late Sanchez d. lib. 4. dist. 4. num. 27. & seq.
- f Et quod protestationes multum coadiuvant probationem metus, Seraph. dist. 819. n. 4. & seq. & fuit dictum in Hispanen. Coadiutoria 25. Januarij 1610. coram Cardinali Lancelotto. Sord. dist. 154. num. 26. etiam si fuerint occultae factae, Honded. conf. 13. num. 22. lib. 1. Gubert. conf. 149. num. 4. lib. 2.
- g Late Malcard. de probat. c. 105. Sanchez d. lib. 4. dist. 4. n. 2. quod duas limitationes ad hanc conclusionem, quod pater ipsum videri possit, Gurier. de matr. d. c. 70. num. 7.

Gilbertus Beltramius.

Hispalen. decimarum de Ayamonte.

Veneris 22. Iunij 1607.

ARGUMENTVM.

Agitur de pluribus nullitatibus, quae opponerentur, quibus omnibus in decisione respondetur.

S Y M M A R I V M.

- 1 Remissoria quando est directa duobus Indictibus, potest unus solum procedere solum alterius excusatione, declarata prout sub n. 13.
- 2 Regulariter autem remissoria per unum tantum ex duobus Indictibus remissoriabilis excusata processum est nullus, & n. 13.
- 3 Similiter causa, quando sunt leues sperni possunt, sufficit autem levis causa pro recusatione Iudicis, & n. 14.
- 4 Generalia verba sunt generaliter intelligenda.
- 5 Etiam in materia odiosa.
- 6 Statutum, quod emanat ad demandum fraudibus, est firmabile, & licet interpretandum.
- 7 Calumniam recusatione Iudicis arguit calumniam, tamen recusationis Narij.
- 8 Propter etiam arguit calumniam ex frequenti, & continua recusatione, & n. 15.
- 9 Sufficit Narij testis ex datione alterius Narij adiuvantis, contrarium alio Rota tenet, prout sub n. 16.
- 10 In testium examine attenditur tempus receptionis iuramentum, non tempus examinis ad effectum, quod dicatur examinatus infra terminum datum, & n. 17.
- 11 Impedimentum temporis est subducendum de iudicio, ut inter in tempus examinis testium non currat.
- 12 Impedire non currit tempus.
- 13 Testes habentes praerogative, & relicti examinati in aduocatus praesentia impedimento.
- 14 Dilaciones omnes ex stylo Rota sententur reuocata ante publicationem sententiae, quod intelligitur ad effectum immoderatus sententiae, non autem ad effectum immoderandi probatum post sententiam factam.

DECISIO CCCXXVIII.

Fuit unanimiti Dominorum consensu resolutionum examinatorum esse validum non obstantibus oppositis nullitatis, postquam resolutionum competentum fuit idem fuisse decisionem visum de anno 1586. 24. Januarii coram bo. me. Orano, ad quod neutra partium adven-
 1 tuerat. Non obstant prima nullitas deducta ex eo, quod licet remissiones essent duobus Iudicibus directæ, & unus tantum processerit, * quia stante alterius ex-
 2 cussione potuit, & debuit procedere, non solum de iure, & prudenter, §. adiciunt, de offic. deleg. c. cum plures, sed etiam ex forma tradita in literis, in quibus mandabatur, quod altero legitimam excussationem
 3 proponente, aut procedente recusat, alter solus procederet, & propterea forma respectu, quam pro se allegat Marchio, in ipsum retorquetur, prout etiam decisio
 4 Tiraconensis, elecmolytaria, quæ patet admitti vnum eundem Iudicem procedere posse stante alterius recu-
 5 satione; excussationem autem pro legitima, & legitime probata habuit Rota, ut in decisione Orani. Ex propte-
 6 rea causa constitit non solum de dicta excussatione, & de plurimis, & maximis impedimentis, quæ Marchio pro-
 7 pter suam potentiam præstabat, Rota secunda vice rescripsit soli Commendatario sancti Spiritus, & licet in
 8 rescripto dicatur *modo, & forma, quibus in literis remissio-
 9 nibus*, id tamen intelligebant Domini respectu
 10 modi procedendi, non autem respectu coniudicis, quomodo sciebant nolle procedere; aliis vtrique literis directis. Alia nullitas ex recussatione Notarii
 11 fuit in decisione bo. me. Orani, reiecta, & hodie etiam habita pro irrelevanti, stante præsertim
 12 decreto bo. me. Cardinalis Lancellotti, quod procederet quibuscumque recussationibus non obstantibus;
 13 & abunde enim constabat causas suspitionis esse
 14 levissimas, ut propterea sperni potuerint, ad nos per Innocent. & alios in cap. cum scilicet de appellat. dixit Rota
 15 in causa Senogallien. (spoliis 17. Junij 1603.) coram
 16 Illustrissimo Cardinali Pamphilio. Nec facit, quod obli-
 17 cuitur, decretum emanasse propter causas respi-
 18 ciendas personam Iudicis, non autem Notarii. & quia
 19 vana sunt generalia, & generaliter sunt intelligenda
 20 de quibuscumque recussationibus, l. 1. §. quod autem, ff.
 21 de iur. lib. 1. §. & generaliter. ff. de leg. prob. & quod pro-
 22 cedat etiam si essent in materia odiosa, Angel. in l. si
 23 fidei iussor. Princ. Dec. cons. 334. num. 5. fortius igitur in
 24 isto decreto, & quod cum emanaverit adobuandura
 25 fraudibus, & calumniis, favorabile est, & late interpre-
 26 tandum, l. 1. §. perquam, ff. de calum. cap. quatenus, de prout
 27 cap. si Cuius de sentent. excommuni. lib. 1. Dec. cons. 3.
 28 in fine. Aym. cons. 118. num. 11. & Quando etiam decretum
 29 loqueretur de recussationibus Iudicis in specie, ex ea-
 30 lumniam in recussatione Iudicis bene argueretur ad calu-
 31 niam recussandi Notarium, l. si cui, §. idem, ff. de
 32 iur. Dyn. in reg. semel malis, num. 1. de reg. iur. in 6. c.
 33 vbi aliquis iuxta causam Marchio habuisset suspitum
 34 Notarium, cessasset omnis suspicio ex datione alterius
 35 Notarii adiuncti, Auth. si vtrius contrigerit, vbi laf. num. 2.
 36 Cuius iudicium dictum in vna Toletana Decimarum 2. Junij
 37 1409. coram Illustrissimo Cardin. Pamphilio. & Alia
 38 etiam nullitas fuit prætextu, quod testes fuerint extra
 39 terminum examinatorum, non subsistit, quia agendo, prout
 40 attendi debet, tempore receptionis, & iuramenti, Cal-
 41 der. off. de iurib. lat. Rom. cons. 443. num. 4. & seq.
 42 Ex protogationibus accuratè, & fideliter calculatis
 43 pro parte Capituli, & subducto tempore, quo Marchio
 44 plura de facto, & illicita obtinuit impedimenta, etiam
 45 medianibus recussibus ad Iudices laicos, apparet fuisse
 46 & iuratum in tempore, & est enim deducendum tem-
 47 pus huiusmodi impedimentorum, ut infra terminis
 48 Decretum Papale.

tradit Bald. in l. 1. c. 4. C. de iur. calum. Tiraquel. de re-
 1 tract. leg. §. 12. glof. 2. n. 3. & facit regula generalis, quod
 2 tempus non currit impedito ex mora, & culpa ad clerici-
 3 rij, ut not. in Auth. Clericus, C. de epis. & Clericis in Epi. C. de
 4 adul. Aut dicendum, quod in odium Marchionis im-
 5 pedimenta præstantes testes haberi debeant pro ritè, &
 6 rectè examinatis, Fel. post alios in cap. quoniam frequen-
 7 ter, num. 7. et in n. in consil. Dec. in cap. a. num. 51. de test.
 8 Peregr. de test. §. 1. glof. a. fuit dictum in vna lauten. Vari-
 9 dæ 17. Febr. 1595. & in Lunen. Surzamen. Canonici
 10 coram Illustrissimo Cardinali Sepapino, & in
 11 Cimitaten. Scholasticis 24. Martij 1597. coram Illustris-
 12 simo Cardinali Pamphilio. Non obstant sententia bo.
 13 me. Cardinalis Lancellotti iuncto stylo Rotæ, secundum
 14 quem quæ omnes ditiones censentur tenotæ ante
 15 prolationem sententiæ; quia Domini hoc intelligebant
 16 ad effectum validitatis forentiæ, quia illis stan-
 17 tibus esset nulla, l. sine pars, vbi Bald. & alij, C. de delat.
 18 Glof. in cap. significans, in verba (peracius) vbi lo. And.
 19 & alij de appell. non autem tunc ad effectum invalidandi
 20 probationes post sententiam factas, quod in casu no-
 21 stro redditur clarum, ex quo post sententiam fuit
 22 novus terminus præstitus inherendo remissioni, ex
 23 quibus, & aliis per informantes deductis fuit resolu-
 24 tum pro validitate examinis.

ANNOTATIO.

- a Et quod si remissoria sit directæ duobus Iudicibus, ex-
 1 iocem factum coram vno solum non valcat, Rot. de test. 12.
 2 num. 3. par. 2. in revent. fuit dictum in Calaguritana Abbatia
 3 28. Februarij 1599. coram Cardinali Pamphilio, & in
 4 Tiraconensis, elecmolytaria 25. Februarij 1604. coram Car-
 5 dinali Lancellotto, & in Hispalen. primatum 16. Fe-
 6 bruarij 1618. coram R. P. D. Pamphilio, & illa nullitas,
 7 cum respectu defectum iurisdictionis, non est sanabilis,
 8 etiam itane clausula (adhuc) vbi dicit Rota in d. Hispa-
 9 len. primatum, licet autem itaore recussatione alterius,
 10 qui non vult interesse examini, possit unus solus proce-
 11 dere, tamen requiritur negligentia, vel malicia recusantis,
 12 aliis non potest alter solus procedere, ita firmavit
 13 Rota in dicta Hispalen. primatum, per text. in c. quodren-
 14 tium, §. 1. & ibi Glof. in verba cum pectis, de offic. deleg.
 15 cap. cum plures ad offic. deleg. in 6.
 16 b Sufficit quælibet levis causa suspitionis, ut Iudex re-
 17 pellatur. Rota de test. num. 10. & 11. per a. dia. & de test. 99. n.
 18 1. per a. dicitur, fuit dictum in Gerunden. admiralitatis
 19 coram Robultero impetr. penta March. rom. 2. fel.
 20 316.
 21 c Prout etiam calumnia arguitur ex continuis, & fre-
 22 quenti recussatione visque ab initio facta Rota de test. 103.
 23 in fin. per a. dicitur, & per a. de test. 107. fuit dictum in Hispa-
 24 len. primatum 31. Maij 1619. coram R. P. D. Pamphilio,
 25 prout etiam, quando apparet calumnia vna ex causis
 26 expressis pro recussatione, perzoniam in totum recussio
 27 calumniola, Rota de test. 103. sub. n. 6.
 28 d In contrarium, quod in Notariis non cesset suspicio pro
 29 dationem adiuncti, quia potest Notarius suspensus recu-
 30 lare dicta testium, cui malo non providetur per dationem
 31 adiuncti, dicit Rota de test. 104. per a. dicitur, & aliis
 32 pluries fuisse tenendum dicit Generali super reg. 2. in anno-
 33 tet. contra nullitates, num. 107. vbi restatur in Coria sevu-
 34 ri, quod Notarius recussans omnino remouetur.
 35 e Et quod testes, qui fuerint induci, & iuramentum infra ter-
 36 minum datum ad prebendum, possint post terminum
 37 examinatorum, etiam doct. Felyn. in cap. loci canonum, num. 10. de
 38 probat. Rota de test. 2. de testibus in manu. Vell. in proc. dicitur,
 39 cap. fin. num. 6. Verall. de test. 185. num. 3. per a. Seraph. de test.
 40 187. num. 11. & hoc proclit etiam si iuramentum sit datus
 41 ad recipiendum, & examinatorum testes, Rota de test. 99. de
 42 probat. in anty. & ratio est, quia dies examinis non habent
 43 ad illud iuramentum, ut dicit Felyn. in d. loci canonum, quod
 44 etiam dicit hoc habere locum, etiam si ulla diligen-
 45 tia fuerit adhibita, ut testes infra terminum examina-
 46 rentur.

1187.

Olivarius Remensis.

Z

9

Clementis

Civitaris Castellii luci dotis.

Veneris 22. Iunij 1607.

ARGUMENTVM.

Promissio dotis facta in scriptura privata continente obligationem Cameralem est exequenda contra subscribentem, & illius heredem, etiam si careat testibus, & responderet ad defectum non acceptatæ promissionis, & ad defectum stipulationis.

S V M M A R I V M.

1. Subscribens se obligat ad omnia contenta in scriptura, & tamò magis, si expresse promittat contenta in illa.
2. Scriptura privata probat contra subscribentem, & heredem, etiam si careat testibus.
3. Pater potest stipulari pro filia, & num. 10.
4. Etiam si filia sit absens.
5. Stipulari licet ex causa dotis.
6. (Promissionis) verbum in scriptura imperat stipulationem.
7. Hoc etiam procedit in scriptura privata.
8. Dotis promissio non requirit stipulationem nudo pacto debetur, imò in casu stipulationis, etiam si non instrumentum.
9. Dot. & donatio propter nuptias par passu ambulant, & istædem fiuntur prout legi.

DECISIO CCCXXVIII.

Omni unanimiter dixerunt apocham esse exequendam; quia continet obligationem Cameralem, & alius in vim mandati A. C. in parte executionem habuit, & quæ apocha, cum fuerit à partibus subscripta, obligat ipsas ad omnia in ea contenta, tum ex natura subscriptionis, ad cumulatæ per Gabri. de pref. cancl. 3. num. 1. tum quia in subscriptione expresse promittunt contenta in ea. Non obstat, quod non habeat a subscriptione testium: & quia contra subscribentem, & heredem non requiritur, Rebuff. in trati. de Ch. reg. n. 84. cum pluribus seq. Gabri. de probat. cancl. 9. num. 1. & 2. Nun obstat, quod Ancilla esset absens, nemine pro ea donationem acceptante; quia imò pater pro ea acceptavit promissionem, & potuit pro filia pacisci, & stipulati, & 1. quodamque. §. 1. & l. quod ducitur, ff. de verb. oblig. nec in §. si quis. Insti. de iur. stipul. Paris. conf. 76. num. 9. lib. 3. licet ipsa esset absens, & Pic. in rectori in quarum, num. 136. in fine, ff. ad leg. Falcid. M. l. in ver. absens, num. 1. Paris. ibi, & præsertim cum donatio illa esset ex causa dotis, ita ut nedum pater, sed etiam extraneus pacisci poterit, l. Cuius ff. de iur. iur. in l. stipulati, §. alteri, num. 30. ff. de verb. oblig. Paris. l. de conf. num. 11. Non obstat, quod dicitur de defectu stipulationis; quia vltra quod negari potest talis defectus, & cum verbum (promissio) in scriptura importet stipulationem, §. si scriptum, Insti. de iur. stipul. & quod etiam procedit in privata scriptura, Dec. consil. 107. num. 1. aut. nudi. vers. simpliciter promissionem. & dotis promissio non requirit stipulationem, cum nudo pacto debetur, l. ad exactionem, C. de dei. promiss. & in ea singitur stipulatio, & competit actio ex stipulatione, etiam si stipulatio non intercesserit, l. unica, circa prout, ubi Bald. & alij. C. de rei. iur. ar. Nec faciendum vis, an apocha loquatur de dote, vel de donatione propter nuptias, & cum pari passu ambulant, & istædem

fruantur privilegio, Ambros. data, C. de dei. propter nuptias. & Auth. agnatus, C. de dei. promiss. de licentia autem, & approbatione Ancillæ, non est dubitandum, cum in vim dictæ apochæ sit secutum matrimonium, & ex illa deductus per performerantes.

ANNOTATIO.

- a. Et t. quod pater possit pro filiis stipulari, Sord. decis. 322. num. 1. ubi dicit hoc procedere non solum respectu filiorum natorum, sed etiam nasciturorum, Menoch. consil. 153. num. 3. hoc autem non procedit, quando pater stipularetur filiis post obitum suum, quia cum in tali casu nihil sibi quærere possit, cessat ratio quare pater pro illis stipulati possit, Rota decis. 489. sub num. 2. vers. nec obstat, par. 1. dicitur.
- b. Bald. Nouel. de privi. de. privi. 22. num. 1. cum alijs per Barbo. in l. Causa, sub num. 7. ff. solut. matrim. Glencius Beltramius.

Perusina fideicommissi de Alphanis.

Veneris 22. Iunij 1607.

ARGUMENTVM.

Filij positi in conditione ex quibus coniecturis cessantur vocati.

S V M M A R I V M.

1. Filij in conditione positi non censentur vocati iuxta opinionem glossæ.
2. Ab hac opinione recedunt ex consuetudine.
3. Filij positi in conditione quando sunt descendentes sufficiens lenientia coniectura pro illorum vocatione.
4. Consuetudo vocationis est, si in alia parte testamenti reperiuntur vocati.
5. Item decessus ad plures substituimus, & maxime si in illis fuerant substitui non solum remaneret, sed etiam extraneis.
6. Item quando fuerunt positi in conditione cum qualitate legitimariæ.
7. Item si non simul, sed pharet fuerunt in conditione positi.
8. Item si vocati sunt filij substitutorum, maleb. enim magis censentur vocati filij bareddam primo loco institutorum positi in condicione.
9. Parentum commune votum est hereditatem suam pervenire ad descendentes.
10. Consuetudo vocationis plurium in conditione positorum, quando singula de per se paterentur defectum, simul novella inducunt vocationem.
11. Hoc autem malum pendet ab arbitrio Iudicis.

DECISIO CCCXXIX.

Conclusum fuit constare de fideicommissio ad fauorem Marcelli Iunioris, & fratrum de Alphanis, & ex eo, quod fuerunt positi in conditione tanquam filij Baldaxaris; hæc enim receptissima sit sententia, l. Glor. in l. Laurus, ff. de hered. insti. quod filij positi in conditione non sint ex testamento vocati, sed tantum sit eis relictorum ius legitime successionis, & attamen sine controuersia est ab ea recedendum ex coniecturis vocationem suadentibus, Soc. in l. cum Anni, in fin. vers. à quatuor, in plurimum, ff. de cond. & demon. & conf. 14. num. 3. lib. 3. Corn. conf. 146. num. 19. in fin. lib. 4. latè illustrissimus Cardinalis Mantica, de consuet. volum. vol. lib. 11. in l. 2. num. 19. Put. decis. 215. lib. 4. & Rota passim admittit, & quando, & in casu nostro, descendentes re-

flatoris

testatoris sunt positi in conditione sufficienti leuioris
coniecturae, Cora. conf. 97. sub num. 3. vers. est cum iunior
venerit lib. 1. Aym. conf. 367. sub a. 9. Illustrissimus Mauri-
cia de consuet. lib. 1. tit. 2. in final. verb. cum aliis per Peregr.
conf. 91. num. 14. lib. 1. fuit dictum in vna Viterbien. fidei-
commis. 18. Decembris 1600. coram bono me. Litta, &
in pluribus aliis relictis in illa Ciuitatis Castell. fidei-
commis. 14. Maij preteriti coram me: coniecturae au-
tem multae, & videntes concurrunt, inter quas illa est
potissima, quia hoc, quod posuit in hac substitutione,
in conditione vocatus in euentum, quod haereditas insti-
tutus, & eorum patres committerent delictum aliquod
dignum confiscatione bonorum, vt in individuo est de-
ciso Illustrissimi Cardinalis Millini in Spoletana Ter-
razum 21. Iunij 1599. magna enim est coniectura vo-
cationis, quando in alia parte testamenti sunt expressae
substitutiones, lib. 4. Aym. conf. 108. col. 5. vers. Non quoniam obliuio, lib.
4. Aym. conf. 62. num. 10. Ruin. conf. 160. sub num. 14. lib.
2. cum aliis adductis in illa Ciuitatis Castell. in qua
etiam apparet Rotam sepius hanc coniecturam magis
facile. Concurrit alia coniectura surgens ex digesta
ad plures substitutiones, inx. conf. Anchar. 74. quod est
magis communiter receptum, & à Rota approbatum
ex latè deductis in dicta Ciuitatis Castell. vbi etiam
fuit dictum procedere sine difficultate, quando con-
currit aliqua alia coniectura, & quando sumus in descen-
dentibus testatoris: cum praesertim in sequentibus gra-
dibus repetatur substituti non solum remotiores, sed
etiam extranei, qui non sunt de familia testatoris, R. p.
in l. Centurio, sub n. 163. vers. 4. consilio, ff. de vulg. & pup.
Alban. conf. 87. num. 12. cum aliis in dicta decis. citatis.
Accedit, quod non fuerat posuit in conditione filij
simplex, sed et filij legitimi, & naturales, & ex legiti-
mo matrimonio procreati, Socin. iun. conf. 110. num.
25. & seq. lib. 1. qui dicit hanc coniecturam multum con-
cludentem, cui nihil opponi potest, & consil. 145. num.
39. eadem lib. potentissimam appellat, cui nihil opponi
potest, quam secutus est Thob. Non. conf. 311. num. 11.
vers. secunda est consilia. Rimin. iun. conf. 21. num. 44.
Menoch. qui dicit non leuem coniecturam, conf. 125.
num. 10. latè persequitur Illustrissimus Cardinalis Man-
rica, de consuet. lib. 1. tit. 2. in 3. num. 7. cum pluribus
sqq. plene Sured. de res. 162. qui dicit hanc solum vti ve-
gentissimam coniecturam sufficere, & amplexa fuit
Rota in vna Bononien. de Populis 13. Nouemb. 1566.
eotam Robustio, & in alia Bononien. de Filicinis 5.
Iunij 1591. coram Illustrissimo Cardinali Scraphino,
praesertim quia non semel, sed bis fuerunt in condi-
tione positi, ex quo arguitur maior coniectura vo-
cationis, vt per Cora. conf. 74. num. 1. & seq. lib. 1. & alios,
quos refert, & sequitur Menoch. praesumpt. 76. num. 58.
lib. 4. & dixit Rota in illa Ciuitatis Castell. Accedit,
quod testator vocauit substitutos, et substitutionem
illam vnde multò magis credendum, quod voluit vo-
care filios institutorum, ne aliis melioris conditionis
sint minus dictis, Ruin. conf. 140. post num. 9. & 12. sub
num. 1. conf. & ifund. ex lib. 3. fuit latè deductum in illa
Ciuitatis Castell. Ex quibus coniecturis iunctis cum
ratione omnibus substitutionibus annexa, scilicet, vt
dignus testatoris remanere appetat, absque eo, quod in
eis inspicitur mendacitas, ex prohibitione alienationis,
absque coniecturis per informantes pro Alphanis de-
ductis Domini vniuersim reuerentur eos esse vocatos
Coniecturae enim sunt multae, & videntes, & agniti de
descendentibus testatoris, et facile autem persuadetur,
non voluisse haereditatem suam ad suos descendentes
peruenire, eam in hoc concurrat commune naturae, &
potentum vocis, L. scripto ff. unde lib. et Et quando singulae
coniecturae singulatim considerantur, parentum difficul-
tatem tamen simul iunctae manifestatur inducere vo-
cationem, Bero. qui alios allegat, conf. 108. num. 15. in fin.

lib. 2. Soc. iun. conf. 110. num. 18. in fin. & item. seq. lib. 3.
Mich. Graff. de comuni, in 6. fideicommissum, quod. 14.
in fine, dixit Rota in illa Spoletana bonorum in vna
Montis Falci fideicommissi 20. Nouemb. 1602. coram
Illustrissimo Cardinali Pamphilio, & in illa Ciuitatis
Castell. et Domini, et quorum arbitrio pendet
examinatio huiusmodi coniecturam ex cumulatis
Surd. d. decis. 162. num. 11. censuerunt coniecturas pro
vocatione adductas, multum prestare coniecturas in
contrarium adductas pro parte Sessij, & liti confortium,
placueruntque responsones dari pro parte illorum
de Alphanis, & ex his fuit conclusum constare de
fideicommissi ad eorum fauorem.

ANNOTATIO.

Vide circa materiam dictae decisionis, supra decis. 315. &
quod ibi dixi.

Romana nullitatis executionis.

Luna 25. Iunij 1607.

ARGUMENTVM.

Plures nullitates deducuntur ex defectu man-
dati procurae non exhibiti, & ex eo quia con-
tra tertium fuit actum executiuè, & quia non
fuit exhibitum instrumentum, vnde iusti-
ficatur sententia.

S P M M A R I V M.

- 1 Mandatum procura non sufficit habere, sed debet etiam
exhiberi, quando est facta processu neminem audiri,
nisi dicto de legit. mo mandato.
Hinc non procedit quando adit praesumptio mandati, &
num. 5.
- 2 Executio non potest agi contra tertium possessorem, etiam
si agatur in vim obligationis Cameralis.
- 3 Sententia, quae non iustificatur ex actu, est notorie ini-
sta.
- 4 Notoria iniustitia aequiparatur nullitati.

DECISIO CCCXXX.

Pro informante; sententia enim Audit. Cam. est nul-
la, quia coram eo nunquam fuit exhibitum manda-
tum procurae competentis pro Caballariis, et tamen
fuerunt pro parte illorum de Gibertis processum, non
audiri, nisi dicto de legitimo mandato, quod actu non
releuat, quod verè esset Procurator, Bald. conf. 122. circa
med. lib. 3. Aym. conf. 108. sub num. 1. latè Gabr. conf. 25.
d. num. 25. vsque in fin. lib. 2. Guidop. decis. 129. & lèpe
fuit resolutum, est etiam nulla, quia fuit actum exe-
cutiuè contra tertios possessores, Ruin. conf. 57. num. 1.
et seq. lib. 4. Bero. conf. 47. num. 6. lib. 1. fuit dictum in vna
Romana Computoem 18. Martij 1594. coram Illustris-
simo Cardinali Millino, in qua fuit adductum hoc pro-
cedere etiam quando agitur in vim obligationis Ca-
meralis. Ratus non apparet de exhibitione instrumen-
ti venditionis cum pacto redimendi, licet fuerit pote-
statum nihil fieri, nisi eo exhibito, et ex quo sequitur,
non solum sententiam non iustificari ex actu, & per
consequentem esse notorie iniustam, Paris. conf. 54. num.
2. lib. 4. Conf. de Graff. decis. 2. de solut. fuit dictum in vna
Romana Vineae de Scappueis 11. Martij 1572. eotam
Binantino, & in vna Vindobon. beneficij 9. Iunij 1600.

Z 4. cotam

4 coram me; & passim tenet Rota, & quod notorio in iudicio acquiescit nullatenus, ut lapsissime fuit decisum, & signanter in vna Gadicen. Statutorum 19. Nonembria 1580. coram Illustrissimo Cardinali Seraphino, sed etiam stante protestatione, sententiam polliceri esse nullam, & sentit Rota 10 Romana Censur 4. Decembrii 1595. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio.

ANNO TATIO.

- 5 a Huiusmodi protestatio non viciat processum, etiam si mandatum non exhibeatur, quando potest illud presumi ex notabili impensa, & ex exhibitione iurum facientium ad causam, prout in specie dixit Seraph. 231. n. 2. & fuit dictum in Romana Mercedia 1613. coram R. P. D. Manzanedo, & coram eodem in Eugubina Pensionis 7. Aprilis 1617. Item nulli dicta protestatio fuerit in quolibet alio repetita, censetur ab ea recessum, & non casus nullitatem, ut habetur supra in decis. 44. & ibi alius concordantes adduxi.
- b De quo dixi supra ad decis. 1.

Oliverius Balthusianus.

Bürgen. Canonicatus.

Luna 25. Iunij 1607.

ARGUMENTVM.

Illegitimitas ex quibus probetur

SVMMARIVM.

- 1 Illegitimitas probatur ex dispensatione petita reprobo Romano contrarium sententia.
- 2 Absolutionem ab excommunicatione petens non facit si excommunicationem, quando petitur ad cautelam, & vide loci num. 13. ubi referuntur plura sententia.
- 3 Absolutio ab excommunicatione in dubio est petenda.
- 4 Purgamini ex absolutione petita saltem presumunt, si non plene probatur.
- 5 Illegitimitas probatur ex probatione presumptiva.
- 6 Illegitimitas probatur ex confessione confessa in dispensatione: in qua narratur, quod quis sit natus ex persona, cum qua non potest contrahi matrimonium.
- 7 Illegitimitas maxime probatur ex dispensatione, quando superius fuit petita.
- 8 Dispensatio presumitur, quod fuerit impetrata ab eo, vel de mandato illius, de cuius iurisdictione propter impensam, qua in expeditione requiritur.
- 9 Ratiocinatio inducit excommunicationem scriptam penes se.
- 10 Item ex ipso illius.
- 11 Producenti scripturam censuram fateri omnia in ea contenta.
- 12 Hoc procedendum si scriptura fuerit producta a Procuratore, quoniam censuram de mandato principalis producta, & vide num. 10.
- 13 Productio facta a Procuratore an, & quando produciatur principali, & num. 10.
- 14 Excois iurium sustineri debet, etiam si patitur aliquem defectum, quando aliter de illius iurisdictione non dubitatur.
- 15 Testes qui primo fuerunt excois multum, si postea repellantur, sufficiunt quod si referant ad illud primum excois nullum, & vide num. 21.
- 16 Nuncius Hispaniarum habet iurisdictionem in censuris hispanice.

17 Interrogatorium desinit legatim non viciat censuram, & vide num. 21.

19 Supplicatio an praesentem perrexit ab eo, vel de mandato illius, qui pro arce in ea est nominatus.

Excois factum in iurisdictione de iure est validum, & num. 23.

DECISIO CCCXXXI.

Conclusum fuit constare de illegitimitate Francisci, & quoad istud caput etiam gratiam Michaelis esse iustitiam, & probatur enim primò ex dispensationibus tam à Sede Apostolica per viam sacre Penitentie, quam ab Ordinario, & à Nuncio Hispaniarum obtentis, Bald. in l. 2. cum 1. C. de iur. iur. num. Alex. in l. decem, num. 14. & ibi etiam lat. post num. 13. vers. quorundam quid, ff. de verb. obligat. Dec. in l. non videtur rem amittere, num. 3. Cagnol. sub n. 1. ff. de regul. iur. Fel. in 1. litem, sub n. 19. vers. & unde, Bald. de prof. Et auctoritas Rom. eorumque sententia in l. 1. ff. de non. oper. num. in concursu tot Doctorum non videtur habenda in consideratione, cum præsertim dictum Bald. comprobetur multis similibus adductis per Alex. in d. l. decem, à num. 33. vsque in fin. & latius per las. num. 15. cum dubius fess. Non obstat, & quod petens absolutionem ab excommunicatione non fateatur se excommunicatum, quia hoc procedit, quando petitur ad cautelam, ut in terminis nostris respondit Rota in vna Meliten. Abbatie 27. Aprilis 1592. coram bo. mem. Gypsiq. & tradit lo. And. in cap. venerabilem sub num. 32. de elec. ultra quod in excommunicatione solet, imò debet in dubio peti absolutio, & ap. illud, de Clir. excois. num. 1. quod non contingit in legitimatone seu dispensatione. Et ubi dictum Bald. & sequacium haberet difficultatem quoad veram probationem, & negari tamen non potest, quia saltem oritur probatio presumptiva, las. in l. 1. num. 4. ad fin. ff. de non. oper. num. Couar. in rep. cap. alina mater, s. par. 9. 12. num. 2. circa med. de senen. excois. lib. 6. & quod probatio presumptiva admittitur ad probandum illegitimitatem, Bald. in l. vlt. circa princip. ff. de stat. hom. Nat. conf. 473. n. 19. lat. Bero. quest. 90. per ut. Cardin. Paleotti. de nob. & sp. n. 16. num. 2. & 1. fuit dictum in Romana hereditaria à Borchetta 10. Decembrii 1576. coram feci. rec. Clemene VIII. Tanti magis, quoniam non sumus in illa nuda, & simplici confessione reluctantis à sola petitione dispensationis, quam presumptivam appellant las. & Couar. tacitam Paul. de Casti. in d. l. decem, post num. 4. sed sumus in expressa, quia exprimitur, quod Franciscus erat natus ex Presbytero, & concubina, quæ sine aliqua difficultate plene probat, Paul. de Casti. ibi, Abb. in cap. archidia. in fin. de homicid. Alex. conf. 38. sub num. 10. lib. 7. Caputaq. decis. 216. num. 3. par. 1. fuit dictum in illa Meliten. Abbatie, in qua dicitur hoc prius fuisse dictum in Casaragustana Status de Morata coram bo. me. Bualo: Considerando & etiam, quod scriptum fuit petita dispensatio, ut consideratur Rota in illa Meliten. Non obstat, quod non appareat dictas dispensationes fuisse impetratas à Francisco, & quoniam presumendum, quod ab ipso fuerint impetratæ, vel saltem de eius mandato propter impensam, qua in eorum expeditione requiritur, Callad. decis. 3. num. 4. de Proc. Caputaq. decis. 190. num. 4. par. 1. & in nostris terminis fuit dictum in illa Meliten. Abbatie præsertim propter illarum pluralitatem, quæ omnem suspitionem fraudis excludit, Aym. conf. 375. num. 11. Cellario autem mandato non decet certificationem, & approbationem Francisci, tunc quia eis apud se requiritur, ut latet per Gabr. de presencio, 4. & tunc quia eis fuit usus, Rot. de 10. ad 39. de precat. in num. Caputaq. decis. 193. num. 2. par. 1. fuit dictum in illa Casaragustana Status coram bo. me. Bualo,

- Bubala, & in Meliten. Vfus enim probatur non solum ex ipsarum effectuatione, cum illarum vigore obtineant ordines, & beneficia, ad quae illarum dispensatione non fuisset admissus: Sed etiam ex illarum productione, ita enim illam considerant dictae decisiones, & facit regulam, quod productus scripturarum censetur facti omnia in ea contenta. *Glos. in l. 1. §. admissus, in ver. die, consil. 1. de ed. L. ap. allegat. 119. num. 1. consil. eo enim, Bald. in cap. prescriptum, lib. 2. de res. R. Roman. consil. 63. n. 5. Alex. consil. 115. num. 11. lib. 2. Nec facit, quod Franciscus eas non produxerit, sed Procurator; quod verisimile est, & plusquam verisimile, quod Procurator eas habuerit a Francisco, & de eius mandato produxerit, *Ar. consil. 10. num. 4. in fin. & num. 10. Modern. de iur. d. in ver. num. 97. qui alios cumulat.* Non obstat, quod obstat, scripturas non fuisse foris extractae; quia contrarium ostendunt informantes pro Michaeli; cessat enim potissima multitudo opposita ex defectu mandati Io. de Cespeder, quia de eius mandato constat, cum fuerit constitutus vna cum Ioanne de Vianco, & Francisco della Torre; nec dubitari potest de acceptatione mandati, cum fecerit totum processum remissorialem nomine aduersarii. Nec releuat protestatio, quod in processu compulsores debent citari Franciscus della Torre, & Io. de Vianco, quia talis protestatio non fuit infecta, nec à tergo literarum compulsozialium iuxta stylum solum adnotata, ita vt Procurator Michaelis non potuerit de ea habere notitiam; nec mirum si fuit omisa, quia remissoria fuit decretata 6. Octobr. 1604. protestatio autem facta fuit 9. eiusdem, de quo tempore iam erat expeditae littere remissoriales, & quando etiam extractio pareretur aliquam difficultatem, sustineri deberet ex eo, quod scripturae extractae satis verificarentur, tum ex eo, quod licentiatum Gaspar de Ziozo de clero ibi à Iudice remissoriali iuramento, & ostensis titulis declarauit esse illos, quos tamquam protitos inuenit in domo Francisci, quia venerat ad illos inuentandum, nonus testis vidit dispensationem Nuncij, de qua etiam deponit octauus. Adfuit testes, qui non solum adminiculant dictas scripturas, sed etiam per se probant, quod quos adest tertius bene informatus, quia dicit, quod quando mortuus est Petrus pater, Franciscus erat quinquagesim, vel sex menses, & remansit in domo ipsius testis, deponit de publica voce, & fama, per quam probatur illegitimitas, Bald. *legum. d. in cap. 1. ff. de stat. hom. Alex. consil. 78. num. 11. lib. 2. cum aliis, quos refert, & sequitur Bar. consil. 88. num. 13. & 14. Non obstat, quod ibi testes fuerint prius à Iudice examinati, quia sufficit, quod fuerint coram Nuncio foris examinati, & satis est, quod in repetitione se referant ad illud primum examen, Bar. *in l. an. num. 6. C. ad leg. Corn. de fals. Alex. in l. legatus instituitur, num. 7. & ibi Claud. num. 3. ff. de leg. 1. Caput. decis. 37. lib. 1. in manuscriptis. fuit dictum in Toletana pensionis 17. Nouembris 1567. & in ysa Calaguritana Marimonij 14. Nouembris 1571. eorum Illustrissimo Seraphino. Nec obstat nullitas, quae examini obicitur ex defectu iurisdictionis in beneficiis, quia in illis Cardinalis Gymnasium tunc habebat iurisdictionem in causis Gymnasialibus, vt fuit dictum in Abulen. Cappellaniz 10. Iunii 1603. eorum Illustrissimo Cardinali Millino, & in eodem repetitur 9. Decembris 1605. eorum R. P. D. Marquemondo. Non verificatur, quod testes non fuerint examinati super omnibus interrogatoriis, sed potius contrarium ostendunt informantes pro Michaeli, quatuor enim faciunt à Promouere Burgen. examinator sine interfrogatoriis, quod licet sint repetiti coram Nuncio, illis tamen non videtur Michael, quod ultra quod talis defectus regulariter non vitiat examen, Alex. *consil. 171. n. 9. lib. 2. Dec. in d. h. consil. num. 16. de prob. & ibi. in c. per nos, num. 35. de testib. Put. decis. 427. lib. 1. & 417. n. 2. lib. 2. Alia****

benè tollatur per informantes pro Michaeli, & propterea omnibus simul iunctis fuit resolutum consistere de illegitimitate Francisci.

ANNOTATIO.

- a Idem tenet Ser. *consil. 112. num. 12.*
b Et quod petens absolutionem ab excommunicatione non fateatur se excommunicatum. Nota decis. 1. de excom. in actis, & decis. 1. de sententia excommunicationis antiq. & Rota decis. 55. num. 1. iuris impressi per Foris. post 1. 10. consil. Becc. *consil. 55. num. 31. vbi reddit rationem, quia absolutio plerumque petitur ad cautelam, quod tamen non procedit, quando in precibus narratur factum tale, ex quo resultat excommunicatio, ita declarat Rota d. decis. 35. n. 2. & fuit dictum in Meliten. Abbaziz 17. Aprilis 1590. coram Gypho. Couat. in cap. alma mater, par. 1. §. 11. num. 3. de sententia excommunicationis in 6. prout nec etiam componens se cum sisco censetur facti delictum, quia dicta compositio potuit fieri ad redimendum de la veratione, Gabr. de malef. *consil. 12. n. 1. & seq. Seraph. decis. 351. num. 5. nec minus banditis supplicans Principi pro restitutione, censetur facti delictum, prout dicit Rota in Vrbemurana hereditatis 3. Aprilis 1620. coram R. P. D. Mantanedo.*
c Licet Oldrad. *tr. consil. 1. simpliciter tenet, quod supplicatio preiudicat impetrata ab eo, ad cuius fauorem cantatamen Rota non feruit dictum consil. Oldrad. simpliciter, nisi quando vltimus concurrat impensa notabilis, vel magna est difficultas impetrationis, Saru. de anel. qu. 31. sub. n. 2. Seraph. decis. 360. fuit dictum in Verdunum. electionis Episcopatus 15. Nouembris 1599. coram Io. me. Card. Pamphilio, & in Parmen. beneficii 11. Decembris 1604. coram Cardinali Sacratu. vbi dicitur, quod aliis daretur magna occasio fraudibus; & hoc procedit etiam si ille, qui est nominatus pro oratore in supplicatione, esset praesens in Curia, & etiam si supplicatio esset registrata, prout laudat Rota in Iurgem. Abbaziz de Salas 10. Nouembris 1615. coram R. P. D. Vbaldo, per quam censetur recessum à decis. 539. par. 1. in reuoc. facta in eadem causa, vbi Rota tenet praesumi supplicationem potestatem ab eo, qui pro Oratore est nominatus, quando ille emittitur praesens in Curia.
d Et idem tenet Rota in Romana de Aronis 10. Iunii 1614. coram R. P. D. Vbaldo, & in decis. 614. n. 3. in fin. par. 1. in reuoc. vbi dicitur quod productio iurium facta à Procuratore praediudicat principali, non secus ac si effectus ab eodem principali, & est decisio Verall. 139. n. 3. par. 1. vbi dicit, quod confessio tacita resultans ex productione iurium facta per Procuratorem nocet principali, licet secus sit in confessione expressa Procuratoris. Verum in contrarium, quod productio iurium facta à Procuratore non praediudicat principali, tenet Rota decis. 593. sub. num. 5. *consil. 1. & productum par. 1. in reuoc. & in decis. 135. sub. n. 2. & consil. 1. de ratione par. 1. in reuoc. & facit, quia illa productio sapit tacitam confessionem, & sicut confessio expressa Procuratoris non praediudicat principali, multo minus praediudicare debet tacita, cum tacitum non debeat plus operari, quam expressum, Surd. post alios, *consil. 19. in fin. sed ad concordandum possunt reduci dictae decisiones, vt, si licet, prima optio procedat in productione iurium, quae verisimiliter Procurator aliunde habere non potuit, quam à principali; secus si verisimiliter aliunde habere potuit, quae distinctio bene colligitur ex dicta decis. 593. sub. num. 5. *consil. 1. & 2. dum ibi consideratur, quod priuilegium productum non fuit à principali de partibus transmissum, sed vt notum per Procuratorem in Curia repertum.*
e Et licet hac opinio, quod scilicet, si testis possit se referre ad aliud examen nullum, sit multis controversia, vt patet ex trad. per Facios. de test. qu. 61. §. 3. & seq. tamen illam Rota passim sequitur, vt per Verall. *decis. 147. par. 3. & decis. 430. num. 4. par. 1. decis. 171. vbi dicitur, quod Rota sepius hanc opinionem tenuit, quod etiam tenet in Conchen. Cappellaniz 17. Martij 1606. coram R. P. D. Ormbergio, & laze in Carthaginen. Canonizati 18. Ianuarij 1609. coram Cardinali Lancellotto, & in Tolitana hereditatis 6. Iunii 1618. coram bo. mem. Andrea, & esse magis communem, & magis veram attestat Farina. d. qu. 9. ce. num. 43. Vnde non est attemdend. decis. 750.*****

nam 4. par. 2. in rebus. dum ibi dicitur, quod testes de nouo examinandi non debent se referre ad primum examen, sed quod explicitè, & per eorum debent conuenire absque relatione ad primum examen nullum, est enim contra commonem sapientiam à Rota firmatum.

- 22 f. Examen sine interrogatoriis f. est validum. Alex. conf. 373. n. 3. lib. 1. R. R. conf. 3. nam 4. lib. 4. P. de dec. 427. lib. 1. fuit dictum in Tolentana hereditatis 6. Iunij 1615. coram bo. mem. Andrea, & fuit etiam dictum coram Sanctissimo, in re dec. 351. sed tamen testes non probant, nisi repensatur, prout pluries fuit in Rota resolutum. quas dec. cess. Farinac. de test. quæst. 73. sub n. 6. vbi latè tractat de hac materia, & idem tenuit Rota penes Seraph. dec. 301. n. 4. & quod caput validitatis examinis illud procedit, etiam si interrogatoria essent in actis producta, quando non est facta processio, quod testes non examinentur sine interrogatoriis, ita fuit dictum in Bononiensi, fidei commissi de Mauris 24. Novembris 1607. coram Cardinale Lancelotto, prout etiam examen f. factum sine interpellatione est validum, ex tradit per Sec. de iudic. lib. 3. cap. 8. n. 957. & fuit dictum in Tolentana hereditatis 6. Iunij 1615. coram bo. mem. Andrea, vbi dicitur hunc stylum adhibendi interpretem solum vigere in Curia

Oliverius Beltraminus.

Pampilonen. Sepultura.

Luna 25. Iunij 1607.

ARGVMENTVM.

Sepultura possideri non potest, nisi constet de illius existentia, quæ designatur ex effusione, humatione, & similibus. Clausula (sine præiudicio tertij) operatur, vt non censetur acquisita possessio in præiudicium tertij.

S Y M M A R I U M.

1. Possideri non potest, quod non est in rerum natura.
2. Sepultura designatur ex effusione, humatione, & similibus.
3. Sepultura possessio non inferitur ex possessione loci.
4. Clausula (sine præiudicio iurum aliorum) operatur, vt non censetur acquisita possessio in præiudicium iurum aliorum.
5. Et maxime, quando ista clausula est ad illa in ipso actu tradita.
6. An clausula (sine præiudicio) præferat ius in petitorio tantum an verò etiam in possessorem, & an inducat conditionem suspensivam, vel resolutoriam.
7. Intellegatur præterquam quoad expressa.

DECISIO CCCXXXII.

- Causa iterum proposita super eisdem Domini steterunt in decisis rationibus, de quibus in decisione, 1. impossibile enim est sepulturam, quæ non est in rerum natura, possideri. Nec facit, quod dicitur de possessione loci, in quo pretenditur sepultura, quia ille locus potest ad alios effectus forsitan possideri non ad 2. itum, 3. quia requiruntur certi actus, vt hostionis, vel humationis, vel similibus, designantes sepulturam, sine 3. quibus nec constituitur, nec possideri potest, 4. & propterea de possessione loci ad possessionem sepulture inferri non potest, & Papa intellexit quod actu adisset sepultura formalis & in esse deducta, concedit enim sepulture olim concessam perpetuam Pampilonen. Guglielmum, non autem concessit locum ad faciendam foueam pro sepultura, & in omnem euentum, vt in decisione dicitur, siue agatur de loco, siue (vt verius est) de sepultura præfata, possessio tradita fuit iuxta formam Brevis, 5. & sic cum clausula in eo posita (sine præiudicio iurum aliorum) ita vt nulla possessio possit dici

esse quæ sita contra eum, pro quo est facta referentia, 6. Put. dec. 32. lib. 2. cum alio adductus in decisione, 7. quod sine difficultate procedit, 8. eum clausula sit adiecta non solum concessioni, sed etiam traditioni, iuxta tradita per Card. de Grassi. dec. 30. de regu. iudi

ANNOTATIO.

2. Est conseruata opinio an d. clausula (sine præiudicio) 6. præferat ius in possessorem, an verò in petitorio tantum, de quo latè per Hond. conf. 36. nam 44. & seq. lib. 2. & non præferat nisi iura in petitorio fuit sepius tuncum, vt penes Mantie. dec. 332. & Seraph. dec. 756. n. 2. & in Romana census 13. Maij 1608. coram R. P. D. Coccino Detanato, & in alia Romana census 14. Novembr. 1608. coram R. P. D. Marquemontio, & per prius in Romana Precedentis 17. Iunij 1590. coram bo. mem. Orano. In conseruationem autem, quod præferat ius tunc in petitorio, quàm in possessorem, pluries Rota sentit frequentem decisionem. Put. 32. lib. 2. vt in dec. 103. per 3. lib. 3. d. 1. Seraph. dec. 409. nam 2. & 1. & in Romana domus de Castellis 17. Maij 1609. coram R. P. D. Casalerio, & in Sancti Severini honorum 1611. coram Cardinali Sacro, vbi dicitur, quod itane tali clausula, vel censetur præferat possessio alterius, vel quatenus id verificari non possit, visitabitur possessio alteri data cum d. clausula, & fuit etiam dictum in Ciuitatis Castellis 3. Iulij 1617. coram R. P. D. Vbaldo, vbi dicitur non censeri præiudicium iurum alterius quoad possessionem, nec etiam ad effectum manutentionis, & quod præferat iura tunc in petitorio, quàm in possessorem, tenet etiam Peregr. de fideicom. art. 47. n. 2. & art. 48. sub n. 36. & conf. 3. sub n. 43. vbi & in summa, lib. 2. Marefcot. varior. lib. 1. cap. 37. nam 31. & pro hac opinione facit illa ratio, quia appellatio iniuri venit etiam in possessione, præterea in princip. §. de acquies. poss. Verùm concordari possunt dictæ decisiones, vbi scilicet, prima opinio procedat quando versumur in actu possessio vel bene sit factio ab eadem parte, puta, quando quis soluit sine præiudicio iurum suorum, vel dimittit possessionem, seu alteri tradit sine præiudicio iurum suorum, tunc enim pars sibi non præiudicat possessionem, sed constituit aduersarium suum in possessione manutentionis, & in his terminis verò loquuntur dec. allegatæ pro prima opinione, aliter verò decisiones pro contraria parte loquuntur, & procedant in actu factio 3. iudice, puta, quando ludeat ad immisionem cum dicta clausula, quia ludeat nullo modo potest partibus in aliquo præiudicare, & vt dicit Peregr. de fideicom. art. 48. sub n. 36. constat intentionem iudicis esse nolle in iure suo alius præiudicium inferre, quando apponit dictam clausulam, & subdistinguit dicta clausula rem integram constituit, perinde ac si nihil esset per iudicem gestum.

Et in his terminis locum habet illa conclusio, quod clausula (sine præiudicio) reddit actum conditionalem, si 6. quatenus præiudicium ex actu alicui non inferatur, Peregr. de fideicom. art. 47. sub n. 25. vbi & idem Marefcot. d. cap. 37. n. 1. Martia de clausul. par. 2. claus. 357. nam 1. qui alios reuertunt. Quod tamen est intelligendum de conditione non suspensiva, sed resolutoria, hoc est, quod confitio de alterius præiudicio, & iure, actus resoluitur, interim autem actus gestus cum dicta conditione habetur pro puro, bene Peregr. d. art. 47. sub n. 25. vbi & intelligit, Hond. conf. 36. n. 44. lib. 2. Seraph. dec. 377. n. 2. & 3. vbi dicit, quod possessio data cum dicta conditione censetur pure data, quamdiu non apparet alium habere potiora iura, optimè Rota in dec. 31. sub n. 3. par. 1. in rebus, & faciant in simili, qui dixi supra ad dec. 350. de clausulis (dummodo alicuius ius quæ sit non sit) & (dummodo casus ad nos hoc vice pertinet.) Et ideo possessio, que erat ad vacans acquiri non obstat, quod fuerit tradita cum dicta clausula (sine præiudicio iurum) quia dicta clausula solum præferat possessionem alterius plenam, Card. de Grassi. dec. 3. n. 3. & 4. de verborum significat. Rota d. dec. 311. nam 3. & fuit dictum in Romana domus de Castellis 14. Decembr. 1607. coram R. P. D. Casalerio, & in Sabina. Castri Mompei 7. Febr. 1618. coram R. P. D. Verofolio, & fuit etiam Hond. conf. 36. nam 51. lib. 2.

Circa quam clausulam (sine præiudicio) possim etiam Rota 7. sequitur consil. Oldrad. conf. 210. quod scilicet, intelligatur de

cur de alio per iudicio, praterquam quoad expressa, Seraphin. decis. 716. n. 1. & decis. 1441. n. 4. Rota dec. 136. n. 3. par. 1. decis. cum aliis per Hond. & decis. 86. n. 46. & per Mart. d. decis. 157. n. 3. qui alias decisiones Rote refert.

Glavina pertraminur.

Romana Argentorum.

Mercurij 27. Iunij 1607.

ARGUMENTVM.

Statutum Urbis 151. habet locum in fideiussione, & in omnibus aliis contractibus, in quibus mulier, vel minor ladi possunt, & requirit causam, quæ respiciat utilitatem mulieris, & minoris.

SUMMARIA.

- 1 Statutum Urbis 151. habet locum in omnibus contractibus, in quibus mulier, vel minor ladi possunt, & ladi sub num. 9.
- 2 Fideiussio est contractus de sui natura laicus.
- 3 Mulier non potest fideiussore, maxime ad favorem mariti.
- 4 Statutum Urbis 151. requirit non solum causam, sed etiam plenam cognitionem circa dictam causam.
- 5 Et illa causa debet respicere personam mulieris, & illius utilitatem, vel saltem quod non tendat in eius prejudicium, & approbatur debet a consanguineis, & a iudice, de quo vide sub num. 10. ubi allegantur decisiones in contrarium.
- 6 Consanguinei debent interire, quod mulieri non praeiudicat obligatio.
- 7 Fideiussio uxoris pro marito est laica, quando non potest in bonis mariti habere relevationem.
- 8 In fideiussione mulierum non debet tolerari aperta lasio fideiuberis, prout est quando fideiuberis sine spe relevationis.

DECISIO CCCXXXIII.

Resolutum fuit Marchionissam ad aliquid non teneri immo eius obligationem esse nullam ex dispositione Statuti Urbis 151. cap. 15. quod non habet locum in omnibus contractibus, in quibus minor, vel mulier ladi possunt. ^a Per. decis. 1. 61. num. 2. lib. 3. Crescen. decis. de casibus. fuit dictum in Teburtina Castris Sambuci 22. Februarij 1577. coram sac. rec. Clem. VIII. & in pluribus aliis relatis in illa Romana relevationis modernioris coram R. P. D. Ottembergo 22. Martij 1602. 1. fideiussio autem non solum est contractus de sui natura laicus, l. 1. C. de fil. fam. minor. l. au. prater. §. 1. ff. de mon. bene Soc. iun. decis. 47. n. 7. & seq. lib. 4. qui refert dictum Chilonis Lacedemonius vnus ex septem Græcis Sapientibus, quod fideiussio non deest natura, 1. sed etiam est in muliere à iure improbatum, l. 1. & l. 2. ita sit. ff. C. ad finem. ampl. Fellesin. & magis ad favorem mariti, Auth. si qua mulier. C. ad Pudent. hoc enim dicitur specialitiano, quia præsumitur à marito seducta, ut per Bald. cons. 5. num. 1. lib. 1. In ista autem fideiussione, licet interuenerint solemnia, tamen non interuenit causa, quam non solum requirit Statutum, sed etiam plenam eius cognitionem: non enim potest deferre pro causa fideiuberi pro marito, cum hoc à iure abhorreat. Non etiam decerneret iudici, quod argenta marito restituerentur facta obligatione per uxorem: quia non astringebat uxorem ad se obligandam, immo illam non afficiebat. Nec facit, quod affingeret Marchionem ma-

ritum, quia ultra quod nec etiam illum ardebat, quia saltem posuisset alium fideiussorem prestare, 1. causa 1. Statuto requisita debet respicere personam mulieris, non autem personam eius, cum quo, vel pro quo contrahitur, vltimus causa debet esse talis, quæ respiciat utilitatem mulieris, 1. vel saltem non tendat in eius prejudicium, & propterea debet approbari à consanguineis interuenientibus, & à iudice, 1. immo consanguinei debent iurare, quod mulieri non praeiudicet nedium causa, sed ipsamet obligatio, hic autem non solum est præiudicialis causa, quia restitutio argentorum, quæ erat facienda marito dilapidatori, 1. tunc tunc in damnum, & propterea magis intererat, quod non peruenirent ad eius manus, sed conferrentur pro filiis, quibus post mortem Marchionis debebantur. 1. Sed etiam ipsa fideiussio, cum non possit in bonis mariti reperire relevationem, siue consideremus tempus obligationis, siue tempus solutionis, ut per Thesaur. decis. 213. n. 11. Non obstant decisiones ex aduerso allegatae, quia in illis non concurrebat defectus, seu vitium causæ, nec fideiuebatur pro marito dilapidatore, & qui vbi opus fuisset, non potuisset indolentem conuicturæ uxorem ab obligatione pro ipso præstare. Non obstat, quod fideiussio sit contractus de sui natura destinatus ad commodum alterius, 1. quia non progredere de heret tolerari, ut resisteret in aperta penitencia fideiuberis, prout fit quando fideiuberet sine spe relevationis obtemperare: Et licet in fideiuberente non possit considerari utilitas (quod tamen non est absolute verum) debet tamen abesse illa lasio, quod non possit immuni conservari.

ANNOTATIO.

- a Et quod Statutum 1. Urbis 151. dicitur, locum habere non solum in quatuor contractibus ibi expressis, sed etiam in omnibus aliis, in quibus minor, vel mulier ladi potest, sapientissimè Rota tenet, ut in decis. 529. n. 4. in fine per. d. decis. & in recet. per. d. decis. 153. sub n. 23. & decis. per. d. habet, & decis. 385. n. 3. eodem par. 2. in recet. & decis. 619. n. 5. ante med. vers. 163. per. d. n. 1. in recet. & in Romana pacis de redimendo coram Coniuncto impressi, penes Marches. de commensam. 1. fol. 495. & in Perusina fideiussoris 16. Nouembris 1611. coram R. P. D. Pamphilio, plenè Pius ad dictum Statutum Urbis 151. l. 1. §. 1. n. 6. & seq. Imò habet locum dictum Statutum in omni contractu, in quo non solum directè, sed etiam indirectè cadere potest l. 1. Rota decis. 114. lib. 2. n. 1. par. 2. in recet. & decis. 324. num. 1. in fine, vers. quæ quidem mulier, par. 2. in recet. & decis. 433. par. 4. decis. in Rota, impressi. Verùm hæc conclusio fuit in controuersiam deducta in Romana Census Vitalij coram R. P. D. Burzio, in qua agebatur, an census vitalitatis poverit emi à muliere sine solemnitatibus dicti Statuti, & dicebatur non esse necessaria solemnitas Statuti ex eo, quia Statutum non habet locum nisi in contractibus, qui sunt de sui natura laici, puta in donationibus, reuocationibus, remissionibus, fideiussionibus, & similibus, non autem in omnibus, in quibus quomodocumque, etiam per indirectum, & ex accidenti, & futuro eorum lasio cadere potest, Per. decis. 172. lib. 2. lib. 2. Caus. decis. 212. Gabr. cons. 6. num. 4. & cons. 10. num. 15. lib. 3. & fuit dictum in Romana nominationis domus 10. Martij 1600. coram Cardinali Pamphilio: sed quia huiusmodi causa fuit scripta in Rota propostio, & nunquam resoluta, & hodie etiam pendet in Rota indecisa, ideo erit expectandum Rota iudicium.
- b Et quod mulier regulariter sit prohibita fideiuberi laicè licet de fideiussore cap. 7. §. 2. & seq. per. d. gloss. Mar. de decis. 7. cap. 3. per. d. gloss. qui ambio amplè tractant hanc materiam cum suis amplificationibus, & limitationibus.
- c In contrarium, 1. quod causa expressa in obligatione mulieris non sit necesse, quod sit virilis, sed sufficiens, quod sit vera in specie, & in terminis fideiussionis dicit Rota in Romana Saluiani 13. Nouembris 1604. coram R. P. D. Pamphilio impressi penes Pacifi. de Saluian. decis. 74. n. 1. in fine, impressi ubi consideratur, quod Statutum non requirit, quod causa debeat esse virilis quæriti, quam declarationem

tionem Rota locuta fuit in decis. 127. sub n. 3. imprecis penes eundem Pacificum. Verum praedicta decisiones non transeunt sine magna difficultate, & mihi semper magis placuit conclusio in hac decisione firmata, quia re vera Statutum emanavit ad consulendum ne mulieres, & minores legederentur: & ideo vult quod consanguinei iurene contrahunt cedere lo voluntas mulieris: & minoris, ex quo apparet, quod Statutum voluit non solum veritatem causae, sed etiam voluntatem, & idem etiam tenuit Rota infra coram Sanctis. decis. 169. ubi dicitur quod causa debet respectare totummodum, & interesse mulieris.

Olivierius Beltraminus.

Camerinen. Transactionis.

Mercurij 4. Iunij 1607.

ARGUMENTVM.

Insinuatio requisita à Constitutione Marchiae non suppletur ex praesentia Iudicis, nec ex interuentu patris, & maxime quando agitur de bonis, in quibus pater non habet vsumfructum.

S Y M M A R I V M.

1. *Insinuatio requisita ex constitutione Marchiae non suppletur ex praesentia Iudicis.*
2. *Insinuatio non suppletur ex interuentu patris.*
3. *Statutum prohibens contrahere contrae sine certa solemnitate non habet locum, quando minor contrahit cum patre, sed non. 10. unde contrarium.*
4. *Insinuatio in donatione inter patrem, & filium est necessaria, & non. 11.*
5. *Quod procedit etiam in donatione, & renouatione solita à filia ad suum patrem.*
6. *Pater, quando est usufructuarius, potest alienare bona filij sine decreto, scilicet si non est usufructuarius, & latius non. 12.*
7. *Pro patris iudicio magis praesumitur, quando cum affectione concurrens conuenit interesse cum filio.*
8. *Pater si est tutor, & tutor filij tenetur reddere rationem, ut quilibet alius tutor, & non. 13.*
9. *Hoc procedit, quando bona pleno iure spectant ad filium, & pater non habet vsumfructum in illis, scilicet autem, si habet vsumfructum, & non. 13.*

DECISIO CCCXXXIV.

Omni informante tantum Vanno steterunt in decisio, quia si de tempore transactionis non extabat Statutum Caldarolae, ut preteritum pro parte aduersariorum, interbat Consuetudo Marchiae, quae cum inter alia requirit adum insinuationis, non est laborandum an illud, qui interueniunt celebrationi instrumenti, fuerint iudices, nec ne, cum (ut dictum est in decisione) iudicis praesentia defectum insinuationis non suppleat, quod etiam dictum fuit de praesentia Patris: Praesumptio enim, quae est pro affectu, & consilio patris, potest supplere defectum aliarum solemnitarum, non autem insinuationis: & propterea stante Statuto prohibente minorem, aut mulierem contrahere sine certa solemnitate, non habet locum, quando minor, vel mulier coartatur cum patre in aeta magis receptum Dominorum sententiam, de quo late per Gabr. de Statu. amul. l. 1. * nihilominus quando donat, vel recipit donationem à patre, & requiritur insinuat. l. late, C. de donat. l. donationi, quae parentis, C. de dep. ac. ceter. vi-

rum, & ceter. Put. decis. 136. num. 2. lib. 1. Nec facit, quoddam illud sit in donatione, quae est inter patrem, & filium prohibita, & quia etiam doct. allegati per Gabr. loquuntur in donatione, & remissione, quam fecit filius ad favorem patris, & l. late, & l. de donationi, loquuntur in casu validitatis donationis, quando donatio erat morte donantis confirmata. Rursus non videtur habenda ratio personae patris, quia non erat usufructuarius bonorum, de quibus disponebatur in transactione, videtur enim in hoc constituenda differentia inter patrem usufructuarium, legitimumque administratorem, & eum, qui non est usufructuarius; & quia videmus in simili, quod ubi pater est usufructuarius, potest alienare bona immobilia filij sine decreto iudicis; si autem non est usufructuarius, requiritur decretum. Bald. in l. 1. sub num. 1. vers. sed dubium. ff. de reb. ver. qui sub. iur. vel curat. sum. & in l. Praes. Provincia sub num. 8. ubi lat. n. 2. & fup. qui de communi C. de transact. latissime Tiraq. in l. 1. v. quod in praes. n. 27. & fup. C. de reue. donat. Couar. var. res. lib. 1. c. 8. num. 4. Tunc enim magis praesumitur pro iudicio patris, quando cum affectione concurrens commune interesse cum filio, Tiraq. ibi num. 29. in fin. Couar. num. 6. ante med. fuit, quod tradit Bald. in l. 1. infirmi, num. 1. C. de iur. delib. & propterea licet alius pater tutor, aut curator filij tenetur reddere rationem, ut quilibet alius tutor, & curator, leg. si superflue, ubi Bald. in c. n. & alij C. de del. Act. in l. v. m. 5. c. ad fin. ff. de verb. obligat. lat. in d. l. praes. num. 3. Id verum est, quia administrat bona pleno iure spectantia ad filium, Soc. com. l. 1. num. 7. lib. 1. scilicet autem est in illis, in quibus pater habet vsumfructum, & legitimam administrationem, leg. 6. qui prior, §. in illis, & ibi Bald. C. de secund. nupt. Alexand. consil. 10. n. 12. lib. 3. lat. ubi supra.

ANNOTATIO.

- a Sed quod contraria opinio sit magis communis, & magis vera dixit Rota decis. 177. num. 3. per. 1. in reuoc.
- b Bene Rota, & decis. 1. inter. per. Picam ad Statut. 176. num. 1. & fuit dictum in Perugia fiduciaris 1. Aprilis 1612. coram R. P. D. Pamphilio.
- c Pater & legitimus administrator bonorum filij an possit illa alienare sine decreto iudicis, videndum Sineon. de decet. lib. 3. in d. infirm. t. ubi plures casus distinguunt, & latius Castil. de vsumfruct. cap. 3. num. 61. & fup. res. ad n. 97. ubi distinguunt fidei casus, & etiam plura deducit Paschal. de pat. potest. par. 2. cap. 1. num. 5. & fup.
- d In illis, in quibus pater non habet vsumfructum, non est legitimus administrator, sed habetur loco extranei. Bug. fat. cons. 133. n. 30. Menoch. de reprob. remd. 9. num. 86. cum aliis plenè cumulat per Paschal. de pat. potest. par. 1. cap. 1. num. 84. fup. quo est videndum Castil. de vsumfruct. d. cap. 3. num. 59. & fup. Et ideo licet pater regulariter non tenetur reddere rationem, nec conficere inventarium, Minyng obferuat. 93. in l. 1. text. cum aliis relatis penes Paschal. d. cap. 1. num. 82. hoc tamen non habet locum quoad bona, to quibus pater non habet vsumfructum, quod de illis tenetur rationes reddere, & inventarium conficere sicut ceteri tutores, Guiccia. in trad. de tut. in 3. par. cap. 1. num. 24. Menoz. Escobar. de ratoc. cap. 3. num. 23. Paschal. d. cap. 1. num. 12. quibus cumulat.
- e De quo vide in annotatione incedenti.

Olivierius Beltraminus.

Casalen. Canonicatus.

Luna 12. Octobris 1607.

ARGUMENTVM.

Subrogatio gratiosa requirit licentiam, quae sit super titulo principaliter, non incidenter, & an, & quando dicatur lis super titulo.

S P M

SYMMARIUM.

1. Subrogatio gratuita requiritur licite, qua faciat beneficium laicum, uti nullus inferior possit se interponere.
2. Licit ad hanc effectum requiritur quod sit super titulo.
3. Et quando est super titulo agitur de quasi dominio.
4. Longius res efficitur, quando agitur de dominio, vel quasi.
5. Licit super possessione non facit beneficium laicum, et minus.
6. Quod procedit etiam, si agatur in possessoria adipsam.
7. Possessorium adipsam licet habeat admixtam causam proprietatis, tamen principaliter causa proprietatis, in eo non cognoscitur, nec deducitur ad effectum, eo super ea pronuncietur.
8. Litigiosum vel sit beneficium, non sufficit quod agatur de titulo, nisi etiam de illo principaliter agatur.
9. Possessorium iudicium non dicitur esse verum possessionem, quando de possessione principaliter agitur, licet sit deducenda, et probanda proprietate.
10. Beneficium est litigiosum, quando procedente collatione per totum id declaratur, et possessionem sibi tradi.
11. Litigiosum est beneficium, quando petitur praebedam tamquam sua, quia fuit sibi collata.
12. Excoquer debet cognoscere de colore tituli si ante clausula (amotio).
13. Iudicium notitur ex parte alterius, et plura sub n. 10. Iudicium dicitur versus unum personam Ecclesiasticam, si alter sit persona ecclesiastica, etiam si res sit laica, et n. 10.
14. Beneficialis causa non dicitur, quando actor agit super beneficio collatum unito, licet res pretendat illud vel sit sibi collatum.
15. Executio litterarum Apostolicarum conceditur in possessione ad instar l. fin. C. de edit. diu. Adrian.
16. Iudicii qualitas dignoscitur ex memoria, et ex praesentia.
17. Incoquer stante opposicione possessoris debet assumere partes iudicis, remanens tamen iudicis executorio.
18. Appellatio possessoria de iure Canonico admittitur.

DECISIO CCCXXXV.

SEBASTIANO non esse dandam subrogationem indicatur Domini ex potissimum adducti ratione; quia ad illam obtinendam requiritur licet, et talis, quae faciat beneficium laicum; licet Ordinarius, nec alius inferior possit se interponere, Franc. in cap. 1. n. 1. et l. pend. Rebuff. super reg. de subrog. gl. 2. Mandol. in d. reg. quast. vltim. n. 2. in fin. quod tunc contingit, quando licet est super titulo, Vital. in Clem. 1. sub num. 72. et l. pend. Gamb. de off. Leg. lib. 1. n. 471. et fuit dictum in Osen. opeionis, seu praebedae 4. Iunij 1594. coram bo. mem. Gypsiis, et in Legionen. praefationem 16. Iunij 1595. coram Illust. Card. Pamphilio; et quando enim licet est super titulo, agitur de quasi dominio, cap. si tibi abfenti, de proben. lib. 6. Mil. in verb. (litigiosa res) Sacra. de eren. quast. 93. sub num. 7. et tunc utrum efficitur res litigiosa quando agitur de dominio, vel quasi, gl. in Amb. litigiosa in verbo (dominio) ubi etiam Bald. sub n. 1. C. de litig. Salyc. in l. 1. eodem tit. Ang. in Arch. de litig. poss. n. 3. l. si agem iorer Sebastianum, et Graffum defunctum erat super possessione, que non redderet beneficium litigiosum, gl. in cap. in verbo (litigiosa) quam sequuntur ibi omnes de confirmat. Bald. in l. 1. p. n. 3. C. de litig. Angel. ubi supra n. 3. coram mod. vers. eodem modo, Mil. in verbo (litigiosa res) Curt. fan. qui communem dicit, conf. 164. n. 10. Bapista Ferret. qui pariter de communi refertur, conf. 12. n. 4. fuit dictum in vno Virgellen. Archidiaconatus; 5. Iunij 1592. coram R.P.D. vno Deca-

no. Non obstat, quod fuerit actum remedio adipsam de qua, quod habet admixtam causam proprietatis; et quia 6 nec etiam in tali possessione efficitur beneficium litigiosum, Ang. ubi supra. lat. Cassid. de off. et l. pend. e Mandol. in reg. de subrog. quast. 13. lo. Bapista Ferret. d. conf. 12. sub n. 4. decif. Pedem. 144. n. 10. ubi de communi, et in terminis illis fuit dictum in vno Verdun. Canoniceus 18. Aprilis 1595. coram Illustrissimo Pamphilio; licet enim in d. remedio sit cognoscenda de titulo, et proprietate; id tamen principaliter non cognoscitur, ut per Cassid. Mandol. et Ferret. et patet, quia non deducitur ad finem, ut super eo pronuncietur, Argid. de off. 99. et ad effectum autem litigiosi necess. se est, quod de titulo principaliter agatur, Gemin. in cit. in prima oppos. et Franc. sub n. 3. et l. pend. in 6. Salyc. in l. 3. sub num. 1. vers. in die. C. de litig. Mil. Cassid. Ferret. et Mandol. in locis alleg. et Nec desinit esse metum, et simpliciter possessionem, quando de possessione principaliter agitur, licet sit deducenda, et probanda proprietate, Bero. quast. 91. n. 7. et cum aliis per Contrad. in l. unica in 1. l. n. 5. l. n. 9. et 18. C. si de num. poss. Non obstat dictum Bald. in l. 1. C. eodem tit. 4. quia Bald. quando de beneficio collatio loquitur, et dicit tunc iudici vni litigiosi, si petat id declarari, et possessionem tradi, et ita facit pro hac parte, quia vult, quod de petitorio, et titulo principaliter agatur, cum super eo sit pronuncian- dum, Argid. d. de off. 99. Non obstat decifio Accellij, ut l. pend. quia ultra quod non est decifio, sed discus- sio, allegat Bald. in loco praedict. et propterea secundum eius terminos debet intelligi, et si aliter intelligitur, loqueretur contra decif. Cassid. et alias supra citatas. Decif. Chilian. loquitur ipsa etiam secundum terminos Baldi, et dicit tunc contrahi litigiosum, quando peto praebedam tamquam meam, quia sunt mihi collata, et sic vult, quod licet sit super beneficio, non super possessione, et quando agitur ex quasi dominio, quae decif. dicit ut esse intelligendam de off. 146. in nov. ex aduerso allegatam. Non obstat decifio, 7. de re iud. C. de re iud. de Graff. quia apparet ibi actum fuisse petitorio tunc ex reuocatione suspensionis eiusdem, tunc quia, ut ibi dicitur, actum fuit pro canonizatione litterarum pensionis. Non obstat, et quod stante clausula (amotio, etc.) deberet cognoscere executor de colore tituli, ut per Accell. d. de off. 1. quia ista cognitio est incidens, non principalis, et licet adhuc iustetur, quod possessor principaliter deducatur titulum pro defensione, et in hoc tantum fundetur; et attemptum rephatur, quod memor iudicium ab actore, l. 1. ff. si par. hered. per. Cassid. de off. 1. n. 1. de iud. fuit dictum in praesegata Osen. optionis coram Gypsiis, bene fuit decif. Argid. 617. et quia propter hanc regulam dicit, et quando non dicitur causa beneficialis, quid ad actor agitur super beneficio tamquam unito, et de pertinentiis fuit dignitatis, licet seus praebedam illud iure vitali, et tamquam beneficium sibi collatum. Non obstat, quod dicitur agi petitorio; cum agatur pro executione litterarum; et quia imo executio conceditur ex possessorio, videlicet, ad instar, l. fin. C. de edi. diu. Adr. vlt. Vital. in Clem. 1. num. 63. de caus. poss. et propt. Menoch. de adpse. remed. 6. n. 31. et fuit sepia dictum, et ex memorio, quod vim habet libelli, apparet, quod nihil aliud petitur, quam immisio in possessionem, et probatur ex praesentibus, ut dixit Rota in dicta Osen. optionis. Non obstat, et quod stante opposicione possessorij executor debebat assumere partes iudicis; quia fit transitus de executor ad iudicem, non autem de possessione ad petitorium principaliter. Nec facit, quod tunc admittatur appellatio, et quia clarum est de iure Canonico licet etiam in possessione appellare.

ANNOTATIO.

- a. Circa materiam dicta decisionis an, & quando beneficium dicatur litiolum, & quando lit sit super titulo, dicitur liti supra ad decis. 105.
- 19 b. Gonzal. *l. super reg. 105. 7. provinciali num. 29. Part. de regu. lib. 2. quod. 3. 2. 4. 5. sig. Lancell. de attentat. par. 1. 2. 3. 2. 143. vii. propterea infert, quod pendente lite super possessione Ordinaris non est prohibere censere, & hoc procedit, etiam si lit sit super possessione adipiscende, quod habet admixtam causam proprietatis, Nota decis. 342. a. 2. per. 1. in reuoc. ubi hac decis. Canonizatur.*
- c. De quo dicitur immediatè supra sub littera B.
- d. Vide, quod dicitur ad decis. 105.
- e. Sord. *conf. 18. 2. 14. Hooded. conf. 10. 2. 13. 11. 1. ubi propterea dicit, quod ad cognoscendum naturam causæ inspicitur persona actoris, Menoch. *conf. 113. 2. 9. Hinc est, quod iudicium dicitur esse inter personas Ecclesiasticas, etiam si solus actor sit persona Ecclesiastica, Hooded. d. conf. 10. 2. 13. & dixit Rota in Perusina hereditatis coram Brando impress. per. Pacif. de sub. decis. 34. 2. iuxta non impress. & vide, quæ in simili materiâ dixit ad decis. 174.**

Olucrius Beltramius.

Romana Spolij de Pinis.

Mercurij 7. Novembris 1607.

ARGUMENTVM.

Spolium commissum per iudicem nulliter procedentem dicitur violentum, & competit interdictum vnde vi, si Spolium commissum per procuratorem an, & quando censetur ratificatum.

SYMMA RI VM.

1. Spolij exceptio solum repellit eos, qui tenentur interdite vnde vi, vel ex bonorum raptorum iuxta magis communem opinionem approbatam à Rota.
2. Possessio capta vigore sententia nulla est spoliativa.
3. Possessio huiusmodi dicitur capta per vim expulsiuam, ita ut competat interdictum vnde vi.
4. Carceratus nullius dicitur princeps per vim sua libertate.
5. Index quando rite, & rectè procedit ad inuersionem non compescit restitucio.
6. Possessio capta post appellationem est attentata.
7. Spolium attentatum acquiritur victorie.
8. Spolij exceptio obstat in quacunque iudicio etiam super re iudicata.
9. Spolium commissum à tertio non repellit ab agendo.
10. Procedit etiam si iudicius esset factus à procuratore.
11. Spolium factum à procuratore non censetur ratificatum à principali ex fructuum perceptione non data scientia ipsius.
12. Ratificatio spolij requirit scientiam personam omnino qualitatam, & circumstantiarum.
13. Ratificatio sui natura non trabitur ad qualitates iudicis.
14. Possessio tradita à iudice presumitur iusta.

DECISIO CCCXXXVI.

Causa iterum super eisdem proposita Domini iterum firmatur, et exceptionem spolij solum repellere eos, qui tenebantur interdicho vnde vi, vel vi bonorum raptorum ex multis allegatis in decisione, &

aliis additis per informantes, à qua dixerunt non esse recedendum, licet aliqui contradicant: Tunc quia est magis recepta, et potest ex traditis à Gabr. de resp. spol. cens. 2. 2. 4. & testatur Bossi de plurib. violen. n. 15. propriè inter se etiam desinit. Tunc quia cum Lepidis amplexa est Rota. Non tamen placuit, quod in decisione habetur, non possit dici hoc casu illatum vim, eo quia possessio capta fuerit auctoritate iudicis; nam cum senerit resolutionem sententiam, cuius vigore Præsidentis, & Oblatus fuerant immitti in possessionem, laborare pluribus, & quidem notoriis nullitibus; et possessio capta vigore sententiae, quæ tales defectus patitur, dicitur non solum spoliativa, Ant. de Butr. Imol. & alij in c. ex infirmatione de procu. Aym. conf. 8. 2. 2. Caput. decis. 86. par. 3. & sunt pluries decisum, et sed etiam dicitur capta per vim expulsiuam; ita ut competat interdictum vnde vi, Rip. in i. naturatior. §. in iudic. communis. n. 99. ff. de acquir. poss. Afflic. super Constit. Regni lib. 2. rub. 14. de violen. circa poss. n. 12. & 33. cum alij per Menoch. de procu. ant. r. 10. 2. 11. latè Bologniet in Limiti possid. num. 29. & sup. ff. de acquir. poss. sentit Azo in Summa. C. unde vi, sub n. 4. & fuit dictum in Sorrentina Abbatis 24. Martij 1586. coram Illust. Card. Scraphino, et sicut videmus in carceratione nulla, & inutilia per quam carceratus dicitur per vim sibi illatam spolius sua libertate, ita ut et competit interdictum vnde vi, ut dicit Bart. in c. 6. l. up. in procu. n. 1. et in solut. sub nu. 1. vers. nam quando aliquis, quem secuta est Rota coram Lauretano in vna Romana Dulciani Salis 16. Ianuarij 1581. Non obstat decisio Cornetana, et quia ibi index rite, & rectè procedens, quo casu non solum non potest considerari aliqua vis; sed etiam cessat restitutio, c. consens. anstetum, & ibi not. Imol. a. 2. Dec. a. 9. de off. deleg. Part. conf. 1. 2. 16. 1. lib. 1. Accedit, et quod possessio capta post interpositam appellationem à Paulo, & per consequens est attentata, c. ad audientiam, & de dilectis de appell. et Spolium autem attentatum per omnia equiparatur violento, Rot. dec. 4. de resp. spol. in nou. Lancell. de attent. 3. par. cap. vltimo n. 7. & regula, quæ repellit violentum spoliatorem ab agendo, ardeat etiam cum, qui attentando spoliat, vi sentit Rota in alijs allegata Bononiensis de Malueris 2. April. 1581. coram Illust. Card. Scraphino. Non est laborandum super identitate rei, aut iudicij, quia licet in hac exceptio spolij, et non solum obstat in quocunque iudicio, & causa, 4. 2. 4. fin. de ord. cogn. Gabr. de resp. spol. cens. 2. 2. 1. sed etiam super alia re, Abb. in c. a. 2. Butr. a. 14. de ord. cogn. cum alijs relatis in dicta Cornetana. Dicebatur tamen Domini Præsidentis, & Oblatis non obstat exceptionem, et quia ipse non spoliarat, & spoliatio à tertio facta non repellit ab agendo, c. frequens. de resp. spol. Gabr. ubi supra n. 2. 8. et licet spoliatio facta fuerit à procuratore, vi tradit Caldes in d. de fin. num. 29. de ord. cogn. per l. si procurator, ff. de del. Imol. excepti. Non obstat præterea ratificatio ex fructuum perceptione; et quia non nocet non data scientia spoliationis, Arg. de dec. 350. prout nec etiam non data scientia antea ratorum, Lancell. de attentat. par. 1. cap. 1. 2. 1. cum monuisti leg. qui dicit ita fuisse decisum in vna Mellanensis allegantibus 25. Maij 1561. coram Gropperio. Nec sufficit, quod habuerint scientiam possessionis capte, et quia requiritur, quod perspicue scierint omnes qualitates, & circumstantias, Alex. conf. 114. sub n. 4. vers. accedis ad maiorem lib. 1. Gabr. conf. 146. 2. 3. 4. 1. Titac. de legib. canon. 2. 2. 18. Lancell. ubi supra n. 76. & sig. & præsertim qualitates illicitas, et quod quæ sui natura non referunt ratificationi, Aym. conf. 160. n. 1. Potuit enim, & debuit Præsidentis credere possessionem legitime captam. et Cùm possessio iudicis auctoritate tradita iussit speciem per se ferre, & pro ea sit iuris præsumptio, l. in illis possidet. ff. de acquir. poss. c. in presentia de renun. gl. fin. in c. presentium 7. quod. 1. Pontan. de spol. lib. 2. num. 122. & ex

verba testificatus (tant de la cote) de similibus, quia verba habundantia restrictus non impediunt extensionem, que fit ex verisimili. & coniectura mente testatoris, Surd. post alios d. conf. 136. n. 46. & dixit Rota in d. Ariminen. coram R. P. D. Pamphilio, & in Ferrarisen. d. d. c. c. m. de Rofarius 24. Maij 1611. coram R. P. D. Verolpo.

- 15 b Et quod t. tempus decretum est prolatum alterius temporis non recipit functionem, R. m. i. m. conf. 107. n. 22. & laed quidam vult tempus ad alterum trahatur, puta an prius trahatur ad prateritum, vel ad futurum, & de contra futurum ad prateritum, & prateritum, late tradit Card. Tusch. in verba (tempus) consilij 22. & in verba (verba) consilij 113. cum duabus sequentibus, & regulariter est vera conclusio prateritum, & hinc est, quod verbum prateritum temporis regulariter non importat futurum, R. m. i. m. conf. 61. n. 42. R. i. m. conf. 37. n. 28. sic etiam nec futurum regulariter includit prateritum, vel prateritum, Alciat. in l. verbum oportet n. 6. §. de verborum significat. Menoch. d. conf. 97. n. 18. & firmatur in hac decis. n. 5.

- c Dixi in Annotatione immediatè intercedenti.
16 d Substitutus t. non admittitur, quando est spes, quod primo loco vocatus possit succedere, vt prater allegatos in decis. Surd. conf. 115. n. 31. & conf. 403. n. 10. & laed conf. 548. sub n. 11. Molin. de primogen. d. 3. c. 10. n. 19. late Rota decis. 393. sub n. 1. para. 2. in reuer. vbi fuit dictum, quod substitutus in casu, quo quis non habet filios, donec spes extat posse habere, non admittitur ad succedendum, & in simili etiam fuit resolutum in Romana pecuniaria 7. Maij 1618. coram R. P. D. Borato, quod substitutus in casu, quo non extat aliquis ex descendens testatoris, qui esset Clericus, vel Doctus, non erat admittendus, donec aderet spes, quod possent similes prater extare, quod etiam firmatur Rota in Conchen. Cappellaniz 14. Martij 1616. coram R. P. D. Verolpo, & de simili materia plura etiam tradit Casus Argel. de legitim. contradi. quaest. 21. art. 1. n. 11. & seq.

Officiarius Petreminius.

Pampilonen. beneficij de Tolosa.

Veneris 16. Nouembrijs 1607.

ARGVMENTVM.

Sententia nulla ex defectu citationis non transi-
t in iudicatum, nec dictus defectus tollitur
ex conclusione in causa, quando conclusio
est circumducta per productionem iurium,
& alia, de quibus in Summario.

SUMMARIVM.

- 1 Res indicata excluditur flante militate sententia.
- 2 Conclusio in causa circumducitur per productionem iurium, & per decretum iudicis subsequens.
- 3 Circumducitur etiam per productionem Commissionis factam pro parte alterum liti consensum.
- 4 Collatus est nulla, quando est facta infra decem dies datus ad appellandum, etiam si postea non fuerit appellatum, & sub n. 5.
- 5 Autentata an dicantur gesta pendente sermone ad appellandum, si postea non fuerit appellatum, & n. 5.
- 6 Appellatio non potest tolli etiam per Constitutionem Synodalem.

DECISIO CCCXXXIX.

- 1 **F**uit resolutum t. non constare de re iudicata p-
pter nullitatem secundæ sententiz, l. 4. §. conde-
mna. de vi iud. l. 1. §. 1. de p-
p-
do iud. Nullitas apparere, quia t. fuit lata nulla p-
c-
tione, & conclusio præcedens fuerat circumducta
per productionem iurium, & decreta iudicis sub-
sequentia. Felyn. in cap. cum dilectum. n. 17. de sed. instrum.
Rota decis. 1. de rebus in amic. Auctor. ad decis. Tolef. 14.

Decisiones Papales.

fuit dictum in vna Tulezana Vicennij decimarum co-
ram Bubalo, & in Clodien. Prioratus 21. Iunij 1596.
coram Orano fuit enim post huiusmodi conclusionem
non solum exhibitum mandatum procure presentatio-
rum, quod iudex mandauit communicari alicui parti,
sed etiam Procurator eorumdem presentauit quan-
dam commissionem alicui presentatorem, qui pari-
ter appellauerunt à sententia lata per Ordinariū Pam-
pilonen. & iudex mandauit tradi copiam dicte com-
missionis eum termino ad dicendum contra ad primam
diem, in quibus terminis loquatur decisio Clodien. Et
quod ex aduerso dicitur, Commissionem non fuisse ad-
missam, tollitur ex facto; quia adest decretum admissio-
nis. Non facit, t. quod Commissio fuit presentata pro
parte aliorum pretendendum, & sic non videatur ter-
minus circumductus quoad Petrum; quia iudex vol-
uit simul, & semel contra omnes procedere, prout fit,
quando tertius venerit ad causam, hinc est, quod talis
sententiam non solum contra Petrum, sed etiam con-
tra alios; unde non est dicendum, quod voluerit con-
clusionem reuocari quoad omnes. Prima sententia
non impugnatur, sed collatio eius vigore facta, quam
Domini dixerunt per viam nullitatis reuocandam,
t. quia facta fuit infra decem dies datos ad appellan-
dum, etiam quod postea non fuisset appellatum, Cef.
de Grass. decis. 2. de appell. & fuit resolutum in Pam-
pilonen. de lanzi 2. April. 1596. coram Illustri. Cardinali
Mantica, & in Aurien. Paschialis 4. Iulij 1596. coram
R. P. D. meo Decano. Non obstat t. Constitutio Sy-
nodalis, quia per eam non potest tolli effectus appella-
tionis, vt fuit late deductum coram me in Flurentina
iurispatronatus de Ricafolis 28. April. 1606.

ANNOTATIO.

- a Circa materiam circumductionis propter productio-
nem novorum iurium dicta late supra ad decis. 149.
- b Rota t. decis. 1. n. 1. & decis. 598. n. 1. in reuer. fuit
dictum in Calaguritan. Beneficij de Luna 7. februarij 1618.
coram R. P. D. Cocchino Decano, cancellor. de arien. para.
1. cap. 1. sub n. 21. n. 1. fuit declaratum, vbi dicit, quod licet
gesta infra tempus ad appellandum veniant reuocanda,
etiam si non fuerit appellatum, huiusmodi tamen reuo-
cationem nec ex privilegio, nec per modum interdictum,
sed per viam nullitatis, quod idem est dicendum, etiam
si fuisset appellatum, sed appellatio esset nulla, adhuc enim
gesta infra decem dies ad appellandum per viam nulli-
tatis essent reuocanda, vt fuit dictum in Mediolanensis
patronatus 17. Ianuarij 1611. coram R. P. D. Vbaldo, vbi re-
dditur ratio, quia paria sunt non appellare, vel nulliter ap-
pellare.

Officiarius Petreminius.

Sabinen. Alluionis.

Luna 19. Nouembrijs 1607.

ARGVMENTVM.

Testes de vniuersitate, an, & quando probent
ad fauorem vniuersitatis.

SUMMARIVM.

- 1 Testes de vniuersitate non probant ad fauorem vniuersi-
tatis, quando habent interesse, quod illis est singulis
respicitur, & sub n. 2. & latius n. 14.
- 2 Testes de vniuersitate non repelluntur, quando causa
agitur vniuersitatis nomine.
- 3 Testes de vniuersitate sunt adhibendi, quando negotium
principaliter non spectat ad vniuersitatem, sed in con-
sequenti.

A 3

4 D6

- 4 *Donari non tenetur de causis, quod declaratur sub*
non. 13.
5 *Testes de Universitate non repelluntur, etiam si agatur*
principaliter de interesse Universitatis.
6 *Testes de Universitate datus, quod non sint integri, rursus*
supplet.
7 *Testium fides suppletur ex numero.*
8 *Testes et repelluntur propter interesse, et arbitrium iudi-*
ci quale, et quantum debeat esse interesse.
10 *Et modicum interesse non repellit testes.*
11 *Testes de Universitate super iure pascendi non dicuntur*
habere interesse super hoc iure, quando solam merce-
dem pro pascendo.
12 *Prour nec etiam quando ius pascendi per Universitatem*
venditur.

DECISIO CCCXL.

Contra testes examinatus pro Illustriss. Madruvis
Copponebatur, Gallefanos ¶ non probare ad fau-
orem Universitatis Gallefii: presentem qui habere mul-
tiplex interesse, quod illos vii singulos respicit ¶ sed
fuit responsum, quod non solum non agitur causa Uni-
versitatis nomine, vt consideravit Rota ad effectum, de
quo agitur, in vna Syraculana Præminentiærum 5. Maij
1586. coram Bubalo, sed nec etiam tractatur de aliquo
eius iure, quia cessit omnia iura sua etiam Territorij
DD. Madruvis, & licet reservatum fuerit, quod Galle-
fiani possint colere terras donatas, & præsententur ex-
teris, hoc tamen non est interesse Universitatis, sed sin-
gulorum. Et quomvis aliqui dicant sibi videri, quod
Communitas habet interesse in hac causa, de eo tamen
non apparet, quia omne ius à se abdicavit, ¶ & sic quod
considerari posset esset remotum, & consecutivum, tes-
tis autem admittebatur ad deponendum super negotio,
quod principaliter non spectat ad suam Universitatem,
sed in consequentiam, Affl. decis. 400. num. 1. in fin. Item
etiam quando huiusmodi interesse consecutivum esset
proprium, & particulare, Affl. in vno, vbi laf. nu. 4. C. de
testam. Nec facit, quod vnus testis dicat (*Io credo, che*
hanno della Communia, et hominis di Gallese donato, et ce-
duto al Sig. Albranis questi beni, et terre, che la detta Com-
munita, et hominis si possono dire interessi, poche l'hanno
da far buoni, et mantenere la detta donazione) illa enim
credulitas est erronea, ¶ quia hoc non fuit promissum
in cessione, nec de iure est debita euicção, cum cessione fa-
cta sit ex causa donationis, *A. Argus, § fin. ff. de donat. l. 1.*
C. de caus. ¶ Vbi etiam ageretur principaliter de inter-
esse Universitatis in causa per eam mota, non tamen
prohiberetur Gallefiani deponere ad eius favorem,
Bald. in *cap. super n. 3.* & ibi etiam Felyn. num. 1. vers. *est*
etiam alia regula de testib. Ant. de Butt. in c. cum Nuncio
n. 3. et in. Albet. in l. tantum. §. Universitatis n. 3. et seqq.
6 *ff. de rerum diuis. Salycet. in l. parentes n. 7. C. de testib. ¶* Et
vbi non essent animo integri propter præsumptam
affectionem erga Universitatem, quod debet ex fide,
suppletur numerus testium, Soc. cons. 194. sub nu. 2. vers.
secundo, quia lib. 2. cum aliis, quos refert, et sequitur Ro-
lan. cons. 71. num. 5. circa fin. lib. 2. & fuit dictum in illa
7 Syraculana præminentiærum, ¶ & est regula genera-
lis, quod numerus supplet fidem testium, ex cumula-
tis per Gabr. cons. 6. an. princ. de testib. & dixit Rota in
vna Romana Prælationis 15. Octob. 1574. coram Illu-
strissimo Card. Seraphino, & sequens in aliis, maxime
cum concurrant sex testes forenses, vt in dicta Syracu-
lana præminentiærum. ¶ Non obstat, quod testes de
Universitate repellantur omnino, vbi agitur de com-
modo singularium, Barl. in *l. lausim. §. Universitatis. nu. 1.*
ff. de rep. donat. Arg. in l. lausim. n. 2. vers. aut respiciat singu-
los C. de testib. Rom. cons. 7. nu. 1. Conas. præl. quest. cap. 18.
nu. 4. vers. quibus suffragatur, vbi dicit quod ita omnium

consensu diffinitum est, & dixit Rota in Narnien. con-
silium coram R. P. D. meo Coccino, quia fuit dictum
non consistere de tali singularium interesse, quod peri-
maz eorum depositionem, interesse enim deductum res-
pectu prælationis in colendo terras visum fuit leue,
cum nihilominus solvere debeant, prout soluerunt de
residuo Territorij, & quoad istos testes est eventuale,
cum non cogantur DD. Madrucci illis magis, quam
aliis Gallefanis locare, ¶ est autem arbitrium iudicis,
quale, & quantum debeat esse interesse, vt testis repel-
latur, cum non omne commodum sufficit, Lanfranc.
de testib. nu. 72. in fin. sequitur Campeg. pariter de testib.
reg. 56. in 2. & 3. fallit. vbi etiam in idem allegat Abb.
in cap. per tuas. de testib. ¶ & modicum interesse non re-
pellit, Cæsar. de Grass. decis. 9. nu. 8. de testib. Alia vtili-
tas, quia liberabantur ab oneribus soluendis Mallia-
nensibus, non placuit, quia non apparet, quod ex eis si-
milis non sint soluturi DD. Donatarii, prout nec alia
ex iure pascendi, non enim est considerabilis, ¶ cum di-
cant se mercede solvere debere, vt post Bald. & Alex.
adductus dicit Capic. decis. 53. nu. 6. Rolan. cons. 72. nu.
25. lib. 2. sicuti dicitur cessare interesse singularium,
quando ¶ ius pascendi per Universitatem venditur, Ja-
cobinde Sancto Georg. in l. nullus num. 3. vers. deinde si
eius questio. ff. de testib. Bald. in c. sermo loco num. 4. Felyn.
nu. 32. in fin. vers. ¶ idem si est questio de prob. Couat. d. cap.
18. nu. 4. vers. quia ratio. Alie exceptiones, quæ dantur
personis tamen illorum sex testium forensium, quæ
Gallefanorum, vix fuerant Dominis non esse tales,
quod saltem omnibus simul iunctis non sit adhibenda
fides, modò non obstant exceptiones in dicto, quæ
etunt particulari dubio dicende: Et sic con-
clusum.

ANNOTATIO.

- a Hæc conclusio, ¶ quod donans non tenetur de euicção,
ne recipit plures limitationes, de quibus per Mant. de te-
stib. lib. 4. tit. 2. an. 18. & seq. & Primò nun procedit, si donator
expressè promiserit de euicção. Corn. cons. 141. nu. 1.
lib. 2. Mant. d. d. 4. sub n. 19. & 20. Secundò nun procedit,
si solus donatoris interesse. Ruy. cons. 18. nu. 2. Mant.
d. d. 4. nu. 10. Tertiò conclusio procedit, quando donatio
incipit à traditione, scilicet autem si incipiat à promissionibus
quia tunc donans de euicção tenetur, Mant. d. d. 4.
nu. 18. Seraph. decis. 156. nu. 3. & bene Rota decis. 128. nu. 18.
inter impress. penes Cinc. de testib. aduertendum tamen est,
quod donatio dicitur incipere à traditione, etiam si do-
nator consensit se nomine donatarij possidere et decla-
rat. Mant. d. d. 4. sub n. 10.
b Materiam hanc an, ¶ & quando testes de Universitate ad-
mittebantur in causa vniuersitatis, Item tractat Farinac. de
test. quest. 10. n. 1. & seq. qui conscribit regulam affirmati-
uam cum amplificationibus & limitationibus, quam regu-
lam etiam pluries Rota affirmavit, vt in decis. 312. in re
impress. penes Farinac. post a. l. consil. 169. coram R. P. D.
Verosol. sed et communis distinctio est, quod aut ista causa
vniuersitatis respicit interesse vniuersitatis tantum, non
singularium, & tunc procedit regula, de qua supra, aut
tangit interesse singularium vii singularium, & tunc testes
repelluntur, Rota d. decis. 312. nu. 2. & Rota decis. 156. nu. 1. par.
150. vers. & decis. 350. nu. 3. par. 2. in re. in quibus de iustici-
bus dicitur agi de interesse singularium, quando agitur de
iure pascendi, & singuli de vniuersitate possunt gratis
pascualare, non tamen potest uagari, quin etiam si non
agatur de interesse singularium vii singularium, nihilominus
propter præsumptam affectionem, quam erga suam
vniuersitatem habere præsumunt, sint aliquantulum
diminuti fidei, Hodied. cons. 17. n. 31. lib. 1. & dixit Rota
in Senogallica. iurispascendi 17. Nouemb. 1619. coram
R. P. D. Remboldo. & propterea in consensu cum aliis
testibus hanc exceptionem non parentibus succumbere
debent, vt fuit dictum in Sabino. Viterum 18. Maij
1607. coram R. P. D. Coccino Decano.

Quæritur Retinenda.

Ciuitaten. Habitus, & Antianitatis.

Mercurij 28. Nouembrii 1607.

ARGVMENTVM.

Pacet ex Summario.

SVMARIYM.

1. Antianitas incipit currere à die, quo quis admitti de-
buit, nec statim per eum, quin administratur.
2. Impeditur est excommunicatus, & excommunicatus quando impedi-
mentum procedit à parte aduersa.

DECISIO CCCXII.

INformante tantum fratre Gundisalo fuit sine diffi-
cultate resolutum, quod antianitatem debet illi nume-
rari à die 13. Septembris 1577. cum enim à die illa ad-
mittendus fuisset ad habitum, nec fletit per ipsum,
quo minus admittetur, haberi debet pro admisso, ad
omnem effectum, Rot. decis. 6. de consuet. in antiquior.
Roth. de Curte de consuet. sess. 4. in 3. requisit. n. 11. Imò
fuit admittus ex decreto Magni Magistri, & Consilij,
per quod fuit ipsi concessum biennium ad transpor-
tandas probationes, quibus existentibus, prout requi-
runt stabilimenta Religionis, intelligitur tecepsus, &
à predicta die curreret illi antianitas, quod detectum
debet sortiri effectum, cum probationes fuerint repe-
te legitimæ, & sufficientes, Alex. in Li. diu. Pro 5. in ven-
ditiōe n. 17. de re iud. Felyn. in c. quod consilium tenet, post
n. 1. extra. de iur. Nec refert, quod eas in præfixo tempo-
re non transmiserit, quia id contingit contra omnem eius
culpam propter impedimenta præstita à Priore Castel-
lari. Idem venit excusandus, si sine hanc 5. idem iuris ff.
ad leg. Rhod. de iact. L. non exigimus. §. 1. ff. de iur. com. L. Col-
fui §. 1. ff. de arbit. Bald. in L. diffamari n. 5. in fin. C. de in-
gen. & manumiss. & tamen magis, quia impedimenta fue-
runt præstita à persona, quæ partes aduersarij sustine-
bat, si cum ipse, & ibi not. ff. de excusat. l. intra vitæ. vbi
Bald. ff. de minor. Putat. cons. 90. num. 6. Accedit solutio
passagij, & functiones, quæ à die antedicta facere cepit
super Trinitatis Religionis, ita ut pro eo concurrat
omne ius, & omnis æquitas. Et ita conclusum.

ANNOTATIO.

1. Pluries in similibus materiis Rota resoluta haberi pro Ec-
clo, quando quis impeditur fuit facere, prout in Ciuita-
ten. habitus 19. Decembris 1604. coram R. P. D. Manzano-
do, vbi fuit dictum habendas esse carum pro factis,
quando Miles Hierosolymitanus pecit ad illas admitti,
& non fuit admittus, & de Canonico cui à Capitulo fuit
denegata possessio, quod haberi debet pro admisso ad
effectum gaudendi prærogatiuis, & emolumentis alio-
rum Canoniorum, dixit Rota in Pacen. Canonici 27.
Iunij 1611. coram R. P. D. Manzano, & in Tolentana Ca-
nonice 27. Nouembris 1610. coram Cardinali Lancel-
lomo, & facit regula de qua per Sord. cons. 374. num. 7. vbi
tenet, quod pro facto haberi debet id, quod fieri debe-
bat, si per eum fletit, quominus factum fuerit, & latè
Gonzal. super reg. 3. §. 3. prouinciali n. 38. & sequen. Id autem
est declarandum procedere solum in præiudicium illius,
qui præstat impedimentum: non autem in præiudicium
alterius, colligitur ex trad. per Gonz. d. §. 3. prouinciali à 2.
si quisque ad 43.

Olinerus Beltramius.

Mutinen. Canonicatus.

Mercurij 28. Nouembrii 1607.

ARGVMENTVM.

Compensationem opponens dicitur satisfacere
clausula (parte indicata) cum compensatio
habet vim solutionis, & possit quandocum-
que opponi.

SVMARIYM.

1. Clausula (parito iudicato) censetur satisfactum ex
compensatione, quæ vicem solutionis habet, & vide
etiam, n. 6.
2. Compensatio opponi potest post sententiam, & rem indi-
catam, & in executione.
An possit opponi post terminum suspensum, & aduersus
obligationem Cameralem, & n. 7.
3. Compensatio est fundata in æquitate.
4. Compensatio iudicium æquitas est admittenda, vbi alius
est aduersarius.
5. Compensatio non est solutio vera, sed ficta.

DECISIO CCCXLII.

Fuit resolutum constare de paritione iudicato, quæ
compensatione, & opposita à Bernardo, quæ vicem
solutionis obtinet, si debitor, cons. ubi interest, ff. qui pri-
us in pig. habet. l. si pecunia. §. 1. ff. de stat. lib. Bart. in Lampium.
n. 8. ff. rem rat. habet. & t. opponi potest post sententiam,
& rem iudicatam, & in executione, b. l. 1. in fin. vbi Doct.
communiter C. de compensat. gloss. & Doct. in 2. subtra. b.
vbi Felyn. n. 7. de re iud. Afflict. decis. 121. n. 3. Paul. cons.
121. n. 1. sub. t. per eum enim dicitur impleri sententia,
Surd. decis. 191. n. 7. Præsertim si fundente acquire, in
qua fundatur compensatio, Grat. cons. 121. n. 1. sub. t. &
t. propter quam admittitur, vbi alius non esset admit-
tenda, vt per Gallel. ad 4. par. obligat. Camer. quest. n. 2.
decis. Pedem. 92. n. 5. quæ æquitas via fuit esse multa
pro Bernardo, qui suum beneficium amisit, prout etiam
visum fuit, siue liquidum eius creditum, quod in com-
pensationem deducit. Non obstat, quod dicitur, com-
pensationem non esse veram, sed fictam solutionem,
quia commissio non dicit solutio iudicato, sed parito,
quæ parito fit per compensationem non minus, quam
per solutionem.

ANNOTATIO.

1. In contrarium, quod dicitur, per compensationem non
fit satisfactum clausula (parito) ex eo, quia talis clausula
requirit realem paritionem, tenet Rota in Romana de
Rullicuccis 7. Iunij 1610. coram R. P. D. Remboldo, vbi
enim requiritur vera solutio non admittitur compensa-
tio, Surd. cons. 146. n. 19. & idem quia ad effectum acquien-
di quasi possessionem exigendi requiritur vera solutio,
non sufficit compensatio, Rota decis. 385. n. 2. par. 1. decis.
2. Compensatio tamen possit opponi post terminum suspen-
sum Rota variat, nam in Romana Pecuniaria coram
Cardinali Saerato impressa pence Marchel. de consuet. ro.
t. fol. 777. dixit posse opponi dum exceptionem compen-
sationis, etiam aduersus et terminum suspensum, tamen
contrarium coram eodem postea fuit tenent in Romana
pecuniaria 15. Nouembris 1613. & hanc secuta fuit, Rota
decis. 373. sub n. 5. par. 2. in reuoc. vbi consideratur, quod
per terminum suspensionem censetur renunciarum excep-
tioni compensationis: An autem admittatur exceptio
compensationis aduersus obligationem Cameralem, vi-
de latè Zach. de obligat. Camer. quest. n. 2. & seq. & ad-
mittitur etiam aduersus obligationem Cameralem,
quando creditum, cuius compensatio opponitur, super-
uenit post dictam obligationem Cameralem, vt tenet
Rota

Rota in Veneta dēnationis 17. Novembris 1607. coram
R. P. D. Budaico.

Olivarius Beldamius.

ANNO TATIO.

Leodien. Bonorum.

Mercurij 3. Decembris 1607.

ARGUMENTVM.

Concessio in emphytheosim ex quibus probetur utilis Ecclesiæ.

SYMMARIUM.

- 1 Concessio in emphytheosim ex observantia 30. annorum presumitur non solum solemniter, sed etiam utilis. Et num. 4.
- 2 Concessio presumitur utilis ex eo, quia fuit facta pro maiori summa, quam fuit repertum in leuitatione.
- 3 Item etiam est utilis, quando est facta in perpetuum pro eadem quantitate, pro qua fuit soluta, dum ad tempus concedebatur cum in concessione perpetua iuste detraheretur de soluta responsione sexta pars, et sub num. 7.
- 4 Beneficium Apostolicum presumitur ex observantia 30. annorum, et si non sit uti enunciatum, nec reservatum, et n. 5.
- 5 Alienatio rerum Ecclesiæ presumitur utilis ex confirmatione executorum, et Commensariorum Apostolicorum, n. 6.

DECISIO CCCXLIIJ.

Resolutum fuit sententiam Rotaalem esse confirmandam; quia de validitate non dubitatur, & de iustitia apparet ex decisione Domini mei Lancellotti, t̄ cū enī concessio fuerit per 30. annos, & ultra ante litem motam obiecta, habet presumptionem pro se solum solemniter, sed etiam utilis, ut fuit dictum in causa Romana Domus in Burgo 30. Martij 1589. coram Illustrissimo Cardinali Montica, & aliis allegatis in decisione, & ultra presumptionem, quæ est pro utilitate, de ea etiam t̄ satis apparenter liquet, quia concessio facta fuit pro modis vigintiquatuor, cū tamen in leuitatione non fuerint reperti nisi vigintiduo, & clarior, quia amiquius locabantur pro annua retributione modiorum 18. t̄ ista est concessio perpetuum, ex qua iuste detraheretur de soluta responsione, usque ad sextam partem, ad notā Auth. perperna C. de Sacros. Ecclesiæ & ubi non detrahitur, constat de evidenti utilitate, ut dixit Rota in illa Romana domus in Burgo, tantō magis, quando sit cum augmento Canonis, ut bene deducitur in decisione Domini mei Lancellotti, in qua etiam bene omnia obiecta Monasterij diluuntur. Nec facit, quod contra decisionem, & sententiam Rotaalem opponatur concessioem loqui de octo bonariis tantum, & ex mensuratione dependendi hęc redem lo. di libet detingere sexaginta duo, quia responsio patet ex lectura proclamationis, ad quam se refert concessio, in ea enim legitur proclamari concedendum tenimentum, & coloniam infra se habentem varia membra, videlicet, iardenum, prata, terras, agros, furtaga, & pascua vna cum dumeto, vinea, & inter ista terras arabiles octo bonariorum, ex quo apparet mensuram non esse adiectam vniuerso tenimento, nec limitatē totam concessioem, sed tantum terras arabiles, vltra quod non probatur totam quantitatem prædictæ mensuræ esse de terris à Monasterio habitis, & in colonia comprehensis.

2 Alienatio t̄ rerum Ecclesiæ ex observantia 30. annorum non solum presumitur solemniter, sed etiam utilis, Montic. dec. 101. Seraphin. decis. 115. n. 3. & decis. 1307. n. 9. Rot. dec. 484. sub n. 1. vers. maxime t̄ ubi fuit per. a. in revent. & decis. 111. n. 3. par. 4. in maius impreso, & optimè in Tusculana Bonorum 18. Martij 1601. coram Cardinali Sacro, ubi hæc decisio canonizatur cū cūm ex observantia 30. annorum t̄ presumatur beneficij Apostolicum, Gabr. 5. cons. 98. n. 30. & 31. lib. 2. Seraph. decis. 304. Rota decis. 179. n. 1. par. 2. dicit. Gonz. sup. rep. l. gl. 12. n. 76. quod procedat etiam si non repertatur enunciatum, nec reservatum in concessione, Seraph. decis. 1043. Rot. decis. 159. n. 4. par. 2. in revent. subicitur alia conclusio, quod beneficium Apostolicum facile presumere utilitatem, & iustam causam, Rota post relos decis. 101. sub num. 1. vers. ultra quod per. a. in revent. Montic. d. decis. 101. Vbi respondent ad illam obiectionem, quod vna præsumptio non debet oriri ex alia.

Uterius presumitur t̄ utilis alienatio ex sola confirmatione, ne exequoriorum, pro quibus in dubio est presumendum, Seraph. decis. 1127. n. 1. Rot. decis. 479. n. 1. par. 2. decis. & in revent. decis. 114. n. 2. par. 2. Surd. cons. 159. n. 12. vers. factum. Hoc procedit in dubio, & ideo cessat dicta præsumptio, si de contrario constaret, Hond. qui alios refert cons. 7. n. 3. lib. 2.

Et quod sit alienatio perpetua iuste detraheretur de soluta responsione temporalis usque ad sextam partem, Seraph. decis. 115. n. 4. Rota decis. 115. n. 4. par. 2. decis. & in revent. decis. 884. sub n. 4. par. 2. ubi dicitur fuisse alibi sæpi in Rota decisum.

Olivarius Beldamius.

Parmen. Status.

Luna 3. Decembris 1607.

ARGUMENTVM.

Tempus an, & quando per testes dicatur concludenter, & certitudinaliter probatum, & an, & quando testes censcantur testes in tempore.

SYMMARIUM.

- 1 Testes singulares singulare iure obstatina repelluntur.
- 2 Testes debent audiri congreffi etiam in tempore.
- 3 Matrimonij præsumptio de uxorio non est presumenda.
- 4 Pluralitas in factis non presumitur.
- 5 Adversarij, quando aliter sunt satis, quæ à communiter consensu uterque non solent.
- 6 Testis non præsumitur de tempore sed per dilectionem (in citra) aliud non probat, et n. 8.
- 7 Testis ignorans principium temporis, unde fieri debet denumeratio, non potest deponere de tempore.
- 8 Testis deponens de tempore per verba (iudicio suo, plus, vel minus) dicitur non recitari de tempore, et n. 17.
- 9 Dissimulatio circa quantum tempus capiat est possum in arbitrio iudicis.
- 10 Tempus modicum quantum dicatur, est in arbitrio iudicis.
- 11 Adversarium dicitur quarta pars.
- 12 Adversarius dicitur triennium in factis t̄ 4. annorum.
- 13 Testis loquens confusè, & dubitativè de tempore debet iudicari confusè cum aliis probationibus certum tempus determinandum.
- 14 Testes, quantum fieri possit, sunt reducendi ad concordantiam.
- 15 Bart. in l. de accu. l. de minor. d. clarior.

DECI

DECISIO CCCXLV.

Post longum, & plurimam iteratam dispensationem. Domini petitorum in decem annos advenientes indagationem temporis in depositione D. Baptiste principaliter tendere ad resoluendum non solum singulariter singularitate oblationis, per quam licetatur probationes, ut dicit Bal. *conf. 19. non. 1. in fin. lib. 3. & post eum Aym. conf. 41. sub n. 7. i. contra regulam, quod debeant iudicari consensu etiam in tempore ad effectum, ut probent, de qua infra dicitur, sed etiam ad reddendum sibi met contrarium, cum enim deponat se fuisse presentem dispensationi Catharinae, si volumus, ut praecedant Domini Ragoni, quod se restringat ad tempus ab anno 1499. usque ad annum 1507. de quo tempore non fuit matrimonium, ideo dispensatio de contrahendo sit posterior, non erit verum, quod fuerit praesens dispensatio. Nec obstat, quod dicitur de pluralitate, & iteratione matrimonii, quia illa nullo modo est praesumenda, ut per Ruy. *conf. 141. post n. 2. lib. 5. 1. & facit regula, quod in factis pluralitas non praesumatur, ut notatur in l. cum qui. 6. in popularibus. ff. de iur. iur. in cap. in praesentia de probat. & per Bald. in l. fin. C. de testis cred. quae sine difficultate procedit in actibus, qui a communiter coniunguntur iterari, & multiplicari non solent, Dec. in d. cap. in praesentia sub n. 43. v. si vero multiplicari non solent, cum multis per Sylvan. *conf. 37. n. 36. Et multum fecit depositio Stephani de Cavalis testis pro parte DD. de Ragoni, inducti, qui dicit auxiliari a Don Baptista, quod Bernardus tempore dispensationis Catharinae obtinuit dispensationem i. Sede Apostolica, & sic non loquitur de alio matrimonio ab eo, de quo in dispensatione. Et propterea cum agitur de reprobando dicto Don Baptista, non est facienda vis in tempore, de quo + non praesens deponit, sed cum dictione (in ore) & aliis incertis, & indeterminatis, iuxta decis. Caput. 147. par. 1. Placebat etiam pluralitas ex Domini, quod in decisione dicitur, Don Baptista non recordari de tempore propter eius praecedentem protestationem, quia erat multum verisimile propter praesumptionem oblationis ex tunc temporis lapsa, & impraeviditatem responsionem ad improvisam interrogationem, & dicebant non oblat, quod ad adherio oblationis ipsum non deere se non recordari de quantitate temporis, sed quod non recordatur de anno praesens, quia si non recordatur annum non potest recordari temporis quantitatem, nam qui ignorat principium, a quo debet fieri diminueratio, & computatio, diminuerationem & computationem ignorat necesse est, l. de arat. non famul. ff. de gradib. Ratt. in l. de arat. n. 7. circa med. vers. quaeque arat. non minus etiam. ff. de minor. Bald. in l. si minor. sub n. 4. C. de restitu. in integrum. Saly. in l. si minor. sub n. 2. vers. item nota hoc. C. de temp. appell. Cum enim computatio fiat habito respectu ad principium temporis, necesse est habere principium, ut sciamus computare, l. si non l. de iur. iur. n. 6. si solus maritus, & propterea Don Baptista, qui non recordatur de anno contrahendi matrimonium, per necesse non recordatur quantum temporis efflueret post contrahendum matrimonium. Accedit quod interrogatus de tempore non dixit simpliciter de 30. annis, sed subiungit (in ore suo) cum dictione (in ore), plus, vel minus, quod nihil aliud importat, nisi quod non recordatur, Aret. in cap. quoniam si de reho. & ita non recordatur de 30. annis, non recordatur de pluri, vel minori tempore, Nec facit, quod recordatur saltem de aliqua latitudine temporis, quia hoc dicit non ex tali, quod non possit excedere annum 1506. & 1507. Domini enim, in quodam arbitrio est positum, quod tempus capiat dictio (in ore) & alia, Alex. in l. 31. n. 5. lib. 7. cum multis allegatis per informantes, arbitrati fuerunt, quod non excludat annum 1508. Nec***

facit, quod solent referri ad modicum tempus, quia et de istud modicum est in arbitrio iudicantis, Corn. *conf. 179. n. 4. & 5. lib. 3. + & quanta pars dicitur modica, si si quis in suo Act. inofficium. 1. & tres anni in spatio quatuordecim annorum, ex glossa in l. quoniam si de reho. ver. & in §. quidam in l. si de iur. iur. si quis ad propositum ponderat Corn. ibi supra. Et licet alius Ruy. intetpretata sit continere minus tempus, attamen aliter, & atque aliter servandum, est secundum subiectam materiam, & quod in casu nostro exprimit dictum tempus anni 1508. ultra depositionem Stephani de Cavalis superius celebratam, facit, quod testis loquens consuevit, & dubitavit de tempore debet iudicari contentis cum aliis probationibus certum tempus determinantibus, Paul. de Cast. *conf. 6. n. 3. circa fin. lib. 1. Alex. in l. 15. n. 11. & 12. lib. 5. & conf. 186. n. 1. in fin. lib. 7. Aym. conf. 35. sub n. 9. v. si quis in plus testis, 1. & est regula ordinata, testes esse, quantum fieri potest, relictos ad concordandum ad effectum, ut probetur. 2. Causa de Gress. decis. 3. n. 14. de spons. Ca. putat. decis. 120. n. 7. par. 3. Non obstat dictum Bart. in d. l. de arat. ff. de iur. iur. 1. quia ibi habetur certum tempus, quod dixerunt modo testis sciebat non esse clausus quatuordecim annos, & quando interrogatus de anno respondit nescire, ad talendum cum debet intelligi, quod nesciat annum Natiuitatis Domini, quasi dicit, nescio, quot anni sunt a Natiuitate Domini, scio tamen quotas esse annos a iustitiae potest, ut sunt verba Bart. & sic ibi obliuiscitur, licet ignoret annum Domini, attamen, recordantur annum Natiuitatis Domini, & sic principium temporis, nil mirum si sciebat etiam temporis diminutionem, Saly. in d. l. 2. sub n. 2. vers. item nota hoc. C. de temp. appell. & dicebant simpliciter, & pro summo, quod a tempore Natiuitatis usque ad tempus depositionis non transierunt 14. anni, sed Don Baptista non recordatur principium, quia non recordatur de quo anno Catharina fuerat dispensata, non sinitur tempus, quia non dicit simpliciter, sunt triginta anni, non plus, non minus, quia alternatim loquitur. Non obstat Doct. eiusdem Bartol. in l. quid tamen. §. si arbor. ff. de arbor. si eam intelligimus, prom intelligit Aretin. in d. decisio aliter, sed videretur dicitur non facere ad casum nostrum, quia vbi in casu nostro verba (in ore) sunt iuncta cum sensu corporis, quod tamen negant aliqui ex Domini opinionis rationibus: casus iste multum distat a casu Bartoli, in quo testis simpliciter dicebat de decem annis, & subiungebat inter illa verba (in ore) videretur, quae secundum intelligentiam partis aduersae non tollunt, quo minus probaret dictum tempus, in casu autem nostro ultra protestationem praecedentem, quod non recordatur de anno, & sic de initio temporis, quo casu non potest sumari aliquod super quantitate temporis, ut dictum est, & etiam Nat. *conf. 17. n. 1. vers. item ex se testis in ore etiam verba (in ore) suo, quae aequivalent verbis testis videretur, testis vult esse dictum (in ore) + quae facit, ut non dicatur concludenter probate tempus, Alex. *conf. 149. n. 7. lib. 4. Nat. conf. supra. & dicit Cuman. conf. 91. circa princ. vers. loc. nomen non habente, quod propter incertitudinem, & indeterminatam nihil operatur. Item subiungit plus, vel minus, ita ut non dicatur certum, & constanter deponere, & Bald. in l. 6. si ab hostibus §. fin. n. 1. in fin. n. 1. de iur. iur. ex arat. n. 1. Causa de Gress. decis. 7. n. 1. de prob. Facile est propterea illam alternatam, ut per Alex. in d. l. 31. post arat. circa med. ff. si quis casus, Nat. *conf. supra. & conf. item de iur. iur. per aberrationem. Et quidam recordantur in Don Baptista non probare aliquod tempus, tamen quod celebrat annum 1508.*****

ANNOTATIO.

- a Derivari specie singulari oblationis, ad multiplicandum de diversificatione plene tractat. *Farinat. de test. g. 4. n. 4.*
 b Pluribus, an verò identitas sit praesentia, vide *l. 1. de iur. iur. de praesent. lib. 4. praesent. 15. per totum.*
 c De quo late per *Farinat. de test. q. 2. §. 1. de 33. & seq. ubi pluribus modis ampliat. & limitat.*
 d Decisio non constat, sed debuit deponere late tractat *Farinat. de test. §. 1. de 33. & seq. ubi refert plures decisiones, & plures modos loquendi, quibus solent vel reteri, quando dubitatur, & non constat deponere.*

Olivarius Beltraminus.

Bononien. census, seu attentatorum.

Luna 10. Decembris 1607.

ARGUMENTVM.

Attentata non dantur, ubi causae sunt diversae, & an, & quando causae censentur diversae.

SVM MARIVM.

- 1 Attentata non dantur, ubi causae sunt diversae, §. n. 6.
 2 Causa est diversa, quando agitur super diversis terminis seu locis.
 3 Ter sunt obligationes, quae sunt delicta, & termini.
 4 Clausula una cum toto negotio principali, & alia similis intelligitur similis de, & circa causam, & actionem intentatam.
 5 Facultas exequendi obligationem Cameralem non venit sub clausula generalibus, sed requirit specialem expressum.

DECISIO CCCXLV.

- Pendente in Rota coram me causa appellationis à mandato Aud. Cam. ad favorem Donalorum de Durantis contra Albertum Balanum relaxato pro solutione quorundam fructuum census, & renovatione cardule Banchatiae, egerent Duranti coram Aud. Cam. pro aliis terminis fructuum dicti census, quorum dies cecidit post relaxationem praesentis mandati, & pro quibus obtinebant aliud mandatum, quod Balanus dicebat attentatum, uti obtentum postquam causa erat per appellationem in Rota introducta, sed Donini utraque parte informante contrarium resoluerunt. Fundamentum fuit in diversitate causarum, & qua statim non est locus attentatae, & *Agel. Bellam. cons. 1. §. 1. n. 3. per totum tractatum, & n. 4. Soc. cons. 41. sub n. 1. vers. quibus supposito lib. 1. cum alii cumulatis per Lancell. de attent. per. 1. cap. 1. §. 1. n. 1. & 2. & multis sequentibus, causa autem diversitas est non solum quatenus in primo iudicio actum est de renovatione cardule in vltima autem de solutione census, & sed etiam quatenus in dicto primo iudicio fuit actum ad solutionem censuum postquam fuit diversis terminis fructuum ab eis, quae vltimo in iudicio fuerunt deduci, ut per *Bart. in l. cum patet ff. de iur. iur. tradit. Gabr. cons. 42. n. 1. & 1. de iur. iur. §. 1. n. 4. §. 1. de iur. iur. §. 1. n. 1. & per totum tractatum Lancell. ubi supra sub n. 17. fuisse in Rota relaxatum in vna Bononien. Pecuniaria non fuisse attentatum sententiam super certa summa Bononien. latam per iudicem à quo pendente appellatione in Rota super alia summa, hōet ageretur lute eisdem personis, scilicet, & quia tot sunt obligationes, & debentur quot termini, si sunt de eodem eo prius. *ff. de eo b. oblat. l. 1. de iur. iur. §. 1. n. 1. per totum. Pute. §. 1. de 33. lib. 1. Mohel. de q. 4. de praesent. Non obstat clausula, (n. 1. cum 2. per totum) & alia ponderata ab informantibus pro parte Bal-***

zani; & quia omnes intelligentes de, & circa causam, & actionem intentatam, super qua fuit pronuntiatum, & commissa causa appellationis, aut saltem per eam non potest dici avocatum iudicium exequendum quod terminos decurrendos ab A. Cum praeterit & facultas exequendi obligationes Camerales non veniat sub clausula generalibus, sed requirit specialem expressum. Non obstat decis. Castar. sustin. Pecuniaria de Muella 1. §. 1. l. 1. coram Illustriss. Card. Pamphilio, quia cum in eadem causa fuisset allegata coram R. P. D. meo Cocchino jr. Ianuarij 1603. Rota de eadem dubitavit, & ordinavit, ut videretur de bono iure.

ANNOTATIO.

- a Et quid si stante diversitate causarum non sit locus attentatae, dicit *Rota in decis. 100. n. 1. & 10. p. 1. de rebus de in Romana Domus 16. Martij 1601. coram b. m. m. Andae, ubi fuit vltimus dictum hoc procedere etiam, si aliquid fuisset innovatum circa ius, quod est in secundario, & in consequentiam ab illorum, super quo causa pendet.*

Olivarius Beltraminus.

Bononien. legati.

Luna 17. Decembris 1607.

ARGUMENTVM.

Legatum Dotis censetur, quando fuit relictum sub commemoratione Nuptiarum, & an, & quando contineat conditionem, si Nuptiae sequantur.

SVM MARIVM.

- 1 Legatum censetur pro dote relictum, quando scilicet fuit sub commemoratione Nuptiarum.
 2 Legatum dote relictum ab extraneo est conditionale, si nuptiae sequantur, & reprobatum contrarium tenentur sub n. 4.
 3 Legatum dote non est conditionale, quando est relictum ab eo, in cuius bonis debetur legitimum.
 4 Dote non potest esse sine nuptiarum.
 5 Condicio late censetur legatum, quando continet dorem contrarium, etiam si dote legatum sit ad illa praestationem legatum, §. n. 3.
 6 Legatum ad suam conditionem pendens à contrarium praesente relictum.

DECISIO CCCXLVI.

Omni non dubitante legatum factum filiabus Iulij Caesaris, & Alexandri esse in causis doris, non solum propter expressam mentionem ipsius doris, & sed etiam quia factum fuit sub commemoratione Nuptiarum, *Ruyter. §. 1. n. 1. c. 1. lib. 1. de rebus de in Romana Domus 16. Martij 1601. coram b. m. m. Andae, ubi supra sub n. 17. fuisse in Rota relaxatum in vna Bononien. Pecuniaria non fuisse attentatum sententiam super certa summa Bononien. latam per iudicem à quo pendente appellatione in Rota super alia summa, hōet ageretur lute eisdem personis, scilicet, & quia tot sunt obligationes, & debentur quot termini, si sunt de eodem eo prius. *ff. de eo b. oblat. l. 1. de iur. iur. §. 1. n. 1. per totum. Pute. §. 1. de 33. lib. 1. Mohel. de q. 4. de praesent. Non obstat clausula, (n. 1. cum 2. per totum) & alia ponderata ab informantibus pro parte Bal-**

lega

legatum dotis censetur pro legitima debita relictum, ex causa legitime, nec istam, nec aliam conditionem admittit, Paul. de Cast. *conf. 16. m. 4. lib. 1. Alexand. conf. 79. m. 10. lib. 1. Aym. qui alios cumulat, conf. 778. m. 3. & Menoch. conf. 1. m. 4. fuit dictum in illa Bononiensi successione. & Aliqui loquuntur contra communem sententiam, prout Aym. *conf. 101. ita enim cum arguit Illustriss. Mant. lib. 1. m. 18. m. 1. in fin. post Rimin. iun. quem allegat. Non obstat, quod conditio superflua sit apposita executioni legati, quia vltra quod nō tollit eam, quæ inest ratiōe substantiæ legati dotis, tunc sine matrimonio esse non potest, l. i. ff. de iur. dot. l. fin. C. de donat. ante nupt. & dies in certa adiecta præstationi b legati, reddidit illud conditionale, b ut in istis terminis dicit Ang. in l. Scius Saturninum. m. 1. quem sequitur ibi Alex. pariter m. 1. ff. de Tribul. & est communis sententia, ut testatur Rim. iun. *conf. 334. m. 19. & an. latè Illustriss. Mantica lib. 1. m. 18. m. 10. & seq. qui damnat Decian. *conf. 5. lib. 3. ex aduerso allegatum non constituentem differentiam inter diem certam, & incertum. Quam sententiam eò libentius in casu isto amplexi sunt Dominus, quia vltra fuit multum consona mentis testatoris, qui cum enixè studeret exclusioni feminarum, ut bona in agnatione conservaret, non est credendum, quod voluerit præbere aniam exhaurienti pingue legatum, & illud in extraneos transmittendi ex alia causa, quàm matrimonij, & ista materia multum pendet à consuetudine voluntate testantis, Ang. *conf. 391. m. 1. Ceterum, q. 4. sub m. 1. lib. 3. decisio Delfin. 85. num. 8. par. 1. Constat. m. 1. post m. 11. de testam. Decisio Maceratae, legatorum D. meo Coccine, & Romana Alimentorum eorum bo. me. Cardinali Lancelotto non loquuntur in legato dotis, decisio etiam Romana donationis eorum me non obstat, quia ibi dubitabatur principaliter de implemento conditionis, non si esset promissa puta, vel conditionalis. ******

ANNO TATIO.

- a De hac materia an legatum pro dote relictum sit conditionale, an verò sit purum vltra allegatus in decisione latè tractat Grass. §. Legatum q. 48. per istam Honded. *conf. 57. per eum lib. 1. Menoch. *conf. 451. Gaspar Ant. Theol. quæst. forens. lib. 1. q. 43. Castil. de Consuet. vbi. *conf. 15. m. 14. qui in finem cumulat, Galgancet. de condit. & demonstr. par. 2. *cap. 4. q. 15. m. 370.****
- b Et quod tempus t incertum adiectum solutioni legati reddat illud conditionale, latè plures cumulat tradit Gaspar Ant. Theol. quæst. forens. lib. 1. quæst. 68. m. 7. & 8. Vbi in specie agit de legatis relictis pro maricanda puella.

Oliuarius Saluianus.

Romana census scut. 18. mil.

Lune 17. Nouembrii 1697.

ARGVMENTVM.

Emptor an, & quando teneatur ad fructus recompenfatiuos iuxta æquitatem l. carabit, & responderetur pluribus exceptionibus, quæ opponerentur contra cædulam banchariam datam per emptorem.

SVM MARI VM.

- 1 Emptor pro tempore, quæ non habuit rem, non tenetur ad fructus, & n. 7.
- 2 Emptor, quæ rem, & pretium habet, tenetur ad fructus recompenfatiuos.
- 3 Ista vltima recompenfatiua debentur etiam attenta dispositione iuris Canonici.

- 4 Fructus recompenfatiui an debeantur habita ratione ad æquitas iuris fructuum propriarum, an vltra ad eam temporis.
- 5 Emptor non tenetur ad fructus recompenfatiuos, si nullus fructus percipit, nec percipere potuit.
- 6 Fructus dicuntur percipi nō solum tempore, quo colliguntur, sed etiam toto tempore, quo curantur, & crescant.
- 7 Emptori, quæ non eam, sed partem pretij sequi, debentur fructus à die solutionis pro rata pretij solui, quod declarat, prout sub n. 18.
- 8 Cædula bancharia habet vim solutionis ad effectum, nec curant fructus recompenfatiui, declaratur, prout sub num. 19.
- 9 Emptor, ut cuius vltima recompenfatiua sufficit, quæ d non restat pretium.
- 10 Emptor tenetur venditori ad vltima recompenfatiua per solam traditionem rei, licet venditor in totum ex parte sua non impleretur.
- 11 Exceptio non impleretur non competit, quando nullum refulsit interire, nec damnum ex non impleretur, & non. 20.
- 12 Cædula licet continet conditiones, tamen si illa sunt intrinsecæ, & ex natura negotij non videntur.
- 13 Prioritas, & posterioritas creditorum dignitas non potest, nisi sit facta discussione.
- 14 Obligatus solvere debitum alium potest petere cessantem.
- 15 Cessio non potest derogari, quando cedens non vult, & solutus prodest.
- 16 Reservatio non tribuit ius, si alias non competit.

DECISIO CCCXLVII.

Actum fuit de fructibus, seu vltis recompenfatiuis, an Princeps ad eas teneatur, & pro quo tempore, ac pro qua rata, in quæ fuerunt distincta tria tempora, primum à die 1. Julij 1594. quando fuit facta venditio Castri Nomentani vsque ad diem 1. Martij anni sequentis, sub qua Princeps consequutus fuit possessionem, quoad istud tempus rei de plano præcedit, quod ad nullos fructus, siue vltas recompenfatiuas tenetur, cum rem non habuerit, nec eam possessionem, & *Leuata. 2. lib. 1. Cæd. all. empt. l. solutus §. ex vendito ff. eod. l. 2. C. de esur. Imol. in l. infolam §. vltima in fin. §. solut. mar. Corn. *conf. 113. sub n. 4. vltis solutus §. etiam lib. 1. Parit. *conf. 175. m. 15. in fin. lib. 4. Aym. *conf. 105. m. 11. Secundum est tempus à die prima Martij vsque ad primū Junij eiusdem anni, in quo etiam Domini sine difficultate dixerunt, & Principem teneat, quia rem, & partem pretij habebat, Corn. *conf. 159. in fin. lib. 4. cum multis per Gabr. de empt. & vend. *cm. 4. n. 1. Constat. lib. 3. vltis refut. *cap. 4. n. 6. ad fin. vltis iuris apparatus, & quæ vltis peti poss. 3 sunt etiam attenta dispositione iuris Canonici, b. gloss. b. in d. *Leuabit in ver. ratio, & in c. cædulas in gloss. 2. de vltis. Bart. & alij in l. 1. C. de esur. Ruin. qui communem dicit, *conf. 73. sub n. 3. vltis iuris est casus lib. 3. latissimè Gabr. d. cædulas in l. 1. Difficultas est circa ratam, & in hoc Domini non bene conueniebant, aliqui enim dicebant debere haberi & respectum ad ratam fructuum, id est vt debeatur æquitas illorum fructuum, quæ in dictis mensibus percipit, hoc est, à solo separauit, pro qua septentia facit, quia æquitas fundatur in percceptione fructuum magis, quàm in rei traditione, Corn. *conf. 19. sub n. 5. cetera med. vltis quibus demonstratur. lib. 3. Cognol. in d. l. curabit n. 29. Nat. *conf. 494. n. 3. & bene probat text. ad. *Leuabit ibi, quæ percipitur fructuum non generat, & §. ad nullas vltas tenetur, si fructus nullos percipit, nec percipere potuit, & Cyn. in l. in minorum in 1. apposit. C. e quibus *conf. 159. in integ. non est necess. Imol. in d. 3. vltis in fin. Soc. *conf. 119. post m. 1. lib. 4. Cognol. qui dicit communem in d. *Leuabit sub n. 28. Alij tenebant, quod pro rata temporis, & ratio esse potest, quia fructus dicuntur percipi***************

percepti non solum tempore, quo colligantur; sed etiam toto tempore, quo current, & crescant, *Idem in 5. n. solum*, ubi Paul. de Castr. num. 2. ff. *solus mar. Socin in Legi. Rone in princ. post. n. 2. vers. & sequens hanc considerationem de verb. oblig. & in terminis d. carab. tradit Hond. conf. 41. n. 18. & seq. lib. 2.* Sufficit enim, quod emptor percipiat ex re velutatem, Bald. in rub. *C. de reser. g. 1. in fin. n. 12.* quam velutatem percipit ex illo tempore, quo crescent, prospera quando opus esset vellem particulariter discerneret, an sit habenda ratio fructuum, vel temporis; sed non videtur necessaria hanc discussio in causa isto; quia Principi, qui partem pretij vsque ad 55. mil. in eadem solgetur, re adhuc non habita debebantur pro rata pretij soluti & venditoribus fructus & de solutione, *Idem in 5. n. solum*, Bald. in l. i. r. adu. g. 9. C. de a. l. *vers. Alex. conf. 131. sub n. 2. lib. 4. Cognol. in d. carab. n. 40. Titius de rera. commensural ad fin. r. 7. Gabr. de emp. concl. 3. n. 3. Couar. ubi supra n. 7.* quorum compensatio fieri potest, & debet cum fructibus ex adu. to presentis, prout etiam compen. faltem retentio pro seuris 2700. quos Princeps soluit Rauennae, ut possit liberam possessionem Castr. capere. Quantum ad vltim. remp. & die consignationis cedulas etia, fuit resolutum Principem non teneri ad dictos fructus, quia licet de illo tempore haberet, & possederit Castrum, stramen non habuit pretij propter depositionem cedulas, & quae habet vltim. solutus. *Put. dec. 165. lib. 2.*
e & fuit pluries decisum, signanter autem ad effectum impediendi, nec arant fructus, in vna Romana fructuum census 9. Aprilis 1607. coram R. P. D. meo Iusto, ultra quod fuit expressis consensum, quod post datam cedulam fructus, seu vlt. compensatio non curet ad damnum Principis. Non obstat, quod cedula non sit conformis conventioni; quia ultra quod ad effectum effugendi dd. vlt. sufficere debet Principi, quod non retinet pretium, & sicuti ad illas consequendum sufficit traditio venditionis, licet in aliis non impleuerit promissa Bart. Alex. & alij per Gabr. *d. consil. 4. n. 9.* & latius per Surd. *conf. 101. n. 1. circa med. Sato. d. consil. 101. n. 14.* Particulariter etiam fuit respositum obiectionibus datis ipsi cedula, cessat enim, quod obicitur eam non continere integram summam due. 76. mil. quia ad bonum computum in diminutione dictae summae fuerunt soluta creditoribus scilicet 15. mil. minus facit, quod cedula non eant ad fauorem creditorum in lista descriptorum, quia cum fuerit coram Illustrissimo Cardinali Mullino resolutum Principem potuisse omnes creditoribus descriptis solvere creditoribus antecoribus, utique potuit concepi cedulas ad fauorem priorum, & posteriori creditorum. Non obstat, quod cedula non sit pura, sed continet plures condiciones, quia omnes sunt condiciones interdictae, & ex natura negotij ipsae non vitiant, Bald. in *Lacerta n. 34. C. de off. fur. dictum in Romana bonorum de Cens. 21. Decembris 1585. coram bo. me. Otano, & in Romana Saluati in iuredicti 10. Decembris 1599. coram R. P. D. Lancellotto cum enim posset fieri solutio prioribus, & posterioribus creditoribus, non poterat designari prioritas, & posterioritas, nisi facta discussione, & propterea male daturatur condicio graduatoria. Idem dicendum de elusula *(cum Principi, & alio, quae dicitur quia, ut solutio fieret prioribus, & posterioribus creditoribus, debuit etiam Princeps, & alij quorum intererat, etiam, ut posterioribus non fieret solutio) condicio* collisionis esse extraneam, quia Princeps habebat in ea, & conditione, & obligando se solvere poterat eam petere, additio ad Bald. in l. i. *lib. 2. de verb. oblig.**

C. de solu. Paul. de Castr. in l. 1. si res obligata. n. 1. ff. de leg. 1. quae cessio cum creditoribus non nocet, prodesse autem plurimam Principi soluenti, non poterat illi denegari, Vinc. de Franch. *dec. 55. n. 9.* reservatio facultatis accollendi census non operatur, nisi Principi aut ex conventionione, aut ex legis dispositione prius competere, & natura enim reservationis est constare ius, quod quis habet, non autem ius tribuere, ubi non competit, Oldrad. *conf. 114. n. 2. & 3. Dec. conf. 141. n. 1. in fin. vers. & alia verba. Socin. conf. 187. n. 2. lib. 1. Ruin. conf. 99. n. 10. lib. 1. Aym. conf. 129. n. 8.* Alia tolluntur per informantes.

ANOTATIO.

- a. Pura & de hac materia l. *quodlibet dixi supra ad dec. 197. 17* ubi videnda, & quod emptor non teneatur ad fructus recompen. sationis rei possessionem non habuit, tradit Cognol. in d. carab. n. 27. & 28. & seq. ubi de comuni, & verissima opinione auctore Rota *dec. 564. sub n. 1. per 1. in recent. ubi dicitur, quod tempore cessat ratio l. carab. & quod scilicet emptor fructus simul re, & pretio. Ius etiam datur possessione rei, si tamen emptor nullos fructus percipere potuit, non habet locum acquitas *Lacrab. ut firmatur in hac dec. sub n. 5.* & dixi supra ad dec. 197. sub n. 1. ubi etiam dixi, quod si percipere potuit, & non potest, teneatur ex equitate *Lacrab.**
- b. Dixi supra ad dec. 197. sub n. 12.
- c. De quo vide supra in annotatione sub littera A. & dixi ad dec. 197. n. 11.
- d. Licet tempore & solvens partem pretij tantum non acquirit dominium rei emptor pro rata pretij soluti, Tirac. *de rera. commens. in fin. n. 70. Surd. conf. 55. n. 61. & conf. 101. n. 23.* & fuit dictum in Romana Praelectionis 13. Martij 1606. coram Cardin. Sacro. Nichilominus pro rata d. pretij soluti debetur dicto emptori fructus recompen. sationis, non ratione domini, neque ratione mora, sed ratione cuiusdam generalis acquiritae, ne venditor locupletetur cum illius iactura, ita dicit Surd. post alios relatores *d. conf. 51. n. 85.* non potest tamen emptor ipsos fructus pro dicta rata petere, nisi prius soluto integro pretio, & tunc debentur ei fructus animi temporaria praeteriti pro rata dicti pretij iam per prius soluti. *Hond. d. consil. 41. n. 14. Surd. conf. 101. n. 5. in fin. & n. 85. vers. responderi quoque.*
- e. Cedula & bancaha habet vim solutionis, Rota *dec. 556. 19* sub n. 3. *vers. quoad residuum par. 1. in recent. cum aliis pluribus decisionibus cumulatim per Cinc. de emp. par. 1. conf. 1. n. 1. & 2. n. 3. & 4. 14. sub n. 10. adde quod etiam ubi solutio requiritur de forma, prout in censu, sufficit equula bancaha, ut in dec. 103. n. 7. & seq. inter impress. p. 2. Cinc. de emp. & in specie ad effectum, quod non currant simplis fructus, est decisio Rota 131. inter impress. p. 1. cum Cinc. ac etiam ad retardandam executionem obligationis Cameralis, quod sufficit cedula bancaha, tradit Zach. qui dec. Rota refert de obligat. *Cameral. g. 17. n. 31. & 32.* Hoc etiam fuit declaratum in Romana Domocum 1. Decembris 1606. coram R. P. D. Pamphilo, non procedit, quando cedula conueniet solum promissionem de soluendo cedulam factam ab ipso Mercatore, sed solum praerogative habent locum, quando cedula reuera continet solutionem, seu depositionem pretij, adde quod per traditionem cedula, & illius acceptationem inducitur novatio, quod etiam dixit Rota penes Seraph. in dec. 1419. nam vt in dicta decisione Romana domocum coram R. P. D. Pamphilo considerat, per talem cedulam continentem solum promissionem Mercatoris de soluendo venditor non desinit re vera habere penes se rem, & pretium, quod solum attenditur ad effectum acquiritae l. carab. & ideo bene aduertendum est, quando tales cedulae bancahae consignatur, est enim necesse ad effectum pleae liberationis, quod Mercator affectat se habere in depositum illam summam, neque promittere illam solviturum, & non sufficeret sola promissio de soluendo, quia talia promissio non habet, nisi vim fideiussionis, & adfectionis iuxta dictam decisionem Romanam Domocum.*
- f. Exceptio non impletoei opponi non potest, quando 20 opponens nihil interest sibi non fuisse impletum, Surd. *dec. 165. n. 29. Seraph. dec. 1343. n. 2. & 1.* & fuit dictum in Senogallien. p. 1. d. i. i. i. 1617. coram bo. me. Andrea & Rota inter impress. p. 2. Zach. dec. 1137.

Olivarius Belet armatus.

C. 21

Cæſenatenſ. Bonorum.

MERCURIJ 14. Martij 1607.

A R G V M E N T V M.

Emphyteofiſ deuoluitur ob teipſus finitum, non obſtante pacto de renouando, quod non tribuitur in re, ſed tantum actionem perſonalem ad factum.

S Y M M A R I V M.

1. *Emphyteofiſ finitæ tempore conceſſionis deuoluitur.*
2. *Renouatio aliud eſt, & aliud pactum de renouando, & num. 6.*
3. *Renouandi pactum non tribuit in re aliquod in re aduerſus poſſeſſorem, ſed actionem perſonalem tantum ad factum, & num. 6. ubi declaratur.*
4. *Inueſtitura facta vti de deuoluto acceptari debet cum ſua cauſa, & qualitate, ſcilicet, deuolutionis, adeo quod inueſtitura ſe noua.*
5. *Domino directo non ſufficit acceptari deuolutionem, niſi etiam apprehendat, & incorporet.*

D E C I S I O C C C X L V I I I.

EX pluribus deuolutionibus, quæ per D. Marchionem Malaceſtam deducebantur, Domini amplexi fuerunt tantum ꝑ deuolutionem ob tempus finitum, inueſtitura enim facta per Abbatem Cæſenſ. Com. Guidoni de Bandis pro 60. futuris annis duraturis vſque ad annum 1579. dicto tempore elapſo, bona fuerunt deuoluta ad concedentem, cum conceſſum ad tempus poſt illud conceſſum denegatum, * *l. 6. v. 1. ubi Bald. ff. de pati. Tiraquel. de reuoc. l. 1. gloſ. 2. num. 44. Surd. decif. 89 num. 9.* Non obſtat pactum de renouando, quia non fuit petita nec facta renouatio, ꝑ & aliud eſt pactum de renouando, aliud renouatio, * *l. nec cui, ubi Bald. & Salyc. Cdec. Ryn. ſen. conf. 16. num. 6. & ſup. ꝑ & per illud pactum non fuit DD. de Bandis in aliquod in iſtis bonis quaeritur aduerſus poſſeſſorem, ſed actio perſonalis tantum ad factum, ſcilicet, ut ille in ſueret renouatio, * *Ang. conf. 184. ſub num. 3. verſ. & illa verba ad renouandum. Ryn. conf. 167 num. 13 di. 1.* Non obſtat inueſtitura anni 1577. recepta per Ioanem Cyroum nomine Comitum Aneæ, & aliorum de Bandis, quia non habuit effectum, cum Cyrou, & Alexander Paſolinus re integra, & ante ſecutum illius ratificationem procurauerint, & obtinuerint ſibi ipſis, & propriis nominibus fieri aliam inueſtituram, credentes id ſibi facile licuiſſe, cum ante ratificationem non eſſet Bandis in acquiſitum, imò reſederit in perſona ipſius Cyni, qui pro Bandis receperat. Sed videtur tollere omnem difficultatē, ꝑ quia in iſta inueſtitura dicitur bona fuiſſe deuoluta, & vti deuoluta recipiuntur, vnde ſi Comes Bandis illam acceperat, debent cum ſua cauſa, & prout eandem acceperat, & ſic fieri, quod iſta ſit noua inueſtitura. At verò impugnari, & conſtat apertiffimè de lapſu temporis primæ inueſtituræ, & quod ex dicto capite bona fuerint deuoluta. Quoad acceptationem deuolutionis factam à Domino dicto, quæ eſt ſecunda pars dubij, hæc negatur à Dominis de Bandis, ætamen de ea docetur pro parte Marchionis, prout etiam de apprehenſione, ſeu incorporatione, ꝑ ſine qua acceptatio non ſuffragaretur, ut fuit dictum in Boonienſ. emphyteofiſ 18. Aprilis 1597. coram Illuſtriſſimo Cardinali Pamphilio.*

A N N O T A T I O.

- 6 a De quo latè per Corbul. ꝑ de cauſ. priuati. ob tempus finitum. Rota decif. 315 num. 1. per 1. in reuoc. & decif. 369 num. 1. per 2. Deciſiones Papales.

in reuoc. & in Cuiusdam Caſelli bonorum 11. Martij 1614. coram R.P. D. Dumouero, & infra coram eodem Sanctiſſimo decif. 367.

b Et quod aliud ſit pactum de renouando, & aliud renouatio, Mant. poſt relatos de reuoc. lib. 2. tit. 13. num. 9. & hoc pactum de renouando non tribuit in aliquod in re, ſed tantum actionem perſonalem ad factum, ut ſtatuit in hac decifione, & infra coram eodem Sanctiſſimo. in decif. 367. Gabr. conf. 72 num. 1. lib. 1. & conf. 85 num. 10 lib. 2. Mant. de reuoc. lib. 2. tit. 13. num. 16. Rota decif. 315. num. 3. per 2. in reuoc. & decif. 369 num. 2. per 2. in reuoc. & idem finito tempore conceſſionis poſſet alteri fieri conceſſio nō obſtante pacto de renouando, Mant. d. r. lib. 2. num. 8. cuius ratem contrarium ſentit Kimin. iur. conf. 94. num. 31. ubi reprobatur Angel. auctorem huius opinionis, & idem videtur tenuiſſe Rota in Foroliuſenſ. bonorum 14. Decembris 1618. coram R. P.D. Reiboldo, ubi dicitur, quod dominus directus tenetur renouare comprehenſis in inueſtitura, ſtante dicto pacto de renouando, ſed iſta ſecunda opinio habet locum, quando conceſſio eſt perpetua, cum pacto tamen de renouando de certo tempore in certo tempus, tunc enim renouatio conceſſus requiſita ad ſufficientem probationem domini, non autem pro ſubſtancia, prima autem opinio procedit, quando conceſſio eſt temporalis ad certum tempus cum pacto renouandi, & ita optimè hanc decifionem Sanctiſſimi declarat Rota ꝑ decif. 432. per 1. in reuoc.

Oliuerius Beltramius.

Vicē. Beneficij Sancti Franciſci.

MERCURIJ 16. Ianuarij 1608.

A R G V M E N T V M.

Defcendentiam ſufficit probare ab eo, qui fuit in poſſeſſione præſentandi, & ex quibus talis poſſeſſio præſentandi probetur.

S Y M M A R I V M.

1. *Defcendentiam ſufficit probare ab eo, qui fuit in poſſeſſione præſentandi, & num. 6.*
2. *Præſentatio ſim habet conſenſus præſentis in manibus Ordinarij præſentationibus, ſeu reſignationibus, & num. 7. ubi etiam declaratur.*
3. *Effluuiatio præſentationis probatur ex vacatione per alium præſentati.*
4. *Præſentatio etiam hoc in vacatione ex cauſa reſignationis.*
5. *Filiatio probatur ex nominatione ſancta cum alia proportionabili infirmatione, & num. 8.*

D E C I S I O C C C X L I X.

Arum fuit ſtrictè ſuper defcendentia Hieronymæ quæ præſentauit Franciſcum iuxta ordinem datum die 2. Iunij 1606. quando fuit hæc cauſa propoſita, & Franciſco tantum inſormante fuit reſolucum conſtare de defcendentia, ꝑ probatum enim fuit eum deſcendere ab Iſabella de Viſceſis, quæ vltimo loco fuit in quali poſſeſſione præſentandi, quod ſufficit, * iuxta tradita per Molin. de primogen. lib. 3. cap. 7. num. 7. & tenuit Rota in cauſa Papienſ. Archiepſcopiſ byteranus 18. Ianuarij 1602. coram Illuſtriſſimo Cardinali Pamphilio; conſtat autem de quali poſſeſſione Iſabellæ præſentandi nos ſolum ex præſentatione, quam fecit de anno 1504. de Ioanne Bombaſſo mediæ perſona eius mariti, & procuratoris, ſed etiam ex conſenſibus præſentis duabus præſentationibus eiſdem beneficij in manibus Ordinarij ꝑ qui habent vim præſentationis, & conſtituit in quali poſſeſſione præſentandi, * Abb. conf. 34. num. 1. in fin. & ſeq. per 1. Put. decif. 310. lib. 2. Crefcen. decif. 2. de iur. par. fuit dictum in voa Alatrina Capellanæ 17. Iunij 1596. coram Bualo, & ſepiſſimè

B b in

3 in aliis, quæ præsentationes, & consensus sortis fuerunt effectum partem per obitum, & partem per resignationem præsentatorum, *in conf. Old. 229.* & quod
4 ¶ habere locum etiam in resignationibus, fuit resolutum in Papiensi Archiepiscopatu 19. Februarii 1601. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio, & in aliis pluribus, ex Isabella autem orsus fuit Petrus, & probatur ex testamento ipsius Isabellæ, in quo illum filium nominat, & heredem instituit, qui Petrus pariter Ioannem viri filium instituit, & Ioannes Hieronymum filium in
5 suo testamento heredem fecit, ¶ ista autem oominatio iuncta cum institutione filiationis multum appropinquata descendentiæ plenè probat, *4 Bald. ¶ in cap. ex trans-
6 missa, sub num. 4. ubi etiam Buer. num. 10. Pzopol. nu. 9. in fin. de res. sol. Gozad. conf. 13. num. 7. Paris. conf. 139. num. 10. lib. 2. & fuit multoties resolutum, & signanter in Comen. Cappellanæ 27. Ianuarii 1593. coram R.P.D. meo Decano, & in Vrbeutana fideicommissi 13. Novembris 1603. coram Illustriss. Cardinali Pamphilio.*

ANNO TATIO.

a Et quod patronus non teneatur probare descendentiæ ab primo fundatore, sed sufficiat ei probare descendentiæ ab eo, qui fuit in quasi possessione præsentandi, dicit Rota *decis. 146. num. 1. & decis. 124. num. 8. per. 1. in recent.* & in Firmana iuris patronatus 17. Maij 1611. coram Cardinali Lancelotto, & in Romana iuris patronatus, seu beneficiatus 9. Decembris 1629. coram R. P. D. Vbaldo, sicut etiam ille, qui est in quasi possessione præsentandi non teneatur probare suam descendentiæ, quia eo ipso, quod est in possessione præsentandi, præsumitur descendere à veris patronis. *Seraph. decis. 133. in fine. Rota decis. 124. num. 9. in fin. & decis. 147. num. 3. per. 1. in recent. ubi dicitur fuisse aliis resolutum.*

7 b Consensus ¶ præstius resignationi consistit in quasi possessione præsentandi non secus, ac si intervenisset vera presentatio, *intra 1095. Abb. 14. num. 1. lib. 2. Rota decis. 493. num. 8. & decis. 792. num. 8. per. 1. in fin. & decis. 114. sub 4. per. 2. in recent.* Et fuit dictum in Lucana iuris patronatus 3. Aprilis 1617. coram R.P.D. Manzaneo, & de conf. Decan. contrarium 148. num. 4. *versus, sit ad præsentandum, quod consilium videtur Rota fuisse fecisse in Hostamen. Cappellæ 6. Iunij 1601. coram bo. me. Iusto, respondetur, locum habere quando daretur alius possessor iuris patronatus, quia tunc verum est quasi possessionem præsentandi respectu resignationis non constituere in possessione, ne præsentandi simpliciter respectu etiam vocationis per obitum, secus autem est, quando non adest alius possessor iuris patronatus, quia tunc vicinis actus præsentationis consistit in quasi possessione in totum, prout ita declaravit Rota contra Crescent. *decis. 1. de success. Mohod. decis. 13. de probat. Put. decis. 301. num. 1. lib. 2.* Verum est advertendum in hac materia, quod si Papatensis Ordinarius promississet de beneficio vii de libero, & promissus ad se eximendum à molestiis sibi illatis à præsentis patronis, vel etiam ad reddendum se magis tutum adhibuisset etiam consensum patronorum, non propterea ex hoc consensus confectetur præiudicium libertati Ecclesiæ, nec patroni per talem consensum essent constituti in possessione præsentandi, bene Rota *decis. 133. sub num. 8. per. 1. in recent.* Item nec consensus præstius ignorante alio præsentis patrono consistit in illius præiudicio in possessione, vi dixit Rota coram eodem Sanctissimo *infra decis. 417.**

c De materia conf. Oldrad. 229. dicitur *supra ad decis. 215.*
d Et quod filiationi ¶ probetur per nominationem iunctam actum proportionabili institutione, laud. Surd. plura cum multis *conf. 1. num. 50. plenè Mafcar. de probat. cens. 107. Menoch. de presump. lib. 1. presump. 35. num. 38. Rota decis. 147. sub num. 1. & decis. 471. num. 3. per. 1. in recent.* quod procedit etiam respectu extraneorum, dicitur *decis. 471. num. 8.*

Olivierus Eclitranus.

Pamplionenf. sepulturæ.

Mercurij 23. Ianuarij 1608.

ARGUMENTVM.

Clausula (*Dummodo*) non est iustificanda, nec facit gratiam conditionalem; sed solum est præservativa iuris alterius.

SYMMARIUM.

- 1 Sepultura concessa est quid diversum à concessione tituli sepultura.
- 2 Clausula (*dummodo*) alteri non sit concessum) et clausula (*dummodo*) alicuius non sit questum) & clausula (*dummodo*) collatio ad nos pertineat, non est iustificanda, nec facit gratiam conditionalem.
- 3 Clausula (*si sine præiudicio cuiusque*) confertur verbum Papa, non narrata paria.
- 4 Iustificatio materia est diversa à materia subreptionis.

DECISIO CCCL.

Fuit dictum Breve non esse subreptionis, neque obreptionis, licet enim fuerit resolutum non extare, neque extitisse aliquam sepulturam, aliud fuit ad effectum manutentionis possessionis, quæ non potuit dari non data existentia rei, quæ possideri posset, non autem exinde oritur aliqua subreptio, cum Papa concesserit solum sepulturam, prout Guilielmo concessa fuerat; ¶ Guilielmo autem fuerat concessus titulus sepultura, non sepultura, ut constat ex concessione facta ab Episcopo Pamplionensi anno 1421. & Papa non fuerat narratum, quod Guilielmo fuisset concessa sepultura; sed quod fuerat concessus sepultura titulus, ut probatur ex dicta concessione. Clausula (*dummodo non sit alteri concessa*) non facit ad dubium subreptionem, ¶ imò non est iustificanda, nec facit gratiam conditionalem; sed solum præservat alterius concessionem, quatenus adit, & cui Papa præiudicare noluit, *Achil. decis. 18. nu. 2. de probat.* prout de clausula (*dummodo non sit alteri concessum*, fuit sæpe dictum, & signanter in causa Faustina Monasterij 15. Decembris 1601. coram Illustrissimo Cardinali Seraphino, & in causa Placentina Cappellanæ 29. Martij 1596. coram R.P.D. meo Decano, & de clausula (*dummodo collatio ad nos pertineat*) ¶ fuit dictum in causa Aquilana beneficii 6. Februarij 1604. coram me. Quantum ad clausulam ¶ (*si sine præiudicio cuiusque*) neque ipsi tangit punctum subreptionis, & obreptionis, quia tunc verba Papæ non narrata paria, & in hac clausula habent locum dicta superius in clausula (*dummodo non sit alteri concessa*). Multa etiam dicuntur circa non iustificandam, quæ sunt aliena à dubio, de quo agitur, ¶ aliud enim est querere an Breve sit subreptionis, aliud, an sit iustificandum, ¶ de qua iustificatione Domini voluit particulatim videte.

ANNO TATIO.

a Et quod clausula (*dummodo*) alicuius non sit questum non sit) non faciat gratiam conditionalem (suspendit, sed solum præservat ius, itaque confitio de iure alterius, gratia reddatur nulla, Rota *decis. 10. in fine per. 4. in versibus*, & in Colonia. Canoniciatus eorum Cardinali Pamphilio impetrat penes Garz. de benef. per. 10. cap. 1. sub num. 74. cum alia pluribus, quos cumulat Mart. de clausula per. 1. claus. 1. num. 9. Marefcot. Parier. lib. 1. cap. 1. num. 172. & ideo non est iustificanda per impetrantem, ut dicitur in dicta Colonia. & firmatur in hac decisione, & tradit Marefcot. *de cap. 1. num. 173.* Et etiam clausula (*dummodo collatio ad nos habet periculum*) non est iustificanda per impetrantem.

impetrantem, cum non continet conditionem suspensam, ut fuit dictum in Vercellen. beneficij 16. Nouembrii 1601. coram Lietz, Mart. de claus. par. 1. c. 10. §. 1. num. 4. & faciant, quæ de simili clausula huc præiudicio iuris alterius datajuxta ad decisorem 372. ubi dixi importare non conditionem suspensam, sed resolutionem.

- b Vide annotationem immediatè antecedentem sub littera A.
c Et idem dixit Rot. coram Sanctissimo supra decis. 89. in fine.

Glacius Baltramius.

Hispalen. matrimonij de Alcalà.

LXX 28. Januarij 1608.

ARGVMENTVM.

Testes ad probandum metum ad effectum rescindendi matrimonium quales esse debeant, & qui sint admittendi, & plura in fine decisionis circa validitatem examinis.

SVMMARIVM.

- 1 Testes idonei presumuntur, donec contrarium non probetur.
- 2 Testes omni exceptione maiores requirantur ad effectum rescindendi matrimonium.
- 3 Testes omni exceptione maiores qui dicuntur, qd. Iudici arbitrium.
- 4 Testium numerus supplere defectum etiam ad effectum, quod contingant omni exceptione maiores.
- 5 Precedit etiam, si omnes parantur aliquæ exceptiones, si sunt vitio numerum non.
- 6 Altem pro patrem filia illam consensit illam intra domesticæ parentis non palam etiam extraneæ personæ.
- 7 Testes ad probandum factum intra domesticæ parentis admittuntur etiam consanguineis domesticæ, & alias inhabiles.
- 8 Domesticus hic, qui deus sunt, non solum non repelluntur in testes, sed non eo magis creduntur, quam extranei, & sub num. 16.
- 9 Testes ubi aliam debent esse omni exceptione maiores, non requiruntur quæ qualitas concurrentis non aliunde admittuntur, præsumuntur, & sive facti.
- 10 Testis Sacerdos est maior fide dignus, quam Laicus.
- 11 Testis deponens de facto proprio materem fidem meretur, quam testis ordinarius.
- Testis in facto proprio quam probationem faciat, & numero 50.
- 12 Parochus non prohibetur esse testis pro eo, quæ baptizant.
- 13 Testis quilibet est idoneus, qui non reperitur specialiter in iure prohibetur esse testis.
- 14 Testis malum admodum fidei nobilitas.
- 15 Testis deponens contra proprium interese multum creditur.
- 16 Nonne definit esse talis oisipus, quod definit esse vicer parum.
- 17 Confessio cum qualitate alium acceptari potest reiecta qualitate metum, qui habet contra se presumptionem iuris.
- 18 Absolutio minus est presumendum.
- 19 Invenimus in teste non presumatur etiam ad effectum, ut probet.
- 20 Peritiam, ut emittit est facienda omnis interpretatio.
- 21 Testes non dicuntur contrarij, nec vtriusq. vni deponit plem, quæ aliter.
- 22 Testis deponens plus in secundo examine, quam in primo.

Decisio 1. p. 1. p. 1.

ma, non preterea dicitur se corrigere.

- 23 Testis ut passim se examinari, loci ubi in se press, & press.
- 24 Sacra criminis admittitur in testem in eisdem, in quibus veritas aliunde haberi non potest.
- 25 Testis deponens de facto proprio maxime probat, adeo quod etiam si esset inhabilis, faciat simpliciter probationem.
- 26 Testis omni exceptione maior dicitur, qui est bene informatus, & nulla exceptione legumini repellitur potest.
- 27 Domesticæ personæ non repelluntur à testificando.
- 28 Testis varius, & contrarius circa accidentalia non circa substantia non repellitur.
- 29 Testis mendax, & falsus circa accidentalia non repellitur.
- 30 Testes ut ad concordiam reducantur, interpretari debent, ut deponens de tempore diversis, & successus.
- 31 Testis vni si non deponit de aliqua qualitate, de qua deponit alium, qui fuit presentem ei dem a: huius non propria tollitur ei fides, quæ forsitan se non aduertit, aut non audiuit prout aduertit & narrant aliter.
- 32 Testis habilitas, & inhabilitas inspicitur de tempore depositionis.
- 33 Connatus admittitur in causa matrimonij, quando non est dissensus inter coniuges.
- 34 Femulus admittitur ancillæ, si de tempore depositionis non erat in seruitute, & non § 1.
- 35 Famulus illustrissima personæ admittitur in testem, maxime circa gesta domi.
- 36 Testium delicta non sunt excusanda, sed adimenda, & sustinenda pro vitio.
- 37 Testium contrarietates, quæ maxime fieri possunt, sunt concilianda.
- 38 Possessorium sèpe in Rota terminatur per depositum, & per sequendum.
- 39 Relictum non datur in matrimonio, nisi quando constet de legibus consensu.
- 40 Matrimoniale possessorium habet admittum causam propriam.
- 41 Et in eo admittuntur probationes excludentes consensum.
- 42 Absentia excludit consensum in matrimonio.
- 43 Relictio in iure matrimoniali non datur, si possessio non fuit iusta, vel fuit violenta.
- 44 Probantes quando sunt in promptu respiciunt multum in matrimonio, non est aliud testium propter periculum auerendi virginatatem.
- 45 Testium examen non est nullum excoffione interrogatorio.
- 46 Interrogatoria si non fuerint exhibita coram Iudice, sed impetrare debet pars, quæ non exhibuit, & non § 1.
- 47 Testium Receptor, qui habet facultatem solum examinandi super articulo, non potest admitti interrogatorio, sed recurrendum est ad Iudicem.
- 48 Intimatio commissio Receptoris, in qua dicitur, quod examinaretur testis super articulo, super defectum citationis ad decidendum contra articulos.

DECISIO CCCL.

Testes Marchionis esse idoneos pro nullitate matrimonij, & tunc, ac valide examinaros fuit conclusam unanimiter per Dominos, & omisi multis, quæ informantes pro parte Don Philippi inculcant extra dubium circa probationem metum iam decisum. Quantum ad idoneitatem, quæ est prima pars dubij, cum illa presumatur etiam ad effectum, de quo agitur, quando contentum non probatur, ut per Caputq. decis. 176. n. 7. p. 3. sufficit respondere obiectionibus, quæ nullæ ex aduerso dantur in genere, & in specie. Et quoniam fundamentum, super quo tota obiectionum machina constructa est, & quod ad effectum rescindendi

Bb 2 parti

marimonij requirantur testes omni exceptione maiores ad illud labefaciendum,† Domini, quorum arbitrio remissum est, qui testes dicantur omni exceptione maiores, Abb. in cap. cum fuerint. num. 11. circa finem. vers. ego concedendo, ubi Flynn. num. 44. post modum. vers. in hoc malum vers. dicitur, de fid. instrum. Conar. de spons. par. 2. cap. 3. §. 12. sub num. 8. vers. nam in hac causa alij causae, dixerunt non desse Marchionis testes huiusmodi ut ex eorum discussione apparebit, & quando desissent, qualiter hanc in causa isto, aut non requiri aut suppleri ex tribus. Primum ex numero † testium, qui sunt decē & octo, Alex. conf. 47. num. 2. lib. 2. Dec. conf. 163. nu. 14. Nat. conf. 161. num. 11. qui omnes loquuntur in causa matrimoniali, & quod in ea suppleat numerus hanc qualiter dixit Roa apud Caf. de Graff. dec. 5. nu. 8. de spons. & latius in Valentia professionis prima Martij 1584. coram Illustrissimo Cardinali Blanchetto, ubi etiam fuit dictum id maxime procedere, quando negotium est difficultis probationis, & in terminis nostris ad probandum minas paternas pro annullando matrimonio tradit Alex. de Neuo conf. 37. num. 5. inter consilia matrimonialia & tenuit Roa in vna Nicen. matrimonij 17. Ianuarij 1586. coram bo. me. Gypcio, & est regula generalis, & ita gloss. in l. 3. in ver. numerus ff. de testib. † quae procedit etiam, ubi omnes patiuntur aliquas exceptiones, ubi testes sunt ultra numerum trium, Caf. de Graff. d. dec. num. 9. Tertiū, quia agitur de annullando matrimonio ex metu illato a patre Marchionis, qui cum infestat intra domesticos parietes, † non eorum extraneis personis, Purpur. conf. 579. num. 11. in fid. Cora. conf. 114. num. 4. lib. 3. Soc. iun. conf. 47. sub num. 13. lib. 3. † non requirantur testes omni exceptione maiores, Purpur. ibi. num. 11. sed admittuntur, qui aliis non admitterentur, Alex. conf. 156. nu. 15. lib. 5. Hooded. conf. 19. num. 2. 4. lib. 2. Et propterea admittuntur consanguinei, & domestici, Purpur. ibi. nu. 11. in fine. & num. seq. Paul. de Caltr. conf. 16. num. 1. & Alex. de Neuo conf. seq. num. 1. inter consilia matrim. † In his enim quae domi fiunt, non solum admittuntur domestici in testes, l. consensu. C. de repud. cap. veniens in secundo. de testib. Bar. in l. lex, qua testis num. 3. C. de admistr. su. Bald. conf. 117. num. 5. lib. 5. Alex. conf. 151. num. 3. in fine lib. 5. sed etiam eis inagis creditur, quam extraneis, Alex. conf. 11. num. 17. Felyn. in cap. de iur. post num. 6. de testib. cum alijs per Gabr. de testib. concl. 16. numero 38. † Tertiū non requiruntur testes in causa isto omni exceptione maiores propter adminicula, praesumptiones, & seriem facti, de quibus in decisione, & latius per informatum, ut resoluat Roa in vna Toletana, seu Mediolanensi. matrimonij 17. Martij 1571. coram Otadeno. Non obstat, quod dicitur, praedicta non procedere in testibus patenibus plures defectus, quia ultra quod non omnibus dicitur exceptiones illas, quae adducuntur, vix fuerant Dominis lenes. Nam quoad Sebastianum Martinez, quem Domini sine difficultate dixerunt esse omni exceptione maiorem † tūm quia Sacerdos, & ob id maiori fide dignus, quam laicus, Alex. conf. 143. nu. 4. lib. 7. Soc. iun. conf. 31. num. 10. lib. 1. Aym. conf. 167. nu. 1. faciunt tradita à Gabr. de testib. concl. 4. nu. 40. † Tūm quia a deponit de facto proprio, & propterea maiorem fidem meretur, quam testis ordinarius, Aym. conf. 178. num. 7. circa med. & facit pluraquam semiplenam probationem, Caf. de Graff. dec. 5. in fine de capt. & vend. & fuit dictum in Verbuetans honorem 4. Junij 1596. coram Illustrissimo Cardinali Scraphino & Lepidis in alijs, tūm & victimo, quia fuit à parte adversa approbatus adhibendo illum ad sollemnizationem matrimonij. Neque eius fidelis aliquis est detrahendum ex eo, quod sceler animum Marchionis alienum à contrahendo matrimonio cum Don Philippo, quia de mandato Cardinalis de Caltra Archiepiscopi interfuit, & ad effectum

illum excusandi fufficit, quod in aſu matrimonij Marchionis non reclamavit. Manus facit † quod vi Paro-
chus baptizaverit Marchionis, quia nullibi in inte-
cauter, quod propterea repellatur à testificando pro-
ipſa, † & clarum est edictum de testibus esse prohibi-
torium certarum personarum, ita ut quilibet admit-
tatur in testem, qui non prohibetur, l. 2. in prin. vbi
Bald. ff. de testib. Nell. in tract. de test. par. 1. mon. 1. &
Soc. iun. conf. 31. num. 16. & seq. lib. 1. Multum etiam
deferebant Domini Dominus Franciscus Enriquez, tūm
quia plenissime informat, tūm quia est de nobilissimo
genere, † quod multum augeat eius fidem, Bald. in l.
testium num. 36. C. de testib. Aym. conf. 6. num. 28. Iard
Tiraquel. de nobil. cap. 10. num. 31. vbi post Gerard.
quem allegat, dicit testimonium mulierum nobilium
praefert testimonio virorum non nobilium. † Item
quia deponit contra proprium interesse in praesum-
tionem propriae filiae, ut bene deducit informatum,
quo causa multum creditur testis, Soc. iun. conf. 61.
sub num. 19. vers. quod etiam lib. 1. Surd. dec. 107. nu. 5.
& multum considerat solet Roa, vt dec. 11. de iure
par. in nov. Put. dec. 243. lib. 3. Non obstat obiecta
domesticis, † quia (vt dictum est) non minuit, sed
potius augeat fidem testis in hac materia ratione pra-
sumptae melioris scientiae, & veritatis, vt per Purpur.
conf. 579. sub num. 11. Prout nec etiam qualitas affini-
tatis ex eo, quod esset nouerca Marchionis, vltra
quod eo ipso, † quod dicitur esse vxor Marchionis pa-
tris, desit esse nouerca Marchionis, Alex. conf. 107.
num. 10. in fine lib. 6. Quod fuerit consularis, & med-
icatrix in causa, non bene probatur, & mirum non est, quod
notetur de magna affectione erga personam Mar-
chionis; eūm in adagium abiicit nouercales amor.
Et quatenus dicitur, cum meo daceam, & peritiam,
dum dicit se alius depositum non cognoscere, quod
apocha esset scripta manu Marchionis, nec iurari ex
eo, quod subiungit ocellis eo metum matris, † quia
potest acceptari confessio negationis, & reiici qualitas
metus, quae habet contra se praesumptionem, respon-
detur potius esse praesumendum metum, quia cum
clavum sic apocham fuisse scriptam manu Marchionis
vt fuit ostensum in decisione, & indubitatum D. Fran-
ciscum habuisse notam manum Marchionis, exclu-
dendo metum, includeretur fraudem, & dolum in ne-
gando, † vnde pro minori malo dicere debemus, vt
fuit dictum in decisione, quod metu mariti terri-
ta id fecerit, ad tradita per Gabr. de cronos. conclus. 1.
num. 6. & metus est multum verisimilis propter in-
dignationem, & furorem, qui maritus inuaserat propter
talem scripturam, & quia coegit Marchionis-
tam metu, & minus ad illam negandum, & contra-
faciendum mapum. Quoad primum non est agen-
dum; an ex meticulouso iuramento incurritur, in quo
contentum Doct. & laborant informatum pro vera-
que parte, quia non dicit se negasse cum iuramen-
to, nec de illo apparet, † & non praesumitur iura-
mentum in teste etiam ad effectum, vt probet Abb.
in cap. ius num. 8. de testib. Croc. de testib. par. 7. mon. 1.3
vnde multo minus ad effectum, vt poterat de preiurio,
† pro quo evitando semper est omnis interpreta-
tio facienda, cap. quemadmodum. de iure iuran. cum
alijs per Bertrum conf. 149. num. 12. lib. 1. Non obstat,
quod in primo examine nullum verbum dicit, quod
Marchio eius vi fuisse occisus filium, cum tamen ad
deponat in secundo, quia non propterea debet iudici-
zi sibi contrariis, nec varia, † prout non sunt contrarij,
nec varij testes; si vnus deponat pluraquam alter,
Ant. de Butt. in cap. 1. in secunda appositione de off. leg.
Alex. conf. 64. num. 11. lib. 2. Dec. conf. 163. num. 17.
vers. & profundam coram. Cora. conf. 120. col. 1. vers. tamen
de la Thomaſina. lib. 1. potest enim esse, quod super eo

non fuerit interrogatus, & testis potest examinari super
 23 omnis in primo examine, tunc propterea dicitur se cor-
 rigere, iuxta Gabr. de crim. archid. 28. num. 7. & seq. Nec
 faciunt iradita per Innoc. & Abb. an. preterea, de testib.
 regem, quia loquuntur, quando est timor, quod testis po-
 terit instrui a parte, quod non potest applicari in casu
 nostro, attento quod Domina Francisca erat omnium
 bene conficia, & dicitur ibi Abb. num. 12. circa med. quod
 hoc est arbitrium iudici, qui habet considerare qua-
 litatem personarum, & alias circumstantias. Non est etiam
 inconueniens, quod ipsa dixerit eius famule, quod se
 24 examinaret, & diceret veritatem, quia licuit non solum
 iussu, sed etiam prece, & precio illi facere, Dec. qui
 alios allegat, conf. 189. num. 16. Rip. int. 1. num. 37. ff.
 si cert. petas. Minus etiam facit, quod dicitur, fuisse so-
 25 cium criminis in inferendo merum Marchionis; quod
 haberi enim, quod in casibus, in quibus veritas aliunde
 haberi non potest, admittitur participare, & socius crimi-
 nis, Dec. conf. 89. num. 10. Aym. conf. 178. post m. 3. Alex.
 de Neco. d. conf. 27. sub num. 2. inter conf. matrimonialia.
 Caput. d. conf. 27. num. 88. & seq. par. 3. fuit dictum in
 vna Romana relevationis indemnitas 1. Iulij 1593.
 coram Illustrissimo Cardinali Seraphino, Domina Fran-
 cisca non inuit, sed reuoluit minus paternis intuitu for-
 26 tas pietatis dubitans, ut ipsa testatur, ne pater verè mi-
 nus exequeretur in filiam, quando illa suo non obtem-
 perasset imperio; & cum deponat de eo, quod ipsa fe-
 cit, tamen magis probat, ut in terminis per Mandel. conf.
 79. n. 7. imò in aliis esset inhabilis ex eo solum, quod
 deponat in facto proprio, faceret feminem probationem,
 Paul. de Casteln. l. 3. ff. si absens post mortem, §. ff. si ex
 uxore, c. om. age. Dec. conf. 163. nu. 3. Afflic. d. conf. 169. num. 7.
 Syluest. Aldor. conf. 14. nu. 14. Lupo de Slaua fuit etiam
 27 habens omni exceptione maior, quod ipsa erat bene
 informata, cum de tempore contracti matrimonij esset
 Secretarius Marchionis patris, & nulla exceptione legiti-
 ma repelli potest, glo. l. 1. in verb. maiores, vbi Hos-
 tien. num. 2. ver. maiores. Abb. num. 3. Præpos. numer. 7. de
 consensu, & aff. Kolan. conf. 7. nu. 13. l. 1. licet enim de
 tempore examinis esset familiaris, & domesticus Domi-
 28 næ Francisce nouerit, & tamen domesticus persone
 domesticæ non repellitur à testificando, Innoc. & alij
 em. iussuanti. de off. iudic. Corlett. in verb. testis sup. 20.
 Auctor. de testib. num. 14. Gabr. de testib. c. om. num. 53. de
 testib. facit decis. Afflic. 60. & Rota 1. de testib. nou. Et
 nihil facit, quod dicit Sebastianum Sacerdotem de tem-
 pore contracti matrimonij fuisse, & tamen Sebastianus
 exanimatus id non dicit, quia non fuit de hoc in-
 terrogatus, & sufficit, quod non neget. Dum dicitur
 conuinci de mendacijs, quia dicit reuoluisse Hieronymum
 fuisse matri March. non sibi dixisse, quod filiam occi-
 29 disse, si in sua perscrutasset opinione, Hieronymus autem
 dicit filiam sibi solum dixisse de exheredatione,
 quia quia eum luce varietas, seu contrarietas non sit circa
 substantias, non est attendenda, Alex. conf. 50. nu. 1. l. 1.
 l. 2. sub n. 1. 6. ver. fecit. C. de bon. poss. secus. tab. Dec.
 conf. 100. post n. 4. ver. fecit. hoc. Rip. conf. 36. n. 2. l. 1. 4.
 30 Cap. de testib. c. 2. n. 2. dicitur in mod. p. 3. prout nec mendacii,
 & Ellias, Dec. conf. 36. n. 4. ver. similiter falsitas. Rym.
 sen. conf. 44. n. 6. Rip. d. conf. 36. n. 3. Ciput. ubi supra. Vi-
 deris facile euitaret ceteritates referendo illi dictionem
 (solum) ad verbum (sibi) id est, quod sibi sola, & non alijs di-
 xerit, aut ad alia verba, ex quib. tollitur repugnancia, licet
 in originali materno sermone conrepro non reperitur
 huiusmodi dictio, sed errore interpretantis fuerit adie-
 cta. Facile etiam conciliatur alia præsentia contrarietas,
 quod dicit se fuisse præsentem, quando Cardinalis lo-
 quebatur cum Marchione pater, cum tamen loquimus,
 & nonis testis dicitur neminem vidisse, quia testis ille
 deponit de tempore, antequam Marchionis fuisse vo-
 catus, alij de tempore, quo ibi reperiebatur Marchionis,

Decisus Papale.

† præsumendum est enim, quod loquatur de tempo-
 31 re dictio, & succedendo ad euindam contrarietatem,
 Fel. in c. translatio n. 8. circa med. de Const. Rip. conf. 1. 30.
 n. 6. l. 3. fuit dictum in vna Vlixione, prohibitionis 9.
 Maij 1580. coram Lauretano. Corruet etiam alia præ-
 sentia contrarietas inter summum dictum, & depositionem
 Sebastiani Martinez, quia dicit nullum extraneum fuisse
 vocatum ad celebrationem matrimonij, & Sebastianus
 attestat fuisse presentes nedum familiares, sed etiam
 equites, & nobiles, quoniam idem Sebastianus subiun-
 git dictos equites, & nobiles fuisse de domo Marchio-
 nis. Sunt etiam vana exceptiones, quæ dantur contra
 32 Domnam Hieronymam, licet enim dicat nouerit fecisse
 minas mortis, quas nouerit examinata non dixit
 fecisse, tamen facit, quod non negat fecisse. Et dum
 obiicitur, quod testes dicunt nullum remanisse in cu-
 briculo, in quo erat Cardinalis. Respondetur Hierony-
 mam nullibi deponere, quod aliqui remanerent. Adil-
 lud, quod alij qui fuerunt presentes, non deponant de
 minis mortis, ut deponit ipsa, respondetur, quod for-
 33 san non adueterant, aut non audierant, prout aduer-
 tit, & audiuit ipsa, ut in forisibus terminis dicitur Alex.
 conf. 10. nu. 1. l. 1. C. con. conf. 1. 3. n. 2. l. 1. Nullum
 etiam exceptionem parantur Antonius de Galaza, &
 Donna Francisca de Figueroa, quia licet dicitur fuisse
 lectos à Marchione, eo, quia suspicabatur, ne ipsi præsta-
 rent consilium Marchionis, Marchio erat mortuus de
 tempore depositionis, & quod tempus semper inspicit-
 34 tur ad effectum habilitandi, vel inhabilitandi testem, l.
 3. in princ. ff. de testib. glo. in l. Carbonum. n. 5. cas. se
 ver non tandem ff. de Carb. edul. Bart. in l. ad testem. §.
 condiciem. n. 4. ff. de testem. Alex. conf. 1. 4. n. 2. l. 1. &
 nihil habet agere cum Don Philippo, cum quo causa
 agitur. Nihil etiam refert, quod esset verum, quod Dom-
 35 na Francisca desiderasset, quod Marchionis uideret
 eum Dñ Frascisco de Zuniga, quia Don Frascisco de re-
 pte examinatus erat videretur, & sic exonerat huiusmodi de-
 siderium. Donna Ioanna Enriquez, licet sit † foror Marchio-
 36 nis, tamen admitti debet in causa matrimonij, præ-
 ferunt quando non esset disparitas inter coniuges, glo. ff.
 de iur. in e. super eo. l. 2. de testib. Abb. in cap. videtur. n. 2. &
 sub n. 6. qui matrimonij post Dec. conf. 163. nu. 26. Paul.
 conf. 68. sub n. 24. l. 1. 4. & dicit Rota in illa Valentina
 prohibitionis c. illorum huiusmodi Marchionis, quod
 extraneis, quod præsumitur habere plenam notitiam cō-
 tractus matrimonij, Abb. ubi supra. Quod Ruffina Lo-
 pez inseruierit Marchionis, nihil est, quia quando etiam
 seruientes repellentur, non erat in causa seruiciu, l.
 3. quæ tempore depositionis non erat in causa seruiciu, l.
 3. Spec. de testib. §. 1. n. 13. ver. quid sit etiam. Abb. in cap. l. 1.
 37 n. 6. vbi Felyn. n. 8. de testib. Alex. conf. 1. 4. n. 9. l. 1. C. con. conf.
 131. n. 3. Contra Ioannem de Segura, Marti de Narvaez,
 & Ioannē Antonium Galaza opponitur, quod sunt fa-
 muli Marchionis, † sed nihilominus admitti debent
 38 famuli Illustrissime persone, = Lantanc. de test. n. 63. c.
 Auctor. de reprob. 161. sub n. 14. ver. falsi §. si famuli,
 præsertim ad testificandum de his, quæ domi facta sunt,
 ad notan. l. 1. c. 1. §. si famuli, c. de reprob. C. de reprob. C. de
 d. conf. 131. n. 16. Alex. de Neco. conf. 4. n. 11. quod de probatio-
 ne metus loquatur. Caterina de Maorga, Magdalena, &
 Aloysia de Sigueron non prohibetur testificari pro
 Marchionis, eo quia sunt famule Domini Frascisco nouerit,
 ut super dicto est de Lupo de Slaua. Aliæ exceptio-
 nes, quæ dantur, vix de iure Domini parui momenti, &
 bene subleuæ per informantes pro Marchionis, † dicta
 39 enim testis non sunt cauillanda, sed iuuantia, ac iustitia;
 da pro virtutibus, Causid. d. conf. 3. num. 4. de probat. etiam per
 suppletionem, Dec. conf. 39. n. 1. numer. 2. & 555. numer. 3.
 † & contrarietates, quàm maximè hieripolunt, sunt
 conciliandæ, Causid. de Grassi. d. conf. 4. num. 1. de testib. Ad
 secundam partem dubij, quæ respicit validitatem exa-
 minis

hb 3

- minis. duæ principaliter obijciuntur nullitates: Prima ex suspensione petitoris, ex omissione interrogatorio- rum altera. Quoad primam fuit dictum ꝛ postulatorum fuisse terminatum per depositum Marchionis, prout sæpe contingit in Rota per sequentium, & alio modo
- 40 terminari non poterat, ꝛ quia restitutioni non erat loca- tas, cum ea non detur in matrimonio, nisi quando constat de legitimo consensu, cap. ex transmissa, ubi gloss. in verbo (legitimè) lo. Andr. num. 5. An. de Butt. sub num. 10. vers. Item Andreas approbat. Abb. sub numer. 4. vers. contra quod de resp. post. cap. ex parte, ubi Butz. in summa- rie. Bellam. sub nu. 12. eodem titulo, & melio est, quia non potest in persona libera haberi quasi possessio huius seruitutis conjugalis, nisi ex legitimo consensu, Bellam. ibi
- 41 sub num. 2. ꝛ ꝛ propterea possessorum matrimoniale habet admixtam causam proprietatis. Card. in d. cap. ex parte num. 4. Bellam. num. 12. Atque in d. cap. ex transmissa in fin. in verbo post. ꝛ quod iuris matrimonialis. Rip. in l. naturaliter. 5. nihil commune sub num. 83. ff. de ac- quiren. poss. Hinc sequitur, ꝛ probationes Marchionis ad excludendum consensum fuisse admittendas non solum ratione mixtæ, sed etiam quia in hoc præcellebat possessoris, ut dicit Imolus in d. cap. ex parte post. numer. 10. & probationes super metu benè excludebant con- sensum, ꝛ qui adesse non potest, ubi metus, & coactio interuenit, cap. cum locum de spons. & in filia à patre recita- ta, quod non dicatur matrimonio consensisse, tradit Fe- lyn. conf. 14. num. 6. facit, ꝛ quia restitutio in spolio ma- trimoniali non datur si possessio non fuit iusta, vel fuit violenta, Specul. de peni. ꝛ poss. ff. de iur. 2. in fin. Goffred. in summa de restitut. post. num. 2. ad fin. Rursum cum iudicaretur matrimonium, ꝛ & essent in promptu proba- tiones, debebat admitti, & retardari restitutio propter periculum animæ, & tunc enim peccati, ne daretur co- habitatio illicita, cap. eadem in d. de divor. Alex. in l. natu- raliter 5. nihil commune num. 10. ubi Rip. sub num. 83. ff. de acquir. poss. Couat. de spons. par. 2. cap. 17. §. 5. num. 9. post. mod. eum multis per Gabr. de restit. post. conf. 1. nu. 160. ubique enim ad restitutionem facien- dam possessor dicitur occasione peccati, debet admitti pars aduersa ad docendum de proprietate, Fed. de Sen. conf. 183. num. 4. Præsertim, quia concurrebat aliud pe- riculum propter virginitatem & incorruptionem Mar- chionis, ff. gloss. in cap. 1. in verbo (suspensum) ut lit. non cen- sere. Specul. ubi supra sub num. 3. latè Bellam. in cap. ex parte sub numer. 51. vers. secunda conclusio. de restit. post. ubi
- 46 ꝛ Ad secundam nullitatem ex omissione interrogato- riorum fuit dictum ex tali omissione non concludi ad nullitatem examinis, 4. Alex. conf. 172. numer. 9. lib. 2. Dec. in cap. licet canon. num. 56. ac probat Put. de off. 417. lib. 2. ꝛ 117. lib. 2. Accoramb. de off. 49. Et impetuit ꝛ si- bi debet pars aduersa, quæ illa non exhibuerat coram Nuncio, prout fuerat monita sub comminatione, quod alius examinaretur sine illis, Peteg. de off. 129. lib. 1. ꝛ 68. lib. 1. Neque obstat, quod dicitur fuisse exhibitæ quædam interrogatoria, tunc quia de dicto tempore e- rant incommunicati plures testes, ꝛ cum quia, cum Receptor habet in mandatis solum facultatem exami- nandi super articulis, non poterat aliquid addere, & al- terare formam sibi traditam, & benè fecit illa non ad- mittendo, & debuisse parti recte ad iudicem, ut per Franc. Marc. de off. De plus. 437. par. 2. & in omnem e- uentum sufficere possunt testes examinati ante illorum exhibitionem. Alia oppositio ex defectu citationis ad di- cendum contra articulos non placuit, ꝛ quia satis est, quod fuit in iudicia commissio Receptoris, in qua dice- batur quod examinaretur super articulis hinc inde de- ductis, unde pars tunc potuit opponere, Cas. de Grass. de off. 1. num. 4. de fide instrumenti. Cetera deducta ex in- iuncto pro nullitate examinis benè tolluntur per infor- mantes, quorum responsiones placent Dominis. Ex

quibus fuit conclusum testes esse idoneos, & validè examinatos.

ANNO TATIO.

- a Testis ꝛ de facto proprio deponens iuxta opinionem 50
Rota non facit plenam probationem, Rota de off. 144. nu. 3 par. 1. in recc. quæ etiam opinionem post plures hinc inde relatas sequitur Farinac. de testib. quæst. 63. num. 209. sed benè facit plenequàm semiplenam, Achil. de off. 3. de probat. Casar. de Grass. de off. de temp. & de iur. de probat. de off. 883. num. 3. Verat. de off. 371. par. 3. Rota de off. 151. num. 1. par. 2. in recc. cum infinitis cumulatè per Farinac. d. quæst. 63. num. 124. & concurrentibus adminiculis plenè probat, de probat. de off. 1163. num. 6. & fuit dictum in Cusentina pensionis 11. Februarij 1608. coram R. P. D. Vbaldo, plenè à Farinac. d. quæst. 63. num. 221.
- b Farinac. ꝛ qui infinitos cumulat de testibus quæst. 55. num. 51. 145. & dixit etiam Rota in Romana computorum 25. Maii 1615. coram R. P. D. Coccino Decano, & in de off. 2. nu. 5. inter impress. par. 2. de off. de iur. de off. 1163. & in simili Procurator possit esse testis, si de tempore depositionis non sit amplius procurator, Rota de off. 141. sub nu. 2. de fin. par. 1. in recc.
- c Plenè Farinac. de testib. quæst. 55. num. 140. qui plures cumulat, & in fine dicit esse commune limitationem.
- d De hoc dixi supra ad de off. 331.
- e Interrogatoria si pars aduersa non cursuit dare, sibi ipsi impetiri debet, & tunc examen sine interrogatoriis factum est validum, Decian. conf. 17. num. 131. lib. 2. Farinac. de testib. quæst. 73. num. 33. qui alios cumulat, & fuit dictum in Valsiliana iurisdictionis 6. Aprilis 1614. coram R. P. D. Veropio, ubi hæc decisio canonizatur.

Oliverius Testamatus.

Romana discussionis, seu Dotis.

Veneris 1. Februarij 1608.

ARGUMENTVM.

Creditor in pecunia an, & quando teneatur recipere insolutum, & de materia Auth. hoc nisi. C. de solut. & de Statuto Urbis 182. lib. 1.

SPMARIUM.

- 1 Creditor in pecunia non potest cogi recipere in solutum speciem seu corpus, quia aliud pro alio unius credere solum non potest.
- 2 Debetur quantitas non potest soluere in specie invito creditore.
- 3 Creditor non teneatur accipere insolutum iuxta Authen. hoc nisi. C. de solut. inter alia requiritur, quod adhibita diligentia non fuerit reperitur emptor.
- 4 Item requiritur casus de evulsione.
- 5 Auth. hoc nisi cum habet lucum sibi iuramento.
- 6 Auth. hoc nisi remoueri potest, & venit sub renunciatione generalis facta cum legum, & iuris auctoritate, & generaliter de materia d. Auth. nu. 10.
- 7 Statutum Urbis 182. lib. 1. cum respectu ordinariæ non est attendendum extra Curiam Capitalem.
- 8 Stylus iudicis exequatur in executum, & attendendum.
- 9 Statutum disponens, quod creditor in quantitate teneatur recipere insolutum, est intelligendum si emptor non invenitur.

DECISIO CCCLII.

Resolutum fuit procedendum esse ad vltiorem executionem, quia defectus citationis Domine Li- uie fuit per Signatū Sanctissimū sublatus, & non potest D. Ludouica ꝛ cogi ad recipiendā paratā Cafalis insolutum, quia ipsa est creditrix in pecunia, & aliud pro alio inuito credi

creditor solui non potest. l. 1. §. *manu dato ff. de con. po.*
 2. *lat.* §. nec debitor quantitas potest solvere in specie,
 l. cum a quo C. de solut. Socin. consil. 214. post num. 1. lib.
 1. Ruyon. consil. 65. num. 20. lib. 2. qui loquuntur in dote.
 3. Nec est locus dispositioni Auth. hoc nifi C. de solu. §. 1.
 4. quia non concurrunt eius requisiti, quæ recenset post
 alios Rip. in d. §. *manu dato* num. 75. & inter alia, quod
 fuerit perquisitus emptor d. Calsis, & adhibita dili-
 5. genti inquisitione eperit non potuerit, lat. cons. 9. sub
 numer. 13. vers. *item ad hoc lib. 1. Nat. consil. 344. sub nu-*
 6. *mer. 3. vers. item requiritur*, & dicit Rota in Bononiensi.
 pecuniaria 4. Iulij 1603. coram Illustrissimo Cardinali
 7. Pamphilio: §. debet etiam cautio de eversione Calsis,
 quæ est de p. incipalibus requisitis, ut sit locus beneficio
 d. Au b. hoc nifi. lat. d. cons. 9. sub num. 13. vers. *requiri-*
 8. *tur et alio d. Rip. in d. §. manu dato sub numer. 25. vers.*
 9. *quartum, ut causet.* Nat. d. consil. 344. num. 3. ad fin. re-
 10. *mittit Rota in d. Bononiensi. Pecuniaria, & in Bononiensi,*
 11. *dotis 26. Februarij 1601. coram R. P. D. meo Lancel-*
 12. *otto. Excluditur §. etiam beneficium d. Auth. cum ex*
 13. *iuramento b in contractu dotis appposito ut latet per*
 14. *Gozad. consil. 312. num. 9. & pluribus seq. Rip. ubi supra post*
 15. *num. 28. vers. item limitatur.* Bennis. decr. 18. Rolan.
 16. *consil. 6. numer. 44. lib. 1. cum alijs per Thesaur. decr.*
 17. *133. num. 14. Sord. decr. 32. num. 10. sunt dictum in alle-*
 18. *gata Bononiensi. dotis. cum ex renunciatione, §. quia di-*
 19. *cto beneficio renunciari potest, & ex cumulat per The-*
 20. *sauro. in d. decr. 133. num. 13. & sufficit generalis renun-*
 21. *ciatio omni legum, & iuris auxilio, ut voluit Rota in d.*
 22. *decr. Non obstant decisiones Sarmienti, & Illustrissimi*
 23. *Mantice, quarum copia non datur, sed ex relatione al-*
 24. *legantissimè apparet illas loqui, quando de bonis substanti-*
 25. *as vel non reperitur oblator, vel non offertur iustum*
 26. *pretium quod in casu, de quo agitur, adhuc non veri-*
 27. *ficatur. Nec etiam locus Scauro §. Vbis cap. 182.*
 28. *lib. 1. §. quia, cum respicit ordinatores, & executionem*
 29. *sententiar, est attendendum in Curia Capitolijs, non au-*
 30. *tem apud nos, §. ut tenuit Rota apud Caputaquo. decr.*
 31. *98. Pendente lacinia manuscripta ex regula, quod §. in exe-*
 32. *cutione attenditur stylus iudicis equestris, Ang.*
 33. *§. 1. §. fundus numer. 2. ff. de iust. lat. in l. a dno Pro. §. sen-*
 34. *tentia numer. 7. §. fopp. ff. de reud. Ultra quod Statutum*
 35. *vult, quod §. si apertus emptor, dencur emptori, alijs*
 36. *adjudicatur creditor, & ubi hoc non exprimeret; ita*
 37. *est intelligendum, ut latet per Nat. d. 6. 344. a n. 5. ut*
 38. *que infra.*

A N N O T A T I O.

13. Auth. §. hoc nifi, ut habeat locum, plura obcurrere debent, de
 quibus per Rot. decr. 42. part. 1. in rebus, quæ omnia etiam
 recensit Rota in Bononiensi pecuniaria 19. Januarij 1600.
 coram R. P. D. Manzanedo, & novem requisita necessaria
 ad hoc ut sit locus d. Auth. enumerat Beriaz. de clausulis
 interm. p. 1. §. 1. §. 2. §. 3. de de materia d. Auth. latet tradit Thef.
 decr. 173. Barz. decr. 40. n. 5. & 6. Gutierrez d. cap. 23. per tot.
 Hond. consil. 34. num. 25. & seq. lib. 2. qui sub num. 26. vult
 bene Authen. locum habere etiam non obstante iuramento
 de solvendo, super quo tamen est videndus Seraph.
 de prius. laram. prin. 74. num. 207. & seq. & Beriaz. d. clausu-
 lula 41. §. 1. §. 2. §. 3. & Gutierrez d. cap. 23. & post benefi-
 cio d. Authen. renunciari, ut firmatur in hac decisione, &
 tenet Gutierrez d. cap. 23. num. 2. & Beriaz. d. clausu-
 lula 41. §. 1. §. 2. §. 3. qui alios cumulat.
 b. Vide, quod dicitur supra sub littera A.
 c. Dixi sub littera A.
 11. d. Et quod Scaura §. Vbis ordinariores nū sunt attendenda
 extra forum Capitolijs, latet Scac. de iust. lib. 2. cap. 2.
 num. 650. & 651. Seraph. decr. 108. numer. 4. fuit dictum
 in Affien. bononiensi emphyteuticorum 17. Aprilis 1600.
 coram Cardinali Sacrao & in Romana domotum 13.
 Martij 1604. coram R. P. D. Pamphilio.
 e. Sord. quia plures cumulat c. 204. sub n. 7. vers. & hoc est verū.
 Othoneus Beltrami;

Burgen. Canoniciatus.

Veneris 1. Februarij 1608.

A R G V M E N T V M.

Diligentia facta in Registris Cancellariæ non
 probant negativam dispensationis, cum po-
 tuerit dispensatio esse obtenta à Legatis, &
 Nuntiis: impetratio certo modo ex capite il-
 legitimitatis sapit materiam obiectuam, &
 requirit plenam probationem, & alia: de qui-
 bus in Summario.

S Y M M A R I V M.

1. Diligentia facta in registris Curia probant negativam di-
 spensationem respectu dispensationum Apostolicarum, con-
 tamen quando eas, quæ extra Curiam ab alijs, quam à
 Papa petuntur obtineri.
2. Possibilia in remotione excludit probationem, quæ debet
 concludere per necessè.
3. Actus nō probant per ascensum, probā te, scilicet aliqui
 habere sui auctores, nō etiam probent non habere plures.
4. Testes deponentes de valore per ascensum nō probant per
 non excessum, & sub num. 16.
5. Nuntius & Legatus Apostolicus potest dispensare etiam
 extra Provinciam, & etiam personam non subditam.
6. Legatus potest extra provinciam exercere ea, quæ sibi volun-
 taria infirmitatibus.
7. Obiectiva materia non dicitur veri, & proprii quando in-
 cludit sui dantis, & n. 17.
 Obiectiva materia requirit plenam probationem, & nu-
 mer. 18.
8. Impetratio certo modo propriè illegitimitatem sapit aliquo
 modo obiectum.
9. Et materia obiectiva, quæ requirit præcisam & necessa-
 riam probationem.
10. Dispensatio præsumitur ex possessione beneficii per multum
 tempus, quod alijs extra dispensationem loci obtineri non
 potuisset.
11. Ex ista præsumptio est probatio probata.
12. Dispensatio insufficientis non tollit possibilitatem alterius
 sufficientis.
13. Et materiam quando non sunt dictæ dispensationes insuffi-
 cientes producta ab eodem illegitimo.
 Tunc insufficientes productæ non excludit præsumptio-
 nem melioris iuris, quando productæ sunt à tertio so-
 lita, scilicet autem si ab eadem parte, & numer.
 19.
14. Dispensatio non tollit maculam illegitimitatis ad amorem
 officium.
15. In dispensatione non valet argumentum de maiori ad mi-
 nori.

DECISIO CCCLIII.

Fuit resolutum 6. Martij 1606. gratiam Michaelis
 esse instigandam in ea parte, in qua narratur cum
 Francisco non fuisse legitime dispensatum super illegi-
 titate, & hodie fuit conclusum non esse iustitiam,
 §. diligentie enim factæ in registris Curie probant qui-
 dem sufficienter, ut fuit resolutum negativam respectu
 dispensationum Apostolicarum, nihil tamen conclu-
 dunt quoad eas, quas Franciscus extra Curiam ab alijs,
 quam à Papa potuit obtinere, cum enim hodie exhibetur
 facultates diaconorum Legatorum, & Nuntiorum,
 cum ad regna Hispaniarum, quam ad alias portes trans-
 missorum, quos constat habuisse facultatem dispen-

Bb 4 tan.

foedi cum illegimitis, etiam ad Canonizatum, & præbendas in Cathedralibus, etiam Metropolitanis, à quibus Franciscus potuit dispensari, & ita possibilitas excludit illam necessitatem, quam de sui natura requirit probatio. *neque niales C. de probat. l. non hoc C. unde legat. & bene facit decisio Cassad. 4. num. 5. de consensu. & propt. Non obstat, quod dicitur, per sententiam Francisci probatorem non potuisse vigore facultatum exhibitarum dispensari, quia atrox non probatur concludenter, & assertio eorum in gratis dispensationum, quod Franciscus habere tot annos, non excludit de necessitate, quod non poterit plures habere, ut post Cuman. quem allegat, dicit Silva. *conf. 61. num. 18.* & facit, quod dicitur de testibus deponentibus de valore per ascensum, qui non probant non excessum. * Accedit, quod saltem probator, huiusmodi facultatem fuisse solum concedi Legatis, & Nunciis, quod sufficere debet ad effectum, ut negatiam non obicit dispensationis non dicatur sufficienter probata: Præterea apparet, quod etiam de tempore enunciatæ ætatis adierat. Nuncij eum huiusmodi facultatibus, quos licet non appareat se transiisse ad partes Hispaniarum, & potius tamen ab eis Franciscus dispensationem petere, & obtinere, ut in terminis per Dec. *conf. 107. sub nu. 2. & per n. Gumbat. de offi. Legat. lib. 1. tit. de præsent. Legat. extra Franciscum in p. Prob. ad Monacum c. 1. n. 17. & 18. de offi. dele. lib. 6.* Legatus enim extra Provinciam potest in non subditum exerceere ea, que sunt voluntarij iurisdictionis. * *glos. in cap. si Abbatem in verba Promissionis. ubi Anchar. a. conf. quædam dicitur in textu de elect. n. 6.* dixit Rota in Vercelesi. Archiepiscopatibus 6. Iunij præteriti coram D. meo Cocchino, & in casu isto testantur sine difficultate, quia exhibentur facultates, que non sunt restrictæ ad certam Provinciam, sed ad omnes patet. Non obstat probatio ex aduerso deducta à communicari accidentibus à vicinissimi, & præsumptionibus, quia Domini cum non adhibebant in hac materia, & quia licet non sit verè, & propriè obiectiva, cum includat ius dantis, * ut fuit dictum in vna Casale. Preposituræ coram b. me. Cyprio 11. Aprilis 1597. & expressus in aliis casibus, & sapit tamen aliquo modo obiectum, cum agatur de euincendo beneficium, propter illegitimitatem Francisci, qui illud per decem annos, & ultra possedit, ut dixit Rota in Casarsugli flina Parochialis de Maella 8. Nouembris 1589. coram Reuerendissimo Cardinali Pamphilo. & Aut saltem negari non potest, quin materia sit admodum odiosa, ita ut requirit præsum, & necessariam probationem, * ad tradita per Paul. *conf. 104. lib. 4. Rot. decis. 4. lib. 1. inter diuersos maris super. præsertim quia omnes contrariæ præsumptiones eliduntur ab ea, quæ oritur ex eo, quod per tantum tempus Franciscus possedit Canonizatum, de quo agitur, quem vti illegitimus obicit non potuisset, & præsumitur enim ex hoc illam canonicè possidisse, & secum fuisse dispensationem, Anchar. *conf. 117. post med. vers. per hoc facit. Felyn. in c. si sub nu. 19. de re ad. Sarni. de annu. quest. 10. n. 14.* & ita præsumptio est probatio probata, ut dicit Cassad. *ad decis. 4. sub nu. 3. de consensu. & propt.* Nec etiam obstat, quod appareat de aliis dispensationibus insufficiens, quia non inde tollitur, quod non poterit habere aliam sufficientem, in hoc enim attenditur potentia, Cassad. *ubi supra.* ex qua poterit iuncta possessione præsumatur valida, & sufficiens dispensatio, ut ibi per eundem; præsertim quia dicit dispensationes non fuerunt à Ioanne, sed à Michaele productæ, * iuxta de. Crescentij 21. de probat. Minus facit Franciscum in prædictis dispensationibus fuisse confessum se esse illegitimum, & propterea per prius non fuisse secum dispensatum, quia istæ non sunt legitimaciones, quibus Franciscus natalibus, & ingenuitatem debet restituere, omnis macula tolleretur, & ad omnes effectus plenè**

restituere, sed sunt & dispensationes, quibus tollitur tantum defectus natalium quoad quid, vel in certo casu, ultra quem remanet illegitimus, ut bene per And. Gail. *observat. 92. num. 17. lib. 2.* & sicut potuit multiplicare dispensationes, ita potuit, & debuit multiplicare narrationem illegitimitatis, quæ est causa dispensationis obtinendæ. Non etiam facit, quod si per prius fuisset dispensatus ad obtinendum Canonizatum in Cathedrali Ecclesia, non eguisset dispensatione ad obtinendum beneficia simplicia, tamen enim magis fuisset ad ipsa dispensatus, quia potuit eas ad cautelam impetrare, & probabiliter dubitare, in illa fuisset, & cum in dispensatione non valeat argumentum à minori ad maius, Host. & in alijs & postulat. de rescript. Caputa. *decis. 8. in sup. par. 1.* latè Surd. *decis. 268. num. 20. & seq.* Ex quibus Domini recedentes ab vltima decisione in hac causa facta, resecrunt gratiam Michaelis non esse iustificatam.

ANNO TATIO.

- a Rota & decis. 10. num. 3. & 4. & decis. 413. sub num. 3. per. 1. in re. & decis. 443. sub num. 3. conf. aduocatum p. 2. in re. & c.
- b de quo dixi supra ad dispensationem 187.
- c Et quid non dicatur propriè materia obiectiva, quid aliquo modo includit ius dantis, Rota dec. 1. de sep. p. 1. & frail. extra. Cassad. *dec. 4. de excep. Rota decis. 142. num. 1. per. 1. in re. ubi dicitur, quod iure recipitur non vti obiectum, sed ut ius partis, & ideo antea etiam criminosis, quando sunt de iure dantis, admittuntur, ut dicit Rota decis. 309. num. 2. inter imp. p. 1. & c. 2. lib. 1. conf.*
- d In materia, & que sapit aliquo modo obiectum requiritur apertissima probatio, *glos. in cap. 1. §. si quis agitur. in verbo (agitur) de excep. c. de Barren. n. 2. de inf. quæst. 63. Rota decis. 147. num. 4. per. 2. in re.*
- e Exhibitiore & tituli multitudine ceteris præsumptio melioris iurii, quando titulus fuit productus ab eadem parte, quia non præsumitur mellorem in aliam habere, Rota decis. 331. num. 10. per. 1. diuers. & hinc possum dicere melius esse non producere titulum, quoniam productus in fessum, Bellam. *decis. 137. & decis. 393.* si verò productus fiat à tertio, tunc non excluditur possibilitas alterius melioris iurii, Rota *decis. 331. num. 20. per. 1. diuers. & decis. 489. num. 4. per. 2. in re.* & fuit dictum in Casale. Canonizatum 14. Maij 1617. coram R. P. D. Manzano. Hinc resoluta Rota in Cremonensi. personis 16. Januarij 1609. & in Carthagine. & Alulen. beneficium 25. Februarij 1609. coram Cardinali Sacro, quod per productionem mandati insufficiens, & inuadit non excludatur præsumptio alterius mandati sufficientis, quando mandatum insufficiens fuit à tertio productum, secus autem si fuit productum ab eodem, qui mittit insufficiencia mandati.

Osservat. Trilaminar.

Messanen. Baronij, seu illegitimitatis.

Feneris 8. Februarij 1608.

ARGUMENTVM.

Transactio obstat agenti, & eius hæredibus, cum contineat exceptionem litis finitæ. Transactio generalis an, & quando ad omnia referatur. Assensus Regius quando sit necessarius, & quando ex lapsu temporis præsumatur.

S P M M A R I P M.

- 1 Transactio obstat, quia continet exceptionem litis finitæ.
- 2 Lites iam per transactiorem terminant non sunt reuelandæ.
- 3 Hæredes transigentium assensum transacti, etiam si non sint expressè nominati.

- 4 *Patrimo de retrocedendo transit ad heredes.*
- 5 *Patrimo de retrocedendo non parat alium extra-*
mon.
- 6 *Heres qui profatur ex possessione bonorum heredi-*
tariarum.
- 7 *Transfationem rescindens tenetur restituere bona empti*
ex pecunia in eam transfationem recepta.
Et plene de matris liti diuersa num. 17. ubi dantur
plures complationes, & limitationes.
- 8 *Tertium incertum iudicium de nouo admittitur in stat,*
& terminis in quibus reperitur iudicium.
- 9 *Transfatio generalis super iudicio generali omnia com-*
prehendit, & ad omnia refertur.
- 10 *Transfatio tribuit ad connexa, accessoria, & dependen-*
tia.
- 11 *Transfatio profatur comprehendere ius, de quo legitur*
facta expressio in narratione transfationis.
- 12 *Transfatio verbi generalibus concepta omnia compre-*
hendit, quia sufficit fuisse cognatum in genere.
- 13 *Remissio patris de retrocedendo fructum non requirit*
consensum Regium.
- 14 *Affensus Dominus daretur non requiritur in remissione in-*
teru competentis ad rem per alium possessionem.
- 15 *Affensus Regius, & quilibet alius consensus profatur*
ex statuto triginta annorum.
Exemplum Apostolicum an, & quando profatur
ex lapsu triginta annorum, & ex obseruantia, &
nn. 8.
Non detrahatur tempus vice alienationis, num. 10.

DECISIO CCCLIV.

Transactionem oblatte Donnx Marchionisse Fab-
bariz, & Duci Terrænouz concorditer resolu-
runt Domini, quia transactio ⁊ continet exceptionem
litis finitæ, *l. finituz, C. de transact. l. de his cunctis. m. f.*
glof. in l. f. de iur. iur. ⁊ non enim fuit inftaurandz li-
tes femel per eam terminatz, *l. caufæ. l. si maiores, & l.*
quædam. C. de transact. & ut notat Bald. in l. terminatio
2. m. r. C. de finit. & l. ex prof. ex copia materia non de-
bet nouum iurgium fufcitari, Quod fine difficultate
procederet, fi ipsi eflent, ⁊ prætendunt heredes tranfigen-
tium, nam in transaitione exprefsi fuerunt heredes,
⁊ ⁊ vbi non fuiffent exprefsi, adhuc eflent com-
prehendi eam actiue quous paffiui, *l. si paffiui. f. de proba-*
tion. Berous conf. 176. num. 73. in fin. lib. 1. Rimin. conf.
107. num. 6. sine præiudicio tamen Inuenturiz, de quo in-
formantes per parte Marchioniffe fuit parat docere,
quando apparere eam eflle heredem, Quod autem fin
heredes argunt informantes pro Dominis de Brancif-
forte dupliciter, Primò ex prolequatione iudicij intentati
vigore pacti de retrotrahendo Baroniam, de quo
⁊ agitur, ⁊ quod transfat ad heredes, glof. in l. 2. in verbis
heredes, *C. de pacti iur. empt. ⁊ vend. l. ita de retrall.*
comuni. 5. l. glof. 6. numer. 1. ⁊ ⁊ nullam extraneo parat
actionem, l. 2. atq. vbi Bald. num. 2. ff. de hered. miffi. Sen-
gundion, quia dicunt eflle de defendendis tranfigen-
dum, ⁊ ⁊ poffidere eorum bona, quæ poffeffio indicat
eflle heredes, ⁊ Bart. conf. 107. m. 3. Alex. conf. 3. m. m. l.
lib. 3. & fuit dictum in Romana Cafalis 18. Iunij ⁊ 93.
coram Illustriffimo Cardinali Millino, & inter alia re-
cere bona empta ex pecuniis in vim transactionis re-
ceptis, ⁊ quæ in omnem euentum forent reftituenda,
nam ex difpofitione *l. si difera. C. de vafall. 3.* cum qua
fuerant empta cum expreffione, vt perpetuo efllet hypo-
thecaria pro obferuatione transactionis, & pro cuius
datione Baronia, Vbi etiam eflfent mteri tertij, & non poffident
bona prædicta, prout prætendunt pro parte
Ducis Terrænouz, adhuc efllet difcutiendus, quia non in-
eiboant nouum iudicium, fed volunt venire ad illud,
quod fuerat curatum per trigentes, & fuit transactione
finitum, ⁊ cum tamen efllet admittitur in Raui, &

terminis, in quibus reperitur iudicium, vt fuit fapientia
decifum, facit decif. *pat. 71. lib. 3. & Caput. 12.6. lib. 1. in manus*. Et quod tranfadio afficit Marchioniam,
& Ducem, fentit Rota, quando vitimo loco refolu-
it Beata per ipfos impetrata à fecl. etc. Clemente VIII. le-
fe fubrepticia ob non factam mentionem tranfationis,
quam tamen exprimere non debuiffent, fi eos non afficeret.
Non dubitauerit Domini tranfationem comprehendere
quæftionem motam fuper illegitimitate in Rota, nam
fi volumus, quod fuerit commiffa caufa in Rota non
folum fuper dicta illegitimitate, fed etiam fuper
recuperatione Baronie, & fite tota caufa, ¶ cum petitis
fit generalis, & tranfadio etiam generalis, proculdubio
ad omnia referri debet. *lib. practica l. an. vbi Bar. in fuma-*
rum. Cod. de tranfati. Caccial. de tranfati. quæft. 18. lib.
num. 4. vbi quæritur cafus eff. & totam hanc mentionem
ac fignific. Bald. in l. determinata. num. 1. in fin. Neuz. conf.
50. num. 18. Si etiam volumus, quod fuerit tranfadio,
& feparatim introducta quæftio incell. fuper illegitimitate
iuxta terminos cl. an. vbi fup. legi. ¶ Idem dicendum,
quia tranfadio talitatis ad eam ex accelfione, & depen-
dentia, Alex. in l. 2. lib. 2. ff. de fidei. com. Aym. conf. 702. lib.
num. 43. vbi tranfadio etiam. Præterea, quia ¶ in tran-
fatione narratur li. fuper illegitimitate, & eius ratum,
quo narratio multum confert ad probandum, quod
fuerit in tranfatione comprehenfa, de Sclua de benef.
pat. 3. q. 12. art. 1. 60. ¶ maxime attentis verbis generalibus
tranfationis, quæ generalem comprehensionem fignifi-
ficant non folum, quando in individuo, vt hic, fed etiam
quando in genere fuit cogitatum, Bartolus l. 1. de certa,
num. 4. de tranfati. Curt. in conf. 91. num. 9. & fup. fuit
l. ad deductum in vna America Pecuniaria 17. Februar.
1577. coram Illuftriffimo Cardinali Seraphino. Et
ceffit omnis difficultas, ex quo in cafu moleftiatur Do-
mini de Brachiofite referuatum fibi ius profecutiui
caufam illegitimitatis, ex quo apertiffime diftinguitur,
eum fuiffe comprehensionem in tranfatione. Quæ oppo-
nuntur de nullitate tranfationis ob defectum Affen-
fus Regij non obftant, ¶ vel quia ille non requiritur in
remiffione pacti de retro cendendo, Afflic. fuper con-
ful. lib. 3. Rub. 5. lib. 2. tit. 1. Tirac. de retrat. conuen. ad fin.
ret. nu. 160. Vnde ad Afflic. de conf. 232. ad fin. ¶ & quando
remittitur ius ad rem per alium poffeffum, Afflic. l. de af-
fen. l. 3. §. 1. lib. 3. l. 2. Cacheranus conf. 31. num. 65. cum dicitur
feg. cum alio per informantes, ¶ vel quatenus requirere-
bant ex fpatio tot. annorum præfumi debet, cum fuffici-
ant 30. anni, vt per Cacheranus num. 66. facient, quæ
dicuntur de confenfu Domini directi in alienatione rei
emphyteoticæ, vt per Gabr. de præfumpt. l. cum 2. num. 2.
& de beneficiis Apostolicis in alienatione rei Eccle-
fie, ¶ ficut dictum in vna Neapolitana Fundaci. l. iunij
1579. coram Robulterio, & in aliis pluribus, & ¶ quod
confenfus pro validitate tranfationis requifitus curfu
temporis præfumatur eff. dicit. Michod. 2. de tranfati.

ANNO TATIO

- a Aditio hereditatis quando presumatur ex possessione bonorum hereditariaorum, dicitur supra ad desig. 3.
b Veniens t contra translationem ante omnia tenetur restituere, quod ex translatione recepit, iuxta text. in l. si de nuptiis d. de causis R. de decimis, et de decimis 40. num. 1. et de decimis 10. para. diversis et de decimis 39. num. 6. para. in present. cum aliis plenè cumulatim per Giuribam d. c. 10. et 15. etiam si impugnetur ex capite lesionis enormissimæ, Hened. conf. 3. q. 1. 34. tit. 4. et aliis relatis, dicitur Rota in Ariminen. bonorum 23. Junij 1657. coram R. P. D. Valdo, quod procedit etiam si Ecclesiam minor sit, qui impugnet translationem, quod si minor, et restituat, si de minor. cum aliis per Giurib. d. c. 10. et 15. et dispositionem d. si de nuptiis procedere etiam in loco pio, dicitur Rota in Neapolitana relictionis concedit 13. Aprilis 1704. coram Cardinali Lancellotto, et atquequid non restituat, et si super sedendo in vltiori processu, Rota dicitur 191. et 2. post. et de nuptiis.

disenf. Mond. conf. 34. m. 35. lib. 5. Huius autem legis dispositio procedit parte oppositae, Rota d. decis. 111. m. 1. & decis. 105. m. 1. & decis. 100. per tot. & precipue m. 10. & 11. par. 1. decis. limitationes plures dantur per DD. ad dictam l. 1. decis. & primo illa non habet locum, quando impugnatur transactio ex capite nullitatis, circa quod est videndum, quod dixi ad decis. 271. m. 28. & post ibi impressa, hanc limitationem firmavit etiam Rota in Romana legat. 24. Novembris 1611. coram R. P. D. Cocchino Decano. Secundò non procedit, quando illud, quod est datum, fuit datum pro augmento Culus diuini, gloss. in cap. peruenit. in verbis (asservit) vbi Praxel. m. 9. & 10. de appellatione d. dixit Rota in Mediolanens. legat. 15. Decembris 1593. coram Gyphio, vbi illud, quod fuerat datum in transactioe, fuerat conseruatum in fabricam Ecclesiarum, quoad hoc tamen videatur contrarium tenere plures scilicet per Guibram d. decis. 102. m. 15. qui dicunt faciendam esse restitutionem ab Ecclesia de pecunia recepta, etiam si in Ecclesia voluitur versa probetur: Limitatur tertiò non procedere, quando transactio efficit resoluta culpa partis aduersæ non adimplens ex parte sua, quis illi non est ante omnia facienda restitutio, Capotaquon. decis. 372. par. 3. & secuta fuit Rota in dicta Mediolanens. legat. coram Gyphio. Limitatur quartò non procedere, quando ille, qui impugnatur transactioem, habet aliquam aliam iustam causam, & titulum retinendi illud, quod recepit vigore transactionis, Seraph. decis. 332. m. 8. Rota decis. 105. m. 3. par. 1. decis. & in m. decis. 330. m. 10. in fine par. 1. est tamen necesse, quòd ille titulus sit clarus, & liquidus, non dubius, Rota decis. 111. m. 4. par. 2. decis. Limitatur quintò non procedere, quando ille, qui impugnatur transactioem dolo fuit inducendus ad transigendum, Bald. in l. vltima. m. 1. appofit. 2. halyet. d. item in 3. appofit. Cod. de reud. Rota penes Cotram decis. 18. circa finem. Limitatur sextò non procedere, quando receptum fuit in transactione corpus aliquod, quod postea fuit euictum sine culpa partis, tunc enim agi potest ad rescissionem transactionis etiam illo corpore non restituto, vt dixit Rota in Lucina terrarum 9. Iunii 1614. coram R. P. D. Causalerio.

- 38 c Bonaplicium ¶ Apostolicum præsumitur interuenisse ex spatio triginta annorum, Seraph. decis. 471. m. 2. & decis. 505. m. 1. Rota decis. 179. m. 2. par. 2. decis. & decis. 694. m. 2. par. 1. m. 2. m. 2. decis. 139. m. 4. eadem parti. in reuoc. Martinec. m. 10. decis. 139. m. 4. Gonzal. par. reg. 8. gl. 11. m. 7. quod procedit etiam si in contractu non reperiatur nec retentum, nec enunciatum, Seraph. decis. 104. m. 4. Rota d. decis. 179. m. 4. par. 1. in reuoc. Gonzal. decis. 139. m. 7. Martinec. d. cap. 13. m. 11. vbi testatur de eam m. 1. Minus 20 annos tempus non sufficeret, & in specie non sufficeret tempus 25. annorum, dixit Rota in Anconitana Terrarum 17. Ianuarij 1581. coram Cardinali Blanchetto. Aduertendum tamen est, quòd ultra lapsum temporis requiritur etiam obsecrantia, Rota decis. 694. sub m. 5. Put. decis. 17. de præsumpt. Gabe. conf. 36. m. 51. m. 1. sed si possessio lib. 1. Et ista obsecrantia debet esse continuata per totum dictum spatium 30. annorum, vt fuit dictum in Valentina Baronia de Coere 4. Iunii 1603. coram R. P. D. Orenbergo, & etiam de huiusmodi obsecrantia ad ius in ceterum debet constare certitudinaliter, & non sufficeret de ea constare præsumptiue, quia aliter resisterent ex eodem cursu temporis dux præsumptiones obsecrantia, & confirmatio, Martinec. plures conuolat d. cap. 1. m. 13. & 14. & dixit Rota in Romana Consulatus Turris Vergata coram R. P. D. Cocchino Decano impressa penes March. de consuet. rom. 1. fol. 119. & in Burgens. Abbatis de Solas 10. Novembris 1615. coram R. P. D. Valdo, & bene facit decis. Seraphin. 104. m. 4. Et demum circa tempus dicitur obsecrantia sciendum est, quòd non deducitur tempus vice Prælati alienantis, sicut deducitur ad effectum præscriptionis, Seraph. decis. 1057. m. 11. & fuit dictum in Offens. seu Barbalen. pensionis 14. Ianuarij 1601. coram Cardinali Lancellotto impressa penes March. de consuet. rom. 2. fol. 161. Martinec. d. cap. 1. m. 17.

Olivarius Beltraminus.

Imolens. Census.

Veneris vltima Februarij 1608.

ARGVMENTVM.

Census in dubio præsumitur validè constitutus, & potest constitui super certis tornaturis vnius prædij, si ex circumstantiis potest dignosci, super qua parte dicti prædij censetur impofitus. Numeratio actualis pecuniz ex quibus probetur.

S Y M M A R I U M.

1. Censui in dubio præsumendum est validum.
2. Et maxime quando contrahentes expresse protestati fuerint se velle contrahere iuxta Bullam Pij V.
3. Censui impofitus super quinquaginta tornaturis terrarum prædij tornaturarum 150. sufficiunt etiam si non sit expressum, quòd lateret, quia intelligitur de tornaturis adiacentibus domui dicti prædij.
4. Fundus parit ex declaratione patrifamilias fecari ad libitum, & plures efficit possit fundi.
5. Nomen una vera, & realis probatur ex verbis Notarij attestantis de actuali solennitate coram se, & testibus.

Numeratio pecunie actualis ex quibus probetur, & m. 7.

DECISIO CCLV.

Resolutum fuit pro validitate census ¶ pro qua in dubio faciendi est omnis interpretatio, si præter in principiis de iud. l. 1. ff. de testam. m. 10. cap. Abbatis de verb. sign. bullisimè Aym. conf. 1. m. 2. & per tot. conuenerunt enim omnes requirere per Constitutionem Pij V. ¶ ad quam se contrahentes expresse retulerunt protestantes fecisse, & facere dictum censum iuxta dispositionem dictæ Bullæ. Nec subsistit dux obsecrantia, quæ contra illum datur, & primò quòd non fecit specificata res cum suis confinibus, & fuerit 100. annis census super 50. tornaturis terræ vnius possit 100. tornaturarum ¶ 150. non expresse, & quo lateret, quia possit ipse certa habens ¶ suas demonstrationes, & confines, quod pars aduersa non negat, & quantitas tornaturarum ¶ 60. super quibus est impofitus census, habet etiam ipsa suam certitudinem, & sunt demonstrationes & adiacentia domus, vt intelligant de illis, super quibus est domus edificata, & quæ sunt circa ipsam, & illi proximiores, cui interpretationi multum fauet illa verba instrumenti (iuxta iura d. de Saxatellis) qui sunt impofitores census. Non obstat, quòd iste fundus non erat distinctus ab aliis bonis Dominorum de Saxatellis, & quòd erat vnica possessio maioris summa, ¶ quia vtrò quòd destinatio patrifamilias potest ad libitum fecari in plures, & plures fundi efficit, ¶ quod in verum ¶ si quid præf. ff. de leg. t. art. 1. §. qui. §. si quis, ff. eadem præf. nihil prohibet quòd remanente vnica possessione census super parte ipsius constituitur, & sufficit, quòd pars illa ita deservatur, vt ab aliis dignosci possit; hoc enim facti est pro certitudine fundi, quam requirit Bulla. Alia obsecrantia circa defectum numerationis pecuniarum vultur ¶ ex verbis clari instrumenti, ibi ¶ qui fuerit actualiter solutus, & exbarbarum in eo iure, & argente coram me Notario, & testibus inscriptis videntibus. DD. Alexand. & Annali præfentibus, & respondentibus, & ad se tractantibus; quæ verba cum non sint protata ¶ partibus, sed ad Notarium non continent confessionem recepti, sed actum enumerationis, & receptionis realiter demonstrant, ¶ Bart. in l. si in stipulatis. §. Chryfogonus. m. 3. vbi

vbi etiam Alex. in. 1.4. vrf. quia quando Notarius, ff. de verb. oblig. Bald. in l. 3. num. 4. C. de non numer. pecun. & in terminis dixit Rota in vlla Bononiensis. census 15. Februarij 1599. coram R. P. D. meo Decano.

ANNOTATIO.

- 1 Et quod valeat et census impositus super quibusdam tornaturis vnius pradij multo maiore quantitate, etiam si non fuerit expressum in quo latere dicti pradij huius diste tornaturae, dummodo ex signis, & demonstrationibus constare possit super quibus tornaturis dicti pradij fuerit facta impositio. Rota decis. 55. num. 4. & decis. 39. num. 1. inter impressas penes Cinc. de censib. super quo est videndus idem Cinc. part. 1. cap. 3. quod. 3. vbi. l. fol. 75. num. 31.
- 2 Numeratio vera, et actualis pecuniarum ex quibus verbis instrumentis colligitur, & ex quibus verbis resuleset sola confessio de recepto, est videndus plenè Cinc. de censibus part. 1. cap. 4. quod. 1. et. 3. fol. 103. & plenè de hac materia fuit dictum in Faucensis pensionis 13. Januarij 1619. & in eadem 16. Decembris 1619. coram R. P. D. Pamphilio, vbi fuit dictum probari numerationem actualem, si Notarius dicat (satis dictis & confessis fuit habuisse, & receptisse, prout actualiter habuit ab N. passim, & soluit in tot. Zechen) in qua causa, Ego vti Advocatus (sultinebam partes conerarias succumbentes allegando, quod poterant omnia dicta verba referri ad solam consilium partis, pro quo allegabam decis. 350. num. 3. & 4. inter impress. penes Forian. pag. 1. lib. conf. quæ valde ad propositum facere videtur, semper enim, quando verba Notarij possibile est posse referri ad consensionem partis, dato etiam, quod possint importare actualem numerationem, in dubio ratione referri debent ad pacis consensionem. Bart. in l. 8. et cunctis in l. 1. §. si solus sub num. 1. vrf. ff. de iur. C. de non numer. pecunia. Roman. in l. gradus num. 4. Imol. sub num. 4. ff. de acqui. poss. Rayn. conf. 9. num. 3. lib. 4. Accursus in l. si in rem obligat. de. 40. Gratian. dist. 10. p. 1. cap. 3. §. 3. vbi. fol. 40. vbi. fol. 40. considerat, quod quando te vera interuenit actualis numeratio, Notarius solet dicere, quod pecuniarum manualiter fuerunt sortiti, vel quod quis illas ad se traxit, vel alijs similibus verbis vti solet.

Olivarius Euterianus.

Leodienf. Bonorum.

Mercurij 5. Martij 1608.

ARGUMENTVM.

Alienari possunt bona in consanguineos non secus, ac in extraneos cessante pradij iudicio Ecclesie, & mala suspicio resultans ex consanguinitate ex quibus cesset.

SYMMARIVM.

- 1 Remissoria est deprecanda propter irrelevantiā articulo-
rum.
- 2 Probatio non est admittenda, quando probatum non re-
lenaret.
- 3 Prelatus potest alienare bona etiam in consanguineos
cessante pradij iudicio Ecclesie, de quo etiam sub nu-
m. 9.
- 4 Alienatio bonorum Ecclesie presumitur vituli excusa
longi temporis, & purgat suspensionem, qua alius posset
ori ex alienatione facta in consanguineos.
- 5 Fraudis suspicio cessat in his, qua palam, & publice
fiunt.
- 6 Tunc palam, & publice contrahens cum pupillo illam
sibi valde obligat.
- 7 Calumniosa presumuntur remissoria ex eo, quod causa diu
in partibus agitur, nunquam parti curam facere
probationis super materia articulata.
- 8 Calumniosa presumuntur remissoria posita in fine liti, &
in calculo ferenda sententia.

DECISIO CCCCLVI.

Fuit denegata remissoria propter irrelevantiā arti-
culorum, et qua statim non solet, nec debet conce-
di, Mohed. decis. 3. num. 5. de probat. C. de Grass. decis. 1. de
dilat. et qua non est admittendum Monasterium ad pro-
bandam, quod probatum non releuaret, l. mater. C. de
prob. a cum contingat de off. deleg. Rom. consil. 126. num. 3.
nec est danda dilatio dispendium magis, quam commo-
dum aliarum, Cassid. dec. 1. de dilat. Irrelevantiā patet,
quia quando probatur articulata consanguinitas, non
concluderet intentionem Monasterij, et cum cessante
pradij iudicio Ecclesie eius bona alienari possint in con-
sanguineos, sicut in extraneos, a Archid. in c. Episcopus
in fine 10. quod. 1. Card. in Clem. 1. §. Abbatis, nu. 1. in fine
de excess. prelat. Imol. in c. vi supra num. 1. et 14. & ibi
Abb. nu. 18. & seq. de reb. Ecclesie non alien. idem Abb. consil.
41. n. 3. vrf. per hoc etiam tollitur lib. 1. fuit dictum in vlla
Romana Cafalis 6. Aprilis 1576. coram Laurentano, hic
autem non solum cessat pradij iudicio Ecclesie, sed, et fuit
dubius decisionibus firmatum, constat de evidenti vili-
tate, & vbi non constaret et peremptorio vilitatis oriens
ex cursu tanti temporis iuxta ibi deducta, sine dubio
purgaret suspensionem, quæ alijs potuisset oriri ex con-
sanguinitate. Accedit, quod excessus, & inuestitura non
fuit facta secretò, nec tractata particulatim ex tempo-
re, sed publicis generalibus precedentibus proclamationi-
bus, & sic non potuit esse locus fraudi, et cuius suspi-
cio cessat in iis, quæ palam, & publice fiunt, l. 1. §. si de
iur. Fidei. Alex. consil. 31. num. 4. & 5. lib. 7. Ayn. consil. 3. num. 5.
et facit, quod dicitur de tutore, qui palam, & publice
contrahendo cum pupillo illum sibi valde obligat,
Bart. in l. siater à facere nu. 50. ff. de cond. indeb. Bald. conf.
347. nu. 1. lib. 4. Alex. in l. si pupillus nu. 5. l. 1. num. 17. De-
can. num. 4. & 1. et si cert. petat. Et Domini facilius etiam
denegatur remissoria ex vehementi suspitione ca-
lumniose, et quæ oritur ex eo, quod per 50. annos, quibus
hec causa fuit in partibus agitata, potuit Monasterium
facere probationes, quas hodie facere intendit, & non
curavit, Ang. in l. de dic. 6. si in iudic. nu. 2. ff. qui sent. cog.
quem sequitur Paul. de Caste in eadem l. in 5. tutor. in fi.
& Alex. nu. 7. Afflict. decis. 137. nu. 4. Caput. decis. 63. par.
3. et quæ suspicio augetur, quia remissoria petitur in fine
liti, & in calculo ferenda sententia, Rot. decis. decis.
322. lib. 3. par. 5. fuit dictum in Romana de Rambogiet-
tis 14. Januarij 1594. coram Boao. Litta, & in alijs plu-
ribus.

ANNOTATIO.

- 1 Et quod Prelatus et cessante fraude possit alienare res Ec-
clesie etiam in consanguineos, Menoch. consil. 79. num. 9. &
late Gratian. dist. 10. p. 1. cap. 4. nu. 13. 14. & 15. Se-
raph. decis. 1125. num. 7. quæ suspicio fraudis cessat ex con-
firmatione Commissariorum, Seraph. d. Actif. 1125. num. 1.
cum alijs per Gratian. d. cap. 4. nu. 16. item etiam quan-
do constat de evidenti vilitate Ecclesie, Menoch. d. de
presumpt. lib. 3. presump. 54. num. 1. in dubio rursus huiusmodi
alienationes factæ in consanguineos sunt suspensissimæ,
& presumuntur potius factæ in fraudem, quam in vili-
tatem Ecclesie, Rota decis. 720. n. 2. par. 1. dicit. & decis. 18. n.
5. & decis. 65. num. 18. par. 2. dicit. & in recent. decis. 450. num.
7. par. 2. Menoch. d. de presump. 54. num. 4. & seq. & plenè de
hac materia tradit Rodom. de reb. Ecclesie non alien. nu.
quod. 54.

Olivarius Euterianus.

Boianenf. Pensionis.

Luna 10. Martij 1608.

ARGUMENTVM.

Tolluntur plures exceptiones obiectæ contra
testes.

SYMMARIA

SYMMARIVM.

1. *Resignatio iustificatur ex literis ipsius resignantis.*
2. *Testes examinati in possessione non probant in petitorio, & num. 6.*
3. *Confessione partis magis standum est, quam depositionibus testium in contrarium, etiam si sint mille, & num. 7.*
4. *Valer ut probatur per testes debet percurrere tempus gratie, & deductio queritur.*
5. *Inimicitia repellat testem, requiritur, quod sit capitalis.*

DECISIO CCCCLVII.

Gratiam Marij esse iustificatam resoluerunt Domini, & resignatio enim in manibus Papæ probatur ex literis ipsius resignantis, quod resignans ius habuerit super beneficio tempore resignationis constat ex laud deductis in decisione R. P. D. mei Decani sub die 15. Ianuarij 1603. in qua fuit particulari dubio id firmatum. Quod autem remaneant centum pro R. dote, bene probant testes super hoc examinati, quibus non obstant plures oppositiones, quæ dantur per parte Euan geliste. Nam quod f. fuerint examinati in possessione, & propterea non probent in petitorio, f. fuit sublatum per decisionem factam 17. Iunii 1603. coram Illustrissimo Cardinali Millino, quæ fuit eorum me confirmata 11. Decembris 1606. in qua decisione eorum me fuit etiam sublatum, quod iterum opponitur de non prestituto iuramento calumnias per ipsum principalem. Nō obstat, quod dicitur testis hoc fuisse eorum Domino meo Decano relictos tamquā falsos 17. Nonembris 1600. quia hoc in d. decisione non dicitur, f. sed voluit Rosa, quod statueret magis confessioni partis dicentis contrarium, cum confessio prævaleret mille testibus contrarium deponentibus, Gabr. qui alios allegat de test. canclaf. 4. an. 75. b. & ubi etiam possit ex hoc argui de falso, ut per Caputaquen. decis. 183. an. 5. in fin. & non. seq. par. 3. attamen hæc falsitas vnicuique tantum testem percutit, videlicet, Federicum fratrem Marci Antonij, qui de facto proprio deponendo dicit se soluisse, non autem alios testes, qui deponunt de solutione per auditum, quia potest esse verum, quod solutio non sit facta, & quod isti audierint esse factam, cum etiam multa falsa dicantur veræ. Nō etiam obstat, quod dicitur testes non percurrere tempus gratiæ, item nec deductis oneribus, quia quoad tempus testes deponunt, & de tempore Marij resignantis per plures annos, & de tempore Marci Antonij resignantis, ita ut precudubio includant tempus resignationis quoad deductionem onerum apparet ex lectura testium super tertio articulo quod eorum rationem habuerunt, & loquuti sunt ipsi detractis. Obiecta inimicitia inter testes, & Comaratorum non probatur, quia fides non facit fidem, f. & quia non apparet quod sit capitalis, ut requiritur ad effectum repellendi testes, * Matil. in l. 1. §. preterea in prout, & non. l. test. de quæst. Autfer. de reprobat. test. sub nom. 56. Cui. in re. d. testam. an. 101. vers. & promissio intelligendo. C. l. in §. fin. quæst. 2. 4. sub verb. vrm. quare. Et in omnem euentum fides loquitur de Federico primo teste, & Io. Camillo tertio teste tantum. Nō est verum, quod testes non reddant causam scietoris, quia primus dicit se fuisse exactionem fructuum, alij dicunt se scire non solum, quia ciues, sed etiam per publicam vocem, & famam. Alia bene tolluntur per informantes.

ANNOTATIO.

6. 2. Testes f. examinati in possessione non probant in petitorio, Gabr. canclaf. 40. an. 4. ibi. 1. ubi dicit, quod non solum non probant in petitorio, sed quod nec etiam examinati in vno iudicio possessione probant in alio, Puc. decis. 151. ibi. 1. Millis in repetenda in verbo testes producti in possessione.

rio. Caputaquen. decis. 129. ibi. 1. in manifestis. & fuit dictum in Pampilonensi. Tributi 11. Decembris 1591. coram bo. mem. Penia, hoc non procedit, quod testes fuerant plenarie examinati super tota causa, Rosa decis. 162. sub an. 5. & 6. per. 4. an. manifestis, & fuit dictum coram eodem Sanctissimo infra decis. 133.

- b. Casar f. de Grass. decis. 5. an. 2. de testibus, Verall. decis. 187. an. 4. per. 3. Seraph. decis. 432. an. 7. & decis. 131. an. 1. Rosa decis. 167. propt. f. non. vers. Non obstat testes per. 4. in manifestis, ubi dicitur, quod inter principalem, & testes non datur concordia.
- c. De quo latè per Fatinas. de testibus quæst. 52. an. 52. ubi infinitos cumulat.

Oliverius Belverius.

Romana Dotis.

Veneris 14. Martij 1608.

ARGVMENTVM.

Statutum exclusivum femininarum non impedit, quo minus ex voluntate patris filia ex testamento capere possit, prout etiam ex eodem testamento patris capere potest non obstante renunciatione facta hæreditati paternæ.

SYMMARIVM.

1. *Statutum excludens ab intestato feminas non impedit, quo minus ex voluntate patris possint ex testamento capere, & num. 6.*
2. *Filia à Statuto exclusa si instituitur hæres à patre, potest remedium l. finali.*
3. *Renunciatio facta per filiam hæreditati paternæ non impedit, quo minus si pater ex testamento aliquid relinquat, possit capere.*
4. *Statutū exclusivum femininarum habet locum etiam contra testamentum, quando filia vult contra testamentum, seu si vult ex testamento, & num. 6.*
5. *Testator non est presumendus quod voluerit facere dispositionem iustis, nam quia effectum sortiri non possit.*

DECISIO CCCCLVIII.

Domni dixerūt sorori Alexandræ deberi centum. in bonis paternis pro dote sibi à patre relicta, nec obstat, quod fuerit sub die 21. Iunii 1601. decisum aliam dotem illi non deberi, quia tunc credebat scuta 500. fuisse monasterio solata de hereditate patris, nec etiam impediret paternæ Statutum excludens eam à successione paternæ propter fratres masculos, quod excludit, licet non fuerit dotata à patre, f. quia Statutum loquitur ab intestato, & propterea ea non impedit, quo minus ex voluntate patris possit ex testamento capere, * Bartol. in l. ubi sub an. 1. ubi etiam Angel. an. 1. l. 2. an. 19. & seq. C. de pact. Bald. in l. quicquidque an. 13. in fine. C. de serv. fug. Alca. canclaf. 13. sub an. 1. vers. unde propter hoc lib. 1. Paul. de Cast. canclaf. 188. circa prae. vers. & adeo determinat lib. 1. Dec. c. 151. 178. num. 3. circa med. vers. non obstat, quod mater. Corn. canclaf. 150. post an. 5. vers. quod, & servand. lib. 3. Curt. sen. canclaf. 37. an. 17. & seq. fuit dictum in Fautima l. c. 13. in Januarius ac. 1. & 19. Februarij 1588. coram Illustrissimo Cardinali Platona, & 28. Martij 1590. coram Gypio, & in Catenatenf. leges 20. Febru. 1593. coram eodem Gypio: f. Et propterea filia à Statuto exclusa, si instituitur à patre, competit remedium l. finali. C. de edict. don. Adrian. noll. & conclusit Menoch. de adp. spec. remedi. 4. q. 4. l. an. 321. & seq. sic videmus in filia, quæ cum testamento renuntiavit fratribus hæreditatē paternam, nam si pater aliquid ex in testamento reliquit, non obstante iurata renunciatione illud

illud habebit, Bart. & alij in l. stipulatio hoc modo cense-
pra ff. de verb. oblig. Bald. in l. pactionem. quod dicitur in 1.
quest. & ibi Dec. num. 6. C. de collat. l. ad l. fin. num. 13.
ibique Dec. num. 7. & 21. C. de post. cum multis cu-
mulatis per Gabr. de iur. dot. tunc l. 1. num. 27. Et licet
Statutum habeat aliquando locum etiam conditio testa-
mento, attamen id verum est, quando filia venit con-
tra testamentum, non quando venit ex testamento, b
Alex. c. conf. 131. n. 2. in fin. l. 1. hiet. Gabr. conf. 140. n. 23.
& seq. l. 1. & secundum hanc distinctionem proce-
dunt decisiones ex aduerso allegatae. Non obstat, quod
pater non relinquat simpliciter sortem, sed mandet do-
tari iuxta formam testamenti Lucæ, qui iusserat femi-
nas doceri, & propterea soror Alexandra, quæ iam re-
penebatur habere dotem, non erat à patre, aut fratribus
dotanda. Quia dixerunt Domini relationem esse
intelligendam respectu inodi soluendi, & cessare vide-
tur difficultas, quia pater sciebat filiam habere bona ex
successione matris, & nihilominus legauit; unde non
est dicendum, quod voluerit legare in casu, quo de
hære dos illi deberetur, quia bene sciebat non deberi,
f † & non est presumendum, quod voluerit facere di-
spositionem, quæ effectum fortis non posset, Rimini.
leo. conf. 231. num. 12. & facere legatum elusorium, l. 1.
ff. de iur. testam. Illustrissimus Mantica de Consil. vol-
unt. voluit. l. 4. tit. 5. art. 10. num. 18.

ANNOTATIO.

- a Et quod similia Statuta transclusi feminarum ab inte-
stato non impediunt, quo minus possint formine institui
in testamento, pluries fuit in Rota dictum, & præsertim
in Bononiens. transactionis de Capacellis 14. Martij 1606.
eoram bo. mem. Andrea, & in Recanatens. successione
16. Junij 1617. eorum R. P. D. Buratto, & non obstat,
quod Statutum excludens ab intestato excludat etiam
feminas conditio testamenti, ut fuit dictum in Romana
supplementi legitime 8. Februarij 1599. eorum Cardinali
Arimonio, & in Romana census de Mortis 24. Maij 1619.
eoram R. P. D. Coccino Decano, per doct. Bart. in l.
fin. ceterum 3. circa finem fuit iussu. nam id procedit, quan-
do femina veniret impugnando testamentum, secus au-
tem quando venit ex testamento, ita dixit Rota in decis.
449. par. 4. in nouissimis, & etiam bene declarauit Rota
in hac decisioe sub num. 4.
b De quo dixi supra littera A.

Glossarius Beltraminus.

Sancti Angeli beneficiorum.

Luna 16. Martij 1608.

ARGVMENTVM.

Obitus in mense reseruato plenè probari debet
ad effectum reservationis, & pluribus osten-
ditur non fuisse in hoc casu plenè probatum,
nec ex testibus, nec ex fide Parochi.

SVM MARI VM.

- 1 Vacatio in mense reseruato plenè, & concludenter pro-
bari debet ad effectum reservationis.
- 2 Testis unusus plenè non probat.
- 3 Testis deponens alteram de tempore non probat
tempus.
- 4 Fides non facit fidem.
- 5 Fides Parochi circa obitum non probat, sed opus est fir-
miter exarabere partem ex libro Parochi, &
num. 9.
- 6 Testis se referens ad scripturas nihil probat, nisi exhibitis
scripturis.

7 Valer non probat ex arrendamento.

8 Fama non probat per testis deponem per verba
presentis temporis.

DECISIO CCCLIX.

Conclusum fuit gratiam Antonij non esse iustifi-
catam quantum ad vacationem per contractum
matrimonij in mense Februarij. † quia non probatur
plenè, & concludenter, quod in dicto mense fuerit
contractum, prout deberet probari ad effectum reser-
uationis, Put. decis. 160. num. 1. & 3. l. 1. fuit dictum
in vna Pampilonens. beneficij de Allo 8. Martij 1577.
eoram Lauretano, & in vna Ginnen. Canonicius, &
præbendæ 4. & 11. Maij 1587. eorum Ortiolen. Adit
enim solum primus testis, qui super secundo deponit
de auditu publico, quod matrimonium sit celebratum
de mense Februarij, & quod videt sic descriptum in li-
bro Parochi, † cuius depositio, quamvis concluden-
ter deponeret, non iusticeret, ubi requiritur plena
probatio, c. licet. e. veniens, & c. in iurisdictione. de testib.
Secundus enim testis deponit de mense Ianuarij, vel
Februarij, † & propter illam alternatiuam non probat,
3 Crot. decis. 122. num. 10. Bertran. conf. 100. num. 19. a
par. 1. in antiq. Rolan. conf. 35. num. 12. l. 1. & sub-
iungit, quod nescit præcisè de quo tempore Antonij
Caraciolus, qui beneficii obinebat, uxorem duxerit.
Fides præsentis coadiutoris Parochi non probat, quia
vltra quod non constat eum esse coadiutorem, nec à
quo sit deputatus, † est fides, quæ non facit fidem, 4
latè Capb. conf. 384. num. 21. & seqq. nec est recognita,
† & opus fuisse exarabere partem formiter ex libro
5 Parochi, b de quo mentionem facit primus testis. Non b
probatur etiam, quod valor non excedat duc. 250. de
Camera, licet enim primus testis deponat bene de pu-
blica voce, & fama, artemen secundus dicit (che del
tutto se rimette alle scritture di dette Terre) † quibus non
exhibitis nihil probat, Auth. si quis in aliquo. C. de eden.
glos. & Doct. in cap. 1. de fid. instrum. † & si tales feri-
pturæ essent arrendamenta ipsarum ecclesiarum, non pro-
barent valore, Callad. decis. 20. num. 1. super reg.
Sarn. in reg. de valore. quest. 11. † & licet deponat de
fama, eam tamen non probat, quia deponit per verba
presentis temporis tantum, c. Caputaque. decis. 416. e
par. 2. & fuit pluries resolutum.

ANNOTATIO.

- a Testis dubitatio deponens de tempore non probat,
quando vis est in tempore de quo dixi supra ad decis. 159.
- b Parochi fides non probat obitum, nisi formiter extra-
gatur partia libri, prout iacet, ut fuit dictum in To-
luntana Capellæ 18. Maij 1615. eorum R. P. D. Pirouano,
& in Alina bonorum 17. Maij 1607. eorum bo. mem.
Andrea.
- c De quo vide supra annotationem. ad decis. 277.

Glossarius Beltraminus.

Viglicuanen. Iurispatronatus.

Mercurij 19. Martij 1608.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVM MARI VM.

- 1 Dubitatio Iudicis appellantis pendente appellatione cau-
sa attentata.
- 2 Inhibito liti non fit presentia Iudici, sufficit tamen
quod sit iurata parti ad effectum attentatorum.

C c DECI

DOmni vtraque parte informante persistente in decisio coram R. P. D. meo Marquemonio, sententiam Rouisscale esse attentatam, & nullum rationibus, de quibus in decisione. Nec obstat discretum plura, quæ pro parte Balistæ, & litis conforium allegabantur ad euitandum attentata ex eo, quod fuisset lata in spectum inhibitionis cum à Vicario Papien. quam ab Aud. Cam. emanat. Nam quoad inhibitionem Vicarij non obstat, quod idem Vicarius inhibitionem suam tenocauerat, & nullam declarauerat ante prolationem à Rouisscale sententiam, & quia fuerat à dicta revocatione appellatum, & à Iudice appellationis inhibito, Rot. decis. t. de off. deleg. in nou. c. 6. in fin. pariter in nou. Lancell. de attent. cap. 20. l. 2. num. 17. Quoad inhibitionem Auditoris Cam. non obstat, quod non fuerit Iudici presentata, & quia fufficit, quod fuerit intimata parti ad effectum attentatorum, * Ant. Aug. decis. 373. Thomas lib. 3. fuit dictum in vna Romana Salubri Interdicti 14. Decembris 1598. coram R. P. D. meo Lancelotto. Non obstat, quod dicitur, causam fuisse per Breue speciale Rouisscale delegatam, quia aduersarij non sunt vbi hac commissione, immo illi renunciarunt adeundo nouum Vicarium Papien. ante presentationem commissionis coram Rouisscale, citauerant enim Michaelem coram dicto nouo Vicario ad vespertum causam coram eo de nouo introduci, & obtinuerant Notarium, & Cursores, licet postea coram eodem comparuerint pro reuocatione inhibitionis, & hinc refulat etiam nullitas sententie Rouisscale, quia sine iurisdictione etiam iudicatur. Non obstat, quod opponitur, inhibitionem Auditoris Cam. emanasse sub falsa narratiua, quod Balista, & litis conforites appellasset à quadam declaratione Arbitrorum, nec erat causam committi, quia de appellatione apparet. Alia, quæ obijciuntur contra decisionem, sunt bene sublata per informantes.

ANNO TATIO.

1. Lancell. de attent. par. 1. cap. 30. amplius. 19. Rota decis. 75. num. 8. inter impossibiles perit. Passif. de Saluam. iuxta notam impressam, quod est intelligendum, quando Iudex faceret actum ad partis inhibitionem instantiam; siue si ex officio suo, quia hoc casu non data scientia inhibitionis in Iudice non videtur, quod Iudici aliquid imputari possit, vt declarat Lancell. d. limit. 19. num. 2. & 3.

Quintus Relatorem.

Anconitana Bonorum.

Mercurij 19. Martij 1608.

ARGVMENTVM.

Plura de clausula (parito) & de clausula (arbitrio) Rota.

SVM MARIVM.

1. Clausula (parito iudicio) non datur à Signatura, quando res iudicata promouit ex vna tantum sententia, sed solum, quando ad sunt tres sententiae, & late num. 4.
2. Arbitrium Rota datum aliquod remittit de rigore iuris, prout subiecta materia patitur.
3. Arbitrium ad effectum referendi restitutionem fructuum in fine litæ, quando inter. Pauperes est in ista causa referendi restitutionem fructuum, & expensis in fine litæ, & num. 5.

DOmni casu fuerunt esse locum arbitrio ad effectum, vt heredes Petri de Leonibus audiantur abique eo, quod faciant aliam partitionem, quia ultra quod sumus in re iudicata promouent ex vna tantum sententia, & quo casu de stylo Signaturæ non datur clausula (parito, &c.) sed tantum quando adiunt tres sententiae, & vt fuit dictum in vna Mediolanen. Cappellanij 14. Aprilis 1595. coram Illustriss. Card. Scraph. in Tolentina Cappellanij 12. Aprilis 1595. coram Illustriss. Card. Millino, & in Tolentina Pecuniaria 20. Nouemb. 1598. coram bo. mem. Gypso. & Arbitrium Rota datum alia, quid remittit de rigore iuris, prout subiecta materia patitur, & vt dixit Rota coram Illustrissimo Cardinali Arigonio io Viterbien. bonorum 18. Maij 1596. in Neapolitana pensionis 26. Februarij 1597. coram Orano, & in alijs pluribus, quæ remissione habiti sunt digni isti heredes, quibus non informantibus dicitur, fuisse obstantem per aduersarium sententiam, & tunc quia sunt pauperes, & bona fuerunt restituta per ipsos, & hodie solum agitur de restitutione fructuum, & quia datur sumas coram boni iuris circa probatorem primi extremi, quo casu solet intrare arbitrium, & vt fuit dictum in Altoricen. Prioratus 9. Nouemb. 1596. coram bo. mem. Lieta, & in Aurtien. parochialis 22. Aprilis 1598. coram R. P. D. meo Lancelotto, & sic conclusum informantibus tantum dd. hereditibus.

ANNO TATIO.

1. Clausula (parito) & iudicare) quod non solet ex stylo Signaturæ dari, nisi vbi adiunt tres conformes, non autem, vbi adest vna tantum sententia, plures decisiones Rota cumulando tradit Mantie. de clausul. par. 1. clausul. 92. num. 2. & vna decisionem per eam allegatam dixit Rota in Romana Stolendini coram R. P. D. Cocchino Decano impressa penes Marches. de commiss. rom. 2. fol. 147. & in Placentina beneficij 1. Iunij 1519. coram R. P. D. Verospo, & in Vallisolerana exemptionis 14. Martij 1566. coram R. P. D. Pirouano, & in Barbastren. pecuniaria 1. Iunij 1566. coram bo. mem. Andrea & propterea in omnibus dictis Rota respondit pro arbitrio, quando res iudicata non promouit ex tribus sententiis, non obstante, quod adiunt duæ, quæ ex dicto loci faciant rem iudicatam, vt præsertim fuit dictum in dicta Vallisolerana, & in dicta Barbastren. & ratio est, quia tres conformes semper secum præ se ferunt maiorem causæ cognitionem, quæm duæ, vel vna tantum, quod solet considerari ad effectum executionis, vt per Gabrielem. consuet. num. 37. de execut. rei iudic. & ponderauit Rota in dicta Vallisolerana, & in alijs supra allegatis, & plura de hac clausula (parito) quando per Signaturam apponi solet in commissionibus, late tradit Marecos. var. refut. lib. 1. cap. 86.
2. De hac materia vbi arbitrij plura dixi ad decis. 189. sub a. 8. & in specie quædam ad casum huius decisionis, quod intraret arbitrium ad effectum referendi restitutionem fructuum in fine litæ stante paupertate, dixit Rota in Cassanen. de Aldinis 9. Decembris 1609. coram R. P. D. Cocchino Decano, vbi reddidit ratio, quia cum arbitrium regulari debeat ab æquitate, omnis æquitas sua dei, quod stante paupertate quæ audiret referendis fructibus, cum præceptum impossibile non figer, & dixit etiam Rota vbi Ellen. præceptoris 2. Iunij 1609. coram R. P. D. Manzanedo, vbi consideratur, quod alijs pauperes, & bene Marecos. var. refut. lib. 1. cap. 86. num. 33. vbi dicit, quod stante paupertate Signatura solet restituere dimissa possessione tandem referendis fructibus, & expensis in fine litæ confuso de paupertate, & paupertatem esse maximè considerabilem in hac materia dixit Rota decis. 323. in fine par. 1. in reuoc.

Quintus Relatorem.

Fauci

Fautina Spolij.

Luna 24. Martij 1608.

ARGVMENTVM.

Constitutum probat possessionem constituentis inter contrahentes. Executiue non potest procedi contra tertium. Creditores venditoris non possunt contra emptorem agere ad pretium, quod ex forma contractus conueriti debet in extinctionem census.

SVMARIVM.

1. *Clensula* constituti apposa in instrumento venditionis probat possessionem venditoris contra emptorem, & num. 12.
2. *Constitutum* probat inter contrahentes absque alia probatione.
3. *Extremum* secundum probatur ex sustentatione litis iuxta administrato.
4. *Iudex* non ritè, nec rectè procedens non solum non excusatur à spolio, sed ipsomet dicatur spoliare.
5. *Instrumentum* non garantigiatum, nec obligatum Camerali vallati non habet executionem paratam.
6. *Executio* via ubi competet, non potest exerceri contra tertium, & num. 12.
7. *Forma stipulationis*, & contractus per alterum ex contrahentibus immutari, nec alterari potest.
8. *Venditor* rei censuata non potest reuocare mandatum datum ad extinguendum censum, si emptoris interfu, quod exequatur.
9. *Hypotheca* super scribis debitoris censum acquisita cum sua causa, & qualitate.
10. *Creditores* licet ubi scribis sui debitoris, prout ipsi debitoris competeant.

DECISIO CCCCLXII.

Fuit conclusum constare de spolio, nam de primo extremo docetur non solum per instrumentum executionis factè in bonis, de quibus agitur, tamquam in bonis Iulij, & ab eo possessis, sed etiam per instrumentum deliberationis dictorum bonorum, in quo ex persona d. Iulij vti debitois bona fuerunt vendita cum clausula (*Constitutis*) † per quam aduersarius emptor falsus fuit Iulium venditorem possidere, Ruyn. *conf.* a 69. num. 16. lib. 2. * *Constitutum* enim probat † possessionem inter contrahentes absque alia probatione, Ang. in l. quendam mulier. circa med. vers. item attendi. ff. de rei vend. cum adductis per informantes. Secundum extremum probatur † ex sustentatione litis iuncto administrato instrumenti cessionis, Carl. de Grass. *decis.* 4. de resp. spol. Non obstat, quod possessio sit capta auctoritate iudicis, quia iudex † nec ritè, nec rectè procedit, quo casu non solum non excusatur à spolio, sed potius dicatur ipse spoliare, Fel. in *cap. dilectus* in l. sub n. 1. de rescript. Aym. *conf.* 302. num. 2. & iud. Cassimide de eisum; quod autem non fuerit iudicium, ultra non transportationem integram actionem, & alias nullitates, fuit processum † executiue vigore instrumenti non garantigiat, nec obligatio Camerali vallati, & tamen de inae communi regulariter instrumenta non habent executionem paratam, l. 2. & ibi not. Bald. C. de execut. re ind. l. aut prator. §. 1. vbi Ang. ff. de re ind. Alex. *conf.* 192. num. 1. lib. 2. & quando ex iure municipalis † pretenditur, habent, † hoc tamen non b procederet contra tertium, b Alex. *conf.* 83. num. 13.

lib. 2. Ruin. *conf.* 87. num. 1. & sig. lib. 4. Depo. *conf.* 47. num. 6. lib. 2. fuit dictum in vna Romana Comptorum 18. Martij 1594. coram Illustrissimo Cardinale Millino, & in Romana nullitatis executionis 25. Iunij præteriti coram me. Constat etiam de notoria inutilitate, quia Iulius non erat obligatus ad soluendum, nec ad pretium, quia imò de ipso erat quietatus, sed ad factum, videlicet, ad extinguendum censum, & † si quis non potuisset venditor alterare, & immutare formam, quam habuit stipulatio, l. vera procuratori. §. si & si quis. vers. alia causa est. ff. de stat. ita nec iudex potuit ad instantiam creditoris: Nec posuisset, ut male ex aduerso pretenditur, † venditor reuocare mandatum datum ad extinguendum d. censum, ex quo emptoris, qui fideiussor accesserat, intererat, quod fieret extinctio, * vt in terminis resoluti Rota in causa Bononiensis bonorum de Ocellis 16. Aprilis 1602. coram bo. mem. Litta. Nec facit, quod dicitur de auctori hypotheca creditorum, quia ista actio competens venditori pro extinctione non potest ex persona eius creditorem mutari, vt cogatur pretium soluere; † inter enim hypotheca super ea censetur acquisitum secundum naturam, & conditionem actionis, videlicet, vt illud residuum pretij erogaretur in extinctionem census, l. licet, & ibi not. C. quo per. in pug. hab. Negul. de Pign. 2. memb. §. par. princ. num. 15. in l. falsitas. † & creditor solum licet vti iuribus sui debitoris, Paul. de Cast. in l. si cui. in princ. C. de non num. pecus. Mandel. *conf.* 447. num. 32. ita vt non possit cogi Iulius ad conuertiendum dictam summam in aliam causam ad instantiam creditorum venditoris, sicut non potuisset instante ipso venditore.

ANNOTATIO.

- a. *Constitutum* † probat possessionem constituentis ad præiudicium ipsiusmet constitutarii Tiraquel. de *constit.* l. mit. l. num. 23. vers. sed hoc, quod dicimus. Rota *decis.* 266. num. 11. par. 2. *diuers.* & bene Rota *decis.* 190. num. 5. inter impress. penes Luc. de censibus, & fuit etiam dictum in Romana spolio domus 10. Decembris 1612. coram R. P. D. Causerio.
- b. Et quod conera † tertium agi non possit executiue Rota *decis.* 18. num. 3. & *decis.* 66. num. 4. & §. inter imp. §. penes Zach. de obligat. Cameral. Burlant. *conf.* 96. num. 1.
- c. *Venditor* etiam in simili. quod mandatum datum per debitorum ad satisfaciendum creditori suo, postquam est acceptum, non potest in præiudicium dicti creditoris reuocari, vt fuit dictum in Romana pecuniaria de Lazaris 9. Ianuarij 1598. coram Corduba, & eo magis de plano procedit in mandato dato in contractu cambij, vt fuit dictum in Romana literarum cambij 27. Novembris 1615. coram R. P. D. Remboldo, vbi aliz decisiones referuntur.

Glorius Balthasianus.

Romana Argentorum.

Luna 24. Martij 1608.

ARGVMENTVM.

Obligatio mulieris pro marito an, & quando sit valida.

SVMARIVM.

1. *Obligatio* mulieris debet continere causam respicientem commodum, & interesse mulieris, non alterum.
2. *Mulieris* si desinit pro marito, contra quem non potest habere relaxationem, est nullata.
3. *Adversus* fideiussum in causa est nullata de iure communi.

DECISIO CCCCLXIII.

Domini steterunt in decisio rationibus, de quibus in decisione, quia obstat defectus causae à Statuto requiritur, quod debet respicere commodum, aut interest ipsius mulieris, non aliorum, pro quibus, vel cum quibus ipsa contrahit, ut in ea fuit dictum, & latius, in causa Romana de Sancta Cruce 3. Decembris 1609. coram R. P. D. meo Sacrato, & quia propter malum statum, in quo versabatur maritus, pro quo Marchionissa fideiussit, non erat illi consilium pro sua relevatione. Non obstat decisio Interamnen. meretur coram R. P. D. meo Decano, quia illa loquitur in terminis iuris communis, & secundum quod ad validandam mulieris fideiussionem sufficit iuramentum, b iuxta tradita per gloss. & Doct. in c. ex respons. de iurior. Rursus in ea erat consilium in indemnitati mulieris, pro qua plures intercesserant, quibus etiam Rota non concessa voluit, quod supersederetur in executione mandati contra mulierem relaxati, ut clarius liqueret, an reliqua (supersederet bona, super quibus eius doret miter consisterent: Alia sunt subacta per informantes,

ANNOTATIO.

a Obligationem mulieris cedere debet in utilitatem ipsius dixi ad decis. 333.

b Mulier an, & quando possit fideiubere, dixi supra ad decis. 321.

Auriacen. Prapositura.

Veneris 18. Aprilis 1608.

ARGUMENTVM.

Possessione Prapositurae capta censetur capta possessio bonorum ipsius, & habetur pro capitaliter capta, quando fuit praestitum impedimentum, quo minus capitaliter capi potuerit. Resignatario competit mantentio aduersus resignantem.

SYMMARIUM.

- Beneficij possessione capta censetur per consensum capta possessio bonorum ipsius beneficij, & non s. ubi hoc conclusio declaratur. Resignat non censetur capta possessio ex possessione bonorum, & non s.
- Capitaliter quando possessio capta non potest propter impedimentum praestitum, haberi debet pro capitaliter capta. Capitaliter an, & quando sit capienda possessio Canonice, lavi num. 7.
- Resignatario capta mantentio non obstant mulieris resignatione. Item non obstant exceptione non implimentis conditionum.
- Resignans si spoliatur à resignatario, non potest agere spolio.
- Mandatum de mantentendo concessum à Iudice laico super possessione beneficij est nullum.

DECISIO CCCCLXIV.

Resoluitur fuit Iosepho dandam esse mandatum de mantentendo, quia constat de possessione prapositurae, & per consequens bonorum ipsius Prapositurae, a Antich. in regula beneficij num. 11. in fine, vers. & ideo ego dico, & in regula sine possessione num. 10. in fine, & num. seq. de regul. iur. in fine. Accet, in l.

possideri in princ. num. 8. ff. de acquir. posses. Betrach. de Episcop. lib. 5. par. 1. quest. 560. Covar. lib. 3. varior. resolut. cap. 16. num. 13. Natt. conf. 562. num. 13. lib. 3. lo. Baptista Fetter. conf. 236. num. 10. fuit dictum in vna Romana Cappellania Sanctae Mariae Magdalene 24. Februarii 1576. coram bo. me. Laurentio, & sapientis in aliis. Non obstat, quod possessio non sit capitaliter capta, b quia sic non potest capi propter impedimentum in ipso facto illi praestitum, quod non obstat, imò haberi debet pro possessore, l. quomodo, C. de bon. Arch. in d. possid. Bald. in l. postquam C. ut in posses. legat. Afflict. decis. 305. num. 1. & in terminis, quod possessio non capta capitaliter propter impedimentum suffragetur, fuit dictum in causa Placentina Decanatus coram R. P. D. meo Decano. Non obstat, quod dicitur de non implimento conditionis, quia & Iosephus est mantentendus in sua possessione, dum agitur de nullitate resignationis, vel non implimento conditionum, ut fuit resolutum in causa Ipporeggen. Prapositurae 11. Decembris 1584. coram bo. me. Bubalo, & in causa Placentina beneficiorum 6. Iunii 1607. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio, & hinc si resignans spoliatur à resignatario, non potest agere spolio, Cassid. decis. 4. de respo. spol. Put. decis. 4. eodem iur. Non obstat, quod resignans obtinere mandatum de mantentendo à Cunctis Auriacen. quia est non solum nullum, vti concessum à Iudicibus laicis, sed etiam iniustum stante possessione resignatarii, qui, cum non se habuerit pro spoliato, est mantentendus, & ita resolutum.

ANNOTATIO.

- Hae conclusio, quod capta & possessione Ecclesiae censetur capta possessio omnium bonorum, & iurium dicte Ecclesiae, quam vltra allegata in decisione deducit Rota in decis. 171. num. 1. & decis. 199. num. 1. & decis. 618. num. 1. par. 1. in recit. non procedit respectu bonorum, & iurium, quae post vacationem medio tempore fuerunt ab alio occupata, Rota decis. 322. num. 3. par. 1. in recit. & decis. 171. num. 3. par. 1. in recit. Item conclusio solum procedit respectu bonorum, & iurium, in quorum possessione constat Ecclesiam iam fuisse, secus vero respectu eorum, in quorum possessione non erat, vel possessio erat controversa, ita fuit dictum in Pistorio. Prioris 13. Martii 1617. coram R. P. D. Verospo. Licet autem ex possessione Ecclesiae acquiratur possessio bonorum Ecclesiae, non tamen à conuerso capta possessio bonorum Ecclesiae censetur capta possessio ipsius Ecclesiae, ita fuit dictum in Mutinen. Canonici 14. Martii 1609. coram Card. Lancellocto, & in Nucernina bonorum 6. Februarii 1609. coram R. P. D. Cualerio, quia accessorium non trahit ad se principale, sed bene è contra, Dec. conf. 22. num. 20. lib. 4. Surd. decis. 22. num. 4. & 5.
- Possessio Canonici capitaliter capi debet; aliis non suffragatur, Cassid. decis. 8. de cons. poss. Rot. decis. 701. num. 3. par. 1. in recit. & fuit dictum in Causilchen. Canonici 4. Martii 1618. coram Cardinali Sacrato, & aliis saepe, & nisi sit capta capitaliter non est mantentibilis, ut fuit dictum in Novacen. Canonici 7. Iunii 1610. coram R. P. D. Pirouano, & in Meren. Canonici 4. Iunii 1618. coram eodem, & conclusio procedit etiam, quando possessio est capta de mandato executoris litterarum Apostolicarum, proor hae fuit dictum in Meren. Canonici 4. Iunii 1618. coram R. P. D. Pirouano, ubi respondetur ad decisionem Adrian. Archiepiscopatibus 36. Martii 1619. coram R. P. D. Buzatio, quae videbatur contrarium sentire, & quod etiam possessio data ab Executore litterarum Apostolicarum capi debet capitaliter, fuit dictum in Senen. Canonici 11. Maii 1598. coram bo. me. Lira, & in Tarsinensi Canonici, verum Simonis 9. Maii 1597. coram bo. me. Corduba. Verum per allegata conclusio in pluribus casibus non procedit, & primo non habet locum, quando Capitulum denegavit tradere possessionem, tunc enim potest etiam non capitaliter possessio capi, & habetur, & si esset capitaliter capta,

capta, ubi Capitulum & ibi Anchar. *num. 2. per. quare possit* *des. de concess. probat.* fuit dictum in Pistorien. Canonice a-
tus 17. Junij 1615. coram R. P. D. Causlerio, & in Leodien.
Canonice 3. Julij 1617. coram eodem, & firmatur in
hac decisione, sed ad illud effectum est necesse quod Capitu-
lum sine iusta causa recuset tradere possessionem, secus
autem, si habet legitimam causam recusandi, quia tunc
non expulsiuiter capta non est valida, ita fuit dictum
in dicta Pistorien. Canonice coram R. P. D. Causle-
rio, & in Causalen. Canonice 4. Martij 1616. coram
Cardinali Sacerdote, ubi videntur requiri, quod
Capitulum fuerit legitime conuocatum, & quod abique
iusta causa recusauerit tradere possessionem: Et etiam
est aduertendum, quod non sufficeret impedimentum
a tertio praestitum, sed requiritur, quod sit praestitum ab
eodem Capitulo ad effectum, ut possessio non expulsiu-
iter capta suffragetur, ut praestipulatur, *gl. in c. 8. de* *capitulis*, & Anchar. *lib. 2. de concess. probat. in c. 6. de* *sue dictum in d. Meten. Canonice coram R. P. D.* *Pirouano.* Limitatur etiam secundum non procedere dicta
conclusio, quando consistat de consuetudine Ecclesiae
capiendi possessionem. Canonice etiam non expulsiu-
iter, *Perret. conf. ultima in fin. lib. 3. Seraph. decis. 1044.*
Tertio non procedit dicta conclusio, si expost. Capitu-
lum admittit Canonem ad istas Capitulares, & Cano-
nicales, quia tunc censetur ratificare, & approbare illam
possessionem non Capitulariter expiam, & ex vi dictae
ratificationis habetur pro legitima, *Callad. decis. 7. na-* *meo 3. de conf. poss. Rota decis. 91. numero 6. par. 2. in re-* *cent. & fuit dictum in Carthagen. Canonice 6. Aprilis* *1609. coram Cardinali Lancellotto confirmata 25.* *Maij 1609. coram eodem, ubi fuit dictum hoc habere* *locum non obstante, quod praecedisset aliqua contra-* *dictio Capituli. Ista tamen ratio ratificationis Capituli* *non esset sufficiens ad consolidandam possessionem in* *praedictum tertij, qui ante d. ratificationem appreh-* *enderat possessionem Canonice Capitulariter, Rota* *decis. 1156. conf. sic patet in par. 3. lib. 3. decis. & fuit* *dictum in Callen. Canonice 29. Ianu. 1619. coram R.* *P. D. Pampulio.*

Oliverius Beltraminus.

Romana Donationis.

Luna 28. Aprilis 1608.

ARGVMENTVM.

Exigendi quasi possessio ad effectum manuten-
tionis ex quibus probetur.

SVM MARI VM.

1. Exigendi possessio ad effectum retentionis probatur
ex concessione aduersarij emanata in Monitorio, in
quo petit restitutionem pecuniarum solutarum.
2. Exigendi possessio acquiritur ex solutione facta in iure
mandati iudici, nisi solutus in actu solutus proleste-
tur solvere metu mandati, de quo laud. ad num. 4.
3. Mantentio non impeditur per sententiam laicam, quon-
do fuit per appellationem suspensa.

DECISIO CCCLXV.

RESOLUTUM fuit dandum esse Faustinae mandatum
de manutenendo in quasi possessione exigendi an-
nuam donationem fuit, quinquaginta, constat enina
de exactionibus, & solutionibus ex pluribus confes-
sionibus aduersarij in iudicio factis, & praefertim in
monitorio ad eius instantiam contra Faustinae in hac
causa exequuto, in quo petebat sibi restitui pecunias oc-
casionem donationis solutas, quod sufficere ad obtempe-

ram mandatum de manutenendo resoluit Rota co-
ram Illustrissimo Patre, in causa Romana, sine Prae-
nestrina census 3. Iunij 1599. & coram R. P. D. meo
Sacerdote in Bononien. census 15. Decembris eiusdem
anni. Probatur etiam exactio ex calculo manu propria
Io. scripto, & subscripto, in quo faretur omnes paghas,
& terminos Faustinae solutos fuisse in executionem
mandati per ipsam obienti ad bone D. Rophino. Nec
facit, quod si sunt soluti metis dicti mandati, non
potest dici ex ipsis quassia Faustinae quasi possessio exi-
gendi, b. Achil. *decis. 12. de poss. Put. decis. 281. lib. 2.*
quia hoc procederet, si aduersarius protestatus fuisset
in actu solutionis, ut fuit dictum in vna Corduben.
redecimarum 15. Decembris 1592. coram Illustrissimo
Cardinali Seraphino, in qua aliae decisiones allegantur.
Non obstat sententia lata contra instrumentum dona-
tionis, quia fuit per appellationem suspensa, & in-
terim est manutenenda in sua quasi possessione exi-
gendi, ut sepulis fuit resolutum, & signatur in Bononien.
census at. Iunij 1600. coram R. P. D. meo Lancelotto,
& in Romana census 6. Nouembris 1606. & 15. Iannu-
rij 1607. coram R. P. D. meo Decano.

ANNO TATIO.

- a. Possessio an probetur eo ipso, quod petitur restitutio, im-
missio, dimissio, & similia, dixi ad *decis. 457.*
- b. Solutiones in factis metu mandati, seu censuratum non
constituunt in quasi possessione exigendi, Achil. *decis. 11.*
de *poss. Put. decis. 273. lib. 2.* iuxta nouam impressionem,
Verall. *decis. 320. num. 1. & decis. 332. num. 4. per. 1. Ro-* *man. conf. 359. num. 14. quod procedit, si in actu solu-* *tionis fuerit protestatus de metu, aliis omnia dicta,* *protestatione solutio constituit in quasi possessione: ita* *declarat Rota per Seraph. decis. 1047. na. & decis. 106.* *na. 3. par. 1. decis. & decis. 101. num. 6. par. 1. in re-cent. ubi di-* *citur hoc esse notum, & quotidie praedicari in Rota, &* *decis. 199. num. 10. eadem par. 1. in re-cent. & fuit dictum* *in Romana census 19. Februarij 1611. coram R. P. D.* *Vbaldo, Gratian. disceptat. cap. 30. num. 38. & 39. Ma-* *relese. var. lib. 2. cap. 23. num. 17. & 22. Ista autem* *protestatio debet fieri in prima solutione, quia si fecerit in* *sequen-* *tibus solutionibus illa prima solutio iam simpli-* *ter facta sufficeret ad constituendam in possessione, quae* *non potest tolli per solutiones subsequens factas cum* *dicta protestatione, ut fuit dictum in Oifen. pensionis* *25. Maij 1618. coram R. P. D. Pirouano, fassent autem,* *quod semel ab initio fuerit facta protestatio, quia censetur* *repetita in sequentibus solutionibus, cum daret ead-* *em causa metus, Achil. decis. 11. num. 7. de solutus,* *Gratian. d. cap. 30. numero 40. Ista autem protestatio re-* *spectu debet differendum solutionis, non autem sufficere* *protestatio de repetendo a tertio, pro quo quis soluit* *Rota d. decis. 199. num. 2. par. 2. in re-cent. Grat. d. cap. 30.* *num. 47.*

Et circa hanc materiam est aduertendum, quod licet aliis
Rota considerauerit iustitiam mandati, & censuratum,
quasi quod mandatum iustum non dicatur inferri iustum
metum, Seraphin. *decis. 826. num. 4.* Nihilominus ad ef-
fectum acquirendi quasi possessionem nihil refert iustitia,
vel iniustitia mandati sive protestatione, quia proce-
ditur operatur, ut non possit dici adesse patientiam, sine
qua non acquiritur quasi possessio, ita fuit dictum in
dicta Oifen. pensionis coram R. P. D. Pirouano, &
videtur in terminis *decis. Put. decis. 273. lib. 2. nota no-* *nam impress.*

Oliverius Beltraminus.

Romana Pecuniaria.

Luna 18. Aprilis 1608.

ARGVMENTVM.

Socius, qui habet duas diuersas societates, reputatur vti duplex persona. Solutio facta in quam causam cedere debeat.

SYMMARIVM.

1. Socius, qui duas societates contrahit, representat duplicem personam, prout duas sunt societates.
2. Compensatio cum debito alieno non datur, & latè nu. 7.
3. Compensatio partiarum inducit compensatorem, de quo pluri sub n. 8.
4. Solutio cedere debet in causam electam à debitore.
5. Solutio non creditur in debitum antiquum, quando est facta declaratio à partibus.
6. Mercator si in suis libris reperit errorem, potest illum corrigere.

DECISIO CCCCLXVI.

- ORI censuit partiarum, de quibus in dubio, non esse habendam rationem quoad extensionem crediti, quod habet iussus cum Michaele, & quoad partem scut. 600. fundamentum Domorum fuit, quia cum Neapoli post contrariam, & finitam societatem cum Michaele aliam contraxisset cum Guglielmo Crosta, & vtrique sustinebat duplicem personam, prout duas erant societates, altera quatenus coniuncta cum Michaele, altera vti socius Guglielmi, ad tradita per Petr. de Vbald. de duob. socij. in par. prin. 1. 4. n. 8. vers. secundo quatuor. Rota lanu. dec. 375. nu. 3. hunc sequitur, quod cum partia sit descripta ad creditum Neapolionis, & Guglielmi, non possit extinguere debitum Neapolionis, & Michaele. Tum quia computum vnus nihil habet commune, & nec potest dari compensatio cum debito alieno, ¹ l. 1. & 2. l. in rem. ff. de compens. latus. C. ² *eadem*. Tum quia per contrapositionem ad debitum, quod habebant Neapoli, & Guglielmus cum Buffo, fuerat cum eo induta compensatio, ³ Alex. conf. 5. n. 3. li. 3. fuit dictum in vna Antequitana pecuniaria. 11 Febr. 1594. coram Orano, & in eadem repetitum. 4. Maj. eiusdem anni coram Illust. Card. Pamphilo, & causa electa à debitore est attendenda, l. in prin. & l. *eadem*. ⁵ *etiam de sermo ff. de solut.*, & facta declaratione à partibus non intrat regula, quod solutio cedere debet in debitum antiquum: ⁴ vltra quod non procedit data varietate personarum debitoris, & partitæ non sunt posita simpliciter ad creditum Neapolionis, sed cantum in fauorem Neapolionis, & Guglielmi, & sic personæ diuersæ à Neapoli, & Michaele. Quoad partem scutorum 150. ut dicitur, solum autem clarum est, quod mercator, & qui scripsit partem, si in illis reperit errorem, potest illum corrigere, ⁶ ut fuit dictum in Romana Partiarum 15. Maj. 1601. coram R. P. D. meo Iusto. Error autem, & causa formationis deprehenditur ex eo, quod pro parte Michaele non fuit hæc partia posita in creditum Lambertenghi, & in debitum Buffi nec minus ex parte Lambertenghi fuit facta descriptio aliquis illius solutionis, sicut neque ex parte Buffi, & sic vndique apparer partem non habuisse effectum, quibus additur, quod id diuisione societatis Michaele, & Neapoli posuerunt pro debito totius summe Liberteoghum, & postea Lambertenghi verè soluit dictam summam, ut bene deducunt informantes pro Buffo, qui bene etiam respondent omnibus in contrarium adductis.

ANNOTATIO.

- a. Et quod non sit compensatio cum debito alieno ⁷ Rota dec. 634. n. 3. in fine par. 1. in reuer. & ideo debitor societatis non potest opponere compensationem cum credito, quod habet cum vno ex sociis in particulari quia socius in particulari censetur quid distictum à societate, Cumao. conf. 373. ante n. 3. vers. consultum fuit. Socin. conf. 73. n. 10. li. 3. Rota lanu. dec. 368. n. 30. & Rota Romana penes Zacch. de oblig. Cam. dec. 35. & facit etiam dec. 105. sub n. 3. par. 1. & recent.
- b. Contrapositio partiarum inducit compensationem, & extensionem debiti inter Mercatores, Socin. conf. 49. n. 3. vers. cum ex tale li. 4. Rota lanu. dec. 300. n. 8. Menoch. conf. 121. n. 43. Mascard. de probat. cens. 1519 nu. 3. & fuit dictum in Romana pecuniaria 22. Iunij 1611. coram R. P. D. Casualerio, & in Romana precii Fundaci 20. Febr. 1613. coram Cardinali Sacro, & in Bononiens. pecuniaria 18. Ianuarij 1611. coram R. P. D. Marquemondio: Notandum est tamen in hac materia, quod si debitor in partibus ad eius fauorem creatis reperitur descriptus pro creditore, non autem partia creatur pro soluta in dissolutionem debiti, illa contrapositio non inducit compensationem, sed est in potestate debitoris compensare cum eo creditore, quod si magis placet contra conf. Alex. 15. n. 1. & 3. 3. & sequitur Suro. dec. 117. sub n. 9. & 10. & dec. 165. nu. 2. & 9. Menoch. disto. conf. 120. n. 43. Mascard. de cens. 1519. nu. 6. sed stante dicta declaratione fere nunquam in Curia practicabitur conclusio de qua supra, quia semper mercatores, & bancheij solent creare partitas per modum crediti non autem per modum solutionis.
- c. Et quid causa electa à debitore sit attendenda, Mascard. de probat. cens. 1519. sub n. 4. Declan. conf. 40. n. 4. li. 2. qui alios refertur.
- d. Idem dixit Rota in Romana pecuniaria 22. Iunij 1611. coram R. P. D. Casualerio.
- e. In contrarium, quod non possit mercator ad libitum partitas in suis libris descriptas honorare, Rota dec. 141. n. 11. par. 1. in reuer. Menoch. conf. 126. nu. 12. Pasinac. conf. 18. n. 10. & 4.

Officiarius Beltramius.

Spolemana de Sillanis.

Veneris 2. Maj 1608.

ARGVMENTVM.

Remissio non conceditur ad impediendam immisionem immisionem l. finalis, maxime quando aliàs fuit concessa.

SYMMARIVM.

1. Remissio non conceditur ad impediendam immisionem l. finalis. C. de edict. & n. 3.
2. Remissio regulatur in eadem causa bis non conceditur de quo latè sub n. 4.

DECISIO CCCCLXVII.

FVt resolutum non esse dandam remissionem, & quia non solet concedi ad impediendam immisionem ex remedio l. fin. ¹ C. de edict. ad. Adrian. ant. Ioan. Pau. dec. 149. & tenet Rota in Mediola. de Cusani 19. Maj. 1600. coram Illust. Card. Seraphino, quod fuit dictum procedere, licet in illo casu fuisset causa commissi tunc in possessione, quæ in petitorio appellatione remota, ex quo tunc agebatur tantum de immisione, quæ hoc pre-textu retinebatur non debet. Et tantum minus est concedenda, postquam fuit semel concessa, & remissio regulatur

Lapier

b. *lanter in eadem causa his non conceditur.* *Oldesd. conf. 351. num. 11. Bellam. conf. 36. n. 3. qui dicit ita esse de stylo Curie Ant. Aug. in epistolam. de remissio. §. 8. fuit dictum in vna Bergomen. funeralium 27. Iunij 1596. coram R. P. D. Pacen.*

ANNO TATIO.

- 3 a. *Remissoria non concedi ad impediendam immisionem ex remedio. s. dicitur Rota dec. 315. num. 7. vbi plures alie decisiones cumulatur.* *de dec. 424. num. 3. per. 1. de re. Seraphin. dec. 1364. n. 4. fuit dictum in Persufo hareditatis 18. Nouemb. 1616. coram R. P. D. Buratto, & in Ariminen. bonorum 31. Ianuarij 1610. coram R. P. D. Vbaldo, & ratio est, quia in huiusmodi processibus non admittuntur exceptiones requirentes alioquem indaginem.*
- 4 b. *Et quod remissoria regulariter in eadem causa his non concedatur super eisdem articulis propter timorem subornationis.* *Rota dec. 76. de testibus in nou. de dec. 39. de iud. in antiq. Put. dec. 4. de dilat. Rota dec. 396. sub num. 2. dec. 338. sub num. 1. post 1. lib. 1. cap. 1. Farinae. & fuit dictum in d. Corduben. coram R. P. D. Pamphilio, vbi pro iusta causa consideratur, quod prima non poterat exequi in tempore, & in Raurinaten. censum 8. Iunij 1618. coram R. P. D. Manzano, vbi pro iusta causa consideratur, quod in remissoria non erat distinctio, & specificatio, sed confusio articulorum illud, quod articulus habuit in secunda, & etiam fuit dictum in Hieracen. iurisdictionis 12. Iunij 1617. coram R. P. D. Verofino, vbi pro iusta causa fuit consideratum, quod ex depositionibus testium reuerentia constabat de materia articulata, licet in aliquo examine pariter defectum, item etiam flacce nullitate primi examinis passim conceditur secunda remissoria, prout dixit Rota in Cochen. decimarum de Buendia 15. Ianuarij 1619. coram R. P. D. Pirouano, vbi reddidit ratio, quia depositiones testium, quæ non sunt valide, haberi debent pro non receptis, cap. cum causam de testib.*

Oliverius Beltramianus.

Toletana decimarum de Lucellis.

Luna 5. Maj 1608.

ARGUMENTVM.

Plura circa recusationem Iudicis, & circa validitatem examinis testium.

SVMMARIVM.

1. *Suspectum non potest allegari Iudex à procuratore non habente ad id speciale mandatum, & n. 8. vbi declaratur.*
2. *A suspitione iudicis allegata consistit recessum per comparationes postea factas coram eodem sine aliqua protestatione.*
3. *Notario potest committi nudum ministerium circa examen testium, & laic n. 9.*
4. *Iuramentum potest per testes presteri in manibus Notarii.*
5. *Iuramentum testis probatur quando Notarius de eo non attestat enunciatione (testis iuratus) sed dispositione (testis iuravit.)*
6. *Notario creditur circa receptionem iuramenti testium absque alio testibus.*
7. *Notarii subscriptio sufficit, quod sit in fine processus pro singulis actis.*

DECISIO CCCLXVIII.

Conclusum fuit testes pro parte Capituli de Talarera esse valide examinatos, nec obitare objectiones pro parte lo. oppositas. Nam quod fuerint examinati à Iudice suspecto post recusationem cum expressione cause, & appellationem tollitur. Primo, quia fuit allegatus suspectus à procuratore non habente ad id speciale mandatum, ut requiritur, 2. Paris. conf. 31. num. 112. lib. 1. Caputaquen. dec. 168. par. 1. Secundo, quia fuit à dicta suspitione recessum, cum principaliter comparuerit coram eo, & obligavit se, ac fideiussores dedit pro sportulis ultra plures comparationes in causa procuratoris sine aliqua protestatione, 3. ut fuit resolutum in vna Papien. bonorum 27. Nouemb. 1577. coram bo. mem. Cardinali Lancellotto. Non obstat alia nullitas, quod non potuerint Iudices remissoriales, & delegati subdelegare Notario receptionem iuramentorum, 4. quia potest committi nudum ministerium, 5. ut fuit dictum in Compostellana Theauraria 24. Martij præteriti coram R. P. D. meo Coccino, 1. & quod iuramentum possit presteri in manibus Notarii est dec. Guidob. 163. Iudices remissoriales, & Caputaquen. 265. par. 5. quæ dicit, quod in Hispaniis est stylus, quod committatur receptio testium Notariis. Minus etiam verum est, quod non probetur iuramentum, 6. quia Notarius de eo non attestat enunciatione (testis iuratus) sed dispositione (iuravit.) 7. Non obstat, quod in receptio- ne iuramenti non fuerint adhibiti testes, quia non requiritur, & sine eis creditur Notario actuario, 1. prout neque est necessaria subscriptio ipsius Notarii, quia sufficit subscriptio in fine processus pro singulis actis.

ANNO TATIO.

2. *Licet requiratur 1. mandatum speciale ad recusandum 8. Iudicem suspectum ex allegatis in hac decisione, & admittit Rota in dec. 440. num. 2. par. 2. in revent. & in Neocastren. Archidiaconus 9. Decemb. 1588. coram Gryffo. Nihilominus sufficit tacita ratificatio, quæ sufficiens deducitur ex eo, quod principalis Iudicum fuerit profectum coram alio Iudice, & Rota d. dec. 440. num. 2. Item satis dicitur adesse sufficienti mandatum, si in mandato sit solita clausula ad Iudicem, & Notarios recusandum, atque aliter eligendum, ut fuit dictum in dicta Neocastren.*
- b. *De quo dixi supra ad dec. 190.*
- c. *Notario 1. potest committi per Iudicem testium examen, 9. latissime infinitos cumulando firmat Farinae. de testib. quæ 8. 77. num. 195. & sequent. vbi pluribus modis ampliat, & limitat. & scripsit remittit Rotæ in d. 830. par. 1. d. dec. & penes Farinae. post 1. d. conf. dec. 133. num. 1. Seraphin. dec. 781. num. 1. non tamen potest subdelegari totum examen, scilicet, citatio testium, & receptio iuramentorum, cum hæc sapiant iurisdictionem, ita fuit dictum in Terdonen. bonorum 11. Martij 1615. coram R. P. D. Manzano, sed quod facultas citandi possit Notario committi, dummodò non fuerit etiam data facultas cogendi, dicit Seraphin. d. dec. 781. sub numero 51. & secuta fuit Rota in Compostellana Theauraria 24. Martij 1608. coram R. P. D. Coccino.*
- d. *De quo dixi supra ad dec. 39.*

Oliverius Beltramianus.

Placen. & Tolofana Canoniciatum, & Beneficiorum.

Luna 5. Maij 1608.

ARGVMENTVM.

Regula de annali non obstat nouæ impetrationi. Auditor Rotæ quando possit procedere in causa alteri Auditori commissa.

S P M A R I V M.

- 1 Regula de annali, in quam quis semel incidit, non obstat quo minus noua impetratio possit obtineri.
- 2 Auditor Rotæ facit omnes vniuersi Tribunal, & vna est omnium iurisdictionis, & vniuersi consue loci alterius subrogatus.
- 3 Et idem acta facta coram vno in causa alteri commissa sunt valida, maxime parte non opponente.
- 4 Pars, que Rotam consuluit, & cum iudicium fuit factum non debet remanere decepta, & delusa à Rotâ.
- 5 Regula de annali procedit, quando impetrans deprehenditur in negligentia notabili, nec aliquam habet excusationis causam.
- 6 Negligentia excusatur exigentia, & ex iusta causa.
- 7 A regula de annali excusatur impedimentum extrinsecum proueniens non ex fallo impetrantis.
- 8 Auditorum temporis iuris rigorem.
- 9 Regula de iure quæsitio non est locus, ubi ius est turbidum.

DECISIO CCCCLIX.

Resolutum fuit regulam de annali non obstat secundis gratis Didaci Pozzar, & Jacobi de Quinones, fuerunt enim eorum respectu observata omnia requisita regulæ, 1. quæ licet obstatet primis eorum gratis, non tamen efficit, quod ille, qui ito eam semel incidit, non possit nouas impetrationes eiusdem beneficii obtinere, quicquid descendam foret respectu aliarum gratiarum dependentium, quales sunt reformatorie, perinde valere, & similes, Sæm. in d. reg. quæst. 79. Mand. quæst. 81, & fuit decisum in causa Placentina Decanatus 16. Decembris 1594. coram R. P. D. meo Decano Non obstat, quod citatio sit nulla ex defectu iurisdictionis, cum fuerit à me decreta vigore commissionis presentate Domino meo Coccino, Mohed. decis. 7. de rebus, & propterea non interruptat cursum regulæ, 2. quia fuit responsum omnes Auditores facere vnam Tribunal, & vnam esse omnium iurisdictionem, ita vt vnus loco alterius subrogatus dicatur, Put. decis. 240. in fin. lib. 3. 3. adeo quod acta facta coram vno in causa alteri commissa solent sustineri, & reputari valida, Put. dila. decis. 7. fuit resolutum in causa Burgen. fractum 18. Maij 1590. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio, maxime quando pars non opponit, vt in dicta decis. Put. & Burgen. & in alia decis. Put. 470. lib. 1. 3. item non solum pars non opposuit, imò etiam ad dicendum contra commissionem protestatus fuit causam coram me pendere, & vtraque pars per memorialia perit à Rotâ, vt declararet ad quem spectaret causa, & fuit dictum causam debere coram me remanere, vnde datum esset omnis, 1. quod pars, quæ Rotam consuluit, & eius iudicium fuit loquuta, remaneret decepta, & delusa à Rotâ, & à parte præsertim, cum regula de annali, 1. licet in odium impetrantis inducitur, procedat, quando impetrans deprehenditur in negligentia notabili, nec aliquam habet excusationis causam, vt per

Sæm. in d. reg. quæst. 14. num. 2. 1. quam negligentiam excludit ignorantia, & multo magis ista iusta credulitas, Alexand. consil. 116. num. 3. & 4. lib. 5. 1. & istud impedimentum non euenit facto impetrationum, sed extrinsecus contigit, & propterea illis non debet imputari, vt per Sæm. ibi num. 8. Tanto magis, quia superuenit Rotæ asserum, 1. quod temperat iuris rigorem. Non obstat decis. Mohed. 7. de rebus, quia vtra quod in contrarium fuit decis. Put. & Burgen. supra allegat. & contrarium, vt dictum est, procedit parte opponente, decis. Mohed. admittit, quod possit subsistente causa vnus Auditor se intrinsecus in causis alteri distribuit, pro causa autem sufficere debet, præcedens commissio in hi directis, protectario partis, & ordo Rotæ. Non obstat regula de iure quæsitio non tollendo, quia instantibus prædictis nullum ius fuit quæsitum Antonio, & hinc confortibus propter præsentiam nullitatem citationis, 1. quæ saltem turbida est, ita vt non fuerit necessaria derogatio d. regulæ ex traditis in Cathanien. illegitimatis Lunæ 16. Februarij 1587. coram Illustrissimo Cardinali Blanchetto. Alia bene tolluntur per informatantes,

ANNOTATIO.

- 1 Et quod vna, eadēque sit iurisdictionis omnium Auditorum ita vt commissio vni directis tribuat iurisdictionem etiam aliis, Rotæ decis. 11. n. 4. per. 4. in huiusmodi, vbi propterea fuit resolutum, quod promoto Auditore ad Cardinalatum remanet iurisdictionis quoad illius causas penes alios coadiutores, & fuit etiam dictum in Callien. Canonizatus 17. Nouembris 1608. coram R. P. D. Causlerio, ubi Rotæ dictæ esse validum examen coram vno Auditore, licet non censetur de eius subrogatione, & ibi hæc decisio canonizatur.

Olinariu Belarminum.

Nucerina, seu nullius Beneficij.

Mercurij 28. Maij 1608.

ARGVMENTVM.

Possessor, quando prohibetur vt ius possessione sub pretextu, quod habeat iuris asistentiam, vel habeat iuris presumptionem contra se, & alia, de quibus in Summario.

S P M A R I V M.

- 1 Possessio, quæ habet iuris resistenciam, non est manentibus, nisi coloratur aliqua ratio.
- 2 Si autem habet solum iuris presumptionem contrariam, est manentibus absque titulo.
- 3 Resistencia iuris aliud est, & aliud iuris presumptio contrariam, & n. 10.
- 4 Presumptio iuris in contrarium non impedit translatio, nem. & n. 10.
- 5 Beneficium licet presumatur patius seculari, quoniam regere, tamen hæc presumptio non habet locum in Ecclesia dependente ab Ecclesia regulari.
- 6 Ecclesia non potest esse sponsa dorum, & n. 11.
- 7 Possunt tamen esse plures in Ecclesia deputati ad curam animarum exercendam.
- 8 Cappellanus deputatus in Ecclesia vniuersa, & de mensa solus esse amovibilis.
- 9 Possessor non præiudicat vniuersa possessione ex eo quod habet contra se, nisi adhibeantur iuris resistencia, & n. 10.

8 Citura

- 8 Clementina 1. de electione, prohibens homines diversa possessione, & habere simul sociari, procedo, quando socialiter, & conuenienter uti ut unum corpus congregantur, secum si uti sociati.
- 9 Cura animarum exercitium potest pluribus etiam in solidum competere.

DECISIO CCCCLXX.

Resolutum fuitandum esse mandatum de manu-
tenendo Abbati B. Marie de Suis in quasi posses-
sione deputandi vnum ex Monachis dicte Abbacie in
Cappellam ad nuntium amouibilem in Parochiali Ec-
clesia S. Marie Monis Rubehiæ enim quasi possessione
non probat testes pro Abbate examinari, & plures depu-
tationis effectum sortire. Nec zars aduersa illi oegat;
solum contendit istam quasi possessionem tibi deberi ali-
quo titulo colorari propter resistenciam iuris, ad nos in
e. d. de prescript. lib. 6. Caput. 196. n. 4. par. 1. Ius au-
tem possessionis ex pluribus nominibus resistere dedu-
cebatur, & primo quia Abbas, hoc ius deponandi, &
hanc quasi possessionem prestandi ex eo, quod Eccle-
sia Parochialis sit connexa Monasterio, cum tamen
presumptum soluta, & libera, tibi fuit responsum iuris
presumptionem contrariam non impedire manu-
tenentem, * vt fuit dictum in Lucena Decanatus 21.
Maij 1578. coram fidei. rec. Clemente VIII. & ita etiam
respondeatur ad id, quod dicitur beneficium presumi
seculare, non regulare, tibi ultra quod presumpcio hinc
non habet locum in Ecclesia, quæ per annexionem, &
vniionem effecta est membrum Ecclesie regularis, qua-
le enim est caput, tale censetur & membrum, vt fuit
dictum in vna Parmen. Prioratus 18. Ianuarij 1594. co-
ram bo. me. Litta, & in Tudertina Prioratus 21. Aprilis
1591. coram R. P. D. meo Decano. Alia deducebatur re-
sistentia, tibi quia Ecclesia hoc pacto à duobus regitur, &
sit sponsa duorum, quod ius omnino prohibet, & fuit in
vna 11. Aprilis. sed fuit responsum tibi hos non posse dici
sponsas Ecclesie, cum eam non prestantur suam, Abb.
in eam non ignoret. 4. Aprilis. de proben. sunt enim insti-
tuti, seu deputati ad curam animarum, in quo possunt
esse plures, b. Innoc. in d. c. n. 1. Card. sub num. 1. Aot. de
Barr. sub n. 5. Vital. in Clem. vna. n. 60. de offi. Vicar. Callid.
descript. sub n. 5. de proben. præsertim quia iste cappella-
nus, qui deputatur ab Abbate, est ad eius nuntium amo-
uibilis, prout solet in Ecclesiis vniuersis, tibi de mensa, vt
latè per Corn. conf. 62. sub n. 3. lib. 3. Dum etiam dicitur,
quod datur concursus clerici regularis, & secularis,
cui pariter resistit ius, quod prohibet homines di-
uerse professionis, & habitus simul sociari, elem. t. de
elect. Respondetur ex eo, quod tibi aliquid sit contra ius
non prohiberi, quem uti sua possessione, vt nor. Abb. in
e. t. in tertio not. ut in pend. sed requiritur vehemens iu-
ctis resistentia, & vt dicitur in Abulen. Parochialis ex-
adrectio allegata, quæ non est talis in terminis dicte de-
script. vt probatur ex traditis per Vital. ibi num. 68. & seg.
tibi Præterea dispositio dicte elem. procedit, quando socia-
liter, & conuenienter aliqui, vt vnum corpus congre-
gantur, secum si uti sociati ad aliquod officium expli-
candum, vt per Imol. n. 12. in fin. Tandem non obstat
resistentia deducta ex scissione, & diuisione beneficii,
quia beneficium non scinditur, sed diuiditur exerci-
tium curæ, tibi quod non solum diuidi potest, sed etiam
pluribus in solidum competere, Vital. in elem. n. 6. de off.
Vicar.

ANNOTATIO.

- 12 Aliud est, quod ius resistit possessioni, & aliud est, quod
possessione sit contra presumptionem iuris, Rora. decis. 108.
n. 2. par. 2. & decis. 154. n. 3. par. 2. de offi. & quando ius rebo-

menter non resistit, tunc possessio est manutentibilis, etiam
si sit contra iura presumptionem, Cour. prædict. cap. 17. n.
6. Menoch. de rebus. remede. vlt. n. 1. & seg. Rora. d. decis.
154. n. 7. & fuit dictum in Hispania præuentionarium 10.
Februarij 1619. coram R. P. D. Vbaldo, & quando possessio
est alicuius temporis considerabilis, est manutentibilis,
etiam si ius resistat, Rora. decis. 135. n. 4. par. 2. de offi. & dec.
485. sub n. 3. par. 1. de rebus. & facit etiam Rora. decis. 107. sub
n. 4. Iunctis antecedentibus per. 1. in rebus. data vero resis-
tentia regulariter possessio non est manutentibilis, nisi do-
cto de legitimo titulo, Capuraq. decis. 196. par. 1. & dixit
Rora. infra coram Sanctissimo decis. 404.

- b. Eo ipso quod sunt tibi plures in Ecclesia deputati ad exer-
ciciu curæ animarum, ex ipso apparet curam penes
ipsos non residere, sed nudum exercitium tantum, quia
cura non potest esse penes plures, Oldrad. conf. 67. n. 1. in
fin. Rora. decis. 152. n. 7. par. 2. de offi. Gonzal. f. q. 10. c. 1. g. 1.
n. 42. & seg. & præcipue n. 65. Rora. decis. 126. n. 7. par. 2.
reuer. & etiam infra coram eodem Sanctissimo decis. 369.
- c. Vide supra sub littera A.

Olinarius Beltraminus.

Senogallien. fideicommissi.

Luna 2. Iunij 1608.

ARGVMENTVM.

Plura deducuntur in materia substitutionis, de
quibus in Summario.

S P E C I M E N.

- 1 Verba futuri temporis non continent tempus præteritum.
- 2 Substitutio vulgaris non extenditur ad casum de testato-
re præuicissum.
- 3 Banditus præsumitur obtinuisse gratiam remissionis,
dum fuit toleratus in patria.
- 4 Institutum sub conditione non purificata conditione non
potest dici institutum.
- 5 Gratia pendens à voluntate Principis reputatur casum
impossibilem, aut saltem fortissimum.
- 6 Dilectus quando cumque ipse impetierit conditionem,
7 Vulgaris quandoque expirat per aditionem hereditaria.
- 8 Aditio probatur ex possessione, & disposicione bonorum
paterum.
- 9 Et hoc possessio, & dispositio probatur ex diuisione here-
ditatis.
- 10 Sententia lata contra absentem contrariam non arguit
malum iam illius, sed contra eum præsumitur lita ex
causa sua contraria.

DECISIO CCCLXXI.

Domini persisterunt in decisio, præsentia enim sub-
stitutio vulgaris in casu homicidij ante testamen-
tum commissi nullo modo substituit, quia verba substitui-
tionis eum non includunt, sed potius excludunt,
dum est concepta in casu perpetrandi homicidij, & sic
per verba tempus futurum denotant, quæ nullo pa-
cto continent tempus præteritum, * L. 1. cum ibi not. ff. a
quod quisque iur. Oldrad. conf. 110. p. 1. n. 2. conf. ita autem
est eum alius adductus in decis. Nec etiam potest extendi
ad istum casum, quia testator illum habuit præ oculis,
homicidium enim fuit patrum ante testamentum, &
Franciscus fuit institutus, quando impetrasset gratiam:
tibi Vulgaris autem substitutio non extenditur ad casum
2 t testatore præuicissum, præsertim hancibus verbis restri-
ctiuis, & præcisius, vt dicitur in decisione. Non obstat,
quod ex aduerso dicitur, testatorem instituendo Fran-

c. 1207.

cilem, quodcumque impetrasset gratiam, credidisse, & pro firmo habuisse, quod illam esset impetratum, sed dubitalit tantum de tempore, seu illud ignorasse, unde casus non obtinuit gratiam fuit illi inopinatus, & propterea bene potest ad illam extendi vulgaris. Quia ultra quod non probatur euicisse istum casum non obtinuit gratiam, imò arguitur contrarium, & ex eo, quod non fuit conuictus, & toleratus in patria, à qua exilabatur, quod contingere non potuit sine gratia, & remissione bandi, Ruy. conf. 43. n. 7. lib. 4. ultra etiam, quod daretur substitutus Francisco in casu, in quo non esset ipse institutus, & quia cum esset institutus sub conditione obtinuit gratiam, ea non obtenta non potest dici institutus, & penam. circa fin. ff. si cert. per. Paul. de Cast. conf. 39. n. 1. post med. vers. item testatur privatus. lib. 4. Paris. conf. 19. n. 51. lib. 2. Non etiam potest dici testatorem, qui illum sub dicta conditione instituerat, pro firmo habuisse, & credidisse, quod Franciscus gratiam impetrasset, quia euentus conditionis est dubius, habens se ad esse, & non esse, præsertim quia eius iurificatio pendebat à facto Principis, & ita ut casus non sit considerabilis, sed reputatur potius impossibilis, b. ut per Bart. in l. fin. n. 1. an fin. C. de sent. pass. ut saltem fortuitus, Paul. de Cast. conf. 30. sub n. 2. vers. 2. quia casus fortuitus lib. 1. Socan. Liquidam relegatur. n. 3. post med. ff. de reb. dub. Aym. conf. 33. n. 2. & illa dictio (quandocumque) bene adaptatur conditioni, cum sit ff. de cond. & demoss. Alber. in ver. quando, & quodcumque. Tandem, quando fuisset in dicto casu inducitur vulgaris, illis expirasset, quia Franciscus adiuuavit hereditatem Patrum, l. post aditum. C. de impub. & alio substit. & aditio autem probatur ex possessione, & dispositione bonorum paternorum, ad tradita in l. gerit ff. de acquir. heredit. Alex. conf. 32. circa princ. lib. 3. Aym. conf. 197. sub n. 4. fuit dictum in causa Calagurritana oblationum 15. Iunij 1580. coram Illustrissimo Peruvino, & quæ possessio, & dispositio bene probatur ex divisione aduersus diuidentes, & habentes ab eis causam, Paris. conf. 36. n. 54. lib. 4. fuit dictum in causa Vibrocetana fideicommissi 3. Iulij 1594. coram Illustrissimo C. Cardinali Pamphilio. Hinc etiam tollitur, quod dicitur de nullitate ex præteritione nepotum, quia si Franciscus fuit hæres, non opus fuit instituire, aut substituere nepotes: Ultra quod non probatur, quod exstaret de tempore mortis testatoris, & libet productus non est recognitus, imò patet dicitur scripta manu aduersarij, & hoc respicit interesse nepotum, non Claudij, & viget responsiones alijs datur. Non obstant sententiæ ex aduerso allegatæ, quia primò dictum fuit illas non operari casum substitutionis consideratum à testatore, quia ut dictum est, coram Illustrissimo Cardinali Aragonio, testator fecit substitutionem pro exclusione Pisci, ne bona ad ipsum pervenirent, qui esset cum non sequebatur ex sententijs latis extra Statum Ecclesiasticum, in quo sunt bona: Et sententijs prima, ut fuit dictum coram Illustrissimo Aragonio, non est lata super delicto, de quo loquitur substitutio. Alia sententiæ est lata propter contumaciam, non propter delictum, quod innuit non solum lectura sententiæ, & sed etiam iuris præsumptio, cum sit lata contra absentem, & Rim. conf. 329. n. 10. Felyp. n. 4. ex l. inter n. 40. de Confess. fuit resolutum in causa Civitatis Castellæ legitimæ de Vitellæ 22. Aprilis 1601. coram R. P. D. meo iusto, & in causa Ianuen. Iurisper. conatus 21. Iunij anni præteriti coram R. P. D. meo Lancelotto, & sum. it. quod non fuerunt exhibita acta, ut ut constare non possit, an ex illis resulset plena probatio delicti, & cumulari in dicta Ianuen. Iurisper. conatus. Dantur etiam aliæ responsiones per iustos, nantes, quæ placeant Domini.

- a De hac materia dixi supra ad decisissimam in hac eadem causa 338.
b Illa conclusio, quod quæ pendet à facto Principis, reputatur impossibilis, de qua ultra allegata in decis. Menoch. conf. 104. n. 50. non habet locum respectu eorum, quod de facili, & indubitanter Princeps solet concedere, Rolan. conf. 11. n. 15. lib. 2. Surd. conf. 90. n. 40. & conf. 374. n. 29. plenè Sanchez de marrim. lib. 7. disp. 5. n. 21.
c Sententijs lata contra absentem presumitur lata potius ex contumacia, quàm ex iustitia, prout late plures cumulando tradit Farinac. de inquisit. q. 11. n. 91. ubi per extensum refert quinquæ decis. Rota, & idem tenuit Rota in decis. 147. n. 4. per 1. de recent. & in decis. 665. sub n. 3. par. 2. in recent. & huiusmodi sententijs contumacialis nec etiam nocet ad effectum in iustitiam, Rota d. decis. 147. sub n. 3. nec inducit aliquam diffamationem, ut fuit dictum in Maceraten. hereditatis 16. Novembris 1609. coram R. P. D. Manzanedo, & per comparationem condemnari statim resoluatur per litteras d. sententijs infirma, Dec. cap. ex l. item n. 42. & seq. de Confess. Seraphin. decis. 371. n. 10. & fuit dictum in Baren. supplicacionis 16. Novembris 1609. coram R. P. D. Vbaldo.

Gladius Betraminus.

Civitatis Castellæ hereditatis.

Luna 9. Iunij 1608.

ARGUMENTVM.

Civilitas ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1. Liber affinis non probat civilitatem, cum sit factum ad effectum expendi onera, & gabellas, quod procedit, etiam si in eo fiat distinctio inter civem, & forenses.
2. Enunciatio ut aliquod oporetur debet esse clara, & specifica.
3. Enunciatio non probat veritatem enunciati, quando principaliter coniungit de ea dubitari.
4. Talis qui presumitur, qualis in matricula reperitur descriptus.
5. Matricula non probat aliquem esse civem, nisi etiam probetur illum facere ea, quæ ad civem spectant.
6. Civilitas paterna transiit in filium.
7. Descriptio loci arguit diversitatem.

DECISIO CCCLXXII.

Cum D. Lucius ad docendum Alphonsum eius patrem fuisse civem Citeriensem, produxisset plures patenas compulsatas ex varijs libris in terra Citerensi existentibus, ex quibus conendebat probari cum fuisse descriptum inter Cives Citerienses, & soluisse datia, & onera à solis civibus debita, Domini ordinant, quod libet ipsi exhiberentur, ut eorum qualitas inspicieretur, quibus exhibitis particulariter dubitaretur, an eis constet de tali descriptione, & solutione, quæ suffragetur Domino Lucio, & parte utraque informant fuit resolutum non suffragari, libet enim assilim, qui græcipus est, & à quo alij omnes regulantur, & non sunt confessi ad effectum, ut sciretur, qui essent, vel non Cives; ad probandum enim civilitatem fuit particulari Statuto, & certa forma provisum, sed fuit tantum fabricatus ad effectum exigendi onera, & gabellas, quod non concludit civilitatem, Nat. conf. 386. n. 6. & in eo sunt etiam descripti forenses habentes bona

bona in Territorio. Non obstat pretenfus ordo, & distinctio inter ciues, & forenses: quia ista distinctio non fuit posita principaliter ad distinguendas personas, vt dignoscantur, qui essent ciues, & qui forenses, sed ad distinguendum modum soluendi, & nihil aliud potest importare, nisi tacitam enunciationem, quæ sine dubio non probat; tunc t quia, vt enunciatio aliquid operatur, debet esse clara, & specifica, vt per Aym. consil. 157. num. 10. & 12. Tum quia, vbi esset specifica, & clara, probaret tantum ad effectum soluendi onera, vt ciues, non autem ad effectum probandi ciuitatem ipsam, quando de ea est principaliter questio, iuxta notata per gloss. & Doctores in *Lapinum C. de contr. & commut. stipul. in Auth. si quis in aliquo. C. de eden. Alexand. consil. 2. num. 4. lib. 1. Dec. consil. 360. n. 63.* Hinc sequitur non applicari regulam talem, quem presumi, t qualis in matricula delcriptus reperitur, de qua in *l. matricul. C. de agen. in re. lib. 1. 2.* quia liber matriculæ nihil aliud intendit, quàm demonstrare, qui sint tales: Accedit, quòd cum matricula t cum tantum probare talem, qui etiam faciat ea, quæ ad talem spectat. Bart. in *l. peritorem. C. de aduoc. dufer. und. Felyn. in c. 1. feb. n. 19. vers. cuius dicta intelligi. de fide instrum. Berou. consil. 1. num. 10. lib. 2. non docetur, nec doceri potest Alphonsum fecisse, quæ facere debent ciues, & necessaria sunt pro acquiescentia ciuitate iuxta formam præallegatæ Statuti. Vtcrius quando esset attendenda distinctio inter ciues, & forenses visum fuit Dominis non bene apparere, quòd Alphonfus sit magis descriptus inter ciues, quàm inter exteros, & multum virgere ea, quæ per informantes pro D. Constantia adducuntur, & præsertim, quòd Alphonfus ipse non potuit probare ciuitatem, sed contra se repetant resolutiones Rotaes, iussu & sententiam, quæ etiam fuit executæ, cum qua sententia consonat alia sententia pariter. Rotalis lae in causa Ciuitatis Castellæ legitime, & quia D. Lucius obtinuit admitti in ciuem iuxta formam supradicti Statuti, quod non fecisset, si Alphonfus fuisset ciuis, t quia in eum transiisset iustitias paternæ, *l. q. tempore §. 1. vbi Bart. ff. de ad municip. l. fin. C. de municip. & incol. lib. 10.* Ex quibus pater non esse verisimile, quòd fuerit potius inter ciues, & vt ciuis reputatus. Accedit, quòd reperitur descriptus inter particulares appellatos, quod verbum, aut excludit ciues, aut saltem includit etiam forenses; t si enim essent vnum, & idem ciues, & particulares appellati, frustratoria esset distinctio, & vana varietas denominationis contra regulam, *l. si idem. C. de codicil. & inter particulares appellatos reperiuntur inter alios descripti Bufalini exteri, & non ciues. Nec mouebat Dominos fides Cæsaris Mariotti, quia non facit fidem, & redditur suspecta ex multis oppositis pro parte D. Constantiæ. Super alijs libris dationum non fuit facta vis, cum quia non apparet, si quo, nec qua auctoritate fuerint scripti, fides enim Mariotti nec etiam circa hoc facit aliquam fidem, & contra eam sunt multe obiectiones, tum etiam quia capiunt robur à libeo castro, & vigeret responsio superius data, quòd non fuit confecti ad dignoscendum, qui sint ciues, sed pro exactione gabellarum, & onerum tantum. Ex quibus, & alijs adductis per informantes pro D. Constantia, qui bene omnia diluunt, fuit conclusum descriptiones, & solutiones non suffragari Domino Lucio.**

ANNO TATIO.

a Peregr. post alios consil. num. 1. lib. 5.

Cornetana Bonorum.

June 16. Iunij 1608.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

- 1 Tutor non potest constituere procuratorem absque Iudicis decreto, alius processus cum dicto procuratore nullus est.
- 2 Subrogatio facta, vltra verum creditum curruis in totum.

DECISIO CCCCLXXIIII.

Resoluentem fuit informantibus tantum Mœcaninis sententiam vltimo loco contra eos laram ad fauorem Ioan. Francisci Patmæ esse infirmandam cum ex capite nullitatis, quàm ex capite iniustitiæ: Nullitas deducebatur, quòd fuit lara citatio t semper Salustio Tiberio procuratorem constituto per tutorem absque iudicis decreto, & sic nulliter, *l. neque tutores. C. de procurat. §. fin. Insti. de Curat. Ceterum, decif. 8. de re iud. fuit dictum in Cazanien. legitimat. 2. Aprilis 1582. coram scil. rec. Clem. VIII.* Subrogatio etiam dicebatur nulla non solum ex defectu, de quo supra, & quia facta fuit vigore sententiæ, & decreti nulli, sed etiam, quia fuit facta pro secutis 15. vltra creditum prætensum, ita vt in totum corruat a ex latè deductis in causa Romanapoliij bonorum coram R.P. D. meo Iusto, & lapsus in alius iniustitia detegitur, quia non reperitur probatum, Maximum patrem horum popillorum habuisse integram vocem, ad cuius restitutionem fuerunt condemnati. Ex quibus, & alijs deductis per informantes fuit resolutum pro infirmatione sententiæ.

ANNO TATIO.

- a De quo dixi supra ad decif. 198.

Hispalen. matrimonij de Alcalá.

June 23. Iunij 1608.

ARGVMENTVM.

Ex quibus metus probetur ad effectum annullandi matrimonium.

SVMMARIVM.

- 1 Metus probatur per indicia, & coniecturas, etiam si agatur de infirmando matrimonio ex causa metus.
- 2 Hoc tamen procedit in coniecturis propinquis, & mediatis, non autem in remotis, & distantibus.
- 3 Coniectura, & indicia metus in muliere contrahente matrimonium, quantum sint.
- 4 Metus mulierum presumitur ex protestationibus metum passi.
- 5 Et tunc remotis indicij protestationis pleni probant metum.
- 6 Metus valde arguitur ex qualitate personarum cum incutientium quoniam patiens metum.
- 7 Metus minor requiritur in muliere, quàm in masculo propter fragilitatem sexus.

8. Et idem in muliere non requiritur metus, qui cadat in constantem virum, sed sufficit, ut cadat in constantem mulierem.
9. Metus reverentialis licet solus, et nudus sufficit ad infringendum matrimonium, tamen si sit, si cum eo concurrant alia metus indicia.
10. Coactio lenis non sufficit pro isto metu.
11. Metus ad anulandum matrimonium non est necessarius, quod sit talis, quod interveniat morte, aut cruciatu corporis, sed sufficit metus cadens in constantem virum, et sub n. 2. respondetur ad plures anilantes in contrarium scientias.
12. Metus cadens in constantem virum qui sit, relinquatur arbitrio iudicis.
13. Metus minor sufficit, quando est actus ab eo, cui reverentia debetur, quoniam si esset illatus ab extraneo.
14. Metus iniustus cum metu reverentialis inducunt infirmum matrimonium, si non sunt minima metus.
15. Metus iustus inducitur ex terroribus persona, cui reverentia debetur.
16. Metus iniustus, datus quod esset debet morti, aut cruciatu corporis, sufficit quod passus metum de istis probabiliter suspicari poterat.
17. Metus iustus ex afflictu meretur dissolvere.
18. Matrimonium requirit libertatem, tamen non solum à compulsionem, sed etiam à timore compulsionem.
19. Metus patris non sufficit probationem, et idem admittitur ad illius probandas testes, qui alius non admittentur.
20. Metus probatur ex testibus singularibus reprobanda contraria opinione.
21. Testes singulares probant concurrentibus administris.

DECISIO CCCCLXXIV.

Die 18. Junij anni præteriti resolutum fuit constanter de metu D. Marchionissæ ab initio contracti matrimonij, sed quia informantes pro parte D. Don Philippi, aut non acquiescebant decisione, qui saltem eam tantum admittent ad effectum, qui tunc agebatur cumulandi petitorum cum possessore iuxta arbitrium Rote traditum à Signarum Sanctissimi, non autem ad effectum infringendi matrimonium, placuit Dogmibus, quod particulatim dubitarem: An constet de tali metu, qui sufficit pro annullando matrimonio, & parte utraque informante fuit votum omni voto affirmativè conclusum: Regula enim rationibus, & auctoritatibus in decisione firmata, quod metus probatur per indicia, & coniecturas, procedit etiam, quando agitur de infirmando matrimonio, ea enim in his terminis passim videntur Doctores, & signantes Barbat. latè conf. 4. in 2. ad lib. 1. Alex. conf. 98. n. 6. lib. 3. et conf. 1. n. 8. inter conf. viri. Porpus. conf. 579. n. 2. Paris. conf. 60. n. 10. lib. 4. Couar. in epistolam de sponsal. par. 1. n. 3. 5. n. 10. & vix fuit Rota in Nicen. matrimonij 6. Martij 1789. eorum illustriss. Cardin. Seraphino. Nec turbatur Dominos Doctrina Salycet. ex aduerso allegata in Linterposu. n. 3. C. de trans. dum ex illo textu notat non sufficere probare quasdam venustissimas, vel hominis coniecturas ad probandum metum, quod debet intelligi de coniecturis, & verisimilitudinibus cernitis, & distans, non autem de propinquis, & immediatis, ut declarat Bald. in d. l. n. 6. Paul. de Cast. n. 4. l. 1. n. 1. in fin. alias Salyc. ita simpliciter, & indistinctè intellectus loqueretur non solum contra veram interpretationem illius textus, sed etiam contra receptionem regulæ in materia iuris. Coniecturas autem propinquæ, & immediatæ hic plures concurrere sigillatim pensæ in decisione tam ex præcedentibus, & sequentibus, quam ex ipso actu matrimonij. Maxime autem indicium videbatur nimia anxiositas animi Marchionissæ erga huiusmodi nuptias, cuius apertissimum reddidit

testimonium non solum enutritio, quam sapiens fecit importuna sollicitudo precibus eorum, quorum nutui alias obodire debuisset, sed etiam continuæ lamentationes, & frequentes prostrationes, quas ubique, & omni tempore emitebat, suspiria, & lacrymæ, animi delirium, & tristitia, & alia signa, quod iniuncta trabebatur ad dictas nuptias. Ex circumstantiis etiam facti præcedentibus matrimonium vehementer metus oriebatur indicia, & præsertim quia Marchionissæ fuit in perpetua custodia posita omni destituta libertate tam eundem loquendi, nisi quod, & cum quibus placuisset Marchioni patri. Et illi erat non solum interdicta omnis spes recursus ad Superiorem pro libertate consequenda, sed etiam patiebatur contrarium superiori imperium, & cum ex circumstantiis insuper ipse actu matrimonij multa se offerebant argumenta metus, videlicet, nimia festinantia, clausura ostij, presentia virorem armatorum exteris introitum prohibentium, absentia propinquorum, & alia in decisione adducta. Quæ saltem simul iuncta metum sufficienter probant, præsertim stantibus protestationibus toties iteratis, quæ multum conferunt ad probationem metus, Angel. in l. mensura l. 3. §. quod metus caus. Dec. in l. fin. sub n. 2. l. 1. vers. bene verum q. de appell. Porpus. d. conf. 579. n. 4. in fin. Rip. in c. cum M. Ferrarius sub n. 93. conf. promissio extra. de conf. Nat. conf. 150. n. 18. Couar. in epistolam de sponsal. par. 1. n. 3. 5. n. 11. & concurrentibus quod coniecturas, & indicia cum pleo probant, Bald. in c. que causa n. 4. in fin. de iur. que vi, metus conf. 1. Ang. in l. metum autem la secunda in prin. vers. ante quod si metus §. de ex. quod met. caus. Porpus. d. conf. n. 4. ante med. Pet. de Borch. conf. 24. n. 14. inter conf. matrim. Considerant etiam Domini quod saltem per 6. sonæ tam incurrentis metum, quam patientis, iuxta consil. Calderin. e. de iur. que vi, metus conf. 1. Agebatur enim cum patre potestate, severo, irato, & minante, ac solito minas exequi contra nuptias easum voluntatem, qui ad magis terrendum adhibebat etiam Imperioris, & Archiepiscopi imperium contra aderat Marchionissæ filia puella, & virgo, quæ, ut dicunt testes, patrem valde metuebat, & non est dubium minor est metus requiri in muliere, quoniam in masculo, iuxta gloss. communiter receptam in c. rion leam in verb. metus, de sponsal. facillime in fragiliore sexu metus toleratur, & præsumitur, Atet. conf. 14. post n. 7. & in debilibus persona minor metus sufficit, Imola in c. cum dilectum post n. 3. de iur. que vi metus conf. 1. Neque est verum, quod in muliere requiritur metus, qui in virum constantem cadat, quia sufficit ille, qui cadat in constantem mulierem, An. de Batt. in c. consultationem in 4. n. 18. & ibi Præpos. in or. not. Abb. n. 4. de sponsal. Atet. conf. 4. n. 7. Ronan. sing. 129. Fel. conf. 4. sub n. 7. Dec. in cap. causam matrimonij sub n. 7. de off. deleg. Boet. dec. 150. n. 2. ad fin. et ad dec. conf. ubi notum, quod loquendo de muliere requiritur metus cadentem in constantem virum, bene respondet Præpos. & Dec. ubi supra. Et si verum esset, quod indistinctè tam in femina, quam in masculo requireretur metus cadens in virum constantem, manens esset regula, quod metus probetur inspecta qualitate personæ, quam constituit, Bald. in c. super eo in fin. de iur. Albet. in rub. ff. ex quib. caus. metus n. 1. Porpus. d. conf. 579. n. 4. cum aliis adductis in decisione. Non obstat, quod ex aduerso diceretur non sufficere probare metum in genere, sed debere probari in specie, quia hic habemus metum in specie probatum, videlicet, metum reverentialem, qui licet solus, & nudus non sufficit, aramen factus est, si eum eo concurrant alia metus indicia, & adminicula, Bald. in l. si cogente ff. de iur. nupt. Aleat. conf. 1. n. 15. lib. 8. Molina, qui alios congruit, de Primæ. Hispan. lib. 2. cap. 3. num. 9. et 10. qui dicit præcipue verum in muliere, & dixit Rota in Valentina propositiois 1. et. Apud 1570. coram Cardinali Lucellotto. Iura autem, &

auctori

- authoritas, quæ ex aduerso allegatur; vel loquuntur in meta reuerentiali, nudo, & solo, ita enim loquitur alleg. l. si cogere, cum sit eam intelligit Bald. ibi, & Abb. c. 1. n. 4. de spons. impub. q. vel loquuntur de coactione non graui, led leui, quæ non sufficit, glof. in cap. prefati in verb. p. autem in fin. 10. q. 3. Abb. in c. cum virum. n. 8. circa med. de reg. Fely. in c. causam matrimonij. nu. 3. ante finem, vnde probatur, & ibi Dec. sub n. 7. de off. deleg. Cout. de spons. part. 2. c. 3. §. 6. circa fin. Non obstat illud, in quo informantes pro Don Philippo faciunt precipuum fundamentum, quod ad annullandum matrimonium requirantur minæ mortis, aut cruciatus corporis pro sufficienti metu; quia fuerunt datæ plures responfiones. Et primò hoc non esse verum, q. quia ad istum effectum sufficit metus cadens in constantem vitium, de consuetudine de spons. q. quis autem sit metus cadens in constantem vitium relinquunt arbitrio iudicis, Alex. conf. 156. n. 5. in fin. lib. 3. Soc. iun. conf. 77. nu. 45. lib. 1. plures cumulat Thomas Sanchez lib. 4. dispensationum disp. 5. n. 1. qui rationem assignat, eo quia non possint in particulari exprimi omnes casus, & in discussione dictæ dispensationis enumerat duodecim casus metus cadentis in vitium constantem. Non posset autem esse arbitrium iudicis, si esset absolute in iure diffinitum, quod requirentur minæ mortis, aut verbera; & non esset verum, quod reperiantur tot casus, in quibus verificari possit metus vbi constantis. Non obstat Imperpetu. §. fin. q. Cod. de translat. nam quatenus requirit salutis periculum, vel corporis cruciatum, hoc habet locum quoad verba edicti, & ad actionem directam, serus est quoad verum actionem, & mentem Prætoris, quia sufficit minor metus, & aliunde proueniens, vt declarant ibi Doct. & in specie Angel. & Paul. de Cast. in princ. Et propterea Bald. ibi. n. 8. Salycet. n. 1. & Curt. iun. n. 7. dicunt sufficere, si timeatur graue damnum in bonis, Glof. in d. c. consuetudinem in verb. in constantem vitium intelligi debet, vt loquatur per modum exempli, quod metus mortis, aut cruciatus corporis sint quidem metus in constantem, sed non ita, quod non possint aliter dari talis metus, hoc bene comprobatur Ang. in l. interpretat. in princ. dum dicit, nota, quod metus debet esse talis, qui cadat in vitium constantem, puta, mortis, vel corporis cruciatum; facit etiam, quod tradit Cald. conf. 1. circa princ. de his, quæ vt metus caus. sunt, vbi dicit metum iustum iudicari ex circumstantiis, non solum, quæ continent cruciatum corporis, sed etiam quæ continent verba comminatoria, maxime mortis, Alex. conf. 156. n. 20. lib. 3. refert se ad superiora per ipsum dicta, supra autem n. 5. vers. & etiam dixerat, quod posset variis ex causis, & per minas, & aliter inferri iustus metus cadens in constantem vitium. Secundò principaliter responderetur, quod dicitur de metu cruciatum corporis, aut mortis, q. procedere in extraneo, non in eo, qui reuerentiam debet, Bartol. in l. 1. §. quæ overauda n. 4. ff. quæ rerum act. nu. det. clarum est enim propter reuerentiam debitum minorem metum sufficere, Franc. Marc. de off. 1090. n. 3. part. 1. & fuit dictum in decisione. Accedit, quod Bart. in d. §. qui overauda in fin. & concordantes adducti in eadem decisione, dum dicunt minas q. cum metu reuerentiali sufficere, loquuntur simpliciter de minis, nec se restringit ad minas mortis, & Ant. Gomel. v. resolut. v. 7. d. 4. n. 17. vers. sed hoc non obstat, dicitur, præterquam si cum prædictis metis, dicit, quod quales debeant esse istæ minæ, cum non reperiantur in iure determinatum, pendet ab arbitrio iudicantis, & est de mente Abb. in cap. cum virum n. 8. circa fin. vers. Inter ergo ex circumstantiis de regul. & propterea dicit Abb. paulo superius, quod reuerentia q. cum terribilitate personæ sufficit pro iusto metu, quod etiam vult Fely. in cap. causam matrimonij sub num. 4. vers. quod talis reuerentia. q. de off. deleg. Tertiò responderetur, quod vbi q. verum

esset timorem debere esse mortis, aut cruciatum corporis, non tamen propterea requirentur minæ mortis, aut cruciatum, sed sufficeret, quod Marchionissa probabiliter suspicari posset de metu, aut cruciatu, Alex. conf. 98. numer. 1. inter confil. matrim. Rimin. iun. conf. 36. num. 73. Timor enim iustus q. ex affectu meruentis dignoscitur, Albertic. in rubr. ff. ex quibus caus. mater. numer. 1. & iusta metus suspicio sufficit pro metu, Bald. in l. fin. num. 7. Cod. de ver. delib. Rimin. sen. conf. 15. num. 26. Alban. confil. 77. numer. 1. Gran. de off. 7. numer. 7. cum duob. sepp. Paul. confil. 60. numer. 13. lib. 4. & dicit Bald. confil. 165. ad fin. lib. 2. quod q. in matrimonio animus debet esse liber non solum à compulsionem, sed etiam à timore compulsionis. Marchionissam autem talem metum, & suspicionem concepsit probat Doctor Sebastianus Martinez super sexto, qui deponit se ab ea rogatum fuisse, ne abiret propter dubium, quod habebat, ne pater aliquid damni sibi afferret, melius etiam Donna Maria de Nauarce, quæ deponit Marchionissam sibi dixisse, quod timebat, ne à suo patre occideretur, si dixisset nollet contrahere matrimonium cum Don Philippo; & quod ista suspicio non esset omnino vana, probat depositio materteræ, quæ bene informata de animo, natura, & ita sui viri dicit se pro certo habere, quod Marchio occidisset filium, si sibi in hoc non obtemperasset. Quartò præsuppositum ad omne pias, quod requirentur minæ mortis, aut verberum, responderetur minas huiusmodi interuenisse, illas enim probant Lupus de Slana, & Donna Hieronima de Mendoza, quorum dicta cõduciuntur ex dicto Domine Francisce de Figueroa deponentis de auditu, & depositione Domine Hieronymæ de Mendoza, & Domine Francisce Enriquez, quæ datur in Summario. Nec obstant obiectiones, quæ dantur contra personas, & eorum dicta: quia placerant Domini responfiones datæ in vltima decisione facta 20. Iunij præsertim supponendo minas q. poterat esse difficilis probatio, Bertrand. conf. 64. 10. num. 1. per. 1. an antiq. Alban. conf. 77. n. 8. Boet. de off. 10. n. 1. ita vt propterea admittantur testes, qui aliis non admittentur, Alex. conf. 156. num. 15. lib. 3. Honded. conf. 19. n. 24. lib. 1. Nec obstat, quod dicitur, testes esse singulares, & propterea non probare minas, quia 1. n. 21. placuit Dominis fecerunt Angel. Crot. & aliorum volentium, quod in hoc admittantur testes singulares, & Doctores in contrarium adducti, vel non dicunt id, ad quod allegantur, vel procedunt, quando ageretur de probandis minis solis, & propter se, non autem pro cruedo metu, iuxta distict. Anchar. conf. 277. n. 7. circa med. quem sequitur Silu. Aldob. ex aduerso allegat confil. 71. num. 38. & 39. qui facit pro opinione Aug. & Crot. Præterea testes singulares q. probant concurrentibus adminiculis, Paul. de Cast. conf. 283. n. 20. ad fin. vers. non non obstat, quod testes sunt singulares. lib. 1. & conf. 250. post n. 3. lib. 2. Aym. conf. 178. n. 8. Cephal. conf. 141. sub nu. 1. 2. vers. & propterea. Gabr. de testib. conf. 5. in fin. Rolan. conf. 8. n. 47. lib. 2. Sord. conf. 93. n. 65. fuit dictum in vna Bignonacensi pensitionis 17. Maij 1574. coram Cardinale Lancelotto, & in vna Romana fideicommissi 20. Decembris 1581. coram Bubalo. Adminicula autem sunt ex depositionibus aliorum testium, & ex multis circumstantiis ponderatis per informantes, & adductis in prima decisione huius causæ. Alia ex aduerso deducta vel sunt sublatæ in dicta decisione, vel tollantur ex deductis per informantes pro parte Domine Marchionissæ.

ANNOTATIO.

Circa materiam dictæ decisionis dixi supra ad de off. 356.

Romana Censur.

Luna 23. Iuny 1608.

A R G V M E N T V M.

Census, in quo fuerunt seruata requisita Bullæ Pij V. est validus, & respondetur ad defectum actualis numerationis pecuniæ, qui opponebatur.

S V M M A R I V M.

1. *Census est validus, quando in eum impositio interuenit omnia requisita ex forma Bullæ Pij V.*
2. *Numeratio pretij probatur interuenisse ex instrumentis census, in quo Notarius attestatur pecuniam fuisse numeratam.*
3. *Et ad effectum impugnandi instrumentum requiruntur plene, apertissime, & concludentissime probationes.*
4. *Nec sufficit fides persona, quæ suæ deputata ad emendam censuram, quia post emptionem non potest in preiudicium emptorū aliquam declarationem facere.*
5. *Confessio voluntaria procuratoris non nocet domino.*
6. *Confessio Prælati non præiudicat Ecclesie, quod multis expliciter limitatur, & num. 11.*
7. *Maximè, quando contrarij iuris remissionem.*
8. *Census præsumitur valde consuetus ex solutione fractionum plurium annorum, maximè si solutus erat in vi peritus.*
9. *Declaratio non dicitur, quæ non vertitur circa rem dabiam, sed circa rem claram, & num. 12.*
10. *Declaratio circa rem claram non tollit sui quæsitum ex actu declarato.*

D E C I S I O · C C C L X X V.

- C**onclusum fuit censum ius totum esse & validum, cum eo eius venditione interueniente omnia requisita ex forma bullæ Pij V. Non obstat, quod obicitur de non integra numeratione pretij, quia in contrarium & cantat instrumentum, quod est probatio probata euident, & manifestæ, vt latet per Turq. de veritat. l. 1. §. 1. glof. 1. no. 10. & in numeratione pretij * census dixit Rota in vna Bononiens. census 24. Aprilis 1600. coram R. P. D. meo Decano, & eoram me in Romana Censur. scut. 18. mil. 13. Februarij 1604. & propterea Domini dixerant non esse habendam rationem epochæ Petri Fuluij, & Ludouici Rinaldi contrarium attestantium, quia est fides, quæ non facit fidem, & aduersus instrumentum & requiruntur plene, apertissime, & concludentissime probationes, Berous conf. 147. sub num. 34. lib. 1. & fuit dictum in illa Romana Censur. scut. 18. mil. Nec refert, & quod isti fuissent deputari à Congregatione Sancti Bernardi ad emendam censuram, de quo agitur, quia post emptionem, & ius ex ea quæsitum Monialibus non potuerunt ius eorum preiudicium aliquam declarationem facere, vt in terminis fuit resolutum in illa Romana Censur. scut. 18. mil. 13. facit, & quod dicitur, confessionem spontaneam procuratoris non nocere Domino, Alex. conf. 1. no. 6. lib. 4. Prief. conf. 115. n. 11. & seq. lib. 4. Sicut nec confessio Prælati præiudicat Ecclesie, ap. 2. vbi gloss. in verb. canon. de testib. in 6. Folde. de Sen. conf. 143. num. 2. Angel. conf. 147. n. 8. fuit dictum ius Veronens. iustitiam 18. Martij 1596. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilo. Et tanto minus, quando & contra iuris remissionem, Berous conf. 1. 6. n. 1. lib. 1. & tunc ad destructionem rerum ipsius Ecclesie, Abb. in cap. fin. num. 44. vers. & non credo, quod præiudicat Ecclesie de prescript. Et tanto minus præiudicari habet anellarum dictorum

deputatorum, quia illam redarguit & solutio fructuum & integre census per decem annos, & ultra, quam vtrique non fecisset Laurentius bene informatus de quantitate pretij soluti, quia eadem die quo fuit census stipularis accessit vii fideiulisti tam pro solutione, quam pro euictione eiusdem, & habuit penes se apocham prædictam. Nec dici potest, quod ipse soluerat, eo quia pretium fuit integre solutum, sed ex intervallo, non in actu stipulationis, quia quando de contrario non constaret, vt dictum est, adhuc repugnans solutio fructuum, quia Laurentius erat Prælati, & iurisperitus, qui optime sciuit illius utilitatem census propter Constitutionem Pij V. & propterea tot fructus indebitos sciens non soluit, arg. l. cum de indebitis. de probat. Non obstat, quod dicitur, istos deputatos potuisse declarare actum per ipsos gestum, quia ista non est declaratio, & cum non veretur circa rem dubiam, sed circa rem claram, & quæ non tollit ius quæsitum ex actu declarato, & Paul. de d. Cast. conf. 138. ad fin. lib. 1. Dec. conf. 114. post num. 5. & nullo modo potest dici declaratio illa, quod non exponit, sed penam actum, Bald. in l. 1. in fin. Cod. de lib. præs.

A N N O T A T I O.

- a. Numeratio actualis pecuniæ ex quibus probetur, dixi supra ad dec. 335.
- b. Etiam ille, ex cuius fisco tertio ius est quæsitum, non potest in dicto iure quæsitio ex post præiudicare, Tiraque. in trakt. camer. §. 1. glof. 7. num. 21. & 22. quia plura cumulat, & hinc est, quod procurator non potest in præiudicium sui principalis renuntiare & appellari à se interponere, Alex. conf. 22. n. 10. lib. 1. Caputagen. dec. 29. par. 1. & fuit dictum in Auximian hereditatis 6. Martij 1606. coram Cardinali Lancelotto.
- c. Regula est vulgaris, confessionem & Prælati non præiudicare Ecclesie, vt firmatur in hac decisione, & Rota dec. 334. num. 1. & dec. 480. num. 4. par. 1. in reat. & alibi, & post, verum dicta conclusio recipit multas declarationes, & limitationes, & Primò non procedit, si sit aliunde administrata, Rota dec. 334. sub a. & dec. 337. num. 5. par. 2. d. uers. Martij. dec. 39. num. 1. & sufficit, quod habeat quæsitum seu præsumptionem iuris pro se, vel, in ea, sub num. 11. de prescript. Rota dec. 141. num. 4. par. 1. d. uers. Secundo præiudicat, quando confessio concernit actum gestum ab ipso Prælati, qui confitetur, gloss. in cap. citum in 6. vbi etiam Abb. num. 44. vers. ego solo nando de prescript. Tiraque. in trakt. legat. §. 1. glof. 4. no. 48. Tertio præiudicat, quando est facta in iudicio per modum contentiois iurisdictionis, Rota dec. 141. num. 4. & dec. 161. num. 5. par. 2. d. uers. & fuit dictum in Regien. pensionis coram Orano impressa penes Marches. de cens. num. 1. fol. 616. Quarto præiudicat, quando non est vnicuique geminata, & siq. reperta, ita limitatur Rota in Conches. Decimarum de Belmonte 1. Iunij 1619. coram R. P. D. Dunozeo. Et generaliter est verum, quod secundum confessionem Prælati maximum præbet argumentum, quod ita res se habet, Rota dec. 139. num. 1. par. 1. d. uers. & ideo donec de contrario non constet, videtur, quod sit attendendo, vt dixit Rota dec. 139. num. 2. inter impressi. penes Farinac. post 2. lib. conf. 1.
- d. Quando & dispositio est clara non admittit declarationem, quæ tollat ius quæsitum, Dec. conf. 3. num. 44. & seq. Surd. conf. 19. & 31. & tunc non dicitur propria declaratio, sed nota dispositio, Surd. conf. 310. num. 50. & 51. Menoch. conf. 191. num. 2.

Observat. Extrinsecas.

Maceratens. Sponsalium.

Veneris 27. Iuny 1608.

A R G V M E N T V M.

Sponsalia iurata qui contraxit est cogendus per censuras ad contrahendum matrimonium per verba de presenti & resoluitur non probati

bari mutuam diffensum, nec minus concurrere aliquam iustam causam, ob quam Ecclesia de beat à coactione abstinere.

S V M M A R I V M.

- 1 Sponsalia iurata qui contraxerit ex cogendo per censuram ad contrahendum matrimonium per verba de presenti, de quo laici sub num. 9.
- 2 Sponsalia mutuo diffensum possunt dissolui.
- 3 Exploratio voluntatis nisi sua legitime non suffragatur.
- 4 Sponsalia non dissoluantur per consensum omni tantum, sed requiritur consensus mutui versusque coniugii.
- 5 In sponsalibus Ecclesia abstinet à coactione legitima existente causa, & num. 9.
- 6 Penales ab arbitrio iudicis quatenus sit iusta causa.
- 7 Licit non esset iusta causa.
- 8 Odium capitale est iusta causa abstinendo à coactione.

D E C I S I O C C C L X X V I.

Fuit per Dominos unanimiter conclusum Ludouicum esse per censuras compellendum contrahere per verba de presenti cum Antonia, quia inter eos præcesserunt sponsalia iurata, aut saltem obligatio Cameralli vallata, & cap. de iur. et iud. secundo, & c. requisit. de sponsal. & Rota seruauit pluries. Non obstat, quod sponsalia mutuo diffensum soluantur, c. 2. end. et. quia iste diffensus non probatur. Nam præsentia exploratio voluntatis Antonie non fuit legitime facta, & Episcopus Macerataensis, in ea nec ritè, nec rectè processit, licet enim Sacre Consultæ, quarum vigore procedere debuit ad dictam explorationem vna cum memoriali portrecto pro parte Ludouici, fuerunt presentate per ipsum Ludouicum post consummatam explorationem. Non obstat fides illorum Religiosorum, quia non facit fidem, & in contrarium est attestatio ipsius Antonie, quæ in actis negauit se vnuquam distille nolle matrimonium esse contrahi, prout etiam eiusdem questionem petiit in supplicationibus portrectis in Sacra Consultæ. Cessante autem diffensu Antonia cessat etiam diffensus Ludouici, quia ipsius diffensus pendebat à diffensu Antonie, dissensient enim ipse, quatenus illa dissensierit, ut patet ex supplicatione per ipsum Sanctissimum portrecta, & si ipsius diffensus probaretur non sufficeret, cum requisitus mutuo veritatis, c. 2. vbi Abb. num. 5. Præposit. num. 6. Et licet legitima existente causa per Ecclesiam abstinere à coactione in sponsalibus, Host. & alij in d. cap. requisit. seramen Domini, quorum est arbitrium, quæ sit iusta causa, ut dixit Rota in Valentina matrimonij 6. Februarij 1779. totam sententia. Clem. VIII. arbitrati fuerunt nullam adesse causam legitimam: clarum est enim præfatis licet non sufficeret pro causa, aliis nunquam posset deueniri ad coactionem, cæterum etiam Ludouici processit ex alia causa, & ad instantiam aliarum personarum. Non obstat decisio Mediolanensis Sponsalium coram Domino meo Pampelio, quia ibi pro causa aderat odium capitale procedens ab informatione, & aliis, propter quæ mulier iuste abhorrebat à nuptijs, quæ non interuenierunt inter istos sponsores. Et tanto magis placuit Dominis, quod compelleretur Ludouicus iuste accessu non solum ipsius ad domum Antonie, sed etiam Antonie ad domum ipsius Ludouici, & continuas conuersationes, ita ut dissolutio non sine mulieris iniuria, & periculo scandalis fieri futura, prout etiam considerauit Rota in dicta Valentina.

A N N O T A T I O.

- a Sponsalia 20. & 3. de quando inducant obligationem contrahendi matrimonium, laudat tractat Mant. de sacri. lib. 3. tit. 17. per seram. Gucci. de sponsal. cap. 15. & regula est, quid sponsalia sua sunt iurata, siue non, siue effectus, de fides Papalis.

lauda sententiam in exp. sent. de sponsal. Rota decis. 497. num. 2. part. 1. dicitur, Seraphin. decis. 1312. num. 1. & 2. & fuit dictum in Tullen. matrimonij 17. Aprilis 1617. coram R. P. D. Causlerio, quando tamen subest aliqua iusta causa Ecclesia abstinere à coactione, Seraph. decis. 1258. n. 2. Rota. decis. 497. num. 1. & in reuer. decis. 107. num. 8. part. 1. Sord. conf. 364. num. 7. cum nuptiæ coactæ soleant habere malos exitus, Seraphin. decis. 1309. num. 31. & decis. 1312. num. 7. vbi plures causas considerantur, & pro iusta causa non habetur defectus consensus parentum, ut fuit dictum in dicta Tullen. Sponsalium 30. Ianuarij 1617. & 17. Aprilis eodem anno coram R. P. D. Causlerio, cum de iure Canonico talis consensus in matrimonio non requiratur, habetur tamen pro iusta causa timor exheredationis parentum, Seraph. decis. 1258. & fuit dictum in d. Tullen. Sponsalium 4. Decembris 1617. coram R. P. D. Causlerio. Item etiam pro iusta causa enumeratur odium capitale, timor scandalis, & inimicitiarum, & homicidiorum, de quibus late tradit Mant. in d. lib. 3. tit. 17. Oliverius Beltraminus.

Firma Laudi.

Mercurij 4. Iunij 1608.

A R G V M E N T V M.

Patet ex Summario.

S V M M A R I V M.

- 1 Liber, qui continet partem debiti, & crediti non potest acceptari quoad creditum, nisi etiam acceptetur quoad partem debiti, quod declaratur proxi. sub num. 2.

D E C I S I O C C C L X X V I I.

Domini censuerunt veramque partem iustificari, illa enim florenor. 397. satis comprobatur, & quia est posita ad debitum, & creditum, cum non possit acceptari creditum, quin acceptetur & debitum, & ut fuit dictum in Romana Tutelæ de Ferratinis 19. Iunij 1600. coram Illustissimo Cardinali Paphilio, & in aliis. Non obstat, quod Guglielmucci alius falsus fuerit se dictas pecunias habuisse ab Antonio Portella, non ab equite Asclio, quia quando esset verum, posset intelligi ab Antonio prælo mandato equiti. Non obstat, quod videatur inuersione fuisse creditas istas pecunias, quia de veritate apparet. Nec facit, quod debeat dari exitus dictæ partæ, quia satis est, quod sit posita in credito, & debito, sic enim excluditur omne præiudicium. Quod verò hæc partia continetur sub alia partia maioris summe nullibi probatur. Alia partia florenorum centum videtur iustificata, quia apparet fuisse Antonio datas pecunias, ut illas in monetas argenticas reducere, quid autem postea de istis pecuniis scdm sit, non concernit iustificationem istius partæ, constabit ex redditione rationis, quam fecit Antonius, in qua etiam fuit in specie redditus de ista partia.

A N N O T A T I O.

- a Acceptans per partem posita ad sui creditum debet etiam acceptare partem in eodem libro contraposticam, Cras. conf. 277. num. 4. Franc. Marc. decis. 60. num. 3. Paris. conf. 90. num. 2. lib. 1. Rota decis. 10. num. 1. per. in reuer. & fuit dictum in Bononiens. Compurorum 2. Iunij 1599. coram Corduba ihusmodi verò conclusio fuit declarata in Neapolitana pecuniaria 19. Februarij 1611. coram Cardinali Sacro, quod procedat solum ad effectum oneris probandi, non enim potest quia se fundare in partem crediti ad sui favorem, & transferre onus probandi partem debiti contraposticam, sed si vult in se assumere onus probandi, quod ille partæ debiti non sunt veræ, potest in hoc casu illas impugnare, & simul acceptare partem ad sui creditum, immo sufficit ostendere, quod aliqua partæ fuerit erronea, & inde inde debiti posita, quia tunc licet est acceptare partem ad sui creditum,

D d 2 &c

& negare alias descriptis ad debum, ita hanc conclusionem limitavit Rota in tribus decisionibus, quas refert Marched. de commissio. l. fel. 187.

Oliverius Beltramius.

Cæsarugustana Visitationis de Pilari.

Veneris 13. Ianij. 1608.

ARGUMENTVM.

Commissio cum clausula (*prævia repositione, ac suspensione*) intelligitur, prout de iure, maxime stante clausula (*prout iuris.*)

SVMMARIVM.

1. Commissio continens conditionem pendente conditione non tribuit iurisdictionem.
2. Commissio repositionis, & suspensionis semper intelligitur, prout de iure non præcise, & maxime quando adest clausula (prout iuris).
3. Clausula (prout iuris) quid operetur, num. 4.
4. Clausula in fine commissionis apposta ad omnia refertur.

DECISIO CCLLXXXVIII.

Fuit resolutum contra informantem non esse dandum mandatum potestatum vigore clausularum commissionis, quia si clausula illa (*prævia quoque repositione*) & impotat, prout dicunt informantes, conditionem, erit ea pendente suspensa iurisdictionis, nec poterit concedi aliquod mandatum. Et repositio, ac suspensio, si fuit commissio per Signaturam, non fuit commissio præcisè, ut prætenditur, sed facultativa, prout de iure, & tunc quia sic semper censetur concessa facultas iudicii. Tum quia adest clausula (*prout iuris.*) Nec facit, quod retringatur ad clausulam, in qua apponitur, quia ultra, quod & est apposta in fine commissionis, & sic ad omnia est referenda, * est etiam posita in illa clausula, in qua conceditur facultas decernendi mandata, prout de iure, unde si non constet, quod sit de iure, non potest relaxari aliquod mandatum.

ANNOTATIO.

4. Clausula (*prout de iure*) apposta in fine commissionis limitat totam commissionem, & totam respicit, Scraph. decis. 186. num. 4. Rota decis. 108. num. 3. pro. 1. in reversione. fuit dictum in Romana Sancti Thomæ 4. Februarij 1608. coram Socco, & illa clausula inducit dispositionem conditionalem, licet si de iure sit concedendum id, quod petitur, habeatur pro concessio, si minus habeatur pro denegato, Matth. Bruo. consil. 17. sub num. 1. Sard. consil. 379. num. 34. Scraphin. decis. 190. num. 1. & sic limitatur, & restringitur, Scraph. decis. 186. num. 4. Sard. d. consil. 379. n. 3.

Oliverius Beltramius.

Reatina Beneficiorum.

Veneris 20. Ianij 1608.

ARGUMENTVM.

Agitur de iustificacione valoris Beneficij, & de probatione Protonotariatus.

SVMMARIVM.

1. Testis deponens de actu non nullum silem facit.
2. Testis deponens de valore per ascensum non iustificat narratum non excessum.
3. Testis deponens de valore etiam non interrogatus tenetur reddere rationem sui dicti, cum valor sensu communis non percipitur.

paris non percipitur.

4. Protonotariatus ad effectum reformationis debet pice probari, & non si sit communis reputatio.

DECISIO CCLLXXXIX.

Vltimum fuit Dominis gratiam Ioann. Baptiste esse in omnibus iustificatum præter quam quoad valorem beneficiorum; & primus enim testis deponit de auditu, & ob id nullum facit probationem, licet confirm. de testib. glo. 1. & Doct. in Litem Cod. de rat. & aliter deponit per assensum, qui modus, ut scriptum Rota resolvit, non iustificat narratum per non assensum rursus non & reddit rationem sui dicti, quam tamen licet non interrogatus reddere debebat, cum valor sensu corporis non percipitur, Batt. in l. omnia. ad fin. Cod. de sentent. que pro eo, quod in ser. Bald. in l. fin. in fine Cod. de iur. domini. super. Cassid. decis. 19. num. 3. super reg. dixit Rota in vna Cameracen. vniuersis 19. Ianuarij 1575. coram Cardinali Lancelotto, & scriptis in aliis. * Remanet tamen mihi scrupulus super probatione Protonotariatus Fabij, quia probationes, quod incellerat in habitu, & gereret se pro tali, respiciunt communem reputationem, & quali possessionem Protonotariatus, quæ non sufficit ad effectum reformationis, & quia requiritur, quod probetur cum verè fuisse Protonotarium, & id. decis. 611. Aliter amicus. Cassid. decis. 2. num. 2. in fine de Consuet. Simonet. de reformat. q. 14. & propterea super hoc iterum decrevi audire quid Domini sentiant, præsertim quia altera pars non informat.

ANNOTATIO.

- a. Et infinitos cumulat Farinac. de testib. que 8. 70. num. 6. & seq. qui pluribus modis ampliat, & limitat.

Senogallienf. Iurispascendi.

Mercurij 23. Ianuarij 1608.

Argumento non eget.

SVMMARIVM.

1. Probationes super possessione, quæ habent titulum antiquum, prævalent alijs probationibus sine titulo.

DECISIO CCLLXXX.

Quoniam in concursu probationum, quæ plurimæ extant pro utraque parte, Abbas prætendebat suas prævalere propter dominium, & propter eam, quam habet Abbatia super bonis, de quorum iure pascendi agitur, & hanc prætendit in c. licet causam de probat. & conuerso Communitas Sancti Viti suam possessionem conadiuabat ex iure Territorij, allegando eas esse in suo territorio, quod cum aperte negaret Abbas, imò contendere esse in territorio Abbatis, placuit Rotæ dædæ particulari dubio inuestigari, in cuius territorio esset Planum Cassiani, & terra, de quibus agitur, quod tamen assequi non potuit propter multitudinem, & diuersitatem probationum, quæ hinc inde adhibebantur, & propterea fuit dictum non constare, in cuius territorio esset.

ANNOTATIO.

1. Circa hanc materiam dixi supra ad decis. 313.

Pampilonenf. decimarum de Gongora.

Luna 28. Octobris 1608.

ARGUMENTVM.

Parochiani habent ius descendendi libertatem eorum Ecclesie. Pertinentia iuris patronatus præsupponit existentiam.

SVMMA

SYMMARIVM.

1. Parochiani negligentes Parochia possunt suscipere defensionem Ecclesie.
2. De iurisdictionum pertinentia quando agitur, simpliciter tenem, & in necessariis antecedens agitur de existentia.
3. Quilibet non potest stare sine subiecto.
4. Cuiusmodi sit procedere debet rationem quale sit.
5. Qualitas non potest dici probata, si prius non fuerit probata substantia.

DECISIO CCCLXXXI.

DOMINI censuerunt iudicium fuisse etiam super existentia iurisdictionis, quia in causa fuerunt etiam Vicarij, & Beneficij contentiones pro libertate Ecclesie, & negantes iurisdictionem, quorum pariter nomine fuit commissi in Rota causa appellationis à sententia Ordinarij, & commissio cantas super iurisdictionis, quod eum ipsi non prætenderent, non potest dici, quod eorum respectu causa esset super pertinentia, imò ipsimet Parochiani recedentes à præensione pertinentie iurisdictionis, quam ab initio habebant, requisiuerunt Vicarium, ut daret mandatum ad defendendum libertatem Ecclesie, quod cum Vicarius denegasset, ipsi cum vno beneficiario illud dederunt, poterunt tamen eo negligenter suscipere defensionem Ecclesie, ¹ glof. in cap. si quis presbyter, in verb. personis de reb. eccl. non alien. Dicebat etiam vnus ex Dominis, quod ubi simpliciter fuisset actum de pertinentia iurisdictionis, & implicite tamen, & in necessariis antecedens fuisset actum de eius existentia, & quia licet qualitas non potest stare sine subiecto, & substantia, ² l. cum, qui in promissa. vers. post ad iur. f. i. per. cum alijs per Caltr. conf. 160. sub nu. 1. vers. ad secundum respon. lib. 1. Alex. confil. 233. n. 8. lib. 6. Roman. conf. 48. an. i. finem. ita etiam ad cognitionem qualitatis & debet præcedere cognitio substantie, cum secundum Philosophum primo quæretur quid sit, postea quale sit, & tradit post glof. Bald. in l. 2. sub nu. 1. vers. glof. tenet contrarium, ubi etiam Caltr. sub nu. 3. vers. schol. 1. r. prebenda. C. de ben. poss. secund. sub. Nec potest tamen dici probata qualitas, si prius non fuit probata substantia, iure Bald. conf. 465. num. 1. cum notatis seq. nu. 4. Dec. conf. 508. num. 5. Aym. conf. 21. post nu. 1. unde eum de existentia iurisdictionis partes non sint concordantes, de ea in primis est agendum, tanto magis, quia Dominus ex deductis in alia positione dubitabant de suspensione.

ANNOTATIO.

2. Et quod quilibet de populo possit suscipere defensionem Ecclesie negligente Rectore, dixit Rota in Leonien. Albanis. 4. Octobris 1607. coram Cardinali Sacro, & faciunt latè tradita per Cardinalem Tusch. de verbo agere consil. 192. de defensione bonorum Ecclesie dicitur actio popularis, ad quam quilibet de populo admittitur, iuxta tradita per Tiriquet de privilegio consil. 11.

Glossarij Beltraminij.

Pampilonen. beneficij de Nuarte.

Mercurij 5. Novembris 1608.

ARGVMENTVM.

Agitur de iustificanda vacatione per professionem emissam in religione.

SYMMARIVM.

1. Beneficium vacat per professionem emissam in religione.
2. Titulus deponendi de fama per verba presentis temporis. Decisiones Papales.

non probat, cum peremerit debitas tempus ante lucem notam.

3. Titulus deponendi relative ad aliquem librum non probat, nisi exhibito libro.

DECISIO CCCLXXXII.

CONTRA informantem fuit reclusum gratiam ipsius non esse iustificatam quoad vacationem, mirum non beneficium vacasse, eo quia aduersarius illud obtinens & ingressus fuit Monasterium Beate Mariæ Roncisualis Canonico regulari Oulini Sancti Augustini, & in eo professionem emisit, ¹ cap. beneficium. de regul. lib. 6. professionem tamen sufficienter non probat, ex duobus enim testibus, qui dantur, alter loquitur de auditu, & licet deponat de fama, deponit tamen per verba perennis temporis, & sic non concludit, prout debet cum extitisse ante lucem notam, Caput. de off. par. 2. & fuit sequens dictum. Alter reus deponit reclusus ad librum professionum, & propterea eo non exhibito & non probat, ² Ant. si quis in aliqua. C. de ed. l. 1. cum non probetur professio, non est agendum de dispensatione.

ANNOTATIO.

1. De vacatione Beneficij ob emissam professionem tradit Gonzal. super regul. gloss. in cap. 61. Par. 2. & sequit. lib. 3. quæst. 14. num. 13. & beneficium vacare ipso iure per ingressum in religionem, dixit Rota in Tolentana beneficij 6. Iunij 1605. coram Litta.

Glossarij Beltraminij.

Pampilonen. Sepulturæ.

Luna 10. Novembris 1608.

ARGVMENTVM.

Ius sepulturæ concessum à Papa intelligitur sine præiudicio tertij. Linea appellatione veniunt omnes descendentes in infinitum tam feminæ, quam masculi, & etiam descendentes ex furminis.

SYMMARIVM.

1. Sepultura ius à Papa obtentum cum narratur, quod sit ex omni linea illorum, qui tale ius habebant, intelligitur iustificatione extintionis lineæ.
2. Clausula, sine præiudicio alicuius, etiam non expressa substat. in gratia Papa.
3. Lineæ appellationis veniunt omnes descendentes, tam masculi, quam feminæ, & etiam descendentes furminum.
4. Sepultura ius est transmissum ad extraneos heredes.

DECISIO CCCLXXXIII.

Fuit visum Dominis Breve non esse iustificatum in eo, quod narratur lineam Gulielmi de Torres esse extinctam, & quod erigere est probandum, quia adhuc Papano fuisset concessus ius sepulturæ, cum enim prius fuisset idem ius concessum Gulielmo, & eius descendens, si existissent descendentes, ipsi auferretur, quod nullo pacto voluit Papa, qui apposuit clausulam (t sine præiudicio alicuius) quæ etiam non apposita esset subintelligenda. ¹ Sarn. in reg. de iur. quæst. non est. quæst. 1. in princip. Principis enim gratia semper intelligitur sine alterius iniuria, l. 2. §. si quis a Principe. C. de i. i. §. si quis in loco publico. super in. de off. deleg. Bald. in l. nec auct. per illum tex. C. de iur. lib. Dec. conf. 12. num. 4. Non fuit autem saltem iustificata probatum, quod linea defecit, quia testamur in l. 10. & instrumentum concordat, quando esset in forma probanti, prout non fuit, non

D d 3 con.

concludunt huiusmodi defectum, dicere enim quod Io. Torres instituerit quoddam Io. Ximeos, quem verissimiliter omnino instituerit, nisi cum ipso fuisset extincta linea, nihil per necesse concluditur, & est verisimilitudo multum levis. Vltra quod licet Ioannes testator esset de familia Torres, non tamen apparet, quod esset de linea Guilelmi, parum etiam arguit alia presumpcio, quae deducitur ex transactione inter quondam Io. & illos de Zaualetta, arguendo quod si essent aliqui de linea Torres, fuisset eorum illis iura concordia, vltra quod in instrumentum transactionis nulla fit mentio, quod transigentes esset, vel non essent de linea Guilelmi. Accedit quia pater aduersus faceret, familiam de Zaualetta descendere ex quadam Ioanna filia Guilelmi, quod si verum est, coartat de non extinctione lineae, quia in ista familia conseruatur, & cum linea appellatione veniant omnes descendentes, ^a Pacif. consil. 40. num. 1. lib. 2. tam masculi, quam formine, Bal. consil. 321. lib. 2. Bero. consil. 77. num. 3. in fine lib. 2. & etiam descendentes dd. feminatum, Bero. iur. facit quod dicit Bald. consil. 33. q. 4. n. 10. lib. 3. quod omnes posteros dicit de linea Adami, & quia descendentes appellatione veniunt etiam nati ex formis. ^b Fulg. consil. 86. num. 2. Ruyn. consil. 120. num. 8. lib. 1. ^c Socin. iur. consil. 2. num. 11. lib. 3. & praesertim in iuribus sepulchrorum, quos sunt ad extraneos haeredes transitoria, si familiaria cum sequen. ff. de rel. & famp. fan. Molio. de primog. lib. 1. cap. 14. n. 9.

ANNO TATIO.

- ^a Et alios cumulat Marti in suo clausulatio per. 2. claus. 177. sub n. 1. verbi haec clausula.
- ^b Et quod linea appellatione veniant omnes descendentes, tam masculi, quam formine, Peregrin. de fideicommissis. art. 21. num. 34. Barlat. consil. 343. num. 4. Rota decis. 429. sub num. 1. verbi, linea autem per. 2. in reuer. Item etiam sub nomine descendentes ex linea masculina veniunt formine, Mantica de censit. vltim. volun. lib. 3. tit. 11. num. 9. Menoch. consil. 379. num. 4. Peregrin. consil. 21. num. 25. lib. 3.
- ^c Latet Peregrin. de fideicommissis. art. 19. num. 11. & clausula art. 21. n. 3. vbi plures cumulat, Menoch. consil. 379. num. 18. Claustrum Beltraminum.

Perusina fideicommissi de Alphanis.

Luna 10. Nouembris 1608.

ARGVMENTVM.

Fideiussor de emitione an, & quando censetur praestare consensum venditioni, & alia, de quibus in Summario.

SYMMARIVM.

1. Fideiussor de emitione censetur consentire venditioni, & mori. 10.
2. Et iste consensus sufficit respectu dispositionis requirentis simpliciter Consensum sicut quando requiritur expressus consensus, & n. 7. 10. & 11.
3. Item nec procedit, quando consensus requiritur de forma, & n. 3. & 12.
4. Verba sunt referenda ad id, cui magis conueniunt, & probabiliter adaptantur.
5. Ex quibus parva arguitur interpretatio verborum.
6. Relatum non potest ad omnia precedenda, quando subest ratio, quod debeat ratio referri ad vnum, quam ad aliud.
7. Consensus praestitus alieni iurisdictioni intelligitur de alienationibus sicut in casibus permixtis.
8. Consensus ab eo ubi in alia requiritur, debet intervenire censura, & non suffragatur, quando obliuio est in ipsa relatione, de qua non habebat notitiam censuratus.

2. Decretum irritum inducitur ac verbi probibitum in nullo modo posse alienari, quod decretum irritum induci formam.

DECISIO CCCCLXXXIV.

PREtendebat Alexander sustinere emptionem boeorum fideicommissi subiectorum ex consensu matris aduersariorum, eo enim accedente dicebat restatorem promissis bona alienari; & consensum autem matris probari ex fideiussione per ipsam praestita de euictione boeorum venditorum, Bar. in l. 1. in primis. num. 1. ff. de eman. Bald. in Lexcepione. C. de emul. cum multis concordantibus allegatis. Sed contrarium fuit resolutum unanimiter per Dominos, quibus io primis videbatur illa verba (senza espresso consenso della madre) & esse referenda non ad alienationem, sed ad fideiussorem, cui magis conueniunt, & probabiliter adaptantur, Ruyn. consil. 123. num. 12. lib. 3. cum enim duo statuerit testator, vnus ne eius filii possent vltimo modo, neque ex illa causa alienare, & permutare bona stabilia ipsius, alterum ne possent fideiubere vltra certam summam sine expresso consensu matris, non fideicommissarium, dicendum est consensum huiusmodi fuisse appositum ad limitandum fideiussorem, non ad permittendum alienationem verbis tam praecisus, & vniuersalibus probibitum, & hoc etiam fuisse aduocatus parum, quae magis correspondet, & conueniuntur fideiussioni, quam a heredibus, argumens. l. 1. §. sed. & quae ff. de oblig. & quoniam, de his, quae si amantur per. Capitul. Nec obstat regula, quod relatio debeat fieri ad omnia praecedentia, quia non & procedit, quando subest ratio, quod debeat magis referri ad vnum, quam ad aliud, Ruyn. consil. 64. num. 6. lib. 3. Quare etiam consensus materius esset ad alienationem referendus, atamen & deberet intelligi de alienationibus factis in casibus permixtis, ut fuit dictum & Romano de Cincipis 17. Nouembris 1597. coram Illustrissimo Cardinali Seraphio; in qua alie decisiones allegantur. Rursus iste consensus non operatur validitatem alienationis, nisi data scientia depositionis testatoris, quia ubi & consensus alienus requiritur in actu, semper debet fieri ex certa scientia, Dec. in l. in rem num. 1. ff. de reg. iur. Molio. de primis Hyp. lib. 2. cap. 7. num. 10. hic autem non probatur scientia, ita ut possit dici consensum subiectum in vim illius facultatis & testatore concessa, vltra quod fideiussor fuit per matrem praestitus per duos annos post factam alienationem. Vltimis, quod dicitur fideiubentem censeri consentire, possit procedi, & si obliuio simpliciter requireretur, secus quidam, ut in casu isto, requiritur expressus consensus, quia tunc sunt necessaria verba consensum exprimentia, Aret. in l. in qui haeres §. 1. post num. 3. ff. de ac. quos. haeres. post Bald. quem allegat cum concord. adductis per informantes pro parte illorum de Alphanis, & admissis Rota in illa Romana extinctionis census, relata inter decis. 797. per. 1. ad fin. ex aduerso allegata, & prout etiam quando requiritur consensus pro forma, Saneio. in reg. de imper. benefic. vbi per abbas famul. Cardin. quest. 1. t. sub num. 2. & sub num. 5. hic autem procedit pro forma, & quia testator nullo alio modo vult posse alienari, ex quibus verbis inducitur decretum irritum, glo. in Clem. 1. in vlt. nullo modo. de etat. & qualis. Felin. in cap. ex parte numer. 7. de consil.

ANNO TATIO.

- ^a Fideiussor & censetur approbare contractum, Decian. consil. 15. num. 1. sub 4. Surd. consil. 15. num. 20. & 21. & idem, Rota decis. 797. numero 2. part. 1. decis. 10. in reuer. decis. 798. sub num. 4. part. 1. Maur. de fideiuss. cap. 4. num. 18. & licet iur. conclud. Card. Tusch. in verbor. fideiussor. quest. 302. Hinc est quod Rone statuo, quod filius non possit se obligare sine licentia patris, sufficit, quod pater fideiubere pro filio, Tiquel. lib. 5. §. 1. glo. 9. numer. 182. Rota de decis. 797. num. 3. cum alijs

aliis pluribus cumulatim per *Maus de fideroff. d. cap. 4. n. 18.* Quod tamen non procedit, quando effectus necessarius consensus expressus, et firmatur in *hac decisioe* num. 7. & *Rota decis. 177. num. 12. per 1. dicitur* & facit notis infra sub littera B.

- 11 b Confensus t tacitus non sufficit, ubi requiritur expressus, *Rota decis. 15. d. 2. ff. de leg. in num. Tiraquel. d. g. 4. num. 1. g. 1. 4. n. 7. plures cumulatim Goozal. super regul. g. 1. 4. n. 20. Paris. de rescriptis. lib. 2. cap. 1. §. 10. num. 1. & ff. Rota d. decis. 177. numer. 12. per 1. dicitur. & in his terminis de consensu praedicto occasione fideiussionis dixi supra sub littera A.*
- 12 c Similiter, quod non t sufficit consensus tacitus, ubi consensus requiritur de forma, latet Tiraquel. de leg. commun. g. 1. d. num. 3. v. ff. ad 1. ubi cumulatim plura notanda, & d. n. 16. v. ff. ad 1. o. 10. modis idem limitat, & alijs multis declarat Gonzal. qui alios cumulatim super regul. 8. g. 1. 4. n. 21. Seraphin. decis. 107.

Glacius Beltraminus

Pampilonen. Beneficij de Nuarte.

Veneris 14. Novembris 1608.

ARGUMENTVM.

Professio probatur ex dispensatione producta, & ex confessione in positionibus.

SUMMARYM.

- 1 Producenti dispensationem faceret omnia in ea contenta esse vera.
 - 2 Utens dispensatione censetur approbare omnia in ea contenta.
 - 3 Penam facere ea, quae sunt in possessionis narrata.
 - 4 Possiones non arripiuntur confessioni, si parti sunt praefixum terminus ad respondendum, non obstante, quod veniant promissi & articuli, & possessiones.
 - 5 Professio inducit tacite per solum delationem habitum, de quo latet sub num. 6.
- Tolluntur ex reclamationibus, & protestationibus, & num. 6.

DECISIO CCLXXXV.

Ite 5. huius mensis exhibitis tantum depositionibus testium, visum fuisset Dominis non iustificari gratiam Bartholomaei quoad vacationem per professionem Ioannis in Monasterio Ordinis Sancti Augustini, testes enim non probabant conclusenter professionem: Attamen causa iterum propoita & alijs exhibitis probationibus & adinuicem visum fuit constare sufficienter de professione, quia una cum depositionibus testium concurrat dispensatio Officialis Pampilonensis, asserentis sibi constare de professione expressa, & solenni Ioannis, quae asserit probat contra aduersarium non solum ex coquod d. dispensationem produciendo t videtur facere omnia in ea contenta esse vera,

1 Bartol. in l. p. 1. leg. at. n. ff. de his quibus ut iudic. Bald. in l. p. 1. super an princip. C. de fide instrum. Alex. conf. 30. num. 1. lib. 7. Dec. in cap. cum super. num. 1. 2. de offic. deleg. 1. g. 1. lib. 2. cap. 1. §. 10. ff. de regul. t. sed etiam ex eo, quod dicta dispensatione visum fuit in vim illius retinendo beneficia per prius obteota, Caputaquens. decis. 333. num. 4. per 1. Concurrat etiam eiusdem confessio

2 in positionibus per ipsum datis, cum ponens t dicatur b facere ea, quae sunt in positionibus narrata, * Alexan. conf. 71. num. 4. lib. 1. Alio in prax. §. 19. cap. 14. num. 4. & ff. §. 1. licet appellentur t articuli, & positiones ex veritate tamen sunt positiones, & ex tales in iudicio producantur, quod patet ex eo, quia parti sunt praefixum terminus ad respondendum, & cum non responderet, fuit accusata illius contumacia, Accedit maxima verisimili-

tinudo ex tanto spatio temporis quod intercessit ab anno 1598 vique ad annum 1601. cum t inducatur s etiam tacite per delationem habitum professorum, ad m. in c. 1. §. 1. de regul. t.

ANNOTATIO.

- a De quo dixi supra ad decis. 131. & 132.
- b Gratian. ad Velle. lib. 2. cap. 14. num. 17. Sord. decis. 328. sub num. 7. post 4. lib. 2. conf. Honded. conf. 32. num. 30. lib. 1.
- c Et quod professio t inducatur tacite per solum delationem habitum, Honded. conf. 38. num. 18. lib. 1. q. 1. plures cumulatim, latet Gratian. disp. cap. 4. n. 10. & ff. Menoch. de praesumpt. lib. 4. praesumpt. 83. num. 25. Malecard. de probat. cens. lib. 2. num. 14. & ff. Rota decis. 177. num. 1. per 1. in ment. dummodo tamen susceperit habitum defensor in ipso Monasterio, Menoch. de praesumpt. praesumpt. 83. n. 15. lib. 4. Azor. in l. 1. moral. lib. 2. c. 5. quae 3. per 1. & fuit dictum in Meten. professionis 15. Maii 1617. coram R. P. D. Vbaldo, & etiam est necesse, quod talis habitum deferens huiusmodi illum susceperit coram Abbatibus, & omnibus alijs Moralibus simul, Decian. conf. 1. 8. num. 1. lib. 3. cum alijs per Gratian. disp. cap. 4. n. 10. num. 37. & 38. Nam a. h. is qui ex se ipso assumeret habitum professorum, non se obligaret religioni, Calder. conf. 1. 1. 2. v. ff. assumptio autem de Regular. Gratian. d. cap. 4. n. 10. lib. 2. etiam requiritur, quod habitum nominum non sit distinctus ab habitu professorum, alijs data distinctio per delationem talis habitum non inducit tacite professio, vt bene declarat Gratian. d. cap. 4. n. 10. & ff. per plures. Et huiusmodi professio tacita non est subdita t Conc. Trid. Nauar. conf. 35. n. 5. de Regular. lib. 3. Rota decis. 177. sub num. 2. Gratian. disp. cap. 4. n. 10. num. 38. in fine. Excluditur autem huiusmodi tacita professio ex reclamationibus, & protestationibus in contrarium, Honded. d. conf. 38. num. 25. Rota d. decis. 177. num. 1. ubi plures cumulantur, & decis. 177. num. 1. per 1. in ment. ubi sub num. 1. dicitur sufficere protestationes, quae habent vim subscriptionis reclamationis, & fuit etiam late dictum in Brixiens. Parochialis 10. Martij 1610. coram R. P. D. Vbaldo, propterea huiusmodi tacita professio deducta ex delatione habitum tollitur ex metu reuerentia, licet alijs non sufficeret ad tollendam expressam, Rota d. decis. 177. num. 1. & plenius in dicta Brixiens. Parochialis, & hoc procedit indistincte etiam si tunc susceperit habitum ab initio solemniter facta, propterea reiecta doctrina Abbatis cap. 1. num. 14. de his quae vii. m. v. latet tenet Rota in Meten. professionis 19. Iunii 1617. coram R. P. D. Dunozero.

Glacius Beltraminus

Romana census scut. 18. millium.

Luna 24. Novembris 1608.

ARGUMENTVM.

Plura in materia accollationis censuum facta ab emptore occasione emptionis.

SUMMARYM.

- 1 Accollatio habet vim assumptionis debiti in se.
- 2 Accollatio relatua ad aliud non consistit de effectu, actione relati nihil operatur.
- 3 Accollatio, quae non habet effectum, non est attendenda perinde ac si facta non esset.

DECISIO CCLXXXVI.

D Vbitum an accollatio facta per Dominum Vebis Senatorem die 12. Septembris 1591 afficiat Principem, ita vt dicta die teneatur ad fructus, & fuit conclusum negativè, quoniam enim dubitari non possit de auctoritate Senatoris, cum haberet ad hoc speciale mandatum, & licet etiam verum sit dictam t accollationem habere vim venditionis *, & assumptionis censuum in se, seu debitorum accollatorum, t arrat-

men cum sit relatus ad loca Montium assignanda, quamdiu non constet, quæ, & quo loco essent per Principem assignanda, non potest super ea fieri ali- quod fundamentum. Constare autem hoc, & cer- tificari non potest, quia Principes aliqua loca Montium assignare non tenebantur, quamvis enim non tenebatur extinguere et debita venditorum, nullibi tamen dispo- nitur, quod ea extinguere deberet per assignationem locorum Montium. Rursus si illa accollatio non habuit effectum, unde perinde est ac si non fuerit facta, l. nihil s. t. ff. de inst. testam. l. si qui à Senator. c. l. rui, qui ff. de rescript. l. 11. c. l. n. C. si non compr. Indic. facit decis. Caputagen. 11 par. t. fuit enim postea de anno 1596, facta alia accollatio censuum cum declaratione, quod fructus census decuerit spectarent ad Viranos vendito- res, quæ accollatio non fuisse necessaria, imò non po- tuisset fieri, si prima fuisset attendenda, quia ea sicut dicti fructus per illud tempus spectassent ad Viranos, & non ad Principem, & mediantes illa vim accollatione fuit satisfactum creditoribus, & sic saltem facta fuit per eos approbatio.

ANNOTATIO.

- Accollatio debitorum habet vim solutionis, Mastril. decis. 37. nu. 7. Guarian. decis. 3. nu. 3. cap. 32. x. 14.

Salamantina Beneficij.

Veneris 28. Novebris 1608.

ARGUMENTVM.

Ecclesia Parochialis ex quibus probetur, & quænam sint requisita Parochialitatis.

SVMMARIVM.

- 1 Ecclesia Parochialis durat non amplius remaneat iura Parochialis, quia non erit nulla sunt qualitates.
- 2 Ecclesia Parochialis si transferatur in aliam Ecclesiam, desinit esse Parochialis.
- 3 Et maxime, quando alia Ecclesia, in qua est facta translatio, etiam ipsa est Parochialis, non enim possunt dari duo beneficia curata, & duo Curati in una, eademque Ecclesia.
- 4 Parochialis habet contra se iuris presumptionem, cum beneficia presumuntur simplicia.
- 5 Narratio, quæ est fundamentum gratiæ, requirit plenam probationem.
- 6 Parochialis probari debet iuxta requisita Parochialita- tis.
- 7 Principale requisitum est reciproca, & vicissitudinaria necessitas ministrandi, & recipiendi Sacramenta inter Curatum, & eius Populum.
- 8 Et ex sola administratioue Sacramentorum non inferitur ad dictam necessitatem, & ideo testes vltra depofiti- nem super administratioue Sacramentorum debentes deponere de dicta necessitate.
- 9 Item requisitum Parochialitatis est distinctio iurium.
- 10 Parochialis non probatur ex cura animarum, quia po- test esse cura sine Parochialitate.
- 11 Parochialis non probatur ex fide Baptismi.
- 12 Item nec ex cæmeteris, cum cæmeterium possit habere Ec- clesia ex am non Parochialis.
- 13 Fama, quando non sonus in antiquis, non probat.
- 14 Excommunicatus, quando non sonus in fide recentis, non probat.
- 15 Parochialis non probatur ex presentibus factis per communionem, quia Episcopi possunt providere eorum de beneficiis non Parochialibus per communionem.

DECISIO CCCCLXXXVII.

Resolutum fuit gratiam Ioannis non esse iustifica- ram etiam in eo, quod narravit Ecclesiam Sancti Cypriani parochialem, quoad alia enim nullæ adhuc sunt probationes, fundamentum Dominorum fuit, quia in confesso est apud partes hodie non exarare Ec- clesiam Sancti Cypriani, cum sit diruta, & solo aquata, sicut tamen non erat ipsa Ecclesia, necerim exta- bant eius iura parochialis, quia non erit nulla fuit qualitates, l. cur, qui in Promissa. ff. si cert. pri. & parochialis non potest stare sine Ecclesia eius subiecto, nec velle. s. si absentes, & ibi notat Ang. ff. de pri. hered. Bald. in l. omnia, nu. 1. in fine. c. de testam. Non obstat præsentia translatio; quia ex depositione testium non apparet, quid sit translatum, an titulus seu parochialis, an ius curæ vel eius exercitium, & ubi Ecclesia parochialis ad alium locum transferretur, desinit esse paro- chialis, ut per Mandol. in præf. Signat. grat. in tit. de trans- lat. vers. quando parochialis Ecclesia, quod tanto magis videtur in casu isto procedere, & quia Ecclesia Sancti Pauli ad quam pretenditur translatio est curata, & si hoc beneficium esset curatum, darentur duo beneficia curata, & duo curati in eadem Ecclesia, quod non est dicen- dum, ut late per Oldrad. consil. 67. & dixit Roza in Ra- canaten. parochialis o. Maii 1577. coram Lauteramo, & in Salaman. præsentia parochialis vicina Ianuarij 1594. coram Orano. Videbatur etiam aliquibus ex Dominis non probari, quod Ecclesia Sancti Cypriani antetran- slationem esset Parochialis, parochialis enim, & quæ contra se habet iuris presumptionem, Agil. decis. 676. Staphil. de la. grat. ut. de quatuor. ff. de benef. in præf. & fuit dictum in vna Calaguritana Congregatione 16. No- vembrii 1571. coram Oradino. in Sabinen. decimarum 30. Aprilis 1599. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilo, tunc sit fundamentum gratiæ Ioannis, & causa suæ concessionis, requirit plenam, & concludentem probationem, Agil. decis. 615. Put. decis. 166. lib. 3. fuit dictum in Bononien. Prioratus 9. Iunii 1606. coram R. P. D. meo Manzanedo, & sæpissime in alijs. Non videba- tur autem bene probata in ijs requisitis parochialis, de quibus per Staphil. ubi supra nu. 20. Sarnen. in rep. de ideo quest. 11. & late in dicta Racanaten. Parochialis. De- ficit enim secundum prædictos Dominos in primis illa reciproca & vicissitudinaria necessitas ministrandi, & recipiendi Sacramenta, quæ requiritur inter Curatum, & eius populum, & ut dicunt Sarnensis, & alij, & fuit dictum in illa Sabinen. decimarum coram Illustrissimo Pamphilo, & propterea testes, & Ioanne inducti, dum deponunt de ista administratione Sacramentorum, nec dicunt de necessitate, & potestate cogendi, nec concludunt parochialitatem, glo. Can. elem. ad duos in verb. impediens, ubi Card. quest. 9. Imol. n. 32. de sepulch. Abb. in cap. de multa nu. 24. vers. si ad alios de prebend. cum alijs testibus in dicta Racanaten. & fuit etiam dictum in Civitaten. decima- rum 6. Februarii 1598. coram Illustrissimo D. Cardinale Mantica. Videbatur etiam non bene probari per testes, & distinctionem iurum, quod est vnum ex requisitis ad parochialitatem, quia non reddunt rationem eorum dicti, & videtur confundi ex eo, quod dicunt Pa- rochianos Sancti Pauli, & Parochianos Sancti Cypriani recipere Sacramenta per vnum, & eundem mini- strum ad vnum fontem, ad vnum altare. Non obstant multa, quæ dicuntur per testes, quæ concernunt curam animarum, quia talis & cura potest esse sine paro- chialitate, Io. Andr. & alij in cap. super ex. de prob. in 6. & fuit dictum in dicta Racanaten. & in Civitaten. decima- rum de anno 1596. coram Gypso. & in superdicta Sabinen. decimarum. Non obstat, quod testes dicant in Ecclesia Sancti Cypriani fuisse fontem baptismale, & Cæmeteri- um, quia nec fons baptismi probat parochialitatem, & Cæ- terd. in elem. l. in 4. quest. 27. Anchar. in a. nu. Imol. in 6. &

- de baptis. Feder. de Sen. conf. 80. nu. 3. Dec. in cap. ad aures num. 10. de re script. Satten. A. ques. 1. 1. post num. 8. & dixit Rota in dicta Ratanensi. Nec Cœmenterium, cum etiam
- 12 Ecclesia ¶ non parochialis, nec curata possit illud habere ex consuetudine, vel concessione Episcopi. Io. And. in 1. nonnulli. col. final. vers. ff. per tabum recipiendum, & ibi Bart. num. 10. de sepul. Feder. de Sen. conf. 135. nu. 1. Satten. ubi supra nu. 8. Rota in dicta Ratanensi. Non ob-
- 13 stat, quod testes conentur deponere de fama, ¶ quia cum non simus in antiquis, non probat, l. 3. §. eiusdem. ff. de test. Bald. in l. mulier. sub num. 1. vers. ratio est. C. de quest. Dec. in r. n. 36. de appell. & ita etiam responderet enunciativis, ¶ quæ non probant in factis recentis, Innoc. & alij in cap. cum in iure. de off. deleg. glo. in l. item aliquis in verb. ex hoc. ubi Bart. nu. 1. C. de iur. deb. & fuit fœpissimè reſolutorum. Quod Ecclesia fuerit per concensum prouiſa, non probatur, quia fides, quæ datur, non dicitur, quod prouiſiones sint effectum sortite, sint factæ in hac eadem materia vacatione, & dederint occasionem litis, quæ hodie agitur, & vocant Ecclesiam Sancti Cypriani vicinam
- 14 Ecclesie Sancti Pauli. Et probatio non releuatur, quia ¶ Ordinarij possunt prouidere de beneficiis non curatis per concensum, & laudabiliter, siue videmus fieri in Curia coram Illustrissimo Vrbis Vicario.

ANOTATIO.

- a Et de hoc dicam infra ad decis. 401. factum in eadem causa.
- b De quo supra ad decis. 370.
- c De requisitis ad Parochialitatem plenissimè habetur penes Gonzal. super regul. 8. glo. 6. num. 34. et 39. & etiam penes Rot. diuers. decis. 51. par. 1.
- d Et quod sit necessaria illa vicissitudo in obligatione inter existerem curam animarum, & Parochianos, Rota de decis. 33. sub num. 3. par. 1. in recet. ad decis. 247. sub num. 3. par. 1. in recet. Gonzal. d. glo. 6. num. 36. & fuit etiam dictum in Calaguriana, de iur. in 11. Decembris 1619. coram R. P. D. Pamphilo.
- e Roman. conf. 36. nu. 2. & 3. Rota d. decis. 51. nu. 24. Gonzal. d. glo. 6. num. 37. & fuit dictum in Cuiusdam. Decimarum 16. Iunii 1597. coram Gypho, ubi fuit dictum non sufficere habere vsum fœpelledi, & baptizandi, nisi dicta illa distinctione limitum.
- f Rota d. decis. 51. nu. 37. & in recet. ad decis. 247. sub num. 3. par. 1. Gonzal. d. glo. 6. nu. 36.
- g Scraph. ad decis. 1024. nu. 8. Rota d. decis. 51. nu. 28.

Olinerus getramum.

Romana fideicommissi de Iacobatiis.

Veneris 5. Decembris 1608.

ARGVMENTVM.

Excessus in materia census an attendatur ratione valoris rei quoad proprietatem, an verò ratione fructuum. Hypotheca an, & quando causet caducitatem.

SYMMARIVM.

- 1 Censui ut dignificetur an excedat medietatem rei censuata rsi attendendum non videtur, sed proprietatis, de qua tamen dubitatur, sub num. 5.
- 2 Ex hypotheca non incurritur pena adiecta alienationi nisi fuerit deueniunt ad traditionem. Traditio actualis requiritur, ut incurritur caducitas, latè num. 9.
- 3 Hypotheca conditionaliter constituta non causat caducitatem, antequam purificetur conditio, qua probatur debet ab eis, qui prestandi caducitatem.
- 4 A caducitate quilibet causa etiam minor iusta excusat.

- 6 Censui pro sui validitate requiritur, quid fructus rei censuata superent, vel adæquant Censum.
- Censui est valide constitutus, si fructus sint sufficientes, licet valor rei non correspondat, & nu. 10.
- 7 Censui quando imponitur, non emittit rei, sed ius exigendi certam quantitatem fructuum ex illa.
- 8 Censui non perit, licet pereat pars fundi, super qua est impositus, dummodo sufficiant fructus partis remanentis.

DECISIO CCCCLXXXVIII.

Fuit conclusum non intrare contrauentionem, cum enim fuerit reſolutorum census potuissit imponi, & censeri impositus super medietate domus, quæ erat propria, & libera Martij, & Tacquinij, dummodò non excederent dictam medietatem, quod fuit reſeruatorum particulariter videndum, & hodie ageretur an probetur talis excessus, visum fuit Dominis non probari, & quia excessus potest dupliciter considerari, vel quia fructus census excedant fructus, qui ex medietate domus percipiuntur, vel quia pretia census valore medietatis ipsius domus quoad proprietatem, & dominium, censuerunt ¶ Domini excessum in proposito considerari debere hoc fecundo modo, qui sine dubio non adest, vel saltem non probatur, Domini enim de Iacobatiis non præcedunt, vel non probant sortem principalem censum excedere medietatem proprietatis domus, ita ut adit contrauentio, per quam fit incurſus caducitas. Addebat aliqui ex Dominis non probari etiam excessum respectu fructuum, quia census Clauarij impositus ex maxima parte pro extinguendo ære alieno hereditario debet imputari in medietate domus fideicommissaria, non autem in libera, licet enim dicatur etiam ex parte impositus pro repacatione totius domus, Dominus de Iacobatiis incumbit onus probandi, quanta sit illa pars, quæ fuit in repacatione erogata. Videbatur etiam aliquibus non esse impurandum censum Martij Antonij Moretti, qui non fuit impositus super domo, de qua agitur, quominus autem fuerit in specie hypotheca in euentum non solutionis fructuum, atamen hæc hypotheca fuit nulla, & non apparet, quod fuerit ¶ deueniunt ad traditionem, quæ requiritur, ¶ ut incurſus pena ex hypotheca, Bald. in c. 1. §. aut laniellus num. 4. vers. sequitur in textu, quod. mod. seg. amir. latè Negul de pign. in 3. memb. 2. par. num. 78. et seg. Corbul. de caus. prinat. ab alien. l. i. nu. 33. faciunt tradita per Lambert. de tem. mal. in fin. nu. 159. vers. et post. ab. & per Petr. à Petr. de fideicom. q. 8. num. 14. vers. post. autem. Accedit, quod dicta hypotheca fuit conditionaliter adiecta in euentum non solutionis fructuum, unde dato, quod de sui natura causaret caducitatem, hoc tamen præſtari ¶ non possent, requam existeret conditio, ex cumulatis à Titaguel. de rrr. l. ymag. §. 1. glo. 1. num. 12. & à Corbul. de prinat. ab alien. l. i. nu. 36. num. 3. et 4. etiam conditionis purificationem, cum non probent Domini Iacobatiis, non possunt ex hoc censu prætereundere contrauentionem. Ex quibus fuit conclusum non apparere de aliqua contrauentione saltem ad effectum incurrendi caducitatem, ¶ pro qua excusatio quælibet etiam minus iusta causa credendi sufficere solet. Agitur, §. post. ff. de liber. cens. Ang. in l. plegy. C. ad leg. Flau. de plag. Corbul. de prinat. ab non solut. ann. l. 17. num. 1. Circa illud autem, quod dictum est, esse attendendum ¶ excessum respectu valoris rei, non fructuum, ¶ si opus esset, ego in eum partes libenter audirem, id quia materia est exemplaris, tunc quia, ut credo, non caret dubitatione, quia pro validitate census, requiritur ¶ quod prædij reditus superet, aut æquet censum, ut per Nauat. de rrr. post. nu. 79. ¶ & quia non emittat rei, sed ius exigendi quantitatem fructuum ex illa, ut dixit Rota in Romana Census po. Odoberis 1602. coram Illustrissimo Cardinali Millino, in qua fuit dictum non

8 non esse curandum, ¶ si pars fondi, super qua fuit impostus census, perierit, modò fructus illius partis, quæ remansit, sufficiant pro solutione census.

ANNO TATIO.

- 9 a Requiritur, quoddam fuerit deuentum ad actuale traditionem, ad effectum, quod ob alienationem, seu hypothecam incuratur caducitas, ut patet hic allegata Clu. 5. *emphyteusis, quæ l. 13. nam 3. Memoch. cap. 18. n. 3. & seq. & dicit Rota in Ferrar. bonorum de Schinobis 15. Nouem. 1619. coram R. P. D. Paphio*, adeo quod nec etiam sufficeret clausula (*constituit*) quæ solè operari effectum traditionis, cum ad istum effectum potius requiratur actualis traditio, prout statim clausula (*constituit*) statim resoluit Rota in Vrbeutana hereditatis 24. Nouemb. 1614. coram R. P. D. Manzamedo, ubi dicit hanc opinionem esse æquiuocam, & à grauissimis Doctoribus approbatam, & ibi Rota recedit ab alia decisione in eadem causa, in qua contrarium fuisse resolutum, & in dicta causa Vrbeutana agitur de translatione possessionis mediante reservatione usufructus, *iuxta text. in l. quædam. C. de donat. & hanc etiam opinionem in terminis clausulæ (*constituit*) tenuit Rota coram Sanctissimo infra in decis. 510. ubi latè firmatur, & plures cumulantur, & eam etiam pluribus exornat Gundop. decis. 100. *de priuilegiis, vsque ad n. 6. & Frazia de feud. lib. 3. in verbo (propria auctoritate)* & hæc opinio eo magis transit sine difficultate, quando in alienatione est reseruatum ius domini directi cum clausula (*non aliis*) quæ clausula licet non præferat à caducitate, quando fuit deuentum ad actuale traditionem, tamen bene præferat quando traditio est facta per claus. (*constituit*) aut alium similem modum factum, ita dicit Rota in Imolen. bonorum 18. Iunij 1614. coram R. P. D. Coccino Decano, sequendo Cordab. de caus. priuileg. ad alienat. nam. 52.*

- 10 b Pro validitate ¶ census non esse habendam rationem valoris, & estimationis ipsius rei, super qua census imponitur, sed solum fructuum, quos res censuata reddat, vel reddere potest, latè tradit Cinc. de censibus part. 1. c. 3. qu. 2. art. 1. sub n. 2. & 9. hanc sententiam amplectitur, & dicit rectissime Ioan. Azor in lib. mor. par. 3. lib. 10. cap. 6. quæst. 5. Io. Franc. Leon. in suo tractatu. for. decis. par. 2. cap. 1. de censibus nam. 52.

Offitium Beltraminus.

Romana fideicommissi de Iacobiatis.

Mercurij 10. Septembris 1608.

ARGUMENTVM.

Recognitio scripturæ qualiter sit facienda.

SVMMARIVM.

- 1 Testis deponens de recognitione, si subdole, reseruat tamen omni errore, non videtur bene certus de veritate sue attestacionis.
- 2 Recognitio debet fieri per duos testes, & quando non viderunt scribere, sed habent notam manum, requirunt etiam aduincula, & num. 6.
- 3 Antiquum in materia testium dicitur, quando excedit 60. annos, & latè num. 7.
- 4 In materia verò instrumentorum quando dicatur antiquum, & num. 7.
- 4 Archiuum Vrbe ut tribuat robur scripturæ, inter alia requisita est necessaria recognitio ex Statuto Vrbe.
- 5 Recognitio facta per vnicum testem in materia recentis non sumit robur ex aduinculis, nam ex aduinculis robur sumat, est necessaria recognitio per duos testes.

DECISIO CCCCLXXXIX.

D Omini concorditer tenuerunt transumptio non esse fidem adhibendam, quia manus Hieronymi, qui dicitur Notarius rogatus de testamento, non est sufficienter recognitus ex vnicò teste, cuius etiam depositio aliquibus Dominis non omnino satisfaciebat, ¶ cum in fine dicat, de depositis, *referunt omnes errores*, ita vt non videatur bene certus de veritate sue attestacionis. Duo enim testes ad minus ¶ exiguntur tam ex forma Statuti, quàm ex dispositione iuris communis, & quando non viderunt scribere, sed habent notam manum, Rota requirit etiam aduincula, ¶ vt fuit dictum in vna Toletana matrimonij 2. 3. Februarij 1572. coram Robustio, & in Romana hereditatis de Mazzocchi 9. Martij 1580. coram Laurentino, & de Mediolanens. de Cusani 4. Februarij 1600. coram R. P. D. meo Iusto. Nec potest dici, quod sumus in antiquis, quia testamentum fuit factum de anno 1550. ita vt etiam non deducto tempore litis intercedat tantum tempus 58. annorum, cum tamen ad effectum, ¶ vt dicamur versari in antiquis in materia testium, requiratur 60. aut 70. anni, ¶ Put. decis. 118. lib. 2. Caput quæquid de recognitione scripturæ loquitur, decis. 5. par. 1. Statum expresse ordinat, quod fiat recognitio ¶ manus, & literæ eius, qui de instrumento rogatus dicitur per testes idoneos, aut per comparationem litterarum. Non obstant aduincula, quia ultra quod Dominis visis sunt pauca, aut non multum vergentia, & accendi solent in materia ¶ recentis, quando recognitio facta est per duos testes, non quando per vnum tantum vt supra dictum est, & seruauit Rota in Spolentana doris coram R. P. D. meo Iusto pluribus disputata, in qua noluit adhibere fidem ex recognitione vnus testis, qui bene recognoscebat in forma concurrente recognitione alterius per similitudinem cum quibusdam aduinculis, nisi quando fuit producta acceptatio scripturæ obligationis, ea etiam, quæ per aduincula allegantur, respiciunt obseruantiam scripturæ, quam Domini reseruauerunt particulariter videndam.

ANNO TATIO.

- a Recognitio ¶ per testes, qui non viderunt scribere, sed habent notam manum, non aduincitur à Rota, nisi de vterius concurrente aduincula, Rota decis. 124. n. 3. & 4. par. 2. decis. de latè decis. 303. par. 1. in recent. & fuit dictum in Vlixbonens. matrimonij 21. Iunij 1613. coram Cardinali Sacato, ubi aliz decisiones cumulantur, & fuit dictum in Bononiens. bonor. de Grifonibus 24. Maij 1618. coram R. P. D. Buzatio, & tradit Rota Bononiens. inter decis. nouiter impetitis decis. 80. n. 44.
- b Antiquum ¶ vt dicatur in materia instrumentorum requiruntur centum anni, prout in finibus cumulatim tenuit Rota in illa Ferrar. territorij 15. Martij 1607. coram bononiens. Ponia, & in decis. 167. sub nom. 43. par. 1. in recent. Seraphin. decis. 324. num. 1. Garz. de benef. par. 1. cap. 3. num. 124. & seq. Menoch. de arbitrio 3. n. 6. in materia verò testium antiquum dicitur, quod excedit 60. annos, Rota decis. 111. n. 13. par. 2. decis. de decis. 194. sub nom. 2. par. 1. in recent. Garz. qui plures cumulat de cap. 2. num. 164. & 165. Gabr. cap. 149. n. 11. lib. 2. Farinac. de test. quæst. 47. n. 100. & 122. & de testib. quæst. 69. num. 145. & tam in testibus, quàm in instrumentis tempus litis detrahendum est ad effectum diuenerandi temporis antiquitatem, Seraph. decis. 74. num. 2. Rota decis. 125. in priu. de decis. 118. n. 1. par. 1. dea. cum aliis cumularia per Garz. de cap. 2. num. 167. quod est verum, quando agitur de instrumento, super quo consistit principale fundamentum iuris causæ, secus verò est si ageretur de instrumento, in quo non consistit principale

capite fundamentum totius causæ, sicut verò est si ageretur de iuramento, in quo non consistit principale fundamentum litis, sed incidenter in progressu causæ producitur, prout iam declaravit Rota in Toderina Causa Sancti Angeli coram Cardinali Lancelotto Seniore, cum qua declaratione patet responsio ad decis. Scraphini 932. num. 1. & ad decis. Put. 349. num. 1. ubi. 2. in quibus dicitur non esse detrahendum tempus motæ litis, verum non obstante præstatione certi temporis, de qua supra pro arguenda antiquitate extat etiam alia communis, & recepta opinio, quod hoc totum fit positum in iudicantis arbitrio. Menoch. post alios de arbit. d. 1. c. 3. num. 2. Surt. conf. 147. num. 3. & hanc opinionem Rotæ placuisse fuit dictum in Bononiens. fideicommissi de Rubica 12. Februarij 1618. coram R. P. D. Vbaldo.

Et hanc decisionem sequens fuit Rota in Romana fideicommissi de Vecis 17. Ianuarij 1620. coram R. P. D. P. 10240.

Olietius Beltraminus.

Parmenf. Status.

Peneris 5. Decembris 1608.

ARGUMENTVM.

Testes quando dicantur singulares singularitate obitatoria, vel diuersificatiua, & an diuersificatiua vitiet eorum depositiones.

S Y M M A R I V M.

1. *Ad iuramentum pluries contrahi, & iterari potest, & vide num. 7.*
2. *Testes non possunt redargui de singularitate obitatoria, quando deponunt de actu iterabili.*
3. *Singularitas diuersificatiua latè sumpto vocabulo dici potest obitatoria, & num. 11.*
4. *Singularitas diuersificatiua vitiat probationes, quia eas diuidit, & quoad hanc effectum non differt a singularitate obitatoria.*
5. *Singularitas obitatoria contingit non solum per directam contradictionem, & reductionem ad impossibile, sed etiam per reductionem ad inuersionem.*
6. *Per similitudinem perituræ communiter accidentibus.*
7. *Matrimonium a communiter accidentibus non multiplicatur.*
8. *Testis deponens dubitatione de tempore non dicitur discordare ab aliis deponentibus de certo tempore.*
9. *Testes præsumuntur conuicti, nisi probentur singulares.*
10. *Testes ut redeantur ad concordandum, præsumuntur pluralitatis actum.*

DECISIO CCCXC.

Placuit Rotæ audire Dominos de Rangonibus stricte super prima parte decisionis vltimo loco factæ in eo, quod dicebatur indagacionem temporis in depositione Don Baptiste tendere ad reddendum cum singulari singularitate obitatoria, vel sibi contrarium, contra quod Domini de Rangonibus se neutrum intendere obiciebant, quia dicebant agi de probatione matrimonij, quod pluries contrahi, & iterari potest, Specul. de iust. 5. *non de interrogatorio*, num. 16. & ob id non solum non reddere contrarietatem in teste, quod sed nec etiam posse redargui de singularitate obitatoria, quæ contingit in actu non iterabili, neque iterato, sed potius singularitate diuersificatiua, quæ est de actu multiplicabili, vt per Aym. de coniug. temp. par. 4. 4. *sed enim* num. 2. & 3. Quo non obstante Domini in eadem sententia permanserunt, omisso enim, quod singularitas in actu iterabili, & quam diuersificatiua vocant Aym. & alij adducti, hinc latè sumpto vocabulo ob-

bitaria dici potest, vt per Socin. iun. confil. 82. num. 18. lib. 4. Franc. Curt. in *Ladonendi sub* num. 168. ff. de iur. iuran. quod comprobatur Soc. iun. ex doct. Bald. in *rad. de contrail. inuictis*, vers. *et ergo duplex*, ubi dicit duplicem esse singularitatem, obitariam, quæ infringit testimonium, & adinulcatuam, quæ testimonium coadiuuat, quam distinctionem sequuntur Felin. in *cap. licet ex quadam*, col. 1. num. 9. & *et tunc duplex*, de testi. Curt. conf. 17. num. 2. Franc. Curt. in *Ladonendi* num. 168. Nihilominus ad effectum, qui fuit à Rota consideratus conuincendi probationes, non multum refert, quod verum sit in obitatoria propria, vel in diuersificatione, quia Bald. in *decis. alleg. confil. 25. lib. 3. de hac* 4. diuersificatiua loquens dicit, quod lacerat probationes, quia eas diuidit, quem sequitur Aym. confil. 41. num. 7. Roland. conf. 95. num. 2. & 21. lib. 4. Gabr. confil. 40. num. 17. in fine lib. 2. Rim. iun. confil. 644. num. 67. & seg. Surt. conf. 107. num. 21. & dicit Bald. in *edict. causam*, sub nu. 11. de probat. quod talis singularitas omnino vitiat probationes, quod etiam tradit Felyn. in *cap. licet ex quadam*, col. 4. vers. & hoc etiam eleganter de testib. Corn. conf. 247. num. 11. lib. 1. Surt. ubi supra. Et non solum lacerat, & vitiat, quia scindit, & diuidit probationes, sed quia per eam dictum vnus testis debilitat, elidit, & detrahunt de fide alterius, Bald. & Felyn. in *locis proximi allegatis*. Doc. in *d. licet ex causam*, num. 61. de prob. Cacciaulph. in *dist. 1. adonendi sub* num. 109. Franc. Curt. sub num. 167. Aym. de coniug. temp. 4. par. vers. *sed enim sub* num. 7. & conf. 167. num. 4. Socin. iun. conf. 99. num. 2. lib. 2. Ceph. conf. 448. num. 8. Vltius dicant Domini veram quod obitariam contingere non solum per directam contradictionem, & reductionem ad impossibile, sed etiam per reductionem ad inuersionem, Bald. in *scripturam* num. 9. C. de fid. iust. Gerzmant. conf. 66. num. 13. ante finem, & est de mente Imol. in *c. cum tu*, num. 4. ante finem, vers. *fallit*, ubi redus possunt, ubi etiam Felyn. sub num. 11. vers. *item procedi de testib.* Et cum verisimilitudo petatur à communiter accidentibus, vt dicit Bald. in *d. scriptura*, num. 7. Grammat. d. conf. num. 39. & sequen. quod à communiter accidentibus matrimonium non multiplicatur ultra alias inuersiones similitudines considerandas ab informantibus. Non obstat, quod Specul. loquatur de matrimonio, & velit per huius multiplicationem, quia agitur, vt ipse dicit, ad concordandum testes, quæ concordantia aliquando fit per multiplicationem, & reiterationem, inquit *in d. non de ap. cum in de testib.* in casu autem nostro agitur de discordando probationes per pluralitatem, rursus loquitur Specul. ad effectum citandi peritum. Præterea Specul. & alij adducti loquuntur in testibus deponentibus de certo, & præciso tempore diuersi, quod non contingit in dicto Don Baptiste, qui deponit, de tempore non bene memor, dubitatur, & cum digressionibus (incircu) & (parum plus, vel minus) quod eo 8. 5. testis non dicitur discordare, sed potius concordare cum aliis probantibus certum tempus continentibus, Alex. confil. 156. num. 11. & seg. d. 5. Ruy. conf. 36. nu. 5. lib. 4. Cor. de testib. par. 7. num. 135. Aym. ubi supra num. 15. & conf. 78. sub num. 9. vers. *impium*. Beto. conf. 201. num. 4. lib. 4. Surt. conf. 12. num. 43. ad finem monialis flog. faciunt tradita per Alex. conf. 183. num. 3. in fin. lib. 7. Non subsistit, quod sufficiat possibilis iteratio, & quod testes possint esse singulares, quia iam prædictum manet conuictus de eodem actu, si non probentur singulares, inuoc. in *equaliter*, & quando col. 2. de exco. far. l. post Bald. in *l. 2. num. 4. C. de bon. poss. sicut. tab.* Alex. conf. 47. sub num. 6. vers. *non conuicti lib. 2. Arret. conf. 36. sub num. 4. Buzbat. conf. 23. num. 6. lib. 2. Ruy. confil. 105. nu. 1. lib. 4. Socin. conf. 145. num. 9. in fin. lib. 1. Dec. conf. 650. num. 8. Rim. sen. conf. 110. num. 8. Aym. conf. 78. num. 9. in fin. Gram. confil. 401. 7. num. 10. C. de testib. d. 5.*

onica de depositis, num. 5. fuit dictum in vna Lucana pen-
sionis 4. Junij 1774. coram bo. me. Card. Lancelotto, &
in Romana legati de la Porta 3. Decembris 1601. coram
R. P. D. meo Coccino. Et facit, quia si ad concordan-
dum probationes prefumitur pluralitas actuum, & vt
dictum est, & tenet Rota in vna Burgenf. decimarum
de Scalate 30. Ianuarij 1589. cora. Bubalo contra re-
gulam traditam in cap. cum Ioannes. de fidei iuramentum. inale-
dis magis pro concordia probationum debet excludi plu-
ralitas, & prefumitur vnicus: ex quibus, & aliis adductis
per informantes Domini perstiterunt in resolutis.

ANNOTATIO.

- 1 a Singularitas tunc diversificatio tollit testimonium probationem,
& tantum dicuntur probare milles testes singulares sin-
gularitate diversificatio, quantum vna, variat. de te-
stibus quib. 6. q. 2. num. 22. & num. 21. qui plures cumulas, ple-
ni. Gabr. conf. 40. m. 15. & sequ. lib. 2. ubi in fortibus ter-
minis loquitur de singularitate administratio, & dicitur
quod testes huiusmodi singulares non plus probant nil-
lequam vna.
b Cum aliis pluribus cumulat per Farinac. de testibus qu.
65. num. 38. & per Menoch. de presumpt. lib. 6. presumpt. 15.
num. 15.

Giacinto Bracciamini.

Perusina Donationis.

Veneris 12. Decembris 1608.

ARGUMENTVM.

Plura in materia infinuacionis, & etiam quan-
do sit necessarius consensus partis in con-
tractu filij.

SVMMARIVM.

- Minor donare potest cum iuramento, & donatio tenet, &
lati num. 9.
- Pater consensus requiritur in alienatione benevolenti filij
non est necessarius nisi in re bonis, in quibus pater
habet usufructum.
- Hoc procedit non ubi statuto requiritur consensus
patris in quocumque instrumento filij, quia dictum
Statutum est intelligendum in casu quo pater esset
debitus usufructui.
- Statutum requiritur certis solemnitatibus, non comprehen-
dit contractus iuratos.
- Infirmus non est necessaria sante illius renunciatione,
& iuramento, & num. 10.
- Iuramentum vnicum non potest supplere plures defe-
ctus, sed tot requiruntur iuramenta, quot sunt defe-
ctus, quot supplere debet.
- Limitatur non procedere, quando forma iuramenti est
impleta, & pregnant, tunc enim supplet plures defe-
ctus, & num. 11.
- Infirmum non supplet presentia iudicis.

DECISIO CCCXCI.

Cum pre-supposito, quod bona donata a Iacobo
Gentili eius mari ad legitem pueniente,
de quo, si opus erit, particulatim videbitur, Domini
resoluerunt donationem ab eo factam d. eius matri salu-
te validam, & tenet enim donatio a minore facta pro-
pter iuramentum. Authenti. Sacram. pub. Cod. si aduersus
vnd. Alexan. consil. 125. num. 3. lib. 1. Dec. consil. 132. post
num. 2. vbi. quatuor, & consil. 180. num. 4. Soc. de com-
muni consil. 259. post num. 1. lib. 2. cum multis cumu-
latis per Gabriel. de minor. consil. 1. num. 3. & per Hon-
dod. consil. 42. num. 16. & sequ. lib. 1. qui consuluit in do-

natione facta a minore matri. Neque obstat, quod pater
non consensit donationi, & quia consensus requi-
ritur in his tantum, in quibus habet usufructum, & au-
thenti. vt licet matri, & auia. in prin. Roman. consil. 112. nu.
3. Pat. Consil. 177. num. 32. lib. 4. Aym. consil. 84. num. 9. Clar. de
communi in 5. donatio quib. 6. vbi. an quatuor, quem in
hoc casu (quatenus pater habuisset propter alienationem
factam contra testamentum, & donationem restitui am-
fisset; Hinc etiam potest respondere ad Statutum Perusi-
num requirens consensum patris in quibuscumque in-
strumentis, & scriptis filiis militis, quia quando com-
prehenderet contractum donationis, quod negabant
aliqui ex Dominis, & esset intelligendum in casu, in
quo pater esset debitor usufructus, vt respiciat inter-
pretationem a iure communi, Bartol. & alij omnes in l.
omnes populi. in 6. quib. princip. ff. de inst. & iur. Goz-
dina. consil. 12. num. 39. & Vltra quod non comprehendit
contractus iuratos, Alexan. consil. 29. num. 8. lib. 1. Gabriel.
consil. 127. num. 14. lib. 1. Hondod. d. consil. 42. num. 12. lib.
1. & Non obstat defectus infinuacionis sante illius re-
nunciatione, & iuramento, Dec. consil. 239. num. 3. Cur.
han. de communi consil. 34. num. 1. Guidopapa. desil. 350. nu.
4. Decian. consil. 59. num. 78. lib. 2. Gabriel. consil. 132. nu-
mer. 66. & 69. de donat. & fuit dictum in Beneuaten.
donationis 21. Octobris 1581. coram Gypso, & in Ra-
uenennensi donationis 29. Aprilis 1596. coram bo. me.
Cardinali Seraphino. Nec obstat, quod iuramentum
vnicum tot defectus supplere non valeat, quia plura
leguntur iuramenta in instrumento donationis. Et quan-
do forma iuramenti & non est restricta, sed ampla, &
pregnans apta comprehendere omnes defectus cum
precedenti promissione habendi rata omnia, & singula
in instrumentum continens iurando omnia, & singula at-
tendere, & non contrarietate sub pena perijurij. prout
in casu isto cessat difficultas iuramentum supplere omnes
defectus ex cumulat in dicta Rauennensi. dona-
tionis, in omnem tunc eventum presentia iudicis, qui illi
interfuit habet vim infinuacionis, Corn. consil. 36. num. 1.
circa med. lib. 3.

ANNOTATIO.

- Donatio facta a minore cum iuramento tenet, item
Auth. Sacramenta probant. c. si aduersus vtriusque locum
habere, etiam in donationibus factis a minore dicit Gab.
de mor. consil. 5. num. 8. & Hieronym. Gabr. in consil. 127.
num. 8. lib. 1. Surd. consil. 46. num. 12. & consil. 124. num. 13. & 14. Ro-
ta desil. 43. post num. 3. inter scriptis, penes Picum ad Statu. Vi-
len. Et quando donatio est super certa quantitate, ita vt
minor certus sit quid, & quantum donat, tunc non adest
aliquod remedium veniens contra dictam donationem,
vt dicit Gabr. d. consil. 127. sub num. 8. & 9. lib. 1. Mand. Consil.
21. sub num. 3. Surd. consil. 46. sub num. 16. vbi. & quatuor. Rota
desil. 43. sub num. 9. & 10. par. 2. d. desil. si enim in tali casu
minor non posset reuocare donationem, ita nec etiam
minor, qui per iuramentum reprobatur maior, vt in
his terminis arguit. Item de test. lib. 2. tit. 4. §. for.
- Iuramentum tunc regulariter supplet defectum infinuacionis
intra opinionem, quam pluries tenuit Rota, vt penes
Caputaque. desil. 186. par. 1. vbi de communi, Seraphin.
desil. 472. num. 1. & desil. 474. num. 3. & desil. 184. num. 14. vbi
dicitur, quod ita sapit per Rota fuit decisiu. & de re-
cent. par. 1. desil. 513. num. 2. vbi. sante illius renunciatione, & de
desil. 46. n. 8. & fuit dictum in Vnicuique. Tertio Vercell. 10.
Junij 1613. coram B. P. D. Piramano, quod indubitanter
procedit, quando in specie filij infinuacionis renunciamus
cum iuramento prout plures cumulat disit Rota in d.
desil. 465. num. 7. par. 1. in re. cent.

Predicta non habent locum, quando adesset in loco Sta-
tutum, quod vltra iuramentum requireret etiam infinuacionem,
nam eo casu copulatiue requiritur, & iuramentum,
& infinuacio. Rota desil. 471. num. 3. par. 1. in re. cent. vbi
alioz decisiones referuntur. Et in desil. 351. num. 9. par. 2. in re.
cent. Mart. Rot. var. lib. 2. cap. 17. num. 13. & 14.

c In re

17 c. Inamentum quando non est restrictum sed amplum, & pragnans, suppleat postea plures defectus plures cumulando tradit Seraph. de *privat. iuram. priv. lib. 3. cap. 48. & plenè etiam Marebot. varior. lib. 1. cap. 27. n. 15. Seraphim. de. inf. 118. si vero iuramentum sit simpliciter prelatum, non supplet plures defectus, Sord. post alios, de *inf. 134. num. 12. & 14.**

Olinarius Balthemius.

Hispalen. matrimonij de Alcalà.

Luna 15. Decembris 1608.

ARGUMENTVM.

Metus nunquam censetur purgatus durante eadem causa metus, non obstante, quod actus gesti prae se ferant liberam voluntatem, & non obstante quocumque temporis intervallo.

SYMMARIVM.

1. Metus scilicet illatus durare presumitur.
2. Quod de plano procedit vigente eadem causa metus, & num. 8.
3. Metuolosi censentur omnes alius scilicet durante eadem causa metus, etiam si prae se ferant liberam voluntatem, & licet non, interdundumque animam.
4. Amplius procedere non obstante quocumque temporis intervallo.
5. Metus causa dicitur durare, donec visus ille, qui metum induit.
6. Metus purgatio requirit, ut ille, qui metum passus fuit sit in plena libertate constitutus.
7. Actus purgatio cessat siamibus precedentibus protestationibus metum passus, maxime vigente eadem causa metus.

DECISIO CCCXCII.

Actum fuit de purgatione metus per D. Marchionissam passam in contrahendo matrimonio cum Don Philippo, quae discussio triplicem habuit inspectionem, prout tria respiciat tempora; tempus videlicet, quo hac vita functus fuit D. Petrus Lopez Portocarrero Marchio pater Marchionissae, tempus, quo Marchioni supermixit Card. de Castro Archiepiscopus Hispalen. & demum tempus post obitum utriusque Domini peto nunc determinantes primum tempus tantum sine contradictione, & difficultate resolverint per actus factos vivente Marchione parte non fuisse purgatum metum, moti ex regula, quod metus scilicet illatus durare presumitur, Barbat. in l. 2. num. 10. C. de his qui vi, metuolosi cens. ff. Aret. conf. 14. num. 18. Inf. conf. 161. eolum. penult. vers. bene scire, quod notabatur, lib. 3. Rebuff. conf. 68. num. 14. decif. Pedemon. quae alios allegat, & rationem adducit 179. sub num. 11. vers. sub infra, quia regula ad excludendum purgationem metus vasa fuit Rota in Neapolitana Professionis 16. Junij 1598. coram Orano. Et de plano procedit vigente causa, & ratione metus, cap. cum locum, de spons. cap. accedens, de procuratoribus. Bart. in l. penult. num. 7. v. obitum Inf. sub n. 3. vers. servio tenet, ff. de condi. ob temp. conf. Bald. in l. 1. sub num. 10. vers. si de causa, C. quod non cens. Angel. in l. qui aliena, §. Calvis. ff. de acquir. heredit. Barbat. conf. 14. num. 6. & 13. lib. 1. Alex. conf. 98. sub num. 7. lib. 3. latè Dec. conf. 219. num. 4. circa med. vers. sed hic, & similibus. Purpurar. conf. 579. num. 14 & 15. Com. conf. 41. num. 1. in fine lib. 1. Paris. conf. 139. in fine lib. 4. Grat. conf. 38. num. 17 lib. 2.

Desjume Papalo.

Alba. conf. 77. num. 14. dixit Rota in Toletana matrimonio coram Illustrissimo Cardinali Seraphimo 23. Januarij 17. Martij, & 17. Octobris anni 1589. & prius in Nicien. matrimonij 27. Januarij 1586. coram Gypfio. Quamvis enim durat causa metus, & quicunque actus fiat, etiam si prae se ferat liberam voluntatem, & letum, in eundemque animam, necdum metum non purgant, Abb. antiq. in cap. super hoc, vers. si sine consensu eius, de remissionem, vbi etiam Io. Andr. Imol. & Abb. Alex. conf. 99. sub num. 8. lib. 3. Barbat. conf. 54. num. 5. Paris. conf. 53. num. 7. lib. 4. Grat. d. conf. 38. sub num. 17. cum aliis, quos refert, & sequi et Menoch. praesumpt. 4. num. 23. lib. 3. plures etiam cumulat Thomas Sanchez de matrimonio lib. 4. deservat. 18. num. 7. & fuit dictum in illa Toletana 17. Martij 1589. Sed potius enim magis confirmant, ut dixit Rota in praesilegata Neapolitana professionis coram Orano. Quod verum est, & quodcumque temporis intervallo intercedat, Bald. in l. 2. sub num. 10. C. de his qui vi, metuolosi cens. ff. Aretan. Lantepiscus, n. 4. C. de transact. Dec. in l. in amobus causis sub num. 12. vers. sed eadem causa, ff. de reg. iur. & d. conf. 119. sub num. 4. vers. si, primi ex 41. cum aliis per Thom. Sanchez vbi supra. Duravit autem & proculdubio causa metus, quamvis vixit Marchio metus illator, gloss. in cap. 1. in gloss. final. circa med. vbi Hostien. in verbo (monteneri mortui) Abba. num. 11. Imol. n. 14. de his qui vi, metuolosi cens. ff. Prob. ad Monach. in cap. vnde, num. 8. ad finem, eodem tit. in 6. Calderin. conf. 1. quid sit causa, Alex. d. conf. 99. num. 8. Dec. conf. 119. sub num. 5. vers. septimum adduco. Ruyt. conf. 120. num. 18. lib. 4. Purpurar. conf. 679. num. 15. Nam. conf. 451. num. 17. Rebuff. d. conf. 68. sub num. 14. Ioannes Baptista Ferretus conf. 79. num. 12. & tenuit Rota in dicta Neapolitana professionis. Ad effectum enim, ut metus durare presumatur, sufficit, quod datur eadem cogendi, & nocendi potestas, Aret. conf. 14. p. 8. Soc. conf. 263. postum. 1. lib. 2. Corn. d. conf. 41. num. 14. & 15. Boet. d. conf. 100. num. 13. Accedit, quod dicto tempore Marchionissa & nunquam fuit in plena libertate constituta, ut requiritur ad purgationem metus, cap. accedens, de procurat. cap. cum locum, de sponsal. Barbat. d. conf. 34. sub num. 15. Neuzan. conf. 53. num. 13. circa finem, & dixit Rota in dicta Toletana matrimonij 3. 12. & 17. Martij 1589. & in Neapolitana professionis 16. Junij 1598. coram Orano. Considerabant etiam Domini plures protestationes & Marchionissae praecedentes emissas tempore contracti matrimonij, siue ante, quae olim remouerunt consensum ipsius ab actibus futuris, ut plenè fuit deductum in prima decisione huius causae, impediebant purgationem metus, per assertionem eius causa adhuc vigente, ut resoluit Rota in dicta Toletana matrimonij 17. Martij 1589. Ex quibus & aliis deductis per informantes resolutum fuit pro continuatione metus toto tempore vitae Marchionis patris.

ANNOTATIO.

1. De purgatione & metus latè tractat Farinae. in suis fragm. 8. etiam per. 2. de metus, & nam. 16. v. siue ad 167. & quod durante eadem causa metus nunquam censetur metus purgatus, ultra hic allegata dixit Rota in d. conf. 705. num. 1. par. 2. in recess. & decif. 490. sub num. 4. & 570. sub n. 6. praeterea d. decif. 42. num. 4. par. 1. in recess. in qua vltima decisione dicitur, quod nec oscula, nec amplexus, nec alij actus prae se ferentes liberam voluntatem inducunt purgationem, quando datur eadem causa metus, & quod requiritur plena, & totalis libertas pro metus purgatione dixit Rota, d. decif. 490. sub num. 4. & firmatur in hac decisione sub num. 4.

Olinarius Balthemius.

E. c. Mediola

Mediolanen. decursus aquarum.

Veneris 19. Decembris 1608.

A R G V M E N T V M.

Instrumentum non dicitur publicum, si caret nomine, & subscriptione Notarij non obstante antiquitate, quæ etiam non probatur ex sola data instrumenti.

S Y M M A R I V M.

1. Instrumentum non est in forma probanti, si caret nomine, & subscriptione Notarij.
2. Data sola non probat antiquitatem, & num. 5.
3. Antiquitas non defendit instrumentum à defectibus substantiis.
4. Iura non esse in forma probanti opponi potest in secunda instantia, si nihil fuerit oppositum in prima, quando productio fuit in prima fuit verbalis, non reali.

D E C I S I O C C C X C I I I.

Resolutum fuit sententiam anni 1439. non esse in forma probanti, quia non habet faciem instrumenti, nec publicæ scriptoræ, caret enim nomine, & subscriptione Notarij, quod requiritur in publicis scriptura, Alex. cons. 131. sub num. 10. lib. 2. Capotaquen. decis. 104. par. 1. & fuit dictum in Neapolitana donationis 16. Decembris 1602. coram Illustrissimo Cardinale Pamphilio, & in sententia tradit Specol. de seu. 5. ut autem, quæ præmittimus, num. 21. caret etiam omnibus aliis requisitis ad publicam scripturam ex latè deductis per instantes. Non obstat, quod dicitur de antiquitate scripturæ, quia ultra quod fuit sola data non probat instrumentum antiquum, Put. decis. 186. lib. 3. antiquitas non supplet vitia visibilia, Innocen. in ex. infirm. vices, de appell. Paul. de Caste. cons. 81. sub tit. 3. vers. & si decurrit propter antiquitatem lib. 2. Alex. cons. 77. num. 11. lib. 3.

2. Accostamb. decis. 31. lib. 1. Nec fuit defendit à defectibus substantiis, Corn. cons. 42. num. 6. vers. & infra per lib. 2. fuit dictum in Burgen. de Caranza 27. Octobris 1579. coram Babalo. Non obstat, quod dicitur non posse opponi contra transumptum, fuit cum fuerit productum in prima instantia parte nihil opponente, Put. decis. 159. lib. 1. quia dicitur productionem fuisse verbalem iuxta morem illarum partium, & quod transumptio fuit facta linc pendente, & parte non citata. Observeantia non videbatur Demois benè probata, quoad alia iura, de quibus in dubio fuit reservatum particulatè singula examinati.

A N N O T A T I O.

1. Et quod fuit sola data non probat antiquitatem, nisi concurrant adminicula ultra decis. Put. 186. lib. 3. exiat alia decis. eiusdem Put. 429. lib. 1. & idem Put. decis. 9. de fide iudicij, & fuit dictum in Firmiana lrispartonatus 1. Decembris 1589. coram bozem. Penia, & in Hispanen. decimarum de Aymonze 11. Maij 1614. coram R. P. D. Pamphilio, & in Anconitana, seu Auximana Florem 15. Decembris 1617. coram R. P. D. Burato, si tamen scriptura ex oculari eius inspectio appareret antiqua, & haberet speciem instrumenti legalis, quod colligitur ex oculari inspectione subiecta Iudici, tunc data dictæ scripturæ probaret antiquitatem, ut fuit dictum in Sulmonen. præsentis vniouis 3. Junij 1619. coram bo. mem. An-

drea, & in eadem coram R. P. D. Dunozeo 7. Februarij

1610.

b De quo dixi supra ad decis. 299.

Glicerius Beltramianus.

Placen. & Toletana Canoniciatus, & Beneficiorum.

Veneris 12. Ianuarij 1609.

A R G V M E N T V M.

Subrogato gratiosè datur immissio in beneficio litigioso iustificato clericatu, & obitu defuncti in possessione, & ex quibus ista iustificatur.

S Y M M A R I V M.

1. Subrogatus est danda immissio iustificato clericatu, & obitu defuncti in possessione.
2. Clericatus probatur per testes deponentes de communi reputatione, & de publica voce, & fama.
3. Testis probat obitum in possessione, quando reddit causam suæ scientiæ ex amicitia, & familiaritate, quæ habebat cum defuncto.
4. Possessio de certo tempore probata presumitur continuata usque ad mortem, quæ presumptio suffragatur etiam heredi ad effectum obtinendi immunitatem vigore remanij leg. fin.
5. Obitus defuncti in possessione iustificatur ex publica voce, & fama.
6. Et maxime, quando non constat de aliquo rine partis adversæ, & num. 7.

D E C I S I O C C C X C I V.

Resolutum fuit pro Didaco informantem dandam esse illi immisionem in possessionem beneficiorum, in qua existebat Ludouicus de Obregon tempore mortis, cum iustificauerit suam Clericatum, & obitum Ludouici in possessione, quod sufficit pro obtinenda immisione in possessionem vigore subrogationis gratiosæ, ubi agitur, prout in casu isto, de beneficiis litigiosis, Pot. decis. 491. lib. 2. Mohed. decis. 1. ut linc pendens. fuit dictum in Burgen. beneficij de Panicoctuo 24. Octobris, & 28. Noembris 1588. coram Gypso in Meranden. Padochialis 17. Maij 1600. coram R. P. D. meo Decano, & sepulsi in aliis. Clericatum Didaci fuit probatus testes de communi reputatione, & publica voce, & fama, Rota decis. 1. 4. de probat. in amig. Agid. decis. 114. Mohed. decis. 21. in fin. de venen. Capotaquen. decis. 77. num. 4. par. 1. Quod verò Ludouicus decesserit in possessione, probat explicitè primus testis super primo reddeos causam suæ scientiæ ex amicitia, & familiaritate, quam habuit cum ipso Ludouico, hoc etiam probant alij duo testes, dum dicunt ipsum, dum viueret possedisse, fuit quæ possessio præsumitur usque ad mortem continua, ad not. in l. sue possessionis, C. de probat. Rota 4. dec. 4. and. in. in nou. & fuit in istis terminis dictum in Mediolanen. Cappellaioze 10. Maij 1594. coram Illustris. Card. Pamphilio, & in Hispanen. & Corduben. beneficij de 1. Junij 1597. coram Gypso, prout etiam in terminis l. fin. C. de edict. dñi. Adr. 162. dixit Rota 10. Romana Palastij 10. Octobris 1578. coram Lauetano, ad cuius legis instat procedit hæc immissio vigore subrogationis, Mohed. decis. 1. ut linc pendens. Preterea quia testes subiungunt per eius morem vacasse beneficia. Et satis probat, licet deponant fuit de publica voce, & fama, cum pro iustificatione ammiratur talis probatio, Rot. decis. 14. de probat. in nou. Agid. decis. 675.

Put.

6 Put. decis. 29. lib. 1. Mobed. decis. 1. de probat. Quod ꝑ procedit sine scrupulo in casu isto, cum non constet de aliquo titulo aduersarioꝝ b, vt fuit dictum in Hispalen. & Corduben. beneficiorum 2. Iunij 1597. coram Gyphio in Placen. Canonicatus 2. Martij 1599. coram Orano, & in Eginaten. Scholasticis 14. Aprilis 1603. coram me. Accedit, quod idem Ludouicus dedit de regula de annali contra Dictatum, quam executionem profecturi fuor aduersarij post Ludouici obitum ex persona, & possessione ipsius. Concurrit attestatio Notarij de obitu, & possessione.

A N N O T A T I O.

- a De quo dicti supra ad decis. 307.
7 b Referuntur, quæ alijs requirit plenè, & concludentem, probationem, sufficienter iustificanti per semiplemam probationem, etiam de publico voce, & fama, quando non constat de aliquo titulo in contrarium, Gonzal. super reg. 1. gl'f. 11. num. 107. qui plures decisiones Rote refert, & iuxta dictum in Cellonen. Præceptoria coram R. P. D. Corcino Decano impressa penes Marched. de canonis. tom. 1. fol. 318. & in Legionen. Canonici coram eodem similiter impress. penes eundem Marched. tom. 1. fol. 347. & in Querten. beneficiorum 12. Iunij 1609. coram eodem.

oluerint ut remittat.

Hispalen. matrimonij de Alcalà.

Luna 16. Ianuarij 1609.

A R G V M E N T V M.

Matrimonium à principio nullum non potest per ratificationem conualdari, nisi denuo contrahatur cum omnibus solemnitatibus à Concilio requisitis.

S Y M M A R I U M.

- 1 Matrimonium, quando fuit ab initio contractum per metum, vel ex aliquo impedimento, est nullum, cessante meto, & impedimento non conualdatur, sed requiritur, quod de nunc ex integro contrahatur cum solemnitatibus requisitis à Concilio.
- 2 Consensus est de substantia matrimonij.
- 3 Consensus deficiente sponte meto.
- 4 Matrimonium, in quo deficiit consensus non solum est ipso iure nullum, sed etiam dici potest non fuisse contractum, & adeo evanescere de iure iuranda.
- 5 Præsentia Parochi in matrimonio requiritur de forma.
- 6 De forma dicitur, quando quid requiritur sub pena nullitatis.
- 7 De forma qua sunt, debent intervenire in tempore, quo actus produciuntur in esse.
- 8 Matrimonium ipso iure nullum ex deficiente consensu non reuocatur ex consensu subsequente ut ex iure, sed ut ex iure.
- 9 In ratificatione actus nulli consideratur tempus ratificationis, & num. 16.
- 10 Ratificatio actus invalidi nihil aliud est, quam novus actus.
- 11 Idem requiritur eadem forma, & solemnitates in ipso ratificatione, quæ est necessaria in actu de non facto, & num. 17.
- 12 Retractatio non fit, quando actus est omnino nullus, quia non inuenit principium conseruabile.
- 13 Consensus ubi requiritur certo tempore, nunquam retractatur.

- 14 Refignatio nulliter facta à procuratore, qui non impo-
mandatum, non censetur ex ratificatione pro-
cipalis refignatio, sed denuo est præstandum novum
consensus firmatis.
- 15 Matrimonium, non occultum dicitur, quod prebati potest.

D E C I S I O C C C X C V.

Pretendebatur pro parte D. Philippi purgatio metus ex longa cohabitatione, & multis actibus, quos dicebat esse spontaneos, & non solum libero, verum etiam læto animo factos; pro parte vero Marchionisse respondebatur non probari purgationem, & probatam non releuare, & quod metu cessante, & animo ad suam libertatem redacto requireretur matrimonium denotò contrahi adhibitis, seu repetitis solemnitatibus à Sacro Concilio Tridentino requisitis. Et propterea dubitauit de ordine Rote, an constet de purgatione metus, quæ suffragetur D. Philippo. Quo dubio proposito Domini resoluunt per actus factos viuente Marchione parte non fuisse metum purgatum, respectu autem temporis post mortem, nihil fuit resolutum. Pro faciliore autem, & celeriori causæ expeditione Rota instante Marchionissa, & citato procuratore D. Philippi statuit, vt videretur, an fuerit necessarium, quod matrimonium de nouo cum solemnitatibus ab Ecclesia requisitis celebraretur, si enim requireretur, frustra laboratur super purgatione metus, quæ non sufficeret. Quod dubium Domini, informantes tantum Marchionissa, & affirmatiue resoluunt sequendo declarationem Sacre Congregationis Illustrissimorum Insuperum Concilij, quam in premissis terminis prius fuerat amplexa Rota in Toletana matrimonij coram Illustrissimo Cardinali Scraphino. Quoniam cumque enim matrimonium non tenet ex aliquo impedimento, quod ab initio viget, si postea cesset, opus est quod omnia de integro ponantur, quæ sunt necessaria, & deessentia matrimonij, vt ex multis bene comprobatur Victoria in suis resolutionibus Theologicis relict. 7. de matrim. in 2. punct. 1. par. vers. in contrarium num. 9. lo. Gutierrez in eadem. quest. 1. 18. num. 4. & trib. seq. relati in illa Toletana, & Nanc. consil. 14. de spons. & alij per informantes adducti, quorum rationes placeuerunt Dominis, quicquid in contrarium dicant Moderni. Cordub. lib. 2. de matrim. disp. 37. Et si hoc generaliter verum, in impedimentis, maxime procedere debet in defectu consensu, quia nullum est impedimentum ita dirimens, & nihil, à quo ita dependeat matrimonium, est enim ꝑ consensu de substantia matrimonij, c. 1. in 1. in fine, ubi gl'f. pen. Ant. de Butr. num. 10. & seq. Abb. num. ult. de spons. & causa efficiens ipsius, c. sufficiens 27. quest. 2. cap. cum apud, & cap. 1. de spons. cap. tunc de spons. duor. Concil. Floren. ex decret. de matrim. & probat, l. nuptias. ff. de reg. iur. Defectus autem consensus in Marchionissa est elatus stante metu, ꝑ quod nihil magis contrarium consensui, l. nihil consensui. ff. de reg. iur. c. super hoc, & ibi notat Abb. de reuoc. præteritum iunctis precedentibus protestationibus, vt bene per Ruyn. consil. 120. num. 24. & seq. lib. 4. Vbi autem in matrimonio deficit consensus, ꝑ matrimonium non solum est ipso iure nullum, Abb. in c. 2. num. 2. ubi alij communiter, de re, qui doc. in matrim. quoniam pello, per adult. sed etiam dici potest non fuisse contractum, quia ubi deficiunt substantiales, nihil dicitur actum, lo. Andr. in cap. 1. num. 3. ubi etiam Ant. de Butr. sub nu. 7. lo. de Anan. num. 1. de Sac. vn. Et propterea omnia sunt iteranda, & non est locus supplicationi, & dicitur post Host. lo. Andr. & alij ibi. Accedit etiam, quod præsentia ꝑ Parochi à Concilio requiritur pro forma, sicut dixit Rota in vna Floren. matrimonij 1. Februarij 1580. coram Viceomite, & probatur, quia Con-

- 6 **lium** procedit † annullando matrimonium eo absente factum, Bald. in l. 1. post num. 2. vers. in contrarium. ff. de lib. & testam. Felyn. in cap. cum dilecti. in quinto signo forme. de rescript. Dec. conf. 328. num. 11. Sacren. in reg. 7 de ration. quest. 8. in princ. † Quæ rusem sunt de forma debent interuenire in tempore, quo actus producitur in esse, Bald. in l. exheredari. §. fin. num. 3. ff. de off. Procon. Ant. de Butr. in c. cum consuetudinis an. 20. de consuetud. Felyn. in d. cum dilecti. r. 8. vers. et idem. Nec potest 8 agi de ratificatione ex subsecuto consensu, † quia si matrimonium metu contrahitur ex consensu subsequenti, reprobatalesceret, reconditalesceret ut ex nunc, non ut ex sane, ut notat. Abb. in c. ad id in 1. m. num. 1. in fine de 9 sponsal. † in ratificatione enim actus nulli consideratur tempus ratificationis, Sny. qui alios alleg. dec. 241. m. 70. b. cūm ratificatione actus inuoluit nihil aliud fit, † quam 10 nouus actus Lay. r. 6. ff. de hered. inst. ad uentur. fol. ff. de verb. signif. Soc. conf. 92. m. 11. h. 1. Menoch. conf. 80. m. 66. 11 † Et propterea omnis forma, & solemnitas, quæ debet interuenire in actu, ut valeat, interuenire debet in dis- cta ratificatione. Soc. ibi cum multis cumulatis per infortunatas, & tenet Rota in vna Romana donatio- nis 13. Iunij 1586. coram Illustriss. Cardina. Seraphino, & in vna Cuertana bonorum coram Illustriss. Cardi. Platæ, & superius in alijs. Nec potest deservire sole- mnitas per prius facta, quoniam, ut est dictum, illa debet concurrere de tempore actus, nec potest ab eo se- parari, † neque iurare potest fictus, aut retractatus, 12 † cūm non fiat, quando actus est omnino nullus Bart. in l. hereditarij r. 4. ff. de off. Procon. Alex. conf. 78. num. 4. lib. 7. Dec. an l. semper. quæ non prohibet nu. 26. ff. de reg. iur. quia tunc retractatio non inuenit principium consec- 13 uabile Bald. in l. fin. m. 2. c. ad Petrian. Et ubi † consen- sus requiritur certo tempore, prout requiritur ex dis- positione Concilij tempore, quo Parochus est præsens, vanquam retractatus Bald. in l. fin. sub n. 2. c. ad Petrian. facta simile de consensu præstatio iuxta formam regulæ 14 † a procuratore, † qui non implendo mandatum nulliter præstitit, Religio enim non conuulsiatur ratifica- tione resignans, sed denuo est præstandus nouus con- sensus formalis, Put. d. r. 11. l. 3. Cor. dec. 399. fuit dictum in Hispalen. & Corduben. presbiteriorum 1. Iunij 1592. coram Gryffo. Nullus autem remanet dubitandi locus, cūm habeamus in terminis declaratio- nem Sacre Congregationis, quæ audita ad relationem Ponensis sine aliqua discussione Rota in illa Toletana omisit longam disputationem super metus purgatione, & ordinari, ut causa expediretur, prout fuit expedita. Cessat etiam omnis scrupulus, quia non sumus in im- pedimento metus occulto, sed manifesti, cuius fuit conficius ordinarius Sacerdos, qui interfuit celebratio- ni matrimonij, & plures testes, qui postea de eo depo- 15 fuerunt, † manifestum enim non occultum dicitur, quod probari potest, gloss. in c. vestra in verb. notatum circa med. de cohabit. Cleric. & in cap. manifesti 2. quest. 1. Card. in Clem. nolens. in verb. Notary num. 1. de heres. Gemin. conf. 34. sub num. 3. vers. restat iuxta Abb. conf. 2. l. 2. col. 2. vers. uer. & 2. lib. 1. in notis terminis plures refert, & sequitur Thom. Sanchez de marit. lib. 2. disp. 37. m. 11.

ANNOTATIO.

- 1 **a** Et latè Sard. qui plures cumulat conf. 364. m. 45.
16 **b** Et quod ratificatio † actus ab initio nulli non retracta- batur in actu ex tunc valeat, sed solum operetur va- liditatem, ut ex nunc, Hond. conf. 38. m. 9. & seq. lib. 1. Sard. dec. 9. m. 17. p. 1. post relatos de resign. lib. 3. que. 7. r. 19. m. 71. Rota dec. 357. sub n. 3. par. 2. in recent.
17 **c** Hinc est, quid † minus, & mulieris ratificatio requirit eandem solemnitatem, quæ sunt necessaria in celebrando contractu de nouo, Seraphin. dec. 241. m. 2. & Rota infra coram Sanctissimo de iur. 473.

Glossarj Balmainen.

Hispalen. decimarum de Ayamonte.

Veneris 30. Ianuarij 1609.

ARGVMENTVM.

Agitur de tertio veniente ad causam an, & quando possit impedire processum inter alios inchoatum.

S Y M M A R I V M.

- 1 Sententia ferri potest contra Procuratorem dominum li- sis effectum, & nu. 6. ubi an ferri possit contra princi- palem amissis procuratorem.
- 2 Tertius, qui proficetur velle denuo venire ex iure suo principaliter diuersi à iure colligatorio, non potest impedire processum iam inter alios inchoatum, quan- do sua non interest.
- 3 Exceptio sua non interest, repellit ab agendo, & ab exci- piendo.
- 4 Implicat nullus esse in iudicio, & velle in iudicio audire.
- 5 Filius, qui proficetur in causa decimarum velle ad iudi- cium venire ex iure suo separato à iure patris, non po- test impedire solutionem decimarum decursarum viuo patre, cuius non est heres.

DECISIO CCCXCVI.

Resolutum fuit Capitulum potuisse prosequi iudi- cium ceptum contra Marchionem defunctum cum eius procuratore domino liis effectus, omnia de iure contra talem procuratorem † procedi potest etiam, ut i contra ipsum feratur sententia, † non solus §. morte ff. a de noui oper. nunc. Lmulla dubitatur. ubi Alex. m. 3. cum seq. & l. si. in fin. C. de procu. fuit dictum in causa Toletana nullitatis professionis 17 Octobris 1595. coram bo. me. Cardinali Seraphino, & sepius in alijs. Et talem proces- sam † non posse impedire modernam Marchionem filium, mirum enim videbatur, quod ipse vellet impedi- re, & non esse in causa, nisi expresse proficetur nolle venire, nec prosequi causam pendentem cum patre, nec nolle illud ius aliquo pacto defendere, & propterea no- uum causam per nouam commissionem introduxit ex nouo iure propriam ipsius personam tangente separa- to, ut dicitur, & distincto à iure, quod prætendebat, & tuebatur pater, videntur enim hæc implicare contra- rietatem, quod ius patrum ad ipsam non spectet, & quod super eo velit se inpromittere, † obstat enim ex- ceptio, sua non interest, quæ sicur repellit ab agendo, ita etiam ab excipiendo, l. 1. ff. quor. appell. non resp. l. l. de quo. §. si de testamentis. ff. ad Trebel. Decan. l. ex ratione nu. 1. in fine C. de post. Capital. conf. 133. num. 39. † prout etiam implicat nolle esse in iudicio, & velle in iudicio audiri. Non obstat, quod dicitur, modernum Marchio- nem habere eandem causam defensionis, quam habebat Marchio eius pater, quia si habet, illa veteri in iu- dicio per ipsum moro. Nec etiam facit, quod tertius, cuius principaliter interest, possit impedire non solum processum, sed etiam executionem sententiae, † quia hoc verum in tertio ad causam veniente pater sui inter- esse, quod hæcce noluit, & adhuc non vult modernus Marchio, imò † nec etiam, ut tertius posset hoc cau- si impedire processum, quatenus agens de solutione decimarum decursarum viuo patre, cuius non est heres, quia dum venit ex persona propria, & non ex iure patris, sua non interest, ut in puncto resoluti Ro- ta in Toletana decimarum 19. Februarij 1595. coram Illustrissimo Cardinali Paphilio. Et quatenus dicitur

dictor, quod hoc pacto Capitulum poterit facere executionem pro decimis decimis super bonis Marchionatus, cum sit onus reale, responderetur, quod Marchio, si erit in possessione dictorum bonorum, audietur, quando Capitulum volet facere talem executionem, cum posteriori nunquam sit neganda audientia. Non etiam facit, quod ista causa sit prejudicialis moderno Marchioni, non videtur prejudicialis tamquam res inter alios acta, & agatur de decimis non suo tempore decorsis, & si dubium de praedictio, potest venire ad causam pro suo interesse, & tunc audietur. Hinc etiam cessat, quod dicitur de individuitate, quia personae sunt diversae, & iudicia diversa, quibus stantibus nulla potest considerari individuitas.

ANNOTATIO.

- a Sententia ferri potest contra procuratorem dominum litis effectum, ut patet alleg. in *decis. Sured. conf. 99. num. 5. Vant. de nullit. ex defect. citat. num. 25. & 26. qui amplius dicit non valere sententiam contra principalem omisso procuratore, si procurator se opponeret, quod procedit solum de iure civiliano de iure canonico, & de consuetudine indubium est. posse ferri sententiam contra principalem citato procuratore praest. Papien. in *verbo (firma) sententia. num. 33. & dixit Rota in Imolen. bonorum 16. Decembris 1619. coram R. P. D. Barato.**
- b De tertio veniente ad causam videnda sunt, quae dicti ad *decisionem. 259.*

Officium Betramen.

Pampilonen. Iurispatronatus.

Veneris 30. Januarii 1619.

ARGUMENTVM.

Patronatus non probatur ex assignatione decimarum, nec ex aliis, de quibus in decisione.

SYMMARIUM.

- 1 *Iurispatronatus non probatur ex assignatione decimarum pro congrua, quia cum decima ad Ecclesias pertineant, videtur potius quadam restrictio, quam donatio de proprio.*
- 2 *Iurispatronatus non acquiritur ex assignatione bonorum solum ex necessitate, quia necessitas excludit libertatem, Iurispatronatus non acquiritur ex donatione, & assignatione necessaria, num. 5.*
- 3 *Patronatus ex praesumptione, vel ex privilegio est sublatum per Concilium Tridentinum, & num. 6.*
- 4 *Iurispatronatus ex augmento seu cadit sub derogatione Concilii Tridentini, & an sub reservationibus, laici num. 6.*
- 4 *Patronatus usurpatio presumitur in patronis temporali-bus laici, ubi est suum beneficium.*

DECISIO CCCXC VII.

Rota censuit non constare de iure patronatus Dominorum de Gonga, quia illud praetendit non possunt ex assignatione ratæ decimarum pro congrua, tum quia cum de iure decimae ad ipsas Ecclesias pertineant, istae videtur potius restrictio Ecclesiae id, quod sumitur, aut ad ipsam spectabat, quam aliquid de novo, & de suo dedisse, quod tanto magis procedit, si dicamus, prout suspicabantur aliqui ex Dominis, quod decimandi ius petuissent ad ipsos ex usurpatione Ecclesiarum, & tunc animarum usque de anno 1527. de *Decisiones Papale.*

qua fuit saepius dictum, ut patet ex decisionibus, quae dantur, aut saltem si istae decimae, vel ex praescriptione, vel ex aliquo iusto titulo ad ipsos spectant, actum illis spectarent cum suo onere subministrandi congruam Vicariis, ut in erectione Vicariarum facta de anno 1527. pro parte ipsorum producta, vnde ex ista assignatione nec necessaria Vicariis, qui habent subministrare Sacramenta parochianis non potuit acquiri iurispatronatus, quia illa necessitas excludit omnem liberalitatem, * *L. rem legatum. ff. de admi. legat. & non parit bene-ficium, qui impedit debitum, l. si firmus. ff. de hered. insti.* vnde non potuerunt illis acquiri decimae, nisi cum onere, & illa pars, quae fuit necessaria pro subministratio-nis Sacramentorum, tamquam accepta non fuit ipsis ac-quiritur. b Quae ex aduerso deducuntur ad probandum b iurispatronatus, ultra quod ponitur responsiones datas per loquuntur pro Ecclesiis Parochialibus possent concludere iurispatronatus, vel praescriptum, vel ex pri-ilegio, t quod est sublatum per Concilium Tridenti-num. c Nec potest iurare praesumptio donationis, cum c illa sit exclusiva per praedicta, nec fundariis, cum c Ecclesiae sint antiquissimae. Quae tanto facilius procederent, si constaret, prout aliquibus Dominis videbatur, istos Dominos de Gonga fuisse dominos t tempora-les, & potentes in oppidis, de quorum decimis agitur, ita ut potius praesumptum esset iurispatronatus, quam funda-lio, & donatio. d Accil. *decis. 4. de iurp.* d

ANNOTATIO.

- a Ex donatione, t seu assignatione necessaria non volunta-riè facta non acquiritur iurispatronatus, Lambert. *de iurp. 2. art. 4. q. 1. principi 1. par. 2. lib. Rot. decis. 167. num. 5. & 6. par. 2. dicitur. fuit dictum in Burgen. de Acopo vlt. tanuar. 1604. coram Sacro, ubi redditur optima ratio, nimirum, quia ex iure speciali est indultum, ut Laici sint capaces iurispatronatus ad effectum, scilicet, ut alienantur ad donandas Ecclesias, quae ratio cessat, quando faciunt ex necessitate.*
- b Fructus pro congrua assignati semper hypothecati remanent in quocumque transiente, Caput. *decis. 104. num. 5. par. 2. Glig. de pasc. q. 51. in prima. & fuit dictum in Polikaren. congruat 14. Februarii 1616. coram R. P. D. Veto-fo, ubi hac decisio canonizatur.*
- c Iurispatronatus t ex privilegio est reuocatus per Concil. d Trid. Sess. 24. *decis. 139. n. 4. Paris. de consens. q. 18. num. 23. in fin. & 240. Gonz. super reg. 2. gl. 18. n. 11. 12. & 13. Garz. de benef. par. 5. n. 2. n. 15. & laudat par. 5. cap. 2. n. 15. & 16. ubi refert plures declarationes Sacrae Congregationis, & decel. Rota. Quod procedit etiam iurispatronatus, ex privilegio spectat ad Duces, Marchiones, Comites, nisi fuit iurispatronatus Regum, seu Principum iura regia habentium, Garz. *dec. 1. n. 571.* etiam si in privilegio dicitur, quod iuripati, censeri debeat, ac si ex veris, & iusti fundatio-ne, & donatione competet, non tamen ideo definit esse ex privilegio, ut in pluribus decisionibus fuit resolu-tum, quas refert, & sequitur Garz. *d. c. 9. num. 17. & 18. bene Rot. decis. 18. num. 1. & 3. par. 1. in reuoc. quicquid lo contrarium tenet Gonz. super reg. 2. gl. 18. num. 21. & 16.**
- d Praedicta indubitanter procedunt respectu privilegii concessi ex mera causa lucrativa, secus si fuerit concessum ex causa onerosa, Sess. 24. *dec. 139. n. 4.* ubi dicitur fuisse saepius in aliis causis animaduertum, & in *dec. 118. Garz. de benef. par. 5. cap. 2. n. 10. & 11. & 12. & 13. & 14. & 15. & 16. & 17. & 18. & 19. & 20. & 21. & 22. & 23. & 24. & 25. & 26. & 27. & 28. & 29. & 30. & 31. & 32. & 33. & 34. & 35. & 36. & 37. & 38. & 39. & 40. & 41. & 42. & 43. & 44. & 45. & 46. & 47. & 48. & 49. & 50. & 51. & 52. & 53. & 54. & 55. & 56. & 57. & 58. & 59. & 60. & 61. & 62. & 63. & 64. & 65. & 66. & 67. & 68. & 69. & 70. & 71. & 72. & 73. & 74. & 75. & 76. & 77. & 78. & 79. & 80. & 81. & 82. & 83. & 84. & 85. & 86. & 87. & 88. & 89. & 90. & 91. & 92. & 93. & 94. & 95. & 96. & 97. & 98. & 99. & 100. & 101. & 102. & 103. & 104. & 105. & 106. & 107. & 108. & 109. & 110. & 111. & 112. & 113. & 114. & 115. & 116. & 117. & 118. & 119. & 120. & 121. & 122. & 123. & 124. & 125. & 126. & 127. & 128. & 129. & 130. & 131. & 132. & 133. & 134. & 135. & 136. & 137. & 138. & 139. & 140. & 141. & 142. & 143. & 144. & 145. & 146. & 147. & 148. & 149. & 150. & 151. & 152. & 153. & 154. & 155. & 156. & 157. & 158. & 159. & 160. & 161. & 162. & 163. & 164. & 165. & 166. & 167. & 168. & 169. & 170. & 171. & 172. & 173. & 174. & 175. & 176. & 177. & 178. & 179. & 180. & 181. & 182. & 183. & 184. & 185. & 186. & 187. & 188. & 189. & 190. & 191. & 192. & 193. & 194. & 195. & 196. & 197. & 198. & 199. & 200. & 201. & 202. & 203. & 204. & 205. & 206. & 207. & 208. & 209. & 210. & 211. & 212. & 213. & 214. & 215. & 216. & 217. & 218. & 219. & 220. & 221. & 222. & 223. & 224. & 225. & 226. & 227. & 228. & 229. & 230. & 231. & 232. & 233. & 234. & 235. & 236. & 237. & 238. & 239. & 240. & 241. & 242. & 243. & 244. & 245. & 246. & 247. & 248. & 249. & 250. & 251. & 252. & 253. & 254. & 255. & 256. & 257. & 258. & 259. & 260. & 261. & 262. & 263. & 264. & 265. & 266. & 267. & 268. & 269. & 270. & 271. & 272. & 273. & 274. & 275. & 276. & 277. & 278. & 279. & 280. & 281. & 282. & 283. & 284. & 285. & 286. & 287. & 288. & 289. & 290. & 291. & 292. & 293. & 294. & 295. & 296. & 297. & 298. & 299. & 300. & 301. & 302. & 303. & 304. & 305. & 306. & 307. & 308. & 309. & 310. & 311. & 312. & 313. & 314. & 315. & 316. & 317. & 318. & 319. & 320. & 321. & 322. & 323. & 324. & 325. & 326. & 327. & 328. & 329. & 330. & 331. & 332. & 333. & 334. & 335. & 336. & 337. & 338. & 339. & 340. & 341. & 342. & 343. & 344. & 345. & 346. & 347. & 348. & 349. & 350. & 351. & 352. & 353. & 354. & 355. & 356. & 357. & 358. & 359. & 360. & 361. & 362. & 363. & 364. & 365. & 366. & 367. & 368. & 369. & 370. & 371. & 372. & 373. & 374. & 375. & 376. & 377. & 378. & 379. & 380. & 381. & 382. & 383. & 384. & 385. & 386. & 387. & 388. & 389. & 390. & 391. & 392. & 393. & 394. & 395. & 396. & 397. & 398. & 399. & 400. & 401. & 402. & 403. & 404. & 405. & 406. & 407. & 408. & 409. & 410. & 411. & 412. & 413. & 414. & 415. & 416. & 417. & 418. & 419. & 420. & 421. & 422. & 423. & 424. & 425. & 426. & 427. & 428. & 429. & 430. & 431. & 432. & 433. & 434. & 435. & 436. & 437. & 438. & 439. & 440. & 441. & 442. & 443. & 444. & 445. & 446. & 447. & 448. & 449. & 450. & 451. & 452. & 453. & 454. & 455. & 456. & 457. & 458. & 459. & 460. & 461. & 462. & 463. & 464. & 465. & 466. & 467. & 468. & 469. & 470. & 471. & 472. & 473. & 474. & 475. & 476. & 477. & 478. & 479. & 480. & 481. & 482. & 483. & 484. & 485. & 486. & 487. & 488. & 489. & 490. & 491. & 492. & 493. & 494. & 495. & 496. & 497. & 498. & 499. & 500. & 501. & 502. & 503. & 504. & 505. & 506. & 507. & 508. & 509. & 510. & 511. & 512. & 513. & 514. & 515. & 516. & 517. & 518. & 519. & 520. & 521. & 522. & 523. & 524. & 525. & 526. & 527. & 528. & 529. & 530. & 531. & 532. & 533. & 534. & 535. & 536. & 537. & 538. & 539. & 540. & 541. & 542. & 543. & 544. & 545. & 546. & 547. & 548. & 549. & 550. & 551. & 552. & 553. & 554. & 555. & 556. & 557. & 558. & 559. & 560. & 561. & 562. & 563. & 564. & 565. & 566. & 567. & 568. & 569. & 570. & 571. & 572. & 573. & 574. & 575. & 576. & 577. & 578. & 579. & 580. & 581. & 582. & 583. & 584. & 585. & 586. & 587. & 588. & 589. & 590. & 591. & 592. & 593. & 594. & 595. & 596. & 597. & 598. & 599. & 600. & 601. & 602. & 603. & 604. & 605. & 606. & 607. & 608. & 609. & 610. & 611. & 612. & 613. & 614. & 615. & 616. & 617. & 618. & 619. & 620. & 621. & 622. & 623. & 624. & 625. & 626. & 627. & 628. & 629. & 630. & 631. & 632. & 633. & 634. & 635. & 636. & 637. & 638. & 639. & 640. & 641. & 642. & 643. & 644. & 645. & 646. & 647. & 648. & 649. & 650. & 651. & 652. & 653. & 654. & 655. & 656. & 657. & 658. & 659. & 660. & 661. & 662. & 663. & 664. & 665. & 666. & 667. & 668. & 669. & 670. & 671. & 672. & 673. & 674. & 675. & 676. & 677. & 678. & 679. & 680. & 681. & 682. & 683. & 684. & 685. & 686. & 687. & 688. & 689. & 690. & 691. & 692. & 693. & 694. & 695. & 696. & 697. & 698. & 699. & 700. & 701. & 702. & 703. & 704. & 705. & 706. & 707. & 708. & 709. & 710. & 711. & 712. & 713. & 714. & 715. & 716. & 717. & 718. & 719. & 720. & 721. & 722. & 723. & 724. & 725. & 726. & 727. & 728. & 729. & 730. & 731. & 732. & 733. & 734. & 735. & 736. & 737. & 738. & 739. & 740. & 741. & 742. & 743. & 744. & 745. & 746. & 747. & 748. & 749. & 750. & 751. & 752. & 753. & 754. & 755. & 756. & 757. & 758. & 759. & 760. & 761. & 762. & 763. & 764. & 765. & 766. & 767. & 768. & 769. & 770. & 771. & 772. & 773. & 774. & 775. & 776. & 777. & 778. & 779. & 780. & 781. & 782. & 783. & 784. & 785. & 786. & 787. & 788. & 789. & 790. & 791. & 792. & 793. & 794. & 795. & 796. & 797. & 798. & 799. & 800. & 801. & 802. & 803. & 804. & 805. & 806. & 807. & 808. & 809. & 810. & 811. & 812. & 813. & 814. & 815. & 816. & 817. & 818. & 819. & 820. & 821. & 822. & 823. & 824. & 825. & 826. & 827. & 828. & 829. & 830. & 831. & 832. & 833. & 834. & 835. & 836. & 837. & 838. & 839. & 840. & 841. & 842. & 843. & 844. & 845. & 846. & 847. & 848. & 849. & 850. & 851. & 852. & 853. & 854. & 855. & 856. & 857. & 858. & 859. & 860. & 861. & 862. & 863. & 864. & 865. & 866. & 867. & 868. & 869. & 870. & 871. & 872. & 873. & 874. & 875. & 876. & 877. & 878. & 879. & 880. & 881. & 882. & 883. & 884. & 885. & 886. & 887. & 888. & 889. & 890. & 891. & 892. & 893. & 894. & 895. & 896. & 897. & 898. & 899. & 900. & 901. & 902. & 903. & 904. & 905. & 906. & 907. & 908. & 909. & 910. & 911. & 912. & 913. & 914. & 915. & 916. & 917. & 918. & 919. & 920. & 921. & 922. & 923. & 924. & 925. & 926. & 927. & 928. & 929. & 930. & 931. & 932. & 933. & 934. & 935. & 936. & 937. & 938. & 939. & 940. & 941. & 942. & 943. & 944. & 945. & 946. & 947. & 948. & 949. & 950. & 951. & 952. & 953. & 954. & 955. & 956. & 957. & 958. & 959. & 960. & 961. & 962. & 963. & 964. & 965. & 966. & 967. & 968. & 969. & 970. & 971. & 972. & 973. & 974. & 975. & 976. & 977. & 978. & 979. & 980. & 981. & 982. & 983. & 984. & 985. & 986. & 987. & 988. & 989. & 990. & 991. & 992. & 993. & 994. & 995. & 996. & 997. & 998. & 999. & 1000. & 1001. & 1002. & 1003. & 1004. & 1005. & 1006. & 1007. & 1008. & 1009. & 1010. & 1011. & 1012. & 1013. & 1014. & 1015. & 1016. & 1017. & 1018. & 1019. & 1020. & 1021. & 1022. & 1023. & 1024. & 1025. & 1026. & 1027. & 1028. & 1029. & 1030. & 1031. & 1032. & 1033. & 1034. & 1035. & 1036. & 1037. & 1038. & 1039. & 1040. & 1041. & 1042. & 1043. & 1044. & 1045. & 1046. & 1047. & 1048. & 1049. & 1050. & 1051. & 1052. & 1053. & 1054. & 1055. & 1056. & 1057. & 1058. & 1059. & 1060. & 1061. & 1062. & 1063. & 1064. & 1065. & 1066. & 1067. & 1068. & 1069. & 1070. & 1071. & 1072. & 1073. & 1074. & 1075. & 1076. & 1077. & 1078. & 1079. & 1080. & 1081. & 1082. & 1083. & 1084. & 1085. & 1086. & 1087. & 1088. & 1089. & 1090. & 1091. & 1092. & 1093. & 1094. & 1095. & 1096. & 1097. & 1098. & 1099. & 1100. & 1101. & 1102. & 1103. & 1104. & 1105. & 1106. & 1107. & 1108. & 1109. & 1110. & 1111. & 1112. & 1113. & 1114. & 1115. & 1116. & 1117. & 1118. & 1119. & 1120. & 1121. & 1122. & 1123. & 1124. & 1125. & 1126. & 1127. & 1128. & 1129. & 1130. & 1131. & 1132. & 1133. & 1134. & 1135. & 1136. & 1137. & 1138. & 1139. & 1140. & 1141. & 1142. & 1143. & 1144. & 1145. & 1146. & 1147. & 1148. & 1149. & 1150. & 1151. & 1152. & 1153. & 1154. & 1155. & 1156. & 1157. & 1158. & 1159. & 1160. & 1161. & 1162. & 1163. & 1164. & 1165. & 1166. & 1167. & 1168. & 1169. & 1170. & 1171. & 1172. & 1173. & 1174. & 1175. & 1176. & 1177. & 1178. & 1179. & 1180. & 1181. & 1182. & 1183. & 1184. & 1185. & 1186. & 1187. & 1188. & 1*

4. 6. 3. 14. & 17. ubi refert declarationes Congregationis Sacre Concilii. & decis. Rotæ; imò illud iurpatronatus ex augmento concessum infra 40. annos dicitur habere implicitum statum validitatis, & donec non revidetur, & iudicium fuerit Ecclesiæ damnosum, & per Ordinarium reuocetur admitti debent presentationes Patronorum. Rot. d. decis. 4. sub. num. 5. par. 1. in reuoc.

Nec dicitur, quòd quando augmentum non præponderat gratiæ, censeri debeat ex mero privilegio. Rot. d. decis. 487. n. 17. par. 1. d. decis. & decis. 18. n. 6. par. 1. in reuoc. Et præponderare non dicitur, nisi Ecclesiæ esset in statu tali, quod non habet dotem congruam, cum qua posset seipsum sustentare. Rot. d. decis. 157. num. 17. in fin. & 18.

Nam talis obiectio procedit si ageretur ad effectum cognoscendi, an Papa possit derogare quando enim causa onerosi præponderat privilegio dicitur sapere contra eum, qui est irreconciliabilis quando agitur de præsumptione mente Papæ, seu cuiuscumque alterius dispositionis amplius licet voluerit derogare, tunc non est locus d. commensurationi, sed eo ipso, quòd privilegium est concessum non merè gratuito, sed ob aliquam impensam non censetur cadere sub dispositione derogatoria ex defectu voluntatis; ita optimè declarat Seraph. d. decis. 518. n. 4. & 5. Vbi quod in dubio etiam præsumitur augmentum præponderare gratiæ. Seraph. d. decis. 518. n. 4. Hæc verò omnia de plano procedunt respectu derogationis Concilii Tridentini, sed respectu reformationis reg. 8. videtur aliter dicendum, scilicet, subsistere iurpatronatus ex augmento d. regula, quia quia reg. 8. habet clausulas amplissimas, & prægnantissimas, prout ad illud propositum illas ponderat Rot. d. decis. 58. num. 9. par. 1. in reuoc. Tum etiam multò magis, quia agitur de minori præiudicio Patronorum respectu regula, quàm respectu Concilii, quia Concilium tollit in totum iurpatronatus, regula verò non tollit iurpatronatus, sed derogat iuri præiudicandi pro illa vice, in qua succedere vacatio in mense reformationis, in cæteris enim vacationibus semotis reformationis Patronus potest præferre. Et quòd iurpatronatus ex augmento cadat etiam sub reformatione reg. 8. dixit Rota in d. decis. 518. sub. n. 5. & 6. confirmata in d. decis. 58. par. 1. in reuoc. & in Valentinia de Carlet coram Cardinali Lancelotto impressi penes Garz. d. decis. per. 1. cap. 9. num. 159. & fuit latè dictum in Casarugaustana de Maella 6. Novembris 1618. coram R. P. D. Coccino Decano. Bene verum est, quòd Rot. in d. decis. videtur sentire, quòd si augmentum esset notabile, adeò quòd gratiæ præponderaret, tunc non cadit etiam sub reformatione, ut in d. decis. 58. num. 4. par. 1. in reuoc. & in d. Casarugaustana de Maella; ubi tamen ad istum effectum requiritur, quòd augmentum dotis ad medietatem annui valoris fructuum beneficii ascendat sequendo dec. finem in Valentinia Parochialis d. Carlet, coram Cardinali Lancelotto impressi. penes Garz. l. i. prælegat.

d. De quo supra ad decis. 225.

Oliverius Beltrami.

Romana lucti dotis.

Luna 19. Decembris 1608.

ARGVMENTVM.

Mater an possit statibus Statutis Vrbis 134. lib.

1. testari de sua dote inæqualiter inter filios; & plura de intellectu dictorum Statutorum.

SVMMARIVM.

1. *Parentes de iure communi possunt hereditatem suam inæqualiter inter filios dividere dammodo contrarius suam legitimam assignent.*

2. *Statutum Urbis 134. lib. 1. non prohibet, quiniam mater possit plus vni, quam alteri relinquere; dammodo non exeat in legitimam.*

3. *Statutum Urbis 131. lib. 1. insensit disponente de luctu*

dotis ad suorum mariti, non autem filiorum: & dum vltimus disponsit, quid maritus remaneat reformatione liberis, d. l. ita dispositio non emanans pro in iustis iuribus, sed pro excludione mariti à luctu, l. i. hoc comprobatur.

4. *Statutum iuri communi contrarium est interpretandum, ut deroget dispositioni iuris communis minus, quam fieri possit.*
5. *Mater non est ascendenda facultas testandi de dote, cum mulieres regulariter non habeant aliud patrimonium ultra dote.*
6. *Reformationis natura est nihil de nouo tribuere.*
7. *Statutum Urbis 134. lib. 1. qualiter sit intelligendum.*
8. *Luctum dotis delatum est Statuto Urbis an censitas in usufructu, an vbi in proprietate limitati ad tempus vitæ mariti.*
9. *Legatum factum ad tempus finit tempore confidetur cum proprietate.*
10. *Statutum voluntatis eodem modo est interpretanda, quo & voluntas testatoris.*
11. *Statutum Urbis de luctu dotis, vel non transmutat dote in luctum, vel si transmutat, solum ad tempus transmutat.*
12. *Tempus determinatum importat contrariam dispositionem finit tempore.*

DECISIO CCCXCVIII.

Difficilis Castellana ex tribus filiabus, quas habebat, duas Lauram, & Lucretiam instituit in legitimam eis debita; Victoriam autem hæc dem vniuersalem fecit: orta inter illas ex vna parte, & istam ex altera live, & controvērsia occasione dicte inæqualis institutionis, dubitauit extra Rotam an poneret Druilla de suis dotibus ita inæqualiter disponente, quod dubium fuit vniuersi Dominorum suffragio resolutum affirmatiue. De iure enim communi res est clara, & per text. in l. parentibus. C. de instic. testam. in quo disponentur posse parentes hereditatem suam inæqualiter inter filios dividere, dummodo cuique suam legitimam assignent, sufficite filio legitima, ut excludatur ab impugnatione testamenti, §. fin. Instic. eod. tit. Et difficultas, quæ à dispositione Statuti orti possit, reperitur sublati per plures decisiones Rotaes, nam quòd Statutum non impediat, quominus possit mater plus vni, quam alteri relinquere, dummodo non grauet aliquem in legitima, in terminis Statuti orti possit, reperitur sublati per plures decisiones Rotaes, nam quòd Statutum non impediat, quominus possit mater plus vni, quam alteri relinquere, dummodo non grauet aliquem in legitima, in terminis Statuti antiqui resoluti Rota in vna Romana prælegati 29. Octobris 1563. coram Ioanne Baptista Rota, & secundum noua Statuta in Romana succissionis de Tagliasteris coram bo. mem. Litt. 9. Iunii 1606. quæ decisio fuit ratioibus, & authoritatibus plenius confirmata 29. Martij anni sequentis coram R. P. D. meo Marquemontio, à quibus decisionibus dixerunt Domini non esse recedendum, quoniam, ut bene deducitur in decisione Domini Marquemontij, intentio Statuentium fuit disponente de luctu dotis ad fauorem mariti, non autem ad fauorem filiorum, & verba illa (quam tamen liberis reformatione tenetur) sunt posita pro excludione mariti à luctu, non autem pro inclusione filiorum, ut in casu simili Statuti aduenit Dec. cons. 186. num. 7. vtriusq. & hoc confirmatur, eam enim verba ad filios non dirigantur, apparet quòd non sunt prolata ad effectum luctu, seu dotem in ipsos transfereendi, sed potius conservandi illius successioem iuris communis, quæ est, ut vique ad legitimam ex necessitate, quatenus autem est vltima, succedat ex voluntate mariti, ut in alio Statuto dixit Paul. de Castr. cons. 84. num. 2. post. vtriusq. lib. 1. & iure hereditario ex testamento, si instituantur, vel ob intestato, si testamentum non fecerit idem Cast. l. si cum dote, in princip. num. 11. in fine, ff. sol. maritum. quod etiam voluit Cum. cons. 48. circa finem.

nom. l. 1. l. conf. 117. etiam penult. vers. sed istis non obliam-
bus, l. 1. Dec. ubi supra. Cagnoi. in l. fin. sub n. 109. vers.
in ord. & plures refert, & sequitur Honded. conf. 16 n.
14. & fup. lib. 2. Hunc intellectum comprobant præ-
fati Doctores, ium ex simili tradito per gloss. in l. Lucrum,
la secunda, ff. de hered. inst. rümatione, ¶ vt Statutum
hoc ius communis contrarium minus eius dispositioi
deroget, l. si quando. in princip. C. de inst. testamen. cap.
cüm dilectus, de consue. ¶ & quia aliis aucteretur matri
facultas testandi de dote, quod supin iniquitatem, l. ex
fundo. in prin. ff. de vulg. & pupil. cüm pateretm secun-
dum communiter accidentia mulieres non habeant
aliud patrimonium ultra dotem, vt in histerminis pec-
pendit Angel. conf. 81. n. 1. post med. Qui intellectus de
plano procedit in Statuto Urbis, in quo apparet ex-
presse Statuentes noluisse respectu filiorum aliquid
nouo inducere, tñm quia quoad ipsos referunt sc ad dis-
positionem iuris communis, vt bene perpenditur in
decisione D. Marquemontij, tñm quia vti sunt verbo
6 (referunt) ¶ de cuius vi, & natura est nihil de nouo tri-
buere, Ang. in l. si quis per alium tex. ff. de leg. 1. Ruy-
n. conf. 99. num. 10. lib. 1. Socin. conf. 187. num. 1. in fine, & n.
seq. lib. 2. Aym. conf. 19. num. 8. Et Statutum Buxien. su-
per quo consultus lal. habet verbum (conferre) vt pa-
ter in themate dicti consilij, & ita ponderat Honded.
de l. 1. conf. 16. num. 17. verbum (reueret.) quo vitut Statu-
tutum & suum post alios, quos allegat. Non obstat conf.
Paul. de Cast. 49. lib. 1. quia Statutum, si pce quo con-
sultus extantibus filiis, mandabat referuari ipsi tres
partes, & permittebat matri testari de quarta parte tan-
tüm ascensum facultatem disponendi de residuo,
quod non contingit in terminis nostris, licet enim in
7 c. 14. lib. 1. ¶ concedatur uxori facultas testandi de deci-
matam parte dotis, attamen, vt in decisione Domi-
ni mei Marquemontij dicitur, hoc factum fuit in casu,
in quo esset locus lucro ad fauorem mariti, quia cüm
pce illud fuisset prohibita facultas testandi de dote, vt
latè per Rol. de lucr. dot. quest. 82. voluerunt Statuentes
mulieri prohibere indulgere, quòd de decima parte pro
anima possit testari. Non obstat dictum Bald. in l. pro ha-
reditat. num. 17. C. de hered. alt. quòd quando dos
retinetur ex pacto de lucrando respectu extraneis liberis, tunc
mulier non potest testari de dote, cüm ad aliud sit ap-
plicata ex vi contractus, quia Bald. loquitur, quando te-
tinetur dos ex pacto de lucrando, & sic quando dura-
bat lucrum, & virtus pacti, vnde non est mirum, si pre-
iudicium dicti lucri, & pacti de lucrando non potest
testari, in casu autem Statuti nostri dispositio matris
conferre in tempus, quando non est amplius lucrum,
cüm sit delatum viuente marito tantüm, & ad cius vi-
tam. Nec citari obstant tradita per eundem Bald. in
Authen. vxore, C. de secund. nupt. quia ibi agebatur de
transferendo lucrum in filios, & in casu, in quo si lex
non fecisset translationem, extraneas potuisset de eo li-
bere dispoñere in personas extraneas, in casu autem
Statuti Urbis non est necessaria huiusmodi translatio,
quia lucrum post mortem mariti non existit amplius,
8 imò nec etiam potest dari translatio, ¶ quia si volumus
illud consistere in usufructu, iuxta tradita per Gabr.
conf. 1. c. lib. 2. quem sequuta est Rota in dicta Romana
b successioñis eodem D. Marquemontio, & non potest
dari translatio, quia usufructus morte mariti fuit extin-
ctus, s. fin. inq. de v. f. & consolidatur cum proprie-
tate, l. si Titus ff. de v. f. aut volumus quòd lucrum con-
tineat propriam, & cüm sit concessum limitatè ad
tempus vite mariti, eo mortuo non est amplius lucrum,
sed coarctatur ad propriam naturam, & consolidatur
cum hereditate matris, & apud eam apud quem est
hereditas, ¶ sicut dicimus de legato facto ad tempus
9 vite certum, siue incertum, vt per Cast. in l. Titia, 35. ff.
fin. vers. si iam casum habui, ff. de leg. 1. Soc. conf. 102. num.

10. post med. lib. 3. Caphal. conf. 113. num. 6. ¶ Eodem mo-
do enim interpretandus est voluntas Statutorum, quo
& volumus testatore, vt dixit Rota in R. in qua de
Lante 11. Marj 1576. coram fust. ecc. Clemen. VIII. facit
quod tradit Bald. conf. 184. in fin. lib. 1. Sic etiam respon-
detur ad Authen. lucrum, & Authen. in C. de se. und. nupt.
quia in eis, & aliis iuribus adhibitis agitur de transfe-
rendo in filios lucrum plene, alioquin & irreuocabili-
ter translatum in coniugem. Hinc etiam coercent totum
fundamentum partis aduersæ consistens in eo, quòd
Statutum transmutet dotem in lucrum, ¶ quia vel il-
lad nullo modo transmutat, si lucrum est in usufructu,
proprietas enim dotis remaneret in sua natura, vel si
transmutaretur, transmutaretur temporaliter ad vitam ma-
riti, ita vt eo mortuo recuperet, vel potius dicatur non
amississe propriam naturam, quia dicere, ¶ quòd sit lu-
crum durante vita mariti, est de negare, quòd post da-
ctum tempus sit ex natura limitationis temporis, iuxta
cumulata per Surd. decis. 75. num. 1. cum plur. seq. qui
dicit hoc etiam procedere in Statutis.

ANNOTATIO.

- a In huiusmodi Statutis considerandum est, si verba prin-
cipaliter dirigantur in filios, & si in filios dirigantur qui-
bus verbis, an translatiuis, puta (hauriant) vel (habent)
vel verba respectu filiorum successioñis, ¶ puta (succedant
remaneant in re) & similibus, in primo casu mulier
non potest testari in preiudicium filiorum, plene Hond.
conf. 16. per m. lib. 1. & etiam bene consideratur Rota in
decis. 710. m. 4. p. 1. in recent. & in terminis Statuti Urbis
Rota dec. 655. n. 7. in fin. anteq. per 2. in recentior.
- b Et quòd Statutum deferens lucrum dotis marito censetur
deferre solum quoad usufructum, latè Rota dec. 653. p. 1.
in recent. sicut & de contra respectu quatuor dupli vxoris
non deferit vxori, nisi usufructum, & fuit latè dictum
in Romana quarti decalis 12. Marj 1616. coram R. P. D.
Remboldo.

Optimum Boltramium.

Placentina, & Toletana Canoniciatuum
& Beneficiorum.

Mercurij 4. Februarij 1609.

ARGUMENTVM.

Commissio censetur comprehendere quod-
cumque ius competens oratori ex quacum-
que causa, & maximè stante clausula (quam,
& quas) & alia de quibus in decisione.

S V M M A R I V M.

- 1 Conclusio formata in decil. 369. quod, scilicet, Audiuites
faciant unum Tribunal, & una sit annuus iurisdic-
tio, & unus Auditor habeat iurisdiccionem in causa aliter
commissa suis in contrarium deducit, & Rota noluit
illam firmare.
- 2 In iudiciis, maxime in beneficiabilibus censetur de dultam
emere ius ex quocumque capite competens.
- 3 Clausula (quam, & quas) operatur, ut censetur omne
ius deducit.
- 4 Regula de annali annuatis grauius retro, non autem no-
mas grauius.
- 5 Tot censetur commissio, quod sunt iura in eis deducit,
ita vt deferantur iura rem in eis commissio in ius re-
bore respectu alio.
- 6 Clausula (quam, & quas) operatur, quòd licet com-
missio

E c 4

missio appellatio sit nulla, tamen tribus iurisdictionem in negotio principali.

- 7 *Protestatio partis adversæ, quid causa sit cognoscenda coram vno Auditors iuncta declaratione Rote operatur, ut suspentantur gesta coram d. Auditors.*

DECISIO CCCXCIX.

Fuit causa iterum super eisdem proposita utraque parte informante, & Domini striterunt in decisio sub die 5. Maij proxime præteriti, quamvis dubitaverint de primo motivo decisionis, an applicetur, & casui propositi deferriat, quod t. dicitur vnum esse omnium Auditorum tribunal, vnumque iurisdictionem, in quo non conveniebant, conveniebant tamen omnes, quod non esset necessaria hæc discussio, cum ego non caruerim propria iurisdictione ex propria commissione, qua etiam sui usus, cum vigore utraque commissione, & cum utriusque inscriptione fuerit expedita citatio ad partes, iurisdictioni autem ex mea commissione est parens, quia in ea Oratores censentur t. deduxisse omne ius, & non solum illud, quod competeat ante commissionem ex antiquis gratis, sed etiam illud, quod postea ex novis gratis supervenit, tunc quia sumus in beneficiabilibus, & qd. decis. 662. Put. decis. 81. num. 1. bñ. t. Feb. decis. 117. latè Papaz. in addit. ad decis. Rot. 18. de rescrip. in sum. tunc t. propter clausulam (quam, & quæ) quæ efficit, ut nullo modo commissio dici possit restricta ad primas gratias, b. Papaz. ubi supra, fuit dictum in Romana 30. mil. 29. Maij 1574. coram fac. rec. Clem. VIII. & in causa Mediolanensis. Cappellaniz 16. Nouembrii 1597. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio. & scipius in aliis. Non obstat, quod dicitur commissionem fuisse annullatam per regulam de anali, quæ habet oculos retdo, t. quia hoc est verum respectu primarum, non autem respectu novarum gratiarum, quibus cum non obstat regula. Guidopap. decis. 19. Caputaz. decis. 101. lib. 1. in manuscri. Rebell. ad reg. de an. d. glif. 14. & 19. Maodof. quest. 81. num. 4. non est dicendum quod sit annullata commissio, & iurisdictioni, quæ ipsas respicit, tunc enim debent censeri commissiones, quot iura in ea deducta ad nos in f. si re de iur. ff. de verb. oblig. & in l. etiam, ff. de causis, ff. de minor. ita vt si vna annulletur, altera remaneat in suo robore, præsertim t. propter d. clausulam (quam, & quæ) quæ efficit quod licet commissio appellationis sit nulla forte, quia de ea non constat, vel quia sententia fecit transfatum in iudicatum, commissio tamen, & iurisdictioni in negotio principali sustineret, c. Sarnen. de inf. rescrip. quest. 34. num. 4. Put. d. decis. 81. Acchil. decis. 14. n. 1. de rescrip. Carl. de Grass. decis. 1. ind. ius. Tandem omnem scrupulum tollebat 7 protestatio t. procuratoris partis adversæ, quod causa esset cognoscenda coram me, & declaratio Rote veraciter parte informante, ita vt vel inter Constitutio Innocentij VIII. & tradita per Adden. ad decis. Rot. 13. num. 3. in fin. & num. seq. de off. deleg. in nou. vel saltem sint Didacus, & Iacobus excusandi pro evitanda pœna regulæ de annali, vt fuit dictum in decisione.

ANNOTATIO.

- a In iudicio censetur omne ius deductum, vt est text. in l. plenus, ff. de iudic. Rot. decis. 354. n. 2. par. 1. dñ. & fuit dictum in Imolen. honorum 21. Iunij 1619. coram R. P. D. Burato, & hoc maxime procedit istanc commissione, in qua adest solita clausula (quam, & quæ) quæ per illam censetur deductum omne ius, & omnis actio competens, Mart. lib. 2. de classul. par. 1. class. 135. sub n. 9. vbi plures decisiones Rote refert, & amplius Marefcus. var. lib. 2. cap. 30. per totum, vbi ponit regulam cum multis amplificationibus, & declarationibus.
- b De quo supra sub litera c.

- c Latè Marefc. d. l. 10. n. 6. & seq. & Mart. dista classul. 135. n. 51. quæ plures cumulant.

Oliverius Baltheminer.

Romana Societatis Officij.

Veneris 6. Februarij 1609.

ARGVMENTVM.

Nominatio periculi vitæ eiusdem Notarij rogati est valida, non obstante, quod ex post fuerit dicta societas cessa eidem Notario, & maxime quando ex veritate facti probata ex adminiculis cessat omnis sinistra suspicio.

SVMMARIVM.

- 1 *Instrumentum non probat ad commodum Notarij rogati.*
- 2 *Hoc non procedit, quando de tempore rogatus nullum habebat nisi sed capta ius habere multo tempore post.*
- 3 *Item non procedit, quando ex adminiculis constat de veritate facti, ita vt cesset omnis sinistra suspicio.*

DECISIO CCCC.

Ioannes Petrus Capogallus, Proxenetæ Ripæ super dicto officio contraxit societatem scutorum 100. cum Francisco Morando sub periculo vitæ Ioannis filij d. Francisci, cui accessit bonam fidem recognoscendo erga officialem, & alios obligatos Possidonius de Angelis, post annum Franciscus declaravit dictam societatem esse factam de pecunia Ioannis eius filij, & cessit illi omnia iura dictæ societatis, post nonnullos dies obiit Franciscus, relicto Ioanne hærede, qui egit contra Possidonium pro recuperatione fortis principalis coram Aud. Cam. à quo obtinuit relaxari mandatum pro cuius executione, dum instabatur coram R. P. D. Machiauello Iudice deputato, Possidonius obtinuit per memoriale Sanctissimi, quod causa cum voto Rote terminaretur, præcedebat enim hec pecunia fuisse superlucratum, quia Ioannes fuit Notarius de societate rogatus, & propterea non probavi nominationem suæ personæ ex regula, quod instrumentum t. non probat ad commodum Notarij scribentis, & de qua per Bart. & Bald. in l. si Consul. ff. de adops. lib. in l. sciendum, num. 6. ff. de verb. oblig. & in terminis huiusmodi nominationis allegabantur modernæ Cingulo de soc. offic. num. 153. Quo non obstante Domini contrarium tenuerunt, quia quando Ioannes possit dici Notarius rogatus de dicto instrumento, & non Betrus Dominus Officij, cuius contrarium tenebant aliqui ex Dominis adnotando personam suam, super qua Franciscus pater voluit currere periculum vitæ, nihil sibi adfuerit, cum ex ea nullum ius consequeretur, t. & propterea pater post annum illi cessit eandem societatem, cuius cessionis vigore cepit habere ius, quod antea non habebat. Et cessat omnis suspicio ex veritate facti, quia Possidonius vidit, & approbavit talem nominationem, cum quia facta fuit in ipso instrumento societatis, in quo ipse intererat, cum quia erat scripta in fide societatis, in qua Possidonius fecit quietamiam pecunie receptæ, t. ex quo, & aliis adminiculis, quæ dantur, cessat omnis suspicio, & dñis sinistra interpretatio, vt per informantes, & admittunt Moderni, de soc. in loco supra allegate, quibus etiam respondetur, eos loqui quando periculum vitæ stabat in persona illius, qui dederat pecuniam.

pecunias, unde non mirum, si nominatio tunc non probatur, & in ista mutazione tollatur fides Notarii, cum videatur in aliquo derogari sibi recipiens, licet est in casu isto, in quo in limine societatis nominata fuit persona Ioannis, & in ea fuit fundatum periculum vice. Nec etiam facit declaratio, & cessio per patrem facta, quia de tempore, quo Ioannes rogatus fuit de intrumento, nullum habebat interesse, quia societas cantabat nomine patris, & hoc esset destruere contractum societatis, quem Possidonius presupponebat, cum inde prætendat pecunias lucratum fuisse ex quibus, & aliis adductis pro Ioanne fuit resolutum Possidonium non fuisse superlucratum pecuniis.

ANNOTATIO.

a Notarius non potest sibi aliquid adscribere in instrumento, seu testamento, de quo se loquitur, & quo litemini per Facinac. de falsis. q. 150. n. 175. & seq. ubi regulam constituit cum pluribus amplificationibus, & limitationibus.

Vfellen. spoliatorum, seu donationis.

Veneris 13. Februarij 1609.

ARGUMENTVM.

Prælati regularis potest in vita disponere de fructibus beneficij dotando consanguineos, maxime pauperes, & erga eum benemeritos, & alia huiusmodi materiam concernentia.

SYMMARIVM.

- 1 Prælati habens administratorem equiparatur in vita usufructuario, ita ut possit per illum inter viuos de fructibus beneficij disponere.
- 2 Et ideo potest ex illis dotare consanguineos pauperes.
- 3 Prælati potest dotare ex causa remuneratæ.
- 4 Prælati ex sua promissione potest conveniri.
- 5 Prælati ex fructibus, & redditibus Ecclesiæ tenentur solvere sua debita.
- 6 Prælati de fructibus beneficij, qui sibi ex propria personam superfluum, potest disponere, sicut de bonis propriis patrimonialibus.
- 7 Regularis officium Episcopus sicut fructus sunt in vita, & de eis disponere potest non minus, quam in seculari.
- 8 Prælati quando emittit rem expectantia redditu ex fructibus Ecclesiæ ad effectum dotandi suam consanguineam, idem iudicari debet de dicta re empta, ac si fructibus, cum quibus illam emittit in vita assignasset, & de disceptis pro dote.
- 9 Prælati regularis emittit rem dicuntur illam acquirere Ecclesiæ, autem si pro se stipuletur.
- 10 Hoc non procedit, quando apparuit Episcopum voluisse acquirere Ecclesiæ, quia tunc Ecclesiæ non acquiritur ex defectu voluntatis.
- 11 Annuus acquirenti cui, soluitur, continetur acquirere colligitur ex præcedenti, & sequenti.
- 12 Supplicari alteri quis non potest.
- 13 Prælati sicut potest acquirere Ecclesiæ, ita rursus potest acquirere cum qualitate renovabilitatis.
- 14 Fraus non dicitur commissa, quando actus fuit factus lege permittente, & quando fieri potest citra fraudem.
- 15 Simulatio non datur sine causa simulandi.
- 16 Simulatio non arguitur ex eo solum, quod alienum possit

alienationem remanere in possessione, ut alienate, maxime concurrente titulo familiaritatis.

- 17 Donatio an sit immoderata, remittitur arbitrio Iudicis, qui iudicare debet iuxta quantitate bonorum donantis, & iuxta merita & qualitates donatarii.
- 18 Constitutio, & Breve Papa dei formam servare, non præteritis regulis, nec se extendit ad ea, super quibus sit pendet.

DECISIO CCCII.

Petrus Clemens Professor Ordinis Carmelitani promotus ad Episcopatum Vfellen. emittit de 5. Martij 1594. dum esset Episcopus, quoddam domos in Civitate Calaritana pro se vti persona priuata, & laica pro suis heredibus, & successoribus, ac pro quibus dedisset, 22. eiusdem mensis eisdem domos donavit Iosephæ, & Mariæ eius nepibus pro ipsarum dotibus, mortuo Episcopo orta fuit inter Capitulum Ecclesiæ Vfellen. & donatarios super dictis domibus in paribus, ubi Capitulum sententiam favorem obtinuit, à qua pro parte mulierum fuit appellatum, & causa appellationis commissa Illustrissimo Camerario, qui d. sententiam renovando, promittit ad favorem donatiarum, & causa ad Signaturam Sanctissimi delata placuit, quod videretur in Rota de iustitia vltimæ sententiæ, & propterea dedit dubium, an sententia Illustrissimi Camerarii esset confirmanda, quod fuit resolutum pro confirmatione, quia cum Prælati habens administrationem in vita, equiparetur usufructuario, ut possit per actum inter viuos de fructibus beneficij disponere, iuxta gloss. communiter receptam in c. persona. in verb. reuocari. de off. Ord. in 6. Rota de off. 4. n. 2. de probat. anq. ex ipsis non solum potest, sed etiam tenetur dotare consanguineos pauperes Abb. in c. persona. sub n. 1. vers. & creto, quod bona conscientia. de arbit. Alexan. in l. 1. n. 14. ff. solut. mar. Cappel. Tholof. de off. 190. n. 9. Boer. de off. 12. n. 8. Campeg. de dot. para. 9. 23. Summa Syluest. in verbo Clerici il quibus n. 11. q. 15. l. 1. de rebus. Eccles. cap. 32. n. 3. & 9. Sot. de i. a. in l. 1. n. 1. de rebus. 92. n. 1. Chilian. de off. 181. Maxime quia dos in casu isto erat debita non solum iure consanguinitatis, sed etiam ex causa remuneratæ propter plorantia seruicia recepta, ut tantum donatio, & abunde probant testes, licet autem Prælati donare ex causa remuneratæ, ut per Navar. conf. 6. n. 3. de donat. lib. 1. imò etiam iure actionis debita, quia illa fuerat promissa ab Episcopo, cuius promissiones intuitu faciunt dictæ nepes ex regionibus Hispaniarum ad Regnum Sardinie amicar. & cum ex illa promissione poruisset Episcopus conveniri, cap. quicumque suffrag. & ibi gloss. in verb. promissioni in l. 1. cap. seq. 12. q. 2. & clarum est Prælatum ex fructibus, & redditibus Ecclesiæ teneri solvere sua debita, cap. peruenit. & ibi not. de fideiuss. Rota d. de off. 4. n. 2. de probat. in antiquis. Quæ tantum magis procedant, quia ex rebus apparet hoc factum fuisse per personam, quam adhibuit Episcopus in parte fructuum ad suum vicium, & vicium declinata, raliem enim fructuum est eadem ratio, quæ de dñis propriis, D. Thom. 2. 2. quest. 185. artic. 7. in corpore artic. & ibi Caiet. q. 2. Molin. de iust. & iur. dist. 1. 46. vers. contrarium, ubi, certum quantum Navar. de rebus. Eccles. quest. 1. monit. 33. n. 2. & 4. vers. quæ ratio Sot. de iust. & iur. lib. 1. c. quest. 4. artic. 4. col. 4. vers. cum erga. Nec ubi, quod summi in Episcopo regulari, quia regularis est factus Episcopus facit fructus suos in vias, & de eis disponere potest non minus quam secularis, Bald. in cap. Clerici il secunda. non. 7. de viis, & benef. c. l. r. Card. in cap. si quis. colone. penult. vers. in religio. de prelat. Cleric. & in elem. 1. 5. f. sed. & talis in prin. eod. tit. Navar. conf. 15. n. 4. & per tot. de Regul. vbi n. 8. in fin. dicit praxim

proximioribus Orbis Christiani ita servare, *conf. 70. n. 4. cod. de. dicitur* nomen contradiçione, Sarmient. qui alios allegat de *redu. Eccles. par. 1. quæst. 9. n. 10.* & dicit Rota in vna Aquilana Prioratus 1. Februarij 1584. relata inter *duos fidei. 772. par. 1.* Non obstat, quod prædicta possint procedere, t. si Episcopus donasset ipsos fructus, vel pecuniam ex eis redactam, scilicet autem de rebus ex dicta pecunia emptis, t. quia cum bona fuerint adfectu donandi emptæ, idem iudicari debet, quod de redditibus, ut in specie per Nauas. de *redu. Eccles. g. 1. m. 1. 47. col. 1. vers. & ita.* Iacob. de Grassi. *conf. 1. m. 21. & seq. de regim.* Nec facit, quod tres emptæ à Prelato regulari decantur acquisitæ Ecclesie, etiam si pro se sit stipularis, iuxta trad. per Ioan. Andr. & alios in *c. cum olim. 1. secundo. de piousleg.* quia ad hoc, in quo versatur punctus iuris difficultatis, fuit responsum t. non procedere, quando apparet Episcopum noluisse Ecclesie, sed prius alteri acquirere, puta, quando alteri stipulatur, quia tunc Ecclesie non acquiritur ex defectu voluntatis, Innoc. in *d. c. cum olim. n. 1. circa mod.* Host. *sub n. 1. Io. Andr. sub n. 1. Henric. Rois. sub n. 4.* Quod autem in casu isto noluerit Ecclesie, sed nepotibus acquirere, suadet non solum verba stipulationis pro se uti persona privata, & laica, & pro quibus dederit ponderata pot. informantes, sed etiam præcedentia, & sequentia, videlicet, promissio donandi præcedens, & donatio ex dicta causa post paucos dies subsequuta, & tota series istius facti, t. ex præcedentibus autem, & sequentibus colligitur, cui quis voluerit acquirere, Bald. in *Londum inuicem sub n. 1. c. si quis alio. vel sub. Berou.* qui alios allegat, *l. stipulatio ista. d. aliter. ff. de verb. oblig.* sed quicquid sit, sufficit, quod non fuerint domus per emptionem acquisitæ Ecclesie, & quod quando illas donauit, non donauit rem Ecclesie. Dicebat etiam aliqui ex Dominis, quod ubi fuisset acquisitum dominium Ecclesie fuisset acquisitum reuocabile in casu donationis, & quod t. sicut Episcopus potuisset non emere, & non acquirere, t. potuit etiam acquirere cum illa qualitate reuocabilitatis. Quæ bene de fraude, fuit bene subtiliter per informantes, nec potest dici factum fraudulenter, quod fuit factum lege permissente, *J. Grathw. C. de adu. Pæf. conf. 2. in finibus. 1.* nec quod potuit fieri extra eandem, Sard. quia hos allegat *desf. 30. n. 10. Cef. sine enim, qm de simulatione dicuntur 1. Tūm quia* non adit causa simulandi, *Bart. conf. 6. n. 4. Anchar. conf. 117. n. 7.* & fuit lapsus resolutus, tūm etiam quia coniecturæ adductæ pro simulatione, vitæ fuerūt Dominis leuiter Reservato etiam usufructus in donatione fuit facta, nec pubereat, & illa, quæ in instrumento dotali ad vitam facta legunt, vel est intelligenda secundum eam, quæ facta fuit in instrumentis donationis propter prædictas apofias, vel præiudicate non possunt iuri nepotum quædam per donationem, t. Et licet Episcopus habuisset domum cum nepotibus, hoc tamen solum non sufficit pro simulatione, ut fuit dictum in Beneficentia donationis 17. Nouembre. 1581. coram Gypho, & id factum fuit inter familiaritatis, quando autem eis fabricabat pulam, & publicè, prohibebatur se ibi vacare in domibus nepum, ut dicunt testes, quamvis etiam exigere pensionem vnius apothecæ, hoc potuit esse, quia in malis apis nepotibus auxiliabatur, & præstet in eis alendis, quando in dicta domo morabatur. Non obstat, quod dicitur de immoderata donatione, & dote, t. quia attentis facultatibus donantis, qui amplius non spoliū reliquit, nec non meritis, & gratiæ donatariorum, secundum quæ arbitrat debet

index, ut in his terminis dixit laf. *conf. 73. in fine vers. non obstat sub. 1.* & ante eam Hostien. in *Suauia de donat. 9. & quid n. 6. n. fin.* & facit glo. in *l. sed & si fuisse perum*, quam sequuntur ibi omnes. *C. de iud. Et* habita ratione, quod domus inferius debebat pro donbus duarū nepum, nequaquam videtur considerari posse excessiuitas, & si aliqua esset, orientur ex augmento donis postea per Episcopum factio. Breue facit record. Clem. VIII. in subdandis donationes factas in vita reservato usufructu Episcopo donati non obstat, quia inuoluit easque videntibus donariis non sunt effectum sortite, unde non comprehendit istam, in qua possessio fuit infra quatuor dies tradita, & si illam possit comprehendere, non afficeret, t. quia emanauit non solum pot. obitu Episcopi, sed etiam hac lite pendente, constitutio enim dæ formam futuris, non præteritis negotiis, *l. leges. C. de leg. 6. & non se extendit ad ea, supet quibus pendet lis, Anu. in mod. l. non fieri Sa. fur. 5. adneque.*

ANNO TATIO.

- a Quod idem sequendo hanc decisionem dixit Rota in Villesen. hereditatis 24. Maij 1629. coram R. P. D. Pirouano.
- b De quo supra ad decisionem 157.

Anconitana Bonorum.

Luna 16. Februarij 1609.

ARGUMENTVM.

Primum extremum in spolio ex quibus probetur.

SPMMARIVM.

- 1 Possessio probatur ex memoratis partibus contrariis, in qua peritur, quod quis condemnatur ad dimittendum possessionem, quia donatio præsupponit possessionem.
- 2 Exequuntur credunt non solum quod alium inuicem in possessionem, sed etiam quod bona illa sint debuerit, contra quem sit exequutio.
- 3 Prædictis censetur fieri vera omnia contenta in scriptura predicta.

DECISIO CCCCII.

Conclusum fuit constare de primo extremo, videlicet, de possessione filiorum Petri de Leonibus, quia ultra testes examinatos pro parte ipsorum eorum bonorum, Dominio Sotomaior, & alios examinatos per Iohannem Rectorem Sancti Apollinaris productos coram R. P. D. Stella, qui bene de ea deponunt, t. adit manutentum pen parte d. Iacobi imperatorem, & præsentatum filiis Petri, uti eius hereditibus, in quo momentum ad dimittendum possessionem bonorum, de quibus agitur, quum si dimittere debebant, necessarium erat per se ipsos, cum petuatur præsupponat habitum, *l. 1. manutentum ff. de iust. & iur. l. item ff. de verb. obligat. l. Titio usufructum, ff. de cond. & dem. iur.* & ceteris fuit habentium, Baldus licet in 3. *op. c. licet.* Accedit mandatum exequutionis relaxatum contra bona hereditatis Petri, quod fuit exequutum in vna Vineia in enarrata Pisciarellæ in vindicta dictorum hereditum, & in alia contra Sraueræ possessio per heredes cum expresse confirmum, qui conueniunt cum instrumento concessione factæ Petro eorum patris, etiam cantant relationes exequutionis, nec creditur non solum quod aditum missionis in possessionem, sed etiam, quod bona illa essent illius, contra quem probatur exequutio, Tiraq. de retrad. *conf. 9. §. 3. glo. 2. n. 22.* fuit dictum

in Romana census 16. Nonembris 1607. coram R.P.D. meo Ottembergo. Hoc etiam probatur ex instrumento deliberationis facti Hieronymo maulculo, ubi leguntur bona possitela per heredes. Accedit fides Luce Coslini Locumtenentis Gubernatoris Ancone, quam lachelli producendo ꝛ tacite confessus fuit esse vera in omnibus in ipsa contentis, *hæc cum titm, de confes. l. Pubia, §. fin. ff. de test. Bart. in l. p. leg. item in p. ff. de her. quibus, ubi dicit Innocent. & alij. in cap. item venerabilis, ubi Fel. n. 22. de except. Rursus adfuit confessio lachelli, qui aliquando expresse, aliquando relative ad scripturas dixit se possidere bona, de quibus agitur ex subhastatione, & deliberatione, quæ cum fuerit obtenta contra heredes Petri, tacite innuit fuisse ante deliberationem ab ipis possessa. Et licet aliqua ex supradictis iniribus non fuerint exhibitæ ante sententiam Rotaem, id tamen factum fuit, quia processu transportans in Rota non erat integer, led defecimus, & fuit necesse illum suppleendo corrigere, & emendare. Ex quibus, & aliis deductis pro parte filiorum, & hæredum Petri visum fuit Dominis satis constare de primo extremo.*

ANNOTATIO.

- a De qua materia infra dicam ad decis. 478.
b Dixi latè supra ad decis. 430.

Hispalen. decimarum de Ayamonte.

Veneris 20. Februarij 1609.

ARGUMENTVM.

Remissoria in causa decimarum vti prophana indistincte, & sine sumo est danda data relevantia, maxime in prima instantia, & sufficit relevantia vnius articuli.

SYMMARIVM.

- 1 Causa prophana dicitur causa decimarum ad effectum remissoria.
- 2 Item causa prophana dicitur quilibet alia, in qua non agitur de titulo beneficii.
- 3 Remissoria in materia prophana indistincte, & sine aliquo sumo datur, quando materia articulata est relevantia.
- 4 Remissoria maxime est concedenda in prima instantia, quia durum est, quod causæ in prima instantia discutantur in Curia, & tolleretur facultas probandi in paribus.
- 5 Articuli concernentes finis Diocesis, & Parochialium in materia decimarum est relevantia.
- 6 Læi super re diversâ non præstat impeditum.
- 7 Remissoria est concedenda super omnibus articulis, quando de eorum summo esse relevantia.

DECISIO CCCCIJ.

- C**onclusum fuit Marchioni dandam esse remissoriam, quia ad istum effectum causa ꝛ decimarum dicitur prophana, * vt fuit dictum in vna Pampilonen. decimarum 23. Iunij 1600. & in Valen. decimarum de Gandia 9. Februarij 1601. coram Illustriss. Cardinali Pamphilio, prout ꝛ quilibet alia, in qua non agitur de titulo beneficii. *Ægid. decis. 617. Caputaquen. decis. 99. par. 1. in prophanis antem ꝛ indistincte, & sine aliquo sumo datur remissoria, quando materia articulata sunt relevantia, Caputaq. decis. 68. par. 3. Cæf. de Grassi. decis. 1. num. 10. de dilat. Et si hoc verum in quacunque in-*

stantia, vt dicit ibi Caputaquen. fortius procedit in prima, in qua denegare remissoriam esset tollere probationes reo, quod esset absurdum, & durum esset, quod causa prima instantie discutatur in Curia, & tolleretur facultas probandi in paribus. Quod autem materiae sint relevantes, Domini non dubitant, scilicet in eo, quod articulatur, ꝛ loca, de quorum decima non agitur, non esse in diocesi Hispalen. quia eo probato Capitulum non poterit fundare suam intentionem decimandi in ipsius, & poterit illi Marchio dicere, quoad te liberat ædes habeo. Nec potest dici iste articulus improbabilis propter pendentiam litis cum Marchione suo, quia lis non erat super diocesi, aut situatione bonorum, ꝛ non præstat impedimentum lis super re diversa, ex cumulatione per Lancellotti. de reservation. lib. 2. cap. 4. limitat. 3. Cum ꝛ autem habeamus vnum 7 articulum relevantem, & non improbabilem, non sunt discutiendi alij, sed est concedenda remissoria super omnibus, vti sæpius fuit dictum, & signanter in vna Comendecimarum 18. Iunij 1601. coram R.P.D. meo Saerato, & in Illerden. præminentiæ 20. Iunij 1603. coram me.

ANNOTATIO.

- a Causam prophanam censeri, quando non agitur de titulo beneficii, etiam si alius sit fori Ecclesiastici, dixi in annotatione ad decis. 430. & ad decis. 331.

Cafalen. decimarum.

Luna 23. Februarij 1609.

ARGUMENTVM.

Laico competit manutentio in quasi possessione exigendi decimas, etiam si non doceat de titulo.

SYMMARIVM.

- 1 Manutentio non est danda possessori, cui inrecessit, nisi docto de legitimo titulo.
- 2 Laico est danda manutentio in quasi possessione exigendi decimas, etiam si non doceat de titulo, quia potest esse, quod non sint spirituales, sed potius respondentis temporales.

DECISIO CCCCIJ.

Fuit resolutum pro Pezzanis informantibus dandum esse illis mandatum de manutendo in quasi possessione exigendi responsiones grani, de quibus agitur. Nec obstat dixerunt Domini, ipsos vti laicos esse incapaces decimarum, & propterea, ꝛ cum eorum possessioni resistat ius, non esse manutendos, nisi docto de legitimo titulo, * Caputaquen. decis. 196. par. 2. quia a non ꝛ apparet istas esse decimas spirituales, & Ecclesiasticas, vel potius responsiones, quarum laici sunt incapaces, & quoad non constet istas esse decimas, non b, posse denegari ipsis manutentionem.

ANNOTATIO.

- a De quo dixi supra ad decis. 196.
b Quod datur duplex species decimarum spirituales, & temporales, dicit Bald. cons. 419. vol. 1. Bero. cons. 84. num. 40. lib. 1. bene Petrus in addit. ad Rodan. de rebus Eccles. non alien. post quæst. 63. in princ. Rot. decis. 313. num. 3. par. in accens. ubi dicitur non esse verum simpliciter, quod laici sint incapaces decimarum, cum non omnes decimæ sint spirituales, propriè tamen loquendo sub nomine decimarum ve-

rum veniant decimæ spirituales, ut fuit dictum in Terrarum, decimarum 18. Junij 1616. coram R.P.D. Pirouano, ubi dicitur, quod decimæ temporales propriè non sunt decimæ, & propterea illæ resolvantur in dubio intelligendum esse de spirituales, quod idem etiam latè fuit resolutum in Mediolanen. recessibus permutationis 11. May 1590. coram Cardinali Pamphilo, & dicit etiam Bald. in d. conf. 419. lib. 1. & Bertus. de off. cons. 17. num. 15. & 16.

Officiarius Beltramius.

ideò si alia Ecclesia in eodem loco reedificetur, retinet omnia iura Ecclesie destructæ, uti subrogata in locum prius, ut fuit dictum in Toletana decimarum de Sanzodon 18. Junij 1590. coram bo. me. Penia.

b De translatione vnius Ecclesie ad aliam est videndum latè Mandos. in tract. de signatur. in tit. de translatione, qui in proposito huius dec. dicit, quod quando Ecclesia Parochialis transferatur ad aliam, definit esse Parochialis, & talis prout prius erat.

Officiarius Beltramius.

Salamantina Benchcij.

Luna 13. February 1609.

ARGVMENTVM.

Pater ex Summario.

S V M M A R I V M.

- 1 Ecclesia Parochialis diruta non solum remanet extincta Parochialis, sed etiam beneficium ipsum, non obstante praesentia translatione.
- 2 Probatio incerta, & equivoce non suffragatur.
- 3 Et est interpretanda contra probantem.

DECISIO CCCCV.

Causa iterum super eisdem proposita. instante Io. qui non informavit, Domini persistebant in decisione, quod non sit iustificata gratia ipsius respectu Parochialis, quia cum Ecclesia Sancti Cypriani fuerit auctoritate Episcopi diruta, & fuit non solum extincta Parochialis, & si quæ per prius adfuit, ut in decisione dicitur, sed etiam beneficium ipsum, Abb. in cap. 2. n. 9. de res. oper. num. Sylva de benef. par. 3. quest. 42. in fine. Remig. de Gompy. de annuat. Eccles. simpliat. 20. num. 30.

b Non obstat praesentia translatio, & quia non probatur, cum testes loquantur de translatione, aut voce, & rursus ex dictis ipsorum non apparet, quid sit translatum, an titulus, vel Parochialis, an cura, vel eius exercitium, ut in decisione dicitur, unde & probatio ista incerta, & equivoce Ioannem non relevat, l. neque notales. C. de prob. l. non hoc. C. unde legis. cap. in praesentia, de prob. imò & est contra ipsum interpretanda glof. in d. cap. in praesentia, Bart. in l. inter stipulationem, §. 2. ff. de verborum obligat. Crot. conf. 47. n. 22. Nat. conf. 192. num. 13. Non obstat decisio in causa Mediolanen. Cappellanæ 14. Aprilis 1595. coram bo. mem. Orano, quia ultra quod ibi constabat de translatione, & hoc, ut Parochialis Ecclesie Sancti Georgij non fuisset per translationem extincta, Episcopus per exerat Ecclesiam Sanctæ Mariæ, in qua existebat quædam Cappellania, sive beneficium simplex, in Parochiam Sancti Georgij transferendo illius iura Parochialis in d. Ecclesiam Sanctæ Mariæ, nil mirum, si ibi non fuit extincta Parochialis. Rursus ibi fuit translatæ Ecclesie Parochialis ad Ecclesiam simplicem, & sic non dabatur concursus durum Parochialis in eadem Ecclesia, ut in causa, de quo agitur, ex quibus visum fuit Dominis non bene inferri de casu illius decisionis ad istum, & propterea non esse reedendum à resolutione facta.

ANNOTATIO.

- a Distinguitur DD. communiter in hac materia, aut Ecclesia destruitur auctoritate Superioris, & tunc amittit omnia iura, aut destruitur casu fortuito, & tunc retinet habitum omnia iura, ut post alios Decim. conf. 93. num. 14. lib. 5. &

Romana census.

Luna 13. February 1609.

ARGVMENTVM.

Minor fideiubens cum iuramento non restituitur in integrum. Falsitas causæ non presumitur in obligatione minoris stante decreto Iudicis, & est probanda concludenter, & alia, de quibus in Summario.

S V M M A R I V M.

- 1 Minor non restituitur in integrum stante iuramento, & sub num. 3. & 18.
- 2 Minor non restituitur in integrum, si maior scilicet per quinquennium tacuit.
- 3 Minor non potest contrahere sine interveniente curatore.
- 4 Statutum dum requirit quoddam solemnitas in contrahibus minorum, non ideo tollit alia requisita de iure communis.
- 6 Prosequentes presumuntur illi qui interveniunt in contrahibus minorum, & ex adverso est probandum, quod adesse alij magis propinqui, qui possint obligationem intervenire, & laus de hac materia sub num. 19.
- 7 Falsitas causæ non presumitur in contrahibus minorum, quia presumitur, quod Iudex diligenter scrutatus fuerit de veritate causæ, & num. 20.
- 8 Falsitas causæ ad recordandum executionem obligationis Cameralis debet evidenter, & manifestè probari.
- 9 Ex statu de praesenti non inferitur ad statum de praeterito.
- 10 Solvendo aliquem fuisse de tempore contrahentem presumitur, si constet, quod ante contrahendum erat solvendo, licet ex post constet non esse solvendo.
- 11 Excusio fuisse in P're sententiam non probat aliquem non esse solvendo, maxime, si constet alibi habere bona.
- 12 Falsitas causæ non potest dici, quæ ab initio est vera, licet postea deficiat.
- 13 Læso enormissima non presumitur, nisi probetur.
- 14 Et excluditur Iudicis arbitrium.
- 15 Et est probanda de tempore contrahendi.
- 16 Læso enormissima propter fiduciam praestitam non potest considerari, nisi probetur impossibilitas obtinendi retentionem, & sola falsitas non sufficit.
- 17 Obligationis Cameralis requisita non videtur per exceptiones requirere altius indagari.

DECISIO CCCCVI.

Fabius, & Virginus de Viranis de anno 1591. locaverunt Philippo Rauennæ Castrum Nomentum, cum suis tenuis ad annos 17. pro annuo affectu locutorum 4000. pado adiecto, quod conductor reperiatur circa 41. mil. ad censum pro locutoribus

&c

18 a Quod t minori stante iuramento non competat restitutio, luit Sord. *conf. 114. numer. 11. & seq. & plenè etiam Mantie. de test. lib. 1. tit. 4. num. 1. Odd. de test. in iur. gram. quest. 14. art. 2. num. 31.* Quod non procedit stante laesione enormissima, tunc enim non obstat iuramento minor est restitutus, Odd. *de test. lib. 1. tit. 4. vbi de comuni. plenè Rot. dec. 13. inter impress. penes Pic. ad Statut. Vrbis.*

19 b Minor, qui t impugnat contractum ex defectu intervenientis proximorum, non solum probare tenetur, quod adfuerit alij consanguinei, sed etiam quod possent tempore contractus intervenire; prout scripsit dicit Rot. in pluribus decisionibus relictis penes Pic. ad Statut. Vrbis, vt in *dec. 12. num. 1. & optimè in dec. 30. vbi fuit dictum, quod ultra praesentiam proximorum in loco erat etiam probanda habitatio non solum naturalis, sed etiam aeternalis, & in dec. 57. num. 1. vbi dicit Rot. quod probandum erat, quod proximiores commodè adhiberi poterint, & quod non sufficiebat praesumptio habitatus, & fuit etiam dictum in Cameracensi donationis impress. penes Marches. *rem. 1. fol. 56. num. 9. & 10. & in Romana nullitatis contractus 17. Iunii 1611. coram R.P.D. Pamphilo. vbi dicitur probari debere plenè, & concludenter praesentiam eadem die obligationis, & quod contractui interuenire potuissent, & in Romana de Iacomellis 19. Aprilis 1611. coram Cardinali Sacro, in Romana fiduciarum 2. Iunii 1614. coram R.P.D. Pirouano, & in Senogallienf. praedicti 1. Iunii 1619. coram bo. mem. Andrea, vbi dicitur probari debere in loco praesentia de eadem die, & hora contractus, & quod commodè interuenire poterint, & omnes d. decisiones mouentur ea ratione, quia stat praesumptio pro validitate contractus propter decretum Iudicis, pro quo praesumitur, quamdiam non probentur contrarium, & idè minor, vt actor agens ad nullitatem contractus tenetur plenè, & concludenter probare defectum, quem patitur contractus, & non sufficit probatio praesumptio, vt latius habetur in praescriptis decisionibus.**

Aduertendum tamen est, quod Rot. in *dec. 733. part. 1. in reuocari. temporeuit rigorem istarum decisionum, dum nonnullae requirunt probationem habitatoris proximorum non solum de die, sed de hora contractus, in dicta enim decisione resoluitur sufficere probare habitatem eadem die contractus. Et etiam in dicta decisione statimatur sufficere probare habitatem naturalem, puta illorum sanitatem; nec est probandum, quod non existerent impedimenta accidentaliter adfuerint, non die duratura, erat expectandum, quod cessarent, Tiraquell. *de leg. consens. lib. 1. num. 6. & seq. Berraz. de test. in summatas lib. 2. glo. 10. num. 1.**

20 c Causa t expressa in contractu, in quo interuenit Iudicis decretum, praesumitur vera, donec non probetur falsa, Sord. alios adducens *dec. 124. num. 7. & conf. 33. num. 7. & in terminis Stat. Vrbis fuit dictum in Romana Saluiani 15. Decembris 1614. coram R.P.D. Pamphilo, & in alia Romana Saluiani 10. Maij 1619. coram R.P.D. Manzancano, & aliis pluribus relictis, fuit dictum in Romana Nullitatis obligationis 28. Maij 1618. coram R.P.D. Valdo.*

Coluerius Beltramius.

Senogallienf. iuris pascendi.

Veneris 27. Marij 1609.

ARGVMENTVM.

Enunciatio vnica, & moderna non probat etiam si emanauerit cum procuratore, cuius nec confessio principaliter facta praeiudicat.

1 Enunciatio vnica non probat, & num. 6.

2 Probat simpliciter, & concurrunt aduenticia plenè. Enunciatio vnica confertur, etiam si sint plures praesentientes tamen ab eadem persona, & num. 6.

3 Enunciatio moderna non probat, etiam si emanauerit cum procuratore.

4 Confessio procuratoris non nocet domino.

5 Et multis minus enunciatio incidenter prolata.

6 Enunciatio vt probet inchoat aduenticia debet esse antiqua.

DECISIO CCCVII.

Causa iterum super eisdem proposita Dominis incrum visum fuit non constare in cuius Territorio sint terrae, de quibus agitur, non obstantibus iuribus de nouo productis pro parte Communicatis Viti, quae in summa reducuntur ad vnam enunciatiuum anni 1570. quae enunciatur duo piete terrarum laboratorum posita in Territorio Castri Montis Sancti Viti in contrada Plani Cassiani, quae enunciatur non probat non solum, quia est t vnica, * Soc. *conf. 166. numer. 11. & 12. & 13. lib. 1. & scripsit resoluti Rot. signauerunt in vna Sabienf. Confessionis 14. Octobris 1777. coram Illustrissimo Cardinali Blanchetto in Romana Vicidarij 5. Decembris 1580. coram Rubio, & in Farsenf. Territorij 20. Iunii praeteriti coram R.P.D. meo Decano, t sed etiam quia est moderna, * Aym. *de antiqu. temp. part. 1. §. 1. num. 7. & 9. fuit dictum in illa Farsenf. & scripsit in aliis. Non obstat, quod enunciatio sit facta cum Procuratore Abbatis, t quia si confessio Procuratoris per se primò, ac principaliter facta, non nocet Domino, Pral. de Casti. in *Leon solum. numer. 1. ff. de procur. Egid. dec. 104. fallit, seu confessio. numer. 3. Felix. in cap. 1. numer. 14. & seq. & 22. lib. non consil. minus ea, t quae emanauit incidenter, & per verba enunciatio, Dec. in *leg. 1. numer. 65. & in Authen. si quis in aliquo numer. 37. Cod. de edicto. Nec facit quod enunciatio t probet iuridici aduenticia, quae ad fauorem Communicatis plura enumerantur per informantes pro eius parte, quia ultra quod hoc posset procedere in enunciatio antiqua, multa etiam in contrarium adducuntur pro Illustrissimo Commendatario, quae Dominis vrgentiora, & maioris ponderis videbantur.****

ANNOTATIO.

a Et quod t enunciatio vnica non probat, etiam si sit antiqua, Rot. *dec. 160. num. 6. & dec. 169. numer. 1. part. 1. in reuocari. & dec. 71. numer. 5. & dec. 170. numer. 3. part. 1. in reuocari. Mantie. de test. lib. 1. tit. 4. num. 22. Sed ad minus requiritur, quod sint duae, Mantie. post alios d. 12. 6. numer. 21. imò est necesse, quod proueniant à diuersis personis, & à diuersis sunt: nam si proueniant ab eadem persona, etiam essent plures reputarentur pro vnica enunciatio, Achil. *dec. 8. num. 2. de inopetantiis. Verall. dec. 337. num. 4. part. 1. Rot. dec. 180. num. 1. part. 1. diuers. & in reuocari. dec. 195. numer. 7. part. 1. Idemoch. *conf. 73. numer. 25. Aldou. *conf. 31. numer. 22. & etiam requiritur quod illa personae, à quibus enunciatio emanat, non sine suspensa, Achil. *dec. 8. de inopetantiis. Mantie. *diff. 124. 6. numer. 3. & saepe fuit in Rot. decisum. Licet suten enunciatio vnica plenè non probat, facit tamen semiplenam probationem, quando est antiquissima, vt fuit dictum in Oriana Archiepiscopatibus 2. Decembris 1598. coram bo. mem. Orano, & in Lancianenf. Archiepiscopatibus 2. Maij 1616. coram R.P.D. Buratto, & etiam admittit Rot. coram eodem in Pitharienf. beneficij 15. Maij 1618. & con-******

querenti

rem certam, & manifestam, Bar. in l. i. in princ. n. 8. ff. de nou. oper. nris. Bald. in l. i. col. 1. Cod. quando Fidei. vel Prin. & dicitur probatio probata, idem Bald. in l. i. interst. in vlt. m. Cod. de solut. Dec. conf. 16. num. 1. Ruyn. conf. 128. num. 1. lib. 4. & probationes, quæ contra instrumentum afferuntur, debent esse concludentes, necessariæ, & apertissimæ, l. cum prebui. de his gloss. Cod. de prob. Bero. confil. 142. sub num. 3. 4. lib. 2. Gramm. confil. civil. 65. num. 14. tales autem non videbantur adductæ per heredes D. Cornelij Clemensini, solum enim asseruuntur dicta duorum testium in eodem summario n. 4. & 5. ad probandum, quod licet instrumentum continet summam sex mil. attamen re vera actum fuit, & conuentum inter partes, vt esset scutorum 5000. tantum, quod tamen neuter concludenter probat, primus enim in effectu refert se ad capitula quedam, quæ dicit inita in Terra Proconi mediante persona D. Pauli Sfortiz, quibus non exhibitis nihil probat, Autem si quis aliquis Cod. de eden. imò fuerunt edita quedam capitula cum subscriptione D. Pauli, quæ continent summam scutorum 6000. & propterea non solum non iustificatur per relationem ad capitula, sed potius videtur redargui, & destrui. Præterea iste testis non deponit de acceptatione illorum capitulorum, nec quod eis interfuerit Notarius maritus D. Sulpitiz, vel Ludouicus focer, vnde potest esse, quod non fuerint præsentia capitula acceptata ab ipsis, Rursus iste testis non interuenit, quando fuit postea celebratum instrumentum in Curia Vrbetana, & dicit quod ignorat, quid tunc fuerit actum, & possibile autem est, quod à dictis capitulis fuerit recessum, & recessus videtur clarus, postquam instrumentum in hoc recessus precedentibus capitulis, & vltima derogant prioribus. * Alter testis excludit omnem bonam causam sciencie, dum dicit se non recordari, an fuerit præsent celebratio instrumenti dotalis, & aliis conventionibus, & loquitur de auditu tantum.

ANNOTATIO.

- a Si instrumentum differet à capitulis, cui magis sit flandum dixi ad dist. 168.

Coluerius Beltramius.

Sancti Seuerini Sponsalium.

Lune 11. Maij 1609.

ARGUMENTVM.

Sponsalia inter consanguineos contracta sub conditione futuræ dispensationis sunt ipso iure nulla, & licet ab eis recedere, & impetrata dispensatione requiritur nouus consensus illorum.

SUMMARIVM.

- 1 Sponsalia sunt nulla ab initio si sine impedimento contraxerint, cum si sunt contracta sub conditione futuræ dispensationis, quæ postea fuerit impetrata, & sub num. 5.
- 2 Dispensatio autem impetratur, licet contraxerit alia sponsalia & à primo recedatur, num. 7 & 8.
- 3 Penitentia an sit licita, quando sunt celebrata sub conditione dispensationis Apostolica, & num. 8.
- 4 Condicio penitentia non est bona penitentia in curia, sed conditio.
- 5 Hoc est verum, quando contractum ab initio est validum, sicut si sit nullum.
- 6 Sponsalia, seu matrimonium contracta inter consanguineos

non sub conditione futuræ dispensationis requirunt nouum consensum post obtentam dispensationem, quando ille primus consensus fuit nullus, & sub n. 7.

- 6 Audiendum quo non est super exceptione per qua non habet aliquod interst.

DECISIO CCCC.

Fuit resolutum sententiam de partibus esse iustam, quia sponsalia contractantes Maranum, & Angelum fuerunt & nulla propter impedimentum consanguinitatis, licet fuerint contracta sub coactione futuræ dispensationis, * vt post Innocent. & alios in cap. super a. de cond. appof. resoluit Rota in Abulensi. matrimonij 28. Maij 1593. coram Illustrissimo Cardinali Bianchetto, in Taurinensi. sponsalium 1. Decembris 1594. coram Gypio, & in Valensi. matrimonij 10. Nouembri 1595. coram bonem. Cardinali Seraphino. Nec releuat, quod postea sit frequa dispensatio, & quæ antequam obtineret Angela, recessit à dictis sponsalibus alia contrahendo; potuit enim pendente conditione dispensationis penitere, b Put. de off. 35. in vna Casarugustana lib. 1. fuit dictum in Pampilonensi. de Sanguella 3. Maij 1579. coram fust. ecc. Clemente VIII. Nec obstat, quod pendente & conditione non sit licita penitentia in contractu conditionali, l. hoc vendere. in princip. ff. de contrah. emp. l. 1. c. i. ff. de ser. exp. Alexan. confil. 40. num. 2. lib. 5. & quia hoc procedit in promissione alia de se valida, secus autem, quando est invalida, vt in proposito dixit Rota in dicta Valensi. matrimonij. Et post obtentam dispensationem & requiritur nouus consensus, c. cum consensus ab initio præstitus nullum habuerit iuris substantiam, & dispensatio non habet ratum, quod gestum est, sed tantum contrahendi licentiam impetratur, vt dixit Rota in dicta decisionibus Abulensi. Taurinensi. & Valensi. & prius in alia Valensi. matrimonij 24. Ianuarij 1578. coram Illustrissimo Cardinali Blanchetto ex doctrina Abb. & aliorum in d. a. super eo, consensus autem Angelæ oocus non interuenit, imò perpetuus, & pertinax dissensio. Non obstant, quæ opponuntur de metu adhibito in secundis sponsalibus, quia vltæ quod non bene probatur, inualiditas illorum non concludit validitatem primorum sponsalium, & vnde super huiusmodi obsecratione non est audiendus Maranus, quia sua non iocet, nec hoc pacto suam intentionem iustificat.

ANNOTATIO.

- a De hac materia late tractat Sanchez de matrimo. lib. 5. disp. 8. per totum. Gutierrez. canon. quest. lib. 1. c. 11. & sponsalia esse nulla, & interim esse locum penitentia, sequendo hanc decisionem dixit Rot. in Vrbetano. matrimonij 15. Ianij 1613. coram Cardinali Sacro.
- b Obligationes, & promissiones contractæ sub conditione dispensationis, seu confirmationis Apostolicæ, vel referuntur beneplacito Apostolico, an pendente d. conditione obligent, an vero interim sit locus penitentia, scilicet esse materia in Rot. p. m. agitata, & in terminis, in quibus loquitur hæc decisio, scilicet, de sponsalibus, & matrimonio, licet iam præsentiam tenuit Rot. p. m. Mantie. decisio 1. num. 3. Seraphin. decisio 1. num. 12. in fine. c. 13. & etiam fuit dictum in d. Vrbetano. coram Card. Sacro, & late Gutierrez. canon. quest. lib. 1. cap. 10. num. 18. & seq. ubi in fortioribus terminis id tenet etiam postquam est expedita dispensatio ex ratione, quia est necessarius nouus consensus post dispensationem obtentam, & ille primus consensus non suffragatur, quem etiam consensus nouum requirit, dicit Rot. in hac decisio. num. 5. & Mantie. decisio 1. num. 4. Seraphin. decisio 1. num. 12. quando vero post obtentum beneplacitum est necessaria nouus consensus, regulariter est licita penitentia etiam post illius impetrationem. Gonzal. super regul. 8. dist. 12. num. 81. & 82.

In materia vero alienationis rerum Ecclesiarum, salvo beneficio Apostolico Rot. sequitur distinctionem, quod aut nondum est impetratum beneficium, & tunc est locus poenitentiae, Rot. decis. 24. lib. 3. Archid. decis. 1. de post. Rot. decis. 106. per. 4. in unum. & decis. 24. in 2a. per. 1. in revent. & fuit dictum in Romana refectionis coram Cardinali Blanchetto impressi penes Marchese commissi. Rom. 2. fol. 98. fol. 100. & in nullis de Vassalla curam Cardinali Lancelotto impressi penes eundem Marchese. decis. 100. fol. 100. fol. 101. a. 1. in Romana harre 5. Decembris 1616. coram R. P. D. Pamphilio, vbi de resignatione Officii Mariscalcorum alia decisio Rotae refertur. lib. 1. cap. 14. num. 1. quod tamen procedit respectu Ecclesiae, non autem respectu personae cum Ecclesia contrahentis, cui non licet perire, cum favore Ecclesiae contractus clauderebit late Mantica. decis. 102. Post vero obitum beneficium non licet etiam Ecclesiae poenitere, quomodo non dicitur per Commissarios & sequentes exequutus, Rot. decis. 105. & melius dicitur, 206. per. 4. in unum. Mantica. qui plures auctoritates, & decis. Rotae refert. d. cap. 14. in 1. quae conclusio habet locum etiam contra successorem, qui alienationi non consentit, Mantica. d. cap. 14. numero 5. & dixit Rot. in Valsideris iuris nominanda 6. Novembris 1619. coram R. P. D. Cocchino Decano.

c De quo supra sub littera A.

Oliverium Beltraminus.

Vicē seu Gerunden. Vnionis.

Veneris 22. Maij 1609.

ARGUMENTVM.

Agitur de iustificatione narratur, quod Archidiaconatus sit prima dignitas, & quod Ecclesia sit secularizata, & de valore.

SVMMARIPM.

1. Dignitas maior post Pontificalem probatur per testes dependentes de publica voce, & fama. Et late ex quibus demonstratur, quae dignitas in Ecclesia sit maior, & n. 5.
2. Archidiaconatus est prima dignitas, & praedicti Archiepiscopi testantur, & n. 5.
3. Secularizatio narrata bene iustificatur per testes, & etiam per attestacionem Papae, qui secularizatos fecit.
4. Testes dependentes de valore non detrahunt meriti non probant valorem.
5. Valor non probatur ex arrendamentis.

DECISIO CCCCXI.

Rota censuit literas vniōis esse iustificatas, nam quod Archidiaconatus sit dignitas maior post Pontificalem probant testes et dependentes de publica voce, & fama, ut dixit Rota in Verdunens. Decanatus 4. Iulij 1579. coram Cardinali Lancelotto. Qui testes etiam bene probant, quod Archidiaconus habet administrationem, ac iurisdictionem sede vacante, & eius visitandae sedis plena, probatur etiam dismembratio triginta Ecclesiarum parochialium à diocesi Vicen. facta in erectione Ecclesiae Cellonens. prout etiam quod Archidiaconus esset solitus ex dictis Ecclesiis dismembratis assignare percipere emolumenta. Non obstat quod ista emolumenta vix ascendant ad scuta 30. & quod pro eorum recompensatione Papa concedat fructus ascendentes ad scuta 300. Et quod Papa motus fuerit ad faciendam vniōem propter iniquitatem iudicium, quod narratur provenisse ex dismembratione dictarum parochialium, ex quibus percipiebant nonnulla emolumenta, quae bene iustificatur in dictis scutis 30. praedictum autem insignie non refutatur.

De dignitate Papales.

24. ex amissione dictorum emolumentorum tantum, sed ex iactura etiam iurisdictionis praerogativae, & preeminentiae, quae super dictis Ecclesiis comprehenditur, ultra quod vniō non fuit facta solum, ut consueverat indemnitate Archidiaconi, sed etiam pro commodiori eiusdem sustentatione. Probatur etiam, quod Prioratus erat Regularis ordinis Canoniceorum Sancti Augustini, & diocesis Gerunden. & secularizatus et probatur non solum ex depositione testium, sed etiam ex attestacione Papae, qui illam fecerat, qui plene probat in facto proprio. Clem. 1. vbi glōf. & DD. de probat. b. Valor Archidiaconatus bene iustificatur, prout etiam valor Prioratus, quod non excedat ducatos 300. de eo enim deponunt testes bene informati, & per bonas rationes, & concurrent admodum deducta per informatas. Non obstant testes ex aduerso examinati, quia ultra quod aliquid potius concordant cum testibus Archidiaconi, non et deponunt de doctis onetibus, loquuntur de auditu, & fundant eorum sententiam super arrendamentis, et quae non probant valorem. Sarnen. in reg. de valore quod 1. 1. a. 6. Perreg. decis. 4. & 183. lib. 2. fuit dictum in Neapolitana censo 4. Decembris 1579. coram Lauretano, & sepius in alijs. Non obstat, quod dicitur non fuisse iustificatus, quod adesse sit, quia non fuit narrata illis, sed timor litis, quia fuit dictum, quod obuiaretur libris, & controuersijs, quae ex dismembratione oriri possent, qui litis timor, imò lisi per facis iustificatur, cum Archidiaconus Ecclesiae Vicen. se opposuisset dismembrationi praetendens nullam, tamquam factam Sede Episcopali vacante, & fuit appellatum, & commissa causa in Rota. Ex quibus fuit conclusum gratiam in omnibus iustificatam praesupposita validitate examinis testium, quia Communis non nulla adducit pro nullitate, super quibus, si voluerit, particulariter poterit audiri.

ANNO TATIO.

1. Archidiaconatus de iure communi est prima dignitas post Pontificalem, Arzet. decis. 173. sub n. 7. vbi quia de iure communi. Boer. decis. 186. sub n. 5. vbi quia. Gram. decis. 14. num. 19. & praefertur Archiepiscopo, etiam si non sit Sacerdos, & Archiepiscopus Sacerdos sit, Bero. decis. 13. num. 31. lib. 2. Card. Tuscus. vbi. Archidiaconus. conclus. 48. num. 65. & dixit Rota in Viterbensi celebrationis Missarum 12. Decembris 1609. coram Cardinali Sernio, in qua nobiliter fuit resolutum, quod Archidiaconus, quando ex accidenti reperitur esse Sacerdos, praefertur Archiepiscopo in celebratione solenni Missarum absente Episcopo.

Verum ante omnia attenditur consuetudo Ecclesiae ad dispendendum, quae nam sit prima dignitas, nam aliquando in vna Ecclesia est prima dignitas Archidiaconatus, in alia Archiepiscopatatus, Gram. decis. 14. num. 27. & 18. vbi dicitur, quod in hac materia plus attenditur consuetudo, quam lex commune, Patit. de resignat. lib. 2. quod 1. 2. num. 23. Mantica. decis. 175. num. 3. Et etiam attenditur communis reputatio, & publica fama loci, Abb. in cap. de multis. vbi. tota sententia de probat. vbi dicitur, quod ista censetur prima dignitas, quae in loco communiter reputatur pro talis, etiam si in iure pro tali non habeatur, Boer. decis. 146. n. 3. Gomez. de iur. expulsi. n. 4. vbi quia. Rot. decis. 18. n. 2. per. 1. dicit. & 183. sub n. 2. per. 4. in nouissimis decis. Mantica. decis. 186. n. 5. per. 1. & firmatur Rom. infra coram Cardine. decis. 482. Signa etiam, ex quibus dignoscitur quod sit prima dignitas, sunt plura, quae enumerat Rot. in dicta decis. 118. per. 1. dicit. & dicit. decis. 183. per. 4. & postimum signum est praecedentia, & sessio in loco honorabiliori, & nominatio primo loco facta in scriptis, & alijs adhibitis, ut in d. decis. 118. & 183. fuit etiam dictum in Compellens Prioratus 17. Martij 1587 coram boem. Litt. Rota decis. 173. sub numero 5. per. 1. in revent. vbi dicitur, quod eo ipso, quod est prima dignitas in Ecclesia, habet assignatum iuris communis quod praeminentiam.

Aduertendum est etiam, quod si vnam effectum sufficientem leuius probaretur, quid aliud, v. g. si ageretur de

ff 3 prima

prima dignitate ad effectum Regule Cancellarij referuntur primam post Pontificalem, sunt necessarie pleniores probationes, & debet esse dignitas prima propria plene, & cum effectu. Rota decis. 73. num. 11. per 1. decis. 6. Pape assertione, & quando iterum dixi supra ad decis. 129.

Oliverius Beltramius.

Senogallien. iuris pascendi.

Luna 15. May 1609.

ARGUMENTVM.

In concursu probationum, & possessionum preferuntur titulatæ.

SUMMARIVM.

1. Probationes in concursu prevalere debent illæ, quæ habent firmitatem iuridicæ, & proprietatis, & num. 1.
2. Possessio titulatæ in concursu probationum est preferenda, & mantentenda, & num. 5.
3. In mantentione iudicio non sunt impertinentes articuli super proprietate.
4. Ecclesia quando probatur suam dominari, non est in de facto admittenda alterius quasi possessio, quæ impedit, ne Ecclesia possit perficere ius sua.

DECISIO CCCCXII.

PRO Illustrissimo Commendatario informante fuit resolutum dandum illi esse mandatum de mantentione in iure pascendi super bonis, de quibus agitur, quia licet tunc ex parte Communitatibus Sancti Viti, quoniam ex parte Abbatis Clarxvallis fuerit probata possessio pascendi, visum tamen fuit Dominum prevalere probationes Abbatis, cum sit in confesso apud patres, terras, de quibus est controversia, & esse sub dominio, & proprietate ipsius, quia, ut dicit Bald. in *L. adia. apud. in fine. C. de vis. qui accus. non poss.* tantum iustior est possessio, quando magis est ad proprietatem causata, quæ verba Bald. dicit esse aurea. Cur. sen. conf. 75. num. 13. in fin. Rip. in *L. i. de iur. aliter. §. ubi dicitur commune. num. 100. ff. de acquir. poss.* & facit generale d. eum, quod titulatæ possessio in concursu probationum sit anteferenda, & mantentenda, & licet iussu, & ibi not. omnes de proba. Bart. in *L. si. de iur. num. 4. vers. sed ubi que ff. ubi possid. cum infinitis relatis à Menoch. de rebus. reced. 3. num. 733. & dixit Rota in vna Bononiens. Iurisdictionis 1. Februarij 1574. coram bo. me. Cardinali Lancellotto, & in Hostien. literis manis 12. Novembrii 1574. & sapienter in alijs, qui enim habet analum, dicitur habere meliora, & potiora iura. l. 1. C. de edict. de p. Ad. sibi Cur. sen. d. conf. 75. num. 16. Menoch. ibi num. 744. Et ex proprietate in isto interdictio non sunt impertinentes articuli super proprietate, Baldus sua disp. Accusatus de vi iurisdictionis. col. vlt. vers. 3. multa, & alij relati à Menoch. ubi supra num. 735. Et licet Communitas prætenderet iustificare suam possessionem ratione Territorij, tamen fuit duabus resolutionibus conclusum non consistere terras esse in sup. territorio. Cum autem confiteretur proprietatem Ecclesie non est de facili admittenda quasi possessio Communitatibus in eius præiudicium, cum impediatur, ut ne Ecclesia possit perficere ius suum, & fuit dictum in Aliboneti, iurisdictionis 3. Iulij 1604. coram R. P. D. reo. iussu.*

ANNOTATIO.

1. Possessionem titulatam in concursu esse preferendam ut magis iustificatam per punctum rationis, dixit Rota in Gerunden. Iurisdictionis 31. Januarij 1614. coram R. P. D. Coccino Decano, & licet textus in cap. licet de causa, de proba. cum alijs cumularijs per Gratian. disp. 1. vers. cap. 402. n. 1. & ff. ubi testatur de communi de eo quod etiam si recte dependentes de possessione titulatæ essent paucio-

res, præferri debent, ut dixit Rota coram eodem Sanctissimo supra decis. 149. num. 5. hoc tamen procedit, quando non confiteretur de interloquio possessionis non titulatæ, quia tunc antecedit non titulus esse præferenda in mantentione, ut dixi supra ad decis. 129.

- b. Idem Bald. in *L. unica. ubi dicitur poss. princip. num. 10. in fin. vers. si autem veritas probat. C. unde vs. Gratian. disp. 1. vers. cap. 402. num. 3.*

Oliverius Beltramius.

Pampilonen. Sepulture.

Mercurij 27. May 1609.

ARGUMENTVM.

Exequutori mixto non creditur quoad iustificationem gratiæ, sed de iustificatione consistere debet ex actis. Exequutorem mixtum, quæ clausula faciant.

SUMMARIVM.

1. Exequutor mixtus non potest dare gratiam pro iustificatione, nec cum assertione quoad hoc creditur, sed debet consistere de iustificatione ex actis.
 2. Exequutor an sit merus, vel mixtus dignoscitur ex verbis deputacionis.
 3. Exequutorem mixtum faciunt clausula (sine præiudicio iurium cuiuscumque. Sanctibus præmissis. Si nulli alij concessa reperiretur. Salvis iuribus Ecclesie.)
- Exequutor merus quando dicatur, & quando mixtus, plene num. 4.

DECISIO CCCCXIII.

POST resolutionem in hac causa factam, quod Breve non sit iustificatum, Doctor Michael prætendebat sufficere, quod officialis Pampilonen. dederit gratiam pro iustificatione, iuram non sit vltimus iustificanda, sed contrarium resolverunt Domini, quia cum dictus Officialis esset mixtus exequutor, & Iudicis partes sustineret, non est adhibenda fides eius assertioni, quæ ex actis non comprobatur, & quantum contra, de proba. Crescen. decis. 5. num. 2. de sed. inst. fuit dictum in vna Placen. Cappellaniz 13. Januarij 1597. coram bo. me. Cardinali Seraphino. Quid autem esset exequutor mixtus, non merus, * pater ex verbis de deputacionis, quæ ad istum effectum sunt perpendenda, ex traditis per Anchut. conf. 84. in princ. In Breui enim t adest clausula (sine præiudicio iurium cuiuscumque) quæ facit exequutorem mixtum, cum requirit causæ cognitionem, Caput. decis. 184. in fin. par. 1. Ad sunt alie clausule (sanctibus præmissis) quæ nulli alij concessa reperiretur. Item solutio iuribus Ecclesie debetur, quæ requirit causæ cognitionem, & faciunt exequutorem mixtum. Non obstat decis. Hispanen. Canonizatum coram me quia loquitur in merito exequutore, cuius assertioni statuitur, Put. des. 144. num. 1. lib. 2.

ANNOTATIO.

1. Exequutor tan sit merus, vel mixtus sæpe contingit dubitari, & lap. de hoc tractat Garz. de benef. p. 2. cap. 2. n. 106. & ff. Dicitur autem mixtus, quando agitur de amodo de possessore, Quia plures cumulat d. cap. 2. n. 110. Achil. super reg. de iurisdictione. n. 4. & dixit Rota coram Sanctissimo supra decis. 459. cum non sit quis expellendus à sua possessione sine causæ cognitione, & vocato possessore, cuiusque rationibus additis, Oldrad. conf. 117. num. 3. vers. ubi est. Card. conf. 75. in princ. vers. vtrum possit, maxime verò, quando ille, qui est in possessione, docet de iuramento toroso, puta, si habet inulium ab Ordinario, ille enim est legitimus contradicitor sed impediendum exequutorem iterarum Apostolicum, prout, omnia illa decisionibus, fuit dictum in Retina beneficiorum 3. Maij 1616.

potuisset ignorare id, quod omnes publicè sciebant, unde excluditur præcipuum fundamentum, quòd illas exceptiones contra testes nunquam adduxerit vique quòd de anno 1605. cognouit processum fuisse occultatum, & mirum est eum sciuisset, quid contineret processus post amissionem, & de non ante, quod præbet suspicandi occasionem fuisse expectatum hoc tempus, quia si fuisset oppositum ante occultationem, ex visione processus statim conuincit potuisset oppositio. Et licet

8 Rota non faciliè & solet denegare remissionem propter
b suspicionem calumnie, ^b id tamen non procedit, quando suspicio est multum vehemens, vt fuit resolutum in Caurien. iurisdictionis 16. Februarij 1587. mem. Oriolen. & in alius congestis in Cordubens. reddecimarum 27. Martij 1607. coram R. P. D. meo Cocchino. Ad minus

9 videbatur Dominus [†] pro excludenda tanta presumptione calumnie necessarius fumus, Causid. decis. 3. mem. 1. *de dilat. Put. decis. 366. mem. 7. lib. 2.* Præsertim [†] cum articuli tendant ad reprobandum testes, quæ reprobatio

c sapit quandam naturam criminis, vt dicit Oldrad. cons. 311. sub mem. 8. & de redarguendo ipsos de contrarietate, quæ sine penitus contingere non potest, Menoch. de arbit. cons. 180. m. 9. ad quòd petiuntur detegendum non faciliè conceditur remissio. Put. decis. 18. *de dilat. facit decis. Caputa. 63. par. 3.* Nullus autem

datat fumus non solum, quòd isti testes contrariam deposuerint, sed neque quòd fuerint in dicto iudicio examinati, imò nec quòd aliqua lis fuerit cum Don Francisco propter matrimonio Don Philippi. Præsertim occultatus processus ex parte Marchionissæ, quando esset probata, nullum peritaret indicium talis depositionis, nec quòd fuisset occultatus, ne ea detegeretur; non enim defuisset alia verisimilior ratio, videlicet, [†] ne in publicum prodiret, quòd virgo talis conditionis non solum inficio, sed etiam inuito propter proceualles nubere, & misisset apotham propria manu scriptam illi, cum quo cupiebat matrimonio copulari. Non obstat, quòd dicitur Noueram fieri ex aliis contrarium deposuisse, quia ipsa dicit, quòd metu mariti adducta fuit ad dicendum se non cognoscere, an apocha esset scripta manu Marchionissæ, non autem dicit, quòd contrarium deposuerit: citra metum, & sicut videri ipsa circa cognitionem scripturæ dixit se aliis aliud dixisse, idem etiam dixisset de metuque contrarium de metu prius deposuisset, ad l. i. m.

12 *si quis autem. C. de cad. toll.* Præterea [†] malè inferatur, quòd sicut ipsa dixit contrarium, ita & alij testes, præsertim quia dicit se metu Marchionis mariti teritiam dixisse, qui motus non cadebat in personis aliorum testium. Articulus concernens absentiam aliorum testium à loco, ubi ipsi dixerunt fuisse presentes, ultra quòd non percutit omnes, & ob id est irrelevans, non est admitteendus etiam sine fumo, cum agat de coniungendo testes non solum de petitorio, sed etiam de falsitate per prædicta. Super aliis articulis Domini non fecerunt aliquam vim, & placuerunt dicta per informantes pro parte Marchionissæ.

ANNOTATIO.

a Rot. decis. 4. m. 1. par. 1. in recent. & decis. 31. m. 1. *supra. 1. in recent. & decis. 32. m. 1. inter impug. grat. Fernan. post. 1. librum cons. & in recent. lib. decis. 330. m. 1. Secus de remissio. par. 4. m. 1. Fernan. de iur. 1. q. 1. m. 1. 77. m. 40.*

13 b Ob suspensionem & calumnie Rot. solet denegare remissionem, vt decis. 320. m. 1. par. 4. *decis. & decis. 321. sub mem. 1. par. 2. in recent. & alius suprà. & quod ex aduerso dici solet requirit suspicionem vehementem, solum habet locum quando datur fumus, qui excludat calumnie suspensionem, aliis non dato fumo, Rot. ex sola presumpsa suspitione calumnie denegat remissionem, ita fuit dictum in Hispal. Primatum 15. Decembris 1617. coram do. mem. Andria.*

c Fernan. de testib. quæst. 37. n. 61.

Obstat: Beltramius.

Hispalen. decimarum de Ayamonte.

Veneris 5. Iunii 1609.

ARGUMENTVM.

Remissio in materia decimarum esse concedenda data sola relevancia. De iure tertij quando liceat excipere.

SYMMARIVM.

- 1 Remissio in materia prophana est concedenda data relevancia articulo rum.
- 2 Articulus concernens terras, de quarum decimatione agitur, non est in dicitur, est relevancia in causa decimarum.
- 3 Excipere licet de iure tertij, quando est ipse iure exclusio, non iure agens, & l. i. de hac materia an, & quando operari possit de iure tertij, & mem. 6.
- 4 Item res, & possessori licet ad se defendendum allegare ius tertij.
- 5 Remissio vt sit danda ad probandum possessionem sufficere, quòd cum premissis præstat si possiderem.

DECISIO CCCCXY.

Domini steterunt in decisis dandum esse Marchioni remissionem, quia, vt dictum fuit, [†] pro ea obtinenda in materia prophana sola exigitur relevancia articulo rum, quæ in hoc casu negari non potest, cum articulus, terras, de quarum decimatione agitur, [†] non esse in dicitur Hispalen. quò probato resutabit non esse fundatam intentionem Capituli super decimis. Non obstat, quòd dicitur, hoc esse dare de iure tertij, [†] quia potest eo vti Marchio, cum sit ipse iure exclusivum intentionis Capituli, [†] l. i. C. de rev. vend. Bart. in l. 2. post med. ff. de except. rei iud. Paul. de Cast. cons. 367. mem. 2. lib. 1. Corn. cons. 65. sub mem. 3. vers. nec obstat lib. 2. [†] & quia res, ut possessori licet ut se, & suam possessionem tueri allegando ius tertij, Paul. de Cast. m. l. 5. m. 12. vbi Alex. m. 13. Corn. n. 41. C. de edict. dom. Ad 2. lib. 1. Menoch. de adp. rem. 4. m. 135. Caput. decis. 131. m. 2. par. 3. Nec facit, quòd negetur Marchioni esse in possessione exigendi decimas, quia hoc etiam articulatur, [†] & ad effectum, vt sit illi danda remissio, sufficit, quòd præterea se possi forem, & idem illam petat, vt fuit dictum in Tolerana iuris decimandi 14. Martij 1594. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilo, & in Calaguriana panis 6. Novembris 1595. coram Orano. Nec teleatur, quòd non articuletur se possessionem bonorum, de quorum decimatione contenditur, quia Marchio non præterit exemptionem à decimis, sed ius eas exigendi.

ANNOTATIO.

- a De iure tertij [†] regulariter dari non potest, Rot. decis. 331. m. 1. 3. par. 1. *decis. & decis. 328. m. 1. eadem m. 1. decis. Cef. de Grass. decis. 3. m. 1. de cons. Surd. cons. 553. mem. 1. cum alijs late per Garz. super regul. leg. lib. 1. m. 118. & de hoc plenè habetur penes Theod. decis. 4. m. 1. & seq. ubi distinguunt plures causas. Hæc autem conclusio principaliter invincitur non procedere, quando dictum ius tertij est ipso iure exclusivum iuris agens, vt firmatur in hac decisione. Crau. cons. 191. m. 3. & dicit Theod. decis. 4. m. 1. Surd. cons. 415. numero 16. in fin. & 17. nam hoc non est propriè dare de iure tertij, sed de non iure agens, Rota decis. 74. m. 3. par. 4. m. 1. *decis. Surd. cons. 411. numero 17.* Fallit secundò regula in possessione, quia ad obtinendam absolutam, & ad tuendam suam possessionem potest dare de iure tertij, vt firmatur in hac decisione, & ultra hic allegata Surd. decis. 108. numero 14 & 11. in fin. & cons. 415. numero 16. Theod. decis. 4. m. 1. & fuit dictum in Antonitana bonorum 4. Iunii 1614. coram R. P. D. Manzanedo. Fallit tertio, quando ille cuius fauorem ius illud perim-*

principaliter concernit, declaravit se velle d. iure vi, quia quando caducitas est declarata per dominum, tunc enim potest etiam a tercio allegari, Sord. dec. 10. num. 6. Rota dec. 39. num. 11. par. 1. ubi dicitur. Fallit quando in sententia opponitur prodest, & sua innotet, Sord. dec. 30. num. 27. Theb. dec. 4. num. 7. sed hoc fallentia, si est vera, deservit regulis ab initio firmatam, semper enim quando opponitur de iure tertij, opponitur prodest d. ius, alia repellitur exceptio generalis, quod interesse non habens non auditur, nec agendo nec excipiendo, iuxta tractata per Sord. dec. 149. num. 14.

Oliverius Salerianus.

Romana nullitatis subhaftationis Vineæ.

Mercurij 10. Junij 1609.

ARGUMENTVM.

Arbitrium non intrat ad sanandum deliberationem nullam ex defectu citationis ad videndum deliberari, & maxime subsequuto spolio. Citationem non intervenisse probatur ex inspectione actorum.

S Y M M A R I V M.

1. Deliberatio, se sit valida requirit citationem ad videndum deliberari.
2. Et ille defectus citationis est insanabilis etiam si ante clausula (arbitrio.)
3. Citatio ad deliberandum quando est facta subsequi solet decretum (nisi infra mensem.)
4. Arbitrium non intrat, ubi est commissum spoliis, cum non sit consensus spoliator in spolio, & lat. numer. 7.
5. Citationis defectus probatur ex inspectione actorum, ex qua tollitur quacumque presumptio in contrarium. Negativa probatur ex inspectione actorum, & numer. 8.
6. Presumptio editi veritatis.

DECISIO CCCXVI.

Rota censuit non esse locum arbitrio, quia deficit citatio ad videndum deliberari de iure necessaria, Lovetius, Cod. de dig. p. 1. Affili. dec. 33. num. 4. defectus autem citationis non sanatur ex allegatis in Zamoren. pecuniaria 20. Martij preteriti coram Domino Cavalerio. Et tantum minus quia citatio (ut Dominus videbatur) non fuit per errorem, vel negligentiam omissa, sed studiosè, & in magnum detrimentum Domini, quia si precessisset citatio, fuisset sequutum solitum decretum, nisi infra mensem, qui terminus includebat tempus imminens vindemize, unde ipse per talem omissionem fuit fraudatus non solum tempore, sed etiam facultate solvendi ex pretio multi. Tanè etiam minus videbatur esse locum arbitrio, quia si cum adversarius fuerit immixtus in possessionem vineæ, & ob id posset se spoliatus, extra not. in cap. ex informatione de proce. 3. num. 3. Capuraquen. dec. 186. par. 1. arbitrium, & sanatio nullitatis tenderet ad conservandum spoliatum in spolio, & auferret remedium recuperandi possessionem spoliati. Non obstat, quod dicitur de presumenda citatione, quia cum ex inspectione actorum constet de non citatione, non est locus presumptioni, ut per Paul. de Cast. conf. 8. num. 1. sub. 2. quem sequuta fuit Rota in vna Senogallien. Sylus 24. Maij 1577. etiam Cotta, qui presumptio enim editi veritatis, si in primo, si quod met. a. 1. ferpura, in fine ff. de iur. diti. Arc. conf. 38. col. 1. conf. secundo responder. Nec potest hic cadere aliqua presumptio citationis, cum

non constet de aliquo decreto, nec de termino ad deliberandum.

ANNOTATIO.

- a. Consilio, quod de spolio Rot. nonquam interponit arbitrium, pro spoliatore, ne ille consecutur in suo spolio, Rota dec. 343. num. 9. par. 1. in recit. & fuit dictum in Macerens. hereditaria, 11. Maij 1604. coram R. P. D. Cavalerio, & in Romana spoli 26. Junij 1608. coram R. P. D. Manzano, in quibus decisionibus Rota dixit non esse locum arbitrio ad sanandum nullitatem sententiarum, quando vigore d. sententiarum nulla fuit etiam obiecta immixtio, quia d. immixtio est spoliativa. Quod tamen fuit temperatum, & modificatum, ut locum non habet, quando nullitas, ex qua deducitur spoliator promeretur ex mero iuris rigore, & non respiciet defensionem; nam hoc casus inter arbitrium non obstat spolio, ita fuit dictum in Firmiana bonorum 13. Januarij 1617. coram R. P. D. Remboldo.
- b. Vulgaris est conclusio, quod negantur probari ex inspectione, & revoluzione actorum, Rot. dec. 455. num. 4. par. 2. in recit. & dec. 411. num. 1. par. 1. in recit. & fuit dictum in Romana pecuniaria coram R. P. D. Cavalerio impress. peme Marchel. d. comm. 1. num. 1. fol. 88. & in specie de defectu citationis, de quo in d. dec. est dec. 304. num. 2. par. 1. dicitur, & fuit dictum in Ferrar. Legati, 3. Februarij 1610. coram R. P. D. Marquemontio: Et ubi alius de iure presumetur aliqua sollicitudo, cessat d. presumptio, quando ex facie scripturæ, & actorum apparet illam non intervenisse, Sord. conf. 28. num. 10. & 399. Honded. conf. 50. num. 1. sub. 2. & dixit Rot. in Altonen. Obsecr. 11. Decembris 1585. coram Cardinali Pamphilo.

Oliverius Salerianus.

Vigilicuanens. Iurispatronatus.

Mercurij 10. Junij 1609.

ARGUMENTVM.

Presentandi quasi possessio ex quibus censetur acquisita.

S Y M M A R I V M.

1. Presentandi quasi possessio acquiritur ex consensu prelati resignantis.
2. Dicit non procedere in praesidium illorum, quibus abstinuit, & ignorantibus suis prelatibus.
3. Admissio dicti consensus facta per iudicem conditionaliter (si, & quatenus consentiens ius habeat) non suffragatur, donec appareat de iure ipsius consentientis, & de simili admissione plura sub numero 12.
4. Presentatio, que dedit occasionem liti, non constituit in quasi possessionem.
5. Patronus admittens alium ad se cum consensu presentandus, eo ipso constituit illum in quasi possessione presentandi, & de hoc late sub num. 13.
6. Patronus non datur sine scientia.
7. Presentandi possessio non transit inherens, & sub numero 14.
8. Hoc procedit etiam si ante statuto loci de continuanda possessione, reprobat decisionem Caput. 7.
9. Patronus presentans presertim possessionem aliorum comm. patronorum, & num. 15.
10. Declaro hoc procedere, si constat alios competentes per prius fuisse in quasi possessione presentandi, & numero 15.
11. Presentantibus facta lite pendente, & post inhibitionem non constituit in quasi possessione manutentibili.

DECISIO CCCCXVII.

Fuit resolutum Balistæ, & eius nepotibus solis dandum esse mandatum de manutendo in quasi possessione presentandi, quia Balista presentavit de anno 1573, & presentatus fuit institutus, deinde de anno 1596. ipse vna cum eius nepotibus præstitit consensum resignationi ad favorem Bernæ, quod sufficit pro quasi possessione presentandi. Abb. cons. 14. num. 1. in fine par. 1. Crescen. decis. 2. de iurpat. & fuit sæpius resolutum. De quasi possessione autem heredum Rollandi nullibi constat, quatenus enim deducitur ex consensu præstito ab ipso supradictæ resignationi, respondetur quod fuisse præstitum absentibus, & ignorantibus Balistæ, & nepotibus, unde non potuit in eorum præiudicium possessionem acquirere, Caputagen. decis. 319. par. 2. Nec relevar admissio iudicis, quia tunc fuit facta conditionaliter (si & quatenus ipse sui haberet,) unde non suffragatur, donec appareat de iure ipsius, ut per Caputagen. decis. 129. par. 2. Presentatio anni 1598. tunc ultra quod dedit occasionem litis, quæ de illo anno capta fuit coram Ordinario Vigluenensi. super prætenso iure presentandi Rollandi, fuit pariter admissa cum conditione (si & quatenus) b. ipse Rollandus ius nomen sine competere nec est verum, quod fuerit facta cum Balistæ, & nepotibus, unde non intrat, tunc quod sufficit illud fuisse admissum c. de comparationis, iuxta doctrinam Rip. in cap. cum Ecclesia Savina, sub num. 95. de cons. poss. & propriis. quam sequuta est Rota 10. Maij, & 1. Decembris 1608. coram D. meo Matquemoorio, & quia Rip. loquitur, quando simul presentant, imputet enim sibi verus patronus, quia alium admittit, & patietur, quod secum presentet, in casu autem illo presentatio facta est non solum absentibus Balistæ, & nepotibus, sed etiam infans, unde non potest adscribi illis, quod admiserint, & passi fuerint Rollandum presentare, tunc cum patientia non detur sine scientia, ut per Rip. in d. cum Ecclesia num. 64.

Et ubi probaretur aliqua quasi possessio Rollandi, tunc illa tamen non transisset ad eius heredem, l. cum heredes, ff. de acquir. poss. Achil. decis. 5. de cons. poss. & propriis. Fab. decis. 61. lib. 2. Caputagen. decis. 420. par. 2. & fuit sæpius resolutum, & signanter in vna Albent. Parochialis 27. Junij 1605. coram me. Neque obstat Statutum de continuanda possessione ex allegata decis. tunc Caduraquenlis, quia Rota illam non sequitur, d. ut fuit dictum coram bo. mem. Cardinali Seraphino in Comens. Iurisdictionis 8. Junij 1601. & repetitur in dicta Albent. Parochialis, idem dicitur de possessione Ioannis Augustini, qui fuit frater Rollandi, & tanto magis, quia non apparet, quod Rollandus fuerit eius heres. Non obstat, quod dicitur per presentationem factam à Balistæ, & nepotibus tunc fuisse præsentatam possessionem c. Rollan. iuxta cons. Federici de Sen. 112. an vtr. dub. & c. Cals. cons. 15. de iurpat. quos sæpius sequuta est Rota, tunc quia procederet, si apparet per prius Rollandum fuisse in possessione presentandi, Put. decis. 198. lib. 1. fuit dictum in Viterbien. Cappella 12. Junij 1606. coram D. meo Manzanedo. Nec possunt adiuvari aduersarii presentationibus factis de anno 1606. & 1607. quia tunc cum fuit factæ lre pendente, & post inhibitionem Rotalem, nulla ex eis potest refutare poss. illo manutentibilis. Caputagen. decis. 334. cum sui lib. 1. in max. scrip. 1607. Lancell. de iustit. par. 3. cap. 31. num. 185.

ANNOTATIO.

1. De quo dixi supra ad decis. 349.
2. Præiudicium admissum (si & quatenus) censetur admissum, si de iure admitti debuit, & constituit in quasi possessione presentandi. Seraph. decis. 449. num. 2. & fuit dictum in Florentina Parochialis, seu versiparationis 12. Maij 1599. coram bo. mem. Iusto. Huismodi enim admissio cum clau-

sula (si & quatenus) importat admissionem, quatenus de iure sit locus admissionis, & resolutionem, quatenus de iure non sit admittenda. Menoch. cons. 174. an. 32. Hooded. cons. 11. an. 12. lib. 2. Martel. de cons. par. 4. cons. 36. num. 4. ubi plura de effectibus huiusmodi clausule (si & quatenus).

3. In præiudicium tunc comparationis, quia alium secum admittent ad presentandum, acquiritur quasi possessio presentandi etiam non posita alia effestatione d. presentationis, iuxta doctrinam Rip. in decis. allegat. quam Rot. sæpius frequenter fuit, ut dicitur in decis. 174. sub. 2. par. 2. in nota. & Rot. etiam sequens fuit in Turanensi. Canonicius 4. Februarij 1608. coram Scoto, & in Gerundensi. iuris interessendi in Capitlo 6. Novembris 1609. coram R. P. D. Cocchino Decano, & in Sibiensis. manducationis 17. Decembris 1610. coram R. P. D. Pirouano.

Verum illa admissio patroni solum constituit in possessione presentandi, non tamen facit patronum, & ita supradictam Ripa doctrinam declaravit Rot. decis. 184. sub. num. 7. par. 1. in retrat. Vltimus d. quasi possessio solum iurat contra admittentem, sed non contra eius successores in iurisdictionem, quibus admittens per tale admissioem præiudicare non potuit. Rot. decis. 384. num. 8. par. 1. in retrat.

4. Possessionem tunc presentandi non transire ad heredem non obstante sententia de continuanda possessione, dixi supra ad decis. 333. Nihilominus tamen licet possessio auctoris non transiret in heredem, illa bene probatur pertinentia iurisdictionis ad favorem successoris, ut sensu Rot. in decis. 337. sub. num. 3. par. 2. an retrat. & clarius in Placentina Cappella 30. Octobris 1615. coram R. P. D. Cocchino Decano.

5. Ex pluribus tunc patronis si unus solus presentat, præstat possessionem aliorum, l. cum Rimen. iun. cons. 156. num. 40. & seq. Garz. de benef. par. 5. cap. 5. num. 15. & seq. ubi referuntur plures decisiones Rot. decis. 159. num. 5. & decis. 713. num. 6. & 7. par. 1. dicitur. De generale est, quod in iuribus commensibus actus unus socij præstat ius, & possessionem alterius, Rot. decis. 640. sub. num. 4. par. 2. in retrat. Hoc autem procedit in dubio, si autem, si constaret, quod presentatio fuisse facta animo priuandi alios computationes quod cognoscitur ex eo, si presentans diceret omnimodam seu plenariam presentationem ad se spectare, bene Garz. d. cap. 5. num. 157. in quo tamen casu huiusmodi presentatio non noceret alij patronis, nisi constaret de eorum scientia, & potentia, ut fuit dictum in Lucens. Parochialis 7. Februarij 1610. coram R. P. D. Vbaldo. Item supra firmata conclusio non procedit, nisi quando constaret per prius alios patronos fuisse in possessione presentandi, quia non potest præferri possessio, quæ non est, ut firmatur in hac decisione, & dixit etiam Rota in d. Placentina Cappellana 30. Octobris 1615. coram R. P. D. Cocchino Decano, ubi propterea dicitur, quod defuncto patre, qui erat in possessione, non præferatur per presentationem factam ab aliis comparationis possessio filiorum, in quos (ut supra dixi) non transiret possessio patris.

6. De qua in annotatione immediate antecedenti.

Oliacensis Reptinensis.

Messanensis Baronis de Thauri.

Mercurij 10. Junij 1609.

ARGUMENTUM.

Transactio super causa principali bonorum terminat etiam litem super articulo illegitimitatis, quod incidenter in iudicio erat deducendum. Transactio afficit etiam hæredem transigentem, etiam si sit hæres cum beneficio legatis & inuentarij, quatenus vires hæreditariæ ferant, non tamen præiudicant tertio, nec agnatis.

SYMMARIUM.

1. Finita per transactionem causa principali super successione

fiat seu recuperatione bonorum censetur etiam finita super exceptis illegitimis, quia incidenter ad causam principalem in iudicio erat deducita.

- 3 *Legitimationis quæstio dicitur incidere ad causam principalem.*
- 5 *Accessorium casuum est extinctum, quatenus est extinctum principalis, & non vitæ.*
- 4 *Finita per transiitionem causa principalis super recuperatione bonorum postquam illa, cuius legitimatio erat in iudicio deducita, pro honore, & dignitate, & pro legitimis proliis prosequi iudicium super legitimatæ, nec ad hunc effectum obicit exceptio litem finita in negotia principalia.*
- 5 *Hæres non potest venire contra transiitionem factam à suo auctore ex quocumque iure vitæ.*
- 4 *Quod procedit etiam si sit hæres cum beneficio legi & iocentari, qui iocentarium non liberos heredem ab habendo rata omnia gesta per defunctum, quatenus vires hereditariae fuerant, & num. 15.*
- 7 *Iocentarium non opulatur heredi in rebus hereditariis, & quatenus vires hereditariae fuerant, & sub num. 6. & laud sub num. 15.*
- 8 *Hæres in tantum particulari afflictione vendicare possit bona ab auctore suo alienata, sub num. 15.*
- 8 *Hæres in tantum potest venire contra factum auctoris sui, quando auctor promissit, nec per se, nec per suos heredes contravenire.*
- 9 *Contra transiitionem sententia tenetur ante omnia resistere, quod videri vultus recipi.*
- 10 *Transiitio iure non praesumatur.*
- 11 *Transiitio super fideicommissum non nocet agnatis, de quo laud sub numer. 16. ubi etiam in materia fideicommissi.*
- 12 *Hæc procedit, etiam si in transiitione fideicommissum non traditur, sed dimittitur penes possiderem, & conclusio in contrarium allegata declaratur, & sub num. 16.*
- Transiitio requiritur solemnitas necessaria in alienationibus, quando res dimittitur penes alterum personam, penes quem iam reperiebatur, & numer. 17.*
- 13 *Fideicommissum non praesumitur hereditarium, sed potius ex pacto, & promissione, iuxta veterem, & receptiorem opinionem, & num. 18.*
- 14 *In inestimatione comprehensi, etiam antiquam aperturam illis successio, possunt potius declarari sub competens ius aduocentis conditione, & num. 19.*

DECISIO CCCCXVIII.

Domini perstitissent in decisio obitare transiitione rationibus, de quibus in decisione. Non obstat, quod dicitur, esse duas causas, vna super Baronia, alteram super legitimatæ, quia imò est vnica causa, & vnicum iudicium, siue enim lis super Baronia pendat in Rota, vt alius fuit dictum, siue, vt ex aduerso pretenditur, in partibus coram Iudice laico, & sola discussio illegitimationis lo Rota, iuxta c. lator, quis sit, legi, & semper erit verum, quod Comitibus de Branciforte ad repellendum aduersarios à praesentia recuperatione, opponunt exceptionem illegitimationis, unde in transiitione finita respectu actionis intentatae non potest stare quod exceptionem oppositam, iuxta cap. si in de verborum signific. & not. in cap. non licet de regul. iur. in 6. Et in terminis dict. cap. lator, & quæstio legitimatæ dicitur incidere ad causam principalem, gl. in ibi. lonocem. in vltim. verb. Host. in fin. Abb. num. 4. finita autem causa principalis est etiam finita incidens, Anch. conf. 145. num. 2. & 3. non solum, quando principale negotium fuit terminatum, sed etiam quando transiitio, Innoc. in c. vlt. ad finem de iur. calum. Et si lis principalis in partibus quoad Baro-

niam excitatur, debet remanere inhibito io Rota, & non solum ex oatura accessorii, i. cum principio ff. de reg. iur. & cap. accessorium ad r. in 6. Butr. & Abb. in c. num. de pen. vbi inferunt extensum extingui accessorium, quatenus extinctum est principale, & non vitæ, sed etiam ex conuentione expressa transigentium ibi cum pacto, quod in casu controuentionis stare, & remanere in suo robore lis super illegitimatione, quam Domini de Brancifortibus in casu dictarum molestiarum, & non aliis prosequi possint, ex quibus verbit, aliisque laud ponderatis per informantes liquidò constat partes voluisse transigere, etiam super articulo illegitimationis, & sic oon solum ex natura causæ, sed etiam quoad metem expressam partium, transiitionem, quatenus comprehendit causam Baroniae, extensum etiam comprehendere quæstionem motam super illegitimatione. Non obstat, quod Marchionissa Fabariz, & Dux Terræ nouæ non t debeant, nec possint impediri prosequi causam io Rota, pro firmado statu personarum, pro honore, & dignitate, & pro legitimatæ proliis, & in hoc non habeat obstat transiitio, quia quatenus ad istum finem agatur, Comitibus de Branciforte non intendunt se opponere, neque causam prosequi, imò essent recedendi, quia sua non intererent, sed solum dant de transiitione ad effectum se tuendi io iudicio recuperationis Baroniae, sicuti & ad istam esse causam fuit opposita exceptio illegitimationis, & transiitio intelligi debet iuxta terminos litem pendentis, ad nos in l. si de certa. C. de transi. Hoc etiam licet sub inuoloco exprimitur in noua commissioe, dum committitur causa illegitimationis, forsitan etiam ad effectum recuperandi in partibus feudis malè alienata. Non obstat, quod Marchionissa, & Dux veniant, vt tertij, ex noua commissioe, quia t respectu Marchionissæ, quæ est hæres Ioanna transigentis, ipsa non videtur posse ex quocumque iure venire contra transiitionem, i. cum à matre. C. de rei vend. l. si ab on. C. de lib. caus. l. ex qua persona ff. de reg. iur. & in similibus terminis dixit Rot. in Romana bonorum de Coloenna 13. Nouembri 1595. coram bo. me. Cardinali Straphino. Nec releuat, quod dicitur de iocentario, quia omissis exceptionibus, quæ contera illud dantur, iocentarium t operatur quidem, vt non cogatur ratam habere transiitionem ultra vires hereditatis, sed bene tenetur quatenus est in hereditate, Alex. conf. 19. in fin. lib. 5. Aym. conf. 125. num. 2. Gabr. de regular. canul. 1. t. num. 10. t inuegatium enim nō opulatur heredi in rebus hereditariis, Caph. qui alios cumulat conf. 392. num. 36. Et tanto magis, t quia Ioanna in transiitione promissit illi non contrauenire, oque per se, neque per suos heredes, vt per Alex. conf. 13. sub num. 7. lib. 5. Paris. conf. 16. num. 42. lib. 1. cum aliis adductis per informantes. t Et silem tenetur restituere bona recepta ex causa transiitionis oon solum ex natura contractus, l. si diuersi. C. de transi. sed etiam ex pacto expresse inter transigentes conuenio. Difficultas est circa personam Ducis, quam vellem particulariter discuti, quia cum oon sit hæres transigentis, nec possidet bona tradita à Comitibus de Branciforte, regula est clara, t transiitionem ratio non preiudicare, l. Imperatores, ff. de transi. l. 1. C. ad. iur. quod est generale in omni conuentione, l. si vnu. q. ante omnia, ff. de pact. & transiitio t super feudo non oocet agnatis, Aluarot. & alij in cap. 1. 5. si p. saltem de fundo, si de feud. fuer. contra amos dom. & agnat. Rol. qui alios cumulat conf. 100. num. 110. lib. 4. Tiber. Decian. conf. 13. num. 94. lib. 1. Menoch. consil. 442. num. 30. Non obstat, quod dicitur, regulam non procedere, t quando in transiitione feudum non traditur, sed dimittitur penes possiderem, & vt per Bald. in cap. 1. ad fin. de contrah. inter Palat. & alij de benef. cum aliis adductis, quia ultra quod habet multos contradictores cumularios per Sord. conf. 507. sub nu. 9. illud procedit quod validitatem transiitionis,

- tionis, & ne per eam transigens incidat in penam alienationis, non aucto quoad praedictum aliorum vocatorum, ut per Meleb. Palacz. de *Adm. part. 4. quæst. 12. sub nu. 1.* Molin. de *primogen. lib. 4. cap. 9. num. 18. circa med.* Quod feudum sit hereditarium non apparet, cum non exhibetur investitura, quod autem ea non appareat & presumatur hereditarium, habet maximam difficultatem, nam quod potius presumatur ex pacto, & providentia, verius, & receptius videtur, & ex traditis per Marin. Froc. de *feudor. l. 1. num. 33. in de dec. Pe. demon. 1. 61. à nu. 5. usque ad finem.* Non obstat, quod dicitur, "Ducem non posse agere ad feudum, cum eum precedat D. Maria eius Auit, quia ultra quod pendente conditione potest agi pro iure condicionali, saltem, & declaratarius eigneote conditione competere, * vñ fuit dictum in Firmans bonorum 10. Ianij 1583. coram bo. me. Cyprio, hoc non percurat dubium, de quo agitur, quod quaerit tantum de exceptione transactionis, non de alia.

ANNO TATIO.

- 15 a Harres etiam quod beneficio inuentarij tenetur tantum habere factum defuncti, quatenus vires hereditarij leguntur, & ultra alleg. in dec. Menoch. conf. 89. num. 14. res. respondens sic. de Hond. conf. 3. am 33. lib. 1. Gabr. conf. 115. num. 14. lib. 1. Rot. de *res. l. 1. in re. de dec. 165. am. 2. eadem par. 1. vbi propterea fuit dictum inuentarium non operari heredes in rebus hereditariis, de fuit dictum in Romana domorum 3. Martij 1617. coram bo. me. Andrea, vbi Rota dixit, quod inuentarium non liberat heredem à praestando factum defuncti, quatenus vires hereditarij suppetere, & similiter fuit dictum in Tiburtina Castri Visuarij 16. Februarij 1596. coram Card. Pamphilio, quod inuentarium non impedit confusio ad actionem, quatenus suppetunt vires hereditarij ad effectum, quod heres censeretur sibi soluisse, & ratio est, quia beneficium inuentarij non fuit inuentum, nisi ut praeservaret heredem à damno, non autem, ut ex eo aliquid lucraretur, ut dicitur in hac decisione, Mant. de *res. 216. num. 4.* Rota de *res. 390. par. 4. in re. de dec. 165. am. 13. et 14.* & propterea heres cum beneficio inuentarij non potest vendicare bona ad auctorem alienatis, & sibi debita, si deductis oneribus tantum remanens in hereditate, quantum caput valor rei alienatae, ut habetur in praescriptis auctoritatibus, & praesertim penes Sund. conf. 37. num. 34. nisi forte in re alienata considerari possit aliquis particularis affectio, puta, si esset res antiqua suorum maiorum, quia tunc licet heredi illam vendicare, iuxta doctrinam Albert. in *l. 1. §. de comparatione. num. 101. res. si autem emptor. c. de iur. delictor. Gabr. conf. 121. sub num. 12. lib. 1. Laderch. Imol. conf. 158. sub num. 4. & sequuta fuit Rota in Romana de Theodolis 10. Decembris 1593. coram Card. Blanchetto, & de hac doctrina Albert. vide plura penes Rosen. de *feud. cap. 9. membr. 1. conclus. 72. num. 2. et sub glo. in littera F. & cum noluit firmare Rota in Romana seu Tiburtina Sancti Angeli fideicommissi de Vrbinis 16. Nouembris 1616. coram bo. me. Andrea, sed reliquit in suspensum.***

- 16 b Transactioem, quod potest agnatis comprehensum in iustitiam lae firmare Scradet. de *feud. par. 2. cap. 6. am. 2.* Rosen. *idem tract. de feud. conclus. 1. cap. 9. membr. 1. num. 4. et fr. qui ambo amplius procedere, etiam si agnati haberent nomen de transactionis, non reclamauerint, si tamen transactio esset facta bona fide de re debita, & interea, affecterent etiam agnatos successores, Scradet. *diff. par. 2. cap. 1. num. 44. et 46.* Rosen. *idem tract. de feud. par. 2. cap. 9. num. 1. et 2.* Grauan. *diff. 1. par. cap. 476. num. 1.* Idem etiam procedit in fideicommissis, Perrey. de *fideicommissis. art. 12. num. 29.* Petz. de *fideicommissis. quæst. 1. num. 74. et fr. Manic. de iur. lib. 16. am. 30. et tantum magis, quando per transactionem non dimittitur res feudalis, & fideicommissaria in manibus tertij, sed remanet penes fideicommissarium, & feudatarium soluta in recompensum pecunia alteri parti, cum qua fuit transactum, ut bene per Gatian. *d. cap. 476. num. 13. et sequens.* vbi etiam dicit, quod heredes transigens poterant recuperare d.**

- pecuniam in transactioe solutam contra successores in feudo, & in fideicommissis, cum pegerunt fuerit utiliter gestum, de quo etiam per Molin. de *Primogenitura. lib. 4. cap. 35. ad med. res. quod si de transactio. Difficultas est, quando in transactioe dimittitur res penes tertium, quod etiam tangitur in hac decisione sub num. 12. super qua est videndus Gatian. *d. cap. 476. num. 16. et 17.* De quo est vidend. Gatian. *d. cap. 476. num. 16. et 17. et 17* dicitur transactio species alienationis, etiam quando res est penes aduersarium, si in transactioe agitur, quod penes illum remaneat; Ideoque iuxta necessitatem solemnitates requiritur in alienationibus, ut latè tenet Rot. in Romana Casalis coram R. P. D. Coccino Decano impress. penes Marchet. de *testim. l. 1. fol. 1139.* d. Feudum quod praesumitur potius ex pacto, & providentia, quàm hereditatione, Scradet. de *feud. par. 2. cap. 3. nu. 32.* Rosen. de *feud. cap. 1. conclus. 1. am. 6. et glo. in littera d. in finem cumulat. Mant. de *testim. l. 1. fol. 1139. am. 2. et fr. Calix. Lamentor. par. 2. cap. 12. am. 229. et bane eandem opinionem secuta fuit Rota testis de magis communis in Vrbeuerana fideicommissi 7. Februarij 1610. coram R. P. D. Coccino Decano.***

- Comprehensum quod in iustitiam, & in fideicommissis possit etiam pendente conditione, & anequam sit apertum feudum agere ad effectum, ut conuenit casu declaratur sibi bus competere. Conat. *varior. lib. 1. cap. 38. am. 8.* Molin. de *Primogen. lib. 4. cap. 35. am. 1. et fr. Perrey. de fideicommissis. art. 12. num. 20. res. et in primogenitura, & fuit dictum in Romana fideicommissi de Longhis 28. Maij 1609. coram R. P. D. Pamphilio.*

Oliuierus Beltrami.

Verdunens. Prioratus.

12. Iunij 1609.

ARGVMENTVM.

Valor beneficij ex quibus dicatur non iustificari, & plura in materia vnionis, de quibus in Summario.

SYMARIVM.

1. *Valor ex multis, de quibus in decisione non est iustificatus, sed praesertim, quia non est iustificatus iuxta tempus data impetrationis.*
2. *Vno impedimento vacationis.*
3. *Imonium regule reuocatur non renouat vniones fallas praesumptas, immutatur, nec vniones fallas in executionem Sacri Concilij Tridentini.*
4. *Præf. illa pro augmento calis diuini an, & quando cadat sub reuocacione regula, et an, & quando dicatur fallas pro data, et num. 6.*
5. *Vno non tenet de beneficij reuocacione, & latè numer. 7.*
6. *Hoc procedit, quando erat reuocatum de tempore vnionis, siue aucto est, si tunc non erat reuocatum, licet postea fuerit effectum reuocatum per vacationem in mensis reuocato.*

DECISIO CCCCXIX.

Rota censuit literas Apostolicas non esse exequendas, quia non sunt iustificatae quoad valorem, narratur enim literarum vnionis illam iustificare non potest, quia ultra quod in ipis valore exprimitur per assensum, & cum dictione (vel conuictio) ipse gratia autem aduersarij simpliciter per non excessum, licet vnionis fuit datae de anno 1601. impetratio autem est de anno 1607. valor autem est iustificandus secundum tempus datae impetrationis, Calix. de *dec. 19. in si super reg. Caput. de *dec. 164. nu. 9. et 310. nu. 1. par. 3.* Non etiam verificatur, nec verificari potest quoad vacationem, quia vno impedimento vacationis, Clem. frigenz. §. quid etiam Exch. ubi gl. in verbum f. de ex. Pralat. Oldrad. *conf. 257. nu. 16.* Rebut. *prax. cu. de vnion. de *conf. nu. 12 in fin.***

Non

- 3 Non obstat regula reuocatoria, † quia vnio fuit facta
 a in sustentationem Monasterij, † & vt in ea legitur, in
 executionem Sacri Concilij Trident. vt fuit dictum
 in Porragallen. difmembrationis 18. Iunij 1600. coram
 R. P. D. in eo iusto, & regula Sanctissimi D. N. habet
 in ventre p̄seruationem vnionum factarum autori-
 4 tate Concilij Trident. Non obstat, † quod vnio non te-
 neat, vt de beneficio reuocato, † vt in Auerlan. bene-
 ficio 13. Iunij 1606. coram R. P. D. meo Sacramento,
 5 † quia vnio facta fuit viuente Rectore, & tunc bene-
 ficiū non erat reuocatum, vnde non refert, quod
 obitus ipsius contigerit in mense Apostolico, quia vnio
 nihilominus suum consequitur effectum, vt fuit di-
 ctum in Caputaquen. beneficij 12. Decembris p̄teritū
 coram R. P. D. meo Marquemontio.

ANNO TATIO.

- 6 a Vnio facta † pro augmento cultus diuini non subiace
 regule reuocatorie vnionum. Mohed. *dis. 3. de prius. Se-
 raph. dis. 382.* & alijs relictis fuit dictum in Alerien. be-
 neficio 15. Ianuarij 1618. coram R. P. D. Causlerio,
 Gonzal. *super reg. 8. glof. 5. 5. num. 49. Garz. de benef. par. 12. cap. 1. num. 183. vers. de licet.* & num. 209. Verum hoc intel-
 ligi debet, quando augmentum est necessarium; secus
 autem, si est voluntarium, vel pro commodiori sustentatione,
 Achil. *dis. 1. super reg. 1. vancat. Put. decis. 337. lib. 1.*
 & fuit dictum in Tolera. Cappellaniz 23. Ianuarij 1608.
 coram R. P. D. Pamphilio; vbi etiam dicitur, quod in
 regulis Cancellarij modernis expressē reuocatur vnio-
 nes facte in fauorem cultus diuini, & pro augmento do-
 tis mensuram Capitalium, & coram eodem in Valen-
 tina subsidij 14. Martij 1616. vbi similiter fuit resolutum
 vnionem (scilicet) mentis Capitalium subiacere reuocatori-
 onis, quia non tenetur facta ex causa necessaria, cum Ca-
 pitulum per prius sine d. vnione f. sustentauerit. Quando
 verò certum est vnionem esse factam ex causa necessa-
 ria, sine dubio non subiaceat sub regulis etiam modernis,
 Gonzal. *glof. 5. 5. 7. num. 48.* & fuit dictum in Aligaten. dif-
 membrationis 14. Ianuarij 1606. coram R. P. D. Rem-
 boldo. Hinc est, quod vnio, seu difmembratio facta occa-
 sione erectionis alicuius Ecclesie, seu beneficij, vbi facta
 pro dote, non cadit sub regula, Seraph. *dis. 382.* &
 fuit dictum in Gerunden. Vnionis 13. Iunij 1616. coram
 Cardin. Lancelotto, & in eadem 16. Decembris 1613.
 coram R. P. D. Verofpio, & in dicta Alerien. beneficio
 coram R. P. D. Causlerio, & in Auximana vnionis
 3. Iunij 1615. coram eodem, vbi vterius fuit dictum hoc
 habere locum etiam si Ecclesia Parochialis erigatur in
 Collegiatam, & occasione d. erectionis fiat vnio dictæ
 Parochialis; nam dicitur vnio ex causa necessaria, licet
 enim Ecclesia Parochialis per prius dote habere, non
 tamen erat congrua pro Collegiaz.
 7 b De iure communi † Episcopus non potest vnire refer-
 uata, Gonz. post alios *super reg. 8. glof. 5. num. 136.* & fuit
 dictum in Leonien. beneficij 23. Ianuarij 1599. coram
 Gyffio, vbi dicitur, quod sicut Episcopus non potest
 conferre referuata, multo minus potest referuata vnire.
 Ex dispositione verò Concilij Trident. licet Episcopo
 sit data facultas vnendi etiam referuata, nihilominus
 Sac. Congregatio interpretatur, Concilium, & Rot. plu-
 res declarauit id esse intelligendum de beneficiis, quæ
 non erant referuata de tempore vnionis, sed ex post
 fuerant effecta referuata ex vacatione in mense referuato,
 Rot. *dec. 108. num. 5. par. 1. in reuer.* & in Auerlan. bene-
 ficio 13. Iunij 1606. coram Card. Sacramento, & in Aquina-
 ten. beneficij 3. Iunij 1607. coram R. P. D. Marquemontio,
 quod etiam distat R. PP. DD. Coccius, Manzmed-
 dur & Pamphilus vna cum Card. Sacramento consulti à Da-
 taria in Toderina vnionis 1610. quod est fundatum in
 eo, vt fructus euerentur, quæ alijs in pradiuidium Sedis
 Apostolicæ committi possent ab Ordinariis, si possent
 vnire referuata de tempore vnionis, Garz. *de benef. par. 12. cap. 1. num. 107.* & est videndum à R. P. D. *super ad 107.* quia
 plene, & de hac materia vnionis beneficiorum referua-
 torum tractat, & plures declarationes Sacra. Congrega-
 refert.

Olivierus Bellarminus.

Desiderius Papale.

Valentina Beneficij.

Luna 5. Iunij 1609.

ARGVMENTVM.

Ius patronatus donari non potest Laico sine
 consensu, & auctoritate ipsius Episcopi. Pa-
 tronus quando possit concedere facultatem
 presentandi beneficium, antequam vacet.

SYMMARIVM.

- 1 Donatio iurisparronatus facta laico sine consensu, & con-
 firmatione Ordinarij non valet, & nu. 7.
 Vbi limitatur non procedere, quando donatur com-
 paratus.
 Consensus iste Ordinarij an presumatur, & an possit
 expresse interuenire, & an sufficiat tacitus, & nu-
 mero 7.
- 2 Et non suffragatur confirmatio vicarij, nisi eiusdem de
 speciali facultate, & laici de hac materia, n. 8.
- 3 Patronus non possit concedere alteri facultatem presen-
 tandi, antequam beneficium vacet.
- 4 Hoc procedit non obstante iuramento, & confirmatione
 superiori.
- 5 Patronus aut, & quando possit constituere procuratorem
 ad presentandum, & alius concedere facultatem pre-
 sentandi antequam beneficium vacet, & laici de hac
 materia nu. 9.
 Dilecti (maximè) exprimit casum minus dubitabi-
 lem, & implicat magis implicabilem, & sub nu-
 mero 6.

DECISIO CCCCXX.

Conclusum fuit sententiam Vicarij Ordinis Ser-
 uorum, vti iniustam, esse reuocandam, quia dona-
 tio facta Dominico Petre, cuius vigore presentatus
 fuit Iosephus, est nulla, fuerat enim Dominico dona-
 tum à Petro Toffie ius presentandi ad vnum ex quin-
 que beneficiis secunda vice vacantis, † quod donatio
 non valet, cum sit facta persone laice absque consen-
 su, & confirmatione Ordinarij, quæ sicut requiritur,
 quando laico donatur ius patronatus, † ad hoc commu-
 niter per DD. in cap. cum scilicet, & in cap. illud de iurep.
 ita etiam quando donatur ius presentandi, Put. *decis. 16. lib. 2. Dec. conf. 5. 4. 1. in illis primis verbis.* Nec sus-
 fragatur confirmatio Vicarij, † nisi doceatur de speciali
 facultate illi ad hoc concessa, quia ex generali eius po-
 testate non valet, † Causl. *conf. 1. de offic. Vicar. laici* com-
 probat. Io. Baptista Ferret. *conf. 3. 45. nu. 7. cum plurib. seqq.*
 Est etiam nulla, † quia Patronus non potest concedere
 facultatem presentandi, antequam beneficium vacet,
 † cap. fin. vbi omnes not. de consens. Prob. quia, vt dicit
 ibi Doctores, quando beneficium est plenum, patronus
 dicitur habere potestatem ligatam, & p̄stallatam, §. 1. de
 rescript. & ne reperitur via ad vacationes, contra *de re.
 ne capiendi de consens. prob. lib. 6.* † Et hoc casu iuramentum
 interpositum non valet, vt fuit dictum in Pam-
 pilonen. beneficij 13. Februarij 1599. coram R. P. D.
 meo iusto, prout nec confirmatio Superioris, Abb. in
 c. consuetum, numero 3. de consens. Prob. Nec facit, quod
 Doctores in d. cap. fin. videantur loqui in mandato,
 quia ultra quod, vt bene deducitur per informan-
 tes, in effectu sumus in mandato ad presentan-
 dum, loquuntur generaliter, quod patronus non po-
 test concedere potestatem presentandi ad beneficium

G g vaca

vacatum, Card. ibi sub n. 4. Abb. in princ. & in terminis donationis iuris præstanti tradit Dec. d. 104. § 4. 1. non obstat, quod sit ad vnum de quinque vacaturis in genere, non in specie, ¶ quo casu videtur valere concessio facultatis, & constitutio procuratoris, vt ex sententia Guid. tradunt Io. And. & alij in d. 104. cap. 6. quia iuris dictum procedere, quando datur procurator generalis in omnibus negotiis suis, præsertim ex iusta causa, puta longe absentie, & quod in declarauit Rota in d. Qa Pampilonen. beneficij, sed hoc non caret scrupulo, quia Io. And. & alij non restringunt dictum Guid. ad hunc casum, quia dicunt tunc maxime verum, per istam enim implicatam (maxime) innuunt, quod etiam illis non concurrentibus procedat, licet factus, & plenus sit concurrent, vt bene ponderat Imol. ibi n. 8. coram. quod etiam videtur sententia Abb. sub n. 6. natura ¶ enim istius donationis (maxime) est exprime casum minus dubilem, & implicare magis dubilem, l. qui si patris, & ibi not. C. unde ibi. glo. in l. iud. ff. ad leg. Aquil. l. si in l. pro herede. §. i. circa princ. ff. de acqu. hered. Et DD. dicunt, quod illis concurrentibus valeat constitutio procuratoris, etiam si constitutus visum raneum præsentationem habeat, in decisione Pampilonen. dicitur limitari regulam, quando datur generalis procurator in omnibus negotiis, præsertim ex iusta causa, quæ est propriæ casus, qui tunc agebatur, vt in ea dicitur, vera est enim illa limitatio illis concurrentibus, sed non sequitur, quod etiam sine illis non procedat, & propterea quando difficultas ad hoc reducatur, libenter iterum partes audirem. De iustitia, & viribus sententia Vicarij Valen. si opus fuerit, particulariter videbitur.

ANNOTATIO.

- 7 a Inspatronatus ¶ donati non potest absque consensu Ordinarij, vt vltima allegata in decis. tradunt Manic. dec. 86. Rot. dec. 337. n. 1. par. 1. in reuer. vbi plures cumulantur, & si fiat donatio sine consensu Ordinarij nullum ius est abdicatum à donatore, & idem potest donans præsentare non obstante donatione à se facta, Rot. d. dec. 337. sub n. 7. item etiam potest cum consensu Ordinarij alteri donare non obstante prius donatione iam facta sine consensu Ordinarij, Manic. d. dec. 86. sub n. 1. Verum iste consensus Ordinarij præsumitur, ex lapsu temporis 30. annorum iuncta obseruantia, Rota dec. 457. n. 3. par. 1. d. dec. 337. n. 1. par. 1. in reuer. Item sufficit consensus tacitus Ordinarij, qui scitis colligitur ex præsentationibus per ipsum admissis, vt fuit dictum in Aque. insp. patronatus coram Cardinali Lancellosto impressa penes Marches. de causis, tom. 1. fol. 454. neque enim est necessarius consensus in ipso acta donationis, sed sufficit, quod interueniat post quodcumque. Rot. dec. 17. de iur. patr. in antiq. Manic. d. dec. 86. n. 7. & fuit dictum 10. Tuden. Parochialis 9. April. 1611. coram R. P. D. Valdo, & in Picena in iur. iur. 13. Martij 1609. coram R. P. D. Cocchino Decano. Imò etiam post mortem donantis potest Episcopus suo consensu confirmare donationem, Rot. dec. 8. de inter. patr. in antiq. & d. dec. 337. n. 3. par. 1. in reuer. vbi dicitur posse confirmare donationem in præiudicium hæreditis donatoris.

Adutendum est tamen, quod in donatione facta compagno non est necessarius iste consensus Ordinarij, Achil. dec. 19. n. 2. de iur. patr. in antiq. Verall. d. dec. 14. n. 1. par. 1. Rot. dec. 307. n. 4. par. 1. in reuer.

- 8 Consensus ¶ autem iste requisitus in donatione insp. patronatus requiritur, quod sit ipsiusmet Episcopi, & non sufficeret consensus Vicarij, nisi ille speciale mandatum ab Episcopo habere, Garz. de benef. par. 5. cap. 9. n. 76. & 77. Rot. dec. 337. n. 5. par. 1. in reuer. & dec. 576. n. 1. par. 1. in reuer. plene fuit dictum in Lucana insp. patronatus 30. Ianuar. 1614. coram R. P. D. Manzanedo. Amplius, vt nec eadem in casu absentia Episcopi Vicarij possit penitare huiusmodi consensum, Ferret. cons. 3. §. 1. n. 17. c. 1. c. 1. obstat. Rot. d. dec. 337. n. 5. Amplius secundo, vt nec etiam valeat consensu in contrarium, Ferret. cons. 3. §. 1. n. 17. c. 1. c. 1. obstat. & seq.

& Rot. sequuta fuit dec. 574. sub n. 1. par. 1. in reuer. vbi etiam dicitur, quod in omnem euentum talis consensu esse contra ius, & idem deberet esse vel quadragenaria vel immemorabilis. Amplius tertio, vt non præsumatur mandatum in Vicario ex lapsu longi temporis, nisi sit enunciatum, vt fuit dictum in d. Lucana insp. patronatus 31. Ianuar. quod tamen apud me non transit absque difficultate, cum mandatum speciale Vicarij regulariter probetur ex lapsu longi temporis iuncta obseruantia. Rot. dec. 337. n. 9. & 10. par. 1. in reuer. & videmus præsumi beneplacitum Apostolicum, etiam si non sit referatum, vt alijs dixi, imò plus dicitur in d. decisione Lucana, quod licet alijs consensus Ordinarij præsumatur ex lapsu 30. annorum, hoc non procedat, si exhiberetur consensus Vicarij, quia ista exhibitio consensus inualidi excludit præsumptionem consensus validi, de quo supra in annotatione ante edicti.

- c Distinctio ¶ communis in hac materia est passim à Rota approbata, quod aut mandatum datur ad præsentandum certam personam in casu vacationis beneficij, & mandatum est inualidum, quia continet votum expresse mortis, aut non est expressa certa persona præsentanda, & sufficit mandatum, prout dixit Rot. in tribus decisionibus, in illa Pampilonen. Parochialis coram bo. mem. Orano, Peregrino, & Iusto, quas refert, & sequitur Marches. de iur. patr. d. dec. 33. n. 1. & seq. & maxime sufficit mandatum datum ad præsentandum antequam beneficium vacet, quando quia occasione longæ absentie constituit procuratorem generalem pro omnibus negotiis suis, Rota dec. 511. n. 7. par. 1. in reuer. Marches. d. dec. 33. n. 3. & dicitur in hac decisione admitti etiam mandatum procuti ad præsentandum ad beneficium, antequam vacet, datum in ipso limite fundationis, Rot. dec. 330. n. 1. par. 1. in reuer.

Quæritur Etiam, an in

Ciuitatis Castelli fideicommissi.

Mercurij 17. Iunij 1609.

ARGVMENTVM.

Detractiones ex fideicommissio, quæ component. Trebellianica prohiberi potest etiam filiis primi gradus, & ex quibus censetur prohibita.

SVMMARYM.

- 1 Funeris impensa est in primis deducenda, cum sit creditum magis privilegiatum, quam omne aliud.
- 2 Prefertur etiam creditum antecuratum.
- 3 Alioquin testatur debeatorem est.
- 4 Dni materia detrahenda est.
- 5 Fideicommissum non comprehendit bona, & iura hereditaria.
- 6 Hæres gratum potest deducere id, quod sibi à defuncto debetur tempore mortis.
- 7 Et ad istum effectum non indiget consensu.
- 8 Quid si non conficiu inuentarium, & quid si inest disjunctio de illa re hæreditas n. 5.
- 9 Pater non sufficiens detem filio dicitur hæreditatem materiam adiciere pro filio, maxime si ante cursu plurimum antequam quibus detem retinet.
- 8 A legittima quodlibet omni fideicommissi, & quodlibet gratum reuocatur.
- 9 Trebellianica debetur filio ultra legitimam.
- 10 Trebellianica prohiberi potest etiam filiis primi gradus iuxta opinionem, quem firmat Rota & numero 16.

- 11 Et ad hunc effectum non requiritur individua, & expressa prohibita, sed sufficit, quod ex verbis generalibus id comitis possit.
- 12 Trebellianica an censetur prohibita, quando testator disponit bona restitui pleno iure, & censetur prohibita, quando ultimus testator disponit bona omnia restitui, restitui Rota.
- 13 Trebellianica censetur prohibita statimque verbis (sine diminutione.)

DECISIO CCCXXI.

- A** Crum fuit de detractionibus, quas preterdunt Pandertij facere ante restitutionem fideicommissi.
- 1 Et quod funeris impensa clari iuris est eam esse in primis deducendam, l. Papinianus. §. 4. ff. de inoff. testam. l. an restituenda. C. de per. heredi. dicitur enim debitor defuncti, & hereditarius, l. 1. §. l. si qui spoliatus ff. de relig. & sumpt. fun. & magis privilegiatum, quam omne aliud debuit, l. Impensa. ad. tit. l. fin. §. in computatione, vbi
- 2 glof. in verb. sumus C. de iur. deb. & idem dicendum de quolibet ex alieno testatore, quod soluius probaverint, l. Lucius. §. Titia. ff. de leg. ff. ad Trebel. l. 1. §. 1. C. de detrahend. etiam dixerunt Domini quod dotem uxoris testatoris, & matris filiorum grauatur, Paul. de Cast. conf. 77. m. 1. dub. h. 1. Narta. conf. 137. sub m. 7. Soc. iun. conf. 170. an 1. dub. h. 1. Modern. de fideicom. art. 35. m. 1. m. sine qui alios allegat, & fuit dictum in Famen. fideicom. missi 13. Novembre. 1591. coram bo. me. Litt. In fideicommissi & enim, & eius restitutionem non veniunt bona, & iura hereditas grauat, l. eadem. §. cum filia. vers. si nec fideicom. ff. de vulg. & pup. §. & grauatur potest deducere id, quod sibi de defuncto debetur tempore mortis,
- 3 l. ab omni. ur. §. si in fide. l. 1. Impensa. C. ad leg. Falcid. glof. in l. Scichum. an Pamphilius. §. aditio. in ver. reuer. §. ff. de filius. Bart. an l. debitor. an fuisse ad Trebel. §. & ad ipsum effectum non dicuntur consilium actiones, vt per Soc. iun. vbi supra, & late per Illustrissim. Card. Mantuan. de comit. ole. vol. h. 7. m. 8. n. 1. §. & pluribus seqq. secundum vltimum impressionem. Non obstat, quod obicitur, non probari filios adiuuile hereditatem matris, & eam non agnitionem non potuisse ad ascendentes transmitti, quia imò satis probatur aditio, ex quo patet dotem
- 4 prae dictam non restitui, per retentionem quod enim dicitur adiuuile hereditatem maternam pro filijs, vt post Bar. lo. de Imol. & Paul. de Cast. quos allegat, tradit Alex. conf. 120. m. 1. h. 7. l. 1. de Nax. conf. 7. m. 10. & seq. quae aditio eo magis est praesumenda ex cursu plurium annorum, quibus dotem retinebat, vt per Nart. ibi m. 11. post Bart. quem citat. Quoad legitimam nulla cadit
- 5 dubitatio, quod cum ab ea omnia fideicommissi, & quodlibet aliud grauamen ipso iure reiciatur, & habeatur pro non appposito, l. si cum. §. cum autem, & l. cum antiquioribus, & l. ex tribus. C. de inoff. test. l. si pater, vbi glof. & DD. C. de inst. & subseq. Difficultas fuit circa Trebellianicam,
- 6 quod quod filius grauaris ultra legitimam debetur, iuxta cap. Reynaudus, & cap. Rainaldus de testa. & non in cap. pater.
- 7 sed in l. 6. Eam tamen non debet fuisse resolutum, quod prohibito detrahi a testatore, quod prohibito tenet etiam in praeiudicium filiorum primi gradus, & iuxta opinionem, quam semper tenet Rota, Cassad. decis. 4. de testam. Cretic. decis. 1. ad. ur. fuit dictum in vna Famen. de Nicolatis 18. Maij 1582. coram bo. me. Cardin. Seraphino, & in Fulginatens. fideicommissi de Orphanis §. 11 Decembris 1607. coram R. P. D. meo Cocchino, quod prohibito non requiritur in indiuiduo, sed sufficit, quod ex verbis generalibus id comiti possit, Bart. in l. centurio. m. 17. vers. val quod si testator de vulg. & pup.
- 8 Alex. conf. 101. m. 10. Hic autem testator voluit quod bona sua restitui pleno iure, & licet magna sit controuersia inter DD. an ista verba importent prohibitionem Tre-

Dreslinus Papales.

bellianicam, vt patet ex traditis à Gabr. conclus. 4. ad Trebell. & per Illustrissim. Mantuan. in d. l. tra. l. h. 7. m. 13. n. 18. atramen quando cum d. verbis concurrant alia denotantia restitorem voluisse omnia bona restitui, censetur fuisse difficultate prohibita cum propter geminationem quae magis enitum voluntatem demonstrat, cum quia hoc casu cessat interpretatio, quae datur illis verbis (pleno iure) per eos, qui tenent non importare prohibitionem Trebellianicam, Claud. Aqu. in l. centurio. n. 14. ff. de vulg. & pup. Grat. qui alios allegat, & dicit communem conf. 101. m. 14. lib. 1. Mantua. conf. 190. col. 1. Gabr. d. conclus. m. 1. Illustrissim. Mantua. d. v. 18. in fine. Hier. Gabr. conf. 86. m. 11. h. 1. Menoch. praesumpt. 198. m. 13. h. 4. Peregr. conf. 16. sub m. 9. h. 1. Testator autem ultra verba (pleno iure) subiunxit, & (quod sine diminutione) quae sola sufficerent pro inducenda prohibitionem, & Aym. qui alios allegat, & dicit in hoc neminem discrepare, conf. 174. sub numero 1. Gabr. qui pariter alios cumulat, & dicit in dubitatum, conclus. 7. in princ. ad Trebel. plures etiam addit Menoch. d. praesumpt. 18. m. 16.

ANNOTATIO.

- 2 Funeris impensa quod est adeo privilegiata, vt praefertur 14 etiam creditoribus anterioribus, Mant. de testam. l. 1. n. 13. m. 13. Sed dubium est an id intelligatur respectu creditorum anteriorum habentium solam iactam hypothecam, an verò etiam respectu habentium anteriorem expressam, & Mant. d. l. 1. n. 13. m. 13. tenet non praeferi creditoribus habentibus expressam, sed solum habentibus iactam ad instar dotis, & ibi etiam Rip. antea tenet de comuni, contrarium tamen defendit Gratian. d. l. 1. n. 13. m. 13. & seq. vbi plures eum alios, & hanc etiam opinionem esse probabiliorē concludit lachin. controuers. iur. l. 1. n. 13. cap. 49. vbi ad partes disputat, & hoc idem privilegium habens etiam expulsa fidei pro infirmitate, Gratian. d. l. 1. n. 13. m. 13. & seqq.
- 3 Menoch. conf. 113. n. 23. Gabr. iust. 97. n. 3. d. 1. Sard. decis. 233. numero 17. Honded. conf. 11. numero 36. & seq. l. 1. qui dicit hoc procedere, etiam si filius grauaris non confecerit fideicommissum, & siue dos sit in pecunia, siue in rebus.
- 4 Etiam si haeres quod grauaris non confecerit inuentarium, 15 nihilominus potest aduersus fideicommissarium vniuersalem deducere totum id, quod sibi a testatore debetur, & quod ex alio iure, quod haereditario sibi consent. Cadr. an l. 1. n. 13. m. 13. & seq. vbi plures eum alios, & hanc etiam opinionem esse probabiliorē concludit lachin. controuers. iur. l. 1. n. 13. cap. 49. vbi ad partes disputat, & hoc idem privilegium habens etiam expulsa fidei pro infirmitate, Gratian. d. l. 1. n. 13. m. 13. & seqq.
- 5 Etiam si haeres quod grauaris non confecerit inuentarium, 16 nihilominus potest aduersus fideicommissarium vniuersalem deducere totum id, quod sibi a testatore debetur, & quod ex alio iure, quod haereditario sibi consent. Cadr. an l. 1. n. 13. m. 13. & seq. vbi plures eum alios, & hanc etiam opinionem esse probabiliorē concludit lachin. controuers. iur. l. 1. n. 13. cap. 49. vbi ad partes disputat, & hoc idem privilegium habens etiam expulsa fidei pro infirmitate, Gratian. d. l. 1. n. 13. m. 13. & seqq.
- 6 Etiam si haeres quod grauaris non confecerit inuentarium, 17 nihilominus potest aduersus fideicommissarium vniuersalem deducere totum id, quod sibi a testatore debetur, & quod ex alio iure, quod haereditario sibi consent. Cadr. an l. 1. n. 13. m. 13. & seq. vbi plures eum alios, & hanc etiam opinionem esse probabiliorē concludit lachin. controuers. iur. l. 1. n. 13. cap. 49. vbi ad partes disputat, & hoc idem privilegium habens etiam expulsa fidei pro infirmitate, Gratian. d. l. 1. n. 13. m. 13. & seqq.
- 7 Etiam si haeres quod grauaris non confecerit inuentarium, 18 nihilominus potest aduersus fideicommissarium vniuersalem deducere totum id, quod sibi a testatore debetur, & quod ex alio iure, quod haereditario sibi consent. Cadr. an l. 1. n. 13. m. 13. & seq. vbi plures eum alios, & hanc etiam opinionem esse probabiliorē concludit lachin. controuers. iur. l. 1. n. 13. cap. 49. vbi ad partes disputat, & hoc idem privilegium habens etiam expulsa fidei pro infirmitate, Gratian. d. l. 1. n. 13. m. 13. & seqq.
- 8 Etiam si haeres quod grauaris non confecerit inuentarium, 19 nihilominus potest aduersus fideicommissarium vniuersalem deducere totum id, quod sibi a testatore debetur, & quod ex alio iure, quod haereditario sibi consent. Cadr. an l. 1. n. 13. m. 13. & seq. vbi plures eum alios, & hanc etiam opinionem esse probabiliorē concludit lachin. controuers. iur. l. 1. n. 13. cap. 49. vbi ad partes disputat, & hoc idem privilegium habens etiam expulsa fidei pro infirmitate, Gratian. d. l. 1. n. 13. m. 13. & seqq.
- 9 Etiam si haeres quod grauaris non confecerit inuentarium, 20 nihilominus potest aduersus fideicommissarium vniuersalem deducere totum id, quod sibi a testatore debetur, & quod ex alio iure, quod haereditario sibi consent. Cadr. an l. 1. n. 13. m. 13. & seq. vbi plures eum alios, & hanc etiam opinionem esse probabiliorē concludit lachin. controuers. iur. l. 1. n. 13. cap. 49. vbi ad partes disputat, & hoc idem privilegium habens etiam expulsa fidei pro infirmitate, Gratian. d. l. 1. n. 13. m. 13. & seqq.
- 10 Etiam si haeres quod grauaris non confecerit inuentarium, 21 nihilominus potest aduersus fideicommissarium vniuersalem deducere totum id, quod sibi a testatore debetur, & quod ex alio iure, quod haereditario sibi consent. Cadr. an l. 1. n. 13. m. 13. & seq. vbi plures eum alios, & hanc etiam opinionem esse probabiliorē concludit lachin. controuers. iur. l. 1. n. 13. cap. 49. vbi ad partes disputat, & hoc idem privilegium habens etiam expulsa fidei pro infirmitate, Gratian. d. l. 1. n. 13. m. 13. & seqq.
- 11 Etiam si haeres quod grauaris non confecerit inuentarium, 22 nihilominus potest aduersus fideicommissarium vniuersalem deducere totum id, quod sibi a testatore debetur, & quod ex alio iure, quod haereditario sibi consent. Cadr. an l. 1. n. 13. m. 13. & seq. vbi plures eum alios, & hanc etiam opinionem esse probabiliorē concludit lachin. controuers. iur. l. 1. n. 13. cap. 49. vbi ad partes disputat, & hoc idem privilegium habens etiam expulsa fidei pro infirmitate, Gratian. d. l. 1. n. 13. m. 13. & seqq.
- 12 Etiam si haeres quod grauaris non confecerit inuentarium, 23 nihilominus potest aduersus fideicommissarium vniuersalem deducere totum id, quod sibi a testatore debetur, & quod ex alio iure, quod haereditario sibi consent. Cadr. an l. 1. n. 13. m. 13. & seq. vbi plures eum alios, & hanc etiam opinionem esse probabiliorē concludit lachin. controuers. iur. l. 1. n. 13. cap. 49. vbi ad partes disputat, & hoc idem privilegium habens etiam expulsa fidei pro infirmitate, Gratian. d. l. 1. n. 13. m. 13. & seqq.

Gg 1 aliquo

aliquo dispositione testatoris, vt bene considerat Caffr. in *Latentem*. §. 6. ex *Trebelliano* m. 2. ff. ad *Trebell.* & melius cons. 11. videndus per *tas. lib. 3.* cessat autem hæc ratio, quando testator disponit de huiusmodi iuribus hæreditariis, quia tunc constat, quod voluit de tali iure disponere, & si hæres posset detrahere, tunc non forentur totalem effectum dispositio testatoris, & illa dispositio habetur pro fideicommissio particulari, & pro legato facto de re aliena, scilicet, de re hæreditaria, unde militat illa conclusio, quod ad fauorem legatariorum, & fideicommissarii particularis hæres adiens sine beneficio inuentarii tenetur insolidum etiam ultra vires hæreditatis. *Idem*. ff. de *verborum significat.* §. 6. *verum non fecit*, Auth. de *hæreditatibus* & *Falcid.*

- 16 d *Trebellianica*, & etiam filij primigeniis prohiberi possent *Scraph. decis. 170. m. 2. Rot. decis. 312. m. 3. par. 2. decis. 317. m. 4. & m. 5. & decis. 319. m. 4. par. 2. in reuoc.* & *decis. 66. m. 2. & decis. 318. m. 3. par. 1. in reuoc.* & non solum expressè, sed etiam tacite prohiberi possent, vt firmatur in hac *decis. m. 11.* & fuit dictum in Bononiens. de *Pactis* 11. Martij 1619. coram R. P. D. Vbaldo, est tamen necesse, quod verba sint talia, quæ necessariò hunc prohibitionem inferant, & aliud importare non possint. *Rot. decis. 57. m. 2. par. 2. in reuoc.* fuit dictum in Viterbiens. fideicommissi 11. Ianu. 1606. coram R. P. D. Manzano. de *Mantic. de causis*, vlt. vltima, lib. 3. tit. 12. num. 16. *Sard. cons. 418. m. 12. Honded. cons. 66. m. 2. & 3. lib. 2. Rot. decis. 433. m. 2. par. 4. decis.*

Oliarius Beltraminus.

Bononien. de Pafis.

Luna 22. Ianuarij 1609.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

S V M M A R I V M.

- 1 *Falsitas ex quibus probatur.*
- 2 *Locatio probat possessionem, quando vitrius concurrat alienatio etiam de bonis locatorum filia à filijs locatoris.*
- 3 *Hypotheca generalis pro obsequiis contentorum in instrumento donationis comprehendit etiam bona donata.*

DECISIO CCCXXII.

Resolutorum fuit bona patris Laurentij de Pafis fuisse hypothecata ad fauorem Lucinij, & filiorum patris de Pafis in casum euictionis pro summa scutorum 3300. prout in donatione, promissio enim clara est, quia pater Laurentius voluit teneri ad defendendum donatarium, & vique ad dictam summam in casu, quo sequeretur euictio prædictorum scutorum in agro Bononien. in communi Ozani, & in communi Mailla, euictio autem sequuta est in vno ex dictis prædictis. Non obstat, quod obicitur Lucinium, & filios non legitimasse eorum personas, & quia consensit Lucinium esse filium, & heredem Io. Andree, ad cuius fauorē fuit appositum pactum, & hoc ex testamento Ludouici, qui legauit Lucinio tanquam filio Io. Andree, & instituit eiusdem Lucinij filios, & ex mandato procurator factu à Liennio in personam DD. Sinibaldi, & Rangoni, in quo se filium, & heredem Ioannis Andree vocat. Minus etiam obstat, dum dicitur non constare, prædicta, de quibus agitur, fuisse possessa à donatione, & quia hoc apparet ex instrumento locationis ab eodem factæ de anno 1569. 17. Decembris de iisdem bonis, quæ fuerunt postea vendita ab illius filijs post eius mortem. Non obstat, quod dicitur non constare Franciscum, & Laurentium dedisse mandatum ad vendendum, quia quicquid sit, de hoc

fussit, quod fuerit sequuta euictio, vt inter pactum indemnitaris ad fauorem Ioannis Andree, ex quo & sequitur non esse verum, quod pater Laurentius voluerit obligare donatarios, nisi aliunde constet de promissione euictionis, ad quam fuisset obligatus donator, quia ultra quod ipse bene oporteret, an fuisset obligatus, contrarium colligitur ex verbis pacti, ibi, dum dicitur, quia Io. Andreas obligauit bona sua pro euictione supra dictam Collegium teneatur, pro cuius verificatione sufficit, quod alias Io. Andreas obligauit bona, nec est necesse, quod illa obligauerit donans; quod autem prædictum Ozani, & della Quaderna sint vnum, & idem, docetur ex fide, quæ datur, in qua dicitur nomen Ozani esse nomen Villæ, seu communis, nomen Quadernæ esse nomen Fluminis, à quo aliquando possessiones, quæ sunt in d. communi, nominantur, quod verificatur ex eo, quod in instrumento venditionis enunciat in communi Ozani iuxta Flumen Quadernæ, & ex quo etiam in instrumento locationis enunciat in communi Ozani, & alla quadra cum aliis confinibus, de quibus in instrumento venditionis. Non obstat, quod dicitur non adesse hypothecam in bonis donatis pro dicta euictione, quia cum pactum fuerit factum ad fauorem Io. Andree, hypotheca etiam generalis pro obsequiis contentorum in donatione bene seruauit Io. Andree, præterea stante stipulatione Notarij fauore omnium, quorum interest.

ANNO TATIO.

- 2 Donans m. 2. & quando teneatur de euictione dixi *supra* ad *decis. 340.*

Anconitana bonorum.

Venerù 26. Iunij 1609.

Hæc decisio non indiget Argumento.

S V M M A R I V M.

- 1 *Primum extremum in iudicio spoli est plene probandum.*

DECISIO CCCXXIII.

Causa iterum super eisdem proposita Domi inhærendo decisio dixerunt constare de possessione filiorum Petri de Leonibus, quam factis probant mandatum executiuum, & illius exequutio subsequuta; instrumentum sublationis, & deliberationis iunctis aliis, de quibus in decisione, quæ saltem vi adminicula coadiuant & probationem primi extremi. An autem dicti filij faciant dicta possessione priuati taliter, quod illis non competat actio spoli, & non sicut restituti, ad quod tendunt multa ex aduerso deducta, erit particulari dubio examinandum.

ANNO TATIO.

- 1 *Primum extremum in iudicio spoli plene, & conclusenter est probandum, nec sufficit probatio præsumptiva, Rot. decis. 365. m. 2. & decis. 323. m. 6. & decis. 317. in prin. & decis. 370. par. 2. decis. 543. m. 2. par. 3. in d. decis.* In materia tamen antiqua sufficiunt probare primum extremum per famam, *Pat. decis. 78. lib. 2. fuit dictum in Bononien. Et receptum 2. Aprilis 1604. coram bo. me. Litt.*

Oliarius Beltraminus.

Marfilip.

Martulien. pecuniaria.

Veneris 26. Iunij 1609.

Hæc decisio non indiget Argumento,
nec Summario.

DECISIO CCCCXXIV.

Pro informante fuit sine difficultate resolutum non constare de causis restitutionis in integrum, iustitia enim sententiæ Rosalis reuocantis illam A.C. est patens ex defectu non legitimacionis personarum, vt bene deducitur in decisione, quæ illam præcepit, & nihil allegatur in contrarium, neque allegari potest, & licet pro parte D. Abbatis fuerint dati articuli ad probandum, attamen terminus præfixus vigore commissiõis iam dandum est lapsus, & nihil probatum.

Romana Vineæ.

Veneris 26. Iunij 1609.

ARGVMENTVM.

Plura de prælatione, quæ ex bulla Pij V. competit domino census, quando alienatur res censuata.

S V M M A R I V M.

- 1 Dominus census habet prælationem in emptione rei censuata.
- 2 Exceptio, & retentio facilius competit, quàm actio.
- 3 Exceptio clara respiciens periculum est adinuenda etiam in iudicio possessionis.
- 4 Exceptio de qua manifestè, & notoriè apparet, nunquam excipitur reuocata.
- 5 Sententia, vt præiudicet, debet esse certa, non præsumpta.
- 6 Item debet esse specifica cum omnibus suis qualitatibus.
- 7 Census dominus non præiudicat scientie alienantis quoad prælationem, nisi sibi fuerit facta denunciatio, quæ pro firma à Bulla requiritur, & nu. 12.
- 8 Census dominus habet prælationem etiam in datione insolutum.
- 9 Datio insolutum est similis venditioni, maxime quando est voluntaria, & quicquid de venditione dicitur, habet locum in datione insolutum.
- 10 Præscriptio statutaria sexdecim annorum habet locum solum in credere, & ideo non applicatur contra dominum census, qui intendit retrahere.
- 11 Restitutio aduersus præscriptionem Statutariam datur ex capite probabili ignorantia.

DECISIO CCCCXXV.

- R**esolutum fuit DD. de Spada non teneri restituere Vineam, fundamentum resolutionis fuit, quia sunt domini census super Vineæ impositi, & declaratum velle præfieri in eius emptione facta ab auctoribus Clitæ aduersariæ, quæ prælatio est illis debita vigore Bullæ Pij V. super creatione censuum, & sicuti illi daretur actio ex pæiudicio dicte constitutionis, ita & multo magis exceptio i. in iudicio, & cum domus, de reg. iur. cap. qui ad agendum in 6. & ius retinendi, quod est fauorabilissimum iure agendi, per rem. C. de usur. l. 2. vbi Bald. in §. anab. C. de iudicio, ff. Aym. conf. 48. nu. 2. De iurisdictione autem mea super hoc Domini non dubitabant, præfictum stante clausula (quæ, & quæ) in
- Decisio Papæ.*

commissiõne. Non obstat, quod ista sit exceptio respiciens periculum non admittendum in iudicio possessionis, quia cum sit elata, iuravit non egeret probatione, omnino est in quocumque iudicio adinuenda, Dec. in cap. interposita sub nu. 1. conf. 1. illa prima regula de prob. t. exceptio enim, quæ manifestè, & notoriè apparet, nunquam censetur triecta, Menoch. qui alios allegat præsumpt. 48. nu. 9. lib. 1. Non obstat, quod dicitur de scientia, quia non probatur, quod Comes de Spada habuerint scientiam dicte venditionis, quæ tamen deberet plenè, & concludenter probari, & non præsumptiue, Bald. de iur. preter. quæst. 6. nu. 6. Bened. l. ex trall. §. in primis. nu. 45. t. & specifiè cum omnibus eius qualitatibus, & pactis, ex latè deductis per Tirag. de retrall. l. iugug. §. 36. glof. 2. nu. 30. & §. 7. & dicit Rotam in Narnien. retractus 4. Iulij 1609. coram. bo. me. Cardin. Seraphino, & eoram Illustriss. Cardinali Molino in alia Romana Vineæ 31. Ianu. 1610. Præterea non sufficit scientia, cum pro forma Bullæ requiratur denunciatio, vt fuit decisum in dictis decisionibus minus facit, quod non sumus in venditione, sed in datione insolutum, quia datio in solutum est similis venditioni, & dicitur quædam venditio, §. fin. ex quib. causis in possessionem, & si prædictum. C. de censu. Soc. iur. conf. 7. nu. 9. lib. 2. iuravit quicquid de venditione dicitur, in ea locum habet, & Arce. conf. 12. nu. 2. in fine, præfictum cum sumus in datione insolutum voluntariè facta ad tradita per Tiraguel. de retrall. l. iugug. §. 1. glof. 4. nu. 8. & 9. Non obstat præscriptio 6. annorum, quia ultra quod statutum loquitur expresse de creditore, quando applicari posset istis terminis, tunc stante ignorantia verissimi Comitum, vel non potuissent contra ipsos currere, vel si euentibus, essent aduersus ipsam restitutum, iuxta latissimè cumulata per Sforziam Oddum de restit. in integ. quæst. 90. artic. 5. conf. in contrarium. Mlobed. decis. 1. eod. iur.

ANNOTATIO.

- a Denunciatio tunc in hac materia cessat est de forma, Seraph. decis. 147. nu. 2. Rot. decis. 177. nu. 3. in impress. penes Cine. de censibus idem per. 2. cap. 2. quæst. 1. art. 2. nu. 7. & seq. & ideo non sufficit scientia aliunde, plenè idem Cine. dist. artic. 2. nu. 8. & 9.
- b Et hæc decisionem refert, & sequitur Cine. de censibus per. 2. cap. 2. quæst. 1. art. 4. nu. 2. & 3.

Glossæ Beltramiæ.

Placen. & Tolercana Canonicatus, & Beneficiorum.

Veneris 26. Iunij 1609.

ARGVMENTVM.

Agitur de immisiõne subrogati gratiosè an, & quando sit illi danda.

S V M M A R I V M.

- 1 Subrogatus gratiosè est danda immisiõ, quæ inde censetur de iure, clerici, & obitu defuncti in possessione.
- 2 Regula de annali annuatis non solum interpretacionem, sed etiam commissiõnem causa, creatiõnes, præfictum, & omnia alia nactiõnem.
- 3 Clausula (quæ, & quæ) comprehendit æqui principaliter gratiam de nouo obiectum.
- 4 Notarij auctoritas non probat exequutio: in creatiõnis, restitutiõis adfuit duo iuris.

Gg 3. f. Nro

- 5 Non procedit in in partibus, in quibus Notarii funguntur Officio Nuncij, & Carfori, & sub n. 4.
- 6 Nuncius referens citationem exequiamur creditur.
- 7 Citatio in dubio presumitur facta cum literis citationis Ordinarij, non autem cum transumpto ad effectum sufficiens citationem.
- 8 Calumnia, ut excludat colligantem à subrogatione, debet esse evidens, & notoria carens omni colore, & probabili causa litigandi, & n. 11.
- 9 Subrogatio non datur impetranti per priuationem.
- 10 Non procedit, quando iam est lata una sententia priuationis.

DECISIO CCCCXXVL

Domini viraque parte informante steterunt in decisio Didaco esse dandum in possessionem in possessionem Canonici, & beneficium vigore gratiosae subrogationis, quam obtinuit ad ius, & possessionem Ludouici de Obregon, quia constabat de iure, Clericatu Didaci, & obitu Ludouici in possessione dictionis beneficiorum, *Put. decij. 49 §. lib. 2.* fuit dictum in Burgen. de Pancoruo 24. Octobris, & 28. Novemb. 1588. coram Gypho, in Semen. Canonici 13. Maij eiusdem anni coram Bubalo, & in Miranden. patochialis 17. Maij 1600. coram R. P. D. meo Decano, & sepefissimè in aliis. Non obstat, quod opponitur de defectu liti, nam quatenus illa deducitur ex vi regulæ de annali, fuit iam satisfactorie per duas decisiones, à quibus nullatenus recedendum esse dixerunt Domini, & dicta per Mandat. *quæst. 5. super dicta reg. §. quod ultra impetrationem, seu gratiam obtentam commissio causæ, citatio, processus causæ, sententia, loquensur, & omnia alia accessoria annullentur, non applicentur, quia in commissio- ne adest clausula (quam, & que) cuius vigore comprehenditur causa novarum gratiarum, quæ non est accessoria ad prius obtentas, sed æquè principalis, illa enim clausula virtualiter operatur, quod quæ sequuntur sunt circa deductionem vltimarum, fuit tanquam ex noua commissione vetere sublata. Quatenus etiam deducitur liti defectus ex defectu citationis, cum citatio Landæ non sustineatur, quia mandatum ipsius erat restrictum ad primas gratias, & citatio de partibus contra Obregon non subsistat, quia de eius executione non adest sola attestatio Notarij eum vno teste, & requirantur duo, *Put. decij. §. lib. 1.* & quo non fuit facta cum literis citationis à Curia emissa, sed cum transumpto ab illis per Notarium extracto omnia citatione in personam procuratoris in causa, fuit dictum citationem principalem in partibus esse validam, & standum esse relationi Notarij absque testibus, quia cum ex notorio stylo in illis partibus Notarij fungantur officio Nuncij, sicut soli Notario referenti creditur, *glos. in cap. cum Curia. in ver. suus Nuncius. de appell. Specular. de citat. §. 1. vers. si non quid credatur, ita etiam credi debet soli Notario Nuncij officio fungenti, ut dixit Rota in Toletana de imarum de Sacerdo. 31. Iunij 1590. coram R. P. D. meo Decano, & in Vlixbonen. iuris deputandi collectionem de citatu 54. Martij 1601. coram D. meo Otembergo. * Exequutio citationis fuit facta cum originali, ut ex ipsius inspectione apparet, & transumptum literarum citationis non dicit, quod intimatio fuit facta vigore transumpti, sed quod potius fuit facta vigore originalium, licet post factam intimationem Notarius extraxerat vnum transumptum eodem contextu à literis originalibus, & ab initium interpretationibus, & quando verba non essent clara, ita essent interpretanda pro validitate citationis. Non obstat, quod dicitur, saltem litem esse calumniosam, & ob id non suffragari pro obtinenda subrogatione, quia id procedit, quando calumnia est evidens, & notoria carens omni colore, &**

probabili causa litigandi, Rebuff. in *reg. de febr. glos. b. 7. n. 3.* fuit dictum in Collen. parochialis 31. Decembris 1595. coram bo. me. Card. Seraphino, in Conchen. Archiepiscop. 19. Ianuarij 1598. coram Lita, in Gerunden. Canonici 14. Maij 1602. & in Pampilonen. Abbatis 20. Iunij 1603. coram me. Iis autem de qua agitur, non videbatur Dominis talis. Quod dicitur non probat Clericatu Didaci ex testibus de publica voce, & fama, nisi probata legitimitate, cessat, quia ostenduntur literæ Clericatus cum attestata legitimitate personæ. Non obstat, quod impetranti per priuationem non detur subrogatio, & data non suffragetur, ut in vltima parte regulæ, quia cum *fol. rec. Cle. VIII.* declarauerit beneficia eo ipso vacare, & libere impetrari posse à Sede Apostolica, quatenus Obregon, & alij aduersarii non parerent, prout non paruerunt, & fuerunt declarati incidisse in penas in Brevi contentas ob non partionem tam per illust. Car. Gymnasium, quam per illust. Millinum Nuncios, sequitur regulam in hac parte non obstat Didaco, quia non procedit, quando est lata una sententia priuationis, ut per Sarnen. in *dicta reg. quæst. 7. n. 4. in fine vers. limitatur tamen*, multo minus, quando fuit lata diu.

ANNOTATIO.

- a Quod idem dixit etiam Rot. attestando de stylo Hispaniarum in Ouren. beneficiorum 21. Iunij 1609. coram R. P. D. Coccino Decano, & tradit Gonz. Suarez in *proh. Eccl. lib. 2. cap. 2. de test.*
- b Ad evitandum calumnia sufficit causa nedum colorata, sed etiam probabilis, *læte Rot. decij. 342. n. 7. §. 1. in reuoc. & fuit dictum in Arcina Cappellaniz 16. Ianuarij 1619. coram R. P. D. Burato, nec bonum ius requiritur, sed pro calumnia evitanda sufficit euidenter non constare de non iure, & de priuatione omnino discolozata, ita dixit Rot. in Romana Casaletti 4. Maij 1611. coram Cardinali Sacro.*

Glossarij Notariorum.

Romana Incendij.

Mercurij 27. Maj 1609.

ARGVMENTVM.

Incendium in quo loco presumatur prius originem habuisse.

SYMMA RIVM.

- 1 Incendij materia admittit indicia, & coniecturas etiam, quando de eius origine queritur.
- 2 Incendium presumitur habuisse originem, ubi primam ignis fuit visus.
- 3 Presumptio adaptatur ad id, quod frequentius accidit.
- 4 Incendium presumitur habuisse originem in eo loco, ex quo prius fuerunt bene disposita.
- 5 Testes dependentes de eorum iudicio, & credulitate, licet concludentes non probent, efficacissimum tamen præsumunt indicium, maxime in materia difficili probandi.
- 6 Testes dependentes de eorum iudicio probant, quando eorum iudicium est coniunctum cum sensu visus.

DECISIO CCCCXXVII

Post plures propositiones Domini circumscripto effectum resolverunt constare ignem ortum habuisse, & originem in apotheca D. Vincenij, cum enim in materia incendij attendantur indicia, & con-

clutur,

expresit propter illam dictionem (quando) l. quod pupila ff. quando dori leg. end. Bart. in l. r. m. 17. eod. tit. Ruy. conf. 68. n. 7. lib. 4. Caph. conf. 161. n. 4. conditio autem impotentia, & recusatioris dandi ea alii bonis est clara ex illis verbis (in casu) Paul. conf. 32. num. 3. lib. 1. Aym. conf. 268. in princip. Vtraque autem + conditio impleri debet ad hoc, ut agi possit, l. eubardus plures ff. de cond. inst. quia ante eorum implementum non cessit, neque venit dies, & nulla orta est obligatio, vel actio, l. cedere diem ff. de verborum significat. Nec in contrarium faciunt illa verba (ex nunc, prout ex nunc) quia non operatur retrotractionem, nisi purificata condicione, glo. in elem. 1. in ver. ex nunc, & ibi Card. in prima oppos. de concess. preben. Paul. conf. 32. n. 17. lib. 4. Cassid. decif. 3. sub n. 15. de preben. Mohed. decif. 21. n. 3. C. 4. eod. tit. Gub. conf. 89. n. 8. lib. 2. Sicut autem non potest dicta Anna Maria petere dotem sibi constitui dictis conditionibus non impleta, ita nec petere sibi pro ea caneri, + quia debitor sub conditione ea pendente regulatiter cauere non tenetur, l. 2. vbi Cyn. & alij C. de bare. vel alij. vend. Act. in l. 1. p. n. 6. vers. sed cum text. & ibi Thom. Parpal. n. 69. ff. si test. marim. Vtil. ad Aff. & decif. 103. in princip. & tenet Alex. conf. 141. n. 3. lib. 6. Non obstat l. in omnibus ff. de iud. quia habet locum, ut in ea expressit dicitur, + iusta subsistente causa, prout etiam disponitur in l. si credideris ff. de priuileg. cred. & propterea Alex. in l. si constanter, §. quicquid n. 4. in fin. ff. sol. marim. dicit, quod in terminis d. l. in omnibus datur satisfactio causa cognita, & non aliter, & Act. vbi supra, dicit, quod illa verba (ex iusta causa) important, quod regulariter non sit cauendum, causa autem debet de nouo superuenire post contractum, Albet. in d. l. in omnibus ante fin. Paul. de Cast. n. 3. Bart. in l. si credideris, post mod. vers. nam prius ff. de priuileg. Act. in d. l. 2. post n. 6. vers. intentio ipsorum iurum, vbi etiam Alex. sub n. 4. vers. sed hanc opinionem, & Rip. n. 17. lib. 1. in l. de pecuniis n. 4. ante fin. vers. in responsa. ff. de cond. ob. caus. quia causa hic non probatur in persona D. Federici. Non obstat, quod pro legatis + conditionalibus praestetur cautio, l. 1. §. ut sit ff. de legat. nom. comatur, quia est differentia inter vltimas voluntates, & contractus, nam in illis simpliciter caneri debet, in illis tantum subsistente causa, ut dicit Bald. in d. l. in omnibus, in l. 1. §. in fin. Et propterea cautio + Muriana non habet locum in contractibus, secundum communem, de qua per Isid. d. l. de pecuniis n. 15. Molan. de primogenit. Hispan. lib. 2. cap. 12. n. 26. Ex alio etiam non est locus allegatationis, quia in primogenitura fuit prouisum, quod in euentum, in quem essent purificatae conditiones, & primogenitus non consignaret dotem eo eodem, possent dotandae capere propeia auctoritate fructus primogenituras in causam dotis, t. cautioni eorum nunquam est locus, quando aliter possent esse consulunt, Angelan. d. l. in omnibus circa med. vers. si veri non haberi delationem, & Paul. de Cast. n. 4. lib. 1. in d. l. de pecuniis sub n. 14. vers. quoniam siturum, vbi de communem. Quod dicitur cautionem praestandam de modo implendo, non obstat, quia licet onus dandi respectu primogeniti possit dici modus, quia fit praestandus + post consequutionem primogeniturae, l. cum sol. §. 1. vbi Bart. ff. de cond. ob. denotat. idem Bart. in l. quibus dictis §. 7. remissum n. 2. ad 21. Bald. in Arch. cui rebus. l. 1. n. 2. C. de iud. vbi dicit, ill. + etiam respectu D. Anne Mariz est condicionalis respectu supra deducta, & instatur, quae dicta sunt de debitoribus conditionali, cum ius meamur ea parte a d. h. l. 1. in princip. ff. si pater hered. per Bald. conf. 111. in fin. lib. 3. E. q. d. decif. 617. Cassid. decif. 3. n. 2. de mod. & quando effectus in modo, D. Federicus, l. 2. qui est in possessione primogeniturae, & etiam non petit, non teneatur euenire de modo implendo, quia ita contingit in contractibus, secundum Bart. in l. quibus d. n. 4. Terminus n. 4. ff. de cond. ob. denotat. Ea quod

tollit omnem difficultatem, cum sit alia via consilium, non esset locus alicui cautionis. Non obstat, quod + cautio fit praestanda etiam sine causa, quando sumus in dilatione, quae venit à lege, Paul. de Cast. in d. l. in omnibus n. 3. quia loquitur in dilatione concessa à lege, & quando non conuenit voluntas, & conuentio partium, quae in hoc casu est expressa.

ANNOTATIO.

1 Ad materiam dictae decisionis videnda sunt ea, quae in materia cautionis praestanda per heredem grauatum ad finem fideicommissariorum, & legatariorum latè tradidit Peregr. de fideicommiss. art. 40. n. 10. & seq. post Ioseph. Ludou. decif. 63.

Olivierius Beleramius.

Toletana decimarum de Lucilios.

Veneris 6. Februarij 1609.

ARGVMENTVM.

Congrua an, & quando per Capitulum, quod percipit decimas, sit assignanda Rectori, vel Vicario exercentibus curam animarum.

SVMMARIVM.

- 1 Congrua debetur Rectori, seu Vicario exercenti curam animarum, §. n. 8.
- 2 Congrua praesumitur Rectori assignata in decimis minutis, quae ille percipit.
- 3 Congrua praesumitur sufficiens, si fuit sufficiens praedecessoribus.
- 4 Congrua si non est sufficiens, sibi imputare debet ille, qui acceptatus beneficium minus tenuit. Declaratur hoc sub num. 8.
- 5 Testes, qui non solum fuerunt examinati extra terminum, sed etiam iurauerunt extra illam, dicuntur nulliter examinari.
- 6 Citatio ad videndum iurare testes deferri pro toto termino etiam protergatur, non tamen pro nouo termino, eodem, n. 5.
- 7 Beneficia Ecclesiae Cathedralis, & Dignitates in Regno Hispaniarum sunt fundatae in decimis, & ideo Rector non fundat contra alios beneficiarios inuentum suum in illis Regno Hispaniarum super decimis.
- 8 Congrua non imputatur ad eos, qui decimas percipiunt. In congrua non imputantur incertae, §. n. 8.

DECISIO CCCCXXIX.

Incet Rectori, seu Vicario exercenti curam animarum, & administranti Sacramenta debeatur + congrua, §. cap. exsuperanda. §. qui verò. vbi glo. & DD. de Prob. & dicit Rot. in Pamplione. Congruarum 29. Januarij 1590. contra Reuerendissimo Perusino, & saepe in alijs, atque Domini censuerunt eam non deberi lo. Ruiz, moti quod non solum ipse, sed etiam eius antecessores ab immemorabili tempore soliti sunt percipere decimas minutatim maiores, & minores primitias, & plura alia, de quibus d. ponunt testes remotionales super primo articulo, ex quo maxima + inter praesumptum, quod fuerint Vicario pro sua dote, aut congrua assignata, ita vt petere non possit, quod noua assignetur, aut antiqua augeatur, Rebuff. in tract. de congr. n. 92. & fuit resolutum in Calaguriana de Vadenat 4. Iunii

1174. coram Robustierio, & in Toletana congruarum
 13. Februarij 1576. coram sal. ecc. Clemente VIII.
 Nec obstat, quod dicitur ex non sufficere pro Vi-
 3 carij sustentatione, † quia illi sufficere deberet, quod
 4 suis suis predecessoribus fuit satis, & quando non
 5 sufficeret, † haberet sibi imputari, quod accepta-
 6 verit beneficium nimis tenuis, b. gloss. in cap. quanto.
 in ver. indulgentiar. de censu. Rebuff. ibi, & dicunt al-
 legatæ decisiones. Ultra quod testes temerarios
 dicunt eum percipere omnia, quæ percipiebant sui
 antecessores, & quod ex sola eorum perceptione
 illi se honorificè sustentabant, & testes pro Ioanne
 7 induciti non probant contrarium, † quia non solum
 deposuerunt, sed etiam iuraverunt extra terminum as-
 signatum, Caputaquen. decis. 285. numero 3. part. 3.
 fuit dictum in vna Pampilonen. armorum 25. Iunij
 1595. coram Reuerendissimo Pacen. & in alijs. Nec
 obstat decis. Calaguritana ex aduerso allegata, quia
 verum est, quod citatio ad videndum iurare testis
 deferuit pro toto termino etiam prorogato, sed fecit
 id, quando terminus expiravit, & postea non
 vni conceditur, vt resoluat Rota in d. Pampilonen.
 armorum. Accedit, quod neque etiam dicti testes
 concludunt, vt bene deducunt informantes pro Ca-
 pitulo. Et prædicta tamò magis procedunt, quia no-
 8 tum est † in Regnis Hispaniæ Ecclesiæ Cathedrales,
 Dignitates, & multa alia beneficia esse fundata su-
 per decimis, aut saltem de eis percipere, vt in pro-
 posito considerauit Rota in Pampilonen. congruæ 7.
 Aprilis 1595. coram Illustrissimo Cardinali Milino,
 & bene comprobant testes probantes de perceptione
 Capituli ab immemorable tempore, ex quo se-
 quitur aduersarij debere probare decimas ad
 idipsum spectare, nec intrare, quod ipse sit funda-
 tus de iure communi, vt per Rebuff. de congr. numero
 108. & si ipse veteris iuris communis assilientia non
 posset agere contra Capitulum solum, sed contra om-
 7 nes percipientes decimas, † quia de iure communi
 omnes congruæ pertinet ad omnes illas percipientes,
 Rebuff. in d. tract. numero 48. & dixit Rota in illa Pam-
 pilonen. Congruæ.

ANNOTATIO.

8 a Congruæ † debent Restorij seu Vicarij, Rebuff. de con-
 grua quæ 8. a. in prin. C. de Grassid. de f. num. 7. de proban-
 tiis, decis. 269. num. 3. Rot. decis. 100. para. d. decis. 4.
 in reu. decis. 410. num. 3. para. & decis. 449. num. 3. para. 1. in
 reu. In quoniam Congruum non sunt impuenda mortis,
 Rebuff. de congrua num. 33. & 86. Mantie. decis. 269. num. 3.
 Rot. decis. 100. para. d. decis. 449. num. 3. & d.
 decis. 410. sub num. 3. ubi redditur ratio, quia venter non
 debet pendere ab incerto, cum venter non patitur di-
 lationem, & licet quando à principio fuit congrua fem-
 el assignata, debeat Restor. illi esse contentus, Mantie.
 decis. 100. num. 3. Rot. d. decis. 449. num. 3. & firmatur in hac
 decisione sub num. 3. ubi dicitur, quod sibi imputare de-
 bet, si beneficium minus tenuis acceptauit, tamen hoc
 non procedit, quando Congruæ illi tenens, vt Restor.
 non possit se sustentare, & sustinere onera Ecclesiæ, quia
 tunc non habet locum illa ratio, quod illi debet im-
 putare, cum non agatur solum de præiudicio personæ,
 sed de præiudicio Ecclesiæ, & ordinis clericali, prout
 bene declarat Rota in decis. 420. num. 4. part. 1. in re-
 u. ubi dicitur illa esse intelligenda hanc decisionem
 Salsidum, & plenius hoc idem dixit Rota in d. decis. 449.
 sub num. 3.

b Vide supra in annotatione antecessori.

Oliverio Beltramiano.

Burgi Sancti Sepulchri.

Luna 4. Martij 1609.

ARGVMENTVM.

Plures nullitates, quæ opponebantur contra
 transactionem, tolluntur.

SYMMARIVM.

- 1 Per contradittas procedi potest, quando prædicta citatio
 personaliter, & citatio non comparuit, & n. 1.
- 2 Procuratorem dominum litis effectum sufficit citare.
- 3 Fructus pendentes tanquam pars fundi veniunt in ven-
 ditione, & deliberatione.
- 4 Substitutio est valida etiam si non interuenit pecunia,
 si creditor vellet habere fidem de pretio.
- 5 Precedo non potest per contradittas nisi prima præcedat
 citatio personaliter.
- 6 Processus per contradittas fit tantum ex veritate, non
 ex necessitate.
- 7 Processus per contradittas fieri non potest, quando finis
 constituit procuratorem in alio.
- 8 Precedo potest per contradittas mortuo dicto procuratore
 etiam non inuoluta morte principalis.

DECISIO CCCCXXX.

PARTE vtraque informante, & prius inter ipsas con-
 cordatis de pluribus præsuppositis Domini recess-
 serunt à decisione facta sub die 28. Maij 1607. Et ad
 primum nullitatem deductam ex eo, quod non fuerint
 in substitutione citati Alexander, & Pandolphus, illa
 cessat, quia, vt in quarto præsupposito dicitur, fuerunt
 citati omnes filij, & heredes Brachij senioris, qui nun-
 quam comparuerunt, excepto Catolo, qui suo, & fratrum
 nomine constituit procuratorem Alexandrum
 Lucam Antonium, † & propterea contra non compa-
 1 rentes fuit processum per contradittas, & contra Alex-
 andrum procuratorem, quando fuit in Vrbe, proces-
 sum fuit citatio personaliter, & postea per contradi-
 ctas, quæ citatio per contradittas sufficit, cum à princi-
 pio fuerint personaliter citati, a. Egid. decis. 310. Por.
 2 decis. 381. in fin. sub a. Callad. decis. 6. n. 1. & seq. vt in prin.
 Ad secundam nullitatem, quæ deducebatur ex proces-
 su facto post obitum Griffonis vnus ex filiis Brachij se-
 nioris, qui post obitum alicuius, & dilectum Alex-
 andri Lucæ Antonij à Curia venit ad causam ex eo
 quod post mortem d. Griffonis fuit datus solum Brachio
 iuniori, & Federico filiis Griffonis, & nō aliis eiusdem,
 fuit dictum, quod, vt constat vndecimo, & duodecimo
 præsupposito, fuerat per Griffonem constitutus procu-
 3 rator Virginij Mariani, † qui effectus fuit Dominus
 litis, & fuit semper citatus, vt in præsupposito 14. & suf-
 ficiebat eius citatio, L. nulla, ubi gloss. & DD. C. de procurat.
 Callad. d. decis. 6. n. 1. fuit dictum in Toletana nullitatis
 professionis 17. Maij 1596. coram bo. mem. Cardinale
 Scraphino, & propterea, cum dato curatois respectu
 Brachij, & Federici fuerit suspectus respectu alicuius
 omnia non habet vitia. Tertia nullitas propter præ-
 sentiam deliberationem plus debito, ex eo quod non
 fuerint habita ratio fructuum perceptorum per Tauri-
 nos, cessat, quia fructus pendentes, tanquam pars fundi,
 4 disuerunt comprehensum in deliberatione, nec constat,
 quod alij fuerint percepti, & fuerint resecrati in sen-
 tencia, vti illiquidi, & vltimis non potest dici ultra, si d
 intra summam debitam, quia mandatum, & executionem
 erat

erant pro scutis 14554. & deliberatio fuit pro 10. mil.
Quarta nullitas ex deliberatione facta non præfente
pecunia tollitur, quia pecunia fuit numerata ante deli-
berationem, ut fuit firmatum in 27. præfupposito, & quod
nulla sit deliberatio sine interuentu pecunie, fuit indu-
ctum fauore creditoris, qui potest, si vult, habere
fidem de precio, & ut fuit dictum in Romana dotis 1.
Iulij 1598. coram R.P.D. Decano. Ad quintam nullita-
tem sublationis, ex eo quod bona fuerint deliberata
ex toto, & foras, ultra alias responsiones fuit dictum
non probari emptores esse exietos, quia possunt esse
ociandi ex Statu Ecclesiastico, & quod ante editam
Bullam erant bona alienata, aliarum duarum nullitates non
deducuntur in decisione videbantur satis sublata per in-
formantes pro Taurinis.

ANNO TATIO.

- 3 a Non potest procedi per contradietas, nisi prius præce-
ferat citatio personalis. Verak. decis. 107. m. 4. par. 2. Seraph.
decis. 1276. m. 4. Rot. decis. 36. per. 3. lib. 3. decis. & decis. 636.
m. 2. per. 2. in rebus quando verò præcessit citatio personali-
tis, tunc citatio non comparatur procedi potest per con-
tradietas, ut firmatur in hac decisione, & imò tunc huius-
modi citatio sit tantum ex vrbantate, & procedi potest
contra personaliter citatum, etiam absque alia citatione
per contradietas. Put. decis. 371. m. 1. lib. 3. in rebus non im-
press. & dicit Rot. in Carthagen. & Abulen. beneficium
4. Iunij 1609. coram Cardinali Sacro, & prius in
Lamacen. administrationis 12. Iunij 1598. coram Corduba.
7 Verum quando adest ꝑ procurator in adis constitutus,
non potest procedi per contradietas, Rot. decis. 486. m. 1.
in 5. per. 2. in rebus & decis. 719. m. 2. par. 2. in rebus non suffi-
ceret tamen simplex constitutio procuratoris in Curia,
nisi etiam dictus procurator acceptasset mandatum, &
vltimis illud produxisset in actis eiusdem causæ, ut
fuit dictum in Ortonen. Pensionis coram Card. Pamphilio
impres. penes Marched. de comm. rem. 1. mortuo verò
8 de procuratore in Curia procedi potest per contradietas, etiam non
intimata principali morte sui procuratoris, Rot. decis. 159. sub 2. d. par. 2. in rebus. vbi dicitur
decisionem Bellam. 494. quæ in contrarium facit, non feratur
in praxi. Item etiam potest procedi per contradietas, si
procurator non facta alius substitutione se absente, ut
fuit dictum in Gerunden. pensionis 17. Iunij 1616. coram R.P.D. Casalestro.
b De quo dixi supra ad decis. 1.

Olinetius Beltramius

Spolecana Pensionis.

Mercurij 4. Nouembrii 1609.

ARGVMENTVM.

Electio exactionis pensionis reservatur in pecu-
nia, vel in quantitate est pensionarij, & plura
ad hoc propositum in materia dispositionis
alternatur, & alia, de quibus in Summario.

S Y M M A R I V M.

- 1 Electio est pensionarij exigere pensionem in pecunia, aut
in rebus, & si mallet in rebus ducatur de Camera.
- 2 Electio in rebus est gratuita.
- 3 Est tantum murti, quando concurrebat alternantia confirmis
duri eligenda.
- 4 Electio in Legatis est legatarij, & m. 1.
- 5 Alternantia natura est alternantia aequalia, vel parum
distantia.
- 6 Hoc procedit in dubio quia, scilicet, vnum ex alternatis
esset liquidum, & esset declaratum, scilicet autem, si
est certum, & taxatum.

- 6 Tempus reservationis pensionis est attendendum.
- 7 Alternantia quando est paria inter duos summas,
summa maior habetur pro non adiecta.
- 8 Declarat prout sub n. 9.
- 8 Alternantia quando est inter duas species, vtrumque al-
ternantia est in obligatione.
- 10 In oblatione clausula (dummodo pensio non excedat
medietatem) præsumitur ex actione 30. annorum.
In oblatione præsumitur ex lapsu 30. annorum, & ad
hunc effectum non detrahuntur tempora mora litæ, &
tempora coniunguntur, & m. 4.
- 11 Reductio pensionis non potest præcedi, quando non pra-
batur causa aliqua, & multo minus quando amittit red-
uctio fuit in lueris reservationis prohibita.
- 12 Beneficium tenet, & granatum pensionis acceptum si
impugnari debet.

DECISIO CCCCXXXI.

Resolutum fuit retores posse præcisè cogi ad præ-
stationem salutarum trium cum dimidio grani,
& quia Lelio fuit reservata pensio in dd. salmis, & si
mallet in tot ducatur auri de Camera, ita ut ducati suc-
cedant loco salutarum ipsò volente, & eligente, non autem
initio, verba enim sunt clara, quibus apparet alter-
natum fuisse appositum in fauorem ipsius (sem si ma-
let) Vnde indubitanter eius est electio, Aym. 209. § 99.
m. 7. Ultra quod in gratis in dubio electio est gratia,
et quasi creditoris, Bald. post Guliel. quem allegat in
l. qui dunt. m. 1. in fin. vbi etiam Alex. m. 4. ff. de legat. 1. Fe-
lyn. in cap. inter ceteros. num. 4. vers. salis quærit de rescript.
Paril. cap. 7. m. 4. lib. 4. C. de Grad. decis. 185. m. 4. Ac-
cedit & obseruantia subsecuta, ut in proposito conside-
rauit Rota in d. decis. 1. fuit enim pensio in dd. salmis
exacta per ipsum ultra quinquaginta annorum quod
tempus deleruire etiam potest per præscriptionem, si
opus esset. Non obstat, quod & natura alternatur sit al-
ternare aequalia, vel parum distantia, & quia procedit in
dubio, ita enim expressè loquitur Socin. ex aduerso al-
legat in lib. 1. m. 4. de reb. dub. Rip. in d. cap. inter ceteros. m.
34. videlicet, quando vnum ex alternatis esset illi-
quidum, & veniret arbitrandum, quia tunc debet ar-
bitrari iuxta qualitate alterius, nos autem fumus in
viroque alternato certo, & taxato per Papam, & de
tempore & reservationis pensionis, quod attendi debet
iuxta tradita per Felyn. in cap. eam. m. 8. de rescript.
non aderat inæqualitas, imò maxima conuenientia inter
salutem grani, & ducatum auri de Camera, ut staten-
tur aduersarij, & probatur ex fide per ipsos exhibita, &
si valor fuit æquus, tale augmentum cessat etiam in fa-
uorem Reatorum respectu aliquorum suorum fru-
ctuum; & Nec etiam facit, quod in alternatis posita
inter duos summas, summa maior habeatur pro non
adiecta, l. si in stipulatu. in fin. de rei. & ant. quinqu. ff. de verb. obli-
g. quia primò dicitur nos non verari inter summas,
sed posui inter species, quo casu vtrumque est in
obligatione, Bart. in l. si duo rei stipulandi. ff. de verb. obli-
g. Imol. in d. l. si duo stipulatu. vers. & si quærar. Illustriss.
Mantica de caus. & ambig. comment. lib. 14. tit. 32. m. 14.
Secundò responderetur l. si duo stipulatu. procedere, quan-
do electio est debitoris, tunc enim non cadit affectio in
viroque, & si diceretur illud, quod est plus esse in obli-
gatione, esset superfluum, Bal. post alios, ab. sub n. 1. scilicet
quando electio est creditoris, tunc enim vtrumque est in
obligatione, & post Petrum de Bel. pen. & Cyn. quos
allegat, & sequuntur, tradit Bart. in d. l. si duo rei. Imol. in d.
l. si duo stipulatu. qui rationem differentie constituitur,
quia facilis quæ remittit, quam det, & quia non sic
volenter præsumitur, quod creditor vellet maiorem
quantitatem eligere, sicut debitor minorem. Tenui-
tenditur, quod attentio tempore reservationis nulla
aderat

aderat disparitas, nec poterat considerari maius, & minus inter alternata, ut dictum est. Non obstat, quod pensio sit selectura sub conditione (*si duo viderentur excedere medietatem fructuum*) quia cum + fuerit exacta per quinque annos, & ultra, ut dictum est, presumitur iustitiam, cum ad hoc sufficiat triginta. ^b ut fuit dictum in Lucana Decanatus 21. Maij 1578. coram fual, record. Clemente VIII. & sequimur in aliis. Nec probatur excessus, imò contrarium colligitur ex depositione ipsorummet testium pro parte Rectorum examinatorum, qui dicunt ex quolibet beneficium percipi salmas sex frumenti, octo, vel decem barilla masti redditus prati, & alios fructus, ita ut negari non possit videatur solutis salmis tribus cum dimidia remanere medietatem fructuum, idem concludunt, dum dicunt quodlibet beneficium ascendere ad futa quinque annos, cum salme tres cum dimidia valeant seu 21. Quid de reductione dicunt non obstat, quia non probatur casus, & fuit omnis reductio in licitis reservationis prohibita; parum refert, quod isti Rectores asserant se non posse commodè vivere cum fructibus, qui remanent soluta pensioe, quia, ut dicunt testes, sunt ordinati ad riculum patrimonij, & propterea erit ipis impotandum, si acceptarent beneficia tenuia. ^c Rehus *in tract. de congr. n. 92.* fuit dictum in Calaguritana de Vadderan. 4. Iunij 1574. coram Orioloni in Giennen. Congruu 28. Iunij 1600. coram R. P. Duvo Coccono, & in Tolitana decimarum de Lucilio 6. Februarij praetici coram me.

ANNOTATIO.

- ^a Sic etiam in materia vltima voluntatis, cum qua in multis regulantur littere Apostolicæ, videmus, quod electio est Legatarij, quod plura fuerunt alternativè legata, Marci. cor. post alios var. lib. 2. cap. 91. n. 2. Gaspar. Ant. The. quæst. for. lib. 2. q. 3. n. 1. Rot. decis. 203. n. 3. par. 1. in re. ubi dicitur, quod regula illa, quod electio est debitoris, procedit in contractibus, non autem in legatis.
- ^b Iuxta opinionem, quàm passim Rot. sequitur, presumitur gratia iustitiam ex lapsu 30. annorum, Seraphin. decis. 642. n. 2. Rot. decis. 534. par. 2. decis. 532. n. 5. & decis. 406. sub n. 3. par. 1. in re. ubi dicitur in Officio pensiois coram Cardin. Lancello. impet. penes March. de comm. decis. tom. 2. fol. 178. & alius decisiones refert, & sequitur Gual. de benef. par. 1. cap. n. 47. & seq. & ad istum effectum non detrahatur tempus mori litis, ut dixi supra ad decis. 354. prout etiam ad istum effectum coniunguntur tempora, exempli gratia, in materia pensiois coniungitur vita transferentis cum vita transfatarij, Rot. decis. 122. n. 1. sub n. 11. & optimè Rot. decis. 406. sub n. 4. par. 1. in re. ubi ad effectum presumendi iustitiam narrationum in dispensatione Apostolica matrimoniali fuit dictum esse coniungendum tempus aete mortem coniugum cum tempore successorum.
- ^c De quo dixi supra ad decis. 235. & 429.

Olivierius Beltraminus.

Mediolanen. decursus Aquarum.

Mercurij 4. Novembrii 1609.

ARGVMENTVM.

Exemplum exempli non probat, etiam si primum exemplum sit solemniter extractum. Productio scripturæ in formis non præiudicat producenti, & maxime in alio iudicio, & quando est facta per compulsum.

- 1 Exemplum ab alio extractum non meretur fidem, sicut nec res de auditu auditus, & n. 8.
- 2 Hoc procedit, quia in omni casu primum exemplum sit solemniter, & legitimè extractum recta opinione Bart. de qua vide sub n. 8.
- 3 Exemplum solemniter extractum habetur pro originali ad effectum, ut illi fides adhibeatur, non autem, ut ex eo aliud exemplum possit fieri.
- 4 Producenti scripturam, quæ non est in forma probandi, si bi non præiudicat, quia possit illam impugquare, quia productio eatenus nocet, quatenus scriptura probet.
- 5 Productio facta in uno iudicio non nocet in alio.
- 6 Productio facta per compulsum non nocet.
- 7 Item nec quando productio est verbalis.
- 8 Item nec quando productio est facta cum solita clausula & cautela (in parte, & partibus.)

DECISIO CCCCXXXII.

Domini resolverunt instrumentum anni 1472. non esse in forma probandi, quia, ut in eius principio, & fine apparet, est exemplum ab alio exemplo extractum, & igitur propterea fidem non meretur, ^a l. 3. C. de iur. iur. in d. Auth. si quis in aliquo C. de eden. Alex. cons. 138. n. 4. lib. 1. Corin. cons. 124. num. 17. lib. 4. Caputaq. decis. 154. n. 2. par. 3. fuit dictum in Montis Regalis iud. ditionis 14. Novembris 1597. coram R. P. D. meo Decano, quia, ut dicit Bald. in d. l. 3. n. 2. in fin. est simile testimonio de auditu auditus, quod non facit fidem. Et procedit quantumcumque sit solemniter, & legitimè extractum, Put. decis. 559. n. 4. lib. 1. & 152. n. 1. lib. 3. Ant. August. de sol. instrum. §. de exemplis. num. 3. Non obstat, quod sumptus, à quo fuit extractum hoc exemplum, ^b fuisset solemniter ab originali exemplatum, & quo casu secundum Bar. in d. Auth. si quis in aliquo fides exemplo exempli datur, quia in hoc Bart. opinio est communiter reiecta, ut testatur Card. Alb. in addit. ibi ad Bart. & Decius sub n. 30. Anchar. ben. quæst. 117. n. 10. par. 1. & dicit Cagnol. in d. Auth. num. 55. circa med. quod opinio contra Bart. esse canonizata, & servatur in practica, & tamquam communem sequetur esse Rota in vna Regien. præcedentia 20. Decembris 1587. relata inter duos decis. 733. par. 1. Non obstat cap. fin. de fid. instrum. ^c ubi scriptura cum solemnitatibus ibi posita ab originali exemplata habetur pro originali, quia est verum quantum ad hoc, ut illi fides indubitata habeatur, non autem, ut ex ea exemplum possit extrahi, quod probet, ut per Paul. de Cast. in d. l. 3. sub n. 3. Dec. ubi supra. Nec potest hæc scriptura, ut prætenditur pro parte Illustrissim. Commendatarij, fidem recipere ex eo, quod fuerat pluries per Monasterium producta, & propterea non videatur hodie posse impugnari, Guldop. decis. 503. cum aliis adductis, quia productio eatenus nocet, quatenus scriptura probat, ^d Bart. in l. post legatum n. 2. vers. respond. de ff. de her. quib. m. ut indigu. Imol. in cap. cum Petrabat. n. 25. ubi Alb. n. 36. Felym. n. 25. vers. intellige à. Dec. n. 23. circa fin. qui de comuni de excep. Alex. ad. consil. 124. n. 5. lib. 7. Soc. consil. 92. n. 9. lib. 3. Et vid. decis. 395. Caputa quæ. decis. 199. par. 1. fuit dictum in vna Tusculana Vineæ 27. Octobris 1581. coram Lauretano. Accedit, quod ex dd. productionibus, prima, quæ fuit facta coram Arbitris, non debet operari in iudicio isto, cum ^e nec etiam in iudicio voo facta noceat in alio, Ceph. qui alios allegat consil. 377. n. 86. Râm. iun. consil. 123. num. 20. Aehil. decis. 2. de consil. & quia facta est per compulsum, Caputaq. decis. 194. n. 1. par. 1. fuit dictum in causa Burgen. 21. Maij 1586. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio. Aliæ verò dæ, quarum altera est facta coram Jacobello Vicario Mediolani in prima instantia, altera coram

- 6 eorum Mascardo in secunda, sunt t̄ verbales iuxta notationem stylum illarum partium sapientis in Rota allegatum, & signanter in vna Mediolanen. rescissionis contra dictum coram R.P.D. in eo Sacro 14. Decembris 1601. & in Mediolanen. bonorum emphiteoticorum 10. Iunij 1602. coram me, t̄ sunt etiam facta cum solita clausula in parte, & pariter, & propterea tantò minus nocens, Rot. decis. 3. de fiduciis, in non. Felyn. in cap. cum venerabilis, sub n. 23. vers. limita secundo. de excep. Quæ dicuntur de oblationibus istius scripturæ, Domini reseruantur particulariter videre.

A N N O T A T I O.

- 8 a Mascard. t̄ qui plura cumulat de probat. conclus. 713. n. c. & seq. & de exemplo exempli in materia literarum Apostolicarum, quod non probendixit Rocin Tirafonem. Parochialis de Abbita 4. Maij 1596. coram bo. me. Andree, & in Anconitana, seu Auximana forum 16. Decembris 1617. coram R.P.D. Burato, & hæc conclusio habet locum etiam si primum sumpsum sit solemniter extractum, ut huiusmodi Rot. in hac decisio, & etiam infra in decis. 590. Mascard. qui alios cumulat, de probat. conclus. 713. n. 3. Verum in contrarium tenet, Seac. de iud. lib. 2. cap. 31. n. 48. & etiam in contrarium facit limitatio, quam ponit Mascard. a. conclus. 713. n. 3.
- 9 Hoc videtur t̄ certum, quod vigore Innocentianæ etiam sumpsum esse alio sumpsum, quod in actis alterius causæ reperitur registratum facit fidem, Rot. decis. 18. sub n. 2. par. 2. in recent. decis. 465. sub n. 3. vers. & de partim par. 1. in recent. & tenet etiam Rot. in Conchen. decimarum de Toremonez 18. Iunij 1617. coram R.P.D. Cocchino Decano, sed etiam hoc reddere dubitabile est his, quæ habentur in decisione eorum Sanctissimæ infra 590. quam vide.
- b De quo vide in Annotatione antecedente.
- c Dixi supra ad decis. 238.

Olivierius Beltramius.

Romana fideicommissi de Iacobatiis.

Martij 2. Decembris 1609.

A R G V M E N T V M.

Vocatum qui se prextendit in aliquo fideicommissio, debet probare substitutionem. Quando substitutiones sunt diversæ, ex vna non inferitur ad aliam. Oratio relatiua intelligitur retentis terminis substitutionis relatæ. Agnationis ratio quando dicatur habita, & quando extendat dispositionem, & alia, de quibus in decisione.

S Y M M A R I V M.

- 1 Vocatum qui se prextendit in aliquo testamento id probare debet.
- 2 Et ad alium extendendum sufficit dicere, substitutio de te non loquitur, vel casum istum non comprehendit.
- 3 Negativa non facta substitutionis probatur ex verbis testamenti.
- 4 Vocatus tacite non censetur à testatore in certo casu, quando testator expressit in alio casum expressè vocatum, quia verisimile est, quid testator eodem modo expressè vocasset.
- 5 Substitutiones quando facti facta in diversis casibus, & diversis rationibus, ab vna ad aliam non potest inferri.

- 6 Substitutio non extenditur, quando adsum verba (eo casu) & similia, quæ limitant vocationem ad casum expressum, & n. 21.
- 7 Verba singularis numeri non possunt ad plura referri, sed ad vnum tantum.
- 8 Verba referantur ad casum proximiorum, & immediatiorum.
- 9 Relatiua quando fit ad omnia, fieri debet cum suis qualitatibus, singula singulari congrue referendo.
- 10 Relatiua, & aliana distictione intelliguntur retentis terminis principalis dispositionis.
- 11 Verba (in perpetuum, & in infinitum) non inducunt novam fideicommissum, quando sunt posita relatiua, sed recipiunt limitationem iuxta substitutionem relatiuam.
- 12 Prohibitio alienationis quantumvis generalibus verbis concepta non inducit fideicommissum in casu mortis, quando in alia parte testamenti suis facta substitutio in d. casum.
- 13 Prohibitio alienandi consecutina restringitur iuxta præcedentem substitutionem, sicut si sit principaliter de per se, & quando id cognoscatur, & n. 22.
- 14 Substitutio tacita non inducitur, ubi requiritur expressa.
- 15 Relatiua distictio operatur, quod dispositio non fiat de per se principaliter, etiam si habet verbum separatum, sed vbi consecutiva ad dispositionem relatiua restringitur.
- 16 Agnationis ratio non censetur habita, quando testator in certo casum vocavit feminam.
- 17 Item nec quando vocavit spiritus, & bastardos, qui non sunt agnati.
- 18 Spiritus, & bastardos non censentur agnationem, nec sunt agnati, & latini n. 23. ubi queritur, an id procedat, quando dispositio est concepta per verba non iniri sed natiua.
- 19 Agnationis ratio non extendit substitutionem, sed attenditur solum in casibus, & personis expressis.
- 20 Fideicommissum particulare super certo corpore non facit recedere à dispositione vniuersali.
- 21 Fideicommissa plura ad fauorem eiusdem persone in eodem testamento dari possunt, & n. 24.
- 22 Prohibitio generalis facta à testatore non comprehendit bona bastarda.

D E C I S I O C C C X X X I I I.

Fuit vnanimiter conclusum Dominos de Iacobatiis filios q. Dominie non esse substitutos post mortem Tarquinij, & Marij, quia non t̄ probant se in dicto casu vocatos, prout probare debent, si qui in a substitutione ff. de vulg. & pupill. glo. in l. qui dicit. in vers. superflus. ff. de reb. dub. Corneus conf. 161. sub n. 8. lib. 2. cum alijs per Illustr. Mantica de emul. vlt. vol. lib. 5. tit. 1. n. 18. t̄ sufficit enim Hospitali dicere, substitutionis de vobis non loquitur, & istum casum non comprehendit, lo. And. in addit. ad Sperl. in tit. de test. 5. 1. vers. acerta. in fin. Socin. conf. 62. sub n. 4. vers. & in primo lib. 3. Par. conf. 38. n. 21. lib. 2. Aym. conf. 161. n. 16. præsertim quia in premissis verbis testamenti, t̄ ex quorum lectura probatur negatiua non factæ substitutionis, v̄ latè per Surt. conf. 119. num. 16. & sequent. & per Hounded. ansil. 51. num. 67. & 68. lib. 2. apparet testatorem qd. Tarquinio, & Mario descendentes sine filiis legitimis, & naturalibus substituisse eorundem filios spiritus, seu bastardos, & de filiis Dominice nullum verbum, t̄ quos tamen quando voluit ad successionem inuitare expressè vocauit, vt fecit in casu alienationis, quod fecisset etiam in casu mortis, si pariter eius intentio fuisset, quod admitterentur in d. euentum, argum. l. unica. 5. fin. autem ad descendent. C. de cad. toll. & quod not. in cap. ad audientiam. de decim.

decim. Neque potest ab illa substitutione facta propter alienationem inferri ad illam post mortem heredum, ¹ et cum sint facti in duobus casibus, & duobus occasionibus, Bart. in *Liam hoc iure*. 5. fin. & ibi Paul. de Castre. num. 7. ff. de *vulgi*. & pupill. Rom. consil. 90. numer. 1. & seq. Curt. sen. consil. 64. sub numer. 28. Paris. consil. 138. numer. 23. lib. 1. præfationem propter illa verba (scilicet) repetita (in casu) & similia quod limitant vocationem ad casum expressum, ita vt extra illum non trahatur, ² Anchar. consil. 136. numer. 3. vers. secundo. hoc probat. Roman. consil. 131. numer. primo. Paris. consil. 31. numer. 26. lib. primo. Aym. consil. 98. numer. 6. cum multis cumulatis per Menoch. consil. 332. n. 7. Non obstat clausula illa (quod si quidem fideicommissum usque testator voluit, quod sit, & esse debet perpetuum. & usque in infinitum) quia cum sint duo fideicommissa, alterum in casu mortis, alterum in casu alienationis, verba illa (quod fideicommissum) in singulari numero prolata non possunt verumque, sed vnum tantum comprehendere, l. final. ff. ad Trebell. cap. penult. de re iud. Bald. consil. 142. sub num. 1. vers. & qui singulari numerum lib. 1. & c. propterea comprehendit fideicommissum proximum, & immediatum in casu contraventionis, ad nos. per gloss. in l. 1. ff. de leg. præst. per Bart. Castre. & alios in *Lheredes patrem* 5. & si ³ non an ff. de testam. & quando tuncque comprehendit propter illam dictionem relatum (quod) verumque referret cum suis qualitatibus, Dec. consil. 181. numer. 2. Aym. consil. 45. numer. 4. singulari singulari referendo, idem Aym. consil. 98. numer. 11. propterea per illam clausulam non potest dici facta duobus dispositionibus, sed debet intelligi rectoris terminis vtriusque substitutionis, & hæc est enim natura dictionum relatorum, & illarum, vt dixit Rota in Forolunensi, fideicommissi 19. Martij 1576. coram fo. le. Clemente VIII. tunc Rntz Audite. Hinc etiam patet reme- ⁴ spondo ad illud, quod dicitur propter illa verba (in perpetuum, & in infinitum) esse inducendum fideicommissum etiam in casu mortis, quia cum sint posita relatiue, non extendunt substitutionem relatum, ultra quod tunc ex verbis quantumvis generalibus appositis in prohibitione, ne alienationis non potest censeri inducendum fideicommissum in casu mortis, quando in alia parte fuit facta substitutio in dictum casum, vt per Gabr. consil. 312. n. 68. lib. 1. quem sequitur, & comprobat Honded. consil. 78. ⁵ num. 47. & seq. lib. 1. tunc, quod non inducitur tacita substitutio, vbi reperitur expressa, leg. cum ex filio. 5. t. ff. de vulgi. cum aliis, & per Cephal. consil. 430. numer. 21. Cessat etiam, quod dicitur, talem clausulam stare de per se, & principaliter ex eo, quod habet verbum separatum, & quia imò sit consequutiue propter dictionem relatiuam, ad tradita per Pet. à Pet. de fideicommissum. quesit. 6. num. 22. & 41. & quesit. 12. num. 149. & vti con- ⁶ sidera ad prædicta restringitur, b Alexand. consil. 19. cal. fin. lib. 3. Ruyon. consil. 102. num. 2. & seq. lib. 2. Cephal. consil. 616. numer. 12. fuit dictum in via Bononiensi. de Formaggiariis 5. Decembris 1597. coram boetice Litra. Non obstat, quod dicitur, testatorem habuisse respectum ad consecrationem agnationis, quia hoc nullibi legitur, imò contrarium videtur dicendum, quod ex quo vocauit hæc minas, videlicet, fratres heredum in casu alienationis, Aym. consil. 250. num. 1. vers. eundem autem rursus, Molin. qui alios cumulat de primogen. lib. 1. cap. 5. num. 10. Menoch. consil. 321. numer. 10. vel 18. Illustrissimus Mantua de consil. adlin. vol. lib. 6. cap. 11. numer. 9. ⁷ tunc & in casum mortis vocauit spurios, & bastardos, ⁸ tunc qui non sunt agnati, leg. si spurios. & leg. hac parte ff. de vulgi. cognat. Oldrad. consil. 154. Bald. consil. 67. lib. 4. Beron. consil. 54. num. 16 lib. 2. Aym. consil. 138. num. 5. & sequi. ⁹ & quando fuit in tunc testamento consecrata rati- ¹⁰ agnationis, deberet attendi tantum in casibus, & per- ¹¹ spicis expressis, ex cumulatis per Ruminian. consil. 117.

Decisiones Papales.

sub numer. 71. per Simon. de Pet. consil. 90. numer. 25. Illustrissimus Mantua, vbi supra numer. 6. Non ob- ¹² stant decisiones, Perusina de Bigazzinis, Bononiensi. de Lambertinis, & Florentina de Detis ex aduerso allegata, quia ibi testator non disposuerat discretiue in casu mortis, & alienationis, fuerat expressa ratio agnationis, & in summa conuenerant verba, & mens dis- ¹³ ponentis, suorum utrumque defuit in casu isto. Non releuat etiam prohibitio alienationis domus ma- ¹⁴ gne particulariter facta, tunc quia quando per cam in- ¹⁵ dueretur particulare fideicommissum super domo, non esset tamen ob id recessum à fideicommissio vni- ¹⁶ uersali per ea, que tradit Rota coram me in Roma- ¹⁷ na fideicommissi de Celis 7. Maij 1601. ita vt eadem ¹⁸ persone, & eodem modo ad successionem d. domus ¹⁹ vocata dicantur, ²⁰ prout fuerunt vocata ad fideicom- ²¹ missum vniuersale, & prohibitio particulari fuit facta, ²² quia prout alius considerauit Rota in hac causa 26. ²³ Nouembris 1609. tunc prohibitio generalis tamquam res- ²⁴ tricta ad bona ipsius testatoris non comprehendit ²⁵ medietatem domus spectantem ad heredes.

ANNOTATIO.

- a Huiusmodi verba (cum, & ex casu) & similia sunt limitatiua, & impediunt extensionem ad alium casum, Menoch. consil. 320. numer. 16. Aldob. consil. 30. num. 11. & latius numer. 24. & seq. Honded. consil. 49. numer. 48. lib. 2. Sured. consil. 46. numer. 9. & fuit dictum in Ferrarienti fideicommissi. Martij 1571. coram R. P. D. Verrespio. Verumtamen non impediunt extensionem, & que sit ex consecrata mente testatoris ad casum, qui fit simili expresso, Sured. post alios consil. 136. numer. 46. & fuit dictum in Ariminensi boeotum 30. Aprilis 1610. coram R. P. D. Pamphilio, & prius in Romana hereditatis de Aquilis 18. Iunij 1600. coram Coadiutor, licet in contrarium tunc plures relati per Peregrino. de fideicommissi art. 13. num. 65.
- b Et in simili, tunc quod prohibitio alienandi consequatur ad fideicommissum præcedens restringatur ad terminos fideicommissi præcedens iuxta consilium Dec. 616. numer. 8. & latus Ror. canonizatus, Seraph. desiljan. 383. Ror. desil. 568. numer. 9. part. 1. desil. & desil. 100. numer. 7. part. 1. in reuoc. & alia sæpe Peregrino. de fideicommissi. art. 44. sub numer. 47. Si tamen prohibitio alienandi non sit consequutiua, sed de per se principaliter, tunc importat separatum fideicommissum à precedenti & non regulari, iuxta illud Ror. desil. 44. numer. 4. & 7. part. 1. in reuoc. vbi dicit, quod censetur stare principaliter, & de per se, quando orationes sunt separate, & habent verba separata, Ror. desil. 44. num. 4. & 7. part. 1. in reuoc. & latè etiam fuit dictum in Spoletana fideicommissi 26. Nouembris 1618. coram R. P. D. Causlerio, vbi fuit dictum prohibitionem stare principaliter, quia erat concepta per verba (aditum, & mercedem).
- c Plene Lup. tunc de litig. plures cumulat comment. 1. §. 3. 13. num. 24. & latus Garz. a benef. part. 7. cap. 15. numer. 35. vbi inter, quod si ad iurisdictionem sint vocati illi de familia, non censetur comprehensum illegitimos, & infirmos cumulat, & bene Honded. consil. 15. numer. 15. & seq. lib. 2. Ror. desil. 395. num. 4. part. 1. in reuoc. & fuit dictum in Bononiensi de Ranuzziis 13. Ianuarij 1617. coram R. P. D. Causlerio. In hac tamen materia distinguendum est inter verba, que sunt iuris, seu civilia, prout sunt Agnatio, Domus, Familia, Parentela, & inter verba naturalis, seu naturaliter significantia, vt sunt coniunctus, consanguineus, parentes, in primo casu non censetur comprehensum illegitimos, bene tamen in secundo, vt latè distinguit Garz. d. cap. 15. num. 40. & seq. quam distinctionem admittit Ror. in Pamplonensi. Cappellania 6. Nouembris 1617. coram R. P. D. Pirouano, vbi propterea fuit resolutum, spurios venire sub nomine consanguineorum in materia iurisdictionis, quod decilio fuit confirmata coram eodem 16. Februarij 1618. vbi fuit dictum hoc eo magis procedere de iure Canonico, etiam si fuerint vocati consanguinei proximos, quicquid aliis dicendum sit de iure civilis.
- d Potest vbi, tunc cademque persona in testamento vocari in duobus fideicommissis, Castre. consil. 17. n. 3. velum. 1. Gabr. conf.

conf. 129. ante num. 6. per tot. & conf. 133. n. 20. lib. 1. Per-
grin. de pariter conf. art. 14. num. 46.

Oliacius Belwamior.

Hispalens. seu nullius Decimarum de Ayamonte.

Veneris 10. Novembris 1609.

ARGUMENTVM.

Ex quibus probetur loca esse, seu non esse in
diocesi.

SVMARIVM.

- 1 In consensum materia statim scriptura antiqua.
- 2 Maxime quando principaliter instrumentum fuit super
hoc celebratum.
- 3 Sponsione inter alios lata facit presumptionem.
- 4 In consensum, & diocesanos materia sufficit pro-
sumptio.
- 5 Testes mortuorum nulliter examinati ex equitate fa-
ciunt fidem, & num. 18.
- 6 Discrimina laetitiae ostendit diversitatem rerum ad effe-
ctum evitandi superfluitatem.
- 7 Datio (saltem) de se natura non excludit.
- 8 Scriptura magis tribuens est, quam iudicium in mate-
ria antiqua, & num. 19.
- 9 Antiqua instrumenta indubitanter lux veritatis assistit.
- 10 Immemorabile excluditur ex scriptura, & actibus
ecclesiasticis.
- 11 Immemorabile probari debet cum requisitis glossa in c. 1.
de prescript. in 6.
- 12 Immemorabile non potest probari per testes, nisi de du-
bilo tempore luit habeam aetatem legitimam, id est, 54.
annorum.
- 13 Diocesis, & eius diocesanos probatur ex depositione
Curatorum, & ex eo, quod Sacrum Oleum mini-
stratur.
- 14 Confessio parit praesumptio de depositionibus testium, et
omnibus aliis probationibus.
- 15 Prescriptio 40. annorum requiritur ad prescribendum
in diocesano.
- 16 Prescriptio quadragennaria requiritur ad mutationem
statum.
Statu huiusmodi mutari, ut inducatur, quoniam fuit
necessaria, & num. 10.
- 17 Transfessionem quando partes nolunt stare, actus in viam
transfessionis facile dicuntur facili habende, quia
sublata transfessionis remanet lex antiqua.

DECISIO CCCXXXIV.

Videtur fuit Dominis non constare oppida de Ay-
amonte Lepe, & de la Redondela esse in diocesi His-
palens. ad effectum, qui agitur, decimarum, imo
potius apparet de contrario ex multis adductis pro-
prie Marchionis; datur enim in primis antiquissimum
instrumentum concordiae anni 1263. inter Episcopum
Syluent. & Magnum Magistrum Religionis S. Iacobi
de Sparta, in quo exprimitur dd. loca esse de diocesi
Syluent. & cui scripserunt propter antiquitatem est stan-
dum in hac materia, Calcan. conf. 30. num. 5. Hieton.
à Mont. in tractat. de fin. 263. numer. 5. & dixit Rota in
Marchionens. consensum 19. Januarij 1607. coram
R. P. D. mro Sacro. & Et tamò magis, quia instru-
mentum fuit principaliter super hoc celebratum, quo-
dum indubitanter facit plenum probationem, Bald.
deusil. 186. numer. 2. lib. 1. Dec. consil. 42. sub numer. 10.
vers. cum ergo exist. Nat. consil. 63. 2. n. 6. circa med.

Nec facit, quod pro parte Capituli obicitur instrumen-
tum non esse in forma probanti, quia coram foel. rec.
Clemente V 111. sub die 8. Maij 1583. Rota resoluit
omnia iura pro parte Marchionis exhibita esse in for-
ma probanti, inter quae praecipua fuit haec scriptura.
Ad excludendum etiam, quod dd. loca non sint intra
limes Archiepiscopatus Hispalens. adducit duo anti-
quae sententiae, altera de anno 1495. altera de anno se-
quenti, in quibus cum ageretur de exactione cuiusdam
tributi faciendi in toto Archiepiscopatu, pronuncia-
tum fuit dd. loca non esse competentia in facultate
exigendi praedictum tributum, & quae sententiae, licet
inter alios latae, faciant praesumptionem contra Capitu-
lum, Alex. conf. 190. num. 16. lib. 2. Aym. de antiq. temp.
part. 1. §. propositum. numer. 29. fuit dictum in vna Cor-
dubens. Decimarum 25. Octobris 1595. coram bo. me.
Cardinali Seraphino, & in hac materia sufficiens
praesumptiones, vt per Hier. à Mont. in d. tract. cap. 10.
num. 7. 2. Concurrit alia sententia Regis Audienciae de
anno 1588. inter Comitem de Ayamonte, & quendam
habentem privilegium excentricum apenariarum in
toto Archiepiscopatu Hispalens. & volentem prohibere
Comitem de Ayamonte, ne in praedictis eius oppidis
illam exerceret, in qua Auditores Regij absolvendo
Comitem virtualiter declarant Vicariam de Lepe
esse à dicto Archiepiscopatu separatum, pro qua sen-
tentia obtinenda fuerunt pro parte Comitis exami-
nati quinquaginta testes, qui deposuerunt loca haec
non esse de diocesi Hispalens. & qui testes, cum sint
mortui, faciunt semiplenam probationem, Bart. in b.
l. admodum. numer. 45. & ibi lat. numer. 98. ff. de iur. i-
ur. cum multis cumulatis à Sord. de off. 103. numer. 2.
Mohed. de off. 5. de testib. fuit dictum in vna Bononiens.
Iurisdictionis 18. Maij 1576. coram Cardinali Lancel-
otto, fuit etiam exhibita concordia quondam edita de
anno 1509. inter Reginam Ioannam, & quosdam
reconuictos, vt in ea dicitur Hispalens. Gadicens. &
oppidorum istorum, & quod clare indicat ea non esse
in diocesi Hispalens. quia si fuissent, venissent sub ver-
bo Archiepiscopatus, & essent superflua, & otiosa ver-
ba exprimens in specie dd. oppida contra regulam,
de qua per Bald. in rubr. Codic. de contrah. emp. nu-
mer. 9. hoc etiam inuadet copula (&) quae designat di-
uinitatem copulationum, glossa in rubr. ff. de iur. & fact.
ignot. in l. fidus. Cod. per quas person. nob. acq. lat. in l. 1.
numer. 2. ff. de iust. & iur. & cum dicta concordia con-
sonat publicario Cruciae de anno 1513. directae per-
sonis existentibus in Archiepiscopatu Hispalens. Gad-
icens. & Vicaria de Lepe. Accedunt plures dispositiones,
seu mandata de dispensanda directae Vicario ordinatum
iurisdictionem exercet in dd. locis, quae etiam appel-
lantur nullius diocesis. Hoc etiam colligitur ex instru-
mento concordiae factae de anno 1508. inter Comitem,
& Archiepiscopum, & Capitulum Hispalens. confirma-
ta à solio 11. in qua narratur antiqua lex, & antiqua con-
cordia, per quam ordinabatur, quod dicto Archiep-
scopo, & Capitulo solverentur 2000. morapetini con-
stituentes scita sex occasione decimarum, ex qua modi-
ca perceptione arguitur, quomodo fuisset debilis eorum
praesentio, praesentio circa ius decimarum dd. loca, quod
est maximi redditus. Faciunt etiam maiorem littere Leonis
anni 1513. & sequent. impetratae ad possessionem
tam Archiepiscopi, quam Comitis, in quibus partes
narrant non constare ante concordiam loca praedicta
esse in diocesi Hispalens. & licet subiungatur saltem
quod temporalia, & tamen illa dictio (saltem) non
excludit praesentia, Bald. in §. Codicillis numer. 5. In fin.
de endit. Car. de Graff. de 6. an fin. de probandis sed adest
etiam nonus testis pro parte Capituli examinatus, qui
expressè deponit loca ista non consistere in diocesi
Hispalens. Non obstant testes Capituli, quia ultra
quod

quod patientur multas exemptiones, & sunt intereffari, vt bene deducunt informantes pro Marchione, p-
 8 mo fuit dictum, quod t cum Marchio habebat scripturas, & tanti temporis, in re antiqua plus illis tribuendum est, quam testibus, gloss. in cap. 3. loco de test. Socin. consil. 187. num. 1. 8. lib. 2. Felyn. in cap. cum causam possit num. 1. de probat. Paris. consil. 104. num. 46. lib. 1. Aym. 9 consil. 4. num. 15. t instrumentis enim antiquis indubitata lura veritatis ascribit, vt dicit Bald. consil. 109. in prae. lib. 4. Secundo videtur Dominus eos nihil dicere, quod releuet, nam de articulata immemorabili non est agendum, t quia vltra quod aperit excluditur ex scripturis, & actibus contrariis, vt fuit dictum in vna Caputaquens. vnionis 27. Nouemb. 1597. coram R. P. D. meo Decano, & in Aquinatis beneficiis 29. Aprilis 1602. coram me, t cum non probant, cum non depo-
 12 nant eum reprimis, gloss. in cap. 1. de praescript. 6. t nec probare possunt, t quia deducto tempore litis, quae ortum habuit de anno 1546. testes debuissent esse aetatis annorum 31. t quia tamen plurimum distant. Nec facit,
 13 t quod dicunt de depatatione Curatorum, & quod Sacrum oleum ab Ecclesia Hispalensi ministrabatur Ecclesiis illorum locorum, quodbus videtur probari diocesani, & in diocesano, cap. 1. t ibi not. de relig. dum gloss. in cap. dicitur in verbo t lege diocesana, vbi Card. num. 5. Abb. num. 4. de effe. Ordin. Alexand. consil. 53. num. 3. part. 1. Quia fuit responsum, quod si testes intelligunt de tempore ante concordiam, & tunc in contrarium est consilio Archiepiscopi, & Capituli in concordia, & in eius confirmatione, dum in ea fuit dictum, quod iurisdicctio Ecclesiastica etiam temporalis exercebatur in istis locis per Religione S. Iacobi, deinde
 14 per Cnates de Ayamonte eius successores, t de clarum est consensionem partis praeterita deponitionibus testium, ac omnibus aliis probationibus, vt late per Surd. consil. 6. num. 1. Rursum illi actus ante concordiam essent non solum facti hie antiqua pendente, sed etiam turbati, cum Capitulum in concordia faceret Conuitem fuisse in quibus possessione. Aut vero loquuntur, prout reuera intelligi debent, de tempore post concordiam, & cum sint illius actus, qui in ea conceduntur Archiepiscopo, prout & debent intelligi facti in vim tituli praeterita quibus concordia, quoniam idem testes dicant fuisse semper seruatum; Vnde ex illis non potuit Archiepiscopus acquirere aliquid sui diocesani, & diuersum ab eo, quod sibi fuit concessum, cum praeterit in literis Leonis caueatur, quod incolae illorum oppidorum non haberant pro diocesano Archiepiscopi Hispalensi magis, quoniam fuerint t centum annis ante
 15 concordiam. t Nec potest praetendi aliqua praesumptio, cum t die concordiae vique ad diem mortis litis non effluerint 40. anni, qui requiruntur ad praescriptionem, cap. de quera, & cap. ad mres de praescript. t de mutatione litis, & cap. cum de beneficio deprehend.
 17 in 6. & quia t Capitulum non vult stare concordia, isti actus censentur facti lite pendente, vt dicit Rota in Romana transiitionis 16. Iunii 1603. coram bon. mem. Lita, & propterea non possunt deservire pro praescriptioe.

ANNOTATIO.

18 a Rota t deriv. 409. num. 2. part. 1. de recent. & fuit dictum in Faenent. transiitionis 12. Maij 1609. coram bo. me. Iulio. Rot. deriv. 409. num. 1. de deriv. 4. num. 1. part. 1. deriv. & deriv. 371. num. 1. part. 1. in recent. & etiam fuit dictum in Spoletana Bonorum 4. Maij 1607. coram R. P. D. Marquemontio & ideo etiam si testes sine nullius examinati, tamen si repen non possunt, quia sine morti, saepe ex quodam equitate eorum examen sollicitur, Medice. deriv. 409. num. 2. & 4. de testib. Gonzal. super regul. 2. in an. contra mres. num. 76. & in huiusmodi casu quando est
 Derisum Papale.

datum arbitrium Rota pro sanatione nullitatis criminis testium, Rota de sacris solet respondere pro arbitrio, vt in deriv. 409. in fine, part. 1. in recent.

c Maior t fides est adhibenda scripturis, quam testibus, praesertim in antiquis, Seraph. deriv. 373. num. 3. de der. 409. num. 5. Rot. deriv. 409. num. 9. de deriv. 373. num. 1. part. 1. in recent. & fuit dictum in Pamplionensi Patrochialis die 23. Iunii 1603. coram R. P. D. Cocchino Decano, & ideo passim Rota denegat remissionem ad reprobandum illud, de cuius contrario constat ex scripturis, Rot. deriv. 373. sub num. 6.

d De quo dixi supra ad deriv. 378.

e Ad mutandum t statum beneficii requiritur quadragenaria, Seraph. deriv. 1117. num. 3. Rot. deriv. 37. sub num. 1. & deriv. 308. num. 1. & deriv. 323. num. 3. part. 1. in recent. & late fuit dictum in Lucana iurispatronatus de Podis 13. Martij 1610. coram R. P. D. Dumozeto, & vltimis requiritur potestas, & voluntas Superioris, Rot. deriv. 368. sub num. 4. & deriv. 374. num. 3. part. 1. in recent. & deriv. 163. num. 3. part. 1. in recent. vbi fuit dictum esse necesse, quod provisiones fuerint factae eo animo, & intentione, vt statim mouerit, & deriv. 308. num. 3. eadem part. 1. in recent. vbi dicitur inde promouere illam conclusionem, quod provisio Papae non mutat statum, quia in Papa deficit intentio, & fuit etiam dictum in dicta Lucana iurispatronatus de Podis, & insuper etiam requiritur vltra quadragenariam, & vltra voluntatem, & potestatem bona fidei, Rot. deriv. 368. num. 3. deriv. 308. num. 4. in ea eadem parte in recent. interuenire etiam debet scientia, & potestas illorum, qui ex hac status mutatione prauidicium recipiunt, vt fuit dictum in dicta Lucana iurispatronatus de Podis coram R. P. D. Dumozeto, vbi sequendo decisionem illam in Persiana sancti Bignazzi coram Cardinali Pamphilio fuit dictum requiri in patronis scientiam collationem factam ab Ordinario, vti de libero ad effectum vt censetur acquisitus itaas libertatis.

Olintrio Beltramius.

Anconitana Attentatorum.

Veneris 27. Novembris 1609.

ARGUMENTVM.

Inhibito causat attentata, nec est agendum de illius iniustitia, nec de subreptione commissionis, quia debet adiri Signatura pro reformatione, & interim abstinendum est ab executione.

S P M M A R I V M.

- 1 Attentata sunt gesta post inhibitionem.
- 2 Inhibicio praesentata vni ex adversariis, qui est procurator alterum, afficit omnes.
- 3 Inhibicio causae executionem ex post fallam attentatam non obstantibus tribus conformibus, & etiam si exequutio de nouo esset facienda.
- 4 Inhibicio praesertim Realis causas attentatas, sine iustitia, sine iniuria.
- 5 Subreptio commissionis non attenditur in Curia propter faciem recursum ad Signaturam pro reformatione.
- 6 Et ideo interim ab executione propter inhibitionem est abstinendum.

DECISIO CCCCXV.

A Ttentata sunt clara, t quia facta post inhibitionem Rota, cap. ann. saltem, in fin. & c. Romana. 8. quod si obiciatur, de appellat. in 6. relaxatum eorum fuit mandatum die 19. Maij praeteriti, & die 20. t fuit presentata inhibicio in Curia vni ex aduersariis, quae
 Hh 4 afflictoe

- officibus etiam alios, cum esset eorum procurator, a. *Casus de Grass. decis. 6. num. 3. de caus. poss. & propr. & dicta dies 10. fuit Mercurij, quando scribuntur littere, quae transmittuntur ad Cuiusdam Anconitanam, & ut ex fide docetur, die 24. fuerunt iuxta solitum distributae, & consignatae littere in d. Cuiusdam, & nobilem natus die 25. fuit in vim d. mandati carceratus vnus ex istis Tudertinis, contra quos erat directum, & die 26. fuit facta executio super animalibus, & aliis bonis, quae animalia 4. Iunij aduersarii conduci fecerunt ad Hospitium, & poni sub hasta: Adest etiam asportatio grani, & alia, de quibus per informantes pro Tudertinis non solum in interpretum inhibitionis, sed etiam contra decretum prouisionale. Non obstat, quod ex aduerso obicitur de iustitia mandati, & iniustitia inhibitionis, quia quoad iustitiam mandati, quando illud fuisset legitime obtentum, non facit cessare attentata, & cum executio etiam trium consortium post inhibitionem sit attentata, ut latet per Lancell. *de attent. poss. inob. ampliatione* 6. & est reuocanda, quauis de nouo propter iniustitiam decreti esset facienda, b. *Caput. decis. 13. licet obiter a lib. 1. in manuscrip. plenè Lancell. ubi supra de attent. ampl. 17.* De iustitia autem in inhibitionis non est agendum, cum inhibicio praesertim Rotalis siue iusta, siue iniusta timeri, & seruari debuisset, *Per. decis. 395. lib. 2. Caput. decis. 9. part. 2. Casus de Grass. d. decis. 6. num. 2.* Minus etiam facit, quod dicitur de subreptione commissionis, quia illa non attenditur in Curia, c. *Cott. decis. 113.* poterant enim, & debebant adire Signaturam pro reformatione quando fuisset subreptitia, & interim abstinendum ab executione propter inhibitionem, Lancell. *ampl. 6. num. 2.**

ANNO TATIO.

- a. Et quod sufficiat inhibitionem fuisse intimatam procuratori ad effectum attentatorum, dixit Ro. in Bobiens. Parochialis eorum Cardinali Sacroto impress. penes Marchedae *commiss. num. 1. fol. 963.* contrarium tamen videtur sensisse Ro. in Tufculana Siluam 15. Martij 1619. eorum R.P.D. Causlerio.
b. *Rot. decis. 117. num. 4.* inter impress. penes Zaech. *de obligat. comm. decis. 670. num. 3. part. 2.* in uentem, fuit dictum in Senogallien. Bonorum 14. Aprilis 1617. eorum R.P.D. Remboldo. In quibus omnibus decisionibus Ro. dixit inhibitionem Rotalem causare attentata, etiam si in illis casibus dictum decisionum constaret non esse de iure locum appellationi.
c. Idem dixit Ro. in Romana Cordus 2. Iunij 1602. eorum R.P.D. Coccino Decano.

Oliuarius Beltraminus.

Aetina Bonorum.

Luna 15. Iunij 1609.

Argumento non eget.

SYMMARIUM.

1. In legitima est computandum, quod pater soluit Fisco pro filio: distinguere, prout sub num. 2.

DECISIO CCCCXXXVI.

- Dubitauit, an constaret Petro Francisco ratione legitimæ, vel eius supplementi aliquid deberi, ita ut alienatio bonorum per eum facta iustineatur, quod dubium habuit plures inspectiones discutendas. Domini tamen solam reuelocunt legitimam non fuisse in totum consumptam, & quia, esto quod eius pater aliquid pro eo Fisco soluisset, quod esset imputandum in

legitima filij. * certum est, quod solutio non aequabat, nec absolvebat integram legitimam, quod manifestè patet, eo quia Iouannes Franciscus porrectis precibus Communicati Aetinae, ad quam tunc spectabant confiscationes super confiscatione suae legitimæ, obuiauit soluti 40. Florentis victorias non molestari. Vado quando fuissent soluti illi 40. Florenti, quod non constat, non esset proculdubio soluta integralis legitima, quia aliis non esset aliquam gratiam consequutus.

ANNO TATIO.

- a. Aut pater soluit voluntariè Fisco pro filio, & solum non imputatur in legitimam, aut soluit coactè, pura, quia erat fiduciarius, vel ex sacroto loci erat obligatus solvere, & tunc imputatur in legitimam, *Bar. d. decis. 167. a. 10. Perrey. de fiduciariis. art. 36. sub num. 37. & 38.* & hanc distinctionem sequatur fuit Ro. in Romana legum 18. Maij 1616. eorum R. P. D. Verolij, & in eadem 31. Maij 1617. eorum Cardinali Sacroto.

Oliuarius Beltraminus.

Romana Domus.

Luna 16. Nouembris 1609.

ARGUMENTUM.

Comprehens in inuestitura vigore clausule (constituti) dicuntur habere veram possessionem, qua non priuantur per auocationem factam à Iudice, imò debet Iudex possessionem, & sequestrum relaxare ad illorum fauorem.

SYMMARIUM.

1. Constitutum contentum in inuestitura transfert veram possessionem in omni in inuestitura comprehensam, & latius num. 5.
2. Constitutum operatur, quod constitutariis compescat omne remedium possessionum, & num. 6. ubi de possessionis retentione, & reuocanda.
3. Sequestrum necessarium reddente auocatione per Iudicem ad se facit non priuam possessionem.
4. Sequestra, seu auocationis possessionem non est locus quando possessio alterius partu est clara, & non est timor scandali, & num. 7.

DECISIO CCCCXXXVII.

Domini dixerunt possessionem domus per Iudicem auocationem esse relaxandam ad fauorem Prudentiae, quia est comprehensa in inuestitura, in cuius instrumento collegium Anglorum constituit se possidere ad fauorem omnium nominatorum, & per quod constitutum fuit in eos translata vera possessio, * *leg. 2. quod reo, & ubi notat, ff. de acquir. poss. leg. quaedam mulier, ubi gloss. Bart. Bald. Ang. & alij, ff. de rei vend. t. quia 2.* mediane competit constitutariis omne remedium possessionum, *Dec. Pedemont. 113. numer. 7.* Possessionem autem Prudentiae in nullo fuit praeiudicatum per auocationem, quia haec est natura sequestris necessarii, b. *Bar. in leg. interdictum. num. 4. ff. de acquir. poss. Cardinal. 5. in elem. vni. numer. 52. de sequestr. poss. & fruct. t. Ex cum 4.* possessio ipsius esset clara, & non esset timor scandali, non erat locus auocationis facit per Iudicem, c. *Specul. de libel. lancepe. 5. non vendendum. num. 14. Bal. in l. ordinarij. num. 9. in fin. Cod. de rei vend. Guidob. quest. 178. & tantò magis, quia constat de eius bono iure ex decisione, & sententia Rotali.*

ANNO

ANNOTATIO.

1. Possessio per consuetudinem translati licet dicatur translati per modum sicutum, tamen possessio est vera, Thefaur. de off. 38. in prin. Aldou, qui plures refert. conf. 62. num. 43. & aliis decisionibus. relatis dicit Rot. in Bononiens. de Bononiensis 11. Decembris 1619. coram R. P. D. Verospiro: & non solum procedit in corporalibus sed etiam in incorporeis. Rot. decif. 764. sub num. 2. par. 1. in recit. & idem consuetudinario 1. ratione consuetudinis competit manutentio etiam aduersus consuetudinem, Rot. decif. 113. num. 4. inter impress. penes Picum ad Sacer. Vitis, & etiam resoluat Rot. in Bononiens. de Gozad. 4. Iunii 1616. coram R. P. D. Remboldo. Item etiam consuetudinario competit actio spolii. Rot. decif. 31. num. 3. inter impress. penes Zach. de vlt. legat. Camer. & fuit dictum in Auinionens. separationis Thori 1. Iunii 1604. coram R. P. D. Maquemonio, & demum quod consuetudinem operetur translationem possessionis ad quoscunque effectus, dicit Rot. in hac decisio, & plures cumulat Mart. in suo clas. par. 1. clas. 10. num. 4.
2. Sequelstrum necessarium non prius possessione, de quo late dixi supra ad decif. 9.
3. Consilio 7 de alienis possessione certa, illa non est sequelstranda, nec est auocanda possessio, sed est inhibendum alteri parti, ne molestet possessionem, vt firmatur in hac decisione, & vltra hic allegata dixit Bald. conf. 144. lib. 3. Capic. decif. 96. num. 11. late Rot. decif. 139. sub num. 8. par. 1. in recit. & hoc procedit etiam si videtur metus armorum, & timor scandalii, Capic. d. decif. 96. num. 11. Grat. conf. 10. num. 1. lib. 1. videtur tamen citra hoc consuetudinem sensisse Rot. in decif. 313. sub num. 4. par. 1. in recit. dum ibi presupposita possessione vnius partis dixit non potuisse per iudicem auocari possessionem ad cuiusdam scandalum, quia non erat iustificatus timor scandalii, vnde ratiōe Rot. ibi sensu, quod si fuisset iustificatus dictus timor, licet fuisset auocatio, sed ad hoc responderi potest, quod non licet ex dictis Doctorum, & per consequens etiam decisionum arguere a contrario sensu.

Oliuarius Beltraminus.

Romana responsionis.

Mercurij 1. Iulij 1609.

ARGVMENTVM.

Manutentio est danda docto de possessione, ad quam probandum sufficit vnicus testis, & successor in beneficio potest ad d. effectum iuari ex possessione prædecessoris.

SYMMARIVM.

1. Manutentio in quasi possessione exigendi antequam responsionem est danda docti de d. possessione exigendi.
2. Testis vnicus sufficit in manutentione.
3. Testis vnicus sufficit in iudicio summarijssimo manutentionis.
4. Successor in beneficio ex sola possessione prædecessoris potest petere manutentionem.

DECISIO CCCCXXXVIII.

Informante tandem D. Galasso de Campis resolutum fuit esse illi 7 dandum mandatum de manutentione in quasi possessione exigendi basilis 8. vini, prout fuerat prius resolutum contra Angelam Mazonam, dum esset in possessione Vineæ, de qua agitur. Constat enim de quasi possessione tam ex iuribus productis contra d. Angelam, quæ fuerunt de nouo producta contra Maximam aduersariam, quam ex testibus tunc examinatis, ex quibus vnus repetitus fuit, cum alij essent mortui, & propterea bene intant dicta in decisionibus factis contra Angelam tam super actu executionis, quam super identitate Vineæ: 7 Testis vnus vnus sufficit pro obtinenda manutentione in hoc summarijssimo possessione.

Decisions Papales.

rio, Menoch. de rebus. remedi. vlt. sub num. 34. Palaeot. decif. 12. & dixit Rota in vna Lucana pensionis 4. Iunii 1584. coram Cardinali Lancelotto, & in aliis sequenti, multo magis iuncta depositione illorum, qui propter motum non potuerunt repeti ex iuribus productis. Nec refert, quod solutiones fuerint factæ R. d. prædecessoris, quia sunt etiam factæ D. Galasso moderno Redtori. 7 licet satis fuisset prædecessorem fuisse in quasi possessione, vtero mortuo posset successor extingere, cum interim possessio remaneret penes Cappellanum, b Abb. in eadem super. num. 18. & 20. de caus. poss. & propt. de fuit lapsa in Rota decisum, & signanter in vna Romana Cappellania S. Marie Magdalene 27. Februarij 1576. coram Lauretano, & in vna Aretina inris visitandi 16. Iunii 1592. coram bo. me. Gypio.

ANNOTATIO.

2. Gratian. 7 dist. 9. Fern. cap. 45. ubi. 56. Rot. decif. 313. sub num. 1. inter impress. penes Farmac. post 1. lib. causi. vbi dicitur sufficere vnicum testem etiam minis idoneum, & fuit dictum in Lucerna beneficii 6. Februarij 1609. coram R. P. D. Cavalerio, & in Romana pensionis domus 15. Decembris 1619. coram R. P. D. Burato.
3. Et dixi supra ad decif. 146.

Oliuarius Beltraminus.

Romana Sponsonum.

Veneris 13. Nouembris 1609.

ARGVMENTVM.

Referens est attendendum magis, quam relatum etiam in materia pendente a voluntate partium. Societas non potest contrahi super re non existente, sed requiritur subiectum, & alia, de quibus in Summario.

SYMMARIVM.

1. Relatum non referens est attendendum.
2. Referens vbi aliter loquitur, quam relatum, attendendum est relatum.
3. Amplius procedere etiam in materia, in qua referens habet potestatem disponendi; quia consuetudo disponit per errorem reprobata opinione contraria. & num. 13.
4. Referens attenditur etiam si non constet de relato, quando dispositio est certa, & pendet a libera sententia disponentis, & num. 13.
5. Societas super re non existente contrahi non potest, nec dari potest participatio eius, quod non est.
6. Non erit nulla sunt qualitates.
7. Testis vnus non probat plerumque etiam in facto proprio, & num. 14.
8. Creditor debet retinere penes se scripturam continentem debitum, non autem debitor.
9. Compensatio presumitur, quod fuisset opposita ad euandam solutionem si debitor ex alio capite fuisset creditor.
10. Succedendum magis est ei, qui agit de damno euando, quam alteri tractanti de lucra faciendo.
11. Dolus excusatur ex errore etiam iniuncto.
12. Error concernens factum alienum est iustus.
13. Succedens in ius alterius cadit infra errorem.

DECISIO CCCCXXXIX.

Sententia esse iusta Domini nullo contradicente resoluatur, iustitia autem redditur clara ex decisionibus in causis factis, cum enim, vt in eis dicitur, apotha, in qua Arnaldus admittit in socium Maroldem expressis se referat ad schedulas in illis verbis: & ab-

H h f men

- ¹ *monstrum in deo polita si continetur* attendendum est, quid conuincatur in schedulis relatis, non quid scriptum sit in apocha referente, *si non scriptum sit de cond. & de monst. Authen. si quis in aliquo. C. de edicto. cap. Abba. si de verb. signif. Patil. conf. 9. num. 12. lib. 1. & ubi referens aliter loquitur, quam relatum, respiciendum est ad celarum, Castr. Aret. Alex. & alij cum latini ad Surd.*
- ² *conf. 3. 13. num. 50.* Non obstat, quod dicitur hoc non procedere, quando referentes habent potestatem dispensandi, quia quicquid dicant Alciat. & Bertraz. ex aduerso allegati, verior, & receptior est sententia, quod etiam tunc sit inspiciendum relatum, nam ubi apparet in eo aliter contineri, quam sit expressum in referente,
- ³ *expresio prelatum ab errore processisse, Alex. conf. 9. sub num. 12. lib. 5. Dec. conf. 63. sub num. 16. vers. & licet referent. Rip. ut Laidmonendi, num. 36. ff. de iur. iuran. Patil. conf. 7. num. 1. lib. 3. Corr. iun. conf. 92. num. 10. circa med. Bellon. conf. 23. post num. 3. Neuiz. conf. 12. num. 10. circa med. Aym. conf. 256. num. 3. & 4. Menoch. conf. 1. n. 95. & tenuit Rota in pluribus causis talis in decisione in hac causa facta 19. Nouembris 1697. coram D. meo Osterbergio. Vtiterius non est verum, quod versetur in referente tem, de qua partes potuerunt disponere, quia quod iniretur societas super schedulis affirmatiuis, quae non erant in tecum natura,*
- ⁴ non pendet à voluntate partium, & quia societas super re non existente contrahi non potest, *l. vtrum. in fin. ff. pro Soc. & cum Arnaldus nollet de suo in aliquo teneri, sed tantum facere Maroldum participem de lucro proueniente ex cadulis affirmatiuis nullo existente lucro, non poterat fieri aliqua participatio. & cum non erant nullae sint partes, l. non qui in provincia. in fin. ff. si cert. per. Cum autem exhibitis sint non solum schedulae negatiuae, quarum causa Arnaldus soluit summas in sponsonibus contentas, sed etiam contra schedulas affirmatiuas, Maroldus autem non doceat de schedulis affirmatiuis, nec de aliquibus contra schedulas negatiuas quae affirmatiuas contrarias arguant, apparet de manifestis, & palpabili errore. Non obstat depositio Caroli Osterbergii inducitur ab Arnaldo super recognitione cadularum, qui super interrogatorijs dicit cadulas affirmatiuas remansisse penes Conradum fratrem Arnaldi, quia omnia suspiciōne, quae contra ipsum mouit ex eo, quod noluit se examini subicere, nisi prius Arnaldus declararet venisset se non vsum illo examine contra ipsum, est vnicus, & plenè non probat enim in facto proprio,*
- ⁶ ^b *Acbill. decis. 3. de test. Caput. decis. 17. 1. num. 3. par. 3. fuit dictum in vna laoen. matrimonij 16. Maij 1583. coram bo. mcm. Cardinali Seraphino, & cum prius dixerat, quod ludendo cum Conrado ipse iustinebat patrem affirmatiuas, & Conradus negatiuas, dum postea deponit cadulas negatiuas mansisse in manibus suis, & affirmatiuas in manibus Conradi, deponit vel contraria, vel admodum inuicibilis, quia in sponsonibus affirmatiuis debet tenere, & conseruare cadulas affirmatiuas, vt veniente casu, & purificata conditione possit illas exigere, & de conuerso negans negatiuas, hoc enim vna quoddam semper ita fuit seruatum, est etiam rationi, & iuri consonum, quia & scriptura continens creditum debet esse apud creditorem, non autem apud debitorem, ad ostentum in *l. pures apocha. C. de fid. instrum.* Nec etiam facit, quod alij testes dicant sponsones negatiuas, & affirmatiuas fuisse factas ab eisdem personis, nam primus non deponit, quod fierent cum eisdem personis, imò dicit hoc ignorare, secundus, & tertius non dicunt, quod sub eadem quantitate fierent affirmatiuae, & negatiuae cum eisdem personis, quia penitus ignorat quantitatem, & certum esset multum inaequale, quod eodem tempore inter easdem partes in eadem summa fierent affirmatiuae, & negatiuae sponsones, quia tamquam conuictae se inuicem elide-*

rent, fierent circueius inutilis, idem esset facilius etiam, & promptius testificatio, vel laceratio cadularum, & quod isto casu Arnaldus non habuerit à Carolo cadulas affirmatiuas, patet, quod Carolus negatiuas non exegisset ab Arnaldo, si Arnaldus ab eo habuisset affirmatiuas, & fuisset enim locus compensationis, quam verisimiliter appofuisset ad euitandam soliquem, vel saltem si soluisset, exegisset etiam ipse affirmatiuas. Nec dicendum est, quod Arnaldus se secretè exegerit in fraudem Maroldi, quia vltra quod non est presumendum, vt dicitur in decisione Domini mei Osterbergi, Carolus, qui ausus est deponere de cadulis affirmatiuis, deposuisset etiam de earum solutione, si facta fuisset. Nec potest esse locus praetendens damnis, & iniuriae, quia Maroldus nihil damni pati potuit, & minus lucri iacturam facere ex eo, quod non esset participes societatis cadularum affirmatiuarum, cum nulla fuerit societas inita super affirmatiuis cadulis non extantibus, & ubi aliquod lucrum considerari posset, sanctius, & melius est Maroldi non lucrari, quam Arnaldum damno affici, *Lat. si quis. 5. sed si adita ff. de relig. & sumpt. fun. Paul. de Cast. conf. 106. in fin. lib. 1. Aym. conf. 33. nu. 24. in fin.* Non etiam potest, vt ex aduerso praetendi ut considerati aliqui dolus in Arnaldo, quia cum appareat de errore, ex quo aliter expectum fuit in cadulis relatis, quam esset scriptum in apocha referente, Signorol. *conf. 257. circa prim. cum superius adductis, & error etiam iniustus excludit dolum, l. sed, & si sapi. ff. de pen. hered. l. i. i. i. ff. de lib. nauif. Corr. conf. 181. sub nu. 3. lib. 3. Aym. 366. nu. 55. quoniam & in casu isto sic iustus, cum sit facti alieni, l. si non ff. pro Soc. l. vtrum ff. de probat. & sic cessat & in ius alterius, l. qui in alterius ff. de reg. iur. Quae de variate cadularum dicuntur, sunt subalta in decisione D. Osterbergi. Alia bene tolluntur ex d. decisione, & ex traditis per informantes pro parte Arnaldi.*

ANNOTATIO.

- ^a *Mantic. & decis. 351. num. 3. Rot. decis. 122. num. 6. par. 1. decis. 13* & fuit dictum in Reatina Causa 27. Nouembris 1619. coram R. P. D. Burzato, Surd. conf. 364. sub nu. 8. Peregrin. de fidei iur. m. l. i. ff. de iur. m. l. i. & 10. hoc materia relationis hoc solum operatur libera facultas disponendi, quod standum est dispositioni referenti, etiam si non conset de relato, quando dispositio referens est certa, & determinata, *Dec. conf. 61. nu. 6. conf. nec obstat. Ferrer. conf. 66. n. 6. Riminald. iun. conf. 61. nu. 14. Seraph. decis. 1083. num. 1.*
- ^b *Rot. sequitur opinionem, quod & testis deponens de facto proprio plenè non probat, Seraph. decis. 518. num. 5. optime Rot. decis. 144. nu. 3. & 3. par. 1. m. reuer. & fuit dictum in Romana reuocationis indeterminata 7. Maij 1661. coram R. P. D. Pirouano, sed solum facti plurimum semipleman probationem, & tunc si administrati plenè probat, de quo supra dixi ad decis. 351.*

Oliuierum Bidermann.

Boianen. Pensionis.

Veneris 4. Decembris 1609.

ARGVMENTVM.

Agitur, quando sit factus locus decreto annullatio pensionis propter exactionem factam ante literarum expeditionem.

SVMMARIVM.

- ¹ *Provisio quando praetenditur annullata ob exactionem factam ante literarum expeditionem, probari debet exaio.*
- ² *Et satis exaio non probatur ex confessione pensionarij si talis confessio fuit à iurarij impugnatam, & super contrapugnatam*

pugnations obviavit.

Pensio exacta litari non expeditis est nulla, de qua latè sub nom. 8.

6 *Probationes, quae non fuerint sufficientes ad probandum exactiorem in iudicio manentem, multo minus sufficere debent ad probandum exactiorem ad effectum annullandi pensionem.*

4 *Exactio pensionis ante expeditionem litterarum non probatur falsa ex data relaxationis litterarum in Plumbo, quia possibile est, quod post Plumbationem in Plumbo permanserit, & sub nom. 1.*

5 *Expedita censetur littera statim quid sit Plumbata.*

6 *Anima non solatur, quando littera expeditur sub narrata intrusione, sed sit obligatio de illam solvendo post habitam possessionem iuxta stylum Cancellariae.*

7 *Pensio aliud est, quod sit exacta, & aliud est, quod sit exacta commodat, & finitius, nam commodat potest cessare pro tempore, quicquid sit de ipsa pensione.*

DECISIO CCCXL.

PRaecebat Evangelista Camerarius pensionem fuisse à principio oulter teleruam, & quatenus valide, ex post facto fuisse annullatam, idem super utraque praetensione dato dubio fuit super utraque contra ipsum resolutum. Nullas enim ab initio deducta ex eo, quod fuerit teleruata tum praesupposito, quod Marius resignans habuerit ius in beneficio, & tamen cooperatorium fuerit per tres sententias declaratum, fuit plenè sublatam in decisione facta in hac causa: 5. Januarij 1603. coram R. P. d. meo Decano, in qua fuit dictum sententias non fuisse latus super eo, quod Marius ante resignationem ius non haberet super beneficio, sed quod habere desinit per resignationem per ipsum factam, licet ipse praetenderet illud non fuisse à se abdicatum propter resignationem non legitimè publicatam à resignatario, in id in ea decisione fuit dictum constare de iure Marij ad effectum validitatis pensionis, & responderet abundè omnibus, quae hodie iteratè pro parte Camerarij obijciuntur, quae responsiones Dominis placuerunt. Annullatio autem praeterea ob exactiorem

pensionis ante litterarum expeditionem † ex decreto in refectione appposito † cessat, quia, vt fuit dictum coram Illustrissimo Cardinali Milino 17. Iunij 1601. desinit probatio exactiorem, & quod exactio sit facta ante expeditionem litterarum, exactio enim non probatur ex

3 confessione Marij ex adverso allegata, quia talis confessio fuit à Camerario impugnata, & super impugnatio obijciunt, Innoc. & alij in c. mulieri. de iur. iuran. Alex. a. l. 1. num. 17. vbi sic conclusum, vbi Rip. a. l. 1. c. de iur. Boer. dec. 1289. n. 8. Caputa. dec. 197. par. 1.

3 Ad quietantiam etiam responderetur in d. decisione, † & etiam mirum, quod probuissent, quae non fuerint sufficientes ad probandum exactiorem pro obtinendo mandato de manutendo in quasi possessione exigendi in Rota, hodie sufficienter pro annullanda pensione; in omnem euentum non probatur, quod exactio processerit ante expeditionem litterarum, vt bene deducitur in

4 d. decisione, & † attestatio relaxationis litterarum in Plumbo non probat, quod per prius non fuerit expedita, † quia contentus expeditæ statim, quod fuerunt

6 Plumbatae. S. m. in reg. de ann. iud. iux. form. suppl. quæst. sub nom. 5. vbi sic iuxta alterius, & dixit Rota in vna Gadieff. Beneficij 10. Octob. 1578. coram Brauo, & in Buntina Pensionis de anno 1603. p. possibile autem est, quod littera post Plumbationem in Plumbo permanserit, & data relaxationis litterarum non probat datam Plumbationis. Minus etiam concludit negativam expeditionis litterarum alia attestatio, quae datur circa solutionem annuatim, † quia potuerunt littere expediti sub narrata intrusione alterius, & sic absque solutione

annuatim facta obligatione de illam soluendo post habitam possessionem iuxta stylum Cancellariae. Non obstat, quod dicatur de cessante pensionis facta à Mario Monasterio tanquam portione, quia † non fuit exacta pensio ipsa, & nullas, sed tantum commodat, & sicutus, nec cessantibus hoc casu dici potest poterit cedente, vt plenè deducunt informantes pro fratribus sancti Domnuci, qui bene etiam respondent aliis ex adverso deductis, ultra quod non concernunt nullitatem pensionis, de qua hodie quaeritur sed nullitatem cessantis, quae sunt latis dicenda.

ANNOTATIO.

a Pensio † exacta litteris non expeditis est nulla stante decreto apponi solito (vigore litterarum apostolicarum desuper conficiendarum, nec antea, alioque processu per se nulla) latè Garz. de benef. par. 1. cap. 2. nu. 43. & seq. Mant. dec. 1. n. 6. dec. 300. vbi fuit dictum nullum casum in hoc casu excludere à nullitate pensionis, & dixit etiam Ros. in Veronen. Pensionis coram Card. Milino impress. penes Marched. de commiss. l. 1. § 1. vbi fuit dictum non suffragari expeditionem factam post exactiorem, & in eadem causa coram eodem, in d. decisione impress. penes eundem Marched. de commiss. cod. tom. 1. fol. 627. in qua fuit resolutum, quod si licet poterat dare de nullitate d. pensionis, & quod post extinctionem pensionis non erat amplius locus purgationis moris etiam de consensu titularis, quia consensus partium nihil operatur in materia validitatis pensionis, nisi interveniat etiam auctoritas Papæ. Ad idem autem effectum littere dicuntur expeditæ, si fuerint Plumbatae, vt firmatur in hac decisione n. 5. & vltra hic alleg. Moled. dec. 1. num. 1. de proc. Cast. de benef. par. 1. super reg. Mandolm. reg. 8. quæst. 3. Garz. de benef. par. 1. cap. 2. num. 56. quæ alio refert, & fuit dictum in Buntina Pensionis 4. Iunij 1603. coram Cardinali Sacerato.

b De quo supra in annotatione antecedenti.

Officinas Telesimatas.

M. inen. Canonicatus.

Veneris 4. Decembris 1609.

ARGUMENTVM.

Resignatio beneficij, ad cuius titulum resignans est ordinatus, est nulla non facta in supplicatione mentione de hac qualitate, & utrum hoc habeat locum in resignatione ex causa permutationis beneficij congrui.

SVMARIVM.

1 Resignatio est nulla, quando resignatur beneficium, ad cuius titulum resignans fuit promotus non facta mentione de hoc in resignatione, & latè sub nom. 9.

2 Hoc praecedit etiam in resignatione ex causa permutationis iuxta resolutionem Sacrae Congregationis.

3 Sed ab hac resolutione fuit postea recessum, & fuit dictum permutationem severe † permittant assignatum fuit possessionem pacificam alterius beneficij ad sui congruam sustentationem sufficientem.

4 Hoc tamen declaratio intelligi debet, dummodo possessio sit valida sicut † si nullus, & inuadibilis, & quæ statim auerari possit.

5 Praesens de Carato in forma dignum non potest apprehendere possessionem, nisi possessionem est apprehensa ad eam annuatim, & sub nom. 1.

6 Possessio, quæ non potest auerari, sed statim auerari potest, non habet a praesentatione.

7 Et maxime quando possessio requiritur in aliqua dispositione ad effectum saltem, qui requiritur continuationem.

8 Possessio inuadibilis capta in eodem casu, non eam accipere habetur pro bona.

Hh 4

§ Clq

2 Clericus non potest renunciare illi, quæ concernunt priuilegium clericalis ordinis.

DECISIO CCCCXLI

Anribal Bonella Canonicus Ecclesie Mutinensis permittitur Canoniam cum Rehoris Ecclesie Parochialis S. Apollinaris diocesis Ferrariensis quam obtinebat Bernardus Viola, Bernardus habuit collationem Canonici cum pensione; Annibal autem repertus non idoneus ad exercendam curam fuit reiectus, et propterea cum non possetur confectui Parochialem, induxit litem in Rota coram bo. mem. Litta pro recuperatione Canonici, et inter alia dedit de nullitate designationis ¹ ex eo, quod in supplicatione non fuisset narratum ipsum ad titulum d. Canonici fuisse ordinatum ² ³ ⁴

Concilij Tridentini an. 62. §. 1. *de reformat.* : quom locū habere in reſignatione ex cauſa permutationis Sacro Congregatio interpretatur d. Coſcilij in hac cauſa conſulta reſpondit, quā declaratione habita bo. me. Litra ſententiam reintegritatiorem ad poſſeſſionem d. Canonici tunc tulit ad fauorem Annabalis, quā fuit per Dominum meum Lancelottum cōfirmata, & vigore rei iudicæ executioni mandanda; contra quā tunc indicatū obſtuit Bernardus committi cauſam reſtitutionis in interuen. & per cauſa reſtitutionis hodie allegatū.

quod Annalis assignatus fuit pacificam possessionem parochialis, quod sufficit, iuxta ultimam resolutionem Sacre Congregationis, quae declarat præcedente resolutionem non procedere, quando permutans dimittit beneficium ad cuius titulum ordinatus fuerat, affectus est pacificam possessionem alterius beneficii ad fuit congruam sustentationem sufficientis, propterea dubitatur, an constet de causis restitutionis in integrum, et siue negativè resolutionum, quia ultra quod et aliquibus Dominis videbatur, non probatur concludenter possessio parochialis, quia testes de partibus fuerunt in Rota habiti pro non legitimè examinatis, et testes examinati in Curia nihil releverunt probare, quia non concludunt fuisse administrationem Ecclesie, sed deponunt de certis actibus particularibus tantum, qui videtur posuisse fieri etiam à non habentibus titulum, ita ut ex eis non possit inferri ad administrationem parochialis, et integræ, aut maioris partis fructuum perceptionem. Sed quando effectus concludenter probatur possessionem Annalis, ea tamen non re-

fo Concilio preteritus, sequitur, non sufficiens possessio-
nem noui facit, sed acquisi possessionem validam ap-
tari potest defectum, Bar. in *l. qd. tri. §. cum au-*
tem saltem §. de his, qui non. instan. Sord. *ubi supra num.*
20. Non obstat, quod p. possessio in iniuste capta in odium 7
ei, qui tam accepit, pro bona habeatur, & operetur
suos effectus, *iuxta tex. in cap. cum. qui. de prob.* quia hic
non agitur de preiudicio Annibalis cui posset renun-
ciare, sed de privilegio ordinis Sacerdotalis, ne in eius
vilipendium, & dedecus cogatur medicare, quod
consideratur Sacrum Concilium, dum fecit late pro-
mutionem, & illis autem, que concernunt privilegium
clericalis ordinis, Clericus non potest renunciare, *ux.*
ut. in cap. si diligenti, & cap. si pignori. de for. compes. & in
cap. continet de sen. & cunctis.

ANNOTATIO.

n. Beneficium † ad cuius titulum quis fuit ad sacros Ordines promotus, non potest resignari, nisi fiat mentio expressa, quod ad titulum d. beneficij fuit promotus, Paris. de resignat. l. 1. q. 2. c. 1. n. 3. et 39. Gaz. de benef. p. 2. cap. 1. n. 191. et seq. Gomaz. super reg. 8. glof. 5. §. 10. n. 35. Mancic. de sacris lib. 3. tit. 7. §. 1. n. 44. Grat. de p. 1. res. cap. 1. §. 1. n. 3. et seq. et fuit dictum in Actina Plebis 4. Decembris 1600. coram Cardinali Millino relator. per Gaz. de benef. p. 2. cap. 1. n. 431. et hae expressio requiritur de forma, et ideo non potest impleri per aequipollens, Gomaz. super reg. 8. glof. 5. §. 10. n. 35. Gaz. de benef. p. 2. cap. 1. n. 133. et 134. Rot. decif. 614. p. 4. n. 10. n. 11. impet. fuit dictum in d. Actina Plebis, an autem sequari debeat haec forma etiam in resignatione ex causa permutationis, vide Grat. de p. 1. res. cap. 1. §. 1. n. 3. Mancic. de sacris lib. 3. tit. 7. §. 1. n. 44. ultra de dedicta in hac disquisitione.

Güvençler Kefezmisesi

Romana census de Celsis

Veneris 17. Novembris 1600.

ARGVMENTVM

Resolvitur censum passivè pertinere ad quamdam hæreditatem, & per consequens hæredes teneri ad illius solutionem pro rata.

SUMAIRIFAT

1. *Conjux, qui ab initio possit ad uxorē spellabat, remanens eundem natura, quum sit translatu de uno corpore ad aliud.*
 2. *Et tamē mox, quando translatio fuit facta ex causa, & facile consensumque originalis debitoru.*
 3. *Hæres tenetur pro rata ad solutiuem debiti hereditarii.* ff. de su. §.
 4. *Scriptura non recognita potest recognosci, nisi si aliunde habet adiectiuum uariuū fuisse non indiget recognitione.*
- Hæres plures non tenetur nisi pro rata, etiam si ab eis lex non esse saluanda. num. 1.*

DECISIO CCCXLII

FVir conciliū salutacionem censūs pro medietate
 spectare ad D. Iſabellam, & pro alia medietate ad
 D. D. de Celsis aduersarios; fundamētum reſolucio-
 nis fuit, quia hoc est debitum hereditatis Ioannis Celsi
 minoris. Considerat enim ex querantibus, & partis li-
 brorum ipsius, quod possidebat domum, seu apothecam
 sitam in regione Parisiensis in via Palamentellorum gra-
 uatam onere soluendi scara 10 cum dimidio Cappelle
 S. Ioannis Baptiste in Ecclesia S. Barbaræ. Apparuit
 etenim dictum Ioannem emisse quamdam vinum extra-
 h

portam Flamincam ab Andrea Fruventio, ad eñus pre-
terij compoñum d. domum dedit nulla facta mentione
oneris soluendi censum, ita vt propterea Siluius Sacra-
crucius Reclor prædictæ Cappellæ post mortē Ioannis
egerit contra eius hæredes, & contra posseditores domus
pro deuolutione, quo iudicio pendente per transac-
tione inter inder d. hæredes, & Reclorē Cappellæ,
fuit onus census à supradicta domo translatus in aliam
domum hereditariam sitam in via, quæ dicitur (alte bo-
tege ofore) & census fuit auctus vique ad summam du-
centorum duodecim. Ex qua facti serie apparet t onus
census, quod ab initio fuit ipsius Ioannis super domo ad
Palamentellos, dici hereditarium, quamvis translatus
ad aliam domum cum ex regula subrogationis, l. si enim,
§ qui inuicem, ff. si quis tunc l. 1. § hoc actio, ff. si quis tes-
tatur, lib. 1. c. 1. inf. § de est. text. in terminis in l. pater filium.
in fine ff. de leg. 3. trūm quia translatus facta fuit ex cau-
sa, & facto Ioannis, qui domum primam, vt liberam, &
exemptam ab omni onere alienauit, unde petinde est, ac
si ab ipsa Ioannis fuisset facta, d. l. pater filium. in i. resp. &
l. de Bart. an. 1. latē Molin. de primogen. l. pater filium. c. 1. an.
25. & segg. qui loquitur in censu de vnare fideicommissi
ad aliam translato cum aliis adductis per informantes
pro D. Isabella. Si debium est hæreditarium d. Ioannis, t
sequitur D. Isabellam vti hæredem Laurentij teneri ad
solutioem per dimidia, & pro alia dimidia Dominos
aduersarios. Non subsistit, quod Laurentius solus
transigerit cum Reclorē, quia transigit etiam nomine
Celsi fratris à quo habebat mandatum, vltra quod transi-
git ex causa, & debito hereditario, quod ad verumque
coheredem pertinet. Non obstat, quod pro parte D.
Isabellæ dicitur, istud onus esse reale, & sequi debere
domum, quia non inde resultat, quod non sit heredita-
rium, & non spectet ad omnes hæredes pro portione hæ-
reditatis, prout etiam non obstat, quod domus non fue-
rit diuisa, tantō enim magis vnus erit communis hære-
ditas. Minus etiam facit D. Isabellam habuisse scuta
1000. pro debitis hereditariis solutis per Laurentium,
quia possit applicari, si onus istius solutionis fuisset ab
eo redemptum, aut accollatum, quorum neutrum fuit
factum. Non obstat, quod dicitur, quietantias, & alias
scripturas non esse recognitas, neque in forma proban-
ti, quia t non sunt recognite, possunt recognosci, &
in eis licet veritas ex contentencia, quam habent cum
domo assignata venditori vineæ cum transac-
tione, & aliis.

ANNO TATIO.

Hæredes non t tenentur, nisi pro rata hereditaria, &
vni non potest ueludum pro toto credito conueniri,
Vincen. de branch. d. 103. an. 1. benè Gomef. de iudicij.
tam. 2. c. 10. no. 3. Gira. Affegit. Foref. 16. no. 7. Surd. conf.
451. no. 12. l. 6. c. 14. quod procedat citius, si alter coheres
non esset soluendo, Gomef. d. c. 10. sub num. 3. vof. & pro-
cedat etiam.

Oliuarius Beltraminus.

Fauentina Bonorum.

Veneris 27. Iunij 1609.

ARGVMENTVM.

Mater potest filiis secundi matrimonij plus re-
linquere quàm filiis primi, & an, & quando
censeatur illis reliquisse contemplatione vi-
ri, & alia plura de hac materia, de quibus in
Summario.

S P M M A R I V M.

Filiis secundo matrimonij plus potest relinqui, quàm se-

luis primi, in hac opinione alius à Rot. firmatum, &
de noua comprobatum.

- Hac procedit etiam si filij superflui alter cenius pater, seu
mater filiorum secundo matrimonij.
- Filiis secundo matrimonij non censetur relictum contem-
platione patris sed eorum contemplatione.
- Nepoti legitimo ex filio illegitimo censetur relictum con-
templatione ipsius nec nepos non filij incapax.
- Pater non acquirit vsumfructum in bonis relictis per
matrem filij secundo matrimonij.
- Item nec quando filius alteri filio, & respectu fratris do-
nat causa mortis de consensu patris.
- Patri non acquirit vsumfructus in bonis relictis filio,
quando ad id legis prohibitio, nec quando dispositio
olius redderetur inutilis.
- Mater relinquens filio secundo matrimonij non cen-
setur relinquere contemplatione viro, si probetur non
fuisse bene affecta erga virum.
- Adter possit priuigio relinquere legatum alimentorum
in casu necessitatis, etiam si habeat filios primi mat-
rimonij, & non propterea presumi debet relinquere con-
templatione viro.
- Legatum alimentorum relictum in casu necessitatis non
habet locum, quando legatarius habet patrem,
qui potest alere.
- Pater non potest alere filium si non habet facultates con-
gruas.
- Legatum factum secundo viro tenet, quando est factum
pro lucro dñi, non pro Statu.

DECISIO CCCCLXIII.

Domini noluerunt recedere à resolutione in hac
causa facta 24. Maij 1604. & in illa satis eñtroversa
questione an t liceat relinquere plus filiis secundij ma-
rimonij, quàm primi, placuit opinio affirmatiua. Fir-
mata in decisione, quæ etiam prius amplecti fuit Rota
in illa Bononiens. hereditatis corā Illustrissimo Car-
dinali Blanchetto, quæ vt verior, ita etiam videtur receptior
ex auctoritatibus adductis in decisione, & aliis citatis
per informates pro Vrsolina, perferunt quia inter Do-
ctores, qui pro eorum opinione numerantur, aliqui
loquuntur in priuigio, nō in communibus filiis, plures
etiam in donatione facta à matre, quam maritus, & pater
respectu relictus est pro filiis, quæ habet particu-
larem suspensionem ob interpositam personam patris, vt
per Aym. conf. 40. ad fin. Non placuit distinctio, quæ da-
tur ex aduerso de marito mortuo, & viuo, quia licet eo
mortuo res magis de plano procedat ad famorem filio-
rum secundi matrimonij, t nihilominus adhuc eo viuo
idem concluditur, & DD. simpliciter loquuntur nō ha-
bita tali distinctione, imò multi loquuntur in casu, in
quo maritus erat viuos, prout Ang. conf. 285. in secundo
dub. Paul. de Cast. conf. 150. lib. 2. Alciat. conf. 17. num. 7.
lib. 2. Aym. d. conf. 40. an fin. Boet. decf. 200. num. 5. & alij
adducti per informantes. Minus etiam subsistit, quod vi-
uo marito eius contemplatione censeatur filiis relictum,
quia t imò quando relictum factum est filiis viuis cen-
setur eorum contemplatione factum, vt benè declarat
Cast. d. conf. 150. ad fin. vers. non loquuntur. Ruy. conf. 112.
num. 8. aremed. lib. 1. & comprobatur ex doctrina Bart.
in l. Galus, § quod si in sub num. 3. an tertio casu, vbi l. 1. an.
2. r. c. 24. qui de communi, ff. de lib. & postum. t quod
institutio facta de nepote legitimo, & natural ex filio
illegitimo, quando aliud non exprimitur, & presumi-
tur facta contemplatione nepotis, non filij. Nec est in-
ferendum ad vsumfructum patri debitum in bonis ad-
uenticijs filij, t quia isto casu non quæritur, imò ex ver-
tisimili mente instituentis, vel legantis censeatur pro-
hibitus, vt fuit firmatum in decisione ex auct. Paul. de
Cast. & Ruy. vbi supra, quibus additur Beccand. in
d. l. hoc edictum. sub num. 18. vers. non enim ferit, & conf. 151.
num. 3.

nam. 3. lib. 7. prout etiam in perallegato casu concludit Bart. communiter exceptus in d. 5. quod si in fine. Facit, quod fuit præteritis diebus dictum in vna Camentinensi. 6 donationis coram R. P. D. Marquemontio, et quod ad hoc, ut valeat donatio causa mortis facta à filio alteri filio de consensu patris, usufructus non acquiritur patri, et Acquisitionis enim usufructus, quæ fit patri ex legis dispositione non fit contra aliam legis prohibitionem, nec quando causa acquisitionis est iusta, ut bene per Socin. in d. 4. quod si in sub. num. 20. verum hic considerat, et quando dispositio aliis redderetur inutilis, perinde est, ac si usufructus esset patri expressè prohibitus, Surd. post alios, quos allegat conf. 16. m. 56. Et prædicta tantum magis et procedunt in casu nostro, cum Laura testaretur, et dicunt testes pro Vtolina examinati, non esse bene affecta erga virum suum, ita ut nullo modo possit dici, quod fuit contempta persona ipsius viri, Berr. in d. hanc ad l. l. m. 10. et fuit dictum in decisione. Non obstat legatum pignus factum, quia in eo cessat omnis suspicio fraudis, et tunc quia fuit legatum alimentorum in casu necessitatis, et sic ex causa pietatis, tunc quia constat, quod non fuit factum contemplatione mariti, quo casu non potest dubitari de fraude, vel cautela aliqua, Berr. d. hanc ad l. l. m. 8. cum aliis, quos refert, et sequitur Theaur. ex aduerso allegatus decis. 170. m. 31. Constat autem non solum eo, quod maritus erat illi odiosus, sed etiam quia ex huiusmodi legato alimentorum nil reddere potest in maritum. Nam aut maritus potest pignus alimenta præstare, et non interat legatum, quod fuit factum in casum meræ necessitatis, et in quo non dicitur constitutus, quando habet patrem, qui potest alere, Soc. in conf. 134. m. 31. et seq. lib. 1. Surd. de aliment. tit. 1. m. 11. et 12. et aut verò non potest, quia est pauper, et cum in isto casu non reneatur, l. pater, C. de seruit. et aqu. ex legato facto pignus in nihilo relevatur, et nullum sentit commodum. Subiicit etiam decisio 12. quod legatum factum secundo viro, quia factum est pro lucro dotis in vim Statuti continens expresse derogationem d. hanc ad l. l. et cessat difficultas relictuaria in decisione, cum hodie consistat ex publico instrumento de quantitate libr. 4. mil. data per Lauram iuxta narrata in testamento. Ex quibus, et aliis adductis per informantes Domini iterum in decisio.

ANNOTATIO.

a Hanc eandem opinionem tenuit Rot. in decis. 92. m. 7. per. 2. dicitur Surd. conf. 94. m. 68. et 69. et latè quoniam hanc tractat Vincen. de Franch. decis. 435. per 106. Thiel. decis. 170.

Romana Censui.

Luna 9. Iunij 1608.

ARGVMENTVM.

Fideiussor censui non remanet liberatus ex eo, quod Papa transtulerit censum de vno corpore ad aliud, quia censui remanet idem censui, et solum mutatur subiectum.

SYMMARIUM.

- 1 Fideiussori censui per translationem factam de vno corpore ad aliud non remanet liberatus, et sub num. 1. et 7.
- 2 Fideiussor vni principali, et principior obligatus in solidum respectu creditoris non reputatur fideiussor, sed principalis, et m. 8.
- 3 Fideiussor qui accessit pro vna re, non censetur pro alia obligatus.

- 4 Fideiussor censui, qui præteritis si liberatus propter extinctionem censui, excluditur ab hoc per pensionem allegando non censetur de extinctione.
- 5 Censui impositus super re fideicommissi subiecta, licet pro non impositus habeatur in præiudicium fideicommissarii, scilicet tamen est quodam gravamen illius, qui illum impositus.
- 6 Fideiussor in materia pensionis liberatus translati pensione, quia pensio translati est non antiqua, prout extinguitur de qua vide etiam sub num. 9.

DECISIO CCCCLV.

Fuit conclusum fideiussores et non fuisse liberatos per Motum proprium Clem. VIII. cum enim non operatur vis subrogationis, et præteritur, et quia contrarium a fuit in alio censui testatum 2. Iunij 1603. præteritur et quia fideiussori, se obligant in solidum vni principalis, et principaliter, quo casu respectu creditoris non sunt fideiussores, et Bart. in L. rei, ff. de duob. reis Aretin. conf. 33. m. 8. Put. decis. 78. in fin. lib. 3. fuit dictum in vna Romana Dohanz salis 10. et 11. Iunij 1581. coram Laurentino. Non obstat, quod fideiussor, et qui accessit pro vna re, non censetur pro alia obligatus, quia iura, et Doct. ad hoc allegati loquuntur, quando ageretur de extinctione obligationis, et Gabr. conf. 43. m. 8. lib. 1. et Surd. decis. 112. m. 2. et alij, qui ex aduerso allegantur in terminis subrogationis non loquuntur de subrogatione, sed prout alij de extinctione, et ab extinctione non bene inferunt ad subrogationem, per quam non augeatur obligatio fideiussorum, præteritur quia, ut infra dicetur, subrogatio fuit facta quoad effectum, et exercitium hypothecarum, et non quoad substantiam censui, quia illa remanet in primo fundo: Vnde nullo modo agitur de extendenda obligatione fideiussorum ad alios censui diuersos à primis. Non etiam possum dicere se liberatos et ex præsentia extinctione censui, quia de hac extinctione nullibi legitur in verbis Motus proprii, quod sufficere deberet ad eius exclusionem, ut dicit Rot. in vna Romana censui 17. Iunij 1603. coram R. P. D. Sacro, nec sequitur ex allegata subtractione, et liberatione fundi, et quia licet Castrum Nomeni fuerit liberatum ab hypothecis, ita ut super eo nulla cõpetat actio, non tamen sequitur, quod fuerint extincti censui, et remanserint sine fundo: hoc enim factum fuit favore Principis emptoris, et fuit quod dicit Rota in Romana de Alexiis 1. Iunij 1583. coram Illustrissimo Cardinali Seraphino de censui imposito super re fideicommissi subiecta, qui licet pro non impositus habeatur in præiudicium fideicommissarii, locus tamen est, quod grauatus, qui illum impositus, constituitur differenti, an censui deficiat in forma, iuxta m. in l. cum lex. vbi Ang. sub m. 1. ff. de fideiuss. et propterea dixerunt Domini censui remansisse super eodem fundo in præiudicium Vtolinorum, et fideiussorum, et quod in alia decisione fuit dictum de translatione, debere intelligi quoad effectum, et exercitium actionum realium, ut ea possint, et debeant dirigì contra bona subrogata, non contra bona liberata, non autem quoad formam, et substantiam, quia illa remansit in bonis, super quibus fuerunt impositi, et hoc bene conuenit intentioni Papæ, quæ fuit (ut in Motu proprio dicitur, et legitur in decisione Cardinalis Mellini) ita consulere Principi emptori, ut creditoribus non inferret præiudicium. et Non obstat decisio Oxoniensis pensionis coram Lira, nam ibi fideiussor non obligabatur in pensione translati, et quia pensio translati est noua, antiqua penitus extincta, ut sapienti fuit resolutum: in translatione autem, de qua agitur, remanet idem censui quoad formam, et substantiam: licet sint translatæ actiones, et hypothecæ, et ideo non est necessarius novus censui, et noua obligatio fideiussorum. Non obstat, quod subrogatio respectu creditorum, et quod hypothecæ sit facta

facta ad scuta 36. mil. iuxta decisionem Illustrissimi Mil-
lumi, quia in ea non negatur translatio ad bona, de qui-
bus in instrumento venditionis, & sunt verba clara. Mort-
uus proprii. Vltia quod hoc non pestinat ad creditores
eentium, quia ad quatenusque bona sit facta translatio
hypothecarum, sufficit ipis, quod census non fuerint
extincti, & quod ex hoc capite fideiussores non fuerint
liberati, non enim tollitur electio creditoribus agendi
potius coetera fideiussores principales, & principaliter
obligatos. quā contera bona subrogata: ipsi postea fi-
deiussores videbunt contra quae bona pro eorum rele-
uatione agere possint, & debeant. Alia bene tolluntur
per informantes.

ANNOTATIO.

- a Translatio census de vno fundo ad alium, fideiussores non remanet liberati, ut firmatur in hac decisione, Gra-
tiani, *disceptat. For. ca. 113. num. 81. et ca. 470. num. 16. licet*
etiam translatio pensionis de vno beneficio ad aliud, re-
manet eadem omnino obligatio ad fauorem Pensionarij, si-
cut non agitur de noua obligatione inducenda, sed de
veteri conseruanda, Gratiani, *de cap. 454. nu. 11. vbi decisio-*
nem Rotae refert. An autem translatio Pensionis in diuer-
sum personam fideiussor liberetur, dicam *infra sub litem*
6.
- b Crauer. *l. 1. cum 7. num. 3. vbi hoc ita. Vinc. de Franch. decis.*
55. nu. 8. Sord. cons. 150. num. 57. vbi hoc verum est. Rot. decis.
153. nu. 7. par. 2. vbi de hoc. sub num. 3. inter impressi-
ones Zach. de fecer. offi.
- c Decisionem t Oxoniens. allegatam in hac decisione re-
spectu per extensum Garz. *de benef. par. 1. cap. 5. num. 147. &*
vide etiam circa eundem materiam aliam decisionem Se-
gobien. pensionis coram Corduba impressi. penes Garz.
de l. 5. nu. 18. vbi dicitur, quod manet obligatio fideiussor-
is etiam ad fauorem translati, post translatam pen-
sionem, refert, & sequitur Gratian. *disceptat. For. ca. 454.*
num. 14.

Olivarius Beltramius.

Romana fideicommissi de Iustinis.

Mercurij 10. Decembris 1608.

ARGVMENTVM.

Reuocatio testamenti non condito alio testa-
mento an, & quando teneat.

S P M M A R I V M.

- 1 Testamentum vi reuocatur, requiritur aliud testa-
mentum cum heredis institutione, vel quod testator cas-
sando testamentum dicat velle ab intestato decedere.
- 2 Simulacrum non procedit vbiunque reuocatio facta est
fauore venientium ab intestato.
- 3 Et ad huius effectum non est necesse, quod testator in reuo-
catione expressis dicat, quod vult decedere ab inte-
stato, sed sufficit, quod tacite colligatur illum velle de-
cedere intestatum.
- 4 Inter succedentes ab intestato sufficit quodcumque vo-
luntatis testatoris indicium.
- 5 Clausula codicillaria operatur, quod censentur venien-
tes ab intestato tacite vocati.
- 6 Clausula codicillaria operatur, vi reuocatio testamenti
teneat absque eo, quod sequatur declaratio voluntatis
decedendi ab intestato.
- 7 Et praesertim quando est adiecta clausula (omni melio-
ri modo.)
- 8 Reuocatio testamenti tenet quando est facta verbis pra-
gnantibus: atque si expressis non dicat testator, quod
vult ab intestato decedere.
- 9 Testamentum non est sustinendum contra expres-
sum voluntatem testatoris, qui aliud expressis reuo-
cat.

- 10 Testamenti reuocatio eo magis est sustinenda, quando in
eo filij erant inaequaliter mixturi, & attempta reuo-
catione aequaliter succedant.
- 11 Testamenti reuocatio eo facilius admittitur, quando op-
paret, quod aliud processu ex quadam indignatione
testatoris.
- 12 Testamenti reuocatio facilius iuratur, quando non agitur
de reuocatione institutionum, sed de reuocatione legato-
rum, aut fideicommissorum.
- 13 Observantia in materia reuocationis testamenti est at-
tendenda.

DECISIO CCCCXLVI.

Decesse R.P.D. Cosinus Iustinus institutus heredi-
bus Archiepiscopali Orphanotum, & Monasterio
Sanctae Catharinae contra quae infisteretur DD. Hiero-
nymus & Dominicus ex fratribus nepotes preten-
dentes fuisse factum locum fideicommissi Hieronymi
Iustini senioris Aduocati Consistorialis ipsorum iuxta 10
testamentum per eum confectum sub die 1. Octobris 1574.
hactenus autem excipiebatur iuxta alia dictum testamen-
tum, seu praetextum in eo fideicommissum fuisse reuo-
catum ex quadam dispositione, seu declaratione per ipsum
Hieronymum facta 12. Aprilis 1548. Ideo dubitauit extra
Rotam 19. Ianuarij 1607. & 10. Decembris 1608. an con-
stet de aliqua reuocatione d. testamenti anni 1547. quae
suffragaretur heredibus d. R.P.D. Cosmi, & fuit concordi
Dominorum sententia resolutum affirmatiue. Quia licet
sententia Bar. in *l. si iure. de leg. 3. quod t ad effectum, vt*
testamentum reuocetur, requiratur aliud testamentum
cum heredis institutione, vel quod ille, qui testator fuit
cassando testamentum dicat velle ab intestato decede-
re, videatur receptum, ex Clar. & aliis cumulatim per
informantes pro DD. Iustinis, in quam videntur inclina-
se Rota in causa Perusina hereditatis 16. Martij 1601. etiam
Illustrissimo Cardinali Pamphilio, ex tamen non
procedit, & vbi quique reuocatio facta est fauore venien-
tium ab intestato, Dec. cons. 183. sub nu. 1. *verf. secundum*
quod principaliter. Coen. cons. 149. sub num. 6. vbi et ma-
ximi. lib. 2. Rub. Alex. cons. 41. sub num. 5. vbi videtur.
Socii. iun. cons. 145. sub nu. 7. *verf. sed in praesentia, & sub*
nu. 8. vbi et licet Bar. lib. 2. tacite enim tunc videntur in-
stituti venientes ab intestato, & eorum additione adeo
hereditatis confirmatur, *l. si quas. ff. de hered. insti.*
Bar. in *d. l. si iure. sub num. 3. qui licet loquatur, quando*
testator expresse in reuocatione dixit, quod volebat de-
cedere ab intestato, atque tamen nihil interest, quod expres-
se dicat, vel quod tacite colligatur eum velle intestatum
decedere, Bar. cons. 60. ad fin. *verf. respondendo, quid licet ex-*
pressis lib. 2. Alex. cons. 30. nu. 5. circa med. lib. 3. Ber. cons. 4.
nu. 4. circa med. vbi et hanc volumus opinionem lib. 2. Soc.
iun. ubi supra. Illustrissimus Card. Mantica de cons. vbi
vultus, lib. 2. r. 15. nu. 20. circa med. t quia sufficit inter
succedentes ab intestato quodcumque voluntatis indi-
cium, vt in nostris terminis dicit Alex. cons. 104. num. 1. *in*
fin. lib. 2. Quod autem Hieronymus fecerit reuocatio-
nem in gratiam venientium ab intestato, bene probatur,
dum in reuocatione dixit, quod si Alcanius, & Pompeius non erunt viri probi, quod ipius testamen-
tum primam sit in suo robore, igitur in sensu contra-
rio voluit eos succedere ab intestato si essent probi, vt
bene deducitur per informantes, & sufficit quocunque
modo appareat voluisse decedere ab intestato, Ber. lib.
Voluntas etiam sic decedendi cogitur ex clausula codi-
cillari t per quam venientes ab intestato tacite censentur
vocati, Cozar. in rub. de testam. par. 2. *etiam. per.*
verf. quid si in secundo testamento. & propterea tamen clau-
sulam in voluntate reuocatoria sufficere absque eo,
quod sequatur declaratio voluntatis decedendi ab inte-
stato, tenuit Bar. in *d. l. si iure. nu. 5. Dilect. de art. testam.*
lib. 1. o. daniel. 3. nu. 4. Anchar. iun. quest. 10. num. 3. par. 3.

T. P. R.

- 7 † præsertim cum sit etiã adiecta clausula (*omni meliori modo*) Bal. conf. 389. nu. 6. lib. 5. Pat. conf. 10. nu. 23. lib. 3. Ruy. conf. 11. sub nu. 1. 4. ver. f. non ex quibuscumque lib. 2. Anehar. d. quest. sub nu. 7. Et tanò magis videbatur Dominus fuisse recessum à prædicto testamento † itante prægnantia verborum reuocationis (*causam, annullam, et aliud pro irrita, nulla, casso, & non facto ex nunc in omnibus, & per omnia haberi voluit*) vltius etiã repetendo clausulam (*causam, &c.*) Quæ prægnantia verborum efficit, ut non solum constet de cõtraria Hieronymi voluntate, sed etiã quòd volebat decedere ab intestato, ut per Ber. d. conf. 4. nu. 4. circa med. ver. & hanc vltimam opinionem, † cum enim manifestissimè appareat eum à primo testamento voluisse recedere, absurdum, & irrationabile esset illud sustinere cõtra explicitam eius voluntatem, ut bene deducit, & comprobat illustrissimus Mantica, ubi supra n. 12. † Tantò etiã magis, quia in priori testamento fuerant filij exheredati, inæqualitèrque institui, & per hæc reuocationem æqualiter succedunt, Paul. de Cast. in Auth. hoc inter liberos. nu. 3. C. de testam. Alex. conf. 104. n. 4. & 5. lib. 1. Et quia testamentum prædictum † videtur processisse ex quadam indignatione, quam habebat cum aliquibus ex suis filiis, & in hac vltima voluntate apparet, quòd remiserat præterita, licet præcaueret de futuris malè gestis, ut per Soc. iun. d. conf. 145. nu. 3. in fin.
- 12 † nu. seq. Eò etiã libentius † Domini facturæ pro reuocatione, quia non agitur de reuocanda institutione, sed fideicommissio. Doctrina enim Bart. Superius allegata procedit in institutione, non autem in legatis, aut fideicommissis, ut declarat ipse in nu. 1. in fi. Alex. in l. sanctorum nu. 8. in fin. C. de testam. & conf. 30. nu. 9. lib. 3. Beroius qui dicit non vidisse contradicere d. conf. 4. n. 8. Sard. conf. 120. nu. 11. faciat tradita per Crotum in l. re conu. in nu. 65. ff. de leg. 1. † Accedit obsequia clara ex diuisione inter filios Hieronymi, & aliis actibus bene deductis per informantes, ex quibus liquidò constat dictos filios gessisse se pro hæredibus æqualibus, & loca pia instituta in testamento nunquam se intromississe in hereditate Hieronymi, quod, ut congruit successioni ab intestato, ita expresse repugnat dispositioni dicti testamenti. Ex quibus omnibus simul iunctis fuit resolutum constare de reuocatione testamenti Hieronymi facti de anno 1547.

ANNO TATIO.

- a Circa materiam habes decisionis videndas Gratian. d. dist. 1. Ferr. d. 51. & c. 63. in quibus locis plenè illam discutit, & infinitis D. cumulat.

Romana census scut. 18. millium.

Luna 11. Ianuarij 1610.

ARGVMENTVM.

Soluens creditoribus sui creditoribus quando liberetur.

SVMMARIVM.

- 1 Obligator solvere creditoribus non liberatur soluendo posterieribus, quando h ibet mutuum anteriorum.
2 Obligator subsecutus non mutat præcedentem.

DECISIO CCCCXLVII.

Fuit resolutum partem scutorum quatuor millium solutorum Garzonio non esse habendam rationem ad excludendum Ducem S. Poli, quia ipse est creditor non solum anterior, sed etiã prior ex causa fideiussionis ad fructum Fabij, & Virginij Yscini super quibaldam censibus perceptis de anno 1539. & sequitur verò

Garzonij quam habet originem ignoratur, solum sic de eo mentio in instrumento venditionis Castri Nonuenti, non habet instrumentum, neque hypothecam, & propterea † Princeps Petrus soluendo Garzonio dictam partem non potuit consequi liberationem à credito Ducis anteriori, itante licentia dicti crediti, a Paul. de a Cast. in l. vltim. §. & si præfatum. nu. 4. C. de iur. delib. & dicit Rot. in hac causa 26. Nouembris 1601. & 5. Maij 1603. coram Illustrissimo Cardinali Millino. Sciendũ autem est clara, quia credendum, pro quo agit Dux, erat descriptum in lita tradita ab Vrsinis, & licet decisiones præfate dicant Principem soluendo posterioribus creditoribus descriptis in lita non fuisse liberatum, & potuisse molestari ab anterioribus non descriptis, attamen idem dicendum respectu descriptorum, quòd non potuerit solvete posterioribus descriptis in prædictum anteriorum pariter descriptorum, quia viget eadem, imò maior ratio propter scientiam, quam habuit Princeps de anterioritate nominatorum in lita, quia non potest respectu omissionem haberi. Non obstat instrumentum promissionis factæ à Principe ad fruorem Ducis 17. Februarij 1595. † quia illud non innovauit obligationem eiusdem factam de anno 1594. quia tamen pro parte Principis adeffe dicuntur creditores anteriores Duci, qui etiam ipsum molestant, ita ut quando deberet irata solui ista parita, non esset soluenda Duci. Propterea Domini referuntur videre cni sic soluenda.

ANNO TATIO.

- a De quo latè Phanor. de iure. inter trall. d. ius. de iure. quest. 243. nu. 36. & 137.

Romana Incendij.

Venerũ 15. Ianuarij 1610.

ARGVMENTVM.

Ignis præsumitur ibi ortus, ubi primùm visus est, maxime concurrentibus coniecturis, & adminiculis, de quibus in decisione, & incendium quando præsumatur culpa inhabitantium.

SVMMARIVM.

- 1 Ignis origo ibi præsumitur, ubi primùm repertus fuit.
2 Præsertim quando concurrunt adminicula.
3 Ignis origo indicitur, & coniecturis probatur.
4 Ignis non præsumitur accessus culpa inhabitantium, quando fuit repertus in alia domo.

DECISIO CCCCXLVIII.

Domini steterunt in decisio constare ignem ortum habuisse in apotheca D. Vincentij circumscripto tamen effectu, quia ex eo, quòd † ignis primùm visus fuit in apotheca D. Vincentij, surgit præsumptio originis, Alex. & alij in decis. adducta, quibus additur Cino. i. chus inter conf. Calcan. 63. sub nu. 1. Quæ præsumptio quando sola non sufficeret, attamen † fuit pluribus admonitionibus ex dictis testium conclusionem probat d. originem, quæ alijs iudiciis, & coniecturis probatur, Gabr. conf. 159. nu. 8. in fi. & nu. seq. lib. 4. Maximum autem indicium inter alia, imò euidentem demonstrationem faciebat, quòd dum ignis erat in apotheca D. Vincentij, ipse prohibebat, ne paretaret in apothecam D. Patriarchæ prohibendo illi aditum ex foraminibus in pariete communi existentibus cum quibsdam lineamentibus mactatis, extrahendo fenestram è dicta apotheca, quæ extrahitur, & aditus ipsi propter ignem fuit prohibitus in apotheca propria ipsius Domini Iustiniani. Non obstat, quòd coniecturæ debeant esse concludentes, quia visæ sunt

sent Dominis tales, quas possint deferuire pro ea probatione, quæ in hac materia haberi potest, & longe superant coniecturas ex aduerso deductas. Illa enim coniectura, seu presumptio, quod presumatur ignis æqueus culpa inhabitantium, * ultra quod tangit effectum, de quo hodie non agitur, procederet in igne reposito in domo Domini Patriarchæ, aliis enim esset inducere presumptionem præsumptionis, quod sit culpa habitantium, & ortus in loco, ubi habitatur. Altera coniectura, quod presumatur positus ignis processisse in apotheca D. Patriarchæ, quia fornax erat tecens, seu notum, quod absque causa extrinseca, & ex se aptum est ad comburendum, tollitur, quia testes dicunt, quod ignis non erat in Apotheca D. Patriarchæ, quando erat in illa D. Vincentij, & fornax nouum non solet generare flammam, sed inter se comburitur, & quando generasset, flamma penetrasset per foramina in apotheca Domini Vincentij, non e contra, prout dicunt testes. Alia coniectura, seu obiectio, quod cum apotheca D. Patriarchæ esset murata ex parte anteriori, non poterat ignis in ea bene videri, pariter cessat, quia testes loquuntur de tempore, quando erat aperta, ac D. Vincentius, & alij erant in ea pro impediendo ingressum igni. Non facit, quod dicitur de vacuo existente retrò apothecam D. Patriarchæ, ex cuius superiori parte possibile sit, quod ignis fuerit proiectus in fornax ibi existens, quia istud possibile non attenditur propter coniecturas contrarias funderes, & quia probatur, quod de tempore, quando ardebat fornax D. Vincentij, non erat ignis in apotheca D. Patriarchæ. Non est verum, quod testes, qui viderant ignem orientem ex fornace D. Vincentij, non in preceptis fundum, seu apothecam D. Patriarchæ, quia contrarium conuincitur ex ipsorum lectura. Alia bene tolluntur per informantes.

ANNOTATIO.

a De quo hoc dixi supra ad decis. 378.

Marianen. Decimarum.

Veneris 15. Ianuarij 1610.

ARGVMENTVM.

Parochus est manutenendus ex assistentia iuris communis super exactione decimarum intra limites sue Parochiæ, maxime quando probauit quasi possessionem exigendi. In concursu testium qui sunt magis attendendi.

SVMMARIVM.

- 1 Parochus habet assistentiam iuris communis supra decimas intra limites si a Parochia.
- 2 Quasi possessio generalis exigendi decimas sufficit pro manutenente alia non sufficiens.
- 3 Testes deponentes super affirmatiua magis probant, quam deponentes super negatiua.
- 4 Testes plures numero prævalent paucioribus.
- 5 Testes deponentes ad, quod sit commune disponit, magis probant, quam alij.
- 6 Testes deponentes de scientia præferunt deponentibus de publica voce, & fama.
- 7 Testibus deponentibus de facto proprie magis credendum est.
- 8 Testes deponentes specificè præferunt loquentibus generaliter.
- 9 Innumerabiles non prævalent per testes non deponentes cum requisitis, glof. in cap. 1. de præscript. in 6.
- 10 Exceptiones contra testes non admittuntur in possessionis summarijs. & non. 11.

Decisio Papali.

REctori dandum esse mandatum de manutenendo super exactione decimarum in locis, de quibus agitur, Domini concorditer resoluerunt, quia ultra assistentiam iuris communis, * quoniam habet in existentibus intra limites sue Parochiæ, & cum eorum, & cum in tua, de decim. probauit per testes generales quasi possessionem exigendi ab omnibus, & quæ sufficit pro manutenente in quasi possessione exigendi contra Blasium, & Calixtum aduersarios alio non existente in possessione, An. de Bur. in cap. fin. 40. & 46. de eas. poss. & propriis. Abb. cons. 71. num. 2. in fin. par. 1. Rot. decis. 2. de præscript. non fuit dictum in Adversum decimarum 25. Iunij 1591. coram Reuerendissimo Pacen. & in Valentia decimarum 24. Octobris 1598. coram bot. me. Card. Scraphino. Probauit etiam particulae exactionem ab ipsis aduersariis per eosdem testes, qui bonas causas scientie allegant. Non obstant testes contrarij, qui prævalent testibus Rectoris ex pluribus. Primo, quia * illi deponunt super negatiua, illi autem super affirmatiua, b glof. in l. dum proferre, §. si plures, in ver. inde generat, §. de arbor. & in c. 1. in glof. fin. de præscript. in 6. Innocent. in cap. quid per mensur. de verborum significat. Alex. cons. 69. n. 1. lib. 4. * Secundo, quia testes Rectoris sunt plures, c cap. licet eum, in ver. ex præmissis, de probat. l. et carmen, §. singuli, & ibi glof. §. de testibus, glof. in cap. si testis, 4. quæst. 3. in glof. magna. * Tertio, quia etiam depositio confirmat cum dispositione iuris communis, d Innocent. & alij in cap. in bus, de præscript. Atet. cons. 4. in fin. Ruyt. cons. 11. sub n. 1. lib. 4. * Quarto, quia testes aduersariorum deponunt de publica voce, & fama, & testes Rectoris de certa scientia, Alex. in l. & quid mor. §. si venditor, n. 4. §. de acquen. poss. Dec. cons. 10. n. 1. 7. & 12. * Periculum quia aliqui ex testibus Rectoris deponunt de facto proprio, & propterea magis credendum, Ayen. cons. 99. n. 6. Gabr. de testibus, conclus. 4. n. 10. * Quinto, quia specificè loquuntur de solutione ab aduersariis facta, contrarij autem generaliter de eorum familia, Alex. cons. 350. n. 17. lib. 4. Ayen. cons. 94. n. 1. Socin. jun. cons. 14. n. 1. 4. lib. 4. Gabr. de conclus. n. 71. Quod dicitur de exemptione, spectat ad petitorium, & testes eam bene non probant, nam * quod ad immemorabilem, ultra quod non habent ætatem sufficientem, vt bene deducunt informantes pro Rectore, non deponunt cum requisitis, glof. in cap. 1. de præscript. in 6. Exceptiones, quæ dantur contra petitorum testium Rectoris, Domini noluerunt attendere, cum quæ visæ sunt leues, cum quæ in hoc summarissimo possessione non dantur obiectas contra testes, e Capic. decis. 59. Couat. præf. quæst. cap. 17. n. 4. ver. septimæ. Rot. cons. 8. n. 31. in fin. lib. 4. & dixit Rot. in Hostien. littois Maes 10. Decembris 1574. coram Rubico.

ANNOTATIO.

- a Assistentia iuris communis non sufficit pro manutenente dixi supra ad decis. 378.
- b De quo plenè per Farinac. de testibus, quæst. 65. num. 10. & seq. ubi pluribus modis ampliat, & limat hanc conclusionem.
- c Idem Farinac. d. præf. §. 5. n. 106. & seq.
- d Idem d. quæst. 65. n. 122. & seq.
- e Scraph. t. decis. 320. & decis. 361. in prius. Rot. decis. 14. sub n. 34. ar. 1. non recedit & decis. 372. in fin. per. 2. in recen. fuit dictum in Cuseneina Pensionis 21. Februarij 1601. coram R. P. D. Vbaldo iocod quod nec etiam admittitur exceptio, quod testis sit inretractus, Rot. decis. 349. n. 2. inter unptell. penes Farinac. poss. n. lib. consilium.

Glennan Bellverius.

Ii Gerunden.

- 7 † præterea cum sit etiam adiecta clausula (*omni meliori modo*) Bal. conf. 389. nu. 6. lib. 3. Parif. conf. 10. nu. 23. lib. 3. Ruy. conf. 1. sub nu. 14. v. f. nam ex quibuslibet lib. 2. Aochat. d. quæst. sub nu. 7. Et tantò magis videbatur Dominus minis fuisse recessum à prædicto testamento † flante prægnantia verborum reuocationis (*causam, annullam, et aliud pro irritis, nullis, cassis, et non factis ex nunc in omnibus, et per omnia haberi volumus*) vlticris etiam repetendo clausulam (*causam, &c.*) Quæ prægnantia verborum efficit, ut non solum constet de cõtraria Hieronymi voluntate, sed etiam quòd volebat decedere ab intestato, ut per Beron. d. conf. 4. nu. 4. circa med. ver. et bene vltimam opinionem, † eum enim manifestissimè apparcat eum à primo testamento voluisse recedere, absurdum, & irrationabile esset illud sustinere cõtra explicitam eius voluntatem, ut bene deducit, & comprobatur illustrissimus Mantica, ubi
- 10 *supra* nu. 22. † Tanto etiam magis, quia in priori testamento fuerunt filij exheredati, inæqualiterque instituti, & per hanc reuocationem æqualiter succedunt, Paul. de Caltr. in Auth. hoc inter liberos. nu. 3. C. de testam. Alex. conf. 104.
- 11 nu. 4. et 5. lib. 2. Et quia testamentum prædictum † videtur processisse ex quadam indignatione, quam habebat cum aliquibus ex suis filiis, & in hac vltima voluntate apparuit, quòd remiserat præterea, licet præcaueret de futuris malè gestis, ut per Soc. iun. d. conf. 145. nu. 3. in fin.
- 12 et nu. seq. Et etiam libentius † Domini fuerunt pro reuocatione, quia non agitur de reuocanda institutione, sed fideicommissio. Doctrina enim Bart. super petitis allegata procedit in institutione, non autem in legatis, aut fideicommissis, ut declarat ipse ibi nu. 1. in fin. Alex. in Lfancium nu. 8. in fin. C. de testam. et conf. 10. nu. 9. lib. 3. Berous qui dicit non vidisse contradicere d. conf. 4. nu. 8. Surd. consil. 120. nu. 31. faciente tradita per Crotum in l. re con-
- 13 iuncti, nu. 65. ff. de leg. 1. † Accedit obseruancia clara ex diuisione inter filios Hieronymi, & aliis actibus bene deductis per informantes, ex quibus liquidò constat dictos filios gessisse se pro heredibus æqualibus, & loca pia instituta in testamento nunquam se introfuisse in hereditate Hieronymi, quod, ut congruit successioni ab intestato, ita expressè repugnat dispositioni dicti testamenti. Ex quibus omnibus simul iunctis fuit resolutum constare de reuocatione testamenti Hieronymi facti de anno 1547.

ANNO TATIO.

- a Circa materiam huius decisionis est videndus Gratian. d. dist. 164. Formos. ca. 55. et c. in quibus locis plenè illam discutit, et innotuit DD. consulat.

Romana census scut. 18. millium.

Luna 11. Ianuarij 1610.

ARGVMENTVM.

Soluens creditoribus sui creditoribus quando liberetur.

SVMMARIVM.

- 1 Obligatus solvere creditoribus non liberatur soluendo posterius, quando à her. etiam anteriorum.
- 2 Obligatus subsequens non mouet præcedentem.

DECISIO CCCCLXVII.

Fuit resolutum partem scutorum quatuor millium solutorum Garzonio non esse habendam rationem ad excludendam Ducem S. Poli, quia ipse est creditor non solum anterior, sed etiam prior ex causa fidei-
missionis ad suorum Fabij, & Virginij Virum super quibuidam censibus perceptis de anno 1594. credendum verò

Garzonij quam habet originem ignoratur, solum sic de eo mentio in instrumento venditionis Castri Nomentini, non habet instrumentum, neque hypothecam, & propterea † Princeps Peretrus soluendo Garzonio dictum partem non potuit consequi liberationem à credito Ducis anteriori, flante scientia dicti crediti, * Paul. de a. Cast. in l. solui. 5. et si præfatum. nu. 4. C. de iur. delib. & dixit Rot. in hac causa 26. Nouembri 1601. & 3. Maij 1603. coram Illustrissimo Cardinali Millino. Scièda autem est clara, quia credendum, pro quo agit Dux, erat descriptum in lista tradita ab. Visinis, & licet decisiones præfate dicant Principem soluendo posterioribus creditis descriptis in lista non fuisse liberarum, & potuisse molestari ab anterioribus non descriptis, attamen idem dicendum respectu descriptorum, quòd non potuerit solvere posterioribus descriptis in præfatum anteriorum pariter descriptis, quia viget eadem, imò maior ratio propter scientiam, quam habuit Princeps de anterioritate nominatorum in lista, quæ non potest respectu omissoium haberi. Non obstat instrumentum promissionis factæ à Principe ad fauorem Ducis 17. Februarij 1595. quia illud non innouauit obligationem eiusdem factam de anno 1594. quia tamen pro parte Principis adesse dicuntur creditores anteriores Duci, qui etiam ipsam molestant, ita ut quando deberet irata solui ista parata, non esset soluenda Duci. Propterea Domini referuntur videre cum sit soluenda.

ANNO TATIO.

- a De quo latè Phanor. de iur. inter trall. d. iur. de iur. quæst. 124. nu. 136. et 137.

Romana Incendij.

Venetijs 15. Ianuarij 1610.

ARGVMENTVM.

Ignis præsumitur ibi ortus, ubi primùm visus est, maximè concurrentibus coniecturis, & adminiculis, de quibus in decisione, & incendio quando præsumatur culpa inhabitantium.

SVMMARIVM.

- 1 Ignis erigi ibi præsumitur ubi primùm repertus fuit.
- 2 Præferens quando concurrunt adminicula.
- 3 Ignis erigi inducitur, et conuictus probatur.
- 4 Ignis non præsumitur accensus culpa inhabitantium, quando fuit repertus in alia domo.

DECISIO CCCCLXVIII.

Domini steterunt in decisio constare ignem ortum habuisse in apotheca D. Vincentij circumscripto tamen effectu, quia ex eo, quòd † ignis primùm visus fuit in apotheca D. Vincentij, surgit peremptorio originis, Alex. & alij in decis. adducti, quibus addit Catalachum inter conf. Calcan. 63. sub nu. 2. Quæ præsumptio quando sola non sufficeret, attamen † sulcia pluribus adminiculis ex dictis testium conclusissimè probat d. originem, quæ aliis iudiciis, & coniecturis probatur, Gabr. conf. 119. nu. 8. in fin. et nu. seq. lib. 4. † Maximum autem indicium inter alia, inò euidentem demonstrationem faciebat, quòd dum ignis erat in apotheca D. Vincentij, ipse procurabat, ne penetraret in apothecam D. Patriarchæ prohibendo illi aditum ex foraminibus in pariete comuni existentibus cum quibuidam lineamentibus madefactis, extrahendo funem è dicta apotheca, quæ extrahendo, & aditus ipsi propter ignem fuit prohibitus in apotheca propria ipsius Domini Iustiniani. Non obstat, quòd coniecturæ debeant esse concludentes, quia visus fuit

sunt Domini tales, quæ possint deferuire pro ea probatione, quæ in hac materia haberi potest, & longè superant coniecturas ex aduerso de doctis. † Illa enim coniectura, seu præsumptio, quod præsumatur ignis accessus culpa inhabitantium, * ultra quod tangit effectum, de quo hodie non agitur, procederet in igne reposito in domo Domini Patriarchæ, aliis enim esset inducere præsumptionem præsumptionis, quod sit culpa habitantium, & ortus in loco, ubi habitatur. Altera coniectura, quod præsumatur solis ignis processisse in apotheca D. Patriarchæ, quia tunc erat recens, seu nouum, quod absque causa extrinseca, & ex se aptum est ad comburendum, tollitur, quia testes dicunt, quod ignis non erat in Apotheca D. Patriarchæ, quando erat in illa D. Vincentij, & forum nouum non solet generare flammam, sed inter se combatur, & quando generasset, flamma penetrasset per foramina in apotheca Domini Vincentij, non è contra, prout dicunt testes. Alia coniectura, ibi obiectio, quod cum apotheca D. Patriarchæ esset murata ex parte anteriori, non poterat ignis in ea bene videri, paciter cessat, quia testes loquuntur de tempore, quando erat aperta, ac D. Vincentij, & alij erant in ea pro impediendo ingressum igni. Non facit, quod dicitur de vacuo existente retrò apothecam D. Patriarchæ, ex cuius superiori parte possibile sit, quod ignis fuerit proiectus in furnum ibi existens, quia istud possibile non attenditur propter coniecturas contrarias fidentes, & quæ probatur, quod de tempore, quando ardebat fenestram D. Vincentij, non erat ignis in apotheca D. Patriarchæ. Non est verum, quod testes, qui viderunt ignem orientem ex fenestra D. Vincentij, non infecerint fandum, seu apothecam D. Patriarchæ, quia contrarium conuincitur ex ipsorum lectura. Alia bene tolluntur per informantes.

ANNOTATIO.

a De quo hoc dixi supra ad decis. 170.

Marianen. Decimarum.

Veneris 15. Ianuarij 1610.

ARGVMENTVM.

Parochus est manutenendus ex assistentia iuris communis super exactione decimarum intra limites sue Parochiæ, maxime quando probauit quasi possessionem exigendi. In concursu testium qui sint magis attendendi.

SVMMA RIVM.

- 1 Parochus habet assistentiam iuris communis supra decimas intra limites si a Parochia.
- 2 Quasi possessio generalis exopende decimas sufficit pro manutentione alio non possidente.
- 3 Testes deponentes super affirmatiua magis probant quàm deponentes super negatiua.
- 4 Testes plures numero prævalent paucioribus.
- 5 Testes deponentes id, quod in commune disponit, magis probant, quàm alij.
- 6 Testes deponentes de scientia præferuntur deponentibus de publica voce, & fama.
- 7 Testibus deponentibus de facto proprio magis credendum est.
- 8 Testes deponentes specifice præferuntur loquentibus generaliter.
- 9 Innumerabiles non probant per testes non deponentes cum requisitis, glo. in cap. 1. de prescript. in 6.
- 10 Exceptiones contra testes non admittuntur in possessione summarijsimo, & nam. 11.

Decisio Papali.

Requiritur exactione decimarum in locis, de quibus agitur, Domini concorditer resoluerunt, quia ultra assistentiam iuris communis, * quoniam habet in existentibus intra limites fidei Parochiæ, & cum conuenerit, & cum in tua, de decim. probauit per testes generaliter quasi possessionem exigendi ab omnibus, & quæ sufficit pro manutentione in quasi possessione exigendi contra Blasium, & Calixtam aduersarios alio non existente in possessione, Ant. de Butr. in cap. fin. 40. & 46. de cens. poss. & propriis. Abb. cons. 71. non. 2. in fin. par. 2. Rot. decis. 1. de prescript. non fuit dictum in Advers. decimarum 25. Iunij 1591. coram Reuere. endissimo Pacen. & in Valeorina decimarum 24. Octobris 1598. coram bo. me. Card. Seraphimo. Probant enim particulariter exactionem ab ipsis aduersariis per eosdem testes, qui bonas causas scientiæ allegant. Non obstant testes contrarii, quia prævalent testes Rectores ex pluribus. Primo, quia † illi deponent super negatiua, illi autem super affirmatiua, * glo. in l. dum præfere, §. si plures, in ver. inde queritur, ff. de arbor. & in c. 1. in glo. fin. de prescript. in 6. Innocent. in cap. quod per nouale, de verborum significat. Alex. cons. 169. n. 1. lib. 5. & Secundo, quia testes 4 Rectoris sunt plures, c. cap. licet infam. in ver. ex præmissis, de probat. l. ubi carmen, §. si singuli, & ibi glo. ff. de iustit. glo. in cap. si testis, 4. q. 1. §. 3. in glo. me. n. 4. Tertio, quia eorum depositio consonat cum dispositione iuris communis, d. Innocent. & alij in cap. in fin. de præd. script. Accet. consil. 44. in fin. Rayn. cons. 11. sub n. 1. lib. 4. † Quarto, quia testes aduersarii deponunt de publica voce, & fama, & testes Rectoris de certa scientia, Alex. in l. & quod inter, §. si venditor, 4. §. de acquir. res. poss. Dec. consil. 30. n. 17. & 18. † Quinto, quia aliqui ex 7 testibus Rectoris deponunt de facto proprio, & propterea magis credendum, Aym. consil. 99. n. 6. Gabr. de rescript. consil. 4. n. 10. † Quinto, quia specificè loquuntur de solutione ab aduersariis facta, contrarij autem generaliter de eorum familia, Alex. consil. 159. n. 17. lib. 5. Aym. consil. 94. n. 1. Socin. iun. consil. 54. n. 1. lib. 4. Gabr. d. consil. n. 71. Quod dicitur de exemptione, spectat ad petitorium, & testes eam bene non probant, nam † quoad unmemorabilem, ultra quod non habent ætatem iusticiensem, ut bene deducunt informantes pro Rectore, non deponunt cum requisitis, glo. in cap. 1. de prescript. in 6. Exceptiones, quæ dantur contra personas testium Rectoris, Domini noluerunt attendere, tum quia vix sunt leues, tum quia † in hoc summarijsimo simo possessione non dantur obiectus contra testes, * Capic. decis. 55. Couar. pract. quasi cap. 17. n. 4. vers. septimo. Rot. consil. 8. n. 11. in fin. lib. 4. & dixit Rot. in Hostien. litteris Maris 10. Decembris 1574. coram Rubeo.

ANNOTATIO.

- a Assistentia iuris communis an sufficiat pro manutentione dixi supra ad decis. 371.
- b De quo plenè per Farinac. de rescript. quasi. 65. num. 10. & seq. ubi pluribus modis ampliat, & limitat hanc conclusionem.
- c Idem Farinac. d. quasi. 65. n. 106. & seq.
- d Idem d. quasi. 65. n. 109. & seq.
- e Seraph. † decis. 325. & decis. 361. in print. Rot. decis. 114. sub n. 3. par. 1. in recet. & decis. 172. in fin. par. 1. in recet. fuit dictum in Cusentina Pensionis 12. Februarij 1611. coram R. P. D. Vboldoadeo quod nec enim admittitur exceptio, quod testis sit interfectarius, Rot. decis. 349. n. 1. inter uncess. penes Farinac. post. l. lib. consilium.

Quoniam inferimus.

ii Gerundus.

sunt Dominus tales, quæ possint deferre pro ea probatione, quæ in hac materia haberi potest, & longè superant coniecturas ex adverso deductas. † Illa enim coniectura, seu præsumptio, quod præsumatur ignis accessus culpa inhabitantium, * ultra quod tangit effectum, de quo hodie non agitur, procederet in igne reposito in domo Domini Patriarchæ, aliis enim esset inducere præsumptionem præsumptionis, quod sit culpa inhabitantium, & ortus in loco, ubi habitatur. Altera coniectura, quod præsumatur potius ignis processisse in apotheca D. Patriarchæ, quia fœnum erat recens, seu novum, quod abique causa extrinseca, & ex se aptum esset ad comburendum, tollitur, quia testes dicunt, quod ignis non erat in Apotheca D. Patriarchæ, quando erat in illa D. Vincentij, & fœnum novum non solet generare flammam, sed inter se comburitur, & quando generat, flamma penetrat per foramina in apothecam Domini Vincentij, non è contra, prout dicunt testes. Alia coniectura, seu obiectio, quod cum apotheca D. Patriarchæ esset murata ex parte anteriori, non poterat ignis in ea bene videri, patet cessas, quia testes loquuntur de tempore, quando erat aperta, ac D. Vincentij, & alij erant in ea per impediendo ingressum igni. Non facit, quod dicitur de vacuo existente retrò apothecam D. Patriarchæ, ex cuius superiori parte possibile sit, quod ignis fuerit proiectus in fœnum ibi existentis, quia istud possibile non attenditur propter coniecturas contrarias fœvcentes, & quæ probatur, quod de tempore, quando ardebat fœnum D. Vincentij, non erat ignis in apotheca D. Patriarchæ. Non est verum, quod testes, qui viderunt ignem orientem ex fœno D. Vincentij, non insperxerint hunc, seu apothecam D. Patriarchæ, quia contrarium conueniunt ex ipsorum lectura. Alia bene tollitur per informantes.

ANNOTATIO.

a De quo hoc dixi supra ad decis. 178.

Marianen. Decimarum.

Veneris 15. Ianuarij 1610.

ARGVMENTVM.

Parochus est manutenendus ex assistentia iuris communis super exactione decimarum intra limites suæ Parochiæ, maximè quando probatur quasi possessionem exigendi. In concursu testium qui sint magis attendendi.

SYMMARIVM.

- 1 Parochus habet assistentiam iuris communis supra decimis intra limites si a Parochia.
- 2 Quasi possessio generalis exigendi decimas sufficit pro manuentione alio non possidente.
- 3 Testes deponentes super affirmatiua magis probant, quam deponentes super negatiua.
- 4 Testes plures numero prævalent paucioribus.
- 5 Testes deponentes id, quod sui communis dispositio, magis probant, quam alij.
- 6 Testes deponentes de scientia præferuntur deponentibus de publica voce, & fama.
- 7 Testibus deponentibus de facto proprio magis credendum est.
- 8 Testes deponentes specificè præferuntur loquentibus generaliter.
- 9 Immemorabili non præstat per testes non deponentes cum regim. glo. in cap. 1. de præscript. in 6.
- 10 Exceptiones contra testes non admittuntur in possessorio successum. glo. & num. 11.

a. Decimus Papalis.

RECTORI dandum esse mandatum de manutenendo super exactione decimarum in locis, de quibus agitur, Domini concorditer resoluunt, quia ultra assistentiam iuris communis, † quæ habet in existentibus intra limites suæ Parochiæ, & cum conuictis, & cum a sua, de decim. probatur per testes generalem quasi possessionem exigendi ab omnibus, † quæ sufficit pro manuentione in quasi possessione exigendi contra Blatum, & Calixtum aduersarios alio non existente in possessione, Ant. de Butr. in cap. fin. n. 40. & 46. de caus. poss. & propriis. Abb. conf. 71. num. 2. in fin. par. 2. Rot. decis. 2. de præscript. an non sint dictum in Adrien decimarum 25. Iunij 1591. coram Reuerendissimo Pacen. & in Valentina decimarum 21. Octobris 1598. eorum bon. me. Card. Seraphino. Probat etiam particulariter exactionem ab ipsis aduersariis per eosdem testes, qui bonas causas scientie allegant. Non obstant testes contrarij, quia prævalent testes Rectoris ex pluribus. Primo, quia † illi deponent super negatiua, illi autem super affirmatiua, b. glo. in l. dea proferre, §. si plures, in b. ver. inde queritur, §. de arbor. & in c. 1. in glo. fin. de præscript. in 6. Innocent. in cap. quid per nobile, de verborum significat. Alex. conf. 169. n. 12. lib. 5. † Secundo, quia testes Rectoris sunt plures, c. car. iuxta causam, in vers. ex præmissis, de probat. l. ubi carmen, §. si testes, & ibi glo. ff. de testibus glo. in cap. si testis, 4. quæst. 3. in glo. magna, † Tertio, quia eorum depositio consonat cum dispositione iuris communis, d. Innocent. & alij in cap. in fin. de præscript. Arct. conf. 44. in fin. Rayn. conf. 15. sub n. 1. lib. 4. † Quarto, quia testes aduersariorum deponent de publica voce, & fama, & testes Rectoris de certa scientia, Alex. in l. & quid meo, §. si credideris, n. 4. ff. de acquir. poss. ff. Dec. conf. 302. n. 7. & 18. † Præsertim quia aliqui ex 7 testibus Rectoris deponent de facto proprio, & propterea magis credendum, Aym. conf. 99. n. 6. Gabr. de testib. censur. 4. n. 10. † Quinto, quia specificè loquuntur de solutione ab aduersariis facta, contrarij autem generaliter de eorum familia, Alex. conf. 350. n. 17. lib. 4. Aym. conf. 94. n. 1. Socin. iun. conf. 34. n. 14. lib. 4. Gabr. d. censur. n. 72. Quod dicitur de exemptione, spectat ad petitorium, & testes eam bene non probant, nam † quoad immemorabilem, ultra quod non habent artem sufficientem, vt bene deducunt informantes pro Rectore, non deponent eum requisitis, glo. in cap. 1. de præscript. in 6. Exceptiones, quæ dantur contra personas testium Rectoris, Domini noluerunt attendere, cum quia vix sunt leues, cum quia † in hoc summarissimo possessorio non dantur obiectus contra testes, c. Cypri. de dec. 55. Couar. præf. quæst. sup. 17. n. 4. vers. septim. in fin. Rot. conf. 8. n. 31. in fin. lib. 4. & dicit Rot. in Hostien. lictoris Maris ro. Decembris 1574. coram Rubeo.

ANNOTATIO.

- a Assistentia iuris communis an sufficiat pro manuentione dixi supra ad decis. 312.
- b De quo plenè per Farinac. de testib. quæst. 65. num. 10. & seq. ubi pluribus modis ampliat, & limat hanc conclusionem.
- c Idem Farinac. d. quæst. 65. n. 106. & seq.
- d Idem d. quæst. 65. n. 229. & seq.
- e Seraph. t. decis. 392. & decis. 561. in prin. Rot. decis. 114. sub n. 3. par. 1. in reuoc. & decis. 372. in fin. par. 2. in reuoc. fuit dictum in Censuena Pensionis 12. Februarij 1611. coram R. P. D. Vbaldoideo quod nec etiam admittitur exceptio, quod illis sit interfectus, cap. n. 2. inter impell. penes Farinac. post. n. lib. conf. 329.

Oficium Reuerendissimi.

11 Gerunden.

7. *†* præsertim cum sit enī adiecta clausula (*omni meliori modo*) Bal. conf. 389. nn. 6. lib. 3. Pat. conf. 10. nn. 1. lib. 3. Ruyt. conf. 11. sub nn. 14. vers. nam ex quibusvisque. lib. 2. Anchar. d. quest. sub nn. 7. Et tantō magis videbatur Dominus fuisse receptum à prædicto testamento *†* stante præsentia verborum reuocationis (*casibus, annullatis, et aliis pro arcta, nullo, casu, et non factis ex nunc in omni- bus, et per omnia haberi voluit*) vltorius etiam repetendo clausulam (*casibus, &c.*) Quæ præsentia verborum efficiat, ut non solum constet de cōtraria Hieronymi voluntate, sed etiā quiddam volebat decedere ab intestato, ut per Beron. d. conf. 4. nn. 4. circa med. ver. *†* hanc vltimam opinio- nem, *†* cum enim manifestissimè appareat eum à primo testamento voluisse recedere, absurdum, & irrationabile esset illud sustinere cōtra explicitam eius voluntatem, ut benè deducit, & comprobat illustrissimus Mannica, vbi supra n. 12. *†* Tantō etiā magis, quia in prior testamento fuerunt filij exheredati, iniquitèrque instituti, & per hæc reuocationem æqualiter succedunt, Paul. de Cast. in Auth. hoc inter libera. nn. 3. C. de testam. Alex. conf. 104. n. 4. *†* 3. lib. 2. Et quia testamentum prædictum *†* vide- tur processisse ex quadam indignatione, quam habebat cum aliquibus ex suis filiis, & in hac vitia voluntate apparet, quod remiserat præterita, licet præterea de futuris male gestis, ut per Soc. iun. d. conf. 145. nn. 3. in fin. *†* n. 4. *†* n. 4. Eo etiam libentius *†* Domini fuerunt pro reuocatione, quia non agitur de reuocanda institutione, sed fideicommissio. Doctrina enim Bart. superius allegata procedit in institutione, non autem in legatis, aut fideicommissis, ut declarat ipse ibi nn. 1. in fin. Alex. in l. sa- crum nn. 8. in fin. C. de testam. *†* conf. 30. nn. 2. lib. 3. Beron. qui dicit non vidisse contradicere d. conf. 4. n. 8. Sord. conf. 120. nn. 11. faciunt tradita per Crotum in l. re con- 13. iuncta, nn. 65. ff. de leg. 1. *†* Accedit obseruantia clara ex diuisione inter filios Hieronymi, & aliis actibus benè deductis per informantes, ex quibus liquido constat dictos filios gessisse se pro hæreditibus æqualibus, & loca pia instituta in testamento nunquam se intromississe in hereditate Hieronymi, quod, ut congruit successioni ab intestato, ita expresse repugnat dispositioni dicti testa- menti. Ex quibus omnibus simul iunctis fuit resolutum constare de reuocatione testamenti Hieronymi facti de anno 147.

ANNO TATIO.

1. Circa materiam huius decisionis est videndus Gratian. d. l. caput. Fern. de 55. *†* c. 106. in quibus locis plenè istam discutit, & infinitos casus cumulat.

Romana census scur. 8. millium.

Luna 11. Ianuarij 1610.

ARGVMENTVM.

Soluens creditoribus sui creditoris quando li- beretur.

SVMMARIVM.

1. Obligatus solvere creditoribus non liberatur soluendo po-
sterioribus, quando h. de re nouum autem non.
2. Obligatus subsequens non nouum precedentem.

DECISIO CCCCXLVII.

FVir resolutum partem scutorum quatuor millium
solutorum Garzonio non esse habendam rationem
ad excludendum Ducem S. Poli, quia ipse est credi-
tor non solum anterior, sed etiam prior ex causa fidei-
iussionis ad fauorem Fabij, & Virginij Vrsini super qui-
busdam censibus præstitis de anno 1594. creditum verò

Garzonij quam habet originem ignotam, solum sic de
eo mentio in instrumento venditionis Castri Nouemti,
non habet instrumentum, neque hypothecam, & pro-
pterea *†* Princeps Pererius nonnō Garzonio dictam
partem non potuit consequi liberationem à credito
Ducis anteriori, stante scientia dicti crediti, *†* Paul. de a
Cast. in l. solus. *†* c. si præfatum. sum. 4. C. de iur. delib. &
dixit Rot. in hac causa 26. Nouembris 1601. & 1. Maij
1603. coram Illustrissimo Cardinali Millino. Sciētia au-
tem est clara, quia creditum, pro quo agit Dux, erat de-
scriptum in lista tradita ab Vrsinis, & licet decisiones
præfate dicant Principem soluendo posterioribus cre-
ditoribus descriptis in lista non fuisse liberatum, & po-
tuisse molestari ab anterioribus non descriptis, atamen
idem dicendum respectu descriptorum, quod non po-
tuerit solvere posterioribus descriptis in prædictum
anteriorum patet de descriptis, quia valet eadem, imò
maior ratio propter scientiam, quam habuit Princeps de
anterioritate nominatorum in lista, quæ non poterat res-
pectu omisorum haberi. Non obstat instrumentum
promissionis factæ à Principe ad fauorem Ducis 27. Fe-
bruarij 1595. *†* quia illud non innouauit obligationem
eiusdem factam de anno 1594. quia tamen pro parte
Principis adesse dicuntur creditores anteriores Duci,
qui etiam ipsum molestant, ita ut quando deberet iteratò
solui ista partem, non esset soluenda Duci. Propterea
Domini referuntur videre cui sit soluenda.

ANNO TATIO.

1. De quo hæc Phanor. de iunct. inter trall. d. iunct. de iunct.
quest. 341. nn. 136. & 137.

Romana Incendij.

Venerù 15. Ianuarij 1610.

ARGVMENTVM.

Ignis præsumitur ibi ortus, vbi primū visus
est, maxime concurrentibus coniecturis, &
adminiculis, de quibus in decisione, & in-
cendium quando præsumatur culpa inhabitantium.

SVMMARIVM.

1. Ignis origo ibi præsumitur vbi primū reperiatur fuit.
2. Præsertim quando concurrant adminicula.
3. Ignis origo indicitur, & coniecturis probatur.
4. Ignis non præsumitur accusus culpa inhabitantium,
quando fuit reperiatur in alia domo.

DECISIO CCCCXLVIII.

Domini steterunt in decisio constare ignem ortum
habuisse in apotheca D. Vincenij circumscripto
tamen edictu, quia ex eo, quod *†* ignis primū visus
fuit in apotheca D. Vincenij, surgit præsumptio origi-
nis, Alex. & alij in decis. adducti, quibus additur Casotaf-
chi inter conf. Calcan. 63. sub nn. 1. Quæ præsumptio
quando sola non sufficeret, atamen *†* fulticia pluribus
adminiculis ex dictis testium conclusissimè probat
d. originem, quæ aliis indiciis, & coniecturis probatur,
Gabr. conf. 119. nn. 8. in fin. *†* n. 4. Maxum autem
indiciū inter alia, imò euidentem de demonstrationem
faciebat, quod dum ignis erat in apotheca D. Vincenij,
ipse procurabat, ne penetraret in apothecam D. Patru-
ebæ prohibendo illi aditum ex foraminibus in portice
communī existentibus cum quibusdam lineamentis
mactatis, extrahendo sanum è dicta apotheca, quæ
extractio, & aditus ipsi propter ignem fuit prohibitus in
apotheca propria ipsius Domini Iustitiani. Non obstat,
quod coniecturæ debeant esse concludentes, quia vix
sunt

sunt Domini tales, quæ possint deferre pro ea probatione, que in hac materia haberi potest, & longe sperant coniecturas ex aduerso deductas. ¶ Illa enim coniectura seu presumptio, quod presumatur ignis accessus culpa inhabitantium, & ultra quod tangit effectum, de quo hodie non agitur, procederet in igne repperio in domo Domini Patriarchæ, aliis enim esset inducere præsumptionem presumptionis, quod sit culpa inhabitantium, & ortus in loco, ubi habitatur. Altera coniectura, quod presumatur potius ignis processisse in apotheca D. Patriarchæ, quia se nunc erat recens, seu nouum, quod absque causa extrinseca, & ex se aptum est ad comburendum, tollitur, quia testes dicunt, quod ignis non erat in Apotheca D. Patriarchæ, quando erat in illa D. Vincentij, & forum nouum non solet generare flammam, sed iniet se comburatur, & quando generaliter, flamma penetrasset per foramina in apothecam Domini Vincentij, non è contra, prout dicunt testes. Alia coniectura, scilicet obiectio, quod cum apotheca D. Patriarchæ esset murata ex parte orienti, non poterat ignis inde bene videri, pariter cessat, quia testes loquuntur de tempore, quando erat aperta, ac D. Vincentij, & alij erant in ea pro impedendo ingressum igni. Non facit, quod dicitur de vacuo existente retrò apothecam D. Patriarchæ, ex cuius superiori parte possibile sit, quod ignis fuerit processus in forum ibi existens, quia istud possibile non attenditur propter coniecturas contrariarum fruentes, & quia probatur, quod de tempore, quando ardebat forum D. Vincentij, non erat ignis in apotheca D. Patriarchæ. Non est verum, quod testes, qui viderunt ignem orientem ex feno D. Vincentij, non inspererint fundum, seu apothecam D. Patriarchæ, quia conuentionem conueniunt ex ipsorum lectura. Alia bene tolluntur per informantes.

ANNOTATIO.

a De quo hoc dixi supra ad decis. 178.

Marianen. Decimarum.

Veneris 15. Ianuarij 1610.

ARGUMENTVM.

Parochus est manutenendus ex assistentia iuris communis super exactione decimarum intra limites sue Parochiæ, maxime quando probauit quasi possessionem exigendi. In concursu testium qui sunt magis attendendi.

SVMMARIVM.

- 1 Parochus habet assistentiam iuris communis supra decima intra limites si a Parochia.
- 2 Quasi possessio generalis exigendi decimas sufficit pro manuentione aliam non possidente.
- 3 Testes deponentes super affirmatiua magis probant, quàm deponentes super negatiua.
- 4 Testes plures numero prævalent paucioribus.
- 5 Testes deponentes id, quod in commune distinet, magis probant, quàm alij.
- 6 Testes deponentes de scientia præsumunt deponentibus de publica voce, & fama.
- 7 Testibus deponentibus de scito proprio magis credendum est.
- 8 Testes deponentes specifici præsumunt loquentibus generaliter.
- 9 Immemorabili non probatur per testes non deponentes cum requisitis in cap. 1. de præscript. in 6.
- 10 Exceptiones contra testes non admittuntur in possessoria summarissima. & num. 11.

a Decisio Papalis.

RECTOR dandum esse mandatum de manuentione super exactione decimarum in locis, de quibus agitur, Domini concorditer resoluunt, quia ultra assistentiam iuris communis, ¶ quam habet in existentibus intra limites sue Parochiæ, & non conuenerat, eam in sua, de decimis. probauit per testes generales quasi possessionem exigendi ab omnibus, ¶ qui sufficit pro manuentione in quasi possessione exigendi contra Blasium, & Calixtum aduersarios alio non existente in possessione, Anr. de Butr. in cap. fin. m. 40. & 46. de caus. poss. & propriis. Abb. conf. 71. num. 1. in fin. par. 2. Rot. decis. 1. de præscript. in nou. fuit dictum in Adrien decimarum 15. Iunij 1591. coram Rectorisissimo Pacen. & in Valentina decimarum 21. Octobris 1598. coram b. me. Card. Seraphino. Probauit etiam particulariter exactionem ab ipsis aduersariis per solitos testes, qui bonas causas scientie allegant. Non obstant testes contrarii, quia perualeor testes Rectoris ex pluribus. Primum, quia ¶ illi deponunt super negatiua, isti autem super affirmatiua, ¶ glof. in l. item prefisse, §. si plures, in ver. unde queritur, ff. de arbor. & in c. 1. in glof. fin. de præscript. in 6. Innocent. in cap. quid per nouis. de verborum significat. Alex. conf. 169. m. 1. lib. 5. ¶ Secundum, quia testes Rectoris sunt plures, & cap. licet in fin. in ver. ex præmissis, de probat. l. ab carmen, §. si fuisse, & ibi glof. ff. de testib. glof. in cap. si testis, 4. quæst. 3. in glof. magna. ¶ Tertio, quia enum de possessio consentit cum dispositione iuris communis, ¶ Innocent. & alij in cap. ad huc, de præscript. Arret. conf. 44. in fin. Ruy. conf. 15. sub m. 1. lib. 4. ¶ Quarto, quia testes aduersariorum deponunt de publica voce, & fama, & testes Rectoris de certa scientia, Alex. in l. c. quid meo, §. si vendiderit, n. 4. ff. de acquir. poss. Dec. conf. 302. m. 17. & 18. ¶ Præterea quia aliqui ex testibus Rectoris deponunt de scito proprio, & propterea magis credendum, Aym. conf. 99. n. 6. Gabr. de testib. conf. 4. n. 10. ¶ Quinto, quia specifici loquentur de solutione ab aduersariis facta, contrarij autem generaliter de eorum familia, Alex. conf. 150. n. 17. lib. 5. Aym. conf. 94. n. 1. Socin. iun. conf. 54. n. 1. lib. 4. Gabr. d. conf. n. 71. Quod dicitur de exemptione, spectat ad petitorium, & testes eam bene non probant, nam ¶ quoad immemorabilem, ultra quod non habent ætatem sufficientem, vt bene deducunt informantes pro Rectore, non deponunt cum requisitis, glof. in cap. 1. de præscript. in 6. Exceptiones, quæ dantur contra personas testium Rectoris, Domini noluerunt attendere, cum quia vix sunt leues, tum quia ¶ in hoc summarissimo possessorio non dantur obiectus contra testes, ¶ Capic. decis. 55. Cour. prall. quæst. cap. 17. n. 4. vers. superius. Rot. conf. 3. n. 31. in fin. lib. 4. & dicit Rot. in Hispanico litrois Maris 10. Decembris 1574. coram Rubico.

ANNOTATIO.

- a Assistentia iuris communis an sufficiat pro manuentione dixi supra ad decis. 311.
- b De quo plenè per Farinac. de testib. in quæst. 85. num. 20. & seq. ubi pluribus modis ampliat, & limitat hæc conclusionem.
- c Idem Farinac. d. quæst. 85. n. 106. & seq.
- d Idem d. quæst. 85. n. 109. & seq.
- e Seraph. decis. 395. & decis. 561. in prin. Rot. decis. 314. sub n. 3. par. 1. in vers. & decis. 392. in fin. par. 2. in vers. fuit dictum in Cossentina Penitios 11. Februarij 1618. coram R. P. D. Vbaldo adeo quod nec etiam admittitur exceptio, quod testis sit intercessus, Rot. decis. 349. n. 1. intercessit. penes Farinac. post. 2. lib. consilia.

Glacius Betrament.

II Gerunden.

sunt Dominus tales, quæ possint deferuire pro ea probatione, quæ in hac materia haberi potest, & longe superant coniecturas ex aduerso deductas. † Illa enim coniectura, seu presumptio, quod presumatur ignis accensus culpa inhabitantium, * vltra quod tangit effectum, de quo hodie non agitur, procederet in igne repperire in domo Domini Patriarchæ, alias enim esset inchoata presumptio presumptio, quod sit culpa habitantium, & ortus in loco, vbi habitaret. Altera coniectura, quod presumatur potius ignis processisse in apotheca D. Patriarchæ, quia forum erat retens, seu nouum, quod absque causa extrinseca, & ex se aptum est ad comburendum tollitur, quia testes dicunt, quod ignis non erat in Apotheca D. Patriarchæ, quando erat in illa D. Vincentij, & forum nouum non solet generare flammam, sed inter se comburit, & quando generasset, flamma penetrasset per foramina in apothecam Domini Vincentij, non conata, prout dicunt testes. Alia coniectura, seu obiectio, quod cum apotheca D. Patriarchæ esset murata ex parte anteciori, non poterat ignis in ea bene videri, pariter cessat, quia testes loquuntur de tempore, quando erat aperta, ac D. Vincentij, & alij erant in ea pro impediendo ingressum igni. Non facit, quod dicitur de vacuo existente retrò apothecam D. Patriarchæ, ex cuius superiori parte possibile sit, quod ignis fuerit proiectus in forum ibi existens, quia istud possibile non attenditur propter coniecturas contrarij fluidentes, & qui probatur, quod de tempore, quando ardebat forum D. Vincentij, non erat ignis in apotheca D. Patriarchæ. Non est verum, quod testes, qui videntur ignem orientem ex forno D. Vincentij, non inspererint fundum, seu apothecam D. Patriarchæ, quia contrarium conuenit ex ipsorum lectura. Alia bene tolluntur per informantes.

ANNOTATIO.

2 De quo hoc dixi supra ad decis. 178.

Marianen. Decimarum.

Veneris 15. Ianuarij 1610.

ARGVMENTVM.

Parochus est manutenendus ex assensu iuris communis super exactione decimarum intra limites suæ Parochiæ, maxime quando probatur quasi possessionem exigendi. In concursu testium qui sint magis attendendi.

SYMMARIVM.

- 1 Parochus habet assensum iuris communis supra decima intra limites si a Parochia.
- 2 Quasi possessio generalis exigendi decimas sufficit pro manuentione alio non possidente.
- 3 Testes deponentes super affirmatiua magis probant, quam deponentes super negatiua.
- 4 Testes plures numero preualent paucioribus.
- 5 Testes deponentes id, quod ius commune disponit, magis probant, quam alij.
- 6 Testes deponentes de iuramento prefaturus deponendum de publica voce, & fama.
- 7 Testibus deponentibus de facto proprio magis credendum est.
- 8 Testes deponentes specifice prefaturus loquentibus generaliter.
- 9 Immemorabili non prohibetur per testes non deponentes cum requisitis, glossa in cap. 1. de prescript. in 6.
- 10 Exceptantes contra testes non admittuntur in possessoria summarissimo, & num. 11.
- 11 Decisio Papalis.

Reor dandum esse mandatum de manutenendo super exactione decimarum in locis, de quibus agitur, Domini concorditer resoluunt, quia vltra assensum iuris communis, † quam habet in existentijs intra limites suæ Parochiæ, & cum conuenit, & cum in ea, de decima. Probatur per testes generales quasi possessionem exigendi ab omnibus, † quæ sufficit pro manuentione in quasi possessione exigendi contra Blasium, & Calixtum aduersarios alio non existente in possessione, Ant. de Butt. in cap. fin. n. 40. & 46. de cons. poss. & propriis, Abb. cons. 71. num. 2. in fin. par. 1. Rot. decis. 2. de prescript. in nou. ius dictum in Adrien decimarum 25. Junij 1591. coram Reuerendissimo Pacen. & in Valentina decimarum 21. Octobris 1598. coram h. me. Card. Seraphino. Probatur etiam particulariter exactionem ab ipsis aduersariis per eosdem testes, qui bonas causas scientie allegant. Non obstant testes contrarij, quia preualent testes Rectores ex pluribus. Primo, quia † illi deponent super negatiua, isti autem super affirmatiua, † glossa in l. dum prescrip. §. si plures, in b. ver. inde querunt, ff. de arbor. & in c. 1. in glossa fin. de prescript. in 6. Innocent. in cap. quid per nobile, de verborum significat. Alex. cons. 69. n. 1. lib. 5. 4. Secundo, quia testes Rectoris sunt plures, & eos, iuxta iuramentum, in vers. ex premissis, de probat. l. ubi carmen, §. si testes, & ibi glossa, ff. de testibus, glossa in cap. 3. in §. 1. in glossa magna, † Tertio, quia eorum depositio consonat cum dispositione iuris communis, † Innocent. & alij in cap. in d. de probat. Arct. cons. 44. in fin. Ruy. cons. 15. sub n. 1. lib. 4. 4. Quarto, quia testes aduersarij deponent de publica voce, & fama, & testes Rectoris de certa scientia, Alex. in l. quid nos, §. si videretur, in 4. ff. de acqui. in poss. Dec. cons. 302. n. 17. & 18. 1. Preterea quia aliqui ex 7 testibus Rectoris deponent de facto proprio, & propterea magis credendum, Aym. cons. 99. n. 6. Gabr. de testibus, cons. 4. n. 10. 1. Quinto, quia specifice loquuntur de solutione ab aduersariis facta, contrarij autem generaliter de eorum familia, Alex. cons. 350. n. 17. lib. 5. Aym. cons. 94. n. 1. Socin. iun. cons. 34. n. 1. lib. 4. Gabr. de consensu, n. 71. Quod dicitur de exemptione, spectat ad petitorium, & testes eam bene non probant, nam † quoad immemorabilem, vltra quod non habent aetatem sufficientem, vt bene deducunt informantes pro Rectore, non deponent cum requisitis, glossa in cap. 1. de prescript. in 6. Exceptiones, quæ dantur contra personas testium Rectoris, Domini noluerunt attendere, cum quia viles sunt leues, cum quia † in hunc summum ultimo possessione non dantur obiectus contra testes, † Capic. decis. 51. Couaz. pract. quæst. cap. 17. n. 4. vers. sequenti. Rot. cons. 8. n. 31. in fin. lib. 4. & dicit Rot. in Hohen. Hittoria Maris ro. Decembris 1574. coram Rubico.

ANNOTATIO.

- a Assensu iuris communis an sufficiat pro manuentione dixi supra ad decis. 372.
- b De quo plene per Farinac. de testibus, quæst. 69. num. 20. & seq. vbi pluribus modis ampliat, & limitat hanc conclusionem.
- c Idem Farinac. d. quæst. 69. n. 106. & seq.
- d Idem d. quæst. 69. n. 129. & seq.
- e Seraph. t. decis. 391. & decis. 181. in prim. Rot. decis. 14. sub n. 3. par. 1. in vers. & decis. 172. in fa. par. 2. in recent. fuit dictum in Cosensina Pensionis 11. Februarij 1618. coram R. P. D. Vvaldoorden quod nec enim admittitur exceptio, quod testis sit interfectus, Rot. decis. 349. n. 1. inter impressi. penes Farinac. post. 2. lib. consuetudine.

Officium Reuerendissimi.

11 Gerunden.

Gerunden. Prioratus, seu Vnionis.

Sabbathi 23. Ianuarij 1610.

ARGVMENTVM.

Vnio dicitur subreptitia, quando non fuit facta mentio curæ animarum. Item, quoddam beneficium vnitum erat Prioratus in Ecclesia Collegiata requirens residentiam, & quoddam erat dignitas monachalis, & habebat iurisdictionem in suo territorio, & quoddam erat caput in alia Ecclesia.

SYMMARIVM.

1. *Vnio subreptitia dicitur nulla ipso iure.*
2. *Subreptitia dicitur grana non facta mentione curæ animarum. De qua l. si sub reu. g. De cura necessaria non principalis, non est necesse facere mentionem, & num. 10.*
3. *De cura non debetur facta sufficiens mentio ex eo, quod in grana dicitur, quod vnitarum cura, si qua vnio non, nulli tenet negatur.*
4. *Subreptitum non vult clausula sonans in mentionem, & indemnitate.*
5. *Subreptitia est quæ non facta mentione quod beneficium vnitum esset Prioratus in Ecclesia Collegiata.*
6. *Et quod requirebat residentiam.*
7. *Subreptitia dicitur vno non expressa, quod beneficium esset dignitas monachalis, & num. 12.*
8. *Subreptio vnitur, quando non fuit narratum beneficium vnitum habere iurisdictionem in suo territorio, & quod esset caput in alia Ecclesia.*

DECISIO CCCCL.

Resolutum fuit non constare de validitate litterarum vnionis propter multas subreptiones, & quæ illam reddunt ipso iure nullam, ad not. cap. super hæret. de scriptis. Prima enim subreptio occurrat, quia non fuit facta mentio curæ animarum, & quæ prioratus imminet, bat, cap. cum in illa de proben. l. 6. clem. 1. ad not. Felyn. in cap. in nostra, n. 1. coroll. 10. de respons. fuit dictum in Lucana beneficiorum 14. Nouemb. 1580. coram bo. me. Cardinali Seraphino. Nec subreptionis vitium tollit clausula (& quod animarum cura, si qua immunitas, nullatenus negligatur) vt expresse dicitur in d. clem. 1. in vers. quatuor, vbi glo. in vers. animarum cura. Felyn. vbi supra, vers. & amplius hoc. Agid. de off. 47. quia & clausula sonans immunitionem, & indemnitate subreptionem non tollit. Vital. in clem. 10. 25. Secunda subreptio, quod non fuit facta mentio, & quod esset Prioratus in Ecclesia Collegiata, Vital. in d. clem. 1. n. 43. & 6. & quod requirebat residentiam, latè Hoieda de incomparat. beneficiorum. l. 1. ap. 17. n. 27. Tertia, quia non fuit expressum, quod esset dignitas & monachalis, cum Papa non solum vniam dignitatem in Ecclesiis tollere, iuxta tradita per Imol. in d. clem. 1. n. 20. & Vital. ibi, n. 5. b. ad hoc, num. 23. de prob. 4. Quarta, quia non fuit narratum Priorem habere iurisdictionem in suo territorio, & 7. & esse caput in alia Ecclesia Sancti Vincentij, quæ si Papa sciuit, non est credendum, quod voluisset priuare territorium suo parochiali Prelato, & Superiore, neque dictam Ecclesiam S. Vincentij suo capite, vt per informantes. Ex quibus, & alijs subreptionibus deducitur.

Et visum fuit Dominis non constare de validitate litterarum vnionis, quia tamen aliqua potest subesse difficultas, si prædictæ qualitates tacite probentur, & super validitate examini, Archidiaconus, qui non informauit, poterit, si volet, audiri.

ANNOTATIO.

1. *Latè Menoch. l. de arbitrio, c. 1. cap. 1. n. 1. & seq. qui adducit plures ampliationes, & limitationes ad hanc conclusionem in hac decisione firmatam, & bene etiam Gonzal. super regul. 8. glo. 4. n. 1. & seq. Non est tamen necessaria expressio speciei de cura, sed sufficit exprimere curam per æquipollens, Gonzal. qui plures refert d. glo. 4. n. 11. & 16. vbi declarat hoc procedere, quando æquipollens est necessarium ad curam, & fuit etiam dictum in Arctina necis visitandi 10. Martij 1591. coram R. P. D. Gypso.*
2. *Aduertendum etiam est, & quod si titulus beneficii principalis non habet curam immediatam, sed solum ratione annexionis, eo quia est annexum beneficium curatum, tunc de huiusmodi cura accessoria non est facienda mentio, Menoch. qui alios refert d. cap. 10. n. 47. Garz. de benef. par. 1. cap. 3. n. 112. & 113. vbi refert decisionem Rota coram Rubeo.*
3. *Quid autem dicendum sit, si Ecclesia sit curata tamen habita, & eo quia recesserunt Parochiani, & non habent populum, an in hoc casu sit necesse facere mentionem de cura, latè tractat Garz. de benef. d. par. 1. cap. 3. n. 109. & seq. & ad hunc decisionem Seraph. contrariet, nam in decisione 296. n. 1. dicit non esse necesse facere mentionem de cura habita, cuius tamen contrarium habetur in decis. eiusdem 294. n. 1. possunt etiam ad iniuriam ad concordiam reduci hoc modo, aut ad illi spēs Parochianos posse reuerti, & tunc est necesse facere mentionem de cura, aut verò non ad illi spēs, eo quia per ipsam 40. annorum Ecclesia non habuerit Parochianos, & tunc non est facienda mentio de cura, prout illa dilinxit Rot. in vna Firmiana Parochialis coram Quirino, quam refert & sequitur Garz. de benef. d. par. 1. cap. 3. n. 112. & hanc etiam dilutionem sequitur Barthelemy. decis. 332. in fin. Patil. de respons. lib. 10. quæst. 1. num. 87.*
4. *Quando & ultra dignitatem monachalem, ad sunt in Ecclesiis alia beneficia, tunc qualitas monachalitates non habetur in consideratione, vt fuit dictum in Turritana Archiepiscopatus rebus per extensum per Garz. par. 1. cap. 1. n. 158. & de hoc materia beneficiorum monachalium latè tractat Garz. super regul. 8. glo. 4. n. 4. per totum.*

Oliarius Beltrameus.

Romana retractus.

Mercurij 27. Iunij 1610.

ARGVMENTVM.

Vicinus, vel proximior retrahere volens non tenetur ex dispositione Bullæ Gregorij XIII. super ornatu Vrbis facere depositum, donec durat lis super vicinitate, vel proximioritate.

SYMMARIVM.

1. *Tempus datum vicino ad retrahendum non currit, donec durat lis super vicinitate.*
2. *Tempus concessum proximiori ad retrahendum non currit pendente lite super proximioritate, & venditorem non nec pendente lite inter emptorem, & venditorem super traditione venditæ, vt num. 3.*
3. *Proximior non currit tempus, si sit sit inter emptorem, & consanguineum super re venditæ.*

4. Etiam

- 4 Etiam si etiamque iudicium furis cumulatim societas, & retrahatur.
- 5 Confessio Gregorij deponentis fieri depositum etiam pendente lite, intelligatur de alia lite, quam resolutam ex contraverfione evincit.
- 6 Obligator ad deponendum non intrat, donec contraverfetur qualitas, sine qua non competat alio.
- Tempus ad se praestandum ad Ordines sacros ratione beneficii obtento, non currit pendente lite super d. beneficio, num. 9.
- Tempus decreti de dimittendo primam incompatibile non currit pendente lite super ficando obtento, & num. 10.
- 7 Obfervantia non relevat, nisi probetur particulariter, & in specie.
- 8 Bulla Gregorij super iure congrui in dubio ita est interpretanda, ut faciat erratum Priore.

DECISIO CCCCLL

Preſuppoſita obſervantia Camere allegata pro parte D. Manili dubitatur, an Dominus Petrus teneretur ad faciendum depositum infra annum, & fuit reſolutum non teneri; ratio reſolutionis fuit, quia tempus datum vicino ad retrahendum non currit, donec, & quousque daretur lis super vicinitate, Pur. deſ. 50. & 199. h. 1. & in decisione, quia data fuit manuſcripta, ſicut etiam non currit proximioritate, donec, & quousque daretur lis super proximioritate, Guidop. q. 157. n. 1. in fin. verſ. aliquis vendit, prout nec etiam currit emptori, donec daretur lis inter emptorem, & venditorem super traditione rei vendite, quia venditor neget traditionem, aut aliter impugnet venditionem, ut post alios tradit Tiracq. de retrah. legat. §. 1. gl. 10. n. 16. & ſicut etiam non currit proximiori non currit, ſi ſit inter emptorem, & conſanguineum præſentem rem ad ſe pertinere, quandoque lis illis permanet, ut per eundem Tiracq. ubi ſupra, n. 40. & licet Pur. deſ. 127. h. 1. videatur inclinare cumulatim viroque iudicio depositum eſſe faciendum infra annum, attamen contrarium poſtea reſolutum fuit, & ut in decisione, quia data fuit manuſcripta, & optima ratione, quia cumulatim bene reddit certum cumulatim, non tamen reddit certum iudicem, nec partem. Minus obſtat conſtitutio Gregorij super deposito diſponere etiam præſuppoſita lite, quia non poſſet, & debet intelligi de lite alia de cauſa introducta, quam ex contraverſa vicinitatis, cuius quaſiſis intuitu oritur actio ad retrahendum, & ex conſequenti oblatio ad opponendum. Nam ceſſante vicinitate ceſſat actio, ita & obligatio deſerui, propterea uſque dum diſcutitur qualitas, & propter quam compenditur actio, non intrat obligatio ad deponendum; Nihil enim durum eſſet eum, qui petendit retrahere ad hoc aſtringi, dum ei negatur huiusmodi qualitas, ſine qua vana eſſet præſentio illius, & in deſ. 50. & 199. h. 1. Ceſſat etiam fundamentum factum super obſervantia, quia ea non probatur in cauſa prædicta particulariter, prout probari debet, Alex. conſ. 6. per unum. h. 5. Caſt. conſ. 140. circa fin. & ſuperſ. h. 1. Rol. conſ. 80. n. 10. cum ſeqq. h. 1. Nec in hoc cauſa ad eſſe creditur, quia eſſet contra decisiones, conſtitutiones, & rationes ſupra dictas, & tanquam magis, quia Papa generaliter ſtatuit dictam Bullam, quod non dubitaret contingat de eius intellectu, & capiendum ſit in dubio ille intellectus, qui fuerit magis pro ornatu Verbis, & ſic pro retrahendo.

ANNOTATIO.

- 9 Facit in ſimili, & quod pluries dixit Rot. non curtere tempus ad faciendum ſe promittent ad Ordines ratione beneficii obtento, donec patitur licentia super titulo d. lile. Decreſa Poſala.

officij, ut licet reſoluit Rot. in Toletana Canonicebus 5. Nouembriſ 1610. coram Illuſtriſſimo Cardinali Lancelotto, & in Allen. ſubſequi 1. Junij 1610. coram R. P. D. Cocchino Decano; Sicut & nec etiam currit tempus decreti de dimittendo primam incompatibile, donec quis patitur licentia ſuper ſecunda, cap. cum ſi, ubi DD. de elec. in 6. & ſic dictum in Corduben. Cappellanis 17. Junij 1606. coram R. P. D. Pamphilio.

Obſervat. Reſervantium.

Lucana Cappellaniz.

Luna 1. Februarij 1610.

ARGVMENTVM.

Inſpatronatus probatur ex pluribus præſentationibus effectum ſortitis, & ex confeſſione prouiſi; præſertim quando Ordinarius non eſt in cauſa. Ex duobus præſentatis eſt ille inſtituendus, qui eſt præſentatus à maiori parte patronorum, & fuit validè præſentatus.

SVMARIVM.

- 1 Inſpatronatus probatur ex pluribus præſentationibus effectum ſortitis.
- 2 Inſpatronatus probatur ex confeſſione patris aduerſa, & num. 21.
- 3 Inſpatronatus prohibet leuiter ſuſciti, quando Ordinarius non eſt in cauſa, nec alius prouiſi de beneficio tamquam liberi.
- 4 Præſentatio non dicitur habere vnum ſupremum, niſi habeat maiorem partem concurrentium in illa ſupremum, & num. 23.
- 5 Præſentatio ad inſpatronatum ſolus vigore mandati dari, antequam vocaretur beneficiarius, eſt nulla.
- 6 Præſentatio ſolus vigore mandati reuocata eſt nulla, licet non fuerit iniuncta reuocatio.
- 7 Negligentia patris in præſentando non probatur ex eo, quod in præſentationibus non ſit mentio de eo.
- 8 Patris negligentia in aliquibus præſentationibus ſibi non præiudicat in aliis.
- 9 Quæſi poſſeſſio præſentandi conſtituitur per comparationem.
- 10 Præſentandi in non præſcribitur per comparationem, niſi appareat illis habuiſſe animum præſcribendi.
- 11 Patris non præſumitur habere animum præſentandi comparationem iure præſentandi.
- 12 Et ſi habet talem animum, requiritur de hoc ſcientia ab alio comparationem.
- 13 In præſcribenda libertatis Eccleſie patronatus requiritur, quod Ordinarius conſentiat animum acquiſcendi libertatem cum ſcientia patronorum, & num. 24.
- 14 Præſentandi quæſi poſſeſſio ſuſciti ad ſuſtinendum præſentationem.
- 15 Patronus adiuuans alium ad ſecum comparandum non poſſet abſciter, quid ſic non ſit patronus, aut quid non habeat ius præſentandi.
- 16 Præſentandi poſſeſſio non attenditur, ubi conſtat de preſentatione, & hoc habet locum, quando eſt contraverſa inter poſſeſſorem, & proprietarium.
- 17 Deſcendentium non eſt neceſſe probare à primo fundatore, ſed ſuſciti probare deſcendentem ab illis, qui ab eis præſentantur.
- 18 Patronus poſſet præſentare, non abſtante, quid conſtituitur Procurator ad præſentandum.
- 19 Præſentationes non ſortita effectum non ſuffragantur.

li 2 20 Preſco

- 20 *Presentandi possessio detecta, ex vicinia presentationis effluata, sufficit ad sustinendam presentationem.*
 21 *Infirma probantur sive presentantur extrale ab iisdem Cantuariis Episcopis rogati, sive ab eorum successores.*

DECISIO CCCCLII.

Quod Cappellania Beate Virginis in Ecclesia SS. Io. & Reparatae sit de iure patronatus non controversetur, & constar non solum ex donatione facta de anno 1435. & ex pluribus presentationibus effectum sortitis ab anno 1454. per spatium 150. annorum, sed etiam ex confessione Ioannis in eius provisione, quae contra ipsum plenè probat. Peregr. de iur. 54. lib. 1. fuit autem in vna Taurinen. Cappellania 8. Martij 1544. coram Orano, & in Romana de Publicis 3. Ianuarij 1600. coram Reuerendissimo Pacu. praeterim cum Ordinarius non sit in causa, nec aliquis promissus de Cappellania, vti libera, & tibi ob id iussit leuiores probationes, Casid. de iur. i. num. 7. de probat. fuit dictum in causa Vercellen. Cappellaniz 7. Maij 1601. coram Illustrissimo Cardinali Milino. Dubium autem est an Cappellania sit Io. ad iudicanda, vel potius in ea inducendus Stephanus. Quod dubium in prima parte fuit negatiuè resolutum, quia Io. non iustificauit suam gratiam, & praeterim in eo, quod fuerit presentatus à medietate Patronorum, imò de contrario constar, nam cum presentatio spectet ad Priorem SS. Io. & Reparatae, pro vna voce, ad illos de Gualanduccio pro alia, & pro tertia ad familiam de Cennanis, quae tunc temporis in tres ramos fuit diuisa, vti constar ex presentationibus antecedenibus de quibus infra dicetur in secunda parte dubij. Io. exhibet tantum presentationem factam à Jacobo Cennamo; vnde ex tribus vocibus vnam tantum pretendere potest, sed neque illam, cum e deficiat manere pars in illa concurrentium, t. L. ap. in 4. de elemptis, & ibi Card. sel. 3. vers. q. quod dictum Stephanus. Imol. num. 4. in fin. & alij de iur. Lambert de op. par. 1. q. 4. princip. 1. par. 1. lib. num. 2. fuit dictum in Aeterna Cappellaniz 14. Ianuarij 1603. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio. Vltimus hæc presentatio est nulla, quia facta in vim mandati dati ad presentandum in hoc beneficio in tempore, antequam vacaret, d. 2. iuxta notata in cap. final. de cons. proband. t. Roch. de iur. par. in vers. hancum, quæst. 5. sub n. 25. vers. iuxta meo. Lambert. art. 2. cap. quæst. 4. lib. 1. fuit dictum in Mitanden. Parochialis 10. Martij 1603. coram R. P. D. meo Decano. Et quando mandatum validum extitisset, & fuerat reuocatum, vnde presentatio t. subsæcra fuit nulla, vti in dicta Mitanden. quod procedit, licet non fuerit intimata reuocatio. Paul. de Calt. cons. 161. num. 5. & seg. lib. 1. Aym. cons. 76. sub num. 3. vers. queris in terminis, & habetur in d. Mitanden. Quoad secundum partem dubij circa institutionem faciendam Stephanus fuit ad eius fauorem conclusum, quia fuit presentatus à Priore SS. Io. & Reparatae, necnon à Gualanduccio Paulo, & Camillo de Gualanduccio, qui presentauerunt etiam nomine Benedicti eorum fratris, item à Nicolao Jacobo, & Bartholomæo de Cennanis. Non obstat, quod dicitur Priorem amisisse ius presentandi, eum per multum tempus in multis vacationibus non presentauerit, quia fuit dictum constare ipsum presentasse de anno 1473. & 1591. quod autem medio tempore non presentauerit, non docetur; t. quia licet in presentationibus productis non fiat mentio de ipso, potuit tamen separatim presentare, vel aliorum presentationibus consentire. Et vbi etiam non presentasset, & t. fuisse negligens in aliquibus presentationibus, & non sibi preiudicasset in alijs, Feder. de Sen. cons. 101. Nobis quidem parum in vltima dubia. Abb. cons. 55. num.

3. ante fin. par. 1. Ruin. cons. 30. num. 10. lib. 5. Nat. cons. 446. num. 18. Ioan. Bapt. Ferrer. cons. 132. n. 2. Quinimò per presentacionem t. aliorum cum patronorum fuit conservata eius possessio, Abb. & Ferrer. vbi supra. Caputaquen. de iur. 192. par. 2. & fuit sapiens resolutum. Nec intrat, quod dicitur de prescriptione 40. annorum, quia ex hoc, quod illi soli presentassent, non preiudicabatur priori, nisi expressè apparet, quod habuerit animum ipsum priuandi, t. quod in dubio non presumitur, vt per Ruin. de iur. 50. num. 9. & per Ferrer. vbi supra. num. 3. t. imò requiritur, quod prior sciuerit, presentantes habuisse animum ipsum priuandi, Ferrer. ibi. Facit, quod dicitur in prescribenda libertate Ecclesie patronate requiri, t. quod Ordinarius conferat animum acquirendi libertatem aduersus ius patronatus, & quod patroni ad sciunt, t. vt resoluti Rota in vna Imolen. ius patronatus 19. Octobris 1579. coram Laurentio. Minus etiam facit, quod dicitur priorem presentasse de anno 1577. Iacobum Iannettinum, & postea renuniasse liti introductæ inter ipsam, & eo presentatum ex vna, ac alios patronos de Gualanduccio, & Cennanis, qui presentauerant Vincencium Ciudadellam ex altera, quia vltra quod renunciatio fuit facta per Procuratorem, de cuius mandato non constar, fuit renuntiatio non ius patronatus, seu presentandi, sed ipsa presentatio tunc facta, quia alter presentatus habebat maiorem partem. Quoad Gualanducios verò, dum obiciebatur eos non esse nominatos in fundacione, t. fuit dictum sufficere ipsos esse in quasi possessione presentandi, iuxta c. consilium, de iur. par. forsitan enim presentantur, vti descendentes à Cecilia vxore fundatoris, in fundacione vocata, sed vtcumque sit, cum per duas vices fuerint in duabus vltimis presentationibus ab alijs patronis admissi ad presentandum, non possunt ipsi, nec ab eis presentari obicere, quod non sunt patroni, aut habeant ius presentandi, Rip. in cap. cum Ecclesia num. 93. vers. sexto requiritur, de cons. pass. & prep. quatenus secuta est Rota in Florentina de Ricafolis coram R. P. D. meo Lancellotto, & post longam discussionem in Cennanis. ius patronatus 1. Decembris 1606. coram R. P. D. meo Miquelentio. Et quod dicitur ex aduerso t. non attendi quasi possessionem presentandi, vbi constat de proprietate in contrarium, procedit quando est controuersia inter possessorem, & proprietarium, cui non potest obici, quod consensit alterius possessioni, quia si consensit eam admittendo ad secum presentandum, intrat doctrina Rip. & decisiones allegatæ. Quoad Cennanos non obstat, quod non probetur eos descendere à Petro Cennamo in fundacione cum suis descendens vocato, quia sufficit, quod descendant ab illis, qui alias presentauerunt, & fuit dictum in Gerunden. beneficij t. de Ceruani coram bo. me. Cardinali Seraplimo, & in Papien. Archiepiscopatibus 28. Ianuarij 1601. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio, & sepius in alijs. Illi aptem non solum descendunt ab illis de Cennanis, qui presentauerunt in antiquis vacationibus, sed sunt illius, qui presentauerunt in duabus vltimis. Nam quoad Iacobum, quem pars aduersa patronum facere, eum eius presentationis nimirum ipse presentant de anno 1577. & 1590. t. & non est dubium, quod post mandatum datum ad presentandum potuit etiam ipse presentare, s. in cap. venerabilis, post. 3. de excep. & non est facienda vis in presentatione facta in personam Io. ex tendendo nullo, & reuocato, vt est dictum. Nicolaus est filius Annibalis, qui presentant de anno 1591. de quo anno presentant etiam Bartholomæus. Non obstat, quod opponitur presentationes non fuisse fortiter effectæ, quia effectus duarum vltimarum non potest negari, eum exhibetur literæ institutionis Vincenij Ciudadellæ, qui fuit presentatus de anno 1577. qui Vincen. potest de anno 1581. de Cappel

d. Cappellani in manibus Papæ resignavit ad fu-
rem Sebastiani Gualanducci, per cuius obitum Cap-
pellanus deinde vacavit de anno 1591. & fuit prefenta-
tus, & institutus Io. Gualanducci, qui postea perma-
nit hanc Cappellaniam cum Paulino Anghelino,
per cuius obitum vicinio loco vacavit. ↑ & hæc sola
sufficeret pro validitate præfentationis, & pro obinen-
da institutione, Caldei. *causl. 12. de irregularitatib. Ac-
chil. dec. 5. ad 2.* Malè etiam obicitur dispositio Con-
cilij Tridentini possessionem præfentandi non attenden-
tes, quia vltæ, quod adest fundatio iurisdictionis, &
non controversitur patronatus, sed pertinentia, hæ-
bentur hæc præfentationes post Concilium factas
perius causæ cognitione. Non subdit, quod dicitur
præfentationes productas nunc esse in forma probanti,
quia omnes ↑ fuerunt extractæ 12 libris collationum
Episcoporum ab ipsismet Notariis, & Cancellariis roga-
tis, siue ab eorum successoribus, & pars aduerſa illas re-
prodixit coram Priore Sancti Tridentiani, & propter-
ea non potest opponere, quod sint minus legitime
desumptæ. *Lap. ad 1. c. 9. n. 1. Parisiens. c. 15. n. 2. d. 1.*

ANNO TATIO.

- 22 a Iulianus etiam ¶ probari per confessionem patris in illius
perjudicium, pluries dicit Rot. & tunc dicit per exten-
sionem refert Garz. de benef. par. 3. cap. 1. d. n. 75. vñque ad
75. de Rot. decis. 16. §. 2. & 44. par. 4. in nouis impressis.
dicit 697. sub n. 1. par. 1. in reuoc. & regulariter in benefici-
alibus confesso per iudicium contenti, Rot. decis. 731.
sub n. m. 1. vñque in dicitur, par. 2. in reuoc. Hoc autem,
quod dicitur de probando iulianus etiam ex confessione
patris, non habet locum ad effectum canonizandi iulianus
etiam in prejudicium Ecclesie, sed solum procedit in
prejudicium ipsius confitenti, Manic. decis. 318. n. 3. &
fuit dictum in Aquilana iurisdictionem coram Congrega-
tione impressis, penes Marchet. de Commis. tom. 1. fol. 131. &
ita est intelligenda declaratio S. Congregationis relata per
Garz. d. cap. 1. n. m. 27. vbi resoluitur non probari iulianus
etiam ex sola confessione patris.
- b Manic. decis. 44. n. m. 1. Rot. decis. 546. & 539. in prioribus par.
4. in nouis impressis. Gonzal. super regul. d. gl. 161. n. m. 59.
Garz. de benef. par. 5. cap. 9. n. m. 85.
- 23 c Qui habet ¶ maiorem partem vocum, seu suffraglocum
vnius stipitis, etiam si adit contradictio minoris partis,
dicitur habere totam stipitem, nec attenditur contradi-
ctio minoris partis, quia pars maior sufficit minorem
Gonzal. post relas. super regul. d. gl. 69. n. m. 81. & decis. 443.
sub n. m. 4. par. 3. in reuoc. fuit dictum in Vrbinate iurisdic-
tione par. 16. Maji 1618. coram bo. mem. Andrea, & in
Vegentina iurisdictione par. 15. Aprilis 1605. coram R. P. D.
Pamphilio, quod si duo fuerint prefentes cumula-
tione ab vna stipite, sed vni habeat omnes voces; alter
vero solum maiorem partem, dicitur inter se pares, &
illuc locus inter illos gratificationis, perinde ac si ille, qui
habet maiorem partem vocum, omnes voces illius stipi-
tis, tunc sit, vt notabiliter resoluit Rot. in Lauden. Cap-
bellis 3. Junij 1617. coram R. P. D. Casualero.
- d De hoc materia dixi supra ad decis. 450.
- e Vide, quod dixi supra ad decis. 479.
- 24 f Rot. ¶ decis. 681. n. m. 3. par. 1. in reuoc. & plene fuit dictum
in Lucana iurisdictione de Podis 15. Martij 1610. co-
ram R. P. D. Donato, vbi fuit dictum, quod ad effec-
tum, quod prefcribitur libertas Ecclesie aduersus iurisdic-
tione patris requiritur auctoritas Superiorem, & voluntas
vni cum cursu quadraginta annorum, & ad mirandum
fuerit beneficii, quod requiritur, plene dixi supra ad de-
cis. 434.
- g Vide supra ad decis. 249.

Clavulus Arthropodius.

DraSana Papale

Pampilonen. Aedificii.

Penerbit 12. Februari 1610.

ARGUMENTVM

Testium examen an fuerit validum in casu proposito, bene declaratur.

SUMMARY

- 1 *Tertium exacter in dubio praesumitur falsidum.*
- 2 *Tertium exacter fictum post tertium, quo darabur ci-
tationis nullum, non finitissime citante, nec tertium
superueniens aliquid operante.*
- 3 *Retractatio tertium non potest sanare nullitatem exami-
nis.*
- 4 *Necque auctoritatem finit circa citationem in locis, ubi
exigit consuetudo, quod tertium fungatur vice Car-
tulae.*
- 5 *Stylus probatur ex eo, quod citatur aliter patet in processu
si facile idem firmavit et non.*
- 6 *Alia indicatio non requiritur testis.*
- 7 *Citatio, quo non est restricta ad certum diem, intelligitur
per totum tertium exacter praefixum.*
- 8 *Incertum non in forma intelligitur praesumum, prout de-
betur leuiter praesumere.*

DECISIO CCCCLIII

Resolutum fuit testes esse validè examinatos, excep-
tis illis, qui fuerant examinati die 6. Julij, iuxta
cap. 19. Iamj admittit partes ad probandum cum praes-
tatione termini 15. dierum, qui terminus ducebat usque
ad diem 4. Julij. Dixerunt eundem de virisque
partis consensu prorogavit terminum ad 60. dies inci-
piendos à die 1. producti mensis. Hunc sequitur testes,
qui iuravit die 3. & 4. Julij, iurasse in tempore, eum
durat primus terminus 15. dierum. Idem dicendum de
illis, qui iuravit die 6. cum iuraverint in termino
prorogato. Nec refert, quòd non appareat iocamentum
fuisse perhibitum post decretum prorogationis, quia
illa est praesumendum pro validitate examinationis, ad tradi-
ta per Alexia. *prof. 42. r. 3.* Cott. *in memor. in vers. illius.*
Castell. *dec. 11. de prob. C. de test. dist. 4. & 6. de praesop.*
Testes vero examinati die quinta ¶ quando primus ter-
minus expiraverat, & eundem inceperat secundus, &
sic extra terminum, & per consequens sine citatione,
quæ non durat nisi durante termino, sunt nullius exa-
minationis, nec terminus superueniens aliquid operatur ad
validitatem examinationis, cum requiratur pro substantia
tempore examinationis, *Labigay, 5. inter, & ibi not. ff. de au-
thor. iur. & i. iurati, C. de probat. lib. 1. Traquet. de iur. pri-
mogen. quæst. 14. n. 1.* & licet in prorogatione fuerit di-
ctum, quòd terminus prorogatus incipiet à die se-
cunda, tamen illa retractio ¶ non potuit sanare
nullitatem examinationis, Alex. *quæst. 18. n. 4. lib. 3. Patif.*
quæst. 14. n. 3. lib. 4. Sued. *lib. dec. 70. n. 16.* qui alios cu-
mular. Nullitas, quæ deductur ex eo, quòd citatio
non probatur per attestantem Norazj absque testi-
bus tollitur ¶ ex stylo notorio, qui in partibus Hispani-
æ Norazj viger, ibi enim non sunt Nuneli, & Carloses,
scilicet eorum vice funguntur Norazj, & metis illis credi-
tur de citatione facta, prout de iure credetur Nuneliis,
ut fuit dictum in causa Tolotana Decimarum 11. Iunij
1590. coram R. P. D. meo Decano, & in causa Placentia-
na, & Tolotana Canonica, & Beneficiorum 16. Iunij
1609. coram me, & in aliis pluribus. ¶ Nec potest
pars adversa contumaciter illum styllum, quia in cita-
tionibus ad eos instantibus factis adeit sola relatio

14 3 Notary

1 Notarij sine testibus,* Minus nobili potest de fide testi-
tium decreto deputacionis Notarij receptoris decreto
¶ provocacionis terminij, & similibus ubi unum cap. quousque
iudicij eos non requirunt, glof. & Di. in exp. quas
enora. de probat. l. p. alio. § i. m. c. v. s. f. r. e. s. f. Bald. in
l. d. n. o. m. i. b. u. s. p. a. l. i. e. d. e. n. o. t. n. o. n. obstat, quod citatio
fuerit facta pro vna die, & alia fuerit examina-
rum, ¶ quia citacio non fuit restricta ad certas dies,
& intelligitur per toto termino examini praefixo, vt fuit
dictum in Tolerana decimarum de Lucillis 6. Februarij
1609. coram me, & in alijs. Nec etiam verum est,
quod Notarius attesteret de iuramento per veiba
emunctiura, cum appareat, quod Notarius singulis diebus,
quibus iuramentum detulit, singulos alias rogatus,
vt benè edocent informatos pro Monasterio Sancti
Elmi. Vltra quod cum Notarius non dicat simpliciter
de iuramento praestito, sed quod iorant in forma,
¶ sufficit, ¶ quia tunc intelligitur iuramentum praestitum,
vt debuit, legitimè, prout fuit spissimè resolutum
in Rota, & signatur in vna Cruicaten. constructione
Cappellæ 20. Februarij 1589. coram bo. me. Cardinali
Scraphino, in Cordubens. Redecimarum 19. Ianuarij
1597. coram eodem, & in Calaguritanis obligationum
26. Martij 1590. coram Perulino.

ANNOTATIO

[illegible]

Chlamydia trachomatis

Venetiarum Navis.

June 1. February 1610.

ARGUMENTVM.

Iura ex quibus censeantur in forma probanti.

SUMMARY

- 1 *Iura extralla à Notario alluare habentur loci origin-*
aliu.
- 2 *Notario missam se a mortuis creditur.*
- 3 *Sigilli non est de substantia, & sufficit sola subscriptio No-*
tarij, & num. 6.
- 4 *Notarij habent manus, & subscriptores, qui quicquid*
agunt, agunt nomine Notarij principalis.
- 5 *Subscriptores dicuntur veritatem omnia scribere, & num. 7.*

DECISIO CCCCLIV.

D Vides an iura in actis exhibita sint integra, ac in forma probanti; Et Domini referenda discussione integritatis in aliam positionem refoverunt esse in forma probanti, quia cum t fuerint extra Qa, & subscipta à Notario actuario habentur loco originalium, Bald. in l. publicari, num. 9. l. al. num. 4. C. de legum. Alex. in l. Authen. l. qui in aliquo, num. 5. Dec. num. 1. C. de test. Rot. de off. l. de fid. aliam in nou. lat. Cons. 174. ff. de evic.

cap. 19. num. 3. fuit dictum in causa Bracharen. Parochialis 10. Iunij 1609. & 20. Iannuarij præteriti coram R. P. D. meo Sancto, & Sepulchro in alijs. Quod autem ille sit ¶ actus, probatur ex eius attestacione secundum stylum Rotæ, Caputæ. *desig. 245. par. 2.* Fuit dictum in Gerunden. vini 13. Maij 1698. coram R. P. D. meo Decano, & coram me in vna Romana iurispatronatus 26. Maij 1600. & in Barchinonen. Prioratus 28. Nouembrijs 1607. coram bo. me. Iusto. Non obstat, quod Notarius non appolleretur signum, ¶ quia ¶ illud non est de substantiæ, & sufficit sola subscriptio. *Chilid. desig. 77.* ¶ a fuit dictum in Bononien. fideicommissi de Sancto Petro de anno 1607. coram R. P. D. meo Decano, & in Pampilonen. Parochialis 9. Maij eiusdem anni. Nec etiam facit, quod actus coram dicto processum fuisse ab ipso extractum, ¶ & tamen repertur scriptus diuersis manibus, ¶ quia scribentis habent iuuenes, & substitu- ¶ tos sub illis scribentes, qui quicquid agunt, agunt nomine scribæ, & Notarij principalis, vti etiam videmus in officiis Notariorum Atq. Cam. & alijs Curie. Vltra quod propter subscriptionem ¶ dicuntur omnia ab ipso ¶ virtualiter scripta, ¶ *Nata. conf. 287. num. 4. late Sicut. conf. 61. num. 31.* Aliabene tolluntur per informantes pro Roberto, & litis confusibiles.

ANNOTATIO

a. Quicquid sit ex iuris dispositione an firmum sit de substantia Rot. feruat opinio, quod non sit de substantia, sed quod fuerit scriptio sola Notarii. Scraph. *et seq.* potius; & *dec.* 999. Rot. *dec.* 161. *et seq.* in reuoc. fuit dictum in Mediolanen. iurisperitronis 13. Februarii 1617. eor. R. P. D. Proutano, & in Firmiana iurisperitronis 7. Iunii 1619. eor. R. P. D. Dunoetro, ubi dicitur an fuisse multoties in Rot. iudicatum.

b. Roland. *et seq.* 44. *et seq.* *et seq.* *et seq.* 7. *et seq.* 8. *et seq.* 1. *et seq.* in reuoc. fuit dictum in Arimano. Calturno 13. Martij 1600. eor. Cardinali Lancellotto, & in Veggelen. Parochialis 25. Nomenclbris 1601. eor. Cardinali Pamphilio, ubi fuit dictum validum esse extradiationem, etiam si Notarius totam scripturam non recipere, sed folia de subseribere.

Günstigste Beiratsmitglieder

Tolerana Porcionis

Лукъзъ. Фебруарі 1610.

ARGUMENTVM

Decretum super derogatione puritatis eo ipso, quod non iustificatur ex actis dicitur notorie iniustum, & ex pluribus ostenditur non esse in casu proposito iustificatum.

SUMMARY

- 5 *Necesse est illud dicitur decretum ex ipso, quod non iustificatur ex alio.*
- 6 *Puritas non est propria probanda per admittendum, sed*
7 *contra probari debet eius impuritas, & latius*
8 *nom. 15.*
- 9 *Falso bene probatio precludes male, & sub nom. 16.*
- 10 *Precedit etiam depuratio de bona sint & incerta.*
- 11 *Tales inducunt non potest opponere contra eorum per-*
12 *sonas.*
13 *Talis non magis probat contra inducentem, quam pro*
14 *inducente, & sub nom. 17.*
- 15 *Falsa debet esse contrarietate contra, & solida.*
- 16 *Inveniente persona dicitur probatio contra.*

- 8 Pluralitas generalis obsecratur.
 9 Idemitas probatur ex iudicio, & consuetudine.
 10 Idemitas probatur ex pluribus demonstrationibus, quando illa alius non conueniunt, & sub nom. c. 8.
 11 Consuetudo non probat contra tertium.
 12 Origine, & demum pertransit in filium.
 13 Relatio sit ad potestatem, & immediatam.
 14 Interpretatio depositionis testium facienda est contra inducentem.

DECISIO CCCCLV.

FVir resolutum sententiam Roralem esse confirmandam, quia de eius iustitia constat ex decisionibus in hac causa, & in Toletana. Canonicae factis. Non obstat, quod dicitur, decretum denegat Augustino possessionis ob non appellationem fecisse transitum in iudicium, & propterea Augustino iocombere onus probandi puritatem, iuxta decisionem Gropperij in alia Toletana portione, quia ultra quod perfecta informatione Augustinus petiit sibi tradi possessionem, & casu quo denegaretur, appellauit, nec fuit illi intimatum decretum denegationis, quando etiam non fuisset appellatum, & appellari debuisset, non propterea tenebatur Augustinus probare positum suam puritatem, & decisionem Gropperij hoc non dicit, sed quod teneatur probare iniustitiam decreti, & grauamen, & ita illum intellexit Rota in Ouertem. Canonicae 24. Januarij 1778. coram bo. mem. Card. Seraphino, ob id Augustinus fecit trans-
 1 portare acta inquisitionis, ex quibus, & cum non iustificetur decretum, apparet de eius notoria iniustitia.
 2 * Paris. conf. 54. num. 11. lib. 4. Cae. de Graf. dec. 2. de falsis. fuit dictum in Seguntin. Praesentij 17. Aprilis 1792. coram Orano, & in Vlixbonen. Beneficij 9. Iunij 1600. coram me. Quod aeternum non iustificatur, inde patet.
 3 quod Capitulum non probat impuritatem Augustini, nisi prout probare teneatur, & plures fuit dictum, quatenus enim eam probasse credit ex testibus de publica voce, & fama deponentibus, ultra, quod multa opponuntur, & contra dicta, & personas eorum, apparet etiam fuisse probatam puritatem ex fama contraria, & tunc in concursu praevalet probatio bonae fame probationi male, & Ancharan. conf. 87. num. 7. vers. quoniam in dubio. Corin. conf. 76. ad fin. lib. 4. Put. de gra. nom. 2. lib. 3.
 4 quod procedit & etiam si deponentes de bona essent pauciores, Anch. & Corin. ibi, & fuit dictum in Toletana Cappellanica 19. Ianuarij anni praeteriti coram R. P. D. meo Marquensuario, multo magis, quando, ut in casu nostro sunt plures, cum omnes testes primae informationis, & alij multi secundae deponant de fama puritatis. Et licet pro parte Capituli dicatur testes pro Augustino loquentes non concludere publicam vocem, & famam, tamen contrarium liquet ex eorum lectura. Nec sunt arrendende exceptiones, quae dantur
 5 contra eorum personas, cum & Capitulum eos receperit, & examinauerit absque aliqua participatione Augustini, & si quis testibus, C. de testib. Abb. in c. praeteritis, n. 6. & 7. ad. in. Roman. conf. 100. 4. n. 6. Paris. conf. 50. num. 6. lib. 4. fuit dictum in Toletana Portione 11. Maij 1794. coram Illustrissimo Cardinali Manrica. Additur, quod Augustinus in susceptione ordinum coram Commissariis Sanctae Inquisitionis, iam sunt 30. anni, examinatus super sua puritate septem testes admodum senes,
 6 qui optime deponunt, ex quibus saltem & apparer, quod fama impuritatis non est constans, inconcussa, & solida, prout esse debet, Bald. in l. cum inuentum, num. 8. vers. non viderem, C. de Episc. & Cleric. & sine contradictione, Afflict. de gra. 3. num. 7. Accedit, quod ex testibus deponentibus de fama impuritatis Augustini alij qui eam videntur deducere ex parentela, quam ipse habet cum illis de Castillos, sed fuit probatum, & re-
 7

lutum Castillos non tangere Augustinum, nisi per afinitatem, quae cum non maculas, alijque ex parentela illorum de Tellez, & tamen, ut probatur ex ipsa inquisitione, macula illorum de Tellez est moderna, & prouenit ex quadam muliere de familia Madrid, quae nihil habet commune cum ascendenda Augustini. Quatenus autem Capitulum deducit impuritatem ex persona Gundisalui Sanchez de Vbeda, quem propterea assignat Augustinus in sua genealogia, eo quia in publicis scripturis Sanctae Inquisitionis probatur de anno 1486. fuisse publice poenitentium, & reconciliatum Gundisaluum Sanchez de Vbeda de Castreuzos, hoc fuit sublatum ex decisione Domini mei Sacrae, quia constat de pluralitate Gundisaluum de Vbeda: Nam Gundisalvus ritauit Augustini habuit filium, qui nomine patris Gundisalvus appellabatur, ut deponunt Franciscus Garzia, Ferdinandus Ximenez, Ferdinandus Peon, Alphonsus Garzia, & alium Gundisaluum nepotem, ut dicit Isabella de Oluera, & Ferdinandus Ximenez, & omnes tres appellabantur Gundisalvus Sanchez de Vbeda. Unde impuritas, quam ostendit Capitulum ex persona Gundisalui poenitentem, & non probatur propter incertitudinem personae Gundisalui, qui dicitur Tuij, ff. de testam. inst. l. si n. ff. de reb. dub. l. qui ex pluribus ff. de verb. oblig. Alexan. conf. 53. num. 5. in fin. lib. 2. Vbi enim pluralitas, & ibi obsecratur, ut dicit Bald. in l. hoc consilij sum. num. 6. C. qui testam. fac. poss. Non obstat quod non probatur, quod de anno 1486. quando Gundisalvus poenitentiam fuit, existissent plures Gundisalui, quia nec etiam probatur contrarium, & non est mirum, quod eodem tempore existeret pater, & filius, & vbi vnicus tantum existisset, ille posset esse filius, sicut pater, nemo enim dicit, & nullibi probatur Gundisaluum ascendens Augustinum fuisse de dicto anno, & licet sufficere Augustino docere pluralitatem Gundisaluum ad effectum, ut non probetur ipsum originem ducere ab illo Iudaeizante, & reconciliato, tamen ex abundantia concurrunt multae coniecturae, & verisimilitudines bene ponderatae in decisione Domini mei Sacrae ad excludendum, quod Gundisalvus ascendens Augustini sit alius ab illo descripto in actis Sanctae Inquisitionis, & vbi de identitate agitur, attenduntur indicia, & coniecturae, Afflict. de i. 13. num. 3. Surt. conf. 414. num. 68. praefertim in antiquis, Menoch. conf. 21. num. 93. Inter alia autem verisimilitudines illa est maxima coniectura, siue demonstratio, quod ritauit Augustini fuit coniugatus cum Franciscis Tellez, Gundisalvus autem poenitentiam habuit uxorem Mariam Diaz, & excluditur, quod ex aduerso obicitur potuisse habere utramque successore, quia vnus testis dicit praedicte Gundisaluum habuisse vnica tantum uxorem Franciscam, & alij plures dicunt se audisse de Franciscis filiam, & quod nunquam audierunt illum habuisse aliam, & est multum verisimile, quod cum habuisset uxorem nobilissimam, ex qua plures susceperat liberos, non duxerit aliam in fine coactionis: Accedit, quod nullus testis habetur in tota Inquisitione, qui male loquatur de Gundisaluo Sanchez de Vbeda, & ex istis, qui conati sunt deponere de impuritate, nemo est, qui eam deducat a persona ipsius, imo ut in decisione dicitur, sunt testes, qui de eo optime loquuntur, & dicunt illum fuisse valde honorarium, quod sit verisimile ex familiaritate quam habuit, ut deponunt plures testes cum Henrico 1111. Castiliae Rege. Non obstat, & non pluribus demonstrationibus concurrentibus probetur identitas, quia hoc verum, nisi illemet alius etiam conueniant, Bart. in l. demonstratio falsi, n. 15. in fin. ff. de conf. et. et demonstrat. Bald. in l. loca consilij sum. n. 5. in fin. C. qui testam. fac. poss. qualitas, seu demonstratio deducta ex eo, quod Gundisalvus poenitentiam habuisset Io. & Garziam filios, non probatur ex consensu Alphonsi
 11 4 della

- 11 della Pigna, vt fuis refolutum, cum t illa non prober contra terrum, *l. si vna, d. l. v. ubi lat. ff. de pact. Afflicti. decis. 245. num. 11. Tirquel. de retrall. cen. 5. 4. gl. 6. num. 9. alia etiam qualitas deducit ex eo, quod esset de loco de Casaruius, non excludit Gundifaluum filium,*
- 12 imò illum includit, t cum domicilium, & origo patris transcat in filium, Bald. in *conf. 534. vbi n. 1. sub 4. fuit dictum coram me in Ciuitatis Castellii Liquidationis 1. Nouembris 1606. datur etiam ad hoc alia responsiones per informantes. Non obstat ponderatio de positionis Ferdinandi Peon, quam facit pars aduersa ad probandum, quod Gundifalvus filius non exaret de anno 1486. ex eo, quod testis examinatus de anno 1607. dum esset xxi. annorum 44. diei cognouisset ipsum per decem annos, quod esse non potest, si de anno 1486. fuisse pœnitentiatus, poeet enim secundum calculum, quem faciunt informantes per parte Capituli, quod ille Gundifalvus vixisset per annos 121. quia omisso, quod non est impossibile per rerum naturam, responderet testem non dicere de cognitione Gundifalvi, sed de cognitione Ioannis eius filij illud enim reuocatum (qui) est intelligendum de ipso Ioanne, t vt relatio fiat ad proxima, & immediata, glo. in *l. 1. ff. de leg. 1. pref. Bart. Castr. & alij, in l. barede palom, §. sed si moram ff. de testam. & t interpretatio facienda est contra Capitulum, quod illum examinare fecit, Soc. *conf. 274. n. 1. sub 1. Part. conf. 107. n. 65. sub 1. Dum autem pars aduersa adhuc insistat, quod etiam si referatur cognitio ad Ioannem filium, per necesse arguitur Gundifaluum istum secundum non esse illum, qui de anno 1486. fuit pœnitentiatus, quia Ioannes de tempore, quo fuit examinatus, testis erat 70. annorum, & hodie etiam vivit, quod eius quatuordecim fuisse de anno 1488. Respondetur hæc de vita, & ætate Ioannis, nec non de tempore mortis Gundifalvi esse gratis dicta, quia nullibi apparet, & in omnem euentum iste esset vnicus testis, in quo Augustinus non fundat suam inentionem, & non curat scire nec eius dictum, cuius depositio si destruitur, Capitulum eo vi. non poterit, & remanebunt de positiones aliorum super plurali hac Gundifaluorum.***

ANNOTATIO.

- a De quo supra ad *decis. 1.*
- 17 b Rot. t plures huiusmodi Statuta Toletana, & similia non admittuntur impio sanguine, & descendentes ab infecta radice Hebræorum, seu Maurorum ad aliquam dignitatem, seu gradum, seu ad obtinendum beneficia in aliqua Ecclesia interpretata fuit, quod non imponant onus probandi puritatem ex informationibus capituli, sed quod sufficiat non constare ex dictis informationibus iam capitis de impuritate, quia puritas sanguinis de iure presumitur, Mant. *decis. 374. num. 1. Rot. decis. 167. num. 38. & decis. 182. num. 1. vbi referuntur plures decisiones, & dicitur sapientimè fuisse in Rot. refolutum, & *decis. 190. per totam par. 1. in reuoc. vbi etiam insinuat decisiones cumulantur, in qua etiam Rot. denegauit remissionem ad probandum contrarium intellectum Statuti vti contra obferuantiam interpretatiuam Rot. & *decis. 494. n. 3. per. 1. in reuoc. vbi in materia Statutorum Religiosis Hierosolymitanis non admittuntur nisi nobiles, & *cap. 2. in reuoc. decis. 335. n. 1. & vltimo loco fuit dictum in Calaguriana puritatis sanguinis 18. Iunii 1606. coram R. P. D. Coccino Decano.****
- 18 c Mant. t *decis. 34. num. 1. Rot. decis. 182. num. 8. par. 1. in reuoc. & *decis. 494. n. 2. eodem par. 1. in reuoc. vbi fuit dictum, quid probationes pro bona fama, etiam si sint minus ponderose, prævalent, & idem etiam si testes deponentes de bona fama essent pauciores, præferendi sunt pleribus deponentibus de mala, vt formatur in hac decisione, & post plures decisiones relatas dixit Rot. in Calaguriana puritatis sanguinis 18. Nouembris 1619. coram Cardinali Sacro, & in istis terminis impunitatis Hoied. *de reuoc. pœnitent. decis. 30. n. 1. per. 23. n. 143.***

- d Rot. t in istis terminis, in *decis. 182. sub n. 7. per. 1. in reuoc. 27 & hoc procedit quoad exceptiones contra personas testium, sed respectu dicti Nota feruat non datur maiorem fidem testi contra inducentem, quàm per inducentem, vt in *decis. 524. num. 3. per. 1. sub 3. datur, & dicit in *decis. 244. sub num. 2. par. 1. in reuoc. & fuit dictum in Bononien. Portoni 8. Martij 1610. coram R. P. D. Amphibio, aded quod cum in Assisen. Pecuniaria 7. Maij 1610. coram R. P. D. Manzanedo fuisse firmata conclusio in contrarium, fuit in specie reuocata illa decisio quoad hanc conclusionem 15. Ianuarij 1611. coram eodem.***
- e Rot. *decis. 167. sub num. 12. & *decis. 182. sub num. 8. & 7. par. 1. in reuoc. & *decis. 335. sub num. 1. par. 1. in reuoc.***
- f Identitas t non probatur ex demonstrationibus genez. 18. cit. quæ etiam alijs possunt conuenire, Cor. *conf. 112. n. 2. & *conf. ficut videtur, lib. 1. Rot. decis. 197. n. 3. par. 1. in reuoc. & fuit dictum in Ciuitatis Castellii bonorum 16. Iunii 1591. coram Lites, & in Romana, seu Ameliana Saluiani coram eodem impell. pœnes Pacific. de Saluati. *decis. 79. iuxta antiquam impress.***

Oliuarius Reherminis.

Romana deuolutionis domus.

Luna 1. Martij 1610.

ARGVMENTVM.

Nominandi facultas an sit subfastabilis, & cessibilis.

S P M M A R I V M.

- 1 Nominandi iam potest subfastari.
- 2 Nominandi iam potest in aliam transferri.
- 3 Fastum iudicis abdicantem censetur fastum ipsum per totum.
- 4 Nominandi fastibilis est, & quando sit cessibilis.
- 5 Est cessibilis, quando compertum ex contraria.
- 6 Cessibilis est etiam ius etiam persona coherens, quando coherens ratione rei, & num. 7.

DECISIO CCCCLVI.

Proposui dubium an Laurencius Catanus habuerit facultatem nominandi de anno 1589. difficultatem fecit subfastatio domus per prius facta ad iustitiam creditorum ipsius Laotici, per quam patetebant Memoriales Sancti Laurentij fuisse abdicatam ab eo dictam facultatem, Sebastianus autem aduersarius contendebat non solum, quod non fuerit subfastata, sed quod neque subfastari potuerit. Domini resoluunt ius nominandi potuisse subfastari, & reseruatum particulariter videre, si fuerit subfastatum. Quod quoniam sit subfastabile, non videtur habere difficultatem, t contenti in his præsertim subfastationibus Memoriale, ad quas spectat dominum directum, t licet enim accedat denique consensu potuisset Laurencius ius istud, & nec aliud cedere, & in alium transferre, Anetharam. *conf. 63. num. 1. & *supp. Paul. de Cast. *conf. 129. num. 1. par. 1. par. 1. ratione porit, & per difficultatem subfastari, quod enim t sit à iudice adiudicare rem ereditorum, vel licetiorum, t censetur factum ab ipso debitore, *lib. 1. causam, vbi Bart. Bald. & alij, C. de emul. *l. si pignori aff. tend. rat. inter, in *proc. ff. de pign. act. cum compilatur per Tirag. de retrall. *l. 2. n. 1. gl. 1. 4. n. 19. Non obstat, t quod diuina sacritatem nominandi, vti quid personale non esse cessibilem, per *l. si supulatus fueris, ff. de verb. sig. quia ille text. non habet locum in subfastatione facta per iudicem, vt per *l. si sub num. 1. *conf. 129. num. 1. procedit epim in essione voluntaria, non in necessitate, vt dicit *l. 1.***********

tal. ibid. de latē Titag. de retrat. Signat. 5. 2. 6. glof. 1. num. 12. & feg. Rurſus locum habet in facultate eligendi competente per viam meri facti, non in electione, quæ competit per viam iuris, vt declarat Bart. in d. l. an i. appof. quem omnes fequuntur, cefte tal. ſub num. 1. circa med. 5 Et propterea ius eligendi ꝑ quod competit ex contractu, prout eſt illud de quo agitur, eſt ceſſibile, l. ſi ſic. 5. vbi de ubi oot. ff. de leg. 1. l. vlt. 6. 1. ff. de verb. oblig. Bald. conf. 95. in quodam contratu, num. 1. lib. 1. Titag. d. 5. 2. 6. glof. 3. num. 33. Accedit, quod iſta facultas nominandi Laurentio competeat ratione domus in emphyteuſim ab eo receptæ; Omne autem ꝑ ius etiam perſonæ inherens eſt ceſſibile, quando inheret ratione rei, * Rol. poſt Specul. & Gozad. quos allegat conf. 27. n. 2. 6. & 31. lib. 2.

ANNO TATIO.

- 7 a Ius perſonale ꝑ licet eod. non poſſit, ſurd. poſt alios conſil. 105. num. 21. & 22. Nihilominus ſi perſona coheret ratione rei, illud eod. poſſit vni cum ipſa re, Vincenz. de Franch. deſiſ. 142. n. 1. Parif. conſil. 83. num. 36. lib. 3. Cardin. Tufch. in prall. conſol. in verſo ius conſegri, cauſaſ. 183. num. 17.

Olivarius Beltraminus.

Carſarauguſtana Dedicacionis.

Luna 1, Martij 1610.

ARGVMENTVM.

Decretum an, & quando fit nullum ex defectu citationis, & quando conſuſio in cauſa habeat vim citationis, & de illius circumduſione.

SVMMARIVM.

- 1 Citationis deſectus reddit nullum decretum.
- 2 Proſonale decretum non requirit citationem.
- 3 Manutentionis decretum requirit citationem.
- 4 Conſuſio in cauſa circumduſa non ſupplet deſectum citationis.
- 5 Conſuſio in cauſa circumduſa per produſionem notorium iurium.
- 6 Etiam opus eſt noua conſuſione.
- 7 Circumduſio requirit decretum iudicis, cum non pendeat à voluntate partium.
- 8 Inimatio in interlocutoriis ſupplet deſectum citationis, & num. 10.
- 9 In poſſeſſorio plenario decretum factum habet vim deſinitiuam.

DECISIO CCCCLVII.

Fuit conſuſum pro nullitate decreti manutentionis facti ab Auditore Nunciꝝ. ꝑ Nullitas reſultat ex defectu citationis, lde vaqueat, ff. de re iud. l. 1. § item cum ex d. l. ff. que ſerui. ſine appellat. reſpond. item ſari de verb. ſignif. Nec facit, quod ex aduerſo dicitur fuiſſe quoddam decretum proſonale, ꝑ in quo ooo requiritur citatio, quia imo fuit decretum ꝑ ordinatum manutentionis, quod requirit citationem, Put. deſiſ. 125. lib. 1. A. Aug. de cauſ. poſſeſſ. & prop. num. 11. & deſiſ. 129. lib. 3. 4 ꝑ Nec defectum citationis ſupplere poteſt conſuſio in cauſa iuxta notorium ſtylum illarum partium, quia vltra quod in ea non concurrit aliquod de requiſitis deductis in Anien. diſmembrationes 29. Martij 1597. coram R. P. D. meo Decano, conſuſio ꝑ in cauſa fuit cir-

cunducta per produſionem nouatum iurium factam a pro parte Cathedralis, quæ etiam obtinuit mandari a extrahi copiam, & fuit extracta, & ꝑ propterea opus erat noua conſuſione in cauſa, Rot. d. 2. de iſt. in nou. & 12. de reman. in antij. fuit dictum io Toletana Decimarum 1. Junij 1590. coram Bubulo, in cauſa Pampilonen. Parochialis 3. Julij 1600. coram R. P. D. meo Decano, in Calagunitana de Maſtr. 29. Octobris 1603. coram R. P. D. meo Lancellotto, & in Toletana Decimarum de Lucillos 5. Decembris eiufdem anni coram me. Nec facit, ꝑ quod ad effectum, vt inducatur circunductio, requiratur aliquod decretum iudicis, cum ea non pendeat à voluntate partium, ſed iudicis, quia hic non deſect decretum iudicis, videlicet, quod iura extraherentur. Non obſtat aſſerta intimatio decreti, ꝑ que io interlocutoriis ſupplet deſectum citationis, b ex traditis io Corduben. penſionis 16. Novembris 1609. coram bo. me. Scotto, quia iſta intimatio oſſibile legitur io proceſſu, & quando addeſſet, dicitur pro parte Eccleſiæ del Pilar, decretum non fuiſſe latum in iudicio poſſeſſorio ꝑ ſummariſſimo, ſed in poſſeſſorio plenario, 9 quod habet vim diſinitiuæ, ex cumulatis per Contard. in Leonis. C. de monen. poſſeſſ. in a. rante decedendi, num. 12. fuit dictum in Valen. Decimarum 23. Octobris 1598. coram bo. me. Cardinali Seraphino, ſed hoc diſcuſſio non eſt neceſſaria, quia intimatio non reperitur,

ANNO TATIO.

- a Conſuſio in cauſa quando habet vim citationis, & quando cenſetur circumduſa per produſionem notorium iurium, dixit latē ſupra ad deſiſ. 140.
b Intimatio ꝑ ſupplet deſectum citationis, ſurd. conſil. 86. n. 31. in fin. Seraph. deſiſ. 1047. n. 4. & fuit dictum in Corduben. Penſionis eorum Scotto inſcript. penes Marehel. de Commis. tom. 1. fol. 691. ſed hoc non habet locum in actu grauis præiudicii, Rot. deſiſ. 174. num. 3. para. in reſcript. & deſiſ. 140. in fin. para. 2. in reſcript.

Olivarius Beltraminus.

Romana Domus.

Veneris 5. Martij 1610.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio ad effectum manutentionis ſufficienter probatur ex aſſertione partis enunciantis aliquem occupatorem, detentorem, & vicioſum poſſeſſorem, & alia in materia manutentionis.

SVMMARIVM.

- 1 Mandatum de manutendo eſt dandum exiſtenti in poſſeſſione.
- 2 Dimiſſio poſſeſſionis præſuppone præſentem poſſeſſionem.
- 3 Poſſeſſio ad effectum manutentionis probatur ex aſſertione partis aduerſæ enunciantis aliquem detentorem, & occupatorem, & ſub num. 5. & 6.
- 4 Poſſeſſio præſentatur inſta, & legitima.
- 5 Conſeſſio præſentatur inſta, & legitima quod eſt contra iura præſumptionem.
- 7 Manutentionis iudicium contentatur lenioribus probationibus.
- 8 Manutentionis decr. etiam in gradu reſultantis in iuratum, non ſubſtante reſcripto, manet quoad illa redditur iurata.

9 Poſſeſſione

DECISIO CCCCLIX.

- 1 Domini dixerunt constare ꝑ de causis restitutionis
in integrum, ex bono iure Bartholomei, & Mariæ
2 coniugum, Caputano. *decis. 55. par. 3. & ꝑ propter in-*
3 *justitiam sententia contra ipsos lætæ, a Giordop. decis.*
4 *175. sub n. 8. & 368. fuit dictum in vna Auxiniana dotis*
5 *14. Martij 1575. coram bo. me. Cardinali Seraphino, bon-*
6 *um ius autem est clarum ex publico instrumento,*
7 *ꝑ quod facit rem certam, & manifestam, cap. rion dictis,*
8 *vbi Abb. m. m. a. de donat. Batt. in l. 1. n. 8. ff. de oper. num.*
9 *mun. Bald. in l. interst. num. 2. C. de solutor. Alex. conf.*
10 *135. num. 1. lib. 6. & in nostris terminis dixit Rota in Bene-*
11 *venturana Censur 16. Decembris 1594. coram Illu-*
12 *strissimo Cardinali Mantica, in Bononien. Censur 14.*
13 *Aprilis 1600. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio,*
14 *& in Romana Censur 10. Ianuarij 1601. coram R. P. D.*
15 *mco Lancelotto, ꝑ in quibus fuit dictum fidei constare*
16 *de enumeratione pecuniarum, postquam Notarius in in-*
17 *strumento de ea attestaverat. Ex propterea pars aduersa,*
18 *quæ dicit censum creatum sine pecunie interuentu, ad*
19 *haberi apertissime probate, vt fuit dictum in illa Bene-*
20 *venturana, & in alijs supradictis decisionibus, tales autem*
21 *non sunt probationes, quæ in contrarium adducuntur,*
22 *nam testes ad hoc induci non sunt concessi, aliqui*
23 *non fuit formiter examinati, aliqui, vt filia Sextilia,*
24 *habent interese, cum ipsa esset creditrix. Et tamen ꝑ tes-*
25 *tes, qui deponunt contra contenta in instrumento,*
26 *debent esse omni exceptione maiores, Laprum, ad fin.*
27 *vbi Bald. C. de contr. & com. i. stipul. Bartol. in l. 4. §. qui*
28 *negot. num. 1. ꝑ ꝑ med. ff. quæritur. lib. 1. ap. l. 2. conf. 124.*
29 *n. 2. ad fin. vers. sed a ꝑ ꝑ obliu. lib. 1. cor. conf. 261.*
30 *post num. 24. lib. 2. fuit dictum in terminis istis, in vna*
31 *Foroluien. Censur 13. Nouembris 1598. coram bo.*
32 *me. Litra, & in vna Bononien. Censur 13. Nouembris*
33 *1598. coram R. P. D. mco Decano. Alique etiam*
34 *non deponant concludenter, ꝑ bene pendunt in*
35 *6 fortissime pro Bartholomeo, & Mariæ, & ꝑ licet testes*
36 *semper debeant concludere ex regula, l. sequi natale,*
37 *C. de probat. & in cap. in preiudic. eodem tit. articulo*
38 *precipio vbi agitur de probando contra instrumentum,*
39 *debent necessarij, & concludenter deponere,*
40 *Alexand. conf. 13. n. 15. lib. 3. l. conf. 15. colum. 4. vers. ꝑ*
41 *ad eam parte lib. 3. Mewchid arbor. conf. 105. n. 1. Con-*
42 *clutæ adductæ pro simulatione non placentur Do-*
43 *minis, ꝑcedens enim pactio de accipiendo ad cen-*
44 *suum summum, in qua Sextilia remansit debitor, non*
45 *concludit simulationem, imò potius illam excludit,*
46 *quia legitima causa capiendi pecunias ad censum, prout*
47 *pleniusque contingit, est solutio æris alieni, & debitum*
48 *erat verum, & reale, præteritens ꝑ autem causa, quæ ve-*
49 *ta fuit, tollit suspensionem simulationis, ꝑ quæ etiam*
50 *non habet locum vbi cumque census potuit realiter, &*
51 *verè constitui, vt fuit dictum coram me in alia Roma-*
52 *na Censur 6. Nouembris 1604. Neque etiam argui po-*
53 *test simulatio ex eo, quod mutatores creditores Sex-*
54 *tilie emerint censum ab illo, ad cuius fauorem eum*
55 *constituerat Sextilia, quia ultra quod hoc est factum ꝑ*
56 *plures menses post eius creationem istud nihil con-*
57 *cludit, ꝑ quia potuit fieri verè, & sine fraude, vnde est*
58 *facta suspicio simulationis, & fraudis, l. qui. num. in princ.*
59 *ff. de his qui in fraud. cred. & fuit dictum in allegata*
60 *Romana Censur. Decisio in causa Senogallien Censur*
61 *coram R. P. D. mco Decano non applicat, quia, vt ex*
62 *eius lectura apparet, multa ibi conueniunt, ex quibus*
63 *onebatur maxima præsumptio, quod realiter pecunia*
64 *non interuenisset, quæ cessant in causa ista. Non obstat,*
65 *quod obicitur censum fuisse impositum i Sextilia non*
66 *adhibitis solemnitatibus Statuti, quia contrarium ap-*
67 *paret ex decreto Iudicis, & præsentia eustotie ad id*
68 *specialiter constituti, nec releuat, quod non interuen-*

runt propinqui, quos constat ex depositionibus testium
extrinsece tempore constitutionis censui, ꝑ quia non
sufficit quod extraneus, sed debet probari quod potuerint
celebrationi instrumenti interuenire, b Paul de b
Castr. conf. 124. in 2. d. d. lib. 1. Corn. conf. 306. n. 8. lib. 1.
& fuit dictum in Romana Censur 13. Februarij anni
præterit eorum me, hoc autem testes non deponunt.
Ex quibus fuit conclusum constare de causis restitu-
tiones in integrum.

ANNOTATIO.

- a Non dicitur ꝑ constare de causis restitutionis in in-
tegrum, nisi probata iniustitia sententiarum, ex qua resul-
tat latio, Benini. *decis. 81. n. 10. Rot. decis. 1. de restitu. in*
rege. in nouis. & in reuoc. par. 2. *decis. 309. num. 1. & decis. 319.*
num. 1. & *decis. 672. n. 2. & decis. 732. num. 1. & par. 2. de reuoc.*
decis. 131. n. 1. & idem consilio de iustitia (sententia non-
quum datur restitutio, Rot. *decis. 321. n. 1. par. 1. in reuoc.*
& *decis. 134. n. 1. ꝑ 2. lib. 4. lib. 4. Formas. & probatio iniustitiae*
ad istum effectum restitutionis debet esse plena, &
concludens, Benini. *decis. 81. num. 10. Rot. decis. 374. ꝑ 2.*
lib. 4. conf. 3. num. 1. & plenè fuit dictum in Pistorien. Bene-
ficij 11. Martij 1611. coram R. P. D. Burato, vbi fuit
dictum hoc procedere etiam, quando minor petit se res-
titui in integrum. & ibi dicitur, quod probationes potentes
restitutionem debent esse luce clariore. Licet autem
probatio iniustitiae sententiarum debeat esse valde conclu-
dens, non tamen requiritur iniustitia notoria, Cal. de
Grati. *decis. 1. n. 1. de sent. Scraph. decis. 151. n. 1. Rot. de-*
cis. 371. num. 3. par. 2. decis. 1. vbi dicitur maxime id procedere
in supremis Tribunalibus, Rot. *decis. 635. in fin. par. 2.*
in reuoc. & *decis. 495. n. 2. par. 1. in reuoc.* Item est etiam
aduerendum, quod potest queri de restitutione ad du-
plicem effectum: Primo ad effectum audientiae, & intro-
ductionis causæ in iudicio restitutionis in ipsiusmodi
obediendi audientiam in d. iudicio restitutionis. Secundo
quando postquam causa restitutionis est introducta
ad effectum reportandi totalem victoriam, & retractandi
sententiam, in hoc secundo casu habet locum, quod supra
dixi esse necessariam plenam probationem iniustitiae, in
primo verò casu sufficit semiplena, & solum sumus ini-
ustitiae, prout optimè fuit consideratum in d. Pistorien. Be-
neficij 11. Martij 1611. coram R. P. D. Burato, vbi etiam di-
citur, quod censuræ causa iam introducta, & obiecta au-
dientia per solam communionem restitutionis, prout de
iure, & hanc eandem dilutionem optimè facit Gra-
tiani. *decis. 1. cap. 43. n. 45. & 46. Item in nostra auctori-*
den. latè etiam Odd. de rebus. in integrum, par. 1. quest.
38. num. 45. Sardi. conf. 95. n. 15. & 16. & cum hac disti-
nitione ad concordiam adducuntur auctoritates DD. &
decretorum, dum aliquando firmant esse necessariam
plenam probationem, aliquando verò sufficere semiplenam,
& solum sumum, quod vltimum etiam firmant
Ror. in Romana Spolij 17. Iunij 1608. coram R. P. D. Or-
tembergo, Sardi. *decis. 35. num. 15. Velli. in praxi lib. 8. cap.*
3. num. 2.
b Minus ꝑ impugnant contractum ex eo, quod non inter-
uenient proximiores non solum probare debet existen-
tiam consanguineorum in loco contractus eadem die cele-
brati contractus, sed etiam probare debet, quod potuerint
commode in illa die interuenire, Achil. *decis. 4. de*
presumpt. Rot. penes Zach. dec. 134. n. 8. Fuit dictum in
Romana Censur 19. Aprilis 1611. coram R. P. D. Pirouano,
& in Romana nullitatis contractus 17. Iunij 1611. coram
R. P. D. Pamphilio, & in Senogallien. Prædy 6. Iunij
1617. coram bo. me. Andrea, vbi dicitur probandum esse
per minores, quod proximiores potuerint interuenire
commodè eodem die, & hora: Verum Rota *decis. 713. par. 1.*
in reuoc. recedendo ab alijs decisionibus dixit sufficere
probare de die celeberrati contractus habilitatem natura-
lem, scilicet sanitarum: licet non probetur prædictè in illa
hora ipsius contractus, probata autem habilitate naturalis
non præsumitur inhabilitas accidentalis, & aliquo impe-
dimento proveniens, nisi probetur, vt latè habetur in d.
decis. 713.

Oliarius Beltraminus.

Romana

Romana Dotis.

Luna 8. Martij 1610.

ARGVMENTVM.

Hæreditas ex quibus censetur adita.

SYMMARIVM.

1. *Aditio probatur ex verbis enunciativis.*
2. *Procedit hoc, quando verba enunciativa sunt prolata ab eo, cui est delata hæreditas, non autem à tertio, etiam si sit legitimus administrator.*
3. *Aditi non potest hæreditas per Procuratorem.*
4. *Procuratoris confessio voluntaria non nocet.*
5. *Confessio voluntaria datur, etiam si sit filius in iudicio, quando voluntaria nullo precedente iussu, & mandato iudicis emanavit.*
6. *Aditio non inducitur ex actibus, qui potuerunt fieri alio iure, quam hæreditario.*
7. *Bulgari consuetudo restringit ususfructum relictum uxori ad alimenta.*
8. *Casus d. consuetudine filius defuncti, puta enim emadit ususfructum plenam Et an, & quando sit locus d. consuetudinis Bulgari, latè sub num. 17.*
9. *Aditio hereditatis non inducitur ex possessione bonorum, ex quibus compertus ususfructus.*
10. *Aditio hereditatis non inducitur ex possessione, qua reperiuntur ad alium titulum.*
11. *Pater decis. 447. lib. 2. declarat.*
12. *Positio licet in dubio non censetur capta ex simulo fideicommissi, quia ex aliis iuris propriis auctoritatibus capi non potest, tamen procedit in dubio, scilicet quando illi, qui capta possessionem, declarant expresse se illam cepisse iure fideicommissi.*
13. *Declarationem illam, qui fecit alium standum est in iis, qua pendet ab eorum faciente.*
14. *Articuli, & positioes, quod censentur haberi pro confessione Rot. & Curia non firmat, & sub num. 15.*
15. *Aditio hereditatis non presumitur in hereditate dimissa, & debet probari.*
16. *Aditi quomodo presumitur hereditatem, quando nihil est in hereditate.*

DECISIO CCCCLX.

Visum fuit Dominis non esse ostendere, quod D. Liuia adierit hæreditatem filij. Aditio enim non probatur per illam comparationem in iudicio, in qua dicitur pro D. Liuida Visinij hærede cum beneficio legum, & innocentij, & quia licet aliis verbis enunciativis probetur, Bart. in l. gerit, sub num. 2. ff. de acquir. hæredit. Matth. not. 34. Iaf. in l. ex his verbis, C. de test. in l. sub n. 8. vers. ostendit hanc, & hoc tamen verum, quando verba enunciativa sunt prolata ab eo, cui delata est hæreditas, non autem à tertio, qui non potest alium facere hæredem, etiam si sit legitimus administrator, Ruin. conf. 113. n. 6. lib. 3. Quando autem ille comparans fuisset Procurator D. Liuiæ, quod non constat, & clarum est hæreditatem per Procuratorem aditi non posse, l. Paulus respondit per Procuratorem, ff. de acquir. hæred. Nec etiam d. conf. probat hæreditatem prius aditam per D. Liuiam, quia confessio Procuratoris voluntaria non nocet, A. gid. decis. 693, in princip. Felyn. in c. 1. n. 14. et l. 2. non con. & dicitur voluntaria, quæ in facto in iudicio cum ab eius arbitrio nullo precedente iussu, & mandato iudicis processisset, Alex. conf. 322. n. 16. lib. 2. Paris. conf. 115. n. 17. lib. 3. Menoch. conf. 31. n. 40. Neque

etiam probatur ex actibus, qui dantur, & quia potuerunt ab ea fieri alio iure, quam hæreditario, pro hæred. c. l. si pupillus, alibi Iulianus, l. si. ff. de acquir. hæred. Bald. conf. 114. circa med. ver. si autem, lib. 2. Rom. conf. 354. sub n. 1. Habebat enim D. Liuia in bonis per filium viventem possessionem duplex ius, ususfructus, nempe, sibi à Septimo marito relictis, qui licet vivente filio & ex consuetudine Bulgari esset restrictus ad alimenta, * glo. in l. in sum ver. derogare, C. si fecund. nupt. non. ista a men eo sine liberis defuncto eius & plenus, & vni. 3. universalis ususfructus, h. ex cumularis per Gabr. de vfu. b. emel. 3. n. 7. & per Sard. de alim. n. 2. quæst. 15. mem. 162. & qui autem ratione ususfructus retinet bona, non addit 9 hæreditatem, Corn. conf. 3. n. 8. lib. 2. Aliud etiam ius habebat in bonis Septimij, nempe, fideicommissi, cui per mortem filij sine filiis fuerat factus locus, in vim cuius fideicommissi ingressa fuit possessio bonorum, & propterea non intrat præsumptio additionis ex infirmamento venditionis herbarum, & scilicet ex quibus colligi possit possessio renatur. aut acquisitio fructuum, & que 10 fieri poterant in legam ususfructus, & substitutionis fideicommissarum. Non obstat & decis. Put. 447. lib. 2. cum aliis allegatis, per quas pars aduersa probare intendit, quod superadditus actus non sint referendi ad titulum fideicommissi, sed hæreditatis, & quo possessio non fuit capta auctoritate iudicis, prout capere debet fideicommissarius, qua Put. & alij decisiones loquuntur in dubio, & quando fuisset possessio capta simpliciter sine aliqua declaratione. Domina & autem 11 Liuia declaravit se acquirere possessionem iure fideicommissi, cui declarationi in hoc est standum, Alex. conf. 116. n. 4. circa fin. lib. 7. Corn. conf. 77. sub num. 2. lib. 2. Aym. conf. 197. n. 4. & quia in iis, quæ pendent ab animo 13 facientis actum, facit eius declarationi, glo. in §. sed alia. In fin. de all. Bart. in l. Pappensis, ff. de neg. gest. Alex. conf. 315. n. 7. in fin. lib. 1. Soc. conf. 97. n. 2. lib. 4. In venditione capsum, & scilicet contentis in positionibus, quæ fuerunt habite pro confessione Domini nullam faciebant vim, quia ultra alias responsiones, & Cuius, 14 Rota non obstat, neque adiuvant hæc scilicet illas scilicet confessionis, * Veltz. in proc. c. 2. n. 4. lib. 1. c. Ex quibus, & aliis adductis per informantes, Domini censuerunt non consistere de additione, præsertim & cum 15 sumis in hæreditate multum damnosis, quo casu facile præsumi debet actus non esse factus animo adveniendi Natt. conf. 448. n. 20. etiam non præsumitur ita de scilicet animus adveniendi in hæreditate debitis modis, Corn. conf. 19. n. 8. circa fin. n. 1. lib. 4. & non eruditur & quis velle 16 adire, quando nihil est in hæreditate, idem Corn. conf. 46. n. 14. lib. 2. In reclamatione autem, quod non probatur aditio resultat decisio alterius partis dubij, quod sit facienda separatio Casalij, ut detraha legatima, & Trebellanica debita creditoribus filij, sibi assignentur medietas ratione fideicommissi, & ita conclusum.

ANNOTATIO.

- a. De consuetudine & Bulgari restringente legatim ususfructus relictos uxori ad alimenta, plene tractant Peregr. de fideicommiss. c. 1. n. 28. et ius. Boergr. de vfu. b. emel. not. relictis, n. 17. & per ad 107. Martini. de consuet. vbi. not. autem, lib. 2. tit. 7. Simon de Proc. de interpret. vbi. notat, f. l. 2. d. 10. n. 2. n. 4. & per ad 71. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 119. et 140. Sard. de alim. lib. 1. quæst. 3. per tot. & nouissimè Cuius. de vfu. b. emel. cap. 45. per tot.
- b. Licet autem conclusio sit, quod ususfructus restrictus ad alimenta iuxta d. consuetudinem Bulgari passim sit præsumtum, & per Rot. sapienti approbatum, vi in decis. 762. per. 1. d. decis. & latius decis. 740. non. 1. & seq. par. 4. in notat. in præf. quæ consuetudo locum habet, etiam si simpliciter vxor fuerit relictæ ususfructuaria absque adiunctione alterius verbi, & sumitur in præallegatis decisionibus, & etiam habet locum, quando est instituta non c. 2. extensio. 12

exstantibus filiis alterius maritimonij, Gabr. conf. 97. num. 3. & seq. lib. 2. Rot. d. decif. 748. in f. p. 2. a. nihilominus ab hac confuetudine recedunt ex coniectura mente testatoris in coniectum, plenè Caffal. d. cap. 41. n. 9. & etiam Rot. d. decif. 748. n. 3. & fuit dictum in Bononiens. vifusfructus 4. Februarij 1604. coram Iuffo, vbi pro coniectura exclusi-
 2 a d. confuetudinis confideratur, quod verba non conue-
 3 niebant alimentis, & quod vxor faciat infitura folam in
 4 dimidia vifusfructus. Videnda est d. decif. 748. per 4. vbi
 5 plures coniectura fuerunt reprobata, quæ ponderaban-
 6 tur, vt recederetur à d. confuetudine, & etiam coram bo-
 7 mo. Orano in Romana de Bevilacqua 16. Februarij 1598.
 8 fuit reprobata alia cõiectura, scilicet, liberationis à red-
 9 ditione rationis, & confessione inuentarij, nec nō etiam
 10 alia coniectura deducta ex onere iniunctio vxori alendi
 filium.

Cessatazē d. confuetudo Balgari poſt obitum filiorum
 fuperite vxore, quia tunc vxor acquirit integrum, &
 plenum vifusfructum, vt firmatur in hac decifione, &
 prater hic allegatos Hond. conf. 69. num. 155. lib. 1. Peregr.
 conf. 70. n. 14. & seq. lib. 1. Petr. Pechia de testam. conu. lib. 5.
 cap. 3. per ver. vbi reprobat Alexan. conf. 19. lib. 4. qui id li-
 mitat folius habere locum, quando vxor est infitura nec
 simpliciter, sed limitatius, donec caſſē, & vidualiter
 vixerit.

b Vide ſupra ſub licet A.

c Fuit dictum † in Romana Vineæ n. Decembris 1613. & 1.
 Februarij 1613. coram R. P. D. Pampilio, & etiam fuit
 dictum in Romana Laſſonis 16. Iunij 1619. coram eodem.
 Præterea etiam, vbi ſeruat rigor cap. 1. de conf. lib. 6. vt
 ille ex. habeat locum, concurre debent omnia requiſita
 per Franc. ibi ſub n. 1. vt dicte Seraph. decif. 408. & fuit
 etiam dictum in Romana Pecuniaria 17. Februarij 1599.
 coram Cardinali Lancell. & late de materia d. cap. 2. de
 conf. lib. 6. tractat Sacce. d. iudic. lib. 1. cap. 7. d. n. 101. & ſeq.
 per plura.

Oliuierus Beltraminus.

Pampilonen. Matrimonij.

Veneris 19. Martij 1610.

ARGVMENTVM.

Bona fides alterius ex coniugibus ſufficit ad le-
 gitimandum prolem, & ex quibus cenſetur
 induc̃ta bona fides.

SVMMA RIVM.

- 1 Remiſſaria denegatur, quando articuli ſunt irrele-
 nantes.
- 2 Matrimonium putarium data ignorantia in vno con-
 iuge legitimat prolem prius ſuſceptam.
 Bona fides vnius ex coniugibus ſufficit ad legitiman-
 dum prolem, & an, & quando id procedat, & n. 11.
- 3 Bona fides in coniugibus in dubio præſumitur.
- 4 Preſertim in matrimonio palam, publicè, & in facie
 Eccleſie contracto.
- 5 Contrahens palam in caſu prohibito præſumitur errare.
- 6 Matrimonium ſuſcipiens non legitimat prolem ſuſce-
 ptam ex inceſtu.
- 7 Hoc non procedit ſtante legitimatiōe Papa cum decre-
 to legitimatiōis prole tam ſuſcepta, quam ſuſci-
 pienda.
- 8 Diſpenſare dicitur Papa in radicē matrimonij, quando
 matrimonium approbat eſſeque ab initio cum legiti-
 matione proli.
- 9 Matrimonium contractum poſt diſpenſationem ſuffra-
 gatur, etiam ſi contrahentes nondum habuerint noti-
 tiam impetratæ diſpenſationis.
- 10 Bona fides in coniugibus inducitur ex aſſertione Pa-
 pæ, cui aſſertione ſe habere licentiam.

Deciſiones Papaſes.

Domini reſoluerunt hæredibus Mariæ de Vmiera
 non eſſe dandum remiſſionem, quia articuli, † viſi
 fuerunt irrelevantes, Caffal. decif. 3. de dila. Caputq.
 den. 66. par. 3. irrelevantia probatur, quia matrimonio ius
 putarium data ignorantia in vno coniuge legitimat
 prolem prius ſuſceptam non minus, quam verum, † gloſ.
 in cap. tanta. in ver. aliam, vbi Ant. de Butt. n. 97. Alex. de
 Neu. n. 7. qui ſi ſiſi legit. 10. Andr. in cap. quod nobis, quem
 ſequitur Cardan. ſin. 2. appoſend. tu. Am. Roſel. in vbi de
 legitimat. li. 1. in v. de mat. p. 2. n. 1. Lud. à Sard. in
 v. al. de mat. lib. 2. p. 2. tu de legitimat. per matrem. p. 2. latè
 Gemin. conf. 66. in 5. dub. cum multis relatis per Gabr.
 de legitimat. concl. 3. num. 486. & per Duem. reg. 130. ſiſi
 naturalis legitimatur. Ampl. 9. Et hanc opinionem vti
 magis receptam, veriorē, & æquiorē ſecutus eſt Ro-
 ta apud Caffal. decif. 3. de ſponſal. & in hac cauſa 19.
 Nouemb. 1607. coram R. P. D. meo Cautalero, Bonia
 fides autem Verſula offenditur ex multis ponderatis in
 d. decif. D. Cautalero, † vlt. quod in dubio eſſet præ-
 ſumenda, vt per Gemin. ibi ſupra, præſertim † in matri-
 monio palam, publicè, & in facie Eccleſie contracto,
 laſ. conf. 168. n. 5. verſ. item contrahens matrimonium præ-
 ſumitur lib. 4. Ruy. conf. 51. ſub num. 16. lib. 5. Rol. conf. 99.
 num. 25. lib. 5. Gabr. de legitimat. concl. 4. num. 22. † qui
 contrahens palam in re, & caſu prohibito præſumitur
 errare, Bald. in l. nemo clericus. ſub n. 12. C. de ſim. Truſi.
 & ſid. caſual. Abb. in cap. de leuante n. 6. ver. & producti
 de celib. miſſe. Non obſtat, quod Papa legitimandum in-
 tellexerit de matrimonio valido, non autem putato,
 quia imò voluit tollere omne impedimentum repu-
 gnans matrimonio, & legitimari proli, & eam ad eum
 ſtatim reducere, ſicut ſi nullum vnquam exiſtiſſet im-
 pedimentum, vnde ſicut nullo exiſtente impedimento,
 & nulla neceſſitate diſpenſationis ex matrimonio pu-
 tario induc̃ta bona fide fuiſſet legitiſſima proles, ita
 etiam exiſtente impedimento, eoq. per Papam ſubla-
 to, & hoc non contrariatur, ſed conuenit menti ipſius
 Papæ, qui conſenſus eſt voluiſſe, quod ex ſua diſpen-
 ſatione omnis legitimus effectus ſequeretur. Quo ſtan-
 te articulatæ reuocatio procuratoris, quando eſt vera,
 illi non obſtat declaratio, quam fecit Martinus in ſuo
 teſtamento, quod Verſula erat ſua vxor legitima cum
 inſtitutione vniuerſali Martini iunioris filij ex d. Verſula
 ſuſcepti, adhuc tamen non releuaret, neque tolleret
 hanc bonam fidem, non probata intimatione reuoca-
 tionis, aut abſer eius ſcitiā in Verſula. Non obſtat, quod
 † proles ſuſcepta ex inceſtu non legitimetur per ſub-
 ſequens matrimonium etiam verum data ſcientia tempo-
 re, quo fuit ſuſcepta, † qua non procedit ſtante di-
 ſpenſatione Papæ cum decreto legitimatiōis proliſ
 tam ſuſceptæ, quam ſuſcipiendæ, Abb. in d. c. tanta ſub
 numero 14. verſicul. idem dicitur Pleo. qui ſil. ſit legit.
 Papa enim hoc caſu dicitur † diſpenſaſſe in radicē matri-
 monij illud approbando cum eius effectū, & tollendo
 impedimentum vique ab initio cum e integratiōe
 proliſ, perinde ac ſi nunquam exiſtiſſet impedimen-
 tum, & coniuges fuiſſent ſemper in potētia libere con-
 trahendi legitimum matrimonium, vbi fuit latēſſimè
 deductum 10. Iunij præteriti coram bo. mem. Iuſto.
 Quatenus etiam articulatæ, decretem de diſpenſa-
 tione, ac illius expeditionem emiſiſſe ſub die 16. Iulij præ-
 teriti ante meridiem, iuxta eius notitia haberi non po-
 tuerit tempore matrimonij contracti, neque hoc etiam
 eſt releuans, † qua, vt reſoluit Rota coram eodem
 Iuſto 1. Decembris 1608. fuiſſet, quod matrimonium
 ſit contractū poſt diſpenſationē, licet verſimiliter non
 potuerit haberi notitia impetratiōis diſpenſationis.

Kk ex

ex qua decisione tollitur etiam alter articulus, per quem heredes Martini probate intendunt licentiam contrahendi matrimonium eorum quocumque sacerdote fuisse concessam hora tertia post meridiem diei contracti matrimonij, & sic post actum contrahendi, quia articulus loquitur de licentia in scriptis, & præterea, ut in decisione dicitur, non excludi licentiam verborum datam, vltima quod ad effectum, de quo agitur bonæ fidei vltima ¶ sufficit, quod frater Thomas, qui pro Parrocho interuenit, palam asseruerit, & professus fuerit habere huiusmodi licentiam, poruit enim, & debuit vltima credere viro fide digno, ut bene deducitur in decisione D. Cauerij.

ANNOTATIO.

1. Bona fides vnus ex coniugibus sufficit ad legitimacionem prolis, *Roe. decis. 354. num. 3. inter impress. per Farinac. post l. huiusmodi conf. Seraph. decis. 309. num. 1.* Sanchez, quia alios refert de matrim. lib. 8. diffinit. 34. num. 46. vbi dicit censeri prolem legitimam non solum quoad parentem habentem bonam fidem, sed etiam quoad ipsum malam fidem habentem, de quo etiam in lat. per eundem Sanchez lib. 3. diffinit. 42. plenius dicitur Guierrez de matrim. 2. 71. per tot. quod infinites cumulat. Hoc tamen solum habet locum, quando matrimonium fuit publicè, & palam celebratum, secus autem si fuerit clandestinè contractum omnibus denunciationibus, quæ non sunt de substantia: Ita limitat Sanchez d. diffinit. 42. num. 4. per Guierrez d. diffinit. 71. num. 8. Verùm *Roe. in d. decis. 354. sub num. 8.* noluit firmare hanc limitationem, sed dixit esse multum cōgruam, & ibi *Roe.* euitare hanc difficultatem dicendo non probari denunciations fuisse omittas, prout probari debet.

Oliverius Balthemius.

Romana fructuum Dotis.

Veneris 26. Martij 1610.

ARGVMENTVM.

Vidua non tenetur conferre fructus suæ dotis, nisi pro rata alimentorum post annum luctus.

SVMMARIVM.

1. Vidua non tenetur conferre fructus suæ dotis, nisi pro rata alimentorum, & si fructus excedant alimenta, potest illi pretere.
2. Hoc non procedit durante anno luctus, sed solum post annum.
3. Viduam tenentur heredes mariti alere infra annum luctus, prius si fructus dotis non sufficiant.
4. Vidua etiam durante anno luctus potest pretere ratam fructuum excedentem alimenta, si des consistat in immobilibus.

DECISIO CCCCLXII.

1. Conclusum fuit D. Victoriam non teneri conferre fructus suæ dotis, nisi pro rata alimentorum, quia doctrina Bartol. *de iur. iust. §. si sit armorum.* & sequenda, quos congerit Surd. de aliment. lib. 1. quest. 44. num. 19. & 30. quod heredes mariti præstante alimenta vxori luctuarius integros fructus dotis, ¶ procedit, durante anno luctus, quo pendente, cum non possint cogi ad restitutionem dotis in pecunia consistente, tenentur alere vxorem non habentem, vnde et alar, secus autem post annum, quia tunc mulier potest dotem exigere, & si fuit alia ab hereditibus, illi non luctuarius fructus vltima ratam, & concurrentem quantitatem alimentorum, *Com. in d. l. de iur. iust. num. 6.* & istam diffi-

rentiam an in primo anno, vel post sine præstita alimentis, & necessitate præstandi, quæ viget pendente anno, cessatque, eo lapsio latius perpendit *la. de n. 18. ante finem vers. & istud fundamentum.* Quando enim datur annus pendet dilatio legalis data hereditibus, vnde inuenit debet omne commodum habere Salycet. in *leg. vlt. sub 31. vers. soluiq. contra.* C. de rei vxor. alij. & ¶ licet eo tempore teneatur præstare alimenta, etiam si fructus dotis non sufficiant, Bart. in *d. l. de iur. iust. in fin.* quem sequuntur Ang. Imol. Rom. Alex. & alij citati à Surd. vbi supra num. 23. ita si è conuerso fructus dotis excedant impensam alimentorum, spectare debent omnes ad ipsos. Vbi autem cessat istud onus, & necessitas alendi vxorem, cessat etiam luctum fructuum, *la. in d. l. de iur. iust. sub n. 37. vers. Tercia conclusio.* Hinc est, quod etiam pendente anno luctus, quando dos consistit in immobilibus, quo casu statim reddi debet, & non expectatur annus, neque cadunt dilatio, & onus alimentandi, ¶ si mulier recepit alimenta ab hereditibus mariti, ipsi non luctuantur fructus dotis, sed sit compensatio cum alimentis vique ad concurrentem quantitatem, Ang. *conf. 142.* Bald. post. *Dyn. in d. l. de iur. iust. num. 1.* & Imol. *lib. 14. in fin. cum seq.* & hæc tamè magis procedunt in D. Victoris, quæ egit contra D. Prosperum pro restitutione Dotis.

ANNOTATIO.

1. Et plene etiam tractat Surd. *decis. 221. per totam.* Barthol. *solat. matrim. leg. 2. in princ. §. n. 3.*

Calaguritana præminentiarum.

Luna 29. Martij 1610.

ARGVMENTVM.

Ecclesiæ renouatio, & restauratio fieri debet sine præiudicio familiz, quæ in d. Ecclesia habebat insignia, & ideo in Ecclesia renouata debent eadem insignia renouari.

SVMMARIVM.

1. Ecclesia ampliatum intelligitur scilicet remanentibus iisdem prerogatiuis.
2. Ideo renouari debent eadem arma, & insignia familiz, quæ reperiebantur in Ecclesia antiqua.
3. Ecclesia noua subrogata in locum antiquæ debet assumere omnes illius qualitates.
4. Ecclesia renouata censetur facta sine alterius præiudicio.
5. Insignia armorum depicta in Ecclesia ostendunt dignitatem familiz, & illius memoriam confirmant.

DECISIO CCCCLXIII.

Pro Dominis de Murga informantibus fuit resolutum arma, seu scuta armorum suæ familiz, quæ apposita, & alia reperiebantur in fornice, & columis, seu pilastis Cappellæ veteris esse transferenda, & assignanda cornici, & columnis Cappellæ nouæ, quia, ut fuit conclusum coram bo. mem. Gypso 28. Luna 1. 89. ¶ ampliatum Ecclesiæ intelligitur scilicet firmis remanentibus qualitatibus Ecclesiæ, & prerogatiuis Domynorum de Murga, ¶ iuxta *ver. in c. ad audientiam il. secundo de Ecclesi. ad huc.* ¶ Vnde arma, & insignia familiz de Murga, quæ reperiebantur in capella veteri, debent etiam assignari in Capella renouata, quæ cum sit in locum antiquæ subrogata, ¶ debet assumere omnes eius qualitates, l. *secundo. §. qui immutatum §. si quis caus.* bene.

benè faciunt in argumentum tradita per Hostien. in cap. 3. numero 4. de verp. Abb. in cap. cum olim numero 6. de consue. cum aliis adductis in prefata fissa decis. in qua etiam fuit dictum renovationem conferri factam sine alicuius praeiudicio. Multum autem praeiudicaretur Dominis de Murga, si non liceret in Cappella ponere insignia armorum, et per quæ dignitas familie ostenditur, & memoria conseruatur, Aochar. conf. 316. in fin. Bald. in l. 1. C. de mem. lib. sign. Imper. lo. de hon. conf. 86. post mem. 1. & ibi Bolog. in addit. cum aliis adductis per informantes.

A N N O T A T I O.

- 1 Insignia familie affixa, seu depicta in Cappella, seu Ecclesia, non sunt delenda, Seraph. decis. 14. l. 2.

Romana fideicommissi.

Luna 29. Martij 1610.

A R G V M E N T V M.

Fœmina venit sub vocatione proximorum de familia. Agnationis ratio quando non censetur habita.

S Y M M A R I U M.

- 1 Proximarius appellations veniunt fœminæ.
- 2 Fœmina venit sub nomine familie.
- 3 Fœmina venit sub appellatione domus.
- 4 Domus comprehendit agnationem.
- 5 Fœminæ dicuntur agnatae.
- 6 Etiam si fuerit nuptia extra familiam.
- 7 Fœmina nuptia si fiat vidua, indubitanter dicitur agnata.
- 8 Testatoris voluntas interpretatur iuxta Statutum.
- 9 Statutum exclusivum feminarum non excludit viros propter patrulæ.
- 10 Fœmina non perperam agnationem, sed in ea finitur.
- 11 Hoc non facit quin ipsa non sit agnata, & non veniat sub nomine agnatorum.
- 12 Agnationis non censetur habita ratio, si testator non expressit.
- 13 Agnationis habitum fuisse rationem potest ex consuetudine constare.
- 14 Agnationis consuetudo non finitur ex qualitate substitutionis, qui sit de agnatione.
- 15 Agnationis non fuisse habitam rationem maxime colligitur ex eo, quod testator nullam fuisse mentionem masculinitatis per viros deposuisse, nec condidisse.
- 16 Agnationis ratio presumitur habita ex intentione, & prædilectione masculinum.
- 17 Agnationis conservanda ratio non censetur habita, quando testator suum tantum gradum substitutionis fecit.
- 18 Agnationis ratio censetur habita ex pluralitate graduum substitutionis.
- 19 Agnationis ratio excluditur ex vocatione extraneorum.
- 20 Antiar. conf. 26. declaratur.

D E C I S I O C C C C L X I V.

Alexander de Bisclialia hæreditibus suis decedentibus substituit proximiorum sibi, qui tuos supersit de domo, & familia de Bisclialia. Dubitavit an in dicta substitutione possit dici comprehensa Peregrina soror Alexandri testatoris omnes in gradu præcedens, & fuit resolutum affirmativè, et quia verba ei propriè conveniunt, & mens testatoris non est aliena. Non enim dubitari potest, ut appellatione proximoris

Decisioes Papæ.

veniat tàm fœmina, quàm masculus, Bald. consil. 6. num. 1. lib. 2. Rub. Alex. conf. 106. num. 4. Curt. iun. conf. 49. num. 7. circa med. Tiracquel. de retrat. leg. 5. l. 1. glof. 9. num. 203. Claram esse etiam, et quod comprehenditur sub nomine familie, l. pronunciatio. §. familia. ff. de verb. signif. l. 1. et ibi not. C. de fideicom. Alex. conf. 36. num. 4. l. 1. Paris. consil. 11. num. 1. lib. 2. Berou. conf. 584. num. 10. lib. 2. Et idem dicendum de verbo (domus) eodem idem importet, quod verbum (familia) l. cum vni decem in prin. vbi glof. in ver. domus. ff. de alim. & ob. leg. Bart. in l. 1. in prin. ff. ad Siler. Et quatenus etiam istud verbum, et (domus) importet agnationem, iuxta tradita per Illustrissimum Cardin. Mancic. de consell. vbi. vol. lib. 8. tit. 12. nu. 17. Peregrina et vel agnata admitti debet, cum fœminæ de familia sint agnati, l. d. l. pronunciatio. §. fa. b. milia. de verb. signif. §. item verbi significatio. de hered. qui ab intestat defer. lal. conf. 142. sub numero 3. vers. si videri faci. lib. 2. Soc. consil. 127. sub numero 5. vers. sed contra præmissum lib. 1. Rub. Alexan. & Berou. vbi supra. Menotus conf. 197. 6 nu. 37. circa med. et num. seq. Quod procedit, licet sint nuptæ extra familiam, l. volumus vbi Bald. num. 2. C. de fideicom. Card. Zabac. conf. 91. m. 1. et seq. Dec. conf. 287. num. 1. Corn. conf. 130. post num. 11. lib. 3. Ray. conf. 53. post. num. 9. lib. 2. Paris. conf. 51. num. 1. lib. 2. Soc. d. conf. 127. sub num. 5. ver. ad idem, et vers. prætra. Curt. iun. conf. 64. num. 6. Soc. iun. conf. 1. num. 16. lib. 2. Caphal. conf. 53. num. 86. Gabr. conf. 191. nu. 3. lib. 1. Illustrissimus Mancic. d. tit. 12. num. 7. fuit dictum Romana fideicommissi de Miccinellis 10. Iunii 1603. coram bo. me. Cardin. Seraphino. Et quia Peregrina tempore puris et ætatis rationis fideicommissi, quod est attendendum, l. cum vni. 7. vers. ff. de leg. præstand. et erat vidua, cessat omnis facultas, ex traditis per Bart. in l. quæritur. nu. 2. C. de priuileg. Schol. lib. 12. quem secuti sunt Franc. in c. pater sub nu. 114. ver. vigesimo sexto, de testam. in 6. Alex. conf. 135. post. nu. 10. lib. 7. lal. l. cum quidam num. 3. ff. de variis off. eorum iud. Corn. conf. 177. post. n. 7. lib. 4. Cum autem verba substitutionis conveniant Peregrinæ, nullam etiam ratio consuetudine mentis testatoris eam excludit. Non enim fieri potest fundamentum in Statuto vbi excludente fœminas propter masculos ex eo, quod et sit secundum eius dispositionem interpretanda mens testatoris, iuxta Doct. Bart. commentum receptum in l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad Trebell. qua cessat d. presumpcio, cum non aliter et Statutum excludens foretorem propter patrulæ, vt est casus, de quo agitur, Socin. conf. 55. post. num. 1. vers. sed in easi nostro lib. 3. Socin. iun. conf. 58. num. 50. lib. 2. Curt. iun. d. conf. 49. nu. 10. Ceph. conf. 45. sub nu. 14. vers. Non obstat itaque, & dixit Rota in vna Monica Falisic hereditaria. 4. Maij 1584. coram bo. mem. 10. Cardin. Seraphino. Non obstat, et quod in fœmina non perpetuatur, sed finitur memoria agnationis, d. l. pronunciatio d. §. cum l. seq. ff. de verborum signif. Purpur. conf. 472. nu. 18. quo casu procedunt doctrinæ ex aduerso allegatæ, quia et hoc non tollit, quod ipsa non sit agnata, vt dicit Socin. iun. d. conf. 94. n. 10. lib. 1. et quod sub mentione agnatorum non veniat, quando non apparet, quod testator per oculos habuerit conservacionem agnationis, & bonorum in ea. Quod autem testator motus fuerit ad faciendam d. substitutionem favore agnationis, non presumitur, et eam hanc rationem non exprimat, Dec. conf. 511. num. 6. ante med. Socio. iun. conf. 117. post. num. 15. lib. 2. Berou. conf. 121. num. 5. ad fin. item pluribus seq. lib. 2. Gabr. conf. 97. num. 18. lib. 2. Ceph. conf. 527. num. 34. et licet et possit etiam ex consuetudine constare, vt per Socin. iun. & Gabr. in d. locis, & tenuit Rot. in causa Bononsen. fideicommissi de Boezanis 1. Iulij 1603. coram bo. mem. Iusto, attamen nulla in hoc testamento legitur consuetudo, qua hoc suaderet, sed potius sunt consuetudines in contrarium, Non enim pro consuetudine sufficit qualitas substitutionis,

Kk 2

quod

- 14** † quod sit de domo. & familia. & sic agnatus. Gabr. qui
alios cumulat *conf.* 88. n. p. d. 1. Neillam etiam fecit men-
tionem testator masculinitas pro eam dispositionis.
15 aut conditionis. † quod est magnum iudicium. quod
non habuit rationem conferenda agnatione. Gabr.
sibi num. 9. sup. fin. c. si uidebitur. Et † contra mentio masculini-
tatis. & predictio quo masculinum est potissimum argu-
mentum. quod testator habuerit animam coheredanda-
bona in agnatione. Ruy. *con.* 39. n. 17. d. 3. Nat. *con.* 118.
n. 1. Dec. *con.* 1. n. 19. l. 1. Caphal. *con.* 60. n. 62. Menoch.
17 *conf.* 4. l. 3. sub n. 5. *verf. promissionem tertio*. † Accedit. quod tes-
tator vivum tamen proximorem de familia substituit.
nec vni gravatū restituere descendenti. vel in eius
defectum alium agnatum vocavit. ex quo deprehenditur.
quod non habuit per oculos confirmationis agnationis
est vnicuique gradu substitutionis. Soc. *lib. d. conf.* 117.
sub n. 25. & sub n. seg. d. 1. Gabr. *con.* 97. n. 7. d. 1. Caphal.
con. 60. n. 37. latē Card. Mant. *de comit. vbi notatur* l. 6.
18 rō. vbi. n. 4. §. 6. ficuti † est contra ex pluralitate graduum
substitutionis colligitur intentio disponentis conferendi
agnationem. Surd. post alios. quos allegat *conf.*
241. n. 15. Tandem quod testator non cogitaverit conser-
vatori bona in agnatione aperte demonstrare ex insti-
19 tutione. † quia dios penitus extraneos sibi heredes fe-
cit. Rim. iun. *conf.* 144. n. 303. quem secuta est Rota Ro-
manen. vt in decr. post *d. conf.* 39. n. 75. Non ob-
stat. quod testator non substituit expresse. & nomi-
natim Peregrinam heredibus instituit. quia hoc non
tollit. quod ipsa etiam non possidet virtualiter com-
prehensa sub verbo generali substitutionis. Testator
enim incertus fuit. si ipsa. vel alius agnatus portus exi-
stiret. etiam tempore conditionis substitutionis. Non
obstat † *conf.* Anchapan. 27. & sequacium. quod vocato
20 proximiorem non intelligatur de primo proximiore san-
tam. sed successore de proximo in proximo. quia istud
non percipit dubium. de quo agit. an Peregrina
sit comprehensa. praeterea dictum Anchor. procedit.
quando est habita ratio agnationis conservanda.
secus quando apparet non fuisse habitam. Aym. *conf.* 6.
sub num. 9. *verf. nec agitas. quid scribit Anchor.* Rub. Alci.
conf. 60. m. 4. Roland. *con.* 10. n. 31. ff. 3. Illustr. Card. Mant.
de comit. vbi not. lib. 6. tit. 15. n. 12. Michael Craffzō g. fi-
dericommissionem *conf.* 16. n. 7. in fine. Rurlus in casu Anchor.
exonerat. quod in perpetuum fuit intransmissum illis anti-
quioribus de domo colligitur intentio testatoris. quod
fideicommissum esset perpetuum. sed non esset perpetuum.
nisi ad vitiores gradus successionis ordine extendere-
tur. ita intelligit Nartus *con.* 351. n. 28. & fig. Dec.
conf. 10. sub n. 7. 6. *verf. secundum respondit* li. 3. Illustr. Mans.
lib. 2. n. 1. *verf. sed rursus*. De hoc tamen dicto Anchor. si
opus erit particulariter videbitur. propter etiam particu-
lariter examinabitur. an Peregrina fideicommissum
agnovisset. seu transfuderit ad heredes.

ANNOTATIO.

- a. Hanc decisionem in omnibus fere conclusionibus in ea firmatis canonizavit Rota in Mentis Salvifici fideicommissi p. Iunij 1939 coram R.P.D. Cocchino Detano.

Glyceria spiramensis.

Parmen. Status.

Feneru 30. Aprilu 1610.

ARGUMENTVM.

- Arbitrium quando intret pro reiectione attenta-**
torum.

S P M M A R I V M

- 1 *Arbitrium intelligitur prout de iure.*
- 2 *Arbitrium non videtur pro reconciliacione attentatorum : cum*
attentata in primis, & ante omnia de iure sunt re-
uocanda.
- 3 *Arbitrium est, & quando incres in hac materia reu-*
ellioni attentatorum, & n. 13.
- 4 *Attentans eodem tempore sui, iudicium, & partem af-*
fundit.
- 5 *Attentata dicitur sententia extra Rotam lata pendente*
lite in Rotā.
- 6 *Taxativa excludit omnia alia prater expressa.*
- 7 *Legitimarij causa pendens ex validitate matrimonij*
non est auocanda a tribunali Ecclesiastico remittendo
eam ad Iudices laicos.
- 8 *Excessus quo non potest sub pretextu decreti ab eo*
violari.
- 9 *Attentata reuocantur ex sola litis pendentia absque alia*
probatione iuris.
- 10 *Attentatorum pargatio non potest cuiari sub pretextu*
non iuris alterius partis, nisi de tali non iure constet per
confessionem, vel rem indicantem.
- 11 *Attentata maxime reuocantur quando fuerint commis-*
sa in iuribus inuoluntarijs Rotalis.

DECISIO CCCCLXV.

F^Uit vnanims Dominorum sententia resolutum non
intare arbitrium 2. quia t. cum illud intelligatur,
poteat de iure. Bui. in extr. an. ad resp. in d. in ver-
bo (videbitur) n. 8. Peregrin. de res. § 39. l. 1. Palestr. de res.
ago. c. 11. et c. coacta ius, si attentata in primis, & ante
omnia non reuocant, vi dicit Dec. in cap. an. sit. n. 8.
post med. de appellat. & ludez aliter facies faceret inimi-
tissimi. Io. Andr. in cap. non solum de appellat. in 6. Franc.
in ca. confutur. n. 7. & in cap. dilectis n. 11. eodem tit. Afflic-
tis. § 9. n. 1. ac licet appellat. Bero. conf. § 1. n. 5. an. fin.
lib. 3. & arbitrium, quod alias faceret equare mo-
deratur, & mitigatur rigorem, non ita de facili intra-
re debet t. pro attentata, quia eodem tempore ius iu-
dicem, & partem offendit, ad not. in cap. cordi. de appell.
in 6. Farina. in ea bene n. 14. & § 9. de appell. Nat. conf. § 68.
n. 4. Praeterea nulla subfistente causa ex illis, propter
quas Rota in hac materia aliquando virum arbitrio, re-
lati in Celsaraguzana Dimembracionis 23. Ianuarij
praeteriti coram R. P. D. meo Sacrat. Quid autem
sententia Praetoris laqueam cum omnibus praeteden-
tibus, & subficientibus fir attentata, negari non potest,
quia t. lata pendente lite in Rota per Communionem
associationis signata manu Papae vice de anno 1550.
est. sit. §. an. pendens. Et quia vitra generalem inhibi-
tionem emanauit de anno 1551. particularis ne proce-
deretur coram Magistratibus Ianuz super locis, seu
competis Sancti Georgij. cap. non solum in fin. & cap.
Romana. §. quod §. obuiatur. de appellat. in 6. Rota. de res.
10. & §. de appell. in nouis. Decretum autem modera-
tionis Rotalis non solum non exequat Dominos Pal-
laucinos, sed eos in maleas accusat. Illud enim reuo-
cat, & moderatur inhibitionis limitat ad effectum
in eo expresse cum dictione taxatua (sancimus) nempe
per fructus decurfi consignatene R. Paulo Ser-
raz ad finem, vi transmittentur ad Vrhem deponen-
di in Monte Pietatis, vi muellentur in tot bonis fa-
cilibus, seu Montibus non vocabilibus sub nomine, &
ad comodum haeredum, seu fiduciariorum iurum q. lo.
Francilci circa inuocationem iurium virtute par-
tis, ac finis.

ac sine periculo quorumcumque ipsarum iurium, stat per talem transportationem non minuetur ius vnius partis, nec angere alterius. Unde cum dictum decretum, & moderato sit restricta ad dictum effectum, & omnes alios excludit non solum in vim taxati-
 5 ue in ea appolite, *l. qui in aliena, §. liberos, ff. de neg. gest. Rom. cons. 456. nu. 1. Socin. cons. 5. nu. 1. de 4. Dec. cons. 328. nu. 5.* sed etiam, quia expressè præferat inhibitiones quoad omnes effectus. Acta autem, & petiti pro parte DD. de Pallauicinis, ac sententia Prætoris in omnibus repugnant formæ decreti. In eo enim non dicitur, quod pecunie assignentur Paulo Serræ Procuratori Pallauicinarum, ut fuit petitur, & obtentum, sed fuit dictum simpliciter, quod assignentur Paulo Serræ, quod ideo fuit ita simpliciter dictum, quia Paulus erat in actis huius causæ constitutus Procurator utriusque partis, & exactio per ipsam facta non erat adscribenda DD. Pallauicinis magis, quam DD. Rangonibus, fuit etiam in alio excessum, & recessum à decreto, quia illud loquitur de fructibus tunc decaratis, sententia autem disponit etiam de in futurum decurrendis ad fa-
 10 uorem Marchionis Alphonssi cum graui, & successu præiudicio DD. de Rangonibus. Mandat etiam sententia, quod d. Marchio Alphonssus deserviat creditor fortis principalis in libris Sancti Georgij, quod non solum est præter verba decreti, & contra taxatum in eo appositum, sed etiam repugnantis Rotæ, quæ fuit seruare æqualitatem in omnibus inter partes, itavt vna
 15 parti aliquid non acquireret, nec altera quicquam amitteret. In decreto etiam verbum nullum, quod Marchio possit petere, & obtinere declarari descendens à testatore ex legitimo matrimonio verò, & non fictè, prout fuit in dicta sententia declaratus, & nihil absurdum, & magis repugnans menti Dominorum. Hoc enim erat
 20 advocare causam ꝑ ab hoc Tribunali, & remittere iudicibus laicis, qui cognoscere de viribus matrimonij contra dispositionem *c. laus, qui fil. suis leg.* Non obstat, quod dicitur de legitimatione personarum necessariò faciendi coram illo Magistratu quia ultra quod fuit in aliis multis ultra d. legitimationem excessum, & atten-
 25 taru, talis legitimitas non potuit, nec debuit fieri coram Iudice laico, cum versaretur circa quæstionem manumoni, & tamen, quando alias causa fuisset iustè in foro introducta, articulus legitimitatis fuisset cognoscendus coram Iudice Ecclesiastico, iux. terminos *d. c. laus*. Tandè non erat necessaria coram illis Iudicibus neque hæc, neque alia legitimitas personarum, quia scilicet
 30 mentis Rotæ, & tenorem decreti debebant pecunie de communi consensu utriusque partis super eis præten-
 35 dendis absque aliquo iudicio in partibus ferendo super earum pertinentia transferri ad Verbum, & quando hoc pacto non potuissent obtineri translatio, quod non con-
 40 trahit, quia non fuit hæc via intentata, non propterea debebant Pallauicini aliquid moliri, aut attentare contra formam decreti propria autoritate, & inscia parte, ac
 45 Rota consultata. Cum igitur Pallauicini in prædictis, & aliis plurius adductis per informantes pro Rangoni-
 50 bus ꝑ violaverint decretum, ab eo frustra exculpationem querunt, *l. exculsum, ff. de mun. prout* etiam à Breuibz Sanctissimi Domini nostri, quæ mandant pecunias solui iuxta decretum Royale, pro cuius executione emanant.
 55 Non obstat, quod dicitur non constare de interesse Dominorum de Rangonibus ad impugnandum istam exactionem ex capite attentatorum, quia pro reuocacione ꝑ attentatorum sufficit sola litis pendencia
 60 aliaque probatio iuris litigantis, Franc. in cap. 2. rum. 3. ut lit. pendens in 6. Lancellot. de atten. p. r. 2. cap. 4. ampliat. 6. & non obstat, dum dicitur constare de non iure ipsorum, & propterea non esse ad eorum insti-
 65 tiam reuocanda attentata, Calfid. dec. 5. nu. 4. de restitu. ꝑ soluti. ꝑ quia cum lis pendat indecisa, de nullius est
 70 Decisiones Papales

ius iare potest dici constare, & sufficit, quod exceptio non iuris indiget discussione ad effectum, quod non retardet reuocacionem attentatorum, Paleot. dec. 37. etia. Lancel. de atten. par. 1. cap. 24. quæst. 1. nu. 62. debet enim constare de notorio non iure per confessionem, vel rem indicatam, non ex aliis probationibus, vt latè per Lancellot. n. 64. cum pluribus seq. & n. 82. ac 84. Vbi etiam ꝑ constaret de notorio non iure Dominorum de Rangonibus, itavt ad eorum instanciam non essent reuocanda attentata, reuocaretur ex officio propter spectatam iurisdictionem, Rot. dec. 2. ad fin. de restitu. sol. in nov. Franc. in cap. bene sub nu. 35. de appell. Mil. in ver. nomen. lare pendente, & præsertim ob spectum inhibitionis Ro-
 10 lis, vt fuit dictum in vna Senogallien. attentatorum coram fidel. rec. Clem. VIII. relata per Lancellot. vbi supra num. 55. Declaratio quam fecit D. Alphonssus non fuit habita in consideratione apud Dominos, quia illa non potest deferuire pro declaratione, cum attentata sint clara, neque pro purgatione, quia ille non est modus
 15 putgandi attentata.

ANNOTATIO.

- 1 Arbitrium ꝑ ad effectum reiciendi attentata non intrat, 1a quando attentata sunt clara, Rot. dec. 237. n. 1. par. 1. in reuoc. & dec. 237. n. 3. par. 2. in reuoc. quando verò sunt turbida, intrat arbitrium, vt fuit dictum in C. Saragustana diuemb. rationis coram Cardin. Sacro in premiss. penes Marched. de commiss. to. 3. fol. 198. & in Conchen. Cappellana 3. Nouemb. 1617. coram R. P. D. Verolipio. Item etiam intrat arbitrium ad effectum reiciendi attentata, quando illa dependunt à cognitione negotij principalis, vel aliis di-
 20 minuentur cultus diuini, vel quando constet de non iure petentis reuocacionem per rem indicatam, vel per confessionem partis, ita fuit dictum in prædicta Casaragustana.

Olinicus Tractamentum.

Vfcellen. Spoliorum, seu Donationis.

Luna 10. Martij 1610.

ARGVMENTVM.

Arbitrium quando intret pro sananda nullitate examinis testium.

S V M M A R I V M.

- 1 Arbitrium intrat pro sananda nullitate examinis testium, quando hinc inde sunt data interrogatoria, & latè sub nu. 11.
- 2 Interrogatoria si non sunt data, imputandum est parti, quæ ea dare non curauit.
- 3 Arbitrium tenet magis intrare pro sanatione examinis testium, quando ius causa principalis non fiat in depositionis testium, sed in serapenis.
- 4 Item intrat, quando depofitio testium recipit robur aliunde.
- 5 Citatio ad videndum iurare iñter durat pro iure termino.
- 6 Testes sibi iurasse intra terminum.
- 7 Reuocatio fraudis, & calumniosa potest reici, & tales processus vltioris iñst fuerit appellatum, & n. 12.
- 8 Sufficiens indicus tollitur ex adiunctis.
- 9 A reuocacione censuræ recessum per compersionem eorum eodem Iudice.
- 10 Arbitrium intrat ad sanandam nullitatem testium, quando nullitates sunt turbide.

DECISIO CCCCLXV.

Omni fuerint concordati intrare arbitrium ad effectum, vt testibus remissis talibus sit ad habenda
 Kk 3 fides,

respondetur eam fuisse terminatam de anno 1515.
per sententias Rotaes ad fauorem Dominorum de
Gongora, & propterea ꝑ per huiusmodi litem non
pulle dici inducitur aliquam malam fidem, aut inter-
ruptionem prescriptionis, ꝑ vt post Calstr. quem alle-
gat tradit Felyn. in 2. *lib. num. 17. in 14. conclus. de prescrip.* Soc. *conf. 47. in fin. lib. 1. Couar. in reg. possessor 2. par. §. 12. num. 4. vers. secunda conclusio*, ibi, *hanc iuris fundamentum conclusioem*. & fuit scriptis dictum, signanter autem in Lucana Decanatus 21. Maij 1578. coram scil. rec. Clem. VIII. in Romana Casalis Longhezze ꝑ Martij 1591. coram bo. me. Card. Seraphino, & in causa Eugubina S. Petri 26. Aprilis 1596. coram Illustriss. Card. Pamphilo. Nec facit replicatio, quod lis ꝑ fuisse terminata cum defensore Ecclesie minus legitimo, & ob id sententias vi nullas ad istum effectum non suffragari, quia sententia non fuerint lata contra Ecclesiam, sed inter partes tunc litigantes, ꝑ deinde pro illarum validitate sufficit fuisse latus citatis illis, contra quos actio dirigebatur, licet non prejudicent aliis non citatis, Bald. in l. ab eo n. 17. *C. quomodo & quando iudex cum concordantibus cumulari* per Gabr. de er. *in l. m. 310. & per Surd. de off. 21. §. 6. n. 15.* fuit dictum in causa Monis Regalis, seu Caranien. de anno 1607. coram R. P. D. meo Decano, & propterea Rota in decis. in hac causa facta 12. Ianuarij 1594. dixit sententias vi latus cum non legitimo defensore Ecclesie non preiudicare, sed non dixit, quod respectu partium, inter quas litigabatur, non essent validas, & quod non suffragarentur ad ostendam molestias illas contra possessoris, fuisse reiectas, & repul-
sas, itavt neque fuerint inducta mala fides, neque impedi-
tus cursus prescriptionis. Nec potest Ecclesia iuari
motione litis ad interrompendam prescriptionem, &
impugnare sententias super ea latus, quia ꝑ approban-
do litem debet illam approbare cum omnibus suis qua-
litatebus, & sic cum sententis latis ad fauorem posses-
soris, *Item queritur ꝑ de admitt. aut litem ab uno in prin.*
ꝑ de leg. 2. c. offic. de instum. & quod dicitur iudicium, ꝑ
cur contractum posse elaudicare ꝑ fauorem Ecclesie, ac
minoris, procedit quantum ad hoc, vt possint eligere,
an velint stare iudicio, & contractui, vel ne, non autem
possint actum diuidere pro parte illi approbato, & im-
probo pro parte, sed debent totum approbare aut im-
probare, vt in minore dicit Bal. *l. 1. o. c. 32. lib. 2. Tiraq.*
de retr. conuent. ad fin. n. 48. Surd. conf. 176. sub n. 31. Ne-
que ex illa lite possunt de falso argui testes, qui dicunt
non vidisse, neque audivisse aliquid in contrarium, quia
lis fuit, vt dictum est, finita de anno 1515, itavt pro-
pter eius antiquitatem sit verisimile, quod notitiam
non habuerint, præsertim quia lis non agebatur in par-
tibus, sed in Curia, & non cum solventibus decimam,
seu cum Ecclesiis, sed cum aliis rectoribus, & propterea be-
ne poterunt dicere, quod non viderunt, aut audie-
runt aliquid in contrarium, hoc est, quod aliquid non
viderint, neque audierint, per quod Domini de Gon-
gora fuerint impediti, aut turbati in sua quasi posses-
sione exigendi decimas. Minus obstat lus mora de anno
1569, quia in ea agebatur de augmento scilicet Eccle-
sie, & de quodam prandio, quod petebant Incolæ,
quando deferebant decimas ad hortem Dominorum,
vt apparet ex decreto Consilij Regij nuda petitione
per D. Antonium fuisse, & mandu ad illam litem per
Nicolas dæo, vnde tantum dicitur, quod solutio deci-
marum fuerit in hoc iudicio controuersa, quod potest
Ecclesie, & Incolæ præsumptum esse, si solutio in vi
fundamentum fuit intentionis, & sic illa sententia ne-
dum non interrompit possessionem petentium deci-
mas, imò eam maxime fouet, & comprobat. Non obstat
productio Priuilegij Vrbani facta pro parte Dominorum
de Gongora, ex qua dicunt aduersarij non solum tolli
et inmemorabilem, ꝑ que cessat dato certo initio, sed

etiam præsumptionem ꝑ alterius tituli, vt in Seguntina ꝑ
dimidie annate coram R. P. D. meo Manzano, quia
Domini pro responsione amandauerunt Priuilegiū
hoc nunquam in partibus, vel in Curia fuisse allegatū
pro titulo semper autem fuisse allegatum inmemora-
bilem cum fama priuilegij in genere, Priuilegium verò
Vrbani, vii notorium fuisse per procuratorem hic in
Curia extra datum ab alio processu alterius cause ad
iustificandum secundam remissionem, & ostendendum
materiam non esse impertinentem, quia ex d. priuile-
gio ostendebatur Sedem Apostolicam esse solam si-
milis concedere, & ita fuit exhibitum pro fumo remis-
sionis, vt dicitur in decisione tunc facta, & si in illo iu-
dicio fuisse productum priuilegium pro titulo, fuisse
denegata remissio pro inmemorabili, quia titulus il-
li repugnasset, ex quibus intrat regula, quod ꝑ produ-
ctio ad vnum finem facta non obstat producenti quo-
ad alium, & diuersum, *Græc. conf. 14. n. 17. lib. 1. dicit Rota*
in vna Bononien. de Budiculis 21. Nouembr. 1578.
coram bo. me. Cardin. Seraph. & in causa Valeriana De-
cimarum de Gandia 17. Martij 1604. coram Illustriss.
Cardin. Pamphilo, & ꝑ l. quia fuit facta per compul-
sum, *Caputæ. de off. 193. n. 1. par. 1. fuit dictum in causa 9*
Burgen. Abbatum 12. Maij 1586. coram Illustr. Cardinali
Pamphilo, & in Mediolanen. de curis aquarem 4. No-
uembr. 1609. coram me. Accedit, quod in omni even-
tū ex illa productione priuilegij, quod non fuit ꝑ prin-
cipali transmissum, sed vi notorium in Curia tereptū,
vt dictum est, ꝑ procuratore ꝑ facta resultaret tacita
ciusdem procuratoris confessio, quæ non debet plus
operari, quam ex pressa, ꝑ vnde tanquam voluntaria non
nocet domino, Paul. de Calstr. in l. non solum n. 2. de pretor.
Agid. de off. 119. n. 1. & non debet excludere ꝑ presump-
tionem alterius tituli, quemadmodum excluderet, si ef-
fect facta ab ipso tempore principali, cum ex prædictis non
habet aliquam presumptionem communicationis cum
ipso, aut rati habitiois. Non obstat præsentia mala fide
educta ex eo, quod testes dicant Dominos de Gongora
percepisse decimas tamquam Abbates, quia cum ef-
fense meri laici, & vxorati, & testes hoc sciunt, intelligi
debet, quod perceptor sit inlar, & similitudinem
Abbatum, ꝑ prout denotat illa dictio, tamquam, deno-
tans similitudinem, & improperitatem, Rolin. conf. 60.
n. 43. lib. 2. & ꝑ dicta testium sunt adiuuanda, non cau-
landa, Bal. in l. de quibus sub n. 235. ff. de legib. Alex. conf. 3.
n. 12. lib. 1. Calstr. de off. 3. n. 5. de probat. Vltre quod ꝑ im-
memorabilis excludit omnem presumptionem male
fidei, Oldr. conf. 244. sub n. 1. vers. præsertim cum quæ possi-
des. Alex. conf. 24. n. 18. in l. in prædictis lib. 5. Surd.
conf. 125. n. 9. imò ad hoc sufficit cursus temporis 30. vel
40. annorum vt fuit dictum in Romana census 4. In-
uij 1610. fol. 61. & Romana incendij ead. die fol. 67. l.
fin. vbi Bart. & Salic. C. unde vi. Alex. conf. 151. n. 7. lib. 2.
Dec. conf. 538. n. 13. Abb. conf. 89. sub n. 5. vers. & debet huc
actu presumi par. 1. Afflic. de off. 41. n. 12. & fuit dictum in
D. Valentina Decimarum de Candia coram Illustriss.
mo Cardinali Pamphilo.

ANNOTATIO.

- a Roc. passim ꝑ sequitur doctrinam Felyn. in *cap. dist. n. 17. l. 1.*
vers. 14. conclusio de prescrip. quod non interrompatur pre-
scriptio per licentiam qua dæo succubuit, vt in decis. 134.
n. 6. par. 1. diuers. de off. 102. n. 21. & de off. 107. n. 2. &
de off. 145. n. 16. Roc. de off. 728. n. 6. par. 2. in recent. fuit plene
dictum in Lucanien. Archiepiscopatibus 2. Maij 1604.
coram R. P. D. Burzato. Hoc enim non procedit, quando
sententia lata est nulla, vel iniusta, quia talis sententia
non tolleret interruptionem inducā per motionem litis,
ita fuit dictum in Romana Censu 9. Iulij 1596. coram
bo. me. Orano, & prius in Tolentina decimarum 21. Maij
1581. coram bo. me. Argonno. Idem etiam est dicendum,
si à defensoribus fuisse appellatum, vt fuit dictum in dicta

16 b
Romana Confessio requiritur tamen, quod appellatio fuerit
prosequuta, Scraph. *decis. 101. n. 14. et decis. 101. n. 14.*
Claudius p. contractus fuit Ecclesia, Sand. *decis. 6. n. 5.*
17 a
17 b
17 c
17 d
17 e
17 f
17 g
17 h
17 i
17 k
17 l
17 m
17 n
17 o
17 p
17 q
17 r
17 s
17 t
17 u
17 v
17 w
17 x
17 y
17 z
17 aa
17 ab
17 ac
17 ad
17 ae
17 af
17 ag
17 ah
17 ai
17 aj
17 ak
17 al
17 am
17 an
17 ao
17 ap
17 aq
17 ar
17 as
17 at
17 au
17 av
17 aw
17 ax
17 ay
17 az
17 ba
17 bb
17 bc
17 bd
17 be
17 bf
17 bg
17 bh
17 bi
17 bj
17 bk
17 bl
17 bm
17 bn
17 bo
17 bp
17 bq
17 br
17 bs
17 bt
17 bu
17 bv
17 bw
17 bx
17 by
17 bz
17 ca
17 cb
17 cc
17 cd
17 ce
17 cf
17 cg
17 ch
17 ci
17 cj
17 ck
17 cl
17 cm
17 cn
17 co
17 cp
17 cq
17 cr
17 cs
17 ct
17 cu
17 cv
17 cw
17 cx
17 cy
17 cz
17 da
17 db
17 dc
17 dd
17 de
17 df
17 dg
17 dh
17 di
17 dj
17 dk
17 dl
17 dm
17 dn
17 do
17 dp
17 dq
17 dr
17 ds
17 dt
17 du
17 dv
17 dw
17 dx
17 dy
17 dz
17 ea
17 eb
17 ec
17 ed
17 ee
17 ef
17 eg
17 eh
17 ei
17 ej
17 ek
17 el
17 em
17 en
17 eo
17 ep
17 eq
17 er
17 es
17 et
17 eu
17 ev
17 ew
17 ex
17 ey
17 ez
17 fa
17 fb
17 fc
17 fd
17 fe
17 ff
17 fg
17 fh
17 fi
17 fj
17 fk
17 fl
17 fm
17 fn
17 fo
17 fp
17 fq
17 fr
17 fs
17 ft
17 fu
17 fv
17 fw
17 fx
17 fy
17 fz
17 ga
17 gb
17 gc
17 gd
17 ge
17 gf
17 gg
17 gh
17 gi
17 gj
17 gk
17 gl
17 gm
17 gn
17 go
17 gp
17 gq
17 gr
17 gs
17 gt
17 gu
17 gv
17 gw
17 gx
17 gy
17 gz
17 ha
17 hb
17 hc
17 hd
17 he
17 hf
17 hg
17 hh
17 hi
17 hj
17 hk
17 hl
17 hm
17 hn
17 ho
17 hp
17 hq
17 hr
17 hs
17 ht
17 hu
17 hv
17 hw
17 hx
17 hy
17 hz
17 ia
17 ib
17 ic
17 id
17 ie
17 if
17 ig
17 ih
17 ii
17 ij
17 ik
17 il
17 im
17 in
17 io
17 ip
17 iq
17 ir
17 is
17 it
17 iu
17 iv
17 iw
17 ix
17 iy
17 iz
17 ja
17 jb
17 jc
17 jd
17 je
17 jf
17 jg
17 jh
17 ji
17 jj
17 jk
17 jl
17 jm
17 jn
17 jo
17 jp
17 jq
17 jr
17 js
17 jt
17 ju
17 jv
17 jw
17 jx
17 jy
17 jz
17 ka
17 kb
17 kc
17 kd
17 ke
17 kf
17 kg
17 kh
17 ki
17 kj
17 kk
17 kl
17 km
17 kn
17 ko
17 kp
17 kq
17 kr
17 ks
17 kt
17 ku
17 kv
17 kw
17 kx
17 ky
17 kz
17 la
17 lb
17 lc
17 ld
17 le
17 lf
17 lg
17 lh
17 li
17 lj
17 lk
17 ll
17 lm
17 ln
17 lo
17 lp
17 lq
17 lr
17 ls
17 lt
17 lu
17 lv
17 lw
17 lx
17 ly
17 lz
17 ma
17 mb
17 mc
17 md
17 me
17 mf
17 mg
17 mh
17 mi
17 mj
17 mk
17 ml
17 mm
17 mn
17 mo
17 mp
17 mq
17 mr
17 ms
17 mt
17 mu
17 mv
17 mw
17 mx
17 my
17 mz
17 na
17 nb
17 nc
17 nd
17 ne
17 nf
17 ng
17 nh
17 ni
17 nj
17 nk
17 nl
17 nm
17 nn
17 no
17 np
17 nq
17 nr
17 ns
17 nt
17 nu
17 nv
17 nw
17 nx
17 ny
17 nz
17 oa
17 ob
17 oc
17 od
17 oe
17 of
17 og
17 oh
17 oi
17 oj
17 ok
17 ol
17 om
17 on
17 oo
17 op
17 oq
17 or
17 os
17 ot
17 ou
17 ov
17 ow
17 ox
17 oy
17 oz
17 pa
17 pb
17 pc
17 pd
17 pe
17 pf
17 pg
17 ph
17 pi
17 pj
17 pk
17 pl
17 pm
17 pn
17 po
17 pp
17 pq
17 pr
17 ps
17 pt
17 pu
17 pv
17 pw
17 px
17 py
17 pz
17 qa
17 qb
17 qc
17 qd
17 qe
17 qf
17 qg
17 qh
17 qi
17 qj
17 qk
17 ql
17 qm
17 qn
17 qo
17 qp
17 qq
17 qr
17 qs
17 qt
17 qu
17 qv
17 qw
17 qx
17 qy
17 qz
17 ra
17 rb
17 rc
17 rd
17 re
17 rf
17 rg
17 rh
17 ri
17 rj
17 rk
17 rl
17 rm
17 rn
17 ro
17 rp
17 rq
17 rr
17 rs
17 rt
17 ru
17 rv
17 rw
17 rx
17 ry
17 rz
17 sa
17 sb
17 sc
17 sd
17 se
17 sf
17 sg
17 sh
17 si
17 sj
17 sk
17 sl
17 sm
17 sn
17 so
17 sp
17 sq
17 sr
17 ss
17 st
17 su
17 sv
17 sw
17 sx
17 sy
17 sz
17 ta
17 tb
17 tc
17 td
17 te
17 tf
17 tg
17 th
17 ti
17 tj
17 tk
17 tl
17 tm
17 tn
17 to
17 tp
17 tq
17 tr
17 ts
17 tt
17 tu
17 tv
17 tw
17 tx
17 ty
17 tz
17 ua
17 ub
17 uc
17 ud
17 ue
17 uf
17 ug
17 uh
17 ui
17 uj
17 uk
17 ul
17 um
17 un
17 uo
17 up
17 uq
17 ur
17 us
17 ut
17 uu
17 uv
17 uw
17 ux
17 uy
17 uz
17 va
17 vb
17 vc
17 vd
17 ve
17 vf
17 vg
17 vh
17 vi
17 vj
17 vk
17 vl
17 vm
17 vn
17 vo
17 vp
17 vq
17 vr
17 vs
17 vt
17 vu
17 vv
17 vw
17 vx
17 vy
17 vz
17 wa
17 wb
17 wc
17 wd
17 we
17 wf
17 wg
17 wh
17 wi
17 wj
17 wk
17 wl
17 wm
17 wn
17 wo
17 wp
17 wq
17 wr
17 ws
17 wt
17 wu
17 wv
17 ww
17 wx
17 wy
17 wz
17 xa
17 xb
17 xc
17 xd
17 xe
17 xf
17 xg
17 xh
17 xi
17 xj
17 xk
17 xl
17 xm
17 xn
17 xo
17 xp
17 xq
17 xr
17 xs
17 xt
17 xu
17 xv
17 xw
17 xx
17 xy
17 xz
17 ya
17 yb
17 yc
17 yd
17 ye
17 yf
17 yg
17 yh
17 yi
17 yj
17 yk
17 yl
17 ym
17 yn
17 yo
17 yp
17 yq
17 yr
17 ys
17 yt
17 yu
17 yv
17 yw
17 yx
17 yy
17 yz
17 za
17 zb
17 zc
17 zd
17 ze
17 zf
17 zg
17 zh
17 zi
17 zj
17 zk
17 zl
17 zm
17 zn
17 zo
17 zp
17 zq
17 zr
17 zs
17 zt
17 zu
17 zv
17 zw
17 zx
17 zy
17 zz

Officinarum Praeparationes.

Viburnetana Dotis.

Дума 7. Июль 1610.

ARGVMENTVM.

Dos rectè soluitur focero. Dos probatur soluta
 ex coniecturis, de quibus in decisione.

SUMMARY

- 1 Socero dei recte soluitur.
2 Adiacens quando finitima intra matrimonij.
3 Dos datur pro auctoribus matrimonij.
4 Dos debet esse apud eum qui intra finitima.
5 Solutio cessatur si la ex causa praeviolata, de qua ap-
6 pare.
7 Pluralitas debitorum non presumitur.
8 Solutio causa probatur ex omnicuriae.
9 Dotum solutio praesumitur ex concurrens et temporis.
10 Item ex praesentibus alimenterum & n. 14.
11 Quia facilius probatur, & praesumitur, quoniam sub-
12 stantia.
13 Libro scripto si persona bene informata, & legali valde
14 deferendum est.
15 Et tanto magis postquam scribens est mortuus, quia mori
16 augeat fidem scripturae.
17 Liber primus facit fidem concurrente maxime verifi-
18 catione.

DECISIO CCCCLXVIII.

[illegible]

cent, etiam Domini vltra partitam scutorum 500.
quam non contrecutuerunt Comites de Marciano, ap-
probauerunt tantum aliam scutorum 2800. de qua con-
stat ex confessione Comitis Ludouici 25. Maij 1600.
que ꝛ licet non exprimat, prefatum debet ex causis pre-
ambula ꝛ promissionis doris, cum de alia non appareat,
Bart.in *Laminis*. *q. de verborum obligat.* Conf. 122. n.
5. circa med. lib. t. Aym. conf. 52. m. 1. ꝛ 53. n. 11. fuit di-
ctum in vna Romana Vinca 29. Nouembre. & 10. De-
cembr. coram Illustri. Card. Pamphilio, ꝛ Pluralitas 6
enim debitorum non praeiudicat, Bald.in *li. neque nata-*
len. 8. *C. de probat.* conf. 144. in fin. lib. 2. la. Conf. 63. m. 6.
lib. 2. Aym. ob. supra. Prefertim quia concurrunt admi-
nícula, ꝛ coniectura ponderata per informantes. Ex
coniectura enim probatur ꝛ causa solutionis, ꝛ tenuit ꝛ
Rot. in vna Romana pecuniaria 21. Octobris 1576. co-
ram Rebufforio. Coniectura autē defumitur ꝛ ex diu.
turnitate temporis doris promissa. Com. conf. 5. m. 3.
ver. *pari autem, q. fortius ratione.* Par. de Caltr. conf. 58.
post. 4. lib. 2. Corn. conf. 77. n. 3. circa med. ver. *de idem*
non esse obsequium lib. 4. Dec. conf. 595. m. 9. in fin. *Calcan.*
conf. 23. m. 5. circa med. ver. *non est verisimile.* Par. conf. 37.
n. 1. lib. 4. Item ꝛ ex promotione alimentorum facta ipsi 9
Solus, ꝛ Bald.in *rub. C. de priuileg. ad Soc.* conf. 81. m. 3.
lib. 1. qui de communi, late Cephal. conf. 448. n. 3. ꝛ seq.
quos coniectura adducunt Doctores ad praeiudican-
dum adum solutionis, vnde fortius debent concludere
causam solutionis, ꝛ quia qualitas facti facilius probatur,
quam substantia, glo. in *l. deo scripta* in v. *et. non*
uerba f. de leg. 1. Ang. & post eum Alex. in *l. si certis annis*
C. de pail. Dec. conf. 197. m. 4. coram alijs per Sutherland. 68.
n. 7. ita etiam facilius praeiudicat, Cephal. conf. 297. n. 10.
lib. 2. Accedit libet rationum hereditatis Comitis Ludo-
uici, in quo dicta parca defecit deinde ad compnionem
doris D. Sulpizij, ꝛ cui libito Domini multum defec-
ebant vti scripto apertione famulati Comitum de Mar-
ciano bene informata, legali, ac fide digna, Bal. conf. 156.
n. 3. circa med. ver. *q. autem non patet* lib. 3. Soc. conf. 87. n.
2. lib. 4. Guidop. conf. 44. t. n. t. fuit dictum in vna Cle-
ritaris Cancelli bonorum 8. Nouembre 1589. coram Illu-
strissimo Cardin. Pamphilio, ꝛ quia motus fuit ante
motum iudicium, mores enim scribentes multum au-
get fidem scripturae, Bart. in *l. admodum* n. 27. ff. *de iure*
uerborum. Fulgo. conf. 332. n. 10. Dec. conf. 42. m. 6. Soc. conf. 187.
n. 6. circa med. ver. *non parum est admodum.* Aym. conf. 6. m. 5.
Bero. q. 61. n. 7. fuit dictum in vna Romana
extinctionis census 28 & 20. Maij 1581. relata inter di-
uer. *dec. ob. par. 1.* Maxime, quia ꝛ ex supra dictis hoc
habet maximum verisimilitudinem, quia stante libe-
petuatur facit fidem, Dec. qui alios allegat conf. 150.
post. n. 2. Aym. conf. 158. n. 9. ver. *ex quo verisimilitudine.*
Mandol. in *reg.* 18. q. 8. n. 5. fuit dictum in vna Pisci-
detolutionis bonorum relata inter diuer. *dec. conf.* 776. per.
t. in quia etiam fuit additum hoc maxime procedere,
vbi agitur de aliquo declarando, prout hic, in quo
causa cessat solutio. Ponderabat etiam informantes
qualitates libi, & eius adminicula, ex quibus prom-
piores reddebatur Domini ad praestandum fidem di-
ctae partiz eo modo adnotat. Quia tamen Clementi-
ni precedebant non solum probare solutionem scuto-
rum 2800. sed quod essent soluti pro residuo, inde
inferebatur ad solutionem totius totius, Rota super hoc
nihil statuit, sed orduisuit, vt particulariter dubitarem,
An d. partiz fuerit pro residuo soluta.

ANNOTATIO.

- 2 Alumnorum + praefationem esse coniecturam davis fo- 14
latz dixit Rota in *dispositio*, p. 2. *dispositio*, & *dispositio*, 124.
fo. 124. *dispositio*, & non esse leum dixit Rota in Ter-
reincindito 106. 4. Aprilis 1697, coram R. P. D. Pamphilio,
& saltem iuncta cum aliis iudicatur, ut fuit dictum in

Bononiensis. Decis. 15. Februarij 1619. coram bo. me. Andrea; sed quod d. coniectura non sit valde virgens, praeteritum si sit sola, dixit Rot. decis. 183. sub n. 1. 3. par. 1. in reced.

Olimarius Beltramius.

Hispalen. seu Nullius Decimarum de Ayamonte.

LXXX 14. Junij 1610.

ARGUMENTVM.

Iura quando dicantur in forma probanti.

SVMMARIVM.

- 1 Exemplum exempli non probat.
- 2 Procedit etiam, quando primum exemplum esse formatur, & legitime exemplatum.
- 3 Item etiam si secundum exemplum fuisse solemniter, & legitime extraxit.
- 4 Iura extraxit lux pendente nemine citato non sunt in forma probanti.
- 5 Observantia patet suppleri defectum scripturae, non tamen potest facere, quod illa sit authentica, & in forma probanti.
- 6 Observantia tribuit robur scripturae, etiam si non constet de observantia in omnibus capitulis, & etiam contra tertium, n. 7.
- 7 Intra possunt esse formae extraxit, & tamen non esse in forma probanti.

DECISIO CCCCLXIX.

DWhitani, an iura pro parte Dominorum Marchionum producta sint in forma probanti, & Domini quoad scripturam concedit anni 1263. negativè responderunt, quia non fuit extraxit a scripturis originalibus, sed fuit exemplum exempli ab alio exemplo exempli, & propterea non probat, l. 3. §. de his. nec. C. de divers. rescriptis. Dec. post alios in auct. si quis in aliquo sub n. 30. vers. contrarium, ubi de communi, C. de edend. Alex. conf. 118. n. 4. lib. 1. Caput. decis. 134. n. 1. par. 1. fuit dictum in Montis Regalis iurisdictionis 24. Novembre. 1597. coram R. P. D. meo Decano, & in Mediolanen. decursus a. Aquatius 4. Nouembis praeteriti coram me. * Quod 2 † procedit etiam si exemplum, à quo scriptura extrahitur, sit formatur, & legitime exemplatum, Alex. decis. conf. 118. par. 4. & dixit Rota in vna Regien. precedentia 20. Decembre 1582. relata inter diversitas dec. 731. par. 1. & fuit dictum in illa Mediolanen. decursus Aquatius, licet exemplum, à quo desumpta fuit scriptura, de qua agitur, non esset tale, ut fuit resolutum 9. Maij 1581. coram for. rec. Clemens. VIII. & † habet locum etiam si scripturae, de cuius fide agitur, fuisset solemniter, & legitime exemplata, Put. decis. 159. n. 4. lib. 1. §. 142. n. 3. lib. 3. & dixit Rota in illa Mediolanen. quod tamen non 4 euenit in casu isto, quia † fuit extraxit lite pendente nemine citato, ita ut etiam ex hoc nomine fidem non mereatur d. Autenti. si quis in aliquo, ubi Decius n. 9. §. 10. Rot. decis. 1 de fid. instrum. in nou. Mohod. decis. 8. rec. sit. & exemplatio patitur alios defectus, de quibus per informantes pro parte Capituli Observantia, & adminicula, quae cumulantur, non faciunt ad dubium, in quo §. quæritur, an scriptura sit in forma probanti, † quia licet possint suppleri defectum scripturae ad effectum, ut b illi fides adhibeatur, † Caput. decis. 114. & dicitur in Gerundin. beneficij de Ceruiano 4. Junij 1604. coram

bo. me. Litta, quæ ex aduerso datur, non tamen possunt murare substantiam, seu qualitatem scripturae, & facere, quod scriptura informis, & minus solemnis sit authentica, & in forma probanti: quoad duas sententias anni 1491. & 1496. Dominis visum fuit eas esse in forma probanti, quia duæ reperiuntur extractiones, quarum prima fuit facta coram Praetore contenta in processu literæ C. & contra illam bene procedunt oppositiones ex aduerso datur, verum ista extrahone nõ vitur procurator bo. me. Marchionis dominus litis effectus, sed altera facta coram Iudice compulsoiiali Rotali, quæ continetur in alio processu signato litera B. contra quæ nihil obicitur: Sententia, testes, & alia iura extraxit ab Alphonso Seuariego, quæ continentur in processu signato litera D. dixerunt Domini esse in forma probanti, quia obiectio in Rota facta de anno 1583. quod non apparet Seuariegum esse aduarium, cessat postquam de anno sequenti fuit doctum ipsum fuisse successorem in officio Notarij rogati. Contra prouisiones Regias nihil releuans deducitur, & Rota de anno 1583. habuit eas pro legitime extraxit, & compulsiu, ut patet in decis. ex aduerso data, ubi, quoad reliquos processus, praeter illos, in quibus sunt compulsiu, quædam regie prouisiones. Super sententia lata de anno 1509. exhibita coram Iudice Ciuitatis Hispalen. de anno 1518. non est laborandum, quia pars ea non vitur, & decisio in ea non fundatur, sententia enim anni 1518. de qua loquitur decisio, est sententia lata in Regia Audiencia super arte Saponaria. Exceptio subreptionis, quæ datur contra conuersiones lulij II. & Leonis X. ultra quod nõ probatur, non facit ad dubiū, † quia hodie agitur de forma probanti, & pars non controuertit, quod non fuerit formiter extraxit ex Registris Apostolicis, prout & dispensationes Apostolicæ in actis exhibita.

ANNOTATIO.

- a Et ibi dixi.
- b Observantia tribuit robur scripturae etiam alijs informi, Rot. decis. sub n. 1. par. 2. in reced. & decis. 303. sub n. 2. eadem cap. 2. in reced. & decis. 481. n. 6. & n. 1. par. 1. in reced. etiam si non constet de observantia scripturae in omnibus capitulis in ea contentis, Rot. decis. 303. n. 5. par. 4. in reuol. & etiam si observantia fuerit contra tertium, ut fuit dictum in Ferrazien. Bonorum. seu Palatij 21. Aprilis 1603. coram Cardinali Mellinonid. quoad hoc in contrarium fecit Rot. decis. 373. sub n. 8. vers. finem par. 1. decis.

Olimarius Beltramius.

Romana Retraçtus.

Veneris 18. Junij 1610.

ARGUMENTVM.

In iudicio retraçtus est necesse facere depositum infra annum etiam pendente lite super vicinitate, quando vicinitas est deducta in iudicium per modum exceptionis, & incidentis, non autem principaliter.

SVMMARIVM.

- 1 Retraçtus volens eipote Bulla Gregoriana tenetur facere depositum infra annum.
- 2 Fama Bulla Gregoriana ad tempus seruanda est.
- 3 Retraçtus volens debet facere depositum infra annum etiam pendente lite super vicinitate.
- 4 Quod pendente lite super vicinitate, an interim extraat tempus ad dependendum.
- 5 Lit super vicinitate potest conueneri principaliter, & incidenter.

6 Iud

- 6 *Indicium est dimittendum ex persona aliorum.*
 7 *Judicium declaratur ex presequuntur.*
 8 *Exceptio non facit causam de per se, sed de ea indicatur, ut de principali.*
 9 *Motio non fit ex separatis.*
 10 *Super exceptionem non est necesse pronunciare.*
 11 *Possit tamen Index pronunciare, si vult, & n. 16.*
 12 *Pronunciare sufficit super principali, quia de necessitate, & tacite tenetur pronunciare super incidenti.*
 13 *Incidenti assensum naturam sua causa principalis.*
 14 *Nullos incidentes deducta assensum naturam appellationis, & secundum eam regulatur, licet secus si principaliter deducatur.*
 15 *Viciniorum indicium est praeiudiciale iudicio retrahitur.*
 16 *Præiudiciale iudicium pendente superiorem est in alio, & num. 17.*
 Et quando dicatur indicium præiudiciale, & n. 17.

DECISIO CCCCLXX.

Domini recedentes a decisione facta sub die 27. Ianuarij præteriti resolverunt, quod D. Petrus de Valle tenebatur facere depositum infra annum, ut requirit constitutio Gregoriana, cuius vigore, cum vellet tetrahe domum, de qua agitur, deiecit omnino & eius formam adimplere, & sicut requisita, & fructus de rog. iur. lib. 6. Bar. n. 1. 5. quod autem an præter. ff. ne quid in suum pub. cum cumulat per Sterd. decis. 168. num. 11. quod depositum t. fieri debet etiam, quando controversia super retractu fuit iudicio deducta iuxta observationem Cameræ, quæ præsupponitur. Non obstat, quod fuerit negata qualitas vicinitatis, ex qua t. oritur ut tetrahendi, & propterea, dum ea discutitur, non videtur currere tempus datum ad deponendum iuxta decisionem Put. & alia allegata, quia Domini dicebant controversiam t. super vicinitate posse dupliciter contingere, principaliter, & de per se, aut incidenter, & per viam exceptionis, iuxta notam in L. c. de ord. iud. in l. 2. C. de ord. legum. & in cap. 1. ad us. secundum primum modum licet erat in causa decis. Put. ibi enim fuerant duo in re tracta iudicia, & contigebat dilargire de vicinitate in iudicio separato a iudicio retractus, ut ex lectura dictarum decisionum patet, & præsertim in decis. 10. & 20. o. lib. 2. Et hodie verificatur in facto per exhibitionem duarum commissionum duarum, & sententiarum separatim basorum in utroque iudicio. In causa autem, de quo agitur, fuit vnicum iudicium super retractu intentionem, ut indicat moventium. Intentionem t. eorum aduersus, cuius persona metricandum est iudicium, l. 1. ff. si par. hered. pu. Cassid. decis. 1. m. 2. de iud. exhibito deprehenditur. Specul. de libel. exceptis, l. 1. in princ. Host. in iur. iud. in d. princ. in l. ad u. C. de edend. & in cap. fin. de libel. oblat. Hoc etiam indicat tota series processus relata facta in causa declarati, quale iudicium fuerit motum, Abb. in cap. eorum n. 20. vers. debet enim intelligi de iud. Felynus Rub. de præter. n. 8. fuit dictum in vna Bononiensi. In iudicium vltima Ianuarij 1578. coram Illustre. Cardina. Lanceoloni. Negatio autem vicinitatis in causa isto non facit aliud iudicium a iudicio retractus, & cum exceptio non faciat causam de per se, sed de ea iudicetur, ut de principali, Bald. in l. 3. in add. n. 6. ff. ad exhibendum, & sic vincum iudicium, Paul. de Cast. in l. i. ius præter. sub n. 6. ff. de iur. iur. cap. & iur. iur. Ex t. quo dicebat Domini omo posse ioceri t. a causa decisionum Putei ad casum, qui agitur omnino duersus, l. Papinianus ex alijs ff. de minor. l. i. marian. la t. vbi Bald. C. de donat. inter vir. & uxor. Non obstat, quod dicatur informantes pro D. Petro non posse considerari duersitatem rationis inter vtrumque casum, quia imò maxima viget, quando eorum quid incidenter, & per viam exceptionis

deducitur, non est necesse super eo pronunciare, nec 10 pronunciari solet, & d. l. 1. vbi Bald. in l. i. sub n. 9. Paul. de a. Cast. in princ. C. de ord. legum. idem Paul. de Cast. in d. l. i. sub præter. sub n. 6. Abb. in cap. 1. n. 11. circa fin. de ord. legum. vbi Imol. n. 4. & sub n. 6. vers. sed an sit necess. dicit quod ita commouitur teneatur, Berton. vers. 3. 4. sub n. 8. vers. sed quando exceptio lib. 3. Rim. sen. conf. 377. n. 8. cum segg. Alio an præter. 5. 18. cap. 3. ad fin. Fachin. lib. 1. contrarium. iur. 4. 23. vers. prima conclusio, sufficit enim, t. quod pronuocietur super principali, quia de necessitate, & tacite cõseatur pronunciare super incidenti, Bald. in d. l. 1. n. 13. & in l. 1. n. 2. & 3. m. vbi etiam Alber. sel. 3. vers. secunda questio, & Sal. post n. 2. red. iur. Imol. in d. cap. 1. n. 6. Vnde cum vnicum sit iudicium, & vnicò fine terminandum, non est quid expectetur decisio super qualitate vicinitatis, ut currat tempus ad retrahendum, aliàs dicere eogeretur, quod tempus deponendi non curreret, nisi post finitum negotium retractus per sententiam, & rem iudicatam, quod esset valde absurdum. Accedit, t. quod incidenti assensum naturam, & qualitate 11 tem causæ principalis, ut latet per Rim. iur. conf. 655. m. 12. o. & seq. t. sic nullitas incidenter deducta per viam 13 appellationis assensum naturam appellationis, & secundum eam regulatur, licet fecus si principaliter deducatur, Ance de Burt. in cap. exhibito sub n. 16. de iud. Contard. latet in Leon. iur. 7. n. 6. eum nonnullis segg. C. ut de motum. possit. ex quo inferatur, quod vicinitas per viam exceptionis deducta non potest dici præiudiciale iudicio retractu, ita ut dum cognoscitur qualitas vicinitatis, sit super eo suspendendum, & propterea interitum non currat tempus præfixum ad deponendum, quando verò vicinitas questio principaliter mouetur in iudicio separato, vel cumulat, quod idem est ad effectum, de quo agitur, ut per Paul. de Cast. in d. l. i. sub præter. n. 6. in fin. quia iudicium t. super vicinitate est præiudiciale 14 le iudicio retractu, ut dicit decis. Put. 10. lib. 1. pendente t. iudicio præiudiciale suspendendum erat in iudicio 15 retractu, & l. l. C. si quis alius iur. probat. Anchar. conf. 62. b. n. 3. Aym. conf. 80. n. 2. & per tot. Alia, quæ est aduerso adducuntur, vel loquuntur in duersis iudicijs, vel loquuntur in terminis iuris communis, in quibus potest procedere, quod pendente line tempus non currat, & propterea non applicatur ad casum notentiam, quia depositum, ut præsupponitur, fieri debet licet etiam pendente inter vicinum, & emptorem super retractu. Et ita fuit conclusum D. Petrum fuisse obligatum infra annum a die, quo fuit venditionem facta D. Moratio deponere præteritum, neque excusari sub præterito negare vicinitatis.

ANNOTATIO.

- a Super t. exceptione licet non sit necesse, & non fuit 16 pronunciari, tamen Index potest pronunciare, si vult, ut dixit Rot. coram Sanctissimo supra decis. 150. m. 3.
 b Causa t. præiudiciale facit fieri aliam plenè, Farinac. 17 quest. crimin. 100. n. 40. & in his terminis retractus fuit dictum in Romana retractus 16. Iunij 1566. coram R. P. D. Coccino Derano, & an, & quando vna causa dicatur alteri præiudiciale, opinio declarat Farinac. conf. 5. 100. n. 79. & seq. & præsertim dicitur vna causa præiudiciale alteri quando sententia in vna causa lata præter exceptionem rei iudicatæ in alia, Farinac. post reat. dist. 4. 100. n. 79. & n. 111. & non est necesse, quod in effectu, & reuera pariat, sed sufficit, quod possibile sit posse parere. Cur. iur. iur. de communi in l. c. d. n. 156. C. de rebus. Farinac. qui alios refert dist. 1. 100. n. 130. & sub n. 10. circa non vbi refert decisionem Roralem Preter. & fuit etiam dictum in Ciuitatis Plebis Simoniz 2. Iulij 1619. coram R. P. D. Burato.

Gloria Bellarmina.

Ratina

Reatina Beneficiorum.

Veneris 18. Iunij 1610.

ARGVMENTVM.

Agitur de probando Protonotariatum per testes.

SYMMA RIVM.

- 1 Protonotariatus potest probari per testes, quando est datus ab inferiori à Papa.
- 2 Gratia Papæ potest probari per testes, si tunc eam amissionem, & n. 12.
- 3 Gratia Apostolica regulariter non probatur per testes, sed per litteras, & quando hoc non procedat, & n. 12.
- 4 Vicinus praesumitur informatum.
- 5 Confratruorum praesumitur informatum.
- 6 Testis dicitur quando sibi ad invicem contradicunt, non dicuntur falsi, sed veri est ostendendum.
- 7 Testis dicitur non est cavendum, sed adiuvandum.
- 8 Praesentio ad effectum non sibi contrarietur.
- 9 Fama probatur per testem deponentem publice dici audienti.
- 10 Valde probatur per famam.
- 11 Valor beneficii probatur per simplicem probationem.
- 12 Testium numerus supplet defectum.

DECISIO CCCCLXXI.

De 10. Iunij 1608. fuit resolutum gratiam Ioannis Baptiste fuisse iustificatam, remansit tamen difficultas in Protonotariatu Fabij Marij, per cuius obitum vacavit beneficium, de quibus agitur, & propter quem Ioan. Baptista illa impetravit vii relictuata, oecoon in probatione valoris, ideo stricte super utroque causa pluries proposita, & pluribus factis probationibus Domini resolverent utroque iustificari. Nam quoad Protonotariatum, qui fuit datus à bo. me. Cardinali Farnesio, vii Legato, & ideo potest per testes probari, cum sit datus ab inferiori à Papa, Bald. in l. si quis per calumniam n. 7. C. de Episc. & Cleric. Roc. dec. 5. num. 3. in fin. de n. test. delegat. in nov. Addit ad Roc. dec. 27. circa fin. de rescript. pariter in nov. & de tanto magis stante amissione privilegij, & quo casu etiam gratia Papæ probatur per testes, & cap. cum olim, il. 1. de prout. Abb. in c. ex diligenti in vis. nu. de sum. Felyn. in rub. de consil. sub num. 6. vers. tertium casus, testes autem cum bene probant, quia adest penultimus bene informatus, cum & quia vicinus d. Fabij Marij, l. si vicinus C. de nupt. cap. quarto, & cap. quidam de praesumpt. cum & quia consanguineus ipsius in tertio gradu, leg. nullam ff. de cognat. l. filium. C. de liberal. caus. qui bene deponit de huiusmodi Protonotariatu, cum dicat pluries vidisse, & legisse privilegium, quia continuè versabatur in domo dicti Fabij Marij. Nec facit, quod testis dicat vidisse privilegium per duos annos ante obitum Fabij, cum occasione, quod Fabritius illud ostendit Fabricio Manerio, qui Fabricius per fidem exhibitam negat tale Privilegium sibi ostensum, quia testis non restringit se ad illam vicem, cum dicat saepius vidisse, & legisse. Neque intrat, quod in vno fallus in aliis fidem non mereatur: quia quando & Fabricius formiter examinator negasset ostensionem, de qua deponit testis, non & propterea possit dici fallus, sed potius neutri esset credendum, ut bene per Aym. cons. 13. n. 3. Concurrat tertius testis dicens audivisse legi Privilegium, quod loquebatur de Protonotariatu, & licet dicat non recordari tenorem Privilegij, debet intelligi quoad narrativam, & scire ipsius Privilegij,

non autem quoad substantiam Protonotariatus, quia si dicatur testis non eam cavendum, sed iuvandum, & pro viribus sustinendum, Bald. in leg. de quibus sub num. 135. ff. de legibus. Alex. cons. 1. num. 12. lib. 2. Cassad. dec. 5. n. 5. de probat. & patet etiam ad effectum de sibi contrarietur, 7 Rim. fin. cons. 519. num. 1. & 1. & hoc aperte dicit testis iuxta interrogatorium 13. (ho visse li son privilegij & sentio leggere, ma come disse non lo io, si non come lo disse da sopra Protonotario Apostolico.) Septimus testis dicit vidisse Privilegium, quia fratres Fabij Marij illud ei ostenderunt, licet non legerit. Adjunt plures testes deponentes de communi reputatione, & quod concedebat in habitu Protonotarij, ac pro tali se gerebat & datur accusatus ab eo vii Protonotario. Et istam veritatem agnoscit Episcopus in suis literis. Quoad valorem quatuor testis deponit publice dicti audivisse, quod & probat famam, & secundum Bald. in cap. per tuos de probat. quem sequitur Rota Cassad. dec. 5. de probat. & fuit saepius dictum, sunt alij tres sequentes testes explicitè deponentes de publica voce, & fama per verba (sunt, & off.) Clarum autem est & valorem probati per 9 famam, Caputag. dec. 177. num. 7. part. 1. fuit dictum in voa Clusina pensionis 13. Ianuarij 1575. coram Illustrissimo Cardinali Blanchetto, & in Cremonensi. pensionis 27. Novembris 1577. coram Rubeo, & saepius in aliis, & cum sufficiat semiplena probatio, Cæsar de Graf. 10 sis dec. 3. num. 7. de probat. Non obstant exceptiones, quæ dantur contra testes, quia pro maiori parte sunt leves, ac plene sublatæ per informatos, & si qui adessent defectus possent ex numero testium suppleri, gloss. in l. 3. §. 1. in ver. numerus, & ibi expresse Iacob. Burrij. ff. de test. Alex. cons. 5. num. 7. lib. 1. l. aliam Auth. verò num. 4. C. de indic. Dec. cons. 161. p. 2. num. 27.

ANNOTATIO.

- a Cum aliis per Paris. de regno. lib. 8. q. 2. n. 11. ubi vide declarationem.
- b Gratia & Apostolica regulariter non probatur per testes, sed solum per litteras, Cassad. dec. 20. n. 2. in princ. de probat. Verat. dec. 51. n. 2. par. 2. & dec. 221. n. 2. par. 3. cum aliis per Paris. de regno. d. lib. 8. q. 2. n. 7. & fuit dictum etiam in Turinensi Canonis cap. 9. Martij 1607. coram Cæduobas. ff. consiliet de amissione litterarum, possit probari per testes, ut fuit firmatum in hac decisione, & vltra hic allegatos tradit Miquard. de probat. can. l. 65. n. 24. §. 1. & alios refert Paris. de regno. d. lib. 8. q. 2. n. 2. qui tamen dicit contrarium & Rota servari, & in quocunque tribunali Curie, & reddidit optimam rationem, quia in Palatio adiunt duo registra, vnum supplicationum, alterum litterarum, unde data amissione litterarum poterit quisque extrahere aliud sumptum supplicationum vel litterarum, & subdit hoc passim praedicari, & esse solum vulgissimum, licet autem gratia Apostolica non possit probari per testes quoad substantiam, circumstantie tamen, & qualitates gratia bene possunt per testes probari, sicut Menoch. d. arbit. lib. 6. n. 4. & seq. Verat. dec. 51. n. 2. par. 2. & dec. 221. n. 3. par. 3. cum aliis pluribus cumulari per Paris. d. lib. 8. q. 2. n. 5. ubi attestat de magis communis opinionis secundum quam dicit Rota iudicasse.
- c De quo vide supra ad dec. 133.

Olivierum Beltraminum.

Cæsar Augusta Dedicationsis.

Veneris 18. Iunij 1610.

ARGVMENTVM.

Ecclesia non potest prohiberi celebrare festum suæ Dedicationsis, & plura in materia festium.

SYMMA

S P M M A R I V M.

1. *Prohibito cum subsequens acquiescentia partis prohibita est necessaria, ut quod dicitur in quasi possessione primatiana.*
2. *Testes numero plures sunt preferendi.*
3. *Testes sunt preferendi, qui habent pro se presumptionem iuri.*
4. *Alius presumitur potius factus nomine proprio, quam alieno, et n. 9. ubi quando Procurator censetur facere alieni nomine proprio.*
5. *Dedicationis Ecclesie solum tenentur celebrare omnes Ecclesie.*
6. *Testis deponens si ita credere, et pro certo habere non probat.*
7. *Probat in specie proferitur probationi generali.*
8. *Alius presumitur factus non nomine proprio, sed alieno, quando non iure proprio competat.*

DECISIO CCCCLXXII.

Dubium, an Ecclesie Sancti Saluatoris Casarugustane esset dandum mandatum de manutentione in quasi possessione celebrandi sub die 12. Octobris, & septem sequentibus dedicationem Ecclesie priuatiue ad Ecclesiam Beate Marie del Pilari eiusdem Ciuitatis, & fuit resolutum non esse dandum, quia ex testibus & aliis deductis apparere Ecclesiam del Pilari antiquius fuisse Cathedralis, & in ea exstitisse Sedem Episcopalem Casarugustanam, illiusque dedicationem esse die 12. Octobris, & quolibet anno fuisse solemniter in d. Ecclesia celebratam pro dedicatione propria, ut bene probant plures testes de visu, & auditu, qui deponunt de pluribus annis usque ad tempus mox litteris. Et licet Ecclesia Sancti Saluatoris, quae prius erat Mesquita Maurorum, & postea illis eisdem cultui diuino dicata, & consecrata 6. Ianuarij, & in Cathedralis erecta 17. Iulij vltis festum dedicationis, quod in dd. diebus solemniter celebrat, celebraret etiam dedicationem priuatiue Cathedralis Ecclesie illius Ciuitatis, & sic Ecclesiam del Pilari 12. Octobris, actum eiusdem festiuitatis celebrationem concinnauit semper ipsa Ecclesia del Pilari. Non obstant testes pro Ecclesia Sancti

1. Saluatoris examinati, quia nullus deponit, quod Ecclesia del Pilari per ipsam fuisse prohibita celebrare festum dedicationis sui templi, & acquiescentia prohibitioni, quod est necessarium, ut dicitur in quasi possessione priuatiue, glof. in l. qui luminibus, & ibi Bartol. Cast. & alij ff. de seruit. Priu. grad. Felyn. in cap. pastoralis no. 5. in silu. v. iunio. de offi. Ord. lat. Gomez. de contrall. cap. 1. §. 3. n. 2. versum addit. Gabr. de prescript. sancit. 10. n. 13. Nec est verum, quod in Ecclesia del Pilari fuisse celebratum festum dedicationis nomine Ecclesie Cathedralis aduersarie, quia hoc tantum videtur deponere 8. testes, qui non probat uti vnicus, & quando etiam alij hoc inmerent, sunt multo plures in contrarium, qui dicunt Ecclesiam del Pilari celebrasse festum vel propriam ipsiusmet Ecclesie dedicationem, & propterea eorum depositio debet praeualere, n. 1. quia numero 7. excedunt l. ob carmen. §. si n. ff. de testibus. cap. in iura sed. n. 1. quia cum eorum depositio concutitur presumptio, 7. Paul. de Cast. cons. 192. col. 2. ad fin. lib. 2. Ruy. cons. 35. sub n. 16. vers. scilicet autem lib. 4. Aym. lib. 2. cons. 73. post n. 4. Actus 7. enim presumitur potius factus iure proprio, quam alieno, l. Titius, & l. et magis ff. de solus. glof. in l. 2. in ver. et dominum, ubi Bart. & Salyc. Cude acqui. posses. l. 3. §. ex capra in. & ibi Add. ff. end. in. Battan. l. 1. §. nunciatio n. 13. ff. de nou. oper. nunc. Bald. in l. 2. q. 9. C. de seru. & aqua, & quia assilbit dispositio iuris communis, l. 1. cons. 163. col. penult. ad fin. lib. 2. cum aliis cumulatim per Gabr. de iuris. sancit. §. 3. n. 23. De iu-

re enim omnes 7. Ecclesie tenentur celebrare festum dedicationis suae, cap. solemnitas l. 1. et 2. de consecrat. dist. 1. cap. 1. dist. 1. §. nec an cap. fin. de feris. Abb. in rub. de consecr. n. 3. Non obstat, quod ista festiuitas generaliter in toto Archiepiscopatu celebraretur, quia vltis quod testes hoc non 7. probant, cum dicant se ita credere, & pro certo habere, l. si poss. alios in l. 1. ff. de inst. et iur. quando etiam hoc probarentur, non posset tamen fieri illatio, quoniam facit pars aduersa, quod sicut alie id faciunt intuitu Ecclesie Cathedralis, ita & Ecclesia del Pilari, quia cum in hac Ecclesia sit probatum per testes, quod ab ea celebratur nomine ipsiusmet Ecclesie, & vii propria dedicatio, probatio 7. in specie proferretur probationi generali, Innoc. in cap. an datus de prescript. Aymon. cons. 138. numer. 6. car. med. lat. Gabr. de sancit. §. 4. num. 72. de res. Menoch. de arbit. cap. 1. §. 16. n. 33. & viget dispar ratio, quia in aliis Ecclesiis non poterat dici dedicatio propria, & propterea 7. cum non competeret iure proprio, sed alieno, nil mirum si censentur nomine alieno id facere. Batt. in d. §. nunciatio n. 23. lat. Surd. cons. 19. n. 31. non sic in Ecclesia del Pilari, cui cum iure proprio etiam competat celebratio propter propriam dedicationem, quando eisdem in dubio, praesumeretur nomine proprio celebrasse, Menoch. pref. 49. n. 23. cum supra deduxit.

ANNOTATIO.

- a. Bene Roc. de off. 330. per totam par. 2. in reuer.
- b. Testes in concursu qui sunt preferendi, plene tractat Farinac. de testib. q. 45. §. n. 206. vbi not. ad 144. qui comprobant omnes conclusiones in hac materia in d. decisione firmatas.
- De qua 7. conclusione latet Menoch. de prescript. lib. 3. praesumpt. 48. Alciat. de prescript. regul. 2. praesumpt. 14. Malcard. de probat. sancit. §. 3. n. 1. nec 20. hac conclusione receditur ex eo, quod actus fuerit per Procuratores gestus, quia tunc solum Procurator alium simpliciter faciens censetur facere nomine Procuratorio, quando praecedat mandatum particulare ad alium particularis actus expeditionem, secus si praecedat solum mandatum generale ad negocia, prout ita dilinxit Surd. concordando ad inuicem opiniones cons. 15. n. 19. et 30.

Olivieri Beltrami.

Romana praetensi erroris calculi.

Lune 21. Iunij 1610.

ARGVMENTVM.

Iuentarium quando non suffragetur. Statutum Vrbis 151. habet locum etiam in diuisione. Ratificatio diuisionis factae in minori aetate quando censetur inducta ex taciturnitate, postquam minor factus est maior.

S P M M A R I V M.

1. *Inuentarium non afficit non creati, quorum. nec. ff. est certum. et. notum. Creditores etiam certi, si tamen non sunt praesentes, non sunt specialiter citandi. §. n. 11.*
2. *Inuentarium continere debet omnia bona, et iura in hereditate reperi.*
3. *Inuentarium non probat quantitatem bonorum, quando apparet in eo aliquid defectu.*
4. *Etiam si iussio non esset dolosa, sed per errorem.*
5. *Si unum 7. habet locum in dissensu, et in quolibet contrariis, in quo tenet l. de prescript.*

- fuit dictum in Romana Donationis de Cuppis 5. Julij 1602. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio. Præterea per dispositionem d. l. fin. ¶ suppletur tantum defectus decreti ladicis, non autem tollitur alie nullitates ex receptore doctorum sententia, de qua latet per Surd. conf. 49. n. 19. quoniam sequuta est Rota in supra allegata.
- 10 a Caramenens. translationis. Præsertim ¶ non probata scientia nullitatis, Surd. ibi n. 12. quoniam congerit, & fuit dictum in d. Caramenens. Quæ dicuntur de restitutione facienda receptionem in primis, & ante omnia
- 11 iuxta d. l. diversa. Cod. de transact. ¶ non applicatur, quia non agitur de reclamatione, sed de nullitate contractus,
- 12 b ¶ fuit dictum in vna Tirafosensi. Decimarum de ludeella 4. Februarij 1577. coram Robustetto, in Mediolanensi. legatis 11. Novembris 1593. coram Gypso, in Ra-uennatensi. bonorum de Viuolis 11. Decembris 1606. coram R.P.D. meo Manzanedo, & in alijs sapissimè.

ANNO TATIO.

- 22 a Non ¶ sufficiat creditores esse certos ad effectum, quod fuerit necesse eos nominari curare, sed etiam curare debet, quod illi essent presentes, nam absentes etiam erant non sunt specialiter citandi. Seraph. decis. 371. n. 5. & fuit dictum in Carpentoraten. Bonorum 18. Novembris 1613. coram R.P.D. Pamphilio, ubi etiam dicitur difficile esse asserere aliquem creditorem certum esse per dictum Salycetum in l. 5. §. fin. autem dubius. cum. 8. in fin. Cod. de iure deliberandi.
- b Et ibi dixi in annotat. ad istam decisionem.
- c De quo plura tenemus supra ad decis. 332.
- d De qua conclusione supra dixi ad decis. 391.
- 23 e Consanguineus, ¶ qui intervenire debet ex forma Statuti in contrahendo multis, & minorum nullum debet habere interesse, plenè Pius ad stat. Prius gloss. 15. n. 1. & sequod est verum, quando interveniens consanguineus requiritur ad integrandam personam contrahentis, fortis autem si ratione proprii præiudicii, ut bene distinguit Rot. dec. 380. sub num. 3. part. 1. in revent. Interesse autem, quod repellit consanguineum ab authorizando, requiritur, quod sit principale, & directum, non autem extrinsecum, & secundarium. Seraph. decis. 1003. n. 7. Rot. decis. 710. n. 2. part. 1. in revent. Pius d. 2. gloss. 15. n. 5.
- f De quo supra dixi ad decis. 164.
- 24 g Rot. decis. ¶ 14. n. 3. part. 1. in revent. & fuit dictum in Romana nullitatis contractus 18. Iunii 1569. coram R.P.D. Buratto, de quod dolum præsumptum sufficit ad excludendam ratificationem inducitur ex l. 1. c. 6. minorum facti, tenet etiam Rot. dec. 1502. n. 12. part. 2. decis. Verat. decis. 1. part. 3. contractum autem latè defendit Menoch. de recuperat. 15. n. 178. & sequ. ubi pluribus probat solium dolum verum excludere ratificationem, non autem dolum præsumptum.
- h Dixi supra ad decis. 371.

Olivarius Beltramius.

Maceratens. Sponsalium.

Luna 21. Iunii 1610.

ARGUMENTVM.

Sponsus non censetur donasse sponsæ anulos, margaritas, & vestes pretiosas, & ideo potest illas condicere.

SYMMARIVM.

- 1 Donata non censentur res pretiosa tradita per sponsum sponsæ, sed tantum tenentur concessa ad usum, & ornatum.
- 2 Proinde tam in sponsa, quam in vxore.
- 3 Competit maritus, seu sponsæ conditio ob causam ad illas recuperanda.

DECISIO CCCCLXXIV.

Contractus sponsalibus inter Ludovicum Mandrolam, & Antoniam de Fidelibus, illicque dissolutus, dubitatur an gemma, annuli, Margaritæ, & pretiosæ vestes, quas Ludovicus tradidit, & transmisit Antonie, sint restituendæ, & Donum uniformante tantum Ludovico concordantè resolvetur esse restituendum, ¶ quia non dicuntur donare, sed tantum concessæ ad usum, & ornatum ipsius. ¶ Bait. in l. 1. §. ne ceteris. n. 9. vers. circa secundum. §. de Colla. Baldi. in Authen. ex testamentis. n. 9. vers. de decimum. c. p. ubi notum est. Cod. de iur. Aug. conf. 339. n. 2. & 3. Anchar. conf. 147. n. 5. & 181. n. 1. Paul. de Cast. conf. 418. n. 1. ibi. a. Alex. in l. proinde. §. 1. n. 4. §. si sit autem. Afflic. decis. 313. n. 1. & 2. qui dicit ita fuisse iudicatum in consilio Neapolitano tribus vicibus inter diuersas nobiles personas, & hanc sententiam secuta est Rota in Ferrariensi. Dotis 13. Martij 1606. coram R.P.D. meo Manzanedo, ubi non solum iuribus, & rationibus offenditur istam opinionem esse verissimam, sed etiam ex pluribus authoritatibus cumularis, & multorum Doctorum attestatione esse receptissimam, quod habet locum tam in sponsa, quam in ¶ vxore, Campe de Dot. part. 1. primis. 79. in fin. cum cumularis congestis in d. Ferrariensi, & si hoc verum, quando secutum est matrimonium post sponsalia, ut loquuntur Doctores de sponsa loquentes, fortis videtur procedere, quando non est secutum, quocirca ¶ videtur etiam competere conditio obcausam, l. 1. §. de naturis. in princ. §. de condit. conf. d. l. conf. per se. ¶ Habet enim huiusmodi traditio, & transmissio tacitam conditionem futuri matrimonij, Latens videretur, & si non. Cod. de donat. non sup.

ANNO TATIO.

- 2 Menè circa materiam huius decisionis videndus est Surd. decis. 4. per te. & Rot. decis. 113. part. 1. in revent. Olivarius Beltramius.

Burgi Sancti Sepulchri.

Feneris 25. Iunii 1610.

ARGUMENTVM.

Expensæ an, & quando probentur ex libro administratoris.

SYMMARIVM.

- 1 Expensæ medica probantur ex libro Falleris, & rum. 11. & quod in magnis, ibidem.
- 2 Probantur tenuibus probantibus etiam per consilios.
- 3 Item etiam per iuramentum.
- 4 Et tenis magnis, quando sunt verisimiles.
- 5 Expensæ etiam magnæ probantur ex libro Falleris quando sunt verisimiles.
- 6 Alitenduntur etiam plures expensæ, & reparatibus.
- 7 Expensæ re ipsa dicuntur probari ex notabili meditatione rei.
- 8 Liber non probat in fauorem scribentis.
- 9 Testis, ubi agit de sui exoneratione, non probat.
- 10 Liber non est minus fides adhibenda, quam adhibetur quoque testanti.

DECISIO CCCCLXXV.

Dubitatur, an sit habenda ratio trium partium, videlicet, centorum 631. 55. 2. & 551. in debitu DD. de Balconibus positum in redditione computorum fructuum Tutris Clusitæ, & Domini quoad primam

nam censuerunt esse habendam rationem, quia hæc partria fuit creata per calculatorem, & cumulata ex quamplurimis partriis vique ad numerum 3 § 5. singulariter positis in libro factoris Taurinorum, pro variis expensis pluribus, & diuersis temporibus factis in reparationibus, & conseruatione Molendini, quæ singula modicum continent summam, propter quam t modicam vim fuit Dominis eas satis iustificari ex libro factoris, cum in modicis non conuenerint partri probationes, & ut dicit Paul. de Caster. conf. 30. n. 3. lib. 1. nec fieri instrumenta, Bald. in conf. 117. n. 2. lib. 2. Anclius. conf. 44. sub n. 6. vers. quare quia. Abb. conf. 36. ad fin. lib. 2. Cicer. conf. 319. n. 3. lib. 2. Minusque adhiberi testes, Feder. de Sen. conf. 3. n. 9. mod. dubium. nu. 5. Bald. conf. 413. n. 6. lib. 3. sed fufficit t leuis probatio, Feder. ibi. nu. 3. in fin. etiam per coniecturas, Bald. in conf. 356. in fin. lib. 2. t etiam per iuramentum, Bart. in l. fin. §. in computatione. num. 4. de l. in fin. §. in fin. n. 7. C. de iur. deb. Bald. conf. 152. sub mod. vers. et verum, lib. 3. Rom. conf. 76. sub n. 4. vers. quoad quæram, Guidop. dec. 614. nu. circa med. t Et ratio magis, quia cum modicitate concurret magna verisimilitudo expensarum, Bald. conf. 413. n. 6. lib. 3. Alex. conf. 4. sub n. 4. vers. et tam magis, lib. 2. Soc. conf. 82. sub num. 22. lib. 1. t Imò propter verisimilitudinem adhibetur fides libro etiam in magnis expensis, Aym. post Bart. & Soc. quos allegat de anno. temp. par. 1. feil. 4. l. in iur. Verisimilitudo autem colligitur ex subiecta materia, nam t molendinum, vt docet experientia, egere pluribus expensis, & reparationibus, quia quotidie deteriorantur, & sunt in continuo articulo, ut dicit Ang. de post. cum Fulg. in l. non solent ff. de rei. herede. Titac. de retra. l. 1. §. 1. conf. 7. n. 92. post med. Item quia Taurini non docent non solum de conseruatione molendini, t sed etiam de notabili eius melioratione, & sic patet de expensis ipsa, Feder. de Senis ubi supra sub ponere. 4. vers. an quod probatur, Fel. in c. 1. nu. 2. in fin. de fid. iur. Soc. de consil. 82. sub num. 22. Quoad secundam partem fuit conclusum nullam esse habendam rationem. In ea enim habetur, quod factor Taurinorum soluit scuta 152. Bartholomæo Montano, & Ioanni. Andree Palestino pro expensis litis, quæ solutio t non probatur per librum ipsius factoris in præiudicium Balloconorum, l. exemplo. C. de probat. not. in l. admonendi. ff. de iur. iur. et in cap. 22. de fid. iur. Accedit, quod si factor deponeret vt testis non probaret remissionem pecuniarum predictis Montano, & Palestino, t quia deponeret ad sui exonerationem, cum aliis posuisset conueniri, & condemnari ad restitutionem dictarum pecuniarum, l. in omnibus. C. de test. Paul. de Caster. conf. 30. in fin. lib. 1. Aym. conf. 112. n. 10. & propterea nec etiam t probare eius liber, cum non sit maior filius adhibenda scriptura, quam adhibetur voci scribenti, Bart. in l. admonendi. sub num. 24. vers. non probatur scriptura. ff. de iur. iur. et in cap. 22. de fid. iur. in vna Romana extinctionis census 14. April. 1584. relata inter duos dec. 781. par. 1. & quando etiam probaretur transmissio, & receptio, nullibi tamen constat, quod Montanus, & Palestinus pecunias in lire impenderent, quod requiritur, vt possint impui in debitu Balloconorum. Iam omnes expensæ litis fuerunt taxatæ per R. P. D. meum Lancellotum, & solutæ de aliis pecuniis, & super hac secunda partria Taurini non contendunt, & dicunt, quod non intendunt illa vt. Quoad tertiam partem Dominus nihil firmanunt, sed voluerunt, quod particulariter examinaretur.

ANNOTATIO.

- 11 a Distinctio, t quam Rota in hoc materia sequitur, est inter expensas iudicarias, & iudicarias, nam modica expensæ probantur ex libris, & assertionibus administratores, maxime si sint verisimiles, magna verò sunt aliunde iustificandæ. *Deiussus Papales.*

secundæ, prout etiam in finibus cumulas de tradit Nicol. Genoa de stupans prius, lib. 4. in tit. de lib. tunc. fol. 207. num. 7. de dicit Rota in Romana de Montoriis 17. Martij 1608. coram Cardinali Sacro, & proterit conclusio etiam si expensæ modicæ simul conseruare facerent notabilem quantitatem, Rot. dec. 153. sub n. 3. par. 1. in re. etiam, quæ anem dicantur expensæ magnæ, & parue, est iudici arbitrium ex relictis, & ex personis qualitate, Guetier. de iur. par. 3. cap. 1. num. 27. inter tract. lib. de iur. Verum illud, quod supra dixi de fide adhibenda in modicis libro factoris, est intelligendum concurrentibus circumstantiis, quas bene considerat Guetier. dec. cap. 1. num. 156. et seq.

Oliarius Retinemat.

Vercellens. Donationis, seu Spoliorum.

Luna 28. Junij 1610.

ARGVMENTVM.

Episcopus regularis licet in dubio censatur acquirere Ecclesiæ suæ, tamen fallit, quando constat voluisse alteri acquirere, & ex quibus hoc dignoscatur.

S P M M A R I V M.

- 1 Episcopus regularis simpliciter acquirere censetur Ecclesiæ suæ acquirere.
- 2 Non procedit, ubi constat Episcopum voluisse acquirere Ecclesiæ, sed alteri personæ.
- 3 Animus colligitur etiam ex aliis uerbis.
- 4 Animus declaratur ex aliis subsecuenti.
- 5 Item ex declaratione antecedente falsa.
- 6 Alium profanum potius promouere ex causa licita, & honesta, quam ex inhonestâ, & illicita.
- 7 Alium qui potest facere, potest etiam alium qualificare.

DECISIO CCCCLXXVI.

Domini steterunt in decisis rationibus, de quibus in decisione, quia licet vera sit conclusio, quam tradidit Ioan. Andr. in cap. cum aliam. d. n. 5. de priuilegiis pluribus concordantibus adductis per informantes pro Ecclesiâ Vercellensi, quod t Episcopus regularis Ecclesiæ acquirat siue simpliciter, & impercionaliter, siue libi stipuletur, attamen verum est etiam, quod dicit Host. & alij in decis. citati, quod Ecclesiæ t non acquiritur, ubi constat Episcopum noluisse illi, sed alteri potius acquirere, talem autem fuisse animum Episcopi Vercellens. in emptione domorum, de quibus agitur, patet ex eo, quod acquisitionem earum stipulatus fuit vt laica, & priuata persona, quem modum excoigat fuisse nulla alia ratione credendum, nisi vt ostenderet, quod in acquisitione nullam habuit contemplationem Ecclesiæ, & noluit ex sua stipulatione illi aliquid acquirere, nec faciendum est vis in eo, quod dicunt informantes ex aduerso, quod non valuit stipulatio vt de persona laica, quia quicquid sit de validitate, sufficit, quod inde colligitur intentio Episcopi aliena ab acquirendo Ecclesiæ, t quæ intentio etiam ex actu nullo deprehendi potest, l. fin. ff. de reb. eorum. l. fin. l. domus sub n. 1. ff. de cond. indeb. Dec. conf. 407. in fin. Ruyn. conf. 98. n. 6. lib. 2. quod etiam colligitur, ex aliis verbis insistenti ponderatis in dec. Quod etiam animus Episcopi fuerit emendi pro dotandis neptibus, patet, quia post paucos dies nondum capta possessione domorum eas ipsis donauit reueruato libi usufructu, donec nuberent, t cum ex frequenti actu declaratur, quis fuerit animus in peccando. l. in iuramentis. §. proinde. ff. ad Marcianum l. si seruus plurium. §. conf. de leg. 1. l. 1. de Sord. conf. 140. n. 44. et seq. Præsertim, quia vt

plures testes dicunt, † Episcopus ante emptionem dixit, quod illas emebat pro maritandis nepotibus, & probatur ex tota serie facti perpen in decis. & bene facit decis. Hispanen. seu Cordubens. beneficiotum coram Gypio. Non obstat referuatio vñsufus, quam fecit Episcopus sua vita durante, quia omisso, an hac referuatio sit intelligenda iuxta referuacionem in donatione facta, videlicet, vñque in tempus nuptiarum, quia neque in hoc persistit decisio. Ista referuatio, vel non valuit propter precedentem donationem, vel si valuit, valuit ex consensu donatarie praestito referuacioni, ex quo consensu argui debet potius animi gratitudo erga Auunculum benefactorum, quam, vt ex aduerso pretenditur, animus colludendi cum ipso intendente habere dominium domorum in vita, & post obitum in eis mulierum successionem. Praesumitur enim † debemus hoc potius processisse à causa licita, & honesta, quam ab illicita, & fraudulenta. *Luerus ff. pro sec. l. item apud Labentem. §. communem. ff. de iur. Abb. consil. 68. num. 3. circa med. vers. 3. proba. parti. 1.* cum aliter per Gabr. de criminal. concl. numer. 25. Non obstat allegatus excessus in dotando, quia non probatur, & si esset aliquis excessus, occurreret ex augmento postea facto per Episcopum, vt plenius in decis. dicitur. Minus etiam facit, quod in dote promissa Iosephus mandauit Episcopo, quod si conigerit eam sine liberis decedere, posset dispendere de 3. mil. libris, & reliqua reuenterentur ad Episcopum suspensiuenter, alius ad Marianam, quae tamen prius erat dotata, quia si Episcopus potuit dare dictam dotem Iosepho libere, potuerit etiam grauare onere substitutionis, ex regula, † qui potest actum facere, potest illum qualificare, *l. in alimibz, vbi la. s. non ff. de in lit. aur. Paul. de Coltr. in Lucana post. ad fin. vbi Alex. num. 18. ff. de leg. 1. c. Fern. Bec. consil. 107. num. 27.* alia sunt subacta in decisione.

ANNOTATIO.

- a Hac decisio confirmat aliam decisionem factam in eadem causa de qua supra in decis.

Mutinen. Canonici.

Luna 5. Iulij 1610.

ARGUMENTVM.

Remissoria est deneganda data irrelevanti articulo.

SYMMARIVM.

- 1 Remissoria est deneganda data irrelevanti.
2 Probatio non est adiuvanda, quia facta nihil releuaret.
3 Possessio, quae non est duratura, sed statim auocari potest, non habetur pro possessione, & num. 4.

DECISIO CCCCLXXVII.

Silue agatur de noia remissoria, vt pretendit Borella, siue de sola repetitione testium iuxta intentionem Bernardi Violæ; Domini neutrum esse concedendum resoluerunt, quia † irrelevantia articulo vtrumque reicit, frustra enim petitur, quod parum, aut nihil operari possit, hac stipulatio §. domus. cum concordantibus per gloss. ff. de leg. num. can. & † non debet admitti a † probandum, quod probandum non releuat, Bero. consil. 86. numer. 5. Ioh. 3. Cassad. decis. 2. de dotal. Capua. decis. 32. parti. 1. irrelevantia est clari, quia fuit iam resolutum, quod licet possessor Annibal fuisse concluderet probata, non suffragaretur Bernardo ad effe-

ctum, quem pretendit, nempe, vt inter declarata Sacra Congregationis Concilij, quia vt fuit dictum in decisione in hac causa ultimo loco facta, Sacra Congregatio, quæ prae oculis habuit congruum sustentationem resignantis, intellexit de possessione beneficii valida, & duratura, † ex qua sequi posset sustentatio, non autem de invalida, quæ continuo auocari poterat, † vt in a decisione, & propterea Domini dixerunt non esse dandam remissoriam, neque inducendum subdelegacionis pro testium repetitione.

ANNOTATIO.

- a Possessio, † quæ non est duratura, & statim potest auocari, non habetur pro possessione, *Lucana videtur, ff. de acqu. poss. Bald. consil. 107. num. 4. in prin. Ioh. 6. & facit decisio Ipsi ff. solut. ff. de solut. & abhominanda acquisicio non habetur in iure in consideratione, Surd. post alios consil. 116. num. 12.*

Olivierius Beltramius.

Ferrarien. Domus.

Luna 5. Iulij 1610.

ARGUMENTVM.

Domus Canonialis quando dicatur de pertinententiis Canonici, adeo quod non possit operari praedictum prouisiu Apostolici.

SYMMARIVM.

- 1 Domus possessa à Canonico defuncto venit sub prouisione facta de illius Canonici una cum annexis, & pertinentiis.
2 Opus non habet locum in mense referuato, & num. 3.
3 Referuatio videtur, siue, quod quid sit de pertinententiis Canonici vñsufus.
4 Domus dicitur de pertinententiis Canonici, quamuis non sit annexa, & incorporata.
De pertinententiis, & de annexis Canonici quando dicatur domus Canonici, & alia similia membra temporalia, lati sub num. 6.

DECISIO CCCCLXXVIII.

Resolutum fuit domum spectare ad Caesarem, quia cum fuerit † prouisiu à Papa de Canonici, & praebenda vacantibus per mortem Simonis Celini in mense Apostolico vñsufus cum connexis pertinententiis, & domus fuerit ab eodem Simone possessa ratione dicti Canonici, venit sub prouisione Caesaris, vt de pertinententiis Canonici, *in consil. Casol. 16. & alia allegata per informantes, & fuit dictum in causa Bononicæ. praebenda 28. Ianuarij 1608. coram R. P. D. meo Sacro, & in Lucana Optionis 13. Martij 1609. coram R. P. D. meo Manzanedo, & in praelegata Bononien. praebenda. Non obstat, quod dicitur domum esse separatam à Canonici, † quia sufficit, † quod sit de pertinententiis Canonici ad effectum, vt inter referuatio, & satis probatur esse de pertinententiis, cum defunctus illi possederit ratione Canonici, vt Canonici, & praebendatus ex latè deductis in d. Lucana Optionis. Nec facit allegatum Statutum, quia ultra quod de eo non docetur nisi per simplicem copiam, & ultra sufficienter derogationem, quæ habetur in gratia Caesaris, & in regula, & omnia*

omissis etiam, quæ de invaliditate Statuti dicuntur, Statutum non dicit, quod aliquæ domus sint separatae à perbendis, & Canonicatibus saltem tali separatione, quæ impedit reservationem, licet enim dicat Domos Archiepiscopales, & Archidiaconi optari non posse, tamen quam perpetuò annexa, & incorporata suis dignitatibus, non tamen inferior, & quod alia non possint dici de pertinentiis Canonicatibus, quam non habeant annexione, & incorporatorem, ut bene deducitur in d. Lucana Optionis.

ANNOTATIO.

- 5 a Optionem tunc habere locum in reservationis plenè tradit Gonz. super reg. 8. gl. 14. per tot. Gaz. de benef. par. 5. cap. 3. num. 450. et seq. l. 1. de benef. de op. cap. 3. quæ 3. num. 11. et seq. qui latè per plures conclusiones hanc materiam tractat.
- b Domus tunc istæ Canonicales, & alia similia membra temporalia aliquando sunt annexa perpetuò, & inseparabiliter Præbendæ, seu Canonicatui, & tunc non possunt optari, si Canonicatus vacat in mense reservato, si verò non sunt annexa, sed separatæ, & Canonicus defunctus vi antiquioris in re optionis ad vitam suam illa possidebat, de tunc optari possunt. Capuzquen. de reg. 18. par. 1. bene Gonz. super reg. 8. gl. 14. num. 34. et seq. Gaz. de benef. par. 5. cap. 3. num. 457. et 458. quos etiam sequitur Moneta de option. cap. 3. quæ 3. num. 47. de etiam sequitur fuit Rota in Verceil. Optionis 13. Iulij 1610. coram R. P. D. Caserio, ubi in fortioribus terminis fuit dictum, quod coadunatio facta de omnibus iuribus, pertinentiis annexis, & connexis intelligatur de membris annexis non separatæ solitis, non autem de membris solitis obiecti ratione antianxitatis. Et idè Rota in Verceil. Optionis 4. Maji 1615. coram R. P. D. Remboldo, noluit dare immisionem provisio Apollonie de Canonicatu vacante in mense reservato respectu cuiusdam prædij defuncto possidi ex eo, quia non probatur annexio, quod idem etiam fuit tenent in Salernitano Præbendæ 10. Decembris 1617. coram R. P. D. Vialdo, in quibus etiam decisionibus fuit dictum, quod allegans annexione probare teneat, cum annexio sit facta, annexio autem bene probaretur ex eo, si tot extaret domus, seu alia similia membra temporalia, quod sunt Canonici, tunc enim præsumitur annexio, iuxta doct. Abb. in cap. maius in num. 8. de proben. quam sequitur fuit Rota in Hipporegien. præbendæ 13. Ianuarij 1608. coram R. P. D. Mananedo, & in Curduben. Coadiutoris 17. Novemb. 1618. coram R. P. D. Dunozeo, ubi fuit resolutum, Prædictioni Ecclesiæ Curduben. censeri annexa Canoniceatibus, & idè non posse optari.

Officium Belarminum.

Salernitana Parochorum, seu Rectoris.

Luna 5. Iulij 1610.

ARGUMENTO

non indiget.

SUMMARIVM.

- Beneficium præsumitur diversæ ex separatæ, & distinctæ præsumptionibus de eis factis.
- Beneficium, licet sit unicum, & indivisum ratione titularis, possunt tamen fructus ad duas spectare.

DECISIO CCCCLXXXIX.

Vltim fuit Dominis in Ecclesiâ Sancti Marci ad Rotam esse duo beneficia distincta, inter quæ fructus æqualiter dividuntur, Cappellanum nempe, & Rectoriam de Cappellania fuit provisus ab Ordinario Thomas Baraccanus de anno 1597. cuius possessionem adeptus fuit, & adhuc deinceps obinquitque mandatum de nutriendo ab A. C. citato Tiberio Vialdo aduersario, qui longè ante, & vsque de anno 1576. obtinuerat Papalem.

Dilectissimi Papales.

nuerat provideri à Cardinali Columna Archiepiscopo Salernitano de Rectoria in eadem Ecclesiâ, de cuius quasi possessione, & percipiendâ medietatem fructuum ad dictam Rectoriam spectantium constat ex confessionibus Thomæ, & aliis deductis. Hæc duplicitas beneficii probatur non solum ex separatæ, & distinctæ provisionibus personis etiam diversis factis, sed etiam ex visitationibus pluribus Ordinariorum pro tempore existentium, in quibus affectus ab immemoreabili tempore prædictam Ecclesiâ Sancti Marci ad Rotam in titulum Rectoris, & Cappellanis fuisse divisi, & duos fuisse possessores, Rectoremque à Cappellano pro tempore existentem medietatem fructuum, hoc est, scilicet quadraginta semper exegisse. His stantibus Domini dixerunt dandum esse utrique mandatum de nutriendo, respectu sui tituli, prout vterque possidet; possessio enim vnus non impedit possessionem alterius, cum sint in subiectis diversis, & beneficiis distinctis, & quando etiam esset vnus beneficium, non tamen posset negari manentem utrique percipiendi medietatem fructuum, quia licet beneficium sit indivisum quoad titulum, cap. 1. in cap. maius in cap. de deinde præbend. sed tamen est quoad fructus, & reditus, quia illi ex causa possunt inter duos dividi, cap. propositus, & ibi Abb. num. 2. de fil. Presbyterorum.

ANNOTATIO.

- a Rota solet multum deferre visitationibus, ut de res. 360. par. 1. in recens. et de res. 371. sub nom. 1. par. 1. in recens. de aliis scriptis.

Officium Belarminum.

Romana Censur.

Veneris 4. Iulij 1610.

ARGUMENTVM.

Depositu, quæ concurrere debeant, ut suffragetur.

SUMMARIVM.

- Depositu factum parte non curata nihil operatur.
 - Depositu non datur integrè factum, quando non est factum vna cum fructibus decessoris.
 - Solutio debet probari à debitore, quando agitur inter ipsum, & creditorem.
 - Depositu datur non integrum, & irrelevant, si decessor non numeravit.
 - Excusam etiam in minimo vitiis mandatum, & executionem.
- Depositu ut suffragetur, quæ concurrere debeant, & nota 6.
- Depositu non integrum, seu alius nullum acceptum sibi præiudicat, & nota 7.

DECISIO CCCCLXXX.

Antonius Gibertus de anno 1561. emit domum à Peregrino Solognia, & pro residuo pretij, quod erat scutorum 929. imposuit super omnibus bonis suis censum scutorum octo pro quolibet centenario d. summa, quem censum pro soluto dedit venditori de anno 1565. Gibertus vendidit d. domum D. Iulio Ceteris, quæ ad computum pretij assumpti in se onus d. Cens. de anno 1597. Iulia viuentis Peregrino venditore de eius ordine soluit scuta 450. de fonte, & pretio d. Cens. Gregoriz, & Paulinz ipsius vxoris, & cognate respectu. Defuncto Peregrino cū D. Iulia molestaretur à pluribus d. Peregrini creditoribus coram Cardinalibus Congregationis aquæ Solonis, de eorum mandato deposuit scuta 475. quod erat residuum pretij censui, &

LI quod

quod fuit dictis creditoribus consignati. Mortuus D. Iulius Hospitalis Sancti Iacobi Incurabilium, vni heres D. Peregrinus Sologniz, conuenit Illustissimum Cardinalem Verallium, & D. Iohannem Baptistam fratrem heredes Iulii pro fructibus d. censur, & obtinuit mandatum, quod fuit executum super quasdam eorum domo, quae fuit subhaftata, praedicti heredes habita post longum tempus noticia depositi facti per D. Iulium iudicium mouerunt contra d. Hospitalis pro recuperatione pecuniarum solutarum medietate subhaftatione vna cum damnis, & interesse, quod iudicium terminari obtinuerunt cum voto Rotae. Propterea propofuit dubium an Hospitalis reueretur ad d. reftitutionem, pro qua obtinenda pro parte heredum allegabatur extinctio censur per solationem fcutorum 450. factam Gregoriz, & Paulinae de ordine venditoris, & per depositum fcutorum 479. factum de anno 1572, cum in praedictis duabus patris continetur summa fcutorum 929. quae est integra fors principalis, seu pretium dicti censur, & propterea non deberetur amplius aliqui fructus, & cōpetere reftitutio indebiti solutorum. Sed contrarium fuit refohitum, t quia depositum factum fuit Hospitali non citato, quod tamen citari debebat, *h. de cens. c. de penult. vers. sciendo. c. de mētia. d. h. t. l. i. l. i. Rol. conf. 63. n. 31. c. 3. d. h. i.* Neque obstat, quod compensans pro Hospitali dixerit Hospitalis repudialle hereditatem Peregrini, quia quando fuisse verus procurator, talis aliterio non peradiicasset periclitat. Rursus depositum t non fuit integrum, cum non fuerit factum vna cum fructibus decurſis, *l. deceptam. in p. v. c. ubi gloſ. in vers. vſus, & Baldan. c. 6. p. v. n. 19. Paul. de Calt. n. 2. C. de vſar.* Nec facit, quod non probetur, quod tempore depositi deberentur aliqui fructus, qui non fuerint soluti, quia Hospitalis habet fundatam intentionem super non solutione, tanquam creditor, & non habet probare negationem non solutionis, sed debet probare affirmationem solutionis, ex cumulatōis per Gabr. de probat. c. de i. c. in 2. l. i. d. i. n. 15. c. 1. f. q. Nec facit inuicibilis limitatio ex eo, quod fuit actum pro sorte, & non pro fructibus, quod non fuisse factum, si Iulia faisset etiam debitorum fructuum, quia vltia quod hoc solum non fuisset ad probandum solutionem, tollitur etiam, quia vltia foret principalem fcutorum 479. fuerant etiam pecunia sortis 11. pro fructibus, quae scuta 11. fuisset ad effectum, vt depositum non dicatur integrum, & non releuet, t cum latis sit, quod deficiat vnus nummus, ex cumulatōis per Tirac. de retrat. c. de mētia. c. 1. gloſ. 6. n. 23. c. 1. f. q. per Folles. de cens. in verb. inſtrumentum gratis. n. 49. Accedit, quod mandatum fuit obtentum pro fructibus decurſis ante praesentiam extinctionem, quod non solum praesentis d. beret pro validitate mandati, & subhaftationis, sed etiam probatur ex calculo facto in reſponſione facti pro parte Hospitalis. Verum iste calculus non comprehendit summam fcutorum 393. in mandato comprehensam, nam si scuti 70. debitis pro residuo pretij addantur scuta 11. t. qui pretenduntur debet ad fructibus decurſis ad die 8. Octobris 1567. vique ad diem 11. Martij 1567. quando fuerunt soluta scuta 450. ad computum sortis principalis cēſus, & scuta 120. pro fructibus residui cēſus decurſis ad die 11. Martij 1567. vique ad die 29. Martij 1572. quando fuit factum depositum, itz (summa coaeſuerat non aſcēdunt ad scuta 393. sed tantum ad scuta 383. & propterea, quando cenſus fuisset per depositum extinctus, appereet notorius excessus mīdari, t qui etiā in minimo vltia mandatum, & subhaftationem inde fecerat, vt fuit latē deductum in Melfien. spoliatorum 11. Octobris 1576. coram Cantuccio in Alſien. Subhaftationis 11. Nouembri 1596. coram Otano, & in Romana spoli 21. Februarij 1600. coram Iusto, & licet non poſſet ſuſtineri ex fructibus post extinctionem decurſis, ita

neque ex debitis ante diem 8. Octobris 1567. cum pretio sit reſtricta ad fructus post d. diem decurſos.

ANOTATIO.

- a Depositum t vt fuisset in hac materia Cenſus, quantum fuit necessarii, plene tradit Cine. de cenſibus par. 3. cap. 2. quaeſt. 3. art. 9. d. n. 18. vſque ad fin. & quod debeat fieri parte citata, prout firmat in hac decisione, dixit etiam Rota deſ. 131. nam 3. c. deſ. 177. nam 3. c. de cenſibus. nam. 11. inter impreſſ. penes d. Cine. de cenſibus, licet etiam quod eſſe debeat integrum vna cum omnibus fructibus, vt firmat in hoc deſ. ſimiliter dixit Rota deſ. 14. n. 14. inter impreſſ. penes eundem Cine. de cenſibus, & tradit Felician. de cenſibus nam. 1. d. 4. cap. vltima n. 3. n. fin. Peregr. conf. 51. nam 2. c. f. 3. d. h. i. Cine. de praedeg. n. 42. qui alios reſcit, vbi etiam quaeſit ſub no. 43. c. f. q. deponi etiam debeant fructus decurſi per duos meſes poſt factam diſſidiam Cenſus. Et ſufficit deſectio in voto nummo, vt depositum dicatur non integrum, vt firmat in hac decisione, & dixit etiam Rota in deſ. 157. n. 3. inter impreſſ. penes eundem Cine. de cenſibus, & fuit dictum in Romana Pecuniaria coram R. P. D. de Prouanſi impreſſ. penes March. C. de commiſſ. nam. 1. fol. 270. Felician. de cenſibus nam. 1. d. 4. cap. vltima n. 3. Milan. deſ. 158. n. 1. d. 4. cum aliis penes Cine. loco praedeg. nam. 39. Notandum tamen 7 eſt, quod ſi pars recepte, & acceptum depositum non integrum, ſibi peradiicet, nec poſſit illud impugnare ſub praetextu non integritatis, ſed ſolus agere poſſit ad reſtitutionem, Cuius. conf. 106. p. vltima. vbi eo ipſo, quod pars aduerſa innotat ſibi deſectio nihil opponi, cenſetur tacite illud approbare, & amplius non poſſit aduerſus validitatem dicti deſecti opponere. Sord. c. deſ. 136. n. fin. & dixit Rota in Perſina Bonumij 3. Maij 1577. coram R. P. D. Manzanedo.
- b De quo dixi ſupra ſub littera A.
- c De quo dixi ſupra ſub eadem littera A.

Olivarius Beltraminus.

Romana Incendij.

Veneris 4. Ianuarij 1610.

ARGUMENTVM.

Examinantur dicta teſtium deponentium ſuper origine incendij, & ideo non indiget alio Summario.

SUMMARYVM.

Summario non indiget.

DECISIO CCCCLXXXI.

Tertia vice reſolutorum fuit conſtate ignem originem habuiſſe in apotheca D. Vincenzij, rationibus, de quibus in alius decisione ibi, quibus non obſtant pōderationes teſtium ex aduerſo factae, quia eſt aduertendum fuiſſe in decisione conſtitutas duas conſeſiones. ex deſeptionibus teſtium, vnam, qua fuit probatum, quod de tempore, quo ignis erat in apotheca Domini Vincenzij, non erat in parte ſuperiori Palatij, ita vt non poſſit dici, quod ab ea deſcenderet in apothecā D. Vincenzij. Alteram, quod de tempore, quo ignis erat in d. apotheca, non erat in ſtrabulo D. Patriarchae, & ſic quod non poſſit originem habere in diſtubulo, ſed potius in d. apotheca. Haſ conſeſiones ita diſtinctas ex diſtinctis probationibus erutas pars aduerſa confundere nititur, & propterea recurrendo ad illam diſtinctionem ceſſat, quod dicunt informantes pro parte D. Vincenzij. Primum, tertium, & quatuor teſtes reſatos in decisione primo leſo facta non concludere ignem de tempore, quo erat in apotheca D. Vincenzij, non fuiſſe in illa D. Patriarchae, qui dd. teſtes in locis reſatis in decisione allegantur ſolum ad probandum, quod ignis primum viſus

fuit,

ARGVMENTVM

Dignitas principalis in Ecclesia ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1. *Provisio Apostolica declarat statum beneficii, ubi non constat de statu anteriori contrario.*
2. *Archipresbyter est maior, & dignior dignitate Cantoris.*
3. *Dignitas maior in Ecclesia censetur illa, quam generaliter homines existimant esse maiorem.*
4. *Collegiata Ecclesia signa sua, habere archam, & signum commune.*
Collegiata Ecclesia signa sua sunt, & ex quibus talis probetur, late sub num. 9.
5. *Collegiata Ecclesia probatur ex eo, quod communiter est habita, & tentata ori talis.*
6. *Ordinarius modum defendendum est circa qualitatem beneficiorum sue diocesis.*
7. *Status beneficii attenditur ad indicandum qualitatem beneficii, praesertim ad effectum iustificationis gratiae.*
8. *Cellatio non efficitur nisi sit statum.*

DECISIO CCCCLXXXII.

PRO Petro Antonio informante fuit resolutum constare de vicino statu dignitatis ex provisione Apostolica obtenta à Marco Antonio de Iannellis, per cuius obitum vicino loco vocatus, in qua fuit provisus de Archipresbyteratu, vti de principali dignitate, & eius vigore possessionem accepit. Provisio enim Apostolica tibi designat, & declarat statum beneficii, ubi de alio anteriori non constat, ut notatur in *exco. de beneficio. de proban. 6.* fuit dictum in Terdonen. Prioratus 5. Maij 1591. & in Parmen. Prioratus 27. Junij 1597. coram bo. me. Cardinali Pamphilio, & in Alerien. beneficiorum, 29. Martij praeteriti coram R. P. D. meo Pamphilio. Accedit provisio fidei, rec. Clem. VIII. de Cantoria Ecclesiae, quae ibi refertur dignitas, non tamen principalis, & ex depositione testium apparet duas fuisse in Ecclesia dignitates, unde sequitur, quod si Cantoria non est dignitas principalis, talis erit Archipresbyteratus, quod consonat cum dispositione iuris, secundum quam Archipresbyter est maior, & dignior Cantore, ut fuit conclusum in Oriana Archipresbyteratus 5. Maij 1600. coram Reuendissimo Paen. maxime cum dicant testes ita communiter teneri, & reportari. Illa enim censetur t maior dignitas, quam generaliter homines existimant esse maiorem, ut dicit Baluzius 387. post med. vers. item illa est maior dignitas. lib. 1. refert, & sequitur Boet. de off. 286. num. 8. circa med. cum aliis adductis per informantes. Concorrit etiam, quod Ecclesia est Collegiata, quia, ut probant testes, dignitates, & presbyteri capitulares congregantur, habent archam, & sigillum commune, quae sunt signa Ecclesiae Collegiatae, Card. in elem. 2. n. 10. de atq. & qualis. Abb. in cap. nobis. num. 8. vers. quando autem agitur de iurap. Ecl. in c. accedentes. nu. 5. vers. de sig. signa de presen. fuit dictum in vna Zamboren. Canonatus de Thoro 12. Ianuarij 1598. coram bo. me. Cardinali Scraphino, & in vna Placen. Praepositura 22. Februarij 1593. coram Illustrissimo Cardinali Mantica. Accedit, quod ista fuit communiter habita, tentata, & nominata Collegiata, quod probat eam esse talem, vel saltem eam consistit in hac quasi possessione, iuxta radiata per Tiber. Decian. conf. 6. num. 1. c. 9. lib. 1. iuncta praesertim assertionem t Ordinarij in visitationibus, cui vti informato de qualitate beneficiorum suae Diocesis plurimum est defendendum, & plenè deductis in praed. legata

Ll 4

legata

fuit, & originem habuit à parte inferiori domus, hoc est in fundo, seu apotheca D. Vincentij, quàm in parte superiori Palatii, & tertius testis iuxta 69. interrogatorium benè concludit, id, ad quod allegatur in decisione, ubi (vidi la sciamma, che sopra d'alto fenestre sopra il n. 1.) & andrea alle fenestre che sono sopra) & licet quartus testis deponat per verbum (singe) attamen reddit rationem suae credulitatis fundatam in sensu visus, dum iuxta idem interrogatorium dicit (per hanc visoriam il fuoco del fondo del no. 1. alle fenestre della stanza superiore) & dum iste testis dicit iuxta 96. interrogatorium (non so, se nel fondo n. 3. si accendesse il fuoco) nihil refert, quia in decisione allegatur ad probandum periclitatem ignis in fundo D. Vincentij respectu superioris partis, non respectu fundi D. Patriarchae, ut dictum est, & sic remanet benè probata prima conclusio. Altera etiam conclusio, quod ignis visus fuit prius, & habuit originem in fundo D. Vincentij, quàm in fundo D. Patriarchae, & quod in illo, non in isto habuit originem, adhuc firma remanet non obstantibus exceptionibus datis contra testes allegatos. In decisione ad eam probandum. Nam dum secundus testis post verba relata in decisione subiungit quando vidi, che il fuoco entrava nel detto fondo n. 3. ci avvevan quanto de fuoco) loquitur de igne egredienti ex fundo D. Vincentij, in quo prius dicit, quod vidit ignem prima vice, & quod per alias vices successivè reuiderit vidit ex fundo D. Patriarchae extrahi fornem, & partem ferri esse accensum, loquitur enim non de origine, sed de acti successivo, quia licet verum sit, quod originem habuerit ex fundo D. Vincentij, verum est etiam, quod postea eodem tempore ignis erat in vtraque. Ignis enim egrediens à fundo D. Vincentij in fornem existentem in fundo D. Patriarchae, illud flammam accendit, cum exire, & accendere hant infimus, & quasi in eodem instanti. Non obstat, quod testes non dicant, quod ignis non poterat esse in fundo D. Patriarchae, quin vidissent tamquam deponentes super negatiua, quia imò deponunt, & concludunt super mera affirmatiua de visu ignis prius in fundo D. Vincentij, quàm in fundo D. Patriarchae, & de fumo, & igne intrante à fundo D. Vincentij ad fundum D. Patriarchae per foramina muti communis. Primus testis D. Vincentij in decisione relatus non restringit eius depositionem ad locum ingressus in fundum D. Patriarchae, sed ad tempus ingressus, & dum dicit (il fuoco era nelle stanze della porticella) non loquitur de origine, sed de tractu, & successu ignis, & postquam aperte fuerunt portae civitatis fundi ab utroque latere, & fornem fuerat extractam ab igne intratum quantitas salmarum 8. in circa, secundus testis D. Patriarchae, quando iuxta 96. dicit (mentre si canona il fuoco) ex fundo D. Patriarchae (vidi ancora il fuoco in detto forno) loquitur de tempore successivo post extractam aliud fornem sanam, & intratum ab igne, ita etiam loquitur iuxta 197. Tertius testis D. Patriarchae deponit de fumo tempore successivo, fornem enim adreque antequam eburnetur fornem, quod fuit oborturum ad impediendum, ne flamma intraret, & erant plura fornina, ex quibus fumus egrediebatur, ut benè deponit sextus testis iuxta idem interrogatorium, quintus testis loquitur de igne in fundo D. Patriarchae in fine, non in origine incendi, secundus testis D. Vincentij loquitur de igne in fundo D. Patriarchae in tempore successivo post extractum fornem.

ANNOTATIO.

Hae decisio est confirmatoria aliarum duarum decisionum in hac eadem causa emanatarum.

Acheruntina Archipresbyteratus.

Luna 8. Novembris 1610.

legatus Alerien Beneficiorum. Ex quibus bene videtur
7 probatas status dignitatis principales, qui attenditur
ad iudicandum qualiter beneficij, præsertim ad effec-
tum iustificationis gratie, Innoc. in cap. postulat. num. 1.
post med. vers. si autem non appareat de iure patr. Abb. in cap.
nobis. num. 3. vers. si vero constat. eodem tit. fuit dictum in
vna Afulana Parochialis 17. Martij 1586. coram bo.
mem. Orano. Non obstat, quod dictus Marcus Anto-
nius prædecessor penus obtinuerit aliam provisionem
de isto Archiprebyteratu cum narratu, quod non erat
dignitas principalis, quia ex prædictis apparet erronea,
& non habuit effectum, nam ipse cognovit extor-
gere obtinuit aliam narrando esse dignitatem principalem, &
vigore illius vixit, ut dicunt testes, accepti possessione;
2 Clarum est autem, quod ad constituendum vltimum statum
attendi debere provisionem effectum sortitam, non il-
lam, quam certum est effectum non habuisse, Ioan. And.
& alij in cap. 2. de rescriptis an integ. Callesens. 6. de caus.
posse. & prope. & t. de inuersione.

ANOTATIO.

- a Archidiaconatus ante prima dignitas in Ecclesia, dixi
supra ad decis. 41. vbi plura notant, ex quibus signis pri-
ma dignitas in Ecclesia dignoscatur.
- b De quo similiter dixi supra ad dictam decisionem 41.
- c Collegiata Ecclesia dignoscitur etiam ex iudicio, & con-
suetudine, Rota decis. 584. num. 4. per a. in nouis. & decis. 473.
sub num. 3. p. a. in reuoc. quæ autem sint ista iudicia, & con-
suetudine tradit Mascard. de probat. causis. 384. per to-
tam, plenè Declan. ans. d. tab. 1. & nonnulla etiam recen-
sit Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 90. & 201. & sup.
aliqua etiam recenfit Rota decis. 401. num. 4. per a. in reuoc.
& plura enumerantur in decis. 584. num. 4. per a. in nouis.
Non est autem necesse, quod copulatiue concurrant om-
nia signa, quæ solent arguere Ecclesiam Collegiatam,
sed sufficit, quod aliqua concurrant, Rota d. decis. 584. num. 4.
Aduertendum est etiam, quod Ecclesia non dicitur Col-
legiata ex eo solam, quod adfuit in Ecclesia plures be-
neficiati, qui solent facere congregationem, quia pos-
sunt ibi esse vii singuli, non vii vniuersi, & dicuntur fa-
cere non vnum Collegium, sed Congregationem, Achil.
decis. 10. num. 2. de probat. Gonz. super regul. 8. gl. 15. num. 15.
& 16. & fuit dictum in Calaguritana Beneficii de Au-
sola. februarij 1586. coram Cardinali Suerato, sicut nec
etiam Ecclesia dicitur Collegiata, etiam si in ea adfit
vniuersus modum Capituli, & fractus communiter percipi-
antur, & diuidantur, ista enim possunt conueniri etiam
in simpli Congregationi, Rota decis. 579. num. 4. per a. in reuoc.
Non etiam probatur Ecclesia Collegiata per commu-
nem reputationem, & famam, cum ista materia habeat
certas probationes, ita dixit Rota penes Achil. decis. 10.
num. 2. de probat. In consensu autem rectorum deponen-
tium super assensibus, & negatiue Collegiarum, magis est
standum testibus deponentibus esse Collegiatam, ut dixit
Rota in Afulana Parochialis Sancti Laurentij 17.
Maij 1596. coram Orano Et licet Ecclesia non præsumat-
ur Collegiata, nisi probetur: Fallit tamen in Ecclesiis
Cathedralibus, & Conuentualibus, quæ de iure commu-
ni præsumuntur Collegiatae, Hostia cap. nobis. sub num. 1.
solus. 2. vers. quicquid etiam. Abb. num. 1. vers. item Ecclesia,
de iure patr. dist. 11. de probat. & admissit Rota in
Celsione. Præcepit 10. Decembris 1601. coram R. P.
D. Coccino Decano.
- d Cardin. consilij. num. 8. Felij. in cap. cum ad auct. num. 14.
vers. de iure iurata conclusio de respect. Seraph. decis. 1048.
num. 3. Rota decis. 573. sub num. 2. per a. in reuoc.
Gloriosus de iuramento.

concludenter est probanda, quia de iure non
præsumitur ista diminutio.

SUMMARIVM.

- 1 Suppressio tendit ad diminutionem cultus diuini.
- 2 Suppressio non potest fieri sine iusta, & legitima causa, &
lata num. 8.
- 3 Et causa iusta est diminutio reddituum Ecclesie, & vide
num. 8.
- 4 Diminutio non præsumitur redditus Ecclesie.
- 5 Deo ab intra Ecclesia assignata præsumitur suis suffi-
cienti, & congrua.
- 6 Pro cultus diuini augmento est semper facienda inter-
pretatio.
- 7 Ordinarij iudicio plurimum deferendum est circa con-
gruitatem fructuum Beneficiorum.

DECISIO CCCCLXXXII.

Rota censuit beneficium, de quo agitur non potuisse
restituere, quia, quicquid sit in Ecclesiis recepti-
tium in Ecclesia numerata, qualis est Ecclesia oppidi de
Medina, ut probant verba concordie, & depositiones
testium, & reassumptio, & supplicatio, cum tendat ad di-
minutionem cultus diuini, cap. ex parte. de consue. non
potest fieri sine iusta, & legitima causa, Baldus in eadem
accessit. num. 8. Abb. num. 4. vers. aut non suff. Felij. a.
num. 17. Dec. num. 43. eodem tit. de consue. licet autem
pro causa allegaret redditum diminutum, quæ est po-
tissima ratio reducendi, & supplicandi beneficia, iux-
ta notam in d. cap. cum accessit, & in cap. cum M. Ferrar-
ensis cod. tit. attamen illa quæ debent plenè, & conclu-
denter probari, cum habeat iuris præsumptionem in con-
trarium, Aug. cons. 174. Beneficiarius Episcopus num. 3.
ad fin. & in fin. ad. Cig. de pens. quest. 9. num. 10. & in ter-
minis nostris dixit Rota in Calaguritana de Iocano 9.
Aprilis 1601. coram bo. me. Cardinali Scraphino, in
qua etiam fuit decisum diminutionem considerari de-
bere respectu quantitatis allegatæ à principio erectio-
nis beneficij, quæ persumitur fuisse congrua, & suffi-
cientis pro ministerijs, & oneribus incumbendis, cap. no-
me. de consue. dist. 11. Caldes. cons. 100. post med. ver.
pro parte contraria de probat. Caput. decis. 62. par. 1. Probatio
verò, quæ adducitur pro parte Capituli, non con-
cludit, licet enim testes deponant, quod de anno 1599.
in loco de Medina del Pomer grassata fuerit contagiosa
lues, ob quam mortui sint 700. homines in circa, & ob
id fuerit diminuta non solum oblationes fidelium
propter infrequentiam populi, sed etiam decimæ Ca-
pitulo præstiti solite, quia agni aliquos remanserunt in-
culti, attamen nullum habent respectum ad quantita-
tem in erectione assignatam: Et pro parte vniuersitatis
datur relatio per peritum de mandato prouisoris facta,
per quam probatur, quod necdum à primario statu erec-
tionis istorum beneficiorum, sed ab anno 1577. citra
fuerunt aucti redditus, & quod plus esset probatur per tes-
tes, quod ab anno 1578. citra fuerunt collecta plura le-
gata, unde diminutio, quam deponunt testes, potest in-
telligi habito respectu ad statum beneficiorum post an-
num 1577. & 1578. quando erant aucti redditus. Accedit,
quod diminutio, quæ conigit occasione pestis, non fuit
perpetua, sed transitoria, quia cusu temporis locus po-
tuit incolis repleri, & tunc possent per Colonos aliun-
de euocandos arari, & coli. Quod hec fructus non
ascendere ad taxam constitutionis Synodalis, non rele-
uat, quia constitutio non probatur vlti recepta, ut fuit
dictum in d. Calaguritana de Iocano, & quia procedit
in Ecclesiis receptis, non in nouerariis. Et hanc sen-
tentiam Domini libenter amplexi fuerunt, tum quia
tenet ad finem augmenti cultus diuini, pro quo
facienda est interpretatio, ut in hoc terminis dixit Rota

Burgens. reductionis Beneficiorum.

Luna 15. Novembris 1610.

ARGVMENTVM.

Suppressio fieri non potest sine causa, & causa
iusta est diminutio reddituum, quæ tamen

in vna Calaguritana portionis de Narbata. 3. Iulij 1589. coram R. P. D. meo Decano, & in D. Calaguritana de Ioeano, vñ qui concurrat iudicium Ordinarij, cui in hac materia t plurimum est deferendum, non solum ex dispositione Sacri Concilij Tridentini, sed etiam de iure communi, iuxta tradita per Rebuff. de conser. num. 68. & 69. & Sured. de alim. tit. 4. quest. 23. num. 43. & seq. & tenet sapienter Rota.

ANNOTATIO.

- § 1. Suppressio t fieri non debet sine causa, cum tendat ad diminutionem cultus Divini, & causa sufficiens est diminutio fructuum Ecclesie, ut dicitur in hac decisione, & tradit DD. in cap. cum accessisset de cons. Seraph. deus. 1345. num. 1. vbi dicitur numquam esse faciendam suppressionem nisi reditus Ecclesie diminui probetur, & fuit plenè dictum in Calaguritana Beneficio 18. Nouem. 1607. coram R. P. D. Pamphilio, & in alia Calaguritana de loco de anno 1606. coram Cordaba, laud. Garz. de benef. par. 11. cap. 2. num. 1. Hac autem diminutio fructuum est plenè probanda, quia fructus potius aucti, quam diminuti presumuntur, ut firmatur in hoc decis. & tradit Gigas de post. quest. 9. num. 9. conf. & praedit. Seraph. deus. 1385. num. 1. & saltem presumuntur sufficientes, Seraph. deus. 1385. Verbal. decis. 18. par. 2. & fuit dictum in dict. Calaguritana Beneficio coram R. P. D. Pamphilio, vbi allegatur gloss. in cap. fin. in verbo (sufficiunt) de rescript. & firmatur in hac decis. licet quòd diminutio reditus Ecclesie sit iusta causa diminuendi numerum Beneficiariorum, tradit Azor Ius. moral. par. 1. lib. 6. cap. 30. quest. 1. in 2. post Rocch. de Curt. de iurap. in verbo (proen) sub num. 27. quod procedit etiam si in Ecclesia esset certus numerus illatus auctoritate Papæ, non superueniente nova causa, scilicet, diminutio reditus potest dici numerus diminui, Garz. d. cap. 2. num. 3. & 4. ficut autem diminutio reditus est iusta causa diminuendi numerum Beneficiariorum, ita & ex causa aucti reditus augeri debet numerus, Rocch. de Curt. in loco praedict. sub num. 17. Garz. d. cap. 2. sub num. 1. fuit dictum in Calaguritana Beneficio de Transpanti 13. februarii 1606. coram R. P. D. Pamphilio.

b. De quo dixi supra sub littera A.

Oliverius Bituntinus.

Romana Censuræ, seu executionis.

Luna 15. Novembris 1610.

ARGUMENTUM.

Præsentia in loco ex quibus probetur.

SYMMARIUM.

1. Præsentia probatur ex verbis (sedens, &c.)
2. Præsentia presumitur ex interpositione decreti.
3. Instrumentum probat quod omnes res ita gestæ, & factæ sunt.
4. Instrumentum circa diem celebrationis contrahentium statum est.
5. Nec ovorum attestatio statum in probatione styli.
6. De stylis potest iudex se extrajudicialiter informare partibus non vocatis, & late num. 8.
7. Præsentia probata ante alium, & post alium presumitur etiam de tempore alium.

DECISIO CCCCLXXXIV.

Omnia conceditur resolvere consistere de præsentia bo. mem. Cardin. Caietani in Vebe die 18. mensis Martij anni 1591. in quo D. Dux Sancti Germani

fideliter accessit censui, de quo agitur, quia eadem die Cardinalis sedens fecit decretum, quod quædam bona restituerentur, Notario, & scilicet præsentibus, t verba enim (sedens, &c.) ex sui natura important præsentiam, & cum probant, iuxta modum per Felyn. de cap. reor. sub nu. 30. conf. præsentia facta primo de reud. Imol. conf. 3. num. 5. Menoch. pref. 19. num. 7. lib. 6. præsertim quia decreta per abentes interponi non solent, nec possunt. Unde ex interpositione t necessitudo arguitur præsentia, Paul. de Cast. in l. Tura. §. res. ff. de verborum oblig. Rayn. conf. 154. nu. 11. lib. 5. Felyn. vbi supra in 2. solus. Menoch. de l. præsumpt. 19. num. 6. Et instrumentum d. decreti probat præsentiam Cardinalis, non solum inter partes, inter quas fuit interpositum, sed etiam quoad omnes, quia t instrumentum probat rem ita gestam, & factum ipsum pro, & contra quemcumque, a Bar. in l. 1. a. 4. in 1. de l. ar. pro. t 2. vbi etiam Put. num. 96. & 98. Cagnol. num. 110. C. de edend. Aym. conf. 161. num. 6. Conuat. præf. quest. cap. 20. in fin. Nec potest prætendi decretum fuisse factum alia die, quia cum Notarius scripturæ die 18. t standum est eius scripturæ juri, tradita per Fel. in cap. quoniam contra nu. 13. de probat. Dec. conf. 88. num. 9. in fin. Et concurrat fides Notariorum Cameræ, quòd verè, & realiter decreta huiusmodi solent scribi, & adnotari sub eadem die, in qua interponuntur, statum autem t Notariorum attestations in probationibus styli. Rim. ius. conf. 33. num. 15. & seq. decis. Pedem. 22. num. 16. in fin. & de eo t potest iudex se partibus non vocatis, & extrajudicialiter informare, a Bar. in l. 1. in fin. ff. de 18. Balus. l. 1. in fin. Codex quæ de l. adu. Boer. conf. 8. num. 17. Hanc præsentiam probat testimonium, quia dicit se de hoc perseque fecor. lat. & testis bonam rationem, quia quòd t tradidit cum Cardinali de re ardua, nepe, de conducendo frumento ad Vebe tunc maxima penuria laborantem. Adhuc alij duo testes familiares stantes in continuo secutio Cardinalis, & propterea optimè informati, qui deponunt de præsentia in Vebe per totum mensem Martij, & subdunt, quòd non potuissent esse abentes, quod ipsi necessissime, quia etiam famuli informantur mente. Adhuc plura adminicula ex pluribus subscriptionibus factis per Cardinalem sub d. die 18. Probatur etiam præsentia in Vebe paulò ante, & paulò post t d. diem, ita vt valde verisimilis sit præsentia de dicto tempore, ad not. in consuetudine de sol. ar. & per Alciat. sup. a. par. 22. An autem sufficiat Duci Sancti Germani probasse præsentiam Cardinalis de d. tempore ad effectum, de quo agitur, etiam particulariter videndum.

ANNOTATIO.

- a. Instrumentum probat factum ipsum etiam inter alios, & contra quemcumque dixi supra ad decis. 301.
- b. De stylis t potest iudex se extrajudicialiter informare, vt præter hic allegatos Rolan. conf. 44. nu. 36. lib. 4. Decian. conf. 1. num. 45. lib. 1. Rota conf. 345. num. 2. & 361. num. 21. & decis. 44. num. 4. par. 2. in reor. & decis. 725. num. 32. par. 2. in reor. quod tamen est intelligendum de stylis respectante ordinatorem iudicij, secus autem si respectat decisorem, quia tunc formetur est probandum, Rota decis. 159. num. 6. par. 2. in reor. bene Rota decis. 315. num. 2. inter impelleres Varinæ, par. 2. lib. 1. conf. 1. item illud, quod dicitur posse iudicem extrajudicialiter sumere informationes de stylis à Notariis & confideis, habet locum vbi agitur de stylis loci, vbi iudicium, vel aliud gestum fuit, non autem de stylis alterius loci, vt declarat Rota in Caietani, illegitimatis coram Cardinali Blanchetto impellens pater March. de communi. 1. fol. 171. & bene faciunt tradita per Marcen. in l. 1. a. cap. 12. per totum, vbi dicit, quòd Rota ad probandum stylum extra Curiam non admittit fides extrajudiciales.

Oliverius Bituntinus.

Anconitana

Anconitana Bonorum S. Apollinaris.

Luna 29. Novembris 1610.

ARGUMENTVM.

Reintegratio est concedenda docto de vtroque extremo. Quando dicatur nulliter processum contra minorem indefensum, & alia de quibus in Summario.

SUMMARIVM.

- 1 Extremum secundum probatur ex sustentatione liti iuxta administratorem.
- 2 Reintegratio est danda probatur duobus extremis.
- 3 Nō procedit, quando intervenit iudicis auctoritas, quia tunc debet probari, quod iudex nulliter, & iniuste processit.
- 4 Executio mandati in eum illud vitatur.
- 5 Contra pupillos, & minores indefensos processum fallum est nullum.
- 6 Non procedit, ubi iussit pupillus nullas competere defensiones.
- 7 Requiritur, quod notori caviter nullas illis competere defensiones.
- 8 Liquidatio fieri debet ante executionem.
- 9 Minorum bona debet stare sub hys saltem per 10. dies. Hoc non est necessarium de iure Canonico, & numer. 13.
- 10 Nuncij assertores non est similitudo circa solemnitates necessarias in sublatione.
- 11 Actum non transportaverunt defectum vitatur processum.
- 12 Spolium ultimum est purgandum, de quo etiam liti sub nom. 1. 2. vide limitationem.

DECISIO CCCCLXXXV.

Fuit resolutum Leonis competere actionem spolij, & illos esse reintegrandos, ratio resolutionis fuit, quia de primo extremo constat, ut fuit resolutum per duas decisiones, & secundum, ultra quod non controvertitur, probatur ex reintegratione Rectoris vigore sententia bo. me. D. Iusti, in x. decis. 802. num. 1. par. 1. de iur. f. & ex sustentatione liti iuncta administratulis, Vetal. decis. 169. par. 2. & fuit dictum in Tuscan. Decimarum 13. Novembris 1589. coram Illustrissimo Cardinali Platini, & in Mediolanen. Spolij 16. Jun. 1609. coram R. P. D. nro Lancellotto. Unde sequitur illos esse & reintegrandos ad totum possessionem, cap. congreventis, & cap. cum ad solennitatem restit. spoliar. Verum, quia pro parte Rectoris ad impediendum reintegrationem opponitur illa duo extrema non sufficere in isto caso, in quo intervenit auctoritas iudicis, & sed tertium debet probari, nempe, quod iniuste, & nulliter fuerint per iudicem privati, Dec. conf. 449. num. 10. Abb. in d. cap. congreventis sub num. 8. vbi f. aduertendum tenere est, cum alij adducti. Dixerunt Domini Ius constare de iniustitia, & nullitate, siue attestamus universionem Rectoris concessam vigore Braschij secularis ab Aud. Cam. relaxati, siue reintegrationem eiusdem emanatam a bo. me. iusto, cum ratione excessus, cum mandatum fuerit relaxatum pro falsis 16. grati pro anno 1591. & tamen vigore instrumenti Leonij ad summum fuissent debitorcs in salinis 15. qui excessus & facit, ut mandatum in totum & a coram, ut fuit resolutum in Romana spolij bonorum 21. Februarij 1600. coram Iusto, & in Burgi Sancti Sepulchri 18. Maij 1607. & in Comerana bonorum 16. Jun. 1608. eadem me, & alibi scriptis. Nec potest saluari

ex residuo annorum precedentium, quia in actis constat de quietantia pro residuo; tū ex eo, quod fuit processum contra & pupillos, & minores indefensos, & nullo illis dato curatore, Cresc. decis. 9. m. 3. de sem. & re iud. b. & fuit dictum in Burgi Sancti Sepulchri, & in Comerana supra allegatis. Nec releuat, quod id non procedat, & ubi constat pupillis nullas competere defensiones, ut in Carpen. seu Nullius bonorum 11. Februarij 1601. coram me, si quidem ibi ultra quid constabat nullas competuisse defensiones, aderat curator, qui comparerat accitum causam defendendo, quod cessat in casu isto, in quo nemo comparuit, nec datus fuit curator, qui comparere potuisset, quinimo in mandato legitur illud fuisse relaxatum citatis Leonis per edictū, de qua tamen citatione per edictum, aut de aliquo processu etiam in executione non constat ex actis transportatis, & corā bo. me. Iusto fuit processum in comunacii nemine pro ipsis informante. Et quoad defensiones nemini non constat illis non competuisse, prout in d. Carpen. seu Nullius de quo & tamen constat notori debuisse, Put. decis. 284. 7. lib. 1. sed imo constat de contrario, nam reintegratio coram Iusto fuit ex falsa causa, ut in decisionibus ultimo loco factis super primo extremo, & coram Aud. Cam. ultra iniustitiam mandati ratione excessus, de quo supra, non est certum, quod prima die Augusti, qua Leonij fuerunt citati in partibus, cessasset dies consignationis frumentis, qui erat faciendus tempore recollectionis, quae a communiter accidentibus de dicto tempore non solet esse perfecta. Quibus accedit nullitas deliberationis bonorum nulla facta liquidatione valoris frumentis, quod erat in obligatione, quae liquidatio fuit necessaria, quod ex deductis in Romana Vinet 24. Octob. 1605. coram me, & in Afulana praedij 11. Jun. 1609. coram R. P. D. meo Sacro, & nulla prima sublatione, & deliberatione, & sine citatione patris, nullisque datis dilationibus, aut servatis terminis requisitis, cum ex forma Statuti Anconitani, tūm de iure communi secundum quod & res minoris debet stare sub hasta saltem per 10. dies, d. Ambrosius in parvulum C. de sacros. Fed. Sued. conf. 49. d. num. 19. cum alijs allegatis. Nec standum esse censuræ Domini assertioni Nuncij referentis coram Notario se sub die 19. Martij tunc praetenti vigore Braschij secularis in Apotheca Iacobi Iacelli vendidisse ad extinctionem candle & servatis servandis Hieronymo mafculo praesente, & ita esse contendunt quidem de his solemnitatibus & aliunde, quoniam ex assertione Nuncij constare debet, Sued. ibi, & addentes ad Rom. conf. 449. in verb. Nuncia, & quoad Notarium, licet nec etiā illius assertioni standum sit, cum id non spectet ad eius officium, cessat difficultas, quod ipse est rogatus solum de relatione Nuncij, non autem de actu sublationis, aut deliberationis. Et tandem ad hoc, ut Leonis competat actio spolij, & sine reintegrandi, sufficit nullitas reintegrationis bo. me. Iusti, quae emanavit ex falsa causa peracta, quod non evanesceret de primo extremo, cuius contrarium fuit resolutum, & quia & coram eo non fuerunt transportati acta facta coram Ragulino Casae de Graff. decis. 9. m. 1. de cas. spolij, & postea & fuit dictum in Bononien. de Heculana 1. Iunij 1589. coram Illustrissimo Cardinali Platino. Et istud spolium & tanquam ultimum debet prius purgari, Abb. & alij in c. si de iud. regnu. Card. conf. 10. m. 2. vbi de exceptione bo. me. Alex. conf. 6. m. 1. lib. 1. Afflic. decis. 401. & 18. Bernus conf. 37. m. 22. lib. 3. & fuit dictum in Romana Sancti Thomae 21. Februarij 1609. coram R. P. D. meo Coccino, & ita conclusum.

ANNOTATIO.

- a De quo vide supra ad decis. 192.
- b Vide supra ad decis. 41.
- c Rota decis. 340. m. 5. & 509. m. 3. par. 2. in rem. & decis. 242. sub nom. 1. par. 2. in rem.

d Rolan.

33 d Rota. f. conf. 33. num. 1. lib. 1. Menoch. de arbit. casu 171. num. 2. cum aliis per Simon. de decr. lib. 1. tit. 1. sub nu. 6. conf. & hoc subdistinguitur. Et notandum est, quod licet de iure communi bona minorum non possint alienari, nisi per subdistinguitur, tamen de iure Canonico id non est necessarium, sed sufficit, quod videtur fuerit bona fide facta. Bald. de arbit. hoc non potest, & ibi additio C. de sacros. Eccl. Rota de off. 4. §. 6. num. 3. par. 1. in re. vbi fuit dictum omissionem subdistinguitur non vitare alienationem bona fide factam.

34 c Spolium ¶ vltimum purgandum est, vt firmatur in hac decisione, & prater hoc allegata Rota de off. 17. in fine de appellat. in univ. de decr. lib. 2. tit. 1. lib. 3. par. 3. dicitur. Seta. de off. 30. in fine. Gabr. conf. 149. num. 1. lib. 1. Menoch. de recap. remed. 1. num. 32. Hoc non procedit, quando primum spoliū fuisse violentum, vel attentatum, tunc enim oon est locus conclusioni, quod vltimum spoliū sit purgandum, sed primū purgandum est spoliū primum, vt fuit dictum in Romana Sancti Thomae coram R. P. D. Cocchino Decano in duabus decisionibus quæ reperiuntur improprie penes Marched. de consuet. 2. §. 1. ad 107. & 108. Menoch. de recap. remed. 1. num. 36. Item nec conclusio allegata procedit quando secundum spoliū fuit incontinenti factum, Thom. Fallot. de Gabr. de off. 17. §. 1. an. 1. lib. 1. 30. Menoch. de recap. remed. 1. num. 34.

Oliarius Beltraminus.

Parment. Status.

Veneris 3. Decembris 1610.

ARGUMENTVM.

Agitur de purgatione attentatorum, & quando illa censentur sufficientes purgata per legitimam attentantis cessionem.

SUMMARIVM.

- 1 Attentata purgantur per legitimam attentantis cessionem, & quando id procedat, nu. 10.
- 2 Et tanto magis, quando fuerint per Procuratorem commissa.
- 3 Attentatorum purgatio mediante legitima cessione fieri potest in Rota, quando fuerint abbi concessa.
- 4 Attentata purgari debent in eo Tribunali, cum iurisdictione fuit facta.
- 5 Ad factum alienum quis non tenetur.
- 6 Defendere vniuersusque presumunt velle à se gesta prout, quoniam illa reuocare.
- 7 Attentatorum reuocatio spectat ad illum Iudicem, cuius in iurisdictione fuit facta.
- 8 Iudex sine bene, sine male fuit in officio suo, non conuenit, quid reuocet suam sententiam.
- 9 Sententia lata super statu persona facit ius quoad omnes.
- 10 Non procedit, quando sententia fuit lata contra legitimum defensorem.
- 11 Attentata sententia nulli ipso iure.
- 12 Sententia nulla nullum potest parere iuris effectum.
- 13 Attentata sunt quoad omnes per reuocatum purganda.
- 14 Attentata non purgantur per reuocatum deservientem.
- 15 Attentata non purgantur non si congruerint per cessionem condonantem.
- 16 Attentata non purgantur debent per cessionem, et si nulla remaneat lib. 2. d. 1. §. 1. super dicta purgatione.
- 17 Attentata ut per cessionem purgantur, debet renunciari omni iuri, ita vt neque attentanti ex attentato committendum sentiat, neque attentata postea aliquid interdicti possit postea.
- 18 Attentatorum purgatio debet consistere perpetuum silentium.
- 19 Attentatorum purgatio fieri debet non legitime, & sufficienti mandato.

D Omini non dubitabatur attentata ¶ purgari posse per legitimam attentantis cessionem, Achil. de off. 21. de appell. Paleot. de off. 138. Mandos. in commissione exclusiua attentantis circa medium Lancell. de attent. par. 3. ca. 19. nu. 2. 4. §. segg. 8. & tanto magis, ¶ quando fuerint per procuratorem commissa, ibi Lancell. nu. 17. Admittentur etiam posse Dominos Pallanicos cessionem facere in Rota apud acta istius causæ, ¶ quoniam fuerit in Civitate lanuz attentatum, hoc enim iouunt decisiones Achil. & Paleot. & ita fuisset in vna Calaguriana de Aufero coram R. P. D. meo Cocchino pendente 2. Decembris 1605. in vna Toletana Cappellania de Pastana 11. Ianuarij 1608. coram R. P. D. meo Pamphilio, in vna Burgensi visitationis de Conaruias 23. Martij 1609. coram R. P. D. meo Pirouano, & in vna Tirafonensi legati 19. Iunij preteriti coram R. P. D. meo Casuliero, & creptis in aliis. Conuenit enim ¶ attentata purgari in eo Tribunali, cuius iurisdictione fuit preta, ad late tradita per Lancell. de attent. par. 3. cap. 17. num. 39. cum pluribus segg. Nec placuit, quod prætendebatur pro parte Dominorum de Rangonibus, sententiam latam à Prætoro lanuz debere ab eodē reuocari, esset enim non solum nouum, & inaudietum, sed etiam valde durum, ¶ quod Pallanici tenerentur ad factū dicti Iudicis contra regulum, l. stipulam ista in 1. responsio §. de verb. oblig. §. si quis alium. Insuper de iuribus stipul. & ad factū reuocationis propriæ sententiæ, cum tamen quilibet ¶ sit potius pronus ad defendendum, quàm ad reuocandum à se gestā, vt in proposito per Lancell. de attent. par. 3. cap. 17. num. 39. Et præsertim, quia potest Rota reuocare dictam sententiam, & quidem congruentius, tūm quia ¶ reuocatio spectat ad eum Iudicem, cuius maiestas fuit læsa, Mandos. in dicta commissione exclusiua attentantis in verbo eodem R. P. D. N. Lancell. de off. 17. num. 39. §. segg. Tūm quia Prætori, qui ¶ fuit bene, siue male functus est officio suo, non conuenit reuocatio suæ sententiæ, l. Paulus la 1. & ius de postquam §. de re iudic. l. Duo si auri, ff. de penus. Nec facit, quod obicitur de præiudicio perpetuo resistentem ex dicta sententia, vti lura super statu personæ, ¶ quæ facit ius quoad omnes, iuxta Langelum. ff. de stat. hom. quia ultra quod potest à Rota reuocari, ¶ eum sit læsa Rangonibus legitimis defensionibus non comprecantibus, oon facit ius respectu tertij b. Ber. in d. Langelum in fin. Bald. num. 6. Ang. circa fin. vers. quidam in premissis. Alexan. in l. sapi post num. 76. & num. 78. ff. de re iudic. Accedit, quod dicta sententia ¶ vti attentata est etiam nulla ipso iure, Lancell. de attent. par. 3. cap. 12. ampliatum 17. & par. 3. cap. 31. num. 7. & seg. & ¶ propterea nullum potest vnquam iuris effectum parere, l. 4. §. condonatum. ff. de re iudic. l. non potest abbi. §. non quatenus, ff. de curia tab. Domini tamen dixerunt cessiones exhibuit à Pallanico non esse legitimas ex pluribus. Primò quia sunt restrictæ ad actus factos coram Officialibus, & Magistratibus Sancti Georgij, & non comprehendunt sententiam latam à Protectore lanuz, neque actus coram ipsis factos, cum tamen ¶ attentata sint quoad omnes processus purganda. Put. de off. penus. lib. 2. ¶ & reuocationes defectiue non suffragentur attentanti. Czf. de Grass. de off. 3. nu. 2. de restitu. ff. de reb. Secundo quia sunt conditionales quatenus sit reuocatum à decreto Rotali, & eius forme contrarium. Conditionalis ¶ autem cello non admittitur ad purgationem attentatorum, vt post Bald. & alios adductos tradit Lancell. de attent. par. 3. cap. 19. num. 31. & multum defertur de off. Paleot. 171. Communis, &c. quæ licet loquatur in purgatione spoliij, attamen à fortiori concludit in purgatione attentatorum, vt arguit ibi Lancell. & facit, quia cello ¶ conditionalis relinquit post se discussionem, & item super purificatione, & liquidatione conditionis, quod non conuenit

conuenit purgationi attentatorum, ut per Caelar. de Grass. decis. 3. n. 1. et 4. Lancell. d. cap. 29. num. 17. Tertiò in dictis cessionibus dicunt Pallauicini nolle ut actus in praeiudicium laici penderent in Rota, ex quibus verbis innuitur eos aliquid sperare ex dictis actis, & tamen, et ut per cessionem purgentur artefacta, cedens debet renunciare omni iura, quod ex illis sibi competere posset, ita ut nullo in qua tempore neque attentans ex dictis actis commodum sentiret, neque attentata passus aliquod interesse pari posset, Paleot. decis. 389. Lancell. ubi supra sub num. 25. & purgatio attentatorum et debet continere perpetuum silentium, Paleot. decis. 358. Lancell. ibi. sub num. 73. & repetere in praesentem statum, c. bona de appell. Alexan. conf. 89. in fin. vers. hoc concludit lib. 1. Dec. conf. 103. num. 1. Lancell. d. cap. 29. num. 77. quare, quia ex illis verbis (firma semper remaneat dispositione fideicommissi) suboritur suspicio, & ne Pallauicini intendant ut illi attentati, quae concernunt fideicommissum, & declarationem super eo factam laicis, quia aliis essent inutiliter apposta, cum clarum sit in cessione attentatorum non posse censeri reuocantur dispositioni fideicommissi, unde saltem uti obicere, & periculosa sunt reuocanda, Cael. de Grass. decis. 3. n. 3. et 4. Quintò, cum acta facta in Civitate Iamuz fuerint facta etiam & nomine Alexandri, & Cini filiorum Pallauicini, sunt eorum nomine purganda cum legitime sufficienti ipsorum mandato, Paleot. d. decis. 353. Lancell. ubi supra num. 30. Reuocatio Domini Setze, & aliorum procuratorum in Civitate Iamuz non tollit attentata ab eis perpetrata, & restitutio scripturarum oborta ab officialibus Montis Sancti Georgii non tollit actus factos coram Praetore, in quibus consistit radix, & substantia attentatorum, scripturae enim coram officialibus productae nil aliud sunt, quam exemplum decreti, & executionis ipsius Praetoris, Et poterunt Domini Pallauicini cum eisdem scriptis restitui, vel alibi extractis ab originalibus coram Praetore iudicium persequi, aut includere. Ex quibus, & aliis adductis per informantes resolutum fuit attentata non esse sufficienter purgata.

ANNOTATIO.

- Et quòd attentata purgentur per legitimam attentantis cessionem Rota decis. 375. num. 1. ubi reseruat.
- 19 a Seraph. decis. 104. & fuit dictum in Papienti. Coadiutorie coram R. P. D. Cocchino Decano impensis penes Marchel. de concuss. tam. 2. fol. 58. & in Cordubensi. Demissionum 2. Februarii 1615. coram R. P. D. Casulero, & in Barchinensi. Parochialis 12. Martij 1615. coram Cardinali Sacerdote, requiritur tamen quòd illa cessio sit pura, & libera, non condicionalis, ut innotat in hac decisione, & dixit etiam Rota in d. Papienti. Coadiutorie coram R. P. D. Decano impensis penes Marchel. loco praedictae; prout nec etiam fidei iugatur purgatio facta per cessionem, si adhuc aliquod impedimentum facti remaneret, Seraphin. decis. 84. Item vitra cessionem reici debent omnes expensas, damna & interesse, ut fuit dictum in dicta Papienti. & plura de hac materia purgationis attentatorum sunt videnda penes Lancellot. de attent. cap. 19. per totum.
- b Cum aliis relatis per Gona. super regul. & decis. 5. n. 2. num. 86.
- c De quo dixi supra sub littera A.

Offitium Politeminis.

Sabinens. Alluionis.

Mercurij 15. Decembris 1610.

ARGUMENTVM.

Agitur de concordandis ad inuicem testibus.

SYMMARIVM.

1 Testium contrarietas saluari debet per distinctionem

- temporis, & nam. 4.
- 2 Testis, qui deponit de reputatione si postea dicat se resurrexerit, intelligi debet de scientia certitudinali.
- 3 Item si prius dicat se scire, & postea se resurrexerit, intelligi debet, quòd nescit aliter, quàm per communem opinionem.
- 4 Testimonium probatur ex signo iurisdictionalibus, puta, exaltatione & abella, & similibus.
- 5 Testimonium dicit non fuisse consulenda sed adiudicanda.
- 6 Testimonium dicit fuisse suapte intelligenda, ut non sint sibi contraria.

DECISIO CCCCLXXXVII.

Debitum an nonus, & decimus testis sint sibi ipsimet contrarii, & fuit unanimi Dominorum sententia resolutum negativè, nam contra nonum obicitur contrarietas ex eo, quòd iuxta 1. interrogatorium dicit (che nell' ista circondaria da due rami del Tenore si possedevano beni diversi di Guallese, per Senti, Curi, & Egidi, qui si possedevano anche beni fuori dell' ista) & iuxta 2. interrogatorium dicit (che detta ista era grande assai, & non era posseduta da alcuna particolare persona, & non c'era persona a possederla, e far legna) quod etiam dicit iux. 3. & super 17. dicit (che detti Senti, Curi, & Egidi possedevano fuori dell' ista, ma nell' ista non ci possedevano cosa alcuna particolare) ista contrarietas visa fuit Dominis posse saluari, quòd praedicti habent in d. insula bona illa, tamen particulariter non possident, sed communiter, & in consensu cum aliis, quòd colligitur ex dicto testis super 17. dum reddit rationem, quare illi non possident dicit (perche, come già ho detto, non si lavorava) & ita quando negativè deponit, intelligitur de possessione fructuosa, & respectu fructuum, & quando affirmatiue, de nuda, & simplici possessione. Alia contrarietas in dicto teste adducebatur ex eo, quòd iux. 19. & 21. interrogatorium, & super secundo articulo dicit (che amicamente li 2. Moresi grandi erano nel consenso tra il territorio di Guallese, & Magliano, & che non ha mai inteso dire, che quando il fiume passava sotto la morana grande, l'istesso fusse confine; ma solo li detti morani grandi, & tamen idem super secundo dicit (ho inteso dire, che il fiume, quale amicamente passava sotto la morana grande, sia, & era il confine di detti luoghi.) & Verùm ista contrarietas saluari potest per distinctionem temporis; cum testis loquatur, & de tempore antiquo, & de recenti; & quòd antiquum loquitur de auditu, & quòd secundum de credulitate. Tertia obicitur contrarietas, quae iuxta 31. interrogat. dicit (se non io adesso, in che territorio fuono le terre di Sacco,) & tamen super quinto dicit (che le terre di Sacco sempre sono state reputate, & si reputano per territorio di Guallese,) sed iste testis reducit ad concordiam, quia cum dixerit de reputatione, verbum (nostre altri possino) debet intelligi de scientia certitudinali, ut per Alex. conf. 142. sub num. 34. lib. 2. & per Alex. conf. 84. num. 1. circa fin. lib. 7. & quia quòd testis in una parte dicit scire, in alia nescire, debet intelligi, quòd nesciat aliter, quàm dixerit, & sic in casu nostro, quòd nesciat aliter, quàm per communem opinionem, Bart. in l. de stat. m. 11. vers. sed quid si simplex, ff. de minor. Ruy. consil. 1. m. 2. lib. 1. Contrarietas, quae obicitur decimo testis ex eo, quòd affert antiquius flumen fuisse terminum inter praedictas Communitates, & postea alibi negat flumen esse terminum, non sufficit, cum loquatur non solum de statu praetorico, sed etiam de praesenti; dictum enim testis et contrarium per distinctionem temporis reducit ad concordiam, Bart. in l. apud antiquos in fin. C. de iur. Alex. conf. 147. num. 4. ad fin. lib. 7. Dec. conf. 601. num. 6. Caputaqueni. decis. 270. num. 2. par. 1. & per distinctionem temporum concordatur alia opposita contrarietas, quòd testis dixerit in insula non seminari, sed lignari tantum communiter per omnes,

omnes, & postea dicat: *il dopo la restituzione del fiume, & che d'istola restio verso Magliana, Cima, Sora, & Egidio la lauerano, & pigliavano il territorio* depositio enim: istius testis respicit diuersa tempora, & non solum taluatur à contrarietate, sed etiam ceditur verisimiliti, quia cum propter vniuersum territorium Malleani reddita fuerit insula commodior ad laborandum, propterea laborari cepit, quod antea propter incommoditatem, & periculum amissionis laboris facere non expediebat, & sub eadem dilinctione cadit id, quod obicitur de solutione gabbellatum illius de Galleio, quia iolare, & non soluerre erat corresponsum ad culturam, & non culturam agrorum, vltra quod non pugnant simul scire locum esse de territorio, & necesse an in eo gabbellæ exigantur; cum tunc vltra exactionem gabbellæ, sine plura signa, & probationes territorij, quod probatur ex omnibus alijs signis iurisdictionalibus, Dec. consil. 694. num. 11. Aff. decif. 161. num. 10. & 301. numer. 5. latè Decian. consil. 40. per totum. 4. Neque subsistit, quod testis reddatur mendax ex eo, quod dicat iuxta. 23. in Sarrum. num. 16. *Io mi ricordo quando il fiume passava per la Collina da Salerno, quando divideua li detti due territorij, perche in se lo vedeva passava, & iterum iuxta. 36. num. 31.* Et tamen super primo articulo. 17. dicit *(se ho in uiso dire, che il fiume, quale hoggi corre, come si vede, 100. è più anni sono adietro, e per tanto tempo, che non es à memoria d'huomini in contrario, hauna in suo corso fatto li moreni)* ex quo arguitur impossibile fuisse testem id videre potuisse, quia est possibile, quod à dicto antiquissimo tempore vique ad tempus, quo testis vidit, transierit iuxta moranos, & ab inde certa alueum mutauerit, ita vt cesset omnis contrarietas maxime in testibus, qui sunt rudes, & idiotæ. Ex quibus, & alijs per informantes deductis decisum fuit Dominis contrarietates oppositas, vel non subsistere, vel facile conciliari posse, & debere, cum tunc restum dicta non sint cauellanda, sed iutanda. Bald. in *Lapud antiquæ Cod. de furt. in l. an l. inter stipulantes §. si Stichum ff. de verb. sig. Alex. consil. 181. post numer. 5. lib. 7.* & tunc semper intelligenda, vt non sint sibi contraria, Bart. in *d. de etate. num. 7. circa med. & ff. de contrariis. ff. de minor. Corri. consil. 119. num. 6. ant. fin. lib. 3.*

ANNOTATIO.

- a Et de hoc dixi supra ad decif. 277.
b Faninac. qui plures consulos de res. quali. 65. num. 14.
Oliuierus Beltramius.

Romana Pecuniaria.

Veneris 17. Decembris 1610.

ARGUMENTVM.

Prosequi quis potest iudicium super vno tantum capite, nec propterea tollitur aliud caput. Sententia quando ferri possit super parte.

SVMMARIVM.

- 1 Ius omne transferatur ab initio in commissionem deductionum.
 - 2 Prosecutio ex vno capite non tollit aliud.
 - 3 Ad expensam refectionem non tenetur ille, qui omnia vna vna aliam aggredditur.
 - 4 Sententia ferri debet super vno, non super parte credendi.
 - 5 Non procedit, quando sunt plura capita separata, quia tunc super aliquibus lata alie omnes valent.
 - 6 Argumentum de personis ad res valet.
 - 7 Sententia postq. respectu vniuersi ferri, & respectu aliorum differtur, quando plures simul conueniuntur.
- Deiussimus Papalis.

Cum Petrus Antonius Buffus fuerit in decisione in hac causa facta declaratur creditor Michaelis Confalonieri in l. 194. orta fuit longa controuersia super nonnullis partibus, quæ pluries proposuit, & dum adhuc durabat de super disputatio, Hieronymus hater Petri Antonij petuit aduersarium condemnari in summa, quæ non erat controuersa, & 7. Iulij, quæ fuit Rota Memorialis feci super hoc verbum cum Dominis, qui vtraque parte informantes ordinarunt, vt super quantitate liquida condemnare aduersarium, & quia decebat quantitatem liquidam ascendere ad summam latorum 540. tantum, licet: Buffus preterderet multum excedere, nulli sententiam, in qua condemnauit Confalonierum ad soluendum liquidam summam liquidam latorum 540. referuando iura, si quæ competere Buffo pro reliquo, & alijs preteritionibus, sed quia sententia preterdebatur nulla, quia Confalonierus fuerat citatus ad sententiam pro die 2. iusticia, quæ cadebat sub die 1. Iulij, & Notarii adnotauit productionem citationis sub die 7. eiusdem, & sub ea promulgationem sententie, Buffus adit Signaturam Sanctissimi, & obinuit, vt reiecta dicta nullitate arbitrio Rotæ procederem ad executionem sententie, & cum 12. Nouembris proposuisset dubium, an esset locus arbitrio, Dominis ordinarunt, quod videretur de bono iure, super quo causam iterum proposita, Rota resoluuit constare de bono iure Buffi, quia de suo credito apparet non solum ex libris Petri Antonij per Confalonierum productis, sed etiam ex diuisione inter Michaelis, & Neapolitanum. Non obstat, quod Buffus ab initio petierit, tanquam socius, quia postea declarauit se velle consequi, tanquam creditorem, & stante commiffione, in qua tunc ab initio omnes suum censetur deduxisse, & prosecutio ex vno capite non tollit aliud, vt censuit Rota in vna Cerasiens. bonorum 17. Iulij 1583. corambo. me. Cardinali Scraphino, tunc etiam fuit dictum Rotam passim seruare, vt ille, qui omnia vna vna aliam aggredditur, non teneatur ad refectionem expensarum. Et quod Buffus peruenit hoc facere, fuit particulari decisione resolutum. Non obstat, quod non potuerit super parte crediti pronunciar, sed debuerit tunc sententia super toto, in hoc iudicio, ff. famulatus. l. etiam. ff. de minor. tunc enim, cum crescent tot petitiones, quot capitula, sententia super aliquibus lata alijs omittis valet, Abb. in *l. cum inter. sub nu. 2. vers. ego capiend.* ubi etiam Fel. a. post. a. 6. vers. sed re iudic. & dixit Rota in vna Melphien. l. apoliorum 11. Octobris 1576. coram Lauterano, tunc & comprobatur argendo de personis ad res, ad l. qui fuerit ff. de stat. hom. vt arguit Rota in dicta Melphien. Sicut autem tunc quando plures simul conueniuntur, potest respectu vnius ferri sententia, & respectu aliorum differtur, l. non rector. in princ. & ibi Bar. & alij ff. de iud. Dec. consil. 195. numer. 1. Caput. decif. 1. num. 1. ita etiam quando ab vno petuntur plures res, seu summe ex diuersis causis. Ex quibus Dominis resoluunt constare de bono iure Buffi, & esse locum arbitrio, & executioni.

ANNOTATIO.

- a Scraph. decif. 630. num. 1. & dixit etiam Rota coram eodem Sanctissimo supra decif. 120.
b Et dixit etiam Rota decif. 13. in fine parte 2. in reuocata.
Oliuierus Beltramius.

Romana Censuræ de Celis.

Veneris 17. Decembris 1610.

Mm

ARGV

ARGVMENTVM

Legitimæ supplementum quanto tempore præscribatur, & quando filius sibi præiudicat in dicto supplemento.

S Y M M A R I V M.

- 1 Legitima supplementum non præsumitur minori spatio 30. annorum iuxta veterem opinionem à Rota approbatam. & num. 21.
- 2 Pro legitima supplemento compenſi conditio ex lege, & num. 24.
- 3 Conditio ex lege requirit præſcriptionem 30. annorum.
- 4 Petitio hereditatis non præſcribitur minori ſpatio 30. annorum.
- 5 Legitima ſupplementum peticio non præſcribitur per quinquennium ſicut querela inofficioſi, & reprobatur Bart. contrarium ſentens.
- 6 Querela inofficioſi prædicta eſt ad annullandum teſtamentum.
- 7 Legitima ſupplementum tendit ad ſuſtinentium teſtamentum.
- 8 Legitima ſupplementum non præſcribitur minori ſpatio 30. annorum non ſolum reſpectu filij, ſed etiam reſpectu herediſ filij, reprobato Angel. & num. 10.
- 9 Ius defuncti non mutatur in perſona herediſ.
- 10 Legitima præſcriptio non currit pro tempore quo iſte, qui habet ius legitima, poſſidet etiam bona, ſuper quibus legitima debetur, & num. 15.
- 11 Exceptio eſt perpetua.
- 12 Præſcriptio non currit durante poſſideſſi aſſato, ſed dormit.
- 13 Præſcriptio licet currit durante minori ætate, tamen deſinit reſtitutione in integrum.
- 14 Præſcriptio Statutaria non habet locum in allione, qua compenſit pro ſupplemento legitima, de qua etiam ſub num. 16.
- 15 Præſcriptio Statutaria non habet locum in allionibus mixtis.
- 16 A deſe ad legitimam arguitur.
- 17 Legitima non comprehenditur ſub diſpoſitione generali vni ſpeciali nota dogma.
- 18 Legitima non venit ſub diſpoſitione loquentis de præſcriptione, qua habet vim cuiuſdam renunciationis.
- 19 Præſcriptio non currit cum mala fide.
- 20 In legitima filius ſibi non præiudicat iudicium patris agnoſcendo in genere, & linc num. 28. ubi dicitur canonicè patri, ut poſſit præiudicare filio in legitima.
- 21 Etiam ſi teſtator dixerit filium debere eſſe tacitum, & continentem diſpoſitionem in teſtamento.

DECISIO CCCCLXXXIX.

Refolutum fuit hæredibus Hortenſij de Hortenſijs, & litis conſonibus non obſtare præſcriptionem, ꝛ quia ſupplementum legitimæ non præſcribitur minori ſpatio, quam triginta annorum, ꝛ ſecundum receptiorem, & veterem ſententiam, quam tenuit Balan. ſi quis in ſuo num. 4. & in l. ſi quis filium in ſm. C. de inſtit. teſt. & conf. 15. num. 3. lib. 4. Ang. in l. commendo. num. 3. C. de inſtit. teſt. & in d. l. ſi quis filium ſi ſed non num. 3. vbi etiam Salyc. num. 8. Calder conf. 17. de teſt. Fulgoſ. conf. 81. num. 3. Paul. de Caſtr. in d. l. ſi quis filium num. 4. verſ. ſed eſt dubium, & conf. 109. num. 1. lib. 1. Alex. conf. 128. num. 10. lib. 1. laſ. qui dicit communem in d. l. ſi quis filium. num. 5. & 6. Dec. conf. 303. num. 2. & in ſm. qui dicit communem opinionem, Gozad. conf. 80. num. 19. verſ. quomodo gneretur. Grat. conf. 109. num. 21. lib. 1. quæ de communi, Rip. in ſm. num. 215. C. de renouat. dicitur, Soc. in l. conf. 164.

num. 3. & ſign. lib. 2. Tiraque. in leg. ſi vnaquam in ſm. mouet. 318. & 319. Cod. de renouat. dicitur, Nacc. conf. 116. num. 4. Boet. deſ. 150. num. 1. & num. 3. verſ. idem, qui dicit communem, & veterem opinionem, & ab ea non eſſe in iudicando, & conſulendo recedendum, & conf. 18. num. 1. latè Michael Craſſ. in ſ. leg. iſtius quaſi. 47. per tot. vbi plures cumulat, & plures de communi atque ſententia refert Surd. conf. 148. ſub num. 12. quam opinionem ſecuta eſt Rota apud Mohed. deſ. 1. de præſcript. & Pat. deſ. 117. lib. 2. ſive enim pro ꝛ ſupplemento competat conditio ex lege, ꝛ iux. gloſ. in l. commendo ſ. exortor Cod. de inſtit. teſtament. ꝛ cum ſit perſonalis, requirit præſcriptionem triginta annorum, leg. 2. Cod. de conſtitut. per con. leg. ſicut. Cod. de præſcript. trigint. vel quadragint. ann. ſ. 1. Inſtitum. de perſon. & temp. præſcript. ſive ut alij opinantur pro d. ſupplemento detur petitio hereditatis, & ꝛ iſta etiam non minori temporis ſpatio præſcribitur, leg. hereditatis Cod. de pet. herediſ. & leg. hinc con. gloſ. Cod. de iur. delib. Et ꝛ propterea communiter damnatur ſententia Bart. in d. l. leg. ſi quis filium, qui voluit ius petendi ſupplementum legitimæ excludi præſcriptione quinquennali, ſicut excluditur querela inofficioſi teſtamenti, cuius loco dicitur ius petendi ſupplementum ſubrogari, quia tantum abeſt, quod petitio ſupplementi ſubrogetur loco querelæ, quod imò ſuis indudum ad illam excludendum, & habent inuicem oppoſitam naturam, & contrarium effectum operantur, ꝛ cum querela prædicta faciat ad annullandum teſtamentum, leg. poſthumum ſ. ſi quis de inofficioſi, & leg. Papinianum ſ. ſi ex cauſa ſ. de inſtit. ſuſtinentium, ꝛ ſupplementum autem legitimæ ad illud ſuſtinentum, leg. commendo Cod. eodem. unde inter ea non poteſt ꝛ cadere ſubrogatio, quæ præſupponit eandem naturam, ut leg. ſi eum ſ. qui inuicem ſ. ſi quis cauſa. Neque facienda eſt differentia inter filium, & hæredem, quod reſpectu ꝛ filij ſupplementum daret vique ad 30. annos, reſpectu autem hærediſ non, niſi quinquennium, ꝛ voluit Angel. in leg. Papinianum ſ. ſi conditio num. 3. C. de inſtit. teſtament. quia eum merito reprobat laſ. in d. l. ſi quis filium ſub num. 6. Et dicit rationem diuerſitatis, quam conſtituit dicendo, quod ſi filius tacuit per quinquennium, & mortuus eſt, intelligitur tacite renouaſſe, ſecus ſi viuat, nihil valere, quia ſi verum eſt, quod illud ius daret triginta annis, non poſſet dici tacite renouaciatum per lapſum quinquennij, & eius mortem. Et iſta differentia inter filium, & eius hæredem conſonatur per regulam, quod ꝛ ius defuncti non mutatur in perſona hærediſ, ſed eſt omnino idem, ut per Surd. conf. 146. num. 7. & quid ius petendi ſupplementum daret vique ad triginta annos non ſolum reſpectu filij, ſed etiam hærediſ filij, tradit Bero. conf. 15. num. 7. lib. 2. & leg. ſi quis filium, dum loquitur de ſilencio quinquennij, intelligenda eſt de querelæ, de qua proximè mentionem fieri, non autem de iure agendi ad ſupplementum legitimæ, ut per Paul. de Caſtr. conf. 109. num. 2. lib. 1. Certum eſt autem à morte Ioann. Celſi iunioris patris Horatij non interceſſiſſe triginta annos, cum Ioannes obiit de anno 1563. Horatius autem de anno 1592. cuius Horatij etiam fratres fuerint hæredes, ꝛ non eſt habenda ratio temporis ſubſequenti ad complendam præſcriptionem, quia actio non poterat ab illis committi contra ipſos intentari, & contra bona ab ipſis poſſeſſa, ꝛ quod erat in actione, tranſiit in exceptionem, quæ ꝛ perpetua eſt. laſ. vbi gloſ. Cod. de excep. Felyn. in cap. ſi autem num. 6. de reſcript. & interminis ſupplementum legitimæ tradit Caſtr. conf. 171. num. 4. lib. 1. & propterea non reſert, quod illis fuerit cæpta de anno 1604. & à dicto tempore ſubducentium eſt non ſolum tempus pupillaris ætatis Horatij, ꝛ quo tempore dormiuit præſcriptio. leg. ſicut Cod. de præſcript. trigint.

- vel quod agunt. *amr. Surt. decis. 4. num. 1. Paleot. decis. 130.* Sed etiam ꝑ tempus minoris ætatis, quia licet tunc concurreret tempus, statumen datur restitutio in integrum, *leg. fin. Cod. quibus ex causis restitu. non sit necesse. gloss. Bart. & alij in d. l. fin. Odd. de restitu. in integr. quest. 90. numer. 1.* Prescriptio Statutaria non intrat, quia quicquid dicit Bousius in declaratione dicti Statuti, ꝑ non habet locum in actione, quæ competit pro supplemento legitimæ, vt per Coto. *consil. 164. numer. 1. lib. 1.* quia cum pro ea competat petitio hereditatis, quæ est mixta, ꝑ non intrat prescriptio Statutaria, vt per Corn. ibi, & quodd Statutum non habet locum in actionibus mixtis, latè probat Gabr. *conf. 8. numer. 14. cum pluribus seq. lib. 1. & facit, quia, cum Statutum excipiat casum dotis, censetur etiam excipere casum legitimæ, cum ꝑ dote ad legitimam arguitur, *leg. vlt. in nouella. Causa de iusticiariis. Item, Bero, qui alios allegat. consil. 15. n. 3. lib. 1. & pat. fit vtriusque fauor, Bald. in l. cum oportet §. cum autem ad fin. Cod. de bonaque lib. Facit etiam ratio generalis hic considerata per informantes,**
- quodd ꝑ dispositio generalis regulariter non comprehendat legitimam tamquam speciali nota dignam, & magis in specie, quodd licet in renunciatione generali non venit legitimæ, neque etiam supplementum, vt infra dicitur, ꝑ ita nec etiam in presenptione, quæ vim renunciationis habet, Bald. *consil. 11. numer. 1. circa medi. vtriusque liberam lib. 3. Franc. Bald. de prescript. part. 1. §. quibus principaliter. numer. 6.* His accedit, quodd cum fratres optime scirent legitimam esse Honorio debitam, quia cum illimet eam perciperent, ex eius persona coram Senatoribus, non poterant bonam fidem habere, & consequenter eam prescribere, cum nulla ꝑ prescriptio admittatur cum mala fide, vt in terminis nostris considerat Corn. *consil. 165. numer. 1. lib. 1.* Neque tandem nocet, quodd per informantes pro libella dicitur Honorium acquicuisse dispositioni paternæ, & renunciale supplemento legitimæ acceptando annua septingenta, nam vtrū quodd hoc non videtur percutere dubium præsens prescriptio, nec videtur satis legitime probata acceptatio, respondetur, quodd filius iudicium ꝑ patris agnoscendo in genere & simpliciter non sibi præiudicat quoad supplementum legitimæ, quia de eo specialis mentio fieri debet, *leg. si quando §. generaliter Cod. de iusticiariis. Bal. in consil. 77. numer. 1. lib. 1. Anchar. consil. 152. numer. 7. in fin. & seq. Fulgos. consil. 83. numer. 1. Alex. consil. 3. numer. 15. & infra lib. 3. Ruyn. consil. 57. numer. 3. lib. 2. Nat. consil. 155. numer. 3. Beto. consil. 93. numer. 19. & seq. lib. 1. Rol. consil. 16. numer. 12. lib. 3.*
- quodd locum habet etiam, ꝑ si testator dixerit filium debere esse tacitum, & contentum, tunc enim etiam simpliciter agnoscendo restitutum, non intelligitur renunciale iuri competenti ad supplementum, nisi hoc in specie dixerit, Corn. *consil. 42. numer. 4. & consil. 190. nu. 3. lib. 1. Cephal. consil. 42. numer. 4. & consil. 563. numer. 12. plene illustrissimus Mantica, qui probat contrarium sententias de consilior. vltim. volens lib. 7. nu. 3. cum pluribus sequent. sequuntur moderni de fideicommissis art. 36. numer. 93. cum pluribus seq. & fuit alius decissum coram R. P. Q. d. meo Marquemontio in Romana Palatii dell' Aquila 2. Decembris 1609. Ex quibus conclusum fuit vniuersi consensu non obstat prescriptio nem.*

ANNOTATIO.

- 33 a E: quodd ꝑ Rota sequatur hanc opinionem reiecta opinione Bart. contraria, fuit dictum in Romana legitimæ 17. Maij 1611. coram R. P. D. Cavalerio, & vltra allegatos in hac decissione etiam Marc. Ant. Cucch. in tradi. de leg. sub cap. quodd legitimæ nullum gramen admittit nu. 24. & seq. fol. mibi 131.
- 34 b Rota ꝑ sequatur opinionem, quodd supplementum legitimæ

Decissum Papæ.

tax petatur additione personalis ex lege, vt in decis. 60. n. 6. & 7. innot. in prescript. penes Pacific. de Salazar. sententia nouam impressam, quæ opinio nem etiam tenet Peregr. de fideicommissis. art. 36. numer. 173.

- c Et quodd ꝑ quando quis est possessor bonorum super quibus competit detractio legitimæ pro eo tempore non potest curere prescriptio aduersus scriptum, Menoch. *consil. 1013. numer. 4. & 5. plenè Gratian. de script. inen. c. 60. am. 3. & seq. & dixit Rota in Romana hereditatis de Vaille 26. Februarij 1604. coram Cardinali Millino.*
- d Contrarium ꝑ opinionem quodd sufficiat Statutum Vrbis de prescriptio 16. antequam excludat filium a petitione legitimæ, tenet Marefco. alios referens *var. lib. 1. cap. 67. numer. 17.* sed contrarium tenet Rota in hac decissione quodd idem tenuit Rota in Romana legitimæ 17. Iunij 1611. coram R. P. D. Cavalerio, vbi in terminis Statuti Vrbis fuit dictum legitimam non prescribi minori spatio 30. annorum.
- e Filius ꝑ sciens hæreditatem paternam vigore testamenti in quo est expressè prohibita detractio legitimæ sibi non præiudicat in legitima iuxta opinionem pluries a Rota approbatam, Rot. *deciss. 100. n. 3. & decis. 100. n. 6. & decis. 449. n. 3. & 4. & decis. 577. n. 3. & decis. 513. n. 5. part. 1. am. 1000.* & fuit dictum in Forolouent. Fideicommissi 9. Maij 1611. coram R. P. D. Pamphilo, in quibus omnibus decissionibus redditur eæ ratio, quia legitimæ requirit specificam, & individuum designationem. Et vt filius possit legitimam grauati ad eod quodd aduendo hereditatem sibi præiudicat, datur cautela, quodd pater in testamento disponat quodd casu quo filius nolit dicto oneri, & grauamini consentire, censetur tamen in legitima iustitiam, tunc enim si filius ad eod simpliciter hereditatem, censetur dicto oneri consentire, & sibi in legitime detractio præiudicat, bene Rota *deciss. 513. n. 13. & etiam decis. 105. n. 4. & decis. 479. n. 3. part. 1. am. 1000.* non tamen sufficit, si testator dixerit, quodd abbas filius censetur omni commodo testamento priuatus, Rota *deciss. 106. sub n. 4.* Et in casu, in quo pater grauat filium in legitima non vtrando d. cautela, non tenetur filius fructus ex tota hereditate petere in legitimam imputare, vt in his terminis considerauit Rota in d. decis. 513. proprii finem.

Glaucius Notarius.

N. Marienl. Canonicatus.

Luna 20. Decembris 1610.

ARGUMENTVM.

Agitur de iustificatione valoris Beneficij, & an pensio temporalis diminuat valorem, & alia de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

- Obiecta non est mensio iustificare quando quis est paruumula dicere.
- Obiectum valor iustificatur ex tali quali probatione.
- De valore beneficij ad effectum regula non deducitur pensio temporalis, si non etiam ad effectum expeditionis litterarum Apostolicarum, & numer. 3. vbi sicur dicitur de pensio perpetua.
- Distributiones quædam computantur in valore ad effectum, vt si necessaria pensio Apostolica, & non inuites vnde hinc conseruata.
- Taxa non excusatur a mala expressione valoris quando non fuit narrata secundum communem estimationem.
- A valoris mala expressio non excusatur, & m. 10.
- Clericus probatur ex hinc Ordinarij.
- Narratio est iustificanda, etiam si consistat in mera negatione.
- Litterarum expeditionis si possessio apprehendatur, dicitur possessio nullo modo, non vtri admodum suffulta, sed temeritate propria quæ dicitur possessionem accepisse.

M m 2

DECI

DECISIO CCCCXC.

Rota censuit gratiam Martini esse iustificatam in omnibus, p̄terquam quoad narratiam, quod Guarinus non obtinuerit novam provisionem à Papa, iux decretum appositum in provisione Ordinarij. Nam quoad obtentum, quod est incompatible cum Canonico, & Martinus ꝑ est parvus diminueret, non est necessaria iustificatio. *Rota dec. 10. in princ. de preben. in novis, fuit dictum in lancens. Vicarie vlt. Januarij 1590. coram Illustrissimo Cardinali Platco, & in Civitatens. Scholastric 14. Maij 1597. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio, eius tamen valor fuit excessus, in quo sufficit ꝑ qualis qualis probatio. Egid. dec. 683. Quod si quis excederet ducat. 14. manifeste probatur ex eo, quod super beneficio repetebatur imposita annua pensio ducat. 30. & expressio non potest censeri facta deducto onere pensionis, quia de ꝑ valore beneficij ad effectum regulæ non deducitur pensio temporalis. *Petregg. dec. 183. lib. 2. & multo minus ad effectum expeditionis litterarum Apostolicarum, quatenus beneficium non excedat ducat. 24. iux. formam indulg. ut per Czar. de Grass. dec. 7. de preben. & coadiuvatur excessus ex abundantia ex depositionibus plurium testium, confessionibus, & admittuntur latè deducti per informatos pro Martino. Nec teleatur, quod dicitur pensionem potuisse esse impositam etiam super distributionibus quoadianis, quia ꝑ eo statuendo valore ad effectum, ut sit necessaria provisio Apostolica, habetur ratio distributionis, & quocumqueque emolumentorum, *Cezir de Grass. dec. 7. quicquid sit ad effectum regulæ. ꝑ Et taxa non excusat à mala expressione valoris, & quando fuit narratus secundum communem estimationem, Rota dec. 4. de rebus in ant. Cassid. dec. 19. in fin. super reg. Ceticatus ꝑ Martini probatur ex literis sui Ordinarij, Gram. dec. 81. n. 1. Quod obtinere Cappellaniam, probatur per instrumentum admissionis ad ipsam. Provisio Guarini cum decreto de literis expediendis infra quatuor menses, quatenus Canonici excederet valorem 24. patet ex instrumento sue provisionis. Ex quibus fuit conclusum gratiam esse iustificatam in omnibus, p̄terquam quoad narratiam non expeditionis litterarum Apostolicarum, ꝑ que tamen iustificari debet, licet consistat in mera negatiua, ex latè deductis in Burgens. Canonici 6. Maij 1606. coram me, quatuor rationis iustificata erit etiam iustificata altera, ꝑ quod Guarinus nullo alio titulo, aut iuris adminiculo, sed temeritate propria possessionem occupaverit, iuxta tradita in Placent. Parochialis de Malpartida 1585. coram bo. me. Cardinali Pamphilio.***

ANNOTATIO.

- 9 a De quo ꝑ vide supra ad dec. 84.
10 b Onus ꝑ temporale, puta, pensio non diminuit valorem beneficii ad effectum regulæ de valore, *Putred. 201. lib. 3. ubi regulam illam, quid tractus intelligunt, de ductis omnibus oneribus, declarat procedere in omnibus percipiis, non autem temporalibus. Rota dec. 183. n. 4. part. 3. lib. 3. div. Gonzal. super regul. 1. glos. 5. s. 1. n. 21. Garza de beneficiis part. 2. cap. 3. n. 172. & 173. qui dicit aliud esse dicendum, in pensioe perpetua que bene diminuit valorem beneficii.*
11 c Quod idem etiam tenet Garz. ꝑ de beneficiis part. 2. cap. 5. n. 351. sed ꝑ hac opinione recessit Rota infra eorum eodem Sanctissimo dec. 140.
12 d Ad ꝑ excludendum à mala expressione valoris Rota fœt tria requirit: Primo similem expressionem prædecessorum. Secundo attendimenta. Tercio publicam vocem, & famam, *Sacens. super d. reg. 4. n. 105. facit conf. sed considerandum, Rota dec. 116. n. 3. part. 2. d. hanc & dec. 183. n. 2. part. 3. lib. 3. div. Et Rota penes Verall. dec. 78. n. 1. part. 2. dec. 49. part. 3. dixit sufficere tria attendimenta prædecessorum cum testibus de publica voce, & fama.*

Quatuor Beltramini.

Fanenf. Saluiani Interdicti.

Veneris 14. Januarij 1612.

ARGUMENTVM.

Egidiana habet locum in iudicio Saluiani quod datur etiam contra tertium possessorum. Et de requisitis in Saluiano. Confessio dotis recepta quando probet veram dotem.

SUMMARIUM.

- 1 Egidiana est locus, quando sententia est lata in remedio Saluiani.
- 2 Saluianum non admittit appellacionem de iure Civili.
- 3 Egidiana sublatum impedimento iuris Canonici reducitur ad ius Civile.
- 4 Saluianum ut personale in rem scriptum datur contra tertium possessorum.
- 5 Egidiana ut sit locus, requiritur, quod sententia sit iusta.
- 6 Saluiani requisita sunt, creditum cum hypotheca, possessio debitoris, & possessio iusta, contra quam dirigatur Saluianum.
- 7 Dotis receptio probatur ex confessione de recepto, quæ sante prædiani promissioni prædictas non solum confertur, sed etiam crediturum, & tertius & n. 11.
- 8 Denotio propter nuptias non subiacet solennitatum requisitis ex iustis in contrahibus donationis, quod limitatur sub n. 13.
- 9 Saluianum non admittit exceptiones respicientes nullitatem contractus.
- 10 Constitutum probat possessionem consequentem contra habentes ab eo causam.
- 11 Possessio partis adversa probatur per sustentacionem lites.

DECISIO CCCCXCI.

Fuit conclusum esse locum Egidiane, ꝑ quia sententia lata est in remedio vtili Saluiani, *Capota. dec. 106. & 141. par. 3. & fuit latè deductum in Romana Saluiani Interdicti 26. Novembris 1605. coram R. P. D. meo Manzanedo, cum enim de iure civili, ꝑ non deus appellatur in Saluiano, ꝑ Bart. in l. 1. mem. 4. ff. de Salu. Interd. Salyc. in l. 1. n. 6. in fin. C. ordin. Alex. conf. 73. sub n. 11. lib. 5. Item est dicendum in terminis Egidiane, ꝑ que sublatum ꝑ impedimento iuris canonici reducitur ad ius civile, ut latè per Coata. in l. 1. omne. Cod. de mem. poss. in g. 1. super Egidiana, & ita in terminis Saluiani, arguit Rota in vna Romana Saluiani Interdicti 26. Aprilis 1591. coram Giffio. ꝑ Et remedium Saluiani, ut personale in rem scriptum redditur contra quemlibet tertium possessorum, *Signorola. conf. 4. sub n. 7. Rol. conf. 14. in princ. lib. 1. latè Menoch. de adips. rem. rem. 3. quæst. 7. n. 11. & f. 1. fuit dictum in vna Romana damnorum, & interesse 11. Februarij 1591. coram bo. me. Cardinali Seraphino, & in vna Romana Saluiani Interdicti 25. Iunij 1599. coram R. P. D. meo Decano, & passim feruè Rota. Quoniam autem ad effectum, ut sit locus ꝑ Egidiane requiritur quod sententia sit iusta, ut fuit dictum in vna Vacuena spolijs 31. Martij 1579. coram Cardinale Seraphino, Iustitia sententia, de qua agitur, apparet, quæ fuerunt probata ꝑ omnia requisita in Saluiano, quæ sunt, creditum cum hypotheca, possessio debitoris tempore hypothecæ, vel post, & possessio eius, eorum que tempore dirigatur Saluianum de tempore lites, *Rota. conf. 14. n. 11. fuit dictum in vna Romana Saluiani Interdicti 21. Maij 1599. coram R. P. D. meo Decano, & in vna Romana Donorum in Burgo***

in Burgo 24. Maij 1602. coram R. P. D. meo Lancellotto, & laque in alibi. Creditum Dorothæ cum hypotheca constat ex instrumentis fideiuramentum, & sponsalium largitatis, cum confessione Antonij de dote recepta,

in Romana rescissionis contractus 9. Decembris 1602. & 17. Iulij 1609. coram R. P. D. Coccino Decano. *Officium Retractationis.*

Romana Domorum.

Mercurij 19. Iulij 1611.

ARGUMENTVM.

Agitur de oblationibus factis pro redimenda re vendita cum pacto de retrouendendo.

SPMMARIVM.

1. Dna conformes inter ciues, & incolae habent vim trium ex dispositione Statuti.
2. De re iudicata constat, quando à sententia non fuit appellatum.
3. Rei iudicata imponit formam litis, & aduersus illam quæ non est audienda.
4. Rei iudicata non præiudicat Commisso causa in Rota, quando habet clausulam prout de iure.
5. Nullitates quæ non sunt de tribus, reuocantur ex Constitutione Pij IV. & Clem. VII.
6. Retrouendendi terminum iam lapsi oblationes amplius non suffragantur.
7. Ablatum absolutum importat condictionem.
8. Condicio debet impleri in forma specifica.
9. Oblatio verbalis non sufficit si forte clausula, & ceteris expensis.
10. Retrouendendi pactum facit, ut res minus constatur vendita, & censetur pars pretij.
11. Onerosa causa magis suffragatur, quam iustrina.
12. Onerosa causa est favorabilior.
13. Corruptelitas non inducit ex alia incontinenti facta, quando adeo diuertitur causa.
14. Oblatio, quæ non est pura, sed condicionalis non suffragatur.
15. Procedit etiam in oblatione realium depositum.
16. Oblatio requirit citationem, quæ etiam debet esse specifica, & generalis non sufficit.
17. Oblatio fieri potest non solum ultra diem terminum, sed etiam ultimo momento.
18. Non procedit, quando post illum diem remaneret aliquid faciendum, quod non posset intra terminum expectari.
19. Oblatio censetur facta ad deludendum, quando offerens postea semper recusat.
20. Mandatum fiscale non requiritur ad consuetudinem in iura.

DECISIO CCCCXCII.

Constat de re iudicata non solum propter duas conformes, & quæ inter ciues, & incolae habent vim trium ex dispositione Statuti Verba h. l. 178. sed etiam quia à secunda sententia non fuit appellatum, *Antib. hodie. C. de appell. l. quod ad consultationem de re iudicata.* Contra quæ tam tunc iudicatum Flaminia, & lites conformes non sunt amplius audiendi, l. cum quæritur, cum duabus seq. de re iudic. Et rei iudicæ non præiudicat commissio causæ in Rota, cum habeat clausulam (prout de iure) l. fin. C. quæ sent. res. non potest. cap. exclusivæ de arbit. l. causæ, ubi Alex. num. 3. l. l. num. 6. & seq. Curt. l. num. 7. C. de translat. Alex. cons. 16. num. 10. l. h. 6. Non obstant nullitates adductæ contra sententias, quæ ultra quod non sunt de tribus, & per consequens reiectæ per Confit. Pij IV. & Clem. VII. vix fuerant etiam Domini multum verbosæ, placentiæque responsiones datæ per informantes. Non obstat, quæ pro iustitia sententiarum deducuntur ex obli-

Mm j

gno

ANNOTATIO.

- a. Plenè Pacificæ Saluani, in p. 2. cap. 2. per totum.
- b. Epidiana habet locum in quocumque possessione, & in specie in iudicio Saluani, ad quod plurimas Rote decisiones cumulat Pacificæ. d. cap. 2. num. 11. & 31.
- c. Quod tunc concessio dote receptæ probet veram numerationem, quando constat de promissione precedenti, firmatur Rota supra coram eodem Sandifino decis. 2. num. 6. & decis. 14. num. 3. p. 2. ad recet. Scraph. decis. 1. num. 10. & in Perusia Dots 9. Iulij 1604. coram R. P. D. Virgilio, ubi dicitur fuisse scriptum in alia capis resolutum, Sunda. cons. 107. num. 33. Gratian. decis. 107. num. 2. quæ alios referunt.
- d. Rota tunc decis. 107. sub num. 1. inter impress. penes Cinc. de consens. Scraph. decis. 1. num. 10. quod tamen procedit, quando donatio habet in se necessitatem, vel continet commodum donantis, aliis etiam si sit facta propter nuptias subiectæ brachio Vebis, Rote penes Picum ad statum. Pius decis. 22. prout in simili, quod donatio facta ex causa dotei subiectæ solemnitatibus Statuti, quando est merè voluntaria, & non est facta ab eo, quem tenetur dotare, Rota decis. 114. sub num. 1. inter impress. penes Pacificæ de Saluani. Intra numerum impressionis, & fuit etiam dictum: *Decisions Papales.*

ARGUMENTVM.

Potest Ecclesia, quæ olim fuit Cathedralis, celebrare festum dedicationis dicte Ecclesie, nec potest impediri per Ecclesiam Cathedraliam.

SUMMARIVM.

1. Prohibitis implicatis fuisse ad acquirendum quasi possessionem privative.
2. Possessiones plures eisdem rei, & iuris, quando respectu diversis effectibus sunt comparabiles.
3. Ecclesia, quæ olim fuit Cathedralis, an possit consecrari prerogativam antiquæ Cathedralis.
4. Possessio consecrata eo nomine, quo fieri potest.
5. Aliis consecrari solent eo nomine, ut legitime consecrator.
6. Cathedralis Ecclesia potest etiam esse Parochialis.
7. Dedicationis festum qualibet Ecclesia celebrare potest, & illud festum præferatur aliis solemnitatibus, & num. 7.

DECISIO CCCXCIII.

Omni iustitiam in decisis rationibus, de quibus in decisione. Non obstat, quod obicitur res fuisse examinatus, & iura compulsata extra terminum; hoc enim ex facto tollitur, quia licet Nuncios dederit terminum 40 dierum, attamen illum festum prorogavit ad alios 40. & iste terminus ita prorogatus 80. dierum incipitur die 16. Decbris, & currebat usque ad diem 4. Martij inclusivè, restes autem omnes ita uterentur de mense Februarij vno excepto, qui iuravit die 3. Martij, & compulsatus scripturatum cepit die 2. Martij consummata fuit, & peracta die 4. eiusdem, quibus scripturis coram Nuncio productis nihil fuit oppositum pro parte Ecclesie Carthusianæ, & dicta testium recipiunt administrari veritatis ab antiquis historiis loquentibus de maleis prerogatiis, & præmentibus, quas habuit Ecclesia del Pilari, quæ fuit antiquius Cathedralis. Non obstat, quod cum illa celebratio fuerit facta ab Ecclesia Sancta Saluatoris, uti de festo dedicationis Sedis, id est, Ecclesie effluat Cathedralis, illa quasi possessio in viam prerogative Cathedralis, quæ vni tantum Ecclesie competere potest (cum non sit dote in eadem diocesi plures Cathedralis) videtur continere prohibitionem implicitam, & quoad alias Ecclesias, quæ sufficit ad acquirendum quasi possessionem privative, ut dicit Rota in Hostiens. l. i. c. 10. Decbris 1574. coram Rubico ex Calderin. *conf. de præscrip. & alius tunc allegatis*, quia responderetur Ecclesiam del Pilari, non celebrare festum ratione Cathedralitatis, sed vii propriam Ecclesie dedicationem, ut in qualibet Ecclesia celebratur. Unde sequitur, quod cum celebratio competat utrique Ecclesie diversis respectibus, una & possessio non potest continere prohibitionem alterius, sed sunt comparabiles, *DD. in l. de iur. causam de probat. Bac. de l. si duo, sub num. 4. ff. de iur. possid. Rip. in leg. aut prator. num. 15. ff. de rei vind. Cel. de Gual. dec. 13. num. 7. de cons. p. l. ff. de prop. Non obstat, quod dicitur Ecclesiam del Pilari festum celebrationem propter Cathedralitatem, quam amittit, quia omnino an id facere possit, & in hoc consecrari prerogativam antiquæ Cathedralitatis, tradita per Io. de Plat. in l. 1. c. 2. C. de præscrip. l. 1. b. 1. Guidop. dec. 377. & duo, quod facere non possit, possit autem, vii negari non potest vii propriam dedicationem, quasi & possessio celebrandi censeri debebit facta eo nomine, ut legitime fieri poterit, *Sugno. conf. 17. num. 10. post med. Aym. conf. 322. p. 1. n. 3. Cel. de Gual. dec. 13. n. 1. de probat. & est regula generalis, quod actus & præsumitur fieri eo modo, quo valde, & licite fieri potest, leg. quatenus ff. de reb. dub. l. m. n. ff. pro Soc. Cor. conf. 13. sub num. 3. vers. qui potest fieri**

ecc. l. 1. Rim. fco. conf. 42. num. 12. Non releuat, quod dicitur probari aut litens quorundam Cathedralium Ecclesiam del Pilari fuisse parochialem, & Collegiatam, quia quando probaretur, non excluderet Cathedralitatem, cum, ut notum est, ex pluribus exemplis constet, ista fuisse compatibilia.

ANNOTATIO.

- a. Ad acquirendum quasi possessionem privative in his terminis, in quibus loquitur hæc decisio, efficitur necesse fore, quod Ecclesia Cathedralis prohibuisset illam institutionem, & quod Ecclesia prohibita dicte prohibitioni acquiesceret, *Gabr. de præscrip. conf. 10. num. 13. l. 1. m. 6. Sued. conf. 321. num. 13. Ron. dec. 1530. n. 1. & 3. p. 2. m. 10. n. 1.*
- b. Qualibet Ecclesia tenetur de iure communis celebrare festum suæ dedicationis, *solennitatis l. 1. c. 1. de consecr. cum aliis cumulatis per Rot. dec. 616. an. 1. p. 1. de rector. 7. & istuc festum dedicationis propter Ecclesiam regulariter aliis solemnitatibus præferatur, Rota d. dec. 616. an. 1. Olin. in B. de iur. in.*

Bononiensi. Iurispatronatus.

Feneris 28. Ianuarij 1611.

ARGUMENTVM.

Concursus in Parochiali iurispatronatus quando sit necessarius.

SUMMARIVM.

1. Concursus in Parochiali iurispatronatus non est necessarius, & de quo loquitur sub num. 3.
 2. Non procedit quando sunt plures presentati, quia inter ipsos fieri debet concursus, & num. 4.
- Concursus requiritur in Parochialibus iurispatronatus Ecclesiasticis, & num. 5.
- Idem etiam dicendum est in iurispatronatu mixto, & num. 6.

DECISIO CCCXCIV.

Post plures propositiones fuit resolutum litteras Apostolicas à Ioan. Baptista Rosa oblatas non esse exequendas, quia in eis non narratur Antonium Marianum Francum fuisse presentatum ab eo, qui presentavit ipsum Rosam, quod utique erat exprimentum, cum agatur de parochiali, licet enim & speciale sit in iurispatronatu laicorum, ut non requiratur concursus in examine, prout pluries resoluit Sacra Congregatio Concilij Tridentini, attamen, ut eadem declaravit, non procedit, & quando sunt plures presentati, quia inter ipsos debet fieri concursus, ut eligatur magis idoneus. Non obstat, quod dicitur fuisse narratum in supplicatione, quando dixit se esse magis qualificatum, quam compresentatum, quia quando hæc expeditio ita incidit, & sub iocundis facta esset attendenda, posset ipsum excusare à viro subreptionis, sed non tollere defectum in literis, siue ille contingerit ob negligentiam expeditorum, siue ob modum exprimentum artificiosum, quo vult est. Neque etiam tolleret effectum, qui oriri posset ab executione litterarum, & de facto oriretur, quod parochialis daretur minus idoneo, quod est iocundum, & contra mentem Concilij.

ANNOTATIO.

- a. Concursus non requiritur in Parochialibus de iurisdictione laicorum, sed sufficit, quod presentatus à patronis examinatur ab examinatorebus deputatis, & si idoneus reperitur, est admiendus, & institutus, ut disponit expresse Conc. Trident. sess. 2. c. 1. p. 1. l. 2. c. 2. l. 2.

21. *super regis. h. 18. f. 6. n. 134. & super plantis. & latè etiam*
Gaz. de benef. per 3. cap. 2. num. 137. & f. 1. Marefcot. ver.
h. 1. cap. 2. num. 11. Hoc autem non procedit, quando fuit
plura presentia à patronis laicis, cum tunc requi-
ritur examen per concursum ioster ipsos presentatos, vt
ex illis eligatur magis idoneus, vt firmatur Rota in hac
decisione ex more Sacre Congregationis, cuius resolu-
tionem referunt, & sequuntur Gonzal. d. glof. 6. num. 177.
in par. 2. 13. Garz. d. cap. 2. num. 156. & fult dictum in Pam-
pilonen. de 21. 16. Junij 1609. coram R. P. D. Ottenber-
go, & in illa Pampilonen. Parochialis 17. Ianuarij 1614.
coram R. P. D. Coccino Decano. Verùm hoc habet lo-
cum, quando finguli presentati habereor aequales voces,
alibi si vnus habeat plures voces, ille solùm est exami-
nandus absque concursu aliorum, Garz. d. cap. 2. num. 177.
& admittit Rota in d. Pampilonen. coram R. P. D. Deca-
no, vbi tamen resoluitur, quòd si habens maiorem par-
tem vocum se subiicit examini, & concursus, sibi pra-
dicta, quia facit se parem, & perinde haberi debet, ac si
haberet pares voces, Parochialis autem f. iurispatrona-
tus Ecclesiastici prouideatur per concursum iuxta for-
matricam à Concilio. Tridentin. d. cap. 18. vbi f. quòd iu-
ra patronatus Ecclesiastici, de quo latè Garz. d. cap. 2. num.
161. & num. 167. cum pluribus seq. vbi latè tractat hanc ma-
teriam de modo prouidendi, & disponendi de Parochia-
libus iuxta patronatus Ecclesiastici, & sequitur Gonzal.
d. glof. 6. sub num. 115. & latè dicit Rota in Florentina Pa-
rochialis 18. Maij 1599. coram Iustis; f. idem etiam est
dicendum de beneficio iurispatronatus mixti, quòd sub-
iacet concursus, sicut beneficium iurispatronatus meri
Ecclesiastici iuxta declarationem Sacre Congregationis
maquum refert, & sequitur Gonzal. d. glof. 6. num. 151. &
plura alias declarationes refert, & sequitur Garz. d. cap.
2. num. 178. & idem tenet Marefcot. ver. h. 1. cap. 2. num. 7.
& ratio est, quia fauor Ecclesie est, quòd prouideatur
per concursum, qualitas autem Clericalis praeualens,
quòdo illa Ecclesie prodest, vt bene considerat Garz.
d. cap. 2. num. 179.

Oliverius Belarminus.

Hortana Successionis.

Veneris 18. Ianuarij 1611.

ARGVMENTVM.

Tractatur de substitutione pupillari ad effe-
 ctum, an ex ea mater ceaseatur exclusa ab
 hereditate filij.

SVMMARIVM.

1. Mater effi debita hereditas filij ab intestato.
2. Substitutio pupillaris non excludit matrem à suc-
 cessione.
3. Insuperior in certa re dato alio coherede vniuersali non
 potest dici haeres, nec sub nomine hereditis venire nisi
 impropre.
4. Haeres ex propria significatione significat quid vni-
 uersale.
5. Pupillaris substitutio, quando de ea agitur ad effectum
 excludendi matrem ab hereditate filij, non admittit
 largam, sed strictam interpretationem.
6. Mater non excludenda à lincifusa hereditate filij, im-
 propere est.
7. Dicitur (dicitur) est relatio ad supra expressa.
8. Testator vbi loquendi intendendus est pro declaran-
 di eius voluntate.
9. Substitutio recipit declarationem ab institutione.
10. Relatio fit ad omnia supra expressa, quando resolutum
 aliqnd incomparabile.
11. Relatio non fit ad omnia precedentia, quando per eam
 sequitur contrarium effectum intentioni dispo-
 nenti.
12. Mater non est excludenda ab hereditate filie ex con-

lucis, & presumptionibus.

13. Substitutio non extenditur de persona ad personam.
14. Dicitur legatum, quando est relatio à parte filie, est
 parum, & transiunt ad heredes, & num. 17.
 vbi firmatur f. de contrahen.
15. Mater ne excludatur ab lincifusa hereditate filie, omnis
 interpretatio est capienda.

DECISIO CCCXCV.

Sententiam Aud. Cam. ad fignorem Hederi latus
 confirmari esse dixerunt Domini illi cum de-
 bita f erat hereditas filie ab intestato defunctae, in 21.
 f. & C. ad Senat. Confess. Tertul. Neque obstat pupillaris
 substitutio, quae praetenditur facta d. filie à patre, f. per
 quam remanent exclusa in totum à successione, f. 1. p.
 p. m. n. 5. sed nec impropre, f. de testat. testat. l. 1. p.
 b. n. C. de impub. & alij substituti. f. si pater, de testat. in 6.
 quia haec substitutio non repetitur, & cum testator ex-
 pressè non substituerit, credendum est, quòd voluerit
 suam voluntatem esse conformem debito filiae, ut ef-
 fect ipa matrem non excluderet, ita neque ipse eam
 excludere noluerit. Menoch. conf. 351. num. 1. 9. & 10. Neque
 potest dici filia comprehensa in illa substitutione pu-
 pillari, quam fecit post mortem hereditum ad fignorem
 Nepe fratris sui, quia f cum ipsa fuerit in certa quanti-
 tate pecuniae tantum instituta dato coherede vniuersali
 non potest dici haeres, neque sub nomine hereditum
 venit, quia C. de heredi. inst. latè Menoch. de adp. p.
 p. f. reuel. 4. 9. 19. & 20. Michael Craff. d. cam. in 1. vbi
 reducit q. 3. n. 7. & quando institutus in re certa possit
 dici haeres, hoc efficit ex lata conditio, & impropria sig-
 nificatione, quia f verbum (haeres) ex propria f significat
 quid vniuersale, Bald. in l. 1. de legat. p. f. num. 7. lat. sub n.
 3. vbi autem agitur de excludenda matre ab hereditate
 filij, verba f non sunt largè, & improprie accipienda,
 Ruyn. conf. 110. nu. 8. lib. 3. sed strictissime effi proceden-
 dum, vt post Bal. in c. 1. in princ. de succ. testat. dict. Dec.
 conf. 466. n. 1. post med. & n. 9. iniquum f enim, & cre-
 dele est excludere matrem à lincifusa hereditate filie, &
 addere afflictionem afflictio, vt sunt verba Bal. in l. p.
 b. n. 1. C. de impub. & alij, & C. de impub. ad odio-
 sum dicit Bero. conf. 79. post num. 25. lib. 2. Praeterea qui
 testator est locusus de hereditibus non cum aliquo signo
 vniuersali, sed potius restrictiue per illam dictionem
 (d. filij) Ayn. conf. 98. num. 8. quae f dictio cum fit relati-
 ua ad haereditatem superius nominatam, l. qui liberis 5. bee
 verba f. de vulg. l. 1. in C. de instum. & substituti debet facere
 relationem ad posthumos masculos superius proxima,
 & immediatè expressos, non ad posthumam feminam
 multum remotam, l. talis scriptura f. de leg. 4. glof. in l. 1. f.
 de leg. pref. Bart. Castr. & alij in l. haeres palam 5. sed si
 non, ff. de testat. quòd si uideretur ex modo loquendi,
 quo vius est testator, dum dixit casu, quò dicti haeres,
 seu haeres, qui correspondet verbis quibus vius est in
 institutione posthumorum mascululorum (posthumum seu
 posthumum haereditum, seu haereditum) non ita locusus est de
 posthuma, quia de ea tantum in singulari numero men-
 tionem fecit, vius autem f loquendi testatoris atten-
 dendus est pro declarando eius mente, l. si ferat pharum
 5. fin. ff. de leg. 4. Rom. conf. 179. sub numer. 5. confutatio in-
 fructu Paul. de Castr. in l. haeres palam 5. 1. num. 5.
 Aret. num. 9. in 2. conf. de instum. & f substitutio decla-
 rationem, acque intelligendam recipit ab institutione,
 l. qui liberis in fin. ff. de vulg. l. 1. vbi Bart. C. de impub. & al
 substituti. Dec. conf. 186. post num. 4. Ruyn. conf. 458. num. 4.
 lib. 1. Nec potest fieri relatio ad omnes haereditas supra
 institutos, quia inter ipsos adeffit etiam nepos ipse vo-
 catus per substitutionem, vnde sequeretur, quòd effi
 fibimet substitutus, relatio autem f non fit ad omnia
 superius expressa, quando testator aliquid incum-
 pteff

paribiles, *l. in l. i. sub num. 8. vers. qum regulam. C. de lib. pater. prater.* Rursus possit quicquid aliquid inconueniens, quod posthuma forma excluderet Nepotem, quod cum anrequam sit locus substitutionis, et eius fauorem facit ipsos heredes iunctim substitueret, si esset natus posthumus masculus, & posthuma femina, ac mortuus esset masculus, femina deberet admitti excludo Nepotem ab hereditate masculis, & tamē testator voluit, quod Nepos ipsam excludat non existeret masculo, quia ipsum vniciu'saliter heredem instituit, & posthumam partem

Crassi, *q. 4. legatum. quest. 48. num. 1.* quando enim a patre est relictum, censetur relictum pro legitima, quia statim sine onere debetur, ut in his terminis considerat Seraph. *de off. 999. de plures modernis hanc materiam tractantes reuoli supra decis. 346.*

Glauertus Beltramius.

Romana prætensi erroris Calculi.

Veneris 4. Februarij 1611.

ARGVMENTVM.

Agitur de inualiditate inuentarij.

SYMMARIVM.

1. Citatio exenta contra minorem ei non nocet.
 2. Paria sunt, non facere inuentarium, & minus legitime facere.
 3. Gazag. est inuener Hebreus inuolabile.
 4. Fides non facit fidem.
 5. Statutum Prius 151. non vnum, sed duo consanguineos requirit.
 6. Statutum Prius habet locum in alio dissonis.
 7. In dissonis habet locum remedium l. 2. C. de rescribendis.
 8. Statutum habet locum in omni contrallu, in quo minor ledi potest.
 9. Paria sunt, non esse, vel nullum esse, & quod nullum est, nullum paria praeiudicium.
 10. Statutum Prius 151. ultra decretum Iudicis requirit etiam presentiam consanguineorum.
 11. Decretum ex falsa causa interpositum est nullum, & latum, num. 12.
- Etiam si sit interpositum parum ex falsa, parum ex vera causa, nisi falsa causa esset motus principalis, & num. 12.

DECISIO CCCCXCVI.

Omni sine vlla difficultate vnanimiter steterunt in decisionibus, de quibus in decisione. Quibus non obstat, quod dicitur ovis facendi inuentarium fuisse in testamento iniunctis factore, quia hoc in eo non legitur, imò inuincit Michaeli Angelo maiore filio, in cuius posse erant bona hereditaria. Nec tollit defectum citationis in inuentario requisitum monuitorij, quod dicitur eaecutum ad instantiam Alexandri, & aliorum fratrum pro confessione inuentarij, quia ultra quod non constat de eius reproductione saltem legitima, nec ipsum monitotum, nec citatio postea subsecuta ad confirmandum bona iuxta formam inuentarij, &c. noceret dictis Alexandro, & aliis tunc minoribus, ad l. cum & minore. C. si aduersus iudic. l. 2. l. 1. & contra eum, si net. ff. de re iudicat. inuentarium fieri debebat seruans de iure seruandis, & sic citatio fratris Michaelis Angelis specialiter, cum eorum interelle esset certum, monitotum enim concludebat de legitimo, & valido inuentario, quia alia paria fuisse, non facere, & minus a legitime, & inualide. Minus etiam releuaret, quia contra non integritatem inuentarij obicitur, praesupponendo tamen, ut in decisione dicitur, dari de nō integritate nō ad effectum, ut Michael Angelus dicitur amisisse beneficium inuentarij, sed ad tollendam fidem propter eius imperfectionem, & diminutionem, ut in Romana de Rulconibus, & in Bononiensi. Dotis in decisione allegatis. Nam ab omissione iuris Gazagi non excusatur, dum obicitur ius istud non fuisse considerabile, cum in instrumento locationis fuisset illi expresse renuntiatum ad fauorem

- latere, unde succedit regula, quod relatio non fit ad omnia praecedentia, quando per eam sequentur effectus contrarij intentioni disponentis, Oldrad. *consil. 152. num. 2. in fin. Bald. consil. 107. col. fin. vers. sed contra hoc opponitur. lib. 2. Decis. 163. num. 11. Soc. iun. consil. 1. num. 2. l. 4. j.* Non obstat, quod testator reliquit Helenam sicut. 2. q. 1. ut non possit praetendere aliquid tam ratione legitime, quam alia quouis ratione super hereditate, & bonis ipsorum hereditum, quia responsio patet ex supra dictis, quod ubi testator fecit mentionem de hereditibus, non intellexit de posthuma femina, quae potius dicitur legataria, quam haeres. Cum autem verba substitutionis non comprehendant filium, non est agendum de conlectariis, & praesumptionibus, quia non admittantur contra matrem, Oldrad. *consil. 142. in fin. Ripa. l. 1. num. 46. ff. de uisig.* Neque de extendenda substitutione, quia cum non sit licita excoisio de persona ad personam iuxta magis communem, de qua per Menoch. *consil. 97. num. 92. Rim. iun. consil. 167. num. 16. Honded. consil. 11. num. 61. lib. 2. c. de tantis minis quando agitur de extensione substitutionis dicitur, ut per Honded. ibi num. 66. & omnem extensionem excludunt verba illa (nam, & ex casu) Anchar. *consil. 136. num. 3. ante med. vers. seruo hoc probat. Ruy. consil. 112. sub num. 1. lib. 3. Soc. iun. consil. 190. num. 9. lib. 2. Paris. consil. 66. num. 4. lib. 3. cum alio addit. lib. 3. Non obstat, quod legatum pro dote videatur conditionale, neque debitum ante tempus nuptiarum, & propterea non esse transmissibile ad heredes, quia hoc non obtinet in legato factio a patre, qui filiae legitimam non reliquit, hoc enim casu legatum est parum, quia censetur relictum pro legitima, quae sine onere debetur, Legatum in prioribus. C. de iussu. testam. ita Bart. in l. Tit. centum, & Titio gener. num. 4. vers. si alius, ff. de condit. & demonst. Soc. iun. consil. 92. num. 8. lib. 1. Ruy. consil. 31. num. 12. lib. 2. Crouat. in cap. 11. num. 11. vers. alius a mente. de testam. cum aliis per Menoch. *p. 2. sumpt. 146. num. 31. lib. 4. Et Domini in istam sententiam libenter descendunt, ne mater in lucrosa hereditate filiae excludatur, pro qua hic in dubio praesumit, & omnem praesumptionem contrariam, & quolibet eorum intellectum tollit, ut dicit Angel. consil. 28. l. 4. Martini. num. 6. & fauorabilis est in hoc causa matris, Dec. consil. 245. in fin. ita ut in dubio non sit excludenda a dicta hereditate, Cirt. iun. qui communem conclusionem dicit consil. 134. num. 6.***

ANNOTATIO.

- a Substitutio pupillaris expressa excludit matrem, Sord. *de off. 173. num. 3. & consil. 512. num. 1. Rota dec. 373. num. 2. per a. in reuocari. quando vero substitutio pupillaris non est expressa, sed est tacita contenta sub compendiosa, an excludat matrem, vide latē Gabr. consil. 120. num. 9. & seq. lib. 2. Sord. dec. 173. l. 2. num. 4. offere ad finem, & plenē Menoc. de praesumpt. lib. 4. presumpt. 120. & circa quam etiam materam substitutionis pupillaris ad effectum exclusionis matris est videnda Rota dec. 509. per a. 1. num. 11. & dec. 639. per a. 1. in reuoc. & an off. 302. in reuoc.*
- b Dots legatum an sit pium, vel conditionale, DD. communiter distinguunt an sit relictum ab extraneo, an verò a Patre, in primo casu dicunt esse conditionale, in secundo verò casu putant, ut inter alios bene distinguat

ad fauorem

- ad fauorem locatoris, quia renunciatio ¶ vel non valuit, vel erat futura sine effectu, cum inter Hebræos non admittatur violatio dictarum, & nullus Hebræus conduecat domum ab alio Hebræo inhabitatam, nisi de consensu habitantis, & obtenta ab eodem cessione dicti iuris Gazagè. Nunc releuat, quod dicitur tale ius fuisse acquisitum per ipsum in noua reconductione domus nomine proprio, quia quando hoc esset verum, istud fuisse factum post mortem patris, & non tollitur, quod tale ius non fuisse repertum in hereditate patris, sed nullibi etiam constat de allegata reconductione, neque est verisimile, imò repugnat locatoni factæ de anno 1585, quæ erat facta ad duodecim annos futuros, & illis finis ad alios duodecim annos, ut legitur in instrumento locatouis, qui terminus durabat vique ad annum 1609. Ad quid enim reconducere de anno 1592. enim superessent decem, & septem anni locatoni antedictæ. Remissio iuris Gazagè, quam dicit Michaël Angelus sibi factam pro commodo, & incommodo in se suscepto occasione pignorum ei relictorum, & prætensorum debitorum decolorum, non probatur, quia ¶ fides, quæ datur, non facit fidem, & probata non releuat, quia Alexander, & alij minores non poterant aliquid remittere non seruatis solemnitatibus Statutariis. Ultra defectus iuramentarij in decisione allegatos, Domini alium considerant, quia ius eo non fuit deservitum ius feneratorij hæreditarium notabilis estimacionis. Contra instrumentum distionis subsistit nullitas designata in decisione, videlicet, defectus consanguineorum requisitorum ex forma Statuti, qui defectus est tamen in committendo, quam omittendo. In committendo, quia Dominus Vgo Roncòpagnus habebat notabile interesse ratione sui crediti seutorum sex millium in circa, & ex dicto instrumento consequebatur non solum probationem sui crediti, quæ per prius patiebat difficultatem, sed etiam promissionem de soluendo. Nec facit, quod ex aduerso dicitur, creditum probari per alias scripturas, quia ultra quod sunt scripturæ informes non continent causam debiti, nec integram summam, illarum vigore non habuisset executionem paratam, prout in dicto instrumento. In omittendo etiam fuit peccatum, quia ¶ defectus alter consanguineus, cum Statutum duos requirit. Et licet probari debeat, quod adfuerit alius, qui fuisse habilis ad interveniendum stipulationi, hoc quicquid ex aduerso dicant, & obiciantur, visum fuit Dominis quoad personam D. Pauli Gblarij concludendum probari, & ipse hoc aperte, & clare ostendit in sua de positione, quæ placuit. Quod dicitur non fuisse necessarias solemnitates Statuti in ista diuisione, vti in actu necessario, non subsistit, quia fuit abunde offensum in decisione ¶ Statutum habere locum in diuisione. Et licet actus diuisionis sit necessarius, tamen non est necessarium hoc, vel illo modo diuidere, & propterea in diuisione bene cadit læsio. Hinc videmus, ¶ quod in ea habet locum remedium l. 1. C. de resindendo vendi. ut dicit Bald. & Salyc. ibi, & alij per Gabr. de comp. et vbi dicit. consil. 1. num. 25. ¶ Et propterea intrat Statutum, quod habet locum in omni contractu, in quo minor lædi potest. b. Pur. decis. 162. lib. 1. cum aliis adductis in decisione. Minus etiam facit, quod dicitur versari in probando factum, quod probatur etiam, ut ex aduerso pretenditur, per instrumentum nullum, quia quicquid sit, probatur etiam factum nullum, & ¶ parum sunt non esse, vel nullum esse, & quod nullum est, nullum potest parere præiudicium. Decretum iudicis ¶ licet requiratur; tamen non sufficit, cum Statutum etiam requirit præsentiam consanguineorum. Ex ex abundantia fuit additum decretum non subsistere, cum ¶ licet interpositum ex falsa causa, l. si de res pref. Cod. de et proad. vider. Alex. consil. 69. num. 3. lib. 3. fuit dictum in Romana focet. Officij 17. Iunij 1602. coram R.P.D. meo

Decano. Falsitas autem causa in eo deprehenditur, quia fuit suppositum iudici, quoddam inter alia hæreditaria debita fuit vnum cum Laura Incorporata fuit. 400. marq. dati, quod debium fuit postmodum repertum preteritum ipsius Michaëlis Angeli, & non hæreditariis. Et enim illud cõteraxerat occasione societatis Officij initæ ad fauorem eiusdem Lauræ sub die 6. Iulij 1592: & quidem non hæreditario nomine, sed fideiubendo pro aliis post obitum communis patris. Et hoc idem ipsemet Michaël Angelus alijs iudicialiter falsius fuit in officio Silæ Notarij sub die 7. Octobris 1594. dùm dixit delli 400. fendi della Signora Laura Incorporata detto Salvatore dice quetta partita esser sua, &auerla fatta dopo la morte di suo Padre, si come appare per instrumeto rogato al Belgio. Cetera quæ contra decisionem deducebantur, bene fuerunt sublata per informantes pro Alexandro, & alijs.

ANNOTATIO.

- a Et in terminis iuramentarij Bolan. consil. 73. num. 2. & per. Sord. decis. 111. num. 1. Scilicet. decis. 131. num. 1.
b De quo dixi supra ad decis. 333.
c Menoch. l. 1. consil. 34. num. 17. cum alijs pluribus cumalatis per Picum ad Statutum Vrbis gl'of. 1. num. 37. Rota decis. 62. 4. num. 4. per. 1. d. quod procedit etiam, si Decretum sit interpositum parum ex falsa, parum ex vera causa, ratione enim individuitatis corruit in totum, Honded. consil. 38. num. 130. lib. 1. Gratian. discipulus. Forens. cap. 132. num. 5. Picus dista gl'of. 1. num. 36. Rota decis. 872. per. 4. a. num. 6. De fuit dictum in Romana Spolij Bonorum 21. Februarij 1600. coram b. m. e. Iulio. Verum si falsa causa, quæ fuit expressa, non est principalis interpositiois decreti, sed secundaria, & causa principalis est vera, decretum subsistit, Castl. consil. 102. per. 1. Picus ad Statutum Vrbis d. gl'of. 1. num. 38. & secuta fuit Rota in Romana Censur. 1. Iulij 1618. coram R.P.D. Vbaldo, & quando decretum est interpositum ex pluribus causis, subsistit vnum verum esse, licet aliz non iustificentur, ut fuit dictum in dicta Romana Censur. & secuta fuit Rota in Romana refectionis Contractus 16. Nouembels 1618. coram R.P.D. Cualerio.

Giulius Beltraminus.

Iauent. iurisdictionis.

Laura 21. Februarij 1611.

ARGVMENTVM.

Testes quando possint super eisdem examinari post didicta testificata, & post factam testium publicationem.

SVMMARIVM.

- 1 Testium examen non admittitur super iisdem articulis post didicta testificata.
- 2 Testes non obstant publicatione possunt produci super articulis partium noua, & parum antiqua.
- 3 Articulis ut dicitur nouis, si subsistant continet idem, quod antiquum, licet in forma, & certis verborum differat.
- 4 Testes admittuntur etiam post didicta testificata de stylo Rota, quando habitum fuit solemniter Summarium, vel quando originarius fuit a testibus, aut diffusum in matris solui preceatoris fuit autem sistere penes principalem, & locus de hoc stylo num. 8.
- 5 Testes non debent de nouo super articulis antiquis examinari, etiam si non fuit eorum examen publicatum.
- 6 Non procedit, quando non fuerunt prius a vice perfolli examinati absque culpa parte.
- 7 Probatio non est admittenda, ubi materia est irrelevans.

DECI

DECISIO CCCXC VII.

Proposito semel, atque iterum dubio, an sit locus examini quatuor testium induktorum per Abbatem Sancti Marthae, Domini negatue responderunt, quia Abbas examinavit viginti tres testes super primis articulis vigore remissionis, & habuit penes se, & per multos dies tenuit processum originale depositionum eorumdem testium, unde post dicta eorum dicta non potest de nouo super eisdem examinare. *Auth. in qua semel. C. de probat. & in corpore, unde sumitur in §. quia vtrū in Auth. de testi. cap. Fraternitatis, & cap. Antonianus. end. m.* Nec facit, quod non t obstante publicatione possint produci testes super articulo partem nouo, & partem antiquo, ut dicunt Butt. & Felyn. in d. cap. Fraternitatis, quia visum fuit Dominis non applicari, nam licet articuli, qui de nouo dantur, aliquoties in cortice, & sono verborum differant ab antiquis, attamen in virtute, & substantia sunt idem, aut saltem tacent in ipsis comprehenduntur, quod sufficit, ut non admittatur nouum examen, ut post Innoc. & Io. Andr. tradit Abb. in d. cap. Fraternitatis num. 8. vtrū, sed breuiter concludit. Butt. in d. Auth. et qui semel. num. 24. Paul. de Castr. conf. 199. sub nu. 1. vtrū. & sic videntur lib. 1. Aym. conf. 134. nu. 47. Ant. Gabr. de testi. concl. 11. num. 17. & hoc praefertim est cauendum in isto casu post resolutiones factas, & discussa dicta testium, ut dixit Rota in vna Placent. bonorum 8. Februarij 1581. coram bo. me. Cardinali Seraphino. In qua decisione responderat ad illud, quod obiecit de stylo Rota, quod procedat, quidō habitum fuit solummodo solummodo, ut quando originale fuit ostensum, aut depositum in manibus procuratoris, quod in Curia aliquando adinueniatur, & Rota permittit propter legalitatem, & probatorem procuratoris, unde non debet extendi ad istum casum, in quo per multum tempus originale fuit penes principalem Iudicem, & Rota inscisa. Accedit, quod duo ex d. testibus, videlicet Ioan. Anonius, & Marcus fuerunt super illis antiquis articulis examinati, unde t amplius examinatio debet, etiam si non fuisset eorum examen publicum, l. produci, vbi glof. & Bat. ff. de testib. Abb. in c. constitutus si secundo nu. 2. de testi. Syl. Aldob. conf. 116. num. 74. & seq. Peregr. dec. 87. lib. 1. c. 118. lib. 1. Non obstat, quod dicitur posse de nouo examinari testes non obstante publicatione, t quando non fuerunt perfecte examinati, ex cumulatione per Gabr. d. concl. 11. nu. 10. & seq. de testib. & fuisse non bene examinatos, & interrogatos, quia super fama depoint tantum per verbum praesentis, & bene interrogati deposuissent etiam per verbum praeteriti temporis, quia vltra quod duo tantum ex tot testibus depoint de fama per verbum praesentis temporis tantum, arti. 1. us habet verba praesentis temporis tantum, & per consequens si testes locuti sunt, prout est conceptus articulus, hoc non venit culpa, aut negligencia Iudicis, seu Notarii examinantis, sed culpa articulantis, licet autem succurrendum sit parti contra negligentiam examinantis, non tamen contra propriam, aut sui procuratoris; praeterea sui resoluuntur ex pluribus famam etiam foemter probatam non teleare, unde non debet sub praetextu eius, quod non releuat, concedi facultas examinandi contra regulas iuris, cum etiam t in casu non prohibito non solet admitti quis ad probandum, vbi materia est irrelevans. Cassid. dec. 5. de dilat. Caput. de off. 66. part. 3. & vbi fama iurare posset Abbatem non egeret repetitione istorum testium, quia habet plures testes bene dependentes de ea per verbum, aut, & est.)

ANNOTATIO.

§ De qua t materia lausimē habetur per Farinac. de testib. quae 73. num. 48. & seq. vbi continetur regulam ej. plu-

ribus ampliationibus, & limitationibus, stylus autem Curiae, & Rota est, quod detur Summarium testium, & huiusmodi receptio summarij non oportet publicationem, nec minus quid dicitur fuisse iustificata, & ideo non impedit quis ad nouum examen deueniri possit, Seraph. dec. 618. sub nu. 2. vbi dicitur hunc stylum esse fundatum in praesumpta probante Procuratorum, de quibus Rota considerat, ut etiam dicitur in hac decisione Card. de Grass. dec. 11. de testib. Rota dec. 136. par. 3. lib. 2. dicitur, & fuit dictum in Senogallensi. Spoly 11. Decembris 1600. coram Corduba, & in Pamplonensi. Decimarum 31. Iunij 1601. coram Cardinali Pamphilio, & in Hieracensi. iurisdictionatus 5. Iunij 1617. coram R. P. D. Verofpoo, & in Avenionensi. Archidiaconatus 17. Februarij 1617. coram R. P. D. Buratos, vbi fuit dictum quodidie formari in Curia, quod receptio Summarij non operatur, quod censetur didicita testificata.

b Articuli quando dicantur noui, & quando antiqui, vel dependentes ab antiquis plures de hac materia tractantes cumulas Farin. de testib. quae 8. 75. ad nu. 29. vtrū ad 32.

c De quo vide supra sub litere A.

Ottolius Batramus.

Hispalens. Habitus.

Peneris 11. Martij 1611.

ARGVMENTVM.

Agitur de materia puritatis sanguinis an, & quando de illa dicatur constare, & quando de contrario.

SUMMARIVM.

- 1 Puritas sanguinis habet praesumptionem Iuris pro se.
- 2 Et ideo transferri non probandi contrarium.
- 3 Puritas censetur probata eo ipso, quod non est probata impuritas.
- 4 Puritas probatur per publicam vocem & famam.
- 5 Puritas patris necessaria concludit puritatem filij.
- 6 Telles examinatus inter Religiosos Hierosolymitanos, & patrem super materia impuritatis probant etiam inter eandem Religionem & filium.
- 7 Puritas persona non est diuersa a persona filij.
- 8 Telles in non detestatur examinatus inter diuersas personas, officij, quod persona non sit omnino alia.
- 9 Telles examinatus super filia persona faciens ius, & probant quoad omnes.
- 10 Puritas probatur eo ipso, quod quis admittitur fuit ad aliquem gradum honoris, qui non solet concedi, nisi puris sanguine, & num. 18.
- 11 Puritas probatur ex pluribus simul iussis.
- 12 Fama non probatur per testes dependentes per verbum praesentis temporis (cfr.)
- 13 Fama debet esse solida, confluens, & perpetua.
- 14 Fama ut reuocet, nihil debet habere in contrarium.
- 15 Puritas fama est praefenda contraria fama.
- 16 Fama bona in consensu praua dicitur fama mala.
- 17 Probata habere debet praefata, quando per aliquem non stetit, qui minus facit.

DECISIO CCCXC VIII.

Vbitam, an Don Ioannes sit admittendus ad habitum Equitum Iustitiae Hierosolymitanorum, & à quo tempore. Quoad primam partem difficultas non fuit respectu nobilitatis, quia illa vnde quaque plene, & abundanter est probata, sed solum circa puritatem, & quid super vno ex quatuor lateribus tantum, quia quoad alia tria non est, neque fuit controuersia, imò habet in iis declaratione Concilij fauorabile. Super latere Dōne Isabelle quia paternae ipsius Dom Ioannis fuit quaestio, quia

quia preterdebatur illam descendere à magno illo Paulo Burgenf. Archiepiscopo, qui ante Christianam fidem suscepit huius inligis legis Mosayce Rabinus. Verum visum fuit Dominis hoc non probari, sed potius contrarium ex presumptione iuris, quæ militat ꝑ pro puritate, ꝑ, ut fuit dictum in vna Toletana Portionis 1. Maij 1794. coram Illustrissimo Cardinali Mantica, & plenissime deductum in causa Toletana Communicatus 11. Septembris 1601. coram R.P.D. meo Maquemoio, & in Pacef. Puticaris 6. Aprilis anni sequentis coram R.P.D. meo Manzareda, in quibus plures alie decisiones Rationales referuntur, quæ per presumptionem, ꝑ, ut dicitur in d. decisionibus, non solum liberat ab onere probandi puritatem, & reitit natus probandi in eum, qui contrarium contendit, *Idem in princ. ff. quod mar. cau. l. strapura. an fin. ff. de re iudic. l. siue possideat. C. de probat.* sed etiam efficit, ꝑ, ut censetur probata puritas eo ipso, quod impuritas non est probata, illam presumptionem coadiuvant sex testes, qui dantur pro parte Domini Ioannis deponentes de eius puritate, & melius comprobant alij 10. & plures testes examinari pro Licentiatu Castagneda patre ipsius D. Ioh. cum peteret admitti, prout fuit admissus, ad habitum eiusdem militis, qui testes optimè depouit de publica voce, & fama de eius puritate, ꝑ, quæ probatio sufficit in hac materia, *Bal. an l. pro dandum. C. de postulan. Tiraq. de nobilit. cap. 1. num. 8. & fuit resolutum in causa Toletana portionis 27. Ianuarij 1595. coram Illustrissimo Cardinali Mantica, an Ozanenf. Statuti 27. Iunij 1601. coram R.P.D. meo Decano, in Legionen. Canoniceatus 3. Iulij 1601. coram R.P.D. meo Coccolini, & in Burgenf. admissionis ad habitum 16. Ianuarij 1604. coram R.P.D. meo Lancellotto, & passim in alijs. Et cum impuritas obiecta Don Ioanni ex persona Isabelle præterdatur ex latere patris, non est dubium, quod puritas ꝑ patris necessariò concludit puritatem filij, cum eadem dicatur veriusque origo, *Aspersione, §. 1. ff. ad municiop. fac. iure lare tradita per Tiraquel. de nobilit. cap. 15. & fuit dictum in d. Burgenf. admissionis ad habitum. Non obstat, quod dicti testes sint examinati in alio iudicio, & inter diuersas personas, quia primò hoc negati potest, ꝑ nam sicut ex vna parte est Religio Hierosolymitana, quæ semper est eadem, ita ex alia parte sunt personæ patris, ꝑ quæ non est diuersa à persona filij, l. ult. C. de impub. & alius sub l. iam sumus, §. ult. C. de agror. & cens. l. h. 1. c. par. enim, & filius sunt vna identitas, vt dicit Bald. *conf. 139. num. 1. ante med. lib. 1. cum cumulat per Tiraq. in l. si inquam. in præf. num. 15. & segg. C. de reue. donat. & ad istum effectum sufficit, ꝑ, quod persona non sit omnino alia, vt per Alex. in l. sepel. num. 69. ff. de re iudic. Vbi etiam essent personæ diuersæ, cum agatur de statu ꝑ personæ, sententia quantumcumque inter alios lata, & testes quantumcumque inter alios recepti, & examinati faciente iure, & probant quoad omnes, l. i. negatum, & de nec. ff. de stat. hom. Bald. & Salycet. in l. 1. C. quib. res iudic. non noc. Alexan. in l. sepel. num. 62. ff. de re iudic. cum multis per Surd. *decis. 89. num. 17. & dixit Rota apud Acbil. decis. 5. de sentent. & reuoc. Mohed. decis. 8. an. l. ult. C. de dec. 18. de probat. & fuit in istis terminis dictum in decisionibus Toletana, & Pacef. allegatis. Nec habet obstat, quod habitus fratris Cappellani, quem suscepit pater D. Ioannis differat ab habitu fratris Equitis de iusticia, quæm præterdit ipse D. Ioannes, nam differentia potest quidem considerari circa probationem nobilitatis, sed quoad puritatem nulla est disparitas, quia in veroque habitu requiritur. Et vbi non essent testes, sufficere debent ad probandum ꝑ puritatem patris, quod ipse fuit admissus ad suscipiendum habitum, qui non solet concedi, nisi illis, qui sunt puri sanguinis, c. Decian. *conf. 66. nu. 30. lib. 3. fuit dictum in Toletana portionis 13. Martij 1591. coram Illustrissimo Cardinali Mantica, & in pluribus alijs relatis in d. Burgenf. admissi-*****

onis ad habitum. Accedit depositio testium examinatorum de anno 1512. ad infantiam Ferdinandi de Castagneda patris Domine Isabelle deponentium de illius nobilitate, & puritate, nec non testes deponentes Licentiatum Petrum de Castagneda fuisse confutorem, & aduocatum Sanctæ Inquisitionis Hispanicæ, ad quod officium non admittuntur impuri. Item testes examinati de mandato Ordinarij ad infantiam Alphonsi Ranez descendens ex dicto Ferdinando patre d. Isabelle deponentes de illa puritate, quæ omnia simul iuncta mirum in modum coadiuvant intentionem D. Ioannis, ꝑ & comprobant eius puritatem, vt pondetur Rota in vna Ozanenf. Canoniceatus 14. Ianuarij 1578. coram bo. mem. Cardinali Setaphino, & plenius in dictis decisionibus Toletana, & Pacef. Quibus stantibus non obstant testes deponentes super impuritate respectu d. Isabelle de publica voce, & fama, quia aliqui fuerunt examinati extra locum nigris contra Statuta Religionis, & omnes restringunt famam ad tempus depositionis, cum videntur ꝑ tantum verbo præsentis temporis (*est*) & sic non probant famam, quæ releuet, *Corn. conf. 138. sub num. 1. 2. lib. 1. Casenique. decis. 9. par. 2. & fuit sapienter resolutum, & vbi fama esset legitime probata, attamen non releuet, tunc quia confunditur ex supra dictis, & non potest ꝑ dicta solida, consilias, & perpetua, sicut requiritur, vt post Bal. quem allegat tradit Mar. d. fil. in l. de minore, §. plurimum. num. 16. ff. de quæst. Menoch. qui concordantes allegat *conf. 19. t. num. 86. & dixit Rota in illa Pacef. habuit. Et probatio famæ ꝑ vt releuet, nihil debet habere in contrarium, & nullam contradictionem, Rota. post alios, quos citat *conf. 3. num. 48. lib. 1. Et fuit dictum in illa Ozanenf. Canoniceatus. Accedit, quod cum habeamus contrariam famam puritatis probatam, ꝑ vtrique hæc est præferenda, tunc quia multò plures testes de ea deponunt, Rimin. *sen. conf. 6. num. 38. tunc quia ninitur presumptione, quæ (vt dictum est) stat pro puritate sanguinis, Anchar. *conf. 89. num. 7. circa med. Surd. *conf. 151. sub num. 79. tunc etiam, quia in concursu fama ꝑ bona præualeat famæ malæ, * Anchar. d. *conf. 89. post n. 7. Abb. in c. cum coniungat in fin. de accus. cum alijs per Gabr. de test. *concl. 4. num. 3. Pnt. *decis. 2. n. 2. lib. 1. fuit dictum in Ozanenf. Statuti 27. Iulij 1601. coram R.P.D. meo Decano, in d. Burgenf. admissionis ad habitum, & in sapienter allegatis decisionibus Toletana, & Pacef. Perfectionem quia apparet ex testibus examinationis pro Didaco Macmoleyn formam huiusmodi habuisse ortum à commissariis, qui fecerunt informationem, de qua agitur. Non obstat, quod non fuerint examinati super hoc quatto viginti testes iuxta decretum Concilij, quia Don Ioannes deposuit se circa 310. pro subministrandis expensis Commissariis, & ad effectum, vt illi examinarentur, si autem Commissarij examinatorum nouem tantum, nihil est, quod ipse impetuerit, immo, ꝑ cum per ipsum non steterit, probatio haberi debet pro facta, vt fuit resolutum in d. Toletana coram R. P. D. meo Maquemoio. Et ita fuit conclusum pro admissione ad habitum, quæ est prima pars dubij. Quoad aliam partem, in qua queritur, à quo tempore d. hæc esse admissio, Domini ordinatur, quod particulari dubio discutatur.*********

ANNOTATIO.

a Et sepel. Rota in similibus materijs hoc seruauit, & præsertim in *decis. 77. num. 31. & 32. & decis. 112. num. 4. & decis. 124. num. 2. par. 1. in reuocato. vbi plures alie decisiones coniunguntur.*

b *Maquemoio. decis. 154. & d. decis. 162. num. 49. vbi alie decisiones reuocantur, & d. decis. 494. num. 4.*

c Est modus ꝑ optimus probando nobilitatem & puritatem sanguinis patrem, quando ostenditur illos habuisse officia, id quæ non nisi nobiles, & puri sanguine admittuntur, *Cas. de Graff. decis. 1. num. 1. vers. quæritur qui p. l. ius legat.*

legis Seraph. decis. 97. nu. 4. Rota decis. 176. nu. 7. par. 1. & decis. 148. nu. 1. inter impressi. penes Parisios, post 2. lib. conf. & Rota decis. 494. nu. 7. fuit dictum in Neritonen. habitus 16. Jun. 1617. coram R. P. D. Verosio, & aliis saepe.
d. Rota d. decis. 167. nu. 14. & d. decis. 138. nu. 6. par. 2. in rebus cum ibi cumulatis, & decis. 154. nu. 4. inter impressi. penes Fasii. post 2. lib. conf.
e. Et in his terminis Statuti impunitatis dicit Hoida in rebus de incomparabil. decis. par. 5. cap. 23. num. 243. Rota decis. 264. nu. 4. in fine, & decis. 494. nu. 12. par. 1. in rebus.

Olturmus Beltraminus.

Hispalen. Habitus.

Luna 18. Aprilis 1611.

ARGUMENTO

non indiget.

SVMMARIVM.

1. Antianitas debet incipere à die prima presentationis probatum, quia postea factum declarata bona, & valde.
2. Antianitas ut corrax militi, debet consistere de situcione pecuniarum facta Theodoro Religioso.

DECISIO CCCCXCIX.

Resoluitum fuit Don Ioanni faciendam esse admissionem à die primæ presentationis suorum probationum, quæ fuit de mense Iulij à 602. in enim declarat decretum, seu sententia Concilij dñm dicit, si probatio fuerit bona, & valida repetita, Don Ioannes habeat anterioritatem in gradu militum à die suæ primæ presentationis. Probationes autem bonas, & validas fuisse, constareque de eius puritate fuit decisum. Ex qua decisione 1. apparet exceptionem oppositam contra eius puritatem fuisse iniustam, & propterea non debere illi in 2. in sua antianitate parere aliquod præiudicium, à 1. iura omis, ubi Doct. ff. de cond. & demonstr. cum allegatis in causa Ciuitaten. habitus 19. Decembris 1603. coram R. P. D. meo Manzedo. Non obstat, quòd secunda probatio non fuerit completa per examen viginti testium, quia omisso, quòd Don Ioannes videtur grauius fuisse superflua probatione, quoad ipsum haberi debet pro completa. Quia per ipsum non stetit, quo minus omnes testes examinarentur, imò præstari omnia per ipsum præstanda, ut fuit dictum in decisione. Constat etiam de solutione pecuniarum, quæ appellatur (de passago) per ipsum multò ante facta communi Theodoro, ut requirunt stabilitas Religionis ad effectum, quòd curat antianitas.

ANNOTATIO.

- a. Et de hoc dixi supra ad decis. 341.

Nucerina Parochialis.

Veneris 29. Aprilis 1611.

ARGVMENTVM.

Reintegrationi in materia spolijs an sit locus, & an concurrant requisita.

SVMMARIVM.

1. Possessio probatur ex publico instrumento adeptionis tempore, quo erat vacans.
2. Locatio effectiua per receptionem affilii probat possessionem etiam contra tertium.
Decisiones Papales.

3. Extremum secundum probatur per sustentationem liti iuncto quilibet administrato.
4. Titulum coloratum tribus prouiso Apostolica.
Titulum coloratum an, & quando dicatur, liti numero 11.
5. Possessor exsistente non potest procedi ad inuisionem eo non citato, & non discussio de eius iure.
6. Executio est iuxta, ubi agitur de remouendo possessorem.
7. Papa potest premunire.
8. Deuoluitur ius conferendi, & deputandi ad Papam ubi negligentiam inferiorum.
9. Reintegrationem in spolijs non impediunt exceptiones respicientes petitorium.
10. Spolium ultimum est purgandum.

DECISIO D.

Fuit resolutum Octauum esse reintegrandum, quia de primo extremo, & anteriori eius possessione constat publico instrumento adeptionis tempore, quo erat vacans, Rota decis. 1. de resur. spolijs in antiq. Bising. decis. 8. eodem ius. Castil. decis. 10. in fin. de proben. Caputagen. decis. 13. 4. nu. 5. par. 1. Castil. de Gual. decis. 3. nu. 1. de resur. spolijs, & expressum fuit resolutum. Accedit locatio fructuum, quæ effectiua per receptionem affilii possessionem probat etiam contra tertium, ex 2. cumulatis per Gabr. de lec. conclus. volum. 2. & seq. fuit dictum in vna Placen. administrationis Sacramentorum 10. Martij 1581. coram Luterano. De secundo extremo apparet per instrumentum possessionis per aduersarium capax, & per sustentationem liti, & quæ sufficit cum quolibet adminiculo, Caputagen. decis. 169. par. 2. Castil. de Gual. decis. 4. num. 1. Pro 1. titulo colorato adeit prouiso Apostolica. Non obstat, quòd Abbas obtinuerit mandatum de manutendo in quasi possessione deputandi Cappellanum, quia quasi possessio iuris deputandi bene operatur, quòd Abbas possit deputare, non autem, quòd pendente lite possit procedere ad inuisionem, per iterum non citato illo, qui existerat in possessione beneficii, & non discussio de eius iure, ut de eo qui est in quasi possessione conferendi, vel præferendi, dixit gloss. per illum text. in cap. liti Episcopi in ver. si non vocat, ubi etiam Io. Andr. vers. in gloss. in 1. & Franchin. 3. non de proben. 6. Roerh. de improparat in ver. honorificum quasi. 4. num. 87. & quicquid descendam foret, quando possessio fuisset vacans, attamen cum esset plena erat procedendum iudicialiter, & iuris ordine seruato contra possessorem. Poterat enim esse, quòd aliquod ius retinendi possessori competetet, cap. liti Episcopi de prob. in 6. quod procedi etiam stante mandato de manutendo. Caputagen. decis. 78. par. 1. Hinc videmus, quòd ubi agitur de 1. remouendo possessorem, omnis executor est mixtus. 6. Quidam decis. 67. num. 1. Felyn. in cap. fin. num. 2. 4. de presump. fuit dictum in vna Piscien. seu Nullius Cappellaniz 21. Februarij 1578. coram Fel. Arc. Clem. VIII. Præsertim, quia potest esse, quòd Abbati deberetur manutentio in quasi possessione deputandi, & nihilominus prouiso Apostolica sustineatur, vel quia 1. Papa voluerit prænuntiare, cap. dudum de prob. in 6. vel quia 2. ob negligentiam deputandi ius fuerit ad eum deuolutum, elem. omis. de sup. negl. prel. Quæ dicuntur de iustitia possessionis Octauij respiciunt petitorium, nec impediunt reintegrationem, & ex iuris de resur. spolijs. Item etiam si possessio pretendatur spoliata, quia ultimum 1. spoliolum prius est purgandum, Rota decis. 27. in fin. de appl. in non. Falbol. dub. 4. nu. 1.

ANNOTATIO.

- a. Dixi supra ad decis. 3.

Nn De t

- b De colore tituli in materia Spolij laet tractat. *Form. de Spol. lib. 1. cap. 15. n. 137. & seq.* & in hac materia Spolij requiritur minor color, quam ad effectum regule de Triennali. *Achil. decis. 28. n. 7. super regul. de Triennali.* coloratum autem titulum quis dicitur habere eo ipso, quod reperitur in possessione auctoritate superioris. *Gemin. cons. 140. n. 3. Rota decis. 16. n. 4. de rebus. Spol. Pontan. de Spol. lib. 1. cap. 15. num. 139.* & proutio Apostolica etiam nulla tribuit titulum coloratum ad effectum Spolij. *Rota decis. 517. n. 2. per. 2. in revent. & decis. 42. sub num. 3. eadem per. 2. in revent.* ubi dicitur, quod pro colore tituli sufficit ad effectum Spolij proutio obtenta ab habente suavitatem conferendi licet nulla, vel subrepticia, & quae aliis non sufficeret ad effectum regule de triennali, ut dicitur in *d. decis. sub num. 4.* & ita etiam est intelligenda *decis. Seraphin. 457.* in fine dum dicit, quod gratia nulla non tribuit titulum coloratum, scilicet, cum effectus regule non Spolij. Et ad colorandum titulum in hac materia Spolij, non sufficit quilibet defectus rursus debet esse patens, & manifestus, ut fuit dictum in Calagritana Beneficii de Ormilia 11. Januarij 1608. eorum Cardinali Sacrae per Doctrinam Felyn. in cap. in nostra anno 15. in 2. consuet. de rebus. & ideo sola possibilia sufficit ad tollendum discollocationem tituli, ut dixit *Rota decis. 701. sub n. par. 2. in revent.* quando verò evidenter, & notorie constat de infectione tituli, adeo titulum non tribuit aliquem colorem, quia dicitur emanasse de facto, & non de iure. *Rebuff. cons. 155. n. 3. Samen. regul. de trien. quass. 33. n. 1. & 2. Pontan. de Spol. lib. 3. num. 82.* Privilegium revocationis dicitur tribuere titulum coloratum. *Achil. decis. 4. de rebus. Spol. Rota decis. 28. num. 3. para. in revent.* quod est verum, quando quis probabiliter ignorat privilegij revocationem. *Mannic. decis. 108. sub n. 3. vers. praevia.*
- c De quo dixi supra ad *decis. 419.*

Olivierius Beltraminus.

Placentina Parochialis de Malpartida.

Mercurij 4. Maj 1611.

ARGUMENTVM.

Impedimentum ut excuset, quae concurrere debent, & plura de dicta legali.

SUMMARYM.

1. Impedimentum ut excuset, non solum debet illud probari, sed etiam probari debet diligentia de illo rationanda.
2. Et talis probatio debet esse clara, & liquida.
3. Dieta legalis calculatur 20. milliarij pro quolibet die.
4. Non procedit, quando constat de consuetudine regionis diversa à dicta dieta legali.
5. Item nec attenditur sicut usu tabelliariorum in contrarium.
6. Iniquissima notoria requiritur ad effectum revocandi sententias Rotaes iam executioni demandatas.

DECISIO DI.

Cum Michael de Ayala, & Petrus de Oliua darent de nullitate duarum sententiarum Rotalium ultimo loco contra eos latarum, ex eo, quod illae confirmarent sententias Bubali, ac bo. em. Cardinali Seraphini, & Cardin. Pamphili, quarum acta non fuerunt transportata, fuit dubitatum: An duae ultimae sententiae Rotaliter sint nullae, quod dubium fuit propositum die 10. Mensis Decembris praeteriti, & resolutio fuit dilata interim Didacus della Marca, pro qua erant latae sententiae, adiuvit Signaturam Sanctissimi supplicans, quod reiectis dictis nullitatibus, & instantia, quam faciebat pars adversa de transportandis registris actorum dictatum eorum primarum instantiarum, Sanctissimus dignaretur mihi committere, ut eum actis ad me transportatis procederem ad causae expeditionem, qui rescripsit *(arbitrio*

Rota.) Vide emanavit dubium, an introit dictum arbitrium, quo propositio 18. Martij praeteriti Rota ordinavit, quod videretur de teleantia depositionis quorundam testium, de quorum non transportatione pars multum conque rebatur, & post binam propositionem fuit resolutam testes non rehusare, neque probare allegatum impedimentum Episcopi in adeptione possessionis Episcopatus, admissio enim, prout aliis admittit *Rota 24. Martij 1586. eorum bo. em. Bubalo,* quod ex istis testibus probetur consuetudo in regionibus Hispaniarum de obtinenda cedula Regis pro capienda possessione Episcopatus, & quod tempore illo Rex reperiretur in Civitate Vlixbonen. & propterea illuc esset transmittenda pro obtinenda cedula litterae Apostolicae, quae postmodum etiam cum cedula ad Catum, & Consilium Madrid pro Registro, & Sigillo transportanda, & inde ad Placentiam pro capienda possessione Episcopatus, atque cum dictis testium non probatur impedimentum, propter quod Episcopus non potuerit accipere possessionem ante diem 1. Januarij 1586. & quatenus adfuerit aliquod impedimentum, quod Episcopus adhibuerit diligenter, ut illud removeret, cum tamen utrumque probare debet, qui vult propter impedimentum excusari, *cap. ex transmissa, & ibi Felyn. in prime de praescript. Bar. & alij in l. 4. quod diximus, si quis caus. Alex. cons. 149. m. 1. lib. 2. Nat. cons. 21. n. 6. Caput. decis. 7. n. 5. & 6. per. 2.* & dixit *Rota* in hac causa coram Bubalo, & R. P. D. nico Lancellotto, quod probatio, ut dicitur in dictis decisionibus, debet esse clare liquida, tantum autem abest, quod liquida constat de impedimento ex dictis testium, quod immo illud aperte excludant, quando enim verum esset, quod ad expediendam cedulam regiam, & capiendam possessionem essent, ut dicunt, necessarii duo menses, constaret Episcopum, cum esset in Civitate Vlixbonen. recepit litteras suae provisionis 19. Novembris 1581. possessionem autem accepit die 22. Januarij, & sic petres dies post duos menses, & sic testes non includunt, sed potius excludunt impedimentum, immo calculando iuxta dicta eorumdem possidet multo ante possessionem nemine capere, quia eum cedula fuit signata à Rege 11. Decembris iuxta stylum articulatam, & probatur per testes, restabat solum, quod cedula sub scripta sua circa litteras Apostolicas transmittetur ad consilium Madrid, ut registraretur, & sigillaretur, ab Vbe autem Vlixbonen. ad Madrid, dicunt testes, qui milia ordinaria perueniri spatio octo, novem, aut decem dierum: Unde capiendae mediam partem, & sic novem diem debuisse peruenire ad Secretarium Consilij 20. Decembris, & die 21. aut sequenti potuit registrari, subscribi, & consignari procuratori Episcopi ad effectum transmittendi ad Placentiam, quo spatio sex, aut septem dierum iuxta distantiam, quam deponunt testes, peruenire poterat, & sic die 27. aut 28. poterat esse in Civitate Placentiae, & die 19. capi possessione Episcopatus, & multo etiam celerius potuisset capi possessione, attento visu Tabelliariorum, qui citatis equis continuò transmittuntur in dictis paribus, quo casu tribus, vel ad summum quatuor diebus cedula poterat peruenire ad Madrid, & à Madrid Placentiam quibus, vel tribus diebus, quod cōsideravit *Rota* in d. decisione coram Bubalo. Calculatio igitur 20. milliarij pro quolibet die, iuxta l. 3. ff. de verb. sign. l. 1. in prime si quis caus. fuit reiecta in decisione D. Lancellotti, & merito, quia neque testes tam admittant, dum deponunt de consuetudine illarum partium diversa à dicta legali, quae sante non attenditur dispositio dictarum legum, *Alex. in d. l. 1. m. 7. Rebuff. in d. l. 1. vers. sexto has indic.* prout neque etiam attenditur sante via Tabelliariorum, l. 1. *cominam. §. cum via. ff. de verb. obli. Aleat. in d. l. 1. num. 10. & seq. Rebuff. in verb. alia qd dicta singulor.* & cōsideravit *Rota* coram Bubalo. Diligentia etiam

etiam nulla probatur in remouendo pretenso impedimento, nulla pro habendis literis in Curia, neque pro obtinenda carta, quæ fuit subscripta die 11. Decembris, cum tamen literæ fuissent receptæ in Ciuitate Vltzboena. 9. Nouembris. Et hanc sententiam libenter amplexi sunt Domini non solum propter duas præcedentes decisiones, sed etiam quia agitur de re rationabilis sententis Rotalibus executioni demandatis, & per plures annos obiectuatis, ad quem effectum requiritur probatio notorie iniuriarum, quæ nullo velamine obfuscati, & nulla exculpatione celari possit, b Corn. consil. 10. n. 3. lib. 4. Felyn. in cap. inter ceteras n. 7. de re iud. Dec. in cap. quoniam contra n. 155. & seqq. de probat. fuit dictum in Romana honorum 16. Nouemb. 1601. coram Reuerendissimo Pacen, & sæpius in aliis.

ANNO TATIO.

a Surd. decis. 4. n. 3. & decis. 103. n. 17. Menoch. de arbit. cap. 318. num. 7.

b Sententia notorie iniuria quando dicatur, dixi supra ad decis. 1.

Romana Censui.

Luna 9. Maji 1611.

ARGVMENTVM.

Socius, qui soluit, potest pro rata agere contra alios consocios, ad quos negotium æqualiter spectat, & damnum debet esse commune, & æquale inter socios.

SVMMA RI VM.

1. Fideiussores soluent, & portiones censuum postea deprauiam portionem, & communicato damno ex aliorum obligatorum decensione agere contra obligatos.
2. Originaria causa contraria est attendenda, & maior attendenda in primis contrarius, qui dedit causam secundam sequens.
3. Socius tenetur pro rata releuare, & præstare indemnes consociis.
4. Socius qui non habet maiorem participationem in societate, nec etiam debet sentire maius detrimentum.
5. Societas finita datur communis in effectibus, & damnis non diuisis.
6. Societatis damnum debet esse commune, licet contingat post causam finitam.
7. In societate damna, & lucra debent esse æqualiter communia.
8. Amplius, ut non valent pactum contrarium æqualitatis.
9. Solutio subsecuta declarat quid fuerit de intentione partium.
10. Obseruantia est optima interpretis voluntatis contrahentium.
11. Tutoris factum est considerabile propter concomitantiam, & administrum veritatis.

DECISIO DIJ.

Resolutum fuit mandatum Aud. Cam. siue R. P. D. Vulprij ab eo deputatus esse exequendum, quia cum D. Adrianus de Causaleris vnâ cum D. Gregorio Serlupio, & aliis esset in solidum obligatus pro solutione census, Domini Serlupij, qui integros fructus solueant, & cessionem obtinuerunt, & pornerunt deprauiam portionem, & communicato damno ex aliorum duorum obligatorum decensione pro medietate agere contra D. Adrianum, seu eius heredes, a in x. tradita per Bart. & Casti. in l. Modestum. ff. de filio. fuit dictum in vna Romana Pecuniaria coram Illustrissimo Cardinali Blanchetto 5. Julij 1595. & coram Reuerendissimo Patre Decisions Papales.

cen. 2. Maji 1598. & sæpius in aliis; licet enim Serlupij census imposuerint, non tamen possunt dici principales debitorum respectu Adriani, & aliorum obligatorum, quia fuit imposuit pro soluendis cambis, & societatis officiorum contractis occasione affectus Calalis Campi mortui, in quo Serlupij, Adrianus, & alij erant socii, prius declarauit non solum Gregorius Serlupius in impositione census, sed etiam D. Adrianus ipse in sua acceptione, & obligatione, ex quo sequitur, & magis attendendum contractum societatis, qui dedit causam impositioni census, quàm censum ipsius, a Alu. consil. 215. n. 4. & 5. lib. 6. decis. Pedena. 167. num. 25. Rot. Ian. decis. 91. num. 8. & propterea cum ex natura societatis Adrianus teneretur & non solum releuare Serlupij pro sua rata, & portione, sed etiam communicare sibi decedentem aliorum duorum sociorum, l. omnes ab omnem. cum l. seqq. ff. pro soc. DD. de Causaleris tenerentur ad solutionem medietatis fructuum census; Acquisitio enim non paritur, & quod DD. Serlupij, qui non habent maiorem participationem societatis, quàm illi maius sentiant detrimentum, Gabr. consil. 63. sub n. 14. & 2. Non obstat, quod tempore impositionis census affectus Campi mortui, & societas eius occasione contracta esset finita, quia durabat & adhuc communio in ipsius affectibus, & damnis non diuisis, Ruyn. consil. 77. sub n. 5. lib. 4. vers. istud etiam comprobatur cum aliis adductis per informantem. Et debet esse commune & damnum proueniens occasione societatis, licet post eam finitam contingat, vt latè per Surd. consil. 100. n. 16. Non obstat, quod dicitur D. Adrianum non fuisse socium Rilli, & aliterius decedentis, quia contrarium deprehenditur ex declaratione ipsius, quando accessit obligationi census, cum eos indemnes pro sua rata promiserit conseruare, & quando fuissent tantum duo socij Serlupius, & Adrianus, & totus effectus societatis in eorum personis refulsisset, Serlupius, qui habebat æquale participationem cum Adriano, non debuisset maius damnum sentire, quàm Adrianus, hoc enim & repugnans naturæ societatis, io 7 qua damna, & lucra debent esse æqualiter communia, l. verum. ff. pro soc. cum concord. vique adeo, & quod non valet pactum contrarium æqualitatis, si non fuerit, h. i. ff. pro soc. & h. i. In sol. ant. latè Corn. consil. 310. in princ. lib. 4. Accedit & diuturna solutio medietatis fructuum d. 9 census facta à Dominis de Causaleris, quæ multum descendit pro declaranda mente, & intentione partium, Paul. de Casti. consil. 163. in 2. sub lib. 1. Obseruantia enim & subsecuta potissima est ad declarandum voluntatem contrahentium, latè Illust. Manties de tacit. & ambig. consil. 2. sub n. 5. Nec releuat, quod solutio sit facta à tutore, quia vltra quod dicitur facta à D. Dominico patre, & legitimo administratore etiam post excessum minoris auctoris, factum tutore & in hoc esset considerabile propter concomitantiam, & administrum veritatis, vt de confess. dicitur, Achil. decis. 1. de confess. cum simil. Non est verum, quod non fuerit actum vigore cessionis, quia eius instrumentum fuit in actis productum, & non ad alium finem.

ANNO TATIO.

a De quo dixi supra ad decis. 190.

b Hæc Rota in his terminis decis. 323. pars. 2. dicit. Picus, qui alios refert ad 212. 2. in glo. 2. n. 817. & etiam bene facit doctrina Bart. in l. totus datus. ff. de fideiuss. & ibi etiam Bald. in princ.

Parmen. Status.

Veneris 1. Iunii 1611.

ARGVMENTVM.

Purgatio attentatorum quando sit sufficienter facta.

No 2. SUM

SVMMARIVM.

1. Depositi vniuius Iulij cum oblatione solendi refectum facta liquidatione an sufficiat in materia attentatorum, & Lep. m. 6.
2. Cuius non est necessaria, quando decretum est fallum praesente procuratore.
3. Attentatorum purgatio, quae fit ex Iudicis officio, debet esse remedium extraordinarium, cui non est locus, quando per viam ordinariam agi potest.
4. Officium suum non siles Iudex imperit, nisi illi, qui est contra actionem destitutus.
5. Attentata ita tolli debent, ut non solum de iure, sed etiam de facto necesse non possint.

DECISIO DIIL.

Lectis resolutum fuisse attentata in Ciniente Ianuaz ad DD. Pallacinis facta posse purgari per eorum cessionem in Curia in actus causae factam, & Marchio Alphonsus fecerit cessionem iuxta formam sub i. Rota, & à parte praescriptam, attamen Rota censuit non posse procedi ad vltiora in negotio principali; omnia enim refectione expensarum, in qua Domini non faciebant vim, cum propter earum modicatem, tum quia Marchio Alphonsus deposuit i. Iulium, & fecit praesigi terminum Dominis de Rangombis ad eas liquidandum, quod videtur sufficere ex traditis per Lancell. de attem. cap. 31. num. 57. & seq. ubi allegat decisiones Rotaes, & eius dicta licet absolute loquendo possent pati difficultatem, attamen in casu isto de plano procedere videtur, quia si Domini Rangones fecerint aliquas expensas, sunt factae extra iudicium, & Dominis Pallacinis penitus ignotae, ita ut ipsi impossibilis sit liquidatio: Decisiones ex aduerso allegatae loquuntur in restitutione fructuum, vel expensarum iudicialium, quae possunt etiam per attentantem probari, & liquidari. Verum quia Marchio Alphonsus attentauit etiam nomine Alexandri, & Cirri, fuit dictum in decisione vltimo loco facta, quod cessio debebat fieri etiam ipsorum nomine cum mandato sufficere: Et isto casu ex natura negotij, & circumstantiis facti visum fuit Dominis non sufficere reuocationem attentatorum ex officio nobili Iudici factam; nam praetextibus iis, quae opponuntur de defectu citationis Alexandri, & Cirri, quia quando illa fuisset necessaria Iudice huiusmodi officio exercente, hoc casu non requirebatur, cum decretum & reuocationis fuerit factum praesente Marchione Alphonsio ipsorum procuratore, Bar. in l. praelatum n. 7. C. de sentent. Atq. in l. de vnoquoque circa med. & ibi Imol. circa fin. ff. de re iudic. Alex. in Rubr. C. de in iur vocat. n. 8. fuit dictum hoc esse & remedium extra ordinariam purgandam attentata, Lancell. de attem. par. 3. cap. 21. num. 17. cui non videtur esse locus, quando per viam ordinariam agi potest, iuxta regulum l. in causa la. s. ff. de minor. & l. in praedictis s. ff. in l. in loc. ubi Bar. & Doct. ff. de nou. oper. nunt. & de eade officium non solet Iudex imperit, nisi illi, qui est omni actione destitutus decil. Pedem. 40. num. 7. laic. Sord. de alimen. rit. 1. quae. 3. n. 14. perferimus cum in casu isto non sit plenè prouideretur per remedium extraordinarium, sicut esset prouisum per remedium ordinarium cessionis, quia Iudices illi non attendunt gesta in aliis tribunalibus, ut est notorium, & apparet ex spectu inhibitionis Rotalis. Vnde per hanc reuocationem Domini de Rangombis non sunt in plena securitate constituti, sed probabiliter suspicari possunt, quod aliquo tempore procedant ad executionem attentatorum; & attentata autem ita tolli debent, ut non solum de iure, sed neque etiam de facto roccere possint, iuxta decil. Rotae relatum à Lancellotto de attem. par. 1. cap. 39. num. 42. Nec facit, quod Marchio Alphonsus dicat se pro sua parte plenè purgasse atten-

tata, & morem Alexandri, & Cirri non debere ei nocere, quominus possit pro suo interesse iudicium proficui, quia Domini hoc noluerunt admittere propter implicitatem negotij, cum reolutiones, & quas favorabiles obinet Marchio, essent etiam ipsi Alexandro, & Cirro profuturæ, & ad tollendam omnem suspitionem collusionis. Nec verificatur, quod Marchio adhibuerit omnem diligentiam, & fecerit omne suum posse pro obtinendo mandato ad cessionem faciendam, quia literæ exhibitæ hoc non probant; illæ enim non continent aliquam recusationem, aut repugnantiam, sed potius necessitatem temporis ad consulendum, & deliberandum de modo faciendi mandatum. Et propterea Domini resoluerunt non esse ad vltiora procedendum.

ANNOTATIO.

- a. Rota & in Iudicis privilegiis, puta, in spoliis, & attentatis non ferunt opinionem Angel. in l. 4. §. an praeter. ff. de re iudic. qui vult sufficere depositum vniuius Iulij cum oblatione solendi: residuum quando fuerit facta liquidatio, sed ferunt Doct. Bald. in cap. consequente de resist. glosae, qui requirit in spolio omnimodam purgationem vique ad vnum nummum, Verat. decil. 150. par. 1. Seraphin. decil. 139. & decil. 265. num. 1. in fine par. 1. in reuoc. & optime in Passoniana Archidiaconatus coram bo. me. Penia impressa penes Marchel. de commiss. tom. 3. fol. 333. & in Pappo. Coadiutoris curam R. P. D. Corcino Decano impressa penes eundem Marchel. d. num. 2. fol. 38. fuit dictum in Placentina iurispatriatus i. Februaritij 1599. coram Corduba, & in Ferrarien. Decis. 16. Decembris 1611. coram R. P. D. Buratto, & Stylus est, quod potius procedi ad vltiora, ipse liquidet, vel impetret Commissionem, in qua praesigat terminum aduersario ad liquidandum, ita dixit Rota in dicta Placentina iurispatriatus coram Corduba, Marta de clausis par. 1. claus. 92. sub num. 3. vers. vnde iuxta hylum. Praedicta de plano procedunt respectu restitutionis, & purgationis fructuum, sed quoad expensas, damna, & interesse, quando illa non sunt liquida, videtur sufficere depositum vniuius Iulij cum oblatione de solendo residuum, quo facto procedi poterit ad vltiora, Rota decil. 755. num. 8. par. 1. recent. & fuit dictum in Vercellen. pensionis 18. Iulij 1619. coram R. P. D. Prouano, ubi fuit dictum ita esse intelligendum, Lancellotto. de attem. par. 3. cap. 31. num. 50. & 166. & ibi dicitur idem etiam fuisse tenum in Allen. Canoniciatus 27. Iulij 1616. coram Cardinali Sacerate. Et hanc opinionem credo verioriem respectu damnorum, & interesse de quibus nullo modo nec in genere constat, nec uiam respectu expensarum, & interesse, quod respectu expensarum non sufficit depositum vniuius Iulij cum obligatione residui, dicit Rota in d. Ferrarien. decis. coram R. P. D. Buratto, & quæ opinio de plano procedit respectu expensarum iudicialium, quia de illis saltem in genere constat, & fortasse contraria opinio potest procedere in expensis extrajudicialibus de quibus nullo modo constat prout videtur distinguere Rota in hac decisione.

Olivarius Beltramini.

Salernitana Parochorum.

Mercurij 1. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Parochialitas Ecclesiae ex quibus probetur. Dis-membratio est species alienationis, & requirit solemnitates necessarias in alienatione rerum Ecclesiae.

SVMMARIVM.

1. Parochialis Ecclesia probatur ex pluribus praedictis factis, quoniam de Parochia.
2. Parochialis signa sunt praesentia sibi parochialis, item eius finibus constituitur, in qua decet parulus, cui per vicarium Rectoris Sacramenta administrantur.

- 3 *Parochus convenit percipere decimarum.*
 4 *Dismembratio est alienatio, & n. 8.*
Dismembratio non potest fieri sine causa, & quoniam
fit iusta causa pro dismembratione facienda, n. 8.
 5 *Dismembratio requirit solemnitates necessarias in alienatione rerum Ecclesie.*
An Rector Beneficii sit citandus, & n. 9.
 6 *Visitatori scilicet non ab Episcopo, sed ab inferiori non sunt filicet.*
 7 *Parochus non potest praeiudicare Ecclesie.*

DECISIO DIV.

Pro informante quoad utramque partem dubij fuit resolutum. Nam quod Ecclesia S. Marci sit Parochialis probatur ex pluribus provisionibus Ordinarii factis tanquam de Curato, ut fuit dictum in vna Salamanca. Tandem portionis 18. Maij 1586. coram Orano, & in Toletana Parochialis 15. Maij 1587. coram Illust. Cardinali Platto. Cooccurrent etiam omnia signa Parochialis 1. relata in Recanaten. Parochialis 20. Maij 1577. coram Lauretano, 2. videlicet, poestis fori Penitentialis, & illius exercitum per Rectorem nomine proprio locus certis finibus constitutus, in quo degit populus, cui per vnum proprium Casatum Sacramenta administrantur, & optime deponant plures testes, qui etiam deponunt de perceptione decimarum iure proprio, 3. quod Parochialis convenit, cap. ad Apostolica de decimis. Quoad secundam partem dubij, quae respicit dismembrationem fructuum, conclusum fuit eam non 4. probari, & cum 5. sit alienatio, 6. Achil. de consensu de rebus Ecclesie non alienari, 7. debet probari cum requisitis in alienatione rei Ecclesiasticae, ut fuit dictum in Syracana Dismembrationis Fructuum 14. Februarij 1594. bo. mem. Cardinali Pamphilio, quae hic nullo modo probantur, sed neque ipsa dismembratio, quinimo ex probationibus datis videtur potius excludi, cum testes dicant Parochum solum percipere fructus, qui non excedunt ducatos. 80. tegni, ita ut vix sufficiant pro sustentatione Parochi. Nec obstat, quod in quibusdam visitationibus fiat mentio dismembrationis, quia illae solae 6. eam non probant, praesentem 7. cum non sint factae ab Episcopo, sed ab inferioribus, & ideo non sint solennes, Falc. de visit. lib. 1. cap. 10. n. 16. & 17. Et cum sint ab anno 1587. non includunt tempus 30. annorum, ita ut possit allegari praesumptio solemnitatis, & veritatis, seu necessitatis in dismembratione. Ultra quod testes depo- 7. nunt 3. 40. annis, & ultra fructus integros fuisse perceptos à Rectore. Non obstant solutiones factae, quia fuerunt factae cum clausula (sine praeiudicio) & 7. Parochus non potuit praeiudicare Ecclesiae, Capita. de off. 170. mem. 6. par. 1. & possent forsan probare quasi possessionem, non autem ius dismembrationis, si non contineant tantum tempus quod sufficiat ad praescriptionem.

ANNOTATIO.

- a Signa Parochialis laet recenset Rota de off. 51. par. 2. div. & plenè Gonz. super reg. 2. glof. c. 2. & 3. & seq. 6. & vide etiam plures relatas penes Garz. de benef. par. 1. cap. 6. n. 4. 8. Dismembratio 7. est species alienationis, & ideo fieri non potest sine iusta causa, & solemnitatibus necessariis in alienatione rerum Ecclesie. Seraph. de off. 100. n. 1. Rota de off. 188. n. 1. par. 1. in recet. de off. 119. n. 11. & 12. & de off. 139. n. 1. eadem par. 1. in recet. fuit dictum in Hispan. dismembrationis 11. Decemb. 1618. coram R. P. D. Pamphilio, ubi dicitur: quod iusta causa debet esse vel necessitas, vel veritas Ecclesiae, plenè Garz. de benef. par. 1. cap. 6. n. 3. & seq. Nec pro iusta causa reputatur sola numerosus populus, quia potest providi per adiunctionem aliorum sacerdotum, qui coadiuvant Rectorem, sed vera dicta numerositatem requiritur etiam magna distantia loci, Rota de off. 188. n. 1. & par. 2. in recet. 7. & in hac dismembratione citari debet ille, ad quem pertinet Decisions Capituli.

regimen Ecclesiae, & illius redditus, Rota de off. 188. n. 4. & de off. 188. n. 6. par. 2. in recet. & quod sit necessarius consensus Rectoris Beneficii, Seraph. de off. 100. n. 1. ubi sub mem. 1. dicit non esse standum affectioni Ordinarii dismembrantis astantis de consensu. In contrarium autem, quod quando conveniunt iustae causa pro dismembratione, non sit necessarius consensus Rectoris Beneficii, dixit Rota in Mediolanen. Decimarum 18. Maij 1616. coram bo. meo. Andrea, ubi dicit pro hac opinione esse iura expressa in cap. ad ordinatum de Eccles. de off. in Conc. Trident. sess. 22. cap. 4.

Oliarius Beltramius.

Lauretana Bonorum.

Luna 6. Iunij 1611.

ARGUMENTUM.

Depositum quando suffragetur.

SVM MARI VM.

- 1 *Depositum licet aliquando liberet à solutione facienda, nunquam tamen retrahat iam factam.*
 2 *Deponere non est accollere.*
 3 *Maxime quando altera pars nunquam recusavit, sed semper esset pro accollatione.*
 4 *Promissio, quod praedium nulli perire sit obligatum, intelligi debet de obligacione, quae posita praesudicare emptori, & n. 10.*
 5 *Promissio de faciendo ratiocari intelligitur de iudicio emptoris interfecti, & n. 10.*
 6 *Depositum debet esse integrum.*
 7 *Depositum fieri debet praecedente citatione.*
 8 *Inimicus an, & quando aequipollet citacioni.*
 9 *Depositum ut relevet, debet esse purum, & sine aliqua conditione, adeo quod creditor possit ad libitum illud exigere, & laici sub n. 11.*
Condens interfecti non valet depositum, sed solum extrinseca, & quoniam ducatur intrinseca, & quae extrinseca, n. 12.

DECISIO DV.

Resolutum fuit depositum non suffragari Illustriss. Cardini Cusentino ad effectum, ut non teneatur ad solutionem fructuum censuum. Nam quoad census per ipsum accollatos rei est indubitata; quia licet 7. depositum aliquando liberet, vel excludat à solutione facienda, nunquam tamen tetractat iam factam, neque eius effectus tollit, sed neque etiam quoad fructus censuum, quos ex conventionione accollere tenebatur, quia deponere 7. non est accollere, iuxta tradita per Bat. in l. item liberatur. §. 1. ff. quibus mod. pignori. vel hypar. soluti. Tiraquel. de retrah. l. 2. §. 2. glof. 2. n. 3. praeterea quia 7. D. Bernabes nunguam recusat, sed semper interfert pro accollatione, la. conf. 9. n. 11. §. lib. 1. Corn. conf. 261. numero 13. ad fin. lib. 4. Tiraquel. ubi supra. Rol. conf. 63. n. 29. lib. 1. Gabr. conf. 17. n. 6. lib. 1. fuit dictum in Farfen. Pecuniaria 19. Decemb. 1603. coram me, & in Romana Census 4. Aprilis 1607. coram R. P. D. meo Manzanedo. Non obstat, quod ex adverso dicitur non stetit per dictum Cardinalem, quominus accollationem faceret, sed fuisse repetitum a deesse alios credentes anteriores illis, qui fuerunt dati in lista, quia quando fuisset verum, poterat illis solvere, seu accollationem facere omittit dux in lista, quia promissio de accollando erat facta non de certis creditoribus, sed simpliciter de anterioribus, facient in fortioribus terminis tradita in Romana Census coram

Nn 3 Illu

Illustrissimo Cardinali Millino ex aduerso allegata, vitra quod non aderant creditores anteriores, qui instarent, imò instare possent pro solutione, cum eorum dies non cessisset, vt in dotibus allegatis. Nec facit, quod dicitur de vergentia Bernabei ad inopiam respectu dotis vxoris, quia vxor de ea non dedit, nec intentauit remedium, *i. si censuans, ff. solu. matrim.* Minus etiam facit, quod Bernabeus ꝑ promissit prædium nulli personæ esse obligatum, quia intelligi debet de obligatione, quæ posset præiudicare emptori, & vt fuit dictum in vna Perusina hæreditatis 8. Aprilis 1587. coram bo. me. Oramo, & in vna Romapa Censui 17. Aprilis 1598. coram R. P. D. meo Decano; hic autem nullum poterat contingere præiudicium D. Cardinali, ex quo ipse habebat solvere creditoribus anterioribus Bernabei, à quibus possessionem obtinendo repellbat creditores posteriores, idem dicendum de promissione de faciendo consentiente omnem personam, quia ꝑ intelligitur, dummodò emptoris interfit, & possit aliquid damnum pati, vt fuit dictum in vna Romana non adimplementi 17. Nouembris 1597. coram Card. Seraphino, & in d. Romana Censui. Hic autem excluditur omne periculum, & damnum propter solutionem faciendam creditoribus anterioribus, & in omnem euentum Illustrissimus Cardinalis poterat, & debebat agere ad liberandum, & faciendum consentiente, quibus per Bernabeum non præstatis potuisset esse locus deposito. Quando enim fuisset locus deposito adhuc tamen illud, de quo agitur, non suffragaretur, quia omisit illa, quæ hinc inde dicuntur ꝑ super integritate depositi requisita ad eius validitatem, Alex. cons. 75. num. 9. lib. 7. Aym. consil. 106. num. 1. quæ essent calculo examinanda, depositum non est validum, ꝑ quia factum fuit nulla præcedente citatione, *l. ad. in præ allegat. cons. 9. sub nu. 1. vers. faciendo, & fortius lib. 1. Curt. iun. qui communem dicit cons. 28. post nu. 1. Rol. qui pariter de communi testatur d. cons. 63. nu. 35. & fuit dictum coram me in dicta Fasfen. Pecuniaria. Non obstat, quod dicitur ꝑ de intimatione facta, quæ æquipollat citationi, quia posset forsitan procedere si fuisset factam decretum, seu mandatum per iudicem deponendo, vt requiritur, Rol. qui alios allegat, vbi supra nu. 32. & dixit Rota in d. Fasfen. Pecuniaria. Hoc casu, si esset facta intimatio decreti ante depositum posset sustineri, nullo autem modo posset depositum factum, aliis intimatio suppleret duplicem defectum citationis, & decreti; præsertim quia Bernabeus intimatus non solum non consensit, sed expressè impugnauit depositum. Accedit, ꝑ quod, vt depositum releuet, debet esse purum, & sine aliqua conditione, ac tale, quod ad sui libentem possit creditor exigere, Paul. de Caltr. in Lacceptam sub n. 11. vers. si verò facta sit. C. de v. s. l. ad. dicta cons. 9. n. 35. circa mod. Alexan. cons. 78. nu. 29. vers. 5. quia, & n. 53. l. 5. Ruy. cons. 119. nu. 15. l. 1. fuit dictum in vna Bononien. bonorum de Gambarinis 4. Nouembris 1580. coram fœl. recor. Clem. VIII. & in Romana censui 2. April. 1607. & 1. Iunij 1608. coram R. P. D. meo Manzanedo, & Cassimè in aliis. Hic autem declaratio anterioritatis erat facienda per iudicem, de qua in instrumento venditionis non fit mentio, & requiritur longam discussionem, citationem, & graduationem creditorum, & faciendum erat iudicium discussionis.*

ANNOTATIO.

10 a Rota ꝑ d. cons. 16. inter impress. penes Cine. de censibus, vbi fuit dictum, quod imponens censum non tenebatur liberare rem censuam ab alio censu, si res erat capax vtriusque census non obstante, quod afferuisset rem censuam esse liberam ab alio censu, quod etiam dixit Rota in d. cons. 64. inter eisdem impress. penes Cine. fuisse enim redditum, & tunc ipsum emptorem, Seraph. d. cons. 124. l. 2. & d. cons. 125. n. 1. & optimè Rota d. cons. 126. inter impress. penes Varnac. gess. l. 1. l. 1. cons.

b De quo dixi supra sub littera A.

c Depositorum ꝑ vt suffragetur, debet esse liberum non conditionale, nec cautelatum, adeo quod creditor possit ad libitum illud exigere, Cine. qui plures cumulat de censibus per. 3. cap. 3. quæ 3. art. 9. num. 18. Rota d. cons. 296. inter impress. per eundem, vbi fuit resolutum depositum esse nullum, eo quia fuerat factum cum profectione, quod non consignauerat, nisi citatis certis personis, & d. d. l. 2. n. 1. per. 1. in reuer. si tamen depositum contineret conditionem intermicam, non vitaretur idem Cine. d. art. 9. num. 15. & bene distinguit Rota d. cons. 819. per. 4. in assum. & fuit dictum in Terracinen. Caltr. 15. Maij 1608. coram Cardinali Sacro, & in Perosina Bonorum 5. Maij 1617. coram R. P. D. Manzanedo, vbi fuit dictum, quod clausula (consignandum cui de iure) non vitabat depositum. Condicio autem intrinseca dicitur, ad quam creditor census de iure cogi potest, extrinseca verò, ad quam de iure cogi non potest, vt fuit dictum in dicta Terracinen. Caltr. Negul. de pignori. 3. membr. 1. per. principale n. 11.

Quintus Antoninus.

Marfilien. Pecuniaria.

Luna 6. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Confessione Tutorum, Prælatorum, & Procuratorum, quæ aliæ de per se solæ non præiudicarent, aliunde adminiculate plenè probant.

SVMMARIVM.

- 1 Tutoris confessio extrajudicialis non præiudicat pupillis.
- 2 Falsæ quando aliunde est adminiculata, & videt placet similitudo in assig.
- 3 Prælati confessio voluntaria non præiudicat Ecclesiæ.
- 4 Falsæ, si pro eo concurrant presumptiones, & conuersæ.
- 5 Patris confessio non præiudicat filio.
- 6 Non procedit, quando aliunde est adminiculata.
- 7 Procuratoris confessio adminiculata nocet principali.
- 8 Tutoris, & Curatoris confessio in responsione ad pupillos plenè probat contra pupillum.
- 9 Tutoris, & Curatoris confessio emanata per vnum centum viginti iurisdictionis præiudicat, quousque de errore non doceatur.
- 10 Confessio vnius licet alteri non præiudicat, tamen facit aliquem consilium.
- 11 Confessio, quæ aliis fidem non faceret, quando est verificata probat.

DECISIO DVJ.

Rota censuit constare de causis restitutionis in integrum, quia visum fuit hodie satis constare de additione hæreditatis Thomæ senioris per Alexandrum, & Thomam iuniores. De additione enim Antonij, & Iuliani fratrum dicti Alexandri, & Thomæ iunioris non est dubitandum, & Rota aliis eam admittit. Aditio autem respectu Alexandri, & Thomæ probatur ex confessione matris, & tutricis eorumdem in instrumento procuræ, licet enim ꝑ sit extrajudicialis, & emanauerit per modum voluntarie iurisdictionis, quo casu pupillis non solet præiudicare, l. Lucina. ff. de admin. rei. & ibi Bar. idem Bar. in leg. certum. §. si ad ipsos. ff. de censib. Ang. & Imol. in l. si in stipulatu. §. Ceteris. in. ff. de verb. oblig. ꝑ atamen concurrentibus adminiculis plenè probat, & vt fuit dictum in Romana tutelæ 12. a Februarij 1582. coram fœl. recorda. Clemente VIII. sicut ꝑ in confessione Prælati voluntaria, quæ non ꝑ præiudicat

preiudicat: Ecclesie, *sup. prefatum. de test. Afflic. decif.*
368. n. 4. Caput. *decif. 136. in manusfcripto* ita tamen pro ea
concurrent prefumptiones, & coniecturæ, probat, &
preiudicium patris, Ruyn. *conf. 142. post num. 4. lib. 1. dixit*
Rota in vna linolen. iurisdictionis 28. Maij 1584. relata
inter *divers. decif. 162. per. 1. & in d. Romana tuella, lib.*
4 obfello i patris legitimi administratoris, quæ aliis non
5 preiudicat filio, *l. vltim. §. fid. in ipfo. ff. de confef. i. preiudicat*, quando iuratur coniecturæ, Ruyn. *d. conf. 14.*
6 n. 4. Natt. *conf. 147. sub n. 24.* i idem de confessione Pro-
curatoris dixit Rota in vna Gerunden. Pensionis 8. Se-
ptembris 1577. coram bo. me. Card. Seraph. Adminicu-
lationem sunt pura, & gentia non folam ex aliis con-
fessionibus elidit tutis, fed etiam ex confessione
7 curatoris i ad item in refponfione ad pofitiones, quæ
per fe fola plene probant, Rot. Genue. *Ref. i. 10. n. 2.*
prout de refponfione reftitoris ad pofitiones, quod pu-
puli fit heres, tradit Soc. *conf. 17. num. 10. lib. 4.* negati
enim non poteft, quod non emanaret per viam con-
tentiofe iurisdictionis, vt dicatur in dicta decif.
8 nuen, quæ adu confelfio i tutoris, & curatoris præi-
b dicat quouifque de errore non docetur, *Bar. in diti.*
Lettum. §. fid. an & ipfos n. 1. in fin. & n. 2. vbi v. confen-
turi, vbi etiam Cuman. n. 1. in fin. & n. 2. vbi *conf. numquid.*
Abbas. *cap. ex parte n. 10. vbi an confenfus per viam con-*
tentiofe iurisdictionis, de confef. fuit dictum in Romana
Legati 1. r. Februar. 1601. coram Cardin. Sacratio, & fæpe
in aliis. Et quomais aliquid obicitur contra hanc
confelfionem, ita vt forfan per fe fola non fufficeret,
negati tamen nō poteft, quid de fecturæ pro magno ad-
miniculo. Accedunt plures afertiones, & confelfiones
Antoniæ coheredis factæ in diuerfis inftrumentis, licet
9 etiam confelfio i vnus alteri non preiudicet, *l. duobus*
§. 1. vbi l. ff. de iur. iur. Titag. de retrat. pueni. §. 4. glof.
6. n. 9. etiam facit faltem coniecturam, vt per Surd.
dec. 125. n. 11. Conuenit etiam exalto pecuniarum ab
ipfis facta vt hereditas Thomæ feniore, vt confat ex
inftrumento fub die 21. Martij 1593. & aliz plures
coniecturæ iufuentes additionem. Coadiuvatur etiam
confelfio tutoris magna vetufimilitudine ex adione
facta per fratres maiores coheredes, de qua vt dictum
eft non dubitatur, & quam non fecerit, fi hereditas
non eflit lucrofus, vnde non eflit verifimile, quod iurix
10 tam neglexit, verifimilitudo autem i operatur, vt
confelfio, quæ aliis fidem non faceret, probet etiam in
fulpetis, & prohibitis, vt inter patres, & filij, virum &
uxorem, Salyc. in *Louet. C. de contrah. emptio. Alex. in*
Ledia. v. fin. C. de edem. & conf. 8. n. 2. & lib. 1. l. 2. Titag.
in l. f. quoniam in ver. denotans largi n. 100. & feg. C. de
rem. dicitur. Ex quibus, & aliis deducis per informan-
tes fuit concludit confat de aditione, & per confe-
quens de caufis reftituciois in integrum.

ANNOTATION

a Rota decr[etum] 157. n. 4. p. 2. d. iudic[is]. & licet fuit dictum in Romana Laudis sui participationis 17. Aprilis 1679. coram R. P. D. Burattino ubi adducitur simile de confessione Pragmati. que ad vincula praeiudicat Ecclesiae.

b Sicut etiam confessio Praelati emanata in iudicio per modum iurisdictionis continetur praeviudica Ecclesiae. Rota decr[etum] 1. n. 3. d. iudic[is]. & bene ead. Rota decr[etum] 38. inter impediens. p. 2. d. Salazaria contra imperf[ectum].

Glorious Achievement

Neritonen Pensionum.

Veneris 10. Junij 1611.

ARGUMENTVM.

Successor an teneatur ad solutiones pensionum
decursum in tempore antecessoris.

- 1 *Pensio est annua reale eobactens beneficis.*
- 2 *Ad pensiones decursas tempore amissionis tenetur su-*
3 *efficere de hac materia l. et sub n. 7.*
- 4 *Quod de plano procedit, ubi casum de diligenter factis*
5 *contra praedictorem.*
- 6 *De diligentibus quando dicatur constare ad istum effe-*
7 *ctum.*
- 8 *Succedi non debent censuræ ad pensiones decursas tem-*
9 *pore amissionis, dummodo ei congrua remaneat.*
- 10 *Congrua pro Episcopo sunt decursasse metum illarum*
11 *partium, ubi est Episcopus ante.*

DECISIO DVII

Fuit vnamini Dominorum consensu resolutum successorem in Episcopatu Neritonensi, teneri ad solvendum terminos pensionum decimas tempore prædecessoris, & non solutos, quia pensio est onus reale, & coherens beneficio, *cap. si quis laicum* 16. q. 1. *Gig. de pens. q. 40. m. 1.* Fuit dictum in vna Canonica Pensionis 15. Januarij 1592. coram Gyphio, & io vna Corduben. Pensionis 30. Aprilis eiusdem anni coram Illustrissimo Cardinali Blancheto, & propterea obligatur successor ad alios solutionem tunc solum in futurum, sed etiam in præteritum pro terminis decatis ante fuit provisionem, * *l. quare ff. de testif. Franc. in cap. vlt. §. fin. c. 1. de eff. ord. in 6. Card. in clem. 1. q. 1. m. 1. in fin. veritas aliquid verbi de censu Gemm. cons. 3. m. 2. c. p. in sum. Bellenzii. de charit. subdit. q. 51. Gig. de pens. q. 39. c. 41. Gamb. de ambob. leg. lib. 6. tit. de pens. m. 13. resque ad n. 44. Alban. cons. 1. m. 1. Decian. cons. 17. m. 12. c. 14. lib. 2. Nauar. cons. 1. m. 3. c. 4. c. 5. c. 6. de solut. & licet de hoc Rota aliquando dubitauerit, & nihil voluerit firmare, vt per Callad. decis. 8. c. 4. de locat. Achil. decis. 3. de pensio. Attamen pro vbi constat de diligentis factis à Pensionario pro exactione contra prædecessorem passim condonant successorem ad solvendum decimas terminos decarios in vita prædecessoris, vt in dict. Canonica. Pensionis, & in causa Hispanen. Pensionis 16. Decembris 1577. coram Illustriss. Cardin. Blancheto, in Casarugustana Pensionis 13. Aprilis 1592. coram bo. mem. Cardinali Pamphilio, in Toletana Pensionis 15. Martij 1599 coram R. P. D. meo Decano, & in Ofcen. & Barbastren. Pensionis 19. Aprilis 1609 coram R. P. D. meo Lancelotto, & sepius in aliis. Diligentie autem, & quidem q. exactissime factæ à translatariis bo. mem. Cardinalis Madurey sunt multum notæ in Rota, & de eis plene constat ex prosecutione liris spatio plurimum annorum, sententiis contra ipsam litem, mandatis, & declaratoriis, pluribusq. aliis, de quibus in actis. De diligentis etiam factis à bo. mem. Cardinale Sancti Georgij non potest dubitari, cum & ipse in iudicio petierit, & obtinuerit mandatum de manu tunc cond. mandatum executionis, & sequestrum, vt in dict. Ofcen. & Barbastren. Pensionum, ex qua decisione etiam patet responso ad illud, quod obicitur translationis, eos nulliter prius esse non iustificatis literis reservationis, vt fuit decisum, cum causa penderet coram bo. mem. Littia, quia non propterea excluditur diligentia polita subsecuta in petendo, stante sententia, relaxationem mandati, & declarationem interdicti. Nec etiam facit, quòd Cardinalis Sancti Georgij per plures annos petere distulerit, quia cum non esset obligatus petere certo tempore, non petuit in hoc dici negligens, Caput quoq. decis. 166. par. 1. Nec tollit quòd subsequentes diligentes non sint sufficientes, & iustitragentur ad effectum, vt à successore exigi possit, vt fuit decisum in dict. Ofcen. & Barbastren. Quæ tamen dixerunt à Domini esse cum temperamento inderanda, s*

dammodò succedeffi congrua remaneat, quæ in pti-
mâ, & ante omnia deduci debet ex redditibus Episco-
patus, cap. *extremæ*, *et* cap. *non secundum Apostolum*
de preben. & fuit decimæ pro Episcopo Campanien.
contra pensionarium in vna Campanien Pensionis 22.
January 1609. coram bo. me. Iusto. Congruum q̃
24. rem dixerunt effe ducatum mille moneta illarum
partium iuxta dispositionem Sacre. Concil. Tridentini
sess. 14. *de reformat.* cap. 13. *vis. sed hæc*, prout etiam testoluit
Rotam d. Campanien.

ANNOTATION

7 a Et quod si confido de diligentis factis à pensionario contra Titularem antecessorem pro terminis decursis, & non solum possit pro iisdem agi contra successorem. *Scaph. decif. 1371. n. 1. Garz. de benef. par. 1. cap. 5. n. 109. Geron. de scriptur. form. cap. 45. n. 23. & seq. & n. 59. Marefco. casus lib. 2. cap. 18. n. 54. & seq. & admittit Rota in Larinen. Pensionis 7. Febr. 1634. coram R. P. D. Vbaldo. vbi iuxta decisiones cumulatim, ubi tamen citatur requirit diligentias plenè probatas, quia est materia valde rigorosa, & quia contra bonam fidem, & æquivalent est, quod successori teneatur pro pensionibus decursis tempore antecessoris, vt considerat *Put. decif. 85. in fine lib. 1. & in dict. Larinen. fuit dictum non suffragari diligentias factas contra Procuratorem antecessoris, cùm ex illis non possit decerni ad sententiam excommunicationis, prout etiam fuit dictum non suffragari diligentias factas pro exactione illorum terminorum, qui potest fortasse solui, nam ex d. solutione statim diligentias cunquant, & non possunt deferre pro terminis decurrentibus. Et hac decifio Larinen. est valde exemplaris in hac materia, prout solent esse cæteræ decisiones extenæ ab eundem illo Autore.**

Göteborgs Stiftelse

Romana Domorum.

Venerab! Io. Iunij 1611.

ARGUMENTVM

Nullitates post rem iudicatam non sunt attendendæ, maximè quando non sunt de tribus. Transportatio quorum actorum sit necessaria.

SUMMARY

- 1 Nullitas non fuit attendenda, praefertim post rem iudicatam.
- 2 Nullitas qua non fuit ex tribus non fuit attendenda.
- 3 Nullitas adversus primam sententiam opposita non potest quando fuit per secundam confirmata ex Statuto Viri-
bi 190. lib. 1.
- 4 De alio non dicitur instrumentum, nisi fuerit produ-
ctum aut repertum.
- 5 Alio praesumuntur integri et authenticae.
- 6 De alio non dicitur instrumentum regium in officio
Notarii factis, nisi fuerit repertum cum parvis cir-
cumstantiis.
- 7 Correptionibus facis, ut duo alium conferantur unicus
alium.
- 8 Hoc procedi fieri non potest.
- 9 Paulum de retrocedendo factum in eodem loco verum
videtur Notario, & Testibus nisi correptionum con-
tradictus.
- 10 Novum in iustitia dicitur illa, qua apparet ex actis.
- 11 Alterum integrum requiritur ex Concilio Tridentino, non est
necessaria, nisi quando causa sit Ecclesiastica, & n. 1.
Amplius etiam si causa prophanis ageretur coram Iudice
Ecclesiastico, et n. 16.

12. Statutum *Frühjahr* iuris transportationis aliorum re-
cipit interpretationem à iure communi, ita ut habeat
locum solum in actis perennibus ad iustitiam causae.
13. Statutum interpretandum est, sicut interpretatur ius
commune.

DECISIO DVIII

A^uta iterum super eisdem proposito Domini mul-
to discrepante prelatiarum in decisis, oblatre Flami-
nie, & liti confortibus rem iudicant. Nam quoad
nullitates, super quibus informantes pro ipsis indistunt,
illæ aliis vix fuerunt Dominis lenes, & turbide, & t
propterea non attendendæ, præsertim post rem iudica-
tam, *item, v. calumnias de re iudic. Ciceron. de off. 1. a. sed.*
n. 1. Præsertim eum non sint ex tribus, & sic recte a
per constitutiones Pij IV. & Clem. VIII. Et illæ, quæ
rescriptis primam sententiam, quæ fuit per secundam
confirmata, & cessant ex dispositione Statuti Vrbis cap. 3
190. lib. 1. Quoad nullitates autem deducit ex non
integrata transportatione actuum, quia super aliis Do-
minis vim non faciunt, & placebant responsiones datæ
pro Virginia, quatenus defectus deducitur ex eo,
quod non adit instrumentum pacti de retrovenden-
do, obiectio tollitur, quia nunquam fuit per partem
adversam productum, seu repertum, aut saltem non
probat productionem, & repetitionem, propter quæ
fuerit effectum de actis, quod probari debet, & cum
aliis inter præsumptio integritatis actuum, & vti fuit
dictum in vna Senogallien. Silvæ 24. Maij 1576. eorum
Cotta, & fupplis in aliis. Neque sufficit instrumentum
per esse rogatum in officio Notarij causæ, quia requi-
ritur repertio cum partis citatione ad effectum, vt sit
de actis, & Feder. de Sen. cap. 160. Sacra. in reg. de iur. g.
4. lib. 3. v. 5. v. quoniam præsumitur. Et quæ dicuntur de corre-
spondentia pacti de retrovendendo cum venditione
ad effectum transportationis, nihil faciunt, quia quan-
do & ad effectum correspondunt, & propterea possit dari
vnicui instrumentum, & vnius actus Caput de iur. g.
3. 7. v. 11. autem hoc est per & fiduciam, quæ secun-
dam veritatem sunt actus distincti, Mcnoch. pref. 12. n.
25. lib. 6. & nullus dixerit, quod productio instrumenti
venditionis censetur productum instrumentum pacti.
Vlti quod, vt fuit dictum in decisione, corresponden-
tias non adest, & de iur. Turrettina palam non facit, quia
ibi pactum de retrovendendo fuerat non solum co-
dem die stipulatum, sed etiam eodem loco coram
eodem Notario, & scribitur, unde non est mirum, si aderat
correspondentia, Bal. in l. ptem n. 14. C. de pactis. Corn.
conf. 36. n. 14. lib. 1. Dec. conf. 245. n. 5. Et quia ex multis
conicetur, quod ibi concutiebatur pro simulatione ap-
parebat, quod pactum fuerat seorsum apostolum calli-
dæ, & in fraudem. Et hinc etiam tollitur prætextus
notoria iniustitia, quia si non contrahat in actis de pacto
retrovendendi, quod est fundamentum partis adversæ
contra sententias, non potest etiam notoria iniustitia,
vt cum notoria iniustitia dicatur illa, quæ ex ipso actus
dependendur, ad cumulata per Contandani. vnic. h. v.
9. n. 19. C. si de iur. p. v. g. Defectus autem quatuorundam
intimationum obo transportationis non fuit habendus
in consideratione, cum non premeret ad iniustitiam cau-
sæ, nec tolleret, quominus de ea plene liquere potuis-
set Iudici ad quem, sumus enim in propheta, & pro-
pterea quocumque sit ex dispositione Sacri Concilij. Tri-
d. illa non habet locum, quando causa non est Ecclesiasti-
ca, & vt fuit reolutum in Romana lignorum eorum
R. P. d. meo Sacro 23. Iunij 1603. & in Romana do-
ctis de Trincis 9. Martij 1607. eorum R. P. d. meo O-
ctembergo, & Et Statutum Vrbis, dum loquitur de trans-
portatione actuum, debet recipere declarationem à
iure communi, l. v. gradum. 5. C. si lege ff. de iur. &
bonar.

- honor. l. 11. *C. de reuoc. Bar. & alij in l. 8. sub l. 1. ad Trebellian. C. de cons. 74. n. 18. Soc. iun. cons. 139. n. 8. lib. 1. & sicut interpretatur ius commune, eodem modo debemus interpretari, & intelligere Statutum, Paris. cons. 74. mem. 1. lib. 1.*

ANNOTATIO.

- a Dixi supra ad decis. 150.
 14 b Quod idem etiam dixit Rota in Romano Saluani interdicti 25. Maij 1618. coram R. P. D. Causlerio, vbi allegatur Quidam decis. 150. Martij. singul. 170. n. 1. sed aduersandum est, quod in d. decisione coram R. P. D. Causlerio Rota considerat, quod agebatur contra tertium possessorem, cum quo instrumentum non fuerat celebratum: Vnde videtur tunc contrarium sentire, si instrumentum fuisse celebratum cum eadem persona, cum qua iudicium agitur.
 15 c Et quod Concilium Tridentinum requirens transportationem actorum non habet locum, nisi in causa Ecclesiastica dixit Rota decis. 150. n. 12. par. 1. in recent. decis. 150. inter impress. penes Farinac. pag. 1. lib. cons. & decis. 151. n. 3. penes Pacif. de Sala. iuxta nouam impressionem, & fuit dictum iuxta Imolen. Affidit coram Venia impress. penes Marchef. de commiss. 100. n. 1. fol. 139. & hoc procedit etiam si ageretur de causa prophana coram Iudice Ecclesiastico, Rota d. decis. 151. n. 3. & dicta Imolen. Affidit inspecta loco praedicta, vnde licet Rota. in decis. 107. par. 1. n. 1. mouit dixerit, quod Concilium requirens transportationem actorum habet locum coram quocumque Iudice, tam nisi intelligendum de Iudice Ecclesiastico, non feculati.

Olucrius Beltraminus.

Ianuen. Iurisdictionis.

Luna 10. Iuny 1611.

ARGUMENTVM.

Agitur de interpretatione dispositionis reuocatorie exemptionum.

SYMMARIUM.

- 1 Reuocatio omnium exemptionum concessarum ab illis, qui se gerunt pro Romanis Pontificibus, comprehendit etiam concessas a veris Pontificibus.
- 2 Pro herede se gerere dicitur iuxta verba hares.
- 3 Exceptio declarat dispensationem.
- 4 Exceptio opponi oportet secutus probare se esse in casu exceptionis.
- 5 Consensus non presumitur minoris spatii decem annorum.
- 6 Observantia ubi non concurrat, non suffragatur saluti lapsu temporis ad praesumendum consensum, & n. 7. Et ista observantia debet esse certa, non autem presumpta, & n. 8.

DECISIO DIX.

Resolutum fuit Privilegium exemptionis Abbas Sancti Marthi fuisse reuocatum, quia cum fuerit concessum a Ioanne XXIII. comprehenditur sub generali reuocatione exemptionum facta per Martinum V. in Concilio Constantiensi. quae legitur in dicto Concil. sess. 45. in. de exempt. per eam enim reuocantur omnes exemptiones concessae ab obitu Gregorij XI. vsque ad tempus ipsius Constitutionis, & sic etiam concessae a dicto Ioanne XXIII. Et visum fuit Dominis non esse necessarium discussionem an dictus Ioannes fuerit, vel ne verus Papa, quia licet reuocatio loquatur de exemptionibus concessis ab illis, qui se gerunt pro Romanis Pontificibus, tamen ista verba non

excludunt veros Pontifices, & sicut dicitur in herede, *pro herede iuncti ibi tract. per Doct. ff. de acquir. heredit. & apparet*, quod Martinus non se testatur ad Pontifices non veros, sed reuocavit omnes exemptiones concessas post obitum Gregorij. ne possit citari aliqua dispensatio de exemptionibus concessis ab vno, vel ab alio Pontifice, cum in sua obedientia quisque haberetur pro legitimo, & noluit, quod ad effectum, ut intraret reuocatio, quaretur, an concessus esset, vel non esset verus Papa, sed fuisset, quod pro Papa se gereret; & si intentio Martini fuisset reuocare tantum concessiones exemptionum à non veris Pontificibus obtentas, vel eorum nomina tantum expressisset, vel subsequenter declarasset, qui essent non veris Pontifices, cum ad ipsum spectaret declaratio, ut tolleretur occasio alius declarandi, & contendendi super vna quaque exemptione. Quod autem voluerit indistincte reuocari exemptiones, siue processerint à veri, siue non veris Pontificibus, declarat verba in prin. Constitutationis posita, *istis, nemini alij Pontifici, aut pro Pontificibus se gerentes, &c.* Et generalitas decreti Concilij Constantiensis cuius vim, & executionem emanant Constitutio Martini, Concilium enim statuit, quod summus Pontifex assumendus reformet Ecclesiam, & inter alia circa exemptiones tempore Schismatis concessas. Accedit ratio Constitutionis in ea expressa, videlicet, praedictum Ordinariorum, cui voluit Martinus providere, quod praedictum non refert, an à vero, vel non vero Papa fuerit illatum, nec considerant Constitutio defectum potestatis concedentis exemptionem, quod utique fecisset, si se testrinxisset ad non veros Pontifices. Comprobat exceptio posita in Constitutione, dum excipit exemptiones concessas ante obitum Gregorij, cum eoim illae fuerint à veris Pontificibus concessae, datur intelligi, quod reuocatio loquatur etiam de exemptionibus à veris Pontificibus concessis iuxta naturam exceptionis, ut per Dec. ant. l. n. 1. & 39. ff. de reg. iur. & fuit late deductum in Bononico. Portoni 18. Februar. 1608. coram R. P. D. meo Marquemontio. Nec facit, quod Constitutio excipiat exemptiones concessas de consensu Ordinariorum, quia quicquid ex aduerso dicitur, onus et probandum incumbit Abbati, quod sit in casu exceptionis, gloss. & Doct. in l. qui iuris ff. de iur. i. v. an princ. nulli gloss. ff. de quodam pamp. fens. de iur. Paris. cons. 76. n. 8. lib. 1. Abbas autem talem consensum nullo modo probat, & non est verisimile, cum quia multum praedictat iurisdictioni Ordinarij, tum quia non legitur in concessione, in qua tamen fides probabiliter mentio, si intervenisset, ab eo eius lectura videtur expressè excludi, cum in exceptione dicitur eam concedi propter grauamina, quae ab Archiepiscopo inferabantur. Neque potest allegari aliquis consensus praesumptus ex tempore, quia à tempore concessionis exemptionis, quod fuit de anno 1414. vsque ad tempus reuocationis de anno 1417. interuenit tantum spatium etiam annorum, cum tamen saltem requiretur decennium, si iux. l. si filium C. de pens. heredi. & cumulari per Gabr. de praesumpt. concl. 1. & tempus post reuocationem, & extinctionem non est habendum in consideratione, ultra quod cessante obseruantia Privilegij, ut fuit resolutum, cessat omnis praesumptio. Et dum dicitur Archiepiscopo non probare, quod Abbas non habuerit ante obitum Gregorij aliud Privilegium exemptionis responderetur satis illi esse, quod Abbas non probet se habuisse ex praedictis, & ex traditis in cap. per se de Primul. c. 6. alia bene tollitur per informantes.

ANNOTATIO.

- a Praesumptio sufficiens non resultat ex solo lapsu temporis, nisi concurrat etiam obseruantia, Paris. decis. 7. de praesumpt.

pro tempore. fuit dictum in Romana Cafalis eorum R. P. D. Coccino Decano imprefsi. *genes* Marchell *de commissariis*. 2. fol. 113. v. Gabr. *conf.* 36. m. 52. v. 1. sed si *possest* lib. 1. Gratian. *disceptat.* *lorenz.* cap. 494. n. 14. & t. ista obferuata ad istum effectum debet esse certa, & non fufficit praesumptio. Seraph. *dec.* 1. 104. n. 2. & 4. *decif.* 1469. & fuit dictum in dicta Romana Cafalis imprefsa *loca praenotata*.

Oliarius Beltrami.

Romana praetensi erroris Calculi.

Lune 10. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Agitur, an ex testibus iam examinatis probeatur integritas inuentarii.

SVMMA R I V M.

1. *Negativa non probatur per totum nisi remaneat affirmatio sensu, dicendo, quod non potest aliter esse, quin ipse veridicus, seu sciatur.*
2. *Testis ad inuentionem contrarium suspectus.*
3. *Testis ad aliud se referens non exhibito relato, nihil probat.*
4. *Inuentionis modo testis fidem testis.*
5. *Testis nihil probat essentiae ratione, in qua est fundata eius depositio.*
6. *Testis singularis nihil probat.*
7. *Mor non potest remoueri iura non seruatis solemnitatibus statuti.*
8. *Hebraei non potest esse testis contra Christianum.*

DECISIO DX.

POST secundam huius causae decisionem primae confirmatoriam Michael Angelus curauit examinare nonnullos testes super articulis ab ipso in actis datis, quorum depositionibus praetendebat destruere omnia, quae contra eum in duabus decisionibus fuerant firmata. Et cum de ordine Rota tertia vix dubitasset. Statim ibi nouit deductis, An esset standum, vel recedendum a decisio. Domini tertio loco perliterunt in resolutis non obstantibus praedictis testibus, cum non relincent, neque tollant moria, & rationes decisionum. Nam defectus non integritas inuentarii per eorum depositionem non est subleuatus. Primus enim iuxta 16. interrogatorum expressit dicit se non recordari, & ante diuisionem fuisse factum aliquid inuentarium. Et licet alij duo viderentur deponere super integritate illius, nihilominus cum nitantur probare negatiuam, scilicet, non adesse alia bona haereditaria in inuentario descriptenda, & iuxta idem interrogatorium secundus testis dicit (*ananti*, *che se uenisse alla diuisione, fu fatto l'inuentario, come ho detto da sopra, & lo feci io assieme con il detto David, & per quello io ho visto, perche conuenne minuatamente, non puol essere restata cosa alcuna, che non fosse scritta, & non credo certo, che ne meno fuore da casa ci sia restata cosa alcuna, che non fosse scritta nel inuentario.*) Et tertius testis quater dicit (*se ci fosse qualche cosa fuore da casa uenuta, & non letta, io non lo so*) non concludunt negatiuam: debent tamen remouere actum a sensu, dicendo, quod non poterant alia bona ad se, quin ipsi vidissent, vel sciuerant. §. *glos.* communiter recepta in *Auth. de heredi. & Falcid.* §. *hinc nobis* 19. v. 1. *et* *disse* in *fin.* Bald. col. 1. sub n. 7. *Ca. de bonorum poss.* §. *item duo tabulae.* Alex. *conf.* 108. n. 10. sub a. *Dec.* *conf.* 94. n. 5. *Aym.* *conf.* 42. n. 4.

Gabr. *de test. concl.* 4. n. 8. fuit dictum in Salamantina Patrochialis coram Orano 1. Iunij 1593. & coram me in lauen. Iurid. Quibus 13. Iunij 1607. Vltra quod isti duo testes super confessione inuentarii sunt inter se contrarii. cum secundus iuxta 18. interrogatorium dicat se illud confecisse simul cum David factore de Ordine Vgonis. Et tertius iuxta 16. dicitur, antequam deueniret ad actum stipulationis instrumenti erat per prius factum inuentarium omnium bonorum, & quo ipse rogatus fuerat ad instantiam Alexandri, & aliorum fratrum, ad quod se refert: Vnde t. ratione istius contrarietatis redditur valde suspecta eorum testificatio. Imò isti tertio testi in hoc non est credendum, cum referat se ad inuentarium per ipsum factum, & rogatum, quod non exhibito eius dictum non valet. *Auth. si quis in aliquo. Ca. de adu. glori.* & *Doct.* in cap. 1. *de fid. instrum.* & fuit resolutum in Sancti Angeli beneficio coram 10. Martij 1608. coram me. Et tamen abest, quod ille tertius testis Notarius se rogauerit ante diuisionem de dicto inuentario, quod in contrarium aperte conuincitur de mendacio ex inspectione inuentarii per Michaelum Angelum exhibiti, quod apparet tantummodo factum a David factore simul cum secundo teste absque interuentu, & rogatu alienius Notarii. Minus praedicti testes videntur iustificare debita descripta in lista fuisse vera, & realia. Nam primus circa hoc nihil deponit ad propositum, cum iuxta 19. interrogatorium dicat (*Io tengo, che ho debbiti scritte veri, & reali, perche si farebbe detto, questo è vero, & questo è falso*) & sic attestatur de suo iudicio absque conuentione ratione firi dicti. Et quoad debitum cum Laura Incononata subdit (*se l'interrogato debito della Signora Laura Incononata sia di Michael Angelo, io non lo so*) secundus testis iuxta 18. interrog. dicit (*fu uisto ananti si fusse l'inuentario, con nel contrattare del Signor Adamo, Signor Fga, & detto Alessandro una lista data da quel David Pellegrini detto debbiti, & crediti tanati dal libro, & fu uisto, che detti crediti, & debbiti erano veri, & reali*) & paulò infra. (*Et si in quell'atto per la giustificazione da detti debbiti, & crediti non fu uisita la scrittura, che la detta lista*) quod omnino inueniendum, & impossibile videtur, ut tot debita ascendentia ad summam centumorum 1725. cum pluribus personis, ac diuersis temporibus, & scripturis publicis, & priuatis contraria potuerint vnica tantum illa per David tradita iustificari absque alia uisione scripturarum, t. & ratione istius inueniendi modus diuinitur fides testa *Lab. carmen.* §. *fin.* *de testib.* R. *conf.* 7. n. 17. lib. 1. *Sord.* *conf.* 1. n. 1. Maximò quia idem testis in eodem interrogatorio nescit, unde iustificabatur creditor Vgonis, & tam super dicto debito, quam super alio eum Laura Incononata cessat ratio sui dicti, quia asserit de eis constare in inuentario, in quo nullum verbum legitur de dictis debitis, & propterea t. intrat regula, quod cessante ratione dicti testis non probat. Et quoad debitum cum Laura praedicta iuxta 19. interrog. dicit (*se poi realmente non sperta all'heredità, io me ne conto alle scritture, ma io non mi ho cosa alcuna.*) Tertius uero testis nihil omnino concludit super dicta iustificacione debitorum, ex quo super 18. interrog. deponit se nescire, an Vgo tempore celebrationis instrumenti esset creditor Alexandri, & aliorum, & iuxta 19. interrogatorium dicit (*se li debbiti scritti nella lista fossero ueritieri, io scito, io non lo so, ma ho posse sapere.*) Nec etiam praefati testes videtur probare remissionem iuri Gazagà, quia dum super eo deponunt, restringunt eorum dictum ad remissionem factam per Vgonem, qui non poterat remittere iura minorum, & pupillorum sine efficaci, & speciali mandato, de quo non constat. Et licet tertius iuxta 20. interrogatorium, dum deponit, quod in actu remissionis istius iuri Gazagà se per eumdem Vgonem, docat, quod ibi tradiderat Alexandri, & alij fratri, & quod

6 & quod omnes fuerunt concordēs, † tamen in hoc est singularis, & de per se non probat, *c.p. causam*, ubi glossa in *ver. singularis de probat. Gabr. de testib. conclus. 1. n. 1.* ubi alius refert, & de omnem causam etiam si concludenter fuisset probata dicta remissio, adhuc tamen non valeret, cum fuisset facta abique solemnitatibus
7 Statutarius, † ex quo Alexander, & alij vi minores non poterant remittere iura sua non servatis dictis solemnitatibus, vi fuit dictum in secunda decisione huius causae, quae placuit Dominis. Rursus etiam si testes praedicti in aliquo constituerent aliquem gradum probationis, tamen ille destruitur per exceptiones releverantes, quae contra ipsos opponuntur, & praecipue contra
8 secundum, † qui est Hebraeus, & vi talis non potest testimonium asserere ^b inter Christianos ligantes, *cap. si hereticus 1. q. 7. & l. quoniam. C. de heretico. est etiam inter testificantes*, & agit de damno vitando, ex quo ipse in instrumentum donationis accessit vi fideiussor principalis, & principaliter, & iocundum pro M. Angelo ad favorem Alexandri, & fratrum pro omnibus in instrumentum contentis, & consequenter ad iustificacionem omnium debitorum in dicto instrumento descriptorum. Reddunt postea ille testis valde suspectus de falso, dum deponit, quod in inventario fuerant descripta vestigia iura hereditaria, & nihilominus constat non fuisse appositum ius Gazvz, & scelerandi, de quibus iuribus satis verisimile videtur ipsum testem tamquam Hebraeum veracem, & indubitatum scientiam habuisse, cum sit publicus, & notoria inter ipsos Hebraeos, & in eis detur successio. Contra tertium testem pariter opponitur suspicio falsitatis, ex eo quod affirmat se rogasse de inventario, & tamen contrarium clare, & manifeste apparet per ea, quae supra diximus. Quae exceptiones, & aliae adductae per informantes placuerunt Dominis. Quod autem dicebatur non fuisse probam habilitatem, & commoditatem consanguineorum, quae intervenirent potuissent stipulationi contractus donationis celebrati die 1. Aprilis 1594. tollitur ex depositione testium ad hoc examinatorum pro parte Alexandri, & aliorum iuxta 8. interrogatorum, & super 4. artic. qui explicitè deponunt, quod dominus Paulus potuisset intervenire ipsalationi contractus dicta die, quorum primus est ipse D. Paulus, cuius depositioni nullum est deferendum, cum deponat de sua habilitate.

ANNOTATIO.

- a Facinac qui plures cumulat de testib. q. 65. n. 228. & seq.
b Plene idem Facinac. de testib. q. 65. n. 105. & seq. qui constituit regulam cum pluribus limitationibus, & ampliationibus.

Oliverio Balvaninus.

Romana Censur fecit. 18. millium.

Veneris 11. Martij 1611.

ARGUMENTVM.

Emptor an teneatur esse sollicitus de versione pretij in causam expressam. Et quando solvens creditoribus posterioribus omisiss anterioribus liberetur.

SYMMARIUM.

- 1 Confirmatio natura est addere robur confirmatio manentibus in omnibus cum terminis, & statu.

- 2 Solvitur praesumitur in extintionem causa procedentis.
3 Maxime quando congruit summa soluta cum quantitate debita.
4 Interventum, & impersonalitate debemus reducere ad certam personam iuxta substantiam materiam, & naturam contractus.
5 Verba, quae non sunt determinata formaliter, determinantur naturaliter secundum naturam contractus.
6 Pretium est solvendum, si qui vendidit, etiam si non sit detinuit res vendita, & n. 32.
7 Impersonalis stipulatio semper pro stipulante praesumitur contempta.
8 Observantia subsecuta declarat mentem ante obitum.
9 Emptor non debet esse sollicitus, si creditus, quod pretium committitur in causam expressam.
10 Hoc maxime procedit, quando venditor non est persona privilegiata.
De versione pretij in causam expressam, quando quis debet esse sollicitus, & n. 13.
11 Emptor res Ecclesiae non debet esse sollicitus de versione pretij.
12 Personae probatio requiritur in mutua.
13 Liberatio facilius induitur quam obligatio.
14 Bart. in l. si Civitas n. 8. ff. si cert. petis. declarat, & n. 12.
15 Promissor debet cogitare id quod emittit pretij, alius sibi imputare debet.
16 Procehit in iis, quae verisimiliter contingere possunt, & naturaliter contingunt secundum naturam substantiae.
17 Hypotheca, quae comparatur super pretio, censetur affectu, quatenus pretium est in manibus, vel dato esse desinit.
18 Solvens creditoribus posterioribus ignorans adesse anteriores vellet solvi.
19 Ignorantia praesumitur.
20 Inverisimile est, quod emptor scienter vellet solvere priorem creditoribus posterioribus, dum scit adesse anteriores.
21 Animus, qualis fuerit in procedentibus, declaratur ex subsequentiis.
22 Solvens creditoribus posterioribus, postquam sui debetis anteriores, & illis instans satisfieri, non vellet solvi.
23 Verba generalia restrictionem patiuntur ex substantia materiae, & ex causa, ab qua prolata sunt.
24 Verba sunt intelligenda eo respectu, quo prolata sunt.
25 Decisioem verba sunt intelligenda, ex simi conformia iuri.
26 Pars fuit solvere creditori, vel alteri in eius gratiam.
27 Bona fides solvendi attenditur.
28 Ignorantia praesumitur in herede.
29 Inventario non confecto heres praesumitur subtraxisse bona hereditaria.
30 Causa est praestanda ex parte creditoris, quibus solvitur.
31 Liberata res empti ab hypotheca ex falso Principij non potest agi, nisi ad pretium subrogatum loco illius.

DECISIO DXI.

Post multas propositiones maior pars Dominorum censuram partem scutorum 3. mil. esse accepto ferendam D. Principi Petro, illique computandam in pretio Castri Nomeni in litta scutorum 76. mil. exhibita, & in hoc fuit recessum a decisione vitimo loco facta, ratio resolutionis, & recessus fuit, quia solutio fuit facta iuxta formam instrumenti venditionis, & conventionis inter partes initae. Quae forma solvendi, & passio non fuit in aliquo alterata per Motum proprium seu record. Clementis VIII. quia emanavit per viam confirmationis, † cuius natura est addere robur confirmatio

confirmato manentibus in omnibus eius terminis, & statu. *Archiep. & suffraganeis ff. de leg. cap. 1. & 2. de confirm. glo. & Doct. in cap. ex parte de consuet. Bal. in l. 1. in fin. C. si aduersus vend. lat. Sord. conf. 34. n. 7. Ex dicit Rota 16. Nouemb. 1601. coram illust. Card. Millino, quod dictus Motus proprius recipiatur interpretatiuam ab instrumento venditionis. Quod autem solutio fuerit facta iuxta formam emptori a creditoribus percipiam, ostenditur, quia Princeps in instrumento promittit soluere scuta 7. mil. venditoribus, & pro eis illorum creditoribus iuxta formulam nobilem consentit in folio tunc dato, in quo inter alias reperiuntur parita sub his verbis. *(Per pagari diuersi debiti della casa scuta 3. mil.)* Princeps autem soluit per manus Ioan. Franchini scuta 3. mil. Visinis, & licet in solutione non exprimat, attamen tunc ex ordine Franchini dicto, tunc ex quietantia postea ipsi facta, apparet solutionem fuisse factam in extinctionem paritatis, de qua agitur, & ubi non constaret, illa esset presumendum, quia apparet de obligatione precedenti in instrumento venditionis, & de nulla alia causa. *Aym. conf. 15. n. 13. Rimfen. conf. 197. n. 1. prefertim cum conueniat summa soluta cum quantitate vigore dictae paritatis debita. Aym. conf. 149. n. 1. Menoch. praesumpt. 136. num. 18. lib. 3. fuit dictum in vna Romana pecuniaria 21. Octob. 1766. coram Robustio, & in alia Romana pecuniaria, seu societatis 14. Nouemb. 1794. coram bo. me. Cardin. Seraphino. Non obstat, quod dictae pecuniae non fuerint solutae creditoribus domus, sed Visinis debitoribus, quia potuit, & debuit solui Visinis, non creditoribus domus, quorum nomina, & credita non fuerant designata, & distincta, pro ut factum fuit in illis creditoribus, quibus Visini solui mandatum, & verba illa *(per pagari diuersi debiti)* ex eorum vi repugnant, quod solutio immediatè fuisset facienda ipsis creditoribus, sed important, quod pecunia esset exbursanda alicui personae, quae haberet illam in eis ipsos crededores distribue, quae persona, cum non fuerit nominata, non videtur dubitandum, quin sit intelligendum de persona venditoris, si tamen volumus istam impersonaliter, & incertitudinem ad eam personam reducere ex subiecta materia, & natura contractus, ut debemus, quia, ut dicit Bal. *conf. 330. n. 1. circa med. lib. 3.* & verba, quae non sunt determinata formaliter, determinantur naturaliter secundum naturam contractus, & quod ei naturaliter licet, pro expresso debet haberi, quasi ipsa natura loquente. Clarum est autem, quod pretium esse soluendum ei, qui vendidit, & conueniendum de pretio fecit, etiam si non esset dominus rei venditae. *Alex. conf. 49. n. 1. lib. 1. & facit regula, 7. quod stipulatio impersonalis semper pro stipulante praesumitur concepta. I. si ita stipulatus. §. Chrysogonus ff. de verb. oblig. Alex. in l. stipulatus. §. si quis a. a. n. 1. eodem. Illustrat. Mantica, de tactu, & ambig. conuen. lib. 4. tit. 18. n. 16. & n. 19. n. 43. Hoc etiam deprehenditur ex verbis nobile in quapost longam seriem creditorum quibus solui mandatur, subiungitur *(al Signor Virgilio per rinuotarsi a Ferrara. scuto 10. mil. per al multiplice finis 15. mil. per pagari diuersi debiti della casa, finis 3. mil.)* licet enim tres partes ira continantur, & coniungantur eodem nomine Virgilii praemissu regimur, & censetur vnica responsio personae, cui pecuniae sunt exbursandae, licet tres sint respectu diuersitatis causarum, ut bene deducunt informantes pro Principe, qui etiam respondent ad obiectum de paritate multiplici, quia non tollitur, quod non esset exbursanda Virgilio, licet non liberè, & penes ipsum non esset permanens. Accedit verisimilitudo, quod cum ista scuta 3. mil. debita creditoribus domus potuissent esse pluribus personis in pluribus partibus debita, de quibus nullus alius erat melius informatus, quam Virgilii debitor, motu verisimile est, quod Princeps voluerit eam solutionem illi remittere,***

non autem in se assumere. Concurrunt obferuantia statim subsecuta, quae declarat mentem contrahentem, *Aym. conf. 101. n. 1.* per positum enim factum declaratur penitus dictum, *Bal. conf. 43. n. 1. lib. 3.* & argumentum ab obferuantia istorum contrahentium dicto via fuit in simili Rota in d. decisione coram illust. Cardin. Millino. Non obstat, quod Princeps non probat pecunias fuisse erogatas in extinctionem debitorum domus, quia omisso, quod hoc non opponunt creditores ipsi, quorum fauorem respiciatur, & quibus erat destinata dicta solutio, fuit dictum Papam in Mora proprio velle, quod Princeps non possit molestari, nec ex eo, quod integrum pretium non sit inuestitum, nec ex eo quod in solutionem debitorum non fuerit conuersum, & circumscripto etiam Motu proprio de iure sufficere Principi soluisse Visinis in dictam causam, & nec debuisse Principi sollicitum, & curiosum, quod pecuniae in ipsam conuerterentur. *Idem in fin. ff. de nouat. l. fin. ff. de exercit. cum aliis per Mohr. de p. ius. ff. lib. 4. c. 4. n. 2. facit, quod dicit Bart. in l. iste herede. n. 14. ff. de leg. leg. de venditione facta ab executore testamentario pro soluendis legatis, quod emptor sit tutus, si pretium ei actualiter soluit, licet nullam curam adhibeat, quod legatariis satisfiat, faciente alia similia tradita per Sord. *conf. 136. n. 1. cum pluribus seq. & de ista procedunt sine difficultate in personis priuatis non privilegiatis. Bart. in d. l. fin. Ang. conf. 145. n. 1. in fin. Illustratissimus Cardin. Mantica, de tactu, & ambig. conuen. lib. 4. tit. 18. n. 1. & t. in contracta venditionis, in quo emptor etiam rei Ecclesiae regulariter non debet esse sollicitus de conuersione pretii secundum magis receptam sententiam, de qua per Dec. *conf. 36. n. 8. vers. tertio principaliter. lat. Sord. d. conf. 136. n. 9.* quam secuta est Rota in vna Anconitana Terratum 13. Iunij 1778. coram bo. me. Cardinali Seraphino & in vna Surtina Temuz Avole 14. Iunij praeteriti coram R. P. D. meo Decano. Non obstat dicta in Bart. in l. Cuius n. 8. ff. de p. ius. quia loquitur in mutuo, & in quo speciale est, ut requiratur probatio versiois, Innocent. & alij in cap. 1. de depol. Bal. in autem. hoc in per. *rem. n. 11. & ibi Cast. num. 1. C. de Sacris. Eccles. ibidem Cast. conf. 337. circa princ. lib. 1. lat. in l. Cuius n. 15. Put. conf. 433. sub n. 4. vers. faciendo quae, gratias Bart. loquitur ad effectum obligandi alium ex solutione alij facta, & ad actionem sequendam ex ipsa solutione. Hic autem agitur de liberatione consequenda a venditore, cui soluitur, & facilius autem induitur liberatio, quam obligatio. *Armano. ff. de ad. & oblig. cap. ex iuris. de probat. Praeterea loquitur ibi Bartol. quando quis recipit solutionem nomine tertij, pro ut in his terminis loquitur d. l. Cuius. Bald. ibi in summario. & in l. notat. Ang. in repet. in 3. notat. Butigel. n. 2. Vnde solvens, si videt cum non habere sufficiens mandatum, debet esse cautus, ut in utilitatem domini, seu in causam domini solutio conuertatur, ut dicit Bart. in l. 1. c. non autem in fin. ff. de exercit. & cum non possit dominum actione mandati obligare, debet curare, ut in eius utilitatem vertatur adhuc, ut teneatur saltem actione de rem verso. Eodem modo respondetur ad doctrinam eiusdem Bart. in l. iste male n. 7. ff. de nouat. loquitur enim expresse, quando quis ex actu factum cum aliquo vult alium obligare, & ita respondet l. 1. §. penult. ff. de rem verso. *gloss. fin. d. l. iste male, & idem dicit ibi Bald. in fin.* Non obstat, quod Princeps cognouerit de creditoribus antea, quod non desitperit in lista, cum referuaret sibi facultatem illis soluendi omnes descriptos, quia Princeps habuit hoc pro possibili, licet non esset credibile, quantum, ut dicit decisio Illustratissimus Cardinalis Millini existimabatur non adesse alios creditores praeter descriptos in lista, eo quod Visini sub fide magnatum, & cum iuramento adferebant, alios non adfesse. Et quod dicit ibi bo. me. Illustratissimus Card. Mantica 15. de tactu.****

- de tacit. & ambig. conuenit. §. i. i. n. 26. ex aduerso allegatus promissorem debere cogitare id quod euenire potest, illis sibi imputare debet, ¶ procedit in iis, quæ versimiliter contingere possunt, ut dicit ipse post Gabr. quem allegat, & in his, quæ naturaliter contingunt secundum naturam rei subiectæ, ut patet in casu, Alexan. in conf. 178. lib. 1. quem allegat, imputatur enim ei, qui promittit Collegio, & familiæ, si non cogitauit numerum Collegialis, & familiarium posse augeri, cum naturaliter Collegium, & familia recipiant augmentum, & diminutionem, ut dicit Boer. patitur ibi allegatus per bo. m. illust. Card. Maotic. de c. 1. §. 1. n. 12. omisso, quod decisionem illam Alexandri improbant ibi addentes ad ipsum, & Brunns de augumento, conclus. 10. n. 1. 6. vers. ex prædictis, dicit eam reddi dubiam. Non obstat, quod non potuerit fieri solatio nedum Virgilio, sed nec ipsi creditoribus domus, cum adessent alij creditores priores, & potiores, à quibus non remanisset Princeps liberatus per talem solutionem propter hypothecam in prætin tractatam, quia talis hypotheca eatenus afflicta Princeps, ¶ quatenus pretium erat in eius manibus, vel dolo esse delictæ, cum hypotheca sequatur rem, & rei possessorem, l. fundo, §. in venditione, & l. pignus perfectum, §. de pignus, quemadmodum si non fuisset tractata hypotheca, potuisset molestari à creditoribus, quando possidebat Cæstum, nullatenus autem si illud sine dolo deficiisset possideret. Cum autem pretium soluerit iuxta formam instrumenti, & sitis ibi tradidit, & quidem sine aliqua suspitione fraudis, cum necesse adesset alios creditores præter descriptos, & credere deberet non adesse propter iuramentum vendentium, sequitur solutionem fuisse legitimam factam, & Principem super solutis molestari non posse, & quia soluit iuxta conventionem à Papa confirmatam, & quia propter bonam fidem, & ignorantiam creditorum anteriorum potuit soluere posterioribus, l. nomen delictæ, cum du. n. C. quæ res pign. oblig. poss. Bart. in l. fin. §. & si præsumitur in summarie, ubi etiam Paul. de Cost. n. 4. c. de iur. delib. cum aliis adductis.
- 18 Ignorantia tamen præsumitur, l. verum, §. de probat. cap. præsumitur, de regul. iur. in 6. & erat multum versimiliter in Principe, cum propter affectionem venditoris cum sub fide magnatum, & iuramento, rùm t quia non esse versimile Principem, qui expressè sibi cauerat in instrumento, ut omnis descriptus in lista posset ab anterioribus soluere, statim mutato consilio soluere posterioribus descriptis non ignarum anteriorum non descriptorum, repromissus l. cum de indebit. §. de probat. l. Campanus, §. de oper. lib. & colligitur ex eo, quod fecit postquam superuenerunt creditores noui, & non descripti, quia non solum recusauit soluere, sed etiam commisit causam discussionis, & omnem diligentiam adhibuit, ut bene solueret, ex his t enim, quæ postea sunt, declaratur qualis fuerit animus in præcedentibus, sed & l. i. n. 1. §. prout de fidei. de iudic. l. sed si mariti, §. fin. §. qui, & à quibus. Neque conuincitur scientia in Principe ex eo, quod in instrumento fuit dictum censum R. uenire fuisse impedium pro fcut. 18. mil. & in lista non fuisse adnotatum, nisi pro fcut. 16. mil. nara state poterant simul, quod censum ad initio fuerit impositus, & venditus pro fcut. 18. mil. & quod tempore venditionis fuisset reductus ad fcuta 16. mil. Idem dicitur quod fructus censum qui non potuit Princeps dominare, quod alij fructus deberentur ultra summam fcutorum 2678. in lista notatum, iud. debuit credere listæ sibi tradite sub fide tractatæ. Non obstat decisionem Illustrissimi Cardinalis Malini, in quibus fuit dictum Princeps non potuisse soluere creditoribus posterioribus, & quod soluendo non fuisset liberatus, & potuisset ab anterioribus non descriptis molestari,
- 19 quia loquuntur de pretio non soluto, t quando credi-

Discretus Papas.

tores anteriores erant non solum detecti, sed etiam instabant sibi satisfieri, & erat commissa causa discussionis, quo casu bene dicunt decisiones prædictæ, quia tunc si soluisset posterioribus, bona fide non soluisset, & propterea quatenus decisiones prædictæ simpliciter loquerentur, & generaliter, quod non poterat solui posterioribus in præiudicium anteriorum, debent intelligi iuxta terminos casus, de quo loquuntur, t cino verba generalia restrictionem patiuntur ex subiecta materia, & ad causam, ob quam prolata fuerunt, l. sed si adiciatur, §. pro fcut. l. huius verbum, in princip. §. de leg. 3. Aym. conf. 171. num. 13. Capr. conf. 516. num. 31. in fin. Hoad. ded. conf. 37. n. 19. lib. 2. & t sunt intelligenda eo tantum respectu, quo fuerunt prolata, l. si quis dominus, §. quod iacet, §. locat. d. præfinitus, §. fin. §. de iur. dot. Dec. conf. 128 §. calum. t. Aym. conf. 9. num. 21. & si verba decisionum diligenter perpendantur, apparet, quod fundatur in scientia Principis aliorum a crediturum anteriorum, nam in vers. & adici. dicitur, quod sciat scientia Marchionis, quod adesset alij creditores, non liberabatur, si soluisset posterioribus, & allegabatur Castren. in l. fin. §. & si præsumitur, n. 4. C. de iur. delib. & in vers. nec placuit, etiam finem, dicit, sola scientia D. Marchionis, quod adesset alij creditores, qui instabant, operabatur istum effectum, ut non posset soluere posterioribus creditoribus in præiudicium anteriorum, & ibi denuò allegat Paul. de Cast. ubi supra, & in vers. sequens. Nec in hoc casu respondendo, l. nomen, qui per. in pign. lib. dicit in casu decisionis agi de debore scientie adesse creditores, qui etiam instabant soluente posterioribus, & in vers. sciat etiam maxime, dicit, quod contrahentes senserunt, quod solutio fieret descriptis in lista, si non apparerent alij creditores anteriores. Et quatenus etiam verba essent dubia, t essent intelligenda decisionis, ut sint conformes iuri, & dispositioni d. §. & si præsumitur, quem allegant. Non obstat, quod obicitur dictum §. & si præsumitur loqui in solutione facta creditoribus, t quia pacia sunt, quod fiat ipse, vel alteri in eorum gratiam, & ad ipsos peruentura, quod ipsi non improbant, & sufficere debet solutionem factam iuxta formam conventionis à Principe non habente notitiam aliorum creditorum, t & bona fide, in qua t fundatur dispositio d. §. & si præsumitur. Minus etiam dicitur, quod dispositio d. §. loquatur in hæredem cum beneficio inuencotary, quia facit in ratione, quæ est bona fides soluentis propter ignorantiam anterioris crediti, t quæ ignorantia præsumitur in hæredem, l. qui in aliorum, §. de regul. iur. & t requiritur inuentarium pro bona fide, quia aliis eo non confecto hæres præsumitur subtraxisse bona hæreditaria, §. sancimus autem, Auth. de heredi. §. Solid. & Alex. in Rub. de argum. heredi. num. 5. Nat. conf. 199. num. 12. & propterea Rota in dec. Cardin. Millini pluries allegauit dispositionem d. §. & si præsumitur. Et quando non intraret dispositio d. §. intraret dispositio l. nomen delictæ, cum traditis ibi per Bart. de alios, C. quæ res pign. oblig. poss. Non obstat, quod Principe con egerit cautionem de restituendo prioribus, & potioribus, quia ultra quod solutio fieri debebat, & facta fuit in manibus venditoribus, quo casu non potest agi de huiusmodi cautione, & etiam si fuisset facta ipse creditoribus domus, non erat necessaria cautio, t neque ex parte ipsorum, l. 1. vers. nam ut fuit ibi dicit. C. de heredi. vel ad. vend. neque ex parte Principis ignorantis adesse alios creditores, ad notata in d. §. & si præsumitur. Nec facit, quod non facit ista consultum creditoribus anterioribus in repetitione pecuniarum, sicut fuisset consultum, si solutio fuisset facta creditoribus ipsius domus, quia hoc non permittit ad Principem, cuius ius fuit soluere iuxta formam notule, nec d. bus curare, an per talem solutionem esset, vel non esset consultum alios creditoribus. Non obstat, quod Clemens VIII. in

Q o Mors

1. ex indiciorum ff. de accus. maxime quia tunc terminum fuit subsecuta appellatio, iuxta tradita per Lancel. de artem. par. 2. cap. 11. n. 42. quamvis etiam non subsecuta
 2. appellatio esset reuocanda, si non per viam attentati, saltem via nullitatis, * et fuit dictum in vna Calaguriana Beneficii de Burgo 7. Maij 1574. coram bo. mem. Cardin. Seraphino, quam secuta est Rota apud Cæs. de Grassi. decis. 2. de appell. & passim seruat. Et tantum magis, quia idem Vicarius prius tulerat aliam sententiam, in qua declarauerat literas Apostolicas obtentas ab informante subreptitias, & non exequendas, à qua fuerat appellatum, & pendebat causa appellationis;

ANNOTATIO.

1. Idem tenuit Rota coram Sanctissimo supra in decis. 532. & ibi plura annotauit.

Glicerius Beltraminus.

Farfen. Fideicommissi.

Luna 10. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Neptis an, & quando faciat deficere conditionem (si sine filiis.)

SVMMARIVM.

1. Filiorum appellatione veniunt filii femine, sicut masculi, & de hoc latè sub num. 16.
2. Præsertim in ultimis voluntatibus.
3. Masculinum in testamentis concepit femininum.
4. Quod procedit etiam vbi de fideicommissis agitur.
5. Masculinum maxime concepit femininum in testamentis femine.
6. Filiorum appellatione veniunt etiam femine, non obstat, quod in alia parte testamenti testator nominauerit filios cum expressione masculinitatis, & declarauerit prout sub num. 12.
7. Maxime hoc procedit, quando potest reddi ratio differentie, tunc magis in vno casu, quàm in alio fuerit expressio qualitas masculinitatis.
8. Pari vna testamenti aliam declarat, quando subest eadem ratio.
9. Agnationis confirmatio confertur habita ex multiplicata expressio masculinitatis.
10. Agnationis confirmatio confertur etiam habita per femininas respektu suorum filiorum.
11. Agnationem non confertur femina, sed sunt finis agnationis.
12. Agnationis confirmatio vbi non consideratur, non est habenda ratio de exclusionis filiorum.
13. Nepos non confertur exclusio ex sola conuisione deducta ex exclusionis filiorum.
14. Sententia exclusio feminarum non inferri pro exclusionis suorum, quando non versatur in masculinis, qui in vna statu dispositionem sine de illis, qui excludit feminas.
15. Masculinitas qualitas expressa in vna parte testamenti, & quando confertur repræsentata in alia, & num. 17.

DECISIO Dxiiv.

Pompilia Tomaroria Balaxari eius filio heredi instituto decedenti sine filiis masculis legitimis, & naturalibus substituit Ioannam, & Prudentiam filios legitimas, & naturales ipsius testatrix, & filios masculis Balaxaris decedentibus pariter sine filiis masculis legitimis, & naturalibus substituit eadem Ioannam, & Prudentiam, earumque filios legitimis, & naturales, mortuus est Balaxar superfluo Sylazo filio legitimo,

Decisio Papalis.

& naturali, qui postea mortuus est ouillis testatis filiis, & superfluis Augustino, & Martha moniali in Monasterio S. Sixti ex Ioanna prædefuncta, & Hieronyma ex Prudentia similiter prædefuncta, præterindebat Augustinus solus ex fideicommissio succedere exclusis Martha, & Hieronyma. Causa in iudicium coram A. C. deducta R. P. D. Gucciaridinus Iudex ab eo deputatus concessit immisionem Augustino pro tertia parte tantum, & pro aliis duobus tertis partibus Martiæ, & Hieronymæ. Appellauit Augustinus, & causa appellationis fuit in Rota mihi commissio, in qua dubitauit, An sententia A. C. esset confirmanda, quod dubium informantibus eandem Martha, & Hieronyma fuit affirmatiue resolutum, quia cum testatrix Balaxari filio, cuiusque filiis sine filiis masculis decedentibus Ioannam, & Prudentiam, earumque filios substituerit, clarum est, quod appellatione filiorum, veniet filia femina, sicut masculus, * I. filij appellatione, & I. iuxta interpretationem. ff. de verb. signif. t. præsertim in vicinia voluntatis, I. si uia scripsum. ff. de leg. 2. l. si quis sua, ff. de testam. l. Dec. cons. 1366. n. 5. Carpal. cons. 45. n. 10. t. quia in testamentis masculinum semper concepit femininum. Soc. iun. cons. 180. n. 3. lib. 3. quod procedit etiam, vbi de fideicommissis agitur, Alex. cons. 53. num. 1. & lib. 4. cum aliis cumulatis per Burs. cons. 157. n. 45. & Menoch. cons. 435. n. 4. & 5. Illustrat. Mantie. de iacis. & ambig. r. n. 13. lib. 13. tit. 11. n. 11. Craff. qui communem dicit, in §. si filii cumsum §. 1. n. 11. & dixit Rota in vna Forolimien. fideicommissi 11. Martij 1602. coram bo. me. Iusto, & in vna Bononiens. fideicommissi de Brocaldi 18. Aprilis 1603. coram bo. me. Litis, t. & hoc maxime verum in testamentis to femine, Soc. in Licium aut. n. 83. & §. si de cond. & demonst. Dec. cons. 570. sub num. 11. faciunt tradita per Bald. in l. quoniam. C. de fideicom. & per Rol. cons. 76. n. 6. & §. lib. 3. Non obstat, t. quod in substitutione præcedenti, in qua testatrix vocauit filios Balaxaris, eos vocauit cum expressione masculinitatis, vnde vocando simpliciter io alia filios filiarum, debet intelligi pariter de masculis, quia vna pars testamenti aliam declarat, vt per Abb. cons. 16. n. 1. cum multis concordant. quia contrarium conuoluit Anan. cons. 32. cuius sententia verior est, & recepor., quando non sunt coniecturæ in contrarium. Soc. iun. cons. 110. n. 2. lib. 1. Gabr. cons. 9. n. 18. ante med. lib. 1. Molin. de primogen. ff. lib. 3. cap. 5. n. 56. ante fin. Menoch. præsumpt. 84. n. 5. ad fin. lib. 4. & vii magis communem secuta est Rota in vna Camerinen. fideicommissi, seu bonorum 8. Nouembris 1595. coram R. P. D. meo Decano, præsertim vbi de diuersis personis, io diuersis substitutionibus agitur, Ruyn. cons. 134. sub n. 19. cons. & hoc procedit lib. 1. Rub. cons. 72. n. 6. circa med. cum multis per Menoch. præsumpt. 84. n. 7. lib. 4. Præterea t. in hac controuersia illud expeditum est, quod vbi probabilis ratio differentie reddi potest, tunc magis in vno casu, quàm in alio expresse fuerit, qualitas masculinitatis, quod in alia parte mentio filiorum non fit restringenda ad mascululos, Ruyn. cons. 93. n. 15. circa med. vers. & hoc præcipue lib. 2. Socin. iun. cons. 15. lib. 4. & §. lib. 2. Gabr. cons. 97. sub n. 6. lib. 1. Illustr. Mantie. de conuict. vit. vol. lib. 6. tit. 15. num. 8. vers. & si quidem probabile. Vna t. enim pars testamenti aliam declarat, quando subest eadem ratio, Dec. cons. 593. n. 1. ante fin. Menoch. cons. 210. n. 89. In casu autem isto viget dispar ratio, quia in prima substitutione agebatur de confirmatione agnationis Balaxaris filij, quod indicat multiplicata expressio masculinitatis, Io. Andr. in addu. ad specul. in rubr. de testam. in fin. Matthiel. not. 130. Alex. in l. vna. n. 6. C. de in ius vocand. Aym. cons. 113. n. 1. Ruyn. cons. 101. n. 15. lib. 2. Ceph. cons. 141. n. 49. & in istis terminis tradit Dec. cons. 480. sub n. 4. vers. nam hoc argumentum, feminæ etenim etiam ipse amat familiam, & agnationem filiorum confertur, Soc. iun. cons. 16. n. 3. & 4. lib. 4.

O o 1 latè

latè Rotam. *conf.* 82. n. 4. l. 4. Tiber. Decian. *conf.* 127. n. 3. l. 3. Illustri. Mauric. *di. consil.* volum. volum. l. 6. n. 10. n. 7. quæ agnatio non potest considerari in filiis,

11 l. 12. & descendens filiarum, quia cum illæ transseant in alienam familiam, filij ipsarum sequuntur agnationem patris, non matris, & mulier dicitur finis propriæ familiæ, & caput alienæ, l. *præsumptio*, §. *fin. l. familia*, §. *finiturum*, & l. *finitur*, §. *de verborum significat.* l. *assumptio*, §. *filie*, ff. *ad municip.* Unde quod dictum est de filiis Baltaxari, non debet precedere in filiis filiarum, in quibus non militat fauor agnationis consideratus à testatrice, ut in terminis per Dec. *conf.* 443. n. 12. & 480. sub nom. 3. *verf. non hoc argumens*. Facit, quia

12 t pro concilianda utraque opinio dicitur opinionem Abbatis consuetariam procedere, ubi de conferenda agnatione agitur, secus autem, quando non versatur fauor agnationis. Guidop. *quæst.* 485. Dec. *conf.* 370. n. 3. & in hoc supra allegari. Aleut. *conf.* 96. sub n. 31. Zuccard. in *l. fin. n. 34. in fin. C. de edict. D. ad. toll. Rub. conf.* 147. n. 7. Cret. *in conf.* 123. sub n. 7. Paul. *conf.* 72. n. 4. d. 4. Thob. Non. *conf.* 90. Ann. 10. Gabr. *conf.* 96. sub nom. 18. *verf. sed in casu*, l. 1. Menoch. *conf.* 91. n. 52. & d. *præsumpt.* 84. n. 6. Gabr. *de instum. consil.* 10. n. 9. & l. 6. & sentit Rot. in d. decis. Camerin. fideicommissi. Excludo propriam filiarum testatitiam non est habenda in consideratione, cum non agatur de consecratione agnationis, Ruyn. post Paul. de Cast. & Socin. quos allegat

13 *conf.* 17. sub n. 4. *verf. sed ubi non agitur*, l. 1. Gabr. *conf.* 97. nom. 15. Rota in dicta Camerinen. fideicommissi, vitra priorem filiarum testatitiam non est sufficiens ad exclusionem nepoti, ut dixit Rota in vna Montis Falsici hereditatis 14. Maij 1584. inter *diuers.* decis. 790. per. 1. & in d. Camerinen. primò coram bo. mem. Cardinali Seraphino 19. Maij 1579. & postea coram R. P. D. meo Decano

14 quod ista coniectura per saltum sola non sufficit ad exclusionem nepoti, ut dixit Rota in vna Montis Falsici hereditatis 14. Maij 1584. inter *diuers.* decis. 790. per. 1. & in d. Camerinen. primò coram bo. mem. Cardinali Seraphino 19. Maij 1579. & postea coram R. P. D. meo Decano

15 Decano in decisione superius allegata. Nec facit t Statutum Verbis exclusivum femininum, cui censetur voluisse testatrix se conformare, quia Augustinus non est de filiis personis, quæ excluderet Martinum, & Hieronymum à successione Syluij grauij, & propterea potius argumentum retorquetur, Ruyn. *conf.* 93. nom. 15. *verf. per hoc præsumpt.* l. 1. cum alijs allegatis per Illust. Mauric. *de consil.* volum. volum. l. 12. n. 1. 4. n. 8. per Surd. *decis.* 84. n. 11. & dixit Rota in d. Montis Falsici hereditatis, & in Camerinen. coram R. P. D. meo Decano.

ANNOTATIO.

16 a *Filiarum* t appellatione in vltimis voluntatibus veniunt filie feminæ, ut præter allegatos in hac decisione, Gabr. *de verborum significat.* l. 1. n. 8. Perreg. *de fideicom.* art. 25. n. 1. Simon de Proc. *de interpret. vltim. vol.* l. 3. *interpret.* 3. d. 3. *seu.* 23. n. 4. Menoch. *de præsumpt. præsumpt.* 85. nom. 1. l. 4. & bene Rota *decis.* 376. n. 3. *per. in recent.* quod indubitanter procedit, quando agitur de fauore filiarum, Perreg. *art.* 25. n. 3. & idem quando agitur de excludendo substitutionem nomine filiarum veniunt etiam filie, Rota ubi plura cumulat, *decis.* 376. nom. 3. *per. in recent.* facit etiam, quando agitur de vocatione ad ius in materia fideicommissi, nomine filiarum, veniunt filie feminæ, ut firmatur in hac decisione, si verò agitur in materia odiosa, & de gravamine filiarum, per in fideicommissio passivo, tunc plures tenent feminas, non vterque nomine filiarum, Gabr. *de verborum significat.* l. 1. n. 12. Perreg. *de fideicommissi.* art. 25. n. 3. prout finis distributio inter vocationem ad ius, & passivum facta fuit facta per Rotam in illa questione, an nepotes veniant appellationem filiarum, ut per Seraph. *dec.* 1408. & in par. 2. in recent. *decis.* 307. n. 4. & *dec.* 807. n. 3. *sed. per. in recent.*

b Quod declaratur distinctionem factam supra sub littera d.

17 c Est valde t controversa quæstio inter DD. an, & quando censetur repetere qualitas masculinitatis expressa in alia parte testamenti, de qua latè per Gabr. *de testam. consil.* 10. Molin. *de primog. stirp.* l. 3. cap. 3. n. 56. Perreg. *de fideicom.*

art. 25. n. 3. & *seq.* amplè Castil. *quæstid. controuers.* per. n. 4. & Rota in dubio sequitur negativam opinionem ex ratione, quia si testator voluisset, finisset exprimere, sicut expresse in alia parte, ut fuit dictum in Camerinen. fideicommissi 13. Nouembrii 1579. coram Penia, & in Bononien. de Malucrin 13. Martij 1609. coram Card. Sacro, & Rota *dec.* 350. n. 3. inter impellentes Farin. *post t. n. 3. conf.* Ab hac autem opinione Rota recedit in casu, in quo taxid colligi posset fuisse habitam rationem consecrationis agnationis, ut latè fuit dictum in Romana fideicommissi de Iordaces 4. Nouembrii 1637. coram R. P. D. Buzatto, & primò Perreg. *conf.* 213. sub n. 14. l. 3. prout etiam resoluunt pro repetitione, quando in eadem oratione, & parte testamenti reperitur facta mentio de filiis masculinis, ut in *decis.* 374. n. 4. *per. l. diuers.* & tradit Surd. post alios, *conf.* 144. n. 7. Item etiam Rota tenuit pro repetitione, quando fuit facta mentio de filiis cum simpliciter, sed cum qualitate repetitiva, v.g. *dictis, prædictis, prænominatis, & similibus*, ut fuit dictum in Firmana fideicommissi 14. Aprilis 1613. coram R. P. D. Casulero, Molin. *de primog. stirp.* l. 3. cap. 3. n. 54.

Giliarius Beltramius.

Calaguritana Beneficij de Cuacchi.

Veneris 1. Iunij 1611.

ARGUMENTVM.

Agitur de pluribus oppositoribus concurrentibus ad aliquod beneficium.

SYMMARIVM.

1. Oppositores plures quando dicuntur iudicialiter procedere.
2. Appellari possit a relatione examinatarum, quod declaratur, prout sub n. 4.
3. Attentata est presentia, & collatio facta post interpositam appellationem oppositam.

DECISIO DXV.

Michael Ruiz tantum informante resolutum, fuit presentationem cum alijs inde fecit esse attentatam, t quia ex appositione edictorum, comparatione plurium, qui non solum de sua naturalitate, & alijs incumbendis docuerunt, sed etiam fe vicissim pro legitimis oppositoribus habuerunt, & ex multis adis inter ipsos factis apparet fuisse iudicialiter processum, & cum dicti oppositores fuissent emissi ad examinationes Synodales, cumque ex ipsis tres tantum Michael, & Martinus aduersarius, & Martinus Ruiz fuerint approbati, & ad simplicia beneficia tantum, t cum a que Michael alijs ad curata beneficia approbatus appellasset à relatione examinatarum, prout appellare potuit, t fuit sepius decisum, signanter etiam in Calaguritana beneficii de Olinzi 28. Iunij 1604. coram R. P. D. meo Decano, in Calaguritana beneficii de Haro coram R. P. D. meo Lancelotto 8. Iunij 1607. & in Calaguritana beneficii de Turze coram Reuerendissimo Atrebatem. 17. Februarij 1610. sequitur t presentationem, & collationem post appellationem factas esse attentatas. l. 1. & *rat. in ff. ad m. appellat. pendens. cap. non solum, de appellat. in 6.*

ANNOTATIO.

- a Quod in hac t decis. dicitur de appellatione à relatione examinatarum, procedit in Beneficijs simplicibus patrimonialibus, cum vigore alicuius Constitutionis particularis prouidentur per concursum, prout Beneficia diocesana Calaguritana, non autem habet locum in beneficijs

Parochia

Bigamus ꝑ priuatur omni priuilegio Clericali, merisque locus excommunicatus, *Greg. qui plures cumulat de benef. par. 7. cap. 6. n. 2.* Et laic etiam Paris. de regim. lib. 4. quest. 4. n. 18. et seq. Et ꝑ idem Bigamus est incipax Pensionis, *Kota de off. 5. p. 2. n. 1. in reuer.* vbi tamen requiritur quod matrimonium fuerit consummatum, & fuit etiam dictum in Florentina Pensionis 17. Maij 1617. coram R. P. D. Vbaldo. Et licet Bigamus non gaudet priuilegio Clericali, tamen non amittit charactrem Clericalem, qui imprimetur in anima, & est indelebilis, vbi dicitur in hac decisione, & in d. d. r. c. 1. n. 13. et 14. inter impress. ponet P. eom ad Statut. Vrbis.

Oltriusque Beltramius.

Cremonen. prætensæ Confidentiz.

Veneris 1. Iulij 1611.

ARGVMENTVM.

Simonia, & Confidentia ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

- 1 Simonia probatur conuicturis, & presumptionibus.
- 2 Debet esse vehemens, & talis, quod reum de crimine conuincant.
- 3 Item debet esse plene probata, & nra. 4.
- 4 Confidentia non probatur nisi ex conuicturis vehementibus.
- 5 Inimici sui reuocantur in testificando.
- 6 Procedit etiam in materia confidentia, in qua aliis adimittuntur testes.
- 7 Inimicus non admittitur in testem, etiam in criminalibus exceptionibus.
- 8 Item neque in iis, quæ sunt difficultatis probationis.
- 9 Accusatur, ut neque Princeps possit tollere exceptionem inimicitia.
- 10 Inimicitia presumuntur durare nisi probetur reconciliatio.
- 11 Accusator secretus censetur inimicus.
- 12 Accusator non potest esse testis.
- 13 Inimicus non admittitur in testem in criminalibus, etiam post suam reconciliationem.
- 14 Testis de auditu non probat.
- 15 Et maxime in criminalibus.
- 16 Testis deponens de auditu, si non dicat auduisse ante litteram non probat.
- 17 Testis de adulterio non probat.
- 18 Quod procedit, etiam si dicat se pro firmo credere.
- 19 Testis deponens de eo, quod non est factum, sed iuræ, etiam non interrogatus tenetur reddere rationem.
- 20 Sententia ut exiatur, presumi debet, quod passum fuerit factum post reconciliationem, non ante.
- 21 Facta probatur per testem, qui deponit publici auditus.
- 22 Testis unicus deponens de firma, est vultu suspectus.
- 23 Simonia non probatur per firmam.
- 24 Facta in ciuilibus facit tantum simplicem probationem.
- 25 Facta in criminalibus nec etiam simplicem probat.
- 26 Confessio patris non probatur per vicinam testem.
- 27 Facta ad inuicem probari debet per duos testes.
- 28 Probantem non conuincuntur ad faciendam plenam probationem, ubi de crimine agitur.
- 29 Procedit etiam, ubi de crimine ciuili agitur.
- 30 Simonia non probatur, nisi probetur passio procedens.
- 31 Procedit etiam si situm post reconciliationem quod fuerit factum, quia ex vicinitate illam non presumuntur Simonia.
- 32 Simonia inducitur etiam ex re, quæ de per se est bona, si de illa facta in conuictis.

33 Simonia non inducitur super re prohibita, & iniusta non procedente iudicio, & conuictis.

34 Contrarium eadem est dispositum.

DECISIO DXVII.

Petrus Martyrem, & Theophylum absolvendos ab opposito crimine Simoniae, licet Confideatur, Domini unanimiter censuerunt. Licet enim Simonia (in cuius terminis magis versamur) ex eo, quod occulte committi solet, ꝑ probetur coniecturis, & presum-
 1 ptiombus, & per iuræ, & cap. sicut il primo, vbi Innoc. & Abb. de Simon. attamen ꝑ debent esse vehementes, &
 2 tales, quod reum de crimine conuincant, & glof. in cap. infirmatus, in glof. eorum. de Simon. Felyn. in cap. super his, n. 1. de accusat. Alex. de Neuo conf. 64. n. 1. Clar. § Simonia, in fin. & dixit Roet in pluribus decisionibus cumularis in Romana, seu Hispanen. prætensæ Simonie 7. Feb-
 3 ruarii 1596 coram Illustrissimo Cardinali Blanchetto, ꝑ quod procedit etiam in crimine confidentie, Caput. §
 4 duos 101. par. 1. & fuit dictum in Lucana prætensæ confidentie 17. Februarij 1607. coram me. Requiritur etiam quod ꝑ coniectura sint plene probata, Innoc. 4
 5 in d. sicut, conf. sed ubi signa, & ibi Felyn. in princip. Redoan. de Simon. par. 4. cap. 6. num. 1. r. c. 51. In casu autem, de quo agitur, non adiunt tales coniectura, aut saltem
 6 legitime non probantur. Nam quod in resignatione, quam fecit Petrus Martyr Theophilus, conuentum fue-
 7 rit, quod Theophilus teneretur assignare petras ter-
 8 rit 1100. spectantes ad Ecclesiam Parochialem resigna-
 9 tam loco pensionis ducatorum 100. anti reuerentia in
 10 resignatione, nullo modo probatur. Nam ꝑ primus res-
 11 titis in Summario num. 3. cum sit inimicus capitalis Petri
 12 Martyris, vi ipse faretur in quadam sua comparatio-
 13 ne coram d. Petro, omnino reuocatur in resistentia contra
 14 ipsum, & § de testib. si quis testatur, & Auth. si testis
 15 producit, C. eodem tit. & resp. minor, & cap. cum oportet, de
 16 accusat. Nec facit, quod Bulla Pij V. in §. ceterum crimi-
 17 nosi, ꝑ admittit testes quoquecumque & omnes excep-
 18 tiones reuocant, quia exceptio capitalis inimicitie non pro-
 19 pterea censetur reiecta, vt in terminis nostris probat
 20 text. in cap. hinc, & in cap. per iuræ, de Simon. Iunctis ibi
 21 non. per DD. Modern. de confident. quest. 66. m. 8. Et facit,
 22 quia siue Papa id statuerit ex eo, quia Simonia propter
 23 eius grauitatem sit de criminalibus exceptuata, sine qua sit
 24 de his, quæ occulte fiunt, & difficultat probantur,
 25 prout has duas rationes reddunt Moderni ibi n. 9. cum
 26 pluribus seq. testis inimicus ꝑ non admittitur neque in
 27 criminalibus exceptuatus, vt notatur in d. per iuræ, Aym. b
 28 conf. 9. num. 6. Rol. conf. 14. n. 3. lib. 1. Clar. in §. fin. quest. 14.
 29 versum quem querit, circa mod. Menoch. de arbit. lib. 1. quest. 18.
 30 num. 1. ꝑ Neque in his, quæ sunt difficilis probationis,
 31 Lenfensu, C. de repud. l. cum emat, §. i. Barbari, §. de re milis,
 32 cum aliis relatis per Ant. Gomez. vltim. resolut. tom. 3.
 33 c. 11. de probat. debili. n. 21. versum adde, facit etiam, quia
 34 ꝑ exceptio inimicitie causatur à iure naturali, & pro-
 35 pterea per Principem non remittitur, vt per Paris. conf.
 36 1. n. 64. lib. 4. Nec releuat, si dicitur inimicitia non proba-
 37 ri de tempore examinis, quia ꝑ presumitur durare, 10
 38 nisi probetur reconciliatio, & in ipso, vbi Bald. C. finit. c
 39 erit. Innocen. in c. cum oportet, de accusat. Paul. de Cast. in
 40 l. Lucius Titius, sub n. 6. §. de leg. 1. Aym. conf. 9. num. 6.
 41 versum obliu. Rol. d. conf. 14. num. 31. et seq. & si est verum,
 42 ꝑ quod sit accusator secretus, ex hoc solo satis
 43 probatur inimicitia, § glof. in l. ius in verb. ap. alio, §. de
 44 recept. arbit. Bart. in l. 3. §. vltim. num. 4. q. 1. de a. litem. leg.
 45 Gram. conf. 46. num. 1. et seq. vltz quod ex alio repelli-
 46 tur accusator, ꝑ quis non potest fungi officio patris, &
 47 testis in iudicio, iuxta notata in cap. finit. de verborum si-
 48 gnific. & ꝑ vbi esset secuta reconciliatio, non tamen ad-
 49 mitteretur in criminalibus, Aym. c. bi supra, post lo. de
 50 Anania,

- 9 *Procedit, quando est citatus ad totam causam, sicut si ad totam actionem tantum.*
- 10 *Testes examinati extra locum remissionis sunt nullius ex omni vi, sicut tamen quid verumtamen fuerit praestitum in loco assignato in remissione. quamvis examen fuerit postea factum in alio loco, non est.*

DECISIO DXXVIII.

- R**esolutum fuit pro nullitate examinis, potissimum autem ex defectu citationis ad videndum iurare testes, quod non solum de iure est necessaria, sed quandoque, C. de test. cap. 2. et ad id. Rota decis. 15. de test. in non. Caput. decis. 274. non. 13. par. 3. sed etiam ex forma mandati dati in remissione, quia Prouisor Burgen, qui eam decreuit, ordinauit, quod in primis, & ante omnia ambe partes cisterentur ad videndum iurare testes, quod forma tamen erat seruanda per Iudicem delegatum, & eius omisso totum processum coram eo factum vitium, cap. cum dilecti, & in non. de reform. Caput. decis. 143. non. 5. par. 3. Antonius Augustinus in epist. de praes. ad non. salut. non. 11. fuit dictum in vna Bononiensi, de Thobaleis 14. Maij 1796. coram bononem. Littera. Non obstat, quod Prouisor in decreto, in quo admittit partes ad probandum cum termino quindecim dierum, mandauerit eas citari ad videndum iurare, & propterea fulgere debeat pariem fuisse citationem in executione d. decreti, vt in Toletana Decimarum de Salzedon coram R. P. D. meo Decano, & aliis allegatis per parte Capituli, quia hoc posset sufficere pro citatione à iure requisita, & ita loquuntur decisiones adductae, non autem supplet citationem requisitam ex forma remissionis, quod praecedit, & punctualiter seruari debuit, nec potuit per quipollens adimpleti, gloss. in elem. 1. in vers. vbi, de ver. & benef. Cleric. Bart. in l. non sunt liberi, ff. de test. bon. cum concordant, adductus per Alexan. in l. 1. sub n. 8. vers. & ex pra. l. ibi, ff. de lib. & post. quod & cessante ratione, ob quam fuit forma inducitur, non propterea cessat oblatio formae, Act. in l. 1. col. 1. vers. in auctem idcirco, vbi de communi testatur, ff. de vulg. & pup. Tiraq. q. 1. in l. 1. in non. Illustrissimus Mannic. de consuet. vol. 4. c. 1. in l. 24. & dixit Rota in Veronen. Monasterij S. Zenonis 18. Martij 1771. coram fuz. record. Clem. VIII. Non obstat, quod Procurator Episcopij, qui recusauerat Iudicem, non erat vinctus coram ipso citandus, quod si recusatio fuit valida, sufficit pro nullitate examinis ex adductis per informantes; si autem erat invalida non potuit operari talem effectum, l. 4. §. vlt. in non. vbi omnes §. de re iudic. Rol. conf. 49. non. 29. lib. 4. quod Parisia enim sunt, non recusasse, & recusasse, sed miris validè, Leon putari, §. non quoniam, vbi Bart. ff. de bon. poss. causa 1. lib. 1. §. vlt. in non. & ibi Bald. ff. de off. pref. l. 1. vbi. Et in iure non quod probatur, quod Iudex recusatus post recusatorem possit procedere non citato recusante, & effectus natus duo à eon hinc procedunt. Ad ducta per Gabr. de re. cond. l. in l. 1. in non. 62. loquuntur in eo, quod exans expressè dixit, quod non debet comparere, quo casu non est vltimis citandus. Procurator autè Episcopij hoc non dixit neque explicuit quia nullibi legitur, neque implicite recusando, eum recusatio de sui natura non includit, praeteritum quia quando recusauit, non fuerat citatus ad totam causam, sed ad vnum articulum tantum, unde intrane tradita per Gabr. de consuet. c. 41 §. 10. in fin. Accedit, quod testes fuerunt examinati extra locum remissionis, & sic nulliter, cor. Scaram. §. in multis quibus vbi DD. de rescriptis 6. Rot. decis. 15. de off. deleg. in non. 4. Patitur etiam hoc examen alios defectus, de quibus per informantes. Ex quibus fuit conclusum testes fuisse nulliter examinatos.

- a Rota post relictos decis. 466. n. 1. par. 2. in reuert.
- b Rota decis. 15. in non. par. 1. dicitur. Mannic. qui alios refert de test. lib. 1. et. 4. §. 1. ad. quod tamen non procedit, quando formata certum effectum fuit inducitur, sufficit enim, quod ille effectus habeatur, Mannic. qui decisiones Rota refert. de test. d. lib. 1. et. 4. non. 49.
- c Et idem tenuit Rota in Portugallensi. Decimarum 11. Februarij 1791. coram bo. meo. Quano, & in Auriens. Parochialis 7. Aprilis. 1798. coram Cardinali Lancellotto, notandum tamen est, quod sufficit iuramentum fuisse praestitum in loco assignato in remissione, quamvis examen fuisset postea factum in alio loco, cum examen fuisset facti, & extra iudicium expediri posse, ita fuit dictum in Meliten. Prioratus 7. Maij 1788. coram R. D. D. Manzamedo.

Olivierus Beltramius.

Nouarien. Decimarum.

Feneris 15. Aprilis 1611.

ARGUMENTVM.

Agitur de quarta decimale debita Episcopo.

SUMMARIVM.

1. Episcopus habet intentionem fundatam super quarta decimale, quod plura de hoc quart. non. 4.
2. Procedit contra Parochos percipientes decimas, non autem contra laicos.
3. Decima per laicos fuit soluenda Rectoribus Parochiarum, non Episcopo.

DECISIO DXXIX.

Debitum, an Episcopo Nouarien. debeatur integra quarta decimarum ab hominibus Belinzaghi, & causa his proposita fuit, vltima vice resolutio capta contra Episcopum, quia tunc licet de iure communi habeat intentionem fundatam super dicta quarta, & c. conueniente, de off. card. cap. de quarta, de prescript. cap. cum alim, de cens. Recuss. de decim. quod. 7. non. 11. cum multis relictis in Causis, cum nullus iurisdictionis 27. Ianij 1576. coram Laurentano, atamen hoc intelligitur contra Ecclesias percipientes decimas, vt ab eis quartam exactionem exigere possit, Abbatij. in d. cap. conueniente, n. 5. versum gloss. sed videtur, & q. d. non. 11. circa fin. Panor. non. 2. circa fin. vers. duodecimo habet quartam, & probatur ex d. cap. conueniente, in quo Panor. ex postquam mentionem fecit de quarta decimarum, & aliis iuribus Episcopo ab Ecclesiis debitis, subiungit hae verba (in auctem huius iuribus in praesentis Ecclesiam continentur exiles non amplius ab eis exigant) ex quibus verbis clare ostenditur quartam ab Episcopo esse exigendam ab Ecclesiis, & non à personis laicis, quod qui de iure illas solvere debent Rectoribus Parochiarum, cap. ad id. d. non. 1. de cler. non resid. Pat. decis. 171. lib. 1. Pat. conf. 71. non. 1. lib. 4. Neque etiam potest Episcopus dictam quartam praetendere ab hominibus Belinzaghi vigore consuetudinis, aut praescriptionis, quia neque hanc, neque illam probat, nam exactio per ipsum, & eius antecessores facta non fuit de quarta, neque vniuersim, sed fuit simpliciter de decimis ad mensam Episcopalem spectantibus, & fuit locata modico pretio. Nec probatur, quod quantitas fuerit ab eo exacta, testes enim de hoc nihil deponunt, & locationes non sunt vniuersim, & vt dictum est, simpliciter de decimis, & non de integra quarta, neque de aliqua quota. Non probatur etiam talis consuetudo in locis vicinioribus oppido Belinzaghi.

& quia

et quatenus probaretur, non esset inferendum illam etiam vigere in loco Belinzaghi, in quo probatur decimas semper solutas in pecunia nulla vnumque expressa quota, nullaque declaratione facta, de quibus fructibus soluerentur, & Rectores Parochiarum exigunt tantum decimas ex grano.

ANNO TATIO.

a Episcopus † super dicta quarta habet fundam intentionem de iure communi, ut patet hic allegat. dicit Rota decis. 31. n. 5. per. 1. dicit. & decis. 402. n. 1. per. 2. in reat. & fuit dictum in Pacen. decimarum 12. Februarii 1608. eorum Cardinali Sacerdoti, & Rota penes Seraph. decis. 1449. n. 404. reprobat opinionem illorum, qui tenebant istam quartam non de iure communi, sed de consuetudine ad Episcopum pertinere. Imò Episcopus dicitur habere quædam ius cum Parocho, ratione d. quartæ, ut tradunt DD. omnes in cap. quoniam de decim. & dicit Rota in Conchen. Decimarum dell'infanzado 18. Decembris 1617. eorum R. P. D. Andrea, bene verum est, quod non potest exigere immediatè istam quartam à laicis, sed illam exigere debet à Parocho, ut firmatur in hac decisione, & idem tenuit Rota penes Seraph. d. decis. 1449. n. 1. & 6.

b De quo vide supra sub littera A.

Oliverius Rostrianius.

Romana deolutionis domus, seu Palatij.

Veneris 15. Maij 1611.

ARGVMENTVM.

Donari an, & quando possit res emphyteotica sine consensu domini directi: Et ex quibus euitetur caducitas.

S Y M M A R I U M.

- 1 Emphyteuta potest ius suum donare non requisito consensu domini directi.
- 2 Est tamen necesse, quid antequam donatarius accipiat possessionem, requiratur, & obtineatur consensus domini directi.
- 3 Laudemium est solvendum per donatarium, de quo vide sub num. 11.
- 4 Consensus habetur pro praestito, si sine causa quis illam prestare recusavit.
- 5 Caducum est annuum, presumitur possessio capta tempore iuris.
- 6 Constitutum non transiit possessionem ad effectum caducitatis.
- 7 Caducitas et interratur, est necessarium speciale mandatum.
- 8 Pactum non alienandi intelligitur secundum naturam contractus.
- 9 Canon, seu responsio est verbum aliquotum.
- 10 Conductus et emter, sufficit, quod fuerit facta expressio de Canone.
- 11 Emphyteus non potest alienari in Ecclesia, cum Ecclesia dicatur manus mortue, de quo latius sub num. 14. ubi tres limitationes ad hanc conclusionem adducuntur.
- 12 Non procedit, quando ex indubio particulari aliqua Ecclesia sufficit facta capax bonorum feudalium, & emphyteoticorum.

DECISIO DXX.

Resolutum fuit omnibus Dominis idem sententibus centum Illustissimis Vicarij esse iustam in prima parte, in qua declarat non esse locum deolutioni domus, seu Palatij, quia Cathalanus † potuit ius

suum donare Priori, & Fratribus Sancti Marcelli directis dominis non requisito consensu, gloss. in l. fin. in ver. an vendere, ubi latè laf. num. 70. & segg. quidicet communem, C. de iur. emphyt. lo. And. in cap. parus sub n. 7. vers. in gloss. 3. & Ant. de Butz. n. 54. de locat. Arret. cons. 41. n. 1. latè Clar. in §. emphyteusis, quest. 15. & Corbul. de caus. prout, ab alio, l. m. 13. * Et licet donatarius antequam accipiat possessionem, † debeat sequere, & † obtinere consensum domini directi, alius esset locus deolutioni, Bald. in d. l. fin. n. 6. Salvo. n. 5. in fin. laf. num. 63. Imol. in d. cap. parus, num. 5. vers. sed aduente, Clar. d. quest. 15. vers. an tunc tamen ubi, quare, quid prius quam transiit possessionem, † prout etiam sub eadem pona † caducitatis tenetur solvere laudemium, Guidop. 3. quest. 4. n. 1. in fin. vers. & an solvere, Clar. d. quest. 15. vers. preterea, & quibus. Attamen Archiepiscopatus Churatis domatuz non potest imputari defectus consensu, & solutionis laudemij, cum † et interpellaret fratres pro consensu prestando, & pro recipiendo laudemio, quod fuit in Sacro Monte Pietatis depositum, quo facto Index mandauit consensum haberi pro praestito suppleddi in hoc factum ipsorum, prout supplere potuit, Alexan. cons. 17. num. 6. sub 1. & paria sunt, quod consensum praestiterint, & quod praestare tenebantur, licet secus fuerint, latè Menoch. de arbit. cas. 18. n. 1. & 12. Surd. cons. 182. n. 76. & seg. Bertazz. cons. 5. num. 15. lib. 1. Nec docetur, quod ante dictum consensum requisitum, & depositum laudemium fuesit à Charitate capta possessio, prout debet docere, † quia alijs praesumitur tempore licito, & circa incursum aducitatis, l. non solum, §. sed an probari, & ibi Batt. ff. de nou. oper. num. Bald. in l. m. n. 4. C. de probat. Rom. cons. 119. post n. s. vers. tertio quia. Et quod dicitur de consensu obtinendo ante traditionem possessionis, † intelligi debet de actuali traditione, & reali translatione, non autem de ea, quæ fit per constitutum, iuxta magis acceptam opinionem, † de qua latè Nicol. Balh. inter cons. fund. dicit. c. cons. 15. per tot. & præcipue, à num. 9. usque ad 14. Bursat. cons. 6. n. 1. Rip. cons. 81. num. 11. lib. 1. Rhodon. de reb. Eccles. non alien. sit. de caducit. ab rei alien. §. quod in emphyteuta, quam opinionem æquioriter dicit Clar. in §. emphyteusis, quest. 13. vers. sed quod si non intervenierint, in fin. & dicit Guidop. quest. 101. sub n. 2. quod secundum eam iudicat Curia Parliamenti. Et ubi contraria opinio esset attendenda, et non obstat Archiepiscopatus Churatis, quia non probatur illos, qui per constitutum acceperant possessionem, habuisse ad hoc mandatum, † quod † speciale requirebatur propter penam caducitatis, Oltend. cons. 199. n. 11. Rom. cons. 60. n. 1. Lap. allegat. 127. n. 5. Fulgof. cons. 119. n. 2. Imol. cons. 83. in fin. Alex. cons. 73. num. 8. lib. 6. Non obstat pactum non alienandi, quia † debet intelligi secundum naturam contractus, super quo interponitur, Rub. Alex. cons. 120. n. 7. in fin. Illustris. Manic. de iur. & ambig. comment. lib. 2. tit. 2. n. 23. Et propterea non debet intelligi de donatione permilla emphyteuta, praestetur, quia effectus emphyteusis fuit facta ad habendum, vendendum, donandum, & disponendum, prout de huiusmodi rebus emphyteoticis, fieri solet, & ita pacta conciliantur, ac euidentur contrarias, & correctio. Non est verum, quod Palatium fuerit donatum vi liberum, quia fuit donatum cum reservatione Canonis, seu responsionis ad fauorem aduersariorum. Neque obstat, † quod verba ista sint æquiuoca, & promissa, ut per Abb. in cap. constitutum, n. 5. de cons. quia sufficere debet † ad euitandam caducitatem, quod expressio sit de Canone, praestetur quia obsequantia subsecuta ex interpellatione, consensu oblatione, & deposito bene demonstratur, quod intellexerunt de vero Canone, & de dicto dominio. Non obstat, quod donatio † sit facta manus mortue, prout est Ecclesia, † gloss. in d. cap. prius, in ver. probentur, ubi Imol. n. 5. d. de locat.

Capitula 21. Maii 1591. eorum R. P. D. meo Decano, in vna Añhem. emphyteusis 13. Novembris 1598. eorum Gysio, & in Romana domus 4. Maii 1609. eorum R. P. D. meo Socrato. Et decisio Caputa 23. par. 2. non legitur in his testimoniis, sed quando concessio est facta ad tertiam generationem sine verbo (*ipsum*). Et hæc iuris conclusio non impugnat informationes pro Archiconfraternitate Confolonis, sed potius cum euitare conuenit pluribus modis. Primum, t ex verbis abusi Notarij, quoniam dicunt non agnouisse defunctum, quam constituunt Doctores, quando quis recipit emphyteusim ad tertiam generationem simpliciter, & quando ad tertiam ipsius generationem, cum promissione, & indifferenter addit, & non addit illam abiectionem (*ipsum*) quod deprehenditur ex narratur instrumenti, de quo agitur, testis enim præcedentes petitiones, & concessiones ad secundam generationem Antonij, & viuitur de eorum (*ipsum*) quoniam in concessionibus, & petitionibus istis non recipitur, & in eis Antonius computatur pro prima generatione. Verba autem sunt intelligenda secundum sensum loquentis, qui ex eius vultu, & consuetudine colligitur. Sed fuit responsum ex eo, quod Notarius abigendo nuntius proprio locutus sit in hac materia, non inde loqui, quod in casu, de quo agitur, verba non sint in proprio sensu accipienda, t cum in dubio à propria verborum significatione non sit recedendum, nisi constet manifestè de contrario sensu, *l. si p. qui natus, ff. de extr. ad. l. 4. non aliter, ff. de leg. 3.* Preterea, quia t abusus Notarij consistit in verbis narratis, à quibus inferri non potest ad dispositum, quæ magis delibet ad, accurateque profertur, & t narratur potuit procedere ab errore, quia Notarius crediderit verba concessionum ita esse concepta, & iudicare debemus cum lapsum positæ errore facti, quam iuris, cum t error facti, prout excusabilior, na etiam si probabilior errore iuris, *h. m. conf. 151. sub v. o. conf. qui in p. iud.* & ex relatione t quam fecit Notarius ad dictas inuestiuras clarè deprehendatur error, ut per Dec. *conf. 63. num. 6.* Accedit, quod petitiõ Antonij & decretum Congregationis in quorura vna emanauit concessum, expressè dicunt ad tertiam ipsius generationem, unde t illa verba non sunt iudicanda vti verba Notarij, sed vti verba partium, & sunt iudicanda secundum eorum sensum, & intentionem, quæ præsumuntur iuxta consuetudinem, & propriam verborum significationem. Et ad illud, quod dicitur de protogatione Classis facta 8. Novembris 1491. ultra supradicta, bonè respondetur in decisione, quod verba illa ad secundum ipsius generationem fuerint limitata, & restricta ex verbis sequentibus, quæ limitatio cum non legatur in concessione ista, non potest ab illa ad istam fieri illatio, imò potius retorquetur inductio, ex *reg. d. r. v. q. in inter. C. de cadu. toll.* Ad illud, quod secundo loco obicitur informationes pro Archiconfraternitate Confolonis de petitionibus Antonij de nouo exhibitis, in quibus molitur vrgere t responditur cunctationem non fuisse factam illarum vigore, quod ex diffinitate, quæ intercedit inter ipsas, & concessionem, patet, sed vigore vltimæ inferre, & regularitate in instrumentis, ad quam expressè se refert ipsa concessio. Vltra quod libet et aliter, vt ex aduerso dicitur, t ex petitione declaratur concessio, hoc verum in verbis dubijs, non autem in claris, quia verba clara excludunt omnem interpretationem, in *l. iura, cum illis, c. in ap. vbi, ff. de leg. 3. l. Analla, C. de fidei. l. quod in iuramento, vbi Bartol. de iuris. testimen.* Verba autem sunt clara non solum ex eorum propria significatione, sed etiam ex relatione expressa ad protogationem facta latius, quæ sunt facta Antonio ad tertiam ipsius generationem, & propne potes comprehendit. Cetera etiam ex hoc, quod dicitur concessionem fuisse factam sub conuentione alium inuolutum

nam, quia partes se restituerunt ad modum, & formam, sub quibus fuit concessa illa salz dicitur, & ad eam insula fuit facta concessio, de qua agitur. Nec facit, quod ex aduerso replicatur, fuisse expressè conuentum in concessione salz dicitur, quod in ea comprehendatur proneposita quia si hoc est verum magis iustificat intentionem Antonij Francisci; hoc enim debet haberi etiam pro expresso in concessione, de qua agitur ex vi, & natura relationis, quæ t efficit, vt omnia, quæ continentur in relato, dicantur expressa in referente, *l. v. o. conf. 14. o. n. 36. lib. 2.* cum relato t sit in referente cum omnibus suis qualitatibus, *l. esse toto, ff. de hered. insti. l. Bart. m. l. 1. vbi not. circa fin. ff. final. conf. Dec. conf. 47. m. r. Ruyn. conf. 127. num. 4. in fin. & seq. lib. 1. Aym. conf. 45. num. 4.* Non obstat, quæ tertio loco allegantur de defectu potestatis concedendi, quia quatenus illam meruerant à Sacerdoti societatis prohibente fieri concessionem ad tertiam generationem Statutum, vt benè annuaduerunt in decisione non simpliciter, & absolute prohibet, sed se limitat in illis verbis (*sine a iure ad eorum, & expressa valent à dante la tempore*) quod in hac concessione interuenit, quatenus etiam defectum potestatis metiuntur à facultate custodiam, qui instrumentum fecerunt, de facultate ipsorum sufficiens non est dubitandum, quia vltra quod negotium fuerat illis remissum à Congregatione cum facultate facienda, & componendi, postquam Congregationis fuit expostum Antonium potestis vique ad tertiam ipsius generationem concedi, Congregatio deliberant, & statuit, quod concederetur modo, & forma, quibus petium fuit. Non licet autem menti defectum potestatis à dispositione iuris communis, eo quia t emphyteusis Ecclesiastica non possit concedi nisi tribus personis, *l. emphyteusis, in Authen. de alienen.* quia dicta dispositio fuit extensa ad omnes descendentes, Alex. Ruyn. & Couar. in *decis. adducti* cum multis citatis ab Illustissimo Mantico, qui etiam de communi testatur, *de tunc, & vbi, c. c. m. lib. 12. m. 25. m. 15.* Concessionem t Fabij, & Notarij, quod si comprehendatur in concessione non excludunt nepotes Alex. *conf. 63. m. 7. vbi not. facti, lib. 2.* Nec possum t promittere nepotes, & pronepositos in istis, quæ veniunt ex pacto, & providentia, Alex. *conf. 106. m. 8. lib. 4.* maxime cum t appareat de errore, quo casu neque etiam committitur præiudicat, *l. non sit, ff. de conf. Anchar. conf. 39. num. 3. Dec. conf. 408. m. 5. Rol. conf. 69. m. 48. lib. 3.* Memoriæ *conf. 147. m. 3.* siue t enauerit in facto circa conceptionem verborum, siue in iure circa eorum significationem, Paul. de Castro in *dd. non fuerit, Dec. & Rolan. vbi supra.* Decian. *conf. 55. m. 24. lib. 2.* Apparet t autem de errore, ex quo constat de veritate in consensum, Anchar. *vbi supra.* Alex. *conf. 102. sub num. 9. vbi not. idem, lib. 2. Act. conf. 14. num. 3. ante med. Rol. d. conf. 69. num. 48. in fin. & num. 57.* Et potuit Fabius, qui non fuit acquiescit, facile errare. Idem dicendum de concessione Notarij partis Antonij Francisci, & de eius credulitate de qua deponunt testes. Ad illud, quod citatur in protogatione, & quod propterea t habemus interpretari verba vltra protogationis secundum terminos priorum concessionum, ex quarum lectura dicitur apparere personam acquirentis semper fuisse habitam pro prima generatione, placeant Dominis responsiones datæ ad decisione, quod non sumus in vera protogatione, t quæ loci censeri vna, & eadem cum inuestitura protogata, sed potius t in noua concessione, & inuestitura propter noua pacta, & nouas qualitates additas, quæ non erant in prioribus inuestituris, Bald. Aog. Alex. & alij cumulat in *decisione.* Item quod non est verum absolute, quod in omnibus prioribus concessionibus Antonij fuerat habitus pro prima generatione, quia in concessione facta de domo, seu salz dicitur, quæ facta fuit ad tertiam generationem ipsius

ipſius Antonij, ad quam partes habuerunt particulariter reſponſum, prima generatio inſcribitur à filiis, & tertia in pronepotibus deſinebat. Aliis, quæ non ſunt ſubſcripta in decisione, bene reſpondent informantes pro Antonio Francſco.

ANNOTATIO.

- 10 a Hanc opinionem ꝛ Roꝝ quoddamſcilicet, pronepotes includantur in conceſſione emphyteuſis facta ad tertium ipſius generationem poſt enumeratos 12. DD. pro hac opinione loꝛi ſequitur Menoc. conf. 106. & pꝛæter decisiones hic allegatas laꝛe etiam ſecunda ſuit Roꝛa in deſ. 30. m. 1. par. 1. in reſ. & in Romana Domorum 17. Maij 1518. coram R. P. D. Vbaldo, ubi dicitur hoc procedere non obſtante, quod in inueſtituris ænequis non addeſſet dictio ipſius, qui etiam opinionem laꝛi ſequi fuerunt R. R. PP. DD. Manzedus, & Caulerius in eodem voto deciſio prolaꝛo in cauſa Senogallienſi. Caſtroſum inter Sereniffimum Vrbini Ducem, & D. Marchionem de Ruere, & ab hac opinione vii magis vera, & magis eſtimate, & à Roꝛa toties approbata non eſt in iudicando recedend.
- 21 b Diſpoſitio eſt i magis ſtudenti quàm narratio, Roꝛa deſ. 34. m. 12. par. 2. diſcre. deſ. 63. m. 19. par. 1. in reſ.

Olivarius Telraminus.

bon. mem. Litta, quia fuit reſponſum ꝛ hoc non procedere, quando datur ſumus de errore confeſſionis, Put. deſ. 6. de delat. Sumus autem erroris videtur reſultare ex oblatione prædicta, ex fide Capituli Eccleſiæ Cathedralis Pennenſis, & ſumpto ſupplicationis. Ad illud, quod Gyſius non ſit audiendus propter iuramentum præſtitum in obligatione de ſoluendo, dicitur eum obſigniffe abſolutionem ad effectum agendi, ſed neque ꝛ ea indiget, neque inſeſit in perſurium, cum non controueniat iuramento quia interim ſoluſit, & ſoluſit, quoaduſque erit penſio declarata nulla, vel reducibilis. De timore ſubordinationis nullus datur ſumus, nihilominus Domini voluerunt, quod nominem teſtes in Curia.

ANNOTATIO.

- a Propter ſuſpicionem calumniz Roꝛa nõ ſolet denegare reſuſſionem, de quo dixi ſupra ad deſ. 81.

Olivarius Telraminus.

Montis Falſici Fideicommiſſi.

Mercurij 25. Maij 1611.

ARGVMENTVM.

Alimenta. & ſumptus litis quando ſint ſubminiſtranda.

SYMMARIUM.

- 1 Alimenta ſunt ſubminiſtranda nepoti ægredi ad hereditatem aui.
- 2 Proceſſit, quando cum paupertate concurrat præſumptio boni iuris.
- 3 Iſta præſumptio debet eſſe non levis.
- 4 Deciſiones Roꝛæ eſtendant bonum ius.
- 5 Pretium præſumptum iuſtum.
- 6 Tanto magis, quando ſit ſummatum per aſſumatores pro utraque parte elici.
- 7 Reſ inter alios alia ſunt aliquam præſumptionem.

DECISIO DXXIV.

Bilentij, qui litem introduxerit ſuper recuperatione honoris aui ſilei, omiſſo ſubſcriptoꝛi contra tertios eorum poſſeſſores, prætendebant ſibi alimenta, & ſumptus præſtari ad aduſtariis. Vnde dato ſuper hoc dubio fuit reſolutum non eſſe locum præſtationi, licet penum nepoti petere bona, & hereditatem videantur debita, ſi iuſtitia. & de inſ. uſu. di. ſecundo. ſi. de inſ. uſu. 1. reſoluto. Cour. præſ. queſt. 1. cap. 6. cum multis alijs allegatis, ad tamen ꝛ procedit, quando cum paupertate concurrat præſumptio boni iuris in bonis, ſuper quibus lis pender. Cour. ibi ſupra. laꝛe Decian. alios cumulant. conf. 66. ſub n. 1. lib. 1. ꝛ quidem præſumptio non levis, Gab. conf. 15. poſt n. 2. lib. 1. Menoch. conf. 49. 1. ſub num. 3. verſ. etiam neceſſe. Et quoniam de paupertate facti ſunt probatum, & pro ꝛ bono iure videantur deciſiones Roꝛales, per quas fuit reſolutum conſtare de fideicommiſſo, & probati identitatem bonorum fideicommiſſi, attamen D. Gregorium Bonoc. præſignum teneantur detractiones, quas de fideicommiſſo detrahendas eſſe fuit reſolutorum, & quæ pretium totum detrahendas Firentini abſorbent. Nec obſtat, quod etiam, ubi agitur de detractionibus, ſunt miniſtrata expenſe, Ay. manſ. 164. num. 1. quia Ay. m. bi expenſe requirit præſumptionem boni iuris in actore, & in caſu ſuo detractiones non erant liquide, prout ſunt allegatæ per D. Gregorium. Non obſtat, quod Bilentij prætendunt tenui non fuiſſe iuſto pretio venditam, ꝛ quia in hoc præſumptio eſt contraria pro iuſtis pretij conueni. Bal. in l. per diſcre. in 4. q. m. 1. in fin. C. mand. Ro. conf. 64. m. 18. lib. 4. Illuſtriſſi. Manſi. de ſac. & amb. ſentent. lib. 4. tit. 19. m. 21.

P P

& tantò

Pennen. Penſionis.

Veneris 4. Nouembriſ 1611.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria an, & quando ſit concedenda.

SYMMARIUM.

- 1 Remiſſoria eſt concedenda, quando ſumus in prophanis, & articuli ſunt releuantes.
- 2 Remiſſoria non denegatur propter calumniam, maxime quando eſt præſumpta.
- 3 Remiſſoria non eſt deneganda, quando reſtaſentatur præiudicium irreparabile.
- 4 Remiſſoria non eſt concedenda aduſus propriam confeſſionem.
- 5 Non procedit, quando daretur formis de errore.
- 6 Iuramento non dicitur teneantur reſtaſentari, qui promiſſi ſolueret penſionem, etiam ſi agat ad illam nullitatem, dummodo interim ſoluat.

DECISIO DXXIII.

- Fuit ſine difficultate reſolutum Abbati Gyſio dandum eſſe remiſſoriam, ꝛ quia ſumus in prophanis, & articuli ſunt releuantes, & ſi non daretur, in vanum obſtaſſet committi cauſam nullitatis, ſen reductionis penſionis, cum non poſſet ſuas probationes facere. Non obſtat prætenſa calumnia, quia propter calumniam, ꝛ præteritum quando eſt præſumpta, non ſolet ꝛ quibz probando reſpelli. & Arg. deſ. 629. & fuit ſapius reſolutum, & maxime quando reſtaſentatur præiudicium irreparabile, ꝛ ut in hoc caſu, in quo ſoluens penſionem (ſi vera ſunt articula) caret omnibus fruſtribus, quia penſio omnes abſorbet, Roꝛa in vna Papienſi. Matrimonij 17. Februarij 1595. coram Illuſtriſſimo Cardinali Mantica. Et cellare videtur præſumptio calumniæ ex oblatione, quam facit Gyſius Abbati Vriſio, quod auctoritate propria præcipit omnes fruſtus loco penſionis durante lite, quo tempore eſt etiam paratus penſionem ſolvere, ſi oblationem non acceptet. Non obſtat confeſſio Gyſij, quod Abbazia valeat duc. 406. quando conſentit penſioni, & propterea ꝛ videtur de negatula remiſſoria eſſe manifeſta calumnia contra propriam confeſſionem, ut fuit deciſum in vna Toletana Penſionis 29. Maij 1598. coram Deciſiones Papales.

de locat. Bald. in *Auben. quas alienari*, n. 12. in fin. vers. *tenus modo*, C. de *factis*. *Ecclie*, & propterea ex tali donatione sic incurra caducitas, Bald. ibi, Royn. *conf. 43*, sub n. 10. vers. *stans in eadem*, lib. 1. Clar. in *5. emphyteusis*, *quasi*, 15. vers. *arbitratur tamen*, quia tunc omnia ecclie sunt propter iudicium Leonis X. per quod concessum fuit Archiepis confraternitati Charitatis, ut quaecumque bona etiam feudalia, & emphyteutica, etiam Ecclesiastica possint illi tam inter vivos, quam mortis causa dari, concedi, & relinqui liberè, ita tamen ut teneatur ad eandem onera, ad quæ tenebatur donator. Ex quibus vltimis verbis apparet Charitatem non solum posse acquirere, sed etiam retinere huiusmodi bona, unde sequitur malè fuisse iudicatum per Iudicem in vltima parte sententiae, dum declarat confraternitatem teneat vendere domum infra annum alteri priuato, & solvere laudemium, & ad vendendum, ac solvendum respectu condemnat. Ex quibus fuit resolutum pro iustitia sententiae illustrissimi Vicarii in prima parte, & pro iniustitia in vltima.

ANNOTATIO.

- a Idem tenet Surd. *dec. 51*, v. 1. & 2. Fachin. *concurr. iuris*, lib. 3, cap. 37. qui dicitur hunc articulum, & ideo non est habenda ratio de nonnullis contrariarum sententiis, quos commemorat Corbul. & Clar. *alleg. decis.*
- b Et tunc valde controversa quæstio, an laudemium debetur ex contractu donationis, & plurimum pro vtraque parte enumerat Burg. in *testi. de iudic. par. 1*, in *testi. 30*, & sub n. 4. sequitur opinionem ad satisfactionem approbatam etiam in hac decisione, quæ etiam apparet magis communis ex numeratis pro illam, & vltima cum latè articulum disputat Vinc. de Franch. *decis. 101*
- c De quod dixi supra ad *decis. 38*.
- d Ecclia tunc reputatur inter personas prohibitas, in quas non potest alienari emphyteusis, quia Ecclia nunquam moritur, & dicitur manus mortue, cap. 2. de *alien. feud.* & ibi Afflict. in *prin. num. 4*, & 5. cum seq. Ro. *decis. 603*, per totam par. 1. in *recit.* ubi fuit decisum, quod Ecclia, & quævis alia manus mortua potest cogi vendere emphyteusim, quæ ad illam deuenit, ut latè fuit dictum in Ferrar. bonorum 3. Decembri 1611. coram R. P. D. Cocchino Decano, ubi optimè fuit ponderatum id esse fundamentum in quadam equitate, quia scilicet non potuit Ecclia cultrix, & sanctæ Iustitiæ, quod aliquid fiat in aliam, ex quo ille nimis remaneat grauat, prout remaneret Dominus directus grauat, si emphyteusis transferretur in Ecclesiam, quæ non alienat, & nunquam moritur, & ideo non est spes nec deuolutionis nec laudemij, & in d. *decis.* Ferrar. benè consideratur id esse inductum non ex vi arbitrii, sed ex vi directus rationis, cum approbatione Romanorum Pontificum, quod Ecclia ad hunc effectum dicatur persona potens, & prohibita, fuit etiam dictum in alia Ferrar. bonorum de Schianchi st. April. 1617. coram R. P. D. Pamphilio, & in alia Ferrar. bonorum 3. Iunii 1619. coram R. P. D. Remboldo, in quibus *decis.* fuit dictum Ecclesiam non esse capacem, etiam si ante Bonifaciam, in quibus etiam terminis latè confutatur Rimin. *conf. 413*, v. 2. & seq. & plene etiam infra coram Sanctissimo *dec. 51*, vbi agitur, quænam sint personæ potentes, & prohibite in hac materia emphyteusis. Amplius præallegata concl. ut procedat etiam si alia Ecclia esset Domini directæ æque potens, ut fuit dictum coram Sanctissimo infra *decis. 119*, limit. non procedere, quando emphyteusis est iudicialis ad quoscumque heredes extraneos, quia tunc Ecclia est capax illius, Ro. *decis. 161*, v. 2. & *dec. 180*, n. 3. iunctis antedictis, par. 1. in *recit.* quæ secuta fuit Ro. in Romana cessione bonorum 17. Maij 1615. coram R. P. D. Burato, Grazian. *disquisit. iur. civil. ap. 61*, v. 61. & seq. nec huc limitationi obstant decisiones Ferrar. supra allegatæ, dum in terminis Bonifacianæ, quæ facit emphyteusim transitoriam ad quoscumque, resoluitur Ecclesiam non esse capacem, quia id est speciale in Bonifaciana ex eo, quia in ea expressè reperitur eorum, quod non possit fieri alienatio in personas aliæ de iure prohibitas, ut in specie

fuit consideratum in illa Ferrar. coram R. P. D. Remboldo. Limitatur secundò, quid non procedat quando Ecclia non vult retinere, sed parata est vendere personæ priuata, quia ad illam effectum respectu pretij est capax, iuxta doct. Specul. in *ali. de locat. 5. num. aliqui*, *quæst. 117*, quam secuta fuit Ro. *d. decis. 161*, sub n. 7. par. 1. in *recit.* licet aliud sit decidendum in terminis Bonifacianæ propter verba prægnantissima illius Constitutionis prohibentis alienationem in personas prohibitas, ut fuit dictum in præallegata Ferrar. coram R. P. D. Remboldo. Tertiò, non est prohibita Ecclia retinere Domino directo volente, Menoch. *conf. 16*, n. 43. Surd. *conf. 321*, v. 10. vers. *quærit respondens*, & fuit dictum in d. Romana Cessione coram R. P. D. Burato, ubi fuit ponderatum, quod in eo casu non constabat de diffensu domini directi, quod emphyteusis non remaneret penes Ecclesiam.

Quintus Beltramius.

Vrbucutana Dotis

Veneris 17. Iunii 1611.

ARGUMENTVM.

Solutio in quam causam censetur facta, pluribus coniecturis deducitur.

SYMMARIVM.

- 1 Creditor non est variabilis, quod dicitur negat exigi.
- 2 Testi depensum de facto proprio magis probat.
- 3 Facti plusquam semiplenam probant.
- 4 Iunctis admissis plene probat in quacumque materia.
- 5 Solutio in quam causam cedat, probatur ex ceteris, & indicia.
- 6 Occultari, seu reclusi exhibere scripturas, presumitur quod illa contra se ficiant.
- 7 Solutio causa valde deuenit ex congruentia, & conuenientia summa sita.
- 8 Solutio in dubio presumitur ceteris in causam diuinem, & latè num. 12. ubi declaratur, quæ causa dicitur diuini, & maior.
- 9 Item in causam antiquiorum, & etiam num. 13. ubi declaratur, quodam diuini debitorum antiquiorum.
- 10 Solutio etiam in causam debiti habentis hypothecam, & instrumentum, & pro quo debetur usura.
- 11 Liber priuatus serui pro admissio, quando est scriptura à persona bene informata, & proba.

DECISIO DXXI.

Domini concorditer persistuerunt in *decis.*, quia de solutione scutorum 1800. constat ex confessione Cornutus Ludouici, & perfirmatur ex causis dotis ex pluribus iudiciis in decisione relatis, quibus accedat venditio Castri Aluiani D. Monaldi de consensu dicti Comitissæ facta ad effectum satisfaciendi creditoribus de eius pretio, ex quoque Comes consecutus fuit scuta 400. & lōge distat à verisimili, quod si fuisset creditor dotis, neglexisset eam petere, & consequi in dicto pretio. Additur etiam depositio D. Tullij Ciceri expressè attestantis solutionem fuisse factam in causam dotis, qui tunc cum depositus de facto proprio, magis probat, Aym. *conf. 178*, num. 7. circa med. post Innoc. & alios allegatos, & tunc facit plusquam semiplenam probationem, Cæd. de Grassi. *decis. 1*, n. 11. de *emp.* fuit dictum in Vrbucutana bonorum 4. Iunii 1596. coram bo. me. Card. Seraphino, & in Romana Censuræ de Angull. 4. Iunii 1609. coram D. meo Marquemonte. Et tunc iunctis tot admissis probatur plene in quacumque materia, Capuacque. *decis. 171*, par. 3. Cæd. de Grassi. *decis. 3*, num. 6.

Romana Domorum.

Luna 14. Martij 1611.

A R G V M E N T U M.

Concessio emphyteutis facta alicui ad tertiam ipsius generationis comprehendit pronepotes, & plura alia de hac materia.

S V M M A R I U M.

- 1 Emphyteus concessa aliud ad tertiam ipsius generationis comprehendit etiam pronepotes. & num. 10.
- 2 Precedit non obstante, quod pretenditur Notarium de instrumentis concessum regatum promissum, & indifferenter, & in consensu ipsius fuisse dictum (ipsius.)
- 3 Verba in dubio sunt intelligenda iuxta propriam eorum significationem.
- 4 Dissoluta verba consensuum magis deliberati prelati, quam narrati.
- 5 Dissoluta est magis attendenda, quam narrata, & num. 21.
- 6 Error facit et excusabilis, & probatur error iuris.
- 7 Error probatur ex relatione, quando relatum aliter loquitur quam referent.
- 8 Notarii verba consensuum verba partium.
- 9 Finitio non destruit concessiones, quando verba concessionis sunt clara.
- 10 Relatum operatur, ut omnia, quae continentur in relato dicantur expressim in referente.
- 11 Relatum consensuum in referente cum eorumque suis qualitatibus.
- 12 Emphyteus Ecclesiastica licet aliis non possit concedi, nisi in tribus personis, tamen ad suos postea extenditur ad omnes descendentes.
- 13 Inclusio filiorum in iustitiam non excludit nepotes.
- 14 Consensus parvi non praesumitur satis, & neque in his, quae veniunt ex patre, & promissionem.
- 15 Consensus non praesumitur consensum, quando apparet de errore.
- 16 Precedit sine error consilium in iure, sine in facto.
- 17 Consensus ex ipso daturur erroris, si consistit de veritate in contrarium.
- 18 Prærogativa dissoluta intelligi debet iuxta terminum primae concessionis.
- 19 Prærogativa consensuum una, & ad eam cum prima dissoluta.
- 20 Prærogativa non consensuum, sed nova concessio, quando adfuit nova patris, & novae qualitates, quae non sunt in dissoluta.

I D E C I S I O D X X I I.

Placuit Domini decisis bo. me. Card. Seraphini in hac causa facta sub die 14. Maij 1600. & rationes in ea deducitur. Propterea causa iterum super ipsam proposita unanimi voto perlicuit in tunc resoluta. Cum enim concessio facta fuerit Antonio ad tertiam ipsius generationem, & generatio incipiebat à filiis ipsius Antonio, & terminabatur in eius pronepotes, & iuxta sententiam Bald. in *Adulter. quas rationes*, num. 4. a C de *Sac. Sent. Errores*, quam venientes, & receptorem dicunt Alex. consil. 125. nov. 5. lib. 3. Rayn. consil. 166. nov. 6. lib. 1. Clar. in 5. *Emphyteus*, quæst. 34. Illustrissimus Mantica, de *sa. et ambig. consent.* lib. 22. in. 25. num. 16. & secuta est Rota in vna Villa Caputolæ

num. 6. de probas. fuit dictum in Setrina Bonorum 9. Octobris 1586. coram Illustrissimo Cardinali Platoy nedum fuit in probanda causa solutionis, ad quam sufficiunt coniecturae, & indicia, ut fuit dictum in vna Romana Pecuniaria 12. Octobris 1576. coram Robustorio. Et tanto magis probatur causa solutionis, quia
6 fuit pars aduersa testis exhibere apothecam, ad cuius exhibitionem est adstricta obligatio Cameralis, & quam apothecam dicit dictus testis fuisse consecratam super dotem. Unde contra eam militat praesumptio, quæ est contra occultantes probationes, Bald. in *leg. si quis. §. de legi. Aym. consil. 6. num. 8.* cum alibi per Menoch. *praesumpt.* 91. num. 4. par. 1. Non obstat, quod ex aduerso obicitur, apparere, ex libro Marganti, quod inter Monaldum, & Comitum Ludouicum extiterunt variae causae daci, & recepti, & solutionem potuisse fieri ex alia causa, & cessare, quod dicitur in decisione praesumi ex causa dotis, cum de alia non appareat, quia patitur, quæ exhibentur, sunt modice quantitati nullam proportionem habentes cum summa feutorum 1800. & ad agnoscendum fuit causam solutionis multum attenditur congruentia, & convenientia summarum solutæ, ut fuit dictum in Romana dotis de Millinis 15. Martij 1581. coram bo. mem. Robustorio. Et coniectura adiecta in decisione suadet particulariter solutionem cessasse in causam dotis, ultra quod fuit intrat iuris praesumptio, quod in eam cessare debet vni ditionem, tum quia antiquior, & cum qua fuit hypothecam, & instrumentum, & cum qua debebantur vltimæ propter onera matrimonij, ut bene deducunt informantes. Non obstat, quod dicitur contra partem libri rationum adnotatam expressè in causam dotis, quod non sit liber rationum hereditatus Com. Ludouici, ut supponit decisio, sed liber Monaldi, quia hoc parum refert, cum fuerit talis partita folium pro adminiculo deducta, & negati non potest, quin faciat adminiculum, cum fuerit scripta à persona bene informata, qui, ut dicunt testes, erat vir probus, approbatus à Comite Ludouico, qui eius opera multum utebatur, & mortuus est ante iudicium coactum. Ex quibus, & aliis adductis per informantes, qui omnia ex aduerso obiecia tollant, Domini steterunt in decisis.

A N N O T A T I O.

- a Testis de facto proprio quam probationem faciat, dixi supra ad decis. 351.
- b Solutio fuit cedit in causam diuorem, & graviorem, Rota decis. 92. n. 2. & 5. par. 1. *duores*, & decis. 695. n. 1. par. 1. in rem. quæ autem fuerat causa gravior, & diuore, bene explicat Menoch. de *antiqu. casu* 495. lib. 2. & praeterum dicitur causa gravior, & diuore illa, quæ habet executionem paratam, & obligationem Cameralem, Menoch. de *casu* 495. n. 14. Rota decis. 123. n. 1. par. 1. *duores*. & iterum plures obligationes in forma Cameræ, illa censetur diuore, pro qua iam fuerat relaxatum mandatum, cum possit celestius executioni mandari. Rota in *decis.* 695. sub n. 1. ubi consideratur, quod non est verisimile quod persona honesta velit carceribus includi, & bene Corn. consil. 195. n. 1. lib. 3. & fuit dictum in Romana pecuniaria 19. Decembris 1619. coram R. P. D. Buratto. Dicitur etiam causa diuore illa, quæ habet fiduciarios, Rota decis. 112. n. 5. & decis. 699. n. 2. par. 1. *duores*, & *decis.* 695. sub n. 1. quod tamen intelligitur, quando causa fuit parata, ut declarat Rota in *decis.* 695. n. 2. sic etiam censetur diuore, vbi adich, hypotheca, quàm vbi non adich. Rota in *proce.* lib. 3. Item vbi vltur decurrunt. Rota in *decis.* 579. n. 2. par. 1. *duores*.
- c Solutio fuit cedit in causam antiquiorem, Rota decis. 690. n. 6. par. 1. *duores*, & decis. 112. n. 5. *duores*, aut *lib. 1. totum par. 1. duores*, sed adducendum est, quod ad effectum, ut vnum debitum dicatur altero antiquius, non attenditur dies creationis, sed dies solutionis, Burd. decis. 107. n. 7. Menoch. consil. 122. n. 96. & dixit Rota in Romana Pecuniaria 15. Iunij 1619. coram R. P. D. Pamphilio.

Obiitissimus Beltraminus.

de locat. Bald. in *Authen. quas alienant*, n. 11. in fin. vers. *terro-
no modo*, C. de sacros. Eccles. & propterea ex tali donatione
sic incurta caducitas, Bald. ibi. Ruy. cons. 145. sub n. 10.
vers. *secundo etiam*, lib. 1. Clat. in §. *emphyteusis*, quest. 15.
vers. *arbitrari tamen*, qui tunc omnia cessant propter
indolum Leonis X. per quod concessum fuit Archi-
confraternitatis Charitatis, ut quaecumque bona etiam
feudalia, & emphyteutica, etiam Ecclesiastica possint
illam inter vivos, quoniam moris causa dari, concedi, &
relinqui liberè, ita tamen ut teneatur ad eadem opera, &
ad quæ tenebatur donator. Ex quibus vitiis verbis
apparet Charitatem non solum posse acquirere, sed
etiam retinere huiusmodi bona, unde sequitur malè
fuisse iudicatum per Iudicem in ultima parte senten-
tiae, dum declarat confraternitatem teneri vendere do-
mam infra annum alteri priuato, & solvere laude-
mionem, & ad vendendum, ac soluendum respectu
condemnat. Ex quibus fuit resolutum pro iustitia sen-
tentiae illustrissimi Vicarii in prima parte, & pro iniu-
sticia in vltima.

ANNOTATIO.

- a Idem tenet Surd. dec. 93. n. 2. Fachin. *contra iur. iuris*,
lib. 3. cap. 97. qui dicitur huic articulum, & ideo non est
habenda ratio de omnibus contrariis sententiis,
quos commemorat Corbul. de Clar. alleg. dec. 15.
b Est tunc valde controuersa questio, an laudemium debeat
ex contrariis donationibus, & plurimos pro utraque
parte enumerat Burg. in tract. de laudem. par. 1. in §. 30.
& sub n. 4. sequitur opinionem alienationum approbari
etiam in hac decisione, quæ etiam apparet magis com-
munis ex numeratis per illum, & vltra eum late articu-
lum disputat Vinc. de Franch. dec. 301.
c De quo dixi supra ad dec. 388.
d Ecclesia tunc reputatur inter personas prohibitas, in quas
non potest alienari emphyteusis, quia Ecclesia nunquam
moriatur, & dicitur manus potest, cap. 1. de ultra. feud. &
ibi Afflic. in princ. nam. 4. §. cum seq. Rot. dec. 609. per
totam par. 1. in recent. ubi fuit dictum, quod Ecclesia, &
quævis alia manus mortua potest cogi vendere emphy-
teusim, quod ad illam deuenit, ut late fuit dictum in Fer-
rariens. bonorum 9. Decembris 1611. coram R. P. D. Coc-
cino Decano, ubi optimè fuit ponderatum id esse funda-
mentum in quadam requirere, quia scilicet non patitur Eccle-
sia cultui, & auctori iustitiae, quod aliquid fiat in aliam,
ex quo ille nimis remaneat grauat, proinde remaneret
Dominus directus grauat, si emphyteusis transiret in
Ecclesiam, quæ non alienat, & conuenit moritur, & ideo
non est spei nec deuolutionis, nec laudemii, & in d. dec. 1.
Ferrariens. bene consideratur id esse inductum non ex vi
arbitrii, sed ex vi directæ rationis, cum approbatione
Romanorum Pontificum, & quod Ecclesia ad hunc effe-
ctum dicatur persona potens, & prohibita, fuit etiam di-
ctum in alia Ferrariens. bonorum de Schianchi 18. April.
1619. coram R. P. D. Pamphilio, & in alia Ferrariens. bo-
norum 1. Junij 1619. coram R. P. D. Remboldo, in quibus
decis. fuit dictum Ecclesiam non esse capacem, etiam
si hoc Bonificians, in quibus etiam terminis late consu-
lunt Runt. iun. cons. 413. n. 8. & seq. de plenè etiam infra
coram Sanctissimo, dec. 51. §. ubi agitur, quænam sint per-
sonæ potentes, & prohibita in hac materia emphyteusis.
Amplius prælegata concl. ut procedat etiam si alia
Ecclesia esset Domini directæ aequè potens, ut fuit di-
ctum coram Sanctissimo infra dec. 119. dimitt. non proce-
dere, quando emphyteusis est transmissa ad quoscumque
heredes extraneos, quia tunc Ecclesia est capax illius,
Rot. dec. 161. n. 7. & dec. 180. n. 3. in suis antecedentibus,
par. 1. in recent. quas secuta fuit Rot. in Romana cessio-
nis bonorum 17. Maji 1619. coram R. P. D. Burano, Gra-
tiao, & supra Tenet. cap. 481. n. 41. & seq. nec huic limita-
tioni obstant decisiones Ferrariens. supra allegatæ, dum
in terminis Bonificians, qui fecit emphyteusis trans-
ferri ad quoscumque, resoluitur Ecclesiam non esse ca-
pacem, quia id est speciale in Bonificians ex eo quia in
ea expressè reperitur eorum, quod non possit fieri alio-
quin in personas alias de iure prohibitas, ut in specie

fuit consideratum in illa Ferrariens. coram R. P. D. Rem-
boldo. Limitatur secundò, quod non procedat quando
Ecclesia non vult retinere, sed parata est vendere per-
sonæ priuatae, quia ad hunc effectum respectu pretij est ca-
pax, iuxta dict. Specul. in ult. de locat. §. nam aliquos quest.
117. quoniam locus fuit Rot. d. dec. 361. sub n. 7. par. 1. in
recent. licet aliud sit descendum in terminis Bonificians
propter verba prægnantissima illius Constitutionis pro-
hibentis alienationem in personas prohibitas, ut fuit di-
ctum in prælegata Ferrariens. coram R. P. D. Remboldo.
Tertiò, non est prohibita Ecclesia retinere Domino direc-
tò violence, Menoch. cons. 116. n. 43. Surd. cons. 311. n. 10.
vers. *quærit respondens*, de fuit dictum in d. Romana Cessio-
nis coram R. P. D. Burano, ubi fuit ponderatum, quod
in eo casu non constabat de diffensu domini directi,
quod emphyteusis non temerèt penes Ecclesiam.

Quintus Salernitanus.

Vrbuectana Dotis

Veneris 17. Junij 1611.

ARGVMENTVM.

Solutio in quam causam censeatur facta, pluri-
bus concessuris deducitur.

S P M M A R I V M.

- 1 Creditor non est verisimile, quod de iustitia exigere.
- 2 Testis deposuit de facto proprio magis probat.
- 3 Facti plusquam semplemnam probant.
- 4 Inculca admodum plene probat in quacumque materia.
- 5 Solutio in quam causam cedat, probatur ex concessuris,
& iudiciis.
- 6 Occultans, seu recusans exhibere scripturas, presumitur
quod illa contra se faciant.
- 7 Solutio in causa valde dignoscitur ex congruentia, &
conuenientia summe solutæ.
- 8 Solutio in dubio presumitur cadere in causam duriorum.
& late nunc 11. ubi declaratur, quæ causa dicatur du-
rior, & grauior.
- 9 Item in causam antiquiorem, & etiam num. 13. ubi de-
claratur, quodnam dicatur durior antiquior.
- 10 Solutio etiam in causam debui habere hypothecam, &
instrumentum, & pro quo debentur scripta.
- 11 Liber priuatus serui pro alienatione, quando est scriptus
à persona bene informata, & probat.

DECISIO DXXI.

Domini concorditer persistunt in decis. quia
de solutione scutorum 1800. constat ex confes-
sione Comitiss Ludouicæ, & presumitur ex causis dotis
ex pluribus iudiciis in decisione relatis, quibus accedit
venditio Castri Aluini D. Monaldi de consensu dicti
Comitis facta ad effectum satisfaciendi creditoribus
de eius pretio, ex quo ipse Comes consecutus fuit scuta
400. & 168. distat à verisimili, t quod si fuisset cre-
ditor dotis, neglexisset eam petere, & consequi in di-
cto pretio. Additur etiam depositio D. Tullij Ciceri ex-
pressè attestantis solutionem fuisse factam in causam
dotis, quæ tunc in depositum de facto proprio, magis pro-
bat, Aym. cons. 178. num. 7. circa med. post Innoc. &
alios allegatos, & facti plusquam semplemnam proba-
tionem, Cxl. de Grass. dec. 1. n. 11. de empt. fuit dictum
in Vrbuectana bonorum 4. Junij 1596. coram bo. me.
Card. Seraphino, & in Romana Censuræ de Angull. 4.
Junij 1609. coram D. Marco Marquemontio. Et tunc
tot admodum probat plene in quacumque mate-
ria, Caputaquen. dec. 171. par. 3. Cxl. de Grass. dec. 1.
num. 6.

Romana Domorum.

Luna 14. Martij 1611.

A R G V M E N T V M.

Concessio emphyteusis facta alicui ad tertiam ipsius generationis comprehendit pronepot-tes, & plura alia de hac materia.

S V M M A R I A.

- 1 Emphyteusis concessa alicui ad tertiam ipsius generati-
onem comprehendit etiam pronepotes, & num. 10.
- 2 Procedit non obstante, quod pretenditur Noverim
de instrumentis concessum rationem praestare, & an-
differere, & in consensu suo fuisse dictum (ipsius).
- 3 Verba in dubio sunt intelligenda iuxta propriam illarum
significationem.
- 4 Diffusius verba consensuum magis debentur prodari,
quam narrati.
Diffusius est magis attendenda, quam narrati, &
num. 21.
- 5 Error facti est excusabilis, & probatur error & iuris.
- 6 Error probatur ex vel iure, quando relatum aliter loqui-
tur quim iurem.
- 7 Noverim verba consensuum verba partium.
- 8 Petus non declarat concessorem, quando verba concessi-
onem dicit.
- 9 Relatum operatur, ut omnia, quae continentur in relato di-
cantur expressis in referente.
- 10 Relatum consistit in referente cum omnibus suis qualita-
tibus.
- 11 Emphyteusis Ecclesiastica licet alius non possit concedi,
nisi in tribus personis, tamen id fieri postea extensionem ad
omnes descendentes.
- 12 Incursio suorum in incursum non excludit nepotes.
- 13 Consensus patris non praesumitur filii, & nepos in fili, qui
venit ex patre, & praesumenda.
- 14 Consensus non praesumitur infirmi, quando appare de
errare.
- 15 Proce. de sine error consensu in iure, sine in facto.
- 16 Consensus ex ipso deest errori, si est de veritate
in contrarium.
- 17 Praeceptum diffusum intelligi debet iuxta terminum prima
concessionis.
- 18 Praeceptum consensuum una, & eadem cum prima de posi-
tione.
- 19 Praeceptum non consistit, sed non concessio, quando ad-
fert nona palia, & novae qualitates, quae non sunt in
diffusione.

DECISIO DXXII.

Placet Dominis decisio bo. mc. Card. Stephanum
hac causa facta sub die 24. Maji 1600. & rationes
in ea deductae. Proprieta causa rerum super istis
proposita vnanime voto perierunt in tunc resoluta.
Cum enim concessio facta fuerit Antonio ad tertiam
ipsius generationem, & generatio inciperet in filiis
ipsius Antonij & terminabatur in eius pronepotibus,
iuxta sententiam Bald. in *Anabus*, quae ratio, num. 4. a
C de Ser. Senil. Ench. quam veriorum, & receptio-
rem dicunt Alex. consil. 125. numer. 5. h. 5. Ruyia consil.
166. numer. 6. h. 1. Clar. in §. Emphyteusis, quae.
34. Illustrissimus Mantica de iur. & ambig. comment.
lib. 2. tit. 25. numer. 26. & secuta est Roma in vna Villa
Capitulae

- nam 6. de probat. fuit dictum in Surrina Bonorum §.
Octobris 1586. coram Illustrissimo Cardinali Plateto;
necnon & in probanda causa solutionis, ad quam susti-
nuerunt coniecturae, & indicia, ut fuit dictum in vna Ro-
mana Pecuniaria 22. Octobris 1576. coram Robustero.
Et tanto magis probatur causa solutionis, quia
6 & pars aduerfa recusat exhibere apocham, ad cuius ex-
hibitionem est adiecta obligatio Cameralis, & quam
apocham dicit dictus testis fuisse confectam super do-
te. Unde contra eam militat praesumptio, quae est con-
tra occultantes probationes, Bald. in *leg. fratri §. de legi.*
Aym. consil. 6. num. 8. cum alius per Menoch. *praesumpt. 91.*
num. 4. par. 1. Non obstat, quod ex aduerso obicitur,
apparere, ex libro Marganti, quod inter Monaldum,
& Comitem Ludouicum extrinsece variae causae dunt,
& recepti, & solutionem potuissent fieri ex alia causa,
& cessare, quod dicitur in decisione praesumi ex causa
dotis, cum de alia non appareat, quia partem, quae ex-
hibetur, sunt modice quantitates nullam proportionem
habentes cum summa fuiturum 1800. & ad dignoscen-
dum & causam solutionis multum attenditur congruen-
tia, & conuenientia summae soluae, ut fuit dictum in
Romana dotis de Millinis 15. Martij 1581. coram bo-
nem. Robustero. Et coniectura adducta in decisioe
sua denique particulariter solutionem cessasse in causam do-
tis, ultra quod & intrat iuris praesumptio, quod in eam
8 cessare debet uti duriorum, tum & quia antiquior &
c. tum quia & habet hypothecam, & instrumentum, &
9 quia debebatur vltimae propter onera matrimonij, ut
10 bene deducuntur infermentis. Non obstat, quod dicitur
contra partem libri rationem executionis expressae in
causam dotis, quod non sit liber rationum hereditatis
Com. Ludouici, ut supponit decisio, sed liber Monaldi,
11 quia hoc parum refert, cum fuerit & talis partia so-
lolum pro adminiculo deducta, & negari non potest,
quin faciat adminiculum, cum fuerit scripta a persona
bene informata, qui, ut dicunt testes, erat vir probus,
approbatus a Comite Ludouico, qui eius opera mul-
timum videbatur, & mortuus est ante iudicium capsum.
Ex quibus, & aliis adductis per informantes, qui om-
nia ex aduerso obiecta tollunt, Domini steterunt in
decisiis.

A N N O T A T I O.

- a Testis de facto proprio quam probationem faciat, & rei
supra ad decis. 351.
- b Solutio & credit in causam duriorum. & grauiorem, Roma
decis. 92. n. 2. & 3. par. 1. decis. & decis. 155. n. 1. par. 1. in
venit, quae summe licet causa grauior, & durior, bene
explicat Menoch. de arbit. cap. 493. lib. 2. & per iterum
dicitur causa grauior, & durior illa quae habet executio-
nem partem, & obligationem Cameralem, Menoch.
de arb. 493. n. 24. Roma decis. 123. n. 1. par. 2. decis. & inter
plura obligationes in forma Camerae illa consistit du-
rior, pro qua iam fuit relaxatum mandatum, cum possit
celerius executioni mandari. Roma in d. decis. 695. sed n. 1.
ubi consideratur, quod non est verisimile quod persona
honestas velit carceribus includi, & bene Corn. consil. 195.
n. 1. lib. 3. & fuit dictum in Romana pecuniaria 12. De-
cembri 1617. coram R. P. D. Buratto. Dicitur etiam cau-
sa durior illa, quae habet fiduciosum, Rot. decis. 121. n. 5.
& decis. 129. n. 4. par. 2. decis. & decis. 121. n. 5. quod
tamen intelligitur, quando easque sunt partes, ut declarat
Roma de *deposita*. sicut etiam censetur durior ubi ad h.
hypothecae, quibus ubi non ad h. Sord. decis. 95. in *proce* lib.
3. item ubi vltimae decurrunt. Rot. decis. 179. n. 6. par. 2. decis.
- c Solutio & credit in causam antiquiorem, Rot. decis. 690.
n. 2. par. 1. decis. & decis. 121. n. 5. decis. 121. n. 5. par. 1.
decis. sed aduertendum est, quod ad effectum, ut vnum
dicitur dicitur altero antiquius, non attenditur dies
creationis, sed dies solutionis, Sord. decis. 187. n. 2. Me-
noch. consil. 121. n. 56. & dixit Roma in Romana Pecuniaria
12. Iunii 1613. coram R. P. D. Pamphilio.

Olivarius Bellarminus.

*de locat. Bald. in Authen. quoniam aliter, n. 11. in fin. vers. ter-
tio modo, C. de sacros. Ecclie, & propterea ex tali donatione
sua incurrit caducitas, Bald. ibi. Ruy. cons. 44, sub n. 10.
vers. secundo etiam, lib. 3. Clar. in §. emphyteusis, quest. 15.
vers. arbitrat tamen, quia tunc omnia cessant propter
indultum Leonis X. per quod concessum fuit Archi-
confraternitati Charitatis, ut quicunque bona etiam
feudalia, & emphyteutica, etiam Ecclesiastica possint
illi etiam inter vivos, quoniam mortis causa dari, concedi, &
relinqui liberè, ita tamen ut teneantur ad eadem onera,
ad quæ tenebatur donator, ex quibus ultimis verbis
apparet Charitatem non solum posse acquirere, sed
etiam retinere huiusmodi bona, unde sequitur malè
fuisse iudicatum per Iudicem in ultima parte senten-
tiæ, dum declarat confraternitatem teneri vendere do-
mum infra annum alteri priuato, & solvere laude-
mium, & ad vendendum, ac soluendum respectu
condemnat. Ex quibus fuit reuolutum pro iustitia sen-
tentie illustrissimi Vicarii in prima parte, & pro inui-
sura in ultima.*

ANNOTATIO.

- a Idem tenet Sord. dec. 93. n. 1. & 2. Fachin. controuer. iuris, lib. 3. cap. 97. qui ducit hunc articulum, & idè non est habenda ratio de nonnullis contrariis sententiis, quos commemorat Corbul. & Clar. alleg. dec. 15.
- b Et tunc valde controuersa questio, an laudemium debeatur ex contracta donatione, & plurimos pro utraque parte enumerat Buey, in tract. de laudem. par. 1. in fin. 30. & sub n. 4. sequitur opinionem affirmatiuam approbatam etiam in hac decisione, & quæ etiam apparet magis communis ex numeratis per illum, & vltro eum latè articulum disputat Vinc. de Franch. dec. 301.
- c De quo dixi supra ad dec. 381.
- d Ecclesia tunc reputatur inter personas prohibitas, in quas non potest alienari emphyteusis, quia Ecclesia nunquam moritur, & dicitur manus mortua, cap. 1. de alien. feud. & ibi Afflic. in prime num. 4. & 5. cum seq. Rot. dec. 609. per eam par. 3. in recent. ubi fuit dictum, quod Ecclesia, & quævis alia manus mortua potest cogi vendere emphyteusum, quæ ad illam deuenit, ut latè fuit dictum in Ferrarien. bonorum 9. Decembris 1611. coram R. P. D. Cocchino Decano, ubi opinio fuit ponderatum id esse fundatum in quadam requirite, quia scilicet non potuit Ecclesia cultus, & vltima iustitia, quod aliquid fiat in alium, ex quo ille nimis remaneret grauatus, prout remaneret Dominus directus grauatus, si emphyteusis transiret in Ecclesiam, quæ non alienat, & nunquam moritur, & idè non esset spes nec deuolutionis, nec laudemij, & in d. dec. Ferrarien. benè consideratur id esse indultum non ex vi actus, sed ex vi directus rationis, cuius approbatione Romanorum Pontificum, & quod Ecclesia ad hunc effectum dicatur persona potens, & prohibita, fuit etiam dictum in alia Ferrarien. bonorum de Schianchi 18. April. 1612. coram R. P. D. Pamphilio, & in alia Ferrarien. bonorum 3. Iunii 1619. coram R. P. D. Remboldo, in quibus dec. fuit dictum Ecclesiam non esse capacem, etiam si hæc Bonificatio, in quibus etiam terminis latè consulti Roman. Iun. cons. 453. n. 8. & seq. & plene etiam infra coram Sanctissimo, dec. 453. n. 8. ubi agitur, quænam sint personæ potentes, & prohibite in hac materia emphyteusis. Amplius præallegat. concl. vt procederetur si alia Ecclesia esset Domina directa æque potens, vt fuit dictum coram Sanctissimo infra dec. 129. Iulij. non procedere, quando emphyteusis esset triduo ad quocumque hæredes extranei, qui tunc Ecclesia esset capax illius, Rot. dec. 261. n. 7. & dec. 280. n. 3. iustitia antedictorum, par. 1. in recent. quas focatus fuit Rot. in Romana cessione bonorum 17. Maij 1619. coram R. P. D. Burato, Gratian. allegat. iuris. op. 481. n. 61. & seq. nec hinc limitatio obstat decisione Ferrarien. supra allegatæ, dum in terminis Bonificationis, quæ facit emphyteusum transitoriam ad quocumque, reuolutum Ecclesiam non esse capacem, quia id est speciale in Bonificatione ex eo, quia in ea expressè repetitur causum, quod non possit fieri alienatio in personas alijs de iure prohibitas, vt in specie

fuit consideratum in illa Ferrarien. coram R. P. D. Remboldo. Limitatur secundò, quod non procedat quando Ecclesia non vult retinere, sed parata est vendere personæ priuatæ, quia ad illam effectum respectu pretij est capax, iuxta doct. Specul. in sit. de locat. §. si quis aliquam partem, 117. quoniam focatus fuit Rot. d. dec. 261. sub n. 7. par. 1. in recent. licet aliud fit dicendum in terminis Bonificationis propter verba prægnantissima illius. Constitutionis prohibens alienationem in personas prohibitas, vt fuit dictum in præallegata Ferrarien. coram R. P. D. Remboldo. Tertio, non est prohibita Ecclesia retinere Domino directo volente, Memoch. cons. 216. n. 43. Sord. cons. 511. n. 10. vers. quæritur respondens, & fuit dictum in d. Romana Cessione coram R. P. D. Burato, ubi fuit ponderatum, quod in eo casu non constabat de dissensu domini directi, quod emphyteusis non remaneret penes Ecclesiam.

Quatuor Beltramius.

Verbeutana Dotis

Veneris 17. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Solutio in quam causam censetur facta, pluribus coniecturis deducitur.

SVMMARIVM.

- 1 Creditor non est verisimile, quid sit negligat exigere.
- 2 Testis deponebat de facto proprio magis probat.
- 3 Facti plures semper plenam probationem.
- 4 Iustitia admodum plene probat in quacumque materia.
- 5 Solutio in quam causam credi, probatur ex consuetudine, & indicia.
- 6 Occultum, seu reconditum excludere scripturas, præsumitur quod sit contra se faciat.
- 7 Solutio causa valde displicuit ex congruentia, & conuenientia summa solue.
- 8 Solutio in dubio præsumitur contra in causam daretur. & latè num. 11. ubi declaratur, quæ causa daretur daretur, & grauior.
- 9 Item in causam contrariam, & etiam num. 13. ubi declaratur, quodnam daretur debitorum arguatur.
- 10 Solutio etiam in causam debiti habens hypothecam, & instrumentum, & pro quo debetur usura.
- 11 Liber priuatus seruati pro administrativo, quando est scriptus à persona bene informata, & probat.

DECISIO DXXI.

Domini concorditer persisterunt in decisis, quia de solutione scutorum 1200. constat ex confessione Comitiss Ludouici, & præsumitur ex causis dotis ex pluribus iudiciis in decisione relatis, quibus accedit venditio Castri Alaiani D. Monsaldi de consensu dicti Comitiss facta ad effectum satisfaciendi creditoribus de eius pretio, ex quo ipse Comes consecutus fuit scuta 400. & 162 distat à verisimili, quod si fuisset creditor dotis, neglexisset eam petere, & consequi in dicto pretio. Additur etiam depositio D. Tullij Ciceri ex pretijs arreclatis solutionem fuisse factam in causam dotis, qui tunc deponas de facto proprio, magis probat, Aym. cons. 178. num. 7. circa med. post lenoc. & abos allegatos, & facit plusquam semiplenam probationem, C. de Grass. dec. 3. n. 11. de cons. fuit dictum in Verbeutana bonorum 4. Iunii 1596. coram bo. me. Card. Seraphino, & in Romana Census de Angell. 4. Iunii 1609. coram D. meo Marquemonio. Et tunc tot administris probatur plene in quacumque materia, Caputaquen. dec. 171. par. 3. C. de Grass. dec. 3. num. 6.

Romana Domorum.

Luna 14. Martij 1611.

ARGVMENTVM.

Concessio emphyteusis facta alicui ad tertiam ipsius generationis comprehendit pronpotes, & plura alia de hac materia.

SYMMARIUM.

- 1 Emphyteusis concessa alicui ad tertiam ipsius generationis comprehendit etiam pronpotes, & num. 20.
- 2 Procedit non obstante, quod procedatur Notarius de instrumentis concessum rogatum promissum, & indifferenter, & in consensu ipsius fuisse dictum (ipsius).
- 3 Verba in dubio sunt intelligenda iuxta propriam illorum significationem.
- 4 Dissimula verba consensum magis deliberati prela, quam narratiui.
- 5 Error scilicet est excusabilior, & probabilius error iuri.
- 6 Error probatur ex relatione, quando relatus aliter loquitur quam referent.
- 7 Nisi verba consensum verba parum.
- 8 Petitio non declarat concessum, quando verba concessum sunt clara.
- 9 Relatus operatur, ut omnia, que continentur in relato distantur expressum referente.
- 10 Relatum referitur in referente cum omnibus factis qualitatibus.
- 11 Emphyteusis Ecclesiastica licet alicui non possit tunc, nisi in tribus personis, tamen id fieri potest expressum ad omnes descendentes.
- 12 Inclusio filiorum in instrumentis non excludit nepotes.
- 13 Concessio parvi non preiudicat filio, & nepoti in his, que veniunt ex patre, & proinde.
- 14 Concessio non preiudicat consensui, quando apparet de errore.
- 15 Proceat sine error consensui in iure, sine in facto.
- 16 Concessio de ipso deest error, si consensu de veritate in contrarium.
- 17 Prorogatio de ipsius intelligi debet iuxta terminos prima concessione.
- 18 Prorogatio consistit una, & eadem cum prima de ipsius.
- 19 Prorogatio non censetur, sed nova concessio, quando adfuit nova palia, & noua qualitates, que non sunt in de ipsius.

DECISIO DXXII.

Placuit Dominis decisio ho. me. Card. Scraphim in hac causa facta sub die 24. Maij 1600. & rationes in ea deducte. Propterea causa iterum super eisdem proposita vniuersi voto perititerunt in tunc resoluta. Cum enim concessio facta fuerit Antonio ad tertiam ipsius generationem, & generatio incipiebat a filiis ipsius Antonij & terminabatur in eius pronpotes, & iuxta sententiam Bald. in *Arden. quae ranno*, num. 4. C. de *Sac. Sencl. Ecclie*, quomodo venientes, & receptionem dicunt Alex. consil. 135. numer. 5. lib. 5. Ruy. consil. 166. numer. 6. Ab. tit. Clar. in 5. Emphyteusis, quest. 34. Illustrissimus Mauric. de *reor. & ambig. censent.* lib. 22. tit. 25. num. 16. & secuta est Rota in vna Ville Capetrolae

- num. 6. de *probab.* fuit dictum in Surina Bonorum 5. Octobris 1586. coram Illustrissimo Cardinali Platoy nedum tunc probanda causa solutionis, ad quam sufficiens coniectura, & indicia, ut fuit dictum in vna Romana Pecuniaria 22. Octobris 1576. coram Robustio. Et tunc magis probatur causa solutionis, quia
- 6 tunc aduersa recusat exhibere apotham, ad cuius exhibitionem est adstricta obligatio Camerali, & quam apotham dicit dictus testis fuisse consecratam super doct. Unde contra eam militat presumptio, quae est contra occultantes probationes, Bald. in *leg. frangi. de legi. Aym. consil. 6. mon. 8.* cum alius per Menoch. *presumpt. 9. tit. 4. par. 2.* Non obstat, quod ex aduerso obicitur, apparere, ex libro Margani, quod inter Moosidum, & Comitum Ludouicum extiterant variae causae dati, & recepti, & solutionem potuisse fieri ex alia causa, & cessare, quod dicitur in decisione presumi ex causa donis, cum de alia non appareat, quia parit, quae exhibetur, sine modice quantitati nullam proportionem habentes cum Summa leuonum 1800. & ad dignoscendum tunc causam solutionis multum attenditur congruitia, & convenientia summae solue, ut fuit dictum in Romana dotis de Millinis 15. Martij 1581. coram bon. Robustio. Et coniectura adducta in decisione fuisse particulae solutionem cessasse in causam dotis, ultra quod tunc intrat iuris presumptio, quod in eam cessare debet vii ditionem, & tunc tunc quibus antiquior, & cum quia tunc habet hypothecam, & instrumentum, & quia debebantur viuz propter onera matrimonij, ut bene deducunt informantes. Non obstat, quod dicitur contra paritatem liberi rationem adnotatam expressis in causam dotis, quod non sit liber rationem hereditatis Com. Ludouici, ut supponit decisio, sed liber Monaldi, quia hoc parum refert, cum fuerit talis paritatem solum pro adminiculo deducta, & negari non potest, quin faciat adminiculum, cum fuerit scripta a persona bene informata, qui, ut dicunt testes, erat vir probus, approbatus a Comit Ludouico, qui eius opera multum utebatur, & mortuus est ante iudicium captem. Ex quibus, & aliis adductis per informantes, qui omnia ex aduerso obiecta tollunt, Domini steterunt in decisio.

ANNOTATIO.

- a Testis de facto proprio quam probationem faciat, dixi supra ad factum 35.
- b Solutio tunc credit in causam ditionem, & graviorem, Rota decis. 92. n. 2. par. 1. dicitur, & de ipsius n. 1. par. 2. ubi tenetur, quae autem faciat causam gravior, & ditionem, bene explicat Menoch. de *reor. casu 493. lib. 1.* & peritum dicitur causam gravior, & ditionem illa, quae habet executionem paratam, & obligationem Cameralem, Menoch. de *casu 493. n. 14.* Rota decis. 123. n. 1. par. 1. dicitur, & inter plures obligationes in forma Camere, illa censetur ditionem, pro qua iam fuit relaxatum mandatum, cum possit celerius executioni mandari, Rota in d. decis. 691. sub n. 2. ubi consideratur, quod non est verisimile quod persona honesta velit carceribus includi, & bene Corn. consil. 197. n. 1. lib. 3. & fuit dictum in Romana pecuniaria 19. Decembris 1617. coram R. P. D. Burzio. Dicitur etiam causam ditionem illa, quae habet fideiussorem, Rot. decis. 312. n. 5. & decis. 679. n. 6. par. 1. dicitur, & de ipsius, sub n. 2. quod tamen intelligitur, quando ea causa sunt paria, ut declarat Rota in d. decis. 679. n. 1. sicut etiam censetur ditionem, ubi adit, hypotheca, quod ubi non deditur, Rota decis. 395. in *pari sub 3.* Item ubi viuz decurritur, Rot. decis. 679. n. 6. par. 1. dicitur.
- c Solutio tunc credit in causam antiquiorem, Rota decis. 679. n. 6. par. 1. dicitur, & de ipsius, n. 1. par. 1. dicitur, & de ipsius, n. 1. par. 1. dicitur, sed aduertendum est, quod ad effectum, ut vnum debentur dicatur altero antiquius, non attenditur dies creationis, sed dies solutionis, Sord. decis. 167. n. 7. Menoch. consil. 121. n. 56. & dicit Rota in Romana Pecuniaria 19. Iunij 1613. coram R. P. D. Pamphilio.

Gluacur Bellarminus.

de locat. Bald. in *Auchen. quas alienatas*, n. 12. in fin. vers. *ter-*
no modo, C. de *sacros. Eccl.* & propterea ex tali donatione
 sit incurta caducitas, Bald. ibi, Ruy. conf. 145. sub n. 10.
 vers. *secundo etiam*, lib. 1. Clar. in §. *emphyteusis*, quod. 15.
 vers. *arbitratur tamen*, quia t. hęc omnia cessant propter
 iudicium Leonis X. per quod concessum fuit Archi-
 episcopatus Charitatis, ut quocumque bona etiam
 feudalia, & emphyteutica, etiam Ecclesiastica possint
 illi dari inter vivos, quāvis mortis causa dari, concedi, &
 relinqui libere, ita tamen ut teneatur ad eadem onera,
 ad quæ tenebatur donator, Ex quibus ultimis verbis
 apparet Charitatem non solum posse acquirere, sed
 etiam retinere huiusmodi bona, unde sequitur male
 fuisse iudicatum per Iudicem in vltima parte senten-
 tiæ, dum declarat contrarietatem teneri vendere dom-
 um infra annum alteri privato, & solvere laudem-
 um, & ad vendendum, ac solvendum respectuē
 condemnat. Ex quibus fuit resolutum pro iustitia sen-
 tentiæ illustrissimi Vicarij in prima parte, & pro inin-
 iuria in vltima.

ANNOTATIO.

- a Idem tenet Sord. dec. 59. n. 1. & 1. Fachin. *contrauer. iuris*,
 lib. 2. cap. 29. qui dicitur hanc arduam, & idē non ita
 habenda ratio de nominalis contrarium sententiis,
 quos commemorat Corbul. de Clar. alleg. decis.
- b Et t. valde controversa questio, an laudemium debetur
 ex contracta donatione, & plurimos pro utraque
 parte enumerat Burg. in *test. de laudem. par. 2. infest. 30.*
 & sub n. 4. sequitur opinioem affirmatiuam approbatam
 etiam in hac decisione, quæ etiam apparet magis com-
 munitis ex numeratis per illum, & vltima cum latē articu-
 lum disputat Vinc. de Franch. decis. 201.
- c De quo dixi supra ad decis. 388.
- d Ecclesia t. reparatur inter personas prohibitas, in quā
 non potest alienari emphyteusis, quia Ecclesia nunquam
 moritur, & dicitur manus mortuæ, cap. 1. de alien. feud. &
 ibi Afflict. in *prin. num. 4. & 5. cum seq. Roc. decis. 609. per*
totam par. 1. in reuoc. vbi fuit decisum, quod Ecclesia, &
 quævis alia manus mortuæ potest cogi vendere emphy-
 teusim, quæ ad illam decedit, vt latē fuit dictum in Fer-
 rarien. bonorum 9. Decembris 1611. eorum R. P. D. Coc-
 cino Decano, vbi optime fuit ponderatum id esse funda-
 tum in quadam æquitate, quia scilicet non potuit Eccle-
 sia cultui, & seruiri iustitiam, quod aliquid fiat in aliam,
 ex quo ille nimis remanere grauius, prout remaneret
 Dominus directus grauius, si emphyteusis transiret in
 Ecclesiam, quæ non alimur, & nunquam moritur, & idē
 non est spes nec deuolutionis, nec laudemij, & in d. decis.
 Ferrarien. bene consideratur id esse inductum non ex vi
 æstimationis, sed ex vi directi rationis, cum approbatione
 Romanorum Pontificum, & quod Ecclesia ad hunc effe-
 ctum dicatur persona potens, & prohibita, fuit etiam di-
 ctum in alia Ferrarien. bonorum de Schianchi 27. April.
 1619. eorum R. P. D. Pamphilio, & in alia Ferrarien. bo-
 norum 3. Iunii 1619. eorum R. P. D. Rembouldo, in quibus
 decis. fuit dictum Ecclesiam non esse capacem, etiam
 fluore Bonifaciana, in quibus etiam terminis latē consi-
 lio Rimin. iun. conf. 453. n. 2. & seq. & pleoē etiam infra
 eorum Sandifilino de *off. 519. vbi* agitur, quænam sint per-
 sonæ potentes, & prohibite in hac materia emphyteutis.
 Amplius præallegata concl. vi procedat etiam si alia
 Ecclesia esset Dominus directus quod potius, vt fuit di-
 ctum eorum Sandifilino infra decis. 519. in fin. non proce-
 dere, quando emphyteusis est testatōria ad quoscumque
 heredes extraneos, quia tunc Ecclesia est capax illius,
 Roc. decis. 161. n. 7. & dec. 280. n. 3. iunctis antecedentibus,
 par. 1. in reuoc. quas secuta fuit Rosa in Romana cessio-
 nis bonorum 17. Maij 1619. eorum R. P. D. Buratto, Gra-
 tiano. *disposita iure* cap. 41. n. 61. & seq. nec huic limita-
 tioni obstat decisio Ferrarien. supra allegata, dum
 in terminis Bonifacianæ, quæ facit emphyteusim transi-
 toriam ad quoscumque, resoluatur Ecclesiam non esse ca-
 pacem, quia id est speciale in Bonifaciana ex eo, quia in
 ea expressit reperiatur cautum, quod non possit fieri aliena-
 tio in personas aliis de iure prohibitas, vt in specie

fuit consideratum in illa Ferrarien. eorum R. P. D. Rem-
 bouldo. Limitatur secundo, quid non procedat quando
 Ecclesia non vult retinere, sed parata est vendere perso-
 næ priuatz, quia ad illam effectum respectu pretij citē ca-
 paz, iuxta doct. Specul. in *lat. de locat. §. autem aliquis quæst.*
 117. quam secuta fuit Rosa, d. decis. 201. sub n. 7. par. 1. in
 reuoc. licet aliud sit dicendum in terminis Bonifacianæ
 propter verba prægnantissima illius Constitutiois pro-
 hibentia alienationem in personas prohibitas, vt fuit di-
 ctum in præallegata Ferrarien. eorum R. P. D. Rembouldo.
 Tertiū, non est prohibita Ecclesia retinere Domino direc-
 to volente, Memoch. conf. 215. n. 43. Sord. conf. 322. n. 10.
 vers. *quærit respondere*, & fuit dictum in d. Romana Cessio-
 nis eorum R. P. D. Buratto, vbi fuit ponderatum, quid
 in eo casu non constabat de dissensu domini directi,
 quod emphyteusis non remaneret penes Ecclesiam.

Quatuor Bembranica.

Vrbeuetana Dotis

Veneris 17. Iunii 1611.

ARGVMENTVM.

Solutio in quam causam censetur facta, pluri-
 bus coniecturis deducitur.

SYMMARIVM.

- 1 Creditor non est verisimile, quid sua negliget exigere.
- 2 Testis deponens de facto proprio magis probat.
- 3 Facti plusquam semiplenum probantur.
- 4 Iunctis aduinculis pleni probat in quacumque materia.
- 5 Solutio in quam causam cedat, probatur ex conuictis,
 & indicis.
- 6 Oculorum, seu recusat ex libere scripturas, præsumitur
 quod illa contra se faciant.
- 7 Saluamus causæ valde degenere ex congruentia, &
 communis summa sententia.
- 8 Solutio in dubio præsumitur cadere in causam duriorem,
 & latē nam 12. vbi declaratur, quæ causæ dicatur du-
 rior, & grauior.
- 9 Item in causam antiquiorem, & etiam mem. 25. vbi de-
 claratur, quodnam dicatur debitor antiquior.
- 10 Solutio iusti in causam debui habens hypothecam, &
 instrumentum, & pro quo debetur iura.
- 11 Liber priuatus seruus pro alimenculo, quando est scriptus
 à persona bene informata, & probat.

DECISIO DXXI.

Domini concorditer petiuerunt in decisū, quia
 de solutione scutorum 2800. constat ex confes-
 sione Cornis Ludouici, & præsumitur ex causā dotis
 ex plurius indicis in decisione relatis, quibus accedit
 venditio Castri Aluiani D. Monaldi de consensu dicti
 Comitissæ facta ad effectum satisfaciendi creditoribus
 de eius pretio, ex quo ipse Comes consecutus fuit scuta
 400. & lōgē distat à verisimili, t. quod si fuisset cre-
 ditor dotis, neglexisset eam petere, & consequi in di-
 cto pretio. Additur etiam depositio D. Tullij Ciceti ex-
 pressis attestantis solutionem fuisse factam in causam
 dotis, qui t. cum deponat de facto proprio, magis pro-
 bat, * Aym. conf. 178. num. 7. reuoc. male post Innoc. &
 alios allegatos, & t. facti plusquam semiplenum proba-
 tionem, C. de *fact. decis. 2. n. 11. de temp. fuit dictum*
in Vrbeuetana bonorum 4. Iunii 1596. eorum bo. me.
Card. Scraphino, & in Romana Census de Angull. 4.
Iunii 1609. eorum D. meo Marquemio. Et t. iunctis
toe aduinculis probaret pleni in quacumque matre-
ria, Caputaquen. decis. 171. n. 23. Celi. de Grati. decis. 3.
num. 6.

num. 6. de probat. fait dictum in Summa Bonorum r.
Odoibis 1586. coram Illustrissimo Cardinali Placem
nedum t in probanda causa solutionis, ad quam fac-
tine coniectura, & inducia, ut fuit dictum in vna Ro-
mana Pecuniaria 23. Octobris 1576. coram Robustio-
rio. Et tanto magis probatur causa solutionis, quia
6 t pars aduersa recusat exhibere apocham, ad cuius ex-
hibitionem est addicta obligatio Camerali, & qua
apocham dicit dictus testis fuisse confectam super do-
te. Vnde contra eam militat præsumptio, quod est con-
tra contrarias probationes, Bald. in *leg. fratri. ff. de legi.*
Aym. c. 60. num. 8. cum aliis per Menoch. præsump. 91.
num. 4. par. 3. Non obstat, quod ex aduerso obicitur,
appareat, ex libro Marganty, quod inter Monachum,
& Comitem Ludouicum exterius varue causæ datis,
& recepti, & solutionem potuisset fieri ex alia causa,
& cessare, quod dicitur in decisione præsumi ex causa
datis, cum de alia non appareat, quia patet, quæ exhi-
bentur, fuit modice quantitatis nullam proportionem
habentes cum summa leuorum 1800. ad ad diagnoscen-
7 dum t causam solutionis multum extenditur congrui-
tia, & conuenientia summarum solute, ut fuit dictum in
Romana doris de Millinis t. Marij 1584. coram bo-
nem. Robustorio. Et coniectura adducta in decisione
fuerunt particulariter solutionem cessasse in causam do-
tis, vltra quod t intrat iuris præsumptio, in eam
8 credere debet vti duriorum b, rum t quia antiquior s,
rum quia t habet hypothecam, & infirmitatem, &
9 quia debebantur vltra propter onera matrimonij, v-
10 bene deducant informantes. Non obstat, quod dicitur
contra paritari libri rationum adnotatum expressè in
causam doris, quod non sit liber rationum hereditatis
Com. Ludouici, ut supponit decisio, led liber Monal-
11 di, quia hoc parum refert, cum facit t talis paritas so-
lùm pro adminiculo deducta, & negari non potest,
quoniam facit adminiculum, cum finit scripta à persona
bene informata, qui, vdicat testes, erat vir probus,
approbatus à Comite Ludouico, qui eius opera mul-
tum vicebatur, & mortuus est ante iudicium conceptum.
Ex quibus, & aliis adductis per informantes, qui omnia
ex aduerso obiecta tollunt, Domini steterunt in
decisio.

ANNOTATIO.

- a. Testis de facto proprio quum probationem faciat, dixi
super ad art. 371.
- 12 b. Solutio t. edicti in causam duriorum. Se grauiorem, Rota
decis. 99. n. 1. q. 1. durior. et decis. 695. n. 1. per. 2. in re-
uoc. quod autem flicatur causa grauior. Et durior, bene
explicat Menoch. de arbit. caso 492. lib. 3. Et perierim
duplicat causa grauior. Et durior illa quae habet executionem
paratam, et obligationem Camaleum, Menoch.
decis. 493. n. 14. Rota decis. 123. n. 1. per. 1. durior. Et inter
plures obligationes in forma Camere alla censetur durio-
rior, pro qua non fuit relaxatum mandatum, cum post
ceteras executioni mandari. Rota in d. decis. 695. lib. 3.
vbi consideratur, quod non est verisimile quod persona
honesti velis carceribus includi, et bene Corn. decis. 197.
n. 1. lib. 3. et fuit dictum in Romano pecuniaria 19.
Decembris 1619. coram R. P. D. Berrato. Dicitur enim casu-
fa durior illa, quae habet fiduciarum, Rota decis. 112. n. 1.
et decis. 695. n. 1. per. 1. durior. et decis. 695. lib. 3. n. 1.
quod tamen intelligitur, quando ea causa fuit parata, vbi declarat
Rota d. decis. 99. n. 1. sic ut enim censetur durior, aliunde illi,
hypotheca, quam vbi non adest, Surd. decis. 96. n. 1. per. 1. lib.
3. Item vbi virtute decurrit. Rota decis. 179. n. 1. per. 2. durior.
- 13 c. Solutio t. edicti in causam antiquiorem, Rota decis. 670.
n. 1. per. 1. durior. et decis. 112. n. 1. vbi. et decis. 695. lib. 3. n. 1.
durior. Sed aduertendum est, quod ad edictum, vbi virtus
debitur dicitur altero antiquior, non antedictum
creacionis, sed dictio soluitur, Surd. decis. 179. n. 2. Men-
noch. decis. 122. n. 6. Et dixi Rota in Romano pecuniaria
19. Ianis 1619. coram R. P. D. Pamphilio.

Oligonotus schrammianus.

Romania Domotique.

Luna 14-Marič 1611.

ARGUMENTVM.

Concessio emphyteusis facta alicui ad tertiam ipsius generationis comprehendit pronepotes, & plura alia de hac materia.

SYMMETRICAL

- 1 *Emphyteusis concessa aliali ad terminis ipsius generatio-
nem comprehendit et ita promissum, & nam. 20.*
- 2 *Procedit non oblique, quod proceditur Notationem
de institutione concessum regem promissum, & in-
differenter, & in confesso usus fuisse de iure (ipsum).*
- 3 *Verba in dubio sunt intelligenda iuxta proprium alterius
significationem.*
- 4 *De ipsius verba confessor magis debet, ut prelati,
quam narrati.*
- 5 *Diffinitio est magis attendenda, quam in narrationem, &
nam. 21.*
- 6 *Error facti est excusabilis, & probabiliter error iuris.*
- 7 *Error probabilis excusatur, quando relatum aliter loqui-
tur quim refertur.*
- 8 *Necque verba confessor verba pariter.*
- 9 *Pecunia non declarat confessionem, quando verba confessio-
nis sunt clara.*
- 10 *Relatio operatur, ut omnia, quae continentur in relato
dicantur expressa in referente.*
- 11 *Relatum confessor in referente cum omnibus suis qualita-
tibus.*
- 12 *Emphyteusis Ecclesiastica licet aliali non possit conce-
di, nisi in tribus personis, scilicet in suis postea exemptionem ad
omnes descendentes.*
- 13 *In iuribus fuerunt in confessionem non excludit nepotes.*
- 14 *Confessio patris non preiudicat filio, & neque in hoc, quae
venit ex patre, & providentia.*
- 15 *Confessio non preiudicat confessori, quando apparet de
errore.*
- 16 *Procedit sine error confessor in iure, sine in factis.*
- 17 *Confessio est opus designare veritatem, si confessor de veritate
in contentum.*
- 18 *Prorogatio diffinitio intelligi debet iuxta terminum prima
conclusionis.*
- 19 *Prorogatio confessor una, & eadem cum prima diffinitio-
ne.*
- 20 *Prorogatio non censetur, sed una concessio, quando ad-
fuit nova paela, & non qualitates, quae non sunt in
de iuribus.*

DECISIO DXXII

Plaquei Dominis decilio bo. me. Card. Scraphini in
hæc causa facta fide die 24. May 1600. & rationes
in eademque. Propterea causa iternum super iudice
pæpofice vnanimi voto perferretur in tunc refoluta.
Cum enim concessio facta fuerit Antonio ad tertium
ipfius generationem, ꝑ generatim incipiente ab filiis
ipfius Antonio & terminabatur in eius pronepotibus.
¶ iuxta fententiam Bald. in *Auben. quæ rmo. num. 4.*
C. de 5. ter. Senf. Eccl. quam veritatem, & receptio-
nem dicunt Alex. *conf. 135. numer. 5. lib. 3. Ruy. conf.*
166. numer. 6. lib. 2. Claz. in 9. Emphyteuf. quæf.
34. Illuftriffimus Manic. de ten. & ambig. conuen.
lib. 2. cap. 2. num. 16. & fecuta effi Rota in vna Valle
Cavendore.

Capitule et Maj. 192. coram R. P. D. meo Defano, in vna Allicen. emphyteusim. 19. Nouembrii 1598. coram Grypho, & in Romana domus 4. Maij 1609. coram R. P. D. meo Saccaro. Et decisio Caputana. 18. par. 2. non loquitur in his rebus, sed quando concessio est facta ad tertiam generationem sine verbo (ipsius.) Et hunc iuris conclusionem non impugnant informantes pro Archiconfraternitate Consonis, sed potius tam enuare consunt pluribus modis. Primo, & ex vlt. seu abusu Notarij, quem ducunt non agnoscere diffinitionem, quam constituit Doctores, quando quis recipit emphyteusim ad tertiam generationem simpliciter, & quando ad tertiam ipsius generationem, cum promissione, & indifferenter addit, & non addit illam diffinitionem (ipsius) quod deprehenditur ex notariis instrumentis, de quo agitur, refert enim precedenti peritones, & concessiones ad secundam generationem Antonij, & virtute diffinitione (ipsius) quæ in concessionibus, & petitionibus eorum non reperitur, & in eis Antonius comparatur pro prima generatione. Verba autem sunt intelligenda secundum sensum loquentis, quæ ex eius vlt. & consuetudine colliguntur. Sed fuit respectus ex eo, quod Notarius aliquando minus propriè locutus sit in hac materia, non inde sequi, quod in casu, de quo agitur, verba non sint in proprio sensu acceptanda, & cum in dubio à propria verborum significacione non sit recedendum, nisi constet manifestè de contrarij sensu. *Lib. 6. q. 1. n. 1. q. 2. de exco. all. l. 1.*
 4. non aliter, ff. de leg. 3. Preterea, quia & abusus Notarij conuenit in verbis narratis, à quibus inferri non potest ad diffinitionem, quæ magis debet ad, accuratèque professum, & narratum potius procedere ab errore, quia Notarius credidit verba concessionum ita esse concepta, & iudicare debemus eum lapsum potius errore facti, quoniam iuris, cum & error facti, prout excusabilior, non enani sit prohibitor errore iuris, *Aym. conf. 6. lib. 2. n. 1. conf. 1. de i. si p. n. 1. & ex relatione & quoniam fecit Notarius ad dictas inuentiones clausè deprehendit error, ut per Dec. conf. 63. num. 6. Accedit, quod petitiõ Antonij & doctorem Congregationis, in quorum v. emanant concessio, expresse dicunt ad tertiam ipsius generationem, unde ista verba non sunt iudicanda vti verba Notarij, sed vti verba patrum, & sunt intelligenda secundum eorum sensum, & intentionem, quæ præsumitur utriusque, & propriè verborum significacione. Et ad illud, quod dicitur de protogatione Claudi facta B. Nouembrii 1499. vltima supradicta, bene respondetur in decisione, quod verba illa ad secundam ipsius generationem fuerunt limitata, & restricta ex verbis loquentibus, quæ luminaria cum non ligant in concessione ista, non potest ab illa ad illam fieri illatio, unde potius retorquetur inductio, ex reg. l. vlt. ff. de sent. C. de cadu. toll. Ad illud, quod secundo loco obicitur informans pro Archiconfraternitate Consonis de petitionibus Antonij de nouo exhibitis, in quibus multum vrgit, respondetur conclusionem non fuisse secundum illarum vigorem, quod ex diffinitione, quæ intercedit inter ipsas, & concessionem, patet, sed vigore vltimæ inferre, & regulariter in instrumentis, ad quam expresse se referit ipsa concessio. Vltra quod licet alias, ut ex aduerso dicitur, & ex petitione declaratur concessio, hoc verum in verbis dubijs, non autem in claris, quia verba clara excludunt omnem interpretationem, *Lib. 1. n. 1. 3. cum vbi h. ff. de leg. 3. l. 1. Accedit, C. de sent. l. quod non sit in vbi Barol. de mola. rescriptum.* Verba autem sunt clara non solum ex eorum propria significacione, sed etiam ex relatione expressa ad protogationem salte dixit, quæ fuit facta Antonio ad tertiam ipsius generationem, & promittens comprehendit. Cedit etiam ex hoc, quod dicitur concessionem fuisse factam sub commemoratione aliarum inuentionum ipsius*

zorum, quia partes se restituerunt ad modum, & formam, sub quibus fuit concessa illa facta dicitur, & ad eius instat fuit facta concessio, de qua agitur. Nec facit, quod ex aduerso replicatur, fuisse expresse conuenientem in concessione salte dixit, quod in ea comprehendatur promittens, quia si hoc est verum iustificat intentionem Antonij Francisci, hoc enim debet haberi etiam pro expresse in concessione, de qua agitur ex vi, & natura relationis, quæ & efficit, ut omniaque continentur in rebus, dicuntur expressa in referente, *Barol. conf. 140. n. 36. lib. 2. cum etiam & sit in referente*
 10. *te cum omnibus suis qualitatibus, l. 1. ff. de hered. inst. Barol. l. 1. §. vltimus. circa fin. ff. famul. conf. Dec. conf. 47. n. 1. Ruy. conf. 127. num. 4. in fin. & seg. lib. 1. Aym. conf. 41. num. 4.* Non obstant, quæ tertio loco allegantur de defectu potestatis concedendi, quia quatenus illam metuerunt à Statuto societatis prohibente fieri concessionem ad tertiam generationem, Statutum, ut bene animaduertitur in decisione non simpliciter, & absolute prohibet, sed se limitat in illis verbis (*non a toto illo corpore, & expresse volumus in dicta la compagnia*) quod in hac concessione interuenit, quatenus etiam defectum potestatis metuerunt à facultate custodiam, qui instrumentum fecerunt, de facultate ipsorum sufficientem non est dubitandum, quia vltæ negotiorum fuerat illis remissum à Congregatione cum facultate faciendi, & componendi, postquam Congregationi fuit expressum Antonium petisse vltæ ad tertiam ipsius generationem concedi, Congregatio deliberauit, & statuit, quod concederet eorum modum, & forma, quibus petium fuit. Non licet etiam metiri defectum potestatis à dispositione iuris communis, eo quia & emphyteusis Ecclesiastica non possit concedi nisi tribus personis, *§. emphyteusis in Authen. de alienat. quia dicta dispositio fuit extendenda omnes descendentes, Alex. Ruy. & Cour. in decis. adducta cum multis citatis ab vltimo Mantico, qui etiam de communis rebus, de reat. & ambig. commet. lib. 22. n. 15. m. 13. Conf. siones & Fabij, & Notarij, quod filij computrarentur in concessione non excludunt nepotes, Alex. conf. 64. n. 7. vers. sunt filij, lib. 2.*
 11. Nec possunt & iudicare nepotibus, & pronepotibus in istis, quæ veniunt ex pacto, & presentia, Alex. conf. 106. n. 8. lib. 4. maxime cum & apparet de errore, quo tamen necque etiam cum finitæ prædicat, *l. non finitæ ff. de censu. Anchar. conf. 129. num. 3. Dec. conf. 408. n. 3. Rol. conf. 69. n. 48. lib. 3. Menoch. conf. 147. m. 9.* siue & errauerint in facto circa conceptionem verborum, siue in iure circa eorum significacionem, Paul. de Castr. in d. l. non finitæ, Dec. & Rolan. vbi supra. Decian. conf. 35. n. 24. lib. 2. Apparet & autem de errore, ex quo constat de veritate in contrarium, Anchar. vbi supra, Alex. conf. 102. sub num. 9. vers. igitur idem, lib. 1. Accet. conf. 14. num. 8. ante med. Rol. d. conf. 169. num. 48. in fin. & num. 39. Et potuit Fabius, qui non fuit acquirere, facillè errare. Idem dicendum de confusione Notarij patris Antonij Francisci, & de eius crudelitate de qua deponunt testes. Ad illud, quod sumus in protogatione, & quod præterea & habeamus interpretari verba huius protogationis secundum terminos priorum concessionum, ex quarum lectura dicitur apparere personam acquirere tempore fuisse habuam pro prima generatione, placuerunt Dominis responsiones dæ in decisione, quod non sumus in vera protogatione, quæ solet censeri vltæ, & eadem cum inuestitura prorogata, sed ponis & in noua concessione, & inuestitura propter noua pæta, & nouas qualitates adiectas, quæ non erant in prioribus inuestituris, Bald. Ang. Alex. & alij cumulatim in decisio. Item quod non est verum absolute, quod in omnibus prioribus concessioibus Antonius fuerat habitus pro prima generatione, quia in concessione facta de domo, seu salte dicitur, quæ facta fuit ad octauam generationem ipsius

6 & tanto magis, quia pretium fuit sematum per amatores pro utraque parte electos, quorum estimatio licet non officiat Bidentio, uti res inter alios acta, et attamen negari non potest, quin faciat aliquam prelationem, Felix. post Ant. de Burr. & Abb. in cap. causam, que. d. t. n. 19. de testib. ista autem bene procedunt respectu D. Gregorii, quoad alios autem possessores, qui nihil allegant, & quibus non suffragantur detractiones, nihil fuit dictum per Dominos, & propterea quoad ipsos poterit facilius concludi, quod teneantur ad expensas, & alimenta: Et Scarinus possessor domus fidei-commisissae apocrit bonam fidem non solum respectu ipsius domus, quam parvus est dimittere soluti melioramenti, sed etiam respectu alimentorum, quia vult ea ministrare secundum ratum pensionum domus à Rota declarandam. In hoc tamen qui, ut dixi, non habui resolutionem, faciam verbum cum Dominis.

ANNOTATIO.

a De hac materia, quando sit subministranda alimenta, & sumptus litis colligendi, & que concurrere debeant, dixi latè supra ad decis. 189.

Olivarius Beltraminus.

Romana spolijs de Pinis,

Feneris 10. Iunij 1611.

ARGUMENTVM.

Spolium commissum per Procuratorem, quando obstat Domino, & quando censetur ratificatum.

SUMMARYM.

- 1 Spolium à tercio commissum non repellit ab agendo, etiam si sit commissum à Procuratore.
- 2 Procurator non censetur habere mandatum ad commissum spolium.
- 3 Spolium commissum à Procuratore obstat Domino, quando Dominus ratum habet factum Procuratoris.
- 4 Ratificatio equiparatur mandato.
- 5 Proceat etiam, ubi mandatum speciale requiritur.
- 6 Ratificatio spolijs commissi à Procuratore ex quoque inducitur.
- 7 Ratificatio non datur sine scientia.
- 8 Scientia debet esse certa, & specifica cum omnibus suis qualitatibus.
- 9 Ratificatio spolijs commissi à Procuratore inducitur ex eo, quod Dominus per multum tempus coram fuit illud in iudicio sustinens.
- 10 Item censetur ratificatum spolium eo ipso, quod Dominus de eo habuit noticiam non reuocanti per contradiet.
- 11 Spolijs exceptis obstat, donec non fuerit integraliter purgatum etiam quoad restitutionem fructuum.

DECISIO DXXV.

Vit recessum à decisione vltimo loco in hac causa facta, licet enim verum sit spoliacionem à tercio factam non repellere ab agendo etiam quod sit facta à Procuratore, et quia non videtur tale mandatum habuisse à Domino, si Procurator ff. de cond. indeb. Aegid. decis. 550. si Procurator n. t. attamen est etiam verum non procedere, quando Dominus spolijs et ratum habuit factum Procuratoris, Aegid. ibi, latè Lancel. de attenti. part. 1. cap. t. n. 47. cum duob. seq. Ratificatio enim mandato requiritur l. fin. ff. de Mand. c. rati. ibi notum de reg. iur. in 6. coram ubi speciale requiritur mandatum, quod si de speciali, ubi Bal. ff. de iur. iur. Tiraq. de retrac. leg. 5. c.

glor. 10. n. 31. Actus autem ratificationis iudicii, & sententiae, et quibus medianibus fuit commissum spolium, deducuntur ex obligatione, quam fecerunt Praesidentis, & Oblate de restituendo creditoribus prioribus, & posterioribus in viam dictae sententiae ex adiectione possessionis domorum eiusdem iudicii spoliatorum vigore cum perceptione pensionum per plures annos, & ex alijs, qui actus data scientia spoliacionis indubitate ostendunt eius ratificationem. Difficulus est in scientia Praesidentis, & Oblatarum, et quia sine ea non datur ratificatio, Oldrad. decis. 519. n. 10. Baldan. Lem. à moure. Cod. de res vend. Nat. conf. 163. n. 31. et requiritur certa, & specifica cum omnibus qualitatibus, latè Tiraq. de retrac. leg. 5. 36. glor. 2. n. 30. & in terminis nostris Lancel. d. c. 1. n. 75. & seq. Visum autem fuit Dominis scientiam Praesidentis, & Oblatarum probari multis argumentis adductis pro parte illorum de Pinis signante ex eo, quod et contra ipsas fuit motum iudicium spolijs in Rota, & illud sustinuerunt usque ad sententiam ioculatus, & non est verisimile, quod Procurator ipsis in eo consultis talem liem ageret, ut per Lancel. ubi supra n. 61. qui à prosecutione litis super attentatis introducit arguit scientiam Domini, & cum scientia ratificationem attentatorum commissorum à Procuratore, quod dixit fuisse decissum in Rota in vna Legionensi. iurisdictionis coram Rubro. Et quod per comparationem, & defensionem iudicii super spolio colligatur scientia, & ratificatio spoliacionis factae à Procuratore, dixit Rota in Romana Vineae de Fabris 10. Decembris 1604. coram R. P. D. meo Coccino. Non solum autem defendendo actum spoliatorum Procuratoris ratificauit spolium per praedicta, sed etiam per ex eo, quod post habitam noticiam non reuocauerunt, vel contradixerunt, Aegid. decis. 550. Caput. decis. 55. n. 6. & 58. part. 1. & decis. 179. part. 3. Lancel. ubi supra num. 59. qui testatur in resolutione Rotam coram Groppeno in vna Caesar-Augustana Dignitatum. Et videtur ceteris diffcultate, quia Praesidentis, & Oblate fuerunt condemnatae ad purgationem spolijs, & restitutionem domorum cum fructibus perceptis per sententiam Rotalem, quae transiit in iudicatum, & cum ipse parauerit quoad restitutionem domorum. Vnde quando non refutauerit etiam fructus, non est pleo purgatum spolium, illique agere volentibus contra Pinos obstat exceptio spolijs, cap. 2. & fin. de ord. cogn. cap. frequenter. de rebus. spolijs. in 6. & ita fuit resolutum.

ANNOTATIO.

a Dominus 2n, & quando censetur ratificasse spolium commissum à suo Procuratore, dixi supra ad decis. 336. quae decisio fuit facta in hac eadem causa.

Olivarius Beltraminus.

Romana repetitionis Indebiti.

Mercurij 16. Novembris 1611.

Hae Decisio non indiget Argumento, nec Summario.

DECISIO DXXVI.

Vit infortem tantum Bartolomeum resolutionem non constare de praesentis per aduersarium causis restitutionis à integram, cum oullas deducat, nec a possit ea praetendere ius praetextu ioustitia sententiae Rotalis, quia imò de eius aperta iustitia visum fuit Dominis liquere ex praecedentibus decissionibus.

ANNOTATIO.

a De causis restitutionis, quando dicatur constare, vide supra ad decis. 370.

Olivarius Beltraminus.

Calag.

Calaguritana beneficij de Cuacci.

Lune 18. Nouembrii 1611.

ARGVMENTVM.

Appellatio datur à relatione examinatorum, & an, & quando sit deueniendum ad nouum examen.

S V M M A R I V M.

- 1 Appellatio datur à relatione examinatorum qui approbati sunt ad beneficium simplex non ad Curiam.
- 2 Examen de nouo factum de iure grauius examinatorum, & non.
- 3 Non procedit quando intercessit tantum temporis interuallum, ut quis interim potuerit didicere, & sub numer. 5. ubi vide limitationes.

DECISIO DXXVII.

Rota censuit esse locum nouo examini, quia cum Michael t. appellauerit à relatione examinatorum, prout appellare licuit iuxta resolutionem factam l. huj. praterit, perfectum propter grauiorem illarum ab examinatoribus approbando illum ad simplicia beneficia tantum, quia si fuisset approbatus ad curiam, sicuti antea fuerat approbatus, vitique veniebat preferendus ceteris oppositoribus approbatis ad simplicia, iuxta constitutionem fuit. rec. Clericus. VIII. De hoc autem t. grauius non videtur posse bene constare iudici ad quem, nisi per nouum examen. ^a Et ita factum fuit in causa Conchenf. Beneficij de Val de Iudicio, in qua fuit firmatum Gregorium Sanchez, qui fuerat reiectus ab examinatoribus, & appellauerat, fueritque in causa appellacionis examinatus, & idoneus repertus debere obtinere. Non obstat, quod à die concursus vsque in praesens intercesserit quindecim menses, t. per quod temporis spatium potuit Michael doctus euadere, & effici habili, & propterea non videtur esse locus nouo examini, ^b ut fuit dictum in Calaguritana Beneficij de Ceruera 3. Februarij 1591. coram R.P.D. meo Decano, & in alijs, quia visum fuit Dominis tempus in casu isto esse breue, cuius etiam magna pars consumpta fuit in obtinenda citatione, cum inhibitione, & literis compulsorytibus, in itinere de partibus ad Curiam, in interpretatione processu, & similibus, & interim Michael pluries iniecit pro nouo examine. In casu autem decisionis Calaguritanae de Ceruera erant lapsi quatuor anni, & non concurrabant supradicta.

ANNOTATIO.

- ^a De quo dixi supra ad decis. 11.
- ^b Nouum t. examen est vnus ex modis probandi scientiam concurrentem, & grauius examinatorum, Rot. decis. de probat. in nouo t. decis. 11. n. 4. de concess. probat. pariter in nouo, de iure dictum in Calaguritana de Munilla 15. Junij 1611. coram R.P.D. Coccino Decano.
- ^c Cùm t. scientia requiratur de tempore examinis, cap. suo tempore, & ibi glo. in verbo (esset) de rescriptis. in 6. non est locus nouo examini, quando tantum temporis interuallum intercessit, ut quis potuerit fieri doctus, & idoneus, ut firmatur in hac decisione, & prater hic allegata bene Rot. decis. 105. n. 4. part. 1. in rem. ubi optime ponderatur, quod licet iurata sit habitus acquirere, non inuincit, & idcirco non inferitur ex praesenti ad tempus praeteritum, de quo etiam bene per Menoch. de praesumpt. lib. 1. praesumpt. 1. 2. n. 5. vsque ad 19. Verùm si appellatus statim adiret iudicem appellacionis, & obtulisset se examini, non esset quod ei imputetur, si statim non fuit examinatus, ut bene considerat Rota pones Seraphin.

Decisions Popales.

decis. 98. sub num. 7. prout etiam est valde considerabile, quod maior pars illius intermedij temporis fuerit consumpta in iure, adeo quod cum difficultate appellans potuerit didicere, ut consideratur in hac decisione, & fuit etiam consideratum in dicta Calaguritana de Munilla coram R.P.D. Coccino Decano.

Olimarius Testimonium.

Romana Incendij.

Lune 14. Aprilis 1611.

ARGVMENTVM.

Conductor an, & quando teneatur de casu fortuito, & an possit vti re conducta ad alium vsum, quam ad destinatum.

S V M M A R I V M.

- 1 Incendium est casus fortuitus.
- 2 Conductor non teneatur de casu fortuito, sed periculum est locatarii.
- 3 Conductor teneatur de omni casu, quando non videtur deinde conducti ad vsum destinationem, & non.
- 4 Conductor non teneatur de casu fortuito quando videtur re ad vsum destinationem, & non.
- 5 Conductor tenetur contra commensuratum, & legem contrarium tamen magis de casu fortuito tenetur, & non.
- 6 Conductor dicitur prohiberi vti re conducta ad alium vsum, quando est conducti in specie ad certum vsum.
- 7 Conductor non teneatur de incendio, aut casu, nisi ob latam aut leuem culpam.
- 8 Proculus quando committitur alium locari, sicuti quando committitur alium l. Aquila, qui tunc tenetur etiam de leuissima culpa in committendo.
- 9 Conductor dicitur in culpa ex ipso, quod mutat vsum.
- 10 Conductor culpa caret, qui videtur re ad vsum destinationem, sicuti i contra non est sine culpa, qui vsum mutat.
- 11 Culpa aleni deducitur ex incongruitate loci.
- 12 Incendium quando quis à vicino passus fuit culpa illius, committens debet dictum damnum alium l. Aquila.
- 13 Apprehensio non habet locum data ignorantia.
- 14 Conductor debet esse diligens in re conducta, ut alium quilibet passeret fuisse alius est in culpa. Conductor an, & quando teneatur ratione incendiij, & non.

DECISIO DXXVIII.

Cum fuerit in pluribus decisionibus fixatum ignem habuisse originem in apotheca à D. Vincentio conducti Dubitauit, an ipse teneatur de incendio, quod dubium fuit per duas positiones vtrique parte informante examinatorum. Et tandem Domini resolverunt ipsum teneri: fundamentum potissimum fuit, t. quia licet incendium sit casus fortuitus, l. contrarium in fin. ff. de reg. iur. l. an rebus ff. commod. glo. & Doct. in Lencidum. cap. ff. de rei. ff. & conductor non teneatur de casu fortuito, sed periculum sit locatarii, l. si fundus 3. ff. de rei. ff. locat. Attamen cum D. Vincentius apothecam conductisset ad vsum stabuli, t. vtendo illa pro foeni, & sic non in vsum destinationem, teneatur de omni casu. ^a Grat. qui de incendio loquitur post Alex. quem allegat. consil. 46. non. 16. & ff. lib. 2. & sequuntur plures adducti per informantes pro D. Patriarcha; sicuti t. è contra non teneatur de periculo, & casu qui videtur re ad vsum destinationem, l. cum qui in princip. ff. commod. Bal. consil. 148. in print. vers. praeterea obuiusque lib. 2. Ayra. consil. 141. sub num. 5. Praeterea quia vicius foenilis est magis periculosus, ut ex ipsa patet, quam vicius stabuli.

P p 1. &c

de propterea tantò magis teneri debet, ut probatur in l. videamus §. si quis servum §. si locat. l. si ut curio §. nam si tibi eximus §. si commod. Accedit quòd vñs apothecæ fuit expressè in contractu inter partes conuentus. Vnde D. Vinc. ¶ veniens contra conventionē, & legē contractus teneatur de casu fortuito, glof. in d. leg. videamus in glof. magna in fin. Bart. in §. fin. d. l. de multis iuribus, ac authoritatibus examinavit Surd. consil. 12. num. 31. Pacia autem sunt, quòd ¶ D. Vincentius prohibetur efficit dicta apotheca vti pro familiari, & quòd esset ad alium vsum, nempe stabuli parata, ut dicit Grat. hoc supra citatus. Concedo enim vñu stabuli fuit alius denegatus, l. cum ita legatum ff. de condit. & dimiss. l. cum lex ff. de legib. glof. in cap. novus bene dicimus in vers. iacendo in fin. de presump. Coc. sen. consil. 41. sub numer. 42. Non obstat, quòd etiam in stabulo teneatur servum, quia non est cum tanto periculo, cum qui quisque, quæ ibi teneatur pro pabulo eorumque, est modica, tum quia in stabulis continuò versantur Agroses, & stabularij, qui faciliè praviudere, & providere possunt periculis. Et in omnem euentum, quando hoc pacto esset secutum incendium, ¶ possit D. Vincentius allegare se vñum fuisse apotheca ad vñum ad quem conduxerat, & propterea non teneri, ut tradita per Bart. & Aym. supra alleg. Non obstat, quòd ¶ conductor non teneatur de incendio, ut casu, nisi oblatam, aut leuem culpam, ¶ quia hoc verum, quando convenitur actione locati, locus quando convenitur actione l. Aquilia, quia tunc tenetur etiam de incendio leuissima culpa in committendo sequuto, Bal. consil. 441. num. 1. lib. 1. Alex. l. domus hereditaria num. 5. ff. de leg. 1. & consil. 10. num. 3. & post num. 9. lib. 1. cum multis relatis per Caphal. consil. 361. num. 14. 35. & seq. de pet. Rol. consil. 95. num. 8. in ulto num. 29. & seq. lib. 1. Hoc enim est ex natura actionis l. Aquilia la secunda ff. ad leg. Aquilianam, & procedit etiam de iure Canonico, Abb. in cap. si culpa post num. 1. per aliam rex. de iurur. ¶ Ex mutatione autem vñs oritur culpa, 10 Grat. d. consil. 46. num. 18. & facit, ¶ quia si culpa caret, qui vitur re ad vñum destinatur, ¶ l. arboribus §. manu. ff. de usufr. leg. si fundum ff. solut. matrim. Bald. dicto consil. 441. num. 1. ante fin. lib. 1. vers. sed hoc domus. Aym. d. consil. 313. num. 5. & contrario non est sine culpa, qui vñum mutat, ita è conueto argumentare decet. Floren. ex adverso alleg. 1. num. 40. Et in simili Con. consil. 28. num. 9. lib. 1. Præsertim quia, ¶ vt dictum est; vñs deductus est in conuentionem, contra quam venire non potuit sine culpa, glof. in l. videamus in gloss. magna in fin. ff. loc. Surd. consil. 12. num. 31. d. consil. Genuesi. 203. num. 2. Et quidem ex leui culpa, ¶ vt dicit Grat. ibi supra, ¶ quæ augetur ex incongruitate loci, quæ multum in hac materia attenditur, Auch. consil. 148. num. 3. Salycet. in l. que fortuiti in sub num. 7. vers. sed hoc quia C. de pign. all. Grat. d. consil. 46. num. 19. & ex aliis circumstantiis latè ponderatis per informantes. Non releuat, quòd dicitur solius locatoreum posse dare de hac culpa, & hanc actionem incoartare, quia D. Patriarcha non se fundat in actione locati, ¶ sed in ea, quæ descendit à l. Aquilia, per quam emendandi debent damna, quæ vicinus pulsus est propter incendium §. si seruus §. si seruus §. si iustitiam, & l. qui necda §. de hac ff. ad l. Aquil. Menoch. qui alios allegat de arbur. cas. 190. num. 14. Nec facit, quòd seruum esset in apotheca tempore locationis, ex quo videatur elici consensus locatoris, quòd non probatur eius fecerit, ¶ & nemo approbat, quòd ignorat, vt dicit Oldrad. consil. 118. num. 18. in fin. & si scitum factum adesse, & voluit facere locatoreum ad vñum stabuli, tantò magis comprehenditur cum nobis, quòd haberet ad vñum familiaris, alia enim vel locasset pro familiari, vel simpliciter locallet. Non excusatur D. Vincentius ex eo, quòd D. Patriarcha in apotheca contigua habereet seruum, quia ipse erat Dominus apothecæ, & Palati, &

posito quòd Dominus nō sit diligens in re sua, tamen ¶ conductor debet eile diligēs in re conducta, vt alius 16 quilibet diligens fuisse, alius est in leui culpa, ita Bal. consil. 148. in fin. libro 2. qui etiam consil. seq. in prime, dicit non excusari à culpa leui conductorem, si vitatur, sicut facit Dominus, sed oportere, quòd vitatur sicut veterere quilibet diligens homo. Ex quibus, & aliis adductis per informantes resolutum fuit D. Vincenium teneri de incendio.

ANNO TATIO.

- a De quo latè per Farinac. in suo quæst. crimin. q. 116. n. 62. & 63. aut in antecedentibus. Caroc. de locat. p. 4. rubr. de incendio. n. 21. & seq. d. consil. 326. n. 3. de licet verum sit, quòd vñs domo ad vñum nō destinata teneatur de incendio, vt firmatur in hac decisione, quòd tradit præallegati DD. ¶ tamen verum etiam est, quòd si quis tenet domi seruum nulla procedente contraria conuentione, aut voluntate Domini habet actori notificata non tenetur de incendio inde secuto, vt declarat Alexand. de Neuo consil. 27. de iud. Farinac. d. quæst. 110. n. 60.
- b Farinac. qui alios cumulat d. quæst. 110. n. 63.

Oltuarius Reuoluntus.

Casaraugustana Emphyteusis.

Sabbathi 29. Nouembrii, 1611.

ARGUMENTVM.

Emphyteusis non potest transire in personam potentem, & quamnam talis dicatur.

SVM MARIVM.

- 1 Emphyteusis Ecclesiastica non est transmissa ad extraneas personas, quod limitatur sub num. 21.
- 2 Alienatio facultatis consistit concessio solum primo acquirenti solum clausula (quibus voluerit.) & m. 12.
- 3 (Vt) est verbum personalem.
- 4 Primus acquirens solum potest disponere.
- 5 Et ait, & quando primus acquirens potest preiudicare comprehensum l. c. n. 23.
- 6 Emphyteusis autem si est cedere inuestitura ita concessa fuit, vt potest alienari, non tamen potest fieri alienatio in personam potentem.
- 7 Potest persona transferre Ecclesie, & Clerici.
- 8 Item locus Firm.
- 9 Item Ecclesia.
- 9 Emphyteusis non potest transire in Collegium Ecclesiasticum.
- 10 Ecclesia vti manum mortua non est capax emphyteusis Ecclesiasticæ etiam ad effectum vendendo solum prohibitione, quòd non potest alienari in personam potentem.
- 11 Conuentione tollit prohibitionem legi, non autem homini.
- 12 In emphyteusis potest quis esse prohibitus succedere in possessione, vel quia sit persona prohibita expressis concessionibus, vel quia sit prohibita a lege.
- 13 Prohibitus homini debet conuincitur cum prohibitione legi, operatur effectum etiam in casu alius facti, & à iure permisso.
- 14 Prohibitive dena addita prohibitioni ostendit illum ampliat.
- 15 Emphyteusis Ecclesiæ est prohibita alienari in aliam Ecclesiam aq. potentem.
- 16 Caducitas inuincitur per emphyteum ob non satisfactionem canonem per annum solum passio.
- 17 Caducitas, quæ non fuit declarata in iura defuncti, non potest post eius mortem declarari contra successorem, quod limitatur num. 24.
- 18 Non procedit, quando in domo dicitur altera agere.

decis. 417. sub num. 13. de decis. 417. sub num. 1. port. 1. in reuer.
 & fuit dictum in Romana Domus 18. Iunij 1613. coram
 R. P. D. Coccino Decano, & in Cinciatris Castellii domus
 Luellaris 11. Maij 1616. coram R. P. D. Causlerio, & alias
 decisiones referre, & sequitur Grazian. *disquisit. forens.*
cap. 401. n. 2. ubi testatur de veriori, & magis communi,
 quod opinio Rote habet locum, quando inuestitura fuit
 acquisita mediante pecunia, sicut si ex mera liberalitate
 concedente, quia tunc non potest primus acquirens
 praedictum comprehendere, iuxta distinctionem, de qua
 per Surd. *dec. 290. n. 2.* & expressè secuta fuit Rota in Vi-
 terbiens. Castrocor. 14. Decembris 1616. coram Cardi-
 nali Sacro, & videtur iussisse de mente Rote *in dist. de-*
cis. 415. sub n. 13. conf. tamè magis quia, ubi pro causa one-
 rosa consideratur, quod primus acquirens in ingressu
 solale quandam constitutum pecuniam, & deinde fecit
 melioramenta notabilis valoris, & optimè Marcorio.
variadit. 1. 2. 3. 4. n. 1. & 2. ubi allegat decisiones Rote,
 & in *fin. num. 1.* dicit ab hac distinctione non esse in pra-
 ctica recedendum.

c De qua materia dicti supra ad *decis. 410.*

24 Vide *supra* ad eandem *decis. 120.*

e Et quod Rota tenet opinionem, quod non possit aduer-
 sus successorem, & heredem declarari caducitas incur-
 sita per praedecessorem, dicit Manno. *de iact. lib. 2. tit. 27. n. 10.*
 34. & est *decis. Castaldi. de iact. Honded. consil. 55. n. 10.*
 10. 1. Hæc autem conclusio ultra alias limitationes in hac
decis. deductas non habet locum in derolatione ipso-
 rare incuria, quæ talis deuolutio potest etiam declara-
 ri aduersus successorem, Clar. *5. fructus quæst. 6. num. 1.*
Gabr. de maiest. consil. 35. num. 16. Honded. *consil. 80.*
num. 69. lib. 2.

Quintus Bellarminus.

Romana redditionis rationis.

Veneris 18. Martij 1611.

ARGVMENTVM

Tutor antequam conficiat inuentarium, non
 habet legitimam administrationem, & in-
 terim gesta ab eo in præiudicium pupilli
 non tenent.

SVMARIVM.

- 1 Tutor non potest deputare alterum ad lites, antequam
 conficiat inuentarium. *de num. 7.*
- 2 Mater non potest constituere alterum.
- 3 Mater non habet legitimam administrationem, si in-
 ventarium non conficiat.
- 4 Tutoris gesta valent etiam ante confectum inuentarium
 quoad commodum pupilli, non autem in eius præiudi-
 cium.
- 5 Eadem iudicium contra tutorem, qui non conficit in-
 ventarium est nullum in præiudicium agentis.
- 6 Tutor, qui non conficit inuentarium, sicut non potest per
 se stare in iudicio in præiudicium pupilli, ita nec etiam
 per interpositam personam.

DECISIO DXXX.

C Onclusum fuit deputationes actorum ad lites
 fuisse nullas, quia D. Portia non docet de in-
 uentario per eam confecto, * Paul. de Cast. *conf. 463.*
 1 *post n. 1. verisimiliter iste actor lib. 2. mater enim, & que non*
 2 *habet legitimam administrationem, actorem constitu-*
 3 *ere non potest. Bal. conf. 130. circa prim. lib. 4. & t non*
 4 *habet legitimam administrationem, si inuentarium non*
 5 *fecit. Angel. consil. 10. num. 1. circa med. Paul. de Cast.*
 6 *consil. 41. sub num. 2. vers. maxime, si non conficit inuen-*
 7 *tarium lib. 1. Card. consil. 1. sub n. 1. Non t obstat Dicit.*
 8 *Bac. in l. Tutor, qui repertorium n. 7 ff. de admin. tut. & con-*
 9 *cordantium, quod gesta à tutore, qui non conficit in-*

uentarium, valent, licet ipse possit, ut suspensus remo-
 ueri, * quia loquitur quoad tertium, & eius præiudi-
 cium, & quoad commodum pupilli, tunc enim valent,
 Bart. in l. legatum in fin. ff. de leg. ant. & propterea Bart.
 in d. l. Tutor, qui repertorium. loquitur in tutore agente,
 cui non potest obici, quod non confecerit inuentarium,
 sic etiam loquitur Cuman. *consil. 11.* ita etiam intelli-
 gendi sunt Alexan. & Port. qui Bart. allegant. Quando au-
 tem t agitur contra tutorem tunc bene intrat excep-
 tio, & iudicium contra tutorem, qui non fecit inuen-
 tarium, est nullum, Bal. *conf. 308. n. 2. lib. 1.* & dicit ex-
 pressè Paul. de Cast. *l. conf. 463. post n. 1.* quod iudicium
 gestum cum actore constituto à tutore, qui non con-
 fecit inuentarium, est nullum in præiudicium agentis,
 & quod agens cum tutore debet esse cautus, ut penes
 se habeat, & producat tutorem, & inuentarium d. tut-
 oris, & idem dicit *decis. Caspergus. 324. par. 3.* quod
 processus factus cum tutore, qui non confecerit in-
 ventarium, non valet in præiudicium pupilli. Marchio
 autem non intendit obicere personæ comparenti pro
 pupillis, sed dabitur, quod ipsi, si in iudicio condem-
 nentur, hanc exceptionem opponant pro annullatione
 processus: Et hoc pacto cessat, quod dicitur Marchio-
 nem, qui citatur D. Portiam tanquam tutricem, non
 posse illi obicere, quod non sit talis, quia quando ipse
 non possit, poterunt ipsi pupilli opponere, prout etiam
 cessat, quod ipsa vti domina litis effecta poterit per se
 iudicio agere in præiudicium pupillorum, ita nec
 per interpositam personam, & per procuratorem, Cu-
 man. *consil. 1. n. 1. in fin.* Quæ tantò magis procedunt,
 cum non agamus de sustinendo processu iam facto, sed
 agitur de faciendo, quo casu deberet sufficere, quod
 prædicta habeant difficultatem ad effectum, ut proc-
 datur tutò, & abundetur in cautela.

ANNOTATIO.

- a Et quod t tutor non possit deputare actorem ad lites, an-
 tequam conficiat inuentarium, Gabr. *conf. 315. n. 1. lib. 2.* &
 processus factus cum tutore, antequam conficiat inuen-
 tarium, est nullus, Verat. *decis. 37. p. 1. & decis. 31. n. 1. p. 1.*
 b Rota *decis. 39. n. 8. part. 2. dicitur. Put. decis. 30. lib. 1. iuxta no-*
 2 *men imperfectionis. Scraph. decis. 100. n. 1.*
Quintus Bellarminus.

Parment. Status.

Veneris 9. Decemb. 1611.

ARGVMENTVM.

Procurator cuius nomine censetur attentasse.

SVMARIVM.

- 1 Conser liti non potest aliquid agere nomine conser-
 tiam, quando ipsi constituerunt alium Procuratorem.
- 2 Conuicta persona non potest in iudicio comparere, dum
 alius est constitutus Procurator.
- 3 Velle quis non presumitur, quod facere non potest.
- 4 Alit in dubio presumitur factum nomine proprio.
- 5 Procurator dicitur actum suum facere.
- 6 Verba prædicta recipiunt interpretationem ab inue-
 diat sequentibus.
- 7 Persona una potest plures personas representare, & plu-
 ra iura possit in eadem persona concurrere.
- 8 Alit presumitur factum nomine proprio.
- 9 Procurator si attentat, regnari, quod principalis fla-
 gitium habet a quoque remouetur datus attentatus.

DECISIO DXXXI.

M Atchio Alphonsus obicitur de nouo auditi super
 co, quod in vltima decisione, & petis in alia
 fuit

fuit dictum, ipsum avertente etiam nomine Alexandri, & Ciri: Et utraque genodac iterum informante Domini in hoc à decisio recesserunt. Viso enim diligenter mandato factum per d. Marchionem in personam D. Pauli Serra, & actis factis coram Prætor, & alibi in Civitate Iapanæ, nullibi appere potuit, aliquid factum fuisse ab ipsa Alphonso, vel eius procuratore nomine d. Alexandri, & Ciri. Nam quod mandatum in persona Serra non fuit datum nomine Alexandri, & Ciri, constat non solum ex intentione ipsorum, & qui constituendo aliam procuratorem pro ipsis in dicta Civitate, noluerunt Alphonsum eorum nomine aliquid facere, neque ut hinc constet, Lancel. de iur. p. par. 1. cap. 1. 2. amplius. 11. num. 8. Crescent. de off. 7. de procurat. & neque ut constet personam, Aug. post Specul. in l. cum Prætor auct. su. princ. vers. olimus per hanc textum, & ibi etiam Cast. num. 6. ff. de iudic. Alexan. in l. exigendi. num. 5. l. sub. num. 9. vers. actus l. i. de Proc. Crescent. de off. 11. in fin. Sed etiam attenta intentione ipsius Marchionis Alphonso intendendo eam in primis à potestate, quia cum nullam haberet auctoritatem constituendi procuratorem pro Ciro, & Alexandro, non est credendum, & cum voluisse facere, quod non poterat, Bal. in c. 1. num. 1. in fin. de iur. cal. Alex. conf. 121. num. 6. lib. 4. Coten. conf. 163. num. 6. lib. 1. Bero. de off. 11. num. 6. lib. 4. Et quatenus habuisset aliquam auctoritatem, eum de ea mentionem non fecerit in mandato, & non censetur voluisse illud donare nomine ipsorum, sed proprio tantum, Bar. in l. post dictum num. 15. & ibi Bal. num. 72. ff. sol. matrim. Bal. conf. 2. sub. num. 4. lib. 5. cum alijs per Suid. conf. 19. num. 8. Menoch. pref. sumpt. 19. num. 1. lib. 4. Accedit, quod ex lectura mandati, manifeste constat illud esse restrictum ad personam, & ius ipsius Alphonso: In proemio & enim: cuius verba causam finalem demonstrare solent. 1. a. ff. ad Admoran. l. fin. ubi Bar. ff. de her. l. i. dicit se constituere procuratorem tam vi hereditum quam beneficio legis & innotari per pro duabus quantis partibus cum dimidia q. D. Marchionis Io. Francisci Pallavicini senioris q. D. Rolandi, quam vi successorem pariter per duabus quantis partibus cum dimidia in fideicommissio per d. q. D. Io. Franciscum institutum, præsertim locorum comperatorem S. Georgij Civitatis Iapanæ etiam mediis personis successu antecessorum respectu, & alio quovis nomine, & pro alio quocunque iure ipsi Marchioni Alphonso metuis competenti. Et alibi dicit volens d. Marchionem, quantum in se est, propne indemnitate consulere. Et alio loco ordinavit eius Procuratorem. Et alibi cum speciali mandato, ac nomine, & vice ipsius D. Marchionis constitutis coparendo. Et quia non solum in narratione proemij, de qua supra, sed etiam in dispositiva tam in verbis ad exigendum, quam in verbis ad instandum, & faciendum describit, & adnotari loca semper se restringit ad duas quartas partes cum dimidia, quæ est rata ipsius Marchionis. Et ubi in d. mandato nominat D. Paulum Serram, semper vocat eius Procuratorem, numquam autem Procuratorem Alexandri, & Ciri. Non obstat, quod semel mentionem fecerit de ipsius Alexandro, & Ciro, quia illud fuit factum ad effectum calculandi, & distinguendi portionem debitam Alphonso, quod probant verba immediate subsequenter, in quibus facit mentionem tantum de iure ad ipsum spectante, & de portionibus, quas dicit habere in locis comperat. S. Georgij, & eorum proventibus, & sive tantum indemnitate vult consulere, & licet dicat omnibus predictis, & quilibet eorum, attamen tunc verba recipiunt declarationem ab immediate subsequenter (propria indemnitate consulere) & non inferunt diversas personas, sed diversa iura competente Marchioni Alphonso superius expressa, videlicet, ius hereditarium, & ius fideicommissum, possunt & enim iura etiam diversarum personarum in una persona concurrere, ita ut plures personas representent. Lamer. ff. de

his, quibus ut indig. Bal. conf. 67. circa fin. vers. ad hoc facit lib. 1. Bald. conf. 7. in fin. de proben. Paul. de Cast. conf. 250. in princ. lib. 1. Non obstat Alphonsum dare facultatem Procuratori, quod loca 160. descripta in Federicum, facit poni, & describi sub lemma Io. Francisci, quia hoc potest, & debet intelligi pro portione ipsius Alphonso, & iare ipsi in locis locis competenti. Constat autem prædicta non solum ex regula, quod actus & factus presumitur nomine proprio, & magis ff. de solut. l. Papinianus, & ibi gl. ff. mand. cum alijs per Turq. de veri. fignat. 5. 9. gl. 1. sub. num. 3. sed etiam ex observantia subsecuta, quia D. Paulus comparuit, & instantias fecit solum nomine Marchionis Alphonso. Cuius autem Marchio Alphonso non dederit mandatum nomine Alexandri, & Ciri, non potest dici aliquo modo nomine ipsorum attentasse, quando enim D. Serra aliquid nomine ipsorum fecisset, nihil ad Marchionem Alphonsum, qui non dedit, nec daret potuit illi facultatem aliquid faciendi nomine predictorum, sed verius est, quod Serra nullam instantiam, imò nullam comparitionem fecit pro Ciro, & Alexandro. Et propterea cessat, quod ex adverso obicitur Prætorum Iapanæ in suo decreto comprehensisse, & nominasse ipsos, quia omisso, quod dispositiva decreti respicit tantum ius, & favorem Alphonso, si aliquid esset positum in eo concernens utile, & interesse Ciri, & Alexandro, hoc potuit fieri ad instantiam eorum procuratoris, & sic presumi debet, non autem instante Serra nullam habente mandatum. Nec facit, quod Marchio procuraverit per literas, quod Alexander, & Cirus renuntiant, quia hoc non convincit, quod eorum nomine attentaverit, fuit enim hoc factum ad abundantem cautelam, ut tolleretur occasio disputandi. Non obstat, quod si Procurator attenter, requiratur, quod Dominus habita notitia renuntiet, quia Marchio non attentavit nomine Alexandri, & Ciri, neque est eorum Procurator, & si attentata per ipsum Marchionem nomine proprio, afficiunt Alexandrum, & Cirus, ab ipsis exquirenda est cessio, quia Marchio non habet se sper hoc incommittre, prout neque eos habet excusare, & defendere, si DD. Ragoni prætendant illos aliquid attentasse. Quoad refectionem expensarum placuerunt Dominis dicta in decisione.

A N N O T A T I O.

- 2 Potest consensu persona agere pro consensu non obstante constitutione alterius procuratoris, quando procurator constitutus est negligens, Paul. de off. 13. lib. 1. & sic fuit dictum infra de off. 146.

Olivieri Beltraminus.

Pampilonenf. de Nuarte.

Luna 12. Decembris 1611.

A R G V M E N T V M.

Regulæ de Annali an, & quando censetur factum.

S P M M A R I V M.

- 1 Regula de Annali quoad eius primam partem censetur satisfactum, si impetrans infra sex menses vocatus ad iudicium profuerit.
- 2 Regula de Annali quoad secundam eius partem requiritur expeditio causa infra annum à die exco. a civitate.
- 3 Sufficit, quid impetrans ex parte sua fuerit quantum iussu fuit, ut causa intra dictum tempus expeditur, & liti num. 6.
- 4 Deduc debent omnia impedimenta ex adverso præstita ad effectum, ut impetrans non incidat in regulam de Annali.

P p 4 5 Regula

*Regula de Annali sufficit semel satisfactum petendo sibi
procedere de beneficio impetrato.*
*Regula de annali non incipit currere tempus, nisi à die
extrema citationis, & non 7.*

DECISIO DXXXII.

Domini steterunt in decisio Bartholomaeo non ob-
stare regulam de Annali. Nam quoad primam par-
tem, quicquid ex aduerso dicatur, fuit satisfactum regu-
lae, quia 23. Decembr. 1600. impetravit gratiam, & 23.
Aprilis anni sequentis ad iudiciū vocauit Ioannem, &
sic intra sex menses, & nō substitit, quod dicitur ex ad-
uerso gratiam fuisse impetratam de mense Decembris
1599. quia expressè legitur data de anno 1600. Nec re-
fert, quod annus incipiat ab incarnatione, & annus
1600. incipiat à mense Martij, qui est post Februar. anni
1599. quia clauū est, quod annus 1600. expirauerat ad-
ueniente Martio sequenti 1. dot. & sic verum erit, quod à
dicta die 22. mensis Decembris anni 1600. ad 23. Aprilis
tēor. non possunt esse plus, quā quatuor mēses, & vnus
dies. Quod secundam partem, quae t̄ concernit expedi-
tionē causae infra annum à die executionis citationis,
visum fuit Dominis fuisse satisfactum per Bartholo-
maeum, qui t̄ fecit quantum in se fuit, vt causa intra dic-
tum tēpus expediretur, quia anno adhuc non cessauit
Bartholomaeus plures inierit per expeditionē, videlicet,
pro prouisione beneficiorum, & executione literarum
Apostolicarū, & propter ipsē tunc probauerat
incumbentia, & praestitit pro ipsius praestanda, causa
poterat, ac debebat expediri ad eius fauorem, aut nō, &
poterat contra ipsū terminari, & in decisione dicitur.
Et quatenus Iudex voluisset loā. nouum terminū dare,
nō poterat respectu regulae nocere Bartholomaeo. Non
obstat, quod Procurator Bartholomaei se opposuerit,
quando Ioannes inierit concludi in causa, & sic impedi-
derit eius expeditionē, quia per petus factis probationi-
bus inuenerat ipse pro expeditione causae ad sui fau-
orē. Vltra quod nimis propere fuit pretium conclu-
di, quia impetranti non mēses, & causa non erat ma-
tura; ac propterea Iudex dixit non esse locū conclusioni
causae, & dedit vtrique parti terminum ad probandum.
Accedunt t̄ plura impedimēta praestita pro parte Ioan-
nis, qui obtinuit terminos, & dilationes ad faciendum
suis probationes, & plures etiam dictorum terminorum
prorogationes, quibus pendentibus non poterat Bar-
tholomaeus perire vi in causa concluderetur, & dilati-
onibus lapsis cūm petiit concludi, Ioannes ad impedi-
endum prolationem sententiae reuocauit Iudicem, qui
tenuit causam ad Sanctissimum, quae impedimenta, vt
dicitur in decisione, non possunt nocere Bartholomaeo,
nec facere eum incidere in regulam, sed tempore eor-
um, vt debet, subducto, apparet fuisse infra annum
conclusum in causa. Et si ipse Bartholomaeus post ex
nouerit deductis pro parte Ioan. inierit pro nouis pro-
bationibus faciendis, Ioannes fuit in causa, quod ipse su-
per has immoraretur, quia cūm dederit articulos repro-
batorios, opus fuit Bartholomaeo dare articulos appro-
batorios, & intra exhibere ad corroboracionem proce-
ssus, & probationis prius factae; vltra quod ex antea ge-
ssis, & ex praecedenti petitione, quod t̄ sibi praesidere-
tur de beneficiis satisfecerat regulae, cui (vt dictum est)
sufficit semel satisfactio, per regulā 1. dicitur, h. hoc ferment
ff. de verb. signat. fuit dictum in Placem. Decanus t̄ j. 35.
coram R. P. D. meo Decano. Alia vel sunt sublati in de-
cisione, vel tolluntur per informes pro Bartholomaeo.

ANNOTATIO.

*a Regula t̄ de Annali, quae requirit expeditioem infra an-
num, non obstat, quando probatur impedimentum ex ad-
uerso praestitum, propter quod non potuit causa infra dictum
annum expediri, Rota decis. 304. per. 4. de 1600. & decis. 101.*

*eodem par. 4. & fuit dictum in Neapolen. Beneficij impet.
penes Marchel. decis. 101. tom. 2. 1. 107. & Sematur in hac
decis. & sufficit causam instruisse infra annum, ita vt
Iudex possideret, si voluisset bene sententiam, Rota decis.
601. & fuit dictum in Placem. Decanus 16. Decemb.
1594. coram bo. me. Penia, nec requiritur aliqua processio
Iudex super causae expeditione, vt fuit dictum in Conchm.
Parochialis 15. Decemb. 1605. coram bo. me. Penia, ma-
ximè quando impedimentum prouenit facto paria ad-
uersis, Rota decis. 601. vers. quae quidem praestitit, & t̄ iste
annus, de quo in regula, incipit solui currere à die exe-
cutionis Citationis, T. decis. 16. lib. 2. & fuit dictum in Au-
gustana Canonica 18. Februarij 1604. coram Cordoba,
& nonnulla etiam de hac materia regulae de Annali
etigi supra ad decis. 317.*

b De quo dixi supra sub litera A.

Galvinius Belimanicus.

Farfens. Fideicommissi.

Veneris 16. Decembris 1611.

ARGVMENTVM.

Repetita an, & quando censetur qualitas ma-
sculinitatis.

SVMMARYM.

1. *Repetita non censetur qualitas masculinitatis eo, quod
in alia substitutione testator locutus fuit de filiis
masculis, nisi concurrant coniecturae.*
2. *Statutum Verbi 1. 45. lib. 1. non inducit sufficiens con-
iecturam repetitionis masculinitatis, nisi in quibus-
dam casibus, in quibus Statutum excludit feminas
propter masculos.*

DECISIO DXXXIIL

Domini steterunt in decisionibus in decisione
deductis, quia vetior, & receptior est opinio lo. de
Anan in decisione firmata, quod ubi testator in pre-
cedenti substitutione loquutus est de filiis masculis, si in
alia mentionem faciat de filiis simpliciter, non censetur
repetita qualitas masculinitatis, nisi concurrant con-
iecturae, quam non impugnant, sed admittunt videtur
informantes pro Augustino, recurrentes ad coniectu-
ras, quae tamen Dominis non placuerunt. Illa enim, quae
deducitur ex absurdo, quod formae filiarum testato-
ris excluderent feminas ex filio Balthasari magis dile-
cto, tollitur ex facto, quia testatrix voluit, quod Bal-
thasae mortuae sine filiis masculis, & superstitibus filia-
bus, si erunt plures, quoniam dox. hereditas diuidatur in
tres partes, & quod vna pars deret dictis filiabus, alia
pars Ioanni, alia Prudentiae. Et licet casu, quo Balthas
mortuus duas filias haberet, nihil eius reliquerit, tamen illi
erant legitima, & Trebellonica, quae dimidiam conti-
nent hereditatem, & alia bona. Alia coniectura desumpta
ex Statuto excludente feminas propter masculos non
applicatur, quia licet Statutum Verbi lib. 1. cap. 145. b
dicat, quod filiae, vel nepes dotatae nec marit. nec auz
ab intestato succedant, tamen subiungit in casibus su-
perdictis, super autem dixerat, quando superstant filij
masculi, seu filiae, vel nepotes ex filio masculino, in quo
casu non versatur, quia Augustinus est nepos ex filia.
Alia sunt subita in decisione.

ANNOTATIO.

- a. *Hae decisio confirmat aliam decisionem, de qua supra
decis. 114. & ibi plura circa hanc materiam annotant.*
- b. *Ex Statuto excludente feminas non desumitur coniectu-
ra, quod testator voluit excludere masculos propter femi-
nas, nisi in eisdem casibus, in quibus Statutum loquitur.*

er, ita vñ Statutum excludat solum forores propter fratres, non sumitur ex eo coniectura, quod testator voluerit excludere feminas propter alios masculos remotiores ultra primum gradum, Socini. *Sen. conf. p. 1. l. 1. vñ l. 1. in casu nostro l. 3. Socini. un. conf. 1. 18. m. 3. l. 1. 1. 2. l. 1. Cur. iun. conf. 4. p. 1. m. 10. Ceph. conf. 6. p. 1. conf. non obstat inq. & sic dictum in l. 1. Monis Fallici fideicommissi 3. Junger. eorum R. P. D. Cocci. Decano.*

Göran Larsson

Langensf. Matrimonij.

Veneris 16. Decembris 1611.

ARGVMENTVM.

Clausula (subministratiō alimentis) qualiter sit intelligenda. Maritus quando teneatur prestare alimenta uxori.

S P M M A R I V M

- 1 *Clasula* i subministratis alimentis abiecio Rotz taxandis debet in intelligi, quid praevis alimenta sint praestanda, & quid arbitrium solus sit datus quoad quantitatem.
- 2 *Maritus tenetur praeferre alimenta uxori, licet matrimonium impugnet.*
- 3 *Tan's maritus, quando sententiam ad sui favorem reperit.*
- 4 *Maritus non tenetur praeferre alimenta uxori, quia non debeat deserv.*

DECISIO DXXXIV.

Debitum vique ad quatuor summas sunt taxanda alimentaria, et tempus litis per D. Innocentia, quia de perditione ipsorum non cadebat controversia Signaturae et ita ordinante per clausulam, *submissum fuit, &c.*, in commissione potius, nec facit, quod fuerit triplicium arbitrio Rote, quia propter illud verbum *taxandum* et in d. clausula positum arbitrium refertur ad quantitatem, non autem ad peritiam, iuxta distinctionem, quam alius fecit Rota in Hortensia Domus 27. Octobris 1609. eorum me, * & prius in alia causa eorum Illustriss. Card. Lancello, perfectum quia et requirit, et iustitiae convenit, quod alimenta praestentur uxori, licet matrimonium non impugnet, Abbis *et ex parte in fine de accus.* cui alius per Menoch. praepos. 35. num. 18. lib. 2. et per Surd. de aliment. art. 3. quousq. i. 18. eo magis, quia et habet D. Innocentia sententiam ad ius favorem laici, ad l. si instituta, §. de officio, ff. de officio, relictis. Domini autem arbitrando alimenta iuxta quantitatem dotis solute fecit, et null. aut in auto declaratum solvenda esse fecit, quoadque auri quolibet mensis, cum praesupposito tamen, quod D. Hieronymo fuerint defuncta et null. soluta, de quo in primis videndum erit.

ANNO TATIO.

- a Et ibi dixi.
b Quidò 7 vxor non dedit dotem marito, non teneat maritus illi prestare alimentum, prout in his terminis flante lue super dampno dicit Rota decis. 470. num. 4. et 5. per. 1. in rescriptis, et fuit dictum in Romana de Causis coram fuit. dec. Clem. V. l. l. impref. penes Marches. de consue. tom. 1. fol. 1. et 73. ne etiam fuit etiam in Romana preteritis Dotis 1. Aprilis 1604. coram Cardinali Lancelotto, ex quibus decisionibus censetur recessum à decisione 760. num. 4. per. 1. decisum quod fuerat firmum, quòd maritus tenebatur alere vxorem etiam indotatam.

© 2005 Blackwell Publishing Ltd

Canalicen(Fendi.

Sabbath 26. November 1611.

ARGUMENTVM.

Probationes factæ contra prædecefforem an, & quando afficiant fuccefforem fingularem, & quando dicatur idem Iudicium, & eadem caufa.

SUMMARY

- 1 *Succedentem singularem afficiunt depositiones testium.*
- 2 *Item omnes forisursae, & infirmitates.*
- 3 *Probationes super statu aliorum etiam personarum diversarum.*
- 4 *Res inter alios alia facilius prodessivum vocat.*
- 5 *Res inter potius alia diversa personae ab auctor.*
- 6 *Causae in examine testium praesentantur ex casu longi temporis.*
- 7 *Testes examinati in iudicio antiquo probant per modum iuramentum absque exhibitione totius processum propter antiquitatem.*
- 8 *Sententia antiqua probat absque processu.*
- 9 *Sententia, & probationes pari passu ambulant ad effectum afficiendo tertias personas.*
- 10 *Examine nullitatem qui allegat testium exhibere processum.*
- 11 *Testium publicitatem Roma non curat prom nec quodlibet aliud supponit in iudicio.*
- 12 *Testium publicitatem deficiunt non attenditur quando testes sunt mortui.*
- 13 *Testes examinati in possessione non probant in possessione.*
- 14 *Non procedit quando factum plenarie examinatum, quia etiam etiam examinati in iudicio summario probant in plenarie.*
- 15 *Plenaria cognitio non attenditur penes ordinem iudicii, sed penes qualitatem probationum.*
- 16 *Testes examinati super exceptione non probant, ubi per alium alium procedunt.*
- 17 *Repletio super naturam aliorum, & secundum eam regulatur.*
- 18 *Repletio dicitur quadammodo aliorum.*
- 19 *Additum natura est, ut regulatur secundum naturam sui praesentis, cui accedit.*
- 20 *Probationes dixerunt tendere ad eundem finem, quando agitur ad eandem rem consequendam.*
- 21 *Pari est emissio naturae, & qualitatis, cum est eadem.*
- 22 *Idem finis, & intentum aliorum arguitur ex eo quia cognitio versetur circa eadem.*
- 23 *Res persona mutata non diversificat viam agendi, sed consideratur ex parte aliorum.*

DECISIO DXXXV.

Dominus Antonius Semiana agēs vti masculus peimogenitorius ad succellēdē fratri Castri Noui, contra D. Ioaquinum Semiana possellēdum ad probandum succellēdē ducti Castri debet iute peimogenituræ, produxit plures testes ad exāminatos in vim remissioris Rotalis de anno 1572. līte super dicto Castro sue eius pertinentiæ verente inter Ioaquinum leniorē & Ludouicū Semiana, propterea concepit in primis dubitāz, an dictum exāmen suffragaretur D. Antonio, afficeret D. Ioaquinum iuniorē. Vnde dato eoque, an pūdzdū testes fidem facerent in hoc iudicio, debue per duas pōsitiōes exāminatū fuit in Rota Martiniana. capta tēpōrē ad fauorē D. Antonij affirmāz, quia D. Ioaquinus est non solum heres Ioaquini scioris, sed etiam donatus: Castri, de quo agitur. & q̄ dicta testium probat.

DECISIO DXXXVIII.

- D** Omnis fterant in decisio, quia ¶ 1 relatione examinatorum datur appellatio, ¶ 2 ut fuit refolutum in Calaguitana beneficii 21. Februarij 1611. coram R. P. D. meo Coecino Decano, & in hac causa t. Julij præteriti; ad docendum ¶ 3 autem de gravamine est locus novo examini, qui est modus attendendi iniquitatem, & in iustitiam examinatorum, ¶ 4 & ita fuit factum in causa Conchenf. Beneficii de Valde Indios, quod casu ¶ 5 magis procedit in casu isto, in quo non fuerunt descriptæ interrogaciones, & responses, aut saltem non fuerunt transmissæ, & productæ, ita ut cum in ipfis apparere non possit de gravamine, si aliunde doceri non possit, inanis esset facultas appellandi. Præfumptionem habilitatis quæ per novum studium acquirit potuisset, excludi ¶ 6 brevis temporis quinquidem mensum in circa, quod tempus totum fuit multis occupationibus, & curis plenum, ita ut Michael illis implicatus, & diltentus non facile valeret literarum studiis incumbere, ut latius in decisione deducitur. Decisio Ruennatens. coram Illustrissimo Cardinali Aragonio, & aliz allegatz loquuntur in aliis terminis, videlicet, ¶ 7 quando appellatur à iudicio Ordinarij, à quo secundum Constitutionem Paj V. ita demum datur appellatio, si sit irrationabilis, ¶ 8 quia aliis pro eo præsumitur, à relatione autem examinatorum est permiffum simpliciter, & absolute appellare.

ANNOTATIO.

- a De quo dixi fupra ad decis. 315.
b Vide fupra ad decis. 157.
c Ab electione ¶ facta ab Ordinario in Concursu ad Parochialem non datur appellatio, nisi quando constat de dolo, & irrationabili iudicio Ordinarij. Rota decis. 40. sub no. 1. par. 1. in rebus, & decis. 43. num. 4. par. 4. in nouis. Marefcot. Marf. lib. 1. cap. 13. num. 21. & 24. & de illa irrationabilitate de dolo liquidi constat debet, Marefcot. d. cap. 13. num. 14. & bene considerat Rota d. decis. 40. sub no. 1. Et appellatio ¶ admittitur folam ad effectum devolutionis, non fufpenfionis, ut difponit Confiratio Paj V. fuper provisione Parochialium, vtrufq; ibi tenet. Garz. d. cap. 2. num. 146. quod est verum refpectu appellacionis incoepitæ ab electione Ordinarij, fecus autem refpectu appellacionis à fententia Metropolitanæ, ficut alterius iudicis Appellacionis reuocatoria præelationis Ordinarij. Rota decis. 137. per totam par. 1. in rebus.

Gualtero Echazamben.

Romana Legitima.

Luna 6. Februarij 1611.

ARGUMENTVM.

Legitimæ non præiudicatur per voluntarias donationes Legitima non cadit fub generali renunciatione, & quando fecus.

SYNTHESIM.

- 1 Legitima debetur nepoti ex filio in bonis avia.
2 Legitima debetur etiam de bonis donatoris.
3 Legitima non præiudicatur per donationem inter voluntarios, & licet num. 19.
4 Donator dicitur inofficiosa, quando donator non relinquit in patrimonio tantum, quantum caput legitima filiarum debet, & donator reuocatur vique ad dillatam quantatem.
5 Proinde etiam si filius donatoris facta loto pio, & in vsum pium, & etiam si filius Ecclesiæ.
6 Legitima non dirimuntur, neque detrahunt de relictis ad piam causam.

- 7 Legitima continet Piam causam.
8 Legitima est fauorabilior qualibet Pia causa, & qualibet Ecclesiæ.
9 Legitima est magis debita filio, quam Falcidia.
10 Tacita renuntiatio non debet plus operari, quam exprefsa.
11 Legitima non comprehenditur fub generali renunciatione, cum requirit fpecialem mentionem, & num. 10. vbi vide limitationem.
12 A legitima non excludit generalis approbatio testamenti.
13 Legitima non comprehenditur fub renunciatione quæ iuratur in ampla forma fci fuisse.
14 Proinde, ficut renuntiatio fuerit facta meritis patris, fuit vana.
15 Legitima comprehenditur fub generali renunciatione, quando renuntiatio non potest habere effectum in alio iure, quam in legitima.
16 Mater non potest reftari, nifi de decima parte ex Statuto Pijvi.
17 Piar profumitur acquifitio de bonis mariti.
18 Legitima fupplementum pater potest, quando inftitutio non fufficit pro integra legitima.

DECISIO DXXXIX.

Refolutum fuit Domino Duci deberi legitimam in bonis donatis à Domina Fulvia, cum ¶ 1 enim illi vi nepoti ex filio prædicando ea deberetur in bonis avie. J. Papinianus. §. quemcumq; in fuis de inofficiosa. L. cum modo, vbi glof. in verf. alius perfonæ C. de iur. ut. ¶ 2 & non poffit per donationem minor, deberunt tam de bonis donatis, ficut de non donatis, Paul. de Castr. conf. 154. paff. princ. & per tot. lib. 2. Cum enim donatio ¶ 3 non fit æ alienum ex causa inofficiosa, fed voluntarium, legitime non præiudicat, ¶ 4 idem Paul. de Castr. conf. 32. in princ. lib. 1. cum alijs per Aym. conf. 141. n. 4. Rol. conf. 61. n. 30. lib. 1. & dixit Rota in Portuensi. bonorum 16. Octobris 1579. coram bo. me. Card. Seraphino, hinc proditus eff. ruitus de inofficiosa donatione ¶ 5 quæ habet locum quando donans non retinuit in patrimonio, quantum caput legitima filius debet, & donario reuocatur vique ad dictam quantitatem etiam si non malo animo à parentibus fit facta, Amb. unde si pater, vbi Paul. de Castr. l. af. & alij C. de inoff. test. Bal. & alij vel. l. ff. de inofficiosa. Soc. iun. conf. 67. n. 56. lib. 1. Iul. Clarus §. donatio q. 24. conf. aut verò qui non agit. Nec obftat, quod donatio ¶ 6 fit facta loco pio, & in vsum pium, quia etiam donatio inofficiosa ad piam causam reuocatur ad legitimam, l. af. conf. 141. num. 12. lib. 4. & in donatione facta Ecclefiæ loquitur Paul. de Castr. in d. decis. 34. legitima ¶ 7 enim non minuitur, inò detrahatur de relictis ad piam causam, Amb. si que vult, & ibi Doct. C. de sacros. Ecclefiæ qui ad detrahendum vbi Bart. num. 6. C. de Epife. & Cler. Bald. conf. 81. num. 2. lib. 1. Alex. conf. 41. num. 11. lib. 1. Ruyn. conf. 140. num. 11. lib. 1. legitima ¶ 8 enim & ipsa caufam piam continet, Bero. conf. 26. sub num. 8. lib. 2. inò est ¶ 9 f. funotabilior qualibet pia caufa, & qualibet Ecclefiæ, cap. fin. t. 7. quæft. 4. Bero. lib. 1. Dec. con. 480. num. 21. Addebat autem ex adducto non faciente, quia loquuntur de Falcidia, & non est dubium ¶ 10 legitimum magis effe debitum filio, quam Falcidiam Bartoli. Rol. conf. 61. num. 15. lib. 1. Non obftat transactio, per quam pretendunt informantes pro Congregatione Oratorio Sanctæ Mariæ in Vallicella fuiffe per Duceem renunciatum legitimæ, quia nō famus in renunciatione fuccellionis, ut loquuntur per eos adductos in conceptione facultatis difponendi, quàm nullibi probatur debere trahi ad legitimam, & inducere eius renunciationem, & vbi habet aliquam fimplicitatem, aut tacitam renunciationem, ¶ 11 ca non magis, l. c.

SPMARIUM.

- sed minus operari debetur, quam explicita, & expresse, iux. tradita per Aymon. *confil.* 34. num. 3. & per Curt. iun. in *Leum. quid. num.* 1. §. *verf. ad hunc casum. ff. de corp. petatur.*
- 11 Renunciatio tamen expresse non potestur ad legitimam, b quia cum requirat specialem mentionem, *l. si quando §. generaliter. C. de inoff. testam. l. si quis in princ. reftatens. ff. de leg. 3.* non venit in generali renunciatio-
ne. *Gabe. delegat. concl. 8. num. 1.* qui alios cumulat, & di-
cit omnes volumine firmare hanc collationem, quam
etiam firmavit Rota in sua Romana legitime 11. No-
vemb. 1609. coram R. P. D. meo Maonzedo, t li-
cui etiam dicitur de generali approbatione testamen-
ti, quæ non excludit à legitimis, seu eius supplemento,
Anchar. *confil.* 131. num. 8. Dec. *confil.* 136. num. 4. cum mul-
tis cumulat à Sued. *confil.* 45. num. 5. t. *ff. de leg. 3.* & tenuit
Rota in alia Romana legitime 13. Junij 1597. coram
bo. me. Card. Pamphilio, t & procedit, quomodo in
13 ampla forma fuerit renunciaturum, Mich. Crasf. post
alios in 5. *legitima. quest. 3. num. 10.* Siue t renunciaturum
fuerit mortuo, siue vivo eo in eulus bonis deberet legi-
tima, Crasf. de comuni *ibi num. 11.* quicquid ex ad-
13 versio dicitur. Non t obstat, quod dicitur renonciatio-
nem in isto caso non potuisse habere effectum in alio
iure, quam in legitimis, & propterea haberi, perinde ac
si ipsi legitimæ esset in specie renonciaturum, quia limi-
tatio in iure est vera, sed non applicatur, potuit enim
operari facultas disponendi respectu dotis propter Sta-
16 tutum t Verbis prohibens testari ultra decimam eius
partem, & ad tollendum presumptionem, t *l. quimus*
17 *Mutius ff. de donat. inter vir. & uxor. eicla censum empu-*
tum eostante matrimonio Non obstat, quod Dux in
testamento fuerit institutus in quobusdam agentis, &
18 aliis iuribus, quia t hoc non tollit, quominus factio
culo in eo, quod sibi deficiat ultra relicta, possit ex bonis
donatis supplementum legitimæ petere, Paul. de
Cast. *d. confil.* 354. *lib. confil.* 23. *lib. 1. dub. lib. 1.*

ANNO TATIO.

- 19 Et quod donationes voluntarie factæ, si sine imminentis
non dantur legitimam aliorum ultra hic allegatos
tradit Sued. *confil.* 31. num. 14. Peregr. de *testam. confil.* 1. *art.*
36. num. 35. Gratian. *aff. optat. foras.* cap. 731. num. 14. t *ff. de*
19 *leg. 3.* ubi refert hanc decisionem Sandifini Rot. 160. num. 1. &
sequitur impet. penes Pacif. *de Salis. iuxta novam impet.*
fuit dictum in Romana Legitime 13. Junij 1614. coram R.
P. D. Verolpo, & in Romana Censui de Matris 14. Maij
1615. coram R. P. D. Concino Decano, & hoc procedit
etiam si donatio non fit in tanta quantitate, ut possit re-
dargui de inofficiosa, Sued. *d. confil.* 231. num. 15. in fin. Rota
d. *confil.* 161. num. 2. t *ff. de leg. 3.*
- 20 De quo t latet per Peregr. de *testam. confil.* 1. *art.* 36. num. 87. t
10 *ff. de leg. 3.* ubi etiam Gratian. *aff. optat. foras.* cap. 731. num. 14. t
10 *ff. de leg. 3.* & quod per generalem renunciacionem, & approba-
tionem testamenti censatur renunciaturum iuri detrahen-
di Legitimam, Doctores conveniunt, quod duo copula-
tive requirantur. Primo, quod verba sint adeo generalia,
ut possint acquipollere particulari, & specificæ approba-
tionem, & renunciacionem legitimæ. Secundo, quod illa spe-
cifica renunciatio ad aliud referri non possit, in suis dictis
in Jamen. *hildecommissi* 9. Decemb. 1613. coram R. P. D.
Pironano sequendo *confil.* Peregr. *d. num.* 13. t *ff. de leg. 3.*

Oliverius Beltrami.

Nouarien. Canonicatus.

Veneris 9. Decemb. 1615.

ARGUMENTUM

Pensio imposita super beneficio non probat
eius valorem, cum possit esse imposita super
distribucionibus, quæ non sunt de corpore
beneficii.

Decisions Papalis.

- 1 Valer beneficij non probatur ex insufficiencia pensionis,
quia pensio possit reservari etiam super distributioni-
bus quotidianis.
- 2 Distributiones quotidianæ non imputantur in valore
beneficii, & num. 7.
- 3 Precepti etiam si agatur de determinando valore ad ef-
fectum, ut sit necessaria promissio Apostolica iuxta for-
mam Indultus.
- 4 Distributiones sunt quid diversum ab illa parte fun-
ctionum, quæ admittit absolutus.
- 5 Distributiones non possunt dici de corpore beneficij.
- 6 Supplicatio sola probat absque literis, quando non agi-
tur de Canonizatione, & num. 8.
- Item sola supplicatio sufficit ad effectum obtinendi absolu-
tionem, si sit secus sit, si agatur ad effectum abscondi-
tionis, & num. 9.

DECISIO DXL.

Domini recesserunt à resolutione in hac causa fa-
cta sub die 20. Decemb. 1610. & dixerunt non
satisficari excessum valoris due. 24. t quia reservatio
pensiois ducatur 30. ultra quod non bene probatur, imò
constat, quod Guerinus fuit absolutus à pretensione
d. pensionis, ea potuit esse reservata super distribu-
tionibus quotidianis, t quæ non computantur in valore
beneficii. * Oldrad. *d. confil.* 118. Fel. *cap. ad eor. num.* 14. a
de *receptis. Put. dec.* 464. num. 2. lib. 2. Nec placuit Do-
minis responsio t data in decisione 9. pro statuendo va-
lore ad effectum, ut sit necessaria promissio Apostolica,
iuxta formam Indultus, habendam esse rationem distri-
butionum quotidianarum, quia decif. Crasf. de *Grasf.* 7.
de *prob.* ad hoc allegata illud non probat, cum non lo-
quatur de distributionibus, sed de tertia parte, t quæ 4
ibi adimebatur absentibus, & satis differt à distribu-
tionibus quotidianis, quia illa tollitur de ipso corpore
beneficii, & beneficium ipsum constituit etiam in hac ter-
tia parte fructuum, quod non potest dici de distribu-
tionibus quotidianis, t quæ non possunt dici de cor-
pore beneficij. * Oldrad. *d. confil.* 118. Boer. *decif.* 340. b
num. 4. & istum differentiam in terminis loduli inter
terciam partem sublatam, & distributiones assignat
idem Crasf. de *Grasf.* *decif.* 9. *ind. r. r.* Quia tamen hodie
exhibetur supplicatio reservationis pensionis, cessat,
quod dicitur, reservacionem non probari, t ea eorum
satis probatur per supplicationem absque literis, eum
non agatur de eius Canonizatione, * Castad. *decif.* 8. e
num. 14. de *recept. spol.* Mohed. *decif.* 1. in fin. de *primis.*
Saro. in *reg. de infirm. resign. quasi.* 18. sub num. 4. *versus nec*
absolut. Rursus in dicta supplicatione pensio his verbis re-
servatur (super fructibus presentibus, & futuris, & emol-
umentis universis, non tamen distributionibus quotidianis)
& ita cessat responsio precipua quæ datur reservationi
pensionis. Præterea libenter audire partes de nouo
præsertim quia aliqui ex Dominiis non videntur depo-
siciones testum, per quos pretenditur probare excessum
valoris.

ANNO TATIO.

- a Distributiones t non veniunt sub nomine fructuum bene-
ficij pleoat tradit Gonzal. *super reg.* 3. §. 7. *proem.* num. 154.
vsque ad 106. Garza de *benef. part. 3. cap. 3. num. 166.* ubi dicit,
quod valor beneficij consideratur, quoniam beneficium
valeat in portatilibus liberis, & in absentia ab Ecclesia, latet
Monet. de *distrib. part. 1. quest.* 4. ubi constituit regulam
a firmatam cum pluribus amplificationibus, & limitationi-
bus.
- b Cum aliis penes Monet. de *distrib. part. 1. quest.* 6. num. 3.
- c Et quod t supplicatio sola sufficit absque literis quan-
do non agitur de Canonizatione gratia, Gabe. *confil.* 30.
num. 13. lib. 1. Seraph. *decif.* 338. num. 4. t *decif.* 399. num. 3. Rota
decif.

Q9

- probat contra successorem non solum universalem, sed etiam singularem, *Bart. in l. si mater, §. fin. ff. de except. rei indic. Acti. conf. §. 6. sub num. 3. conf. secundo dicit Socin. conf. §. 1. num. 4. lib. 3. Rayn. conf. §. 12. sub num. 1. §. 6. lib. 2. Cael. de Grail. decis. 2. ad indic. 3. prout et etiam dicitur de instrumentis, & scripturis, *Bald. conf. 466. num. 3. lib. 5. Præsentium*, quia istæ sunt probationes, quas fecit Ioachinus ad hæc ipsas Ioachini senioris, unde non inconueniens, quod alij contra eius successorem exigantur, ut bene per Ceph. conf. 21. §. fin. & tantum magis, quia agitur de statu, & qualitate d. Castri ex primogenitura, quo casu et probant etiam inter personas omnino diuersas, *in d. l. incommuni ff. de stat. hom. et resoldit Rot. in vna Burgens. Maioratus §. 1. Januarij 1590. contra floerendilimo Pertusino*, & sic ut nocent Dominio Ioachino, ita etiam iurare debent, & magis D. Antonium successorem*
- 4 Ludouici, quia et res inter alios acta facilius prodicit, quam nocet, *Aym. conf. 106. num. 1. licet et non possit dici persona diuersa à Ludouico, cuius est hæres. §. 1. in Authen. de iur. iur. c. in par. §. 1. haredem ff. de reg. iur.* Non obstat, quod non doceatur de citatione in examine, quia et illa ex cursu tanti temporis presumitur, iuxta tradit per Gabr. de presump. cunctis. 1. num. 36. Nec refert, quod non fuerint cum toto processu remissæ forali producti, quia et fuerunt producti ad effectum iuramentum, & sunt scilicet quadraginta anni, quod fuerunt examinati, idcirco probant alibi exhibitione processus propter antiquitatem temporis, et ut de sententia dicitur, *Cast. decis. 1. de pro. ut. Pat. decis. 33. lib. 2. Ant. August. decis. 144. lib. 3. cura ad effectum, de quo agitur*
- 9 et paribus passibus ambulex probationes, & sententia, *Bart. & alij in l. 1. vbi Cagno. num. 129. C. de den. & propterea et si aduersarius uoluerit impugnare examen sub pretexto nullitatis, ipse habebit exhibere processum, Put. decis. fuit dictum in vna Bononiensi, bonorum 24. Januarij 1600. coram R. P. D.imeo Decano. Ita etiam potest responderi ad illud, quod obicitur de non publicatione testium, vltora quod Rota illam non curat, prout nec alia suprema Tribunalia, Guidop. quest. 536. et et non procedit, quando testes sunt mortui, & Alexand. conf. 52. sub num. 2. lib. 3. Felin. in cap. causam, qui il primo num. 1. de test. Ibi autem testes fuerunt examinati de anno 1572. & erant valde iocnes; & ob id presumuntur mortui, ut per informantes. Non obstat, quod et testes facti examinati in possessione, & propterea in petitionio non probant, quia non procedit, et quando fuerunt, ut in hoc casu, plenarie examinati quoad modum procedendi, quia tunc licet examinarentur in iudicio summario probant in plenario, Anton. de Butr. in cap. cum dilecti §. verum num. 35. prope fin. vers. plus dicit de ordin. cognit. Felin. in d. ill. cap. causam num. 6. Dec. conf. 96. num. 1. & dixit Rota in vna Pampilonensi, Beneficij 29. Octobris 1579. coram Lauretano, quia et plenaria cognitio non attenditur penes ordinem iudicij, sed penes qualitatem probationis, *Bald. in l. si iudee num. 5. in fin. ff. de her. qui sui sui, vel alien. iur. Dec. dicit conf. num. 2. circa med. sed verius est, quod articuli, prout et petitiones, videlicet, ius primogeniture, ita etiam fuerant dati in petitorio, quia Ioachino agenti ad restitutionem bonorum excipiebatur Ludouicus ea ad ipsum iure hereditario spectare, unde fuit necesse replicando probare, quod bona ista non veniebant sub hereditate paterna, sed erant subiecta primogeniture ex pacto, & prouisione maiorum suorum, ex quo etiam**
- 16 et pater responsio ad illud, quod obicitur, testes examinatos super exceptione non probare, ubi per viam actionis proceditur, quia non est verum, quod sint examinati per Ioachinum excipiendo reconuentioni Ludouici, sed potius replicando in sua reconuentione, ut dictum est.
- 17 Replicatio autem sapit naturam actionis, & secundum

eam regulatur, *Alex. in l. si post. num. 14. conf. §. 2. et 3. et 4. et ibi Curt. iun. sub num. 14. C. de eden. Part. conf. 91. num. 36. lib. 1. & dixit Rota coram Lauretano in vna Bononiensi, cepus 27. Iunii 1580. et dicitur enim coadiutorio actionis, *Bald. in l. 5. edictum. num. 17. ff. de eden. & in processu legitur articuli inter Ioachinum agentem, & Ludouicum conuentionem* appellatur aduocatus articuli, unde sicut primi fuerunt dati à Ioachino seniore vti aduocato, ita etiam dicendum de istis, et quia natura aduocatus est, ut regulatur secundum naturam sui pre-existentis, cui accedat, *Lenus*, ubi *Bart. Bald. & alij C. de iur. du. l. iur. suorum, §. cum inter ff. de post. An. l. si ex nro ff. de leg. 1. et Probationes etiam tendunt ad eundem, qui tunc preterendebatur, finem, cum agatur ad eandem rem consequendam, *Bellam. in c. 1. num. 10. vers. al. distinguam de ardegen. Part. Conf. 37. num. 57. lib. 3. agitur enim ad consequendum Castrem ex iure primogeniture, prout agebat Ioachinus senior, quando exanimauit testes, licet enim tunc ageretur ad bona, quæ debebantur de iure Castri, & hodie agatur ad Castrum ipsum, et attamen pars est eiusdem nature, & qualitatis, cuius est totum, *l. l. acui, vbi gl. ff. de fund. instr. l. d. greg. et l. si sequam ibi num. ff. de leg. 1. & eadem cognoscitur etiam primogenituram est adhibenda ex quo agitur etiam identitas finis, & intentionis actoris, *Bellam. vbi supra num. 1. vers. sed contra*. Nec refert, quod in iudicio ageretur de excludendo secundo genito, hic autem agatur de exclusionis finem, quoniam et finis agendi, qui consideratur ex parte actoris, *l. si quis intentione aduocatus ff. de iud. Ang. in l. 1. de iur. ff. de iur. non alteratur, nec diuersificatur ex persona rei conueneri, l. 1. §. 1. ff. per hered. per. Contard. post Bald. & Soc. quos allegat, in l. vnde item. 2. §. 4. num. 1. C. de muner. post. ff. Ex quibus, & aliis laudat per informantes deductis iur. conclusum testes fidem facere in hoc iudicio. Aut tamen concludant primogenituram secundum intentionem Domini Antonij, non est præsentis inspectionis, sed erit suo loco videndum.*****

ANNO TATIO.

- a Craue de antiqu. temp. par. 1. §. amplius coram. 23. Part. decis. 42. de iude. & dixit Rota in Montis Falisci iudicommuni 12. Maij 1600. coram R. P. D. Pamphilio, successores enim singulares non debet esse meliores conditionis, quam singulus agitor, *Craue conf. 9. num. 1. cum alijs per Menoch. conf. 113. num. 1. & ideo etiam confessio auctoris nocet singulari successori, Rota decis. 90. num. 1. & decis. 544. num. 3. & decis. 776. num. 2. per. 1. aliter.*
- b Rota decis. 233. sub num. 6. par. 2. in reuocet. & decis. 346. sub num. 3. in fin. & par. 2. in reuocet. & decis. 50. num. 1. & sequ. inter impressos penes Zach. de Pictet. Offic.
- c Quid Curia Romana, & Rota ferret in materia publicationis testium, vide l. statue de testib. quest. 75. na. 6. & sequ. & num. 11.
- d Idem Fajnac. plures cumulas d. quest. 55. num. 16.
- e Rota decis. 35. num. 3. par. 1. aliter.
- f De materia replicationis plenè tractat Afen. in pro. §. 2. in per multa capite.

Oleuias Reframment.

Firmata Laudi.

Luna 12. Decembris 1618.

ARGUMENTO

usum indiget.

SYMMARIVM.

- 1 Peris iudicio à Rota electi, & reuocati non sunt eff.
- 2 Ratio semel reddita non iterum reddenda est, & num. 3. Non procedit quando constat de errore, & num. 4. Sed etiam consilio de errore non est iterum ratio reddenda, da.

da, quando ad illi resindicata, vel transactio, sed
inutiliter etiam requiritur delictum. num. 5.

DECISIO DXXXVI.

Fuit conclusum rationem sufficienter fuisse reddi-
tam per Scruolam, etiam iustificatur per relatio-
nem etiam peritorem directis temporibus factis,
nempe ex relatione Antonij Gualdotti, et relatione An-
tonij Gari, ex relatione Iohannini, quorum iudicio, cum
facinus electi à Rota, standum est, Bar. in l. i. §. i. num. 11.
C. de iur. Fidei. l. 10. Paul. de Caste. de l. i. §. i. num. 2.
f. de condit. et dem. in l. i. §. i. num. 18. per litteras
accidente decreto Rote mandante fieri relationi Iohan-
nini, à quo non fuit per Dagbanellos aduersarios recla-
matum, & ratione semel reddita Antonio Pistori, à
quo ipse fuerat deputatus, et oon solam sequitur non
reperitum reddere, & Doct. in cap. vii. §. i. presentis de
Cler. agri. l. 6. Soc. conf. §. 2. num. 1. l. i. §. 4. Par. conf. §. 9. n.
1. l. i. §. 1. sed etiam, quod ad propositum dubij, de quo
agitur, facit presumptionem, quod ratio facit plenè, &
sufficienter reddita. Non obstant ea, quæ longa serie op-
ponuntur per Dagbanellos; quia vtra quod tolluntur
in relationibus peritorem, & decisionibus in hac causa
factis, informantes pro Guilelmucci omnibus singula-
riter respondent, quæ responsiones placuerunt Domi-
nis. Solum apud aliquos remanebat difficultas circa par-
titarum Rot. §. 6. per excommunicationem (vt dicunt Guilelmucci)
Scruole, quia esset videndum, ex qua causa processis-
set, an fuerit iusta, vel inuisita excommunicatio, & quare im-
ponetur, & cedere debeat in damnum societatis.

ANNOTATIO.

1. Regula est, quod ratio semel reddita amplius reddi non
debet, quæ firmatur Rota dec. §. 17. per. l. i. §. i. num. 14.
num. 1. in recit. de dec. §. 10. et 11. §. i. num. 4. inter im-
penses Farin. §. 1. l. i. §. i. num. 1. Munoz. de caritate.
l. 4. & maxime habet locum stante liberatione, & que-
rantis amplissima reportata in prima redditione, Rot. d.
dec. §. 10. n. 1. bene Menoch. de arbit. casu 109. n. 37. fuit
dictum in Romana Cur. 19. Nouembrii 1610. coram R.
P. D. Dmozeto, vbi ponderatur, quod liberatio erariu-
mento vallata. Ab hac regula receditur, quando con-
stat de errore, Munoz. plures emulans dicit. cap. 4. num. 3.
et §. i. et §. i. n. 1. dicit consistere debere de isto errore ex
claris, & perspicuis probationibus, quod idem dixit Ro-
ta d. dec. §. 11. num. 5. et de §. 157. per. l. i. §. i. num. 1. Verum hæc
limitatio non habet locum, quando ad res indicata,
vel transactio, quia tunc non sufficit docere de errore,
sed vltra errorem, constare etiam debet de dolo ad effec-
tum, vt possit iurem ratio reddi, Menoch. de arbit. casu
109. n. 37. Rota dec. §. 14. n. 3. per. l. i. §. i. num. 1. & dixit etiam
Rota in Interuenti. Pecuniaria 10. Februarii 1610. co-
ram R. P. D. Pinzuto, §. quod quando constat de dolo,
iterum fit reddenda ratio non obstante transactione, &
re indicata, & non obstante quæstione facta per quærit
amplissima verba lat. Farinac. cap. 26. num. 4. Rota dec.
§. 17. per. l. i. §. i. num. 4. per. l. i. §. i. num. 1. in recit. requiritur
tamen dolo verus, & non sufficiens præsumptus, Me-
noch. de arbit. casu 109. in fine, Rota d. dec. §. 14. num. 4.
per. l. i. §. i. num. 1. fuit dictum in d. Romana Cur. 19. Nouem-
brii 1619. coram R. P. D. Dmozeto, vbi fuit ponderatum,
quod aliis daretur processus in infinitum.

Quintus Eptarchus.

Vrbuectana Dotis.

Luna 16. Januarij 1612.

ARGVMENTVM.

Libro priuato aliunde adminiculato fides est
adhibenda.

SPAMARIA M.

1. Libro priuato scribentis est adhibenda fides iunctis ad-
miniculato & num. 4.
2. Testi bene informati, et de sollo proprio deponenti at-
tenta persone qualitate valde deferendum est.
3. Præsumitur contra non exhibentem scripturam.

DECISIO DXXXVII.

Resolutum fuit partem scutorum 1800. fuisse pro
residuo dotis D. Sulpitiz Clementine solutum.
Hæc enim pariter fuit adnotata à Cuncto Marguino in
suo libro, (per respo. della data della Signora Sulpizia) †
cui libro iunctis adminiculatis esse fidem adhibendam
fuit et solutum. † Accedit depositio D. Ciceri, qui non a
solùm super 9. articulo deponit de Confessione D.
Com. Ludouici, quod apocha scutorum 1800. erat pro
residuo dotis, sed etiam super primo dicit (che nella
quantità computati li 400 scudi si compridono tutto il res-
po. & anota, che il Conte Ludouico pretendeva dal Signor
Cornelio) & super 3. dicit (La verità sia, & che la mente,
trattata, & conclusa non fu di fare un saldo finale di tutto il
respo della detta politica per la data della Signora Sulpizia)
† cui testi attenta persone qualitate, & vti bene infor-
mato, ac de facto proprio deponenti Rota aliis, & tunc
consulit multum esse deferendum. Accedit solidatio
computorum inter Com. Ludouicum, & heredem
Cornelii, longum silentium ab anno 1581. vsque ad
aerum morte licet post mortem Com. Ludouici de anno
1601. venditio Castri Alaiini, vt de pretio satisfaceret
creditoribus, quod fuit venditum de consensu d. Co-
mitis, qui ex d. pretio recepit scuta 400. † per litteras,
quæ militat contra heredem Comitum non exhibentem
apocham ad eius exhibitionem Comes se obligauerat,
& alla adminicula considerata in decisionibus ad pro-
bandum solutionem pariter scutorum 1800. quæ licet
concludunt solutionem ipsam, ita & hanc qualitem,
quod fuerit soluta pro residuo, & complementum inter-
gre dotis.

ANNOTATIO.

1. Etiam † liber priuatus pro scribere probat, quando aliun-
de est adminiculatus, Rota dec. §. 11. num. 3. per. l. i. §. i. num. 1. dicitur, cum
aliis per Nicol. Gen. de sup. priuati. l. i. §. i. num. 77.
Olearius Broumarius.

Calaguritana Beneficij de Cuacci.

Mercurij 1. Februarij 1612.

ARGVMENTVM.

Appellatio à relatione examinerum quando
admittatur, & an sit locus nouo Concursum.

SYMARIUM.

1. Ab examinerum relatione datur appellatio.
2. Examen nouum est modus diligendi iniquitatem &
iniustitiam examinerum.
3. Maxime procedit, quando non fuerint descripte inter-
rogationes, & responsiones prius examini.
4. Item quando non fuit lapsus tantum tempus vt scien-
tia per nouum studium acquiri possent.
5. Appellatio à iudice Ordinary in materia de Electione ad
Parochiales ita d. non admittitur si sit terminabilis,
& latius num. 6.
6. Appellatio huiusmodi non admittitur ad effectum sus-
pensionis, sed solam ad effectum de iurisdictione, &
num. 7.
7. Appellatio ad effectum suspensionis admittitur à sen-
tentia Metropolitanæ, & num. 8.

DECI

probat contra successorem non solum vniuersalem, sed etiam singularem, Bart. in *l. si mater*, §. *si ff. de exceptis*, res inde. At et *conf. 36. sub num. 3. vers. secundo dicit Socin. conf. 81. num. 4. lib. 3.* Ruy. *conf. 128. sub nu. 16. lib. 2.* Cast. *de Grass. decis. 2. de indic.* 2 prout et etiam dicitur de institutionis, & scripturis, Bald. *conf. 466. num. 3. lib. 3.* Preteritum, quia istae sunt probationes, quas fecit Ioachinus auctor ipsius Ioachini iunioris, unde non inconuenit, quod alij contra eius successorem eis vtiuntur, vt bene per Cephalum *l. 15. in fin. de iure iuris magis*, quia agitur de statu, & qualitate d. Castri ex primogenitura, quo casu et probant etiam inter personas omnino diuersas, *in d. l. angustum ff. de stat. hom. vt resolu. Rot. in vna Burgensis. Maioribus 1. i. Januarii 1590. coram Reuerendissimo Perusino*, & sic notetur Dominus Ioachino, ita etiam iurare debent, & magis D. Antonium foecileorem 4 Ludouici, quia et res inter alios acta facilius prodit, quam nocet, Aym. *conf. 106. num. 1. licet et non possit dici persona diuersa à Ludouico*, cuius est heres, §. *1. in Auth. de iur. iur. à m. pr. ff. l. heredes ff. de reg. iur.* Non obstat, quod non doceatur de citatione in examine, quia illa ex cursu tanti temporis persumi debet, *intra triennium per Caste. de presump. conf. 1. num. 36.* Nec refert, quod non fuerit cum toto processu remissio forali producti, quia et fuerit producti ad effectum iurium, & sunt fere quadraginta anni, quod faciunt examinati, idcirco probant absque exhibitione processus propter antiquitatem temporis, et vt de sententia dicitur, *Castal. decis. 5. de pr. ur. Pot. decis. 38. lib. 2. An. Auguil. decis. 143. lib. 3. cum ad effectum, de quo agitur*, et paribus passibus ambulante probationes, & sententia, Bart. et alij in *l. 1. vbi Cagnol. num. 129. C. de eden & propterea et si aduersarius volet impugnare examen sub pretextu nullitatis, ipse habebit exhibere processum, Pux. d. decis. fuit dictum in vna Bononensi. Bonorum 24. Januarii 1600. coram R. P. D. meo Decano. Ita etiam potest responderi ad illud quod obicitur de non publicatione testium, vltra quod Rota illam non curat, prout nec alia suprema Tribunalia, * Guidop. *quæst. 386. et de non procedit, quando testes sunt mortui*, & Alexand. *conf. 32. sub num. 1. lib. 3. Felman cap. causam, qui al primo num. 15. de test. Ibi autem testes fuerunt examinati de anno 1574. de crant valde ienes, & ob id presumuntur mortui, vt per informantes. Non obstat, quod et testes fuerint examinati in possessione, & propterea in petitorio non probent, quia non procedit, et quando fuerunt, vrin hoc casu, plenarie examinati quoad modum procedendi, quia tunc licet examinentur in iudicio summario probant in plenario, Anton. de Butt. in *cap. cum dilectus s. verum. num. 55. prope fin. vers. plus dicit de iur. cogni. Felin. in d. l. cap. causam. num. 6. Dec. conf. 96. num. 2. & dixit Rota in vna Pampilonensi. Benenici 19. Octobris 1579. coram Lauretano*, quia et plenaria cognitio non attenditur penes ordinem iudicii, sed penes qualitatem probationis, Bald. in *l. si Index num. 3. in fine ff. de iur. qui suus sui, vel alien. iur. Dec. d. l. conf. num. 2. circa med. sed verius est, quod articuli, prout respiciunt petitorium, videlicet, ius primogeniturse, ita etiam fuerunt dati in petitorio, quia Ioachino agenti ad restitutionem bonorum excipiebat Ludouicus ea ad ipsum iure hereditatis spectare, unde fuit necesse replicando probare, quod bona ista non veniebant sub hereditate paterna, sed erant subiecta primogenituræ ex pacto, & providentia maiorum suorum, et quo etiam et pater responsio ad illud, quod obicitur, testes examinatos super exceptione non probare, vbi per vltim actionis proceditur, quia non est verum, quod sint examinati per Ioachinum excipiendo reconuentioni Ludouici, sed potius replicando in sua reconuentione, vt dictum est.***

Replicatio et autem sapit naturam actionis, & secundum

eam regulatur, Alex. in *l. in post. num. 15. vers. sit ff. de p. et alij & ibi Curtian. sub nu. 14. C. de eden. Paril. *conf. 95. num. 36. lib. 1. & dixit Rota coram Lauretano in vna Bononien. conf. 17. Iunij 1580. et dicitur enim coadiutor actionis, Bald. in *l. 2. §. editionis. num. 17. ff. de eden. Et in processu legitur articulus inter Ioachinum agentem, & Ludouicum conueniunt* appellatur additionalis articulus, unde fecit primi fuerunt dati à Ioachino seniore vti actore, ita etiam dicendum de istis, et quia natura additionis ea est, vt reguletur secundum naturam sui pre-existentis, cui accedit, *leum*, vbi Bart. Bald. et alij *C. de iur. dos. l. inter sacrum, §. cum inter ff. de pact. An. l. ex vero ff. de leg. 1. et Probationes etiam tendunt ad eundem, qui tunc pretebatur finem, cum agatur ad eandem rem consequendam, Bellam. in *l. 1. num. 10. vers. alij distinguunt. de ord. cogn. Paril. conf. 87. num. 17. lib. 3. agitur enim ad consequendum Castrum ex iure primogeniturse, prout agebat Ioachinus senior, quando examinauit testes, licet enim tunc ageretur ad bona, quæ dicebantur de iure Castri, & hodie agatur ad Castrum ipsum, et stramen potest eiusdem nature, & qualitatis, cuius est totum, *l. 1. cum, vbi glo. ff. de fund. instrum. l. græge, et l. seq. cum ibi not. ff. de leg. 1. & eadem et cognitio circa primogenituram est adhibenda ex quo arguitur etiam identicus finis, & intentionis actoris, Bellam. vbi supra num. 1. et seq. sed contra. Nec refert, quod in illo iudicio ageretur de excludendo secundo genito, hic autem agatur de exclusionem fecimus, quoniam et finis agendi, qui consideratur ex parte actoris, *l. si qui intrinsece ambigua ff. de iud. Ang. in l. 1. in fine ff. de iur. non alteratur, nec diuersificatur ex persona rei conuenti, l. 1. §. si p. heres per. Contad. post Bal. & Soc. quos allegat in *l. vna. l. 2. §. 4. num. 1. C. de mament. per ff.* Ex quibus, & aliis latius per informantes deductis fuit conclusum testes fidem facere in hoc iudicio. Aut autem concludunt primogenituram secundum intentionem Domini Ansonij, non est presentis inspectionis, sed ex suo loco videndum.******

ANNOTATIO.

- a *Causa de antiq. temp. par. 1. §. amplius num. 23. Pot. decis. 42. de iudic. & dixit Rota in Moneta baluati iudicio conuultu 15. Maij 1609. coram R. P. D. Pamphilo, successor enim singularis non debet esse melioris conditionis, quam singularis auctor, Causa *conf. 92. num. 2. cum alijs per Bencnoch. conf. 113. num. 11. & ideo etiam confesso auctoris nocet singulari successor, Rota decis. 50. num. 1. & decis. 144. num. 5. & decis. 396. in ana. par. 1. decis.**
- b *Rota decis. 393. sub num. 2. par. 2. in reuocari, & decis. 346. sub num. 3. in fine & par. 2. in reuocari decis. 50. num. 1. & seq. inter impell. genes Zach. de faciet. offi.*
- c Quid Curia Romana, & Rota seruet in materia publicationis testium, vide *l. actus de test. quæst. 75. num. 6. et seq. et num. 35.*
- d *Idem Facinus, plures cumulans d. quæst. 75. num. 26.*
- e *Rota decis. 35. num. 3. par. 1. decis.*
- f *De materia replicationis plenè tractat Afen in par. 4. lib. 6. per omnia capita.*

Oliverio Beltramin.

Firma Laudi.

Luna 12. Decembris 1616

ARGUMENTO
non indiget.

SVM MARIVM.

- 1 *Petiti iudicio à Rota electi, & relationi siue non est.*
- 2 *Ratio sent. reddita non verum reddenda est, & num. 3. Non procedit quando causata de errore, & num. 4. Sed etiam causata de errore non est iterum ratio reddenda.*

da quando adessu restituita, vel transmissa, sed
inviolata et intacta requiritur etiam. 5.

DECISIO DXXXVI.

SYMMARIUM.

1. *Littere priuatus scribentis est adhibenda fides iuxta ad-*
ministrat. & num. 4.
2. *Testi bene informatus, & de facto proprio deponenti et*
certa persona qualitate ualde deferendum est.
3. *Presumitur contra non exhibentem scripturam.*

DECISIO DXXXVII.

Resolutum fuit partem scutorum 1800. fuisse pro
residuo dotis D. Sulphie Clementine solutum.
Hec enim partem fuit adnotata à Curio Marguino in
suo libro, (*per resse della dote della Signora Sulphia*) †
cui libro iunctis admiuiculis esse fidem adhibendum
fuit resolutum. * Accedit depositio D. Ciceri, qui non a
solidum super 9. articulo deponit de Confessione D.
Com. Ludouici, quod apocha scutorum 1800. erat pro
residuo dotis, sed etiam super primo dicit (*che m'ha*
quantum a computati li 400 scudi si comprendeva tutto il res-
se, & amant, che il Conte Ludouico presentena dal Signor
Cornelio) & super 3. dicit (*la verità fu, & è, che la mente,*
trattata, & cancellata fu di fare un saldo finale di tutto il
resse della dote polica per la dote della Signora Sulphia)
† cui testi attenta persone qualitate, & uti bene infor-
mato, ac de facto proprio deponenti Rota alius, & tunc
consuit multum esse deferendum. Accedit solidatio
computorum ioter Com. Ludouicum, & heredem
Cornelii, longum silentium ab anno 1581. usque ad
annum morte liris post mortem Cum. Ludouici de anno
1603. venditio Caltri Aluiani, ut de pretio fuisset
creditoribus, quod fuit venditum de consensu d. Co-
mitis, qui ex d. pretio recepit scuta 400. † presumptio,
quæ militat contra heredem Comitum non exhibentem
apocham, ad cuius exhibitionem Comes se obligauerat,
& alia admiuicula considerata in decisionibus ad pro-
bandum solutionem partem scutorum 1800. quæ sicut
concludunt solutionem ipsam, ita & hanc qualiter,
quod fuerit soluta pro residuo, & complemento inte-
græ dotis.

ANOTATIO.

- a. Etiam † liber priuatus pro sententiæ probat, quando aliun-
de est admiuiculus. Rota decis. 113. m. 1. p. 1. d. d. d. cum
aliis per Nicol. Gen. di sup. priuati lib. 1. p. 1. m. 77.
Olivarius Beltramini.

Calaguritana Beneficij de Cuacci.

Mercurij 1. Februarij 1612.

ARGUMENTVM.

Appellatio à relatione examinatorum quando
admittatur, & an sit locus nouo Concurfui.

SYMMARIUM.

1. *Ab examinatore relatione datur appellatio.*
2. *Examen nouum est modum detegendi iniquitatem &*
iniustitiam examinatorum.
3. *Maximè procedi, quando non fuerint descripta inter-*
rogationes, & responsiones prius examina-
4. *Item quando non fuit lesum tantum tempus ut scien-*
tia per nouum studium acquiri posset.
1. *Appellatio à iudice Ordinarij in materia litemis ad*
Parochiales ita dnum admittitur si sit irritamabi-
le, & litemis dnum.
6. *Appellatio inuicem non admittitur ad effectum su-*
spensiuum, sed solum ad effectum deulatiuam, &
num. 7.
7. *Appellatio ad effectum suspensiuum admittitur à sen-*
tentia Metropolitani, & num. 8.

DECI

Vrbucetana Dotis.

Luna 16. Ianuarij 1612.

ARGUMENTVM.

Littere priuato aliunde admiuiculato fides est
adhibenda.

Olivarius Beltramini.

da, quando adhibetur iudicatus, vel transactio, sed
tunc iudicatus errorum requiritur dolo, & non s.

DECISIO DXXXVI.

Fuit conclusum rationem sufficienter fuisse reddi-
tam per Scruolano, eadem insufficientem per relatio-
nem plurimum peritum diversis temporibus factas,
nempe ex relatione Antonij Guidotti, ex relatione An-
tonij Gatti, ex relatione Ioannini, quorum 7 iudicio, cum
fuerint electi à Rota, standum est, Baras *l. instar. num. 11.*
Coler. Fidei lib. 10. Paulus Caltr. in l. si cui libertas. nu. 2.
Id. de condit. & demort. Nicol. conf. 94. num. 18. præsertim
accidente decreto Rotæ mandante statim relationi Ioan-
nini, à quo non fuit per Daghanellos aduersarios recla-
matum, & ratione semel reddita Antonio Pistori, à
quo ipse fuerat deprecatus, 7 non solum sequitur non
negligentem reddere, * Doct. in cap. vii §. præfatis de
Cl. aggr. lib. 6. Soc. conf. 92. num. 1. lib. 4. Paril. conf. 89. n.
lib. 1. Sed etiam, quod ad propositum dubij, de quo
agitur, facit presumptionem; quod ratio fuerit plenè,
& sufficienter reddita. Non obstant quæ longæ serie op-
ponuntur per Daghanellos, quia vtra quod tolluntur
ex relationibus peritum, & decisionibus in hac causa
factis, informantes pro Guilelmucis omnibus singula-
riter respondent, & responsiones placuerunt Domi-
nis. Solum apud aliquos remanet difficultas circa par-
ticulariæ flor. 66. pro exactione (ut dicunt Guilelmucii)
Scruolano, quia esset videndum, ex qua causa processis-
set, an fuerit iusta, vel iniusta exactione, & quare im-
peteretur, & cedere debeat in. damnum societatis.

ANNOTATIO.

- Regula est, quod ratio semel reddita amplius reddi non
debet, quæ firmavit Rota *decis. 117. par. 1. d. conf. 184.*
num. per. in reuoc. & decis. 101. & 114. sub num. 4. Inter im-
pugnabiles Farin *par. 1. lib. conf. plenè Menoch. de reuoc. c.*
*41. & maximi habet locum Rante libertatine, & quies-
centia amplissima reportata in prima redditione, Rota d.*
decis. 101. a. b. benè Menoch. de arbit. c. 109. n. 37. Et fuit
dictum in Romana Curia 19. Novembris 1610. coram R.
P. D. Dunoacro, ubi ponderatur, quod liberatio ex ac-
tione vallata Ab hac regula recedatur, quod quando co-
stat de errore, Munoz plures cumplans *dist. cap. 41. num. 3.*
& seq. & sub n. 28. dicit consistere debere de isto errore ex
claris & perspicuis probationibus, quod idem dicit Rota
d. *decis. 114. num. 5. & decis. 117. par. 1. d. conf.* Verùm hæc
limitatio non 7 habet locum, quando adhibetur iudicatus,
vel transactio, quia tunc non sufficit docere de errore,
sed vtra errorem, consistere etiam debet de dolo ad effe-
ctum, ut possit iurum ratio reddi, Menoch. de arbit. c. 109.
num. 37. Rota d. *decis. 114. num. 3. par. 1. in reuoc. & dicit etiam*
Rota in Innocenti. Pecuniaria 80. Februarij 1610. co-
ram R. P. D. Pirumano, sic quod quando constat de dolo,
iterum sit reddenda ratio non obstante transactio, &c.
re iudicata, & non obstante quiescentia facta per quædam
amplissima verba, latè Farinac. conf. 98. num. 4. Rota decis.
117. par. 1. d. conf. & decis. 114. num. 4. par. 1. in reuoc. requiritur
tamen dolo verus, & non sufficiens præsumptio, Menoch.
de arbit. c. 109. n. 37. Rota d. decis. 114. num. 4.
par. 1. in reuoc. & fuit dictum in d. Romana Curia 19. Novem-
bris 1610. coram R. P. D. Dunoacro, ubi fuit ponderatum,
quod aliis daretur processus in infinitum.

Officium Reuocatum.

Verbuertana Dotis.

Luna 16. Januarij. 1612.

ARGUMENTVM.

Libro priuato aliunde adminiculato fides est
adhibenda.

SYMMARIVM.

- Libro priuato scribentis est adhibenda fides iudiciali ad-
ministrata, & non s.
- Tibi bene informatus, & de facto proprio deponentis et
tenus personæ qualitate valde defendendum est.
- Præsumitur contra non exhibentem scripturam.

DECISIO DXXXVII.

Resoluitum fuit partem scutorum 2800. fuisse pro
residuo dotis D. Sulpitiz Clemencinæ solutum.
Hæc enim parera fuit adnotata à Curio Margutino in
suo libro (per respo. della dote della Signora Sulpitia) 7
cui libro iudicis adminiculis esse fidem adhibendam
fuit resolutum. * Accedit depositio D. Ciceri, qui non a
solum super §. articulo deponit de Confessione D.
Com. Ludouici, quod apocha scutorum 2800. erat pro
residuo dotis, sed etiam super primo dicit (che nella
quantità a computati li 400 scudi si comprendeva tutto il re-
spo. & auanzo, che il Conte Ludouico prattendeva dal Signor
Cornelio) & super §. dicit (l'averne fa, & è, che la morte,
trattato, & acciò si face fu di fare un saldo finale di tutto il
respo. della dote poliz. a per la dote della Signora Sulpitia)
7 cui testi attenta personæ qualitate, & vi bene infor-
mato, se de facto proprio deponentis Rota aliis, & tunc
consuit multum esse defendendum. Accedit solidatio
computorum inter Com. Ludouicum, & heredem
Cornelij, longum silentium ab anno 1581. vique ad
annum mortis licet post mortem Com. Ludouici de anno
1605. venditio Castri Aluiani, ut de pretio satisficeret
creditoribus, quod fuit venditum de consensu d. Co-
mitis, qui ex d. pretio recepit scura 400. 7 præsumptio, 3
quæ militat contra heredem Comitum non exhibentem
apocham, ad cuius exhibitionem Comes se obligauerat,
& alia adminicula considerata in decisionibus ad pro-
bandum solutionem partem scutorum 2800. quæ licet
concludunt solutionem ipsam, ita & hanc qualitem,
quod fuerit soluta pro residuo, & complemento inze-
græ dotis.

ANNOTATIO.

- Etiam 7 libri priuati pro scribente probant, quando aliun-
de est adminiculatus, Rota *decis. 113. num. 1. par. 1. d. conf.* cum
aliis per Nicol. Gen. de script. priu. lib. 1. cap. 4. num. 77.
Officium Reuocatum.

Calaguritana Beneficij de Cuacii.

Mercurij 1. Februarij 1612.

ARGUMENTVM.

Appellatio à relatione examinerum quando
admittatur, & an sit locus nouo Concutus.

SYMMARIVM.

- Ab examinerum relatione datur appellatio.
- Examine nunc est modus tendendi iniquitatem &
iniustitiam examinerum.
- Maxime procedi, quando non fuerint de scripte inter-
rogationes, & responsiones primo examine.
- Item quando non sunt lapsi tantum tempus ut scien-
tia per verum studium acquiri possint.
- Appellatio à iud. civ. Ordinarij in materia electionis ad
Parochiales ita de nouo admittitur si sit irratiocabi-
le, & latine num. 6.
- Appellatio huiusmodi non admittitur ad effectum sus-
pensionum, sed solum ad effectum declarationum, &
num. 7.
- Appellatio ad effectum suspensionum admittitur à sen-
tentia Metropolitanæ, & num. 8.

DECI

probat contra succedentem non solum vniuersalem, sed etiam singularem, Bart. in l. si mater, §. fin. ff. de except. rei iudic. Atet. conf. §. 6. sub num. 3. conf. secundo dicit Socin. conf. §. 2. num. 4. lib. 3. Ruyr. conf. 128. sub num. 1. lib. 2. Cael. a. de Gual. dec. 2. de iudic. 2. prout et etiam dicitur de instrumentis, & scripturis, Bald. conf. 466. num. 3. lib. 3. Præsertim, quia istæ sunt probationes, quas fecit loachinus auctor ipsius loachini iunioris, unde non inconueniens, quod alij contra eius succedentem eis utantur, vt bene per Cepha. conf. 1. §. 1. in fin. & tunc magis, quia agitur de statu, & qualitate d. Castri ex primogenitura, quo casu probant etiam inter personas omnino diuersas, in c. Lingemunt, ff. de stat. hum. vt resoluunt Rot. in vna Burgens. Maioratus 31. Ianuarij 1590. coram Reuerendissimo Perusino, & sicut nocent Domino loachino, ita etiam iurare debent, & magis d. Antonium succedentem Ludouici, quia et inter alios acta facilius prodest, quam nocet, Aym. conf. 106. num. 1. licet et non possit dici persona diuersa d. Ludouico, cuius est hæres, §. 1. de aucten. de iuramentis. à mor. præst. l. heredem, ff. de reg. iur. Non obstat, quod non doceatur de citatione in examine, quia illa ex cursu tanti temporis præsumi debet, iuxta tradit per Gabr. de præsumpt. euic. l. 1. num. 36. Nec refert, quod non fuerint cum toto processu remissio forali producti, quia et fuerunt producti ad effectum iurium, & sunt fere quadraginta anni, quod fuerint examinari, idcirco probant absque exhibitione processus, sicut propter antiquitatem temporis, et vt de sententia dicitur, Callad. dec. §. de primar. Put. dec. §. 38. lib. 2. Ant. Augu. dec. §. 143. lib. 3. cum ad effectum, de quo agitur, et paribus pælibus ambulant probationes, & sententia, Bart. & alij in l. 1. vbi Cagnol. num. 129. c. de eden. & propterea et si aduersarius uolet impugnare examen sub pretexto nullitatis, ipse habebit exhibere processum, Put. dec. fuit dictum in vna Bononiens. Bonorum 24. Ianuarij 1600. coram R. P. D. meo Decano. Ita etiam potest responderi ad illud, quod obicitur de non publicatione testium, vltra quod Rota illam non curat, prout et nec alia suprema Tribunalia, & Guidop. quæst. 186. et non procedit, quando testes sunt mortui, d. Alexand. conf. 34. sub num. 23. lib. 3. Felin. in cap. eadem, qui alio primo num. 11. de test. isti autem testes fuerunt examinati de anno 1572. & erant valde ienes, & ob id præsumantur mortui, vt per informantes. Non obstat, quod et testes fuerint examinari in possessione, & propterea in petitorio non probent, quia non procedit, et quando fuerunt, vt in hoc casu, plenarie examinati quoad modum procedendi, quia tunc licet examinatus in iudicio summario probant in plenario, Ancon. de Batt. in cap. cum dilectus §. coram, num. 35. prope fin. vers. plus dicit de ordin. cognit. Felin. in dist. cap. eadem, num. 6. Dec. conf. 96. num. 2. & dixit Rota in vna Pamplonens. Benenich 29. Octobris 1579. coram Lauretano, quia et plenaria cognitio non attenditur penes ordinem iudicij, sed penes qualitatem probationis, Bald. in l. si Index num. §. in fin. ff. de her. qui sunt sui, vel alien. iur. Dec. dicto conf. num. 2. circa mod. sed verius est, quod articuli, prout recipiunt petitorium, videlicet, ius primogenituræ, ita etiam fuerunt dati in petitorio, quia loachino agenti ad restitutionem bonorum excipiebat Ludouicus ea ad ipsum iure hereditario spectare, unde fuit necesse replicando probare, quod bona ista non veniebant sub hereditate paterna, sed erant subiecta primogenituræ ex pacto, & prouidentia maiorum suorum, ex quo etiam et pater responsio ad illud, quod obicitur, testes examinatos super exceptione non probare, vbi per viam actionis proceditur, quia non est verum, quod sint examinari per loachinum excipiendo reuentioni Ludouici, sed potius replicando in sua reuentione, vt dictum est. Replicatio etiam sapit naturam actionis, & secundum

eam regularitur, Alex. in l. si pater, num. 15. vers. ff. de ad. l. ad. & ibi Curtium, sub num. 4. C. de eden. Puc. conf. 95. num. 36. lib. 1. & dixit Rota coram Lauretano in vna Bononiens. Centus 27. Iulij 1580. et dicitur enim coadiutorio actionis, Bald. in l. 1. §. ediciones, num. 17. ff. de eden. & in processu legitur (articuli inter loachinum agentem, & Ludouicum reuentionem) appellantur additionales articuli, unde sicut primi fuerunt dati ad loachinum seniore vt auctore, ita etiam dicendum de istis, quia natura additionis ea est, vt regulariter secundum naturam sui pre-existentis, ubi accedit, item, vbi Bart. Bald. & alij C. de iur. det. Lauer suorum, §. item inter ff. de post. det. l. §. ex toto ff. de leg. 1. et Probationes etiam tendunt ad eundem, qui tunc prætendebatur, finem, cum agatur ad eundem rem consequendum, Bellam. in c. 1. num. 10. vers. salij distinguunt, de ord. cogn. Paril. Conf. 87. num. 77. lib. 3. agitur enim ad consequendum Caltum ex iure primogenituræ, prout agebat loachinus senior, quando exauianit testes, licet enim tunc ageretur ad bona, quæ dicebantur de iure Castri, & hodie agatur ad Caltum ipsum, et attamen patet eiusdem naturæ, & qualitatis, cuius est totum, l. Lucius, vbi glo. ff. de fund. instr. l. greg. c. l. §. q. num. ibi not. ff. de leg. 1. & eadem recognitio circa primogenituram est adhibenda ex quo agitur etiam identitas finis, & intentionis actoris, Bellam. vbi supra num. 11. vers. sed contra. Nec refert, quod in illo iudicio ageretur de excludendo secundo genito, hic autem agatur de exclusionem fremine, quoniam et finis agendi, qui consideratur ex parte actoris, l. §. quis intentione ambigua ff. de iud. Ang. in l. 1. in fin. ff. de test. non alteratur, nec diuersificatur ex persona rei conuenti, l. 1. §. 1. ff. si pater bare. per. Contra post Bart. & Soc. quo allegat, in l. vna l. l. num. 4. num. 2. C. de monest. post. Ex quibus, & aliis laudis per informantes de ductis fuit conclusum testes fidem facere in hoc iudicio. An autem concludant primogenituram secundum intentionem Domini Antonij, non est presentis inspectionis, sed erit loco videndum.

ANNO TATIO.

- Causa de antiq. tempor. par. 15. ampliatum num. 33. Put. dec. 42. de iudic. & dixit Rota in Montis Falicis iudic. communi 18. Maij 1603. coram R. P. D. Pataphilio, successit enim singularis non debet esse melioris conditionis, quam fuit auctor, Causa conf. 2. num. cum alijs per Menoch. conf. 813. et 11. & ideo etiam consensu auctoris nocet singulari successioni, Rota dec. 50. num. 1. & dec. 544. num. 5. & dec. 776. num. 1. per. 1.
- Rota dec. 193. sub num. 6. par. 2. in reuoc. & dec. 395. sub num. 3. in fin. & per. 2. in reuoc. & dec. 60. num. 1. & sig. inter impress. penes Zach. de iur. iust. Offic.
- Quid Causa Romana, & Rota feruit in materia publicationis testium, vide l. 1. innot. de test. quæst. 75. nu. 6. & sig. de num. 12.
- Idem Farinac. plures cumulat d. quæst. 37. num. 16.
- Rota dec. 35. num. 3. par. 2. dec. 1.
- De materia replicationis plenè tractat Alin. in præf. §. 106. per multa capitula.

Gianfrancesco Testamontum.

Firma Laudi.

Luna 12. Decembris 1616.

ARGUMENTO
non indiget.

SYMPTOMA.

- Periti iudicio à Rota electi, & relatiui s. an. d. m. 1.
- Ratio semel dicta non nouum reddenda est, & num. 3.
- Non procedi quando amicus de errore, & num. 4.
- Sed etiam capitulo de errore non est verum ratio reddenda.

de quando adhibe resoluta, vel transactio, sed
involuntaria erroris requiritur datus, & num. 1.

DECISIO DXXXVI.

Fuit conclusum rationem sufficientem fuisse redditam per Scruolam, eamque iustificatam per relationem plurimum petitorem diversis temporibus factis, nempe ex relatione Antonij Goidotti, ex relatione Antonij Gatti, ex relatione Ioannis, quorum 1. iudicio, cum fuerint electi à Rota, standum est, Bar. in *Lysiter*. num. 11. *Collier. Fidei lib.* 1. p. Paul. de *Cast. de lib. cui libertas*. num. 2. *de emul. & demul.* Neuz. conf. 9. 4. num. 18. per electionem concordante decreto Rote mandante fieri relationi Ioannis, à quo non fuit per Daghanellos aduersarios reclamatum, & ratione semel reddita Antonio Pistori, à quo ipse fuerat deputatus, 1. ooo solum sequitur non repetendum reddere, 2. Doct. in *cap. viii §. presens de Cleragor. lib. 6. Soc. conf. 92. num. 1. lib. 4. Paul. conf. 89. n. 1. lib. 1.* sed etiam, quod ad propositum dubij, de quo agitur, facit presumptionem, quod ratio fuerit plenè, & sufficienter reddita. Non obstant ea, quæ longa serie opponuntur per Daghanellos, quia ultra quod tolluntur ex relationibus petitorem, & decisionibus in hac causa factis, informantes pro Guillemucio omnibus singulariter respondent, quæ responsiones placeant Dominis. Solum apud aliquos remanebat difficultas circa partem Rot. 16. pro incarceratione (vt dicant Guillemucij) Scruolæ, quia effe videndum, ex qua causa processisset, an fuerit iusta, vel iussu incarcerationis, & quare impeteretur, & credere debeat in damnum societatis.

ANNOTATIO.

1. Regula est, quod ratio semel reddita amplius reddi non debet, quæ firmatur Rota *decis. 117. per 3. diuers. & decis. 184. num. 1. per 1. in reuoc. & decis. 106. & 124. sub num. 4. inter impetentes Farin. post 2. lib. conf. plenè Munoz. de variat. 1. 41. & maxime habet locum si tunc liberatim, & quiete amplissima repetita in prima redditione, Rot. *decis. 101. n. 2. bene Menoch. de arbit. casu 109. n. 37. & fuit dictum in Romana Curia 29. Novembris 1610. coram R. P. D. Dunozero, ubi ponderatur, quod liberatio erat in iuramento vallata. Ab hac regula receditur, 1. quando constat de errore, Munoz. plures cum aliis *dist. cap. 1. num. 3. & sup. & sub n. 28. dicit constare debere de illo errore ex claris, & perspicuis probationibus, quod idem dixit Rota d. decis. 124. num. 1. & decis. 117. per 3. diuers. Verum hæc limitatio non 1. habet locum, quando adest res indicata, vel transactio, quia tunc non sufficit docere de errore, sed ultra errorem, consistere etiam debet de dolo ad effectum, vt possit iterum ratio reddi, Menoch. *de arbit. d. casu 109. n. 37. Rota decis. 184. per 3. in reuoc. & dixit etiam Rota in Interuentum. Pecuniaria no. Februarij 1610. coram R. P. D. Pirmano, & quod quando constat de dolo, iterum sit reddenda ratio non obstante transactio, & re indicata, & non obstante quietione facta per quævis amplissima verba, latè Farinac. *conf. 90. num. 4. Rota decis. 117. per 3. diuers. & decis. 184. num. 4. per 1. in reuoc. requiritur tamen dolas veras, & non sufficiunt præsumptus, Menoch. de arbit. casu 109. in fine. Rota d. decis. 124. num. 4. per 1. in reuoc. & fuit dictum in Romana Curia 29. Novembris 1610. coram R. P. D. Dunozero, ubi fuit pœdlatum, quod aliis daretur processus in infinitum.*****

Quæritur Petraminus.

Vrbœuctana Dotis.

Luna 16. Ianuarij. 1612.

ARGUMENTVM.

Libro priuato, aliunde adminiculato fides est adhibenda.

S P A M A R I V M.

1. Libro priuato scribentis est adhibenda fides iuncte adminiculato, & num. 4.
2. Testi bene informati, & de fide propriè deponentes etiam persona qualitate valde deferendum est.
3. Presumitur contra non exhibentem scripturam.

DECISIO DXXXVII.

Resolutum fuit partem scutorum 1800. fuisse pro residuo dotis D. Sulpitie Clementine solutam. Hæc enim parcia fuit adnotata à Cæcio Margatino in suo libro, (*per respo. della dote della Signora Sulpitia*) 1. cui libeo iunctis adminiculis esse fidem adhibendam fuit resolutum. 2. Accedit depositio D. Ciceri, qui non solum super 9. articulo deponit de Confessione D. Com. Ludouici, quod apocha fucorum 1800. erat pro residuo dotis, sed etiam super primo dicit (*che nella quietanza computati li 400. scudi si comprendono tutto il resto, & auanza, che il Conte Ludouico presentaua del Signor Cornelio*) & super 3. dicit (*la prima fu, & 2. che la mente, trattata, & conclusionem fu di far uenir saldo finale di tutto il resto della dote pelica per la dote della Signora Sulpitia*) 1. cui testi attenta persone qualitate, & vt beoc infirmo, ac de facto proprio deponenti Rota aliis, & tunc censuit multum esse deferendum. Accedit solidatio computatorum inter Com. Ludouicam, & heredem Cornelij, longum silentium ab anno 1611. vsque ad annum morte huius post mortem Com. Ludouici de anno 1605. venditio Calstri Aluiani, vt de pretio satisfaceret creditoribus, quod fuit venditum de consensu d. Comitiss, qui ex d. pretio recepit scuta 400. 1. per presumptionem, quæ militat contra heredem Comitiss non exhibentem apocham ad cuius exhibitionem Comes se obligauerat, & alia adminicula considerata in decisionibus ad probandum solutionem partem scutorum 1800. quæ sicut concludunt solutionem ipsam, ita & hanc qualiter, quod fuerit soluta pro residuo, & complementum integre dotis.

ANNOTATIO.

1. Etiam 1. liber priuatus pro scribente probatur, quando aliunde est adminiculatus, Rota *decis. 181. per 1. per 2. diuers. cum aliis per Nicol. Gen. de susp. priuati. lib. 1. cap. 4. num. 77. Quæritur Petraminus.*

Calaguritana Beneficij de Cuacci.

Mercurij 1. Februarij 1612.

ARGUMENTVM.

Appellatio à relatione examinatorum quando admittatur, & an sit locus nouo Concursum.

S P A M A R I V M.

1. Ab examinatorum relatione datur appellatio.
2. Examen nouum est modus detegendi iniquitatem & iniustitiam examinatorum.
3. Maxime procedi, quando non fuerint descripta interrogationes, & responsiones primi examinatorum.
4. Item quando non fuit lapsus tantum tempus vt sciencia per verum finalem acquiescere posset.
1. Appellatio à iudice Ordinario in materia electionis ad Parochiales ita de nouo admittitur si sit irritum abile, & latus num. 6.
6. Appellatio huiusmodi non admittitur ad effectum suspensionis, sed solum ad effectum deuotionis, & num. 7.
7. Appellatio ad effectum suspensionis admittitur à synodo Macropolitana, & num. 8.

DECI

deif. 407. num. 1. & nu. 2. & de 330. nu. 4. per 2. in re. cum alitis in hac decisione allegatis, & etiam ad effectum simpliciter absoluturæ sufficit sola supplicatio absque expeditione litterarum, licet secus sit ad effectum adjudicationis. Paris. de reg. lib. 4. quæst. 1. nu. 46. in fine. & 67. Garz. de decif. per 4. per 3. num. 13. & 24.

Olivarius Beltraminus.

Romana Melioramentorum.

Lane 16. Ianuarij 1612.

ARGUMENTO

non indiget.

SVM MARIVM.

1. Non implementi exceptio non obstat, quando agitur ex eodem contractu, in quo adeo obligatio adimplendi, sicut si ex diverso.

Item etiam si agatur ex eodem contractu, qui tamen habeat capita omnino separata, exceptio non implementi non potest opponi in capite separato, & nu. 1.

DECISIO DXLI.

Strictè ad dubium, quo quæritur, an Scurlano, & Cellino agentibus vili Saluano interdictio obstat exceptio non implementi, fuit resolutum non obstat, quia ipsi non veniunt contra illos de Cibo in vim contractus inter cum Ioanne conductore, neque ex eius persona, unde non potest eis opponi exceptio non implementi, quæ tunc demum intrat, quando quis agit ex illo contractu, in quo obligatur adimplere, & ius, redditæ per Cephal. consil. 48. num. 41. absolute adductæ per informantes, & dixit Rota in vna Romana executionis, seu non adimplendi 15. Iunij 1593. agitur enim remedium l. 1. ff. in quod. caus. pign. vel hypoth. contr. & Linterdum ff. qui prior in pig. habet quæ remedia si intrent, & ad obstat ea, quo contra præteritam hypothecam opponuntur, erant particulari dubio discutenda, quia non sunt præsentis inspectionis in qua quæritur, an illis obstat exceptio non implementi circa ea, quæ fuerunt promissa à Io. pro cuius resolutione sufficit, quod non agatur ex contractu cum eo inito, neque ex eius persona per prædicta.

ANNOTATIO.

1. a. Imò etiam si agatur ex eodem contractu, si tamen ille continet capita separata, non potest opponi exceptio non implementi in capite separato. Nat. consil. 333. num. 1. Surd. consil. 101. num. 21. Mant. deif. 386. num. 1. Rota dec. 389. num. 1. per 2. in re. cum alitis deif. 386. nu. 1. inter impress. penes Pacif. de sol. in nu. 1. & fuit dictum in Romana de Cangij 15. Iunij 1611. coram R. P. D. Burzio.

Olivarius Beltraminus.

Romana spolijs domorum.

Ventri 10. Februarij 1612.

ARGUMENTVM.

Agitur de spolio, quod dicitur competere heredi, & contra heredem. Legatum vsusfructus non est validum, si fiat ipsi heredi.

SVM MARIVM.

1. Extremum secundum probatur per sustentationem iuris iuncti administrati.
2. Spolij alio competens aulicis transire in eius heredem, & nu. 9. ubi vide declarationem.

Amplius, ut transire etiam in successores eius singularem abfque alia conditione, & nu. 10.

3. Spolij alio datur aduersus possessorem rei, super qua fuit commissum spoliatio.
4. Prædictum etiam si iste tertius possessor titulus, & bona fide possideat, & etiam si alibi habeat causam ab auctore non variis, num. 11.
5. Item datur contra heredem, quando liti super spolio fuerat liti introducta contra defunctum.
6. Legari si se ipse nemo potest, & ideo legatum vsusfructus restitutum heredi non tenet.
7. Infinitum generale heredis comprehendit omnia bona, & iura hereditaria, cum qui non possit decedere pro parte testatoris, & pro parte intestati.
8. Pius fructus non cadit in re propria.
9. Fideicommissum expirat per præcedentem substitutionem, & bona remanent liberi in persona heredis.
- Spoliatus est restituendus, etiam si non bona fide possideret, & nu. 12.

DECISIO DXLII.

Pro Io. Paulo informante fuit resolutum ipsum restituendum ad omnimodam possessionem domotum, de quibus agitur, quia de primo extremo, quod Capitaneus Iulius possederit probant quinque testes, ut fuit firmatum 29. Iunij 1601. in qua etiam fuit dictum quod constaret de secundo extremo per sustentationem liti iunctis administrati. Actio autem et spolij competentis Capitaneo Iulio transiit in Io. Paulum eius heredem, & Soc. in litem, qua nebul. sub num. 10. vers. item qua transiit ff. de acquir. possil. Cognol. in l. heredes. num. 17. ff. de reg. iur. Neuz. consil. 38. nu. 1. Celsus. deif. 3. de reg. iur. spoli. fuit dictum in Perusina spolijs Domus 1. Febr. 1608. coram R. P. D. meo Decano, & lapsimè in alijs. Et datur contra heredem Tarquinij Cambie spoliatio, nis, & tunc quia ad ipsos peruenit domus, in qua fuit commissum spoliatio, l. 1. §. vbi. & l. si plures ff. de vi & vi armat. Abbo in l. 1. n. 17. de ord. iur. Rip. in cap. sap. sub num. 8. vers. an autem. de reg. iur. spoli. cum alijs per Menoch. de recuperand. remedi. l. 1. §. 1. & §. 2. & tunc quia liti super spolio fuerat introducta contra ipsum Tarquinium, ut per Abbo in de. p. 3. sub num. 17. vers. ex quo infero. Menoch. de remed. sub n. 160. vers. licet autem prima. Quæ alijs oblietantur de renunciatione, quam fecerat Capitaneus Iulius testamento Clementis, sunt facti sublati in decisione tunc facta. Licet autem tunc dictum fuerit Capitaneum Iulium fuisse restituendum ad possessionem vsusfructus tantum, antea hodie Domini dixerunt heredem ipsius restituendos fore ad possessionem ipsarum rerum, quia cum Capitaneus esset etiam hæres institutus, & sequitur, quod præteritum legatum vsusfructus non subsistit, cum quia erat vicius hæres, unde à se ipso legari non potuit, l. legatum est §. heredes, vbi gloss. & Doct. ff. de leg. 1. cum quia & proprietates, quo alteri non reperiebatur legata, veniebant sub generali institutione facta ad eius fauorem, nam quoad illam non potuit decedere intestata, §. non autem vique. Insti. de hered. insti. lani instrum. ff. de reg. iur. & in re autem propterea non cadit vsusfructus, l. vbi frui in princ. ff. si vsus frui. per l. 1. ff. de vsu frui. ad. tit. in princ. & licet Capitaneo Iulio fuerint eius filij substituti, qui tamen illi prædecesserunt, & non lapsi sunt persona, cui deberet fieri restitutio, bona penes ipsum remanent libera, & ad quoscunque transmissibilia, l. cum pater §. liberis. & l. qui solutus §. prædium, vbi gloss. de leg. 1. Dec. consil. 182. n. 1. Nat. consil. 191. num. 4.

ANNOTATIO.

2. Rota. & consil. 4. num. 14. l. 2. Penan. de spoli. lib. 1. num. 13. Garzido. de spoli. §. vbi. cap. 471. nu. 26. fuit dictum in re

ANNOTATIO.

- in Peretrana Babularem 30. Octobris 1617. coram R. P. D. Bonatto, quod est verum, quando auctor fuit in vita spoliatus, illis si post eius mortem commissum fuit spoliatus, non potest heres ex persona defuncti agere spoliatio. Gabr. de rebus solut. causis 1. §. 1. nam. 10. & fuit dictum in Romana Spolij coram Rubeo impensis peres Martini de communi §. 1. §. 1. 10. & 10. Montis Felici Spolij 15. Januarij 1595. coram bo. mca. Orano, & in Vratislaven. Prædictorum 12. Iunii 1608. coram R. P. D. Manzanedo. Non t. solum autem coram Spolij transiit in hereditatem, sed etiam in singularem succedentem absque alia cessioe, Rota decis. 307. nam. 3. par. 1. in rebus. & fuit dictum in Romana Spolij 17. Novembris 1615. coram R. P. D. Manzanedo, ubi reprobatur opinio contraria.
- Competit actio t. Spolij etiam contra tertium titulum, & bona fide possidentis, ac etiam habent causam ab auctore non viciolam, latè Gabr. de rebus solut. causis §. 1. nam. 35. & 73. vers. sed secundo testatur de magis communi. Theod. decis. 19. nam. 1. Maer. Gabr. conf. 36. a. 3. lib. 1. ubi etiam testatur de magis communi, plene Surd. conf. 18. nam. 39. & hoc opinionem passim ferant Rota, ut testatur Martini de communi. lib. 1. cap. 32. nam. 10. & 11. ubi refert plures decis. Rota, t. quod procedit, etiam si spoliatus bona fide non possideret, sed quia in spolio non respicietur, an quis iuste possederit, sed solum an sine iusta causa t. possessione ceciderit, Gabr. conf. 36. na. 6. lib. 1. Rota decis. 44. nam. 2. par. 1. divers.

Olivierus Telraminus.

Romana fideicommissi de Palutiis.

Veneris 24. Februarij 1612.

ARGUMENTVM.

Alimenta, & sumptus litis quando sine subministranda. *Auth. res, quæ est remedium subsidium.*

SYMARIUM.

1. Alimenta, & sumptus litis ut subministrantur reo colliguntur probanda est paupertas, & presumpcio boni iuris.
 2. Dot, & donatio propter nuptias non potest detrahi de bonis fideicommissi subiectis, nisi in subsidium, quando cessant omnes alie bona libera, & no. 1.
- Et sequitur, quod das possit consisti ex fructibus fideicommissi, & no. 4.*
- Item etiam si fides commissum mandauerit feminas dotare, & bonis fideicommissi, est intelligendum, quatenus aliunde congrue dari non possint, & no. 5.*

DECISIO D XLIIJ.

- Retolurum fuit D. Hieronymus non esse subministranda alimenta, & sumptus litis, t. quia ad istum effectum duo sunt per ipsam probanda, paupertas, & presumpcio boni iuris, & Aret. in cap. si quis testum cel. 3. in 2. & 3. concord. de testib. Aleiaz. arg. 3. pres. §. non. 8. & seq. Cotta. prout quæst. cap. 6. sub no. 5. & seq. Creciden. decis. 8. de ind. fuit dictum in via Hortensia domus 25. Octobris 1604. eorum me, & scripsim in alia. Neutrum autem probatur, nam de paupertate nihil iudicatur sumus de contrario; bonum ius etiam non apparet, quia cum preterdatur donationem propter nuptias, & alimenta ex bonis fideicommissi subiectis, inx. *Auth. res, quæ est remedium subsidium.* t. non constat non adesse alia bona non subiecta fideicommissio, & tamen remedium est subsidium, & non habet legem, quando extant alia bona, b. *1. in 2. Auth. bon. num. 7. vers. in duo consideranda, ubi etiam Cui. l. in. num. 11. circa med. Paul. de Castre. conf. 36. nam. 4. lib. 1. Alex. conf. 6. nam. 3. vers. verum quia & in fin. lib. 1. Soc. conf. 73. am. 1. & 15. lib. 1. Putil. conf. 67. a. 42. lib. 1.*

Desiderius Papaeus.

- a De t. qua materia dixi supra ad decis. 89. Peregr. de fideic. art. 42. nam. 46. Petr. de fideic. quæst. 8. nam. 459. Scripsi. de off. 148. a. 5. & latè fuit dictum in Romana, seu Iacon. Doctis 30. Martij 1609. coram Pena. Imò t. si fructus fideicommissi sufficienter pro dote constituenda non debet fideicommissum minui pro assignanda dote. Seraph. decis. 431. a. 3. & decis. 431. a. 5. & Rota decis. 10. a. 2. in rebus. Et t. prædicta habent locum, etiam si testator, qui fecit fideicommissum mandasset feminas dotari, & no. 5. nis fideicommissi, nam dicta dispositio est intelligenda, quatenus aliunde congrue dari non possint, Cui. l. in 2. lib. 1. a. 4. nam. 4. lib. 1. Molin. de primog. lib. 1. a. 1. cap. 3. na. 2. fuit dictum in Romana 12. Decembris 1599. coram Cardinali Millino, & 10. Romana Censuræ de Mortis 13. Decembris 1614. coram R. P. D. Cocchino Decano.

Olivierus Telraminus.

Romana Censuræ 10. mil.

Veneris 24. Februarij 1612.

ARGUMENTVM.

An, & quando censetur quis relictus legatarius, an verò nudus, & merus minister.

SYMARIUM.

1. Legatarius debet consensu seu ius superexcoctores detrahi in rebus.
2. Excoctores meri, & nudus minister nullum emolumentum consequi potest.
3. Minister nudus representat se ipsum, non alium.
4. Contentu placent cuius persona quid fuerit dispositum, attendendum est.
5. Dilectio (accioche) importat causam finalem, & qua tunc dispositio regular.
6. Causa, qua resque potestatem, presumitur finalis.
7. Minister nudus, non legatarius censetur quis relictus, quando procedunt omnia, & postea pro illius exequendis sit agendum.
8. Item si fuerit data ampla auctoritas sine interuentu, & licentia heredis ad alia prohibita, quod heredes non possint molestare dictum executores.
9. Dilectio (alio) implicat, & denotat similitudinem.
10. Reddita rationis non censetur in re propria.
11. Minister nudus quis censetur electus, quando omnia tenetur distribuire, & nihil pro se retinere potest.
12. Testatoris voluntas declaratur ex vso eius loquendi.
13. Legatum relictum pro supplemento vultu per prius legatum includit procedens legatum, & facit unum legatum extra primum.
14. Argumentum debet regulari secundum naturam sui præexistens, non necesse.
15. Minister nudus, non legatarius quis censetur relictus, quando post eius mortem non fuit subrogatus heres, sed & tenetur testamentum.
16. Subrogatus est eisdem naturæ, & si subrogatus, cuiusvis illi, cuius si subrogatus.
17. Testis verisimiliter informatus de voluntate testatoris, et quia testator omnia faciebat de eius consilio, multum probat.
18. Testis deponens de facto proprio magis probat.
19. Dilectio administratio plene probat.
20. Ademptio, & translatio legati potest consensu aliquod aduen contra testatorem transference, non contra translatorem.
21. Minister merus non legatarius: quis censetur si subiacet dispositioni iudiciali, etiam si testator aliam nominaverit legatarius.
22. Dilectio lib. 1. de adim. leg. & declaratur.

Q 9 2 23 Testa

- 23 *Testatoris intentio, in qua dirigatur, est attendenda, non autem cum qua loquitur.*
- 24 *Minister nudo potest relinquere.*
- 25 *Deiue (nisi) potest exceptionem supra disposuisse.*
- 26 *Exceptio debet esse de terminis eius, quod limitat.*
- 27 *Minister nudi, qui potest esse relictus, etiam si verba legari sint in ipsum concepta.*
- 28 *Minister nudo potest conceptari dupliciter, vel respectu tituli, vel respectu commoda.*
- 29 *Minister nudi non censetur in dubio, quando verba dispositionis in ipsum diriguntur, sed si autem si apparet de mente testatoris contraria.*
- 30 *Testatoris verba magis recipiunt interpretationem secundum consuetum modum in pendi testatoris, quam secundum ipsorum proprietatem.*
- 31 *Minister nudi, non legatus censetur, quando eius adiutorium non ita bene poterat per heredem praestari, siue veri, siue secundum opinionem testatoris, & qualiter id de consuetudine, & m. 13.*
- 32 *Optimo testatoris attendenda est ad interpretandam eius voluntatem.*
- 34 *Baron. l. Pamphilo. §. dum ff. de leg. 3. declaratur.*
- 35 *Baron. Lucius §. si te pre ff. de leg. 3. reprobat.*
- 36 *Ad noster nudi non desinit esse ex eo, quod aliqua contra annua ab eo praestanda sint relict.*
- 37 *Item nec ex eo, quod testator de residuo non disposuerit.*
- 38 *Sed regnum nihil plus mori habere potest, quam ille, in cuius locum subrogatur.*
- 39 *Executor grauitus alicui tradere post tempus, medio tempore committitur ex legato precipi.*
- 40 *Verbum (lego) est verbum iuris, & verbum (lascio) est verbum facti.*
- 41 *Minister nudi potest confusi etiam cum verbo nudi, & per verbum (lego).*
- Legatarius quando quis censetur relictus, an verè nudi, & nudi minister, & officium huius dispositionis quoniam sit, vide m. 42.*

DECISIO DXLIV.

Marchionilla Guardiz, instituta in suo ultimo testamento heredibus Archiducibus Sancti Spiritus, & Sancti Iacobi Incurabilium, in quibusdam codicillis postea editis statuit, quod ex omnibus suis censibus, qui tempore mortis repeterentur, praestaretur certa annua quantitas etae, & portio obsequii fratris eius de Ara Coeli, vnam paramentum pro capella ab ipsa testatrice fundata, velles lugubres ancillis, & famulis, necnon quendam alia, de quibus prius disposuerat; ad quem effectum reliquit dictos census Domino Antonio Gallo in cuius locum postea in aliis codicillis subrogauit D. Scipionem de Tulpha dictae testatricis nepotem, in quem legata facta d. Antonio transiit, & d. Scipioni succedit D. Horatius de Tulpha. Quia autem fructus censuum excedebant in notabili quantitate onera inuenta, orta fuit controversia inter D. Horatium, & praefata Archiducum supra eo, quod supererat ex fructibus censuum post praestationem onerum, & Rota 16. Octobris 1595. proponente bo. mem. Cardinali Pamphilo resoluit illud spectare ad D. Horatium tanquam heredem Scipionis. Cui resolutioni cum non acquiesceret hospitalia, obtinuerunt de nouo audiri eorum Illustrissimo Cardinali Lancellotto, dum inter nos fuit, eorum quo causa pluries & pluries eorum me proposuerantem 14. Februarii 1612. Domini recesserunt a decisio, & quoniam difficultas in eo consistit, an Marchionilla elegit personam D. Antonij, ut esset legatarius dicti censuum, & quo casu ad ipsum sui eorum dominum Leon Tass. ff. de furt. sine dubio fructus supererant perueniunt, vel potius voluerit eum esse executores dictarum praestationum, & nudi ministri, * apud quem nihil remanere debet,

si quis Titio, & l. Lucius §. si te pre ff. de leg. 2. Bar. in l. pecunia. nu. 1. ff. de adm. leg. 2. ex ratione quia nudus minister non se representat, sed alium, Bal. in d. l. si quis Titio. nu. 5. Vilam fuit Dominus Marchionillam de eo statuisse ut nudo minister probat ipsa series dispositionum, ex qua pater Marchionillam solum inspicit, quod dicta onera praestarentur ex fructibus censuum, non autem quod ex eis commodum aliquod sentiret Antonio, cui fuerat abunde alia legata proutum; & multum autem interest, qui testator voluerit prospicere esse, cuiusque contemplatione fecerit, ut dicit Iurif. cons. in l. fiducium. §. inter duo ff. de leg. 3. & quod fuerit tantum considerata praestatio onerum, denotat illud verbum (& accipere) quod importat causam, a qua tota dispositio regulatur, Soc. cons. 89. num. 9. lib. 3. Aym. cons. 127. nu. 6. & seq. & in illis terminis bene facit dispositio d. §. si te pre, verba enim illa (pro hoc) ibi posita aequipollent verbo (accipere) quod tantum magis dicendum, quia praestatio erat facienda in usus pios, & causa, quae respicit pietatem, peruenit finalis, Bartol. in l. & Rom. in l. 2. §. fin. ff. de denat. Salys. in l. generaliter. La ferdia ante fin. cons. aut ad validitatem. C. de Episc. & Cler. Ruy. cons. 137. nu. 1. o. lib. 3. Tiraq. cons. 1. num. 41. bene facit, quod tradit Ang. cons. 124. numer. 4. vers. circa quod, & quod intentio Marchionillae fuerit prospicere solationi dd. fructuum, inde pater, quia voluit pro ea censum esse perpetuo affectum, & sic quando contingeret aliquid reddi, iussit, ut illico peritum inueniretur in aliis censibus, qui dictae praestationi essent obnoxij. Quod etiam Antonium adhibuit & uti minister, non ut legatarium probatur, quia prius praecedit onera, & postea pro illis exequendis fit assignatus, Paul. de Cast. in d. §. si te pre. num. 1. vbi etiam Cuen. num. 1. vers. non obstat argum. in l. 2. in fin. Cuius ad l. 2. §. fin. cons. Scamola in d. l. Lucius §. si te pre. quod doctrina optime probatur ex verbis illius test. & saltem procedere habet in dubio, & iunctis aliis presumptionibus, quicquid ex aduerso dicatur. Hoc pariter comprobatur & auctoritas data Antonio a testatrice, quod post illam dictam praestationem facere sine interuentu, & licentia heredis, & magis illa prohibitio, quod heredes non possint illum molestare super illis censibus, vana enim, & inepta fuisset dare prohibitio, & liberatio si Antonius furatus fuisset legatarius, & censuum dominus. Ponderanda sunt etiam verba prohibitionis (aut supra dicti censu quoniam supra & non alio denare, che apparisse effe dinueno in mano delli suoi, illa enim dictio (& alio) cuius natura est implicare, & denotare similia, l. si fugiu. cum gloss. C. de seru. fugiu. Bal. in l. fin. num. 1. C. de his qui a nen. dum. num. 1. Azar. cons. 116. nu. 3. post modum indicat, quod etiam censui non essent sui, prout nec pecunia, quae ad eius manus peruenisset, praeterquam cum & qualitas, quod res sit aliena, bene conuenit redditui rationis, & non cadat in te propria. Hoc etiam fundat similis usus loquendi eiusdem testatrice in aliis codicillis, in quibus eidem Antonio reliquit omnia mobilia, gramum, blada, & vina sub his verbis (& arca dote sue domus, & Tarquino, a miser Francisco fuisse uotum possint vivere & solentur commode, l. 2. §. si te pre. autem Antonius tui si non mobilia, gramum, vini, & de, & c.) & ex dispositione subsequenti apparet, quod omnia veniebant distribuere, nihilque pro te retinere poterat, & sic erat electus nudus minister, ex usu & autem loquendi testatoris bene declaratur eius volumus, l. si seruus priuatus §. fin. ff. de leg. 1. l. cum alimenta. ff. de alien. & ab leg. Paris. cons. 50. n. 19. lib. 4. cum aliis per Illustrissimum M. de conu. vlt. vlt. lib. 6. tit. 9. num. 6. Auger. qui refert fecit dicta in praecedentibus codicillis circa huiusmodi praestationem, dum dicit (modo, & seruo, prout in primo cadunt) & quia & assignatus censui fuit facta pro supplemento videtur prius legato, quod includit praecedentia, & fa

- 13 *Testatoris intentio, in quem dirigatur, est attendenda, non autem cum quo loquatur.*
- 14 *Minister nudo potest relinquere.*
- 15 *Dictio (nisi) potest exceptionem supra dispoſit.*
- 16 *Exceptio debet eſſe de terminis eius, quod limitat.*
- 17 *Minister nudo potest eſſe reſtitutus, etiam ſi verba legati ſint in ipſum concepta.*
- 18 *Minister nudo potest conſtitui dupliciter, vel reſtitui reſtitui, vel reſtitui conuocari.*
- 19 *Minister nudo non conſtituitur in dubio, quando verba diſpoſitionis in ipſum diriguntur, ſicut autem ſi apparet de mente teſtatoris contraria.*
- 20 *Teſtatoris verba magis reſpiciunt interpretationem ſecundum conſuetum modum loquendi teſtatoris, quam ſecundum ipſorum proprietatem.*
- 21 *Minister nudo, non legatarius conſtituitur, quando omni adiunctione non ita bene potest per heredem praſtari, ſine veri, ſine ſecundum opinionem teſtatoris, & qualiter ad diſpoſitum, & nu. 13.*
- 22 *Optimo teſtatoris attendenda eſt ad interpretandam eius voluntatem.*
- 23 *Rat. in l. Pamphilo. §. datus ff. de leg. 3. declaratur.*
- 24 *Rat. in l. Lucius §. si te peto ff. de leg. 3. reprobat.*
- 25 *Minister nudo non deſinit eſſe ex eo quod aliqua onera annua ab eo praſtanda ſint relicta.*
- 26 *Item nec ex eo quod teſtator de reſtituto non diſpoſuerit.*
- 27 *Sine rogatu nihil plus vult habere poſſe, quam ille, in cuius locum ſubrogatur.*
- 28 *Executores gramatas aliter tradere poſſunt tempore, medio tempore commodum ex legato percipit.*
- 29 *Perbui (lego) eſt verbum iuris, & verbum (lacio) eſt verbum facti.*
- 30 *Minister nudo poſſe conſtitui etiam cum verbis nudis, & per verbum (lego).*
- Legatarius quando quis conſtituitur reſtitutus, au verò nudo, & nudo minister, & effectus huius diſpoſitionis quaſcumque ſi ſatis vide nu. 42.*

DECISIO D XLIV.

M Archioneſſa Guardie, inſtituta in ſuo vltimo teſtamento hereditibus Archioſpitibus Sancti Spiritus, & Sancti Iacobi incurabiliſſim, in quibuſdam codicillis poſtea editis ſtatuit, quod ex omnibus ſuis cenſibus, qui tempore mortis reſpicerentur, praſtaretur certa annua quantitas centi; & poſtio obſonij fratris eius de Ara Caeli, vnum paramentum pro cappella ab ipſa teſtatrice fundata, veſtes legubres ancillis, & famulis, necnon quandam alia, de quibus prius diſpoſuerat; ad quem effectum reliquit dictos cenſus Domino Antonio Gallo, in cuius locum poſtea in aliis codicillis ſubrogauit D. Scipionem de Tulpha dictae teſtatricis nepotem, in quem legata facta d. Antonio tranſiit, & d. Scipioni ſucceſſit D. Horatius de Tulpha. Quia autem fructus cenſuum excedebant in notabili quantitate onera iniuncta, orta ſuit controverſia inter D. Horatium, & praefata Archioſpitaia ſuper eo, quod ſupererat ex fructibus cenſuum poſt praſtationem onerum, & Rota 16. Octobris 1595. propoſente bo. mem. Cardinali Pamphilo reſoluit illud ſpectare ad D. Horatium tanquam heredem Scipionis. Cui reſolutioni cum non acquieſcerent hoſpitalia, obtulerunt de nouo audiri eorum illuſtriſſimo Cardinali Lancelotto, dum inter nos fui, eorum quo cauſa pluries, & pluries eorum me propoſita tendens 14. Februarij 1612. Domini reſponderunt ad deciſis, & quoniam difficultas in eo conſiſtit, an Marchioneſſa elegit perſonam D. Antonij, vt eſſet legatarius dd. centium, & quo cauſa ad ipſum vir eorum dominum *Leum Taro. ff. de ſort. ſine dubio fru-*

ctus ſuperextantes petunt miſſiſſe, vel potius vt voluerit eum eſſe executorem dictarum praſtationum, & nudo minister, apud quem nihil remanere debet,

ſi quis Taro, & l. Lucius §. si te peto ff. de leg. 3. Bir. in l. petens. nu. 1. ff. de adm. leg. 7. et ratione quia nudus miſter non ſe reſepreſentat, ſed alium. Balan d. l. ſi quis Taro. nu. 5. Vltum fuit Dominus Marchioneſſam de eo ſtatuiſſe vt nudo miniſtro, probat ipſa ſeries diſpoſitionis, ex qua patet Marchioneſſam ſolum inſuſcepſiſſe, quod dicta onera praſtarentur ex fructibus cenſuum, non autem quod ex eis commodum aliquod ſentiret Antonius, cui fuerat abunde aliis legatis prouifum 1. mul- rum autem inereſcit, cui teſtator voluerit proſpectum eſſe, cuiusque contemplatione fecerit, vt dicit Iuriſconſultus in l. ſi diuiniſſa §. interdu ff. de leg. 3. & quod fuerit tantum conſiderata praſtatio onerum, denotat illud verbum ¶ (accuſe) quod importat cauſam, qua tota diſpoſitio regulatur, Soc. conf. 89. nu. 9. ſub 3. Aym. conf. 17. nu. 6. & ſeqq. & in illis terminis bene facit diſpoſitio d. §. si te peto, verba enim illa (pro hoc) ſi poſita acquirunt verbo (accuſe) quod tanto magis dicendum, quia praſtatio erat faciendi in vſus pios, & vt cauſa, quae reſpicit pietatem, praefumitur finalis, Bartol. Imol. & Rom. in l. §. ſi ff. de donat. Salyc. in l. generaliter de ſecunda ante ſa. verſus ad validerem. Cde. Episc. & Cler. Ruyn. conf. 137. nu. 1. o. ſub 1. Tiraque. cauſam. l. nu. 41. bene facit, quod tradit Ang. conf. 124. nu. 4. verſus circa quadi; & quod intentio Marchioneſſae fuerit proſpicere ſolutioni dd. fructuum, inde patet, quia voluit pro ea cenſus eſſe perpetuo affectus, & ſi quando contingeret aliquod redimi, iuſſit, vt illico pretium inueſtiret in aliis cenſibus, qui dicte praſtationi eſſent obnoxij. Quod etiam Antonium adhibuit vt vt miniſtrum, non vt legatarium, probatur, quia prius praecedit onera, & poſtea pro illis exequendis ſit assignatio, Paul. de Caltr. in d. §. si te peto. nu. 1. vbi etiam Cum. nu. 1. verſus non obſtat argum. Imol. nu. 2. in ſin. Cuius ad l. §. reſpici. Scamela in d. l. Lucius §. si te peto. quia doctrina optimi probatur ex verbis illuſtris, & ſaltem proceſſum habet in dubio, & iunctis aliis praefumptionibus, quicquid ex aduerſo dicatur. Hoc pariter comprobatur ¶ authoritas data Antonio à teſtatrice, quod poſſit dictam praſtationem facere ſine interuentu, & licentia maioris, & magis illa prohibitio, quod heredes non poſſint illum moleſtare ſuper iſtis cenſibus, vana enim, & inepta fuiſſet haec prohibitio, & liberatio ſi Antonius futurus fuiſſet legatarius, & cenſuum dominus. Ponderanda ſunt etiam verba prohibitionis (nemo ſupra dicti cenſi quanto ſupra ſeſi altero deſuero, & apparuit eſſe deſuero in mano delli ſui, illa enim dictio (¶ altero) cuius natura eſt ¶ implicare, & denotare ſimilitudinem ſuam ¶ C. de ſtra. ſuper. Bal. in l. ſtra. nu. 1. C. de ſtra. qui a non dom. nu. 1. Acc. conf. 116. nu. 3. poſt med. indicat, quod etiam cenſus non eſſent ſui, prout nec pecunia, quae ad eius manus peruenerat, praefertim cum ¶ qualitas, quod res ſit aliena, bene conueniat redditioni canonis, & non cadat in te propria. Hoc etiam ſuadet ſimilis vſus loquendi eiſdem teſtatricis in aliis codicillis, in quibus eidem Antonio reliquit omnia mobilia, granum, blada, & vna ſub his verbis (¶ acco deſu ſu deſu, ¶ Targu- nus, i. miſer Francie ſu ſuſuſſe poſſe vnu ¶ ſeſuſſe miſer commodum, laſa ¶ deſu miſer Antonio tucti li ſu ſu- hui, gran, vni, blada, &c.) ¶ & ex diſpoſitione ſubſequenti ¶ ſi apparet, quod omnia tenebatur diſtribuire, nihilque pro eo retinere poterat, & ſic erat electus nudus miniſter, ex vſu ¶ autem loquendi teſtatoris bene declaratur eius voluntas ¶ ſi ſerui plurium §. ſu. ff. de leg. 1. l. cum alimentis, ff. de alim. & vbi leg. Paul. conf. 30. nu. 19. l. 4. cum aliis per illuſtriſſimum Mure. de conſuet. vbi. v. l. l. b. 6. tit. 9. nu. 6. Auguer, quia reſert ſe ad dicta in praecedentibus codicillis circa huiusmodi praſtationem, dum dicit (modo, & ſu ſu ¶ prout in primo cauſa) & quia ¶ assignatio cenſus ſu facta pro ¶ ſupple- mento vidus prius legato, quod includit praecedentia, & ſa

- 13 *Testatoris intentio, in quem dirigitur, est attendenda, non autem iura quae loquuntur.*
 14 *Adiungit nudo potest relinquitur.*
 15 *Dictio (nisi) ponit exceptionem supra dispositio.*
 16 *Exceptio debet esse de terminis eam, quod limitat.*
 17 *Adiungit merum quia potest esse relictum, etiam si verba legatis sint in ipsum concepta.*
 18 *Minister nudo potest considerari dupliciter, vel respectu tutum, vel respectu in commodo.*
 19 *Adiungit nudo non censetur in dubio, quando verba dispositio in ipsum diriguntur, secum autem si appareat de mente testatoris contrarium.*
 20 *Testatoris verba magis recipiunt interpretationem secundum consuetum modum loquendi testatoris, quam secundum ipsorum proprietatem.*
 21 *Adiungit nudo, non legaturum censetur, quando cum adiungitur non ita bene poterat per heredem praestari, siue veris, siue secundum opinionem testatoris, et qualiter id disponitur, et non 13.*
 22 *Optimo testatoris attendenda est ad interpretandam eius voluntatem.*
 23 *Rota in l. Pamphilo, §. datus ff. de leg. 3. declaratur.*
 24 *Rota in l. Lucius, §. a te peto ff. de leg. 3. reprobat.*
 25 *Adiungit nudo non desinit esse ex eo quod aliqua contra sententia ab eo praestanda sint relicta.*
 26 *Item nec ex eo, quod testator de relictis non disposuerit.*
 27 *Suorumque nihil plus iuris habere potest, quam ille, in cuius locum subrogatur.*
 28 *Executor grauius alius tradere post tempus, medio tempore committitur ex legato precepto.*
 29 *Verbum (lego) est verbum iuri, et verbum (lascio) est verbum facti.*
 30 *Minister nudo potest censeri etiam cum verbis nudo, et per verbum (lego).*
Legaturus quando quia censetur relictus, a verò nemo, et nudo minister, et officium huius distinctionis quousque sit, vide no. 42.

DECISIO D XLIV.

Marchionissa Guardix, instituta in suo ultimo testamento heredibus Archiepiscopis hospitalibus Sancti Spiritus, et Sancti Iacobi Incurabili, in quibusdam codicillis postea editis statuit, quod ex omnibus suis censibus, qui tempore mortis reperirentur, praestaretur certa annua quantitas certa, et poeto obsequio fratribus de Ara Caeli, vnum paramentum pro capella ab ipsa testatrice fundata, vestes lugubres acicillis, et famulis, necnon quardam alia, de quibus prius disposuerat; ad quem effectum reliquit dictos census Domino Antonio Gallo, in cuius locum postea in aliis codicillis subrogauit D. Scipionem de Tulpha dictam testatricis nepotem, in quem legata facta d. Antonio transiit, et d. Scipioni succcessit D. Horatius de Tulpha. Quia autem fructus census excedebant in notabili quantitate onera iniuncta, orta fuit controversia inter D. Horatium, et praetata Archiepiscopalia super eo, quod supererat ex fructibus census post praestatioem onerum, et Rota 16. Octobris 1595. proponente bo. mem. Cardinali Pamphilo resoluti alibi spectare ad D. Horatium tanquam heredem Scipionis. Cui resolutioni, cum non acquiesceret hospitalia, obhincuerunt de nouo auri coram Illustrissimo Cardinali Lancelotto, summe inter nos fuit, coram quo causa pluries, et pluries coram me proposita tandem 14. Februarii 1612. Domini recesserunt a decisio, et quoniam difficultas in eo consistit, an Marchionissa elegit personam D. Antonij, vt legaturus d. d. eorum, et quo casu ad ipsum verum dominum *Leonem Tium*, ff. de fidei. sine dubio fructus supererantes peruenissent, vel potius vt voluerit eum esse executores dictarum praestationum, et nondum ministrum, apud quem nihil remanere debet,

*Isi quis Titio, et l. Lucius §. a te peto ff. de leg. 3. Bar. in l. peruenit. no. 1. ff. de aduoc. leg. et ratione quia nudo minister non eo representat sed alium, Bal. in d. l. si quis Titio. num. 5. Visum fuit Dominis Marchionissam de eo statuile vt nudo ministro; probat ipsa series dispositionum, ex qua patet Marchionissam solum inspicisse, quod dicta onera praestarentur ex fructibus census, non autem quod ex eis commodum aliquod scilicet Antonius, cui fuerat abunde in his legatis prouisum; et multum autem interet, ut qui testator voluerit prospicere, cuiusque contemplatione fecerit, vt dicit Iurisc. in l. fideicommissa §. interduos ff. de leg. 3. et quod fuerit tantum considerata praestatio onerum, denotat illud verbum (a acicillis) quod importat causam, a qua tota dispositio regularur, Soc. cons. 89. num. 9. l. 1. Aym. cons. 127. nu. 6. et seqq. et in illis terminis bene facit dispositio d. §. a te peto, verba enim illa (pro hoc) ibi posita acquirunt verbo (acicillis) quod tantum magis dicendum, quia praestatio erat facienda in usus pios, et vt causae, quae respicit pietatem, praesumitur finalis, Bartol. Imol. et Rot. in l. 1. §. fin. ff. de donat. Salyc. in l. generaliter la secunda ante fin. consuet. ad validitatem. C. de Episc. et Cler. Ruy. cons. 137. nu. 1. o. l. 1. Tit. cons. 1. num. 42. bene facit, quod tradit Ang. cons. 124. numer. 4. vers. circa quod, et quod intentio Marchionissae fuerit prospicere solutioni d. fructuum, inde patet, quia voluit pro ea excolis esse perpetuo affectus, et si quando contingeret aliquod credendum, illis, vt illorum pretium inueniretur in aliis censibus, qui dictae praestationi essent obnoxij. Quod etiam Antonium adhibuit vt vt ministrum, non vt legaturum, probatur, quia prius praecedit onera, et postea pro illis exequendis fit assignatio, Paul. de Cust. in d. §. a te peto. num. 1. vbi etiam Cam. num. 1. vers. non est argum. Imol. nu. 1. in fin. Cuius ad l. 1. §. fin. cons. Secunda in d. l. Antonij §. a te peto. quae doctrina optime probatur ex verbis illis text. et saltem procedere debet in dubio, et iunctis aliis praesumptionibus, quicquid ex aduerso dicatur. Hoc patet comprobatur auctoritate 8. data Antonio a testatrice, quod possit dictam praestationem facere sine interuentu, et hereditaria hereditas, et magis illa prohibitio, quod heredes non possint illum molestare super istis censibus, vana enim, et inepta fuisset haec prohibitio, et liberatio si Antonius futurus fuisset legaturus, et census dominus. Ponderanda sunt etiam verba prohibitionis (*lento sopra dotti consi quanto sopra ogni altro denaro, che apparisse esser diuenuto in mano dello suoi, illa enim dictio (a altro) cuius natura est implicare, et denotare similia, si fugiuntur cum gloss. C. de fidei. fugi. Bal. in l. fin. num. 1. C. de his qui a non dom. manum. Acc. cons. 116. nu. 3. post med. indicat, quod etiam census non essent sui, proar nec percutia, quae ad eius manus peruenisset, praesertim cum vt qualitas, quod res sit aliena, bene conueniat redditioni rationis, et non ead in te propria. Hoc etiam funder similes verba loquendi eiusdem testatricis in aliis codicillis, in quibus eidem Antonio reliquit omnia mobilia, granum, blada, et vna sub his verbis (*et accio dente fac deueni, et Tarquinio, et misit Francesco suscitatore possint ornare, et sustentari commodamente, lascio a detto misit Antonio tutti li suoi mobili, granum, vini, blada, etc.*) et ex dispositione subseguenti apparet, quod omnia reobatur distribuere, nihilque pro se retinere poterat, et sic erat electus nudo minister, ex vii tunc loquendi testatoris bene declaratur eius voluntas, si situm planum §. fin. ff. de leg. 1. l. cum alienum ff. de alien. et ab. leg. Paul. cons. 50. et 19. l. 1. cum alius per Illustrissimum Mame. de consuet. v. l. l. l. 6. in. 9. num. 6. Arguetur, quia refert se ad dicta in praecedentibus codicillis circa huiusmodi praestationem, dum dicit (*modo et forma, et prout in primo codicillo*) et quia assignatio census fuit facta pro supplemento vicius prius legato, quod includit praecedentis, et fa**

Et facti vnicum legatum, *Dec. conf. 413. m. 7.* Unde non
 14 debet vnum, & idem legatum diuerso iure censi, & quia augmentum debet regulari secundum naturam sui
propter incrementum, cui accedit, Larian, vbi Bar. Bal. & alij, Cod. de iur. lit. l. i. iur. fecerim, §. cum inter §. de p. d. d. i. Com-
probat etiam subrogatio facta in locum Antonij post
eius mortem, quia ad istam praestacionem tunc subro-
gavit executores testamentarios ex d. d. censibus nullum
commodum sperantes, ex quo duo oriuntur argumen-
 15 ta, primum, quod cum non vocaretur ad istud onus
 haeredes Antonij, ad quos, si legatarius fuisset, transil-
 sent census cum onere suo, apparet, quod Marchio-
 nissa noluit legare illi d. d. census, secundum est desum-
 ptum in vi subrogationis, & quod ostendit eiusdem natu-
 16 re esse subrogationem, cuius ille, cui subrogatus, si cum §.
qui inuenerint §. si quis causi, fuit enim illi executores
habebant nudum ministerium tantum, ita est dictum
de Antonio, in cuius locum fuerunt subrogati. Accedit,
quia sicut grauatur Antonium viuentem ad reuoluendi-
um census, qui redimerentur, ita etiam executores tes-
tamentarios post eius obitum, quo casu si Antonius
fuisset legatarius, debuissent grauari haeredes ad dictum
insoluitum, quia pretium ad ipsos vti Domusos cé-
sum, & ad quos retrovenditio spectabat fuisset peten-
durum, aut saltem ad consignandum pretium perlatus
et rectoribus ad d. effectum, nullo autem pacto pote-
 rant executores directo grauari ad census reuoluenten-
 dos, si non remaneret in hereditate. Multum etiam
 mouit D. D. depositio eiusdem Antonij non solum at-
 teria qualitate personae, quia tempore depositionis erat
 17 prelati, & sed etiam quia bene informatus de mente
 ipsius Marchionissae, quae, ut dicunt testes, omnia fa-
 18 ciebat de eius consilio, & quia tunc videtur deponere de
 facto proprio, & per consequens fortius probat, Aym.
conf. 1. m. 9. Silian. conf. 94. m. 1. 4. d. conf. Benint. 63. ad
fin. & pluraque simpliciter, C. de off. d. dec. 2. in fin.
de emp. & vendit. dicit Rota in vna Vrbeuicapa bono-
 19 rii §. loonij, & 6. coram bo. me. Card. Seraph. & tunc
 ad iunctis ad iunctis, & coniecturis, de quibus supra, aliisque per
 informantes deducis plenè probat Paul. de Caltr. in l.
 20 ademptionem, & translationem, & hoc potuissent causare
 aliquod odium cetera Marchionissam transiensent, non
 autem in illos de Tulpha, in quos fuit facta translatio,
 actus enim translationis fuit testatarius, non ipsorum Non
 21 obstat, quod testatarius nominatim Antonij legatarius, &
 quia omisso quod magis inspicenda est subtilia dispo-
 sitionis, quia denominatione, ad tradita per Tirac. de re-
 tra. leg. §. 1. §. 1. 4. §. 1. verè est legatarius ab eo, quod
 fuisse illi testatarius, fuerat enim alius legatus à Ma-
 22 chionissa honoratus, & verba illa (*ex acco. deus legatario,*
signale nomina, & quale eor. f. a. c. c.) non constitunt eum
 legatarius sed designant, quia ex legatario fuerat ad tale
 ministerium electus, immò cum dicit (*legatus ab legatario*)
 praesupponit illi legatarius per prius, & aliunde, quum
 23 ex censibus. Non obstat & docet Bar. in l. §. de ali. leg. d. d.
 distinguunt inter verba dispositiua, & executiua, quia plu-
 ribus modis fuit responsum, & primo quod facit pro in-
 tentione hospitalium, sumus enim in secundo membro distin-
 ctionis Bar. quia verba executionis conferuntur in per-
 sonam Antonij ibi (*ex acco. deus legatario postea efigere,*
ex ademptione deus sua voluntate, iussu ad deus legatario, &c.)
 Ex quibus constat, quod relictum fuit factum pro exe-
 cutione, & ipsum fuisse nominatum gratia executionis,
 24 & ministerij, & non oportet enim quæere, cum quo tes-
 tator loquatur, sed in quem voluntatis intencio dirigat,
 faciem prout §. de actionibus §. de leg. 1. illustissim. Man-
 tica de com. lib. 2. vol. lib. 3. m. 19. p. 9. g. Secundo etiam

ministro & relinqui potest, sicut quotidie fit commissa-
 25 tiis, ut dicit gloss. in l. §. qui Titio. in ver. ministrum. §. de
 leg. 2. & bene probat d. lex ponderatio illum dictionem
 (*qui m. g.*) quæ cum ponat exceptionem supradictam, Alex. 15
 conf. 64. in prima. lib. 4. & exceptio debet esse de termi-
 26 nis eius, quod limitat iux. notata in l. §. de reg. iur. in-
 uenit, & quod possit esse minister etiam quod verba le-
 27 gati sunt in ipsum concepta, ut loquitur tex. in prin-
 cip. hoc etiam probatur ex d. §. de ter. ibi, enim dicitur tes-
 tator, decem aureos & medio percipito, idem etiam probat
 §. de iur. commissa §. interdu. iuncta gloss. in ver. non pub-
 28 licam §. de leg. 3. Nodus enim minister & potest dici
 dupliciter, vno modo respectu thuli, & commodi, ut
 quia non sunt verba dispositiua telata ad eum, nec etiam
 habet commodum, alio modo potest dici nudus mini-
 29 ster respectu commodi, non respectu tituli, Imol. in l. §.
 qui Titio. num. 1. §. de leg. 2. quum etiam dictionem fa-
 cit ibi Bal. num. 1. in fin. vbi dicit nudum dici, vel abstrac-
 tum à commodum, & titulo, vel abstracatum à com-
 30 modo, sed non à titulo. Tercio, quod dicitur, quando
 verba dispositiua diriguntur ad legatarium, non censi
 nudum ministrum, procedere in dubio Imol. vbi supra
 num. 1. in fin. secus autem, si appareat de mente testatoris
 contraria Imol. ibi num. 1. & hoc autem de contraria mente
 constat ex supradictis. Quarto videtur hoc verum, efficit
 ex proprietate verbi, & secundum iuris interpretationem,
 attamen cum testatarius, ut supra dictum est, iisdem verbis
 directis ad ministrum vbi fuerit in alijs legatis, verba
 31 & recipiunt potius interpretationem secundum consue-
 tum, & solium sensum, & modum loquendi testati-
 ris, quum secundum ipsorum proprietatem, Paul de
 Caltr. in l. q. loco §. 1. circa prim. §. de hered. infra. Paris.
 conf. 19. m. 167. lib. 2. Dec. conf. 42. m. 32. lib. 1. & hanc ver-
 32 ba in effectu respiciunt executores. Non obstat, quod
 ista onera potuissent aquè bene prestari per haeredes,
 quo casu Antonius censi debet legatarius, non mini-
 33 ster, nam retorqueri potest, & quia è conuerio censi
 debet minister, si non aquè bene possunt per haeredem
 prestari, & hoc procedit siue verè, siue secundum opi-
 nionem testatoris ipse est melius prestaturus, ut tradit
 Cum. conf. 107. circa med. quem sequitur Curt. iun. conf.
 10. m. 11. & 13. Secundum tamen opinionem testatoris
 34 intelligenda est eius voluntas, Bal. in l. de §. 1. m. 12.
 C. de leg. & pro vero accipiendum est, quod testa-
 tor credidit esse verum, *seruo magno, &c.* & ibi la. a. 2.
 §. de eund. indebat l. illustrat. Manric. de com. vbi. vol.
 lib. 3. m. 10. & fuit dictum in vna Vrbeuicapa Legati 28.
 Maij, & 8. Iunij 1584. coram bo. me. Card. Seraphino.
 Quod autem t Antonius esset melius prestaturus sal-
 tem secundum opinionem testatarii, probat maxima
 35 ipsius testatarii confidentia de persona Antonij, de qua
 deponunt testes, & de qua testatur decisio bo. me. Card. l.
 Pamphil. & probatur, quia omnes alias similes presta-
 tiones illi commisit, & verè etiam ex natura rei potest,
 quod ipse vti melius informatus de personis, quibus es-
 sent prestanda, melius poterat exequi voluntatem tes-
 36 tatoris, quum Hospitalia, quæ quotidie à nouis mini-
 stris regantur, qui vti propria Hospitalium negotia, nec
 eundem aliens possunt ea, quæ requirunt diligentiam, presta-
 37 ri. Non obstat docet Bar. in l. Pamphil. §. deus §. de leg.
 3. dum dicit considerandum esse pariterem, vel impari-
 tatem inter legatum, & onus legato adiectum, ut eo-
 gnoscatur, an legatum sit factum gratia oneris, quia non
 applicatur, loquitur enim in terminis legati, & illud
 38 praesupponit hic autem dubitatur, an sit, vel non sit le-
 gatarius. Minus obstat distinctio eiusdem d. Bar. in d. §. 2.
 re pen. de onere habente determinatam, vel indeterminatam
 expensam, quia communiter reprobatur ab alijs,
 39 ut ibi per Caltr. & Imol. vltra quod etiam inter ista onera
 aderant multa, quæ habebant determinatam expen-
 sam, vel suppletio alimentorum pro ancillis, aliisque fa-

decif. 407. num. 1. & 2. & decif. 370. num. 4. per 1. in rebus. cum aliis in hac decisione allegatis, & etiam ad effectum simpliciter absolutorie sufficit sola suspensio abque expeditione litterarum, licet fecus sit ad effectum adjudicationis. Par. de reg. lib. 1. cap. 1. num. 6. in fin. & 67. Garz. de benef. par. 4. par. 3. num. 13. & 14.

Glossas Beltraminas.

Romana Melioramentorum.

Luna 16. Ianuarij 1612.

ARGVMENTO

non indiget.

SVM MARIVM.

- 1 Non implementi exceptio tunc solum obstat, quando agitur ex eodem contractu, in quo adesse obligatio adimplendi fecus si ex diverso.
Item etiam si agatur ex eodem contractu, qui tamen habeat capita omnino separata, exceptio non implementi non potest opponi in capite separato, & nu. 1.

DECISIO DXXL.

Strictè ad dubium, quo quaeritur, an Scatlati, & Scellino agentibus vili Saluano interdictio obstat exceptio non implementi, fuit resolutum non obstat, quia ipsi non veniunt contra illos de Cibo in vim contractus iniuriam cum loanne coconductore, neque ex eius persona, unde non potest eis opponi exceptio non implementi, quae tunc demum interat, quando quis agit ex illo contractu, in quo obligatur adimplere, a iuxta tradita per Cephal. consil. 48. num. 42. alioquin adductos per informantes, & dixit Rota in vna Romana executionis seu non implementi 25. Iunij 1593. agens enim remedium l. 1. ff. in quib. caus. pig. vel hypoth. contr. & Interdum ff. qui petier. ac pig. habe. quae remedia si intrent, & an obstant ea, quae contra praetensam hypothecam opponuntur, erunt particulari dubio discutienda, quia non sunt praesentis inspectionis in qua quaeritur, an illis obstat exceptio non implementi circa ea, quae fuerunt promissa a lo. pro cuius resolutione sufficit, quod non agatur ex contractu cum eo inito, neque ex eius persona per praedicta.

ANNOTATIO.

- 1 Imò etiam si agatur ex eodem contractu, si tamen ille conueniat capita separata, non potest opponi exceptio non implementi in capite separato, Nat. consil. 133. num. 5. Sued. consil. 100. num. 25. Mant. decif. 238. num. 1. Rota decif. 389. num. 3. par. 1. in rebus. & decif. 380. num. 1. inter impell. penes Pacif. de Salo. in nouis, & fuit dictum in Romana de Cancij 25. Ianij 1601. coram R. P. D. Buratto.

Glossas Beltraminas.

Romana spolioj domorum.

Veneris 10. Februarij 1612.

ARGVMENTVM.

Agitur de spolio, quod dicitur competere haeredi, & contra haeredem. Legatum vusufructus non est validum, si fiat ipsi haeredi.

SVM MARIVM.

- 1 Extremum secundum probatur per sustentationem litterarum aduocatus.
2 Spolio alius competens auctori transiit in eius haeredem, & nu. 3. ubi vide declaraturum.

Amplius, ut transiit etiam in successores singulares ab aliis successores, & num. 10.

- 3 Spolio alius datur aduersus possessorem rei, super qua fuit commissum spoliatio.
4 Proinde etiam si iste reus possessor iuris, & bona fide possideat, & etiam si ille habeat causam ab auctore non verisimile, num. 11.
5 Item datur contra haeredem, quando li super spolio fuerat iam introducta contra defunctum.
6 Legari a se ipso non potest, & ideo legatum vusufructus relictum haeredi non tenet.
7 Infructus generalis haeredis comprehendit omnia bona, & iura hereditaria, cum quia non possit decedere pro parte testatum, & pro parte intestatum.
8 Vni fructus non cadit in re propria.
9 Fideicommissum expirat per praedictum substituti, & bona remanent libera in persona haeredis.
10 Spoliatus est restituendus, etiam si non bona fide possideret, & num. 12.

DECISIO DXXLI.

Pro Io. Paulo informante fuit resolutum ipsum restituendum ad omnimodam possessionem domorum, de quibus agitur, quia de primo extremo, quod Capitanus Iulius possideret, probant quinque testes, ut fuit firmatum 29. Ianuarij 1601. in qua etiam fuit dictum constare de secundo extremo per sustentationem litterarum iudicis adminiculis. Actio autem et spolioj competentis Capitano Iulio transiit in Io. Paulum eius haeredem, & Soc. in l. rem, quae rebus, sub num. 10. vers. item quia transiit ff. de acquir. p. res. Cognol. in l. haeredem, num. 17. ff. de reg. iur. Neviz. 220. & 2. num. 1. Crescen. decif. 3. de reg. iur. fuit dictum in Perusina spolioj Domus 1. Febr. 1608. coram R. P. D. meo Decano, & sequimur in alijs. Et datur contra haeredes Tarquiniae Cambiz spoliatio, & tunc quia ad ipsos peruenit domus, in qua fuit commissum spoliatio, l. 1. c. 1. vbi, & l. si pater ff. de rei et b. v. armat. Abb. in c. 2. u. 57. de ord. iur. Rip. in cap. sep. sub num. 2. vers. ex autem, de reg. iur. cum alijs per Menoch. de recuperand. rerum. 1. num. 357. & segg. & tunc quia illis super spolio fuerat introducta contra ipsam Tarquiniam, ut per Abb. in d. p. 2. sub num. 57. vers. ex quo inferre. Menoch. d. rerum. sub n. 160. vers. limitare primo. Quae alijs obicitur autem de renunciatione, quam fecerat Capitanus Iulius testamento Clementis, sunt facili sublati in decisione tunc facta. Licet autem tunc dictum fuerit Capitanum Iulium fuisse restituendum ad possessionem vusufructus tantum, attamen hodie Domini dixerunt haeredes ipsius restituendos fore ad possessionem ipsarum rerum, quia cum Capitanus esset etiam haeres institutus, & sequitur, quod praetentum fuit legatum vusufructus non subsistebat, quod quia erat vnicuique haeres, unde a se ipso legari non potuit, l. legatum primo. Vbi gloss. & Doct. ff. de leg. 1. tunc quia et propter, quae alteri non repetebatur legata, veniebat sub generali institutione facta ad eius haerem, nam quoad illum non poruit decedere intestata, & non autem vnicuique. Insin. de haered. insin. l. 1. num. 1. ff. de reg. iur. & in re 7 autem propterea non carit vusufructus, l. vbi frui in princ. ff. si vbi frui, per l. 1. ff. de vusufructu, et d. lit. in princ. & Quia tamen illi praedecesserant, & non superstiti persona, cui deberet fieri restitutio, bona penes ipsum remanens libera, & ad quoscunque transmissibilia, l. cum pater ff. liberis, & l. qui solidem ff. praedam, vbi gloss. de leg. 1. Dec. consil. 182. m. 1. Nat. consil. 131. num. 4.

ANNOTATIO.

- 2 Rolan. 1. consil. 6. num. 14. lib. 2. Pompan. de spoli. lib. 1. num. 9. 132. Gratian. distinet. fo. cas. cap. 477. an. 26. fuit dictum in re

ANNO TATIO.

2 De t. qua materia dixi supra ad artic. 9. Peregre de fidei-
art. 4. nam. 44. Per. de fidei. quet. 1. nam. 199. Seraphim. de
fidei. 435. art. 6. de lare fidei comm. in Romana. 9. In laudum.
Doris 30. Martij 1690. coram Penia. Imo t. si fructus fidei-
deicommisi succedere per dote constituenda non de-
bet fidei commisiui minui per assignanda dote Seraph.
de fidei. 431. art. 3. de fidei. 435. de Rota de fidei. 431. art. 1. in re-
cent. et per prædix habent locum, etiam si fidei com. qui
fecit fidei commisiui mandasset formari dote t. 1. o. n.
fidei commisiui, nam dila dispositio est intelligenda,
quarens aliunde contradi dote non possent. Caus. 1. ca.
fidei. 4. nam. 416. 1. Molin. de prescrip. hys. 4. cap. 9. nam. 1.
fuit dictum in Romana 11. Decembris 1599. coram Car-
dinali Millino, & in Romana Cens. de Munis 12. De-
cembris 1614. coram R. P. D. Cocciolo Decano.

Giuseppe Saltramito

Roman Census 20 mil.

Veneris 24. Februarii 1612.

ARGUMENTVM.

An, & quando censetur quis relictus legatarius, an verò nudus, & merus minister.

S P M M A R I V M.

- 1 *Legatarius debet confectus fructibus superuenientibus detra-
here oneribus.*
- 2 *Executus merum, & nudus noster nullum emola-
mentum confectus potest.*
- 3 *Mister nudus representat se ipsum, non alium.*
- 4 *Contemplatus cuius personae quod fuerit dispositum,
attendendum est.*
- 5 *Dilectio (acchie) imperat causam finalem, à qua tota
dispositio regulatur.*
- 6 *Causa, qua regitur potestatem, praesentitur finalis.*
- 7 *Mister nudus, non legatarius censetur qui relicto,
ante procedit omnia, & postea pro alio exequendo
sit assignatus.*
- 8 *Item si fuerit data ampla auctoritas sine interuentu, &
habeat heredes ad se in prohibitionem, quid heredes non
potest molestari dicimus excoheredum.*
- 9 *Dilectio (alio) implicat, & debeat similia.*
- 10 *Reddita rationi non cadit in ea propria.*
- 11 *Mister nudus qui censetur electus, quando omnia re-
mittere distribuit, & nihil per se retinere potest.*
- 12 *Testator volens declarare ex vivo sine legandi.*
- 13 *Legatum relictum pro supplemento voluit per prout lo-
gi non inhiabit procedens legatum, & facit totum le-
gatum extra primum.*
- 14 *Argumentum debet regulari servationi naturam
praesentant, cui accedit.*
- 15 *Mister nudus, non legatarius qui censetur relicto,
quando post eius mortem non fuit subrogatus heres,
sed & ceteris testamentariorum.*
- 16 *Subrogatio ostendit causam naturae esse subrogatum, cau-
sa est illa, causa legatarii.*
- 17 *Testis contrarietate informati de voluntate testatoris,
eo quod testator contra faciebat de eius consilio iuramentum
probat.*
- 18 *Testis deponens de facto proprio magis probat.*
- 19 *Facilis admodum plene probat.*
- 20 *Ademptio, & translatio legati potest censere aliquid
adum contra testatorem transmissum, non contra
translatorem.*
- 21 *Mister merus non legatarius qui censetur se substituta
dispositionis ad finem, etiam si testator aliam nomi-
nauerit legatarium.*
- 22 *Non est in legatario locus legatarii declarare.*

७१ ३

2.5. Total

in Peretrana Nabularum 30, Octobris 1617 coram R. P. D. Burano, quod sit verum, quando auctor fuit in vita po-
puli, quia si post eius mortem communium fructi-
bus, non potest heredes ex perfum defuncti agere ty-
bali, Gabr. Aretinus. *Galliae comitum* 30, 31, et fuit dicitur
in Romana Spilly coram Rubeo imprefsa penes Mar-
cheti de comitum 30, 1. f. 110, et in Menis Palatii Spilly
19, Ianuarij 1596 coram bo. mcm. Ozano, et in Vradia-
len. Prædicator 31, Ianij 1608 coram R. P. D. Manza-
nedo. Non t̄ folius auctor alicj Spilly transiit in hære-
m, fed etiam in fingulare successore abique alia
cautione, Rota decij 307, num. p. 1. in recent. et fuit di-
ctum in Romana Spilly 37, Nouembri 1611 coram R.
P. D. Manzanedo, vbi reprobatur opinio contraria.

1 Competit actio et Spolii eius contra vertititulu, & bona fi-
de possident, ac etiam habent causam ab auctore non
rimisio, l. i. Gabr. de restit. solut. cum. 3. et 73. verif.
f. i. de re iud. sigillat. de magis communi. Test. de i. 3. m. 1.
Hier. Gabr. de i. 3. m. 1. et. l. i. etiam testatur de magis
communi, plenius Surd. conf. 1. m. 1. et. hanc opinionem
passim ferunt Roxy et testatur Marecos. veris. l. i. cap.
13. m. 10. et. l. i. verif. plures decis. Roxy, † quod
procedit, etiam si spoliatus bona fide non possideret,
quia si spolio non recipitur, an quis iusti possideret, sed
solum an sine iusta causa † possessione ceciderit, Gabr.
conf. 3. m. 6. l. i. Roxy decis. 4. m. 3. Roxy. l. i. decis.

Glissaria Tetraminer.

Romana fideicommissi de Palutis.

Veneris 24. Februarii 1612.

ARGUMENTVM

Alimenta, & sumptus litis quando sint submi-
nistranda. *Antistes*, quæ est remedium subdi-
ciarium.

SPMMARIVM.

- 1 Alimenta, & sumptus litui et subministrantur: res colliguntur proventusque ei pauperum, & praesumptio hominum.
- 2 Dei, & devotio propter magnum non potest detrahi de bonis fideicommissi subiecti nisi in necessitatem, quando constat non adeque alia bona libera, &c. m. 1.
- Et possunt, quod dicitur postea constat ex fructibus fideicommissi, &c. m. 4.
- Item etiam si fides committens mandaverit fructibus dotari ex bonis fideicommissi, & in collegium, quatenus aliunde constaret dari non possent, &c. m. 1.

DECISIO DXLIII

Reluctatus fuit D. Hieronymus non esse submini-
stranda alimenta, & sumptus litis, ¹ quia ad istam
electum duo sunt per ipsam probanda, pauperes, &
pauperum ministri iuris, ² Atque in cap. si quis testum ex-
c. 1. an. 2. c. 1. canel. de testib. Alex. dec. 3. profr. 1. mon. 8. &
c. q. coram. praef. quall. cap. 6. fol. m. 1. & seq. Creten. de-
c. 8. de iud. fuit dictum in vna Hortana domus 25.
Octobris 1604. coram me, & expressim in aliis. Ne-
trum autem probauit, nam de pauperate nihil in da-
tus fuit de contrario; bonum ius etiam non apparet,
quia cum preterdatur donationem propter nuptias, &
alimenta ex bonis fideicommissio subiectis, iux. ³ Auth.
1. rei, qua. C. ex iur. de leg. 1. non constat non adesse alia
bona non subiecta fideicommissio, & tamen remedium
ad substarium, & non habet locum, quando erant
alia bona; ⁴ Ita an. d. Anthon. mon. 7. sursum tu confisus a,
vbi etiam Curt. ann. mon. 15. circa med. Paul. de Cistr.
conf. 366. mon. 4. lib. 1. Alex. conf. 56. mon. 3. vers. vniuersi
quisque in iud. lib. 1. Soc. conf. 75. an. 1. & 3. lib. 1. Paril.
conf. 67. m. 49. lib. 2.

Declinosa Poulsoni

14. quando pariter non interveniunt in examinatione negotij. §. m. 12.

10 Appellatio ab executioe conceditur, & executio interum facta est interdicta.

DECISIO D XLV.

Cum hac causa proponeretur 4. Nouembris preteriti super mandato de manutenuendo, cui esset dandum, Rota ordinavit, ut videtur super nullitate executionis sententiarum, & super qua duo particulae dubio 19. Decembris informante tantum Antonio fuit pro nullitate resolutum. Si enim aduersarij incumbunt executioni primo loco factae per Vicelegatum, illa sustineri non potest, nam tertia sententia, cui pariter dandum fuit vigore clausulae (paris iudicium) non fuit ab ipso Vicelegato, sed à quodam Iosepho Suarez lata, unde ¶ ab ipso, non ab alio debet executioni demandari, cap. ¶ de consuetudinibus de re iudic. l. propterandum. §. fin. autem res. C. de iur. in DD. in La. dicit Pio. §. sententiam, ubi la. m. 3. ff. de iuridic. cum aliis per Sured. conf. 20. 4. 1. m. 1. quod ¶ procedit, si fuit petita executio officio Iudicis nobili, licet secus, si esset attentata actio in factum, seu rei iudicata, quae potest coram quolibet alio Iudice intentari, l. fin. in fin. C. de praescript. long. temp. Felyn. cap. postulat. m. 1. de for. compen. Sured. ubi m. 7. Et ubi coram Vicelegato fuisse intentata actio iudicialis, Vicelegatus nulliter processisset partem non citatam, licet ¶ etiam magna lex inter Doctores dissentio, an ubi proponitur hac actio requiratur libellus, & contestatio huius cum plena causae cognitione, ut per Neuiz. conf. 4. m. 1. & cum duobus seq. & m. 1. & 12. 2. tamen negari non potest quod in illo casu, ¶ in quo saltem summariè proceditur ex traditis ibi per Neuiz. non fuisse necessariam citatio, ¶ quae requiritur etiam ubi summatim proceditur, & iuris ordine nonseruato, lae 6. Gab. de citat. conclus. 1. m. 36. & pluribus seq. & ¶ citatio requiritur in executione, ¶ quando est mota persona Iudicis, ex cumulatis per Gab. de citat. m. 123. 7. Nulla est etiam dicta executio, quia facta ¶ fuit non praecedente liquidatione, quae tamen praecedere debuit, proinde l. 1. ubi Bartol. m. 2. & 3. C. de senat. breui. reuocand. Bil. in l. 1. sub num. 4. versus quidam opponuntur. C. de iur. & factis. cum cumulatis per Sured. conf. 148. m. 14. Si autem Querelli nientum possessioni vigore mandati ultimo loco relaxati, illa pariter est nulla ex praedicto defectu, quod non fuit facta à Iudice, qui illud relaxauit, & quia non praecesserant liquidationes, & detractiones, nec data cautio in forma depositi iuxta formam sententiae, cuius vigore fuit facta executio. Neque sustineri potest praeterea allegata liquidatio, quia ¶ ex duobus mensuratoribus electis, unus tantum retractus, & ob id relatio est nulla, iux. notatam l. fin. res. ff. de arb. est ¶ etiam nulla, quia non fuit facta parte citata, nec partes interveniunt in examinatione negotij, cap. ¶ Crecien. decis. 2. m. 1. de arb. Executio etiam ¶ est attentata, quia ¶ facta pendente appellatione ab executioe, quae semel conceditur, lae executioe. C. quorum appell. non recip. c. quod consilium, & ibi D. D. de re iudic. Quia tamen illi de Querellis non informantur forsitan aliquo errore capiti, Domini ordinant, quod causa iterum proponatur, & audiantur.

ANNOTATIO.

11 Est valde ¶ controversa opinio, an illius re iudicata possit deueniri ad executionem ab eadem alia Citatione super eadem re, super qua fuit iudicatum, & inter eandem personas, ut patet ex relatis per Gab. de citat. tenel. 1. m. 123. & seq. & licet magis communis opinio sit negativa, Rota decis. 305. m. 5. par. 2. nec tamen requiritur

& humanior sententia est, quod requiratur citatio, quam fecit fuisse Rota in Romana Sancti Thome 17. Decembris 1694. coram R. P. D. Cocchi Decano inspecti, penes Marched. de consuetudinibus. l. fol. 150. quae tamen opinio fuit declarata, non habere locum, quando mandatum esset relaxatum in eadem sententia, & materia non esset appellabilis, ut fuit resolutum in Romana Spoly 21. Iunij 1666. coram Card. Lancelotto, v. leg. annotatum in Annotationibus R. P. D. Cocchi Decani, quae reperiantur impress. penes Marched. de consuetudinibus. l. fol. 157, in qua tamen annotatione dicitur aliud sensisse Rotam, quando materia esset appellabilis. Adversus tamen haecdem non potest exequi sententia etiam super eadem res, super qua fuit iudicatum, nisi ipso citato propter mutationem personae, Ray. conf. 101. m. 4. lib. 5. Capie. decis. 1. m. 14. & dixit Rota in Romana Spoly domorum 27. Nouemb. 1697. coram R. P. D. Verosio. Item etiam quando est mota persona Iudicis, & executio, requiritur citatio, ut firmatur in hac decisione, & dixit Rota decis. 305. sub m. 5. versus praefertur par. 1. in vnu.

b Et quod ¶ parat de causis interdicti agitur interuenire debeat in examine negotij, super quo referre debet peritus, & idem ¶ sit citanda ¶ possit intervenire, Gabriel. conf. 10. m. 101. lib. 1. Sured. conf. 472. m. 34. Rota decis. 315. m. 14. & 15. par. 1. & 2. & 3.

Officium Rationum.

Rauennaten. Bonorum.

Lana 6. Februarij 1612.

ARGVMENTVM.

Executio nulla non prius possessione, & quando quis censetur se habere pro spoliato, & alia, de quibus in Summario.

SVMARIYM.

1. Mutare quis sibi praesumitur causam possidendi ex superuenienti in iura etiam absque aliqua animi declaratione, & de hoc materia latius m. 15.
2. Possessione qui non priuatur ex inuentione nulla.
3. Rauenna Sententiam reduci appellationem ad terminos iuris Canonici.
4. Appellatio admittitur de iure Canonico in possessione.
5. Attentata est executio facta pendente termino ad appellandum.
6. Sententia lata pro die, pro qua non aduersus citatio, est nulla.
7. Sententia lata, prom in causa, sustinetur, & latius de hac conclusione m. 16.
8. Non procedit, quando constat tunc temporis nullam fuisse scriptam, exhibitam, aut publicatam sententiam.
9. Sententia sine executione non prius possessione.
10. Possessio non transiit in sola voluntate, & iussu Iudicis.
11. Suspicio sola sufficit, ut non sit fides adhibenda scripturae, ubi euiusmodi agitur, & plura de hac conclusione sub m. 17.
12. Pro spoliato quando quis se habet non potest petere manutentionem.
13. Procurator non potest facere actum aliquem, ex quo principatu habet se pro spoliato, nisi ostendat de speciali mandato.
14. Pro spoliato qui non censetur se habere, quando in primis peti manuteneri, & quatenus opus sit reintegrari.

modo, quoniam supra expreſſo.

6 Testis eo magis censetur a contrarietate, si deponat de diversis factis.

8 Testis potest esse, quod in discursu examinis de aliquibus recorderetur, de quibus in principio non recordabatur.

9 Testis contrarietatem, quae non concernit substantiam, non est attendenda, & non. 10.

Testis falsus in ore, quod non est de substantia negotii, non desinit esse falsus degni, & non. 11.

DECISIO D XLVII.

Contrarietates oppositae contra testes visum fuit non obitare. Quantum enim ad primam contrarietatem, quam informantem per Communitatem Malleani opposuerunt contra 19. testem, scilicet, quod idem testis iuxta 15. dicat flumen Tyberis fuisse, & esse confine Territorij Gallesij, & Malleani, illudque divisisse, & dividere dicta Territoria, & iuxta 19. deponat Morones magnos esse in Territorio Malleani, & subius illos antiquitus ecurrisse d. flumen, & nihilominus iuxta 12. dicat nescire confines Territorij Gallesij, & Malleani. Fuit responsum nullam posse considerari contrarietatem. Dum enim testis iux. 15. deponit, quod flumen Tyberis dividebat, ac dividit Territoria praedicta, deponit de auditu, & suo iudicio ibi in illis verbis (*in ungue, & hic fuisse interfecto dicit*). Dum vero iuxta 12. interrogatur si scit, qui essent confines d. Territoriorum de tempore, quo flumen currebat subius Morones magnos, respondet se nescire, deponit de scientia certa, quia de eo tempore nondum erit natus, & sic excluditur contrarietas, cum ea non possit considerari in eo, qui deponit se audivisse, & interrogatus de scientia dicat nescire. Praeterea d. testis, dum iux. 12. dicat se nescire confines d. Territoriorum, non dicit se nescire de praesenti, & prout iux. 15. dicit, sed solum, quod nescit de tempore, quo flumen currebat subius Morones magnos, & per consequens ex ista scientia, & ignorantia non inducitur contrarietas, cum sint de diverso tempore. Nec videtur obitare, quod testis videatur loqui semper de tempore antiquo, & praetereo, quia quicquid sit, & non per hoc videtur tolli quatenus id scire possit de auditu, & ignorare per propriam scientiam. Quo vero ad secundam contrarietatem oppositam contra eundem testem desumptam ex eo, quod iuxta 19. deponit Territorium Gallesij se extendere usque ad Morones magnos, & tamen iuxta 30. & 39. deponit se nescire an locus nuncupatus (*el sacro veecho*) de dicto tempore, quo flumen currebat subius Morones magnos, esset sub Territorio Gallesij, vel Malleani, ex quo videlicet inferri, quod illae non possint simul, quod locus dictus (*el sacro veecho*) sit iuxta, & extra Territorium Gallesij, pariter fuit responsum eam non obitare, nam licet d. testis iux. 19. dicat Territorium Gallesij se extendere usque ad Morones magnos, id tamen dicit de auditu ibi in illis verbis (*in hoc interfecto dicit*) & ideo non videntur sibi contrarii, dum interrogatus de certa scientia, an locus dictus (*el sacro veecho*) sit intra Territorium Gallesij, dicit nescire, ut supra dictum est Rursum ex lectura depositionis ostendit testis iuxta 19. & iux. 30. manifeste apparere, quod licet iux. 19. dicat Territorium se extendere usque ad Morones magnos, non tamen dicit id fuisse de tempore, quo flumen favebat cursum subius Morones in ignis, de quo tempore iuxta 10. dicit se nescire, an factus esset in Territorio Gallesij, seu Malleani, & sic ad evitandam contrarietatem facienda est interpretatio de diverso tempore. Praeterea etiam si dictus testis iux. 30. non intellexisset de diverso tempore, adhuc tamen non diceretur sibi contrarius, & quia testis si primò deponat scire, & postea dicat nescire, non ideo dicitur contrarius, quia debet intelligi, ut nesciat alio modo, quoniam supra expreſſo. * Et pari modo tollitur

alia contrarietas, quae contra eundem 19. testem desumitur ex eo, quod idem testis iux. 15. & 19. dixerit flumen Tyberis dividere d. Territoria, & Morones magnos esse in Territorio Malleani, & tamen iux. 30. & 39. dixerunt nescire, an locus dictus (*el sacro*) esset in Territorio Malleani, aut Gallesij, quia videtur quod, ut supra dictum est iux. 15. & 19. deponit de suo iudicio, & de auditu, & non. 30. & 39. deponit de certa scientia, iux. 30. loquitur etiam de diverso tempore, videlicet, quando flumen transibat subius Morones magnos. Maxime quia non est verisimile, quod testis nesciat, an locus dictus (*el sacro veecho*) sit intra Territorium Malleani, aut Gallesij, & in reliquis sciat Territorium. Quo vero ad contrarietatem oppositam contra 20. testem nec eas obitare visum fuit, & quoad penam desumptam ex eo, quod iux. 15. dicit se vidisse mutationem fluminis in loco nuncupato (*in Aferens pueri*) & principium creationis Insulae, & tamen iuxta 50. deponit, se non vidisse principium creationis Insulae, quod etiam repetit iuxta 53. Respondetur, quod iux. 15. non asserit se vidisse mutationem fluminis, & principium creationis Insulae, sed tantum dicit (*de vi anni, & dicit, de comitibus a praetere in quibus hanc se comitibus dicit fuisse a dividere*). Vnde potest esse, quod ab aliis intellexerit, & ideo dum iuxta 50. & 53. dicit se non vidisse non contrariatur dicto iux. 15. ex quo in illo non dixerat se vidisse, & quod maxime videtur dicendum, quia d. depositiones concernunt diversa facta. Quoad secundam contrarietatem eiusdem testis, quae deducitur ex eo, quod iux. 19. dicit intellexisse à Malleancensibus locum dictum (*el sacro veecho*) fuisse possessum à Malleancensibus, ut eorum territorium, ita ut Gallesiani nihil super illo agere aut pretendere possent, nec fice quid super hoc Gallesiani dicant, & nihilominus super 30. art. dicit flumen fuisse confine Territorij Gallesij tempore, quo currebat subius Morones magnos, & territorium praedictum comprehendisse locum illum nuncupatum (*el sacro*) Respondetur eo modo, quo fuit responsum ad contrarietates oppositas contra 19. testem, videlicet, ipsum non deponere iux. 19. de tempore, quo flumen currebat subius Morones magnos, sed de tempore, quo ipse audit à Malleancensibus, in 3. vero art. loqui de tempore, quo flumen currebat subius Morones magnos. Praeterea illud iux. 19. deponere de auditu, in 3. vero art. deponere simpliciter de scientia. Vnde etiam si enunciata essent in se contraria, attamen ipse non esset sibi contrarius, quia potest esse, quod uno modo dici audierit, & alio scierit. Ad tertiam vero contrarietatem deductam ex eo quod iux. 14. idem 20. testis dicit se non recordari de praesenti particulis, & tamen iuxta sequentia interrogatoria refert multa particularia, fuit responsum ex eo non induci contrarietatem, siue mendacium. Primò quia testis iux. 14. non deponit se non recordari particulam, sed tantum audivisse tractari res diversas secundum casum contingentiam, & quoniam ad flumen pluries intellexisse tractari, quando dicebatur, quod flumen ibi ex vno latere, & quando ex alio, & quod de particularibus non recorderetur, & sic debet intelligi de particulis, quae tractabantur secundum casum contingentiam, & de aliis. Secundò quia potest intelligi, quod non recorderetur de omnibus, & consequenter non excludit, quin de aliquibus possit recordari. Tertio quia & potest esse, quod in discursu examinis nonnulla fuerint sibi redacta ad memorem de quibus in principio non recordaretur. Quae omnia eo magis veniunt admittenda, quia contrarietates, de quibus opponitur quatenus praedicta non essent sublatæ, nihilominus non essent attendendae, quia & non concernunt substantiam causae, scilicet, mutationem alui fluminis vnicuique impetu, & existentia insulae.

fe. *Natt. conf.* 171. nu. 13. cum aliis adductis. Secundò
propter ipam, quam potest habere ipse, cum eius descendentes, etiam in portione Citi, & Alex. vigore fideicom-
missi. Et si Marchio, quando loquutus est in primo ca-
pite de proprietate locorum Montium, & de fructibus
inuestiendis communibus intellexisset etiam de por-
tione, & interesse Alexandri, & Citi, sicut potius quan-
do locutus est de fructibus decursis ab anno 1514. de-
dit mandatum ad instigandum, & faciendum scribi, &
adnotari hac eadem familia verba (*respondeo*). *ut supra*
de paginis. & *procuratoribus dillarum annorum locorum re-*
spectu quatuordecim annorum præteritorum ab anno
1514. *archiepiscopi cura*, & de cetero de anno in annum pro
duobus quatuor partibus cum dimidia ipse Marchium Al-
phonsi ita etiam discessit de portione ipsorum Alexan-
dri, & Citi. Et ex isto interesse, quod, ut dictum est, habet
Marchio respectu communione, & respectu fideicom-
missi: eodem modo respondetur decreto Prætoris, si in
aliquo fuit Alexandro, & Ciro, vitra quod ad effectum
dubij de quo queritur, an Marchio attentauerit nomi-
ne Citi, & Alexandri, fuisse, quòd ipse neque per se,
quia erat absens, neque per Procuratorem, quia non de-
dit mandatum, & ab hoc ipso fecerit nomine præ-
dictorum, & vbi Dr. Sæpi fecisset, quòd nunquam pro-
batur, nihil ad Dr. Marchionem, quia non fecisset vi-
Procurator ab eo constitutus, & dum dicitur debere
renunciari, quando fuit attentatus à Procuratore
non habente mandatum, ne alius videatur habere rata
attentata: Respondetur, quòd renunciano debet re-
sponderi ab ipsis Ciro, & Alexandro, quorum nomine essent
facti, non à Marchione. Vitra quòd ipse focke generaliter
renunciacionem, quæ etiam si opus esset, hunc casum
comprehenderet, licet hæc non pertineat dubium, de
qua agitur.

ANNOTATIO.

- [illegible]

sonis contraſus 14. Decembris 1617. coram Cardinali
Sacerdote.

d Cum alius cumularis per Vane. de nullis, an defecit inhabi-
lit. m. 185. & idem est, quando confirmatio secunda Pro-
curatoris est nulla, Cric. def. 7. num. 3. de Proc. Pul. de-
cl. 167. cum. l. 6. §. 163.

Abstract

illerden. Portionis.

June 27, February 1612.

ARGUMENTVM.

Manutentio est danda possessori anteriori in
concurſu cum poſſeſſore poſteriori immiſſo
à Iudice nulliter procedente.

SVMMARIFM.

- 1 *Maintenance est due au possesseur antérieur.*
- 2 *Possession probatur per instrumentum, quando prius erat vacua.*
- 3 *Possessio probatur ex perceptione fructuum, quod est præsumptum, et verum habemus possessionem, et non. 7.*
Non procedit in prædictum tertio possessor antérieur, de cuius vera possessione constat, et non. 8.
- 4 *Adiunctibile non est possessio posterior in concessio anterioris.*
- 5 *Adiunctibile non est possessio proveniens à iudice multo procedente.*
- 6 *Exceptio reiſcutionis periculum, prout est exceptio reiſcutionis atari, non adiunctetur in iudicio successoris, quod*
non est in iudicio.

DECISIO DXLIX.

P^{ro} Alphonsio informante, fuit refoleum dandum
P^{er} ille illi mantentione, q^{ui} quia constat de eius
anteriori possessione, & licet constet de probat. Bar. in l. 1
deus principib^{us} num. 4. f. v. p. 16. Alex. conf. 88. au. 4.
lib. 1. Couat. praliter. quesi. 46. ver. dandocius hoc in
conuersione. l. ane Menoch. de reuoc. t. 1. m. 713.
Possessio autem Alphonsi probatur per inlitemtum,
quod t^{em} plenē probat em, quando prius etia vacua,
Bar. in l. qui vniuersus. 5. quod per column. f. de acquir.
possi. f. l. qui dictum in vna Hippocregien. Cappellane
3. Martij 1778. coram Lautetano, & in vna Oueten. Sa-
critiz 15. Iunij 1790. coram Illustrissimo Cardinali
Plato, & expellim in aliis, & t^{em} probatur etiam ex fru-
ctuum percceptione, q^{ui} quod est p^{er}cipium, & indubi-
tatum signum possessionis, Soc. conf. 1. num. 4. lib. 4.
Sarn. de Anal. quesi. 47. num. 1. & 2. Celsus de Gest. de-
f. 10. num. 3. de rebus spol. Possessio autem adseruit, vi-
tra quod est recurrens, & t^{em} non manentibus in con-
sensu antiquioris, vt dictum est, f. cum proueniat iⁿ lu-
dice nullius procedente, non potest manentis, Bar.
in l. 1. & b^{on}if. medi. num. 3. f. v. p. 16. Paul. de Castr. conf.
10. num. 9. lib. 1. fuit enim capta possessio inter tempus
ad appellandum iⁿ iⁿ d^o post appellationem: Defectus
arctis, q^{ui} qui obicitur respicit petitorium, & propterea
eius exceptio non est adimittenda in hoc summatissi-
mo iudicio, vt fuit dictum in vna Romana Cens. 8.
Februarii 1777. coram Roberto, & in vna Mediolan-
ensi. Parochialis 16. Martij 1788. coram Illustrissimo
Cardinali Plato. Vltra quod huiusmodi defectus nec
etiam bene probatur, vt per informantes.

ANNO TATIO.

- ² Rota \dagger *de iur. pos. num. l. part. 2. in recens. & de iur. sup. num. 7*
par. 1. de recens. & plen. de hac materia Mascard. de probat. concludit ubi multipliciter ampliat, & limitat, non

- 8 tamen perceptio fructuum probaret possessionem tamen in preiudicium tertij anterioris possessoris, de cuius vera possessione constaret, illa decis. 100. num. 4. per. l. dicitur, & sic dictum in Romana domorum de Rencionibus 1. Iunij 1616. coram R. P. D. Buratto.

Olivierius Beltramius.

Hispalen. decimarum de Ayamonte.

Veneris 23. Martij 1612.

ARGUMENTVM.

Sumptum ex sumpto, & iura in alio iudicio registrata an, & quando faciant fidem.

SYMMARIVM.

- 1 Exemplum exempli, & sumptum de sumpto non facit fidem.
- 2 Proinde etiam si primum sumptum sit solemniter factum.
- 3 Exemplum in actis registratum, probat in alio iudicio.
- 4 Proinde, quando ipsius exemplum registratum producat, secus si aliud exemplum ab eo extrahatur.
- 5 Innocentiana habet locum, ubi eadem iura in alio registrata in alia causa producantur, & requiratur, quod iura illa registrata sint in forma probanti, & bene recognita, tunc tamen bene probant contra quosvisque.

DECISIO DL.

Fuit testolatum duas sententias, & duas pronuntiationes Regias non esse in forma probanti, nam quoad duas sententias, quae praeceduntur iura de annis 1495. & 1496. in quadam causa dictis temporibus ventente, opponitur coacta ipsas, quod pendente causa, de qua agitur, in Rota fuit exhibitum transumptum duarum sententiarum in partibus eorum iudice saeculari productum per viam compulsi ex actis Carie Regie, & sic sunt exempla ab exemplis extracta, quia scripturae eorum iudice saeculari exhibitae non erant originales, sed copiae, tamen tamquam exempla exemplorum, & sumptum de sumpto non possunt dici in forma probanti, neque, si de facit, l. sancimus C. de diversis, resp. l. Pretorator. C. de edicto. not. DD. in Authenti. si quis in aliquo C. de edendo. & in e. t. de fid. instr. Alex. conf. 138. m. 4. lib. 1. lat. Couar. prae. 4. cap. 11. num. 4. ver. secundo haec transumpta Caput. decis. 134. num. 1. per. t. Quod procedit, etsi primum exemplum esset solemniter factum, iuxta communem sententiam, de qua per Dec. in d. Authenti. si quis in aliquo sub nn. 30. & Cogn. num. 51. de secunda et Rotam vna Regiam, praecedente 20. Decembris 1587. relata inter duos decis. 755. per. 1. & in Medioloanen. decessus Aquarum 4. Novembris 1609. coram me. Et propterea tamò magis procedit in casu isto, in quo scriptura transumpti inserta in processu, ex quo fuit desumptum hoc secundum exemplum, non est legitima, neque in forma probanti, sed patitur multos defectus, de quibus per informantes. Eodem modo laborant prouisionis Regie, altera facta die 12. Septembris 1509. altera 4. Februarij 1515. quia quoad primum apparet Alphonsum Sautarego illum extractile esse quodam exemplo in suis actis exhibitum per Io. de Molino Scribam Regium, Quoad secundam fuit penes eadem acta exhibitum transumptum dicitur prouisionis factum sub die 10. Aprilis eiusdem anni in oppido de Lepe, & per Notarium eiusdem oppidi. Non obstat, quod ex aduerso dicitur tamen exemplum in actis registratum probare in alio iudicio, quia procedit, quando ipsummet exemplum registratum producat, apud acta alterius iudicis, & ita loquuntur Doctores allegari, secus in exemplo ab eo

exemplato; Innocentiana patet loquuntur, ubi iura in actis registrata in alia causa producantur, & non suffragatur, tamen quando iura, quae sunt in processu de partibus, sunt in forma probanti, & bene recognita, tunc enim contra quosvisque probant, ut fuit testolatum in vna lacer. Portionis 12. Ianuarij 1604. coram Illustrissimo Cardinali Mellino.

ANNO TATIO.

a De quo dixi supra ad decis. 431.

b Et vide supra ad d. decis. 431.

Olivierius Beltramius.

Ariminen. Fideicommissi.

Luna 26. Martij 1612.

ARGUMENTVM.

Fideicommissum conditionale, ex quibus coniecturis transmittatur.

SYMMARIVM.

- 1 Non transmittitur fideicommissum conditionale ad heredes.
- 2 Amplius, ut nec etiam transmittatur ad descendentes.
- 3 Non procedit, quoniam apparet de voluntate testatoris non solum expressa, sed etiam ex iactura ex transmissoris & num. 10.
- 4 Transmissibile si intransmissibile, & contra, quando casus de voluntate testatoris.
- 5 Transmissio coniectura est, quando fuerint vocati heredes substituti extranei, praesumitur enim testator voluisse transmittere ad suos descendentes, & num. 11.
- 6 Item si filij, ad quorum favorem praesumitur transmissio, sint positi in conditione, & num. 13. sed num. 14. referuntur Doctores, & decisiones, quae hanc consuetudinem repraesentant.
- 7 Item si filij substituti extranei, praesumatur testatorem voluisse praeferre extraneos suis descendentes, & num. 15.
- 8 Item si substitutio sit in illa cum iure accrescendi, & num. 16. ubi in fine referuntur decisio, quae hanc consuetudinem declarat.
- 9 Item si testator fecit plures gradus substitutio, & num. 17. ubi referuntur decisiones, quae hanc consuetudinem non admovent.
- 10 Pro transmissione simul iunguntur plures coniecturae, quae aliae de per se sola non sufficerent.

DECISIO DLII.

Sebastianus de Sabbatinis, instituit in suo testamento Violante, & Luia eius filibus heredibus, eas invicem substituit, quando eunque decederent sine filijs legitimis, & naturalibus, & utraque sit decedente substituit Antonium Sabbatinum. Post mortem testatoris decessit Violante relicto duobus filiis, & postea mortua fuit Luia ualidis relicto liberis instituto herede Alexandro Solerio eius nascito. Orta controversia inter filios Violantis, & Alexandrum super cessione boeotum Sebastiani coram Gubernatore Ariminen. fuit lata sententia ad favorem Alexandri, à qua cum fuisset appellatum, & causa appellatiois mihi commissa, Dubitavi an praedicta sententia esset confirmanda, vel potius infirmanda, & informantibus tantum Alexandro, & Caesare de Faltanis habentibus causam à filiis Violantis testolatum fuit ad favorem ipsorum pro infirmatione sententiae, & quod filij Violantis admini debuerunt

infundat nouum habitum, & exercitū iurisdictionis, siue simpliciter excuset iurisdictionem, prout in Auditionibus Rota, vt in specie reprobata opinione contraria la-
 te dixit Rota in dicta decif. 317. n. 2. Vltimus habet locum dicta conclusio non obstantē presentatione commissionis facta Iudici, quia vitra presentationem requiritur etiam curatio partis excoata, Arret. conf. 33. n. 3. quoniam refert de le-
 quatur Rota d. decif. 317. n. 2. ante factum. Prædicta tamen omnia limitantur, vt non procedant, quando quoquo modo constaret de vlla impenetrabili commotione, puta, quia vigore illius docuerunt ad plures alios, tunc enim efficitur communis, etiam si pars non fuisset citata ad dicendum contra, prout ita declarandi decisiones contrarias Rota dixit in dicta Hispania præmonitionis coram R. P. D. Vbaldo. Postquam verò pars est citata ad dicendum contra commissionem, dicitur effectus commu-
 nis, & vigore illius potest procedi aduersus impenetrantem etiam per contradicendum, Rota decif. 37. de dolo, & cau-
 sione in nouo, & latè fuit dictum in Bononiensi, in supradictis coram bo. mem. Lieta imprefsa pendet Marchesi. de
 commif. 20. 2. fol. 299. sufficiunt enim vnitae commissio pro
 vtique parte, iuxta Bullam Pij IIII. renouat. per reformam
 tionem foel. record. Pauli V. vt considerauit Rota in
 Imolen. honorum 21. Junij 1619. coram R. P. D. Burzio.
 c. De hoc dixi infra ad decif. 333.

Oliuerius Beltraminus.

Romana Domorum.

Luna 9. Aprilis 1612.

ARGVMENTVM.

Agitur de probando valore rei: Et de qualita-
 tibus minuendis valorem.

SVMMARIVM.

1. Lesio non presumitur.
2. Pretio iusto presumitur rei vendita.
3. Valer est considerandum iuxta tempus contractus.
4. Valer variatur ex tempore.
5. Valer presentis temporis arguit valorem de præterito, quando modicum temporis interuallum intercessit, & generaliter quando ex valore presentis temporis inferri possit ad præteritum, vide n. 11.
6. Locatio non probat valorem fructuum rei locata.
7. Valer in domibus, & adificiis ex solis redditibus non probatur.
8. Valer rei est estimandus ad rationem quinque pro centenario.
 Non procedit in estimandis adificiis, & domibus, c. n. 16.
9. Valer non probatur ex teste deponente rem tanti valore iudicio suo.
10. Testis recusatus respondere super interrogatoriis, nihil probat, c. n. 17.
11. Valer non probatur ex testibus, qui deponunt non considerari qualitates minuendas rei valorem.
12. Valer rei dominium, si non sit, sed pars tantum venditur.
13. Item si sit venditio facta à venditore rei alieno grauatō sine cautione emptionis, c. n. 18.
14. Lesio excluditur ex qualitatibus minuendis valorem rei.

DECISIO DLIII.

Dubium propofui de ordine Rotæ, an comitet de
 latione, quæ fuffragetur Hamini, & itis confoc-
 Decisiones Papales.

ribus, quod informante tandem Virginia fuit negatiue
 refolutum, quia t lesio non presumitur, l. non c. po-
 ftea §. minor, & ibi not. ff. de iuror. Gozad. consil. 4. q. 8.
 Gra. conf. 317. num. 10. h. a. Nat. conf. 605. num. 3. Caphal.
 conf. 3. in fin. t Res enim presumitur iusto pretio vendi-
 ta, Bald. in l. si fundum. in fin. ff. de reb. ar. Pinel. in l. 1. par. 3.
 cap. 4. num. 45. Ceteris refpond. vnde, Menoch. conf. 338. n. 1.
 & fuit dictum in Monesi Falciis 15. Maij præteriti coram
 me. Testes vero examinati ex aduerso eam non
 probant, quia deponunt habito respectu ad tempus præ-
 teritum, & tamen valor rei, t ac lesio sunt consideranda
 secundum tempus contra dictum, si voluntate. C. de refand.
 vtriusq. cap. ad auer. de reb. Ecclies. non alien. glof. Bart. &
 alij in l. 2. C. de refand. vtriusq. Ang. consil. 31. col. 3. vnde ad
 illud autem. Guidop. quæst. 117. Aym. consil. 114. num. 16.
 Pretia enim t cerum variantur ex tempore, l. pretia re-
 rum §. nonnulla. ff. ad leg. Falciis. Et licet aliqui t velint
 ex valore presentis temporis inferri in præteritum, at-
 tamen hoc procedere potest, quando modicum inter-
 uallum temporis intercessit, Bald. in d. l. 2. col. 2. n. 28.
 Cast. num. 4. in fin. Ceterum. num. 127. & 219. C. de refand.
 vtriusq. Nat. conf. 331. num. 1. Quamvis autem pilum testis
 videtur percipere annum t 59. attamen nihil probat,
 quia pro ratione adducit quendam fumariam locatio-
 nem, t quæ, vbi esset vera, non probaret valorem fru-
 ctuum domus, Saccon. in regl. de valore quæst. n. dixit
 Rosa in vna Neapolitana census 4. Decembris 1589.
 coram Lauretano. Et in vna Clodien. beneficij 9. De-
 cemberis 1603. coram me, & vbi probaret quantitatem,
 & valorem rediarum, attamen in domibus, & adificiis,
 t ex solis redditibus non cognoscitur pretium, b. vt per
 Nat. conf. 331. num. 4. quando autem à quantitate pecu-
 niosis effert arguendum ad quantitatem pretij, in casu
 isto excluderetur omino lesio calculando, t vt faci-
 lius informantur, ad rationem quinque, vel circa pro
 centenario, iuxta glof. in Auerb. per poma. C. de Sacros.
 Ecclies. quam sequuntur communiter Doct. in l. in fun-
 dum per fides commissum num. 3. verje. item ad de ff. de leg. 1.
 Tiraquel. de retrall. lignar. §. 1. glof. 6. num. 19. Conat. lib. 3.
 variatum refpon. cap. 9. num. 3. & fuit in terminis refolu-
 tum in Romana de Magdalenis 2. Maij anno præterito
 coram R. P. D. meo Coccino. Minus etiam probat, dum
 dicitur t domum vnde temporis tantum valuisse suo
 iudicio, vt fuit dictum in vna Romana refolutionis
 contractus 30. Octobris 1604. coram bo. mem. Card. Pam-
 philio, & in Romana Calistis Iuliani 199. coram bo. me.
 Lieta. Super fecuodu teste non est faciendus vis, quia
 vitra quod t super pluribus interrogatoriis responde-
 re recusat, & propterea nihil probat, c. Nell. in trail.
 de testibus num. 99. tetraclausitque suam depositionem in
 conscientia, vt ipse dicit ductus, ipse ignorat confinia
 domus, & apothecæ, vt faretur iuxta. 16. interrogato-
 rium, & testis, qui hoc ignorat, non potest concludere
 verum valorem rei, vt dicit ipse vter testis, & compro-
 bat ex traditis per Alex. conf. 34. num. 4. c. 5. lib. 6.
 Accedit, quod predicti t testes non confitebantur plures
 qualitates iustum pretium minuendas, & ob id im-
 perfectè deponunt, c. Menoch. consil. 338. sub num. 26.
 vers. responditur. Qualitates autem plures recenscen-
 tur ab informantibus, videlicet, t quod fuit non tota
 domus, sed eius pars vendita, propter quod res dicitur
 vilioris pretij, Menoch. post alios, quos allegat
 d. consil. num. 29. & quod fuit empti à carcere t plu-
 rimo ære alieno grauatō sine cautione emptionis, c. vt
 fuit dictum in Romana Palatij 5. Maij præteriti coram
 Reuerendissimo Arcebaton. & in Romana refolutionis
 domunculatum 21. Junij 1609. coram eod. Concurrentem
 etiam alie qualitates latè deduxit per informantes,
 t quæ cum minuunt pretium, excludunt etiam lesio-
 nem, t Pinell. in d. l. 2. par. 3. cap. ult. num. 10. vt sup. Ti-
 421. de retrall. eadem. in prefat. num. 21. dixit Rota in
 Re a supra

supradicta Romana refectionis contractus, & in d. Romana Palatii.

ANNOTATIO.

- 15 a Surd. *l. conf. 199. sub n. 51.* & dixit Rota in Carpen. bonorum 1. Julij 1613. coram Card. Sacroto, quod valor bonorum stabilium infra decennium non praesumitur mutatus, nisi probetur causa extrinseca pestis, belli, & similia, & ibi propterea dicitur, quod probationes valoris factae de anno 1603, & 1606. suffragabantur pro anno 1598. si autem constaret de aliqua causa extrinseca superueniente, propter quam alteratio pretij infra istud modicum temporis intervalum potius contingere, tunc de vno tempore ad aliud non inferretur, Rota *decis. 457. sub n. 1. par. 2. in reuert.*
- 16 b Et quod in aestimandis adificiis, & domibus non sit calculandus valor ad rationem quinque pro centenario, bene Surd. *conf. 150. n. 70.* & tenuit Rota in Romana refectionis doctis 4. Maij 1611. coram R. P. D. Vbaldo.
- 17 c Testis si non euocatus interrogatorum nihil probat, Parl. *decis. 1317. n. 14.* Rota *decis. 700. n. 21.* *versus* etiam *par. 2. in reuert.* Seraph. *decis. 1376. n. 1.* ubi dicitur, quod testis nolens euocare interrogatoria redditur suspectus.
- d Seraph. *decis. 1317.* Rota *decis. 648. n. 1. par. 2. in reuert.*
- 18 e Qualitas venditoris, qui sit pauper, & non possit capere de euictione, multum diminuit de valore rei, Barst. *conf. 9. n. 35.* Honded. *conf. 30. n. 1. lib. 1.* Menoch. *conf. 378. n. 17.* Rota *decis. 675. sub n. 2. par. 2. in reuert.* & in *decis. 648. sub n. 2. par. 1. in reuert.* Gratian. *discept. foren. cap. 48. n. 20.*
- f Surd. post alios *conf. 117. n. 32.*

Oliverius: Heteronimus.

Romana Fideiussionis.

Lune 30. Ianuarij 1612.

ARGVMENTVM.

Fideiussor, qui promissit pro aliquo administratore, etiam si se obligauerit solum pro certa quantitate determinata, non remanet liberatus ex solutionibus factis per dictum administratorem, nisi facta fuerit integra solutio totius reliquatus.

SVMMARIVM.

- 1 Solutio cedere debet in causam, pro qua fuit datus fideiussor.
- 2 Redditio rationis continet restitutionem reliquatum.
- 3 Fideiussor censetur se obligare ad omnia, quae veniunt ex natura obligationis, & contrarium cum accedit.
- 4 Ratio antiquior sit reddenda non ducitur orta actio pro restitutione reliquatum.
- 5 Solutio facta ab administratore censetur facta de pecuniis principalis debitoris ex alio, non de propriis.
- 6 Fideiussor pro certa summa obligatus non liberatur per solutiones factas, quae in usura computantur.
- 7 Fideiussoris obligatio recipit interpretationem a verborum mensura.

DECISIO DLIV.

Heteronimus de Frangipanis suo, & Petri Francisci nomine deputatus in Capiteum, & administratorum rationis numularie Cortigij in foro piscium Christophorum Bentiuolum, qui promissit baneum bene redire, & fideliter exercere, & toties quoties requisitus fuisset, bonum, legale, & fidele copium redere de omnibus in banco administratis, cui promissioni inter alios principaliter, & in solidum accessit

Marcus Antonius Tela. Administrauit Christophorus per plures annos, & in fine administrationis consensus ad reddendam rationem administrationis remansit debitor in scuris 2293. pro quorum solutione citatus Marcus Antonius fideiussor excepit suam obligationem esse restrictam ad summam scutorum 3. mil. & propterea cum Christophorus administrasset scuta 25. mil. quae integra restituit vique ad dictam summam scutorum 2293. consecutus fuit liberationem, & quia solutio facta a Christophoro debet in primis eedere in summam, pro qua fuit datus fideiussor, iuxta deducta in Romana fideiussionis 21. Maij 1604. coram Illustr. Cardinali Lancellotho, per *l. in si autem. §. si principalis ff. de iur. Fy.* Sed hoc non obstante contrarium fuit relictum, & quia promissio reddendi rationem continet, quod reliquum restituatur, *l. cum seruus. ff. de condit. & demonst. l. domus. §. si de ibi gl. ff. de verb. signif. Socin. conf. 149. nu. 3. lib. 1. Aym. conf. 2. n. 1. num. 2. Adl. conf. 157. n. 1.* & propterea pro dicti reliquatus restitutione fuit iuste condemnatus Marcus Antonius fideiussor, & qui censetur se obligasse ad omnia, quae veniunt ex natura obligationis, & contractus, cui accessit, *l. si quis per. ex. §. si natus, & l. si a colono. §. si ff. de fideiuss. l. centum Capua. ff. de ex. quod cert. loc. lat. Alexan. conf. 14. nu. 5. & per tot. lib. 1. Aym. conf. 45. num. 6.* Nec potest dici, vt ex aduerso praetenditur, quod tempore, quo exigebatur ratio, fuisset iam extincta obligatio Marci Antonij pro restitutione reliquatus, & quia immo ante redditam rationem non videbatur orta actio pro dicta restitutione, tunc autem fuisset extincta, quando Christophorus debitor d. reliquatus eius occasione soluit scuta 3. mil. sed nihil soluit. Et propterea non obstat decisio Romana fideiussionis, quia in casu d. decisionis debitor principalis soluerat de bonis propriis summam, pro qua intercesserat fideiussor, ibi enim post redditam rationem Mons Pietatis pro restitutione reliquatus habuerat de bonis administratoris vltra summam scutorum 4. mil. pro qua fideiussorem dederat, & concurrabant duo, solutio facta post redditionem rationis pro reliquato, & ex bonis debitoris, quorum utrumque cessat in casu, de quo agitur, quia solutiones, quibus viuit Marcus Antonius, non sunt factae neque post redditam rationem, neque de pecuniis Christophori, solvendo tamen Frangipanis pecunias exactas, soluit de pecuniis ipsorum ad de propriis, *Decis. 6. m. 1.* Et hinc etiam potest respondere ad *l. in fraudem. §. si principalis. ff. de iur. f. l. in* quia est fundata d. decisio quia loquimur de ipsa in casu, in quo bona debitoris ad Fiscum illi peruenierit, nil mirum si fideiussor, qui ad certam summam accessit, ex tali solutione acquirat liberationem. Accedit, quod fideiussor non fuit simpliciter de soluendo pecunias exactas, sed etiam reddenda ratione, & sic de soluendo reliquato, in quo remansisset Christophorus debitor in redditione rationis, & propterea solutiones illae bene possunt imputari in obligationem soluendi pecunias exactas, non autem in obligationem reddendi rationem, pro quo bene facit *l. fideiussores magis tractatum. §. pro Aurelio. ff. de fideiuss. vbi* & fideiussores ad certam summam obligati non liberantur per solutiones factas, quae in vsum computantur. Et cum exactio facienda, vt praesupponitur, contineret maiorem quantitatem singulis annis, quam scuta 3000. & intento illorum de Frangipanis fuerit, quod administraret, prout administravit pluribus annis, non esse venisibile, quod neque etiam pro primo anno noluisse per dictam euersionem sibi sufficienter prospicere, obligatio tamen fideiussoria recipit interpretationem a verisimili mente, vt per Illustriss. Card. Mantie. *de iur. & ambig. conuen. lib. 16. m. 14. num. 30.* Quae deducuntur ab officio Magistris domus, non relesuant, quia pars administrat Marci Antonium ex d. causa non teneri, & de se est circa administrationem Bauchicum

eum præsupposito, quod Christophorus in supradicta
summa remaneat debitor ex d. causa.

ANNOTATIO.

De qua materia lætè Grati an d. q. 1. f. 1. cap. 1. q. 1. 701.
& in conformitate huius decisionis bene fuit deff.
104.2.2. inter impress. penes Vatinat. pag. 2. lib. 1. cap. 1.

Oliverius Beltramius.

Romana Domus.

LXXX 7. Maji 1612.

ARGVMENTVM.

Petens manuteneri, & quatenus opus sit reintegrari, non censetur habere se pto spoliato. Executio facta in re diuersa à contenta in sententia est nulla, & non priuat possessione.

SVMARIVM.

- 1 Pro spoliato qui non censetur se habere, si petat mandatum de manutendo, & quatenus opus sit de reintegrando.
 - 2 Dicitur (quatenus) importat conditionem.
 - 3 Condicio deficientis dispassio habetur pro non facta.
 - 4 Executio facta super re diuersa ab ea, qua est expressa in sententia, est nulla.
 - 5 Sententia confirmans executionem nullam est nulla.
 - 6 Possessio qui non priuatur per executionem iudicis nulliter procedentis.
 - 7 Pluralitas in dubio non presumitur.
 - 8 Diuersitas denominationum arguit diuersitatem rei, maxime si fuerint expressi etiam confines diuersi.
 - 9 Confessio emanans in commissione plenè probat.
 - 10 Possessio presumitur continuata, etiam ad effectum obtinendi manutentionem.
- Pro spoliato an qui censetur se habere, si renunciat se spoliatum, et petat reintegrari, adeo quod petere non possit manutentionem, an vero id solum intelligi debeat ratione possessionis naturalis, & n. 1.

DECISIO DLV.

Proposui dubium, An D. Antonio de Quetris efficiendum mandatum de manutendo in possessione domus, & ipso tantum informante Doctore steterunt in decisio, dandum esse ex deductis in decisione facta sub die 6. Martij 1610. Quibus non obstat, quod D. Antonius habuerit se pro spoliato, quia t citauerat Dorothæam ad videndum mandati exequi mandatum, & quatenus opus sit de nouo decerni, & relaxari etiam de reintegrando * ad possessionem dictæ domus, quia reintegratio non fuit simpliciter petita, sed conditionaliter, t quatenus opus esset, vt denotat dictio (quarenam) Aym. conf. 801. n. 1. Vnde t eum non fuerit opus, & sic de seccent conditio, censetur non petita, l. penultim. ff. de rei. petat. Pap. conf. 8. n. 2. lib. 3. Non obstat, quod Antonius fuerit priuatus possessione per sententiam Gyphi, & mandatum in vim illius relaxatum, quia de sententia non apparet, sed solum exhibetur quædam minuta non subscripta, quod pars aduersa fuerit in commissione per ipsum potestati Sanctissimo, & quatenus de prædicta sententia formiter apparet, illa non loquitur de ista domo acquisita per D. Bernardinum relic. q. Michaëlis Quetri, & Andream eius filium, sed de alia domo acquisita per Michaëlem Quetrum omn. Decisiones Papales.

nino diuersa ab ista, t ex quo arguitur nullitas executionis, Gabr. conf. 31. n. 7. lib. 2. l. non led. conf. 10. n. 2. lib. 2. Hinc etiam deprehenditur sententiam D. Ale. t esse nullam, dum confirmat possessionem per aduersarium captam vigore dicti mandati, & sententia, Gabr. conf. 49. n. 5. lib. 2. t Et D. Antonius non fuisse priuatum sua possessione iudice nulliter procedente, glof. in l. i. si quis possidet. ff. de acquir. poss. Socin. in cap. quemlibet. §. quid si super n. 151. in l. si necesse est. Non obstat, t quod non 7 presumatur pluralitas domorum, quia id procedit in dubio, hic autem notum est, fuisse duas domos, quia diuerso tempore à diuersis fuerunt acquisitæ. Vnde anno 1513. à Michaële Quetro, & Bernardina eius vxore, altera de anno 1521. ab ead. Bernardina, & Andrea eius filio. Venditores etiam, & pretia fuerunt diuersa. Prima enim vendita fuit à Paulo Aurelio de Firmo pretia 12 s. ducatorum auri. Secunda verò à Gaspare de Garzonibus pretio ducatorum 150. auri. t Vga vocatur domus 8 Passicetij, altera Antonij de Talbatoris, & in instrumentum acquisitionum confines leguntur diuersi, & ideo diuersa erant domus, f. idem. C. de eodict. sicut etiam Dorothæa in commissione coram Ala explicite confessi fuit duas esse domos, t que confessio plenè probat. Item 9 precum. C. de lib. caus. Denique non obstat, quod D. Antonius non docuerit de eius possessione de tempore, quo petiit mandatum de manutendo, quia cum de illa docuerit plenè de tempore motæ litis, vt fuit in alia decisione dictum, presumitur t in posterum semper 10 possedisse, animamque possessionem continuandam habuisse, Innocen. in cap. 2. de restit. spol. Nat. conf. 571. nu. 6. lib. 3. Azet. conf. 103. n. 4.

ANNOTATIO.

2 Quod t petens reintegrari non censetur habere se pro spoliato respectu ciuili possessionis, sed intelligi debet petita reintegratio solum respectu possessionis naturalis. Rota deff. 10. n. 2. par. 1. in reuoc. & deff. 49. nu. 1. par. 1. in reuoc. & fuit dictum in Brixini. Opinionis 7. Februarij 1610. coram R. D. D. Manzanedo. Verum si quis simpliciter afferat se spoliatum, non adimittitur per Romam indistinctè ista interpretatio, quod id censendum de respectu possessionis naturalis tantum, non respectu ciuili, nisi ex circumstantiis factis apparet, quod intellexerit de turbationibus, & molestationibus de factis, & quod animo retinuit ciuilem, Rota deff. 704. l. si causa sum. 2. par. 1. in reuoc. & bene etiam Rota deff. 360. nu. 3. & 4. par. 1. in reuoc. plenè in Elben. Camera. 3. Iunij 1617. coram R. P. D. Buratto, ubi in commissione quis dixerat se fuisse de facto spoliatum, & ita addiderat se velle in sua possessione manuteneri, & ideo Rota dicit non habuisse se pro spoliato, & quod quando quis petit adum postuam spoliationis, & adiuit iudicem pro recuperatione, & reintegracione, eo ipso censetur habere se pro spoliato, late fuit dictum in Romana Domorum 25. Ianuarij, & 21. Iunij 1610. coram R. P. D. Vbaldo. Sed non potest negari, quin Rota in huiusmodi materia diuersimodè sentiat iuxta diuersitatem casuum, ideo credo, quod cum hæ materia pendet ex animo possidentis, an, scilicet, habuerit se pro spoliato, eum tamen reuocari possessionis pendet ab animo, id totum terminandum erit iuxta circumstantias concurrentes deductas ex factis, & verbis præcedentibus, & etiam ex post gestis, Rota deff. 444. lib. 2. par. 1. in reuoc. & fuit etiam dictum in Romana Spolij Domus 16. Martij 1610. coram R. P. D. Caualerio.

Oliverius Beltramius.

Bononien. Fideicommissi de Mangiolis.

Veneris 30. Martij 1612.

ARGUMENTVM.

Testator potest disponere de fideicommissio debito heredi. Non potest quis negare fideicommissum quod ipsemet obtinuit in iudicio canonizati. Diuisio ex quibus presumatur.

SYMMARIVM.

1. *Castum est quid diuersum à iurisdictione.*
2. *Commodum finiens ex testamento non potest negare in eo narrata.*
3. *Testator grauatus fideicommissi ad fauorem heredis si institutus in testamento potest in prauidium dicti heredis de dicto fideicommissi dissonare.*
4. *Fideicommissum non potest negare illi, qui obtinuit per sententiam illud canonizari.*
5. *Ratificare quis censetur gesta per suos Procuratores petendo, & obtinendo executionem illius iudicii in quo procurator interuenit.*
6. *Executionem rei iudicatae petens per necessitatem censetur illam approbare in sui prauidium quam quod alius.*
7. *Excipiendo potest quis adire diuersa, & contraria.*
8. *Non procedit quando super exceptione obtinuit.*
9. *Diuisio non praesumitur ex possessione longi temporis, ubi sibi inaequalitas.*
10. *Compos liris confutens non prauidet alio.*

DECISIO DLVI.

Resolutum fuit dandum esse mandatum de immit-
tendo Comitum Franco, & fratribus de Ranutius
super Castro Sancti Martini in Suessano. Nam quod
dictum Castrum sit subiectum fideicommissio Mel-
chioris senioris, non possunt negare Comites de Man-
giolis aduersarij, nec quoad factum, quia expressè legi-
tur subiectio dicti Castri in testamento Melchioris. Nec
facit, quod dicitur fideicommissum posse verificari in
iurisdictione, quam Melchior emerat à Leone X. quia
1. *Castum est quid diuersum à iurisdictione, ex tradi-*
2. *tis per Menoch. pref. 97. n. 1. & pluribus seq. lib. 3.* Prae-
3. *ferimus quia subiectus ius communis Castri, & Terrae*
4. *Sancti Martini, ex quo patet, quod ponit Castrum vi-*
5. *diuersum à Terra, & Comitatu Sancti Martini. Nec*
6. *etiam id possunt negare quoad effectum iuris, cum*
7. *ipsi commodum sentiant ex testamento Melchioris*
8. *ad litem à matre. C. de rei vendic. l. si ab eo. C. de lib. caus.*
9. *& l. ex qua persona. ff. de regul. iur. & propterea frustra*
10. *obicitur Castrum praedictum fuisse prius subiectum*
11. *fideicommissio q. Bartholomei, quia ipsi non sunt vo-*
12. *cati in dicto fideicommissio, & quando fuissent vocati,*
13. *& Castrum ad ipsos spoharet vigore dispositionis Bar-*
14. *tholomei id potuissent nihilominus Melchior dicto Ca-*
15. *stro nouum fideicommissi vinculum adicere in prae-*
16. *uidium ipsorum, qui, ut dictum est, sunt vocati in testa-*
17. *mento Melchioris. b. Litem ex familia. ff. de rei uen. ff.*
18. *de leg. ann. §. non solum. infra. de leg. a. Rip. in l. filius fami-*
19. *liae. §. Dicitur. num. 54. ff. de leg. 2. Alb. conf. 97. num. 5. Surd.*
20. *de off. 17. num. 13. Et tantò minus possunt praedicta nega-*
21. *re, quia ipsi obtinuerunt in Rota per sententiam, &*
22. *tem iudicatam canonizari fideicommissum, de quo agi-*
23. *tur, Rota. conf. 347. sub num. 1. versum in fine, & alij per*
24. *Gabe. de reg. iur. conclus. 1. num. 44. & 47. quos secuta*
25. *est Rota in Romana de Muris 17. Maij 1604. coram*
26. *R. P. D. meo Sacro. Nec subsistit, quod ex aduerso*
27. *dicatur, hoc procedere inter easdem personas, quia*
28. *Rom. & alij expressè loquuntur in iudicio alio aduer-*
29. *sus personam aliam. Nec etiam obstat, quod dicitur il-*

lud fuisse gestum per Procuratores, qui non potuerat prauidere Comitibus de Mangiolis, quia ipsi petendo, & obtinendo executionem illius iudicii omnia ratificauerunt. Nec facit, quod exercitio fuerit obtenta cum praeservatione iurium, quia ipsi non habebant ius, quod praeservaretur, cum tunc essent vocati in fideicommissio Bartholomei, & quia habuerunt bona, vi habentes causam ab heredibus Melchioris, qui fecit fideicommissum, & t videtur implicare contradictionem, seu incompatibilitatem, quod petant executionem rei iudicatae, & nolint effectum dictae rei iudicatae sibi facere prauidium quoad alios, cum eorum hoc non pendeat à potestate ipsorum, reclusio nihil operari potuit. Nec applicatur, quod quis possit excipere diuersa, & contraria, quia ultra quod non procedit, quando super exceptione obtinuit, & Domini de Mangiolis in alio iudicio processerunt per viam aduocis, non autem excipiendo. Quod Comes Ranutij descendens à filijs filiarum, probatur ex instrumento confecto inter Hieronymum Ranutium, & patrem aduersario- rum, quod non continet simplicem enunciationem, ut ex aduerso pretenditur, sed est contractus fundatus principaliter super hoc, & licet Comes Mangiolis negent se esse heredes patris, & propterea instrumentum eum ipso celebratum eos non afficere, attamen visum fuit Dominis, multum facere, & iunctum cum testibus alijs coram Brauo examinatis plenè concludere. Quod verò Ranutij petentes immisionem filij Hieronymi, probatur etiam super examinatis. Praesumptio deducta ex longi temporis possessione non obstat, quia ultra quod non apparet Ranutios possidere aliquod fideicommissum, ut requiritur, Boer. de off. §. 8. n. 3. & non intrat praesumptio diuisionis, ubi subest inaequalitas, iux. veriorum, & receptionem sententiam, de qua per Menoch. d. pref. 60. n. 6. & 8. lib. 3. quae maxima subest in isto casu ex deductis per Ranutios, & ubi aliquis posset praetendi diuisio, illa esset ad vitam tantum descendentiis, ut in decisione coram bo. me. Pacen. que datur. Quo verò ad litem coram bo. me. Pacen. non iustificatur super quo fit. Quoad confessionem Co. Alojij, ex illa apparet non fuisse diuisum Castrum, & in tomoeum quantum tuis confessio non prauidet liris confortibus. Ex quibus lris reclusum praenotandum esse immisionem in possessionem Castri, sed pro qua parte Domini non resoluerunt.

ANNOTATIO.

1. *Lazè Rofone. de feud. cap. 5. contra §. 8. num. 1. & seq. iunctis glossabiles.*
2. *Rota de off. 110. n. 26. & seq. per a. diuers. In dubio tamen non censetur testator in generali dispositione dispo-
nere de bonis fideicommissio antiquo subiectis, de quo dixi
supra ad de off. 100.*
3. *Rota de off. 78. n. 3. per a. de rem.*
4. *Gabe. de praesump. concl. 2. n. 30. Rota de off. 87. n. 1. per a. diuers.*

Oliuierus Bistrinensis.

Burgum vnionis de Elines.

Luna 2. Aprilis 1612.

ARGUMENTVM.

Possessione capta de principali trahitur ad omnia accessoria, & sub eodem titulo, & vniuersalitate causae comprehensa.

SYMMARIVM.

1. *Continuando quis post mortem litem in possessione non dicitur attentare, & num. 5. ubi litem attare, quando autem*

diuerso modo possideret post motum litum.

Possessio generalis à titulo vniuersali causata comprehendit omnia sub dicta vniuersalitate, & genere contenta, & late num. 6. & seqq. vbi inferitur ad plures casus.

Limitatur duobus modis, sub n. 11.

Possessio conferendi quoad quendam beneficium, trahitur ad extra beneficia eiusdem speciei, & n. 7.

Possessio presentandi respectu vniuersi ex beneficiis trahitur ad alia beneficia sub eadem fundatione contenta, & n. 8.

Vnio facta effectum quoad vnum beneficium censetur effectiua etiam quoad alia contenta sub eadem vniione, & n. 9. vbi vide simile de Privilegio, & de transatione.

Decimas quoad vnam speciem fructuum exigent censentur esse in possessione exigendi omnes fructus ratione iuris vniuersalis, & n. 10.

Pensionarius, qui excepto partem pensionis, censetur esse in possessione respectu totius, nisi capitis de voluntate limitata solueret, & n. 11.

Possessio capta quoad caput trahitur ad omnia membra.

Possessio Ecclesie capta censetur capta possessio omnium ad Ecclesiam spectantium.

DECISIO DLVII.

Fuit resolutum, Marchione, & Capitulo tantum informantibus, non constare de attentatis, possessio enim duorum Canoniarum, de quibus agitur, quando fuisset capta post pretenfam litum motam contra Capitulum super vniione, de qua tamen licet visum fuit aliquibus ex Dominis non bene constare ad effectum attentatorum, attamen cum ante Capitulum accepisset possessionem Abbatis, & aliorum Canoniarum capiendi possessionem istorum duorum Canoniarum, id fecit continuando possessionem, in qua prius existeret, & propterea non attentatur, i. glof. in *enon solom de appellan* 6. & in *clen. 2. vbi sic pend.* & fuit in puncto resolutum in Affiliis Canoniarum 14. Iunij 1600.

coram R. P. D. meo Sacro, i. quia hanc possessionem generali à titulo vniuersali causata possessio istorum Canoniarum sub dicta vniuersalitate, & genere comprehendens dicitur, b. Bald. in l. n. 14. versu *du. C. de emancip. liber. Felynian cap. auditu* n. 19. vers. & *diri Bald. de prescript. Rot. decis. 2. n. 3. ad idem. Soc. conf. 11. n. 4. lib. 1. Aym. conf. 55. num. 1. vers. sed responde. fuit dictum in vna Hispanen. Iunij 1602. 6. Februar. 1576. coram Lau-*

retano, & simpliciter in aliis, immo sufficere deberet i. possessio capta ab ipso principali, & in capite, ex quo omnia rediuntur ad vnum corpus suppressum, vt in terminis Ecclesie vniue dixit Rota in vna Barchinonen. Vniouis Sancti Pauli 18. Martij 1580. coram Oriolen. & in Portalegren. vniouis 17. Februar. 1595. coram bo. me. Iusto. A possessione i. enim Ecclesie inferitur ad possessionem omnium ad ipsam spectantium. Innoc. in *cap. in lueru* n. 8. de *restitu. spolia. Anchar. in cap. 1. n. 11. ad fin. vers. & ideo ego dico de *reg. iur.* in 6. Arct. in l. *possideri in proue. n. 8. ff. de acquir. poss. Nat. conf. 562. n. 13. Couar. lib. 3. var. res. cap. 1. 6. n. 13.**

*Prædicta verò i. limitantur in duobus casibus: Primus est, quando alius reperitur in possessione particulari respectu certis actus, vel rei, tunc enim quæ possessio vniuersalis deducitur ex vniuersalitate causæ non suffragatur quoad illud actus, & rem in particulari, *Put. dec. 301. n. 1. lib. 2. & in specie limitatur Rota in Calaguritana Decimarum 19. Nouemb. 1611. coram R. P. D. Coccino Decano: Secundò non procedit, quando adesset resistens iuris, tunc enim possessio non extenditur ad alios actus etiam eiusdem speciei, *Put. d. dec. 301. n. 2. & fuit dictum in Gerundensi Iuris intercessendi in Capitulo 11. Decemb. 1609. coram R. P. D. Coccino Decano.***

Oliuierus Belvaminus.

A R N O T A T I O.

a De quo late per Lancellos. & de attent. lib. pend. limit. 1. n. 21. & seq. Rota decis. 355. par. 1. diuers. & decis. 11. n. 4. par. 2. in recent. & plura de hac materia continenda possessionis ad effectum cuiusdam auctoritatis, dixi supra ad decis. 109. sub n. 7. vbi adduxi duas limitationes ad hanc regulam quod quis continuat, non attentat, & nunc de nouo addo aliam tertiam limitationem, quod non procedat, quando quis vitæ discretio modo possidendi ab eo, quo videtur ante

litum, quam limitationem adduxit *Rot. dec. 110. n. 2. & dec. 637. n. 4. par. 1. in recent. sequendo Lancell. d. litem. 1. n. 91.*

b Rota i. passim sequitur doctrinam Baldi in l. n. 14. vers. & dec. 301. n. 1. lib. 2. de emancip. liber. dum ibi dicit esse magis attendendam causam vniuersalem actus, quam exercitium ipsius actus, Rota decis. 359. n. 12. par. 1. diuers. Seraph. decis. 1047. n. 1. & 2. Mantec. dec. 320. n. 6. vbi in similibus i. terminis huius decisionis Rota dixit possessionem conferendi respectu quorundam beneficiorum extendi ad extra beneficia, quæ sunt eiusdem speciei, quod etiam dixit Rota in Seguntina diuisione Annatz 4. Februar. 1594. coram Coctia, vbi fuit dictum, quod probata quasi possessione conferendi vnum ex beneficiis sub indylio comprehendens censetur acquisita possessio, quoad alia sub eodem indylio contenta. Sicut etiam i. si vnico contextu fuerint vnica data plura beneficia eo ipso, quod vnusquisque est in quasi possessione presentandi respectu vnus, censetur esse in quasi possessione presentandi etiam quoad alia, vt fuit in dictum in Viterbensi, Iurispetronatus 4. Maji 1601. coram Cardinali Sacro. Sic etiam i. si plura beneficia sint 6. mul vnica probata effectiuatione vnus censetur vnio fortis effectum quoad omnia propter vniuersaliteratem causæ, vt fuit dictum in Gerundensi Vniouis 11. Decemb. 1613. coram R. P. D. Vicrophio, & in Aleatica, & Martinen. Vniouis 16. Nouemb. 1616. & 16. Iannat. 1618. coram R. P. D. Causilico, Garz. de benef. par. 12. cap. 1. n. 394. Similiter Privilegium continens plura capita censatur in totum, si fuit in exercitium deductum quoad quendam, licet non quoad omnia, Seraph. dec. 1043. n. 4. prout etiam concordatis in parte effectiua etiam quoad omnia capita dicitur esse in obseruantia, vt fuit dictum in Terracinen. Sacristia 9. Iunij 1600. coram Iusto Hinc etiam i. capitis Rota resoluit, quod Parochus exigens decimas quoad certas fructus eo ipso censetur esse in possessione quoad omnes fructus, quia ius decimandi promouit ex iure vniuersali Parochialis, Ruyn. conf. 141. n. 1. & 2. n. 7. in fine lib. 1. Seraph. decis. 1047. n. 1. & 2. Vix dictum in Comen. Decimarum 11. Martij 1601. coram Carden. Sacro. Item etiam extenditur dicta possessio Parochi ad omnia bona, & terras existentes intra suam Parochiam, Seraph. d. dec. 1047. n. 1. & bene faciunt tradita per Surd. conf. 489. n. 42. & 43. sic etiam Pensionarius, qui est in quasi possessione exigendi partem pensionis censetur esse in possessione respectu totius propter vniuersaliteratem tituli pensionis, vt fuit dictum in Pamplonen. Pensionis 16. Ianuarij 1611. coram Card. Sacro. impresse penes Marched. de comm. n. 1. fol. 161. & facit, quia solus partem debet censetur totum debitum agnoscere. Dec. conf. 161. n. 2. ver. quæ partem. Surd. conf. 335. n. 1. Procedit hoc in dubio, siue si censetur, quod pensionarius voluerit agnoscere debitum pensionis totum in parte, ita declarat Rota n. 147. n. 2. par. 1. in recent. & hac omnia promouunt à conclusione supra allegata, quod, scilicet, & attendenda vniuersalitates causæ.

*Prædicta verò i. limitantur in duobus casibus: Primus est, quando alius reperitur in possessione particulari respectu certis actus, vel rei, tunc enim quæ possessio vniuersalis deducitur ex vniuersalitate causæ non suffragatur quoad illud actus, & rem in particulari, *Put. dec. 301. n. 1. lib. 2. & in specie limitatur Rota in Calaguritana Decimarum 19. Nouemb. 1611. coram R. P. D. Coccino Decano: Secundò non procedit, quando adesset resistens iuris, tunc enim possessio non extenditur ad alios actus etiam eiusdem speciei, *Put. d. dec. 301. n. 2. & fuit dictum in Gerundensi Iuris intercessendi in Capitulo 11. Decemb. 1609. coram R. P. D. Coccino Decano.***

Sabinen. Alluionis.

Luna 7. Maj 1611.

ARGVMENTVM.

Hæc decisio reducit ad concordiam testes, qui videbantur contrarij.

Rt 4 SYM

1. *Distib. in circas excludit certam quantitatem.*
2. *Testes deponentes de diversis summis censeri debent contrarios in summa minoris, in qua concordant, & aliam probant. & n. 2.*
3. *Contrarietas in testibus evitatur, si non apparet, quid deponant de eodem tempore.*
4. *Contrarietas non potest considerari in duobus testibus, quando unus contrarietas affirmat, alius deponit de credulitate. & n. 3.*
5. *Testibus dista non sunt cavillanda, sed credendum.*
6. *Testes ut & contrarietas defenduntur, omnis interpretatio eis fieri debet.*
7. *Procedit maximè, quando contrarietas non est circa substantialem, & circa negotium principale. & n. 10. ubi quid contrarietas circa accidentalia non attendatur.*

DECISIO DLVIII.

Dubium fuit, an nonus, decimus, decimos nonus, & vigesimus testes dici inter se contrarii, & licet pro parte Communitatis plures allegarentur contrarietates, nulli tamen ex illis visum fuit oblati dictis testibus. Nam quantum ad primam contrarietatem, quam informant pro Communitate ex eo deducebant, quod nonus iux. 1. f. dicit insulam fuisse natā in medio duorum ramorum fluminis, & decimus, & decimus nonus dicant, insulam fuisse viciniorē ripis Gallesij, quā ripis Malleani, fuit responsum non posse aliquam considerari contrarietatem, quia insula potuit esse inter duos ramos fluminis, & nihilominus esset vicinior ripis Gallesij, puta, quia ramos, qui illam dividit à ripis Gallesij, sit angustior ramo, qui illam dividit à contraria ripa. Quo verò ad secundam contrarietatem, quæ in eo funditur, quod nonus iux. 1. dicit magnitudinem insule fuisse 40. vel 50. ruborum in circas, & semper fuisse in eodem statu, & magnitudine, & decimus iux. 50. deponit d. insulam fuisse ruberom 50. & decimus nonus iux. 45. deponit insulam fuisse ruborum 35. seu 30. & vigesimus iuxta 13. dicit insulam fuisse ruborum 20. seu 15. fuit dictum testes non posse in hoc dici contrarii, tum quia deponent de eorum iudicio, in quo potuerunt falli, rām quia non deponunt taxativè, sed cum ditione (in circas) quæ excludit certam quantitatem, Ant. de Butr. in c. vit. in fin. de despon. Impub. Ruyn. conf. 10. n. 3. lib. 3. Corin. conf. 179. n. 4. lib. 3. & conf. 179. n. 5. in fin. lib. 4. fuit dictum in Parmen. Status.

1. 24. Janu. 1607. coram me, tōm quia in omnem euentum debent censeri testes in minori summa, in qua concordant, * Cuman. conf. 17. m. 1. versum verum est. Alex. conf. 54. n. 6. et 7. lib. 1. et conf. 83. n. 14. lib. 6. Angel. conf. 15. n. 4. vers. nec dicat quod. Tertia contrarietas deducta ex eo, quod nonus iuxta 53. dicit insulam semper fuisse eiusdem quantitatis, & magnitudinis & nunquam crevisse, & decimus nonus iux. 63. dicit insulam paulatim fuisse auctam, & vigesimus iux. 53. dicit crescere illius augmentum, & diminutionem, reducebatur ad concordiam, quia non apparet, quid testes deponent de eodem tempore, & potest esse, quod testes, qui dicunt aliam fuisse semper in eodem statu non viderint illam à principio, propterea viderant illi, qui deponit de augmento paulatim factō. Et pari modo reducebatur ad concordiam alia contrarietas, quæ ex eo deducebatur, quod nonus iux. 70. & 17. additionali deponit, quod in insula non aderat terrena, quæ à particulis poterint possideri, cum ea esset plena ærborum, & quod eo ea non aderat tertium, quod colebatur, & decimus nonus iux. 46. dicit, quod d. insula in quibusdam locis, & præsertim in mediis erat fertilis, & colebatur ab hominibus de Gallesio, nempe Soetis,

Ciotis, & Agidiis Dominis terrarum d. insule, qui in ea seminabant, & vigesimus iux. 50. & 51. dicit, quod in dicta insula non aderant arbores magnæ, & quod ibi erat tantum laboratorum, quia potest esse, quod isti testes deponent de diverso tempore, & sic quod aliquando insula fuerit sterilis, aliquando fertilis in aliqua eius parte, & ita comit de ista scappis fuit insula, quæ ab initio (sunt steriles, & processu temporis, evadunt fertiles, & siceriam potest dici de possessione dd. terrarum, quia potuit esse, quod ab initio à nemine possiderentur, processu verò temporis ab aliquo fuerint possessi. Quinta deducebatur contrarietas, quia nonus testis iuxta 15. dicit mutationem fluminis paulatim fuisse secutam occasione vnius navis demersæ in aluco maiori fluminis, & hoc idem deponit vigesimus iuxta 15. decimus verò dicit mutationem fluminis vnicò impetu fuisse secutam occasione cuiusdam inondationis d. fluminis, & multitudinis squæ, sed fuit dictum nullam posse considerari contrarietatem, quia potest esse, quod navis dederit aperturam, puta, divertendo paulatim flumen ad aliam partem, & inondatio perfectior opus mutando cursum fluminis antiquum, & ita sæpe evenire solet in fluminibus, quæ licet vergant eundem flumen, tamen non mutant, nisi per magnas inondationes, quæ dant cursum sibi sufficientem pro mutatione. Nec contrarietas circa confinia Territorij visū fuit relevans, quia licet nonus iux. 12. dicat Mōtōnes magnos antiquitus fuisse, & de præteriti esse confines Territorij Gallesij, & sic secundum ipsius depositum flumen, & illius alveus semper fuerint in Territorio Gallesij, & decimas iux. 1. dicit non credere flumen Tyberis fuisse pro confine d. territorij, & vltius dicat, quod sicut hodie non fertur pro confine, sic nec antiquitus credat pro confine fuisse, non per hoc dicuntur inter se contrarii, quia decimus deponit de credulitate, & sic t. non est contrarius nono, qui simpliciter deponit cum non possit considerari contrarietas inter duos, quorum unus simpliciter asserit, alius etiam contrarium. Nec denique alia contrarietas circa locum Sacci veteris habita fuit in consideratione, nam dum nonus dicit post mutationem fluminis locum Sacci fuisse in territorio Gallesij, non est contrarius decimo, qui dicit, quod dum flumen eundem suum fecit in loco nuncupato (si Astorem grandi) locum nuncupato (si Astorem verbe) semper fuit in Territorio Gallesij, quia nonus non negat, quin ante mutationem locus dictus (si Astorem verbe) fuisse in Territorio Gallesij, licet dicat post mutationem alius fuisse in Territorio Gallesij, & ideo non est contrarius decimo, qui dicit semper ita fuisse. Et ita etiam tollitur contrarietas respectu decimi noni, & vigesimi, quia decimus nonus iux. 19. dum deponit de loco dicto (si Astorem verbe) quod tam ante, quā post mutationem fuit in Territorio Gallesij deponit de auditu, vigesimus verò dum deponit, quod post mutationem locus dictus (si Astorem verbe) fuit, & sic in Territorio Malleani deponit de credulitate, & sic sic non dicuntur contrarii, cum possit esse, quod veritas sit uno modo, & alio modo alius dici audierit, vel crederet. Quæ omnia eo magis admittenda esse censuerunt Domini, quia testium dicta non sunt cavillanda, sed coadiuvanda, & omnis interpretatio fieri debet, ut testes à 7 contrarietate defendantur, ut in hac causa decimus fuit. Præsertim quia contrarietates oppositæ non versantur circa substantialem, & circa negotium principale, scilicet, mutationem alveus fluminis vnicò impetu, & extensam insula, b. Inf. in l. 1. sub n. 16. vers. confirmat. C. de b. bon. poss. secum. 148. Alex. conf. 5. n. 10. lib. 1. Ruyn. conf. 63. n. 2. lib. 4. Cap. dec. 170. n. 2. circa med. p. 2. fuit dicta contra me in causa Romana hereditatis de Cuccis 14. Aprilis 1606. & in Hisp. matrimonij de Alcalá 18 Jan. 1608. Ex quibus fuit conclusum contrarietates non oblati.

ANNO

ANNOTATIO.

- a Lieet controuersa sit opinio, an testes discordes in summis saltem probent in minori summa, in qua concordant, ut patet ex traditis per Farin. de testib. q. 64. n. 133. & 134. rament magis communis opinio est affirmatiua, ut attestatur Farin. loco praedicti. n. 133. in fine, quam passim Rota sequitur, prout in hac decisione, & penes Seraph. dec. 14. n. 6. & in Tolentia parochialis s. 1. iunij 1581. coram Cardinali Platino, & in Ianuensi s. 16. Ianuarij 1613. coram R. P. D. Stanzaedo.
- b Contrarietas testium in iis, quae non respiciunt substantiam, non attenditur, Veral. dec. 170. n. 1. par. 3. Mant. dec. 6. n. 9. plenè Farin. de testib. q. 61. n. 16. qui insonis cumulat, ubi etiam declaratur, quando contrarietas dicatur respectu substantia, & quando accidentalisa.

Olinerus Beltraminus.

Romana Domorum.

Fenerà 18. Majj 1612.

ARGVMENTVM.

Ad retrouendendum quis non admittitur post lapsum terminum. Oblatio verbalis an, & quando sufficiat.

SVMMARIVM.

1. Retrouendendi tempore lapsi emptor non tenetur amplius retrouendere, & n. 8.
2. Retrouendendi iuri censetur quia tacite remanere patiendi labi tempus ad retrouendum.
3. Consensum ad tempus post illud censetur prohibendum.
4. Oblatio verbalis an suffragetur ad perpetuandum ius redimendi, & n. 9.
5. Non suffragatur, quando inter partes fuit consensus quid restitueretur integrum pretium.
6. Mora purgatio excluditur si ante poenitentiam, mora de aequitate canonica purgatur, quod & quando procedat, & de pluribus limitatibus plenè, & n. 10.
7. Oblatio ut suffragetur, debet esse rei comparata eius pecunia in manibus.

DECISIO DLIX.

Oblationes factas die 13. & 14. Aprilis praeterea non suffragati Flaminiae, & liris consortibus Dominum unanimiter censuerunt, quia factae fuerunt per plures annos post tempus consuetum ad redimendum, & quo elapso Virginia amplius non tenebatur retrouendere, * Bal. dec. 10. n. 4. in princ. lib. 1. Aug. cons. 199. n. 2. Soc. cons. 124. n. 14 lib. 2. Gózzad. cons. 87. sub n. 3. Tiraq. de retrac. comm. 5. l. 1. §. 1. m. 4. & seq. alijs enim vana esset, & elusoria redderetur adiectio temporis, si post illud effectus redemptio, ut per Tiraq. ibi n. 45. Immo Flaminia p. potendo labi tempus ad redimendum censetur ius redimendi renouasse, Aym. cons. 116. n. 10. Nat. cons. 492. ante n. 1. Tiraq. loco citato n. 11. & seq. Accedit pactum resolutum expressum, quamvis tunc inest limitatio temporis ex regula, & quod concessum ad tempus, post illud censetur prohibendum, s. statu liberum §. Solutum, & l. 1. Tiraq. consuetudinem §. fin. ff. de leg. 1. l. si in qua, ubi Bal. imol. Alex. de 213. ff. de lib. & p. 80. Non obstat, quod praetenditur fuisse & per oblationes verbales factas in fine termini perpetuam eas redimendi iura termino, quia omisso, quod illa opi-

nio est multum controuersa, & habet multos contradictores, quos refert Lup. in l. 2. in comment. 2. §. 3. m. h. 107. C. de pact. imp. empt. & vendit. non applicatur casus noster, ut late fuit deductum sub die 10. Ianuarij anni praetentij, à qua decisione Domini censuerunt non esse recedendum, quia quoad alias sufficeret oblatio verbalis, in hoc casu omnino requirebatur realis solutio cum numeratione pecuniae, cum & eamdem fuerit inter partes, quod restitueretur integrum pretium fuororum 1700. in moneta argentea, s. l. cons. 116. n. 2. lib. 1. Callan. cons. 41. n. 7. v. v. & p. d. lib. 1. & n. 9. Roland. §. 1. n. 42. & seq. lib. 1. Dec. cons. 10. n. 90. lib. 1. praeterea si ante pacto resolutum, & quod excludit omnem moram purgationem, & Grat. cons. 4. n. 1. lib. 1. Gabr. de translat. concl. 1. n. 24. post Alex. quem allegat Put. dec. 66. lib. 3. & verbis in ablatis positis importanter formam, aliusque in decisione plenius adductis. Non est verum Virginiam reuocasse recipere, quia, ut in decisione fuit dictum, ostendit potius separatam, sed veris partem aduersam non fuisse paratam soluere, quia & odo comparuit cum pecunia in manibus, ut late per Alex. cons. 140. n. 11. lib. 4. Quae obiciuntur de non implemento pro parte emptorum, ultra quod non facio ad dubium, de quo agitur, non fuor in facto vera, quia quoad sent. 479. 10. fuit facta compensatio; quoad sent. 110. emptores suscepunt in se onus soluendi sortes principales censuum, & societatum, & pro alijs sentis 18. 71. illarum fructus quoque decurios, quoad residuum vero leuatum 171. 95. ostenditur alia compensatio posita facta. Alia bene sublata sunt in decisione, & per informantes pro Virginia.

ANNOTATIO.

- a Retrouendendi tempore elapso quod emptor amplius non teneatur retrouendere, plenè Mantie. de nec. lib. 4. tit. 31. d. 34. §. 1. v. v. ad 41. Surd. cons. 56. d. 23. §. 1. v. v. ad 28. & dixit etiam Rota in Romana Domorum 19. Ian. 1610. coram Cardin. Sacro, quod tamen non procedit si res fuisset venditis modico pretio, quia tunc translatio etiam tempore venditoris potest restitui pretio redimendi, Mantie. de nec. lib. 4. tit. 40. An autem licita sit redemptio etiam post lapsum terminum, si intra modicum tempus mora purgetur saltem per viam restitutionis in integrum, tractat late Mantie. de nec. lib. 3. n. 4. §. 1. v. v. ad 28. & seq. de quod minori competat restitutio late descendit Surd. cons. 126. per totum, & lib. 2. de purgatione mora dicit n. 10.
- b Oblationem non sufficere in hac materia poenitentiae de retrouendendo, sed requiri depositum plures referendo, & attestando de magis communi tenet Menoch. cons. 716. n. 6.
- c Circa hanc materiam purgationis mora late ex modernis tractat Maref. var. lib. 2. c. 114. & in primis hanc materia est conclusio, quod de aequitate Canonica admittitur mora purgatio, vbi tuncque ius alterius non est effectum de rebus, Seraph. dec. 191. n. 7. & dec. 81. n. 3. & 11. Veral. dec. 130. n. 1. par. 1. & dec. 131. n. 1. par. 2. Rota dec. 410. sub n. 5. par. 4. in nouissimo, & bene fuit dictum in Papiensi deuolutionis coram R. P. D. Pamphilio impressa penes Marches. de consuetudine 1. §. 1. v. v. ubi fuit dictum ante declarationem eductis non nullum esse ex equitate, quam feruat Rota moram posse quandoque purgari, & de iud. fuisse sept. decimum, & idem dixit Rota dec. 477. n. 1. par. 5. in reuoc. Et haec aequitas Canonica procedit etiam ex equitate iuris ciuilibus, Mantie. dec. 170. n. 4. §. 1. & 6. Et procedit etiam non obstante iuramento, Veral. dec. 130. n. 3. par. 2. Rota dec. 121. n. 3. §. 1. v. v. par. 3. in nouissimo, Grenier. de iuram. p. 2. §. 1. v. v. 17. n. 5. & n. 10. ac etiam non obstante obligatione Camerali, prout tenet Rota de iud. §. 1. sub n. 4. v. v. v. v. v. v. in qua respondetur ad dec. Put. 451. lib. 1. quae contrarium videtur sentire, & idem tenet Zach. de obligat. §. 1. v. v. in fine. Ac etiam procedit non obstante oppositione iam facta de non adimplemento, & rescissione, Rota dec. 410. sub nom. 5. v. v. v. v. etiam videtur, in qua etiam non obstante declaratione eductis, de quo infra sub l. 1. n. 5. & deum in quacunque parte iudicij admittitur.

mititur dicta purgatio moræ, Rota d. decis. 718. n. 4. per 4. in nouissimis.

Limitatur autem primò non procedere, quando ius alterius est effectum deterius, vel alter aliquo modo damnus est passus, Gabr. de transact. decis. 1. n. 14. Grat. conf. 93. n. 76. lib. 1. Gorad. conf. 37. n. 18. vbi dicit, quòd censetur ius effectum deterius propter expensas iam factas in lite, quòd consil. in iisdem terminis secus fuit Rota d. decis. 410. n. 8. Verùm etiam postquàm ius parit est effectum deterius, & est in damno, admittitur moræ purgatio, si pars morosa est parata refarcire dictum interese, & de damnum propter dictam moram passum, Rota d. decis. 718. sub n. 4. per 4. in nouissimis.

Limitatur secundo non procedere, quando res non est amplius integra, sed executio in eis facta à iure, vel ab homine, Roman. conf. 103. n. 4. Grat. conf. 93. n. 1. lib. 1. Verat. decis. 344. & decis. 414. per 1. Rota decis. 803. conf. in obstat alia interpretatio per 4. in nouissimis, fuit dictum in Romana fideiussionis de representando 21. Maij 1781. coram bo. me. Platone, in qua fuit dictum, quòd fideiussor non potest purgare moram post relaxatum mandatum contra ipsum, non dicitur autem res deficiente esse integra ad hunc effectum propter cessationem iuris alteri factam, Seraph. decis. 521. Secuti nec etiam res definit esse integra per declarationem factam à domino super eaductate, dammodò celeris satisfactione emphyteuta moram purget, Gabr. conf. 37. n. 7. lib. 1. Mantie. de tunc lib. 2. tit. 27. sub num. 37.

Limitatur tertio non procedere, quando ad eum passum resolutionum contrarius in casu non implementum, eo enim casu non admittitur moræ purgatio, Grat. d. conf. 93. n. 1. lib. 1. Verat. decis. 330. & decis. 335. n. 1. lib. 1. Rota dec. 910. sub n. 7. & dec. 969. in fine per 4. in nouissimis, & fuit dictum in Materan. Decis. 1. Maij 1660. coram R. P. D. Coccino Decano, quòd limitatio est intelligenda, dammodò pars, ad cuius fauorem est oppositum pactum resolutionum, dicto pacto vni velit, aliis ipsa nolente, vbi pactum resolutionis admittitur purgatio moræ, Seraph. decis. 521. per 1.

Limitatur quartò non procedere, quando agitur de purgatione moræ ad effectum acquiescenti nouam actionem, ad istum enim effectum non admittitur moræ purgatio, quia solùm admittitur purgatio ad effectum euicendi penam, & eaductatem, Bart. in l. si seculum 24. n. 14. ff. de verb. oblig. Seraph. dec. 113. num. 3. Rota dec. 955. sub n. 12. & 13. inter impressos penes Zach. de sicut offi. & in Romana Societatis 1. Iunij 1604. coram R. P. D. Coccino Decano impressa penes Narchef. de consil. tom. 1. fol. 742. Gratian. decis. 378. cap. 304. n. 1. hanc tamen limitationem declaratur Mantie. decis. 370. n. 11. vbi habetur locum, quando implementum consistit in dando, vel in faciendo id, quòd facere non est difficile, diuersum est autem, quando factum est successum, & difficile ad perficiendum.

Limitatur quinto non procedere, quando moræ est contracta in faciendo, quia grauius est delictum in omitendo, quàm in committendo, Grat. d. conf. 93. num. 78. Gabr. de transact. decis. 1. n. 23. & dixit Rota in Romana transactiois 13. Nouembris 1609. coram R. P. D. Coccino Decano, in qua fuit dictum, quòd non poterat purgari non implementum per prætationem interesse, quando non implementum concernebat non factum, & fuit contrarium in faciendo.

Limitatur sexto non procedere, quando contrarius est initus per modum conditionis, puta si quis promittat centum Titio, si Titius aliquid fecerit, dederit intra mensem, post enim lapsum dictum mensem non admittitur purgatio, Mohed. post rest. dec. 1. n. 1. de iure iur. Plura alia de hac materia purgationis moræ sunt videnda penes Narchef. variet. resolut. lib. 4. cap. 234. & in materia emphyteutis, quando possit emphyteuta celeri satisfactione moram purgare, latè tractat Corbul. de cons. priuati ad non factis. 2. tit. 1. num. 41.

Gilbertus Bellintinus.

Amerina Fideiussionis.

Veneris 21. Maij 1612.

ARGVMENTVM.

Fideiussoris obligatio sustinetur in multis casibus etiam si obligatio principalis sit nulla.

SVM MARIVM.

- 1 Fideiussoris obligatio est nulla quando obligatio principalis est nulla.
- 2 Non procedit quando fideiussor se obligauit principaliter, & vni principalis.
- 3 Et maxime quando interuenit iuramentum.
- 4 Fideiussoris obligatio non est nulla ex nullitate obligationis principalis, quando obligatio principalis non promittitur ex defectu resolutionis ex iure communi, sed ex facere specialis.
- 5 Item non est nulla obligatio fideiussoris propter nullitatem obligationis principalis, quando fideiussor se obligauit in euentum nullitatis, & inmoderate contra ius principalis.

DECISIO DLIx.

Impositus fuit annuus census scutorum 64. monetæ à Simonetta Clementino, vii. pœcuratore tutoris filiorum, & heredi Curie Delphini super pœdio ipsorum pupillorum, quem vendidit Oratio Calidoro, cui impositioni, & pro oblatione omnium in instrumento contentorum vii. principales, & principaliter insolidum accesserunt Gabinus Delphinus, & Alexander Crocucus; fuit ad instantiam pupillorum nullus declaratus census, & propterea Oratio eorum Aud. Cam. conuenit Gabinum, & Alexandrum pro restitutione totius principalis, & solutione fructuum loco damnorum, & interesse, & obtinuit mandatum, pro cuius relaxatione dum instaretur, fuit adia Signatura, & causa in Rota mhi commissa, vnde dubitauit, an dictum mandatum esset relaxandum, & Oratio tantum informante affirmatiue fuit resolutum, quia licet nullitas principalis obligationis solet reddere nullam obligationem fideiussoris, licet lex, c. in fideiussor obligare. ff. de fideiuss. attamen t hoc non procedit in casu isto, in quo se principaliter obligauerunt, & principales constituerunt, Alex. in adda. ad f. de iur. in l. Marcellus in princ. ff. de fideiuss. Paris. conf. 16. n. 115. lib. 1. Natt. conf. 262. n. 1. Mohed. decis. 1. de fideiuss. fuit dictum in vna Tuderina census 26. Maij 1600. coram bo. mem. Iusto. 7. Tanto magis, quia interuenit iuramentum, Natt. & Mohed. ob. supra. Rarius nullitas census non inficit obligationem Gabini, & Alexandri, quia census non erat nullus ex aliquo defectu proveniente secundum iuris communis dispositionem, sed nullitas est ex iure, & fauore speciali propter dispositionem Statuti, quo casu t sustinetur obligatio fideiussoris, Paris. d. conf. 16. n. 115. & sep. Grat. conf. 8. n. 21. lib. 1. Gabr. de consensu. 10. n. 6. faciunt tradita per Suen. de Anad. 9. 78. n. 7. Accedit, quod isti se obligauerunt, & teneti voluerunt in euentum nullitatis, & inualiditatis contractus ex quo uis capere, & defectu, & propterea tantum abest, quòd nullitas perimat obligationem ipsorum, quòd imò faciat illi esse locum, vt dixit Rota in illa Tuderina Census.

ANNOTATIO.

Circa materiam dictæ decisionis diu. signa ad decis. 311. Gilbertus Bellintinus.

ROMANA

- 11 *Donatio propter nuptias non requirit solemnitatem Statuti cap. 1. §. lib. 1.*
 12 *Donatio propter nuptias non requirit inscriptionem.*
 13 *Donatio propter nuptias est in iure permissa.*
 14 *Posicionibus continentibus errorem non tenentur quia respondent.*
 15 *Ex Saluano inmissio non impeditur per exceptiones requirentes altitatem indaginem.*

DECISIO DLXIII.

Licet multa obijcerentur contra decisionem in hac causa factam die 14. Ianuarij anni praeteriti, attamen Domini, causa pluries propolita, resoluendum standum esse in decisio rationibus, de quibus in decisione, & non obitare in contrarium adducta. Ad illud enim, quod dicitur donationem factam ab Antonio Dorotheo, tanquam captationem matrimonij libidinis causa non valere, per text. in *l. si ita stipulatus. §. si ubi nuptiae. vbi Doctores. ff. de verb. obligat.* responsum fuit textum illum, & suam materiam non applicari, cum loquatur, quando vnus propter merum lucrum vult inducere alium ad subiobendum, vt declarat ibi Bart. Bald. Angel. & Imol. & ante eos gloss. magna, qui propterea dicunt scias esse, si detur, vel promittatur aliquid causa dotis, aut donationis propter nuptias, quod etiam sentit Abb. in *cap. de dolo. n. 2. circa med. de condic. appof.* Non potest tamen dici donatio hoc casu ex merito lucro, neque ex eo Dorothea inuitata ad contrahendum matrimonium, quia iam praetulerant sponsalia, quibus praecedentibus donatio eorum causa facta praesumitur, Bal. in *l. cum veterum. n. 1. vers. Et tunc refert. C. de donat. ante nupt.* Excluditur etiam causa mercedis lucra, quia interuenit dos, & propterea est donatio propter nuptias, quae fit propter dotem, vbi per Bar. in *d. §. si ubi nuptiae ante n. 1. Bal. in l. cum multa. n. 13. C. de donat. ante nupt.* quae donatio propter nuptias non est paria, & simplex donatio, Bal. in *d. l. cum multa. n. 12. sed ex causa onerata propter dotem, Imol. in d. §. si ubi nuptiae in vers. in gloss. super verbo, nec raro, & ante eam Bart. ibidem. quae patet procedunt si volumus hanc donationem non considerari, vt augmentum dotis, quia sic etiam illam appellat Antonius. Neque i obstat, quod fuerit facta mentio futurarum nuptiarum, quia cum id tacite ineffet, nihil alterat, Bar. in *d. §. vers. hoc non placet.* Quatenus etiam obijetur donationem fuisse collatam in tempus futuri matrimonij, & propterea non valere, cum tali tempore non possit consistere donatio inter virum, & uxorem. Placuit Dominis responsio, donationem fuisse à principio perfectam, sed resoluibilem in casu non secuti matrimonij, vt bene deducunt informantes pro Dorothea, & quando etiam fuisset collata in tempus matrimonij, fuisset valida propter iuramentum in ea appositum, quod validat donationem consistente matrimonio, factam ex receptissima Doctorum sententia, de qua late per Gabr. de donat. cont. §. n. 1. Clar. in §. donatio q. 9. Ad text. in *cap. prima de sponsal.* fuit responsum illam loqui de penae, de qua hic non agitur, quia si sumus in donatione propter nuptias, & ex sponsalicia largitate, prout praesumitur donatio, quae interuenit inter sponsos, d. l. cum veterum, vbi Baldus Summaria. Praeterea t quando fit in instrumento dotali, l. cum multa §. si ante dotem talu. C. de donat. ante nupt. Mandel. conf. 12. n. 8. Illud. Card. Manic. de iur. & ambig. c. iur. lib. 1. §. 10. n. 4. §. Et quando testium in terminis d. l. c. prima, esset videndum, an eius dispositio procedat stante iuramento, quod negat ibi Alex. de Neuo. n. 10. & late compendit Corn. conf. 154. lib. 4. & tradunt alij adducti per informantes. Non obstat, quod non fuerint seruati solemnitates requiritae in donatione ex dispositione 11 Statuti in *cap. 143. lib. 1.* quia non t habet locum in do-*

natione propter nuptias, & contemplatione matrimonij factas, vt per Surd. qui alios allegat *conf. 114. n. 14. cum duobus seq. C. de iur. d. §. 1. §. 199. par. 3.* fuit dictum in vna Romana Dotis 15. Iunii 1599. coram Illustriss. Cardin. Millino, & Statutum de dotalionibus i iudicandis cum se restingar ad casus de iure infirmationem requirentes, non comprehendit donationem propter nuptias, quae de iure eam non requirit, iuxta, tradita per Gabr. de donat. cont. l. cum. 32. per Menoch. conf. 261. n. 16. Statutum *cap. 1. §. 1.* non prohibet, imò admittit donationes inter virum, & uxorem, sponsum, & sponsam in casibus à iure permissis. Clarum est autem donationem t propter nuptias esse à iure permissam, l. si constans l. cum multa, & Amb. si d. iure necess. C. de donat. ante nupt. l. ex morte, & Amb. hac qualitas, C. de p. dotal. Non facit, quod dicitur fuisse processum in causa ciuili, non finita criminali contra processionem patris, & regulam iuris, quia causa criminalis iam erat finita, vt patet ex decreto Visite, & adulterium praesens non iustificatur. Non est impudendum Dorotheae, quod t posicionibus non responderet, quia cum contineret crimen, non tenebatur respondere, Bald. conf. 326. n. 2. circa med. lib. 1. l. in l. ex actione finis n. 3. C. de translatio. l. §. id. §. 7. ex quibus, & alijs per informantes latius deductis patet responso omnibus exceptionibus, quae contra Dorotheam dantur, licet sufficeret dicere, t quod requirit altioris indaginem, ita vt non impediant immissoem ex Saluano interdict. Ripa in rubr. §. de pign. n. 1. §. post med. Nat. conf. 512. n. 4. Menoch. de adsp. n. 1. §. 1. n. 180. Surd. qui alios cumulat conf. 4. n. 36. fuit dictum in vna Viterbien. bonorum 17. Nouembris 1586. coram bo. n. e. Card. Pamphilio in vna Romana Saluani Interdicti de Columna 19. Nouembris 1599. coram Illustr. Card. Lancelotto, & in vna Bononien. dotis 8. Iunii 1603. coram bo. me. Litra. Et propterea fuit resolutum dandam esse immisionem Dorotheae solutis equis Pompei scutus 200. quatenus non remaneat satisfactus ex pensionibus domus ab anno 1609. vsque in praesentem diem.

ANNOTATIO.

- a An, & quando liceat sub spe lucris imitare ad matrimonium contrahendum, iuxta text. in *l. si stipulatus. §. si ubi nuptiae. ff. de verb. obligat.* plenè tractat Gutierrez de sponsal. *cap. 30. per totum, & ante eum Sanchez de matrim. lib. 1. dist. 33. §. 34.*
 b Donationes propter nuptias, quae sunt inter sponsos ante matrimonium contra iur. continentur sponsalicia largitates, & sustinentur, prout fuit in hac decisione resolutum, & idem in hac eadem causa fuit confirmatum coram R. P. D. Pamphilio 15. Martij 1604. Manic. de iur. d. lib. 1. §. 10. n. 4. ad fin. §. n. 3. quod procedit etiam si eadem die factae donationis contrahatur matrimonium, Gabr. conf. 81. n. 8. lib. 2. de qua sponsalicia largitate late per Sanchez lib. 1. dist. 33. per totum, & dicitur sponsalicia largitas, & valet etiam si fiat mentio de matrimonio contrahendo, nec propterea dicitur donatio collata in tempus contrahendi matrimonij, vt sentit Rota in hac decisione, & latius fuit comprobatum in praesaluta decisione coram R. P. D. Pamphilio.
 c Plenè Sanchez de matrim. lib. 6. dist. 11. per totum. Thel. de iur. §. 32. n. 9. & secus fuit Rota in Romana Donationis 17. Aprilis 1591. coram bo. me. Peña, & in Aesina fideicommissi de Giorginis 14. Martij 1604. coram eodem.
 d Et hoc idem tenuit Rota in hac eadem causa coram R. P. D. Pamphilio 15. Martij 1604. vbi etiam dicitur, quod similis donatio propter nuptias non requirit infirmationem, prout etiam tenet Menoch. conf. 361. n. 9. & seq. Surd. de iur. lib. 1. n. 16. vers. item §. 1.

dilatatus ad iuramentum.

America

Amerina fideiussionis.

Mercurij 27. Iunij 1612.

ARGUMENTVM.

Fideiussor qui se vti principalis obligauit, remanet efficaciter obligatus, etiam si obligatio principalis sit nulla.

SVMMARIVM.

- 1 Fideiussori obligatio est nulla, quando obligatio principalis est ipso iure nulla, ita ut etiam naturaliter obliget.
 - 2 Precedit hoc in mero fideiussore, sicut in eo, qui se principaliter, & cum iuramento se obligauit.
 - 3 Fideiussor quando obligatur se vti principalis, non obligatur non dicitur habere aliquam dependentiam ab obligatione principali, & perinde est, ac si solus se in solidum obligasset.
 - 4 Censui licet sit nullus constitutus ex eo, quia non fuerit numerata pecunia, nihilominus debitor, qui se obligauit in casu nullitatis ad omne damnum, & interese, remanet obligatus, & numer. 5.
- Loco damnorum, & interese venit restitutio principalis.

DECISIO DLXIV.

Omni steterunt in decisio esse relaxandum mandatum contra Galbinum, & litis consortem non obstant nullitate census, rationibus, de quibus in decisione. Non obstat, quod ex aduerso dicitur, quando obligatio principalis est ipso iure nulla, ita ut neque etiam naturaliter obliget, nullam etiam esse fideiussionem, & quia hoc verum in mero fideiussore, quem est impossibile efficaciter teneri nulla existente obligatione, cui accedat, ut dicit Ceph. ex aduerso citatus conf. 437. n. 18. cum accessorium abique principali originem habere non possit, ut dicit idem ibi n. 32. Secus autem est in eo, qui se principaliter, & cum iuramento se obligauit, * eius enim obligatio nullam habet dependentiam ab obligatione alterius, sed consideratur per se sola. Et propterea decisio Mohed. 2. de fideiuss. & alie allegatæ in decisione loquuntur de nullitate obligationis illius, qui principaliter contraxit nulla habita distinctione, & quia semper viget eadem ratio, quod obligans se principaliter non potest dici obligatus accessorie, ista enim inuicem pugnant, & petinde est, ac si solus se ad solidum obligasset, ut dixit Rota in vna Romana repetitionis indebiti 16. Nouembrii 1573. coram Robulatio relaxa. inu. diuers. decis. 10. 2. n. 7. part. 1. Et quod dicit Laur. de Pina. conf. 71. n. 4. potest procedere in casu suo, quia ibi licet loquatur in eo, qui se obligauit vti principalis, attamen ex multis verbis per ipsum ponderatis apparet, quod verè non promiserat vti principalis. Decisio Romana de Pronanis coram Orano non obstat, quia licet ibi dicat, quod contractus ab initio respectu minorum fuerat validus, attamen non dicit è conuerso, quod si fuisset ipso iure à principio nullus, non valuisset obligatio alterius accedentis principaliter, imò contrarium sentit dum respondendo ad regulam, quod existente nulla obligatione principalis sit etiam nulla fideiussoria; primò respondit, quod contractus ab initio non erat omnino nullus. Secundò, quod obligatio fideiussoria erat vti principalis, & dicit regulam prædictam has duas limitationes recipere, quas vti diuersas assignat. Non obstat, quod dicitur de defectu formæ census, quia non fuerit numerata, &

Decisions Papale.

recepta pecunie, & ob id cessat obligatio præexistens, in qua posset consistere census, & quia Galbinus, & Alexander non solum se obligauerunt pro solutione in casu validitatis census, sed etiam in casu nullitatis ad omnia damna, & interese, b propter quam nullitatem b ex quocunque capite contraxerit, factus fuit locus obligationi damnorum, & interese, ut fuit dictum in Tuderina census 16. Maij 1600. coram bon. mem. Iusto, vbi dicitur hoc prius fuisse dictum in vna Romana de Alexius 1. Iunij 1587.

ANNOTATIO.

- a Vide, quod dixi supra ad decis. 321. in hac eadem causa factam.
- b Sub & promissione damnorum, & interese comprehensum dicitur restitutio sortis principalis, Royn. conf. 141. num. 9. vnde, ex oblat. lib. 1. Rota decis. 745. n. 1. part. 1. diuers. decis. 77. num. 3. part. 2. in reuer. Gratian. ad cap. forens. c. 301. n. 5. & in materia census interese satis dicitur liquidum ex ipso instrumento census, nam est taxandum ad illam quantitatem, quæ pro censu annuo conuenta fuit in instrumento, Seraphin. decis. 373. n. 3. & decis. 379. num. 6. cum alijs pluribus decisionibus cumlatas per Cinc. de cens. sol. mibi 36. n. 45. & sol. 261. n. 6.

Oliarius Beltraminus.

Perusina fideicommissi de Alphanis.

Veneris 15. Iunij 1612.

ARGUMENTVM.

Dos an, & quando succedat loco legitimæ, & quando pater censetur agnouisse legitimam exclusam à Statuto in suam.

SVMMARIVM.

- 1 Legitima est detrahenda de dote, quando dos succedit loco legitimæ.
- 2 Dos succedit loco legitimæ, vel ex dispositione Statuti, vel ex dispositione testatoris.
- 3 Dos regulariter succedit loco legitimæ in Statuto exclusiue fuminarum.
- 4 Procede maxime quando Statutum excludit filiam dotatam propter autem, & vide distinctionem infra numer. 11.
- 5 Dos succedit loco legitimæ, quando testator filiam agnouit in suam relinquendo illi iure institutionis dotem, & num. 12.
- 6 Pater disponente ad fauorem filiarum, videtur recedere à Statutaria exclusione, ita ut successio censetur redacta ad terminos iuris communis.
- 7 Statutum exclusiue fuminarum ita demum excludit filiam, si pater velit.
- 8 Renunciatio facta à filia bonis paternis non obstat, si pater illam instituat.
- 9 Filia an censetur agnoscere in suam eo ipso, quod sit ali- quid ei relictum iure institutionis, an verò aliter sit necesse, quid sit mentio de legitimæ.
- 10 Dos, quando est super portionem legitimæ, non minus peruenit masculinorum, licet, quando est infra, etiam beneficio ipsorum, & eorum legitimam impugnet.

DECISIO DLXV.

Resolutum fuit dotes filiarum testatoris detrahendas esse de legitima, non autem, ut prætenditur pro parte Alexandri, ex tota hereditate vti ex alienum Ratio resolutionis fuit, quia quando & dos succedit loco legitimæ, de ipsa legitima est detrahenda, iux. communem sententiam Doctorem, de qua testatur Gabu.

Sf. 491.

- conf. ex. num. 10. lib. 1. Honded. conf. 63. num. 225. lib. 1.*
- a** Quod autem si dos succedat loco legitimæ, provenit vel ex dispositione Statuti, vel ex dispositione testatoris, Theſaur. *de leg. 1. 159. numer. 4.* sed hic concurrebat utraque dispositio. In Statuto enim exclusio feminarum regulariter si dos succedit loco legitimæ, ex multis cumulatis per Honded. *de conf. 1. 126. Decian. conf. 71. n. 1. lib. 4.* Quod maxime si procedit in Statuto Perusino excludente filiam dotatam, & propter dotem.
- a** Paul de Calſtr. in l. Titus centum §. Titus *gener. num. 8. in fin. ff. de condit. & demonſtr. Soc. conf. 75. num. 11. vers. ali- quando. & vers. vol. 5. Decian. conf. 106. n. 3. Paris. conf. 33. num. 76. lib. 1. Bosſ. qui commanet de de pub. bon. n. 1. in fin. Cephal. *conf. 1. 45. num. 31. & seq. Gabr. d. conf. 11. n. 1. Crail. in §. legitimæ. quest. 7. num. 4. vers. aut vero Statutum excludit dos autem, & tenet Rota in Romana de Lante prima Februarij 1577. coram ſecl. record. Clemen. VIII. & in vna Cefanienſi. Bonorum 16. Iñij 1599. coram bon. mem. Cardinali Seraph. f. 10. & in aliis. Et dispositione etiam testatoris dos si hoc casu succedit loco legitimæ, quia testator filius agnovit in sua relinquendo illis iure institutionis dotes. *Alex. conf. 13. lib. 1. Gabriel. d. conf. 1. 1. sub numer. 7. & 135. num. 38. lib. 2. & fuit dictum in vna Albanenſi. legitimæ 8. Februarij 1574. coram Corta, & in d. Romana de Lante. Testator enim si hoc pacto disponendo ad eorum suorum videtur ad Sacerdotia exclusionem recoſſiſſe, ita ut res facit relicta ad terminos iuris communis, Brun. in tractat. de Sacram. exclus. *form. 3. art. 10. 2. notand. princip. num. 19. Franc. Bec. qui alios congerit conf. 107. num. 20. & Statutum ita si deum excludit filiam, si pater velit. & Paul de Calſtr. conf. 32. sub num. 2. vers. cum veris. lib. 1. Ruyn. *conf. 1. 17. num. 24. circa med. lib. 3. Gabr. conf. 140. n. 8. lib. 2.* sic datur de filia, quæ renunciavit bonis patris, si tui renunciatio non obstat patre non licet, & illam instituentem, Bart. in l. hospitalario hoc modo concepta. *num. 4. Alex. num. 8. in l. 1. num. 150. ff. de verborum obligat. Bal. in l. patrum, quod datur. v. 3. quest. Cal. de collat. cum cumulatis per Gabr. de ver. dos. *conf. 1. 1. n. 37. Crail. n. 5. successio ab intestato quæst. 15. num. 70. & fuit dictum in causa Ferrasienſi. Bonorum 24. Febr. 1603. coram me. Dubium tamen si inter Doctores, an filia dicatur agnita, quando fuit aliquid certum iure institutionis relictum, licet enim Paul. de Calſtr. *d. conf. 44.* loquatur generaliter de relicto facto filie, subiangens intelligi debere de filabus omnino exclusis, & relicto non censi fieri factum vii extraneæ, sed vii filie, de Soc. *d. conf. 75. num. 1. & 4. lib. 1.* dicit, quod dicitur agnita, quando fuit aliquid certum iure institutionis relictum, quod etiam voluit Ruyn. *conf. 40. num. 11. lib. 3. Paris. conf. 55. num. 79. in fin. & n. 1. lib. 3. Rub. conf. 156. num. 8.* utramque quod non sufficiat institutio in re certa, & non sit satis titulus institutionis, nisi fiat mencio legitimæ, vel de quibus, tradit Rim. iun. *conf. 31. num. 74.* alios reſectens, etiam articulos de communi, & sentit Paris. *conf. 54. numer. 18. 19. & 20. lib. 1. Gabr. d. conf. 140. n. 9. & seq. lib. 2. Theſaur. deſ. 159. num. 17. Hond. conf. 11. numer. 24. lib. 1. & in casu supradictarum de dictionem institutio erat facta expresse pro legitimæ, & propterea quando difficultas reduceretur ad dispositionem testatoris, & preſentiam agnitionem, vellem iterum Dominos conſultare, Volverunt tamen Domini illud, in quo constitutio dotum excedit partem, quæ filabus de iure competet in legitimæ dotrandum esse de tota hereditate, quando t enim dos est super portionem legitimæ, non miſuit portionem masculotum, licet, quod est infra cedat beneficio ipſorum, & eorum legitimam impugnet, non autem hereditatem agnoscat, licet Cephal. *conf. 145. num. 34. Modern. de fideicom. art. 38. num. 13.********

ANNOTATIO.

- a** In hac si materia quando dos succedat loco legitimæ Rota passim sequitur doctrinam Calſtr. in l. Titus centum §. Titus *gener. n. 8. ff. de condit.* qui ita distinguunt, Scorum excludit filias simpliciter, & postea mandat eas dotari, de tunc non succedit loco legitimæ, aut verò excludit filias, non simpliciter, sed cum qualitate dotationis, & tunc succedit loco legitimæ, quum distinctionem latè comprobat Socſen. *conf. 3. numer. 12. lib. 3. Gabr. conf. 11. n. 1. lib. 1. Ludov. Morot. conf. 23. n. 7. qui plures reſert, Ioseph. de Seſſ. d. conf. 26. num. 48. & seq. & secuta fuit Rota *deſ. 140. part. 1. d. de penes Seraph. deſ. 319. n. 2. & in Perusina Dotis vi. Maij 1600. coram Illustissimo Cardinali Mallino, & plenè in Firmana Legitimæ 30. Octobris 1617. coram R.P.D. Vbaldo. Sic etiam si dos succedit loco legitimæ, quando à patre fuit relicta in testamento iure institutionis, vel firmatur in hac decisione, de praxi hic allegata Rota *deſ. 160. n. 30. & deſ. 16. n. 3. part. 1. d. conf. latè Hond. conf. 13. num. 12. lib. 2.***
- b** Et dixi supra sub littera A.
- c** De quo dixi supra ad quest. 37.

Glorius Tristramius.

Burgi Sancti Sepulchri.

Lune 9. Aprilis 1611.

ARGUMENTVM.

Non indiget argumento.

SVMARIVM.

- 1** Partes quando sunt modice, non solent confiri instrumentum, nec testes adhiberi.
- 2** Clausula pacito indicato operatur, ut qui non sit audiendus, nisi prius doceat se integri paruisse, & latius num. 3. ubi vnde limitationem.

DECISIO DLXVI.

DOmni steterunt in decisioſi rationibus, de quibus in decisione, quibus vltra si quod partes sunt modice, super quibus non solent confiri instrumentum, nec testes adhiberi, vix fuerunt etiam Domini verisimiles, & iustæ, & ubi in aliquibus remaneret scrupulus, taxatio facta ab Illustissimo Cardinali Lancelotto, fuit tam indulgens, & liberalis, ut omnes prædictas partes abundè capiat, & comprehendat: Et hanc interpretationem eo libentius fecerunt Domini consideratio effectu de quo agitur, & fine, ad quem tendunt adversarii, qui est non solum infringendi rem iudicatam, sed etiam annullandi, substitutionem, & omnia sequuta. Addit etiam præsentem ab adversariis reſtitionem, & reintegrandum fuisse communi cum clausula *(parte prius, & ante omnia indicato)* si & propterea non esse audiendos, nisi prius doceant fuisse integre paritum, quod facere non possunt, cum adhibere ratione indicatæ teneantur debitorum in scitis male, & vltra.

ANNOTATIO.

- a** Clausula *(trans)* tribuit iurisdictionem conditionalem, si na ut antequam sit petent, declinat iurisdictionem. *Puz. d. conf. 419. lib. 1. Rota deſ. 33. part. 1. de mercator. Gonz. in annu. contra vltra. & etiam n. 149. & 151. Mart. de claus. part. 1. claus. 32. n. 10.* Quod tamen non procedit, quod ille, ad cuius suum est obtemperare dictis clausulis, illa non vitur: & sic expresse, vel tacite si renunciat, quia tunc dicta clausula nihil operatur. *Verall. d. conf. 135. n. 1. & 2. part. 3. & fuit dictum in Tolerana Parochialis coram R.P.D. Coccone Decano impressa pene Marched. de commiss. num. 1. fol. 168. Mart. d. claus. 32. sub num. 10. vers. tunc, & plenè*

no de vi. & effectū dicitur clausula vide penes Mart. d.
alioq. & penes Marticot. v. lib. 2. cap. 6. per totum.
Gilius de Interdictis.

Cafenatenf. Bonorum.

Veneris 27. Januarij 1612.

ARGVMENTVM.

Devolutioni est locus ob tempus finitum non
obstante pacto de renouando. Inuestitura ex
quibus censetur pro se, an verò pro alio ac-
quisita, & alia de quibus in Summario.

SYMMARIVM.

- 1 Devolutioni est locus ob tempus concessio finitum quia concessum ad tempus post illud censetur denegatum.
- 2 Pactum de renouando non tribuit aliquid reale, sed actionem tantum personalem ad finem, ut fiat renouatio.
- 3 Supplicatio Notarii operatur, ut sine acceptatione non possit concessio renouari, ad effectum tamen acquisitionis requiritur acceptatio.
- 4 Empor emittit ex iure de nouo superuenienti venditori post finem venditi onem.
- 5 Laborare qui non praesumitur contra proprium inter esse.
- 6 Inuestitura ex quibus censetur censetur non pro alio, sed pro acquisitione.
- 7 Ratificatio censetur actus iuxta suam naturam, & qualitatem.
- 8 Praesertim secundo loco inuestitur, qui habuit possessionem primo loco inuestitur, qui non habuit possessionem. Empor secundum, qui habuit possessionem, praesertim primo emptori suae possessioni, quod pluribus modis limitatur. & l. 1. de i. n. 10.
- 9 Fides mala non praesumitur, sed bona.

DECISIO DLXVII.

De 14. Martij 1607. fuit resolutum constare de devolutione bonorum ad suorem D. Marchionis Malatestae, cui resolutioni cum DD. Comites de Bandis non acquiesceret, & de nouo iudici obtinissent, causa pluries proposita tandem Domini steterunt in decisio-
1 bona fuisse devoluta ob tempus finitum, quia Comes Guido de Bandis fuit inuestitus de anno 1519. pro sexaginta futuris annis, unde elapso dicto tempore bona ipso facto fuerunt devoluta, quia concessum ad tempus post illud censetur denegatum, l. Imperator. ff. de postulat. l. si vnus. §. 1. vbi Bal. ff. de pact. cum cumulat. per Tiraquel. de variat. comm. §. 1. glo. 2. n. 46. & in terminis emphiteutis tradit Dec. consil. 318. in prin. Anchor. consil. 118. n. 2. vers. circa primum. Paul. de Calte.
2 consil. 263. sub nom. 1. vers. primi quia illud non tribuit oblat, f. pactum de renouando, quia illud non tribuit aliquid reale, sed actionem tantum personalem ad finem, ut fiat renouatio, b. Ang. consil. 184. sub nom. 1. vers. & illa verba. Alex. consil. 165. n. 3. vers. per predicta. lib. 2. Dec. consil. 329. n. 1. vers. sed respondetur dupli-
3 ter. Ruy. consil. 167. n. 1. lib. 1. & tenuit Rota in illa Cafenatenf. bonorum 20. Maij 1588. coram Bolog. & in Ariminens. bonorum 11. Januarij 1610. coram R. P. D. Marquemonte. Non obstat, quod Comes Bandi de anno 1575. fuerint de nouo inuestiti, & sic durante adhuc tempore primae inuestiturae, quae porrigebatur vique ad annum 1579. Primò, quia talis inuestitura fuit per Ioannem Cinnum totum nomine
Decisio Papalis.

capta, & tamen non apparet de aliquo eorum acceptatione, seu ratificatione. f. Neque obstat stipulatio Notarii, quia illa licet proficiat sine acceptatione ad effectum ut renouari non possit, ad effectum tamen acquisitionis requiritur acceptatio, iuxta veriorum sententiam, in quam alius inclinavit Rota in vna Romana fideiussio-
4 nis 28. Iunij 1577. & sicut expressè in vna Verbenana hereditatis 15. Iunij 1580. coram bon. mem. Cardinali Seraphino. Prout neque etiam obstat praesentis ratificatio Comes Aeneae, quia illa restringitur ad portionem eandem, de qua hodie non agitur. Secundo fuit responsum, inuestituram predictam fuisse im-
5 petratam a Ioanne Cinnno ad proprium comendum, videlicet, f. ad corroborandum venditionem sibi prius factam a dictis Comitibus de Bandis ex iure ipsius superueniente mediante dicta inuestitura, iuxta tradita per Alex. consil. 1. n. 38. lib. 5. Tiraquel. de leg. annu. glo. 8. n. 59. & seq. Hoc enim ostenditur ex persona ipsiusmet Ioannis Cinnno eorum nomine accipientis, tam quia non
6 est credendum, quod voluerit laborare cetera proprium interesse, praesertim quia iunctum erat interesse Comitum validandi venditionem, nam alius tenebatur de euictione; f. si intentio Comitum fuisse pro se ipsis
7 acquirere, ad quid adhibere personam Cinnno, alioquin penitus extraneam mediocrem, cum per se ipsos id facere potuissent, ad quid etiam tanta sollicitudo pro im-
8 petrandae renouatione, si per ea obtinenda supererant etiam quatuor anni. Accedit, quod Ioannes Cinnno post quatuor dies recepit aliam inuestituram eodem proprio, quod est maximum indicium pro paulò ante praecedentem inuestituram noluisse alius acquirere. Et hoc clarius demonstrant verba expressa dictae inuesti-
9 turae, quibus praesertim iura ipsius Cinnno, quae praesertim est incompatibilis cum acquisitione faciendi Comitibus de Bandis, nisi quatenus per ipsam succedat confirmatio, & tuboratio venditionis. Hoc etiam colligitur ex diuturnitate temporis, quo Domini de Bandis reuertunt, & neglexerunt patiendū Ioannem Cinnno, & causam ab eo habentes possidere dicta bona, quod vique non fecissent, si fuisset coram intentio ius ex dicta inuestitura acquirere. Ratificatio Comes Aeneae, ultra praedicta est intelligenda ad suorem Ioannis Cinnno, cum actus f. semper censetur ratificatus illa suum
10 naturam, qualitatem, & conditionem, l. Auctum §. 1. ff. de iur. iur. ff. de lib. legat. & pro interesse, quod habebat propter euictionem bonorum venditorum. Ex ista saltem procedunt ad effectum, f. et Ioannes Cinnno, qui
11 ex inuestitura per eum postea suscepta acquisiuit possessionem, f. ut praesertim Comitibus de Bandis venientibus ex anteriori inuestitura, per Lapez. C. de rei vendit. 4. & ad excludendum praesentem malam fidem, d. quae pro limitatione dictae legis allegatur, quia ultra
12 quod mala fides non praesumitur, sed bona, l. penult. C. de euict. glo. in cap. in gloss. de de praesumpt. & in l. super longum verbo probatur C. de praescript. long. temp. lund. Galt. de criminali. com. 2. n. 26. illa excludit ex possessione longi temporis scientibus, & patientibus Bandis, & ex aliis comitibus super praedictis ad ostendendum
13 praedictam inuestituram fuisse receptam ad voluntatem ipsius Ioannis Cinnno.

ANNOTATIO.

- a Corbal. qui alios refert de caus. priuat. ob tempus finitum n. 1. & seq. & fuit dictum in Civitatibus Castell. Bonorum 21. Maij 1614. coram R. P. D. Duosento.
- b De quo dixi supra ad decis. 347.
- c Vide, quod de hac materia dixi supra ad decis. 87.
- d Et quod eod. de rei vendit. f. habet locum etiam in materia feudali, & in inuestituris, laz. Rosen. de feud. cap. 2. consil. 2. n. 1. & seq. Rota ad decis. 664. n. 1. part. 1. in reuocari, & sicut Rota in hac decisione i. De materia dl. S. f. 1. quibus

quoniam plenè tractat Gabr. de empt. censur. 2. per totam, vbi constituit regulam, quod ex duobus emptoribus ille est preferendus, cui res primò est tradita, licet fuerit posterius in tempore respectu contractus emptioris, & hanc ec. lationem pluribus modis ampliat, & limitat, & præferit non procedit dispositio d. legi. quando ille, cui primò loco est facta venditio, est persona privilegiata: per causam p. Seraph. de off. d. 1. g. Gabr. d. cons. 1. num. 36. Item, d. secundò non procedit, quando in primo contractu fuisse inserta clausula (*consensus*) Tit. 1. de iure censur. part. 1. numer. 21. Honded. cons. 12. numer. 40. ibi. d. blemochius consil. 113. numer. 62. Casus Barz. de off. d. 1. num. 46. & tenet Rota in Bononiensi. Immissionis 16. Novembris 1661. coram Cardinali Lancellotto, quam tamen limitationem declarata iura idè quod tradit Tiriqu. d. p. 1. num. 37. Hond. cons. 11. nu. 47. & seq. ibi. 1. Tertiò non procedit, quando secundum emptor fuisse in mala fide, Barz. de off. d. 1. num. 47. Menoch. post relatos d. d. consil. 113. numer. 62. & scilicet Rota in hac decisione, & non attendit mala fides venditoris, sed emptoris, Hond. de off. consil. 11. num. 47. ibi. 1. Quartò non habet locum, quando in primo contractu quis promittit nullo modo contravenire, & pro obsequentia obligatur omnia bona sua. Menoch. post relatos d. d. consil. 113. num. 35. & seq. vbi sub numer. 37. dicit sufficere hypothecam generalem, nam tunc succedit obligatio ad interesse, quod interesse est res ipsa deducta in contractu, vel illius estimatio, d. d. Oldrad. consil. 100. num. 4. Hieronym. Gabr. consil. 141. sub numer. 3. ibi. 1. & Anton. Gabr. de empt. consil. 1. num. 32. limit. 3. & secuta fuit Rota in Romana de Mazzucolis 13. Junij 1617. coram R. P. D. Verofilio, Casus Barz. de off. d. 1. num. 47. Secundò non habet locum in contractu, seu concessione emanata à Principe supremo, & cuius contractus transferat dominium sine traditione, i. Gual. abstrahi 45. lib. 1. Rota de off. d. 1. num. 18. part. 1. in mentur. Sextò non procedit, vbi venderet Clericus, vel alia persona Ecclesiastica, quia tunc semper præfertur primus emptor, Carol. de Grass. qui plures refert de off. d. 1. d. 1. ibi. 1. qui tamen non firmat hanc limitationem, sed refert plures D. D. contrarium tenentes.

Consultus Batromanus.

Romana Legitima.

Luna 4. Iunij 1612.

ARGUMENTVM.

In legitimam quæ imputentur.

SVMMARIVM.

- 1 In legitimam non imputantur habita inter viros, & ex contractu.
- 2 Non procedit, quando confit de voluntate donatrici, quid donata imputentur in legitimam.
- 3 Donata ex, & quando imputentur in legitimam, & num. 13.
- 4 Contractus tunc iudicari debet, non singule eius partes ad dignoscendum eius iustitiam.
- 5 Legitima non comprehenditur sub generali renuntiatione, nisi de ea faciat specialis mentio.
- 6 Maxime quando de tempore renuntiationis nullum ius, nec etiam in se contractibus renuntiationi super legitimam.
- 7 In legitimam imputantur habita ex testamento, & ex substantia testatoris.
- 7 Procedit, si sit in mobilibus, siue in pecunia, siue in nominibus debitorum.
- 7 Valer res dimittuntur ex prohibitione alienandi.
- 6 In legitimam imputantur omnia, quæ estimationem recipiunt.
- 10 In legitimam et aliquid imputetur, duo copulativi requiruntur: Primi quod res imputetur primæ ex substantia testatoris: Secundo ex eius iudicio, & voluntate.

- 11 Compensatio adueniens in multis quantitatibus fauorabili.
- 12 Amplius etiam in dote.

DECISIO DLXVIII.

FVir conclusum ea, quæ habuit Dominus Dux ex transactione non esse ei imputanda in legitimam, in quam t. imputari non solent habita inter viros, & ex contractu, * l. si quando §. fin. Cod. de iussu. nuptum. l. l. Ind. Cod. de appeli. Doct. in l. in quæritum, vlii Pic. numer. 187. & seq. Rip. n. 143. Berremp. in 3. part. num. 87. §. ad leg. Falid. Nec facit, quod dicitur esse imputanda iura per aulam cessā, quatenus excedunt æquivalentem re-compensationem, quia omisso, quod pro parte Ducis responderetur non procedere stante iuramento ipsius aule, super hoc non est laborandum, eum sufficere in facto non verificari excessum, & in dubio præsumendum esse pro æquitate, & iustitia transactionis. Nec placuit Dominis illa contrapositio remissionis hinc inde factarum sigillatim perpendi, t. quia debet totus contractus considerari, non singulæ eius partes, iuxta deducta per Sord. de off. consil. 15. numer. 4. & seq. Minus etiam facit, quod t. dicitur de voluntate, donatrici, quia stante imputatione etiam data inter viros secundum communem opinionem, de qua per Pic. in d. d. l. in quartum. num. 187. quia voluntas nux in hoc non probatur, ea enim deductis ex eo, quod voluit Dux nihil amplius posse pretendere in bonis ipsius, sed renunciationem præsumendum non poterat comprehendere ius legitimæ, cum t. quia de ea non fuit facta specialis mentio, iuxta decisionem in hac causa factam, cum quia de tempore transactionis, & veniente t. aule nullum sit, neque etiam in spe competebar Duci super legitima in bonis ipsius, l. 1. §. si impub. vbi Bar. not. de Coll. bon. lat. l. l. 1. §. post. num. 14. & seq. de acquir. heredit. At. in §. in sua auctor. numer. 6. Institut. de heredit. qualis & differet. Dec. consil. 19. sub num. 6. vers. quia ad hoc breuiter, * t. Dixerunt tamen Domini imputanda esse vala argentea, quæ Dux habuit ex testamento ipsius aule, & ex eius substantia, Legatum missile l. ammodo, & l. itemus C. de iussu. nuptum. Bartol. d. l. quartum. num. 10. Rip. numer. 140. & alij omnes, quæ sunt æstimanda pendere, & arte. Et idem dicendum de scitis 4. mil. quorum Dux constituit se debitorem D. Fuluio, quicquid enim ad ipsum pertinet t. ex hæreditate, siue sit in mobilibus, siue in pecunia, siue in nominibus creditorum, imputandum venit, * Dec. consil. 118. numer. 1. d. Patul. consil. 1. num. 89. lib. 1. Curt. iun. consil. 80. num. 5. lib. 2. in dictam imputationem etiam vocat liberatio Castri à prohibitione vendendi, quia sine dubio continet notabilem utilitatem, cum t. talis prohibitio diminuat valorem bonorum ipsius prohibitorum, ad tradita per Tiriqu. de retract. commun. in prefat. numer. 21. quæ utilitas, cum sit res æstimabilis, vique est imputanda in legitimam, in qua imputantur omnia, t. quæ æstimationem recipiunt, vt fuit dictum in Bononiensi. l. d. e. omni. l. de Scappi vltima Maij 1600. coram bon. memos. Cardinali Seraphino. Imputanda etiam esse dixerunt Domini Rubra 410. frumenti recepta extra testamentum, quia illa erant de substantia testatoris, & quatenus imputationi videretur obstat, quod ea non habuit ex voluntate testatoris, t. dum duo requiri videantur ad imputationem, quod res imputanda veniat ex substantia testatoris, & ex eius iudicio, aut voluntate, vt per Berol. consil. 19. numer. 11. circa mod. lib. 2. venient saltem compensande cum credito legitimæ: Compensatio t. etiam adueniens in materia quantumvis fauorabili, Sord. de alimen. primil. 15. num. 4. t. sicut etiam adueniens in dote, Bar. in l. in iudicata §. heredi. numer. 1. §. solus. maritum. C. de l. in repa. l. ius liberat. numer. 26. §. d. d.

ff. de rei. nupt. qui testatur de communi, Soc. conf. 83. num. 8. lib. 1. Ber. conf. 37 sub num. 9 lib. 2. Sotd. ubi supra. Supra imputatione doris ipsius anix. nihil fuit iuratum, sed fuit referatum particulariter videndum.

ANNOTATIO.

- 13 a Donata fuit inter viros regulariter non imputatur in legitimam, ut per textum allegatum in hac decisione Crass. §. legitimam quod. 31. num. 1. Sured. conf. 15. num. 3. et seq. et num. 32. Perreg. qui alios refert de legitimam. art. 26. num. 105. Seraph. de leg. 168. num. 1. hoc procedit, quando titulus donationis fuit expressus, secus autem, quando res simpliciter data fuit, nam in legitimam imputatur, quia non presumitur donata, Perreg. dist. art. 36. sub num. 15. conf. interleg. Seraphin. de leg. 168. num. 3. et 4. Limitatur autem supra firmata conclusio, ut non procedat, si pater donans expressit dixerit, quod valebat donatum imputari in legitimam, Crass. §. legitimam quod. 32. num. 2. et 6. conf. interleg. tamus, et firmavit etiam Rota in hac decisione nam. 3. sed hac declaratio debet fieri in ipso limite donationis, et declaratio ex post non suffragaretur, Sured. qui alios refert conf. 75. num. 11. Limitatur secundum, non procedere, quando donatio à principio esset nulla, et morte donantis confirmata, ista enim sapit donationem causa mortis, et ideo imputatur in legitimam, Roland. conf. 11. num. 12. lib. 2. Sured. de test. 106. num. 40. cum aliis per Perreg. de leg. 168. num. 124.
- b Licit idem Sured. conf. 117. num. 6. 17. et seq. et per eum, fuit dictum in Bononien. Bononorum de Menteuatico 17. Octobris 1607 coram R. P. D. Cocchino Decano.
- c Cum aliis per Menoch. conf. 116. sub num. 9. vix. imò nec in legitimam.
- d Licit Perreg. de legitimam. art. 36. num. 131. Sured. conf. 38. num. 11. et seq. Grazian. de leg. 168. §. 4. lib. 2. num. 12.

Oliverius Beltramius.

Cæsaraugustana Dedicatiois.

Mercurij 20. Iulij 1612.

ARGVMENTVM.

Manutentio est concedenda eo modo, & forma, prout quis ante motam litem possidebat, & ad limites dictæ possessionis.

SYMARIUM.

- 1 Manutentio non potest concedi, nisi ad limites possessionis, et num. 6.
- 2 Manutentio qualificata non potest obtineri, nisi probata possessione qualitatibus.
- 3 Manutentio concedi debet eo eo statu, et eo modo, quo quis possidebat ante motam litem.
- 4 Alius, qui dederint occasionem liti, non sunt habendi in consideratione.
- 5 Admonitio liti vni parti fuerit denegata, non sequitur, quod sit danda alteri, cum utraque possit denegari.

DECISIO DLXIX.

Resolutum fuit non esse dandum mandatum de manutendo Ecclesie del Pilar quoad solemnitatem processionis extra Ecclesiam in die dedicationis sue Ecclesie. Nam Ecclesia Metropolitana non rogat, neque preterit, quod illa non possit modo conuenire, et prout ante litem motam celebrare, sed quod non possit facere, cum dicta processio extra Ecclesiam per viam manutentionis, et quia illa non potest concedi nisi ad limites possessionis, in qua repetitur, et prout possedisse per prius apparet, nec iustitiam.

Decisions Papali.

et, quod probet se aliquam modo fuisse solutam celebrare suam dedicationem, quia vis, et continencia non est in ipsa celebratione, sed in qualitate, hoc est, in illa solemni processione, et de propterea debet probari quasi possessio istius qualitatibus, Bal. conf. 447. num. 2. lib. 3. cum aliis, Pacif. conf. 152. num. 1. lib. 4. Non obstat, quod dicitur celebrare dedicationem cum minoribus, vel minoribus solemnitatibus non habere alterare, quia plus, et minus non differunt specie, nam tepidetur, quod an possit fieri cum illa solemnitatibus, videbimus in petitorio, hodie autem cum de manutentione agitur, et illa concedi debet in eo statu, in quo repetiebatur antelitem motam, et eo modo tantum, quo possidebat, hac enim est natura interdicti vi possidendi. Non obstat, b quod à duobus annis circa Ecclesia del Pilar celebraverit dedicationem cum solemni processione, et quia cum illi actus dederint occasionem liti, non sunt habendi in consideratione ad obtinendam manutentionem, c Minus releuat, quod Ecclesia Cathedrali facerit denegata manutentionem priuatius ad Ecclesiam del Pilar, nam id factum fuit, quia non docuit de prohibitione cum acquiescentia, ut dicitur in decisionibus, et Et inde non sequitur, quod sit danda manutentio Ecclesie del Pilar, quia vtrique denegari potest, et fuit denegata: Sicut enim illa non probavit quasi possessionem priuatius, ita neque ista probavit positum celebrandi cum processione extra Ecclesiam.

ANNOTATIO.

- a Et quod manutentio non sit danda, nisi ad limites possessionis sequendo hanc decisionem dixit Rota in Trusulana Siluatum 15. Iunii 1612. coram R. P. D. Cocchino ubi Rota dixit, quod sicut probatur actus possessionis geis sine licentia, ita etiam erat dandum mandatum de manutendo absque eo, quod vlla licentia esset necessaria, et facit etiam, quod dixit Rota in Romana nullitatis Donationis 11. Ianuarij 1610. coram meo. Card. Lancellotto, ubi fuit dictum, quod manutentio tribuatur facultatem vendi re eo modo, et in eo statu, quo prius quis utebatur, non autem operatur, ut quis possit alterare, et mutare qualitatem, formam, et statum rei pro quo etiam facit illa conclusio, quod licet permittitur sit possessori suam possessionem continuare hoc pendente, hoc tamen intelligitur, dummodo vtrius eo modo, et forma, et eo statu, quo prius vi solutus erat, Ber. conf. 112. num. 7. lib. 3. cum aliis per Lancell. de arbor. par. 2. c. 4. limit. 2. num. 24.
- b De quo supra sub littera A.
- c Hoc idem dixit Rota coram Sanctissimo supra in dict. 4. num. 2. et ibi dixi in annexis.

Oliverius Beltramius.

Romana Domorum.

Mercurij 4. Iulij 1612.

ARGVMENTVM.

Testes ut probent valorem ad effectum lationis, qualiter deponere debeant.

SYMARIUM.

- 1 Testes instructi nihil probant, et num. 8.
- 2 Fallit quando instructum ad veritatem dicendum, et num. 9.
- 3 Testes de auditis à parte adversa nihil probant.
- 4 Testes, qui cum parte adversa alioqui sunt, redduntur suspecti.
- 5 Testes non informati de qualitatibus manutentionis valemus vix non probant valorem, et num. 10.
- 6 Lapsa non attenditur nisi de tempore conditionis.
- 7 Pretia rerum tempore variantur.

Sc 3

6 Locum

7 *Locum domus non probat illum valorem, maxime ad officium lesione.*

DECISIO DLXX.

Fuit nona Aprilis præteriti resolutum non confusum de lesione, quia suffragetur Flaminia, & lris conforibus, sed quia postea fuerunt nonnulli testes noviter examinati, opus fuit iterum de eadem lesione agere, & causa super illis proposita Domini steterunt in decisio. Visum enim fuit Domini testes nihil probare; aliqui enim, & signanter tertius, quartus, & sextus fuerunt à parte aduersa instructi, *† & nihil deponunt, nisi de auditu ab ipsa, & propterea nihil probant, † Caputaquien. *decis.* 164. numer. 3. part. 3. non enim magis illis creditur, quam crederetur ipsi lesioni, ne maior fides adhiberetur copie, quam originali, ut per Aym. *confil.* 6. numer. 67. immo ex huiusmodi instructione, quæ negari non potest, cum illam facerent testes ipsi, contra eos est præsumendum, cum † aliis sinistra præsumptio oriatur ex illo solium, quod cum parte sunt locuti, b Felin. in *cap. præterita* numer. 12. de *testib. cogent.* Rol. *confil.* 38. numer. 30. lib. 1. Boil. in *re. de opposit. contra testes* numer. 1. §. 50. Accedit, quod nec ipsi, necque alij sunt informati de iure, & qualitate domorum, † quorum valorem probare conantur, expressè enim negant scire confines, & qualitates tam intrinsecas, quam extrinsecas, & præsertim illas mouentes verum valorem rei, ita vt nulla sit habenda ratio de eorum depositionibus, c Alexander. *confil.* 54. numer. 4. & §. lib. 6. fuit dictum in vna Anconitana rectarum 16. Februarij 1590. coram Illustrissimo Card. Platone, & in Atinienem. Castorum 13. Apr. 1603. coram bo. me. Card. Seraphino. Minus † etiam percutiuntur tempus venditionis, vt requiritur ad effectum lesionis, hsi voluntate in fin. C. de *rescind. vendit. cap. ad auct. de reb. Ecclæs. nou. alien. Bar. in l. preterita* verbum 5. l. numer. 1. & §. vbi etiam Alexand. numer. 10. §. ad l. Felid. Dec. *confil.* 309. numer. 1. Caputaquien. *l. decis.* 164. n. 9. fuit dictum in Romana relesionis cõtractus 10. Octobris 1602. coram bo. me. Card. Pamphilio, & tertius testis vult spatio decem, & octo annorum non fuisse mutarum valorem domus, quod omni verisimilitudine caret, cum † pretia rerum tempore varientur, l. pretia rerum. ff. ad *legem Felid.* & Domini non attendunt ad positiones vltimo loco datas pro parte aduersa, quibus tamen fuit sufficienter responsum, quia vix sacrum ad effectum de quo agitur rescindendi venditionem ex lesione, irrelesantur; omnes enim tendunt vel ad probandum valorem mobilium, & massaliarum, quem pars aduersa pretendit ascendere ad scuta quingenta, & Virginia fatur de valore scutorum 400. ita vt modica sit differentia, aut ad probandum quantitatem pensionis, pro qua locabatur domus; † quia ultra quod non concludit valorem, præsertim ad effectum lesionis, vt fuit probatum in decisione, habemus quantitatem in instrumentis venditionis, in quo apparet pensionem medietatis domus vni cum massaliis non excessisse scuta 60. annis, dum ibi dicitur *(facto bonis scudi octo, & base. 85. per la pagina dauora d. l. di primo Aprile, fino al di 16. di Maggio 1594.)* calculando pensionem ad rationem scutorum 1. pro singulo mense, & minus etiam. Clarum est autem, quod vbi esset attendenda pensio ad effectum lesionis, debet illa inspicere, quæ erat de tempore venditionis.

ANNOTATIO.

- 1 Testes † instructi à parte non probant, Farinac. post *reclat. de testib. quesit.* 67. numer. 18. & §. vbi constituit regulam cum pluribus ampliationibus, & limitationibus, & fuit etiam dictum in Romana Disiunctio 13. Novembris 1615. coram R. P. D. Manzuedo. Non est † 12.

men prohibui iustrare testes ad veritatem dicendam, Farinac. *l. quesit.* 67. numer. 18. Seraphin. *decis.* 147. numer. 4. & §. vbi propterea dicitur non ostendit, quod testes viderint articulos, & quod non sit prohibita offensio articulorum testibus, vt quod sentiant pro veritate, dicant, dixit etiam Rota in Mediolanensi. Iuris patronatus 21. Maij 1607. coram Cardinali Lancelotto.

- b Et dixi supra sub littera A.
c Et quod † testis ignorans qualitates rei intrinsecas, & tot extrinsecas non probat, Seraphin. *decis.* 1377. numer. 1. & *decis.* 1462. numer. 4. vbi fuit dictum, quod Rota passim sequitur conf. Alexand. hac decisione allegatam, & Rota *decis.* 173. numer. 3. part. 4. in nouissimo, & fuit dictum in Bononiensi. de Ballis 19. Maij 1607. coram R. P. D. Macquemonio.

Quirinus Beltramius.

Lauretana bonorum, seu prædij.

Mercurij 4. Iulij 1612.

ARGUMENTVM.

Non indiget Argumento, nec Summario.

DECISIO DLXXI.

Causa iterum super eisdem proposita Domini steterunt in decisio rationibus, de quibus in decisione, protra quam pro parte Illustrissimi Cardinalis Consentini nihil opponitur. Non tamen placuit novum motuum, quod pro corroboracione decisionis deducitur pro parte Pissimi ex solutione quorundam frustrum nuper facta, quam allegat pro obsecrantia ad declarandum iotentionem Cardinalis, quia ipse sufficit litem super eo, quod non teneatur, & propterea ex tali solutione factis miserationis causa facta non potest induci consensus, quando de expresse dissentiu apparet.

Romana de Balduinis.

Veneris 19. Novembris 1610.

ARGUMENTVM.

Dominium, & possessio ex quibus probetur.

SUMMARIUM.

- 1 Dominium probatur ex emptione, & solucione eternum.
 - 2 Item ex locacione facta vii à domo.
 - 3 Testes deponentes de auditu non probant.
 - 4 Possessio mariti præsumitur iure familiaritatis, quando conitit de dominio uxoris.
- Possessio iure familiaritatis nullum iuramentum, nec suffragatur, & numer. 6.*
Excluditur possessio iure familiaritatis ex titulo præcedenti illius, qui possidet, iurem si ille titulus esset nullus, & numer. 7.
Item ex multiplicitate alium, & numer. 8.

DECISIO DLXXII.

Bona, de quibus agitur, non fuisse in hereditate Antonij, & Sulpicii censuerunt Domini, excepta tamen Balduina, de qua dixerunt esse particulariter agendum, nullibi enim apparet, quod prædicti ea possederint, nec potest dici, peruenisse vii contenta in hereditate Felici ipsorum patris, cum quia non constet eos gesserunt hereditatem aduulsi, cum quia te vera non

ARGUMENTVM.

Æstimatio dotis an, & quando faciat empio-
nem ad effectum transferendi dominium
bonorum dotalium in maritum. Fructus do-
tis, quando debeantur, & alia de quibus in
Summario.

SVM MARIVM.

1. Pro Appellat[i]o[n]e appellat[i]o non reddit iura terminum
iura sententia transiit iudicatum, & n. 15.
Et nullum impedimentum, nec negligentia procuratoris
excusat, & num. 13.
2. Sufficit etiam commissa causa infra terminum iuris,
& numer. 14. ubi vide declaratum.
3. Pro Appellat[i]o[n]e non est necess[ar]e redire, quando iudex de-
clarat appellat[i]o[n]em, & num. 15.
4. Rei iudicata quando patitur nullitatem circa iustitiam
non est exceptio.
5. Emphyteutica an assententur in tertia parte minus,
quam libera, an vero in sexta parte.
6. Æstimatio bonorum dotalium ex dubio facit empio-
nem, & venditionem de qua materia l. n. 16.
7. Non precludit, quando apparet æstimatorem fuisse fa-
ctum ad alium effectum, puta, ad disponendum va-
lorem bonorum.
8. Dilatatione pendente cessat mora, & non debetur usura
durat.
9. Fructus dotis debentur ex sola mora irregulari, in qua
constituitur debitor dotis ex sola satisfactione con-
tractu matrimonii.
10. Maritus an soluto matrimonio debeatur usura lucri do-
tis. Et quid non debeatur etiam si superflui sint, &
num. 17.
11. Maritus tenetur pro rata lucri concurrere ad expensas
funeris uxoris.
12. Testis deponit de impensa funeris etiam non interro-
gatus inquit reddere rationem, cum non cadat sub
sensu.
13. Falter non probatur per testes, nisi reddat rationem.

DECISIO DLXXXIII.

Omni dubitatur de validitate sententia ad fa-
vores D. Tyberij de Vbaldis late defectus enim
terminorum substantialium appositus in facto non sub-
sistit, minus etiam quod fecerit & transitum in iudica-
tum, quia Domini Bussalini appellantes, qui obtine-
runt dari terminum iuris, non redierunt pro Apposto-
lis infra dictum terminum, & elem. quoniam de appella-
t[i]o[n]e, Rot. decis. 34. admodum in assign. neque causam
commiserunt, Crecetio. decis. 1. de appella. Noluerunt
tamen Domini illis concedere executionem & pro-
pter multas difficultates, quas poriebatur circa iusti-
tiam, & perferunt circa liquidationem crediti Do-
mini Tyberij, nam quod valorem bonorum Venetiarum,
à quo præcipue pendet dicta liquidatio, videbatur non
benè probari; licet enim Abbas Florentius illum æsti-
maverit in scut. 1500, attamen videtur à dicta æsti-
matione recellere per actum, qui datur in Summario
Tyberij n. 5. Ultra quod partes non benè concordant
super eo, an omnia bona Venetiarum sint emphyteutica.
Non caret etiam scrupulo, quod bona & emphyteutica
sint æstimanda in tertia parte minus, quam æstimaretur,
si essent libera, prout pretendit Tyberius, cum aliis Ro-
ta in Bononiens. de Ballis 19. Martij 1607. coram R. P.
D. Marquemontio dubitaret an dubitaret diminutio
sexte partis. Altera fuit difficultas circa fructus dotis
constante matrimonio, quia aut Tyberius eos percon-

S C 4

no fuerunt in bonis ipsius Felicis, sed postea Parthenie
de Maroffis eius uxoris, nam quoad vineam vineam
tam (la Canea) datur instrumentum emptionis & facta à
Iuliano Maroffo, cuius ipsa fuit hæres, & ipsa vivente
Felice solvit responsiones Castellani directi dominis
occasione dictæ Vineæ debitas, à quibus fuit quietas,
viri quietantis, quæ dantur. Quoad vineam autem
cum Petracia fuit exhibitum instrumentum sub die 12.
Februarij 1540. celebratum in presentia ipsius Felicis,
in quo & legitur, quod Parthenia tamquam domina
ipsius Vineæ cum Petracia illam locaverat cuidam, qui
semanferat debitor, & dedit ei duas petias in solutum
consequas dictæ Vineæ, & viticulis dicitur quod ille sol-
vens Felici non benè soluerat. Quoad domos in foro
Piscario datur illarum acquisitio facta à Maroffis, &
viticulis per aliud instrumentum ostenditur, quod vi-
vente Felice Parthenia hypothecavit, & affectavit su-
per vna ex dd. domibus pro æssurazione dotis cuius-
dam puelle ad favorem Societatis Consalonis. Vterius
dicta domus fuerunt postea pro confine, tamquam do-
mus Parthenie in quodam instrumento venditionis,
quod fuit celebratum vivente Felice inter tertias per-
sonas. Non obstant reses pro Cleria induci ad proban-
dam bona prædicta fuisse possessa à Felice, quia ultra
quod concludenter eam non probant & cum omnes, vno
tantum excepto, loquantur de auditu, & cap. licet ex qua-
dam cap. præterea, & cap. tam lueri de testib., quando
etiam cum probent, non relevat probatio, quia cum
apparet de iure Partheniam super dictis bonis, & pos-
selle Felicis eius viri præsumitur fuisse iure familiaria-
tatis, & not. in l. qui iure familiaritatis ff. de acq. poss. Aym.
conf. 61. num. 2.

ANNOTATIO.

1. Testes & de auditu non probant, de qua materia late est
videndum Farinac. de testib. q. 28. §. 1. num. 1. & seq. difficultas
est an saltem faciant præsumptionem talem, ut transi-
ant omnes probandi in contrarium, & plures pro utraque
parte refert Farinac. de testib. d. q. 28. §. 1. num. 33. & 34. qui sub
n. 35. adhæret opinioni negativæ, quam etiam late defendit
Pacian. de probat. lib. 10. cap. 2. num. 1. de seq. Verum con-
trariam opinionem tenuit Rota penes Pat. decis. 12. lib. 2.
Iuxta novam impressionem, quam etiam decisionem sequuta
fuit Rota in Polonaus. Decimarum 14. Januarij 1594.
coram Gypho, à qua opinione propter auctoritatem Ro-
tæ non audent in iudicando recedere, licet re vera ra-
tiones ponderatz à Paciano, & à Farin. pro contraria
parte sint valde vigentes.
2. Possessio & iure familiaritatis nullum ius tribuit, nec suf-
fragari, Rota decis. 761. n. 4. per. 2. in revo. Aldouin. conf.
55. num. 39. Gratian. distictat. Foros. cap. 450. & fuit dictum
in Spoletana Bonorum 29. Aprilis 1616. coram R. P. D.
Burano, ubi Rota dixit bussalini possessionem non suf-
fragari ad obtinendum in spolio sequendo Pontan. de
spol. lib. 3. sub n. 50. nam possidens iure familiaritatis non
conferat possidere sibi, sed alteri cuius familiaritatis iure
vivit, Gratian. postulat. d. cap. 450. num. 15. in fin. de seq.
3. Ista & antea possessio iure familiaritatis excluditur ex ti-
tulo præcedenti illius qui possidet, Surd. post rel. conf. 121.
num. 29. & seq. de conf. 481. num. 20. etiam si titulus ille esset
nullus, & inutilis, Cap. conf. 4. n. 3. in fin. Nat. conf. 500.
num. 22. Seraph. decis. 350. num. 3. & fuit dictum supra co-
ram Sandiffo de seq. Item & excluditur ex multiplici-
tate æquum qui præsumitur potius gesti nomine pro-
prio, quam alieno, Ripa in cap. 2. am. Ecclesia. an. 55. de conf.
post. Ceter. de Grass. decis. 3. n. 3. in fin. tit. Gratian. distictat.
Foros. cap. 450. num. 34.

Olivarius Retrazione.

Perusina, seu Civitatis Castellii Dotis.

Luna 30. Januarij 1612.

- dit, vel effectus dominus bonorum, & in hoc Domini non erant concordēs, aliqui enim potabant illud fuisse dominum propter aſſimilationem tunc in dubio facit venditionem in dote. *l. 1. cum gloſ. l. quicquid, & in l. vendendum, C. de uſ. d. l. ex conſuetudine ſub d. poſt. Alij autem contrarium ſentiebant, quia illud non procedit, quando apparet aſſimilationem fuiſſe factam ad alium effectum, quam inducendæ venditionis, puta cognoscendi valorum bonorum, laſ. poſt. Cyn. Bald. & Salyc. in d. l. ex conſuetudine ſub nom. 2. verſ. ſed illam regulam. Couart. praſt. quaſi. cap. 38. ſub nom. 2. verſ. ſed ex contrarium hic autem dicebant fuiſſe factam ad effectum ſciendi eorum valore, nempe ut cognosceretur reſiduum, quod erat ſupplendum, ut in terminis eſt deſiſſo Ferratius. Societatis 20. Decembris 1591. coram Illuſtriſſimo Cardinali Millino, ſed præſuppoſito quod bona non tranſuiſſent in dominium, an, fruſtus ratione dotis promiſſæ illi deberentur, adhuc erat inter DD. opinio non diuerſitas, aliquibus exiſtimantibus ex eo, quod fuerunt promiſſi fruſtus, ſi de quatenus iuſtus deſiceret in ſolutione, & Tyberius non fecit inſtanciam, ut aſſimilarentur, non dicitur iuſtus deſeciſſe in ſolutione, ignorans an, & quid ſoluendum eſſet pro reſiduo, imò ſecundum ipſos videtur, diſta dilatio, quamdiu ſiſſet aſſimilatio, & t propterea dilatio pendente, ceſſat mora, & non debetur viſuæ dotales, *l. 4. l. 1. l. 2. ſed cum ſerui, ſi ſi ſerui. poſt. gloſ. in l. ſi cum exceptione, in verb. triphit. ſi. quod met. cauſ. laſ. Surd. de alimen. n. 1. 2. quaſi. 42. numer. 30. cum pluribus ſeqq. Qui autem exiſtimabant fruſtus deberi mouebantur t ex mora irregulari, in qua conſtituitur debitor dotis ex ſola ſubſtitutione onerum matrimonij, gloſ. in l. de emulione, ubi Barol. Alexand. num. 12. Socin. num. 9. & ſeq. ſi ſub. matrimon. Bald. conſil. 94. in princ. lib. 1. Caſtrenſ. conſil. 11. num. 4. verſe. quatenus autem lib. 1. laſ. in l. ſi deſertoria 5. 1. num. 16. ſi de cedet. & cauſ. Alleta coram diſſicultas, an ſoluto matrimonio Tyberio t debetur viſuæ lucri dotis, in qua Domini videbantur conuenire, quod non deberentur, quia tunc ceſſant onera matrimonij, *l. Innoc. in c. ſubſtitutio in fin. & ibi Abb. ſub nom. 4. verſe. ſicut etiam de uſur. t* Expenta etiam fuerunt, quæ exprimebat ſecutorum 100. non caret diſſicultate, quia illa ponitur tota in debitum Buſſalino- rum, cum tamen debuſſet pro rata lucri dotis conuenire maritus, *laſ. cum ſi de relig. & ſump. ſun.* Ultra quod vnus ex Dominiſ dicebat non probari expenſam aſcendere ad dictam ſummam, quia pro ea videtur tantum bene deponere primus teſtis, ſecundus autem non reddit rationem, t quam tamen debuſſet etiam non interrogatus reddere, cum hoc non ſit de iis, quæ cadunt ſub ſenſu, Bald. conſil. 136. num. 3. lib. 2. Alexan. conſil. 148. num. 4. lib. 2. t agitur quæ de valore probandi, quo caſu teſtis ſemper debet reddere rationem, Riminiſen auſil. 138. num. 3. Caſſad. deſiſ. 15. ſub nom. 3. ſuper per reg. Quæſto ſuper canonibus ſolutis pendet ab eo, an bona eſſent in dominio Tyberij, quia tunc omnes illos ſoluendi ad ipſum ſpectaret, & Buſſaliniſ, qui illos ſoluerunt, eſſent ſoluenti. Sunt etiam alie diſſicultates excitatæ per informantes, propter quas Domini denegarunt executionem, potuerunt tamen ſuper eis de nouo iudici informantes pro Domino Tyberio.**

ANNOTATIO.

- 11 a Non t reddens pro apotholiſ inſiſt. terminum iuſta, ſi ſciſſe, et, triginta dierum, ceſſet renuſciare appellations, & ſententia tranſit in iudicium, ut præter allegata in deſiſſo hæc Secce. de appellat. lib. 2. quaſi. 13. num. 84. & ſi. Roſa deſiſ. 178. part. 1. diſiſ. & deſiſ. 144. numer. 1. part. 2. diſiſ. & deſiſ. 140. num. 2. part. 2. in ſpecie ſunt dictum in

- Auſienſi. Canonizarum coram bo. mem. Juſto imprefſa penes Marcheſe canoniz. tom. 2. fol. 14. & in Foroſienſi. de Torelliſ coram R. P. D. Marquemontio imprefſa penes Marcheſe. de canoniz. tom. 2. fol. 79. Adeo t ut nec propter impedimentum ſupercutionis appellans excuſetur, *Roſa deſiſ. 144. num. 3. part. 2. auſienſi.* & ſuit dictum in Saluſtiano Penſionis 14. Nouembris 1616. coram R. P. D. Verſepio, ubi etiam Roſa dixit non excuſare negligenciam Procuratoris, cum ſibi ſibi debet imputari, quod negligenciam Procuratorem conſtituitur ſuſtineret tamen, ſi inſiſt. terminum iuſus appellans fecerit cauſam committi, nam tunc ſententia non tranſit in iudicium, etiam ſi poſtea pro apotholiſ appellans non reuertatur, *Verſal deſiſ. 38. part. 2. & deſiſ. 135. part. 2. Roſa deſiſ. 754. part. 2. in manuſcriptis, & ſuit dictum in Ariminenſi. Bonorum 22. Maij 1606. coram bo. mem. Liſſa, quod eſt verum, ſi quando ſuit interpoſita appellatio, fuerunt etiam petiti Apotholiſ, nam aliis non ſuffragaretur commiſſio cauſæ inſiſt. terminum iuſus prout declarando dict. deſiſ. Veralli dixit Roſa in Legatione. Paruſchia 1. Februarij 1582. coram bo. mem. Comulio, ubi redditur ratio, quia petiſio Apotholium eſt de ſubſtancia appellations. Non enim ſufficeret præſentatio commiſſionis figuræ manu Regencie, quia illa ſolam probat diligenciam, & excuſat lapſum decem dierum ad committendum cauſam appellations, non autem t redit pro Apotholiſ, ſi ſuit in dictum in dict. Foroſienſi. imprefſa penes Marcheſe. de canoniz. tom. 2. fol. 79. Quando t verſo ludet deſiſt. appellations non tenetur appellans amplius coram eo comparere ad petendum Apotholus, Lancello. de aſſertat. part. 2. cap. 10. num. 105. Seraphim. deſiſ. 319. num. 1. & dixit Roſa in Compellenda Parochialis 26. Iunij 1619. coram R. P. D. Durozeto.*
- b Surd. conſil. 412. num. 70. ſi. & 77. dicte, quod quædam ephreſyocia diminuit ſextam partem, ſicut etiam pactum de reuocando diminuit ſextam partem pretij, ut late tenuit Roſa coram Cardinali Sacro in Auguſtina Bonorum 1. Iunij 1619.
- c Regulariter t quando dos eſt data aſſimata, talis emptione facit venditionem, & tranſfert dominium bonorum dotalium in maritum, Surd. aliis referens conſil. 225. num. 2. Handed. conſil. 14. num. 45. & ſeqq. lib. 1. & conſil. 40. num. 4. eodem lib. 1. & ſapient. dixit Roſa, & præſertim in Spoletana Bonorum 6. Aprilis 1502. coram bo. mem. Penia, in Romana Aſſertationis Dotis 12. Decembris 1605. coram R. P. D. Marquemontio, in Camerinenſi. Donationis 11. Maij 1506. coram eodem, & in Romana Domus 12. Decembris 1506. coram R. P. D. Cocchino Decano. Quod maxime procedit, quando promiſſa, & conſueſta eſt dos in quantitate, & poſtea pro ſolutione aſſignatur res aſſimata, Nam. conſil. 850. num. 3. Capſal. conſil. 351. num. 11. & ſi. Roſa. conſil. 16. num. 3. & ſi. lib. 4. Handed. conſil. 41. num. 3. & ſi. lib. 1. Seraphim. deſiſ. 107. & deſiſ. 133. num. 1. & 2. Ita ut etiam ſi dicta res aſſimata eſſet data pro fundo dotale, & in fundum dotalem, nihilominus illa aſſimatio faceret emptionem, & tranſferret dominium in virum, qui ſolum in tali caſu eſt debitor quantitatibus, Handed. conſil. 42. num. 18. lib. 1. Paceſin. conſil. 10. cap. 74. verſ. ſi quæſum ſunt dixit Roſa in Romana Doribus 12. Decembris 1605. coram R. P. D. Cocchino Decano, & in Romana Succreſſione, & Alimentorum 9. Iunij 1606. coram bo. mem. Liſſa. Quando tamen conſtare poſſet, quod aſſimatio fuiſſet facta ad alium effectum, recederetur t regula ſuper firmata, & eo caſu eſſentem aſſimatio facta ſolam ad effectum ſciendi valore, ut ſuit dictum in Spoletana Bonorum 6. Aprilis 1602. coram bo. mem. Penia, & in Romana Reſtitutionis Dotis 12. Martij 1608. coram eodem, ubi ſuit dictum ſufficere, quod id tacite colligi poſſit, quod etiam dixit Roſa in deſiſ. 30. num. 3. inter imprefſa. penes Paſchie. de ſalut. Interd. 10. num. 1. imprefſam. Et hoc maxime colligetur ex eo, ſi conuenienter eſſet, quod reſtitueretur dos in illam rebus, ſue corporibus, Couart. praſt. cap. 28. num. 3. Surd. conſil. 130. num. 1. lib. 3. & dixit Roſa in dict. Romana reſtitutionis Dotis, & in Sancti Severini Dotis 12. Martij 1618. coram R. P. D. Vbaldo, prout etiam ſi ex interuallo poſt conſtitutum diem fuiſſet facta aſſimatio, illa non faceret emptionem, ut dixit Roſa in dict. deſiſ. 30. imprefſa penes Paſchie. num. 1. & 6.

d. Facit in simili, quod annotatu supra ad decis. 197. num. 10. in materia fructuum debitorum ex acquiritur *L. mado*, qui non debentur, quando sunt dati dilato solvendi ex allegata ibidem.

17. *Dispositio* t. matrimonio non debetur marito aliquid in specie ratione doris non solita, cum illud solam sit permissum propter aequitatem correptionis ad onera matrimonii, quae consideratur solam respectu vtriusque, cui viventi per virum subministrantur alimenta, & ideo dissoluta matrimonio cessant onera matrimonii, prout hanc opinionem tenet Rota in tribus decisionibus, quae referunt, & sequitur Gratian. *dispositio* *Tutor. cap. 117. num. 1. & seq.* quod procedit etiam si remaneret filij communis matrimonij, quia, ut dixi, non consideratur materia matrimonij, nisi principaliter respectu personae vtriusque, prout latet disceptando articulo comprobatur Gratian. *d. cap. 117. per totum*, & sequendo Decisiones Rotaes, & *sub num. 11*, respondet ad decisionem in Senogallien. Decis. 26. Iunij 1606. coram bono. Pamphilo, quae videbatur obviare, & hac materia hodie latet decisum in Rota in Tiburtina. Dori coram R.P.D. Cavalerio, & causa sui saepe proposita, & nunquam resoluta.

Offitium Beltrami.

Romana redditionis rationis.

Veneris 4. May 1611.

ARGUMENTVM.

Claudica iudicium factum cum Tutore, seu Procuratore minus legitimo pupilli.

SVM MARIVM.

1. *Tutores gesta ante confessionem inuentarii non tenent in praedictum pupilli, sed bene in praedictum tutoris.*
2. *Sententia lata ad fauorem pupilli cum Procuratore non legitimo valet, licet non valetur contra ipsum pupillum.*
3. *Clandestinus iudicium ad fauorem pupilli.*
4. *Clandestina contrahitur fauore pupilli.*
5. *Cum Tutor litigans debet habere copiam aetate, & inuentarii.*
6. *Optima conciliatio contrariae sententiae est tenenda.*

DECISIO DLXXIV.

- STETERONT Domini in decisis, & placuit distinctio inter praedictum tutoris, & praedictum pupilli, & ut respectu tutoris procedat, quod dicitur gesta per tutorem, qui non conficit inuentarium, sustineri, quomodo possit vi suspectus remoueri. Vbi autem agitur de sustinendo actu in dampnum pupilli, procedat decisio Casparesq. 32.4. par. 3. quae expressè dicit processum factum cum tutore, qui non conficit inuentarium non valere in praedictum pupilli, quod etiam dicit Minusling. *obseru. 37. rem. secunda*, & t. istam distinctionem bene comprehendit. non eo minus. *Cod. de Procurator. in qua disponitur sententiam latam ad fauorem pupilli cum Procuratore ipsius non legitime constituto esse fauore valere*, licet non contra ipsam. *1. a. 112* enim illam summat Saly. Alex. & la. Idem etiam probat. *si tutor. Cod. de quibus con. rescript. in integr. non est necesse. luncta glof. ubi in versis non potuit*, quoniam sequitur Bartol. Bald. Saly. & alij. In illa enim lege cauetur, quod sententia lata cum tutore, qui non fecit solemniam, non valet in praedictum pupilli, licet, ut dicit glof. & Doct. ubi, lingui iure valet, si sit pro ipso lata, & pupillus eam rationem habere velit. *1. fauore enim pupilli isto casu claudica iudicium*, *1. la. in d. non eo minus. num. 3.* prout etiam contrahitur, t. cum saepe, qui contrahitur cum pupillo, obligetur, ipsi autem pupilli non sunt obstricti, *l. obstricti. in princip. ff. de auctor. tut. tritu. eodem vieni. in*

fin. princip. l. 1. incipit, *1. si quis a pupillo. ff. de auctor. tutor.* Ex propterea Marchio iuste dubitat, nec si sententia fecatur contra pupillos, ipsi opponant contra tutorem, & non inuentarium, & non legitima administratione, citra praesertim Bart. in *d. l. si tutor. num. 1. t. dicit illum, qui litigat cum tutore debere habere copiam tutelis, & inuentarii*. Non obstant auctoritates, & decisiones simpliciter dicentes gesta per tutorem ante confessionem inuentarii valere, licet possit vi suspectus remoueri, quia sunt intelligende iuxta praedictam distinctionem in fauorem, non autem in odium pupilli. Et haec opinio t. est tenenda, tam quia per distinctionem conciliat contrarias sententias, *1. si finis, & illud ff. de dam. infect. ap. l. totas. de restit. glof. Alex. conf. 90. num. 7. lib. 7. ubi quia comprobatur ex supradictis*. Quia tamen per parte heredum Campitrij fuit facta fides, quod quinquaginta libris 1608. per acta Celsij Notarij Vicarij Domina Portia Alpheana nostra tutoris conficit, & pro confectio haberi voluit inuentarium bonorum filiorum Campitrij factum ab Helena prima matrice, quia videt nulla extare alia bona, Domini censuerunt posse procedi cum Procuratore à dicta Portia constituto.

ANNOTATIO.

1. *Abb. conf. 39. num. 1. lib. 1. la. in l. non eo minus. in princip. & de Procurator. latet Bald. conf. 9. num. 13. & seq. qui plura in hoc proposito cumulat.*
2. *Quod iudicium, & contrarias fauore Ecclesiae claudicare possit, & qualiter hoc intelligatur, dicit supra ad decis. 467.*

Offitium Beltrami.

Romana fideicommissi de Pinis.

Veneris 15. Iunij 1612.

ARGUMENTVM.

Identitas bonorum fideicommissi ex quibus probetur.

SVM MARIVM.

1. *Filij possit in condicione ex Senatus Præb. censentur vocati.*
2. *Procedit non solum in descendensibus, sed etiam in transuersalibus, & ca. 10.*
3. *Filij in condicione possit censentur vocati ex consuetudine.*
4. *Inuentarium probas descripta in eo fuisse in bonis testaturis.*
5. *Identitas probatur ex duobus demonstrationibus.*
6. *Consuetudo omni non est necesse iustificare, sed sufficit iustificare duas.*
7. *Probatur ex asseclis, & rei euidentia praesertim quibuscumque probationibus.*
8. *Identitas probatur ex consuetudine.*
9. *Identitas probatur, si conueniant demonstrationes descriptae in inuentario.*
10. *Identitas bonorum fideicommissi probatur, si consuetudines, & heredes testatoris possideri in eodem loco bona, praesententur etiam ad eos peruenisse ex eodem fideicommissio, & num. 10.*
11. *Identitas non probatur per dominium directum contra emptoriam non eo ipso, quod emptoriam possideri bona in eodem loco, & quod si constet de bona acquisitione facta per emptoriam ante sub num. 11.*
12. *Identitas quando cum difficultate probari potest propriis consensibus confirmetur, attendi debet, cum culpa fuerit causata dicta consuetudo, & illi incumbit onus distinguendi consuetudines antiquas, & num. 12.*

DECI.

DECISIO DLXXV.

DE fideicommissio non dubitatur, quia filij filiorum Bellisarij de Pisis testatoris fuerunt positi in constitutione, & per consequens vocati ex dispositione Statuti Urbis: vltra plures coniecturas ponderatas per informantes, quæ sufficiens pro vocatione etiam circumscripto Statuto, idem actum fuit tantum de identitate bonorum, quam bene probari visum fuit Dominis. Nam quoad domum magnam in iocentario est descripta domus magna sita in Urbe in regione Columnarum in loco (dicitur in Madalena) cui ab vno latere sunt bona Leonis Calcidiarj, & bona Christophori magistri Scholæ, ab alijs lateribus sunt via publica, & iocentarium autem probat descripta in eo fuisse in bonis testatoris, & L. G. Carlier. in L. fin. Cod. de iur. delib. notatur in L. testat. qui reperitur in ff. de administr. iur. quod bene poterit instrumentum locationis in perpetuum panis domus facta de anno 1540. per Alterum Saloatam descripti condicantur tres testes, de quibus in Summario illorum de Pisis num. 3. qui plures assignant demonstrationes; licet tunc duas tantum sufficiant ad probandum identitatem rei, Bart. in L. demonstrat. num. 1. q. ff. de condic. & demonstr. Alex. conf. 73. num. 6. lib. 3. Socin. conf. 89. num. 1. lib. 1. tantum magis, quia probatur, quod illi, qui hodie sunt domini illarum domorum, quæ dantur pro confinibus, sunt successores illorum, qui nominantur ad istum effectum in inventario, iuxta tradita per Aym. conf. 17. num. 7. quatuor etiam non tunc esset necessitas iustificatio omnium confinum, qui dantur in inventario, sed sufficeret duos tantum iustificare, Caphal. conf. 98. num. 21. cum supra adductis. Probatur etiam identitas domus sitæ in Burgo in conspectu Castri Sancti Angeli, quæ reperitur in inventario descripta in via Alexandrina, iuxta bona ab vno Francisci Agazini bielicarj, & ab alijs vias publicas; probatur autem non solum ex aspectu, & rei evidentiâ, quæ cæteris quibuscumque probationibus præferatur, l. penult. & ibi Doct. ff. de iur. Bar. in L. vna negotium. ad fin. C. ad l. Aquil. late Tiracquel. de retract. lignag. 4. glof. 1. num. 36. sed etiam ex testium depositione, & ex instrumento emphyteusis concessæ illis de Agazini in Capitulo Sancti Petri, in quo assignatur pro confine domus Pauli de Pisis patris Bellisarij, quæ narratur deservit probationi identitatis, quæ etiam coniecturis probatur, Panf. conf. 104. num. 22. & 24. lib. 3. Caphal. conf. 98. num. 20. & dicitur Rota in vna Civitatis Castellii Bonorum 4. Maij 1598. coram bo. mem. Cardinali Pamphilio. Probatur etiam identitas aliarum domorum simul iunctarum in Burgo, & canonum super eis debitorum, quia probantur, & verificantur per testes omnes confines positi in inventario, qui testes etiam deponunt de subrogatione modernorum confinum loco antiquorum in eo, quod videtur aliqua diversitas adesse, ut bene animadvertunt informantes, & condicuntur huiusmodi probatio ex instrumento locationis factæ per Bellisarium Pisinum fideicommissentem Nicolao Pincaro sub die 24. Novemb. 1591. in quo dantur pro confine domus prædictæ vii domus ipsius Bellisarij testatoris. Quoad domos in platea Montanaria non videtur dubitandum de identitate, quia tamen conveniunt demonstrationes dignitatis in inventario, & bene probantur testes, videlicet ante plateam Montanaria, & retro Mons Capinus, qui sunt hoies immutabiles, & sufficiunt absque verificatione aliarum duarum demonstrationum, videlicet bonorum de Scappuccis, & bonorum vnius bathonisorj, qui tamen etiam verificantur testes enim dicunt Dominos de Bascis possidere hodie bona, & illa habuisse à Dominis de Scappuccis in domino D. Victorie vxoris D. Bernardini Blicie, & præ-

dictæ identitates tanto magis probantur, quia negari non potest ex inventario testatorem possedisse in dictis domos, in quibus constat filios, & heredes, necnon nepotes possedisse, & possidere, cum tunc resisteret maximum argumentum, quod sit eadem domus, quas testator habebat, & fideicommissio subiecta; Bald. conf. 89. num. 4. lib. 1. Fulg. L. conf. 1. q. 5. num. 2. vers. perre si aliam de quasifines. Nat. conf. 135. sub num. 17. vers. non reperitur. Matz. de fideicommiss. quas. 18. late Peregr. conf. 48. lib. 1. vbi num. 13. allegat plures concordantes.

ANOTATIO.

- a. Filij tunc in conditione positi ex Statuto Urbis censentur vocari. Rota decis. 4. num. 1. par. 3. in rebus. & tale Statutum habet locum non solum in descendens, sed etiam in transuersalibus, ut fuit dictum in Albanen. Fideicommissi 13. Ianuarij 1606. coram R.P. D. Cocchino Decano in Romana Domus ad Peregrinum 17. Martij 1619. coram eodem, & in Romana Fideicommissi de Suris 27. Februarij 1619. coram R.P. D. Vbaldio.
- b. Rota decis. 100. num. 3. par. 3. decis. 387. num. 1. par. 3. in rebus. & decis. 407. num. 3. par. 3. in rebus.
- c. Et quod si apparet heredes, & ab eis descendentes possidere bona in eodem loco, in quo testator possidebat, presumantur eadem, nisi notus titulus exhibeatur præter hic allegata, Peregr. lat. de fideicommissi. art. 44. num. 22. & conf. 35. num. 1. lib. 3. Rota decis. 130. sub num. 5. par. 3. in rebus. sicut in simili dicitur de emphyteusi, qui nisi exhibeat novum titulum acquisitionis facta de bonis in eodem loco, dominus directus habet intentionem fundatam in omnibus bonis à vassallo ibidem possessis, Peregrin. de fideicommissi art. 44. num. 22. & fuit dictum in Civitatis Castellii Bonorum 8. Ianuarij 1605. coram R.P. D. Ortemberg. & prius in eadem 1. Martij 1599. coram Card. Pamphilio, exhibito verò alio non nullo acquisitionis tunc dominus directus non habet intentionem fundatam in omnibus bonis ibidem per emphyteutam possessis, sed illi incumbit onus probandi identitatem, Surd. conf. 410. sub num. 34. Rota decis. 95. num. 12. par. 3. in rebus. Verum in materia fideicommissi Rota non admittit simpliciter, & indistincte probationem identitatis ex qualitate, & possessione successorum, nisi alia concurrat sequendo conf. Fulg. 1. q. 5. num. 1. dixit Rota decis. 306. sub num. 2. vers. nam licet, par. 3. in rebus. & sentit etiam in Vrbeutana Fideicommissi 7. Februarij 1610. coram R.P. D. Cocchino Decano. Et quia in hac materia probandi identitatem oritur ut plurimum difficultas iustificandi identitatem ex eo, quia confines sunt confusi, & murari, tunc stante huiusmodi confusione videtur, quod incumbat onus probandi illi, cuius culpa, & factio causata est ista confusio, & propterea ille tenebatur probare, & designare distincte confines antiquos, prout tenent Angel. in L. 1. in rem sub num. 4. de rei vendic. Rayn. conf. 50. num. 15. lib. 3. Afflic. decis. 13. num. 5. in fine, & 22. conf. 5. & 7. Rheuocoy. de Monte de finibus regendi cap. 42. num. 4. & 6. bene Simon de Proc. de inter. p. 1. c. 1. num. 115. sub num. 335. fol. mibi 554. volum. 2.

Olivarius Stramius.

Conchenf. decimarum de Capello.

Luna 21. Maj 1612.

ARGUMENTVM.

Sententia lata sine citatione quando sustineatur ex præsentia partis, & ex conclusione in causa: Capiculum quando veniat nomine personæ, & alia de quibus in Summario.

SPMARIUM.

1. Citatio ad sententiam non est necessaria, quando sunt lata per verba presentium, & num. 15.

Et

Esufficit presentia Procuratoris in domino consisti illius fuisse presentem ad illam actionem, & ad illam confessionem, & rem. 18.

• *Quantum non est profectus, cum finis citationis sit compa-*
ditio.

3. *Præsentia Procuratoris, seu partis probatur ex attestante Notario, quod officiatione interuenit illi sessioni.*

Et generaliter ex quibus praesentia Procuratoris, seu
pariter probetur, & nu. 16.

4. Item probatur praefata pars ex eo, quod in continentibus
appellatur.

6. *Persona appellationis non venit Capitulum, & m. 7.*

Non procedat ꝑ. iunctum verbis vniuersalibus, & prag-
maticis, & num. 8.

*Item nec quicquid materia est proportionata ad Capitu-
lum, et non 3.*

*Penit ex identitate rationis, & propterea capitulum
comprehenditur sub Statuto de duabus conformibus,*
et c.

7 *Tertium veniens ad causam pro suo interesse non potest*
causam mutare de commodis.

10 *Persona laqueatus non venit in generali firmam, &*
similib.

11 *Non procedit, ubi subiecta materia id diffundit.*

12. Item nec quando est eadem ratio in persona loquentis,
quæ in alio.

23 Ratificatio prius gestorum inducitur ex mandato super-
veniente indicio pendens, et non, ubi declaratur
quod et aliter procedat de laceribus.

14 *Quid procedit, dummodo adit scilicet in principatu
suis cellarum.*

DECISIO DLXXVI

Pretensio est pro parte Decani, & Capituli Con-
chenf. fententiam latam à Prouifier effe nullam, &
attentam. Domini referuata cognitione attentio-
rum ad aliam pofitionem fuerunt pro validitate fen-
tentie, contra quam apponabatur defectus citationis,
& mandati, fed ⁊ quoad citationem fuit dictum, fen-
tentiam fuisse latam partibus prefentibus, & propterea
eius non effe neceffariam. ⁊ Ang. in l. de uouque que cir-
ca med. litem. ff. Alex. in l. 1. ff. de iud. cum multis
et multis per Gabr. de citat. concl. 2. in sum. ⁊ 36. Calfid.
decif. 1. num. 3. de iud. fuit dictum in vna Salamantina di-
midie Portionis 19. Martij 1586. coram Bualo, cum
⁊ enim fuis citationis fuit compario, prefens non effe
citandus ⁊ꝛ poffi. litem. And. quem allegat tradit Bald.
in l. confentiant fub nom. 36. Cod. quom. & quand. iud.
Quod autem ⁊ Proccurator Capituli fuerit prefens in
prolatione fententie, patet ex attestatione Notarii, quod
effe ftatim inimicus illi fententiam, ⁊ vt fuit refoluum
in vna Conchenf. Limitum 17. Iunij 1595. coram bo-
me. Card. Blanchetto. ⁊ ex eo, quod in continenti
appellauit, ⁊ vt in d. Salamantina dimidie portionis,
& appetiit probare illa verba (& mandauit Prouifier in-
terueniri dñis partibus exiftentibus ibidem prefentibus), que
verba non poffunt referri ad iuxta illam intelligentiam
partis aduerfe, fed fuit referenda ad procuratores partium,
vt conftat ex lectura. Quando etiam fuiffet ne-
ceffaria citatio ad fententiam, ⁊ illam fuppletet con-
clufio caufe, que equipollet tali citationi. iuxta noto-
rium iftylem illarum partium. 4. vt fuit fepellimè refo-
lutum, & fignificans in vna Toletana annorum 17. No-
uembrij 1539. coram Bualo in Vlkbonenf. Prioratus
22. Octobris 1601. coram bo. me. Cardinali Seraphino,
⁊ in Cafarogultana dedicationis 1. Martij 1610. co-
ram me. Quod autem fuiffet in caufa conclufum, bene
offendit inuocantes pro Epifcopo. Quoad defectum

mandatis Ferdinandi Marce. comparens pro Epilpo-
po, qui multipliciter deducitur, licet sufficienter dicere,
quod pro Episcopo semper etiam comparit procurator
Fiscalis, & cum eo fuerunt omnia acta facta, & senten-
tia lata, ita vt ex eius persona omnia sint valida, atque
sunt singulis objectionibus sufficere tempotum. Qua-
tenus enim dicebatur mandatum non comprehendere
Capitulum, ¶ quod appellatio personæ non valet. ⁶
Aclut. decr. 19 de proc. fuit responsum Capitulum non
fuisse tractum ad iudicium, sed vt ibi, ac ipse venis-
se: causa enim fuit introducta contra personas parti-
culares, a quibus exigebatur decima, & licet postea
ad causam venerit Capitulum pro suo interesse, hoc
non potuit mutare partem, nec ipsam indicij, cum
venisset in eisdem terminis, in quibus causa repete-
batur. Præterea ¶ mandatum est contra quasque per-
sonas cuiuscunque generis, ita vt propter generalita-
tem verborum comprehendat etiam Capitulum, Alex.
conf. 17. num. 6. lib. 6. per textum ¶ quia agitur de decimis,
& sic de materia proportionata ad ipsum capitulum, ⁷
Fely. in exp. cum in m. cum 17. decr. quarta declaratio, de re-
script. Rebuff. super concord. in rubr. de collat. §. si iudicium
et secundo in ver. perquisi vt licet quando materia sub-
iacta patitur, & in §. prefatus Ordinarius in ver. quatenus-
que, factum tradita per Sarn. de annal. quest. 12. ad il-
lud, quod non possit dici constitutus ad competendum
in Tribunali Episcopi, ex reg. l. inquisitio, c. de solut.
quod ¶ in generali sermone veniat persona locorum
& respectu alius ¶ regulam non procedere, vbi sub-
iacta materia aliud suadet, Cyn. in d. l. inquisitio. Ayn. 2.
taut. 27. q. post. num. 12. cum alius per Meoch. pref. 4.
num. 27. lib. 3. & ¶ quando est eadem ratio in persona
loquents, quæ in alia, Saly. in d. l. inquisitio. Cagnol.
in l. siater a siater. num. 114. ff. de cond. indebit. Gabr.
de verb. signif. et vel. 9. num. 7. Menoch. pref. 161. num. 28.
Non releuat etiam, quod obicit Ferdinandum com-
parasse in iudicio, atque iam esse procuratorem: ¶ quia
ex mandato iudice pendente superueniente fuit indu-
cta ratificatio prius gestorum, ⁸ Litalanus, ff. qui satisd. l. ex
est. Paul. de Caltr. in l. non potest. num. 5. vbi etiam Ang.
rel. pen. ver. vltimo concludit. ff. de iud. cum molis per
Gabr. de iud. conf. 1. nu. 16. & licet hoc procedat, dicitur
fieri in principali prius gestorum, ⁹ vt per Gabr. ibi
num. 28. atque non potest dubitari de scientia Epil-
pici gestorum monite fuisse in fide Tribunali, prout
etiam non obstat, quod d. Ferdinandus substitutus
alioi fide aliqua reservatione, & propterea non possit
fieri postea comparere, quia substituto fuit facta ad cer-
tum actum totum, omisso, quod Capitulum semper
citavit Ferdinandum, vi procuratorem Episcopi, sed
hæc omnia sunt dicta ex abudanti, postquam sententia,
& omnia acta fuissent ex persona procuratoris Fi-
scalis.

ANNOTATIO.

a Et quod t sententia lata sine citatione partium prefato-
rum sit valida, vnde et valuit et debet citari. n. 7. Gonz.
super reg. i. in causis contra audit. et audit. m. 28. Et sufficit
prefatio procuratoris. Seraph. *de off. p. m. 28.* Et late fuit
dictum in Ferrariensi Decimario. In Decembris 1614 co-
ram R.P.D. Pirouano, ubi etiam dicitur, quod Procurator
proferatur interesse in audientia, vt audiit decretum,
et sententia Iudicis: de idco ibi dicitur non esse necesse,
quid ex processu constiterit fuisse in specie monitus, vt in-
telligat eo, que gerantur in preiudicium sui principalis,
ad quod est optima diff. Capie. l. m. 37. It autem conde-
ret, quod Procurator effec. prefens in iudicio ad alium
finem, tunc non fuissetet huiusmodi prefatio Procura-
toris ad sustinendum sententiam sine clearance. Gubr.p.
relatos de curat. *l. m. 10. l. m. 19. rati. m. 37.* Et admit-
tit Rota in di. Ferrariensi Decimario.

Periclasia † autem Procuratoria probatur ex aetificatione 16
Notarij.

Notarij, vt fuit dictum in Calaguritana de Senario 2. Iunij 1618. coram R. P. D. Pamphilio, puta si appareat quod statim immisit dictam sententiam, vt fuit dictum in hac decisione, quod idem etiam dixit Rota in Ferrarief. Decimarum 11. Maij 1615. coram R. P. D. Pisano, prout etiam praesentia praesentur si in continet Procurator appellauit, vt fuit consideratum in hac decisione, & ponderauit etiam Rota in dicta Calaguritana de Senario coram R. P. D. Pamphilio.

b De quo supra sub littera A.

c Sub eadem littera A.

d Et dixi supra ad decis. 140.

- 17 e Capitula, & Collegia non venire appellatione personarum, latè tradit Gonzal. plures cum lani super regu. 1. gl. 37. sum. 4. & seq. & per Rotam, ubi constituit regulam cum pluribus ampliationibus, & illam postea per modum lincia, & in specie, quod mandatum datum contra vnam personam, non comprehendat Collegium, nec vniuersitatem, dixit sub sum. 9. sequendo decis. Achil. de Presens. cuius contrarium in hac decisione Rota reuoluit propter pragmatiam verborum, & quia agebatur de materia proportionata Capitula, & hanc limitationem deducit ex materia proportionata admittit etiam Gonzal. gl. 37. sum. 41. Vnde etiam Capitulum 7 nunc per se ex identitate rationis, etiam si ratio non sit scripta, sed vnica assignari possit, vt fuit dictum in Romana Domus 11. Iunij 1617. coram R. P. D. Barato, vbi propterea Rota reuoluit, quod Statutum de duabus conformibus comprehendit etiam Collegium, & Communitem, quod etiam per prius dixerat Rota in decis. 380. sum. 1. in reuocatur.

f De quo supra sub littera E.

- 19 s Persona 1 loquens ante, & quando censetur comprehensa in dispositione luti Gabr. de ver. bar. sig. caus. 9. qui regulam ponit cum nonnullis limitationibus, Gonz. super reg. 3. 5. 1. pronum. 10. 38. & seq. qui ex hac regula infert ad plures decisiones, & per hanc eandem regulam, reuoluit Rota decis. 398. sub sum. 2. par. 1. in reuocatur, quod fundatur Cappella, qui apposerat conditionem, quod non posset praesentari nisi vnus de familia, non censetur hoc onus sibi ipsi imposuisse.
- 10 h Mandatum 1 superueniens fieri pendente inducit ratificationem tertio gestum, vt praxer allegat. in decisione Vani. de nulli. in 11. quodlibet festeria sum. 109. vers. idem fuit, sed ad istum effectum tria concurrere debent, quae enumerat Lancelloe de actus in praes. cap. 4. an. 1. Primum, quod Coiunctus habeat noticiam auctoris gestorum, quam etiam noticiam in istis terminis requirit Rota decis. 111. sub sum. 3. vers. tamen bar. par. 2. in reuocatur. Secundum quod mandatum sit factum in eadem persona, quae se gessit vbi affertur Procurator. Tertium, quod mandatum sit speciale ad illam causam, non enim sufficit mandatum generale, vt simonit Rota in Clauallien. Grani 3. Nouemb. 1608. coram Card. Lancelloe, quod tamen reuoluitur in decis. Pamplonenf. coram R. P. D. Cocino Decano impressa penes Marchet, nec praes. non fuerat simpliciter firmatum, sed solum dictum aliquos ex dominis ad sensisse. Item, quando verba mandati sonant in futurum, non in praeteritum, non sufficerent ad ratificationem tertio gestorum, vt fuit dictum in dicta Pamplonenf.

i De quodixi supra sub littera H.

Ostendit utramque.

Pamplonenf. Beneficij.

Mercurij 13. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

Profectio ex quibus iustificetur Narratiua, quod quis sine iusto titulo possideat beneficium, an, & quando indigeat iustificatione.

SVMMARIVM.

- 1 Profectio iustificatur ex mandato de dispensando, cum dispensatione substantia.

- 2 Profectio probatur per testes.
- 3 Item probatur per confessionem parti emanatam in possessionibus.
- 4 Profectio licet articulis imminentur, tamen si re vera desit esse profectionis, de illis indicandum est vti de possessionibus.
- 5 Profectio vult reddere verisimile ex delatibus habitis, quem profectioni deferre solent.
- 6 Narratiua intrusiva, seu quod quis sine legitima titulo detineat beneficium, si est apposta in litteris ad emittendum solutionem annuatim, non eget iustificatione, sicut autem si sit expressa in supplicatione, & latius sub n. 7. Intrusiva narratiua quando sit iustificanda, eodem sum. 7.

DECISIO DLXXVII.

Fuit conclusum gratiam Bartholomaei esse iustificatam quoad professionem Ioannis, vt fuit resolutum 19. Nouemb. 1608. hoc enim 1 probatur ex mandato de dispensando per eum oborto 1. Maij 1597. In quo ipse narrat velle emittere professionem iuncta dispensatione viginti d. mandati oborto 14. Aprilis anni sequentis, in qua Officialis Pamplonenf. executor expressè attestatur sibi constituisse de emissia professione sollemnem per testes examinatos per iustificationem dicti mandati: Concurrunt 1 plures testes deponentes aliqui de iudicio, aliqui de publica voce, & fama, & adest 1. testis Canonicus professus eiusdem Ecclesiae pro parte aduersa examinatus, qui deponit quod posuit esse tres anni: parum plus, vel minus, quod lo. misit professionem sollemnem in d. Ecclesia, & eam quo concedant confessionem ipsius aduersarij in possessionibus in actis productis, in quibus fatetur, quod sunt tres anni, & viginti quatuor dies, quod ipse profectionis fuit d. Religionem, & licet 1 nominetur actuali; attamen fuit in alia decisione ostensum se vera esse possessionem. Ex quibus omnibus saltem simul iunctis, accedente praesentia maxima verisimilitudine 1 ex delatione habitis, 1 quem profectioni deferre consueuerunt per tantum tempus, Domini vnoquodque consuetum probat professionem in tempore, de quo agitur, & vacationem ex ea resultantem, referunt tamen videre, an iustificetur narratiua, & negariua non dispensationis, sed dubium est, an adsit talis narratiua, & negatio dispensationis, enim expressè non legitur, an autem colligi possit ex illis verbis (licet dictus Ioannes beneficia praedicta post vacationem huiusmodi nullo alio, saltem titulo Canonico, aut variis adminiculis desuper suffragante, sed temeritate propria, & de facto detinuit, & detinet) & tunc erit videndum, an 1 sint posita in litteris tantum ad euicandam solutionem annuatim, donec impetrans possessionem cōsequi possit, quo casu non teneatur ad aliquam iustificationem 1, vt fuit dictum in vna Legionenf. Praesimonij 1. Iunij 1593. coram Pacenf. & in vna Calaguritana Beneficij de Ariola 16. Iunij 1595. coram bo. me. Gypso: An verò sint posita in supplicatione ad effectum regulae de annali, vel ad effectum sciendi, an caret peccatis omni titulo, & non respectu possessionis, & intrusivis, quo casu aliter esset dicendum, vt distinxit Rotam d. Calaguritana Beneficij.

ANNOTATIO.

- a Profectio an, & quando inducatur ex delatione habitis, dixi supra ad decis. 381.
- b Narratiua 1 intrusiva, quae non est expressa in supplicatione, sed solum ex permissu in litteris ad effectum euicandi solutionem annuatim non est iustificanda, Rota decis. 371. sum. 2. par. 1. decis. fuit dictum in Abulenf. Beneficiorum 30. Octobris 1609. coram Cardinali Sacro, & aliis sap. Gonz. super regu. 1. gl. 11. 5. 1. sum. 70. cum aliis pluribus cumulatim per Garz. de pref. part. 1. cap. 3. sum. 109. & seq. si tamen esset narrata in supplicatione, illa

illa esse verificanda, sicut dicitur de narratiua, quod nullo titulo suffragante quis possideat beneficium, quæ si non est expressa in supplicatione, sed tantum in litteris, non est iustificanda, ut plenè fuit dictum in Pampilonensi Beneficiorum 14. Ianuarij 1511. coram Cardinali Sacro, & in Burgensi Canonis 9. Februarij eoræm R. P. D. Ottembergio, vbi fuit dictum, quod huiusmodi narratiua de illo apponitur in litteris ad effectum colorandi narratiua inuentionis, quod idem dicit Marten. *de testib. lib. 2. cap. 1. num. 18.*

Clauentis Testramen.

Ciuitatis Castellæ Bonorum.

Mercurij 1. Februarij 1612.

ARGVMENTVM.

Identitas prædij qualiter probetur ex testibus.

SVMMARIVM.

1. Identitas rei probatur ex identitate nominis.
2. Testis referens se ad articulum perinde est ac si in individuo omnes qualitates in articulo contentas exprimat.
3. Testis referens ad articulum, & dicens in eo contenta esse vera probat, & latius non. 11.
Non procedit in probatione commemorata, num. 14.
Testis secundo loco examinatus potest se referri ad primum examen nullum, & probat, sub eodem num. 13.
4. Testes non dicuntur contrarij ex eo, quod unus plus altero deponat.
5. Testes qui probent identitatem, sufficit, quod concordent in duobus qualitatibus.
6. Identitas rei potest probari per testes, licet illi ignorent quantitatem dictæ rei.
7. In testibus ut cuiusque contrarietas, est facienda omnis possibilis interpretatio.
8. Testis dicens se ignorare ea de quibus supra deposuerat, intelligi debet se ignorare præter id, de quo supra deposuit.
9. Procedit etiam si primo loco dicat se ignorare, & postea de eodem interrogatus affirmat deponat.
10. Identitas probatur per testes etiam si non habeant notitiam omnium qualitatium, sed aliquarum tantum.
11. Testis non bene informatus nullam fidem meretur.
12. Testis deponens de credulitate non probat.

DECISIO DLXXVIII.

Vltimo fuit Domiois censere in bois, & hereditate Nicolai fuisse prædium nuncupatum (il Poderre di Verne) situm in territorio Ciuitatis Castellæ. Hoc enim bene probant secundus, tertius, sextus, & septimus testes de ordine Rotæ examinati, qui omnes super primo articulo non solum deponunt Nicolaum possidere prædium vocatum de Verne, & sic deponunt de identitate nominis, quæ solet rei identitatem demonstrare, Bar. in l. si in rem. ff. de rei vendic. & in l. forum §. fin. vbi etiam Imol. ff. de leg. 2. Dec. in l. huc consilij summa. 18. ad fin. C. ad quæ testam. fac. post. Soc. consil. 18. nu. 6. in fin. lib. 1. cum alijs per Cephal. consil. 90. num. 18. Callad. decif. 1. num. 7. super reg. sed etiam vltimus cum reliquis in sua hereditate articulum prædium, quo casu cum referant se ad prædium in articulo enonciatum, perinde est ac si in individuo singulas qualitates prædij in articulo positas experirent, Parif. consil. 88. n. 8. & 9. lib. 1. Et probat et testis, qui referens se ad articulum dicit contenta in eo esse vera, Bald. consil. 10. num. 6. lib. 1. Rom. in l. Celsus. in fin. ff. de vscap. Socin. consil. 16. nu. 12. lib. 4. Guilad. decif. 3. sub nu. 9. de probat. immo idem expresse assignat plures confines, & demonstrationes

Deiussus Papale.

congruentes, videlicet, ab una parte bona heredium de Guagnocis, ab alia bona Episcopatus, & a pede viae publicæ. Et licet secundum vltra prædictos confines addat etiam fossatum Abbacie Sacerdotii Caliciani, aramen alij hunc confinem non negant, licet de eo non faciant mentionem, & propterea non pugnant cum de positione secundi testis, cum testes non dicantur contrarij ex eo, quod unus plus altero deponat. Dec. consil. 107. sub n. x. versu. & quando unus testis de falsis. Ruyn. consil. 145. n. 10. lib. 1. Armen. consil. 570. n. 31. Quando etiam expresse negant, & in hoc dissentient, sufficeret, quod in alijs, immo in duobus tantum concordarent, per ea, quæ tradit Socin. consil. 89. num. 1. lib. 1. latè Rol. consil. 67. nu. 18. & 19. lib. x. prædium concurrente nominis identitate, Ruyn. consil. 50. num. 11. lib. 1. Non obstat, quod secundus testis dicat se nescire quantitatem statutorum prædij, quæ ignorantia quantitatis, & mensuræ prædij non concludunt ignorantiam prædij, & eius confinium. Aliod enim est mensura prædij aliud prædij iux. tradita per Bald. Rub. C. de conu. emp. 9. 12. Minus etiam facit, quod tertius testis dicat prædium Verne fuisse olim in quatuor partes diuisum, quia dici potest, quod dictæ quatuor partes factæ fuerint post diuisionem in quatuor prædia, quorum vnum possessionem fuerit ab Antonio, & erit illud, de quo deponunt testes, quia retinuit post diuisionem nomē Verne, vel potest esse, quod post diuisionem fuerit reintegratum, & reunitum, & sic totum etiam, prout erat ante diuisionem, fuerit ab Antonio possessionem, facienda est enim omnis interpretatio ad euitandam contrarietatem cum eo, vbi gloss. & DD. de testib. Non obstat, quod sextus testis super primo articulo deponat de confiniibus articulis, & iux. 12. dixerit se nescire confinia, quæ quæ intelligi debet, quod nesciat præter eos, de quibus deponit. Caputaz. decif. 170. n. 8. part. 3. de non refert, quod ante, vel post negationem testis affirmauerit, ut per Ruyn. consil. 51. n. 17. lib. 4. & ad effectum, de quo agitur, non requiritur scientia omnium confinium, sed aliquorum, cum per duos tantum probetur identitas, & quando alie testis paterebatur aliquam difficultatem, adiuuat alij, qui bene probant, super dicto primi testis iux. 1. interrag. quod intra fines comprehenduntur tertæ postea acquiritur, non est facienda vis, quia, ut bene deducunt informatum per Christianum, non erat bene informatus, ita ut nullam fidem meretur, Alex. consil. 148. n. 9. lib. 4. & in omnem euentum est vnicus, quia septimus, qui pro concessa allegatur, nihil probat, cum tamen deponat de credulitate, & testium, & ibi 12. gloss. & DD. ff. de testib. cap. quatuor. end. cit. & eius dictum confunditur per de positionem aliorum testium concorditer affirmantium omnes tertas postea inter fines designatos fuisse à Nicolao possessionis.

ANNOTATIO.

- a. Pluries quæ Rotæ tenuit hanc opinionem quod sufficit, quod testes deponant contenta in articulis esse vera etiam si explicite per extensum non deponant, Rotæ penes Farinac. post. lib. 1. consil. decif. in princ. de fuit etiam dictum in Colonienf. Canonis coram Cardinali Pampilio impresse penes Garz. de heres. par. 102. n. 74. & in Tacens. Parochialis coram bo. mem. Penia impresse penes Marched. de consensu. 1. fol. 46. & in Zamorensi. Cof. ratenitatis 14. Iunij 1591. coram bo. me. Gypho. 1. qua opinioe torica per Rotam firmata non est recedendum, licet plures in contrarium tenentes referat Farinac. de testib. quæst. 30. num. 100. Huius opinionis est conformis alia opinio, quam passim Rotæ tenet, quod testis secundum loco examinatus potest referre ad primum examen etiam si illud sit nullum, & probat, licet in hoc secundo examine per extensum non deponat, Seraph. dec. 1. 47. Rotæ dec. 430. n. 4. part. 2. decif. & fuit dictum in Tolitoza Hereditatis 6. Iunij 1611. coram bo. me. Andrea. & idem non est tura decifio 720. sub n. 4. part. 1. in reuoc. vbi

T t contra

contrarium fuit dictum. Conclusio autem supra firmata quoddammodo, sufficit, quod testis deponat articulum verum, non tamen procedit in probatione inmemorabilis in qua non sufficit dicere articulum verum, nisi etiam causa reddatur. Verall. dec. 71. in fine par. 2. & dec. 191. par. 3. & fuit dictum in dict. Lucen. Parochialis.

Oliverius Beltramius.

Romana extinctionis census, seu Melioramentorum.

Veneris 24. Februarij 1611.

ARGUMENTVM.

Agitur de materia cessionis, & praesertim quid teneatur probare cessionarius, & quid praestare cedens.

SUMMARIAL.

1. Cessionarius tenetur iustificare creditum cedentis, & num. 4. ubi dicitur sufficere producere instrumentum cessionis.
2. Restitutio specialis iurium quoad quendam operatur, quod quoad alia non restituitur censetur facta omni modo transiitio.
3. Cedens iura talia qualia tenetur praestare debitorem cessum esse verum.
Cedens regulariter non tenetur praestare debitorem cessum esse locupletem, ac solvendo, sed solum esse verum debitorem, & num. 1.
Procedi etiam si cedens promiserit facere debitorem bonum, respondens, ac etiam si promiserit de defensione, & conservatione indemnitas sub eodem, & num. 5.

DECISIO DLXXIX.

Carolus Mutus locavit de anno 1581. Alexandro Olgiato ad 15 annos quandam eius domum cura praeterea, quod Alexander teneretur dare Carolo scuta 4. mil. ad censum, ita ut eius fructus computarentur cum pensionibus domus, qui census fuit impositus. Defuncto Alexandro eius heredes sublocarunt D. Federico Cesio d. domum, eique cesserunt iura pro dicto censu scutorum 4. mil. eo quia receperunt ab eodem pretium, & quia dicti heredes asserbant in d. domo sublocata facta fuisse melioramenta ascendente ad scuta 700. in circa, prout in nota, quam tradere promiserunt, cesserunt iura pro recuperatione dictorum melioramentorum recepis eo nomine à Federico scutis 550. D. Federicus sublocavit domum Valerio Vrsino, cui cessit omnia iura sibi quaesita ex instrumento celebrato cum heredibus Alexandri Olgiati continente tam iura census, quam melioramentorum, ponens eum in locum suum in omnibus, & per omnia, & Valerius promisit extinguere nonnullos census ascendente ad scuta 3400. ut apparet ex apocha inter partes confecta. Mortuo Valerio, D. Paulus Aemilius, & Aemilia Vrsini recipiendo, seu potius continuando praedictam sublocationem Valerio factam d. tunc fuerunt ad celebrationem instrumenti cum D. Federico in quo purius narrata praecedentium sublocationum, ac censuum, & cum inscriptione apochae factae cum Valerio, D. Federicus cessit omnia iura dictis DD. Vrsinis iuxta formam d. Apochae, qui promiserunt extinguere census, prout promiserat Valerius, & in effecta ex scutis 4300. exstinxerunt census usque ad summam 13000. cum autem D. Federicus egisset pro extinctione ipsius, & obtinisset eos ab Auditor. Camer. condempnari, mandatumque decerni, & à decreto

fuisse interposita appellatio, & causa mihi commissam cum clausula (si quid exequendum) dubitavi an mandatum Aud. Cam. esset exequendum, causaeque semel, atque iterum proposita Dominis 24. Febr. resoluunt non esse exequendum, fundamentum resolutionis fuit, quia Dominus Federicus non implevit per ipsum implenda circa praesentum creditum melioramentorum contra illos de Mutis, quia cum fuerit illis cessum creditum praedictum, & debuit illud iustificari per exhibitionem scripturarum, vel probationum pro exactione sufficientium, * *l. si uxorem. ff. de hered. vel al. vend. l. si p. m. §. ultimus ff. de iust. l. i. d. dictum in vna Romana pecuniaria 4. Junij 1594. coram R. P. D. Decano, tanto magis, quia D. Paulus Aemilius egit contra Mutos pro recuperatione melioramentorum, & Muti illa negarunt, & dicitur eos obtinuisse sententiam absolutoriam contra D. Federicum. Non potest negari D. Federicum cessisse dictum ius melioramentorum DD. Vrsinis, quia ex serie facti supra narrata de ea satis liquet, & quia sicut Vrsini promiserunt omnia, quae Valerius promiserat in ea, sic vice versa aduersarius cessit iura contenta in d. apocha, ut sunt verba clara, item tamen cum D. Federicus relictus esset tantum eius non concernentia domum, censetur transiitio, & cessisse ea, quae domum respiciebant, & sic ius melioramentorum, *Item quod §. si ita ff. de pro legat. Paul. consil. 150. num. 10. lib. 4. Aym. consil. 214. num. 15. Put. dec. 11. numer. 5. Joh. 1. Accedat, quod nulli essent cessita melioramenta, Vrsini neminem non tenerentur in aliquo, sed remaneret creditores, & soluisse pluraquam tenerentur, ut bene pro ipsorum parte deducunt, quod longe distat à verisimili. Non obstat, quod cessisset iura talia qualia, quia immo videtur potius cessisse melioramenta pro scutis 400. ex quo se remisit ad instrumentum, in quo d. melioramenta explicitè continebantur, & quando tamen cessisset iura talia qualia, adhuc tamen tenebatur praestare Mutos debuit dictorum melioramentorum, * ut per b illustrissimum Cardinalem Mantie, de iacq. & Ambrog. comment. lib. 4. tit. 11. n. 9. quia tamen pro parte D. Federici praetenditur DD. Vrsinos debere agere contra haeredes Alexandri Olgiati pro praestatione notulae melioramentorum, vel pro repetitione pretij, porcit, si Dominis videbitur, de hoc particulariter videri.**

ANNOTATIO.

- a Non sufficit tamen Cessionario exhibere instrumentum cessionis, sed debet iustificare etiam debitum cedentis ex deductis in hac decisione, & dicit etiam Rota dec. 161. n. 5. impressa penes Paul. de Salinas, vixit nonnulli impressum, cum aliis per Aldoum consil. 43. num. 8. 19. & 21.
- b Regulariter tamen cedens nomen debitoris non tenetur eum praestare locupletem, ac solvendo, sed solum esse verum debitorem. Paul. consil. 88. num. 12. lib. 1. Iac. Bec. consil. 107. num. 15. & 19. ubi loquitur in fortioribus terminis quando, scilicet, cedens promiserat facere creditorem verum, bonum, respondens, *Surd. dec. 308. n. 4. Vincen. de Frane. dec. 427. num. 4. Eugen. consil. 39. & hoc procedit etiam si cedens promissit de defensione, & de conservatione indemnitas, hoc. *diff. consil. 405. num. 14.**

Oliverius Beltramius.

Montis Falisci Fideicommissi.

Mercurij 13. Iunij 1612.

ARGUMENTVM.

Agitur de imputatione in legitimam primo loco alienatorum.

SPALIA

SYMMARIUM.

ANNOTATIO.

1. Plura sunt alienanda, non super vobis fideicommissi-
si quam super detractionibus.
2. In legitimam impetranda sunt primo loco alienata, quia
alienari consuevit alienata eligere in suam legitimam,
& n. 7. ubi dicta conclusio pluribus modis ampliat.
Idem sustinetur alienationes primo loco facta, etiam
si bona alienata excederent valorem legitime, & n. 3.
3. Procedit etiam inuito alienante.
Non procedit conclusio, quando alienatio fuisse facta
mala fide, eo quia meliora corpora hereditaria fuisse
alienata, & n. 9.
In legitimam non impetrantur prime loco alienata, si
primum fuit conuersum in extinguenda emolui ha-
reditaria, & n. 10.
Item nec procedit, si testator dedisset facultatem alie-
nandi fideicommissum, & n. 11.
Item nec quando alienata fuit facta per viam volun-
taria, & n. 12.
4. Detractiones semel facta non possunt amplius pretendi.
Alienationes fideicommissi secundo loco facta post pri-
mam, quia assumptant detractiones, possunt per fidei-
commissarios retractari.
6. Alienatio pretendens debet docere de bono iure.

DECISIO DLXXX.

- C**ontra preteniones utriusque partis fuit resolu-
tum; videlicet contra Boncompagnos non esse
locum absolutioe per eas petite. Contra Bilen-
tios non esse ipsi subministranda alienata, & ex-
pensis litis; nam quod spectat ad absolutioem, & vi-
sum fuit causum non esse in terminis expeditionis, &
plura esse probanda discutienda tam super vobis fidei-
commissi, quam super detractionibus. Licet enim fue-
rit firmata corpora fideicommissi subiecta, attamen
adhuc non liquet de illorum valore, & quod tempus in
eo diuiduendo sit attendendum quoad detractiones,
& licet fuerit resolutum, quae, & quales sint faciende,
attamen adhuc bene non liquet, ex quibus corporibus
sint extrahende, praesertim cum hodie affirmatur non
nullae alienationes factae ante venditionem tenentur Flo-
rentini, & clarum sit primo alienari & impetrari in cau-
sa detractionum, & l. Alienatum §. res qua. & ibi not. ff.
ad Trebel. Alex. consil. 178. an. 4. lib. 5. Accet. consil. 18. sub
num. 5. vers. ex hoc sequitur. Ruyn. consil. 135. num. 11. lib. 3.
Alienans enim videtur bona alienata pro legitima, &
alitis detractionibus elegisse, Aret. d. consil. 18. an. 4. Soc.
consil. 16. sub n. 2. vers. & tunc etiam dando in solutum. lib.
3. cum alius per Capb. consil. 189. num. 19. quod & pro-
cedit etiam eo inuito, Cephal. ibi n. 10. unde & si semel
fuerunt habita detractiones in bonis alienatis non po-
tuerunt amplius petendi super aliis, l. bona fidei ff. de
reg. iur. Cephal. ibi num. 14. imo frequentes & alienationes
post iam consumptas detractiones veniunt à fideicom-
missario retractandae, Alex. d. consil. 178. num. 4. in fin. &
num. 5. qm concordantibus per Peregr. consil. 42. an.
lib. 1.
- 5. Quantum attinet ad alienata, & sumptus
litis, Domini noluerunt recedere à decisione facta 15.
Maij anni praeteriti, quia tunc non constet de bono iure
Bilentiorum, qui illa praetendunt, & bonum ius in ea
versatur, an fideicommissum sit locus super tenuta Flo-
rentini ob detractiones, in quo res redditur multum
dubia, & Bilenstij, quorum intentio fundatur super bo-
no iure, de eo clarius docere habent, ut consequenter
absoluta.

Decisions Papales.

2. Et quod primo loco alienata impetrantur in legitimam, 7.
Peregrin. de fideicommissis lib. 39. n. 4. Sord. decis. 170. n. 10.
qui amplius etiam si quatuor ten alienatum postea re-
dimeret, Hond. consil. 39. num. 12. lib. 1. Aldem. consil. 76. n. 70.
Quod procedit etiam si primo loco alienata sint mobi-
lia, Socin. sen. consil. 16. num. 13. lib. 3. Honded. d. consil. 39.
n. 11. Et etiam si fideicommissarius contradiceret, Sord.
decis. 316. n. 4. & 5. & fuit dictum in Romana legiti-
ma 15. Maij 1617. coram R. P. D. Venosio. Propterea & sus-
tinetur alienationes fideicommissi primo loco factae, &
in emptorem, seu singularem successorem transit ius
opponendi ad sustinendum alienationem, Sord. consil. 39.
num. 4. & 5. Gratian. disp. forens. cap. 167. n. 5. sequentes
autem alienationes retractantur à fideicommissariis,
Peregr. post relatos d. an. 39. num. 4. & firmatur in hac
decisione. Et alienatio primo loco facta suffineat etiam
si bona alienata excedat legitimam, dummodo pars
preij quatenus excedit legitimam inueniatur pro cau-
tione fideicommissatorum, ut fuit dictum in Romana
legiti-
ma 31. Maij 1617. coram Cardinali Sacro. & Verum
praedicta habent locum, dummodo alienatio fuerit facta
bona fide, si enim mala fide esset facta alienatio, eo quia
pretiosiora, & meliora corpora fuissent distributa, non
sufficeretur dicta alienatio in praedictum fideicommissa-
riorum, Gabr. de leg. consil. 4. num. 10. & 11. Sord. consil.
118. num. 11. & 12. & dixit Rota in dicta Romana legiti-
ma 1617. coram Cardinali Sacro.
- Receditur autem à regula ab initio firmata in multis cas-
bus, & praesertim si pretium eorum venditum fuisse
conuersum in solvendum debitis, aliisque necessarios he-
reditariis, tunc enim bene fuisset alienatio, sed alie-
nata non impetrantur in legitimam, Hond. post relatos
consil. 39. n. 11. Secundo non procedit, si fideicommit-
tens dedisset facultatem alienandi, tunc enim alienata
non impetrantur, licet Sord. consil. 39. n. 1. & si per totam
Gratian. dispensationem forens. cap. 167. n. 3. in fin. & n. 10. 9.
Tertio & non procedit, quando alienatio fuisset facta
per viam voluntaria, tunc enim non suffineat
alienatio sub pretio, quod res in testamento relicta
fuerit electa in legitimam, quia per morem quatuor fi-
deicommissum purificatur, & ideo non est locus amplius
electioni legitimae, Bald. in l. si quis, quem habentem. num.
19. ad. l. cum l. heredi. C. de elec. legum. ca. 10. vtrum legitima
si detractione de singulis n. 10. num. 75. fol. 107.
6. De quo dixi supra sub littera A.

Glossae Bilenstianae.

Calaguritana Beneficij de Cuatz.

Veneris 18. Maij 1612.

ARGUMENTVM.

Facultas probandi concessa vni parti debet
etiam alteri concedi. Et fortius si fuit con-
cessa ad fauorem actoris, & alia de quibus
in Summario.

SYMMARIUM.

1. Aequalitas in iudicio est seruanda, & ideo vno ad-
misso ad probandum etiam alteri adueni debet, & n.
7. & si quibz plura inferuntur.
Appellari fuit licet a Bilenstia etiam licere debet res,
& n. 10.
Legidiana sicut non comprehendit personas Ecle-
siasticas in eorum praedicatione, ita nec etiam in eo-
rum fauore, & n. 8.
Debetur, qui fuit excusatus, & per contrariam sententiam
condemnatur, & excusatus, an possit vltra sententiam
favorabilem obsequi repetere solutum, & quid ser-
uatur in materia obligationis Cameralis, & n. 10.
2. Res non debet denegari, quod fuit alteri concessum.

T e 2 3 Ideo

- 1 Ideo probationes admittit ad fauorem alterius à fortiori admitti debent ad fauorem Rei.
- 4 Appellatus sicut potest vti nouis probationibus, ita etiam appellatus debet posse vti nouis defensionibus.
- 5 Appellatio est communis utriusque colligant.
- 6 Precedit etiam si appellatus intra decem dies non aduocet appellatorem.
- Conclusa in quid exequendum non potest infirmari ex nouis de dictis, & num. 11.
- Valle, si debet fieri nouas probationes, & num. 12.

DECISIO DLXXXI

Fuit resolutum ad fauorem Martini esse locum nouo examini in partibus ad beneficia curata, quia cum Rota admitteret aduersarium ad nouum examen in curia, & vtiq; non potest ipse etiam denegari admittio propter aequalitatem seruandam, c. *non de iud. & cap. in iudiciis de reg. iur. in 6.* Quod si enim fuit actori concessum, non debet teo denegari, c. *non debet de reg. iur. in 6. l. non debet. f. end. l. fin. Cod. de fruct. & in ex. p. & probationes, quae fuerunt ad fauorem actoris admittit, & fortiori debent admitti ad fauorem rei, Dec. consil. 162. ante fin. vbi praeterea aduertendum, praefertim quia illud examen peritum à Martino tendit ad impugandum illud, quod ex suo nouo examine in causa appellatorem praeferendi Michael appellans, vult enim ex eo, quod ipse sit approbatus ad beneficia curata praefertim Martino, qui vni cum ipso fuerat approbatus tantum ad simplicia, & sub isto praetextu Martino auferre beneficium, vnde merito Martinus ad elidendam istam intentionem vult ipse etiam approbati in nouo examine ad curata. Sicut autem appellans potuit vti nouis probationibus, ita appellatus debet posse vti nouis defensionibus, Abb. in cap. 3. m. 3. in fin. de mat. pte. Nec facit, quod Martinus non appellauerit, quia & sufficit illi appellatio aduersarii, quae communis est, l. *amplius de appell.* Et quod & dicitur, cum non adhiuisset appellatorem infra decem dies, non facit, quia contraria loquuntur in tertio adueniente appellatorem, secus autem in colligante, cui statim aequae aduersarius appellatus fuit virtus appellatorem à iure communicata.*

ANNOTATIO.

- 7 Ex hac & conclusione, quod in iudiciis seruanda est aequalitas, iuxta. *de. in casu debet de regal. d. iura Menoch. consil. 367. n. 2. inferius, quod sicut licet appellare Actorem, ita etiam debet licere appellare Reo, Bald. consil. 446. col. 2. vbi quare & pane. lib. 2. Rota decis. 13. ante numer. 2. part. 2. d. consil. Gratian. decis. Marchi 120. n. 1. & 2. & seq. & in materia Saluani fuit dictum in Anconitana Hereditatis 11. Martij 1468. coram R. P. D. Vbaldo. Hinc est, quod cum Agidiana non & comprehendat personas Ecclesiasticas, vt nouissimum est, & alijs diti, ideo sicut licet personae Ecclesiasticae appellare in casu succumbentiae in possessione, ita etiam altera pars laica potest appellare in iudicio possessionis aduersus personam Ecclesiasticam ad effectum, vt seruetur aequalitas, Honde. consil. 10. num. 1. lib. 2. Scapuc. de Saluani. lib. 3. quae. 2. num. 2. Hinc & etiam ob eandem rationem aequalitatis seruanda dixit Rota in Romana Societatis 15. Iunii 1610. coram Cardinali Sacrateo impressa penes March. de consens. 10. n. 1. fol. 1. r. quod Privilegium Conuentionum, quod in eorum causis aduersus procedatur, & manu Regia, & appellatione remota habet locum tamen in fauorem Conuentionum, quod alterius pars secundum legem. Similiter si & vltimo vice sententiae est facta executio contra debentorem, sufficit etiam vltima sententia reuocatoria ad retrahendum executionem iam factam, Vincent. de Franc. decis. 126. per totam. Scapuc. de Saluani. lib. 3. quae. 7. In Roma tamen in materia obligat. Camer. statuatur contrarium, licet etiam debitor fuerit execu-*

tus etiam, tamen indiget tribus conformibus ad effectum reuocandi executionem repetendi solumum, Gonzal. super reg. 8. glo. 6. num. 208. bene Gratian. in addit. ad decisiones suas Marchi 120. quae additiones repetuntur impressae, & post rno 1. lib. distige. fore. Scace. de app. lib. 2. tit. 1. lib. 2. sub num. 56.

b Menoch. & consil. 116. num. 2. Gratian. distige. fore. cap. 214. num. 7. & 8. & sic in simili, quod dicitur in materia clausula (*si quid exequendum*) quae licet regulariter non possit infirmari ex nouis deductis, Rota decis. 4. num. 1. & 2. decis. 162. num. 1. & decis. 160. num. 1. inter impress. penes Pacific. de Saluani. ante eandem impressionem, & alijs scilicet, tamen & si debitor condemnatur facit nouas probationes, tunc licet crediderit nouis probationibus, & probationibus vti ad elidendam dictam probationem iam factam, bene Rota decis. 168. num. 30. & 31. inter impress. penes eundem Pacific. fuit dictum in Anconitana Bonorum 11. Maij 1609. coram bon. mem. Iulio, & in Papiensi Pensionis 19. Nouembris 1608. coram R. P. D. Ortenbergo, & passim fuit admittenda nouae probationes ad elidendas suas probationes ex aduersum factas, de quo dixi supra ad decis. 122.

Glorius Beltramius.

Pampilonens. Prioratus.

Mercurij 4. Iulij 1612.

ARGVMENTVM.

Manutentio est danda existenti in possessione auctoritate Iudicis non obstante intrusione alterius, ac etiam si de tempore immisionis alius reperiretur in possessione.

SYMMARIVM.

- 1 Mandatum de manutendo dandum est ei, de cuius possessione tempore mota litis constat.
- 2 Accusati si sunt antea Iudici capta.
- 3 Intrusus non pendente non potest impedire manutentionem priori possessori, quia se pro spoliat non habuit.
- 4 Possessio non potest acquiri per instrumentum alio existente in possessione.
- 5 Non procedit, quando fuit capta auctoritate Iudicis, qui primus possessio civilis & naturalis.
- 6 Tertius non potest opponere de militate, & iniusticia sententia, cum condemnatus parat.
- 7 Exceptio de iure tertij regulariter non admittitur.
- 8 Index immittitur in possessionem prius possessori etiam absque alia expulsioue.
- 9 Iudici immisso operatur, quod primus possessor debet suspicari se posse repelli.

DECISIO DLXXXII.

Resolutum fuit esse dandum mandatum & de manutendo D. Celdonio, de cuius possessione tempore motae litis constat, & reuocanda, Antium. de interd. lib. 2. tamē magis, quia constat de iustitia possessionis, cum & capta fuerit auctoritate Iudicis, l. *in illis possidet ff. de acquen. posses.* Neque Perula aduersarius potest manutentionem excludere sub praetextu suae praetense possessionis, in qua & intrusit lite pendente, quia & vi intrusus non potest impedire quominus Gundifalvus, qui se pro spolito non habuit, non manuteneatur, vt releuit Rota coram Cardin. Lancelotto seniore in vna Barchinone. Praeceptorium 10. Ianuarij, & 17. Februarij 1578. Non obstat, quod tempore, quo Gundifalvus fuit immisus, reperiebatur in possessione Gundifalvus de Campis, & per consequens & Rota

† non potuit per instrumentum acquirere possessionem, † quia hoc non procedit propter auctoritatem iudicis, qui potuit possessione civilis & naturalis. Ang. in *l. totum possidere* § qui ad mandatum n. 2. in fin. & Rom. n. 3. in sol. num. 2. Alex. n. 2. & alij § de acquir. poss. Dec. c. 103. n. 1. tenuit Rota in vna Hipporegensi Cappellanica 3. Martij 1578. coram Lauretano, & sepelivit in aliis, tanto magis, quia Gundifalvus paruit sententia, & actualiter possessionem dimisit, ex quo etiam sequitur non posse Peraltam † obicere nullitatem sententia contra Gundifalvum latam, quam Gundifalvus ipse approbavit per partitionem, vltra quod etiam, circumscripta partitione, † hoc esset dare de iure tertij, quod non admittitur, * vt in terminis fuit decisum in vna Thelesina beneficij 15. Ianij 1593.

ANNOTATIO.

1. Mohed. † decij. q. 4. n. 4. de rescriptis. Rota. decij. 142. n. 2. & decij. 101. n. 3. part. 1. dicitur. & tunc inmittitur in possessionem prius aliam possessionem etiam absque alia expulsiōe. Scraph. decij. 145. n. 1. ubi additio dar plures concordantes, Rota decij. 155. n. 2. & decij. 157. n. 2. part. 1. in re. 2. † Ac etiam dicta iudicis auctoritas operatur, quod prius possessor debeat suspicari se posse repelli, Rota decij. 141. n. 2. part. 1. dicitur. Handed. c. 10. n. 2. lib. 2. b. Exceptio de iure tertij, quando possit opponi, dixi supra ad decij. 457.

Olivarius Beltraminus.

Pennens. Pensionis.

Martij 27. Iunij 1612.

ARGUMENTVM.

An, & quando sit locus examini testium post dictata testificata, & post factam publicationem.

SUMMARIUM.

1. Testes non admittuntur de nouo post dictata testificata. 2. Et dictata dicuntur testificata ad istum effectum, quando pars habuit in suo posse processum originalem rescriptum apertum, etiam si non fuerit facta sollemniter publicatio. 3. Sedit Rota aduocandi nouum examen super eisdem post data partibus summaria iteratur, quia non dantur excusae depositiones, nec penduntur nomina testium. 4. Testes admittuntur etiam post dictata testificata, quando fuerint de nouo reperti, dummodo hoc plenè, & conclusiue probetur. 5. Item admittuntur ad corroboracionem, & confirmacionem antiquorum. 6. Item etiam fauere Ecclesie, dummodo probetur lesio, etiam si interueniat non solum causa cognita, sed etiam exacta diligencia propter timorem subornationis. 7. Item admittuntur, quando ex testibus productis aliqui non fuerint examinati, dummodo tamen publicatio fuerit facta parte inuita, & relicta.

DECISIO DLXXXIIX.

Fuit resolutum non esse locum nouo examini super iisdem articulis, † quia Ioanna. Dominicus dicitur testificata, * Authen. ut qui semel. Cod. de probat. c. 1. terminat. de testib. clem. 1. eodem ru. † Satis enim diligenter probatur ex eo, quod in suo posse habuit processum originalem rescriptum apertum, glossa in cap. constitutum in verb. de positi. & ibi DD. de testib. Bald. d. Au-

Decisiones Papales.

thent. ut qui semel. n. 4. in fin. vers. Adde tamen, & ibi etiam Alberic. n. 4. vers. Item si penes pariem. Salyc. n. 10. vers. addit Bald. & c. Caltr. n. 6. Gabr. c. 10. n. 30. de testib. Non enim est necessaria ad istum effectum sollemniter publicatio, sed sufficit, quod pars habuerit liberam facultatem perfectuendi depositiones testium, Bar. in d. Authen. ut qui semel. n. 13. Vital. in d. clem. 2. n. 1. 4. & segg. de testib. Gabr. d. clem. 1. n. 10. fuit dictum in causa lauenf. iurisdictionis 11. Februarij anni preteriti coram me, † in qua etiam fuit responsum ad illud, quod obiecit de istis Rota aduocandi probationes super eisdem post data partibus summaria testificata, ad illud toleratur, quia non dantur excusae depositiones, & non penduntur nomina testium. Non obstant limitationes ex aduerso daxe ad regulam Authen. ut qui semel. & aliorum iurium supra citatorum. † Nam ad primam de 4 testibus de nouo repertis responderetur non constare in casu, de quo agitur, testes fuisse de nouo repertos, & deberet hoc plenè, & conclusiue probari, quia alius facile esset eludere regulam, vltra quod hac limitatio iurare habet maximam difficultatem ex deductis per informantes b pro parte Vrij, cum etiam in nouis b repertis viget timor subornationis. Alia limitatio, quod † noui testes admittantur post dictata testificata 5 ad corroboracionem, & confirmacionem antiquorum * non applicatur, quia Egyptius intendit nouos probationes aequè principaliter facere non confirmari antiquis, quando autem, & quomodo dicitur agi de corroboracione antiquarum probationum ad effectum, de quo agitur, declarat Nar. ex aduerso citatus consil. 161. n. 7. Et si limitatio intelligeretur secundum intelligentiam partis aduersae proculdubio destitueret regulam, † Non placuit etiam limitatio deducta † fauorem 6 Ecclesie, * quia requiritur probatio lesionis, & vltimus non solum causae cognitio, sed magna diligencia, & exacta propter timorem subornationis, Aegid. decij. 138. Ecclesie, & minor. Caput. decij. 10. num. 3. c. 6. part. 1. Quae non interueniunt in casu isto, vt bene deducunt informantes. Alia limitatio, † quod quando ex 7 testibus productis aliqui non fuerint examinati, * tunc a non obstant publicatione, possint illi examinari, non applicatur, tum quia testes, quos Egyptius hodie examinare intendit non fuerint producti in partibus ad examinandum, tum quia limitatio procedit, quando publicatio fuisset facta parte inuita, & relicta, vt laud. Sord. consil. 8. num. 1. in fin. & segg. Alia bene tollatur per informantes.

ANNOTATIO.

1. Quando dicuntur dictata testificata ad effectum, vt non sit locus nouo examini, dixi supra ad decij. 457. 2. Et circa hac limitationem hinc inde plures curat Farin. de testib. §. 71. n. 190. & 191. 3. Quod post publicatione testium admittatur etiam nouum examen ad corroboracionem, & confirmacionem antiquarum laud. Farin. de testib. §. 71. n. 195. & tenuit etiam Rota in Mediolanensi bonorum 31. Maij 1556. coram Cardinali Pamphilio; nouus enim probationes admittuntur, ubi etiam alius de iure non esset admittenda, quando veniunt ad coordinandas antiquas, de quo dixi supra ad decij. 172. 4. De qua limitatione Gabr. de testib. c. 1. n. 17. & hanc limitationem approbavit Rota in dicta Mediolanensi bonorum coram Cardinali Pamphilio, in Barchinensi confirmat 11. Maij 1604. coram Cardinali Sotero, & in Perusina bonorum 20. Februarij 1609. coram N.P.D. Orienbergio. 5. De quo vide laud. Farin. de testib. quest. 75. num. 157. post Gabr. de testib. c. 1. n. 17.

Olivarius Beltraminus.

Tt 3

Mo

Mediolanens. decursus Aquarum.

Luna 10. Februarij 1612.

ARGUMENTVM

Patet ex Summario.

SYMMARIVM.

*Agendum datum contra certam personam non extenditur
ad aliam personam duxam ex clausula generali (Item
ad omnes causas) quia restringitur ad personam ex-
pressam, & num. 3.*

DECISIO DLXXXIV.

Fuit conclusum non constare de sufficienti recogni-
tione instrumenti anni 1481. quia quicquid sit de
mandato Illustrissimi Cardinalis Commendatarij in quo
Domini non erant concordēs, mandatum Petri Fer-
retti clari, & competentis omnino Caribulz visum
fuit minus sufficiens, quia ipse fuerat ab ea constitutus
specialiter, & expresse ad comprehendendum coram Vica-
rio Prouisionum, & contra proclamationes à Vicario
factas ad instantiam Illustriss. Cardinalis Borromei.

† Et propterea non posse trahi ad hanc causam cum
Cardia. Commendatario. Nec facit clausula generalis
(Item ad omnes causas) quia restringitur ad personam in
a mandato expressam, * Cyn. & Bald. in l. Procurator ad
viam speciem. Cod. de Procur. l. qui communem dicit
in l. 1. n. 21. ff. de off. Procur. Casar. Nat. consil. 197. n. 4. &
q. latē Surd. consil. 160. n. 31. & seq. Neque releuant ci-
tationes factæ in Hospitio Caribulz, † quia cum age-
retur causa concernens preiudicium Monasterij, de-
buit fieri citatio Coouentu capitulariter congregato.

b † glossa cap. si Capitulum ver. factum de censu. prob. in 6.
Alex. consil. 209. n. 2. & 11. lib. 6. fuit dictum in vna Lau-
denti deuolutois 15. Maij 1594. coram Pa. en. & in
vna Nouariens. Decimarum coram Illustrissimo Cardi-
nali Lancellotto. Quæ opponuntur contra instru-
mentum, vltra quoddam faciens ad dubium, quod est
restrictum ad recognitionem, non fuit etiam necessaria
ad tollendum fidem scripturæ, quia † sufficit ad hoc do-
fectus recognitionis, l. Publia ff. de posu. s. si quis ignar.

*Antes. de infirm. cau. & fid. Bart. in l. aduocato. nu.
26. vbi etiam Rip. n. 10. ff. de iur. iur. Hyem. consil. 71.
n. 15. in fin. Bero. consil. 58. n. 21. lib. 3. Caput. decif. 117. n.
3. part. 1. Et † recognitio, prout totus processus com-
passionalis, nulla est, quia facta cum procuratore non
habente sufficienti mandatum, ut fuit dictum in Mooris
Regalis Iurisdictionis 24. Nouembris 1597. coram
R. P. D. Decano.*

ANNOTATIO.

a Mandatum † contra certam personam datum non exten-
ditur ad liam cum alia diuersa persona, etiam si in man-
dato adfuerit clausula generalis. Et in omnibus aliis
causis, & coram quibuscumque Iudicibus, & similes,
quia restringuntur ad liam cum eadem persona supra
expresſa, ut notatur in decisione, & per hoc hic allega-
ta Roman. legat. 156. vbi dicit, quod nullo contradic-
tione. Mant. decif. 191. n. 4. fuit dictum in Lucani Parochialis 11.
februarij 1609. coram R. P. D. Cocchino Decano.

b Collegium † de vniuersitatem esse ciendam collegiali-
ter, & capitulariter iuxta gloss. in c. si Capitulum de censu.
proben in 6. dixit Rota in hac decisione, & vltra in ea
allegata Vant. de iuris. ex defectu cit. n. 144. Seraph. decif.
110. n. 1. vbi fuit dictum, quod in iudicio excommunicationis
facta quibusdam Canonicis non capitulariter congrega-
tis non plicebat Capitulum, quod idem etiam tenuit
Rota in Terdunenſ. bonorum 15. Decembris 1614. coram
R. P. D. Manzanedo, & in Autunensi Vniouis 3. Iunij
1613. coram R. P. D. Manzanedo, vbi citatio fuerat exe-
cuta contra Canonicos, qui erant in plura, & Rota dixit
non teneri Capitulum legitime citatum. Si tamen Vni-
uersitas nollet congregari, fieri debet instantia apud
eum, qui habet facultatem congregandi, & tunc si non
congregetur, valet citatio etiam non collegialiter facta,
ut dixit Rota in dicta Terdunenſ. bonorum coram
R. P. D. Manzanedo per gloss. in d. cap. si Capitulum in verbo
factum de censu. proben. in 6. prout regulariter ille qui
prestat impedimentum quin legitime citetur puta lati-
tando, vel alio modo sufficit quomocumque illum ci-
tare, & habetur in sui preiudicium pro legitime citato,
Rota decif. 15. de iuris. Crescen. decif. 18. de fest. & re iudic.
Seraphin. decif. 1094. fuit dictum in Coduensi. Archidia-
conatus 17. Octobris 1606. coram Illustriss. Cardinale
Sacroſancti hæc ad laudem, & gloriam Dni Optimi. Max.
& Gloriosissimi Virginis MARIAE.

Glossa reſtrictum.

F I N I S.

INDEX

INDEX

LOCVPLETISSIMVS MATERIARVM, ET CON- CLVSIONVM, QVÆ IN HISCE

Decisionibus, & Annotationi-
bus continentur.

A.

Aboluti absoluti important conditio-
nem, decif. 492. n. 7.

Absens ex causa alicuius officij exercendi,
ne officium suum fit sibi damnosum, ha-
beri debet pro presente, dec. 154. nu. 3.

Hoc est verum quoad fructus, non quoad distribu-
tiones, quæ quo vide in verb. *Distribuitur*.

Legitimari an, & quando possit, & an ratificare possit
legitimationem de se factam in eius absentia, vide
Legitimari.

Mente, & animo **absens**, non dicitur esse in loco, ubi
est corpore, decif. 70. nu. 7.

Absens parte emanata consensu, an probet, vide *Con-
fessio*.

De alicuius facta presentatio, quando sit valida nec
ne, vide *Presentatio*.

De sententia lata contra absentem conuenciam, video
in verbo, *Conuenciam*.

Absens an acquirat ius sine cessione, & ratificatione
per stipulationem Notarij fauore omnium, quo-
rum interest, vide in verb. *Stipulatio*.

In preiudicium illorum, quibus absentibus, & igno-
rantibus fait peccitatus consensus resignationi, non
acquirat quasi possessio presentandi, vide *Pre-
sentandi q. possessio*.

Abolutio ab excommunicatione in dubio est petenda,
decif. 331. num. 3.

Et probat excommunicationem saltem presumptam,
si non plene, decif. 331. nu. 4.

Illam tamen petens non fuerit excommunicatum,
quando petitur ad cautelam, d. decif. 331. num. 2.
& vide latè Annot. ibid. n. 18. ubi referuntur plura
similia.

A iuramento requiritur, licet iuramentum annulletur
à Senatore, decif. 64. n. 6.

Abolutoria. Ad effectum obtinendi absolutorem, sufficit
sola supplicatio absque literis, vid. *Supplicatio*.

Acceptus Beneficium tenens, & grauatum pensione, sibi
imputare debet, nec potest allegare, quod fructus
non sufficiant pro eius congrua sustentatione, vid.
Beneficium.

Depositorum non integrum, seu aliis nullum, sibi præ-
iudicat, vid. *Depositorum*.

Legatum acceptans videtur confirmare testamentum,
& an, & quando admitti possit ad possessionem
hereditatis ab intestato, & alia, vid. in verb. *Legat-
arius*.

Acceptus contrarium pro parte, & pro parte non, Ec-
clesia, & Minor non possunt, vul. *Ecclisia*, &
Minor.

Deuolutionem non sufficit domino directo, nisi etiam
apprehendar, & incorporet, vid. *Deuolutio*.

Prohibitionem alicuius factam à Testatore, prout
ineff, & secundum naturam suam, censetur habere
acceptare adeundo hereditatem, vid. *Hereditas*.

Acceptari Consensio an possit in parte, vid. *Confessio*.

Inuestitura facta vi de deuoluto, debet cum sua cau-
sa, & qualitate, vid. *Inuestitura*.

Nō potest quoad creditum liber, qui continet parti-
tas debiti, & crediti, nisi etiam acceptetur, quoad
partem debiti, vid. *Liber*.

Acceptatio in debitorem illum, cui literæ cambij præsen-
tantur, non inducitur per presentationem litera-
rum Cambij, vid. *Litteræ Cambij*.

Legati, facta à marito, non præiudicat uxori, & multo
minus foribus uxoris, decif. 108. nu. 4.

Non præiudicat quoad impugnandi testamentum
data ignorantia in acceptante, decif. 108. nu. 4. &
Annot. ibid. n. 8.

Sine acceptatione an acquiratur ius absentis per stipu-
lationem Notarij fauore omnium, quorum inter-
est. Et an antequam sit secuta acceptatio, possit re-
uocari concessio, vide in verb. *Stipulatio*.

Accessoria omnia, & non sola impetratio annullantur per
regulam de Annali, vid. *Regula de Annali*.

Ad accessoria trahitur Transactio, vid. *Transactio*.

De cura animarum accessoria, non principali, non est
necesse facere mentionem, vid. *Cura animarum*.

Accessoriè si sit datus executor in Gratia, illius iurisdi-
ctio expirat cum Gratia, secus autem est, si prin-
cipaliter, & de per se, vid. *Executor*.

Accessionem euentus est extinctum, quatenus est extin-
ctum principale, & non ultra decif. 418. nu. 3.

De accessorio idem iudicandum est, quod de ipso
principali, decif. 333. nu. 4.

Accidentalia. Circa accidentalia, non attenditur contra-
rictas testium, Annot. ad decif. 518. num. 10.

Nec repellitur testis contrarius, & varius, decif. 357.
nom. 29.

Nec testis falsus, & mendax, ibid. nu. 10.

Accidentia. A communiore accidentibus petitur verificati-
mitudo, vid. *Perisimilitudo*.

Ad id, quod frequenter accidit præsumptio adapta-
tur, decif. 427. num. 3.

Actio. Hæc dictio imponit causam finalem, à qua tota
dispositio regulatur, decif. 144. nu. 5.

Accellari non est deponere, decif. 505. n. 1.

Maximè quando altera pars nunquam recusauit, sed
semper instet pro accollatione, ibid. nu. 3.

Accellari habet vim assumptionis debiti in se, decif. 586.
num. 1.

Que non habuit effectum, non est accellari, per-
tinet ad 4. mile

Index Materialium.

inde ac si facta non esset, *ibid.* num. 3.
 Relativa ad aliud, non confitit de effectuione rela-
 ti, nihil operatur, *ibid.* num. 2.
Arreum est de appendiciis dotis, & de eo idem iudi-
 candum est, quod de Dote, Annot. ad decif. 80. nu-
 mer. 11.
 Est diuersum à bonis Paraphernalibus, & magis acce-
 dit Dori, quam bona Paraphernalia, decif. 30. nu. 7.
 Restituendum non est, & an, & quando hoc procedat,
 Annot. *ibid.* num. 12.
Acquisitor non potest esse testis, decif. 517. num. 12.
 Secretus censetur inimicus, *ibid.* num. 11.
Acquisitio subsequens partis prohibita est necessaria,
 ut ex prohibitione, quis dicatur in quasi possessione
 peruenire, decif. 472. nu. 1.
Acquireris. Primus acquireris solus potest disponere, de-
 cif. 529. nu. 4.
 An autem, & quando possit praeiudicare comprehen-
 sis, vide lare Annot. *ibid.* num. 3.
 Et solus, & non alius censetur data facultas alienan-
 di, per clausulam *(quis uisum)* contentam in
 inuestitura, decif. 519. nu. 1. & Annot. *ibid.* num. 12.
Acquireris animus, cui scilicet uoluerit acquirere colli-
 gatur ex precedentibus, & sequentibus, dec. 491.
 num. 11.
Acquireris alteri quis potest ex pecunia propria, decif.
 517. num. 5.
 Ecclesiae an, & quando praesumatur, & quomodo pos-
 sit Praelatus, vide in verb. *Praelatus*.
 Et idem de Episcopo Regulari, vide in verb. *Episcopus*,
 & in verb. *Regularis*.
 Sibi potest quis ex pecunia aliena, decif. 157. num. 4. ✧
 Sibi praesumitur uoluisse acquirere, qui erit per pe-
 sonam mutandam, si postea non nominet, quae per-
 sumptio cessat, ubi postea sequuta est nominatio,
 decif. 127. nu. 6.
 Stabilia acquirere in Scola Ecclesiastica prohibentur
 forentes ex constitucionibus Apostolicis, & quan-
 do hoc habeat locum, vid. *Frensis*.
Acquisitor de bonis manci praesumitur vxor, vide in
 verbo *Vxor*.
Acquisitor praesumitur ponas ex bonis Ecclesiae per per-
 sonam Ecclesiasticam administratis, quam aliunde,
 vid. *Clericus*.
 Ad effectum acquisitionis requiritur acceptatio, &
 non sufficit stipulatio Notarij, licet illa operetur, ut
 non possit concessio reuocari, vid. *Stipulatio*.
 Si consistat de noua acquisitione facta per emphyteo-
 tam, an eo ipso, quod ille possideat bona in eodem
 loco concessionis in emphyteusum, probetur con-
 tra eam identitas per Dominum directum, vide
Idemitas.
 Alia facta contra Authorem praeiudicant heredi, decif.
 201. num. 1.
 Facta coram vno Auditore Rotae in causa alteri com-
 missa sunt valida, maxime parte non opponente,
 vide in verbo *Rota*.
 Iam facta, an, & quando sua faciat tertius ueniens ad
 causam, & quando illum assiciant nec ne, vide in
 verbo *Tertius*.
 Integra praesumuntur, quamdiu conuersum non do-
 catur, vide *Transportatio Actorum*, ubi alia de inte-
 gritate Actuum in hac materia Transportacionis,
 Iudicialia non requirunt testes, decif. 433. num. 6.
 Omnia Acta, & sententiam sua facie appellans. An-
 not. ad decif. 159. num. 8.
 De Actis non dicitur Instrumentum, nisi fuerit pro-
 ductum, aut repetitum, decif. 108. num. 4.
 Etiam si fuerit rogatus in Officio Notarij causae, hoc
 enim non sufficit, ut dicatur de Actis, nisi fuerit re-
 petitum cum partis Citatione, *ibid.* num. 6.

De Actis non sunt Informationes haeptae extraiudicia-
 liter, & oretenus, decif. 59. num. 3.
 Nec lura non exhibita parte citata, decif. 300. nu. 3. &
 Annot. *ibid.* num. 4.
 De Actis, quod non est, dicitur non esse de hoc Mun-
 do, Annot. ad decif. 124. num. 6.
 Eorum, quae sunt apud Acta an detur ignorantia, vide
 in verbo *Ignorantia*.
 Ex Actis apparere debet, quod fuerit facta liquidatio,
 nec requirit expressam pronunciationem, vide *Li-
 quidatio*.
 Ex Actis constare debet de iustificacione Graue, nec
 quoad hoc creditur assertioni exequutoris mixti,
 vide *Graue*.
 Ex Actis in iustitia apparet, dicitur notoria, vide *Iniu-
 stitia*.
 Ex Actis, si non iustificetur decretum, dicitur nullum,
 seu notorie iniustum, vide *Decretum*.
 Ex Actis, non aliunde Index sumere potest Informa-
 tiones, decif. 124. num. 5. & Annot. *ibid.* num. 6.
 ubi vide *Limitationem*.
 Non autem mouere se potest ad iudicandum extra
 Acta, nec extra iudicium se informare, Annot. ad de-
 cif. 1. nu. 5.
 De sententia, quae ex Actis non iustificatur, plura vide
 in verbo *Sententia*.
 Ex inspectioe, & reuolutione Actuum iustificatur
 Grata si neutri quoad non lura, vide si *Nemini*.
 Et probatur negatiue, vide *Negatiue*.
 Et defectus citationis, & solliciti quicumque prae-
 sumptio in contrarium, vid. *Causa*.
 In Actis registratum exemplum, an, & quando probet
 in alio iudicio, vide *Exemplum*.
 De iuribus in Actis registratis, vide in verbo *Iura*.
 Actuum productio, & plura de ea, vide in verb. *Pro-
 ductio*.
 Actuum transportatio, & plura de ea, vide in verbo
Transportatio.
 Alia de Actis, vide in verbo *Processus*.
 Alia competet sine cessacione stance luranter, decif. 97.
 num. 4.
 An, & quando competat vxori ad fructus dotis con-
 tra promissorem Dotis, vide in verbo *Dos*.
 Donec controuertitur qualitas sine qua non compe-
 tit Actio, non interat obligatio ad deponendum, vi-
 de *Obligatio*.
 Ex testamento competit pro legatō, vide *Legatum*.
 Facilius, quam actio, competit exceptio, & reuocatio,
 decif. 425. num. 2.
 In factum, seu rei iudicatur an requiratur libellum, &
 contestationem litis, decif. 545. nu. 3.
 Summarie in ea proceditur, *ibid.* nu. 4.
 Locati, vide in verbo *Locati alius*.
 Personalis contra promissorem oritur ex promissione
 de donando, vide in verbo *Promissio*.
 Pro restitutione reliquatus nō dicitur orta, antequam
 sit reddita ratio, vide *Ratio adnotatissima*.
 Rei iudicatur, vide *supra*, in *factum*.
 Spolij, et, & contra quem competit, & alia de ea, vi-
 de in verbo *Spolium*.
 In Actionibus mixtis, non habet locum praescriptio,
 vide *Prescriptio*.
 Sine Actione agens, potest Iudicis officio repelli, etiam
 parte non opponente, decif. 119. num. 6.
 Alienum ad factum trahitur, ut fiat renouatio, non au-
 tem ius aliquod reale, tribuit pactum de renouan-
 do, vide *Renouatio Pactum*.
 Alium quando uon possunt edici citra culpam alicuius
 nisi impurandum non est si sedere non potest,
 vide in verbo *Cra*.
 Exceptio defectus Actionis, non potest opponi post
 sententiam

Index Materiarum.

sententiam, nec iudicium reddit retro nullum. decif. 119. num. 7.

Vbi per viam Actionis proceditur, nō probant reſtes examinati ſuper exceptione, decif. 733. an. 16.

Alter originarius, & voluntarius, non autem Rem neceſſarius, dicitur qui petit manſerentionem, vide *Manſerentionem*.

Probare non tenetur non exiſtentiam exceptionis, nec exceptionem Reo non competere, & quando hoc non procedat, vide *Excepſio*.

Quid perierit Actor, non ardeſtur, ſed quod apparet illi deberi quando cauſa eſt ſummarie commiſſa, vide *Cauſa*.

Si agat ſuper beneficio tanquam vnico, licet Reus pretendat illud iure ſimili collatum, cauſa non dicitur beneficiaria, vide *Beneficialis cauſa*.

Si ſit perſona Eccleſiaſtica, iudicium dicitur verſari inter perſonas Eccleſiaſticas, etiam ſi Reus ſit laicus. Annot. ad decif. 335. an. 30.

Alteri ſicut licet appellare, ita etiam licet debet Reo, & quod Actori fuit conſeſſum, non debet denegari Reo, & alia ſimilia, vide *Rem*.

Actoris finis, & intentionis identitas, arguitur ex eo, quia cognitio verſetur circa idem, decif. 335. num. 22.

Ex parte Actoris conſideratur via agendi, non autem diuerſificatur mutata perſona Rei, decif. 335. num. 23.

Ex parte Actoris metitur iudicium, decif. 335. num. 23. & plura, vide in Annot. ibid. na. 20. decif. 470. num. 6.

Et ius, decif. 428. num. 1. t. 1.

Actorem ad lites conſtituere non poteſt mater, decif. 330. num. 2.

Nec tutor antequam conſiciat inventarium, decif. 330. num. 1. & Annot. ibid. num. 7.

Actus traditio, quando requiritur, vide *Traditio*.

Actus in, vide *Notitia*.

Actum facientis declarationi ſtandum eſt in iis, quæ pendunt ab animo facientis, vide *Declaratio*.

Nullum conſtitimus dicitur de nono facere, vide *Conſtitutio*.

Qui poteſt facere Actum, poteſt etiam illum qualiſicere, decif. 476. nu. 7.

Actus attribuitur conſentienti, decif. 152. num. 10.

Et ordinanti, non ex exceptis, ibid. num. 9.

Continuus, vide *Continuus*.

Contrarius, & vnicus probat non exſtare conſuetudinem, vide *Conſuetudo*, vbi etiam ampliat.

Factus cenſetur eo nomine, vt legitimus cenſetur, decif. 491. num. 5.

Factus præſumitur ab eo, cuius intereſſe concernit, decif. 278. nu. 8. & Annot. ibid. num. 13.

Factus præſumitur nomine proprio, potius quam alieno, dec. 472. num. 4. & Annot. ibid. num. 9. vbi quando Procurator cenſetur facere Actum nomine proprio, decif. 331. nu. 4. & 8.

Faſſi, quando non iure proprio competit, decif. 472. num. 8.

Facultativus, vide *Facultativus*.

Geſtus cenſetur eo ſingulo, & iure, prout valere poteſt ſtante clauſula (noni meliori modo) vide *Clauſula*.

Geſtus præſumitur potius ex cauſa neceſſaria, quam voluntaria, decif. 92. num. 7.

Incontinenti factus cenſetur quando interceſſit ſolum intervallum vnius diei, vide *Incontinenti*.

Incontinenti factus, quando non inducat correſpectiuitatem, vide *Correſpectiuitas*.

Nullus potius iudicari debet, quam quid ſit contra voluntatem Teſtatoris, decif. 338. nu. 1. t. 1.

Nullus quando eſt, non procedit diuerſa C. de tran-

ſact. vide in verbo *Transſactio*.

Nullus quando omnino eſt, non ſit retroactio, vide *Retroactio*.

Perſectus præſumitur, ſi aliud nō appareat, dec. 72. na. 2.

Pæiudicialis tertio declarari debet ante, vel poſt, ante tamen conſumationem, & non ex intervallo, maxime quando præſumptio eſt contra declarantem, decif. 7. nu. 10.

Præſumitur provenire potius ex cauſa licita, & honeſta, quam ex inhoneſta, & illicita, decif. 476. nu. 6.

Præſumitur talis, qualis à facientibus denominatur, decif. 267. num. 2.

Hoc non procedit, quando ſubſiſta, & effectus aliud ſuaderet, Annot. ibid. num. 11.

Qui poteſt fieri vno modo licite, & alio illicitè, cenſetur factus eo nomine, & iure, quo licitè fieri poteſt, decif. 204. num. 17.

Et maxime quando quis non ſe reſtrinxit ad certam facultatem, ibid. num. 18.

Ratiſicatus cenſetur iuxta ſuam naturam, & qualitatem, vide *Ratiſicatio*.

Successivus Actus, vide *Successivus*.

Vnicus contrarij probat, non exſtare conſuetudinem, vide *Conſuetudo*, vbi etiam ampliat.

Vnius tantum perſonæ, non inducit conſuetudinem, vide ibid.

Actum Nulli confirmatio, & ratiſicatio, vide in verbo *Confirmatio*, & *Ratiſicatio*.

Actum Contrarij an, & quando excludant Immemorabilem, vide *Immemorabilem*.

Duo cenſentur vnicus Actus, ſtante correſpectiuitate, & quomodo hoc procedat, vide *Correſpectiuitas*.

Geſti per Ordinarium quo iure cenſentur facti, vide *Ordinarius*.

Qui dederunt cauſam liti, non tribuant ius conſiderabile, decif. 4. nu. 2.

Nec ſunt habendi in conſideratione, decif. 369. nu. 4.

Actum pluralitas an, & quando præſumatur nec ne, vide *Pluralitas*.

Multiplicitas probat ſcientiam, vide *Scientia*.

Annotata Actus non eſt recedendum, vt ſuperfluitas cuitetur, decif. 81. nu. 11.

De Actu iterabili teſtes deponentes, redargui non poſſunt de ſingularitate obſervantia, vide *Singularitas*.

Ex quibus Actibus inducitur, & probetur additio hæreditatis, vide *Hæreditatis additio*.

Et Actu nullo declaratur Animus, vide *Animus*.

Et voluntas, vide *Voluntas*.

In Actu, qui poteſt aſſerre præiudicium, non ſolet admitti Regula, quod in maiori ſumma, minor inſit, vide *Maior*.

In quolibet Actu voluntas requiritur, decif. 548. nu. 8.

In tempore, quo Actus producitur in eſſe, interuenire debent, quæ ſunt de forma, vide *Forma*.

Quod pro validitate Actus procedere debet, præſumitur præceſſiſſe, decif. 282. num. 7. & Annot. ibid. num. 11. vbi vide *ſuſtinentur*.

Additio Pignoris, vide in verbo *Pignus*.

Additio naturæ eſt, vt regulatur ſecundum naturā ſui præeſtiſſentis, cui accedit, decif. 333. nu. 19.

Additio Legati, vide *Legatum*.

Adherere appellationi interpoſita per Adverſarium, an poſſit appellatus, vide *Appellatus*.

Adimplementum, vide *Implementum*.

Adimplere, vide *Implere*.

Adipſanda Poſſeſſoria, vide *Poſſeſſivum*.

Aditio Hæreditarij, vide *Hæreditarij aditio*.

Adiudicatio. Ab adiudicatione, ſeu datione inſolutum, quæ ſi creditori, diſſert venditio facta à Iudico plus offerenti, decif. 193. num. 9.

Si agatur

Index Materiarum.

Si agatur ad effectum adiacationis, sola supplicatio non sufficit, vide *Supplicatio*.
Adiunctum. Ex adiuncto tollitur suspicio Iudicis, decif. 466. nu. 8.
 Ex datione solius Notarij adiuncti, cessat suspicio Notarij, decif. 117. num. 7.
 Contrarium alias Rota tenuit, prout in Annot. ibid. sub num. 16.
Administratus Sacramento, vide *Sacramenta*.
Administratio ius rationem reddere tenetur quilibet Administrator, vide in verbo sequen.
Administrator bnfz, non potest conuerti pecuniam, nisi in vsum destinatum, decif. 154. nu. 1.
 Ecclesie nō potest habere fidem de pretio dum vendit, ita vt transferat dominium, decif. 113. num. 1.
 Item nec in permutatione faciendū, ibid. nu. 2.
 Hoc autem, quod administrator Ecclesie, non possit habendo fidem de pretio, & dominium transferre, est speciale in eo, & in similibus personis, ibid. nu. 6.
 Fidere tenetur libris, decif. 151. nu. 1.
 Et tamen sufficit libris ostendere, ita vt possint legi, & calculari rationes abque eorum traditione, ibid. nu. 3.
 Nec per eum sunt edendi libri, ita vt decernant in manus colligantis, sed debet eligi tertius, penes quem deponatur, ibid. nu. 4.
 Generalis tenetur conficere librum, secus verō particularis, decif. 174. nu. 1. & Annot. ibid. nu. 7.
 Generalis tamen Administrator, non autem *Exatus*, seu exactor tenetur libris conficere, decif. 199. nu. 4. & Annot. ibid. sub num. 3.
 Particularis non tenetur librum conficere, vide supra *Generalis*.
 Publicus habens amplissimam auctoritatem & mandatum generale cu libera, &c. potest ea expedire, quæ requirunt speciale mandatum, decif. 174. numer. 3.
 Quilibet tenetur reddere rationem, decif. 30. num. 4. & decif. 187. num. 1.
 Ab administratore facta solutio censetur facta de pecuniis principalis debitoris, non de propriis, vide *Solutio*.
Admissio consensus puxitui resignationi, facta per Iudicem conditionaliter, si & quatenus consentiens ius habeat, non suffragatur, donec appareat de iure ipsius consentientis, decif. 417. nu. 3.
 Et de simili admissione plura, vide in Annot. ibid. sub num. 12.
 Tertij ad causam, nisi expressè sit facta per Iudicem, ille non afficitur ex actus iuri factis, vide *Tertius*, vbi etiam alia de illius admissione.
 Per admissionem iuratum an, & quando dicatur esse emendata, seu reuocata Conclusio in causā, vide *Conclusio in causa*.
Adversario, vide *Par adversa*.
 Verba per hāc diphthongum incipientia, vide suis locis in litera E.
Affilia Beneficia duplici reservatione, non comprehenduntur sub indulto, vide *Indultum*.
Affectus. An ratione particularis affectionis, hæres vendicare possit bona ab auctore suo alienata, vide *Hæres*.
Affilius exigi an possit per Procuratorem ad vendendum, seu locandum, vide *Procurator*.
 Iusticia affectus non probatur per instrumentum locationum, quod Ampliat, & Limitatur, vt in verb. *Locatio*.
 Remissionem affectus, quando teneatur facere Locator, vide *Locator*.

Solentinem affectus retardare non potest Conductor, donec interim liquidetur interefse. Annot. ad decif. 155. num. 6.
 Variantur affectus non solum ex tempore, sed etiam ex loco, decif. 101. num. 4.
Affirmatio. De affirmatiua testis deponentis, tunc demum præferuntur testibus deponentibus de negatiua, quando affirmatiua est concludenter probata, & non aliis, decif. 122. num. 7.
 Illis autem non præferuntur, quando sumus in actū successuum, & continuu, in quo negatiua sicut affirmatiua æquè cadit sub cognitione testis, decif. 122. nu. 8.
 Super affirmatiua testes deponentes magis probant, quam deponentes super negatiua, decif. 449. nu. 3.
Affilius, decif. 148. reprobatur, decif. 63. num. 16.
Agens obstat defectus implementi etiam in minimo, vide *Implementum deficiit*.
Agri quando potest per viam ordinariam, non est locus remedio extraordinario, decif. 103. num. 1.
Agnationem importat donum, decif. 464. nu. 4.
 Non conseruant scemina licet sint de agnatione, sed Agnatio in eis finitur, decif. 193. nu. 16. & Annot. ibid. nu. 14. decif. 464. num. 10. decif. 114. nu. 12.
 Non conseruant spurij, & Bastardi, vide *Bastardi*, & *Spurij*.
Agnationem conseruandæ coniectura non sumitur ex qualitate substituti, qui sit de Agnatione, decif. 464. nu. 14.
 Conseruandæ ratio non censetur habita, quando testator vnum tantum gradum substitutionis fecit, decif. 464. num. 17.
 Conseruatio vbi non consideratur, non est habenda ratio de exclusione sceminarum, decif. 114. nu. 19.
 Ratio censetur habita ex pluralitate graduum substitutionis, decif. 464. num. 18.
 Item ex multiplicata expressione masculinitatis, decif. 114. num. 9.
 Ratio censetur etiam habita per scemina respectu scorum filiorum, decif. 114. num. 10.
 Item consideratur non potest, vbi agitur de successione matris, decif. 193. nu. 18.
 Ratio non censetur habita, quando testator in eorum casum vocauit sceminas, decif. 433. nu. 15.
 Item nec quando vocauit spurios, & Bastardos, qui non sunt Agnati, ibid. num. 16.
 Item nec quando testator non expressit, decif. 464. num. 12.
 Ratio excluditur ex vocatione extraneorum, ibid. nu. 19.
 Ratio non extendit substitutionem, sed attenditur solum in casibus, & personis expressis, decif. 433. nu. 18.
 Ratio præsumentur habita ex mentione, & prædilectione masculorum, decif. 464. nu. 16.
 Rationem fuisse habitam, potest ex coniecturis constare, ibid. nu. 11.
 Ratione non fuisse habitam, maxime colligitur ex eo, quod testator nullā fecit mentionem masculinitatis per viā dispositionis aut conditionis, ibid. nu. 15.
 De Agnatione sunt scemina, etiam si sint nuptæ. Annot. ad decif. 193. nu. 23.
 De Agnationis conseruatione vbi agitur, & viget directæ ratio in sceminis, sceminæ non veniunt nomine Agnatorum, decif. 193. nu. 15.
 Sub dispositione facta pro conseruatione Agnationis, non veniunt scemina, Annot. ibid. num. 25.
 Voluntatis testatoris conseruandi bona in Agnatione est coniectura, quod filij possint in conditione censentur vocati ad portionem Patruorum, vide *Filij in conditione positi*.

Agna

Index Materiarum.

Agnata est amita, decif. 293. num. 2.
Agnatus non nocet transactio super feudo, vide *Transactio*.
Agnatorum nomine an, & quando veniant feminæ, & descendentes ab eis, vide *Femina*.
 Et an, & quando veniant Spurijs, & Bastardi, vide *Bastardus*, & *Spurius*.
Alienandi facultas censetur concessa solum primo acquirenti, & non alijs per clausulam *quibus valueris*, vide *Acquisitio*.
 Et operatur, ut possit fieri alienatio in præiudicium vocati, decif. 85. nu. 28.
 Non alienandi pactum, intelligitur secundum naturam contractus, decif. 320. nu. 8.
Alienans censetur primo loco alienata eligere in suam legitimam, vide *Legitima*.
 Emphyteusim sine consensu domini, non cadit, nisi à parte alienata, vide *Emphyteusim*.
 Pactum fideicommissi, non cadit à tota hæreditate, sed tantum à parte alienata, decif. 19. num. 1. & Annot. ibid. num. 7.
Alienatus viz tempus non detrahitur ex 30 annis, qui vna cum obsequantia requiruntur ad præsumendum beneficium Apostolicum, vide *Beneficium Apostolicum*.
Alienare bona potest Prelatus etiam in Consanguineos cessante præiudicio Ecclesie, vide *Prelatus*.
 Quis censetur solum ius, quod habet in re alienata, decif. 235. nu. 3.
Alienata ab Authore, an ratione particularis affectionis vendicari possint per hæredem, vide *Hæres*.
 Primo loco an, & quando sint impuranda in legitimam, vide *Legitima*.
Alienatus, siue consensus præstitus alienationi bonorum sub hypothecarum præiudicium agenti Saluiano contra tertium habentem ius offerendi, & cessionem petendi, vide in verbo *Hypotheca*.
 Bonorum filij quando à Patre fieri possit, nec ne, & quando sit necessarius, nec ne consensus partis in eo requiritur, vide *Pater*.
 Fideicommissi, ut fieri possit ex causa æris alieni hæreditarij, quænam sint necessaria, vide *Fideicommissum*.
 Rerum Ecclesie est nullum, sine beneficio Apostolico, decif. 32. num. 1.
 Rerum Ecclesie præsumitur visis ex confirmatione executorum, & Commissariarum Apostolicarum, Annot. ad decif. 343. nu. 6.
 Item ex cursu longi temporis, ex quo etiam purgatur suspicio, quæ alijs possit oriri ex alienatione facta in consanguineos, decif. 316. nu. 4.
Alienationes anteriores, ex quibus sint consumptæ de tractiones, si fideicommissarius, vel alius alleget esse factas, probare debet, vide in verbo *Detractio*, ubi alia de simili materia.
Alienationi rei sibi hypothecæ creditore consentiens, censetur remittere hypothecam, vide *Hypotheca*.
 Pena adiecta alienationi non incurritur ex hypothe- ca, nisi fuerit de iuramento ad traditionem, vide *Hypotheca*.
Alienationibus præstitis consensus, intelligitur de alienationibus factis in casibus permixtis, vide *Consensus*.
Alienatus prohibens consequentia restringitur iuxta præcedentem substitutionem, secus si sit principaliter de pet. & quomodo id cognoscatur, Annot. ad decif. 433. num. 21.
 Diminuit valorem rei, decif. 368. nu. 8.
 Facta à testatore præsumitur accepta, prout inest, & secundum naturam suam per hæredem aduentum

hæreditatem, vide *Hæres*.
 Non comprehendit illam alienationem, per quam si- deicommissum sit pinguis, & pretio suo, decif. 1997. num. 5.
 Nulla ab omni causa, non est seruanda, decif. 235. num. 6.
 Quantumvis generalibus verbis concepta, non inducit fideicommissum in casu mortis, quando in alla parte testamenti fuit facta substitutio in dictum casum, decif. 433. nu. 12.
 Et non comprehendit bona hæredis, ibid. nu. 10.
Alienationis prohibens facta à testatore hæres non dicitur contrahere, quando alienat pro solvendo ære alieno eiusdem testatoris, decif. 299. nu. 1.
 Item nec quando alienat pro restitutione, & repa- ratione corporis hereditarij, ibid. nu. 2.
Alienationis scientia non præiudicat Domino censuræ quoad prælationem, nisi sibi fuerit facta renun- ciatio, quæ pro forma à Bulla requiritur, vide *Censuræ*.
 Ex alienatione rei legatæ quando non censetur re- uocatum Legatum, vide *Legatum*.
Alienum debitum, vide *Debitum*.
 Factum, vide *Factum*.
 Alienæ rei venditio tenet, vide *Penditio*.
 Alieno nomine factus non præsumitur Aquis, sed potius proprio, vide *Aquis*.
Alimenta filio præstanda non sunt à patre, si non habet facultates congruas, decif. 443. nu. 11.
 Si autem filius illa à patre recipiat, & habitat in domo paterna, non dicitur seorsum habitare à patre, eo absente, vide *Filius*.
 Nepoti agentæ ad hæreditatem Aui, sunt submini- stranda, decif. 324. nu. 1.
 Procedit quando cum paupertate concurrat præsum- ptio boni iuris, ibid. nu. 2.
 Et ista præsumptio debet esse non levis, ibid. nu. 3.
 Præstans, debet docere de bono iure, decif. 330. num. 6.
 Præstita, censetur ab eo, qui præstare tenebatur, de- cif. 350. nu. 6.
 Tutori aliunde non habenti, debentur de bonis pu- illi, ibid. num. 5.
 Viduarum sunt præstanda per hæredes mariti infra an- nunt luctus, ibid. nu. 4.
 Etiam si fructus dotis non sufficiant, decif. 461. nu. 3.
 Vxor præstare tenetur maritus, licet matrimonium impugnet, decif. 334. nu. 1.
 Tanto magis, quando vxor sententiam ad sui fau- orem reportauit, ibid. nu. 3.
 Non tenetur autem maritus alimenta præstare vxori, quæ non dedit dotem, ibid. nu. 4.
Alimentorum legatum relinquere an, & quando possit per matrem Primogenitæ, vide *Mater*.
 Relictum in casu necessitatis, non habet locum, quan- do legatarius habet patrem, qui potest alere, decif. 443. nu. 10.
 Si fuerit acceptatum imputatur in Legitimam, vide *Legitima*.
 Pro rata solum alimentorum vidua teneretur conferre fructus sue dotis, & si fructus excedunt alimenta, potest illos petere, & quando hoc procedat, nec ne, vide *Vidua*.
Alimentorum præstatio est difficilis probationis, decif. 250. nu. 1.
 Probatur ex verisimili, ibid. num. 2.
 Verisimilitudo autem in hoc proposito maximè de- ducitur ex impotentia se alendi, ibid. nu. 3.
 Præstatio facta vxori à viro, inducit præsumptionem solutionis dotis, decif. 468. nu. 9. & Annot. ibid. num. 14.

Index Materiarum.

Et coniecturam dicitur solutionis dotis coadiuvantem confessionem viri ad effectum etiam praeiudicandi de reio, decif. 63. nu. 3.

Ad alimenta restringitur per consuetudinem Bulgari vltimifruftus vxori relictus, vide *Bulgariconfuetudo*, vbi alia de ista consuetudine.

Clausula (*subminiftratu alimentis, arbitrio Rota taxanda*) debet ita intelligi, quod praecise alimenta sunt praestanda, & quod arbitrium solum sit datum quoad quantitatem, decif. 354. nu. 1.

De alimentis, & sumptibus liti, vide in verbo *Expensa*.

Aliud pro alio inuito et editore solui non potest, decif. 353. nu. 1.

Alleganti, quando incumbat onus probandi, vide plures casus, in verbo, *Probandi onus*.

Aligare directa, & contraria quis potest excipiendo, & quando hoc non procedat, vide *Excipiendo*.

Alternativa Episcopi, an comprehendat beneficia, quae non sunt de sua natura libertate collationis, sed simultaneae stante diuisione iuris conferendi per turnum, vide Annot. ad decif. 95. nu. 7.

Non gaudet Episcopus non residentia, decif. 70. nu. 3.

Non gaudet Episcopus, qui de tempore vacationis beneficii residet, si tamen constat non habere animum residendi, decif. 139. nu. 1.

Non intrat in beneficium simultaneae Collationis Episcopi cum Capitulo, decif. 95. nu. 1. & Annot. ibid. nu. 6. decif. 114. nu. 4. & Annot. ibid. nu. 7.

Quod procedit non obstante diuisione Turni inter Episcopum, & Capitulum, d. decif. 314. nu. 5.

Amplia etiam si addit concedo, in qua Capitulum concessit Episcopo Collationem Canonice vacantium in suo Turno, si in confirmatione dicitur concordiae expressae fuerit dictum, quod Episcopus non possit conferre, nisi in mensibus, in quibus Capitulum conferre potest, decif. 95. sub ann. 4. & Annot. ibid. nu. 7.

Ut gaudeat Episcopus, non creditur eius assertioni circa animum residendi, decif. 139. nu. 8.

Ut gaudeat Episcopus Altera natura requiritur ipsius residentia per mensem integrum, dummodo illa sit cum animo continuo residendi, decif. 70. nu. 6.

Alternatiua Episcopi allegans non tenetur probare residentiam Episcopi, sed sufficit docere de acceptatione alternatiue: & onus probandi non residentiam incumbit venienti aduersus alternatiuum, decif. 94. nu. 9.

De quo tamen, vide Annot. ibid. nu. 11.

Ad effectum alternatiue, residentia attenditur de tempore vacationis Beneficii, decif. 139. nu. 9.

Alternatiua quando est inter duas species, utrumque alternarum est in obligatione, decif. 431. nu. 8.

Quando est posita inter duos summas, summa maior habetur pro non adiecta, decif. 431. nu. 7.

Declara prout ibid. sub ann. 9.

Alternatiua natura est aequare equalia, vel parum distantia, decif. 431. on. 4.

Hoc procedit in dubio, quia scilicet vnum ex alternis esset illicitum, & egeret declaratione, secus autem si est certum, & taxatum, ibid. nu. 5.

Alibi. Hec dictio implicat, & denotat similia, decif. 544. nu. 9.

Alueo dicitur Venter fluminis secundum naturalem, & consuetum cursum, decif. 155. nu. 10.

In Alueo plantationes fieri, nec in eo aliquid immitti potest, ibid. nu. 13.

Aluagio scribere litteras missius Virginali pudori non congruit, decif. 414. nu. 1.

Amisio magni luctus inducit iuramentum, vide *Adm.*

Possessionis, vide *Possessio*.

Stante amissione litterarum, Gratia Papae potest probari per testes, vide *Gratia*.

Amira est Agnata, decif. 193. nu. 1.

Est in tertio gradu, ibi. nu. 6.

In successione Nepotis excludit Auiam matrem stante Statuto, quod hereditas deuoluatur ad propinquiores consanguineos ex linea Patris, vel Aui descendentes, ibid. nu. 1.

Annuitibus Cappellanus, vide *Cappellanus*.

Ancheranus conf. 16. declaratur, decif. 464. nu. 10.

Animum Cura, vide *Cura animum*.

Animi auersio, & repugnancia magna circa actum gestum probat Menum, vide *Adm.*

Præcedens animi maximè indicium, tamen quoad bonam fidem persumendo, quam quo ad dolū arguendum inducant subsequencia, decif. 169. nu. 6.

Animo absens, non dicitur esse, vbi est corpore, decif. 70. nu. 7.

Incontinenti reuertendi ab aliquo loco recedens, non dicitur recedere, vide *Recedere*.

Annum habere quis habere praesumitur, qualem de iure habere debet, decif. 165. nu. 6.

Annum acquirens, cui scilicet, voluerit acquirere, colligitur ex praecedentibus, & subsequentibus, decif. 401. nu. 11.

Colligitur etiam ex actu nullo, decif. 147. nu. 10. & decif. 476. nu. 3.

Declaratur ex actu imperfecto, decif. 147. nu. 9.

Item ex actu subsequenti, decif. 476. nu. 4.

Item ex declaratione antecessoris facta, ibid. nu. 5.

Item ex praecedentibus, & subsequentibus, decif. 139. nu. 5.

Habitandi perpetuo in loco, requiritur vltra possessionem maioris partis bonorum, vt quis censetur Civis, vide *Civis*.

Et etiam, vt contrahatur domicilium incolatus, vide *Domicilium*.

Imperforabilis licet sit, tamen cognoscitur ex precedentibus, & sequentibus, decif. 70. nu. 8.

Probarur ex coniecturis, & indicis, cum directè probari non possit, decif. 139. nu. 4.

Qualis fuerit in praecedentibus, declaratur ex subsequentibus, decif. 111. nu. 11.

In dependentibus ab animo, quae declaratio sit attendenda, vide *Declaratio*.

In dependentibus ab animo, requiritur speciale mandatum, decif. 168. nu. 7.

Sane animo dantis, & recipientis, non potest induci delegatio, vide *Delegatio*.

Sine animo non acquiritur dominium, vide *Dominium*.

Nec etiam datur, aut amittitur possessio, vide *Possessio*.

Annali, vide *Regula de Annali*.

Annata non soluitur quando litterae expediantur sub narratiua institutionis, sed fit obligatio de illam soluendo post habiram possessionem iuxta stylum Cancellariae, decif. 440. nu. 6.

Si autem ad exigendam solutionem Annatae, apposita sit in litteris dicta narratiua institutionis, illa non eget iustificatioue, vide *Institutio*.

Annata. In praecedentibus Annatae vtilitatem, quilibet etiam alius inhabilis admittitur, decif. 106. nu. 8.

Pecunia frumentaria pro Annata, morum solutionis non recipitur, ibid. nu. 7.

Anno luctus durante, & post illum, quid vidue debeatur, & alia similia, vide in verbo *Viua*.

De anno Natiuitatis licet non recorderet testis, tamen probat si deponat super aetate alicuius, vide *Aetate*.

Intra annum expediri debet causa, vt faciat regular de Anali, & quando talis annus incipiat currere, & quae tempora sint deducenda in eius computatione, & alia

Index Materiarum.

& alia similia, vide in verbo *Regula de Annali*.
 In quatuordecim annorum spatio, triennium dicitur
 modicum, decif. 144. n. 1.
 Presumptio illa generalis continuationis vitæ usque
 ad centum annos, non sufficit ad probandam vi-
 tam vide *Vita*.
 Quot anni requirantur in testibus super immemo-
 rabili deponentibus, vide *Immemorabili*.
 Quot annorum spatio prelatum beneplacitum
 Apostolicum, vide *Beneplacitum*.
Antecessor. Ad Pensionem causas tempore Antecesso-
 ris, an, & quando teneatur successor, vide
Pensio.
 Ex sola possessione Antecessoris competit Manu-
 tentio successoris in Beneficio, vide *Manutentio*.
 Vide etiam *Predecessor*.
Antiquitas coetere incipit à die, quo quis admitti de-
 buisset, nec iterum per eum, quin administraretur, de-
 cif. 341. n. 1.
 Inespere debet in Sacra Religione Hierosolymita-
 na à die primæ præsentationis probationum, quæ
 postea fuerunt declaratae bonæ, & validæ, dec.
 459. n. 1.
 Et ut curat Militi, debet consistere de solutione pe-
 cuniarum facta Theodoro Religioni, ibidem, nu-
 mero 2.
Antidote suspicio in Prouisione Ordinarij, non causat
 in prouiso malam fidem, decif. 74. n. 6.
Antiquus. In antiquorem causam credere præsumitur
 solutio, vide *Solutio*.
Antiquus non defendit Instrumentum à defectibus
 substantialibus, decif. 353. n. 3.
 Non probatur per solam Dactam, d. decif. 193. n. 2. &
 Annot. ibid. n. 5.
 Propter Antiquitatem, testes examinati in Iudicio
 antiquo probant per modum iurium absque ex-
 hibitione totius Processus vide *Testis*.
Antiquum. Ad corroboracionem, & confirmationem
 antiquarum probationum admittantur testes,
 etiam post diuina testificata, vide *Testis*.
 Instrumenta antiqua indubitata lex veteris asse-
 rit, vide *Instrumentum*.
 In materia antiqua magis tribuendum est scripturis,
 quam Testibus, decif. 434. num. 8. & Annot. ibid.
 num. 19.
Apostoli. Pro Apostolis si appellans non tedit intra ter-
 minum iuris, sententia transit in iudicium, decif.
 573. n. 1. & Annot. ibid. n. 11.
 Et nullum impedimentum, nec negligetia Procu-
 ratoris excusat, Annot. ibid. n. 15.
 Sufficeret tamen Commissio causæ infra terminum
 iuris, Annot. ibid. n. 14. ubi vide *Declaracionem*.
 Pro Apostolis non est necesse tedit, quando Iudex
 detulit appellacioni, Annot. ibid. n. 15.
Apostolica non est censendum ædificium, sed potius do-
 mus, quando maior, & principalior pars illius est
 domus, vide *Ædificium*.
 Significat Tabernaculum, & locum destinatum ad mer-
 ces vendendas, decif. 113. n. 2.
Appellare facit sententiam suam, & omnia Acta. Annot.
 ad decif. 159. n. 3.
 Aduersus appellantes procedi potest etiam per con-
 tradictas vigore Commisionis, postquam est ef-
 fecta commissa, vide *Commisio*.
 Non appellans censetur approbare sententiam, dec.
 151. n. 4.
Appellare non est necesse à sententia, quæ non iustifi-
 catur ex actis, Annot. ad decif. 11. n. 8.
 Sicut licet Actor, ita etiam licet debet Reo, Ann.
 ad decif. 581. n. 7.
Appellatio à Iudicio Ordinarij, & Metropolitanis in ma-

teria electionis ad Parochiales, quando admittit-
 ur, nec ne vide in verbo *Concessio*.
 A relatione examinatorum, an datur appellatio, vide
 in d. verbo *Concessio*.
 Ab excessu semel conceditur, & exequutio intetim
 facta, est attentata, decif. 145. n. 10.
 A sententia exequutoris mixti datur appellatio, de-
 cif. 69. n. 7. decif. 91. n. 1.
 Admitti potius debet in dubio, quam reici, decif.
 251. n. 9.
 Datur quando sententia continet refectione Tran-
 sactionis, quia dicitur continere complicationem
 negotij principalis, decif. 341. n. 3.
 Item quando sententia liquidat debitum, ibid. n. 2.
 Etiam si alius materia esset exequutoria, Annab. n. 5.
 Est communis utrique colligandi, decif. 581. n. 1.
 Precedit etiam si appellatus intra decem dies non
 adhaerit appellacioni, ibid. n. 6.
 In possessione admittitur de iure Canonico, decif.
 353. n. 18. decif. 146. n. 4.
 In Saluiano, non admittitur de iure Ciuili, decif. 491.
 num. 1.
 Permittitur ratione mixtura, decif. 343. n. 1.
 Petita in parte, & partibus, quatenus contra, non
 etiam exequutoria alius partis, in qua fuit pro
 appellante indicatum, decif. 351. n. 1.
 Reducitur ad terminos iuris Canonici per Statu-
 tum Rauenne, vide *Rauenne*, *Statutum*.
 Tolli non potest etiam per Constitutionem Syno-
 dalem, decif. 339. n. 1.
Appellatio interposita ab Arbitris, sunt transportan-
 da Acta coram facta, vide *Trans*, *Arbitri*, *Arbitrium*.
 Pendente Appellatione, seu termino ad appella-
 dum, vel post appellacionem interpositum gessit,
 quæ dicuntur attentata, nec ne, vide *Attentata*.
 Clausula (*Appellacione renoua*) intelligunt quando
 Iudex seruata forma Commisionis procedit, &
 partem non grauatur, decif. 91. n. 10.
 Et commissa causa cum hac clausula, nihil refert ha-
 bere, vel non habere sententiam pro se, nec quod
 illa sit valida, vel inuálida, decif. 229. n. 1.
Appellatio interposita per Aduersarium, an adhaerere
 possit appellati, vide *Appellatio*.
 Quando Iudex derulit appellacioni, non est necesse
 redire pro Apostolis, vide *Apostoli*.
Appellatio causa deferta an, & quando censetur
 deferta causa nullitatis, vide *Deferta causa*.
 Commisio, licet sit nulla, tamen tribuit iustificacio-
 nem in negotio principali stante clausula (*quæ,
 & quæ*) decif. 399. n. 6.
 Naturam appellacionis assumit nullitas incidentet
 deducta, & secundum eam regulatur, licet secus
 si principaliter deducatur, vide *Nullitas*.
 Constitutio prohibens appellacionem in materia
 præsentationis, & institutionis intelligi debet,
 quatenus extrajudicialiter procedatur, decif. 191.
 num. 7.
 In materia appellacionis subducenda sunt tempora
 impedimentorum, Annot. ad decif. 172. n. 2.
 Per Appellacionem suspensa sententia, an, & quando
 impedit manutentionem, nec ne, vide *Manutentio*.
Appellatum, quando non sunt à sententia, consistit de re
 iudicata, vide *Res iudicata*.
Appellatum adhaerere potest appellacioni interpositæ ab
 Aduersario appellante, decif. 223. num. 4. de quo
 etiam vide Annot. ibid. sub n. 9.
 Etiam si appellatio sit interposita limitare in parte,
 & paribus propter contexturam, d. decif. 15.
 n. 5. & Annot. ibid. n. 9.
 Vis posse debet nequis defensionibus, sicut appellans
 vi potest nouis probationibus, decif. 381. n. 4.

Index Materiarum.

Eciam si appellatio intra decem dies non adharserit
appellationi, Appellatio est communis utriusque
colligant, vide *Appellatio*.
Approbatio non habet locum data ignorantia, decif.
318. n. 15.
Nunquam ad id refertur, per quod induceretur re-
nunciatio alicuius iuris transactio, decif. 317.
num. 6.
Sententia, non nocet respectu certi effectus, quan-
do potest dicta approbatio referri in alium effec-
tum, decif. 317. n. 5.
Testamenti approbatio generalis non excludit le-
gitima, vide *Legitima*.
Aqua egredietis de fundo alienius, desinit esse in do-
minio illius, & transire in dominium recipientis,
decif. 133. n. 5. & Annot. ibid. nu. 7. vbi vide *Am-
pliationem*.
Naturalem cursum si egredietur, dicitur inundatio,
vide *Inundatio*.
Aqua quotidiana, & aestiva interdictum, cui compe-
tat, & ut competat, quid probare sufficiat, vide
Interdictum.
Aquila legis actione, quando quis tenetur de Incen-
dio, vide *Incendium*.
Arbitr non potest esse Monachus, potest tamen esse
arbitrator, decif. 104. n. 9.
Nec mulier potest esse arbitrator, ibid. n. 1.
Acta coram Arbitris, a quibus sunt appellatum sunt
transportanda, vide *Transportatio*.
Quando quis censetur procedere potius uti arbi-
tratore, quam uti arbitro, vide *Arbitrator*.
Arbitraminum non dicitur iudicium, decif. 104. nu-
mero 7.
Nulla auctoritate iudiciali fundatur, ibi. n. 6.
Se habet ad instar potius contractus, quam actuum
iudicialium, ibi. n. 8.
Arbitratorum. In arbitrariis Iudex redargui non potest de
eo, quod facit, quia semper presumitur motus ex
iusta causa, decif. 106. n. 1.
Arbitrator licet non procedat uti Iudex de necessitate
secundum formam iuris, potest tamen si vult nec
per preterea facit contra naturam Arbitratoris, decif.
204. nu. 14.
Monachus potest esse Arbitrator, licet non possit es-
se Arbitrator, ibid. n. 9.
Et mulier potest esse Arbitratrix, licet non possit
esse Arbitrator, ibi. n. 5.
Vti Arbitrator quis potius electus procedere, quam
uti Arbitrator quando habet utramque facultatem,
ibi. n. 10.
Iura quando procedit non servata forma, & ordine
iuris, ibi. n. 11.
Item censetur quis procedere uti Arbitrator, quan-
do non potest esse Arbitrator, etiam si procedendo
servet formam, & ordinem iuris, ibi. n. 13.
Item quando alius laudatus uti laicus ab Arbitro non
sustinetur, ibi. n. 15.
Arbitria sunt ad instar Incendiorum, d. dec. 104. n. 1.
Arbitrium ad esse datum referendi restitutionem seu-
ctum in fine laici, quando inter, vide decif. 361.
num. 3.
An, & quando relaxat de iuris rigore, vide latè An-
not. ad dec. 189. n. 3.
Censetur datum solum quoad quantitatem, si sine
clausula *subministrari* *Alimentis* *Arbitrio* *Rota* *con-
cedendi*, vide in verbo *Alimenta*.
Conceditur ad suspendendum, non ad retrahen-
dam exequutionem, dec. 70. n. 1.
Intelligitur propter de iure, dec. 189. n. 3. dec. 121. nu. 1.
dec. 461. n. 1.
Intra pro unaquodque Nullitate examinis Testium,

quando hinc inde suae data Interrogatoria, dec.
466. n. 1. & latè Annot. ibid. n. 11.
Item intra tanto magis pro sanatione dictæ Nulli-
tatis, quando ius cause principalis, non stat in de-
positione testium, sed in scripturis, d. decif. 466.
num. 3.
Item quando depositum testium, recipit robur aliun-
de, ibid. n. 4.
Item quando Nullitates sunt turbidae, ibidem, nu-
mero 10.
Sanatio tamen d. Nullitatis examinis Testium, non
censetur concessa ex eo solum, quod Papa remit-
tit eadem Testium subiectum Rota, decif. 312. nu-
mero 1.
Minus iuris rigorem, & operatur, ut possit tumula-
ti petitorem cum possessore teinte grandis, dec.
316. n. 50.
Non intrat pro reclamatione attentatorum, cum atten-
tata in primis, & ante omnia de iure sint reso-
canda, decif. 485. n. 1.
An autem, & quando intrat in hac materia resec-
tio Attentatorum, vide Annot. ibid. n. 13.
Non intrat vbi est commissum spoliolum, ceteros non sit
conferendus spoliator in spolio, decif. 416. n. 4. &
latè Annot. ibid. n. 7.
Rota datum aliquod remittit de rigore iuris, prout
subiecta materia patitur, decif. 361. n. 1.
Temperat iuris rigorem, decif. 369. n. 8.
Clausula *arbitrio* nam statuta hac clausula, insana-
bilis est defectus citationis ad videndum delibe-
rari, vide *Deliberatio*.
Archidiaconus est prima dignitas, & precedit Archi-
episcopum, Annot. ad decif. 411. n. 1.
Archiepiscopus est maior, & dignior dignitas Cantuarie,
decif. 481. n. 1.
Archiepiscopus precedit Archidiaconum, Annot.
ad decif. 411. n. 5.
Archidiaconus *Procurator*, ut tribuat robur scripturae inter alia
requiritur est necessaria recognitio ex Statuto Vi-
bis, decif. 189. n. 4.
Ardua est causa separationis Thori, & ideo non requi-
rit probationes necessarias, & concludentes. Vi-
de *Separatio Thori*.
De ardua causa si agatur non probat veniens testis
de visu, cum fama, dec. 122. n. 4.
Argumentum à communiter accidentibus inducit con-
clusionem mensis disponentis, dec. 85. n. 5.
A contrario sensu debet sumi strictè, & ad limites
verborum dec. 297. n. 8. & Annot. ibi. n. 13.
Et non admittitur, quando sequeretur correctio
eiusdem dispositionis, ibi. n. 5.
Item nec habet locum in Statutis ad correctionem
iuris communis, ibi. n. 7.
Item nec sumitur contra expressum sensum disposi-
tionis, nec per illud reuocatur expressa disposi-
tio, ibi. n. 6.
Adote carnalis matrimonij ad dotem spirituales, non
valet circa quantitatem, dec. 63. n. 21.
Adote ad legitimum valet, dec. 489. n. 17.
A Statuto ad pactum valet, decif. 104. n. 3.
De lege ad testatorem valet, dec. 119. n. 1.
De maiori ad minus non valet in dispensatione, dec.
313. nu. 16.
De personis ad res valet, dec. 483. n. 6.
Arma, & insignia feodalia, quae reperiuntur in agra-
ria Ecclesia debent remanere in Ecclesia am-
plia, dec. 461. n. 1.
Armorum insignia depicta in Ecclesia, ostendunt
dignitatem famularum, & illius memoriam conser-
uant, ibi. n. 5.
Arduum non sufficit pro iustificacione valoris,
Annot.

Index Materiaram.

Annot. ad decif. 39. nu. 3. & de cif. 359. nu. 7. decif. 411. nu. 4.
 Vide etiam in verbo *Locatio*.
Ar. mechanica est Mechanica, decif. 322. nu. 9.
 In arte sua standum effe iudicio Periti, vide *Præfatio*.
 Statutum Macellarium debet restringi ad homines dictæ Artis, vide *Statutum*.
Articulus non facit, decif. 47. nu. 1. g. Annot. ad decif. 141. nu. 5.
 Non procedit, quando Articuli sunt dati medio iuramento, Annot. ibid. d. n. g.
Articuli concernentes petitorium, non sunt omnino impertinentes, nec irrelevantes in iudicio mentionis, vide *Alimentum*.
 Connexi dicuntur, quando unus pendet ab alio, decif. 23. nu. 7. Dat. medio iuramento probant, decif. 136. n. 5.
 Et plene probant contra Articulantem, decif. 215. nu. 2.
 Et quando sunt dati medio iuramento, Articulus non facit, ut dictum est fupra in verbo *Articulus*.
 Licet Articuli nominentur positiones, tamen si te vera constet esse Positiones, de illis iudicandum est ut de Positionibus, decif. 177. n. 4.
 Non censentur Articuli, sed Positiones, si parti fuit præfixus terminus ad respondendum, non obstant, quod promissum vocentur, & Articuli, & Positiones, decif. 35. n. 4.
 Quod censentur haberi pro confessis, Rota, & Circa non fecit, decif. 460. num. 14. & Annot. ibid. nu. 18.
Articulus concernens Terras, de quarum decimatione agitur, non esse in diuersis, effe teleuans in causa Decimarum, vide *Decima*.
 Non dicunt nouus si substantia continet idem quod antiquus, licet in sono, & cortice verborum differat, decif. 497. n. 1.
 Ab Articulis interpretationem recipit Testis, vide *Testis*.
 Ad Articulum se referens Testis, quid probet, vide ibid.
 Ad vnum tantum Articulum citatus, est vltimus citandus etiam si expresse dixerit nolle comparere, locus quando effe citatus ad totam causam, vide *Citatio*.
 Super Articulis tantum examinandi facultatem si habeat Testis receptor, non potest admittere Interrogatoria, sed recurrendum est ad iudicem, vide *Testium Receptor*.
 Super quibus Articulis sit admittendum, nec ne nouum examen Testium, etiam post didicta testificata, & publicas articulationibus, vide *Testis*.
 Super quibus Articulis concedenda sit Remissio, nec ne, vide *Remissio*.
 Totum si fuit articulatum, de toto intelligi debet Testis indistincte deponens, vide *Testis*.
Ascensio. Per ascensum non probatur etiam probando scilicet aliquem habere tot annos, nisi etiam probetur anni habere plures decif. 35. n. 5.
 Per Ascensum si Testes deponant de valore, non probant, per non excessum, vide *Valor*.
Aspectus Probatio ex aspectu, & rei euidentia præfertur quibuscumque probationibus, decif. 175. n. 6.
Asseruitur nam contrarius non est validus, quando altera pars in eodem tempore assensum non habet iam perisse, decif. 126. n. 4.
Assensio Domini directe non requiritur in remissione iuris competentis ad rem per alium possidentem, decif. 354. n. 4.

Regius non requiritur in remissione pacti de retro-
 uocando feudum, decif. 354. n. 19.
 Regius, & quilibet alius consensus presumitur in
 spacio 30 annorum, ibid. n. 15.
 Alia vide in verbo *Consensus*.
Asserui plus petuissile ad manus alterius, incutibile
 onus probandi, vide *Probandum*, vbi de alius probandis ab assensu.
Assensio Authoris probat contra omnes habentes causam
 ab eo, vide in verbo *Consensus*.
 Credens, an & quando per iudicet Cessione post
 factam cessionem, vide in d. verbo *Consensus*.
 Coniugum, non probat Votum Continentie fuisse
 factum ad effectum separationis Tbori, vide *separatio*
Thori.
Assensio Episcopi circa eius animum refidendi, non
 creditur ad effectum, ut gaudeat Alternatus, vide
Alternatus Episcopi.
 Exequutoris mixti quod gratia sit iustificata non
 creditur, sed debet constare de iustificatione ex
 actis, vide *Exequutor*.
 Illud, de cuius animi declaratione agitur standum est
 in dependentibus ab animo, vide in verbo *Declaratio*.
 Nuncij, non est standum circa solemnitates necessa-
 rias in substitutione, vide *Nuncius*.
 Papæ an, & quando standum sit, vide in verbo
Papæ.
 Partium, quod extet timor litis, vel aduersus, non
 statuit ad effectum validitatis Transactionis, sed
 aliunde probari debet, vide *Transactio*.
 Ex assertionis partis aduersæ emouentis aliquem
 detentorem, & occupantem, probatur possessio
 ad effectum manutentionis, vide *Alimentum*.
 Ex Additione Parochi assensum si habere licentiam
 inducit bona fides in Congregatibus, vide *Congregatio*.
Assignatus Bonorum si fiat ex necessitate, ex ea non ac-
 quiruntur lus partonatus, vide *lus partonatus*.
 Decimarum pro congrua, non probat lus partonatus,
 vide *ibidem*.
Assensio iuris communis an, & quando suffragetur
 pro manutentione, vide latè Ann. ad dec. 112. n. 4.
 Non suffragatur pro illa obtinenda quando offensus
 causat, & reddente turbata, decif. 31. n. 2.
 Operatur, ut Testes illam pro se habentes, aliis præ-
 ferantur, decif. 31. n. 1.
 Et idem operatur assistentia styli, & consuetudinis
 generalis, dec. 100. n. 4.
 Assistentia iuris communis super Decimis habet
 Parochus intra limites sue Parochie, vide *Parochus*.
Assumptio debiti in se vim habet Accollatio, vide
Accollatio.
Attentus eodem tempore ius, iudicem, & partem of-
 fendit, decif. 465. n. 1.
 Claudere non debet commodum viciose possessionis,
 decif. 97. n. 9.
 Purgete Attentus per Cessionem, an, & quando, &
 quomodo, & vbi possit, & alia similia, vide infra
 in verbo *Attentus*.
Attentus non dicitur continuans in possessione post
 motum licent, decif. 157. n. 1. & Annot. ibid. nu. 5.
 vbi limitatur quando diuerso modo possideret
 post motum licent.
Attentus an, & quando censetur per inhibitionem,
 vide *Inhibitus*.
 An dicantur gesta pendente termino ad appellan-
 dum etiam si postea non fuerit appellatum, vide
 Annot. ad decif. 39. nu. 6.
 Contumelia si sunt per Procuratorem Principalem
 facta de illis habita notitia, debet reconuocare, ne

Index Materiarum.

alios videatur remittere, *dec. 331. ou. 9. decif. 348. num. 11.*
 Non dantur, ubi caufae sunt diuerfae, *dec. 345. n. 1. & Annot. ibid. nu. 6.*
 Non purgantur per Renunciationes defecituae, *dec. 466. nu. 14.*
 Purganda sunt antequam petatur remifforia, *decif. 276. nu. 5.*
 Purganda sunt quoad omnes processus, *decif. 486. num. 13.*
 Purgantur per legitimam Attentantis ceflionem, *ibid. nu. 1.*
 Et quando id procedat, vide *Annot. ibid. n. 10.*
 Procedit tanto magis, quando fuerunt per Procuratorem commiffa, *d. doc. 484. n. 2.*
 Non procedit quando ceflio elfet condicionalis, *ibid. num. 15.*
 Purgari poffunt, mediante legitima cefione in Rota, quamvis fuerint alibi commiffa, *ibid. n. 3.*
 Purgari ita debent per ceflionem, vt nulla remaneat lit., & difcuffio fuper d. purgatione, *ibidem, numero 16.*
 Vt per ceflionem purgetur, debet renunciari omni iuri, ita vt neque attentans ex attentantis conimodo fentiat, neque attentata paffus aliquid intereffe poffit, *ibid. n. 7.*
 Purgari debent in eo Tribunali, cuius iurifdictio fuit laefa, *ibid. n. 4.*
 Purgatio autem continere debet perpetuum filen-
 tium, *ibid. n. 8.*
 Et emitti non potefit fub pretextu non iuris alterius patris, nili de tali non iure confiet per Confellum-
 nem, vel rem iudicari, *decif. 485. n. 9.*
 Et fieri debet cum legitimo, & fufficienti mandato, *d. decif. 486. n. 19.*
 Illa vero purgatio, quae fit ex Iudicis Officio, dicitur elfe remedium extraordinarium, cui non elft locus, quando per viam ordinariam agi potefit, *decif. 305. n. 1.*
 Purgationi attentatorum non elft locus, quando agitur de exhumatione corporis, *decif. 276. n. 6.*
 Inuenti in Purgatione attentatorum, an fufficiat depofitum vnius Iulij cum oblatione foluendi re-
 fiduum facta hiquidatione, vide *decif. 303. n. 1. & late Annot. ibid. num. 6.*
 Quando Attentata pendant à cognitione negotij principalis, vide *late Annot. ad decif. 283. fub num. 8.*
 Reuocanda elft executio Attentata, non ex claufula (*Arbitrio*) fed alia via, *decif. 70. n. 1.*
 Reuocanda fuit Attentata, etiam ubi conftat de notoria non tute, non ad partis inftantiam, fed ex officio Iudicis, *decif. 465. n. 10.*
 Maxime, quando fuerunt commiffa in fpretum inhibitionis Rotalis, *ibid. n. 11.*
 Renocanda funt, fi non ad inftantiam partis, faltem ex officio Iudicis, *decif. 91. n. 3.*
 Amplia procedere, etiam fi conftaret de non lure petitis renocationem, *Annot. ibid. n. 12.*
 Renocanda funt fi non per viam Attentari, faltem per viam nullitatis, Attentata infra terminum ad appellandum commiffa, etiam non fubfequuta ap-
 pellatione, *decif. 513. n. 3.*
 Renocantur ex fola litis pendencia abique alia proba-
 tione iuris, *decif. 463. n. 8.*
 Renocari Attentata Iudicis, à quo debent per Indici-
 em ad quem, etiam non obftante claufula (*fina retardatione expugnatione litterarum Apftolicarum*) *decif. 91. numero 11. & late Annot. ibidem n. 21.*
 Non reuocantur ante omnia, quando alijs talis re-

uocatio poffet cauere ftandalum, *Annot. ad dec. 276. nu. 9.*
 Nec quando reuocatio pendet à cognitione negotij principalis, *decif. 283. nu. 8.*
 Reuocatio Attentatorum, licet poffit concludi in caufa peti non poffit, tamen id procedit in illa inftantia, fecus in alia, *decif. 291. nu. 12.*
 Talis autem reuocatio fpectat ad illum Iudicem, cuius Maieftas fuit laefa, *decif. 486. nu. 7.*
 Tolli ita debent Attentata, vt non folum de lore, fed etiam de facto nocere non poffint, *decif. 303. nu. 5.*
 Attentata elft collatio facta poffit interpositam appella-
 tionem Oppofitorum, vide *Calluina.*
 Quando fit Attentata executio nec ne, vide exe-
 cutio.
 Et idem de poffeffione, videio verbo *Poffeffio.*
 Et an, & quando poffeffio tanquam attentata veniat fequeftanda, nec ne, vide in verbo *Sequeftum.*
 Item quando dicatur attentata praefentatio, vide *Praefentatio.*
 Et idem de fententia, vide in verbo *Sententia.*
 Attentatorum Priuilegio renunciarum cunctetur, quan-
 do Attentans fuit admiiffus ad probandum bonum lus, & illud probauit, *decif. 91. nu. 5.*
 Hoc pcedit quando paffus attentata, patitur fen-
 tiam tranfire in Iudicatum, *ibid. nu. 6.*
 Non autem procedit, quando ille, qui paffus elft at-
 tentata deum de attentatis, & caufam fuper eis commiffa, *ibidem nu. 7.*
 Vtio attentatorum notari poffunt licet Apftolici-
 ex, & quando non excufent ab Attentatis, vide infra *Papa non attentat.*
 Pro attentatorum refectione, an & quando inter ac-
 tionem, vide *Arbitrium.*
 Attentatum fpolium aequipatur violento, vide *Spolium.*
 Papa non attentat, *decif. 1. nu. 2.*
 Potefit tamen elfe attentata poffeffio capta vigore li-
 terarum Apftolicarum, *Annot. ibid. nu. 15.*
 Tertius non attentat. Hoc non procedit, quando
 tertius habet caufam à parte, quae elft in lite, *decif. 24. num. 6.*
 Augmentum illius, de cuius animi declaratione agitur,
 ftandum elft in dependentibus ab eodem, vide in
 verbo *Declaratio.*
 Notari, an & quando ftandum fit, nec ne, vide plu-
 res cafus in verb. *Nutariis.*
 Deftitutioe Partis, vide *Papa.*
 Attentationibus publicatis quando fit admittendum
 nec ne nouum examen fectiu, vide in verb. *Ta-*
audendum, quis non elft aduersus rem indicatam, vide
Reuocatio.
 Nec fuper exceptione, in qua non habet aliquod in-
 terelf, vide in verbo *Interelf.*
 Audientia Opponentis de illegimitate, an, & quando
 denegetur, nec ne poffit lapfum textum praefixi
 per Iudicem Ecclefiafticum iuxta terminos cap-
 itulorum, qui fi fint legit., vide in verb. *Illegimitas.*
 Peritio quando denegetur, nec ne, vide in verb.
Peritio.
 In vltimis audientis uado elft, ordinem non feruare,
decif. 276. n. 1.
 Pro fanatione terminorum fubftantialium, fufficit,
 quod interuenerint tot audientes, vt potuerint
 feruari, vide *Terminis fubftantialiter.*
 Publicè audiuit fi reftes depofuit, fana probatur,
 vide *Fama.*
 Audiri velle in Iudicio, & nolle elft in Iudicio refti-
 cat, vide in verbo *Impet.*

Index Materiarum.

Auditor Camere nullam habet iurisdictionem in Beneficialibus, adeo, quod nec etiam concedere potest mandatum de manutenendo, dec. 118. nu. 4. & late Annot. ibid. sub n. 7.

De Auditoribus Rotæ, vide in verbo *Rota*.

Auditor. Testis de Audita, vide *Tēstis*.

Aversio magna animi, & repugnantia circa actum gestum probat metum, vide *Metus*.

Augmentum causæ multiplicationem legati, decil. 135. num. 10.

Primogenituræ spectat ad liberam dispositionem meliorantis, dec. 310. n. 10.

Regulari debet secundum naturam sui præexistens, cui accedit, dec. 344. n. 14.

Augmenti idem iuris est, ac rei auctæ, decil. 131. numero 8.

Ius Patronatus ex augmento, an cadat sub derogatione Concilii Tridentini, & an sub reservatione, vide *Ius patronatus*.

Pro augmento cultus divini, est semper facienda interpretatio, vide *Cultus divinus*.

Auia materna excluditur per Amitam in successione Nepotis stante Statuto, quod hæreditas devoluatur ad propinquiores consanguineos ex linea Patris, vel Aui descendentes, dec. 295. n. 1.

In bonis Auiæ debetur legitima Nepoti ex filio, dec. 339. n. 1.

Ausane Possessionis, vide *Possessio*.

Authentica ex causâ, C. de liber. præterit. non conservat legata facta personæ præteritæ, & querelanti, decil. 271. nu. 7.

Authentic. Hæc nisi, C. de solut. non habet locum stante iuramento, dec. 351. n. 5.

Et ei renunciari potest, & venit sub renunciatione generali facta omni legum, & iuris auxilio, ibid. num. 6.

Et generaliter de materia d. *Auth.* hæc nisi, vide Annot. ad d. decil. 351. n. 10.

Et ut creditor teneatur accipere in solum iuxta d. *Auth.* (hæc nisi) inter alia requiritur, quod adhibita diligentia non fuerit repertus emptor, d. decil. 351. n. 3.

Item requiritur Cautio de evulsione, ibidem, numero 4.

Autor si erat in mala fide, an hæres, & hæres hæredis possit à se incipere præscriptionem, vide in verbo *Præscriptio*.

Autoris competens Actio spolii an & quando transeat in eius hæredem, & singularium successorem, vide in verbo *Spolium*.

Autoris assertio probat contra omnes habentes causam ab eo, vide in verbo *Causa*.

Confessio, quando nocet successori, vide ibid.

Ius Authoris, non tenetur iustificare Triennalis possessor, vide *Triennalis possessor*.

Ab Authore diversa persona, non potest dici hæres, vide *Hæres*.

Acta, & probationes factæ contra Authorem præiudicant hæredi, vide ibid.

Contra authorem quæ sita possessio, an frustratur ad effectum obtinendi manutentionem contra illius hæres, & successores, vide *Manutentio*.

Contra alienationem, factam, & transiitionem Authoris, an & quando venire possit hæres, vide *Hæres*.

Ex possessione sui Authoris, qui erat in mala fide, successori non potest capi possessio, vide *Successor*.

Autoritas propria non potest capi possessio ex titulo fideicommissi, vide *Possessio*.

Autoritas. Ad autorizandum contractum non est admittendus consanguineus habens interdictum, vi-

de *Consignatione*.

Auam. Ad hæreditatem Aui si agit Nepos, an, & quando sint ei subministranda alimenta, vide in verbo *Alimenta*.

Stante Statuto, quod hæreditas devoluatur ad propinquiores consanguineos ex linea Patris, vel Aui descendentes, Auita in successione Nepotis excludit Auiam matrem, dec. 293. n. 1.

B

Beneficiarius præsumitur obtinuisse gratiam remissionis, dum fuit toleratus in parvo, decil. 371. numero 3.

Rapiti foos non probat Parochialitatem, vide *Parochialitas*.

Barthol. in *Liquid tamen*. 5. *Arbitr.* ff. de *Arbitr.* declaratur in dec. 290. n. 8.

In *L. de auct. ff. de Minor.* declaratur ibid. nu. 11. & in dec. 344. n. 151.

In *L. si Cuius* n. 8. ff. *de iur. per.* declaratur in decil. 311. n. 12. & 14.

In *L. ff. de adim. legat.* declaratur in decil. 344. numero 12.

In *L. Pamphilo*. 5. *duos* ff. de *legat.* 3. declaratur ibid. numero 34.

In *L. Lucius*. 9. à *se peto*. ff. de *legat.* 3. reprobatur ibid. num. 35.

Barthol. Bistardi, & Spmij non conservant Agnationem, nec sunt Agnati, dec. 453. nu. 17. & latius Annot. ibid. num. 15. vbi queritur an procedat, quando dispositio est concepta per verba non hæris sed naturæ.

Quando testator illos vocat, non censentur habitatio Agnationis, d. decil. 453. n. 16.

Beneficialis causa, quæ dicitur, vide Annot. ad dec. 174. num. 7.

Non dicitur causa beneficialis, quando actor agit super beneficio tamquam viro, licet Reus prætendat iure tituli collativi, dec. 315. n. 14.

In *Beneficialibus* Auditor. Camera nullam habet iurisdictionem, adeo quod, nec etiam concedere potest mandatum de manutenendo, vide *Auditor Camera*.

Causam habere ab alio quando quis dicitur in beneficialibus, vide *Causam habere*.

Censetur dedatum omne ius ex quocumque capite competens, decil. 399. n. 1.

Nuntius Hispaniarum habet iurisdictionem in beneficialibus, vide *Nuntius*.

Remissoria an & quando concedatur in beneficialibus, vide *Remissoria*.

Beneficiarius litigans cum Ecclesia, an & quando teneatur concurrere ad expensas, & semper litis, vide verb. *expensis*.

Beneficiarius Ecclesiæ statueri non possunt, quod distributiones debeantur etiam non interequentibus, vide in verb. *Distributiones*.

Beneficiarius Ecclesiæ alius est, & aliud fructus beneficii, decil. 32. n. 14.

Alternativa an, & quando intret in collatione beneficiorum simultaneæ collationis, vide *Alternativa*.

Reus de capienda possessione beneficii, & de eius materia, vide *Reus*.

Collatio beneficiorum, & de eius materia, vide *Collatio*.

Collatio, & perpetua præsumantur omnia beneficia, decil. 79. sub n. 4.

De consuetudine in materia beneficiorum, vide *Consuetudine*.

Index Materiarum.

- evidens, & notoria, carenti omni colore, & probabili causa litigandi, decif. 43. n. 8. & Annot. ibid. n. 11.
- De calumnia non dicitur constare, quando decisio non est super meritis, & causa est in principio, & nullæ adhuc factæ sunt probationes, decif. 125. n. 3.
- De calumnia non potest constare in principio litis, nullis factis probationibus, decif. 17. n. 6.
- De iuramento Calumnia, vide *Iuramentum*.
- De lite Calumniola, vide in verbo *Lit.*
- Et de litigatore calumniolo, vide *Litigator*.
- Pro excludenda Calumnia, sufficit quilibet causa colorata, & probabilis litigandi, dec. 17. n. 3. decif. 125. n. 5.
- An, & quando ex capite Calumnie, & illius suspensionis denegetur remissio, & quando illa dicatur, & presumatur calumnie petita, vide in verbo *Remissio*.
- Calumniola recusatio, vide *Recusatio*.
- Cambia debentur concurrente mora, interpellatione, & protestatione, & aliis requisitis ad validitatem, & iustificationem Cambiorum, decif. 17. n. 3.
- Cambij licet, vide *Licet Cambij*.
- Camera Auditor, vide *Auditor Camera*.
- Cameralis obligatio, vide *Obligatio Cameralis*.
- Cancellaria, lexia stylum Cancellarie, quando non solvatur Annata, vide *Annata*.
- Per diligentiam registri Cancellarie, an, & quando probati possint negatius dispensationis, vide in verbo *Dispensatio*.
- Canonum venit sub mensura enunciata Vineæ, dec. 128. n. 7.
- Canon, seu Responsio, est verbum æquinoctium, dec. 510. n. 3.
- De Canone fuisse factam expressionem, sufficit, ut existeret Caducitas, vide *Caducitas*.
- Ob Canonem non solutionem, quando incurritur Caducitas per emphiteotam, vide ibid.
- Canonicatus Domus, & alia similia membra temporalia, quando dicantur de pertinentiis, & de annexis Canonicarum, vide *Canonicarum*.
- Canonicatus Ecclesie Cathedralis, & Curatæ beneficia in materia dispensationis, pari passu procedunt, dec. 137. n. 7.
- Ad obtinendum Canonicatus Cathedralis Legatus non potest dispensare illegitimum, vide *Legatus*.
- Collatio Canonicatum in Cathedrali, est simultanea Episcopi cum Capitulo, vide *Collatio*.
- Possessio Canonicatus an, & quando sit capienda Capitaliter, vide latè Annot. ad decif. 364. n. 7. vide alia in verbo *Capitaliter*.
- In possessione Canonicatus non dicitur esse Capitulum, decif. 121. n. 3.
- Sub Provisione Canonicatus, venit domus possessa à Canonico defuncto vñ cum annexis, & pertinentiis, decif. 478. n. 1.
- Sufficit quod quid sit de pertinentiis Canonicatus vacantis, ad hoc ut interet reservatio, ibid. n. 3. & vide *Reservatio*.
- De pertinentiis autem Canonicatus dicitur domus, quantum non sit annexa, & incorporata, ibid. n. 4.
- De pertinentiis, & de annexis Canonicatus, quando dicatur domus Canonialis, & alia similia membra temporalia, vide latè Annot. ibid. sub n. 6.
- Camera habentes Administrationem, & distinctionem Cappellanarum circa caput ad eorum regimen spectant, statuerè possunt, decif. 66. n. 11.
- A Canonico defuncto domus possessa, venit sub provisione facta de illius Canonicarum vñ cum annexis, & pertinentiis, vide supra in proximo verbo *Canoniarum*, vers. sub provisione.
- Expensæ litis, quas faciunt Canonici in litigando cum Portionariis, non sunt extrahende ex Massa communi cum ipsis Portionariis, vide in verbo *Expensæ*.
- Facultas coelecta Canonicis faciendi pro eorum Arbitrio celebrare, & destruere Cappellanos, nisi haberet iunctam aliquam correctionem, foret inanis, decif. 66. n. 13.
- Cantore maior, & dignior dignitas est Archipresbyter, vide *Archipresbyter*.
- Cappella. In cappella maiori Ecclesie, de iure est prohibitum sepeliri cadavera, vide *Sepultura*.
- Ex eo quod in quadam Cappella quis habeat sepulchrum, an inde inferatur ad ius prohibendi humationem aliorum cadaverum in eadem Cappella, vide ibid.
- Cappellanus deputatus in Ecclesia unita, & de mensa, solet esse amovibilis, decif. 370. n. 6.
- Capitale odium, vide *Odium*.
- Capitalis inimicitia, vide *Inimicitia*.
- Capitulum. Extra Curiam Capitoli non servatur vii ordinatorum, Statutum Verbis disponens de iuramento Calumnie præstando per principalem, si sit præsent, vide *Statutum Ordinatorum*.
- Nec Statutum lib. 1. cap. 13. decif. 352. n. 7. & Annot. ibid. n. 11.
- Capitula interpretantur conclusionem, Annot. ad decif. 168. n. 7.
- Plura pro vno tantum habentur, quando sunt connexa, decif. 123. n. 6.
- Et quando vnum est propter aliud, ibid. n. 8.
- Quor sunt Capitula in sententia contra, tot sunt sententia, dec. 512. n. 1. & Annot. ibid. n. 6.
- Capituli an magis standum sit, quam iuramento, vide Annot. ad dec. 163. n. 6. & 8.
- Magis standum non est, quando iuramentum repugnat Capitulis, decif. 409. n. 4.
- Capitaliter an, & quando sit capienda possessio Canonicatus, vide *Canonicatus*.
- Quando autem possessio capi non potest capitaliter, propter impedimentum prædictum, haberi debet pro capitaliter capta, dec. 164. n. 2.
- Capitaliter citari debet Universitas, & Collegium, vide *Collegium*, & *Universitas*.
- Capitulum Cathedralis, præcedit Capitulum Collegiatum, decif. 124. n. 1.
- Condere potest Statutum, quod beneficia simpliciter requirant residentiam, Annot. ad dec. 175. n. 5.
- Habens administrationem, & distinctionem Cappellanarum, circa ea, quæ ad earum regimen spectant, statuerè potest, dec. 66. n. 11.
- Habere quando non possit non residentem, ut in absentia luceretur distributiones, vide *Distributiones*.
- Non dicitur legitimus contradicitor ad impediendam executionem litterarum Apostolicarum, cum non habeat consimilem titulum, nec sit in possessione Canonicatus, dec. 221. n. 3. & Annot. ibid. n. 11.
- Non venit appellatio personæ, & quando hoc procedat, necne, vide *Persona appellatio*.
- Opponere se non debet executioni litterarum Apostolicarum, dec. 221. n. 4.
- Si se opponit teneat provisio ad interesse, ibid. n. 5.
- Excusatur tamen si subest ista causa, ibid. n. 6.
- Capituli sui est caput Episcopos, vide *Episcopus*.
- Collatio in Cathedrali est simultanea Episcopi cum Capitulo, vide *Collatio*.
- An autem & quando in beneficiis istis, Consultatæ collationis interet Alternativa, nec ne, vide in verbo *Alternativa*.

Index Materialium.

Cap. *gemina de hoc factis*, qualiter sit intelligendum, & in procedat flante iuramento, dec. 163. n. 10.

Cap. *lauer qui sit legatum*, in quibus terminis loquatur, & de eius materia, vide in verb. *illegitimus*.

Capitulum quoniam dec. 163. par. 1. requiritur iuramentum officialis in relatione circa diligencias factas, non feruatus, dec. 187. n. 3. & vide Annot. ibid. n. 10. Et vide in verb. *Diligentia*.

Capitulum dec. 410. par. 1. reprobatur dec. 417. n. 8.

Carcer. In carceribus exhibens subfisturum, qui deliquit in officio liberatus, & quomodo hoc procedat, vide in verb. *Subfistum*.

Carreratus est iudici arbitratia, dec. 106. n. 1.

Carreratum nulliter dicitur priuatus per vim liberatus, dec. 336. n. 4.

Cardinalis. Si Cardinalis sit Episcopus non suffragatur Indultum conferendi in mensibus reſeruat, vide *Indultum*.

Cardinales solum Ordinarij Collatores sunt excepti a Regula octaua, Annot. ad dec. 99. n. 4.

De familiaribus Cardinalium, & de reſeruatione eorum beneficiorum, & de eorum familiaritate, vide in verb. *Familiaritas*, & in verb. *Familiaris*.

Carnem in ſtuffa fecans, vt veniat dicitur Lanio, non autem ille, qui occidit animalia, dec. 123. n. 3.

Casum est quid diſciſum a Iurisdictione, dec. 336. num. 1.

Calto non cenſetur annexa Eccleſia, ex eo ſolū quod ſit in Calto, dec. 122. n. 9.

Cauſa dicitur comprehenſa in diſpoſitione quantumvis oſoſa, & correctoria, etiam ſi verba dēſciuant, vt vige ratio expreſſa, vide *Ratio*.

Fortuitus probat debet, qui excludit culpam, quando ſumus in iur, quae circa culpam accideſe non ſolent, dec. 278. n. 4.

Fortuitus ſpectat ad creditorem ſtante mora illius, dec. 146. n. 1.

Fortuitus ſpectat ad illum, qui eſt in culpa, ibid. n. 14.

De cauſa fortuito, quando tenetur Conductor, necne, vide *Conductor*. Vbi etiam, quando tenetur de cauſa, & de omni cauſa, necne.

Impoſſibilis, aut ſaltem fortuitus cauſa reputatur Gratia pendens a volūtare Principis, vide *Gratia*.

Mixtus non correſpondet in diſpenſatione, dec. 87. n. 3.

Ad cauſam proximiorē, & immediatā verba reſeruantur, vide *Verba*.

De vno cauſa ad alium, & quando extendatur ſubſtitutio, vide *Subſtitutio*.

Cathedralis Eccleſia an poſſit conſeruare prerogatiuam antiquae Cathedralitatis, dec. 493. n. 3.

Poteſt eſſe etiam Parochialis, ibid. n. 6.

Cathedrales Eccleſiae, beneficia, & dignitates in Regnis Hiſpaniarum ſunt fundatae in decimis, vide in verbo *Decima*.

Cathedralis Eccleſiae Canonatus, & Curata beneficia in materia diſpenſationis pari paſſu procedunt, vide *Diſpenſatio*.

Cathedralis Capitulum praecedat Capitulum Collegiatum, vide *Capitulum*.

Ad Canonatus in Cathedrali, Legatus non poteſt diſpenſare illegitimum, vide *Legatus*.

Collatio in Cathedrali eſt ſimilanea Episcopii cum Capitulo, etiam reſpectu Canonituum, vide in verbo *Collatio*.

Caſtellana non ſunt dicta reſtitum, ſed coadiungenda, vide *Teſtu*.

Cauſa appellanonis, vide *Appellatio*.

Beneficialis, vide *Beneficialis*.

Diuerſa eſt, quando agitur ſuper diuerſis terminis ſuſtatum, dec. 345. n. 2.

Et ſi cauſae ſint diuerſae, non dantur aſſentata, vide *Attentata*.

Legitimitas, vide *Legitimitas*.

Matrimonialis, iudget ceteri expeditione, vide *Matrimonium*.

Prophana, quae dicatur, vide *Prophana cauſa*.

Separationis Theſi, vide *Separatio*.

Si agatur cauſa Vniuerſitatis nomine, an & quando repellantur teſtes de Vniuerſitate, vide *Teſtes*.

Summarie ſi ſit comiſſa, non attenditur quid petierit. Adit, ſed quod apparet illi deberi, vide *Summarie*.

Et ideo inter Mercatores, non attenditur quid petierit, ſed quod probatum ſuit, vide *Mercator*.

Cauſae comiſſio, vide *Comiſſio*.

Cauſae expeditio infra annum, requiritur per regulam de Annali, vide *Regula de Annali*.

Cauſae intruſio, vide *Intruſio*.

Ad quas cauſas non extendatur Tranſactio, vide in verbo *Tranſactio*.

Ex cauſarum tam ciuiliū, quam criminalium cognitione, arguitur iuridictio, vide *Iuridictio*.

In cauſa proptia, debitor non poteſt eſſe Teſtis, vide *Debitor*.

Cauſa falſa non poteſt dici, quae ab initio eſt vera, licet poſtea deſiciat, dec. 406. n. 2.

Alia de falſitate cauſae, vide *Falſitas*.

Finalis declaratus ex Proemio, vide *Proemium*.

Et denotatur per diſtinctionē Accoſae, vide *Accoſae*.

Finalis preſumitur, quae reſpicit Pietatem, dec. 544. num. 6.

Intrūſus, vide *Intrūſus cauſa*.

Necceſſaria dicitur cauſa, quae ortum habet ab aliqua precedenti obligatione, dec. 127. n. 1.

Et vt dicatur necceſſaria, ſufficit, quod non poſſit ſine incommoditate omitti, ibid. n. 14.

Alia de cauſa necceſſaria, vide *Necceſſaria*.

Non probatur cauſa per aſſertionem facientis in prohibitis, quae ex cauſa tantum permittuntur, vide *Prohibiti*.

Onerola magis ſuffragatur, & eſt ſuſceptibilis, quā lucratia, vide in verb. *Lucratia*, & in verbo *Onerola*.

Originalis cauſa contractus eſt attendenda, & magis attendendus primus contractus, qui dedit cauſam ſecundo, quā ſecundus, dec. 501. n. 2.

Pia, vide *Pia cauſa*.

Cauſae defectus non ſuppletur per beneplacitum * Apoſtolicum, ex eo tamen inducitur preſumptio iuſta cauſae, vide *Beneplacitum Apoſtolicum*.

Cauſae diuerſitas, quando adeſt, non inducit correſpectum ex actu incontinenti facto, vide *Correſpectus*.

Cauſarum pluralitas nō preſumitur, dec. 113. n. 1.

De conditione ob cauſam, vide *Conditione ob cauſam*.

Dux cauſae lucratia non poſſunt de iure ſimul concurrere, vide *Lucratia*.

Ex cauſa, ob quam ſunt prolae reſtrictionem patiuntur verba generalia, vide *Verba*.

Poſſidendi cauſam quis ſibi mutare preſumitur ex ſuperuenienti titulo, etiam abſque aliqua iurandi declaratione, vide in verb. *Mutator*, & in verb. *Poſſidendi cauſam*.

Cauſae cognitio requiritur in amouendo poſſideſſorem a ſua poſſeſſione, etiam ſi nullum habeat colorem poſſidendi, vide *Poſſeſſor non ipſi amouendū*.

Cum cauſa cognitione tenetur procedere exequutor mixtus, dec. 107. n. 1.

Cauſam quis dicitur habere ab alio in materia beneficiis, ſi ſit promiſſus per illius ceſſionem, ſecus ſi per obitum, Annot. ad dec. 144. n. 2.

Cauſa. Ad cauſam petens abſolutionem ab ep. communis

Index Materiarum.

manicacione, non facere se excommunicatum, vide Absolutio.
 Ad cautelam quæ sunt, non nocent, sed magis actû sustinere intendunt, dec. 167. n. 3.
 Dispensatio obreptis pro casella conscientiar, non probat inhabilitatem, vide *Dispensatio*.
Causæ est præstanda etiam sine causa, quando sumus in dilacione, quæ venit à lege, quod declaratur, prout in dec. 118. n. 13.
 Est præstanda pro legatis conditionalibus, secus est in contrahibus, vide *Causæ*.
 De conditione, vide *Enchiridion*.
 Muriani, vide *Atianæ Causæ*.
 Non est præstanda ex parte creditorum, quibus solvitur, dec. 311. n. 30.
 Cautiorem de modo implendo, possessor non tenetur præstare in contrahibus, dec. 418. n. 12.
 Cautiorem præstare regulariter non tenetur debitor sub conditione ex penitus, ibid. n. 5.
 Limita non procedere iusta subsistente causa, quæ etiam causa debet supervenire post contractum, ibid. n. 6.
 Cautiorem nunquam est incus, quando aliter potest esse consultum, ibid. n. 9.
Cedendum exceptio impedit immisionem ex Saluiano, dec. 67. n. 9.
Cedens iura talia qualia, tenetur præstare debitorem cessum esse verum, dec. 379. n. 3.
 Regulariter non tenetur præstare debitorem cessum esse locupletem, ac solvendo, sed solum esse verum debitorem, Annot. ad d. dec. 379. n. 5.
 Procedit etiam si cedens promissit facere debitorem bonum responsum, ac etiam si promissit de defensione, & conservacione indemnitas, Annot. ibid. d. n. 5.
 Cedens potest conveniri, etiam post cessionem, dum non intervenit aliquod ex requisitis l. 3. *Cede Noverat*, dec. 121. n. 5.
 Cedens si non nocet, & solvendi predest cello, non potest derogari, vide *Cisse*.
 Cedens cessione, & assertio post factam cessionem, non præstatur cessionario, vide *Cessione*.
 Cedens creditum iusti sicut tenetur Cessionarius, dec. 379. n. 1. & Annot. ibid. n. 4. vbi dicitur non sufficere prædicere instrumentum cessionis.
Cedere in quam causam præsumatur, & probetur solutio, vide *Solutio*.
 Cedi potest potestatem commodatæ, & fructus pensionis, quæquid sit de ipsa pensione, vide *Pensio*.
 Quando non possunt cedi actiones circa culpam aliquam, illa impudendum non est, si cedere non potest, dec. 121. n. 3.
 Cedula bancharia habet vim solutionis ad effectum, nec curatur fructus recompeniendi, dec. 347. n. 3.
 Declaratur, prout in Annot. ibid. sub n. 19.
 Cedula licet contineat conditiones, tamen si illæ sint introductæ, & ex natura negotij, non videntur, d. dec. 147. n. 11.
 Sententia lata prout in cedula an, & quando sufficit, vide *Sententia*.
 Celebratio festiæ dedicationis Ecclesiæ, tenentur omnes ex ceteris, vide *Tudorano*.
 Cimetarium non probat Parochiam, cum Cimetarium possit habere Ecclesia, etiam non Parochialis, dec. 187. n. 12.
 Censura. Per censuras an, & quando quis cogi possit contrahere matrimonium, vide *Matrimonium*.
 Censuræ, Denunciatio, & irritatio venditionis, que fieri debet censuræ vigore Bullæ Pij V. fieri potest non solum à venditore, sed etiam ab emptore, dec. 193. n. 11.

Censura fuit concessa Prælati propter ius, quod habet in re, ibid. n. 6.
 Et hæc Prælati habet locum etiam in subbaltatione, dec. 193. n. 1. & Annot. ibid. n. 1.
 Et ex ea non redditis decernitur, vide *Decretum*, d. dec. 193. n. 7.
 Censuræ est quid diuersum à re, super qua est impositus, dec. 181. n. 3.
 Ideo illum imponens, non censetur rem, super qua imponitur, alienare, ibid. n. 6.
 Et quando imponitur Censuræ, non emittit res, sed ius exigendi certam quantitatem fructuum ex illa, dec. 388. n. 7.
 Imponi non potest super re propterea ad suimet utilitatem, dec. 193. n. 7.
 Illum autem imponens super re, super qua habet solam medietatem, censetur impositum super dicta sua medietate, dec. 122. n. 1. de quo latè Annot. ibid. n. 16.
 Impositus censuræ tantum super medietate ipsius imponentis, etiam si sint designati confines totius fundi, d. dec. 122. n. 4.
 Quod maxime procedit ad effectum evitandi caducitatem, ibid. n. 5.
 Impositus censuræ super ea parte rei, quæ libera est, dummodo sit capax, dec. 156. n. 1.
 Maxime ad effectum evitandi caducitatem, ibid. n. 2.
 Impositus, & creatus pro extinctione alterius censuræ, sortitur eandem naturam, & qualitatem principalem, dec. 199. n. 3.
 Impositus super re, si imponens nullum ius super illa habet, nisi ratione melioramentorum, censetur impositus super melioramentis, Annot. ad dec. 122. n. 16.
 Impositus super mortuatis quinquaginta tertæ vnus prædicti mortuaturus 150, solvitur etiam si non sit expressum, à quo latere, quia intelligitur de Mortuatis adiacentibus domui ducti prædicti, dec. 353. n. 3.
 Non extinguuntur, nec liberantur fideiussores per extinctionem fundi censuræ factam mediante subrogacione alterius fundi, dec. 60. n. 1.
 Nec per transmissum censuræ factam de vno corpore ad aliud, dec. 445. n. 1. & sub n. 3. & Annot. ibid. n. 7.
 Sed si ab initio passus ad vnum spectabat, remanet eiusdem naturæ, quomodo sit translati de vno corpore ad aliud, dec. 442. n. 1.
 Et tanto magis quando translatio fuit facta ex causa, & facta eiusdemque originalis debitoris, ibid. n. 1.
 Extinctum autem censuræ cenitur sequuta in vim consuetudinis præcedentis, de qua apparet, dec. 156. n. 4.
 Et requirit actum retrosumum, scilicet actualis numeracionis pecuniarum, dec. 156. n. 3. & Annot. ibid. n. 12.
 Fideiussor vero censuræ, qui præstendit se liberatum propter extinctionem censuræ, excluditur ab hac præsentatione, allegando non consilium de extinctione, dec. 445. n. 4.
 Mandatum ad extinguendum censuram, non potest revocari per venditionem rem cessatæ, si emptor in interelli, quod eximatur, dec. 362. n. 8.
 Non perit censuræ perit pars fundi, super qua est impositus, dummodo sufficiant fructus partem remanentis, dec. 388. n. 8.
 Quando reducitur à Papa, nunquam, etiam citatur quoad fructus iam decursos, dec. 11. n. 6.
 Si constituitur loco pretij, dicitur habita inde de pretio, vide *Fiduciarius habita de pretio*.
 Valide constituitur pascuntur ex solutione fructuum plurium annorum, maxime si soluerentur ius penitus, dec. 375. n. 6.

Valde

Index Materiarum.

Valide est collatus, si fructus sint sufficiens, licet valor rei non correpondeat, Annot. ad dec. 133. n. 10.
Pro sui enim validitate, requiritur, quod fructus rei censuæ superet, vel ad quæ cæsum, d. dec. 133. n. 6.
Vt autem dignoscatur, an census excedat mediocritatem rei censuæ, est attendendus, non redditus, sed proprietatis, d. dec. 133. n. 1. de quo tamen dubitatur ibid. sub n. 5.
Validus est, quædo in eius impositione interveniunt omnia requiritur ex forma Bullæ Pij V. dec. 137. n. 4.
Validus est presumendus in dubio, dec. 155. n. 1.
Et maxime quando contrahentes protestari fuerunt se velle contrahere iuxta d. Bullæ Pij V. ibid. n. 1.
Ad imponendam Instrumentum census, non sufficit fides personæ, quæ fuit deputata ad illi emendandum, quia post emptionem, non potest in præiudicium emptoris aliquam declarationem facere, dec. 175. n. 4.
Constitutio census de sui natura contrahit hypothecam super re censuata, dec. 195. n. 9.
Dominus census habet prælationem in emptione rei censuæ, dec. 415. n. 1.
Et etiam in datione insolutorum, ibid. n. 8.
Et quoad prælationem, ei non præiudicat scientia alienationis, nisi sibi fuerit facta denunciatio, quæ pro forma à Bulla requiritur, d. dec. 415. n. 7. & Annot. ibid. n. 11.
Nec contra eum volens retrahere, obstat præscriptio Statutariæ, sed illa habet locum solum in credito re. d. dec. 415. n. 10.
Emptores plures Census si sint, censetur quilibet pro rata emisse, & tot censentur Census, quot personæ, vide in verbo *Rata*.
Interesse in materia Census est clarum, scilicet fructus, qui fuerint percepti, si mora in creando Census non intercessisset, vide *Interesse*.
Numeratio pecuniarum si interveniat in contractu Census, tanquam Bullæ, licet pecunia sit aliena, dec. 157. n. 3.
Talis autem numeratio probatur ex attestazione Notarij attestantis de numeratione coram ipsi & Testibus facta, d. dec. 177. n. 6. dec. 355. num. 5. dec. 375. n. 2.
Et requiritur etiam in extinctione Census, vt dictum est supra in hoc eodem verbo, vers. *Quævis aliam retransmissionem*.
Licet autem Census esset nulliter constitutus, ex eo quia non fuerint numeratæ pecuniarum, nihilominus debitor, qui se obligavit in casu Nullitatis ad omne damnus, & interesse, remanet obligatus, dec. 164. n. 4. & Annot. ibid. n. 5.
Alia de numeratione pecuniarum supple in verb. *Numeratio*.
Per retentionem fructuum Census, & sortis principalis, censetur sufficere succursum emptori in casu, in quo res tempore detegatur censuata, dec. 195. n. 2.
Sortis principalis in contractu Census nominato, potest peti loco interesso, ad vi prædicti, vide *Interesse*.
Certiorari beneficij Sen. Consult. Velleian. an, & quando requiratur, vt mulier possit fideiubere, vide *Fideiussorem*.
Domini in paribus, an & quando censentur facta per suam Procuratorem, vide *Procurator*.
Certo modo. De impetratione certo modo, vide *Impetratio*.
Certe quis non potest dici de eo, super quo lis pendet, dec. 169. n. 9.
Censura. In Cimitate, & Territorio Censuræ, formæ non extantibus masculis, succedunt in bonis emphyteoticis ex Breui Innocentij VIII. vide *Formæ*.
Cessibile est omne ius personæ coherens, quando inha-

ret ratione rei, dec. 416. n. 6. & Annot. ibid. n. 7.
Cessibile an, & quando sit nominandus facultas, vide *Nominandus facultas*.
Cessio actionum, quando fieri non potest circa culpam alicuius, illi impetrandum non est, si cedere non potest, dec. 321. n. 8.
Beneficij, vide *Resignatio Beneficiorum*.
Denegari non potest quando cedenti non nocet, & solvendi prodest, dec. 347. n. 15.
Iurium operatur, quod successore singularis possit agere de eversione, vide *Successore singularis*.
Necessaria non est ad hoc, vt actio ipsius competens Authori transeat in singularitatem successorem, vide *Spolij actio*.
Non est, Promissio de cedendo, vide *Promissio*.
Peti potest ab obligato solvere debitum alienum, dec. 347. n. 14.
Reportari non potest vbi debitum solvitur de pecuniis debitoris, dec. 62. n. 5. Annot. ad dec. 75. n. 3. vbi etiam vide quid operetur, si reportatur.
Simulata presumitur, quando est facta ex causa credendi, de quo non apparet, dec. 47. n. 6.
Cessione obventa, & deducta sua portione, fideiussores, qui solant totum debitum, convenire possunt eo fideiussores ad restitutionem pecuniarum per ipsi solutarum, vide *Fideiussor*, vbi alia in hac materia.
Cessionis Instrumentum non sufficit producere, vt Cessionarius dicatur iustificasse creditum cedentis, vide *Cessionarius*.
Per cessionem attentatis an, & quando, & quomodo, & vbi possint purgan attentata, vide *Attentata*.
Post cessionem cessionario non præiudicat Confessio cedentis, vide *Confessio*.
Sine cessione competit actio stante iuramento, vide *Actio*.
Sine cessione an acquiratur ius absentis per stipulationem Notarij favore omnium, quorum interest, vide *Stipulatio*.
Sub dispositione loquente de cessione comprehenditur Transactio, vide *Transactio*.
Cessionarius censetur eadem Persona cum cedente, dec. 121. n. 1.
Essenon debet melioris conditionis, quam cedens, dec. 47. n. 4.
Iustificare tenetur creditum cedentis, dec. 179. n. 1. & Annot. ibid. n. 4. vbi dicitur non sufficere producere Instrumentum Cessionis.
Cessionario obstat eadem exceptio non implementi, quæ obstat cedenti, dec. 161. n. 4.
Et ei obstat omnes exceptiones, quæ obstant cedenti, dec. 47. n. 5. dec. 121. n. 3.
Declarat, vt in Anno ad d. dec. 47. n. 9.
An autem contra eum opponi possit exceptio compensationis, quæ poterat opponi contra cedentem, vide *Compensatio*.
Cessionario non præiudicat confessio cedentis post cessionem, vide *Confessio*.
Cessionarium afficit Commissio obventa contra cedentem, d. dec. 121. n. 1.
Character non tollitur per Bigamiam, licet tollatur privilegium Clericale, vide *Bigamia*.
Christianus, contra Christianum. Hebræus non potest esse testis, vide *Hebræus*.
Christi nubere dicitur, qui ingreditur Religionem, dec. 40. n. 3.
Circumstantia requirit decretum Iudicis, cum non pendat à voluntate partium, dec. 457. n. 7.
Conclusionis in causa, quomodo fiat, vide *Conclusio in causa*, vbi alia de tali conclusionis circumducta.
Circumscriptio non est præsentis, cum finis citationis sit Comparitio, dec. 57. n. 2.

Index Materialiarum.

Rektor an sit citandus in Dismembratione, vide *Dis-*
membratio.

Citandus vltimius non est, qui citatus expressè dixit
nolle comparere, dec. 118. num. 8.

Procedit quando est citatus ad totam causam, secus
si ad vnum articulum tantum, ibid. num. 9.

Citandi, qui sunt in confessione Inuentarii, vide *In-*
uentarium.

Quam vnum ex pluribus Procuratoribus, censetur il-
lum approbare pro Procuratore insoludum, vide
Procurator.

Citari potest etiam tertius, si in commissione ad huc clau-
sula (*omnesque alios*) vide *Tertius.*

Citatio ad dicendum contra, requiritur in productione
lurium, dec. 109. num. 5. & Annot. ibid. num. 8.

Ad dicendum contra commissionem, debet continere
insertum tenorem commissionis, vt citans noeam
habeat inriditionem citantis, dec. 117. num. 1. &
Annot. ibid. num. 8.

Fallit, quando citatus de facili potest habere noti-
tiam commissionis, & vbi in eo adest veritas, &
coniectura sententia commissionis, seu iurisdic-
tionis d. dec. 117. num. 2. dec. 117. num. 1.

Et ideo dicta citatio sufficit, etiam sine insertione
commissionis, quando commissio erat in partibus
apud compulsores, de qua facile citatus poterat
habere notitiam, d. dec. 117. num. 5.

Fallit etiam conclusio, si citatus compareret, An-
not. ibid. num. 9.

Notitia autem commissionis Iudicis delegati, ex qui-
bus prefaturus in persona citati, vide d. dec. 117.
num. 2.

An autem requiratur d. citatio ad dicendum con-
tra ad hoc, vt commissio efficiatur communis,
vide *Commissio.*

Per citationem ad dicendum contra censetur facta
intimatio sufficienti, vide *Intimatio.*

Ex citatione ad dicendum contra commissionem
probatu- ris, vide *Lu.*

Si in termino citationis ad dicendum contra, nihil
fuit oppositum, opposi non potest, quod iura
non hnt in forma probanti, vide *Iura.*

Citatio ad sententiam debet esse specifica, Annot.
ad dec. 109. num. 7.

Et non est necessaria, quando sententia fuit lata par-
tibus presentibus, dec. 57. num. 1. & Annot. ibid.
num. 19.

Et sufficit presentia Procuratoris, dummodo con-
fictum fuisse presentem ad illum actum, & ad
illum effectum, Annot. ibid. num. 15.

Quomodo autem probetur talis presentia Procu-
ratoris, seu partis, vide *Presentia.*

Ista citatio ad sententiam, si sit facta pro singulis
diebus, est nimis vaga, dec. 140. num. 1.

Et illius defectus reddit sententiam nullam, dec. 4.
num. 1.

Et sententia est nulla, si lata sit pro die, pro qua non
adert citatio, dec. 56. num. 6.

Nec ferri potest sub citatione ad comparandum, &
audiendam voluntatem Iudicis, dec. 109. num. 4.
& Annot. ibid. num. 7.

Reiteratio, quæ fit in citatione ad sententiam, sanat
defectum terminorum substantialium, quando
fuerunt nolle seruati, vide *Termini substantialiter.*

Citatio ad liberandum, quando est facta sub quel-
bet decretum (*in infra mensuri*) dec. 41. num. 4.

Ad videndum deliberari, requiritur, vt deliberatio
sit valida, vide *Deliberatio.*

Ad videndum iurare testes, est necessaria, dec. 58. num. 1.

Alia ex illius defectu, testes dicuntur nullius exa-
minati, dec. 108. num. 1.

Nec sufficit citatio generalis, sed requiritur specia-
lis, & individua, d. dec. 268. num. 3. & Annot. ibid.
num. 1. vbi vide Limitationes.

Et ista citatio ad videndum iurare testes datat, & de-
fernit pro toto termino, dec. 42. num. 1. dec. 468.
num. 1.

Etiam protogaro, non tamen pro nono termino, d.
dec. 419. cod. num. 1.

In examine autem Testium, citatio prefaturus ex-
cursu longi temporis, dec. 115. num. 4.

Alia de Testibus examinatis sine citatione, supplie
in verbo *Testis.*

Collegij citatio, nisi fiat capitaliter, non suffragat-
ur, vide *Collegium.*

Exequuta contra maiorem, eam nocet, dec. 456. num. 1.

Exequutam esse citationem, creditur Nuncio refe-
renti, vide *Nuncio.*

Et illius exequutio satis iustificatur ex productione
mandati, & ex comparationibus Procuratoris,
dec. 94. num. 6.

Non creditur autem Notario de citatione à se facta,
dec. 71. num. 2.

Nec eius exequutio probatur per attestationem No-
tarii, nisi etiam adint duo testes, dec. 426. num. 4.

Non procedit in his partibus, in quibus Notarij fun-
guntur officio Nuncij, & Curatoris, d. dec. 426.
sub num. 6. dec. 415. num. 4.

Facta in dubio prefaturus citatio cum literis cita-
toris Ordinarij, non autem cum transumpto ad
effectum sustinendi citationem, dec. 416. num. 7.

Necessaria est, etiam vbi proceditur summarij, &
iuris ordine non seruato, dec. 145. num. 1.

Non est necessaria, quando decretum est factum
presente Procuratore, dec. 509. num. 2. & latus de
hac materia in Annot. ad dec. 176. num. 11.

Item nec quando citans est pater in loco Iudicij,
aut in loco parum distante, dec. 117. num. 6.

Partis citatio requiritur in faciendo depositum, vi-
de *Depositum*, vbi alia de citatione partis in eo
necessaria.

Personalis citatio quando precedit, & citans non
comparet, potest potest per contradietiam, dec.
410. num. 1. & Annot. ibid. num. 5.

Secus si d. citatio personalis prius non precedat, An-
not. ibid. num. 4.

Procuratoris domini liti effectus citatio sufficit, dec.
410. num. 2.

Pro singulis diebus, non tenet citatio, dec. 71. num. 3. &
Annot. ibid. num. 6.

Hoc est verum respectu totius temporis, sed per
paucos dies sufficit, inuò sustinetur durante
toto termino probatorio, ibid. num. 6.

Remissa non censetur ex eo, quia dicitur, quod Ad-
uersarius probet, & faciat sua delictus, d. dec.
71. num. 1.

Reproduci debet, nec sufficit soli impetratio com-
muniouis, vt lis dicatur introducta aduersus eum,
contra quem fuit impetrata communiouis, vide *Li-*
ta non inducit.

Requiratur in faciendo depositum, vide *Depositum*.
Requiratur in executione, quando est mutata per-
sona Iudicis, dec. 545. num. 6.

An, & quando requiratur in executione sententia
transacta in Iudicio, vide late Annot. ibid. num. 11.

Requisitum in mentionibus decretis, vide *Mentiones*.

Requisitum in collatione, extractum, & cogniti-
onem, & quando hoc procedat, vide *Intimatio*.

Requiratur in oblatione, & etiam debet esse specia-
lis, nec sufficit generatim, vide *Oblatio*.

Non requiratur in Decreto promissum, vt *Promis-*
sionale decretum.

Index Materialium.

Supplet intimationis defectum, vide *Intimatio*, vbi etiam vide an, & quando intimatio xquipolleat citationi, & supplet illius defectum.

Citationis autem defectus probatur ex inspectione actuum, ex qua tollitur quævisque præsumptio in contrarium, decif. 416. n. 5.

Et est infanabilis, etiam fiante clausula, *arbitrio* ibi. num. 1.

Et reddit sententiam nullam, decif. 4. n. 1.

Et de tali defectu opponere potest soles citatus, quia potuit se habere pro legitimè citato, decif. 137. n. 4.

Quando autem iste defectus suppletur, necne per comparitionem citati, vel eius Procuratoris, vide *Comparitio*.

Citationis finis est comparitio, & ideo citandus non est præfens, vide *Citandus*.

Citationis scientia deprehenditur ex constitutione Procuratoris constituti ad causam, decif. 17. n. 4.

Citationis vim an, & quando habeat conclusio in causa, vide *Conclusio in causa*.

Cum citatione partis nisi fuerit repetitum instrumentum, non est de actis, etiam si fuerit rogatum in officio Notarij causæ, vide *Acta*.

A die solùm exequitur citationis incipit currere tempus Regule de Annali, vide *Regule de Annali*.

In citationem simplicem an, & quando resoluuntur præcepta Iudicis, vide *Iudex*.

Vniuersitatis citatio, nisi fiat capitulariter, non suffragatur, vide *Vniuersitas*.

Curtus, qui expresse dixit nolle comparere, non est vterius citandus, decif. 118. n. 8.

Procedit, quando est citatus ad rotam causam, secus si ad vnum articulum tantum, ibid. n. 9.

Solus citatus opponere potest de defectu citationis, vide *Citatio*, vers. *de tali defectu*.

Citati comparitio reddit processum validum, & supplet defectum citationis, vide *Comparitio*.

Causæ possessio, vide *Possessio*.

Ex cognitione, tam civilium, quam criminalium causarum, cognoscitur iurisdictio, vide *Iurisdictio*.

Civilissima possessio, vide *Possessio*.

Civilitas non probatur per liberum æstimatum factum ad effectum exigendi onera, & gabellas, quod procedit etiam si in eo fiat distinctio inter ciues, & forenses, decif. 371. n. 1.

Paterna transit in filium, ibid. n. 6.

Superueniens post dectam alteri successionem, non iunat, decif. 179. n. 11.

Civilitatis præsumptio, est satis vaga, & fallax, ibid. num. 4.

Civiles. Etiam vbi etiam agitur de crimine, probationes non coniunguntur ad faciendas plenas probationes, vide *Probationes non coniunguntur*.

Vbi civiliter agitur, sola suspicio sufficit, vt non sit adhibenda fides scripturæ, vide *Suspicio*.

Cum loci, non dicitur, qui est dominus loci, decif. 179. num. 8.

Non censetur quis ex sola possessione maioris partis bonorum in loco, ibid. n. 5.

Sed vterius requiritur annus perpetuo habitandi, ibid. n. 6.

Quis præsumitur, non autem forensis, ibidem nunciam esse aliud est, & aliud haberi pro ciue, ibid. num. 13.

Ciuen aliquem esse, non probat nomenclatura, nisi etiam probetur illum facere ea, quæ ad ciuem spectant, decif. 171. n. 5.

Inter ciues, & incolæ, duæ conformes habent conditiones, ex dispositione Statuti Vebis, vide *Statuta*.

Clarum. In claris non est locus contestariis, decif. 157. num. 12.

Circa rem clarum, si veritur declaratio, non dicitur declaratio, & non tollit ius quæsitum ex actum declarato, vide *Declaratio*.

Claudicare potest iudicium ad fauorem Ecclesiæ, & minoris, sed tamen non possunt contractum pro parte acceptare, & pro parte non, decif. 467. num. 5. & Annot. ibid. num. 16. vbi declaratur.

Fauore pupilli claudicat contractus, decif. 174. num. 4.

Et iudicium, ibid. n. 4.

Clarus denotat custodiam, decif. 146. n. 4.

Per Clauium traditionem, quis liberatur à custodiâ, ibidem n. 12.

Clausura. Ex habitatione extra Clausuras, Monachi non reddunt testabiles, vide *Monachi*.

Clausula Absentis, &c. & clausula Promittentis, &c. appositæ in mandato procuratoris, iuxta formularia Curie, extenduntur, vt comprehendant clausulam (in solidum) decif. 185. num. 4. & Annot. ibid. num. 10.

Addenda appositæ in inuentario, an, & quando excludat præsumptionem doli, & ab illo excuset, vide *Inuentarium hereditatis*.

Ad omnes causas. Mandatum datum contra certam personam, cum hac clausula generalis, non extenditur ad aliam personam discretam, sed restringitur ad expressam, vide *Mandatum procuratoris*.

Alia de proprio, appositæ in promissione ratificationis, operatur, quod præiudicio interesse succedat loco facti, non solùm ex iuris dispositione, sed etiam ex forma contractus, decif. 141. n. 4. & plura, vide in Annot. ibid. sub n. 8.

Alia, fiante hac clausula exequitur debet cognoscere de colore tituli, decif. 155. n. 12.

Appellatione remota de hac clausula, vide *Appellatio*.

Arbitris, & de hac vide in verb. *Arbitrium*.

Cedentem, vide in verb. *Cedentem Clausula*.

Causus, facit exequutionem mixtam, decif. 91. n. 1.

Et requirit plenam probationem, decif. 11. n. 2.

Et contenta in Breui non iustificatur sufficienter ex testibus, de publica voce, & fama, decif. 53. n. 1.

Sed requirit plenam, & concludentem probationem, ita vt resulet clara, & aperta referentia, Annot. ibid. n. 3.

An autem iustificetur ex sola iuris præsumptione, vide Annot. ibid. n. 4.

Confutari, de hac clausula, vide *Confutari*.

Cuius loci status, &c. Et de hac vide in verb. *Locum*.

Cuiusmodi dignitatis, status, &c. comprehendit etiam Reges, & Imperatores, decif. 140. n. 5.

Cum libera, &c. si procurator sit constitutus cum hac clausula, donare non potest, vide *Procurator*.

Donando, reddit donationem, & remissionem sub hac clausula factam, conditionalem, decif. 311. num. 12.

Donando alteri ius seu sit quæsitum, & donando alteri non sit concessum, non est iustificanda, nec facit gratiam conditionalem, decif. 350. n. 1.

Donando alteri non sit uti quæsitum, facit exequutionem mixtam, decif. 91. n. 1.

Donando collata ad nos hac exceptio, non præferat ius inferiorum collatorum, si beneficium vacauit in mente reservato, decif. 153. n. 4.

Et per eam declaratur Papam nolle providere, nisi quatenus beneficium reservatum existat, decif. 314. n. 2.

Nec est iustificanda, nec facit gratiam conditionalem, decif. 350. n. 1.

Index Materiarum.

- Etiam si de illis seruique seruitibus specialis, specifica, expressa, ac inducenda, ac de verbo ad verbum esset facienda mentio*; Hæc clausula contenta in sequenti dispositione tollit derogatorias derogationum contentas in primo Priuilegio, vide *Derogatoria*.
- Ex nunc prout ex tunc*, apposta in dispositione condicionali, non operatur retroactionem, nisi punificata conditione, decif. 448. n. 4.
- Habere possit*, sonat in futurum, & in renouatione operatur, vt ea comprehendat etiam ius de futuro, vide in verbo *Reuocatio*.
- In fine Commissum*, apposta clausula, ad omnia testatur, decif. 178. n. 3.
- In parte, & partibus*, si productio fiat cum hac solita clausula, non nocet. vide *Produlit*.
- In solutum*; si non adit hæc clausula in mandato, quod Procurator habet commune cum alio, non potest talis Procurator solus comparere, vide *Procurator*.
- Non alius*; hæc clausula apposta in reservatione beneplaciti Apostolico, operatur, vt illud debeat per necesse interuenire, etiam si alioquin non esset necessarius, decif. 191. n. 1. & Annot. ibid. n. 3.
- Omnique alius*, contenta in commissione operatur, vt etiam tertius possit citari, decif. 94. n. 3.
- Et extenditur ad omnes quomodolibet interesse prærendentes, decif. 121. n. 4. & Annot. ibid. n. 7.
- Omnis melius modo*, non alterat, nec ampliat dispositionem, decif. 107. n. 4.
- Maximè quando non præcedit copula, ibid. n. 5.
- Et operatur, vt actus censetur gestus eo titulo, & iure, prout valere potest, decif. 104. n. 19.
- Parie importat* non solum dimissionem possessionis, sed etiam restitutionem fructuum, decif. 50. n. 1. & Annot. ibid. n. 3.
- Partes Breui* non includit expensas, decif. 16. n. 4.
- Et tribuit iurisdictionem conditionalem, ita vt nec Index procedat, nec pars audiri possit, nisi prius facta pænone, ibid. n. 1.
- Ampla* vt ista clausula obicit cuiusque tertio venienti ad causam, etiam quod ad ipsam non spectet pario, ibid. n. 1.
- Paro audiendo* operatur, vt quis non sit audiendus, nisi prius doceat se integrè paruisse, decif. 166. n. 1. & latius Annot. ibid. n. 3. vbi vide limitationem.
- Et non datur à signatura, quando res iudicata pronenit ex vna tantum sententia, sed solum quando adiunt tres sententia, decif. 161. n. 1. & latè Annot. ibid. n. 4.
- Et ei censetur satisfactum ex compensatione, quæ vicem solutionis habet, decif. 141. n. 1. & Annot. ibid. n. 6. & vide in verb. *Compensatio*.
- Percessum vel ducsum* intelligitur de simplici cessione, non de ea, quæ fit ad fauorem certæ personæ, & non capit resignationem ad fauorem, decif. 199. n. 5. & Annot. ibid. n. 8.
- Et tunc magis*, quando adiunt solitæ clausulæ suspensionis unionem, quæ passim solent apponi in resignationibus ad fauorem, de quo latè ibidem num. 9.
- Ponem, &c.* operatur, quod successor singularis agere possit de cessione, decif. 15. n. 6.
- Pro expressis*, tollit derogatorias derogationum contentas in primo priuilegio, decif. 109. n. 11.
- Pro de iure*; si commissio causæ in Rota habeat basulimodi clausulam, non præiudicat rei iudicatæ, decif. 491. num. 4.
- Pro iure*, quod operetur, vide Annot. ad decif. 178. num. 4.
- Quando adit hæc clausula, commissio repositione, & suspensione, semper intelligitur prout de iure, non præcisè, d. decif. 178. n. 1.
- Quom, & quæ*, comprehendit æquè principaliter gratiam de nouo obentam, decif. 416. n. 3.
- Et operatur, vt quis censetur se non retrinxisse ad certum caput, nec elegisse certam viam, decif. 170. num. 4.
- Item operatur, vt quis possit omnia vna via, aliam aggredi absque refectione expensarum, d. decif. 170. n. 5. & Annot. ibid. n. 11.
- Item operatur, quod licet commissio appellantis sit nulla, tamen tribuit iurisdictionem in negotio principali, decif. 199. n. 6.
- Item operatur, vt censetur omne ius deductum, ibidem n. 1.
- An autem probet litem super titulo beneficii, vide *Lit.*
- Quæcumque*, apposta in instrumentum venditionis operatur, quod emptor teneatur solvere totum pretium, & non possit prætereendere diminutionem iuxta deficientiam numeri enunciat in instrumentum venditionis, decif. 104. n. 1.
- Item operatur, quod venditio censetur facta ad corpus, non ad mensuram, decif. 148. n. 1.
- Quibus voluerit*, stante hac clausula, alienandi facultas censetur concessa solum primo acquiriti, decif. 119. numer. 1. & Annot. ibidem numero 12.
- Quod clausulæ infectiua habentur pro expressis, saluat gratiam à subreptione, etiam si in ea sint expressi defectus nullius, decif. 108. n. 10.
- Quorum tenores*, quando per viam legis proceditur, tollit omnia priuilegia quascumque derogatorias habentia, decif. 140. num. 1. & Annot. ibidem num. 11.
- Resoluit expensis*, stante hac clausula, non sufficit oblatio verbalis, decif. 491. n. 9.
- Salutis iuribus Ecclesie*, facit exequutorem mixtum, decif. 413. n. 3.
- Sine quous alio modo*, probata vocatione expressa de facto, comprehendit veram vacationem, decif. 17. num. 10.
- Si ita est*, apposta in reservatione pensionis non reddit pensionem conditionalem, & idè ea non obstat contra consentientem non est necessaria iustificatio, Annot. ad decif. 17. n. 14.
- Sine præiudicio*, intelligitur præterquam quoad expressis, decif. 111. n. 7.
- Et non reddit actum conditionalem, decif. 114. num. 3.
- An autem præseruet ius in petitorio tantum, an verò etiam in possessorio, & an inducat conditionem suspensionum, vel resolutionum, vide Annot. ad d. decif. 111. n. 6.
- Sine præiudicio alicuius*, subintelligitur in gratia Papæ, etiam si non sit expressa, decif. 181. n. 1.
- Sine præiudicio cuiusque*, censetur verbum Papæ, non narratio a patris, decif. 150. n. 1.
- Sine præiudicio iurum alterius*, operatur, vt non censetur acquisita possessio in præiudicium iuris alterius, decif. 111. n. 4.
- Et maximè, quando ista clausula est adiecta in ipso actu traditionis, ibid. n. 5.
- Sine præiudicio iurum cuiusque*, facit exequutorem mixtum, decif. 413. n. 3.
- Sine præiudicio iurum suorum*, operatur, quod sequens voluntarium, non prius possessione, vide in verb. *Sequens*.
- Sine præiudicio legum exequutioni*, præseruat exequutionem Iudicis à quo, decif. 111. n. 1. & latè Annot. ibid. n. 4.

Sine præ-

Index Materiarum.

Sine praeludicio veniensium ab intestato operatur, non minus conditio testamenti, quam ab intestato, decif. 135. n. 12.

Plura alia de hac clausula, vide in verb. Legitimari, & Legitimari.

Sine retardatione, impedit tertium agere, quando non est facta solutio, decif. 36. n. 3.

Sine retardatione executionis, seu legitima executionis, appofita in commissione operatur, quod inhibito emanata vigore dictæ commissionis, non caufat attentata, Annot. ad decif. 119. n. 11.

Sine retardatione executionis litterarum Apofolicarum, folùm operatur, vt Iudex ad quem, non præfiet impedimentum Iudici à quo, fed non operatur, quod si Iudex à quo nulliter exequatur, non poffit executio per viam attentatorum reuocari, dec. 91. n. 11. & late Annot. ibid. n. 13.

Si nulli alij conceffus reparator, facit exequutorem mixtum, decif. 413. n. 4.

Si quid exequendum, non potest iustificari ex nouiter deductis, Annot. ad decif. 381. n. 11.

Fallit, si debitor fecit nouas probationes, Annotat. ibid. n. 12.

Sine filio, siue non fit filius, etiam si hæc clausula adfit in testamento, in quo est institutus filius, & tanquam filius, qui tamen non est filius, testamentum est nullum, Annot. ad decif. 161. n. 29.

Clausula sonans in monitionem, & in demeritatem, non tollit fubceptionem, decif. 450. n. 4.

Siemibus præmissis, facit exequutorem mixtum, decif. 413. n. 3.

Subministrari alimentis arbitrio Rote exaudis, de hac clausula, vide sub verb. Alimenta.

Subministrari expensis, & de hac vide sub verb. Expensis.

Procurator negotio principali, & aliz fimiles, intelliguntur strictè de, & circa causam, & ad actionem intentatam, decif. 135. n. 4.

Pecatis facit exequutorem mixtum, decif. 69. n. 4.

Contrarium aliis tenet Rota, Annot. ibid. n. 9.

Clausula derogatorie non egrediuntur limites principalis dispositionis, fed vti accessorie regulantur ab ipsa dispositione principali, decif. 159. n. 7.

Declarat tamen dispositionem em, Annot. ibid. num. 10.

Alia vide in verb. Derogatoria.

Executio, non arguit, nec alterat dispositionem principalem, decif. 311. n. 5.

Bene tamen illam declarat, Annot. ibid. n. 19.

Generales non fufficiunt ad hoc, vt per durationem censetur indurta remissio fideicommissi, vide in verbo Duratio.

Nec sub eis venit facultas exequendi obligationem Cameralem, fed requiritur specialis expressio, vide in verb. Obligatio Camerale.

Quantumvis prægnans, & cuiuscumque generis, non tollit defectum intentionis, decif. 164. n. 9.

Claustrum, 1. de election. prohibet homines diuersæ professionis, & habitus simul sociari, procedit, quando socialiter, & conuenienter vti vnum corpus congregantur, secus si vti singuli, decif. 370. num. 8.

Clericali priuilegium tollitur per Bigamiam, decif. 315. n. 9. & Annot. ibid. n. 12.

Clericus probatur ex litteris Ordinarij, decif. 78. n. 1. & decif. 490. n. 6.

Et per missionem de eo factam à Curia seculari ad Ecclesiasticam, decif. 10. n. 1.

Et per testes de fama, & communis reputatione, d. decif. 120. n. 1. decif. 321. decif. 78. n. 6. decif. 103. n. 7. decif. 394. n. 1.

Et per testes deponentes de publica voce, & fama, decif. 166. n. 6. d. decif. 394. d. n. 2.

Clericus subrogat gratiosè, est vnum ex requisitis, ad hoc, vt ei fit concedenda immunitas, vide in verb. Subrogatus, vbi de alijs requisitis.

Clericus acquisiuit penfionem potius ex bonis Ecclesiæ per eum administratis, quam aliunde, decif. 87. num. 11.

Est maior quocumque Laico, etiam Principe, decif. 103. num. 4.

Non incedens in habitu, quando priueter penfione, vide in verbo Penfionatus.

Renunciare non potest iis, quæ conceffunt priuilegium ordinis Clericalis, decif. 441. n. 8.

Clerici ad effectum alienationis emphyteusis, censentur potentior persona, decif. 519. n. 6.

Cum Clericis fe immiscere non debet Laicus in functionibus Ecclesiasticis, & maxime in digniori loco stare non debet, decif. 310. n. 1.

Collatorum clausula non operatur, quod vulgaris expressio per verba directa irahatur ad fideicommissum, decif. 207. n. 6.

Item operatur, quod venientes ab intestato censentur tacite vocati, decif. 446. n. 5.

Item operatur repetitionem legatorum à venientibus ab intestato, decif. 271. n. 8.

Hoc tamen non procedit, quando legata sunt relicta eidemmet, qui præcedunt venire ab intestato, quia sibi ipsi à seipso legari non potest, ibidem num. 9.

Item operatur, vt hæreditas sit restituenda venientibus ab intestato post mortem hæredis instituti durante eius vita, cui post mortem non est datus alius hæres, decif. 101. n. 6.

Item operatur, vt renouatio testamenti teneat absque eo, quod sequatur declaratio voluntatis decedendi ab intestato, decif. 446. n. 6.

Et præsertim, quando est adiecta clausula (omni rei iuri modo) ibid. n. 7.

An sustineat testamentum, in quo frater est præteritus, instituta turpi persona, vide decif. 271. num. 20.

Cognare debet promissor id, quod cuenire potest, aliis sibi imputare debet, vide in verb. Promissor.

Id, quod cogitasset testator, versimiliter disposuisset, censetur dispositum, vide Dispositum.

Cognitio plenaria, non attenditur penes ordinem indicij, fed penes qualitatem probationis, decif. 355. num. 19.

Cognitio quid fit, præcedere debet cognitionem, quale fit, decif. 381. n. 4.

A cognitione negotij principalis, quando pendente manumensio, & attentata, vide Annotat. ad decif. 283. sub num. 8.

A cognitione negotij principalis, si prodeum reuocatio attentatorum, illa non sunt ante omnia reuocanda, vide Attentata.

Ex cognitione causarum, iam ciuilium, quam criminalium arguitur iurisdicctio, vide Iurisdicctio.

Ex eo, quia cognitio venisset circa idem, arguitur identitas finis, & intentionis actoris, vide Identitas.

Cognomen. Incretitudo personæ, ex eo, quia repetitur duo eiusdem nominis, & cognominis, reddit æquiuocam probationem, vide Incretitudo.

Coheres. Dato alio coherede viuensali, institutus in re certa, non potest dici hæres, nec sub nomine hæredis venire, nisi impetret, vide Hæres.

Censura aliæ de iure spectans ad Capitulum, vnà cum Archiepiscopo, excluso Archiepiscopo ex dispositione testatoris, tota deuoluitur ad Capitulum, decif. 66. num. 9.

Index Materiarum.

Beneficiorum collatio de iure communi spectat ad Episcopum in sua diocesi in omnibus iuribus, decif. 191. n. 1. de quo latè Annot. ibid. sub n. 4.

Facta post interpositam appellationem oppositorum, est attentata, decif. 111. n. 3.

In Cathedrali est simultanea Episcopi cum Capitulo, decif. 109. n. 4.

Etiā respectu Canonici, decif. 91. n. 1.

An autem, & quando in beneficiis simultaneæ collationis Episcopi cum Capitulo, intret alternatiua, vide *Alternatiua*.

Intelligitur semper sine præiudicio alterius, decif. 29. num. 2.

Nulla est, quando est facta intra decem dies ad appellandum, etiam si postea non fuerit appellatum, decif. 139. n. 4. Annot. ibid. sub n. 6.

Non effectuat non facit statum, decif. 482. n. 8.

Non tollit antiquum dominium, decif. 19. n. 1.

Sumitur aliquando pro præsentatione, decif. 66. n. 1.

Et præsentatio pro collatione, ibid. n. 3.

Collationum effectus probatur ex successiva prohibitione vnius per mortem alterius, iuxta cons. Oldrad. 229. vide in verb. *Effectus*.

Ad sustinendam collationem sufficit vltimus status, & quomodo hoc procedat, vide in verb. *Status*.

De clausula (*dummodo collatio ad nos hac vice pertineat*) vide in verb. *Clausula*.

De collatione intelliguntur verba testatoris disponens electionem, & præsentationem spectare ad Capitulum, sine interueneu alicuius personæ, decif. 66. n. 5.

Conferri debet Ordinarius animo acquirendi libertatem, cum scientia Patronorum ad præscribendam libertatem Ecclesiæ patronatæ, decif. 412. n. 11. & Annot. ibid. n. 14. & vide etiam in verbo *Interuentus*.

Conferre tanquam de reſeruatō potest Papa præueniendo, non obſtante indulto, Annot. ad decif. 291. n. 11. vide etiam in verb. *Præuenire*.

Quomodo autem dignoscatur, quando Papa velit conferre vti reſeruatū, vide Annot. ad decif. 314. n. 6. vide etiam in verb. *Reſeruatū*.

Conferendi indultum, vide *Indultum*.

Conferendi ius deſolutur ad Papam ob negligentiam inferioris, decif. 500. n. 8.

Conferendi poſſeſſio, quoad quædam beneficia trahitur ad cætera beneficia eiusdem ſpeciei, Annot. ad decif. 517. n. 7.

Etiā si ſit immemorabilis tollitur per regulam octauam, vide in verb. *Regula octaua*.

An autem, & quando ad effectum quaſi poſſeſſionis conferendi atque datur vltimus ſtatus, vide *Status*.

Collationis iurium fiet debet parte citata, decif. 71. num. 4.

Collator. Beneficia ſpectantia ad collationem inferiorum collatorum, an comprehendantur ſub regula octaua, vide *Regula octaua*.

De indulto conferendi tuncceſſo ordinatio Collatori, vide *Indultum*.

Collator patiuntur etiam ſotenſes de generali conſuetudine, vide *Forreſ*.

Colligata. Eccleſia probatur ea eo, quod communiter eſt habita & retenta vti talis, decif. 482. n. 5.

Colligata Eccleſiæ ſigna que ſunt, & ea quibus talis probatur, vide latè Annot. ibid. ſub n. 9.

Signa Colligata, ſunt habere Archam, & ſignum commune, d. decif. 482. n. 4.

Colligata Capitulo, præcedit Capitulū Cathedralis, decif. 284. n. 1.

Colligata citari debet capitulari et, aliis citatio non ſuffragatur, decif. 584. n. 2. & latè Annot. ibid. n. 6.

Colligij libri, non probant in eius fauorem, decif. 119. n. 2.

In Collegium Eccleſiaſticum tranſire non poteſt Emphyteuſis, vide *Emphyteuſis*.

Colligari non tenetur propriam pecuniam ſubminiſtrare ſuo colliganti pro ſumptibus ſuis, decif. 263. n. 2. vide etiam in verb. *Expensæ*.

Vi ei ſint ſubminiſtranda alimenta, & ſumptus litis, quid veniat probandum, vide in d. verb. *Expensæ*.

Edendi non ſunt libri per adminiſtratores, ita vt deueniant in manus colligantis, ſed eligi debet tertius, penes quem deponantur, vide in verbo *Exhibere*.

Exhibere propria inſtrumenta colliganti an, & quando quis teneatur, vide ibid.

Vtrique colliganti communis eſt appellatio, vide *Appellatio*.

Colonus. Etiā melioramentum facta per Colonos, ſunt detrahenda de ſeicōmiſſio, vide in verb. *Detractiones*.

Color. De colore tituli cognoscere debet executor, ſtante clauſula *Amari*, vide *Exequutor*.

Coloratus nūlus, vide *Tutius*.

Comminatio Statutorum omniū operatur, quando vnumquodque de per ſe eſt imperfectum, dec. 215. n. 4.

Commenda. Eaſequitur datus ad nominandam perſonam ad commendam, non conſecratur datus ad electionem commendæ, vide *Exequutor*.

Commercium. Ea prohibitionem commerciū arguitur metus, vide *Admō*.

Commiſſio appellationis, vide in verbo *Appellatio*.

Cauſæ infra terminum iuris, ſufficiunt ad hoc, ne ſententia tranſcat in iudicium, licet appellans non redierit pro Apoſtoliſ infra dictum terminum, Annot. ad dec. 375. n. 14. vbi vide declarationem.

Cauſæ in Rota, non præiudicat rei iudicatæ, quando habet clauſulam, *pro ut iure*, decif. 492. n. 4.

Cauſæ, ſi ſit facta in eiſdem ſtatu, & terminis, & ſi cauſa erat iam inſiſta coram alio Iudice, ſententia non dicitur precipitenter lata, etiam ſi intra breuiſſimū ſpēus ſit lata, vide in verb. *Sententia*.

Communis effectus, quando conſecratur, necne, vide plenè Annot. ad decif. 512. n. 7.

Et an ad hunc effectum requiratur citatio ad dicendum contra, vide ibid. ſub d. n. 7.

Communis eſt poſt præſentationem, d. dec. 512. n. 2.

Et poſtquam eſt effectus communis, ſuffragatur vtrique parti, & vigore illius poteſt procedi aduerſus appellatam, etiam per contradiclas, Annot. ibid. n. 8.

Condiſiōnem continens, pendente condiſiōne non tribuit iuſtifiſiōnem, decif. 378. n. 1.

Litem an, & quando probet commiſſio, & citatio ad dicendum contra commiſſionem, vide in verb. *Litem*.

Non eſt habenda in conſideratione, ſi non facit mentionem de pendentiſ litiſ iam introductæ, decif. 241. n. 2.

Non extenditur ad perſonam non expreſſam, decif. 14. num. 2.

Nec ad cauſas poſtea exortas, ibid. v. 1.

Obeſta contra cedentes, aſſicteſſionariū, decif. 121. num. 1.

Repoſitiōis, & ſuſpeſſionis ſemper intelligitur prout de iure, non præſide, & maxime quando adſit clauſula, *pro ut iure*, decif. 378. n. 2.

Suffragatur tertio venienti ad cauſam in ſtatu, & terminis, decif. 94. n. 5.

Commiſſiones tot conſentur, quot ſunt iſta in eis deſcripta, ita vt deſiciente vno iure, remaneat commiſſio in ſuo robore reſpectu alicuius, decif. 399. n. 1.

Commiſſio

Index Materiarum.

Commissio facta est omnino seruanda per Iudicem delegatum, alia processu est nullus, vide *Forma*.

Commissio autem Iudicis delegati notitia, ex quibus presumatur in persona citati, vide decil. 137. sub. num. 3.

Commissio receptoris rostrum intimatio, quid operetur, vide in verbo *Intimatio*.

Commissio subreptione non attenditur in Curia, vide in verbo *Subreptio*, ubi etiam vide rationem, & illationem.

De citatione ad dicendum contra commissionem, vide in verbo *Citatio*.

De inhibitione emanata vigore commissionis, vide in verbo *Inhibito*.

In commissione emanata confessio an probet, vide *Confessio*.

In commissione censetur omne ius ab initio deductum, decil. 488. n. 1.

In fine commissionis apponitur clausula, ad omnia refertur, vide *Clausula*.

Per productionem commissionis factam pro parte aliorum litis consorsium, circumducitur conclusio in causa, vide *Conclusio in causa*.

Commodum pensionis potest cedi potendore, quicquid sit de ipsa pensione, & ideo aliud est, quod sit cessa commoditas, & fructus, & aliud quod sit cessa pensio, vide in verbo *Pensio*.

Commodum cessat, si cesset grauius, quod erat causa commodi, decil. 161. n. 6.

Ex legato percipit commodum medio tempore, exequitur grauius alicui tradere post tempus, vide *Exequitur*.

Ex testamento sentiens commodum, non potest agere in eo narrata, decil. 156. n. 2.

Omnis autem commodum hereditarium facit se indignum, impugnans testamentum, vide *Impugnatio*.

Reportat commodum ex sua depositione, dicitur testis in causa propria, vide *Testis*.

Communio est causa diuisionis, decil. 108. n. 1.

In effectibus, & damnis non diuisis dicitur communio societate finita, decil. 108. n. 1.

Operatur, vt quis confessor habere ius in qualibet te, decil. 348. n. 10.

Communio effecta, quando dicatur effecta commissio, vide *Commissio*.

Error, vide *Error*.

Assimilatio, vide *Assimilatio*.

Reparatio communis, vt indecatur, requiritur ultra plures actus, etiam cursum longi temporis, decil. 123. num. 3.

Et non admittitur in curatore ad effectum conuolandi actus gestos a falso curatore, vide *Curator*.

Nec sufficit ad probationem Protonotariatus, ubi agitur ad effectum reservationis, vide *Protonotariatus*.

Et probat Clericatum, vide *Clericatus*.

Et familiam citatem, vide *Familia*.

Et legitimam, vide *Legitima*.

Et Matrimonium ad effectum legitimatis, & successione, vide *Matrimonium*.

Res communis est inter socios diuidenda, decil. 308. num. 1.

Et communis aequaliter debent esse damna, & lucta in societate, vide *Societas*.

De re autem communis disponentis, censetur tantum de portione sine dispendio, decil. 113. n. 2.

Mandatum commune cum alio habent Procurator, sine clausula (in solidum) non potest solus comparere, vide *Procurator*.

Communio edificiorum Ecclesiarum, non concessit Archiepiscopis, seu Ordinariis, non dicitur habere ius principale in dicta Ecclesia, sed d. ius est penes Archiepiscopum, seu Ordinarium, cuius consentus fuit requisitus, decil. 121. n. 7.

Cum sua communitate litigans rusticus, non est cogendus ad soluendum gabellum, qui imponitur pro expensis dicitur litis, vide *Rusticus*, & in verbo *Expensis liti*.

Privilegium, & iudicium etiam concessis Communicatione derogat regula ordinis, vide *Regula ordinis*.

Comparere nolle si expressit dicitur non esse vicerum citandus, & quando hoc procedat, vide *Citatio*.

Et si citatus personaliter non compareat, procedi potest per contradictum, vide in verbo *Contradictum*.

Persona coniuncta comparere non potest in iudicio, dum alius est constitutus Procurator, vide *Coniuncta persona*.

Procurator habens mandatum commune cum alio sine clausula (in solidum) non potest solus comparere, vide *Procurator*.

Et comparens a principio vt Procurator, censetur postea eodem nomine semper comparere, quantum simpliciter comparere, vide *Ibid.*

Et scientia verbi & parentis, quod alius nomine suo compareat, & licet prosequatur, presumitur mandatum procurare, vide *Mandatum procurare*.

Si quis compareat in iudicio nomine aliorum vel heredum eiusdem hereditatis simpliciter absque alia praesertione, eo ipso excluditur actio, vide *Hereditas actio*.

Comparitio citati reddit processum validum, etiam si in citatione ad dicendum contra commissionem, non esset insertus tenor commissionis, Annot. ad decil. 137. n. 9.

Et supplet, & sanat omnem defectum citationis, decil. 17. n. 3. & Annot. ibid. n. 9.

Ampla hoc procedere, etiam si comparitio esset facta ad effectum excipiendo de nullitate citationis, Annot. ibid. n. 10.

Ampla etiam si non principaliter, sed Procurator comparet, Annot. ibid. n. 11.

Et comparitio Procuratoris cum productione mandati, satis iustificat executionem citationis, decil. 94. n. 6.

An autem sufficiat comparitio Procuratoris generalis, an vero sit necessaria mandatum speciale in causa, super qua emanauit citatio, fuit in Rota variatum, Annot. ad decil. 17. n. 14.

Vt autem comparitio citati purget defectum citationis, est necesse, quod verba sint certa, & precisa respectu illius causae, secus autem si sint vaga, & generalia, Annot. ibid. n. 11.

Comparitio est finis citationis, & ideo praesens non est citandus, decil. 176. n. 2.

Per comparitionem coram eodem Iudice post reservationem, recusans censetur a recusatone recedere, vide *Recusatio*.

Protestatio neminem audit, nisi docto de legitimo mandato, tollatur per comparitiones sublequantur, in quibus non fuit repetita dicta protestatio, vide *Protestatio*.

Comparitio quando sint plures possessiones eiusdem rei, & iuris, vide *Possessio*.

Compellere, vide sub verbo *Compellere*.

Compelli Ex causa ad quam quis non est compelli factum quid presumatur potius, quam ex causa voluntaria, vide *Factum*.

Compensatio inhibitionis, vide in verbo *Inhibito*.

Compensatio admittendo est fundente arguente, ubi alius non esset admittenda, decil. 342. n. 4.

Index Materialiarum

Implet fundam in equitate, ibid. num. 3.
Admicitur in materia quantumvis favorabili, decif.
163. num. 12.
Amplius etiam in dote, ibid. num. 12.
Crediti illiquid non intrat cum eo, quod est liqui-
dum, decif. 11. a. n. 5.
Expensarum factarum per heredem grauatum,
quando noq. fit faciendi cum fructibus ex hære-
ditate per eum perceptis, vide in verb. Præsum.
Inducitur per contrapositionem paritatem, decif.
366. num. 3. & plenè Annot. ibid. sub n. 8.
Non datur cum debito alieno, d. decif. 366. a. x. &
alibi Annot. ibid. n. 7.
Non est solutio vera, sed ficta, decif. 342. n. 1.
Opponi potest post sententiam, & rem indicatam,
& in executione, ibid. n. 1.
An autem opponi possit post terminum susceptum,
& aduersus Obligar. Cameralem, vide Annot.
ibid. n. 7.
Presumitur quod fuisse opposita ad evitandam so-
lutionem, si debitor ex alio capite fuisse credi-
tor, decif. 439. n. 8.
Compensationis exceptio, quæ poterat opponi con-
tra cedentem, an possit opponi contra cessiona-
riam, vide Annot. ad decif. 111. n. 6.
Ex compensatione, quæ vicem solutionis habet,
cenfetur satisfactum etiam solui pario iudicare, vide
classula Parisi iudicari.
Compensationem negotii principalis, quæ præbeat legi-
timam causam appellandi, quando dicatur con-
tinere sententiam, vide Sententia.
Compulsoria generales non retardant, nec suspendunt
iudicium, decif. 218. num. 1.
Et illorum decretum obtemperatum fuisse sufficit, vt
quis censetur tacite admissus ad causam, decif.
101. num. 6.
Speciales retardant processum, Annot. ad d. decif.
218. num. 3.
Compulsorium vigore possunt extrahi, etiam in ra-
propria, quando innot in longinquis partibus,
vide in verbo Iura, ubi alia de iuribus extrahis
vigore Compulsoria.
Compulsorium. Productio per Compulsorium non nocet, nec
præiudicat, vide Præiudicium.
Concedendo Ius non habens, non habet Ius prohibendi,
decif. 145. n. 4.
Concessio in Emphyteusim, vide in verbo Emphy-
teusim.
Nota censetur, non autem protogario, quando ad-
sunt noua pacta, & nouæ qualitates, quæ non
sunt in dispositione, decif. 322. n. 10.
Remissionis præsupponit iurisdictionem, vide Ex-
cessus.
Sepultura, est quid diuersum à concessione tituli
Sepultura, vide Sepultura.
Villis præsumitur, ex eo, quia fuit facta pro maiori
summa, quam fuit repertum in licitatione, decif.
341. num. 2.
Item est etiam villis, quando est facta in perpetuum
pro eadem quantitate, pro qua fieri solebat, dum
ad tempus concedebatur; eum in concessione
perpetua iuste derogatur de solita repositione
sexta pars, d. decif. 343. n. 3. & Annot. ibid. sub
num. 7.
Concessionem non declarari permittit, quando verba
Concessionis sunt clara, decif. 311. n. 8.
Iuxta terminos prioris concessionis, intelligi debet
dispositio protogaria, vide Protogaria dispositio.
Concessio ad tempus, post illam denegatam censetur,
decif. 362. n. 1.
Et prohibetur, decif. 339. n. 3.

Concessio vno censetur capere omne aliud, per
quod deuenit ad illud, decif. 66. num. 14.
Concessio non indiget speciali exceptione, & ideo
ueniens sub generali derogatione, decif. 37.
num. 9.
Milites Hierosolymitani, etiam si sint Conclauiste
non possunt dispendere de bonis sacris Ecclesiæ
acquisitis, quia Privilegium Conclauistarum in si-
bil disposuit, quod in sublimitate personarum vide
Hierosolymitanos Milites, et 2. d. d. d. n. 175.
Conclusio est attendenda in contractibus, non autem tra-
ctatus, decif. 168. n. 1. & Annot. ibid. n. 1. decif.
178. num. 4.
Interpretatur per Capitula, & tractatus, Annot.
ad decif. 168. n. 7.
Conclusio in causa circumducitur per productionem Iu-
rium, & per decretum Iudicis subsequens, decif.
339. n. 1.
Et per productionem nouorum Iurium, decif. 417.
num. 5.
Item per Iura de nouo reperia, decif. 40. n. 7.
Declara, prout in Annot. ibid. n. 1. ubi etiam vide
Limitationes.
Item circumducitur etiam per productionem Com-
missionis factam pro parte aliorum litisconfor-
tum, decif. 339. n. 3.
Et circumducta non supplet defectum citationis,
decif. 417. num. 4.
Et quando est circumducta, opus est noua conclu-
sione, ibid. num. 6.
Habet vim citationis ex stylo Hispaniarum, decif.
140. n. 2. & Annot. ibid. n. 1. ubi vide rationem,
decif. 176. n. 5.
Et hoc procedit non obstanter, quod fuerit postea
subsequens citatio, sed nulliter, Annot. ad decif.
140. num. 1.
Cum habetur vim citationis ex stylo, probari debet
stylum hanc vigere in loco, Annot. ad d. decif.
140. num. 1.
Item est necesse, quod Iudex interpretor decretum,
necessu fuerit partis instantis super conclusionem
in causa, ibid. n. 1.
Item est necesse, quod sententia non fuerit lata lon-
ge post conclusionem, Annot. ibid. n. 4.
Renouari potest per Iudicem non minus expectis,
quam tacite, decif. 140. n. 8.
Renouata censetur, & circumducta per solam ad-
missionem Iurium in præiudicium illius, qui in-
stet pro admissione, ibid. n. 9.
Licet post conclusionem in causa petitorum possit
renouatio arctentorum, tamen id procedit in li-
la instantia, secus in alia, dec. 171. n. 12.
Concordia effectura in parte, dicitur esse in obsequen-
tia, etiam quoad omnia capita, Annot. ad dec. 377.
num. 9.
Extinguit primam Iura, adeo quod amplius ad illa
non detur regressive, decif. 118. n. 2. & Annot.
ibid. num. 4.
Ad concordiam reduci debent testes, & quando, &
quomodo hoc fieri possit, in verbo Testes.
Concordia non reddit æquiuocam, & turbidam pro-
bationem Matrimonij concurrentibus aliis in-
ferentibus Matrimonium, dec. 417. n. 1.
Præcedens operatur, quod sint necessaria vigen-
tiores probationes Matrimonij, Annot. ibid.
num. 14.
Concordia, quod Papa velit cum Ordinatio in pro-
batione, quomodo dignoscatur, vide Papa.
Causa sine necessitate non est in Parochiali Iurisdic-
tionis, decif. 194. n. 1. & de hoc etiam vide Annot.
ibid. n. 3.

Non pio

Index Materiarum.

Non procedit, quando sunt plures presentari, quia inter ipsos fieri debet concursus, d. decif. 494. n. 1. & Annot. ibid. n. 4.

Item non procedit in Parochialibus Iurispromissus Ecclesiasticis, Annot. ibid. n. 7.

Idem etiam dicendum est in Iurispromissu mixto, ibid. n. 6.

Requiritur tamen, quando illud est de forma, ut in Parochialibus sufficeret, quod presentatus esset notus ordinario circa literaturam, Annot. ad decif. 494. n. 5. & 6.

Pro Ordinarij iudicio in concursibus, presumitur, dec. 12. num. 3.

Appellatio autem ab eius iudicio in materia electionis ad Parochiales ita demum admittitur si sit irrationabilis, ibid. n. 1. decif. 138. n. 3. & latius Annot. ibid. n. 6.

Ista autem irrationabilitas, & dolus liquidò probari debet, d. dec. 12. n. 1.

Et pro ea excludenda, sufficit quòd possint in electo concurrere maiores qualitates, ibid. n. 6.

Dicta verò appellatio non admittitur ad effectum suspensum, sed solum ad effectum devolutionis, Annot. ad d. decif. 138. num. 7.

Ad effectum tamen suspensum admittitur in hac materia à sententia Metropolitani, Annot. ibid. num. 2.

A relatione etiam examinatorum datur appellatio, dec. 137. n. 2. & dec. 138. n. 1.

Declaratur, prout in Annot. ad dec. 138. sub num. 4.

Item declaratur procedere in relatione examinatorum, qui approbarunt solum ad beneficium simplex, non ad constent, dec. 137. n. 1.

Doctoratus qualitas magna est, & illius ratione, quis in concursu est preferendus, decif. 31. n. 4.

In concursu non solum debet haberi prae oculis scientia, sed etiam mores, & prudentia, ibid. n. 5.

Dignior quis non censetur ex eo, quòd aliàs habuerit curam animarum, quia hoc solum probat eius sufficientiam, sed non dignioritatem, ibidem num. 7.

Dignum, & idoneum sufficit eligere omisso magis idoneo, iuxta opinionem aliquorum ex Dominis, ibid. n. 3.

Per concursum factæ provisiones non probant Parochialitatem, quia Episcopi possunt providere de beneficiis etiam non Parochialibus per concursum, dec. 137. n. 15.

Condemnatio. Bona prout sententia ex ipsa condemnatione, an comprehendatur in restitutione facta de iuramento, vide in verb. *Constitutio*.

Condemnatus, & ex actus debitor per unicam sententiam, & executionem, an possit vincta sententia favorabili obtenta, repetere sortum, & quid servetur in materia Obligationis Cameralis, vide *Debitur*.

Simpliciter condemnatus ad restitutionem fructuum, censetur condemnatus ad fructus, ad quos condemnari de iure debebat, dec. 74. n. 8.

De restitutione facta condemnato, vide in verbo *Constitutio*.

Conditio ex lege competit pro supplemento legitime, vide in verbo *Legitima*.

Et requiritur prescriptio annorum triginta, dec. 489. num. 3.

Ob causam competiti marito, seu sponso, ad recuperandas res premissas per eos traditas sponse, seu viro, decif. 474. n. 1.

Conditio accipitur læpè pro pacto, videlicet, quando dicitur cum infrascriptis conditionibus, decif. 117. num. 5.

Adiecta executioni ipsam, solum executionem suspendit, & idcirco licet sit nova obligatio, tamen est impedimentum executioni actionis, ibid. n. 7.

Et non reddit dispositionem conditionalem, sed quæ illam suspendit, ibid. n. 3.

Non procedit in vim voluntatis, in quibus conditio adiecta executioni reddit dispositionem conditionalem, Annot. ibid. n. 7.

Adiecta reservationi pensionis non facit reservationem conditionalem, d. decif. 117. n. 4.

Apposita à donatore, quod donatarius nubar de consensu donatoris, valida est, & donatario nubile non habito dicto consensu corrumpit donationem, ibid. n. 1.

De presenti, & de præterito admittitur in stipulationibus propter ignorantiam contrahentium, decif. 126. n. 8.

Extrinfeca exorbitans, & iniusta non est attendenda, decif. 117. num. 11.

Impleri debet ad hæc, ut agi possit ex dispositione conditionali, & ante implementum non dicitur cessasse diem, neque esse ortam obligationem, decif. 128. num. 4.

Et impleri debet in forma specifica, decif. 492. n. 8.

Conditione autem non impleta, non potest dici habere consensum conditionaliter præstitum, decif. 117. num. 10.

Et heres sub ea vocatus à testatore, prius est omni emolumento, decif. 187. n. 10.

Intrinfeca non vincit depositum, sed solum extrinfeca, & quantum dicitur intrinfeca, & quæ extrinfeca, vide *Depositum*.

Sufficit, quod de momento temporis existere, decif. 5. num. 10.

Conditiones importat ablationem absolutam, dec. 492. n. 7.

Item dictio (*quando*), decif. 412. n. 2.

Item gerendum appositum verbo futuri temporis, decif. 187. n. 7.

Et idem est, quando adicitur verbo presentis temporis, sed effectus non est de presenti, ibid. n. 3.

Item conditionem importare potest dictio (*quando cumque*) decif. 375. n. 6.

Et dictio (*quatenus*) decif. 355. n. 2.

Item conditionem important verba (*custodendo, servando, & servando*) vide in verbo *Decif. 187. n. 6*.

Conditione pendente, & quando sit licita penitentia in contractu conditionali, vide in verbo *Contractus*, & in verbo *Penitentia*.

Conditiones an possint apponi in venditione, quæ fit per substitutionem, vide in verbo *Substitutio*.

Ex conditione adiecta non impeditur via executionis, vide *Exequutio* vide.

In conditione positi filij, quando censentur vocati, vide in verbo *Filius in conditione positi*.

Conditionis, quæ tacite inest expressio non reddit dispositionem conditionalem, decif. 109. n. 21.

Ante purificationem conditionis posite in respectu, competit Iurisdiclio, vide in verbo *Iurisdiclio*.

Non purificata conditione emanat decretum conditionale, decif. 31. n. 7.

Conditionis defunctus, quando conditio respicit executionem non induit in nullitatem actus, decif. 117. num. 6.

Conditionem si continet legatum minus censetur legatum, decif. 71. n. 1.

Conditionis defunctus habet oculos retro, & respicit tempus dispositionis, decif. 187. n. 5.

Conditione deficiente exprimit legatum conditionale, decif. 125. num. 9.

Conditione deficiente dispositio habetur pro non facta, decif. 111. num. 3.

Index Materialium.

Sub conditione debitoz, ea pendente regulariter caute non tenetur, & quando hoc non procedat vide in verbo *Causa*.
De conditione appofita in heredis institutione, vide in verbo *Heres*.
Conductus culpa caret, si vitur re ad vsum deftinatum, decif. 318. n. 11.
Sicut et contra dicitur in culpa eo ipfo, quod mutat vsum, ibid. num. 10. & d. n. 11.
De culpa lenissima non tenetur, decif. 178. n. 5. & Annot. ibid. sub n. 11.
De casu fortuito non tenetur, sed periculum est locatoris, decif. 318. n. 1.
Et praefertim, quando vitur re ad vsum deftinatum, ibid. n. 4. & 7.
Fallit si veniat contra conventionem, & legem contractus, ibid. ann. 5. & 12.
De ogni casu tenetur, quando non vitur domo conductu ad vsum deftinatum, ibid. n. 4. & 7.
De incendio, an, & quando tenetur, vide Annot. ad d. decif. 318. n. 17. & 18.
De incendio, aut de casu non tenetur, nisi ob latam, aut leuem culpam, ibid. n. 1.
Procedit quando convenitur actione locati, fecus quando convenitur actione legis Aquiliae, quia tunc tenetur etiam de lenissima culpa in committendo, ibid. num. 9.
Diligens debet esse in re conductu, ut alius quilibet puerfamilias diligens fuisset, aliis est in culpa, ibid. num. 16.
Expelli an possit per successorem sancta hypotheca, si velit solvere interefse, vide Annot. ad decif. 68. num. 11.
Prohibetur vti re conductu ad alium vsum dicitur, quando est conductu in specie ad certum vsum, decif. 318. num. 6.
Quando autem conductor casu fortuito citra aliquam culpam locatoris impeditur vti re locata, locator non tenetur ad aliud, quam ad remissionem mercedis, vide *Locatus*.
Et locator tenetur prestare successivam patientiam, ut eductor possit vti, & frui re locata, vide ibid.
Vbi etiam vide an talis patientia praesumatur. Recedere a contractu non potest, quando locator offert implere, & ita facere, vt conductor vti possit re locata, decif. 335. num. 3.
Solutionem affixus retardare non potest, donec interim liquidetur interefse, Annot. ibid. n. 6.
Vacua possessio, quam venditor tenetur tradere emptori, non intelligitur respectu iuris conductoris, decif. 90. num. 1.
Limita non procedere nisi in instrumento extratexte verba, *Pactum, liberam, & expeditam*, ibid. n. 6.
Conductori ad certum tempus non est debita renouatio, decif. 45. n. 1.
***Conferre*, & *Conferendi* ius in materia beneficiorum, vide in verbo *Officium*.**
***Conferre* fructus sine dote an, & quando, & quomodo vidua tebeatur, vide *Fidua*.**
***Confissio* acceptari potest in parte tantum, & diuidi reuera qualitate, quae habet contra se iuris praesumptionem, decif. 91. n. 3. & Annot. ibid. n. 10. decif. 351. n. 18. decif. 418. n. 6.**
Hoc non procedit, quando qualitas, quae habet contra se iuris praesumptionem esset talis, quae tolleret actum, Annot. ad decif. 91. num. 10.
Autoris probat contra omnes habentes causam ab eo, decif. 171. n. 1.
Quod ita demum procedit, si successor indigeat, vel vti velit iure ipsius auctoris, decif. 15. n. 1.
Cedentis post cessionem non praeiudicat cessiona-

rio, decif. 157. num. 9. decif. 311. num. 13.
Quod declaratur, prout in Annot. ad d. decif. 311. num. 10.
Coniugum tempore non suspecto valde confert ad probationem matrimonij, decif. 147. n. 16.
Creditoris se esse creditorem de certa summa absque dictione taxativa, non inducit confessionem sibi plus non deberi, decif. 317. n. 4.
Curatoris, an, & quando praesudicat, vide in verbo *Curator*.
Erronica detegitur eo ipso, quod constat de veritate in contrarium, decif. 312. n. 16.
Et non praesudicat consentienti, decif. 115. n. 10. & decif. 312. n. 14.
Maxime in his, quae non pendunt a potestate consentientis, d. decif. 115. n. 11.
Procedit, siue error consistat in iure, siue in facto, d. decif. 311. n. 15.
Extraudiciali non praeiudicat, decif. 148. n. 11.
In commiffione emanata plene probat, decif. 355. n. 9.
Et probat primum extremum in spolio, decif. 116. num. 1.
In positionibus facta plene probat contraponentem, decif. 408. n. 1.
Et probat professionem, vide *Professio*.
Et ponens dicitur fateri, decif. 145. n. 1. & Annot. ibid. sub n. 4.
Et sic etiam confessio in responsione ad positiones plene probat contra consentientem, decif. 91. n. 1.
Inter personas prohibitas, confessio probat concurrentibus coniectoris, decif. 62. n. 5.
Litit conforis aliis non praeiudicat, decif. 356. n. 10.
Mariti de dote recepta facta constanter matrimonio, an, & quando probat receptionem doris, & praetudiet ipsi consentienti, & filijs, & creditoribus, ac tertijs, & alia de huiusmodi confessione, vide sub verbo *Dote*.
Minoris, & mulieris confessio, quae aliis sine solemnitatibus fieri non potest, quando valeat, & probet, vide Annot. ad decif. 188. n. 11.
Non admittitur confessio, quando est prohibita alienatio, d. decif. 188. n. 7.
Hoc non procedit, quando concurrunt coniecturae, & verisimilitudines, ex quibus robur recipit, ibid. num. 8.
Noh afficit tertium, decif. 157. n. 8.
Nec probat contra eum, decif. 455. n. 11.
Nec illi praeiudicat, sed solum continet, decif. 105. num. 14.
Amplius etiam si tertius veniat ad causam in qua confessio emanauit in statu, & terminis, ibid. n. 13.
Parte absente emanata confessio probat de acquirente Canonica, decif. 408. num. 2. & Annot. ibidem num. 5.
Et propter reiterationem, d. decif. 408. n. 5.
Et probat susceptoratus, vide *Suspensoratus*.
Et emanata in monitorio, in quo aduersarius petit restitutionem pecuniarum solutarum, probat possessionem exigendi ad effectum mantenentionis, vide sub verbo *Mantenentia*.
Et ea nulla datur maior probatio, decif. 145. n. 3.
Er praeualet depositionibus testium, ac omnibus aliis probationibus in contrarium, decif. 357. n. 3. & Annot. ibid. n. 7. vbi amplius etiam si testes sint mille, decif. 454. n. 14.
An autem, & quando aduersus eam sit concedenda remissoria, vide *Remissoria*.
Talis autem partis confessio non probatur per vicinam testimonij, decif. 317. n. 16.
Patris confessio non praeiudicat filio, & nepoti, & quando hoc non procedat, vide in verbo *Pater*.
Pensionum

Index Materiarum.

Pensionarij an, & quando probet exactionem ante expeditionem literarum, vide in verb. *Pensio*.
Praeian an, & quando praedictet Ecclesiae, vide *Praeian*.
 Procuratoris quando vocatur principali, & an, & quando possit reuocari vide in v. *Procurator*.
 Religiosarij circa publicationem non factam non probat non publicationem, quia potuit publicatio esse facta à resignante, decif. 128. n. 1.
 Tutoris an, & quando praedictet pupillo, vide *Tutor*.
 Venditoris post venditionem non nocet emptori, decif. 157. n. 10.
 Verisimilis probat pro confistente, decif. 173. n. 8.
 Et etiam si alius fidem non faceret, decif. 106. n. 11.
 Et probat ad suorem consistentem circa possessionem exigendi pensionem, decif. 173. n. 6. vbi etiam habetur ex quibus verisimilis reddatur talis confessio.
 Vnius confessio licet alteri non praedictet, tamen facit aliquam coniecturam, ibid. n. 10.
 Voluntaria dicitur etiam si sit facta in iudicio quando voluntarie nullo precedente iussu, & mandato iudicis emanauit, decif. 460. n. 1.
 Confiteri ao, & quando dicatur articulans, vide *Articulatio*.
 Confiteri omnia in scriptura contenta an, & quando censetur illam produciens, vide *Produm*.
Consistentia non committitur si quis procurat alteri beneficium, sed bene committitur, si procurat, vt possit de illo postmodum ad sui libitum disponente, decif. 138. n. 4.
 Non constituit in hoc, vt gratificetur tertius impetrans, sed vt gratificetur in dimissione, & dispositione beneficii impetrati, ibid. n. 3.
 Requirit plenam, & concludentem probationem, etiam si similiter agatur, d. decif. 138. n. 1. & Annot. ibid. n. 13. vbi vide limitationem, & declarationem.
 Et ideo non admittuntur coniecturae, & probationes, nisi sint tales, quae necessarias concludant, & conuincant consistentiam, d. decif. 138. n. 1. & Annot. ibid. sub n. 14. decif. 177. n. 1.
 Item nisi coniecturae sint plenè probatae, d. decif. 177. n. 4.
 Et verbenes, ibid. d. n. 1. & 3.
 Non probatur ex his, quae sequuntur, nisi probetur praecedens pactio, & tractatus, decif. 138. n. 8.
 Nec ex promissione de soluendo expensas in expeditione literarum, ibid. n. 10.
 Etiam in materia confidente, in qua alius admittunt testes, inimicus reuocatur à testificando, decif. 159. num. 6.
 Confidentiae praesumptio cessat, vbi apparet de alia causa, decif. 138. n. 7.
 Pro hac etiam materia faciunt dicta in verb. *Similia*.
Confines designantur per dictionem *iuxta*, decif. 155. n. 1.
 Diuersi si fuerint expressi, arguitur diuersitas rei, decif. 155. n. 8.
 Per quot autem confines probetur identitas, & quid si fuerint confusi, & plura similia, vide in verbo *Idem*.
 Articulus concernens confines diocesis, & Parochialitatis in materia decimarum, est releuans pro obtinenda remissione, vide *Remissio*.
 Etiam si designati sint confines totius fundi, census tamen censetur imposui tantum super medietate ipsius imponentis, vide *Census*.
 In consensum materiae sufficiunt praesumptiones, decif. 474. n. 4.
 Et statim scripatur antiquae, ibid. n. 1.

Maximè quando principaliter instrumentum fuit super hoc celebratum, ibid. n. 1.
Confirmatio actum nullum dicitur de nouo facere, decif. 167. n. 8.
 Non dat, decif. 140. n. 11.
 Nec dicitur disponere, nec prouidere, ibid. n. 9.
Confirmatio actus nulli non operatur retrogradationem in praedictum tertij, sed solum operatur à die confirmationis, decif. 133. n. 1.
 Commissariatum, & Equestrum Apostolicorum inducit praesumptionem, quod alienatio Ecclesiae sit vilis, vide in verbo *Adversus*.
 Est actus necessitatis, & debet de iure, decif. 140. num. 11.
 Non alterat statum rei confirmatae, sed consolidat in ea specie, in qua illam reperit, decif. 167. n. 1. & Annot. ibid. n. 10.
 Et illius natura est addere robur confirmato manentibus in omnibus eius terminis, & statu, decif. 11. num. 1.
 Non extendit dispositionem ad casum, qui aliis non comprehenderetur, decif. 159. n. 4.
 Non operatur quo ad ea, quae verisimiliter fuerunt aliena à mente, & intentione confirmantis, decif. 164. n. 8.
 Ordinarij an, & quando requiratur in donatione iurispatrioarius dicta Laico, & an praesumatur, & an possit ex post interuenire, & an sufficiat tacita, & an suffragetur confirmatio Vicarij, vide in verb. *Infirmitas*.
 Pape vbi interuenit, Statuta diocesis Papalis, & sine ea conditi non possunt per subiectos Sedi Apostolicae, vide *Statuta*.
 Et sine ea transactio super spiritualibus non excedit vitam transigentis, nec affici successores, & an sufficiat praesumptio confirmatio ex lapsu triginta annorum, vide *Transactio*.
 Alia de confirmatione Apostolica supplere in verb. *Beneficium Apostolicum*.
 Superioris requiritur in electione, decif. 66. n. 6.
 Testamenti videtur fieri per Legatum acceptantem legatum, vide *Legatum*.
 Confirmatione potentior est electio, quia electio attribuit plenum ius, & confirmatio non tribuit, nisi exercitium iuris, decif. 140. n. 17.
 Confirmationis natura est, vt non intelligatur cum praedictio tertij, decif. 164. n. 10.
 Confirmata sententia nulla an, & quando possit impugnari de nullitate, vide *Sententia*.
Confisario bonorum mariti delinquentis, non comprehendit dotem uxoris, & donationem propter nuptias, decif. 114. n. 1.
 Restitutio bonorum confiscatorum cum limitatione, non tamen ad bona in fisco incorporata, non extenditur ad bona, quorum possessionem fisco apprehenditur, ibid. n. 1.
 Et facta delinquenti comprehendit bona peruenta ad tertium immediatè ex ipso actus publicationis bonorum, d. decif. 114. n. 6. & late Annot. ibid. sub num. 9.
 Declara hoc procedere in iis bonis, quae proveniunt ex ipsa condemnatione absque aliquo actu praecedenti, & ex ipso delicto, d. decif. 114. n. 7.
Confirmatio De duobus, & tribus sententis conformibus, vide in verb. *Sententia*.
Confisio non inducit ad effectum, vt haeres grauius possit deducere id, quod sibi à defuncto debetur tempore mortis, decif. 421. n. 1. & 6.
 Quid si haeres non conficiat inventarium, & quid si Testator disposuit de dicta re hereditas, vide Annot. ibid. n. 5.

Quando

Index Materiarum.

Quando propter confusionem confinium, cum difficultate probari potest identitas, attendi debet cuius culpa fuerit causata dicta confusio, & illi incumbit onus distinguendi confines antiquos, vide in verbo *Idemius*.

Congrua debetur Rectori, seu Vicario exercenti curam animarum, decif. 419. n. 1. & Annot. ibidem num. 3.

Sola congrua debetur ei, ad quem spectat exercitium cure animarum; decima vero debetur ei de iure, ad quem spectat ipsa cura, decif. 174. n. 3. & Annot. ibid. n. 3.

Præsumitur assignata Rectori in decimis minutis, quasi ille percipit, decif. 419. n. 2.

Et illius onus ad eum spectat, qui decimas percipiunt, ibid. num. 7.

Pro Episcopo congrua sunt duæ mille monete illarum partium, ubi est Episcopatus, decif. 307. num. 6.

Sufficiens præsumitur, si fiat sufficiens prædecessoribus, decif. 419. n. 3.

Et si non est sufficiens, sibi imputare debet ille, qui acceptavit beneficium minus tenue, ibidem num. 4.

Nec potest allegare, quod fructus non sufficiant pro eius congrua sustentatione, decif. 113. n. 7. & Annot. ibid. n. 10.

Declaretur hoc in Annot. ad d. decif. 419. n. 3.

Alterius beneficii ad sui congruam sustentationem sufficiens, si permutans assequutus fuerit possessionem, tenet permutatio, & quomodo hoc intelligi debeat, vide *Permutatio*.

Dummodo congrua sibi remaneat, successor tenetur ad pensiones decursas tempore antecessoris, vide *Provisio*.

In congrua non imputantur incerta, Annot. ad decif. 419. n. 3.

Congruentia. Ex congruentia summe solute valde dignoscitur causa solutionis, vide *Solutio causæ*.

Congruat dotis, & quando dos dicatur congrua, vide *Dotis*.

Cura congruitatem fructuum beneficiorum, plurimum deferendum est iudicio Ordinarii, decif. 483. num. 7.

Coniugium non est locus in claris, decif. 177. n. 12.

Coniugale debitum exigi non potest ab alio coniuge, qui emisit votum continentie, decif. 194. num. 7.

Nec per ambos coniuges quando iurant firmare continentiam, ibid. n. 8.

Si tamen postea non continent, coguntur ad iniuriam redire, ibid. n. 9.

Decif. conf. 140. reprobatum dum vult sufficere, quod in promissione de non cohabitando, maritus dicat se id facere iussit de causis, d. decif. 194. num. 10. & Annot. ibidem numer. 19.

Coniuges peccare debent coniugale quando possint, necne, vide in proximo præcedenti verbo.

Coniugum consensio tempore non suspecto valde confert ad probationem matrimonij, decif. 147. num. 16.

Et eorum tractatus ad iniuriam facit presumptionem pro matrimonio, quæ transfert onus probandi coeternum, decif. 148. n. 4.

In coniugibus bona fides indubio præsumitur, decif. 461. n. 1.

Præsertim in matrimonio palam, publicè, & in facie Ecclesiæ contracto, ibid. n. 4.

Et inducitur hæc bona fides ex affectione Parochi adherentis se habere licentiam, ibidem num. 10.

Vnius autem ex coniugibus bona fides, sufficit ad legitimandam prolem, Annot. ad d. decif. 461. num. 11.

Et an, & quando id procedat, vide ibidem d. num. 11.

Et data ignorantia in vno coniuge matrimonium putativum legitimum prolem prius susceptam, d. decif. 461. n. 2.

Per consensum vnius tantum ex coniugibus, non dissolvuntur sponsalia, sed mutuo utriusque consensu vide *Sponsalia*.

Inter coniuges si non sit disparitas coniunctus admittitur in testem in causa matrimonij, decif. 331. n. 34.

De separatione coniugum, vide in verbo *Separatio*.

De voto continentie facto per coniuges, vide *Continentia*.

Coniunctus admittitur in testem in causa matrimonij, quando non est disparitas inter coniuges, decif. 331. n. 34.

Dum alius est constitutus Procurator, non potest aliquid agere, decif. 348. n. 1.

Nec comparere in iudicio, decif. 331. n. 2.

Non procedit, quando Procurator constitutus negligit agere, d. decif. 348. n. 2.

Re & verbis coniunctus præfertur substitutis disiunctis, decif. 73. n. 4.

Inter personas coniunctas, est favorabilis recessus à lite, decif. 186. n. 11.

Coniungi, an, & quando possint probationes ad faciendas plenas probationes, vide in verbo *Probatio*.

Tempora coniunguntur ad effectum præsumendi iustificationem ex lapsu triginta annorum, vide *Iustificatio*, & *Tempora coniunguntur*.

Coniuges quando sunt plura Capitula, pro vno tantum habentur, decif. 123. n. 6.

Ad conexa trahitur transactio, vide in verbo *Transactio*.

Connexi quando dicantur articuli, vide in verbo *Articuli*.

Congruentia, & lamentationes inducunt presumptionem metus in contractu matrimonij, vide *Metus*.

Congruentia habens interesse, non est admittendus ad authorizandum contractum, decif. 473. n. 10. & Annot. ibid. n. 13.

De prescripta autem, & interuentu consanguineorum in contractibus minorum, & mulierum necessario, vide plura in verbo *Minor*, & in verbo *Minor*.

Præsumitur informatus, decif. 471. n. 4.

Consanguinei testes admittuntur ad probandum factum inter domesticos parientes, decif. 331. num. 7.

Consanguineorum nomine veniunt socrine, decif. 191. num. 3.

Consanguineorum presentia excludit metum, decif. 120. n. 14.

Si autem nullis interuenientibus consanguineis fuit celebratum matrimonium, excluditur metus, vide *Matrimonium*.

In consanguineos facta alienatio per Prælatum quando sit valida, necne, vide *Prælati*, ubi etiam an per eum donari possint consanguineis pauperes ex fructibus beneficij.

Index Materiarum.

Intra consanguineos contracta sponsalia, seu matrimonium, sub conditione futuræ dispensationis, quæ postea fuit impetrata, an, & quando sint nulla, & an, & quando post obtentam dispensationem requiratur novus consensus, vide in verbo *Dispensatio*, & in verbo *Matrimonium*, & in verbo *Sponsalia*.

Intra consanguineum, & emptorem, si adsit filius super re vendita, proximiori non currit tempus datus ad retrahendum, vide in verbo *Retractus*.

Consanguinitas. Stante impedimento consanguinitatis, sponsalia sunt nulla ab initio, etiam si sint contracta sub conditione futuræ dispensationis, quæ postea fuerit impetrata, & post obtentam dispensationem, requiritur novus consensus quando ille primus consensus fuit nullus, vide in verb. *Sponsalia*.

Consensus. Dispensatio obventa pro cautela confectiois, non probat inhabilitatem, vide *Dispensatio*.

Consensu alienius dum fuit adhibitus in dispositione facta de aliqua re, arguitur ius illius in dicta re, decif. 144. n. 9.

Et ubi in acta requiritur, debet intervenire ex certa scientia, & non suffragant, quando obstat dispositio testatoris, de qua non habet notitiam consentiens, decif. 384. numero 6.

Creditoris valida substitutionem factam non præstare pecunia, vide in verbo *Substitutio*.

Deficit scientia meto, decif. 195. n. 1.

Ecclesia teneretur præstare consensum in translatione iuris de vno ad alium in bonis emphyteoticis, quamvis in longius protraheretur prima concessio, quando Ecclesia solita est facere similes renovationes, & non alias, decif. 32. num. 3.

Est de substantia matrimonij, decif. 195. n. 2.

Et si de legitimo consensu non constat, non datur restitutio in matrimonio, decif. 355. numero 40.

Talis autem consensus in matrimonio excluditur per metum, ibid. n. 43.

Et probationes excludentes consensum admittuntur in possessorio matrimoniali, ibidem numero 42.

Legitimati postea superveniens consuetudo legitimam factam in eius absentia, vide *Legitimatio*.

Non præsumitur minori spatio 10. annorum, decif. 109. num. 5.

Et ad illum præsumendum non suffragantur solus lapsus temporis, ubi observantia non concurrit, dicta decif. 109. num. 6. & Annot. ibid. num. 7.

Et ista observantia debet esse certa, non autem præsumpta, Annot. ibid. n. 8.

Novus quando requiritur post obtentam dispensationem, sub cuius conditione fuerunt contracta sponsalia, seu matrimonium intra consanguineos, vide in verb. *Matrimonium*, & *Sponsalia*.

Novus & formalis est denovo præstandus, si resignatio sit nullius facta a Procuratore, qui non implet mandatum, & resignatio non consuevitur ex ratificatione principalis resignantis, vide *Resignatio*.

Ordinarij an, & quando requiratur in donatione iurisdictionis facta Laico, & an postuletur, & an possit ex post intervenire, & an etiam sufficiat tacitus, & an suffragetur consensus Vacarij, vide in verb. *Supplicatum*.

Pater ad hoc ut filius familias possit stare in iudicio, an sit necessarius, & quando possit intervenire, quandoque habeatur pro præstito, vide *Filius familias*.

Patris requisitus in alienatione bonorum filij quando non sit necessarius, vide in verbo *Pater*.

De consensu patris si filius donet causa mortis alteri filio, & respectu fraudi, Pater non acquirit usufructum, vide ibidem.

Præstitus alienationibus, intelligitur de alienationibus factis in casibus permixtis, decif. 384. numero 5.

Præstitus alienationi bonorum sibi hypothecatorum, vide *Hypotheca*.

Præstitus conditionaliter, non impleta conditione, non potest dici habitus, decif. 117. num. 30.

Præstitus ex forma Senatorum non perjudicat, decif. 101. n. 8.

Præstitus resignationi, an, & quando Patrono sufficiat pro acquirenda quasi possessione præsentandi, necne, vide in verbo *Præsentatio*.

Pro præstito habetur, quando non adest iusta causa denegandi, decisione 117. numero octavo.

Et si tunc causa quis illum præstare recusavit, decif. 320. num. 4.

Non procedit in tertio, de cuius consensu actus est expediendus, d. decif. 117. n. 9.

Requisitus certo tempore nunquam retrahitur, decif. 395. n. 13.

Venditioni præstitus censetur per fideiussorem de evictione, decif. 384. num. 1. & Annot. ibidem num. 10.

Et iste consensus sufficit respectu dispositionis requiritis simpliciter consensum, secus quando requiritur expressus consensus, dicta decif. 384. num. 7. & Annot. ibidem num. 19. & 15.

Item nec procedit, quando consensus requiritur de forma, dicta decif. 384. num. 8. & Annot. ibid. num. 12.

Consensum extendere non dicitur Papa, ubi agitur de inducenda nova obligatione, sed de veteri conservanda, decisione 60. numero 1.

Ex defectu consensus ubi provenit nullitas, ratificari potest actus nullus, vide in verbo *Ratificatio*.

Et non transfertur possessio per actum facti ex contractu nullo ex defectu consensus, vide in verb. *Possessio*.

Alia de materia consensus suppl. in verbo *Assensus*, & *Emplacium*.

Consensus alienationi rei sibi hypothecaræ, censetur remittere hypothecam, decisione 165. numero 1.

Consentienti attribuitur actus, decif. 121. numero 10.

Alia collige ex præcedenti verbo *Consensus*.

Consanguinitas prohibito alienandi, restringitur iuxta præcedentem substitutionem, secus si sit principali

Index Materiarum.

- principaliter de per se, & quomodo id cognoscatur, vide in verbo *Allegationis probatio*.
- Confirmatio* agnationis, & plura de ea, vide *Agnetio*.
Indemnitas, vide *Indemnitas*.
- Quali possessionis presentandi sit per comparationem, vide *Presentandi q. passio*.
- Consequi*, vide sub verb. *Sonus*.
- Consolidari* cum proprietate finis tempore legatum factum ad tempus, vide in verbo *Legatum*.
- Conferri* litis, vide *Litis confectio*.
- Consilium* non dicitur de non iure quamdiu potest de consilio doceri, Annot. ad decisionem 161. num. 13.
- Constitutio*, & Recue Papæ dæi formam futuris, non presentis negotiis, nec se extendit ad ea, super quibus lis pendet, decisi. 401. numero 18.
- Prohibens appellationem in materia presentationis & infuccionis, intelligi debet quatenus extra iudicialiter procedatur, vide sub verb. *Appellari*.
- Constitutio pars una aliam declarat, decisi. 87. num. 10.
- De Constitutione Clementis VIII. & Pij IV. retinente nullitates, quæ non sunt de tribus, vide *Nulitas*.
- De Constitutione Gregorij XIII. de publicanda religionis, vide in verbo *Publicatio*, & in verbo *Religiosis beneficium*.
- De Constitutione eiusdem super iure congrui, vide in verbo *Ius Congruum*, & in verbo *Retrahitur*.
- De Constitutione Matchiz requirente infirmationem contractuum minorum, vide *Infirmitas*.
- Constitutum* contentum in iusticiaria, transfert veram possessionem in omnes in iusticiaria comprehensus, decisi. 437. num. 1. & laus Annot. ibid. n. 3.
- Fallit ad effectum caducitatis, decisione 320. numero 6.
- Operatur, quod Constitutarius competat omne remedium possessionis, decisi. 437. n. 2. & Annot. ibid. n. 6. ubi de possessione retinenda, ac reintegranda.
- Probat possessionem inter contrahentes absque alia probatione, decisi. 363. n. 2.
- Et probat possessionem constitutus contra habentes causam ab eo, decisione 439. numero 10.
- Clauſula *Conſuetudinis*, appoſita in Inſtrumento venditionis, probat poſſeſſionem venditoris contra emptorem, decisi. 362. num. 1. & Annot. ibid. num. 11.
- Conſuetudo* attenditur in materia precedentis, vide *Precedens*, ubi alia de consuetudine in hac materia.
- Bulgari*, vide *Bulgari Consuetudo*.
- Est iusti iuris, decisi. 162. n. 6.
- Favens consuetudini familiarum publicam continet utilitatem, decisi. 639. num. 14.
- Interpretatio dei non potest quæ est contra id, quod est de iure clarum, sed est correctoria, & novitatis inductiva, decisi. 162. numero 3.
- Loci, plurimum attenditur in dotis Constitutione, vide *Dotis*, ubi alia de consuetudine attendenda in hac materia dotis.
- Non inducitur ex acta vnius tantum personæ, decisi. 162. num. 12.
- Nec ex usu difformi, ibid. n. 8.
- Limita, vt in Annot. ibid. n. 14.
- Nec etiam ita de facili inducitur per tolerantiam, multa enim per patientiam tolerantur, quæ si in iudicium deducantur, exigente iustitia tolerari non debent, dicta decisi. 162. num. 11.
- Non potest quoque ad consuetudinem inducenda fieri fundamentum in acta facultativa, d. decisi. 162. num. 10. & laus Annot. ibid. num. 16. ubi etiam declaratur quales dicantur actus facultativi.
- Probari debet per allegantem, dicta decisione 162. num. 1.
- Et in terminis casus controversi, ibidem numero 3.
- Et specialiter in casu, de quo agitur, nec sufficit eam probare generaliter, decisi. 45. n. 6. & Annot. ibid. num. 8.
- Amplia procedere, etiam in consuetudine interpretativa, quæ pariter probari debet in casu speciali, de quo agitur, dicta decisione 162. num. 4.
- Illius probatio est valde difficilis, ibidem numero 13.
- Tollit prohibitionem legis, non autem hominis, decisi. 329. n. 11.
- Ubi non disponit, nec nos disponere debemus, decisi. 161. n. 7.
- Consuetudinem non extare, probat vnicus actus contrarius, dicta decisi. 162. num. 9. & Annot. ibid. num. 35. ubi amplius id procedere, non obstantibus mille actibus, qui flectunt pro consuetudine.
- Consuetudinis generalis assidentia, facit vt testes illam pro se habentes aliis præferantur, decisi. 100. num. 4.
- Consuetudinis ratio custodienda est, decisi. 162. num. 5.
- A consuetudine differt præscriptio, decisi. 192. n. 4. & vide laus Annot. ibid. sub n. 6.
- Doctores de consuetudine attestant, fides non adhibetur, iuxta opinionem, quam sequitur Roa, decisi. 374. num. 5. & vide Annot. ibidem num. 8.
- Consumpta* detractionum est probanda per fideicommissarium, seu alium allegantem eas esse factas, vide in verbo *Detractiones*.
- Consumpta* præsumuntur mobilia, quæ seruando seruati non possunt, vide *Aliebatia*.
- Contemplatione* cuius personæ quid fuerit dispositum, attendendum est, decisi. 544. n. 4.
- Contentio* iurisdictionis, vide *Iurisdiclio*.
- Constituti* litis, vide *Litis constitutio*.
- Constituti* an, & quando præsumantur testes, vide *Testes*.
- Continencia* vocum ad effectum separationis thori non probatur fuisse factum per assertionem coniugum, decisi. 294. n. 4.
- Et ad hunc effectum requiritur, quod fuerit emissum ab utraque parte, ibid. n. 6.
- Et emissum pro parte vnius ex coniugibus, tenet in præiudicium ipsius, adeo quod debitum ab alio petere non possit, ibid. n. 7.
- Et continencia seruatur, quando cohibens inuit, non possit exigere debetum, ibid. n. 3.
- Si tamen postea non continerent, coguntur ad iunctum redire, ibid. n. 9.

Index Materiarum.

Contingere. In iis, quæ verè similiter possunt contingere, & naturaliter contingunt secundùm naturam subiecti, promissio cogitare debet, aliis sibi debet imputare, vide *Promissio*, & *Obligatio* ff.

Continuando quis post mortem litrem in possessione, non dicitur attentare, & quando non procedat, vide *Attentare*.

Continuatio familiaritatis presumitur semel probata familiaritate, nisi probetur dissolutio, vide *Familiaritas*.

Morbi præsumpta continuatio tollitur ex prolatione contractus, vide *Morbus*.

Possessionis, plura vide *Possessio*.

Vitæ continuatio usque ad centum annos præsumptio, an sufficiat ad probandam vitam, vide in verb. *Vita*.

Contractus claudicat favore pupilli, decil. 574. num. 4. Et non potest per Ecclesiam, & Minorem pro parte acceptari, & pro parte non acceptari, licet ad eorum favorem iudicium possit claudicare, dec. 467. num. 1. & Annot. ibid. n. 16. ubi declaratur.

Fili, vide in verb. *Filius*.

Interpretationem sumit ex solio contrahentium servato in aliis contractibus, decil. 308. nu. 5. & Annot. ibid. nu. 9.

Iuratus non comprehenditur à Statuto requirente certas solemnitates, decil. 191. nu. 4.

Licitus propter incertitudinem, & dubietatem fit contractus, in quo emittitur incertus euentus, decil. 126. n. 6.

Minoris, vide in verb. *Minor*.

Mulieris, vide *Mulier*.

Primus, qui dedit causam secundo magis est attendendus, quam secundus, decil. 501. nu. 1.

Pupilli, vide *Pupillus*.

Secundus interpretationem recipit à primo intro inter easdem partes, decil. 308. num. 6. & Annot. ibid. num. 10.

Et si contineat diuersa pacta irritantia, & cassantia primum contractum, novat primum, & quando hoc procedat, nec ne, vide in verb. *Novatio*.

Societatis contractus, vide *Societas*.

Societatis Officii, vide *Societas Officii*.

Totus iudicari debet contractus, non singula eius partes ad dignoscendum eius iustitiam, decil. 568. num. 3.

Contractus causa originalis est attendenda, decil. 502. num. 1.

Contractus forma per alterum ex contrahentibus immutari, & alterari non potest, decil. 562. nu. 7.

Contractus quantitas arguitur ex quantitate pretij, decil. 126. num. 9. & Annot. ibid. nu. 11.

A contractu receditur de voluntate utriusque partis, dec. 76. num. 5.

A contractu recedere quando non possit conditio, vide *Conditio*.

A contractu recedere an, & quando licet ob non implementum, vide *Implementum*.

Et an, & quando in contractibus sit licita penitentia, vide *Penitentia*.

Ad authorizandum contractum non est admittendus consanguineus habens interesse, dec. 473. n. 10. & Annot. ibid. n. 13.

Circa diem celebrationis contractus standum est Instrumendo, decil. 484. nu. 4.

Contractus non ex ipso contractu nascentem mouere non potest, qui est prohibitus mouere controuersiam, decil. 286. num. 4.

De tempore contractus aliquem fuisse soluendo præsumitur, licet ex post constet non esse soluendo, decil. 400. nu. 10.

Desigmetur *Papaver*.

In contractu quis dicatur principalis, an ille qui dat, an vero is, qui recipit pecuniam, vide in verb. *Principalis*.

In contractibus est attendenda conclusio, non autem tractatus, decil. 166. num. 2. & Annot. ibid. num. 5. decil. 178. num. 4.

Et ideo restis deponens de tractatu, non probat, Annot. ibid. num. 6.

Iuxta naturam contractus, & subiectam materiam debemus ad certam personam reducere incertitudinem, & impersonaliter, decil. 511. num. 4.

Secundum contractus naturam naturaliter determinantur verba, quæ non sunt determinata formaliter, vide *Verba*.

Contradictio. Per contradictum fit Processus tantum ex veritate, non ex necessitate, Annot. ad decil. 430. num. 5.

Et fieri non potest quando fuit constitutus Procurator in Actis, Annot. ibid. nu. 7.

Fallit mortuo d. Procuratore, etiam non intimata morte principali, Annot. ibid. nu. 8.

Per contradictum procedi potest contra eum, qui discessit à Curia, & non dissuit Procuratorem, & præsertim, quando intercessit tempus notabile à die discessus, decil. 110. num. 1. Annot. ad decil. 430. in fine.

Et etiam aduersus appellante vigore commissionis, postquam est effecta communis, Annot. ad decil. 551. num. 8.

Item procedi potest per contradictum, quando preceps citatio personalis, & citatio non comparuit, decil. 430. num. 1. & Annot. ibid. num. 5.

Secus si prius non procedat d. citatio personalis, Annot. ad d. decil. 430. d. nu. 5.

Contradictio creditoris in pecunia, non potest impedire incorporationem bonorum ad favorem Fidei sub pretextu hypothecæ, quam habet in dictis bonis, decil. 114. num. 3.

Sola contradictio impedit incorporationem respectu dominij, & possessionis, d. decil. 114. num. 4.

De contradictione Testium, vide in verb. *Testis*.

Contradictio Legumum. Vide *Legumum Contradictio*.

Contrahentes censentur se conformare cum dispositione Brevis, decil. 55. nu. 4.

Errare præsumuntur si palam contrahant in casu prohibito, decil. 461. num. 5.

Negare non possunt qualitates, quæ expressa cum aliquo contraxerunt, decil. 227. nu. 13.

Contrahentium mens, & intentio declaratur ex observationibus subsequens, vide in verb. *Observatio*.

Ex præfatione, decil. 113. nu. 1.

Et illorum voluntas, & opinio magis inspicitur debet, quàm veritas ipsa in his, quæ ab eorum voluntate dependent, decil. 265. nu. 5.

Et ab eorum mente aliena præsumitur correctio tempestiva, & contrarietas, vide *Contrarius*, & *Correctio*.

Contrahentium verba, præsumantur verba per Notarium prolata, & maxime quando sunt prolata partibus presentibus, decil. 7. nu. 5.

Et quando sunt relaxata, & prolata inter personas contrahentium, ibid. nu. 4.

Ex solio contrahentium servato in aliis contractibus, sumit interpretationem Contractus, vide *Contractus*.

Per alterum ex contrahentibus immutari, & alterari non potest forma stipulationis, & Contractus, vide ibid.

Propter ignorantiam contrahentium in stipulationibus admittitur conditio de presenti, & de præterito, vide *Conditio*.

Index Materiarum.

Contrapofitio paritarum inducit compensationem, decif. 366. num. 1. & plenè Annot. ibid. sub nu. 8.

Contraria luti præfumpcio, & refutatoria luti differant, vide *Præfumpcio*, ubi etiam quando talis contraria luti præfumpcio mantentione non impeditur, vide etiam in verb. *Refutatoria*.

Contraria, & diuerfa allegare quis potest excipiendo, decif. 356. num. 7.

Non procedit quando fuper exceptione obeiuit, ibidem nu. 8.

Contrarias fententias opinio concilians, eft tenenda, vide *Opinio*.

Contrarij quando dicantur *Teftes*, nec ne, & alia de *Teftibus* fibi & alijs contrarijs, vide in verb. *Teftes*.

Ad contrarias probationes elidendas poffunt quandoque produci noua lura, vide in verb. *Proban.*

Argumentum à contrario fenfu, quando admittitur nec ne, vide *Argumentum*.

Contrariorum eft eadem difciplinà, decif. 317. n. 34.

Contrarium aliena præfumiuntur à mente contrahentium, decif. 377. nu. 3.

Contrahens prohibitioni alienationis factæ à *Testatore*, quando non dicitur hæres alienando, vide *Alienatio* prohibita, &c.

Contrahens iuramento, quando non dicitur *Titularis*, qui promiffi foluere penfionem, etiam fi agat ad illius nullitatem, vide in verbo *Penfio*.

Contrahens. Per contrahentem contrahitur mora & hæc eft odiofior, quàm ea, quæ committitur per omiffionem, vide *Mora*.

Contrahens mouere prohibitis, potest mouere contrahentem ex ipfo contrahente nactem, decif. 286. nu. 4.

Quicquid in controuerfiam deduci potest, transigibile eft, vide *Transigibile*.

Contramacia. Ex caufa contrumacie præfumiunt lata fententia, quæ fuit lata contra abfentem contramactem, non autem arguitur malum lus illius, decif. 371. nu. 10.

Contrumex non eft vltimus citandus, fi citatus expreffè dicit nolle comparere, & quando hoc procedat, vide *Citatio*.

Conueni quis non potest vigore *Inftituti*, quod fibi non fuit feruatum, decif. 261. nu. 1.

Conuentio femper debet intelligi rebus in eodem ftatu permanentibus, decif. 30. nu. 3.

A conuentione non cenfetur recellum nulla extante caufa mutationis, decif. 156. nu. 5.

Ex titulo perambulo præcedens conuentionis, quis præfumiunt percipere fructus, etiam fi conuentione non eft nulla, vide *Fructus*.

Copiam *Toretz*, & *Inuentarij* habere debet litigius cum *Tutore*, vide *Tutor*.

Copula. Et, vide *Et*.

Copulatus. Pars vna copulatus recipit declarationem ab alia, decif. 308. nu. 1.

Corruptio repentina præfumiuntur aliena à mente contrahentium, decif. 377. nu. 3.

Correctionem à fe abdicare, an, & quando poffit *Epifcopus*, fi aliquam *Ecclefiam* à fe irrevocabiliter eximat, vide in verb. *Exemptio*.

Confeffio quando dicitur *Confeffio*, vide *Confeffio interpretata non diuina*, &c.

Corruptio facit, vt duo actus cenfentur vnus adus, decif. 308. nu. 7.

Hoc procedit ficut, non vtrū, ibid. nu. 8.

Non inducitur ex actu inconuenientia, quando ad id diuerfas caufæ, decif. 493. nu. 13.

Correfpectus contractus, eft pactum de retrouendendo factum in eodem loco coram vltimo No-

tario, & *teftibus*, d. decif. 308. nu. 9.

Currere error in fuis libris receptum potest mercator, decif. 366. num. 6.

Se, non dicitur *teftis* deponens plus in fecundo examine, quàm in primo, decif. 351. nu. 3. & vide in verb. *Teftis*.

Corrupta venit appellatione mulieris, ficut virgo, decif. 316. num. 1.

Etiam fi cum corrupta fuerit contractum matrimonium, intelligitur difpofitio ad retinendam penfionem, non obftante matrimonio, vide in verb. *Dispofitio*, & in verb. *Penfio*.

Ordres ita, fi *teftes* deponant, non probant, decif. 473. num. 6.

Nec etiam fi dicant fe pro fimo credere, decif. 317. num. 18.

Et vide in verb. *Teftis*.

Creditor admitti debet ad licitandum, decif. 12. nu. 1.

An autem hoc procedat folum in subsidium, quando non adeft alius oblator, vide Annot. ibid. nu. 3.

Confellus fe creditorem de certa fuma abque diuifione taxatiua, non cenfetur facere fibi plus non deberi, decif. 317. num. 4.

Consentens alienationi rei fibi hypothecatz, cenfetur remittere hypothecam, decif. 263. num. 1.

Inemilius in poffeffionem vigore *Saluam*, tenetur ftare locationi, & poffquam eft fatisfactus de fructibus tenetur rem reftituere, vide in ver. *Saluam*.

In pecunia, non potest cogi recipere infoluitum fpeciem, feu corpus, quia aliud pro alio inuito creditore folui non potest, decif. 352. num. 1.

Et fic etiam inuito creditore, debitor quantitatia, non potest foluere in fpecie, ibid. nu. 2.

Item creditor in pecunia non potest impedire incorporationem bonorum ad fauorem *Filci* (ub pretextu hypothecæ, quam habet in dictis bonis, decif. 134. num. 3).

Nominans, non acquirit aliquam hypothecam fuper re emptæ pro perfona nominanda, Annot. ad decif. 157. num. 25.

Non eft verifimile, quod diu negligat exigere, decif. 321. num. 1.

Quando eft paratus recipere, non eft locus depofito, vide in verb. *Depofitum*.

Recipere, vt teneatur infoluitum iuxta *Statut. hoc* n. 1. C. de folut. inter alia requiritur, quod adhibita diligētia nō fuerit repertus emptor, decif. 352. nu. 3.

Item, requiritur caufio de cufione, ibid. nu. 4.

Reniffio obligationem folidi, vt cenfetur creditor agendo contra vnus ex focis, feu recipiendo ab eo folutionem pro eius rata, quæ requirantur, vide in verb. *Saluam*.

Retinere an, & quando poffit pro vno credito pigius, quod pro alio recepit, vide in verb. *Pignus*.

Retinere penes fe, fcripturam continentem debitor, debet creditor, nō aut debitor, decif. 419. nu. 7.

Si confentiat, & fi velit habere fidem de pretio, valida eft fubftantio; etiam fi non fit facta præfente pecunia, vide, *Subftantio*.

Si ex alio capite fuiffet debitor, præfumiunt quod fuiffet oppofita compensatione ad euitandam folutionem, vide *Compensatio*.

Soluiffe fibi de bonis hæreditarijs cenfetur, fi fit hæres defuncti, decif. 367. nu. 10. & Annot. ibid. n. 15.

Amplius id habere locum etiam in hærede cum beneficio legis & *Inuentarij*, quoties appareret addeffo bona fufficiens, d. decif. 67. num. 11.

Hæc præfumpcio eft inducitur in fauorem, non in damnium hæredis, Annot. ibid. nu. 17.

An autem poffit propria auctoritate pro fuo credito liba

Index Materiarum.

fidei apponere preiudicium rem defuncti, vide Annot. ibid. num. 16.
 Vbi potest furtibus suis debitoris, prout ipsi debitori competeant, decif. 361. n. 10.
 Creditores etiam ceteri non sunt specialiter citandi in confectioe Inuentarii, si non sint prefentes, vide *Inuentarium*.
 Creditori, cui est facienda solutio, sufficit negare si- bi fuisse factam, vide *Solutio*.
 Creditori solvere, vel alteri in eius gratiam paria sunt, vide *Solutio*.
 Creditoribus an, & quando praerodicit confessio mariti de dote recepta, vide in verb. *Dos*.
 Creditoribus etiam anterioribus praefertur funeris impensa, vide *Funeris impensa*.
 Creditoribus posterioribus solvens quando recte soluit, & quando liberetur, nec ne, vide *Solutio*.
 Creditorum prioritas, & posterioris dignosce non potest nisi facta discussione, decif. 347. n. 13.
 Ad creditorem spectat casus fortuitus, stante mora illius, decif. 146. n. 11. Et quid in materia literarum Cambij, vide *Littera Cambij*.
 Ex parte creditore si debitum sit conditionale, licet ex parte debitoris sit modale, est censendum conditionale, cum lus meretur ex parte Actoris, vide *Debitum*.
 Ex parte creditorem, quibus soluitur non est praestanda cautio, vide *Cautio*.
 Pec creditorem possideretur pignus conventionale, vide *Pignus*.
 Quando agitur inter creditorem, & debitorem, solutio debet probari à debitore, vide *Solutio*.
 Creditum cedentis inhiacare tenetur cessionarius, vide *Cessionarius*.
 Pro vno credito, an, & quando licitum sit creditorei continere pignus, quod pro alio credito cecepit, vide in verbo *Pignus*.
 Quoad creditum acceptum non potest Liber, qui continet partem debiti, & crediti, nisi etiam acceptum quoad partem debiti, vide *Liber*.
 Super toto credito, non super parte fieri debet sententia, decif. 488. n. 4.
 Non procedit quando sunt plura capita separata, quia tunc super aliquibus laca, aliis omittis, valet, ibid. n. 5.
 Creditum iusta, & ignorantia excludit negligentiam, decif. 369. n. 6.
 Testes de creditate an, & quando probent, vide in verbo *Testis*.
Confessio decif. 3. de *dolo*, non servatur, decif. 94. n. 4.
 Crimen super materia, quando articuli tendunt ad reprobandum testes, & ideo super eis non ita de facili admittitur remissio, decif. 414. n. 10.
 Positionibus crimen continens, non tenetur quis respondere, decif. 563. n. 14.
 Vbi de crimine agitur probationes non coniungantur ad faciendas plenas probationes, decif. 517. hum. 18.
 Proccedit etiam vbi de crimine civiliter agitur, ibidem num. 29.
 Criminalis socius admittitur in testem in casibus, in quibus veritas aliunde haberi non potest, decif. 351. nu. 35.
 Criminalis actus, qui faciunt ad causam sunt transpocanda, vide *Transpositio aliorum*.
 Ex cognitione causarum tam criminalium, quam civilium, arguitur iurisdictionis, decif. 325. n. 9. & vide *Iurisdictionis*.
 In criminalibus fama non probat, nec etiam semiplet, decif. 517. n. 15.
 Nec etiam probat testis de auditu, ibid. n. 15.
Decisionses Papales.

Nec in testem admittitur inimicus, etiam post sequutam reconciliationem, ibid. n. 13.
 Culpa lenis deducitur ex incongruitate loci, decif. 528. nu. 13.
 Praesumi potius debet, quam dolus, decif. 169. n. 11. & Annot. ibid. nu. 13.
 Ad illum, qui est in culpa, spectat casus fortuitus, vide *Casus fortuitus*.
 Et in eis, qui casus culpam accedere non solent, probari debet casus fortuitus, qui excludat culpam, vide ibid.
 In culpa quando dicatur Conductor, nec ne, & de qua culpatenetur, vide *Conductor*.
 Culpa *diminuta*. Ad diuini cultus diminutionem tendit Suppressio, vide *Suppressio*.
 Pro cultus diuini augmento, est semper facienda interpretatio, decif. 483. n. 6.
 Pro cultus diuini augmento vno facta, an, & quando cadat sub reuocatione Regule, vide *Finis*.
 Cura *Animarum* non probat Parochialitatem, quia potest esse cura sine Parochialitate, decif. 387. n. 10.
 Ad Curam animarum exercendam in Ecclesia plures esse possunt deputati, decif. 370. num. 5.
 Et illius exercitium potest pluribus etiam infolidum competere, ibid. num. 9.
 Ad curam animarum nisi sit approbatus prouisus de curato in forma dignum, non potest apprehendere possessionem, decif. 441. sub n. 3.
 De cura animarum non facta mentione, Gratia dicitur subreptitia, decif. 450. num. 1. & laet Annot. ibid. sub n. 9.
 Fallit in cura accessoria, non principali, de quo non est necesse facere mentionem, Annot. ibid. nu. 10.
 An autem sit necesse facere mentionem de Cura habitu, vide Annot. ibid. n. 11.
 Non censetur autem facta sufficiens mentio de Cura, ex eo, quod in Gratia dicatur, quod animarum Cura, si qua inueniet, nullatenus negligatur, d. decif. 450. num. 3.
 Et, ad quem spectat Cura animarum, decimae de iure debentur, & ille ad quem spectat exercitium, non habet, nisi suam congruam, decif. 174. n. 3. & Annot. ibid. nu. 8.
 Item, quod congrua debeatur Rectori, seu Vicario exercenti Curam animarum, dicitur decif. 429. n. 1. & Annot. ibid. num. 8.
 Curata beneficia comprehenduntur sub Indulto, Annot. ad decif. 191. num. 8.
 Et in materia dispensationis à pati procedant cum Canonialibus Ecclesiae Cathedralis, decif. 187. num. 7.
 Nec duo curata beneficia dari possunt in vna eodemque Ecclesia, decif. 387. num. 3.
 Curatum non praesumitur beneficium ex eo, quod administrantur Sacramenta, nisi probetur, quod illud obtinens ad ea administranda adstringatur, & recipientes illuc accedere cogantur, decif. 108. n. 3. & Annot. ibid. nu. 14.
 Ad obcinendum Curatas legatas non potest dispensare illegitimus, decif. 237. num. 5.
 A relatione examinatorum, qui approbatur solum ad beneficium simplex, non ad Curatum, datur appellatio, decif. 517. n. 1.
 Alia de hac materia supple in verb. *Parochia*, & *Parochialis*. Et de concursu ad beneficia curata, vide in verb. *Concursus*.
 Curatum dandus est minori, aliis processibus nullis, decif. 319. num. 1.
 Dari non potest in testamento, decif. 160. n. 8.
 Datus tamen in testamento potest per Iudicem confirmari, ibid. n. 9.

Index Materiarum.

Cursus, & Tutoris confessio emanata per viam contentioſe Inſtitutionis, præjudicat quouſque de errore non doceatur, decif. 106. num. 9.
Et facta in reſponſione ad Poſitiones, plenè probat contra pupillum, ibid. num. 8.
In Curatore non admittitur communis error, ſeu reputatio ad effectum conſolidandi adus geſtos à falſo Curatore, decif. 160. num. 10.
Minor non poteſt valde contrahere ſine interuentu Curatoris, decif. 164. num. 3. decif. 406. n. 3.
Nullius ex defectu auctoritatis veri Curatoris non tollitur per l. ſin. C. ſi minor maior ſit. decif. 160. num. 14.
Pater ſi ſit Curator filij, an & quando teneatur reddere rationem, vide *Pater*.
Curatorum beneficium, vide ſub verb. *Cura animarum*.
Curator, Duo Curator in vna eademque Eccleſia dari non poſſunt, decif. 187. num. 1.
Curatorum deputatio probat diſceſſum, & iudiſceſſum, decif. 444. num. 13.
Alia ſupple in verb. *Parochus*.
Curia, Beneficia vacantia in Curia, & apud Sedem, non comprehenduntur ſub indulto, vide *Vacantia beneficia in Curia*, & in verb. *Indultum*.
In Curia ſerri poteſt ſententia etiam de nocte, vide *Sententia*.
In Curia non attenditur ſubſcriptio Commiſſionis propter facilem recurſum ad ſignaturam pro Reformatione, vide *Subſcriptio*.
Iuxta Ratum Magnæ Curie Neapolitanæ, Curator tenetur conſecrere horum diſtinctum, vide in verb. *Curator*, & in verb. *Liber*.
Curioſus de verſione pecunie, ſeu pretij in cauſam expreſſam quando quis eſſe debeat nec ne, vide in verb. *Perſe*.
Curſus, Officio Curſoris, ubi funguntur Notarij, ibi probatur exequutio citationis per attestationem Notarij, etiam ſine teſtibus, vide in verb. *Curſus*.
Curſoris relatio facta in originali in actis magis eſt attendenda, quàm relatio eiufdem Curſoris facta in manibus partis, decif. 111. num. 2.
Alia ſupple in verb. *Notarius*.
Cuſtodia denotatur per clauem, decif. 146. num. 4.
Et per clauem traditionem quis liberatur à cuſtodia, ibid. num. 12.
Suſcepta non cenſetur ex eo, quod aliquo præſente, & tacente fuerit quid depoſitum in eius capſa, ibid. nu. 11.
Cuſtodendam rem qui habet, dicitur Depoſitarius, ibid. nu. 12.
Qui malè in cuſtodia verſatur, tenetur de damno, d. decif. 146. num. 14.
Cuſtor non eſt dominus pecunie, decif. 106. num. 3.

D

Damnus inenſij emendari debet vicino actione legis Aquiliæ ab eo, cuius culpa illud paſſus fuit, vide in verb. *Inenſius*.
Societatis, debet eſſe commune, ſicut lucrum, licet contingat poſt ſinitam Societatem, vide in verb. *Societas* ubi alia de hac materia.
Damni timor, eſt iuſta cauſa reſtitutionis in integrum, decif. 181. nu. 4.
Damnorum nullum eſt captor pvi poteſt, non obſtat exceptio rei non liberè tradite, vide *Exceptio*.
Et ſi non reſultet ex non implem. no, non competit exceptio implem. vide *Implem. no*.
Ad omne damnum, & intereſſe ſi debitor ſe obligauit in cauſa Nullitatis, remanet obligatus, licet Cenſus eſſet nulliter conſtitutus ex eo quia non

fuerit numerata pecunia, vide *Cenſus*.
Sub promiſſione damnorum, & intereſſe comprehenditur reſtitutio ſortis principalis, Annot. ad decif. 164. n. 1.
De damno dari tenetur ille, qui malè in cuſtodia verſatur, decif. 146. nu. 14.
In damno ſi remaneat pupillus contrahens ſine ſolemnitatibus Secutarius etiam cum alio pupillo, ſaltem remanet in iure, poteſt dare de nullitate contractus, licet regulariter non poſſit, vide *Pupillus*.
In damnum potius, quàm in lucri amiſſionem, ſonant primario ſucceſſionis paternæ, vide *Succeſſio Paterna*.
Privilegiatus venit privilegio contra privilegium, quando tractat de damno, aliter de lucro. Item etiam ſi uterque de damno ageret, aliter tamen conueniunt, decif. 471. n. 14.
Succurrendum magis eſt ei, qui agit de damno euſtando, quàm alteri traſanti de lucro faciendo, decif. 413. n. 9.
Dare non dicitur conſtituere, decif. 140. nu. 11.
Data relaxationis literarum in plumbro non probat eſſe factam exactionem penſionis aut expeditionem literarum, quia poſſibile eſt, quod poſt plumbationem in plumbro permaſſerint, vide *Proſa*.
Sola non probat antiquitatem, decif. 193. num. 2. & Annot. ibid. n. 1.
Iuxta tempus data impetrationis, iuſtitari debet valor Beneficij, aliis non dicitur iuſtificari, & teſtis ſimpliciter de dicto valore depoſitus cenſetur petcare tempus Data, ſi articuli illud contineant vide in verb. *Valor beneficij*.
Data in ſolatum, non pignus in dubio præſumitur, decif. 194. num. 1. & Annot. ibid. ſub num. 17.
Pæſertim favore doris, ibid. num. 1.
Item etiam, quando datur ipſa pro quantitate, ibidem num. 14.
Item ſtante paſſo reſciendi melioramenta, d. dec. 194. n. 16.
Similis eſt venditioni data inſolutum, maxime quando eſt voluntaria, & quicquid de venditione dicitur, habet locum in datione inſolutum, decif. 415. num. 9.
A datione tamen inſolutum ſeu adiudicatione, quæ ſit creditori, diſſert venditio facta à Iudice plus offerenti, decif. 193. num. 9.
Etiam in datione inſolutum Dominus cenſus habet prælationem, vide in verb. *Cenſus*.
Debitor condemnatus, & exactus executione, & per vnicam ſententiam, an poſſit vnica ſententia fauorabili obtenta repetere ſolutum, & quid ſeruetur in materia Obligationis Cameralis, vide Annot. ad decif. 181. n. 10.
Genetis, liberatur ab Obligatione Camerali reſtituendo tantumdem in genere, decif. 146. nu. 19.
Quantitas, non poteſt ſolui in ſpecie inuito creditori, decif. 131. n. 2. & vide in verb. *Creditor*, ubi alia de hac materia.
Qui obligauit ſe in cauſa Nullitatis ad omne damnum, & intereſſe remanet obligatus, licet Cenſus, ſit nulliter conſtitutus, ex eo quia non fuerit numerata pecunia, vide in verb. *Cenſus*.
Retinere non debet penes ſe ſcripturam continentem debitum, ſed creditor, decif. 439. nu. 7.
Solutionem probare debet, quando agitur inter ipſum, & creditorem, decif. 480. nu. 3.
Sub conditione, ea pendente regulariter cauere non tenetur, decif. 418. num. 1.
Limita non procedere iuſta ſubſiſtente cauſa, quæ etiam cauſa debet ſuperuenire poſt contractum, ibid.

Index Materiarum.

ibid. num. 6.
Sui ipsius quis nō potest esse debitor, decif. 206. n. 4.
Testis esse non potest in causa propria, decif. 195. num. 14.
Debitoris delegatio, & de eius materia, vide *Delegatio*.
Debitoris sui incibus vii licet creditori, prout ipso debitori competebat, vide in verb. *Creditor*.
In causam a debitore electam, debet cedere solutio, vide *Solutio*.
In manibus debitorum remanent quietantiz, vide *Quietantia*.
Scriptura autem continens debitum debet retineri per creditorem non autem per debitorem, decif. 439. num. 7.
Debitum condonabile sit ex parte creditoris, licet ex parte debitoris sit modale, est censendum conditionale, cum in metum autem parte Actoris, decif. 412. num. 11.
Coniugale, vide *Coniugale debitum*.
Exhibens debitum, non dicitur beneficium facere, dec. 240. num. 13.
Hæreditatum solui debet per heredem solum pro rata, decif. 442. num. 3. & Annot. ibid. n. 5.
Etiam si alter coheres non esset soluendo, Annot. ibid. d. num. 5.
Vbi liquidatur per sententiam, datur appellatio, etiam si alius materia esset executiva, vide *Appellatio*.
Debiti assumptionis in se vim habet Accollatio, vide *Accollatio*.
Prælati teneant solvere sua debita ex fructibus, & redditibus Ecclesiarum, vide *Prælatum*.
Quot sunt debita, & termini, tot sunt obligationes, decif. 345. num. 3.
Scripturam debitum continenrem, debet penes se retinere creditor, non autem debitor, decif. 439. num. 7.
Vbi non agitur de substantia debiti, sed de quantitate, probationes leuiore sufficiunt, decif. 314. num. 4.
Decim. cens. 140. reprobat, dum vult sufficere, quod in promissione de non cohabitando maritus dicat se id facere iussus de causis, decif. 294. num. 10. & vide Annot. ibid. num. 11.
Decideri quis non potest pro parte testatus, & pro parte intestatus, decif. 542. num. 6.
Decretum ne altera pars remaneat, fieri debet interpretatio, decif. 116. num. 10.
Domicilio de iure debentur ei, ad quem spectat Cura animarum, & ille ad quem spectat exercitium non habet, nisi congruam, decif. 174. num. 3. & Annot. ibid. num. 8.
Et earum perceptio conuenit Parochis, decif. 504. num. 3.
Et super eis Parochus habet assistentiam iuris communis intra limites suæ Parochiæ, decif. 449. n. 1.
In decimis minutis, quas percipit Rector, congrua præsumitur illi assignata, decif. 419. num. 2.
Rectoribus autem Parochiarum, non Episcopis, soluerentur autem decime per laicos, decif. 119. num. 3.
Super Quarta decimale, an, & contra quos Episcopus habeat intentionem fundam, & alia de hac Quarta, vide in verb. *Episcopus*, & in verb. *Quarta*.
Decime præstebantur per Immemorabilem, decif. 174. num. 4.
Decimarum assignatio pro congrua, non probat las patronatus, quia cum decime ad Ecclesias pertineant, videtur potius quædam restitutionis, quam donatio de proprio, decif. 397. num. 1.
Decimarum causa censetur prophana ad effectum *Decisionis Papales*.

Remissio, & in materia decimarum Articulus concernens fines diocesis, & Parochiarum, est reueans pro obtinenda Remissio, vide *Remissio*.
Et in causa decimarum, reueans est Articulus concernens Terras, de quarum decimatione agitur non esse in Diocesi, decif. 415. num. 2.
Ad eos, qui decimas percipiunt spectat onus Congruæ, vide *Congrua*.
In causa decimarum, si filius profiteatur velle ad laudicium venire ex iure suo separato iure Patris, non potest impedire solutionem decimarum decursarum viuo patre, cuius non est hæres, decif. 396. num. 5.
In decimis sunt fundata beneficia, Ecclesiæ Cathedralis, & dignitates in Regnis Hispaniarum, & ideo Rectores non fundant contra alios beneficiatos intentionem suam in illis Regnis super decimis, decif. 419. n. 6.
Exigens decimas quoad vnam speciem fructuum, censetur esse in possessione exigendi omnes fructus ratione iuris vniuersalis, Annot. ad decif. 357. num. 10.
Et quasi possessio generalis exigendi decimas, sufficit pro manutentione alio non possidente, decif. 449. num. 2.
Manutentio autem in hac quasi possessione exigendi decimas, est danda laico, etiam si non doceat de titulo, quia potest esse, quod non sint spirituales, sed potius responsiones temporales, decif. 404. num. 2.
Decisio Afflict. 148. reprobat, decif. 63. num. 16.
Caput quæ. decif. 266. par. 1. requirens iuramentum Officialis in relatione circa diligentiam factam, non seruatur, decif. 287. n. 3. & vide Annot. ibid. num. 10.
Crescent. 3. de dilatione non seruatur, decif. 94. nu. 4.
Put. 447. lib. 1. declaratur, decif. 46. n. 11.
Quando decisio non est super metis, & causa est in principio, & nullæ adhuc sunt factæ probationes, non potest dici constare de calumnia, vide *Calumnia*.
Decisiones in terminis quando adiungunt, non est laborandum super regulis generalibus, decif. 156. n. 3.
Decisiones Rotæ ostendunt bonū has, decif. 534. n. 4.
Decisionum verba sunt intelligenda, vt sint consona iuri, decif. 511. num. 25.
Dilectio quando respicit stylus Iudex de eo non potest se extrajudicialiter informare partibus non vocatis, decif. 484. num. 6. & Annot. ibid. num. 8.
Declaratio animi ex quibus fiat, vide *Animus*.
Circare elaram, non tollit ius quæsitum ex acta declarato, decif. 375. n. 10.
Circare rem elaram quæ veritatem non dicitur declaratio, sed quæ veritatem circa rem dubiam, d. decif. 375. num. 9. & Annot. ibid. num. 12.
Concessionis, non fit ex petitione, quando verba concessionis sunt clara, decif. 132. num. 8.
Dispositionis, fit per exceptionem, decif. 109. nu. 3.
Fieri debet, vel ante, vel post actum, ante tamen consummationem, & non ex intervallo vbi agitur de præiudicio tertij, & maxime quando præsumptio est contra declarantem, decif. 7. n. 10.
Et præcedere debet non sequi actum, qui solet importare aditionem hereditatis, vide *Hereditas adita*.
Et fieri non potest post emptionem Censuum in præiudicium emptoris ab eo, qui sunt deputatus ad illud emendum, vide *Censum*.
Indici, fit ex prosequitis, vide *Indicium*.
Mentis contrahentium, sumunt ex obiectuantia, vide

Index Materiarum.

Obsequium.
Non afficit tertium, decif. 157. n. 8. 11.
Quid quis velit stare partem librorum pro, & contra intelligitur Auctori boni viri : Et ideo si constat de errore, talis declaratio non praeiudicat, decif. 99. num. 4.
Huiusmodi autem declaratio fieri non potest per Procuratorem absque speciali mandato, ibid. p. 3.
Vnius partis Confutatio fit per aliam, vide in verbo *Confutatio*.
Vnius partis Testamenti fit per aliam, vide *Testamentum*.
Voluntatis fit etiam ex actu nullo, vide *Voluntas*.
Voluntatis Testatoris fit ex vi loquendi illius, & ad eam declarationem verba sunt maximum testimonium veritatis, vide *Testator*.
In iis, quae pendente ab animo facientis, standum est declarationi illius, qui fecit actum, decif. 163. n. 4. decif. 460. n. 3.
Magis, quam factis contrarium indicantibus, d. decif. 163. num. 8.
Ad declarandum potiora sunt facta, quam verba, scilicet enim dicunt homines aliud, quam velint, raro autem faciunt contra quod sentiunt, decif. 247. n. 18.
Decretum compofitorialium generalium obtinuum fuisse sufficit, ut quis censetur tacite admissus ad causam, vide in verbo *Tortum*.
Conditionale, non purificata conditione evanescit, dec. 31. n. 7.
Cum intimatione, si intimatione non repetitur facta non afficit, decif. 31. num. 8.
Ex falsa causa interpositum est nullum, decif. 496. num. 11. & late Annot. ibid. n. 11.
Etiam si sit interpositum partim ex falsa, partim ex vera causa, nisi falsa causa esset minus principalis, ibid. d. n. 12.
Factum in possessorio plenario habet vim diffinitivae, decif. 417. num. 9.
Iuratus inducitur ex verbis prohibentibus nullo modo posse alienari quod decretum irritans inducit formam, decif. 184. num. 9.
Ex non operatur, nisi postquam est cognitum iterare dispositionem, cui est annexum, Annot. ad decif. 183. num. 3.
Iudicis intelligi debet secundum censuram legis, quia non debet esse durior, decif. 182. num. 2.
Iudicis requiritur in circumductione, cum non pendat ex voluntate partium, vide *Circumductio*.
Manutentionis requirit citationem, vide *Manutentio*.
Decretum *(suis iuris mensum)* subsequi solet, quando est facta citatio ad deliberandum, vide in verbo *Deliberatio*.
Nullus reddatur ex defectu citationis, decif. 417. n. 1.
Provisionale non requirit citationem, ibid. n. 2.
Quando est factum praesente Procuratore non est necessaria citatio, decif. 503. n. 2.
Quod non iustificatur ex actis dicitur nullum, seu notorie iustum, decif. 209. n. 1. decif. 451. n. 1.
Ex decreti interpositione praesumitur praesentia, vide *Presumptio*.
Sub praetere decreto ab eo violati executi quis non potest, decif. 463. n. 7.
Dote. Hoc verbum appositum in dispositione loquente de dote, operatur illam verificari etiam in dote promissa, decif. 204. n. 16.
Discretio Ecclesiae si non tenetur celebrare omnes Ecclesiae, decif. 473. num. 5. Annot. ad decif. 493. num. 7.
Lituria festum praesentur aliis solemnitatibus, Annot. ibid. d. num. 7.
Dicitur hoc verbum denotare translationem dominij, de-

cf. 194. num. 15.
Defectus in decima parte, est modicus, & venit sub ditione in cura, decif. 128. num. 6.
Defectum non narratum, Papa non censetur voluisse sanare, decif. 164. nu. 7.
Plures defectus, in, & quando suppleri possint per vnicum iuramentum, vide *Iuramentum*.
A defectibus substantiis instrumentum non defenditur per antiquitatem, vide *Antiquitas*.
Defensor vnicuique praeferitur velle à se gesta, potius quam illa revocare, decif. 486. n. 6.
Defensor Hospitalis, seu alterius loci piam alicui relicta, non tribuit iurisdictionem Protectori, nec eximur locum piam à iurisdictione Ordinarii, decif. 4. n. 1.
Defensionem Ecclesiae suscipere possunt Parochiani negligente Parocho, vide *Parochiani*.
Defensionibus novis vi posse debet appellari, sicut appellari uti possit novus probationibus, decif. 181. n. 4.
Ad sui defensionem licitum est Reo, & possessori allegare ius tertij, decif. 411. num. 4.
Defensor Hospitalis, seu alterius loci piam non dicitur habere iurisdictionem, decif. 4. num. 1.
Cum defensore Ecclesiae minus legitime lata sententia non praeiudicat Ecclesiae, decif. 467. n. 2.
Quando sententia fuit lata super statu personae non citato legitime defensore non facit ius quoad omnes, vide *Sententia*.
Deiussio ius non mutatur in persona heredis, decif. 489. num. 9.
Delegatus ut inducitur, requiritur quod delegans sit creditor nominis debitoris delegati, & quod mandet dicto debitori delegato, ut tanquam suus debitor se obliget ad suorem sui creditoris: Item quod sequatur talis obligatio, & acceptatio dictae obligationis, decif. 117. num. 3.
Induci non potest sine animo mandantis, nec sine animo recipientis, ibid. num. 4.
Quando solum est inducitur delegatio, mora habet locum in materia litterarum Cambij, vide *Mora*.
Delegatus Apostolicus non tenetur servare stylum, & constitutiones loci, ubi sit iudicium, sed stylum, & leges Curiae Romanae, vide eius Iurisdictione, decif. 121. num. 1.
Declara, prout in Annot. ibid. sub num. 16.
Tenetur omnino servare formam daram in Commissionem, alius Processus est nullus, decif. 18. n. 2.
Delegati iudicis Commissionis notitia ex quibus praesumatur in persona citati, vide decif. 137. sub num. 3.
Ex iure delegato, & speciali Ordinarius non praesumitur fecisse Actus, sed potius nomine proprio, & ex facultate, quam habet ex iure communi, vide *Ordinarius*.
Deliberatio contraria in totum si sit facta pro maiori summa, quam sit debuit, decif. 319. n. 3.
Ut sit valida requirit citationem ad videndum delibetari, decif. 416. n. 1.
Et iste defectus citationis est infamabilis etiam itante clausula *Arbitrio*, ibid. nu. 2.
Quando autem est facta citatio ad deliberandum subsequi solet decretum, nisi *infra mensum*, ibid. n. 3.
In deliberatione, & venditione veniunt fructus pendentes tanquam pars fundi, decif. 430. n. 1.
Delictum circa rem commissum, carens facit perdere rem, quatenus in ea peccatum, decif. 219. n. 3.
Pro delictis perpetratis à subdito in Officio aliquo, tenetur praepositi, scilicet substantiens, decif. 235. n. 1.
Delinquere in Officio satis dicitur qui delinquit contumplatione Officij, seu praeterea, calore, vel occasione

Index Materiarum.

hione Officii, ibid. n. 6.
 Exhibens in carceribus subliaturus, qui deliquit in officio, liberatur, ibid. n. 3.
 Procedit hoc in Officiis publicis, qui ratione officij habet personas subordinatas, & solet vii substitutus, secus in Officiis, qui non potest, nec debet exercere per substitutum, sed per se ipsum, ibid. n. 4.
 Delicta à Rota, non debet remanere pars, quæ Rotam consiluit, & eius iudicium sequuta fuit, decif. 369. n. 4.
 Demonstrari, non limitatiue verba in dubio intelligi debent, vide *Perba*.
 Denegata censetur facultas illa, quæ non legitur in facultatibus Legati, vide *Facultas*, & *Legatus*.
 Denegatum post tempus concessum quod fuit concessum ad tempus, decif. 367. n. 1.
 Denominatio Adustalis præsumitur, qualis à facientibus denominatur, & quando hoc procedat, vide *Adm.*
 Denominatum diuersitas arguit diuersitatem rei, maxime si fuerint expressi etiam Confiner, decif. 335. n. 3.
 De *Novo*, vide in verb. *Novum*.
 Denuntiatio venditionis, quæ fieri debet Censuario vigore Bullæ Pij V. licet potest non solum à venditore, sed etiam ab emptore, vide in verb. *Censuarium*.
 Et denunciatio, quæ pro forma à Bulla requiritur, si facta non fuerit domino Censui, non præiudicat scientia alienationis quoad præstationem, vide in verb. *Censui*.
 Denuntio vid. in verb. *Nuntius*.
 Dependens. Ad dependentiam transit Transactio, vide *Transactio*.
 Deprensus debet expresse consentire, quod depositum consignetur creditori, ad hoc vi depositum pariat effectum liberationis, decif. 146. n. 7.
 Deponens pecuniam præsumitur habere mandatum, quia non præsumitur quis pro alio facere depositum de propriis pecuniis, decif. 324. n. 2.
 Depositor non est accollare, decif. 303. n. 2.
 Maxime quando altera pars nunquam recessit, sed tempore interitus per accollationem, ibid. n. 3.
 Nec est solvere, decif. 146. n. 1. & Annot. ibid. num. 10.
 Obligatio ad deponendum non intrat, donec conuenerint qualitas, sine qua non competit actio, decif. 451. n. 6.
 Alia vide in verb. *Depositum*.
 Depositi debent libri penes tertium, non autem solum elendi per Administratorem, ita ut deueniant in manus colligentis, vide *Liber*.
 Depositarius dicitur qui rem custodiendam habet, decif. 146. n. 5.
 Non est dominus pecunie, decif. 106. n. 3.
 Nec ea vi potest ad suum librum inuito domino, ibidem num. 4.
 Quod maxime procedit in pecunia frumentaria, quæ de sui naturæ prohibita est in alium usum converti, ibidem n. 1.
 Obligare se debet ad restituendum depositum, ad hoc vi depositum pariat effectum liberationis, decif. 146. n. 8.
 Restituere tenetur incontinenti, & sine mora pecuniam depositatam, d. decif. 106. n. 6.
 Depositarij damno perit depositum in pecunia numerata, quia transit in nature amari, & secundum mari naturam regularur, d. decif. 146. n. 16.
 Alia vide in verb. *Depositum*.
 Depressus. Cessante ratione, in qua est fundata eius de-

positio testis nihil probat, decif. 510. n. 5.
 Depositionis testium officium singularem succellorem, decif. 515. n. 1.
 Depositionis testium interpretatio facienda est contra inducentem, decif. 455. n. 14.
 Alia vide in verb. *Testis*.
 Depositum factum post multos dies post inbaltationem non suffragatur, decif. 18. n. 3.
 Fieri debet parte citata, decif. 146. n. 6. & Annot. ibid. n. 23. decif. 305. n. 7.
 Si autem non sit factum parte citata, & de iudicis mandato, non est iudicale, decif. 146. n. 9.
 Et nihil operatur, decif. 480. n. 1.
 In pecunia numerata, transit in naturam mutui, & secundum mutui naturam regularur, & ideo si perit, damnum depositarij perit, decif. 146. n. 16.
 Quando autem censetur factum in corpore, & vi species, & quando in quantitate, & de effectu, vide Annot. ibid. n. 24.
 Integrum esse debet, decif. 305. n. 6.
 Non integrum tamen, seu aliis, nullum depositum acceptans, sibi præiudicat, Annot. ad decif. 480. n. 7.
 Integre autem factum non dicitur, quando non est factum vni cum fructibus decursus, d. decif. 480. n. 2.
 Item non integrum, & irreueles dicitur, si deficiat vnus nummus, ibid. n. 4.
 Pro alio quis non præsumitur facere depositum de propriis pecuniis, & ideo deponens pecuniam præsumitur habere mandatum, decif. 324. n. 2.
 Putum debet esse depositum, vt releuet, & sine aliqua conditione, ad hoc quod creditor possit ad libitum illud exigere, decif. 305. n. 9. & latè Annot. ibid. n. 11.
 Imo, vt pariat effectum liberationis, est necesse, quod deponens expresse consentiat, quod consignetur depositum creditori, decif. 146. n. 7.
 Item est necesse, quod Depositarius se obliget ad depositum restituendum, ibid. n. 8.
 Et sic etiam talis obligatio facta cum deposito, si non sit pura, sed conditionalis, non suffragatur, vide *Obli.*
 Non vincitur tamen depositum per conditionem intrinsecam, & ex natura negotij, sed solum per extrinsecam, dec. 347. n. 2. Annot. ad decif. 305. n. 12.
 Vbi etiam, quæ nam dicatur intrinseca, & quæ extrinseca conditio.
 Solutionis vim vi habet, pecunia debet numerari, decif. 146. n. 3. & Annot. ibid. n. 22.
 Solutionis tamen vim habet, quando est factum parte citata, quæ recessit recipere, decif. 214. n. 1.
 Licet autem aliquando liberet à solutione facienda, nunquam tamen tractatur iam factum, decif. 305. n. 1.
 Suscipere depositum in se quis non censetur ex eo, quod ipso presente, & euerente fuerit quid depositum in eius capis, decif. 146. n. 15.
 Vnius lulij depositum cum obligatione soluendi restituendum facta liquidatione, an sufficiat in materia putationis attentatorum, vide *Attentator*.
 Vt suffragetur depositum, quæ concurrere debeant, vide Annot. ad decif. 410. n. 6.
 Deposito non est locus, quando traditio est paratus recipere, decif. 146. n. 2. & Annot. ibid. n. 21.
 De deposito faciendi infra annum per volentem retrahere vigore Constitutionis Gregorij XIII. de iure Congruis, vide in verb. *Retrahitur*.
 Per depositum, & per sequestrum sæpe terminatur

Index Materiarum.

possessorium in Rota, vide *Possessorium*.
 Alia vide supra in verb. *Depensare*, & in verb. *Depositorum*.
Dignatus Curatorum probat discessionem, & ins discessionem, vide *Dignatus*.
 Derogatio generalis comprehendit Conclauistas, decif. 87. num. 9.
 Generalis derogatio Indultorum, non comprehendit Indultum concessum ordinario Collatori, vide *Indultum*.
 Posteriora, quæ prioribus derogant, sunt attendenda, vide *Posteriora*.
 Derogatione clausula non egrediuntur limites principalis dispositionis, sed vti accessorie regularitur ab ipsa dispositione principali, decif. 119. n. 7.
 Declarant tamen dispositionem, Annot. ibid. n. 10.
 Derogatione derogationum concessa in primo privilegio censetur sublatæ per sequentem dispositionem continentem clausulam, etiam si de illis, *peruenit tunc iuribus specialibus, specificis, & expressis, ac individuis, & de verbo ad verbum esset faciendum mentis*, decif. 109. num. 10. & Annot. ibid. num. 14.
 Item etiam tolluntur per Clausulam (pro expressis) d. decif. 109. num. 11.
 Privilegia etiam omnia quæcumque derogationis habentia, tolluntur per Clausulam *Quæcumque iuribus, quando per viam legis proceditur*, vide *Privilegia*.
Descendentes à forinīs si excluduntur per Statutum, an censentur exclusæ forinīs, vide *Famula*.
 Descendens nomen venit iuxta femininæ, vide ibid.
 Omnes descendentes, tam masculi, quàm feminæ, & etiam descendentes forinātum, veniunt appellatione lineæ, vide *Linea*.
 Descendentes facilius, quàm extranei, censentur vocari ad portionem patrum, decif. 337. n. 8.
 Ad descendentes pertinet ius hæreditatis, est commune votum parentum, decif. 329. nu. 9.
Descendens in materia iuris patronatus, non est necessæ, quod probetur à primo fundatore, decif. 452. num. 17.
 Sed sufficit eam probare ab eo, qui fuit in possessione præsentis, decif. 349. n. 1. & Annot. ibid. n. 6.
 Et ab illis, qui aliis præsentantur, d. decif. 452. d. n. 17.
Deserta causa appellations, non censetur defecta causa Nullitatis, quæ principaliter commissæ, decif. 306. n. 2. & Annot. ibid. n. 3.
 Declara dummodò consistat de aliqua Nullitate, si cuius si nulla adit Nullitas, Annot. ibid. n. 4.
Detiner. Passio probatur ex assertionem partis aduersæ enunciantis aliquem detentorem, & occupatorem, decif. 200. n. 2. & Annot. ibid. n. 5. vbi redditur ratio, decif. 458. n. 3. & sub num. 5. & 6. vbi etiam ad effectum manutentionis, & vide in verb. *Possessio*.
Determinatio plura respiciens omnia æqualiter determinat, decif. 85. n. 19.
 Vna, eademque determinatione determinatur oratio unica, quæ regitur ab unico verbo, vide *Oratio*.
Determinatio tempus, vide *Tempus*.
 Verba determinata, vide *Verba*.
Deductio Dotis an, & quando sit faciendæ ex fideicommissio, vide in verbo *Dotis*.
 Actus alieni testamento an, & quando sit pariter faciendæ ex fideicommissio, vide *Actus alienum*.
 Fieri potest per heredem gratum, de omni eo, quod sit à defuncto deberetur tempore mortis, decif. 421. n. 5.
 Et ad illum effectum non inducitur confusio, ibid.

num. 6.
 Quid si non conficit Inuentarium, & quid si testator disposuit de dicta re hæredis, vide Annot. ibid. nu. 15.
 Funeris impensæ, vide *Funeris impensæ*.
 Legitima quando, & à quibus fieri possit, vide *Legitima*.
 Melioramentorum à quibus fieri possit, vide *Melioramentum*.
 Trebellanicæ quando fieri possit, nec oe, vide *Trebellanicæ*.
Detractiones semel factæ non possunt amplius prætendi, decif. 380. num. 4.
 Quando sunt faciendæ, fideicommissarius etiam si sit in possessione sine vicio, non potest impedire immisionem hæredi, decif. 206. nu. 8. & latè Annot. ibid. n. 11.
 Quid si detractiones sint certæ, vide Annot. ibid. n. 11.
 Quando autem non sunt faciendæ, fideicommissarius impedit hæredi immisionem, ne detur iuris circums, Annot. ibid. num. 12.
 Non extare alia bona, ex quibus possit facere suas detractiones, onus probandi incumbit hæredi sine beneficio inuentarij, Annot. ad decif. 266. nu. 6.
 Sicur etiam fideicommissarius, seu alius allegans esse factas alias alienationes anteriores, ex quibus sint consumptæ detractiones, probare tenetur, Annot. ad decif. 185. n. 3.
 Et per fideicommissarium, qui petit immisionem iustificari debet consumptis legitimæ & Trebellanicæ, d. decif. 185. n. 1. & Annot. ibid. n. 5.
 Ete non impeditur immissio sub prætextu istarum detractionum, sed Rota obseruat dare immisionem pro indiuiso, Annot. ibid. n. 4.
 Alienationes factæ præsumuntur adæquare quantitatem detractionum, Annot. ibid. n. 6.
 Alienationes fideicommissi faciendo loco factæ post primas, quæ consumpserunt detractiones, possunt per fideicommissarios retrahantur, decif. 580. nu. 1.
 In detractionibus non sunt impudentia mobilia, quæ seruando seruati non possunt, decif. 285. n. 3.
Deuolutio. Locum est deuolutioni ob répus concessionis finitum, quia cõcessum ad tempus, post illud censetur denegatum, decif. 348. n. 1. & decif. 567. n. 4.
 Nec ei est locus stante lite, quia interim non currit tempus, decif. 94. n. 10.
 Domino directo non sufficit acceptare deuolutionem, nisi etiam apprehendat, & incorporet, decif. 348. n. 5.
 Non potest autem Dominus directus propterea auctoritate capere possessionem, nisi quando præterit deuolutionem ex capite non soluti Canonis, sedus autem propter lineam finitam, vel ex alio capite, decif. 105. n. 12.
 Ampliatur etiam procedere stante pacto ingrediendi possessionem propria auctoritate, quia potest competere exceptio melioramentorum vel alia similis, ibid. n. 13.
 Quando in Domino directo aderat ignorantia deuolutionis, caducitas, quæ non fuit declarata in vita defuncti, declarari potest post eius mortem contra successorem, vide *Caducitas*.
 Inuestitura facta vti de deuoluto acceptari debet eum sua causa, & qualitate, scilicet deuolutionis, adeo quod inuestitura sit noua, vide *Inuestitura*.
 Deuolutio iuris deputandi fit ad Papam ob negligentiam inferioris, decif. 300. n. 8.
Deuotio Subcepticia non est gratia ex eo quia non fiat mentio de magno populi deuotione, decif. 108. n. 8. vide *Subcepticia*.

Index Matèriarum.

Dicitur, hæc dictum est relatiua ad supra expressa, decil. 491. num. 7.

Dicitur relatiua operatur quoddam dispositio non sicut de potestate principaliter, etiam si habeat verbum separatum, sed uti consequenter ad dispositionem relatiua restringitur, decil. 413. n. 14.

Relatiua, de illa uia intelligitur retentis terminis principalis dispositionis, ibid. n. 10.

Dilationi variis, vide singulas suis locis.

Dus cessasse non dicitur ante implicitum conditionis, decil. 418. n. 3.

Circa diem celebrationis contractus, standum est in strumento, decil. 424. n. 4.

Data legalis calculatur 20. milliariis pro qualibet die, decil. 301. num. 3.

Non procedit, quando constat de consuetudine regionis ducta à dicta dieta legali, ibid. n. 4.

Item nec attenditur stante vlu tabelliariorum in contrarium, ibid. n. 7.

Difformis sententia, vide *Sententia*.

Differuntur. Propter difformitatem non fit repetitio, vide *Repetitio*.

Dignior locus qualis censetur, & alia similia, vide in verb. *Præcedentia*.

Dignior quis non censetur ex eo quoddam aliis habuerit curam Animarum, quia hoc solum probat eius sufficientiam, sed non dignioritatem, vide in verb. *Censorius*.

Dignitas maior in Ecclesia censetur illa, quam generaliter omnes existant esse maiorem, decil. 481. num. 3.

Et iam ex quibus dignoscatur, quæ dignitas in Ecclesia sit maior, vide Annot. ad decil. 411. n. 1.

Maior post Pontificalem probatur per testes deponentes de publica voce, & fama, d. decil. 411. n. 1.

Monachalis, vide *Monachalis dignitas*.

Prima dignitas est Archiepiscopatus, & præcedit Archiepiscopatum, vide *Archiepiscopatus*.

Archiepiscopatus aurea est dignitas maior, & dignior Cantoria, vide *Archiepiscopatus*.

Dignitates etiam comprehenduntur sub indulto, vide *Indultum*.

Dignitatis qualitas sæpe exprimitur ad maiorem demonstrationem, decil. 111. n. 10.

Secundum dignitatem, & honorem debetur locus dignior, vide *Præcedentia*.

Dignus sufficit quod eligatur etiam omisso digniori iuxta opinionem aliquorum ex Dominis, vide in verb. *Censorius*.

De Gratia in forma dignum, vide sub verbo *Gratia Apostolica*.

Dignus ad plures gradus substitutionum est coniectura quod filij positi in conditione censentur vocari, quæ coniectura saltem iuncta cum aliis plurimum operatur, vide *Filius in conditione positi*.

Dilapidatur. Quando constat aliquem esse dilapidatorem, non habet locum præsumptio *Lex de indulto ff. de probat. decil. 101. n. 4*.

Dilatare frustra conceditur ad probandum illud, cuius sunt, & expectatio potius dispendium, quam commodum varique parti est allatura, decil. 184. num. 4.

Dilatione data ad solvendum pendente, non potest considerari mora, vide *Mora*.

Nec debetur vltus decies, vide *Paras*.

Dilatione ad solvendum pretium emptori data, emptor retinendo pretium pendens, facit fructus suos, vide *Emptor*.

Dilationes omnes ex stylo Rote censentur reuocare ante publicationem sententiae. Quod intelligitur ad effectum invaliditatis sententiae, non au-

tem ad effectum invaliditatis probationes post sententiam factas, decil. 17. n. 1.

Dilationem si continet legem, minus censetur legem, vide *Legem*.

Quando sumus in dilatione, quæ venit à lege, cautio est præstanda etiam sine causa, vide *Cautio*.

Dilectus qui magis fuerint à Testatore, non est verisimile, quod Testator voluerit esse deterioris conditionis, quam minus dilecti, decil. 301. n. 7.

Si testator vocat extraneos & personas minus dilectas, est coniectura, quod filij positi in conditione censentur vocari, decil. 315. n. 6. & vide *Filius in conditione positi*.

Et idem est dicendum ne resisteret absurdum, quod minus dilectus sit minoris conditionis, quam magis dilectus, d. decil. 315. n. 7. & vide etiam ibi supra.

Diligentia de remouendo impedimento probari debet, ut illud excuset, & non sufficit probare solum impedimentum, & qualis debeat esse illa probatio, vide *Impedimentum*.

Præsumitur regulariter, Annot. ad decil. 178. n. 14.

Illius tamen præsumptio non suffragatur, quando diligentia est fundamentum intentionis, d. decil. 178. n. 10.

Diligentia ad probandum negatiuum dicuntur sufficienter factæ, quando nullus remanet locus non perquisitus, decil. 187. n. 1.

An autem, & quando diligentia in Registris Cancellarie probent, nec ne negatiuum non dispensationis, vide in verb. *Dispensatio*.

Solæ diligentia quod fuerint factæ probari debent ad effectum, ut sit locus excusationi, decil. 178. num. 9.

Quod diligentia, & perquisitiones factas dato, quod relatio officialis sine iuramento non suffragetur, tamen sufficit iuramentum peractum in ipsa adceptione officii de illo fideliter exercendo, decil. 187. n. 1.

Decilio Caputaquæ. 165. par. 1. requiritur iuramentum officialis in relatione circa diligentias factas, non seruatur, d. decil. 187. n. 3. & vide Annot. ibidem. n. 10.

Diligentia in libris censetur sufficienter factæ per Rubricas, & Repertoria, d. decil. 187. numero 4.

Ut autem suffragentur qualiter fieri debeant, vide Annot. ad d. decil. 187. n. 10.

Diligentiam omnem quando quis adhibet, ut factum alienum pertractetur, illud promittit ad aliud non tenetur, quam ad interesse, vide *Factum alienum*.

De diligentia factis contra Prædecessorem si constet, succesor tenetur ad pensiones docturas de tempore dicti Prædecessoris, & quando dicatur sufficienter constare de diligentia ad istum effectum, vide in verb. *Pensio*.

Ex diligentia factis per heredem in persequenda bonis hereditariis, excluditur dolus in herede, vide *Dolus*.

Diminutio reddituum Ecclesie non præsumitur, decil. 483. n. 4.

Est ista causa suppressionis, vide *Suppressio*.

Dimisso possessionis præsupponit præexistentem possessionem, decil. 401. num. 1. decil. 418. n. 3.

Et ideo possessio probatur ex Monitorio partis contrarie, in quo petitur quod quis condemnatur ad dimittendam possessionem, d. decil. 401. d. nu. 1.

Diminuitur paratus obtenta, non tenetur illa iustificare, vide *Obtenta*.

Tempus

Index Materialiarum.

- Tempus** Decreti de dimittendo plurimum incompatible non currit pendente litte super secundo ob-
tentio, Annot. ad decif. 431. num. 10.
- Dioceſis**, & ius Dioceſanum probatur ex deputacione
Curatorum, & ex eo quod Sacrum oleum mini-
ſtratur, decif. 434. num. 3.
- Ad ius Dioceſanum** preſcribendum requiritur pre-
ſcriptio 40. annorum, ibid. cum. 15.
- Articulus** concernens fines Dioceſis in materia de-
cimaram eſt releuant pro obtinenda Remiſſoria,
vide *Remiſſoria*.
- Extra** Dioceſim ſi ut plurimum habet Epifcopus
non habet pro Reſidente, vide *Epifcopus*, & in
verb. *Reſidentia*.
- In** dioceſarum, & conſaniam materia, ſufficiunt pre-
ſumptiones, decif. 434. num. 4.
- Direſta** Subſtitutio, vide *Subſtitutio*.
- Direſtas** Dominus, vide *Dominus*.
- Duritia** Eccleſie Parochialis, non amplius remanent iura
Parochialis, vide *Parochialis*.
- Diſcretus** loquutio excludit, & ſeparat, Annot. ad de-
cif. 401. n. 18. ubi declarat.
- Et** arguit diuerſitatem, decif. 372. n. 7.
- Et** oſtendit diuerſitatem retum ad effectum evitan-
di ſuperſuitatem, decif. 434. num. 6.
- Dyſmeſis** facta in Urbe tantum non probat aliquem
non eſſe ſolendum, maxime ſi conſtat alibi habere
bona, decif. 406. num. 11.
- Non** oſi facta diſcuſſione dignoſci poteſt prioritas,
& potioritas creditorum, decif. 347. num. 13.
- Diſmembratio** eſt alienatio, decif. 304. num. 4. & Annot.
ibid. num. 8.
- Et** non poteſt fieri ſine cauſa, & quoniam ſit cauſa
luſta pro diſmembratione faciendi, vide Annot.
ibid. num. 8.
- Requitit** ſolemnitates neceſſarias in alienatione re-
rum Eccleſie, d. decif. 304. nu. 5.
- An** autem Reſtor beneficii ſit citandus, vide in ea
Annot. ibid. num. 9.
- Dyſpar** inter diſpares ſummus quando eſt poſita alter-
natiua, ſumma maior habetur pro non adieſta, de-
cif. 431. nu. 7.
- Declarat** proot ibid. ſub num. 9.
- Diſpenſare** cenſetur Papa, quando ſcit inhabilitatem,
decif. 109. num. 7. & de hoc vide latè Annot. ibid.
num. 13.
- Hoc** procedit non in cognitiōe perſonæ, ſed in
ſcientia in actio, qui geritur, quæ ſit expreſſa in
privilegio, vel ex eo colligi poſſit, d. decif. 109.
num. 8.
- Item** non habet locum regula, quando agitur de
preiudicio tertij, ibid. num. 9.
- Diſpenſare** cum illegitimo, ut habilis ſit ad obtineo-
dum Curatæ, & Canonici Curie Cathedralis non
poteſt legatus, decif. 187. num. 5. & 7. & vide *La-
gum*.
- In** materia enim diſpenſationis pari paſſu proce-
dunt Canonici Eccleſie Cathedralis, & Cu-
rata beneficia, d. decif. 187. num. 7.
- Diſpenſare** an poſſit Nuncius, & Legatus Apoſtoli-
cus etiam extra Provinciam, & etiam perſonam
non ſubditam, vide *Legatus* & *Nuncius*.
- Alia** vide in verb. *Diſpenſatio*.
- Diſpenſatio** ad retinendam penſionem non obſtante
matrimonio intelligitur, etiam ſi matrimonio
fuerit contrarium cum corrupta, decif. 516. n. 1.
- Bigamus** difficilior conceditur quam alteri, ibid. o. 10,
& vide in verb. *Bigamus*.
- Nec** bigamus venit ſub generalibus verbis diſpenſa-
tionis, ibid. nu. 11. & vide etiam ubi ſupra.
- Et** ſtatuti iuris, non extenditur nec ex identitate, nec
etiam ex maiore rationis, quod tamen dupli-
citer limitatur. Annot. ad decif. 87. n. 17.
- Nec** in ea valet argumentum de maiori ad minus,
decif. 353. n. 15.
- Imperata** quaſumitur ab eo, vel de mandato illius,
de cuius intereſſe agitur perper impendit, quæ
in expeditione requiritur, decif. 331. n. 10. 8.
- Insufficientis** oſo tollit poſſibilitatem alterius ſuffi-
cientis, decif. 333. num. 11.
- Et** maxime quando oſo ſunt diſtæ diſpoſitiones
insufficientes produæ ab eodem illegitimo,
ibid. n. 13.
- In** radice matrimonij quæ & quando dicitur, &
quando habetur ad ſuccedendum in præiudicium
tertij, vide Annot. ad dec. 19. n. 4.
- In** radice matrimonij dicitur facta diſpenſatio per
Papam, quando matrimonium approbat vique ab
initio cum legitimatiōe proli, decif. 461. nume-
ro 8.
- In** radice matrimonij licet reſpectu vinculi matri-
monij non poſſit habere effectum, valet quoad
legitimatiōem proli, Annot. ad d. decif. 19. n. 5.
- Et** quod legimitur prolem, d. decif. 19. n. 1.
- Declarat** hoc procedere in prole ſuſcepta in figura
matrimonij, ibid. nu. 1.
- Et** ideo natus de tempore quo inter patrem, & ma-
trem non poterat eſſe matrimonium, non legiti-
matur ex ſubſequenti matrimonio approbato à
Papa etiam ab initio, & cum legitimatiōe proli,
ibid. num. 1.
- Non** comprehendit caſum mixtum, decif. 87. n. 8.
- Non** tollit maculam illegitimitatis ad omnem effe-
ctum, dec. 353. n. 14.
- Obſtata** eſt maxima coniectura ad probandum ma-
trimonium, decif. 147. n. 8.
- Obſtata** pro cautela conſcientie non probat inhabi-
litate, decif. 115. num. 11.
- Perita** probat illegitimitatem, reprobo Romano
contrarium ſentiente, decif. 131. n. 1.
- Maxime** quando ſuit ſcripta perita, ibid. n. 7.
- Præſumitur** ex curſu decem annuum concurrentis
tolerantia Ordinarij, decif. 57. nu. 8.
- Ad** ordinariū namque ſpectat de diſpenſatione co-
gnoſcere, ibid. n. 9.
- Item** præſumitur ex poſſeſſione per multum tempus
beneficij, quod aliis citra diſpenſationem licite
obtenet non poſſit, decif. 353. n. 10.
- Et** iſta præſumpcio eſt probatio probata, ibid. n. 11.
- Diſpenſatione** vitens cenſetur approbare omnia in
ea contenta, decif. 385. n. 1.
- Diſpenſationem** producere ſolent omnia in ea con-
tenta eſſe vera, ibid. n. 11.
- Diſpenſationes** tot requiruntur, quot ſunt impedi-
menta, Annot. ad decif. 87. n. 16. decif. 109. n. 6.
- Diſpenſationis** negatiua eſt probanda per impetran-
tem, decif. 142. n. 3.
- Et** de diſpenſatione retinendi duo beneficia incom-
patibilia, decif. 135. nu. 11.
- Probat** autem poteſt talis negatiua per diligentiam
Regiſtri Cancellarij, ibid. n. 10.
- Hoc** tamen intelligitur, quando diſpenſatio eſt talis,
quæ non niſi à ſolo Poſſiſſe concedi poteſt, An-
not. ibid. n. 15. decif. 353. n. 1. ubi ſecus dicitur eſſe
quoad eas diſpenſationes, quæ extra Curiam ab
alijs, quam à Papa poterunt obtineri.
- Diligentia** autem non probat iſtam negatiuam
non diſpenſationis, quando non ſunt factæ à toto
tempore, quo poſſat diſpenſatio obtineri, & 10
omnibus libris, in quibus poſſit diſpenſatio repe-
riri, decif. 142. n. 8.
- Et** ut probent iſtam negatiuam fieri debent in omni
loco,

Index Materiarum.

loco, ubi expeditio fieri, & reperiri poterat, decil. a62. num. 1. & Annot. ibid. num. 2.

Ex mandato dato de dispensando cum dispensatione subsequente iustificatur Professio, vide *Professio*.

In dispensatione etiam non admittitur superfluitas, decil. 516. nu. 4.

De sponsalibus contractis inter consanguineos sub spe future dispensationis plura vide in ver. *Sponsalia*.

Post dispensationem matrimonium contractum suffragatur, etiam si contrahentes nondum habuerint notitiam impetratæ dispensationis, vide *Matrimonium*.

Alia de materia dispensationis, vide in verb. *Dispensare*.

Dispensatio non est legitimata cum clausula *sine preiudicio venientium ab intestato*, sed est verè, & proprie legitimata secundum opinionem, quam sequitur Rota, decil. 201. nu. 5.

Dispensatio de communi re censetur tantum de potestate sua disponere, decil. 125. num. 2.

Dispensationis mens consideratur arguendo à communiter accidentibus, decil. 85. num. 5.

Dispensare non dicitur confirmare, vide *Confirmare*.

Disposuisse presumunt testator solum de bonis suis, non autem heredis, vide *Testator*.

Dispositio non comprehendit personam loquentis, decil. 3. num. 7.

Hoc non procedit quando ideitas rationis suadet, ut etiam personam loquentis contineat, ibid. n. 8.

Nec quando favorabile est loquenti quod comprehendatur, secus si illi esset preiudiciale, & damnosum, ibid. nu. 9.

Novæ censetur quoniam aliquid additur, vel detrahatur annque, decil. 30. nu. 2.

Quintatus exorbitans extenditur quatenus verborum proprietas requirit, decil. 193. nu. 4.

Etiam si maior esset ratio in voo casu, quam in alio, ibid. n. 5.

Sequens quando dicitur tollere Derogatorias derogatorias, vide *Derogatoria*.

Tota dispositio regulatur à causa finali, decil. 544. num. 5.

Dispositionem illusoriam, quæ effectum sortiri non posset, non est presumendum quod testator facere voluerit, vide *Testator*.

Dispositiva est magis attendenda, quam narrativa, Annot. ad decil. 522. num. 21.

Verba dispositiva censentur magis debetate prolata, quam narrativa, d. decil. 522. nu. 4.

Et quando in aliquem diriguntur, is non censetur relictus nudus minister, nisi de contraria mente testatoris appareat, vide *4. Minister*.

Verba dispositiva mandati sunt attendenda, vide *Mandatum procuratoris*.

Dispositum censetur illud, quod si cogitasset testator veniuntur dispositum, decil. 301. num. 9. & Annot. ibid. sub num. 17.

Dispositio modica, vel magna quando dicitur, positum est in arbitrio iudicantis, decil. 137. nu. 3.

Quandecum militarium habetur pro modica, ibid. n. 2.

Disposuere omnia quando quis tenetur, & nihil pro se tenere potest, censetur electus nudus minister, vide *Minister*.

Dispositiones debentur solum interessentibus, adeo quod contrarium sit aut non possit per Beneficiarios Ecclesiarum, decil. 183. nu. 2.

Et quoad eas lucrandas requiritur quod quis habeatur non solum pro presente, sed pro interessente, decil. 114. nu. 4.

Non interessentibus autem non debentur nisi in ca-

sa infirmitate, seu luctu & rationabilis corporis necessitatis, aut evidens Ecclesie utilitatis, d. decil. 154. nu. 2. & Annot. ibid. num. 7.

Ut verò absentibus debeantur, d. copulatione concurrere debent, iusta causa, & licentia Superioris, quæ debet esse expressa, & non sufficit tacitus consensus, Annot. ibid. n. 8.

Absens autem etiam ex causa alicuius officij exercendi, non habetur pro presente quoad distributiones, d. decil. 141. num. 3.

Nec absens habilitari potest per Capitulum, ut in absentia lucretur distributiones, quando portio non residentis accrescit non solum Capitulo, sed etiam singulis Beneficiariis, tunc enim requiritur etiam consensus Beneficiatorum, d. decil. 154. nu. 1. & ibi Annot. ibid. n. 6.

Ab illa antè parte fructu, quæ admittitur absentibus quid diversum sunt distributiones, decil. 40. nu. 4.

Et dici non possunt de corpore beneficii, ibid. n. 5.

Quotidianæ non imputantur in valore beneficii, d. decil. 140. nu. 2. & Annot. ibid. n. 7.

Fallit ad effectum ut sit necessaria Provisio Apostolica, & ut non intret Indultus conferendi, decil. 490. nu. 4.

Ab hac ramen opinione fuit recessum in d. decil. 540. num. 3.

Etiam super Distributionibus quotidianis potest referuari pensio, & adeo ex impositione pensionis valor beneficii non probatur, ibid. num. 1. & vide etiam in verb. *Pensio*.

Diversitas Ex diversis non fit illatio, decil. 115. nu. 4.

Diversitas arguitur ex discretiva loquutione, vide *Discretiva loquutio*.

Denominatorum, arguit diversitatem rerum, maxime si fuerint expressi etiam Confinnes diversis, decil. 155. nu. 8.

Dividere suam hereditatem inæqualiter inter filios possunt parentes de iure communi, domodum vnicuique suam legitimam assignent, decil. 398. nu. 1.

Dividum dicitur contractus quando tantam voluntatem adicit pars in parte, quantum totam in toto, decil. 157. nu. 17. & Annot. ibid. nu. 26.

Divinum Cultus, vide *Cultus divinus*.

Divisio est permutatio, decil. 471. nu. 3.

Est species Transactionis, ibid. nu. 6.

Hereditatis probat possessionem bonorum hereditationum, decil. 171. nu. 9.

Non inducit regulariter remissionem fideicommissi, decil. 73. num. 1. & Annot. ibid. nu. 4.

Maxime non probata scientia testamenti in diadentibus, ibid. nu. 2.

Amplia, ut nec generales Clausule ad hoc sufficiant pro inducenda remissione fideicommissi, ibid. n. 3.

Non presumitur ex possessione longi temporis ubi subest inæqualitas, decil. 556. n. 9.

Turni conferendi beneficia, si sit facta inter Episcopum, & Capitulum, an & quando Episcopus in hoc Turno gaudeat Alternantia, vide *Alternantia*.

Divisionis causa est Communio, & ideo res communis est inter locos diuidenda, decil. 308. n. 1.

In divisione habet locum remedium *1. 2. C. de resind. vend.* decil. 496. nu. 7.

Et Secutum Verbis 158. lib. 1. decil. 473. num. 5. & d. decil. 496. num. 6.

Durationis temporis, vide Tempus.

Doctar. Doctores attestant de consuetudine siles non adhibetur iuxta opinionem, quam sequitur Rota, vide in verb. *Consuetudo*.

Doctrina qualitas magna est, & illius ratione quis in concursu est preferendus, decil. 11. n. 4. & vide in verbo *Causarum*.

Dolus excluditur ex errore etiam iniusto, decil. 459. n. 10.

Et

Index Materiarum.

Et ex qualibet iusta causa, decif. 68. nu. 9.
 Excluditur in herede ex diligentia, & perquisitionibus per eum factis in persequendis bonis hereditatis, decif. 169. nu. 7.
 Quando autem presumatur, nec ne in herede, qui omisit aliquid describere in Inventario, vide *Inventarium heredit.*
 Non presumitur, decif. 169. nu. 1.
 Quando presumitur a Statuto, an habeat locum *Inf. C. finem maior fall.* vide Annot. ad decif. 160. nu. 13.
 Probari debet peripicinis coniectura, decif. 169. nu. 2.
 Requiritur ultra errorem, ad hoc vt ratio semel redita sit iterum reddenda quando adest res iudicata, vel Transactio, vide *Ratio administratiua.*
 In dolo qui versatur exceptione doli est repellendus, decif. 126. nu. 5.
 Domestici non repelluntur a testificando, decif. 351. nu. 28.
 In his, quæ domi sunt non solum non repelluntur in testes, sed imò magis eis creditur, quam extraneis, *ibid.* nu. 8. & sub nu. 16.
 Et probant factum intra domesticos parietes, *ibidem* nu. 7.
 Et metum illatum a patre filix secum habitanti, vide *Aster.*
 Ex productione Iurium facta a persona domestica, non presumitur mandatum procuor, vide *Mandatum procuor.*
 Domusculum diuersum a domicilio paterno, non censetur habere filius, decif. 279. nu. 18.
 Et domiciliam, & origo patris transit in filium, decif. 455. nu. 12.
 Facit subditum, decif. 255. nu. 5.
 Incolatus domicilium vt contrahatur, requiritur animus perpetuo habitandi in loco, decif. 279. nu. 11.
 Et iste animus debet esse firmus, & non vagus, d. decif. 279. n. 12. & Annot. *ibid.* n. 16.
 Dominum antiquum non tollitur per Collationem, decif. 29. nu. 2.
 Non acquiritur sine animo, decif. 127. nu. 5.
 An acquiritur absenti sine cessione, & ratificatione, seu acceptatione per stipulationem Notarii, fauore omnium, quorum interest, vide *Stipulatio.*
 Probat ex solutione onerum, decif. 572. nu. 1.
 Item ex locatione facta vti a Domino, *ibid.* nu. 2.
 Transfertur in nominatum statim sequuta nominatione quando emptio facta fuit pro persona nominanda, ante nominationem verò res censetur esse in dominio ementis, vide in verb. *Emptio.*
 Et translationis domini denotat verbum *adit*, decif. 194. nu. 15.
 Non transfertur autem dominio per promissionem de donando, decif. 98. nu. 6.
 Nec per administratores Ecclesie, si dum vendunt, habeant fidem de pretio, vide in verb. *Administratores.*
 De dominio, vel quasi agitur, quando lis est super titulo, dec. 355. nu. 1.
 Et quando agitur de dominio, vel quasi, res efficitur litigiosa, *ibid.* nu. 4.
 Dictio (*sum*) est dictio indicativa domini, decif. 115. nu. 6.
 Dominum certioratus, an & quomodo presumatur per suum Procuratorem, vide *Procurator.*
 Directus finis emphyteusis ratione possessionis ciuili potest recuperare naturalem, iudicis tamen auctoritate, decif. 109. nu. 15.
 Non potest tamen sub pretextu finis emphyteusis

pretendere manentem, nisi prius legitimè appareat de fine emphyteusis, *ibid.* nu. 17.
 Procedit etiam stante pacto ingrediendi propria auctoritate in casu lineæ finitæ, quia prius parte citata debet liquidari, quod tunc erit dictus casus, *ibid.* nu. 18.
 Nec potest capere possessionem propria auctoritate, nisi quando præterit deuolutionem, ex capite non soluti Canonis, secus autem propter lineam finitam, vel ex alio capite, vide in verb. *Deuolutio*, vbi etiam ampliatur.
 Domino directo non sufficit acceptare deuolutionem, nisi etiam apprehendat, & incorporet, vide *ibid.*
 Quando autem in eo adest ignorantia deuolutionis, cadentes, quæ non sunt declarata in vita defuncti, potest post eius mortem declarari contra successorem, vide *Cadentes.*
 Domini directi assensus non requiritur in remissione iuris competentis ad rem per alium possessam, decif. 354. nu. 14.
 Locum Domini non potest dici Cuius loci, decif. 279. nu. 8.
 Nec comprehenditur sub Statutis loquentibus de exelutione seminarum, *ibid.* nu. 9.
 Eius tamen filix comprehenditur, quia illæ dicuntur subditæ, Annot. *ibid.* nu. 22.
 Et potest dominus loci vti Statutus loci in finorabilibus, Annot. *ibid.* nu. 25.
 Reimpezt dominus censetur emptor, probato domino venditoris, vide *Emptio.*
 Dominus importat ignationem, decif. 464. nu. 4.
 Ex appellatione domus venit forma, vide *Famula.*
 Dominus potius, quam Apotheca est censendum edificium quando pars maior, & principalior est domus, dec. 308. nu. 7.
 Ad probandum factum domi admittuntur testes etiam consanguinei, domestici, & alii inhabiles, decif. 351. nu. 7.
 Imò in hoc domestici non solum non repelluntur in testes, sed eis magis creditur quam extraneis, *ibid.* nu. 8. & sub nu. 16.
 Circa gesta domi famuli illustrissimæ personæ admittuntur in testes, *ibid.* nu. 16.
 In domibus, & edificiis ex solis redditibus non probatur valor, vide *Valor.*
 Dominus non teneat de euictione, decif. 340. nu. 4.
 Quod declaratur in Annot. *ibid.* sub nu. 13.
 Donata an, & quando impentur in legitimam, & an etiam de illis debeatur legitima, vide *Legitima.*
 Etiam bona donata comprehenduntur sub hypotheca generali pro obsecrancia contentorum in Instrumeto donationis, vide *Hypotheca.*
 Donare non censetur res pretiosæ traditæ per sponsum sponsæ, sed tantum censetur concessæ ad vsum, & oneratum, dec. 474. nu. 1.
 Procedit tam in sponsa, quam in vxore, *ibid.* nu. 2.
 Competit marito, seu sponsio conditio ob causam ad illas recuperandas, *ibid.* nu. 3.
 Denatio Beneficii an imponat vniouem, vide *Vnio.*
 Captatoria matrimonij libidinis causa, non valet, dec. 763. nu. 1.
 Facta tamen post contracta sponsalia, non est censenda facta ex meo lucro, neque ad effectum incitandi ad contrahendum matrimonium, *ibid.* nu. 3.
 Et inter sponsos presumitur propter nuptias, & ex sponsalibus largire, vide *Donatio propter nuptias.*
 Consuetudo verò matrimonij facta, valida est propter iuramentum in ea appositum, d. decif. 163. nu. 7.
 Causa mortis si fiat de consensu patris per filium alteri filio, & respectui fratri, pater non acquirit in bo

Index Materiarum.

in bonis donatis usufructum, decif. 443. numero 6.

Emphyteufis donatio fieri potest per Emphyteufism non requifito confenfu Domini directi, decif. 510. num. 1.

Est tamen neceffe quod antequam donatarius accipiat poffeffionem requiratur, & obtineatur dictum confenfus, ibid. n. 1.

Est in effectu, si renuncietur Iuri competenti ex testamento, decif. 15. n. 3.

Facta à minore cum Iuramento, tenet, decif. 391. nu. 1. & latè Annot. ibid. n. 9.

Fieri potest per Prælatum ex causa remunerationis, decif. 401. n. 1. & vide *Prælatus*.

Fieri non potest per Procuratorem quantumcumque generalem, & sub quacumque facultate constitutum, vide *Procurator*.

Immoderata an sit remittitur arbitrio Iudicis, qui iudicare debet iuxta quantitatem bonorum donatoris, & iuxta qualitatem, & merita donatarij, decif. 401. n. 17.

Inofficiosa dicitur quando donans non retinet in patrimonio tantum, quantum capit legitima filijs debita, & tunc Donatio reuocatur riteque ad dictam quantitatem, decif. 339. n. 4.

Procedit etiam si donatio sit facta loco pio, & in vsum piam, & etiam si sit facta Ecclesie, ibid. numero 5.

Inter patrem, & filium requirit infirmationem, vide *Infirmus*, vbi alia de infirmatione in donationibus necessaria.

Inter viram, & uxorem est prohibita, decif. 67. numero 3.

In istius autem donationis fraudem censetur facta confessio mariti de dote recepta facta constante matrimonio, vide in verbo *Doti*, vbi alia de huiusmodi confessione.

Iuris patronatus donatio, vide *Iuris patronatus*.

Promissio de donando non est donatio, & quid oportet ista promissio, vide *Promissio*.

Propter nuptias, vide eius materiam distinctam, infra in verb. *Donatio propter nuptias*.

Valida est si in ea fuerit apposta conditio per donatorem, quod donatarius naber de consensu donantis, & corruit donatio eubenre non habito dicto consensu, dec. 117. n. 1.

Voluntaria merè non præiudicat legitima, vide *Legitima*.

Donatio Propter Nuptias an veniat in confiscatione bonorum mariti delinquentis, vide *Confiscatio*.

Detrahi non potest de bonis fideicommissi subiectis, nisi in subsidium, quando non constat, non adesse alia bona libera, decif. 143. nu. 1. & Annot. ibid. n. 3.

Est à Iure permiffa, decif. 363. n. 13.

Fir propter dotem, ibid. n. 4.

Non est purè, & simplex donatio, sed ex causa onerosa propter dotem, ibid. n. 5.

Procedit etiam si in ea fuerit facta mentio futurarum nuptiarum, ibid. n. 6.

Non requirit infirmationem, ibid. n. 12.

Nec solemnitatem Statuti cap. 149. & 1. d. decif. 563. num. 11.

Nee subiacer solemnitatibus requisitis ex Statuto in contractibus donationis, decif. 491. n. 8.

Limitatur in Annot. ibid. sub n. 13.

Pari passu ambulat eum dote, & iisdem fruatur Privilegiis, decif. 318. n. 9.

Donatio inter sponsos præsumitur propter nuptias, & ex sponsalitia largitate, decif. 563. n. 8.

Præferitur quando fit in Instrumento dotali, ibid. n. 9.

Fructus donationis propter nuptias non debentur, quando non debentur fructus dotis, decif. 104. num. 30.

Demum quando dicatur præscriptio, nec ne, vide *Præscriptio*.

Dei congrua dicitur quæ est iuxta consuetudinem loci, decif. 61. nu. 11.

In eius enim confiscatione plurimum attenditur loci consuetudo, ibid. n. 10.

Et talis dos sufficit ad satisfaciendum Statuto excludenti dotatam, ibid. n. 12.

Pro taxanda autè congruitate dotis, non est attendendum quid pater alteri sorori pro dote assignauerit, sed quid assignandum fuisset, ibid. n. 12. & 13.

Congrua verò dos pio monialibus quæ dicitur, vide infra vbi agitur de *Dote Monialium*.

Congrua præsumitur dos Ecclesie ab initio assignata, decif. 483. n. 3.

Data primo viro censetur eadem secundo, decif. 173. n. 9. decif. 188. n. 1.

Hæc tamen præsumptio non admittitur vbi agitur de materia *hæc edita*, & quando ex primo matrimonio exant liberi, quia tunc requiritur vera probatio dotis, & non sufficit præsumptio, d. decif. 171. n. 10.

Non procedit etiam quando mulier esset minor, Annot. ad decif. 188. n. 10.

Datur pro oneribus matrimonij, decif. 63. nu. 5. dec. 468. n. 1.

Procedit hoc tam in matrimonio carnali, quam in spiritali, d. decif. 63. n. 6.

Et debet esse apud eum qui onera sustinuit, d. decif. 468. n. 4.

Nec potest esse sine matrimonio, decif. 346. n. 4.

Et sine ea ex generali consuetudine non præsumuntur contrahi matrimonia, decif. 61. n. 4.

Detrahenda est ex fideicommissis decif. 166. n. 1.

Et idem de dote materna dicit, decif. 411. n. 3.

Non detrahitur tamen dos ex fideicommissis, quando superest legitima, & Trebellianica, in quibus dos potest constitui, d. decif. 166. nu. 9. & Annot. ibid. n. 15.

Item detrahi non potest ex fideicommissis, nisi in subsidium, & in casu necessitatis, quando non assunt alia bona præter fideicommissum subiecta, d. decif. 166. n. 10. decif. 143. n. 1.

Et sufficit quod dos possit constitui ex fructibus fideicommissis, Annot. ad d. decif. 143. n. 4.

In tantum, quod etiam si fideicommissatus mandauerit feminas dotari ex bonis fideicommissi, est intelligendum quatenus aliunde congruè dotari non possunt, Annot. ibid. n. 5.

Item dos detrahi non potest de fideicommissis, etiam si fideicommissum esset tale, quod pateretur de tractionem legitimæ, & Trebellianicæ, quando dicitur quarta de tempore restitutionis dotis erant iam consumptæ, dec. 166. n. 11.

Prohibi autè onus cui incumbat, an afferenti exere legitimæ, & Trebellianicæ, seu alia bona libera, in quibus dos possit assignari, vel neganti est cōtrouersum, d. dec. 166. n. 11. & latè Annot. ibid. n. 16.

Dicitur dos tam data, quam promissa, dec. 104. n. 1. Ita vt promissa dote maritus dicatur habere dotem, ibid. n. 27.

Et in dote etiam promissa verificetur dispositio loquens de dote per verbum *Dolera*, ibid. n. 26.

Ecclesie ab initio assignata præsumitur fuisse sufficiens, & congrua, vide supra in hoc eodem verb. *verf. Congrua præsumitur*.

Æstimatio dos an transeat in dominium viri, vide *Æstimatio bonorum dotali* an faciat emptionem.

Index Materiarum.

Inneftienda eft, decif. 56. n. 1. & vide Annot. ibid. num. 4.
 Monialis dos congrua dicitur, quæ folet monialibus assignari, decif. 63. n. 1.
 Et cum qua fuit in monasterio recepta, ibid. n. 1.
 Monasterium ingredientem ex communi obsequia, & naturali equitate minus datur, quam nubent in feculo, d. decif. 63. n. 3. & Annot. ibid. n. 15.
 Vt enim mulier maritum sibi condignum inueniat, magna requiritur impensa, & cum longe minori reperitur Monasterium qui illam recipiat, d. decif. 63. n. 4.
 Et à Monasterio recipitur dos solum pro alimentis, & vitæ suffragio, ibid. n. 9.
 In Vtbe autem notorium est dotem futorum quingentorum dari consueuisse Monialibus, ibid. n. 13.
 In dotibus Monialium non attenditur quantitas paterni patrimonij, cum illæ eligant in paupertate Christo famulari, ibid. n. 10.
 Monialis dotari debet stante Statuto excludente feminas dotatas, ibid. n. 17.
 Sufficit autem ad istum effectum constituere dotem dari solitam ingredientibus Monasterium, ibid. num. 18.
 Argumentum à dote carnalis matrimonij ad dotem spirituales non valet circa quantitatem, ibid. n. 11.
 Dos quæ constituitur pro nuptijs spiritualibus non minus dicitur dos, quam quæ datur pro matrimonio carnali, decif. 101. n.
 Legatum dotis quando debeatur etiam legatarie Religionem ingredientem, & in qua quantitate, vide infra in hoc eod. verb. in materia Legati dotis.
 Patris possit ambulare dos cum donatione propter nuptias, & ambo fruuntur eisdem privilegijs, decif. 118. n. 9.
 Promissa dos, an dicatur dos, vide supra in hoc eod. verb. in verificandis dos cum sig.
 Promissa habetur pro soluta in odium non soluentis, ad effectum, vt sit locus lucro dotis, vide infra in hoc eod. verb. in materia lucra dotis.
 Promissa autem, & obligatio dotis ex sui natura tacite continet conditionem nuptiarum, decif. 428. num. 1.
 Et non requirit stipulationem cum nudo pacto debeatur, mo in ea fingitur stipulatio, etiam si non intervenierit, decif. 118. n. 8.
 Et est potissimum administrandum ad coadiuvandum viri confessionem de dote recepta, vide infra in hoc eod. verb. in materia confessionis de dote recepta.
 Socero rectè soluitur dos, vide infra hoc eod. verb. in materia solutionis dotis.
 Succedit loco legitimæ, vel ex dispositione statuti, vel ex dispositione testatoris, decif. 565. n. 1.
 Regulariter succedit loco legitimæ in statu excludivo feminarum, ibid. n. 1.
 Precedit maximè quando statutum excludit filiam dotatam propter dotem, ibid. n. 4. & vide distinctionem in Annot. ibid. n. 11.
 Succedit loco legitimæ quando testator filiam agnovit in suam, relinquendo illi dotem iure institutionis, d. decif. 565. n. 5. & Annot. ibid. n. 11.
 Quando autem dos succedit loco legitimæ, de dote est detrahenda legitima, d. decif. 565. n. 1.
 Et quando dos est supra portionem legitimæ non minuit portionem masculinorum, licet quando est infra cedat beneficio ipsorum, & eorum legitimam impinguet, ibid. n. 10.
 A dote ad legitimam arguitur, decif. 489. n. 17.
 Vxor dos an veniat in confiscatione bonorum mariti delinquentis, vide in verb. Confiscatio.
 Confissio mariti de dote recepta constante matri-

monio presumitur in dubio facta in fraudem donationis, seu animo donandi, non autem sub spe futuræ numerationis, decif. 67. n. 1. 4. & 7. decif. 188. n. 1.
 Hæc tamen opinio est valde contronectsa, & Rota alijs noluit illam firmare, Annot. ad d. decif. 67. num. 14.
 Ista confessio non probat creditum, d. decif. 77. numero 1.
 Maximè quando maritus faretur recepisse bona in instrumento describenda, quæ non reperiuntur descripta, ibid. n. 5.
 Item ista confessio non attenditur in præiudicium filiorum primi matrimonij, decif. 173. n. 8.
 Nec præiudicat tertio, decif. 61. n. 1.
 Fallit quando concurrant adminicula, & coniectura, ibid. n. 1.
 Alimentorum autem præstatio facta uxori à viro inducit coniecturam solutionis dotis coadiuvantem confessionem viri ad effectum etiam præiudicandi tertio, ibid. n. 5.
 Et idem dicitur de promissione dotis præcedentis, ibid. n. 6.
 Et stante huiusmodi præcedente promissione dicta confessio præiudicat non solum consentienti, sed etiam creditoribus, & tertijs, decif. 491. n. 7. & Annot. ibid. n. 11.
 Solutio verò aliquarum partiarum inducit præsumptionem solutionis totius dotis stante viri confessione, d. decif. 61. n. 7.
 Quando præstatur facta, & cui fieri possit solutio dotis, vide infra hoc eod. verb. in materia solutionis dotis.
 De invaliditate dictæ confessionis ex præsumpta donatione inter coniuges prohibita dari potest etiam post lapsum biennium, quamvis ex eo tollatur exceptio non numeratæ decif. 67. n. 6.
 Fructus dotis debentur propter onera matrimonij, decif. 80. n. 4.
 Et ideo spectant ad maritum, ad quem spectat sustentatio onerum matrimonij, ibid. n. 5.
 Et debentur ex sola mora irregulari, in qua constituitur debitor dotis ex sola sustentatione onerum matrimonij, decif. 173. n. 7.
 Et peti possunt etiam post exactam dotem, reprobata opinione contraria, de 93. n. 1. & Annot. ibid. n. 10.
 Et rursus magis quando debetur ex statuto d. decif. 93. num. 3.
 Et debentur ad rationem septem pro centenario iuxta formam statuti Ruennaten. ibid. n. 1.
 An autem huiusmodi statuta valeant, vide Annot. ibid. n. 9.
 Quando verò isti fructus dotis non debentur, minus debentur fructus donationis propter nuptias, decif. 104. n. 30.
 Fructus suæ dotis vidua non tenetur conferre; nisi pro rata alimentorum, & si fructus excedunt alimenta potest illos petere, dec. 461. n. 1.
 Hoc non procedit durante anno luctus, sed solum post annum, ibid. n. 1.
 Hæredes verò mariti tenentur alere viduam infra annum luctus, etiam si fructus dotis non sufficiant, ibid. n. 5.
 Ratam excedentem alimenta viduæ etiam durante anno luctus potest petere, si dos consistit in immobilibus, ibid. n. 4.
 Actio ad fructus dotis contra illius promissorem non competit uxori, quando dos fuit promissa viro ipsa absente, nisi sit ei cessæ actio à viro, vel ab hæredibus viro, dec. 97. n. 1.
 Limita non procedere, quando in instrumento promissionis

Index Materiarum.

missionis Notarius stipulatus esset favore omnium, quorum interesse, & interesse potest, d. dec. 97. o. 1. & Annot. ibid. n. 6.

Legatum dotis, quod testator voluit solui tempore, quo legatata nubet an sit condicionalis, Roia non resoluit, d. dec. 19. l. n. 1. 5. & pro affirmativa, vide Annot. ibid. n. 19.

Non est condicionalis quando est relictum ab eo, in cuius bonis debetur legitima, d. dec. 346. n. 3.

Et quando est relictum à patre filie, est purum, & transmissibile ad heredes, d. dec. 495. n. 14. & Annot. ibid. n. 16.

Secus si sit relictum ab extraneo, tunc enim est condicionalis, si nuptie sequantur, d. dec. 346. n. 1. vbi etiam sub nu. 4. reprobantur contrarium tenentes, Annot. ad d. dec. 495. d. n. 16.

Pro dote autem censetur relictum legatum, quando factum fuit sub commemoratione nuptiarum, d. dec. 346. n. 1.

Hoc legatum debetur etiam si legatata ingrediatur Religionem, d. dec. 301. num. 1. & Annot. ibidem, num. 16.

Et relictum extraneis potest debetur etiam in casu ingressus in Religionem, non obstat, quod idem testator suis propiis descendibus in casu, in quo ingrediantur Religionem, minorem quantitatem reliquerit, d. dec. 301. n. 1.

Item etiam si aliquando testator in testamento discretius loquatur fuerit de nuptiis, & de ingressu in Religionem, ibid. n. 12.

Item etiam si ex consuetudine loci puella monachetur, cum multo minore dote, ibid. n. 13.

Item legatum dotis relictum in maiori quantitate in casu matrimonij carnalis, quam matrimonij spiritualis, debetur in eadem quantitate maiori etiam in casu matrimonij spiritualis, d. dec. 63. num. 14. & Annot. ibid. n. 16.

Si dos detur per testatorem eidem personæ, cui in testamento reliquerat legatum pro dote, non debetur d. legatum per heredem, Annot. ad dec. 236. o. 1. 5. vbi tamen vide declarationem.

Hoc procedit quando factum à testatore viuentis apparet factum ex causa legati, seu eodem animo, quo habebat legandi, secus si factum fuit ex alia causa necessaria, d. dec. 336. n. 1.

Lucrum dotis debetur etiam vbi pro dote fuit assignatum nomen debitoris, licet à marito non fuerit exactum, d. dec. 5. n. 3.

Et debitum vigore statuti, debetur non solum de dote data, sed etiam promissa, & non soluta, d. dec. 5. n. 1. & Annot. ibid. n. 1. d. dec. 11. num. 1. d. dec. 104. n. 21.

Et ad effectum, ut sit locus lucro dotis ex dispositione statuti delatio, dos promissa habetur pro soluta in odium non soluentis, d. dec. 5. num. 4. & d. dec. 11. n. 4.

Ampliat etiam si statutum vtiatur verb. *(remantur)* vel etiam si loquatur de dote data, Annot. ad d. dec. 5. n. 11.

Sic etiam pactum lucrande dotis habet locum non solum in dote data, sed etiam in promissa, d. dec. 304. n. 10.

Statutum, quod muliere in matrimonio copulata decedente, maritus lucratur certam partem dotis habet locum, quando stat per mulierem, quominus copuletur, d. dec. 5. n. 6.

Et statum deferens marito lucrum dotis condicionaliter si onera matrimonij sustineat, ut habeat locum, sufficit, quod per modicum tempus maritus sustineat, ibid. n. 9.

Statutum Verbis 131. l. 1. intendit disponere de lu-

cro dotis ad favorem mariti, non autem filiorum, & dum vltimus disponit, quod maritus teneatur referre liberis, dicta dispositio non emanat pro inclusione filiorum, sed pro exclusione mariti à lucro, d. dec. 398. n. 1. vbi latè hoc expogatur.

Hoc Statutum Verbis, vel non transmutat dotem in lucrum, vel si transmutat, solum ad tempus transmutat, ibid. n. 11.

An autem lucrum dotis ex hoc Statuto Verbis delatum consistat in usufructu, an verò in proprietate limitatè ad tempus vitæ mariti, vide ibi. n. 8.

De lucro dotali vbi agitur onera matrimonialis non consistunt in morte, sed requiritur interpellatio, licet secus sit, respectu dotis, d. dec. 194. n. 14.

Pro rata lucri dotis maritus teneatur concurrere ad expensas funebres uxoris, vide *Funeis impensæ*.

Legatum factum secundo viro tenet, quando est factum pro lucro dotis in vim Statuti, d. dec. 443. num. 12.

Quantitas dotis probatur ex publico instrumento dotis quod facit rem certam, & manifestam, & probationem probatur, d. dec. 409. n. 1.

Et illius solutio presumitur ex diuturnitate temporis, d. dec. 468. n. 8.

Item ex praestatione alimentorum, d. dec. 468. n. 9. & Annot. ibid. n. 14.

Et rectè potest fieri foecero, d. dec. 468. n. 1. Maxime quando sustinuit onera matrimonij, ibid. num. 1.

Vxor stante negligentia viri in exigendo dotem, potest ipsa agere pro exactioe, etiam si non sibi, sed marito sit facta promissio, Annot. ad dec. 97. n. 7.

Restituendæ dotis casus euenit quando maritus incipit exulare etiam absque publicatione bonorum, d. dec. 114. n. 3. & Annot. ibi d. n. 10.

Dotem filijs non restituendo pater, dicitur hereditatem matrem adiuuare pro filiis, maxime stante cursu plurimorum annorum, quibus dotem retinet, vide *Hereditas adiuuans*.

Statuta quæ viduæ deferunt certum interesse, donec per heredes mariti dos ei restituatur, an sine valida, vide Annot. ad dec. 269. n. 9.

Patrimonium aliud ultra dotem regulariter non habent mulieres, & ideo facultas testandi de dote non est Mariti auferenda, d. dec. 398. n. 5.

Dotem si vxor non dedit Maritus non tenetur prestare ei alimenta, vide *Alimenta*.

Dubietas facit licitos contractus, in quibus emittit incertus euentus, d. dec. 116. n. 6.

Dubitatio deponere quando dicatur, & ita deponens quid probet testis, vide *Testis*.

Ducatus. Mille ducati moneiz illarum paritum vbi est Episcopus, sunt congrui pro Episcopo, vide *Congrua Episcopi*.

Dna conformes inter Cives, & Incolas habent vim trium, ex dispositione Statuti Verbis, vide in verb. *Senexima*.

E

E *Celsa* annexa non censetur Castro, ex eo solum, quod sit in Castro, d. dec. 112. n. 9.

Cathedralis, vide *Cathedralis*.

Collegiata, vide *Collegiata*.

Contractum pro parte acceptare, & pro parte non Ecclesia non potest, licet ad eam favorem elaudicare possit iudicium, d. dec. 467. n. 5. & Annot. ibi. n. 16. vbi declaratur.

Consensum præstare tenetur in translatione iuris bonorum Emphyteoticorum de vno ad alium, quous in longius protraheretur prima concessio, quousda

Index Materiarum.

- quando Ecclesia solita est facere similes renouationes, & non alias, decif. 51. n. 3.
- Dedicationis** suae festum celebrare tenetur, vide in verb. *Dedicatio*.
- Edificari** potest à quocumque, decif. 121. n. 6.
- Et si edificetur per Communitatem cum consensu Archiepiscopi, seu Ordinarii, Communitas non dicitur habere ius principale in d. Ecclesia, sed d. ius est penes Archiepiscopum, seu Ordinarium, cuius consensus fuit requisitus, ibid. n. 7.
- Electio** cum pectore, quod subest Abbati, nihilominus est sub Episcopo, quia non potest edificare facere, quod Ecclesia Episcopo non subest, decif. 4. numero 9.
- Statim enim ac est fundata, est in potestate Episcopi, ibid. n. 10.
- Intentionem fundaram habet circa sepulturam, Annot. ad decif. 145. nu. 9. & vide in verb. *Sepultura*, ubi etiam alia de hac materia.
- Manutentio** est, non obstante quod Prelatus habuerit pro spoliato, Annot. ad decif. 116. n. 1. & ad decif. 146. n. 1.
- Et est reintegranda ad possessionem, etiam si ab ea ceciderit factio sui Reitoris, d. decif. 116. num. 1. & Annot. ibid. n. 4.
- Noua Ecclesia** subrogata in locum antiquae debet assumere omnes illius qualitates, decif. 463. n. 1.
- Et illius amplius intelligitur facta remanentibus iisdem prerogatiuis, ibid. n. 1.
- Idemque** in ea remanere debent eadem arma, & insignia Familiae, quae reperiuntur in Ecclesia antiqua, ibid. n. 2.
- Et illius renouatio censetur facta sine alterius praedictio, ibid. n. 4.
- Parochialis**, vide *Parochialis*.
- Potentior** persona censetur in materia alienationis emphyteutis, decif. 129. n. 8. & vide in verb. *Emphyteusis*, ubi etiam alia, & quando illa possit alienari in Ecclesiam.
- Spontia** duorum esse non potest decif. 170. n. 4. & Annot. ibid. n. 11.
- Possunt** tamen esse plures in Ecclesia deputati ad Curam animarum exercendam, & tale exercitium potest pluribus etiam in solidum competere, d. decif. 170. n. 1. & 9. & vide in verb. *Cura animarum*.
- Statutum** laicorum vti potest in fauorabilibus, Annot. ad decif. 179. n. 24.
- Bona Ecclesiae** decurrit illa, quae deputata sunt pro fabrica ipsius Ecclesiae, decif. 111. n. 4.
- Donatio** facta Ecclesiae an dicatur inofficiosa, si donans non retineat tantum in patrimonio quantum caput legitima filiorum, vide *Donatio*.
- Dos Ecclesiae** ab initio assignata, praesumitur fuisse sufficiens, & congrua, decif. 431. n. 1.
- Possessio** omnium bonorum, & luerum spectantium ad aliquam Ecclesiam an, & quando censetur apprehensa per apprehensionem possessionis ipsius Ecclesiae, dic. vi in materia possessionis beneficij in verbo *Beneficium Ecclesiasticum*.
- E contra** vero an capta possessione Ecclesiae censetur capta possessio omnium ad Ecclesiam spectantium, vide ibid. Et adde pro affirmatiua, decif. 557. n. 4.
- Reditus Ecclesiae** non praesumuntur diminuti, decif. 483. n. 4.
- Ecclesiastica** persona ad effectum alienationis emphyteutis censetur potentior persona, decif. 529. nu. 6.
- Et praesumitur acquisiuisse potius ex bonis Ecclesiae per eam administratis, quam alium de, dec. 87. n. 31.
- Economus**, Ab Economo factae solutiones Ecclesiae vacante, non constituunt in quasi possessione exigendi, decif. 175. n. 8. & lae Annot. ibi. sub n. 12.
- Edificari** Ecclesiam quis possit, & alia similia, vide in verb. *Ecclesia*.
- Non praesumitur quis in alieno edificare, decif. 194. num. 17.
- Edificium** censendum est potius domus, quam Apotheca, quando pars maior, & principalior est domus decif. 308. n. 7.
- In edificiis, & domibus valor non aestimatur ad rationem quinque pro centenatio, & non probatur ex solis redditibus, vide *Valor*.
- Edictio** iurium fieri debet parte citata, aliis iura non possunt dici de Actis, decif. 300. nu. 1. & Annot. ibid. n. 4.
- Edere** quis tenetur colliganti propria Instrumenta ex acquire de stylo Rose, decif. 119. n. 1.
- Hoc procedit si ab alio haberi non possint, ibid. n. 3.
- Quando vero haberi possint à Notario, vel debet pars petere illa à Notario, vel debet restituere expensas solutas Notario in leuando scripturam, ibid. n. 4.
- Ut autem** quis teneatur propria Instrumenta exhibere, ex acquire toquitur probatio existentiae scripturae penes eundem, & interesse petentis, Annot. ad d. decif. 119. n. 5.
- Existencia** vero est probanda plenè, & concludenter, & non sufficit probare praesumptiua Annot. ibid. n. 6. & decif. 199. n. 1. & Annot. ibid. n. 7.
- Et est probanda de tempore mortis litae quando reus conuenus ratione officij non tenebatur custodire, secus, si ratione officij tenebatur ad custodiam, Annot. ad decif. 119. n. 7.
- An autem, & quando huiusmodi existencia Scripturarum & Librorum penes haredem, sit probanda, & quando praesumatur, vide Annot. ibi. n. 8.
- Sufficit huiusmodi existentiam esse proes officialem ad effectum, ut Dominus teneatur ad exhibicionem, Annot. ibid. nu. 9.
- Interesse** vero in proposito fuisse summariè, & aliquoties probare, ibid. n. 10.
- Equitas** tamen Canonica non intrat, quando ageretur de detegenda turpitudine illius, & aduersus quem petitur exhibitio, Annot. ibid. n. 11.
- Instrumenta** autem suis fumptibus à Notario redempta, non tenetur quis exhibere, d. decif. 129. num. 1.
- Effusio** Collationum ex quibus probetur, vide *Collatio*.
- Concordia** si adsit in parte, illa dicitur esse in obseruantia etiam quando omnia capita, Annot. ad dec. 557. n. 9. ubi plura alia de simili materia.
- Praesentationis** ex quibus probetur, vide *Praesentatio*.
- Resignationis**, nisi probetur consensus illi praesentis non inferri possessionem praesentandis, vide ibid.
- Vnionis**, vide in verbo *Vnio*.
- Egidiana** licet non comprehendit personas Ecclesiasticas in eorum praedictum, ita nec etiam in eorum fauorem, Annot. ad decif. 581. n. 8.
- Sublato** impedimento iuris Canonici reducit ad ius Civile, decif. 491. n. 3.
- Egidiana** est locus, quando sententia est lata in remedio Saluiani, ibid. n. 1.
- Vi** sit locus, est necesse quod sententia sit iusta, ibid. num. 5.
- Extensiones**, & additiones Cardin. Carpen. ad Constitutiones Egidianas non extenduntur extra Prouinciam Marchae, Annot. ad decif. 260. n. 17.
- Electio**, praesentatio, & Collatio quandoque confunduntur, decif. 66. n. 1.
- Dignus**, & idoneus sufficit etiam omisso digniori, & magis

Index Materiarum.

- magis idoneo iuxta opinionem aliquorum ex domo, decif. 1. n. 1.
- Potentior est confirmatio, quia attribuit plenum Ins. & confirmatio non requirit nisi exercitium Ins., dec. 140. n. 17.
- Requirit factum alterius, id est, superioris confirmantis, decif. 66. n. 6.
- Verba testatoris disponentis electionem spectare ad Capitulum sine interuentu alicuius personæ, intelliguntur de Collatione, ibid. n. 4.
- Electio* in gratis est gratuita, dec. 451. n. 1.
- Et tunc magis quando concurrat obseruantia conformis suis eligendi, ibid. n. 3.
- In legatis est legatarij, Annot. ibid. n. 3.
- Non dicitur post sententiam, vel factam non habet locum post consumptam executionem, dec. 316. num. 2.
- Eligendi facultatem in alternatiuis amittit hæres propter eius mortem, d. dec. 316. n. 1. & Anno. ibid. num. 3.
- Elemosyna*. De inceptis elemosynis non est facienda mentio, decif. 108. n. 7.
- Emphyteusis*, an æstimetur in tertia parte minus, quam libera, an verò in sexta parte, vide decif. 373. n. 3.
- Non veniunt sub generali institutione, vide in verbo *Generalis*.
- In cessione & translatione iuris de vno ad alium bonorum Emphyteoticorum, Ecclesia tenetur præstare consensum quamuis in longius protraheretur prima concessio, quando Ecclesia solita est facere similes renouationes, & non aliter, decif. 1. n. 4.
- Emphyteusis* alicui non potest in personam potentem, etiam si ex tenore louetur in ea concessa fuerit, vt possit alienari, dec. 319. n. 5.
- Potentior autem persona in proposito censetur persona Ecclesiastica, & Clerici, ibid. n. 6.
- Item locus Pius, ibid. n. 7.
- Item Ecclesia, ibid. num. 8.
- Et quod alienatio non possit in Ecclesiam, cum Ecclesia dicatur manus mortua, dec. 320. n. 11. & laus Annot. ibid. sub nr. 14. vbi tres limitationes ad hanc conclusionem adducuntur.
- Procedit etiam si alia Ecclesia sit domina directæ, decif. 319. n. 15.
- Item amplia quod Ecclesia vti manus mortua non sit capax emphyteusis Ecclesiasticæ etiam ad effectum vendendi, stante prohibitione, quod non possit alienari in personam potentem, ibid. n. 10.
- Non procedit autem conclusio quando ex iudicio aliquo particulari Ecclesia esset capax bonorum feudaliū, & emphyteoticorum, dec. 320. n. 12.
- In Collegium etiam Ecclesiasticum transire non potest emphyteusis, decif. 319. n. 9.
- Alienandi emphyteusim facultas censetur concessa solum primo acquirenti, stante clausula (*quibus voluerit*), d. decif. 319. n. 1. & Annot. ibid. n. 12.
- Concessa alicui ad tertiam ipsius generationem comprehendit etiam pronepotes, dec. 312. n. 1. & Annot. ibid. n. 10.
- Procedit non obstante quod petendatur Notarium de Instrumento cessionis rogatum promissæ, & indifferenter, & in consensu vsum fuisse dictione (*ipsum*) ibid. num. 1.
- Concessio in emphyteusim ex obseruantia triginta annorum, præsumitur non solum solemniter, sed etiam vtiliter, dec. 343. n. 1. & Annot. ibid. n. 4.
- De soluius finito tempore concessionis, vide in verbo *De soluius*.
- En autem deuoluta an, & quando Dominus directus possit capere possessionem propria auctoritate, vide ibid.
- Et quando ea finita idem Dominus recuperare possit possessionem naturalem, & pretendere mantentionem, vide *Dominus*.
- Ecclesiastica licet aliis non possit concedi, nisi in tribus personis, tamen id fieri postea extensum ad omnes descendentes, decif. 321. n. 1.
- Et non est transitoria ad extraneas personas, decif. 329. n. 1.
- Limitatur in Annot. ibid. sub n. 11.
- Noua censetur, non autem protogata, quando adfunt noua pacta, & nouæ qualitates, quæ non sunt in dispositione, decif. 322. n. 9.
- Femina an, & quando non extraneis masculis sint exclusæ necnè à successione emphyteusis in Ciuitate, & Territorio Carseu, vide in ver. *Femina*.
- In emphyteusis potest quis esse probibitus succedere dupliciter, vel quia sit persona probibita expressè ex tenore inuestituræ, vel quia sit probibita à lege, decif. 329. n. 12.
- Emphyteusis* alienans emphyteusim sine consensu Domini, non cadit nisi à parte alienata, Annot. ad decif. 329. n. 7. vbi vide limitationem.
- Caducitatem quando inerat, vide *Caducitas*.
- Donare potest ius suum non requisito consensu Domini directi, decif. 320. n. 1.
- Est tamen necesse, quod antequam donatarius accipiat possessionem, requiratur, & obtineat dictum consensum, ibid. n. 2.
- Recognoscens Dominum directum, non potest tunc propria auctoritate, decif. 105. n. 6.
- An eo ipso quod emphyteota possidet bona in eodem loco concessionis, probatur identitas per Dominum directum contra emphyteotam, & quid si consistat de noua acquisitione facta per eundem emphyteotam, vide *Idemitas*.
- Empire* probat Dominum, decif. 371. n. 1.
- Rei propriæ dari non potest, dec. 195. n. 6.
- Emptione facta pro persona nominanda, ante nominationem res censetur esse in dominio ementis, decif. 327. n. 1.
- Et si emptor postea non nominet res remanet penes ipsum emptorem, decif. 327. n. 1.
- Et ipse emptor præsumitur voluisse sibi acquirere, decif. 327. n. 6.
- Sequuta verò nominatione cessat ista præsumptio, ibidem.
- Et statim est transiitum ius in nominationem, dec. 327. n. 7. & Annot. ibid. n. 24. decif. 327. n. 3.
- Et ille, qui sic emit non potest nec hypotheccam, nec aliud onus imponere, sed tenetur rem emptam liberè (prout liberè emit) tradere personæ nominatæ, d. decif. 327. eod. n. 3.
- Creditores autem nominantis non acquirunt aliquam hypotheccam super re taliter emptæ, Annot. ad decif. 327. n. 3.
- Ex quantitate pretij arguitur quid veniat in emptione, decif. 326. n. 9. & Annot. ibid. n. 12.
- Alia vide in verbo *Pendens*.
- Empire* Dominus rei emptæ censetur probato domino venditionis, decif. 333. n. 1.
- Emisse censetur iustitiam venditoris, si emit scienter rem aliquo onere affectam, decif. 90. n. 11.
- Iuratur ex iure de nouo superuenienti venditori post factam venditionem, decif. 367. n. 4.
- Locationi an, & quando stare teneatur, vide in verbo *Locatio*.
- Locationis scientiam si habuit, tunc venditor neque tenetur tradere rem liberam à locatione, decif. 90. n. 9.
- Non debet esse sollicitus, & curiosus, quod pecunie conuertantur in causam expressam, & quando

Index Materiarum.

hoc procedat, vide in verb. *Perfusa*.
 Si retinet rem, & pretium non facit fructus suos, decif. 197. n. 1.
 Et tenetur ad fructus recompenfatiuos, decif. 147. num. 1.
 Et hoc procedit ftatute fola traditione rei fubi facta per venditorem, licet venditor promiffa ex parte fua in tnum non adimpleuerit, dec. 197. n. 1. & late Annot. ibid. n. 12. dec. 147. n. 10.
 Et ifta vfura recompenfatiua debentur etiam attendita difpofitione iuris Canonici, d. decif. 147. nu. 3.
 Fallit fi emptori data effer dilano ad foluendum pretium, Annot. ad d. decif. 197. n. 10.
 Fallit fecundo fi emptor ex te empti nullos fructus percipit, nec percipere potuit, d. decif. 147. n. 1. & Annot. ad d. decif. 197. n. 11.
 Item non tenetur emptor ad dictas vfuras recompenfatiuas pro tempore, quo non habuit rem, d. decif. 147. n. 1. & Annot. ibid. n. 17.
 Et vt illas euitet, fufficit quod non retineat pretium, d. decif. 147. n. 9.
 Ipsi vero emptori, qui non tnum, fed partem pretij foluit, debentur fructus à die folutionis pro rata pretij folui, d. decif. 147. n. 7.
 Declaratur, vt in Annot. ibid. fub n. 13.
 Pretium totum foluere tenetur emptor, nec potest pretextu de diminutione iuxta deficitum numeri enunciati in Inftrumento venditionis, quando in eo adfunt verba (*Quantumcumque fit*) dec. 104. n. 5.
 Et quando numerus non eſt certè, & determinatè expreſſus, ibid. n. 6.
 Et quando diminutio eſt in modico, ibid. n. 7.
 Secundus, qui habuit poſſeſſionem præſertur primo emptori ſine poſſeſſione, Quod pluribus modis limitatur late in Annot. ad decif. 167. n. 10.
 Emptori quando competat Actio de euſione, & quando ei dicatur ſufficienter ſuccuſum per ſi deſiſſionem euſionis, vide *Euſio*.
 Ei dicatur ſufficienter ſuccuſum per retentionem fortis principalis, & fructuum Annus. ſi res empti detegatur Conſuetudine, dec. 195. n. 1.
 Et quando ei non nocet Conſiſſio venditoris, vide *Cuſiſſio*.
 Emptori tradi debet poſſeſſio vacua, decif. 90. n. 1.
 Hæc tamen vacua poſſeſſio, quam debet tradere venditor emptori, non intelligitur reſpectu iuris conſuetudinis, ibid. n. 5.
 Limita non procedere, niſi in Inftrumento extarent verba, (*vacua liberam, & expeditam*) ibid. n. 6.
 Item hæc vacua poſſeſſio intelligitur reſpectu iuris detentoris, quod fit potentius iure emptoris, ibid. num. 7.
 Emptoris ignorantia circa qualiter rei emptæ non excuſat quando de facili poterat certiorari, decif. 90. n. 11.
 Contra emptorem probatur poſſeſſio venditoris per Clauſulam *Cuſiſſi* appoſitam in Inftrumento venditionis, vide *Cuſiſſi*.
 Alia vide, & ſupple ex verb. *Venditor*.
 Enunciatio debet eſſe clara, & ſpecifica, vt aliquid opere, ur, decif. 171. n. 1.
 Moderna non probat, decif. 407. n. 2.
 Item nec probant plures moderne enuaciatione quando emanantur à perſonis intereſſe habentibus, decif. 77. n. 8.
 Et à perſonis ſuſpectis, decif. 142. n. 2.
 Non probat veritatem enunciari quando principaliter contingit de ea dubitare, decif. 171. o. 1.
 Notarij an, & quando probet iuramentum reſiſtis, vide de *Iuramentum*.

Probat ſtantibus adminiculis, decif. 171. n. 4. & Ann. ibid. n. 8.
 Vt autem probet iunctis adminiculis, debet eſſe antiqua, decif. 407. n. 1.
 Vnica tamen non probat, decif. 77. n. 7. & decif. 407. n. 1. & Annot. ibid. n. 6.
 Etiam ſi ſit antiqua, decif. 142. n. 1.
 Probat tamen ſempiternè, & concurrentibus adminiculis plenè, Annot. ad decif. 407. n. 6.
 Vnica cenſetur etiam ſi ſint plures, provenient teſtamen ab eadem perſona, Annot. ibid. n. 6.
 Enunciatio non probat quando ſumus in facta recenti, decif. 187. o. 14.
 Probat ſtante iuramento, decif. 71. num. 3. & vide Annot. ibid. n. 7.
 Em. Non entis nullæ ſunt qualitates, decif. 187. num. 1. decif. 439. n. 5.
 Et eius, quod non eſt participatio dati non poteſt, ibid. o. 4.
 Epifcopus ſi ſit Cardinalis, non ſuffragatur Indolentum conferendi in Menſibus reſeruatis, quia tunc nulli adſunt Menſes reſeruati, vide *Indolentum*.
 Conferendi ius habet in omnibus Menſibus ex ſua ordinaria facultate, decif. 99. n. 1.
 Et ad eum de Iure communi ſpectat Collatio beneficiorum in ſua Dioceſi in omnibus Menſibus, decif. 191. nu. 1. de quo late, vide Ann. ibi. fub n. 4.
 Collatio tamen in Cathedrali eſt ſimultanea cum ipſo Epifcopo, & Capitulo, etiam quoad Canoniceſ, vide *Collatio*.
 Eſt caput ſui Capituli, decif. 142. n. 1.
 Intentionem fundatam habet ſuper Quarta decimalli, decif. 119. n. 1. Et Annot. ibid. nu. 4. vbi plura de hac *Quarta decimalli*.
 Hoc procedit contra Parochos percipientes decimas, non autem contra laicos, d. decif. 119. n. 1.
 Monachus ſi ſit Epifcopus teſtari non poteſt, vide *Monachus*.
 In vita tamen Epifcopus Regularis facit fructus ſuos, & de eis diſponere poteſt non minus quam ſecularis, decif. 401. n. 7.
 Regularis Epifcopus ſimpliciter acquirendo, cenſetur Eccleſiæ ſuæ acquirere, decif. 476. n. 2.
 Hoc non procedit vbi conſtat eum noluiſſe acquirere Eccleſiæ, ſed alteri perſonæ, ibid. n. 1.
 Reſidete deſignare non dicitur in loco, à quo ex eſtidenti pro peculiari negotio diſcedit, decif. 161. num. 7.
 Pro Reſidente non habetur, ſi vt plurimum in alio loco habitat extra ſuam dioceſim, decif. 70. nu. 4.
 Viſitare, an, & quando poſſit vide in verb. *Viſitare*.
 Et quando eximendo à ſe irreuocabilitè aliquam Eccleſiam, poſſit, nec ne abdicare à ſe Viſitationem, & correctionem, vide in verb. *Exemptio*.
 Epifcopo multum eſt deſerendum circa quilibet beneficiorum ſux dioceſis, decif. 481. n. 6.
 Et circa Congruentiam fructuum dictorum beneficiorum, decif. 481. n. 7.
 Iuriſdictio an, & quando cenſetur conceſſa priuatiuè, vel cumulatue ad Epifcopum vide *Iuriſdictio*.
 Sub Epifcopo eſt Eccleſia ſtans ac eſt fundata, etiam ſi ſit erecta cum pacto quod ſubſit Inferiori, vide *Eccleſia*.
 Tolerantia Epifcopi per cuſum decem annorum inducit præſumptionem diſpenſationis, cum ad Epifcopum ſpectet de diſpenſatione cognoscere, vide *Diſpenſatio*.
 Item inducit præſumptionem Tituli, quia non præſumitur Epifcopum permittere aliquem diſtincte canonico titulo beneficii poſſidere, vide *Titulus*.
Agudius in iudicio eſt ſeruanda, & ideo vno admiſſo

Index Materialium.

ad probandum, etiam alter admitti debet, decif. 131. n. 1. & Annot. ibid. n. 7. & feqq. ubi pluralia inferuntur.

Aequipollens. Per equipollens quando impleri poffit forma, necne, vide *Forma*.

Aequitas lfi me. & Titius ff. si cert. per. est remedium fubfidiarium, & ita demum procedit, quando non eft confultum contra eum, cum quo eft actum, dec. 116. n. 1. & Annot. ibid. n. 3.

Aequitas Hierofolymitana, vide *Hierofolymitani Milites*.

Aequitas probatio non fuffragatur, & quando illa redatur equivoce, vide *Probatum*.

Ex acti equivoce non inducitur aditio hereditatis, vide *Hereditatis aditio*.

Error non tenetur liberos conficere, dec. 199. n. 4. & vide Annot. ibid. fub n. 8.

Fallit ex Ritu Magnæ Curie Neapolitanæ, dec. 174. num. 1.

Errari. Nulla eft voluntas errantis, & hæc regula non habet limitationem, dec. 179. n. 5.

Errare præfumiunt contrahens palam in cafu prohibito, dec. 461. n. 5.

Error Communis non admittitur in Curatore ad effectum confulidandi actus geftos à falfo Curatore, vide *Curator*.

Confefſionis, & de Confefſione erronea, vide *Confefſio*.

Corrigi poteft per Mercatorem fi repetitur in fuis libris, vide *Afſecuratio*.

Factum alienum concedens eft iuſtus, decif. 439. num. 11.

Facti eft excuſabilior, & probabilior errore iuris, decif. 111. n. 6.

Iuris non præbet iuſtam cauſam præſcribendi, decif. 189. n. 9.

Mixtus verò facti, & iuris præbet iuſtam cauſam præſcribendi, ibid. n. 10.

Vide etiam in verbo *Preſcriptio*, ubi quando titulus errore cauſatus ad præſcriptionem fufficit.

Iuſtus cadit in fuccedentibus in his aliteris, dec. 419. num. 12.

Iniuſtus etiam excludit dolum, ibid. n. 10.

Notarij in mittendo minor eft quàm in committendo, dec. 177. n. 3.

Probatum ex relatione quando relatum alit et loquitur quàm referens, dec. 111. n. 6.

Vbi adeſt, nulla eſt voluntas, & hæc regula non habet limitationem, dec. 179. n. 5.

Et alienum teſtatoris eſt detrahendum de fideicommiſſo, dec. 166. n. 1. dec. 411. n. 2.

Et cauſa ære alieni hæreditarij vt poſſit alienari fideicommiſſum, quæ nam ſunt neceſſaria, in verbo *Fideicommiſſum*.

Pro ære alieno teſtatoris ſolvendo ſi hæres alienet, non dicitur contravenire prohibitioni alienationis factæ à teſtatore, vide *Alienatio*.

Eſt Ceterum aliud eſt, & aliud haberi pro Cuius, dec. 179. num. 13.

Eſt mens bonorum dondum in dubio facit emptionem, & venditionem, dec. 573. n. 4. & de hac materia lare Annot. ibid. num. 16.

Non procedit quando apparet æſtimationem fuiſſe factam ad aliam effectum, puta ad dignoſcendam valorem bonorum. A. dec. 173. n. 3.

Regulaciter autem æſtimatione non facit venditionem quando non eſt facta condigno precio, dec. 194. num. 20.

Emphyteoticorum an ſit in tertia parte minus quam liberorum, an verò in ſexta parte, vide *Emphyteuſis*.

Valoris rei quando ſit facienda, necne ad rationem

quinque pro centenario, vide *Pædor*.

Vfusfructus quomodo ſit, vide *Vfusfructus*.

Eſt liberi liber, vide *Liberi*.

Et, copula augeat, & ampliat, dec. 1. n. 3.

Qualitates præcedens extremis attribuit ſequenti, & ea uniformiter iungit, dec. 308. n. 3.

Statu reſtriſtus, ubi non præcedit Relativum, *Qui*, dec. 174. n. 4.

Etas non probatur per aſcenſum probando ſcilicet aliquem habere tot annos, niſi etiam probetur non habere plures, dec. 153. n. 3.

Super ætate alicuius deponens probat licet non recorderetur de anno natiuitatis, dec. 190. n. 12.

Externis. Quod evenire poteſt promiſſor debet cogitare, aliis debet ſibi imputare, & in quibus procedat, vide *Promiſſor*.

Externus. Contractus in quibus emittit incertus eventus liciti ſunt propter incertitudinem, & dubietatem, vide *Contractus*.

Euctio competit illi, qui rem habet à iudice, non ſecus ac ſi à privato habuiſſet, eum factum iudicis cenſetur factum partis, dec. 119. n. 3.

Eſt de natura emptionis, dec. 90. n. 10.

Sequitur dicitur per ſententiam, dec. 110. n. 1.

Et tanto magis, quando eſt ſubſequuta realis exequutio, ibid. n. 1.

Et quando poſſi. ſit rei ſub ablata, dec. 88. n. 5.

Et euctio poſſeſſione poſſet agi ad damna, & intereſſe, ibid. n. 7.

Antequam autem ſit ſequuta regularitet non poteſt agi de euctione, d. decif. 88. n. 3. & Annot. ibid. num. 12.

Poteſt tamen agi, vt res libera tradatur, d. decif. 88. num. 9.

Causa de euctione requiritur ad hoc, vt creditor teneatur accipere in ſolum auxilio. *Aut. hoc miſi Cide ſolu.* dec. 351. n. 4.

Sine cautione de euctione ſi fiat venditio à venditore ære alieno gravato, valor rei diminuitur, decif. 553. n. 1. & Annot. ibid. n. 18.

Donans non tenetur de euctione, dec. 140. n. 4.

Declaratur in Annot. ibid. fub n. 11.

Emptori competit actio de euctione, tam quando eſt euctio poſſeſſio, quàm quando proprietatis, vel dominium, d. dec. 88. n. 6. & vide Annot. ibidem, num. 11.

Et autem non competit iſta Actio, ſi ſcienter emat rem alienam, dec. 90. n. 9. & Annot. ibid. n. 16.

Succellor ſingularis non poteſt agere de euctione, dec. 115. n. 4.

Limitatur non procedere ſtante iurium ceſſione, ibid. n. 5.

Limitatur etiam, quando adeſt clauſula (*proem. &c.*) ibid. n. 6.

Limitatur etiam quando eius author ſuit ſtipulatus pro ſe, & heredibus, & ſuccelloribus, Annot. ibid. num. 7.

Venditor tenetur ex natura venditionis de euctione, etiam ſi non ſit promiſſa, d. dec. 115. n. 5.

Vileſcuſſor de euctione an, & quando dicatur conſentire venditioni, vide *Fideiſſor*.

Per euctionis iudicioſitatem eſt ſufficienter ſuccellorſum emptoris, ſi res empta deſuggerit comprehensionem ſub obligatione generali omnium bonorum, dec. 195. n. 1.

Evidentia. Probatio ex rei evidentia, & aſpectu præſertur quibuſcumque probationibus, dec. 575. n. 6.

Excellis Penſionante litterarum expeditionem ad annullandam penſionem an, & quomodo debeat probari, vide *Penſio*, ubi etiam plura de quaſi poſſeſſione illam exigendi.

Index Materiarum.

Exigendi quasi possessio acquiritur ex unico actu solutionis, dec. 111. n. 1.

Et ex solutione facta in vim mandati iudicis, nisi solvens in actu solutionis protulerit solvere metu mandati, dec. 365. n. 1. & 312. Annotat. ibid. num. 4.

Non acquiritur autem ista quasi possessio exigendi contra aliquem ex solutione facta per tertium sine mandato principalis, & non confuso descendentia eiusdem principalis, dec. 112. n. 3.

Quomodo autem probetur ista quasi possessio exigendi ad effectum manutentionis, & quando, & in quibus in ea sit concedenda manutentio, necne, vide in verbo *Manutentio*.

Exigere quod diu negligat creditor verisimile non est, dec. 321. n. 1.

Exalter non tenetur libros conscribere, dec. 199. n. 4. & vide Annot. ibid. sub n. 8.

Exames de nouo factum derogat gratiam examinationum, dec. 17. n. 1. & Annot. ibid. n. 4.

Et est modus dignoscendi illorum iniquitatem, & innotitiam, dec. 518. n. 2.

Quod maxime procedit quando non fuerunt descriptae Interrogationes, & responsiones primi examinis, ibid. n. 1.

Item quando non fuit lapsus tantum tempus, ut scientia per nouum studium acquisita potuerit, ibid. n. 4.

Secur autem quando intercessit tantum tempus inter alium, ut quis interitum potuerit didicere, d. dec. 117. n. 1. & Annot. ibid. sub n. 5. vbi vide Limitationem.

Examen testium non admittitur de nouo postquam dicta testium sunt publicata, & dicta sunt testificata, dec. 48. n. 1. dec. 497. n. 1. dec. 581. n. 1.

Didicere autem dicuntur testificata ad idem effectum, quando pars habuit in suo posse processum originalem testium apertum, etiam si non fuerit facta sollemniter publicatio, d. dec. 581. n. 2.

Fallit conclusio, quando testes nihil deposuerunt super materia, super qua sunt de nouo examinandi, dec. 31. n. 4.

Item fallit si articulus sit partim nouus, & partim antiquus, dec. 497. n. 1.

Quando autem articulus non dicatur nouus, vide *Articulos*.

Item fallit conclusio de stylo Rotae, quando habitum fuit solummodo Summarium, vel quando originale fuit ostensum, aut dimissum in manibus solius Procuratoris, secus autem si steterit penes principalem, d. dec. 497. n. 4. & latius de hoc stylo Annot. ibid. n. 8.

Hic autem stylus Rotae admittendi nouum examen super eisdem post dicta partibus Summaria roboratur, quia non dantur exenae depositiones, nec panduntur nomina testium, dec. 181. n. 3.

Item admittuntur testes post didicita testificata quando fuerint de nouo reperti, solummodo hoc plene, & concludenter probetur, ibid. n. 4.

Item admittuntur ad eorum roboracionem, & confirmationem antiquorum, ibid. n. 5.

Item etiam fluere Ecclesiarum modo probetur legio, ac etiam interuentus non solum cause cogniti, sed etiam exacta diligentia propter timorem subornationis, ibid. n. 6.

Item admittuntur quando ex testibus productis aliqui non fuerint examinati, dimodo tamen publicatio fuerit facta parte inuita, & relucit, ibid. n. 7.

Testes vero idem non debent de nouo super articulis antiquis examinari, etiam si eorum examen non sit publicatum, dec. 497. n. 5.

Non procedit, quando non fuerint prima vice examinati absque culpa partis, ibid. n. 6.

Nullum est examen testium factum sine iuramento, d. dec. 39. n. 1.

Et sine citatione ad videndum iurare testes, dec. 168. num. 2.

Et etiam si sit factum post terminum, quo durabat citatio, vti illud, quod est factum sine citatione, dec. 453. n. 1.

Et non solum si testes fuerint examinati extra terminum, sed etiam si iurauerint extra illum, decif. 439. n. 5.

Ad effectum autem, ut testes dicantur examinati infra terminum datum, attenditur tempus receptionis iuramenti, non tempus examinationis, decif. 327. n. 8. & Annot. ibid. n. 17.

Pro toto vero termino examini prefixo intelligitur Citatio quae non est restricta ad certam diem, dec. 453. n. 7.

Qualis autem debeat esse ista citatio ad videndum iurare testes, & quando praesumatur, et alia de ea, vide sub verbo *Citatio*.

Item nullum est examen testium factum extra locum Remissionis, dec. 318. n. 10.

Sufficit tamen, quod iuramentum fuerit praestitum in loco assignato in Remissionis, quumvis examen fuerit postea factum in alio loco, Annotat. ibid. num. 12.

Nullum autem regulatur non est ex omissione Interrogationum, dec. 331. n. 17. & Annot. ibid. n. 22. dec. 351. n. 46.

Nullitatem examinationis alleganti tenetur exhibere Processum, dec. 331. n. 10.

Ista Nullitas non sanatur per terminum superuenientem, dec. 453. n. 2.

Nec per terminum retroactionem, ibid. n. 5.

Et illius sanatio non conseruat concessa ex eo solum, quod Papa remittit fidem testium arbitrio Rotae, vide *Arbitrium*, Vbi etiam quando inter Arbitrium, nec ne pro sananda huiusmodi Nullitate.

Ad primum examen nullum sufficit quod se referant testes, qui primo fuerint nulliter examinati si postea reperiuntur, dec. 331. n. 1. & vide Annot. ibid. n. 1. Annot. ad decif. 578. sub n. 11.

Validum in debito praesumitur examen testium, dec. 453. num. 1.

Validum est de iure etiam si sit factum sine interpretate, Annot. ad decif. 331. n. 23.

Circa examen testium potest committi nudum ministerium Notario, decif. 363. n. 3. & laud. Annot. ibid. n. 9.

In examinationis discursus potest esse quid testis de aliis quibus recorderet, de quibus in principio non recordabatur, decif. 447. n. 8.

In secundo examine testis deponens, plusquam in primo, non propterea dicitur se corrigere, decif. 351. num. 23.

Examinatur Ab examinationum relatione in materia Concursum, & quando datur appellatio, vide in verbo *Concursum*.

Examinatur iniquitas, & iniustitia in, & quando derogatur per nouum examen, vide *Examen*.

Exceptio aliquotem requiritur inalgicum non debet retardare executionem obligationis Canonicas, dec. 234. n. 1. dec. 406. n. 17.

Nec impedire Saluianum, dec. 234. n. 4. & decif. 463. num. 15.

Apparens manifeste, & notorie nunquam censetur rescindi, dec. 415. n. 4.

Deber esse de terminis eius, quod limitat, dec. 344. num. 26.

Index Materialium.

Declarat dispositionem, dec. 109. n. 3.
 Illam tamen non ampliat ad ea, quæ de sui natura non comprehenderentur, dec. 158. n. 1. Vide etiam Annot. ibid. sub n. 8. ubi in contrarium referuntur Doctores, & conciliantur opiniones.
 Item declarat quid in regula comprehendatur, dec. 177. n. 6.
 Et illam firmat in omnibus aliis casibus non exceptis, ibid. n. 4.
 Est Actionis exclusio, dec. 128. n. 6.
 Est perpetua, dec. 489. n. 12.
 Facilius competit, quam actio, dec. 415. n. 2.
 Iuris tertij, seu de iure tertij regulariter non admittitur, dec. 181. n. 7.
 Ad sui tamen defensionem licitum est Reo, & possessori allegare huiusmodi exceptionem, dec. 415. n. 4.
 Et talis exceptio semper admittitur si sit ipso iure exclusiva iuris agentis, dec. 14. n. 5. dec. 415. n. 3. & latè de hac materia an, & quando opponi possit de iure tertij, vide Annot. ibid. n. 6.
 Exclusiva autem iuris agentis est exceptio possessionis tertij cum impossibile sit, quòd duo eandem rem simul in solidum possideant, dec. 14. n. 4.
 Non admittitur exceptio contra testes in possessione summariissimo, vide *Manumens*.
 Non facit causam de per se, sed de ea iudicatur vti de principali, dec. 470. n. 8.
 Probanda est per Aduersarium eius, qui habet Regulam pro le, dec. 182. n. 1.
 Et per opponentem se esse in casu exceptionis, dec. 109. n. 4.
 Et per Reum, qui in exceptionibus dicitur Actor, dec. 128. n. 2.
 Item probanda est concludenter per expientem, dec. 379. n. 2.
 Item postquam Actor fundavit suam intentionem, debent per Reum, & expientem probari omnes qualitates necesse exceptionis, ut illa concludat eius intentionem, dec. 101. n. 3. & dec. 178. num. 1.
 Exceptionis autem non existentiam Actor non tenetur probare, dec. 128. n. 7. & lare Annot. ibid. num. 8.
 Nec exceptionem Reo non competere Actor tenetur probare, nisi quando impetrans narravit negatiam, tunc enim ex vi narratiue adstringitur ad probandum, dec. 141. n. 4.
 Respicit petitio, prout est exceptio respectu atatis non admittitur in Iudicio Summariissimo manutentionis, vide *Manumens*.
 Si autem sit clara admittenda est etiam in Iudicio possessionis, dec. 415. n. 3.
 Item exceptio respicit petitio non impedit reintegrationem in spolio, vide *Spolium*.
 Rei non libere traditur non obstat, quando emptor nullum potest damnum pati, dec. 193. n. 3. & latè Annot. ibid. n. 5.
 Tua non interit sepelli ab agenda, & ab expiendi, dec. 396. n. 1.
 Et quis non est audiendus super exceptione, in qua non habet aliquod interesse, dec. 41. o. m. 6.
 Et pluribus autem aliis exceptionibus in specie, vide in suis materiis.
 Super exceptione testes examinari non probat ubi per viam actionis proceditur, dec. 135. n. 6.
 Super exceptione opposita non est necesse pronunciare, dec. 470. n. 10.
 Potest tamen Iudex pronunciare si vult, dec. 180. n. 8. Annot. ad d. dec. 470. n. 16.
 Vti pluribus exceptionibus contrarius Reus non pro-

hibetur, dec. 141. n. 9. & vide Annot. ibid. n. 11.
Excessus etiam minimus sufficit ad effectum, ut executio & subhastatio sint nullæ totum, dec. 158. n. 1. dec. 480. n. 7.
 Declata prout in Annot. ad dec. 198. sub n. 3.
 Mandat in totum illud vires, dec. 485. n. 4.
 Ab excessu semel concessit appellatio, & executio interitum facta est attentata, dec. 145. n. 10.
Excepere. Ab expiendi non repellitur peritarius, vide *Peritarius*.
 Expiendo potest quis allegare diuersa, & contraria, dec. 156. n. 7.
 Non procedit quando super exceptione obtinuit, ibid. n. 8.
Exipiens est Actor in sua exceptione, & debet probare concludenter suam exceptionem, dec. 179. numero 1.
 Et etiam probare debet omnes qualitates necessarias ad effectum, ut exceptio concludat intentionem suam, dec. 178. n. 1.
 Exclusio vno ex pluribus, quibus fuit concessa aliqua facultas, illa tota ad reliquos decouoluitur, vide *Facultas*.
Excommunicatus. Exceptio excommunicationis obstat etiam in iudicio manutentionis, dec. 64. n. 3. & Annot. ibid. n. 5.
 Ab excommunicatione est in dubio petenda absolutio, & an & quando absolutio probet excommunicationem, vide *Absolutio*.
Excommunicatus non potest petere manutentionem, & repellitur a iudicio, dec. 64. n. 3. & Annot. ibid. num. 13.
 Excommunicatum an & quando se fateatur petens absolutio, vide in verb. *Absolutio*.
Excusatio ut locum habeat probari debet fuisse factam solitas diligentias, dec. 178. n. 9.
 Excusandus est impeditus, & maxime quando impedimentum precepit a parte aduersa, dec. 141. num. 1.
Extrema est attentata si sit facta pendente appellatione ab excessu, dec. 145. n. 10.
 Item si sit facta pendente termino ad appellandum, dec. 146. n. 3.
 Item si sit facta post inhibitionem non obstantibus tribus constitutibus, & etiam si executio de nouo esset facienda, vide *Inhibitus*.
 Attentata autem executio, non est reuocanda ex clausula *arbitrio*, sed alia via, dec. 70. n. 2.
 Iudicis à quo præferatur per clausulam *sine preiudicio legitime executionis*, dec. 132. n. 1. & latè Annot. ibid. n. 4.
 Literarum Apostolicarum, vide *Litteræ Apostolicæ*.
 Non impeditur per restitutionem in integrum quando fuit præuentum in petitione executionis, vide *Restitutio in integrum*.
 Item si sit facta super re diuersa ab ea, quæ est expressa in sententia, dec. 155. n. 4.
 Et ut sit nulla in totum, sufficit excessus etiam minimus, vide *Excessus*.
 Nulliter autem à Iudice facta executio non priuat possessionem, si pars non habeat se pro spoliata, dec. 307. n. 6. dec. 458. n. 9. dec. 155. n. 6.
 Et nulla etiam est sententia illam confirmans, d. dec. 155. n. 5.
 Et subhastatio ab ea dependens, dec. 144. n. 1.
 Rei iudicæ, vide *Rei iudicæ*.
 Retardanda non est super eo, quod est liquidum occasione præsentium illiquidarum, dec. 120. n. 5. & Annot. ibid. n. 6.
 Sententiæ à quo Iudice fieri debet, vide *Sententiæ* ubi alia de illius executione

Suspen

Index Materiarum.

Suspenditur, non retrahatur per arbitrium, vide *Arbitrium*.

Ab executione non est incipiendum, dec. 103. n. 9.

Ampla etiam respectu illius, qui potest propria auctoritate capere possessionem, si aduit iudicem, ibid. n. 10.

In executione est attendendus stylus iudicis exequentis, decif. 352. n. 8.

Executio via non impeditur ex conditione adiecta, decif. 307. n. 12.

Nec via executionis procedi potest contra tertium, decif. 322. n. 1.

Etiam ubi competit dicta via executionis, dec. 362. n. 6. & Annot. ibid. n. 12.

Et tanto magis stante protestatione tertijs, ne fiat executio in bonis per ipsum possessis, d. decif. 322. n. 1.

Item executio non potest agi contra tertium possessorem etiam si agatur in vim obligationis Cameralis, decif. 330. n. 2.

Executio, & per vnicum sententiam condemnatus, & exactus, an possit vnicam sententiam favorabiliter obtinere repetere solum, & quid setuatur in materia obligationis Cameralis, vide Annot. ad decif. 381. n. 10.

Executio procedendum non est, sed via ordinaria inter plures prouisos Apostolicos, cum habeatur parem titulum, decif. 46. n. 6.

Executio clausula non augent, nec aliterant dispositionem principalem, dec. 312. n. 5.

Bene tamen illam declarat, Annot. ibid. n. 9.

Executivum est iudicium quando agitur de executione Litterarum Apostolicarum, vide *Littera Apostolica*.

Executor. Executori creditur non solum quod ad actum immisionis in possessionem, sed etiam quod bona illa sint debitoris, contra quem fit executio, dec. 402. n. 2.

Executor Apostolicum assumere debet partes iudicis, remanente tamen iudicio executio, stante oppositione possessoris, dec. 335. n. 17.

Et quando adest possessor, dec. 69. n. 3.

Cognoscere debet de colore tituli stante clausula *Anno d. dec. 335. n. 12*.

An sit merus, vel mixtus dignoscitur ex verbis depurationis, dec. 432. n. 1.

Mixtus est ubi agitur de remouendo possessorem, dec. 500. n. 6.

Mixtus efficitur per clausulam *omnibus*, & per clausulam *in modo non sit alteri iam quassino*, dec. 91. n. 2.

Item per clausulas *sub praedictis iuribus cuiuscumque*, *stantibus praemissis*, si nullis alij concessa reperitur, saluis iuribus Ecclesiae, dec. 411. n. 3.

Item per clausulam *vacant*, dec. 69. n. 4.

Contra quosdam tenent Rota, Annot. ibid. n. 9.

Mixtus quando dicitur, & quando merus, vide plenius Annot. ad dec. 413. n. 4.

Mixtus tenetur procedere eius causae cognitione, dec. 307. n. 5.

Et non potest dare gratiam pro iustificata, nec eius assertioni quo ad hoc creditur, sed debet constare de iustificatione ex actis, dec. 413. n. 1.

A sententia talis executoris mixti datur appellatio, dec. 69. n. 7. dec. 91. n. 3.

Et si viterius procedat executio est attentata, d. dec. 91. n. 4.

Nulliter procedens non priuat possessione, dec. 46. n. 5.

Secundus non potest procedere ubi processus fuit inchoatus coram primo, ibid. n. 8.

Nec potest adiri, nisi data negligentia primi, & si primus recusat exequi litem ubi subterpetias, est appellandum ad Metropolitani, seu Papam, Annot. ibid. n. 10.

Executoris datus in gratia iurisdictionis licet expiret cum gratia quando accessorie est datus, secus tamen est si principaliter, & de per se, dec. 191. n. 3.

Ad simplex verbum executoris possessor non tenetur dimittere suam possessionem, dec. 69. n. 6.

Executor testamentarius ad certum actum particularem, non potest censeri uti hares vocatus, dec. 132. n. 5. & 7.

Hoc non procedit ubi ex alijs verbis testamenti apparet testatorem alium sensisse, ibid. d. n. 7.

Datus ad nominandam personam ad commendam, non censetur datus ad electionem commendae, ibid. n. 6.

Gratuus alicui tradere post tempus, medio tempore commodum ex legato percipit, dec. 544. n. 19.

Merus autem executor, & nudus minister nullum emolumentum consequi potest, ibid. n. 2.

Quando vero executor testamentarius censetur uti legatarius vel uti nudus minister, vide in verbo *Minister*.

Non potest facere contra mentem testatoris, decif. 179. n. 1. & Annot. ibid. n. 8.

Sed ad eum spectat mentem testatoris adimplere, & ope, & consilio iuuare, ut ad effectum perducat, non autem illam euertere, d. dec. 179. n. 2.

Nec etiam quicquam facere potest in praedictum heredum & substitutorum etiam si habeat plenam, & liberam potestatem, ibid. n. 3.

Executores possunt valide relaxari absque seruatione terminorum substantialium, dec. 41. n. 13.

Executorialium loco plerumque relaxatur mandatum executionis, maxime in prophanis, ibid. n. 15.

Attentata est possessio circa post intimationem executorialium non seruat quatuor terminis seruati solitis, ibid. n. 14.

Exemplum ab alio exemplo extractum non metetur fidem, sicut nec testis de auditu auditus, dec. 432. n. 1. & Annot. ibid. n. 3. dec. 469. n. 1. dec. 550. n. 2.

Hoc procedit quantumcumque primum exemplum sit solemniter, & legitime extractum, & exemplum reiecta opinione Bart. dec. 432. sub n. 2. de quo etiam vide Annot. ibid. sub n. 8. dec. 469. n. 3. d. dec. 550. n. 2.

Item etiam si secundum exemplum fuisse solemniter, & legitime extractum, d. dec. 469. n. 1.

Solemniter extractum habetur pro originali ad effectum, ut illi fides adhibeatur, non autem, ut ex eo aliud exemplum possit sumi, dec. 432. n. 2.

Registratum in actis probat in alio iudicio, dec. 550. n. 3.

Procedit quando ipsummet exemplum registratum producur, secus si aliud exemplum ab eo extractum, ibid. n. 4.

Exemplum praesupponit subsistentem, dec. 331. n. 1.

Ad praescribendam exemptionem in iurisdictione ordinarij, sufficit titulus minus iustus, dec. 289. n. 7.

Episcopus si aliquam Ecclesiam & se irreuocabiliter eximat, non potest se abdicare visitationem, & correctionem, dec. 402. n. 1.

Declara hoc procedente in Ecclesia iam constructa, & adificata, quia tunc agitur de amittendo iure quassio, secus in fundatione, quia agitur de iure quarendo, & forsan alius non fundalis testator, ibid. n. 14.

Prosecutio, & defensio Hospitalis, seu alius loci piji, absque relicta non eximit locum ipsum a iurisdictione ordinarij, nec in dubio iurisdic. omni protectori,

Index Materiarum.

reloci, d. dec. 4. num. 3. & vide *Præfatio*.

Renocatio omnium exemptionum concessarum ab illis qui se gerunt pro Romanis Pontificibus, comprehendit etiam concessas à veteri Pontificibus, dec. 509. n. 1.

Exemptus an possit prorogare iurisdictionem in personam Ordinarii, cui circumscripta exemptione esset subiectus, vide dec. 325. n. 23. & Annot. ibid. num. 29.

Non potest quando est immediate subiectus Sedi Apostolicæ, d. dec. 325. n. 24.

Exequens, Exequenti non attribuitur actus, sed ordinandus, d. 352. n. 9.

Exequentis Iudicis stylus est attendendus in executione, dec. 352. n. 8.

Exclusus iurium, scripturarum, & similiarum, vide in verbo *Exclusio*.

Exigere, & de exigendi quasi possessione, vide sub verbo *Exaltio*.

Extraneus dispositio extenditur quatenus verborum proprietates requirit, dec. 393. n. 4.

Etiā si maior ratio effect in vno alio, quā in alio, ibid. n. 5.

Expensis causæ intra quantum tempus fieri debeat, vt dicatur satisfactum regulæ de Annali, vide *Regula de Annali*.

Litterarum an, & quando requiratur in Gratiæ si *Nemini*, vide si *Nemini*.

Litterarum censetur facta statim quod sunt plumbata, dec. 447. n. 5.

Ante expeditionem litterarum facta ex actione pensionis an & quando annulletur pensio, & an & quomodo probari debeat talis exactio, vide in verbo *Pensio*.

Expeditione ceteri indiget causa matrimonialis, vide sub verbo *Matrimonium*.

Expensa factæ in ecclesiæ donatis Procuratoribus, vt maiorem diligentiam adhibeant, non sunt omnino impertinentes, & de eis habenda est ratio, dec. 512. n. 3.

Et in eorum calculo sunt etiam imponendæ expensæ factæ pro visioe ad tollenda plura impedimenta, & molestias à parte præfatis, ibid. n. 2.

Itē expensæ factæ pro victu vnius Factoris, ibid. n. 1.

Functis impensæ, vide sub verbo *Functus*.

Hæredi quæ expensæ sint reficiendæ per fideicommissarium, vide *Fideicommissarius*.

Et quæ expensæ factæ per hæredem non sunt compensandæ cum fructibus ex hereditate per eum perceptis, vide in verbo *Fructus*.

Litis non sunt regulariter per litigantem subministrandæ colligant, dec. 189. n. 6. & plenè Annot. ibid. n. 7. dec. 363. n. 2.

Illarum autem, & alimenarum subministratiōem præstans ad Aduersario, probare debet paupertatem, & præsumptionem boni iuris, d. dec. 189. n. 1. & latè de hac materia, Annot. ibid. n. 7. dec. 343. n. 1.

Quod procedit non obstantè, quod Signatura re-
scripserit (subministrari expensæ arbitrio Rota) d. dec. 189. n. 2.

Signatura autem quando vult præci-
dere (subministrari expensæ seu alimenarum arbitrio Rota taxandis) d. dec. 189. n. 4. & Annot. ibid. num. 9.

Clausula ista (subministrari expensæ) operatur, quod Iudex non habeat iurisdictionem, nisi facta prius subministratiōe, d. dec. 189. n. 5.

Et stante hac clausula non sufficit oblatio verbalis, dec. 491. n. 9.

Abique expensarum refectione quis potest omitti vna via, aliam aggredi, dec. 270. num. 5. dec. 488. num. 3.

Non continentur autem istæ expensæ sub clausula, *Paras Breui*, dec. 36. n. 4.

Expensæ, quas faciunt Canonici litigantes cum portionariis, non sunt extrahendæ ex massa comuni cum ipsis Portionariis, dec. 263. n. 1. & Annot. ibid. n. 7.

Beneficiarius litigans cum Ecclesia tenetur concurrere ad expensæ, & sumptus suos, quando la respicit vtilitatem Ecclesiæ, d. dec. 263. n. 3. & Annot. ibid. n. 8.

Secus est si la respiciat particulare, & priuatum interese, d. dec. 263. n. 6.

Et quomodo id cognoscatur, vide Annot. ibid. n. 8.

Item non tenetur ad contributionem expensarum, quas faciunt alij beneficiati, qui litem habent cum illo, d. dec. 263. n. 4.

Ad solutionem Gabelæ, quæ imponitur pro expensis litis non est cogendus rusticus litigans cum suo Communi, ibid. n. 3.

In ista causa referenda restitutionem expensarum in sine litis, & fructuum est paupertas, Annot. ad dec. 361. n. 5.

Magnæ etiam expensæ probantur ex libro Factoris, quando sunt verisimiles, dec. 475. n. 5. & Annot. ibid. n. 11.

Modicæ probantur leuioribus probationibus, etiam per Coniecturas, d. dec. 475. n. 2.

Item probantur ex libro Factoris, d. dec. 475. n. 1. & Annot. ibid. n. 11.

Item etiam per iuramentum, d. dec. 475. n. 1.

Et tanto magis quando sunt verisimiles, ibid. n. 4.

Necessariæ consilium non solum in reficiendo, sed etiam in faciando aliquid necessarium, dec. 299. num. 4.

Probati dicuntur recipi ex notabili melioratione rei, dec. 475. n. 7.

Et in illis probandis admittitur talis probatio, qualis haberi potest, Annot. ad dec. 512. n. 5.

Et valde iustificatur ex sola verisimilitudine, Annot. ibid. n. 4.

Reficiuntur regulariter ab illis, quibus restituitur res, circa quam fuit vtiliter impensum, dec. 197. num. 3.

Expensæ vt viles repetens tenetur probare eorum vtilitatem, dec. 202. n. 2. & sub n. 3.

Nec sufficit probatio deducta ex præsumptione *Acum de indebito ff. de probat.* quia est nimis vaga, ibid. n. 3.

Et non habet locum, quando constat, quem esse dilapidatorem, ibid. n. 4.

Circa liquidationem expensarum standum est relationi petitorum, quādiu de errore non doceatur, dec. 49. n. 1.

Ex impensa an, & quando presumatur mandatum, vide *Mandatum Procuratoris*.

Expresio conditionis, quæ tacite inest non reddit dispositionem conditionalem, dec. 307. n. 21.

Speciem, an, & quando restringat genus, vide in verbo *Species*.

Expresum dicitur, quod ab expresse resultat, dec. 66. num. 12.

Pro expresse habetur, quod non potest, nisi in vno solo verificari, dec. 90. n. 3.

Quod expresse non intelligitur clausula (sine præiudicio) vide in verbo *Clausula*.

Expensæ an, & quando sit necessaria, necne, vt quis pteatur possessione, vide in verbo *Possessio*.

Exemptio Disputationis quantumvis exorbitantis, sit quare

Index Materialium.

quatenus verborum proprietas requirit, dec. 193. num. 4.
Etiam si maior esset ratio in vno casu, quam in alio, ibid. n. 5.
Substitutionis, quando fiat necne de vno casu ad alium, & de vno tempore ad aliud, & de vna persona ad aliam, vide *Suisivie*.
Extrajudicialis quando sit valida, necne, & alia de hac materia, vide in verb. *lura*.
Extrajudicialis confessio an probet, & praeiudicet, vide *Confissio*.
Deposito testis quando sit attendenda necne, vide *Testis*.
Extrajudicialiter captae informationes non sunt de actis, vide *Interrogatio*.
An autem, & quando locus possit se extrajudicialiter informare de stylo partibus non vocatis, vide *Stylus*.
Extremum Primum in iudicio spoliis est plene probandum, dec. 413. n. 1.
Ex quibus autem probatur, vide dec. 105. n. 1.
Probat ex confessione emanata in Commissione, dec. 116. n. 2.
Item ex locatione, quam recepit spoliatus à spoliato, ibid. n. 3.
Secundum verò extremum probatur per sustentationem litis concurrentibus administratis, dec. 15. n. 1. dec. 109. n. 3. dec. 309. n. 1. dec. 362. n. 3. dec. 485. n. 1. dec. 500. n. 3. dec. 542. n. 1.
Item probatur per leuiore probationes, dec. 105. num. 2.
Præcedentis extremi qualitas attribuit sequenti, & extrema ipsa vniusmodi iniquitatem per copiam (E. T.) dec. 106. n. 3.
Extrajudicialis conditio quæ dicitur, vide Annot. ad dec. 505. num. 12.

F

Fabrica, Bona deputata pro fabrica Ecclesiæ dicuntur bona Ecclesiæ, dec. 113. n. 4.
Falsitas. Liber Factoris probat modicas expensas, dec. 475. n. 1. & Annot. ibid. n. 11. & quid in magnis, vide ibid.
Probat etiam magnas quando sunt verisimiles, d. dec. 475. n. 5.
Expensæ pro victu vnius Factoris sunt imputandæ in calculo expensarum, dec. 312. n. 1.
Factum alienum non potest quis periculis cogi prestare, nec potest periculis promittere, dec. 241. n. 1. & Annot. ibid. cum. 7. ubi limitatur non procedere sine iuramento.
Factum a reo alienum promittens ad aliud non tenetur quam ad interesse, quando factum non impletur, d. dec. 241. n. 2.
Et quando promittens omnem adhibuit diligentiam, v. factum illud prestaretur, ibid. n. 5.
Et facti loco succedit præstatio dñi interesse, non solum ex legis dispositione, sed etiam ex forma contractus quando in promissione satisfactionis apponitur est clausula (*alibi de proprio*) ibidem num. 4.
Et plura de hac materia promissionis facti alieni, vide in Annot. ibid. sub n. 8.
Ad factum quoque proprium quis periculis non tenetur, sed præstando interesse, liberatur, d. dec. 541. n. 3.
De facto proprio testis deponens, quando probet necne, vide *Testis*.
Factum ipsum contra quoscumque probat res inter alios acta, licet tertio non nocet, Annot. ad

dec. 302. numero 10.
Præsumitur ab eo factum, qui fuisse teneretur, dec. 250. n. 7. 8. & 9. & in Annot. ibidem, vide *Titulatio*.
Quid præsumitur factum potius ex causis necessariis, & ad quam quis compelli potest, quam ex causis voluntariis, dec. 256. n. 3.
Verbum facti est verbum (*factum*) iuris verò est verbum (*legis*) dec. 544. n. 40.
Facilis concessio pluribus, vno excluso tota deuolvitur ad reliquos, dec. 66. n. 10.
Quæ non leguntur data in facultatibus Legati, censetur denegata, dec. 287. n. 8.
Familias materia quando dicitur, & quando in facultatibus datur quasi possessio maneribilis, vide Annot. ad dec. 162. sub n. 16.
In facultatibus actu non potest fieri fundamentum ad inducendam consuetudinem, d. dec. 162. n. 30. & late Annot. ibid. d. n. 16.
Falcidia. Filio est magis debita legitima, quam Falcidia heredi, dec. 539. n. 9.
Falsa causa non potest dici, quæ ab initio est vera, licet postea deficiat, dec. 406. n. 12.
Et illius falsitas ad retardandam executionem obligationis Cameralis, debet euidenter, & manifeste probari, ibid. n. 8.
Ex falsa causa decretum interpositum est nullum, dec. 496. n. 1. & late Annot. ibid. n. 12.
Etiam si sit interpositum partim ex falsa, partim ex vera causa, nisi falsa causa esset minus principalis, Annot. ad d. dec. 496. d. n. 12.
Possessio transferretur, etiam si sit capta ex falsa causa, Annot. ad dec. 283. n. 7.
Falsus testis in vno, quod non est de substantia negotij non de iure esse fide dignus, Annot. ad dec. 547. num. 11.
Nec repellitur testis falsus, & mendax circa accidentalia, dec. 551. n. 30.
Falsi non dicuntur duo testes, quando sibi ad inuicem contradicunt, sed neutri est credendum, dec. 471. n. 5.
A falsitate vt defendatur testis admittitur omnis interpretatio, etiam impropiando verba, dec. 252. num. 21.
De falso redargui non potest testis dubitatus deponens, dec. 190. n. 6.
Fama est illud quod publice dicitur, dec. 181. num. 6.
Debet esse constans, & inconcussa, & solida, & perpetua, dec. 455. n. 6. & dec. 498. n. 3.
Et vt releuet, oñis debet habere in contrarium, d. dec. 498. n. 14.
Probari debet ad minus per duos testes, dec. 517. num. 17.
Probat per testes deponentes publice audivisse, dec. 373. n. 2. & Annot. ibid. n. 40. dec. 471. n. 8. dec. 517. n. 11.
Testes deponere debent de fama per verbum (*fuit* & *est*) & quando id locum non habeat, Annot. ad dec. 277. n. 10.
Et debent percutere tempus ante motam licem, dec. 325. n. 12. dec. 382. n. 1.
Per testes deponentes per verbum (*est*) præsentis temporis fama non probatur, dec. 359. n. 8. dec. 382. n. 2. dec. 498. n. 12.
Item non probatur per testes ignorantes quid sit fama, dec. 385. n. 3.
Declarata, prout in Annot. ibid. sub n. 8.
Famæ probatio, vt privilegium facile prosterminetur, ibid. n. 8.
Et non admittitur super eo, quod habet contra se præsumptionem iuris in contrarium, ibid. n. 16.

Item

Index Materiarum.

Item nec quando adest aliquid in contrarium, quod elidit famam, ibid. n. 17.
 Et fama bonæ probatio in concursu prævalet malæ, decif. 455. num. 3. & Annot. ibid. sub n. 16. decif. 498. num. 16.
 Precedit etiam si deponentes de bona sint pauciores, d. decif. 455. n. 4.
 Fama non facit sufficientem probationem, decif. 315. num. 14.
 Et in non antiquis nihil probat, decif. 587. n. 13.
 Iunctis adminiculis plene probat, præsertim in his, quæ sunt difficilius probationis, decif. 277. n. 4.
 In Crualibus facit tantum semiplenam probationem, decif. 517. n. 14.
 In criminalibus verò nec etiam semiplenam, ibidem num. 15.
 Non probat sufficienter existentiam testamenti, decif. 81. num. 1.
 Nec Simoniam, vide in verbo *Simonie*.
 Probat illegitimitatem, decif. 331. n. 14.
 Et legitimitatem, decif. 148. n. 10.
 Et iunctis adminiculis probat matrimonium ad effectum legitimæ filiorum, ibid. n. 5.
 Et fama bona pro legitimitate in concursu prævalet contrariæ famæ illegitimitatis, ibid. n. 12.
 Item fama probat negatiam, quando illa aliter probari non potest, decif. 315. n. 15.
 Item probat puritatem, decif. 498. n. 4.
 Et fama puritatis est præferenda contrariæ famæ, ibid. num. 15.
 An autem, & quando probet obitum, vide in verbo *Obitum*.
 Et an probet valorem, vide in verbo *Valor*.
 Testis unus de fama deponens, est valde suspectus, decif. 517. n. 12.
 Et non probat quando agitur de causa graui, & ardua, decif. 311. n. 4.
 Nec probat obiectum, ibid. n. 2. & 3.
 Testes deponentes de publica voce, & fama faciunt plenam probationem, si sint iuncti cum unico teste de scientia, decif. 166. n. 8. decif. 245. n. 1. decif. 247. n. 5.
 Vel cum unico teste deponente de visu, decif. 218. num. 1.
 Et hoc procedit in quacunque materia, decif. 247. num. 7.
 Vnus testis deponentis de fama iunctus cum alio deponente de scientia, & fama, facit plenam probationem, decif. 273. n. 1. & Annot. ibid. n. 9.
 Testibus deponentibus de publica voce, & fama, præferuntur deponentes de scientia, decif. 459. n. 6.
 Testes deponentes de publica voce, & fama, probant Clericatum, decif. 166. n. 6. decif. 394. n. 2.
 Et dignitatem maiorem post Põnificalem, decif. 411. num. 1.
 Et obitum, decif. 166. n. 7.
Familia. Consuetudo faciens conseruationi familiarum, publicam continet visitationem, decif. 63. n. 14.
 Sub familiaris nomine an, & quando veniat femina, vide *Femina*.
Familiaris Cardinalis quis plene probatur ex Rotulo familiarium iunctis aliis adminiculis, decif. 166. n. 1. Annot. ibid. n. 11.
 Familiarium Cardinalium beneficia sunt referenda, decif. 166. n. 3.
 Etiam si sine obiecta ante familiaritatem, maxime iuxta regulas modernas, d. decif. 166. num. 4. & Annot. ibid. num. 13.
Comitatus Cardinalium qualiter, & ex quibus probetur, & quemnam sint necessaria, late deducitur in Annot. ibid. num. 10.

Decisions Papales.

Et semel probata præsumitur continuata, nisi probetur dissolutio, Annot. ibid. n. 12.
 Probatur ex testibus deponentibus de communi reputatione, & multò magis de certa scientia, d. decif. 166. num. 2.
Familiaritas. Præsumptio familiaritatis tollitur ex rituali præcedenti, decif. 91. num. 3. & Annot. ibid. num. 9.
 Familiaritatis iure præsumitur possessio mariti quando constat de dominio uxoris, decif. 371. n. 4.
 Possessio iure familiaritatis nullum ius tribuit, nec suffragatur, Annot. ad d. decif. 371. n. 6.
 Item excluditur ex titulo præcedenti illius, qui possidet, etiam si ille titulus esset nullus, Annot. ad d. decif. 371. num. 7.
 Item ex multiplicitate actuum, ibid. n. 8.
 Testis probat obitum in possessione, quando reddat causam suæ scientiæ ex familiaritate, & amicitia, quam habebat cum defuncto, decif. 394. n. 3.
Famulus admittitur in testem, si de tempore depositionis non erat in seruitio, decif. 353. n. 35. & Annot. ibid. num. 51.
 Famuli Illustrissimæ personæ admittuntur in testes, maxime circa gesta domi, d. decif. 353. n. 36.
Favor. Ad favorem alicuius dicitur pactum, si adiint verba (*pro terminando bene à deo, &c.*) decif. 65. num. 2.
 Et pactum initum ad favorem alicuius intelligi debet, ut illi proficiat, non ut illi noceat, ibid. n. 1.
Feria in honorem Dei induci possunt per consuetudinem, decif. 40. n. 5.
 Et inducere tolli possunt per eandem consuetudinem, ibid. num. 6.
 Et consuetudinis plurimum defertur an dies sit in aliquo loco feriatæ, ibid. n. 4.
 Feriatam diem esse allegans, probare debet, quia de iure omnis dies præsumitur iuridica, ibid. n. 5.
Festivitas nimia arguit metum, vide in verbo *Metum*.
Fideicommissaria Substitutio, vide in verbo *Substitutio*.
Feudalis. Bonorum feudaliū, & Emphyteoticorum si fuisset facta capax Ecclesiæ ex Indulto particulari, tunc in eam potest alienari Emphyteusis, vide in verbo *Emphyteusis*.
Feudum non præsumitur hereditarium, sed potius ex pacto, & providentia iuxta veterem, & recentiorum opinionem, decif. 418. num. 15. & Annot. ibid. num. 18.
 Remissio pacti de retrovendendo Feudum non requirit alienum Regium, decif. 314. n. 13.
 Transactio facta super Feudo an noceat agnatis, vide *Transactio*.
Fideicommissarius capere non potest possessionem propria auctoritate, sed de manu heredis, vel iudicis, Annot. ad decif. 7. n. 13.
 Quando autem illam non capit de manu heredis, sed propria auctoritate, vitiose possidet, decif. 206. num. 4. & late Annot. ibid. num. 10. vbi vide Limitationes.
 Neque hoc casu est legitimus contradicitor ad impediendam immisionem heredis, d. decif. 206. n. 6.
 Possessio licet in dubio non censetur capta ex titulo fideicommissi, quia ex tali titulo propria auctoritate capi non potest, tamen procedit in dubio; secus quando ille, qui cepit possessionem, declaravit expressè se illam cepisse iure fideicommissi, decif. 460. n. 12.
 Ut sit legitimus contradicitor, duo copulatim requiruntur, quòd sine viro possideat, & incontinenti de lure suo doceatur, d. decif. 206. n. 9.

A 22

Quando

Index Materiarum.

- Quando verò possit impedire, nec ne immisionem heredis, vide *Immisionem*.
- An autem ipsi fideicommissario impediatur immis-
sio sub pretextu detractionum, & an & quando
per eum sit probanda consumptio detractionum,
vide in verbo *Detractiones*.
- Reficere tenetur heredi expensas utiliter factas pro
fideicommissio, decif. 197. n. 1.
- Item tenetur reficere expensas factam in recolligen-
do instrumentum testamenti à Notario, & etiam
impensam factam pro obtinenda inuestitura, ibid.
num. 2.
- Item tenetur restituere heredi expensas factas in li-
tigando pro defensione bonorum, & iurium fidei-
commissi, d. decif. 197. n. 4. & Annot. ibid. num. 6.
vbi amplius etiam si heres sententiam fauorabi-
lem non obtinuerit.
- Et tales expensæ non sunt compensandæ cum fru-
ctibus ex hereditate per heredem perceptis, d. de-
cif. 197. n. 5.
- Expensæ autem non necessariæ non sunt reficiendæ
heredi gratuito per fideicommissarium, decif. 202.
num. 1.
- Retraçtate potest alienationes fideicommissi secu-
ndo loco factas post primas, quæ consumperunt
detractiones, decif. 180. n. 5.
- Tenetur ad liquidationem mobilium, quæ seruando
seruari possunt, tam quoad substantiam, quam
quoad valorem, decif. 185. n. 2.
- Aduersus fideicommissarios competit retentio, vide
in verb. *Retentio*.
- Fideicommissario sufficit probare solam possessio-
nem fideicommissi, quando agit contra habentem
causam ab herede gratuito etiam mediata, de-
cif. 194. n. 1. & Annot. ibid. n. 2.
- In præiudicium fideicommissarii non habetur pro
impolio census impolius super re fideicommissi
subiecta, secus tamen est quoad grauenem illius,
qui illum impoluit, decif. 445. n. 5.
- Fideicommissum alienari vt possit ex causa æris alieni
hereditarij, quæ nam sunt necessaria, vide Annot.
ad decif. 199. n. 6.
- Alienationes fideicommissi secundo loco factæ post
primas, quæ consumperunt detractiones, possunt
per fideicommissarios retractari, vide in præce-
denti verb. *Fideicommissarii*.
- Alienans fideicommissi partem non cadit à toto, sed
tantum à parte alienata, decif. 219. n. 1. & Annot.
ibid. num. 7.
- Alienationis prohibitio quando non inducat fidei-
commissum in casu mortis, vide *Alienationis pro-
hibitio*.
- Conditionale an transmittatur, & ad quos, & ex qui-
bus coniecturis probetur illius transmissio, & alia
similia, vide in verb. *Transmissio*.
- Expensæ fideicommissum per præcedentiam sub-
stituti, & bona remanent libera in persona hære-
dis, decif. 542. n. 8.
- Generale an comprehendat mobilia, quæ seruando
seruari possunt, vide sub verb. *Generale*.
- Vbi etiam an bona subiecta fideicommissio compre-
hendantur sub generali institutione, substitutione,
& hypotheça.
- Negari non potest per eum qui obtinuit per senten-
tiam illud canonizari, decif. 56. n. 4.
- Non comprehendit bona, & iura heredis gratuiti,
decif. 411. num. 4.
- Et testator præsumitur fideicommissio subiectis so-
lùm bona sua, non autem heredis, decif. 225. n. 7.
- Et maxime quando adest genitum ipsius testatoris,
ibid. num. 8.
- Fideicommissum iniungere super re heredis est quid
maius, quàm super bonis ipsius testatoris, ibidem
num. 15.
- Fideicommissio grauat testator ad fauorem hære-
dis à se instituti in testamento, potest in præiudi-
cium d. heredis de dicto fideicommissio dispone-
re, decif. 556. num. 3.
- Novum non inducitur per verba *in perpetuum, & in
infinitum*, quando sunt posita relaxatiue, sed reci-
piunt limitationem iuxta substitutionem non relaxam,
decif. 433. n. 11.
- Particulare super certo corpore non facit recedere à
dispositione vniuersali cum non sit inconueniens,
quod vna, & eadem res fideicommissio particulari,
& vniuersali sit subiecta, decif. 26. n. 4. & n. 19.
- Plura fideicommissa ad fauorem eiusdem personæ in
eodem testamento dari possunt, Annot. ad d. de-
cif. 433. num. 24.
- Reale atque grauat vocatos, & positos in conditione
quibus est referendum ius succedendi ab intesta-
to, decif. 115. num. 13.
- Et testator præsumitur voluisse grauari magis nepo-
tes, quàm filios, ibid. num. 14.
- Remissum an, & quando censetur per diuisionem,
vide in verb. *Diuisio*.
- Seabulum censetur particulare, cum non contineat
iura, & actiones, decif. 26. num. 3.
- Vniuersale censetur vbi substitutio fuit facta inter
institutos vniuersales, d. decif. 26. n. 1.
- Fideicommissio vniuersali grauat potest petere se-
parationem, vide *Separatio*.
- Ad fideicommissum an, & quando detrahatur sub-
stitutio vulgaris, vide in verb. *Substitutio*.
- Ex fideicommissio an, & quando possint detrahi dos,
& donatio propter nuptias, vide in verb. *Donatio
propter nuptias*, & in verb. *Dos*.
- Fideicommissio bonorum idemitas ex quibus probe-
tur, vide *Idemitas*.
- Expensæ factæ per heredem grauatum in litigando
pro defensione bonorum, & iurium fideicommissi
sunt ei restituendæ per fideicommissarium, vide
in verb. *Fideicommissarium*.
- Super fideicommissio facta transactio an nocet agna-
tis, vide *Transactio*.
- Vbi agitur de reuocatione fideicommissi, aut le-
gatorum, non autem institutionis, tunc facilius in-
trat reuocatio testamenti, vide *Testamentum*.
- Fideiussio est contractus de sui natura laxius, decif.
333. num. 2.
- Læso tamen enormissima considerari non potest
propter fideiussionem præstamam, nisi probetur im-
possibilitas obtinendi reuocationem, & sola fidei-
ussio non sufficit, decif. 406. n. 16.
- Filij familias fideiussio pro patre, & pro extraneo an,
& quando teneat, vide in verbo *Filius*.
- Mulieris an, & quando teneat, vide *Mulier*.
- De fideiussione conditionis, vide *Emilia*.
- Pro fideiussione licet aliquid recipere loco mercedis,
dummodò tamen discretè, & moderatè reci-
piatur, decif. 76. num. 4. & Annot. ibid. num. 10.
vbi vide limitationem, decif. 161. n. 1. & Annot.
ibid. num. 9.
- Super hoc autem non potest statui certa regula, sed
solùm residet in arbitrio iudicantis, d. decif. 161.
num. 3.
- Recipi possunt duo pro remuneratio, ibid. num. 2.
- Non licet tamen recipere vitra summam, pro qua
est facta fideiussio, decif. 76. num. 5.
- Et merces constituenda debet fideiussori pro modo pe-
riculi, d. decif. 161. n. 4.
- Si verò nulli immineret periculù, fideiussor nullam
potest

Index Materiarum.

potest recipere mercedem, ibid. num. 5.
Fideiusor census an, & quando liberetur per extinctio-
nem Census, & per mutationem, & translationem
fundi censuati de vno corpore ad aliud, vide in
verb. *Census*.
Sic etiam an fideiusor in materia pensionis liberetur
translata pensione, vide *Pensio*.
De euictione censuati consentire venditioni, decif.
384. n. 1. & Annot. ibid. n. 10.
Et iste consensus sufficit respectu dispositionis requi-
rentis simpliciter consensus, secus quando requi-
ritur expressus consensus, d. decif. 384. num. 7.
& Annot. ibid. n. 10. & 11.
Item nec procedit quando consensus requiritur de
forma, d. decif. 384. n. 8. & Annot. ibid. n. 12.
Item fideiusor accedens contractui venditionis, cen-
sus remittere has sibi competens in re alienata,
decif. 127. n. 15.
Obligare se censetur ad omnia quae veniunt ex na-
tura obligationis, & contractus cui accedit, decif.
554. n. 5.
Et censetur approbare omnia contenta in contractu,
etiam quoad confessiones, & enunciationes, decif. 127.
num. 12.
Accedens tamen pro vna re, non censetur pro alia
obligatus, decif. 445. n. 3.
Et eius obligatio recipit interpretationem à verifi-
canti mente, decif. 554. n. 7.
Et si fideiusor sui obligatus pro certa summa, non
liberatur per solutiones factas, quae in vltimis com-
putantur, ibid. n. 6.
Obligatio fideiusoris est diuisibilis, & tenet in ea
parte, in qua valida est obligatio principalis, decif.
557. num. 18.
Nulla autem est illius obligatio, quando nulla est
obligatio principalis, decif. 560. n. 1.
Amplius etiam quando obligatio principalis est ipso
iure nulla, ita vi neque etiam naturaliter obliget,
decif. 564. n. 1.
Procedit hoc in mero fideiusore, ibid. n. 1.
Non procedit quando nullitas obligationis principa-
lis non provenit ex defectu resultantem ex iure
communis, sed ex iure, vel iure speciali, puta ex
Statuto, decif. 521. n. 1. num. 6. & Annot. ibid. num. 13.
decif. 560. n. 4.
Item nec quando fideiusor se obligavit in euentum
nullitatis, & inualiditatis contractus principalis, d.
decif. 560. n. 5.
Item nec quando fideiusor se obligavit principaliter,
& rei principalis, decif. 521. n. 7. & Annot. ibid.
n. 13. decif. 560. n. 1. decif. 564. n. 2.
Et maxime quando intervenit Iuramentum, d. decif.
560. n. 3. d. decif. 564. n. 2.
Fideiusor verò rei principalis, & principaliter in so-
lidum obligatus, respectu creditoris non reputa-
tur fideiusor, sed principalis, decif. 445. num. 2. &
Annot. ibid. n. 8.
Et eius obligatio hoc casu non dicitur habere ali-
quam dependentiam ab obligatione principalis,
& petinde est, ac si solus se in solidum obligasset,
decif. 564. n. 3.
Recipere aliquid loco mercedis pro fideiussione pra-
stata an, & quando, & quantum possit, vide sub
precedenti verb. *Fideiusor*.
Solvens, & reportans cessionem, potest depra eius
porzione, & communicare damno ex aliorum
obligatorum decoctione agere contra obligatos,
& convenire confideiussores ad restitutionem
pecuniarum per ipsum solutarum, decif. 190.
num. 1. & lae Annot. ibidem sub num. 3. decif.
502. num. 1.

Deserviens Papales.

Non potest tamen repetere ab aliis fideiussores
eorum ratam, nisi in actu solutionis exponat
Cessionem, Annot. ad d. decif. 190. n. 4.

Fides Bona, vide *Bona fides*.

Et mala, vide *Mala fides*.

De pretio dicitur habita si fuerit constitutus annuus
census loco pretii, decif. 113. n. 9.

De pretio fidem habere an possit administrator Ec-
clesiae, vide *Administrator*.

De pretio fidem habere si creditor velit, substatutio
est valida, etiam si non intraverit pecunia, vide
in verb. *Substitutio*.

Maiores fides non est adhibenda libro, quam adhibe-
retur voci viventi, decif. 475. n. 10.

An autem, & quando liber priuatus fidem faciat pro
scribente, vide *Liber*.

Non facit fidem, decif. 114. num. 1. decif. 160. num. 5.
decif. 198. num. 10. decif. 359. num. 4. decif. 496.
num. 4.

Declaratio prout in Annotat. ad dict. decif. 114. sub
num. 3.

Parochi circa obitum non probat, sed opus est for-
miter extrahere paritatem ex libro Parochi prout
iacet, vide in verbo *Obitum*.

Scripturae augetur per mortem scribentis, decif. 468.
num. 12.

An autem, & quando Scriptura priuata fidem faciat
pro scribente, vide *Scriptura*.

Societatis non requiritur de substantia Societatis
Officij sed sufficit publicum instrumentum, vide
Societas Officij.

Fidem an, & quando faciat exemplum, & Sumptum,
vide *Exemplum*, & *Sumptum*.

Filia an ecclesiae agnita in suam eo ipso, quod fuit
aliquid ei relictum In re institutionis, an verò vl-
terius sit necesse quod fiat mentio de legitima, vi-
de decif. 561. n. 9.

Domini loci comprehenditur sub Statutis loquentibus
de exclusionem faminarum, quia est subdita,
Annot. ad decif. 179. num. 1. Et vide Statutum ex-
clusum faminarum. Vbi etiam an, & quando
Filia dicatur à dicto Statuto exclusa, & quando
ab eo exclusa petere possit supplementum legiti-
mae, & ei competat remedium *litem*, & similia.

De filiarum exclusionem non est habenda ratio vbi
non consideratur consuetudo agnationis, vide
Agnatio.

Ex sola coniectura deducta ex exclusionem filiarum
nepos non censetur, vide *Nepos*.

Filiae formatae an & quando veniant appellatione fi-
liorem, vide in verbo *Filius*.

Filiatio probanda est ab eo, qui asserit se filium suae
agat, siue conveniatur, praeterquam quando agitur
de aliqua hereditate, decif. 113. n. 1.

Ex quibus probetur, vide decif. 111. n. 1.

Probatur ex nominatione iuncta cum actu propor-
tionabili institutionis, decif. 349. num. 5. & Annot.
ibid. n. 8.

Filiationis legitime tractatus constituit in quasi pos-
sessione legitimatae, vide *Legitimata*.

A filiatione distinetur, & separatum est ius succeden-
di, decif. 101. n. 9.

Filius, fideiubere potest pro extraneo, decif. 120.
num. 1.

Et multo magis pro patre, ibid. n. 2.

Si tamen sit maior, & fideiubet pro patre est reti-
nendus, ibid. n. 3.

Fallit si fideiussor pro excarceratione patris, ibidem
num. 7.

Quod procedit etiam quando pater est in carcero-
bus pro debito, ibid. n. 8.

A a a

Item

Index Materialium.

Item procedit etiam quando fideiuber ad effectum
ne pater carceretur, ibid. n. 9.
Quando autem fideiuber pro excommunicatione patris,
dicitur exercere officium pietatis, ibid. n. 55.
Item non restituitur aduersus fideiusionem, ubi fi-
deiuber pro defensione patris, ibid. n. 10.
Pro patre filius familias minor fideiubere non pra-
sumitur ob nimiam reuerentiam, nisi probetur, d.
decil. 120. num. 1.
Obligari non potest ex causa nupti, decil. 47. n. 1.
Excepto verò mutuo potest contrahere, decil. 311.
num. 1.
Vt tamen illius obligatio subsistat, duo copulationes
requiruntur, quod seorsum habuerit à patre, &
quod publice habeatur pro patre familias, & qui
nititur in obligatione filij vtrumque tenetur pro-
bare, decil. 181. num. 1.
Habere autem seorsum à patre eo absente non di-
citur filius, dum habitat in domo paterna, vitur
omnibus mobilibus, & utensilibus patris, & ab
eo recipit alimenta, ibid. num. 4.
Et quidò dicatur cohabitare cum patre, vide Annot.
ibid. sub num. 9.
Natus presumitur ex ea, quæ communiter reputa-
batur vxor, decil. 148. n. 9.
Non est diuersus à persona patris, decil. 498. n. 7.
Nec censetur habere domicilium diuersum à do-
micilio paterno, decil. 179. n. 18.
Sed sequitur originem patris, & dicitur parq. quædam
patris, ibid. num. 19.
Et in com. trans. origo, & domicilium patris, decil.
455. num. 53.
Et Cautitas paterna, decil. 373. n. 6.
Et sic etiam filij puritatem concludit patris patris,
d. decil. 498. num. 1.
Et etiam inter filium, & Religionem Hierosolymita-
nam probant testes examinati super materia im-
puritatis inter eandem Religionem, & patrem,
ibid. num. 6.
An atheni, & quando filij periuolucet confessio pa-
tris, vide in verb. Pater.
Et an & quando in alienationibus bonorum filij sit
necessarius consensus patris, nec ne, ibid.
Filius qui in causa decimarum proficere velle ad iu-
diciū venire ex lure suo separato à iure patris,
non potest impedire solutionem decimarum de-
cursum viuo patre, cuius non est hæres, decil.
496. num. 1.
Filio dicitur quasi debita successio paterna, & illius
primatio sonat potius in damnum, quàm in lucrum
amissionem, decil. 316. n. 1.
Et parentes possunt de lure communi inæqualiter
diuidere inter filios suam hæreditatem, dummo-
dò vnicuique suam legitimam assignent, decil. 398.
num. 1.
Scire presumitur factum paternum, maxime si sit
factum notabile, & concurret longum temporis
spacium, decil. 31. num. 1.
Stare in iudicio non potest absque consensu patris,
decil. 43. num. 4.
Sufficit tamen quod consensus patris superueniat,
etiam ante iudiciū, ibid. n. 1.
Et si pater consentiat filio impetranti, non est neces-
se, quod eodem consentiat super impetratione li-
tiganti, ibid. num. 6.
Patris autem consensus censetur adesse etiam con-
sensu filio constituto in Procurationem ad illum
causam, ibid. num. 7.
Si verò pater facta scilicet infamia pro habendo
eius consensu, illum non præstat, habetur pro præ-
stato in iudicio, in quo filius est reus, ibid. n. 3.

Filiorum appellatione, veniunt filizæ fæmina, sicut
masculi, decil. 114. num. 1. & vide latè Annotæ.
ibid. sub num. 16.
Præsertim in vltimis voluntatibus, d. decil. 514.
num. 4.
Amplia procedere etiam non obstante quod in alia
parte testamenti testator nominauerit filios cum
expresse masculinitatis, ibid. n. 6.
Declaratur, ibid. sub num. 12.
Hoc autem maxime procedit quando potest reddi
ratio differentie cui magis in vno casu, quàm in
alio fuerit expressa qualitas masculinitatis, ibid.
num. 7.
Filiorum suorum respectu etiam per fæminas cen-
setur habita ratio agnationis, vide Agnatio.
Fili in conditione positi non censentur vocati iuxta
opinionem Glossæ, decil. 319. n. 1.
A Statuto verò Urbis censentur vocati, decil. 375.
num. 5.
Quod procedit non solum in descendentes, sed
etiam in transuersales, Annot. ibid. n. 10.
Ab opinione autem Glossæ, quod non censentur
vocati, recedunt ex coactione, decil. 311. n. 5. &
Annot. ibid. n. 6. decil. 319. n. 1. decil. 375. n. 1.
Et in hac materia coniectura simul coniunguntur, &
quæ singulæ de per se non sufficerent, aut pate-
rent defectum simul iunctæ suffragantur, & vo-
cationem inducunt, d. decil. 311. num. 9. & Annot.
ibid. num. 18. & decil. 319. num. 20.
Hoc autem iudicium pendet ab arbitrio Iudicis, d.
decil. 319. num. 11.
Coniectura est quando non semel, sed pluries repe-
riuntur in conditione positi, decil. 311. num. 1. &
Annot. ibid. n. 16. decil. 319. n. 7.
Item si in alia parte testamenti repetitur expressè
vocari, d. decil. 311. n. 1. & d. decil. 319. n. 4.
Item quando fuerint positi in conditione cum qua-
litate legitimariæ, d. decil. 319. n. 6.
Item ex digressu ad plures gradus substitutionum,
quæ coniectura saltem iuncta cum aliis plurimum
operatur, d. decil. 311. n. 4. & Annot. ibid. n. 17. vbi
referuntur decisiones in contrarium.
Et maxime si in illis fuerint substituti non solum re-
motiores, sed etiam extranei, d. decil. 319. n. 5.
Item si positi in conditione sint descendentes testa-
toris, in quibus sufficere leuiore coniectura, d.
decil. 311. n. 5. decil. 319. n. 3.
Item si testator vocauit extraneos, & personas magis
dilectas, d. decil. 311. n. 6.
Item ne resulet absurdum, quod minus dilectus sit
melioris conditionis, quàm magis dilectus, ibid.
num. 7.
Item si testator vocauit filios substitutorum multo
magis censetur vocare filios hæredum primo lo-
co institutorum positos in conditione, d. decil.
311. n. 3. decil. 319. n. 8.
In conditione positi, qui ex coniecturis sunt tacite
vocati habentur, ac si expresse fuissent vocati, de-
cil. 311. n. 10.
Et perinde, ac si essent expresse substituti, etiam per
hædicommuniarum, decil. 317. n. 4.
Item quando sunt vocati, censentur solum vocati ad
portionem parentum, ibid. n. 1.
Hoc procedit etiam quando sunt à Statuto vocati,
ibid. num. 2.
Limitatur non procedere, quando portio coheredis
per eius prædeceßoriam ex substitutione deue-
nit ad patrem, ibid. num. 3.
Ex coniecturis autem censentur vocati etiam ad por-
tionem patrurnum, ibid. n. 6.
Et coniectura est voluntas testatoris consequendi
boni

Index Materiarum.

bona in agnatione, ibid. n. 7.
Item positi in conditione quando sunt descendentes testatoris facilius, quam extranei, censentur vocati ad portionem patrum, ibid. n. 8.
Vocati, & positi in conditione, quibus est testamentum ius succedendi ab intestato, æque sunt gravati, ubi fideicommissum est reale, decif. 315. n. 13.
Filius secuti matrimonij non est prohibendum plus relinquere quam primi, modò primi non defraudentur portione legitimæ, decif. 173. n. 2. & late sub num. 5. & Annot. ibid. sub num. 11. & 12. decif. 443. n. 1.
Et modò fiat recta via, non in fraudem contemplando principaliter personam filiorum, non nouerca, seu viticis, decif. 174. n. 1. & Annot. ibid. 12.
Hoc procedit etiam si sit superflus aliorum coniux, patet seu mater filiorum secundi matrimonij, decif. 443. n. 2.
Filius secundus matrimonij non censetur relictum contemplatione patris, sed eorum contemplatione, ibid. n. 3.
Et mater illis relinquens non censetur relinquere contemplatione viri, si probetur non fuisse bene affectum erga virum, ibid. n. 8.
Quamuis autem mater habeat filios primi matrimonij, non tamen prohibetur relinquere priuigium legatum alimentorum, non propterea præsumi debet reliquisse contemplatione viri, ibid. n. 9.
In bonis relictis per matrem filius secundus matrimonij, patet non acquirere viam fructum, d. decif. 443. num. 5.
Alios casus, in quibus patet non acquirere viam fructum in bonis relictis filius, vide in verb. *Præsumptum*.
De filiis non loquatur *L. hoc edita*, C. de secund. nupt. sed de nouerca, & vitrico, decif. 173. n. 3.
Filius ex secundo matrimonio non sunt ita exosi liberis primi matrimonij, cum sint eorum fratres, si sunt et vitricus, & nouerca, ibid. n. 4.
Quando filij iam non sunt nati, non inducitur præsumptio fraudis in materia *L. hoc edita* per vium fructum, qui debetur patri, seu matri in bonis relictis filijs, ibidem num. 6.
In præiudicium filiorum primi matrimonij non statuitur confilium matri circa dotem receptam, cum dicta confilio præsumatur facta in fraudem *L. hoc edita*, ibid. n. 2. & vide in verb. *Dos*.
Quando filij extant ex primo matrimonio, dos data primo viro non censetur data secundo, quia tunc requiritur vera probatio dotis, & non sufficit præsumptio, d. decif. 173. n. 10.
L. hoc edita, censetur derogatum ex Statuto Urbis deferente lucrum, ibid. n. 7.
In dubio non censetur per Statuta derogatum dictæ legi, sed requiritur, vel expressa derogatio, vel quod Statutum sit omnino incompatible cum dicta lege, Annot. ibid. num. 13.
Testamentum, in quo est institutus filius, & tanquam filius qui tamen non est filius, est nullum, decif. 271. num. 11. & Annot. ibid. sub n. 9.
Quod procedit etiam si institutio sit cum clausula (*sive sit filius, sive non sit filius*) Annot. ibid. sub eod. num. 19.
Testator præsumitur magis voluisse gravare fideicommissio nepotes, quam filios, decif. 315. n. 14.
Fideles præsumitur causa, quæ respicit pietatem, decif. 344. num. 6.
Finalem causam declarat proteritum, decif. 331. num. 5.
Finalem causam, à qua tota dispositio regularatur, importat dictum (Acciole) decif. 344. n. 5.
Fines, vide in verb. *Coniux*.
Decisiones Papales.

Finis. Ad tandem finem tendere dicantur probationes quando agitur ad eandem rem consequendam, decif. 315. n. 27.
In fine commissionis si sit apposita clausula ad omnia referuntur, vide *Clasula*.
Fiscus. Incorporationem bonorum ad favorem Fisci non potest contradicere creditor in pecunia sub præterito hypotheca, quam habet in dictis bonis, decif. 114. num. 3.
Flumen. Fluminis ventus secundum naturalem; & consuetum cursum dicitur alveus, vide *Alveus*.
Fornice dicuntur Agnata, decif. 464. num. 5.
Et sunt de Agnatione, etiam si sint nuptæ extra familiam, ibid. num. 6. Annot. ad decif. 193. n. 13.
Quod indubitanter dicitur si femina nupta fiat vidua, d. decif. 464. n. 7.
Et ideo non censetur exclusæ per Statutum excludens descendentes à feminis, non femine ipsæ sunt agnate, sed non descendentes ab illis, decif. 193. n. 19.
Licet autem femine sint de agnatione tamen non conservant agnationem, sed agnatio in eis finitur, d. decif. 193. num. 16. & Annot. ibid. num. 24. decif. 464. num. 10. decif. 314. num. 11.
Nec veniunt sub dispositione facta pro consecratione agnationis, d. decif. 193. num. 15. & Annot. ibid. num. 24.
Imò quando fuerunt à testatore vocata in certum casum, non censetur habita ratio agnationis, decif. 433. num. 15.
Item non veniunt nomine agnatorum, quando videtur diversa ratio in feminis, d. decif. 193. n. 15.
Femine etiam habent rationem ad conservandam agnationem suorum filiorum, decif. 314. n. 10.
Veniant sub nomine *consanguineorum*, decif. 193. num. 3.
Item sub nomine *descendentium*, d. decif. 193. n. 15. & Annot. ibid. n. 20. ubi vide ampliationem.
Item sub appellatione *domini*, decif. 464. n. 3.
Item sub nomine *familis*, ibid. n. 2.
An autem, & quando veniant, nec ne appellatione *fuerunt*, vide sub verb. *Alveus*.
Item femine descendentes, & descendentes earum veniunt appellatione *lineæ*, decif. 333. n. 3.
Item veniunt sub nomine *propinquorum*, decif. 193. num. 4.
Et etiam appellatione *proximorum*, decif. 464. num. 2.
Et in eam testamento masculinum concipit femininum, decif. 314. n. 5. & vide *Masculinum*.
Non extantibus masculis succedunt in bonis emphiteoticis in Territorio, & Civitate Cefenæ ex Breui Innocentij VIII. & maxime quando non adeit aliqua dictio taxativa, scilicet *pro masculis tantum*, decif. 333. num. 1. & Annot. ibid. n. 5.
Amplius procedere etiam si inuestitura sit pro masculis, quia intelligitur donec masculi extant, illis autem deficientibus succedunt femine, d. decif. 333. num. 2.
In dicto autem Territorio Cefenatenf. non sunt exclusæ à successione emphiteotica, etiam si inuestitura sit pro masculis tantum, quia intelligitur donec extant masculi, & in concursu illorum, Annot. ibid. num. 6.
De Statuto exclusivo femininarum, vide sub verb. *Statutum*.
Femininorum an & quando concipiatur per masculinum, vide *Masculinum*.
Fons Baptismi non probat parochialitatem, vide *Parochialitas*.
Fonsus acquirere stabilitatem in statu Ecclesiastico prohibetur.

Index Materiarum.

tur ex Constitutionibus Apostolicis, decif. 319. num. 5.

Quod habet locum etiam in subftantione, licet subftantio fit venditio neceffaria, ooo voluntaria, ibid. n. 6.

Non comprehenditur per Statuto exclusiuo femininarum respectu bonorum litiorum in territorio Sauri, vide, *Statutum exclusiuum femininarum*.

Non ligatur Statutus loci, decif. 179. n. 10.

Procur nec etiam gaudet beneficio Statutorum loci, Annot. ibid. n. 15.

Quis non presumitur forensis, sed Ciuis, d. decif. 179. o. 1.

Solnere tenetur collectas de generali consuetudine, ibid. n. 15.

Item soluere tenetur onera realia ratione rei non minus, quam Ciuis, ibid. n. 16.

Etiam si inter forenses, & Ciuem fiat distinctio in libro xliiii, ex eo tamen non probatur ciuilitas, cum si factus ad effectum exigendi onera, & gabellas, vide *Ciuilitas*.

Forma ad certum effectum indulta, sufficit, quod acquipollenter impletur, Annot. ad decif. 118. n. 11.

Bulla Gregoriana de iure Congruui ad vnguem seruanda est, vide in verb. *Retractus*.

Contractus, & stipulationis per aliterum ex contrahentibus immutari, & alterari non potest, decif. 361. n. 7.

Data in Commissione est omnino seruanda per Iudicem Delegatum, aliis Processus est nullus, decif. 518. n. 2.

Et forma Rescripti oon seruata Index oulitter preccedit, decif. 1. n. 1.

Et preteritum quando forma est posita sub conditione, ibid. num. 2.

Debet aotem ista forma prece, & puotualiter seruari, nec potest impleri per acquipolles, decif. 518. n. 3.

Inducitur per decretum irritans, vide *Decretum irritans*.

De forma dicitur quando quid requiritur sub paoa Nullitatis, decif. 391. n. 6.

De forma que sunt debent interuenire in tempore, quo actus producitur ioeffe, ibid. n. 7.

Pro forma si requiritur consensus, fides iussor de euictione non censetur coosentire venditioi, vide *Fidiusfor*.

Fertur casus, vide *Casus*.

Frater, coim testamento aliquid minus legitima fuit relictuim instituta turpi persona, an possit impugnare testamentum in totum, an ponit agere debeat ad supplementum legitime, vide decif. 272. num. 19.

Clausula codicillaris an sustineat testamentum, in quo frater est preteritus instituta turpi persona, vide *Codicillari Clausula*.

Si ex preteritione frater turpi persona instituta testamentum annulletur, non conseruantur legata ex communi opinione contra Affili. decif. 271. num. 6.

Fratri si frater dones causa mortis de consensu patris, patri non acquiritur ususfructus, decif. 443. n. 6.

Fraus non dicitur commissa quando actus fuit factus lege permittente, & quando fieri potest citra fraudem, decif. 401. n. 14.

Nec in fraudem potest dici factum quod licuit facere, te fraude cessante, decif. 195. n. 11.

Fraudis suspicio cessat in his, que palam, & publice fiunt, decif. 316. o. 5.

Ad obuiandum fraudibus emanans Statutum est fauorabile, & late interpretandum, decif. 270. o. 5.

Frequentius. Ad id quod frequentius accidit presumptio adapeatur, decif. 427. n. 3.

Fructus Beneficii ad duos possiort spectare, licet beneficium sit vnicom, & indiuiduum ratione tituli, decif. 479. o. 1.

Et circa illorum congruam plurius deferendum est iudicio Ordinarij, vide in verb. *Applacum*.

An autem, & quando Prelatus faciat suos fructus beneficij, & de illis possit disponere, vide *Prelatus*.

Dotis, vide sub verb. *Dot*.

Indebit solui sunt imputandi in sortem principalem, decif. 80. num. 9.

Non dicuntur nisi deductis oneribus, & ideo testis deponens de fructibus censetur deponere deductis oneribus, decif. 273. n. 1. decif. 277. n. 7.

Declara prout in Annot. ad decif. 273. sub num. 11.

Paraphernalium bonorum, vide *Paraphernalia*.

Pendentes tanquam pars fundi veniunt in deliberatione, & venditione, decif. 430. o. 3.

Percepti dicuntur non solum tempore quo colliguntur, sed etiam toto tempore quo curantur, & crescent, decif. 147. n. 6.

Percepti presumuntur ex titulo prazambulo conuenientiori, decif. 92. oam. 1.

Etiam si conuenio est oula, ibid. n. 6.

Item presumuntur percepti à possessore, decif. 50. num. 2.

Hoc tamen non procedit si constat quid possessor se non ingererit in illorum administratione, sed altera persona, Annot. ibid. n. 6.

Remissi non censentur per receptionem sororis principalis, quando sunt debiti iure actionis, decif. 93. num. 4.

Item oec quando in ipsa recognitione creditor sibi expresse referunt ius quoad fructus, ibid. num. 5.

Item oec quando agitur de fructibus recompensatiouis, Annot. ad decif. 156. o. 14.

Quando autem ad huiusmodi fructus recompensatiouis emptor tenetur nec ne, vide *Emptor*.

An vero fructus censentur remissi ex taciturnitate longi temporis, est valde controuersum, decif. 93. num. 6.

Remissi non censentur, quando debiti sunt conditione ex Statuto, ibid. n. 7.

Quod remissi censentur ex lapsu decennij, est fundatum in presumptione donationis, ibid. n. 8.

Et ideo non habet locum stante expressa protestatione preteritaria illorum, ibid. n. 9.

Restituendi vt non sunt, satis, quod absit mala fides, decif. 74. n. 1.

Et quod ab initio adsit bona fides, & color drcimendi, ibid. n. 1.

Condemnatus autem simpliciter ad restitutionem fructuum censetur condemnatus ad fructus ad quos condemnari de iure debebat, ibid. n. 8.

Veniunt sub omine interesse, decif. 156. n. 9. & Annot. ibid. num. 33.

Fructus omnes perceptos restituere, an, & quando teneatur vior, vide *Fructus*.

Fructuum dominus potest de illis disponere, decif. 19. n. 1.

Ad effectum referendi restitutionem fructuum in finem litis quando inerat arbitrium, vide *Arbitrium*.

Iusta causa seruandi restitutionem fructuum, & expensarum in fine litis est paupertas, vide *Paupertas*.

Cum fructibus ex hereditate per heredem gratum perceptis non sunt compensande expense per eum facte in litigando pro defensione bonorum, & lurium fideicommissi, decif. 197. num. 1.

Quando agitur super diuersis terminis fructuum, causa est diuersa, decif. 345. n. 2.

Fructus

Index Materiarum.

Frumentum. Pecunia frumenti, seu frumentaria prohibita est de sui natura in alium usum conuertere, decil. 106. nu. 5.

Et moxam solutionis non recipit, ibid. nu. 7. & vide *Annota.*

Frugifera petit ille, qui quod debet non impendit, decil. 106. nu. 2.

Fumus ex quibus refalter, & an & quando requiratur ad effectum obtinendi Remissionem, vide *Remissiones.*

Fundamentum gratie si sit Narrativa, requirit plenam probationem, vide in verb. *Narrativa.*

Intentionis, vide in verb. *Intensio.*

Fundus se in narrativa, tenetur illum probare, decil. 242. nu. 1.

Et fundus se in via, vel morte, tenetur illum probare, decil. 248. nu. 1.

Contra se fundantem in dispositione, est fundenda interpretatio, decil. 311. nu. 1.

Fundus potest ex destinatione patris familias secari ad libitum, & plures effici possunt fundi, decil. 355. nu. 4.

Funeris. Vestibus funeralibus si maritus induitur propter mortem mulieris, colligitur presumptio matrimonij, vide *Matrimonium.*

Fumus. Funeris impensa est in primis deducenda, cum sit creditum magis privilegatum, quam omne aliud, decil. 421. nu. 1.

Et prefertur etiam creditoribus anterioribus, ibid. nu. 2.

Ad funeris vxoris expensas maritus tenetur pro rata lucri dotis concurrere, decil. 573. nu. 9.

De funeris impensa testis deponens, etiam non interrogatus tenetur reddere rationem cum non tadat sub censu, ibid. nu. 10.

Futurum. In futurum solent verba (*habere possit*) & operantur, vt in renouacione comprehendatur lras de futuro, decil. 193. num. 2.

Ius autem de futuro an tacite renunciatur, & an ei censetur renunciatur, & quomodo intelligatur renunciatio expressa de illo facta, vide *Renunciatio.*

Futura temporis verba non continent tempus preteritum, decil. 338. nu. 5. decil. 371. nu. 1.

Et sic substitutio concepta in causa homicidij in futurum patrandi, non habet locum respectu homicidij iam de tempore facte substitutionis commissi, vide *Substitutio.*

Futuris, non preteritis negociis dat formam Constitutio, & Breue Papae, nec se extendit ad ea super quibus hic pendet, vide *Constitutio.*

G.

Gabella. Ex Gabelle exactione, & similibus signis iurisdictionalibus Territorium probatur, decil. 487. nu. 4.

Genetice. Illi inter Hebreos inuolabile, decil. 496. nu. 1.

Generalis. verba sunt generaliter intelligenda, decil. 327. nu. 3.

Etiam in materia odiosa ibid. nu. 4.

Et restrictionem patiuntur ex subiecta materia, & ex causa ob quam prolata sunt, decil. 511. nu. 23.

Generalis tantum Administratio tenetur liberos conferre, vide *Administratio.*

Institutio generalis heredis comprehendit omnia bona, & lras hereditarias, decil. 541. nu. 6.

Non comprehendit autem bona emphyteotica, decil. 271. nu. 1. & late Annot. ibid. sub nu. 17. vbi declaratur, & limitatur ista conclusio.

Nec bona subiecta fideicommissio, decil. 244. nu. 10. & d. decil. 271. nu. 2.

Quae etiam bona subiecta fideicommissio non veniunt in generali substitutione, decil. 102. nu. 9. & late Annot. ibid. nu. 10.

Nec sub generali hypotheca, decil. 27. nu. 8.

Quae etiam generalis hypotheca non comprehendit bona, & lras, quae ex veritatis mente hypothecans noluit comprehendere sub obligatione generali, ibid. nu. 7.

Hec tamen generalis hypotheca pro obsequiis contentorum in instrumento donationis comprehendit etiam bona donata, decil. 422. nu. 3.

Fideicommissum generale non comprehendit bona, & lras heredis granati, decil. 421. nu. 4.

Sub eo veniunt mobilia, quae seruando seruari possunt, decil. 281. nu. 1. & Annot. ibid. nu. 4. vbi vide *Ampliationem*, & *Limitationem.*

Obligatio generalis non comprehendit rem obligari prohibitam sub pena caducitatis, decil. 256. nu. 5. & Annot. ibid. nu. 8. vbi vide *Limitationem.*

Prohibitio generalis facta à testatore non comprehendit bona heredis, decil. 413. nu. 20.

Quando autem generalis prohibitio alienationis non inducat fideicommissum in casu mortis, vide *Alienationis prohibitio.*

Generalis probatio perferatur probatio in specie, decil. 473. nu. 7.

Super regulis generalibus non est laborandum quando adiunt decisiones in terminis, decil. 256. nu. m. 3.

Generalis verbi restringitur ex verbis immediatè sequentibus, sed id intelligi debet, quatenus possit restrictio fieri salua ratione recti sermonis, & ita, vt verbum aliquod non reddatur superfluum, decil. 511. nu. 6.

Generalis loquensibus testibus preferuntur specificè deponentes, decil. 449. nu. 8.

Generatio. Ad tertiam ipsius generationem si alicui comella fuerit Emphyteosis an, & quando comprehendatur etiam pronepotes, vide in verb. *Emphyteosis.*

Genitum. Ipsius testatoris, ostendit testatorem disposuisse, & fideicommissio subiecta esse solum bona sua, non autem heredis, decil. 235. nu. 7.

Genus an, & quando restringatur, nec ne per expressionem speciei, vide in verb. *Species.*

Perire non potest, decil. 146. nu. 18.

Generis debitor liberatur ab obligatione restituendi tantumdem in genere, decil. 146. nu. 19.

Genus se pro herede dicitur etiam verus heres, decil. 309. nu. 2.

Et pro Pontifice etiam verus Pontifex, ibid.

Gerendum appositum verbo futuri temporis importat conditionem, decil. 187. nu. 7.

Idem est, quando adiciunt verbo praesentis temporis, sed effectus non est de praesentibus, ibid. nu. 8.

Gratia Apostolica regulariter non probatur per testes, sed per literas, & quando hoc non procedat, Annot. ad decil. 471. nu. 12.

Probari potest per testes, stante eius amissione, d. decil. 471. nu. 1. & Annot. ibid. nu. 12.

De beneficio vacato non habet tacitam conditionem, & postquam vacationis fuerit factus locus, decil. 307. nu. 20.

Gratum date pro iustificatione non potest exequutor mixtus, nec eius assertioni quoad hoc creditur, sed debet consistere de iustificatione ex actis, decil. 413. nu. 1.

Provisus de Cetero in forma Dignorum quando possit, nec ne apprehendere possessionem, vide sub verb.

Index Materiarum.

Cura animarum.
Gratis pendens ex voluntate Principis reputatur casus impossibilis, aut saltem fortuitus, decif. 371. numer. 5.
Gratuiti est electio in gratis, decif. 431. numer. 2.
Gratuita remissio est species alienationis, decif. 311. numer. 3.
Gratuam, quod erat causa commodi si cesset, cessat etiam commodum, decif. 161. numer. 6.
Gratuus fideicommissio testator presumitur voluisse magis nepotes, quam filios, decif. 315. numer. 14.
Gratuus si sit testator fideicommissio ad favorem heredis à se instituti in testamento, potest in præiudicium d. heredis de dicto fideicommissio disponere, decif. 556. numer. 3.
Gravis dicitur causa separationis Thori, & ideo requirit probationes necessarias, & concludentes, decif. 294. numer. 12. & Annot. ibid. numer. 16. & vide *Separatio Thori*.
 De grati, & ardua causa ubi agitur, testis unus de viso cum fama, non probat, decif. 322. numer. 4.
Guaranticiam si non sit instrumentum, nec obligatione Camerali vallatum, non habet executionem passivam, decif. 362. numer. 1.

H.

H *Aleri* pro Civie aliud est, & aliud esse Civem, decif. 279. numer. 13.
Habitatus consideratur de tempore mortis illius, de cuius successione agitur, ibi. numer. 20.
Habitatus, & inhabilitas testis inspicitur de tempore depositionis, decif. 351. numer. 13.
Habitatus tot requiruntur quot sunt obstacula, decif. 109. numer. 6.
Habitatus in vno præsupponit habitatem in alio, decif. 87. numer. 7.
Habitu scorum à patre, vel simul cum eo cohabitare quando dicitur filius, vide *Filius*.
 Animus perpetuo habitandi, & possessio maioris partis bonorum in loco requiritur, ut quis censetur *Civis*, vide *Civis*.
 Et ut contrahatur domicilium incolatus, vide *Domicilium*.
 Et iste animus debet esse firmus, & non vagus, vide in dicto loco.
Habitio, *Cleaver*. 1. de test. prohibens homines diversæ professionis, & habitus simul sociari, procedit quando socialiter, & conensualiter vel vnum corpus congregantur, secus si sui singuli, decif. 370. numer. 8.
Hebraeus non potest esse testis contra Christianum, decif. 310. numer. 8.
 Inter *Hebræos* Gazaga est ius inalienabile, vide *Gazaga*.
Hereditaria bona presumuntur heres subtraxisse non confecto inventario, vide sub verb. *Inventarium heredis*.
 Et omnia comprehenduntur sub generali heredis institutione, vide in verb. *Generalis*.
Hereditas ab intestato 20, & quando peti possit per legatarium, vide *Legatarius*.
 Ad tempus dari non potest, & subducitur de medio vitium temporis decif. 102. numer. 1.
 Libris multis implicata non dicitur locuples, decif. 281. numer. 1.
 Restitui quando debent hereditibus ab intestato venientibus post mortem institui durante eius vita, vide sub verbo *Heres*.
 Testatoris hereditas non est incommuniens, quod sit divisa inter plures, decif. 119. numer. 4.

Hereditas appellatione venit etiam pars, ibid. numer. 5.
Hereditatis pars an, & quando sit legitima, vide *Legitima*.
Hereditatis petitio, vide in verb. *Petitio*.
 Ad hereditatem sui si agat nepos an, & quando suus ei subministrata alimenta, vide *Alimenta*.
 In hereditate repetiri dicitur etiam res, quæ non erat in dominio defuncti, sed tantum ab illo detinebatur, decif. 85. numer. 26.
 Et pro huiusmodi rebus datur petitio hereditatis, ibid. numer. 27.
 In hereditate testatoris bona fuisse probatur ex rebus, & ex estimatione facta inter partes, decif. 226. numer. 1.
L. hereditas ex die si de hered. instit. non habet locum, quando adnot. conscribitur fundentes grammen restituendi bona post mortem institui ad vitam, decif. 244. numer. 1. & vide Annot. ibid. numer. 11.
 Nec quando est datus coheres, d. decif. 244. numer. 4.
Hereditas adiu probatur ex actu, qui eiera ius, & nomen heredis expediat non potest, decif. 98. numer. 4.
 Et non solum ex actibus, qui eam necessarii, sed qui verisimiles, & præsumptivæ inferunt, decif. 7. numer. 8.
 Ex actibus autem, qui poterunt fieri alio iure, quam hereditario, non iuducitur, decif. 460. numer. 6.
 Item nec ex actu dubio, & æquivoco, decif. 265. numer. 2.
 Ante tamen aditionem, & non post, declarari debet actus, qui eam solet importare, decif. 7. numer. 9.
 Item probatur ex contractu inito super re hereditaria, etiam in minimo, decif. 98. numer. 1.
 Item probatur ex locatione rei hereditarie, decif. 7. numer. 1. decif. 98. numer. 1. & Annot. ibid. numer. 8.
 Item probatur ex eo quod quis se facit Dominum rei hereditarie, decif. 7. numer. 1.
 Item probatur ex possessione rei hereditarie, d. decif. 7. numer. 8. decif. 98. numer. 1. & Annot. ibid. numer. 7. ubi declaratur.
 Et ex possessione, & dispositione bonorum paternorum, decif. 371. numer. 8.
 Maxime si possessio rei hereditarie esset vltra portionem prius sibi competentem, d. decif. 7. numer. 1.
 Et hæc possessio, & dispositio probatur ex divisione hereditatis, d. decif. 371. numer. 9.
 Non tamen inducitur aditio ex possessione, quæ referri potest ad alium titulum, decif. 460. numer. 10.
 Nec ex possessione bonorum, ex quibus competet vltus fructus, ibid. numer. 9.
 Nec aditio hereditatis fratrem inducitur ex eo, quod frater possideat rem per patris communem cum alio fratre, nisi ea hereditate utatur, ut Dominus totius, decif. 7. numer. 6.
 Item probatur aditio ex solutione debitorum defuncti, decif. 98. numer. 5. & Annot. ibid. numer. 9. ubi limitatur.
 Item probatur ex verbis enuntiatis, decif. 460. numer. 1.
 Procedit hoc, quando verba enuntiatis sunt prolata ab eo, cui est delata hereditas, non autem à tertio, etiam si sit legitimus administrator, ibid. numer. 2.
Hereditatis autem ab intestato delate aditio facilis admittitur, decif. 7. numer. 2.
 Necessario verò non inferuntur aditio per habitationem in domo hereditaria, & exactionem pecuniarum ad hereditatem spectantium, quando etiam referri possunt ad utrum familiarem, decif. 161. numer. 1.
 Item

Index Materialiarum.

Item non presumitur in hereditate damnosa, & debita insoluta, decif. 460. nu. 15.

Nec in hereditate, in qua nihil reperitur, ibid. numer. 16.

Item excluditur ex eo ipso, quod quis in iudicio nomine aliorum, vi heredum eiusdem hereditatis simpliciter comparat abique aliqua preferuatione, decif. 167. nu. 3.

Aditus hereditatis fieri non potest per Procuratorem, decif. 460. nu. 3.

Hereditas postquam est adita, non est amplius hereditas, sed dicitur patrimonium adeptis, hereditatem loquendo dici potest hereditas, decif. 119. n. 6. & Annot. lib. nu. 3.

Hereditatem adeundo heres censetur acceptare prohibitionem alienandi factam à testatore prout inest, & secundum naturam suam, decif. 156. nu. 7.

Et qui adit hereditatem vi legitimatus censetur tacite ratificare legitimacionem, vide in verb. *Legitimatus*.

Hereditatem matrem adiuisse pro filiis dicitur pater non restituendo dotem filiis, maxime stante cursu plurium annorum quibus dotem retinet, decif. 421. n. 7.

Ante aditam hereditatem si post mortem defuncti esset à tertio occupata possessio, an ex sola possessione civilis defuncti operetur Statutum de continuanda possessione in heredem, vide *Statutum de continuanda possessione*.

Restitutio in integrum aduersus adicionem hereditatis quando competat minori, vide in verb. *Minor*.

Heres acceptare censetur adeundo hereditatem prohibitionem alienandi factam à testatore, prout inest, & secundum naturam suam, vide super sub verb. *Hereditas adita in prim.*

Quando autem non dicatur continere dictam prohibitionem, vide sub verb. *Alienatus*.

Hereditas bona non comprehenditur sub dicta prohibitionem generali, nec sub generali fideicommissio, & institutione, vide in verb. *Generalis*.

Nec testator presumitur disposuisse de bonis hereditatis, sed solum de suis, decif. 215. nu. 7.

Et maxime quando id est geothens (*ipsum testatoris*), ibid. num. 8.

Si tamen testator sit gratus fideicommissio ad auctorem hereditatis instituti in testamento, potest in prauiudicium heredis de dicto fideicommissio disponere, decif. 356. nu. 1.

Super re verò hereditatis fideicommissum iniungere est quid maius, quam super bonis ipsius testatoris, decif. 215. nu. 15.

Creditor defuncti si sit heres an presumatur sibi soluisse de bonis hereditariis, & an possit illa propria auctoritate pro suo credito sibi appropriare, vide in verb. *Creditor*.

Cum beneficio legis, & inuentarij tenentur habere ratum factum defuncti, quatenus repeniat in inuentario, decif. 67. num. 11.

In rebus verò hereditariis, & quatenus vires hereditariae ferant inuentarium ei non operatur, decif. 418. nu. 6. & 7. & late Annot. lib. sub nu. 15.

Et inuentarium illud non liberat ab habendo rata omnia gesta per defunctum, quatenus vires hereditariae ferant, ad d. decif. 418. nu. 6. & Annot. ibid. d. nu. 15.

Hereditas tamen sine beneficio inuentarij incumbit onus probandi non exatè alia bona, ex quibus facere possit suas detractiones, Annot. decif. 266. numer. 16.

Et licet heres non teneretur creditoris hereditarius ultra vires hereditatis, tamen habenda esset

ratio verationis, decif. 181. nu. 3.

Dici non potest diuersa persona ab Authore, decif. 135. num. 5.

Nec in eius persona mutatur lus defuncti, decif. 489. num. 9.

Facere se heredem dicitur qui se facit dominum rei hereditariae, decif. 7. nu. 1.

Gerere se pro herede dicitur etiam verus heres, decif. 109. nu. 1.

Gessisse autem se pro herede quis probatur ex pluribus actibus, de quibus in decif. 136. nu. 1.

Et alia circa hoc supplere in verb. *Hereditas adita*.

Gratus non tenetur ad restitutionem mobilium, quae seruando seruari non possunt, decif. 185. nu. 3.

Impugnans testamentum indignum se facit omni commodum hereditario, decif. 171. nu. 13.

Institutus si sit in tempus, vel conditionaliter, pendente tempore, seu conditione, successio statim suspensa, decif. 85. nu. 24.

Adueniente verò conditione singulis heredes vsque ab initio, ibid. nu. 17.

Conditione autem omni purificata non potest dici institutus, decif. 371. nu. 4.

Si autem sit institutus pro parte, & ei sit datus coheres sub conditione, pendente conditione dicitur heres in totum, & adueniente conditione desinit esse heres in totum, & remanet solum heres in parte, decif. 85. nu. 19.

Et sic ille, cui datus est coheres post mortem, licet in vita sit heres in totum, post mortem desinit heres in totum, ibid. nu. 31.

Institutus verò durante eius vita vbi post mortem non est datus alius heres, censetur heres perpetuus, maxime quando non est adiecta aliqua taxativa, decif. 102. n. 1.

Fallit vbi constat de contraria verisimili mente testatoris, quia tunc debet restitui hereditas venientibus ab intestato, ibid. n. 3.

Colligitur autem huiusmodi mens si veniens ab intestato est filius, ibid. nu. 4.

Item colligitur ex prohibitionem alienationis, ibidem num. 5.

Item ex clausula *codicillari*, ibid. nu. 6.

Hereditas autem commodum quo ad ius accrescendi habet institutus in re certa cessante vniuersali herede, perinde ac si à principio solus fuisset heres scriptus, decif. 144. nu. 7.

Institutus in re certa dato alio coherede vniuersali non potest dici heres, nec sub nomine heredis venire, nisi impropiè, decif. 495. n. 3.

Ex propria enim significatione heres significat quid vniuersale, ibid. nu. 4.

Institutione heredis nulla existente, succedunt venientes ab intestato, vide in verb. *Intestatus*.

Instituto herede legitimo institutio est nulla, & tunc succedunt venientes ab intestato, vide ibid.

Instituta herede turpi persona an, & quando sustineatur testamentum, & debeantur legata nec ne, vide *Turpis*.

Prescriptionem à se locipere non potest si author erat in mala fide, quod procedit etiam in herede hereditis, vide *Prescriptio*.

Presumitur subtraxisse bona hereditaria inuentario non confecto, decif. 511. n. 19.

Qui semel fuit non potest desinere esse heres, decif. 85. nu. 20.

Fallit si supetueniat causa, quae habet originem de praeiterito, ibid. n. 40.

Si vii heres agat non tenetur probare se talem, nisi parte opponente, & ad hunc effectum non sufficit opponere, quod nemo audiat, nisi docto de legitimo

Index Materiarum.

legitimo mandato, decif. 88. num. 1.
Teneatur pro rata ad folutionem debiti hereditarij, decif. 411. nu. 1. & Annot. ibid. nu. 1.
Etiam ſi alter coheres non eſſet ſoluendo, ibid. d. num. 1.
Vendicare an poſſit bona ab Authore ſuo alienata ratione particularis affectionis, vide Annot. ad decif. 418. ſub num. 1.
Venire non poteſt contra factum.
Venire non poteſt contra tranſactionem factam à ſuo authore ex quocunque iure veniat, decif. 418. nu. 1.
Quod præcedit etiam ſi ſit hæres cum beneficio legis, & inſtituti, d. decif. 418. nu. 6. & Annot. ibid. numer. 15.
Venire oon poteſt contra factum authoris fui, quando author promiſit nec per ſe, nec per ſuos hæredes coartauerit, d. decif. 418. num. 8.
Hæredi non poteſt legari quando eſt ſolus inſtitutus, cum à ſeipſo ſibi ipſi legari non poſſit, vide in ver. *Legatum*.
Hæredi præiudicant acta, & probationes factæ contra Authorem, decif. 105. num. 1.
Hæredi an, & quando, & quibus caſibus competat inmiſſio in poſſeſſionem bonorum hereditatis, & quando illa poſſit impediri per fideicommiſſarium nec ne, vide in ver. *Inmiſſio*.
Hæredes tranſigentium aſſunt tranſactio, etiam ſi non ſint expreſſe nominati, vide *Tranſactio*.
Ad hæredes tranſit paſſum de retrovendendo, vide *Retrovendendi paſſum*.
Contra hæredem ſubſcribentis probat ſcriptura petita, etiam ſi careat teſtibus, vide *Scriptura prima*.
Contra hæredes, & ſucceſſores ad effectum obtinendi manutentionem ſuffragane poſſeſſio quæſita coacta illorum auctores, vide io ver. *Manutentio*.
In herede præſumitur ignorantia, decif. 511. nu. 18.
In heredem an, & quando tranſeat poſſeſſio defuncti, vide *Statutum de communenda poſſeſſione*.
Et an, & quando in eum tranſeat actio ſpolij competens Authori, vide in ver. *Spolium*.
Hierofolymitana Religio non contentatur nobilitate locali, ſed requirit nobilitatem vbiq; pro tali commoiet habitam, Annot. ad decif. 121. numer. 14.
Metcatata autem, quæ opponitur ad effectum, ut quis non ſit capax habitus Hierofolymitanæ, debet concludentiſſimè probari, cum materia ſupiat obiectum, d. decif. 122. nu. 1.
Inter Religionem Hierofolymitanam, & partem teſtes examinati ſuper materia impunitatis probant etiam inter eandem Religionem, & filium, decif. 459. num. 6.
De ſolutoe pecunieauri facta Theſauro Religionis conſiſte debet, vi nulli currat Antianitas, vide *Antianitas*, vbi alia de hac materia.
Hierofolymitani Aſſueſ acquirunt Religioni quicquid acquirunt, etiam reſpectu bonorum patrimonialium, decif. 87. num. 15.
Amoveri poſſunt à Preceptoſis ad oſtium Magni Magiſtri, decif. 109. nu. 3. & Annot. ibid. nu. 12.
Diſponere non poſſunt non ſolum de bonis, ſed in ipſos præſumerunt inſitus ſux Religionis, ſed nec etiam de patrimonialibus, aut aliunde quaſitis, decif. 87. nu. 1.
Nec etiam de bonis inſitus Eccleſiæ acquirunt, etiam ſi ſint Concluſæ, quia privilegium Concluſarum nihil diſponit, quoad inhabilitatem præſentis ibid. nu. 4.
Non habent vel, nec noſte, quia id totum pender à

voluntate Magni Magiſtri, ibid. num. 4.
Quando incipit, & currat eorum Antianitas, vide *Antianitas*.
Religioſi ſunt veni, & proprie, d. decif. 87. num. 1. & ſatè Annot. ibid. num. 13. decif. 109. nu. 1.
Et reſtari non poſſunt, d. decif. 87. num. 3. & 109. no. 1.
Ampla procedere etiam in milite non clauſtrali, & Præſecto Commende, d. decif. 109. nu. 1.
Vota tria emittunt, Caſtrariis, Paupertatis, & Obediencie, ſicut ceteri Religioſi, Annot. ad d. decif. 87. nu. 14.
Homines ſape dicunt aliud quàm velint, ratio autem faciunt contra quod ſentiunt, & ideo ad declarandum potiora ſunt facta, quàm verba, decif. 147. nu. 18.
Homines Ex cauſa honeſta, & licita, potius, quàm ex inhonesta, & illicita actus præſumunt provenire, decif. 476. nu. 6.
Honor Pro honore proliſ proſequi iudicium ſuper legitimitate quis nõ impeditur per exceptionem licitæ finitæ in negotio principalis ſuper recuperatione bonorum illius, cuius legitimitas erat io iudicium deducta, vide *Legnum*.
Hopitalis erectum cum auctoritate, & conſenſu Epicoſi dicunt Eccleſiaſticum, decif. 4. nu. 11.
Sine autem illius auctoritate fundatum, non eſt locus Religioſus, ibid. nu. 15.
Haſetur pro perſona, ibid. nu. 7.
Viſitari oon poteſt per Ordinarium quando in fundatione ſoit dictum, quod per certam perſonam, & non per aliam fieri debeat viſitatio, Annot. ad decif. 8. nu. 4.
Et ſi Epicoſus conſecrator in limine fundationis, quod Hoſpitale erigendum ſit liberum ab eius viſitatione, validat dictam ordinationem non ſolum in ſui, ſed etiam in ſucceſſorum præiudicium, decif. 4. nu. 12.
Viſitatio non competit Epicoſo niſi in Hoſpitali religioſo, poteſt tamen ei competere, vi delegato Sedi Apoltoſicæ ex forma Concil. Trident. ibid. nu. 16.
Hoſpitalis ſeu aliterius loci pſij protectio, & deſenſio alicui relicta oon tribuit iuriſdictionem Protectori, nec eximit locum pſum à iuriſdictione Ordinarij, d. decif. 4. nu. 3.
Humilis, ciſſilio, & ſimilia ſepulchorum designant, vide *Sepultura*.
Hypotheca acquiritur cenſetur ſuper iuribus debitoris cum ſua cauſa, & qualitate, decif. 362. num. 9.
Competens ſuper pretio euenus aſſicit, quatenus pretium eſt inmanibus, vel dolo eſt definit, decif. 511. nu. 17.
Eſt vnum ex requiſitis Saluiani, vide *Saluianum*.
Generalis quæ comprehendat nec ne, vide ſub ver. *Generalis*.
Imponi non poteſt poſt ooniminationem per eum, qui emit pro perſona nominanda, nec acquirunt creditibus nominantis ſuper te emptæ pro perſona nominanda, vide ſub ver. *Emptæ*.
Non cadit in te propria, decif. 195. nu. 8.
Remitti cenſetur per alienantem, ſue conſentientem alienari bona ſibi hypothecata, decif. 67. nu. 3. decif. 161. nu. 1.
Et alienatio, ſue conſenſus præſtans alienationi bonorum ſibi hypothecatorum præiudicium agenti Saluiano contra ſeruum habentem ius offerendi, & Ceſſionem petendi, cum alienans, ſue conſentientis alienationi credere non poſſit iura aduerſus bona alienans, decif. 67. nu. 8.
Reſoluitur reſoluto dominio acquiſito commutabili.

Index Materiarum.

lites, & reuocabilitate, decif. 117. num. 9.
Hoc procedit, quando refolutio fit ex causa neceffaria, fecus fi ex causa voluntaria, ibid. nu. 10.
Ab hypotheca liberata re empea ex facto Principis non potest agi nifi ad pretium fubeogatum loco illius, decif. 511. num. 31.
Creditor in pecunia non potest impedire incorporationem bonorum fub pretextu hypothecae, quam habet in dd. bonis, decif. 114. num. 3.
Ex hypotheca non incurritur poena adiecta alienationi, nifi fuerit deuentum ad traditionem, decif. 588. nu. 1.
In caufam debiti habentis hypothecam credit folutio, decif. 521. nu. 10.

I.

Illare quodd quis velit fuas pecunias verifimile non effe, decif. 175. nu. 1. & Annot. ibid. nu. 19.
Identitas probanda effe ab allegante, decif. 175. numero 5.
Probatum autem ex leuioribus probationibus, decif. 171. nu. 6. & Annot. ibid. nu. 6.
Imo etiam ex indicibus & coniecturis, d. decif. & Annot. ibid. decif. 175. nu. 9. decif. 575. nu. 7.
Item probatur ex identitate nominis, decif. 578. numero 1.
Item probatur fi conueniant demonstrationes defcriptae in Inuentario, decif. 575. nu. 8.
Item ex pluribus demonstrationibus, quando illae aliis non conueniant, decif. 455. nu. 10. & Annot. ibid. sub nu. 18.
Sufficient tamen duae demonstrationes, decif. 575. num. 4.
Vel duo confines, decif. 171. nu. 1. d. decif. 575. numero 5.
Quando verò cum difficultate probari poffet identitas propter confufionem confinium, attendi debet cuius culpa fuerit caufata dicta confufio, & illi incumbet onus diftinguendi confines antiquos, Annot. ad decif. 575. nu. 12.
Et vt per Teftes probetur identitas, pariter fufficit quod illi concordent in duabus qualitatibus, decif. 578. nu. 5.
Et per eos probari poffet etiam fi non habeant notitiam omnium confinium, fed aliquorum tantum, ibid. nu. 10.
Et licet ipfi ignorent quantitatem rei, fuper cuius identitate deponunt, ibid. nu. 6.
Identitas verò bonorum fideicommiſſi probatur fi conſtet filios, & heredes teſtatoris poſſidere in eodem loco bona, praefumunt enim ad eos perueniſſe ex eodem fideicommiſſo, decif. 575. num. 9. & Annot. ibid. nu. 10.
An autem probetur per dominum directum contra Emphyteutam eo ipſo, quod Emphyteuta poſſidet bona in eodem loco, & quid fi conſtat de noua acquisitione facta per Emphyteutam, vide Annot. ibid. nu. 11.
Idoneus, effe dictio cauſalis, decif. 1. nu. 3.
Idem eligi poſſet in Conſuſu etiam omiſſo magis idoneo iuxta opinionem aliquorum ex Dominis, vide *Conſuſus*.
Ignis vbi primum vilas fuit, ibi praefumitur incendium habuiſſe originem, decif. 427. nu. 1. decif. 448. numero 1.
Praefertim quando concurrunt adminicula, d. decif. 448. nu. 1.
Alia vide in verb. *Incendium*.
Ignorantia excludit negligentiam, vide *Negligentia*.
Iuſſu praefumitur in muliere, decif. 171. nu. 26.

Libri, & contentorum in eo allegari non poſſet ab eo, qui quotidie per manus librum habet, decif. 408. nu. 4.
Non cadit ſuper eo, quod omnes publice ſciunt, decif. 414. num. 70.
Praefumitur de iure, decif. 511. num. 19. decif. 529. numero 19.
Praefumitur in herede, d. decif. 511. nu. 18.
Et potius praefumitur ignorantia, quam dolus in herede omittente aliquid deſcribere in Inuentario, vide *Inuentarium heredis*.
Probabilis non datur eorum quae ſunt apud acta, decif. 127. nu. 3.
Declara hoc procedere quando fuerunt producta parte citata, aliis ſecus, Annot. ibid. sub nu. 9.
Probabilis ſi non cadit, rituales iniuſus non ſuffragatur, vide *Titulus*.
Vbi datur ignorantia non habet locum approbatio, vide *Approbatio*.
Flatio non fit ex diuerſis, decif. 115. nu. 4.
Nec ex ſeparatis, decif. 470. nu. 9.
Maxima diſtinctiones intelliguntur retentis terminis principalis diſpoſitionis, decif. 433. nu. 10.
Eligimus, de eius materia vide ſub verb. *Legimus*.
Eligimus, & de eius materia pariter vide ſub verb. *Legimus*.
Eligimus, & de hoc ſimiliter vide ſub verb. *Eligimus*.
Illoſum, diſpoſitionem illuſoriam, quae effectum fortiri non poſſet, non eſt praefumendum, quod teſtator facere voluerit, vide *Teſtator*.
Immemorabilis requiſita ſunt, quod teſtes deponant de viſu per 40. annos, & de auditu a ſuis maioribus, qui ab aliis audierint, & quod ipſi, nec maiores ſui nunquam viderint, nec audierint contrarium, & de publica voce, & fama per Verbum (*fuit, & eſt*) decif. 196. nu. 1. & vide Annot. ibid. sub num. 1.
Et de immemorabili teſtes deponentes debent concludere, & eſſe conſtelles in requiſitis *Gloſſa* cap. 1. de *praſcriptis*. in 6. decif. 151. num. 3. decif. 434. nu. 11.
Aliis illam non probant, decif. 449. nu. 9.
An autem quilibet teſtis deponere debeat de omnibus requiſitis, an verò ſufficiat quod vnus deponat de vno, & alius de alio requiſito, vide Annot. ad d. decif. 151. nu. 15.
Idem in teſtibus de immemorabili deponentibus requiritur aetas ſaltem annorum 54. decif. 198. nu. 1. & Annot. ibid. nu. 12.
Adde vt per eos probari non poſſit d. Immemorabilis, niſi deducto tempore ſicis habeant d. statum legitimam annorum 54. decif. 434. nu. 12.
Et immemorabilis ſit improbabilis quidò tanto tempore lis pendet, vt ſubducto de medio tempore mota litis, impoſſibile ſit inuenire teſtes, qui probent quadragenariam de viſu, decif. 105. nu. 4. & Annot. ibid. nu. 6.
De dicta verò aetate teſtium annorum 54. debet concludenter apparere, decif. 198. nu. 2.
Et teſtes debent de illa eſſe bene certi, & conſtantes, ibid. nu. 11.
Item in probatione Immemorabilis non probat teſtis referens ſe ad Articulum, & dicentem in eo contenta eſſe vera, Annot. ad decif. 578. nu. 14.
Item Immemorabilis non probatur per ſcripturas, decif. 511. nu. 4.
Fallit ſi deſent ſcripturae antiquae vltra centum annos, in quibus enuncietur Immemorabilis, cum modò ſint ad minus duae enunciationes, & quae non emanauerint à perſonis ſuſpectis, Annot. ibid. nu. 10.
Excludit

Index Materiarum.

- Excludit omnem præſumptionem malæ fidei, *decif. 467. nu. 14.*
- Ipsa verò inmemorabilis ceſſat dato certo initio, *ibid. nu. 6.*
- Et excluditur ex actibus contrariis, *decif. § 1. nu. 3. & Annot. ibid. ou. 6. decif. 434. num. 10. & Annot. ad decif. 198. nu. 13.*
- Fallit ſi ſcſos contrarij ſunt ultra centum annos, *Annot. ad d. decif. § 1. nu. 7. & ad d. decif. 198. d. nu. 13. vbi vide rationem.*
- Fallit etiam ſi actus contrarij fuerunt geſti poſt completam probationem inmemorabilis, *Annot. ad d. decif. § 1. nu. 8. & ad decif. 198. cod. num. 13.*
- Item etiam inmemorabilis excluditur ex ſolo rumore, & ſimulſo, *Annot. ad d. decif. 298. ſub cod. num. 13.*
- Immiſſio* dari non poteſt ſi adſit poſſeſſor eo non citato, & non diſcuſſo de eius iure, *decif. 500. nu. 5.*
- Data per executorem intra terminum ad appellandum eſt arretata, *decif. § 13. nu. 1.*
- Maximè quando ſunt poſtea ſubſequuta appellatio, *ibid. num. 2.*
- Datur hæredi in poſſeſſionem omnium bonorum, quæ deſunctus de tempore mortis poſſidebat, *decif. 106. nu. 1.*
- Ex remedio *l. fin. C. de edict. Div. Adr. ſolenn.* competit etiam pro bonis per deſunctum decennis, *decif. 194. nu. 11.*
- Non impeditur immiſſio ex remed. *d. l. fin.* per exceptionem ius redimendi, tanquam requirerent aliorum indaginem, *ibid. nu. 2.*
- Ad impedendam immiſſionem hæredis fideicommiſſarius non eſt legitimus contradicitor, ſi capiat poſſeſſionem propria auctoritate, *decif. 106. nu. 6.*
- Hoc procedit etiam, ſi quando capieſſet poſſeſſionem, hæreditas eſſet incens, reprobatò Alciato, *ibid. num. 7.*
- Immiſſionem hæredi impedire non poteſt fideicommiſſarius, quando ſunt faciente detractioes, ſecus ſi illæ faciente non ſunt, vide in verb. *Detractioes.*
- Fideicommiſſario tamen an impediantur immiſſio ſub prætextu detractioem legitimæ, & Trebellianicæ, & qui debeat iuſtificare eorum conſumptionem, dum fideicommiſſarius petit immiſſionem, vide *ibid.*
- Iudicis immiſſio priuat poſſeſſione, etiam abſque alia expulſione, vide *Preſcriptio.*
- Et ſi Index ritè, & rectè procedat ad immiſſionem, non competit reſtitutio, *decif. 336. ſub nu. 5.*
- Nulla non priuat poſſeſſione, *decif. 146. nu. 2.*
- Petens immiſſionem non poteſt petere manuſentionem, quia dum petit inſinui fatetur ſe non poſſidere, *decif. 46. nu. 3.*
- Petens immiſſionem contra aliorum fatetur illum poſſeſſorem, *decif. 100. nu. 1. & Annot. ibid. nu. 6.*
- Imò ſi poſſideret ciuiliur poſſeſſionem amitteret, *decif. 46. oum. 4.*
- Quando datur nec ne ſubrogato gratioſè, vide in verb. *Subrogatio. § 1. nouè.*
- Impedimentum* matrimonij probandum eſt ab eo, qui allegat, *decif. 118. nu. 1.*
- Non reſultat ex lite ſuper re diuerſa, *decif. 403. nu. 6.*
- Quando prouenit à parte aduerſa, impeditus eſt excuſandus, *decif. 141. nu. 2.*
- Ve excuſet non ſolùm debet illud probati, ſed etiam probari debet diligentia deſilio remouendo, *decif. 501. nu. 1.*
- Et talis probatio debet eſſe clara, & liquida, *ibid. num. 2.*
- Impedimentum temporis eſt ſubducendum de me-
- dio ve interuim tempus examiniſ reſtium non currat, *decif. 327. nu. 9.*
- In odium partis præſtantiſ impedimenta reſtes habentur pro ritè, & rectè examinatis, *ibid. numer. 11.*
- Propter impedimentum præſtitum, ſi poſſeſſio capi, non poteſt capitaliſer, haberi debet pro capitaliſer capta, *decif. 364. num. 2.*
- Impedimenta vbi plura obſtant, ſi vnum tantùm remoueat, alia remanent, *decif. 87. nu. 6.*
- Et quot ſunt impedimenta, tot diſpenſationes requiruntur, *Annot. ad d. decif. § 7. numer. 16. & decif. 109. nu. 6.*
- Impedimenta omnia, & eorum tempora ex aduerſo præſtita ſunt deducenda ad effectum, vt impetrans non incidat in Regulam de Annali, vide *Regula de Annali.*
- Impeditum* eſt excuſandus, & maximè quando impedimentum prouenit à parte aduerſa, *decif. 341. numer. 2.*
- Impedito non currit tempus, *decif. 317. nu. 10.*
- Impenſa*, vide *Expenſa.*
- Imperſonalis* ſtipulatio, ſemper pro ſtipulante præſumitur concepta, *decif. § 1. nu. 7.*
- Imperſonatus*, & incertum reduci debet ad certam perſonam iuxta ſubiectam materiam, & naturam contractus, *decif. 111. nu. 4.*
- Impetrari* tenetur iuſtificare, vide in verb. *Iuſtificare.*
- Impetratus* certo modo propter illegitimitatem ſapit aliquo modo obſectum, *decif. 331. nu. 8.*
- Et eſt materia odioſa, quæ requirit præſciam, & neceſſariam probationem, *ibid. nu. 9.*
- Implementum* probandum eſt ab eo, qui aſſentit ſe impleviſſe, quando agit contra illum, cui impleri debet, *Annot. ad decif. 139. nu. 6. & ibid. vide ampliationem.*
- Et ab eo, qui contractui nititur, & eius obſeruantiam requirit, *decif. 161. nu. 1.*
- Declarat prout in *Annot. ibid. nu. 7.*
- Implementi defectus etiam in minimo obſtat agenti, *d. decif. 161. num. 3. & Annot. ibid. nu. 6. vbi vide duas limitationes.*
- Implementi exceptio opponi non poteſt per eum, qui contractus acquieſcit, *decif. 71. nu. 2. & Annot. ibid. nu. 1. vbi vide rationem.*
- Non implementi exceptio non competit, quando nullum reſultat intereſſe, nec damnum ex non implemento, *decif. 347. nu. 11. & Annot. ibid. numer. 10.*
- Sed tunc ſolum obſtat, quādo agitur ex eodem contractu, in quo adeſt obligatio adimplendi, ſecus ſi ex diuerſo, *decif. 341. nu. 1.*
- Item etiam ſi agatur ex eodem contractu, qui tamen habet capita omnino ſeparata, exceptio non implementi non poteſt opponi in capite ſeparato, *Annot. ibid. nu. 1.*
- Non implementi conditionem exceptio non impedit manuſentionem reſignatio, vide *Reſignationem, & Manuſentionem.*
- Ob non implementum non eſt locus penitentia in contractibus nominatiſ, vide in verb. *Penitentia.*
- Ob non implementum alterius partis non licet recedere in contractibus nominatiſ, ſed agi debet ad implementum, vel intereſſe, *decif. 130. nu. 2.*
- Declarat vt in *Annot. ibid. nu. 3.*
- Gab. conſ. 75. lib. 1. qui vult in contractu locationis ob non implementum poſſe agi ad reſciſſionem, reprobat, *d. decif. 130. nu. 3.*
- Gab. ſequuntur multi, prout in *Annot. ibid. nu. 6.*
- In contractibus nominatiſ licet recedere quādo implementum, quod deſicit, reſpicit cauſam finalem contra

Index Materiarum.

contractus, d. decif. 130. num. 4. & Annot. ibid. num. 7 vbi declaratur quomodo dignoscatur causa finalis.

Licet venditor ex parte sua in totum non impleverit, tamen emptor illi tenetur ad vias recompenfatus per folam traditionem rei, vide *Empior*.

Impugnabilis cafus, aut faltem fortuitus reputatur gratia pendeos à voluntate Principis, decif. 371. num. 5.

Impugnans ius alicuius non potest fe in iure illius fundare, dec. 37. n. 7.

Fallit durante lite fuper impugnatione, dummodò non impugnaret in vno, eodemque negotio, ibid. num. 8.

Minor, feu Mulier impugnans contractum ob non interuentum confanguineorum, & propinquorum, quid probare debeat, vide *Minor*, & *Minor*.

Testamentum impugnans facit fe indignum omni commodo hereditario, dec. 171. n. 13.

Nec prafumitur teftatorem voluiffe, quod conferueretur legata impugnantibus eius teftamentum, ibid. n. 11.

Qua ad ius impugnandi teftamentum, acceptatio non pradiacat data ignorantia in acceptante, vide *Acceptatio*.

Transaitionem impugnans ex capite nullitatis non tenetur autem omnia teftituere accepta, decif. 473. num. 21.

Impunita, de hac materia, vide fub verb. *Paritas*.

Inordinatus eft cafus fortuitus, dec. 528. n. 1.

Eft de iis, quæ fine culpa euenire non folent, decif. 278. n. 3. & Annot. ibid. n. 1.

Præfumitur tamen eueniffe culpa leuiffima, de qua non reuocatur conductor, d. dec. 278. num. 3. & vide Annot. ibid. fub n. 11.

An autem, & quando razione incendi tenetur conductor, vide Annot. ad decif. 528. n. 17. & 18.

Non tenetur conductor de incendio nifi ob latam, aut leuem culpam, d. dec. 528. n. 3.

Hoc procedit, quando conuenitur actione locati, feus quando conuenitur actione legis Aquilæ, quia tunc tenetur etiam de leuiffima culpa in committendo, ibid. n. 9.

Præfumitur habuiffe originem, vbi primam ignis fuit vifus, decif. 427. n. 2.

Et in eo loco, ex quo prius fuerant bona afportata, ibid. n. 4.

Incendij damnum emendandi debet vicino, actione legis Aquilæ, ab eo cuius culpa illud paffus fuit, dec. 528. n. 4.

Incendij materia admittit indicia, & coniecturas, etiam quando de eius origine quaeritur, d. decif. 427. n. 1.

Inertia non imputantur in congrua, vide *Congrua*.

Dietæ incertam quando continet legatum, cenfetur conditionale, etiam fi dies incerta fit adiecta præfationi legati, vide *Legatum*.

Incident ad causum principalem fuper fucceffione, & recuperatione bonorum dicitur quaftio legitimitatis, vide *Legitimitas*.

Affumit naturam fuae caufe principalis, decif. 470. num. 12.

Pronunciare fufficit fuper principali, quia de neceffitate, & taceat eo fecit pronunciari fuper incidenti, ibid. n. 11.

In Causa Hæc dictio appofita in venditione abfque expreffione certæ, & determinatæ mensuræ, operatur vt venditio cenfetur facta ad corpus, ibidem num. 6.

Comprehendit defecum in decima parte, dec. 344. num. 9.

Excludit certam quantitatem, dec. 558. n. 1.

Modicum operatur arbitrio iudicis, d. decif. 128. num. 5.

Et quantum tempus capiat, eft pofitum in arbitrio iudicis, dec. 344. n. 9.

Teftis deponens per huiusmodi dictionem (*In aucta*) dicitur dilabituè deponere, decif. 250. numero 3.

Et deponens de tempore cum ifta dictione, illud non probat, dec. 144. n. 6. & 8.

Incola : Inter incolæ, & ciues duæ conformes habent vim trium ex difpofitione Statuti Vrbis, vide fub verb. *Semenia*.

Incolatus. Domicilium incolatus, vt contrahatur requirunt animus perpetuè habitandi in loco, Et ille animus debet effe firmus, & non vagus, vide *Domicilium*.

Incompatibilis Beneficiorum, inhabilitas ad obtinendum beneficium an inducatur ex perceptione fru-ctuum duorum beneficiorum incompatibilium, vide *Inhabilitas*.

Narratio quod quis obtineat duo beneficia incompatibilia fine difpenfatione, debet probari per impetrantem, dec. 13. n. 11.

Tempus decreti de dimittendo primum beneficium incompatible non euenit pendente lite fuper fecundo obtento, vide fub verb. *Dimiffio*.

Incontinentes factis cenfetur actus quando interceffit folum interuallum vnus diei, dec. 156. n. 7.

Quando autem actus incontinenti factus corre- fponditatem non inducat, vide *Correfpondentia*.

Incorpore debet Dominus dicitur, nec fufficit acceptatio deolutionem, decif. 348. num. 5. & vide *Deuolutio*.

Indefinite teftis deponens intelligi debet de tota, fi totum fuit articulum, dec. 194. n. 2. & vide Annot. ibid. 25.

Indignus fe facit omni commodo hereditario impugnans teftamentum, vide *Hæres*.

Indignus teftes non poffunt opponere contra eorum perfonas, dec. 455. n. 5.

Etiam contra inducentem non probat vnicus teftis, dec. 13. n. 1. & Annot. ibid. n. 9.

Et contra inducentem non magis probat teftis, quàm pro inducente, Annot. ad decif. 455. fub num. 17.

Contra inducentem faciendū eft interpretatio depofitionis teftium, d. dec. 455. n. 14.

Indignum Confirmandi comprehendit beneficij curata, & dignitates, Annot. ad decif. 291. n. 3.

Non comprehendit beneficia vacantis in Curia, & apud Sedem, Annot. ibid. n. 9.

An comprehendat beneficia duplici referuatione af-fectæ, Annot. ibid. n. 10.

Nihil de nouo concedit, fed remouet tantum obftaculum referuationum, d. decif. 291. numero 2.

Etiam fi fit concefsum Ordinario collatori de conferendo in omnibus mefibus, dec. 99. n. 3. & Annot. ibid. n. 5.

Id tamen non tollit referuationem, fed tribuit facultatem conferendi etiam referuata, Annot. ad d. d. ec. 291. n. 4.

Nec tollit facultatem Pape quin præueniendo poffit tanquam de referuato conferre, Ann. ibid. n. 11.

Conferendi concefsum Ordinario collatori non tribuit facultatem conferendi beneficia fpectantia ad Collatorem inferiorum, Annot. ad decif. 99. num. 6.

Index Materiarum.

Et non venit sub generali derogatione indulgentiarum, Annot. ad dec. 291. n. 6.
Conferendi beneficia spectantia ad quamvis alterius dispositionem comprehendit etiam beneficia, quæ sunt de aliorum presentatione, dec. 83. num. 1.
Conferendi in mensibus reservatis non suffragatur ubi Episcopus est Cardinalis, quia tunc nulli adstant menses reservati, d. dec. 99. nu. 1. & Annot. ibid. n. 4.
Et concessum alicui Cardinali intra alienam Diocesim non comprehendit beneficia spectantia ad collationem Ordinarii, Annot. ad d. dec. 191. n. 7.
Indulta an sint favorabilia, & late interpretanda, & quid in prejudicium tenij, vide Annot. ad d. dec. 291. n. 5.
Ad effectum, ut non intret indulgentiarum conferendi, & sit necessaria promissio Apostolica, an distributiones quoadmodum comprehendantur in valore, vide *Distributiones*.
Infinitum. Verba in infinitum, & in perpetuum non inducunt novum fideicommissum quando sunt posita relative, sed recipiunt limitationem iuxta subiectum materiam, dec. 433. n. 11. & vide *Fideicommissum*.
Informatus extrajudicialiter, & oretus capta non est de actis, dec. 99. n. 3.
Et iudex sumere non potest informationes aliunde quam ex actis, vide *Iudex*.
Informatus si bene non sit testis, nullam fidem meretur, vide *Testis*.
Informatus verisimiliter testis de voluntate testatoris, eo quia testator omnia faciebat de eius consilio multum probat, vide *Ibid.*
Informatus si non sint Testes de qualitatebus minuentibus valorem rei, non probant Valorem, vide *Valor*.
Inhabilitas ad obtinendum beneficium non inducitur ex percceptione fructuum duorum beneficiorum incomparabilium ita opinione, quam servat Rota, licet contrarium servet Cancellaria, dec. 13. n. 7.
Consideratur de tempore mortis illius, de cuius successione agitur, dec. 279. n. 20.
Non probatur per dispensationem obtentam pra cautele conscientie, vide *Dispensatio*.
Testium habitas, & inhabilitas inspicitur de tempore depositionis, vide sub verbo *Testis*, ubi etiam vide plures casus, in quibus admittuntur testes aliis inhabiles.
Inhibito datur ad instantiam asserti Procuratoris, dummodo intra duos menses doceat de mandato, dec. 141. n. 1. & Annot. ibid. n. 3.
Et si sit presentata vni ex adversariis, qui est procurator alterius asserti omnes, dec. 433. n. 1.
Non impedit quin habens possessionem civilem possit recuperare naturalem, quia dicitur continuare in possessione, dec. 203. n. 4.
Continuare autem in possessione an & quando liceat non obstante inhibitione, vide Annot. ibid. num. 7.
Super articulo illegitimitatis an, & quando sit concedenda contra Iudices laicos, coram quibus pendet causa successione, vide dec. 142. n. 2.
Propter inhibitionem interim est abstinendum ab executione, dec. 433. n. 6.
Inhibito causis executionem ex post factam attentatam, non obstantibus tribus conformibus, & etiam si exequutio de novo esset facienda, ibid. num. 3.
Et praefectum si inhibito sit Rotalis, tunc enim cau-

sa attenda siue sit iusta, siue iniusta, ibid. n. 4.
Et etiam si ista inhibito Rotalis sit emanata vigore commissionis subreptivæ, quia nihilominus est timenda, nec ea manente est procedendum ad executionem, dec. 139. n. 8.
Non causat attentata inhibito Rotalis, si sit emanata vigore commissionis conditionalis, ibid. n. 9.
Item nec si sit emanata vigore commissionis continens clausulam (siue retardantur executionis siue legatum ex parte sua) Annot. ibid. n. 11.
Inhibito Iudicis appellacionis pendente appellacione causat attentata, dec. 160. n. 1.
Et sunt attentata omnia gesta post inhibitionem, dec. 433. n. 1.
Attentata post ista capta post presentatam inhibitionem non dec. 306. n. 2.
Attentata est sententia lata extra Rotam pendente causa in Rota maxime post inhibitionem Rotalis, dec. 243. n. 1.
Inhibito Rotalis reddit attentata omnia gesta per Iudicem inhibito, non obstante consensu parium praesente in iurisdictionem, ibid. n. 4.
Presentationes factæ post inhibitionem non consistunt in quasi possessione manentibus, dec. 417. n. 11.
Ad effectum attentatorum sufficit quod inhibito sit innata parti, licet non sit presentata Iudici, dec. 160. n. 2.
Attentata tunc maxime revocantur quando fuerint commissa in spectum inhibitionis Rotalis, vide *Attentata*.
Inimicitia presumitur durare, nisi probetur reconciliatio, dec. 517. n. 20.
Ut repellat testem requiritur, quod sit capitalis, dec. 357. n. 5.
Inimicitia exceptionem Princeps tollere non potest, d. dec. 417. n. 9.
Inimicus censetur accusator secretus, dec. 517. numero 11.
Reiciitur à testificando, ibid. n. 5.
Procedit etiam in materia confidentiarum, in qua alii admittuntur testes, ibid. n. 6.
Item non admittitur in testem in criminalibus, etiam post sequutam reconciliacionem, ibidem num. 13.
Ampla procedere etiam in criminibus exceptantur, ibid. n. 7.
Et etiam in iis, quæ sunt difficilis probationis, ibid. num. 8.
Amplius quoque, ut neque Princeps possit tollere exceptionem inimicitie, ibid. n. 9.
Inimicus. Dato certo initio cessat Inimicabilitas, vide *Inimicabilitas*.
Iniuria quando dicatur sententia, vide *Sententia*.
Iniuria ex amatores an, & quando delegatur per novum examen, vide in verb. *Examen*.
Notoria dicitur, quæ apparet ex Actis, dec. 508. num. 10.
Notoria acquiritur nullari, dec. 330. n. 4.
Notoria requiritur ad effectum revocandi sententiam Rotalis, iam executionis mandatis, dec. 501. num. 6.
Quando est notoria, Rota, prout alia (suprema Tribunalia non agendi) res iudicata, dec. 317. numero 2.
Stante iniuria sententiae competit restitutio, vide *Restitutio*.
Iniuria autem probatio plena, & concludens, & notoria, an sit in proposito necessaria, vide *Ibid.*
Inveniens an, & quando locum habeat, vide Annot. ad dec. 156. n. 11.

Habet

Index Materiarum.

Habet locum, ubi eadem iura in actis, registrata in alia causa produciuntur, & requiruntur, quod iura illa registrata sunt in forma probanti, & bene recognita, tunc enim bene probant contra quoscunque, decif. 350. n. 5.

Sanat terminos nulliter, & male tenos, decif. 156. num. 1.

Et fufficit, quod à die Commissionis tot dies effluxerint, quot requiruntur pro eorum fervatione, d. dec. 156. n. 2. & annot. ibid. n. 10.

Inquisitio quando dicitur Donatio, vide *Donatio*.

De querela inofficiosi testamenti, vide *Querela*.

Inquisitionum. Decretum Camerale de Inquisitione non suffragatur subinquinio in praeiudicium Domini, secus est ubi agitur de praeiudicio tantum habentis ius Inquisitionis, dec. 115. n. 7.

Inquisitionum finito tempore locationis tenetur dimittere Domino domum vacuum, decif. 45. n. 1.

Insignia armorum depicta in Ecclesia ostendunt dignitatem familie, & illius memoriam conferunt, decif. 463. n. 5.

Eadem arma familie, quae reperiebantur in antiqua Ecclesia, debent remanere in Ecclesia ampliata, ibid. n. 2.

Insuperatio requiritur in donatione inter patrem, & filium, decif. 334. n. 4. & Annot. ibid. n. 11.

Quod procedit etiam in donatione, & remuneratione facta à filio in fauorem patris, d. decif. 334. numero 5.

Item requiritur etiam in renunciatione sapiente donationem, decif. 1. n. 6.

Nec requiritur in donatione propter nuptias, decif. 563. n. 12.

Item requiritur ex constitutione Marchiz in contractibus minorum, & ista constitutio fuit per Cardinalem de Carpo extensa ad omnes contractus, dec. 160. n. 1.

Extensiones, & additiones Cardinalis Carpen. ad Constitutiones Aegidianas non extenduntur extra Prouinciam Marchiz Annot. ibid. n. 17.

Constituto Marchie requiritur infinuacionem habet locum in quolibet contractu, in quo minor etiam indirecè ladi potest, d. dec. 160. num. 3. & Annot. ibid. n. 18.

Et dum requirit infinuacionem non tollitur per Constitutionem particularis loci requientis certas solemnitates, nulla facta mentione de infinuacione, d. dec. 160. n. 4. & Annot. ibid. n. 19.

Non est necessaria scilicet illius renunciatione, & iuramento, dec. 391. n. 5. & Annot. ibid. n. 10.

Suppletur regulariter ex praesentia iudicis, d. decif. 391. n. 8. Annot. ad d. dec. 160. n. 30.

Nō suppletur autē ex praesentia iudicis, ubi requiritur registratio infinuacionis in Actis, d. decif. 160. num. 6.

Item nec suppletur ex praesentia iudicis, quando requiritur pro solemnitate contractus, ibid. n. 7.

Item nec quando requiritur ex Constitutione Marchiz, dec. 334. n. 1.

Non suppletur etiam ex praesentia patris, dec. 160. n. 11. decif. 314. n. 2.

Institutum quando dicitur socii obligati, vide *Socius*.

Institutum modus sequi mensuram, decif. 326. n. 36. & vide *Mensura*.

In *Strips*, & non in capita defuncto succedunt nepos, & fratres, dec. 36. n. 4.

Instituto an & quando pendente appellatione ab institutione sit antea iura possessio capta ab iustituto, vide *Possessio*. *Hereditas*, vide in verb. *Heres*.

Ab institutione recipit declarationem substitutio, dec. 495. n. 9.

Institutio heres, vide *Heres*.

Instituto Testes oīum probant, decif. 370. n. 1. & Annot. ibid. n. 8.

Fallit quando instrumentum ad veritatem dicendam, Annot. ibid. n. 9.

Instrumentum efficit successorem singularem, dec. 533. num. 1.

Antiquum, quando dicatur, vide Annot. ad dec. 389. num. 7.

Vt tanquam antiquum recognitione non indigeat, debet excedere centum annos, Annot. ad dec. 3. num. 6.

Litis tempus an & quando sit detrahendum ad effectum antiquitatis instrumenti, vide in verb. *Lit.*

Instrumentis antiquis indubitata lux veritatis affluat, decif. 454. n. 9.

A defectibus substantiis instrumentum non defenditur per antiquitatem, dec. 393. n. 1.

Confici non solet, nec testes adhiberi quod parti sunt modice, decif. 566. n. 1.

Fieri non potest à Notario de eo quod tempore celebrationis instrumenti non interuenit, dec. 277. n. 1. & vide Annot. ibid. sub litera A.

Habet si possit à Notario, vel debet pars illud petere à Notario, vel debet reficere expensis solutas Notario in scripturam, dec. 129. n. 4.

In forma probanti non est si careat nomine, & subscriptione Notarii, dec. 393. n. 1. & vide *lud. iura in forma probanti*.

Non garantigium, nec obligatione Camerali valorem non habet patram executionem, dec. 362. num. 5.

Non probat ad commodum Notarii rogati, decif. 400. n. 1.

Hoc non procedit quando de tempore rogatus nullum habebat ius, sed capitis habere multo tempore post, ibid. n. 2.

Item non procedit quando ex administrulis constat de veritate facti, ita vt cesset omnis suspicio, ibid. n. 3.

Probat quoad omnes rem sua gestam, & factum ipsum, dec. 484. n. 1.

An, & quando probet possessionem, vide *Possessio*.

Publicati potest per successorem in officio Notarii rogati sine Citatione, Decreto, aliisque requisitis, dec. 3. n. 1.

Publicum est probatio probata, & veritas apparens, ac manifesti, decif. 180. num. 1. decif. 195. num. 1. ubi etiam quod nulla extrinseca indiget coadiuvatione.

Et facit rem certam, & manifestam, decif. 157. n. 13. dec. 321. n. 1. dec. 409. n. 1. decif. 459. n. 3.

Et fufficit ad Societatem officij, nec de substantia requiritur fides, seu memoria Societatis, vide *Societas officij*.

Quod non dicitur, nec nos dicere debemus, decif. 90. num. 4.

Instrumento circa diem celebrationis contractus standum est, dec. 484. n. 4.

An magis standum sit Capitis, quam Instrumento, vide in verb. *Capitis*.

Contra instrumentum non admittitur probatio praesumptiva, dec. 157. n. 14.

Sed requiruntur plene, apertissimae, & concludentissimae, ac necessariae probationes, ibidem n. 15. dec. 375. n. 3. decif. 409. n. 1.

Nec fufficeret fides petitorum, quae fuit deputata ad emendandum censum, quia post emptionem non potest in praeiudicium emptoris aliquam declarationem facere, d. dec. 375. n. 4.

Index Materialium.

Et testes contra Instrumentum publicum deponentes, debent esse omni exceptione maiores, decif. 459. n. 5.
 Et debent concludenter deponere, ibid. n. 6.
 Legalitas Instrumenti, vide *Legalitas*.
 De productione Instrumentorum, vide in verb. *Produbis*.
 Et de recognitione, vide in verb. *Recognitio*.
Infula. Existencia infule, seu scappie probatur ex testibus decif. 309. n. 1.
Integritas Actorum, & illorum transportationis an, & quando praesumatur, vide *Transportatio Alimenta*.
Intentio ubi est plene probata per agentem Rota non admittit praesumptiones, vide *Praesumptio*.
 Prout nec eam admittit praesumptionem probationem, ubi quid est fundamentum intentionis alius, vide *Probatio praesumptiva*.
 Sed postquam Actor intentionem suam fundavit, Reus probare debet omnia necessaria, ut exceptio sua concludat, decif. 302. n. 3.
 Intentionem fundam dicitur habere, qui habet regulam, pro se, ita ut Adversario incumbat onus probandi exceptionem, decif. 182. n. 1.
 Intentionis defectum non tollunt clausulae (*quantumvis pregnantibus, & consimilibus generis*) dec. 164. num. 9.
 Testatoris intentio in quem dirigatur, est attendenda, non sum cum quo loquatur, decif. 544. num. 13.
Interdictum aquae quodiam & æstus non competit ei, qui probat se eo anno, quo cepit agere, visum fuisse aqua, dec. 100. n. 5.
 Et ut competat, sufficit probare, quod quis superiori anno aquam duxerit, ibid. n. 1.
 Vnde vi, vel vi honorum raptorum competit, si possessio sit capta vigore sententiae nullae, vide in verb. *Spolium*.
 Et qui tenentur hoc interdicto repelluntur exceptione spoliis inserta magis communem opinionem approbatam à Rota, vide ibid.
Interpellatur. Non interpellati testes sunt perferendi, dec. 100. n. 4. & vide *Testis*.
Interpellatus non habens non est audiendus, decif. 118. n. 5. decif. 410. n. 6.
 Et potest à lodeice etiam parte non opponente repelli, d. decif. 118. d. n. 6.
 Exceptio (*ita non interpellatus*) repellit ab agendo, & ab excipiendo, dec. 396. n. 3.
 Actus praesumitur factus ab eo, cuius interesse concernit, vide *Actus*.
 Consanguineus habens interesse non est admittendus ad authorizandum contractum, vide *Consanguineus*.
 Interdictum, vel damnus si nullum resultat ex non implemento, non competit exceptio non implementi, dec. 347. n. 11. & Annot. ibid. n. 10.
 Interdictum stipulatoris cessante non potest per eum agi ex promissione sibi facta, Annot. ad decif. 135. n. 5.
 Contra proprium interesse quod non praesumitur laborare, decif. 567. n. 5.
 Testi contra proprium interesse deponenti malum credi, dec. 351. n. 15. & vide *Testis*.
 Pro suo interesse an, & quando, & quomodo Tertius possit venire ad causam cum alio coram, vide in verb. *Tertius*.
 Promissio quod praedium nulli personae sit obligatum, intelligi debet de obligatione, qua possit perjudicare emptori, decif. 305. num. 4. & Annot. ibid. n. 10.

Et promissio de faciendo ratificare intelligitur, dummodo inter sit emptoris, vide sub verb. *Ratificatio*.
Interpellatus seu *Lacrum Casu* non debetur cessante mora decif. 148. n. 1. & Annot. ibid. n. 4. ubi vide *Lacrimationem*.
 Interesse praestatio succedit loco facti non solum ex iuris dispositione, sed etiam ex forma contractus, quando in promissione ratificationis est apposta clausula (*alios da propra*) decif. 141. numero 4.
 Stipulatio ad interesse committitur, dum non impletur obligatio facti alieni, ibid. n. 1.
 Imo praestando interesse quis liberatur etiam à promissione facti prope, ibid. n. 3.
 Interesse in materia Censuum est clarum, scilicet fructus qui fuissent percepti, si mora in creando Censuum non intercessisset, dec. 156. n. 8.
 Et sub interesse nomine veniunt fructus, d. dec. 156. n. 9. & Annot. ibid. n. 13.
 Item foris principalis in contractu Censuum nominato venit loco damnorum, & interesse, Annot. ad decif. 564. n. 5.
 Et peti potest loco interesse, non uti pretium, decif. 88. n. 3. & Annot. ibid. n. 10.
 Debitor qui se obligavit in casu nullitatis ad omne damnum, & interesse, remanet obligatus, licet census sit nulliter constitutus ex eo, quia non fuerint numeratae pecuniae, vide *Census*.
 Conductor donec liquidetur interesse, non potest interim retardare solutionem affectus, vide *Conductor*.
 An autem si velit solvere interesse expelli possit per successorem sive hypotheca, vide ibid.
 Venditor, qui sciebat rem venditam onere aliquo affectum tenetur emptori ad interesse, decif. 119. num. 3.
 Et loco interesse succedit restitutio pretij, ibid. n. 4.
 Ad interesse tantum, & non ad aliud tenetur promittens factum alienum, quando omnem adhibuit diligentiam, ut factum illud praestaretur, vide *Factum alienum*.
 Statuta, quae viduae deferunt certum interesse, donec per haeredes mariti dos ei restituatur, an sint valida, vide *Vidua*.
Interpellatio judicialiter facta constituit in mora, & ex ea etiam censetur remissa mora, vide *Mora*.
 Requiritur ad constituendum in mora ubi de agitur lucro docti, nec sufficiunt onera matrimonialia, licet secus sit respectu dotis, vide sub verbo *Doti*.
 Vidua quando debeatur fructus dotis sequuta interpellatione, vide *Vidua*.
Interpres. Sine interprete factum examen testium de iure est validum, vide *Examen testium*.
Interpretatio contractus sumitur ex solito contrahendum servato in aliis contractibus, vide *Contractus*.
 Est capienda ne altera pars remaneat decepta, decif. 126. n. 10.
 Et quae sit minus praedjudicialis, decif. 311. n. 3.
 Et contra fundantem se in dispositione, ibid. n. 11.
 Et contra se fundantem in verbis, decif. 318. n. 8.
 Et sic etiam interpretatio probationis facienda est contra probantem, decif. 405. n. 3.
 Et depositionis testium facienda est contra indudentem, vid. *Inducens*.
 Alia de interpretatione testium, vide in verb. *Testis*.
 Inmittiorem partem sumi debet interpretatio, & idem potius praesumi debet culpa, quam dolus, decif. 169. n. 11. & Annot. ibid. n. 13. & vide *Culpa*.
 De interpretatione voluntatis testatoris, vide *Testator*.

Index Materiaram.

Interrogatorium. Defectus Interrogatorum regulariter non vitiat examen testium, vide *Examen Testium*.
 Quando hinc inde datus sunt Interrogatoria, arbitrium intrat pro sananda nullitate examinis testium, vide *Arbitrium*.
 Interrogatoria si non fuerint exhibita eorum Iudice sibi imputare debet pars, que non exhibuit, dec. 331. num. 47. & Annot. ibid. ou. 52. dec. 466. num. 2.
 Interrogatoria admitti non possunt per receptorem testium, qui habet facultatem solum examinandi super articulis, sed recurrendum est ad Iudicem, dec. 331. n. 48.
 Super Interrogationis respondere si testis recuset, nihil probat, dec. 331. num. 10. & Annot. ibidem, uum. 17.
Interuallum. Incontinenti censetur adus factus quando intercessit solum interuallum vnius diei, vide *Incontinenti*.
Interuentus vide in verbo *Profratris*.
Inest pro parte, & pro parte testatus quis de cetero non potest, dec. 542. n. 6.
 Inestatum decedere velle, an, & quando requiratur, vt declarat testator ad indicendam reuocationem testamenti, vide *Testamentum*.
 Inestati causa regulariter secundum eusam cumpendi testamentum, dec. 331. n. 9.
 Ab intestato venientes succedunt nulla existente successione hereditaria, dec. 271. n. 3.
 Et etiam si institutus sit legitimus, cuius legitimatio nulla est, ibid. n. 14.
 Et censetur tacite vocari stante clausula *Codicillari*, dec. 446. n. 5.
 A venientibus ab intestato an, & quando refutetur repetitio legatorum, per clausulam *Codicillarem* vide in verbo *Codicillari Clausula*.
 Et an, & quando ad petitionem hereditatis ab intestato admittendus sit legatarius, vide *Legatarius*.
 Ab intestato seminus Statutum excludens, non impedit, quo minus ex voluntate patris possint ex testamento capere, vide *Statutum eximium seminarum*.
 A successione tantum ab intestato excludit renuntiatio filiarum, vide in verbo *Renunciatio*.
 Ab intestato hereditas filij mariti est debita, vide *Maritus*.
Intimatio an & quando equipolleat Citationi, vide dec. 505. n. 8.
 Commissionis receptoris testium, in qua dicitur, quod examinator testes super articulis super defectum Citationis ad dicendum contera Articulis, dec. 331. n. 49.
 In interloquutoris supplet defectum Citationis, dec. 457. n. 8. & Annot. ibid. n. 10.
 Et Citationis etiam suppletur defectus intimationis, dec. 382. n. 6.
 Intimatio inhibitionis si sit facta parti sufficit ad effectum Arrestatorum, licet non sit facta presentatio Iudici, vide *Inhibito*.
 Fieri debet de gratia si *mauri*, quando agitur de priuatione, vide si *Nuuri*.
 Sufficienter censetur, quando quis fuit citatus ad dicendum contra, dec. 331. n. 9.
 Intimatio licet non fuerit reuocatio, nulla tamen est presentatio facta vigore mandati reuocari, dec. 452. n. 6.
 Decretum cum intimatione non afficit, si intimatio non repetitur facta, dec. 331. n. 8.
Inuentarium. Hereditate continere debet omnia bona, & iura in hereditate reposita, dec. 473. n. 2.

Non afficit non citatus, quorum Interesse est certum, & notum, ibid. n. 1.
 In eo specialiter citandi non sunt creditores etiam certi, si tamen non sunt presentes, Annot. ibid. num. 12.
 Non impedit restitutionem, nec tollit verationes dec. 181. n. 7.
 Non opus est in re hereditaria, & quatenus vires hereditarie ferant, dec. 67. n. 12. dec. 418. sub n. 6. & n. 7. & Annot. ibid. n. 15.
 Inuentario non confecto heres presumitur subtraxisse bona hereditaria, dec. 331. n. 29.
 An autem si Inuentarium non fuerit ab herede confectum, induitur confusio ad effectum ne heres grauius possit deducere id quod tibi a defuncto debetur tempore mortis, vide Annot. ad dec. 411. n. 15.
 De herede verum cum beneficio legis & inuentarii, vide nonnulla in verbo *Heres*.
 Probat descripta in eo fuisse in bonis testatoris, dec. 373. n. 3.
 Et si demonstrationes in eo descripte conueniant, probatur identitas, ibid. n. 8.
 Non tamen probat quantitatem bonorum quando apparet in eo aliquid deficiente, dec. 473. n. 4.
 Etiam si omisso non esset dolosa, sed per errorem, ibid. n. 4.
 Omisso in Inuentario contingere potest per culpam, sicut per dolum, dec. 169. n. 10.
 Heres omittens aliquid describere in Inuentario, non presumitur dolose, sed potius ignoranter omisisse, ibid. n. 4.
 Quod maxime procedit stante clausula, & protestatione (*Adtendendi*) que excludit presumptionem doli, ibid. n. 4.
 Et an, & quando clausula excuset a dolo, vide Annot. ibid. n. 12.
 Item in Inuentario excluditur dolum ex omissione, si antequam factis de omissione oppositum, fuerit facta descriptum in Inuentario, d. dec. 169. numero 5.
 Inuentarium facere, & minus legitime facere paria sunt, dec. 196. n. 2.
Inuentarium Tutore. Ante inuentarium confectum, tutor non potest depurare A. & rem ad lites, dec. 331. n. 1. & Annot. ibid. n. 7.
 Potest tamen etiam ante confectum inuentarium administrare, & eius gestarent, licet possit vt suspensus amoueri, dec. 331. n. 4.
 Et gesta per tutorem etiam ante confectum inuentarium valent quoad commodum pupilli, non autem in eius preiudicium, dec. 330. numero 4.
 Sed bene in preiudicium tertij, dec. 374. n. 1.
 Et ideo iudicium contra tutorem, qui non confecit inuentarium, est nullum in preiudicium agens, d. dec. 330. n. 1.
 Sicut autem tutor, qui non confecit Inuentarium non potest per se stare in iudicio in preiudicium pupilli, ita nec etiam per interpositam personam, ibid. n. 6.
 Inuentarium si non confecit mater non habet legitimam administrationem, ibid. n. 3.
 Inuentarii, & recte copiam habere debet litigans cum tutore, dec. 374. n. 1.
Inuentarium operatur. vt quis non sit admittendus ad probandum, dec. 414. n. 5.
 Tollit fidem testi, dec. 300. n. 4.
 Si iure inuentarii inuestigatur mater articulata, Remissio in denegatur, vide *Remissio*.
 Aut saltem tunc est dandus furus non leuis, quia

Index Materialium.

testes non ita de facili audiuntur contra inuesti-
similitudinem, d. dec. 4. t. 4. n. 4.

Inuestitura ex quibus censetur censetur non pro
alio, sed pro se acquisita, vide dec. 1. 67. n. 6.

Facta vnde de consuetudine, acceptat debet cum sua cau-
sa, & qualitate scilicet de consuetudine, adeo quod
inuestitura sit noua, d. c. 1. 348. n. 4.

Nona censetur, non autem prorogatio, quando ad-
sunt noua pacta, & nouae qualitates, quae non sunt
in dispositione, dec. 1. 52. n. 19.

Posterior regulariter non praesumitur anteriori, sed
anterior praesumitur, dec. 1. 105. n. 19.

In inuestitura comprehendi potest potest declarari
ius competere adueniente conditione, etiam an-
tequam aperitur illis successio, dec. 1. 418. au. t. 4.
& Annot. ibid. n. 19.

An autem, & quando in Inuestitura comprehensa
praedicare possit primus acquirens, vide *Ar-
gum.*

In Inuestitura contentum Constitutum transfert
veram possessionem in omnes in inuestitura com-
prehensos, vide *Constitutum*.

Promissio de renouando Inuestitura non est re-
nouatio, vide sub verb. *Renouatio*.

Inuestitur secundo loco, qui habuit possessionem, praer-
fertur primo loco inuestitur, qui non habuit pos-
sessionem, dec. 1. 67. n. 8. & late Annot. ibid. n. 10.

Inuestitur Narratur inuestituram, & quando sit iusti-
ficanda, vide sub verb. *Inuestitur*.

Sub narratur Inuestituram, quando literae expedian-
tur, Annata non soluitur, sed sit obligatio de il-
lam soluendo post habitam possessionem iuxta
stylum Cancellariae, dec. 440. n. 6.

Inuestitur dici non potest, qui habet titulum ab Ordina-
rio, dec. 1. 74. n. 4.

Inuestitur lite pendente non potest impedire man-
tentionem priori possessioni, qui se pro spoliato
non inquit, dec. 1. 182. n. 3.

Inuestitur dicitur, quando aqua naturalem cursum egre-
ditur, dec. 1. 155. n. 1.

Specimen fundi non mittat, ibid. n. 12.

Inuestitur vni. an fuerit verus Papa, vel Schismaticus,
vide dec. 1. 135. n. 1.

Inuestitur seu res pretiose traditur per sponsum sponsae, &
per maritum uxori, an censentur donatae, vide
sub verb. *Donata*.

Index audire debet, & examinare, non fulminare, dec. 1.
105. n. 7.

Delegatus, vide *Delegatus*.

Habens utramque iurisdictionem ordinariam, &
delegatam, censetur processisse ex potestate se-
cundum quam aquos valuit, dec. 1. 204. n. 16. & An-
not. ibid. n. 31. vbi vide *Ampliatum*.

Inuestitur quando verisimiliter non potuit, considerata
qualitate causae & breuitate temporis, sententia
dicitur praecipiente lata, & quando hoc non
procedit, vide *Sententia*.

Non potest aliunde, quam ex actis sumere infor-
mationes, dec. 1. 224. n. 1. & Annot. ibi n. 6. vbi vide
Lumen.

Nec mouere se potest ad iudicandum extracta, nec
extra iudicium se informare, Annot. ad dec. 1.
tum. 1.

An autem, & quando informare se possit de stylo
extra iudicialiter, & partibus non vocatis, vide
in verbo *Stylus*.

Officium suum impertiri non solet, nisi illi, qui est
omni actione destitutus, dec. 1. 501. n. 4.

Privare possessione quando dicitur nec ne, vide *Pos-
sessio*, vbi etiam de possessione capta auctoritate
iudicis.

Item quando dicitur spoliare, nec no, vide in verb.
Spolium.

Procedere non seruata forma rescripti nulliter pro-
cedit, dec. 1. 1. n. 1.

Et perferri quando forma est posita sub condi-
tione, ibid. n. 1.

Pronunciare censetur prout de iure, dec. 1. 176.
num. 4.

Recusatus an possit procedere non obstante recu-
satione, & quando censetur ab eius recusatione
recusum per comparationem recusantis contra
eo, & alia similia, vide in verb. *Recusans*.

Redargui non potest de eo, quod facit in Arbitra-
rio, quia semper praesumitur motus ex iusta cau-
sa, dec. 1. 106. n. 2.

Sine bene, siue male fuisset officio suo non
conuenit, quod reuocet suam sententiam, dec. 1.
486. n. 3.

Iudicis decretum debet intelligi secundum censu-
ram legis, qua non debet esse durius, dec. 1. 282. n. 2.

Iudicis exequentis stylus est attendendus in execu-
tione, vide *Exequutio*.

A quo vero Iudice fieri debeat exequutio Senten-
tiae, vide in verb. *Sententia*.

Iudicis factum adiudicans censetur factum ipsius
partis, dec. 1. 93. n. 3. & dec. 1. 456. n. 3.

Hoc habet locum quando iudex, & recte procedit, dec.
1. 46. n. 10.

Diobus Iudicibus si sit directa temeraria an, &
quando unus solus possit procedere, vide *Remis-
sione*.

Iudicium claudicare potest ad honorem Ecclesiae, & mi-
noris, vide *Claudicare*.

Declaratur ex prosequuto, dec. 1. 470. n. 7.

Et iudicij qualitas dignoscitur ex monitorio, & ex
prosequuto, dec. 1. 115. n. 16.

In iudicio magis attenditur persecutio, quam peti-
tio, dec. 1. 174. n. 6.

Executumum, vide *Executumum*.

In Curia potest inchoari cum Procuratore, dec. 1. 127.
n. 8. & Annot. ibid. n. 12.

Iudicium meiorum ex parte actoris, dec. 1. 335. n. 13.
& plura, vide in Annot. ibid. sub n. 20. dec. 1. 470.
num. 6.

Non reddimus rem nullum per exceptionem de-
fectus actionis, dec. 1. 59. n. 7.

Praedictale quando datur, & praedictali pen-
dente an sit supersedendum in alio, vide *Prae-
dictale*.

Verfari dicitur inter personas Ecclesiasticas, si autem
sit persona Ecclesiastica, etiam si Reus sit laicus,
Annot. ad dec. 1. 335. n. 20.

In iudicio seruanda est aequalitas, & ideo vno ad-
misso ad probandum, etiam alter admitti debet,
vide *Aequalitas*.

In iudicio nemini praesudat via deducendi ea,
quae suam intentionem iustificat, dec. 1. 208. n. 1.

In alio iudicio an, & quando probet exemplum in
actis registratum, vide *Exemplum*.

In vno iudicio testes examinari an, & quando pro-
bent in alio nec ne, vide *Testis*.

In iudiciis maxime in beneficiis censetur deduc-
tum omne ius ex quoqueque capite competen-
s, dec. 1. 399. n. 2.

Non prius ordinis iudicij, sed penes qualitate proba-
tionis attenditur plenaria cognitio, vide *Cognitio*.

Filius familiarum possit stare in iudicio sine consen-
su patris, & quando talis contentio patris possit
interuenire, & inuenire pro periculo, vide *Filius*.

Minor an, & quando possit trahi ad iudicium extra
patrem, vide *Minor*.

Index Materiarum.

Iura debent parte citata collationari, decil. 71. n. 4.
 Et recognosci, ibid. n. 1.
 Et extrahi, ibid. n. 1.
 Aliis extracta lite pendente nemine citato non sunt in forma probanti, dec. 469. n. 4.
 Fallit in extractione iurium facienda per Notarium de illis rogatum, decil. 38. n. 1. decil. 39. numero 4.
 Et iura extracta ab auctore lite pendente dicuntur in forma probanti, quando extrahantur parte non citata, & absque compulsiore, dec. 39. n. 4.
 Et habentur loco originalium, dec. 454. n. 1.
 Item conclusio de citatione necessaria in extractione iurium fuit etiam in extractione illorum, quos coram Notario vti auctore fuerunt producti, id. dec. 38. n. 1.
 Iura possunt esse formiter extracta, & tamen non esse in forma probanti, dec. 469. n. 6.
 In forma probanti sunt, quando sunt extracta in vim litterarum compulsiarum Rotalium servatis de iure servandis, dec. 192. n. 2. & Annot. ibid. n. 4.
 Et propria etiam iura extrahi possunt vigore compulsiarum, quando sunt in longinquis partibus, Annot. ibid. n. 5.
 Et instrumentum non est in forma probanti, si careat nomine, & subscriptione Notarii, 393. numero 1.
 Quod iura non sunt in forma probanti, opponi non potest quando in termino citationis ad dicendum contra, nihil fuit oppositum, d. dec. 192. n. 3. & de hoc late Annot. ibid. n. 6.
 Iura non esse in forma probanti opponi potest in secunda instantia, licet nihil fuerit oppositum in prima, quando productio facta in prima fuit verbalis, non realis, dec. 393. n. 4.
 Nova iura possunt quandoque produci ad corroboracionem probationis antiquæ, necnon ad elidendas probationes contrarias factas, dec. 192. n. 6. & late Annot. ibid. n. 9.
 Per modum iurium absque exhibitione totius processus propter antiquitatem, probant testes examinati in antiquo iudicio, vide Testis.
Iura plura possunt in eadem persona concurrere, dec. 331. n. 7.
 Quando plura iura concurrunt in vna, eademque persona non confunduntur, sed vnum quodque consideratur, de per se, tanquam si essent due persone distinctæ, dec. 152. n. 8.
Iuramentum in forma intelligitur præstitum, prout debuit legitime præstari, dec. 453. n. 8.
 Non extendit dispositionem extra limites suos, sed tantum maius vinculum addit, dec. 151. n. 7.
 Operatur, ut competat actio sine cessacione, decil. 97. num. 5.
 Stante iuramento cessat restitutio, decil. 10. numero 4.
 Etiam minoris, dec. 406. n. 1. & sub n. 5. & Annotat. ibid. n. 18.
 Et probant enunciativa etiam in facto recenti, vide Enunciativa.
 Et quis etiam cogi potest præcisè promittere, & præstare factum, Annot. ad dec. 141. n. 7.
 An autem stante iuramento procedat cap. gemma de sponsal. vide sub verb. Sponsalia.
 Præstium in ipsa adfectione officij de illo fideliter exercendo, sufficit etiam quod alias relatio officialis, quoad diligentiam, ac perquisitiones factas sine iuramento non fuisse actum, decil. 187. numero 1.
 Vincium non potest supplere plures defectus, sed

tot requiruntur iuramenta quos sunt defectus, quos supplere debet, dec. 391. n. 6.
Limitatur non procedere, quando forma Iuramenti est ampla, & prægnans, tunc enim supplet multos defectus, d. dec. 391. n. 7. & Annot. ibid. numero 11.
 Absolutio à iuramento requiritur, licet Iuramentum annuletur à Statuto, vide Absolutio.
 Contrauenire iuramento non dicitur Titularis, qui promittit solvere pensionem, etiam si agat ad illius nullitatem, dummodo interim soluat, vide in verb. Pensa.
 Cum iuramento minor potest donare, & donatio tenet, vide Donatio.
Iuramentum calumniosum non præstatur, nisi fuerit petitorium, dec. 157. n. 2. & Annot. ibid. n. 23. vbi etiam dicitur, quod debet repeti petasio in quolibet actu.
 Et quando fuit petitorium, illius defectus reddit processum nullum, dec. 109. n. 3. de quo late Annot. ibid. sub n. 6.
 Sufficit quod semel fuerit præstitum ad instantiam vnus ex conuentis, & hoc sufficit etiam respectu alterius, dec. 157. n. 1.
 Et præstari potest per Procuratorem specialem ad iurandum de calumnia, & censetur ipse inter principalis iurare per organum Procuratoris, dec. 181. num. 1.
 Imò etiam de consuetudine generali admittitur Procurator habens generale mandatum ad lites, & Statutum Vrbis contrarium disposens, vt ordinatorem non scturatur extra Curiam Capitoli, ibid. n. 3.
 Ad iurandum de Calumnia per Procuratorem facilius quis admittitur, quando est impeditus, ibid. n. 3.
 Ad iurandum de calumnia censetur quis habere mandatum si habet mandatum ad iurandum in eadem causa, ibid. n. 4.
Iuramentum iustum est necessarium in eorum examine, aliis dicuntur nulliter examinati, dec. 39. numero 1.
 Testes dicuntur nulliter examinati ex defectu citationis ad videndum illos iurare, dec. 168. num. 1. dec. 158. n. 1.
 De huiusmodi citatione plura vide in verb. Citatio.
 Citra receptionem huiusmodi iuramenti testium creditur Notario absque aliis testibus, dec. 368. num. 6.
 Probatur tale iuramentum testium ex attestacione Notarii, quando Notarius de illo attestatur dispositiue per verba Testis iurantis, ibid. n. 5.
 Secus verò si per verba enunciativa (Testis iurans) decil. 39. n. 3. & Annot. ibid. num. 4. d. decil. 368. num. 5.
 Hoc autem quod non sufficit attestacio Notarii per verba enunciativa, procedit etiam si Notarius addat (iustu serpensu) Annotat. ad d. decil. 39. numero 5.
 Non procedit verò quando sic de stylo seruarent, quod iuramentum testis exprimeretur per verba enunciativa, Annot. ibid. n. 6. vbi etiam vide quomodo iste stylus probari possit.
 Item non procedit quando iuramentum reperitur enunciatum sub termino, & die eadem citationis ad videndum iurare, Annot. ibidem, numero 7.
 Item non procedit quando concurrunt adinuicem, & circumstantiæ facti, Annot. ibid. n. 8.
 Item non procedit quando testes sunt recepti in petitorio iudicio, Annot. ibid. n. 9.

Index Materiarum.

- Item non procedit quando iure militari proceditur, Annot. ibid. n. 10.
- Non presumitur iuramentum in teste, etiam ad effectum, ut probet, dec. 311. n. 10.
- Prez. li. potest iuramentum per testes in manibus Notarii, d. dec. 368. n. 4.
- Et sufficit practicum in loco assignato in remissoria, quomodo ex ante fuerit posita factum in alio loco, Annot. ad dec. 318. n. 12.
- Item sufficit fuisse practicum inter terminum, dec. 466. n. 6.
- Et in examine testium anteceditur tempus receptionis iuramenti, non tempus examinis ad effectum, quod dicantur examinati infra terminum datum, dec. 327. n. 8. & Annot. ibid. n. 17.
- Iurisdiclio* arguitur ex cognitione causarum tam civilium quam criminalium, dec. 345. n. 19.
- Et ex concessione remissoria, ibid. n. 20.
- Concessa censetur cumulata, non priuatiue quo ad Iudices Ordinarios, dec. 4. n. 5.
- Limitatur hoc non procedere, quando iurisdiclio conceditur favore personarum, in quam exerceri debet, & fuerit ipsius est non habere plures, qui eam exercent, ibid. n. 6.
- Concessa ad petitionem, & non motu proprio, censetur data non cumulatiue, sed priuatiue, Annot. ad d. dec. 4. n. 20.
- Item Prelato Regulari censetur ex speciali priuilegio concessa priuatiue ad Episcopum, dec. 8. num. 3.
- Non competit ante purificationem conditionis apponitur in rescripto, seu commissione, dec. 120. 3. dec. 178. n. 1.
- Iurisdictioni loci quis subicitur ratione rerum, quas in illo Territorio possidet, dec. 179. n. 17.
- Iurisdictionem non habet Iudex nisi facta prius submiratione, quando in commissione non adest clausula (*submiratione expressa*) dec. 189. numero 5.
- Iurisdiccionem utramque ordinariam, & delegatam habens Iudex exerceatur processuale ex potestate, secundum quam illius valet, dec. 304. nu. 16. & Annot. ibid. n. 31. ubi vide ampliationem.
- Et, quia sunt voluntarie iurisdictionis exerceri possunt per Legatum extra Provinciam, vide *Legatum*.
- Protectio, & d. sensu Hospitalis, seu alterius loci p.ij. alici relictis non tribuit iurisdictionem Protectioni, nec eximit locum pium a iurisdictione Ordinarii, vide *Prædictum*.
- Si fiat protectio citra consensum in iurisdictionem per competentem post recusationem coram Iudice recusatio an, & quando intelligatur a recusatione recusum, v. de in verb. *Recusatio*.
- Ius* aliquis in aliqua re arguitur per consensum adhibendum in dispositione facta de dicta re, dec. 244. num. 9.
- Ad acquiritur absenti sine cessione, & ratificatione per stipulationem Notarii favore omnium, quorum interest, vide *Supra*.
- Authentici sui non teneant iurisdictionem possessionis triennalis, vide *Triennalis possessio*.
- Bonum ius ostendunt decisiones Romæ, vide sub verb. *Decisio*.
- Ius quoad omnes, & boni iuris presumptionem an, & quando faciat iurisdictionem, vide *Sextima*.
- Ius quoad omnes quando faciant testes, vide *Testes*.
- Defuncti ius non mutatur in persona hæredis, dec. 489. n. 9.
- Ius meum ex parte Adoris, dec. 428. n. 12.
- Ius omne censetur ab ioino in commissione deducendum, dec. 488. n. 1.
- Et ius omne ex quocumque capite competens censetur deducendum in iudicio, maxime in beneficiis, dec. 399. n. 2.
- Prohibendi ius non habet, qui oio habet ius concedendi, dec. 145. o. 4.
- Sibi ius competere adueniente conditione declarari petere possunt comprehensum in inuestitura etiam antequam aperatur illis successio, vide in verb. *Inuestitura*.
- Tertius an, & quando possit opponi, vide *Exagria iuris tertij*.
- Iure alterius vires non potest habere plus iuris, quam habeat ille, cuius iure vitur, dec. 95. o. 3.
- Iuris error, vide *Error*.
- Iuris priuatio est poena, dec. 225. cum. 13. & Annot. ibid. n. 20, ubi vide declarationem.
- Iuris remissio est strictissime interpretanda, dec. 311. o. 9.
- Iuris remissionem si continet confessio Prelati non præiudicat Ecclesie, vide *Prelatus*, ubi etiam alia de illius confessione.
- Ratione iuris vniuersalis exigens decimas, quoad vnam speciem fructuum, censetur esse io quasi possessione exigendi omnes fructus, vide in verb. *Decima*.
- Ius accrescendi* semper habet locum quando potest contingere quod quis decedat pro parte testatus, & pro parte intestatus, dec. 244. o. 8.
- Quoad ius accrescendi institutus in re cetera habet commodum hæredis cessante vniuersali hærede perinde ac si a principio solus fuisset hæres scriptus, ibid. num. 7.
- Ad effectum, ut institutus in legitima habeat ius accrescendi, legitima est pars hæreditaria, vide *Legitima*.
- Si cum iure accrescendi sit iuncta substitutio, est coniectura transmissionis, vide *Transmissio*.
- Ius commune*. Ex facultate, quam habet ex iure communi, potius quam ex iure delegato, & speciali Ordinarius præiudicat scilicet actus, vide *Ordinarius*.
- In statuto ad correctionem iuris communis non habet locum argumentum a contrario sensu, vide *Argumentum*.
- Ius Congruum*. De hac materia, vide in verbo *Rationalitas*.
- Inspatrimonium* non acquiritur ex assignatione bonorum, & dotatione facta ex necessitate, quia necessitas excludit liberalitatem, dec. 397. o. 2. & Annot. ibid. num. 6.
- Ecclesiasticum comprehenditur sub regula octaua, dec. 48. n. 4.
- Ex augmento an cadat sub derogatione Concilij Tridentini, & an sub reservationibus, vide *Inter Annot.* ad dec. 397. n. 6.
- Ut inspationem non cadat sub reservatione, necesse est quod sit ex fundatione, & dotatione, dec. 48. n. 3.
- Ex prescriptione, vel ex privilegio est sublatum per Concil. Trid. dec. 397. n. 3. & Annot. ibidem, num. 6.
- Ad prescribendum libertatem Ecclesie patronatus, Ordinarius debet conferre animo acquitendi dictam libertatem cum scientia patrimoniorum, dec. 452. n. 13. & Annot. ibid. n. 24.
- Probatur inspationem ex pluribus præseruationibus, d. Annot. d. dec. 473. n. 1.
- Item probatur ex confessione partis aduersar, d. dec. 473. n. 1. & Annot. ibid. o. 22.

Index Materiarum.

Non probatur ex assignatione decimarum pro congrua, quia cum decima ad Ecclesias pertineat videtur potius quidam restitutio, quàm dotatio de proprio, dec. 377. n. 1.

Iurispatronatus probatio leuior sufficit, quando Ordinarius non est in causa, nec alius prorsus de beneficio, tanquam libero, d. dec. 413. n. 1.

Dato sumo iurispatronatus referuatio redditur turbida, dec. 18. n. 2.

Iurispatronatus datur magnus fumus ex sententia Ordinarij, cum eius concernat praiudicium, ibid. n. 1.

Licet per sententiam Ordinarij canonizatorium iurispatronatus non excludatur referuatio, illa tamen ita obfuscat, vt non sit locus immisioni, ibid. n. 4.

Magnus iudicium iurispatronatus datur ex eo, quod in libro antiquissimo reperitur descriptum beneficium esse de aliorum presentatione, dec. 83. n. 2.

Iurispatronatus donatio facta laico sine consensu, & confirmatione Ordinarij non valet, dec. 420. n. 1. & Annot. ibid. n. 7. vbi limitatur non procedere, quando donatur Computrono.

Consensus iste Ordinarij an presumatur, & an possit ex post interuenire, & sufficit tacitus, Annot. ad d. dec. 420. n. 7.

Et non suffragatur confirmatio Vicarij, nisi constet de speciali facultate, d. dec. 420. num. 1. & latè de hac materia, Annot. ibid. n. 9.

Iurispatronatus usurpatio presumitur in eo, qui habet iurisdictionem temporalem in loco beneficij, dec. 322. n. 1. & Annot. ibid. n. 10. dec. 197. n. 4.

Probari debet iuxta formam Sacri Concilij Tridentini præscriptam, ita vt aliter facta probatio non suffragetur, quando prætendens iurispatronatus habet iurisdictionem temporalem, d. dec. 322. n. 1. & Annot. ibid. n. 11.

Quæ probatio requiritur tam in possessorio, quàm in petitorio, d. dec. 322. n. 1. & Annot. ibidem, d. n. 11.

Et de hac forma data à Concilio, vide latè Annotat. ibid. sub d. n. 11. vbi dantur plures limitationes, & declarationes.

De iurispatronatus pertinencia, quando agitur, implicite etiam, & in necessariis antecedens agitur de existentia, dec. 381. n. 2.

In Parochialibus iurispatronatus, an, & quando requiratur concursus, necne, vide *Conclusio*.

Ius quærendum facilius impeditur, quàm quæritum tollitur, dec. 265. n. 2.

Ius quæritum ex actu declarato non tollitur per declarationem errata tem claram, dec. 375. n. 10.

In praiudicium illius, cui medio tempore est ius quæritum non fit retractio in voluntariis, dec. 327. n. 2.

Regule de iure quæritum non est locus, vbi ius est euidens, dec. 369. n. 9.

Iustificatio presumitur ex lapsu 30. annorum, & ad huc effectum non detrahatur tempus mota litis, & tempora coniugantur, Annot. ad dec. 411. n. 14.

Et de iustificatione clausula (*dominus prope non excedat modicam*) idem firmatur in d. decif. 431. num. 10.

Iustificationis materia est diuersa à materia subreptionis, dec. 310. n. 4.

Iudicium super iustificatione litterarum Apostolicarum est executiuum, dec. 307. n. 18.

Ad effectum iustificationis Gratiæ attenditur status beneficij ad iudicandum qualitatem beneficij, dec. 481. n. 7.

De iustificatione consilium debet ex Actis, non autem potest executor mixtus dare Gratiam pro iustificatione, nec eius assertioni quoad hoc creditur, dec. 413. n. 1.

Impetrans tenetur iustificare narratiuum suæ inspectionis, dec. 314. n. 1.

Et Narratiuum ex qua Papa facilius motus fuit ad gratiam concedendam, dec. 313. n. 8.

Etiam si contineat Negatiuum, d. dec. 313. eod. n. 8. & Annot. ibid. n. 12. dec. 242. n. 2. & Annot. ibid. n. 10. dec. 490. n. 7.

Et etiam si talis Negatiua sit difficilis probationis, Annot. ad d. dec. 313. d. n. 12.

Item iustificanda est etiam omnino Narratiua qualitatibus, dec. 242. n. 5.

Item impetrans tenetur iustificare quod quis obtinuit duo beneficia incompatibilia sine dispensatione, dec. 13. n. 11. dec. 342. n. 1.

Item quod Religatio non fuerit publica, d. decif. 33. n. 9. dec. 210. n. 1. & Annot. ibid. n. 1. dec. 188. num. 1.

Item tenetur iustificare extinctionem lineæ si obtinuerit ius sepulture à Papa cum narratiua, quod sit extincta linea illorum, qui tale ius habebant, dec. 383. n. 1.

Item regulariter tenetur impetrans iustificare omnia narrata in Gratiis, dec. 10. n. 2.

Si Narratiua sit fundamentum Gratiæ debet plenè iustificari, dec. 387. n. 5.

Quando Narratiua non est de substantia Gratiæ, sufficit etiam iustificare de facto, decif. 137. numero 7.

Sufficit quod Gratiā iustificetur de facto quando non agitur de illius Canonizatione, dec. 84. n. 1. & Annot. ibid. n. 6.

Quod amplius etiam stante clausula (*omnino*) Annot. ibid. eod. n. 6.

Fallit quando adest concursus alij tertius tituli, Annot. ibid. n. 7.

Fallit etiam quando agitur de graui, & perpetuo praiudicio, Annot. ibid. sub n. 8.

Iustificatio Narratiue intrusionis quando sit necessaria, necne, vide Annot. ad dec. 177. n. 7.

Narratiua intrusionis si est apposta in litteris ad euitandam solutionem Annatæ non eget iustificatione, secus autem si sit expressa in supplicatione, d. dec. 177. n. 6. & Annot. ibid. n. 7.

Iustificatio obsecrotenum non est necessaria quando quis est paratus illa dimittere, dec. 490. n. 1.

Valoris etiam iustificatio est omnino necessaria, & quomodo fiat, vide *Falsæ Beneficiorum*.

Pro vt etiam quando dicatur facta sufficiens iustificatio omnium prædictorum, & similium, vide in suis materiis.

Insta. Hæc dictio designat Confines, dec. 133. n. 1.

L

L *Ahorare* quis non presumitur contra proprium Interellè, dec. 367. n. 5.

Lachrymæ. Ex lachrymis presumitur metu contractum matrimonium, decif. 326. num. 41. & vide *Adtutæ*.

Lafæ non presumitur, dec. 133. n. 1.

Sed est probanda ab allegante, dec. 111. n. 1.

Excluditur ex præsentia Iudicij, coram quo actus fuit gestus, dec. 110. n. 15. & 16.

Et ex qualitatibus minuentibus valorem rei, decif. 331. n. 14.

Intervenire potest in contractu venditionis, decif. 164. n. 6.

Non

Index Materiarum.

Non attenditur, nisi de tempore venditionis, decif. 170. n. 1.
L. 2. C. de res. fund. vendit. habet locum in ditione, dec. 496. n. 7.
 Enormissima latio non presumitur, nisi probetur, dec. 406. n. 13.
 Et probanda est clare, & manifeste, decif. 110. n. 14.
 Et probanda est de tempore contractus, dec. 476. num. 15.
 Et excluditur Iudicis autoritate, ibid. n. 14.
 Nec potest considerari propter fideiussionem, nisi probetur impossibilitas obtinendi relevationem & sola fideiussionem sufficit, vide *Fideiussio*.
 Non potest latio allegari per minorem, quando usus sui iure communis, dec. 110. n. 16.
 In quolibet contractu in quo etiam indirec- te considerari potest latio minoris, habet locum Statutum Urbis 151. lib. 1. & Constitutio Marchiarum requirens infamiationem in contractibus minorum, vide sub verb. *Astuer*.
 Et minor dicitur latus eo ipso, quod fideiubet, dec. 110. n. 19.
 Talis tamen latio non dicitur enormis, nec enormissima, ibid. n. 20.
 Latissio exceptio vi requiritur altiore indaginem non potest retardare executionem obligationis Carceralis, ibid. n. 17.
 Ad effectum latissiois loco domus non probat illius valorem, dec. 170. n. 7.
 Statutum Urbis annullans iuramentum stante latissioe ultra tertium, est intelligendum quando ad- est sententia pro latissioe, vel constat evidenter de ea, d. dec. 64. num. 8.
 Et ideo antequam constet de latissioe, obstat exceptio perjurij, d. dec. 64. n. 9. & Annot. ibid. n. 14.
Latio in functionibus Ecclesiasticis non debet se cum Clericis immiscere, & maxime in digniori loco stante non debet, dec. 170. n. 1.
 Licet Rens sit laicus, si tamen Actor in persona Ecclesiastica Iudicium dicitur versari inter personas Ecclesiasticas, Annot. ad dec. 339. n. 20.
 Laico est maiori dignus testis Sacerdos, vide *Sacerdos*.
 Quocumque laico etiam Principe Clericus est maior, dec. 370. n. 4.
 A Iudice laico concessum mandatum de manutene- tendo super possessione beneficii est nullum, dec. 364. num. 1.
 Ad Iudices laicos remitti non potest causa legitimati- tis pendens ex validitate matrimonij iuvando eam a Tribunali Ecclesiastico, dec. 465. n. 6.
 Contra Iudices laicos, eorum quibus causa successio- nis pendet, an, & quando sit concedenda in- hibitio super articulo illegitimitatis, vide *Legiti- mitas*.
 Latiorum Statuti potest vi Ecclesia in favorabi- libus, Annot. ad dec. 179. n. 14.
Lamentatio. Ex lamentationibus, & protestationibus probatur metus, vide *Astuer*.
 Et presumitur metu contractum matrimonium, vi- de *ibidem*.
 Latio est ille, non qui occidit animalia, sed qui eumem in frusta secat ut vendat, dec. 113. n. 1.
Largitas sponsalium, vide *Sponsalium Largitas*.
Laudemum est solvendum a donatio, decif. 570. n. 1. & vide de hoc Annot. ibid. sub num. 1.
Laudum quando alius vi latum ab Arbitro non sustinetur quis censetur procedere vi Arbitrator, decif. 104. num. 15.
Legatum minus habent Privilegium remissionis pen- sionis non obstat matrimonium, dec. 118. n. 1.

Et hoc privilegium comprehendit etiam pensionem translatam, decif. 118. n. 5.
Legatus probat Notoriatum de tempore Rogatus In- strumenti, ad cuius validitatem est posita, decif. 14. n. 1.
 Ordinarij probat Notoriatum, decif. 38. n. 4.
Legatarium acceptans legatum videtur confirmare Te- stamentum, dec. 177. n. 18.
 Et non potest petere hereditatem ab intestato, ibi- dem, n. 1.
 Admittendum non est ad petitionem hereditatis ab intestato, nisi restitutor legator, ibid. n. 4.
 Dummodo tamen ei offeratur cautio de iterum dando si succumbat, & non petita d. cautio Iudicium sine restitutione tenet, ibid. n. 15.
 Venire potest ab intestato, etiam post legatum acce- ptatum, quando sumus in casu, in quo non est in- eitur potestate tollere nullitatem Testamenti, ibid. num. 15.
 Consequi debet fructus super extans detractis oneribus, dec. 544. n. 1.
 Quando quis non censetur relictus Legataris, sed nudus Minister, vide late in verb. *Minister*.
 Legatarij est electio in legatis, Annot. ad dec. 437. num. 13.
 Legatario non competit remedium, *l. fin. C. de Edic- tis Adr.* dec. 106. n. 1.
Legatum ademptum non presumitur, decif. 136. nu- mero 11.
 Preferunt ad favorem Ecclesie, ibid. n. 12.
 Ademptum non censetur ex alienatione rei legatæ necessaria, dec. 136. n. 8. & Annot. ibid. n. 15. ubi etiam declaratur, quando dicatur facta alienatio ex causa necessaria.
 Nec etiam censetur ademptum si testator post actum ab eo gestum, ex quo deducitur ademptio legati, per plures annos superavit, & non mutavit te- stamentum, d. dec. 136. n. 14.
 Legati ademptio, & translatio potest causare ali- quod odium contra testatorem transcendentem, non contra translatarium, dec. 544. n. 20.
 Ad certam causam, & ad certam effectum relictum legatum, si testator ipse in vita adimpleat, non de- betur, dec. 136. n. 1. & late sub n. 14.
 Et ideo si testator deest eandem personam, cui in testamento reliquerat legatum pro dote, non de- betur d. legatum per heredem, Annot. ibid. n. 15. ubi tamen vide declarationem.
 Hoc procedit quando factum a testatore vivente apparet factum ex causa legatæ, seu eodem animo, quo habebat legandum, secus si fuit factum ex alia causa necessaria, d. dec. 136. n. 1.
 Impleri non dicitur legatum per id, quod legatus facit ex causa necessaria, ibid. n. 4.
 Cuius legatum, quando si saltem erit, concurre- rent duæ causæ hereditariæ, quæ de iure simul con- currere non possunt, ibid. n. 7.
 Vi maneat legatum, si sufficiunt reliquæ causæ pre- existentis, ibid. n. 9.
 Ad tempus factum legatum finito tempore consoli- datur cum proprietate, dec. 398. n. 9.
 Alimencorum legatum, vide *Alimenta*.
 Conditionale censetur, quando continet diem in- certum, etiam si dies incerta sit adiecta præstatio- ni legatæ, dec. 146. n. 5. & Annot. ibid. n. 8.
 An sit conditionale malum pendet à coniecturata mente testatoris, d. dec. 146. n. 6.
 Conditionale deficiente conditione expirat, decif. 187. n. 9.
 Pro legatis conditionalibus cautio est præstanda, se- cus est in contractibus, dec. 418. n. 7.

Legatum

Index Materiarum.

- Legatum dicitur donatio, & fit causa liberalitatis, dec. 236. n. 5.
- Dotis legatum, vide sub verb. *Dot.*
- Vxor factum sub conditione viduitatis, si vxor transierit ad secunda vota resolutur vique ab initio, dec. 187. n. 3.
- Liberalitatis i redditione rationis quid operetur, vide in verb. *Ratio administratiouis.*
- Legari non potest heredi quando est solus institutus, cum a seipso sibi ipsi legari non possit, decif. 106. n. 3.
- Et idem non tenet legatum vltimofructus heredi relicto, dec. 41. n. 5.
- Non conferuntur legata annullato testamento ex prætentione fratris, cuius persona iustituta ex communis opinione contra Abbatem, dec. 271. num. 6.
- Facta personæ prætente, & querelanti non conferuntur per *Auracensis causa C. de lib. præt.* ibidem, num. 7.
- Conferuntur legata personis, quæ impugnant eius testamentum testator non præsumitur voluisse, ibid. n. 11.
- Relictum pro supplemento victus per prius legari includit præcedens legatum, & facit vacuum legatum, dec. 544. n. 13.
- Legatorum repetitio em in venientibus ab intestato, an, & quando operetur clausula *Codillarii*, vide *Codillarius Clausula.*
- Legati acceptatio facta à marito non præiudicat vxori, & multo minus fororibus vxoris, dec. 208. numero 3.
- In legatis electio est legatarii, Annot. ad decif. 431. n. 13.
- Hæres, cui alternatiue fuit iniunctum onus soluendi legatum, vel in pecunia, vel in bonis, amittit electionem, propter longam moram, dec. 316. n. 1. & Annot. ibid. n. 3.
- Vltimoque autem non duxit talis electio, vide in verb. *Electio.*
- Pro legam competit actio ex testamento, dec. 271. num. 14.
- Mobilis si fuit particulariter legata non inconvenerit, quod veniant sub institutione, decif. 137. numero 11.
- Legatum* destinatus in vna Prouincia, an possit dispensare personam extorrem alterius Prouincie, ad obtinenda beneficia in Prouincia sibi non decreta, vide dec. 287. n. 9. & dec. 333. n. 5. quæ in hoc sunt sibi contrarie.
- Et generaliter quid possit extra Prouinciæ, & erga personas non subditas suæ Prouincie, vide Annot. ad dec. 187. n. 11.
- Potest extra Prouinciæ exercere ea, quæ sunt voluntarie iustificationis, dec. 353. n. 6.
- Dispensare non potest cum illegitimo, vt sit habilis ad obtinendum Curatorem, dec. 287. n. 5.
- Item nec ad Canonicatus Cathedralis, ibid. n. 6.
- Facultas que non legitur data in facultatibus Legati censetur denegata, ibid. n. 8.
- Legitima* debetur filio magis quam Falcidia heredi, dec. 339. n. 9.
- Debetur nepotibus filio in bonis autem, ibidem, numero 1.
- Debetur legitimato simpliciter, & absolute, dec. 255. n. 18. & Annot. ibid. n. 20.
- Debetur in substantia, & corporibus hereditariis, decif. 186. n. 3.
- Hoc non procedit si filius consensisset acceptare legitimam in aliis lutiis, puta in vltimofructu, ibid. num. 4.
- Debetur etiam de bonis donatis, dec. 339. n. 2.
- Nec per donationem metæ voluntariam præiudicat legitima, dec. 339. n. 5. & latè Annot. ibid. n. 19.
- Donatus si non cesset in patrimonio tantum quantum caput legitima filius debita, donatio dicitur inofficiosa, & remouetur vique ad dictam quantitatem, vide *Denare.*
- An autem, & quando donata in legitimam impotentur, vide infra sub hoc eod. verb.
- Non debetur Legitima ei, qui ab intestato non succedit, cum sit portio portionis debite ab intestato, dec. 135. o. 6.
- Declaratur prout in Annot. ibid. n. 21.
- Item non debetur ei, cui præterito querela, vel aliud iusquerelandi testamentum non datur, dec. 335. n. 8.
- Item non debetur legitimato cum clausula *(sine præiudicio remouendi ab intestato)* vide *Legatum.*
- Detrahenda est de dote quando dos succedit loco legitime, dec. 563. n. 2.
- Quando autem dos succedat loco legitime, vide in verb. *Dot.*
- Vbi etiam an, & quando impediatur dotem dictali de fideicommissu, vbi dictali possent legitima, & Trebellianica.
- Detrahenda est de fideicommissu paterno, dec. 266. num. 3.
- Detrahenda est etiam de relictis ad pia causa, nec propter illa diminuitur, dec. 339. n. 6.
- Ipsa enim legitima continet piam causam, ibidem, num. 7.
- Et est fauorabilior quilibet pia causa, & quilibet Ecclesia, ibid. n. 8.
- Legitime detractio si competat vlti Trebellianicæ, tamen fructus non imputantur in Trebellianicam quando sumus in filiis, dec. 266. n. 7.
- Pro legitime detractio competit retentio aduersus fideicommissarios, dec. 185. n. 1.
- Sub prætextu detractio non legitime, & Trebellianicæ an fideicommissio impediatur immisso, & quis teneatur iustificare consumptionem dictarum detractioem, vide in verb. *Detrahe. litem.*
- Legitima an sit pars hereditatis, est valde controuersum, dec. 244. n. 9.
- Est pars hereditatis ad effectum, vt institutus in legitima habeat ius accrescendi, ibid. n. 6.
- Non comprehenditur sub dispositione generali vti speciatim nota digna, dec. 489. n. 18.
- Nec sub dispositione loquente de præscriptore, quæ habet vim cuiusdam renunciationis, ibid. n. 19.
- Nec sub generali renunciatione, dec. 339. n. 11. & Annot. ibid. n. 20. vbi vide limitationem dec. 568. n. 4.
- Maximè quando de tempore renunciationis nullum ius nec etiam in spe competeat renuncianti super legitima, dec. 568. o. 5.
- Amplius procedere in renunciatione & quantumvis in ampla forma concepta, dec. 339. n. 11.
- Item amplius siue renunciatio fuerit facta mortuo patre, siue viuo, ibid. n. 24.
- Limita non procedere quando renunciatio non potest habere effectum in alio iure, quàm in legitima, ibid. n. 25.
- In legitimam vt aliquid impetatur duo copulatiue requiruntur; Primum quod res impetanda pertineat ex substantia testatoris, Secundum ex cuius iudicio, & voluntate, dec. 568. n. 10.
- In legitimam impurantur bona ex testamentis, & ex substantia testatoris, ibid. n. 6.
- Quod procedit siue illa consistant in mobilibus, siue

Index Materialium.

sive in pecunia, sive in nominibus debitorum, ibid. n. 7.
 Item in legitimam imputantur omnia, quae estimationem recipiunt, ibid. n. 9.
 Item in legitimam imputatur quicquid capit filius ex testamento patris quocumque titulo capiat, dec. 186. n. 1.
 Item quod pater soluit Fisco pro filio, dec. 436. numero 1.
 Quod tamen distinguitur prout in Annot. ibid. sub num. 2.
 Item in eam imputatur legatum alimentorum, si fuerit acceptatum, d. dec. 186. n. 2.
 Item usufructus, Annot. ibid. n. 6.
 Item in legitimam imputanda sunt primo loco alienata, quia alienata censetur alienata eligere in suam legitimam, dec. 580. n. 1. & Annot. ibidem, num. 7. ubi ista conclusio pluribus modis ampliatur.
 Ideo sustinentur alienationes primo loco factae, etiam si bona alienata excederent valorem legitimae, Annot. ad d. dec. 580. n. 8.
 Procedit etiam inuito alienante, d. dec. 580. n. 3.
 Non procedit Conclusio quando alienatio fuisset facta mala fide, eo quia meliora conditio hereditaria fuisset alienata, Annot. ibid. n. 9.
 Item non procedit, si pretium fuit conuersum in extinguendis oneribus hereditatis, Annot. ibid. n. 10.
 Item nec procedit si testator dedisset facultatem alienandi fideicommissum, Annot. ibid. n. 11.
 Item nec quando alienatio fuit facta per viam ultimae voluntatis, Annot. ibid. n. 12.
 In legitimam non imputantur habita inter vivos, & ex contractu, dec. 568. n. 1.
 Non procedit quando censetur de voluntate donatoris, quod donata impotentur in legitimam, ibid. num. 2.
 Et generaliter an, & quando donata impotentur in legitimam, vide Annot. ibid. n. 3.
 A legitimam reicitur fideicommissum, dec. 154. numero 4.
 Et onus restitutionis, dec. 179. n. 4.
 Et quodlibet grauamen, dec. 411. n. 2.
 Dummodo in legitima non grauet mater, non prohibetur ex Statuto Verbi 134. lib. 1. quo minus possit plus vni filio, quam alteri relinquere, vide *Marr.*
 Dummodo parentes vni uique suam legitimam assignent, possunt de iure communis hereditatem suam inter filios diuidere, vide in verb. *Parentes*, & in verb. *Pater*.
 A legitimam non excludit generalis approbatio testamenti, dec. 519. n. 2.
 Et filius sibi non praedicitur in legitima iudicium patris agnoscendo in genere, dec. 489. n. 1. & late Annot. ibid. n. 28. ubi datur cautela patri, ut possit praedictum filio in Legitima.
 Hoc autem procedit etiam si testator direxit filium debere esse tacitum, & contentum dispositum in testamento, d. dec. 489. n. 2.
 An sit necesse quod de legitima fiat mentio ad hoc ut filia censetur agnita in suam, vel sufficiat, quod ei fuerit quid relictum iure institutionis, vide dec. 561. n. 9.
 A dote ad legitimam arguitur, dec. 489. n. 17.
 Legitimae praescriptio non currit pro tempore quo ille qui habet iure legitimae possidet etiam bona, super quibus legitima debetur, d. dec. 489. n. 11. & Annot. ibid. n. 15.
 Legitimae supplementum non praescribitur minori spatio triginta annorum iuxta veterem opinio-

nem à Rota approbatam, d. dec. 489. n. 1. & Annot. ibid. n. 11.
 Quod procedit non solum respectu filii, sed etiam respectu heredis filii, reprobatum Angel. d. decif. 489. n. 8. & 10.
 Legitimae supplementi petio non praescribitur per quinquennium, sicut querela inofficiosa, & reprobatum Bart. contrarium tenens, ibid. n. 5.
 In actione, quae competit pro supplemento legitimae non habet locum praescriptio Statutaria, ibid. n. 15. de quo etiam, Annot. ibid. sub n. 16.
 Legitimae supplementum tendit ad sustinendum testamentum, d. dec. 489. n. 7.
 Et peti non potest à filia exclusi per Statutum, si ei pater aliquid in testamento reliquit reprobatum contraria opinione, dec. 135. n. 19.
 Item nec per legitimam exclusum ab intestato, ibid. n. 16.
 Peti potest à filio in aliis bonis, dec. 134. n. 3.
 Pro legitimae supplemento competit conditio ex lege, dec. 489. n. 2. & Annot. ibid. n. 14.
 Legitimatio est actus concernens fauorem legitimati, dec. 82. n. 1.
 Praesentia filii non requiritur in legitimazione, sed sufficit consensus postea superueniens, dec. 41. num. 4.
 Ut de abscdere, & infante fieri possit legitimatio requiritur specialis mentio in facultate legitimantis, ibid. n. 1.
 Amplius, ut nec etiam ratificatio legitimati hoc casu aliquid operetur, ibid. n. 2.
 Sed contra hanc ampliationem est vetior opinio, quae late numeratur, ibid. n. 3.
 Ratificari censetur per legitimatum ex sola scientia legitimantis, dec. 82. n. 2.
 Alia ex quibus ratificatur, vide in verbo, *Legitimatus*.
 Ratificatio in legitimazione, quae non tenebat propter defectum consensus legitimati, operatur retro usque ad diem legitimantis, non autem solum à die ratificationis, ibid. n. 8.
 Item operatur retro, quando habet implicitum statum validitatis, ibid. n. 9.
 Substitutus non potest opponere, quod ratificatio legitimantis retrotrahi non possit in praedictum heredem, nam ad heredes solum spectat dare de tali iure, ibid. n. 10.
 Et requiritur declaratio heredum, ibid. n. 11.
 Quandoque impetrata à patre non potest impediri eius retrahatio, nec ab heredibus, nec à substitutis, ibid. n. 12.
 Duci potest vera legitimatio, quae effectum successionis limitatum habeat, dec. 10. n. 7. & Annot. ibid. num. 12.
 Facta cum clausula (*sine praedictio venientium ab intestato*) suffragatur solum quoad ea, in quibus filius legitimus praedictum, dec. 135. n. 4.
 Et haec clausula (*sine praedictio venientium ab intestato*) quae est in privilegio legitimantis, censetur recepta in legitimazione, ibid. n. 2.
 Legitimans non potest plus concedere in legitimazione, quam sibi in suis facultatibus sit concessum, ibid. n. 3.
 Etiam de expresso consensu illorum, de quorum praedictio agitur, dec. 101. n. 1.
 Alia d. clausula (*sine praedictio venientium ab intestato*) in legitimazione apposta, vide in verb. *Legitimatus*.
 Legitimatio non est promissio de legitimando, Annot. ad dec. 128. n. 8.
 Et non procedit sine filiatione, dec. 223. n. 1.

Praedictum

Index Materiarum.

- P**rocurator filius legitimus, quoad legitimam, quando persona legitimata non facit transire legitimam de terente in semissem, *decif. 143. n. 1.*
- L**egitimationis materia est difficilis, *decif. 108. n. 6.*
- E**x legitimatione ad successionem non recte inferitur cum sint inter se diuersa, *decif. 201. n. 8.*
- S**ante legitimatione Papae cum decreto legitimationis proles tam faucepta, quam suscipienda matrimonium subsequens legitimam prolem fauceptam ex incestu, *decif. 461. n. 6. & 7.*
- N**atus de tempore, quo inter patrem, & matrem non poterat esse matrimonium non legitimatur ex subsequuto matrimonio approbato à Papa etiam ab initio, & cum legitimatione proles, *decif. 19. num. 3.*
- D**e legitimatione proles per dissolutionem in radice matrimonij, puta vide sub verb. *Dispensatio.*
- L**egitimatio personarum est necessaria in omni iudicio, quantumvis summario, *decif. 164. num. 2. & late Annot. ibid. n. 5.*
- H**oc tamen procedit parte opponente, *Annot. ibid. num. 6.*
- O**pponi potest in quolibet parte iudicij, & omnia reddit processum nullum, *decif. 115. n. 3.*
- R**equirit plenam probationem, *Annot. ad dec. 164. num. 7.*
- L**egitimus exclusus ab intestato non potest impugnare disposita in testamento, *decif. 135. n. 11.*
- N**ec petere aliquid supplementum legitimæ, *ibid. num. 16.*
- N**on debet esse melioris conditionis, dum venit contra voluntatem expressam testatoris, quàm si veniret preter voluntatem, *ibid. n. 17.*
- R**atificare legitimationem censetur ex sola scientia legitimationis, *decif. 81. n. 1.*
- I**tem dum acceptat legatum sibi factum vi legitimationis, *ibid. n. 6.*
- I**tem dum adhuc hereditatem vi legitimatus, *ibidem num. 7.*
- S**ufficit quod ratificet post mortem patris iuxta veriorum opinionem, *ibid. n. 4.*
- E**t sufficit ratificatio tacita, *ibid. n. 5.*
- A**n ratificatio reuocetur adhuc ad diem legitimationis, vel solum operetur à die ratificationis, vide in verbo *Legitimatio.*
- L**egitimatio simpliciter, & absolute debetur legitimæ, *decif. 135. n. 8.*
- L**egitimus intestatus est nullus, si legitimatio est nulla, & tunc succedunt venientes ab intestato, *decif. 171. n. 14.*
- S**purus potest à patre institui in casu quo erit legitimatus, vide *Spurius.*
- L**egitimus cum clausula (*sive prædicto venientium ab intestato*) est verè, & proprie legitimatus, & non dispensatus secundum opinionem, quam sequitur Rora, *decif. 101. n. 5.*
- E**t per d. clausulam redditur successibilis, seu capax ad succedendum ex testamento, *decif. 135. n. 13. & 14.*
- E**t in eo tantum quod sibi à patre relinquitur, *ibid. num. 10.*
- N**on autem ab intestato, *ibid. n. 1.*
- N**ec contra testamentum, *ibid. n. 14.*
- I**ta vt pater non teneatur ei ex necessitate aliquid relinquit, *ibid. n. 10.*
- S**ed etiam tamen relinquere potest in testamento, si velit, *ibid. n. 15.*
- E**t per d. clausulam præferatur non tantum præiudicium venientium ab intestato, sed etiam libera voluntas dispositionis patris, *decif. 101. n. 4. & Annot. ibid. n. 10.*
- N**ec legitimatus cum d. clausula impugnare potest iudicium patrum, *d. decif. 101. eod. n. 4. & Annot. ibid. eod. n. 10.*
- N**ec dicere testamentum nullum ex causa præteritionis, *d. decif. 115. n. 7.*
- N**ec etiam parere potest legitimam, nec supplementum legitimæ, *ibid. n. 11.*
- L**egitimus iustificatur ex communi reputatione, *dec. n. 3. dec. 147. n. 39.*
- P**robat ex publica voce, & fama, *d. decif. 147. eod. num. 10.*
- E**t ex leuioribus coniecturis, *d. decif. 147. eodem num. 19.*
- P**robat de facili quando constat de substantia filiationis, *dec. 248. n. 1.*
- E**t tractatus filiationis legitimæ constituit in quasi possessione legitimatis, *d. dec. 148. n. 11. & Annot. ibid. n. 15.*
- A**d effectum successionalis probatur ex leuioribus probationibus, imò ex coniecturis, & præsumptionibus, *ibid. n. 1.*
- E**t matrimonium quoque ad effectum legitimatis probatur ex communi reputatione, & ex publica voce, & fama iunctis adminiculis, vide *Asatrimonium.*
- F**ama bona in concursu pro legitimitate præualeat contrarie fame illegitimitatis, *dec. 242. n. 11.*
- L**egitimitas causâ pendens ex validitate matrimonij non est auocanda à Tribunali Ecclesiastico reuocando eam ad iudices laicos, *dec. 465. n. 6.*
- L**egitimitas questio dicitur incidens ad causam principalem super successione, seu recuperatione bonorum, *dec. 418. n. 1.*
- C**ausâ super exceptione illegitimitatis, quæ erat in iudicio deducta incidens ad causam principalem super successione, seu recuperatione bonorum censetur finita, si per transactionem sit finita ducta causâ principalis, *ibid. n. 1.*
- I**lle cuius legitimatus erat in iudicio deducta, potest pro honore, & dignitate, & pro legitimitate proles prosequi iudicium super legitimitate, etiam si per transactionem sit finita causâ principalis super recuperatione bonorum nec ad hunc effectum, obstat exceptio finis finitis in negotio principalis, *d. decif. 418. n. 4.*
- S**uper articulo illegitimitatis an, & quando sit concedenda inhibicio contra iudices laicos eorum quibus causâ successionalis pendet, vide *decif. 141. num. 2.*
- I**n iudicio illegitimitatis terminus præfixus per iudicem Ecclesiasticum iuxta terminos *cap. Luper. qui fil. sui legu.* operatur, vt post eius lapsum opponens de illegitimitate non sit amplius audiendus, *decif. 137. num. 1.*
- F**alsus, si à præfixione dicti termini fuerit facta repositio, *ibid. n. 1.*
- F**alsus secundo concurrente iusta causâ, *ibid. n. 3.*
- Cap. Luper. qui fil. sui legu. loquitur quando actor, cui opponitur de illegitimitate, ad iudicem Ecclesiasticum, & facit præfixere terminum reo opponenti, non quando reus particulariter committit causam super legitimitate, *d. decif. 137. n. 4.***
- I**llegitimitas probatur ex probatione præsumptiua, *decif. 137. n. 3.*
- I**tem probatur per publicam vocem, & famam, *ibid. n. 14.*
- I**tem probatur ex confessione emissa in dispensatione, in qua narratur, quod quis sit natus ex persona, cum qua non potest contrahi matrimonium, *d. decif. 137. n. 6.*
- I**tem maxime probatur ex dispensatione, quando fuit sepius petita, *ibid. n. 7.*

Index Materiarum.

- Item probatur ex dispensatione penitus reprobat
Romano contrarium sentiente, ibid. n. 1.
- Illegitimitatis maculam dispensatio non tollit ad
omnem effectum, decif. 353. n. 14.
- Imperatio certo modo propter illegitimitatem, fa-
pir aliquo modo obicium, ibid. n. 8.
- Et est materia odiosa, quæ requirit præfissam, & ne-
cessariam probationem, ibid. n. 6.
- Legitimus.** Legitimus quando prævidetur legitimatus
quo ad legitimam, vide *Legitimus*.
- Illegitimus, an dispensari possit per legatum ad ob-
tinendum Curas, & Canonicatus Cathedralis,
vide *Legatus*.
- Ab eodem illegitimo si non sine productæ dispen-
satione insufficiens, non tollitur possibilitas
alterius sufficientis, vide in verbo *Produbus*.
- Legitimus contradiator.** si sit fideicommissarius, quæ re-
quirantur, & quando is non dicatur legitimus
contradictor ad impediendum inmissionem hæ-
redis, vide *Fideicommissarius*.
- An dicatur Capitulum ad impediendam executio-
nem litterarum Apostolicarum, vide *Capitulum*.
- Vbi non adest, litteræ Apostolicæ habent de iure pa-
ram executionem, decif. 121. n. 2.
- Lex.** Lex perennante si fiat actus, fraud non dicitur
commissa, decif. 401. n. 14.
- De lege ad testatorem valet argumentum, decif.
119. num. 2.
- L. de his ff. de transact.** quando locum habeat, necne,
vide *Transactio*.
- Iuxta formam l. hereditatem, ff. ad l. Falcid. æstimatur
vltus fructus, vide *Fructus*.
- L. hereditas ex d. ff. de hered. insti.** quando locum
non habeat, vide in verbo *Hereditas*.
- L. cum de iudiciis, ff. de probat.** & illius præsumptio
quando non habeat locum, vide sub verb. *Ex-
posita*.
- L. si me, & Titium, ff. si cert. pet.** & illius æquitas quan-
do habeat locum, vide *Æquitas*.
- L. si dicitur, C. de transact.** & de eius materia, vide la-
rè in verb. *Transactio*.
- L. si quis minor, C. de transact.** rursus præsumitur, &
quælibet causa excusat à dolo, qui in ea requiritur,
vide in eod. verb. *Transactio*.
- L. hoc edictum, C. de secund. nups.** de quibus loquatur,
& quando illi præsumatur derogatum à Statuto,
& alia similia, vide sub verb. *Filius*.
- L. 1. C. de rescript. vend.** & eius remedium locum ha-
bet etiam in divisione, decif. 496. nume-
ro 7.
- L. si, C. si min. maior scil.** quid operetur, & quando
locum habeat, necne, vide sub verbo *Ratifica-
tio*.
- L. si, C. de edict. din. Hæd.** remedium non competit
legatario, decif. 266. n. 2.
- Competit hoc remedium filijs à Statuto exclusæ, si
instituantur hæres à patre, decif. 358. n. 1.
- Etiam ad effectum obtinendi inmissionem vigore
remedij d. l. si, hæredi suffragatur præsumptio
continuacionis possessionis, etque ad mortem,
decif. 194. n. 4.
- Ad impediendum inmissionem ex remedio d. l. si,
non conceditur commissoria, vide *Remissoria*.
- Ad instit. d. l. si, conceditur in possessorio executim
litterarum Apostolicarum, vide in verbo *Littera
Apostolica*.
- Alia de hac l. si, vide in verbo *Ammissio*.
- Liberellus.** Sententia debet esse conformis libello, vide
Sententia.
- Libellum, & contestationem lise, an requiratur actio
in factum, seu eis iudicatur, vide decif. 545. n. 3.
- Liber Collegij non probat in favorem Collegij,** decif.
199. num. 2.
- Continent paritas debiti, & crediti, non potest ac-
ceptari quoad creditum, nisi etiam acceptetur
quoad partium debitum, decif. 377. n. 1.
- Quod declaratur pro ut in Annot. ibid. n. 2.
- Atitimi non probat civilitatem, quando est factus ad
effectum exigendi onera, & gabelas, quod proce-
dit etiam, si in eo fiat distinctio inter civem, & fo-
rensem, decif. 372. n. 1.
- Factoris probat expensas iudicis, decif. 475. num.
1. & Annot. ibid. n. 11. & quid in magnis, vide
ibidem.
- Probat etiam magnas, quando sunt verisimiles, d.
decif. 475. n. 5.
- Mercatoris non probat pro tertio, nec contra ter-
tium, decif. 302. n. 4.
- Non procedit, quando aliunde est administratus,
ibidem n. 5.
- Probat etiam sine adminiculis solitum, & quod ita
actum sit, ibid. n. 6.
- Si in suis libris mercator reperit errorem potest il-
lum corrigere, decif. 366. n. 6.
- Parochi an, & quando probet obitum, vide *Obi-
tus*.
- Privatus pro scribente non probat, decif. 79. n. 1. & de-
cif. 475. num. 8.
- Et maxime quando in aliquibus apparet defectum
suum, quia sicut in aliquo apparet errorem, potest
etiam in alio errare, d. decif. 79. num. 1. & Annot.
ibidem n. 6.
- Iustificatus autem in aliquibus partibus, an probet
etiam, quo ad alias, vide Annot. ibid. n. 7.
- Fallit conclusio concurrentibus adminiculis, An-
not. ibid. num. 5.
- Privatus facit fidem iunctis adminiculis, decif. 537.
num. 1. & Annot. ibid. n. 4.
- Et concurrente maxima verisimilitudine, decif. 468.
num. 13.
- Privatus quando est scriptus à persona bene infor-
mata, & proba, & legali serva pro adminiculo,
decif. 521. num. 11.
- Et ci valde est deferendum, decif. 468. n. 11.
- Et tamen magis postquam scribitur esse mortuus, quia
mors augeat fidem scripturæ, ibid. n. 12.
- Libro non est maior fides adhibenda, quàm adhi-
beretur voci vivientis, decif. 475. n. 10.
- Libri ignorantia, & consentum in eo allegari non
potest ab eo, qui quoties præ manibus librum
habet, decif. 408. n. 4.
- Declaratio quod quis velit stare partitis librorum
pro, & contra quomodo intelligatur, & an fieri
possit per Procuratorem absque speciali manda-
to, vide *De Litteris*.
- Libros conficere, qualis administratio tenetur, vi-
de *Administratio*.
- Et an illos conficere tenetur ærarius, & exactor, vi-
de *Ærarius*, & *Exactor*.
- Libros edere non plus importat, quam Codicem
intendere, & copiam describendi facere, decif.
151. num. 2.
- Librorum editio peti non potest, non probata exi-
stentia penes alios, à quibus petitur editio, decif.
199. num. 1.
- Et si petitur ab heredibus sufficit illos iurare penes
se non habere libros, d. decif. 199. n. 2. & Annot.
ibid. n. 6. vbi vide limitationem.
- Librorum existentia penes aliquem an, & quando, &
quomodo sit probanda, & quando præsumatur, ut
quis teneatur ad exhibitionem, vide in verb. *Edi-
tio*.

Index Materiarum.

Ex diligentiis factis in libro, ubi verisimiliter scriptum esse debebat, probatur negatua, vide *Artemia*.

Relatiue ad aliquem liberum si deponat testes, non probatur, nisi exhibitio libro, vide *Tellu*.

Libertatis nemo existit in necessitatibus, decif. 136. num. 6.

Libertatis non exercetur in necessitatibus, decif. 140. num. 14.

Ex causa libertatis sit legatum, decif. 136. n. 4.

Libertatis facilius inducitur, quam obligatio, decif. 311. num. 13.

Fideiussoris censuras, & quando indicatur pex extinctionem censuras, si sit mutatio fundi censuari, mediante subrogatione alterius fundi, vide sub verb. *Censur*.

Sic etiam an inducatur libertatis fideiussoris in materia pensionis, translati pensione, vide sub verb. *Pensio*.

Libertatis legata à redditione rationis quid operetur, vide *Ratio administratio*.

Libertatis Proventus per vim sua libertate dicitur, qui fuit nulliter carceratus, decif. 136. n. 4.

Libertatem excludit necessitas, decif. 137. n. 1.

Ad prescribendam libertatem, & exemptionem à iurisdictione Ordinarij, sufficiat titulus minus iustus, decif. 139. n. 7.

In libertate Ecclesie patronatus prescribenda, requiritur, quod Ordinarius confectus animo acquirendi libertatem, cum scientia patronorum, vide sub verb. *Inscriptura*.

Libertatis Res vendita debet esse libera, decif. 119. num. 2.

Super ea parte rei, quæ libera est dummodò sit capax, censur censetur impositus, maxime ad effectum evitandi caducitatem, vide *Censur*.

Libido. Donatio captratoria matrimonij libidinis causa non valet, vide *Donum*.

Licentia. Prorogatio licentie presupponit licentiam iam obteptam, decif. 139. n. 7.

Licitum. Creditor admitti debet ad licitandum, decif. 11. num. 1.

An autem hoc procedat solum in subsidium, quando non adest alius oblatio, vide Amon. ad d. decif. 1. n. 1.

Licet. Actus qui potest fieri uno modo licite, & alio illicitè censetur factus eo nomine, & iure, quo licite fieri potest, decif. 10. 4. n. 17.

Et maxime quando quis non se restrinxit ad certam facultatem, ibid. n. 18.

Licium. Ex causa licita, & honesta potius quam ex inhonesta actus presumitur provenire, decif. 476. num. 6.

Licito tempore præsumitur capta possessio, vt evitetur caducitas, vide *Caducitas*.

Licet in dubio intelligi non debent verba sed de monstrat, decif. 116. n. 8.

Linca. Appellatione linca, veniunt omnes descendentes sicut masculi, quam femine, & etiam descendentes feminatim, decif. 183. n. 1.

Stante Sententia, quod hereditas devolvatur ad propinquiores consanguineos ex linea patris, vel sui descendentes, amittit in successione nepotis, excludit suam matrem, vide *Amat*.

Liquidum debiti sita per sententiam, datur appellatio, decif. 131. n. 1.

Etiam si alia materia esset executiva, ibidem numero 1.

Fieri potest post sententiam, ante eius executionem, decif. 110. n. 1.

Fieri debet ante executionem, decif. 483. n. 3.

Alia liquidatione non precedente, executio est nulla, decif. 114. n. 1. decif. 147. n. 7.

Fieri potest in executione, decif. 114. n. 1.

Interesse liquidatio fieri debet antequam decernatur ad aliquam executionem, decif. 141. numero 6.

Interesse liquidatio dum fit, non potest interim conductos retardare solutionem assueti, Amon. ad decif. 135. n. 6.

Mobilius, quæ servando semari possunt est faciendum à fidei committente tam quo ad substantiam, quam quo ad valorem, decif. 181. numero 1.

Non requiritur expressam pronunciationem, sed tamen ex actis apparere debet, quod fuerit facta, decif. 114. n. 4.

Circa liquidationem expensarum standum est relationi peritiorum, quando de errore non docetur, vide in verbo *Expensæ*.

Depositum vnius lulij cum oblatione solvendi residuum facta liquidatione, an sufficiat in materia purgationis attentatorum, vide *Attentator*.

Liquidum. Super eo, quod est liquidum, non est retardanda executio occasione preteritionum illiquidarum, vide *Executio*.

Cum creditur liquido non intrat compensatio illiquida, vide *Compensatio*.

Quando creditum est liquidum creditori licet retineat pigoris, quod pro uno credito recipit etiam pro alio, quantum pro illo non sit hypothecatum, decif. 114. num. 1. & Amon. ibidem num. 8.

Et calumniosa dici non potest, quamvis potest iustificari ius litigatoris, decif. 17. num. 7. decif. 131. num. 4.

Calumniosa non suffragatur ad effectum subrogationis, d. decif. 17. n. 5.

De calumnia non potest consistere in principio litis, nullis factis probationibus, ibid. n. 6.

Vt non dicatur calumniosa, sufficiat quælibet causa colorata, & probabilis litigandi, ibid. n. 8.

Incipere potest cum Procuratore, decif. 86. n. 1.

Mota debet aut in rogam approbati, aut in rogam reuocati, & non potest pro parte acceptari, & pro parte non, decif. 467. n. 4.

Non inducitur ex sola impetratione commissionis aduersus eum, contra quem fuit impetrata, sed vltimus requiritur curatio tpe proposita, decif. 94. num. 1.

Probat lis executione ad dicendum contra commissionem executam, decif. 17. n. 1.

Lis super re diuersa non prestat impedimentum, decif. 403. n. 6.

Super titulo beneficii quomodo probetur, vide in verbo *Inquisitio*.

Quando est super titulo agitur de quasi dominio, decif. 135. n. 1.

Lis inter presentatos, & electos facit beneficium litigiosum, vide in d. verb. *Inquisitio*.

Lite pendente super beneficio obsecro non currit tempus ad se promouendum ad ordines Sacratione dicti beneficii, vide *Tempus*.

Lite pendente super secundo beneficio, obsecro non currit tempus Decreti de dimittendo prius incompatible, vide sub verbo *Dimissio*.

Lite pendente capta possessio, quando dicitur attentata, & quando non, & an sit attentata possessio capta vigore tituli obtinenti ante novam litem, vide *Possessio*.

Index Materiarum.

- Præsentationes**, quæ dederunt causam litæ, & quæ sunt litæ litæ per dante, an constituent in quasi possessione præsentandi, vide in verb. *Præsentatio*.
- Litæ** suscitandi occasio tolli debet, decif. 63. n. 15.
- Litæ** iustificatio respectu tertie personæ sufficit de facto, decif. 137. n. 6.
- Litæ** mentio iodefini facta siue aliqua restrictio coninet non vnam, sed plures litas, decif. 2. numero 13.
- Litæ** mentio si non fiat in literis Apostolicis, illæ non excusant ab attentatis, vide *Litæ Apostolicæ*.
- Et** dicuntur subreptitiæ, vide sub verbo *Subreptio*.
- Item** nisi fiat mentio litæ non suffragatur gratia pendente valere obuenta litæ pendente, vide *Pendente valore*.
- Clauisula** (cum *in istam*) operatur, ut censetur facta iustificans mentio litæ, dicta decif. 2. numero 6.
- Et** si ex hæc clauisula præferat gratiam à subreptione, ob non factam mentionem de lite, non tamen operatur, ut non possit capipossessionem abique vitio attentatum, Annot. ibid. n. 16.
- Et** non præferat à subreptione, nisi fiat specifica, & iudicium mentio de re indicat, Annot. ibidem num. 17.
- Litæ** si res iudicata iam esset deducta in controuersiam, tunc enim sufficeret facere mentionem de lite per huiusmodi clauisulam, Annot. ibid. num. 18.
- Litæ** sustentatio an probet possessionem, vide *Possessio*.
- Et** an probet secundum extractum, vide *Extractum*.
- Litæ** remouit detrabendum ad effectum antiquitatis indicem, quando instrumentum est tale, super quo consistat fundamentum totius causæ, sicut autem si incidit in processibus sit productum, Annot. ad decif. 1. n. 8.
- Litæ** morte tempus non detrahatur ex lapsu 30. annorum, ex quo præsumitur iustificatio, vide *In iusticia*.
- Litæ** tantum est iusta causa restitutoria in integrum, & ut tunc damni, vide *Restitutio in integrum*.
- Litibus** finem imponit res iudicata, vide *Res iudicata*.
- Recessus** à lite est fauor iustis, maxime inter personæ contendas, decif. 186. n. 11.
- Litibus** pluribus quando est insoluita hereditas competitu morti testamento in integrum aduersus illius additionem, vide in verbo *Mortis*.
- Et** hereditas non dicitur locuples, vide *Hereditas*.
- Litibus** non verari interest iudicis, vide *Mortis*.
- Actus**, qui dederunt causam litæ, non tribunt ius considerabile, nec sunt habendi in consideratione, vide *Actus*.
- De eo**, super quo litæ pender, quis certus esse dici non potest, decif. 169. n. 9.
- Mandatum** ad litas non sufficit ad exigendum, vide *Mandatum prore*.
- De litæ** expensis, vide in verbo *Expensis*.
- Stante** lite non est locus deuolutioni, vide *Deuolutio*.
- Status** litæ beneficio qui gaudet, debet etiam pati præiudiciu, quod oritur ex admissione ad causam, decif. 219. n. 2.
- De litatore**, vide *Litator*.
- De collatione**, vide *Collatio*.
- Litigiosum** quando efficitur res, vide *Litigiosum*.
- Litigiosum** quando dicitur beneficium, & plura de beneficio litigioso, vide *Litigiosum*.
- De litis** conforibus, vide *Litis conforibus*.
- Litæ** Apostolica expeditur censetur statim quod sunt pluribus, decif. 440. n. 5.
- Ante** factam expeditionem literarum, factam esse actionem pensionis, an, & quomodo probari debeat, & ea probata an pensio sit nulla, vide *Pensio*.
- Litæ** non expeditis si apprehendatur possessio beneficii, possessio dicitur nullo titulo, aut iuris administratio sustinuit, sed temerarie propria quis eam dicitur accepisse, decif. 490. n. 8.
- Non** excusant ab attentatis, quando in eis non fiat facta mentio de lite, decif. 305. n. 5.
- Subreptitiæ** quando dicantur, necne, vide sub verbo *Subreptio*.
- Abique** literis quando probet, & sufficiat sola supplicatio, vide *Supplicatio*.
- Et** literis ipsius signationis iustificatur resignatio, vide *Resignatio*.
- Per** literas probari regulariter debet gratia Apostolica, non autem per testes, & quando hoc non procedat, vide *Gratia Apostolica*.
- Executio** literarum Apostolicarum cooeditur in possessionem instat *In sol. C. ad ill. D. Hadr.* decif. 335. num. 15.
- Litæ** super executione literarum sufficit ad effectum Regule de Annali, vide in verbo *Regule de Annali*.
- Si** primus executor pronunciet literæ non esse exequendas vii subreptitiæ non potest adiri secundus, qui est solus datus in casu negligentie primi, sed est appellandum ad Metropolitanum, seu Papam, vide *Executor*.
- De clauisula** *sub reuocando* executionis literarum Apostolicarum, vide in verbo *Clauisula*.
- Iudicium** super iustificatione literarum Apostolicarum est executiuum, decif. 307. n. 13.
- Litæ** Cambij quando non habuerunt effectum, duxat prima obligatio, decif. 117. n. 2.
- Quando** sunt ad vsum habent terminum decem dierum, iuxta gentilem consuetudinem mercatorum, ibid. n. 7.
- Cambij** literas scribens non est liberatus, nisi solutione subsequente, d. decif. 217. n. 1. & late Annot. ibid. sub n. 9.
- Procedit** non obstante mora, & negligentia creditoris in presentando, seu exigendo literas, Annot. ibid. n. 10.
- In materia** literarum Cambij, mora non habet locum, nisi quando est indolenda delegatio, d. decif. 217. num. 6.
- Quiescentiæ** duplicare solent relinqui in manibus mercatorum solutionem literas Cambij, decif. 188. num. 4.
- Litæ** missæ non requirunt valde exactam recognitionem, decif. 219. n. 3.
- Litæ** in istius amplexu scribere infimo parte viginti pueri non congruit, decif. 414. num. 10.
- Litæ** nec calumniosus non potest dici, quamdiu potest iustificari eius res, decif. 17. num. 7. decif. 125. num. 4.
- Litigiosæ** calumniosæ non debetur subrogatio, vide *Subrogatio*.
- Litigiosa** efficiunt res, quando agitur de dominio, vel quasi, decif. 135. n. 4.
- Litigiosum** est beneficium quando præcedente collatione quis petit id declarari, & possessionem sibi tradi, dicta decif. 135. n. 10.
- Et** quando petitur præbenda tanquam sua, quia fuit sibi collata, ibid. n. 11.

Index Materiarum.

Litigiosum efficitur beneficium per litem inter pretentatorem, sicut etiam per litem inter electos, Annot. ad decif. 101. n. 7.

Non efficitur litigiosum beneficium per litem super possessione, d. decif. 335. n. 5. & Annot. ibid. num. 19.

Quod procedit etiam si agatur in possessio adipsiendz, d. decif. 335. n. 6.

Litigiosum ut dicatur beneficium debet pefi non tanquam suum, sed tanquam debitum, & ut collatum, non uti conferendum, dicta decif. 305. num. 6. & de hoc vide latè Annot. ibidem num. 7.

Et non sufficit, quod agatur de titulo, nisi etiam de illo principaliter agatur, d. decif. 335. n. 8.

Lus super titulo beneficii probatur ex commissione continente clausulam (*Quam, ex qua*) de cessione 125. num. 15. & Annotat. ibidem n. 17.

Declarat qualiter hoc procedat, prout in Annot. ibid. num. 18.

Lite pendente super beneficio obento non currit tempus ad se promovendum ad Ordines Sacros ratione dicti beneficii, Annot. ad decif. 451. num. 9.

Lite pendente super secundo beneficio obento, non currit tempus decreti de dimittendo prius incompatibile, Annot. ibid. n. 10.

De subrogatione in beneficio litigioso, & de immiffione in illius possessionem, vide in verb. *Subrogatio*, & in verb. *Subrogatus gratui*.

Liti super beneficio censetur remitti reobtinens beneficium incompatible cum eo, super quo lis pendet, dummodo assuequutio sit valida, Annot. ad decif. 305. n. 5.

Litis Consensu confistendo non praeiudicat aliis, decif. 556. num. 20.

Non potest aliquid agere nomine consortium, quando ipsi consilii uerunt alium Procuratorem, decif. 331. n. 2. decif. 48. n. 1.

Hoc non procedit, quando Procurator constitutus negligit agere, d. 48. decif. 548. n. 2.

Litis consors minor debet eliminari, & res debet esse indivisa ad hoc ut maior uti possit iure minoris, vide *Actum*.

Per productionem Commissionis factam pro parte aliorum liti consortum citanducitur conclusio in causa, vide *Conclusio in causa*.

Quando plures liti consortes simul conveniunt relementia potest respectu unius fieri, & respectu alterius diffidit, decif. 488. n. 7.

Litum alio. Actione locati quando convenitur conditor non tenetur de incendio, aut casu, nisi quod latam, aut locum culpam, secus quando conveniunt actione legis Aquiliae, quia tunc tenentur etiam de levisima culpa in committendo, decif. 523. n. 9. & vide *Incendium*.

Locatio censetur ad corpus, quando solutio est facta anticipatè pro toto tempore affictus, decif. 128. num. 3.

Est contractus nominatus, dec. 130. n. 1.

Non est promissio de locando, Annot. ad decif. 28. num. 6.

Facta uti à Domino, probat dominium, decif. 572. num. 1.

Non probat possessionem, dec. 6. n. 1.

Fallit inter locatorem, & conductorem, Annot. ibid. num. 4.

Quod ampliatur etiam non probata effectuione locationis, ibid. n. 5.

Item fallit conclusio quando concurrunt etiam solutiones affictum, decif. 100. n. 1.

Imò hoc casu locatio probat possessionem, etiam contra tertium, decif. 500. n. 2. Annot. ad. d. decif. 6. num. 6.

Limita hoc ultimum dictum, ut non procedat in peritadicum tenij, de cuius vera possessione constat, Annot. ad decif. 6. n. 7.

Item fallit conclusio concurrentibus adminiculis, decif. 328. n. 1. & 4. & Annot. ibid. n. 5.

Et pro adminiculo consideratur venditio rei locatae facta à locatore, d. decif. 318. n. 3.

Vel alienatio eorumdem bonorum locatorum facta à filiis locatoris, decif. 422. n. 2.

Non probat iustum pretium, seu valorem rei locatae, decif. 101. n. 1. decif. 513. n. 6.

Hoc ampliatur, & etiam limitatur, Annot. ad d. decif. 101. num. 5.

Domus locatio non probat illius valorem maximè ad effectum lesionis, decif. 570. n. 7.

Locationum instrumenta non probant institutum affictus, dec. 76. n. 6.

Locationes non sufficiunt ad probationem valoris beneficii, Annot. ad decif. 89. num. 8. decif. 147. num. 2.

Excusant tamen à mala expressione, & à pœna regule de vero valore, Annot. ad decif. 101. n. 6.

Præsumitur locatio facta uti ab hærede, & domino, non uti creditore, dec. 7. n. 7.

Creditor immisus ex Saluiano tenetur stare locationi, decif. 63. num. 6. & Annotat. ibidem numero 12.

Emptor non tenetur stare locationi, d. decif. 68. num. 1.

Hoc non procedit quando conductor habet hypothecam per observantia contractus, maxime quando etiam concurrat iuramentum, quod præcisè obligat ad observantiam, & tunc tenetur stare locationi, etiam si indigeret re locata pro viâ suo, dicta decif. 68. num. 2. & Annot. ibid. num. 10.

Et sufficit ad istam effectum hypotheca generalis, d. decif. 68. num. 3.

Emptor ex solaciencia locationis obligatur ad illius observantiam, etiam si ignoret hypothecam contentam in instrumento locationis, decif. 90. num. 12.

Quando emptor habet scientiam locationis, tunc venditor non tenetur tradere eam liberam à locatione, vide *Emptor*.

Successor an teneatur stare locationi continens hypothecam, si velit solvere interese, vide Annot. ad decif. 68. n. 19.

Successor singularis, quando non succedit in plenum ius auctoris sui, tenetur stare locationi, d. decif. 68. n. 7.

Successor in re debitoris per sententiam Iudicis tenetur stare locationi, ibid. n. 8.

Ex locazione quam recipit spoliatus à spoliato, probatur penum extremum in spolio, vide in verb. *Extremum*.

In tacta renouatione locationis, non censetur repetita obligatio Cameralis, vide *Relucano*.

Procurator ad locandum, an possit exigere affictus vide *Procurator*.

Tempore locationis finito, inquilinus tenetur dimittere domino domum vacuam, vide *Inquilinus*.

Gabit. cap. 71. l. 1. q. 1. qui vult in contractu locationis ob non implementum posse agi ad rescissionem, reprobat, decif. 130. n. 2.

Gabit. sequuntur multi, prout in Annot. ibid. n. 6.

Locator relocare non tenetur, quando vult pefi se retinere, decif. 45. n. 3. & Annot. ibid. n. 2.

Index Materiarum.

Fallit, quando talis eſſet conſuetudo loci, vt non poſſet pro ſe reſumere, ſed teneatur relocare, d. decif. 45. num. 5.
Tenetur preſtare lucereſſum patientiam, vt con-
 ductor poſſit viſi, & frui re locata, decif. 135. n. 1. &
 Annot. ibid. n. 4.
An præſumatur talis patientia præſtita, vide Annot.
 ibid. n. 5.
Non tenetur ad aliud, quàm ad remiſſionem merce-
 dis, quando conſuetudo caſa fortuito citra ali-
 quam culpam locatoris impeditur vi re locata,
 decif. 135. n. 2.
Quando locator offert implere, & ita facere, vt con-
 ductor poſſit vi re locata, conductor non po-
 teſt recedere à contractu, ibid. n. 1.
Locatoris eſt, non autem conſuetudinis periculum
 caſus fortuiti, decif. 138. n. 1.
Locatoris filij ſi fecerint alienationem eorundem
 bonorum locatorum, ex locatone probatur poſ-
 ſeſſio, vide in verb. *Locata*.
Venditio rei locatæ facta à locatore conſideratur
 pro adminiculo ad hoc, vt pro locatore probetur
 poſſeſſio, decif. 118. n. 3.
Locum in quo merces conſtituitur, non venit appella-
 tione mercium, vide *Mores*.
Ex loci incongruitate deducitur levis culpa, vide
Calpa.
Extra locum remiſſorie, an teſtes poſſint validè iu-
 rare, & examinari, vide *Locorum reſum*.
Locum pium ad effectum alienationis Emphyteuſis ceo-
 ſetur potentior perſona, vide ſub verbo *Emphy-
 teuſis*.
Loquens. Perſona loquens non venit in generali ſer-
 mone, decif. 176. num. 10. & Annot. ibid. n. 19.
Non procedit, vbi ſubiecta materia id diſſuadeat, d.
 decif. 176. num. 11.
Item nec quando eſt eadem ratio in perſona lo-
 quentis, quæ in alio ibid. num. 12.
Loquens diſcretus, vide *Diſcretus loquens*.
Lucraria. Dux cauſæ lucrativæ de iure ſimul non poſ-
 ſunt concurrere, & idè ſi concurrerent ſuſtinen-
 do legatur, ceſſat legatum, decif. 116. n. 7.
Onerofa cauſa magis ſuſſragatur, & eſt ſauorabili-
 or, quàm lucrativa, vide *Onerofa*.
Lucrum dotis, & de Statuto de lucro dotis, vide ſub ver-
 bo *Dot*.
Luera, & damna debent eſſe æqualiter communia in
 ſocietate, & non valet pactum contrarium æqua-
 litati, vide in verbo *Societas*.
Ex magni lucri amiſſione inducitur metus, vide
Metus.
Ex mero lucro, nec ad effectum incitandi ad contra-
 bendum matrimonium non eſt cenſenda dona-
 tio facta poſt contracta ſponſalia vide *Damnum*.
Ob merum lucrium non licet inducere, vt quis ſe-
 cum contrahat matrimonium, vide *Matrimonium*.
Potius in damnum, quàm in lucri amiſſionem ſonat
 priuario ſucceſſionis patetor, vide ſub verbo *Fi-
 ſcus*.
Priuegiatus viſitor priuegio contra priuegium, ut
 quando tractat de damno, alter de lucro, vide
Priuegiatus.
Si pupillus contrahit cum alio pupillo ſine ſolemni-
 tibus Statutariis, poteſt dare de nullitate con-
 tractus, quando ipſe remaneret in damno, alter
 in lucro, licet regulatiue dare non poſſit, vide *Pu-
 pillus*.
Succurrendum magis eſt ei, qui agit de damno eui-
 dendo, quàm alteri tractanti de lucro faciendo,
 decif. 439. num. 9.

Lulluſa hereditas filij. Ab hac hereditate iniquum eſt
 matrem excludere, & ne mater ab ea excludatur,
 capienda eſt omnis interpretatio, vide in verbo
Mater.
Lulluſa. Intra annum lulluſa quid videtur debeat, vide
 in verb. *Pidua*.
Ludo. Ex ludo non oritur actio, decif. 47. nume-
 ro 1.
Ampla, vt neque oriatur actio ex contradiſtibus oc-
 caſione ludii celebratis, ibid. n. 3.

M

Macellarium. Statutum Macellarium reſtringi de-
 ber ad homines d. artis, vide *Statutum*.
Maſor vt poſſit viſi iure minoris, requiritur quòd ſic
 coloris litis minoris, & quòd reſit indiuidua,
 decif. 473. n. 16.
Maſor ſumma habetur pro non adieſta, quando alter-
 natua eſt poſita inter diſtantes ſummas, decif.
 431. num. 7.
Declara, prout ibid. ſub n. 9.
In maiori ſumma ineſt minor, decif. 130. n. 3.
Hæc regula patitur diſcultatem in depoſitione te-
 ſtis, decif. 298. n. 4.
Et non ſolet admitteri in actu, qui poteſt aſſerere præ-
 iudicium, ibid. n. 5.
Argumentum de maiori ad minus non valet in diſ-
 penſatione, vide *Argumentum*.
Mala fides non præſumatur, ſed bona, decif. 567. nu-
 mero 9.
Et omnis præſumptio malæ fidei excluditur per im-
 memorabilem, vide *Immemorabile*.
Non cauſatur in prouiſo ab Ordinatioante mortem
 litem per reſeruationem, quando non eſt nota-
 tia, vel clauſa in corpore iuris, vide *Reſerua-
 tia*.
Non cauſatur in prouiſo ab Ordinario per ſuſpi-
 cionem Antidatæ in prouiſione, vide *Antidatæ*.
Sufficit, quod abſit, vt fructus non ſint reſtituendi
 decif. 74. n. 1.
Si Author erat in mala fide hæris non poteſt, nec à
 ſe incipere præſcriptionem, quod procedit etiam
 in hærede hæredis, vide *Præſcriptio*.
Cum mala fide non currit præſcriptio, vide in d.
 verb. *Præſcriptio*.
Ex poſſeſſione ſui Authoris, qui erat in mala fide
 iurari non poteſt ſucceſſor, vide in verbo *Suc-
 ceſſor*.
Mala fide paterna eſt perhorreſcenda, decif. 414. nu-
 mero 1.
Malam vinus eſt præſumendum, decif. 351. nume-
 ro 19.
Mandatum de mandando, vide in verbo *Mandato-
 rum*.
Mandatum executionis plerumque relaxatur loco exe-
 cutorialium, maxime in prophanis, vide *Executio-
 rialia*.
Viſitatur in totum per exceſſum, etiam ſi exceſſus
 ſit in minimo, vide *Exceſſus*.
Mandatum procura ad committendum ſpolium non
 cenſetur habere Procurator, decif. 313. n. 2.
Ad extinguendum cenſum reuocari non poteſt per
 venditorem rei cenſuatæ, ſi emptoris intereſt,
 quod extinguatur, vide in verb. *Cenſus*.
An irandum de calumnia qui cenſetur habere
 mandatum, ſi habet mandatum ad tuendum in
 eadem cauſa, vide *Iruramentum Calumnia*.
Ad lites non ſufficit ad exigendum, decif. 139. nu-
 mero 4.

Index Materiarum.

Commune cum aliis habeat Procurator sine clausula (*insubdum*) non potest solus comparere, vide *Procurator*.

Datum contra certam personam non extenditur ad aliam personam diuersam ex clausula generali, (*nam, & ad omnes causas*) quia restringitur ad personam expectatam, decif. 384. num. 1. & Annot. ibid. num. 5.

Impletum si non sit per Procuratorem, resignatio ab eo facta, dicitur nulliter facta, & non conuallidatur ex ratificatione principalis resignantis, sed denud est prestandus nouus consensus formalis, vide *Resignatus beneficium*.

Non probatur ex attestacione Notarii, licet tamen attestatio multum operatur, & magnam facit presumptionem, decif. 175. num. 5.

Procurator presumptionibus, & coniecturis, decif. 44. num. 1.

Et maxime quando eum eis conuenit enunciatio mandati, decif. 111. num. 1. & Annot. ibidem num. 7.

Presumitur, quando quis enunciat Procuratorem cum specifica relatione ad Notarium rogatum, & ad certam diem rogatus, dicta decif. 111. numero 1.

Item presumitur ex impensa, maxime quando est aliquis considerandus, decif. 44. n. 5.

An autem, & quando hoc procedat, vide Annot. ad decisionem 314. num. 6. vbi vide Limitationem.

Et ideo propter impensam, quae in expeditione dispensacionis requiritur, illa presumitur imperata de mandato illius, de cuius interesse agitur, vide *Dispensatio*.

Item presumitur mandatum in solvente procuratorio nomine, decif. 111. n. 1.

Et tamen magis precedente obligatione principalis, ibid. n. 6.

Et presumitur in solvente, quia non est verisimile, quod quis velit iactare pecunias suas saltem concurrentibus aliis aduinculis, decif. 175. num. 3. & Annot. num. 19. vbi vide *Aduincula*.

Pio aduinculis deservit reservatio pensionis, pluralitas solutorum eundem tunc temporis, & summa notabilis pecuniarum solutarum, d. decif. 175. n. 4. & Annot. ibid. n. 19.

Item presumitur stante solutione alicui facta, vii Procuratori, d. decif. 111. n. 4.

Solutio tamen facta non habenti mandatum, non suffragatur, & quale mandatum ad hoc non sit sufficiens, & quale requiritur, vide in verbo *Solutio*.

Item presumitur mandatum ex productione iurium, decif. 44. n. 4. decif. 86. n. 2. decif. 176. n. 8.

In persona tamen domestica est presumptio non est valde vigena, quia potuit subripuisse iura, Annot. ad decif. 44. n. 10.

Item presumitur ex scientia, & patientia, quod alius nomine suo compareat, & litem persequatur, d. decif. 44. n. 1.

Et tamen magis quando conuenit etiam praesentia, ibid. n. 5.

Amplius ut procedat etiam non obstante reuocatione praecedenti, quia censetur tacite de nouo constitutus Procurator, Annot. ibid. n. 9.

Presumptum sufficit etiam si dispositum requirat mandatum, decif. 36. n. 1.

Vbi ex statuto requiritur, licet non admittatur mandatum fictum, admittitur tamen praesumptum, decif. 44. n. 6.

Speciale est necessarium, ut ineutratur eadocira vide *Caducitas*.

Item speciale requiritur ad allegandum Iudicem suspectum, vide in verbo *Recusatio*.

Item speciale requiritur in his, quae pendunt ab animo, decif. 168. n. 7.

Item specialissimum requiritur ad ponendum, & ad respondendum positionibus, vide *Possessio*.

Speciale non requiritur ad confirmandum in morte, decif. 492. n. 10.

Speciale mandatum requirentia possunt expediri per administrantem publicum habentem amplissimam auctoritatem, & mandatum generale eum libera, vide in verbo *Administratio*.

Sine speciali mandato Procurator non potest facere actus, ex quibus principalis habeat litem pro spoliato, decif. 168. n. 5. & Annot. ibid. n. 13. decif. 146. num. 13.

An autem, & quando Procurator possit praediciare Domino sine speciali mandato vide in verbo *Procurator*.

Etiā ubi mandatum speciale requiritur, ratificatio æquiparatur mandato, vide *Ratificatio*.

Mandati ratificatio inducitur ex prosecutione actorum, decif. 176. num. 9. & Annot. ibidem num. 13.

Mandati verba dispositiva sunt attendenda, decif. 348. num. 9.

Cum mandato legitimum, & sufficiens, fieri debet purgatio attentatorum, vide *Attentatio*.

De mandato principalis censetur producta scriptura à Procuratore, vide *Productio*.

In mandato procurator si sint appositae clausulae (*obtemperet, &c.*) prout, &c.) iuxta formulatum Curiae extendantur, ut comprehendant clausulam (*insubdum*) decif. 130. n. 4. & Annot. ibid. num. 10.

Mandati defectus redditus sententiam, & processum nullum, & quodcumque potest opponi, decif. 164. num. 1.

Procellatio *verumem audiri*, nisi *delito de legitimo mandatu*, tollitur per comparationes sublequutas, in quibus non fuit reperta dicta procellatio, decif. 44. num. 7.

Mandatum procurator non sufficit habere, sed debet etiam exhiberi, quando est facta procellatio, *verumem audiri*, nisi *delito de legitimo mandatu*, decif. 44. num. 1.

Hoc non procedit, quando adest praesumptio mandati, Annot. ibid. n. 5.

Sine mandato non acquiritur possessio, si tamen fuerit capta sine mandato potest tunc fieri, vide *Possessio*.

Sine mandato principalis, & non confilio de scientia eiusdem principalis non acquiritur quasi possessio exigendi contra aliquem ex solutione facta per tertium, vide sub verbo *Exaltatio*.

Sub mandato venit solutum confirmatum, licet non veniat solutum fieri à Principe, decif. 311. numero 7.

Vigore mandati dati antequam vacaret beneficium, praesentatio facta ad iustpatronatus, est nulla, vide *Praesentatio*.

Alia de hac materia mandati prout, supple in verbo *Procurator*.

Manifestum, non occultum dicitur, quod probari potest, decif. 195. n. 15.

Rem manifestam, & certam facit publicum instrumentum, vide *Instrumentum*.

Index Materialium.

Manuale beneficium an, & quando dicatur, & an eadē sub regula referatur, vide in verb. *Beneficium* & *Regula* refer.

Manutentio competit resignatorio, non obstante nullitate resignationis, & exceptio non implentur conditionum, vide *Resignatio*.

Concedi debet in eo statu, & eo modo, quo quis possidebat ante motam litem, decif. 169. n. 3.

Concedi non potest, nisi ad limites possessionis, d. decif. 169. n. 1. & Annot. ibid. n. 6.

Concessum mandatum de manutendo à Iudice laico super possessione beneficij, est nullum, decif. 164. num. 4.

Danda est manutentio existenti in possessione, decif. 158. num. 1.

Item ei, de cuius possessione constat, decif. 160. num. 7.

Item ei, de cuius possessione tempore motae litis constat, decif. 181. n. 1.

Maximè si fuerit auctoritate Iudicis capta, ibidem num. 2.

Item danda est manutentio ei, qui docet de sua possessione capta in vim mandati executionis Apostolicae, decif. 133. n. 1.

Possessio quomodocumque capta sit siue cum mandati Iudicis, siue sine, est manutentibilis, decif. 107. num. 7.

Manutentibilis non est possessio proveniens à Iudice nulliter procedente, decif. 149. n. 1.

Instrumentalis possessio non est manutentibilis alio existente in possessione, decif. 6. n. 1.

Possessio instrumentalis sufficit pro manutentione, quando non constat de possessione alterius, secus autem si de possessione alterius constaret, decif. 138. n. 2. decif. 168. num. 1. & Annot. ibid. num. 8.

Et quid si dicta possessio alterius esset omnino vitiosa, & infecta, vide Annot. ad decif. 168. n. 9.

Ad istum effectum licet dare de possessione tertij, dummodo de illa probetur, d. decif. 138. n. 3. Annot. ad decif. 168. n. 10.

Est sufficiens sola detentatio tertij, sine titulo ad excludendam possessionem instrumentalem, d. decif. 138. num. 4.

Possessio seu quasi praesentandi quando non dicatur manutentibilis, vide in verb. *Praesentatio*.

Possessio ad effectum manutentionis probatur ex assertionem patris aduersus enunciantis aliquem detentorem, & occupatorem, decif. 418. n. 3. & sub num. 5. & 6.

Item danda est manutentio possessori anteriori, decif. 9. n. 5. decif. 149. n. 1.

Etiam in concursu posterioris, decif. 40. n. 2. d. decif. 149. num. 4.

Ampla etiam si anterior possessio esset solum merè instrumentalis, & posterior cum perceptione fructuum, Annot. ad decif. 171. n. 4.

Ampla quoque si possessor esset titularis, & anterior careret titulo, Annot. ad decif. 40. n. 5. & ad decif. 133. n. 7.

Ampla istam ampliationem, ut procedat quoque in materia beneficii, reprobat Menoch. contrarium tenente, Annotat. ad decisionem 40. num. 6.

Quando autem possessio titulata praefertur, & an requiratur similis in iudicio manutentionis, vide infra sub hoc eod. verb.

Item dari debet manutentio ei, qui non habet se pro spoliato, & quando non habenti se pro spoliato impediri non possit manutentio, vide in verb. *Spoliatio*.

Dari non potest mandatum de manutendo in possessione sepulture, ubi nullum adest signum sepulture, decif. 181. num. 1.

Datur manutentio etiam in gradu restitutionis in integrum, non obstante re iudicata, maximè quando illa redditur turbida, decif. 418. n. 8.

Denegata licet fuerit manutentio vni parvi, non sequitur, quod sit danda alteri, cum utriusque possit denegari, decif. 169. n. 5.

Mandatum de manutendo iam vni datum Rota ad libitum reuocat detecta possessione alterius, decif. 171. n. 15. & Annot. ibid. n. 23.

Et è contra semel denegatum iterum concedit, ubi constat de possessione, d. decif. 171. n. 16.

Ecclesiae competit manutentio non obstante quòd Praelatus habuerit se pro spoliato, Annot. ad decif. 116. n. 5. & ad decif. 246. n. 1.

In facultatis, quando datur manutentio, vide in verb. *Facultas*.

In quasi possessione exigendi competit manutentio, etiam post sententiam, quae fuit suspensa per appellationem, decif. 311. n. 4.

Et tamò magis quando constat de solutionibus factis post dictam sententiam, ibid. n. 5.

Et regulariter non impeditur manutentio post sententiam latam, quando fuit suspensa per appellationem, decif. 361. n. 1.

In quasi possessione exigendi annuum responsonem danda est manutentio docenti de quasi possessione exigendi, decif. 418. n. 1.

In quasi possessione exigendi decimas est concedenda laico, etiam si non doceat de titulo, quia potest esse, quòd non sint spirituales, sed potius responsones temporales, decif. 404. n. 1.

Et pro manutentione alio non possidente sufficit, quasi possessio generalis exigendi decimas, decif. 449. num. 2.

Exigendi quasi possessio ad effectum imputationis probatur ex confessione aduersarij cinzati in monitorio, in quo petit restitutionem pecuniarum solutarum, decif. 361. n. 1.

Peti potest manutentio in summariissimo, etiam post latam sententiam in possessorio plenario retinenda, decif. 171. n. 13.

Peti potest à successore in beneficio, & ei competit ex sola possessione antecessoris, decif. 146. n. 7. & Annot. ibid. n. 2. decif. 418. n. 5.

Ad effectum obtinendi manutentionem contra heredes, & successores suffragatur possessio quòd contra illorum Auctorem, decif. 133. n. 3. & Annot. ibidem n. 7.

Peti non potest ab eo, qui petit inmissam, quia dum petit immitteri, statetur se non possidere, vide in verb. *Inmissio*.

Petens manutentionem non dicitur reus necessarius, sed actor originarius, & voluntarius, decif. 64. num. 5.

Praetendā, & quando possit manutentio per Dominum directum, sub praetextu finitae emphyteusis, vide *Demano*.

Qualificata manutentio non potest obtineri, nisi probata possessione qualitatibus, decif. 369. n. 1.

Ad obtinendam manutentionem an, & quando suffragetur assistentia iuris communis, vide *Assistentia*.

Manutentibilis non est possessio, quae habet iuris restitutionem, nisi continetur aliquo titulo, decif. 170. num. 1.

Si autem habet solam iuris praesumptionem contrariam est manutentibilis absque titulo, d. decif. 170. n. 1. & Annot. ibid. n. 10.

Index Materialium.

Decretum manutentionis requirit citationem, decif. 457. n. 3.
 Iudicium manutentionis contentatur leuionibus probationibus, decif. 314. num. 5. decif. 358. num. 7.
 Ea non requirit plenam probationem, fed fufficit leuis, decif. 258. n. 3.
 Et in iudicio fummariifimo manutentionis fufficit vnicus testis, decif. 458. num. 1. Annot. ad decif. 160. num. 1.
 Et in eo folum attenditur nudum factum abfque fcientia, & patientia aduerfarij, Annot. ad decif. 249. num. 10.
 Nec in eo admittitur exceptio proprietatis, decif. 9. n. 10. decif. 107. n. 5.
 Amplia vt per Annot. ad dictam decifionem 107. num. 5.
 Item in hoc iudicio non admittitur exceptio refpicens peritorum, prout exceptio refpectu maritis, decif. 549. n. 6.
 Item nec admittitur exceptio vfus, quamdiu fuper validitate contrahus difcutiatur, decif. 107. num. 2.
 Item nec admittuntur in poffefforio fummariifimo manutentionis exceptiones contra testes, decif. 449. n. 10. & Annot. ibid. n. 11.
 Item nec admittitur exceptio nullitatis tranfationis vti requiritur altioem indaginem, decif. 275. num. 11.
 Item in hoc iudicio manutentionis non requiritur aliquis titulus, fed fufficit fola poffeffio, decif. 9. n. 9. decif. 275. n. 12.
 Amplia etiam in beneficialibus, Annot. ad decif. 40. num. 7.
 Imò in beneficialibus datur manutentio, etiam abfque productione tituli, & multò magis abfque illius iustificacione, decif. 313. n. 2. & Annot. ibid. num. 4.
 Manutentio pendens à validitate tituli non eft danda, nifi prius difcutito titulo, decif. 281. n. 5. & laudè de hac materia, quando manutentio, & attentata pendent à cognomine negotij principalis, vide Annot. ibid. fub n. 8.
 Poffeffio titulara data paritate praeferret poffeffioni non ritulari ad effectum manutentionis, Annot. ad decif. 315. n. 5. decif. 412. n. 2. & Annot. ibid. num. 5.
 Et ideo in manutentionis iudicio articuli concernentes peritorium non funt omnino irrelevantes, Annot. ad d. decif. 313. n. 6.
 Nec imperinentes funt articuli fuper proprietate, d. decif. 412. n. 3.
 In iudicio manutentionis obstat exceptio excommunicationis, decif. 64. num. 1. & Annot. ibidem num. 13.
 Et exceptio pretiarij, d. decif. 64. n. 1.
 In iudicio manutentionis praefertuntur iura, non folum in petitorio, fed etiam in ordinario poffefforio, decif. 275. num. 14.
 Maritus alimenta vxori praestare quando teneatur, necne, vide in verbo *Alimenta*.
 Ad expenfas funeris vxoris tenetur pro rata lucu, vide fub verb. *Funus*.
 Renunciationem aliquam facere non potest in praedictum vxoris, decif. 317. n. 7.
 Mariti poffeffio praefumitur iure familiaritatis, quando confit de dominio vxoris, decif. 372. num. 4.
 Marito non eft impedienda refitutio vxoris, non obftante quacumque exceptione, etiam notoria, decif. 316. n. 40.

Marito foluto matrimonio, an debeatur vfus lucu dotis, vide decif. 573. n. 8.
 Et quod non debeatur etiam fi fuperfint filij, Annot. ibid. n. 17.
 Maritum fibi eligere in fecho pace virginali poderi non conuenit, vide fub verbo *Sege*.
 Ad maritum fpectant fructus dotis, vide fub verbo *Dot*.
 Sed non fructus bonorum Paraphernalium, vide in verb. *Paraphernalia*.
 Ad maritum fpectat fupportatio onerum matrimonij, decif. 80. n. 5.
 De bonis mariti vxor acquifitiffe praefumitur, vide *Pater*.
 De confefione mariti receptionis dotis facta conftante matrimonio plura, vide fub verbo *Dot*.
 In confefione nonnum mariti delinquentis, an comprehenduntur dos vxoris, & donatio propter nuptias, vide in verb. *Confefio*.
 Inter maritum, & vxorem cft prohibita donatio, vide *Donatio*.
 Pro marito fideiubere an poffit vxor, vide *Pater*.
 Res pretiofe traditæ per maritum vxori, an cenfeantur donata, vide in verb. *Donatio*.
 De oneribus matrimonij, vide fub verbo *Onus*.
Mafculinitas. Qualitas mafculinitas expreffa in vna parte teftamenti an, & quando cenfeatur repetita in alia, vide Annot. ad decif. 514. n. 17.
 Reperta non cenfeatur ex eo, quòd in alia fubftitutione teftator loquutus fuerit de filiis mafculis, nifi concurrant coniecturae, decif. 513. numero 1.
 Coniectura fufficiens repetitionis mafculinitatis non inducit Statutum Verbi 145. l. 6. n. 1. nifi in quibufdam cafibus, in quibus Statutum excludit feminas propter mafculos, ibidem numero 1.
Adfufum concipit regulariter femininum, Annot. ad decif. 193. n. 22.
 Concipit femininum in materia indifferenti mafculis, & feminis, d. decif. 193. n. 8. & Annot. ibid. num. 11.
 Et in materia fucceffionis, qua eft materia indifferens ad mafculos, & feminas, dicta decif. 193. num. 9.
 Materia indifferens ad effectum videndi an mafculinum concipit femininum, dicitur quando ratio confiderata, ita viger in forma ficut in mafculo, d. decif. 193. num. 10. & vide Annot. ibid. fub num. 21.
 Item concipit femininum, quando in vtroque sexu habet locum eadem ratio difpofitionis, d. decif. 193. num. 11.
 Et etiam in ftatutis exorbitantibus à iure communi propter identitatem rationis, ibid. n. 12.
 Maxime quando ratio eft expreffa in ftatuto, ibid. num. 13.
 Item concipit femininum in teftamento, decif. 514. num. 5.
 Quod procedit etiam vbi de fideicommiſſo agitur, ibid. num. 4.
 Et maxime concipit femininum in teftamento feminæ, ibid. n. 5.
 Mater actorem ad lites conftituere non potest, decif. 510. num. 1.
 Admanftrationem legitimam non habet, fi inuentarium non conficit, ibid. n. 3.
 Excludenda non eft ab hæreditate filia ex coniecturis, & praefumptionibus, decif. 495. n. 12.
 Excludere matrem à luctuofa hæreditate filij, iniquum eft, ibid. n. 6.

Neer

Index Materiaram.

- N**e excludatur à luctu & hæreditate filij, omnis interpretatur est capiendo, ibid. n. 1.
- M**atri debita est ab intestato hæreditas filij, ibidem num. 1.
- A**b ea tamen mater in totum excluditur per substitutionem pupillarem, ibid. n. 2.
- S**ubstitutio pupillaris quando de ea agitur ad effectum excludendi matrem ab hæreditate filij, non admittit largam, sed strictam interpretationem, ibid. n. 1.
- R**elinquere plus viui, quàm alteri filio non prohibetur ex Statuto Urbis 134. ibid. n. 1. dummodo non grauet in legitima, decif. 198. n. 1.
- R**elinquere plus filiis fecundi matrimonij, quàm primis, & quando possit, & an possit relinquere priuigno legatum alimentorum, etiam si habeat filios primi matrimonij, & an in bonis relictis per matrem filiis fecundi matrimonij poterit acquirat vsumfructum, & alia similia, vide sub verbo *Filius*.
- M**atri non est auferenda facultas testandi de dote, cum mulieres non habeant regulariter aliud patrimonium vltra dorem decifione 198. n. 1.
- T**estari non potest mater, nisi de ultima parte ex Statuto Urbis, decif. 199. n. 1.
- D**e matris successione vbi agitur, non potest considerari ratio agnationis, vide in verbo *agnatio*.
- A**gnatio. Ex subiecta materia restrictionem patiuntur verba generalia, decif. 1. n. 13.
- I**uxta subiectam materiam, & naturam contractus debemus ad certam personam reducere incertitudinem, & impersonalitatem, ibid. n. 4. & vide *Impersonalitas*.
- M**ariola non probat aliquem esse ciuem, nisi etiam probetur tacere ea, quæ ad eum spectant, decif. 371. num. 5.
- T**alis quis præsumitur, qualis in mariola repetitur descriptus, ibid. n. 4.
- A**firmatiuum contrahendi pluries potest, & iterari, decif. 390. num. 1.
- A**communiter accidentibus matrimonia non multiplicatur, ibid. n. 7.
- P**luralitas, & reiteratio matrimonij non est præsumenda, decif. 344. n. 3.
- C**ontrahi non presumitur matrimonium sine dote ex generali consuetudine, decif. 61. n. 4.
- D**os tamen non potest esse sine matrimonio, & datur pro oneribus matrimonij, vide in verbo *Dos*.
- V**bi etiam plura de confessione dotis receptæ facta per maritum constanter matrimonio.
- C**ontractum matrimonium inter consanguineos sub conditione futuræ dispensationis, requirit nouum consensum post obtentam dispensationem, quando ille primus consensus fuit nullus, decif. 420. n. 1. & Annot. ibid. n. 7.
- C**onsensus est de substantia matrimonij, decif. 391. num. 1.
- M**atrimonium in quo deficit consensus, non solum est ipso iure nullum, sed etiam dici potest non fuisse contractum, & ideo omnia sunt de nouo iteranda, ibid. n. 4.
- Q**uando nulliter matrimonium fuit ab initio contractum ex aliquo impedimento, cessante impedimento non consolidatur, sed requiritur, quod de nouo contrahatur cum solemnitatibus requisitis à Concilio, ibid. n. 1.
- E**t matrimonium ipso iure nullum ex defectu consensus, non recomulatur ex consensu subsequenti, vt ex tunc, sed vt ex nunc, ibid. n. 8.
- C**onsensus in matrimonio excluditur per metum, decif. 351. n. 45.
- Q**uando autem, & ex quibus matrimonium præsumatur metu contractum, & alia similia, vide in verbo *Metus*.
- N**on concluditur matrimonium per tractatum, quod procedit aliis non concubitantibus, decif. 247. num. 11.
- P**robatur ex tractatu coniugali, d. decif. 247. n. 11. & Annot. ibid. n. 14.
- E**t tractatus coniugalis ad inuicem facit presumptionem pro matrimonio, quæ transfert onus probandi contrarium, decif. 248. n. 4.
- E**t ad probationem matrimonij, valde confert consensio coniugum tempore non suspecto, d. decif. 247. num. 16.
- P**robatur matrimonium ad effectum legitimatis, & successionis ex communi reputatione, d. decif. 248. num. 5.
- E**t ex publica voce, & fama iunctis adminiculis, ibid. num. 1.
- I**tem probatur ex eo, quod mulier induebatur iisdem vestibus, quibus alix nuptæ vi solent, ibidem num. 7.
- I**tem præsumptio matrimonij colligitur ex eo, quod maritus propter mortem maritis induitur vestibus funeralibus, ibid. n. 8.
- I**tem virgens præsumptio matrimonij est, si filij & ex nati, successerint in bonis & incommuni, quorum bonorum alius non fuissent capaces, decif. 247. num. 17.
- I**tem ad probandum matrimonium dispensatio obtemperata est maxima consuetudine, ibid. n. 8.
- I**tem probatur sufficienter per presumptiones, quando non agitur de foderi matrimonio, d. decif. 247. n. 4. & Annot. ibid. n. 21.
- M**atrimonij probatio non redditur æquiuoca, & turbida per concubinatum concurrentibus aliis inferentibus matrimonium, ibidem numero 11.
- C**oncubinatus tamen præcedens operatur, quod sine necessitate virginitatis probationes, Annot. ad d. decif. 247. n. 4.
- M**atrimonij impedimentum probandum est ab eo, qui allegat, decif. 328. n. 1.
- V**ita primi viri est de intentione explicitis contra secundum matrimonium, non autem de contra est mors de intentione allegantis matrimonium, decif. 247. n. 21.
- P**utatum matrimonium data ignorantia in viro coniuge legitimæ prolem penitus suscipitur, decif. 461. num. 1.
- I**n matrimonio pallam, publicè, & in facie Ecclesiæ contracto bona fides in coniugibus, in dubio præsumitur, ibidem n. 1. & 4.
- S**ubsequens non legitimæ prolem suscipitur ex intellectu, ibid. n. 6.
- H**oc non procedit stante legitimazione Papæ, cum decreto legitimatis proles ratio suscipitur, quoniam suscipiendæ, ibid. n. 7.
- P**er subsequens matrimonium, etiam approbatum à Papæ ab initio cum legitimazione proles non estatur legitimæ, qui filij natus de tempore, quo inter parentem, & matrem esse non poterat matrimonium, decif. 19. n. 3.
- I**n matrimonij radice dispensare quando dicatur Papæ, vide *Dispensatio*.
- C**ontractum post dispensationem iussu agitur, etiam si contrahentes nondum habuerint notitiam impetratæ dispensationis, d. decif. 161. num. 9.

Index Materiarum.

Requirir pte forma presentiam Patochi, decif. 395. num. 5.
Item requirit libertatem animi non solum à compulsiōe, sed etiam à timore compulsiōis, decif. 374. num. 18.
Ad effectum dū sponſalia, & contrahendum matrimonium per verba de presenti, quando cogi possit per censurā, qui contraxit sponſalia, vide in verb. Sponſalia.
Matrimonij libidinis causa captatoria, donatio non valet, vide *Donatus*.
Vt quis secum contrahat matrimonium, non licet propter merum lucrum inducere, decif. 363. num. 2.
Ad effectum incitandi ad contrahendum matrimonium non est censenda facta donatio, quæ facta post contracta sponſalia, ibidem numerum 3.
Constante matrimonio donatio facta est valida propter suramentum in ea appositum, vide in verbo Donatus.
Restitutio non datur in matrimonio, nisi quando constat de legitimo consensu, decif. 331. numerum 40.
In spolio matrimoniali non datur restitutio, si postscriptum non fuit iusta, vel fuit violenta, ibidem numerum 44.
Quando respectu nullitatis matrimonij probationes sunt in promptu, non est danda restitutio propter periculum amittendi virginatatem, ibidem numerum 45.
Possessorium matrimoniale habet admixtam causam proprietatis, ibidem numerum 41.
Et in eo admittuntur probationes excludentes consensum, ibidem numerum 42.
In causa matrimonij admittitur in testem coniunctus, quando non est disparitas inter coniuges, ibidem numerum 14.
Ad effectum rescindendi matrimonium requiruntur testes omni exceptione maiores, ibidem numerum 8.
Matrimonium licet impugnet maritus, teneatur prestare alimenta uxori, vide in verbo Alimenta.
Matrimonialis causa indiget ceteri expeditione, decif. 319. num. 2.
Filiis secundi matrimonij quantum relinquere possit, & de materia l. hoc est talis. C. de secund. nups. vide sub verb. Filius.
De omnibus matrimonij plura, vide sub verbo Omnes.
Matrim. Hæc dictio exprimit casum minus dubitabilem, & implicat magis implicabilem, decif. 410. num. 6.
Materia congruere debent præcedentibus, & sequentibus, decif. 16. num. 3.
Melioramentum factum tamen à Colonis, quam à possessoribus sunt detrahenda ex fideicommissis, decif. 166. num. 8.
Primogenituræ spectant ad liberam dispositionem meliorantis, decif. 116. num. 20.
Ex melioratione notabili rei, expensæ dicuntur re ipsa probari, decif. 475. num. 7.
Super melioramentis censetur impositus census, si imponens illum super re nullum ius super ea habet, nisi ratione melioramentorum, vide Censur.
Membra debent præcedere eos omnes, quos eorum caput præcedit, decif. 184. num. 4.
Non debent separari à capite, ibidem numerum 3.
Ad omnia membra transitur possessio capta quoad caput, decif. 157. num. 3.
Temporalia membra quando dicantur de pertinentiis, & de annexis Canoniarum, vide Canoniarum.

Admirum hominum non est stabilis, decif. 194. numerum 5.
Est sensus proprius, & proportionatus respectu temporis in teste deponente de suoiudicio, decif. 190. num. 10.
Admirum testis circa non substantialia non infringit dictum illius, decif. 194. num. 9.
Admirum testis circa accidentalia non repellitur, decif. 311. num. 30.
Atens disponentis coniecturatur arguendo à communiter accidentibus, decif. 35. num. 5.
Mente abiens non dicitur esse, ubi est corpore, vide Abiens.
Mens. De mensa quando dicitur, & proberur esse beneficium, & alia de beneficio de mensa, vide in verb. Beneficium.
Mensio, de quo in regula de Annali, quando incipias currere, vide Regula de Annali.
Ad effectum referuatiōis, vacatio in mense referuato debet plenè, & concludenter probari, vide sub verb. Referuatio.
Mensura æquè fieri debet de tereno malo, sicut de bono in contractu venditionis, decif. 155. num. 6.
Fieri debet de Berleda quando est notabilis amplitudinis, & fructifera, ibidem numerum 5.
Fieri quando non debeatur de Ripa in contractu venditionis, vide Ripa.
In mensura venit totum illud, quod venit in venditione, d. decif. 155. num. 1.
Quando venditio dicatur facta ad mensuram, vel ad corpus, vide Finitum.
Quando emptor non possit prætendere diminutionem pretij consequenti ob deficientiam mensuræ enunciatæ in instrumentis venditionis, vide Emptor.
Mensuratur. Ab vno tantum mensuratore facta relatio est nulla, si duo fuerunt deputari, decif. 145. num. 8.
Mensis de quibus sit facienda, necne, ut gratia non dicatur subcepta, vide in verbo Subceptus.
Mercator in suis libris repetit ætorem, potest illum corrigere, decif. 366. num. 6.
Libri mercatorum an, & quando probent pro testis, & contra testium, vide Liber.
Inter mercatores non attenditur quid petitur, sed quod probatum fuit, Annot. ad decif. 376. numero 12.
Iudicio mercatorum Rota plurimum solet deferre, decif. 116. num. 2.
Stylus semper attendi debet, præsertim inter mercatores, ibidem numerum 3.
Verba mercatorum intelligenda sunt prout mercatores illa intelligunt, ibidem numerum 7.
Mercatura est ars mechanica, decif. 312. num. 9.
Apud aliquas nationes non inficit nobilitatem, ibidem numerum 10.
Quæ opponitur ad effectum, ut quis non sit capax habitus religionis Hierosolymitanæ, debet concludenter probari, cum materia facta obiectum, d. decif. 322. num. 1. & Annot. ibidem numerum 12.
Mercet. Appellatione mercum non venit locus in quo mercatores committunt, decif. 115. num. 1. & sub numerum 6.
Locus destinatus ad mercatores vendendas dicitur apotheca, decif. 122. num. 2.
Metropolitanus. A sententia Metropolitanis in materia electionis ad Patochiales admittuntur appellatio ad effectum suspensionum, vide in verbo Concurfus.
Mitum adhibitus in iurificatione arguit etiam violentiam in ipso contractu adhibitam, dec. 316. num. 44.
Arguitur à solito, d. decif. 316. num. 19.

Item

Index Materiaram.

Item arguitur ex modo insolito, & ex nimia festinatione, ibid. n. 36.

Item valde arguitur à verisimili, sicut etiam è contra à verisimili excluditur, ibid. n. 6.

Item arguitur, quando contrahens non erat in sua libertate plenè constitutus, ibid. n. 1.

Item arguitur ex diligenti custodia facta personæ metum passæ, ibid. n. 32.

Et ex prohibitione commercij, & loquelæ, ibid. n. 33.

Item multum arguitur ex scitè facti, & ex circumstantiis, ibid. n. 35.

Item ex qualitate personarum tam incutientis, quàm patientis metum, d. decif. 326. n. 10. decif. 374. num. 6.

Et verisimilis redditur metus attentæ personæ illum patientis, d. decif. 326. n. 14.

Etenim magis considerabilis si constat, quod metum passus valde metuebat illum, qui metum incoffit, ibid. n. 27.

Item multum arguitur ex protestationibus metum passus, decif. 374. n. 4.

Et concurrentibus indicis plenè probatur ex protestationibus, ibid. n. 7.

Et licet non probetur ex protestationibus, valde tamen ex illis coadunatur, etiam si non sint factæ in ipso actu, nec paritè prefente, d. decif. 326. n. 30. & Annot. ibid. n. 53.

Cadens in constantem virum, qui si relinquitur arbitrio iudicis, decif. 374. n. 12.

Cadens in constantem virum suæ, sufficit ad annullandum matrimonium, vide infra sub hoc eodem verbo.

Cadens in constantem virum non requiritur in muliere, sed sufficit ut cadat in constantem mulierem, d. decif. 374. n. 8.

Dicitur quasi mentem terrens, decif. 326. n. 3.

Durare præsumitur semel illatus, decif. 392. n. 1.

Quod de plano procedit vigente eadem causa metus, d. decif. 392. n. 2. & Annot. ibid. n. 3.

Durante eadem causa metus omnes actus facti censentur metuclusi, etiam si præ se ferant libertatem voluntatem, & lætiam, incedendumque animum, d. decif. 392. n. 3.

Amplius procedere non obstante quocumque temporis intervallo, ibid. n. 4.

Durare dicitur causa metus, donec vivat ille, qui metum intulit, ibid. n. 5.

Excluditur ex præsentia consanguineorum, decif. 120. num. 24.

Et ex præsentia Superioris, decif. 388. n. 9.

Filiæ secum habitant per partem illatus est difficultas probationis, decif. 326. n. 2.

Huiusmodi metus censetur illatus intra domesticos parietes, non palli eorum extraneis personis, decif. 351. n. 6.

Et probatur ex lenioribus probationibus, & ex testibus domesticis, & aliis inhabilibus, ac etiam indicis, & coniecturis, decif. 326. n. 5.

In filia matre carente, & non habente personam, quæ illam conseret, sufficit minor metus, ibid. num. 28.

Illatus ex propria culpa non debet prodesse, d. decif. 326. n. 16.

Fallit in matrimonio, vide infra hoc eod. verb. ubi agitur de metu in matrimonio adhibito.

Incongrue valde ex indignatione, d. decif. 326. numero 14.

Inducitur ex minis de nece, & de privatione successionis, ibid. n. 19.

Et ex minis illatis à personâ, cui debetur reverentia, ibid. num. 18.

In matrimonio excludit consensum, decif. 331. n. 43. decif. 395. n. 5.

Etiam si ex causa metus agatur de infirmo matrimonio, metus probatur per indicia, & coniecturas, decif. 374. n. 1.

Hoc tamen procedit in coniecturis propinquis, & immediatis, non autem in remotis, & distantibus, ibid. n. 2.

Coniecturæ, & indicia metus in muliere contrahente matrimonium quamvis sint, vide ibid. n. 3.

In muliere respectu matrimonij contracti, metus colligitur ex declaratione quam fecerat de nubendo cum alia diversâ personâ, decif. 326. n. 8.

Præsumitur intervenisse in matrimonio, quod fuit celebratum iuxta clausis, ibid. n. 37.

Item astantibus hominibus armatis, ibid. n. 38.

Item si matrimonium fuit celebratum nulliter intervenientibus consanguineis, ibid. n. 39.

Item præsumitur metu contractum matrimonium ex lamentationibus, & confectionibus, ibidem num. 40.

Item ex lachrymis, ibid. n. 45.

Item in contractu matrimonij, metus arguitur, non solum ex præcedentibus, sed etiam ex subsequentibus, d. decif. 326. n. 42.

Pro iusto metu in matrimonio, non sufficit levis coactus, decif. 374. n. 10.

In matrimonio quod nullum est propter metum, non nocet metus, licet metus in illum culpa sua incidit, d. decif. 326. n. 17.

Quando matrimonium fuit ab initio contractum pex metum, vel ex aliquo impedimento est nullum, cessante metu, & impedimento non consumulatur, sed requiritur quod de novo ex integro contrahatur cum solemnitatibus à Concilio requisitis, decif. 395. n. 1.

Ad annullandum matrimonium sufficit metus cadens in constantem virum, non autem est necessesse quod sit talis, quod interveniant minæ mortis, aut cruciatus corporis, decif. 374. n. 11. & sub n. 13. ubi respondetur ad plures auctoritates in contrarium factas.

Item ad annullandum matrimonium non sufficit solus, & nudus metus reverentialis, iuxta magis communem opinionem, iunctus tamen cum alio etiam levi metu sufficit, dec. 326. n. 11. & Annot. ibid. n. 11.

Prout etiam si cum eo concurrant alia metus indicia, d. dec. 374. n. 9.

Iustus metus ex affectu metuensis dignoscitur, d. dec. 374. n. 17.

Iustus dicitur quando non potest adiri Magistratus, sicutè contra non est iustus metus, quando potest adiri, decif. 326. n. 34.

Iustus inducitur etiam ex amissione magni lucri, ibid. n. 21.

Item iustus inducitur ex scribitate personæ, cui reverentia debetur, dec. 374. n. 5.

Item iustus inducitur ex minis innatis cum metu reverentiali etiam si non sint minæ mortis, ibid. num. 24.

Iustus dat quod esse debeat mortis, aut cruciatus corporis, sufficit quod passus metum de istis probabiliter suspicari poterit, ibidem numero 16.

Minor requiritur in muliere, quàm in masculo propter fragilitatem sexus, d. decif. 326. n. 21. decif. 374. num. 7.

Et idè in muliere non requiritur metus, qui cadat in constantem virum, vide supra de Acta cadente in constantem virum.

Item

Index Materiarum.

Item minor requiritur metus in minore, quam in maiore, d. decif. 316. n. 16.

Item quando requiritur minor metus in filia, vide fupra de *Actu filie illius*.

Item minor fufficit quidam effe illarum ab eo, cui reuerentia debetur, quam fi effe illarum ab extraneo, decif. 374. num. 13.

Probationis difficilis effe metus, d. decif. 316. n. 1.

Postquam effe probatus, difficile effe probare contrarium, ibid. num. 45.

Probatio metus maxime pendet ex eo an extiterit principium metulofum, ibid. n. 4.

Probat ex magna animi avertione, & repugnancia circa Actum gestum, d. decif. 316. n. 7.

Item probatur ex lamentationibus, & proteftationibus, ibid. num. 9.

De hoc tamen vide fupra, Ex quibus arguatur *Metus*.

Item probatur ex testibus fingularibus, d. decif. 316. num. 47. decif. 374. num. 10. ubi reprobat contraria opinio.

Testes duo de metu deponentes prefertunt mille deponentibus de libera voluntate, d. decif. 316. n. 46.

Purgari ut possit metus, requiritur ut ille qui metum paffus fuit fit in plena liberalitate conftitutus, decif. 392. num. 6.

Purgatio metus ceffat ftantibus precedentibus proteftationibus metum paffi, maxime vigente eadem causa metus, ibid. num. 7.

Reuerentialis probari debet ab allegante, decif. 10. num. 11.

Reuerentialis non probatur ex fola reuerentia, quae perfonae debetur, num. 11.

Eft tamen multum confiderabilis metus illarum a perfonae, quae debetur reuerentia, quando illa perfonae erat multum terribilis, & feuera, decif. 316. n. 1.

Reuerentialis fufficit quando vni cum reuerentia concurrunt importunae, & continue perfuafiones, quia illae iustum metum inducunt, ibid. n. 13.

Reuerentialis folus, & nudus an fufficiat ad annullandum matrimonium, vide fupra hoc eod. verb. ubi agitur de *Actu in matrimonium interueniente*.

Metus qualitate reiecta, quae habet contra fe praefumptionem iuris, potest acceptari confefio cum qualitate *Actus*, decif. 351. num. 18.

Ex folutione facta in vim mandati Iudicis acquiritur poffeffio exigendi, nifi folutus in actu folutionis profeftus folutae metu mandati, vide fub verb. *Exceffus*.

Licet probetur vnicum teftem depofuiffe per metum, non effe infectum quod etiam alij teftes depofuerint per metum, decif. 424. n. 11.

Affiliis Hierofolymitani, vide in verb. *Hierofolymitani Affiliis*.

Lauertani, vide in verb. *Lauertani Affiliis*.

Affiliis. Quot militaris calculetur Dieta legalis, vide *Dieta*.

Metus probatur ex testibus fingularibus, decif. 316. num. 48.

Quando inducant metum, nec ne, vide *Metus*.

Patetne fure difficilis probationis, & ideo ad illas probandas admittuntur teftes qui aliis non admittuntur, decif. 374. n. 19.

Affiliis nudus, seu executor metus confiderari potest dupliciter vel refpectu iurii, vel refpectu commodi, decif. 344. n. 18.

Et confitui potest etiam cum verbis nudis, & per verbum *lege*, ibid. n. 41.

Et in dubio non cenfetur quidam verba difpofitiva in ipfum diftinguntur, fexus autem fi appareat de mente testatoris conftat, ibid. n. 19.

Et potest effe relictus etiam fi verba Legati fint in *Deftinatio Papalis*.

ipfum concepta, ibid. num. 17.

Et non definit effe ex eo quod aliqua onera annua ab eo praftanda fint relictis, ibid. num. 36.

Item nec ex eo quod testator de reftitudo non difpofuerit, ibid. num. 37.

Et nulli cōfequi potest emolumentum, d. decif. 344. n. 2.

Et tamen potest relinquere, ibid. num. 34.

Et repraeftent fe ipsum, non alium, ibid. num. 3.

Nudus, & merus minister, an verò Legatarius quidam quis cenfetur relictus, & effectus huius diftinctionis, vide latè Annot. ad d. decif. 344. n. 41.

Nudus Minister, non Legatarius quis cenfetur relictus quando praecedunt onera, & poftea pro illis exequendis fit assignatio, ibid. num. 7.

Item fi fuerit data ampla authoritas fine interuentu, & liceoria haeredis adiecta prohibitione, quod haeredes nō possint moleftare dectū executore ibid. n. 8.

Item quando omnia tenetur distribuere, & nihil pro fe retinere potest, ibid. num. 11.

Item quando poft eius mortem non fuit fubrogatus haeres, fed executor Testamentarius, ibid. n. 15.

Item fi fubftantia difpofitionis illi fundat, etiam fi testator illum nominauit legatarium, ibid. n. 21.

Item quando omnis aduocatum non ita bene poterat per haeredem praftari, fuit verò, fuit fecundū opinionem testatoris, & quā aliter id difpofuerit, ibid. n. 11.

Affiliis contrahere valide non potest fine interuentu Curatoris, decif. 364. n. 3. decif. 406. n. 3.

Contractum impugnans ob non interueniunt confanguineorum, & propinquorum, non fufficit quod probet quod illi extarent, sed debet etiam probare, quod illi potuerint contractui interuenire, decif. 459. num. 10. Et latè Annot. ibid. fub n. 11. decif. 473. num. 11.

Propinquiotes praefumuntur illi, qui interuenerunt in contractu minoris, & ex aduerfo effe probandi, quod adelfent alij magis propinqui, qui poffent obligationi interuenire, decif. 406. n. 6. & latius de hac materia, Annot. ibid. fub num. 19.

Ad authorizandum contractum minoris non effe admittendus confanguineus habens intereffe, vide *Confanguineus*.

In contractu Minoris non praefumuntur falutis caufae, quia praefumitur quod Index diligenter ftatutus fuerit de veritate caufae, decif. 406. n. 7. & Annot. ibid. num. 10.

Statutum dum requirit quafdam folemnitates in contrahibus minorum, non ideo tollit alia requifita de iure communi, d. decif. 406. num. 4.

Statutum prohibens minorem contrahere fine certa folemnitate, non habet locum quando minor contrahit cum patre, decif. 344. n. 3.

Sed vide contrarium in Annot. ibid. n. 10.

Statutum Verbis cap. 151. lib. 1. ultra quatuor contractus in eo expreffos habet locum in quolibet alio, in quo minor etiam indidit de ladi potest, decif. 364. num. 4. & Annot. ibid. n. 11. ubi dicitur hodie hanc opinionem in Rota effe conuertifum, decif. 333. num. 1. & latè Annot. ibid. fub num. 39. decif. 473. n. 3. decif. 496. n. 8.

Item habet locum in diuifione, d. decif. 473. num. 5. decif. 496. n. 6.

Et in permutatione, d. decif. 473. n. 7.

Et requirit non folū causam, fed etiam plenam cognitionem circa causam, d. decif. 333. n. 4.

Et dicta causa debet refpicere perfonam Minoris, & filius utilitatem, vel faltem, quod non tendat in eius praediciū, & approbati debet a confanguineis, & a Iudice, d. decif. 333. num. 1. de quo vide Annot. ibid. fub num. 17. ubi allegantur decifiones in contrarium.

Index Materiarum.

Item vltra decretum Iudicii d. Statutum requirit etiam in contractu minoris præsentiam confanguineorum, decif. 473. n. 1. decif. 496. n. 10.
 Et non vnum, fed duos confanguineos requirit., d. decif. 496. num. 5.
 Donare potest minor cum iuramento, & donatio tenet, decif. 397. n. 1. & laz Annot. ibid. n. 9.
 Fideiubens in causa, in quo quilibet diligens homo fideiussit, non refituitur, decif. 130. n. 13.
 Lasus dicitur eo ipso, quod fideiuber, ibid. n. 19.
 Filius famil. minor fideiubens pro patre an, & quando refituitur, vide in verb. *Fidm.*
 Remittere non potest iura non feruati solemnitatibus Statuti, decif. 510. num. 7.
 Refituitendus est in integrum aduersus aditionem hereditatis inconsulto factam, decif. 181. n. 1.
 Et maxime quando hereditas est pluribus lictibus implicita, ibid. n. 1. & Annot. sub n. 1. 2.
 Item refituitendus est aduersus aditionem hereditatis etiam locupletis propter vexationem, d. decif. 181. num. 6.
 Minoris interefit lictibus non vtzari, ibid. n. 3.
 Innocentiam autem non tollit vexationes, nec impedit refituituonem, ibid. num. 7.
 Minoris in electione est, an velit agere contra curatorem, cuius autoritate adiuit hereditatem damnosam, an potius petere refituituonem aduersus aditionem, d. decif. 181. num. 9. & Annot. ibidem num. 13.
 Item refituitendus est aduersus aditionem hereditatis, etiam si inter creditores hereditatis extant alij minores, d. decif. 181. num. 10.
 Non refituitur in integrum stante iuramento, decif. 406. n. 1. & sub n. 5. & Annot. ibid. n. 18.
 Et si maior factus per quinquennium tacuit, ibidem num. 2.
 In minore effectio maiore non ita de facili inducitur ratificatio, quæ impedit refituituonem, decif. 181. num. 11.
 Refituitio in integrum datur durante minori ætate, licet curat pericriptio, decif. 489. n. 14.
 Item minor excluditur à beneficio refituitutionis quando facit actum laudabilem, & pium, decif. 110. num. 1. 2.
 Si minor sit mulier, dos eadem non censetur constituta secundo viro, quæ repetitur constituta primo, Annot. ad decif. 188. n. 10.
 Trahi non potest ad iudicium extra patriam, si tamen non allegauit declinatoriam, nec interefit remitti causam, valet iudicium, decif. 41. n. 1.
 Minor est dandus curator, aliis proceffus est nullus, decif. 119. n. 2.
 Contra minores, & pupillos indefensos, Processus, Acta, & sententia sunt nulla, decif. 43. num. 9. decif. 483. num. 5.
 Hoc tamen procedit quando apparet minorem indefensum habuisse legitimas defensiones, d. decif. 43. n. 10.
 Secus tamen est si constaret, quod minores nullæ competenter defensiones, d. decif. 483. n. 6. Annot. ad d. decif. 43. num. 8.
 Requiritur tamen quod notorie constet nullas ei competere defensiones, d. decif. 483. num. 7. & Annot. ad d. decif. 43. cod. num. 16.
 Item procedit conclusio quando minor non fuit defensus nec in principio, nec in medio, nec in fine, d. decif. 44. num. 1.
 Imò sufficit quod aliquando curator comparcat, licet nihil alleget, ibid. n. 2.
 Declara tamen non sufficere, quod sit datus tutor, seu curator minori, nisi etiam ille citatus comparcat, Annot. ibid. num. 17.

Contra minorem citatio executi ei non nocet, decif. 496. num. 1.
 Ad fauorem minoris claudicare potest iudicium, sed tamen minor non potest contractum pro parte acceptare, & pro parte non, decif. 467. num. 5. & Annot. ibid. num. 16. vbi declaratur.
 Minorum bona debent stare sub iusta saltem per viginti dies, decif. 483. n. 9.
 Hoc non est necessarium de iure canonico, Annot. ibid. num. 13.
 Minoris, & mulieris confessio, quæ aliâ sine solemnitatibus fieri non potest, quando valcat, & probet, vide Annot. ad decif. 188. n. 11.
 In minore exiguntur minor menus, quàm in maiore, vide *Actum.*
Ips. C. si minor maior fact. quid operetur, & quando locum habeat, nec ne, vide in verb. *Ratificatio.*
 Minor summa inest in maiori, & quando hæc regula non admittatur, vide in verb. *Actum.*
 In minori summa conctes censeri debent testes deponentes de diuersis summis, decif. 538. num. 2. & Annot. ibid. n. 9.
 Minor malum est presumendum, decif. 331. n. 19.
 Censetur minus legatum quando legatum continet conditionem, & dilationem, decif. 173. n. 2.
 Missa. Ex onere celebranda Missam non probatur refituitio, quia potest per aliud explicari, vide *Refituitio.*
 Mixtum continetur sub simplici quando viget eadem ratio etiâ in peralibus & in odiosis, dec. 140. n. 15.
 Et in materia præiudiciali, & lictis interpretanda, decif. 308. num. 8.
 Et generaliter quando mixtum comprehendatur sub simplici, vide Annot. ibid. n. 11.
 Mixtum iudicatur de illo simplici, quod est potentius, decif. 140. n. 16.
 Causa mixta non comprehenditur sub dispensatione, vide *Dispensatio.*
 De Executore mixto, vide *Executor.*
 Mixtura. Appellatio permittitur ratione mixturæ, vide *Appellatio.*
 Sententia an & quando dicatur continere mixturam, vide *Sententia.*
 Mobilis etiam habita ex testamento, & ex substantia testatoris imputantur in legitimam, vide *Legitima.*
 Etiam si sint patriculariter legatæ non incontinent, quod veniant sub institutione, decif. 257. n. 11.
 Quæ seruando seruati non possunt presumuntur consumpta, & hæres grauatus non tenetur ad illocum refituituonem, nec sunt imputanda in deductionibus, decif. 185. n. 5.
 Quæ seruando seruati non possunt veniant sub generali fideicommissio, vide sub verb. *Generalis.*
 Mobilium quæ seruando seruati possunt liquidari, tant quoad substantiam, quàm quoad valorem est faciendi per fideicommissarium, decif. 185. n. 2.
 Mobilium appellatio veniunt gemme, decif. 257. num. 1. & Annot. ibid. sub num. 12.
 Item veniunt omnia quæ apta sunt moueri, & transferri de loco ad locum, d. decif. 257. n. 2. & Annot. ibid. sub cod. num. 12.
 Et stantibus verbis vniuersalibus adiectis non solum veniunt quæ ex propria significatione venire solent, sed etiam ea quæ sub simplici verbo, & indeclinatè prolata non veniant, d. decif. 257. n. 1.
 An veniant tantum suppellectilia destinata ad vsum domus ætato communi vti loquendi, vide decif. 257. num. 10.
 Modus licet sit debitum ex parte debitoris, si tamen ex parte creditoris est conditionale, est censendum conditionale, cum ius metiamur ex parte Actoris, vide *Debitum.*

Medicus

Index Materiarum.

Modicum dicitur quarta pars, decil. 344. num. 11.
 Interest modicum non repellit testem, decil. 349. num. 10.
 Tempus modicum quando dicitur est in arbitrio Iudicis, decil. 344. num. 10.
 Triennium in spatio 14. annorum dicitur modicum, ibid. num. 11.
Modus dicitur quando est implendus post emolumentum quæritur, decil. 413. num. 10.
 De modo implendo caute non tenetur possessor in contractibus, ibid. num. 12.
Molendinum. Expensis pluribus, & reparationibus egente Molendina, decil. 471. num. 6.
Molestare. Pactum de non molestando includitur in Transfatione secundum illius naturam, vide *Transfatio*.
Monachus licet non possit esse arbiter, potest tamen esse arbitrator, decil. 104. num. 9.
 Non redditur testis ex habitatione extra Claustrum, decil. 109. num. 4.
 Testari non potest etiam si fiat Episcopus, ibid. n. 5.
 Monachus effectus Episcopus facit fructus suos in vita, & de eis disponere potest non minus, quam secularis, decil. 401. num. 7.
 Item Monachus Episcopus simpliciter acquirendo, censetur Ecclesie suæ acquirere, decil. 476. n. 1.
 Hoc non procedit ubi constat eum noluisse acquirere Ecclesie, sed alteri personæ, ibid. n. 2.
 Alia vide in verb. *Regularis*.
Monasterium ingrediens ex communi observantia, & naturali equitate minus datur pro dote, quam nubenti in seculo, & quanta dos sit danda mulieri Monasterium ingrediens, vide sub verb. *Dot*.
 Monasterium acquirunt Religiosi bona, quæ vendicuntur acquirunt, decil. 87. num. 12.
 Alia suppl. in verb. *Religio*.
Moneta. De qua Moneta fieri possit, & debeat solutio quando extat eadem Moneta, quæ est in obligatione, & quando illa fuit mutata, vide decil. 41. n. 1. & 6. & Annot. ibid. n. 7. & 8. & in verb. *Solutio*.
Monialis minora habet onera, quam nupta, decil. 63. num. 7.
 Non enim eget familia, caret liberis, non quaerit pompam, aut honores, ibid. num. 8.
 Minor impensa requiritur ut mulier efficiatur Monialis, quam ut nubat, & maritum sibi condignum inveniat, vide sub verb. *Dot*, ubi etiam plura de dote necessaria pro Monialibus.
 In Monialibus non consideratur distinctio Nobilitatis, sed omnes sunt æquales, decil. 63. n. 19.
Monitio. In monitionem, & indemnitate sonans clausula, non tollit subtractionem, vide *Subscriptio*.
Monitorium Iudicis cum clausula iustitiativa (si quæ) resolvitur in simplicem citationem, & ideo est validum, secus si in monitorio, seu precepto dicatur quod compareat post factam executionem, decil. 105. num. 8.
 Ex monitorio, & ex prosequenti dignoscitur qualitas iudicii, decil. 333. num. 16.
 Ex confessione adversarii emanata in monitorio in quo petit restitutionem pecuniarum solutarum, probatur possessio exigendi ad effectum manifestationis, vide sub verbo *Monitorium*.
Monialis Dignitas. Non expresse quod beneficium vultum esset dignitas monialis, vno dicitur subreptitia, decil. 450. num. 7. & Annot. ibid. num. 11.
Mora cessat dilatione pendente, decil. 104. num. 31. & Annot. ibid. num. 32. decil. 173. n. 6.
 Cessante mora non est locus interesse, decil. 148. num. 3. & Annot. ibid. n. 4. ubi vide Limitationem.

Devisio Populi.

Contrahitur per interpellationem iudicialiter factam, decil. 3. num. 7.
 Contrahitur non solum per omissionem, sed etiam per contraventionem, & tunc est odiosior, ibid. n. 8.
 In materia litterarum cambij quando habet locum, vide *Littera cambij*.
 Mulieris in consignando dotem operatur ut dos promissa habeatur in eius odium pro soluta ad effectum ut sit locus lucro doria, vide sub verb. *Dot*.
 Non debet alicui commodum afferre, d. decil. 1. n. 5.
 Purgatur de equitate canonica, quod & quando procedat, & de pluribus limitationibus, vide plenè Annot. ad decil. 559. num. 10.
 Purgatio mortis excluditur stante pacto resolutionis, d. decil. 559. num. 6.
 Remissa censetur ex acquiescentia alterius partis, decil. 148. n. 1. & Annot. ibid. n. 3.
 Item ex receptione partis pretijimo etiam ex sola interpellatione, & petitione, Annot. ibid. n. 3.
 Ad constituendum in mora non requiritur mandatum speciale, decil. 492. n. 10.
 Moram solutionis non recipit pecunia framentaria pro Annona, vide *Annona*.
 Ex sola mora & interpellatione, an & quando vidue debeantur viroz doles post annum, vide *Vidua*.
 Ex sola mora irregulari, in qua constituitur debitor dotis, fructus dotis debentur ex sola sustentatione onerum matrimonij, vide sub verb. *Dot*.
 Propter longam moram electionem amittit heres, cui alternatiue fuerat insumtum onus solvendi legatam vel in pecunia, vel in bonis, vide *Electio*.
Morbis caducus postquam quis ab eo fuit liberatus non inducit inhabilitatem, decil. 115. n. 12.
 Et liberatio probatur ex testibus, ibid. nu. 13.
 Caducum morbum deducens, & allegans in persona sui adversarii, debet concludenter illum probare, ibid. num. 9.
 Presumpta continuatio morbi tollitur ex probatione contrariis, ibid. num. 14.
Mores, & prudencia, non autem sola scientia præ oculis haberi debent in concursibus, vide *Concursus*.
Mors auget fidem scripturæ, decil. 468. num. 12.
 Est probanda ab eo, qui in ea se fundat, decil. 228. num. 1.
 Primi vii non est de intentione allegantis matrimonium, sed vna est de intentione excipientis contra secundum matrimonium, vide *Matrimonium*.
 Alia suppl. in verb. *Obitu*.
Mortuus si sit scribens magis est deferendum libeo per eum scripto, vide *Liber*.
 Mortui testes etiam nulliter examinati ex equitate fidem faciunt, decil. 434. num. 5. & Annot. ibid. num. 18.
 Et non attenditur defectus illorum publicationis, decil. 535. n. 12.
Mulier fideiubere non potest, maxime ad suorum mariti, decil. 333. n. 3.
 Fideiussio mulieris etiam interea de iure communi est invalida, decil. 363. n. 3.
 Fideiussio mulieris pro marito quando ipsa non potest in bonis mariti habere relevationem, est lapsa, decil. 333. n. 7.
 Et invalida, decil. 364. num. 2.
 In fideiussione mulieris non debet tolerari aperta lesio fideiubentis, pro ut esset quando fideiubetee sine spe relevationis, decil. 333. n. 8.
 Non habet regulariter aliud patrimonium vitæ dotem, & ideo facultas de ea dispendendi non est matri auferenda, decil. 398. n. 1.
 Non potest esse Iudex, decil. 104. n. 3.

D d d 2

Item

Index Materiarum.

Item non potest esse Arbitra, ibid. num. 7.
 Etiam si in compromisso addit iuramentum, ibid. n. 4.
 Sed licet non possit esse Arbitra, potest tamen esse Arbitratrix, ibid. num. 5.
 Obligatio mulieris debet continere causam respicientem commodum, & interesse mulieri, non aliorum, decif. 363. num. 1.
 Confanguineoli debent iurare, quod mulieri non praeiudicet obligatio, decif. 333. num. 6.
 Mulier quae dat de nullitate obligationis ex eo quod remanescit indotata, tenetur hoc probare, decif. 321. num. 9.
 Si autem impugnet contractum ob non interuentum confanguineorum, & propinquorum quid teneatur probare, dic idem quod de minore impugnante contractum ex eodem capite, ut in verb. *Minor*.
 Pro ut etiam circa alia de contractibus mulieris, & de materia Statuti Verbis 1. tit. lib. 1. die eadem quae dicta puter sunt de contractibus minorum, sub eod. verb. *Minor*.
 Ut condignum maritum sibi inueniat mulier, magna requiritur impensa & cum longe miopere reperitur Monasterium quod illam recipiat, decif. 63. n. 4.
 Et plura ad hoc, vide sub verb. *Des*.
 Quando mulier est minor, non censetur eadem dos constituta secundo viro, quae reperitur constituta primo, vide ibid.
Mulieris appellatione vocat corrupta, sicut virgo, decif. 176. num. 1.
 Mulieris confessio, quae aliis sine solemnitatibus fieri non potest quido valet, & probet, vide *Confessio*.
 In muliere praesumitur ignorantia iuris, decif. 271. num. 26.
 In muliere requiritur minor merus, quam in Masculino propter sexus fragilitatem, & ex quibus in ea contrahente matrimonium probetur adfuisse metum, vide in verb. *Aferum*.
Mutare, sibi causam possidendi quando quis praesumat, vide sub verb. *Possessio*.
Mutatio formae stipulationis, & contractus non potest fieri per alterum ex contrahentibus, decif. 362. n. 7.
 Fushi censuati mediante subrogatione alterius fundi non exstinguit Censum, nec liberat fideiussorem, vide *Census*.
 Indictis non tollit licentiam, decif. 137. num. 4.
 Iuris defuncti non fit in persona heredis, vide *Heres*.
 Status beneficij mutatio ut inducatur quae nam sine necessaria, vide *Annot.* ad decif. 414. n. 20.
 Ad mutationem status requiritur praescriptio quadragesimae, d. decif. 434. n. 26.
 Testamenti mutatio si non fiat, & testator superiuar per plures annos post actum ab eo gestum, ex quo deducitur ademptio legum non censetur voluisse adimere legatum, vide *Legatum*.
 Voluntatis non praesumitur etiam si longum intervallum temporis intercesserit, decif. 15. n. 6.
 Mutationis nulla existens causa non censetur recessum ab eo, quod fuit conuentum, ibid. n. 5.
 Mutata, & alterata prima obligatione, cui erat adiecta obligatio Cameralis, quia ea conueniri non potest, decif. 302. n. 5. & vide in verb. *Novatio*.
 Mutato modo, & qualitate administrationis, cessat prima obligatio, ibid. n. 1.
Mutatio Causae est praesumenda per viorem institutam sub conditione viduitatis, decif. 187. n. 2.
 Non habet locum in contractibus, decif. 428. n. 8.
Mutuum. Filius familias non potest obligari ex causa metui, extra vero causam mutui potest contrahere, vide *Filius*.
 In mutuo periculum est debitoris, decif. 146. n. 17.
 In mutuo requiritur probatio versionis, dec. 311. n. 12.

In naturam mutui transit, & secundum mutui naturam regulatur depositum in pecunia numerata, & ideo si perit, dano depositarij perit, vide *Depositum*.

N.

Narratio quae, & quando sit iustificanda, vide in verb. *Iustificatio*.
 Magis attendenda est dispositiva, quam narrativa, vide *Dispositiva*.
 Magis deliberat censetur prolata verba dispositiva, quam narrativa, vide ibid.
 A natura Actus non est recedendum, ut superfluitas evitetur, decif. 85. num. 21.
 Secundum naturam contractus intelligitur pactum non alienandi, vide in verb. *Alienandi*.
 Secundum naturam contractus naturaliter determinantur verba, quae non sunt determinata inmaterialiter, vide *Verba*.
Nauta. De alienatione navis, vide *Afferuatio*.
Necessaria Causa, quae dicitur, vide *Causa*.
 Ex causa necessaria, & ad quam quis compelli potest quid censetur positum factum, quoniam ex causa voluntaria, decif. 136. num. 3.
 Ex causa necessaria si restator in vita adimpleat legatum, illud tamen debetur per heredem, vide *Legatum*.
 Et ex necessitate alienatione rei legatae non censetur revocatum legatum, vide ibid.
 Ex necessaria dotatione non acquiritur ius patronatus, vide in *paronyma*.
 Probatio necessaria, quando requiritur, vide *Probatio*.
 Venditio necessaria, vide *Pendens*.
Necessaria liberalitatem excludit, decif. 397. n. 2.
 In necessitante nemo liberalis existit, decif. 136. num. 6.
 Et liberalitas non exercetur, decif. 240. num. 14.
Negativa quae, & quando sit iustificanda, vide in verb. *Iustificatio*.
 Dispositionis à quo sit probanda, & ex quibus probetur, nec ne, vide in verb. *Dispensatio*.
 Iurisdictionis ut probetur, testes probare debent, quod oblata sit occasio exercendi iurisdictionem sciente illo, de cuius iurisdictione agitur, & quod ille non exercuerit, quia prohibitus, dec. 313. n. 11.
 Non facta substitutionis probatur ex verbis testamenti, decif. 433. num. 3.
 Non publicationis resignationis à quo, & quomodo sit probanda, & ex quibus dicitur probata, nec ne, vide in verb. *Publicatione*.
 Pensionarium non inesse in habitu quomodo sit probanda haec negatiua, vide in verb. *Pensionarium*.
 Probatur negatiua ex diligentibus factis in libro, ubi verisimiliter scriptum esse debebat, dec. 159. n. 3.
 Ad probandum negatiuum, quando diligentie dicantur sufficienter factae, vide in verb. *Diligentia*.
 Item probatur negatiua per famam, quando aliter probari non potest, decif. 325. num. 15.
 Item probatur ex inspectione Actorum, Annot. ad decif. 416. num. 8.
 Testis de negatiua deponens tenetur reddere rationem, decif. 121. n. 6. decif. 325. num. 4.
 Etiam si de illa interrogatus non sit, decif. 428. num. 3. decif. 105. num. 23.
 Testis deponens de negatiua non vltus Statuti, etiam non interrogatus tenetur reddere rationem, decif. 169. num. 6.
 Et debet affirmare se vidisse illum Actum ex quo negatiua resultat, decif. 428. num. 4.
 Et ratio reddi debet à teste coartando negatiuum per remotionem actus à sensu, dicendo quod aliter

est

Index Materialiarum.

esse non potuisset quin ipse vidisset, seu sciuisse, ibid. num. 4. decif. 325. n. 5. decif. 320. n. 2.

Hoc habet locum etiam in teste, qui verisimiliter sit adeo informatus, ut non potuisset geri Actus quin ipse sciuisse, d. decif. 325. n. 6. de quo vide Annot. ibid. sub num. 27.

Aliquando negatua est coniuncta cum sensu, verbi gratia, quod quis non habet biretum, & tunc non est necesse removere Actum à sensu, d. decif. 325. num. 10.

Non coarctata negatua ob sui latitudinem non cadit verisimiliter in sensu testis, ibid. num. 9.

Impossibile enim est, quod testis potuerit esse practicus in omnibus locis, in quibus actus potuit fieri, ibid. num. 8.

Testibus de negatua deponentibus an, & quando præferantur deponentes de affirmatiua, vide in verb. *Affirmatiua*.

Negligentia excludit ex ignorantia, & ex iusta credulitate, decif. 369. num. 6.

Patroni in præsentatione non probatur ex eo, quod in præsentationibus non fiat mentio de eo, vide *Patronus*.

Ob negligentiam Inferioris ius conferendi, & deputandi deuoluitur ad Papam, vide *Deuolutio*.

In negligentia notabili si deprehendatur impetrans, nec aliquam habeat exculcationis causam, procedit Regula de Annali, vide *Regula de Annali*.

Adiri non potest secundus executor, nisi data negligentia primi, vide *Executor Absolutus*.

Ex negligentia recuperationis possessionis naturalis, quis non censetur habere se pro spoliato, nisi post lapsum decennij, vide in verb. *Spoliatus*.

Nepos, & Frater succedunt defuncto sine filiis in stirpe, & non in capita, decif. 56. num. 4.

Non excluditur per inclusionem filiorum in inscriptione, decif. 322. num. 12.

Non potest viuo patre annullare testamentum ex capite præteritionis, sed solum potest illud querelare, decif. 338. num. 12.

Nepotes positi in conditione censentur ex Statuto vocati, decif. 16. num. 2. & vide latè *Filius in conditione positi*.

Nepoti ex filio debetur legitima in bonis auiæ, vide *Legitima*.

Nepoti legitimo ex filio illegitimo censetur relictum contemplatione ipsiusdem nepotis, non filij incapacis, decif. 441. num. 4.

In successione nepotis amita excludit auiam matrem, statum Statuto, quod hereditas deuoluitur ad propinquiores consanguineos ex linea patris, vel sui descendentes, vide *Amia*.

Magis nepotes, quam filios testator presumitur voluisse grauius fideicommissio, decif. 315. n. 14.

Nepis non censetur exclusi ex sola coniectura deducta ex exclusione filiarum, decif. 154. n. 14.

Nip, Hæc dictio ponit exceptionem supra dispositis, decif. 544. num. 25.

Nobilitas apud aliquas nationes non inficitur per mercatariam, decif. 322. n. 10.

Attenditur potissimum ex consuetudine regionis, ibi. n. 21.

Mulum adiunx fidem testis, decif. 355. n. 14.

Distinctio nobilitatis non consideratur in Monialibus, sed omnes sunt æquales, vide *Astensis*.

Nobilitate locali non contentamur Statuta Religionis Hierosolymitanæ, sed requiritur nobilitatem vbique pro tali communiter habitam, vide *Hierosolymitana Religio*.

Nomen. Debitoris nomen si fuerit assignatum pro dote debetur lucrum dotis, etiam si à marito exactum non fuerit, vide in verb. *Dote*.

Decisions Papales.

Debitoris nomina habita ex testamento, & ex substantia testatoris imputantur in legitimam, vide in verb. *Legitima*.

Idemitate rei probat nominis identitas, vide *Identitas*.

Actus præsumitur factus non nomine proprio, sed alieno quando non inter proprio competit, decif. 472. num. 8.

Nominandi facultas an, & quando sit cessibilis, vide decif. 456. num. 4.

Est cessibilis quando competit ex contractu, ibid. num. 5.

Ius nominandi potest subbaltari, ibid. n. 1.

Ex in alium transferri, ibid. n. 2.

Nominatio. Sequuta nominatione non potest inuito nominato, nec absque illius consensu fieri nouatio contractus celebrati per personam nominandam, decif. 157. n. 22.

De emptione facta pro persona nominanda plura vide in verb. *Emptio*.

Non *Pfius* quomodo, & ex quibus probetur, vide sub verb. *Pfius*.

Nestrum quod est absque facto nostro non potest nostrum esse desinere, decif. 133. n. 6.

Notarius probatur ex legalitate Ordinarij, decif. 38. num. 4.

De tempore rogatus instrumentum probatur per legalitatem positam ad validitatem eiusdem instrumenti, decif. 124. n. 3.

In antiquis scribis probatur ex ostensione plurium instrumentorum eiusdem Notarij, decif. 3. n. 3.

Notarius Actarius potest extrahere iura sine citatione, & aliis solemnitatibus, vide latè in verb. *Iura*.

Eius assertioni statum si dicat se Actuarium, vel Coadiutorem in officio, decif. 39. n. 1.

Successor quoque in officio potest prædecessoris sui scripturas publicare sine citatione, & decreto, aliis que requiruntur, decif. 3. n. 1.

Et esse successorem statum pariter assertioni ipsius extrahentis, ibid. n. 4.

Minus est quod Notarius erret in omitendo, quàm in committendo, decif. 177. n. 4.

Non potest facere instrumentum de eo, quod tempore celebrationis instrumenti non interuenit, d. decif. 177. n. 2. vide Annot. ibid. sub lit. A.

Attestatio Notarij an, & quando probet executionem citationis, vide in verb. *Citatio*.

Et an, & quando probet iuramentum testium, vide *Iuramentum testium*.

Et an, & quando probet numerationem pecuniarum, vide in verb. *Censu*, & in verb. *Numerus*.

Et an probet integram transportationem actorum, vide *Transportatio actorum*.

Attestatio Notarij licet non probet mandatum, multum tamen operatur, & magnam facit præsumptionem, decif. 275. num. 5.

Attestatio Notarij quod ipse statim intimaui sententiam Procuratori, seu parti, probat illoca presentiam, decif. 176. n. 1.

Attestationi Notarij statum circa illud, quod fuerint specificata materiam, decif. 128. n. 5.

Attestationi Notariorum statum in probatione styli, decif. 484. num. 5.

Scriptulatio Notarij quod operetur, vide *Scriptulatio*.

Subscriptio Notarij operatur, ut scriptura dicatur ab ipso facta, decif. 38. n. 3.

Subscriptio sola Notarij sufficit, ut scriptura dicatur in forma probanti, & signum non est de substantia, decif. 444. n. 3. & Annot. ibid. n. 6.

Sufficit, quod subscriptio sit in fine processus pro singulis actis, decif. 368. n. 7.

Q d d 3

Index

Index Materiarum.

- Instrumentum** si careat nomine, & subscriptione Notarij, non est in forma probanti, decif. 393. n. 1. Ad commodum Notarij rogari an, & quando prober instrumentum nec ne, vide in verb. *Instrumentum*.
- Verba** Notarij prefumuntur verba partium, decif. 322. num. 7.
- Et maxime** quando sunt prolata partibus prefentibus, decif. 7. num. 3.
- Verba** Notarij relativa, & prolata in personas contrahentium, censentur ab ipsis contrahentibus prolata, ibid. n. 4.
- Notario** potest committi nodum ministerium circa examen testium, decif. 368. num. 3. & laic Annot. ibid. num. 9.
- Notarij** habent iuvenes, & substitutos, qui quicquid agunt, agunt nomine Notarij principalis, decif. 454. num. 4.
- De recusatione** Notarij, vide in verb. *Recusatio*.
- De suspitione** Notarij, vide in verb. *Suspicio*.
- Notarium** non indiget probatione, & de eo potest lude extrajudicialiter se informare, Annot. ad decif. 124. num. 7.
- Iniusticia** notoria quando dicitur, & alia de ea, vide in verbo *Iniustitia*.
- Notario** contractus celebrati pro persona nominanda non potest fieri invito nominato, nec abque illius consensu, postquam sequuta est nominatio, decif. 157. n. 2.
- Contractus** secundus continens diversa pacta irritatoria, & cassatoria primum illum novat, decif. 76. n. 1. Declara vt in Annot. ibid. n. 8.
- Item** declarata non procedere, nisi quando secundus est validus, quod est verum, nisi secundus continet expresse reuocationem primi, d. decif. 76. n. 2. & Annot. ibid. n. 9.
- Obligatio** precedentis notatio non inducitur per subsequentem, decif. 447. n. 1.
- Notaria** prima obligatio, cui erat adiecta obligatio Cameralis, quous ea conueniri non potest, decif. 30. num. 5.
- Notaria** definit esse talis eo ipso, quod definit esse vxor patris, decif. 351. n. 17.
- Notaria**, & vitricus censentur magis exosi liberis primi matrimonij, quam filijs ex secundo, decif. 173. n. 4.
- De noetecis**, & vitrici loquitur *hac editio. C. de secundis nuptiis*, non de filiis, ibid. n. 5.
- Dummodo** principaliter non contempletur persona nouerca, seu vitrici, sed filiotum plus potest relinqui filiis secundi matrimonij, quam primi, d. decif. 173. n. 5. & Annot. ibid. n. 12.
- Nullus** actus non resultat ex defectu conditionum quando conditio respicit executionem, vide *Conditio*.
- Quando** nullitas prouenit ex defectu consensu actus nullus potest transgredi, vide *Ratificatio*.
- Allegari** non potest ab eo, qui illi causam praeiudicat, decif. 140. num. 10.
- Contractus** quando possit opponi nec ne per pupillum contrahentem cum alio pupillo, vide *Pupillus*.
- Ex defectu** auctoritatis veri curatoris, non tollitur per *l. fin. C. si minor solus*, vide in verb. *Curator*.
- Ex defectu** decreti iudicis tamen, & non alius nullitatis suppletur per *l. fin. C. si minor solus*, decif. 160. n. 13. & Annot. ibid. n. 12.
- Examinis** testium ex quibus resultet, & ex quibus faciat nec ne, & alia de illius nullitate, vide in verb. *Examen testium*.
- Incidenter** deducenda sunt iuramentum appellationis, & secundum eam regulatur, licet secus si principaliter deducatur, decif. 470. n. 13.
- Matrimonij**, vide in verb. *Matrimonium*.
- Obligatio** principalis nullitas quando faciat corrumpere nec ne obligationem fiscalioris, vide in verb. *Fiducij*.
- Sententia**, vide in verb. *Sententia*.
- Nullitas** attendenda non sunt post rem iudicatam, decif. 508. n. 1.
- Falliti** nullitates versentur circa iustitiam, tunc enim res iudicata non est exequenda, vide *Res iudicata*.
- De quibus** nulla facta mentio non tollitur per beneplacitum Apostolicum, vide *Beneplacitum Apostolicum*.
- Quae** non sunt de tribus reiciuntur ex Constitutione Pij IV. & Clementis VIII. decif. 492. num. 5. decif. 508. num. 1.
- Quando** sunt turbidae, tunc videndum est de bona iure, decif. 131. n. 1.
- Nullitatis** causa aequae principaliter commissa, quando non censetur deserta causa appellationis, vide in verbo *Deserta*.
- Per viam** nullitatis sequestrari potest possessio, quotenus non esset sequestranda per viam attentatorum, vide *Sequestrum*.
- Per viam** nullitatis quando sint reuocanda attentata, vide *Attentata*.
- Nullitati** aequiparatur notoria iniustitia, decif. 330. num. 4.
- Nullam** esse, vel non esse, patia sunt, & quod nullum est nullum parit praedictum, decif. 496. n. 9.
- Nullus** quando dicitur actus, & alia de actu nullo, vide in verbo *Actus*.
- Numeratio** pecuniae actualis ex quibus probetur, vide Annot. ad decif. 355. n. 7.
- Vera**, & realis probatur ex verbis Notarij attestantis de actuali solutione coram se, & testibus, nisi contrarium apertissime probetur, decif. 157. om. 6. decif. 355. numer. 5. decif. 375. numer. 1. decif. 459. num. 4.
- Ex numeratione** pecuniae, de qua constat ex partibus banchi, excluditur praesumptio simulationis, decif. 195. num. 3.
- De numeratione** pecuniae in constitutione, & extinctione census, vide in verb. *Census*.
- Numerus** supplet fidem testium, decif. 340. num. 7. decif. 471. num. 11.
- Etiamsi** ad effectum, quod censentur omni exceptione maiores, decif. 355. num. 4.
- Procedit** etiam si omnes pariantur aliquae exceptiones, si sunt iura numerum trium, ibid. n. 5.
- Numeri** plures testes praevalet paucioribus, decif. 100. num. 1. decif. 322. num. 6. decif. 449. num. 4. decif. 472. num. 2.
- Singularis** continet pluralem, quando est eadem ratio, in pluribus, quae est in vna, decif. 22. n. 12.
- Singularis** habetur pro genere, & continet pluralem, quando non sumus in materia odiosa, ibid. n. 1.
- Numeri** singulares verba non possunt ad plura referri, sed ad vnum tantum, decif. 433. n. 7.
- Nuncius** Apostolicus potest dispensare etiam extra Provinciam, & etiam personam non subditam, decif. 353. num. 5.
- Hispaniarum** habet iurisdictionem in causis beneficiis, decif. 341. num. 6.
- Nuncius** seu Executor. Nuncio referenti citationem executam, creditur, decif. 426. num. 6.
- Nuncij** Officio, ubi funguntur Notarij sola attestatio Notarij abque testibus probat executionem citationis, decif. 426. sub num. 4. & 5.
- Nuncij** assertioni non est standum contra solemnitates necessarias in substantiatione, decif. 485. num. 10.

Naples.

Index Materialiarum.

Nuptia. Feminae etiam si sint nuptae sunt de agnatione, Annot. ad decil. 193. num. 23.
Et dicuntur agnatae, vide *Agnatione*, & *Feminae*.
Nuptia. De dote, seu legato dote in casu nuptiarum, plur. vide sub verb. *Dote*.
De donatione propter nuptias, vide in verb. *Donatio propter nuptias*.

O.

O *Obiectum* aliquo modo sapit impetratio certo modo propter illegitimitatem, vide *Impetratio*.
Obiectum est materia ubi agitur de reprobando rebus, decil. 414. num. 10.
Materia, quae sapit obiectum, seu Obiectum non dicitur verè, & proprie quando includit sus dantis, decil. 333. num. 7, & Annot. ibid. num. 17.
Requirat probationem plenam, Annot. ibid. num. 18.
Et conclusionem, decil. 323. num. 1. & Annot. ibid. num. 11.
Et non probatur per testes deponentes de fama, d. decil. 322. num. 2.
Nec per voicum testem de visu cum fama, ibid. num. 3.
Officiu probati debet ab eo qui in eo se fundat, dec. 128. num. 1.
Probat ex fide Parochi extracta ex libro Mortuorum, decil. 78. num. 1. & Annot. ibid. lit. A. ubi laze de hac materia an, & quando sufficiat huiusmodi fides.
Non sufficit ista fides, sed opus est foemiter extrahere partitam pro vt iacet ex libro Parochi, decil. 339. num. 5. & Annot. ibid. num. 9.
Item probatur per testes de publica voce, & fama, decil. 366. num. 7.
Item probatur per testem deponentem, quia vicinus, decil. 37. num. 1.
Et per deponentem vidisse mortuorum, ibid. num. 3.
Et per dicentem se interfuisse funeri, ibid. num. 4. decil. 78. num. 1.
In mense referuato ad inducendam referuationem requirit plenam, & concludentem probationem, decil. 37. num. 1.
In mense referuato maximè probatur ex enunciatia Ordinarij cum concernat ipsius praedictum, ibid. num. 5.
In mense referuato non probatur ex publica voce, & fama, decil. 103. num. 5.
Declarat hoc procedere quando datur concursus alterius provisionis, aliis iustificatio per publicam vocem, & famam esse sufficiens, ibid. num. 6.
In possessione probatur per testem quando restitit causam suae scientiae ex amicitia, & familiaritate, quam habebat cum defuncto, decil. 394. num. 3.
Item obitus defuncti in possessione probatur ex publica voce, & fama, ibid. num. 5.
Et maximè quando non constat de aliquo titulo partis aduersae, d. decil. 394. num. 6. & Annot. ibid. num. 7.
Alia vide in verbo *Aditus*.
Officiu censetur facta ad deludendum, quando offerens postea semper tacuit, decil. 491. num. 19.
Fieri potest non solum vltima die termini, sed etiam vltimo momento, ibid. num. 17.
Hoc non procedit quando post illum actum remaneret aliquid faciendum, quod non posset intra terminum expediri, ibid. num. 18.
Non suffragatur si fiat lapsu termino retrovendi, ibidem num. 6. decil. 359. num. 1. & Annot. ibid. num. 8.
Item non suffragatur si non est pura, sed conditionalis, d. decil. 491. num. 14.

Quod procedit etiam in oblatione reali cum deposito, ibid. num. 15.
Vt suffragetur, debet offerens comparere cum pecunia in manibus, decil. 359. num. 7.
Requirat citationem, quae etiam debet esse specialis, & generalis non sufficeret, d. decil. 492. numer. 16.
Verbalis non sufficit stante clausula (*refectio expensis*) ibid. num. 9.
Verbalis an suffragetur ad perpetuandum sus tediendi, decil. 359. num. 4. & Annot. ibid. num. 9.
Non suffragatur verbalis oblatio ad hunc effectum, quando inter partes fuit consensum, quod testatur integram pretium, d. decil. 359. num. 5.
Obligatio ad deponendum non inquit, docet conseruari qualitas, sine qua non competit Actio, decil. 451. num. 6.
Cameralis, vide infra eius materiam separatam in verb. subseq. *Obligatio Cameralis*.
Dotis, ex sui natura racione continet conditionem nuptiarum, decil. 418. num. 1.
Facti alieni dum non impletur, committitur stipulatio ad interesse, vide jo verb. *Falsus*, ubi alia de obligatione, & promissione facti alieni.
Fideiussoris recipit interpretationem à verisimili mente, vide *Fideiussor*, ubi plura alia de illius obligatione.
Filij Familias, vide in verb. *Filius*.
Minoris, vide in verb. *Aditus*.
Mulieris, vide in verb. *Aditus*.
Non extinguatur obligatio si fiat mutatio fundi obligati mediante subrogatione alterius fundi, decil. 60. num. 1.
Prima obligatio cessat mutato modo, & qualitate administrationis, decil. 30. num. 1.
Pupilli, vide in verb. *Pupillus*.
Solidi obligatio vt censetur remissa per creditorem agendo contra vnum seu sociis an recipiendo ab eo solutionem pro eius rata quae requiratur, vide in verb. *Solidum*.
Obligationem esse ortam nouo dicitur ante implementum conditionis, decil. 418. num. 3.
Obligationis principalis qualitem non immutat recognitio bonae fidei, vide *Recognitio bonae fidei*.
Ab obligatione liberatur Debitor generis restituendo rancundem in genere, decil. 146. num. 19.
Ab obligatione precedentis si ortum habeat causa, dicitur causa necessaria, vide *Causa*.
In obligatione est verumque alternatum, quando alternatiua est inter duas species, vide *Alternatiua*.
In obligatione generali non venit res obligari prohibita sub poena caducitatis, vide in verb. *Generalis*.
In obligatione rei non venit pars illa, quae prohibita est alienari, decil. 156. num. 6.
Sub obligatione generali omnium bonorum si detegatur comprehensa res empti sufficienter est succursus emptori per fideiussorem euictionis, vide sub verb. *Emptio in fin*.
Liberatio facilius inducitur, quam obligatio, vide *Liberatio*.
Papa non dicitur consensum extendere ubi agitur non de inducenda noua obligatione, sed de veteri conseruanda, vide in verb. *Consensus*.
Obligatio Cameralis non censetur reperta in noua obligatione, decil. 30. num. 6.
Nec in tacita renouatione locationis, Annot. ibid. num. 7.
Conueniti quis non potest obligatione Camerali quando fuit alterata, & mutata prima obligatio, cui erat adiecta, ibid. num. 8.

Index Materiarum.

- Executio obligationis** Cameralis retardari non potest per exceptionem lesionis vii requitentem altiorē indaginem, decif. 120. nu. 17.
- Nec per quamvis aliam exceptionem** requitentem altiorē indaginem, decif. 334. num. 2. decif. 406. nu. 17.
- Nec per exceptionem simulationis**, nisi fit concludenter probata, decif. 195. num. 26. & Annot. ibid. nu. 28.
- An autem possit opponi exceptio Compensationis**, vide Annot. ad decif. 343. nu. 7.
- Facultas exequendi obligationem** Cameralem non venit sub Clausulis generalibus, sed requirit specialem expressionem, decif. 345. num. 5.
- Etiā si agatur in vim obligationis Cameralis** agi non potest executiue contra tertium poffefforem, decif. 330. num. 2.
- An in obligatione Camerali** debitor qui fuit executiue, & per vnicam sententiam condemnatus, possit vnica sententia fauorabili obiecta solum repetere, vide Annot. ad decif. 581. nu. 10.
- Obligatus** soluere creditoribus non liberatur soluendo posterioribus quando habet notitiam anteriorem, vide in verb. *Solui.*
- Oblitus** cadere potest in teste tractu temporis, quando verò factum erat magis recens, restis ponit bene scire, & ideo non repellitur licet neget se scire quod prius affirmauerat, decif. 194. nu. 4.
- In teste potius presumere** debemus obliuionē, quā dolum, ibid. nu. 6.
- Presumitur obliuio** ex intervallo decennij, ibid. num. 7.
- Obferuatio** oritur ex pluralitate, decif. 455. nu. 8.
- Obferuatio** conformis iuris eligendi si conueniat, tunc tanto magis electio in gratis est gratius, vide *Electio*.
- Est attendenda etiam si contrarius intellectus sit de iure** verior, & preualeat proprietati verborum, Annot. ad decif. 184. nu. 8.
- Est attendenda in materia reuocationis testamenti**, decif. 446. nu. 13.
- Est optima interpretatio voluntatis** contrahentium, decif. 502. nu. 10. decif. 511. num. 8.
- Et mandati**, decif. 280. nu. 5.
- Interpretatio** debet esse proxima dispositioni, nec potest esse remota, decif. 325. nu. 1.
- Declara**, & limita, prout in Annot. ibid. sub num. 16.
- Interpretatio** non habet locum, vbi verba dispositionis sunt elata, decif. 184. nu. 5.
- Non releuat nisi probetur** particulariter, & in specie, decif. 451. nu. 7.
- Supplere** potest defectum scripturæ, non tamen potest facere quod illa sit authentica, & in forma probantis, decif. 469. num. 5.
- Tribuit robur scripturæ** etiam si non consistat de obferuantia in omnibus capitulis, & etiam contra tertium, Annot. ibid. nu. 7.
- Vbi non conuenit obferuantia**, non suffragatur solus lapsus temporis ad presumendum consensum, decif. 409. nu. 6. & Annot. ibid. nu. 7.
- Est ista obferuantia** debet esse certa, non autem presumpta, Annot. ibid. nu. 8.
- Ex obferuantia**, & ex lapfu 30. annorum an, & quando presumatur beneplacitum Apostolicum, vide *Beneplacitum Apostolicum*.
- Ex obferuantia** 30. annorum concessio in Emphyteusim presumitur non solidū solemniter, sed etiam vilis, vide *Emphyteusis*.
- Ad probandum obferuantiam contrariam** verbis Constitutionis, & interpretationi alijs datæ à Romanis, Remissoria est deneganda, vide *Remissoria*.
- Praeteru obferuantia** non potest aliquid parandi, quod sit de directo contra dispositionem, decif. 184. nu. 6.
- Oblaculum**, Quot sunt oblacula, tot requiruntur dispositiones, & habilitates, decif. 109. nu. 6.
- Alia supple in verb. Impedimentum**.
- Oblata** singularia testium, vide *Singularia*.
- Obiecta** beneficia non est necesse iustificare quando quis est paratus illa dimicere, decif. 490. num. 1.
- Tempus decreti** de dimittendo quando non currat, vide sub verb. *Dimittere*.
- Ratione beneficii** obiectum quando non currat tempus ad se promouendum ad ordines Sacros, vide in verb. *Tempus*.
- Valor beneficiorum** obtentorum quomodo probetur, vide *Patet beneficium*.
- Oculum**, seu refulsum exhibere scripturas, presumitur, quod ille contra se faciat, decif. 521. num. 6. decif. 537. nu. 3.
- Oculum** non dicitur, sed manifestum quod probari potest, decif. 195. nu. 5.
- Odiolum** in dispositione quantumvis odiosa, & correctoria, etiam si verba deficiant, calis dicitur comprehensum, vbi viget ratio expressa, decif. 293. num. 14.
- In materia etiam odiosa**, verba generalia sunt generaliter intelligenda, decif. 370. nu. 1. & 4.
- Item etiam in materia odiosa** verba retinent latitudinem suæ significationis, quam habent ex eorum propria significatione, decif. 516. num. 3.
- In quacunque materia odiosa** superfluitas non admittitur, vide *Superfluitas*.
- Odiū capitale** est iusta causa abstinendi à coactione effectuarii sponsalia, vide *Sponsalia*.
- In odium eius**, qui cepit possessionem, illa habetur pro bona etiā si fuerit iniuste capta, vide *Posse*.
- Ostentum**, vide *Enuicium*.
- Officiale** exhibens in carceribus substitutum, qui deliquit in officio liberatur, decif. 333. nu. 3.
- Procedit hoc in officiali publico**, qui ratione officij habet personas subordinatas, & solet vti substitutis, scilicet in alio officiali, qui non poterat, nec debet exercere per substitutum, sed per se ipsum, ibid. nu. 4.
- De officiali in materia Societatis officij**, vide in verb. *Societas officij*.
- Officium suum** non solet Iudex impetiri, nisi illi, qui est omni actione destitutus, decif. 503. nu. 4.
- Officio Iudicis nobili** si sit petita executio, sententia debet exequi ab eo Iudice, à quo fuit laus, vide *Sententia*.
- Ex officio Iudicis** facta purgatio attentatorum, dicitur remedium extraordinarium, & quando et non sit locus, vide in verb. *Attentata*.
- In officio delinquere** satis dicitur, qui delinquit contemplatione officij, per textum, calore, vel occasione officij, decif. 433. nu. 6.
- Oldadum** consil. 129. an procedat etiam in vacatione per resignationem, vide Annot. ad decif. 215. sub num. 3.
- Effectiuatio collationum**, & presentationum quomodo probetur iuxta d. cons. Oldad. vide in verb. *Collatio*, & in verb. *Presentatio*.
- Oleum Sacrum**, Ministratio Sacri olei probat Dilectum, & ius Dilectum, decif. 434. num. 13.
- Omissio** in omissione suppleri potest instrumentum, decif. 177. nu. 2.
- Minus errat Notarius in omittendo**, quā in committendo, vide *Notarius*.

Index Materiarum.

Omnia vna via an, & quando quis aliam aggredi possit, vide in verb. *Via*.
Omnis. Hæc dictio vniuersalis neminem excludit, & idem operatur ac si de singulari esset facta expressio specialis, decif. 313. num. 11.
 Nec potest referri ad duos tantum, sed predicari de pluribus, d. decif. 315. num. 12. & 15. vbi reprobatur Bero. contrarium tenens.
 Ad omnia refertur clausula in fine commissionis apposita, vide *Clausula*.
 De Clausula (*omnesque alios*) & de Clausula (*omni meliori modo*, vide in eod. verb. *Clausula*.
Omnis causa est favorabilior, quam lucrativa, decif. 492. num. 12.
 Et magis suffragatur. ibid. num. 12.
Omnis probandi cui incumbat, vide plures casus in verbo, *Probatio onus*.
Onera matrimonij pertinent ad maritum, decif. 80. num. 5.
 Maiora onera incumbunt nuptis, quam Mortalibus, decif. 63. num. 7. vbi num. 8. vide *Rationem*.
 Pro oneribus matrimonij datur dos, & debentur fructus dotis, tam in matrimonio carnali, quam in spirituali, & dos debet esse apud eum qui onera sustinuit, & solui potest etiam facere quando sustinuit onera matrimonij, vide sub verb. *Dos*.
 Onera matrimonialia non continentur in mora vbi agitur de lucro dotali, sed requiritur interpellatio, licet secus sit respectu dotis, vide ibid.
 Oneribus detrahis intelligitur clausula (*domus de rationem centum, vel mille*), & quæ nam onera sunt deducenda, vide in verb. *Pensio*.
 Oneribus deductis dicuntur fructus, vide *Fructus*.
 Oneribus deductis deponere debent testes ad probandum valorem, vide *Valor*.
 Onem solutio probat dominium, decif. 572. numer. 1.
Opinio concilians contrarias sententias est tenenda, decif. 574. num. 6.
 Contrahentium magis inspicit debet quam veritas ipsa in his, quæ ab eorum voluntate dependent, decif. 265. num. 5.
 Testatoris attendenda est ad interpretandam eius voluntatem, decif. 544. num. 32.
Oppositor. Plures oppositores quando dicantur iudicialiter procedere, vide decif. 515. num. 1.
 Post oppositorem appellationem interpositam facta collatio, & presentatio est attenuata, vide *Collatio*, & *Presentatio*.
Opus non habet locum in mense reseruat, decif. 478. num. 1. & Annot. ibid. num. 5.
Oratio vnica, quæ regitur ab vnico verbo, vna eademque determinatione determinatur, decif. 190. numer. 2.
Orator. An supplicatio præsumatur potestatis ab eo, vel de mandato illius, qui pro Oratore in ea est nominatus, vide *Supplicatio*.
Ordinari. Actus attribuitur ordinanti, non exequenti, vide *Actus*.
Ordinarius. seu ordinata via quando agi potest, non est locus remedio extraordinario, decif. 503. numer. 3.
 Procedendum est ordinariè, non executiue inter plures propositos Apostolicos, cum habeant patrem nullum, decif. 46. num. 6.
Ordinarius censetur scilicet Actus potius nomine proprio, & ex facultate, quam habet ex iure communis, quam iure delegatio, decif. 315. num. 15.
 Visitare non potest Hospitali quando in fundatione fuit dictum, quod per certam personam, & non per aliam fieri debet visitatio, Annot. ad decif. 8.

num. 4.
Ordinario malum est deferendum circa qualitatem beneficiorum iuxta Directus, decif. 482. num. 6.
 Et circa congruitatem fructuum dictorum beneficiorum, decif. 483. num. 7.
Ab Ordinarij iudicio quando, & ad quem effectum detur appellatio in materia electionis ad parochiales, vide in verb. *Concussio*.
 Ad ordinarium spectat cognoscere de dispensatione, vide *Dispensatio*.
 De ordinario lex condidit vbi agitur de pia causa, decif. 132. num. 9.
 Ex literis ordinarij probatur clericatus, vide *Clericatus*.
 Præsumitur pro iudicio ordinarij, decif. 11. num. 4.
 De provisione facta ab ordinario, vide in verb. *Provisio*.
 Alia supplere, & dic prout in verb. *Episcopus*.
Ordinariorum Statutum Verbis, non seruatur extra Curiam Capituli, Annot. ad decif. 182. num. 8. loquens de Statuto disponente quod principalis si presens sit, per se ipsum præstare debeat iuramentum eulmum, decif. 352. num. 7. loquens de Statuto lib. l. cap. 158. & Anno. ibid. num. 11.
 Ordinaria quando respicit stylus Iudex potest de eo se extrajudicialiter informare partibus non vocatis, secus si decisoria, vide *Stylus*.
Ordo est ordinem non seruare in vltimis audienciis, decif. 176. num. 10.
 Penes ordinem iudicij non attenditur plenaria cognitio, sed penes qualitatem probationis, vide *Cognitio*.
 Clericalis ordo, vide sub verb. *Clericus*.
 Tempus ad se promouendum ad ordines Sacrorum non beneficij obtenti quando non curatur, vide *Tempus*.
Originalis. Habetur pro originali Exemplum solemniter extractum ad effectum, vt illi fides adhibeatur, non auctem vt ex eo aliud exemplum possit sumi, decif. 432. num. 2.
 Originalium loco habentur lura extracta à Notario actuario, decif. 454. num. 1.
 Originalis causa contractus est attendenda, & magis attendendus primus contractus, qui dedit causam secundum, quam secundus, decif. 502. num. 2.
Origines traolit in filium, decif. 455. num. 12.
 Et filius sequitur originem patris, decif. 179. num. 19.
Ornatus. Bulla Gregorij XIII. super lure Congruui in dubio est interpretanda, vt faueat ornari Verbis, vide in verb. *Retrahitur*.

P.

Pactum continens iniquitatem est maximè reprobaturum in contractu societatis, quæ in supremo requirit bonam fidem, cum sit ad instar cuiusdam fraternitatis, vide in verb. *Societas*.
 Nec valet pactum, quod in Societate damnata, & lura non debeant esse communia, vide ibid.
 De renouando, vide in verb. *Renouatio*.
 De retrocedendo, vide in verb. *Retrocedendo*.
 Initium ad suorem alieuius quale dicant, & quo modo sit intelligendum, vide in verb. *Favor*.
 Non alienandi intelligitur secundum naturam contractus, decif. 520. num. 8.
 Stante pacto rescindi melioramenta præsumuntur dario in solum, non pignus, vide *Dario in solum*.
Palam contractus in casu prohibito præsumitur errare, vide *Errata*.
 In his quæ palam, & publicè sunt cessat fraudis suspicio.

Index Materialiarum.

- cio, vide in verb. *Frans.*
 In matrimonio palam, & publicè in facie Ecclesie contracto præsumitur bona fides in Coniugibus, vide *Mactrimonium.*
Papa concurreit cum quolibet Ordinario, & concurrendo non facit illi iniuriam, decif. 121. nu. 9. & Annot. ibid. nu. 13. vbi dicitur Ordinarius Ordinariarum.
 Et potest præuenire, decif. 100. nu. 7.
 Et cõferre potest præueniendo tanquam de refertato non obftante Indulto, vide in verb. *Indultum.*
 Quomodo dignoscatur quoddam velit concurrere, & præuenire, & an, & quando velit cõferre vti refertatum, vide Annot. ad decif. 114. nu. 6.
 Si prouideat cum claufula (*dammodo Cõfensio ad nos hoc vice perueniat*) declarat nolle prouidere, nisi quatenus beneficium refertatum exiftat, vide in verb. *Claufula.*
 Non attentat, decif. 1. nu. 1.
 Nec vitio attentatorum notari poffunt literæ Apostolicæ, ibid. nu. 1.
 Potest tamen esse attentata poffeffio capta vigore Prouifionis factæ à Papa, decif. 10. nu. 1. & Annot. ad d. decif. 1. nu. 15.
 Et huiusmodi literæ Apostolicæ non extingunt ab attentatis quando in eis non fuit facta mentio de lite, decif. 105. nu. 5.
 Non dicitur cõfensum extendere vbi agitur non de inducenda noua obligatione, sed de veteri cõferuanda, decif. 60. nu. 1.
 Præsumitur quod non concessiffet, vel difficiliter si Gratiæ alteri præiudicium inferret, decif. 110. nu. 5.
 Alia de hoc vide in verb. *Subreptis.*
 Si cõfirmet Statuta, illa dicuntur Papalia, vide in verbo *Statutum.*
 Verus, vel Schismaticus Papa an fuerit Ioannes XXII. vide decif. 189. nu. 1.
 Antequam fit detectum quod quis fit verus Põfex, dum Scifema est in Ecclesia Dei propter cõtrouersiam Pontificatus, cadit probabilis error facti pones illos, qui vni adhærent, d. decif. 189. nu. 5.
 A Papa Schismatico obtentum Priuilegium an valeat, vide *Priuilegium.*
 Papa attestatio quæ secularizationem fecit, benè iustificat secularizationem narratam, decif. 411. nu. 1.
 Papæ afflictionis an & quando standum fit, vide Annot. ad decif. 139. nu. 10.
 Papæ natranti factum proprium, vel etiam alienum fecum gestum creditur, d. decif. 119. nu. 6.
Paraphernalia sunt separata, & distincta à dote, nec gaudent Priuilegio dotis, decif. 80. nu. 5.
 Et de eis non est idem iudicandum quod de dote, seu augmento dotis, ibid. sub nu. 6.
 Accensium quoque est diuersum à bonis Paraphernalibus, vide *Accensium.*
 Fructus bonorum Paraphernalium spectant ad vxorem, & non ad maritum, maxime quando mulier est competenter dotata, d. decif. 80. nu. 6. & Annot. ibid. nu. 10.
 Eos tamen maritus cõuertere potest in vsum commune, d. decif. 80. nu. 8.
Pariter de iure communi possunt hereditatem suam inæqualiter diuidere inter filios, dammodo vnicuique legitimam suam assignent, decif. 198. nu. 1.
 Paternum commune vorum est hereditatem suam peruenire ad filios, & descendentes, decif. 144. nu. 3. & decif. 119. nu. 9.
Paria sunt non esse, vel nullum esse, decif. 196. nu. 9.
 Non facere inuentarium, & minus legitime facere, ibid. nu. 1.
 Non recusare, vel recusat, sed minus validè, decif. 518. nu. 6.
 Scire, vel de facili scire poffe, decif. 127. nu. 7.
 Soluere creditoris, vel alteri in eius gratiam, decif. 511. nu. 26.
Paritas tituli plurium prouisorum, operatur vt agendum fit via ordinaria, non autem executiua, vide in verb. *Tiendes.*
Paria. Claufula *Paria Breui* obstat cuicumque tertio venienti ad causam etiam quoddam ipsum non spectet paritas, decif. 136. nu. 1.
Parochia. Intra limites suæ Parochiæ, Parochus habet assistentiam laici communis super decimis, vide in verbo *Decime.*
Parochialis Ecclesia probatur ex pluribus prouisionibus factis tanquam de Parochiali, decif. 504. nu. 4. mer. 1.
 Etiam Ecclesia Cathedralis potest esse Parochialis, vide *Cathedralis.*
 Etiam Ecclesia non Parochialis potest habere Cæmeterium, vide *Cæmeterium.*
 Ecclesia Parochialis diuita non amplius remanent iuxta Parochialis, quia non cõtis nulla sunt qualitates, decif. 387. nu. 1.
 Amplia, vt diuita Ecclesia Parochialis, non solum remanet extincta Parochialis, sed etiam beneficium ipsum non obstat præfens translatio, decif. 405. nu. 1.
 Ecclesia Parochialis si transferatur in aliam Ecclesiam, definit esse Parochialis, decif. 387. nu. 1.
 Et maxime quando alia Ecclesia, in quam est facta translatio, ipsa etiam est Parochialis, non enim possunt dari duo beneficia Curata, & duo Curati in vna, eadèque Ecclesia, ibid. nu. 3.
 De concursu ad Parochiales, & quid in eo sit considerandum, & an & quando fit necessarius in Parochialibus laici patronatus, & quando, & ad quem effectum in eo decur appellatio à iudicio Ordinarii, & Metropolitanis, & à relatione Examinatorum, & alia similia, vide in verbo *Concursus.*
Parochialis habet contra se laici præsumptionem, cum beneficia præsumantur simplicia, decif. 387. nu. 4.
 Probari debet iuxta requisita Parochialitatis, ibid. nu. 6.
 Præcipuum requisitum est reciproca, & vicissitudinaria necessitas ministrandi, & accipiendi Sacramenta inter Curatum, & eius Populum, ibid. nu. 7.
 Et ex sola administratione Sacramentorum non inferatur ad dictam necessitatem, & ideo testes ultra depositionem super administratione Sacramentorum debent etiam deponere de necessitate, ibid. nu. 8.
 Item requisitum Parochialitatis est distinctio limitum, ibid. nu. 9.
 Item Parochialitatis signa sunt potestas fori penitentialis, & locus certis finibus constitutus in quo degit Populus, cui per vnicum Rectorem Sacramenta administrantur, decif. 104. nu. 1.
 Non probatur Parochialitas ex cura Animarum, quia potest esse cura sine Parochialitate, d. decif. 387. nu. 10.
 Item non probatur ex fonte Baptismi, ibid. nu. 11.
 Item nec ex Cæmeterio, cum Cæmeterium poffe habere Ecclesia etiam non Parochialis, ibid. nu. 12.
 Item nec ex prouisionibus factis per Cõcursum, quia Episcopi possunt prouidere etiam de beneficiis non Parochialibus per Cõcursum, ibid. nu. 15.
 An Parochialis remaneat extincta si sit diuita Ecclesia

Index Materiarum.

clesis Parochialis, & etiam si sit deinde translata in aliam Ecclesiam, vide in precedenti verbo. *Parochialis*.

Articulus concernens fines Parochialitatis in materia decimarum est relevans ad obtinendam Remissionem, vide *Remissio*.

Parochus negligens Parochus possunt suscipere defensionem Ecclesie, decil. 381. nu. 1.

Parochus habet assentionem iuris communis super decimis intra limites sue Parochie, decil. 449. nu. 1.

Alia de decimis Parochi debitis, & quid in Regnis Hispaniarum, vide in verb. *Decime*.

Non potest praedictare Ecclesie, decil. 504. nu. 7.

Non prohibetur esse testis pro eo, quem baptizavit, decil. 551. nu. 12.

Parochi fides an, & quando probet obitum, vide *Obitum*.

Parochi presentia in matrimonio requiritur de forma, vide *Matrimonium*.

Ex assentione Parochi assentis se habere licentiam inducitur bona fides in Coniugiis, vide in verb. *Coniuges*.

Alia vide in verb. *Coniuges*.

Parti aduersa. Confessio partis aduersae quid probet, & quomodo ipsa probetur, vide *Confessio*.

Pro facto partis quando habeatur factum iudicis, vide in verb. *Index*.

Verba Notarii quando censentur verba partium, vide in verb. *Notarius*.

Parti est eiusdem nature, & qualitas, cuius est totum, decil. 555. nu. 51.

Includitur in toto, decil. 92. nu. 1.

Totum inferit quamlibet sui partem, vide *Totum*.

Parti prohibita alienari non venit in obligatione rei, decil. 556. nu. 6.

Etiams parti venit appellatione hereditatis, decil. 559. nu. 5.

Vna pars constitutionis aliam declarat, decil. 57. nu. met. 102.

Vna pars testamenti aliam declarat, decil. 136. nu. met. 5.

Hoc procedit quando subest eadem ratio, decil. 574. nu. 8.

Vna tantum pars rei si vendatur, non autem tota, valore rei diminuitur, vide *Valor*.

Non singula partes contractus, sed totus contractus iudicari debet ad discernendam eius iustitiam, vide *Contractus*.

Partem fideicommissi alienari non cadit à tota hereditate, sed tantum à parte alienata, vide *Fideicommissum*.

A parte tantum alienata cadit Emphyteota alienans Emphyteusum sine consensu Domini, vide *Emphyteota*.

Partem pensionis si exigit Pensionarius, censetur esse in possessione totius, nisi constet de voluntate limitata soluendi, vide *Pensionarius*.

Pro parte acceptari, & pro parte non, non potest litigare, sed debet aut in totum approbari, aut in totum relici, vide *Litigare*.

Pro parte acceptare contractum, & pro parte non, Ecclesie, & minores non possunt, licet ad eorum honorem iudicium possit claudicare, vide in verb. *Claudicare*.

Participium Præteriti temporis denotat actum perfectum, & consummatum, decil. 117. nu. 2.

Partita quando sunt modice non solent conscribi instrumentum, nec testes adhiberi, decil. 566. nu. 1.

Debiti, & crediti patris si continent liber non potest acceptari quod ad creditum, nisi etiam acceptetur quod ad partem debiti, vide *Liber*.

Declaratio quod quis velit stare partitis pro, & contra an & quando præiudicat, & an fieri possit per Procuratorem sine speciali mandato, vide *Declaratio*.

Partitum contrapositio inducit compensationem, vide *Compensatio*.

Libri Parochi parita an & quando probet obitum, vide in verb. *Obitum*.

Pater adiuvisse quando dicatur hereditatem matrem pro filiis, vide in verb. *Hereditas aduvs*.

Alere filium quando non teneatur, vide *Alimenta in print*.

Alienare potest bona filij sine decreto quando est usufructuarius, decil. 334. nu. 6. & latus Annot. ibid. nu. 12.

Et patris consensus requisitus in alienatione bonorum filij non est necessarius, nisi in iis bonis in quibus pater habet usufructum, decil. 391. nu. 1.

Hoc procedit non obstante Secutore requirente consensum patris in quocumque instrumentum filij, quia dictum Statutum intelligendum est in casu, in quo patri esset debitus usufructus, ibid. nu. 3.

Authorizare non potest contractum filij respectu bonorum filij, quorum non habet administrationem, nec usufructum, decil. 360. nu. 12.

Disponendo ad suorum filiorum videtur recedere à Statutaria exclusionem, ita ut successio censetur redacta ad terminos iuris communis, vide *Statutum exclusionem filiorum*.

Diuidere potest de iure communi hereditatem suam inæqualiter inter filios, dummodò vnicuique suam legitimam assignet, decil. 198. nu. 1.

Providere velle filio in dubio præsumitur, decil. 544. nu. 2.

Et Patrum commune votum est quod bona sua ad filios, & descendentes perveniant, ibid. nu. 3. decil. 359. nu. 9.

Rationem reddere tenetur ut quilibet alius tutor si sit tutor, & Curator filij, decil. 334. nu. 8. & Anno. ibid. nu. 13.

Hoc procedit quando bonus pleno iure spectat ad filium, & pater non habet usufructum in illis, secus autem si habet usufructum, d. decil. 334. nu. 9. & Anno. ibid. nu. 11.

Relinquere an possit plus filiis secundi matrimonij, quam primi, & an relictum filiis secundi matrimonij censetur relictum contemplatione patris, & alia similia de materia *Hæc edicta. C. de secund. nupt.* vide in verb. *Filius*.

Stipulari potest pro filia, decil. 31. nu. 3. & Anno. ibid. nu. 10.

Etiams si filia sit absens, d. decil. 358. nu. 4.

Usufructum quando non acquirit in bonis relictis filiis, vide in verb. *Usufructus*.

Pater familias ut quis probetur sum necessarius plures actus cum pluribus, & diversis personis gestis, qui cadere non possunt in eo, qui non sit pater familiæ, decil. 58. nu. 1.

Pro parte familias quis dicitur se gerere, quando id publice omnibus notum est, aut certe magna ex parte, illis præsertim, qui negotiationi addicti sunt, ibid. nu. 7.

Ex patris familias destinatione feudus potest ad libitum secari, & plures effici possunt fundi, vide *Fundus*.

Patre infans eligere sibi maritum, & literas amafino scribere virginali pudori non convenit, vide in verb. *Virgo*.

Patris Civitas transit in filium, decil. 372. nu. 6.

Pro ut etiam patris origo, & domicilium, decil. 579. nu. 19. decil. 455. nu. 11.

Index Materiarum.

- Patris confessio non præiudicat filio, decif. 306. numer. 5.**
Hoc non procedit, quando confessio aliunde est admittenda, ibid. nu. 6.
Item non procedit in his, quæ veniunt ex pacto, & providentia, decif. 322. num. 13.
Patris consensus, qui est necessarius ad hoc, ut eius filius fam. possit stare in iudicio, quando dicatur adesse, & quando possit intervenire, & quando habeatur pro præsum, vide in verb. *Filius*.
Patris factum præsumitur sciri per filium maxime si sit factum notabile, & concurrat longum tempus spæium, decif. 322. nu. 3.
Patris maledictio est perhorrescenda, decif. 414. nu. 2.
Patris persona non est diuersa à persona filij, decif. 498. num. 7.
Patris puritas necessaria concludit puritatem filij, vide in verb. *Puritas*.
Inter patrem, & Religionem Hierosolymitanam, testes examinati super materia impuritatis, probant etiam inter eandem Religionem, & filium, vide ibid.
Patris successio dicitur quasi debita filio, & illius primario sonat portus in damnum, quàm in lucri amissionem, decif. 326. nu. 12.
A patre seorsim habitare debet filius fam. ac etiam simul publicè haberi pro patre fam. ut eius obligatio subsistat, & qui nititur in obligatione filij, verumque tenor probare, decif. 181. nu. 1.
A patre absente seorsim habitare, vel simul cum eo cohabitare, quando dicatur filius, vide in verb. *Filius*.
In donatione inter patrem, & filium est necessaria insinuatio, decif. 334. num. 4. & Annot. ibid. numer. 21.
Quod procedit etiam in donatione, & renunciatione facta per filium ad favorem patris, ibid. nu. 5.
Statutum prohibens minorem contrahere sine eerta solemnitate non habet locum, quando minor contrahat cum patre, ibid. nu. 3.
Sed in Annot. ibid. num. 10. vide contrarium.
Pro patris iudicio magis præsumitur, quando cum affectione concurrat commune interesse cum filio, ibid. nu. 7.
Patentia, & scientia aduersarj, quando requiratur, nec ne ad acquirendam possessionem, vide *Possessio in prius*. Non datur sine scientia, decif. 417. numer. 6.
Per patientiam multa tolerantur, quæ si in iudicium deducantur exigente iustitia tolerari nõ debent, & ideo tolerantia non ita de facili inducit consuetudinem, vide sub verb. *Tolerantia*.
Patrimoniale. Beneficia etiam patrimonialia comprehenduntur sub Regula octauævi de *Regula octaua*. Etiam de bonis patrimonialibus disponere non possunt milites Hierosolymitani, vide *Hierosolymitani Militis*.
Patrimonium aduentis dicitur hereditas postquam est adita, & non est amplius hereditas, largè tamen loquendo dici potest hereditas, vide *Hereditas adita*.
Patrimonium, vide in verb. *In Patrimonium*.
Patronus admittens alium ad secum comparandum eo ipso constituit illum in quasi possessione presentandi, decif. 417. num. 5. & latè Annot. ibid. sub nu. 11.
Er non potest obistere quod ille qui fuit per eum amissus non sit Patronus, aut quod non habeat ius presentandi, decif. 415. nu. 15.
Negligens in aliquibus presentationibus sibi non præiudicat in aliis, ibid. nu. 8.
- Negligentia Patroni in presentando non probatur ex eo quod in presentationibus non fiat mentio de eo, ibid. nu. 7.**
Non præsumitur habere animum presentandi comparationis iure presentandi, ibid. nu. 11.
Er si habeat talem animum requiritur de hoc scientia in aliis comparationibus, ibid. nu. 12.
Presentans præstat possessionem aliorum comparationum, decif. 417. nu. 9. & Annot. ibid. nu. 15. d. decif. 415. num. 9.
Declara hoc procedere si constet alios comparationes per prius fuisse in quasi possessione presentandi, d. decif. 417. nu. 10. & Annot. ibid. d. nu. 15.
Presentandi ius non presentibus comparationibus, nisi appareat illum habuisse animum presentandi, decif. 415. num. 10.
Presentare potest non obstante, quod constituit Procuratorem ad presentandum, ibid. nu. 18.
Procuratorem constituere ad presentandum, seu alteri concedere facultatem presentandi, & quando possit antequam beneficium vacet, vide decif. 410. nu. 5. & latè de hac materia, Annot. ibid. numer. 9.
Regulariter hoc non potest, d. decif. 420. nu. 3.
Quod procedit non obstante illius Iuramento, & confirmatione superioris ibid. nu. 4.
Comparatio laico facta donatione Iurispatronatus valida est etiam sine consensu, & confirmatione Ordinarij, Annot. ad d. decif. 420. num. 7.
Patronorum scientia requiritur, & quod Ordinarius conferat animo acquirendi libertatem ad hoc ut præscribatur libertas Ecclesiæ, decif. 415. nu. 13. & Annot. ibid. num. 14.
In Patronis temporalibus loci ubi est fecum beneficium præsumitur viciatio, decif. 222. num. 1. & ibidem nu. 10. decif. 357. num. 4.
Alia vide, & supplè in verb. *In Patrimonium*, & in verb. *Presentatio*.
- Parado. A Statuto exclusivo feminarum non excluduntur sorores propter patruales, vide *Statutum exclusivum feminarum*.**
Paupe. Coniunguntur pauperes an possit dotare Prelatus de fructibus beneficij, vide *Prelatus*.
Paupertas est iusta causa referendi restitutionem fructuum & expensarum in sine litis, Annot. ad decif. 361. num. 5.
Cum paupertate si concurrat præsumptio boni furis, alimenta sunt subministranda nepoti agenti ad hereditatem avi, vide *Alimenta*.
De probatione paupertatis ad effectum consequendi alimenta, & sumptus litis ad aduersario, vide in verb. *Expensa*.
Pecunia converti non potest per administratorem Butis, nisi in usum destinatum, vide *Administratio*.
Frumentaria, seu destinata ad usum frumenti non potest in alium usum converteri, & moram solutionis non recipit, vide sub verb. *Frumentum*.
Ex pecunia aliena quis potest sibi acquirere, & ex propterea alteri, vide in verb. *Acquirere*.
Pecunie numeratio qualiter probetur, & alia de ea vide in verb. *Confusio*, & in verb. *Numeratio*.
Solutio in qua pecunia fieri possit, vel debeat quando reperitur eadem pecunia quæ est in obligatione & quando illa fuit mutata, vide in verb. *Solutio*.
Verbum (Pecunia) in substantiatione non intelligitur strictè pro pecunia, quæ ad numerum datur, sed pro satisfactione, decif. 18. nu. 1.
Penjo seu Affictus, vide in verb. *Affictus*.
Penjo super Penjo. Aliud est quod sit cessa Penjo, & aliud quod sit cessa eodemodis, & fructus, nam cõsumo

Index Materiarum.

commoditas potest cedi potentiori, quicquid sit de ipsa pensione, decif. 440. n. 7.

Est omnis reale coherens beneficio, decif. 307. n. 1.

Exactio literis non expeditur nisi nulla, latet Annot. ad decif. 440. num. 8.

Quando pensio preteritine annullata ob exacti-
nem factam ante literarum expeditionem probari
debet exactio, ibid. n. 1.

Talis exactio non probatur ex confessione pen-
sionarii, si ista confessio fuit à Titulari impugnata,
& super impugnatione obtinuit, ibid. n. 1.

Pensio exactio ante expeditionem literarum non
probat, facta ex data relaxationis literarum in
plumbo, quia possibile est quod post plumbatio-
nem in plumbo permanserint, ibid. n. 4. & 5.

Probariones quæ non faciunt sufficientes ad pro-
bandam exactiorem in iudicio manutentionis,
multo minus sufficere debent ad eam proban-
dam ad effectum annullandi pensionem, d. decif.
440. num. 3.

Cura possessionem exigendi pensionem, confessio
probat ad suorum consentientis quando est mul-
tum verisimilis, & ex quibus reddatur verisimilis,
habetur in decif. 175. n. 6.

In quasi possessione exigendi pensionem non
constituit solutiones factæ ab æconomio Ecclesia
vacante, decif. 175. n. 8. & latet Annot. ibid. n. 11.

Nec solutiones factæ à referuatiario fructuum, d. decif.
175. n. 9. de quo vide Annot. ibid. n. 13.

Faciunt tamen indicium, quod etiam per prius pen-
sionarius esset in quasi possessione exigendi, d.
decif. 175. eod. n. 9.

Ex pensionarij exactiōe à predecessore, pensionarij
centetur esse in possessione etiam contra suc-
cessorem, qui nunquam soluit, d. decif. 175. n. 1.
& Annot. ibid. n. 17.

Pensionis referuatio, pluralitas solutionum cum dis-
tinctitate temporis, & summa notabilis pecunia-
rum solutarum deseruiunt pro adimiculis ad
presumendum mandatum in solucione, d. decif.
175. n. 4. & Annot. ibid. n. 19.

Exigere pensionem in pecunia, sicut in grano, & si
mallet in tot ducatis de Camera ecclesie est pen-
sionarij, decif. 431. num. 1.

Partem pensionis si exegit pensionarius, centetur es-
se in possessione respectu totius, nisi constet de
voluntate limitata soluentis, Annot. ad decif. 157.
num. 11.

Extinguitur pensio per contractum matrimonij, de-
cif. 18. n. 1. & Annot. ibid. n. 6.

Etiam si non sit sequuta copula carnalis, Annot. ibid.
num. 7.

Et etiam si matrimonium fuerit nullum, & de facto,
Annot. ibid. num. 8.

Declara tamen quod pensio non potest dici extincta
per matrimonium quoduis habet pendet super va-
liditate matrimonij, Annot. ibid. n. 9.

Non extinguatur per matrimonium quando est re-
seruata non vi Clerici, sed vi bene merito, An-
not. ibid. n. 10.

Item non extinguatur per sponsalia de futuro, An-
not. ibid. num. 11.

Dispensatio ad retinendam pensionem non obstan-
te matrimonio, intelligitur etiam si matrimonium
fuerit contractum cum corrupta, decif. 316. n. 1.

De privilegijs Milirum Laureatorum retinendi
Pensionem non obstante matrimonio, vide Lau-
reos Milites.

Impossibile Pensionis valore beneficij non probat,
quia pensio potest referuari etiam super distribu-
tionibus quotidianis, decif. 540. n. 1.

De sumis Papali.

Incipax pensionis est dignatus, vide *Dignatus*.

Reductio pensionis non potest preteriri quando
non probatur causa aliqua, & multo minus quan-
do omnis reductio fuit in literis referuatiarios
prohibita, decif. 431. n. 11.

Referuatio pensionis non efficitur condicionalis per
conditionem illi adiectam, decif. 117. n. 4.

Referuatiōis tempus est attendendum, d. decif. 431.
num. 6.

Temporalis pensio non deducitur de valore benefi-
cij ad effectum regulæ, sicut nec etiam ad effe-
ctum expeditionis literarum Apostolicarum, de-
cif. 490. n. 3. & Annot. ibid. n. 9. ubi locus dicitur
de pensionis perpetua.

Titularis, qui pensionem soluere promissit, etiam si
agit ad illius nullitatem, dummodo interit solu-
uat, non dicitur contravenire iuramento, decif.
513. n. 6.

Translatio pensionis de vno beneficio ad aliud nul-
lum de nouo infert priuilegium pensionario, sed
solum ipsi beneficio, decif. 60. n. 1.

In translatione extinguatur pensio antiqua, & refer-
uatur noua, decif. 18. n. 4.

Dum pensio transferretur idem proceditur per viam
cassationis ut sciat quis possit exigere, & per
cuius obitum sit vacatura, dummodo d. decif. 18.
num. 13.

Translata pensio non est noua pensio, sed antiqua.
Annot. ibid. n. 11.

Fallit quando antiqua est penitus extincta, tunc
enim pensio translata est noua, & idem hoc casu
fideiatur in materia pensionis liberatur transla-
ta pensio, decif. 445. num. 6. de quo vide etiam
Annot. ibid. sub n. 9.

Translatarius pensionis sufficit, quod sit Clericus
de tempore translationis, d. decif. 18. n. 5.

Transferentis pensionem quasi possessio quæ non
ascendit ad annos 30 licet excedat 10. non sufficit
pro iustificacione presumenda, decif. 57. n. 1.

Transferentis pensionem quasi possessio extinguatur
mortis, ibid. num. 3.

Idem in translaturum non transit, ibid. n. 4.

Quasi possessio transferentis quæ non ascendit ad
annos 30, licet excedat 10. non sufficit pro pre-
sumenda iustificacione translationis, decif. 57. n. 1.

Ad pensionem decursus tempore Antecessoris tene-
tur successor, decif. 107. num. 1. & de hac materia
latet Annot. ibid. sub n. 7.

Quod ita demum procedit dummodo successor
congrua remaneat, d. decif. 107. num. 5.

Item de plano hoc procedit ubi constat de diligen-
tiis factis contra predecessorem, ibid. n. 3.

De diligentiis quando dicatur constare ad istum effe-
ctum, vide ibid. n. 4.

Clausula (*dummodo remaneat centum, vel mille*) est
condicionalis, & in primis & ante omnia verificari
debet, decif. 57. n. 1.

Et requirit plenam probationem, decif. 145. n. 11.

Et intelligitur de centum, vel mille liberis detractis
oneribus, & quæ nam onera sint deducenda, vi-
de Annot. ibid. num. 11.

Ad effectum huius Clausula est attendendum tem-
pus referuatiōis, d. decif. 57. n. 10.

An ista Clausula sit iustificanda de tempore referua-
tionis, vel an successiue durare debeat, vide An-
not. ad decif. 145. num. 13.

Pensionis solutio per longum tempus, multum facit
ad presumendum iustificacionem illius Clausula
(*Dummodo centum, seu mille*) &c. d. decif. 145. n. 6.

Clausula (*Dummodo pensio excedat medietatem*) iusti-
ficatio presumitur ex exactiōe 30. annorum, de-
cif.

E c c
c i f

Index Materiarum.

- oil. 431. num. 10.
- Clausula** (sive *qñ si preter veniatur mitteretur*) & similes, non reddunt pensionem conditionalem, Annot. ad dec. 17. n. 14.
- Clausula** (sive *resardationis* *stacionis pensionis*) impedit ternum agere quando pensio non fuit soluta per Titularem, dec. 16. no. 3.
- Pensione** grauatam beneficium acceptans sibi imputare debet, vide sub verb. *Beneficium*.
- Alia** supple cum subsequenti verb. *Pensionarius*.
- Pensionarius** non admittit pensionem ex eo, quia non incedat in habitum, nisi constet de exactione pensionis, quia Bulla Sixti V. patet tantum illos pensionarios qui pensiones exigunt, vel per quos non fiat, quo minus exigant, dec. 10. n. 4.
- Negatiua**, quod pensionarius non incedit in habitum, ex qua deducitur priuatio pensionis, cum sit materia obiectiua, & penaliter debet plenè, & concludenter probari, ibid. n. 3.
- Gratiam** iustificare non tenetur, quando agit contra consentientem pensioni, Annot. ad dec. 17. n. 11.
- Declarat** hoc procedere, quando referatur pensio nisi pura, secus si habeat clausulam (*dammodo censum, seu mille, &c.*), tunc enim etiam contra consentientem est necessaria iustificatio, secus si ad sit clausula (*sive qñ*) Annot. ibid. no. 12. & sub num. 14.
- Amplia** hoc habere locum, siue agatur in possessione, siue in petitorio, Annot. ibid. n. 13.
- Quando** autem agit contra non consentientem reiterationi pensionis, tenetur iustificare gratiam, si non reperitur in possessione, Annot. ibid. n. 15.
- Si** verò reperitur in possessione non tenetur gratiam iustificare in petitorio, sed bene in iudicio petitorio, Annot. ibid. num. 16.
- Item** iustificare gratiam non tenetur, si prouisus de beneficio in eius impetratione facit mentionem de pensione, quia censetur illam approbare, Annot. ibid. n. 17.
- Alia** vide, & supple in precedenti verb. *Perpetua*.
- Perpetua** pax familiaris actus, si aliud non apparet, dec. 71. num. 2.
- Precium** casus fortuiti est locatoris non conductoris, vide in verb. *Canditor*.
- In munus** est debitorum, dec. 146. n. 17.
- Perinde** valere obtentum lite pendente non facta mentione litis non suffragatur, prout nec suffragatur, nisi iustificetur, dec. 11. n. 3.
- Periti** Periti perferuntur rebus, dec. 161. num. 8. & Annot. ibid. n. 10.
- Iudicio** peritorum in arte sua standum est, dec. 145. num. 9.
- Iudicio**, & relationi periti à Rota electi standum est, dec. 336. num. 1.
- Relationi** iurata peritorum hinc inde electorum est standum, dec. 161. n. 7.
- Relationi** peritorum standum est circa liquidationem expensarum, quando de errore non doceatur, dec. 49. n. 1.
- Relatio** periti est nulla, quando est facta parte non citata, & quando partes non interuenerunt in examinatione negotii, dec. 545. n. 9. & Annot. ibid. num. 12.
- Item** est nulla quando est facta ab vno tantum perito, si duo fuerint deputati, dec. 145. n. 8.
- Periti** non vt entitur est facienda omnis interpretatio, dec. 351. n. 11.
- De** decedendo petitorio agitur, si articuli tendant ad reprobandum testes, & ideo super talibus articulis non ita de facili admittitur remissoria, dec. 414. n. 10.
- Exceptio** petitorij obstat antequam constet de latione, dec. 64. n. 9. & Annot. ibid. n. 4.
- Peritus** non est in iudicio audiendus, d. dec. 64. n. 1. & Annot. ibid. n. 10.
- Etiam** ubi agitur de sola possessionis manifestatione, d. dec. 64. n. 2.
- Fallit** parte non opponente, tunc enim petitorius potest stare in iudicio, & iudicium tenet, Annot. ad d. dec. 64. n. 11.
- Oppositio** tamen non sufficit, quod sit facta in partibus, nisi etiam fiat in Curia, Annot. ibid. n. 12.
- Non** repellitur ab excipiendo, d. dec. 64. n. 4.
- Permutatio** est similis emptioni, & vicem emptionis obtinet, & secundum naturam emptionis regulatur, dec. 113. num. 3.
- Administratores** Ecclesie non possunt habere fidem de pretio in permutatione accipienda, vide *Administratores*.
- In** permutatione habet locum Statutum Visib. t. 51. lib. 1. dec. 473. n. 7.
- Diuisio** est permutatio, vide *Diuisio*.
- § Pendit**, *Infra de rer. diuis. an* procedat in permutatione, vide d. dec. 113. n. 3.
- Permutatio** Beneficiorum tenet si permutans assequutus fuit possessionem pacificam alterius beneficii ad sui congruam sustentationem sufficientis, dec. 441. n. 3.
- Hoc** tamen intelligi debet dummodò possessio sit valida, secus si sit nulla, & iniusta, & quæ statim auocari potest, ibid. n. 4.
- In** resignatione ex causa permutationis an, & quando resignatio sit nulla, si resignatur beneficium ad cuius titulum resignans fuit promotus, vide in verb. *Resignatio beneficiorum*.
- Perpetuum**. Concessio in perpetuum est utilis quando est facta pro eadem quantitate, pro qua fieri solebat dum ad tempus concedebatur, cum in concessione perpetua iuste detraheretur de solita responsione sexta parti, dec. 343. num. 3. & Annot. ibid. n. 7.
- Verba** in *perpetuum*, & in *infinitum* non inducunt nouum fideicommissum quando iura posita relaxant, sed recipiunt limitationem iuxta substitutionem relaxatam, d. dec. 433. num. 11.
- Persona** Ecclesiastica, vide *Ecclesiastica persona*.
- Loquens** quando comprehendatur in dispositione, nec ne, vide in verb. *Dispositio*.
- Et** quando veniat, nec ne in generali sermone, vide in verb. *Sermo*.
- Potens**, seu potentior persona quis dicatur in materia emphiteutis, vide in verb. *Emphyteusis*.
- Vna** persona potest plures personas representare, & plura iura possunt in eadem persona concurrere, dec. 351. n. 7.
- Quando** in vna, eademque persona concurrunt plura iura, illa non confunduntur, sed vnum quodque consideratur de per se tanquam si essent duæ personæ distinctæ, dec. 512. n. 8.
- Duplicem** personam prout duæ sunt societates representat socius contrahens duas societates, vide *Socius*.
- Personæ** appellatio non venit Capitulum, dec. 176. n. 6. & Annot. ibid. n. 17.
- Hoc** non procedit stantibus verbis vniuersalibus, & prægnantibus, d. dec. 176. n. 8.
- Item** nec quando materia est proportionata ad Capitulum, ibid. n. 9.
- Venit** tamen ex identitate rationis, & propterea capitulum comprehenditur sub Statuto de duabus consecutionibus, Annot. ibid. n. 18.
- Personæ** clementes censum quor sunt, rot censetur celsus, & quilibet censetur pro rata emisse, vide

Index Materiarum.

in verb. *Tot.*

Ad personam non expressam non extenditur commisso, vide *Commisso*.

Argumentum de personis ad res valet, vide *Argumentum*.

Cuius personae contemplatione quid fuerit dispositum, attendendum est, vide in verb. *Contemplatione*.

Perfusa. Importuna, & eorumque persuasiones si una cum reverentia conuertant, sufficit metus reverentialis, quia ille iustum metum iuducunt, vide *Metus*.

Petitionis. Vbi implicat agere de pertinencia iurisdictionis, in necessarium etiam antecedens agitur de existentia, vide in verb. *Suppetentia*.

De pertinentis Canoniarum an, & quando dicatur domus Canonialis, & an domus possessa à Canonico defuncto veniat una cum annexis, & pertinentis sub provisione facta de illius Canoniarum, vide sub verb. *Canoniarum*.

Petitio Actoris non attenditur, sed quod apparet illi debere quando causa est summariè conclusa, decil. 176. n. 1. & Annot. ibid. n. 1.

Et ideo inter interatores non attenditur quid petitur, sed quod probatum fuit, vide in verb. *Adversarius*.

In iudicio magis attenditur prosequutio, quam petitio, decil. 174. n. 6.

Hereditas petito non praescribitur minori spacio 30. annorum, decil. 489. n. 4.

Ad petitionem hereditatis ab intestato an, & quando sit admittenda legatarius nec ne, vide in verb. *Legatarius*.

Non declaratur concessio, quando verba concessiois sunt clara, decil. 121. n. 8.

Supplementum legitimum petito non praescribitur per quinquennium sicut querela inofficiosa, & reprobatur Bar. contrarium tenens, vide in verb. *Legitima*.

Petitorium. Suspensio petitionis intentari potest possessorem in qualibet parte iudicii, decil. 407. n. 19.

A suspensione petitionis censetur recessum per processum factum in petitione, decil. 331. n. 7. & 8.

Petitorij causam annexam habet possessorium adscribendam, decil. 113. n. 3. & Annot. ibid. ou. 4. decil. 335. n. 7.

Tamen principaliter causa proprietatis in possessione non cognoscitur, nec deducitur ad effectum, ut super ea pronuncietur, decil. 335. d. n. 7.

Petitorij causam habet adiunctam possessionem matrimoniale, vide in verb. *Matrimonium*.

Arbitrium operatur, ut petitionem consulari possit cum possessorio reintegrandi, vide in verb. *Arbitrium*.

Articuli concernentes petitionem non sunt omnino irrelevantes in maintenance iudicio, vide *Matrimonium*.

Exceptio clara testificans petitionem est admittenda etiam in iudicio possessionis, decil. 415. n. 3.

Exceptiones respicientes petitionem non impediunt reintegratorem in spolio, decil. 100. n. 9.

In petitione non probant testes examinati in possessione, decil. 357. n. 2. & Annot. ibid. o. 6. decil. 335. n. 13.

Hinc non procedit quando fuerint plenarie examinati, quia tunc etiam examinati in iudicio Summario probant in plenario, decil. 335. n. 14.

An in petitione tantum Conclusa (sive *proinde*) praeteret las, an verò etiam in possessione, vide in verb. *Conclusa*.

Per Causa praesumitur finalis, decil. 344. n. 6.

Decisiones Papales.

Vbi agitur de pia causa lex confidit de Ordinario, decil. 112. n. 9.

Pietas. Officium Pietatis dicitur exercere filius fidelitatis pro excommunicatione patris, vide in verb. *Filius*.

Pignus conventionale possidet per Creditorem, decil. 194. n. 10.

In dubio non praesumitur, sed datio insolutum, & quando hoc procedat, vide in verb. *Datio insoluta*.

Receptam pro vno credito, an, & quando possit pro alio retineri nec ne, vide in verb. *Retentio*.

Quasi pignus videtur venditum cum pacto de retrovendendo, vide in verb. *Retrovenditio*.

In Pignoris additione, an procedat dispositio loquens in venditione, vide decil. 193. n. 8.

Tam naturae pignoris, quam retrovenditionis convenit verbum Retentionis, decil. 194. n. 18.

Pius Locus, vide in verb. *Locus pius*.

Pius usus, vide in verb. *Pius*.

Plantatio. In alveo fluminis non possunt fieri plantationes, decil. 155. n. 13.

Plenaria cognitio non attenditur penes Ordinem Iudicij, sed penes qualitatem probationis, vide in verb. *Cognitio*.

Plenarium possessorem, vide in verb. *Possessorium*.

In plenario iudicio probant etiam testes plenarie examinati in Summario, vide in verb. *Testes*.

Plumbatio. Post plumbationem possibile est, quod litterae permanent in plumbo, & ideo ex data relaxationis litterarum in plumbo non probatur facta exatio pensionis ante expeditionem litterarum, vide in verb. *Perfusa*.

Litterae Apostolicae expedite censentur alias quod sunt plumbatae, vide *Litterae Apostolicae in primis*.

Plurimae generat obscuritatem, decil. 415. n. 8.

Non praesumitur in dubio, decil. 155. n. 7.

Causarum non praesumitur, decil. 153. n. 2.

Debetum non praesumitur, decil. 468. n. 6.

In factis non praesumitur, decil. 344. n. 4.

Maximè quando actus sunt tales, qui à communiter contingentibus reternei non solent, ibid. n. 3.

Pro ut est matrimonium, cuius propterea pluralitas, & iteratio praesumenda non est, ibid. n. 3.

Praesumitur pluralitas actuum, ut testes reducantur ad concordiam, decil. 190. n. 10.

Non resolvitur in singularitatem in substitutione vulgari, decil. 196. n. 3.

Secus est in iudicio commissurali, ibid. ou. 4. vbi assignatur ratio differentiae.

Et in genere de hac conclusione, quando pluralitas resolvatur in singularitatem, vide Annot. ibid. n. 7.

Probanda est ab allegante decil. 197. n. 5.

Plus iuris habere non potest utens iure alterius quam habuisse, cuius iure utitur, decil. 95. n. 5.

Plus pervenisse ad manus alterius asserenti incumbit onus probandi, decil. 120. n. 1.

Pena communis delicti, decil. 159. n. 3. vbi etiam n. 4. & in Annot. ibid. n. 7. vide illustrationes.

Prisatio iuris est pena, vide *Prisatio*.

Vbi agitur de pena non est locus repetitioni, vide *Repetitio*. Culcitra est pena, vide *Culcitra*.

Pactum non habet locum in contractibus nominatis propter non implementum, decil. 88. n. 2.

Nec in contractibus conditionalibus pendente conditione, decil. 410. n. 3.

Quod est verum quando contractus ab initio est validus, secus si sit nullus, ibid. ou. 4.

Peritencia in sit locus, quando sponsalia sunt celebrata sub conditione dispensationis Apostolicae, vide *Sponsalia*.

Pactum an dicitur facti, & an contra eum probet

Ecce 1 Conset

Index Materialiarum.

- Confessio facta in positionibus, vide sub verb. *Possiones*.
- Possiones*, vide in verb. *Papa*.
- Populi* subiecti Sedis Apostolicæ non possunt condere Statuta sine confirmatione Pape, vide in verb. *Statutum*.
- Possiones* licet nominentur Ariculi, tamen si re vera constet esse positiones, de illis iudicandum est ut de positionibus, decil. 177. n. 4.
- Item positiones, & non articuli censentur si parti fuerit perfixus terminus ad respondendum, non obstante quod vocentur promiscue & articuli, & positiones, decil. 185. n. 4.
- Quod positiones, & articuli censentur haberi pro confessionis, Rota, & Curia non ferat, decil. 460. n. 14 & Annot. ibid. n. 18.
- Ponens factus, decil. 143. n. 1. & Annot. ibid. n. 4.
- Fatur ea, quæ sunt in positionibus narrata, decil. 185. n. 1.
- Confessio facta in positionibus plene probat contra ponentem, decil. 471. n. 1.
- Confessio emanata in positionibus probat professionem, vide *Professio*.
- Confessio facta in responsione ad positiones plene probat contra consistentem, decil. 91. n. 1.
- Confessio in responsione ad positiones facta per ratorem, & euratorum plene probat contra pupillum, decil. 106. n. 8.
- Positionibus consistentibus etiam non tenetur quis respondere, decil. 163. n. 14.
- Positionibus sufficiens non respondetur si dicatur, *Non credi prout ponitur ad effectum ad quem ponitur*, Annot. ad decil. 82. n. 10.
- Ad ponendum, & respondendum positionibus requiritur mandatum specialissimum, Annot. ibid. n. 9.
- Possessio* acquiritur sine scientia, & patientia alterius quando concurrat etiam titulus illius qui gerit actus possessionis, decil. 183. n. 2. & Annot. ibid. n. 6. Annot. ad decil. 149. n. 7.
- Item non est necessaria scientia & patientia illius, de cuius aliquo iure non constat, nec quo ad titulum, nec quo ad possessionem, Annot. ad d. decil. 249. n. 8.
- Item nec quando agitur de reducendo in pristinum statum, Annot. ibid. n. 9.
- Item nec quando agitur in iudicio maintenance in quo solum attenditur nudum factum, Annot. ibid. n. 10.
- * Acquiri non potest seminatio nondum erecto, decil. 158. n. 3.
- Non acquiritur sine mandato, decil. 10. n. 1.
- Si tamen fuerit acquirit sine mandato potest ratificari, ibidem n. 4.
- Non potest acquiri per Instrumentum alio existente in possessione, decil. 132. n. 4.
- Hoc non procedit quando fuit capta auctoritate Iudicis qui prius possessione civili, & naturali, ibid. n. 5.
- An autem, & quando probetur per Instrumentum, nec ne, vide infra in materia probationis possessionis.
- Et de possessione Instrumentali vide pariter infra, verb. *Instrumentalis*.
- Acquisita non censetur in preiudicium alterius stare clausula (*sine praeiudicio alterius actus*) decil. 331. n. 4.
- Et maxime quando sub clausula est adiecta in ipso actu traditionis, ibid. n. 5.
- Annalis, vide *Regule de Annali*.
- Anterior, seu antiquior est preferenda iuniori, quæ præsumitur clandestina, decil. 6. n. 3.
- Alia de hoc, vide in verb. *Marasmus*.
- Attentata est possessio, quæ capta est post appellationem, decil. 141. n. 2. decil. 136. n. 2.
- An autem hoc procedat quando possessio est capta vigore tituli obtenti ante mortem litæ, vide Annot. ad d. decil. 131. n. 14.
- Item est attentata possessio capta lite pendente, decil. 105. n. 1.
- Item si lite capta post inhibitionem presentatam, ibidem, n. 2.
- Si tamen sit vacans capi potest etiam lite pendente absque vicio attentatorum, ibid. n. 3.
- Declaratur hoc procedere respectu partis, ut ad eius instanciam non possint dicta attentata reuocari, sed bene potest iudex ex officio reuocare, ibid. n. 4.
- Item attentata est possessio data per executorem intra terminum ad appellandum, decil. 131. n. 1.
- Maxime quando fuit postea subsequuta appellatio, ibidem n. 2.
- Item est attentata possessio capta post intimationem executorialium non seruatis quatuor terminis seruati soliti, vide sub verb. *Executorialiter*.
- Item attentata est possessio capta ab instituto pendente appellatione interposita ab indictione, decil. 151. n. 3.
- Maxime quando Iudex per sententiam in Iudicio pronunciat, ibid. n. 4.
- Distinguedum tamen est quando iudicialiter proceditur, & quando extrajudicialiter. primo enim casu possessio, & institutio est attentata, secundo vero casu non. Annot. ibid. n. 14.
- Item attentata est possessio subrogata, sicut erat attentata possessio illius, in cuius locum sit subrogatio, d. decil. 131. n. 4. & Annot. ibid. n. 15.
- Item attentata potest esse possessio capta in vim provisionis Apostolicæ, licet ipsa provisio non sit attentata, decil. 10. n. 1.
- Autoris possessio, quæ erat in mala fide iurare non potest successorem, decil. 149. n. 1.
- Et possessio qua sita contra Authorem sustinetur ad effectum obtinendi maintenancem contra illius hæredes & successores, vide in verb. *Marasmus*.
- Beneficij possessione apprehensa an, & quando dicatur capta possessio bonorum ipsius Beneficij, & contra an, & quando capta possessione bonorum dicatur capta possessio Beneficij, vide in verb. *Beneficium*.
- Beneficij possessio si apprehendatur literis non expeditis dicitur possessio nullo titulo, aut iuris adminiculo suffulta, sed temeritate propria acquisita, vide in verb. *Littera Apostolica*.
- Beneficij possessionem, quando apprehendere possit proventus de Curatorum forma dignum, vide sub verb. *Curia ammarum*.
- Capi propria auctoritate an possit possessio per fideicommissum, & quo titulo per eum capere censetur, vide in verb. *Fideicommissum*.
- Capi propria auctoritate an, & quando possit per dominum directum emphiteutici deuoluti, vide in verb. *Deuolutus*.
- Habens facultatem capiendi possessionem propria auctoritate, sibi præiudicat quando adit Iudicem, decil. 103. n. 14.
- Ampla procedere etiam ubi urbanitate adeat, secus tamen est si pena tantum facultatem, & mandatum de allocando, ibid. sub d. m. n. 14.
- Ab executione incipi non debet si quis adit Iudicem etiam si possit capere possessionem propria auctoritate, d. decil. 103. sub n. 9.

Index Materiarum.

Capra cœfetur eo nomine, quo fieri poteft, decif. 493. n. 4.

Et recuperatio licito præfumiatur capta, vt euietur caducitas, vide *Caducitas*.

Capra quando fuit de mandato iudicis non cœfetur vis illa, decif. 181. n. 5.

Et tradita à iudice præfumiatur iufta, decif. 336. n. 14.

Capra vigore Sententiæ ouille eft fpoliatus, ibidem eum. 2.

Huiusmodi poffeffio dicitur capta per vim expulfuam, ita vt competat interdictum, vnde vi, ibid. num. 3.

Capra quoad caput trahitur ad omnia membra, decif. 557. num. 3.

Civili non amittitur fine animo, decif. 307. n. 9.

Nec per potestatem fupplicationis, in qua petitur ouia poffeffio, ante registrationem d. fupplicationis, decif. 61. num. 2.

Civilem poffeffionem habens poteft recuperare naturalem, & dicitur remouere turbationes, decif. 203. num. 3. & Annot. ibid. num. 6.

Civilem poffeffionem habens non impeditur per inhibitionem recuperare naturalem, quia dicitur continuare in poffeffione, d. decif. 203. n. 4.

Civiliffima, quæ ex fubrogatione transfertur, eft ad illam illius, quæ in heredeo, ex Statuto continuatur, decif. 128. num. 6.

Conferendi poffeffio, vide fub verb. *Callais*.

Continuare in poffeffione, dicitur habens poffeffionem civilem, qui recuperat naturalem, decif. 203. num. 4.

Continuare an, & quando liceat in poffeffione, non obftante inhibitione, vide Annot. ad decif. 203. n. 7.

Continuata effe debet poffeffio, quando conftat fuffe ab alio medio tempore occupatam, d. decif. 218. num. 8.

Continuata præfumiatur, quando non apparet, quod quis fe habeat pro fpoliato, decif. 9. num. 6.

Continuata præfumiatur etiam ad effectum obtinendi manutentionem, decif. 155. n. 10.

Continuata præfumiatur vfq; ad tempus mortis, etiam ad effectum iuftificationis contrarius, decif. 166. n. 9.

Continuatio poffeffionis vfque ad obitum præfumiatur, fi fit probata poffeffio de certo tempore, quæ præfumptio fuffragatur heredi ad effectum obtinendi immiffionem vigore remedij f. m. decif. 394. num. 4.

Continuationem poffeffionis an tertius poffit allegare, & an ei fuffragetur, vide io verb. *Tertius*.

Continuans in poffeffione post motam litem non dicitur attentare, decif. 357. n. 1. & Annot. ibid. num. 5. vbi limitatur, quando diuerfo modo poffideret post motam litem.

Ad effectum talem, qui requirit continuationem, fi in aliqua difpofitione requiritur poffeffio tunc poffiffimum illa habetur pro noua poffeffione, fi non poffit retineri, fed flatim auocari poffit, decif. 441. n. 5. & 6.

De Statuto communis poffeffionis in heredem, vide in verb. *Statutum*.

Corporum hereditariam poffeffio non poteft referri ad titulum fideicommiſſi, quando poffidet etiam legitima, Annot. ad decif. 7. n. 11.

Ex poffeffione bonorum hereditarium quis præfumiatur hæres, decif. 334. num. 6. & vide fup. fub verb. *Hereditas adu*.

Defuncti poffeffio vbi ceſſat, non poteft dari fubrogatio, vide *Subrogatio*.

Dimitti non debet ad fimplex verbum executoris, decif. 69. num. 1.

Deſignatio Papalis.

Dimiffio poffeffionis præfuppofit præſententiam poffeffionem, decif. 438. n. 2.

Eccleſiæ poffeffio an, & quando capta cenſetur per apprehenſionem poffeffionem omnium ad eam ſpectantium, & an, & quando, è capta poffeffione Eccleſiæ, cenſetur capta poffeffio omnium bonorum, & iurium ad eam ſpectantium, dic. vt in materia poffeffionis beneficij in verbo *Eccleſiæ Eccleſiasticæ*, & vide etiam verbum *Eccleſiæ*.

Exigendi poffeffio ex quibus acquiratur nec oe, vide in verb. *Exaltis*.

Et quomodo probetur illa quali poffeffio exigendi ad effectum manutentionis, & quando, & in quibus io ea fit concedenda manutentione, oec ne, vide in verb. *Manutentio*.

Fideicommiſſus ſola poffeffio fufficit quod probetur per fideicommiſſarium quando agit contra habentem cauſam ad hæredem grauato, etiam mediati, vide *Fideicommiſſarius*.

Fratris poffeffio rei per prius communis cum alio fratre an, & quando probet aditionem hereditatis, vide *Hereditas adu*.

Geotalis poffeffio à nullo in vniuerſali cauſa eſſe poffeſſe omnia ſub dicta vniuerſalitate, & genere contenta, decif. 15. n. 2. & latè Annot. ibid. n. 6. & ſeq; vbi inferunt ad plures caſus.

Limitatur duobus modis, Annot. ibid. fub n. 12.

Inſufficient per regulam octauam, vide *Rigilantia*.

Inſtrumentalis alio exiſtente in poffeffione non eſt alienius conſiderandus, decif. 14. eum. 1. decif. 40. num. 4. decif. 138. n. 2.

Et nihil tribuit, decif. 9. n. 7.

Et non ſuffragatur, decif. 238. n. 4.

Et nullus eſt momenti poffeffore ou expulſo, decif. 69. num. 1.

Et ad excludendum poffeffionem Inſtrumentalem alienius, fufficit allegare poffeffionem tertij, decif. 14. n. 3. decif. 138. n. 3.

Imò ſufficit etiam ſola detentatio tertij ſine titulo, d. decif. 138. n. 4.

Inſtrumentalis capta authoritate iudicis ſuffragatur etiam alio exiſtente in poffeffione, Annot. ad decif. 203. n. 11.

Ad autem, & quando Inſtrumentalis ſufficit pro manutentione, vide in verb. *Manutentio*.

In vim Becus cenſetur tradita iuxta conditiones contentas in d. Breui, decif. 283. n. 3.

Et ideo ſi illæ conditiones non verificentur, non cenſetur tranſlata aliqua poffeffio, ibid. n. 4.

De Breui de capiendo poffeffione, vide *Breui*.

Iure familiaritatis poffeffio quid operetur, & quando dicatur exclufa, vide in verb. *Familiaritas*.

Iuſta, & legitima præfumiatur poffeffio, decif. 458. n. 4. Iuſta præfumiatur poffeffio tradita à iudice, decif. 336. n. 14.

Initial capra in odium eius, qui eam accepit, habetur pro bona, decif. 441. n. 7.

Minuitur poffeffio nem ex parte poffidentis, nec vtiatur ex mutamine perſonarum, contra quas poffidentur, decif. 275. n. 2. & Annot. ibid. n. 18.

Mutare ſibi cauſam poffidentis quis præfumiatur ex ſuperuenienti titulo etiam abique aliqua animi declaratione, decif. 546. n. 1. & de hac materia vide latius in Annot. ibidem num. 15.

Naturalis quando ratione cuius recuperari poffit per Dominum directum ſub prætextu ſine emphyteuſis, vide *Dominus*.

Non amittitur poffeffio quando quis nouo habet ſo pro ſpoliato, decif. 40. n. 3.

Non amittitur per reſignationem, niſi poſtquam teſignatio eſt perfectè quaſita, decif. 138. n. 5.

Index Materiarum.

Quando amittitur cautis, & quando non, vide in verbo *Cautis*.

Possessione non priuatur executor nulliter procedens, decif. 46. num. 1.

Nec possessio quis priuatur per executionem nullam, decif. 45. b. n. 9. decif. 115. n. 6.

Nec per immiffionem nullam, decif. 146. n. 2.

Nec per sententiam sine executione, ibid. n. 9.

Possessione priuatur etiam absque alia expulsionione ludez immutans in possessionem, Annot. ad decif. 182. n. 8.

Et eius immiffio operatur quod primus possessor debeat suspicari se posse repelli, Annot. ibid. n. 9.

Possessione priuatur ludez absque expulsionione, decif. 9. num. 8. decif. 69. n. 1. & vide etiam infra, *Possessio probatur per instrumentum*.

Declara verum quando recte, & recte procedit, d. decif. 9. n. 4. d. decif. 69. n. 1.

Secus si nulliter procedat, dd. decif. & decif. 43. n. 2. decif. 105. num. 11.

Possessione quando quis priuatur, nec ne per sequitum, vide in verb. *Sequitum*.

Nou datur possessio sine animo, decif. 152. n. 4.

Plures possessiones eiusdem rei, & iuris quando perspicunt diuerfos effectus, sunt compatibiles, decif. 493. nu. 1.

Posterior possessio perfruitur clandestina, decif. 6. num. 3. decif. 171. n. 2.

Et an, & quando possit impedire manutentionem possessori aueritici, vide in verb. *Manutentio*.

Præferenda est possessio, de qua plures testes deponunt, decif. 149. n. 4.

Titulata tamen præfertur etiam si de ea pauciores testes deponerent, ibid. nu. 1.

Et probationes super possessione, quæ habent titulum annexum prævalent aliis probationibus sine titulo, de cil. 380. num. 1.

Item præferenda est antiquior iunior, vide supra *Annotatio*.

Præsentandi possessio, vide sub verb. *Præsentatio*.

Probat ex effectu manutentionis ex assertione partis aduersæ enunciatum aliquem deventorem, & occupatorem, vide in verb. *Manutentio*.

An, & quando probetur per constitutum, vide *Constitutum*.

Probat ex publico instrumento ademptionis possessionis, decif. 138. n. 1.

Probat ex publico instrumento celebrato cum Procuratore ad id habente mandatum, dec. 9. n. 1.

Ioc autem quod possessio probetur per instrumentum, procedit quando de tempore ademptionis alias non existeret in possessione, decif. 46. n. 2.

Sed possessio erat vacans, decif. 4n. nu. 1. decif. 171. n. 1. decif. 158. n. 1. decif. 590. nu. 1.

Secus si tunc possessio erat plena, decif. 159. n. 1.

Et si tunc alius existebat in possessione, decif. 182. n. 4.

Hoc tamen non procedit quando possessio per instrumentum fuit capta auctoritate iudicis, qui priuatur possessione civilis, & naturali, ibid. n. 5.

Et possessio probatur per instrumentum possessionis capta auctoritate iudicis absque eo quod probetur expulsio, decif. 4n. n. 1. & Annot. ibid. nu. 5.

An, & quando possessio probetur per locationem, vide in verb. *Locatio*.

Probat ex monitione partis contrarie in quo petitur quod quis condemnatur ad dimittendam possessionem, quia dimissio præsupponit possessionem, decif. 406. n. 1.

Probat ex sustentatione luis iunctis adminiculis, decif. 16. n. 2. decif. 497. n. 11.

Probat per duos testes deponentes de perceptio-

ne fructuum, decif. 162. nu. 2.

Quæ probationes super possessione aliis præferuntur, vide supra, ubi agitur, *quæ possessio veniat præferenda*.

Pro possessione non habetur possessio, quæ non potest retineri, sed statim associari potest, decif. 441. n. 5. decif. 477. n. 3. & Annot. ibid. n. 4.

Et maxime quando possessio requiritur in aliqua dispositione ad effectum talem, qui requirit continuationem, d. decif. 441. n. 6.

Titulata est præferenda, vide supra ubi agitur, *quæ possessio veniat præferenda*.

Titulum scire possessionis, an quis teneatur ostendere, vide in seq. verb. *Possessor*.

Transfertur per actum facti etiam ex contractu nullo, decif. 194. n. 1. & Annot. ibid. sub n. 18.

Hoc non procedit quando nullitas proveniunt ex defectu consensuum, Annot. ibid. eod. n. 28.

Transfertur etiam si sit capta ex causis falsis, Annot. ad decif. 283. n. 7.

Nou transfertur ex sola voluntate, & iussu iudicis, decif. 146. n. 10.

Transferebat exingitur morte, decif. 57. n. 3.

Ideo in translatum non transit, ibid. nu. 4.

Triennalis possessio, vide *Triennalis*.

Vacua possessio, quam tenetur venditor tradere emptori, quæ intelligatur nec ne, vide in verb. *Emptio*.

Non vacua dicitur possessio non solum quando alius possidet, sed etiam quando detinet, decif. 90. nu. 2.

Exceptio possessionis tertij est exclusiva iuris agentis, cum impossibile sit, quod duo eundem rem simul in solidum possideant, vide *Exceptio*.

Possidendi non potest quod non est in tecum natura, decif. 331. n. 1.

De immiffione in possessionem, vide in verb. *Immiffio*.

De manutentione in verb. *Manutentio*.

De reintegratione in verb. *Spolium*.

Lis super possessione an efficiat beneficium litigiosum, vide in verb. *Litigiosum*.

Ratione possessionis tunc in aliquo territorio quis subicitur iurisdictioni loci, vide in verb. *Iurisdiclio*.

Alia de materia possessionis, vide in sequenti verb. *Possessor*, & in verb. *Quæ possessio*.

Possessor amovendus non est à sua possessione sine cause cognitione, etiam si nullum habeat colorem possidendi, decif. 105. n. 10.

De removenda possessorem ubi agitur, executum est mixtum, vide *Executio Apostolica*.

Cavere non tenetur de modo implendo in contrahibus, vide in verb. *Cavere*.

Citari semper debet, decif. 46. n. 7.

Dimittere non tenetur suam possessionem ad simplex verbum executoris, decif. 69. np. 6.

Fructus percepti, quando presumuntur nec ne, vide in verb. *Fructus*.

Ius tertij allegare potest ad sui defensionem, vide in verb. *Exceptio*.

Manutendendus, an & quando sit, vide in verb. *Manutentio*.

Quando priuatur per iudicem sua possessione nec ne, vide in precedenti verb. *Possessio*.

Titulum suæ possessionis non tenetur ostendere, decif. 22. n. 4.

Tertius possessor ad evitandam executionem, non tenetur docere de titulo suæ possessionis scd ille, qui vult contra illa exequi debet docere de iure sui debitoris super bonis à d. tertio possessoris, ibid. num. 3.

Triennalis possessor, vide *Triennalis*.

Ubi adest possessor, & statim illius oppositio tunc executor debet assumere partem iudicis, vide *Executio Apostolica*.

Et non potest procedi ad immiffionem eo non citato,

Index Materiarum.

to, & non discussio de eius iure, decif. 100. n. 5.
 Vn sua possessione non prohibetur ex eo, quod habeat contra se ius, nisi adit vehemens iuris resistens, decif. 170. n. 7. & Annot. ibid. nu. 10.
 Contra tertium possessorem non potest agi executivè, etiam si agatur in vim obligationis Cameralis, d. c. f. 100. n. 1.
 In prejudicium tertij possessoris anterioris, de cuius vera possessione constat, possessio non probatur ex perceptione fructuum, & Annot. ad decif. 549. num. 3.
 Inet possessorem, & proprietarium quando est contraversia non attenditur possessio presentandi, vbi cõstat de proprietate, vide in verb. *Præsumptio*.
 Quando quis dicit se possessorem, & petis manueri, apparet illum se non habuisse pro spoliato, vide in verb. *Spoliatus*.
 Alia supple, & vide in præcedenti verb. *Possessio*.
Possessorius intentio potest in qualibet parte iudicij suspensio petitorio, decif. 107. n. 1. 2.
 Iudicium possessorium non definit esse mernm possessorij quando de possessione principaliter agitur, licet sit deducenda, & probanda proprietatis, decif. 335. n. 9.
 Matrimoniale possessorem habet admixtam causam proprietatis, vide in verb. *Matrimonium*.
 Terminatur sæpe possessio in Rota per depositum & sequacitum, decif. 331. nu. 39.
 In possessorio admittitur appellatio de iure Canonico, vide in verb. *Appellatio*.
 In possessorio etiam iudicio admittenda est exceptio clara petitorum respiciens, decif. 425. n. 3.
 In possessorio cõceditur exceptio Litterarum Apostolicarum ad instar *l. si. c. de edict. du. Hadr. de. decif. 331. num. 15*.
 In possessorio plenaria decretum factum habet vim dismissivæ, decif. 457. n. 5.
 In possessorio testes examinari non probant in petitorio, & quando hoc nõ procedat, vide *Peimori*.
 Adipiscenda possessorem habet annexam, & admixtam causam petitorij, & proprietatis, decif. 213. n. 3. & Annot. ibid. n. 4. decif. 331. nu. 7.
 Tamen principaliter causa proprietatis in eo non cognoscitur, nec deducitur ad effectum, vt super ea pronuncietur, d. decif. 335. eod. n. 7.
 Etiam si agatur in possessorio adipiscendæ, is super possessione non facit beneficium linguisum, ibid. num. 6.
 Etiam in possessio ordinatio, & non solum in petitorio præservantur iura in manutentionis iudicio, decif. 275. nu. 14.
 In possessorio plenaria reitendæ etiam si sit lata sententia, peti potest manutentio in sumario, decif. 275. num. 15.
 Si petens Actus possessorios habeat titulum non requiritur patientia alterius in acquirenda possessione, decif. 284. n. 2. & Annot. ibid. nu. 6.
 Arbitrium operatur, vt cum possessorio reintegrandæ eumulari possit petitorium, vide *Arbitrium*.
Possibilitas in contrarium excludit probationem, quæ debet concludere per necessè, decif. 331. nu. 2.
 Possibilitas alterius dispensationis sufficiens antelatur per dispensationem insufficientem, vide *Dyspensatio*.
Poss, hanc dictio denotat tempus indeterminatum tam respectu principij, quam finis, decif. 247. nu. 14.
Possessor. Attendenda sunt postteriora, quæ prioribus derogant, decif. 267. n. 9.
 Possessoribus creditoribus solvens, quando rectè soluit, & quando liberetur nec ne, vide in verb. *Solutio*.

Potestas, & *Potestas* persona quis dicitur in materia Emphyteusis, vide in verb. *Emphyteusis*.
 Potentiori cedi potest commoditas pensionis, quicquid sit de ipsa pensione, vide in verb. *Pensio in puce*.
Potestas. Ex potestate secundum quam actus valet censetur processisse iudex habens utramque iurisdictionem Ordinariam, & delegatam, vide *Index*.
 Alia supple in verb. *Facultas*.
Prioritas, & prioritas creditorum dignosci non potest, nisi facta discussione, vide in verb. *Discussio*.
Præcedens. Verba præcedentia recipiunt interpretationem ab immediatè sequentibus, decif. 331. n. 6.
 Ad omnia præcedentia quando fit faciendæ relatio, nec ne, vide *Relatio*.
 Ex præcedentibus, & ex sequentibus animas declaratur, decif. 239. num. 5.
 Ex præcedentibus, & ex sequentibus colligitur animas acquirentis, cui scilicet voluerit acquirere, decif. 401. nu. 11.
 Ex præcedentibus non solum, sed etiam ex subsequentibus arguitur metus in contractu matrimonij, vide *Metus*.
Præcedentia competit membris adversus eos omnes, quos eorum caput præcedit, decif. 284. n. 4.
 Debetur Capitulo Cathedrali per Capitulum Collegiarum, ibid. num. 1.
 Debetur Archidiacono per Archipresbyterum, Annot. ad decif. 411. nu. 5.
 In materia præcedentia attenditur consuetudo, decif. 214. n. 2. & latè Annot. ibid. n. 4.
 Consuetudo, quæ minus dignum præfert tanquam irrationabilis, & inusitata non est ferenda, & respondetur ad decif. Scaptem, in contrarium, decif. 310. nu. 5.
 Et huiusmodi consuetudo est impræscriptibilis, ibidem, num. 6.
 Non tamen est incongrua, quod in aliquo casu ex particulari causa minus dignus præcedat magis dignum, Annot. ibid. num. 10.
 Item in materia præcedentia Rota plurimum deferret iudicio Sæcæ Congregationis Ratum, d. decif. 310. num. 7.
 Secundum dignitatem, & honorem debetur locus dignior, d. decif. 310. n. 1. & Annot. ibid. n. 9.
 Dignior locus censetur ille, qui vltimo propius accedit, d. decif. 310. n. 2. & Annot. ibid. n. 8.
 In digniori loco stare non debet laicus cum Clericis perfectum in functionibus Ecclesiasticis, d. decif. 310. nu. 1.
Præceptum non sunt beneficia perpetua, sed manualia, & possunt Milites Hierosolymitani ad nutum Magni Magistri ab illis amoveri, decif. 109. nu. 3. & Annot. ibidem nu. 12.
Præsumptio præsumitur illud quod pro validitate actus præcedere debet, decif. 282. n. 7. & Annot. ibid. num. 1. vbi vide Illustrationem.
Præsumptio an, & quando dicatur lata sententia ex becuitate temporis, vide *Sententia*.
Prædecessor. Ad pensiones decurtas tempore prædecessoris an, & quando teneatur successor, vide in verb. *Pensio*.
 Ex sola possessione prædecessoris potest peti, & competit manutentio successor in beneficio, vide *Manutentio*.
 Vide etiam *Antecessor*.
Præstatio declarat mentem, & intentionem contrahentium, decif. 138. n. 2.
 Vide etiam *Procurator*.
Præiudicium comprehendit in inactuitate an, & quando possit primus acquirere, vide *Acquirere*.

Index Materiarum.

Præiudiciū. Interp. ratio quæ sit minus præiudicialis est capienda, decif. 31. n. 8.
Iudiciū quando dicatur præiudiciale, vide Annot. ad decif. 470. n. 17.
Iudiciū præiudiciale pendente super sedendum est in alio, d. decif. 470. n. 15. & Annot. eod. ibid. n. 17.
Præiudiciū infertur heredi per acta, & probationes factas contra Authorem, vide in verb. *Hæres*.
 Non infertur Primogenito per probationes, & acta facta cum Antecessore Primogenito saltem ipso non citato per Proclama, vide *Primogenitum*.
 Non infertur Cessionario per Confessionem cedentis factam post Cessionem, vide *Confessio*.
 Nec emptori per confessionem venditoris factam post venditionem, vide *ibid.*
 Nec infertur per acceptationem data ignorantia in acceptante quo ad lus impugnandi testamentum, vide *Acceptatio*.
 Nec per tacitationem, nisi data plena scientia cum omnibus qualitatibus tam quo ad lus, quam quo ad factum, vide *Ratificatio*.
 Nec infertur uxori, & multo minus socioribus uxoris per acceptationem legati factam à marito, vide in d. verbo *Acceptatio*.
 Non refultat excoꝛnatio præiudicio iuxta formam Statutorum, vide *Coꝛnifm*.
 Nullum præiudiciū patit quod nullum est, decif. 426. num. 2.
 Oriens ex admissione ad causam pati debet ille qui gaudet beneficio status laici, vide in verb. *Laicus circa fm*.
 Si alteri præiudiciū infertur per Gratiam, præsumitur, quod Papa non concessisset, vel diffinitus, decif. 10. num. 3.
 De *Clauſula* sive *præiudicio*, vide in verb. *Clauſula*.
 Sine præiudicio alterius censetur facta renouatio Ecclesie, vide in verb. *Ecclesia*.
 In præiudiciū tertij confirmatio actus nulli non operatur retroactionem, vide *Confirmatio in pꝛ*.
 Vbi agitur de præiudicio domini, subingulino non suffragatur decretum Camerale de iniquitate, sed ubi agitur de præiudicio tantum habentis lus iniquitatus, vide in verb. *Iniquitatem*.
Prædare quare fuerit concessa Censatio, & in quibus locum habeat, vide in verb. *Censatio*.
 Domino Censui an, & quando competat, & an & quando circa eum eidem domino præiudicet scientia alienationis, vide in verb. *Censui*.
Prædare acquirere potest Ecclesie cum qualitate reuocabilitatis, licet potest illi non acquirere, decif. 401. n. 13.
 Regularis Prelatus emens rem, dicitur illam acquirere Ecclesie, etiam si pro se suppletur, ibid. n. 9.
 Hoc non procedit, quando apparet enim noluisse acquirere Ecclesie, quoniam tunc Ecclesie non acquiritur ex defectu voluntatis, ibid. n. 10.
 Alienare potest bonus etiam in consanguineos censente præiudicio Ecclesie, decif. 356. n. 3. de quo etiam Annot. ibid. sub n. 9.
 Suspicio verò, quæ alia oriri possit ex alienatione bonorum Ecclesie, facta in consanguineos peragatur ex cursu longi temporis, d. decif. 356. n. 4.
 Conueniri potest ex sua promissione, decif. 401. n. 4.
 Disponere potest de fructibus beneficii, qui sibi ex propria parsimonia superfluum, sicut de bonis propriis, parsimonialis d. decif. 401. n. 6.
 Donare potest ex causa remuneracionis, ibid. n. 5.
 Habens adimissionem acquiratur in vita fructuario, na vt possit per actum inter viuos de fructibus beneficii disponere, ibid. n. 1.
 Et ideo potest ex illis dotare consanguineos paupe-

res, ibid. num. 1.
 Quando eruit rem ex pecunia redacta ex fructibus Ecclesie ad effectum dotandi suam consanguineam, idem iudicari debet de dicta re empti, ac si fructus cum quibus illam eruit in vita assignasset, & dedisset pro dote, d. decif. 401. n. 8.
 Soluere tenetur sua debita ex fructibus, & redditibus Ecclesie, ibid. n. 5.
 Regularis Prelatus ceteris ex speciali Præiudicio habere iurisdictionem primariæ ad Episcopum, decif. 3. num. 3.
 Cõfessio Prelati nõ præiudicat Ecclesie, dec. 175. n. 6.
 Maxime quādo continet iuris remissionem, ibid. n. 7.
 Et quando est voluntaria, decif. 506. n. 3.
 Fallit si pro ea concurrant præsumptiones, & coniecturæ, ibid. n. 4.
 Limitatur etiam conclusio multipliciter in Annot. ad d. decif. 175. n. 11.
 Etiam si Prelatus habeat se pro spoliato, tamen Ecclesia competit manentem, Annot. ad decif. 116. n. 5. & ad decif. 146. n. 3.
Præpositus aliquis in officio, seu loco sui substitutus, tenetur pro delictis per illum perpetratis, decif. 133. n. 1.
Prærogatiua Ecclesie, quæ olim fuit Cathedralis an possit conseruare prærogatiuum antiquæ Cathedralitatis, vide *Cathedralis*.
Præscriptio Conditionis ex lege quot annorum esse debeat, vide *Similitudo*.
 Decimarum, vide in verb. *Decime*.
 Differt à consuetudine, decif. 191. n. 4. & vide late Annot. ibid. sub n. 6.
 Consuetudo quæ minus dignum digniori præfert est imprecipitibus, vide in verb. *Prædictum*.
 Exemptionem à iurisdictione Ordinarij præscriptio qualem titulum requirit, vide in verb. *Exemptio*.
 Fundatur in scientia, & patientia alterius partis, decif. 149. num. 3.
 Habet vim renunciacionis, & sub dispositione de ea loquente non venit legitima, decif. 489. n. 19.
 Inannuotabilis præscriptio quomodo probari debeat, & quando dicatur probata, nec ne, vide *Inannuotabilis*.
 Incipere præscriptionem nec etiam à se potest hæres, si Antisor erat in mala fide, quod procedit etiam in hærede hæredis, Annot. ad decif. 149. n. 6.
 Iuris diocesani præscriptio quot annorum esse debeat, vide in verb. *Diocesis*.
 Mutationis Status quanta esse debeat, vide *Status*.
 Non currit præscriptio ex mala fide, decif. 489. n. 20.
 Non currit durante pupillari ætate, sed dormit, ibid. num. 13.
 Licet currat durante minori ætate, tamen datur restitutio in integrum, ibid. n. 14.
 Non interruptitur per litem terminatam ad fauorem possessoris, decif. 467. n. 1. & Annot. ibid. n. 1. vbi vide *Limitationes*.
 Non interruptitur ex actibus contrariis quando est completa, Annot. ad decif. 11. n. 9.
 Petitiuis hæreditatis præscriptio quot annorum esse debeat, vide *Pennis*.
 Petitionis supplementum legitime quot annorum esse debeat, vide sub verb. *Legitima*.
 Quadragenaria præscriptio, vide *Quadragenaria*.
 Statutaria lexdecim annorum habet locum solum in creditoꝛe, & ideo non applicatur cõtra Dominum censuræ qui intendit retrahere, decif. 421. n. 10.
 Statutaria non habet locum in actione quæ competit pro supplemento legitime, decif. 489. num. 15. de quo Annot. ibid. sub n. 16.
 Item nec habet locum in actionibus multis, d. decif. 489. n. 10.

Index Materiarum.

Aduersus præscriptionem statutariam, datur restitutio ex capite probabilis ignoratur, decif. 435. num. 11.

Subicitionis quot annorum esse debeat, vide *Subicitionis*.

Vinnus qualis esse debeat, vide *Vinnus*.

Ad præferendum qualis titulus sit sufficiens, nec ne, vide *Titus*.

Ad effectum præscriptionis, possessio debet probari continuata, decif. 149. n. 2.

Præferendi iustam causam non præbet error iuris, decif. 189. nu. 9.

Sed bene error mixtus facti, & iuris, ibid. n. 10.

Præfens citandus non est, cum sine citatione sit comparitio, decif. 176. nu. 2.

Paribus, seu Procuratore præfentibus fulminetur decretum & sententia sine citatione, vide in verb. *Citatio*.

Ex quibus autem probetur præfentia partium, seu Procuratoris, vide in seq. verb. *Præfentia*.

Ex eo, quod aliquo perente, & tacente, quid fuerit depositum in eius capsa, non dicitur quis depositum, & custodiam in se suscipere, vide in verb. *Deposum*.

Pro præfente an, & quando haberi debeat, qui est absens, vide *Absentia*.

Status præfens, vide *Status*.

Tempus præfens, vide *Tempus*.

Præfente citati in loco iudicij, aut in loco parum distant, operatur, vt citatio non requiratur, decif. 127. num. 6.

Partis quando fiat lata sententia probatur ex eo, quod incommuni appellatur, decif. 176. n. 4.

Procuratoris quando fiat lata sententia, quando sufficiat ad hoc, vt ad eam non sit necessaria citatio, vide *Citatio*.

Procuratoris seu partis probatur ex attestazione Notarij, quod ipsellum intinuit illis sententiam, d. dec. 176. n. 3.

Et generaliter ex quibus præfentia Procuratoris, seu partis probetur, Annot. ibid. nu. 6.

Iudicis præfentia probatur ex verbis, *(sedens, &c.)*, dec. 484. n. 1.

Et præsumitur ex interpositione decreti, ibid. n. 1.

Probat præfentia ante actum, & post actum præsumitur etiam de tempore actus, ibid. nu. 7.

Ex præfentia testis arguitur scientia, decif. 115. n. 7.

Præfentio inhibitiouis licet non fiat facta à iudice, sufficit tamen, quod sit facta intimatio parti ad effectum attentatorum, vide *Inhibitiuo*.

Post præfentationem commissio est communis, vide *Commisio*.

Præfentus ad beneficia facta censetur in vim tituli præcedentis, de quo apparet, decif. 115. n. 3.

Facta de absente, & non exhibita Ordinariis est nulla, decif. 144. n. 1. & Annot. ibid. nu. 4.

De absente tenet si Ordinarius sit oota persona circa literaturam, Annot. ibid. nu. 1.

Fallit quando examen esset de forma, puta in Parochiali, Annot. ibid. n. 6.

Fallit etiam hodie in simplicibus stante dispositione Concilij Tridentini, Annot. ibid. n. 7.

De absente tenet si præfentus infra quadrimestre se exhibeat eorum Ordinariis, Annot. ibid. n. 8.

De præfentatione constare debet infra quadrimestre habenti instituire, decif. 177. n. 4. de qua latè Annot. ibid. sub nu. 7.

Idus quadrimestre non incipit currere, nisi à die notationis vacationis, Annot. ibid. n. 9.

Potest tamen Ordinarius illud prorogare, Annot. ibid. n. 8.

Et etiam potest Ordinarius præfentationem adiuvare post huiusmodi quadrimestre, d. decif. 177. num. 1. & vide Annot. ibid. n. 7.

Hoc procedit ubi agitur de solo præiudicio ipsius Ordinarij, secus si de præiudicio alterius præfentati in tempore, Annot. ibid. n. 6.

Facta præfentatio post interpositam appellacionem Oppositorum est attentata, decif. 115. n. 3.

Facta vigore mandati dati antequam vacaret beneficium est nulla, decif. 152. n. 1.

Facta vigore mandati reuocati est nulla, licet non fuerit intimata reuocatio, ibid. nu. 6.

In forma probanti est præfentatio si sit extracta ab indimmet Cancellariis Episcopalibus rogatis, siue ab eorum successoribus, ibid. num. 11.

Non constituit in quali possessione præfentandi, nisi probata effectuatione, ibid. nu. 6.

Et præfentationes non sortire effectum non suffragantur, decif. 452. n. 19.

Ex pluribus præfentationibus effectus probatur lus patronatus, vide *Lus patronatus*.

Effectuatio præfentationis probatur ex vacatione per obitum præfentati, decif. 149. nu. 1.

Et ex successiva provisione vnus per mortem alterius, iuxta cont. Oldr. 129. dec. 115. n. 1. de qua latè vide Annot. ibid. nu. 8.

Hoc procedit etiam in vacatione ex causa resignationis, d. decif. 149. nu. 4. & de hoc vide Annot. ad d. dec. 115. nu. 8.

Præfentandi quasi possessio deducta ex vitima præfentatione effectura sufficit ad sustinendam præfentationem, decif. 452. n. 10.

Præfentationis vim habent consensus præfentis in manibus Ordinarij præfentationibus, seu resignationibus, decif. 149. nu. 1. & Annot. ibid. nu. 7. vbi etiam declaratur.

Præfentandi quali possessio acquiritur ex consensu præfentis resignationis, decif. 417. n. 1.

Dic non procedere in præiudicium illorum, quibus absentibus, & ignorantibus fuit præfentus, ibid. num. 1.

Admissio dicti consensus facta per Iudicem conditionaliter, si quædam consensus sui habeat, non suffragatur donec appareat de iure consensientis, d. decif. 417. n. 1. & de simili aduersione plura vide in Annot. ibid. sub nu. 12.

Ad effectum quasi possessionis præfentandi non est in consideratione consensus præfentis resignationi licet pendente, decif. 122. n. 4.

Vt consensus præfentis resignationi inferat possessionem præfentandi, necesse est quod resignatio fuerit sequuta, & quod habuerit effectum, ibid. n. 5.

Præfentatio quæ dedit causam liti non constituit in quali possessione præfentandi, decif. 117. nu. 4.

Nec etiam præfentatio facta licet pendente, & post inhibitionem constituit in quali possessione manutentibili, ibid. n. 11.

Præfentandi quasi possessio sufficit ad sustinendam præfentationem, decif. 452. n. 14.

Et non attenditur ubi consistit de proprietate, & hoc habet locum quando est controversia inter possessorem, & proprietarium, ibid. n. 16.

Et non transit in heredem, decif. 122. n. 7. & Annot. ibid. n. 12. decif. 417. p. 7. & Annot. ibid. sub nu. 14.

Hoc procedit non obstante statuto loci continuatio possessionis defuncti in heredem, quod non operatur contra Ecclesiam, d. decif. 122. nu. 8. & Annot. ibid. n. 11. d. decif. 417. n. 8. vbi reprobat decif. Caput 14.

Præfentandi possessio respectu vnus ex beneficiis habetur ad alia beneficia sub eadem fundatione contenta,

Index Materiarum.

contenta, Annot. ad decif. 557. n. 8.
Pn., & quando ad effectum quali possessionis præ-
 sentandi attendatur vitiosus status, vide latè An-
 not. ad decif. 77. n. 1.
 Ab eo qui fuit in quali possessione præsentandi suf-
 ficit probare descendentiā, decif. 349. n. 1. &
 Annot. ibidem n. 6.
 Præsentatio requirit factum instituētis, decif. 66.
 num. 6.
 Præsentatio, electio, & collatio quandoque confun-
 duntur, ibid. n. 1.
 Sumitur aliquando pro collatione, ibid. n. 3.
 Verba Testatoris disponentis præsentationem spe-
 ctare ad Capitulum sine interuentu alicuius per-
 sonæ, intelliguntur de collatione, ibid. n. 5.
 Constitutio prohibens appellationem in materia
 præsentationis, & inscriptionis, intelligi debet
 quatenus extraiudicialiter procedatur, decif. 197.
 num. 7.
 Beneficia etiam specificia ad aliorum præsentationem
 comprehenduntur sub indulto conferendi bene-
 ficia spectantia ad quatuor alietis dispositio-
 nem, vide *Indultum*.
 Alia de hac materia præsentationis, & de quali pos-
 sessione præsentandi vide, & supple in verb. *Inf-
 pamentum*, & in verb. *Pæssum*.
Præsumptum non dicitur habere vnum stipitem, nisi ha-
 beat maiorem partem concurrentium in illo sti-
 pite, decif. 452. n. 4. & Annot. ibid. n. 13.
Præsumptum est beneficium, decif. 19. n. 1.
Præsumptum adaptatur ad id, quod frequentius accidit,
 decif. 427. n. 3.
 Admittitur contra aliam præsumptionem, ibid. n. 1.
 Non admittitur per Rotam quando quis tenetur
 probare, & quod est fundamentum intentionis
 alicuius, decif. 378. n. 6. & Annot. ibid. (sub nu. 12).
 decif. 179. n. 3. Annot. ad decif. 55. n. 5.
 Nec quando agens plenè probauit suam inten-
 tionem, d. decif. 178. n. 7.
 Boni iuris ad effectum consequendi alimonia, &
 sumptus litis quando requiratur, & qualis esse de-
 beat, vide in verbo *Alimonia*, & in verb. *Expensæ*.
 Cedit probationi, decif. 147. n. 10.
 Et ab ea superatur, decif. 142. n. 7.
 Flores tamen probationes superant probationem, d.
 decif. 147. n. 2.
 Item præsumptio cedit veritati, decif. 416. n. 6.
 Diligentia præsumptio quando non suffragetur, vi-
 de in verb. *Diligentia*.
 Est contra eum, qui non vitur probationibus, quas
 de facili habere potest, decif. 188. n. 5.
 Fortior vincit debiliorem, decif. 62. numer. 11. decif.
 247. n. 3.
 Fraudis in materia *Litterarum*, quando non induca-
 tur, vide in verb. *Fraus*.
 Iuris in sola sufficiat pro iustificacione clausule (*em-
 phiteuticæ*) contentæ in breui, vide in verb. *Clausula*.
 Iuris contraria præsumptio differt à resistenti iuris,
 Annot. ad decif. 370. n. 10.
 Iuris contraria sola an impedit manutentionem, vi-
 de *Manutentio*.
 Iuris redditur turbida per testes etiam nulliter exa-
 minatos, decif. 96. n. 4.
 Iuris præsumptionem pro se habentes testes sunt
 alius præsentandi, decif. 172. n. 4. & vide *Testis*.
Litem de indubio, si de proba. præsumptio quando non
 habeat locum, vide sub verb. *Expensæ*.
 Præsumptiones quales esse debeant ad probandam
 symoniam, vide in verb. *Symonia*.
 Præsumptionem aliquam facit res inter alios acta,
 decif. 514. n. 7.

Præsumptionem faciunt sententiæ inter alios late,
 decif. 434. num. 3.
Præsuppositum. Circa præsuppositum sententiæ nihil di-
 sponit in eo quod præsupponit, decif. 208. n. 2.
 & vide Annot. ibid. n. 7. circa veritatem illius con-
 clusionis, quod verba præsuppositi non dispo-
 nunt.
Præteritus. Ex causa præteritis nepotes non possunt
 viuo patre annullare testamentum, sed solum
 possunt illud querelare, decif. 338. n. 1.
 Ex causa præteritionis non potest dici testamentum
 nullum per solum legitimarum cum clausula (*sine
 prædictis testamentum ab intestato*), vide *Legiti-
 matus*.
 Personæ præteritæ, & querelanti non conseruantur
 legata per *Antea casu*, *Cum liber. præteritæ* vide sub
 verb. *Legatum*.
 Ad effectum quod sit nullum testamentum in quo
 frater est præteritus infirmo spurio, dictus spuri-
 us reputatur nuptus persona, vide *Spurius*.
 Testamentum, in quo frater est præteritus, instituta
 turpi persona an sustineatur per clausulam *Codi-
 cillarem*, vide in verb. *Codicillaria clausula*.
Præteritum tempus, vide *Tempus*.
 Ad statum de præterito non inferat ex statu de præ-
 senti, decif. 406. n. 9.
 Præteritis negotiis, non dat formam Constitutio, &
 Breue Papæ, sed futuris, vide *Causationes*.
Præteritum. Papa potest præuocando tanquam de refer-
 uato conferre non obstante Indulto, Annot. ad
 decif. 191. n. 11.
 Præuenire quod velit Papa quomodo dignoscatur,
 vide Annot. ad decif. 314. n. 6.
Pretium iustum præsumitur, decif. 194. nu. 17. decif. 321.
 n. 10. decif. 524. n. 5.
 Et iusto pretio præsumitur res vendita, decif. 553.
 num. 2.
 Tanto magis quando fuit firmatum per æstimatores
 pro vitæque parte electos, d. decif. 524. n. 6.
 Et qui dicit contrarium debet probare, d. decif. 194.
 eod. num. 1.
 Iustum an, & quando probetur per locationem, vi-
 de in verb. *Locatio*.
 Iustum rei venditæ non probatur per venditionem,
 decif. 101. n. 2.
 Quod conseruatur in causam expressam, an emp-
 tor debeat esse sollicitus, vide in verb. *Prose*.
 Si retineatur, & non solumum fuerit per emptorem
 in parte vel in totum, an & quando emptore te-
 neatur ad fructus recompenſationis, vide in verb.
Empor.
 Totum quando solui debeat præemptorem, & quan-
 do per eum non possit prætendi dimissio, ob
 deficientiam numeri enanti in instrumento
 venditionis, vide in eod. verb. *Empor*.
 Variantur pretia non solum ex tempore, sed etiam ex
 loco, decif. 101. n. 3.
 Vnicum pretium totius pretij quando fuit constitu-
 tum, & non fuit distributum in singulas pretias,
 venditio, & locatio censentur factæ à corpore, vi-
 de *Pondus*.
 Ad pretij restitutionem an, & quando, & quomodo
 agi possit in censu, & aliis contractibus nominatis
 in casu non implementi, vel secus euictionis,
 vide decif. 88. num. 3. & Annot. ibid. n. 10.
 Pretij restitutio succedit loco interesse, ad quod emp-
 tori tenetur venditor, qui sciebat rem venditam
 onere aliquo affectu, vide in verb. *Ininteresse*.
 Agi non potest nisi ad pretium (subrogatum loco rei
 emptæ, si d. res fuit liberata ab hypotheca ex
 facto Principis, decif. 511. num. 36.

Index Materiarum.

Hypoheca, quæ competit super prelio eatenus affecti, quatenus pretium est in manibus, vel dolo esse desinit, d. dec. 11. n. 17.

Ex pretij quantitate arguitur qualitas contractus, item arguitur quid veniat in venditione, dec. 11. 6. n. 9. & Annot. ibid. n. 1. t.

Fides de pretio quando dicatur habita, & alia similia vide in verb. *Fides*.

Primogenitura. Melioramenta & augmenta Primogenituræ spectant ad liberam dispositionem meliorantis, dec. 11. 6. n. 10.

Primogenus. Probationes, & acta facta cum Antecessore primogenito, non præiudicant primogenito, saltem ipso non citato per proclama, dec. 10. 1. n. 1. & Annot. ibid. n. 1. t.

Præsum acquirere, vide in verb. *Acquirere*.

Principi dispensare an, & quando censetur ubi sit inhabilitatem, vide in verb. *Dispensare*.

Non attendit, vide *Papa non attendit*.

Principi censetur nota qualitas, quæ iure est de iure, & ideo illa non est de necessitate exprimenda, dec. 11. 1. n. 8.

A principi fieri solitum non venit sub mandato, licet veniat solitum constitutus, vide *Adandum Præsum*.

A Principis voluntate gratia dependens reputatur casus impossibilis, aut saltem fortuitus, vide *Gratia*.

Etiam Principi laico maior est Clericus, vide *Clericus*.

Principalis dispositio non arguitur, nec alteratur per Clausulas executivas, sed ab eis declaratur, vide in verbo *Clausula*.

A dispositione principalis regulantur vti accessorie Clausule derogatorie, dispositio tamen declaratur per dictas Clausulas, vide *Idem*.

De accessorio idem iudicandum est quod de ipso principali, & eatenus est extinctum accessorium, quatenus est extinctum principale, vide *Accessorio*. Super principali sufficit pronunciare, quia de necessitate, & tacite censetur pronunciari super incidenti, & incidentis assumit naturam suæ causæ principalis, vide in verbo *Incidentis*.

Principalis, non autem fideiussor respectu creditoris reputatur fideiussor vti principalis, & principaliter in solidum obligatur, vide *Fideiussor*.

Quis dicatur principalis in contractu Societatis Officii, vide in verb. *Societas Officii*.

Principalis Notarii nomine agunt quicquid agunt eius lucentes, & Substituti, vide in verb. *Notarius*, & in verb. *Substitutus in Officio*.

Prior. Possessiones, quæ prioribus derogant sunt attendenda, dec. 11. 6. n. 9.

Prioritas, & prioritas creditorum dignosci non potest, nisi facta discussione, vide in verb. *Discussio*.

Primus iuris, est pater, dec. 11. 5. n. 1. t. & Annot. ibid. n. 2. vbi vide de declarationem.

Pæsupponit habitum, & ideo dimisso possessionis præsupponit præexistentem possessionem, dec. 10. 1. n. 1. dec. 11. 5. n. 1. t.

Primogenus. Mater potest relinquere primogenito legatum alimentorum in casu necessitatis, etiam si habeat filios primi matrimonij, & propterea præsumi non debet reliquisse contemplatione viti, dec. 11. 4. n. 9.

Privilegium vitæ privilegio eorum privilegiorum, quando tractat de damno, & alter de lucro, dec. 11. 4. n. 1. t.

Item si vterque de damno ageret, alter tamen convenitur, ibid. n. 1. t.

Privilegium continens plura capita conservatur in to-

tum, si fuerit deductum in exercitium quoad quedam, licet non quoad omnia, Annot. ad dec. 11. 7. n. 1. t.

Habens implicitum statum validitatis præstat citatum validum ad præscribendum, dec. 11. 8. n. 4.

Obtentum à Papa Schismatico est nullum, ibid. n. 2.

Quando est concessum ab vno Pontifice, dum alius præterit esse verus Pontifex, dicitur interim habere statum implicitum validitatis, & illius validitas pendet à futuro eventu, d. dec. 11. 8. n. 4.

Derogatorie derogatorium contentum in primo Privilegio, quando censentur sublatæ per sequentem dispositionem, vide *Derogatorie*.

Probandum omni incumbit alleganti alias alienationes esse factas ex quibus sint consumptæ detractiones, Annot. ad dec. 11. 8. n. 1.

Item alleganti communem usum loquendi, dec. 11. 8. n. 1. t. & l. 1. Annot. ibid. n. 1. t.

Item alleganti consuetudinem, dec. 11. 8. n. 1.

Item alleganti diem esse festivum, dec. 11. 8. n. 3.

Item alleganti identitatem, & pluralitatem, dec. 11. 8. n. 1.

Item alleganti impedimentum matrimonij, dec. 11. 8. n. 1.

Item alleganti implementum, quando agit contra illum, cui impleri debet, Annot. ad dec. 11. 8. n. 6. vbi vide Ampliationem.

Item alleganti lesionem, dec. 11. 8. n. 1.

Item alleganti mortem reuerentem, dec. 11. 8. n. 1. t.

Item alleganti mortem caducum sui aduersarij, dec. 11. 8. n. 1. t.

Item alleganti plus perueisse ad manus alterius, dec. 11. 8. n. 1. t.

Item alleganti solutionem, dec. 11. 8. n. 1.

Onus probandi exceptionem incumbit aduersario eius, qui habet regulam proferendam, dec. 11. 8. n. 1.

Onus probandi rei, & quantitates administratas incumbit petenti rationem ab aliquo, d. dec. 11. 8. n. 1.

Onus probandi non extare alia bona, ex quibus possit facere suas detractiones incumbit heredi sine beneficio Inuentarij, Annot. ad dec. 11. 8. n. 1. t.

Onus probandi, cui incumbat an afferenti extare legitimam, & Tebellanicam, seu alia bona libera in quibus dos possit assignari vel negari, est controuersum, d. dec. 11. 8. n. 1. t. & Annot. ibid. n. 1. t.

Probatio admittenda non est vbi materia est irrelevans, & probatum non releuaret, dec. 11. 8. n. 1. dec. 11. 8. n. 1. dec. 11. 8. n. 1. t.

Contra Instrumentum qualis admittatur, nec ne, vide *Instrumentum*.

Dubia etiam respectu temporis non releuat, dec. 11. 8. n. 1. t.

Æquiuoca, & incerta non suffragantur, dec. 11. 8. n. 1. t.

Et est interpretanda contra probantem, ibid. n. 1. t.

Æquiuoca redditur per incertitudinem personæ ex eo quod reperiantur duo eiusdem nominis, & cognominis, dec. 11. 8. n. 1. t.

Et incertitudo personæ vitat probationem, dec. 11. 8. n. 1. t.

Ex aspectu, & rei eidentia præferatur quibuscunque probationibus, dec. 11. 8. n. 1. t.

Haberi debet pro facta quando per aliquem non fecit quo minus fecerit, dec. 11. 8. n. 1. t.

Incerta, vide supra *Æquiuoca*.

In specie præferatur probationi generali, dec. 11. 8. n. 1. t.

Non excludit probationem, dec. 11. 8. n. 1. t. & Annot. ibid. n. 1. t.

Perfecta resultat ex pluribus probationibus imperfectis simul iunctis, dec. 11. 8. n. 1. t.

Maxi

Index Materiarum.

Maxime quando probatio est difficilis, ibid. n. 4.

Plena refutat ex unico teste deponente de veritate facti iunctis adminiculis, & presumptionibus, decif. 147. nu. 6.

Et hoc procedit in quacunque materia, ibid. n. 7.

Plena an & quando refutetur ex probatione famæ, & ex rebus de illa deponentibus, vide in verbo *Fama*.

Plena non requiritur ad mantentionem, sed fufficit levis, vide *de Mantentione*.

Presumptiva non admittitur per Rotam quando quis tenetur probare, nec ad probandum id quod est fundamentum intentionis agentis, decif. 178. nu. 6. & Annot. ibid. sub num. 12. decif. 179. n. 3. Annot. ad decif. 33. nu. 5.

Nec etiam admittitur contra Instramentum, vide *Instramentum*.

Quæ debet concludere per necesse excluditur per possibilitatem in contrarium, decif. 33. n. 1.

Vincit presumptionem, decif. 142. nu. 7.

Et presumptiones cedunt probationibus, vide in verbo *Presumptio*.

Probationem faciunt quæ aliis non probarent stante verifimilitudine, decif. 143. n. 9.

Ex in materia probationum multum inspicitur verifimilitudo, ibid. n. 7.

Et stante verifimilitudine admittuntur leuiiores probationes, ibid. n. 8.

Probationes admittit ad fauorem actoris, & fortiori admitti debent ad fauorem Rei, decif. 381. nu. 3.

Et sicut nouis probationibus vii potest appellari, ita etiam appellatus debet posse vii nouis defensionibus, ibid. n. 4.

Dicuntur tendere ad eundem finem quando agitur ad eandem rem consequendam, decif. 333. n. 10.

Factæ contra Authorem præiudicant heredi, decif. 103. n. 1.

In concursu præualere debent illæ, quæ habent formam tituli, & proprietatis, decif. 412. nu. 1. & Annot. ibid. n. 4.

Ex probationes super possessione quæ habent titulum annexum prævalent aliis probationibus sine titulo, decif. 380. nu. 2.

Non sufficiunt, quem non afficit sententia, decif. 103. nu. 5.

Parti passu ambulant cum sententia ad effectum afficiendi tertiæ personas, decif. 33. nu. 9.

Super statu afficiunt etiam personas diuersas, ibid. n. 3.

Non coniunguntur ad faciendas plenas probationes, vbi de crimine agitur, decif. 317. n. 18.

Procedit etiam vbi de crimine ciuili tenetur agitur, ibid. nu. 19.

Quæ non fuerunt sufficientes ad probandam exceptionem in iudicio mantentionis, multo minus sufficere debent ad illam probandam ad effectum annullandi Pensionem decif. 440. nu. 3.

Vterius non recipiuntur post rem iudicatam, & stante re iudicata Remissoria denegatur, vide *Remissoria*.

Ad corroboracionem probationis antiquæ, necnon ad elidendas probationes contrarias factas noua lura possunt quauisquæque produci, vide in verbo *Lura*.

Ad probandum id, cuius expectatio, & finis potius dispendium quam commodum vtrique parti est allatura, frustra conceditur Dilatio, vide *Dilatio*.

In iudicio nemini præcluditur via deducendi probationes, quæ intentionem suam iustificat, decif. 108. n. 1.

In probationibus procedit regula, *Quæ singula non proferunt, vnica iurant*, decif. 145. n. 2.

Non vtiens probationibus, quas de facili habere potest, habet presumptionem contra se, decif. 188. nu. 3.

Penes qualitatē probationis, non autem penes ordinem iudicii attenditur plenaria cognitio, vide *Cognitio*.

Quales autem debeant esse, & refutent probationes in diuersis rebus, & casibus, & ad diuersos effectus, vide in suis singulis materiis.

Protestus exhiberi debet per eum, qui allegat nullitatem examinis, decif. 333. n. 10.

Extrahi quando possit sine citatione, & aliis solemnitatibus, dis vt de extrahendo iurium, vide in verbo *Lura*.

Interger quando dicatur, & prefamatur, vide *Transferrere altum*.

De processu per contradictas, vide in verbo *Contradicta*. Abique processu sententia antiqua probat, vide in verbo *Sententia*.

Procurator ad litem censetur constitutus ad lites in plurali, d. c. 1. n. 11.

Ad presentandum an & quando constitui possit per patronos antequam beneficium vacet, vide in verbo *Patronus*.

Ad vendendum constitutus potest vendere habita fide de pretio, secus tamen est si in mandatis committatur, quod vendat præfente pecunia, decif. 13. n. 4.

Ad vendendum, seu locandum an possit exigere pretium, & assensus, vide Annot. ad decif. 13. nu. 8.

Allegare iudicem suspectum non potest si ad id non habeat speciale mandatum, vide in verbo *Rescriptum*.

Attentata si committat, quomodo illa purgari debeant, vide *Attentata*.

Cerciorare præsumitur Dominum suum in partibus, decif. 127. n. 4. & Annot. ibid. sub n. 10.

Declaratus, & luminatur dupliciter in Annot. ibid. sub n. 11.

Comparere solus non potest si habeat mandatum commune cum alio sine clausula (*insultum*) decif. 180. n. 3. & Annot. ibid. nu. 9. vbi dicitur hoc procedere non obstat clausula (*cum libris*).

Comparens à principio vii Procurator censetur postea eodem nomine semper comparere, quauis simpliciter comparet, decif. 119. nu. 5.

Comparatio Procuratoris quando iustificet executionem citationis, & quando sinet, nec ne citationis defectum, vide *Comparatio*.

Constitutui non potest à iure abique iudicis decreto, aliis processu cum dicto Procuratore factus est nullus, decif. 373. nu. 1.

Declarare non potest, quod velit stare partis pro, & contra abique speciali mandato, decif. 79. n. 3.

Dominus litis effectus dicitur tantum Dominus instantis, decif. 348. n. 3. & de hoc latius Annot. ibid. sub nu. 12.

Vii Dominus litis effectus nihil potest agere in causa, quæ est diuersa ab ea, in qua fuit effectus Dominus litis, d. decif. 348. n. 3.

Contra Procuratorem Dominum litis effectum potest ferri sententia, vide *Sententia*.

Sufficit citare Procuratorem Dominum litis effectum, decif. 430. nu. 2.

Dominus litis effectus non potest sine causa reuocari, d. decif. 348. n. 4. & latè Annot. ibid. n. 3.

Quid si Procurator non se opponat, nec minus pars contraria, vide Annot. ibid. n. 14.

Procedit à conclusio quando expresse reuocatur, sequens quando tacite, d. decif. 348. n. 6.

Dominus litis effectus potest in alia diuersa instantia reuocari, Annot. ibid. n. 12. vbi vide limitationem.

Reuoca

Index Materiarum.

Revocatus dicitur procurator per Constitutionem secundam, d. dec. 548. n. 4.
 Proceffit etiam si secundus non acceptasset mandatum, ibid. n. 7.
 Censetur tacite de novo constitutus, quando post eius revocationem principalis fuit prefens, & scilicet, & passus fuit illum nomine suo comparere, & prosequi litem, Annot. ad dec. 44. numero 9.
 Donare non potest procurator quantumcumque generalis, & sub quacumque facultate, & etiam cum libera constitutus, dec. 311. n. 4. & Annot. ibid. n. 18. vbi vide *Luminationem*.
 Facere actum nomine proprio quando censetur, vide Annot. ad dec. 471. n. 9.
 Iurare an & quando possit de calumnia, vide *Luminationem calumniae*.
 Praiudicare Domino non potest sine speciali mandato, dec. 75. n. 1.
 Declara procedere in committendo, sed non inmittendo, Annot. ibid. n. 4.
 Nec facere potest actus ex quibus principalis habeat se pro spoliato, nisi ad id habeat speciale mandatum, dec. 268. n. 5. & Annot. ibid. n. 15. dec. 146. num. 13.
 Nec Domino praiudicat confessio procuratoris, dec. 407. n. 3.
 Quod est verum quando illius confessio est voluntaria, dec. 375. au. 5. dec. 460. num. 4. dec. 467. num. 11.
 Si verò confessio Procuratoris sit admixta nocet principali, dec. 506. n. 7.
 Et confessiones Procuratoris revocari possunt etiam non docto de errore, dec. 270. n. 9.
 Limita prout in Annot. ibid. sub n. 12.
 Item Procuratoris enunciatio incidenter prolata non praiudicat domino, dec. 407. n. 4.
 Nec enunciatio moderna cum Procuratore emanata, probat, ibid. n. 1.
 Procuratoris productio an, & quando praiudicat domino, & an censetur facta de mandato Domini, vide *Productio*.
 Spolium à Procuratore commissum an, & quando praiudicat Domino, & quando, & ex quibus censetur à Domino ratificatum, & an Procurator censetur habere mandatum ad committendum Spolium, vide *Spolium*.
 Remittere non potest Procurator litem clarum suorum principalium, dec. 311. n. 1.
 Item nec potest transigere super lute claro, & indubito quomodo habeat facultatem transigendi, ibid. n. 1.
 Revocari quando possit, & quando censetur revocatus, vide *Supra materia Procuratoris domini litem efficit*.
 Salariatus repellitur à testimonio etiam deposito officio, dec. 178. n. 3. de quo latè vide Annot. ibid. sub num. 5.
 Procuratoris ad causam constitutio arguit scientiam citantis, vide *Citatio*.
 Procuratoris negligentia non excusat quo minus sententia transeat in iudicium si appellans non redit pro Apostolis infra terminum latus, vide *Appellatio*.
 Cum procuratore legitimo lura sententia ad fauorem pupilli valet, licet non valetet contra ipsum pupillum, vide *Pupillus*.
 Cum Procuratore potest in Curia litem, & iudicium inchoari, dec. 26. n. 1. dec. 117. n. 8. & Annot. ibid. num. 12.
 Ex pluribus Procuratoribus unum elegit, censetur

illum approbare pro Procuratore in *Solidam*, dec. 280. n. 6. de quo latè vide Annot. ibid. sub n. 11.
 Per procuratorem adiri non potest heredes, vide *Hereditas adire*.
 Expensa facta in ecclesiis donatis Procuratoribus, ut maior em adhibeam diligentiam, non sunt omnino impertinentes, & de illis habenda est ratio, vide in verb. *Expensa in prin.*
 Ratificatio prius gestorum à Procuratore ex quibus inducitur nec ne, vide *Ratificatio*.
 Aliud hac materia Procuratoris supple in verb. *Mandatum Procura.*
Productus dispensationem, fatetur omnia in ea contenta esse vera, dec. 385. n. 1.
 Scripturam, tenetur illi stare, & censetur ferri omnia in ea contenta esse vera, dec. 138. n. 5. de quo latè Annot. ibid. sub n. 15. vbi adducuntur plures limitationes, dec. 331. num. 11. dec. 402. numero 3.
 Hac regula habet locum etiam in Fisco, & quando per Iudicem iniquitatem sit exhibitio, dec. 238. num. 6.
 Et etiam procedit si scriptura fuerit producta à procuratore, quia censetur de mandato principalis producta, dec. 331. n. 11. & vide Annot. ibid. n. 20.
 Scripturam, quae non est in forma probandi, sibi non praiudicat, quin possit illum impugnare, quia productio eam non nocet, quatenus scriptura probet, dec. 412. n. 3.
 Alia vide in seq. verb. *Productio*.
Productio ad unum finem facta non nocet producti quoad alium, dec. 467. n. 8.
 Dispensationis insufficiens quando non est facta ab eodem illegitimo, non tollit possibilitatem alterius sufficientis, dec. 353. n. 1. & 13.
 Facta à Procuratore censetur facta de mandato principalis, dec. 331. n. 11. & vide Annot. ibid. n. 20.
 Facta à Procuratore non praiudicat, dec. 170. n. 8. dec. 467. n. 10.
 Et an, & quando praiudicat principali, vide Annot. ad dec. 311. n. 20.
 Facta cum solita clausula, & cautela in *partes*, & *paribus* non nocet, dec. 432. n. 7.
 Facta in uno iudicio, non nocet in alio, ibid. n. 4.
 Instrumenti necessaria est ad hoc, ut illud dicatur de actis, vide in verb. *Acta*.
 Iurium fieri debet parte citata ad dicendum contra, dec. 209. n. 6. & Annot. ibid. n. 8.
 Iurium est realis, quando parte citata fuerunt producta, & sunt dimissa copia, vel originale in actis, aliter non facta à dimissione, productio est verbalis, Annot. ad dec. 59. n. 11.
 Iurium non dicitur realis, si lura deponantur penes Notarium, nisi petatur, ut reglatur citata parte ad dicendum contra, Annot. ibid. n. 11.
 Iurium censetur realis, siante verb. *Teneri*, &c. Annot. ibid. n. 13.
 Item stantibus verbis Iudicis (*vixit emendat Alit*) Annot. ibid. n. 14.
 Item stantibus verbis (*stille produxit, vel animo reba-* *bendi*) vel quando dicitur, quod quis producit instrumentum, quod incipit sic, & finit sic, Annot. ibid. n. 15.
 Vbi adit stylus producendi lura verbaliter absque dimissione reali in actis, Processus dicitur integer, etiam non transportans instrumentis, dec. 59. n. 2. & Annot. ibid. n. 10.
 Ex Iurium productione presumuntur mandatum, dec. 44. numero 4. dec. 36. num. 1. dec. 176. num. 8.
 Hec tamen presumptio non est valde virgens in persona domestica,

Index, Materiaram.

- domestica, quia potuit subcipisse Iura, Annot. ad d. dec. 44. n. 10.
- Novorum iurium productio potest quodcumque fieri ad corroboratorem probationis antiquæ, nec non ad elidendas probationes contrarias factas, dec. 272. n. 6. & latè Annot. ibid. sub n. 9.
- Per productionem novorum iurium circumducitur conclusio in causa, dec. 339. n. 2. dec. 459. n. 5.
- Multa iura producents non se testings magis ad unum, quam ad aliud non dicitur in vno fundare suam intentionem, dec. 35. n. 3.
- Nocet productio eorum, quatenus scriptura probat, & ideo producents scripturam, quæ non est in forma probanti sibi non præiudicat quin possit illam impugnare, dec. 452. n. 3.
- Per compulsum facta productio non præiudicat, dec. 270. n. 7. dec. 432. n. 5. dec. 467. n. 9.
- Tituli invalidi tollit præsumptionem alterius tituli, d. dec. 467. n. 7.
- Tituli insufficientis non excludit præsumptionem melioris tituli, quando fuit facta à tertio; reus autem si ab eadem parte, Annot. ad dec. 353. n. 19.
- Abique productione tituli, & multo magis abique illius iustificatione datur manutentio etiam in beneficiis, vide *Manutentio*.
- Verbalis non nocet, dec. 332. n. 6.
- Productio facta in prima instantia si fuit verbalis, non realis in secunda instantia opponi potest iura non esse in forma probanti, licet nihil fuerit oppositum in prima, vide in verb. *Iura*.
- Ex productione mandati, & ex comparationibus Procuratorum, facit iustificatorem executio Citationis, vide *Cautio*.
- Alia vide in precedenti verb. *Produrre*.
- Proffisso* inducit tacite per solam delationem habitus, dec. 385. n. 5. de quo latè Annot. ibid. sub n. 6.
- Et ex delatione habitus, quam proffisso deserte solent, rediit valde verisimilis, ibid. n. 5.
- Iustificatur ex mandato de dispensando cum dispensatione subsequente, ibid. n. 1.
- Probat per testes, ibid. n. 1.
- Item probatur per Confessionem partis emanatam in positionibus, ibid. n. 1.
- Tollitur ex reclamationibus, & protestationibus, Annot. ad dec. 385. n. 6.
- Clement. 1. de elect.* prohibens homines diucrie professionis, & habitus simul sociari, procedit quando focaliter, & conuenienter vni vnum corpus congregantur, secus, si vni singuli, dec. 370. n. 3.
- Per professionem in causam in Religione vacat beneficium, dec. 182. n. 1.
- Procurator* de iure causam finalem, dec. 331. n. 5.
- Prohibeo* alienationis, vide in verb. *Alienatio*.
- Cum subsequens acquisitio partis prohibite est necessaria, vtrius dicatur in qua possessione priuata, dec. 471. n. 1.
- Exercitij iurisdictionis est necessaria ad effectum, quod testes probent negatiui iurisdictionis, dec. 325. n. 11.
- Facta à testatore, quod bona non transeant in Ecclesias intelligitur per viam successionis, non per viam dotis, dec. 302. n. 14.
- Generalis facta à testatore non comprehendit bona heredes, vide in verb. *Generalis*.
- Homini, vbi concurrebat cum prohibitione legis operatur effectum etiam in casu alius licito, & à iure permissio, 129. n. 11.
- Implicita sufficit ad acquirendam quasi possessionem priuatam, dec. 493. n. 1.
- Novæ addita prebendæ veteri illam ampliat, dec. 519. n. 14.
- Prohibendi ius non habet, qui non habet ius concedendi, dec. 143. n. 4.
- Prohibitum* post tempus censetur, quod fuit ad illud concessum, dec. 519. n. 5.
- Prohibitum* mouere controuersiam, potest mouere controuersiam ex ipso contractu nascentem, vide *Controuersia*.
- Succedere in emphyteusi quis potest esse dupli- ceter, vel quia sit persona prohibita expressè in concessione, vel quia sit prohibita à lege, decif. 529. n. 12.
- Confessio inter personas prohibitas conuenientibus coniecturis probat, vide *Confessio*.
- Par illa, quæ prohibita est alienari, non venit in obligatione rei, vide *Obligatio*.
- In prohibitis, quæ ex causa tantum permittuntur affectu facientis non probat causam, dec. 294. nu. 5. & Annot. ibid. n. 14.
- In prohibito causa palam contrahens, præsumitur et- tate, vide *Errata*.
- Super re prohibita, & in iusta non inducitur Simo- nia, non præcedente tractatu, & conuentione, vi- de *Simonia*.
- Præmissio* de accollendo non est accollatio, dec. 28. n. 2.
- De cedendo non est cessio, Annot. ad d. dec. 28. n. 7.
- De donando non est donatio, Annot. ibid. n. 5.
- Nec transfert dominium, sed solum parit actionem personalem contra promissorem, dec. 98. n. 6.
- De faciendo ratificare intelligitur dummodò em- ptoris interit, vide in verb. *Ratificatio in fin.*
- De legitimando non est legitimatio, Annot. ad dec. 28. n. 8.
- De locando, non est locatio, Annot. ad d. decif. 28. num. 6.
- De renouando inuestituram, non est renouatio, An- not. ibid. n. 9.
- De vendendo non est venditio, Annot. ibid. n. 4.
- Facti alieni, & facti proprii, & ad quid eam faciens teneatur vide in verb. *Factum*.
- Intelligitur quatenus stipulatio interit, & ideo cessante illius interit ex ea agere non potest, vide *Interit*.
- Præcedens valde iustificat confessionem subsequen- tem de recepto, dec. 171. n. 7. & Annot. ibid. n. 10.
- Scante præcedenti promissione recepto doctis probatur ex confessione de recepto, & præiudicat non solum consentienti, sed etiam creditori, & reitui, vide in verb. *Doctis*.
- Quod prædium nulli persona sit obligatum intelli- gi debet de obligatione, quæ possit præiudicare emptori, vide in verb. *Interit*.
- Ex sua promissione conueniri potest Prelatus, vi- de *Prelatus*.
- Verbum (*promissio*) in scriptura importat stipula- tionem, dec. 128. n. 6.
- Hoc etiam procedit in scriptura priuata, ibid. n. 7.
- Præmissio* debet cogitare id, quod, veniente potest, aliis sibi imputare debet, dec. 511. n. 15.
- Hoc procedit in iis, quæ verisimiliter contingere possunt, & naturaliter contingunt secundum na- turam subiecti, ibid. n. 16.
- Promotio*. Tempus ad se promouendum ad ordines Sacros ratione beneficii obiecti, non currit lite pendente super beneficio, Annot. ad dec. 451. n. 9.
- Promptus* an, & quando comprehendatur in emphy- teusi alius concessa ad tertiam ipsius generatio- nem, vide in verb. *Emphyteusi*.
- Propheta* causi, quæ dicitur, & quæ beneficiis, vide Annot. ad dec. 174. n. 7.
- Censetur propheta, quando beneficium petitur vti vnitum, dec. 562. n. 2.

Index Materiarum.

Ad effectum semilicet, quæ dicatur causa prophana, vide in verb. *Semilicet*.

Propinquus. Propinquorum nomina veniunt semitæ, dec. 191. n. 4.

De propinquis qui interveniunt debent in contractibus minorum, & mulierum, vide in verb. *Atque*.

Proprietas verborum, vide *Proba*.

Proprietas intenditur, & non reclusus, ut dignoscatur an Censuræ excedat medietatem rei censuræ, vide *Censuræ*.

Proprietatis causam an habet admixtam possessionem adipiscendæ, vide *Possessorium*.

Proprietatis exceptio an admittitur in iudicio maintenance, vide *Maintenance*.

Proprietatis fomentum habentes probationes debent prævalere in concursu, vide *Probationes*.

Prærogative iurisdictionem an, & quando possit exemptus in personam Ordinarii, vide *Exemptus*.

Prærogative quædam sunt Patronis laici ad præstantandum potest Ordinarius vide in verb. *Præsentatio*.

Alia vide in seq. verb. *Prærogative*.

Prærogative censuræ vna, & eadem cum prima dispositione, dec. 122. n. 18.

Licentia prærogative licentiam tam obnoxiam, dec. 239. n. 7.

Non censetur prærogative, sed nova concessio, quando adfuit nova pæda, & novæ qualitates, quæ non sunt in dispositione, d. dec. 122. n. 19.

Dispositio prærogative intelligi debet iuxta terminos primæ concessionis, ibid. n. 17.

Etiā pro termino prærogative, non tamen pro non termino deferuntur citatio ad videndum iuxta testem, vide *Citatio*.

Vide etiam præcedens verb. *Prærogative*.

Præsumptio ex vno capite non tollit aliud, dec. 488. n. 2.

Ex prosecutione actorum inducitur satisfactio mandati, vide *Mandatum prætoris*.

In iudicio magis attenditur, quam petitio, dec. 174. num. 6.

Præsumptio. Ex profecutoris iudicium declaratur, & ex profecutoris, & ex monacho dignoscitur qualitas iudicii, vide *Iudicium*.

Præsumptio Hospitalis, seu alterius loci pæalici relicta non tribuit iurisdictionem Protocutori, nec eximit locum pium a iurisdictione Ordinarii, dec. 4. num. 1.

Præsumptio addendi apposta in inventario hæreditis quid operetur, vide in verb. *Inventarium hæreditis*.

Declaratoria debet præcedere non sequi actum, qui solet imponere a ditione, vide, *Hæreditas aditus*.

Et ubi agitur de pæindicio tertij debet fieri vel ante, vel post actum, antequam consummationem, & non ex intervallo, maxime quando præsumptio est contra declarantem, dec. 7. n. 10.

In iudicialibus repeti debet in quolibet actu, dec. 44. n. 8.

Neminem audiri, nisi docto de legitimo mandato, quid operetur, & quando tollatur, vide in verb. *Mandatum prætoris*.

Partis aduocatus protestatio, quod causa sit cognoscenda coram vno Auditore, iuncta declaratione Rotorum, operatur, ut sustineatur gressu coram docto Auditore, dec. 19. n. 7.

Ex protestationibus an, & quando probetur merus, vide in verb. *Merus*.

Si fiat protestatio circa consensum in iurisdictionem per comparentem post recusationem coram Iudice reculari an, & quando intelligatur a recusatione recessum, vide *Recusatio*.

Præsentationem plenè debet probari ad effectum refer-

uationis, & non sufficere communis repetitio, dec. 179. n. 4.

Probat potest per testes, quando est datus ab infestatione a Papa, dec. 471. n. 1.

Providentia. In his, quæ veniunt ex providentia, & pacto, confessio patris non pæiodiæ filio, & ex parte, vide in verb. *Pater*.

Provisio Apostolica declarat statum beneficii, ubi non constat de statu anteriori contrario, vide in verb. *Statum*.

Infirmatur ex literis provisionis, dec. 19. n. 4.

Licet provisio ipsa non sit attentata, potest tamen esse attentata possessio capta in eius vim, dec. 10. n. 1. & Annot. ad dec. 1. n. 15.

Tribuit titulum coloratum, dec. 100. n. 4.

Ex provisionibus separatis, & distinctis beneficia præsumuntur diuersa, vide in verb. *Beneficium*.

Ex pluribus provisionibus factis, tanquam de parochiali probatur Ecclesia parochialis, vide in verb. *Parochialis*.

Inter plures provisiones Apostolicas cum habeant parem titulum procedendum est ordinariè, non ex cunctis, dec. 46. n. 6.

Provisio ordinarij non inficitur, quando reclusio est super vacaturis, non super vacantibus, dec. 74. num. 3.

In provisione Ordinarij non causatur mala fides in provisio per suspensionem Amantur, ibid. n. 6.

Provisionale decretum non requirit citationem, dec. 417 num. 1.

Provisio De iure semper intelligitur commissio repositio, & suspensio, non prædictio, & maxime quando adit clausula *pro ut iuris*, dec. 178. n. 2.

De clausula *pro ut iuris*, & pro ut de iure, vide in verbo *Clausula*.

Provisio In Præsentatione ad causam an, & quando possit tenius, & si veniat per vi in prima, an acta tam facta illum afficiant, vide *Tenius*.

Proximior. Appellatione proximiorum veniunt cunctæ, vide *Famula*.

Proximior an, & quando non cursat tempus ad retrahendum, vide in verb. *Retrahitur*.

Ex defectu proximiorum contractus si impugnet minor, vel mulier, quid debeat probare, vide *Atque*.

Proximior. Ad proxima, & immediata non autem ad remota est facienda relatio, vide *Relatio*.

Prudentia, & mores, non autem sola scientia haberi debet per oculos in concursibus, vide *Concursum*.

Publica Vox & fama, de hac materia vide quæ dicta sunt in verb. *Fama*.

Publicatio bonorum, vide in verb. *Confessio*.

Resignationis beneficii fieri potest tam resignante, quam a resignatio, dec. 188. n. 1.

Negativus non publicationis resignationis est probanda per impetrantem, dec. 1. n. 9.

Et ista negativus non facit publicationem iuxta formam Constitutionis Gregorij XIII debet plenè, & concludenter probari per impetrantem beneficium ex hoc capite, dec. 100. n. 1. & Annot. ibid. n. 1. dec. 188. n. 1.

Non probatur autem ista negativus non publicationis per eos modos, de quibus in d. dec. 188. sub n. 3.

Item nec probatur ex publicatione facta extra tempus, quia potius fieri alia in tempore, cum publicatio sit a d. re iterabilis, dec. 110. n. 3. & Annot. ibid. n. 6.

Item nec etiam probatur ex confessione resignantis, quia potius publicatio esse facta a resignante, Bistat enim de publicandis admittit ad publicandum tam resignantem, quam resignatium, d. dec. 188. cod. n. 1.

Index Materiarum.

Item ista negatiua non publicationis non potest nisi ex altero de duobus modis iustificari, vel per confessionem eius, qui publicare debuit, vel si constet de expeditione litterarum post tempus à Constitutione præfixum, dec. 110. n. 4.

De resignatione publicata docere debet excipiens de resignatione, dec. 178. n. 2.

Ante publicationem sententiarum dilationes omnes ex stylo & ore censeantur reuocare, quod intelligitur ad effectum invaliditatis sententiarum, non autem ad effectum invalidandi probationes post sententiam factas, dec. 327. n. 12.

Post publicationem examinis, & quando testes admittantur, vide *Examen testium*.

Publicationem testium Rota non curat pro vt, nec aliud supremum Tribunal, dec. 335. n. 11.

Publicationis testium defectus non attenditur quando testes sunt mortui, ibid. n. 12.

Publia auduisse & testes deponant fama probatur, vide *Fama*.

Quod publicè dicitur, illud est fama, vide ibid.

Pupillus contrahere non potest, nec ex contractu se obligare, nisi interueniente auctoritate tutoris, dec. 164. n. 1.

Etiā si sit proximus pubertati, ibid. n. 2.

Etiā contrahendo cum alio pupillo sine solemnitatibus statutis potest dare de iustitate contractus, quando ipse remaneat in damno, & alter in lucro, sed regulariter non potest dare, ibid. nu. 6. & Annot. ibid. n. 12.

Obligatur etiam si solemnitates non interuenerint, quando constat de veritate in eius utilitatem, cum non debeat locupletari cum alterius iactura, dec. 31. n. 9.

Verio autem in eius utilitatem, ex quibus concluditur dicatur probata, vide d. dec. 31. num. & Annot. ibid. n. 11. & 12.

Quando valide obligetur per tutorem nec ne, & quando obligetur tutor, vide in verb. *Tutor*.

De bonis pupilli alimenta debeant tutore, aliunde non habenti, vide ibid.

Ad finem pupilli claudicat indicium, dec. 374. n. 3. Et contrahit, ibid. n. 4.

Contra pupillos, & minores indefensos processus factus est nullus, & quando hoc procedat nec ne, vide *Minor*.

Sententia lata ad fauorem pupilli cum procuratore non legitime valet, licet non valet contra ipsum pupillum dec. 374. n. 2.

Purgatio attentatorum, vide in verb. *Attentator*.

Metus, vide in verb. *Metus*.

Mortis, vide in verb. *Mors*.

Spolij, vide in verb. *Spolium*.

Puritas sanguinis habet presumptionem in eis pro se dec. 498. n. 1.

Et ideo transfert onus probandi contrarium, ibid. num. 2.

Non est positus probanda per admittendum, sed è contra probari debet eius impuritas, dec. 495. n. 2. & l. 2. Annot. ibid. sub n. 15.

Probata censetur eo ipso, quod non est probata impuritas, dec. 498. n. 3.

Item probatur eo ipso, quod quis admissus fuit ad aliquem gradum honoris, qui non solet concedi nisi puris sanguine, d. dec. 498. n. 10. & Annot. ibid. n. 8.

Item probatur per publicam vocem, & famam, d. dec. 498. n. 4.

Item probatur ex pluribus simul factis, ibid. n. 11.

Fama puritatis est præfenda contrariæ fame, ibid. num. 15.

Patris puritas necessariò concludit puritatem filij, ibid. num. 5.

Super impuritatis & matris testes examinantur inter Religionem Hierosolymitanam, & patrem, probant etiam inter eandem Religionem, & filium, ibid. n. 6.

Pater dec. 447. lib. 1. declaratur, dec. 460. n. 112.

Q

Quædam requiritur ad præscribendum ius Diocesani, vide in verb. *Diocesis*.

Et ad præscribendam mutationem status beneficii, vide in verb. *Mutatio*.

Et ad præscribendam subiectionem vniuersi Ecclesiæ ad aliam vide in verb. *Subiunctio*.

Quædamque est dictio prægnantissima, & includit etiam ea, quæ proprie non sunt talia, dec. 167. num. 5. & Annot. ibid. n. 12.

Qualitate etiam potest actum, qui illum facere potest, dec. 476. n. 7.

Qualitas dignitatis expressitur ad maiorem demonstrationem, dec. 121. n. 10.

Expressa per contrarium cum aliquo, non potest ab eo negari, dec. 127. n. 13.

Narrata est omnino iustificanda, vide in verb. *Iustificatio*.

Obligatio si fuerit mutata quis conueniri non potest ea prima obligatione, dec. 30. n. 1.

Præcedentis extremi attribuitur sequenti per copulam (&) dec. 308. n. 3.

Præsumitur, & probatur facilius quàm substantia, dec. 468. n. 10.

Probata dictio non potest, si prius non fuerit probata substantia, dec. 381. n. 5.

Cognitio quid sit, seu substantie præcedere debet cognitionem, quale sit, seu qualitatis, ibid. n. 4.

Et qualitas stare non potest sine substantia, ibid. n. 3.

Quæ melli de iure non est de necessitate ex primenda, quia censetur nota Principi, dec. 121. n. 8. & vide in verb. *Subscriptio*.

Sine qua non competit actio, donec controuertitur non intar obligatio ad deponendum, vide in verb. *Obligatio in pro*.

Cum sua qualitate, & causa censetur acquisita hypotheca super iuribus debitoris, vide in verb. *Hypotheca in pro*.

Non erant nullæ sint qualitates, dec. 387. n. 1. dec. 419. n. 5.

Quando hæc dictio imponit conditionem, dec. 418. n. 7.

Quandocumque hæc dictio potest imponere conditionem, dec. 311. n. 6.

Quantitas patrimonij patet non attenditur circa doctes Monialis, vide in verb. *Dux*.

Pretij arguit qualitatem contrarius, dec. 126. n. 9. Et quid veniat in venditione, Annot. ibid. n. 1.

In quantitate, an versum in corpore, & uti species quando censatur factum depositum, & de effectu, vide *Depositum*.

Ubi agitur de quantitate, non ante de substantia debiti, probationes leuiiores sufficiunt, dec. 312. n. 4.

Quantumvis unusquis sit; Hoc verbum in venditione appositum operatur illam censeri factam ad corpus, non ad mensuram, vide *Venditio*.

Quarta. De quatuor legitimis, & Trebellianicis, vide in verb. *Legitima*, & in verb. *Trebellianica*.

Super quarta decimā Episcopus habet intensionem fundatam, dec. 119. n. 1.

Hoc procedit contra Parochos percipientes decimas, non autem contra laicos, ibid. n. 2.

Plata de hac quarta, vide in Annot. ibid. n. 4.

Quali

Index Materiarum.

Quasi Dominium, vide Dominium.

Quasi possessio alterius non ita de facili est admienda ad impediendum ne Ecclesia, quæ probavit suum dominium possit persequi vti se sua, ibidem num. 4.

Conferendi, vide sub verb. Colaris.

Exigendi, vide sub verb. Exco.

Præsentandi, vide sub verb. Præsentatio.

Transferebantur, quæ non ascendit ad annos 30. licet excedat 30. sufficit pro præsumenda iustificatione translationis pensionis, vide sub verb. Prese.

Ad acquirendam quasi possessionem privatuæ sufficit prohibitio implicita, dec. 493. n. 1.

Ut quis dicatur in quâ possessione privatus, est necessitas prohibiti cum subsequuta acquisitione patris prohibita, dec. 472. n. 1.

Alia vide in verb. Prese, & in locis ibi relatis.

Quædam hæc dictio importat conditionem, dec. 333. num. 1.

Querela inofficiosi Testamenti prodita est ad annullandum Testamentum, dec. 489. n. 6.

Et quinquennio excluditur, dec. 338. n. 13. dec. 489. num. 5.

Querelare testamentum solum possunt nepotes viuo patre, non autem illud annullare ex capite præteritionis, d. dec. 338. n. 12.

Querelanti de præterito non conservantur legata per Auth. ex cau. C. de lib. præter. dec. 371. n. 7.

Qui. Hoc reliquum dum non peroxidit culpa ita restituitur, dec. 274. n. 4.

Quietantia præsumitur reportata à solvite, dec. 135. n. 1. Sine Quietantis non est verisimilis solutio quando est notabilis summa, dec. 183. n. 3.

Quietantis dupliciter solvit relinquit in manibus Mercatorum solvensium literæ Cambie, ibid. n. 4.

Quietantis remanent in manibus debitorum, dec. 195. n. 13.

Quot sunt debita, & termini, tot sunt obligationes, dec. 345. n. 3.

Quot sunt iura in cõmissione deducta, tot censentur commisiones, ita vt deficiente vno iure remaneat commissio in suo robore respectu alterius, dec. 399. n. 6.

Quot sunt obligati, tot requiruntur habilitates, dec. 109. n. 6.

Quot sunt persone clementes censum, tot sunt cõsolus, vide in subseq. verb. Rata.

Quot sunt summe, & capitalia in sententia contenta, tot censentur leotentia, dec. 331. n. 1. & Annot. ibid. n. 6.

R

R*ata. Pro rata qualibet censetur emissio, quando sunt plures emptores Censui, & tot censentur Censui quot persone, dec. 157. n. 16.*

Ratificatio actus nulla, & inualida nihil aliud est, quam novus actus, dec. 395. n. 10.

Ideo requiritur eadem forma, & solemnitas in ipsa ratificatione, quæ est necessaria in actu de novo facto, dec. 395. n. 1. & Annot. ibid. n. 17.

In ratificatione actus nulli censentur tempus ratificationis, d. dec. 395. n. 9. & Annot. ibid. n. 16.

Equiparatur mandato, dec. 315. n. 4.

Eidem operatur quod mandatum præcedens, dec. 391. n. 4.

Procedit hoc etiam respectu eorum, quæ exigunt procedit mandatum, d. dec. 341. n. 3. Annot. ad d. dec. 195. n. 6.

19. multi casibus non æquivalet mandato, de quibus in Annot. ibid. n. 6.

Inducitur ex retentione scripturæ penes se, dec. 337. num. 9.

Item ex usu illius, ibid. n. 10.

In minore effectu maiore non ita de facili inducitur ratificatio, quæ impedit restitutionem, dec. 181. num. 11.

Postquam quis effectus est maior inducitur ex iacturitate plurium annorum, dec. 473. n. 17.

Hoc non procedit in contractu, in quo à Sermo præsumitur dolus, d. dec. 473. n. 18. & Annot. ibid. num. 24.

Item non procedit nisi quando Nullitas est propter defectum decreti Iudicis, secus autem quando adfuit alia Nullitas, d. dec. 474. n. 9.

Nec etiam habet locum non probata scientia Nullitatis, ibid. n. 10.

Mandati ratificatio inducitur ex professione actorum, dec. 176. n. 9. & Annot. ibid. n. 11.

Possitio quædam sine mandato possit ratificari, dec. 304. n. 4.

Et ratificatio prius gestorum à Procuratore inducitur ex mandato superveniente iudicio pendente, dec. 376. n. 13. & Annot. ibid. n. 20. vbi declaratur quando, & qualiter procedat ista conclusio.

Hoc procedit dummodo adsit in principali scientia prius gestorum, d. dec. 376. n. 4.

Arreptorum commissorum à Procuratore quando dicitur facti, vide Anteterna.

Spolij commissi à Procuratore quando, & ex quibus inducitur, vide in verb. Spolij, vbi alia de ratificatione Spolij.

Non inducitur ratificatio ex actu, qui potest referri ad alium ritum intra ratificationem, dec. 311. n. 27.

Non perinducit nisi data plena scientia cum omnibus qualitatibus, item quoad ius, quam quoad factum, Annot. ad dec. 207. n. 3.

Requirit certam scientiam eius quod ratificatur, dec. 179. n. 6.

Et claram, & specificam scientiam omnium contentorum in Instrumento, dec. 311. n. 15.

Et pro habenda tali notitia, requiritur quod ratificans legere, vel ei fuerit lectum instrumentum, d. dec. 311. n. 16. & Annot. ibid. n. 21.

Requirit certas solemnitates, quas requirit contractus principalis, dec. 473. n. 9.

Tacita non cadit ut ignota ante, dec. 179. n. 7.

In ratificatione tacita, & præsumpta fundatur l. p. C. si min. maior. f. l. Et ideo non habet locum, nisi data, & probata scientia cum omnibus qualitatibus, & defectibus contractus, d. dec. 160. num. 13. & Annot. ibid. n. 11.

An habeat locum, quando statutum præsumit dolum, Annot. ibid. n. 13.

Z. fin. C. si minor. maior. f. l. Supplet tantum defectum decreti Iudicis, non autem tollit alia nullitates, d. dec. 160. n. 13. & Annot. ibid. n. 11.

Nec etiam tollit nullitatem ex defectu autoritatis veri curatoris, d. dec. 160. n. 14.

Non restat ratificatio de sui natura ad qualitates illicitas dec. 33. n. 13.

Sine ratificatione non acquiritur ius absenti per stipulationem Notarii sine omnia quorum inter est, vide in verb. Stipulatio.

Sane ratificatione, & probatio nunquam ad id refertur, per quod induceretur renuntiatio aliius iuris iactantis, dec. 117. n. 6.

In ratificationeactus adhibitus, arguit etiam violentiam in ipso contractu adhibito, vide in verb. Metu.

Promissio de faciendo ratificare intelligitur dimissio emptoris in eadem, dec. 405. n. 1. & Annot. ibid. n. 10.

F f f 3 Ratificatio

Index Materiarum.

Ratificatione censetur actus iuxta suam naturam & qualitatem, dec. 367. n. 7.

Ratio consuetudinis custodienda est, vide *Consuetudo*.

Expresse ubi viget, dicitur casus comprehensus in dispositione quantumvis odiosa, & correctoria etiam si verba deficiant, dec. 395. n. 4.

Expresse in Statuto declarat intentionem Statuti, ibid. n. 7.

Vinea quando reperitur expresse per Statutum assignata, non est alia ratio quaerenda, ibid. n. 17.

Reddian, & qualiter debeat per testes de negatua deponentes, vide in verb. *Negatua*.

Et alios casus quando reddi debeat per testes etiam non interrogatos, vide in verb. *Testis*.

Ratio Administrantis reddi debet à quolibet administratore, dec. 30. n. 4.

Item reddi debet per patrem, si est tutor, & curator filij, pro vi est reddenda à quolibet alio tutore; dec. 334. n. 8. & Annot. ibid. n. 3.

Hoc procedit quando bona pleno iure spectant ad filium, & pater non habet vsumfructum in illis, secus autem si habet vsumfructum d. decif. 334. numero 9. & Annot. ibidem eod. numero 11.

Administratori sufficit libros ostendere, ita vt possint legi, & calcularationes absque eorum traditione, dec. 191. n. 3.

Reddi potest etiam sine libris, dec. 399. n. 5. & Annot. ibid. sub num. 8. decif. 374. num. 6. & Annot. ibid. n. 9.

Semel reddita non est iterum reddenda, dec. 336. n. 1. & Annot. ibid. n. 3.

Hoc non procedit, quando constat de errore, Annot. ibid. n. 4.

Sed etiam consilio de errore, non est iterum ratio reddenda, quando adest res iudicata, vel transactio, sed tunc vltra errorem requiritur dolus, Annot. ibid. n. 5.

Rationis redditio continet restitutionem reliquas, dec. 554. n. 2.

Ratio antequam sit reddita, non dicitur orta actio pro restitutione reliquas, ibid. n. 4.

Redditio rationis anno cadit in re propria, dec. 544. num. 10.

Restitutionem rationis petens ab aliquo probare debet, & quantitates administratas, dec. 310. n. 3.

Rationis Statutum Rationis reducit appellationem ad terminos loris Canonici, dec. 345. n. 3.

Ex Statuto Curatis Rationis fructus dotis debentur ad rationem septem pro centenario, & an in aliis nodis statuta valeant, vide in verb. *Dot*.

Recedere non dicitur quis à loco, à quo recedit animo incommutandi reuertendi, dec. 70. n. 4.

Receptor testium, qui habet facultatem solum examinandis super articulis non potest admittere interrogatoria, sed recurrendum est ad Iudicem, decif. 331. n. 48.

Intimatio commissiõis receptoris, in qua dicitur quod examinatur testes super articulis, supplet defectum citationis ad dicendum contra articulos, ibid. n. 49.

Remedium censetur pro endemmer salario constituto in primo contractu, dec. 189. n. 1.

Requisita bona fides non immutat qualitatem principalis obligationis, dec. 167. n. 5.

Potest quandoque fieri, & non requirit solemnitates, dec. 188. n. 6.

De recognitione, & de recognitione bonæ fidei in fortioribus officij, vide in verb. *Sacris officij*.

Recognitione Iurum debet fieri parte citata, decif. 71. n. 1.

Debet fieri per duos testes, & quando non valent

scribere, sed habent notam manum, requiruntur etiam adminicula, dec. 389. nu. 2. & Annot. ibid. num. 6.

Per vicum testem facta in materia recenti non sumit robur ex adminiculis, nam vt ex adminiculis robur sumat est necessaria recognitio per duos testes, d. dec. 389. n. 5.

Adminicula sufficiunt, & non est necessaria formalis recognitio in instrumentis vltra 70. vel 80. annos, Annot. ad dec. 31. n. 7.

Instrumenta vltra centum annos recognitione non indigent, dummodò habeant faciem instrumenti publici, etiam si non concurrant adminicula, Annot. ibid. n. 4.

Vt instrumentorum non indigent recognitione vetustiorum, debet excedere centum annos, Annot. ibid. n. 6.

Scriptura etiam priuata quando est antiqua vltra eorum annos recognitione non indiget, Annot. ibid. n. 5.

Necessaria non est recognitio statim antiquare, d. dec. 3. n. 2.

Aliis defectus recognitionis tollit fidem scripturæ, dec. 184. n. 3.

Recognitio potest scriptura non recognita, imò si aliunde habeat adminiculum veritatis forsitan non indiget recognitione, dec. 441. n. 4.

Facta recognitio cum Procuratore non habente sufficientes mandatum, non est sufficiens, dec. 584. n. 4.

Facta cum vno afficit etiam tertium venientem ad causam in statu, & terminis, dec. 324. n. 1.

Facta per habentem notam manum Notarij sufficit in scripturis publicis, dec. 38. n. 5.

Necessaria est ex Statuto Vrbs inter alia requisiti ad hoc vt Archiuum Vrbs tribuat robur scripturæ, dec. 389. n. 4.

Non requiritur valde exactam literis missis, dec. 339. n. 3.

Testis de recognitione deponens si subdat (*responsum tamen omni errore*), non videtur bene certus de veritate lue accusationis, dec. 389. n. 1.

Testis non datus in beneficiis de mensa, sed minister, decif. 142. n. 7.

Rescissus ad Indices laicos presumuntur prouenire ab habente interesse, dec. 96. n. 1.

Limita non procedit, ubi agitur de grani preiudicio, Annot. ibid. n. 7.

Si plures sint, qui possunt habere interesse preiudicio est requirere, d. dec. 96. n. 1. & Annot. ibid. n. 6.

Ad effectum incursus censurarum requirunt certam, & plenam probationem, d. dec. 96. n. 3.

Libri ab vno ex consanguineis presumuntur de mandato consanguinei habentis principalem interesse, ibid. n. 3.

Facti in partibus ad Indices laicos non presumuntur de mandato principalis, qui de dicto tempore erat in Curia, dec. 368. n. 4.

Rescissus exhibere scripturas, presumuntur, quod ille contra fecerit, dec. 312. n. 6. decif. 377. n. 3.

De recusante Iudice, vide in verb. *Recusatio*.

Recusare sed minus valde, & non recusare paria sunt, dec. 318. n. 6.

Si sine causa quis recusauit prestare consensum, ille habetur pro praestito, vide in verb. *Consensus*.

Recusatio finis, & calumniosa potest reuelari, & valet processus ulterior, nisi fuerit appellatum, dec. 466. n. 7. & Annot. ibid. n. 12.

Iudicis si est valida sufficiat pro nullitate examinationis, secus autem si sit inualida, dec. 18. n. 5.

Recusatione non obstante, Index recusans non potest procedere, nisi citato recusante, ibid. n. 7.

Non

Index Materiarum.

Noo recurrere Iudicem, & recurrere, sed minus validè paria sunt, *ibid.* n. 6.

Ad recusandum Iudicem vsu suspectum, requiritur mandatum spectale, *dec.* 308. n. 1. & Annot. *ibid.* n. 8. vbi declarat.

Pro recusatione Iudicis sufficit levis causa, Annot. ad *dec.* 317. n. 4.

Pro recusatione Iudicis Notarij causæ suspitionis sperni possunt quando sunt leues, *d.* *dec.* 317. num. 1.

Calumnia in recusatione Iudicis arguit calumniam etiam recusationis Notarij, *d.* *dec.* 317. n. 6.

Recusatio frequens, & continua arguit calumniam, Annot. *ibid.* n. 15.

A recusatione recedere censetur recusans Iudicem eorum eodem comparando post recusationem, *dec.* 392. n. 1. & latè de hac materia, Annot. *ibid.* num. 4. vbi præsertim quando fit protestatio contra consensum in iurisdictionem, *dec.* 466. n. 9.

Et idem est quando comparationes sunt factæ sine aliqua protestatione, *dec.* 308. n. 1.

Iudicis suspicio tollitur ex adiuncto, *dec.* 466. numero 8.

Notarij etiam suspicio cessat ex datione alterius adiuncti, *dec.* 317. n. 7.

Contrarium de Notario alijs tenuit Rota, prout in Annot. *ibid.* n. 16.

Reddito Rationis, vide in verbo, *Ratio admissi tractatus*.

Redimendo ius. Exceptio iuris redimendi tanquam requiritur alienotem indaginem, non impedit transmissionem ex remedio, *fin.* *dec.* 194. n. 11.

Potendo sibi tempus ad redimendum, quis censetur tacite renunciare iuri retrovendendi, *dec.* 359. n. 2.

Ad perpetuandum ius redimendi, an suffragetur oblatio verbalis, vide *Oblatio*.

Reductio census si fiat per Papam nanciam fit quoad fructus iam decursos, vide in verb. *Census*.

Pensionis, quando pretendi non possit, vide in verb. *Pensio*.

De reductione testium ad concordiam, vide in verb. *Testis*.

Refectio expensarum, vide in verb. *Expensa*.

Referens attenditur etiam si non consistit de relato, quando dispositio est certa, & pendet à libera voluntate disponentis, Annot. ad *dec.* 439. numero 11.

Quando non fit attendendum, sed relatum, & quando in referente censetur relatum, & alia similia, vide in verb. *Relatum*.

Reformatio. Pro reformatione Commissionis facilis est in Curia recusatio ad signaturam, & ideo in Curia non anteoditur subreptio Commissionis, vide in verb. *Subreptio*.

Reges comprehenduntur sub clausula (cuiusvisque dignitatis, *statu*), *dec.* 240. n. 4.

Regressus ad primæ iura non datur quando sunt facta concordia, *dec.* 216. n. 1. & Annot. *ibidem*, num. 4.

Regula. Qui habet Regulam per se, dicitur habere fundatum intentionem, ita vt adversario incumbat onus probandi exceptionem, *dec.* 182. n. 1.

Regulam format exceptio in omnibus aliis casibus non exceptis, vide in verb. *Exceptio*.

Quid in Regula comprehendatur declarat exceptio, vide *ibid.*

Super regulis generalibus non est laborandum, quando adiunt decisiones in terminis, *dec.* 236. num. 3.

Regula de Annali: annullas non solum impetrationem,

sed etiam commissionem causæ, citationem, processum, & omnia alia accessoria, *dec.* 416. numero 2.

Item annullat gratias retro, non autem novas gratias, *dec.* 399. n. 4.

Non obstat quo minus nova impetratio possit obtineri, licet quis in eam semel incidit, *dec.* 369. num. 1.

Hinc regula quoad eius primam partem censetur statuta, cum si impetrans infra sex menses movat litem, & vocat possessorem ad iudicium, *dec.* 211. n. 1. *dec.* 132. n. 1.

Et sufficit his super executione literarum, *d.* *dec.* 113. n. 1. & Annot. *ibid.* n. 4.

Quo verò ad secundam eius partem Regula de Annali requirit expeditionem causæ infra annum à die executionis citationis, *d.* *dec.* 213. eod. n. 1. *d.* *dec.* 332. n. 2.

Et requirit expeditionem causæ infra annum in petitorio, Annot. ad *dec.* 213. n. 3.

Et quid si pars adversa suspendit petitorium, vide Annot. *ibid.* n. 6.

Et dum hæc regula requirit expeditionem causæ infra annum, ei statim insinuando causam, ita vt expediti possit annum, *dec.* 272. n. 1. & Annot. *ibid.* n. 7.

Quod procedit siue sit in statu, vt sententia ferri possit pro Reo, siue pro Actore, *d.* *dec.* 272. numero 3.

Item procedit etiam si non fuerit conclusum in causâ, *ibid.* n. 4.

Annus ad expediendum causam iuxta regulam de annali incipit currere à die executionis citationis, *d.* *dec.* 272. n. 1. Annot. ad *dec.* 332. n. 7.

Sufficit quod impetrans ex parte sua fecerit quantum in se fuit, vt causa intra dictum tempus expediat, *d.* *dec.* 332. num. 3. & latè Annot. *ibid.* num. 6.

Et in computatione dicti anni sunt deducenda tempora impedimentorum, *dec.* 272. num. 5. & Annot. *ibid.* n. 7.

Deduci debent omnia impedimenta ex aduerso prestatâ ad effectum vt impetrans non incidat in regulam de annali, *d.* *dec.* 332. n. 4.

Ab hac regula excusat impedimentum extrinsecum, proveniens, non ex facto impetantis, *dec.* 209. num. 7.

Procedit regula de annali quando impetrans deprehenditur in negligentia notabili, nec aliquam habet executionis causam, *d.* *dec.* 339. num. 4.

Regula de annali sufficit semel satisfecisse petendo sibi providendi de beneficio impetrato, *dec.* 332. num. 4.

Regula de annali dum in gratia derogatur non potest opponi de subreptione ob non factam mentionem possessionis annalis, *dec.* 150. n. 8.

Regula de iure quæsitio, vide in verb. *Ius quæsitum*.

Regula de valore. *benef. expro.* A pena huius regulæ excusant locationes, Annot. ad *dec.* 101. n. 6.

Ad effectum regulæ de valore beneficii non deducitur pensio temporalis, sicut nec etiam ad effectum expeditionis Literarum Apostolicarum, *dec.* 490. n. 1. & Annot. *ibid.* n. 9. vbi scilicet dicitur de pensione perpetua.

Alia vide in verb. *Valor beneficii*.

Regula de iura capituli beneficia ipsa quantâ ad collationem inferiorum collatorum, *dec.* 131. n. 1.

Quod procedit quandoque, & quomodocumque beneficia spectant ad collationem, & electionem dictorum inferiorum collatorum, & elect.

247. n. 7.

Index Materiarum.

Capit etiam beneficium patrimonialis, & debita certo generi personarum, d. dec. 140. n. 19. & Annot. ibid. n. 12.

Comprehendit beneficia, que in effectu non cadunt sub ceteris regulis, d. dec. 140. n. 6.

Comprehendit sub patronatus Ecclesiasticum, decif. 48. n. 4.

Detegit quibuscumque privilegiis cum quibuscumque clausulis concessis, d. dec. 140. n. 1. & Annot. ibid. n. 10. ubi ampliat.

Detegit etiam privilegia concessa instante Duce, Rege, & Impetratore, d. dec. 140. n. 4.

Est fundata in eo, ut Papa possit providere pauperibus, & benemeritis personis, ibid. n. 10.

An, & quando excipiat Cardinales, vide in verbo, *Cardinalis*.

Inscrit titulum, & possessionem, dec. 153. n. 1.

Reservat non solum consummationem, sed etiam liberam dispositionem, d. dec. 140. n. 3.

Tollit privilegia, & indulgentias concessa Collegiis, & Universitatibus cum quibuscumque clausulis, dec. 113. n. 1. & Annot. ibid. n. 7.

Et etiam indubia, & privilegia concessa Communitatibus, dec. 140. n. 1.

Item tollit quasi possessionem conferendi, etiam si sit immemorabilis, dec. 153. n. 3. & Annot. ibid. num. 3.

Obstacleum, & impedimentum Reg. octauum remouetur per indulum cōcedendum in omnibus mensibus concessum ordinario collatore, dec. 59. n. 3. & Annot. ibid. n. 1.

Regularis effectus Episcopus an faciat fructus suos, & an possit de illis disponere in vita, & testari, & an, & quando censetur fructus Ecclesie acquirere, necne, dicitur in verbo *Monachus de Monacho effuso 1 p. supra*.

Prælati Regulares quomodo inferiores habent ex speciali iure iurisdictionem super Monachos priuatiuè ad Episcopum, dec. 8. n. 3.

Beneficia quando præsumantur regularia, vide in verbo *Reservatum*.

Rei euidencia vide in verbo *Euidencia*.

Ram grande Possessorium, vide in verbo, *Possessorium*.

Ratificatio ad possessionem, & de eius materia, vide sub verbo, *Spolium*.

Ratificatio terminorum, vide in verbo, *Terminus*.

Relatio facienda est ad proxima, & immediata, non autem ad remota, dec. 153. n. 3. dec. 177. n. 3. dec. 453. num. 12.

Facienda est singula singulis congruè referendo, dec. 197. n. 9.

Et quando sit ad omnia fieri pariter debet singula singulis congruè referendo cum suis qualitatibus, d. c. 153. n. 9.

Facta censetur cum eisdem qualitatibus, decif. 186. num. 1.

Ad omnia præcedentia, & supra expressa non fit, quando sub iuramento, quod debet magis referri ad vnum, quàm ad aliud, dec. 184. n. 4.

Nec quando resulsit aliquid incompatible, decif. 495. n. 10.

Nec quando per relationem sequeretur contrarius effectus intentioni disponentis, ibid. n. 11.

Non fit contra intentionem disponentium, decif. 186. n. 10.

Operatur, ut omnia, quæ continentur in relato dicuntur expressa in referente, dec. 521. n. 9.

Probat errorem, quando relatum aliter loquitur quàm referens, ibid. n. 6.

Verborum relatio fit ad casum potius, & im-

mediatum, decif. 433. numero 8.

Et facienda est ad id, cui verba magis conueniunt, & probabilius adpæneant, dec. 384. n. 2.

Verborum numerus singularis relatio ficti non potest ad plura, sed ad vnum tantum, decif. 433. numero 7.

De relatione examinatorum in materia concursus ad Parochiales, vide in verbo *Concursus*.

De relatione Officialis quoad diligenter, & perquisitiones, vide in verbo *Diligencia*.

De relatione Calculatoris, Curatoris, Mensuræ, Nunci, seu Executoris, Periti, & similium, vide in suis particularibus materiis.

Relativa dictio operatur, quod dispositio non fiat de per se principaliter, etiam si habeat verbum separatum, sed ut consequentia ad dispositionem relatum restituitur, dec. 433. n. 14.

Relatio, & illarum definitiones intelligantur relationis terminis principalis dispositionis, ibid. n. 10.

Relatum præsumitur non præcedat copulam relatiui, dec. 174. n. 4.

Relatum attendendum est, non autem referens, decif. 439. n. 1.

Attendendum est ubi referens aliter loquitur, quàm relatum, ibid. n. 2.

Quod amplius procedat etiam in materia, in qua referens habet potestatem disponendi, quia censetur ita dispositio per errorem, reprobata opinione contraria, d. dec. 433. num. 4. & Annot. ibid. num. 13.

Quando aliter loquitur quàm referens, error probatur ex relatione, dec. 521. n. 6.

Censetur in referente cum omnibus suis qualitatibus, ibid. n. 10.

Omnia in relato contenta dici expressa in referente operatur relatio, ibid. n. 9.

Relatio non exhibitio, testis ad aliud se referens nihil probat, vide in verbo *Tesis*.

Vide etiam verbo *Referens*.

Relatum. Nisi probetur impossibilitas obtinendi relationem, non potest considerari latio propter fideiussorem præstitam, vide in verbo, *Fideiussor*.

Si mulier non potest habere restitutionem in bonis mariti, & cunctis illis pro marito dicitur latio, & inualida, & toletur non debet, quod ipsa fideiussor sit sine reuocationis, vide in verbo *Mulier*.

Religio Hæresidolymena, vide in verbo *Hæresidolymena Religio*.

Religiosi acquirunt Religiosi bona per eos venduntque nequiquam, dec. 87. n. 12.

Religiosi debent fauere, dec. 301. n. 10.

Religionem etiam si quis ingreditur dicitur nullam, quia Christo nubere dicitur, ibid. n. 3.

Religionem ingrediens minus relinquit, quàm non boni in seculo, alius Rota pro abstituto reputatur, ibid. n. 8.

Etiam in casu ingressus in Religionem an, & quando debeat legatum dori, vide in verbo *Dori*.

Alia de hac materia Religiosis supplere in verbo *Atmatentia*, in verbo *Monacho*, & in verbo *Atmatentia*.

Religiosi vnde cumque bona acquirunt, eius Religiosi, & Monasterio acquirunt, dec. 87. n. 12.

Testari non possunt, ibid. n. 1.

Religiosi restitutionem continent reddendo totum, dec. 554. n. 1.

A restitutione reliquarum non liberat hereditas, & cunctis restitutione rationis, dec. 187. n. 11. & Annot. ibid. n. 14.

Pro reliquarum restitutione non debent orta restitutionem

Index Materialium.

antequam sit reddita ratio, d. dec. 154. n. 4.
Relucens censetur pro eodemmet salario constituto in primo contractu, dec. 83. n. 1.
 In tacita renouatione locationis non censetur repetita obligatio Cameralis, Annot. ad dec. 30. numero 7.
 Relocare quando non teneatur locator, vide *Locatur*.
Relucio. Verbum reclusionis conuenit tam naturæ pignoris, quam retrouenditioni, dec. 194. numero 18.
Remissio Afflictus quando fit scienda per locatorem, vide in verb. *Locatur*.
 Conditionalis censetur, quando est facta cum clausula (*dammodo*) dec. 311. n. 12.
 Gratuita est species alienationis, ibid. n. 3.
 Iuris est strictissime interpretanda, ibid. n. 9.
 Et ut remittenti minus noceat, quam sit possibile, ibid. n. 10.
 Iuriscienti suorum principalium fieri non potest per Procuratorem, ibid. n. 2.
 In remissione iuris competentis ad rem per alium positam non requiritur assensus domini directi, dec. 354. n. 14.
 Remissionem faciens in transactione aliquid recipere debet secundum naturam transactionis, vide *Transactio*.
 Sub dispositione loquente de remissione, & cessione comprehenditur transactio, vide *ibid.*
Remuneratio ex causa remunerationis Prælati potest donare, vide *Prælatum*.
Remissio concedenda est maxime in prima instantia, quia duram est quod causa in prima instantia discutatur in Curia, & tollatur facultas probandi in partibus, dec. 403. n. 4.
 Concedenda est quando materię sunt reuocetæ, dec. 191. n. 1.
 Concedenda est in prophanis data releuantia Articulorum, dec. 415. n. 1. dec. 513. n. 1. dec. 562. numero 1.
 Et data releuantia materię articulatz in prophanis conceditur indistincte, dec. 191. n. 2.
 Et etiam sine fumo, dec. 124. n. 1. dec. 403. n. 3. dec. 562. n. 3.
 Et in qualibet instantia, dec. 174. n. 2.
 Item concedenda est Remissio quando commissio est causa appellatione remota, d. dec. 562. n. 5. & Annot. ibid. n. 7.
 Item conceditur Remissio etiam in causa restitutionis in integrum, dec. 276. n. 2. & Annot. ibid. numero 7.
 Pro remissoria sufficit releuantia vnus ex articulis ad effectum, ut sit concedenda super omnibus, dec. 124. n. 3. dec. 403. n. 7.
 Articulus concernens fines diocesis, & Parochialitatis in materia decimarum est releuantis pro obtinenda Remissoria, d. dec. 403. n. 5.
 Causa decimarum censetur prophana ad effectum Remissorie, dec. 174. n. 1. & latè Annot. ibid. n. 7. d. dec. 403. n. 1.
 Item causa prophana dicitur quolibet alia, in qua non agitur de titulo beneficii, d. dec. 403. n. 2.
 Et generaliter que causa dicatur beneficialis, & quæ prophana, vide Annot. ad d. dec. 174. n. 7.
 Pro Remissorie concessione sufficientem fumum præstant testes etiam nulliter examinari sine citatione, dec. 163. n. 1. & Annot. ibid. n. 10. dec. 562. n. 4. & Annot. ibid. n. 6.
 Ut Remissoria sit danda ad probandam possessionem, sufficit quoddam petens prætendat se possessorum, dec. 415. n. 5.

Remissorie concessio præsupponit Iurisdictionem, dec. 321. n. 20.
 Non est deneganda Remissoria, quando repræsentatur præiudicium irreparabile, dec. 513. n. 1.
 Item non denegatur sub pretextu quoddam didicita fuerint testificata quando articuli continent materias diuersas, dec. 191. n. 3.
 Et de simili materia vide latè in verb. *Examen Testamentum*.
 Concedi non solet super articulis, super quibus causa in partibus pendente poterat fieri probatio propter suspicionem calumnie, dec. 174. n. 1. dec. 176. n. 3. & Annot. ibid. n. 8. ubi vide Limitationem.
 Hoc procedit quando petens Remissoriam indigebat probatione illorum articulorum dum causa pendebat in partibus, secus si tuæ non indigebat, d. dec. 174. n. 6.
 Non procedit autem, quando ille qui petit Remissoriam obtinuit in partibus sententiam fauorabilem, quia tunc cessat præsumptio calumnie, d. dec. 176. n. 4.
 Deneganda est Remissoria si circumuersione petita, dec. 48. n. 7.
 Denegatur ex capite præsumptæ calumnie, dec. 81. numero 5.
 Declaratur in Annot. ibid. sub n. 6.
 Et contrarium quod scilicet Remissoria non denegatur propter præsumptam calumniam dicitur in de. 513. n. 2.
 Et quod non sit de facili deneganda propter præsumptionem calumnie, dec. 191. n. 5.
 Maxime in tertia instantia, dec. 513. n. 5.
 Et licet non soleat de facili denegari propter suspicionem calumnie, tamen secus est quando suspicio est multum vehemens, dec. 414. n. 8. & declaratur in Annot. ibid. sub n. 13.
 Ad excludendam suspicionem calumnie quando illa est vehemens, est necessarius fumus, d. dec. 414. n. 9. 1.
 Pro exclusione calumnie in materia Remissorie sufficit sola releuantia articulorum, Anno. ad dec. 81. n. 6. in fin.
 Calumniosè censetur petita Remissoria si petatur in fine litis, & in calculo ferenda sententia, dec. 356. n. 8.
 Et si petatur super materia non articulata in aliis instantiis, & de qua non datur fumus, dec. 111. numero 4.
 Calumnie etiam suspicio oritur, quando materię articulare videntur positi imaginari, ut siant articuli releuantis, quam quoddam verè ita resse habeat, ibid. n. 5.
 Denegatur Remissoria super articulis, super quibus in partibus fuerunt examinati testes, quia tunc præsumendum est fuisse examinatos testes magis idoneos, dec. 414. n. 1.
 Item non conceditur, quando articuli continent eandem materiam, & probationes, quæ fuerunt factæ in partibus, dec. 48. n. 1.
 Item deneganda est siane irreleuantia articulorum, dec. 81. n. 3. dec. 122. n. 1. dec. 356. n. 1. dec. 461. n. 1. dec. 477. n. 1.
 Item deneganda est ad probandam obseruantiam contractatæ verbis Constitutionis, & interpretationis datæ à Rota, dec. 211. n. 6.
 Item non est concedenda, quando tendit ad destructionem Statuti contra plures definitiones sententiarum, & rem indicatam, dec. 184. n. 1.
 Item non est concedenda ad probandum id, quod probatum non releuat, ibid. n. 3.

Item

Index Materiarum.

Item non datur ad probandum per testes quod potest probari per scripturas, dec. 133. num. 1.
Limitatur hoc, & declaratur prout in Annot. ibid. num. 5.

Item non est concedenda aduersus propriam confessionem, dec. 343. num. 4.

Hoc non procedit quando daretur summi de errore, ibid. n. 5.

Item denegatur stante inuersione iudicij articulatæ, dec. 114. n. 1.

Aut saltem tunc est dandus suum non leuis, quia testes non ita de facili audientur contra verisimilitudinem, ibid. n. 4.

Item denegatur stante re iudicata, dec. 184. n. 1. & Annot. ibid. n. 7. dec. 111. n. 1.

Quod procedit etiam si Signatus ordinauerit quod petens remissioria audiretur, id enim intelligi debet respectu probationum iam factarum, d. dec. 111. n. 5.

Item non conceditur ad impediendam immisionem ex remed. *pro. C. de edic. & c. dec. 367. n. 1. & Annot. ibid. n. 3.*

Item bis regulariter non conceditur in eadem causa, d. dec. 367. n. 1. de quo latè Annot. ibid. sub n. 4.

Quando remissioria est directa duobus iudicibus, potest vnus solus procedere stante alterius exco-
municacione, dec. 327. n. 2.

Declara prout in Annot. ibid. sub n. 13.

Regulariter remissioria per vnum tantum ex duobus iudicibus remissiorialibus executæ, processus est nullus, Annot. ibid. d. h. 13.

Extra locum Remissioria testes examinari sunt nulliter examinati, dec. 118. n. 10.

Sufficit tamen quod iuramentum fuerit prestitum in loco assignato in Remissioria, quamuis examina fuerit postea factum in alio loco, Annot. ad d. dec. 118. n. 12.

Renunciatio Ecclesiæ censetur facta sine alterius praiudicio, dec. 463. n. 4.

Non est debita conductori ad certum tempus, dec. 41. n. 1.

Aliud est renouatio, & aliud pactum de renouando, dec. 348. n. 1. & Annot. ibid. n. 6.

Renouandi pactum non tribuit litem aliquod in re aduersus possessorum, sed actionem personalem tantum ad factum, d. dec. 348. n. 3. & Annot. ibid. n. 6. vbi declaratur, dec. 367. n. 1.

Promissio de renouando inuestituram non est renouatio, Annot. ad dec. 118. n. 9.

Renunciatio attentatorum, & eorum privilegij quando censetur facta, vide in verb. *Attentator.*

Beneficij restitutionis in integrum, & minoris ætatis excludit restitutionem, dec. 110. n. 5.

Donacionem sapiens requirit insinuationem, dec. 15. num. 6.

Facta à filia ad sanctorum patris requirit insinuationem, dec. 334. num. 5.

Et excludit eorum à successione ab intestato, dec. 85. num. 13.

Et ideo filia renuncians non prohibetur ex testamento capere, d. dec. 85. num. 14. dec. 358. num. 3.

Et renunciatio ei non obstat si Pater illam instituat, dec. 156. n. 8.

Amplius dupliciter, prout in Annot. ad d. dec. 85. sub. num. 32.

Iste renunciaciones, quæ fiunt à filiabus dum nubunt, respiciunt voluntatem patris, dec. 85. n. 1.

Et pater in eis tractat de sua successione amplianda, maxime quando stipulatur pro se, & hereditatibus, ibid. num. 1.

Et mens patris in huiusmodi renunciacionibus censetur esse, vt possit ad libitum de bonis suis disponere, ibid. n. 3. & 6.

Filia renuncians non habet recursum ad bona renunciata contra voluntatem patris impugnando illius iudicium, ibid. n. 4.

Filia renunciat batreidum paternam fauore masculorum, non prospera cogitit pater masculis relinquere, sed potest testando illis praiudicare, ibid. n. 12.

Refertur contenta in renunciacione facta per filiam dum datur refertus eorum ius succedendi ab intestato, & remouet obstatum renunciacionis conseruando, non tribuendo ius, d. dec. 85. n. 18.

Fieri non potest per matrem aliqua renunciatio in praiudicium vxoris, dec. 317. n. 7.

Generalis renunciatio omni legum, & iuris auxilio comprehendit renunciacionem *Ambrosii. hoc nifi C. de solut. dec. 332. n. 6.* & generaliter de materia *d. Amb. Annot. ibid. n. 10.*

Iuris competentis testamento in effectu est donatio, dec. 15. n. 3.

Iuris de futuro expressa intelligitur de iure de futuro habente causam de preterito, Annot. ad dec. 165. n. 6.

Iuris de futuro fit etiam tacite, d. dec. 165. n. 4.

Non comprehendit ius de futuro, fallit tamen, quando continet verba *Habere passu* quæ sonant in futurum, dec. 192. n. 1.

Non extenditur ad iura non expressa, dec. 115. n. 5.

Ad id per quod induceretur renunciatio alicuius Iuris satisfaciens nunquam inducitur approbatio, vide *Approbatio.*

Tacita renunciatio non debet plus operari, quàm expressa, dec. 339. n. 10.

Renunciare vni via an & quando dicatur aliam eligens, vide in verb. *Via.*

Pro exclusione renunciacionis est capiendus omnis intellectus dec. 15. n. 4.

Refertur intelligitur facta de eo, de quo est facta renunciatio, dec. 85. n. 5.

Reperitorium. Per reperitoria, & rubricellas sufficienter censetur facta diligentia in libris, vide in verb. *Diligentia.*

Repetitio admitti non solet in oratione, & dispositione diuersa, dec. 115. n. 9. & Annot. ibid. n. 18.

Cessat vbi concutit diuersitas rerum, d. dec. 115. n. 10.

Et repetitioni non est locus quando agitur de penæ, d. dec. 115. n. 11 & Annot. ibid. n. 19.

Et quando fit loca repetitioni, vide Annot. ibid. numero 17.

Non fit propter difformitatem, & quando aliàs dispositio plus operaretur in casu, ad quem fit repetitio quàm in casu, in quo non est facta repetitio, d. dec. 115. n. 14.

Instrumenti repetitio requiritur, vt illud dici possit de Actis, vide in verb. *Acta.*

Masculinitas quando censetur inducenda necne, vide in verb. *Masculinitas.*

Obligacionis Cameralis quando intelligatur facta in oca obligatione, vel Contractu, vide in verb. *Obligatio Cameralis.*

Protestacionis fieri debet in quolibet actu in iudicialibus, vide *Protestatio.*

Protestacionis *numerus audiri*, nisi de *de la legimonia* mandus nisi fiat in comparacionibus subleuantis, tollitur dicta protestatio, vide in verb. *Mandatum Procare.*

Solum repetitio an possit fieri vnica sententia fauorabili

Index Materiarum.

rabili obtemperat per debitorem, qui fuit executus, & per vicariam sententiam condemnatur, & quod servatur in materia obligationis Cameralis, vide in verb. *Debitum in prece.*

Tantum primo loco nulliter examinatorum si fiat repetitio, sufficit eos se referre ad illud primum examen nullum, vide *Examen testium.*

Replicatio dicitur condisputatio actionis, decif. 535. numero 18.

Sapientia naturam actionis, & secundum eam regulatur, ibid. n. 17.

Responsus semper intelligitur commissus, prout de iure, non preceptus, & maxime quando adest clausula (*prout iuris*) dec. 378. n. 2.

Reputatio communis, & publica, vide sub verb. *Communio.*

Reputationis est preferenda veritas, decif. 179. numero 14.

Represensari plures personas potest una persona, & plura iura possunt in eadem persona concurrere, dec. 531. n. 7.

Res inter alios acta facilius prodest, quam nocet, dec. 535. n. 4.

Et facit aliquam presumptionem, dec. 514. n. 7.

Et probat factum ipsum contra quoscumque, licet actus tercio non noceat, Annot. ad dec. 101. n. 10.

Argumentum de personis ad res valet, vide *Argumentum.*

Rescriptum. Ad rescissionem an, & quando agi possit in contractibus, ob non implementum, vide in verb. *Implementum.*

Tanquam si rescissionem si continetur sententia dicitur continere complicationem negotii principalis, quare prebet legitimam causam appellandi, vide *Sententia.*

Rescriptum non extenditur ad personam non expressam, dec. 34. n. 2.

Nec ad causas postea exortas, ibid. n. 3.

Rescripti forma non servata iudex nulliter procedit, dec. 121. n. 1.

Prescriptum, quando forma est posita sub conditione, ibid. n. 2.

Referentarius fructuum per eius solutiones non constituit in quasi possessione exigendi, faciunt tamen ddi. solutiones indicium, quod etiam per prius pensionarius esset in quasi possessione exigendi, vide sub verb. *Pensio.*

Referens declarat quid in dispositione contineatur, dec. 81. n. 16.

Habetur exceptionis, ibid. n. 17.

Intelligitur facta de eo, de quo est facta renuntiatio, ibid. n. 15.

In renuntiatione facta per filium, dum dotatur quid operetur, vide in verb. *Renuntiatio.*

Nihil de novo tribuit, dec. 358. n. 6.

Non tribuit ius, si aliis non competat, dec. 347. numero 16.

Non est incontinentiens, quod nihil operetur, ubi ius referentis non competit, & dec. 81. n. 12.

Referentis natura sua consentit nihil operari si ius referentium non subsistit, quemadmodum aliquid operari, ubi ius referentium subsistit, ibid. n. 23.

Non ampliat dispositionem ad ea, quae aliis de sui natura non comprehenderentur, dec. 158. n. 5. & Annot. ibid. sub n. 8. ubi in contrarium referuntur Doctores, & conciliantur opiniones.

Pensionis referatur, vide in verb. *Pensio.*

Specialis iurium referatur, quoad quendam operatur, quod quoad alia non referatur censetur facta omnimoda translatio, dec. 379. n. 2.

Referatio Beneficiorum debet clare, & aperte resultare ad hoc ut intret clausula (*conferunt*) in Breui contenta, Annot. ad dec. 53. n. 3.

Cessante referatione non est locus executioni Brevis, ibid. n. 2.

Brevia de capienda possessione fundantur tota in referatione, vide *Brevi.*

Est de substantia & fundamentum gratiae, dec. 114. num. 2.

Non datur, ubi Cardinalis est Episcopus, dec. 99. n. 1. & Annot. ibid. n. 4.

De referatione beneficiorum familiarium Cardinalium, vide in verb. *Familiaris.*

Non tollitur per indultum, vide *Indultum*, ubi alia similia.

Quando non est indubitata, & notoria non datur immisio subrogato gratioso, dec. 58. n. 1.

Quando non est notoria, vel clausa in corpore iuris non causat malam fidem in profluio ab Ordinario ante motam litem, dec. 74. n. 2.

Quando est super vacaturis, non super vacantibus non inicit provisione provisioni ab Ordinario, ibid. n. 3.

Ut intret referatio sufficit, quod quid sit de pertinentiis canonicatus vacantis, dec. 478. n. 3.

Manuale beneficium non cadit sub regula referatioris, dec. 48. n. 5.

Obitus in mense referatu ad inducendam referationem quomodo, & ex quibus probetur, vide *Obitus.*

Ad effectum referationis quomodo, & ex quibus probetur vacatio in mense referatu, vide *Vacatio.*

Ad effectum ut videatur an beneficium cadat sub referatione an, & quando attendatur ultimus status nec ut, vide in verb. *Statut.*

Papa declarat nolle providere, nisi quatenus beneficium referentium existat, si provideat cum clausula (*dammodo cellario ad nos hoc quae permittat*), dec. 314. num. 3.

Vino de beneficio referatu an, & quando teneat, vide *Pena.*

Alia de referatione beneficiorum, vide in verb. *Regula citata.*

Residentia Episcopi ad effectum guardendi aleternitatis de quo tempore attendatur, & de illius probatione, vide in verb. *Alternativa Episcopi.*

Episcopus non dicitur desinere residere in loco, à quo ex accidenti pro peculiali negotio discedit, dec. 163. n. 7.

Episcopus non habetur pro residente si ut plurimum in alio loco extra Diocesim habitat, dec. 70. n. 4.

Requiritur de iure residentia in quolibet beneficio, decif. 175. n. 1.

Non requiritur tamen ex generali consuetudine in beneficiis simplicibus, dec. 108. nu. 4. dec. 175. num. 2.

Capitulum potest condere Statutum, quod beneficiis simplicibus requirant residentiam, Annot. ad dec. 175. n. 5.

Residentiae onus non probatur ex onere Missam celebrandi, quia potest per alium explicari, & decif. 108. n. 5. & Annot. ibid. n. 15.

Non facta mentione quod beneficium vitium requiritur residentiam, vno est subreptitia, decif. 450. n. 6.

Animas residenti in propria Ecclesia, in qua residere quis tenetur, presumitur, dec. 163. n. 5.

Animas residenti colligitur ex euentu subsequuto, ibid. n. 3.

Iste animus non convincitur per necesse ex corporali praesentia, dec. 144. n. 1.

Non

Index Materiarum.

- Non residendi animus colligitur quando quis alibi se consulit cum tota familia, & suppellectilibus non relicta domo aperta in loco, dec. 163. n. 2.
- Non residens quando habitari non possit per Capitulum, ut in absentia locetur distributiones, vide in verb. *Distributiones*.
- Residuum*. Appellatione residui totum continetur, decif. 157. n. 5. & Annot. ibid. n. 3.
- Resignari* non amittit possessionem, nisi postquam resignatio est perfecta quæritur, dec. 118. n. 5.
- Potest agere spolio contra tertium, ibid. n. 6.
- Sed si spoliatur à resignatio non potest agere spolio, dec. 164. n. 4.
- Alia vide in verb. *Resignatio*, & in verb. *Publicatio resignationis*.
- Resignatio*. Manutentio competat resignatio non obstante nullitate resignationis, item non obstante exceptione non implenti conditionum, dec. 164. num. 3. & vide Annot. ad dec. 138. sub lit. C.
- Alia vide in verb. *Resignatio*, in verb. *Resignatio*, & in verb. *Publicatio resignationis*.
- Resignatio beneficiorum* ad suavitatem an, & quando comprehendatur sub clausula (per eum, vel decem) vide in verb. *Clausula*.
- Conditionalis nisi acquiritur rei resignatio non abdicat ius à resignatione, nec inducit vacationem, dec. 159. n. 6.
- Iustificatur ex literis ipsius resignationis, decif. 357. num. 2.
- Non potest fieri de beneficio vnico, Annot. ad decif. 112. n. 5.
- Non inferri præiudicium considerabile vnioni, dec. 159. n. 6. & Annot. ibid. n. 9.
- Nulla est, quando non est facta mentio de vnione, dec. 138. n. 7.
- Item nulla dicitur si sit facta à Procuratore, qui non implet mandatum, nec conuallidatur ex ratificatione principalis resignantis, sed denud est præstaudus consensus formalis, dec. 391. n. 4.
- Item nulla est quando resignatur beneficium ad cuius titulum resignationis promouus fuit, non facta mentione de hoc in resignatione, dec. 441. n. 1. & alius Annot. ibid. n. 9.
- Hoc procedit etiam in resignatione ex causa permutationis, iuxta resolutionem Sac. Congregationis Concil. Trid. Interp. d. dec. 441. n. 2.
- Sed ab hac resolutione fuit postea recessum, & fuit dictum permutationem tenere si permutans assumptus fuit possessionem pacificam alterius beneficii ad sui congruam sustentationem sufficientis, ibid. n. 3.
- Hæc tamen declaratio intelligi debet dummodo possessio sit valida, sicut si sit nulla, & ioualida, & quæ statim auocari potest, ibid. n. 4.
- Resignatio nullitas non impedit manutentionem resignatio, dec. 164. n. 3.
- Causam habere quis dicitur ab alio in materia beneficii si sit prouisus per illius resignationem, sicut si per obitum, Annot. ad dec. 14. n. 7.
- Consensus præstus resignationi an habet vim præsentationis, & constituit in quasi possessione præsentandi, vide in verb. *Præsentatio*.
- An in vacatione per resignationem procedat conf. Oldrad. 119. vide dec. 149. n. 4. & Annot. ad dec. 115. n. 8.
- De materia publicationis resignationis plura vide in verb. *Publicatio*.
- Factum post resignationem an inducat simoniam, & an pactum præsumi debeat factum ante, vel post resignationem, vide in verb. *Simonia*.
- Alia vide in verbo, *Resignatio*, & in verbo, *Resignatio*.
- Resignatio iuris* impedit manutentionem possessori, si non doceatur de legitimo iurilo, decif. 404. numero 1.
- Nisi sit vehemens, possessor non prohibetur rei sua possessione ex eo, quod habet contra se ius, dec. 170. n. 7. & Annot. ibid. n. 10.
- Resignatio* dicitur, si à sententia non fuit appellatum, dec. 492. n. 2.
- Item si appellans non redit pro Apostolis intra terminum iuris, dec. 173. num. 1. & Annot. ibidem, n. 12.
- Et nullum impedimentum, nec negligentia procuratoris excusat, Annot. ibid. n. 13.
- Sufficeret tamen commissio causæ infra terminum iuris, Annot. ibid. n. 14. vbi vide declarationem.
- Excluditur statim nullitate sententiarum, dec. 119. n. 2.
- Exequenda non est, quando patitur nullitatem causæ iustitiam, d. dec. 173. n. 1.
- Petens executionem rei iudicatæ per necesse, censetur illam approbare in sui præiudicium, etiam quoad alios, dec. 156. n. 6.
- In executione sententiarum transacta in iudicatum an, & quando requiratur citatio, vide late Annot. ad dec. 141. n. 1.
- Actio rei iudicatæ seu in factum an requiratur libellum, & contestationem litæ, vide d. dec. 145. numero 3.
- Summarie in ea proceditur, ibid. n. 4.
- Actio rei iudicatæ, seu in factum si sit intentata, sententia exequi potest etiam ab alio iudice, quam eo, à quo fuit lata, sicut si executum sit penita officio iudicis mobilis, d. dec. 141. n. 1.
- Res iudicata imponit finem hui, & aduersus illam quis non est audiendus, dec. 491. n. 3.
- Nec probationes vltius recipiuntur, & ideo statim re iudicata remissoria denegatur, dec. 184. n. 2. & Annot. ibid. n. 7. dec. 11. n. 1. & a. decif. 491. numero 3.
- Hoc procedit etiam si Signatura ordinauerit, quod petens remissoria audierat, id enim intelligi debet respectu probantium iam facturum, dec. 111. n. 1.
- Non attenditur per Rotam, pro ut nec ab aliis superioribus Tribunalibus, dec. 117. n. 1.
- Et hoc procedit quando inuoluta est notoria, ibid. num. 2.
- Non obstat, quando ille, qui obtinuit rem iudicatam passus est discuti super illius iustitia, ibidem, num. 3.
- Vide declarationes, & limitationes in Annot. ibid. num. 8.
- Item non obstat quominus detur manutentio etiam in gradu reclamationis in integrum, & maxime quando illa redditur turbida, dec. 438. n. 8.
- Si res iudicata prouenerit ex vnica tantum sententia non datur à signatura clausula (per iudicatum) sed solum, quando adfuerit tres sententiarum, dec. 161. n. 1. & late Annot. ibid. n. 4.
- Rei iudicatæ non præiudicat commissio causæ in Rota, quando habet clausulam (prout de iure) dec. 492. n. 4.
- Post rem iudicatam non sunt attendendæ nullitates, dec. 108. n. 1.
- Et opponi potest compensatio, decif. 342. numero 1.
- Quando adest res iudicata, etiam si consistet de errore, ratio sensel reddita non est iterum reddenda, sed ultra errorem requiritur dolus, Annot. ad decif. 336. n. 5.

Index Materialium.

*Positio domonij acquisitū communiter, & reuocabili-
tate si fiat ex causa necessaria, inducit etiam re-
solutionem hypothecæ, secus si fiat ex causa vo-
luntaria, decif. 227. num. 10.*

*Responfo seu Canon est verbum æquiuocum, decif. 310.
num. 9.*

*In quali poffeffione exigendi annuat rcfponfionem
danda est manutentio docenti de dicta quali pof-
felfione, decif. 433. num. 1.*

*De folita rcfponfione detrahatur fexta pars in con-
ceffione perpetua, decif. 343. num. 3. & Annotat.
ibid. num. 7.*

*Retinens expenfam à quibus fit facienda, vide in
verb. *Expensæ*.*

*Et an, & quando fit facienda hæredi per fideicom-
millarium, vide in verb. *Fideicommissarius*.*

*Et quæ fit infla causa referendi refstitutionem ex-
penfarum, & fructuum in fine litis, vide in d. verb.
Expensæ.*

*Et quando ad hunc effectum interet arbitrium, vide
in verb. *Arbitrium in pte*.*

*Non competit refstitutio si ludez tñe, & rectè pro-
cedit ad immiffionem, decif. 336. num. 5.*

*Pecuniarum folutarum refstitutio si petatur per ad-
uerfariū in monitio, ex hoc inducitur confef-
fo poffeffionis exigendi, quæ probat ad effectum
manutentionis, vide in verb. *Manutentio*.*

*Et petenti refstitutionem contra alium fateretur illum
poffefforem, decif. 100. num. 3. & Annot. ibidem
num. 6.*

Præfuppōit realem traditionem, decif. 271. n. 3.

*Rei refitutio fieri debet per creditorem immiffum
ex Saluano poftquam effi fatisfactus ex fructibus,
decif. 254. num. 1.*

*Aliis conueniti poteft aétione fpolij Annot. ibidem
num. 6.*

*Sororis principalis venit loco damnorum, & intereffe,
decif. 564. num. 5.*

*Vxoris non eft impedienda maritō non obftante
quacumque exceptione etiam notoria, decif. 326.
num. 49.*

*Quando autem detur, nec ne refitutio in matrimonio,
& in fpolio matrimoniali, vide in verb. *Matrimonium*.*

*Refitutio in Integrum aducltus præfcriptionem statu-
tariam datur ex capite probabillis ignorantie, decif.
413. num. 11.*

Celfat ftatue Iuramento, decif. 110. num. 4.

*Item celfat ftatue renunciatione beneficij refitutio-
nis in integrum, & minoris ætatis, ibid. num. 5.*

Competit confitutio de bono iure, decif. 459. n. 1.

Item ftatue iniuftitiae fententia, ibid. num. 2.

*An autem fit neceffaria probatio iniuftitiae plena, &
concludens, & notoria, vide Annot. ibidem nu-
mer. 11.*

*Filio familias fideiubenti pro patre an, & quando
competat, vide in verb. *Filius*.*

*Minori an, & quando, & in quibus competat, nec ne,
vide in verb. *Minor*.*

*Non impedit executionem quando fuij præfentium
in petitione executionis, decif. 220. num. 13.*

*Non fufpēdit executionem rei iudicæ, quando
executio iam effi corpta, & quando corpta dicatur,
vide latè Annot. ad decif. 413. fub num. 10.*

*Refitutio in integrum iufta causa effi litis timor,
ficut timor damni, decif. 131. num. 4.*

*Ad effectum refstitutionis in integrum Inftumen-
tum publicum fieri rem certam, & manife-
ftam, & facit conftare de bono iure, decif. 459. n. 3.*

*Beneficium refstitutionis in integrum tolli poteft per
Statutum, decif. 120. num. 6.*

Deffinitio Papalis

*Etiam in causa refstitutionis in integrum datur Re-
mifforia, vide *Remifforia*.*

*Item etiam in gradu refstitutionis in integrum datur
manutentio non obftante re iudicata, maximè
quando illa redditur turbida, vide in verb. *Ma-
nutentio*.*

*Refitutio. Verba generalia patiuntur refstitutionem ex
fubieéta materia, decif. 311. num. 3.*

*Verborū generalium tranfationis, an, & quando fit
facienda ad causam in tranfatione expreffam, &
ad illud, fuper quo erat lis, vide in verbo *Tran-
fatus*.*

*Retentio competit facilius, quàm aétio, decif. 415. nu-
mer. 2.*

*Competit pro detractione legitimæ aduerfus fidei-
commiffarios, decif. 185. num. 1.*

*Est fauorabilior, quàm aequifitio de nouo, decif. 265.
num. 3.*

*Pignoris pro vno credito recepti licita effi creditori
etiam pro alio credito, decif. 254. num. 2.*

*Etiam fi non fit hypothecatum pro alio credito, pro
quo vult retinere, Annot. ibid. num. 7.*

*Hoc procedit quando aliud creditum effi liquidum,
fecus fi non fit liquidum, d. decif. 254. num. 3. &
Annot. ibid. num. 8.*

*Scriptura retentio penes fe ratificationem inducit,
vide in verb. *Ratificatio*.*

*Per retentionem fortis principalis & fructuum Cen-
fus cenfetur fufficienter lucrum emptoris in
cafu, in quo res empta detegatur cenfuita, vide
fub verb. *Cenfus in penult. Conclufione*.*

*Retinenda Poffefforum, vide in verb. *Poffefforum*.*

*Retrahitur Bulla Gregorij XIII. fuper iure Congregi in
dubio ita effi interpretanda, vt faveat Ornatui Ver-
bis, decif. 451. num. 8.*

*Forma illius Bullæ ad vnguem fèruanda effi, decif.
470. num. 2.*

*Retrahere volcas vigore d. Bullæ tenetur facere de-
pofitum infra annum, ibid. num. 1.*

Eriam pendente lite fuper retractu, ibid. num. 3.

*Dum autem d. Bulla Gregorij difponit fieri depofi-
tum etiam pendente lite, intelligitur de alia lite,
quàm reftante effi controuerfia vicinitatis, decif.
451. num. 5.*

*Et an pendente lite fuper vicinitate interim entret
d. tempus ad deponendum, vide decif. 470. nu-
mer. 4.*

*Vicinitatis Iudicium effi perniciodiale iudicio Retra-
ctus, ibid. num. 14.*

*Vicino non currit tempus ad retrahendum donec
ducat lis fuper vicinitate, decif. 451. num. 1.*

*Tempus conceffum proximiori ad retrahendum
non currit pendente lite fuper proximioritate,
ibid. num. 2.*

*Item nec pendente lite inter emptorem, & credi-
torem fuper traditioe rei venditæ, ibidem eod.
num. 2.*

*Item nec fi lis fit inter emptorem, & confanguineum
fuper re venditæ, ibid. num. 3.*

*Etiam fi vtrumque Iudicium fuerit cumulatam vi-
cinitatis, & retractus, ibid. num. 4.*

*Retrahere fi intendat Dominus Cenfus contra eum
non applicatur præfcriptio Statutaria 16. anno-
rum, fed illa habet locum folùm in creditore, vi-
de in verb. *Cenfus*, & in verb. *Præfcriptio*.*

*Retrahitur legiſtimationis an, & quando fieri, & im-
pediri poſſit, vide in verb. *Legiſtatio*.*

*Non fit ad tempus principij quando à principio non
poteft actus explicari, decif. 27. num. 4.*

*Non fit in voluntatis in præiudicium illius, cui me-
dio tempore effi lites quarſum, ibid. num. 2.*

G g

Item

Index Materiarum.

- Actio non fit quando actus est omnino nullus, quia non iouent principium conseruabile, decif. 395. num. 1.
- Termini non potest sanare nullitatem examinis, decif. 413. num. 3.
- Retroactionem non operatur clausula (*ex nunc prout ex tunc*) appofita in difpofitione conditionali nifi purificata conditione, decif. 428. n. 4.
- Retroactionem in praedictum tertij non operatur confirmatio actus nulli, fed folum operatur à die Confirmationis, decif. 431. num. 2.
- Reuocandi* Pactum facit, vt res minus cenfetur vendita, & cenfetur pars pretij, decif. 492. num. 10.
- Factum in eodem loco coram illdem Notario, & testibus est correfpectum contractus, decif. 508. num. 9.
- Non parit actionem extraneo, decif. 554. num. 3.
- Transit ad heredes, ibid. num. 4.
- Reuocandi iure cenfetur quis tacite renunciare pariendo lobi tempus ad redimendum, decif. 559. num. 1.
- Reuocandi termino iam lapfo oblationes amplius non fuffragantur, decif. 492. num. 6.
- Nec emptor tenetur amplius retrocedere, d. decif. 519. num. 1. & Annot. ibid. num. 8.
- Alia de hoc vide in verb. *Redimendi* lobi.
- Reuocandus*. Venditio cum pacto reuocandionis videtur quali pignus, decif. 594. num. 19.
- Reuocandioni competit verbum (*reuerfionis*) ibid. num. 18.
- Reuerfio*. Ex fola reuerentia, quæ perfonæ debetur, an probetur metus reuerentia, vide in verb. *Metus*, vbi etiam alia de huiusmodi metu.
- Ob nimiam reuerentiam filius non prefumitur fideri debere pro patre, nifi probetur, vide *Filius*.
- Reuocatio* attentatorum quando, & quomodo fieri debeat, & poffit, vide in verb. *Attentata*.
- Confelfionis Procuratoris quando fieri poffit, vide in verb. *Procurator*.
- Contractus an, & quando fit licitus, vide in verb. *Contractus*.
- Donationis inofficiofe quando, & vique ad quam quanticatem fiat, vide in verb. *Donatio*.
- Extencionum concessum ab illis qui fe gerebant pro Romanis Pontificibus comprehendit etiam concessa à veris Pontificibus, vide in verb. *Extencionis*.
- Legati ex quibus inducitur, nec ne, vide quæ de illius ademptione dicuntur in verb. *Legatum*.
- Poffeffionis à pari procedit cum immiffione, decif. 214. num. 5.
- Procuratoris quando fieri poffit, & facta cenfetur, nec ne, vide in verb. *Procurator*.
- Sententia fieri non potest per Iudicem fuae bene, fuae male fanctus fuerit officio fuo, vide in verb. *Sententia*, vbi alia de reuocatione Sententia.
- Testamentum vt inducatur quæ requirantur, & quando intret, nec ne, & alia fimilia, vide in verb. *Testamentum*.
- Vnionum quas Uniones comprehendat, nec ne, vide in verb. *Unio*.
- Vnufquifque prefumitur velle à fe gesta potius defendere, quam reuocare, decif. 486. num. 6.
- Reuocatio licet non fuerit inimata, per fententiam tamen fada vigore mandati reuocati, est nulla, vide *Presumptio*.
- Reus* allegare poffit lobi tertij ad fe defendendum, decif. 411. num. 4.
- Dicitur Actor in exceptionibus, & fuam exceptionem probare tenetur, decif. 228. num. 2.
- Et vti exceptio fua concludat probare debet omnia, neceffaria poftquam Actor fundauit fuam intentionem, decif. 101. num. 3.
- Non prohibetur vti pluribus exceptionibus licet contrariæ, decif. 124. num. 9. & vide Annot. ibid. num. 11.
- Reo non competere exceptionem Actor non tenetur probare, nifi quando imperitus narratur negantem, tunc enim ex vi narratiæ adstringitur ad id probandum, d. decif. 124. num. 4.
- Non dicitur Reus neceffarius qui petit mandatum de manutendo, fed Actor originarius, & voluntarius, vide in verb. *Manutentio*.
- Etiã fi Reus fit laicus, fi tamen Actor fit perfonæ Ecclefiafticae, Iudicium dicitur verfat in perfonas Ecclefiafticas, Annotat. ad decif. 335. num. 20.
- Li. et Reus preteritis beneficium iure tituli collatus, tamen caufa non dicitur beneficialis quando Actor agit fuper beneficio tanquam vnito, vide *Beneficialis caufa*.
- Rei perfonæ mutata non diuerfificat viam agendi, fed confideratur ex parte Actoris, decif. 555. n. 29.
- Reo colliganti vt fubmittantur alimenta, & fumptus litis quid debeat probari, vide in verb. *Expensæ*.
- Reo etiam licere debet appellare ficut licet Actor, Annot. ad decif. 581. num. 7.
- Reo denegari non debet quod fuit Actoris concessum, d. decif. 581. num. 2.
- Ideo probationes admiffæ ad fauorem Actoris, à fortiori admitti debent ad fauorem Rei, ibidem num. 3.
- Reus debendi* exigens ratam obligationis ab vno ex correis an, & quando cenfetur remiffiffe obligationem folidi, vide in verb. *Solidum*.
- Ripa* cenfetur effe in domino illius, qui habet vicinum pradium, decif. 168. num. 4.
- Non eft menfuranda, quando tacite accedit venditioni, ficut quando confat exprefse effe includam in venditione, decif. 155. num. 4. & Annot. ibid. num. 14.
- Berlefa quando dicitur, feu appellari poffit ripa, vide in verb. *Berlefa*.
- Regum*. Notarius Actuator potest fine citatione, & aliis folementibus lura ab ipfo rogata extrahere, vide in verb. *Lura*.
- Rota*, (prout alia fuprema Tribunalia) non attendit res iudicatas, decif. 317. num. 1.
- Et hoc procedit quando in iufficia effe notoria, ibid. num. 1.
- Commiffio tamen caufæ in Rota non præiudicat rei iudicatæ quando habet claufulam (*pro vt de iure*) decif. 492. num. 4.
- Non exequitur fententias extra eam lutas, nifi cognitio de earam iuffitia, decif. 208. num. 5. & Annot. ibid. num. 10.
- Plurimum folet deferre iudicio Mercatorum, decif. 116. num. 1.
- Audtores Roræ omnes habent in ftructionem caufarum coram aliis prouidentum, & fententia fertur de confilio omnium Auditorum, decif. 176. n. 7.
- Et omnes faciunt vnus Tribunal, & vna effe omnium iurifdictio, & vnus cenfetur loco alterius fubrogatus, decif. 369. num. 2.
- Et ideo acta facta coram vno, in caufa alteri commiffa funt valida, maxime parte non opponente, ibid. num. 3.
- Hæc tamen conclusio fuit in controuerfiam delata, & Rota noluit illam formare in decif. 379. num. 1.

Index Materiarum.

Protestationis partis adversa quod causa sit cognoscenda coram vno Audiente iuncta declaratione Rotæ operatur ut fulsineant gesta coram d. Audiente, ibid. num. 7.

Rotæ Decisiones ostendunt bonum Ius, decil. 524. num. 4.

Partes Rotam consuluit, & eius iudicium fuit sequuta, non debet remanere decepta, & delusa à Rotâ, decil. 566. num. 4.

Rubrica generalis habens orationem perfectam potest allegari ad decisionem causarum, & non restringitur à Negro specialiter loquente, decil. 5. n. 1.

Rubricella. Per Rubricellas, & repertoria sufficienter censentur factæ diligentie in libris, vide in verb. *Diligentia*.

Rusticus litigans cum suo communi non est cogendus ad solvendum Gabellam, quæ imponitur pro expensis dicitæ lites, decil. 263. num. 9.

S.

Sacerdos testis est maiori fide dignus, quàm laicus, decil. 351. num. 10.

Sacramenta. Administratio Sacramentorum an, & quando probet Parochialitatem, vide in verb. *Parochialis*.

Et an, & quando ex tali Sacramentorum administratione beneficium prefumatur Curatum, vide in verb. *Cura animarum*.

De Sacramento Olei Sacri, vide *Oleum Sacrum*.

Saltem; hæc dictio de sui natura non excludit, decil. 414. num. 7.

Salvatum datur contra tertium possidentem, uti personalem in rem scriptum, decil. 491. n. 4.

Non admittit appellationem de Iure Crucis, ibid. n. 2.

Et si sit lata sententia in remedio Saluani, est locus ægidianæ, ibid. num. 1.

Item Saluatum non admittit exceptiones respicientes multatam contrahentis, ibid. num. 9.

Nec immisio ex Saluano impeditur per exceptiones requirentes altorem indaginem, decil. 564. num. 15.

Nec per exceptionem Censualium, decil. 67. n. 9.

Requirere creditum ex necessitate antecedenti, ibid. num. 1. decil. 164. num. 4.

Et requisita Saluani sunt, creditum cum hypotheca, possessio debitoris, & possessio eius, contra quem dirigatur Saluatum, decil. 491. n. 6.

In Saluano sufficit probare solam possessionem absque dominio ipsius debitoris, seu testatoris, decil. 318. num. 1.

Alienatio seu consensus peritus alienationi bonorum sub hypothecarum præiudicium agenti Saluano contra tertium labentem Ius offerendi, & cessionem perendi, cum alienans, siue consentiens alienationi cedere non possit iura aduersus bona alienata, d. decil. 67. num. 8.

Creditor immisio ex Saluano tenetur stare locationi, Annot. ad decil. 68. num. 12.

Et postquam est satisfactus ex fructibus tenetur restituere rem, decil. 214. num. 1.

Aliis conveniendi potest actione spolii, Annot. ibid. num. 6.

Per immisionem securam in Saluano dici non potest rem fuisse evictam, Annot. ad decil. 88. n. 11.

Sacros nullatenus examinis testium, vide in verb. *Examine testium*.

Sane defectum non narratum Papa non censetur voluisse, decil. 164. num. 7.

Severatum si possit causare revocationem attentatorum, illa ante omnia non reuocantur, vide *Attentata*.

Decisiones Papales.

Scappia. Existencia Scappia, seu Insula probatur ex testibus, decil. 309. num. 1.

Schisma dum est in Ecclesia Dei propter controuersiam Pontificatus, cadit probabilis error facti penes illos, qui vni adherent, antequam sit decretum quis sit verus Pontifex, decil. 289. numer. 5.

Schismatium, vel verus Papa an fuisse Ioannes XXIII. vide d. decil. 189. num. 1.

A Schismatico Papa præiudicium obtentum, est nullum, ibid. num. 1.

Scientia aduersarij non est de necessitate probanda in quali possessione ducendi aquam, decil. 100. numer. 1.

Alia similia, vide in verb. *Aqua*, & in verb. *Interdictum*.

An, & quando, & qualis scientia requiratur ad inducendam satisfactionem, vide in verb. *Satisfactio*.

Arguitur ex præsentia testis, decil. 315. num. 7.

Citationis ex quibus deprehendatur, vide in verb. *Citatio*.

Commissionis Iudicis delegati ex quibus præsumatur in persona citati, & an in citato sufficiat scientia Commissionis, seu Iurisdictionis, etiam verisimilis, & coniecturalis, quamvis in citatione ad dicendum contra Commissionem non esset instructio tenore Commissionis, vide in verb. *Citatio*.

Comptatorum scientia requiritur si Patronus habeat animum eos priuandi hære præsentandi, vide in verb. *Patronus*.

Item patronorum scientia requiritur, quod Ordinarius confectus animo acquirendi libertatem ad hoc ut per eum præstaretur libertas Ecclesiæ patronatæ, vide in d. verb. *Patronus*.

Facti paterni an, & quando præsumatur in filio, vide in verb. *Filius*.

Probat ex multiplicitate actuum, decil. 325. numer. 22.

Ut præiudicat, debet esse certa non præsumpta, decil. 415. num. 5.

Item debet esse specifica enim omnibus suis qualitatibus, ibid. num. 6. decil. 325. num. 8.

De scientia certitudinali intelligi debet testis, qui deponit de reputatione, si postea dicat se scire, decil. 487. num. 1.

De scientia testes deponentes præferuntur deponentibus de publica voce, & fama, vide in verb. *Fama*, ubi alia similia de huiusmodi testibus.

Sine scientia non datur parentela, vide *Parentela*.

Pacia sunt scire, vel de facili scire posse, decil. 127. num. 7.

Scientia, seu literatura non solum debet per oculos haberi in Concurribus, sed etiam motes, & prudentia, vide in verbo *Concurfus*.

Quando lapsum non fuit tantum tempus, ut scientia per nouum studium acquiri poterit, tunc nouum examen est modus detegendi iniquitatem, & iniustitiam examinatorum, vide in verb. *Examen*.

Scolatura. De scolatura aquæ idem indicandum est, quod de ipsa aqua, cum idem sit iudicandum de pacte, quod de toto, decil. 333. num. 1.

Scribere, pro scribente an, & quando fidem faciat liber priuatus, vide in verb. *Libri*.

Scribere virtualiter omnia dicitur subscribens, vide *Subscribere*.

Scriptura antiqua probat in materia confinium, maxime quando principaliter Instrumentum fuit super hoc celebratum, vide in verb. *Causæ*.

Scripturis magis tribuendus est, quàm testibus in materia antiqua, dec. 434. n. 8. & Annot. ibid. n. 19.

Index Materiarum.

Privata probat contra subscribentem, & illius heredes, citans si careat testibus, decif. 328. num. 1.
 Et ad omnia contenta in scriptura debet obligat subscribentis, & tanto magis si expresse promittat contenta in illa, ibid. num. 1.
 Privata nullam fidem facit pro subscribente, decif. 173. num. 6.
 Et nemo est tam privilegiatus, ut scripturae propriae stent ad sui fauorem, decif. 159. num. 3.
 Fallit si contineat verisimilia, decif. 173. num. 7. & Annot. ibid. num. 12.
 In scriptura etiam privata verbum *promissio* importat stipulationem, decif. 328. num. 6. & 7.
 Vera in totum praesumitur scriptura, quando probatur vera in parte, decif. 62. num. 8.
 Scripturae fides arguitur per mortem scribentis, decif. 468. num. 12.
 Ut non sit adhibenda fides scripturae, quando cituliter agitur, sufficit sola suspicio, decif. 546. num. 11, & vide plura de hac conclusione in Annot. ibid. sub num. 17.
 Scripturas si quis occultet, seu recuset exhibere, praesumitur quod illae contra se faciant, vide *Oculatus*.
 Alia de exhibitione scripturarum, vide in verb. *Edictio*.
Seculare an, & quando praesumatur beneficium, vide *Beneficium*.
Secularizatio narrata bene iustificatur per testes, & etiam per attestationem Papae, qui secularizationem fecit, decif. 411. num. 2.
Seminarium. Possessio non potest acquiri Seminario nondum erecto, decif. 158. num. 8.
Vnio an, & quando possit fieri Seminarium nondum erecto, vide latè Annot. ibid. num. 10.
Sen iura antiqua probat absque Processu, decif. 535. num. 8.
 Appellabilis quae, & quando sit, vide in verb. *Appellare*, & in verb. *Appellatio*, & in verb. *Aggredere*.
 An suspensio per appellationem manutentionem impedit, vide in verb. *Manutentio*.
 Appellans facit sententiam suam, vide *Appellans*.
 Etiam sententia, à qua fuit appellatum tribuit aliqualem praesumptionem boni iuris, decif. 125. num. 7.
 Approbata censetur sententia quando ab ea non fuit appellatum, decif. 552. num. 4.
 Approbatio sententiae non nocet respectu certi effectus quando d. approbatio refertur potest ad alium effectum, decif. 317. num. 5.
 Antiqua est sententia extra Rotam lata pendente lite in Rotam, decif. 465. num. 4.
 Et maxime quando est lata post inhibitionem Rotae, decif. 141. num. 1.
 Attentata est nulla ipso iure, decif. 486. num. 1.
 Contingere mixturam, & complicationem negotiorum principalis an, & quando dicatur, vide decif. 132. num. 1. & Annot. ibid. sub num. 6.
 Debet esse conformis libello, decif. 176. num. 1.
 Exequi debet ab eo iudice, à quo fuit lata, decif. 345. num. 1.
 Hoc procedit si executio sit peius officio iudicis nobili, secus si esset intentata actio in factum, seu rei iudicatur, quae potest coram quocunque iudice intentari, ibid. num. 2.
 Rota non exequitur sententias extra eam latas, nisi cogno de eorum iustitia, vide *Rota*.
 In executione sententiae transactio in iudicatum an, & quando requiratur citatio, vide latè Annot. ad decif. 545. num. 11.

Ferri debet super toto, non super parte crediti, decif. 488. num. 4.
 Hoc non procedit quando sunt plura capita separata, quia tunc super aliquibus lata aliis omittis valet, ibid. num. 5.
 Ferri potest respectu vnus, & respectu alterius differri quando plures simul conveniuntur, ibid. num. 7.
 Ferri non debet longè post conclusionem in causa, ad hoc ut conclusio in causis habeat vim citationis ad sententiam, Annot. ad decif. 140. num. 14.
 Ferri de iure non potest de nocte, decif. 131. num. 3.
 Hoc non servatur in Curia, ibid. num. 4.
 Vbi autem viget talis stylus, tenet sententia lata de nocte, ibid. num. 5.
 Et maxime suffinetur in iudice implicito in multitudine negotiorum, ibid. num. 6.
 Ferri non potest sub citatione ad comprehendendum, & audiendam voluntatem, decif. 209. num. 4. & Annot. ibid. num. 7.
 Nec in die, pro qua non aderat citatio, decif. 546. num. 6.
 Alia de citatione ad sententiam, vide in verb. *Citatio*.
 Ferri potest contra Procuratorem dominum litis effectum, decif. 396. num. 1. & Annot. ibid. num. 6. vbi an ferri possit contra principalem omnino Procuratorem.
 Iniusta notoriè dicitur quae non iustificatur ex actis, decif. 1. num. 4. & 6. decif. 264. num. 4. decif. 330. num. 3.
 Lata sententia ad fauorem pupilli cum Procuratore minus legitimo, valet, licet non valeret contra ipsum pupillum, decif. 574. num. 2.
 Iniquitatis notoria requiritur ad effectum reuocandi sententias Rotaes, iam executioni demandatas, decif. 511. num. 6.
 Stante iniustitia competet restitutio, & an debeat esse notoria, vide in verb. *Restitutio in integrum*.
 Lata contra absentem consummatur an praesumatur lata ex causa suae consummationis, vide in verb. *Consummatio*.
 Lata cum defensore Ecclesiae minus legitimo non praedicit Ecclesiae, decif. 467. num. 2.
 Lata inter alios facit praesumptionem, decif. 474. num. 3.
 Lata super statu personae facit ius quo ad omnes, decif. 486. nota. 9.
 Hoc non procedit quando fuit lata non citato legitimo defensore, ibid. num. 10.
 Lata precipitanter dicitur quando considerata qualitate causae, & breuitate temporis verisimiliter iudex instrui non potuit, decif. 176. num. 4.
 Lata precipitanter non dicitur etiam si intra breuissimum tempus sit lata, quando causa erat iam iustitiae coram alio iudice, & commissi fuit in eisdem statu, & terminis, ibid. num. 6.
 Lata pro vt in cedula, suffinetur, decif. 346. num. 7. & vide latius de hac conclusione, Annot. ibid. num. 16.
 Hoc non procedit quando constat tunc temporis nullam fuisse scripturam, exhibitam, aut publicatam sententiam, ad decif. 346. num. 8.
 Nilil disponit circa praesuppositum in eo, quod praesupponit, decif. 208. num. 2.
 Nulla nullum potest parere iuris effectum, decif. 486. num. 12.
 Nulla ipso iure est sententia attentata, vide super *de Attentata sententia*.
 Nulla notoriè dicitur sententia quae non iustificatur ex actis, Annot. ad decif. 1. num. 7.
 Nulla est si lata sit absque citatione, decif. 4. num. 1.

Nulla

Index Materialium.

Nulla est sententia confirmans executionem nullam, decif. 511. num. 1.
 Nulla est quæ lata fuit expresse falsa causa, decif. 1. num. 4.
 Nulla an & quando sit sententia lata contra minorem indefensum, vide in verb. *Minor*.
 Nulla quando est confirmata non potest amplius impugnari de nullitate, decif. 176. num. 11. & vide lastimè de hac materia Annot. ibid. sub num. 14. 15 & 16.
 Et nullitas opponi non potest aduersus primam sententiam quando fuit per secundam confirmata ex Statuto Urbis 100. Job. i. decif. 108. n. 3.
 Et quid si fuerit oppositum de nullitate, vide Annot. ad d. decif. 176. num. 16.
 Vigore sententiae nullæ capta possessio est spoliatio, & dicitur capta per vim expulsiuam, vide *Possessio*.
 Ordinarij sententia super lute patronatus quid operetur, vide in verb. *Jus patronatus*.
 Quem sententia non afficit, neque etiam afficiat acta & probationes, decif. 205. n. 1.
 Et sententia, & probationes parti passu ambulant ad effectum afficiende tertias personas, decif. 333. numer. 9.
 An, & quando sententia afficiat tertiam venientem pro suo interesse, ad causam cum alio ceptam, vide in verb. *Tertius*.
 Quando dicatur transiisse in iudicatum, nec ne, vide in verb. *Res iudicata*.
 Reuocari non debet per iudicem, qui eam tulit, siue bene, siue male officio suo functus fuerit, decif. 486. num. 8.
 Sine executione non priuat possessione, decif. 546. num. 9.
 Valet potest quo ad vnum caput, licet non quo ad alia, Annot. ad decif. 332. n. 6.
 Et tot sententia sententia quot summa, & capitula in ea contenta, ad decif. 352. n. 2. & Annot. ibid. eod. num. 6.
 Valida est quando est lata seorsum seorsum, decif. 118. num. 1.
 Et quando fuerint citati illi, contra quos actio fuit directa, licet alii non citati non preiudicet, decif. 457. n. 3.
 Sententia verba intelligi debent iuxta iuris dispositionem, decif. 74. n. 7. decif. 176. n. 3.
 Sententia in Rota feruntur de consilio omnium Auditorum, vide in verb. *Rota*.
 Dux sententia conformes inter Cives, & Incolas habent vim trium ex dispositione Statuti Urbis, decif. 492. num. 1.
 Et sub illo Statuto comprehenditur etiam Capitulum, Annot. ad decif. 176. n. 18.
 Tribus sententia conformibus non obstantibus an inhibito causæ executionem ex post factum attentatum, vide *Inhibito*.
 Aute publicationem sententia censetur ex stylo Rote reuocare omnes dilaciones, quod intelligitur ad effectum inuoluntatis sententia, non autem ad effectum inuoluntatis probationis post sententiam factas, vide sub verb. *Dilatio*.
 Per vnam sententiam, & executione debitoe condemnatus, & exatus, ad postea vnicam sententia fauorabili obtemperare repetere solent, & quid feruerit in materia obligationis Cameralis, vide *Debetur*.

Separatio. Filios grauantes vnicuique soli fideicommissio potest petere separationem legitimæ à fideicommissio, decif. 114. num. 2.

Separatio Tutor est causæ grauæ, & ardua, & idem requiritur *Deiustis* Papatis.

in probationes necessarias, & concludentes, decif. 194. num. 12. & Annot. ibid. num. 16.
 Pro separatione thori non est iusta causa occasio tollendi contentionem, d. decif. 194. n. 3.

Ad effectum separationis thori requiritur, quod vtrum contentione fuerit emulsum ab utraque parte, ibid. num. 5.

Nec ad istum effectum dictum votum probatur fuisse factum per allectionem coniugum, d. decif. 194. num. 4.

Coniugum separatio non est materia, quæ pendet à voluntate ipsorum, nec etiam respectu thori, & cohabitationis, sed hoc referatur iudicio Ecclesie, d. decif. 194. num. 1. & Annot. ibid. num. 13.

Quod procedit non obstante Inramenno, quod vti temerarium non est seruandum, d. decif. 194. numer. 1.

Separatio. Ex separatis non fit iuratio, decif. 470. numer. 9.

Ex separatis, & distinctis provisionibus beneficia præstuntur diuersa, vide in verb. *Beneficia*.

Separatio designatur ex effusione, humatione, & similibus, decif. 332. num. 2.

Eligi potest per patrem pro filio ex consuetudine, licet secus sit de iure, decif. 176. n. 1.

Verum an possit, vide Annot. ad decif. 145. n. 10.

Concessio sepulture est quid diuersum à concessione Tituli sepulture, decif. 350. n. 1.

Ius, & usus sepulture ex quibus acquiritur, vide Annot. ad decif. 145. num. 7.

Non cenietur tale ius primariæ quoad alios acquisitionem ex fure patronatus, Annot. ibid. num. 8.

Istud ius est transitorium ad extraneos hæredes, decif. 385. num. 4.

Extinguitur tale ius per deficientiam familie cui competeat, Annot. ad d. decif. 145. n. 6.

Si huiusmodi ius fuerit obtinuum à Papa cum nartaria quod sit extincta linea illorum, qui tale ius habebant, indiget iustificacione extinctionis dictæ lineæ, decif. 385. num. 1.

Non datur quoad proprietatem, sed solum quoad usum ad effectum sepeliendi, nec non prohibendi aliis, ne in eodem loco, & sepultura sepeliantur, Annot. ad d. decif. 145. num. 5.

In sepultura propria non potest alia persona inuito Domino sepeliri, d. decif. 145. n. 1.

Ex eo quod quis habet sepulchrum in quadam Cappella non inde inferitur ad ius prohibendi humationem aliorum cadaverum in eadem Cappella, extra tamen suum sepulchrum, ibid. num. 2.

Sepeliri cadavera in Ecclesia de iure est prohibitum, & præsertim in Cappella maiori, d. decif. 145. numer. 3.

Ecclesia habet intensionem simulatam circa sepulchrum, Annot. ibid. num. 9.

Possessio sepulture non inferitur ex possessione loci, decif. 332. num. 3.

Vbi non adest signum sepulture, non potest dari mandatum de manutendo in sepultura, decif. 183. num. 1.

Sequens. Ex immediate sequentibus interpretationem recipiunt verba præcedentia, decif. 331. n. 6.

Et restringitur generalitas verbi, quatenus tamen restrictio hinc possit ita ratione recti sermonis, & ita ut verbum aliquod non redatur superfluum, decif. 16. num. 6.

Sequitur apponi debet iuxta stylum Rote quando possessio est attestata, decif. 10. num. 1. decif. 91. num. 1. decif. 241. num. 1.

Index Materiarum.

- Apponi non debet ubi constat de possessione alterius, decil. 61. num. 1.
- Nec quando possessio alterius partis est clara, & non est timor scandali, decil. 437. num. 4. & Annot. ibid. num. 7.
- Nec ubi apparet certitudinaliter de possessione alterius ex Colligantibus, sed inibendum est alteri ne molester possessionem decil. 9. num. 3. & Annot. ibid. num. 16. decil. 69. num. 8.
- Amplia ut hoc casu apponi non debeat, etiam sub pretextu metus amorem, d. decil. 9. cod. n. 16.
- Appositum autoritate iudicis praesumitur causa custodiz, & non prius possessione, Annot. ad d. decil. 9. num. 11.
- Amplia etiam si possessor consentiat dicto sequestro, reprobatz decisionibus in contrarium, Annot. ad d. decil. 9. num. 12.
- Appositum per Iudicem eo quia possessio sit vitiosa, seu ateneata prius possessione, Annot. ibid. num. 14.
- Appositum per Iudicem in vim *Clam. 1. de sequestr. poss.* prius possessione, Annot. ibid. nu. 15.
- Necessarium mediante associatione per Iudicem ad se facta non prius possessione, decil. 437. n. 3.
- Quod procedit nisi aliter de mente Iudicis appareat, decil. 9. num. 2.
- Voluntarius non prius possessione stante clausula (*sine praesentia Iurisperitorum*.) Annot. ibid. numer. 15.
- Sequestrum a Iudice petens, videtur sibi in possessione per iudicare, decil. 107. num. 17.
- Sequestranda quatenus non est possessio per viam attentatorum, potest sequestrari per viam nullitatis, decil. 231. num. 15.
- Sequestratio regulatrix est prohibita, decil. 118. num. 1.
- Probari debet casus exceptuatus, ut possit deveniri ad sequestrationem, ibid. num. 2.
- Per sequestrum, & per depositum possessionem saepe terminatur in Rota, vide *Perseverum*.
- Sermo.* In generali sermone non venit persona loquens, decil. 576. num. 10. & Annot. ibid. num. 19.
- Hoc non procedit ubi subiecta materia ad diffusandz, d. decil. 576. num. 11.
- Item nec quando est eadem ratio in persona loquentis, quae in alio, ibid. num. 12.
- Sigilli.* Non est de substantia Notarii, decil. 454. n. 3. & Annot. ibid. num. 6.
- Simonia* inducitur etiam ex re, quae de per se est bona si deducta fuit in conventionem, decil. 517. numer. 12.
- Non inducitur super re prohibita, & iniusta non precedente tractatu, & consensione, ibid. num. 31.
- Non arguitur ex iis, quae sequuntur actum, in quo praecedunt commissa Simonia, nisi probetur, quod gesta sint in vim tractatus, & passionis praecedentis, decil. 138. num. 9.
- Non probatur, nisi probetur passio praecedens, decil. 517. num. 30.
- Quod procedit etiam si statim post resignationem quid fuerit factum, quia ex vicinate actuum non praesumitur Simonia, ibid. num. 31.
- Item non probatur per famam, ibid. num. 32.
- Probatz coniecturae, & praesumptionibus, ibidem num. 1.
- Debent autem coniecturae, & praesumptiones esse vehementes, & tales, quod Reus de crimine convincatur, ibid. num. 1.
- Item debent esse plene probataz, ibid. num. 4.
- Ut cunctis Simonia praetium debet, quod pactum fuerit factum post resignationem, non ante, ibid. num. 20.
- Alia vide in verb. *Confessio*.
- Simplex Beneficium*, vide in verb. *Beneficium*.
- Sub simplici an, & quando comprehendatur maximum, vide in verb. *Actum*.
- Simulatio* Contractus excluditur, ubi constat de veritate actus, decil. 577. num. 19.
- Non habet locum, ubi contractus potest realiter, & verè fieri, decil. 459. num. 8. & 9.
- Et ubi re veta potest sic contrahi, decil. 195. n. 10.
- Item excluditur ex veritate praesentis causae, d. decil. 195. n. 12. decil. 459. n. 7.
- Non arguitur ex eo solum, quod alienari post allocationem remaneat in possessione rei alienatae, maxime concurrente titulo familiaritatis, decil. 402. num. 16.
- Non datur sine causa simulandi, ibid. num. 15.
- Simulationis* causa probari debet, decil. 137. n. 1. & Annot. ibid. nu. 17, ubi vide plura, & an, & quando id procedat.
- Non praesumitur in publico Instrumento, d. decil. 157. num. 20.
- Pretulimur quando facta est cessio ex causa crediti, de quo non apparet, decil. 47. n. 6.
- Simulationis* praesumptio excluditur ex numeratione pecuniae, de qua constat ex partibus Banchi, decil. 195. n. 3.
- Item simulationis praesumptiones tolluntur aliis praesumptionibus in contrarium, ibid. n. 5.
- Sicut concessus probari potest simulatio, ita multo magis coniectura excluditur, ibid. num. 2.
- Simulationis* coniectura debent esse efficaces, & dilucidae, d. decil. 195. n. 4. & Annot. ibid. n. 17.
- Simulationis* exceptio non impedit executionem obligationis Cameralis nisi sit concludenter probata, d. decil. 195. num. 16. & Annot. ibidem numer. 18.
- Si Nemo.* Haec gratia conceditur ex stylo Datarie pro uilo Apostolico etiam aduersus Praesulum Apostolicum, decil. 150. n. 1.
- An sit subreptitia quando non fuit facta mentio, quod colligatur erat praesens Apostolicus, & negatiua est vera, vide ibid. n. 1.
- Intimanda est quando agitur de priuatione, decil. 137. num. 8.
- Et intimatio sufficiens censetur quando quis fuit citatus ad dicendum contra huiusmodi Gratiam, ibid. num. 9.
- Iustificatur ex sola Confessione impetrantis, quo ad non lus eisdem impetrantis, decil. 89. num. 2. & Annot. ibid. lit. A.
- Ad iustificandam gratiam (*si unius*) lis probatur ex Commessione, & actus, & sufficit de facto verificata, decil. 84. n. 1.
- Et quo ad non ius alterius partis iustificatur ex resolutione processuum actorum, d. decil. 84. num. 5. decil. 89. num. 3.
- Et ex eo, quod in actis non constat de aliquo eius lare, decil. 94. num. 7.
- Amplia procedere etiam si causa reperitur commissa in prima instantia, ibid. n. 8.
- Non est praesudicialis, quia non habet locum nisi data immutabilitate Gratiae partis aduersae, decil. 190. n. 6.
- Requirat litem de tempore impetrationis, decil. 94. num. 1.
- An, & quando requiratur expeditionem literarum, vide ibid. sub num. 6.
- Singuli.* quae non proficiunt vltra iuvant in probationibus, decil. 145. num. 2.

Singula

Index Materiarum.

Singula singularis congruè sunt referenda, vide in ver. Rel mo.
Singulari. Numeri singularis verba non possunt referri ad plura, sed ad vnum tantum, decif. 433. numer. 7.
Successor singularis, vide Successor.
 Testes singulares nihil probant, decif. 110. nu. 6.
 Fallit concurrentibus administris, decif. 374. numer. 11.
 Testes singulares probant mentum, decif. 126. nu. 47. decif. 374. numer. 10. ubi reprobat opinionem contrariam.
 Item probant minas, d. decif. 126. nu. 48.
 Testes singulares singularitate oblatiua repelluntur, decif. 444. nu. 1.
 De singularitate testium, vide in sequ. verb. *Singulari.*
Singularitas. In singularitatem an, & quando resoluatur pluralitas, vide *Pluralitas.*
Diversificatio singularis testium vitat probationes, quia eas diuidit, & quoad hunc effectum non differt à singularitate oblatiua, decif. 390. numer. 4.
Diversificatio lae sumpto vocabulo dici potest oblatiua, d. decif. 390. nu. 3. & Annot. ibid. numer. 11.
Oblatiua cõtineat non solum per directam contradictionem, & reductionem ad impossibile, sed etiam per reductionem ad inueniibile, d. decif. 390. nu. 5.
 De singularitate oblatiua relaxari non possunt testes, quando deponunt de acta iterabili, ibid. numer. 11.
 Alia de testibus singularibus, vide sub verb. *Singulari.*
Sine. Est dictio ampliatiua, decif. 11. nu. 1.
Sine. An, & quando Socero possit solus dos, vide in verb. Dos.
Societas contrahi non potest super re non existente, nec dari potest participatio eius, quod non est, decif. 419. numer. 4.
 Extinguitur morte socij, decif. 117. numer. 1.
 Non dicitur, quando non habet ortum à prima, & transir in aliam naturam, ibid. nu. 2.
 In contractu Societatis est maxime reprobatum pactum continens iniquitatem, quia requirit in lapsum bonam fidem, cum sit ad instar cuiusdam fraternitatis, decif. 308. nu. 4.
 In societate lucra, & damna debent esse aequaliter communia, decif. 302. numer. 7.
 Amplia, ut non valeat pactum contrarium & qualitati, ibid. nu. 8.
 Societatis damnum debet esse commune, licet contingat post eam finitam, ibid. nu. 6.
 Societas finita durat communio in effectibus, & damnis non diuisis, ibid. nu. 5.
 Alia supplè, & vide in verb. *Societas.*
Societas Officij contracta ultra valorem officij, quando concurre scientia iam dantis, quàm recipiens non sufficitur, nisi usque ad concurrentem valorem officij, decif. 167. numer. 1. & Annot. ibid. numer. 8.
 Est sufficiens sola scientia Officialis super cuius Officio societas contrahitur, licet recognitor bonæ fidei huiusmodi scientiam non habuerit, d. decif. 167. numer. 1.
 Extincta si fuerit, cessat spes lucri ex parte accipientis pecunias, ideo quando longiori tempore societas durat, tanto maior est spes lucri, decretescens vero tempore minuitur etiam spes, decif. 65. nu. 4.

Non requirit de substantia fidelem, seu memoriam Societatis, sed sufficit publicum Instrumentum, decif. 180. numer. 1.
Societatis Officij contractus consistit inter Officialem, & tantem pecuniam, decif. 167. nu. 1.
 Societati accedentes vti principales, & infolidum, non dicuntur socij, non obstante quod recognouerint bonam fidem, ibid. nu. 4.
 Principalis in contractu censetur ille, qui pecuniam recipit, d. decif. 167. numer. 6. & Annot. ibid. numer. 10.
 Hoc procedit inter ipsos obligatos, non autem respectu creditoris pecuniam dantis, quia respectu illius censetur principalis Officialis, d. decif. 167. nu. 7.
 Recognitio bonæ fidei non immutat qualitatem principalis obligationis, ibid. nu. 5.
 Vtute suspensio cessat in Societatibus Officij ob incertitudinem vite, decif. 107. numer. 4. & vide Annot. ibid. nu. 6.
Socii, qui duas Societates contrahit representant duplicem personam, prout duas sunt Societates, decif. 366. nu. 1.
 Qui non habet maiorem participationem in Societate, nec etiam debet sentire maius detrimentum, decif. 301. nu. 4.
 Teneatur pro rata releuare, & præsruare indemnes conlocos, ibid. numer. 3.
 Antequam in solidum pro debito Societatis, vide decif. 170. numer. 10.
 Socij sunt in solidum obligati quando ambo promissæ negotiationi gerunt, decif. 302. numer. 1. & Annot. ibid. numer. 9.
 Et perferunt quando sunt socij in negotiatione mercium venalium, d. decif. 302. numer. 2.
 Socius eo magis infolidum est obligatus quando ipsomet recipit merces, ibid. nu. 3.
 Contra vnum ex Sociis creditor agendo, seu recipiendo ab eo solutionem pro eius rata, ut censetur remississe obligationem solidi, quæ requiritur, vide in verb. *Solidum.*
 Inter socios est diuidenda res communis, cum communio sit causa diuisionis, decif. 308. nu. 1.
 Alia supplè in verb. *Societas.*
Solemnitas. Ad præsumendam solemnitatem non suffragatur solus lapsus temporis, ubi obseruantia non conuenit, decif. 309. numer. 8. & Annot. ibid. nu. 7.
 Et ista obseruantia debet esse certa, non autem præsumpta, Annot. ibid. numer. 8.
 Solemnitates certas Statutum requirit non comprehendit contractus iuratos, decif. 395. nu. 4.
 Sine solemnitatibus an, & quando valeat, & probet confessio minoris, & mulieris, vide *Confessio.*
 Et de solemnitatibus requisitis in contractibus Minorum, vide in verb. *Minor.*
 Sine solemnitatibus contrahens pupillus cum alio pupillo an, & quando possit dare de Nullitate, vide de *Pupillo.*
Solidum. Ut obligatio Solidi censetur remissa per creditorem agendo contra vnum ex sociis, seu recipiendo ab eo solutionem pro eius rata, requiritur quod solutio pænualiter correspondat rate, & portioni soluenteis, aliis enim si in aliquo excedat, vel minor sit, sibi non præiudicat, decif. 302. numer. 7.
 Item requiritur quod expresse petatur, aut solbatur pro rata sua, ibid. nu. 8.
Solam, & quod ita actum sit probatur pro tertio, & contra tertium ex libris mercatorum, etiam sine administris, vide in verb. *Literæ.*

Index Materiaram.

- Solutum fieri à Principe non venit sub mandato**, licet veniat solutum constituentis, vide *Mandatum Preterea*.
- A soluto arguitur metus, & inculsus**, decif. 316. num. 29. & vide *Affirm.*
- Ex soluto contrahentium servato in aliis contractibus sumitur interpretatio contractus**, vide in verb. *Contractus*.
- Solutum de versione pecunie, seu pretij in causam expressam quando quis esse debeat, nec ne vide in verb. *Urgis*.**
- Solvendo fuisse aliquem de tempore contractus presumitur si confus quod ante contractum erat solvendo**, licet ex post constet non esse solvendo, decif. 406. num. 10.
- Solvendo aliquem non esse non probat excusio facta in Vibe tantum**, maxime si constat alibi habere bonam, ibid. num. 11. & vide in verb. *Dysaffia*.
- Solutum creditoribus posterioribus, recte soluti si ignoter adesse anteriores**, decif. 311. num. 18.
- Non recte autem soluti si soluti creditoribus posterioribus postquam sunt detecti anteriores**, & illi instant satisfieri, ibid. num. 21.
- Nec obligatus solvere creditoribus liberatur solvendo posterioribus quando habet noticiam anteriorum**, decif. 447. num. 1.
- Invenibile est quod emptor velit solvere pretium creditoribus posterioribus**, dum scit adesse anteriores, d. decif. 311. num. 20.
- Solutus presumitur reportare Quietantiam**, decif. 213. num. 1.
- Si in actu solutionis solvens non protulerit solvere metu mandati, possessio exigenda acquiritur ex solvendo facta in vim mandati iudicis**, vide in verb. *Exadus*.
- Solventi si proferat, & cedenti non noceat, cessio non potest denegari**, vide *Cessio*.
- Solventis bona fides attenditur**, decif. 311. num. 27.
- In solvendo presumitur mandatum, quia non est verisimile, quod quis velit scire**, & cum suis, saltem concurrentibus alios ad invicem, decif. 275. num. 3. & 4. & Annot. ibid. num. 19. vbi vide administracula.
- Alia supple in verb. *Solvendo*, *Solutus*, & *Solutio*.**
- Solutio anticipatè est plus solvere**, decif. 85. num. 3.
- Solvere creditoribus, vel alteri in eius gratiam paria sunt**, decif. 311. num. 16.
- Solvere quilibet potest pro alio etiam invito**, decif. 311. num. 4. & Annot. ibid. num. 8.
- Solvere in specie mitto creditore an possit debitor quotitati**, vide *Debitor*.
- Obligatus solvere debitum alienum potest petere cessionem**, vide in verb. *Cessio*.
- Solvere sua debita ex fructibus, & redditibus Ecclesie tenentis Prelatos**, vide *Prelatum*.
- Solvisse filii de bonis hereditatis an videatur creditor si sit heres defuncti**, vide in verb. *Creditor*.
- Solvere non dicitur deponens**, vide in verb. *Depositor*.
- Alia supple in verb. *Solvendo*, *Solutus*, & *Solutio*.**
- Solutio cedente debet in causam electam à debitore**, decif. 366. num. 4.
- Cedere in dubio presumitur in causam duriorum**, decif. 311. num. 8. & latè Annot. ibid. num. 12. vbi declaratur quare causa dicatur durior, & gravior.
- Item in dubio presumitur cedere in causam antiquiorem**, d. decif. 311. num. 9. & Annot. ibid. num. 13. vbi declaratur quod nam dicatur debitum antiquius.
- Et in extinctionem causæ precedentis, de qua apparet**, decif. 468. num. 1. d. decif. 311. num. 2.
- Maxime quando congruissima soluta cum quantitate debita**, d. decif. 311. num. 3. decif. 311. num. 7.
- Et in causam debitam dum nil aliud fore expressum**, decif. 62. num. 9.
- Et dum non apparet de illa causa**, ibid. num. 10.
- Cedere in causam debiti habentis hypothecam, & infirmamentum, & pro quo debentur vltra**, d. decif. 311. num. 10.
- Et in causam, pro qua sunt datus fidei iussor**, decif. 514. num. 1.
- In quam causam cedit probatur ex connectu, & indicis**, decif. 468. num. 7. & d. decif. 311. num. 5.
- Non cedit in debitum antiquius quando est facta declaratio à partibus**, decif. 366. num. 4.
- Facta ab administratore censetur facta de pecuniis principalis debitoris exactis, non de propriis**, decif. 354. num. 5.
- Facta ab emptore creditoribus venditoris de pretio rei emptæ, censetur facta non de pecuniis propriis, sed venditoris**, decif. 68. num. 4.
- Facta personæ non habenti mandatum non suffragatur**, decif. 139. num. 4.
- Et non sufficit mandatum ad litteras**, ibid. num. 4.
- Sed requiritur mandatum speciale ad exigendum**, Annot. ibid. num. 7.
- Facta si sit de pecuniis debitoris, non potest reportari cessio**, vide *Cessio*.
- Facta si sit per fiduciarium an, & quando possit per eum repeti ab aliis confideiussoribus eorum causa**, vide in verb. *Fiduciarius*.
- Ex solutionibus factis an, & quando quis constituitur in quali possessione exigendi, vide in verb. *Exadus*, & in *sol. res pignoris*, vide in verb. *Pignus*.**
- Fieri debet solutio de moneta antiqua si fieri potest, si minus de noua ad valorem antiquæ quoniamque pecunia mutatur in pondere, & bonitate intrinsicâ**, d. decif. 42. num. 1. & Annot. ibid. num. 7.
- Solutum pecunia non est alterata in bonitate intrinsicâ, sed alteratur sit solium eius extrinsecus valor, tunc solutio fieri debet secundum pecuniam currentem tempore solutionis, vel eius estimationem**, d. decif. 311. num. 6. & Annot. ibid. num. 7.
- Moneta, quæ est in obligatione si repetitur in corpore eadem solvi debet, vel talem de alia, cum qua emi possit illa moneta**, Annot. ibid. num. 8.
- Probat debet per eam allegatam**, decif. 339. numer. 2.
- Et per debitorem quando agitur inter ipsum, & creditorem**, decif. 480. num. 1.
- Et creditori, cui est facienda solutio, sufficit illam negare**, d. decif. 339. num. 1.
- Sublequea solutio declarat quid fuerit de intentione parium**, decif. 302. num. 9.
- Verisimilis non est sine quietantia quando est notabilis summa**, decif. 188. num. 1.
- A solutione facienda an liberet depositum, & an, & quando illud habeat vim solutionis, vide in verb. *Depositum*.**
- Solutionis vicem habet compensatio**, decif. 342. num. 1. & vide etiam Annot. ibid. num. 6.
- An autem dicatur vera, vel facta solutio, vide *Compensatio*.**
- Solutionis vim an, & quando habeat Cedula bancaria, vide *Cedula bancaria*.**
- De solutione Afficius, Annæ, Canonis, Debiti hereditarij, Decimarum, Dotis, fructuum Censuum, Gabellarum, Laudemij, Onerum, Pretij, & aliorum summorum, vide in *sum potestatem habentis materiam*.**
- Alia de solutione in genere supple in verb. *Solvendo*, *Solutus*, & *Solutio*.**

Index Materiarum.

Solui vnum pro alio inuito creditore non potest, vide sub verb. *Creditor*.
Serui non excluduntur propter patruales à Saxato exclusio fecundatam, vide *Saxatum exclusio fecundatam*.
Serui Principales in contracta census, & in quolibet alio nominato peti potest in casu non implementi locum interesse, non vi pretium, decif. 83. num. 3. & Annot. ibid. nu. 10.
 Sortis principalis restitutio venit loco damnotum, & interesse, Annot. ad decif. 564. num. 5.
 Per retentionem fortis principalis, & fructuum census, censetur sufficiens succursum emproci in casu, in quo res empta detegat emensuata, decif. 295. nu. 1.
 In sortem principalem imputantur fructus indebiti soluti, decif. 80. num. 9.
 An, & quando post receptionem fortis principalis peti possint fructus, & quando quis recipiendo sortem principalem sibi prauidet in fructibus, nec ne, vide in verb. *Fructus*.
Speciale mandatum, in quibus casibus requiratur nec ne, vide in verb. *Mandatum Procura*, & in verb. *Procurator*.
Species. Expressio speciei regulariter non restringit genus, decif. 177. nu. 9. & Annot. ibid. num. 13. vbi ad Limitatur.
 Maxime si vniuersalitate verborum, d. decif. 177. num. 7.
 Et quando species exprimitur, non per viam dispositionis, sed per viam declarationis, ibid. nu. 8.
 Speciem, seu corpus in solum recipere non potest cogi creditor in pecunia, quia aliud pro alio inuito creditore solui non potest, vide *Creditor*.
 In specie facta probatio, praefertur probationi generali, vide *Probatio*.
Spoliatus non est confouendus in spolio, & ideo arbitrium non intrat, vbi commissum est spoliū, decif. 416. nu. 4. & late Annot. ibid. nu. 7.
 Spoliatus datur manutentio, decif. 100. nu. 4. & Annot. ibid. nu. 7.
 Alia vide in verb. *Spoliatus*, & in verb. *Spolium*.
Spolium non tenetur iustificare iudicium in spolio, etiam si sit res quae non possit sine titulo possideri, nisi quando agitur contra Superiorem, decif. 105. numer. 12.
 Non tenetur respondere spoliatori super alio iudicio, decif. 181. num. 1.
 Hoc procedit quando fuit illata vis vel compulsio, vel ablatio, ibid. nu. 1.
 Hae autem declarationes solum procedit quando agitur de re diuersa, secus autem si agatur de eadem, in qua fuit commissum spoliū, ibid. nu. 4.
 Vis autem quando non censetur illata, vide in verb. *Vis*.
 Pro spoliato se habere pendet ab animo, decif. 128. nu. 6.
 Pro spoliato in dubio quis non praesumitur se habere, & probari debet ab allegante, decif. 107. numer. 10.
 Pro spoliato quis apparet se non habuisse quando dixit se possidere, & peti manutentio, ibid. numer. 12.
 Item nec quando in primis peti manutentio, & quatuor opus sit reintegrari, decif. 146. nu. 14. decif. 155. num. 6.
 Pro spoliato an quis censetur se habere si enunciat se spoliatum, vel petat reintegrari, adeo quod petere non possit manutentio, an verò ad solum intelligi debeat ratione possessionis naturalis, vide Annot. ad d. decif. 155. nu. 11.

Item pro spoliato quis non censetur se habere ex negligentia recuperationis possessionis naturalis, nisi post lapsum decennij, decif. 107. nu. 13. & de hoc late vide Annot. ibid. num. 16.
 Procurator non potest facere aliquem actum, ex quo principalis habeat se pro spoliato, nisi ad id habeat speciale mandatum, decif. 168. nu. 1. & Annot. ibid. nu. 1. decif. 146. nu. 13.
 Si quis non habeat se pro spoliato excusio nulliter à iudice facta, non prius possessione, decif. 105. nu. 12. decif. 107. nu. 6. decif. 458. num. 9. decif. 551. nu. 6.
 Et ideo ea non obstante competet manutentio, d. decif. 107. nu. 7.
 Non habenti se pro spoliato competit manutentio, decif. 46. nu. 9.
 Etiam non obstante posteriori alterius possessione, decif. 103. num. 2. decif. 113. nu. 3.
 Et etiam in casu lite pendente non potest impedire manutentio non habenti se pro spoliato, decif. 182. nu. 3.
 Quando verò quis se habet pro spoliato, non potest petere manutentio nem, decif. 146. nu. 12.
 Ecclesia tamen possident potest petere manutentionem nomine Ecclesiae quamvis Praetor habeat se pro spoliato, Annot. ad decif. 116. num. 5. & ad decif. 146. nu. 1.
 Restituendus est spoliatus etiam si non bona & de possideret, Annot. ad decif. 542. nu. 11.
 Et restitutio ei non impeditur per exceptionem non iuris si passus non fuerit discuti super bono iure, decif. 105. nu. 16.
 Alia de materia spoliari, vide in seq. verb. *Spolium*.
Spolium aeternitatem requiritur violento, decif. 336. num. 7.
 Commissum si sit non intrat arbitrium, cum non sit confouendus spoliator in spolio, decif. 416. nu. 4. & late Annot. ibid. nu. 7.
 Commissum à tertio non repellit ab agendo, decif. 336. nu. 9.
 Quod procedit etiam si spoliatio esset facta à Procuratore, d. decif. 336. nu. 10. decif. 513. nu. 1.
 Commissum à Procuratore obstat domino quando Dominus eorum habet factum Procuratoris, d. decif. 336. nu. 3.
 Commissum à procuratore ex quibus censetur ratificatum, vide d. decif. 555. nu. 6.
 Commissum à procuratore censetur ratificatum ex eo, quod dominus per multum tempus conatus fuit illud in iudicio sustinere, ibid. nu. 9.
 Et eo ipso quod dominus de eo habita notitia non reuocatur, nec contradicit, ibid. num. 10.
 Commissum à Procuratore non censetur ratificatum à principali ex fructuum perceptione non data scientia spoliij, decif. 336. nu. 11.
 Spolij ratificatio requirit scientiam perfectam omnium qualitarum, & circumstantiarum, ibid. numer. 12.
 Ad committendum spoliū Procurator non censetur habere mandatum, decif. 177. nu. 2.
 Non intrat spoliū, quando possessio fuit capta auctoritate iudicis, decif. 43. num. 1. decif. 105. numer. 4.
 Quod tamen habet locum quando iudex rē, & reā procedit, d. decif. 105. nu. 5.
 Secus quando iudex nulliter procedit, d. decif. 43. nu. 1. d. decif. 105. eod. nu. 4. decif. 178. nu. 2. decif. 109. nu. 2.
 Imò iudex non rē, nec reā procedens non solum non excusat à spolio, sed ipsemet dicitur spoliare, dec. 361. nu. 4.

Spolia

Index Materiarum.

- Spoliarum** est possessio capta vigore sententiae nullae, decil. 336. num. 2.
- Et dicitur capta per vim expulsum, ita ut competat interdictum, unde vi, ibid. nu. 3.
- Et non potest iustificari, & confirmari ex nouiter deductis etiam si esset de nouo concedenda, decil. 305. nu. 11.
- Spoliare dicitur iudex quando capitur possessio in vim precepti illius nulla praeuia citatione, d. decil. 105. num. 6.
- Vltimum spoliū est purgandum, decil. 485. nu. 12. de quo etiam late Annot. ibid. sub num. 14 ubi vide limitationes, decil. 500. num. 10.
- Spolio agere non potest qui facto proprio cecidit à possessione, decil. 15. num. 2.
- Spolio agere potest religiosus contra tertium, decil. 138. nu. 6.
- Secus si spoliatur à resignatario, decil. 364. num. 4.
- Spoliū actio competens auctori transit in eius heredem, decil. 542. num. 1. & Annot. ibid. nu. 9. ubi vide declarationem.
- Ampla ut transeat etiam in successorem singularem absque alia cessione, Annot. ibid. num. 10.
- Spoliū actio datur aduersus possessorem rei, super qua fuit commissum spoliū, d. decil. 141. num. 1.
- Quod procedit etiam si iste tertius possessor titulo, & bona fide possideat, & etiam si ille habeat causam ab Authore non viciose, Annot. ibid. nu. 11.
- Item datur huiusmodi actio contra heredem quando is super spolio facientem introducta contra defunctum, d. decil. 142. num. 4.
- Adione spolij conueniri potest creditor immūis ex Saluiano, nisi restituitur re postquam est satisfactus ex fructibus, Annot. ad decil. 15. nu. 6.
- Spoliū exceptio obstat donec non fuerit integraliter purgatum etiam quo ad restitutionem fructuum, decil. 515. nu. 11.
- Et haec exceptio obstat in quocunque iudicio etiam super re diuersa, decil. 316. num. 8.
- Non obstat ista exceptio in alio iudicio, nisi quando interuenit vis ablativa, vel compulsiva, & haec regula procedit solum quando agitur de re diuersa, secus autem si agatur de eadem, in qua fuit commissum spoliū, decil. 181. nu. 4.
- Item ista exceptio spoliū repellit eos, qui tenentur interdicto unde vi, vel vi bonorum raptorum iuxta magis communem opinionem approbatam à Rota, decil. 336. nu. 1.
- Reintegratio in spolio non impeditur per exceptiones respicientes pericoriorum, decil. 500. nu. 9.
- Reintegratio ad possessionem eōpetit Ecclesiae spoliatae, etiam si à possessione ceciderit facto sui Re-toris, decil. 116. nu. 1. & Annot. ibid. nu. 4.
- In spolio matrimoniali nō datur restitutio si possessio non fuit iusta, vel fuit violenta, decil. 331. num. 44.
- Reintegratio est danda probatis duobus extremis, decil. 485. nu. 2.
- Hoc non procedit quando interuenit iudicis auctoritas, quia tunc debet probari, quod iudex nulliter, & iniuste processerit, ibid. nu. 3.
- De extremis probandis ad effectum obtinendi restitutionem in spolio, vide in verb. *Extremis*.
- Qui tenentur interdicto unde vi, vel vi bonorum raptorum repelluntur exceptione spoliū iuxta magis communem opinionem approbatam à Rota, decil. 336. num. 1.
- Interdictum unde vi eōpetit si possessio sit capta vigore sententiae nullae, ibid. nu. 5.
- Alia de materia spoliū, vide in verb. *Spoliarum*.
- Sponsa* duorum non potest esse Ecclesiae, decil. 370. nu. 4. & Annot. ibid. num. 1.
- Sponsa* traditur per sponsum rei pretiose non censetur donata, sed tantum censetur concessa ad vsum, & ornatum, vide in verb. *Donata*.
- Sponsalia* iurata quae contrahit et cogendū per censuras ad illa effectunda, & ad contrahendum matrimonium per verba de praesenti, decil. 376. nu. 1. de quo late Annot. ibid. sub nu. 9.
- Ecclesia tamen abstinere à coactione, legitima existente causa, d. decil. 376. num. 1. & Annot. ibid. eod. num. 9.
- Pender ab abirrio iudicis, quae nam sit iusta causa, d. decil. 376. nu. 6.
- Lis non est in proposito iusta causa, ibid. nu. 7.
- Odiū capitale est iusta causa abstinendi à coactione, d. decil. 376. num. 8. & Annot. ibid. sub d. numero. 9.
- Dissolui possunt sponsalia mutuo dissensu, d. decil. 376. nu. 1.
- Non dissoluantur per consensum vnus tantum, sed requiritur consensus mutuos utriusque coniugis, ibid. nu. 4.
- Voluntatis autem exploratio in proposito non suffragatur, nisi legitimè fiat, ibid. nu. 3.
- Nulla sunt ab initio stante impedimento consanguinitatis, etiam si sint contrahenda sub conditione futurae dispensationis, quae postea fuit impetrata, decil. 410. nu. 1. & Annot. ibid. nu. 5.
- Alia sponsalia licet contrahere, & à primis recedere antequam impetretur dispensatio, d. decil. 410. nu. 2. & Annot. ibid. nu. 7. & 8.
- Pandente an sit locus quando sponsalia sunt celebrata sub conditione dispensationis Apostolicae, vide Annot. ad d. nu. 8.
- Contracta sponsalia, seu matrimonia inter consanguineos sub conditione futurae dispensationis requirunt nouum consensum post obrenti dispensationem, quia ille primus consensus fuit nullus, d. decil. 410. nu. 5. & Annot. ibid. sub nu. 7.
- Cap. Gemma de sponsal.* qualiter sit intelligendum, & an procedat, ita nec iuramento, decil. 361. nu. 10.
- Sponsalia largiui.* Ex sponsalibus largiunt, & propter nuptias praesumitur donatio inter sponsos, d. decil. 563. nu. 8.
- Praeteritum quando fit in Instrumento dotali, ibid. nu. 9.
- Sponsus.* Inter sponsos facta donatio praesumitur propter nuptias, & ex sponsalibus largiente praeteritum quando fit in Instrumento dotali, vide in verb. *Donatus propter nuptias*.
- Res pretiose traditur per sponsum sponsae non censetur donata, sed tantum censetur concessa ad vsum, & ornatum, vide sub verb. *Donata*.
- Spiritus* est insuscipibilis patri tam ex testamento, quam ab intestato, potest tamen pater illum instituire in casu, quo erit legitimus, decil. 271. nu. 2. & Annot. ibid. nu. 10.
- Reputatur turpis persona ad effectum quod testamentum sit nullum, in quo frater est praeteritus, d. instituto d. Spiritus, d. decil. 271. nu. 17.
- Spiritus, & Bastardi non sunt agnati, & quando testator eos vocauit, non censetur habita ratio agnationis, decil. 433. nu. 10.
- Spiritus, & Bastardi non conseruant agnationem, nec sunt agnati, d. decil. 433. num. 7. & latius Annot. ibid. num. 13. ubi quaeritur an id procedat, quando dispositio est concepta per verba non iuris, sed naturae.
- Stabilia* acquiri non possunt per forentes in Statu Ecclesiastico, vide in verb. *Forensis*.
- De facili latere non possunt, sed se ipsa exhibent, decil. 469. nu. 8.

Index Materialium.

Stare. Quando per aliquem non fiteat, quo minus fieri probatio illa debet haberi pro facta, decif. 498. nu. 17.

Statum iudicii mutari non potest per tertium venientem ad causam pro suo interelle, decif. 576. numer. 7.

Litis status beneficio qui gaudet, debet etiam pari praedictum quod oritur ex admissione ad causam, decif. 159. nu. 1.

Rei confirmare status non alteratur per confirmationem, vide *Confirmatio*.

Ex statu de presenti non inferitur ad statum de preterito, decif. 406. nu. 9.

Quando agitur de reducendo in pristinum statum, possessio acquiritur sine scientia, & patientia alterius, vide *Possessio contra prius*.

Super statu factae probationes efficiunt etiam personam diversam, decif. 135. nu. 3.

Super statu personae sententia lata facit ius quo ad omnes, decif. 486. nu. 9.

Hoc non procedit quando sententia fuit lata non citato legitimo defensore, ibid. nu. 10.

Super statu personae testes examinati faciunt ius, & probant quo ad omnes, decif. 498. num. 9.

Conventio semper intelligi debet rebus in eodem statu permanentibus, vide *Conventio*.

Statum *Beneficij* attenditur ad iudicandam qualitatem beneficij, per scriptum ad effectum institutionis Gratiae, decif. 481. nu. 7.

Collatiuus excludit unionem, decif. 77. nu. 3.

Declatur ex petitione Apollonica ubi non constat de statu antea contrario, decif. 481. numer. 1.

Vltimus quando fit attendendus, vide totam materiam laet in Annot. ad decif. 77. sub num. 12. ubi etiam de quali possessione consistendi seu praesentandi, & vide etiam Annot. ad decif. 112. nu. 6.

Vltimus attenditur ad effectum ut videatur an beneficium cadat sub reservatione, d. decif. 77. numer. 9.

Et sufficit ad sustinendam collationem factam ut de testamento, decif. 95. nu. 3.

Vltimus sufficit ad sustinendam Collationem, decif. 112. nu. 1.

Declara prout in Annot. ibid. sub nu. 6. & in Annot. ad d. decif. 77. sub nu. 12.

Ad inducendam mutationem status beneficiorum quae requiruntur, vide in verb. *Mutatio*.

Statum derogare quando dicatur *haec edita, C. de secund. nups.* vide sub verb. *Fid.*

Disponens, quod creditor in quantitate teneatur recipere in solum, est intelligendum si emptor non inveniat, decif. 132. num. 9.

Interpretandum est, & declaratur eius intentio ex ratione in eo expressa, decif. 193. nu. 7.

Quando per Statutum expresse reperitur assignata unica ratio, non est alia ratio quaerenda, ibid. numer. 17.

Interpretandum est sicut interpretamur ius commune, decif. 103. nu. 15.

Inter communi contrarium est interpretandum, ut deroget dispositioni iuris communis minus quam fieri possit, decif. 198. nu. 4.

Macellariorum debet restringi ad homines dictae artis, decif. 43. nu. 4.

Quando Statutum praesumit dolum an habeat locum *la. C. si minor fall.* vide Annot. ad decif. 160. nu. 1. & in verb. *Ratificatio*.

Quod emanat ad obviandum fraudibus est favorabile, & late interpretandum, decif. 327. nu. 5.

Requiritur consensus partis in quocumque instru-

mento filij, est intelligendum in casu in quo parti esset debitus usufructus, decif. 391. nu. 3.

Requiritur certas solemnitates non comprehendit contractus inatos, ibid. nu. 4.

Tollere potest beneficium restitutionis in integrum, vide *Restitutio in integrum*.

Statuta condere sine confirmatione Papae non possunt populi subiecti Sedi Apollonicae, decif. 167. nu. 7. & Annot. ibid. nu. 14.

Statuta confirmata à Papa dicuntur Statuta Papalia, d. decif. 167. num. 6. & Annot. ibid. num. 13.

Statutum allegans, debet docere quod casus versetur in terminis Statuti, decif. 64. nu. 7.

Statuti non vltus non probatur per testes deponentes se nescire an Statutum fuerit in vltu, quia testes deponere debent non esse in vltu, & quod si esset in vltu, ipsi testes scirent, decif. 169. nu. 3.

Negativa non vltus Statuti ut probatur per testem de illa deponentem, debet ab eo reddi ratio, etiam si de illa non interrogatur, ibid. num. 6.

Statuto loci non ligatur Forensis, decif. 279. numer. 10.

Prout nec etiam gaudet beneficio Statutorum loci, Annot. ibid. nu. 15.

Statuto loci potest uti dominus loci in favorabilibus, Annot. ad d. decif. 279. num. 15.

Statutis laicorum potest uti Ecclesia in favorabilibus, Annot. ibid. nu. 14.

A Statuto ad pactum valet argumentum, vide *Argumentum*.

Iuxta Statutum interpretatur voluntas testatoris, vide in verb. *Testator*.

De Statuto super contractibus minorum, & mulierum, vide in verb. *Affor*.

De Statuto de lucro dotis, vide sub verb. *Dot.*

Statuentium voluntas eodem modo est interpretanda, quo & voluntas testatoris, decif. 358. numer. 10.

Statutum de continuanda possessione non operatur, nisi data possessione defuncti, decif. 107. nu. 3.

Operatur continuationem possessionis in heredem ex sola possessione civilis defuncti, licet naturalis esset ab alio occupata, d. decif. 107. nu. 14. & vide Annot. ibid. nu. 17.

Et quid si possessio esset à tercio occupata post mortem defuncti anee aditam hereditatem, Annot. ibid. eod. num. 17.

Etiā stante Statuto loci de continuanda possessione, possessio praesentandi non transit in heredes, vide sub verb. *Praesentatio*.

Statutum exclusivum firmationem ita demum excludit filium si pater velit, decif. 565. nu. 7.

Et ideo pater disponendo ad favorem filiarum videtur recedere à Statutaria exclusione, ita ut successio cessatur redacta ad terminos iuris communis, ibid. nu. 6.

Et non impedit tale Statutum quo minus filiae ex voluntate patris possint ex testamento capere, decif. 338. nu. 1. & Annot. ibid. num. 6.

Filiae exclusae à Statuto si instituantur haeres à patre competit remedium *la. d. decif. 318. num. 1.*

Non tamen filia à Statuto exclusae si ei pater aliquid in testamento reliquat petere potest supplementum legitimae, reprobata contraria opinione, decif. 113. nu. 19.

Habet locum istud Statutum etiam conditio testamento quando filia venit contra testamentum, scilicet si veniat ex testamento, d. decif. 338. num. 4. & Annot. ibid. nu. 6.

Non excludit hoc Statutum sorores propter patre-

Non

Index Materialium.

Non inferit pro excludendi feminarum, quando non verumque illi masculis, qui iuxta Statuti dispositionem sunt de illis, qui excludunt feminas, decif. 114. num. 15.

Et si excludat descendentes à feminis non censetur excludere feminas ipsas, nam feminæ ipse sunt agnatæ, sed non descendentes ab illis, decif. 1293. nu. 19.

Non potest effectum suum ad bona sua extra territorium, decif. 135. nu. 1. & Annot. ibid. num. 7.

Item neque comprehendit personas forenses respectu bonorum sitorum in territorio Statuti, d. decif. 135. nu. 1. & Annot. ibid. num. 8.

Requirat subiectionem tam respectu bonorum, quam respectu personarum, d. decif. 135. nu. 1. & 4.

Quod procedit siue Statutum sit conceptum in rem, siue in personam, ibi. nu. 6.

Et nihil operatur Combinatio Statutorum, quando vnum quodque de per se est imperfectum, ibid. nu. 4.

Sub hoc Statuto non comprehenditur dominus loci, decif. 179. nu. 9.

Eius tamen filie comprehenduntur, quia illæ sunt subditæ, Annot. ibid. nu. 12.

In hoc Statuto an dos succedat loco legitimæ, vide sub verb. *Dos*.

Statutum Rationis reducit appellationem ad terminos litteræ Canonici, decif. 146. nu. 3.

Statutum Urbis seruandum est in omnibus locis districtus, ubi non adest Statutum particulare in contrarium, decif. 169. nu. 1.

Extra Curiam Capitulinam non seruatur Statuta Vrbis ordinata, decif. 312. nu. 7. & Annot. ibid. nu. 11. Annot. ad decif. 135. nu. 8.

De contractibus minorum, & mulierum, vide sub verbo *Minor*.

De duabus confortibus, vide sub verb. *Servituta*. Cap. 134. lib. 1. qualiter sit intelligendum, vide decif. 198. nu. 7.

Et alia de eo vide in verb. *Minor*.

Cap. 145. lib. 1. an & quando inducat sufficientem coniecturam repetitionis masculinitatis, vide in verb. *Masculinitas*.

Requirunt transportationem actorum quando habeat locum, vide *Transportatio Actorum*.

Ex Statuto Vrbis, ut Archium Vrbis tribuat robur scripturæ, inter alia requisita est necessaria recognitio, vide *Recognitio litterarum*.

Ex Statuto Vrbis, filij in conditione positi censentur vocati, vide *Filij in conditione positi*.

Ex Statuto Vrbis 190. lib. 1. Nullus quando non possit opponi aduersus sententiam, vide in verb. *Sententia*.

Alia de materia Statutorum in diuersis casibus hic consulo omnia, vide in *sub partuulorum materiarum*.

Solus attendi semper debet, decif. 126. num. 1.

Præsertim inter mercatores, ibid. nu. 2.

Iudicis exequens est attendendus in executione, decif. 132. num. 8.

Probatum ex eo, quod etiam altera pars in processu à se facto idem lausauit, decif. 145. num. 5. & Annot. ibid. nu. 9.

De stillo potest iudex se extrajudicialiter informare partibus non vocatis, decif. 184. nu. 6. & latè Annot. ibid. nu. 8.

Hoc procedit quando respicit ordinatores, secus si decisoria, Annot. ad d. decif. 184. nu. 6. & latè Annot. ibid. nu. 8.

Item procedit solum respectu stili loci, ubi iudicium agitur, Annot. ibid. num. 9.

In stili probatione statit attestatio Notariorum, d.

decif. 184. nu. 5.

Stili assistentiam testes pro se habentes sunt præferendi, decif. 120. nu. 4.

Stipulam alteri quis non potest, decif. 401. nu. 11.

Ex causa dotis an liceat, vide in verb. *Dos*.

Pro filia an possit potest, vide *Pater*.

Stipulam ad interesse committitur, dum non impletur obligatio facti alieni, decif. 141. nu. 2.

Impersonalis semper pro stipulante præsumitur concepta, decif. 311. nu. 7.

Notarij operatur, vt sine acceptatione non possit concessio reuocari ad effectum tamen acquisitionis requiritur acceptatio, decif. 567. nu. 1.

Stipulatione Notarij fauore omnium, quorum interest acquiritur ius abienti, etiam sine cessione, decif. 97. nu. 3. & Annot. ibid. nu. 9.

Maximè accedente iuramento, ibid. nu. 4.

An autem sit necessaria ratificatio abienti, vide Annot. ibid. nu. 8.

Stipulationis forma per alterum ex contrahentibus immutari, & alterius non potest, decif. 161. numer. 7.

Stipulationem importat in scriptura verbum (*promissum*), vide *Promissa*.

Stipulationem non requirit dotis promissio, vide in verb. *Dos*.

In stipulationibus admittitur conditio de præfenti, & de præterito propter ignorantiam contrahentium, decif. 126. nu. 8.

Stipulam. Pro stipulante præsumitur concepta stipulatio impersonalis, vide *Stipulam*.

Quatenus stipulatoris interest intelligitur promissio, & ideo cessare illius interesse, ex ea agere non potest, Annot. ad decif. 195. nu. 5.

Subditus. Domicilium facit subditum, vide *Domicilium*.

Filix Domini loci sunt subditæ, & ideo comprehenduntur sub Statutis loquentibus de exclusionē feminarum, Annot. ad decif. 179. num. 12.

Subiectorum non potest procedere per processum fuit inchoatus coram primo cæcurore, decif. 46. numer. 3.

Nec potest adire, nisi data negligentia primi, & si primus peculat equeque litteras vii subreptas, est appellandum ad Metropolitani, seu Papam, Annot. ibid. nu. 10.

Substantio est venditio voluntaria non necessaria, in ea tamen habent locum constitutiones Apostolicæ prohibentes forenses acquirere stabula in Statu Ecclesiastico, decif. 319. nu. 5. & 6.

Nulla est, & corerit in totum si sit facta pro maiori parte, quam sit debitum, ibid. nu. 4.

Et si sit facta ultra veram credendum, decif. 175. nu. 2.

Nulla vt sit in totum, sufficit excessus etiam minimus, decif. 198. nu. 1.

Declarat, prout in Annot. ibid. sub nu. 3.

Nulla est, quando est nulla executio, à qua ortum habet, decif. 124. num. 1.

Nulla si sit respectu non citatorum, est etiam nulla, quoad citatos etiam indiuicis, decif. 319. nu. 5. & plura vide in Annot. ibid. sub num. 7.

Nulla est si sit facta non præfente pecunia, decif. 13. nu. 1. decif. 319. nu. 4.

Et præfentia pecuniarum est de forma in substantiatione, & ideo eius omisio vitiat ipso iure substantiationem, d. decif. 13. nu. 2.

Fallit si creditor velit habere fidem de prebno, tunc enim substantiatio valet etiam si non inactio pecuniarum, decif. 410. nu. 4.

Item fallit si creditor consentiat, tunc enim patet substantiatio valet, etiam si non sit facta præfente pecunia,

Index Materiarum.

pecunia, Annot. ad decif. 23. n. 1.
 Confenfus autem iste neceffarius eft in ipfo actu deliberationis, nec valet ex poft peccatus, Annot. ibid. num. 6. vbi etiam vide rationem.
 Fallit etiam fi ita efferet de confuetudine regionis, quæ tamen debet in fpecie probari, Annot. ibid. nu. 7.
 Pecunie verbum in fubftantione non intelligitur ftrictè pro pecunia, quæ ad numerum datur, fed pro fatisfactioe, decif. 18. n. 1.
 Circa folemunitates neceffarias in fubftantione afser- tioni Nuncij ftandum non eft, decif. 485. n. 10.
 Minorum bona debent ftare fub hafta fctem per 10 dies, d. decif. 485. n. 9.
 Hoc non eft neceffarium de iure Canonico, Annot. ibid. num. 13.
 Depofitum factum per multos dies poft fubftan- tionem, non fctragatur, vide *Depofitum*.
 In fubftantione etiam habet locum perlatio com- petens cenfario ex Bulla Pij V. vide *Cenfuram*.
 In venditioe, quæ fit per fubftantionem apponi poffunt conditiones, decif. 193. n. 12.
 Subftantari poteft ius nominandi, vide *Nominandi ius*.
 Alia vide in verb. *Licentia*.
Subtilia Matera, vide in verb. *Materia*.
Subtilis attenditur multum in materia vifitationis, decif. 4. n. 8.
 Non habet certam formam à iure, fed eam fupit à confuetudine, decif. 17. n. 6.
 Non concludit beneficium eile de menta, decif. 77. num. 5.
 Non probatur per teftes, nifi reddant rationem, cum fit quid iuris, d. decif. 17. nu. 2.
 Non probatur ex vocatone ad Synodum, nifi con- flet, quod quis vocatus fuerit vñ fubiectione, ib. n. 3.
 Item confiare debet de effeuctione, fcilicet quod vocatus paruerit, ibid. n. 3.
 Prefcribitur fpatio 40. annorum, d. decif. 17. n. 4.
 Probari debet per teftes deponentes de quadragenaria, decif. 14. n. 1.
 Probari debet vel per titulum legitimam, vel per quadragenarium prefcriptionem, decif. 39. n. 1.
 Quo ad certos actus non inferit fubiectionem quo ad alios, decif. 72. n. 5.
 Vñus parochialis ad alteram debet plenè probari, ibid. n. 1.
 Subiectionem prefupponit exemptio, vide *Exemptio*.
Subtilitas. Sane fubieccio qualitas ftare non poteft, decif. 381. n. 3.
Subornatio. Ex fubornatione vñus teftis non inferitur ad fubornationem alterius, decif. 144. n. 8.
 Subornationis teftium timor ex eo, quod deponent per eadem verba, & per eundem præmeditatum terminem, ceffat quando adfunt plures teftes, puta tres, vel quatuor, decif. 133. n. 1. & Annot. ibid. num. 13.
 Ifta exceptio multum pendet ab arbitrio iudicantis, d. decif. 133. n. 1. & Annot. ibid. n. 14.
Subrogatio commiffionis non attenditur in Curia propter facilem recufum ad fignificatum pro reformatio- ne, decif. 435. n. 5.
 Et ideo interuenit ab executione propter inhibitionem eile abftinendum, ibid. n. 6.
 Non tamen eile fubdum in confideratione commif- fionis, in qua non fit mentio de pendencia lris iam introducitur, decif. 243. n. 2.
 Subreptitiæ funt litæz non facta mentione litimpe- cti, n. 5.
 Gratia eile fubreptitiæ quando non fuit nacturum bene- ficiam vñum habere iurisdictionem in fua Termino, & quod effecaput in Ecclefia, decif. *Deftitutio P. ap. d. d.*

40. n. 8.
 Item fubreptitiæ eile vñum non facta mentione, quod beneficium vñum eile Prioratus in Ecclefia Collegiata, ibid. num. 5.
 Et quod requæbat teftidemiam, ibid. n. 6.
 Item fubreptitiæ eile vñum non exprefcio quod benefi- cium eile dignitas monachalis, d. decif. 430. n. 1.
 Et fubreptitiæ vñio dicitur nulla ipfo inee, d. decif. 430. n. 1.
 Gratia dicitur fubreptitiæ non facta mentione curæ Animarum, d. decif. 430. n. 1. de quo latè vide An- not. ibid. fub n. 9. & vide in verb. *Cura Animarum*, vbi etiam vide de qua cura neceffe fit facere mentionem, nec ne, & quando de ea non cenfer- tur facta fufficiens mentio.
 Subreptitiæ quando fit gratia (fi Nemo) nec ne, vide *fi Nemo*.
 Subreptitiæ eile gratia fgnatoria, fi in ea non funt ex- preffci defectus nullitatis, decif. 108. n. 9.
 Lmra non procedere quando ad eile claufula fubta- zis, quod claufule infectiuz habeantur pro ex- preffci, ibid. nu. 10.
 Subreptitiæ non redditur gratia ex taciturnitate con- currens, & magnæ populi deuotionis, ibid. no. 8.
 Nec ex taciturnitate elemofynarum incertarum, ibid. n. 7.
 Nec ex taciturnitate qualitis, quæ de iure inee, quia cenferur nota Principi, decif. 221. n. 8.
 Nec ex taciturnitate qualitarum à iure non confide- ratarum, nec expemendarum, d. decif. 108. nu. 6. decif. 150. n. 2. & latè Annot. ibid. fub n. 11.
 Qualitas an fit talis, quam fi Papa fctauit reddidif- fet difficultatem ad concedendum, id totum pendet ex coniecturis, d. decif. 150. nu. 4. & Annot. ibid. n. 10. & 11. vbi dicitur quod attenditur com- muns fctus Curie.
 Prefcribitur quod Papa non conceffiffet, vel diffi- cilius, fi gratia alteri præiudicium inferret, d. decif. 150. n. 5.
 Subreptionem opponens teneatur illam probare, decif. 108. n. 1. & Annot. ibid. nu. 12.
 De fubreptione opponi non poteft ob non factam mentionem poffeffionis annalis, dum in gratia derogatur regule de annali, d. decif. 150. n. 8.
 Subreptitiæ non poteft dici gratia quando coninet claufulas, quarum vigore id expimitur quod omiffum vñaret, ibid. n. 7.
 Claufula cuius lris ftatuta, &c. an & quando præfer- uet gratiam à fubreptione, vide in verb. *Lit.*
 Subreptionem non tollit claufula fctans in moni- torio, & indemnitate, decif. 450. n. 4.
 A fubreptionis materia diuerfa eile materia iuftifica- tionis, vide *Iuftificatio*.
 Ad effectum fubreptionis attenditur fupplicatio tan- quam matrix, vide *Supplicatio*.
Subrogatio alicuius fundi non extinguit cenfum, nec li- berat fideiuffores, vide in verb. *Cenfus*.
 Nec extinguit hypothecam, decif. 60. n. 1.
 Subrogationis natura eile, vt fit eifdem nature res fubrogata cum ea in cuius locum fubrogatur, decif. 115. n. 3. decif. 544. n. 16.
 Subrogata poffeffio eile eadem cum prima, decif. 155. num. 6.
 Et fte attentata eile poffeffio fubrogata, ficut erat at- tentata poffeffio illius in cuius locum fit fubro- gatio, d. decif. 155. n. 5. & Annot. ibid. n. 15.
 Subrogata Ecclefia noua in locum antiquæ omnes illius qualitates affumere debet, decif. 463. n. 3.
 Subrogatus nihil plus iuris habere poteft, quam ille in cuius locum fubrogatur, decif. 544. n. 38.

Index Materiarum.

Subrogatio ad Beneficia danda est colliganti superflui,
ne decur nouus colligans, decif. 1. 7. ou. 1. decif.
125. ou. 1.

Dari non potest vbi cessat possessio defuncti, decif.
107. ou. 4.

Non datur impetranti per priuationem, decif. 426.
num. 9.

Hoc non procedit, quando iam est lata vna sententia
priuationis, ibid. n. 10.

Non debetur calumnio litigatori, decif. 125. ou. 2.
A subrogatione, vt calumnia colligantem excludat,
debet esse euident, & oortia carens omni clo-
re, & probabili causa litigandi, decif. 426. ou. 8. &
Annot. ibid. n. 11.

De calumnia autem quando dicitur constare nec
ne, & quando litigator dicitur calumniosus, vide
in verb. *Lit.*, & in verb. *Languar*.

Subrogationem non est necesse, quod colligant
impetret infra mensis, sed mensis est adiectus
solum ad inuolandum subrogationem a tertio
infra dictum tempus obtemperat, decif. 125. n. 16.

Et mensis, de quo in regula de subrogand. non currit
i die vacatinnis, sed a die cancessæ subrogationis
tertio, Annot. ibid. n. 19.

Pro subrogatione obtinenda non est necesse docere
de bono iure, d. decif. 125. n. 6.

Subrogari Gratia iusticiari sufficenter ex probatio-
ne Clericatus subrogati, & obitu defuncti in
possessione, vbi non agitur de prauicio Ordina-
ti, vel prauici ab eu, decif. 166. n. 5.

Que sint iustificanda in subrogatione gratia, vide
in seq. verb. *Subrogatio gratia*.

Nihil aliud est, quam quædam continuatio in subro-
gatum illius possessionis, quam habebat defun-
ctus, decif. 107. num. 16.

Et pari passu procedit cum Statuto de continuanda
possessione, d. decif. 107. n. 4. & Anno. ibid. n. 25.

Non impeditur per cessionem iuris defuncti, que ad
aliud iudicium est referenda, d. decif. 107. n. 25.
Requitur item, que faciat beneficium laicisolum, ita
vt nullus inferior non possit se intermittere, de-
cif. 135. n. 1.

Lis ad hunc effectum requiritur, quod sit super tieu-
lu, ibid. num. 2.

Subrogari gratioso non tenetur iustificare totam gra-
tiam, sed sufficit iustificare Clericatum, & obi-
tum defuncti in possessione, & item, seu reservatione,
decif. 125. num. 1. decif. 103. n. 1.

Amplius procedere etiam si subrogatio sit desampta
ex clausulis generalibus, decif. 103. n. 2. & Annot.
ibid. lit. A. vbi tamen vide de veritate huius am-
pliationis.

Potest petere immisionem, quando defuncto non
potuit denegari manus, decif. 107. num. 3.
& sub num. 14.

Secus, quando defunctus non potuisset præterire
manuentionem, d. decif. 107. n. 15.

Subrogati gratiose est danda immissio, probatis cri-
bus requisitis lre, Clericari subrogati, & obitu
defuncti in possessione, decif. 106. decif. 107. de-
cif. 104. decif. 426. vbiq. num. 1.

Subrogati gratiose non datur immissio, quando re-
seruatio non est indubitata, & notoria, decif. 108.
num. 1.

An impediatur illius immissio per sententiam Ordina-
rii canonice sententis iuris patrimonialis, vide in
verb. *Sui patrimonii*.

Subscriptio dicitur virtualiter omoia scribere, decif.
454. n. 5. & Annot. ibid. n. 7.

Obligat se ad omnia contenta in scriptura, & tamen
magis, si expresse promittat contenta in illa, decif.

328. n. 1.

Contra subscriptentem, & heredem probat scriptura
priuata, etiam si careat testibus, ibid. num. 2.

Subscriptio Notarii npretatur, vt scriptura dicatur ab ipso
facta, decif. 138. num. 4.

Et sufficit, quod sit in fine processus pro singulis
actis, decif. 363. n. 7.

Sola subscriptio Notarii sufficit, & signum non est
de substantia in extractione iurium, decif. 454.
num. 3. & Annot. ibid. ou. 6.

*Subscriptio*ne, & nomine Notarii si careat Instru-
mentu non est in forma probati, vide sub verb. *Iura*.

Subsequens, vide sequens.

Substantia nisi fuerit prius probata, non potest dici pro-
bata qualitas, & cognitio substantia præcedere
debet cognitionem qualitat, & alia similia, vide
in verb. *Qualitas*.

Substantia. Circa non substantia non acceditur
contrarietas, nec mendacium testis, vide in ver-
bo *Testis*.

Substantiu aliquem sui loci in officio, tenetur pro deli-
ctis per illum perpetratis, decif. 125. n. 1.

Substantiu declarationem recipit ab institutione, dec.
495. num. 9.

An, & quando de casu ad casum extendatur, vide
Annot. ad decif. 338. num. 14.

Non extenditur ad casum, in quo testatur specialiter
providi, d. decif. 138. n. 3.

Item nec quando dehit, seu repugnat voluntas re-
statoris, ibid. n. 9.

Non extenditur, quando ad sunt verba (*in casu*), & si-
milia, que limitant vocationem ad casum expre-
sum, dec. 453. n. 6. & Annot. ibid. n. 1.

Facta in casu homicidii in futurum patrandi non habet
locum respectu homicidii iam de tempore
factæ substitutionis commisi, d. decif. 338. n. 2.

Sub vno tempore facta, ad aliud tempus non trahitur
etiam si sit vulgaris, & directæ, d. decif. 338. n. 3.

Quando substitutiones sunt factæ in diversis casu-
bus, & diuersis rationibus ab vna ad aliam non
potest inferri, d. decif. 453. n. 5.

Non extenditur de persona ad personam, decif. 495.
num. 1.

Facta duobus, si vterque sine filiis decederet, locum
habere etiam si primus cum filiis decedat, & se-
cundus sine filiis, decif. 126. ou. 1.

Hoc procedit etiam si fuerit dictum *si ambo*, dec. re-
probato Ripa contrarium tenente, ibid. n. 2.

Qui etiam Ripa *Liberius* m. 3. *cum* ou. 136. de-
clarat, ibid. n. 6.

Non extenditur per rationem agnationis, sed atten-
ditur solum in casibus, & personis expressis, d.
decif. 413. n. 18.

Facta si sit inter institutos vniuersaliter, fideicom-
missum censetur vniuersale, decif. 26. ou. 1.

Facta nomine proprio non impedit substitutionem,
si constituta contraria vulgare testatoris, decif.
56. n. 7.

Generalis non comprehendit bona fideicommissum
subiecta, vide in verb. *Generalis*.

Ad excludendum, præterentem se vocatam in ali-
quo testamento, debet dicere, *substitutio de me non
loquitur, vel casum illi non comprehendit*, decif. 433. n. 2.

Non facta substitutionis, negatur probatur ex ver-
bis testamenti, ibid. n. 5.

Compendiosa quando resoluitur in vulgarem, vel in
fideicommissariam, debet de e indicari, tanquam
de vulgari, vel fideicommissaria, decif. 126. ou. 5.

Compendiosa cõcepta per verba communia cõpre-
hendi vulgarem, decif. 132. n. 1. & Annot. ibid. n. 10.

Verbo autem communia, vbi non subest aliqua ne-
cessari

Index Materiaram.

cessitas, aut ratio obliquandi, debent interpretari directam, d. decif. 132. n. 1. & Annot. ibid. n. 11.

Directa est in dubio iudicanda, non fideicommissaria, decif. 107. n. 3.

Substitutionis verba, quæ possunt valere iure directo non debent obliquari, ibid. n. 1.

Directa præsumitur, quando est integraliter facta de tota, vel de quâ hereditas, d. dec. 131. n. 3.

Verba semper dicuntur directa, ubi non requiritur factum alterius, quâ testatoris, d. decif. 132. n. 4. & Annot. ibid. n. 11.

Fideicommissaria intelligitur de omni parte hereditatis, quæ ad prædictum ex dispositione testatoris quomodocumque pervenit mediâ, sive immediate, etiam ex substitutione aliorum coheredum, dec. 137. n. 5.

Papillaris in totum excludit matrem à successione, dec. 455. n. 2.

Papillaris, quando de ea agitur ad effectum excludendi matrem ab hereditate filij non admittit largum, sed strictam interpretationem, ibid. n. 4.

Tacita non inducitur, ubi requiritur expressa, decif. 433. n. 13.

Vulgaris censetur non fideicommissaria, quando testator instituit filium, & eius successores, decif. 107. n. 1.

Vulgaris, seu fideicommissaria in censetur substitutionis vocatis pluribus per nomen collectivum, Annot. ibid. n. 9.

Vulgaris censetur etiam si testator vocat filios, & eorum heredes expressè post mortem filiorum, d. dec. 107. n. 1.

Vulgaris expressa pec verba directa non trahitur ad fideicommissum per clausulam codicillarem, ibid. n. 6.

Ad fideicommissum non trahitur, sed verificatur in vulgaris, quando verbum (*heres*) non habet adiectum aliud verbum, denotans statum futuri temporis, d. dec. 107. n. 7. & Annot. ibid. n. 9.

Vulgaris non extenditur de tempore ad tempus, maxime quando adstant verba restrictiva, decif. 338. num. 6.

Vulgaris non extenditur ad casum à testatore præsumptum, dec. 371. n. 1.

Vulgaris expirat per additionem hereditatis, ibid. n. 7.

In substitutione vulgaris pluralitas non resoluitur in singularitatem, dec. 196. n. 3.

Secus est in fideicommissaria, ibid. n. 4. ubi assignatur etiam ratio differentie.

Substitutum communis, & verbis præfertur substitutus disjunctis, dec. 71. n. 4.

In certum casum in alius censetur exclusus, dec. 338. num. 1.

Opponere an possit, quod ratificatio legitimacionis retrahi non possit in præiudicium heredum, vide in verbo *Legitimatio*.

Substitutorum filios si testator vocavit, multo magis censetur vocasse filios institutorum positos in conditione, decif. 315. num. 8. decif. 329. numero 8.

Ex substituti qualitate, qui sit de agnatione non sumitur coniectura agnationis, vide *Agnatio, in princ.*

In præiudicium substitutorum, & heredum, nihil facere possunt executores, etiam si habeant plenam & liberam potestatem, vide *Executores testamentarii, in fin.*

Per substituti prædecedentem expirat fideicommissum, & bona remanent libera in persona heredis, decif. 542. n. 8.

Substitutum in officio. Substitutum qui deliquit in offi-

cio exhibens in carceribus liberatur, decif. 133. num. 1.

Procedit hoc in Officiali publico, qui ratione officij habet personas subordinatas, & solet vel substitui, sicut in alio Officiali, qui non poterat, nec debebat exercere per substitutum, sed per se ipsum, ibid. n. 4.

Pro substituto eligens personam valde integram excusatur, dummodo tamen probetur talis qualitas de tempore erectionis, ibidem numero 5.

Substitutos, & Iuvenes habent Notarij, qui quicquid agunt, agunt nomine Notarij principalis, dec. 454. n. 4.

Per substitutum explicari potest ònus celebrandi Missam, decif. 108. numero 5. & Annot. ibid. num. 15.

Successio ab intestato, vide in verb. *Intestatus*.

Successione verbum intelligitur de successione ab intestato atenta subiecta materia, decif. 85. numero 8.

Paterna dicitur quasi debita filio, & illius pretutatio sonat potius in damnum, quàm in lucrum amissionem, dec. 326. n. 11.

Potest stare in suspensio, dec. 85. sub. n. 13.

Maximè pendente tempore seu conditione, in quod fuit dilata de sub qua fuit facta institutio hereditas, ibid. n. 4.

Redacta censetur ad terminos iuris communis, & pater recedere videtur à statuta exclusionis, si disposuit ad suorum filiarum, vide *Statuta exclusivum famularum*.

Successedivisius est quid diversum, & separatim ab ab ipsa filiarum, decif. 101. n. 9.

Ad successionem non rectè inferitur ex legitimacione cum sit inter se diversæ, ibidem numero 8.

Successio. In actu successivo, & continuo in quo negatiua, sicut affirmativa non cadit sub cognitione testis, testes super affirmativa non præstuntur testibus deponentibus de negatiua, vide in verb. *Affirmativa*.

De successivo, & diverso tempore, ut deponentes, debent interpretari, ut ad concordiam reducantur, dec. 351. n. 1.

Successor in officio Notariatus potest prædecessoris sui scripturas publicare sine citatione, & decreto, aliisque requisitis, decif. 3. num. 1. decif. 39. num. 4.

Et esse successorem statim assertio ipsius extrahentis, dicta decif. 3. num. 4. & dicta decif. 39. num. 5.

Locatoni quando teneatur stare, vide in verbo *Locatio*.

Non potest iurari ex possessione sui authoris, qui erat in mala fide decif. 149. n. 1.

An, & quando teneatur ad peniones decursas de tempore antecessoris, vide in verb. *Penso*.

Successori in beneficio an competat manutentio ex sola possessione antecessoris, vide *Manutentio*.

Et an ad effectum obtinendi manutentionem contra successores, & heredes, suffragetur possessio quæ sit contra illorum autores, vide ibidem.

Singularis quando possit agere de enichione, neene vide in verb. *Enichio*.

Successorem singularem adficiunt depositiones testamentum, decif. 555. n. 1.

Item etiam scripturæ, & instrumenta, ibidem numero 2.

Index Materialium.

In successorem singularem an, & quomodo transeat actio spoliij competens auctori, vide in verbo *Spolium*.
 Contra successorem an, & quando post mortem defuncti declarari possit caducitas, quæ non fuit declarata in eius vita, vide in verb. *Caducitas*.
 Successori ita demum nocet confessio auctoris, si successor indigeat, vel vel iure ipsius auctoris, decif. 13. n. 1.
Summariū magis est ei, qui agit de damno euitando, quàm alteri tractanti de lucro faciendo, decif. 419. n. 9.
Summa, In maiori summa inest minor, & quando hæc regula admittatur, vide in verb. *Summa*.
 De diuersis summis testes deponentes, censeri debent testes in summa minori in qua concordant, & illam probant, vide in verb. *Testes*, concl. 1.
 Quot sunt summe in sententia contentæ, tot censentur sententiæ, vide in verb. *Sententia*.
Summarie proceditur in actione in factum, seu rei iudicata, decif. 143. n. 4.
 Etiam ubi summarie, & iuris ordine non seruato proceditur, est necessaria cautio, ibid. n. 5.
 Summarie si sit commissio causa, non antedicitur quid perierit actor, sed quod apparet illi deberi, decif. 176. n. 2. & Annot. ibid. n. 12.
 Et ideo inter mercatores non attenditur quid petunt, sed quod probatum fuit, Annot. ibid. n. 12.
Summarium, In summariis agitur ex vna causa, si probet ex alia, obtinere debet, decif. 170. n. 6.
 Testes examinari etiam in iudicio summario, quando fuerunt plenarie examinati, probant in plenario, vide *Testes*.
Sumptum de sumpto non facit fidem, decif. 330. n. 1.
 Procedit etiam si primum sumptum sit solemniter factum, ibid. n. 2.
 Alia vide in verb. *Exemptione*.
Superflua liti, vide in verb. *Exemptione*.
Superfluum non admittitur etiam in dispensatione, decif. 166. n. 4.
 Item nec in quacunque alia materia stricta, & odiosa, ibid. n. 5.
 Ut euitetur non est recedendum à natura actus, decif. 83. n. 11.
 Ad effectum euitandi superfluitatem discretius loquendo ostendit diuersitatem rerum, vide *Discretus loquens*.
Supplicatio destinata ad vsum domus, an veniant appellacione mobilium, attento communis vsu loquendi, vide decif. 357. n. 10.
Supplicatio legitima, vide in verb. *Legitima*.
Supplicatio attendenda est tanquam matrix ad effectum subsecutor, decif. 108. n. 4. & latè Annot. ibid. n. 6. ubi quid ad effectum iustificacionis.
 An presumatur portio ab eo, vel de mandato illius, qui pro oratore in ea est nominatus, vide decif. 337. n. 9.
 Per portecionem supplicacionis in qua petitor noua prouiso, non amittitur possessio ciuilis ante regulacionem dicte supplicacionis, dec. 6. n. 2.
 Sola probat abique literis, quando non agitur de canonizatione, decif. 140. n. 6. & Annot. ibid. n. 8.
 Item sola supplicatio sufficit ad effectum obtinendi absolutorem, licet fecus sit si agatur ad effectum adiudicationis, Annot. ibid. n. 9.
 In supplicacione si sit expressa narratio intrusionis, seu quod quis sine legitimo titulo detineat beneficium, eger iustificatione, fecus autem si sit apposta in literis ad euitandam solutionem amara, decif. 177. n. 6. & laus Annot. ibid. n. 7.
Suppressio non potest fieri sine iusta, & legitima causa,

decif. 483. n. 1. & latè Annot. ibidem num. 8.
 Tendit ad diminutionem cultus Diuini, d. dec. 483. num. 1.
Suppositio intelligitur commissio prout de iure, & maxime quando adest clausula (pro ut iure) dec. 373. num. 2.
 Petitorij, vide in verb. *Petitorium*.
 Per suspensionem visionis censetur facta sufficiens mentio de visione, decif. 30. n. 9. Et de clausula suspensiois visionum, vide sub verb. *Clausula per casum, vel desertum*.
Suppositio fraudis cessat in his, quæ palam, & publicè fiunt, vide in verb. *Fraus*.
 Indici ex quibus tollatur, & ao sufficiat pro reculatione, vide in verb. *Recusatio*.
 Notarij cessat ex dotacione alterius adiuncti, decif. 327. num. 7.
 Contrarium aliis Rota tenet, prout in Annot. ibid. sub n. 16.
 Simulacionis, quando dicitur cessare, vide quæ dicta sunt de illius præsumptione in verb. *Simulatio*.
 Sola suspicio sufficit, ut non sit fides adhibenda scripturæ, ubi ciuiler agitur, decif. 146. n. 11. & vide plura de hac conclusione in Annot. ibid. sub num. 17.
 Suspicio sinistra si cesset, & de veritate appareat instrumentum probat ad commodum Notarij rogati, vide *Instrumentum*.
Suum est dictio indicatua domini, decif. 11. n. 6.
 In suam quando censetur agnita filia per testatorem, vide *Filius*.
Syndacus etiam constituto tollere non potest appellacionem, vide *Appellum*.
Syndacus, Vocato ad Syndacum non probat subiectionem, nisi constet, quod fuerit quis vocatus vii subiectus, & quod etiam vocatus prauertit, decif. 17. num. 3.

T

Tabellarius, Vnus Tabellariorum attendens in calculanda dieta legali, vide in verb. *Dieta*.
Taciturnitas, Renunciatio facta non debet plus operari, quàm expresse, vide *Renunciatio*.
Taciturnitas, An ex taciturnitate longi temporis, censetur remissi fructus, vide in verb. *Fructus*.
 Ex taciturnitate plurium annorum postquam quis factus est maior, an, & quando inducatur ratificatio, vide in verb. *Ratificatio*.
Talis presumitur actus, qualis à facientibus denominatur, & quando hoc non procedat, vide in verbo *Alia*.
 Talis quis presumitur, qualis in matricula reperiatur descriptus, 372. n. 4.
Tamen, est dictio aduersaria, decif. 85. n. 9.
 Aduersarius autem in eodem genere, & retentis eisdem terminis, ibid. n. 10.
Tanquam, est dictio, quæ denotat similitudinem, & improprietatem, decif. 467. n. 12.
Taxa non excusat à mala expresseione valoris, quando non sint notatos secundum communem estimationem, decif. 490. n. 5.
Taxativa excludit omnia alia præter expresse, dec. 465. num. 1.
 Absque dictione taxativa si creditor constituitur se creditorum de certa summa, non censetur fieri sibi plus non deberi, dec. 317. n. 4.
 Sine taxativa testis deponens de decem non excludit quindecim, & an, & quando hoc locum habeat, dec. 198. n. 9.
Tempus determinatum importat contrariam dispositionem finito dicto tempore, dec. 398. n. 1.
 Et ideo

Index Materiarum.

Et ideo finito tempore concessio est locus deuolutionis, vide *Deuolutio in prin.*

Et ad tempus factum legatum finito tempore consolidatur eum proprietate, vide *Legatum.*

Et lapso tempore retrouendendi emptor non tenetur amplius retrouendere, vide in verbo *Retrouendendi.*

Et sub vno tempore facta substitutio ad aliud tempus, non trahitur etiam si sit vulgaris, & directa, vide *Sabbatino.*

Et executor grauatus alieni tradere post tempus, medio tempore percipit eummodum ex legato, vide *Executor testamentarius.*

Futurum tempus verba denotantia, an includant praeteritum, vide in verbo *Futurum.*

Futuri temporis verbo appositum gerundium, conditionem importat, vide *Gerundium.*

Litis motus tempus non detrahitur ex 30. annis, ex quorum lapsu iustificatio praesumitur, & ad hunc effectum tempora coniunguntur, vide in verbo *Iustificatio.*

Litis tempus quando sit detrahendum ad effectum antiquitatis instrumenti, vide in verbo *Lit.*

Non currit tempus itante lite, decif. 34. n. 10.

Et ideo lite pendente non est locus deuolutionis, ibid. d. n. 10. & vide *Deuolutio.*

Nec volenti retrahere curia tempus ad deponendum pendente lite super vicinitate, vide in verbo *Retrahitur*, vbi etiam vide alios plures similes casus, quibus non currit tempus ad retrahendum.

Nec pendente lite super beneficio obtento, currit tempus ad se promouendum ad ordines Sacros ratione dicti beneficii, Annot. ad decif. 451. n. 9.

Nec tempus decreti de dimittenda primogenitura inenipabile pendente lite super secundo obtento, Annot. ibid. n. 10.

Item impedio non currit tempus, vide *Impedire.*

Et in quibus casibus subiacendum sit tempus impedimenti, vide in verbo *Impedire.*

Nam probatur tempus per testem alternatiue de tempore deponentem, decif. 179. n. 3.

Nec per testem de illis dubitatur deponentem, Annot. ad decif. 200. n. 13.

Nec per testem nam praesens deponentem, sed per dictionem (*maria*) decif. 344. n. 6. & Annot. ibid. n. 8.

Probatio dubia etiam respectu temporis non reuertitur, decif. 290. n. 4.

Maxime vbi agitur de reprobandis testibus, tunc enim tempus non dubitatur, sed praesens debet probari, ibid. n. 5.

Respectu temporis memoria est sensus proprius, & proportionatur in teste deponente de iurisdictione, ibid. n. 10.

De tempore si non recordetur testis, censetur quicquid de tempore deponit, dubitatur deponente, ibid. n. 1.

Principium temporis unde fieri debet diminutio testis ignoratur, non potest deponere de tempore, decif. 344. n. 7.

De tempore dubitatur, & confusio deponentis testis, dicitur confusio cum aliis testibus deponentibus de praesenti tempore, d. decif. 190. n. 7. d. decif. 344. num. 13.

Et non dicunt discordare ab aliis deponentibus de certo tempore, decif. 390. n. 8.

In tempore etiam testes debent iudicari testes, dicta decif. 344. num. 2.

Ut de tempore diverso, & successiuo deponentes testes interpretari debent, ut ad eummodum reducantur, decif. 371. n. 37.

Et per temporum distinctionem saluati debent contrarietas testium, decif. 487. n. 1. & 4. dec. 147. n. 1.

Et si non appareat, quod testes deponent de eodem tempore, & contrarias in illis emittunt, dec. 358. n. 3.

Temporis lapsus an solus sufficiat sine obseruantia ad praesumendum consensum, vide in verbo *Obseruantia.*

Tempore licito praesumitur capta possessio, vt euitetur caducitas, vide *Caducitas.*

Terminus nullus, & male tenet sanatur per Innocentianum, decif. 156. n. 1.

Sufficit, quod à die commissionis tot dies effluxerint, quot requiruntur pro eorum seruazione, d. decif. 156. n. 2. & Annot. ibid. n. 10.

Substantialia, vt lenentur, sufficit, quod interuenerint tot audientiae, vt poterint seruari, decif. 156. num. 7.

Substantialia quando sunt male seruati eorum defectus sanatur ex reiteratione, quae fit in eadem ad sententiam, decif. 70. n. 9.

Territorium probatur signis iurisdictionibus, puta exactione gabellae, & similibus, decif. 487. n. 4.

Ad bona sita extra territorium an extendatur Statutum exclusiuum seruatum, vide *Statutum exclusiuum seruatum.*

Ratione rerum, quas in aliquo territorio possidet quis subiciatur iurisdictioni loci, vide *Iurisdiclio.*

Tertium allegare an possit continuationem possessionis, & an ei suffragetur, vide Annot. ad decif. 307. num. 24.

An autem, & quando liceat allegare possessionem tertij ad excludendam possessionem alterius, vide in verbo *Possessio*, sub verb. *Instrumentalis.*

Citari potest, si in commissione adlit clausula (*omnesque alij*) decif. 94. n. 3.

Non attentat. Quod tamen non procedit, quando tertius habet causam à parte, quae est in lite, decif. 14. num. 6.

Opponere non potest de nullitate, & iniustitia sententiae, cui condemnatus paruit, decif. 382. numero 2.

Venire potest pro suo interesse ad causam cum alio exceptam, ita vt acta iam facta, & sententia ipsum afficiant, perinde ac si cum ipso emanassent, dec. 303. num. 1.

Quod procedit tam in tertio, qui venit ad defendendum alterum ex litigantibus, quam in eo, qui venit iure proprio, ibid. n. 2.

Veniens ad defendendum alterum ex litigantibus non potest venire, nisi in statu, & terminis, illo autem qui venit iure proprio potest novum iudicium inchoare, & etiam potest, si vult venire in statu, & terminis, ibid. n. 3.

Veniens ad causam ex proprio iure independentem à iure colligantium, potest venire prout in prima si vult, si verò veniat descendendo, & adhaerendo, non potest venire, nisi in statu, & terminis, Annot. ad decif. 155. n. 4.

Qui proferitur velle de iure venire ad causam ex iure suo principaliter diuersam à iure colligantium, non potest impedire processum iam inter alios inchoatum, quando sua non interest, decif. 395. num. 2.

Inchoatum iudicium de nouo admittitur in statu, & terminis, in quibus reperitur iudicium, decif. 354. num. 3.

Veniens ad causam pro suo interesse, non potest mutare naturam, & statum iudicii, decif. 376. num. 7.

Veniens ad causam in statu, & terminis, in quibus repetitur, facit suas omnes probationes, & acta

Index Materiarum.

- iam facta, perinde se si essent contra ipsum nominatum facta, d. decif. 159. n. 1. & Annot. ibid. num. 5.
- Limitatur prout in Annot. ibid. sub n. 6.
- Tertio venienti ad causam in statu, & terminis commissio suffragatur, decif. 94. n. 5.
- Veniens ad causam prout in prima, non in statu, & terminis, acta iam facta illum non efficiunt, & quando dicitur venire prout in prima, Annot. ad d. decif. 159. cod. n. 3.
- Non afficitur tertius ex actis iam factis, quando venit excludendo ias utriusque partis, Annot. ad d. decif. 159. n. 7.
- Vt acta iam facta tertium afficiant, necesse est, quod constet de illius admissione ad causam, decif. 305. num. 4.
- Non afficitur autem ex actis iam factis, nisi expressè fuerit per iudicem admissus, Annot. ad d. decif. 159. num. 5.
- Sufficit tamen tacita admissio, quæ deducitur ex eo, quod facit aliquos actus respicientes merita causæ, d. decif. 103. n. 5.
- Et sufficit, quod sit obtemperat decretum compulsorium generalium, ibid. n. 6.
- Ad effectum efficiendi tertias personas sententia, & probationes pari passu ambulant, decif. 535. numero 9.
- Tertij ius opponi non potest, decif. 473. n. 15. & vide alia de hoc in verb. *Excepit*.
- Tertio an præiudicat confessio, vide *Confessio*.
- Et an ei præiudicat res inter alios acta, vide sub verb. *Res*.
- Et idem in transactione, vide in verb. *Transactio*.
- Prout patet de aliis idem videtur in suis particulis materis.
- Contra tertium an possit agi via executiva, vide in verb. *Executio*.
- Contra tertium an possit agi spolio per resignantem, vide in verb. *Spolium*.
- Et an spolio à tertio commissum repellat ab agendo, vide ibidem.
- Ex solutione facta per tertium, an acquiratur quasi possessio exigendi contra aliquem sine mandato, & scientia principalis, vide sub verb. *Exco*.
- Testamentum* extrac non probatur sufficienter per publicam vocem, & famam, decif. 81. n. 1.
- Non fuisse conditum reddunt valde verisimile, ex eo, quia per longum tempus non fuit reperiunt, nec fuerunt examinati testes in eo rogati, ibid. num. 4.
- Probatio tenoris testamenti requirit eandem probationem, quæ requiritur in ipso actu testandi, ibid. num. 1.
- Fieri non potest à Religiosis, prout sunt Milites Hierosolymitani, vide in verb. *Hierosolymitani Milites*.
- Nec à Monacho, etiam si fiat Episcopus, vide *Admonitio*.
- Impugnans testamentum facit se indignum quàm commodum hereditario, decif. 171. n. 13.
- Impugnans in totum an possit testamentum per fratrem, cui in eo aliquid minus legitima est relictum instituta turpi persona, an verò dictus frater agere potius debeat ad supplementum legitimæ, vide dec. 171. n. 19.
- Nullum vi sit testamentum, in quo frater est preteritus institutio spurio, dictus spurius reputatur turpi persona, ibid. n. 17.
- In quo frater est preteritus institutio turpi persona, an sustineatur per clausulam codicillarem, vide d. decif. 171. p. 40.
- Testamento annullato ex preteritione fratris turpi persona instituta, non conservantur legata ex communi opinione contra Afflict. ibid. n. 6.
- Nullum ex causa preteritionis dici non potest per legitimatum, cum clausula (*sine præiudicio testamentum ab intestato*) decif. 133. n. 7.
- Annullati ex capite preteritionis non potest testamentum per nepotes parte vivente, sed solum possum illud querelare, vide in verb. *Querela*.
- Ad annullandum testamentum probata est querela inofficiosa, vide ibid.
- Nullum est testamentum in quo est institutus filius, & tanquam filius, qui tamen non est filius, decif. 171. num. 11. & Annot. ibidem sub numero 19.
- Quod procedit etiam si institutio sit cum clausula (*sine sit filius, sine non sit filius*) Annot. ibid. eodem num. 19.
- Vt reuocetur testamentum, requiritur aliud testamentum, cum hæres institutio, vel quod testator cassando testamentum dicat velle ab intestato decedere, decif. 446. n. 1.
- Limitatur non procedere, ubi quocumque reuocatio facta est favore venientium ab intestato, ibid. n. 2.
- Et ad hunc effectum non est necesse, quod testator in reuocatione expressè dicat, quod velit decedere ab intestato, sed sufficit, quod tacite colligatur illum velle decedere intestatam, ibid. n. 3.
- Inter succedentes autem ab intestato sufficit quodcumque voluntatis testatoris indicium, ibid. n. 4.
- Reuocatio testamenti tenet ubique eo, quod sequatur declaratio voluntatis decedendi ab intestato, sicut clausula codicillari, ibid. n. 6.
- Et præteritum quando est adiecta clausula (*omni iuramento*) ibid. n. 7.
- Reuocatio testamenti tenet, quando est facta verbis prægnantibus, etiam si expresse non dicat testator, quod velit ab intestato decedere, ibid. n. 8.
- Sustineendum non est testamentum contra expressam voluntatem testatoris, quia illud expresse reuocatur, ibid. n. 9.
- Reuocatio testamenti eo magis est sustinenda, quando is eo filij erant inæqualiter instituti, & astricta reuocatione æqualiter succedunt, ibid. n. 10.
- Reuocatio testamenti eo facilius admittitur, quando apparet, quod illud processit ex quadam indignatione testatoris, ibid. n. 11.
- Reuocatio testamenti facilius tenet, quando non agitur de reuocanda institutione, sed de reuocatione legatorum aut fideicommissorum, d. decif. 446. n. 11.
- In materia reuocationis testamenti est attendenda obfermantia, ibid. n. 13.
- Testamenti pars vna aliam declarat, quando subest eadem ratio, decif. 156. n. 15. decif. 154. n. 8.
- Ex testamento capere an possit filia, quæ renunciat hereditatem paternam, vide in verb. *Renunciatio*.
- Ex testamento an possit capere femina, & filia exclusæ per Statutum ab intestato, vide in verb. *Statutum exclusivum feminarum*.
- Ex testamento commodum sentiens non potest negare in eo narrata, decif. 556. n. 1.
- Habita ex testamento imputatur in legitimam, & quomodo hoc amplietur, vide in verb. *Legitima*.
- Præstendens se in aliquo testamento vocatum, id probare debet, decif. 431. n. 1.
- Et ad illum excludendum sufficit dicere, *substitutum de se non loquar*, vel, *casum istum non comprehendit*, ibid. n. 1.
- Ex verbis testamenti probatur negantia non solum substitutionis, ibid. n. 2.

Index Materiarum.

Testator grauius fideicommissio ad suorum heredis, à se instruiti in testamento potest in præiudicium dicti heredis de dicto fideicommissio disponere, decif. 316.n.1.

Dispositio de bonis fideicommissio subiectis, an, & quando dicatur, vide Annot. ad decif. 102. o. 10.

Præsumitur dispositio fideicommissio subiectis solum bona sua non autem heredis, dec. 125. n. 7. Et maxime quando adest genusum (q. 10. testator) ibid. n. 8.

Præsumitur magis voluisse grauius fideicommissio nepotes, quàm filios, decif. 311. o. 14.

Non est verisimile, quod voluerit esse deterioris conditionis eos, quos magis dilexit, quàm minùs dilectos, decif. 301. n. 7.

Illud, quod testator verisimiliter disposuisset, censetur dispositum, d. decif. 301. n. 9. de quo etiam vide Annot. ibid. sub n. 17.

Non præsumitur voluisse facere dispositionem illorum, quæ effectum sortiri non possent, decif. 318. n. 5.

Præsumitur se conformare cum dispositione iuris communis, decif. 36. o. 5.

Præsumitur conformare sensum suum cum sensu legis, decif. 301. n. 6.

Testatoris intentio, in quem dirigatur est attendendum, non autem cum quo loquitur, decif. 344. n. 13.

Testatoris opinio attendenda est ad interpretandam eius voluntatem, ibid. n. 12.

Testatoris voluntas facit transmissibile, quod ex sui natura non est transmissibile, & est contra, & sufficit voluntas tacita, & coniectura, vide sub verbo Transmissio.

Testatoris voluntas interpretatur iuxta Statutum, decif. 464. n. 8.

Eodem modo, quo voluntas testatoris est interpretanda voluntas statuentium, decif. 398. n. 10.

Testatoris voluntas saluari debet eo modo, quo melius saluari potest, non offendendo iuris regulas, decif. 102. n. 9.

Testatoris voluntas ubi deficit, nihil operatur clausula codicillaris, decif. 171. n. 12.

Ad confirmandam testatoris voluntatem tendit clausula codicillaris, ibid. n. 10.

Adus potius iudicari debet nullus, quàm quid fiat contra voluntatem testatoris, decif. 318. n. 11.

Ad testatoris voluntatem declarandam verba sunt maximam testimonium veritatis, decif. 301. n. 5.

Testatoris usus loquendi attendendus est pro declaranda eius voluntate, decif. 499. n. 8. decif. 344. n. 12.

Testatoris verba magis recipiunt interpretationem secundum consuetam modum loquendi testatoris, quàm secundum ipsorum proprietatem, d. decif. 344. n. 10.

Testatoris verba quoties in sensu proprio non possunt operari, interpretantur, ut eius voluntas sortitur effectum, decif. 66. n. 7.

De voluntate testatoris testis verisimiliter informatur eo, quia testator omnia faciebat de eius consilio, multum probat, d. decif. 344. n. 17.

In testatoris hereditate bona fuisse probatur ex testibus, & ex estimatione facta inter patres, decif. 216. n. 1.

Testatoris hereditas oon est incommensuris, quod sit diuisa inter plures, vide Hereditas.

Ad testatorem à lege valet argumentum, vide Argumentum.

Testator. Pro parte testatoris, & pro parte intestatus qui decedere non potest, decif. 342. n. 6.

Alia vide io verbo Intestatus.

Testes con testes præsumuntur, nisi probentur singularet, decif. 390. n. 9.

Deponentes de diversis summis offerri debent con testes in summa uinoris, in qua concordant, & illam probant, decif. 318. n. 2. & Annot. ibid. n. 9.

Con testes debent iudicari etiam in tempore, decif. 344. n. 2.

Contrarij ad inuicem sunt suspecti, decif. 311. o. 12.

Contrarij non dicuntur ex eo, quod vnus plus altero deponat, decif. 311. n. 2. & decif. 378. n. 4.

Item contrarietas non potest considerari in duobus testibus, quando vnus simpliciter affirmat, alius deponit de credulitate, decif. 318. n. 4. & 5.

Si vnus testis non deponat de aliqua qualitate, de qua deponit alius qui fuit præsens eidem actui, non ideo tollatur ei fides, quia fortasse non aduertit, aut non auduit prout aduertit, & audiuit alter, decif. 331. n. 12.

Conciliandi sunt ad inuicem, decif. 309. n. 1.

Contrarietates testium quàm maxime fieri potest sunt conciliandæ, decif. 331. n. 13.

Ad concordiam suae reducendi testes quantum fieri potest, decif. 344. n. 14.

Et omnibus modis sunt ad inuicem concordandi, Annot. ad decif. 210. n. 9.

Et ut testes à contrarietate defendantur omnis possibilis interpretatio fieri debet, decif. 338. n. 7. dec. 378. n. 7.

Quod maxime procedit, quando contrarietates non est circa substantialia & circa negotium principale, decif. 318. n. 8. & Annot. ibid. n. 10. ubi quod contrarietates circa substantialia non attenditur, Contrarietates in testibus circa substantialia vincunt eorum depositionem, decif. 298. n. 1.

Quando autem contrarietates non est circa id, quod principaliter queritur, non elidit eorum depositiones, decif. 143. n. 13.

Et testis contrarius circa accidit alia, non circa substantialia non repellitur, decif. 331. n. 29.

Nec est attendenda contrarietas testis, que non conuenit substantialia, dec. 147. n. 9. & Annot. ibid. oam. 10.

Contrarietates in testibus euitatur, si non appareat, quod deponant de eodem tempore, dec. 318. n. 3.

Ad concordiam vt reducantur testes interpretari debent, vt deponant de tempore diuerso, & successiuo, dec. 311. n. 31.

Et testium contrarietates saluari debet per distinctionem temporum, dec. 487. n. 1. & dec. 347. n. 2.

Item vt testes reducantur ad concordiam, præsumitur pluralitas actuum, decif. 390. n. 10.

Vnius testis depositio aliam non destruit, si possunt aliquæ via ad concordiam reduci, dec. 130. n. 1.

Vbi autem contraria depositiones testium ad concordiam reduci non possunt, quæ depositio sit attendenda, vide infra sub vci. Testium prima depositio, ubi 3 agitur, quando sit attendenda prima, vel vltima depositio.

Ad concordiam reduci non possunt testes, quando sibi manifestè contradicunt, dec. 298. n. 6.

Item nec quando concordia non est probabilis, nec consonat verbis, nec veritas, ibid. n. 7.

Sibi ipsi testis contrarius diffidit ad concordiam reduci, quoniam si contrarietur cum alio teste, d. decif. 298. n. 8.

Contrarius sibi ipsi non dicitur si deponat se audiuisset, & interrogatus de se iuramentum dicit esse, dec. 347. n. 1. 3. 4. & 7.

Potest enim esse quod in discursu examinis de aliquibus recorderis, de quibus in principio non recordabatur, ibid. n. 8.

Index Materiarum.

Conciliari potest, quando modò dicit se scire, & modò nescire, decif. 248. n. 14. & vide Annot. ibid. sub n. 16.

Et non repellitur licet neget se scire quod per prius affirmaverat quando factum erat magis reuens, tunc enim potuit bene scire, & postea tractu temporis obliuisci, decif. 194. n. 4.

Et in teste potius præsumere debemus obliuionem, quam dolum, ibid. n. 6.

Et hoc casu testis sic deponens intelligi debet, quod nesciat aliter, quam iam dixerit, dec. 437. n. 3. dec. 547. n. 5.

Et si dicat se ignorare ea, de quibus supra deposuerat, intelligi debet se ignorare præter id, de quo supra deposuit, decif. 178. n. 8.

Quod procedit etiam si primo loco dicat se ignorare, & postea de eodem interrogatus affirmatiuè deponat, ibid. n. 9.

Et qui deponat de repetitione, si postea dicit se nescire, intelligi debet de scientia certitudinali, dec. 487. num. 2.

A contrarietate eo magis euertitur testis si deponit de diuersis factis, d. dec. 547. n. 6.

De vniuersitate non probant ad fauorem vniuersitatis, quando habent in interesse, quid illos rei singulos respiciat, dec. 340. num. 1. & sub n. 8. & latius Annot. ibid. n. 14.

De vniuersitate non repelluntur, quando causa agitur vniuersitatis nomine, d. decif. 340. n. 2.

De vniuersitate sunt aduertendi, quando negotium principaliter non spectat ad vniuersitatem, sed in consequentiam, ibid. n. 3.

Imò non repelluntur, etiam si agatur principaliter de interesse vniuersitatis, ibid. n. 5.

Et dato quod non sint integri, numerus supplet, ibid. n. 6.

Et super iure pascendi non dicuntur habere iurisdictionem super hoc iure, quando soluunt mercedem pro pasculo, ibid. n. 11.

Prout nec etiam quando ius pascendi venditur per vniuersitatem, ibid. n. 12.

Examinari, an, & quando possint de nono post dicta testificata, & publicatas attestaciones, vide in verb. *Examen testium*.

Vbi etiam quando dicantur validè, vel nulliter examinati.

Examinari vt se testes patiantur licet vt iussu, prelio, & precibus, decif. 331. n. 2.

Examinati in vno iudicio maxime probant, etiam in alio contra illam personam, quæ in examine fuit citata, decif. 252. n. 3.

Examinati in iudicio antiquo probant per modum iurium, absque exhibitione totius processus propter antiquitatem, decif. 331. n. 7.

Antiquum verò in materia testium dicitur, quando excedit 50 aut 60 annos, decif. 389. num. 3. & late Annot. ibid. n. 7.

Examinari inter Religionem Hietosolymitanam, & partem super materia impunitatis, probant etiam inter eandem Religionem, & filium, decif. 498. n. 6.

Examinati super statu personæ faciunt ius, & probant quoad omnes, ibid. n. 9.

Examinati vt non dicantur inter diuersas personas, sufficit quod persona non sit omnino alia, ibid. n. 8.

Examinati secundo loco refertur se possunt ad primū examen nullum, vide in verb. *Examen testium*.

Examinati super exceptione non probant, vbi per viam actionis proceditur, decif. 335. n. 6.

Examinati in possessione non probant in petitorio, decif. 357. num. 2. & Annot. ibid. n. 6. decif. 335. num. 13.

Hoc non procedit, quando fuerunt plenariè examinati, quia tunc etiam examinati in iudicio sumario, probant in plenariis, d. decif. 335. n. 14.

Nulliter examinati præstant sufficientem fumum pro concessione remissioris, decif. 163. n. 1. & Annot. ibid. n. 10. decif. 362. n. 4. & Annot. ibidem num. 6.

Et turbidam reddunt iuris præsumptionem, decif. 96. num. 4.

Pro titè, & reitè examinatis habentur in odium paritè præstant impedimenta, decif. 127. n. 11.

Inhabiles etiam testes admittuntur ad probandum factum iuxta domesticos parietes, decif. 331. n. 7.

Inhabilitas, & habilitas testium de tempore depositionis inspicitur, ibid. n. 33.

Mortui etiam nulliter examinati ex æquitate fidem faciunt, decif. 434. n. 1. & Annot. ibid. n. 18.

Mortui quando sunt testes non attenditur defectus illorum publicationis, vide infra in verb. *Testium publicationis defectum*.

Non requirunt testes in actibus iudicialibus, vide sub verb. *Actus*.

Non solent adhiberi testes, nec etiam confici instructio, quando partem sunt modica, dec. 166. n. 1.

Quando requiruntur testes, necne ad hoc vt ex attestatione Notarii probeatur executio citationis, vide in verbo *Citationis*.

Præferendi sunt testes, qui habent pro se assistentiam iuris communis, decif. 31. n. 2.

Et qui habent pro se præsumptionem iuris, decif. 472. n. 3.

Et magis probant testes deponentes id quod ius commune disponit, quam alij, decif. 449. n. 3.

Item deponentes de scientia, præferuntur deponentibus de publica voce, & fama, ibid. n. 6.

Item deponentes specificè præferuntur loquentibus generaliter, ibid. n. 8.

Item præferendi sunt testes non interpellati, & deponentes per meliores rationes, & cum assistentia styli, & consuetudinis generalis, decif. 400. n. 4.

Item plures præferendi sunt pauciores, ibid. n. 3. decif. 322. n. 6. decif. 449. n. 4. & decif. 472. n. 2.

Item in concursu alius præferuntur veridiciora deponentes, decif. 239. n. 1.

Item magis probant testes, qui se oculis Iudicis subiacent, decif. 130. n. 6.

Item duo deponentes de metu, præferuntur mille deponentibus de libera voluntate, decif. 326. num. 46.

Item testis Sacerdos est maiori fide dignus, quam laicus, vide infra de *Teste Sacerdotis*.

Deponentes de affirmatiua, an, & quando præferantur deponentibus de negatiua, vide in verb. *Affirmatiua*.

Singulares an, & quando probent, vide in verb. *Singulares*.

Et de singularitate restituta, vide in verbo *Singularitas*.

Testis alloquens qui fuit cum parte aduersa redditur suspectus, decif. 370. n. 3.

An prober testis contra inducentem, & an inducens opponere possit contra personas testium, & similia, vide in verb. *Inducens*.

Deponentes de auditu non probant, decif. 37. num. 14. decif. 371. num. 3.

Et nullam fidem faci, decif. 379. n. 1.

Et maxime in criminalibus d. decif. 37. n. 13.

De auditu a parte aduersa nihil probat, decif. 37. num. 2.

De auditu auditis fidem non meretur, decif. 43. num. 1.

Index Materiarum.

De audita si non dicat audiuisse ante motum litem, non probat, decif. 117. n. 16.
De audita testes deponentes faciunt prefumpcionem, & adminiculum, dec. 118. n. 6.
Et an transferat onus probandi, vide Annot. ad dec. 172. n. 1.
Audiuisse si testis deponat non dicitur sibi contrarius, si interrogatus de scientia dicat nescire, vide supra de *testibus contrariis*.
Deponens de etate alicuius, probat licet non recorderetur de anno natiuitatis, dec. 190. n. 11.
Deponens de credulitate non probat, dec. 171. n. 17. & dec. 178. n. 11.
Quod procedit, etiam si dicat se ita credere, & pro certo habere, dec. 472. n. 6.
Et etiam si dicat se pro firmo credere, decif. 117. num. 18.
Licet autem testes de credulitate deponentes concludenter non probent, efficacissimum tamen praeferant iudicium, maxime in materia difficilis probationis, dec. 427. n. 1.
Deponens de decem sine taxatiua, non excludit quidem, & an, & quando id locum habeat, dec. 191. n. 9.
Deponens de eius iudicio, probat, quando iudicium est coniunctum cum sensu visus, decif. 427. n. 6.
Item quando iudicium est iunctum cum sensu corporis, quod correspondens, & proportionatus, dec. 190. n. 9.
Licet autem testes deponentes de eorum iudicio concludenter non probent, efficacissimum tamen praeferant iudicium, maxime in materia difficilis probationis, d. dec. 427. cod. n. 1.
Deponens de tempore quando dicatur illud probare, necne & quomodo sit probandum tempus ad reprobandum testes, vide in verb. *Testes*.
Deponens de tractatu non probat, Annot. ad dec. 168. num. 6.
Deponens de visu, quando probat, necne, vide nonnullas conclusiones, infra sub verb. *Præsumptio*.
Deponens dubitativè non potest redargui de falsitate, vide infra ubi agitur de teste falso.
Dubitativè deponere dicitur deponens per dictionem (*in eia*) dec. 190. n. 1.
Deponens indefinitè intelligi debet de toto, si totam fuit articulatam, decif. 194. n. 1. & vide Annot. ibid. n. 11.
Recipit enim testis interpretationem ab articulis, d. decif. 194. n. 1. & Annot. ibid. n. 16.
Et ideo si deponat simpliciter de valore beneficij, censetur percutere tempus date si articuli continent tempus date, Annot. ibid. d. n. 16.
Deponens (*non mei recorda d'altro*) intelligitur paxieria, de quibus supra deposuit, decif. 177. n. 3. & Annot. ibid. n. 8.
Plataalia de depositionibus testium, vide infra in verb. *Testium depositiones*.
Falsus, & mendax circa accidentalibus non repellitur, decif. 111. n. 10.
Item nec repellitur falsus, & mendax circa non substantialia, decif. 194. n. 9.
Falsus in vno, quod non est de substantia negotij non desinit esse fide dignus, Annot. ad decif. 147. num. 11.
Falsi non dicuntur duo testes si sibi ad invicem contradicant, sed neutri est credendum, decif. 471. n. 1.
De falsitate redargui non potest testis dubitativè deponens, decif. 190. n. 6.
Vt si falsitate defendatur testis, admittitur omnis interpretatio, etiam impropiando verba, decif. 211. n. 11.

Idoneus testis est quilibet qui non reperitur specialiter in iure prohibitus, decif. 111. n. 13.
Idonei praesumuntur, donec contrarium probetur, ibid. n. 1.
In causa propria dicitur testis, qui ex sua depositione potest commodum reportare, decif. 42. n. 1.
Testibus de facto proprio deponentibus magis credendum est, decif. 449. n. 7.
Et testis de facto proprio deponens maiorem fidem meretur, quam testis ordinarius, dec. 111. n. 11.
Et magis probat, decif. 111. n. 2. decif. 144. n. 18.
Et maxime probat, adeo quod etiam si esset inhabilis faciat semiplenam probationem, decif. 111. n. 16.
In facto proprio quam probationem faciat testis, vide Annot. ibid. n. 10.
Facit plquam semiplenam probationem, dec. 111. num. 1.
Et tantis adminiculis plene probat, decif. 144. num. 19.
Etiam in quacunque materia, decif. 111. n. 4.
De facto proprio testi deponenti, & bene informato attenta qualitate personae, valde deferendum est, dec. 137. n. 1.
Informatus verifimiliter de voluntate testatoris, eo quia testator omnia faciat de eius consilio, multum probat, dec. 144. n. 17.
Non bene informatus nullam fidem meretur, dec. 173. n. 11.
Instructus, an, & quando probet, vide in verb. *Instructus*.
Interellarius si non sit testis est alius praeferrendus, vide supra sub verb. *Praeferrendus*.
Virepellatur testis propter interesse, est arbitrium iudici quale, & quantum debeat esse interelle, decif. 140. n. 9.
Et modicum interesse non repellit testem, ibidem num. 10.
Multum creditur testi deponenti contra proprium interesse, dec. 111. n. 11.
Iurasse quando praesumatur, & probetur, & alia de iuramento testium, vide in verb. *Iuramentum Testium*.
De detegendo perjurio agitur, ubi agitur de reprobando testes, & materia tunc sapit obiectum, & ideo hoc casu de facili non admittitur remissoria, vide in verbo *Remissoria*.
Mendax quando repellatur, necne, vide supra quod dictum est de *teste falso*.
Non probat ubi agit de sui exoneratione, dec. 475. num. 9.
Omni exceptione maior dicitur, qui est bene informatus, & nulla exceptione legitima repelli potest, dec. 111. n. 17.
Omni exceptione maiores testes qui dicantur, est iudici arbitrium, ibid. n. 1.
Omni exceptione maiores debent esse testes deponentes contra instrumentum, decif. 419. n. 1.
Et ubi agitur de probando contra instrumentum, debent concludenter deponere, ibid. n. 6.
Item omni exceptione maiores, requiruntur ad effectum rescindendi matrimonium, dec. 111. n. 1.
Vbi alia testes debent esse omni exceptione maiores, non requiruntur ista qualitas concurrentibus aliunde adminiculis praestantibus, & serie factis, ibid. n. 9.
Praesens quod testis esse potuerit in omnibus locis, in quibus actus possit fieri, est impossibile, dec. 111. num. 8.
Rationem reddere etiam non interrogatus tenetur testis deponens de impensa functus cum non cadat sub sensu, dec. 173. n. 10.

Index. Materiarum.

Item testis deponens de eo quod non est facti, sed iuris, decif. 517. n. 19.

Item deponens de negativa, vide latè in verb. *Negativa*.

Item deponens de iurisdictione, cum ea pariter sit in, quæ non cadunt sub sensu, decif. 315. n. 3.

Item deponens de valore, vide in verbo *Valer*.

Nihil probat testis cessante ratione, in qua fundata est illius depositio, decif. 310. n. 4.

Reculans respondere super interrogatoriis nihil probat, decif. 313. n. 10. & Annot. ibid. n. 17.

Referens se ad aliud, non exhibito relato nihil probat, decif. 110. n. 3.

Referens se ad Capitula, non probat non exhibitis Capitulis, decif. 409. n. 3.

Referens se ad aliquem librum, non probat, nisi exhibim libro, decif. 382. n. 3.

Referens se ad aliquas scripturas, non probat nisi exhibitis scripturis, decif. 359. n. 6.

Referens se ad articulum petinde est ac si in individuo omnes qualitates in articulo contentas exprimat, decif. 378. n. 2.

Et dicens in eo contento esse vera probat, d. decif. 378. n. 1. & latius Annot. ibid. n. 13.

Hoc tamen non procedit in probatione inmemorable, Annot. ibid. n. 14.

Referre se potest ad primum examen nullum si secundum loco examinatur, vide in verbo *Examen* *sestium*.

Sacerdos est maiori fide dignus, quàm laicus, decif. 352. num. 10.

Subornatus fuisse deponens non probat subornationem quo ad alios testes, sed quoad seipsum, decif. 394. n. 8.

Alia vide in verbo *Subornatio*.

Variis non dicitur, quando utraque testificatio concludit intentionem inducentis, d. decif. 330. n. 4.

Variis circa accidentalita, non circa substantialia non repellitur, decif. 331. n. 29.

Vnicus non probat, decif. 178. n. 1. decif. 215. n. 4. decif. 345. num. 11.

Et non probat plene, decif. 359. n. 2.

Ampla procedere etiam in teste quantumvis digno, & cuiuscumque auctoritatis, d. decif. 178. n. 2.

Ampla etiam, ut nec probat contra inducentem, decif. 115. n. 1. & Annot. ibid. n. 9.

Ampla quoque ut non probat plene etiam in facto proprio, decif. 419. n. 6. & Annot. ibid. n. 4.

Falsi in iudicium summariissimo mentionis, in quo sufficit vnicus testis, decif. 438. n. 2. Annot. ad decif. 160. n. 3.

Vnicus iunctis administris probat, decif. 172. n. 3. & Annot. ibid. n. 9. ubi vide declarationem.

Et sufficit pro iustificatione valoris, decif. 143. n. 2.

Vnicus de veritate facti iunctis administris, & presumptionibus plene probat, decif. 147. n. 6.

Et hoc procedit in quacumque materia, ibidem num. 7.

Vnicus de certa scientia deponens iunctus cum probatione famæ facit plenam probationem, decif. 166. n. 3. decif. 345. n. 1.

Vnicus deponens de scientia, & fama iunctus cum alio deponente de fama, facit plenam probationem, decif. 273. n. 1. & Annot. ibid. n. 9.

Vnicus deponens de visu, iunctis duobus deponentibus de publica voce, & fama plene probat, decif. 258. num. 1.

Vnicus de visu cum fama, non probat obiectum, decif. 322. n. 4.

Item non probat, quando agitur de causa grami, & ad hoc, ibid. n. 4.

Vnicus de fama deponens est valde suspectus, decif. 517. num. 22.

Tantum depositiones afficiunt singularem successorem, decif. 333. n. 1.

Testium prima depositio regulariter magis est attendenda, quàm secunda posterior, Annot. ad decif. 332. n. 30.

Posterior tamen solemnis, & iudicialis potius est attendenda, quàm prior minus solemnis, & extra iudicialis, d. decif. 332. n. 3.

Limita hoc non procedere si prima extrajudicialis esset iurata, quia tunc neutri est standum, Annot. ibid. n. 12.

Item ultima depositio attenditur quando prima potest cum ea comparari, d. decif. 330. n. 2.

Item ubi depositiones sunt contrarie, & ad concordiam eeduci non possunt, est attendenda posterior, quando pro ea sunt maiores coniecturæ, & verisimilitudines, ibid. n. 4.

In depositione testium patitur difficultatem regulæ, quod in maiori summa minor insit, decif. 238. num. 4.

Testium dicta non sunt canilanda, sed adiuvanda, & sustinenda pro veribus, decif. 351. n. 37. decif. 467. n. 13. decif. 471. n. 6. & decif. 487. n. 1.

Præsertim ad effectum, ne sibi contrariantur, d. decif. 471. n. 7.

Testium dicta sunt semper intelligenda, ut non sine sibi contraria, d. decif. 487. n. 6.

Testium fides multum adiuatur ex nobilitate, decif. 331. n. 14.

Testium fides suppletur ex numero, decif. 342. n. 6. & 7. decif. 351. n. 4. & decif. 471. n. 11.

Quod procedit etiam ad effectum quod censentur omni exceptione maiores, d. decif. 351. num. 14.

Item procedit etiam si omnes patiantur aliquas exceptiones, si sunt ultra numerum trium, ibid. n. 5.

Testium fides tollitur propter inexistimilitudinem, decif. 510. n. 4.

Et contra verisimilitudinem testes non ita de facili admittuntur, decif. 414. n. 4.

Testium publicationem Rota non curat, prout nec quodlibet supremum Tribunal, decif. 331. n. 11.

Testium publicationis defectus non attenditur, quando testes sunt mortui, ibid. n. 12.

Testium receptos, vide *Receptos in sum*.

An, & quando admittuntur in testes accusator, coniunctus, consanguineus, debitor, domesticus, famulus Hebræus contra Christianum inimicum, Patochus pro eo quem baptizavit, socius ciuilius, & alii similes personæ, vide in suis particularibus materiis, seu verbis.

Contra testes non admittuntur exceptiones in processorio summariissimo, vide sub verb. *Admittentur*, col. 3.

Quando datum, & quomodo aliquid debeat, & probatur decaus per testes require in suis materiis.

Testificatio post dicta testificata an, & quando de nouo testes admittantur, vide in verb. *Examen testium*.

Theoriparatio, vide *Separatio ibi*.

(Tb.) Hoc verbum denotat personalitatem, decif. 316. num. 7.

Tantum an, & quando requiratur ad mentionem, vide in verb. *Asanemus*.

Beneficij præsumitur ex tolerancia Episcopi, qui visitando inquiri de rebus, non enim præsumitur Episcopum permittere aliquem diu sine canonico titulo possidere beneficium, decif. 57. n. 7.

Coloratus an, & quando dicatur, vide latè Annot. ad decif. 390. n. 12.

Index Materialium.

Coloratum titulum tribuit prouti Apostolica, d. dec. 100. n. 4.

De tituli colore debet cognoscere executor stante clausula (*omnis*), vide *Executor Apostolicus*.

Inualidus titulus si sit productus tollit presumptionem alicuius tituli, decif. 467. n. 7.

Insufficiens titulus productus non excludit presumptionem melioris tituli, quando productio fuit à tertio facta, secus autem si ab eadem parte, Annot. ad decif. 353. n. 19.

Inhibetur per regulam octauam, vide *Regula octaua*, iustificari an, & quando debeat in spolio per spoliatum, vide in verb. *Spoliatus*.

Præcedens tollit presumptionem iuris familiaritatis, decif. 92. n. 3. & Annot. ibid. n. 9.

Enam si titulus esset nullus, d. decif. 92. n. 4.

Alia de hoc vide in verb. *Familiaritas*.

Ex titulo præambulo præcedens consuetudinis, quis præsumitur percipere fructus, etiam si conventio esset nulla, vide in verb. *Fructus*.

Qualis titulus sufficiat in materia præscriptionis, vide in lase Annot. ad decif. 189. n. 15.

Error facti sufficiens dat legitimam causam præscribendi, d. decif. 189. n. 6.

Habens à non habente facultatem sufficit ad præscribendum, quando impetrans credidit concedentem habere facultatem, d. decif. 189. n. 14. & Annot. ibid. sub n. 15.

Inuultus, in quo non cadit probabilis ignorantia non suffragatur ad præscribendum, Annot. ibid. n. 16.

Minus iustus sufficit ad præscribendam libertatem, & exemptionem à iurisdictione Ordinarij, d. decif. 189. n. 7.

Putatus, & inualidus iusto errore causatus sufficit ad præscriptionem, ibid. n. 8.

Verus non requiritur ad præscriptionem, sed sufficit titulus putatus, d. decif. 189. n. 11. & Annot. ibid. sub n. 15.

Etiam redactus ad non titulum in materia præscriptionis suffragatur, d. decif. 189. n. 12.

Titulum validum ad præscribendum præstat privilegium, quod habet impliciter statum validitatis, d. decif. 189. n. 4.

In præscriptione non requiritur pro bono iure præscribentis, sed solum ad effectum eliciendi bonam fidem, ibid. n. 13.

Tituli fomentum habentes probationes, in concursu debet prævalere, decif. 412. n. 1. & Annot. ibid. n. 5.

Titulus possessio in præferatur non titulari, vide in verb. *Possessio*, & in verb. *Manuscriptum*.

De titulo suæ possessionis an quis teneatur docere, vide in verb. *Possessio*.

Ex titulo superuenienti, etiam absque aliqua animi declaratione mutare quis sibi præsumitur causam possidendi, vide in d. verb. *Possessio*.

Patem titulum si habeant plures prouti procedendum est ordinari, non executiue, decif. 46. n. 6.

Super titulo si sit lis, agitur de quasi dominio, decif. 333. n. 1.

Thronus Episcopi, qui visitando inquit de titulis, inducit presumptionem tualis beneficii, vide in verb. *Titulus*.

Ordinarij per cursum decem annorum inducit presumptionem dispensationis, vide *Dispensatio*.

Non ita de facili inducit consuetudinem, multa enim pet patientiam tolerantur, quæ si in iudicium deducantur, exigente iustitia tolerari non debent, decif. 162. n. 11.

Tu censetur Censuræ, quot persone illum ementes, & quilibet censetur pro rata emisse, decif. 157. n. 16.

Tot censetur Commissiones, quot sunt iura in eis

deducta, ita vt deficiente vno iure remaneat com. multo in suo robore respectu alterius, decif. 399. n. 5.

Tot requiruntur habitantes, quot sunt obstacula, decif. 109. n. 6.

Tot censentur obligationes, quot sunt debita, & termini, decif. 345. n. 3.

Tot censentur fecotentia, quot summe, & capitala in ea contenta, decif. 352. n. 1. & Annot. ibid. n. 6.

Tutum si fuit articulum de toto intelligi debet Testis indefinitè deponens, vide *Tegula*.

Continetur appellatio testidij, decif. 377. n. 5. & Annot. ibid. n. 13.

Inferit quamlibet sui partem, decif. 133. n. 1.

Eiusdem nature, & qualitates, cuius est totum est etiam pars, decif. 333. n. 1.

In toto includitur pars, decif. 92. n. 2.

In totum approbatur, aut in totum reici debet lis mota, & non potest pro parte acceptari, & pro parte non, vide *L. i.*

Quando tantam utilitatem affert pars in parte quantum totam in toto, contractus dicitur diuiduus, vide in verbo *Diuiduus*.

Totus contractus iudicari debet non singula eius partes ad dignoscendam eius iniuriam, vide *Contractus*.

Si tota res non vendatur, sed pars tantum, valor illius diminuitur, vide *Valor*.

Sententia debet ferri super toto, non super parte credita, & quando hoc non procedat, vide *Sententia*.

Tractatus in contrariis non est attendendus, sed conclusio, decif. 168. n. 1. & Annot. ibid. n. 5. decif. 178. n. 4.

Et ideo Testis deponens de tractatu non probat, Annot. ad d. decif. 168. n. 6.

Interpretatur Conclusioem, ibid. n. 7.

Non concludit matrimonium, quod procedit aliis non concurrentibus, decif. 247. n. 11. & vide alia in verb. *Matrimonium*.

Transactus actualis requiritur vt incuratur caducitas, vide *Caducitas*.

Transactio afficit heredes transigentium, etiam si non sint expressè nominati, decif. 354. n. 3.

Contra transactioem factam à suo auctore non potest venire heres, ex quocunque iure veniat, decif. 418. n. 5.

Quod procedit etiam si sit heres cum beneficio legis & inuentarij, cum inuentarium non liberet heredem ab habendo rata omnia gesta per defunctum, quatenus vires hereditarie ferant, d. decif. 418. n. 6. & Annot. ibid. n. 15.

Super spiritualibus facta transactio, si non sit confirmata auctoritate Papæ, non excedit vim transigentis, & non afficit successores, decif. 152. n. 1. & Annot. ibid. n. 4.

Sufficit tamen præsumpta confirmatio ex lapsu 30. annorum, Annot. ibid. n. 4.

Tertio non præiudicat, d. decif. 418. n. 10.

Super feudo, & fideicommissio facta transactio non nocet agnatis, d. decif. 418. n. 11. de quo late Annot. ibid. sub n. 16.

Quod procedit si in transactioe feudum, seu fideicommissum non tradatur, sed dimittatur penes possiditorem, & conclusio in contrarium allegata declaratur, d. decif. 418. n. 12. & Annot. ibid. sub eod. n. 16.

An transactio requirat solemnitates necessarias in alienationibus, quando res dimittitur penes alicuiam personam, penes quam iam reperiebatur, vide Annot. ibid. n. 17.

Comprehendere præsumitur ius, de quo legitur fa-

Index Materiarum.

Et exceptio in natura transactionis, decif. 354. num. 11.

Generalibus verbis concepta omnia comprehendit quia fufficit fuiffe cognatum in genere, ibid. n. 12.

Generalis transactio fuper iudicio generali omnia comprehendit, & ad omnia refertur, ibid. n. 9.

Et trahitur ad connexa, accessoria, & dependentia, ibid. n. 10.

Super certo iure facta non comprehendit aliud ius difcretum, decif. 138. n. 1.

Comprehenditur fub difpofitione loquente de remiffione, & refufione, decif. 140. n. 2.

Effectuata in parte dicitur effe in obferuantia etiam quo ad omnia capita, Annot. ad decif. 557. n. 9.

Super iure claro, & indubitato fieri non potest transactio per Procuratorem habentem facultatem transigendi, decif. 311. num. 1.

Fieri potest transactio de omni eo, quod in controverfiam deducipoteft, decif. 149. n. 4.

Facta cenfetur fuper eo, quod eft in lite, decif. 158. n. 3.

Et transactiois natura eft receptus ad lite, decif. 186. n. 5.

Quod intelligitur tam de prefenti quam de futura, ibid. n. 6.

Et receptus ad lite eft fauorabilis, maxime inter perfonas coniunctas, ibid. n. 3.

Et transactio oblat, quia continet exceptionem litis finite, decif. 354. num. 1.

Et lites per transactionem iam terminatae, non funt inflauandae, ibid. n. 2.

Et pro transactionis validitate fufficit folus timor litis, decif. 149. n. 2. & Annot. ibid. n. 5.

Sed exare talem timorem, vel adefe litem, non ftatur afertioni paritum, fed aliunde proban debet, Annot. ibid. n. 6.

Quando partes nolunt ftare transactioni actus in vim transactionis facti, dicuntur facti lite pendente, quia fubfata transactione remanet lis antica, decif. 434. num. 17.

Non fufficitur transactio per litem calumniofam, bene verum eft, quod fufficit modica occafio dubitandi, Annot. ad decif. 149. n. 7.

Transactionis verba generalia femper reftituntur ad causam in transactione expreflam, & ad illud fuper quo erat lis, decif. 158. n. 4. & Annot. ibid. n. 6.

Limita nifi verba effent adeo generalia, vt falua ratione recti fermonis, talem reftriktionem no paterentur, Annot. ad decif. 158. n. 7. decif. 186. n. 7.

Non extenditur autem transactio, quantumvis generalis ad caufas, fuper quibus non erat contentio, d. decif. 186. n. 12.

Maxime quando generalitas verborum eft pofita in executivis, ibid. n. 2.

Refeinditur transactio ob defectum caufe finis, decif. 149. num. 1.

Transactionis refeinditur fi continet fententia, dicitur continere complicationem negotij principalis, quae perbet legitimam caufam appellandi, decif. 232. n. 3.

Transactionem refeindens tenetur refituere bona empti ex pccatis in transactione receptis, decif. 354. n. 7.

Et veniens contra transactionem tenetur ante omnia refituere quod vigore illius recepit, decif. 418. n. 9.

Fallit fi impugnet transactionem ex capite nullitatis, decif. 475. n. 21.

L. fi dimesa C. de transact. non progredit quando transactio, & actus eft nullus, decif. 171. n. 1. 6. & Annot. ibid. n. 28. vbi vide declarationem.

Et plene de materia d. l. fi dimesa, vide in Annot. ad

decif. 314. num. 17. vbi dantur plures ampliationes, & limitationes.

De transactione nulla, & inualida non eft necesse facere mentionem, decif. 151. n. 2.

Transactionis natura eft includere pactum de non petendo, & non moleftando, decif. 186. nu. 8.

Item transactionis pactum eft, vt pars, quae aliquid remittit, in transactione aliquid recipiat, decif. 311. n. 4.

L. fi quis manet C. de transact. rariſſime praestatur, & quolibet caufa excutata dolo, qui in ea requiritur, decif. 68. num. 9.

L. de hijs ff. de transact. non habet locum nifi quando agitur de dependentibus ex teftamento, fuper quibus transigi non potest nifi inſpectis verbis teftamenti, non autem procedit, quando controverfia vertitur fuper exiftentia, vel non exiftentia teftamenti, decif. 149. num. 3.

Transactio cenfus fi fiat de vno corpore ad aliud an extinguatur cenfus, & liberentur fideiuflores, vide in verbo Cenſus.

Domini denotatur per verbum (Dens) decif. 194. num. 15.

Eccleſiae parochialis fi in aliam fiat translatio, illa deſinit effe parochialis, vide Parochialis.

Transmissio Fideicommiſſi condicionalis non fit ad heredes, decif. 511. n. 1.

Ampliat, vt non tranſmittitur, nec etiam ad liberos, & defcendentes, decif. 56. num. 1. & Annot. ibid. n. 11. decif. 551. num. 2.

Limitatur non procedere concurrentibus, pro transmissione indicia, & coſuetudina, quae tamen debet effe virginiflima, decif. 56. n. 2. & Annot. ibid. n. 12.

Sufficit tamen fi ex eis apparet non ſolum de exprefſa, fed etiam de tacita voluntate Teſtatoris, decif. 551. n. 3. & Annot. ibid. n. 17.

Coniectura tranſmiſſionis effe aequalitas ſecunda inter vocatos, decif. 56. n. 3.

Item vocatio in ſtupres, ibid. n. 6.

Item quando fuerunt vocati haeredes ſubſtituti extranei, praefumitur enim Teſtatores voluiſſe tranſmittere ad ſuos defcendentes, decif. 551. n. 5. & Annot. ibid. n. 12.

Item fi filij, ad quorum ſuſtinem praetenditur tranſmiſſio, ſint poſiti in conditione, d. decif. 551. num. 6. & Annot. ibid. n. 13. ſed nu. 14. referuntur Doctores, & decifiones, quae hanc coniecturam reprobant.

Item fi ſit ſubſtitutus extraneus, ne praefumatur Teſtatores voluiſſe praeferre extraneum ſuis defcendentibus, d. decif. 551. n. 7. & Annot. ibid. nu. 15.

Item fi ſubſtitutus ſit iuncta cum iure accreſcendi, d. decif. 551. n. 8. & Annot. ibid. n. 6. vbi in fine refertur decifio, quae hanc coniecturam declarat.

Item fi teſtator fecit plures gradus ſubſtitutionis, d. decif. 551. n. 9. & Annot. ibid. n. 7. vbi referuntur decifiones, quae hanc coniecturam non admittunt.

Pro tranſmiſſione ſimul iunguntur plures coniecturae, quae alias de per ſe ſolae non ſufficerent, d. decif. 551. n. 10.

In filium tranſmittentis facilius, & ex leuioribus coſuetudinibus admittitur tranſmiſſio quam in extraneum, decif. 56. num. 10.

Non impeditur tranſmiſſio, ex eo, quia Teſtator proprio nomie ſubſtituerit, fi conſtat de contraria voluntate Teſtatoris, ibid. n. 7.

Tranſmiſſibile facit volentes Teſtatoris, quod ex ſui natura non eſt tranſmiſſibile, & e contra, d. decif. 56. n. 8. decif. 551. n. 4.

Et ſufficit voluntas tacita, & coſuetudina, d. decif. 56. n. 9.

Tranſmiſſibile ad haeredes, & purum effe legatum dantis à pure relictum filijs, ſecus ſi ad extraneos, vide ſub verb. Don.

Index Materiarum.

Transportatio actuum integra dicitur, etiam non transportatis instrumentis ubi adest stylus producentis iura verbaliter, absque eorum dimissione reali in actis, decif. 59. n. 1. & Annot. ibid. n. 10.

Integra presumitur si non probetur contrarium, d. decif. 59. n. 1. decif. 73. n. 1. decif. 118. n. 3. & decif. 508. n. 5.

Integra presumitur quando acta fuerint extracta, & tradita à Notario auctario, seu à successore, seu quando ab alio Notario non auctario, nec successore, Annot. ad d. dec. 59. n. 8.

Integram esse transportationem probatur per attestationem Notarii attestantis de illa, seu non easse alia acta, Annot. ibid. n. 6.

Amplia, quod sufficiat Notarium attestari se fideliter extractisse, Annot. ibid. n. 7.

Attestationi autem iudei in hoc non statuitur, cum non spectet ad eius officium, Annot. ibid. n. 9.

Integrata actuum requisita ex Concilio Tridentino non est necessaria, nisi quando causa est Ecclesiastica, dec. 50. n. 1. & Annot. ibid. n. 15.

Amplia etiam si causa prophana ageretur coram Iudice Ecclesiastico, Annot. ibid. n. 16.

Necessaria non est transportatio, quando non tractatur de iustitia, seu iniustitia, sed tantum de probando facto, quod scilicet inter partes fuerit agitur iudicium, decif. 121. n. 1.

Acta diversarum causarum, de iudicij non sunt transportanda, dec. 300. n. 1.

Etiam si multum conferrent ad causam, de qua agitur, dec. 55. n. 1. & Annot. ibid. n. 1.

Transportanda sunt acta, quae sunt necessaria ad delegendam iustitiam, vel iniustitiam sententiae, decif. 310. n. 2.

Item acta quae faciunt ad causam, ibid. n. 1.

Etiam criminalia, ibid. n. 3.

Et etiam si causa fuerit commissa, pro ut in prima, Annot. ibid. n. 4.

Item transportanda sunt acta facta coram arbitris, à quibus fuit appellatum, dec. 300. n. 1.

Statutum Verbis requirens transportationem actuum recipit interpretationem à iure communi, ut habeat locum solum in actis pertinentibus ad iustitiam causae, dec. 508. n. 11.

Defectus actuum non transportatorum viciat processum, dec. 485. n. 1.

Trebellianica debetur filiis ultra legitimam, decif. 421. num. 9.

Detrahenda est de fideicommissio, dec. 166. n. 4.

Etiam si non fuerit confectum inventarium iuxta veriorum opinionem, quam sequitur Rota, d. dec. 166. n. 5. & Annot. ibid. n. 13.

Trebellianica, & legitima consumptio iustificari debet per fideicommissarium, qui peritumissio nem, dec. 185. n. 1. & Annot. ibid. n. 5.

Prohiberi potest etiam filiis primi gradus iuxta opinionem quam tenetur Rota, dec. 421. num. 10. & Annot. ibid. n. 16.

Et ad hunc effectum non requiritur individuatio, & expressa prohibitio, sed sufficit, quod ex verbis generalibus id conici possit, d. dec. 421. n. 11.

Prohibita an censetur, quando Testator disponit bona relictis pleno iure, & censetur prohibita, quando vterius Testator disponit bona omnia relictis relictis Rota, ibid. n. 12.

Prohibita censetur statibus verbis, *(sive diminutione)* ibid. n. 13.

In Trebellianicam non impantur fructus, quando sumus in filijs, dec. 166. n. 6. & Annot. ibid. n. 14.

Etiam si ultra Trebellianicam competat quoque detrahctio legitima, d. dec. 166. n. 7.

Quando superest Trebellianica, & legitima, in quibus dos potest constitui an dos sit detrahenda de fideicommissio, & cui incumbat onus probandi extare Trebellianicam, & legitimam, seu alia bona libera, in quibus dos potest assignari, vide in verb. *Dos*.

Triennalis Suprema Tribunalia non curant publicationem Testamenti, dec. 515. n. 11.

Nec attendunt res indicatas, dec. 317. n. 1.

Et hoc procedit quando iniustitia est notoria, ibid. num. 2.

Triennalis Possessio inducit presumptionem tituli, decif. 77. n. 1.

Inducit presumptionem alterius Tituli validi, licet appareat de vno titulo in valido, dec. 37. n. 9.

Possessionis Triennalis presumptio tollitur ex vera probatione facta per diligenter, dec. 141. n. 6.

Triennalis Possessio non indiget iustificacione iuris sui Authoris, dec. 37. n. 6.

Triennium est modicum in spatio 14. annorum, dec. 344. num. 12.

Tu, est verbum personalissimum, dec. 519. n. 3.

Tunc, & eo Casu, & similia verba limitant dispositionem ad casum expressum, & impediunt extensionem ad alium casum, decif. 413. num. 6. & Annot. ibidem num. 12.

Turbare, Removere turbaciones dicitur habere possessionem civilem, qui recuperat naturalera, decif. 103. n. 3. & Annot. ibid. n. 6.

Turnus, Confectendi beneficia ubi dividunt inter Episcopum, & Capitulum, an & quando Episcopus in suo Turno gaudet aeternitatem, vide in verb. *Alternativa*.

Turpi persona reputatur Spurius ad effectum quod testamentum sit nullum, in quo Frater est praeteritus instituto d. Spurio, dec. 171. n. 17.

Turpi persona Instituta, si fratri aliquid minus legitima sit reliquum in Testamento an possit d. Frater impugnare Testamentum, in totum, an potius agere debet ad supplementum legitimae, vide ibid. n. 19.

Turpi persona Instituta an per clausulam Codicillarem sustineat Testamentum in quo Frater est praeteritus, vide ibid. n. 20.

Tutor administrare potest quia ante confectum Inventarium, & eius gesta debet, quae possit, vi suspensus amoveri, dec. 31. n. 4.

Quod praesens praesedit, quando Tutor publicè, & palam administrat, & pro Tutore se gerit, ibi n. 5.

Item etiam de plano procedit in negotio, quod ceteritatem desiderat, ibid. n. 6.

Tutoris gesta valent, etiam ante confectum Inventarium quoad commodum Pupilli, non autem in eius praedictum, dec. 330. n. 4.

Sed bene in praedictum Tutoris, dec. 374. n. 1.

Et ideo iudicium contra Tutorem, qui non confectus Inventarium, est nullum in praedictum Agentis, d. dec. 330. n. 5.

Tutor, qui non confectus Inventarium, sicut non potest petere in iudicio in praedictum Pupilli, ita nec etiam petere interpositum personam, ibid. num. 6.

Tutori est interdicta administratio pendente accusatione suspecti, quod est verum, ubi concurrat scititia illorum cum quibus contrahit, dec. 11. n. 10.

Constituere non potest Tutor Procuratorem absque Iudicis decreto, alijs Processibus cum Procuratore factus, est nullus, dec. 47. n. 1.

Contrahens cum Pupillo palam, & publicè, illum sibi valide obligat, dec. 336. n. 6.

Validè obligat Pupillum, ubi constat de versione pecuniae

Index Materialiarum.

pecunie in villitatem Pupilli, dec. 31. n. 1.
 Verbo autem probatur stante indigentia preceden-
 ri, iuncto subsequenti effectu, d. dec. 31. num. 2. &
 Annot. ibid. n. 1. vbi datur exemplum.
 Quod maxime procedit stante breuitate temporis,
 quod intercessit, d. dec. 31. n. 1.
 Ex quibus etiam coniecturis probatur huiusmodi
 verbum, vide Annot. ibid. n. 1.
 Sine Tutoris autoritate Pupillis non potest con-
 trahere, nec ex contractu se obligare, dec. 164. n. 1.
 Tutor, & Curator filij sui Pater, an, & quando te-
 neatur reddere rationem, vide in verb. *Pater*, &
 in verb. *Ratio administrationis*.
 Tutoris confessio extrajudicialis non praeiudicat
 Pupillis, dec. 306. n. 1.
 Fallit, quando aliusde est adminiculata, ibid. n. 2. &
 vide plura similia, ibid. n. seq.
 Tutoris, & Curatoris confessio in responsione ad
 positionem plenè probat cetera Pupillum, ibi. n. 2.
 Tutoris, & Curatoris confessio emanata per viam
 contentiois iurisdictionis, praeiudicat quousque
 de errore non doceatur, ibid. n. 3.
 Tutoris factum est considerabile propter concomi-
 tantiam, & adminiculam veritatis, dec. 502. n. 11.
 Cum tutore litigans debet habere copiam Tutelæ,
 & Inuentarij, dec. 574. n. 5.

V

Vacatio Beneficij de iure sufficit, licet beneficium
 non vacauerit de facto, 151. n. 6.
 Si probatur vacatio expressis de facto, Clausula (*si
 quous alio modo*) comprehendit veram vacatio-
 nem, dec. 37. n. 10.
 Ex persona defuncti vacatio sufficit inter instituat-
 ex simili confessione aduocati in eius gratiam,
 dec. 137. n. 1.
 Inducitur per professionem emissam in Religione,
 dec. 182. n. 1.
 Non datur, nec quoad possessionem, nec quoad pro-
 prietatem in beneficis de mensa, dec. 143. n. 6.
 Non datur in beneficio vniuerso, Ann. ad dec. 112. n. 3.
 Beneficium vniuersum, & de mensa non datur vacare
 per obitum Vicarij, dec. 77. n. 2.
 Vacationem impedit vniuerso, dec. 419. n. 2.
 In mense referuato vacatio iustificatur ex semiplena
 probatione non dato consensu alterius tituli,
 alijs requirit plenam probationem, Annot. ad dec.
 84. nu. 8.
 Ad effectum autem referuationis talis vacatio in
 mense referuato non probatur per Testes de pu-
 blica voce, & fama, dec. 53. sub n. 1.
 Sed debet plenè, & coaduenari probari, dec. 359. n. 1.
 Si contingat vacatio in mense referuato, lites inferiorum
 collatorum non persequuntur per clausulam
 (*dominus collator ad nos hac voce peruenit*), decif.
 153. n. 4.
 Non inducitur per resignationem conditionalem,
 nisi acquiritur lites resignatorio, dec. 159. n. 6.
 In vacatione per resignationem an procedat consilij,
 Oldrad. 129. vide in verb. *Oldrad.*
 Ante vacationem beneficij, an, & quando Patronus
 possit concedere alteri facultatem presentandi,
 seu consistere Procuratorem ad presentandum,
 vide in verbo *Patronus*.
 Gratia de beneficio vacaturo habet tacitam condi-
 tionem, scilicet *postquam vacatum fuerit iure*,
 dec. 307. n. 10.
Validitas. Quod pro validitate Actus procedere debet,
 presumitur processisse, dec. 282. nu. 7. & Annot.
 ibid. n. 1. vbi vide illustrationem.

Valor Emphyteuticorum an estimetur in tertia parte
 minus, quam liberorum, an verò in sexta parte, vi-
 de dec. 573. n. 3.
 Rei est estimandus ad rationem quinque pro cente-
 nario, dec. 553. n. 8.
 Hoc non procedit in estimandis ædificiis, & domi-
 bus, Annot. ibid. n. 16.
 Nō percipitur valor sensu corporis, & ideo Testis de
 illo deponens etiā non interrogatus temetur red-
 dere rationē sui dicti, dec. 379. n. 3. dec. 573. n. 11.
 Et magis spectatur ad iudiciū intellectus, & discursum
 rationis, quam ad sensum corporis, dec. 277. n. 1.
 Visus est sufficiens ratio Testis deponentis super va-
 lore, ibid. n. 2.
 Probat debet valor de tempore contractus, decif.
 76. n. 7. dec. 553. n. 3.
 An, & quando probetur per Arrendamenta, & per
 Locationes, vide in verb. *Arrendamenta*, & in
 verb. *Locatus*.
 In domibus, & ædificiis non probatur ex solis redi-
 tibus, dec. 553. n. 7.
 Non probatur ex Teste deponente, rem tanti valore
 iudicio suo, ibid. n. 9.
 Item nec per Testes, nisi reddant rationem, vide su-
 pta in verb. *Non percipitur*.
 Item nec per Testes non informatos de qualitatibus
 minuentibus valorem rei, dec. 570. n. 4. &
 Annot. ibid. n. 10.
 Item nec per Testes, qui deponunt non consideratis
 dictis qualitatibus minuentibus rei valorem, dec.
 553. n. 11.
 Rei Valor diminuitur si non tota, sed pars tantum
 venditur, ibid. n. 12.
 Item si Venditio sit facta à Venditore re alieno
 grauito sine cautione euictionis, d. dec. 553. n. 13.
 & Annot. ibid. n. 18.
 Item ex prohibitione alienandi, dec. 568. n. 8.
 Ex dd. qualitatibus minuentibus rei valorem exclu-
 ditur lictio, d. dec. 553. n. 14.
 Variatur Valor ex tempore d. dec. 553. n. 4. dec. 570.
 num. 6.
 Præteritis tamen temporis Valor arguit valorem de
 præterito quando modicum temporis interval-
 lum intercessit, d. dec. 553. n. 5.
 Et generaliter quando ex valore præteritis temporis
 inferri possit ad præteritum, vide Ann. ibi. n. 15.
 Vide alia in seq. verb. *Valor beneficiorum*.
Valor Beneficiorum est difficilis probatio, dec. 245. nu.
 5. & Annot. ibid. n. 11. dec. 277. n. 5.
 Probat debet de tempore impetrationis, decif. 13.
 num. 1.
 Et iustificandus est iuxta tempus datæ impetra-
 tionis, dec. 419. n. 1.
 Et vi Valor probetur per Testes, debent percutere
 tempus Gratiæ, dec. 357. n. 4.
 Alius Valor non ducitur iustificatus, dec. 419. n. 1.
 Et Testis deponens simpliciter de valore beneficij
 censetur percutere tempus datæ, si Articuli con-
 tinent tempus datæ, Annot. ad dec. 394. n. 26.
 Item vi valor probetur per Testes, debent deponere
 de deductionibus, d. dec. 357. eod. n. 4.
 Alius Testes illam non probant, dec. 411. n. 3.
 Et Testis de Valore deponens, censetur de illo de-
 ponere de deductionibus, dec. 273. n. 1. dec. 277.
 num. 7.
 Quod declaratur, pro vi in Ann. ad d. dec. 279. n. 1.
 Iustificatur ex semiplena probatione, decif. 35. nu. 1.
 dec. 471. n. 10.
 Et ex publica voce, & fama, d. dec. 553. n. 2. dec. 78. n.
 3. dec. 84. n. 3. dec. 471. n. 9.
 Item pro iustificatione valoris sufficit vniuersi Testis
 iunctus

Index Materialium.

Et loco interesse succedit restitutio pretij, ibid. n. 4.
 Certiorare specificè debet emptorem de qualitatibus rei venditæ, Annot. ibid. n. 10.
 Rei censuræ non potest reuocare mandatum datum ad extinguendum censum, si emptoris interest, quod extinguatur, dec. 362. n. 8.
 Teneor ex natura venditionis de cessione, etiam si non sit promissa, dec. 153. n. 3.
 Venditori solucundum est pretium, etiam si non sit dominus rei venditæ, dec. 311. n. 6. & Annot. ibid. num. 12.
 Venditoris confessio post venditionem, non nocet emptori, dec. 157. n. 10.
 Alia vide in verb. *Empire, Emptor, & Venditor.*
Perba decisionum sunt intelligenda, vt sint conformia iuri, dec. 311. n. 15.
 Determinata formaliter si non sunt, determinantur naturaliter secundum naturam contractus, ibid. n. 5.
 Dispositiua censentur magis deliberatè prolata, quàm narratiua, dec. 322. n. 4.
 Dispositiua mandati sunt attendenda, dec. 348. n. 9.
 Enunciatiua, vide in verb. *Enunciatio.*
Pro casu, & simili, quæ limitant vocationem ad causam expressum quid operentur, vide in verb. *Tunc, & eo casu.*
 Et adueniens casu prædicto, sunt restrictiua, decil. 318. n. 7.
 Errando vedova & feruendo vobis veduile, conditionem importat, dec. 187. n. 6.
 Errando bene al tale, importat pactum ad illius finem, dec. 61. n. 1.
 Futurum tempus denotantia non includunt præteritum, dec. 318. n. 1. dec. 371. n. 1.
 Generalia sunt generaliter intelligenda, dec. 317. n. 3. & 4.
 Etiam in materia odiosa, ibid. cod. n. 4.
 Generalia restringuntur, et alii verbis subsequenti-
 bus limitantur, dec. 90. n. 14.
 Quantumvis generalia recipiunt limitationem ex verbis adiectis, & limitantur à suo termino restrictiuo, dec. 114. n. 5.
 Et restrictionem pauiatur ex sobiecta materia, & ex causa, ob quam prolata sunt, dec. 311. n. 13.
 Generalia verba transactionis an, & quando restringenda sint ad causam in transactione expressam, & ad illud, super quo erat lis, vide in verb. *Transactio.*
 Improprietas quoque, vt testis defendatur à falsitate, dec. 312. n. 11.
 In perpetuum, & in infinitum, quando non iudicant nouum fiducium nullum, vide *Fiduciary*.
 Intelligenda sunt in dubio iuxta propriam illorum significationem, decil. 312. n. 3.
 Et reuocatio latitudinem sex significationis, quam habent ex eorum propria significatione, etiam in materia odiosa, dec. 316. n. 3.
 Item in dubio intelligi debet demonstratiuè, non limitatiuè, ibid. n. 8.
 Item intelligenda sunt eo respectu, quo prolata sunt, decil. 311. n. 4.
 Interpretati debent, vt congruant personis, ad quas dirigitur, decil. 64. n. 8.
 Item verborum interpretatio arguitur ex qualitate personæ, dec. 184. n. 3.
 Et interpretatio est fundenda contra fundantem se in verbis, decil. 128. n. 8.
 Indicio suo plus, vel minus, si per hæc verba testis deponat de tempore, debet non recordari de tempore, vide in verb. *Tempus.*
 Mercatorum verba quomodo sunt intelligenda, vide in verb. *Mercator.*

Nimmi rursus d' alio, prolata per testem, intelliguntur præter ea, de quibus expressè supra deposuit, dec. 377. n. 1. & Annot. ibid. n. 8.
 Notarij, an, & quando presumantur verba partium, vide in verb. *Notarij.*
 Obliquari non debent quæ possunt valere iure directo, decil. 107. n. 2.
 Vide etiam de verbis directis, & obliquis in verb. *Substitutio.*
Possit, & *valat*, sunt verba facultatiua, dec. 81. n. 7.
 Præcedentia recipiunt interpretationem ab immediate sequentibus, dec. 331. n. 6.
 Quantumcumque sit apposta in Instrumento venditionis quid operentur, vide in verb. *Clauula.*
 Referenda sunt ad id, cui magis conueniunt, & probabilius adaptantur, & ad causam proximiorē, & immediatam, vide in verb. *Relatio.*
 Singularis numeri verba non possunt ad pluræ referri, sed ad vnum tantum, dec. 431. n. 7.
 Sedens, &c. probant præsentiam, dec. 484. n. 1.
 Sententia, vide in verb. *Sententia.*
 Substitutionis, quando dicantur communis, & quando directæ, vide in verb. *Substitutio.*
 Testatorum, vide in verb. *Testator.*
 Vniuersalia singula comprehendunt, ac si essent expressa, decil. 87. sub n. 10.
 Verborum proprietates quatenus requiritur, extenditur dispositio, quantumvis exorbitans, dec. 193. n. 4.
 Etiam si maior esset ratio in vno casu, quàm in alio, ibid. n. 5.
 Ad declarandum facta sunt potiora, quàm verba, vide in verb. *Declaratio in fin.*
Vtrum Apotheca significat Tabernam, & locum destinatum ad merces vendendas, dec. 123. n. 1.
 Dederis appositum in dispositione loquente de Dote operatur illam posse verificari, etiam in dote promissa, dec. 204. n. 16.
 Dedit denotat translationem dominij, dec. 194. n. 15.
 Hæres, quando non habet adiectum aliud verbum denotans tractum futuri temporis non trahit substitutionem ad fideicommissum, sed substitutio verificatur in vulgari, dec. 207. n. 7. & Annot. ibid. num. 9.
 Leno, significat illum, qui carnem in frustra fecit, vt vendat, nō cum, qui occidit animalia, dec. 123. n. 3.
 Lego, est verbum iuris, & verbum (*lego*) est verbum facti, dec. 344. n. 40.
 Etiam per verbum (*lego*) constitui potest nudus minister, ibid. n. 41.
 Oportet, excludit absterium, & inducit necessitatem, decil. 13. n. 4.
 Pecunia, in substitutione non intelligitur strictè pro pecunia, quæ ad numerum datur, sed pro satisfactio-
 ne, dec. 18. n. 1.
 Promissum, in scriptura importat stipulationem, decil. 318. n. 6.
 Hoc procedit etiam in scriptura priuata, ibid. n. 7.
 Possit, est verbum facultatiuum, dec. 81. n. 7.
 Successione, intelligitur de successione ab intestato, attendita subiecta materia, vide in verb. *Successus.*
 Tibi, denotat personalitatem, dec. 316. n. 7.
 Te, est verbum personalissimum, dec. 329. n. 3.
 Valat, est verbum facultatiuum, d. dec. 81. cod. n. 7.
 Valetur, intelligitur de iuricio regulato, decil. 251. num. 8.
 Verbi generalitatis restringitur ex verbis immediatis sequentibus, sed ad intelligi debet, quatenus possit restrictio fieri, salua ratione recti sermonis, & ita vt verbum aliquid non reddatur superfluum, dec. 316. n. 6.
 Oratio vnica, quæ regitur ab vnico verbo vna eademque

Index Materialium.

que determinatione determinetur, dec. 130. n. 1.
Verisimiliter ad quod verisimiliter disposuisset Testator si cogitasset, censetur disposuisset, vide *Testator*.
 In iis, quæ verisimiliter contingere possunt, & naturaliter contingant, secundum naturam subiecti, promissor debet cogitare alias sibi imputare debet, vide *Promissor*.
Verisimiliter multum inspicitur in materia probationum, dec. 245. n. 7.
 Operatur, quod admittantur leniores probationes, ibid. n. 8.
 Et quod probent, quæ aliis non probarent, ibid. n. 9.
 Et quod habeatur fides Testibus, quibus aliis non crederetur, ibid. n. 10.
 Et quod scriptura privata fidem faciat pro scribente, dec. 173. n. 7. & Annot. ibid. n. 11.
 Et quod confessio probet pro conficente, d. dec. 173. num. 8.
 Pertinet à communiter accidentibus, dec. 130. n. 6.
 Testes deponentes verisimiliora in concursu aliis præferantur, vide in verb. *Testes præferendi*.
Veritas causæ præexistens excludit simulationem, vide *Simulatio*.
 Præferenda est reputatio n. 1, dec. 179. n. 1. 4.
 Veritati cedit præsumptio, vide *Præsumptio*.
 Ad veritatem dicendam quando instruntur Testes, illi probant etiam si sint instructi, Annot. ad dec. 170. n. 9.
 De veritate facti deponens vnius Testis in iudicio administrandis, & præsumptionibus plene probat, dec. 147. n. 6.
 Et hoc procedit in quacunque materia, vide ib. n. 7.
Versio pecuniarum in utilitatem pupilli quando, & ex quibus coniecturis dicatur probata, vide decif. 31. n. 1. & Annot. ibid. n. 1. & 12.
 De versione pretij in causam expressa quando quis debeat esse sollicitus, vide Annot. ad dec. 111. n. 33.
 De versione pretij in causam expressam, emptor non debet esse sollicitus, & curiosus, d. dec. 111. n. 9.
 Hoc maxime procedit quando venditor non est persona privilegiata, ibid. n. 10.
 De versione pretij non debet esse sollicitus emptor rei Ecclesiæ, ibid. n. 11.
Vexatio. Habenda est ratio vexationis, etiam si hæres non teneatur creditoribus hæreditariis, ultra vires hæreditatis, dec. 181. n. 8.
 Propriet vexationem minor est restituendus aduersus additionem hæreditatis, etiam locupletis, ibid. num. 6.
 Vexationes non tolluntur ex Innocentio, ibid. n. 7.
Via deducendi ea, quæ suam intentionem iustificare nemini in iudicio præcluditur, dec. 108. n. 1.
 Executiva quando competat necne, & similia, vide in verb. *Executiva*.
 Viam viam eligens censetur alteri renunciare, dec. 170. n. 1.
 Id procedit, quando agitur ad idem, & ex eadem causa, secus quando licet agatur ad idem, agitur tamen ex causa diuersa, ibid. n. 2.
 Item non procedit, quando ab initio quis se non restrinxit ad certam viam, tuoc enim prosequutio ex vna causa non impedit, quominus ad aliam possit conuolari, ibid. n. 3.
 Via vna omnia aliam aggrediens, non tenetur ad restitutionem expensarum, dec. 488. n. 3.
 Vna via omnia, quis potest aliam aggredi absque restitutione expensarum, siante clausula (quam, & quæ), dec. 170. n. 5. & Annot. ibid. n. 11.
 Cens viam elegisse, quis non cæsetur, si in cõmissione addit clausula (quam, & quæ), d. dec. 170. n. 4.

Per viam ordinariam si agi possit, non est locus re: medio extraordinario, dec. 503. n. 3.
 Viam agendi non diuersificat persona Rei mutata, sed consideratur ex parte Actoris, dec. 55. n. 2. 4.
Vicinium. Expensæ factæ pro vizio ad tollendum plura impedimenta, & molestias à parte præstatis sunt imputandæ in calculo, vide *Expensæ*.
Vi bonorum rapinarum. De hoc Interdicto, vide in verb. *Spolium*.
Vicarius perpetuus censetur viliis dominus, dec. 179. num. 7.
 Vicarij confirmatio an suffragetur pro sustinenda donatione lucraspatronatus facta laico, vide in verb. *Lucraspatronatus*.
 Vicario exercenti curam animarum congrua debetur, dec. 429. n. 1. & Annot. ibid. n. 8.
Vicinitas, de iudicio, seu lite super Vicinitate in materia Retractus, vide in verb. *Retractus*.
 Ex vicinitate Actuum non præsumitur Simonia, vide *Simonia*.
Vicinus habens prædium vicinum censetur dominus Rips, dec. 168. n. 4.
 Præsumitur informatus, dec. 47. n. 3.
 Bonus est ratio in Teste ad probandum obitum, quia vicinus, vide in verb. *Obitum*.
 Vicino, quando non curat tempus datum ad retrahendum, vide in verb. *Retractum*.
 Vicino emendari debet actione legis Aquilæ, damnum incendijs ab eo, cuius culpa illud passus fuit, vide *Incendium*.
Victus. Expensæ pro victu vnius factoris sunt imputandæ in calculo expensarum, vide in verb. *Expensæ*.
 Pro supplemento victus per prius legatij relictum legatum includit præcedens legatum, & facit vnicum legatum, vide *Legatum*.
Fideli. Hæc dictio est declaratoria, & restrictiva præcedentium, dec. 166. n. 9.
Vidua debet infra annum luctus per hæres Maritæ alimentari, dec. 130. n. 4.
 Quod procedit, etiam si fructus dotis non sufficiant, 462. n. 3.
 Non tenetur conferre fructus suæ dotis, nisi pro rata alimentorum, & si fructus excedunt alimenta, potest illos petere, ibid. n. 1.
 Hoc non procedit durante anno luctus, sed solum post annum, ibid. n. 2.
 Si tamen dos consistit in immobilibus, vidua etiam durante anno luctus potest petere ratam fructuum excedentem alimenta, ibid. n. 4.
 Viduæ debentur fructus ad rationem septem cum dimidio pro centenario post iudicalem interpellationem, dec. 109. n. 1.
 Ista interpellatio est de forma, Annot. ibid. n. 7.
 Præsumitur autem interuenisse si tunc solutio fructuum facta Viduæ per multum tempus, ibid. n. 8.
 Statuta, quæ Viduæ deferunt certum interesse, donec per hæres Mariti dos ei restituantur, an sint valida, ibid. n. 9.
 Viduæ an debeantur viuzæ dotales post annum, est difficile, & periculosa questio, dec. 104. n. 18.
 Non debeantur Viduæ dotales viuzæ post annum ex sola mora, & interpellatione, nisi etiam conentrat, quod non habeat aliunde, unde se alere possit, dec. 104. n. 29. & Annot. ibid. n. 33.
Viduitas. Sub viduitatis conditione Vxor instituta transiens ad secundam vora, an, quando teneatur restituere omnes fructus perceptos, & Institutio, seu legum re soluitur vsque ad initio, vide in verb. *Vxor*.
 Verba (respondendo Pedem, & seruando Pedem) conditionem important, dec. 187. n. 6.

Index Materiarum.

Violatum. Beneficia duplici vinculo reservationis affecta non comprehenduntur sub indulto, vide *Indultum*.

Duplex vinculum prohibitionis legis, & hominis operatur effectum etiam in casu alibi licito, & à lute permisso, dec. 529. n. 13.

Virginitas. Propter periculum amittendi virginitatem, non est danda testinatio, quâdo probationes sunt in promptu respectu nullitatis matrimonij, dec. 351. n. 45.

Virgo venit appellatione mulieris, dec. 376. n. 1.

Virginali pudori non convenit eligere sibi maritum inficio patre, dec. 326. n. 15.

Nec tractare de se nubendi, dec. 414. n. 11.

Nec scribere literas missiui Amasio, ibid. eod. n. 11.

Vi compulsiua, vel ablatiua quando vi illata, an spoliatus teneatur respondere spoliatori super aliquo iudicio, vide in verb. *Spoliatus*.

Illata non censetur vis, quando possessio fuit capta de mandato iudicis, dec. 81. n. 3.

Per vim expulsiua quando dicatur capta possessio, vide *Perijurium*.

Per vim docetur periculus sui libertatis qui fuit nulliter carceratus, vide *Carceratus*.

De interdicto unde vi, & vi bonorum rapto, vide *Spolium*.

Vigilantia est iurisdictionis, dec. 4. n. 4.

Et visitandi ius habet ille, qui habet iurisdictionem, cum *A*lius visitandi ad iurisdictionem pertineat, dec. 304. n. 1.

Non competit Episcopo, nisi in Hospitali Religioso, potest tamen ei competere, vii delegato Sedi Apostolicæ ex forma Cone. Trid. dec. 4. n. 6.

Visitandi ius alicui concessum, non censetur concessum privatum quoad Episcopum, nisi expressè dictum sit, quod Episcopus non possit visitare, dec. 3. n. 1.

Visitacionem à se abdicare an, & quando possit Episcopus, si aliquam Ecclesiam à se irrevocabiliter eximat, vide dec. 4. n. 3, & 4. & supra in verb. *Exemptio*.

Visitaciones factæ non ab Episcopo, sed ab Inferiori non sunt solemnes, dec. 304. n. 6.

Visitacionis materia est intricata, dec. 4. n. 19.

Et in ea plurimum attenditur subiectio, ibid. n. 18.

Visitor specialis facit cessare generalem, dec. 8. n. 1.

Declara procedere in Prelato Regulari, cui speciali lute censetur concessa iurisdictione priuata, ibid. num. 5.

Specialis ubi datur, generalis visitare non potest: quod maxime est verum quando datur, ad postulationem visitandorum, & favoris illorum, & opinio contrarium sententiam dicitur minus vera, dec. 4. n. 17.

Visitatores plures habere non interest, ibid. n. 8.

Visus est sufficiens ratio Testis super valore dependentis, vide in verb. *Valer*.

An autem, & quando probet Testis de visu, vide in verb. *Testis sub verb. Præsum.*

Vix primi vixit de intentione exipientis contra secundum matrimonium, non autem de contra est mors de intentione allegantis matrimonium, dec. 247. n. 11.

Probanda est ab eo, qui in ea se fundat, dec. 228. n. 1.

Non sufficit autem vitæ probare præsumptivè, ex generali alia præsumptione continuationis vix viget ad centum annos, ibid. n. 4.

Et tanto magis, quando deducitur ad effectum obiecti, ibid. n. 5.

Vix incertitudo facit cessare suspensionem visitandi in Societatibus Officiorum, vide in verb. *Societas Officij*.

Virum. & Nouerca censentur magis ex his liberis primi matrimonij, quam filius ex secundo, dec. 173. n. 4.

De Vitrico, & Nouerca, non autem de filio loquitur *liber ad illi*, vide *secund. ausp.* ibid. n. 3.

Vltimus locus, qui vltimo propius accedit, censetur dignior, dec. 310. n. 1. & Annot. ibid. n. 8.

Vltima depositio Testis an sit attendenda, vel potius prima, vide in verb. *Testis*.

Vltimum spoliium est pargandum, vide *Spolium*.

Ex vltima presentatione effectiua deducta possessio presentandi, sufficit ad sustinendum presentationem, vide *Presentatio*.

Non solum vltima die termini, sed etiam vltimo momento fieri potest oblatio, vide *Oblatio*.

In vltimis audientis ordo est ordinem non seruare, dec. 176. n. 10.

De vltimo Statu, vide in verb. *Statum*.

Vnde vi, De hoc interdicto vide in verb. *Spolium*.

Vinea oratio, quæ regitur ab vltimo verbo, vna, eademque determinatione determinatur, dec. 190. n. 2.

Vnio effectum sortita quoad vnum beneficium effectiua effectiua etiam quoad alia contenta sub eadem vnione, Annot. ad dec. 557. n. 9. ubi vide simile de privilegio, & Transfatione.

Excluditur per statum collatum, dec. 77. n. 3.

Et vnioni repugnat status collatus, dec. 112. n. 1. & Annot. ibid. sub n. 5.

Vnio facta pro augmento cultus diuini an, & quando cadat sub reuocatione Regulæ, & an, & quando contraria facta pro dote, vide Annot. ad dec. 419. n. 6.

Regula reuocatoria Vnionum non reuocat vniones factas in executionem Sacr. Conc. Triden. d. dec. 419. n. 3.

Fieri possit vnio Seminarii nondum erecto, vide late Annot. ad dec. 158. n. 10.

Impedit vacationem, dec. 419. n. 1.

Et beneficium vnium, & de mensa non dicitur vacare per obitum Viciarij, dec. 77. n. 2.

Et vnioni repugnat vacatio, d. dec. 112. n. 3. & Annot. ibid. sub n. 5.

Et vnium beneficium amittit nomen beneficii, efficitur prædium Ecclesiæ principalis, amplius non vacat, non est collatum, nec potest resignari, Annot. ibid. eod. n. 5.

Vnioni non affectur præiudicium considerabile per Resignationem, dec. 159. n. 6. & Annot. ibid. n. 9.

Non tenet vnio de beneficio reservato, dec. 419. n. 4. & Annot. ibid. n. 7.

Hoc procedit quando etiam reservatum de tempore vnionis, secus autem est, si tunc non erat reservatum licet postea fuerit effectum reservatum per vacationem in mense reservato, d. dec. 419. n. 5.

Vt præscribitur vnio requiritur quadraginta annis Titulo, vel Immemorabilis, dec. 97. n. 1. & Annot. ibid. n. 5.

Probat per Immemorabilem, dec. 195. n. 1.

Ex eis quibus probatur, vide late Annot. ibid. sub n. 3.

Subreptitia vnio dicitur nulla ipso iure, dec. 450. n. 1.

Subreptitia est, non facta mentione, quod beneficium vnium esset Prioratus in Ecclesia Collegata, ibid. n. 5.

Et quod requiritur residendum, ibid. n. 6.

Er non expresse, quod beneficium esset dignitas Monachialis, d. dec. 450. n. 7. & Annot. ibid. n. 12.

Et quando non fuit nuntium beneficium vnium habere iurisdictionem in suo Territorio, & quod esset caput in alia Ecclesia, d. dec. 450. n. 8.

Ad vnionem non infertur ex donatione, dec. 147. num. 3.

Nec beneficium præsumitur vnium ex donatione de ipso

Index Materiarum.

- de ipſo facta, quia donare beneficium non eſt
vnuere, dec. 77. n. 6. & Annot. ibid. n. 11. vbi tamen
vide dec. in contrarium & concordiam inter iſtas
decisiones.
- Vnionem repugnat, quod alius, qualem locus, cui præ-
tenditur facta vnio percipiat omnes fructus, &
procurus, dec. 114. n. 4.
- Vnionem, & incorporationem ſecuta omnia iura Eccle-
ſiæ vnire ceniſcentur acquiſita Collegio, cui ſuit
facta vnio, dec. 304. n. 3.
- In Eccleſia vnita Cappellani ſolent eſſe amouibiles,
dec. 370. n. 6.
- Super beneficio tanquam vnito, ſi agit Actor, licet
Reus prærendat illud iure rituali collatum, cauſa
non dicitur beneficalis, dec. 335. n. 14.
- Quando vii vnium petitur beneficium cauſa cen-
ſetur prophana, dec. 362. n. 3.
- Præſentia citari debet capitulariter, aliis citatio non
ſuffragatur, dec. 384. n. 2. & latè Annot. ibid. n. 6.
- Præiudicia, & indulta conceſſa etiam Vniuerſitati-
bus, & Collegiis, cum quibuſcumque clauſulis
ſolentur perregulam octauam, vide Regula octa-
ua.
- Teſtes de vnuerſitate an, & quando admittantur
necne, vide in verb. Teſti.
- Præſentia, Repræſentare plures perſonas poteſt vna perſo-
na, & plura iura poſſunt in eadem perſona con-
currere, dec. 311. n. 7.
- Potius tacite quis non conſentit in Teſtatore in certo
caſu, quando teſtator in alio caſu cum expreſſe
vocaui, quia verſimile eſt, quod teſtator eodem
modo expreſſe vocaſſet, dec. 31. n. 4.
- Tacite vocari cenſentur venientes ab Inſtituto ſtan-
te clauſula Codicillari, dec. 446. n. 3.
- Qui ſe prærendit vocatum in aliquo teſtamento id
probare debet, d. dec. 433. n. 1.
- Et ad illam excludendum, ſufficit dicere, *ſubſtitutio
de 10 non loquitur, vel caſum iſtum non comprehendit*,
ibid. n. 1.
- Voluntarium. Ex cauſa neceſſaria, & ad quam quis com-
pelli poteſt, factum quid præſumitur potius,
quàm ex cauſa voluntaria, dec. 316. n. 3.
- Voluntas contrahentium magis inſpicitur debet, quàm
verba ipſa in hiſ, quæ ab eorum voluntate depen-
dent, dec. 265. n. 1.
- Declaratur ex actu nullo, dec. 76. ſub n. 3.
- Nulla eſt voluntas errantis, & hæc regula non ha-
bet limitationem, dec. 179. n. 1.
- Requiritur in quolibet actu, dec. 148. n. 8.
- Statuentium eodem modo eſt interpretanda, quo,
& voluntas Teſtatoris, dec. 393. o. 10.
- Teſtatoris, vide in verb. Teſtator.
- Voluntatis mutatio non præſumitur, etiam ſi lon-
gum intervallum temporis interceſſerit, dec. 178.
num. 9.
- Voluntatis exploratio in materia ſponſalium niſi ſit
legitima, non ſuffragatur, dec. 376. num. 3. & vide
Sponſalia.
- De libera voluntate mille teſtibus deponentibus,
præſentur duo deponentes de metu, vide in
verbo Metus, ſup. Teſtes duo.
- Præſentia continentis factum inter coniuges quando ten-
eat, & quando non probetur, per allegationem
Coniugum, vide in verb. Continentia.
- Præſentia dicitur quicquid accedit fori, dec. 80. n. 3.
- Et quod datur ob dilationem ſolutionem, ibid. n. 3.
- Vſuræ exceptio non impedit retentionem quamvis
ſuper validitate contractus diſcutiatur, vide
in verb. Memento.
- Vſuræ ſuſpicio in Societatibus Officiorum ceſſat ob
incertitudinem vitæ, vide in verb. Societas Officij.
- In cauſam debitorum, pro quæ debeatur vſuræ, cedit ſo-
lutio, vide Solutio.
- Dotalis vſuræ non debentur dilatione pendente,
dec. 173. n. 6.
- Lucri dotis vſuræ an debeantur marito ſoluto ma-
trimonio, vide ibid. n. 8.
- Et quod non debeantur, etiam ſi ſuperſint filij, An-
not. ibid. n. 17.
- De vſuris dotalibus, quæ debeantur viduæ poſt an-
num luctus, vide in verb. Vidua.
- Recompensariæ vſuræ quando præſtari debeant
ab emptore, vide in verb. Emptor.
- Vſur communis loquendi eſt attendendus, dec. 123. n. 3.
- Et probari debet ab allegante, dec. 157. nu. 10. & latè
Annot. ibid. n. 4.
- Conſuetus vſus loquendi Teſtatoris eſt attendendus
pro declaratione iſtus voluntate, dec. 495. nu. 8. dec.
144. n. 1.
- Et magis ſecundum iſtum conſuetum vſum loquen-
di Teſtatoris interpretationem recipiunt illius
verba, quam ſecundum ipſorum proprietatem,
d. dec. 544. n. 30.
- Non vſur Statuti non probatur per Teſtes deponentes
ſe nescire, an Statutum ſueſit in vſu, quia Teſtes
deponentes debent non eſſe in vſu, & quod ſi eſſet
in vſu, ipſi Teſtes ſcirent, dec. 269. n. 3.
- Probari debet in ſpecie, ibid. n. 4.
- Probari debet per actum contrarij, ibid. n. 5.
- Negantia non vſus Statuti, vt probetur per Teſtem
de illa deponentem, debet ab eo reddi ratio, etiam
ſi de ea interrogatus non fuerit, d. dec. 269. n. 6.
- Vſus iſtius ſtatim iuxta formam l. hereditarium ff. ad
leg. Falcid. dec. 186. n. 5.
- Imputatur in legitimam, Annot. ibid. n. 6.
- Si filius conſenſiſſet acceptare legitimam in vſufru-
ctu, vel aliis Turibus, illa non debetur in ſubſtan-
tia, & corporibus hereditariis, d. dec. 186. n. 4.
- Vſusfructus non acquiritur per patrem in bonis re-
lictis per matrem filijs ſecundi matrimoni, dec.
441. n. 5.
- Item nec quando filius alteri filio, & reſpectu ad fra-
tri donat cauſa mortis de conſenſu patris, ibid.
num. 6.
- Item, nec quando adeſt legis prohibitio, nec quando
diſpoſitio alijs redderetur inutilis, ibid. n. 7.
- Vſusfructum ſi habeat pater poteſt alienare bona
filij ſine decreto, ſecus ſi non habeat vſusfru-
ctum, dec. 334. n. 6. & latius Annot. ibid. n. 12.
- Et ſolum in iis bonis, in quibus pater habet vſusfru-
ctum, eſt neceſſarius conſenſus patris requiſitus
in alienatione bonorum filij, dec. 331. n. 2.
- Hoc procedit non obſtante Statuti requirente con-
ſenſum patris in quocumque Inſtrumento filij,
quia dictum Statutum eſt intelligendum in ca-
ſu, in quo patri eſſet debitus vſusfructus, ibid. n. 3.
- Vſusfructum ſi non habeat pater in bonis filij, ſed
bona ſpectent pleno iure ad filium, pater ſi eſt
Tutor, & Curator filij, tenetur reddere rationem,
vt quilibet alius Tutor, dec. 334. n. 9. & Annot.
ibid. n. 13.
- Reſpectu bonorum filij quorum pater non habet
vſusfructum, nec adminiſtrationem, non poteſt
per eum authorizari contractus filij, dec. 260.
num. 12.
- Iſte vſusfructus, qui debetur patri, ſeu matri in bonis
relictis filiis non inducit præſumptionem frau-
dis in materia, l. hoc additæ, C. de ſecund. nups. quan-
do filij iam non ſunt nati, vide in verb. Filij.
- Non cadit vſusfructus in re propria, dec. 142. n. 7.
- Nec tenet legatum vſusfructus hæreditarium,
quia legari à ſcipo nemo poteſt, ibid. n. 5.

Index Materiaram.

Nulla presumitur alienatio bonorum Ecclesie ex cursu longi temporis, dec. 336. n. 4.
 Et ex confirmatione cæcutorum Apostolicorum, Annot. ad dec. 343. n. 6.
 Concessio presumitur velis ex eo, quia fuit facta pro maiori summa, quam fuit repetitum in licitatione, d. dec. 343. n. 2.
 Et concessio in emphyteusium presumitur utilis ex obsequantia 30. annorum, d. dec. 343. n. 1. & Annot. ibid. n. 4.
 Item est etiam utilis concessio quando est facta in perpetuum pro eadem quantitate, pro qua fieri solebat dum ad tempus concedebatur, cum in concessione perpetua iussu detrahatur de solita responsione sexta pars, d. dec. 343. n. 3. & Annot. ibid. n. 7.
 Dominus utilis censetur Vicarius perpetuus, vide in verb. *Vicarius*.
Vilius Quod est agendi quis censetur in dubio velle, & facere, dec. 307. n. 11.
Vulgari Substitutio, vide in verb. *Substitutio*.
Vxor acquiritur presumitur de bonis mariti, d. dec. 339. n. 17.
 Fideiubere non potest ad favorem mariti, dec. 333. n. 1.
 Et quando vxor non potest in bonis mariti habere relevationem, eius fideiussio pro marito est lesiva, ibid. n. 7.
 Et invalida, dec. 363. n. 2.
 Instituta sub conditione viduitatis tenetur prestare cautionem Morianam, dec. 187. n. 1.
 Instituta sub conditione viduitatis transiens ad secunda vota, tenetur fructus omnes perceptos restituere, & institutio seu legatum, resoluitur usque ab initio, d. dec. 187. n. 3. & latè Annot. ibid. sub n. 14. ubi vide ampliationem, & limitationem.
 Secus est si non per viam conditionis, sed per viam dictionis suspensivæ, donec viduatur vxor, suis-

set instituta, quia tunc non tenetur fructus perceptos restituere, d. dec. 187. n. 4. & Annot. ibid. sub n. 14.
 Stante negligentia viri in exigendo dotem, vxor ipsa agere potest pro exactione, etiam si non sibi, sed marito sit facta promissio, Annot. ad dec. 397. numero 7.
 Vxor an, & quando competat actio ad fructus dotis, vide sub verb. *Dotis*.
 Vxor an, & quando sint prestanta alimenta per maritum, & per heredes mariti, vide in verb. *Alimenta*.
 Vxor relictus ususfructus restringitur ad alimenta per consuetudinem Bulgari, & quando locum habeat ista consuetudo necne, vide in verb. *Bulgari Consuetudo*.
 Vxor, & multo minus fororibus vxoris non preinducatur acceptatio legati facta à marito, vide in verb. *Legatum*.
 Vxor tradit res pretiosas per maritum non censetur donare, sed tantum censetur concessa ad usum, & ornatum, d. dec. 474. n. 1. & 2.
 Competit marito conditio ob causam ad illas recuperandas, ibid. n. 3.
 Vxor dos, & donatio propter nuptias non veniunt in confiscatione bonorum mariti delinquentis, vide in verb. *Confiscatio*.
 Inter vitruo, & vxorem est prohibita donatio, vide *Donatio*.
 Vxoris restitutio non est impedienda marito non obstante quæcunque exceptione etiam notoria, dec. 326. n. 49.
 Ad vxoris funeris expensas maritus tenetur pro rata lueri dotis, dec. 573. n. 9.
 In præiudicium vxoris maritus non potest facere aliquam renunciationem, dec. 317. n. 7.
 Filius presumitur natus ex ea, quæ communiter reputabatur vxor, vide *Filius*.

F I N I S.

Prem. Ediz. in Artistiche
AC TORE
Via Garibaldi, 3 - Napoli

